BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
8
13 — N
14

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

44.1.14.
44
I
13

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

COLLEGII SALMANTICENSIS FF. DISCALCEATORUM B. MARIÆ DE MONTE CARMELI Primitivæ Obſervantiæ,

CURSUS THEOLOGICUS

Juxta Miram Divi Thomæ Præceptoris Angelici Doctrinam.

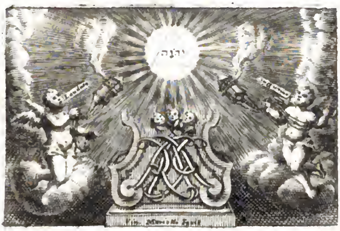
TOMUS DUODECIMUS

De Pœnitentia Virtute, & Sacramento.

SECUNDA PARS.

Complectens à Quæſtione XC. Tertiæ Partis Divi Thomæ uſque in finem.

BIBL. SEC. COLL. ROM. SOC. IESU
IHS

VENETIIS, M. DCCXVII.
SUMPTIBUS HIERONYMI ALBRITII.
SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

Digitized by Google

ILLVSTRISS. AC REVERENDISS. D. D.

JOANNI FRANCISCO BARBADICO

MAGNÆ ECCLESIÆ BRIXIENSIS ANTISTITI

DUCI, MARCHIONI, ET COMITI.

MIraberis, Illuſtriſs. Præſul, quòd ultimus hic PP. Salmanticenſium liber Tibi ſupplex reliquias frugum terræ ſublimis, dicaturus accedat. Sed videlicet potiori jure ille Tibi debetur, cùm ultimus. Prodiit jàmpridem primus in lucem, & licèt à Viſione Dei lumine appareret amictus ſicut veſtimento, ut emeritis tamen gloriæ fulgoribus toti fœlicius irradiaret Orbi, datum eſt illi Venerabilis Patrui tui Gregorii Numine obumbrari, nomine inſcribi, nec liberè à quoquam paſſus eſt intueri, quouſque Barbadica non amiciéretur à Purpura. Sanè merito: qui primus in fronte referebat gloriam Dei non ab alio tueri fas erat, quàm ab eo, qui totam gerebat in pectore, qui primus Angelici Thomæ reſerabat arcana, ab intimo primum ſecretorum Dei aperiri debebat; & qui ſcientiam illam Dei videntis, ac prævidentis promebat, quæ veluti gemma in medio Rationali Romanorum Pontificum in pectore ſemper enituit, in eo quoque appareret illuſtrior, qui Præſulum Corona, nec adeò Principem ornare, quàm à lucidiſſimo Principum (ne dicam Sanctorum) Sydere ornari geſtiret. At vero cùm Sanctiſſimus ille Divini honoris Zelator in gaudium retribuentis Domini ingreſſus altiſſimum jam nunc gloriæ ſolium teneat in Cœlis, cujus curam ſummè exegit in terris; quonam con-

Digitized by Google

ſilio peractum putamus, ut ultimus hic ejuſdem doctrinæ liber Tibi patrocinandus obveniat? Humano ne an cœlico, meo ne dicam an ſuo ut ſapientia illa, quæ fluxit è cœlo vel patrocinaretur à Sanctis, aut à Cognato Sanctorum? Novi ſane; novit & orbis Te ab illo in exemplar ſui Eccleſiæ ſuffectum, in Apoſtolici Coadjutorem zelus; noveris & Tu, Vigilantiſſime Antiſtes, cui jam libuit virtutes ipſas non gloriæ cenſu, ſed in tuorum exemplum, & decus progignere. Quapropter quid ni ut verè tuus deberetur Tibi poſtremus hic, & complementum Salmanticenſium operum Tibi (inquam), Majorum Tuorum Illuſtriori coronidi, Eminentiſs. Patrui Tui emerito non adeò virtutum hæredi, quam ſedulo Gloriæ, ac abſolutiſſimo (omnium judicio) complemento. Debebatur illi uni, ac tanto Præſuli liber rimaturus Dei gloriam, qui ſimilis faciendus erat Angelis in Gloria Sanctorum; quomodo hic non Tibi mores inſtauraturus, qui morum ſanctitate emigratum jam ſignas: immo verò quomodo non ille jucundior, ac proprior Tibi cum de Exomologeſeos Sacramento, de Pœnitentia pertractet? Quid carius, quæſo, ſalute animarum, quid clade vitiorum impenſius, quid cautiùs Tibi ſatisfactione in populis exigenda ad placandam Divinæ ultionis iram? Uſque adeo cordi Tibi peccatorum converſio, reſtituta lapſis innocentia, ut tuum eſſe ducas, quod aliorum onus, & pœnitentiam agas ipſe hominum impœnitentiæ. Credent ne ergo viſuri dicatum opus munus alienum, an Tuum, cùm in eo quodcumque legerint obviam videant indefeſſam vigilantiæ curam ſanandi gregis, non alium niſi Præſulem ipſum deſcriptum intelligant dolore zelus ſui laborantem, ac ſatisfactoriam novo quodam ſacramenti genere Innocentiam Antiſtitis? Nota loquor, & quæ ſatis veritas ipſa multiplici experimento teſtatur. Vidit olim admirabunda Urbs hæc vel Togatam virtutem præluſiſſe Infulæ, cum Venetos inter Patres Conſultor humanæ ſalutis morum integritate, conſiliorum altitudine, pietatis ardore non tam omnibus præeſſes, quàm prodeſſes, & vices gratiæ Dei. Diſpenſatoris ageret Proceris præmatura ſapientia. Quod ſi tantus inter plurimas Reipublicæ curas, qualis cùm vocatus à Deo Pontifex totus forma gregis factus es animo? Eccleſiam, Veronam teſtor: vidit hæc ſub Vigili Paſtore fugata ſtatim crimina, coronatas virtutes, innovatos ſacramentorum cultus, & undequaque à Te vocatos magnis, ac propriis ſumptibus Apoſtolicos Viros, uberrimos pœnitentiæ fructus in aream Domini collegiſſe. Vidit & nuper Brixia, ac verſis in lætitiam lachrymis ut primum Te ſalutavit in Patrem, neſcivit antiquæ invidere ſorti, cùm nemo alius immo plures Præter unum JOANNEM FRANCISCUM BARBADICUM Magno non ſuffecerint oneri; atque in eo Mœcenatem ſuum repererint literæ, Populi Medicum Paſtorem. Prætereo cætera, quæ magis ipſa ſilentio admiranda, quàm verbo ediſcenda. Dicam tamen unum Illuſtriſs. Antiſtes! Familia tua Inclyta Progenies Sanctorum, ac Præſulum cùm tot Pietate Præſules ediderit, quot Sapientia Proceres, tot Vaticano Principes, quot Venetæ Conſules Romæ quid

mirum

mirùm ſi Te ultimis hiſce temporibus ſibi reſervarit in ſummam gloriæ Nobilitatis, & gratię admirabile Sacramentum ; ad quem ſupplices accederent Infulæ, ut qui unus Senatui ſua virtute ſatis erat præſidium, fieret Sacramentorum, & novam illis ubertatis gratiam redderet, unde alios pleniùs juſtificarent? Noſcat jam verò Barbadicorum Principum Auguſta Domus ſe unum præ omnibus Sanctitatis Heroem donaſſe Patavio, alterum præ cæteris renovaſſe Brixiæ, quin nec Venerabilem primum perdidiſſe, cùm in Altero Hoc totum illum lætabundus orbis inſpiciat. Hic ille eſt qui nedum Principantis mundo Familiæ Faſtis? verùm etiam Eccleſiaſtico Cœlo novo quodam nitore virtutes inſerit, ſeu veriùs ille tantus, ac ſeipſo, & Majoribus ſuis major, ut nihil heroicis eorum virtutibus invideat, & ſuas faciat ſe uno contentas. Hic ille, qui ut olim Veneta Magnificentia, ac ſua, Reipublicæ Majeſtatem, Principibus decorem auxit, ita demum veluti poſtliminio innata Barbadicorum Pietate Religioni, Eccleſiæ, ipſi quoque Infulæ ornamentum adſcivit, votis omnium facturus & Purpuræ Hic ille tandem, cujus opibus, & ope tum Sacræ, cùm ſcholaſticæ Doctrinæ, Veronenſis olim, nunc Brixienſis Diæceſeos redivivæ ſumpſere incrementa ; quare non magis Sacramenta ipſa, & Sacramentorum liber, cùm tuus ille, cùm tuorum? Tuus eſt eo vel maximè quod Carmelitarum diſcalceatorum PP. quos cùm maximis beneficiis Tibi devinctos magnis honoribus à Te donatos paternis ſemper excipias amplexibus, debitum Tibi, non adeò veluti Mecenati ſuo quàm Patri inſcriberent. Sic ego illorum Fortunæ æmulator factus, cùm vel amori neceſſitatem imponat affabilis Dignitas Tua, vel audaciam faciat obſequio rarior humanitas, imploraturus idem præcelſum Patrocinii robur, ac decus Tibi eorum Patri, ac Patrono meo ſingulari præſidio in æternum hoc opus inſcribo. Fave igitur, & quod glorioſiſſimis Tuis ſub auſpiciis ſpeculandum expono, Benignus excipe, dignatus inſpice non adeò exile donum, quàm perenne Sacrantis obſequium.

Illuſtriſſ. ac Reverendiſſ. Dominationis tuæ.

Addictiſſimus Servus
Hermolaus Albritius.

a 2 J.M.J.

Digitized by Google

J. M. J.

FR. Michael à S. Maria, Generalis Ordinis Fratrum Diſcalceatorum Beatæ Mariæ de Monte Carmeli, primitivæ Obſervantiæ; de conſenſu noſtri Diffinitorii, ut liber, cujus titulus eſt: *Poſterior pars Tomi duodecimi Curſus Theologici Salmanticenſis, de Pœnitentia, tam ut virtute, quàm ut Sacramento, à Collegio noſtro Salmanticenſi accuratè compoſitus, & à gravioribus, doctiſque viris noſtri Ordinis,* (quibus ipſum videndum, & examinandum commiſimus) recognitus, & approbatus, Typis mandetur, & in lucem prodeat, tenore præſentium licentiam concedimus. In quorum fidem præſentes literas manu noſtra, ac Secretarii nomine ſubſcriptas fieri juſſimus in hoc noſtro Conventu Matritenſi die undecima menſis Octobris, anno Domini milleſimo ſeptingenteſimo decimo.

Fr. Michael à S. Maria,
Generalis.

Fr. Matthæus à S. Joſeph, Secretarius.

CENSURA R. P. M. Fr. FRANCISCI DE PALANCO, Ordinis Sacri Minimorum Sancti Franciſci de Paula, jamdiu Lectoris, Ex-Provincialis, & Vicarii Generalis, munera exercentis, & Supremæ Inquiſitionis Qualificatoris, Archiepiſcopatus Toletani Examinatoris, & tandem electione Epiſcopatus de Panamà inſigniti, vel ejus glorioſa renunciatione decorati.

EX commiſſione D. D. Iſidro de Porras hujus Curiæ Matritenſis Vicarii Eccleſiaſtici avidè perlegi opus hocce jam diu deſideratiſſimum, cui Epigraphe: *Secunda Pars Tomi XII. Curſus Theologici Salmanticenſis de Pœnitentia tam ut Sacramento, quàm ut virtute,* à Religioſiſſimo pariter ac Sapientiſſimo PP. Carmelitarum Diſcalceatorum Salmantino Collegio elaboratum, pro coronide præfati Curſus Scholaſtici Salmanticenſis, toto Orbe literario celeberrimi antequam conſummati; quinimo, & ab ipſis exordiis. Sed quid mirum? Ex tunc certè illa prima volumina, quibus præfati Collegii Doctiſſimi PP. expoſitionem fidiſſimam D. Thom. agreſſi ſunt, tanta eruditione referta, ſoliditate firmata, ſtylo perſpicua, ordine pulcherrima, nihil minus pollicebantur, quàm opus verè prægrande, quod univerſis Catholicis Academiis ingenti præluceret ſplendore doctrinæ. Sed, quod maximè gratulandum eſt tanto Authori, irrita non fuerunt vota communia; jam quippe feliciori fine conſummatum videre licet, quod felici auſpicio inceptum ſuſpexerunt Theologiæ Sacræ Profeſſores. Liceat ergo jam, ut Apoſtoli verbis utar, ſic de prælaudato Collegio fari: *Bonum certamen certavit, Curſum conſummavit, fidem ſervavit.* Bonum ſanè certamen utpote pro cauſa felici, pro doctrina nempe D. Thom. ſtabilienda, propugnanda, illuſtranda; pro Scholis denique Catholicis erudiendis: in quo non bilis furor, ſed veritatis amor, non cruentis armis, ſed eruditione, & ingenio, pacatoque decertat animo. In hoc igitur ſapientiæ felici congreſſu *Curſum conſummavit*, quod præcipuè laudis eſt, ne dicam ſingularis. Si namque in magnis Cœpiſſe ſatis reputatur, quid erit conſummaſſe? Innumeris certè datum eſt Authoribus Theologiæ Sacræ provinciam adoriri latiſſimam, ſed totam peragraſſe, conſummaſſeve Curſum, vix ulli, niſi prælaudato Collegio conceſſum. *Fidem denique ſervavit*, vel quia reſponderunt facta promiſſis, vel quia Catholicam tot veluti clypeis aureis munivit, quot voluminibus explicavit. Nunquam ſatis celebratur inſignis illa Machabæo-

rum

Digitized by Google

rum 1. cap. 6. reportata victoria: ſed quibus armis? *Refulſit ſol in clypeos aureos, & reſplenduerunt montes ab eis*, tantaque luce obterriti diſſipàti ſunt inimici. Quis verò dubitet Eccleſiæ fulgentiſſimum ſolem Aquinatem in his voluminibus veluti in aureis clypeis refulgere? Quid ergo mirum ſi montes, id eſt, Summorum Theologorum mentes ab hoc fulgore reſplendeant, & Fidei Catholicæ hoſtes diſſipentur perterriti, niſi convertantur illuminati? Sed quid laudibus commendare nitor opera, quæ omnia ſuperant encomia, ſeque ipſa ſatis ſuperque commendant? Ne tamen muneri cenſoris deſim: hoc ultimum de Pœnitentia volumen in nullo Fidei Catholicæ adverſum, aut ſanis moribus contrarium reperio, imò valdè conſentaneum, ad publicamque eruditionem affatim utile, ac denique cedro, & publica luce condignum. Sic ſentio in hoc Divæ de Victoria Sacro Minimorum Conventu 18. Septembris anni Domini 1711.

Fr. Franciſcus Palanco.

APPROBATIO REVERENDISSIMI P. M. PETRI DE QVINTANA, Sacri Ordinis Clericorum Minorum, Lectoris, Præpoſiti, & Provincialis utriuſque Caſtellæ, & Aragoniæ, Qualificatoris Supremæ Inquiſitionis, & Archiepiſcopatus Toletani Examinatoris, &c.

DE mandato Supremi Regiique Senatus vidi Opus præclariſſimum, cujus inſcriptio eſt: *Secunda pars Tomi duodecimi de Pœnitentia, tam ut Sacramento, quàm ut virtute*, à Religioſiſſimo Sapientiſſimoque Collegio Salmanticenſium PP. Carmelitarum Diſcalceatorum compoſitum: & ut accuratè perlegi, raptus in admirationem cum Lirico dicere poſſum *vidi quid referam*. Sed referam quod vidi, tali namque, tamque mira ubertate gravidatur, tanta fœcundatur doctrina: ſubtilium rerum copia exuberat; quæſtionum varietate repletur, ut quamvis continua exenteratione emedulletur, prorſus inexhauribilis videatur, imò perenni germine, ut de ramis aureis cecinit poeta, *uno avulſo non deficit alter*. Inveni tam ampliſſimæ doctrinæ D. Thomæ meſſem, tam locupletiſſimum Sapientiæ Theſaurum, talem claritatem, & ſubtilitatem in decidendis ſubtiliſſimis quæſtionibus, ut meritò de hoc Tomo cum antecedentibus comparato dicam cum Hieronymo, *cumque in primis partibus vincas alios, in penultimis te ipſum ſuperas*. Multa ſunt laude, & admiratione digna, cùm in hoc opere præclaro, luculentiſſime inveniantur Sacramenti Pœnitentiæ arcana mirabili perſpicuitate reſerata; ſcripturarum inconcuſſa perpetuò veritas ſtrenuè propugnata; Sacrorum Conciliorum dogmata ſedulò penetrata; SS. PP. acumina acumine enucleata; *AA.* placita fideliter relata. Difficilia enodantur, obſcura illuſtrantur, obſtruſa, & recondita elucidantur, in refellendis alienis reſplendet efficacia, in tutandis propriis maxima præſtantia. Fateor me inveniſſe quidquid à Cicerone admiratur in magno *erat verborum ſplendore elegans, compoſitione aptus, facultate copioſus, nec prætermittebat quidquid eſſet in cauſa aut ad confirmandum, aut ad refellendum*, omnia in illo contenta ex doctrina D. Thomæ tali proprietate deducuntur, ut nullum ſit teſtimonium, quod ſit ita ad rem convenienter aptatum, ut in quolibet illorum genuina mens Angelici Præceptoris videatur expreſſa, ut dignè adaptetur illud Caſſiodori: *Laudabilis vena ſuum ſervat originem*. Scholaſticæ doctrinæ difficultatibus feliciter ſuperatis, conſcientiæ nodos ita perſpicuè diſſolvit, innumeram caſuum multitudinem ad ſolida fundamenta reducendo, ut ſic manifeſtum fiat quod tali dexteritate pollet, quod poſſim cum Origene affirmare *nihil in ſe habet ſiniſtrum*. In opere tam perfectè conſtructo omnia conformantur orthodoxæ fidei, & morum integritati: omnia cedunt in utilitatem Eccleſiæ, literariæ Reipublicæ, Scholaſticæque Theologiæ. Exeat ergo in lucem, ut omnia luſtret. Sic ſentio, &c.

Ovid. lib. 1. in Amor.

Hieronym. ad Paul. de juſt. Monaſt.

Caſſiod. lib. 3. var. epiſt. 6.

Orig. in jud. c. 5. homil. 2.

Petrus Quintana.

IN-

Digitized by Google

INDEX DIFFICULTATUM,

Quæ in hoc Tomo continentur.

TRACTATUS XXIV.

De Pœnitentia, tam ut Sacramento, quàm ut virtute.

QUÆST. XC. De partibus Pœnitentiæ in generali in quatuor articulos diviſa. pag. 2.
Art. 1. Utrum Pœnitentiæ debeant partes aſſignari? ibid.
1. Concl. Sacramentum Pœnitentiæ habet partes. ibid.
2. Concl. Virtuti Pœnitentiæ non aſſignantur partes. ibid.
Art. 2. Utrum convenienter aſſignentur partes pœnitentiæ, contritio, confeſſio, & ſatisfactio? pag. 3.
Art. 3. Utrum prædicta tria ſint partes integrales pœnitentiæ? pag. 6.
Art. 4. Utrum convenienter dividatur pœnitentia in pœnitentiam ante Baptiſmum, pœnitentiam mortalium, & pœnitentiam venialium. pag. 8.

DISPUTATIO VII.

De contritione. pag. 10.
QUÆST. I. Quas conditiones debeat habere peccatorum dolor, ut ſit pars Sacramenti Pœnitentiæ, & diſpoſitio ad ejus effectum? ibid.
§. 1. Præmittuntur aliqua notabilia, & proprius dubii ſtatus aſſignatur. ibid.
§. 2. Proponitur prima concluſio dubio ex parte reſpondens. pag. 14.
§. 3. Alia aſſertio reſolvens aliam dubii difficultatem. pag. 20.
§. 4. Ultimâ concluſio pro perfecta dubii deciſione. pag. 24.
§. 5. Refertur hæreſis contra primam concluſionem. pag. 26.
§. 6. Aliquorum Catholicorum ſententia contra eandem aſſertionem. pag. 30.
§. 7. Aliæ referuntur ſententiæ contra concluſionem ſecundam. pag. 40.
§. 8. Corollaria præcedentis doctrinæ. pag. 43.
Dub. II. Quam intenſionem, & extenſionem debeat habere dolor pro Sacramento Pœnitentiæ requiſitus? pag. 47.
§. 1. Expeditur difficultas quantum ad intenſionem doloris. ibid.
§. 2. Reſolvitur alia dubii pars ad doloris extenſionem ſpectans. pag. 51.
§. 3. Unicum contra præcedentem aſſertionem argumentum, & ejus occaſione incidentis dubii deciſio. pag. 53.
Dub. III. Quæ ſit materia doloris pertinentis ad Sacramentum Pœnitentiæ? pag. 56.
§. 1. Proponitur Communis ſententia, & ab aliquibus objectionibus vindicantur. ibid.
§. 2. Alia contra eandem aſſertionem objiciuntur, & diſſolvuntur. pag. 60.
Dub. IV. Utrum dolor ut ſit pars Sacramenti Pœnitentiæ debeat præcedere confeſſionem? pag. 64.
§. 1. Præfertur pars affirmativa. ibid.
§. 2. Refertur ſententia contraria. pag. 66.
Dub. V. Utrum idem doloris actus poſſit diſtinctis confeſſionibus deſervire? pag. 68.
§. 1. Aliqua prælibantur, & ſupponuntur. ibid.
§. 2. Duabus aſſertionibus expeditur difficultas. pag. 69.
§. 3. Satisfit motivis adverſantium opinionum. pag. 72.
Dub. VI. Appendix de ſpecialibus difficultatibus circa dolorem, & propoſitum in confeſſione venialium. pag. 74.
§. 1.
§. 2. Quæſtiunculæ circa dolorem pro confeſſione venialium, & earum deciſio. pag. 77.
§. 3. Alia dubiola circa propoſitum requiſitum pro confeſſione venialium. pag. 81.

DISPUTATIO VIII.

De confeſſione Sacramentalium. pag. 86.
Dub. 1. Utrum confeſſio Sacramentalis cadat ſub præcepto Divino? ibid.
§. 1. Aſſertio, & propugnatio Catholicæ veritatis. pag. 87.
§. 2. Refertur hæreſis contraria, & evertuntur ejus motiva. pag. 91.
Dub. II. An, & qua ratione confeſſio Sacramentalis cadat ſub præcepto Eccleſiaſtico. pag. 97.
§. 1. Reſolutio dubii tribus aſſertionibus explicatur. ibid.
§. 2. Recenſentur ſententiæ præmiſſis aſſertionibus oppoſitæ. pag. 102.
§. 3. Ad quas perſonas extendatur Eccleſiaſticum confeſſionis præceptum? pag. 105.
§. 4. Qua anni parte urgeat hoc præceptum, & qualiter annus pro illo computari debeat. pag. 110.
§. 5. Conditiones annuæ confeſſionis ut per eam ſatisfiat Eccleſiæ præcepto. pag. 115.
§. 6. De cauſis excuſantibus à præcepto annuæ confeſſionis. pag. 120.
Dub. III. Utrum in confeſſione explicari debeant omnia peccata quantum ad ſpecies, numerum, & circumſtantias mutantes ſpeciem? pag. 123.
§. 1. Veritas Catholica in genere aſſerta. ibid.
§. 2. Quomodo explicanda peccata diſtincta quoad ſpeciem? pag. 124.
§. 3. Qualiter recenſendus numerus peccatorum in ſingulis ſpeciebus? pag. 126.
§. 4. Ratio diſtinguendi circumſtantias mutantes ſpeciem, & illas confitendi? pag. 129.
Dub. IV. An circumſtantiæ notabiliter aggravantes intra eandem ſpeciem ſint neceſſario explicandæ in confeſſione. pag. 131.
§. 1. Præfertur ſententia negans. ibid.
§. 2. Reſpondetur motivis contrariæ oppinionis. pag. 135.
Dub. V. Quæ circumſtantiæ in particulari in confeſſione explicari debeant? pag. 142.
§. 1. De circumſtantia *quis*? pag. 143.
§. 2. De circumſtantia *quid*? pag. 153.
§. 3. De circumſtantia *ubi*? pag. 160.
§. 4. De circumſtantia *quibus auxiliis*? pag. 165.
§. 5. De circumſtantia *cur*? pag. 166.
§. 6. De circumſtantia *quomodo*? pag. 168.
§. 7. De circumſtantia *quando*? pag. 170.
Dub. VI. An peccata mortalia dubia ſint neceſſario in confeſſione explicanda? pag. 172.
§. 1. Aperitur proprius hujus quæſtionis ſtatus. ibid.
§. 2. Communis ſententia diverſis motivis ſuadetur. pag. 176.
§. 3. Convelluntur fundamenta ſententiæ oppoſitæ. pag. 181.
§. 4. Quæſtiunculæ appendices, & earum reſolutio. pag. 184.
Dub. VII. Quæ integritas in confeſſione Sacramentali ſervari debeat? pag. 188.
§. 1. Proponitur communis reſolutio, & obvii ex ea caſus deciduntur. ibid.
§. 2. Specialis difficultas circa manifeſtationem complicis in peccato. pag. 193.
§. 3. Alia dubia pro integritate ſervanda in confeſſione moribundorum. pag. 196.
§. 4. Continuatur eadem materia. pag. 201.
Dub. VIII. An pœnitens debeat explicare, quòd peccata,

Digitized by Google

cata, quæ confitetur fuerit, aut non aliquando confeſſus? pag. 206.
§. 1. Propoſitæ difficultatis deciſio aliquibus aſſertionibus explicatur. ibid.
§. 2. Refertur ſententia contraria. pag. 209.
Dub. IX. Utrum confeſſio facta ex fine venialiter malo ſit invalida? pag. 211.
§. Unicus. Reſolvitur difficultas duabus aſſertionibus, & refertur opinio contraria. ibid.
Dub. X. An & quale conſcientiæ circa peccata examen debeat confeſſioni præmitti? pag. 213.
Dub. XI. An poſſit dari confeſſio informis, & valida, & in quibus caſibus? pag. 215.
§. 1. Statuitur prima concluſio. ibid.
§. 2. Referuntur, & refelluntur, diverſi modi dicendi. pag. 219.
§. 3. Statuitur ſecunda concluſio, in qua primus caſus informis, & validæ confeſſionis proponitur, & firmatur. pag. 227.
§. 4. Sententia primæ aſſertioni adverſa. pag. 228.
§. 5. Adverſariorum argumenta proponuntur, & enervantur. pag. 230.
§. 6. Digreſſio vindicativa doctrinæ traditæ tract. 18. diſp. 4. dub. 3. ab impugnatione Mag. Ponce. pag. 233.
Dub. XII. An poſſit dari confeſſio valida, & informis ex negligentia graviter culpabili circa examen conſcientiæ? pag. 235.
§. 1. Titulus dubii exponitur, & aliqua pro illius intelligentia prænotantur. pag. 236.
§. 2. Duplex aſſertio ſtatuitur. pag. 237.
§. 3. Tertia aſſertio proponitur, & firmatur. pag. 238.
§. 4. Adverſariorum argumenta proponuntur, & enodantur. pag. 242.
Dub. XIII. An ſexdecim tantum aſſignentur confeſſionis conditiones? pag. 246.
§. 1. Reſolvitur difficultas. ibid.
§. 2. Sexdecim confeſſionis conditiones exponuntur. ibid.

DISPUTATIO IX.

De ſigillo confeſſionis Sacramentalis. pag. 249.
Dub. 1. Quo jure obliget Sacramentale ſigillum? pagina 250.
§. 1. Triplici aſſertione abſolvitur difficultas. ibid.
§. 2. Evaſiones ad rationem D. Thomæ præcluduntur. pag. 253.
§. 3. Argumentis contra primam aſſertionem ſatisfit. pag. 255.
Dub. II. Utrum ſigillum Sacramentale in omni eventu ſit obſervandum? pag. 256.
§. 1. Communis, & vera ſententia ſtatuitur. pag. 257.
§. 2. Argumenta aſſertioni adverſa convelluntur. pagina 258.
Dub. III. Qualiter ſigillum Sacramentale obſervari debeat? pag. 263.
§. 1. Communis ſententia proponitur, & plures caſus per conſectaria deciduntur. ibid.
§. 2. Specialis difficultas circa uſum notitiæ confeſſionis ad externam gubernationem. pag. 267.
Dub. IV. Utrum Sacedos poſſit prodere peccatum ſibi confeſſum de licentia pœnitentis? pag. 270.
§. 1. Dubii reſolutio. pag. 271.
§. 2. Oppoſitæ ſententiæ fundamenta convelluntur, pag. 273.
Dub. V. Ex qua confeſſione oriatur ſigillum Sacramentale, & quas perſonas conſtringat? pag. 274.
§. 1. Prior dubii pars reſolvitur. pag. 275.
§. 2. Expeditur dubium quo ad alteram partem. pagina 277.
Dub. VI. Quæ cadant ſub Sacramenti ſigillo? pag. 279.
§. 1. Reſolvitur difficultas aliquibus aſſertionibus, ibid.
§. 2. Conſectaria præcedentis doctrinæ. pag. 281.
Dub. VII. Quæ peccata committat violator ſigilli confeſſionis? pag. 283.
§. 1. Triplici concluſione reſolvitur difficultas. ibid.
§. 2. Referuntur, & refelluntur oppoſitæ ſententiæ. pag. 284.
§. 3. Quid ſentiendum de parvitate materiæ in fractione ſigilli formaliter ut ſacri? pag. 285.
§. 4. Quas pœnas incurrat violator ſigilli confeſſionis? pag. 286.

DISPUTATIO X.

De ſatisfactione prout eſt actus virtutis pœnitentiæ. pag. 287.
Dub. I. Utrum homo de condigno ſatisfacere valeat pro pœna temporali proprio peccato mortali debita? pag. 288.
§. 1. Suppoſitiones aliquæ præmittuntur. ibid.
§. 2. Vera ſententia eligitur, & firmatur, pag. 290.
§. 3. Argumentis adverſariorum fit ſatis. pag. 291.
Dub. II. Utrum poſſit aliquis ſatisfacere de condigno pro pœna temporali peccati alterius? pag. 293.
§. 1. Communis ſententia ſtatuitur. ibid.
§. 2. Motiva oppoſita convelluntur. pag. 295.
§. 3. Corollaria præcedentis doctrinæ in quibus incidentes quæſtiunculæ deciduntur. pag. 298.
Dub. III. Quibus conditionibus ſatisfactio indigeat? pag. 299.
§. 1. Actum liberum requiri ad ſatisfaciendum ſtabilitur. ibid.
§. 2. Honeſtatem, ac bonitatem moralem requiri ad ſatisfactionem decernitur. pag. 301.
§. 3. Satisfactio viæ, & gratiæ ſtatum expoſcit. ibidem.
§. 4. Quid ſentiendum de intentione ad ſatisfactionem? pag. 303.
§. 5. Corollaria, in quibus nonnullæ expediuntur difficultates. pag. 304.
Dub. IV. Utrum ad ſatisfactionem requiratur pactum, vel Dei promiſſio eam acceptandi? pag. 309.
§. 1. Sententia affirmans ſtatuitur. ibid.
§. 2. Motiva contraria eliduntur. pag. 310.

DISPUTATIO XI.

De ſatisfactione Sacramentali. pag. 311.
Dub. I. Utrum confeſſarius poſſit, ac debeat pœnitenti ſatisfactionem imponere? ibid.
§. 1. Duplex aſſertio proponitur. ibid.
§. 2. Duplex alia aſſertio ſtatuitur, & qualiter teneatur ſatisfactionem injungere Sacerdos declaratur. pag. 314.
§. 3. Sententia ultimæ aſſertioni oppoſita refertur. ibid.
Dub. II. Utrum Sacerdos valeat cogere pœnitentem ad acceptandam, & exequendam pœnitentiam? pag. 316.
§. 1. Vera ſententia, ac primum ejus fundamentum. ibib.
§. 2. Alia ejuſdem ſententiæ fundamenta expenduntur. pag. 318.
§. 3. Recenſentur oppoſitæ ſententiæ, & eorum motiva evertuntur. pag. 319.
§. 4. Quæſtiunculæ huc ſpectantes expediuntur. pagina 322.
Dub. III. In quo ſtatu, ac tempore, & à qua perſona debeat pœnitentia adimpleri? pag. 327.
§. 1. Quid de ſtatu, in quo pœnitentia adimplenda ſit? pag. 328.
§. 2. Quid de tempore adimplendi pœnitentiam? ibid.
§. 3. Quid de perſona à qua pœnitentia adimplenda eſt? pag. 330.
Dub. IV. A quo, & an extra confeſſionem poſſit fieri pœnitentiæ commutatio? pag. 332.
§. 1. Duplex aſſertio ſtatuitur. ibid.
§. 2. Aliis aſſertionibus abſolvitur difficultas. pag. 333.
§. 3. Sententiæ prioribus aſſertionibus oppoſitæ referuntur. pag. 334.
§. 4. Sententiæ reliquis aſſertionibus adverſæ proponuntur. pag. 336.
Dub. V. Quænam cauſæ pœnitentem excuſent à pœnitentiæ juſtè impoſitæ adimpletione? pag. 339.
§. 1. Duplex aſſertio quæſtioni ex parte reſpondens. ibid.
§. 2. Aliæ aſſertiones pro perfecta dubii reſolutione. pag. 340.
§. 3. Sententiæ oppoſitæ referuntur, & enervantur eorum motiva. pag. 342.
Dub. VI. Quem effectum inducat ex opere operato

ſatiſ-

Digitized by Google

ſatisfactio Sacramentalis? pag. 345.
§. 1. Triplici concluſione dubium reſolvitur. ibid.
§. 2. Oppoſitæ Sententiæ referuntur, & earum motiva enervantur. pag. 347.
§. 3. Duplicis quæſtiunculæ incidentis deciſio. pag. 348.

DISPUTATIO XII.

De poteſtate clavium, ac miniſtrorum Sacramenti pœnitentiæ. pag. 351.
Dub. I. Quid ſint claves Eccleſiæ, vel an recte diffiniantur? ibid.
§. 1. Deciditur dubium, & communis ſententia defenditur. ibid.
§. 2. Argumentis ſatisfit. ibid.
Dub. II. Utrum clavium poteſtas ſit in Eccleſia? pag. 354.
§. 1. Deciditur difficultas, & veritas Catholica propugnatur. ibid.
§. 2. Duæ hæreticorum reſponſiones confutantur; pag. 355.
§. 3. Hæreticorum fundamentis ſatisfit. pag. 356.
Dub. III. Quid ſint claves Eccleſiæ? pag. 358.
§. 1. Triplici concluſione dubium reſolvitur. ibid.
§. 2. Argumenta adverſariorum enodantur. pag. 359.
Dub. IV. Qui Sacerdotes habuerint, aut habeant clavium poteſtatem? pag. 361.
§. 1. Quid de Sacerdotibus legis ſcriptæ, & naturalis? pag. 362.
§. 2. Quid de Sacerdotibus legis Evangelicæ? pag. 363.
Dub. V. An alter præter Sacerdotem habeat claves, ſive miniſter poteſtatis in pœnitentiæ Sacramento? pag. 364.
§. 1. Veritas Catholica duplici aſſertione propugnatur. ibid.
§. 2. Argumenta aſſertionibus oppoſita convelluntur. pag. 366.
Dub. VI. Utrum omnis Sacerdos ſit miniſter juriſdictionis hujus Sacramenti? pag. 369.
§. 1. Duplex ſtatuitur aſſertio. ibid.
§. 2. Alia aſſertio explicans miniſtrum juriſdictionis circa venialia, & mortalia jam confeſſa. pag. 372.
§. 3. Quis nam ſit ſenſus propoſitionis damnatæ ab Innocentio XI. circa venialium confeſſionem cum ſimplici Sacerdote? pag. 374.
§. 4. Sententiæ oppoſitæ referuntur, & argumenta enervantur. pag. 375.
Dub. VII. Utrum licitum ſit miniſtrare Pœnitentiæ Sacramentum cum juriſdictione probabili? pag. 378.
§. 1. Communior, veriorque ſententia eligitur. ibid.
§. 2. Sententiæ contrariæ ſatis ſit. pag. 380.
Dub. VIII. An, & pro quibus confeſſionibus egeat miniſter approbatione ordinarii? pag. 382.
§. 1. Ordinarii approbationem eſſe omnino neceſſariam in miniſtro pro ſæcularium confeſſionibus declaratur. pag. 383.
§. 2. Quid de approbatione ordinarii pro excipiendis regularium confeſſionibus? pag. 386.
Dub. IX. Cujus ordinarii approbatio ſit neceſſaria in miniſtro? pag. 391.
§. Unicus, Duplici aſſertione expeditur difficultas, ibid.

NOI REFFORMATORI

dello Studio di Padoa.

HAvendo veduto per la Fede di Reviſione, & Approbatione del P. F. Tomaſo Maria Gennari Inquiſitore, nel Libro intitolato; *Collegii Salmanticenſis &c. Curſus Theologicus Tomus Duodecimus de Pœnitentia, Virtute & Sacramento, Secunda Pars*, non v'eſſer cos' alcuna contro la Santa Fede Cattolica, & parimente per Atteſtato del Segretario Noſtro; niente contro Prencipi, e buoni coſtumi, concedemo Licenza à Girolamo Albrizzi, che poſſi eſſer ſtampato, oſſervando gl'ordeni in materia di Stampe, & preſentando le ſolite copie alle Publiche Librarie di Venetia, & di Padoa.

Dat. li 21. Decembre 1716.

Girolamo Venier Kav. Proc. Ref.

Franceſco Soranzo Proc. Ref.

Agoſtino Gadaldini Segr.

TRACTA-

Digitized by Google

TRACTATUS XXIV. DE POENITENTIA, TAM UT SACRAMENTO, QUAM UT VIRTUTE.

POSTERIOR PARS.

Complectens à Quæſtione X C. Tert. partis D. Thom. uſque ad Quæſtion. XXIX. Supplementi.

PROOEMIUM.

ORDINEM, quem in hoc de Pœnitentia tractatu intenderat obſervare D. Thomas, præmiſit quæſt. 84. in principio illis verbis: *Conſiderandum eſt de Sacramento Pœnitentiæ. Circa quod primò conſiderandum eſt de ipſa pœnitentia: ſecundò de effectu ipſius: tertiò de partibus ejus: quartò de ſuſcipientibus hoc Sacramentum: quintò de poteſtate miniſtrorum, quæ ad claves pertinet: ſextò de ſolemnitate hujus Sacramenti.* Et quidem de primo, atque ſecundo luculenter egit S. Doctor ab illa quæſtione uſque ad 90. excluſivè, nihil non ſapientiſſimè exponens eorum, quæ ad notitiam tam eſſentiæ pœnitentiæ in ratione virtutis, & Sacramenti, quàm effectuum ejus poſſunt deſiderari. Quibus pro noſtro captu exponendis, dilucidandis, & propugnandis latè incubuimus per varias diſputationes, ea verſantes, quæ circa hanc materiam magis ſcholaſtica ſunt, & difficiliora cenſentur, præſertim attinentia ad pœnitentiam virtutem, & primarium ejus actum, ſcilicet contritionem. Superſunt tamen alia plura, quæ D. Thomas à tertia conſideratione recenſet, & quibus declarandis ſequentes aperiebat quæſtiones; ſed ad cœleſtia vocatus ſolam nonageſimam abſolvit; deſiderium (heu dolor!) nobis ceterarum, & complementi totius operis relinquens. In eis autem quæſtionibus, quas juxta præmiſſum methodum diſcuſſurum ſtatuerat, plurima occurrunt ad Theologiam moralem præſertim circa Sacramentum Pœnitentiæ majori ex parte ſpectantia: ſed nec occurrunt pauciora, & ut plurimum magis difficilia, quæ pertinent ad Scholaſticam, & accuratam ſatis diſcuſſionem exoptant. In utriſque porro verſandis modum hactenus obſervatum, Curſuique noſtro, qui planè ſcholaſticus eſt, familiarem tenere curabimus, nempe ut moralia leviori manu, ſtyloque conciſiori, ſed ſufficienti attingamus; difficultatibus verò ſcholaſticis (ex quibus congruæ in practicis reſolutiones ſæpiùs dependent) impenſiorem, & luculentiorem navemus operam. Et quia ſi id ſtudium alteri jam præmiſſo in hoc tractatu adjungeretur, & in unum volumen coiret, plus æquo illud augeret, & minus verſatile faceret; ſectionem ejus eligimus in duas principales partes, eamque in hoc loco S. Doctoris congruæ adhibuiſſe putamus. Nam prior jam producta agit quaſi in communi de pœnitentia tam virtute, quàm Sacramento; hæc autem poſterior, quam paramus, deſcendit ad magis articulatam conſiderationem omnium, quæ ad Pœnitentiam, ut Sacramentum ſpectant, ut conſtat ex ordine à D. Thoma in verbis relatis promiſſo. Unde conſequenter præmiſſis jam quæſtionibus ſubjicitur.

Digitized by Google

QUÆST. XC.

De partibus Pœnitentiæ in generali, in quatuor Articulos diviſa.

DEINDE conſiderandum eſt de partibus Pœnitentiæ: & primo in generali, ſecundo in ſpeciali de ſingulis. Circa primum quæruntur quatuor.

ARTICULUS I.

Utrùm Pœnitentiæ debeânt partes aſſignari?

AD primum ſic proceditur. Videtur, quod Pœnitentiæ non debeant partes aſſignari. Sacramenta enim ſunt, in quibus divina virtus ſecretius operatur ſalutem. Sed virtus divina eſt una, & ſimplex. Non ergo Pœnitentiæ cum ſit Sacramentum, debent partes aſſignari.

Præterea; Pœnitentia, & eſt virtus, & eſt Sacramentum; ſed ei, in quantum eſt virtus, non aſſignantur partes; cum virtus ſit habitus quidam, qui eſt ſimplex qualitas mentis; ſimiliter etiam & Pœnitentiæ, in quantum eſt Sacramentum, non videtur, quod ſint partes aſſignandæ: quia baptiſmo, & aliis Sacramentis non aſſignantur partes. Ergo Pœnitentiæ nullo modo debent partes aſſignari.

Præterea; Pœnitentiæ materia eſt peccatum: ut ſupra dictum eſt: Sed peccato non aſſignantur partes: Ergo etiam nec Pœnitentiæ ſunt partes aſſignandæ.

Sed contra eſt, quod partes ſunt, ex quibus perfectio alicujus integratur; Sed Pœnitentiæ perfectio integratur ex pluribus, ſcilicet, ex contritione, confeſſione, & ſatisfactione: Ergo Pœnitentia habet partes.

Reſpondeo dicendum, quod partes rei ſunt, in quas materialiter totum dividitur. Habent enim ſe partes ad totum, ſicut materia ad formam. Unde in ſecundo Phyſic. partes ponuntur in genere cauſæ materialis, totum autem in genere cauſæ formalis. Ubicumque igitur ex parte materiæ invenitur aliqua pluralitas, ibi eſt invenire partium rationem. Dictum eſt autem ſupra, quæſt. 84. art. 1. & 3. quod in Sacramento Pœnitentiæ, actus humani ſe habent per modum materiæ. Et ideo cùm plures actus humani requirantur ad Pœnitentiæ perfectionem, ſcilicet contritio, confeſſio, & ſatisfactio (ut infra patebit) conſequens eſt, quod Sacramentum Pœnitentiæ habeat partes.

Ad primum ergo dicendum, quod quodlibet Sacramentum habet ſimplicitatem ratione virtutis divinæ, quæ in eo operatur. Sed virtus divina propter ſui magnitudinem operari poteſt, & per unum, & per multa, ratione quorum alicui Sacramento poſſunt partes aſſignari.

Ad ſecundum dicendum, quod Pœnitentiæ, ſecundum quod eſt virtus, non aſſignantur partes: actus enim humani, qui multiplicantur in Pœnitentia, non comparantur ad habitum virtutis, ſicut partes, ſed ſicut effectus. Unde relinquitur, quod partes aſſignentur Pœnitentiæ, in quantum eſt Sacramentum, ad quod actus humani comparantur, ut materia. In aliis autem Sacramentis materia non ſunt actus humani, ſed aliqua res exterior una, ſive ſimplex, ut aqua, vel oleum: ſive compoſita, ut chriſma; Et ideo aliis Sacramentis non aſſignantur partes.

Ad tertium dicendum, quod peccata ſunt materia remota Pœnitentiæ; in quantum ſcilicet ſunt materia, vel objectum humanorum actuum, qui ſunt propria materia Pœnitentiæ, prout eſt Sacramentum.

PRIMA CONCLUSIO IN CORP. ARTICULI.

Sacramentum Pœnitentiæ habet partes.

SECUNDA CONCLUSIO IN RESP. AD 2.

Virtuti Pœnitentiæ non aſſignantur partes.

1 COmmune eſt Sacramentis legis gratiæ conſtare partibus eſſentialibus, nempe materia, & forma, id eſt, rebus, ut materia, & verbis miniſtri, ut forma. Quod disertè ſtatuit Concilium Florentinum in decreto unionis docens: *Hæc omnia ſacramenta tribus perficiuntur, rebus tanquam materia, verbis tanquam forma,* Concil. Florent.
& perſona miniſtri, &c. Et Concilium Trident. agens ſpecialiter de hoc Pœnitentiæ Sacramento ſeſs. 14. cap. 3. aſſerit; *Sacramenti Pœnitentiæ formam, in qua præcipuè ipſius vis ſita eſt, in illis miniſtri verbis poſitam eſſe, ego te abſolvo, &c. Sunt autem, quaſi materia hujus Sacramenti, ipſius pœnitentis actus, nempe contritio, &c.* Concil. Trident.
Quod agentes de Sacramentis in genere late ex profeſſo ſtatuimus tract. 22. diſp. 1. dub. 2. concluſ. 1. & agentes ſpecialiter de Pœnitentia oſtendimus ſupra diſp. 1. dub. 2. per totum. Eſt verò difficultas, utrum in hoc Sacramento debeant ulterius aſſignari partes? Ad quod affirmativè reſpondet D. Thomas in hoc art. & probat: quia materia hujus Sacramenti conſiſtit in actibus pœnitentis; & talis materia conſtat ex multis, nempe contritione, confeſſione, & ſatisfactione: ergo hoc Sacramentum habet partes. Eo vel maximè, quod ii actus ſe tenent ex parte materiæ, eamque adæquatè conſtituunt, ut docet Trident. loco cit. quocirca nequeunt non eſſe etiam partes materiales totius Sacramenti. Et quia hoc ex profeſſo oſtendimus ſupra diſp. 1. dub. 2. non oportet in eo amplius immorari. Recolantur tamen ſpecialiter, quæ diximus à num. 116.

Opponit ſuæ reſolutioni S. Doctor virtutem divinam operari in Sacramentis: quare cum illa ſit una, & ſimplex, non oportet in hoc Sacramento multiplicare partes. Sed plus æquo concludit objectio: excluderet namque à Sacramentis, ſi probaret, partes eſſentiales, nempe Objectio.
materiam, & formam; ſiquidem virtus divina in eis operans eſt una, & ſimplex: conſequens autem adverſatur Conciliis relatis, & communi doctrinæ. Sed D. Thomas facilè illam diluit ad 1. dicendo Sacramenta habere unita- Reſponſio ex D. Th.
tem, & ſimplicitatem ex parte virtutis Dei, cui in agendo ſubduntur: porrò hanc virtutem poſſe influere, & per unum, & per multa, atque ideò inconveniens non eſſe, quod alicui Sacramento plures aſſignentur partes. Cujus doctrinæ occaſione dubitari valet, an virtus divina, ſeu Dubitatio.
elevans multiplicetur ſaltem materialiter in diverſis partibus Sacramenti? Ad quod Nugnus in præſenti affirmativè reſpondet, non reputans abſurdum materialem illam virtutis elevantis multiplicationem juxta materialem etiam partium Sacramenti diverſitatem: quia ſemper ea Reſponſio affirmativa Nugni.
virtus eſt formaliter una ob ſubordinationem ad unum Deum principaliter agentem. Sed Prado hoc loco tenet partem negativam, quam cenſemus magis conformem D. Thomæ, veritati, ac doctrinæ ex profeſſo aſſertis tra- Sententia Probabilior.
ctat. 22. diſp. 4. dub. 5. ubi ſtatuimus, Sacramenta non in tempore, aut ſucceſſivè cauſare gratiam, ſed in inſtanti terminativo, & ultimo, quo Sacramenta perficiuntur: quamobrem iſta, & illorum partes non indigent virtute elevante, niſi pro illomet ultimo inſtanti, in quo ſuam cauſalitatem exercent. Et quia omnes eorum materiales partes ſimul concurrunt, vel formaliter, vel virtualiter

tualiter

Digitized by Google

virtualiter in eo momento, ut loco citato explicuimus; ideo omnes ſic ſumptæ unica virtute complentur, & elevantur ad agendum. Et in hoc ſenſu aſſeruit D. Thomas hoc Sacramentum, non obſtante materiali partium multiplicitate, habere ſimplicitatem ex parte virtutis divinæ: quod falſum foret, ſi ipſa divina virtus multiplicaretur etiam materialiter, ſicut ipſæ partes: par enim deberet eſſe de utriſque judicium.

Tacitæ object. occurritur.

2 Hæc autem (ut tacitæ objectioni ita occurramus) intelligenda ſunt loquendo de partibus hujus Sacramenti in ordine ad immediatam productionem ſui effectus, nempe gratiæ in Pœnitente: ſecus autem præſuppoſitive. Pro quo obſervandum eſt duplicem elevationem diſtinguendam eſſe in hoc Sacramento præ ceteris: aliam, qua elevatur pœnitens ad eliciendum actum doloris, cum ordine, & ſubjectione ad claves, ſive ad confeſſionem coram legitimo miniſtro; Et hæc præcedit inſtans terminativum prolationis verborum abſolutionis, in quo perficitur Sacramentum, & ſi non occurrat obex, proprius ejus effectus producitur. Ceterum hæc elevatio non afficit Sacramentum, nec ejus partes: ſed elevat pœnitentem, ut ponat in rerum natura quandam partem Sacramenti, nempe dolorem cum ordine ad claves, qui debet eſſe ſupernaturalis, atque ideo expoſcens elevationem ex parte principii, ut dicemus diſput. ſequ. numer. 19. Alia eſt poſterior totius Sacramenti elevatio, quæ Sacerdotis verba, ut cadentia ſupra actus humanos pœnitentis, eoſque per modum formæ complentia elevantur ad cauſandum effectum Sacramenti; Et hæc eſt indiviſibilis, tam formaliter, quàm materialiter: quia ſolùm afficit ultimum terminativum verborum, cum ordine tamen ad præcedentia, nempe actus pœnitentis, & prolationem verborum abſolutionis, ut explicuimus tract. 22. diſp. 4. dub. 5. per totum. Et in hoc ſenſu D. Thom. in 4. diſt. 16. quæſt. 1. art. 1. ad 1. dixit, *quòd Sacramentum eſt ſimplex ratione effectus principalis, & virtutis ſimplicis, quæ operatur; ſed materiale in Sacramento poteſt eſſe compoſitum*. Et agendo in propriis terminis de Sacramento Pœnitentiæ ait: *Partes non aſſignantur Pœnitentiæ ex parte virtutis Sacramentalis, ſed ex parte ejus, quod eſt materiale in ipſa*.

D. Thom.

Argumentum ex duplici inſtantia.

Opponit ſibi Div. Thomas ſecundo loco argumentum deſumptum ex duplici inſtantia, aut exemplo. Nam in primis Pœnitentiæ virtuti non aſſignantur partes, cùm ſit unus habitus, aut ſimplex qualitas; Deinde, nec baptiſmo, nec aliis Sacramentis aſſignantur partes hujuſmodi ex parte materiæ. Ergo aſſignari non debent Sacramento Pœnitentiæ.

Reſponſio ad 1.

Negat S. Doctor conſequentiam. Et ad primum exemplum in contrarium reſpondet, quòd actus humani, qui multiplicantur in Pœnitentia, non comparantur ad habitum virtutis ſicut partes, ex quibus coaleſcat, ſed ſicut effectus, qui virtutem præſupponunt: manifeſtum namque eſt abſque actibus ejuſmodi ſalvari virtutis habitum. Oppoſitum autem contingit in Pœnitentiæ Sacramento, quod componitur ex materia, & forma, ut docent Concilia ſupra relata, & materia componitur ex actibus pœnitentis, per quos clavibus, & abſolutioni ſe ſubdit: unde oportet concedere, quòd Pœnitentia Sacramentum habet partes ex parte materiæ. Ad ſecundum reſpondet, materiam aliorum Sacramentorum non eſſe actus humanos, ſed aliquam rem externam, vel ſimplicem, ut aquam; vel compoſitam, ut chriſma: quocirca eis non aſſignantur partes. Sed Sacramentum Pœnitentiæ importat ex parte materiæ actus humanos ſatis differentes.

Reſponſio ad 2.

Effugium Suarii.

Hæc cùm ſint clariſſima, minimè effugerunt notas Suarii in hoc articulo. Nam reſponſioni ad primum opponit, quòd licet actus virtutis Pœnitentiæ non ſint partes pœnitentiæ habitualis, ſunt tamen partes ejuſdem Pœnitentiæ actualis: quia pœnitere per eos actus exercetur, in ipſiſque conſiſtit. Contra ſecundam obſervat, quòd quamvis materia remota ceterorum Sacramentorum non ſit actus humanus, ſed res exterior; tamen proxima illorum materia conſiſtit in actione humana, ut puta in ablutione, in unctione, &c. Qua regula præciſè excipitur Sacramentum Euchariſtiæ, quod quia non conſiſtit in uſu, ſed eſt permanens; ita expoſcit rem externam tanquam materiam, ut nullus actus humanus, v. g. ſumptio, ex parte materiæ neceſſarius ſit. Porrò actus humani, qui in aliis Sacramentis ſunt materia proxima, profectò multiplicantur, ut patet in pluribus unctionibus diverſorum membrorum, quæ ſunt partes materiales Sacramenti Extremæ unctionis. Et in Sacramento Matrimonii occurrunt duæ traditiones partiales, & ſic de aliis, excepto Baptiſmo, qui habet ſimpliciorem materiam tam remotam, quàm proximam. Unde diſparitas, aut reſolutio D. Thomæ non eſt univerſaliter vera: & ideo permiſſivè (addit Suarez) intelligendum puto, non diſtributivè.

Rejicitur

3 Sed hi præfati Authoris ſcrupuli leves ſunt. Nam quod ad primum attinet argumentum, cui obviam ivit S. Doctor, expreſſè procedebat de habitu, ſive habituali virtute Pœnitentiæ, ut ex eo liquet. Cui directè ſatisfecit dicendo; *quòd actus humani, qui multiplicantur in Pœnitentia, non comparantur ad habitum virtutis, ſicut partes, ſed ſicut effectus*. Nec adverſus hoc aliquid opponit Suarez, quippè continens reſponſionem evidentem. Divertit autem ad Pœnitentiam actualem, ſive exercitium virtutis, cujus mentionem non fecerat S. Doctor; ſed inutile conatu: tum quia de hac Pœnitentia non agebatur; tum quia nec in illo ſenſu concedendum eſt actus humanos eſſe partes virtutis Pœnitentiæ: non enim conſtituunt, aut componunt unicum talis virtutis habitum, ut ſupponitur ex immediatè dictis: nec componunt unicum actum, ut ex ſe adhuc magis liquet, cùm eorum quilibet ſit actus completus, & perfectus: nec denique componunt unicum talis virtutis exercitium, ſiquidem tale exercitium non eſt aliquod unum niſi per aggregationem, & hanc profectò non neceſſariam; quippè virtus poteſt in illorum quolibet ſiſtere. Unde D. Thomas in 4. diſt. 16. quæſt. 1. art. 1. quæſtiunc. 4. ad 2. ait: *Dicendum, quòd quamvis tria prædicta ſunt actus Pœnitentiæ virtutis, non tamen ſequitur, quòd ſint partes ejus: quia in quolibet eorum actu inveniuntur omnes circumſtantiæ, quibus integratur medium virtutis*. Unde in eorum quolibet, & per ſe ſalvari valet actualis Pœnitentia, ſive proprium exercitium Pœnitentiæ virtutis. Secus autem contingit in materia Sacramenti Pœnitentiæ, quæ minimè ſalvatur niſi complectendo contritionem, & confeſſionem, & ſatisfactionem ſaltem in voto. Non magis pungit ſecundus ſcrupulus: Quia D. Thomas non negat, quòd in Sacramentis aliis præter res, quæ ſunt materia remota, detur alia proxima conſiſtens in earum rerum applicatione per actus humanos: ſed id ſupponit, & repetit ſupra quæſt. 73. art. 1. ad 3. & alibi frequenter. Ceterum in ejuſmodi applicationibus, licèt plures in eodem Sacramento contingant, nulla eſt earum diverſitas conſideratione digna, ut propterea dicantur ejuſdem materię partes, vel habere diſtincta munia in ordine ad conſtituendum aliquod unum. Cujus oppoſitum contingit in iis actibus humanis, qui in pœnitente debent tanquam materia ſupponi, ut abſolutionis formæ ſubdantur: ſunt enim ſatis diverſi, ſubeuntque officia diſtincta: quocirca meritò comparantur ad talem materiam, ut ipſius partes. Quam differentiam optimè docuit D. Thomas loco citato ex 4. quæſtiunc. 3. in corp. dicens: *Partes quantitatis ſunt quandoque unius rationis, ut in totis homogeneis: quandoque verò diverſarum rationum, ut in totis etherogeneis.... Et hujuſmodi partes ſunt hæ, de quibus loquimur, quia Pœnitentia Sacramentum ſecundum rationem ſpeciei ſuæ ex his tribus integratur, & una eſt prior altera ſecundùm naturam, &c.* Cui quantum ad hoc differentiæ, inter iſtud, & alia Sacramenta, & reſolutioni D. Thomæ conſonat communis loquendi modus, tam inter Theologos, quàm inter vulgares: videmus namque frequenter fieri interrogationem de partibus Sacramenti Pœnitentiæ, quæ de partibus aliorum Sacramentorum non fit. Signum itaque eſt peculiare eſſe huic Sacramento habere partes ex parte materiæ, ut S. Doctor ſtatuit. Quod magis conſtabit ex immediatè dicendis.

D. Thom.

Ultimò rejicitur.

D. Thom.

ARTICULUS II.

Utrum convenienter aſſignentur partes Pœnitentiæ, contritio, confeſſio, & ſatisfactio?

AD ſecundum ſic proceditur. Videtur, quòd inconvenienter aſſignentur partes Pœnitentiæ, contritio, confeſſio, & ſatisfactio. Contritio enim eſt in corde (& ſic perti-

net ad interiorem Pœnitentiam) confeſſio autem eſt in ore, & ſatisfactio in opere, & ſic duo ultima pertinent ad exteriorem Pœnitentiam. Pœnitentia autem interior non eſt Sacramentum, ſed ſola Pœnitentia exterior, quæ ſenſui ſubjacet: Non ergo convenienter aſſignantur hæ partes, Sacramento Pœnitentiæ.

Præterea. In Sacramento novæ legis confertur gratia: ut ſupra habitum eſt; ſed in ſatisfactione non confertur aliqua gratia: Ergo ſatisfactio non eſt pars Sacramenti.

Præterea. Non eſt idem fructus rei, & pars. Sed ſatisfactio eſt fructus Pœnitentiæ, ſecundum illud Lucæ 3. Facite fructus dignos Pœnitentiæ: Ergo non eſt pars Pœnitentiæ.

Præterea. Pœnitentia ordinatur contra peccatum; ſed peccatum poteſt perfici ſolum in corde, per conſenſum, ut in ſecunda parte habitum eſt. Ergo, & Pœnitentia: Non ergo Pœnitentiæ debent partes poni confeſſio oris, & ſatisfactio operis.

Sed contra. Videtur, quod debeant poni plures partes Pœnitentiæ. Pars enim hominis ponitur non ſolum corpus, quod eſt ejus materia, ſed etiam anima, quæ eſt ejus forma; ſed tria prædicta, cum ſint actus Pœnitentis, ſe habent ſicut materia: abſolutio autem Sacerdotis ſe habet per modum formæ: Ergo abſolutio Sacerdotis debet poni quarta pars Pœnitentiæ.

Reſpondeo dicendum; quod duplex eſt pars, ut dicitur in 5. Metap. ſcilicet pars eſſentiæ, & pars quantitatis. Partes eſſentiæ, ſunt naturaliter quidem forma, & materia, logieè autem eſt genus, & differentia. Hoc autem modo quodlibet Sacramentum diſtinguitur in materiam, & formam, ſicut in partes eſſentiæ. Unde, & ſupra dictum eſt, quod Sacramenta conſiſtunt in rebus, & verbis. Sed quia quantitas ſe tenet ex parte materiæ; partes quantitatis ſunt partes materiæ. Et hoc modo Sacramento Pœnitentiæ ſpecialiter aſſignantur partes (ut dictum eſt) quantum ad actus Pœnitentis, qui ſunt materia hujus Sacramenti. Dictum eſt autem ſupra, quod alio modo fit recompenſatio offenſæ in Pœnitentia, & in vindicativa juſtitia. Nam in vindicativa juſtitia fit recompenſatio ſecundum arbitrium judicis, non ſecundum voluntatem offendentis, vel offenſi. Sed in Pœnitentia fit recompenſatio offenſæ ſecundum voluntatem peccantis, & ſecundum arbitrium Dei, in quem peccatur: quia hic non quæritur ſola redintegratio æqualitatis juſtitiæ, (ſicut in juſtitia vindicativa) ſed magis reconciliatio amicitiæ, quod fit dum offendens recompenſat ſecundum voluntatem ejus, quem offendit. Sic igitur requiritur ex parte pœnitentis: primo quidem voluntas recompenſandi, quod fit per contritionem: ſecundo, quòd ſe ſubjiciat arbitrio Sacerdotis loco Dei: quod fit in confeſſione: tertio, quòd recompenſet ſecundum arbitrium miniſtri Dei: quod fit in ſatisfactione. Et ideo contritio, confeſſio, & ſatisfactio, ponuntur partes Pœnitentiæ.

Ad primum ergo dicendum, quòd contritio ſecundum eſſentiam quidem eſt in corde, & pertinet ad interiorem Pœnitentiam; virtualiter autem pertinet ad exteriorem Pœnitentiam: in quantum ſcilicet implicat propoſitum confitendi, & ſatisfaciendi.

Ad ſecundum dicendum, quòd ſatisfactio confert gratiam prout eſt in propoſito: & auget eam, prout eſt in executione; ſicut etiam baptiſmus in adultis, ut ſupra dictum eſt.

Ad tertium dicendum, quòd ſatisfactio eſt pars Pœnitentiæ Sacramenti; fructus autem Pœnitentiæ virtutis.

Ad quartum dicendum, quòd plura requiruntur ad bonum, quod procedit ex integra cauſa, quàm ad malum, quod procedit ex ſingularibus defectibus, ſecundum Dionyſium quarto capite de divinis nominibus. Et ideo licet peccatum perficiatur in conſenſu cordis, ad perfectionem tamen Pœnitentiæ requiritur, & contritio cordis, & confeſſio oris, & ſatisfactio operis.

Ad contrarium verò patet ſolutio per ea quæ dicta ſunt.

Concluſio eſt affirmativa.

1 DOctrinam hujus articuli latiſſimè elucidavimus diſp. 1. fere per totam, & præſertim dub. 2. Fuerunt profecto circa ejus materiam diverſæ antiquorum ſententiæ, ex quibus Scotus aſſeruit, ſolam abſolutionem Sacramentum Pœnitentiæ conſtituere, & actus pœnitentis non eſſe partes materiales illius. Durandus autem docuit, ſolam confeſſionem eſſe illius materiam, contritionem verò, & ſatisfactionem eſſe duntaxat diſpoſitiones ex parte Pœnitentis requiſitas. Omittimus hæreticos palam errantes, à quibus Luthærus art. 5. inter condemnatos à Leone X. negavit tres iſtas Pœnitentiæ partes, audacter effutiens; neque in Scriptura, nec in Sacris Doctoribus fundamentum habere. Sed reſolutio Doctoris Angelici (inquit Cajetanus in præſ. artic. 1.) canonizata eſt in hac parte à Synodo Florentino ſub Eugenio IV. in decreto Eugenii poſt ultimam ſeſſionem. Et magis adhuc canonizata (quod Cajetanus prius moriens videre non potuit) in Concilio Tridentino. Nam ſeſſ. 14. cap. 3. ſub titulo, de partibus, & fructu hujus Sacramenti, docet: *Sunt autem quaſi materia hujus Sacramenti ipſius pœnitentis actus, nempe contritio, confeſſio, & ſatisfactio. Qui quatenus in pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque, & perfectam peccatorum remiſſionem ex Dei inſtitutione requiruntur, hac ratione Pœnitentiæ partes dicuntur*. Et conformiter ad hanc doctrinam ſtatuit can. 4. ejuſdem ſeſſ. *Si quis negaverit ad integritatem, & perfectam peccatorum remiſſionem requiri tres actus in Pœnitente, quaſi materiam Sacramenti Pœnitentiæ, videlicet contritionem, confeſſionem, & ſatisfactionem, quæ tres Pœnitentiæ partes dicuntur, aut dixerit &c... Anathema ſit*. Unde Bellarminus lib. 1. de Pœnitentia, cap. 17. rectè obſervat, quòd ſententia D. Thomæ eſt communis Theologorum, & certiſſima, & jam amplius in dubium revocari non poteſt, cum in Conciliis Oecumenicis Florentino, & Tridentino diſſertis verbis legamus, &c. Quæ proxime dedimus. Et id ipſum monent, ac notant Cano in relect. de Pœnit. part. 5. §. *Quintum*. Soto in 4. diſt. 17. quæſt. 3. art. 2. Suarez diſp. 18. de Pœnit. ſect. 3. Prado in præſ. dub. 2. §. 1. & alii communiter. Porro quod attinet ad illos antiquiores Scholaſticos, excuſſandi ſunt: tum quod ſcripſerunt ante utriuſque Concilii tempora: tum quod licet Sacramentum Pœnitentiæ in his tribus materialibus partibus non conſtituerint; tamen ſatis apertè, & catholicè docuerunt tres prædictos actus requiri ex parte pœnitentis ad conſequendam perfectam peccatorum remiſſionem.

Concil. Flor.
Concil. Trid.
Concil. Trid.
Bellarm.
Cano. Soto. Suarez. Prad.

Ratio à priori hujus veritatis non alia aſſignari valet, quam Dei voluntas ſic inſtituentis hoc Sacramentum. De illa verò certo nobis conſtat per doctrinam Patrum, & Conciliorum diffinitiones, ut patet ex dictis modo, & latius diſp. 1. dub. 2. Ratio autem congruentiæ optimè aſſignatur à D. Thom. in hoc art.: Quia hoc Sacramentum ordinatur, ut fiat Deo voluntaria, & amicabilis recompenſatio pro peccato ſecundum ipſius arbitrium: ſed pro hujuſmodi fine comparando requiruntur, & ſufficiunt prædicti tres actus: ergo ſunt hujus Sacramenti partes. Probatur minor: quia contritio ordinatur ad amicabi-

Probatur concluſ.

Digitized by Google

amicabilem recompenſationem, cùm ſit dolor voluntariè ad ſatisfaciendum aſſumptus: deinde pœnitens per confeſſionem ſe ſubiicit Sacerdoti loco Dei pro ejus arbitrio: denique per ſatisfactionem recompenſat juxta prædictum arbitrium: requiruntur ergo, & ſufficiunt prædicti actus ex parte pœnitentis pro fine ſpeciali, in quem ordinatur hoc Sacramentum. In quo diſcurſu plane ſupponit D. Thom. & quidem meritò, quòd etſi recompenſatio debeat eſſe pœnitenti voluntaria; nihilominus modus, & quantitas ejus non relinquitur arbitrio hominis, neque, ex ſola rerum natura determinari valet: quocirca relinqui debet arbitrio Dei, & miniſtrorum ipſius in hoc Sacramento. Ex quo diſcurſu magis liquet rationem à priori, ut ea tria requirantur, & ſufficiant, eſſe Dei voluntatem, idque Angelicum Doctorem in ipſamet congruentiæ ratione ſuppoſuiſſe.

Object. 1. 2 Cui opponi poteſt, quòd cùm Sacramentum ſit ſignum ſenſibile, partes Sacramenti debent eſſe ſenſibiles: ſed contritio non eſt ſenſibilis, ſiquidem ſecundùm ſuam ſubſtantiam eſt in corde, & pertinet ad Pœnitentiam virtutem: ergo contritio non eſt, nec eſſe poteſt pars Sacramenti Pœnitentiæ.

Reſpondetur. Sed objectionem hanc optimè diluit D. Thom. in reſp. ad 1. negando minorem: *Quia contritio ſecundùm eſſentiam eſt in corde, & pertinet ad interiorem Pœnitentiam: virtualiter autem pertinet ad exteriorem Pœnitentiam, in quantum ſcilicet implicat propoſitum confitendi, & ſatisfaciendi.* Quæ optimè ibi elucidat Cajetanus concludendo ad mentem D. Thomæ, quòd licet contritio ſecundùm eſſentiam præciſivè ſumptam, aut ratione eſſentiæ præciſæ ab aliis prædicatis, non ſit ſenſibilis, nec ſubinde pars Sacramenti: nihilominus eadem contritionis eſſentia habet alia prædicata, ſecundùm quæ affert ſenſibilitatem, & poteſt exercere rationem partis Sacramenti. Quippe quæ inter alia importat voluntatem recompenſandi pro peccatis ad arbitrium Sacerdotis, & hac ratione tranſit virtualiter ad confeſſionem, & fit quodammodo dolor externus, & ſenſibile ſignum, ut optimè docuit D. Thom. in 4. diſt.

D.Thom. 22. quæſt. 2. art. 1. quæſtiunc. 2. ad 3. his verbis: *Contritio, quæ videtur tantùm interioris Pœnitentiæ eſſe, invenitur etiam in Pœnitentia exteriori, ſecundùm quadam ſigna, quibus ſenſibiliter manifeſtatur.* Hanc tamen doctrinam Cajetani (quæ communior eſt inter Thomiſtas) refellit Suarez in comment. ad hunc art. §. *Mihi tamen*, ſub prætextu (inquit Prado in præſenti) impugnandi Cajetanum, rationem D. Thom. in corp. & ad 1. impugnans. Sed fallitur, & nihil evincit: quia nec D. Thomas, nec Cajetanus negat eſſentiam, ſubſtantiam, aut entitatem Pœnitentiæ interioris ſpecificativè ſumptam, ut Suarez loquitur, eſſe partem Sacramenti Pœnitentiæ; ſed negant merito eſſe partem Sacramenti tantùm abſque ordine ad Pœnitentiam exteriorem, in qua virtualiter manet, & per quam fit ſenſibiliter cognoſcibilis. Prædictum verò ordinem ei attribuunt; illumque efficaciter evincunt: quia de facto Pœnitentia interior importat votum Pœnitentiæ exterioris: quippe quæ intendit recompenſationem non qualemcumque, ſed amicabilem, & juxta arbitrium Dei miniſterio Sacerdotis: & hac ratione nequit non pertinere ad Pœnitentiæ Sacramentum, quin, & eſſe primum ejus initium. Quæ ſatis ſunt ad infringendum Suarii oppugnationem. Quomodo autem interior Pœnitentia ſit pars Sacramenti, an in recto ſumpta, an præciſè in obliquo ut facta ſenſibilis per confeſſionem, & Pœnitentiam externam; difficultas gravis eſt, ſed eam ex profeſſo diſcuſſam, ac deciſam relinquimus diſp. 1. dub. 2. §. 5. & præcipuè à num. 99.

Object. 2. 3 Deinde opponi poteſt, quòd Sacramenta legis evangelicæ conferunt gratiam: ſed ſatisfactio non confert gratiam, quippe quæ ſupponit abſolutionem Pœnitentiæ, & remiſſionem culpæ: Ergo ſatisfactio non eſt pars Sacramenti Pœnitentiæ.

Occurritur Object. Huic tamen objectioni optimè occurrit Div. Thom. in reſp. ad 2. his verbis: *Dicendum, quòd ſatisfactio confert gratiam, prout eſt in propoſito*, (quo pacto coincidit cum contritione, ſeu dolore, in quibus etiam ſatisfactio aliqua non ſolùm intenditur, ſed invenitur) *& auget gratiam, prout eſt in executione: ſicut etiam baptiſmus in adultis.* Frequenter namque contingit, quòd eos ſupponit in gratia exiſtere, & tunc non producit primam gratiam, ſed auget. In qua reſponſione duo notanda ſunt. Primum, quòd licet objectio convincat ſatisfactionem prout in executione non eſſe partem eſſentialem hujus Sacramenti, cum ſupponat ipſum abſolutione peractum, & primarium ipſius effectum productum: nihilominus non concludit à ſatisfactione ſic ſumpta relegandam fore rationem partis integralis, ſive pertinentis ad Sacramenti complementum, & perfectionem. In quo fallitur Durandus unum ab altero colligens; cùm ſolùm inferatur ſatisfactionem in executione non eſſe partem eſſentialem, ut fuſius oſtendimus diſp. 1. num. 115. Sed eſt integralis, ſine qua proinde Sacramentum imperfectum, & non completum maneret, ſicut homo abſque manibus, ut benè obſervat Cajetanus in præſenti. Unde fit conſequens plurimum intereſſe, quòd ſatisfactio quamprimum opere compleatur; ne interim Sacramentum relinquatur mutilum, & ſuſpendatur illa fructus pars, quæ ex ſatisfactione executa percipitur. An autem ex opere operato, loco cit. diximus num. 120.

4 Secundum notatione dignum in ea reſponſione eſt, D. Thomam pro comperto habuiſſe ante peractam ſatisfactionem dari Sacramentalem abſolutionem, & produci hujus Sacramenti effectum per ſatisfactionis propoſitum, quod vel includitur in ipſa contritione, & ſubjectione ad claves, ut proximè dicebamus, vel illas indivulsè comitatur: nemo enim conteritur, & confitetur, cui in animo non ſit ſe ſubdere judicio Eccleſiæ, & pœnas à legitimo miniſtro impoſitas ferre non velit. Quare juxta doctrinam D. Thom. hoc loco ſatis expreſſam non eſt neceſſarium hominem pœnitentem prius ſatisfactionem implere, quàm beneficium abſolutionis ipſi impendatur: ſed vice verſa communiter loquendo poteſt, & debet ſub propoſito illo ſatisfaciendi abſolvi, & poſt abſolutionem adeptam exequi pœnitentiam ſibi à confeſſario impoſitam. Huncque ordinem ſanè probatum, & minimè reprehendendum ſupponit Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 5. & 8. & præſertim can. 12. ubi diffinit, quod in hoc Sacramento Deus non ſemper remittit totam pœnam temporalem ſimul cum culpa: ex quo evidenter ſequitur poſt remiſſam culpam in hoc Sacramento, ſupereſſe pœnam temporaliter luendam: ſed ſatisfactio Sacramentalis deſervit ad extinguendam pœnam ex peccato relictam; & non tendit immediatè ad remittendam culpam, quam potius dimiſſam ſupponit: Ergo non debet neceſſariò præcedere abſolutionem, qua culpa dimittitur.

Quare refellendi ſunt tam oppoſitum aſſerentes, quàm his faventes Eſtius in 4. diſt. 15. §. 15. Sylvius in addit. ad 3. p. q. 18. art. 3. quæſtiunc. 2. Maldonatus tom. 2. diſp. de Sacram. cap. 2. Petavius in animadv. ad S. Epiphan. fol. 239. & 231. Alba Spinæus lib. 2. obſervat. 32. cum aliis, & omnium prolixiſsimè, & liberrimè Morinus de adminiſtratione Sacram. Pœnitentiæ per plures libros, maximè verò lib. 9. & 10. Quorum commune fundamentum eſt, uſum non abſolvendi pœnitentes, priuſquam exequerentur injunctam ſibi ſatisfactionem, antiquiſſimum eſſe in Eccleſia, & adhuc invaleſcere apud Græcos: contrariam verò conſuetudinem non eſſe ita antiquam, nec ita conſonam Sacramenti inſtitutioni, aptamve pœnitentium emendationi, ad quam illud ordinatur. Ea que animoſitate nonnulli in hac cauſa proceſſerunt, ut auſi fuerint aſſerere. Primò, *ordinem præmittendi ſatisfactionem abſolutioni induxit non politia, aut inſtitutio Eccleſiæ; ſed ipſa Chriſti lex, & præſcriptio naturæ rei id ipſum quodammodo dictantis.* Secundò, *conſuetudo moderna quoad adminiſtrationem Sacramenti Pœnitentiæ, etiamſi eam plurimorum hominum ſuſtentet authoritas, & multi temporis diuturnitas confirmet; nihilominus ab Eccleſia non habetur pro uſu, ſed abuſu.* Quin addiderunt. *Per illam praxim mox abſolvendi ordo Pœnitentiæ eſt inverſus.*

Eſtius. Sylvius. Maldon. Petan. Alba. Morinus.

Sed audiendi, ut diximus, minimè ſunt: quia fundamentum, quo utuntur, nullum eſt, & in ipſos cum toto ædificio corruit, quippè uſus abſolvendi pœnitentes ante executam ſatisfactionem antiquiſſimus eſt in Eccleſia Latina, quæ multis titulis Græcæ, ejuſque ritibus præponenda eſt, ut meritò Suarez diſp. 18. ſect. 3. aſſeruerit: Suarez. *Dicere hoc eſſe neceſſarium, eſt error contra conſuetudinem Eccleſiæ Latinæ.* Et planè inter propoſitiones Petri de Oſma relatas in Bulla Sixti IV. (quæ eſt 17. tom. 1. Bullarii, & refertur à Caſtro lib. 4. contra hæreſes, verbo *Confeſſio.*) una erat. *Non peracta Pœnitentia confitentes abſolvi non debere.* Pontifex autem omnes Petri propoſitiones ibi relatas condemnavit, declarans Apoſtolica auctoritate eſſe Catholicæ Fidei contrarias, erroneas, ſcandaloſas, à veritate Evangelica alienas, Sanctorum Patrum decretis, atque Apoſtolicis conſtitutionibus contrarias, ut con-

Digitized by Google

ſtat ex eadem Bulla. Quam cenſuram non meruiſſet illa Oxomenſis propoſitio, ſi uſus non abſolvendi ante peractam injunctam pœnitenti ſatisfactionem tam antiquus, & communis in Eccleſia fuiſſet, ut quidam cominiſcuntur; quippè cum facilè reſponderet ſe non ita aſſerere, quod ſentiret Sacramentum aliter adminiſtratum eſſe nullum; ſed quod longa, & communis conſuetudo legem ita adminiſtrandi induxiſſet. Sed non ita reſpondit, nec potuit: quia vel apparenti fundamento deſtituebatur, Quod evincit contrariam, & à nobis aſſertam conſuetudinem eſſe longè antiquiorem, & communiorem. Et ſi aliquod oppoſiti uſus veſtigium occurrit, id deſeruit ad demonſtrandum ita contigiſſe non quidem in Pœnitentia ſecreta, & Sacramentali, de qua nobis eſt ſermo, ſed in canonicis, & publicis, in quibus excomunicatus non prius ad conſortium cum fidelibus admittebatur, quàm exequeretur ſibi impoſitam ſatisfactionem. Et ſimile quid in uſu eſſe apud Græcos cenſendum eſt; non verò quòd univerſaliter negent abſolutionem Sacramentalem ante ſatisfactionis executionem. Et qui contrarias propoſitiones ſupra relatas ſtabilire tentarunt, vim fulminis Apoſtolici non effugerunt: nam SS. D. N. Alexandri VIII. in ſecundo decreto anni 1690. illas reprobavit, condemnavit, & gravi cenſura percuſſit: ſuntque inter alias eo decreto ſub eiſdem verbis ſupra relatis condemnatas 16. & 17. & 18. Planè (ut hæc abſolvamus, quæ tantum delibaſſe in animo habuimus, fuſius ſuo loco, id eſt, agentes de ſatisfactione tractaturi) abſurdum penitus intolerabile apparet, vel hominem benè diſpoſitum non abſolvere uſque ad impletam ſatisfactionem ſibi impoſitam, quæ per menſes, & annos durare poteſt: vel aſſerere hominem, uſque ad præfinitum illud ſatisfactionis tempus non poſſe verè conteri, & conſequi juſtificationis gratiam; cùm exploratum ſit pro contritione, & diſpoſitionem ad gratiam conſequendam non eſſe determinatum aliquod temporis ſpatium, ſed in quacumque hora verè ingemuerit, poſſe veniam, & gratiam impetrare, ut exemplum latronis in cruce cum Chriſto pendentis declarat.

ARTICULUS III.

Utrum prædicta tria ſint partes integrales Pœnitentiæ?

Quæſt. 84. art. 3. AD tertium ſic proceditur. Videtur, quod prædicta tria non ſint partes integrales Pęnitentiæ. Pęnitentia enim, (ut dictum eſt) contra peccatum ordinatur; ſed peccatum cordis, oris, & operis, ſunt partes ſubjectivæ peccati, & non partes integrales: quia peccatum de quolibet horum prædicatur: Ergo etiam in pęnitentia contritio cordis, confeſſio oris, & ſatisfactio operis non ſunt partes integrales.

Præterea. Nulla pars integralis in ſe continet aliam ſibi condiviſſam; ſed contritio continet in ſe confeſſionem, & ſatisfactionem in propoſito: Ergo non ſunt partes integrales.

Præterea. Ex partibus integralibus, ſimul, & æqualitèr conſtituitur totum, ſicut linea ex ſuis partibus; ſed hoc non contingit hic: Ergo prædicta non ſunt partes integrales Pęnitentiæ.

Sed contra. Illæ dicuntur partes integrales, ex quibus perfectio totius integratur; ſed ex tribus prædictis integratur perfectio ipſius pęnitentiæ: Ergo ſunt partes integrales pęnitentiæ.

Reſpondeo dicendum; quod quidam dixerunt, hæc tria eſſe partes ſubjectivas pęnitentię. Sed hoc non poteſt eſſe: quia ſingulis partibus ſubjectivis adeſt tota virtus totius, & ſimul, & æqualitèr; ſicut tota virtus animalis, in quantum eſt animal, ſalvatur in qualibet ſpecie animalis, quæ ſimul, & æqualiter dividunt animal; ſed hoc non eſt in propoſito. Et ideò alii dixerunt, quòd ſunt partes potentiales; ſed nec hoc verum eſſe poteſt, quia ſingulis partibus potentialibus adeſt totum ſecundùm totam eſſentiam: ſicut tota eſſentia animæ adeſt cuilibet ejus potentiæ; ſed hoc non eſt in propoſito. Unde relinquitur, quòd prædicta tria ſint partes integrales Pęnitentiæ. Ad quarum rationem exigitur, ut totum non adſit ſingulis partibus, neque ſecundùm totam virtutem ejus, neque ſecundùm totam ejus eſſentiam, ſed omnibus ſimul.

Ad primum ergo dicendum, quòd peccatum, quia rationem mali habet, poteſt in uno tantùm perfici, ut dictum eſt. Et ideò peccatum, quod in ſolo corde perficitur, eſt una ſpecies peccati. Alia verò ſpecies, eſt peccatum, quod perficitur in corde, & ore. Tertia verò ſpecies eſt peccatum, quod perficitur in corde, & opere. Et hujuſmodi, peccati partes quaſi integrales ſunt, quod eſt in corde, & quod eſt in ore, & quod eſt in opere. Et ideò Pęnitentiæ, quæ in his tribus perficitur, hæc tria ſunt partes integrales.

Ad ſecundum dicendum; quòd una pars integralis, poteſt continere totum, licèt non ſecundùm eſſentiam: fundamentum enim quodammodo virtute continet totum ædificium. Et hoc modo contritio continet virtute totam Pęnitentiam.

Ad tertium dicendum, quòd omnes partes integrales habent ordinem quendam adinvicem. Sed quædam habent ordinem tantùm in ſitu: ſive conſequentèr ſe habeant, ſicut partes exercitus: ſive ſe tangant, ſicut partes acervi: ſive etiam colligentur, ſicut partes domus; ſive etiam continuentur, ſicut partes lineæ. Quædam verò habent inſuper ordinem virtutis, ſicut partes animalis, quarum prima virtute eſt cor, & aliæ quodam ordine virtutis dependent ab invicem. Tertio modo ordinantur ordine temporis: ſicut partes temporis, & motus. Partes igitur Pęnitentiæ habent ad invicem ordinem virtutis, & temporis, quia ſunt actus: non autem ordinem ſitus, quia non habent poſitionem.

Concluſio eſt affirmativa.

1 QUàm efficaciter probat ratio D. Thomæ deſumpta à ſufficienti enumeratione membrorum dividentium, qui diſcurſus eſt legitimus, & reducitur ad hanc formam. Partes alicujus, vel ſunt ſubjectivæ, vel potentiales, vel integrales; ſed contritio, confeſſio, & ſatisfactio ſunt partes Sacramenti Pęnitentiæ ex parte materiæ, ut conſtat ex duobus articulis antecedentibus; & non ſunt partes ſubjectivæ, nec potentiales: relinquitur ergo, quòd ſint partes integrales. Cetera conſtant. Et minor quoad ſecundam ejus partem, in qua ſola poterat eſſe difficultas, probatur non minus efficacitèr: nam quod attinet ad partes ſubjectivas, in qualibet earum etiam diviſivè ſumpta ſalvatur eſſentia, & virtus totius, ut patet in ſpeciebus animalis: ſed in his partibus diviſivè ſumptis non ſalvatur tota eſſentia, & virtus Sacramenti Pœnitentiæ, quin nec materia adæquata illius, quam immediatè componunt partes relatæ: ergo non ſunt partes ejus ſubjectivæ. Et quod ſpectat ad potentiales, ſingulis earum adeſt totum ſecundùm totam eſſentiam: ſicut tota eſſentia animæ adeſt intellectui, & ſenſui, & cuilibet ipſius potentiæ. Quod minimè ſalvatur in his partibus, cùm manifeſtum ſit, nec Sacramentum, nec adæquatam ejus materiam proximam ſalvari in contritione, aut in qualibet harum partium. Relinquitur itaque, quod ſint partes integrales, quarum proprium eſt, quòd totum non ſalvetur in earum ſingulis, ſed in eis ſimul, ut patet in membris, ſeu partibus quantitativis, ex quibus componitur

Digitized by Google

nitur homo. Hæc in ſumma S. Doctor alia addens motiva in 4. diſt. 16. quæſt. 1. art. 1. q. 3. quæ opus non eſt expendere. Pro majori tamen luce obſervare oportet eatenus iſtas partes appellari à D. Thom. integrales, quatenus illis integratur, & completur tota materia proxima Sacramenti, quæ eſt pars eſſentialis illius. Obſerv. quædam. Unde iſtæmet partes, quæ per comparationem ad alias compartes, & ad materiam proximam completam ex eis coaleſcentem dicuntur integrales per ordinem ad Sacramentum eſſentiales ſunt; cùm ſine illis non adſit ejus materia. Quare contritio, confeſſio, & ſatisfactio in voto ita ſunt eſſentialia Sacramento, ut abſque illis moraliter unitis minime ſubſiſtat: quod in aliis partibus merè integralibus non ita contingit, cùm abſque manu, aut auricula ſalvetur homo, & ſic de aliis. Porrò S. Doctor in hoc articulo partium eſſentialium non meminit, nec mentione opus habuit: nam illas ſtatuerat art. immediatè præcedenti, conſtituens ſub materia Pœnitentiæ tres actus, de quibus loquimur. D. Thom. *Quia quantitas*, dixit, *ſe tenet ex parte materiæ, partes quantitatis ſunt partes materiæ. Et hoc modo Sacramento Pœnitentiæ ſpecialiter aſſignantur partes quantum ad actus pœnitentis, qui ſunt materia hujus Sacramenti*. Quocirca partibus eſſentialibus jam præſuppoſitis, & relictis, ſolùm habere debuit conſiderationem de aliis partibus, ac diviſionibus, ut optimè fecit. Quod ſi animadvertiſſet Suarez in præſenti, non earum mentionem in hoc articulo deſideraſſet, quaſi D. Thom. in ſuo diſcurſu, & probatione diminutè proceſſerit.

Objicitur 1. 2 Sed poteſt opponi, quòd totum non poteſt prædicari de parte integrali determinata: non enim rectè diceretur manus, aut pes hominis homo, ſed Sacramentum Pœnitentiæ benè, & verè prædicatur de confeſſione: quippè vera, & communiter recepta eſt iſta prædicatio, *Confeſſio eſt Sacramentum Pœnitentiæ*: ergo confeſſio non eſt pars integralis illius, ſed magis ſubjectiva, de qua totum poteſt prædicari.

Reſponſio. Ad hanc tamen replicam conſtat ex dictis diſp. 1. dub. 3. per totum, & præcipuè num. 134. majorem ſolùm eſſe veram in concretis ſubſtantialibus, ſecus in accidentalibus, & artificialibus, quæ ſupponunt pro materia, & hæc eſt pars eſſentialis artefacti: unde benè de ligno dicitur, quòd ſit Cathedra, & de argento, quòd ſit Calix. Confeſſio autem ita eſt pars integralis materiæ, quod ſimul eſt eſſentialis Sacramenti, & pro ea Sacramentum ſupponit, ut loco cit. ex profeſſo oſtendimus. Unde non eſt inconveniens, ſi de ea totum prædicetur. Aliter contingit in manu, aut pede partibus pure integralibus hominis, quod eſt concretum ſubſtantiale.

Objicitur 2. 3 Deinde objicies; unam partem integralem non continere aliam ſibi condiviſam: ſed contritio continet confeſſionem, & ſatisfactionem in voto: ergo non eſt pars integralis Pœnitentiæ. Nec ſatisfacit reſponſio D. Thomæ ad 2. ubi ait, quòd una pars integralis poteſt virtute continere totum: fundamentum enim continet quodammodo in virtute totum ædificium. Et hoc modo contritio continet virtute totam Pœnitentiam. Nam contra eſt, inde fieri contritionem eſſe principaliorem Sacramenti partem, quàm confeſſionem: quod eſt abſurdum. Sequela oſtenditur: tum quia continens eſt excellentius ſuo contento: tum exemplo S. Doct. ſiquidem fundamentum eſt excellentius aliis partibus ædificii. Et abſurditas conſequentis facilè apparet: Quia Sacramentum Pœnitentiæ ſupponit non pro contritione, ſed pro confeſſione, ut proximè dicebamus, quod aliter contingeret, ſi contritio eſſet perfectior pars, quàm confeſſio.

Reſponſio ad 2. object. Reſpondetur ſuſtinendo ſolutionem D. Thomæ. Et adhibitæ adverſus eam impugnationi poteſt occurri primò cum Nugno in præſenti, dicendo S. Doctorem ſolùm præferre contritionem confeſſioni, quantum ad Pœnitentiam in ratione virtutis, ſecus verò in ratione Sacramenti. Sed cùm D. Thom. modo agat de Pœnitentia, ut Sacramentum eſt, atque ideò de contritione, ut eſt Sacramenti pars; addit prædictus Auctor D. Thomam contritionem conſiderare ſecundùm utramque rationem, & actus virtutis, & partis Sacramenti: nullumque eſſe inconveniens, quòd contritio unam, & alteram rationem complectens ſit confeſſione perfectior; licet iſta alias proximius ad Sacramentum per modum materiæ concurrat, utpotè per ſe ſenſibilis, & pro qua ſubinde Sacramentum ſupponat.

Alia via. Secundò, & cum majori, ut putamus, conſonantia ad mentem D. Thomæ, reſpondetur concedendo ipſum in præſenti non agere de Pœnitentia virtute, ſed Sacramento. Solvitur objectio. Et tamen ex ejus doctrina non ſequitur, quòd contritio ſit abſolutè principalior Sacramenti pars, quàm confeſſio, ſed ſolùm cum addito, & ſecundum quid. Non enim affirmat contritionem continere ſimpliciter confeſſionem, nec id contingere valet in partibus integralibus ſibi ad invicem condiviſis; ſed ſolùm concedit aliqualem continentiam, & ſecundùm determinatam rationem: quod partibus integralibus inter ſe comparatis minimè repugnat: ſic namque cor quantum ad officium vivendi continet aliquo modo caput, quia eſt principium vitæ; ſed vice verſa caput quantum ad operationes ſenſitivas continet cor, quia eſt principium ſentiendi: & tamen ſunt partes integrales ejuſdem corporis. Ad hunc ergo modum concedit D. Thomas contritionem continere confeſſionem, per modum, inquam, radicis, & inchoationis ejus, ſicut dixerat art. immediatè præced. in reſp. ad 1. quòd contritio ſecundùm eſſentiam exiſtens in corde, D. Thom. *virtualiter pertinet ad exteriorem Pœnitentiam, in quantum ſcilicet implicat propoſitum confitendi, & ſatisfaciendi*. Per quod minimè excluditur, quòd vice verſa confeſſio contineat etiam quodammodo contritionem, videlicet per modum ſigni illam repræſentantis, dependenter à quo habet interior contritio, quòd ſit ſenſibilis, & pars Sacramenti. Et ita vitatur, quòd ſit principalior Sacramenti pars præ confeſſione: & conſonant cuncta S. Doctoris dicta. *Una pars integralis*, inquit ad 2. D. Thom. *Poteſt continere totum, licèt non ſecundum eſſentiam: fundamentum enim continet quodammodo virtute totum ædificium. Et hoc modo contritio continet virtute totam Pœnitentiam*. Unde ſicut nemo colliget fundamentum eſſe formaliter totum ejus ædificium, aut eſſe ſimpliciter perfectius cunctis ejus partibus, ſed ſolùm ſecundùm quid, & in ratione principii illas inchoantis: (conſtat enim eſſe alias abſolutè nobiliores:) ita, & non amplius colligere debet ex aſſertis à D. Thom. circa contritionem in ordine ad alias partes, quæ Sacramentum conſtituunt.

Obſervat. 4 Pro legitima intelligentia eorum, quæ docet in reſp. ad 1. obſervandum eſt peccata cordis, oris, & operis poſſe ſumi dupliciter, nimirum vel ſpecificè ſiſtendo in quolibet eorum, vel gradualiter procedendo ab uno ad aliud. Primo modo differunt eſſentialiter: nam peccatum cordis eſt illud, quod conſummatur in corde, ut odium Dei: peccatum oris, quod ore perficitur, ut blaſphemia: & peccatum operis, quod opere completur, ut homicidium. Quæ duo poſtrema peccatorum genera non ideo externa dicuntur, quia actum internum excludant, (id enim impoſſibile eſt;) ſed quia non complentur in ſua malitia, niſi exteriùs ore, aut opere conſummentur. Secundo autem modo, id eſt, gradualiter ſumpta non important diſtinctionem ſpecificam; ſed unum, & idem non ſolùm ſpecie, ſed numero peccatum poteſt concipi in corde, aſcendere in os, & pervenire ad executionem operis, ut patet in eo, qui corde ſtatuit, ore promittit, & facto exequitur mortem proximi, juxta illud Jacobi cap. 1. Jacob. c. 1. *Unuſquiſque tentatur à concupiſcentia ſua abſtractus, & illectus; deinde concupiſcentia, cùm conceperit, parit peccatum; peccatum verò, cùm conſummatum fuerit, generat mortem*. Quocumque autem modo peccatum accipiatur, indiget contritione, confeſſione, & ſatisfactione, ut docuerat D. Thomas art. præced. in reſp. ad 4. Quare cùm in reſp. ad 1. peccata cordis, oris, & operis adaptavit contritioni, confeſſioni, & ſatisfactioni; ſolùm curavit ſalvare quandam, & certè pulchram inter prædicta tria proportionem: ſed non ideo excluſit neceſſitatem trium Pœnitentiæ partium ab aliis peccatis ſub prima conſideratione contentis. Ut enim dixerat priori loco, D. Thom. *Licèt peccatum perficiatur in conſenſu cordis, ad perfectionem tamen Pœnitentiæ requiritur, & contritio cordis, & confeſſio oris, & ſatisfactio operis*. Et ſic omnia conſonant, ut benè obſervavit Cajetanus, Cajetan. hìc finem imponens ſuis ſubtilibus, & eruditiſſimis Commentariis: ex quorum in ſequentibus defectu non levem timemus noſtro labori jacturam, qui hujus Phoſphori radiis in Aquinatis diem ducebamur; ſed heu! majorem ex ipſius Solis proximo occaſu in articulo ſequenti, quem cùm abſolviſſet, ad cœleſte translatus eſt hemiſpherium.

Digitized by Google

ARTICULUS IV.

Utrum convenienter dividatur Pœnitentia in Pœnitentiam ante baptiſmum, Pœnitentiam mortalium, & Pœnitentiam venialium?

AD quartum ſic proceditur. Videtur, quòd inconvenienter dividatur Pœnitentia, in Pœnitentiam ante baptiſmum, Pœnitentiam mortalium, & Pęnitentiam venialium. Pęnitentia enim, eſt ſecunda tabula poſt naufragium (ut ſupra dictum eſt) baptiſmus autem prima: Illud ergo, quod eſt ante baptiſmum, non debet poni ſpecies Pęnitentiæ.

Quæſt.84. art.6.

Præterea: Quod poteſt deſtruere majus, poteſt etiam deſtruere minus; ſed mortale eſt majus peccatum, quam veniale: Illa vero Pęnitentia, quæ eſt de mortalibus, eadem etiam eſt de venialibus: Non ergo debent poni diverſæ ſpecies Pœnitentiæ.

Præterea. Sicut poſt baptiſmum peccatur venialiter, & mortaliter, ita etiam ante baptiſmum: Si ergo poſt baptiſmum diſtinguitur pœnitentia venialium, & mortalium, pari ratione debet diſtingui ante baptiſmum: Non ergo convenienter dividitur pęnitentia per has ſpecies.

Sed contra eſt; quòd Auguſtinus in libro de Pęnitentia, ponit prædictas tres Pęnitentiæ ſpecies.

Reſpondeo dicendum; quòd hæc diviſio eſt Pęnitentiæ, ſecundum quod eſt virtus. Eſt autem conſiderandum, quod quælibet virtus operatur ſecundum congruentiam temporis, ſicut, & ſecundum alias debitas circumſtantias. Unde, & virtus Pęnitentiæ actum ſuum habet in hoc tempore, ſecundum quòd convenit novæ legi. Pertinet autem ad Pęnitentiam, ut deteſtetur peccata præterita, cum propoſito immutandi vitam in melius, quod eſt quaſi Pęnitentiæ finis. Et quia moralia recipiunt ſpeciem ſecundum finem (ut in ſecunda parte habitum eſt) conveniens eſt, quod diverſæ ſpecies Pęnitentiæ accipiantur ſecundum diverſas immutationes, quas pęnitens intendit. Eſt autem triplex immutatio à pęnitente intenta. Prima quidem per regenerationem in novam vitam, & hæc pertinet ad Pęnitentiam, quæ eſt ante baptiſmum. Secunda autem immutatio eſt per reformationem vitæ præteritæ jam corruptæ, & hæc pertinet ad Pęnitentiam mortalium poſt baptiſmum. Tertia autem immutatio eſt in perfectiorem operationem vitæ: & hæc pertinet ad pęnitentiam venialium, quæ remittuntur per aliquem ferventem actum charitatis, ut ſupra dictum eſt.

Ad primum ergo dicendum; quòd Pęnitentia quæ eſt ante baptiſmum, non eſt Sacramentum, ſed eſt actus virtutis, diſponens ad Sacramentum baptiſmi.

Ad ſecundum dicendum; quòd Pęnitentia quæ delet peccata mortalia, delet etiam venialia: ſed non convertitur. Et ideò hæ duæ Pęnitentiæ ſe habent ſicut perfectum, & imperfectum.

Ad tertium dicendum; quòd ante baptiſmum non ſunt peccata venialia ſine mortalibus. Et quia veniale ſine mortali dimitti non poteſt (ut ſupra dictum eſt) ideò ante baptiſmum non diſtinguitur Pęnitentia mortalium, & venialium.

Quæſt.87. art.4.

Concluſio eſt affirmativa.

1 IN hoc art. agit ſpecialiter D. Thom. de partibus virtutis Pœnitentiæ, ut palam profitetur à principio corporis dicens, *quòd hæc diviſio eſt Pœnitentia, ſecundum quòd eſt virtus*, Per quæ denotat ſe in anterioribus hujus quæſtionis articulis tractaviſſe, ſpecialiter de partibus Pœnitentiæ ut Sacramenti. Ubi obſervandum eſt, quod licèt eadem Pœnitentia, & ſit virtus, & ſit etiam pars Sacramenti; nihilominus latius patet ſub ratione virtutis, quàm ſub ratione partis Sacramentalis. Quoniam ante legem gratiæ fuit virtus, & tamen non fuit pars Sacramenti, ſed tantum diſpoſitio neceſſaria ad remiſſionem peccati. Quin, & in ipſa lege evangelica eſt etiam pro adultis neceſſaria ante ſuſceptionem Baptiſmi; cum tamen non ſit pars Baptiſmi, aut alterius Sacramenti, ut eſt communis doctrina, & tradit D. Auguſt. hom. 50. quæ eſt de utilitate, & neceſſitate Pœnitentiæ, juxta illud Actor. 8. *Pœnitentiam agite, & baptizetur unuſquiſque veſtrum*. Unde cum D. Thom. ſibi objeciſſet Pœnitentiam eſſe ſecundam tabulam poſt naufragium, baptiſmum verò primam: atque ideo illud, quod baptiſmum præcedit, non habere rationem Pœnitentiæ; reſpondit ad 1. *quòd Pœnitentia, quæ eſt ante baptiſmum, non eſt Sacramentum, ſed eſt actus virtutis diſponens ad Sacramentum baptiſmi*. Unde ſatis liquet major extenſio Pœnitentiæ virtutis ſupra ſe ipſam, ut partem Sacramenti. D.Auguſt. D. Thom.

Aperuit autem D. Thom. hunc ſpecialiter articulum ad explicandum, & propugnandum propoſitam diviſionem traditam à D. Auguſtino loco citato: & clariſſimè, ac juxta Auguſtini mentem declaravit aptam eſſe diviſionem, aut diſtributionem de pœnitentia ante Baptiſmum, & pœnitentia mortalium, & pœnitentia venialium. Ad pœnitentiæ namque virtutem pertinet propoſitum immutandi in melius, quod eſt quaſi pœnitentiæ finis: & tres ſunt immutationes à pœnitentibus intentæ. Prima per regenerationem in novam vitam: & hæc pertinet ad pœnitentiam ante baptiſmum. Secunda per reformationem vitæ præteritæ poſt baptiſmum corruptæ: & hæc pertinet ad pœnitentiam mortalium. Tertia per perfectiorem operationem vitæ, & hæc pertinet ad pœnitentiam venialium, quæ fervore charitatis delentur. Ergo juxta tres præmiſſas immutationes in melius ſit congrua diviſio pœnitentiæ virtutis in tres pœnitentias relatas. Hæc S. Doctor D. Auguſtino inhærens, & ejus ſententiam elucidans.

2 Unde exceſſit, & haud leviter deceptus eſt Suarez in præſenti, aliam, & ſuo judicio conformiorem menti D. Auguſtini commentus explicationem. Quia Auguſtinus, nec dixit, nec curavit, nec diſtinxit, ut ille ratus eſt, tres Pœnitentias juxta tres Pœnitentiæ modos, quos pro diverſis perſonis exercet Eccleſia; alium pro cathecuminis in fide ante baptiſmum inſtruendis; alium pro jam baptizatis, ſed mortaliter lapſis; & tertium pro abluendis venialibus per varia remedia. Hoc enim à Suario voluntariè excogitatum fuit, & minimè ad mentem D. Auguſtini, ſed præter, aut etiam contra ejus intentionem, & verba, quæ nulla pro ſuæ cogitationis defenſione profert. Quare Prado in præſ. non immerito ſubintulit: *Unde nec eum videtur legiſſe*. Aliter prorſus, ac Suarez ſe geſſit Auguſtinus: aſſignavit enim tres pœnitentium actiones, quas exercere valent, vel ad primò comparandam gratiam per regenerationem baptiſmi; vel ad eam amiſſam reſtaurandam; vel ad illam perficiendam venialium expurgatione; ut patet ex homilia cit. cap. 3. cujus initium eſt, *Tres ſunt actiones Pœnitentiæ*. Illorum autem modorum, quibus Eccleſia ſe gerit cum pœnitentibus, & pro hac diviſione Suarez expendit, nullum ibi eſt veſtigium in littera D. Auguſtini, ut eam percurrenti conſtabit. Et ipſum non loqui de cæremonia pro cathecumenorum Pœnitentia ab Eccleſia inſtituta, ſed de ea, quæ jure divino eſt diſpoſitio ad baptiſmum, liquet ex his, quæ ſubjungit: *Hæc prima Pœnitentia præcipitur Judæis, dicente Apoſtolo Petro Actor. 8. Pœnitentiam agite, baptizetur unuſquiſque veſtrum*. Et profectò ſi D. Auguſtinus divideret Pœnitentiam ad ſenſum Suarii, diminutè ſanè proceſſiſſet in ea diviſione; quia inter modos, aut

Rejicitur explicatio Suarii. Prado. D. Aug. Idem S. Doctor.

cæremo-

Digitized by Google

cæremonias, quibus Eccleſia utitur cum pœnitentibus connumeratos, eratque jam in uſu Auguſtini tempore, Pœnitentia ſolemnis: cujus tamen non meminit S. Doctor in ea diviſione. Signum itaque eſt, quod in ea aſſignanda non attendit ad illos varios modos, ſeu cæremonias, ſed ad pœnitentium actiones ſive in melius immutationes, ut fideliſſimus ejus diſcipulus D. Thom. aſſerit, & explicat tam in præſ. art. quàm in 4. diſt. 16. quæſt. 1. art. 2. q. 5.

Sententia aſſerens prædictam diviſionem Pœnitentiæ eſſe eſſentialem. Sed probabilior eſt quæ dicit; eſſe accidentalem, & ſubjecti in accidentia.

3 Dubitari autem poteſt, quæ nam ſit hæc diviſio pœnitentiæ, eſſentialis, an accidentalis? Et aliqui tuentur primum, quibus favere videtur D. Thom. in hoc art. tum quia has partes vocat ſpecies pœnitentiæ: tum quia docet earum diverſitatem ſumi à fine, qui in moralibus dat ſpeciem: Eſt ergo hæc diviſio generis in ſpecies, ac ſubinde eſſentialis. Sed vera, & communis ſententia eſt eſſe accidentalem, & ſubjecti in accidentia: virtus namque pœnitentiæ eſt una in ſpecie infima propter unitatem objecti, & actus primarii, ut conſtat ex dictis diſp. 5. ferè per totam, & præcipuè dub. 5. Illæ verò tres mutationes, ſive Pœnitentiæ ſtatus accidentia ſunt, & accidentaliter ipſi conveniunt: præſertim cum deſumantur per reſpectum ad diverſa tempora, & varias, ac extrinſecas circumſtantias, & fines inadæquatos operantium; à quibus omnibus præſcindit eſſentia, tam habitus, quàm actus primarii virtutis: Ergo diviſio, qua virtus Pœnitentiæ in eas dividitur, nequit non eſſe diviſio unius ſpeciei virtutis in accidentia ſibi ſucceſſivè obvenientia. Nec oppoſitum ſignificavit D. Thom. quia ſpecierum vocabulo ſolum ſignificavit varias mutationes, ſive ſtatus ſpecie inter ſe differentes, ſed accidentales, non ſolum habitui Pœnitentiæ, ſed ejus etiam actui primario, nempè contritioni: ſemper enim eſt ſpecies contritio, exerceatur ſive ante baptiſmum, ſive poſt; & ſive circa mortalia, ſive venialia: quippè procedens in omnibus ſub eodem formali motivo, ut explicuimus diſp. 1. dub. 2. Nec S. Doctor aſſeruit mutationem vitæ in melius eſſe abſolutè finem hujus virtutis, ſed *quod eſt quaſi Pœnitentiæ finis*, utique inadæquatus accidentaliter occurrens, & juxta circumſtantias temporum, & ſubjectorum; quòd non ſufficit ad refundendum in ſpecie habitus variationem.

Quædam object. difficilis.

4 Sed reſolutioni, & diſcurſui D. Thomæ poteſt urgenter opponi; non eſſe majorem rationem, quare diſtinguatur Pœnitentia mortalium, & venialium poſt baptiſmum, & non diſtinguatur eadem, & eorundem Pœnitentia ante baptiſmum; ſed ante baptiſmum non diſtinguitur Pœnitentia mortalium, & venialium, ut conſtat ex diſcurſu Div. Thomæ: Ergo nec poſt illum diſtingui debet: autè converſo, ſi poſt illum diſtinguitur ante illum etiam diſtingui oportet: atque ideò diminutè, & minus conſequenter ſe geſſit Div. Thomas in prædicta diviſione. Cætera conſtat, præter majorem, quæ facilè ſuadetur: nam ante baptiſmum non minus committuntur peccata mortalia, & venialia, quam poſt baptiſmum: Ergo non eſt major ratio diſtinguendi Pœnitentiam pro iſtis, quam pro illis.

Fit ſatis object.

Reſpodet Divus Thomas in ſolut. ad 3. negando majorem, & aſſignando rationem diſparitatis; nempè ante baptiſmum non poſſe venialia reperiri abſque mortalibus, quippè quæ cum ſolo originali conjungi non valent. Et quia venialia ſine mortali remitti nequeunt, ut ſupra oſtenderat quæſt. 87. art. 4. & nos ibidem explicuimus; propterea non oportet quòd ante baptiſmum diſtinguatur pœnitentia mortalium, & pœnitentia venialium. Poſt baptiſmum autem poſſunt, & ſolent reperiri peccata venialia ſine mortalibus, ut patet in juſtis communiter: quocirca poſt baptiſmum diſtingui debet venialium Pœnitentia à Pœnitentia mortalium. Quæ eſt efficax, & non minus clara ratio diſtinctionis aſſignatæ: in qua ſupponit Divus Thomas doctrinam à ſe traditam 1. 2. quæſt. 99. artic. 6. de incompoſſibilitate peccati venialis in aliquo cum ſolo originali. Ex quo legitime deducitur, quod ante baptiſmum nequeunt reperiri peccata venialia abſque mortalibus.

D. Thom. Suarez opponitur.

5 Hanc tamen reſponſionem non probat Suarez, & doctrinam in ea à Div. Thom. ſuppoſitam, quæ eſt velut Characteriſtica nota legitimi diſcipulatus ipſius, difficilem, & rigoroſam arbitratur. Unde ipſe diverſam arripit viam, autumat venialia poſſe cum ſolo originali conjungi; & perinde eſſe quantum ad præſentem conſiderationem, quòd conjungatur cum originali, ac cum læthalibus perſonalibus: nunquam enim abſque illis remittentur. Atque ideò, ut colligit ille, ſemper venialia tollentur per illudmet remedium, per quod auſertur mortale, ſive originale, ſive perſonale; & ſive tale remedium ſit pœnitentia, ſive non.

Suario reſpondetur.

Condonamus huic Auctori, quòd propriiſſimam Div. Thomæ ſententiam appellet rigoroſam, & difficilem; frequenter namque veritas, ſicut, & virtus, refugit mollia, & facilia; & quæ pervia apparent, à fucis habent, quòd acceptentur. Sententia autem S. Doctoris in ſuo rigore veriſſima eſt, & ſatis communis non ſolum inter rigidos diſcipulos (quod ſufficiebat) ſed etiam apud alios: ut eis productis oſtendimus tract. 13. de peccatis diſp. 20. dub. 1. & 2. ubi illam firmavimus ex profeſſo. Hæc, inquam, remittimus Suario, & quod D. Thomæ adverſetur. Ceterum hic non ſiſtit, ſed diſcedit etiam à D. Auguſtino, à quo iſtam accepimus Pœnitentiæ diviſionem; quòd ſuſtineri non debet. Nam S. Doctor cum unam ſolam Pœnitentiam conſtituat ante baptiſmum, poſt illum tamen conſtituit, & pœnitentiam de mortalibus, & pœnitentiam de venialibus, & pro eis aſſignat differentes actiones, ut conſtat ex homil. cit. capit. 7. ubi agit de remiſſione venialium, & capit. 9. ubi agit de remiſſione mortalium, & ait: *Tertia actio eſt Pœnitentia, qua pro illis peccatis ſubeunda eſt, quæ legis Decalogus continet*. Ergo contra Sanct. Auguſtinum aſſerit Suarez venialia tolli indiſcriminatim per eadem remedia, per quæ læthalia, originalia, ac perſonalia ante, & poſt baptiſmum. Eo, vel maximè, quòd pro ſolo peccato originali nulla pœnitentia requiritur interior, vel exterior, ut eſt communis ſententia, cum D. Thoma ſupra quæſt. 86. art. 3. ad 1. & in ſupplem. quæſt. 2. art. 2. Sed ut ipſe Suarez fatetur, quando D. Auguſt. & D. Thomas agunt de pœnitentia pro venialibus, præcipuè loquuntur de pœnitentia exteriori: Ergo contra utrumque S. Doctorem, & ſatis inconſequenter ſcripſit per illudmet remedium, per quod tollitur peccatum originale, auferri & venialia, ſive ſit pœnitentia, ſive non. Neſcimus hæc vel per imaginationem componere; cum originale nullam pœnitentiam requirat; & venialia non poſſint ſine aliqua pœnitentia deleri.

D. Auguſtin.

Replica.

6 Sed replicabis; nam adhuc admiſſa D. Thomæ ſententia de incompoſſibilitate peccati venialis cum ſolo originali, poteſt homo juſtificari, & mundari ab originali per contritionem, & ante baptiſmum in re ſuſceptum: ſed in tali caſu nullum eſt inconveniens, quod peccatum veniale committat, & quod de illo pœniteat ante baptiſmi ſuſceptionem: Ergo poteſt dari pœnitentia venialium ante baptiſmum non ſecus ac poſt illum in re ſuſceptum: & conſequenter inſufficiens eſt illa pœnitentiæ diviſio, ac D. Thom. explicatio, adhuc ſuppoſita ſpeciali illa ejus ſententia.

Diluitur.

Reſpondetur concedendo præmiſſas, & negando utramque conſequentiam, præſertim ultimam. Nam D. Auguſtinus, & D. Thomas in prædicta diviſione loquebantur per ſe, & ſuppoſita exiſtentia peccati originalis cum peccato mortali perſonali: in quo caſu non eſt, nec eſſe poteſt ſpecialis Pœnitentia pro venialibus: quæ tamen eſt per ſe loquendo poſt acceptum baptiſmum, & remiſſum originale. Quod verò ante illius in re ſuſceptionem juſtificetur homo, ſicut eſt per accidens: ita, & per accidens facit, ut homo poſt acceptam primam juſtificationis gratiam, poſſit pro ſolis peccatis venialibus ſpecialem agere pœnitentiam, ac ſi re ipſa baptiſmum in re ſuſcepiſſet. Et hic nos deſerit continuatio litteræ Div. Thomæ, qui poſt ſcriptum hunc articulum morte præventus ſimul vitæ, & ſcriptis feliciſſimum finem impoſuit, utraque immortalitate coronandus, & qua ſanctitate pollens, & qua doctrina excellens, quibus tam triumphantis, quàm militantis Eccleſiæ gloriam cumulavit, & circumquaque veritatis lumen diffudit. Curaverunt verò diſcipuli continuare hanc tertiam ſummæ partem ex S. Doctoris ſcriptis ſuper lib. 4. ſentent. egregiumque ediderunt opus ſub titulo *Supplementi*. In poſterum tamen à recitandis ejus articulis abſtinebimus: quia licèt nobis exhibeant communiter ſententias legitimas D. Thomæ; verba tamen propria, eaque profundiſſima noſtri Angelici Præceptoris in illis deſideramus. Curabimus tamen ſtractam, aut inſinuatam ab ipſo viam continuare, agendo de ceteris pertinentibus ad

D. Thomæ obitus.

Digitized by Google

Sacramentum Pœnitentiæ, & præcipuè de his tribus ejus partibus in particulari, ſicut ipſe promiſerat in titulo hujus quæſtionis, & quia prior, & potior omnibus eſt contritio, idcircò ſequentem diſputationem pro illa aperimus, quæ per continuationem ad præmiſſas in priori hujus tractatus parte eſt.

DISPUTATIO VII.

De Contritione.

Ad quæ hæc vox contritio ſe extendat?

IN hoc titulo *contritionis* vocabulo ſignificamus, & comprehendimus non eam præciſè, quæ contritio propria eſt, actuſque ſpecialis, & primarius virtutis pœnitentiæ, de quo egimus diſp. 5. ferè per totam, & præſertim dub. 5. Sed ea vox in præſenti latiùs ſe eſtendit, nempè ad omnem de peccato dolorem, ſive contritio perfecta ſit, ſive alius actus inferior. Imitamurque in hoc ſtylum, & ſenſum Sacræ Synodi Tridentinæ, quæ actura, ſicut & nos, de hac prima Sacramenti Pęnitentiæ parte, cap. 4. ſeſſ. 14. inſcripſit de *Contritione*, hoc nomine complectens dolorem perfectum, charitateque formatum, qui antonomaſticę *contritio* dicitur; & alium dolorem imperfectum, ex motivoque longè de miſeriis procedentem, qui vulgò *attritio* appellatur, ut manifeſtè conſtat ex integro illius capitis diſcurſu. Sed ut in ſequentibus cum majori tam claritate, quàm univerſalitate procedamus, illud nomen in aliud communius convertemus, & ita inquirimus.

DUBIUM I.

Quas conditiones debeat habere peccatorum dolor, ut ſit pars Sacramenti Pœnitentiæ, & diſpoſitio ad ejus effectum?

IN hoc dubio multa occurrunt, quæ in priori hujus tractatus parte diſcuſſa ſunt, & proinde, non tam tractari, aut reperi debent, quàm inſinuari: multa etiam, quæ communiter recipiuntur & ſuperfluum foret ad examen revocare, atque ideò congruentiùs ſupponuntur. Quo circa

§. I.

Præmittuntur aliqua notabilia, & proprius dubii ſtatus aſſignatur.

Diſtinctio inter dolorem partem, & dolorem diſpoſitionem.

1 PRimo loco obſervandum eſt, quòd quamvis in eodem doloris actu concurrere poſſint, & conceptus partis eſſentialis ex parte materiæ ad valorem Sacramenti requiſitæ, ut conſtat ex dictis ad art. 2. quęſt. præced. & locis ibi relatis: & ſimul conceptus diſpoſitionis ad gratiam hoc Sacramento producendam, atque ideo, ut illud non ſolùm ſit validum in ſe, verùm etiam fructuoſum in ſuſcipiente: nihilominus prædicti conceptus ſunt valdè diverſi, importantque officia ſatis diſtincta, atque revocabilia in aliud, & aliud caput. Ut enim alia interim omittamus; dolor, ut eſt pars Sacramenti, ſolùm reſpicit per ſe illa peccata, quę memorię occurrunt, & per confeſſionem explicantur; ſed dolor, ut eſt diſpoſitio ad gratiam, ſe extendit per ſe univerſaliter ad omnia peccata gravia, ſive cognoſcantur, ſive non: quippè gratia infundi nequit abſque omnium remiſſione, & aliquali per dolorem retractatione. Rurſus dolor, ut eſt pars Sacramenti, debet eſſe, aut fieri aliquo modo ſenſibilis; aliter enim non eſſet pars ſigni, vel Sacramenti: at dolor, ut ſit diſpoſitio ad gratiam, non expoſcit neceſſariò eſſe ſenſibilem; ſed poteſt eſſe purè interior in corde latens, ſicut quando diſponit extra Sacramentum. Denique dolor, ut eſt Sacramenti pars, præcedit (ſaltem per ſe loquendo) tempore, vel natura confeſſionem; quippè iſta ex dolore concipitur, ac fit; nec habet (ut pro Sacramento debet) rationem accuſationis, niſi dependenter ab illo: dolor autem, ut eſt diſpoſitio ad gratiam, non importat neceſſariò eam præcedentiam, ſed ſuppoſitis partibus Sacramenti eſſentialibus, dolore ſcilicet, & confeſſione, poteſt convenienter elici cum ſola præcedentia ad gratiam tunc producendam, ad quam diſponit, ut extra Sacramentum contingit. Sunt itaque prædictæ rationes diverſæ: atque ideò dolor, ut Sacramenti pars, dicit aliqua, quæ non importat, ut diſpoſitio ad gratiam; & e converſo. Ad eum planè modum, quo in eodem, v. g. conſenſu Petri contrahentis cum Maria conjunguntur rationes materiæ, & formæ ſaltem partiales reſpectu Sacramenti matrimonii: ſed ſunt ſatis diverſę, ſiquidem conſenſus Petri, ut determinabilis per conſenſum Mariæ, habet rationem materiæ, & ut conſenſum Mariæ determinans, habet rationem formæ; & ſecundùm unam rationem antecedit, & ſecundùm aliam ſubſequitur. Et quemadmodum duæ prædictæ rationes poſſunt coire in eodem actu, & poſſunt etiam exerceri per diverſos, unum offerentem conſenſum Petri, & alterum acceptantem conſenſum Mariæ; quin & fieri valet, ut primus inveniatur abſque ſecundo: ſic etiam non repugnat, quòd præmiſſæ doloris rationes, tam partis componentis Sacramentum, quàm diſpoſitionis præparantis ad gratiam, conjungantur in eodem pęnitentis actu; nec repugnat, quod exerceantur per actus diſtinctos, quorum unus ſit materia, aut pars Sacramenti, & alius ſit diſpoſitio ad ejus effectum; & fortè nec repugnat (quantum eſt ex vi hujus,) quòd ſeparentur, & prius abſque poſteriori contingat. De quo alias, nempè diſp. 8. dub. 11. Cum itaque prædictæ rationes ſint adeò diverſæ; dubium præſens non complectitur utramque, ſed præciſè attendit ad requiſita pro dolore, ut ſit vera pars Sacramenti Pęnitentiæ, illudque per modum partis conſtituat: quidquid fuerit de alio conceptu, aut ratione diſpoſitionis. Idque ſatis expreſsè ſignificat titulus dubii determinando, *ut ſit pars Sacramenti Pœnitentiæ*.

Dubium procedit circa requiſita ad dolorem, ut eſt pars Sacramenti Pęnitentiæ.

Suppoſitio quædam negat illa. Bernard. de Gannaco.

2 Supponit autem aliquem dolorem debere eſſe hujus Sacramenti partem: Id negavit olim quidam Bernardus de Gannaco relatus à Capreolo in 4. diſt. 17. q. 2. artic. 3. affirmans poſſe dari validum Sacramentum Pęnitentię abſque omni dolore, dummodo omnia peccata confiteantur Sacerdoti. Quam ſententiam à ſubſequentibus Theologis ſummo contemptu rejectam renovare tentarunt, Ludovicus à Conceptione in examine veritatis tract. 5. q. 2. n. 19. & 35. Chriſtophorus à S. Joſeph tom. 1. receptar. opinionum, in 2. part. de Sacramento Pęnit. dub. 1. num. 8. pro ſua ſententia referens Franciſcum à S. Juliano ex eadem Familia. Delgadillo in tract. de Pęnitentia, cap. 10. dub. 8. num. 44. Qui pro prædicta ſententia nullum afferunt alicujus ponderis fundamentum, ſed ſolas citationes Auctorum, quos tamen non ita ſenſiſſe evidenter demonſtrat Prado, productis eorum verbis in præſ. quæſt. 5. de contritione dub. 1.

Ludovicus à Conceptione. Chriſtophor. à S. Joſeph. Franc. à S. Julian. Delgadillo. Prado.

Repellitur negatio ſuppoſitionis.

Sed cujuſcumque ſit, aut fuerit, eam eſſe falſam docent communiter Theologi, & aliqui illam gravi improbabilitatis nota percellunt, ut videre eſt apud Pradum loco cit. Quare ſuppoſitionem factam ut planè certam præmittimus; ſcilicet ad valorem Sacram. Pęnitent. non ſufficere, quòd pęnitens intendat recipere hoc Sacramentum, & quòd in ordine ad hunc finem confiteatur omnia peccata; ſed inſuper requiri, quòd de illis habeat dolorem, qui ſit Sacramenti pars. In qua ſuadenda non oportet immorari, quia ſatis conſtat ex dictis diſput. 1. dub. 2. & quæſt. 90. art. 2. Sed ſatis erit breviter inſinuare præcipua hujus veritatis capita. *Primum*, ac præcipuum ex Dei inſtituentis voluntate, quæ nobis innoteſcit per determinationem Eccleſiæ docentis Sacramentum Pęnitentiæ ex parte materiæ, qua, & forma componitur, conſtare tribus partibus, & in primis dolore de peccatis, quæ clavibus ſubmittuntur. Sic Florentinum in decreto Eugenii, & Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 3. ibi: *Sunt autem quaſi materia hujus Sacramenti ipſius Pœnitentis actus, nempè contritio*. Et c. 4. *Contritio, quæ primum locum inter dictos pœnitentis actus habet, animi dolor, ac deteſtatio eſt de peccato commiſſo, &c.* Et can. 4. ejuſdem ſeſſ. ibi: *Si quis negaverit ad integram, & perfectam peccatorum remiſſionem requiri tres actus in pœnitenti, videlicet contritionem, confeſſionem, & ſatisfactionem, quæ tres pęnitentiæ partes dicuntur, &c. anathema ſit*. *Secundum* ex communi ſenſu fidelium, & conſenſu Theologorum cum eorum Principe D. Thoma, tum quæſt. præced. art. 2. ubi concludit,

Concil. Florent. Idem Concil. Idem Concil.

D. Thom.

Sic

Sic igitur requiritur ex parte pœnitentis, primò quidem voluntas recompenſandi, quod fit per contritionem. Tum in 4. diſt. 23. q. 1. art. 4. q. 2. ubi ait: *Contritio eſt de eſſentia Sacramenti Pœnitentiæ.* Et idem docèt alii, maximè poſt Concil. Tridentinum. Unde Granados controv. 7. tract. 3. diſp. 3. ſect. 1. dicit ſententiam oppoſitam eſſe improbabilem, & hoc tempore temerariam: nam præterquam quòd repugnat omnibus aliis Theologis, & Doctoribus, apertè videtur damnata in Concilio Tridentino. Et Lugo diſp. 14. ſect. 1. num. 4. dicit eſſe contra praxim totius Eccleſiæ. E contra de noſtra ſuppoſitione affirmat Averſa quæſt. 11. ſect. 5. eſſe communem fidelium, & Doctorum ſenſum. Et ſimilia proferunt Prado ubi ſupra, & alii.

Granad. Lugo.

Averſa, Prado.

Tertium ab optima congruentiæ ratione; quia cùm hoc Sacramentum inſtitutum ſit per modum judicii, in quo pœnitens comparatur, ut reus; oportet peccatorum confeſſionem, (quam nemo negat requiri eſſentialiter ad Sacramenti valorem) eſſe de peccatis accuſationem: ubi autem nullus adeſſet dolor, non eſſet de peccatis accuſatio, ſed hiſtorica quædam, & ſimplex illorum relatio: requiritur ergo aliquis dolor, qui ſit Sacramenti pars, & abſque illo nequit ejus valor conſiſtere: & hoc ſupponit titulus dubii.

Dolor dividitur in contritionem, & attritionem.

Concil. Trident.

3 Hoc itaque præſuppoſito: obſervandum eſt dolorem de peccatis dividi in contritionem, & attritionem. Quam diviſionem ſatis apertè ſupponit, & tradit Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 4. & docent communiter Theologi. Præcipuè autem inter hos dolores differentia, aliorumque radix deſumitur, ſicut & in aliis actibus contingit, ex diverſis formalibus objectis, quæ per ſe primò reſpiciunt. Nam objectum contritionis eſt peccatum, ut offenſa Dei finis ultimi dilecti ſuper omnia ex intentione ſatiſfaciendi pro illa, ut fusè explicuimus diſp. 5. dub. 1. & 4. Objectum autem attritionis eſt longè inferius, & ſub inferiori motivo, ut puta peccatum, in quantum eſt malum peccatoris, ſicut ſtatim magis declarabimus: poſſunt enim hæc motiva inferiora eſſe plura, & ſubinde fundare plures, ac diverſas attritiones.

Diverſitas contritionis, & attritionis.

Ex prædicta verò differentia, quæ planè eſt eſſentialis, & primaria oriuntur aliæ plures, ut communiter obſervant Auctores. Nam omnis contritio cadit ſuper omnia peccata gravia, quippè convenientia in ratione offenſæ Dei: non autem omnis attritio, quia poteſt dolere de uno peccato ſub ſpeciali motivo ad alia non ſe extendente. Præterea, (& in idem coincidit,) contritio excludit omnem affectum peccandi graviter: nam cum tendat ad deſtruendum peccatum ſub generali motivo omnia comprehendente, nequit compati cum affectu ad aliquod particulare: cujus oppoſitum accidit in attritione, quia cùm poſſit tendere ſub ſpeciali motivo occurrente in aliquo peccato, poteſt etiam componi cum affectu ad alia, in quibus illud motivum non adeſt. Deinde contritio procedit ex amore Dei ultimi finis dilecti ſuper omnia, quem neceſſariò ſupponit, ut loco cit. oſtendimus: ſed attritio procedit ex timore ſervili, aut ex ſimili aliquo motivo inferiori. Ulterius contritio nequit eſſe informis, quia imperatur à charitate, & convertit ad Deum ultimum finem: & ideo ſemper habet adjunctam gratiam ſanctificantem, & connectitur cum illa ſicut cum forma, ad quam ultimò diſponit, vel tanquam cum principio, à quo eſſentialiter dependet, ut diximus Diſp. 5. n. 157. & num. 165. & aliis locis ibi relatis. Attritio autem poteſt eſſe, & eſt frequenter informis; quia neque ex natura rei, neque ex Dei promiſſione affert infallibiliter gratiam ſanctificantem. Denique contritio deteſtatur peccatum ſupra omne malum pœnæ; cum procedat ex amore Dei ſuper omnia, præferente ipſum omnibus bònis, & malis; ſed attritio ſecus ſe habet: nam ut pœnam vitet, deteſtatur culpam; atque ideo non magis iſtam, quàm illam, ſed vice verſa: nullus enim actus excedit proprium motivum, vel ultra illud procedit. Ex quibus omnibus fit contritionem eſſe, & dici debere dolorem perfectum de peccatis: attritionem autem eſſe imperfectum de illis dolorem, & cum addito diſplicentiam. Et ita ſignificavit Concilium Trident. loco cit. diſtinguens inter contritionem *charitate perfectam*, & contritionem *imperfectam, quæ attritio dicitur*. Et D. Thom. in 1. q. ſupplem. art, 2. ad 2. magis explicat, dicendo: *Attritio non dicit acceſſum ad perfectam contritionem. Unde in corporalibus dicuntur attrita, quæ aliquo modo diminuta ſunt; ſed non adhuc perfectè ſunt comminuta. Sed contrita dicuntur, quando omnes partes tritæ ſunt ſimul per diviſionem ad minima. & ideo attritio ſignificat in ſpiritualibus quandam diſplicentiam de peccatis commiſſis, ſed non perfectam: contritio autem perfectam.* Et D. Bernardus detegens differentiæ radicem, nempè Dei amorem, ex quo procedit contritio, & timorem pœnæ, in quo fundatur attritio, dixit in tract. de diligendo Deo circa finem: *Eſt, qui confitetur Deo, quoniam potens eſt; & eſt qui confitetur, quoniam ſibi* (confitenti ſcilicet) *bonus eſt; & item qui confitetur, quoniam ſimpliciter bonus eſt. Primus ſervus eſt, & timet ſibi. Secundus mercenarius eſt, & cupit ſibi. Tertius filius eſt, & defert patri. Itaque, & qui cupit, & qui timet, utrique pro ſe agunt. Sola, quæ in filio eſt charitas, non quærit, quæ ſua ſunt.*

Concil. Trid.

S. Thom.

D Bern.

4 Unde ulterius ſupponendum eſt contritionem eſſe dolorem ſufficientem, ut ſit vera pars Sacramenti Pœnitentiæ. In hac ſuppoſitione omnes citra controverſiam conveniunt, & quidem meritò: nam ſi quis de peccatis dolor requiratur, ut ſimul cum aliis partibus componat ex parte materiæ hoc Sacramentum, ut jam præmiſimus, ille utique ſufficiens, & maximè aptus ad id cenſeri debet, qui maximè perfectus eſt: ſed ita ſe habet contritio, ut conſtat ex immediatè dictis: Ergo eſt dolor ſufficiens, ut ſit vera pars Sacramenti Pœnitentiæ. Confirmatur: nam plus longè eſt ſufficere, ut Sacramentum ſit fructuoſum, ſive cauſans gratiam, quàm ut præcisè ſit validum, & ſubſiſtat abſtrahendo ab effectu: ſed contritio conjuncta aliis Sacramenti partibus eſt dolor ſufficiens ut hoc Sacramentum ſit fructuoſum, ſive proprium effectum inducens: Ergo à fortiori ſufficiet, ut ſit validum, & ſecundùm eſſentialia ſubſiſtat. Probatur minor: tum quia omnes docent Sacramentum Pœnitentiæ, in quo dolor contritionis concurrit, non eſſe informe: atque ideo ſupponunt contritionem ſufficere cum aliis partibus, ut Sacramentum ſit fructuoſum, ſive proprium cauſans effectum. Tum quia non minus poteſt contritio cum Sacramento in re, quàm eadem cum Sacramento in voto: ſed contritio cum Sacramento in voto cauſat gratiam, & remiſſionem peccatorum: ut docet Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 4. Ergo idem de eadem conjuncta Sacramento à fortiori dicendum eſt.

Confirmatio.

Nec momenti erit; ſi opponatur, illum dolorem non poſſe habere rationem partis Sacramenti, qui impedit ejus effectum; ſed ita comparatur dolor contritionis ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ: Ergo non poteſt habere rationem partis ipſum componentis. Probatur minor: nam effectus proprius hujus Sacramenti, eſt deſtruere peccata gravia poſt baptiſmum commiſſa, & in hoc ſenſu appellatur à partibus ſecunda tabula poſt naufragium, ut conſtat ex dictis diſp. 1. dub. 1. Ubi autem adeſt contritio, neceſſarium eſt impediri hujuſmodi effectum: quia ipſa connectitur cum gratia, & eſt inconjungibilis cum peccato gravi, atque antecedit abſolutionem, ſive formam hujus Sacramenti: Ergo ubi adeſt, impedit ejus effectum. Idque palam ſupponit Concilium Trident. ſeſſ. 14. cap. 4. his verbis: *Docet præterea, & ſi contritionem hanc aliquando charitate perfectam eſſe contingat, hominemque Deo reconciliare, priuſquam hoc Sacramentum actu ſuſcipiatur: ipſam tamen reconciliationem ipſi contritioni ſine Sacramenti voto (quod in illa includitur) non eſſe adſcribendam.*

Concil. Trident.

Id, inquam, non refert: quia ſolùm evincit pro dolore eſſentialiter requiſito, ut ſit pars Sacramenti Pœnitentiæ, non requiri determinatè contritionem, ſed ſufficere alium dolorem imperfectiorem, (de quo inferiùs:) minimè autem evincit, quòd, ubi adeſt contritio, non ſit vera hujus Sacramenti pars, ita, & melius, ac alius inferior, dolor poſſet illud officium ſubire. Unde neganda eſt objectionis minor. Ad cujus probationem dicendum eſt; effectum proprium hujus Sacramenti non eſſe determinatè gratiam actu, & exercitè excludentem peccata gravia poſt baptiſmum commiſſa; ſed gratiam remiſſivam illorum, ſive quæ quantum eſt de ſe, illa remitteret, ſi illa in ſuſcipiente iſtud Sacramentum ſupponeret. Neque aliud exprimunt verba abſolutionis: *Ego te abſolvo*: non enim ſignificant exercitam remiſſionem peccati, cùm frequenter ſupponant illud remiſſum, ut conſtat ex verbis Concil. Tridentini in objectione relatis; ſed quod Sacerdos, prout eſt Miniſter Dei, illud, quantum eſt de ſe, remittit, & quod complet Sacramentum ejus de ſe remiſſivum. Eo vel maximè, quod quamvis ubi contritio ſupponitur, atque ideo, & gratia juſtificans, hoc Sacramentum illam non producat, complet tamen per modum termini votum, dependenter à quo contritio gratiam inducit per modum diſpoſitionis: neque enim aliter poſt baptiſmum

Reiicitur.

pec-

Digitized by Google

peccatoris juſtificatio contingit, ut diſertè docet Tridentinum loco citato: quo circa Pœnitentiæ Sacramentum merito appellatur ſecunda tabula poſt naufragium: quia nemo ab iſto emergitur, niſi dependenter ab illo ſuſcepto in re, vel in voto. Quod amplius explicari, & confirmari poteſt, tum exemplo ſpeciali Baptiſmi, qui eſt prima tabula poſt naufragium, & inſtitutum per ſe ad juſtificationem peccatoris, emundando illum ab originali peccato: & tamen non raro contingit, quod adulti baptizandi præſupponantur ab illo mundi, & juſtificati per gratiam media contritione: ubi occurrit eadem difficultas, quæ in objectione proponitur, & eodem modo diluitur. Tum exemplo univerſaliori ceterorum Sacramentorum: ſunt enim aliqua, quæ mortuorum dicuntur, quia per ſe non expoſcunt, nec ſupponunt vitam gratiæ in ſuſcipientibus, ſed ordinantur per ſe ad communicandum illam, ut baptiſmus, & pœnitentia; & ſunt alia, quæ vivorum appellantur, quia illam de ſe in ſuſcipientibus exigunt: Unde non ordinantur per ſe ad primam ejus communicationem, ſed ad ipſius augmentum, uti ſe habent Euchariſtia, Confirmatio, & alia, illis duobus exceptis. Quo non obſtante contingit, licet per accidens, quòd Sacramenta vivorum producant non augmentum, ſed primam juſtificationis gratiam, quando videlicet ſuſcipiens accedit, & cum bona fide exiſtimans ſe eſſe in gratia, cùm non ſit, & cum diſpoſitione ad ejus communicationem deſiderata; ſic itaque vice verſa, quandoque accidit Penitentię Sacramentum efficere non primam gratiam, ſed ejus augmentum, ubi illa præſupponitur aliàs in ſubjecto. Quæ omnia fuſè expendimus ſuo loco tract. 22. de Sacramentis in gen. diſp. 4. dub. 7. ad quem lectorem remittimus.

Ex dictis major explicatio.

5 Sed cùm multa poſſint ad aliquem effectum ſufficere, quin ſint pro eo neceſſaria; videre oportet, an idem contingat in contritione, id eſt, an hic adeò perfectus dolor requiratur, ut ſit pars Sacramenti Penitentiæ; an verò ſatis ſit alius imperfectior, qui dicitur attritio. Ad cujus declarationem obſervandum eſt, quòd cum hæc non habeat unicum, & indiviſibile motivum; non eſt una in ſpecie infima; ſed poteſt eſſe multiplex juxta motivorum diverſitatem. Et diviſionem ejus univerſaliorem, & magis celebrem proponit Concil. Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 4. his verbis: *Illam verò contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione; vel ex gehenna, & pœnarum metu concipitur, &c.* Ubi omnem attritionem ad unum ex duobus capitibus, aut generibus reduxiſſe videtur; nempè, ad dolorem de peccatis propter eorum turpitudinem, vel ad dolorem de peccatis propter penam, cujus reum hominem conſtituunt; ſed diviſio eſt in ſpecies ſubalternas, ſub quarum unaquaque facilè ſit aſſignare alias infimas. Non enim una eſt præcisè turpitudo in peccatis, ſed multiplex, & ſpecie diverſa, ut furti, homicidii, ſacrilegii, &c. Atque ideò alia eſt attritio de furto ob ejus ſpecialem turpitudinem, alia de adulterio ob illius particularem deformitatem, & ſic de aliis. Unde provenit poſſe dari attritiones reſtrictas, ſive non habentes extenſionem ad omnia peccata: nam, qui dolet de adulterio ob ejus ſpecificam deformitatem, ex vi hujus non dolet de furto, nec de aliis peccatis, quæ adulterium non ſunt. Ubi autem motivum fuerit unum, & commune, opus erit attritionem eſſe generalem, & ad omnia peccata ſe extendere ſaltem implicite, & virtualiter, ut cùm quis dolet de homicidio, non præcisè quia homicidium, ſed quia peccatum mortale, ſive gravem deordinationem, & deformitatem inducens. Idemque proportionabiliter dicendum eſt de alio genere attritionis ortæ ex pœna ut motivo illam vitandi, ſub quo poſſunt concipi plures attritiones juxta diverſitatem pœnarum, ad quas, & propter quas declinandas dolet homo de peccatis, ut puta ad vitandum pœnam æternam inferni, vel pœnam temporalem purgatorii, vel penas hujus vitæ, ut infirmitatem, egeſtatem, & alias calamitates, quas Deus infligere ſolet ad peccatorum ſupplicium. Quam diverſitatem ſignificaſſe haud obſcurè videtur Concilium Trident. loco citato dicens; *vel ex gehenna, & pœnarum metu concipitur*, priori vocabulo pœnam damnatorum ſignificans, & poſteriori alias imminentes peccatoribus: omnes enim, & ſingulæ aptæ ſunt ad incutiendum timorem, ut homo ſua peccata odio habeat, & plangat. In hoc autem genere non ita videtur admittendas fore attritiones partiales, ſive non ſe extendentes ad omnia peccata, ſicut in primo: nam quęlibet pęna aſſignetur, pro quolibet peccato poteſt applicari, & debet timeri: unde qui de uno peccato atteritur propter penam inferni, aut purgatorii, aut hujus vitæ, attritionem virtualiter, & implicite concipit de omni peccato, quippè in unum tendens ex motivo cunctis communi.

Objectio.

Opponi tamen poteſt dari attritiones, quæ non pertinent, nec reduci poſſunt ad duas claſſes immediatè relatas: ergo & Concilium, & nos diminutè proceſſimus in earum aſſignatione. Antecedens ſuadetur: tum quia non ſemel homo deteſtatur peccata ex amore, & deſiderio conſequendi beatitudinem: quæ deteſtatio non eſt contritio; ſiquidem non procedit (ut illa debet) ex amore Dei dilecti ſuper omnia amore amicitiæ; ſed procedit ex affectu concupiſcentiæ: ergo eſt attritio, ſive dolor imperfectus: & tamen non oritur ex conſideratione turpitudinis peccati, nec ex metu pœnæ. Tum etiam quia non raro etiam contingit hominem converti, & abominari peccata ex conſideratione bonitatis Dei, & beneficiorum, quæ nobis confert, & conferre valet: qui affectus non ſemper à principio eſt charitatis, ac proinde nec vera contritio, ſed præcisè attritio: & tamen non pertinet ad duas claſſes aſſignatas.

Reſpondetur.

Reſpondetur; omiſſo antecedenti, negando conſequentiam: nam quod ad Concilium attinet: aſſignavit quidem illa duo motiva attritionis, vel turpitudinis culpæ, vel timoris pęnæ, quia iſta frequentius pro attritione pœnitentium occurrunt, ut ſatis apertè ſignificavit illis verbis, *vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehenna, & pęnarum metu communiter concipitur.* Communiter dixit, non autem *eſſentialiter, aut indiſpenſabiliter*, aut *ſemper*, denotans ſe tradere illam diviſionem juxta contingentia frequentiùs. Minimè tamen diffinivit eam diviſionem eſſe adæquatam: quia res non erat tanti momenti, ut diffinitionem expoſceret, nec occurrebat circa id hæreſis, quam diffinitio compeſceret. Et eodem modo nos geſſimus explicantes, quod breviter propoſuit Concilium: Quamvis, nec abſurdum cenſeamus aſſerere, quòd omnes attritiones ad duo prædicta genera revocantur. Et in hoc ſenſu ad primam antecedentis probationem, quatenus illi opponi valet, dicendum eſt; attritionem procedentem ex amore, & deſiderio conſequendi beatitudinem reduci ad illam, quæ procedit ex metu pœnæ: nam amor, & timor ita connectuntur, ut quaſi idem ſint attritio ex amore conſequendi beatitudinem, & timor illam amittendi; quod pertinet ad metum pęnæ. Et communiter beatitudinis amor non aliter inducit dolorem de peccatis, quàm interveniente metu amiſſionis ejuſdem. Unde Conc. Trid. ſeſſ. cit. can. 5. utrumque conjunxit dicens: pęnitentem recogitare *amiſſionem æternæ beatitudinis*, quam amat, *& æternæ damnationis*, quam timet, *incurſum*. Ad ſecundum reſpondetur attritionem ex conſideratione bonitatis divinæ revocari ad attritionem ortam ex conſideratione turpitudinis peccati, quæ maximè elucet in offenſa tantæ bonitatis, & ingratitudinem erga ſummam ejus beneficentiam. Ubi obſervari debet, quòd ſicut iſta attritio ſupponit conſiderationem divinæ bonitatis, ita & aliquem ejus amorem, imperfectum tamen, & non pertingentem ad propriam charitatis rationem; ſed eſt aliquale ejus initium, & odio habet peccatum propter oppoſitionem ad eam, in qua contrarietate non minime eſt culpæ turpitudo.

Concil. Trident.

Animadverſio.

6 Hic verò, ut in ſcopum intentum proximius collimemus, animadvertere oportet odium peccati, & timorem pęnæ, ex quibus variæ attritiones ſuperius aſſignatæ procedunt, poſſe diverſum ſatis ortum habere. Poſſunt enim concipi ex ſolo lumine, ac dictamine naturali abſque ullo reſpectu ad Deum ſupernaturalem auctorem, & finem: in quo caſu attritionem ex tali odio, & timore partam opus eſt naturalem tantùm eſſe. Quod facilè conſtat in ea, quæ procedit ex conſideratione turpitudinis peccati: hanc enim cognoſcimus non ſolum per fidem, ſed vel ſolo lumine naturali, quod ſicut dictat honeſtatem moralium virtutum, ut puta temperantiæ, & juſtitiæ, ſic etiam manifeſtat turpitudinem operationum, quæ prędictis virtutibus adverſantur: unde qui ſola ea cognitione in odium peccati, & de eo attritionem duceretur, minimè progrederetur ultra ordinem naturalem, nec adjutorio ſuperioris ordinis indigeret, ſed in dolorem merè philoſophicum, ut ſic loquamur, erumperet. Simile contingit in metu pęnę, quę culpam co-

mitari

Digitized by Google

mitari ſolet: ſi enim illa ſit tantum naturalis, qualem humanus judex infligit, v. g. mors aut exilium, aut infamia; metus naturalis omnino eſt, ac ſubinde ejus motus, & attritio inde progrediens. Quin & attritio peccatorum propter timorem futurę poſt mortem æternæ pęnæ poteſt hac ratione eſſe purè naturalis. Quoniam non ſolum fides, ſed etiam ratio naturalis apud optimos quoſque Philoſophos convincit malos poſt mortem puniri: in qualibet namque republica benè inſtituta oportet, quòd ejus rector, ſicut bonos præmio, ita malos pœna afficiat, eſt autem univerſum hoc reſpublica quædam, quam Deus ſua providentia gubernat: ergo ad Dei providentiam pertinet malis ſupplicium infligere; atqui multoties id in hac vita non præſtat, cum frequenter videamus malos, eam delicioſè percurrere: fateri itaque oportet, quod in alia poſt mortem futura puniuntur. Quo etiam diſcurſu probant Philoſophi animam noſtram eſſe immortalem, ut rectè tradunt N. Complut. abbreu. in lib. de Anima, diſp. 15. quæſt. 2. Qui his itaque principijs naturalibus, aut eis ſimilibus præcisè duceretur ad concipiendum peccatorum odium, & attritionem, non alium generaret affectum, quam naturalem. Idemque dicendum eſt, licèt ſupponatur fidem ſupernaturalem habere, ubi pro attritione, quam concipit, non utitur ejus lumine, ſed eo tantum, quod naturalem cognitionem, & propoſita per illam motiva non excedit: evadet namque attritio merè naturalis ſaltem ſecundum ſubſtantiam, ſive ſpeciem; quidquid fuerit de aliqua modificatione, ſive elevatione ſibi ſuperaddita propter conſortium cum fide, de quo infra n. 22. Id autem raro, aut nunquam exiſtimamus in fidelibus contingere: habent enim lumen fidei proponens non ſolum ea motiva, quæ ratio naturalis dictare valet, ſed alia longè altiora, & urgentiora: quæ cum juxta conditionem fidei ſint ſupernaturalia, ſaltem in proponendo, & movendo; deteſtationem, & attritionem peccatorum ſupernaturales inducunt. Et hac de cauſa omnes attritiones ortas, vel ex conſideratione turpitudinis propter oppoſitionem ad virtutes morales infuſas, & inobedientiam erga Deum ſupernaturalem legiſlatorem; vel ex metu pœnarum inferni, & purgatorij, & aliarum, quas Deus in hac vita poteſt ſupernaturali providentia inducere, tenendum communiter eſt eſſe in ſua ſpecie ſupernaturales.

Multiplex attritionis diverſitas.

7 Ex quibus omnibus ſit plures attritiones poſſe diſtingui; alias entitativè, & ſecundum ſpeciem ſupernaturales, ut immediatè diximus; alias omnino naturales, quales diximus poſſe concipi ex ſolius luminis naturalis influxu; & alias naturales entitativè, ſed ſupernaturales quoad aliquem modum, ſive elevationem adjunctam. Pro cujus luce recolenda ſunt, quæ diximus tract. 14. de gratia, diſp. 3. dub. 3. §. 1. ubi obſervavimus ex tribus cauſis, ſive radicibus provenire, quod aliquid ſit, aut dicatur ſupernaturale, videlicet ex cauſa efficiente, finali, & formali. Ex efficiente quidem, quando aliquid ſupernaturali modo fit, quamvis entitas ſit naturalis: quo pacto viſus cæco reſtitutus poteſt ſupernaturalis vocari, quia licèt potentia naturalis ſit, reparatur ſupernaturaliter. Ex finali etiam, quando aliquid ordinatur in finem ſupernaturalem, licèt id, quod ibi ordinatur in ſe naturale ſit: qua ratione actus naturalium virtutum dicuntur ſupernaturales ex parte finis, ſi per charitatem in Deum ordinentur, ut accidit, quoties meritoriè fiunt, ut ex profeſſo explicuimus tract. 16. de Merito, diſp. 4. dub. 1. & tract. 19. de Charitate, diſp. 7. dub. 3. Denique ex parte cauſæ formalis dicitur aliquid ſupernaturale, cum ejus ſpecificativum ſupernaturale eſt: quippè ſpecificativum habet rationem formæ intrinſecæ, vel extrinſecæ in ordine ad communicandum ſpeciem: & ita comparantur objecta formalia ad actus, habitus, & potentias, à quibus per ſe, primo reſpiciuntur. Et quia entitas, & ſubſtantia rei convertitur cum ejus ſpecie; propterea quidquid habet eſſe ſupernaturale, ex parte cauſæ formalis dantis ſpeciem; eſt abſolutè ſupernaturale entitativè, & quoad ſubſtantiam. Et hoc modo, hacque de cauſa actus Fidei, Spei, & Charitatis, ac virtutum moralium infuſarum eſſe ſupernaturales, docet ſatis communis, & certa ſententia Theologorum, ut conſtat ex dub. cit. de Gratia, §. 2. Juxta quam doctrinam attritio poteſt multipliciter eſſe, aut dici ſupernaturalis: primo ex parte cauſæ efficientis, ſi contingat fieri ſupernaturali modo, licet in ſe actus naturalis ſit. Secundo ex parte finis, ſi contingat attritionem naturalem ordinari in ſupernaturalem finem. Tertio, & principaliter ex cauſa formali, ſive objecto primario, cum illud in eſſe talis ſupernaturale eſt: & tunc evadit attritio ſupernaturalis ſpecificè, & quoad ſubſtantiam.

8 In qua adhuc diſtinguendum eſt: nam poteſt dari attritio ſpecificè ſupernaturalis, quæ ſit efficax, & abſoluta tam in deteſtando peccatum, quàm in propoſito illud evitandi de cætero: & poteſt etiam dari attritio ſpecificè ſupernaturalis minus perfecta, quæ prædicta energia, ſive efficacitate inducendi effectum deſtituatur: quia & ſi attingat idem motivum vitandi, vel fœditatem culpæ, vel damnum pęnæ, oritur tamen ex voluntate adeò languida, & remiſſa, ut vim non habeat inducendi effectum, atque nec concipiendi propoſitum ſimpliciter efficax, ſed ſolam quandam affectionem, & propenſionem in ſuo genere laudabilem. Primam hujus ſuppoſitionis, ac diſtinctionis partem docent communiter Theologi. Secundam verò probat ipſa experientia, tam in naturalibus, quàm in ſupernaturalibus, cui etiam ratio ſuffragatur. Non raro namque in materia alicujus virtutis, v. g. temperantiæ habemus actus talem materiam, & ex proprio virtutis motivo attingentes, ut cum quis ſtatuit ſobriè edere, aut caſtè vivere: & tamen tales actus non hærent firmiter voluntati, nec efficaciam habent, ut inducant executionem. Sunt itaque actus honeſti, attingentes materiam virtutis temperantiæ, ad eamque ſaltem reductivè pertinentes, & diſponentes in ſuo genere ad actus perfectiores: ſed tamen ſunt imperfecti, & ad deſideratum finem immediatè non perducunt; quia procedunt ex infirma voluntate, pravæ conſuetudini contrariæ multum ſubjecta, unde tepeſcit animus, ne imperium efficax habeat, & executionem inferat. Idem proportionabiliter in ſupernaturalibus accidit: de quibus dubitari non debet, quod in ſupernaturali ordine dantur aliqui actus pertinentes de ſe, ſive ex parte motivi ad ejuſdem ordinis virtutes, ut odium peccati, timor Dei, deſiderium beatitudinis, propoſitum emendationis, &c. pro quibus auxilia gratiæ deſiderantur, & qui ſuo modo cor emolliunt pro converſione: deſtituuntur tamen frequenter efficacitate, ut voluntatem trahant ad effectum, & executionem inducant: quia, & ſi honeſti, & ſupernaturales, ſunt tamen imperfecti, & non omninò abſoluti. Quod itaque in alijs, tam naturalibus, quàm ſupernaturalibus videmus, contingit etiam in ſupernaturali attritione: alia enim eſt efficax, & abſoluta, effectumque proinde juxta propoſitum inducens; alia verò quæ hanc perfectionem non habet, licet in eundem effectum inclinet. Quæ diverſitas non in objecta, nec in motiva revocanda eſt, quippè poſſunt eadem proponi, & attingi; nec etiam reducitur in auxilia ſufficientia, quæ ad utrumque parantur, & conferuntur: ſed quod una attritio ſit abſoluta, & efficax; gratiæ efficaciter ad id moventi tribui primario debet: & ſimiliter, quod altera ſit honeſta, & ſupernaturalis, atque in ſuo genere diſponat; gratiæ etiam deferendum eſt, ſed quod carent perfectione efficacitatis, & ad executionem non perveniat, revocari debet in defectum voluntatis creatæ, quæ cum ex gratia ſufficienti poſſet ad id ſe porrigere, languit, & ſtetit in attritione non efficaci; quamvis hic defectus non ſit privativus, ſed negativus majoris perfectionis, ubi, & quando præceptum eliciendi attritionem efficacem non occurrit.

Principium à quo oritur diſt. attrit. perfecta, & imperfecta.

Si quis autem inquirat, à quo principio, aut virtute eliciantur hujuſmodi attritiones imperfectæ, quas deſcripſimus: reſpondendum eſt idem dubium repræſentari poſſe circa efficaces, & abſolutas: quippè ante juſtificationem peccatoris nullæ in eo ſupponuntur virtutes, vel habitus infuſi præter fidem, & ſpem. Fiunt itaque medijs auxilijs ſufficientibus, & pertinent reductivè ad eas virtutes, quarum motiva attingunt, ut attritio orta ex deſiderio beatitudinis ad ſpem; & attritio orta ex timore amittendi beatitudinem, ad eandem ſpem; & attritio ex conſideratione bonitatis Dei, & miſericordiæ erga nos, ad timorem initialem; & attritio orta ex cognita turpitudine alicujus peccati, ad eam virtutem, ad quam ſpectat oppoſita rectitudo, & ſic de alijs; ut num. 5. diximus. Quæ magis perſpicua fient, ſi conſideretur eſſe aliquos actus honeſtos, & ſupernaturales, qui non expoſcunt ſpecialem virtutem, ut fiant: quia, vel non habent completam bonitatem, vel non reſident in potentia, in qua virtus: unde ſatis pro ſimilibus actibus eſt auxilium tranſiens, vel habitus virtute inferior, vel,

quod

Digitized by Google

quod ad aliquam virtutem reducantur ſecundario. Sic ſtatuimus de actu piæ affectionis moventis ad aſſenſum fidei, in hujus tract. 17. diſp. 3. dub. 4. de ſimplici deſiderio beatitudinis, quod præſupponitur ad motum ſpei, in hujus tr. 1. diſp. 1. dub. 2. §. 3. Videantur etiam, quæ diximus tr. 11. de bonitate, & malit. diſp. 3. dub. 2. à num. 27. agentes de principio hujus actus, *Volo bonum honeſtum ſupernaturale*, aut, *Volo vivere honeſtè ex motivo ſupernaturali*, qui reperiri poteſt in peccatore. His fuſius, quàm deſiderabamus; ſed neceſſario præmiſſis.

§. II.

Proponitur prima concluſio dubio ex parte reſpondens.

Aſſertio 1. Concil. Trid. Cano, Soto, Nugnus, Gonet, Candidus, Vaſq. Lugo, Dicaſtillo, Cardenas.

9 DIcendum eſt primo pro dolore, qui eſt pars Sacramenti Pęnitentiæ, non requiri contritionem, ſed ſufficere attritionem. Ita docent communiter Theologi, maximè poſt Concil. Trident. ut ſuperfluum ſit eos recenſere. Recolantur, quæ diximus diſp. 1. à n. 159. & diſp. 5. n. 308. Et videri poſſunt Cano in relect. de Pęnit. par. 5. Soto in 4. diſt. 14. quæſt. 4. art. 3. Sylveſter verbo *Confeſſio* 1. quæſt. 21. num. 24. Nugnus quæſt. 2. ſupplem. art. 3. difficult. 4. in reſp. ad 1. ubi ait oppoſitam opinionem jam noſtris temporibus non eſſe probabilem. Gonet. diſp. 7. art. 2. Candidus diſp. 24. art. 1. concluſ. 1. Vaſquez quæſt. 92. art. 1. dub. 2. Lugo diſp. 7. nu. 273. dicens contrariam ſententiam non eſſe probabilem poſt Concil. Tridentinum, Dicaſtillo (hanc cenſuram etiam approbans) diſp. 6. dub. 2. n. 34. & dub. 10. nu. 142. obſervans rem hanc, licet non ſit de fide, eſſe adeò certam, ut nullus relinquatur locus prudenti dubitationi. Cardenas in Criſi Theologica, diſſent. 2. cap. 1. ubi ſententiam exigentem amorem dicit non eſſe probabilem, & oppoſitam, quam tuemur, eſſe omnino certam. Quæ referimus, non quia præmiſſa aliquorum aſſerta, cenſuram in oppoſitam ſententiam ullo modo continentia, approbemus, vel admittamus; ſed præcisè illa expendimus, ut magis conſtet noſtram communiorem eſſe, & apud plures plurimum invaluiſſe. Nam quod ad cenſuram attinet, præ oculis habemus, & reverenti obedientia ſuſpicimus, & ſuſcipimus decretum SS. D. N. Alexandri VII. emanatum anno 1667. die 5. Maji, quo ad evitandas rixas prohibuit, ne in hac theologica diſceptatione alteri opinioni applicetur cenſura.

Alexandri VII.

Non audeant, inquit, *alicujus cenſura Theologica, alteriuſve injuria, aut contumelia nota taxare alteram ſententiam, ſive negantem neceſſitatem aliqualis dilectionis Dei in præfata attritione ex metu gehennæ concepta, quæ hodie inter ſcholaſticos communior videtur, ſive aſſerentem dictæ dilectionis neceſſitatem; donec ab hac Sancta Sede fuerit aliquid in hac re diffinitum.* Juxta quod decretum proceſſuros firmiter apud nos ſtatuimus, nec audiri, aut intelligi aliter volumus. Quamvis, quod ad præſentem aſſertionem ſpectat, minori ſcrupulo premimur: nam ſolum attendimus ad partem eſſentialem, & merum valorem Sacramenti, in qua præciſione non procedit ardens illa, & adeò exagitata controverſia; ſed ejus pondus vergit, quin cadit omne ſupra dolorem, ut diſponentem ad gratiam, & ſupra Sacramentum, ut fructuoſum. Quæ alia longè diverſa difficultas eſt, alterique ſuccedens; quam tamen non verſare ob connexionem doctrinæ non poterimus à n. 26. Hic verò oportet notare aſſertionem propoſitam abſque pręjudicio ullarum partium defendi: nam ea ſuppoſita, & quod ſola attritio ſufficiat, ut ſit pars eſſentialis Sacramenti; adhuc dubitari poteſt, an etiam ſufficiat, ut cum Sacramento diſponat ad gratiam in eo conferendam: manifeſtum namque eſt, quod plus dicit attritio, ut ſimul Sacramenti pars, & diſpoſitio ad gratiam; quàm præcisè attritio, ut pars Sacramenti.

Probatur 1. concluſ. auctoritatibus. Concil. Trid.

10 Varia noſtræ aſſertionis fundamenta ſparſim inſinuavimus in priori hujus tractatus parte, quæ oportet hìc expendere, & in unum colligere, ut ſimul juncta plus premant, & evidentius communem ſententiam evincant. Primum deſumitur ex Concilio Tridentino eam non obſcurè docente: nam ſeſſ. 14. cap. 3. tradit tres eſſe Sacramenti partes ex parte materiæ, atque unam eſſe dolorem, *ſunt autem*, inquit, *quaſi materia hujus Sacramenti ipſius pęnitentis actus, nempè contritio, confeſſio, & ſatisfactio*. Deinde cap. 4. ſequenti hunc dolorem in genere, ſive in communi deſcribit in hunc modum: *Contritio, quæ primum locum inter dictos pęnitentis actus habet, animi dolor, ac deteſtatio eſt de peccato commiſſo, cum propoſito non peccandi de cetero*. Procedit ulterius dividendo prædictam communem rationem in duas quaſi ſpecies, dolorem ſcilicet perfectum, qui ſpecialiter vocatur *contritio*, & dolorem imperfectum (comparative ad priorem) qui *attritio* dicitur. Et de primo dolore affirmat, juſtificare quidem ſine Sacramento in re ſuſcepto, ſed non abſque ejus voto, ſive propoſito illud ſuſcipiendi. *Docet præterea* (ait Concilium) *etſi contritionem hanc aliquando charitate perfectam eſſe contingat, hominemque Deo reconciliare, priuſquam hoc Sacramentum actu ſuſcipiatur, ipſam nihilominus reconciliationem ipſi contritioni ſine Sacramenti voto, (quod in illa includitur) non eſſe adſcribendam*. Denique ad ſecundum, & imperfectum dolorem accedens docet: *Illam verò contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam, vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum metu communiter concipitur, ſi voluntatem peccandi excludat, cum ſpe veniæ, declarat non ſolum non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, verùm etiam donum Dei eſſe, & Spiritus Sancti impulſum, non adhuc quidem inhabitantis, ſed tantùm moventis, quo pęnitens adjutus viam ſibi ad juſtitiam parat. Et quamvis ſine Sacramento Pęnitentiæ per ſe ad juſtificationem perducere peccatorem nequeat; tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pęnitentiæ impetrandum diſponit*. Hæc omnia Concilium.

Ex quibus conſtat contritionem eſſe partem Sacramenti Pęnitentiæ, ut patet ex verbis cap. 3. Et rurſus conſtat prædictam contritionem, quæ eſt Sacramenti pars, non eſſe aliud, quam animi odium, ac deteſtationem de peccato cum propoſito non peccandi de cetero, ut non minus liquet ex verbis cap. 4. Denique conſtat membra, ſive partes dividentes, aut quaſi ſpecies hujus contritionis, quæ eſt Sacramenti pars, eſſe, & dolorem perfectum, ſive contritionem propriè dictam, & dolorem imperfectum, qui vocatur attritio: Ergo de primo ad ultimum infertur pro dolore, ut ſit pars hujus Sacramenti, non requiri dolorem perfectum, ſive contritionem, ſed ſufficere dolorem imperfectum, qui eſt attritio. Patet conſequentia: quia propria ratio diviſi ſalvatur in omnibus, & ſingulis membris dividentibus: Ergo cum juxta doctrinam Concilij diviſum ſit pars Sacramenti, & membra dividentia ſint contritio, & attritio, in qualibet earum ſalvatur pars Sacramenti, atque ideò non ſolum in contritione, ſed etiam in attritione. Explicatur hoc amplius: nam animi dolor, ac deteſtatio de peccato commiſſo cum propoſito non peccandi de cetero eſt pars Sacramenti Pęnitentiæ: ſed attritio eſt animi dolor, ac deteſtatio de peccato commiſſo cum propoſito non peccandi de cetero: Ergo attritio eſt pars Sacramenti Pœnitentiæ. Major conſtat ex Conc. locis, & verbis relatis: nam in primis docet contritionem eſſe partem hujus Sacramenti, & deinde illam præmiſſa diffinitione deſcribit. Minor etiam patet: quia omnia illa verba attritioni conveniunt: quippe cum contritione convenit in eo, quod ſunt animi dolor, ac deteſtatio de peccato commiſſo cum propoſito non peccandi de cetero; licet differant ex parte motivi, ut ſatis explicuimus, §. præced. Conſequentia autem eſt legitima: quia procedit à diffinitione ad diffinitum. — Explicatur.

Reverentia concluſionis ex eodẽ Concilio.

Quod fundamentum amplius roborari poſſet ex alijs, quæ in eo c. 4. docet Concil. ſi ad hanc formam redigantur: nam actus pęnitentis, qui in Sacramento Pęnitẽtię poteſt diſponere ad gratiam remittentem peccatum, eſt verè pars talis Sacramenti; ſed attritio eſt actus, quo pęnitens ſe diſponit ad gratiam remittentem peccatum in prædicto Sacramento: Ergo attritio eſt una pars talis Sacramenti. Conſequentia patet. Et major videtur manifeſta: quia actum eſſe diſpoſitionem ad gratiam remittentem peccatum, plus longe eſt, quam eſſe merè partem Sacramenti ex parte materiæ: Ergo actus pęnitentis, qui poteſt eſſe diſpoſitio ad productionem gratiæ, eſt à fortiori pars Sacramenti: ſicut ex parte ipſius Sacramenti plus eſt eſſe, & cauſare gratiam, quam eſſe præciſe Sacramentum, ut contingit juxta plurium ſententiam in Sacramento informi, de quo alias. Minor denique probatur ex Concil. in illo c. 4. verbis ſupra relatis: quia in eis expreſsè dicitur attritionẽ *viam parare ad juſtitiam* (quod eſt diſponere) & ulterius, quod *ad Dei gratiam in Sacramento Pęnitentiæ impetrandam diſponit*.

Occurritur cuidam reſponſioni.

Et ſi quis dixerit hæc intelligi de diſpoſitione remota, & fallibili; non de diſpoſitione ultima, & infallibiliter connexa cum gratia juſtificante: qui, inquam, ita reſponderit, refelli debet. Tum, quia Conc. id tribuit attritioni cũ Sa-

Digitized by Google

Sacramento, quod contritioni extra Sacramentum, ut colligitur ex contextu illius capitis, & ex modo diviſionis contritionis in perfectam, & imperfectam: ſed contritio extra Sacramentum juſtificat, ut eo capite dicitur: Ergo, & attritio cum Sacramento: atq; ideò ultimo diſponit, & connectitur infallibiliter cum gratia juſtificante. Tum etiam quia Concilium defert attritioni cum Sacramento, quod ipſi denegat extra illud, ut perſpicuum videtur ex illis verbis: *Et quamvis ſine Sacramento Pęnit. per ſe ad juſtificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pęnitentiæ impetrandam diſponit:* Ubi illud *tamen* eſt adverſativa comparatio inter attritionem intra, & extra Sacramentum; ſed extra Sacramentum diſponit non ultimo, & infallibiliter: Ergo intra, ultimo, & infallibiliter diſponit; non quidem ex natura rei, ſed ex inſtitutione divina. Tum denique, & urgentius, quia Concilium poſt præmiſſa de attritione verba ſubjunxit: *Quamobrem falſo quidam calumniantur catholicos ſcriptores, quaſi tradiderint Sacramentum Pęnitentiæ abſq; bono motu ſuſcipientium gratiam conferre: quod nunquam Eccleſia Dei docuit, nec ſenſit.* Hanc calumniam opponebant Lutherani, non quidem propter contritionem ex amore ortam quàm bonum motum non negabant, ſed propter attritionem præſertim, quæ ex metu inferni concipitur, quam averſabantur, & tamen videbant aſſeri à Catholicis partem Sacramenti, & cum eo conferre gratiam. Quam calumniam refellit Concil. non negando attritionem eſſe Sacramenti partem, & conferre gratiam, ſed aſſerendo eſſe actum bonum: quaſi in hunc modum argueret. Attritio eſt actus bonus; Ergo gratia in Sacramento Pœnitentiæ non confertur, (ut calumniamini) abſque bono motu. Atque ideò ſenſit attritionem eſſe Sacramenti partem, quin, & diſpoſitionem ad gratiam. Si namque ita non ſenſit, ad quid prius probavit, ſtatuitque eſſe actum bonum, ut inde probaret (hanc vim habet ly *quamobrem,*) Sacramentum non abſque bono motu pęnitentis gratiam conferre? Sufficiebat enim contritionem eſſe actum bonum, ſi abſque illa non eſſet Sacramentum, neque gratia in eo conferretur. Recognovit itaque Concil. non ſolam contritionem eſſe hujus Sacramenti partem, aut gratiam conferre; ſed hæc etiam convenire attritioni cum Sacramento independenter ab illa. Diximus quòd *propoſitum fundamentum, &c.* Ut denotaremus à nobis magis inſinuari, quàm fulciri illud roboris augmentum: concernit enim difficultatem diverſam, & ſeorſim agitandam, nempè, an attritio cum Sacramento inducat infallibiliter hujus effectum. Et hac etiam de cauſa non refutamus in præſenti aliquorum reſponſiones, quibus nonnulli conantur præmiſſi teſtimonij vires eludere.

Concil. Trid.

Idem Conc.

Probatur 2. concluſ. alio urgétiori fundamento.

11 Quare hæc interim omittendo; probatur ſecundo noſtra concluſio alio fundamento ſatis urgenti: quoniam ad valorem Sacramenti Pęnitentiæ requiritur eſſentialiter aliquis de peccatis dolor, qui ſit vera talis Sacramenti pars; ſed non requiritur eſſentialiter dolor contritionis: Ergo ſufficit dolor attritionis. Conſequentia eſt legitima: quia dolor de peccatis dividitur adæquatè in contritionem, & attritionem, ut diximus §. 1. Ergo ubi requiritur dolor, & non requiritur contritio, neceſſarium eſt fateri ſufficere attritionem. Major etiam conſtat ex dictis eodem §. 1. Minor autem, in qua ſola poterat eſſe difficultas, oſtenditur: quoniam nequit requiri eſſentialiter ad aliquod Sacramentum, tanquam vera ejus pars, quod ejus eſſentiam avertit; ſed ita compararetur contritio; ſi eſſentialiter requireretur, & ut vera pars ad Sacramentum Pęnitentiæ: Ergo non ita ſe habet. Cetera ſunt evidentia. Et minor hujus ſecundi ſyllogiſmi probatur: quia licet non ſit de eſſentia Sacramenti Pęnitentiæ, quòd actu remittat pęnitenti peccatum, ſive quòd producat primam in eo juſtificationis gratiam; eſt tamen de ejus eſſentia, quod poſſit tales effectus inducere: ſicut generaliter licet non ſit de eſſentia cauſæ actu cauſare, eſt tamen de ejus eſſentia, quod cauſare poſſit; quia ſi nunquam cauſaret, vana foret ejus inſtitutio in eſſe cauſæ, ut per ſe manifeſtum videtur. Si autem contritio requireretur ad Sacramentum Pœnitentiæ ut vera ejus pars; antecedenter ad Sacramentum ſupponeretur remiſſum peccatum, atque ideò communicata gratia, per quam remittitur: quippe contritio, cum procedat ex amore Dei ultimi finis dilecti ſuper omnia, incompoſſibilis eſt cum omni, & quolibet peccato mortali, & hac ratione repugnat illi eſſe informem, ut abundè probatum eſt diſp. 1. n. 153. & diſp. 4. n. 75. & 81. & 93. Deſtrueretur ergo eſſentia Sacramenti Pęnitentiæ, ſi contritio eſſet pars ad ejus conſtitutionem eſſentialiter requiſita. Quod fundamentum innititur alteri firmiſſimo decretorum ſcilicet Eccleſiæ diffinientis Sacramenta novæ legis cauſare ſuum effectum in non ponentibus obicem. Sic Tridentinum ſeſs. 7. can. 6. habet: *Si quis dixerit Sacramenta novæ legis non continere gratiam, quam ſignificant, aut gratiam ipſam non ponentibus obicem non conferre, anathema ſit.* Et ſeſs. 14. cap. 3. habet: *Res, & effectus hujus Sacramenti, quantum ad ejus vim, & efficaciam pertinet, reconciliatio eſt cum Deo.* Qua itaque ratione poteſt eſſe illius eſſentialis pars id, quo poſito, non poteſt Sacramentum conferre propriam gratiam, quam ſignificat, nempe primam, nec reconciliationem cum Deo? Nunquid contritio appellanda eſt obex ad effectum Sacramenti? Et ſi eſt obex, qua ratione eſt pars eſſentialis? Sunt hæc planè contradictoria.

Concil. Trid.

Confirmatio, & explicatio:

Confirmatur, & explicatur amplius: nam hoc Sacramentum inſtitutum eſt per modum medicinæ contra morbum peccati; quin etiam habet modum ſpiritualis reſurrectionis à peccati morte, & ſtatu in quo pœnitens præſupponitur: cum his autem proprietatibus, aut conditionibus minimè cohæret, quod exigat contritionem, tamquam eſſentialem ſui partem: Ergo contritio non eſt pars eſſentialis hujus Sacramenti, ſed ſola attritio, in qua illa cohærentia minimè occurrit, ſiquidem conjungi valet cum morbo, & morte peccati. Conſequentia patet. Et major eſt communis apprehenſio fidelium, & doctrina Theologorum: quippe diſtinguunt Sacramenta vivorum, quæ vitam gratiæ per ſe ſupponunt; & Sacramenta mortuorum, quæ vitam gratiæ non ſupponunt per ſe; ſed magis ejus privationem, ſive ſpiritualem mortem per peccatum inductam; & ordinantur per ſe ad reparandam vitam gratiæ, excludendo mortem peccati: quo pacto ſe habent Baptiſmus, & Pęnitentia. Et quod ad medicinam attinet, id eleganter tradit D. Thom. ſuprà quæſt. 80. art. 4. ubi ſtatuit peccatorem ſumendo Euchariſtiam peccare. Et cum ſibi oppoſuiſſet Euchariſtiam, ſicut, & alia Sacramenta, eſſe ſpiritualem medicinam contra peccatum: atque ideò poſſe in remedium peccati ſumi abſque nova culpa, reſpondit: *Ad ſecundum dicendum, quod non qualibet medicina competit ſecundum quemlibet ſtatum infirmitatis. Nam medicina, quæ datur jam liberatis à febre ad confortationem, noceret, ſi daretur adhuc febricitantibus. Ita etiam baptiſmus, & pęnitentia ſunt, quaſi medicinæ purgativæ, quæ dantur ad tollendam febrem peccati. Hoc autem* (Euchariſtiæ) *Sacramentum eſt medicina confortativa, quæ non debet dari, niſi liberatis à peccato.* Minor etiam conſtat: quia contritio, cum procedat ex amore Dei ultimi finis dilecti ſuper omnia, non cohæret cum ſtatu infirmitatis, & mortis peccati, ſed illum excludit ſaltem indirectè per modum diſpoſitionis incompoſſibilis; quocirca ſi Sacramentum Pęnitentiæ illam ſupponit, ut partem, ex qua componitur; pariter ſupponit hominem ſanatum, & reſuſcitatum ab infirmitate, & morte peccati; & conſequenter nunquam ſanabit, nec ſuſcitabit peccatorem ab infirmitate, & morte peccati: Ergo conciliari non poteſt, quod ex una parte Sacramentum Pęnitentiæ ſit inſtitutum per modum medicinæ ſanativæ, & ſit Sacramentum mortuorum; & quod ex alia parte præſupponat eſſentialiter contritionem. Quæ conſiderans Gonet diſp. 7. dub. 2. §. 4. n. 47. de ita ſentientibus dixit (referimus, non probamus aliorum cenſuras) quòd hujus Sacramenti naturam prorſus ignorant, idemque aſſerunt, ac qui diceret medicinam aliquam à prudenti aliquo medico inſtitutam fuiſſe ad tollendum genus morbi, quod nunquam ipſa tolleret; ſed ſemper, & neceſſario ſublatum eſſe præſupponeret: quod planè ridiculum, & abſurdum eſt, & Chriſti ſapientia Sacramentorum inſtitutoris prorſus indignum.

D. Thom.

Gonet.

Primum effugium Adverſariorum.

12 Ut hujus fundamenti pondere, quod grave eſt, obrui non fateantur Adverſarij, mirum eſt, quot effugia excogitaverint. Sed ſolum referemus principaliora, quibus præcluſis nullus aditus patebit ad alia: nec multum in hoc labore diffluemus, quia uti curabimus principijs alibi ex profeſſo firmatis, & valdè certis. Prima itaque, & communior illorum, reſponſio eſt contritionem non connecti neceſſario cum gratia juſtificante; ſed poſſe illam antecedere, & ſubinde impedimento non eſſe, ut hoc Sacramentum, licet contritionem exigat, & ſupponat, proprium effectum, id eſt, primam gratiam ſanantem, & reſuſcitatam efficiat. Cum autem opponimus contritionem procedere ex amore Dei ultimi finis dilecti ſuper omnia,

Digitized by Google

omnia, atque eſſe actum imperatum à charitate, cum qua proinde, & gratia juſtificante connectitur, ut locis proximè citatis oſtendimus: occurrunt iterum diſtinguendo duplicem amorem ſuper omnia Dei ultimi finis. Nam alius, inquiunt, eſt perfectus effectivus, & conſummatus, qui cum habitu charitatis, & gratia juſtificante connectitur, & ab eis procedit: alius vero inchoatus affectivus initialis, & imperfectus, qui eam connexionem, & dependentiam non habet, ſed gratiam, & habitum charitatis antecedit, & compatitur cum peccato mortali habituali. Pro contritione autem (ſaltem in communi, abſtrahendoq; à perfecta, & imperfecta) non requiritur amor ille perfectus, ſed ſufficit hic poſterior. Unde non impeditur, quod contritio ſit pars Sacramenti Pœnit. ordinati ad producendum primam gratiam juſtificantem, nec conſequuntur inconvenientia, quæ in argumento, & confirmatione expendimus.

Non ſatisfacit Philaletheus. Hac evaſione, & doctrina illi inſerta ſe, præcipuè expedit Germanus Philaletheo, ſeu alius ſub larva harum vocum latens (vir aliàs ſubtilis ingenij, & doctrinæ Thomiſticæ addictiſſimi) in opuſc. de contritione gemina, (quod præſtat poſt Thomiſtarum triumphum) ferè per totam, & maximè §. 5. Sed non ſatisfacit; quamvis tot, ſatiſq; ambiguis nominibus utatur in deſcribendo contritionem, & charitatis amorem, cui innititur. Inquirimus enim, ut ab eorum confuſione explicemur, utrum illi duo amores, quos recenſet, unus perfectus, & alius imperfectus, ſint ejuſdem ſpeciei, licet cum diverſis modis accidentalibus, ſicut comparantur puer, & vir? An vero diſtinguantur eſſentialiter, & quantum ad aliquem gradum ſpecificum, ſicut homo, & embrio, qui abſolutè homo non eſt eſſentialiter, ſed ſolum vialiter, & diſpoſitivè? Si dicatur hoc ultimum, tollitur ſtatus præſentis controverſiæ, quæ ad contritionem propriè dictam, procedentemq; ex vero charitatis amore (eſto ſit initialis, ſive comparativè ad alium perfectiorem minus perfectus) attendit, & illius pro hoc Sacramento exigentiam inveſtigat. Et alius quis, & quibuſvis fucis depingatur, non eſt de re. Non enim dubitamus poſſe dari in peccatore dolorem aliquem de peccatis ortum ex conſideratione bonitatis Dei, & providentiæ, ac miſericordiæ erga nos; ſed talis dolor non evadit ultra metas attritionis: ſicut enim iſta procedit ex alijs conſiderationibus, ita ex illa, ut jam præmonuimus n. 5. Poteſt etiam dari dolor ortus ex deſiderio, & ſpe beatitudinis: ſed eſt etiam attritio. Sub hujus quippè vocabulo, & genere continentur omnes de peccato dolores, qui non fundantur in amore amicabili Dei ultimi finis ſuper omnia dilecti, qui eſt propriiſſimus actus charitatis: ſive hęc ſit auxilians, ſive habitualis; & ſive vocetur perfecta, aut imperfecta: quæ ſunt differentiæ accidentales, & nihil referunt in pręſenti. Ex quibus, non plures inter eos duos amores (quos comminiſcitur Philaletheo) conſtituet differentias, quantæ inveniuntur inter amorem charitatis in via, & amorem charitatis in patria. Quibus non obſtantibus prędicti actus non diſtinguntur eſſentialiter, ſed ſolum accidentaliter penes diverſos perfectionis modos extra ſpeciem, ut ſtatuimus tract. 19. de Charit. diſp. 7. dub. 1. §. 2. Quia valde probabile eſt eundem charitatis actum elicitum in via poſſe continuari, & conſervari in patria, ut de amore in B. Virgine aliqui opinantur, & diximus loco cit. n. 16. & in alijs ibi relatis. Et generalis horum ratio eſt, quod quolibet modo depingatur charitas, & in quolibet conſtituatur ſtatu, omnis actus primarius illius habet hoc, quod ſit amor Dei ultimi finis dilecti ſuper omnia, & in hoc adæquatè ejus eſſentialis ratio conſiſtit: atque ideo repugnat dari plures actus primarios charitatis ſpecie diſtinctos.

13 Ex quibus liquet, vel Adverſarios nihil in ſua evaſione dicere, vel neceſſitate conſequentia compelli ad amplectendam noſtri dilemmatis partem, nempe diverſos illos amores, quibus dicunt diverſas contritiones inniti, non eſſe actus differentes in ſpecie eſſentiali, ſed ſolum penes aliquos modos accidentales majoris, aut minoris perfectionis, utpùta, firmioris ſtatus, majoris intenſionis, aut extenſionis. Quocirca rotundè fateri debent contritionem proprie dictam, & ab omni attritione diſtinctam procedere ex amore charitatis diligente Deum ultimum finem ſuper omnia. Quod verè intendunt, & re ipſa docet; licet diſtinctionum ambagibus, & terminorum involutis celare, aut temperare conentur, & præſertim Auctor relatus ſtudioſiori artificio præ ceteris in hac cauſa diſcurrēs.

Præluditur effugium. In hoc itaque ſenſu (& eſt ſcopus, in quem illi, & nos collimamus,) præcluditur adhibita evaſio: quoniam eſto non implicaret, quod per divinam potentiam, & providentiam extraordinariam dolor contritionis, & amor charitatis, ex quo procedit, conjungerentur cum ſtatu peccati; nihilominus id fieri nequit juxta præſentem, & ordinariam Dei providentiam, nec de facto ita contingit: ergo de facto contritio connectitur cum gratia juſtificationis, & cum remiſſione peccati: & conſequenter, ſi pro dolore, qui eſt Sacramenti Pęnitentiæ pars, requiritur contritio; neceſſario infertur hoc Sacramentum ſupponere gratiam, & peccati remiſſionem, & nunquam iſtam de facto cauſare: quod eſt inconveniens in noſtro diſcurſu repræſentatum. Utraque conſequentia legitimè colligitur ex antecedenti. Illud verò permittitur quoad priorem ſui partem; licet abſolutè ſit falſa: implicat enim amorem charitatis non procedere à gratia habituali, & ſanctificante, ſicut à principio effectivo, ut conſtat ex dictis, & ſtabilitis tr. 8. diſp. 4. à n. 51. & tr. 15. diſp. 2. dub. 6. & tr. 19. diſp. 4. dub. 3. & tr. 21. diſp. 3. dub. 4. n. 68. & eodem tr. diſp. 28. dub. 5. §. 2. Aliunde vero gratiam habitualem non poſſe per ullam potentiam cum peccato mortali conjungi, ex profeſſo oſtendimus tr. 15 de Juſtificatione, diſp. 2. dub. 4. Secunda verò antecedentis pars, (quæ per ſe ſufficit ad inferendum præmiſſas conſequentis,) conſtat à fortiori ex dictis locis relatis, & ex communi Theologorum doctrina: & præterea ſuaderi poteſt breviter, ſed efficaciter.

Primò ex Scriptura docente hominem non diligere (utique amore charitatis) Deum, quin ab ipſo diligatur, & gratus ei ſit. Prov. 8. *Ego diligentes me diligo.* Jo. 14. *Qui diligit me, diligetur à Patre meo, & ad Deum veniemus, & manſionem apud eum faciemus.* Et 1. Jo. c. 4. *Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* In quibus ſignificatur amorem charitatis conjungi de facto cum gratia, per quam Deus nos purgat à peccatis, & gratos ſibi conſtituit. Et in eodem ſenſu dicitur Prov. 10. *Univerſa delicta operit charitas.* Et in 1. Petri 4. *Charitas operit multitudinem peccatorum.* Cum quibus elogijs non cohæret, quod prædictus charitatis amor de facto aliquando deſtituatur conſortio gratiæ, & peccato gravi jungatur. *Secundò* probatur eadem pars, quia inter plures Michaelis Baji propoſitiones, quas Sedes Apoſtolica gravi cenſura notavit, & ab Eccleſia proſcripſit, 31. eſt: *Charitas perfecta, & ſincera, quæ eſt ex corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta, tam in cathecumenis, quàm in pœnitentibus, poteſt eſſe ſine remiſſione peccatorum.* 35. eſt: *Charitas illa, quæ eſt plenitudo legis, non eſt ſemper conjuncta cum remiſſione peccatorum.* 70. eſt: *Homo exiſtens in peccato mortali, ſive in reatu æternæ damnationis poteſt habere veram charitatem.* Manifeſtum autem eſt eum, qui amore charitatis diligit Deum ultimum finem ſuper omnia, habere veram, & ſinceram charitatem ex fide non ficta: ergo juxta Eccleſiæ doctrinam dari nequit, quod talis charitas poſſit de facto conjungi cum ſtatu peccati mortalis: Aliunde autem nequit homo mundari à peccato ſine gratia habituali ipſum formaliter juſtum conſtituente; cum juſtificatio non fiat per favorem extrinſecum, ſed per aliquid inhærens, quod gratiam ſanctificantem vocamus, ut ex ejuſdem Eccleſiæ decretis oſtendimus contra hęreticos tr. 15. de Juſtificatione, diſp. 2. dub. 1. Ergo catholicè fateri oportet amore charitatis Dei ſuper omnia connexa ſibi habere, & gratiam juſtificantem, & remiſſionem peccatorum.

Prover. 8.

Jo. 1. c. 4.

Prov. 10.

1. Petri 4.

Michaelis Baji propoſitiones notantur.

Tertiò, probatur eadem pars ratione theologica, quæ naturæ prædicti amoris innititur: quia talis amor convertit hominem ad Deum ultimum finem, à quo avertitur per peccatum, convertendo ſe velut in ultimum finem ad bonum proprium: fieri autem non valet, ſaltem de facto, & juxta communem providentiam, quod homo convertatur ad finem, à quo ſimul avertitur; vel quod actu habet duos ultimos fines: ergo de facto, cum homo elicit amorem charitatis, manet ſine averſione à Deo, & ſine converſione ad ſe, ut ultimum finem: quibus rationibus ſublatis, nequit conſiſtere peccatum; aut ſtatus peccati perſeverare: atque ideò, ubi elicitur talis amor, adeſt de facto gratia ſanctificans. Cetera conſtant. Et minorem, in qua poterat eſſe difficultas, quoad utramque partem oſtendimus ex profeſſo tract. 8. de ultimo fine, diſp. 4. dub. 1. §. 2. & dub. 2. §. 1. manifeſtantes repugnantiam in eo, quod voluntas, vel habitualiter, vel actualiter convertatur ad duos fines ultimos, vel ad unum habitualiter, & ad alium actualiter, aut è converſo: quia converſio ad unum affert indiſpenſabiliter averſionem ab alio. Quæ à fortiori probant de facto, & juxta communem, rebuſque conſonam providentiam. Videantur

Digitized by Google

tur etiam, quæ diximus tract. 15. de Juſtificat. diſput. 2. dub. 6. §. 2. addentes, quòd etiam ſi amor Dei ultimi finis dilecti ſuper omnia ſeparăretur à gratia habitnali ſanctificante (quod aliàs, & ex aliis capitibus repugnat) adhuc nihilominus ſecum minimè pateretur ullum peccatum actuale, vel habituale, ſed illud neceſſario impediret, excluderetque ſaltem indirectè, & per modum diſpoſitionis incompoſſibilis, quia eo ipſo, quòd amor Dei ſuper omnia ſit, retractat, redditque involuntarium, quidquid ſibi opponitur: ſublata autem voluntarietate, tolleretur propria ratio peccati, quod eſſentialiter voluntarium eſt; licèt maneret materialiter carentia gratiæ priùs per peccatum inducta, ſed jam deinceps non maneret in eſſe privationis. Ex quibus omnibus refellitur adhibita reſponſio, & conſtat inconveniens in noſtro fundamento objectum intactum relinqui, nempe Sacramentum Pœnitentiæ, ſi ejus pars eſſentialis foret contritio, nunquam remittere peccatum, nec primam gratiam juſtificantem efficere.

Secunda evaſio adverſariorū.

14 Aliter alii illud diruere conantur, ſalvando, quòd Pœnitentia ſit Sacramentum mortuorum, licèt contritionem exigat, ac ſupponat, ac perinde gratiam, & remiſſionem culpæ. Diſtingunt enim duas mortes, quas homo peccando incurrit: primam animæ per privationem gratiæ, & ſecundam ſalutis æternæ per reatum ad æternum inferni ſupplicium. Prima mors excluditur ex vi amoris Dei ſuper omnia, & gratiæ, ad quam ille diſponit; ſed remanet ſecunda mors auferenda per Pœnitentiæ Sacramentum, ad quod pertinet excludere prædictum reatum, & communicare in hoc ſenſu vitam. Unde non immeritò dicitur Sacramentum mortuorum; & homo talem vitam, ſive liberationem à reatu conſequendo dicitur verè abſolutus, & conſummatè juſtificatus. Ita Guillelmus Eſtius infra referendus, qui doctrinam hujus evaſionis confirmat exemplo Lazari, quem Chriſtus Jo. 11. reſtituit ad vitam, & tamen non ſolvit à ligaminibus, ſed Apoſtolis commiſſit, ac præcepit, ut illum ſolverent. In qua figura repræſentatur juſtificatio peccatoris: nam Deus priùs confert vitam gratiæ, dependenter tamen à diſpoſitione per amorem charitatis ab homine elicitum: ſed ſecundam vitam, ſive ſolutionem à reatu pœnæ æternæ relinquit peragendam à Sacerdotibus mediante abſolutione Sacramentali. Et ita intellexiſſe, ac explicuiſſe prædictam figuram videntur D. Iræneus lib. 5. cap. 3. D. Ambroſ. lib. 2. de Pœnitentia, cap. 7. D. Auguſtin. tract. 49. in Joan & alii.

Guillelmus Eſtius.

Joan. 11.

D. Iræn.
D. Ambr.
D. Aug.

Hæc tamen reſponſio plura continet valdè falſa, quibus convulſis illa neceſſariò corruit. Nam in primis ſupponit hoc Sacramentum ſupponere in homine vitam gratiæ, productæ tamen dependenter à contritione, & amore Dei, ſicut à diſpoſitione. Unde conſequens eſt iſtud Sacramentum nunquam primam gratiam juſtificantem producere. Id verò eſt omnino falſum, & contra generalem diffinitionem Concilii Trident. num. 11. allegatam, & hìc neceſſariò repetendam. *Si quis dixerit Sacramenta novæ legis non continere gratiam, quam ſignificant, aut ipſam gratiam non ponentibus obicem non conferre, anathema ſit*. Gratia autem, quam ſignificat Sacramentum Pœnitentiæ, eſt prima gratia juſtificans hominem poſt baptiſmum lapſum. Ergo hoc Sacramentum illam continet, eamque non ponentibus obicem confert, aut ſaltèm conferre valet. Dicere namque, quod nunquam id officit, aut officere poteſt; tam abſurdum, & complicatorium eſt, ac dicere cauſam non poſſe producere ſuum effectum; quod deſtruit ipſum cauſæ conceptum: Nulla itaque ratione dici poteſt, quòd Sacramentum Pœnitentiæ ſupponit primam vitam gratiæ: & tamen dici deberet; ſi per ſe ſupponeret contritionem, ac ſubinde amorem charitatis, quæ cum tali gratia neceſſario connectantur, ut ipſa reſponſio ſupponit.

Falſitas evaſionis oſtenditur.

Conc. Trident.

Supponitur etiam in eadem reſponſione, quod communicata peccatori gratia ſanctificante, remanet in eo reatus ad pœnam æternam, qui poſtea excluditur per Sacramentalem abſolutionem. Id verò eſt omninò falſum: excluſa enim macula peccati per gratiam, non remanet talis reatus. Tùm quia gratia ſanctificans conſtituit hominem non ſolum Deo gratum, ſed etiam Dei filium adoptivum: idque non ab extrinſeco, & ex novo favore, ſed per ſe, & ex natura rei, ut cum communi ſententia oſtendimus tract. 14. de Gratia, diſp. 4. dub. 2. §. 2. & colligitur ex Apoſt. ad Rom. 8. *Quicumque Spiritu Dei aguntur, hi ſunt filii Dei*, ubi nomine Spiritus ſignificatur Spiritus Sanctus, qui nos per gratiam ſanctificantem inhabitat, ut magis ſe explicat Apoſtolus dicendo: *Accepiſtis ſpiritum adoptionis, in quo clamamus, Abba, pater: ipſe enim ſpiritus teſtimonium perhibet, quod ſumus filii Dei*. Filio autem debetur hereditas, ut eo loco ſubinfert Apoſtolus dicens, *ſi filii, & heredes*. Cum quo jure minimè coheret obligatio, aut reatus ad pœnam æternam, quæ privat Dei hereditate conſiſtente in ejus viſione, & fruitione: implicatorium namque eſt aliquem habere jus ad illudmet, cujus ei debetur privatio. Ergo in habentibus gratiam ſanctificantem non datur reatus ad pœnam æternam. Videatur Div. Thomas ſupra quæſt. 23. art. 1. & in 1. 2. quæſt. 114. art. 3. ubi egregiè docet, quod *attenditur pretium operis* (meritorii) *ſecundum dignitatem gratiæ, per quam homo conſors factus divinæ naturæ adoptatur in filium Dei, cui debetur hereditas ex ipſo jure adoptionis, juxta illud Roman. 8. ſi filii, & heredes*. Tum etiam quia impoſſibile eſt tolli maculam peccati, quin auferatur reatus ad pœnam. Sicut enim jus, vel condignitas ad gloriam, quam habet juſtus per gratiam, non eſt aliquid realitèr diſtinctum ab ipſa gratia, ſed eſt præcisè aliqua expreſſio, aut conceptus ſecundarius eſſentiam illius conſequens: ita reatus, ſaltem radicalis, & fundamentalis (quidquid ſit de extrinſeca Dei ordinatione) ad pœnam æternam, non eſt aliquid realitèr diſtinctum à macula, ſive peccato habituali, ſed hæc neceſſario conſequitur, ut fundans talem reatum; ſive obligationem ad pœnam, ut ex profeſſo explicuimus Tract. 13. de peccatis, diſp. 17. dub. 1. Quocirca, ſicut poſita gratia ſanctificante, ponitur condignitas, ſive jus ad vitam æternam; & ablata gratiâ per peccatum, jus & condignitas ad gloriam tolluntur: ita poſito peccato mortali, ponitur obligatio, condignitas, & reatus ad pœnam æternam; & pariter ſublato peccato per gratiam, illa obligatio, & reatus neceſſario ceſſant: ſicut generaliter ſublato fundamento deſinunt, quæ illi innituntur. Atque ideo falſum eſt, quod in hac evaſione dicitur de duabus mortibus, & quod excluſa prima per gratiam, & amorem charitatis; relinquatur alia excludenda per Sacramentalem abſolutionem.

Apoſtolus ad Rom. 8.

D. Thom.

15 Sed veniamus ad hanc extremam reſponſionis partem, quæ omnium in ea maximè nobis diſplicet, & plenior abſurdis apparet. Concludit itaque Sacerdotem in hoc Sacramento abſolvere pœnitentem à reatu æternæ damnationis, quæ erat mors animæ: & hac ratione ſalvari, quod pœnitentia ſit Sacramentum mortuorum, licèt primam gratiam juſtificationis non efficiat, ſed ſupponat à ſolo Deo productam in eo, qui ſe diſpoſuit per contritionem. Unde conſequens eſt in Sacramento Pœnitentiæ non tolli culpam, ſive maculam peccatorum, ſed præcisè reatum, aut obligationes ſatisfaciendi; ſit etiam poteſtatem Sacerdotis abſolventis non ordinari, & ipſam abſolutionem non dirigi per ſe ad remiſſionem peccatorum, quorum eſſentia non in reatu, ſed in macula, ſive culpa conſiſtit; ſed magis, & per ſe ordinari ad remittendum pœnas. Conſequens autem nulla ratione ſuſtineri poteſt: quia ſatis apertè repugnat Eccleſiæ doctrinæ, ac diffinitionibus. Conc. enim Trid. ſeſſ. 14. can. 3. ſtatuit: *Si quis dixerit verba illa Domini Salvatoris, Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt, non eſſe intelligenda de poteſtate remittendi, & retinendi peccata in Sacramento Pœnitentiæ, ſicut Eccleſia Catholica ab initio ſemper intellexit... Anathema ſit*. Peccatorum autem vocabulo non pœnas, ſed culpas, maculas, animæ fœditates omnes Catholici communiter intelligimus. Et can. 9. ejus ſeſſionis decrevit: *Si quis dixerit abſolutionem Sacramentalem Sacerdotis non eſſe actum judicialem, ſed nudum miniſterium pronuntiandi, & declarandi remiſſa eſſe peccata confitentis... Anathema ſit*. Si autem culpæ remitterentur ante Sacramentum; planè Sacerdos non judicaret de illis, nec cognitione earum opus haberet; ſed præcisè declararet, idque ex pœnitentis teſtimonio, culpas jam eſſe remiſſas. Unde quia Michael Bajus docuit non paucas propoſitiones his Concilii diffinitionibus non cohærentes, ſed reſponſioni, quam impugnamus, multum, aut omnino (ut intelligimus) conſonas; illæ ab Eccleſia in Bulla SS. Pii V. reprobatæ ſunt. Erat 57. *In Sacramento Baptiſmi, & ſacerdotis abſolutione propriè reatus peccati duntaxat tollitur, & miniſterium Sacerdotum ſolum liberat à reatu*. Erat 58. *Peccator pœnitens non vivificatur miniſterio Sacerdotis abſolventis, ſed à ſolo Deo, qui pœnitentiam ſuggerens, & inſ-*

Concil. Trid.

Propoſitiones Mich. Baii ab Eccleſ. reprobatæ.

pirans

Digitized by Google

pirans vivificat eum, & reſuſcitat: miniſterio autem Sacerdotis ſolùm reatus tollitur. A quibus in re non diſtant propoſitiones adhibitæ reſponſionis. Quæ etiam ratione theologica oſtenditur falſa, & inconſequens: quia reatus radicalis, & fundamentalis non diſtinguitur realiter à macula, ſed illam quaſi conceptus ſecundarius conſequitur; & neceſſariò comitatur, ut proximè diximus: & ideo ubi, & eiſdem cauſis, quibus inducitur macula, inducitur reatus; eiſdem, ubi hæc tollitur, & ille aufertur: quippè qui aliud non eſt, quam condignitas culpæ ad pœnam: Ergo ſi Sacerdos abſolvens tollit reatum, pariter tollit & maculam; & vice verſa, ſi non expellit maculam, ſed ſupponit aliàs ablatam, nec reatum excludere poterit; atque ideo in nullo ſenſu ſolvet pœnitentem à peccatis, contra verba Chriſti Domini allegata à Tridentino, & communem intelligentiam Eccleſiæ.

Id verò, quo præmiſſa evaſio ſe protegebat, exemplum ſcilicet Lazari vitæ reſtituti, & remiſſi Apoſtolis, ut à ligaminibus ſolveretur; nihil evincit in contrarium; nec Sancti Patres ſuis expoſitionibus ſimile quid docuerunt. Sed ex prædicta figura, & explicatione Sanctorum duo alia longe diverſa colliguntur, quæ veritati conſonant, & communi fidelium ſenſui. Primum, quòd quando peccator ante ſuſceptum Sacramentum conſequitur vitam gratiæ, & juſtificatur per contritionem, & Sacramenti voto; adhuc ad Sacerdotes, ut ſolvatur, debet accedere. Ceterùm ſolutio per Sacerdotes exequenda non eſt peccatorum, nec reatus pęnæ æternæ, ſed pęnæ temporalis, & cenſurarum, quin etiam pravorum habituum, quibus etiam poſt juſtificationem ſolet homo illigari, & trahi ad peccata ob veterem ad ea conſuetudinem: quæ omnia ſolvunt Sacerdotes conſilio, penitentiis, & aliis remediis. *Secundum*; quòd aliquando peccator ante abſolutionem, & juſtificationem ſolet participare vitam ſpiritualem, non complete, aut per gratiam ſanctificantem, ſed vialem mediis actibus fidei, ſpei, timoris, & attritionis, quibus homo movetur, & tendit ad vitam gratiæ, ut deſcribit Conc. Trid. ſeſſ. 6. c. 6. Deinde accedit ad Sacerdotem, & ab eo per Sacramentalem abſolutionem ſolvitur à peccatis. In utroque itaque caſu datur antecedenter reſtitutio vitæ ſpiritualis, cum differentia aſſignata vitæ completæ, aut vialis: datur etiam ſolutio diverſorum vinculorum per Sacerdotes: quæ repræſentata fuere in Lazari reſurrectione, atque ſolutione, ut idem Patres ſuis expoſitionibus declarant. Ad cujus doctrinæ, & diſtinctionis commendationem multum confert decretum Eccleſiæ condemnantis ſequentem Baii propoſitionem, quæ eſt 64. *Sed, & illa diſtinctio duplicis juſtitiæ; alterius, quæ fit per ſpiritum charitatis inhabitantem; alterius, quæ fit ex inſpiratione quidem Spiritus Sancti cor ad pœnitentiam excitantis, ſed nondum cor inhabitantis, & in eo charitatem diffundentis, qua divinæ legis juſtificatio impletur; ſimiliter reiicitur.* Ergo vice verſa fateri oportet diſtinctionem duplicis juſtitiæ, ſeu vitæ ſpiritualis, alterius, vialis, & incompletæ per operationes ſalutares diſponentes; alterius completæ, & in termino per gratiam ſanctificantem.

Propoſitio Baii condemnata.

16 Accedamus tandem ad tertium, & ultimum Adverſariorum effugium. Sunt enim ex poſtremis ſententię nobis contrariæ patronis, qui antecedentes reſponſiones corrigunt in non paucis, & tamen ab intentata contritionis neceſſitate non deſiſtunt. Fatentur namque pęnitentiam eſſe Sacramentum mortuorum, ac proinde ordinari per ſe ad cauſandam primam gratiam juſtificantem. Fatentur etiam contritionem, cùm ex amore charitatis procedat, trahere ſecum infallibiliter, & remiſſionem peccatorum, & infuſionem gratiæ adoptionis, & abſolutionem à pęnæ æternæ reatu, etiam priuſquam Penitentiæ Sacramentum ſuſcipiatur in re. Quomodo autem hæc inter ſe cohæreant? Hoc opus, hic labor eorum eſt. A quibus ſe expediunt dicendo, prædictum Sacramentum ad omnes relatos effectus concurrere per ipſammet antecedentem contritionem. Cùm enim iſta non inferat, vel afferat juſtificationem, niſi cum hujus Sacramenti voto, quod in ea includitur, ut docet Conc. Trid. ſeſſ. 14. c. 4. conſequens eſt non aliter contritionem eos effectus habere, quàm in virtute Sacramenti Penitentiæ, & per ſubordinationem ad ipſum. Idque ſatis eſt, ut vere de eo dicamus eſſe Sacramentum mortuorum, & cauſare primam gratiam juſtificantem, & reliquos effectus relatos; quamvis in executione eam, & omnes illos ſupponat; & deinde in re ſuſceptam alios ſatis ſalutares efficiat. Quam reſponſionem primò declarant exemplo gratiæ juſtificantis. Patres veteris teſtamenti, quæ vim habebat ex meritis Chriſti futuri, & non niſi ex virtute illorum ſuos effectus communicabat: unde Chriſtus nondum exiſtens poterat dicere, *Ego vos juſtifico*; & poſtea exiſtens, *Ego vos juſtificavi*: Idem itaque verificari poteſt circa effectus contritionis; licèt ad hoc Sacramentum in executione præſupponatur, quippè, qui non fiunt, nec ſunt, quàm dependenter à Sacramento. Ratione etiam fulciunt: nam, cùm Sacramentum conſtet materia, & forma; meritò dicitur fieri per Sacramentum, quod fit per quamlibet ejus partem, ut puta per materiam; ſed contritio eſt pars Sacramenti Pęnitentiæ ex parte materiæ, ut conſtat ex dictis q. 90. art. 2. & in præſ. n. 4. Ergo rectè dicitur eſſe effectum hujus Sacramenti, quidquid eſt effectus contritionis: unde quod hæc præcedat, & relatos effectus antecedenter ad Sacramentum in re ſuſceptum inducat, minimè impedit, quòd Sacramentum ad eos concurrat. Cui motivo favere videtur D. Th. ſup. q. 86. art. 6. in corp. ubi poſtquam dixit actus humanos, qui ſe tenent ex parte penitentis, eſſe hujus Sacramenti materiam, ſubjunxit: *Omne autem Sacramentum producit effectum ſuum, non ſolùm virtute formæ, ſed etiam virtute materiæ: ex utroque enim eſt unum Sacramentum.* Deinde addidit: *Remiſſio culpæ eſt effectus pœnitentiæ, principaliùs quidem ex virtute clavium, quas habent miniſtri, ex quorum parte accipitur, id quod eſt formale in hoc Sacramento, ut ſupra dictum eſt: ſecundariò autem ex vi actuum pœnitentis pertinentium ad virtutem pœnitentiæ, tamen prout hi actus aliqualiter ordinantur ad claves Eccleſiæ.* Conſtat autem contritionem cum voto hujus Sacramenti eſſe actum humanum penitentis, aliqualiter ordinatum ad claves: Ergo, quod per eam ſic acceptam confertur, in Sacramentum ipſum revocandum eſt, ut per illam partem influens.

Ultimum effugium adverſariorum.

D. Thom.

Reſponſio iſta, quæ ſpecioſa apparet, plurima continet falſa, ſolido deſtituitur fundamento, & ſolis verbis differt ab aliis jam confutatis ſolutionibus. In primis namque ſupponit contritionem, aut amorem charitatis, ex quo procedit, inducere remiſſionem peccatorum, aliosque effectus, dependenter à voto ſuſcipiendi Sacramentum Penitentiæ (ut docet Conc. Trid.) idem eſſe, ac influere, & operari in virtute talis Sacramenti. Quæ tamen toto cęlo diſtant: nam primum ſolùm importat propoſitum ſuſcipiendi hoc Sacramentum: ad quod non requiritur, quòd Sacramentum exiſtat, nec quod ullam efficacitatem contritioni tribuat, ſed ſolùm, quòd reſpiciatur, ut objectum propoſiti. Ad ſecundum autem requiritur, quòd exiſtat Sacramentum, cujus contritio eſt pars, & ſimul cum toto, & in toto elevetur per virtutem divinam ad influendum. Cujus differentiæ ſignum ſatis evidens eſt, quòd contritio cum eo voto, ſive propoſito Sacramenti concurrit ad gratiam juſtificantem, & remiſſionem peccatorum ſolùm diſpoſitivè, non autem efficienter: nec enim principalitèr, aut inſtrumentaliter producit talem gratiam, ſed ad eam præcisè præparat, ut latè oſtendimus tract. 15. de juſtificat. diſp. 3. dub. 3. & 5. Ubi autem actu, & in executione eſt pars Sacramenti, atque cum illo concurrit, habet influere in eodem genere, in quo, & illud influit, ac perinde in genere cauſæ efficientis: ſunt enim Sacramenta novæ legis inſtrumenta divinæ virtutis, ut ex profeſſo ſtatuimus tract. 22. de Sacramentis, diſp. 4. dub. 1. & 4. Ergo ſummè diſtant illa duo, contritio cum voto Sacramenti, & contritio in virtute Sacramenti. Et eadem diverſitas magis adhuc dignoſcitur attendendo ad effectus contritionis cum ſolo voto, & contritionis Sacramento in re conjunctæ: nam contritio cum ſolo voto præcisè inducit gratiam ſanctificantem communem; non autem Sacramentalem, quæ ſupra priorem addit aliquem ſpecialem determinationis, & perfectionis modum; Sed Sacramento conjuncta efficit, ipſam gratiam Sacramentalem, quæ eſt effectus proprius talis Sacramenti. Quæ differentia conſtat ex dictis tract. proximè cit. diſput. 4. dub. 9. Rurſus contritio cum ſolo voto Sacramenti cauſat ſuum effectum præcisè ex opere operantis, & cum commenſuratione ad intenſionem ipſius contritionis: ſed contritio cum Sacramento in re cauſat, ſicut, & ipſum, ex opere operato, & cum exceſſu ſupra propriam ſui intenſionem, ut cum communi, & certa Theologorum ſententia oſtendimus in eodem tract. diſp. 4. dub. 1. §. 2. Ex quibus ſatis plurimum diſtare conſtat contritionem cum voto Sacramenti à contritione cum Sacramento in re: & falſum omnino eſſe, quod

Oſtenditur eaſdem plura continere falſa.

Digitized by Google

quod quidquid cauſat contritio cum Sacramenti voto, cauſet in virtute Sacramenti Pœnitentiæ. Et hæc ſatis erant ad refellendum totam reſponſionem.

Urgentius rejicitur evaſio. 17 Sed urgentius evertitur oſtendendo, quod manifeſtis fidei decretis opponitur: quoniam Sacramenta novæ legis, quando fiunt, conferunt non ponentibus obicem, gratiam, ſive effectum, quem ſignificant; ſed pœnitentia eſt Sacramentum novæ legis ſignificans remiſſionem peccatorum, ut ex ipſius forma conſtat: Ergo quando fit, confert non ponentibus obicem gratiam, ſive remiſſionem peccatorum. Quod minimè verificari poteſt, ſi neceſſario ſupponit contritionem, & hæc antecedenter ad prædictum Sacramentum affert gratiam qua peccata remittuntur. Cetera patent. Et major, conſtat ex diffinitione Concilii Trid. relata n. 14.

Item confirmatur 1. Confirmatur primo: quia Sacramenta novæ legis conferunt gratiam ex opere operato; ſed conferre gratiam ex opere operato eſt illam conferre immediatè per ſe ipſa, & ſupra diſpoſitionem ſubjecti: Ergo cum pœnitentia ſit Sacramentum novę legis, debet gratiam ita conferre. Quod minimè ſalvatur juxta doctrinam reſponſionis, quam impugnamus; ſiquidem quando elicitur contritio, non adeſt Sacramentum, atque ideo nequit influere per ſe, & immediatè: & quando adeſt, jam ſupponit inductam gratiam per contritionem. Cetera conſtant. Et major continet diffinitionem Concilii Trid. ſeſſ. 7. can. 8. *Si quis dixerit per ipſa nova legis Sacramenta ex opere operato non conferri gratiam... Anathema ſit.* Minor autem eſt ipſa explicatio terminorum, ſive modi cauſandi ex opere operato. *Conc. Trid.*

Confirmatur 2. Confirmatur ſecundo, & evidentius ex his, quæ Concilium diffinit ſpecialiter circa Sacramentum Pœnitentię: nam in primis ſeſſ. 14. can. 3. ſtatuit: *Si quis dixerit verba illa Domini Salvatoris. Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt, non eſſe intelligenda de poteſtate remittendi, & retinendi peccata in Sacramento Pænitentiæ, ſicut Eccleſia Catholica ab initio ſemper intellexit, anathema ſit.* Ergo miniſtri hujus Sacramenti hanc poteſtatem exercent, & peccata remittunt in *Sacramento Pænitentiæ*; ſed contritio ſolet longo tempore præcedere Sacramentum iſtud, quamvis futura ſit pars illius. Ergo miniſtri non exercent ſuam poteſtatem, nec peccata dimittunt, quando elicitur contritio; ſed quando Sacramentum in re conficitur: atque ideò, vel peccata nunquam in hoc Sacramento remittuntur, quod dicere eſt hæreticum; vel fateri oportet hoc Sacramentum non ſupponere neceſſario contritionem, & remiſſionem peccatorum, quam ipſa ſecum indiſpenſabiliter affert. Deinde Concilium can. 9. ejuſdem ſeſſ. ſtatuit: *Si quis dixerit abſolutionem Sacerdotalem Sacerdotis non eſſe actum judicialem, ſed nudum miniſterium pronuntiandi, & declarandi remiſſa eſſe peccata confitenti... Anathema ſit.* Si autem antecedenter ad hoc Sacramentum, ac perinde abſolutionem Sacramentalem indiſpenſabiliter ſupponeretur contritio, quæ cum voto ejuſdem Sacramenti peccata excluderet, ut certiſſimè excluderet; jam per Sacramentalem abſolutionem non aliud fieret, quam pronuntiare, & declarare peccata eſſe confitenti remiſſa. Quod ſatis evidèter opponitur diffinitioni Concilii. Unde manifeſta videtur falſitas prædictæ reſponſionis: cum enim ſpecie tenus dicat hoc Sacramentum eſſe mortuorum, & conferre per ſe primam gratiam, ut catholice fateri debet; nihil minus ſalvat, eos effectus revocari in contritionem cum voto Sacramenti, quæ eſt res diſtinctiſſima à Sacramento, & tam falſo ſenſu explicata evertit propriam iſtius Sacramenti rationem. *Conc. Trid.* *Idem Conc.*

Exemplum adverſariorum contra eos refertur. 18 Exemplum autem, quo Auctores dictæ reſponſionis ſe declarant, nihil illis favet, ſed magis contra eos referendum eſt: nam Chriſtus, antequam exiſteret, non influebat in gratiam Patrum veteris teſtamenti in genere cauſæ efficientis phyſicæ, vel moralis: nihil enim hoc genere cauſalitatis poteſt influere, antequam ſit, cum operari ſequatur ad eſſe; ſed influebat in prædictam gratiam in genere cauſæ finalis, & minus propriè meritoriæ; conferebat enim Deus gratiam antiquis propter Chriſtum futurum, & ob ejus merita tanquam pretium de futuro ſolvendum. Quæ omnia diffuſè explicuimus, atque firmavimus Tract. 21. de Incarnat. diſp. 7. dub. 4. Nec Chriſtus, cum gratia antiquis dabatur poterat dicere: Ego vos ſanctifico in genere cauſæ efficientis, ſed ego vos ſanctifico per modum finis, & per modum futuri Redemptoris ſoluturi aliquando veſtræ redemptionis pretium. Hæc verò minimè adaptari queunt præſenti materiæ: quoniam influxus Sacramentorum eſt in genere cauſæ efficientis: ſunt enim inſtrumenta virtutis Dei agentis principalis: unde influere non valent, priuſquam ſint. Quando autem contritio cum voto pœnitentiæ elicitur, adhuc non exiſtit Sacramentum: atque ideò non valet per contritionem influere in gratiam, & remiſſionem peccatorum. Cujus doctrinæ confirmationem optimam habemus in D. Thom. ſupra quæſt. 62. art. 6. ubi ſtatuit, quod Sacramenta veteris legis non cauſabant gratiam per ſe; alias ſuperflua foret Chriſti paſſio. *Sed nec poteſt dici*, ſubdit, *quod ex paſſione Chriſti virtutem haberent conferendi gratiam juſtificandi. Sicut enim ex prædictis patet; virtus paſſioni Chriſti copulatur nobis per fidem, & Sacramenta, differenter tamen. Nam continuatio, quæ eſt per fidem, fit per actum animæ: continuatio autem, quæ eſt per Sacramenta, fit per uſum exteriorum rerum. Nihil autem prohibet id, quod eſt poſterius tempore, antequam ſit, movere, ſecundum quod præcedit in actu animæ: ſicut finis, qui eſt poſterior tempore, movet agentem, ſecundum quod eſt apprehenſus, & deſideratus ab ipſo. Sed illud, quod nondum eſt in rerum natura, non movet ſecundum uſum exteriorum rerum. Unde cauſa efficiens non poteſt eſſe poſterior in eſſe, ordine durationis ſicut cauſa finalis. Sic ergo manifeſtum eſt, quod à Paſſione Chriſti, quæ eſt cauſa humanæ juſtificationis, convenienter derivatur virtus juſtificativa ad Sacramenta novæ legis, non autem ad Sacramenta veteris legis. Et tamen per fidem Paſſionis Chriſti juſtificabantur antiqui Patres, ſicut & nos. Sacramenta autem veteris legis erant quædam illius fidei proteſtationes, in quantum ſignificabant Paſſionem Chriſti, & effectus ejus. Sic ergo patet, quod Sacramenta veteris legis non habebant in ſe aliquam virtutem, qua operarentur ad conferendam gratiam juſtificantem, ſed ſolum ſignificabant fidem, per quam juſtificabantur.* Hæc omnia S. Doctor, quæ intorquenda ſunt in utentes prædicto exemplo: nam propterea Sacramenta antiqua non cauſabant gratiam in virtute Paſſionis Chriſti, nec Paſſio Chriſti cauſabat gratiam per illa Sacramenta; quia influxus Sacramentorum in virtute Paſſionis Chriſti per Sacramenta operantis pertinet ad genus cauſæ efficientis pro quo requiritur, quod cauſa exiſtat in rerum natura; & quo tempore erant illa Sacramenta, nondum exiſtebant Chriſtus, & ejus Paſſio; ſed idem motivum occurrit in præſenti materia: nam Sacramentum Pœnitentiæ, & contritio in quantum ejus pars, debent influere in genere cauſæ efficientis: & aliunde quando datur contritio cum ſolo voto Sacramenti, adhuc iſtud Sacramentum non exiſtit in re; cum contritio, & illud votum poſſint Sacramentum in re longo tempore præcedere: Ergo dici non poteſt, quod contritio cum illo voto influat in virtute Sacramenti; nec quaſi Sacramentum Pœnitentiæ, antequam exiſtat influat per contritionem, & ſui votum in ea incluſum. Et ſi influit per illud votum, ſolum influet ad inſtar finis, vel objecti ad eum modum, quo Paſſio Chriſti concurrebat ad gratiam antiquorum per eorum fidem in Chriſtum. Sed hic influendi modus diverſus omnino eſt ab influxu proprio Sacramentorum, & partium ad ea pertinentium. *D. Thom.*

Non magis evincit ratio, qua illi Auctores ſuam reſponſionem fulciunt, ſed magis probat oppoſitum. Nam licet contritio ſit hujus Sacramenti pars, & quod per partem fit, debeat toti compoſito attribui, nihilominus pars Sacramenti non concurrit, aut influit qua pars, niſi ad conſtituendum totum applicata, ut ex ipſis terminis liquet. Idque à fortiori verificatur in parte materiali cujuſmodi eſt contritio: debet enim per formam determinari, & trahi ad ſpeciem totius Sacramenti, ut in naturalibus proportionabiliter accidit. Unde impoſſibile eſt, quod totum antequam ſit influat per ſuam materiam: & quod iſta influat in virtute compoſiti, quod adhuc non exiſtit. Expectanda itaque eſt forma Sacramenti, ut iſtud conſtituatur: & tunc advenit virtus divina ipſum, & ejus partes elevans, ut Sacramentalem effectum poſſint producere. Quare nec de contritione cum voto, ubi ante Sacramentum ſupponitur, poteſt dici, quod ſit Sacramenti pars, & quod influat in virtute ejus; nec de Sacramento affirmari valet, quod ſuum proprium effectum, nempè remiſſionem peccatorum cauſaverit per contritionem tempore præcedentem. Abſurdum ergo eſt imaginari, quod proprius hujus Sacramenti effectus poſſit induci, priuſquam concurrant omnes Sacramenti partes, & præſertim forma, ſive abſolutio. Quæ omnia ſatis conſtant ex ſupra dictis, *Ratio adverſariorum oppoſitum probat.*

Digitized by Google

D. Thom. dictis, & eorum non pauca conjunxit D. Thom. quæſt. 84. ar. 1. 3. dicens? *In qualibet re perfectio attribuitur formæ, Dictum eſt autem, quod hoc Sacramentum perficitur per ea, quæ ſunt ex parte Sacerdotis. Unde oportet, quæ ſunt ex parte pœnitentis, ſive ſint verba, ſive facta* (uti eſt contritio) *ſint quædam materia hujus Sacramenti: ea vero, quæ ſunt ex parte Sacerdotis ſe habeant per modum formæ. Cum autem Sacramenta novæ legis efficiant, quod figurant; oportet, quod forma Sacramenti ſignificet id, quod in Sacramento agitur, proportionaliter materiæ Sacramenti... Hoc autem Sacramentum non conſiſtit in conſecratione alicujus materiæ* (ut accidit in Euchariſtia) *nec in uſu alicujus materiæ ſanctificatæ* (ut contingit in aliis) *ſed magis in remotione alicujus materiæ, ſcilicet peccati, prout peccata dicuntur eſſe materia pœnitentiæ. Talis autem remotio ſignificatur à Sacerdote, cum dicitur, Ego te abſolvo. Unde hæc eſt convenientiſſima forma.* Nulla itaque ratione fieri valet, quod contritio antecedenter ad illam, influat in virtute Sacramenti, & per modum partis illius.

§. III.

Alia aſſertio reſolvens aliam dubii difficultatem.

Aſſertio 2. 19 DIcendum eſt ſecundo ad attritionem ut Sacramentum Pœnitentiæ per modum partis conſtituat, requiri, quod ſit ſupernaturalis, non autem quod ſit omnino efficax, & abſoluta. Hæc concluſio ſupponit attritionem eſſe ſufficientem hujus Sacramenti partem, ut ſatis liquet ex dictis §. præced. Quo ſuppoſito, unum aſſerit, & aliud negat. Aſſerit quidem attritionem, ut munus partis ſubeat, debere eſſe ſupernaturalem: in quo ſuadendo non immorabimur, quia id ex propoſito, & ſatis diffuſè oſtendimus ſupra diſp. 4. dub. 1. §. 4. cum quinque ſequentibus, expendentes varia hujus veritatis fundamenta, quæ in unum colliguntur ſub hac forma: quia illud dubio procul affirmare oportet, cui magis favent Concilium Tridentinum, Eccleſia aliquas propoſitiones reprobans, Doctor Angelicus, commune placitum Theologorum, & ipſa ratio rerum naturis innitens; ſed huic aſſertionis parti magis favent omnia relata; eſto, illam evidenter non demonſtrent: ergo ita aſſerendum eſt. Cetera conſtant. Et minorem prolixè oſtendimus in locis relatis, ad quæ lectorem, ne actum agamus, remittimus.

Pars 1. probatur. Ut autem in præſenti non privetur omni motivo, iſtud præciſè proponimus; quod nimirum, attritio, eatenus eſt pars Sacramenti Pœnitentiæ, quatenus eſt pars materiæ proximæ, ex qua hoc Sacramentum componitur; ſed ut ſit pars prædictæ materiæ debet eſſe ſupernaturalis: ergo pariter, ut ſit pars Sacramenti. Conſequentia eſt legitima. Et major conſtat ex ſæpius dictis in hoc Tract. & præſertim ad art. 2. & 3. quæſt. 90. Minor autem ſuadetur: quia actus pœnitentis, qualis eſt attritio, habent rationem materiæ hujus Sacramenti, in quantum ejus formæ ſubduntur, & adaptantur; ad id autem debent procedere ex ſupernaturali motivo, atque ideo eſſe ſupernaturales: ergo, ut attritio ſit pars materiæ proximæ hujus Sacramenti, debet ex ſupernaturali motivo oriri, & eſſe ſupernaturalis. Minor hujus ſecundi ſyllogiſmi, ad quem totus diſcurſus reducitur; explicatur, & probatur: etenim Sacramentum Pœnitentiæ inſtitutum eſt per modum ſpiritualis, & reconciliantis judicii, in quo accuſatio pœnitentis eſt materia, & abſolutio Sacerdotis eſt forma: ac proinde oportet omnia iſta inter ſe adaptari. Conſtat autem totum hoc judicium, & præſertim formam peragi virtute ſanguinis Chriſti, & per poteſtatem clavium, quam Salvator Eccleſiæ reliquit. Porrò iſta omnem ordinem naturalem ſupergrediuntur, & ad ſuperiorem ſpectant: quippe ſanguis Chriſti non eſt medicina naturalis, nec effuſus fuit propter motivum temporale: & ſimiliter claves Eccleſiæ ſolum aperiunt Regnum Cœlorum: Ergo actus pœnitentis, & præſertim attritio, quæ omnium principalior eſt, ut ſubdantur, & adaptentur ejus formæ, debent procedere ex ſupernaturali motivo, & ſubinde ſupernaturales eſſe. Qui enim merè naturales ſunt, præciſè attingunt motiva naturalia, utputa temporalia bona, vel mala: atque ideo non ſubduntur, nec adaptantur Chriſti ſanguini, & clavibus Regni Cœlorum.

Confirmatur, & occurritur tacitæ objecti. 20 Confirmatur, occurrendo ſimul tacitæ objectioni: nam ideo in aliis Sacramentis non requiritur quod materia proxima ſit ſupernaturalis, licet eorum finis, ſicut, & Sacramenti Pœnitentiæ, ſupernaturalis ſit; quia eorum materia conſiſtit in rebus inanimatis, utputa aqua, oleo, pane, quæ ſunt incapaces ſupernaturalitatis intrinſecæ, & non niſi ab extrinſeco ordinantur ad formam, cui ſubjiciuntur. Cujus oppoſitum contingit in hoc Sacramento: nam ejus materia proxima conſiſtit in actibus, qui ſupernaturalitatis intrinſecæ ſunt capaces; & aliunde procedunt vitaliter, & liberè à pœnitente, qui ex auxilio gratiæ ſe movere per actus poteſt ad Sacramentale judicium, & Sacerdotalem ſententiam: juxta conditionem judicii, atque ſententiæ, quæ ad ordinem ſupernaturalem ſpectant, & cuncta temporalia, atque naturalia excedunt. Unde ſi pœnitens ſolum eliceret actus merè naturales, minimè offerret materiam aptam ſubjici hujus Sacramenti formæ: nullam quippè proportionem habent purè naturalia cum apertione Regni Cœlorum, quam ſignificat abſolutio. Quamobrem ſuppoſita divina inſtitutione aliorum Sacramentorum in rebus inanimatis, & hujus in actibus pœnitentis; opus eſt theologizare cum præmiſſa differentia, nempè in aliis materiam non eſſe ſupernaturalem, ſed ab extrinſeco ordinari in ſupernaturalem finem juxta eorum Auctorem, & inſtitutionem: materiam autem hujus Sacramenti eſſe actus humanos, & præcipuè attritionem, per quam ſe movet pœnitens ad ſupernaturale judicium, & abſolutionem per poteſtatem clavium in virtute ſanguinis Chriſti: & hoc ipſo talis actus, qui ſupernaturalitatis eſt capax, evadit intrinſecè ſupernaturalis. Quod ſi alius pœnitentis actus (tacitam aliam objectionem præoccupamus) nempè confeſſio peccatorum, ſupernaturalis non eſt, inde provenit, quod eſt actus exterior, & incapax ſupernaturalitatis intrinſecæ. Et tamen oritur (ſaltem regulariter, & communiter loquendo) ab attritione, vel ſaltem completur per illam ante abſolutionem, (aliter Sacramentum non fieret:) Unde ſicut ab attritione habet, quod ſit confeſſio doloroſa, ita & quod ſit ſupernaturalis, ſi non in ſe, ſaltem in radice, & complemento, quorum uno, aut altero indiſpenſabiliter eget, ut ſit Sacramenti pars; idque ſatis eſt, ut ſupernaturalizetur pro ſua qualitate. *Alia tacita objectio præoccupatur.*

Porrò: ſimilitudo aliorum Sacramentorum aptior eſt, ut contra aliquorum ſententiam fere antiquatam colligamus Sacramentum hoc eſſe invalidum, ſive non ſubſiſtere, quoties attritio non eſt ſupernaturalis, quamvis invincibiliter, aut etiam probabiliter, indicetur talis à pœnitente. Quoniam Sacramenta componuntur eſſentialiter ex materia, quam Chriſtus eorum Auctor inſtituit: hæc autem non eſt materia exiſtimata, ſed vera, & verè concurrens. Qua de cauſa qui conſecrat in pane non verò, ſed apparenter, aut probabiliter tali, nihil facit: & ſimiliter, qui baptizat in aqua, quæ cenſetur naturalis, ſed non eſt, minimè conficit Sacramentum, & ſic de aliis. Cum ergo materia proxima hujus Sacramenti importet attritionem ſupernaturalem ex Chriſti Domini inſtitutione, conformi omnino ejuſdem Sacramenti naturæ; liquido conſequitur nullum fieri Sacramentum Pœnitentiæ, ad quod non concurrit vera attritio, & verè ſupernaturalis, quamvis exiſtimetur adeſſe. Deſerviet autem, vel ignorantia invincibilis, vel judicium probabile circa exiſtentiam ſupernaturalitatis in attritione, ut his præventus, aut laborans non peccat, cum ſine attritione ſupernaturali ſuſcipit hoc Sacramentum; ut proportionabiliter contingit in miniſtris qui conficiunt alia Sacramenta in rebus, quæ re ipſa non ſunt illorum materia, & tamen apparent eſſe: nihil enim re ipſa efficiunt, ſed non peccant. *Exemplum ab aliis Sacramentis deſumitur.*

21 Circa intelligentiam autem legitimam noſtræ aſſertionis, quantum ad id, quod affirmamus, occurrit non diſſimulanda difficultas: nam cum poſſit dari, & attritio entitativè, & quoad ſpeciem ſupernaturalis, & attritio ſupernaturalis dumtaxat, quoad modum, ſive ex parte finis, aut efficientis, ut conſtat ex his, quæ ſupra præmiſimus num. 7. dubitari merito valet quæ iſtarum rationum debeat eſſe ſupernaturalis attritio, ut ſit pars Sacramenti Pœnitentiæ? Negat Suarez diſp. 20. ſect. 2. ſufficere attritionem, quæ non ſit ſupernaturalis entitativè, & quoad ſpeciem: & pro ejus ſententia multi referri ſolent: ſed eorum plures non loquuntur cum præciſione attritionis ad eſſe partem Sacramenti; ſed indiſtinctè, & ſatis obſcurè confundendo ſimul in eadem attritione conceptum partis Sacramenti, & conceptum diſpoſitionis ad gratiam Sacramenti: quos eſſe valdè diverſos

BIBLIOTECA ROMA

Digitized by Google

verſos ſupponimus à num. 1. Idque, adjiciendo ſupra ibidem dicta, poſſumus nunc breviter, & efficaciter ex eo confirmare, quod attritio, ut pars Sacramenti concurrit, ſicut ipſum, ad gratiam in genere cauſæ efficientis; attritio vero, ut diſpoſitio ad prædictam gratiam concurrit non in genere cauſæ efficientis, ſed in genere cauſæ materialis diſpoſitivæ. Unde obſervavimus plures, quas quidam pro Suarii ſententia rationes expendunt, non eſſe de re præſenti, nec eam tangere; licet ipſi aliquas ex illo hauſerint, in quibus, & ipſe impegit. Partem autem contrariam nempe attritionem quolibet ex relatis modis ſupernaturalem ſufficere ad dolorem, ut ſit pars Sacramenti, docent Nugnus acriter Suarium impugnans, & ab ejus cenſura vindicans Magiſtros Sotum, & Canum, qui dixerunt pro hac Sacramenti parte ſufficere attritionem naturalem, utique, ut Nugnus illos exponit, entitativè, & quoad ſpeciem, non negata omni ſupernaturalitate. Et idem tuentur Arauxo ſupra quæſt. 84. art. 1. dub. ultimo in reſp. ad 3. Vaſquez 1. 2. diſp. 134. cap. 4. Candidus diſquiſit. 24. art. 11. Averſ. quæſt. 14. ſect. 6. Dicaſtillo diſp. 6. dub. 1. pro eadem ſententia referens Coninchum, Peſantium, & Lugum, Petigianus in 4. tom. 1. diſt. 4. quæſt. 4. art. 3. & alii plures.

Nugnus, Sotus, Canus, Arauxo, Vaſquez, Candidus, Averſa, Dicaſtil. Coninchius, Peſſantius, Lugus, Petigianus.

In hac difficultate magis de ſuppoſitione quam circa reſolutionem poſſemus ambigere. Non enim ita facilè apparet, quomodo attritio entitativè, & ex objecto naturali, participet aliquem modum, aut prædicatum, quo ita elevetur, & ut ſic loquamur, ſupernaturalizetur, quod verè ſupernaturalis ſit, ſicut hæc pars Sacramenti expoſcit, & pro aſſertione ſtatuimus. Quod enim aliqui ſignificant ſupernaturalizari per conjunctionem ad virtutes fidei, & ſpei, atque illarum actus, qui ſupponuntur in peccatore fideli; non ſatisfacit: tum quia hæc conjunctio purè de materiali, & concomitanter ſe habet, cum non influat. Tum etiam, quia ex oppoſito fieret omnem attritionem naturalem in peccatore fideli non ſolum poſſe, ſed eſſe neceſſario ſupernaturalem in modo; ſiquidem omnis naturalis attritio in homine fideli neceſſario conjungitur cum fide, & ſpe, ex ſuppoſitione coexiſtendi in eodem ſubjecto. Ex quo ulterius fieret nullam in peccatore fideli dari attritionem merè naturalem: & conſequenter SS. D. Innocentium inter alias propoſitiones, ſequentem, quæ eſt 57. ſuperflue, & in vanum condemnaſſe anno 1679. *Probabile eſt ſufficere attritionem naturalem modo honeſtam.* Si enim nulla pura naturalis attritio datur in peccatore fideli: in cauſam reprobatur, quod ſufficiat. Tum denique, nam exemplum, quo id declarari alias poſſet; operum ſcilicet entitativè in ſpecie naturalium, quæ de ſe non ſunt meritoria vitæ eternæ; & nihilominus in homine juſto illam merentur propter conjunctionem ad gratiam, & charitatem, ut cum D. Thoma ſtatuimus Tract. 16. de Merito, diſp. 4. dub. 5. idque, quia ex conjunctione ad charitatem, participant quendam perfectionis, & informationis modum, quo tendunt in Deum ſupernaturalem finem, ut explicuimus ibidem, & tract. 19. de Charitate, diſp. 7. dub. 3. Hoc, inquam, exemplum nequit adaptari præſenti difficultati: quoniam conferre hunc modum informationis, ſive ordinis ad Deum ſupernaturalem finem eſt proprium ſolius charitatis habentis hunc finem pro objecto; ſed non convenit fidei, & ſpei, quæ ſolæ præſupponuntur in peccatore fideli.

Inveſtigatur modus, quo ſupernaturalizatur attritio.

SS. D. Innoc.

12 Hæc tamen licet difficilem, non oſtendunt impoſſibilem ſuppoſitionem, & ideo illam cum communi ſententia præmiſimus num. 7. & modo ſuſtinemus. Cum enim certum ſit plures alias operationes entitativè naturales poſſe participare aliquem modum ſupernaturalem, & ratione illius ad prædictum ordinem evehi; non debemus cenſere id eſſe impoſſibile in ſola attritione, niſi oppoſitum demonſtretur: quod motivis repræſentatis non fit, ut ſtatim oſtendetur. Unde ſubſcribimus Auctoribus ſecundæ ſententiæ, pro qua etiam referri poſſunt plures alii antiquiores, qui docuerunt ſine diſtinctione ad hanc Sacramenti partem, ſive ad valorem Sacramenti ſufficere attritionem naturalem: poſſunt enim explicari, quod id non aſſerant de attritione omnino naturali, ſed de illa, quæ eſt ſupernaturalis quoad modum: & ſic decet pro eorum reverentia, ne illos involvamus in damnatione propoſitionis proximè relatæ. Suadetur itaque non obſcure ſupponendo duo ſatis clara. *Primum eſt* in actibus humanis aſſignari duos fines: unum coincidentem cum objecto, in quod actio ſuapte natura tendit, qui propterea dicitur finis *operis*, finis *proximus*, & finis *intrinſecus*: alterum, qui diſtinguitur ab objecto, & eſt id, in quod dirigitur actio ex libera operantis voluntate, & idcirco vocatur finis *operantis*, *extrinſecus*, & *remotus*. Quod patet in dante eleemoſynam ad ſatisfaciendum pro peccatis, ubi finis operis, & proximus eſt ipſa eleemoſyna, ſeu remedium pauperis; finis autem operantis, & remotus eſt ſatisfactio, ut tradit communis doctrina, & explicuimus Tract. 11. de bonitat. & malit, diſp. 5. in principio. *Secundum eſt*, (& procedit ex primo) actus humanos habere bonitatem non ſolum ex proprio objecto, ſive fine proximo, ſed etiam ex fine operantis, & remoto, ut patet in exemplo propoſito, ubi eleemoſyna habet non ſolum bonitatem miſericordiæ, per quam in ſua ſpecie conſtituitur, ſed etiam bonitatem pœnitentiæ, quæ ad priorem accedit, ob relationem operantis ad finem extrinſecum proprium pœnitentiæ. De quo Tract. cit. diſp. 6. à nu. 62. & eadem ratione fieri etiam poteſt, quod actus habens ex proprio objecto, ſive fine proximo ſolam ſpeciem, & bonitatem naturalem, ſimul ex fine operantis, & extrinſeco habeat modum, & perfectionem pertinentem ad ſupernaturalem ordinem, ut liquet in eodem exemplo dantis eleemoſynam pro ſatisfactione ſuorum peccatorum: nam collatio eleemoſynæ eſt quid ſpecificè naturale, aut potens eſſe; ſed propter intentionem operantis pertinet ad ſuperiorem ordinem, ad quem ille finis ſpectat.

Ex quibus facilè ſuppoſitio ſuadetur: nam licet attritio naturalis, talis ſit ex objecto proprio, ſeu fine proximo, atque ideo in ſua entitate, & ſpecie; nihilominus cum in peccatore fideli poſſint inveniri plura principia ſupernaturalia, ut fides, ſpes, deſiderium æternæ beatitudinis, &c. Quibus peccator uti poteſt, & moveri ad eliciendum attritionem ex objecto naturalem, ut pro peccatis ſatisfaciat, ſicut ad dandum eleemoſynam, & ad alios actus honeſtos ex objecto naturales ob eundem finem: fit conſequens talem attritionem entitativè, & ſpecie naturalem, eſſe ſupernaturalem quantum ad modum, & bonitatem, quæ participat juxta finem operantis. Idque non eſt denominatio extrinſeca, ſed aliquod prædicatum intrinſecum propriæ ſpeciei ſuperadditum, nempè ordinatio paſſiva conſiſtens in reſpectu tranſcendentali ad finem operantis, & ad ipſum operans ex illo fine, ſicut in aliis actibus contingit. Et hac de cauſa licet ad attritionem naturalem ſumptam præciſè quoad ſpeciem non requiratur gratia aliqua ſupernaturalis ex parte principii; requiritur tamen ad illam ut modo ſupernaturali veſtitam, & complexivè ad ipſum: præſertim cum talis modus non fiat per ſe, ſed ad productionem actus attritionis juxta finem operantis. Unde miſſa facimus plura teſtimonia Conciliorum: & Patrum, quæ Suarius allegat, ut probet requiri gratiam ſupernaturalem pro attritione, in quantum eſt pars Sacramenti; & ex illis infert eam eſſe entitativè, & ſecundum ſpeciem ſupernaturalem. Sed rem minimè evincit: requiritur enim ex parte principii ſupernaturalis elevatio, virtus, aut gratia ad omnem operationem quoquomodo ſupernaturalem. Unde ex neceſſitate gratiæ pro aliqua operatione, non infertur determinatè talem operationem eſſe ſupernaturalem entitativè, & quoad ſpeciem; ſed vel eſſe ita ſupernaturalem, vel ſaltem quoad modum juxta finem operantis: ſicut ad actum miſericordiæ naturalis dandi eleemoſynam non requiritur ex parte principii ſupernaturalis gratia, quæ tamen requiritur ad prædictum actum, ubi fit ex fine operantis ad ſatisfaciendum Deo pro peccatis.

Illa vero, quibus propoſita ſuppoſitio impugnabat, non urgent. Ad *primum* enim reſpondetur modum ſupernaturalitatis, quem naturali attritioni aliquando deferimus, non fundari in ſola conjunctione ad habitus fidei, & ſpei; ſed homo pro libertate ſua, adjutus, & præmotus gratia, vult illam elicere propter finem ſupernaturalem, ſe ſubmittendi clavibus Eccleſiæ, & ſatisfaciendi Deo. Per quod patet ad *ſecundum*: nam ex dictis conſtat non omnem naturalem attritionem ſupernaturalizari in peccatore fideli; ſed ſolum ubi elicitur ex fine operantis, qui ſupernaturalis ſit. Merito autem relata propoſitio damnata eſt, quia ſufficientiam tribuebat attritioni puræ, & in omni ſenſu naturali, quippè quæ non aliud exigeret in naturali attritione, quam eſſe honeſtam, quod etiam ad naturalem ordinem pertinet. Ad *tertium* dicendum eſt nos illo exemplo non uti, nec indigere, cum aliud univerſalius habeamus ex mutuato exemplo virtutum, à quo nec charitas ipſa excipitur: ſicut enim, cum operans

Reſponſio ad object.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

rans dat eleemoſynam ex motivo charitatis, ille actus ex ſpecie ſua pertinet ad miſericordiam, & ulterius ex fine operantis participat modum de linea charitatis ſcilicet ordinem ad Deum ultimum finem: ſic etiam fieri poteſt ex placito operantis, ut quis eliciat charitatis actum ex motivo ſatisfaciendi Deo pro peccatis; & tunc talis actus eſt in ſpecie charitatis, ſed participat aliquid de linea virtutis Pœnitentiæ, eſtque re ipſa aliqua ſatisfactio juxta finem extrinſecum operantis. Fatemur tamen generale imperium, generalemque virtutum informationem ſoli charitati convenire: quia proprium ejus objectum eſt Deus ultimus finis, cui proprii, & particulares aliarum virtutum fines, (nempe ſpecificativa illarum objecta) debent ſubordinari, ut locis cit. declaravimus. Sed ea doctrina in re, quam verſamus, non egemus.

Secunda pars aſſertionis.

23 Veniamus jam ad ſecundam aſſertionis partem: nempè pro attritione, ut ſit Sacramenti pars, non requiri quod ſit omnino abſoluta, & efficax; atque ideo ſufficere ad illud munus attritionem ſupernaturalem inefficacem. Hanc partem docent Victoria in ſumma, num. 144. Sylveſter verbo *Confeſſio* 1. quæſt. 23. Paludanus in 4. diſt. 17. quæſt. 8. Martinus de Ledeſma 2. p. Quarti, quæſt. 8. art. 1. & quæſt. 31. art. 2. Cano de Pœnitentia part. 5. Valentia in præſ. quæſt. 11. puncto 2. quos refert, & ſequitur Averſa in præſ. quæſt. 14. ſect. 6. §. *Septimus caſus*. Nugnus q. 9. art. 1. dub. 1. §. *Secundus caſus*. Et in reſponſ. ad 3. & 4. replicam. Prado quæſt. 87. dub. 1. §. 6. num. 44. Delgadillo cap. 10. dub. 8. num. 43. Joan. à S. Thom. diſp. 33. art. 4. §. *Dicimus ergo*, & §. *Secunda pars*. Vega lib. 3. cap. 5. pro eadem ſententia referens Scotum, Almainum, & alios. Henriquez lib. 1. de Pœnitentiæ Sacramento, cap. 13. num. 7. lit. Q. Toletus in ſumma lib. 3. cap. 10. num. 7. Granados de Pœnit. tract. 3. diſp. 3. ſect. 3. numer. 19. Denique, ut alios omittamus, Vazquez quæſt. 92. artic. 2. dub. unico, quamvis nobis contrarius, pro hac noſtra aſſertione refert D. Thomam, Capreolum, Durandum, Ricardum, Covarrubias, & Navarrum.

Victoria, Paludan. Martinus de Ledeſma, Cano, Valent. Averſa, Nugnus, Prado, Delgadilla, Joann. à S. Thom. Vega, Scotus, Almainus, Henriq. Tolet. Gran.

Probatur auctorit. Concil. Trid.

Probatur primo auctoritate Concilii Trid. quam poſſumus proponere ſub hac forma: Illa attritio eſt ſufficiens pars hujus Sacramenti, cui convenit diffinitio hujus partis à Concilio aſſignata; ſed attritio ſupernaturalis eſt hujuſmodi: Ergo eſt ſufficiens pars iſtius Sacramenti. Conſequentia eſt legitima à diffinitione ad diffinitum. Major autem, in qua ſola poterat eſſe difficultas, ſuadetur: nam Concilium ſeſſ. 14. cap. 3. quod inſcribitur: *De partibus hujus Sacramenti*, ait: *Sunt autem quaſi materia hujus Sacramenti ipſius pœnitentis actus, nempè contritio, confeſſio, &c.* Deinde cap. 4. immediatam inchoat his verbis, quæ continent diffinitionem doloris illius, quem dixerat eſſe hujus Sacramenti partem: *Contritio, quæ primum locum inter dictos pœnitentis actus habet, animi dolor eſt, ac deteſtatio de peccato commiſſo cum propoſito non peccandi de cetero.* Hæc autem diffinitio, & omnes ejus partes conveniunt attritioni ſupernaturali inefficaci, ſiquidem eſt animi dolor, & deteſtatio de peccato commiſſo cum propoſito non peccandi de cetero, ut ſatis ex ſe liquet, & ex dictis num. 8.

Conc. Trid.

Idem Conc.

Evaſio, quæ jam exerit.

Nec momenti erit, ſi dicatur Concilium ibi diffinire dolorem efficacem, & ita verba diffinitionis intelligenda eſſe de deteſtatione, & propoſito efficacibus; in quo ſenſu minimè conveniunt, nec adaptari poſſunt inefficaci attritioni: quippe quæ non eſt verè, ſed ſpecie tenus attritio. Id, inquam, nihil valet, ſed eadem, qua dicitur, facilitate refellitur: quia nullum habet fundamentum in Concilio, quin occurrit oppoſitum. Concilium namque intendebat docere, quæ ad fidem, ſive ad neceſſario confitenda circa iſtud ſpectant, prætermittendo illa, quæ circa alia erant, & ſunt in controverſia apud Theologos. Et propterea docuit in primis requiri contritionem, ſive dolorem de peccatis; & deinde explicuit illum dolorem deſcriptione adeò generali, ut ſub ea comprehenderentur dolor perfectus, nempè contritio, & dolor imperfectus, ſcilicet attritio; quæ rurſus dividitur in efficacem, ſive in ſua linea perfectam, & in aliam inefficacem, ſive imperfectam. Unde ſicut abſurdum, & contra Concilium eſſet dicere, quod ea diffinitio non comprehendit attritionem, ſed ſolam contritionem; ſic etiam eſt dicere, quod non comprehendit attritionem inefficacem, ſed ſolum efficacem, & omnino abſolutam: quippe verba Concilii, ut jacent, majus ad unum, quàm ad aliud non præſtant fundamentum. Et profecto ſi Concilium intendiſſet aliud; ſatis obſcurè, & valdè diminutè proceſſiſſet in deſcribendo hanc Sacramenti partem, cum poſſet facillimè adjicere, ac dicere: *Eſt efficax animi dolor, ac efficax deteſtatio de peccato commiſſo, cum propoſito efficaci non peccandi de cetero.* Et quidem ita deberet fieri, ſi diffinitum eſſet dolor determinatè efficax. Cum ergo Concilium non ita ſe geſſerit; non obſcurè conſtat illud agere cum majori generalitate, abſtrahendo videlicet à particularibus conditionibus doloris efficacis, & doloris inefficacis; ut unum, & alterum comprehenderet ſub diffinito, & ejus diffinitione: Uterque ergo juxta mentem Concilii eſt pars ſufficiens Sacramenti Pœnitentiæ.

Confirmatur primo: quia juxta mentem Concilii admitti debet vera attritio, quæ non ſit efficax: Ergo hujuſmodi attritio continetur ſub illa generali deſcriptione doloris, qui juxta ipſum Concilium eſt pars iſtius Sacramenti. Conſequentia patet ex immediatè dictis. Et antecedens probatur ex illo cap. 4. ſeſſ. 14. ubi dicitur: *Illam vero contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum metu communiter concipitur, ſi voluntatem peccandi excludat cum ſpe veniæ, declarat non ſolum non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, verum etiam donum Dei eſſe, & Spiritus Sancti impulſum, &c.* Ubi manifeſtum eſt Concilium ſupponere dari veram attritionem, quæ voluntatem peccandi non excludat: quia ſi omnis vera attritio excluderet eam voluntatem; vanum, & inutile foret illam conditionem adjicere: ſicut planè foret proferre, homo ſi ſit rationalis, poteſt hoc, aut illud efficere; cum omnis homo rationalis ſit. Omnis autem attritio efficax voluntatem peccandi, nempè actualem, excludit; alias efficax non eſſet: Ergo juxta mentem Concilii admitti debet vera attritio, quæ non ſit efficax.

Confirmatio deſumpta ex Conc. Trid.

Conc. Trid.

Confirmatur ſecundo: quia ſi totum illud cap. 4. percurramus, & illius contexturam, atque ordinem contemplemus, facilè nobis occurrent tres ſpecies, aut quaſi ſpecies doloris à Concilio aſſignari, & ſub generali doloris, qui eſt pars hujus Sacramenti, diffinitione ab initio capitis propoſiti comprehendi. Nam primo occurrit dolor perfectus, nempè contritio, de qua dicit hominem juſtificare, priuſquam hoc Sacramentum actu ſuſcipiatur, ſed non abſque voto illius. Secundo occurrit dolor imperfectus, qui attritio dicitur. Et hanc ſubdividit Concilium in verbis relatis: nam una eſt attritio, quæ voluntatem peccandi excludit, de qua aſſerit, quod cum Sacramento in re cauſat gratiam diſpoſitivè. *Et quamvis*, inquit Concilium, *ſine Sacramento Pœnitentiæ per ſe ad juſtificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandum diſponit.* Alia eſt attritio, quæ voluntatem peccandi non excludit, quia conditionibus ad hanc excluſionem deſtituitur: atque ideo nec Sacramento conjuncta infert gratiam. Quod palam ſupponit Concilium dicens attritionem, *ſi voluntatem peccandi excludat*, diſponere ad impetrandum gratiam hujus Sacramenti: atque ideo alia eſt, quæ nec excludit voluntatem peccandi, nec ad gratiam diſponit. Dantur itaque juxta Concilium tres ſpecies, aut quaſi ſpecies doloris de peccato commiſſo: prima dolor perfectiſſimus, ſcilicet contritio, quæ tam intra, quàm extra ſufficit ad juſtificationem: ſecunda dolor imperfectus, nempè attritio excludens voluntatem peccandi, quæ extra Sacramentum non ſufficit, benè autem ſi ei conjungatur juxta Chriſti inſtitutionem: tertia imperfectiſſima, quæ non excludit voluntatem peccandi ob inefficaciam doloris, quæ proinde, nec extra, nec intra Sacramentum juſtificat. Et hæc ultima eſt, quam vocamus attritionem inefficacem. Cum ergo Concilium omnium iſtarum ſpecierum meminerit in eo capite, comprehenderitque ſub generali titulo, & diffinitione contritionis de qua ſtatuerat eſſe hujus Sacramenti partem: ſequitur quod hujus ratio ex mente Concilii conveniat etiam attritioni inefficaci.

Confirmatur 2.

Conc. Trid.

24 Probatur ſecundo auctoritate D. Thomæ, quem ſtare pro noſtra aſſertione eſt adeò manifeſtum, ut ita recognoſcant vel ipſi Adverſarii, & facilè conſtat conferendo inter ſe varia S. Doctoris teſtimonia. Nam in quibuſdam negat contritionem, hoc eſt, dolorem de peccatis requiri ad valorem hujus Sacramenti, ut in 4. diſt. 17. quæſt. 3. art. 4. q. 1. ubi ait: *Confeſſio etiam poteſt eſſe in eo, qui non eſt contritus, quia poteſt peccata ſua Sacerdoti innoteſcere, & clavibus Eccleſiæ ſubjicere.* Unde concludit *illum non teneri iterare confeſſionem*. Quod falſum eſſet, ſi Sacramentum non fuiſſet validum. Idem docet ibi in reſp.

Probatur 2. concluſ. auctorit. D. Thom.

D. Thom.

Digitized by Google

reſp. ad 3. & diſt. 21. quæſt. 3. art. 1. q. 1. ad 1. In aliis vero, & ferè ſemper docet, aut ſupponit contritionem, ſive dolorem eſſe partem eſſentialem ex parte materiæ hujus Sacramenti, ut ſatis conſtat ex art. 2. quæſt. 90. ut ibi notabimus, & ſupra num. 2. unde ſuperfluum eſt ea loca referre. Inter quæ teſtimonia nulla eſt contradictio: quia in his ultimis loquitur de attritione, ſive dolore abſtrahente ab efficaci, & inefficaci: nam eorum quilibet ſufficit ad valorem Sacramenti, & nullus eorum determinatè pro ſolo valore requiritur. In prioribus vero loquitur determinatè de dolore efficaci, & omnino abſoluto: de quo merito affirmat (& eſt noſtra aſſertio) non requiri ad valorem Sacramenti, iſtudque poſſe abſque illo ſubſiſtere. Quod aliis vocibus rectè explicat (licet nobis contrarius) Tirſo diſp. 50. ſect. 6. num. 63. dicendo, D. Thomas diſtinguit duplicem dolorem: alterum inefficacem, ſufficientem ad valorem Sacramenti, & inſufficientem ad fructum Sacramenti: alterum efficacem ſufficientem ad valorem, & fructum. Et de hoc ſecundo loquitur in illa diſt. 17. Unde liquet D. Thomam in ea fuiſſe ſententia, quod attritio inefficax ſufficit: ut hujus Sacramenti ſit pars, & illud ſit ſimpliciter validum: idque magis firmatur ex communi Diſcipulorum circa id conſenſu, quorum plures dedimus num. præcedenti.

Probatur 3. ratione. Tertio ſuadetur aſſertio ratione, quæ in re dependenti à ſola Dei voluntate non poteſt eſſe demonſtratio, ſed congruentia, ſuppoſita hujus Sacramenti inſtitutione, & natura, de quibus nobis conſtat per doctrinam Eccleſiæ. Etenim dolor de peccatis ideo requiritur ad hoc Sacramentum, eſtque illius eſſentialis pars, quia hoc Sacramentum inſtitutum eſt per modum judicii, in quo pœnitens gerit munus rei ſe accuſantis, illudque habet ſe accuſando de peccatis coram legitimo miniſtro: & talis confeſſio non eſſet vera accuſatio, ſed mera peccatorum relatio, ſi ortum non duceret ex peccatorum dolore, aut per illum ſaltem non compleretur in ratione accuſationis. Quem diſcurſum deſumptum ex D. Thoma qu. 90. art. 2. proſequuntur communiter Theologi, ut evincant dolorem requiri, & eſſe hujus Sacramenti partem, ut vidimus num. 2. Ad prædictum autem munus non requiritur contritio determinatè efficax, ſed ſufficit, vel inefficax: Ergo etiam ſufficit attritio inefficax, ut ſit hujus Sacramenti pars, & ipſum teneat quantum ad valorem. Minor, in qua poterat eſſe difficultas, facilè ſuadetur: quia verus dolor abſtrahit ab efficaci, & inefficaci: de multis verè dolemus, illaque odio habemus, & deteſtamur, ut mala nobis verè contraria, licet ille dolor non ſit efficax: frequenter namque conjungitur cum deſperatione prædicta mala vitandi, ut conſtat in aliquibus in aliquo vitio, quod eorum dedecus eſt, ab antiquiſſima, firmaque conſuetudine radicatis: quippè habent circa hæc verè dolorem ac diſplicentiam; ſed inefficacem; ſiquidem efficax nequit cum deſperatione illa vitandi conjungi: Ergo pariter poteſt quis dolere verè de peccatis per attritionem, quæ non ſit efficax: in quo caſu confeſſio ex tali attritione orta non erit pura, aut hiſtorica peccatorum relatio; ſed vera accuſatio, qualis in hoc Sacramentali judicio requiritur, juxta Dei inſtitutionem.

Confirmatur. Confirmatur: quia congruum eſt ita de prædicta inſtitutione cenſere, ut hoc Sacramentum non ſit nimis oneroſum fidelibus ex obligatione illud reiterandi, ſive ſæpius repetendi eadem peccata, illaque ſubjiciendi clavibus Eccleſiæ apud unum, aut multos Sacerdotes: quod nemo negabit eſſe graviſſimum jugum. Id vero maxima ex parte vitatur, ſi attritio abſtrahendo ab efficaci, & inefficaci ſit ſufficiens pars ad Sacramenti valorem; ſecus autem ſi pro tali valore requiritur attritio determinatè efficax: Ergo præſumendum, & tenendum eſt pro valore hujus Sacramenti non exigi attritionem determinatè efficacem, ſed attritionem etiam inefficacem ſufficere. Major, & conſequentia patent. Minor etiam ſuadetur: nam homo facilè cognoſcit, quin evidenter experiri poteſt ſe habere attritionem de peccatis, ſive quod hæc ſibi diſpliceant, & abominationi ſint ob eorum fœditatem, & pœnas inferni: quod vero hic dolor, ſive attritio ſit efficax, multos latet ob multos, & profundos cordis humani ſinus, atque receſſus: præſertim apud illos, qui cito, ac facilè poſt confeſſionem in eadem peccata labuntur: Ergo obligatio, & moleſtia repetendi confeſſiones eorundem peccatorum vitatur magna ex parte, ſi attritio, quæ eſt pars eſſentialis Sacramenti, abſtrahat ab efficaci, & inefficaci, & in qualibet earum ſalvetur: minimè vero vitatur illud onus, ſed magis inducitur aſſerendo attritionem determinatè efficacem requiri ad Sacramenti valorem.

25. Sed oppones *primo* contra rationem: ſi attritio inefficax eſſet verus dolor, fundaretque veram accuſationem de peccatis, quamvis poſitivè cognoſceretur inefficax, concurreret ad conſtituendum verum, & validum Sacramentum Pœnitentiæ: conſequens eſt falſum: Ergo, & antecedens. Sequela oſtenditur: quia ubi adhiberetur vera materia, & forma, conficitur verum Sacramentum, licet alias ob aliorum defectum gratia Sacramenti non producatur, ut patet in baptiſmo, qui poſitis materia, & forma eſt validus; quamvis baptizatus nullam ſcienter adhibuerit attritionem, & ob ejus defectum non conſequatur gratiam. Falſitas autem conſequentis patet ex communi Theologorum doctrina, nempè eum, qui ſciens ſe non habere attritionem efficacem, & propoſitum abſolutum vitandi peccata graviter peccare, atque nullum recipere Sacramentum. *Objeſt. 1.* *Secundo* oppones contra confirmationem: nam ſi quid probat, pariter evincit non requiri ad valorem hujus Sacramenti attritionem ſupernaturalem: cujus oppoſitum cum communi, & certa ſententia ſtatuimus num. 19. Inferri vero oſtenditur: quia non poſſumus magis certificari de ſupernaturalitate, attritionis, quam de ejus efficacia: utraque enim latet, & circa utriuſque exiſtentiam falli poſſumus: ergo ſi cenſetur nimis grave exigere attritionem determinatè efficacem, quia inde fieret eſſe frequentiſſimè incertos de valore confeſſionis, & obligare ad ejus repetitionem; idem, & ob idem motivum dicendum erit de ſupernaturalitate attritionis: & conſequenter, quod ſicut ad valorem Sacramenti non requiritur attritio determinatè efficax, ſed hæc, vel attritio inefficax; ita pariter non requiritur attritio determinatè ſupernaturalis, ſed vel iſta, vel naturalis attritio. *Objeſt. 2.*

Reſpondetur ad 1. objeſt. Ad primam objectionem reſpondetur negando ſequelam; ubi quis ſciens, & adverrens accedit ad Sacramentum cum attritione cognita inefficaci. Et ad ſequelæ probationem dicendum eſt; ita rem ſe habere, quod ubi concurrunt vera materia, & forma (ſuppoſitis aliis requiſitis,) conficitur verum Sacramentum; quamvis ob defectus diſpoſitionis effectus illius, nempè gratia ſanctificans, impediatur, ut rectè probat exemplum baptiſmi. Sed in caſu, qui proponitur, deficit non ſola diſpoſitio ad gratiam, verum etiam pars ad valorem eſſentialiter requiſita. Ubi enim pœnitenti adeſt ſcientia de inefficacia ſuæ attritionis, eadem ſcientia cognoſcit ſe permanere in voluntate peccandi: & pariter cognoſcit ſe ponere obicem fructui Sacramenti ob defectum diſpoſitionis ad illum, pro qua dolor efficax deſideratur, ut §. ſequenti dicemus. Quare ſe gerens prædicto modo, ſciens, & prudens (ſi licet ita loqui) peccat in actu mortaliter: quare nec verè quærit remedium, nec ſe ſubdit Eccleſiæ clavibus, ſed magis illudit. Unde in tali caſu deficit, non ſolum diſpoſitio ad fructum, ſed etiam materia ad valorem Sacramenti. Quæ ratio non occurrit in baptiſmo, nec in aliis Sacramentis: quia habent materias longè diverſas ab attritione, quæ ſunt componibiles cum peccato actuali, etjam ſcienter commiſſo.

Ad 2. reſpond. Ad *ſecundam* objectionem negamus ſequelam. Et ad probationem reſpondetur primariam rationem, ut pro Sacramento requiraur attritio ſupernaturalis, & non requiratur attritio efficax eſſe voluntatem Dei illud inſtituentis: de qua reſpectu ſupernaturalitatis affirmatæ conſtat nobis per media propoſita num. 19. & reſpectu negatæ efficaciæ per media aſſignata à num. 23. Porrò ad hanc differentiam concurrit etiam illa congruentiæ ratio, quam exhibuimus, & hac ſequelæ probatione non diluitur: quia longe majorem certitudinem poſſumus habere de ſupernaturalitate noſtræ attritionis, quam de ejus efficacia. Licèt enim illa non cognoſcatur in ſe, cognoſcitur tamen ſatis evidenter in motivo, ex quo fit; cum homo cognoſcat v. g. ſe debere de peccato dolere ob imminentem ſibi condemnationem ad pœnam æternam, ſciatque ſe ſubdere clavibus Eccleſiæ, non ob lucrum temporale, quod nullum ſperat; ſed propter Regnum Cœlorum, quod illæ aperiunt. Quo circa ab hac parte ſatis certificari poteſt circa Sacramenti valorem, ut ſatis prudenter propellere valeat oppoſitos ſcrupulos, aut timores, quin opus habeat ſubeundi grave onus repetendi confeſſiones. Id verò non ita contingeret in efficacia attritionis, ſi ſemel neceſſaria eſſet ad valorem Sacramenti; quia illa

non ſumitur præciſè ab objecto, & motivo operationis, quæ facilè, ut dicimus, dignoſcuntur; ſed etiam à diligentia, & conatu voluntatis in operando, quæ magis latent, & in quibus dignoſcendis frequenter fallimur exiſtimantes nos facere, quam poſſumus, cum non fecerimus, quæ debemus; adhibuiſſeque omnem diligentiam, licet in multis defecerimus ob animi teporem, & circumobſiſtentes paſſiones. Unde, ſi ad valorem hujus Sacramenti requireretur attritio efficax, ſive ex toto corde, quod multas, & ſinuoſas latebras habet; in multas perplexitates laberemur circa talem valorem, atque ad aſylum reiterandi eorundem peccatorum confeſſiones compelleremur non ſcrupulo, ſed prudenti timore. Quod dicere eſt inconveniens, quia reddit nimis oneroſum hoc Sacramentum.

§. IV.

Ultima concluſio pro perfecta dubii deciſione.

Aſſertio 3. 26 Dicendum eſt tertio ad fructum, ſive effectum hujus Sacramenti requiri attritionem efficacem. Senſus aſſertionis conſtat ex hactenus dictis: nam ſupponimus ad fructum hujus Sacramenti ſufficere contritionem, ſed non eſſe ad eundem inducendum neceſſario requiſita: ſupponimus etiam, quod attritio, ut ſit pars hujus Sacramenti, debet eſſe ſupernaturalis, quamvis efficax non neceſſario ſit. Et progredimur ad alium attritionis conceptum, quem habet in ratione diſpoſitionis in ordine ad hujus Sacramenti fructum gratiam ſcilicet, & remiſſionem peccatorum. Ad quod munus affirmamus requiri, quod attritio ſit non ſolum ſupernaturalis, ſed etiam efficax: & conſequenter, quod ubi non datur alius dolor, quam attritio, & hæc inefficax; non ſequitur effectus hujus Sacramenti, nempè gratia, & peccatorum remiſſio. In quo ſenſu aſſertio eſt certa, & adeò communis inter Theologos, ut ſupervacaneum ſit aliquos in particulari pro illa referre.

1. probatur concl. auctoritate Concil. Trid. Probatur primo ex Concilio Trid. loco ſæpius cit. cap. 4. ſeſſ. 14. ubi illas propoſitiones docet, ex quibus veritas aſſertionis evincitur, ut referendo integrum teſtimonium conſtabit. *Illam verò contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum metu communiter concipitur, ſi voluntatem peccandi excludat cum ſpe veniæ, non ſolum non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, verum etiam donum Dei, & Spiritus Sancti impulſum, non adhuc quidem inhabitantis, ſed tantum moventis, quo pœnitens adjutus viam ſibi ad juſtitiam parat. Et quamvis ſine Sacramento Pœnitentiæ per ſe ad juſtificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandum diſponit, &c.* Hic Concilium in primis docet attritionem in Sacramento eſſe diſpoſitionem ad gratiam, quæ eſt Sacramenti effectus: hanc enim influentiam important illa verba, *Viam ſibi ad juſtitiam parat*, & illa: *Eum ad Dei gratiam in Sacramento impetrandum diſponit*. Unde in can. 5. ejuſdem ſeſſ. huic doctrinæ correſpondente decrevit. *Conc. Trid.* *Si quis dixerit eam contritionem, quæ paratur per diſcuſſionem, collectionem, & deteſtationem peccatorum* (& cetera, in quibus attritio, de qua dixerat, deſcribitur) *non eſſe verum, & utilem dolorem, nec præparare ad gratiam, &c. anathema ſit*. Eſt itaque attritio cum Sacramento juxta doctrinam, & diffinitionem Concilii non ſolum pars Sacramenti, ſed diſpoſitio ad ejus effectum. Deinde docet Concilium prædictam attritionem cum Sacramento eſſe diſpoſitionem non utcumque, ſed ultimam ad prædictum effectum: quia illi intra Sacramentum eam vim detulit, quam extra illud non habet, ut ſatis explicat illis verbis; *Et quamvis ſine Sacramento per ſe... Tamen in Sacramento*. Unde cum extra Sacramentum diſponat remotè; intra illud, juxta doctrinam Concilii, diſponit ultimo. Tandem Concilium clariſſimè ſignificat attritionem ita diſponentem debere eſſe efficacem, dum hanc illi conditionem adjunxit, *ſi voluntatem peccandi excludat*, actualem quidem: nam cum habituali certum eſt conjungi ante infuſionem gratiæ. Sola autem attritio, quæ efficax eſt poteſt excludere omnem actualem peccandi voluntatem: quippè inefficax actualem voluntatem admittit, (ſi non ſemper formalem, aut expreſſam, ſaltem virtualem, & implicitam) optimè namque cohærent odium inefficax peccati, & voluntas abſoluta (licet implicite) in illo perſeverandi. Ergo ex Concilio edocemur attritionem, ut ad gratiam, ſive effectum hujus Sacramenti diſponat, eamque diſpoſitivè inducat, debere eſſe efficacem.

27 Probatur ſecundo ratione congruentiæ fundata in hujus Sacramenti inſtitutione: nam illud Chriſtus inſtituit in remedium hominum adultorum pro peccatis poſt Baptiſmum commiſſis; In eoque ſummam erga homines miſericordiam, & pro ſtatu legis gratiæ liberalitatem oſtendit, quod cum ad remiſſionem peccati mortalis in adultis requiratur ex natura rei perfecta hominis in Deum converſio per contritionem, qui eſt dolor perfectiſſimus, ſed non minus difficilis, cum debeat oriri ex amore charitatis Dei ſuper omnia, & propter ſe: quo pacto, & non alia faciliori via remittebantur antiquis peccata: Chriſtus inſtituit Sacramentum Pœnitentiæ, in quo cum minori difficultate pœnitentes mundarentur à peccatis; ſed non oportuit, quod id fieret abſque aliqua illorum cooperatione, ſed magis, quod ipſi ad tantum beneficium ſe aptarent, atque diſponerent, licet ex dono gratiæ, quam ipſe etiam nobis meruit. Ut enim egregie docet D. Thom. 1. 2. quæſt. 113. art. 3. *Juſtificatio impii fit movente Deo hominem ad juſtitiam. Ipſe enim eſt, qui juſtificat impium, ut dicitur Rom. 3. Deus autem movet omnia ſecundum modum uniuſcujuſque: ſicut in naturalibus videmus, quod aliter ab ipſo moventur gravia, & aliter levia, propter diverſam naturam utriuſque... Homo autem ſecundum propriam naturam habet, quod ſit liberi arbitrii. Et ideo in eo qui habet uſum liberi arbitrii, non fit motio à Deo ad juſtitiam abſque motu liberi arbitrii. Sed ita infundit donum gratiæ juſtificantis, quod etiam ſimul cum hoc movet liberum arbitrium ad donum gratiæ acceptandum in his, qui ſunt hujus motionis capaces*. Qui diſcurſus verificatur in omni juſtificatione adultorum, ſive extra, ſive intra Sacramentum contingat, ut ex ſe liquet, & impendimus Tract. 15. de Juſtificat. diſp. 3. dub. 1. Eo vel maximè, quod cum adulti peccatores averſi fuerint à Deo per motum propriæ voluntatis; congruit, quod ad ipſum etiam aliquo motu proprio convertantur, quo pariter ſe diſponant ad donum gratiæ ſuſcipiendum. Non decuit itaque hanc in Sacramento Pœnitentiæ conferri abſque aliqua ex parte pœnitentis cooperatione, ac diſpoſitione. Cumque perfectiſſima poſſet exigi, nempè contritio: Chriſtus miſericorditer indulſit, ut vel ſola attritio adhibeatur, & ea contentus eſt, ut tantum donum gratiæ juſtificationis adhibeat. Sed cum impoſſibile ſit eum, qui actu peccat, prædictam gratiam recipere; oportuit pœnitentem eam ex parte ſui diſpoſitionem exhibere, quæ excluderet omnem actualem voluntatem peccandi. Hanc autem virtutem non habet attritio inefficax, ut dictum eſt: Ergo attritio, quæ in hoc Sacramento diſponit ad juſtificationis gratiam, debet eſſe efficax: Et planè ubi homo peccator liberatus eſt ab obligatione non levi quærendi juſtificationem per unicum, & ſatis arduum contritionis remedium; non congruebat conſequi illam per medium adeò leve, quale eſt ſola attritio, & hæc inefficax. Debet itaque ad effectum Sacramenti ſe diſponere per attritionem efficacem, & in ſua ratione perfectam. *2. Probatur concluſio ratione.* *D. Thom.*

28 Sed dices, ſi hæc ita ſe habent, quare Chriſtus voluit, ut ad rationem partis hujus Sacramenti ſufficeret attritio inefficax, ut §. præced. ſtatuimus? Si attritio inefficax poteſt eſſe pars Sacramenti, cur non & diſpoſitio ad gratiam cum Sacramento? Aut è converſo, ſi ad diſponendum requiritur attritio efficax, quare non deſideratur etiam efficax ad conſtituendum Sacramentum per modum partis? Hæc profecto minimè videntur inter ſe cohærere. *Replica.*

Reſpondetur: Chriſtum abſdubio potuiſſe pro ſua auctoritate, & voluntate ita diſponere: quod autem non ita diſpoſuerit, ſed eo modo, quem in præſenti, & præcedenti aſſertione ſtatuimus, conſtare nobis per media, quæ in eis fundandis expendimus. Et cum inquiritur, quare ita voluerit, & cur ita ordinaverit? Satis eſt Theologo in his, quæ ex ſola Dei voluntate dependent, reſpondere, quia voluit. Sed non deeſt ſatis congrua diſparitatis ratio fundata in ipſa Sacramenti inſtitutione, & rerum naturis. Quoniam de ratione partis Sacramenti non eſt aliter concurrere ad ejus effectum, nempè gratiam, quam concurrat ipſum Sacramentum in genere videlicet cauſæ efficientis, non principalis, ſed inſtrumentalis: hac enim cauſalitate influunt totum Sacramentum, & ejus partes in eo, ut conſtat ex dictis Tract. 22. de Sacramentis, diſp. 4. dub. 1. cum duobus ſeq. Porrò, ut ali- *Diluitur.*

Digitized by Google

aliquid aſſumatur ad eſſe inſtrumentum divinæ virtutis, non expoſcit eſſe ejuſdem ordinis, aut perfectionis cum effectu: quippè, quod non agit per id, quod habet ex ſe, ſed ut elevatum per virtutem ſuperadditam. Unde ſicut hac ratione aſſumptæ ſunt ad rationem materiæ, aut partis aliorum Sacramentorum aliæ res merè naturales, corporeæ, & de ſe improportionatæ ad efficiendum gratiam ſanctificantem, aut ejus augmentum, ſicut aqua, & ablutio ad baptiſmum, oleum, & inunctio ad Extremam Unctionem: ſic potuit Chriſtus aſſumere, aſſumpſitque actum attritionis efficacis, aut inefficacis, ut eſſet pars ex parte materiæ Sacramenti Pœnitentiæ, & ſimul cum toto Sacramento elevaretur ad producendum inſtrumentaliter gratiam: nihil enim refert illa naturalis improportio, ubi influxus eſt inſtrumentalis, & virtus elevans ſupplet propriæ virtutis defectum, ſicut in his, & aliis inſtrumentis, quæ Deus aſſumit, contingit. Et ideò inefficacia, & imperfectio attritionis minimè illam impedit, aut excludit à ratione partis eſſentialis hujus Sacramenti. Quid vero hæc pars debeat eſſe ſupernaturalis juxta ſuperius dicta num. 19. non provenit ab illa radice, ſed ab alia longè diverſa, nimirum ab eo, quod hic dolor fundat, completque pœnitentis accuſationem in ordine ad judicium, & claves Eccleſiæ, quæ pertinent ad ſupernaturalem ordinem: atque ideo debet, & ipſa fide regulari, & aliquam ſupernaturalitatem ſaltem reſpectivam habere, ut explicuimus num. 22. Sed ad id etiam munus parum, aut nihil refert efficacia, aut ejus carentia: quia dolor ab utraque præſcindens conſtituit confeſſionem doloroſam, atque in ratione accuſationis. Ceterum, ut attritio in Sacramento Pœnitentiæ ſit diſpoſitio ad ejus effectum, nempè gratiam ſanctificantem, non ſe habet materialiter, aut per accidens ejus efficacia, ſed per ſe exigitur ob motivum num. præced. propoſitum.

Confirmatur 2. Quod amplius confirmari poteſt, ſi attendamus talem attritionem eſſe diſpoſitionem phyſicam ad prædictam gratiam: ſicut de omnibus actibus diſponentibus ad juſtificationem tam extra, quàm intra Sacramentum, & tam proximè, quàm remotè, generaliter ſtatuimus tract. 15. de Juſtificat. diſp. 3. dub. 4. Intereſt autem illud diſcriminis inter inſtrumentum, & diſpoſitionem phyſicam, quod illud non agit virtute propria, ſed per elevationem ab agente principali: unde nihil refert, quod de ſe careat virtute, & proportione ad effectum, ſi illam, & aliunde à principali agente mutuetur. Diſpoſitio verò phyſica præparat per id, quod ſibi intrinſecum, ac proprium eſt, ſive per exhibitionem propriæ entitatis, abſque extrinſeca elevatione, & favore: ſicut etiam proportionabiliter contingit in cauſa materiali, & formali. Unde attritio nec intra, nec extra Sacramentum ad gratiam diſponit, niſi prædicto modo, emolliendo, ſcilicet per ſe ipſam cor, avertendo ab impedimentis, determinando in ſuo genere, & trahendo hominem, quantum poteſt, (& ſi remotè) ad participationem gratiæ. Et denique hoc munus intra Sacramentum ultimo, & perfectè in ſuo genere exequitur, *ſi voluntatem peccandi excludat*, ut loquitur Concilium Trid. ſupra relatum. Nequit autem hoc præſtare, niſi efficax ſit: quæ namque inefficax eſt, voluntatem peccandi non excludit, ſed ſecum admittit, ſi non ſemper expreſsè, ſaltem implicitè, & ex modo tendendi in ſuum objectum. Hac itaque de cauſa efficacia, quæ in attritione non requiritur, ut ſit pars Sacramenti, neceſſario deſideratur, ut ſit diſpoſitio ad ejus effectum, qui eſt gratia juſtificans peccatorem.

In quo inſtrumentum, & diſpoſitio phyſica diſtinguantur?

Inſtantia. 29 Inſtabis: nam juxta præmiſſam reſponſionem duæ in Sacramento Pœnitentiæ admittendæ ſunt attritiones, una ſcilicet inefficax, quæ ſit Sacramenti pars, & altera efficax, quæ ſit diſpoſitio ad effectum Sacramenti; conſequens eſt falſum: ergo & prædicta reſponſio. Minor probatur: tum, quia juxta communem omnium ſententiam, & apprehenſionem ad unum Pœnitentiæ Sacramentum ſufficit (ſuppoſitis aliis requiſitis) una attritio, ſicut, & una confeſſio. Tum etiam, quia cum attritio efficax, & attritio inefficax, poſſint ex eodem motivo procedere, puta ex timore gehennæ, ſunt ejuſdem ſpeciei, & ſolo numero, aut penes modos ſibi accidentales efficaciæ, aut inefficaciæ diſtinguntur: implicat autem accidentia ſolo numero diverſa conjungi in eodem ſubjecto, ut docet communis Thomiſtarum opinio.

Fit ſatis inſtantiæ. Reſpondetur diſtinguendo conſequens: admittendæ ſunt duæ attritiones *permiſſivè* concedimus; *neceſſario* negamus; & ſimiliter minorem. Etenim ubi datur attritio efficax, illa una ſufficit, ut ſit pars Sacramenti, & diſpoſitio ad gratiam: pars quidem Sacramenti; ſecundum conceptum doloris ſupernaturalis præſcindentis ab inefficaci, & efficaci (hic enim ſufficit ad prædictæ partis officium) diſpoſitio vero ad gratiam; ſecundum conceptum efficacis determinatè. (iſta namque deſideratur ad coaptandum, & congruè præparandum ſubjectum) Unde liquet non ſemper, aut neceſſario multiplicari attritiones, ſed unam ſecundùm diverſa munia ſufficere. Ubi autem non datur attritio efficax, manifeſtum eſt ſolam inefficacem concurrere, vitarique intentum inconveniens plurium attritionum. Sed neque inconveniens eſt, ſi una, & altera, ac realiter diverſæ in eodem Sacramento concurrant, obeantque munera ſingulis propria. Verbi cauſa, dolet pœnitens de peccatis ob eorum fœditatem attritione ſupernaturali, ſed inefficaci: hic jam adeſt dolor, qui per modum partis ſufficit ad valorem Sacramenti: Dolet ulterius de eiſdem peccatis ob metum inferni attritione ſupernaturali, & efficaci: & hic jam occurrit diſpoſitio ſufficiens cum Sacramento ad ejus effectum, gratiam nimirum juſtificantem. Verbum itaque eſt hoc Sacramentum non exigere neceſſario duas attritiones realiter diverſas; illas tamen permittere, ut explicatum eſt. Ad conſequentis autem improbationem *primam* reſpondetur falli, dum aſſerit contrariam doctrinam eſſe communem ſententiam, aut apprehenſionem: quotquot enim nobiſcum docent, (& ſunt plurimi relati num. 23.) ad rationem partis hujus Sacramenti ſufficere attritionem inefficacem, illam diſtingunt ab efficaci, quæ ad fructum Sacramenti diſponit. Minus valet *ſecunda* improbatio, quia, ut ex propoſito exemplo conſtat, attritio inefficax poteſt eſſe ex uno motivo, & attritio efficax ex alio ſpecie diverſo: atque ideò illæ attritiones pluſquam numero differunt inter ſe. Quin licet ſub eodem motivo tenderent; poſſunt ſpecificè diſtingui propter diverſum modum tendendi, efficaciter, vel inefficaciter: ſicut amor ſimplex finis, & intentio efficax finis, licet & ſi habeant idem bonitatis motivum, ſunt actus ſpecie diverſi ob diverſitatem, qua ab eadem illa bonitate excitantur, & in eam tendunt.

Poteſt autem hujus reſponſionis doctrina explicari, & magis confirmari exemplo, auxilii ſufficientis, & efficacis; nam ſi inquiratur, an realiter diſtinguantur? Reſpondendum erit juxta noſtra principia, diſtingui quidem, non neceſſario, ſed permiſſivè. Nam Deus ab æterno, & independenter à ſcientia media, quæ nulla eſt, decrevit v. g. quod D. Petrus poſſet converti, & converteretur: atque ideò illi præparavit auxilium ſufficiens, & efficax pro tali converſione: de Juda autem decrevit, quod poſſet converti, non autem quod converteretur; unde, ſibi præparavit auxilium ſufficiens, non autem efficax. Loquendo itaque de auxilio collato Judæ in tempore, manifeſtum eſt fuiſſe ſufficiens tantum, diſtinctumque realiter ab efficaci, ſiquidem ab hoc ſeparatum eſt: & ſi efficax fuiſſet, intuliſſet infallibiliter liberam Judæ converſionem, quam non induxit, realis autem ſeparatio manifeſtat realem rerum diſtinctionem. Loquendo autem de auxilio communicato D. Petro, dici poteſt imprimis, fuiſſe unum ſufficiens, ſive dans poſſe ad converſionem; & fuiſſe aliud efficax realiter diſtinctum, ad eam converſionem infallibiliter applicans, atque trahens: & ſic docent, & rem explicant communiter Thomiſtæ. Sed poteſt, etiam non minus probabiliter dici, eſſe unicam realiter qualitatem deſcendentem à Dei virtute determinante converſionem, quæ qualitas, quatenus participat virtutem Dei, & dat poſſe ad converti, vocatur auxilium ſufficiens: & eadem quatenus defert determinationem Dei, & applicat ad converſionem, appellatur auxilium efficax: quin opus ſit pro his muniis multiplicare diverſa realiter auxilia, ſed diverſas rationes, & conceptus in eadem auxilii qualitate, ut fuſius explicuimus, & cum Alvarèz, Ledeſma, Zumel, Navarrete, Nazario, Joanne à S. Thoma, & aliis ſtatuimus in tract. de Voluntar. diſp. 4. numer. 36. & in tract. de peccatis, diſp. 5. dub. 2. §. 4. & in tract. de Gratia, diſp. 5. dub. 6. numer. 125. Ad hunc itaque modum diſcurrendum putamus in præſenti materia; nempè duas attritiones diſtingui poſſe in eodem Sacramento; non quidem neceſſario, & ſemper, ſed quandoque, & permiſſivè. Ubi enim Sacramentum non habet effectum; una, & ſola attritio inefficax occurrit, quæ ab efficaci tunc non concurrente realiter diſtinguitur. Sed ubi effectum ſortitur, adeſt, & attritio efficax: Et

Explicatur amplius.

poteſt dici, quod tunc non datur, niſi unus entitative actus attritionis cum diverſis muneribus: nam ſecundum munus doloris ſupernaturalis abſtrahentis de ſe ab efficaci, & inefficaci, eſt pars eſſentialis Sacramenti Pœnitentiæ; & ſecundum conceptum efficacis eſt diſpoſitio ad effectum Sacramenti. Poteſt etiam dici concurrere duas attritiones, unam inefficacem, quæ eſt Sacramenti pars, & aliam efficacem, quæ diſponit ad illius effectum.

Objicitur contra dicta. 30 Nec refert, ſi contra ultimam hanc reſponſionis partem opponas; quod ubi adeſt attritio efficax, hæc ſola poteſt obire utrumque munus, & partis, & diſpoſitionis: atque ideo præoccupat locum, ne alia attritio inefficax exerceat officium partis: Ergo nunquam concurrunt duæ illæ attritiones, nec comparantur per modum partis, & diſpoſitionis cum diſtributione explicata.

Reſpondetur. Id, inquam, non refert; quia licet non negemus unam attritionem efficacem poſſe obire illa duo munia partis, & diſpoſitionis, ut proximè explicuimus, & regulariter ita contingere: tamen id non eſt neceſſarium, nec omnino ſemper. Tum quia prius non ſolum natura, ſed tempore poteſt mareria hujus Sacramenti, (nempè dolor, confeſſio, & ſatisfactio in voto, ex quibus illa eſſentialiter conſtituitur juxta prænotata ad art. 1. & 2. quæſt. 90.) eſſe completa, concurrente attritione ſupernaturali inefficaci, quæ ſufficit ad rationem partis; antequam eliciatur attritio efficax, quæ eſt diſpoſitio ad gratiam, & poteſt elici proximè ad abſolutionem, aut in ultimo prolationis ejus momento. In quo caſu non eſt ratio, ut attritio inefficax amittat officium partis, quam jam induerat; & conſequenter, ut attritio efficax illud aſſumat: ſtat igitur in tali ſuppoſitione duas attritiones concurrere, unam, ut partem ad valorem Sacramenti, aliam, ut diſpoſitionem ad ejus effectum. Tum etiam quia quod attritio ſit pars, aut diſpoſitio non revocatur unicè in ipſas rerum naturas, ſed etiam, & maximè in pœnitentis arbitrium, ex cujus intentione, & ordinatione dependet, quod hi aut illi actus ſint pars, vel diſpoſitio. Nulla autem contradictio occurrit in eo, quod ex multis, quos pœnitens elicit, attritionis actibus, intendat primum eſſe partem Sacramenti, & ſequentem, aut ſequentes eſſe diſpoſitionem ad ejus gratiam: Et ſicut intendit, ita planè continget: atque ideo occurrent in eo Sacramento duæ attritiones, una ut pars, altera ut diſpoſitio. Unde cenſemus non repugnare, quod pœnitens accedat ad Sacramentum Pœnitentiæ cum ſola attritione inefficaci cognita, & ratum nihilominus ſit Sacramentum: quia pœnitens adhibet eam attritionem, quæ verè pars ejus eſt: ſi tamen firmiter ſtatuat elicere ante abſolutionem attritionem, qua ſe diſponat ad Sacramenti gratiam, ſive effectum, quia tunc concurrunt ſimpliciter omnia requiſita ad valorem, & effectum Sacramenti, nullusque ipſi opponitur obex. Sed caſus rarus, & metaphyſicus erit: qui enim peccata confitetur cum ſola attritione inefficaci cognita, ſecuritatem regulariter non habet de elicienda efficaci pro effectu: & ſic peccat actu ſcienter ponendo obicem gratiæ, & tale peccatum clavibus Eccleſiæ non ſubdit, nec verè quærit ſalutem, ut diximus num. 25.

§. V.

Refertur hæreſis contra primam concluſionem.

Proponitur ſent. Luther contra 1 concluſ. 31 DUæ ſunt ſententiæ, quæ noſtræ primæ concluſioni adverſantur, oppugnantes ſufficientiam attritionis non ſolum ad fructum, ſed vel ad ſolum valorem hujus Sacramenti. Prima, & notoriè hæretica, ad ſic ſentiendum movetur, quia tenet timorem inferni, & aliarum pœnarum, quæ peccatori imminent, eſſe peccaminoſum, atque ideo, & ipſam attritionem, quæ illi timori innititur, & ex tali motivo procedit. Ita Lutherus in *Lutherus.* aſſertionibus articulorum contra Bullam Leonis X. aſſert. 6. his verbis: *Contritio, quæ paratur per diſcuſſionem, & collectionem peccatorum, qua, quis recogitat annos ſuos in amaritudine ſuæ animæ, ponderando peccatorum gravitatem, fœditatem, amiſſionem æternæ beatitudinis, & acquiſitionem æternæ damnationis, hæc contritio facit hypocritam, imò magis peccatorem.* Et non ſuaviora protulit in ſerm. de Pœnitentia, & epiſtola ad Sulpicium, ſuffragantibus communiter ejus diſcipulis, quamvis non pauci ipſum in hac parte deſeruerint, recognoſcentes ejus aſſertionem eſſe prorſus abſurdam, & irrationalem, ut refert Bellarmin. lib. 2. de Pœnitent. cap. 17.

De hac materia ex profeſſo egimus in tract. 18. de Spe, *Reſpondetur.* diſp. 4. dub. 3. ſub titulo: *Utrùm actus timoris ſervilis ſit honeſtus, &c.* Quare eadem hic repetere moleſtum nobis eſt, & fortè lectori non gratum, qui locum illum adire valet. Unde illa præcisè ſcribere curabimus, ſine quibus vix poſſumus procedere, & neceſſaria ſunt pro ſatisfactione quorundam catholicorum in §. ſequent. Et in primis apertiſſima eſt condemnatio Lutheri in illa ſua audaciſſima, ſtultiſſimaque aſſertione: nam Concilium Trident. ad errorem non ſolum, ſed ad verba etiam Lutheri reſpiciens ſtatuit ſeſſ. 6. can. 8. *Conc. Trid.* *Si quis dixerit gehennæ metum, per quem ad Dei miſericordiam de peccatis dolendo confugimus, vel à peccando abſtinemus, peccatum eſſe, aut peccatores pejores facere, anathema ſit.* Et ſeſſ. 14. cap. 4. docuit, *illam vero contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum metu communiter concipitur, ſi voluntatem peccandi excludat, cum ſpe veniæ, declarat non ſolùm non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, verum etiam donum Dei eſſe, & Spiritus Sancti impulſum, non adhuc quidem inhabitantis, ſed tantùm moventis, quo pœnitens adjutus viam ſibi ad juſtitiam parat.* Et can. 5. ejus ſeſſ. decrevit: *Si quis dixerit eam contritionem, quæ paratur per diſcuſſionem, collectionem, & deteſtationem peccatorum, qua quis recogitat annos ſuos in amaritudine animæ ſuæ, ponderando peccatorum ſuorum gravitatem, multitudinem, fœditatem, amiſſionem æternæ beatitudinis, & æternæ damnationis incurſum, cum propoſito melioris vitæ, non eſſe verum, & utilem dolorem, nec præparare ad gratiam, ſed facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, denique eſſe dolorem coactum, & non liberum, ac voluntarium, anathema ſit.* Hæc omnia Concilium honeſtatem tam timoris pœnarum, quàm doloris peccatorum ex illo orti diffiniens: quæ eò libentius re ſcripſimus, quia ad illa pro confutandis non ſolum hæreticis, ſed quibuſdam Catholicis, cum opus ſit, recurremus.

32 Et ob eundem finem, & claritatis gratia oportet ex fuſiùs dictis loco citato hic breviter adnotare; timorem com- *Timor eſt fuga mali imminentis.* muniter loquendo non eſſe aliud, quam fugam mali imminentis. Omiſſis autem aliis ejus diviſionibus, quæ de re præſenti non ſunt, dividitur à D. Thoma 2. 2. quæſt. *D. Thom.* 19. art. 2. (cui ſubſcribunt Theologi) in mundanum, ſervilem, filialem, & initialem. Nam, vel per timorem avertimur à Deo, ut ſi mandata ejus quis violet, ne amittat temporalia: & hic dicitur *mundanus*. Vel per timorem convertimur aliqua ratione ad Deum, ad bonum honeſtum. Et hoc contingit dupliciter: Primo cum ſolam pœnam timemus, ejuſque formidine impulſi refugimus, & deteſtamur culpam: & hic dicitur timor *ſervilis*; quia proprium eſt ſervorum agere, non tam ex amore honeſti, quàm ex metu pœnæ infligendæ. Secundo cum ſolam culpam timemus: & hic timor appellatur *filialis*: quippè filiorum eſt refugere patris injuriam. Solet addi timor *initialis*, quo quis refugit ſimul culpam, & pœnam (ſive uno, ſive multis actibus id fiat) & initialis vocatur, quia in principio converſionis communiter invenitur, retinens aliquid de timore ſervili, & progrediens ad perfectionem filialis. Ex quibus timoribus manifeſtum eſt mundanum eſſe peccaminoſum cum amplectatur culpam: filialem eſſe honeſtiſſimum, cum nihil magis, quàm culpam, refugiat. Unde ſolum de ſervili dubitari poteſt, an honeſtus ſit? *An honeſtus ſit timor ſervilis?* Pro quo oportet ulterius diſtinguere: quoniam tripliciter contingere valet, quod quis vitet culpam ex metu pœnæ. Uno modo ſolum impulſivè, aut occaſionaliter: ut cum quis odio habens culpam ob ejus deformitatem, magis provocatur ad ejus deteſtationem ex conſideratione ſupplicii peccato imminentis: & hunc timorem eſſe honeſtum liquet tum ex ſe, tum exemplo ejus, qui ex conſideratione bonorum temporalium inducitur impulſivè ad Deum magis diligendum. Altero modo cum tanta adæquatione, ut ſolum vitet culpam pœna imminente, cum affectu conditionato peccādi, ſi non immineret: & hunc eſſe peccaminoſum ſatis liquido conſtat ex actuali affectu ad culpam, & quia poſitivè præfert malum pœnæ malo culpæ, quæ eſt gravis inordinatio. Ultimo denique modo ſine illa adæquatione, & prælatione, ſed cum præciſione, ita quod vitare culpam, illamque odiſſe, habeat pro fine proximo evaſionem pœnæ, non includendo, nec excludendo ordinem ad ulteriorem finem bonum, aut malum. Et hæc ultima conſideratio pertinens ad ejus ſpeciem, ab aliiſque conditionibus huic timori accidentalibus abſtrahens, eſt,

quæ

Digitized by Google

quæ in præſentiarum refert. Inter quas planè computari debet ſervilitas ſubjectiva, quæ aliud non eſt, quam ſtatus ſervitutis, ſive peccati, in quo homo hunc timorem habens poteſt exiſtere. De quo meritò dixit D. Thomas 2. 2. quæſt. 19. art. 4. quod *Servilitas non pertinet ad ſpeciem timoris ſervilis, ſicut nec informitas ad ſpeciem fidei informis*. Accidit enim fidei, & timori pœnæ conjungi cum ſtatu peccati. [D. Thom.]

[*Talis timor eſt actus honeſtus.*] 33 Hunc itaque timorem non eſſe peccatum, ſed actum de ſe honeſtum, ac perinde, & dolorem peccatorum ex illo ortum, quem attritionem communiter vocamus, diffinivit Concilium Trident. locis relatis, & merito propter plura, eaque efficaciſſima motiva, quæ expendimus loco cit. ex tract. de Spe, quibus nunc breviter alia ſuperaddemus. [*Probatur concluſ. auctorit. Script.*] Probatur itaque primo ex Scriptura: nam medium, quod illa proponit ad fugiendum peccatum, nequit peccatum eſſe; aliàs Deus ſibi contradiceret; ſed ſcriptura proponit timorem pœnarum, ut medium ad fugiendum peccatum: Ergo talis timor nequit eſſe peccatum. Minor conſtat, nam Eccleſiaſt. 7. dicitur: [Eccleſ. 7.] *Memorare noviſſima tua, & in æternum non peccabis*. Inter hæc autem noviſſima recenſentur gehenna, & gloria, ex quibus in finali judicio gloria dabitur juſtis in præmium, gehenna peccatoribus in ſupplicium: quæ recogitata, & timorem inducentia retrahunt hominem à peccando. Et in eodem ſenſu dicitur Eccleſiaſt. 12. [Eccleſ. 12.] *Qui timet Dominum, convertetur ad cor ſuum*. Converti autem ad cor, eſt averti à peccatis, exuere terrenos affectus, & per ſemitas juſtitiæ procedere, juxta illud Iſaiæ 46. [Iſaiæ. 46.] *Reddite prævaricatores ad cor*. Unde Prophetæ, & viri ſancti, ut peccatores converterent, atque à peccando averterent, repræſentatione pœnarum, & comminatione ſupplicii frequenter uſi ſunt. Sic Eleazarus 2. Machab. cap. 6. hoc timoris fræno docuit voluntatem compeſcere dicens: [2. Machab. 6.] *Quia etſi in præſenti tempore ſuppliciis hominum eripiar, ſed manum Omnipotentis nec vivus, nec mortuus effugiam*. Jonas etiam ad convertendos Ninivitas clamavit, ut legitur cap. 3. [Jonæ c. 3.] *Adhuc quadraginta dies, & Ninive ſubvertetur*. Ad quam comminationem admirabilis pœnitentiæ effectus ſubſecutus fuit. Iſaiæ 33. dicitur: [Iſaiæ 33.] *Quis poterit habitare de vobis cum igne devorante? Quis habitabit de vobis cum ardoribus ſempiternis?* Et Pſalm. 7. [Pſalm. 7.] *Niſi converſi fueritis, gladium ſuum vibrabit, arcum ſuum tetendit, & paravit illum, & in eo paravit vaſa mortis*. Magnus prædicator S. Joannes Baptiſta clamabat Matth. 3. [Matth. 3.] *Genimina viperarum, quis vobis demonſtravit fugere à ventura ira? Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur*. Ipſe etiam Dominus noſter Jeſus Chriſtus hoc pro avertendis hominibus à peccando adhibuit medium Matth. 10. Luc. 12. [Matth. 10. Luc. 12.] *Timete eum, qui poteſt animam, & corpus perdere in gehennam*. Ad hoc adduxit exemplum epulonis miſſi in infernum, Lucæ 16. [Luc. 16.] hominis projecti in tenebras exteriores ob defectum veſtis nuptialis: ſervi traditi tortoribus propter debita: Virginum fatuarum repulſarum ab ſponſo, & alia plura. Ludit ne, aut illudit Chriſtus? Audiemus præ illo Lutherum? Verum itaque eſt, & omnino verum commendari in Scriptura timorem pœnæ, ut medium ad fugiendum peccatum.

[*Confirmatur.*] Confirmatur ex aliis elogiis, quibus Scriptura hunc timorem commendat tanquam utiliſſimum ad ſalutem, & viam pro illa conſequenda parantem: cum quo minimè cohæret eſſe peccatum, ſed fateri omnino oportet eſſe actum ex ſua ſpecie honeſtum nam Iſaiæ 36. [Iſaiæ 36.] juxta tranſlationem ſeptuaginta, *A timore tuo Domine concepimus, & peperimus ſpiritum ſalutis*, id eſt, pœnitentiæ ſalutaris, ut explicat D. Thom. ſupra q. 85. art. 4. in arg. ſed contra, & approbat in corp. & ad 3. Denique Eccleſiaſt. 25. [Eccleſ. 25.] *Beatus homo, cui donatum eſt habere timorem Dei. Qui tenet illum, cui aſſimilabitur? Timor Dei initium dilectionis ejus*. Ubi ſermo etiam fit de timore ſervili, ſeu pœnæ: nam filialis effective potius eſt dilectionis, ſeu charitatis. In his autem omnibus ſatis apertè ſignificatur ſervilem diſponere ad juſtificationem, & inchoare in ſuo genere ſalutem, ut optimè declaravit D. Thom. loc. cit. ubi recenſens actus, qui pœnitentiam inducunt, ait: [D. Thom.] *Tertius eſt motus timoris ſervilis, quo quis timore ſuppliciorum à peccatis retrahitur. Quartus actus eſt motus ſpei, quo quis ſub ſpe veniæ conſequendæ aſſumit propoſitum emendandi. Quintus actus eſt motus charitatis, quo alicui peccatum diſplicet ſecundum ſe ipſum, & non jam propter ſupplicia*.

34 Id ipſum probatur ſecundo ex Sanctis Patribus, quorum communis ſententia eſt; timorem hunc inducere odium peccati, & ab eo fugam, ut relatis eorum teſtimoniis oſtendimus loc. cit. de ſpe, & modò ſuperfluum foret ea repetere. Sed quia Adverſarii D. Auguſt. ſpecialiter in ſui patrocinium trahunt; oſtendemus quam reluctantem, & omnino reclamantem contra illorum errorem. Nam ſuper Pſal. 127. ad illa verba, *Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur*, inquit: [Pſal. 127. D. Auguſtin.] *Audiunt hæc homines, & quia verè futura ſunt impiis, timent, & continent ſe à peccatis. Habent timorem, & per timorem continent ſe à peccato. Timent quidem, ſed non amant juſtitiam* (nempe amore perfecto, ſive ex charitate.) *Cum autem per timorem continent ſe à peccato, fit conſuetudo juſtitiæ, & incipit quod durum erat amari, & dulceſcit Deus, & jam incipit homo juſtè vivere. Timet, ne mittatur in gehennam. Bonus eſt, & utilis iſte timor*. Quid clarius ad oſtendendum, quod honeſtus ſit, & quod ad juſtitiam, & amorem charitatis diſponat? Et in eodem ſenſu in lib. de Catechiz. rudibus, cap. 5. ſtatuit: [D. Aug.] *Rariſſimè accidit, imò vero nunquam, ut quiſquam veniat volens fieri Chriſtianus, qui non ſit aliquo Dei timore perculſus*, utique erga pœnas vitæ futuræ, & diſponente ad timorem filialem ex charitate, juxta illud ejuſdem S. Doctoris tract. 9. in epiſt. Joannis. [D. Aug.] *Sunt homines, qui propterea timent, ne mittantur in gehennam, ne fortè ardeant cum diabolo in igne æterno. Ipſe eſt timor ille, qui introducit ad charitatem. Si non eſt timor, non eſt, qua intret charitas. Sicut videmus per ſetam introduci linum. Opus eſt, ut intret timor primo, per quem veniat charitas*. Et ſerm. 18. de verbis Apoſt. ait: [D. Auguſtin.] *Time gehennam. Nihil melius times. Time, ut iſta formido cuſtodiat te. Timor enim iſte, quo gehennam times, & ideò malum non facis, continet te, & ſic volentem peccare animum interiorem non ſinit. Eſt enim quidem cuſtos timor, quaſi pædagogus legis*. Et ſerm. 13. de verbis Apoſt. *Timor ſervus eſt, charitas libera eſt, & ut ſic dicamus, timor eſt ſervus charitatis. Ne poſſideat diabolus cor tuum, præcedat ſervus in corde tuo, & ſervet dominæ venturæ locum. Fac vel timore pœnæ, ſi nondum potes amore juſtitiæ*. Ex quibus ſatis liquet, quam digne ſenſerit de hoc timore D. Auguſtinus, & quantum ipſum commendaverit tam ad vitandum peccata, quam ad conſequendum perfectam juſtitiam, & charitatem.

[*Effugia Hæreticorum.*] Unde facilè præcluduntur duo effugia, ad quæ recurrunt hæretici, ut vim teſtimoniorum, tam Scripturæ, quàm Patrum eludant. Dicunt in primis intelligenda eſſe de timore filiali, vel ſaltem charitati conjuncto. Addunt deindè quod intellecta de timore ſervili ſolum evincunt illum vitare externam executionem operis peccaminoſi ex formidine pœnæ, non autem peccatum internum, ſive affectum ad opus externum, quod ceſſante illa pœna committeretur. Hæc, inquam, refelluntur, ut prorſus futilia, & vim inferentia allegatis teſtimoniis. [*Refelluntur.*] Primum quidem; nam in omnibus locis relatis commendatur timor ut deſtructivus, ſive impeditivus peccatorum, & hac via ducens ad juſtitiam, & charitatem, ut ſe conſideranti conſtabit. Id vero adaptari non valet filiali timori, quippè quia gratia, & charitate procedens ſupponit peccata deſtructa. Secundum etiam; quia malitia peccati non invenitur formaliter in membris, & operationibus exterioribus, ſed in anima ejuſque potentiis internis: unde proprie, & abſolute dictum non ſtat pro operibus externis peccaminoſis, quæ talia dicuntur denominatione extrinſeca ab interiori malitia: ergo cum Scriptura, & Patres timorem pœnæ laudant, quia vitandis, ſuperandiſque peccatis deſervit, minimè poſſunt, niſi violenter exponi, quod loquantur præcise de operibus externis peccaminoſis: & tamen accipi, & explicari debent in ſenſu proprio: ex oppoſito enim fieret nihil nos firmum colligere poſſe ex Scripturæ, & Patrum aſſertis. Præſertim; quia non loquuntur de pœna aliqua politica, aut legibus reipublicæ impoſita, ad quam vitandam ſufficeret vitare externa peccata, retento interno perverſo affectu: ſed ſermonem faciunt de pœna inferni, modo nobis inviſibili, & ſola fide cognita, pro qua vitanda nihil, aut parum referret abſtinere tantum a pravis operibus exterioribus: Ergo commendantes timorem hujus pœnæ pro vitandis peccatis, non agunt præcise de externis, ſed omnia abſque exceptione comprehendunt. Et plane ſi pœna à republica taxata cohibet homines, ne externa peccata exequantur: cur non pœna inferni firma fide cognita, cum ſit longè major, & majori certitudine apprehenſa illos non detinebit, ne prorumpant in affectus internos

pecca-

Digitized by Google

peccaminoſos? Stulti ſunt Lutherani, & æquè infelices, qui timore gehennæ correpti crimina externa minimè agunt ad ea propenſi: & tamen fovent interius affectum peccaminoſum, cui illa pœna jure æquiſſimo reſpondet. Satius illis eſſet nihil timere.

Probatur 3. rat. 35 Probatur tertio ratione eadem catholica veritas: quia timere pœnam inferni (& alias, quas Deus ex ſuperiori providentia infligere valet,) eſt actus conſonus rectæ rationi: ergo non eſt actus peccaminoſus, ſed honeſtus. Conſequentia eſt evidens: quia omne peccatum importat diſonantiam ad aliquam rationis regulam; ſicut e converſo honeſtas, ſive bonitas moralis dicit conformitatem ad rectam rationem. Antecedens autem oſtenditur tum quia conſonum rationi eſt timere objectum dignum timore: pœna autem inferni eſt objectum timore digniſſimum. Tum quia ejuſdem rationis eſt timere malum, & ſperare bonum ipſi contrarium; ſed ſperare bonum æternæ beatitudinis, eſt actus conſonus rectæ rationi: & ideo datur ſpecialis virtus theologica, quæ hunc actum eliciat, ut oſtendimus Tract. cit. de ſpe, diſp. 2. dub. 1. §. 1. ergo timere malum æternæ damnationis, quod prædicto bono opponitur, eſt actus conſonus rectæ rationi.

Confirmatur, evertendo fundam. hæret. Confirmatur evertendo fundamentum hæreticorum: nam, ſi prædictus actus de ſe honeſtus includeret aliquam inordinationem, ſive turpitudinem, maximè ut inducit fugam culpæ ex ipſo timore, quam attritionem vocamus: qui affectus inordinatus apparet, cum pluris faciat pœnam, quàm culpam, & hanc non vitaret, niſi adeſſet illa; ſed hoc motivum falſum ſupponit, & nihil evincit: Ergo fateri oportet prædictum actum eſſe honeſtum, non ſolum de ſe, aut ſecundum ſe verum, & complexivè ad attritionem, & quatenus illam inducit. Cetera conſtant. Et minor ſuadetur: Tum, quia implicatorium eſt aliquem peccare in eo, quod appetit, proponitque vitare omnia peccata gravia; ſed ita ſe gerit, qui ex timore inferni elicit attritionem efficacem, deteſtatur enim omnia peccata, appetitque, ac proponit illa vitare: ergo nec in timore, nec in attritione peccat. Tum etiam, quia ex una parte timere infernum non eſt peccatum, ut ratio facta demonſtrat: aliunde vero fugere, aut vitare culpam non eſt peccaminoſum, ut ex ipſis vocibus liquet: ergo nec ille timor ſecundum ſe, nec complexum vitandi culpam ex timore pœnæ important aliquam deformitatem. Tum præterea, quia ſperare, & adimplere legem ad conſequendum bonum ſperatum honeſtum eſt. Unde Pſalmiſta

Pſal. 118. dicebat Pſal. 118. *Inclinavi cor meum ad faciendum juſtificationes tuas in æternum propter retributionem*: ergo pariter honeſtum eſt timere, & vitare peccatum ad evadendum æternam damnationem: id enim paritatis ratio à contrario ſenſu convincit. Tum inſuper; quia falſum omnino eſt eum, qui timet, & timore atteritur in deteſtatione peccati, pluris facere pœnam, quàm culpam, & quod haberet affectum peccandi, ſi non immineret ſupplicium: nihil enim horum intervenit in timore, & attritione, quæ à nobis aſſeruntur: quippè cum in illis non fiat ulla comparatio inter pœnam, & culpam, nec ullus concipiatur conditionatus ad iſtam affectus, ut prænotavimus num. 32. ſupponentes, & illam, & iſtum eſſe peccaminoſa: ſed ſimpliciter, ſive abſque illa comparatione, & affectu; ad timorem pœnæ ſequatur odium culpæ, quæ illam meretur. Tum denique; quia, & ſi peccatum ſit malum ſuperioris ordinis, quam pœna; nulla tamen eſt inordinatio in eo, quod homo ordinet fugam culpæ ad vitandum pęnam tanquam ad finem effectum proximum, non excludendo contrariæ relationem ad Deum tanquam ad ultimum finem: hoc enim modo ſolent ſuperiora ad inferiora ordinari abſque ulla perverſitate, ſicut Incarnatio verbi ad ſalutem hominum, oratio ſupernaturalis ad naturalia bona, actum charitatis ad miſericordiam, & ſic de aliis. Nullum itaque eſt fundamentum ad tam perverſam exiſtimationem Lutheranorum, quod actus timendi pœnam eſt malus, ſi non ex ſe, ſaltem complexive ad actum deteſtandi, & fugiendi culpam. Quod magis adhuc conſtabit occurrendo motivis, quibus honeſtatem attritionis, & primam ab hac parte noſtrarum aſſertionum oppugnant.

Object. ex D. Auguſt. 36 Objiciunt ergo primo D. Auguſtinum; nam ſerm. 15. de verbis Apoſtoli, cap. 6. ait: *Qui timore pœnæ non concupiſcit, puto quia concupiſcit*. Epiſt. 144. inquit: *Inimicus ergo juſtitiæ eſt, qui pœnæ timore non peccat: amicus autem erit, ſi ejus amore non peccat: tunc enim verè timebit peccare*. Addit: *Qui gehennam metuit, non peccare metuit, ſed ardere. Ille autem peccata metuit, qui peccatum ipſum, ſicut gehennam odit; tantum enim quiſque peccare odit, quantum juſtitiam diligit, quod non poterit lege terrente per literam, ſed ſpiritu ſanante per gratiam*. In lib. de natura, & gratia, cap. 57. ait: *Qui timore ſupplicii, quod lex minatur, non amore juſtitiæ ſe ſentit abſtinere ab opere peccati, nondum liber, nec alienus à voluntate peccandi eſt*. Et lib. 1. ad Boniſacium cap. 9. inquit: *Sic profecto intus in ipſa voluntate peccat, qui non voluntate, ſed timore non peccat*. Similia docet ſuper Pſal. 77. & lib. de ſpiritu, & litera, cap. 8. & frequenter in aliis locis, quæ §. ſeq. expendemus. Ex eis autem conſtat odium, fugam, & deteſtationem peccati ex timore procedentia, atque ideò attritionem, quæ illa importat, & ex eo procedit, non eſſe quid honeſtum, aut laudabile, ſed potius turpe, & interno peccandi affectui commixtum. Incredibile vero apparet, quod Chriſtus talem attritionem elegerit, ut eſſet pars Sacramenti, & ad hominum juſtificationem concurreret.

Confirmatur primo: nam attritio, cum procedat ex timore ſervili, pertinet ad ſpiritum ſervitutis; ſed talis ſpiritus interdicitur in lege gratiæ: ergo attritio nequit eſſe pars Sacramenti ad legem gratiæ pertinentis, cujuſmodi eſt pœnitentia. Minor probatur ex Apoſtolo ad Rom. 8. *Non accepiſtis ſpiritum ſervitutis iterum in timore, ſed accepiſtis ſpiritum adoptionis, in quo clamamus Abba Pater*. Confirmatur ſecundo: nam ille actus nequit non eſſe moraliter malus, qui continet virtualiter pravum affectum; ſed ita ſe habet attritio, ſive dolor conceptus ex metu gehennæ: ergo eſt moraliter malus. Minor probatur ex D. Auguſtino relato in Jure, de pœnitentia diſt. 1. dicente: *Si propterea non furaris, qui times, ne videaris: furti tamen teneris, & ſi nihil tuliſti*: quia videlicet non furari ex timore pœnæ claudit virtualiter pravum affectum furandi. *Confirmatur 1.* *Apoſt. ad Rom. 8.* *Confirmatur 2.* *D. Auguſtin.*

Fit ſatis object. Ad motivum innitens D. Auguſtini teſtimoniis reſpondetur: ſatis conſtare de ejus ſententia ex locis relatis num. 34. quibus contraria videntur, quæ modo opponuntur. Sed oppoſitionem non habent: nam in prioribus loquitur S. Doctor de timore inducente fugam peccati, conſiderato præciſive, & ſecundum ſe, quatenus requiritur ad vitandum peccatum: quo pacto nullum includit, vel abſolutum, vel conditionatum peccandi affectum. In qua conſideratione honeſtus eſt; in Scriptura, & Patribus commendatus, ab Eccleſia probatus, & à nobis aſſertus. In poſterioribus autem loquitur de timore pœnæ ſecum afferente intentionem, vel abſolutam, vel conditionatam peccandi; ſi pœna non immineret, ut in non paucis contingit, qui dum non peccare videntur propter timorem, peccant tamen ob affectum. Ut hos igitur revocaret D. Auguſt. modumque benè timendi doceret, ſedulo, ac ſubtiliter monuit introſpiciendas eſſe intentionis latebras: ubi enim timor aliud non parit quam ceſſationem, aut non executionem operis peccaminoſi ad evadendum pœnam, retento pravo affectu actuali ad ipſum, ſi pœna non eſſet; ibi opus eſt non ceſſare peccatum, ſed occultari. Et hanc eſſe ejus mentem liquet ex eiſdem teſtimoniis in contrarium adductis: in quibus ſatis apertè reprobatur, carpiturque fuga mali ex timore pœnæ, quia implicat (non quidem neceſſario, ſed in aliquibus) voluntatem ſaltem conditionatam peccandi, ſi fieri poſſet impunè. Et ita ſe declarat S. Doctor loco cit. ex epiſt. 144. dum ſubdit: *Quis coram Deo innocens invenitur, qui vult fieri, quod vetatur, ſi ſubtrahas, quod timetur? Ac per hoc in ipſa voluntate, reus eſt, qui vult facere, quod non licet fieri: ſed ideo non facit, quia impune non eſt*. Hæc autem tam prava cum prædicto affectu conjunctio accidentaria eſt prorſus timori pœnæ, tam conſiderato ſecundum ſe; quàm, ut inducenti fugam peccati. Et ideo, quæ in relatis locis tradit D. Auguſtinus, non ſibi in aliis, nec nobis in communi aſſertione contradicunt; ſed docent rectum modum timendi pœnam, & abnegandi internum affectum peccaminoſum. *D. Auguſtin.*

Confirmationis reſponſio. Ad primam confirmationem, admiſſa majori, neganda eſt minor: quia licitum eſt, & ſanctum adhuc in lege gratiæ timere pœnam inferni, & iram judicis, qui curat, ut hæc per fidem cognoſcamus, timeamus, atque hac etiam via peccata vitemus. Ad minoris probationem dicendum eſt; Apoſtolum eo loco non condemnare, aut prohibere ſpiritum ſervitutis in timendo pœnam; ſed commendare ſpiritum amoris, & gratiæ. Quaſi dicat, non accepiſtis præciſe, ut olim Hebræi, ſpiritum timoris,

ris,

Digitized by Google

ris, ſed habetis etiam ſpiritum adoptionis filiorum per Chriſtum: unde expedit vos ex amore potius, quam ex timore exequi pertinentia ad ſalutem. Unde D. Auguſt. (D. Aug.) quæſt. 55. ſuper Exod. ait: *Non arbitror alium, quam eundem ſpiritum ſignificari, ubi docet Apoſt. Non accepiſtis ſpiritum ſervitutis iterum in timore, ſed accepiſtis ſpiritum adoptionis, in quo clamamus, Abba Pater: quia eodem ſpiritu Dei, id eſt, digito Dei, quo lex in tabulis lapidibus conſcripta eſt, timor incuſſus eſt eis, qui gratiam nondum intelligebant, ut de ſua infirmitate, atque peccatis per legem convincerentur, & lex fieret illis pædagogus, à qua perducerentur ad gratiam, quæ eſt in fide Jeſu Chriſti.* Ex quibus conſtat ſpiritum timoris eſſe etiam à Spiritu Sancto, & perducere ad gratiam per Chriſtum: & conſequenter Apoſtolum prædictum timorem non reprobare, ſed oſtendere perfectiorem amoris viam, quam lex Evangelica aperuit. Et D. Thom. elucidans locum cit. Apoſtol. lect. 3. inquit: (D. Thom.) *Eſt alius timor, qui refugit malum, quod contrariatur naturæ, ſcilicet malum pœnæ; ſed tamen refugit hoc pati à cauſa ſpirituali, ſcilicet à Deo: & hic timor eſt laudabilis, quantum ad hoc ſaltem, quod Deum timet. Deuteron. 5. Quis dat talem eos habere mentem, ut timeant me? Et ſecundum hoc à Spiritu Sancto eſt.* Et in 3. diſt. 34. quæſt. 2. art. 2. (D. Thom.) q. 1. in corp. ait: *Timor ſervilis eſſentiam ſuam habet ex comparatione ad proprium objectum, quod eſt pœna æterna, quam fides indicat. Unde ſervilitas eſt accidens timoris, & non intrat eſſentiam ejus. Et ideo eſſentia ejus bona eſt, quia refugere pœnas æternas non eſt, niſi bonum. Unde ſervilis timor ſecundum eſſentiam ſuam à Spiritu Sancto eſt.* Quare confirmatio regerenda eſt in hæreticos, & expendi pro catholica aſſertione: quia nequit eſſe peccatum, quod eſt à Spiritu Sancto: timorem autem ſervilem ſecundum ſuam eſſentiam, & abſtrahendo à ſervilitate, ſive carentia gratiæ, cum qua poteſt conjungi, eſſe a Spiritu Sancto docent clariſſima illa noſtra fidei lumina Auguſtinus, & Thomas, & ſuis rationibus planè evincunt.

Ad 2. confirmat. reſpondetur. Ad ſecundam confirmationem reſpondetur, ſicut ad principale motivum; D. Auguſtinum eo loco loqui de fure retinente actualem voluntatem furandi, quam executioni non mandat, quia ab aliis videtur, & comprehenderetur, & puniretur: quam diſpoſitionem manifeſtè patet eſſe peccaminoſam. Id vero minimè tangit timorem pœnæ inferni inducentem odium peccati, & attritionem, de qua agimus: nam cum reguletur per fidem ſupernaturalem, & procedat ex motivo communi, oppoſito omni culpæ mortali, quæ reatum ad prædictam pœnam fundat; excludit affectum ad omne peccatum actuale, qui etiam eſt peccatum, ſive abſolutè, ſive conditionatè concipiatur: & ideo ob eandem rationem cavet ab omni peccato non ſolum externo exequente opus, ſed etiam interno ſe explicante in affectum, & intentionem, ſaltem ſub conditione illa, ſi pœna non immineret.

Secundum argumentum. 37 Arguitur ſecundo: nam qui deteſtatur peccatum propter pęnam, magis deteſtatur iſtam, quam illud; ſed ita ſe gerendo committit inordinationem peccaminoſam: Ergo deteſtari peccatum propter pęnam eſt peccatum: atque ideo turpis eſt illa attritio, quæ ex timore pęnæ inferni odio habet, & deteſtatur peccata. Utraque conſequentia patet ex præmiſſis. Ex quibus major facilè ſuadetur: nam quod eſt ratio deteſtandi aliud, magis terminat deteſtationem, & odium, quam illud, juxta vulgare axioma, *Propter quod unumquodque tale, & illud magis*: Ergo ubi culpam deteſtamur propter pęnam; hanc magis, quam illam deteſtamur. Minor etiam conſtat: quia peccatum eſt malum majus, & abominabilius, quam pęna: Ergo deteſtari magis pęnam, quam culpam, eſt perverſa inordinatio.

Confirmatur 1. Confirmatur primo: vitans culpam ex timore pęnæ, illam non vitaret, hac deficiente: quæ diſpoſitio eſt perverſa, atque explicans affectum ſaltem conditionatum ad culpam: Ergo turpe eſt vitare culpam ob timorem pęnæ. *Confirmatur 2.* Confirmatur ſecundo, & explicatur amplius: nam quæ timore fiunt, ſunt de ſe, & ſecundum ſe involuntaria: atque ideo, qui ex timore aliquid agit, conſervat affectum illud non faciendi, ſi malum, quod timet non immineret: Ergo, qui ob timorem inferni dolet de peccatis, ſtatuitque illa non committere, conſervat affectum illa patrandi, ſi ea pęna non urgeretur; hæc autem diſpoſitio, cum perverſa ſit, nequit non deturpare tam timorem, quam attritionem ex ea procedentem: Ergo, &c. Antecedens, in quo ſolo poterat eſſe difficultas, probatur auctoritate ſimul, & diſcurſu D. Thom. 1. 2. q. 6. art. 7. ad 2. ubi ait: (D. Thom.) *In eo, qui per metum aliquid agit, manet repugnantia voluntatis ad id, quod agitur, ſecundum quod in ſe conſideratur. Sed in eo, qui agit aliquid per concupiſcentiam, ſicut eſt incontinens, non manet prior voluntas, qua repudiabat illud, quod concupiſcitur, ſed mutatur ad volendum id, quod prius repudiabat. Et ideo quod per metum agitur, quodammodo eſt involuntarium: ſed quod per concupiſcentiam agitur, nullo modo. Nam incontinens concupiſcentia agit contra id, quod prius proponebat; non autem contra id, quod nunc vult. Sed timidus agit contra id, quod nunc ſecundum ſe vult.* Ergo qui ex timore atteritur de peccatis, illaque fugit, conſervat affectum ad illa ſecundum ſe, & illa vult. Quod facilè declaratur exemplo nautæ, qui metu tempeſtatis, & ut eam evadat, projicit merces in mare: cum enim hæc agit, habet actu affectum ad illas ſecundum ſe.

Satisfactio argument. Ad argumentum reſpondetur; diſtinguendo majorem, illamque admittendo in ſenſu permiſſivo: ſed negatur, ſi intendat ſenſum neceſſarium, & univerſalem. Et deinde omiſſa minori, negamus utramque conſequentiam. Etenim, ut ex hactenus dictis conſtat, dupliciter poteſt quis vitare, aut deteſtari culpam ob timorem pœnæ. Uno modo comparando velut ſignata inter eas, & magis appretiando pœnam, quam culpam, proindeque apud ſe ſtatuendo ſaltem committere culpam, pœna non imminente. Et in hoc modo vitandi intervenire culpam peccatum palam concedimus: ſed ille jam excluſus eſt num. 32. Altero modo, procedendo præciſive abſque tali comparatione, ut cum conſideramus, & timemus pœnam, & ultra deteſtamur culpam ad pœnam vitandam: ſed tamen nec illas comparamus inter ſe, nec aliquid faciendum in pœnæ abſentia ſtatuimus. Quod ita fieri poſſe, & ſatis communiter ita contingere facilè ſuadetur attendendo, quod abſentia culpæ exiſtente pœna, & præſentia culpæ, vel affectus ad illa non exiſtente pœna, ſunt objecta ſimpliciter diſtincta, & admodum diſparata: quare voluntas poteſt terminari ad primum, quin ſecundum attingat, ſed purè præciſivè ſe habeat: ſicut etiam intellectus poteſt eodem modo proponere. Qui ergo ita procedit, nec comparat illa extrema, nec unum alteri præfert, nec ex vi hujus peccare poteſt. Ad majoris autem probationem, quatenus huic doctrinæ poſſet opponi, dicendum eſt; maximam illam ſolum verificari in ratione adæquata, & totali attingendi aliquem effectum; ſecus in ſola inadæquata, licet ſufficienti, ut in præſenti contingit: nam deteſtans peccatum ad evadendam ejus pęnam, non reſpicit illam evaſionem, ut motivum totale, & adæquatum fugiendi culpam, ſed ſolum, ut tunc ſibi ſufficientem, præciſive ſe habendo ad alia, & longè majora motiva, quæ occurrere poſſunt fugiendi culpam, ut magis infra conſtabit. Unde ſicut in cognoſcente Deum eſſe Deum, ſed non cognoſcente Deum eſſe Trinum, non datur error, quia, ut vulgo dicitur, abſtrahentium non eſt mendacium: ſic in fugiente culpam ex timore pęnæ, & illam non fugiente ex alio motivo non eſt culpa, quia in tali præciſione non eſt malitia.

Ad 1. confirmat. reſpondetur. Ad primam confirmationem patet ex immediatè dictis negandam eſſe majorem: nam vitans culpam, ut evadat pęnam, reſpicit quidem hoc motivum, ut hic, & nunc ſibi ſufficiens; ſed minimè excludit alia: quæ poſſunt occurrere. Et ideo ſiniſtre infertur, quod ſi non immineret pęna, peccaret; quod eſt prorſus incertum; ſed ſolum inferri poteſt, & debet, quod ceſſante pęna, non vitaret culpam ex vi motivi, quod nunc adeſt, & tunc abeſſet. In quo nulla apparet inordinatio: quia nec in amando, nec in fugiendo obligamur adhibere omnia motiva honeſta poſſibilia, ſed ſufficit vel unum adhibere, præſcindendo ab aliis. Eſto tamen, certum eſſet apud Deum, quod modo fugiens culpam ob timorem pęnæ, illam committeret, ſi pęnam imminentem non timeret; id minimè contingeret ex vi alicujus pravi affectus, qui modo in timente ſit, ſed qui tunc foret, & nunc non eſt.

Ad ſecundam. Ad ſecundam confirmationem poſſemus in primis reſpondere admittendo antecedens, nempe in his, quæ metu, aut ex timore fiunt, reperiri involuntarium, id eſt, affectum inefficacem illa non faciendi, ſi pęna non immineret. Inde tamen non colligitur tale involuntarium (etiam præſenti materiæ applicatum) eſſe peccaminoſum: quia non refertur ad præceptum, vel prohibitionem, nec ad res præceptas, vel prohibitas, (quod erat neceſſarium, ut peccaminoſum evaderet) ſed præciſè refertur ad materiam præcepti, vel prohibitionis, ſecun-

dum

Digitized by Google

dum quod affert aliquam moleſtiam. Quo pacto, & cum præciſione reſpectus ad legem Dei, poſſunt licitè reſpui, & admitti cum involuntarietate quadam, ſive efficaci nolitione. Secundo, & abſolutè reſpondetur; antecedens ſolum eſſe verum indefinitè, non autem univerſaliter: plura enim ex metu fiunt, licet non ſint involuntaria ſecundum ſe. Ad antecedentis vero probationem reſpondetur: eodem modo teſtimonium D. Thomæ intelligendum eſſe non univerſaliter, ſed indefinitè, ut explicuimus in cit. quæſt. D. Thomæ art.6. num. 5. & rurſus hanc ferè materiam verſantes tract. 18. de Spe, diſp.4. dub.3. num.38. Nam aliqua fiunt ex metu, quæ ſunt de ſe mala, aut contraria voluntati; eliguntur tamen ad vitandum malum: ſicut contingit in exemplo nautæ projicientis ſuas divitias in mare, quod malum ejus eſt, & voluntati de ſe contrarium: ſed nihilominus amplectitur illud malum, ut majus aliud mortis evadat. Quæ itaque hoc modo fiunt, ſunt involuntaria ſecundum ſe, & habent adjunctam nolitionem, ſaltem conditionatam, & inefficacem, quamvis communiter non diſtinguatur ab amore boni oppoſiti. Fiunt autem alia ex metu, quæ non ſunt mala ſecundum ſe, nec voluntati ſemper adverſa, ſed potius bona, & valdè eligibilia: & tamen aliquando ex metu fiunt ad vitandum hic, & nunc malum, quod timetur: ut cum quis ſolvit debitum ad vitandum pęnam, quam judex comminatur, ſi non ſolvat. Et iſta, cum ex metu fiunt, non ſunt involuntaria ſecundum ſe, nec terminant neceſſario nolitionem præſentem inefficacem: quippè, quæ ſecundum ſe poſſunt amari, fierique ex alio motivo: ſicut debitor poſſet ſolvere debitum ob amorem juſtitiæ, atque independenter à pęna, & ejus metu: undè cum ex timore pęnæ ſolvit, non eſt neceſſarium, quod habeat nolitionem inefficacem, ſive affectum conditionatum non ſolvendi, ſi pęna ceſſaret. Hoc igitur modo poteſt quis ſervare præcepta, vitare culpas, ſtatuere vitæ emendationem ex timore pęnæ inferni: quin propterea habeat nolitionem inefficacem iſtorum, vel affectum conditionatum illa non exequendi, ſi pœna illa non immineret: quia prædicta non ſunt ſecundum ſe mala, aut voluntati repugnantia, ſed magis bona, & ſecundum rectam rationem eligibilia. Quare poſſunt eligi independenter ab illo timore, & de facto eliguntur à multis ex alio motivo, ut puta ob ſuam propriam honeſtatem, aut ex charitatis amore.

Alia via ſolvitur.

Inſtantia, & 3. argumentum.

38 Sed inſtabis (& ſit tertium argumentum) nam licet hactenus à nobis dicta ſalvarent honeſtatem timoris, & attritionis ex illo ortæ in homine juſto; minimè tamen eam ſalvare poſſunt in peccatore: & tamen id opus erat, ut attritio, quæ juſtificationem peccatoris præcedit, eſſet pars Sacramenti, & ad illius effectum diſponeret, ut affirmamus. Aſſumptum vero oſtenditur in hunc modum: timor alicujus mali, ut oppoſiti bono proprio amato ſuper omnia eſt peccaminoſus, cum procedat ex amore ſui, ut ultimi finis, qui amor nequit non perverſus eſſe; ſed timor pœnæ elicitus à peccatore eſt timor mali, ut oppoſiti bono proprio amato ſuper omnia: Ergo talis timor eſt peccaminoſus. Cetera conſtant, & minor probatur: nam in primis, qui timet pœnam, illam refugit, ut oppoſitam bono proprio; deinde peccator amat bonum proprium, tanquam ultimum finem, in eoque ſiſtit, cum ſit averſus à Deo fine ultimo per peccatum: Ergo timor pœnæ elicitus à peccatore eſt timor mali ut oppoſiti bono proprio amato ſuper omnia.

Reſpondetur.

Reſpondetur negando aſſumptum; & ad ejus probationem dicendum eſt exceſſivam eſſe, & probare, ſi quid valet, pluſquam oportet apud ipſos hæreticos. Probat enim cum eadem arguendi forma, actum ſpei theologicæ à peccatore elicitum eſſe peccaminoſum; quia ſiſtit in bono proprio cum averſione à Deo ultimo fine: nec enim peccator in ſenſu compoſito, quod talis ſit, poteſt aliter procedere in ſuis operationibus. Conſequens autem eſt falſum etiam apud ipſos Lutheranos, qui ſpem à fide non diſtingunt, ut obſervavimus tract. 18. de Spe, diſput.2. n. 10. & fidem, ejuſque exercitium multis elogiis commendant: Oportet ergo, ut recognoſcant debilitatem motivi. Ad quod reſpondetur bonum uniuſcujuſque proprium dupliciter poſſe amari ſuper omnia, ſive per modum ultimi finis: uno modo actualiter, & ſic talis amor eſt novum peccatum actuale: alio modo habitualiter, & ſic non importat actuale peccatum, ſed præcisè ſtatum peccati habitualis. Ut ergo aliquis actus ſit amor ſui ſuper omnia, & per modum ultimi finis, non ſufficit, quod procedat ex amore, qui ſolum habitualiter reſpiciat bonum proprium ut ultimum finem, alias actus etiam fidei, quo peccator credit Deo, eſſet amor ſui ut ultimi finis, & conſequenter peccaminoſus; ſed debet procedere, vel ex amore actuali, & expreſſo ſui, ut ultimi finis, quod rariſſimè continget; vel debet excludere contrariè ordinem ad Deum ultimum finem, ut ſemper accidit in mortalibus peccatis, hoc eſt, in omnibus, quæ alias, & independenter ab hac ordinatione, & ejus carentia ſunt peccata gravia. Nam quod actus de ſe bonus, referibiliſque in Deum ſiſtat negativè in bono proprio, quia reperit ſubjectum alias, & ex aliis capitibus habitualiter privatum ordine ad Deum finem ultimum; minimè evincit talem actum eſſe, vel de ſe turpem, vel ob defectum illius ordinis peccaminoſum. Alias actus fidei, ſpei, juſtitiæ, miſericordiæ, & omnes alii à peccatore eliciti eſſent actualia peccata: quod eſt intolerabile abſurdum. Quam doctrinam fusè, & ex profeſſo tradidimus in tract. 8. de ultim. fine, diſp.4 dub.3. agentes de ultimo fine peccatoris, & tract. 14. de Gratia, diſp.2. dub. 2. ubi ſtatuimus; peccatorem poſſe abſque ſpeciali gratia efficere aliqua opera moraliter bona. (Quod in cauſa eſt, ut graves difficultates non ſemel occurrentes præſſius in præſenti verſamus, quam ipſæ expoſcunt: quia ſupponimus alibi à nobis diſcuſſas, & lectorem ad propria loca remittimus, ne tradita repetamus.) Juxta quam doctrinam, ut timor pœnæ à peccatore elicitus ſit peccaminoſus, non ſufficit procedere ex amore boni proprii dilecti præcisè habitualiter ſuper omnia, aut per modum ultimi finis: ſed requiritur ortus ab amore boni proprii, qui actualiter formaliter, aut virtualiter excludat de ſe reſpectum ad Deum finem ultimum, illumque fundet ad bonum proprium. Quod minimè ſalvatur in timore, de quo agimus, quippè, qui non provenit ex amore proprio turpi, de ſeque excludente ordinem ad Deum ultimum finem; ſed ex amore proprio de ſe honeſto, pertinente ad ſpem, & ordinabili in Deum finem ultimum, & qui actu, ſic ordinaretur, ſi per accidens non ſupponeret in ſubjecto habitualem privationem charitatis, cujus eſt aliis actibus eum ordinem impertiri. Ex quibus patet nullam eſſe probationem aſſumpti, diluique diſtinguendo præmiſſas in ſenſu tradito de ordine actuali, & habituali ad finem ultimum, & negando abſolutè conſequentiam. Alia poſſent argumenta pro hæreticis formari; ſed §. ſeq. commodius proponentur.

§. VI.

Aliquorum Catholicorum ſententia contra eandem aſſertionem.

39 Expeditis jam nobis ab hæreticorum impugnatione novum recrudeſcit, & inſtat bellum cum quibuſdam catholicis non infimæ auctoritatis. Sunt enim, qui fatentur, ut debent, attritionem ortam ex metu pœnarum inferni eſſe actum bonum: ſed negant, quod ſufficiat ad dignè ſuſcipiendum Sacramentum Pœnitentiæ, & conſequendum ejus effectum; unde expoſcunt ulterius amorem juſtitiæ, quamvis in eo declarando plurimum habeant diſſidii, ut ex dicendis conſtabit. Ita Eſtius, Sylvius, Janſenius, quos refert Gonet in præſ. diſp.7. art.2. in principio, Epiſcopus Caſtorienſis in lib. de Amore pœnitenti. Epiſcopus Cæſenas in inſtructione paſtorali de Sacram. Pœnitentiæ à pag. 33. uſque ad 42. Germanus Philalethes in ſpeciali opuſcul. de hac materia, adjuncto Thomiſtarum triumpho contra ſcientiam mediam. Natalis ab Alexandro in Theologia dogmatica morali, tom.1. lib.2. de Pœnit. art. 3. Vincentius Contenſon in Theologia mentis, diſſert. unica de Pœnit. cap.2. Nicolaus Zarardus tom.6. de Sacrament. q.1. de Pœnit. art. 4. §.2. Merbeſius in Summa Chriſtian. tom. 2. diſſert.4. Gaſpar Jueniu in Commentario hiſtoriæ dogmatico de Sacramentis tom.2. cap.4. art.2. & alii. In ſui autem patrocinium multa congerunt à ratione, ſed tam plurima ab auctoritate præſertim D. Auguſtini, ut in id ſtudium poſuiſſe videantur, quod Lectorem mole obruant teſtimoniorum, cum non poſſint efficacia, & certè non poſſunt: nam eorum multa afferuntur præter, & extra ſenſum proprium præſentis difficultatis: alia loquuntur de timore mundano: alia de timore quidem gehennæ, ſed inefficaci: alia de juſtificatione extra Sacramentum: alia ſunt ambigua confundentes juſtificationem vialem, & diſpoſitivam

Eſtius, Sylvius, Janſ. Epiſcop. Caſtorienſ. Epiſc. Cæſen. Philalethes, Natalis ab Alexandr. Vincentius Contenſ. Zarardus, Merbeſius, Jueniu.

Digitized by Google

tivam cum juſtificatione completa, & conſummata: alia denique important alios defectus ſatis obvios. Ad quæ ſi attendat prudens Lector, opprimi non timebit teſtimoniorum ſimul occurrentium pondere, nec id curabit: ſed ſingula ſingilatim introſpiciendo facillimo negotio diſſolvet, excutietque opponendo aliquem ex defectibus inſinuatis.

Aliquæ ſuppoſitiones. Sed antequam ad id deveniamus, oportet unam, aut alteram brevem ſuppoſitionem ſtabilire, in qua Adverſarii nobiſcum conveniant, ne pugnemus, & curramus in incertum. *Prima* ſit; attritionem, de qua agimus, non ſolum eſſe bonam, ut illi concedunt, ſed etiam eſſe ſupernaturalem, Dei donum, & Spiritus Sancti impulſum: quod etiam concedere tenentur ne manifeſtè contradicant doctrinæ Concilii Trident. ſæpius relatæ ex ſeſſ. 14. cap. 4. Unde omnia argumenta, vel teſtimonia, quæ concludant attritionem (idem intellige de timore, ex quo oritur,) vel non eſſe bonam, vel non eſſe ſupernaturalem, & donum Dei, ut ſpuria, & non attingentia præſentem materiam, rejicienda ſunt. *Secunda* (& ad priorem revocatur) releganda etiam fore illa teſtimonia, & argumenta, quæ probare generaliter tentaverint hominem peccare in omnibus actibus, quos non refert in Deum ſupernaturalem, & ultimum finem ex charitate dilectum, atque ideò peccatorem, qui in ſenſu compoſito ſui ſtatus nequit proprias operationes in prædictum finem referre, peccare in omnibus. Nam doctrinam adeò falſam reprobat Eccleſia in Bulla Pii V. condemnantis plures propoſitiones Michaelis Baji, quarum 35. erat: *Omne, quod agit peccator, aut ſervus peccati, peccatum eſt.* Et 38. *Omnis amor creaturæ rationalis eſt vitioſa cupiditas, quæ à Joanne prohibetur, vel laudabilis charitas, quæ per Spiritum Sanctum in cordibus diffuſa Deus amatur.* Et prius reprobata fuerat à Concilio Conſtantienſi inter alios mores Joannis Hus, ſeſſ. 15. & Concil. Trident. ſeſſ. 6. can. 7. illis verbis: *Si quis dixerit opera omnia, quæ ante juſtificationem fiunt, quacumque ratione facta ſint verè eſſe peccata, &c. Anathema ſit.* Unde nullus Catholicorum (ſunt certè, quos modo adverſarios habemus,) id affirmavit. *Tertia:* præſentem difficultatem principaliter verſari circa neceſſitatem amoris Dei, ſicut ultimi finis dilecti propter ſe ſuper omnia. Tum quia Adverſariorum intentio in hunc collimat, quamvis non ſemper eam diſertè explicent, utentes non impropriè vocabulo amoris juſtitiæ propter ſe. Tum quia nos non negamus alios amores inferiores, vel concomitantes attritionem, vel in ea imbibitos, ut ſunt amor ſui honeſtus, amor ſpei, amor etiam ipſius juſtitiæ: idque convincitur ex intentione, qua omnes pœnitentes ad Pœnitentiæ Sacramentum communiter accedunt: ſi enim ab eis inquiramus ad quid venient? cuncti reſpondebunt, ut juſtificemur, ut conſequamur amicitiam Dei, ut per ejus miſericordiam eruamur ab æterna damnatione. Trahit igitur eos aliquis bonus amor conjunctus, aut innexus attritioni; licet hæc ex metu inferni primitus oriretur. Adverſarii autem alium perfectiorem expoſcunt, qui elevetur ſupra omne bonum proprium; qua de cauſa non contenti attritione ſola exigunt contritionem, & pro ea pugnant. Et de hoc eſt inter nos controverſia, nec illa principaliter reſpicit ad ſufficientiam attritionis in ratione partis Sacramenti; ſed magis ad ejus ſufficientiam in ratione diſpoſitionis ultimæ cum Sacramento ad iſtius effectum, juſtificationem videlicet peccatoris. His convenienter prælibatis, in quibus convenire oportet.

Propoſit. Baji damnat. — Conc. Trident. — *3. ſuppoſ.*

40 *Argum. 1.* Arguitur primo pro relata ſententia: quia nullius Sacramenti ſuſceptio ſine amore charitatis poteſt homini prodeſſe: ergo nec Sacramentum Pœnitentiæ; atque ideò, ut iſtud fructuoſum ſit, non ſufficit ſola attritio ex timore gehennæ, ſed neceſſarius eſt charitatis amor, aut contritio ex eo procedens. Utraque conſequentia legitimè infertur ex antecedenti. Illud autem ſuadetur *primò*: quia homo tenetur omnes ſuas actiones referre in Deum ultimum finem, quod pertinet ad amorem charitatis, juxta illud Apoſt. 1. ad Corinth. 10. *Sive manducatis, ſive bibitis, ſive aliud quid facitis, omnia in Dei gloriam facite.* Unde D. Auguſt. lib. 2. de Civit. cap. 13. ait: *Quidquid in uſu temporabiliter facimus, æternorum adipiſcendorum amore faciamus; per iſta tranſeuntes, illis inhærentes.* Ergo uſus, aut ſuſceptio Sacramentorum abſque amore charitatis non prodeſt. *Secundò*, quia homo debet Deum continuo diligere, ut conſtat ex illo Deuteronomio 6. *Diliges Dominum tuum ex toto corde tuo.* Ubi, ut inquit D. Auguſtin. lib. 1. de Doctrina Chriſtiana cap. 22. *Nullam vitæ noſtræ partem relinquit, quæ vacare debeat, & quaſi locum dare, ut alia velit frui:* Ergo dum homo Deum non amat, peccat, & inutilem ſibi facit Sacramenti ſuſceptionem. *Tertiò*, quia homo conditus, & reparatus fuit à Deo, ut ipſum diligeret: ergo dum iſtud non exequitur, deficit à proprio fine, & peccat. Unde D. Auguſtin. lib. 3. de doctrina Chriſt. cap. 10. ait: *Miſer omnium eſt, qui charitatem non habet. Ad charitatem redire debet, qui ab amandi officio defecit.* Et in tract. 7. in Joan. *Deus non præcipit, niſi charitatem, nec culpat, niſi cupiditatem.* Quæ procedere etiam, & verificari debent in ſuſceptione Sacramentorum; cum nullum in ea rationabile occurrat exceptionis, vel diſpenſationis motivum. *Quartò*, quia S. Paulus 1. ad Corinth. 13. recenſet opera ex genere ſuo excellentiſſima: & tamen diſertè affirmat ea ſine charitate nihil prodeſſe. *Si linguis*, inquit, *hominum loquar, & Angelorum, charitatem autem non habeam, factus ſum, velut æs ſonans; aut cymbalum tinniens. Et ſi habuero prophetiam, & noverim myſteria omnia, & omnem ſcientiam, & ſi habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero nihil ſum. Et, ſi diſtribuero in pauperes omnes facultates meas; & ſi tradidero corpus meum, ita, ut ardeam; charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt.* Si ergo opera tam ſublimia ſine charitate non proſunt, nec valent ad æternam ſalutem; minus prodeſſe poteſt ſola attritio ſine amore charitatis, licèt Sacramento adjuncta. Plures alias probationes ejuſdem antecedentis omittimus, quibus idem argumentum continuari poſſet, nam ſunt ejuſdem rationis.

Apoſt. ad Corinth. 10. — D. Aug. — Deut. 6. — D. Aug. — D. Aug. — Paul. 1. ad Corinth. 13.

Redarguitur. Sed antequam illi occurramus, regeramus ipſum in opponentes, inquirendo (ut quid eo intendant, ſciamus) quid ſignificent nomine charitatis, vel amoris charitatis? Si dicant ſe non intendere, quod ultra attritionem requiratur ad Sacramenti fructum ille charitatis amor perfectus, qui attingit Deum ultimum ſupernaturalem finem, præferendo ipſum efficaciter omnibus; ſed alium amorem minus perfectum: planè convincuntur inconſequenter procedere, & nihil iſto argumento probare; quia omnia teſtimonia tam Scripturæ, quàm D. Auguſtini, quibus ad ſuadendum antecedens utuntur, agunt de charitate, ejuſque amore perfectis, ſive reſpicientibus Deum ultimum finem ſuper omnia dilectum, & applicari non debent, nec valent alteri imperfectiori affectioni, ut ea perpendenti conſtabit. Si autem dicant ſe intendere perfectum charitatis amorem immediatè deſcriptum; vehementiori impugnatione urgendi ſunt. Tum quia talis actus eſt incompoſſibilis cum peccato mortali: & ſic antecedenter ad receptionem Sacramenti Pœnitentiæ fiet ſemper, & indiſpenſabiliter peccatoris juſtificatio; nunquamque iſtud Sacramentum communicabit primam gratiam, ac ſubinde nec erit Sacramentum mortuorum. Et in quodcumque latus Adverſarii ſe vertant, nequeunt ab iſtis, aliiſque abſurdis expediri, quæ fuſius expenſa reliquimus §. 2. Tum etiam, quia, ſi ita res ſe habet, idque probationes, quibus illi utuntur; evincunt teneri, ſcilicet, hominem ad amorem perfectum charitatis in cunctis, quæ agit: planè ſequitur ipſum peccare in omnibus, in quibus ſine tali amore procedit: & conſequenter peccatorem, qui eum amorem non habet peccare in omnibus operibus ſuis. Hoc autem conſequens reprobatum eſt ab Eccleſia, & inter Catholicos nequit admitti, ut præmiſimus num. præced. Iſtorum ergo argumentum, cum quibus agimus, vel nihil probat, vel ultra debitum probat.

Reſpondetur ad argument. Ad quod reſpondetur negando antecedens. Et ad *primam* ejus probationem patet ex dictis Tract. 14. de Gratia, diſp. 2. num. 72. & Tract. 16. de Merito diſp. 4. dub. 5. & 6. illo præcepto, aut verbis Apoſtoli ſolum obligari hominem ad referendum omnes ſuos actus in Deum relatione in cauſa, quatenus initio uſus rationis tenetur deliberare de ſe ipſo in ordine ad ultimum finem, & elicere actum charitatis, quo ſe, & omnia ſua refert in Deum ultimum finem. Qui actus, dum non retractatur, influit virtualiter in omnibus actibus honeſtis per totam vitam exercendis. Sed tale præceptum non afficit, nec importat immediatè ipſos actus, nec relationem, aut ordinem charitatis, illos informantem. Unde quod aliquando careant tali reſpectu, non eſt carentia circumſtantiæ debitæ, nec circumſtantia prava ipſos deturpans: ſed præcisè ſupponit omiſſionem talis converſionis tempore debito,

Digitized by Google

debito, aut actum peccaminoſum, qui illam poſtea retractaverit, fuſius locis relatis explicuimus. Nec aliud docet D. Auguſtinus Apoſtolo adjunctus, quam prædictum ordinem, ſaltem virtualem, vel in cauſa noſtrarum operationum ad Deum finem ultimum. Ad *ſecundam* dicimus; probare, ſi quid valet, peccare hominem in cunctis actibus, in quibus Deum ex charitate non diligit: quæ eſt propoſitio Michaelis Baji condemnata ab Eccleſia, ut num. antecedenti vidimus. Diluitur autem ea probatio, ſicut & prima, nempe non obligari hominem ſemper in ſe, aut in ſingulis actibus; ſed ſolum in cauſa, & prima deliberatione erga finem ultimum. Quod alii, aliter explicant, dicendo, præceptum diligendi Deum eſſe per ſe primo affirmativum, & per ſe ſecundo negativum, & quatenus affirmativum obligare aliquando, ſed non in omnibus actibus: non enim ſingulis momentis, & in ſingulis actibus obligamur ad formalem Dei amorem; alias ab exercitiis aliis ſemper impediremur, & niſi Deum amando ſemper peccaremus. Quatenus vero negativum, obligat ſemper, id eſt, ad non agendum aliquid contra illum amorem, & charitatis finem. Eodem ferè modo diſſolvitur *tertia*, nam licet creati, & reparati fuerimus ad diligendum Deum; non obligamur tamen poſitivè ad continuum, & formalem ejus amorem: quia pro ſalvando prædicto fine, ſufficit reſpectus virtualis, & in cauſa, & quod ipſum aliquando diligamus, & numquam operemur contra illum. Nec amplius premit D. Auguſtinus, quamvis exhortetur illis, & aliis elogiis ad frequentius amoris Dei exercitium, quantum humana fragilitas fert. Non magis evincit *quarta* probatio: nam Apoſtolus ibi agit non tam de amore, quam de ipſo habitu charitatis: opera enim, quæ recenſet, ſunt à charitate imperativè, & ex parte ultimi finis ex vi primi actus, ſeu converſionis, ſed ſunt ab aliis virtutibus elicitivè: eſt enim charitas patiens, media virtute pœnitentiæ, ſuſtinens, media virtute fortitudinis, & ſic de aliis. Meritoque affirmat Apoſtolus alia opera, licet egregia; ſine charitate non proficere, quia non conſequuntur finem ultimum, ſine illa, & ſine gratia ſanctificante, cui illa neceſſario conjungitur. Hacque de cauſa, nec attritio cum Sacramento ſine charitate prodeſſet. Sed prodeſt de facto: quia cum Sacramento diſponit ultimo ad juſtificationem ex merito, & ordinatione Chriſti; & cum Sacramento, & tanquam vera ejus pars gratiam ſanctificantem, & habitum charitatis producit: in quo valde eminet ſupra multos diverſarum virtutum actus, alias ſatis egregios, ſed qui ea efficacitate carent; cum Chriſtus illos non deſtinaverit ad rationem, vel partis hujus Sacramenti, vel diſpoſitionis ultimæ ad ejus effectum; ſicut ordinavit attritionem, licet minus ex ſe perfectam.

Argum. 2. 41 Arguitur ſecundo: nam cum peccatum mortale ſit mors animæ, nullus intra, vel extra Sacramentum juſtificari valet abſque tranſitu illius mortis ad vitam ſpiritualem; ſed nullus abſque charitate transfertur de morte ad vitam: ergo homo nequit in Sacramento Pœnitentiæ juſtificari abſque charitate: atque ideo ſola attritio ex metu inferni cum Sacramento non ſufficit ad peccatoris juſtificationem. Utraque conſequentia patet ex præmiſſis. Majorem, quæ communiter recipitur, docet ſpecialiter D. Auguſt. in Pſal. 118. can. 10. *Terrenis adhærere mors animæ eſt.* Tract. 19. in Joan. *Sicut anima eſt vita corporis, ita vita animæ eſt Deus.* Et alibi frequenter. Minor autem probatur: nam 1. Joan. 3. dicitur, *Qui non diligit, manet in morte.* Et rurſus, *Omnis qui non eſt juſtus, non eſt ex Deo, & qui non diligit fratrem ſuum.* Ergo tranſitus in ſpiritualibus de morte ad vitam fieri nequit, ſine charitate. Et ſic apertè docet V. Beda ad locum immediate relatum dicens: *Baptiſmatis, & fidei myſterium illis ſolummodo prodeſt, illos de morte trahit ad vitam, qui ſincera mente diligunt fratres.*

D. Aug.

1. Joan. 3.

V. Beda.

Confirmatio. Confirmatur: quia ſolis in Deum converſis confert ipſe remiſſionem peccatorum; ſed non poteſt dari converſio, ſine charitate: ergo nec remiſſio peccatorum. Major conſtat ex Scriptura: nam Iſai. 6. dicitur, *Si converſus fueris, & ingemueris, ſalvus eris.* Et Zachar. 1. *Convertimini ad me, & ego convertar ad vos.* Minor etiam ſuadetur: quia converſio pro peccatorum remiſſione requiſita non eſt ſolius operis externi, ſed cordis, juxta illud Joel. 2. *Convertimini ad me in toto corde veſtro... Scindite corda veſtra, & non veſtimenta veſtra.* Converſio autem cordis fieri nequit abſque immutatione cordis ſe transferentis de amore proprio ad amorem Dei ex charitate. Unde D. Bernard. ſerm. 2. in cel. Jejunii ait: *Quatuor ſunt cordis noſtri affectus; amor, & timor, gaudium, & triſtitia, & hi ſunt convertendi.*

Iſai. 6.

Zachar. 1.

Joel. 2.

D. Bernar.

Reſpondetur hoc argumentum, & confirmationem paralogizare non diſtinguendo inter id, quod vel ad valorem, vel ad fructum Sacramenti requiritur per modum partis, vel diſpoſitionis; & illud quod excludit peccata, juſtificatque per modum formæ. Illud ultimum confitemur, & ſupponimus præſtari per gratiam ſanctificantem inhærentem, ut ſtatuimus ſuo loco, nempe Tract. 15. de Juſtificat. diſp. 2. dub. 1. cui gratiæ indivulsè adeſt charitas, ſive ſit idem realiter cum gratia, ut quidam cenſent, ſive diſtinguatur realiter ab illa, ut cum communi ſententia docuimus Tract. 14. de gratia, diſp. 4. dub. 5. in quo ſenſu pervium eſt non remitti peccata, nec peccatorem juſtificari abſque gratia, & charitate: ſicut manifeſtum eſt non dari illos formales effectus abſque forma, quę illos communicet. Sed cum gratia in Sacramento Pœnitentiæ producta ſupponat aliquem pœnitentis actum, nempè dolorem, qui, ut pars Sacramenti illam efficiat; & per modum diſpoſitionis ad ipſam præparet: de hoc doloris actu eſt controverſia, an debeat eſſe amor charitatis, ſive contritio illi innitens, an vero ſufficiat ſola attritio ex timore gehennæ orta? Negant hoc ultimum Adverſarii; quia ad juſtificationem, ad converſionem, ad vitæ ſpiritualis reparationem neceſſaria eſt charitas, ut non negamus in ſenſu immediatè præmiſſo. Aliud tamen eſt charitas, aliud amor charitatis. Et cum hujus neceſſitatem deberent probare; divertunt ad habitum, de quo non diſputamus, in idque expendunt Scripturæ, & Patrum divitias, quas reveremur: ſed nihil planè concludunt, cum de re non ſint, quam verſamus.

42 Unde ad argumentum poteſt reſponderi admittendo præmiſſas, & primum conſequens, atque diſtinguendo ſecundum, illudque concedendo intellectum de inſufficientia attritionis per modum formæ: ſed negari debet, ſi intelligatur de inſufficientia ejus ad conceptum partis Sacramenti, & ad rationem diſpoſitionis ultimæ intra Sacramentum pro ejus effectu: oppoſitum enim ſatis conſtat ex hactenus dictis. Nec amplius evincunt teſtimonia, quæ expenduntur in ſuadendo præmiſſas: Pro quorum legitimo ſenſu obſervandum eſt duas diſtingui in naturalibus vitas: unam totius ſuppoſiti, aliam potentiarum ejus: unam in actu primo per formam, aliam in actu ſecundo per operationes: illam ſubſtantialem, & ſimpliciter talem, hanc accidentalem, & ſecundum quid. Et cum analogia ad naturalia duplex etiam vita in ſupernaturalibus diſtinguenda eſt juxta argumenti intentionem: nam alia eſt vita primaria, & quaſi ſubſtantialis, & in actu primo, quam gratia ſanctificans tribuens primum eſſe ſupernaturale communicat: alia vero eſt ſecundaria, & per operationem; & quia hæc principaliter conſiſtit in amore charitatis, illi propterea ſpecialiter vita in actu ſecundo tribuitur. Unde juxta prædictam analogiam ſicut mors corporis non conſiſtit in ceſſatione ab operatione, ſed in ſeparatione, aut privatione animæ informantis: ita in ſpiritualibus mors animæ non conſiſtit in carentia alicujus operationis, ſed in excluſione, aut privatione gratię ſanctificantis. Et conſequenter ſicut ad hoc, ut corpus mortuum redeat ad vitam, debet animam induere: ita ut anima tranſeat ad vitam, debet gratia ſanctificante informari. Hæc autem ſignificari ſolet voce charitatis, non quidem actualis, quæ cum actibus tranſit, ſed habitualis, quæ vel eſt ipſa gratia, vel illam inſeparabiliter comitatur. Qua acceptione utitur frequentiſſimè D. Aug. ſicut lib. de natura, & gratia, cap. 42. ubi ait: *Charitas eſt veriſſima, pleniſſima, perfectiſſimaque juſtitia.* Et cap. ult. *Charitas inchoata, inchoata juſtitia eſt: charitas perfecta, perfecta juſtitia eſt: charitas magna, juſtitia magna eſt. Ipſa eſt gratia Dei per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum.* Ex quibus ſatis patet ad omnia teſtimonia. Sed addendum eſt V. Bedam ſolum intendere, quod in ſuſceptione Baptiſmi impeditur ejus fructus, ubi adeſt odium in fratres, ſicut & aliud quodlibet peccatum grave, minimè vero quod ad ejus fructum, minuſque ad valorem prærequiratur dilectio proximi ex charitate: quia eſt Sacramentum mortuorum ordinatum ad regenerandum ipſos in vitam ſpiritualem; atque ideo in eis non ſupponit per ſe vitam gratiæ medio amore charitatis inductæ.

Ad arg. reſpondetur.

Obſervatio.

D. Aug.

Idem.

Confirmatio eodem ferè modo diluitur: nam converſio perfecta, & in termino fit formaliter per gratiam ſanctificantem, quæ vel eſt charitas habitualis, vel ab ea non ſeparatur. Quod poteſt magis explicari diſtinguendo duas pecca- *Confirmationis ſatisfactio.*

Digitized by Google

peccatoris converſiones: unam conſummatam, & formalem; aliam vialem, & diſpoſitivam. Prima importat internam peccatoris renovationem per voluntariam gratiæ, & donorum ſupernaturalium ſuſceptionem, ut deſcribit Concil. Trident. ſeſs. 6. cap. 7. Secunda conſiſtit in actibus, quibus homo extra, vel intra Sacramentum præparatur ad ſuſcipiendum gratiam. Converſio igitur in priori ſenſu eſt ipſa intranſitive gratia, & peccatorum remiſſio; ſive enim hæc dicatur, ſive non dicatur diſtinctum beneficium à gratia; hujus tamen infuſio ſemper ſecum affert remiſſionem peccatorum, ſi in ſubjecto ſupponuntur. In poſteriori autem ſenſu, diſtinguitur à peccatorum remiſſione per gratiam ſanctificantem; & conſiſtit in actibus ad eam diſponentibus, ex parte quorum non ſe tenet charitas habitualis, vel actualis: alias per eam ſupponerentur peccata remiſſa, quippè quæ eſt illis inconjungibilis. Unde patet, quod pro remiſſione peccatorum non petit Deus à nobis converſionem conſummatam, & in termino per gratiam; ſed vialem, & diſpoſitivam per actus. Et pro hac ſufficit attritio cum Sacramento, & non requiritur indiſpenſabiliter charitatis amor, qui tempore, vel natura illam remiſſionem præcedat; quamvis nec repugnet, quod adſit in inſtanti juſtificationis cum gratia. Sed nec tunc concurret ut pars Sacramenti efficienter influentis; cum non ſe teneat ex parte ejus, ſed magis ex parte affectus, ſicut & ipſa gratia, à qua dependet, vel eſſentialiter, ut diximus num. 13. & aliis locis ibi relatis, vel ſaltem connaturaliter, ut ejus dignitas, & vis meritoria expoſcit.

Argum. 3.

43 Arguitur tertio: nam dolor, qui cum Sacramento Pœnitentiæ diſponit ad gratiam, debet eſſe ſupernaturalis: ſed talis non eſt attritio concepta ex timore inferni: ergo hujuſmodi attritio nec cum Sacramento poteſt ad gratiam diſponere. Probatur minor: tum quia licet pœna inferni proponatur per fidem; tamen eſt objectum naturale; cum aliud non ſit, quam naturalis conſtitutionis corporis alteratio, quam conſtitutionem, ſive integritatem, ſicut quilibet homo naturaliter amat, ſic etiam poteſt naturaliter odiſſe, & refugere alterationem contrariam: ergo attritio hanc pœnam reſpiciens eſt naturalis. Tum etiam, quia omne donum ſupernaturale datur nobis ex gratia Chriſti: hæc autem conſiſtit in inſpiratione cœleſtis delectationis, qua dulcedine perfuſus amor operatur bonum non formidine pœnæ, ſed amore juſtitiæ: ergo cum attritio ex metu gehennę non ſit hujuſmodi; convincitur non eſſe actum ſupernaturalem. Tum denique quia nullus affectus ſupernaturalis poteſt eſſe peccaminoſus, alioquin peccatum eſſet à Deo ſpeciali auctore: ſed attritio ex metu inferni ſolet eſſe peccaminoſa, cum ultimo ſiſtit in amore proprio, quemadmodum in peccatore contingit, qui bonum proprium reſpicit, ut ultimum finem: ergo talis attritio nequit eſſe ſupernaturalis.

Reſpondetur.

Reſpondetur negando minorem, cujus oppoſitum ſatis conſtat ex dictis n. 7. & 19. & locis ibi relatis, ex quibus habemus, quod licet ſit poſſibilis aliqua attritio naturalis, poſſibilis tamen etiam eſt aliqua ſupernaturalis, & talis debet eſſe, quæcumque conducit ad ſalutem. Nam ut ſtatuit Concil. Arauſican. 2. can. 6. *Heretico fallitur ſpiritu, qui dicit per naturæ vigorem, bonum aliquod, quod ad ſalutem pertinet vitæ æternæ, cogitare, ut expedit, aut eligere nos poſſe abſque illuminatione, & inſpiratione Spiritus Sancti.* Porro aliquam attritionem conceptam ex metu gehennæ conducere ad ſalutem certa fide tenendum eſt, ut ſatis conſtat ex dictis §. anteced. contra Lutheranos. Modo ſufficiat reproducere verba ſæpius allegata ex Concil. Trid. ſeſs. 14. cap. 4. *Illam vero contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum metu communiter concipitur, ſi voluntatem peccandi excludat, cum ſpe veniæ, declarat non ſolum non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, verum etiam donum eſſe, & Spiritus Sancti impulſum, non adhuc inhabitantis, ſed tantum moventis, quo pœnitens adjutus viam ſibi ad juſtitiam parat.* Cui doctrinæ reſpondet can. 5. ejuſdem ſeſſ. anathematizans oppoſitum aſſerentes. Ad primam autem minoris probationem reſpondetur; quod licet voluntas poſſit naturaliter refugere pœnas inferni fide creditas; nihilominus poteſt etiam illas timere timore ſupernaturali: præſertim cum illarum præcipuæ non ſint naturales, aut in ſola alteratione naturalis conſtitutionis conſiſtant, ſed totum naturalem ordinem excedant, uti eſt alligatio ſpirituum, & æterna corporum combuſtio ſine conſumptione, & alia plurima noſtrum captum excedentia: Cur ergo circa hæc non erit ſupernaturalis timor; & attritio ejuſdem rationis: Et quare dicetur Deum non poſſe immittere hunc ſupernaturaliter timorem, qui poſſet ipſum vel erga naturalia inferre? Ad ſecundam reſpondetur gratiam Chriſti non conſiſtere in ſola victrica delectatione, ut falſo opponit arguens; ſed amplecti etiam timorem pœnæ, & omnem motum conducentem ad ſalutem. Unde D. Aug. lib. de Catechizand. rud. cap. 5. ait: *Rariſſimè accidit, imò vero nunquam, ut quiſquam veniat volens fieri Chriſtianus, qui non ſit aliquo Dei timore perculſus.* Recolantur, quæ ex Scriptura, & Patribus expendimus n. 33. & 34. pro prædicto timore. Ad tertiam negamus minorem; Et illi inſerta probatio, ſi quid ſuaderet, evinceret actus fidei, & ſpei, & omnes elicitos à peccatore eſſe peccata: quod dicere hæreticum eſt.

Concil. Arauſ.

Conc. Trident.

D. Aug.

4. Argument.

44 Arguitur quarto: quia ſolus ille actus poteſt eſſe ultima cum Sacramento Pœnitentiæ diſpoſitio ad ſuſcipiendum ejus effectum, qui excludit voluntatem peccandi; ſed ſola attritio concepta ex timore gehennæ non excludit voluntatem peccandi: ergo talis attritio, Sacramento etiam juncta, nequit eſſe ultima diſpoſitio ad effectum Sacramenti. Cetera conſtant: Et minor ſuadetur: tum ex D. Aug. qui frequenter docet timorem pœnæ cohibere hominem, ne faciat malum, ſed non voluntatem male faciendi, ſi abſque pœna poſſet. Unde tract. 9. in Joan. peccatorem timentem, & propter timorem abſtinentem à peccato, comparat adulteræ habenti intentionem adulterandi, à quo abſtinet, ne occidatur à marito. Et ſerm. 19. de verbis Apoſt. cap. 9. comparat lupo venienti, ut oves rapiat, ſed recedendi abſque præda ob metum paſtorum, & canum: raperet enim (& hunc appetitum conſervat) ſi poſſet. Tum etiam, quia juxta communem Philoſophorum doctrinam; quæ ex timore fiunt, ſunt involuntaria ſaltem ſecundum quid, & quaſi conditionate: explicanturque hoc affectu, Nollem hoc facere, ſi iſtud malum, ſi iſtud periculum non urgeret: & oppoſitum facerem, ſi periculum tolleretur: ergo actus ex timore procedens, ut eſt attritio, nequit excludere voluntatem peccandi. Et totus diſcurſus deſumitur ex eodem D. Auguſt. lib. 3. ad Bonifac. cap. 3. ubi ait: *Sic autem præcepta, qui facit, procul dubio invitus facit, ac per hoc in animo non facit; vellet enim omnino non facere, ſi ſecundum ea, quæ cupit, & metuit, permitteretur impunè. Ac per hoc in ipſa voluntate intus eſt reus, ubi ipſe, qui præcipit, inſpicit Deus.*

D. Aug.

Confirmatur.

Confirmatur primo, quia timor ſervilis non excludit voluntatem peccandi; ſed attritio eſt timor ſervilis: ergo attritio non excludit voluntatem peccandi. Minor, & conſequentia patent. Major autem eſt D. Auguſt. conc. 25. in Pſ. 118. ubi ait: *Timor iſte, quo non amatur juſtitia, ſed timetur pœna, ſervilis eſt, quia carnalis eſt: & ideo non crucifigit carnem. Vivit enim peccandi voluntas, quæ tunc apparet in opere, quando ſperatur impunitas. Cum vero pœna creditur ſecutura, latenter vivit, vivit tamen: mallet enim licere, & dolet non licere, quod lex vetat: quia non ſpiritualiter delectatur ejus bono, ſed carnaliter metuit malum, quod minatur.* Et hujus generis ſententiæ occurrunt frequentiſſimè in S. Doctore, & ſine termino congeruntur ab opponentibus.

D. Aug.

Confirmatur 2.

Confirmatur ſecundo: quoniam ubi non extinguitur deſiderium peccandi, ibi adeſt actualis peccandi voluntas; ſed ad extinguendum deſiderium peccandi requiritur bona voluntas per charitatem directa, & non ſufficit mali timor: ergo ubi non occurrit, niſi attritio, quæ ex illo timore concipitur, adhuc perſeverat actualis voluntas peccandi. Minor, in quo poterat eſſe difficultas, probatur ex D. Auguſt. lib. 2. contra adverſ. legis, & Prophet. cap. 7. ubi ait: *Prohibitio peccati, quod eſt lex, auget profecto deſiderium peccandi: quod non extinguitur, niſi contrario deſiderio rectè faciendi, ubi fides per dilectionem operatur.*

D. Aug.

Confirmatur 3.

Confirmatur tertio: quia excludere actualem voluntatem peccandi, eſt hominem retrahere à peccato; ſed ſola charitas retrahit hominem à peccato; non autem timor pęnæ: ergo hic timor non excludit voluntatem peccandi, atque ideo nec attritio ex tali timore procedens. Cetera conſtant. Et minor probatur ex D. Bernard. epiſt. 11. ad Guidon. Priorem Carthuſ. ubi ait: *Quare, puto, de illa* (ſcilicet charitate) *dictum, lex Domini immaculata convertens animas, quod ſola videlicet ſit, quæ ab amore ſui, & mundi avertere poſſit animum, & in Deum dirigere: nec timor, quippè, nec amor privatus convertit animam. Mutant interdum vultum, vel actum; affectum nunquam.* Et hujus rationem indicat ſubdens: *Quidquid propter aliud amare videris, id planè amas, quo amoris finis pertendit.* Fuga autem

D. Bernar.

pecca-

Digitized by Google

peccati propter pœnam habet pro fine bonum proprium: atque ideo nec ab illo, nec à peccato hominem retrahere valet.

Confirmatur 4.

Confirmatur quarto: quia nihil tollitur niſi per ſuum contrarium; ſed fuga à peccato propter timorem pœnæ non contrariatur actuali voluntati peccati propter ſe, aut ſecundum ſe: ergo fuga peccati propter pœnam, qualem fugam importat attritio, non tollit actualem voluntatem peccandi propter ſe, aut ſecundum ſe. Minor conſtat: quia optimè cohæret odium alicujus in tali circumſtantia, & attentis omnibus, cum amore ejuſdem ſecundum ſe, & præſcindendo à circumſtantiis occurrentibus: ſicut nautæ diſplicet retentio mercis in circumſtantia naufragii, & placet merces ſecundum ſe: & Deus, qui attentis omnibus excludit aliquos à Regno voluntate conſequenti; tamen vult voluntate antecedenti ſalutem omnium ſecundum ſe: pari igitur ratione componi valet, quod homo refugiat peccatum ſub circumſtantia pœnæ imminentis; & tamen conſervet voluntatem ad illum ſecundum ſe.

Diſſolvitur argumentum.

45 Ad hoc argumentum cum omnibus ſuis confirmationibus, cui multum, & pluſquam pars erat, deferunt adverſarii, reſpondere generaliter poſſemus, rejiciendum eſſe à præſenti controverſia, quia ad illam non pertinet, ſed impugnat, quod in ea ſupponitur, nempè dari aliquam attritionem, quæ omnem actualem peccandi voluntatem excludat de hac enim ſola attritione affirmamus, quod conjuncta Sacramento Pœnitentiæ eſt ultima, & ſufficiens diſpoſitio ad pœnitentis juſtificationem. Et, ſi id non ſupponatur, nullus occurret Adverſariis, quem ſuis argumentis oppugnent: palam, quippè concedimus attritionem voluntati peccandi conjunctam, aut conjungibilem non eſſe diſpoſitionem ſufficientem ultimam ad gratiam juſtificationis intra, vel extra Sacramentum. Sed eam ſuppoſitionem eſſe certiſſimam, & ab omnibus Catholicis admittendam (ne videamur circa iſtud pugnam refugere, vel ab hac parte timere) probatur efficaciter ex Conc. Trid. ſeſſ. 14. cap. 4. ubi docet; contritionem imperfectam, quæ *attritio* dicitur, *Si voluntatem peccandi excludat, &c. eſſe donum Dei, & Spiritus Sancti impulſum*. Verba formalia proximè dedimus n. 43. Loqui autem Concilium de attritione pura, ſive non includente amorem charitatis, conſtat evidenter: tum; quia loquitur de attritione, ſive dolore imperfecto proveniente ex metu gehennæ, ut condiſtinguitur à contritione, ſive dolore perfecto proveniente ex amore charitatis, de qua egerat immediatè. Tum quia ſermonem expreſsè facit de illo dolore, qui eſt à Spiritu Sancto nondum inhabitante, & qui non habet adjunctam juſtificationem, ſed ad eam conſequendam diſponit: quæ prædicata ſoli attritioni, ſive dolori imperfecto ex timore pœnæ orto adaptari queunt: contritio enim, ſive dolor perfectus ex amore proveniens donum eſt Spiritus Sancti jam inhabitantis, & ita diſponit ad gratiam, quod illam infallibiliter annexam habet etiam extra Sacramentum, licet non abſque ejus voto, ut proximè docuerat Concilium. Tum denique: quia illa doctrina, & declaratio dirigitur contra Lutherum, & ſequaces, qui non impugnabant contritionem, ſive dolorem peccatorum ortum ex amore Dei; ſed attritionem, & dolorem imperfectum ortum ex timore gehennæ. Porro Concilium manifeſtè ſupponit hunc imperfectum dolorem aliquando excludere voluntatem peccandi, *Si voluntatem*, inquit, *peccandi excludat*: Et non loquitur de excluſione peccati habitualis, in quo præexiſtit peccator, quod per gratiam juſtificationis formaliter expellitur, ſed Concilium agit de attritione, per quam Spiritus Sanctus nondum inhabitat, atque ideò nec ſuam gratiam in corde diffundit. Agit itaque de excluſione peccati actualis, ſive voluntatis actualis peccandi: Cumque ejus declaratio ſit doctrinalis, & in materia adeò gravi; minimè limitanda eſt ad excluſionem hujus, aut alterius peccati actualis; ſed intelligi debet univerſaliter de omnium excluſione: præſertim, cum non ſit major ratio expellendi unum, quam alia, maximè ubi motivum illa deteſtandi eſt univerſale, & omnibus commune, ut conſtat eſſe pœnam inferni omnibus, & ſingulis imminentem. Dicere autem quod Concilium loquitur in ſenſu conditionato hipotheſis impoſſibilis, quod attritio excludat voluntatem peccandi: puerilis eſſet reſponſio, & Concilio non parum injurioſa: Quid enim indignius ejus gravitate, quam ubi agitur contra Lutherum impugnantem attritionem, quæ ex metu gehennæ *communiter concipitur*, atque ideò etiam ab omnibus in hoc ſenſu obvio apprehenditur; recurrat Concilium ad eventum impoſſibilem, illique elogia deferat ſub conditione ſimpliciter repugnante? Sic etiam poſſet dicere attritionem eſſe impulſum Spiritus Sancti, & diſponere ad gratiam juſtificationis, ſi procedat ab homine habente alas. Hæc non inſtructionem, & correctionem hæreticorum pararent, ſed irriſionem: nec ita ſacram ſynodum ſe geſſiſſe ullus Catholicorum debet admittere, ſed planè fateri ſuppoſuiſſe, admiſiſſeque Concilium poſſibilitatem alicujus attritionis, quæ voluntatem peccandi, ſive omne actuale peccatum excludat.

Concil. Trident. Auct.

Quæ aliundè etiam ſuaderi poteſt: nam datur aliqua attritio ſupernaturalis, quæ ſubinde eſt donum Dei, atque elicitur vi ſupernaturalis auxilii, ut ſatis conſtat ex hactenus dictis, & Adverſarii concedunt; ſed non eſt denegandum efficaciæ divinæ motionis, quod per timorem pœnæ poſſit à voluntate creata excludere omnem actualem affectum peccandi; cum in hoc nulla appareat contradictio: Ergo poſſibilis eſt aliqua attritio, quæ omne peccatum actuale expellat.

Confirmatur: nam concedentibus Adverſariis, quia peccatum exterius trahit ad gehennam, poſſibilis eſt timor gehennæ, quæ retrahat ab omni peccato externo; ſed voluntas peccandi trahit etiam ad gehennam: Ergo poſſibilis eſt gehennæ timor, qui contineat voluntatem à peccandi affectu, quandiu durat ipſe timor. Idque ſatis apertè docent Patres, & præſertim D. Aug. n. 34. relatus. Iſta vero ſufficiunt pro hac certa, & communi ſuppoſitione. Qua data, & non aliter procedit præſens inter Catholicos controverſia: atque in eodem ſenſu acceſſit ad Sedem Apoſtolicam, ut conſtat ex decreto Sanctæ Romanæ Inquiſitionis edito die 5. Maji, anno 1667. ubi dicitur: *Sanctiſſimus D. N. Alexander Papa VII. cum acceperit non ſine gravi* Alexand. Papa VII.
animi mærore, Scolaſticos quoſdam acrius, nec abſque fidelium ſcandalo inter ſe contendere, an illa attritio, quæ concipitur ex metu gehennæ excludens voluntatem peccandi, cum ſpe veniæ, ad impetrandam gratiam in Sacramento Pœnitentiæ, requirat inſuper aliquem actum dilectionis Dei, aſſerentibus quibuſdam, negantibus aliis, & invicem adverſam ſententiam cenſurantibus: Sanctitas ſua enixe cupiens vinculum pacis inter fideles ſervari, &c. Ecce ſubjectum, quod ſupponitur controverſiæ: *Attritio concepta ex metu gehennæ excludens voluntatem peccandi:* de qua, quidam affirmant, egere ulterius aliqua dilectione Dei ad impetrandum gratiam in Sacramento, negantibus ceteris. Unde liquet eos, qui modo, ut probant, non ſufficere ſolam attritionem, opponunt attritionem ſolam non poſſe excludere actualem voluntatem peccandi, deſtruere ſubjectum controverſiæ, & punctum difficultatis non attingere.

46 Sed ut ſit, videamus vires argumenti, & confirmationum, eis occurrendo. Ad illud reſpondetur negando minorem univerſaliter intellectam: nam datur aliqua attritio voluntatem peccandi excludens, ut conſtat ex immediatè dictis. Ad primam autem minoris probationem reſpondemus; D. Auguſt. ibi loqui de timente, qui fugam pœnæ ſibi proponit tanquam ultimum finem: quo proinde deficiente, committeret culpam, ad illamque ſaltem inefficaciter, & conditionatè afficitur: atque ideo peccat interius, licet ab externo peccato ſe cohibeat. Sed in attritione ſupernaturali, de qua agimus, aliter omnia ſe habent: nam per eam dolens, fide inſtructus, & à Deo motus firmiter credit graviſſimam gehennæ pœnam imminere ſibi non ſolum pro opere malo, ſed pro voluntate etiam illud faciendi: atque illius horrore perculſus tam ab opere, quàm ab illa voluntate ſe cohibet; atque ideo, & ſimpliciter à peccando, ut tradit ipſe D. Auguſtin. in D. Aug.
Pſalm. 127. ad illa verba: *Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur*, dicens: *Audiant hæc homines, & quia verè futura ſunt impiis, timent, & continent ſe à peccato. Habent timorem, & per timorem continent ſe à peccato.* Non dixit, ab opere tantum, ſed à peccato, quod tam opus, quàm peccandi voluntatem complectitur. Ad quod opus non eſt timentem reſpicere evaſionem pœnæ, ut finem ultimum; ſed ſufficit (& ſic fieri debet) illam attingere, ut finem proximum, non excludendo relationem ad Deum ultimum finem, ſed præſcindendo, & ibi negativè ſiſtendo, ut num. 38. explicuimus. Ad ſecundam probationem jam reſpondimus num. 37. in ſolut. ſecundæ confirmationis, non omnia, quæ ex timore fiunt, eſſe involuntaria: multa enim ſunt de ſe bona, & eligibilia independenter à timore: & ita planè eſt non peccare. Teſtimonium autem D. Auguſtini pro roboranda utraque probatione allatum non eſt ad rem, quia S. Doctor

eo loco

Digitized by Google

eo loco non agit de timore pęnæ honeſto, (quem nec Adverſarii audent expreſsè negare, ne annumerentur hæreticis à Concilio Tridentino condemnatis:) ſed loquitur de timore carnali eorum, qui obſervant præcepta cupiditate terrena, *ſola*, inquit, *quæ Deus pollicetur terrena promiſſa, ſectantes*. Qui ſubinde non ſervant ejus præcepta, niſi ex timore privationis bonorum temporalium; atque ideo timent, & vitant peccata timore duntaxat carnali, qui merito vocari poteſt mundanus, ineptuſque eſt, ut voluntatem ab omni peccaminoſo affectu cohibeat.

Ad confir. 1. reſpond. Ad primam confirmationem reſpondetur eodem modo negando majorem univerſaliter intellectam: datur enim aliquis timor ſervilis excludens voluntatem peccandi. Teſtimonium vero D. Auguſtini pro evincendo majorem inductam nihil valet, quia in eo loquitur determinatè de aliquo timore carnali, & turpi, ut ſe, aliaque hujus generis aſſerta declarans tradit in enarratione Pſal. 127. his verbis: *Aliqui propterea tantum timent, ne aliquid* *D.Auguſt.* *in terra mali patiantur, ne illis ægritudo accidat, ne damnum, ne orbitas, ne alicujus amiſſio chari, ne exilium, ne damnatio carceris, ne aliqua tribulatio. Propterea timent, & tremunt; adhuc timor iſte non eſt caſtus. Adhuc audi. Alius non in hac terra pati timet, ſed gehennam timet, unde terruit, & Dominus. Audiſti, ubi legeretur Evangelium, ubi vermis eorum non moriatur, & ignis eorum non extinguatur. Audiunt hæc homines, & quia verè futura ſunt impiis, timent, & continent ſe à peccato. Habent timorem, & per timorem continent ſe à peccato. Timent quidem, ſed non amant juſtitiam. Cum autem per timorem continent ſe à peccato, fit conſuetudo juſtitiæ, & incipit, quod durum erat, amari, & dulceſcit Deus, & jam incipit homo juſtè vivere propterea, non quia timet pęnas, ſed quia amat æternitatem.* Hæc omnia S. Doctor, quibus lucidius aliquid inveniri non valet ad recognoſcendum ejus mentem in aliis locis, in quibus timorem ſervilem cum interno peccandi affectu conjungit: loquitur enim de timore, non ſupernaturali, efficaci, & abſoluto, qualem modo defendimus; ſed de alio timore vel non efficaci, vel non orto ex ſupernaturali: ac generali motivo: quem concedimus non excludere voluntatem peccandi, nec eſſe cum Sacr. ſufficientem ad gratiam.

Ad 2. confirm. reſp. 47 Ad ſecundam confirmationem negamus majorem: quia diverſum eſt, & longè majus deſiderium peccandi eſſe extinctum; ac non habere actualem voluntatem peccandi: nam extinctio deſiderii, ſive appetitus ſupponit perfectam ſanitatem; ad non habendum autem voluntatem peccandi non requiritur ea ſanitas, ſed ſufficit voluntatem comprimi, & impediri, ne actum volendi exerceat: pro qua cohibitione optimus eſt timor pœnæ, ut explicat D. Auguſtin. in expoſit. Pſalm. 149. dicendo: *D.Auguſt.* *Ipſi tanquam in compedibus, & vinculis ferreis. Unde hoc? Ne progrederentur ad illicita, compedes acceperunt, compedes ſapientia, compedes verbi Dei. Quare ergo vincula ferrea, & non aurea? Ferrea ſunt, quandiu timent: ament, & aurea erunt. Sed prædicatur illis, & percutiuntur framea bis acuta: dicitur illis, quia eſt, qui ponat alios ad dexteram, alios ad ſiniſtram, ut dicat eis, qui à ſiniſtris ſunt. Ite in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo, & Angelis ejus. Nondum diligunt juſtitiam, ſed timent pęnam: & timendo pœnam jam acceperunt compedes, & in vinculis ferreis erudiuntur*, nimirum ad comprimendum voluntatem, ne currat ad illicita. Locus autem S. Doctoris, qui in hac confirmatione expenditur, non eſt ad rem, ut ex ipſa litera conſtat: ſolum enim docet requiri gratiam Chriſti ad ſervandam legem, & vitandum peccatum, cujus deſiderium ipſa legis prohibitione occaſionaliter acuitur: unde elucet gratia novi teſtamenti ſupra occidente literam veteris. Quæ ſunt veriſſima, ſed rem præſentem non attingentia: quia non deferimus attritioni vim excludendi actualem peccandi voluntatem independenter à gratia Chriſti, ſed cum illa: Cum qua etiam in veteri teſtamento timor pœnæ operabatur cohibitionem voluntatis à peccando, ut oſtendi valet in multis, & ſignatim in Manaſſe, prius ſceleſtiſſimo, qui (2. Paralip. cap. 33.) *Poſtquam coanguſtatus eſt, oravit Dominum Deum ſuum, & egit pœnitentiam valdè coram Deo patrum ſuorum.*

Ad tertiam. Ad tertiam negamus minorem quoad ſecundam partem: quia licet attritio ſola non eruat hominem à peccato habituali, ſive à ſtatu peccati; poteſt tamen retrahere à novo peccato, ſive voluntate illud committendi, ut conſtat ex dictis. Et D. Bernardus, cujus teſtimonio probatur minor, nihil tale docet, ſed potius oppoſitum, *D.Bernar.* & plurima congerit in laudem timoris, lib. *de modo bene vivendi ad ſororem*, ut cum ait, *ſoror venerabilis, bonum eſt nobis timere Deum, quia timor Domini expellit peccatum.* Rurſus. *O ſoror dilecta, nulla res nos ſic ab omni peccato cuſtodit immunes, ſicut timor inferni* (hic eſt ſervilis) *& amor Dei*. Et ſimiliter ſententias profert frequentiſſimè. In loco autem, qui objicitur, agit de converſione perfecta, qua homo avertitur à bono commutabili, & ordinatur ad Deum finem ultimum, ut ejus verba ſatis manifeſtant: quam converſionem non efficiunt per ſe timor, & amor privatus. Cum vero affirmat timore non mutari affectum, non loquitur de mutatione actuali; quippè manifeſtum eſt timorem per ſe ipſum variare actum: ſed agit de mutatione habituali, pro qua ſolus timor non ſufficit, ſed perfectior diſpoſitio, & forma requiritur. Et ſubjecta ex eodem probatio rem non evincit: nam bonum proprium, & carentia mali licitè amantur, poteſtque in eis ſiſtere affectus ſicut in fine ultimo negativè, ut liquet in actu ſpei theologicæ elicito à peccatore, & conſtat ex dictis num. 38.

48 Ad ultimam confirmationem reſpondetur deficere in multis, & nihil tandem concludere: nam major ſolum verificatur in excluſione directa unius contrarii, *Ad ultimam.* quæ eo ipſo debet fieri per ſuum contrarium: ſed indirecta excluſio poteſt fieri per alia plura, ſicut forma ſubſtantialis ligni poteſt indirectè expelli per introductionem caloris in ſummo: licet talis calor, & forma ſubſtantialis ligni non habeant directam contrarietatem. Et hoc pacto ingens timor pœnæ, efficaxque attritio inde orta inducunt abſentiam, ſive carentiam peccati actualis. Rurſus minor eſt falſa loquendo de contrarietate latius ſumpta, & qualis ſufficit ad indirectam excluſionem unius extremi præſente alio, ut conſtabit occurrendo probationi minoris, quæ conſiſtit in exemplis. Ad quæ reſpondetur reatum pęnæ æternæ, & hujus imminentiam convenire peccato gravi ſecundum ſe: licet enim non importent primarium conceptum malitiæ, ad illam tamen neceſſario conſequuntur: undè ille timor, qui ſufficit ad excludendum peccatum in circunſtantia pœnæ, ſufficit etiam ad expellendum illud ſecundum ſe; & odium voluntatis ad peccatum inducens pœnam eſt odium peccati ſecundum ſe; nequit enim fieri præciſio à prædicta obligatione. Merces autem de ſe non cauſant naufragium, & ideo odium projectionis earum in circunſtantia naufragii componitur cum amore illarum ſecundum ſe. Si vero merces eſſent de ſe cauſa naufragii; eo ipſo odium illarum imminente naufragio eſſet odium ipſarum abſolutè, nullo retento affectu ad merces ſecundum ſe. Et ſimiliter ſi omnium hominum ſalvatio eſſet ſecundum ſe impeditiva juſtitiæ erga peccatores, & miſericordiæ erga juſtos, Deus eadem nolitione, qua voluntate conſequenti excludit peccatores à regno, nollet voluntate antecedenti omnium hominum ſalutem. Sed quia ſalus hominum ſecundum ſe id non importat; propterea Deus, qui attentis aliquorum peccatis eos à regno repellit conſervat amorem ad ſalutem hominum conſideratam ſecundum ſe. Id vero nullatenus in præſenti materia ſalvatur: quia peccatum de ſe obligat ad pęnam, & ſub nulla præciſione poteſt terminare affectionem voluntatis abſolutam, vel conditionatam, efficacem, aut inefficacem quin eam deturpet, & peccaminoſam conſtituat, ſubjiciatque amantem gehænnæ ſupplicio: & conſequenter odium peccati actualis, ut infert ſui pęnam, ſive ex motivo fugiendi pęnam ei correſpondentem, etiam extenditur ad peccatum ſecundum ſe, atque ideo odium efficax peccati ſub illa priori ratione non permittit in voluntate actuale peccatum, cujuſmodi eſſet affectus ad peccatum ſecundum ſe, ſive in hypotheſi, quod non eſſet pęna peccati.

Quæ omnia evidentiora fiunt retorquendo hanc confirmationem in opponentes ſub eadem ferè forma: nam, *Retorquetur in adverſar.* licet dolor de peccato, ut eſt offenſa Dei, opponatur peccato, ut hanc offenſam importat; non tamen opponitur illi ſecundum ſe accepto, prout importat præciſè malitiam, & ab offenſa illata præſcindit: hæc enim eſt quaſi conceptus ſecundarius conſecutus ad priorem: ergo cum efficaci dolore peccati, ut eſt offenſa Dei (qualem importat contritio) ſtat actuale peccatum, ſive affectus voluntatis ad peccatum ſecundum ſe: quippè nihil niſi per ſuum contrarium excluditur. Quis non videat conſequentis abſurditatem? Et quid reſpondebunt illi? Nihil profecto ſolidius; quam conceptū malitiæ, & conceptum offenſæ, licet differetes, eſſe adeò connexos, ut ſimul vel conſervari, vel haberi debeant: & conſequenter, quod odium

Digitized by Google

efficax peccati ſub ratione offenſæ Dei deſtruit etiam illud ſub ratione malitiæ: atque ideo tale odium excludit à voluntate omne peccatum actuale, cujuſmodi foret affectus voluntatis ad peccatum ſecundum ſe, ſive præciſivè ab offenſa Dei. Idem itaque habeant reſponſum ad objecta: nam dolor efficax de peccato, ut infert pœnam æternam, (qualis eſt attritio) excludit omne peccatum actuale ſub hoc motivo, quod eſt omni peccato gravi commune: nullum namque eſt, quod inſeparabiliter non importet reatum, ſive obligationem paſſivam ad talem pœnam, & pro quo prædicta pœna non immineat. Unde talis dolor excludit neceſſario affectum ad peccatum ſecundum ſe: quia hic affectus eſt etiam peccatum grave, & comprehenditur ſub tali motivo: quin etiam comprehenditur peccatum ſecundum ſe, cum ſecundum ſe inferat infallibiliter reatum ad pœnam, ſicut eſſentia paſſionis. Eſt itaque tota illa diſtinctio, atque præciſio chimærica, & confirmatio illi innitens.

Arguitur 5. ex Conc. Trident.

49 Arguitur quinto ex Concilio Tridentino, quod adverſarii ſibi multum favere contendunt: nam ſeſs. 14. cap. 3. docet materiam Sacramenti Pœnitentiæ eſſe *contritionem*, illamque ex Dei inſtitutione requiri. Canone 4. damnat eos, qui negaverint *contritionem* eſſe pęnitentiæ partem. Cap. 6. ejuſdem ſeſſ. declarat eum, qui nullam habet *contritionem*, non verè abſolvi in hoc Sacramento. Conſtat autem attritionem eſſe actum ſpecie diſtinctum à contritione, & illa longè inferiorem: Ergo ex ſententia Concilii dici non poteſt, quod attritio ſola ad Sacramentum Pœnitentiæ ſufficiat.

Confirmatur 1.

Confirmatur primo: quia non minus eſt Sacramentum mortuorum baptiſmus, quam Pęnitentia; ſed juxta Concilium ad gratiam Baptiſmi requiritur pro diſpoſitione contritio: ergo etiam requiritur in Sacramento Pęnitentiæ. Minor probatur ex ſeſs. 6. cap. 6. ubi poſt relatos actus fidei, timoris, & ſpei, ſubdit Concilium, *Fidentes Deum ſibi propter Chriſtum propitium fore, illumque tanquam omnis juſtitiæ fontem diligere incipiunt; ac propterea moventur adverſus peccata per odium aliquod, & deteſtationem, hoc eſt per eam pœnitentiam, quam ante baptiſmum agi oportet: denique dum proponunt ſuſcipere baptiſmum, inchoare novam vitam, & ſervare divina mandata.* (Conc. Tr.) Odium autem, & peccati deteſtatio, quæ oriuntur ex dilectione Dei fontis juſtitiæ, eſt contritio, & dolor diverſus ab attritione, quæ ex ſolo metu pęnæ concipitur: Ergo ex mente Concilii dolor præmittendus ante ſuſceptionem Baptiſmi debet eſſe contritio.

Confirmatur 2.

Confirmatur ſecundo: nam major dolor requiritur ad Sacramentum Pęnitentiæ, quam ad baptiſmum; ſed pro baptiſmo requiritur dolor cum dilectione Dei ſaltem initiali: id enim ad minus probat teſtimonium Concilii Tridentini immediatè relatum, *Deum tanquam omnis juſtitiæ fontem diligere incipiunt*: (Conc. Tr.) ergo pro pęnitentia requiritur perfectior cum dolore dilectio, nempè amor charitatis. Major, quæ ſola reprobatione indiget; ſuadetur ex eodem Concilio ſeſ. 14. cap. 2. ubi ait: *Per baptiſmum Chriſtum induentes nova prorſus in illo efficimur creatura, plenam, & integram peccatorum omnium remiſſionem conſequentes: ad quam tamen novitatem, & integritatem per Sacramentum Pęnitentiæ ſine magnis noſtris fletibus, & laboribus, divina id exigente juſtitia pervenire nequaquam poſſumus, ut merito pœnitentia laborioſus quidam baptiſmus à Sanctis Patribus dictus fuerit.* (Idem.) Major ergo dolor requiritur ad Sacramentum Pęnitentiæ, quam ad baptiſmum.

Satisfactio argumenti.

Ad argumentum reſpondetur omnia, quæ in eo ex Concil. Trid. expenduntur eſſe pro nobis: nam illo cap. 3. ſeſ. 14. affirmat quaſi materiam hujus Sacramenti eſſe ipſius pęnitentis actus, nempè *contritionem*, confeſſionem, &c Deinde cap. ſequenti explicat, quid ſignificaverit contritionis nomine dicens: *Contritio... Animi dolor, ac deteſtatio eſt de peccato commiſſo cum propoſito non peccandi de cetero.* Denique hanc contritionem dividit in perfectam, quæ peccatori juſtificationem affert antecedenter ad ſuſceptionem Sacramenti Pęnitentiæ, quamvis dependenter ab ejus voto: & in aliam, quam vocat imperfectam, & eſt re ipſa attritio. *Illam vero*, inquit, *contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ, & pęnarum metu concipitur, &c.* De qua docet, quod licet per ſe, & ſine Sacramento Pęnitentiæ ad juſtificationem non perducat; tamen peccatorem diſponit ad gratiam in Sacramento Pęnitentiæ impetrandam. Ex quibus omnibus luce clarius eſt Concilium loqui de contritione in communi ſumpta, prout ambit dolorem perfectum contritionis, & imperfectum attritionis: & non loqui in eis locis determinatè de contritione, prout determinatè, & ſpecificè eſt dolor de peccatis propter Deum ſumme dilectum. Unde argumentum retorqueri potiori jure debet in adverſarios, ut jam fecimus num. 23. Quia Concilium nomine *contritionis*, quam dicit eſſe hujus Sacramenti partem ex parte materiæ, & diſponere ad ejus effectum, complectitur contritionem perfectam ex amore Dei, & contritionem imperfectam ex gehennæ timore, quæ vocatur attritio; ergo hæc abſolutè ſufficit, tam per modum partis ad Sacramenti valorem, quàm per modum diſpoſitionis ad Sacramenti fructum.

Ad 1. confirmationem reſpondet. 1.

50 Ad primam confirmationem neganda eſt minor. Ad cujus probationem poteſt reſponderi primo; Concilium eo loco non agere de juſtificatione, quæ fit in Sacramento baptiſmi; ſed ſolum de ea, quæ fit antecedenter ad ipſum per ejus deſiderium, & votum. Pro qua non negamus deſiderari actum perfectum dilectionis Dei, vel contritionis. Et hunc eſſe Concilii ſenſum liquet ex ejus verbis, *Dum proponunt ſuſcipere baptiſmum.* Sed inde non colligitur, quod attritio cum baptiſmo in re non ſit ſufficiens diſpoſitio ad prædictum effectum. Ita poſt alios Gonet. in præſ. diſp. 7. art. 3. num. 64. Sed alii cenſent hanc expoſitionem eſſe violentam, ac repugnare tam textui, quàm fini Concilii. Textui quia in eo agitur de neceſſitate pęnitentiæ pro baptiſmo ſuſcipiendo, pro qua aſſumit illud Act. 2. *Pęnitentiam agite, & baptizetur unuſquiſque*: (Act. 2.) quæ verba non deſiderium, aut votum, ſed ſuſceptionem baptiſmi ſignificant. Præterquam quod loquitur de illa juſtificatione, cujus cauſas cap. ſequenti aſſignat: ibi autem recenſet baptiſmum, dicens, *Inſtrumentalis item, Sacramentum baptiſmi, quod eſt Sacramentum fidei*; & certum eſt Baptiſmum non in voto, ſed in re concurrere per modum inſtrumenti ad juſtitiam. Repugnat etiam fini Concilii: nam intendebat explicare cauſas juſtificationis ſpecialiter inſtitutæ à Chriſto Domino: quæ per ſe exercita, & non per accidens fit per realem ſuſceptionem Baptiſmi, & ſupponit aliquam pęnitentiam, quam hæretici negabant aſtruentes ſolam fidem. Quare finis Concilii non fuit agere de juſtificatione facta mediante actu charitatis, vel alio, & in antiqua lege occurrebat: nec enim de hac ita in communi ſumpta erat cum hæreticis controverſia: ſed ſcopus fuit agere de juſtificatione per Sacramenta noſtra, & de diſpoſitionibus ad id requiſitis, in quibus multum errabant hæretici.

Secunda reſponſio.

Secundo igitur reſpondemus: Concilium non loqui de dilectione Dei, quæ fit ex charitate, quin nec de ea, quæ fit ſpecialis actus amoris: ſed loquitur de dilectione initiali Dei fontis juſtitiæ, inhibita in ipſa attritione, & timore: bonus namque pęnæ timor initium aliquod eſt dilectionis; non quia ad eum requiratur dilectio, ſed quia ipſe ad hanc diſponit removendo prohibens, atque emolliendo, & concutiendo cor, juxta illud D. Auguſt. relati num. 34. *Cum per timorem continent ſe à peccato, fit conſuetudo juſtitiæ, & incipit, quod durum erat, amari, & dulceſcit Deus.* (D. Auguſt.) Idque magis perſpicuum pro qualitate materiæ fit, ſi animadvertamus, quod jam inſinuavimus numer. 39. attritionem, quæ pro Sacramento Pęnitentiæ gerit officium partis, aut diſpoſitionis (& idem intelligendum de attritione diſponente ad effectum baptiſmi,) non poſſe non importare aliquem amorem juſtitiæ. Quamvis enim prædicta attritio ei ſpecie ſolum ſit dolor ortus ex timore, & non ſit amor, nec ex amore procedat: nihilominus, ut procedit ab intendente confiteri, & abſolvi in Sacramento Pęnitentiæ, & ad hunc finem ordinatur (aliter Sacramentum non fieret) nequit non aliquem amorem juſtitiæ importare: elicitur enim in ordine ad juſtificationem, quam pęnitens intendit, quando ad Pęnitentiæ Sacramentum accedit. Nemo namque licet ex ſolo timore gehennæ doleat, ſuſcipit hoc Sacramentum, qui non reſpondeat ſe confiteri, & ſua peccata clavibus Eccleſiæ ſubjicere; quia vult hoc medio juſtificari: Ama ergo juſtitiam, licet motus ex timore, atque ibi ſaltem implicitè amat fontem juſtitiæ, qui eſt Deus. Unde ipſa attritio, ſive ut pars, ſive ut diſpoſitio in Sacramento, ex intentione pęnitentis habet vel in ſe implicitè, vel concomitanter per alium actum ſibi adjunctum, quod ſit aliquis amor erga Deum, ut juſtitiæ fontem. Qui tamen amor non eſt charitatis, ſicut ad intentionem Adverſariorum, & fundandam perfectam contritionem ab attritione diſtinctam requirebatur: ſed eſt amor

imper-

Digitized by Google

imperfectior, vel ſpei, vel amoris proprii honeſti.

Ad 2. Confirmat. reſpondetur. Ad ſecundam confirmationem reſpondetur diſtinguendo majorem; illamque concedendo de dolore majori in pœnitentia quantum ad extenſionem, & plures circumſtantias affatim laborioſas; ſecus de dolore majori quantum ad ſpeciem actus. Et denique omiſſa minori in ſenſu immediatè præmiſſo, negamus abſolutè conſequentiam. Plura itaque, quam in baptiſmo, occurrunt in Sacramento Pœnitentiæ humanæ fragilitati moleſta: nam diſcutienda eſt conſcientia: oportet inſtantius inſiſtere in odium peccatorum propter majorem deformitatem ſaltem ingratitudinis in relapſu poſt beneficium baptiſmi commiſſo; aperienda ſunt omnia ſpecie, & numero peccata Sacerdoti, in quo occurrit non mediocris erubeſcentia,& humiliatio: ac denique adimplendum adhuc eſt opus ſatisfactionis injunctum. Quæ omnia expedit perfectius, & intenſius exercere, ut reſtituamur ad illam renovationis plenitudinem, quam baptiſmus abſque his moleſtiis induxit. Sed inde non infertur neceſſitas dilectionis Dei ex charitate in Sacramento Pœnitentiæ: ſed illa attritio, quæ in baptiſmo adultorum ſufficit, & requiritur ad juſtificationem, ſufficiens etiam eſt in pœnitentia ad eundem effectum. Et hanc eſſe Concilii mentem liquet ex ipſo; quia illum majorem dolorem non exigit ex parte diſpoſitionis, ſed ex parte effectus, ut ſic explicat his verbis: *Alius eſt præterea baptiſmi, & alius pœnitentiæ fructus. Per baptiſmum enim Chriſtum induentes, nova prorſus in illo efficimur creatura, plenam, & integram peccatorum omnium remiſſionem conſequentes. Ad quam tamen novitatem, & integritatem per Sacramentum Pœnitentiæ ſine magnis noſtris fletibus, & laboribus, divina id exigente juſtitia, pervenire nequaquam poſſumus, ut merito pœnitentia laborioſus quidem baptiſmus à Sanctis Patribus dictus fuerit.* Ab hac itaque parte, & in iſto ſenſu requiritur major dolor in pœnitentia, quam in baptiſmo. *Conc. Tr.*

Sextum argumentum. 51 Arguitur ſexto: nam ubi agitur de valore Sacramentorum, tenemur ſequi ſententiam tutiorem juxta decretum SS. D. N. Innocentii XI. die 5. Martii anno 1679. damnantis plures propoſitiones, quarum prima eſt: *Non eſt illicitum in Sacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, &c.* Sed agimus de valore Sacramenti Pœnitentiæ, quia agitur de parte, & diſpoſitione, ſine quibus valor, & fructus hujus Sacramenti ſalvari non valent: Ergo debemus in decidendo hanc difficultatem præferre ſententiam tutiorem. Atqui ſententia negans ſufficere puram attritionem, & affirmans requiri aliquem amorem Dei, ſuper omnia eſt tutior comparativè ad aliam defendentem puram attritionem ſufficere; Nullum quippè imminet periculum, ubi dolor peccatorum procedit ex motivo amoris Dei ſuper omnia, ſive vera, ſive falſa ſit talis ſententia; E converſo autem adeſt periculum fruſtrationis Sacramenti, ſi ſententia defendens puram attritionem in ſe falſa ſit; Aliunde vero non deficit motivum timendi de ejus falſitate; cum videamus eam impugnari, & refelli à multis viris piis, & ſapientibus: Ergo, &c.

Occurritur ſatiſfactioni. Nec ſatisfacit, ſi cum Cardenas in Criſi Theolog. diſp. 2. cap. 6. art. 2. quæſt. 1. reſpondeatur; doctrinam de ſufficientia attritionis cum Sacramento eſſe omnino certam, & indubitatam propter diffinitionem Concil. Tridentini ſeſſ. 14. cap. 4. atque ideo non contineri intra lineam præciſè probabilitatis, quæ ſola cadit ſub decreto Innocentii XI. Cui certitudini non opponitur decretum Alexandri VII. relatum num. 45. quo prohibuit, ne aliquis in hac controverſia audeat notare cenſura theologica ſententiam affirmantem, vel negantem: quia per tale decretum ſolùm intendit rixas præcavere inter partes.

Hæc, inquam, reſponſio non ſatisfacit, nec ſuſtineri poteſt: defert enim aſſertioni noſtræ omnimodam certitudinem fundatam in diffinitione Concilii Tridentini: Quæ ſi adeſſet, omnem de hac re inter Catholicos diſceptationem extingueret. Sed fallitur ille Auctor, quia licet Concilium multum faveat noſtræ aſſertioni, præſertim eo cap. 4. ſeſſ. 14. ut conſtat ex multis, quæ ex eo loco in hoc dub. ponderavimus, tamen noſtram aſſertionem non diffinivit; aut condemnavit adverſam: nec in capitibus citatis diffinire regulariter amovit ſed id remittit ad canones. Et mirum planè foret, ſi res, ut Cardenas vult, ſe habet, tot viros catholicos in hanc diffinitionem impegiſſe, atque graviter erraſſe. Philalethes loco cit. refert centum Auctores, productis nominibus contrariam nobis ſententiam inſtituentes, quos teſtatur tranſmiſſos ſibi ab Henrico à S. Ignatio Carmelitarum in Provincia Gallo Belgica Diffinitore, & Doctore Univerſitatis Duacenſis, ex quibus viginti ſex Concilio Tridentino interfuerunt. Et quidquid de hoc ſit, aſſertionem noſtram non eſſe diffinitam in Concilio Tridentino conſtat ſatis evidenter ex decreto citato Alexandri VII. in quo perpendi debent ſequentia, quæ Cardenas omiſit: *Non audeant alicujus Theologicæ cenſura, alteraſve injuria, aut contumelia nota taxare alterutram ſententiam; ſive negantem neceſſitatem aliqualis dilectionis Dei in præfata attritione ex metu gehennæ concepta, quæ hodie inter Scholaſticos communior videtur; ſive aſſerentem dictæ dilectionis neceſſitatem; donec ab hac Sancta Sede fuerit aliquid in hac re diffinitum.* Perpendatur in primis, quod noſtram ſententiam vocat *communiorem*; non certam, non abſolutè inter fideles communem; quinimo additum eſt ly *hodie*, quaſi denotans non ſemper fuiſſe communiorem: communior autem ſententia non tollit, quod ſibi oppoſita ſit communis, & probabilis; ſed quod caput eſt, Pontifex prohibet cenſuras in unam, & alteram partem, *donec*, inquit *ab hac Sancta Sede fuerit aliquid in re diffinitum*, palam ſupponens nihil hactenus diffinitum eſſe ab Eccleſia circa iſtam controverſiam: ſi, namque, diffinitum jam eſt, opus non erit aliam à Sede Apoſtolica expectare diffinitionem. Falſo igitur dicitur iſtam jam præmiſiſſe Concilium Tridentinum in favorem noſtræ aſſertionis. *Alexander VII.*

52 Nec iterum ſatisfacit, ſi cum quibuſdam Junioribus reſpondeatur; decretum Innocentii XI. in hac parte non urgere, quia ſolum reprobat, quod in *Sacramentis conferendis* liceat ſequi opinionem probabilem relicta tutiori; ſed non dixit *in recipiendis*. Cum autem conferre Sacramenta pertineat ad ſolos miniſtros; ſolum convincitur ex prædicto decreto, quod miniſtri tantum obligentur ſequi in ſua adminiſtratione tutiorem partem; non autem eos, qui Sacramenta ſuſcipiunt. Et aliunde cum in Sacramento Pœnitentiæ dolor ex parte ſuſcipientis ſe teneat; conſequens videtur hunc non obligari ad ſecuriorem dolorem, ut eſt contritio, ſed poſſe licitè accedere cum dolore inferiori ſolius attritionis. Poteſtque non incongrua diſparitatis ratio aſſignari, quod miniſter ſequendo opinionem minus tutam, cum poſſit tutiorem, agit contra jus ſuſcipientis Sacramentum, quod habet, ut ſibi conferatur per medium tutius: ſed ipſe poteſt cedere juri proprio, & uti ſententia probabili, quin alteri faciat injuriam. *Occurritur alteri ſatiſfactioni.*

Hæc, inquam, reſponſio minimè ſatisfacit, quippè, quæ eſt mera fuga ſpeculativa, menti Pontificis in illa propoſitione repugnans. Hujus enim ſenſus eſt planè obvius, juxta communem, & vulgarem modum loquendi inter Theologos in re morali. Illi vero eis verbis conferre, miniſtrare, dare, &c. Significat actum completum totius Sacramenti, ut ſe tenet ex parte tam miniſtri, quam ſuſcipientis: niſi adhibeat limitationem. Quare illud in *conferendis Sacramentis* poſitum in propoſitione damnata, idem valet, ac in materia Sacramentali, ſive in uſu Sacramentorum. Quocirca illius damnatio non ſolos miniſtros, ſed ſuſcipientes etiam comprehendit. Et intentata inter hos diſtinctio minimè ſubſiſtit: quia quod in Sacramentis interdicatur uſus ſententiæ probabilis relicta tutiori, non eſt præciſe, aut principaliter propter vitandum damnum ſuſcipientium; ſed etiam, & multo magis ad vitandam irreverentiam Sacramentorum, quorum valor frequenter impediretur uſu opinionum probabilium, relicta tuta, & communi ſententia. Quod periculum ſtat non ſolum ex parte miniſtri præbentis formam, ſed etiam ex parte ſuſcipientis, exhibentiſque materiam; cum ab utraque parte queat eſſe defectus, & Sacramentum fruſtrari, ut ſatis ex ſe liquet. Complectitur itaque illa propoſitio, & miniſtros, & ſuſcipientes. Sed addimus, ut iſtud effugium magis præcludatur, non ſolvi difficultatem, licet ſolis miniſtris illa propoſitio applicetur: quia confeſſarius non poteſt abſolvere pœnitentem, niſi moraliter certus ſit de ſufficientia diſpoſitionis, quam pro ſuſcipiendo Sacramento habet: & nec licitè, nec validè confert abſolutionem, ſi ſciat eſſe indiſpoſitum: Cum ergo tutior, ac omnino tuta diſpoſitio ex parte pœnitentis ſit dolor ex amore Dei, è contra verò attritio ſolum ſit diſpoſitio probabilis, ut argumentum opponit; ſequitur pœnitentem adhibentem præciſè attritionem illo amore omiſſo non accedere rectè diſpoſitum, ſiquidem ſe exponit periculo fruſtrandi Sacramentum, cujus valor non

tantum à miniſtro, ſed etiam à ſuſcipiente dependet. Perſeverat itaque in ſuo robore objecta difficultas.

Reſpondet. ad argum. & mens Pontif. Inn. XI. explicatur.

Et ea quidem prolixa nobis, & moleſta nimis aliquando viſa fuit propter interminabiles, ac reflexas hoc tempore comparationes inter propoſitiones probabiles, probabiliores, certo probabiles, certas, tutas, tutiores, &c. Sed quod ad præſentem controverſiam attinet, facillimo negotio evacuatur: quia Pontifex non prohibet, quod in ſcribendo ſequamur ſententias probabiles, & quod aſſeramus eſſe certiores aliis omnino tutis, ſive in quibus practicandis nullum occurrit periculum, ſed additio, aut ſupererogatio non neceſſaria. Hoc enim judicium ita ſcribentium eſt ſpeculativum, relinquens locum, ut in praxi ſequatur quis, quod tutius ſibi apparuerit juxta exigentiam materiæ, & ut vitetur in uſu Sacramentorum omnis eorum fruſtratio, & irreverentia. Et ubi hoc periculum adeſt in Sacramentorum uſu, illicitum eſt ſequi opinionem probabilem relicta tutiori, idque intendit Pontifex in relatæ propoſitionis condemnatione. Quæ proinde nec nos, nec alios hæc ſpeculativa ſcribentes attingit. Quare ad argumentum reſpondetur concedendo præmiſſas primi ſyllogiſmi, & negando conſequentiam, quæ ex illis non colligitur: nam major refertur ad praxim, & uſum Sacramentorum, conſequentia vero ad ſpeculationem ſcribentium, & judicium inter ſententias, abſtrahendo ab earum uſu: unde nihil in vi formæ concludit ille diſcurſus. Poſſetque reſponſio multis exemplis confirmari. Sed ſufficiat modo dicere; ſententiam aſſerentem circunſtantias notabiliter intra eandem ſpeciem aggravantes manifeſtari debere confeſſario, pertinereque hoc ad materiam neceſſariam hujus Sacramenti, eſſe tutam, & tutiorem oppoſita; quippe cum in prædicta manifeſtatione nullum occurrat periculum; & in oppoſita adſit periculum ſupprimendi materiam coram Deo neceſſariam. Quo non obſtante licet Scriptoribus præferre ſententiam negantem talem obligationem, atque aſſerere, ut faciunt plures, talem ſententiam negantem eſſe probabiliorem, & communiorem contraria. Nulluſque hactenus dixit ita ſe gerentes favere propoſitioni ab Innocentio XI. condemnatæ, aut Pontificis decreto ullo pacto contradicere. Et idem cum debita proportione reſpondemus ad objectum argumentum, quod certe alia ſolutione non indiget.

Noſtram ſententiam eſſe probabiliorem & tutiorem oſtenditur.

53 Ut autem non videamur difficultatem fugere, aut timere, vel in his, quæ ad praxim ſpectant, (& fortè Lector deſiderabit,) reſpondetur; admittendo totum primum ſyllogiſmum, & negando abſolutè minorem ſubſumptam: noſtra namque ſententia non ſolum eſt probabilior, & communior, ſed etiam tutior, quam contraria; atque ideo non ſolum ſpeculativè, ſed etiam practice, & juxta decretum SS. Innocentii XI. modis omnibus præferenda. Quod ut evidentius pateat, breviter recolendum aut de novo inſinuandum eſt, hanc controverſiam non eſſe de neceſſitate cujuslibet amoris pro dolore ad hoc Sacramentum requiſiti: nam deſiderari aliquem amorem, vel juſtitiæ, vel beatitudinis, vel evaſionis à pœna inferni, facilè concedimus; ut jam diximus num. 39. & 50. ſed procedit controverſia circa neceſſitatem amoris Dei dilecti ſuper omnia ex motivo ſuæ bonitatis, & amicabilitatis; nec enim inferiorem amorem exiguere Adverſarii, & ſi, illo, quem concedimus, continerentur, quæſtio fieret de vocibus, & inutilis. Unde etiam fit amorem Dei ab eis pro Sacramento Pœnitentiæ aſſertum non eſſe velleitatem, aut aliquod ſimplex, atque inefficax deſiderium; quoniam ipſi palam affirmant talem Dei amorem requiri, qui omnem actualem peccandi voluntatem excludat, ut abundè conſtat ex argumentis ab eis objectis, & ex elogiis, quibus talem amorem celebrant, & in id expendunt Patrum bibliothecas. Contendunt, itaque, re ipſa pro amore abſoluto charitatis quoad ſpeciem: licet, ut rem aliquomodo temperent, illum vocent charitatem imperfectam, quia ad eam perfectionem non pervenit, ut timorem pœnæ excludat, & amorem commodi proprii; vocantque amorem affectivum, ſed non effectivum; amorem prævalentem, ſed non valentiorem; amorem ejuſdem eſſentiæ cum perfecto, ſed non ſub eodem ſtatu. Et hunc charitatis amorem, ſive dolorem ex illo ortum, dicunt, neceſſario requiri, ut dolor ſit pars ad valorem, & diſpoſitio Sacramenti Pœnitentiæ, hacque de cauſa ab his officiis repellunt attritionem ex ſolo timore gehennæ.

Inconvenentia in qua incidit ſent. contraria.

Quo poſito, unum ex duobus contradictoriis, ab illis neceſſario concedendum eſt, & ab eis ſecundum diverſas inter ipſos opinationes conceditur, nempè vel amorem charitatis Dei ſuper omnia conjungi cum peccato mortali ante ſuſceptionem in re Sacramenti Pœnitentiæ, ut ita ſalvent tale Sacramentum efficere in pœnitente primam juſtificationis gratiam: vel prædictam charitatis amorem non cohærere cum ſtatu peccati mortalis, ſed illum ſaltem indirectè per modum diſpoſitionis contrariæ expellere ante ſuſceptum in re Sacramentum: quippe, inter expellere, & non expellere peccatum non datur medium, cum contradictorie opponantur. Quare in quodcumque ſe vertant latus, unam ex prædictis viis atripere debent, & ad eam ſunt compellendi. Quamlibet vero eligant, terribiles ipſis imminent hæreſum, errorumque ſcopuli, atque voragines, ita ut, non tam poſſint incedere, quam ruere, & in ea pericula impingere, quæ notavimus toto §. 2. & hic inſinuare ſufficiet. Nam, ſi eligant primam, nempè amorem charitatis conjungi cum ſtatu peccati, coincidunt cum doctrina Michaelis Baji aſſerentis eam conjunctionem propoſitionibus 31. & 35. & 70. quæ condemnatæ ſunt ab Eccleſia, ut vidimus num. 13. Aliunde aſſertio opponitur præſpicuis teſtimoniis Scripturæ aſſerentis, amorem charitatis unire cum Deo, & expellere peccatum: opponitur etiam principiis Theologiæ valdè certis, & communibus; nempè unum hominem non poſſe ſecundum ſuavem, & præſentem providentiam habere duos ultimos fines, vel eſſe averſum per peccatum à Deo, in quem per charitatem convertitur, ut ibidem expendimus.

Si, autem eligant ſecundam viam, in non minora diſcrimina ſe coniiciunt: nam conſequenter aſſerere debent, & eorum plures aſſerunt Sacramentum Pœnitentiæ nunquam conferre primam gratiam, & remiſſionem peccati quantum ad maculam; imò nec poſſe hos effectus habere; quia ſemper ſupponit amorem charitatis, ut ſui partem, & diſpoſitionem, qui illos antecedenter inducit. Unde ſequitur Sacramentum Pœnitentiæ non eſſe Sacramentum mortuorum, contra communem Theologorum ſententiam innitentem manifeſtis principiis fidei, ut ſtatim videbimus. Sequitur deinde; Sacramentum Pœnitentiæ non efficere illam gratiam, quam ſignificat, nempè vivificantem hominem lapſum poſt baptiſmum: contra diffinitionem Concilii Tridentini ſeſſ. 6. can. 7. Si *quis dixerit Sacramenta novæ legis non continere gratiam, quam ſignificant, aut gratiam ipſam non ponentibus obicem non conferre, anathema ſit*. Et ſeſſ. 13. cap. 3. ait: *Res, & effectus hujus Sacramenti* (Pœnitentiæ) *quantum ad ejus vim, & efficaciam pertinet, reconciliatio eſt cum Deo*. Quam tamen juxta hanc ſententiam non confert, nec conferre poteſt, ſed factam ſupponit per amorem charitatis, Sequitur etiam: in Sacramento Pœnitentiæ non tolli peccata, ſed præcisè reatum pœnæ temporalis: & Sacerdotis abſolutione non auferri culpas, ſed præcisè declarari ablatas eſſe per antecedentem contritionem, quæ ſequendo hanc ſecundam viam eſt incompoſſibilis cum macula peccati, & reatu ad pœnam æternam. Hæc autem eſt ipſa doctrina Michaelis Baji reprobata ab Eccleſia, in propoſitione 57. *In Sacramento baptiſmi, & Sacerdotis abſolutione propriè reatus peccati duntaxat tollitur, & miniſterium Sacerdotum ſolum liberat à reatu*. Et in propoſit. 58. *Peccator pœnitens non vivificatur miniſterio Sacerdotis abſolventis, ſed à ſolo Deo, qui pœnitentiam ingerens, & inſpirans vivificat eum, & reſuſcitat: miniſterio autem Sacerdotis ſolum reatus tollitur*. Contra quas propoſitiones, etiam priuſquam de novo reprobarentur ab Eccleſia, ſtabant jam canones Concilii Tridentini: nam ſeſ. 14. can. 3. ſtatuerat: *Si quis dixerit verba illa Domini ſalvatoris, Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt, non eſſe intelligenda de poteſtate remittendi, & retinendi peccata in Sacramento Pœnitentiæ, ſicut Eccleſia Catholica ab initio ſemper intellexit... Anathema ſit*. Et can. 9. conſequenter addidit: *Si quis dixerit abſolutionem Sacramentalem Sacerdotis non eſſe actum judicialem, ſed nudum miniſterium pronuntiandi remiſſa eſſe peccata confitentis... Anathema ſit*.

Conc. Tr.

Propoſitio Baji ab Eccleſ. damn.

Conc. Tr.

Quæ ſententia tutior, & probabilior dicatur.

54 Hæc ſufficit refricaſſe ex fuſius dictis §. 2. ut evincamus merito negari minorem ſubſumptam in argumento propoſito. Etenim illa ſententia circa requiſita ad valorem hujus Sacramenti tutior, ac tutiſſima reputanda eſt, quæ ſalvat ſalvanda ex neceſſitate fidei, uti ſunt differentia inter Sacramenta legis veteris, & novæ in cauſando gratiam, quam repræſentant; & ſimiliter diverſitas inter Sacramenta mortuorum, & vivorum in efficiendo

per ſe

Digitized by Google

per ſe primam gratiam, vel ejus augmentum; & pariter miniſterium Sacerdotis abſolventis, ac producentis ex opere operato, & per ſe gratiam remiſſivam peccati, & reconciliantem pœnitentem cum Deo. Conſtat autem ſententiam aſſerentem pro Sacramento Pœnitentiæ ſufficere ſolam attritionem, iſta omnia ſalvare, & omnino procedere ſecundum naturam hujus Sacramenti ex Chriſti Domini inſtitutione. Altera autem ſententia, quæ requirit contritionem, ſive amorem charitatis, hæc omnia turbat, impediendo & efficaciam abſolutionis Sacerdotalis, & proprium, ac primarium hujus Sacramenti effectum, ac per ſe intentum juxta inſtitutionem Chriſti: Ergo prima ſententia eſt longè tutior; quam ſecunda: & nullum debet timere in ſua praxi (quę eſt inter fideles communis) imminens periculum; cum procedat juxta notiſſima fidei principia. E contra vero ſecunda ſententia vix cum eis conciliari valet, vix purgari ab erroribus Michaelis Baji, & aliis condemnatis in Concil. Trident. ut conſtat ex immediatè dictis: Ergo noſtra ſententia tutior incomparabiliter eſt, quam contraria. Præſertim cum iſta non faveat ipſi pœnitentiæ Sacramento; ſed potius fideles ab ejus frequenti uſu deterreat; cum alios pro eo ſuſcipiendo diſpoſitos non admittat, quam ex amore Dei dilecti ſuper omnia contritos. Quæ diſpoſitio difficilior longè eſt, quam attritio ex timore pœnæ. Quare ſicut pauci judicarent ſe talem diſpoſitionem habere: ita etiam pauci ad Pœnitentiæ Sacramentum accederent. Quin vel illi pauci, qui ſe ita diſpoſitos cenſerent, parum curarent de remedio per Sacramentum: quippè, qui ea ſuppoſita diſpoſitione, minus præſumptuoſè, & magis conſequenter judicarent ſe juſtificatos antecedenter ad illud, ut plures Adverſariorum concedunt. Qua itaque ratione eorum ſententia diceretur tutior in praxi, quæ tam apertè Sacramenti praxim oppugnat?

Ad inſertam autem pro minori ſubſumpta probationem reſpondemus; nullum in uſu noſtræ ſententiæ eſſe periculum, cum procedat commenſurate ad inſtitutionem Chriſti, & ad doctrinam Eccleſiæ circa iſtud Sacramentum. Nec tamen dicimus adeſſe periculum in uſu alterius: nullum quippè occurrit in eo, quod pœnitens præmittat Sacramento contritionem, & loco primæ gratiæ recipiat ejus augmentum; quin laudabile eſſet ad id hortare pœnitentes ſicut ad opus ſupererogationis. Sed aſſerere contritionem eſſe omnino neceſſariam ad iſtud Sacramentum; forte non caret omni periculo propter oppoſitionem cum ejus inſtitutione, & affinitatem ad doctrinas condemnatas, ut vidimus: quamvis circa id cenſuram Sedi Apoſtolicæ, eidem obedientes ex corde ſinceriſſimo relinquamus. Quod vero multi pii, & ſapientes contra noſtram ſententiam doceant, nullum nobis incutit timorem de periculo in ejus uſu, quia pauci ſunt reſpectu communis ſententiæ, & levibus nituntur motivis contrapoſitivè ad noſtra, quæ urgentiſſima ſunt, & cum doctrina fidei valdè connexa.

Objectio. 55 Nec refert, ſi opponas, quod in aſſerendo ſufficientiam attritionis pro valore, & fructu hujus Sacramenti, non omnes conveniunt, ſed quidam affirmant; alii verò negant. In aſſerendo autem contritionem ſufficere, tam ad valorem, quàm ad Sacramenti fructum conveniunt omnes, nemine reclamante, ſed commendantes potius excellentiam, tam in ratione partis, quàm diſpoſitionis in contritione repertam: Ergo tutius eſt adhibere in hoc Sacramento non attritionem ſolam, ſed contritionem: atque ideò dici non debet ſententiam noſtram eſſe tutiorem contraria.

Objectioni Reſpond. Id, inquam, non refert, ſed facilè diſpellitur omittendo præmiſſas, & diſtinguendo primum conſequens, & ſi loquatur de majori ſecuritate extenſiva, & ex ſupererogatione, concedenda eſt conſequentia: Sed negari debet, ſi intelligatur de majori ſecuritate intenſiva, & ex neceſſitate adhibenda. Pro cujus diſtinctionis, & terminorum intelligentia obſervandum eſt *tutum*, & *tutius* aliquid eſſe ſtare dupliciter: Primò intenſivè, & ex neceſſitate; ſecundò ampliativè, & ex ſupererogatione, ſive redundantia non neceſſaria. Primum adeſt, ubi ſolvitur debitum juxta proprietatem, & inſtitutionem legis, aut Sacramenti conformiter ad mentem, & intentionem inſtitutoris: Secundum vero occurrit, cum hæc omnia ſalvantur per æquivalentiam in actu ſuperiori, qui non ſolum ad rem præceptam, ſed ad non debitam ex quadam ſuperabundantia non neceſſaria ſe extendit. Verbi cauſa, teneor indigenti, petentique mutuum ſucurrere illud conferendo. Si illud conferam abſque ullo lucro, aut intereſſe ultra ſortem, medium amplector ſecuriſſimum, quia ſervo legem mutui in omnimoda ſua proprietate; Si vero ulterius remitto partem ſortis medium etiam tutiſſimum amplector, & quod primum illud æquivalenter continet: ſed tamen, quod neceſſarium non eſt ad ſalvandam mutui legem, ſed ſuperadditur ex quadam extenſione, & redundantia non neceſſaria. Addamus aliud exemplum proximius accedens ad rem præſentem: Ex inſtitutione Chriſti teneor confiteri omnia peccata gravia, illaque clavibus Eccleſiæ ſubiicere; ad confitendum autem venialia non teneor: Cum ergo omnia mortalia confiteor, venialibus ſuppreſſis, tutiſſime intenſive, quantum ad neceſſaria procedo, quia abſque dubio adimpleo legem Chriſti juxta propriam, & primam ejus inſtitutionem. Sed ſi confitear omnia peccata, tam mortalia, quàm venialia, medium etiam ſequor tutiſſimum, & tutius extenſive, & cum amplitudine non neceſſaria: nam confitendo omnia peccata confiteor mortalia, quod erar neceſſarium ex Chriſti inſtitutione; & confiteor etiam venialia, quod addo ex ſupererogatione, & fervore non præceptis. Ad rem igitur juxta adhibitam diſtinctionem: accedens ad Sacramentum Pœnitentiæ cum ſola attritione, ſecuriſſimè procedit ſecuritate intenſiva, & ex neceſſitate adhibenda: quia affert dolorem ſufficientem pro Sacramento mortuorum, & primæ gratiæ juſtificationis juxta Sacramenti naturam, & Chriſti Domini inſtitutionem, ut ſupra firmavimus. Sed ſi adhibeat contritionem, tutiſſime etiam procedit, quia contritio æquivalet attritioni, & conſequitur augmentum gratiæ; quin etiam procedit tutius extenſive adhibendo actum attritione perfectiorem, cujus ſufficientiam omnes nemine reclamante fatentur: ſed hæc ſecuritas, extenſivè major, non eſt eſſentialis, aut debita, ſed ex addita redundantia, ac voluntaria ſupererogatione ſupra debitum ex inſtitutione Chriſti.

56 Propter hæc concedimus convenientiam ſupererogandi contritionem in Sacramento Pęnitentiæ: ſed firmiter negamus neceſſitatem. Itaque adhibere contritionem in Sacramento ex devotione, & ſupererogatione, ad idque in hoc ſenſu pęnitentes inducere, tutum, & ſanctum cenſemus: illam autem adhibere ex falſo (ut revera eſt) dictamine, quod ſit de neceſſitate Sacramenti, nec tutum, nec ſanctum audemus dicere, ſed id relinquimus determinationi Apoſtolicæ Sedis, eidem omnino obedientes. Poſſumus autem ad id declarandum adducere exemplum in re diverſa, licet ſervata proportione ſatis congruum, ejus, qui baptizaret dicendo: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & Beatæ Virginis Mariæ.* Hic ſi faceret homo additionem non neceſſariam ex ſola ſimplici intentione, quod interceſſio B. Virginis prodeſſet baptizato, non impediret valorem Sacramenti, & forte nec peccaret. Si autem adderet illa verba judicando eſſe neceſſaria, & non ſubſiſtere baptiſmum abſque concurſu B. Virginis; erraret maximè, & valorem Sacramenti ſubrueret, quia illud dictamen, & intentio ipſi innitens, ſunt contra fidem, ut reſolvit Angelicus Doctor 3. par. quæſt. 60. art. 8. & explicuimus tract. 22. de Sacramentis, diſp. 2. Dub. 6. num. 90. Ad hunc itaque modum licet debita proportione ſervata, admittimus; & laudamus, quod in Sacramento Pęnitentiæ adhibeatur dolor contritionis perfectæ, ut diſpoſitio ſecuriſſima, & utiliſſima ultra debitum pęnitentis pro Sacramento.

57 Dices, ſi res ita ſe habet, ſequitur immerito nos reprobaſſe num. 51. reſponſionem ex Cardenas relatam. *Replica, & ipſius.*

Satisfactio. Reſpondetur negando omnes has ſequelas. Nam Cardenas dixit ſententiam noſtram eſſe certam, & indubitatam propter diffinitionem Conciliì Trident. ſeſ. 14. cap. 4. In quo exceſſit: Tum quia falſum eſt præſentem controverſiam fuiſſe in Concil. Trident. diffinitam. Multa quidem ſtatuit Concilium, ex quibus non obſcurè colligitur, & urgenter probatur noſtra ſententia; ſed tamen illam diffinivit, & multo minus in illo cap. 4. Tum quia Alexand. VII. hoc judicium diffinitivum reſervavit Sedi Apoſtolicæ, apertè ſupponens rem hanc non fuiſſe hactenus ab Eccleſia determinatam, ut Cardenas falſo aſſeruit. Tum, quia hic Auctor ita procedit, ut parti contrariæ neget omnem probabilitatem, tam negativam, quàm poſitivam, & tam ab intrinſeco, ex rationabilibus motivis, quàm ab extrinſeco ex patrocinio Doctorum. Nos autem diverſo longè modo procedimus: nam ab hoc ultimo incipiendo recognoſcimus contrariã nobis ſentẽtiam eſſe probabilẽ negativè, quia hucuſque nõ eſt reprobata ab Eccle-

ſia, ſaltem expreſſè, & in propriis terminis. concedimus etiam habere illam ab extrinſeco probabilitatem, quam conferre poſſunt ejus patroni, quamvis aliqui inter nos antiquiores, ut Adrianus, & Almainus non tam debeant pro ea ſententia referri, quàm excuſari, quia non viderunt canones Concilii Trident. & condemnationem propoſitionum Michaelis Baji: ex quibus ſummum robur ſententiæ communi affirmanti attritionis ſufficientiam accrevit.

§. VII.

Aliæ referuntur ſententiæ contra Concluſionem ſecundam.

58 Contra ſecundam noſtrarum aſſertionem, quantum ad priorem ejus partem, in qua ſtatuimus attritionem, ut ſit hujus Sacramenti pars, debere eſſe ſupernaturalem; plures ſolent Auctores referri defendentes vel ſolam naturalem ad iſtud munus ſufficere; quin eorum aliqui ulterius progreſſi tuentur ſufficere etiam pro munere diſpoſitionis ad gratiam in hoc Sacramento producendam; atque ideo docent attritionem naturalem ſufficere, tam ad valorem, quàm ad fructum Sacramenti Pœnitentiæ. Referunt, inquam, Capreolus, Cajetanus, Victoria, Silveſter, Martius de Ledeſma, Cano, Ricardus, Navarrus, & alii: quos tamen non certo conſtat, quòd ſufficientiam attritionis omnino naturalis docuerint: ſed ſolum neceſſitatem attritionis naturalis entitativè, & quoad ſpeciem non negata ſupernaturalitate ſaltem quoad modum. In quo ſenſu communi ſententiæ non refragantur, ut obſervavimus num. 21. Unde melius, & ſecurius contra eam aſſertionis partem referuntur Valentia quæſt. 8. punct. 2. Vazquez 12. quæſt. 194. cap. 4. Henriquez lib. 4. cap. 26. num. 2. Hurtad. diſp. 6. difficult. 6. & Bonacina diſp. 5. quæſt. 5. ſect. 1. punct. 3. & ſect. 3. punct. 2. Cujus ſententiæ, inquit Suarez diſp. 20. ſect. 2. num. 7. ſe non inveniſſe in his Auctoribus alia fundamenta, niſi, quia non aliter diſtinguere videntur contritionem ab attritione: & fortaſſe ex quadam pietate nixi ſunt, ut faciliorem redderent juſtificationem à peccato mortali in hoc Sacramento. Et idem nobis contingit poſt ſedulam eorum Auctorum lectionem, nihil ſcilicet momenti apud eos reperiſſe, quod noſtram aſſertionem oppugnet, aut diluere opus habeamus. Nam omiſſis illis motivis a Suario inſinuatis, & palam invalidis, quod opponi poteſt, eſt; materiam aliorum Sacramentorum eſſe purè naturalem, ut aquam, oleum, &c. cur ergo non ſufficiet attritio naturalis, ut ſit pars materiæ hujus Sacramenti? Quin ex partibus, quæ integram hujus Sacramenti materiam, aliæ, nempe confeſſio, & ſatisfactio opera ſunt naturalia: idem itaque dicendum videbatur de attritione. Eo vel maximè, quod Concilium Tridentinum pro hoc Sacramento admittit eam attritionem, quæ ex turpitudinis peccati conſideratione communiter concipitur, ut conſtat ex ſeſſ. 14. cap. 4. Motivum autem refugiendi peccati turpitudinem naturale eſt, & naturaliter attingibile, inducenſque naturalem attritionis dolorem: Ergo immeritò exigi videtur, quod, ut attritio ſit pars hujus Sacramenti, debeat eſſe ſupernaturalis.

Attritionem naturalem eſſe partem Sacramenti Pœnitent. aſſerunt. Valentia, Vazquez, Henriquez, Hurtado, Bonacina. *Argument.*

Conc. Tr.

Sed hæc parum urgent, & convulſa relinquuntur ex ſupra dictis. Primum quidem, nam, quod materiæ Sacramentorum ſint hujus, vel alterius conditionis, non revocatur in rerum naturas, ſed in voluntatem Dei Sacramenta inſtituentis: quamvis etiam ex parte rerum ſoleat aliqua congruentiæ ratio aſſignari. Deum autem voluiſſe materias aliorum Sacramentorum eſſe res naturales ſupponit objectio; quod autem voluerit partem materiæ hujus Sacramenti eſſe dolorem ſupernaturalem, conſtat nobis per varia media, quæ expendimus diſp. 4. dub. 1. §. 4. cum ſeq. quibus congruentiæ rationem addidimus ſupra num. 19. Et idem reſpondetur ad comparationem inter attritionem, & alios pœnitentiæ actus, qui ſunt naturales. Accedit etiam tam res ſenſibiles, quàm actus externos pœnitentis eſſe incapaces ſupernaturalitatis intrinſecæ; undè vel non debuerunt eligi ad rationem partis Sacramenti, vel debuerunt relinqui in ſuo eſſe naturali, cum ordine tamen ab extrinſeco ad ſupernaturalem finem Sacramentorum. Dolor autem interior poteſt eſſe ſupernaturalis intrinſecè, & decuit, quod talis aſſumeretur ad rationem partis in hoc Sacramento, propter ordinem, quem debet ad claves Eccleſiæ, & ſubjectionem ad poteſtatem ſupernaturalis ordinis, ut eis locis magis expendimus. Augmentum difficultatis diluitur ex eodem loco Concilii: nam attritionem, de qua agit, vocat donum Dei, utique ſpeciale, & Spiritus ſancti impulſum, ſatis apertè ſignificans conditionem ſupernaturalem. Et quamvis ex turpitudinis peccati conſideratione poſſit oriri attritio ſpecificè, & entitativè naturalis; hæc tamen eſt, quaſi philoſophica, & ordinem non dicens ad claves Eccleſiæ, ſicut ad rationem partis hujus Sacramenti requiritur. Undè pro tali munere requiritur attritio, quæ ſit ſupernaturalis, vel ex objecto, & ſecundum ſpeciem, vel ſaltem ſecundum modum, & ordinem participatum ex fine operantis, & motione ſupernaturalis imperii, ut num. 22. explicuimus.

Satisfactio argumenti.

59 Contra eandem ſecundam concluſionem, quantum ad ſecundam ejus partem, in qua aſſeruimus pro dolore, ut ſit hujus Sacramenti pars, non requiri attritionem efficacem, ſed ſufficere inefficacem, ſentiunt Gabriel, Major, Adrianus, & Petrus de Soto, quos refert, & ſequitur Suarez de Pœnit. diſp. 20. ſect. 4. Vazquez quæſt. 92. art. 2. dub. unico à num. 13. Bellarmin. lib. 2. de Pœnit. cap. 6. Coninchus diſp. 4. dub. 5. Tanuerus tom. 4. diſp. 6. quæſt. 6. dub. 4. Layman lib. 5. tract. 6. cap. 4. Tirſus diſp. 41. ſect. 3. & alii. Quam ſententiam probant principaliter, & unicè argumentis, quæ deſumunt ex Concilio Tridentino, & primum ſub hac forma. Concilium ſeſſ. 14. cap. 3. docet materiam hujus Sacrameni eſſe ipſius pœnitentis actus, nempè contritionem, confeſſionem, & ſatisfactionem. Deinde cap. 4. immediatè ſequenti declarat, quis ſit ille dolor, quem dixerat eſſe partem materiæ hujus Sacramenti dicens: *Contritio, quæ primum locum inter dictos pœnitentis actus habet, animi dolor, ac deteſtatio eſt de peccatis cum propoſito non peccandi de cetero:* Ergo ex ſententia Concilii animi dolor, ac deteſtatio ſunt pars eſſentialis hujus Sacramenti; Atqui dolor de peccatis cum propoſito non peccandi de cetero, eſt dolor, ſive attritio efficax: Ergo hæc, & non alia inefficax, eſt pars eſſentialis hujus Sacramenti, ſine qua proinde hujus valor minimè ſubſiſtit. Cetera conſtant. Et minor ſubſumpta probatur ex eodem Concilio: tum quia Concilium in eo cap. 4. aſſignat aliquam attritionem, quæ ſit diſpoſitio ad fructum Sacramenti, quam debere eſſe efficacem omnes concedunt; ſed non aſſignat aliquam, quam illam, de qua dixerat eſſe dolorem, & deteſtationem de peccatis cum propoſito non peccandi de cetero: Ergo hujuſmodi dolor eſt attritio efficax. Tum etiam, quia poſtquam Concilium deſcripſit illam contritionem, ſive dolorem, qui eſt pars eſſentialis hujus Sacramenti immediatè ſubjunxit: *Fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis motus neceſſarius*; ſed motus omni tempore neceſſarius ad remiſſionem peccatorum eſt attritio, ſive dolor efficax: quippè nunquam facta eſt, nec ſit ea remiſſio abſque iſto dolore: Ergo dolor, qui eſt pars Sacramenti, & Concilio deſcribitur, eſt attritio efficax.

Gabriel, Major, Adrianus, Sotus, Suarez, Vazq. Bellarm. & alii. Conc. Tr. *Argum. 1.*

Conc. Tr.

Confirmatur primo: nam dolor conjunctus cum propoſito efficaci non peccandi eſt dolor, ſive attritio efficax; ſed propoſitum non peccandi eſt efficax: Ergo idem de attritione aſſignata à Concilio dicendum eſt. Minor probatur: nam quale debeat eſſe propoſitum non peccandi, non poteſt aliundè, aut melius colligi, quam ex Scriptura, & Patribus: in his autem edocemur propoſitum non peccandi debere eſſe abſolutum, & efficax, ut conſtat ex illo Deuter. 3. *Si ductus pœnitentia cordis reverſus fueris ad Dominum in toto corde tuo, & in tota anima tua, miſerebitur tui.* Et D. Gregor. hom. 34. in Evang. dixit *Veram pœnitentiam eſſe admiſſa plangere, & plangenda non committere.* Et hujus generis teſtimonia plurima expendit Tirſo loco cit. à num. 14. Requiritur ergo ad propoſitum non peccandi, quod ſit efficax.

Confirm. 1.

Confirmatur ſecundo: quia juxta Concilium non minor dolor requiritur ad valorem hujus Sacramenti, quam ad ejus fructum; ſed ad fructum requiritur dolor efficax, ut omnes docent, & ſtatuimus in tertia aſſertione: Ergo dolor etiam efficax requiritur ad valorem. Major ſuadetur: nam poſtquam Concilium cap. 3. dixit materiam hujus Sacramenti eſſe actus pœnitentis, nempè contritionem, confeſſionem, & ſatisfactionem, ſtatim ſubjunxit: *Qui quatenus in pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque, & perfectam peccatorum remiſſionem ex Dei inſtitutione requiruntur, hac ratione partes pœnitentiæ dicuntur.* Ergo ea ratione ſunt partes, quatenus requiruntur ad peccatorum remiſſionem: atque ideo totum, quod habent, ut re-

Confirm. 2.

Conc. Tr.

Digitized by Google

ut requiſita ad remiſſionem peccatorum, debent habere, ut ſint Sacramenti partes: Tantus igitur debet eſſe dolor, ut ſit eſſentialis hujus Sacramenti pars, quantus eſt in ratione diſpoſitionis ad remiſſionem peccatorum. Idque explicari valet exemplo ſatisfactionis, quæ non eſt pars eſſentialis hujus Sacramenti, ſed ſolum integralis in ordine ad remiſſionem pęnæ temporalis, cujus reatus dimiſſa culpa, remanere ſolet. Nam ſatisfactio ſub ea ratione eſt pars integralis hujus Sacramenti, ſub qua pœnam temporalem diluit, & è converſo: Ergo ſimiliter attritio eſt pars eſſentialis Sacramenti, quatenus requiritur ad remiſſionem culpæ, & è contra: Ergo eandem perfectionem debet habere in ratione partis, ac in ratione diſpoſitionis pro culpæ remiſſione.

Confirm. 3. Confirmatur tertio: nam Concilium, ubi aſſignat has Sacramenti partes, eodem modo loquitur de contritione, ac de confeſſione; ſed confeſſio integra formaliter, quatenus integra, eſt non ſolum diſpoſitio neceſſaria ad fructum; ſed etiam quatenus integra eſt pars eſſentialis ad valorem Sacramenti: Ergo contritio, quatenus efficax, eſt non ſolum diſpoſitio pro conſequendo fructum Sacramenti, verum etiam pars eſſentialis ad valorem requiſita.

Confirm. 4. Confirmatur quarto: quia poſtquam Concilium dixit contritionem, ſive dolorem de peccatis eſſe hujus Sacramenti partem, poſtea cap. 4. hunc dolorem explicans diviſit illum in contritionem perfectam, & in alium dolorem minus perfectum, de quo ait: *Attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex pęnæ, & pœnarum metu communiter concipitur*. Et ſtatim ſubdit: *Hanc attritionem, ſi voluntatem peccandi excludat, cum ſpe veniæ, non ſolum non facere hominem hypocritam, ſed donum Dei eſſe, & Spiritus ſancti impulſum, non adhuc quidem inhabitantis, ſed tantum moventis, quo pęnitens adjutus viam ſibi ad ſalutem parat*. Unde Concilium loquendo de parte per modum materiæ hujus Sacramenti non alium dolorem recognovit, & probavit, quàm vel contritionem, vel alium imperfectum, qui communiter dicitur attritio; dummodo voluntatem peccandi excludat; Attritio autem, quæ prædictam excludit voluntatem. non eſt inefficax dolor, ſed efficax, & abſolutus, ut de ſe liquet: Ergo ex doctrina, & determinatione Concilii ſola attritio efficax poteſt eſſe pars eſſentialis Sacramenti Pęnitentiæ.

Conc. Tr.

Conc. Tr.

Reſponſio argumenti. 60 Illud eſt validius fundamentum pro hac ſententia, quo illam ſuffulciunt ejus Auctores, (à ratione namque pauca procudunt, & levia,) ſed illud etiam enervatur, ac ſubruitur ex dictis num. 23. ubi oppoſitum ſolidius, & evidentius ex Concilio Tridentino oſtendimus. Ad argumentum ergo admittendo primum enthimema, negamus minorem ſubſumptam. Ad cujus primam probationem negamus minorem, quæ eſt evidenter falſa: nam Concilium ad deſcribendum dolorem, qui eſt pars Sacramenti Pœnitentiæ, ſolum dixit eſſe *animi dolorem, ac deteſtationem de peccatis cum propoſito non peccandi de cetero*, nullam aliam adiiciendo conditionem. Sed, ubi agit de dolore diſponente ad pœnitentis juſtificationem, illam expreſsè adhibuit dicendo: *Si voluntatem peccandi excludat, cum ſpe veniæ* quæ excluſio non fit, niſi per attritionem efficacem: falſum itaque omnino eſt Concilium non exegiſſe aliquid aliud pro attritione, ut ſit diſpoſitio ad juſtificationem, quam pro eadem, ut ſit pars Sacramenti. Ad ſecundum dicendum evincere, ſi quid valeret, partem hujus Sacramenti debere eſſe contritionem perfectam, nam ante legem Evangelicam hic motus requirebatur pro adultorum juſtificatione, & alius non ſufficiebat. Quàm autem falſum ſit conſequens, conſtat ex dictis §. præced. Unde ſicut illa Concilii verba non evincunt partem eſſentialem hujus Sacramenti debere eſſe perfectam contritionem, ſic non probant debere eſſe attritionem efficacem. Mens autem Concilii in eis verbis eſt ſatis clara: loquitur enim de contritione, ſive dolore peccatorum in genere, & abſtrahendo ab ejus ſpeciebus, & conditionibus: in quo ſenſu veriſſimum eſt, quod fuerit, & ſit ad eorum remiſſionem neceſſarius. Sed oportet aſſignare varias conditiones, quas habuit, & habet juxta differentes humanæ naturæ ſtatus. Nam in lege veteri requirebatur motus contritionis perfectæ, & etiam requiritur in præſenti ſtatu legis Evangelicæ, ubi remiſſio peccatorum extra Sacramentum fit. Ut autem remittantur in Sacramento Pœnitentiæ, ſufficit attritio, ſi ſit efficax: ceterum efficacia hæc ſe habet per ſe ad attritionem in eſſe diſpoſitionis ad gratiam; ſecus in eſſe partis pro eſſentia, & valore Sacramenti: ad hoc enim præciſum munus de materiali ſe habet, quod efficax, aut inefficax ſit. Nec oppoſitum vel leviter inſinuavit Concilium in verbis relatis, ſed contrarium: quia motus doloris per modum partis Sacramenti non fuit omni tempore neceſſarius ad remiſſionem peccatorum; atque ideo nec efficacia, aut inefficacia doloris in officio partis: ſed eſt de re non ſupponente in teſtimonio Concilii.

Conc. Tr.

Conc. Tr.

Confirmat. 1. reſpondet. Ad primam confirmationem reſpondetur; eam probare, non abſque vitio, idem per idem: nam eadem difficultas eſt circa propoſitum non peccandi, ac circa efficaciam doloris. Unde conceſſa majori, negamus minorem intellectam de propoſito requiſito ad attritionem in ratione partis Sacramenti. Minoris autem probatio non eſt ad rem: concedimus namque Scripturam, & Patres hortari ad propoſitum efficax non peccandi, quia, & ad contritionem perfectam: & dubitari non poteſt id eſſe laudabilius. Sed ſicut illis teſtimoniis non evincitur neceſſitas contritionis perfectæ ad ſalvandum eſſentialiter partem Sacramenti; quæ dicitur dolor: ita etiam non probatur neceſſitas attritionis, vel propoſiti efficacis ad obeundum idem partis officium. Sunt autem optima diſpoſitio ad conſequendam juſtificationis gratiam, idque reſpiciunt Scriptura, & Patres, dum efficaciam propoſiti non peccandi commendant.

Ad 2. reſpondetur. Ad ſecundam negamus majorem: oppoſitum enim conſtat ex dictis num. 23. Ad majoris autem probationem, conceſſo antecedenti, negamus omnes conſequentias hinc inde illatas, quia ex illo minimè deducuntur. Tum quia Concilium ſatis apertè diſtinxit: inter dolorem partem Sacramenti, & dolorem diſpoſitionem ad effectum Sacramenti. De primo enim ſolum dixit eſſe *animi dolorem, & deteſtationem de peccatis cum propoſito illa non committendi de cetero*. Pro ſecundo autem aliquid ulterius addidit dicendo, parare viam ad ſalutem, *ſi voluntatem peccandi excludat cum ſpe veniæ*, palam ſupponens id non omni attritioni convenire, nec dici ad convertentiam dolorem, ut partem, & dolorem, ut diſpoſitionem. Tum etiam, quià valdè differunt requiri aliquid ad aliquem effectum, & ſufficere ad illum; plura namque ſunt requiſita, quàm ſufficientia: ſicut in hac materia requiritur intentio ſuſcipiendi Sacramentum, ſed non ſufficit ſola intentio. Unde ex eo quod Concilium dicat tres illos pęnitentis actus dici partes pęnitentiæ, quatenus ex Dei inſtitutione ad plenam, & perfectam peccatorum remiſſionem *requiruntur*; minimè ſequitur Concilium ſenſiſſe tales actus ſufficere ad plenam, & perfectam remiſſionem peccatorum, & conſequenter eſſe partes, quatenus ſunt diſpoſitiones, & vice verſa, diſpoſitiones eſſe quatenus partes. Id planè eſt mera imaginatio, munera partis Sacramenti, & diſpoſitionis ad gratiam confundens; cum ſint valdè diſtincta, & ad diverſum cauſæ genus pertinentia, ut num. 28. explicuimus. Unde fit plus in dolore requiri, ut ſit pars Sacramenti, & ſimul diſpoſitio ad gratiam ejus effectum, quam ut ſit præcisè Sacramenti pars. Idque plane evincitur exemplo aliorum actuum, nempe confeſſionis, & ſatisfactionis, quæ ſunt hujus Sacramenti partes, quatenus ad plenam, & perfectam remiſſionem peccatorum requirunt, ut docet Concilium: & tamen non ſunt diſpoſitiones ad gratiam Sacramenti, ſed opera externa hujus officii, ſive modi gratiam cauſandi incapaces. Abſurdum itaque eſt imaginari actus eſſe partes Sacramenti, quatenus diſponunt ad gratiam, & eſſe iſtius diſpoſitiones, quatenus partes Sacramenti ſunt. Ex eo igitur, quod Concilium docuerit illos actus dici Sacramenti partes, quatenus ad remiſſionem peccatorum requiruntur, minimè colligitur eo ipſo docuiſſe eſſe inſeparabiliter ſufficientes per modum diſpoſitionis ad prædictum effectum; aut non exigi majorem dolorem ad hoc poſterius, quam ad illud primum. Exemplum autem ſatisfactionis, quo hæc confirmatio promovebatur, non urget: quia ſatisfactio eſt præcisè pars integralis Sacramenti, & non diſpoſitio; cum frequenter ſit aliquid externum, & non ſemel conſiſtat in aliqua privatione, ut puta in jejunando, & tacendo. Quare ubi illa pars ponitur, totum ſuum officium peragit, & abſolvit. Sed dolor, & eſt pars Sacramenti, & eſt diſpoſitio ad gratiam hujus effectum: unde contingit habere, quæ requiruntur ad rationem partis, quin habeat omnia requiſita ad rationem diſpoſitionis; & conſequenter obire valet primum munus non exercendo ſecundum.

Ad 3. reſ. 1. Ad tertiam confirmationem poteſt reſponderi omit-

tendo præmiſſas, & diſtinguendo conſequens: *eſt pars eſſentialis*, id eſt, eſſentialiter requiſita ad valorem Sacramenti, negamus conſequentiam: eſt pars eſſentialis, id eſt, ſufficiens ad Sacramenti eſſentiam, & valorem, concedimus conſequentiam. Sed inde nihil conficitur, quia nos non negamus attritionem efficacem, quæ ſufficit ad fructum Sacramenti, eſſe etiam ſufficientem ad ejus valorem; ſed negamus, quod ad hoc poſterius eſſentialiter requiratur: ſufficeret enim eſſe attritionem, licet efficax non eſſet. Sicut etiam dolor, qui eſt contritio perfecta ſufficit ad rationem partis: ſed tamen non requiritur, quod actus, qui eſt Sacramenti pars, ſit contritio. Reſpondetur ſecundo negando majorem: quia Concilium non eodem modo loquitur de dolore, ac de confeſſione: huic enim limitationem, aut conditionem non adjecit: de dolore vero dixit eſſe diſpoſitionem, *Si voluntatem peccandi excludat*, quod non habet omnis attritio. In minori etiam hujus confirmationis negandum eſt ſuppoſitum, nempè confeſſionem integram eſſe diſpoſitionem ad gratiam hujus Sacramenti: nam confeſſio, cum ſit opus externum, nequit tale munus exercere, ſicut de ſatisfactione, & ob idem motivum proximè dicebamus. Unde iſta confirmatio claudicat ab omni parte.

Secundo.

Ad 4. reſpondetur. Ad ultimam neganda eſt major quantum ad id, quod ex Concilio illegitimè, & falſo deducit: oppoſitum enim ſatis perſpicuè colligitur, ut num. 23. expendimus. Nam Concilium agens de dolore parte Sacramenti, taliter ipſum deſcripſit, ut comprehenderit omnem dolorem, tam contritionem, quàm attritionem, & hanc tam efficacem, quàm inefficacem: nihil enim in ea diffinitione poſitum eſt, quod attritioni inefficaci non conveniat. Unde omnes iſti dolores comprehenduntur ſub dolore, qui eſt Sacramenti pars. At ubi Concilium acceſſit ad agendum de attritione, ſive dolore, ut eſt diſpoſitio ad gratiam Sacramenti, non proceſſit cum ea generalitate; ſed expreſſam conditionem adhibuit, qua poſita, & non aliter, docuit dolorem imperfectum, qui attritio dicitur, ad talem effectum diſponere. *Si voluntatem*, dixit, *peccandi excludat, cum ſpe veniæ*. Unde ſi dolor hanc conditionem non habeat, remanet in ratione partis Sacramenti, ſed non diſponit ad ejus gratiam. Quare falſum eſt Concilium non recognoviſſe alium dolorem, qui foret Sacramenti pars, niſi contritionem perfectam, & attritionem excludentem voluntatem peccati: recognovit namque attritionem non habentem eam conditionem, (aliter in vanum adjecta fuiſſet) cui convenit diffinitio doloris, ut eſt pars Sacramenti, propoſita ab ipſo Concilio, quin ullum verbum diffinitionis deficiat.

Argumentum ſecundum. 61 Arguitur ſecundo, quia omnis ſententia valida debet habere effectum: ergo cum hoc Sacramentum ſit inſtitutum per modum judicii, in quo Sacerdos profert ſententiam juxta doctrinam Concilii Tridentini ſeſſ. 14. cap. 6. illud præciſe erit validum, quod habet effectum: ſed attritio inefficax non ſufficit ad effectum ſententiæ Sacerdotis, nempè ad gratiam, qua peccata remittuntur: Ergo nec ſufficit per modum partis ad valorem Sacramenti.

Confirmatio 1. Confirmatur primo: quia illud judicium in proferendo ſententiam eſt ſimpliciter invalidum, quod ex intolerabili errore procedit; ſed hoc Sacramentum eſt quoddam judicium, & in eo committitur error intolerabilis, ubi profertur abſolutionis ſententia, quando ex parte pœnitentis non adeſt diſpoſitio ad remiſſionem peccatorum, quia attritio eſt inefficax: Ergo hæc non ſufficit per modum partis ad valorem Sacramenti; ſed nobiliorem partem aſſignare opus eſt, attritionem ſcilicet efficacem.

Confirmatio 2. Confirmatur ſecundo: nam, vel pœnitens adhibet omnem diligentiam, quam poteſt, ut eliciat efficacem attritionem, qualis ad effectum hujus Sacramenti deſideratur; aut non adhibet eam diligentiam? Si primum, illam attritionem profecto eliciet; ſiquidem poteſt cum adjutorio gratiæ, quæ non negatur facienti, quod eſt in ſe. Si vero non adhibeat, peccat actu, & impedit Sacramenti valorem: Ergo nunquam Sacramentum eſt validum, ubi ſola attritio inefficax concurrit. Id verò minimè contingeret, ſi attritio inefficax eſſet ſufficiens pars in ſuo genere ad valorem Sacramenti.

Argum. reſponſio. Ad argumentum reſpondetur antecedens ſolùm verificari in foro externo, & contentioſo; ſecus in foro interno, & ſpirituali, ad quod pertinet hoc Sacramentale judicium. Et ratio diſparitatis eſt, quod in foro externo non requiritur aliud ad ſententiæ effectum, quam ipſa ſententia: quare vel nulla eſt, vel effectum habet. Sed in foro interno aliter contingit: quia ad effectum ſententiæ, qui eſt remiſſio peccatorum, præter ſententiam Sacerdotis, quæ ad illum concurrit ſolùm in genere cauſæ efficientis inſtrumentalis, requiritur forma intrinſeca peccata expellens, nempè gratia juſtificans, quæ adultis non confertur, niſi dependenter ab eorum diſpoſitione: quare ſtante validitate ſententiæ, & totius Sacramenti, poteſt ejus effectus impediri, ubi non adeſt diſpoſitio ad prædictam gratiam: & non adeſt talis diſpoſitio, cum inefficax tantum attritio concurrit. Addendum eſt antecedens adhuc in foro externo non ſemper verificari in actu, ſed ſolum in aptitudine, & quantum eſt ex parte ſententiæ, nam licet valida, & legitima ſit, ejus tamen effectus v.g. reſtitutio bonorum, multoties impeditur per violentiam, & alia obſtacula: quibus excluſis, ſententia non ſortitur effectum, quem de ſe inducebat. Et hoc etiam modo licet ſententia Sacramentalis ſit valida propter concurſum omnium partium eſſentialium hujus Sacramenti; aliquando non inducit exercitè ſuum effectum ob defectum diſpoſitionis ad ipſum: ſed ſolum aptitudinaliter, & quantum eſt de ſe; atque ideò illum inducet, ſi paritas judicii tenet, remotis impedimentis, de quo alias.

Ad primam confirmationem negamus minorem quoad ſecundam ejus partem univerſaliter intellectam: quia licet, ubi indiſpoſitio pœnitentis eſt manifeſta miniſtro, hujus abſolutio ità foret injuſta, quod totum judicium redderet invalidum, everteretque Sacramenti valorem: hoc tamen non contingit, quando pœnitens bona fide accedit putans ſe habere dolorem efficacem, & eſſe benè diſpoſitum. Tunc enim Sacerdos, id etiam credens, & ita abſolvens non movetur ex errore intolerabili, ſed procedit, abſolvitque juxta prudentem æſtimationem, quam habet ſecundum allegata, & probata. Quare ſalvatur ſubſtantiale, & legitimum judicium Sacramentale, ejuſque ſententia eſt valida, & de ſe inducens effectum; qui tamen impeditur ob carentiam diſpoſitionis ex parte pœnitentis; quinimo (ut hoc addamus) non omnibus modis impeditur, quia ubi Sacramentum eſt validum, ut in hoc caſu contingit, liberatur pœnitens ab onere ſubjiciendi clavibus Eccleſiæ peccata, quæ in eo confeſſus fuit, de quo alias. *Ad 1. confirmatio.*

Ad ſecundam confirmationem reſpondetur: pœnitentem aliquando adhibere totam diligentiam, quam poteſt, & debet ſecundum prudens ejus judicium: licet re ipſa non ſit ſufficiens ad effectum Sacramenti ob carentiam efficaciæ in attritione, quæ ipſum pœnitentem latet. In quo caſu ex una parte pœnitens non committit novum peccatum accedendo ad Sacramentum, iſtudque tenet ob concurſum omnium partium eſſentialium ad ejus valorem requiſitarum: & ex alia parte non datur principalis Sacramenti effectus, gratia ſcilicet juſtificans, quia non adeſt in pœnitente diſpoſitio, quæ requiritur ad eam recipiendam. Quod vero dicitur gratiam non negari facienti, quod eſt in ſe, intelligitur de faciente, quod eſt in ſe, ex viribus gratiæ, nec enim eſt connexa gratia cum viribus, aut induſtria naturalibus, ut contra ſemipelagianos, & contra Molinam oſtendimus tract. 14. diſp. 3. dub. 7. per totum. Et licet nobis detur gratia ſufficiens ad non peccandum: non tamen ſemper datur ad vitandum materiales errores, qui peccata non ſunt, immo aliquando fundantur in prudenti æſtimatione. Et hoc modo ſolent pœnitentes judicare ſe habere efficacem de peccatis attritionem, cum non habent; & tamen novum peccatum non committunt ad Sacramentum Pœnitentiæ cum ea bona fide accedendo, recipiuntque validum Sacramentum; ſed fructum nempè gratiam non recipiunt, quia carent diſpoſitione ad eam recipiendam neceſſaria. *Ad ſecundam.*

Ultimum argumentum pro hac ſententia poſſet formari ex eo, quod diſtinctio inter attritionem inefficacem, ut partem, & attritionem efficacem, ut diſpoſitionem abſque fundamento aſſeritur: nulla enim ratio occurrit, ut Chriſtus ita inſtituerit, cum potuerit eligere, atque promovere unam, & efficacem attritionem ad munus utrumque, & partis eſſentialis Sacramenti, & diſpoſitionis ad ejus gratiam: quæ planè diſpoſitio ex una parte non repugnat, & ab alia eſt compendioſior. Aliunde vero hæc noſtra ſententia non videtur ad aliud excogitare, quam ad ſalvandam poſſibilitatem veri Sacramenti Pœnitentiæ informis: in hunc enim finem collimant omnes ejus diſcurſus: unde non tam videtur procedere ex amore, & regulis veritatis, quàm ex illo particulari motivo firmandi Thomiſtarum opinionem. *Ultimum argum.*

Sed

Digitized by Google

Satiſfactio argumenti ultimi. Sed in his refellendis non oportet immorari: nam, quod ad fundamentum noſtræ aſſertionis ſpectat, illud, & ſatis firmum tam ab auctoritate Concilii Tridentini, & D. Thomæ, quàm à ratione (qualem materia fert) propoſuimus num. 23. & 24. Cur autem Chriſtus Sacramentorum inſtitutor ita voluerit, non oportebat reſpondere, quando conſtat ita voluiſſe: ſed tamen non obſcuram congruentiæ rationem aſſignavimus num. 28. quare inſtituerit perfectiorem attritionem pro diſpoſitione ad gratiam, quàm pro parte Sacramenti. Quod vero per hæc principia intendamus viam ſternere ad aſſerendum Sacramentum Pœnitentiæ informe, nullum foret abſurdum; cùm ea aſſertio, & vera, & communis ſit inter Theologos; paucos & recentes ſi excipiamus. Sed veritas eſt; difficultates eſſe diverſas, & in præſenti ab illa præſcindi. Nec ad ſtabiliendam inſinuatam Thomiſtarum opinionem opus erat reſolutionem hanc, & diſtinctionem in præſenti ſtatuiſſe: cùm independenter à modo dictis poſſit ea ſententia ſarta, tectaque defendi per alia media, ut ſuo loco videbimus.

§. VIII.

Corollaria præcedentis doctrinæ.

Conſect. 1. 62 EX hactenus dictis poſſumus non pauca colligere, quin opus pro illis ſit aperire ſpecialia dubia, quę ab aliquibus proponi, & verſari ſolent. Colligitur primò; contritionem, & attritionem eſſe actus eſſentialiter diſtinctos. Hoc conſectarium continet doctrinam communem inter Theologos hujus temporis; ſed cui contradixerunt plures ex antiquis, non ita diſtinguentes illos actus, ſed ſolum penes diverſos perfectionis modos in eodem entitativè dolore. Ubi enim hic non informabatur per gratiam ſanctificantem, illam appellabant attritionem; ſed ubi gratiæ conjungebatur, contritionem dicebant. Alii (inter quos Scotus in 3. diſt. 27. quæſt. unic. §. *De primo*, & Adrianus in 4. quæſt. 2. de pœnit.) exigebant in dolore quemdam intenſionis modum, quem ſi attingeret, erat contritio; ſecus autem, in inferiori attritionis gradu manebat. Alii vero ad durationem etiam doloris attendebant, ut non aliter eſſet contritio, quam ſi tam menſuram exploret. Quod tribuitur Scoto in 4. diſt. 14. quæſt. 2. §. *De ſecundo*, & tanquam non dignum cenſura (de qua minimè cogitamus) defenditur à Vega lib. 13. in Trident. cap. 24. Quos dicendi modos, & eorum Auctores, horumque formalia verba lata, & diligenter refert Prado tract. 7. de partibus pœnitentiæ, quæſt. 1. dub. 7. §. 1. & 2. & dub. 8. §. 3. à num. 27. Conſequenter autem ad ea principia affirmabant attritionem poſſe fieri contritionem, ut Scotus ultimo loco cit. litt. O. dicens: *Attritio fit contritio ſine omni mutatione reali ipſius actus.* Et Angles ejus ſectator in quæſt. de Contrit. art. 4. concl. 3. *Attritio eadem numero poteſt fieri contritio.* Idque conſequens erat ex eis principiis legitimum, & admodum intelligibile: nihil enim prohibebat, quod actus prius remiſſus intenderetur, & brevi tempore durans perſtaret amplius, & exiſtens prius ſine gratia juſtificationis illi tandem conjungeretur: tranſibat itaque de attritione in contritionem. Sic non pauci ex antiquis diſcurrebant, excuſandi profectò, quia ea non viderant, quæ poſtea Concil. Tridentinum, ut compeſceret hæreſim Lutheranam circa hujus Sacramenti materiam, & hujus partes expreſſius docuit.

Ex quibus, & ex dictis in hoc dubio per totum, & præſertim §. 1. conſtat hujus corollarii veritas: nam illi actus ſunt eſſentialiter diverſi, quorum objecta formalia, & primaria ſunt eſſentialiter diſtincta; ſed contritio, & attritio habent objecta formalia, ac primaria eſſentialiter diſtincta: Ergo ſunt actus eſſentialiter diverſi. Major eſt communis inter Philoſophos, eo quod, ſicut actus habet totum ſuum eſſe in ordine ad objectum formale primarium, ſic per ordinem ad illud ſortitur eſſentialem unitatem, aut diſtinctionem. Minor etiam conſtat; quia contritio eſt dolor de peccato, quatenus offendit Deum ſuper omnia dilectum, unde eſſentialiter ſupponit, aut imbibit amorem charitatis, ut oſtendimus diſp. 4. num. 75. & ſeq. attritio autem eſt dolor de peccato, ut eſt malum pœnitentis, & procedit ex inferiori longè motivo, timore videlicet pœnæ, aut turpitudinis ipſius peccati, ut ſatis in hoc dubio declaratum eſt: Ergo contritio, & attritio habent objecta formalia, ac primaria eſſentialiter diſtincta. Quam diſtinctionem ſatis expreſſit Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 4. dividens inter dolorem charitate perfectum, qui dicitur contritio, & dolorem imperfectum, qui attritio vocatur, hujus imperfectionem, ac rationem propriam conſtituens non in carentia informationis per gratiam, aut intenſionis, aut durationis, ſicut aliqui antiquorum dicebant; ſed in proprio, & peculiari ipſius motivo. *Illam verò*, ait, *contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam, vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum metu communiter concipitur, &c.* Conc. Trid. In quo differt à perfecto dolore, qui in complexo nomine dicitur abſolutè contritio, eo quod ex altiori motivo procedit deteſtans culpam, & malum Dei ſuper omnia dilecti. Unde aſſertio diſtinctionis eſſentialis inter contritionem, & attritionem ita invaluit apud Theologos, quod ſit inter eos communis.

Quare oppoſitum aliquibus antiquis deducitur conſectarium; nempè impoſſibile eſſe, ut attritio fiat contritio; quippè repugnat unitas, aut realis, ſine diſtinctione continuatio inter ſpecies diverſas, quæ ſe invicem ſecundum proprias, & ultimas differentias excludunt: cum ergo contritio, & attritio eſſentialiter diſtinguantur; plane repugnat, quod attritio fiat contritio. Dicitur tamen non minus verè, quàm communiter peccatorem in Sacramento Pœnitentiæ fieri ex attrito contritum, non ob tranſitum, aut converſionem unius actus in alium; ſed quia ab ſtatu attriti tranſit ad ſtatum contriti. Sicut quamvis repugnet calorem tranſire in frigiditatem; non repugnat lignum tranſire à calido in frigidum. Cum enim attritio juncta Sacramento ſit ſufficiens, tam in eſſe partis, quàm in eſſe diſpoſitionis, ut gratia juſtificans inducatur, quę in radice, & habitu eſt contritio, ob habitualem ad Deum finem ultimum converſionem: meritò dicitur hominem attritum fieri per Sacramentum Pœnitentiæ contritum. Qui loquendi modus adeò communis magis confirmat primam noſtram aſſertionem contra eos, qui negant puram attritionem ad Sacramentum Pœnitentiæ ſufficere.

63 Hinc colligitur ſecundò; falſam eſſe opinionem aliquorum, qui nobiſcum ſentientes attritionem ſolam ſufficere ad valorem hujus Sacramenti; & à contraria nobis ſententia non pœnitus recedentes docent attritionem ita per modum partis ſufficere, quod ad eam nihilominus non ſequitur immediatè juſtificatio, ſed mediatè, quia virtute Sacramenti ex actu imperfecto attritionis ſit immediatus tranſitus ad actum perfectum contritionis tanquam ad proportionatam, & ultimam diſpoſitionem pro gratia ſanctificante. *Conſectarium 2.* Hoc, inquam, falſum eſſe conſtat ex dictis num. 10. ubi ex Concilio Tridentino oſtendimus attritionem cum Sacramento Pœnitentiæ eſſe ultimam diſpoſitionem ad juſtificationem pœnitentis: tum quia Concilium illam vim diſponendi defert attritioni intra Sacramentum, quam extra Sacramentum non habet: porrò extra Sacramentum vim habet diſponendi remotè, ſed non proximè, & ultimò: atque ideo ex mente Concilii diſponit non præcisè remotè, ſed proximè, & ultimò, ita quod alia ultimior in ratione doloris ſit neceſſaria. Tum quia Concilium ſatis apertè docet attritionem cum Sacramento in re id præſtare ad peccatoris juſtificationem, quod præſtat contritio cum ſolo Sacramento in voto: hæc autem ſic accepta eſt ultima ad juſtificationem diſpoſitio: Ergo idem de attritione cum Sacramento dicendum eſt.

Accedit præmiſſum concurſus diſpoſitivi per attritionem, & ſimul contritionem ſenſum alienum eſſe à mente Concilii. Cum enim in ſeſſ. 14. cap. 4. agit ſpecialiter de attritione, nullam de contritione mentionem faciens, inquit: *Et quamvis ſine Sacramento per ſe ad juſtificationem perducere peccatorem nequeat; tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandum diſponit.* Conc. Trid. Quæ impetratio, ſive conſecutio eſt infallibilis, & ex opere operato, qualis convenit Sacramentis novæ legis: & ſi non eſſet infallibilis, nihil deferret Concilium attritioni cum Sacramento, quod eidem etiam extra Sacramentum non conveniret; ſiquidem per ſe habet vim impetrandi gratiam ſaltem fallibiliter, ſicut alii actus ſupernaturales, ſi ad hunc finem ordinentur. Conſequens autem directè contradicit intentioni, & verbis Concilii, ut liquet ex illa contrapoſitione: *Quamvis ſine Sacramento per ſe nequeat: tamen in Sacramento ad impetrandum diſponit.* Fateri itaque neceſſarium eſt, quod ex Concilii ſententia accedens ad Sacramentum cum attritione impetrat infallibiliter gratiam; ſed non omnis, qui cum attritione ad illud

acce-

Digitized by Google

accedit, elicit contritionem, ut evidenti experientia conſtat: multi namque ita accedentes non majorem in ipſo Sacramento, aut poſt illud ſentiunt dolorem, quam prius nec ad illum tunc eliciendum ulla lege obligantur: Ergo falſum eſt aſſerere, quod attritio ita ſufficit in ratione partis, & diſpoſitionis in hoc Sacramento, ut nihilominus non inducat immediate in ſuo genere gratiam juſtificationis, ſed tantùm remote, & mediante contritione.

Conſectarium. 64 Colligitur tertiò falſam etiam eſſe aliorum ſententiam, qui dixerunt; attritionem non aliter ſufficere ad hoc Sacramentum, quàm ſi à pœnitente exiſtimetur contritio. Hi videntur ex una parte tenuiſſe ſententiam eorum, qui contritionem perfectam exigunt ad hoc Sacramentum; & ex alia voluiſſe eam temperare: ita quod licet dolor per ſe requiſitus ſit contritio, nihilominus ubi pœnitens accedit bona fide cum ſola attritione, quam contritionem putat, Deus ſupplet defectum acceptando primam loco ſecundæ in ordine ad Sacramenti valorem, & fructum. Ita aliqui graves Auctores apud Suarium diſp. 20. ſect. 4. num. 7. & Leandrum diſp. 7. quæſt. 9. ſed eſſe falſum convincitur ex dictis; quia pœnitentia eſt Sacramentum mortuorum; atque ideo non ſupponit per ſe vitam gratiæ in ſuſcipiente; quod falſum eſſet, ſi per ſe ſupponeret contritionem: hæc namque cum vita gratiæ infallibiliter connectitur, & nec per inſtans ſine illa eſt, ut expendimus num. 14. & ſatis conſtat vel ex ſola condemnatione aliquarum propoſitionum Michaelis Baji oppoſitum aſſerentium, quas dedimus num. 15. Deinde nullus tenetur accedere ad Sacramenta cum majori diſpoſitione, quàm quæ requiritur; ſed pro Sacramento Pœnitentiæ ſufficit attritio, ut eſt communis ſententia, quam aſſertione 1. ſtatuimus: Ergo nemo tenetur accedere cum majori diſpoſitione, atque ideo nec elicere contritionem, ut hoc Sacramentum ſuſcipiat. Idque amplius explicatur: nam illa falſa exiſtimatio, qua pœnitens ſe judicat contritum, cum non ſit, nequit deſervire, ut attritio ſit diſpoſitio, cum nihil ponat in ea: nec deſervire valet, ut homo excuſetur ab aliquo peccato, dum accedit cum ſola attritione: Ergo ad nihil deſervit, & abſque rationabili fundamento ejus neceſſitas introducitur. Antecedens, quoad ſecundam partem, in qua ſola poterat eſſe difficultas, oſtenditur: quia homo non indiget excuſare ſe à peccato in omittendo illud, ad quod nullo præcepto obligatur; ſed homo accedens ad Sacramentum Pœnitentiæ nullo præcepto obligatur elicere contritionem, cum attritio ad prædictum Sacramentum ſufficiat, ut oſtenſum eſt: & aliunde nec Scriptura, nec ex traditione, nec ex Conciliis, nec in Patribus tale præceptum occurrat: Ergo opus non eſt, quod pœnitens exiſtimet ſe contritum, ut ab aliquo peccato excuſetur. Recolantur, quæ diximus diſp. 5. num. 231. & 266. & 304. quibus locis oſtendimus attritionem conjunctam Sacramento eſſe æquivalenter contritionem, tam in ordine ad integritatem, & fructum Sacramenti, quàm in ordine ad implendum præceptum pœnitendi.

Quæ doctrina eſt adeò vera, & tuta, & tutior, quàm oppoſita juxta ſupra dicta à num. 53. ut currat, teneatque etiam in articulo mortis: moribundus enim nec tunc tenetur contritionem elicere, ut Sacramentum Pœnitentiæ recipiat; ſed ſuæ obligationi ſatisfacit ſecurè, & certò, ſi attritionem cognitam ut talem adhibeat: & hac etiam via ſatisfacit præcepto pœnitendi in illa hora, orto ex virtute pœnitentiæ, ut diximus diſp. cit. num. 308. cum ſequent. Et licet aliqui de hoc dubitaverint, aut timuerint: hæc tamen eſt tam certa, & non minus communis hoc tempore reſolutio, quàm illa à nobis aſſerta de ſufficientia attritionis cum Sacramento. Unde nec Confeſſarius tenetur moribundum admonere, ut contritionem pro Sacramento Pœnitentiæ eliciat, & multo minus poteſt illum ad hoc obligare tanquam ad rem neceſſariam, ſcrupulos afflicto aggerendo, qui his punctus poſſet merito dubitare de valore confeſſionum, quas per decurſum totius vitæ cum ſola attritione fecit. Videantur ex Modernioribus Laſtra tract. 1. cap. 1. ſect. 6. quæſt. 3. num. 36. & Emmanuel à Conceptione diſp. 2. qu. 4. nu. 89. qui plures alios refert eandem reſolutionem tuentes. An autem in eo articulo teneatur Deum diligere amore charitatis ſuper omnia eſt difficultas longè diverſa, & ad materiam præſentem non pertinens, in quo proinde non expedit immorari. *Laſtra, Emmanuel.*

Conſectarium 4. 65 Colligitur quarto ex dictis inter præcipuas differentias contritionis ab attritione computandam illam eſſe, quod contritio, ubi adeſt, etiam ſine Sacramento ſemper juſtificat; è converſo autem attritio in nullo caſu juſtificat ſine Sacramento. Primam hujus conſectarii partem negarunt Michael Bajus propoſit. 31. & 71. Eſtius in 4. diſt. 17. Sylvius 2. 2. quæſt. 23. art. 2. & in Supplement. 3. partis, quæſt. 5. art. 1. & alii. Quam probant *primò* ex Scriptura Lucæ 7. ubi Magdalena, jam Dominum multum dilexerat, & tamen non fuit munda à peccatis, donec ab ipſo audivit: *Remittuntur tibi peccata*. Unde D. Auguſt. hom. 23. inter 50. inquit: *Acceſſit ad Dominum immunda, ut rediret munda, acceſſit ægra, ut rediret ſana*. Ergo licet contritio includat amorem Dei, aut ex eo procedat, non ſemper delet peccata, & juſtificat, niſi ubi adjungitur Sacramento, aut alteri extraordinariæ Dei largitati. *D.Auguſt.*

Secundò ex Concilio Trident. in illo cap. 4. ſæpius allegato ex ſeſſ. 14. ubi dicitur: *Docet præterea, & ſi contritionem hanc* (& loquitur de perfecta) *aliquando charitati perfectam eſſe contingat, hominemque Deo reconciliare, priuſquam hoc Sacramentum actu ſuſcipiatur, &c.* Quibus verbis ſatis apertè ſignificat contritionem non ſemper, ſed aliquando, & contingenter conſequi charitatem, per quam ſit peccatorum remiſſio: eam namque vim ſignificandi habent ea verba: *Aliquando contingat*; & ſuperfluè addita fuiſſent, ſi contritio charitatem ſemper annexam haberet. *Tertiò* ex D. Auguſtin. tract. 13. in Joan. ubi ait: *Quantumcumque Catechumenus proficiat, adhuc ſarcinam iniquitatis ſuæ portat; non illi dimittitur, niſi cum venerit ad baptiſmum*. Ad profectum autem pertinet ſatis principaliter contritio: Ergo quamvis catechumenus illam habeat, nihilominus ex ſententia D. Auguſtini remiſſionem peccatorum non conſequitur antequam ad baptiſmum veniat. *Quartò* ratione, quia ſi contritio ſemper reconciliaret cum Deo, & peccatorum remiſſionem afferret, fruſtra inſtitutum fuiſſet Sacramentum Pœnitentiæ; quippè ſine illo remitteretur peccatum per contritionem: conſequens autem minimè poteſt admitti. Ergo, &c. *Conc. Trid.* *D.Auguſt.*

Sed hanc conſectarii partem eſſe certiſſimam conſtat ex ſupra dictis num. 13. quoniam contritio eſſentialiter importat connexionem cum charitate, quippè quæ procedit ex ejus amore erga Deum dilectum ſuper omnia, & per modum ultimi finis: charitas autem, & ejus amor non junguntur cum peccato, ut conſtat ex condemnatione Michaelis Baji oppoſitum aſſerentis, ut ibi expendimus: Ergo contritio nunquam conjungitur cum peccato: atque ideo ſemper affert, vel infert ejus remiſſionem, ſaltem indirectè, & per modum diſpoſitionis incompoſſibilis. Quod verum eſt de charitate tam actuali, quàm habituali propter ordinem ad Deum ultimum finem ſuper omnia dilectum, à quo omne grave peccatum avertit. Aliunde vero hæc reſolutio habet firmiores adhuc radices in Concil. Tridentino, nam ſeſſ. 6. cap. 4. docet hominem Deo reconciliari per veram pœnitentiam, priuſquam baptiſmum ſuſcipiat, licet non independenter ab hujus voto. Et ſeſſ. 13. cap. 7. permittit in aliquo caſu, quod Sacerdos celebret non præmiſſa confeſſione, licet peccaverit mortaliter. Id vero minimè permitteret, ſi ex Concilii ſententia, contritio (quam eo caſu poteſt Sacerdos elicere) non excluderet peccatum antecedenter ad Sacramentum Pœnitentiæ. Et cap. 4. ſeſſ. 14. docet contritionem charitate perfectam reconciliare hominem Deo, priuſquam Sacramentum Pœnitentiæ in re ſuſcipiat, licet dependenter à voto illud ſuo tempore ſuſcipiendi. Unde ſic communiter docent Theologi hujus temporis, & eorum, ac omnium Princeps D. Thomas id aperte aſſeruit in 4. diſt. 17. quæſt. 2. art. 5. quæſt. 1. dicens: *Contritio, in quantum eſt actus virtutis, eſt quaſi cauſa materialis remiſſionis peccati, eo quod diſpoſitio eſt, quaſi neceſſitans ad juſtificationem, ut ſupra dictum eſt*. Et quæſt. 3. addit, *Quantumcumque parvus ſit dolor, dummodo ad contritionis rationem ſufficiat omnem culpam delet.* Similia omnino repetit 3. part. quæſt. 86. ferè per totam, & præſertim art. 6. Iidem etiam Theologi ſolent oppoſitam ſententiam aliqua cenſura notare. Curiel 1. 2. quæſt. 112. art. 3. dub. unico dicit illam eſſe periculoſam, & parum tutam in fide. Vaſquez tom. 2. in 3. part. diſp. 152. cap. 1. aſſerit eam eſſe contra ſententiam catholicam. Coninchus tom. 1. de Sacram. quæſt. 68. art. 2. dub. 3. indicat eſſe erroneam. Lugo diſp. 5. ſect. 8. dicit eſſe temerariam, & ſcandaloſam. Et alii alias notas ei adhibent, à quibus præſcindimus, aſſerentes tantùm noſtram, & communem reſolutionem eſſe certiſſimam. *Sent. affirm.* *D. Thom.* *Curiel. Vaſquez. Coninch. Lugo.*

Reſponſio ad objecta. Quæ vero illi opponebantur, facilè diluuntur. Ad *primam* reſpondetur, quod Chriſtus jam dixerat Simoni, *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum:* deinde

Digitized by Google

inde dicit mulieri, *Remittuntur tibi peccata*. Quæ non cogunt, ut imaginamur bis illi remiſſa peccata fuiſſe. Et ſicut ad id non cogunt, ita nec ad exiſtimandum, quod non fuerint remiſſa ante illorum verborum prolationem. Dimiſſa itaque illi fuerunt, cum *dilexit multum*. Et verba à Salvatore poſtea prolata *Remittuntur illi*, *Remittuntur tibi* deſervierunt, tum, ut abſolveretur coram hominibus, quæ prius jam ob dilectionem erat coram Deo abſoluta: tum ad confirmandum abſolutionem prius inviſibiliter datam. Aliæ expoſitiones videri poſſunt in Prado in ſupplem. quæſt. 1. dub. 3. §. 2. Sed hanc judicamus veritati, ac literæ magis cohærere, & ſinceriori ſenſu decurrere. Et eodem modo explicanda ſunt illa D. Auguſtini verba, *Acceſſit immunda, &c.* nempè ſecundum æſtimationem hominum de illa muliere, *quæ erat in civitate peccatrix*, & redit munda, vel apud ipſos propter Domini teſtimonium. Ad *ſecundum* reſpondetur illis Concilii verbis probari ſatis efficaciter communem ſententiam, ut proximè fecimus. Et quod opponitur, ſcrupulus eſt levis, ſola textus lectione diſpellendus: Agit Concilium in eo capite de contritione in genere, quæ eſt pars Sacramenti, & abſtrahit à perfecta, & imperfecta, ut ſæpius in hoc dub. expendimus. In hoc itaque ſenſu dixit contingere aliquando contritionem perfectam charitate reconciliare antecedenter ad uſum Sacramenti: non quia non omnis contritio charitate perfecta infallibiliter reconciliet; ſed quia non omnis contritio eſt perfecta. Sicut omnis juſtus diligitur infallibiliter à Deo; ſed contingit hominem habere aliquando juſtitiam.

Prado.

Ad ſecundum.

Ad tertiam

Ad *tertium* dicendum; D. Auguſtinum ea verba dixiſſe, ut catechumenos hortaretur ad ſuſcipiendum baptiſmum, & injuriam aliquorum in id procurando reprehenderet. Unde intelliguntur de catechumeno negligente ad baptiſmum accedere: talis namque quamvis ſibi videatur in virtute proficere; nihilominus ſuorum peccatorum ſarcinam portat: quam deponere non valet, niſi per gratiam juſtificantem communicatam, vel per baptiſmum in re, vel dependenter ab ejus voto. Et neutrum ſalvatur in catechumeno negligente: non primum, ut ſupponitur; nec etiam ſecundum; quia verum baptiſmi deſiderium non habet, qui negligit illum ſuſcipere. Unde ipſe S. Doctor quæſt. 33. in Numer. docet Cornelium ante baptiſmum juſtificatum, manſiſſe obligatum præcepto ſuſcipiendi baptiſmum: quod ſi contemneret, aut ex negligentia omitteret, eo ipſo excideret à juſtitia, & minimè ſalvaretur. Ad *quartum* patet ex immediatè dictis: nam datur præceptum divinum de eo, quod homo peccata gravia poſt baptiſmum commiſſa ſubjiciat clavibus Eccleſiæ in Sacramentali confeſſione, cum Chriſtus ad hunc finem Sacramentum Pœnitentiæ inſtituerit, ut conſtat ex dictis diſp. 4. à num. 141. Unde licet peccator poſſit media contritione juſtificari, antequam ad iſtud Sacramentum accedat; ſecus autem abſque voto, ſive propoſito illud ſuſcipiendi tempore debito. Foret autem ſuperfluum tale Sacramentum, ſi contritio juſtificaret cum omnimoda ab eo independentia: Sed res aliter contingit: quia contritio importat ſecundum ſe, & in omni ſtatu propoſitum, adhibendi media pro ſalute neceſſaria: quorum unum ex Chriſti inſtitutione pro præſenti ſtatu eſt confiteri peccata gravia legitimo hujus Sacramenti miniſtro. Sicut etiam voluit eſſe medium neceſſarium baptiſmum. Unde licet quis ſanctificaretur in utero, idque illi fuiſſet à Deo revelatum, adhuc teneretur ad baptiſmum ſuſcipiendum ut ſatis perſpicuè docet D. Thom. in hac 3. part. quæſt. 68. artic. 1. ad 1.

D. Auguſt.

Ad quartam.

D. Thom.

66 Sed veniamus ad ſecundam hujus conſectarii partem, in qua contrapoſitione ad primam deduximus per attritionem ſeparatam à Sacramento in nullo eventu juſtificari peccatorem, ſive (& in idem recidit) ejus peccata directè, vel indirectè remitti. Oppoſitum hujus conſectarii docuit Sylvius in ſupplem. quæſt. 1. art. 3. dicens attritionem ſine Sacramento ſufficere ad juſtificationem caſu, quo ſuſceptio Sacramenti fiat impoſſibilis pœnitenti, ut ſi non adſit, nec vocari poſſit Sacerdos. Cujus ſententiæ fundamentum non in alio ſtat, quam in pietate quadam, ne homo, cum per veram attritionem de ſuis peccatis dolet, condemnetur: quod præſumendum non videtur de divina miſericordia.

Secunda pars conſectarii, & contra eam Sylvius.

Probatur conſectarium.

Sed noſtra reſolutio eſt communis inter Theologos, quibus non paucis relatis, ſubſcribunt Leander, diſp. 1. quæſt. 46. & Laſtra cap. 1. ſect. 6. nu. 23. Et probatur efficaciter ex Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 4. ubi deſcribit conditiones attritionis in ſuo genere perfectiſſimæ, quam dicit eſſe donum Dei, & Spiritus Sancti impulſum: & nihilominus addit: *Et quamvis ſine Sacramento Pœnitentiæ per ſe ad juſtificationem perducere peccatorem nequeat; tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandum diſponit*. Cujus ſententiæ planus ſenſus eſt; attritionem diſponere quidem peccatorem ad gratiam in Sacramento Pœnitentiæ ſuſcipiendam: ſed per ſe, & abſque Sacramento non poſſe illum ad hujuſmodi finem perducere. Quod falſum eſſet, ſi caſu neceſſitatis, ubi nullus miniſter occurrit, per ſolam attritionem juſtificaretur peccator. Nec proderit recurſus ad extraordinariam providentiam divinæ miſericordiæ ſupra attritionis exigentiam, & vires: quia de prædicta providentia nobis non conſtat: unde niſi divinando abſque rationabili fundamento non poſſumus cenſere in hac parte, quam ſecundum leges communes. Et miſericordia divina dignus non eſt peccator, qui cum poſſit elicere dolorem perfectum contritionis reſpicientem bonum Dei, ſiſtit in ſola attritione, quæ in amore ſui fundatur.

Leander, Laſt. Conc. Trid.

Confirmatur ex alia certa, & communi Theologorum doctrina deſumpta ex Concilio Trident. ſeſſ. 13. cap. 7. & can. 11. nam ſicut homini in aliis occaſionibus poteſt deficere copia Confeſſarii, ſic etiam poteſt deficere Sacerdoti, qui ex officio tenetur coram populo celebrare. Pro qua neceſſitate non aliud remedium occurrit, niſi quod Sacerdos exiſtens in peccato eliciat actum contritionis cum propoſito confitendi, quam primum valeat, ut docet Concil. citato cap. 7. & nemo audebit dicere Sacerdotem in tali caſu ſuæ ſatisfacere obligationi eliciendo ſolam attritionem: Idem ergo dicendum eſt in caſu mortis, vel alterius periculi, aut gravis neceſſitatis. Et ratio diſparitatis eſt ipſa hujus corollarii doctrina, quod contritio per ſe, & ex natura ſua habet incompoſſibilitatem cum peccato ob perfectam, quam importat, converſionem ad Deum finem ultimum, à quo peccatum avertit: unde etiam Sacramento non conjuncta peccata excludit: Attritio autem non importat eam converſionem, ſed amorem ſui, ex quo timet pœnam, & dolet de reatu: unde per ſe ſive ex propriis nequit perducere ad peccatorum remiſſionem, niſi adjuncto favore divinæ miſericordiæ, quæ tamen hoc beneficium ſuſceptioni Sacramenti alligavit, ut ex fidei doctrina edocemur, abſque fundamento ad oppoſitam præſumptionem. Unde convulſum relinquitur illud pro Sylvio inſinuatum, & apertè fatendum eſt peccatorem, qui ſine Sacramento, & ſine contritione moritur, infallibiliter condemnari, licet attritionem habuerit.

Confirmatio. Conc. Trid.

Conc. Trid.

67 Quintò colligitur, quid dicendum ſit de dolore, quem aliqui appellant virtualem, & ſolet explicari hoc affectu, *Doleo, quod non habeam dolorem de peccatis*, an ſcilicet ſufficiat ad Sacramentum Pœnitentiæ? Affirmant Paludanus in 4. diſt. 17. quæſt. 1. art. 5. Navarrus in Manuali cap. 1. num. 1. & 6. Emmanuel Rodriquez tom. 1. ſummæ cap. 50. Sà verbo *Contritio* num. 5. & alii. Communis tamen ſententia docet oppoſitum, & meritò: quoniam certum eſt ad Sacramenti Pœnitentiæ valorem requiri dolorem de peccatis, huncque eſſe partem eſſentialem materiæ iſtius Sacramenti, ut conſtat ex dictis §. 1. & 2. ſed dolor qui proponitur, non eſt dolor de peccatis: ergo non ſufficit ad hoc Sacramentum. Probatur minor: quia ſicut optimè cohæret, quod quis amet, & deſideret amorem charitatis, & quod illum non habeat; ita etiam componitur quem amare, & deſiderare dolorem de peccatis, & illum non habere: Ergo ex terminis dolor, quod dolorem de peccatis non habeam, non eſt dolor de peccatis. Tum etiam; quia dolor de peccatis dividitur adæquatè pro qualitate præcedentis materiæ in contritionem, & attritionem, ut liquet ex toto præſenti dub. Hic vero dolor nec contritio, nec attritio eſt; ſed actus alterius ſpeciei, & omnino diverſus, ut convincitur ex eorum objectis: objectum enim tam contritionis, quàm attritionis eſt peccatum, & ſi ſub diverſo motivo; ſed objectum prædicti doloris non eſt peccatum, ſed carentia doloris erga peccata: Ergo non eſt dolor de peccatis. Et non proderit pro hoc motivo diluendo recurſus ad dolorem virtualem: quia nec hujuſmodi ille actus eſt; cum ex parte non ſupponat ullum dolorem formalem de peccatis, in quo ipſe fundetur; alias non eſſet dolor de carentia doloris erga peccata, ut ſupponitur; & ex alia parte non ſit ita perfectus, ut poſſit contritioni, aut attritioni æquivalere, nec idem objectum attingat. Hæc in pro-

Conſectar. 5.

prie-

Enriq. Vaſqu. Cand. Filliutio. Hurtad. Fagun. Granado, Llamas.

prietate, & rigore ita ſe habent, & defenduntur communiter à Doctoribus, Enriquez lib. 4. cap. 26. num. 5. qui pro eadem ſententia refert D. Thom. & D. Bonavent. Vaſquez quæſt. 92. art. 1. dub. 3. Cand. diſp. 24. art. 12. Filliutio, Hurtado, Fagundez, Granado, & Llamas, & aliis, quos refert, & ſequitur Leander diſp. 7. quæſt. 11.

Aſſertio temperatur.

Animadvertere tamen oportet aliud eſſe inquirere, an prædictus actus ſit ſufficiens dolor pro Sacramento, an vero ſit ſufficiens ſignum doloris requiſiti ad Sacramentum? Et quantum ad primum, ſubſcribimus communi ſententiæ, quam plane motivum propoſitum ſatis evincit. Sed quantum ad ſecundum ſentimus ejus reſolutionem dependere ex judicio practico prudentiali, ſecundum quod cenſemus illum dolorem de non dolendo de peccatis eſſe vehemens ſignum, ut confeſſarius judicet pœnitentem eſſe ſufficienter diſpoſitum, habereque re ipſa dolorem attritionis aut etiam contritionis. Frequenter enim pœnitentes decipiuntur in exiſtimando ſe non habere dolorem de peccatis, quem re ipſa habent. Inducuntur autem in eam falſam exiſtimationem, eo quod non experiuntur lacrymas, aut alium in ſenſu dolorem: is vero, & ſi non ſpernendus, non eſt tamen requiſitus: unde ſic accedentes caute debent examinari. Si enim perſonæ ſint aſſuetæ peccatis, in quæ facilè relabuntur, & dicant ſe dolere, quod non doleant de peccatis; credere prudenter debemus utrumque, & quod doleant de doloris erga peccata carentia, & quod iſtam vere habeant: & conſequenter quod non accedant cum dolore requiſito ad Sacramentum. Unde abſolvi non debent. Sed ubi illa verba proferentes ſunt perſonæ virtuoſæ, ſcrupuloſæ, & timoratæ conſcientiæ, & quæ inquiſitæ affirmant ſe non admiſſuras ullum mortale pro toto mundo, prædicta verba accipi prudenter poſſunt pro ſigno ſufficientis doloris, quem habent. Id experti ſumus in aliquibus hujus generis, quæ ſummè recuſabant ad Sacramentum Pœnitentiæ accedere, obtendentes ſe non dolere de peccatis, nec id ſentire; & notavimus eas propter doloris defectum in lacrymas, & anxietatis ſigna prorumpere, & vehementer de hoc dolere. Quis prudens hæc non interpretaretur ſigna attritionis, aut etiam contritionis in ſimilibus perſonis, & circumſtantiis? Ita profecto accipiebamus, & illas perſonas ſic agitatas abſolvimus ſine ullo circa verum de peccatis dolorem ſcrupulo. Nec aliud voluiſſe putamus graves Auctores ſupra relatos, & præſertim Navarrum, ut ipſe magis ſe explicuit in ſecunda Manualis editione, cap. 1. num. 16.

Conſect. 6.

68 Colligitur ſexto pro confeſſione venialium in ordine tam ad valorem, quàm ad fructum Sacramenti ſufficere illum dolorem, qui ſufficit pro confeſſione mortalium in ordine ad eoſdem effectus. Conſectarium ſupponit peccata venialia eſſe materiam, & ſi non neceſſariam, ſufficientem tamen hujus Sacramenti, ut conſtabit ex dicendis infra nu. 88. Supponit etiam neceſſarium eſſe aliquem dolorem pro Sacramento Pœnitentiæ, in qua ſola venialia confitemur: quod ſatis ſuperque conſtare poterat ex dictis §. 1. Sed nec huic parti, quæ certiſſima eſt, parcunt Juniorum ingenia: occurrit enim nobis Delgadillo cap. 16. de Pœnitentia, dub. 12. affirmans in confeſſione venialium nec pro valore, nec pro fructu requiri ullum dolorem; ſed ſolam eorum ſine dolore confeſſionem ſufficere. Quod probat: quia dolor peccatorum venialium non eſt de eſſentia hujus Sacramenti; ſed pro ea ſufficit confeſſio peccatorum cum intentione illud ſuſcipiendi, ut docet

Chriſtophorus à S. Joſeph.

Chriſtophorus à S. Joſeph tom. 1. recap. opinionum. 2. part. de Sacram. Pœnit. dub. 1. affirmans (& merito inquit Delgadillo) hanc eſſe indubitatam mentem D. Tho. in 4. diſt. 17. quæſt. 3. art. 4. quæſt. 1. in corp. Probat etiam, quia improbabile non eſt dari verum Sacramentum Pœnitentiæ informe, etiam ſi quis ſcienter accedat ſine dolore mortalium, dummodo illa integre confiteatur; quod aliter contingeret, ſi dolor eſſet eſſentialis hujus Sacramenti pars. Hinc vero colligere evidenter ſibi videtur, eſſe etiam fructuoſum in confitente venialia abſque eorum dolore: quia ex una parte Sacramentum conſiſtit; & ex alia ejus fructui non ponitur obex peccati mortalis impedientis infuſionem gratiæ, quam Sacramenta, ubi obicem non reperiunt, in ea ſuſcipiente producunt. Hinc ultra progreſſus aſſerit num. 34. in confeſſione venialium facta non ſolum ſine dolore, ſed cum poſitiva eorum complacentia gratiam produci: ſicut producitur in ſuſceptione Euchariſtiæ, quamvis ſuſcipiens actu venialiter peccet.

Ceterum in refellendo aſſerta adeò falſa tædet immorari, quamvis ſuperfluum fortè non eſſet ad vitandum periculoſam eorum praxim. Profectò voluntarium, ac liberum homini eſt confiteri, aut non confiteri peccata venialia; ſed ex ſuppoſitione, quod ea ſola præciſè confiteatur, debet aliquem de illis dolorem habere: & hanc eſſe veram adeò, & receptiſſimam Theologorum ſententiam, ut ſuperfluè aliqui pro ea referrentur dixit Dicaſtillo diſ. 6. dub. 15. cap. 1. & ita quidem eſt. Alioque fundamento non egemus ad id probandum, quam jam præjacto num. 2. nempe ex doctrina Concil. Florentini, & Tridentini, & communi ſenſu fidelium tres eſſe hujus Sacramenti partes, & earum primam dolorem: quare ſine omni dolore Sacramentum Pœnitentiæ non ſubſiſtit. Quamvis autem ejus materia remota poſſit eſſe diverſa, videlicet vel neceſſaria, ut ſunt peccata gravia, vel voluntaria, ut ſunt levia: nihilominus Sacramentum ſemper ejuſdem rationis eſt, ac eiſdem partibus conſtituitur. Quare ſicut quando materia remota eſt peccatum mortale, requiritur ejus dolor; ita etiam requiritur, quando talis materia eſt præciſè aliquod veniale. Et propterea ſicut, qui mortalia abſque ullo dolore confiteretur, impediret eo ipſo non ſolum fructum, ſed etiam valorem Sacramenti: ita ſimiliter contingeret in confitente ſolum venialia, quorum nullum dolorem haberet.

Dicaſtillo.

Probationes vero, quæ pro contraria parte afferuntur, non ſunt probationes, ſed novarum abſurditatum monſtra: ut planè eſt dicere eam fuiſſe indubitatam Angelici Doctoris ſententiam, quod dolor non ſit de eſſentia hujus Sacramenti: oppoſitum enim evidenter conſtat ex teſtimoniis relatis nu. 2. Nec eo loco, qui objicitur negavit omnem dolorem, ſed eum præciſè, qui requiritur ad Sacramenti fructum: quæ eſt difficultas longè diverſa, de qua ſuo loco dicemus, diſcutientes an aliqua confeſſio poſſit eſſe valida, & informis. Quo etiam loco oſtendemus improbabile eſſe, quod ſcienter accedens abſque omni dolore validam confeſſionem efficiat. Unde patet ad utramque ſimul probationem. Porro ex talibus colligere, quod confitens tantum venialia abſq; omni eorum dolore conſequirur Sacramenti fructum, ſcilicet eorum remiſſionem per gratiam Sacramenti, eſt novum, majus, ac ſuperaddendum præcedentibus abſurdum. Si namque abſque dolore Sacramentum non datur, qua ratione dabit fructum? Et quis major obex, quam carentia omnis doloris? Majus profecto eſt, complacentia venialium poſitiva, quam ea ſententia dicit non obeſſe, ut eorum remiſſio fiat: & pejus probat exemplo Euchariſtiæ, in qua profecto non remittuntur ea venialia, quæ illam ſuſcipiens actu committit; ſed producitur alius effectus eis compoſſibilis. Unde ſuperfluum foret alia abſurda opponere, quæ libertate haud diſſimili admitterentur: ſed æquius judicamus hæc cenſuræ prudentis lectoris relinquere, qui advertat communem Theologorum contra quendam Fabrum profeſſorem Patavinum ſententiam eſſe, quod ſcienter confitens ſola venialia abſque ullo illorum dolore efficaci, peccat mortaliter: idemque à fortiori dicerent de ea confitente ſine aliquo eorum dolore abſolutè. Sed de hoc magis ex profeſſo agemus dub. 6. num. 133. Interim videantur Lugo diſp. 14. ſect. 8. Diana 3. part. tract. 4. reſolut. 96. & Dicaſtillo diſp. 6. dub. 15. cap. 3. ubi prædictam doctrinam acriter reprobant, & evertunt.

Lugo, Dian. Dicaſtill.

69 Præmiſſa igitur adeò certa ſuppoſitione procedit conſectarium; non alium, nec aliter exigens dolorem ad remiſſionem venialium in hoc Sacramento, quam ad remiſſionem mortalium. Unde, ſicut pro dolore conſiderato, tam in eſſe partis Sacramenti, quàm in eſſe diſpoſitionis ad Sacramenti effectum, remiſſionem ſcilicet mortalium, non requiritur contritio vel in re, vel in exiſtimatione, ſed ſufficit attritio, dummodo ſupernaturalis ſit, juxta dicta in 1. & 2. aſſertione: ſic prorſus, & in eodem ſenſu dicendum de dolore requiſito tam in eſſe partis, quàm in eſſe diſpoſitionis reſpectu Sacramenti, cujus materia ſunt peccata venialia. Et ſicut ad valorem Sacramenti circa mortalia non requiritur dolor efficax eorum, ſed ſufficit inefficax; pro fructu vero Sacramenti neceſſarius eſt dolor efficax, ut in 2. & 3. concluſ. ſtatuimus: ſic etiam eſt diſcurrendum de dolore in ordine ad confeſſionem venialium, quo pro valore Sacramenti ſufficit dolor, ſcilicet attritio ſupernaturalis inefficax, ſed pro fructu, & actuali venialium remiſſione requiritur efficax. Et ratio eſt, quam proximè inſinuavimus, nempè, quod licet materia remota ſit diverſa, nempè mortalia peccata; Sacramentum tamen ſemper eſt idem, & ejuſdem rationis: quare importat eandem partem materiæ proximæ, dolo-

Digitized by Google

dolorem ſcilicet peccatorum, quæ confitemur, ut concurrat per modum partis ad valorem, & per modum diſpoſitionis ad fructum Sacramenti. Aliunde vero non occurrit motivum, ut aliter quantum ad id diſcurramus in confeſſione venialium, ac in confeſſione mortalium: Ergo idem dolor, qui ſufficit, & requiritur in confeſſione mortalium ad relata munera, ſufficit etiam, & requiritur pro eiſdem muneribus in confeſſione venialium.

Cuidam replica reſpondetur. Nec momenti erit, ſi quis dicat venialia eſſe leviora mortalibus, ut ex terminis liquet, atque ideo leviori remedio indigere; unde non ſolum per Sacramentum Pœnitentiæ, ſed etiam per Sacramentalia expelluntur, ut diximus tract. 22. de Sacramentis diſp. 10. dub. 2. Id, inquam, nihil valet: quia ſolum probat eſſe plura pro venialibus remedia, & quod pro eorum remiſſione non requiritur abſolutè Sacramentum Pœnitentiæ in re, vel in voto, quin nec Sacramentalia: poſſunt enim immediatè remitti per ſolam contritionem, aut amorem charitatis, quibus reparetur fervor per venialia excluſus, in cujus carentia macula illorum conſiſtit. Sed tamen ex ſuppoſitione, quod quis pro eorum remiſſione voluntariè utatur Sacramento Pœnitentiæ, tenetur conſequenter ea adhibere, quæ Sacramentum expoſcit ex parte confitentis; nempè dolorem ſupernaturalem pro valore, & efficacem pro effectu. Et aliter ſcienter agens injuriam irrogat Sacramento, ejus vel valorem evertens, vel fructum impediens: ac ſubinde idem, & eodem modo dolor requiſitus ad confeſſionem mortalium, requiritur etiam ad confeſſionem venialium. Diximus ſupra, *Ad eadem munera, & pro eiſdem muneribus*, partis ſcilicet, & diſpoſitionis: quia in his ſtat ſimilitudo inter remiſſionem mortalium, & remiſſionem venialium in Sacramento. Sed quantum ad formam, qua formaliter fit eorum remiſſio, eſt differentia, quod pro mortalibus ſufficit ſola gratia habitualis; pro venialibus, vero, & ſupponi debet hæc gratia, & ultra addi aliquis charitatis fervor, ut magis ex profeſſo explicuimus loco proximè cit. & tract. 15. de Juſtificat. diſp. 2. dub. 8. & ſupra in priori præſentis tract. parte in Coment. ad art. 1. quæſt. 87. à num. 7. quæ lector videre poteſt, ut majorem pro iſto conſectario lucem accipiat.

DUBIUM II.

Quam intenſionem, & extenſionem debeat habere dolor pro Sacramento Pœnitentiæ requiſitus?

70 ISTæ etiam, quas titulus proponit, conditiones doloris pertinebant ad materiam dubii præcedentis: ſed quia illud, ſi hæ adderentur, nimis, & non ſine confuſione augeretur, conſultius judicavimus illas ſeorſim ab aliis conſiderare. Et quia non multi negotii ſunt, eas conjungimus ſub eodem dubio. Pro cujus reſolutione obſervanda eſt differentia, quæ inter intenſionem, & extenſionem reperitur in qualitatibus corporeis, v. g. in calore. Hic namque intenditur, ubi in eodem ſubjecto, ſubjectique parte exiſtens magis perficitur, & actualior redditur: quod non fit addendo calorem calori (id namque repugnat, ſicut concurſus duorum accidentium ſolo numero diſtinctorum in eodem ſubjecto,) ſed addendo calori modum, quo magis in ſubjecto radicatur, ejuſque potentialitatem magis ad actum reducat. Extenſio autem fit per dilatationem caloris præexiſtentis ad diſtinctas partes ſubjecti, quas prius non actuabat, ut ſi prius erat in dimidia parte ligni, & porrigatur ad aliam medietatem: quod fit addendo calori calorem, aut caloris partes ejuſdem rationis. Et hæc quidem in qualitatibus corporeis ita contingunt. Sed in ſpiritualibus, ut ſunt amor, & dolor voluntatis, ſalvatur, & explicatur intenſio eadem ferè proportione, videlicet addendo non qualitatem qualitati, dolorem dolori, aut gradum gradui, (quæ eſſet coacervatio partium ejuſdem rationis) ſed modum majoris radicationis, per quem qualitas præexiſtens magis dominatur ſubjecto, illudque trahit ad puriorem actum. Extenſio autem fieri non valet per dilatationem, ſive progreſſum ad diverſas partes ſubjecti, quippè quod nullas habet, cum ſpirituale ſit: ſed explicari debet in ordine ad materiam, ſive objectum, quæ potentiæ, habitus, & actus ſpirituales attingunt, & in quibus ſolet major, aut minor latitudo reperiri, atque ideo major, aut minor prædictorum principiorum, & operationum extenſio, ut ſi ſcientia attingens prius unam concluſionem, attingat nunc aliam ejuſdem rationis: ſi dolor ſe præcisè extendens ad deteſtandum furtum, abominetur deinde homicidium. Hæc ſunt communia apud Thomiſtas, & videri poſſunt apud N. Complut. abbrev. in lib. de Generat. diſp. 4. quæſt. 6. per totam, & vel delibata ſufficiunt ad terminorum, quibus utitur titulus, intelligentiam, quæ debet alias in Theologis præſupponi.

Differentia inter intenſionem, & extenſionem.

§. I.

Expeditur difficultas quantum ad intenſionem doloris.

71 DIcendum eſt primo ad dolorem pro Sacramento Pœnitentiæ requiſitum nullam requiri intenſionem, ſed ſufficere ipſum dolorem ſecundum eſſentiam conſideratum. Hæc ſecunda aſſertionis pars patet ex prima, & hujus legitima intelligentia conſtat ex dictis dub. præcedenti. Primam vero partem docet communis, certa, & recepta ſententia inter Theologos hujus temporis, ut eorum plures eiſdem vocibus affirmant, quare ſupervacaneum eſt illos in particulari referre. Videri tamen poſſunt Soto in 4. diſt. 17. quæſt. 2. art. 4. Cano in relect. de Pœnit. part. 3. §. *Igitur*. Prado in præſ. quæſt. 1. dub. 7. Suarez diſp. 4. Averſa quæſt. 2. ſect. 10. Lugo diſp. 5. num. 84. Dicaſtillo diſp. 2. dub. 7. & alii plures apud iſtos. Probatur ratione; quia ſi in dolore pro iſto Sacramento requireretur intenſio; vel eſſet in ſummo, vel in gradu determinato; ſed neutrum dici poteſt: Ergo in prædicto dolore non requiritur intenſio. Cetera conſtant. Et minor: quoad primam partem oſtenditur: quia ille conatus, vel deberet eſſe ſummus ex ſolis viribus naturæ; & hic licet poſſit eſſe ſummus, impertinenter ſe habet ad rem, quam verſamus: ſicut enim dolor pro hoc Sacramento requiſitus debet eſſe ex gratia, ita, & ejus intenſio, ſi neceſſaria foret ad Sacramentum. Vel deberet eſſe ſummus ex viribus gratiæ: & in hoc ſenſu repugnat ſummus conatus: quippè quocumque dato, poteſt voluntas ex gratiæ viribus majorem, & majorem exhibere ſine termino. Quare qui in hoc ſenſu exigunt ſummum conatum, aut intenſionem, rem petunt impoſſibilem, atque ideo impoſſibile etiam conſtituunt Sacramentum Pœnitentiæ. Neceſſarium itaque eſt, ut relicta hac intenſione in ſummo, loquantur de intenſione in certo gradu. Sed tunc eadem efficacia quoad hanc dilemmatis partem refellendi ſunt: quoniam non eſt aſſignabilis hic certus, ac determinatus intenſionis gradus, v. g. ut decem potius, quam ut octo: id namque nec auctoritas ex Scriptura, Conciliis, & Patribus, nec ulla ratio convincit, ſed abſque fundamento diceretur. Aliunde vero, qui hunc gradum determinatum præ aliis introduceret, divinando procederet, & non leves ſcrupulos conſcientiis injiceret, avocando fideles ab uſu Sacramenti Pœnitentiæ. Quis enim certo cognoſcit quantitatem ſui doloris? Et qua menſura recognoſcit eum habere intenſionem ut decem, & non minorem?

Primo concluſio.

Soto, Prado, Aver. Dicaſ. Cano.

Probatur.

Confirmatur: quoniam dolor pro hoc Sacramento requiſitus, aut ſufficiens dividitur adæquate in contritionem, & attritionem, ut tradit Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 4. & ſatis conſtat ex dictis dub. præced. ſed ad ſalvandas veras, ac proprias rationes contritionis, & attritionis non requiritur, vel ſummus, vel determinatus intenſionis gradus: Ergo idem de dolore pro Sacramento requiſito, & ſufficienti dicendum eſt. Minor, in qua ſola poterat eſſe difficultas, probatur in primis quantum ad contritionem, tum ex D. Thoma in 4. diſt. 17. quæſt. 2. art. 5. quæſtiunc. 3. quam abſolvit his verbis: *Sit ergo dicendum, quod quantum cum parvus ſit dolor, dummodo ad contritionis rationem ſufficiat, omnem culpam delet*. In quibus apertè ſupponit poſſe ſalvari veram, & propriam rationem contritionis, quamvis ejus quantitas, vel intenſio exigua ſit. Idque magis explicat exemplo baptiſmi, qui ſi verus eſt, delet de ſe peccata ſive finita, ſive infinita, ſive parva, ſive magna: ac ſtatim ſubjungit, *Et ſimiliter eſt de contritione, dummodo ad rationem contritionis pertingat*. Tum etiam ratione, nam, quod contritio ſit verè, & propriè contritio, habet ex prædicatis ſuis ſpecificis; ſicut homo ex eiſdem habet eſſe verè, & propriè hominem: eſſentiæ autem rerum non ſuſcipiunt magis, & minus, ſed per genus, & ultimam differentiam quaſi indiviſibiliter conſtituuntur, ut communiter docent Philoſophi, & hac ratione illas comparant numeris, quibus, ſi addas, vel demas aliquam unitatem, eorum eſſentiam evertis: Ergo ad ſalvandum veram, & propiam rationem contri-

Confirmatio.

D. Thom.

tio-

tionis nullus requiritur, vel ſummus intenſionis gradus. Tum denique quia ſi talis pro vera contritione gradus requireretur, maximè, quia vera contritio procedit ex amore charitatis erga Deum offenſum, qui cum bonus infinitè ſit, expoſcit infinitum, vel ſaltem ſummum amorem ex parte creaturæ, ac perinde infinitum, vel ſummum dolorem, quod ipſum graviter offenderit. Hoc autem fundamentum nullius eſſe momenti conſtat, quia certum eſt nos ſatisfacere præcepto charitatis diligendo Deum ſuper omnia, licet eum ſub hac ratione aliqui intenſe, aliqui remiſſe diligant: præceptum enim non cadit ſupra modum ſubjectivum, qualis eſt conatus, ſed ſupra objectivum, qui ſignificatur eis vocibus, *ſuper omnia*. Et hac ratione D. Thomas 3. p. quæſt. 70. art. 4. merito aſſeruit: *Minima charitas plus diligit Deum, quam cupiditas millia auri, & argenti*.

D. Thom.

Ex quibus probatam relinquimus minorem quoad ſecundam etiam partem, nempè attritionem: nam ſi ſalvatur vera, & propria contritionis ratio abſque graduali intenſionis determinatione cur non etiam vera, & propria ratio attritionis? Eo vel maximè, quod timor inferni, aut alterius mali non eſt potentior ad inducendum attritionem, quam amor ſummi boni ad cauſandum contritionem; Sed contritio ex illo amore poteſt deteſtari peccata ſuper omnia deteſtabilia, licet non ſit in ſummo, aut determinato gradu intenſionis, nec ad ſui veram, & propriam rationem tali intenſione eget, ut probatum eſt: Ergo idem dici debet de attritione, nempè ex timore gehennæ odio habere peccatum ſuper omnia odibilia, quamvis non ſit in ſummo, nec determinet ullum intenſionis gradum.

Alio, fundam. probatur.

72 Poteſt ſecundo noſtra, & communis aſſertio ſuaderi alio non contemnendo fundamento, quo poſito ſimul corruunt fundamenta contraria: nam circa neceſſaria pro hoc Sacramento, quod de ſe non levem moleſtiam affert pro humana fragilitate, non debemus plus obligationis, ac laboris inducere, quam convincatur auctoritate, aut ratione; ſed, quod dolor ſufficiens, & requiſitus pro hoc Sacramento debeat eſſe ſummus, aut ſaltem habere certum intenſionis gradum, nec auctoritate, nec ratione convincitur: Ergo pro hujuſmodi dolore non requiritur ſumma, aut determinata intenſio. Minor non aptius probari valet, quam referendo contrariam nobis ſententiam, ejuſque motiva. Scotus in 3. diſt. 27. quæſt. unica; §. *De primo*, agens de charitatis amore, ex quo procedit contritio, & explicans illa verba, *ſuper omnia* affirmat poſſe intelligi extenſive, & intenſive; & quod debent intelligi utroque modo. Adrianus in 4. quæſt. 2. de Pœnitentia, & quod lib. 5. art. 3. §. *His præmiſſis* affirmat dolorem debere eſſe ex toto conatu voluntatis, atque ideo ſecundum maximam intenſionem poſſibilem. Et ita explicat illud Joel. 2. *Convertimini ad me in toto corde veſtro*, id eſt, in toto conatu, aut intenſione poſſibili. Petrus de Soto lect. 14. de Pœnit. in fine, & lect. 15. in principio, docet dolorem pœnitentiæ debere excedere in intenſione omnem alium dolorem voluntatis, & procedere ex charitatis amore, qui intenſior ſit omni amore erga creaturam. Idque tam mordicus tenet, ut aſſerat majoritatem in hac parte doloris ſolum prælative, & non etiam intenſive non conſonare Scripturæ, nec Patribus, nec rationi, nec utilitati animarum. Denique Nugnus ab iſta ſententia non pœnitus recedens, ſed eam aliquomodo temperans docet, quod licet ad contritionem non requiratur determinatus intenſionis gradus, ſed vel minima intra, & extra Sacramentum ſufficiat; nihilominus quæcumque contritio debet eſſe intenſior omni dolore naturali. Ita in Supplem. quæſt. 3. art. 1. concluſ. 5. & §. *Sed certè*. Quibus omnibus, & præſertim Adriano ſubſcribit Joannes Morinus lib. 1. de adminiſtratione Sacram. Pœnitent. cap. 12. & 13. plura congerens teſtimonia Patrum inducentium ad intenſionem doloris.

Motiva ſent. contraria referuntur. Scotus. Adrianus. Joel 2. Soto. Nugnus. Morinus.

Motiva ſunt falſa, & refelluntur.

Sed omnes iſti dicendi modi ſunt falſi, ſi judicant obligationem præcepti, vel in diligendo Deum, vel in dolendo de ejus offenſa. Et ſi id intendat Scotus, fallitur: quia licet conſultiſſimum ſit diligere Deum, ſuper omnia tam extenſive, quàm intenſive: tamen ad hoc ultimum non datur ullum præceptum, & illam intenſionem omittere, aut ea carere non eſt culpa. Contingit namque matrem diligentem intenſiſſimè filium ſuſcipere in ſua converſione gratiam, & charitatem remiſſam, (dicere enim, quod charitas in omnibus intenſior eſt omni amore honeſto erga creaturas, non habet probabilitatis ſpeciem:) ubi liquet dari minorem intenſionem in amore Dei, quam in amore filii, idque citra omne peccatum. Abſurdior adhuc eſt Adriani ſententia: nam, ſi loquitur de conatu ex viribus naturæ, per illum non fit ſatis ſupernaturali charitatis amori: Si autem de conatu per vires gratiæ, nunquam eliciet amorem Dei intenſum in ſummo: ſicut enim Deus eſt infinite amabilis, ſic voluntas nunquam ita illum intenſe diliget ex gratia, quin ex eadem poſſit eum magis, ac magis diligere. Quod ſi recurrat ad vires gratiæ non poſſibilis, ſed quæ nobis actu confertur, id in novas, ac inſuperabiles inducit perplexitates. Quis enim ſcit, an cum Deum diligit, utatur gratia in omni intenſione, quam habet? Aliunde vero ex prædicto modo diſcurrendi innumera colliguntur abſurda: & ut alia omittamus, demus quod peccatori habenti plurima graviſſima peccata conferatur gratia ſufficiens ad actum contritionis ut duo: hic ſi eliciat contritionem ut duo, conſequetur remiſſionem omnium peccatorum: quia adhibuit ſummum conatum juxta gratiæ vires, quam accepit. Demus alium uno tantum peccato mortali infectum, cui Deus conferat gratiam ut octo: hic ſi eliciat contritionem ut quatuor (ut planè poteſt, cum cooperatio gratiæ ſit ſibi libera) manebit in ſtatu peccati, quia juxta ſententiam Adriani non adhibet ſummum conatum, quem potuit juxta vires gratiæ receptæ. Quare facta inter eos homines comparatione reperiemus eum, qui plus peccavit, & minorem contritionem habuit, nempè ut duo, juſtificari; illum vero, qui minus peccavit, & majorem contritionem habuit, nimirum ut quatuor, manere in ſtatu peccati. Quo quid abſurdius, inæqualius, & magis adverſum communi omnium apprehenſioni de divina juſtitia, & miſericordia? Rejicienda itaque eſt ut multum abſurda ſententia Adriani, & teſtimonium Joelis, quo ſe fulcit, infra explicabitur.

Et inde convulſa manet ſententia Petri de Soto: quia nullum eſt ſolidum caput, unde probetur amorem Dei, ex quo procedit contritio, debere excedere in intenſione omnes alios amores: & oppoſitum conſtat in exemplo proximè exhibito matris diligentis intenſiſſimè filium, converſæ tamen, & juſtificatæ per gratiam, & Dei dilectionem, & contritionem remiſſas. Quod autem Scriptura, & Patres, ac vera pietas non obligent ad hanc majoritatem intenſivam, ſed ad aliam longè nobiliorem, ſtatim videbimus. Nugnus etiam abſque ſolido fundamento ſtatuit dolorem contritionis debere eſſe intenſiorem omnibus doloribus naturalibus: nam certum eſt aliquas contritiones eſſe remiſſas, & aliquas eſſe naturales dolores valdè intenſos. Et motivum, quo utitur, nempè contritionem eſſe ſupernaturalem, & procedere à nobiliori principio, vehementiuſque movente, probat oppoſitum, & in ipſum regeri debet: nam intenſio in actibus voluntatis fit ex vehementi motione objecti moventis, apprehenſi, & propoſiti per intellectum: cum autem hujus cognitio incipiat à ſenſibus, & in ipſos reſolvatur; vehementius regulariter movent objecta ſenſibilia, quam ſpiritualia, & ſupernaturalia, quæ ſola fide apprehenduntur; quamvis hæc aptiora de ſe ſint ad extorquendum intenſiorem ſui amorem. Denique teſtimonia, quæ congeſſit Marinus, habent facilem explicationem, quam jam adhibemus.

73 Prius tamen oportet difficiliora repræſentare, ad quæ cetera reducuntur. Quod ergo debeamus Deum diligere intenſiori amore, quam omnia alia, & dolere de ejus offenſa intenſiori dolore, quam de omnibus aliis malis, ſignificat Scriptura loco citato Joelis, *Convertimini ad me in toto corde veſtro*, Marci 12. *Diliges Dominum Deum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua*. Ubi nullus conatus, nulla intenſio prætermittitur. Deuter. 4. *Cum quæſieris Dominum Deum tuum, invenies eum, ſi tamen toto corde quæſieris, & tota tribulatione animæ tuæ*, Matth. 10. *Qui amat patrem, aut matrem pluſquam me, non eſt me dignus*. Ex Patribus D. Ambroſ. lib. 2. de pœnit. cap. 6. ait: *Audiant, qui agunt pœnitentiam, quomodo agere debeant, quo ſtudio, quo affectu, qua mentis intenſione, qua cordis converſione*. D. Auguſtin. lib. 5. Homil. in ult. cap. 1. *Sicut comes pœnitentiæ dolor eſt; ita lacrymæ ſunt teſtis doloris*. D. Anſelmus lib. Similitudinum cap. 144. inquit: *Sicca pœnitentia eſt, cum aliquis ſui peccati pœnitet, ſed humore pietatis, ſuique ipſius compunctione caret. Humida verò eſt, cum habet utrumque, ſuumque luget peccatum magna cordis contritione*. Hugo Victoridus lib. 2. de Sacram. part. 14. cap. 2. ait: *Si in correptione minor eſt afflictio, quam in culpa fuit delectatio*,

Teſtimonia repræſentantur. Joel. 2. Marci 12. D. Auguſt. D. Anſel. Hug. Vict.

Digitized by Google

ſtatio, non eſt dignus pœnitentia fructus. Iſta ſunt, difficiliora apud Marinum, licet plura expendat: quia ad contritionem quidem hortantur, ſed quantitatem, aut intenſionem ejus minimè aſſignant. Ex relatis vero videtur concludi, quod dolor de peccatis debet eſſe ſummæ aut excellentis intenſionis ſuper omnes alios dolores.

Obſervatio.

Ut ergo illa explicemus, & fundamentum eis innitens avertamus, obſervandum eſt ex dictis tract. 19. de Charit. diſp. 3. dub. unic. à num. 7. quod unus affectus poteſt dici major alio, aut ſuper alium dupliciter. Primò *objectivè*, & contingit, quando alicui volumus majus, quidquid ſit de quantitate affectus, quo illud volumus: qua ratione amor, quo Petro deſideramus regnum cœleſte, eſt major illo, quo ipſi concupiſcimus bona temporalia, quippè illum excedens ex parte boni voliti. Secundò *ſubjectivè*, ſive ex parte ſubjecti, & operationis. Et hoc accidit duobus modis. In primis *intenſivè*, quando affectus excedit in conatu agentis, ſive in modo, aut gradu majoris radicationis in ſubjecto: ſicut ſi majori impetu, & conatu concupiſcamus Petro bona temporalia, quam æterna. Unde facta comparatione inter illos duos affectus, primus eſt major objective, ſive ex parte boni voliti, poſterior vero eſt major ex parte affectus, quo amatur: nam bonum æternum eſt majus temporali; ſed affectus ad temporale poteſt eſſe intenſior, ut proximè inſinuavimus.

D. Thom.

Et rationem hujus differentiæ eleganter tradit D. Thom. in 3. diſtin. 29. quæſt. 1. art. 2. ad 3. dicens: *Intenſio actus præcipuè in actibus animæ, quæ non neceſſario ſecundum ſuum poſſe agit, ſicut naturalia, non menſuratur ad quantitatem objecti tantum, ſed ad efficaciam agentis, & conatum in agendo. Unde non melius videt, qui majorem rem intuetur, ſed qui clarius videt. Ideò etiam non oportet, quod æqualiter afficiar ad illud, cui æquale bonum deſidero.* Sicut omnibus proximis deſideramus æternam ſalutem: & tamen in hoc deſiderio magis afficimur ad patrem, & fratres, quam ad extraneos: & ideò cum æqualitate affectus ex parte boni voliti, ſtat inæqualitas in conatu, & intenſione ad perſonas, quibus appetimus bonum. Denique affectus ex parte ſubjecti poteſt eſſe major, aut minor *appretiativè*, idque conſiſtit in eo, quod perſonam amatam plurimi æſtimamus, aliiſque præferimus. Et hoc pacto amor charitatis erga Deum eſt major ſimpliciter omni amore erga creaturas, quantumvis intenſio ſit minor: nam charitatem habens in ea diſpoſitione eſt, quod ſi opus eſſet deſerere propter Deum perſonas intimo, ac intenſiſſimo ſibi amore conjunctas, ut patrem, uxorem, & filios, illos relinqueret propter illum: quia ex vi charitatis Deum majori pretio habet, quam alia cuncta licet intenſiſſime dilecta, velletque omnia amittere, quam Deum.

Porro hanc diſtinctionem majoris amoris *intenſivè*, & majoris amoris *appretiativè*, ſeu *prælativè* non eſſe pro voluntate fictam, ut opponit Petrus de Soto, ſed rationabiliter inventam, & admittendam conſtat tum ex communi ſententia Theologorum illa utentium: tum exemplo propoſito matris diligentis intenſiſſimè filium, & Deum remiſſe, quæ tamen, dum charitatem habet, pluris Deum, quam filium æſtimat parata, ſi neceſſitas poſtularet, hanc propter illum relinquere. Cui alia addemus, quæ rem elucidant, & confirmant. Frequenter videmus parentes dulcius, ac intenſius diligere filios infantilis ætatis, quam majoris: ſed amore appretiativo illos primogenitis poſtponere, ægriuſque iſtorum paterentur jacturam, quam illorum. Fœmina vehementius, & intenſius ſolet diligere catellum, quam aurum, & tamen ſi opus eſſet unum eorum amittere, aurum catello præponeret: unde convincitur eam plus abſolutè diligere aurum, non quidem intenſive, ſed appretiative, & in prælatione. Et ut ad altiora aſcendamus, contingit nos vehementiſſimè dolere de peccato gravi, & ſcandaloſo proximi, præſertim valdè propinqui, ut patris, aut fratris: quin adeò vehementem, & intenſum dolorem habeamus de uno peccato veniali proprio: & tamen malè debemus vitare unum veniale proprium, quam aliena licet graviſſima; atque ideò dolore appretiativo, & abſolutè tali magis dolemus de uno proprio, quam de omnibus alienis, licet iſta aliquando intenſius, & ſenſibilius plangamus. Sic etiam de paſſione Chriſti ſolemus intenſius dolere, quam de peccatis propriis levibus: ſed abſolutè, & appretiativè magis de his debemus dolere, quam de paſſione Domini: cujus ſignum eſt, quod nec ad illam vitandam deberemus, nec poſſemus ullum, vel leviſſimum peccatum committere. Unde, ut benè obſervat Dominicus Soto in 4. diſt. 17. quæſt. 7. art. 4. quantum ad intenſionem gradualem actus, & acerbitatem ſenſualem doloris nihil vetat, quominus Magdalena potuiſſet amarius flere Chriſti mortem, quam propria peccata: ſed vice verſa dolore appretiativo magis dolebat de peccatis, quam de illa morte, & paſſione: potiuſque, ſi neceſſitas exigeret, permitteret, ac eligeret Chriſtum mori, quam ſe peccare. Ex quibus omnibus ſatis liquet, quomodo tam in amore, quàm in dolore diſtingui debeat inter intenſionem, & appretiationem; & quomodo facta comparatione inter duos amores (idem intellige de doloribus) poſſit unus excedere alium in intenſione, & vice verſa ſuperari in appretiatione; ac denique quomodo ille amor ſit ſimpliciter major, qui eſt major appretiativè, quippè qui licet remiſſus tandem ad ſe trahit, ſibique ſubordinat, ubi opus eſt, totam intenſionem alterius, quamvis intenſiſſimus ſit. Dominicus Soto.

74 Hinc patet reſponſio ad omnia teſtimonia, quæ pro contrariis dicendi modis opponebantur: ſolum enim evincunt neceſſitatem doloris pro conſequendo remiſſionem peccatorum, & hic dolor debet eſſe ſummus appretiative inter omnes dolores relatos ad alia mala, quæ peccatum non ſunt: tali enim dolore debet homo eſſe diſpoſitus, quod omnia mala potius ſuſtineret, quam peccare, idque apud ſe firmiter conſtituat. Sicut enim pro implendo præcepto charitatis ſufficit amor Dei appretiativus, qui ipſum omnibus bonis præponat, ſtatuendo omnia, ubi opus eſſet, relinquere propter Deum, idque importat diligere Deum ex toto corde, & tota mente, & virtute, ut loquitur Scriptura: ſic etiam pro implendo præcepto pœnitentiæ, tam intra, quàm extra Sacramentum, ſufficit dolor de peccato appretiativus, qui ipſum præponat omnibus malis: ſtatuendo omnia potius ſuſtinere, quam peccatum committere, idque eſt converti ex toto, aut in toto corde, ut ex Scriptura edocemur. Non tamen negamus illam etiam hortari ad intenſionem doloris, quin & ad dolorem ſenſibilem, ſicut Mich. 4. *Dole, & ſatage filia Sion, ſicut parturiens.* Mich. 4. Hierem. 31. *Pone tibi amaritudines, & dirige cor tuum in viam rectam.* Et David dicebat: *Rugiebam à gemitu cordis mei.* David. Et rurſus, *Lavabo per ſingulas noctes lectum meum.* Sed hæc, quamvis optima, & conſulenda non ſunt materia præcepti ad implendum illud, quod ad remiſſionem peccatorum ſpectat, præſertim in Sacramento Pœnitentiæ: ſed ſunt materia conſilii: vel ad ſummum pro valore Sacramenti concurrunt ſolum in voto, ſicut alia, quæ pertinet ad ſatisfactionem injungendam à miniſtro. Eodem modo explicanda ſunt Patrum teſtimonia. Sed pro omnibus addimus remiſſionem peccatorum poſſe conſiderari vel quantum ad culpam, vel quantum ad pœnam. Et in priori conſideratione non requiritur certus, ſummus, aut determinatus gradus intenſionis in dolore; ſed hic ſecundum ſpeciem in quolibet gradu ſufficit, ut in aſſertione ſtatuimus, & ſatis patet ex hactenus dictis. In ſecunda autem conſideratione non ſemper prædictus dolor ſufficit ad luendam pœnam, atque ideo nec ad perfectam, & conſummatam peccatorum remiſſionem: quippè ablata macula peccati, remanere ſolet reatus ad pœnam temporalem ſatis ingentem, pro qua luenda neceſſarius ſit vehemens, ac frequens peccatorum dolor cum gemitibus, lacrymis, ac pœnalitatibus ſenſibilibus, eaſque pœnitentias vocamus. Quas, & earum intenſionem conſulunt Scriptura, & Patres, ut perfectam conſequamur peccatorum remiſſionem, videlicet quantum ad culpam, & pœnam. Sed minimè docent hæc requiri ad dolorem requiſitum, & ſufficientem pro Sacramento, nec ad veram contritionem extra illud, ad quæ ſequatur remiſſio peccatorum, quantum ad culpam, de qua remiſſione in præſenti agimus.

75 Sed pro perfectiori intelligentia tam aſſertionis, *Obſerva. 1.* quàm doctrinæ hactenus traditæ, duo oportet obſervare. Primum, quod licet dolor contritionis, vel attritionis requiſitus, aut ſufficiens ad hoc Sacramentum debeat eſſe major appretiativè aliis omnibus doloribus, quatenus ex vi modi deteſtandi peccatum magis eligeret homo ſuſtinere omnia mala, quam malum peccati admittere: nihilominus non requiritur, quod actu reflexo, & ſignato faciat eam comparationem, & prælationem: & multo minus requiritur, quod Confeſſarius de his reflexionibus, & comparationibus faciendis pœnitentem admoneat. Quoniam ipſe dolor contritionis, aut attritionis ex ſua ſpecie, ſive modo tendendi in primarium objectum, nempè in peccatum tanquam in ſummum, & maximum malo-

Digitized by Google

malorum, ut deſtruendum illam prælationem appretiativam importat: nec eſt amplius requirendum. Quin potius ſtulte, & imprudenter ageret Confeſſarius, qui has expreſſas comparationes proponeret pœnitentibus exiguæ virtutis, illos conjiciendo in anguſtias non neceſſarias, ut puta ardendi in fornace, ſuſtinendi alapam injurioſam, &c. ad vitandum peccatum. Cum enim malum ſenſibile in ſpeciali propoſitum moveat vehementer appetitum, ſicut delectabile præſens, poteſt trahere voluntatem in periculum conſentiendi peccato, ut malum horribile evadat. Ubi autem id expreſſe non proponitur, relinquitur voluntas magis expedita, ut odio habeat peccatum, illudque cavere decernat, tanquam malum omnibus deteſtabilius. Et quamvis urgente graviſſima tentatione, aut injecta moleſtiſſima pœna, homo forſam ab illo dolore, ac propoſito deturbaretur in peccatum ruens: tamen talis dolor, & propoſitum, quandiu manent, ſufficiunt pro Sacramento; quia actu habent, quidquid ex parte appretiationis peccati ſuper alia mala requiritur: quare exturbari non debent per imprudentes comparationes ad alia mala vehementia, & quaſi ſenſibiliter applicata. Nam ſicut minor gratia ſufficit ad proponendum ſuſtinere martyrium propter fidem, quam ad illud actu ſuſtinendum; ſic dolor, & propoſitum, quæ non urgente gravi tentatione conſiſtunt, ſufficiuntque ad Sacramenti valorem, ubi illa occurreret, fortè ſuccumberent, ac deficerent. Et in hujus tentationis periculum pœnitentis traheret indiſcretus confeſſarius, qui, ut de eorum dolore, ac propoſito experientiam ſumeret, illis proponeret urgentes tentationes, ut nobili, ſuſtinendi graviſſimam injuriam; juveni; repellendi fœminam ſollicitantem, & ſic de aliis.

Unde incidenter colligitur, quid dicendum ſit de illo affectu, qui explicari ſolet his verbis, *Malem pœnas inferni pati, quam peccare*: ſentimus namque, quod licet offenſa Dei ſit dignior odio, quam pœna inferni, cum peccare ſit pejus, quam puniri propter culpam; nihilominus nemo tenetur ad eam electionem conditionatam. Quoniam ſecundum preſentem providentiam eligere pœnam inferni non eſt medium ad evitandum peccatum; & talis pęna ob nullum finem eſt eligibilis. Sicut enim recta ratio dictat æternam beatitudinem eſſe quærendam, ſic etiam, & eodem dictamine præſcribit fugiendam æternam miſeriam illi felicitati contrariam: atque ideò fuga æternæ miſeriæ eſt honeſta, & ejus electio turpis. Et ſicut juxta rectam rationem eſt; appetere æternam felicitatem conſiſtentem in poſſeſſione ultimi finis; ſic nihil diſconvenientius prædictæ rationi apparet, quam eligere æternam à fine ultimo ſeparationem, quam importat pœna inferni. Non eſt itaque eligibilis talis pęna ulla ratione, nec apprehendi valet, ut medium ad evadendum peccatum. Cum autem perſonæ ſanctæ, & prudentes eum affectum explicant, præciſe ſignificant majorem diſplicentiam erga malitiam peccati, quam erga pœnam inferni; ſed non efficiunt propoſitum, quo illam pęnam eligant ad evitandum peccatum; & ſi ad illud conditionatè conantur, eſt de re abſolutè impoſſibili ad manifeſtandum ſummum odium, quo peccatum averſantur: nec aliud debent, aut poſſunt ſignificare. Et ſic

D. Anſel. accipiendus eſt D. Anſelmus in lib. Similit. cap. 190. cum ait: *Si hinc peccati pudorem, & illinc certiorem inferni horrorem, & neceſſario uni illorum deberem immergi, prius me in infernum mergerem, quam peccatum committerem. Malem enim purus à peccato, & innocens gehennam intrare, quam peccati ſorde pullutus cœlorum regna tenere, &c.* Ubi manifeſtum eſt implicari contradictiones ſimpliciter impoſſibiles, nempè dari infernum ſine culpa, & cęleſtem beatitudinem conjungi peccato: unde conſequens eſt ibi non explicari affectum abſolutum, quem ad impoſſibilia terminari repugnat; ſed ſolum affectum conditionatum, & per exaggerationem ad explicandum odium in culpam.

Diximus ſupra, *ſecundum præſentem providentiam*, ut præſcinderemus à caſibus metaphyſicis, qui poſſunt ſecundum aliam, & pro ſupremo Dei dominio excogitari: circa quod controverti videmus inter Durandum, qui vel

Durand. in eo eventu noſtram reſolutionem tuetur in 4. diſtin. 17. quæſt. 5. num. 9. & Capreolum in eadem diſt. quæſt. 1.

Capreol. art. 3. ad argumenta Durandi. Et re vera Capreolus ſolum evincit poſſe Deum alicui homini ſuam damnationem revelare, & hunc debere aſſentiri, ejuſque diſpoſitioni obedire, ac conformari. Sed aliud eſt obedire, & ſuſtinere; aliud autem eligere, de quo agimus. Videantur

Soto. Soto in ea diſt. quæſt. 2. art. 4. §. *At quia*, qui nobis favet, & Prado in præſenti dub. 6. §. 4. qui Capreolo magis ſuffragatur.

76 Secundum, quod obſervandum occurrit, eſt, quod licet unico, vel contritionis, vel attritionis dolore deteſtemur peccata, & in eo dolore non requiratur ullus determinatus gradus intenſionis, ut in aſſertione ſtatuimus, nihilominus prædictus dolor ita fertur contra peccata, ut pro majori illorum, aut minori gravitate, magis, aut minus appretiativè illa deteſtari debet. Ita D. Thomas in 4. diſt. 17. quæſt. 2. art. 3. qu. 3. cui ſubſcribunt communiter Theologi. Et ſuperfluum eſt aliam probationem expendere, quam S. Doctoris. *De contritione*, inquit, *dupliciter loqui poſſumus. Uno modo ſecundum quod ſingillatim ſingulis peccatis reſpondet. Et ſic quantum ad dolorem ſuperioris affectus requiritur, quod de majori peccato, quis doleat magis: quia ratio doloris eſt major in uno, quam in alio, ſcilicet offenſa Dei: ex magis enim inordinato actu Deus magis offenditur. Alio modo poteſt accipi contritio, ſecundum quod eſt ſimul de omnibus, ſicut in actu juſtificationis. Et hæc quidem contritio, vel ex ſingulorum conſideratione peccatorum procedit, & ſic quamvis ſit actus unus, tamen diſtinctio peccatorum manet virtute in ipſo; vel ad minus habet propoſitum de ſingulis cogitandi annexum: & ſic etiam habitualiter eſt magis de uno, quam de alio.* Quod magis adhuc explicat: nam cum ſibi objeciſſet: Motus contritionis eſt ſubitus; ſed non poteſt unus motus eſſe intenſior ſimul, & remiſſior: Ergo contritio non debet eſſe major de uno peccato, quam de alio, reſpondit. *Ad ſecundum dicendum, quod in illo contritionis motu ſubito, quamvis non actualiter diſtinctio intenſionis reſpondens diverſis peccatis inveniri poſſit; tamen invenitur ibi eo modo, ut dictum eſt: & etiam alio modo ſecundum quod ſingula peccata ordinem habent ad illud, de quo in illa contritione generali contrite dolendum occurrit ſcilicet offenſa Dei. Qui enim aliquod totum appetit, vel diligit, etiam diligit partes ejus, quamvis non actu*, (id eſt formaliter, & explicitè) *& hoc modo ſecundum quod habent ordinem ad totum, quaſdam plus, quaſdam minus: ſicut qui aliquam communitatem diligit, virtute ſingulos diligit, plus, & minus ſecundum eorum ordinem in bono communi. Et ſimiliter, qui dolet de hoc, quod Deum offenderit, de diverſis implicitè dolet diverſimode, ſecundum quod plus, vel minus per ea Deum offendit.* In reſp. autem ad 1. optimè obſervat, quod, quando D. Hieronymus Paulam collaudat, *quod minima peccata plangebat, ſicut magna* (ut loquitur epiſt. ad Ruſticum, & ep. ad Demetriadam) non celebrat quod de omnibus peccatis doleret æqualiter; ſed quod, vel minima plangebat, ac ſi eſſent magna. Idque dicit S. Hieronymus per comparationem ad alios, qui ſe remiſſe gerunt in dolore levium peccatorum: nam quod ad Paulam pertinet, ipſa, abſdubio multo amplius diluiſſet de majoribus, ſi hæc committeret, juxta illud D. Ambroſii lib. 1. de Pęnit. cap. 2. *Qui culpam exaggeravit, exaggeret etiam pœnitentiam. majora enim crimina majoribus abluuntur fletibus.* Obſervat. 1 D. Thom. D. Thom. D.Hieron. D. Ambr.

Ex quibus fit non eſſe commendabilem, nec admodum ſecuram illorum pœnitentiam, qui modum hujus prælationis in dolendo de ſuis peccatis non ſervant: ſed vice verſa magis plangunt, quæ ſunt proprio honori contraria, quam alia ſecundum ſpeciem graviora, ut furtum, magis, quam adulterium, aut illa, quæ exterius apparent, quam quæ interius committuntur. Nam ſicut ad ordinem charitatis pertinet Deum diligere pluſquam omnia; ſic ad eundem ordinem charitatis, & pœnitentiæ pertinet magis dolere de his peccatis, quæ nos ab ipſo magis ſeparant, & ſunt abſolutè majora. Et hunc ordinem invertere plangendo vehementius, quæ, vel quia exteriora, vel quia turpiora, majus afferunt propriæ æſtimationi detrimentum, ſuſpectam judicant pœnitentiam, quæ non tam divino, quàm humano honori conſulit. Nec id contingeret abſque gravi inordinatione, ſi exceſſus doloris eſſet appretiativus, minus æſtimando peccata graviora, quam minus gravia, ut ratio ex D. Thoma convincit. Sed putamus illum exceſſum eſſe non ſemel præciſè intenſivum circa ea, quæ majorem afferunt inter homines famæ jacturam, retento nihilominus exceſſu appretiativo circa peccatum de ſe gravius; ita ut, ſi aliquod committendum foret, minimè eligeretur hoc, ſed aliud minus, quamvis peccanti majorem ignominiam apud homines afferret. Ad eum planè modum, quo mulier ſolet intenſius plangere mortem filii, quam propria peccata: ſunt enim vehementiora in movendo ad id objecta ſenſibilia; ſed tamen magis appretiativè dolet de peccatis, quam de filii morte: quoniam ex charitate parata eſt filium, & omnia perdere, potius quam peccare, & cuncta licet

Digitized by Google

licet chariſſima poſtponit amori, & honori Dei. Ceterum ubi hæc appretiatio, ſive prælatio non retineretur: gravem inordinationem committeret, qui plus doleret de peccato minus gravi, quam de graviori: nam magis paratus ad vitandum peccatum ſibi infame, quam aliud de ſe gravius, ſed apud homines non ita indecorum, convincitur ſuam famam præferre honori, & amori Dei, ut ex dictis conſtat.

Rejicitur ſentent. Soti, &c.

77 Quare non ſubſcribimus Soto loco cit. in 2. part. concl. ubi docet inordinationem repertam in comparatione, *Potius committerem adulteria, quam furtum*, & in ſimilibus non eſſe peccatum mortale, dummodo retineatur propoſitum neutrum patrandi; ſed ſolum veniale ob aliqualem perverſionem ordinis charitatis. Idque amplectuntur Henriquez lib. 1. de pœnit. cap. 17. & Trullench. lib. 4. Praxis, cap. 5. & non eſſe improbabile docet Prado num. 27. Suarez autem cum diſtinctione procedit diſp. 3. ſect. 10. num. 7. dicens; illam ſententiam poſſe probabiliter admitti, quando peccata non ſunt multum inæqualia: regulariter vero eſſe peccatum mortale ob gravem inordinationem charitatis, & juſtitiæ erga Deum. Et cum eadem diſtinctione procedunt Nugnus in præſ. q. 3. concl. 4. & 5. Coninchus diſp. 2. dub. 7. n. 82. Bonacin. diſp. 5. q. 7. ſect. 1. puncto 7. & alii. Sed cenſemus ſemper committi gravem inordinationem in eo affectu, ſeu propoſito; ſi non propter exceſſum explicitum, qui ſemper inter peccata reperiatur, ſaltem propter modum, quo in illa fertur, qui quemlibet majorem exceſſum parvipenderet, & virtualiter parvipendet. Quod ita explicatur: nam qui ſerio ſtatuit ſe potius commiſſurum adulterium, quam furtum, movetur ad hanc appretiativam prælationem ex infamia, quam furtum habet apud homines, & ipſe refugit: quare ex vi hujus magis eligeret, eligitque (ſi peccaturus eſſet) plura adulteria, quam unum furtum, quippe ſemper occurit eadem ratio motiva refugiendi furtum præ adulterio, nempè infamia, quæ major ex furto, quam ex adulterio apud homines reputatur. Manifeſtum autem eſt plura adulteria excedere notabiliter unum furtum: atque ideò in ea comparatione exceſſum, ſive inordinationem notabilem reperiri: Ergo qui determinat committere potius adulterium, quam furtum, committit inordinationem gravem, ſive peccatum mortale. Et in hanc reſolutionem inclinat Lugo diſp. 5. ſect. 4. num. 42. dicens, quod exceſſus unius peccati mortalis ſemper videtur habere malitiam gravem imbibitam: quia per ſe, & condigna punitur pœna æterna. (Et eſt alia ratio, qua non egemus.) Obſervat autem rectè prædictus Auctor, (id quod admittimus) has comparationes non ſemper continere propoſitum explicitum, vel implicitum erga exceſſum; ſed ſolum manifeſtare ſubjecti fragilitatem, & propenſionem ad aliqua objecta præ aliis amplectenda, vel fugienda. Quo pacto firmiter ſtatuens nullum mortale admittere circa furtum, ſolum declarat ſe eſſe magis tentatum, magis de ſe proclivem, & fragilem in una peccandi materia, quam in alia: quod verum eſt, ſed poteſt dici abſque ullo affectu abſoluto, & conditionali aliquod admittendi; ſed cum averſione ad omnia, atque ideo ſine culpa.

Henriq. Trullenc. Prad. Suar.

Nugnus, Coninch. Bonacina.

Lugo.

§. II.

Reſolvitur alia dubii pars ad doloris extenſionem ſpectans.

Secunda concluſio.

78 Dicendum eſt ſecundo; dolorem requiſitum, & ſufficientem pro Sacramento Pœnitentiæ debere extendi ad omnia, & ſingula peccata in particulari. Pro legitima hujus concluſionis intelligentia obſervari debet, quod dupliciter poteſt dici, & eſſe neceſſarius dolor de ſingulis peccatis: primo, ita, quod vnicuique peccato correſpondeat ſingularis actus doloris; atque ideo tot ſint dolores, quot peccata fuerint, ut pro decem debeantur decem actus doloris, & ſi mille, totidem requirantur. Et hic ſenſus eſt abſurdus, licet pro illo referri ſoleant Ludelphus, Carthuſian. Sylveſter, Angelus, & alii apud Suarium diſp. 4. ſect. 6. Quoniam unico actu poteſt quis dolere de multis peccatis in particulari, poſt præmiſſam eorum recogitationem: ſicut una confeſſione, & enuntiatione dicit, *Millies peccavi*: & uno etiam actu poteſt pro pluribus ſatisfacere. Nec illi antiquiores oppoſitum docuerunt, ut recte oſtendit Prado qu. 1. dub. 5. §. 1. num. 4. Alius, itaque, eſt illius locutionis ſenſus, nempè, dolorem tendere non ſolum in communem rationem peccati, aut offenſæ Dei, ſed etiam in ſingula peccata ſecundum ſpeciem, & individuationem, ita ut deteſtetur particulares eorum rationes, quas pœnitens apprehendit. Concluſio itaque noſtra in hoc ſecundo ſenſu, & non in primo procedit. Et rurſus non determinat modum, quo applicatio doloris fiat ad ſingula peccata in ſpeciali; an ſcilicet formaliter, & in re, ubi peccata in particulari memoria occurrunt; an ſolum virtualiter, implicitè, & in voto, ubi aliqua latent pœnitentem. Nullum, itaque, iſtorum modorum determinat aſſertio, ſed in genere aſſerit dolorem pro hoc Sacramento requiſitum ferri in omnia peccata in particulari, ſive hoc, ſive illo modo ea attingat, & deteſtetur.

Ludelph. Sylveſt. Angel.

Prado.

In hoc ergo ſenſu concluſio eſt communis inter Theologos, quorum plures referunt Suarez, & Prado locis citatis, & non paucos dabimus num. 84. & num. 85. quotquot enim ibi circa aliud inter ſe pugnant, in hoc conveniunt. Et quidem merito: nàm veritatem aſſertionis demonſtrat ratio theologica in hunc modum. Pœnitens tenetur eum dolorem de peccatis concipere, quo illorum confeſſio conſtituatur in ratione accuſationis; ſed tenetur confiteri omnia peccata in particulari ſecundum ſpeciem, & numerum: Ergo de omnibus illis ſic acceptis tenetur dolorem concipere. Patet conſequentia, quia ex oppoſito fieret, vel eorum aliqua in particulari non debere confiteri, vel confeſſionem eorum non eſſe vere accuſationem. Quod eſt evertere eſſentiam hujus Sacramenti, inſtituti per modum judicii, eaſque proinde exigentis partes. Hinc oritur in pœnitente obligatio recogitandi, quantum valet, ſua peccata in particulari, quæ non magis extenditur, quam obligatio de eis dolendi, & illa confitendi; ſiquidem recogitatio ad dolorem, & confeſſionem dirigitur: quare ſicut non ſufficit, quod pœnitens apprehendat in genere ſe peccaſſe, nec ſufficit, quod in confeſſione ſolum dicat in genere, *Peccavi*; ſed debet peccatorum in particulari reminiſci, illaque in particulari confiteri, ita non ſufficit, quod doleat in genere de peccato ſecundum hujus communem rationem, ſed debet dolere de ſingulis peccatis, ita ut dolor terminetur ad proprias omnium, & uniuſcujuſque rationes. Et ſi aliquando contingat, quod de aliquibus non recordetur, & quod ſubinde, nec de illis expreſsè doleat, nec ipſa actu explicitè confiteatur; nihilominus dolor, quem concipit, ad ipſa implicitè, & in voto extenditur, ſicut extenditur intentio confitendi ea, quorum memoria non occurrit nunc, quando occurret.

Probatur.

79 Et quia cuncta principia præmiſſi diſcurſus luculenter docet Concilium Tridentinum, placet ejus verba tranſcribere, quæ aſſertionem ita evincunt, ut de ea dubitari non poſſit inter Catholicos. Seſſione ergo 14. cap. 5. inquit: *Ex inſtitutione Sacramenti jam explicata, univerſa Eccleſia ſemper intelligit inſtitutam etiam eſſe à Domino integram peccatorum confeſſionem, & omnibus poſt Baptiſmum lapſis jure divino neceſſariam exiſtere. Quia Dominus noſter Jeſus Chriſtus è terris aſcenſurus ad cælos, Sacerdotes ſui ipſius Vicarios reliquit, tanquam præſides, & judices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Chriſti fideles ceciderint: quo, pro poteſtate Clavium remiſſionis, aut retentionis peccatorum ſententiam pronuntient. Conſtat enim Sacerdotes judicium hoc, incognita cauſa, exercere non potuiſſe, nec æquitatem quidem illos in pœnis injungendis ſervare potuiſſe, ſi in genere duntaxat, & non potius in ſpecie, ac ſigillatim ſua ipſi peccata declaraſſent. Ex his colligitur oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum poſt diligentem ſui diſcuſſionem conſcientiam habent, in confeſſione recenſeri, etiam ſi occultiſſima illa ſint... Verum cum univerſa mortalia peccata, etiam cogitationis, homines iræ filios, & Dei inimicos reddant; neceſſarium eſt omnium etiam veniam cum aperta, & verecunda confeſſione à Deo quærere. Itaque dum omnia, quæ memoriæ occurrunt peccata Chriſti fideles confiteri ſtudent, procuIdubio omnia divinæ miſericordiæ agnoſcenda exponunt: qui vere ſecus faciunt, & ſcienter aliqua retinent, nihil divinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponunt. Si enim erubeſcat ægrotus vulnus medico detegere, quod ignorat, medicina non curat... Conſtat enim nihil aliud in Eccleſia à pœnitentibus exigi, quam ut poſtquam diligentius ſe excuſſerint, & conſcientiæ ſuæ ſinus omnes, & latebras exploraverint, ea peccata confiteantur, quibus ſe Deum, & Dominum ſuum mortaliter offendiſſe meminerint: reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in univerſum eadem confeſſione eſſe incluſa intelliguntur: pro quibus fideliter cum Pro-*

Concil. Trident.

Digitized by Google

pheta dicemus, Ab occultis meis munda me Domine. Et deinde canone 17. diffinit: Concil. Trident. *Si quis dixerit in Sacramento Pœnitentia ad remiſsionem peccatorum neceſſarium non eſſe jure divino confiteri omnia, & ſingula peccata mortalia, quorum memoria cum debita, & diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta, & quæ ſunt contra duo ultima Decalogi præcepta, & circumſtantias, quæ ſpeciem mutant .... Anathema ſit*. Hæc omnia Concilium: ex quibus conſtat ad Sacramentum Pęnitentiæ requiri, quod omnia peccata gravia in ſpecie, & numero ſecundum has particulares rationes manifeſtentur in confeſſione: conſtat etiam, quod pro eis ita in particulari dignoſcendis debet præmitti diligens præmeditatio, & conſcientiæ diſcuſſio. Unde palam concluditur neceſſarium etiam eſſe dolorem de illis in ſpeciali, & ſecundum proprias rationes. Tum, quia dolor non minus eſt pars hujus Sacramenti, quam confeſſio. Tum, quia, ſicut cõfeſſio nequit eſſe accuſatio, niſi illi adſit dolor; nec valet eſſe accuſatio de peccatis in genere, niſi adſit dolor de peccatis in genere: ita etiam non poteſt eſſe accuſatio de peccatis in ſpeciali, & ſecundum proprias rationes, niſi de eiſdem peccatis eodem modo acceptis dolor concurrat, ut in aſſertione ſtatuimus.

Infertur 1. 80 Ex qua certa, & communi doctrina infertur, quod licet pro ſingulis peccatis non requirantur in hoc Sacramento ſinguli, & diſtincti dolores, ſed ſufficiat unicus doloris actus, qui ad cuncta peccata in particulari terminetur, ut explicando aſſertionem ſtatuimus; requiritur, tamen, quod ille unus doloris actus tendat ſub motivo adeò communi, & univerſali, ut ambiat omnia peccata ſecundum ſuas particulares rationes, quæ in confeſſione exponuntur, nullo excepto. Et ratio eſt: nam actus nequit terminari ad aliquod objectum, ſive (& in idem recidit,) nequit attingere ullum objectum terminativum, niſi illud comprehendatur ſub objecto motivo, ſive ratione ſub qua actus procedit: ſicut viſio corporalis attingere non valet aliquod objectum, niſi ſub ratione lucidi, quæ eſt motivum, aut ratio ſub qua viſio tendit in objecta. Unde generale eſt, quod objectum terminativum nequeat excedere, aut prætergredi ſphæram, & latitudinem objecti motivi: Ergo quamvis plura, & diſtincta peccata ſecundum ſuas particulares rationes poſſint terminare illum unum dolorem, qui pro Sacramento, & eorum remiſſione requiritur; tamen, ut illum terminent, debet dolor procedere ex motivo omnibus communi, & quod ad omnia ſe extendat: uti planè, & ad dolorem, & peccata ſe habent hæc prædicata, quod peccatum eſt offenſa Dei; quod puniendum ſit gehennæ ſupplicio; quod animam ſua fœditate miſerabiliter deturpet: in hæc enim omnes ſpecies, & individua peccati conveniunt. Quare dolor ſub his motivis, aut eorum quolibet ad peccatum terminatus, ad cuncta formaliter, & explicitè, aut ſaltem virtualiter, & implicitè ſe extendit, comprehenditque ſub eadem deteſtatione. Quæ & non amplius ab hac parte pro dolore ad Sacramentum requiſito deſiderari videtur.

Infertur 2. E contrario infertur ſecundo, dolorem peccati procedentem ex motivo particulari, non ſe extendentem ad omnia peccata; minimè ſufficere, per ſe loquendo, ad fructum, & valorem Sacramenti. Verbi gratia, habens re ipſa duo peccata mortalia, unum in ſpecie luxuriæ, aliud in ſpecie homicidii, poſt diligens examen non recordatur, niſi homicidii, & de hoc dolet propter ſpecialem homicidii deformitatem, quia ſcilicet homicidium, & juſtitiæ, ac charitati erga proximum adverſatur. Qui cum hoc dolore ad Sacramentum Pœnitentiæ accederet, nec ejus fructum conſequeretur, nec illum dolorem per modum partis Sacramenti adhiberet, qui pro ejus valore requiritur. Primum patet: quia unum peccatum mortale nequit ſine alio remitti: nullum quippè remittitur abſque gratia ſanctificante, quæ omnibus opponitur, eaque formaliter expellit, ut oſtendimus diſp. 4. dub. 3. §. 2. ſed in tali caſu non remitteretur peccatum luxuriæ: Ergo nec peccatum homicidii. Minor eſt certa: quia nulli adultorum remittitur peccatum abſque aliquo ejus dolore, vel formali, & explicito, vel virtuali, & implicito; ſed homo in tali caſu neutro & nullo modo dolet de peccato luxuriæ: non formaliter, & explicitè, cum talis peccati non recordetur, ut ſupponitur; nec virtualiter, & implicitè, ſiquidem dolet ſub motivo reſtricto ad malitiam homicidii, & non ſe extendente ad luxuriæ peccatum: ergo in tali caſu non conſequeretur remiſſionem peccati luxuriæ: Secundum etiam oſtenditur: nam dolor, qui per modum partis ad valorem Sacramenti requiritur, debet extendi ad peccata oblita: hæc enim ſunt etiam ex parte objecti materia neceſſaria hujus Sacramenti, & eadem abſolutione remittuntur, ut proximè vidimus ex Concilio Tridentino; ſed qui dolet de homicidio ſub motivo ſpeciali, reſtricto ad ſolam homicidii malitiam, non ſe extendit ad peccatum luxuriæ, ut oſtenſum eſt: Ergo ita ſe gerens non adhibet eum dolorem, qui in ratione partis eſt neceſſarius pro valore Sacramenti.

Confirmatur: nam ille dolor nequit eſſe pars Sacramenti, qui cognitus impedit Sacramenti fructum; ſed ita *Confirmatio.* ſe habet dolor ſpecialis de homicidio ſecundum ſpecificam malitiam homicidii: Ergo talis dolor nequit eſſe pars Sacramenti, nec hujus valori ſervire. Conſequentia patet. Et minor ſuadetur: quia, cum nemo cognoſcat ſua peccata occulta, alias occulta non eſſent; eo ipſo quod ſciens & prudens dolorem limitat ad illud præcisè peccatum homicidii, quod cognoſcit, & non ſe extendit aliquo modo ad occulta, manifeſto periculo ſe exponit non conſequendi fructum Sacramenti, remiſſionem ſcilicet peccatorum; quippè quæ niſi una, & ſimul remitti non valent, ut proxime diximus. Major denique eſt certa: quia, cum totum Sacramentum, & ejus partes ordinentur ad fructum ſicut ad finem; nullam habent cum tali fructu explicitam oppoſitionem: atque ideo implicatorium eſt eſſe partem Sacramenti illud, quod cognitum impedit fructum ejuſdem Sacramenti.

81 Nec refert, ſi huic noſtro conſectario opponas *primò*, *Opponitur 1.* quod pro dolore requiſito per modum partis ad valorem Sacramenti ſufficit attritio ſupernaturalis, ut ſtatuimus dub. præced. §. 1. & 2. ſed dolor de homicidio propter ejus ſpecialem deformitatem poteſt eſſe ſupernaturalis attritio, ut eodem dub. num. 5. diximus, & ſatis aperte colligitur ex verbis Concilii Tridentini ſeſſ. 14. cap. 4. *Illam vero contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum metu communiter concipitur, &c.* Ergo immerito tali dolori denegamus rationem partis ſufficientis ad Sacramenti valorem. *Secundo:* *Secundo.* quia ſententia expreſſa D. Thomæ eſt, & ferè communis inter Theologos; poſſe dari Sacramentum Pœnitentiæ informe. Id autem nulla aptiori, & magis perſpicua via explicari valet, quam in caſu propoſito, dicendo dolorem homicidii ob ſpecialem ejus deformitatem eſſe verè partem Sacramenti, hujuſque proinde valorem ſubſiſtere; deficere autem dolorem alterius peccati, nullumque propterea remitti, atque ideo impediri Sacramenti fructum. Quod *Philip.* præter plurimos alios, docent ex noſtris Philippus à Trinitate diſp. 12. dub. 1. *Gabriel.* Gabriel à S. Vincentio diſp. 6. qu. 1. *Antonius.* Antonius à Spiritu ſancto diſp. 3. ſect. 4. & *Franciſc.* Franciſcus à Jeſu Maria tract. 6. cap. 5. dub. unico: Ergo minus rectè oppoſitum affirmamus.

Hæc, inquam, non referunt, ſed facilè diluuntur: *Reſpondet. 1. object.* nam ad primum reſpondetur omittendo, aut concedendo præmiſſas, & negando conſequentiam, quæ ex eis illegitimè colligitur: quamvis enim attritio, ut ſit pars hujus Sacramenti, debeat eſſe ſupernaturalis; tamen eſse ſupernaturalem non ſufficit, ut ſit pars, ſed debet habere alias conditiones: præſertim vero, quod ſit dolor formaliter, vel virtualiter terminatus ad omnia pœnitentis peccata, non ſolum ad ea, quæ cognoſcuntur, ſed ad occulta, quæ latent, & quibus ſe carere nemo prudens, ac timoratus poſitive judicabit. Et aliter ſe gerens, procedenſque ſub particulari doloris motivo, ſe exponit periculo fruſtrandi Sacramentum, quin potius fruſtrat, ut oſtenſum eſt. Nec oppoſitum, vel leviter inſinuavit Concilium in verbis relatis, Ex *turpitudinis peccati conſideratione*, ſed magis noſtram ſententiam. Non enim dixit turpitudinis homicidii, vel furti, vel alterius ſpecialis; ſed *turpitudinis peccati*, dixit, quæ eſt ratio communis ad omnia peccata, & proinde apta, ut dolor ex illa conceptus terminetur ad omnia in ſpeciali, nullo excepto, quippè cuncta in particulari eam turpitudinem afferunt. Nec propterea negamus attritionem ſupernaturalem ex particulari motivo poſse ſufficere in aliquo caſu; ſed hunc non alium recognoſcimus, quam, ubi pœnitens certo cognoſceret ſe nullum aliud peccatum habere, niſi illud de quo dolet, puta homicidium: hanc vero certitudinem non aliunde haberi poſse, (ſaltem in decurſu vitæ, & longo poſt tempore ab uſus rationis initio) niſi ex divina revelatione, ut ex proximè dicendis magis conſtabit. Qua revelatione ſuppoſita, liquido fatemur poſse pęnitentem confiteri homicidium cũ dolore reſtricto ad propriam hujus malitiã;

quia

Digitized by Google

quia nullum aliud habet: foretque Sacramentum non ſolum validum, ſed fructuoſum, ut eadem ratio convincit: quia ſuppoſita notitia infallibili de non exiſtentia alterius peccati, ille dolor ſupernaturalis, licet reſtrictus, eſſet ſufficiens tam in eſſe partis ad valorem Sacramenti, quàm in eſſe diſpoſitionis ad ejus fructum. Quare in noſtro conſectario meditato diximus dolorem ex motivo particulari *non ſufficere per ſe loquendo, &c.* Hic vero revelationis caſus eſt per accidens, & de raro contingentibus, ac perinde omittendus in doctrinali reſolutione.

82 Ad ſecundum concedendo majorem ut planè veram, & omittendum minorem, negamus conſequentiam: quia etſi non negemus eum dicendi modum, pro tuendo Sacramentum Pœnitentiæ informe, eſſe probabilem, habereque in ſui patrocinium multos, & graves Auctores; cenſemus tamen eſſe falſum, & à D. Thoma, qui Sacramentum Pœnitentiæ informe frequenter aſſeruit, nec probatum, nec inſinuatum. De quo ſuo loco. Nunc ſufficiat obſervare talem dicendi modum eſſe impracticabilem, nam idiotæ, & vulgares non dolent cum ea metaphyſica præciſione doloris reſtricti ad vnam ſpeciem peccati, qua talem: ſed dolent ex motivo generali, quod ambit omnia mortalia: idque experientia liquet, nam, ſi ab eorum millibus millies inquiramus, quare de peccato doleant, & ad confeſſionem accedant, non aliud reſpondent quam ex odio ad offenſam Dei, ex timore inferni, ex deſiderio exuendi ſtatum miſerabilem, in quo ſunt: & hæc patent eſſe generalia inter fideles ſimplices motiva. Idque à fortiori dicent ſapientes, qui evidentius cognoſcunt latebras humani cordis, & in eis etiam poſt diligentem diſcuſſionem recondi aliqua peccata occulta: quare obligantur procedere ſub motivo, quod ad cognita, & non cognita ſe extendat; ne aliter, & ſub limitato motivo procedentes ſe exponant periculo ponendi obicem fructui Sacramenti ob carentiam diſpoſitionis ad illum. Quare cuperemus ſcire ab illius dicendi modi patronis, an auderent illum practicare in caſu propoſito? Et profecto non credimus: quia ad id opus erat, quod dicerent ſe certo ſcire nullum habere peccatum occultum, quam illud expreſsè cognitum: Id vero redolet haud levem ſuperbiam alienam ab humili timore Sanctorum dicentium, *Ab occultis meis munda me Domine*. Et ſi dicant non eſſe neceſſarium, quod ſciant certo ſe nullum aliud peccatum occultum habere; ſed ſibi ſufficere, quod poſt diligens examen nullum aliud grave peccatum deprehenderint, ſed illud præciſè, de quo ſub ſpeciali motivo fœditatis, quam habet, dolent: ſi id, inquam, dicant, ulterius, & urgentius confutandi ſunt. Quoniam eiſdem fatentibus contingens eſt, quod poſt exactam, diligentemque conſcientiæ diſcuſſionem, lateat in ea aliquod peccatum grave, quod abſque ſui dolore nec in Sacramento remittitur. (Nec aliter, nec ex aliis principiis defenditur apud eos Auctores modus ille ſalvandi Sacramentum Pœnitentiæ informe) Ergo recognoſcere debent id ſibi poſſe contingere: atque ideo; quod ubi procedunt ſub ſpeciali motivo reſtricto ad illud præciſè peccatum, quod cognoſcunt, & confitentur, manifeſto periculo ſe exponunt impediendi fructum Sacramenti ob non remiſſionem peccati occulti, quod ſine ſui dolore nequit remitti, & eo non excluſo minimè remittitur aliud expreſsè cognitum. Fateri itaque opus eſt dolorem huic Sacramento deſervientem debere procedere ex eo motivo, ſub quo poſſit terminari ad peccata etiam occulta.

Nec alia fuit ſententia Conſilii Tridentini in verbis ſupra relatis, ut liquet ea repetendo. *Conſtat nihil aliud in Eccleſia à pœnitentibus exigi, quam, ut poſtquam quiſque diligentius ſe excuſſerit, & conſcientiæ ſuæ ſinus omnes, & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus ſe Dominum, & Deum ſuum mortaliter offendiſſe meminerit: reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in univerſum eadem confeſſione incluſa eſſe intelliguntur: pro quibus fideliter cum Propheta dicemus. Ab occultis meis munda me Domine*. En Concilium, primo docet contingere poſſe, quod poſt diligenter exploratas conſcientiæ latebras maneant aliqua peccata, quæ cogitandi non occurrant. En ulterius, docet hæc occulta in univerſum intelligi incluſa eſſe in eadem confeſſione: quod falſum eſſet, ſi confeſſio, ſicut, & dolor, non fieret ex univerſali motivo ad omnia ſe porrigente: quin, & falſum eſſet, peccata occulta *in univerſum* incluſa intelligi in eadem confeſſione, ut diſertè docet Concilium, ſi confeſſio valida poſſet fieri cum dolore ex motivo particulari: tunc quippè ex vi illius motivi occulta non includeret, ſed excluderet potius, ſi non contrariè, ſaltem præciſive, ac negativè. En denique medium, & remedium à Concilio aſſignatum, ut de occultis mundemur in hoc Sacramento, nempè quod pœnitentes fideliter dicamus. Ad occultis meis munda me Domine. Quod remedium, & oratio ſupponit omnium peccatorum dolorem terminatum, & ad cognita, & ad occulta. Sed eo remedio uti non vult, qui ad ſolum peccatum cognitum limitat motivum doloris: & eo ipſo ſe exponit errandi, & peccandi periculo. Concludendum itaque eſt motivum doloris requiſiti tam pro fructu, quàm pro valore hujus Sacramenti debere eſſe univerſale, & ad omnia peccata in particulari ſe extendere.

Secunda objectio.

§. III.

Unicum contra præcedentem aſſertionem argumentum, & ejus occaſione incidentis dubii deciſio.

83 ADverſus præmiſſam concluſionem non reperimus ſententiam, quæ probetur Auctoribus. Sed tamen unum contra illam occurrit non leve argumentum: nam ſufficit, quod dolor in Sacramento Pœnitentiæ ita terminetur ad peccata; ſicut illa attingit, cum homo extra Sacramentum juſtificatur per contritionem; quod enim extra Sacramentum ſufficit, à fortiori debet ſufficere cum illo; ſed cum homo extra Sacramentum juſtificatur per contritionem, non requiritur quod hujus doloris attingat in particulari omnia peccata ſecundum eorum ſpeciem, & numerum: Ergo non requiritur, quod dolor in Sacramento terminetur ad omnia peccata in particulari ſecundum eorum ſpecies, & numerum. Conſequentia patet. Et minor in qua poterat eſse difficultas, oſtenditur: quoniam ad dolendum de omnibus peccatis in particulari ſecundum omnium eorum ſpeciem, & numerum neceſsarium eſt omnia illa recogitare, & in memoriam adducere, ut ſatis ex ſe liquet; ſi quidem impoſſibile eſt objectum terminare ullum affectum voluntatis, quin prius apprehendatur per intellectum, & voluntati proponatur, ſed, ut quis eliciat actum contritionis, non opus habet ea recogitatione, memoria, & repræſentatione: poteſt enim, vel unius in particulari, vel omnium in confuſo, & in communi memoria ſufficienter excitari ad contritionem, ut experientia conſtat: Ergo cum homo extra Sacramentum juſtificatur per contritionem, non requiritur, quod hujus dolor terminetur ad omnia, & ſingula peccata in particulari ſecundum proprias eorum rationes.

Argum. unic.

Reſpondetur concedendo majorem, & diſtinguendo minorem: quæ intellecta de attingentia in re omnium peccatorum in particulari, concedenda eſt; ſed negari debet, ſi intelligatur de attingentia, tam in re, quàm in voto: & deinde, vel neganda eſt abſolutè conſequentia, vel diſtinguendum conſequens eiſdem terminis. Minoris autem probatio non aliud evincit, quam à nobis ea diſtinctione conceſſum; nempè contigere, quod non poſſint omnia peccata recogitari in particulari, antequam homo eliciat actum contritionis. Sed hoc ſolum probat eam recogitationem non præcedere in re; minimè vero, quod non requiratur ſaltem in voto, hoc eſt, in propoſito illa recogitandi tempore debito. Idque eodem ſenſu contingit etiam in Sacramento: quia licet ad illud per ſe exigatur recogitatio, & dolor omnium peccatorum in particulari; nihilominus contingere valet, quod vel intra Sacramentum ſufficiant præmiſſa exhibita ſolum in voto, puta, ſi adeſſet periculum mortis, ſi urgeret obligatio celebrandi, & neceſſitas præmittendi confeſſionem, & non daretur tempus neceſſarium ad recogitandum omnia peccata in particulari. Nam in his, & ſimilibus caſibus poteſt fieri Sacramentum Pœnitentiæ abſque illa exacta recogitatione, & cum dolore omnium peccatorum in confuſo, & in communi. Debet tamen concurrere votum, ſive propoſitum illa recogitandi, & confitendi in particulari, quam primum pœnitens opportunitatem habuerit. Itaque dolor pro confeſſione requiſitus debet, ſicut ipſa confeſſio, eſſe de peccatis in particulari, ut docet communis ſententia in noſtra aſſertione propoſita; ſed ubi ille ita exhiberi non valet, ſufficit votū, ſive propoſitum illam exhibendi, ſicut & confeſſionem omnium mor-

Reſponſio argument.

Digitized by Google

talium in particulari, cum fieri potuerit. Et hoc eodem modo, licet contingat contritionem, per quam homo extra Sacramentum juſtificatur, non ſupponere recogitationem omnium peccatorum in particulari, & conſequenter nec terminari ad illa ſic conſiderata, ſed in communi: tamen quia includit votum confeſſionis, (nec aliter juſtificat) in qua omnia in particulari exponenda ſunt, propterea importat idem votum recogitandi omnia in particulari, & de omnibus ita dolendi. Quæ reſponſio eſt ipſa doctrina Conc. Trident. ſeſſ. 14 cap. 4. ubi ait: *Et certè, qui illos Sanctorum clamores conſideraverit, Tibi ſoli peccavi, & malum coram te feci. Laboravi in gemitu meo. Lavabo per ſingulas noctes lectum meum. Recogitavi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ, & alia hujus generis: facilè intelliget eos ex vehementi quodam ante actæ vitæ* (quæ recogitabatur) *odio, & ingenti peccatorum deteſtatione manaſſe. Docet præterea, & ſi contritionem hanc aliquando charitate perfectam eſſe contingat, hominemque Deo reconciliare, priuſquam hoc Sacramentum actu ſuſcipiatur; ipſam nihilominus reconciliationem ipſi contritioni ſine Sacramenti voto* (quod in illa includitur) *non eſſe adſcribendam.* Cum itaque in Sacramento concurrant recogitatio, confeſſio, & dolor omnium peccatorum in particulari; fit conſequens, quod, cum contritio importet votum Sacramenti, illa debent includere ſaltem in voto, ubi exhiberi non poſſunt in re.

Concil. Trident.

Replica.

84 Sed replicabis: nam contritio per inſtitutionem Sacramenti non amiſit, quod ex ſe, ſive ex propria ſpecie habebat; ſed, ut ſit contritio, & ſecundum ſuam ſpeciem opponatur omni peccato, illudque excludat, non eget recogitatione omnium peccatorum in particulari, nec opus habet ad illa ita conſiderata ſe extendere: ſufficit namque peccata in confuſo deteſtari, quia Deum offendunt: Ergo contritio per quam homo de facto, & ſecundum præſentem providentiam ſolet extra Sacramentum juſtificari, non neceſſario re, vel voto extenditur ad omnia peccata in particulari ſecundum ſuas ſpeciales rationes. Eo, vel maximè, quod contritio in lege gratiæ non eſt minoris valoris, aut depreſſioris efficaciæ, quam in ſtatu legis naturalis, & ſcriptæ: in quo homo non habuit neceſſitatem recogitandi omnia peccata in particulari, nec dolendi de illis, ita conſideratis; ſed ſatis illi erat cognoſcere in confuſo peccata, & de illis pœnitere in communi.

Diluitur duplici via.

In diluendo hanc replicam occurrunt duæ ſententiæ contrariæ. Prima ſentit contritionem ex ſe, & ſecundum ſpeciem conſideratam non includere re, aut voto deteſtationem omnium peccatorum in particulari: ac proinde nec afferre obligationem illa ita recogitandi, ſed ſufficere cognitionem eorum in confuſo: idque contigiſſe ante inſtitutionem legis Evangelicæ. Unde ad replicam juxta hanc ſententiam reſpondetur omittendo majorem, concedendo minorem, & negando conſequentiam: nam quod contritio de facto importet extenſionem ſaltem in voto ad omnia peccata in particulari, non provenit ab ejus ſpecie, & exigentia; ſed ex lege, & inſtitutione divina, quibus obligamur omnia peccata in particulari confiteri, ac ſubinde illa recogitare, & de eis ita in particulari confeſſis pœnitere. Cum enim, ut contritio vera ſit, debeat includere propoſitum adimplendi præcepta; idcirco de facto, ut vera ſit, deleatque peccata, importat vel re, vel voto eorum in particulari attingentiam. Id vero opus non erat in antiqua lege, cum in ea non eſſet præceptum confeſſionis. Nec per inſtitutionem Evangelicam aliquid valoris, vel efficaciæ detrahitur contritioni, ſed modus tantum extenſionis additur propter additionem novi præcepti: ipſa namque non aliter contritio eſt, & vim habet delendi peccata, quam includendo intentionem adimplendi cuncta divina præcepta, ut de facto occurrit præceptum confitendi in particulari peccata. Sicut de facto debuit in lege ſcripta habere votum adimplendi præcepta illius legis, à quibus ſecundum ſuam ſpeciem præſcindit, & ad quæ non ſe extendebat in lege naturæ, quia tunc non erant. Ita docent ex Thomiſtis Cajetanus tom. 1. Opuſculor. tract. 4. quæſt. 2. Victoria in Summa, num. 116. de Pœnit. Martinus de Ledeſma 2. part. 4. quæſt. 16. art. 6. Petrus de Ledeſma cap. 6. de Pænit. concl. 5. & 6. Candidus diſp. 24. art. 14. dub. 2. concl. 5. Joan. à Cruce de Contrit. quæſt. 2. dub. 2. concl. 3. Ex aliis Vaſquez qu. 86. art. 2. dub. 7. Lugo diſp. 5. ſect. 7. num. 90. Navarrus, Vega, & Major quos refert, & ſequitur Suarez diſp. 4. ſect 6. Bonacina quæſt. 5. ſect. 1. punct. 5. & 6. Diana 3. part. tract. 4. reſolut. 118. Averſa quæſt. 2. ſect. 9. Trullench lib. 4. cap. 5. dub. 3. Tirſo diſp. 33. & alii plures Recentiores, unde Tirſo affirmat hanc eſſe communem, & veram ſententiam. Sed quid de hoc num. ſequenti videbis.

Cajet. Vict. Ledeſ. Candid. Joan. à Cruc. Vaſquez, Lugo, Bonac. Diana, Averſa, Tirſo.

Probat. 1. ſentent.

Quam probant: quia pro vera contritione ſecundum ſe ſumpta non requiritur recogitatio peccatorum in particulari, quæ vel ipſam præcedat, vel ipſam comitatur, vel ad ipſam ſubſequatur: Ergo prædicta recogitatio nullo modo requiritur ad talem contritionem. Conſequentia patet ab excluſione omnium modorum, cum quibus, vel eorum aliquo poſſet illa recogitatio peccatorum ad contritionem concurrere, & in antecedenti referuntur. Et illud ſuadetur, quoad omnes partes. Prima quidem, nam in qualibet hora, & momento poteſt elici contritio, juxta illud Ezechielis 18. *In quacumque hora ingemuerit peccator, &c.* ſed diſcuſſio peccatorum in particulari exigit tempus non modicum: Ergo non requiritur, quod talis diſcuſſio antecedat contritionem. Secunda etiam oſtenditur: quia actualis repræſentatio, & recogitatio plurium peccatorum in particulari eſt humano modo impoſſibilis in eodem inſtanti: quippè intellectus noſter nequit ad tot, & tam varia objecta ſimul attendere: Ergo minimè requiritur quod in momento, in quo fit contritio, detur actualis recogitatio omnium peccatorum in particulari. Ultima denique conſtat ex immediata probatione: nam recogitatio peccatorum, quæ non requiritur per ſe in ipſo momento contritionis, & juſtificationis, minus requiri poteſt illo tranſacto: Ergo ſi in illo momento non requiritur, nec adeſſe humano modo poteſt, ut dictum eſt, non poteſt deſiderari poſt illud. Porro recurſus ad recogitationem ſaltem in voto, ſive ad propoſitum recogitandi peccata in particulari, & de illis ſecundum proprias rationes dolendi, vanus erit: quoniam, ut contritio ſecundum ſe illud importaret, deberet aſſignari aliquod præceptum naturale obligans ab ſimilem dolorem, & diſcuſſionem; Hoc autem præceptum non eſt aſſignabile, nec occurrit in veteri teſtamento: quod enim nunc detur, oritur ex inſtitutione Sacramenti Pœnitentiæ, & ad legem gratiæ ſpectat.

Ezech. 18.

Oppoſita ſententia vera, & cōmunior, qua ſolvitur replica.

85 Secunda ſententia præcedenti contraria docet contritionem importare per ſe, (etiam ſi non daretur præceptum confeſſionis) diſcuſſionem, & dolorem omnium peccatorum in particulari; vel in re, ubi id fieri poteſt; vel ſaltem in propoſito illa exequendi, cum fieri poſſit. Quare ad replicam propoſitam negat minorem, ex qua conſequentia pendebat. Unde retorqueri debet: nam diſcuſſio ſpecialis peccatorum, & omnium illorum ſecundum ſuas particulares rationes dolor requiruntur ad contritionem ſecundum ſe, & in omni ſtatu; multo magis requirentur in præſenti ſtatu, ubi præter illa, quæ conveniunt contritioni ſecundum ſe, occurrit divinum confitendi præceptum: eruntque proinde neceſſaria ex duplici titulo, videlicet ex natura ipſius contritionis, & ex præcepto confitendi omnia, & ſingula peccata. Sic docent ex Thomiſtis Paludan. in 4. diſt. 17. quæſt. 1. art. 2. concl. 5. Cano in relect. de Pœnitentia, part. 3. concl. 3. Soto in 4. diſt. 17. quæſt. 2. art. 3. Ludovicus Lopez 1. part. Inſtr. cap. 6. Nugnus in Suppl. quæſt. 2. art. 6. dub. 1. Prado quæſt. 1. dub. 5. §. 2. Sylvius quæſt. 2. art. 6. concl. 1. Sylveſter verbo *Contritio*, num. 5. Raynerus in Pantheolog. tit. 14. de Contrit. cap. 4. & alii. Idem etiam docent D. Bonavent. in 4. diſt. 16. ſecunda part. art. 2. quæſt. 1. & 2. Richard. eadem diſt. art. 4. quæſt. 2. Durandus diſt. 17. quæſt. 2. & diſt. 21. quæſt. 3. Innocentius V. ſive Tarantaſia diſt. 17. art. 2. quæſt. 2. & 3. Gabriel diſt. 16. quæſt. 1. art. 3. dub. 2. Alenſis 4. part. quæſt. 17. membro 3. art. 8. §. 1. & 2. Raymundus in Summa apud Navarrum in Summa cap. 1. num. 22. Angelus verbo *Contritio*, num. 4. Ludolphus Carthuſ. lib. 1. Vitæ Chriſt. cap. 20. Adrianus quæſt. 3. de Baptiſmo in fine, Joannes de Medina cod. de Pœnit. tract. 1. quæſt. 3. Ruardus artic. 5. contra Lutherum. Philiarchus tom. 1. de Officio Sacerd. part. 2. cap. 20. Valentia tom. 4. diſp. 7. qu. 8. punct. 6. concl. 2. & alii. Et huic ſententiæ plurimum favere Doctores antiquos, Dicaſtillo diſp. 2. dub. 8. num. 172. quamvis illi contrarius, faſſus eſt.

Paludanus, Can. Ludov. Nugnus, Prado, Rayner. D. Bonav. Richar. Durand. Innoc. V. Tarātaſia, Gabr. Alenſ. Raymūd. Angel. Ludolp. Carth. Adriā. Medin. Philiarchus, Valen. Dicaſtill.

Probant 1. auctorit.

Hanc igitur probant ejus patroni primo ab auctoritate: nam Iſaiæ 38. dixit Ezechias, *Recogitabo tibi annos meos in amaritudine animæ meæ.* Quæ verba Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 4 expoſuit de neceſſitate conſiderationis peccatorum ad pœnitentiam: Ergo ſpecialis hæc diſcuſſio, dolorque ſpecialis ei reſpondens requiruntur ad veram

con-

Digitized by Google

contritionem ſecundum ſe, ſive independenter ab inſtitutione Sacramenti Pœnitentiæ, quod non erat tempore Iſai. Idem ſignificavit David Pſ. 76. (Pſalm. 76.) dicens, *Et meditatus ſum nocte cum corde meo, & excitabar, & ſcopebam ſpiritum meum*, ubi legit D. Auguſtin. *Scrutabar ſpiritum meum*, additque S. Doctor: *Se ipſum interrogabat, ſe ipſum examinabat, in ſe judex erat*. Quare neceſſitatem hujus recogitationis, & doloris omnium peccatorum in ſpeciali ſatis exprimunt idem D. Auguſt. (D. Auguſtin.) lib. de vera, & falſa pœnit. cap. 9. & 14. & 17. D. Gregor. (D. Gregor.) lib. 4. Moral. cap. 17. & lib. 8. cap. 16. & D. Chryſoſt. (D. Chriſoſtom.) lib. 1. de compunctione in fine, & lib. 2. circa finem, & hom. 9. in epiſt. ad Hebr. ubi ait, *Si quis recognoſcat ſe peccaſſe, & non ad ſingulas ſpecies deſcendat, nunquam ceſſabit*, id eſt, non deſiſtet à peccando. Et D. Ambroſius in pręfat. ad Pſ. 27. (Pſalm. 27.) pęnitentiam deſcribens ait, *eſſe commemorationem delictorum, ut ea unuſquiſque in ſe caſtigat*. *Evaſio.* Nec momenti erit, ſi cum Suario loco cit. num. 11. & aliis Junioribus reſpondeatur; illa Scripturæ loca ſolum repræſentare exempla, & facta Sanctorum, qui operantur non præcisè quod eſt neceſſarium, ſed etiam quod melius: unde ex illis minus rectè colligitur obligatio. Et eodem modo, inquiunt, exponendi ſunt Sancti Patres in teſtimoniis relatis: hortantur enim ad id, quod eſt perfectius, licet neceſſarium non ſit. Id, inquam, nec momenti eſt, nec ſuſtineri debet: *Rejicitur.* quoniam, cum Lutherani dicerent contritionem, ſive pœnitentiam non aliud eſſe, quam ceſſationem à peccando cum propoſito novæ vitæ; Concil. Trident. ut hunc errorem confutaret, & ut evinceret neceſſitatem doloris, ac deteſtationis peccatorum, verbis, & exemplis illorum Sanctorum uſus fuit, ut conſtat ex verbis relatis num. 83. quorum hic aliqua reproducemus. *Et certè qui illos Sanctorum clamores conſideraverit. Tibi ſoli peccavi, & malum coram te feci. Laboravi in gemitu meo, lavabo per ſingulas noctes lectum meum. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ, & alios hujus generis, facile intelliget eos ex vehementi quodam ante actæ vitæ odio, & ingenti peccatorum deteſtatione manaſſe*. Et ita planè eſt. Sed Lutherani, ſi hanc Juniorum reſponſionem edocti fuiſſent, facilè eluderent Concilii argumentationem dicendo illa teſtimonia continere exempla, & facta Sanctorum, qui operantur, non præcisè quod eſt neceſſarium, ſed etiam quod eſt melius: atque ideó in illis teſtimoniis non rectè fundari obligationem odio habendi, ac deteſtandi præteritæ vitæ peccata. Neminem autem Catholicorum credimus aſſenſurum, quod benè hoc modo reſponderent Hæretici. Et tamen ſuppetias eis ferret, qui approbaret Juniorum reſponſionem. Ut falſa itaque, & fallax refellenda eſt.

Secundo ratione. 86 Secundo probatur ratione deſumpta ex his, quæ de facto contingunt: nam de facto contritio importat vel in re, ubi fieri poteſt, vel in voto, quando in re fieri non valet, diſcuſſionem omnium peccatorum in particulari, & conſequenter de eiſdem dolorem extenſum ad omnes ſpeciales eorum rationes, ut conſtat ex dictis num. 78. & 83. Ergo idem dicendum eſt de contritione ſecundum ſe, & in omni ſtatu. Probatur conſequentia: nam ideo ita de facto contingit in contritione, quia peccata deferenda ſunt ex Chriſti inſtitutione Sacerdoti, qui, ut judex de illorum gravitate, & de condigna pro eis ſatisfactione judicat; & tanquam medicus cuilibet morbo convenientia remedia provideat, ne iterum pœnitens in morbum, & mortem recidat; & denique ut attente cenſeat de obligationibus pœnitentis erga proximum, utpute ad reſtitutionem famæ, vel bonorum temporalium. Ab his namque radicibus provenit obligatio manifeſtandi Confeſſario omnia peccata in particulari, atque illa recogitandi ſecundum ſuas ſpecies, & numerum, ut optime, ea perſpicua deduxit Concilium Trident. in verbis relatis num. 79. docens Chriſtum Sacerdotes reliquiſſe ſui Vicarios tanquam judices, (Concil. Trident.) *ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Chriſti fideles ceciderunt, quo, pro poteſtate Clavium remiſſionis, aut retentionis peccatorum ſententiam pronuntient. Conſtat enim Sacerdotes judicium hoc, incognita cauſa, exercere non potuiſſe; nec æquitatem quidem illos in pœnis injungendis ſervare potuiſſe, ſi in genere duntaxat, & non potius in ſpecie, ac ſigillatim ſua ipſi peccata declaraſſent. Ex his colligitur oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum poſt diligentem ſui diſcuſſionem conſcientiam habeant, in confeſſione recenſeri, &c.* Addit rurſus: *Itaque dum omnia, quæ memoriæ occurrunt, peccata Chriſti fideles confiteri ſtudent, procul dubio omnia divinæ miſericordiæ agnoſcenda exponunt: qui vero ſecus faciunt, & ſcientes aliqua retinent, nihil divinæ bonitati per Sacerdotes remittendum proponunt. Si enim erubeſcat ægrotus vulnus medico detegere, quod ignorat medicina non curat, &c.* Addit ulterius, quod ob eandem rationem circumſtantiæ mutantes ſpeciem debent in confeſſione exponi: *Quod eis non explicatis non integre peccata innoteſcant Confeſſariis, & fieri nequeat, ut de gravitate criminum rectè cenſere poſſint, & pœnam, quam oportet, pro illis, pœnitentibus imponere*. In contritione autem ſecundum ſe, & præſcindendo ab obligatione manifeſtandi peccata alteri homini, ſunt prædictæ radices, occurruntque eadem motiva recogitandi ſingula, & de eis in particulari dolendi; cum ea tamen differentia, quod modo jam inſtituto Sacramento confeſſionis, alius à pœnitente exercet officium judicis, & medici: ſed ubi ab ea inſtitutione præſcinditur (ut loquendo de contritione ſecundum ſe, & pro omni ſtatu ſupponi debet) ipſe pœnitens eſſet ſui judex, ipſe ſui medicus, atque ideo eandem recogitationem, & ſcrutationem circa ſingula peccata deberet adhibere in ordine ad ſe pro illis muneribus obeundis, quam nunc tenetur adhibere in ordine ad Confeſſarium, ut ipſa convenienter exerceat. Teneretur enim jure naturali ad ſatisfactionem condignam pro illis Deo offerre; teneretur illa in ſe pro meritis punire; teneretur eodem jure ſibi remedium providere; teneretur denique proximo ſatisfacere. Quæ, ut expedit, reique gravitas expoſceret, minimè poſset exequi ex ſola, & confuſà recordatione peccatorum in communi; ſed deberet deſcendere ad attentam diligentemque illorum diſcuſſionem, attendendo ad varias, graves, & graviores peccatorum ſpecies, & ad magnam intra quamlibet ſpeciem eorum multitudinem, ad varias eorum radices, & occaſiones ad ſatisfactionem pro illis debitam, ad pœnitentias, & remedia pro ſui cura procuranda, & ad alia plurima, & planè omnia, quæ modo Confeſſarius, ut judex, & medicus exercet, & tunc ad pœnitentem ipſum pertinerent. Ergo, ſi in præſenti ſtatu, concedentibus Adverſariis, vera contritio importat re, aut ſaltem voto recogitationem, ac dolorem peccatorum non præcisè in communi, ſed in particulari, ſecundum proprias eorum rationes ſpecificas, & numericas: idem de contritione ſecundum ſe, & independenter à præcepto confeſſionis dicendum eſt. Totumque diſcurſum indicavit D. Thom. 1. ad Corinth. 11. lect. 5. ad illa verba, *Quod ſi nos metipſos dijudicaremus*; quibus addit, (D. Thom.) *Diſcutiendo, judicando, redarguendo, & puniendo peccata noſtra. Et ſic aliquis debet judicare ſe ipſum, & quantum ad opera præterita, & quantum ad futura, ſecundum illud ad Galat. ult. Opus ſuum probet unuſquiſque.*

Confirmatur urgenter, & ad hominem contra plures tuentes priorem ſententiam, & præſertim Suarium loco citato num. 12. *Confirmatio urgens, & ad hominem.* ubi recognoſcit, quod adhuc in lege naturæ teneretur pœnitens in aliquibus eventibus ad recogitandum diſtincte peccata. Primò, ſi reſtituendum eſſet aliquid: ſecundò ad tollendum aliquam occaſionem peccandi, ſi eſſet, vel adhibendum aliud remedium neceſſarium pro emendatione: tertiò propter condignam peccatorum ſatisfactionem ad tollendum reatum pœnæ temporalis pro peccatis debitæ. Quæ omnia non poſſet pœnitens convenienter exequi abſque accurata, & ſatis diſtincta peccatorum in particulari recogitatione, ut ſatis ex ſe liquet. Aliunde vero obligatio illa non convenit per accidens veræ pœnitentiæ, ſed omnino per ſe, & ex vi propriæ conditionis tendentis in deſtructionem peccati; quare qui prædicta voluntarie omitteret, non verè pœniteret, nec ſuo muneri ſatisfaceret: Ergo de ratione contritionis, ſeu veræ pœnitentiæ in omni ſtatu eſt, quod per ſe loquendo recogitet homo ſua peccata diſtincte, & in particulari, & ita doleat, ubi occaſionem, & tempus habet. Ubi autem iſta deſunt, vel priuſquam homo ſe applicet ad diſtinctam illam recogitationem, movetur efficaciter à Deo ad contritionem; ſatis eſt, quod illam habeat in voto, ſeu propoſito: ſicut in præſenti ſtatu, concedente Suario, ſolet homo conteri, & juſtificari antecedenter ad Sacramentum pœnitentiæ, in re, & ipſam diligentem conſcientiæ diſcuſſionem, & alias conditiones, quas Sacramentum requirit: ſed tamen nec conteritur, nec juſtificatur ſine voto Sacramenti, & aliorum, quæ iſtud expoſcit. Et ſic contigiſſe in aliquorum pęnitentia ante inſtitutionem, & uſum hujus Sacramenti facile conceditur, præſertim in his, qui quaſi ſubito, & breviſſimo tempore converſi ſunt, quibus pro-

proinde ſatis tunc fuit confuſa peccatorum cognitio, ut de Zachæo Luc. 19. & à fortiori de latrone in cruce pendente Luc. 23. poſſumus intelligere. Sed hæc ſunt per accidens reſpectu contritionis: ſicut nunc eſt per accidens, quod quis aliquando moriatur cum contritione, ſine Sacramento in re, cujus votum in contritione ipſa includitur, & ſine illo vera contritio non eſſet.

Judicium auctoris circa relatas ſent.

87 Quamlibet autem ex duabus prædictis opinionibus ſequamur; ſatis replicæ, pro qua illas expendimus, factum eſt: nec opus habemus uni earum determinatæ ſubſcribere, præſertim, cum una, & altera habeat, graves patronos inter Thomiſtas. Et quidem primam docere videtur Angelicus Præceptor quæſt. 28. de Verit. art. 5. ad 3. his verbis: *Non eſt neceſſarium, quod aliquis in ipſo momento juſtificationis de hoc, vel illo peccato determinatè cogitet, ſed ſolum quod doleat ſe propria culpa à Deo eſſe averſum.* Et in reſp. ad 4. addit: *Omnia peccata conveniunt in averſione à Deo, ratione cujus gratiam impediunt. Unde ad juſtificationem non requiritur, quod in ipſo juſtificationis momento aliquis de peccatis ſingulis cogitet, ſed ſufficit, quod cogitet de hoc, quod per culpam ſuam eſt averſus à Deo.* Sed

Sentent. 2. eſt conformior D. Thom.

quærentes, reperienteſque D. Thomam, ut judicem in hac cauſa, non poſſumus non ſecundæ ſententiæ adhærere: quia, quantum capimus, illam evidenter, & ex propoſito docet in hac 3. part. quæſt. 87. art. 1. ubi ait: *exigitur autem ad remiſſionem peccati mortalis perfectior pœnitentia, ut ſcilicet, homo actualiter peccatum mortale commiſſum deteſtetur, quantum in ipſo eſt, ut ſcilicet diligentiam adhibeat ad rememorandum ſingula peccata mortalia, ut ſingula deteſtetur.* Nec poteſt dici, quod loquatur de remiſſione peccatorum in hoc Sacramento, vel de pœnitentia pro hoc ſtatu legis Evangelicæ: nam aliter omnino ſe habet loquendo, ſcilicet, in genere, & attendendo præciſe ad remiſſionem peccati mortalis, & remiſſionem peccati venialis conſideratis ſecundum ſe, & pœnitentiam diverſam, quam pro ſui remiſſione exigunt, ut legenti articulum evidenter conſtabit. Et proculdubio in 1. 2. non agebat de Sacramentis, & tamen quæſt. 113. art. 5. ad 3. dixit: *In tempore præcedenti juſtificationem oportet, quod homo ſingula peccata, quæ commiſit, deteſtetur, quorum memoriam habet. Et ex tali conſideratione præcedenti ſubſequitur in anima quidam motus deteſtantis univerſaliter omnia peccata commiſſa: inter quæ etiam includuntur peccata oblivioni tradita.* Eandem doctrinam tradit in 4. diſt. 17. quæſt. 2. art. 2. quæſtiunc. 6. & diſt. 21. in expoſitione literæ, & in ipſo loco, qui pro prima ſententia afferebatur ex quæſt. 28. de Verit. art. 5. poſt verba relata ex reſp. ad 4. addidit: *Recogitatio autem ſingulorum peccatorum debet vel præcedere, vel ſaltem ſequi juſtificationem.* Ubi manifeſtè incluſit omnem contritionem, quam poſſemus imaginari inter ejus teſtimonia: & ſimul explicuit legitimum ſenſum opinionis, quam amplectimur, nempè pro vera contritione requiri diſcuſſionem ſingulorum peccatorum: ſed non alligari ſoli juſtificationis momento; ſed poſſe illam antecedere, aut ſubſequi, & comitari juſtificationem, ſi non in re habitam, ſaltem in voto.

Occurritur 1. fundamento.

Unde patet ad fundamentum primæ ſententiæ, quod late expendit Suarez, ſed patitur evidentem inſtantiam in his, quæ de facto contingunt: nam de facto pro contritione, qua peccator ſolet ante Sacramenti ſuſceptionem juſtificari, requiritur recogitatio omnium, & ſingulorum peccatorum in particulari, vel in re executa, vel imbibita ſaltem in voto ſuſcipiendi Sacramentum, ut Suarius ipſe, & alii Auctores primæ ſententiæ communiter docent. Ab illis itaque inquirendum eſt, quando recogitatio ſingulorum peccatorum debeat adeſſe, ante momentum contritionis: vel in ipſo, vel poſt ipſum? Et quod reſponderint; ſolutio difficultatis ab eis objectæ erit pro prædicta recogitatione, & contritione ante ſtatum legis Evangelicæ, ſive independenter à præcepto confeſſionis. Sed nos ex hactenus dictis facile reſpondemus recogitationem peccatorum per ſe, & communiter loquendo præcedere inſtans contritionis: nam hæc communiter oritur ex conſideratione fœditatis, & multitudinis peccatorum, ut ex teſtimoniis Concilii Tridentini, & D. Thomæ edocemur. Nec opus eſt, quod in ipſo contritionis, ac juſtificationis momento omnia peccata in particulari repræſententur ſecundum ſuas proprias rationes: ſed ſufficit hanc notitiam, quæ ſucceſſivè acquiritur, præceſſiſſe, & eo momento in communi, aut in confuſo refricari: nam contritio tunc ſub motivo generali ſatisfaciendi Deo pro offenſis, terminatur ad omnia, & ſingula peccata prius cognita, & ad omnes eorum ſpecifica rationes, tanquam ad objectum quod. Ubi autem illa exacta recogitatio non præcedit, ſed peccator motus ab Spiritu ſancto, in contritionem quaſi ſubitaneam prorumpit; ſicut talis contritio importat propoſitum obſervandi alia præcepta, ita includit votum recogitandi ſingula peccata præterita, ut homo aſſumat pœnas convenientes pro eorum ſatisfactione, ut caveat ab occaſionibus ad ea trahentibus, ut proximo reſtituat, quod debet, & alios fines conſequatur, propter quos, aut ſimiles dolor ad Sacramentum Pœnitentiæ requiſitus prædictam recogitationem, & conſcientiæ diſcuſſionem expoſcit, ut ſatis conſtat ex dictis.

DUBIUM III.

Quæ ſit materia doloris pertinentis ad Sacramentum Pœnitentiæ.

NOn admodum neceſſaria erat hujus difficultatis diſcuſſio, tum quia facilè ſuperatur, tum, quia, ſi aliquam arduitatem continet, explicatam fusè reliquimus in priori hujus Tract. parte à num. 4. & ideò breviter in ea verſanda, ac reſolutorie procedemus, quam omittere aliunde non oportebat, ne plura, quæ concernit, in hac diſputatione, deſiderarentur, ad quam pertinent per ſe. Nomine autem materiæ intelligitur objectum, circa quod verſatur dolor, illud refugiendo, ac deteſtando, quod licet ſit materia remota reſpectu Sacramenti, eſt tamen proxima reſpectu doloris pertinentis ad Sacramentum. Et ad hunc dolorem, ut talem, & ſub expreſſo ad Sacramentum Pœnitentiæ ordine cingitur propoſita difficultas. Nam quod attinet ad dolorem, prout eſt actus pœnitentiæ virtutis, ſatis conſtat ex dictis in priori parte diſp. 5. per totam, & amplius incidenter conſtabit ex dicendis.

§. I.

Proponitur communis ſententia, & ab aliquibus objectionibus vindicatur.

88 DIcendum eſt materiam doloris pertinentis ad Sacramentum Pœnitentiæ eſſe omnia, & ſola peccata pœnitentis poſt baptiſmum commiſſa. Hæc concluſio eſt communis inter Theologos, & nequit aptius ſuaderi, quam illam explicando per ſingulas ejus partes: inde enim ejus adæquatè veritas apparebit. Sed prænotandum prius eſt duplicem diſtingui in hoc Sacramento materiam: aliam ſufficientem, quæ, videlicet, ſufficit in ſuo genere ad Sacramentum, ſed tamen non debet neceſſario ad illud deferri, ut eſt peccatum veniale: aliam vero neceſſariam, quæ non ſolum ſufficit, ſed debet ex præcepto divino in confeſſione exponi, & ad Sacramentum concurrere. Unam autem, & alteram materiam ſufficientem, & neceſſariam ſignificamus in aſſertione per *materiam doloris, &c.* & in hoc ſenſu accipienda ſunt, quæ dicemus. Primo itaque affirmamus materiam eſſe *peccata*: quod eſt evidens ſuppoſita inſtitutione hujus Sacramenti per modum ſpiritualis judicii, in quo pœnitens eſt reus, & ſe accuſat: & pro iſto judicio materia debet conſiſtere in delictis, ſive peccatis ipſius rei, ſeu pœnitentis. Idque ſatis perſpicuè conſtat ex ipſa Sacramenti forma, nempè *Ego te abſolvo à peccatis tuis*: in quo ſignificatur materiam hujus judicii eſſe peccata, à quibus per ſententiam Sacerdotis pœnitens liberatur. *Aſſertio.*

Sed addidimus *omnia* ad comprehendendum tam mortalia, quàm venialia. Et de mortalibus facilè conſtat, cum ſint materia neceſſaria, ſive neceſſario deferenda ad hujus Sacramenti tribunal, ut ex ſæpius dictis ſatis conſtat, & nemo ex Catholicis negat. Idque negare eſſet hæreticum: quia (ut alia hactenus repetita omittamus) Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 2. docet: *Eſt autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapſis poſt Baptiſmum ad ſalutem neceſſarium*: idque diffinivit can. 7. ejuſdem ſeſſionis. De venialibus autem Franciſcus Oſſuna (vir alias pius, & doctus) in Alphabeto 2. tract. 4. cap. 5. lit. D. aſſeruit non eſſe materiam ſufficientem Sacramenti Pœnitentiæ, & eum, qui ea ſola confitetur, & ab eis abſolvitur, non recipere gratiam ex opere operato. Sed hæc etiam doctri- *Concil. Trident.*

na

Digitized by Google

na eſt hæretica: quia Concilium Tridentinum ſeſſ. cit. cap. 5. docet: *Venialia, quibus à gratia Dei non excludimur, & in quæ frequentius labimur, quamquam rectè, & utiliter, citraque omnem præſumptionem in confeſſione dicantur, quod piorum hominum uſus demonſtrat; taceri tamen citra culpam, multiſque aliis remediis expiari poſſunt*. Quod eſt aſſerere peccata venialia eſſe quidem materiam, licet non neceſſariam, tamen ſufficientem hujus Sacramenti. Et conformiter ad hanc doctrinam diffinivit can. 7. *Si quis dixerit... non licere confiteri peccata venialia, anathema ſit*. Et planè convincitur id dicere, qui negat venialia eſſe materiam ſufficientem hujus Sacramenti, ut iſtud (cum aliis conditionibus ſupponendis) cauſet gratiam ex opere operato: quia non licet ita confiteri, aut ea præciſe dicere, ex quibus Sacramenti fructus ſequi non poſſit. Et idem, quod Concilium; jam prius ſtatuerat Leo X. in condemnationem articuli 8. contra Lutherum. Ratio etiam theologica idem demonſtrat: quia peccata venialia verè ſunt peccata, & aliquam malitiam important, licèt longè inferiorem, quam mortalia: ergo poſſunt ſubdi poteſtati, quam Sacerdotes habent ſolvendi, ac ligandi in Sacramento Pœnitentiæ ex Chriſti conceſſione, & inſtitutione: hanc enim dedit eis Chriſtus abſque ulla limitatione, vel reſtrictione ad certum, & determinatum genus peccati. Quare ob hæc, & alia motiva merito juſſit ſacrum Inquiſitionis tribunal in Indice ex purgatorio anni 1640. pag. 425. deleri eam Alphabeti doctrinam.

Idem Concil. — *Idem.*

Objicitur. 89 Nec videmus quid vel apparentis momenti potuerit illius Auctori occurrere, ut tam abſurda ſubſcripſerit. Opponi tamen valet: nam peccatum, quod poteſt eſſe materia Sacramenti, concurrente ejus dolore, & aliis requiſitis, quibus Sacramentum perficitur, dimittitur per Sacerdotis abſolutionem; aliter fruſtra huic, & Eccleſiæ clavibus ſubderetur per confeſſionem; ſed peccata venialia non dimittuntur per Sacerdotis abſolutionem: Ergo non poſſunt eſſe materia hujus Sacramenti. Cetera conſtant. Et minor ſuadetur: quia peccata venialia non remittuntur quoad culpam, manente reatu ad pœnam
M. Tirſo. Purgatorii, ut ex profeſſo docet M. Tirſo, tom. 3. ſelect. diſp. 8. per totam, ubi ſtatuit peccatum veniale, tranſacto actu, non eſſe aliud, quam prædictum reatum; ſed certum eſt poſt confeſſionem venialium, & abſolutionem Sacerdotis, manere reatum ad pœnam Purgatorii; & ſimiliter poſt illa præmiſſa in Purgatorio puniri: Ergo venialia non remittuntur per Sacerdotis abſolutionem. Nec ſatisfaciet, qui dixerit cum Tirſo abſolutionem Sacerdotis remittere aliquid reatus ad prædictam pœnam, atque ideo aliquid culpæ, quæ ab illo reatu non diſtinguitur; ſed relinquere aliquid tam culpæ, quàm reatus ad pœnam ultimo luendam in Purgatorio. Nam contra eſt, quod poſito dolore ſufficienti cum Sacramento ad remiſſionem culpæ, non eſt, cur tota non remittatur: & ſic videmus, quod poſito dolore ſufficienti cum Sacramento ad remiſſionem peccati mortalis, remittitur totum, quod in eo habet rationem culpæ, licet illud gravius incomparabiliter ſit, quam peccatum veniale: Ergo ſi poſito ſufficienti dolore cum Sacramento ad remiſſionem venialium, non remittitur culpa per Sacerdotis abſolutionem, ſignum eſt venialia non eſſe materiam ſufficientem hujus Sacramenti, quæ poſſit clavibus Eccleſiæ ſubdi, & Sacerdotali abſolutione aboleri.

Object. reſpond. Ad hanc objectionem reſpondetur negando minorem: certum namque eſt juxta communem Theologorum doctrinam, & fidelium apprehenſionem, ac proprietatem verborum abſolutionis, peccata remitti per eandem abſolutionem quantum ad culpam juxta pœnitentis diſpoſitionem. De quo videri poſſunt, quæ diſcuſſa reliquimus locis relatis num. 69. Ad minoris autem probationem iterum neganda eſt minor ſequentis ſyllogiſmi, quam vehementer falſam cenſemus, nec aliunde ortam, quam ex falſis pariter principiis quorundam antiquiorum confundentium reatum ad pœnam cum culpa, ſeu macula poſt actum peccati. Sed doctrina Concilii Trident. ſeſſ. 6. de Juſtificatione, & ſeſſ. 14. de Sacramento Pœnitentiæ potuerunt, debueruntque tales opinationes emendari, & ad meliorem frugem reduci, recognoſcendo culpam, ſeu maculam poſt actum peccati aliud eſſe à reatu pœnæ,
Concil. Trident. ſive obligatione ſatisfaciendi. Nam Concilium ſeſſ. 14. cap. 8. ait: *Sancta Synodus declarat falſum omnino eſſe, & à verbo Dei alienum culpam à Domino nunquam remitti, quin univerſa etiam pœna condonetur*. Et can. 12. diffinit: *Si quis dixerit totam pœnam ſimul cum culpa remitti ſemper à Deo... Anathema ſit*. Ergo fieri poteſt, & non ſemel contingi remitti totam culpam à Deo, quod in hoc Sacramento fit miniſterio Sacerdotum, & non remitti totam pœnam, ſive obligationem ſatisfaciendi. Nec ullo modo audiri debet prædictus Auctor dicens hanc Concilii doctrinam, & diffinitionem procedere circa peccata mortalia, ſecus circa venialia. Nam doctrina, & diffinitio Concilii ſunt indefinite, & in genere, nullatenus quantum ad hoc diſtinguentes inter peccata mortalia, & venialia; atque ideo in materia dogmatica æquivalent propoſitioni univerſali, & diſtributivæ circa eandem materiam. Et profecto, ſi Concilium aliud intendiſſet, facillimo negotio illud ſignificaſſet, non dicendo ſemel, & iterum *culpam* ſine reſtrictione; ſed addendo adjectivum limitans, nempè culpam mortalem.

Idque confirmatur exemplo ſatis appoſito in eadem materia: nam ubi Concilium acceſſit ad agendum de materia remota hujus Sacramenti, quæ conſiſtit in peccatis, prævidens differentiam inter gravia, & levia, docuit cap. 5. ſeſſ. 14. (verba proximè dedimus) *pœnitentes debere* confiteri *omnia mortalia*, & poſſe confiteri *venialia*, ſed ad id non teneri. Et rurſus can. 7. *Si quis dixerit in Sacramento Pœnitentiæ ad remiſſionem peccatorum neceſſarium non eſſe jure divino confiteri omnia, & ſingula peccata mortalia... Et non licere confiteri peccata venialia, anathema ſit*. Ubi apparet, quam ſedula attentione, & perſpicuis verbis diſtinxerit inter mortalia, & venialia, ubi diſtingui debuit, ne ſub una determinatione comprehenderentur quantum ad modum remiſſionis, quem habent diverſum. Si ergo ſimile quid diſcriminis haberent quantum ad remiſſionem culpæ, & pœnæ, illa Concilium expreſſis vocibus diſtingueret: quod tamen non fecit, ſed abſque ulla diſtinctione docuit, diffinivitque, quod dimiſſa culpa non ſemper remittitur tota pœna. Atque ideo fateri oportet, quod remiſſis peccatis venialibus quantum ad culpam, poteſt, & ſolet remanere aliquis eorum reatus quantum ad pœnam: ſicut planè omnes apprehendimus, & communiter loquimur. Et ſi id contingit in mortalibus, ut ille Auctor non negat propter diffinitionem Concilii, quam ideo ad mortalia reſtringit; cur non etiam in venialibus, in quibus etiam diſtinguitur malitia à debito pœnæ; cum iſtud in ea, vel re, vel ratione fundetur? Præſertim, quia ſicut optimè intelligimus tolli peccatum per gratiam habitualem, & relinqui obligationem ad aliquam pœnam: ita etiam intelligimus excludi peccatum veniale per actum charitatis ſibi oppoſitum, & remanere debitum alicujus ſupplicii. Recolantur, quæ fusè tradidimus locis ſupra relatis, ex quibus conſtabit, qualiter venialia ſuam maculam importent, & quæ ſit forma illam delens, & quomodo in hoc Sacramento remittantur ex opere operato. Hic enim ſufficit, vel attigiſſe, & repuliſſe falſum adeò dicendi modum, & oportet pergere ad alia.

Reſponſi confirmatio. — *Concil. Trident.*

90 Diximus in aſsertione, & *ſola* peccata eſse hujus Sacramenti materiam. Et ratio eſt: quia illud præciſè habet rationem materiæ in Sacramento, quod ſubiicitur ejus formæ, nempè abſolutioni Sacerdotis; ſed ſola peccata tali formæ ſubiiciuntur, ut conſtat ex verbis, quibus vel explicitè, vel implicitè poſitis conſtat, *Ego te abſolvo à peccatis tuis*: Ergo ſola peccata ſunt materia hujus Sacramenti. Et ſic docent communiter Theologi. *Sola peccata ſunt materia Sacramēti Pœnitentiæ.*

Sed oppones. Imperfectiones in via ſalutis non ſunt peccata mortalia, nec venialia; & tamen ſunt materia ſufficiens doloris requiſiti ad hoc Sacramentum: Ergo falſum eſt ſola peccata eſse illius materiam. Major eſt certa: quia imperfectiones diſtinguntur contra peccata mortalia, & venialia juxta communem Theologorum ſententiam, & quidem merito: quia omne peccatum eſt contra legem illud prohibentem; imperfectiones vero ſolum procedunt contra conſilium, quod obligationem non inducit, ut optimè docuit D. Thom. 1. 2. q. 108. art. 4. dicens: *Hæc eſt differentia inter conſilium, & præceptum, quod præceptum importat neceſſitatem: conſilium autem in optione ponitur ejus, quod datur*. Minor etiam ſuadetur: quia inde rectè colligitur peccata venialia eſse materiam ſufficientem hujus Sacramenti, quod perſonæ ſanctæ illa confitentur, ut colligitur ex Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 5. ubi uſum confitendi venialia defendit contra Lutherum dicendo: *Venialia, quibus à Dei gratia non excludimur, & in quæ frequentius labimur, quamvis rectè, & utiliter, citraque omnem præſumptionem in confeſſione dicantur, quod piorum hominum uſus demonſtrat, &c*. Sed pii homines, dediti vitæ ſpiritualis pro-

Objicitur in contrarium. — *D. Thom.* — *Concil. Trident.*

Digitized by Google

profectui imperfectiones etiam deferunt ad hoc Sacramentum, & de eis ſe accuſant, ut per experientiam cognoſcunt miniſtri, qui perſonarum ſpiritualium confeſſiones audiunt: Ergo imperfectiones ſunt materia ſufficiens pro dolore ad hoc Sacramentum requiſito.

Confirmatio.

Confirmatur, & declaratur amplius: quia reſiſtere, ſive non obedire acquieſcendo divinis inſpirationibus nullum eſt peccatum; ſiquidem harum inſpirationum materia concernit communiter opera ſupererogationis, aut conſilii, ad quæ nulla lege obligamur; Et tamen uſus eſt piorum illa confiteri, ad idque hortatur Piiſſimus, & admodum Venerabilis M. Ludovicus Granatenſis in Memoriali vitæ Chriſtianæ tract. 2. part. 2. cap. 3. cui ſubſcribunt viri docti Toletus lib. 3. cap. 2. num. 5. Lugo diſp. 10. ſect. 2. in fine, & alii plures: Ergo, quod peccatum non eſt, poteſt eſſe materia doloris, huic Sacramento ſervientis.

Ludov. Granatenſ. Tol. Lug.

Cavendum à duabus ſententiis, &c.

91 In diluendo hanc objectionem cavendum nobis eſt à duabus ſententiis extremè oppoſitis. Nam Joannes Sanchez in ſelect. diſp. 1. & 6. & 7. reprehendit perſonas ſpirituales, quòd de imperfectionibus ſe accuſent in Sacramento Pœnitentiæ, cùm ejus materia eſſe non poſſint. Quam ſententiam refert, & non reprobat Diana, quin aptam dicit ad ſedandum multos ſcrupulos 3. part. tract. 4. reſolut. 52. & 9. part. tract. 9. reſolut. 19. E converſo aliqui ita ponderant imperfectionum deformitatem, ut illas accenſere videantur materiæ ſufficienti hujus Sacramenti. Ita ſe gerunt Lugo diſp. 3. ſect. 1. & Averſa quæſt. 2. ſect. 7. num. 9. & alii expendentes ſpecialiter (ut alia leviora omittamus,) quòd licet Deus non avertatur poſitivè ab homine propter has imperfectiones, avertitur tamen negativè: & licet non irritetur ad infligendam pœnam, de obligatur tamen ad communicandum uberiora auxilia, atque efficacia; unde quaſi indirectè diſponitur homo per imperfectiones ad patrandum culpam, quæ negato auxilio efficaci ſuccedit. Unde licet non audeant dicere, quòd imperfectiones ſint materia doloris pertinentis ad Sacramentum Pœnitentiæ; dicunt tamen eſſe materiam doloris pertinentis ad pœnitentiam virtutem, & occaſionem dant exiſtimandi, quòd prædictus dolor queat etiam Sacramento deſervire: nam quod directè, aut indirectè peccatum inducit, etiam eſt peccatum, & materia doloris pro Sacramento.

Joan. Sanch. Lugo, Dian. *Averſa.*

Reſponſio object.

Oportet itaque ab illis extremis in viam mediam nos colligere, & loqui cum diſtinctione. Imperfectiones nanque poſſunt conſiderari vel ſecundum ea præcisè, quæ eſſentialiter important; vel ſecundum ea, quæ accidentaliter habent, & cum quibus in actu exercito, frequentiſſimè, & ut in plurimum conjunguntur. Ut enim in Tract. 13. de peccatis, diſp. 19. dub. 1. explicuimus, imperfectionis voce apud Theologos ſignificatur ille actus, qui ex ſpecie, & in individuo eſt moraliter bonus; ſed non pertingit ad eum gradum, quem ſtudium perfectionis importat, & quem de ſubjecto ad eam tendente prudens opinio poterat ſperare. Ubi apparet talem defectum perfectionis in actu bono non eſſe contra aliquam legem ſtrictè, & in conſcientia obligantem: ſed ſolum prætermittere quandam decentiæ legem in meliora tendendi. Unde imperfectio eſt actus abſolute bonus; & poteſt eſſe meritorius vitæ æternæ, ut liquet in actu charitatis magis remiſſo, quàm ſit habitus de quo dixit D. Thom. 2. 2. q. 24. art. 6. ad 3. quod *dum in via Dei procedit aliquis nedum charitas ejus augetur* (quod actu intenſiori fit) *ſed etiam dum diſponitur ad ejus augumentum*, (quod fit etiam per actus minus intenſos) Non laudatur tamen actus imperfectus, licet abſolutè bonus, quia laus, ſicut & conſilium reſpiciunt opera perfectiora: & tamen reprehendi non poteſt, ut quid culpabile. Quod ſi inter ſpirituales aliquando reprehenditur quaſi minus congruus eorum ſtatui, & profectui; vera reprehenſio, aut vituperatio non eſt, ſed magis exhortatio ad ſectandum perfectiora. Unde conſtat ponderationes illas Lugonis, & Averſæ eſſe exceſſivas, & falſas in rigore theologico, ut rectè obſervavit Prado qu. 1. dub. 4. §. 7. num. 46. Deus enim complacet abſolutè in his actibus, quos imperfectiones vocamus, quia ſunt abſolutè boni, & ab ipſo Deo, qui nihil odit eorum, quæ fecit. Quare nec privativè, nec negativè avertitur ab homine propter ſolas imperfectiones, nec illis ob ea denegat auxilia efficacia, quod eſſet ſummum ſupplicium, cum abſque illis ruamus infallibiliter in peccata. E ſimiliter dici non valet, quòd diſponat adhuc indirectè ad culpam, cùm ſint abſolutè opera moraliter bona, & aliquando ſupernaturalia; quamvis non in ea intenſione, qua poſſent: & ideo nulla ratione diſponunt ad culpam, quamvis nec diſponant ad majorem perfectionem, quæ expectari poſſet à ſubjectis iuxta illorum ſtatum, & ſtudium tendendi in meliora. Quę motiva evincunt imperfectiones ita cõſideratas non ſolum eſſe materiam doloris pro Sacramento, ſed nec doloris eliciti à virtute Pœnitentiæ: quoniam hæc dolet ex motivo ſatisfaciendi, prout valet utcumque pro offenſa Dei: in imperfectionibus autem non reperitur ulla Dei offenſa, nec ex eis proinde reſultat ulla obligatio ad ſatisfactionem. Si quis vero eſt earum dolor pertinet ad charitatem, cujus eſt ad Deum magis, ac magis per amorem accedere, & conſequenter dolere, & triſtari, quòd non ita progrediamur, ſed remiſsè, & imperfectè.

D. Thom.

Quamvis autem imperfectiones eſſentialiter conſideratæ in proprietate, ac rigore Theologicis ita ſe habent; negari tamen non debet, quòd ſatis frequenter ſibi conjuncta habeant peccata venialia, quin, & quòd ſint non puræ imperfectiones, ſed etiam culpæ ſaltèm leves, ut puta accidiæ, inconſtantiæ, ingratitudinis, & obdurationis in parvipendendo divina auxilia ad meliora. Accedit juxta veram, & communiter receptam ſententiam D. Thomæ 1. 2. quæſt. 18. art. 9. quam ſtatuimus Tract. 11. de bonit. & malitia diſp. 7. dub. 2. nullum dari actum humanum in individuo, qui non ſit bonus, aut malus moraliter propter obligationem, quàm homo habet operandi rationabiliter, ſive propter finem honeſtum: à qua obligatione non eximuntur actus de ſua ſpecie indifferentes, aut ex objecto honeſti. Frequentiſſimè autem contingit iſtos, quos imperfectiones vocamus, carere hujuſmodi ordinatione, nec facile, & communiter illam aſſequi. Quare cum eadem frequentia accidit, quòd ſint peccata venialia: non quidem quia ex objecto opponantur alicui legi particulari; ſed quia opponuntur legi univerſaliori prohibenti, ne homo ſui compos operetur abſque intentione, & ordine ad finem honeſtum. Verbi cauſa, Conſtitutiones Reformationis noſtræ non obligant ad culpam aliquam gravem, aut levem, ſed præcisè ad pœnam in eis taxatam: quare ex terminis fieri poteſt, quòd earum violatio, aut non obſervatio nullum peccatum importet, ſed meram imperfectionem ſitam in eo quòd earum directione, & obſervantia non ad meliora illis præſcripta aſpiremus. Sed raro id contingit abſque aliqua culpa veniali, ſaltem ob carentiam motivi, & finis honeſti. Quem nanque communiter reperiemus ad loquendum tempore prohibito, ad egrediendum è cellulis abſque neceſſitate, ad bibendum ſine expreſsa licentia, ad conſummendum tempus in rebus de ſe indifferentibus, & inutilibus? Hac itaque cauſa multi actus, qui videntur eſse tantùm imperfectiones, ſunt re ipſa in executione peccata venialia.

92 Ad objectionem ergo, pro cujus legitima enodatione; hæc adduximus, reſpondetur: diſtinguendo majorem; illamque concedendo quantum ad imperfectiones ſecundum ſe, ſive eſsentialiter conſideratas: ſed neganda eſt, ſi applicetur generaliter omnibus imperfectionibus, prout in exercitio fiunt: oppoſitum enim conſtat ex dictis. Deinde minor eiſdem terminis debet diſtingui, & concedi, ſi applicetur imperfectionibus, prout communiter occurrunt in actu exercito; & negari ubi applicatur imperfectionibus conſideratis ſecundum ſe, & quoad eſſentialia præcisè. Atque his præmiſſis negamus conſequentiam abſolutè. Probationes autem præmiſsarum non aliud evincunt, quàm quod conceſſimus, & uſu piorum in confitente imperfectiones ſatis confirmatur: quem uſum, laudamus, quidquid immeritò Sanctius in oppoſitum reclamet. Sunt enim imperfectiones ſæpiſſimè peccata venialia, atque ideo ſufficiens hujus Sacramenti materia. Quod probe cognoſcunt perſonæ ſpirituales: & aliunde etiam in perplexitatem ſolent incidere, dubitantes, an ſolam imperfectionem, an veram culpam commiſerint. Quare privari non debent, ut ſuas imperfectiones ſub hac dubietate manifeſtent in confeſſione, & ſic de illis ſe accuſent. Ad confirmationem reſpondetur eodem modo: quia licet non acquieſcere divinis inſpirationibus erga ſupererogationis opera non ſit ſecundum ſe peccatum; cùm non violetur lex, ſed duntaxat omittatur conſilium: tamen in exercitio non ſemel conjungitur cum aliqua culpa indiſciplinæ, in non acquieſcendo, vel ingratitudinis,

Reſpondetur ad confirmationem.

Digitized by Google

nis, in non appretiando Dei vocationis beneficia, vel denique imprudentiæ; in non adhibendo honeſtum finem illis actibus, qui contra, aut præter inſpirationes exercentur, ut ſatis conſtat ex dictis.

Confeſſio de peccatis propriis non de alienis debet eſſe.

93 Sed proſequamur in explicando, & probando aſſertionem, quæ addit peccata debere eſſe *pœnitentis*, denotando dolorem requiſitum pro hoc Sacramento debere eſſe de peccatis propriis, non verò dolorem de alienis. Quod patet ex ratione ſæpè inſinuata: nam materia hujus Sacramenti debet ejus conditionis eſſe, ut ſubdatur formæ abſolutionis, eidemque commenſuretur. Manifeſtum autem eſt prædictam formam ſolum dirigi ad pœnitentem, & ejus peccata, ut liquet ex verbis, *Ego te abſolvo à peccatis tuis*: Ergo materia doloris huic Sacramento ſervientes conſiſtit in peccatis propriis pœnitentis, & non in alienis.

Object. 1.

Nec refert, ſi opponas *primò*: nam aliena peccata poſſunt eſſe materia doloris pertinentis ad pœnitentiam virtutem: Ergo pariter poſſunt eſſe materia doloris pertinentis ad Sacramentum Pœnitentiæ. Conſequentia probatur à puritate. Et antecedens (quod docet Suarez diſp. 2. ſect. 1. num. 9. Lugo diſp. 3. ſect. 2. Averſa q. 2. ſect. 7. §. 7. & alii) ſuadetur: quia per ſpem Theologicam poſſumus ſperare alienam beatitudinem, ſive beatitudinem aliis, ut ſtatuimus Tract. 18. de Spe, diſput. 1. dub. 4. §. 1. concl. 2. Ergo pariter per virtutem pœnitentiæ poſſumus dolere de peccatis alienis. Et ratio videtur eadem; quia quod aliquis ſperet beatitudinem alteri, & non ſolum ſibi, provenit ex unione, quam ad alterum habet per charitatem, ſecundum quam ſunt unum, & proximus eſt alter ego, ut optimè tradit D. Thom. 2. 2. q. 17. art. 3. dicens: *Spes poteſt eſſe alicujus dupliciter. Uno modo abſolutè, & ſic eſt ſolius boni ardui ad ſe pertinentis. Alio modo ex præſuppoſitione alterius, & ſic poteſt eſſe etiam eorum, quæ ad alium pertinent ..... Præſuppoſita unione amoris ad alterum, jam aliquis poteſt ſperare, & deſiderare alteri vitam æternam, in quantum eſt ei unitus per amorem. Et ſicut eſt eadem virtus charitatis, quâ quis diligit Deum, ſe ipſum, & proximum: ita etiam eſt eadem virtus ſpei, quâ quis ſperat ſibi, & aliis*: Ergo pariter ſuppoſita unione charitatis cum proximo, poſſumus per virtutem pœnitentiæ pœnitere de alienis peccatis. *Secundò*: quia nemo petit ſibi remiſſionem peccatorum, de quibus non dolet; ſed poteſt quis petere ſibi remiſſionem peccatorum alienorum, ut conſtat ex David dicente Pſ. 18. *Et ab alienis parce ſervo tuo*: Ergo poſſumus habere pœnitentiam erga aliena peccata. *Tertiò*: quia non minus eſt ſatisfacere pro peccatis alienis, quam de illis pœnitere; ſed certum eſt poſſe nos ſatisfacere pro alienis; ſiquidem commune eſt inter catholicos applicare ſua opera ſatisfactoria pro aliis, & præſertim pro animabus Purgatorii: Ergo ſimiliter poſſumus de alicujus peccatis per veram pœnitentiam dolere.

Suarez, Lugo, Averſa. — D. Thom. — *Secunda object.* — Pſalm. 18. — *Object.* 3.

Quæ probatio poteſt haud violenter extendi ad dolorem pro Sacramento requiſitum: quia non obſtante, quod ſatisfactio à Confeſſario ſit vera Sacramenti pars, poteſt nihilominus pœnitens eam ſatisfactionem implere, aut exequi per alium, ut aſſerunt S. Antoninus, Altiſiodorenſis, Paludanus, & Sylveſter. Quod, ſi fiat cum conſenſu Confeſſarii, docet etiam Soto, Cajetanus, Suarez, Henriquez, & alii, quos refert Dicaſtillo diſp. 14. dub. 5. num. 68. Ergo ſimiliter loquendo de dolore pertinente ad Sacramentum poteſt unus dolere pro alio, ſive pœnitere de alienis peccatis.

Satisfact. 1. object.

94 Non, inquam, referunt iſtæ objectiones, ſed omnes ſimul convelli poſſunt attendendo in his, quæ dependent ex inſtitutione divina, nihil valere ſimilitudinum, & conſequentiarum argutias, ſed eam inſtitutionem debere eſſe regulam dicendorum. Quare cum ex prędicta inſtitutione conſtet Sacerdotalem abſolutionem, quæ eſt forma hujus Sacrámenti, dirigi ad ſola pœnitentis peccata, ut denotant illæ voces *te, & à tuis*; ſequitur ſola peccata propria pœnitentis eſſe materiam remotam hujus Sacramenti, & proximam dolorem Sacramento deſervientem, quidquid ſit de alio dolore, vel de eodem ad alia munera. Sed tamen eis ſigillatim occurramus. Ad primam poſſumus reſpondere omiſſo antecedenti, negando conſequentiam cum omnibus Auctoribus, qui antecedens tuentur. Et ratio diſparitatis eſt, quod dolor Sacramento confeſſionis conjunctus eſt vera accuſatio de peccatis, pœnitentem tanquam reum manifeſtans: quamvis autem quis poſſit dolere de alienis peccatis, idque exequi per virtutem pœnitentiæ; nequit tamen de illis ſe accuſare, aut coram ſe reum conſtituere: unde minus rectè trahitur ſimilitudo à dolore, qui eſt actus virtutis, ad dolorem pertinentem ad Sacramentum. Abſolutè tamen negandum eſt antecedens cum Soto in 4. diſt. 17. qu. 2. art. 2. ad 3. Nugno quæſt. 2. art. 5. dub. unico, & Prad. quæſt. 1. dub. 4. §. 5. quibus præluxit D. Thom. in 4. & abbreviatur in Supplem. quæſt. 2. art. 5. ſupponens (ut oſtendimus diſp. 5. dub. 1.) contritionem eſſe actum proprium virtutis pœnitentiæ, inquit: *Illud idem conteritur, quod prius durum, & integrum fuit: unde oportet, quod contritio de peccato ſit in eodem, in quo peccati duritia præceſſit: & ſic de alienis peccatis non eſt contritio*. Unde fallit objectio non diſtinguens inter dolere ex una parte, & conteri, ſeu pœnitere ex alia: nam dolere de peccatis, & malis proximi pertinet per ſe charitatem, cujus eſt diligere proximum, & deſiderare illi bonum, & contriſtari de oppoſito: & ſi iſta in aliis virtutibus inveniuntur, provenit ex influxu, & motione charitatis; Sed conteri, ſeu pœnitere addit ſupra communem rationem doloris ſpecialem rationem diſplicentiæ, & retractationis quæ in ſolis peccatis propriis locum habet, ut ſignificat D. Th. in verbis relatis, & magis adhuc expreſſit in ſequentibus. Nam cum ſibi oppoſuiſſet, quod homo debet proximum ex charitate diligere, ſicut ſe ipſum: *Atque ideo videtur, quod debeamus de peccatis ejus dolere, ſicut, & de noſtris; ſed contritio nihil aliud eſt, quam dolor de peccatis: Ergo debet homo conteri de peccatis alienis*. Cum, inquam, ſic objeciſſet, reſpondit: *Ad ſecundum dicendum, quod de peccatis aliorum dolere debemus; non tamen oportet, quod de eis conteramur: quia non omnis dolor de peccato eſt contritio, ut ex dictis patet*. Nam ſupra communem diſplicentiæ conceptum importat contritio retractationem prioris voluntatis peccaminoſæ, & propoſitum non peccandi de cetero: quæ non habent locum, niſi in propriis pœnitentis operationibus: quippè circa alias ad proximum pertinentes ſolus ille habet poteſtatem retractandi, ac præcavendi. Et hinc patet ad antecedentis probationem, & quod admiſſo ſpei exemplo, neganda ſit conſequentia: nam quod aliquis ſuppoſita unione cum proximo per charitatem, ſperet non ſolum ſibi, ſed eidem proximo beatitudinem, & quod tendat ad eam ſibi, & illi comparandam, nihil affert contradictionis; ſed hanc importat, quod quis retractet peccata aliena, quæ non commiſit, & quod proponat non committere peccata, quæ ab alterius voluntate dependent, quod tamen requirebatur ad eliciendum dolorem proprium virtutis pœnitentiæ, videlicet contritionem.

Soto. — Prado. — D. Thom. — D. Thom.

Secunda reſpondetur.

95 Ad ſecundam objectionem reſpondetur negando minorem, quam non evincit incerta probatio deſumpta ex verbis Pſalmiſtæ: nam omiſſis multis illorum tranſlationibus, quas expendit Prado loco proximè cit. optimè, & ſincerè explicantur à D. Thom. art. cit. in reſp. ad 1. ubi ait: *Dicendum, quod alienis peccatis ſibi parci Propheta precatur, in quantum ex conſortio peccatorum aliquis per conſenſum aliquam immunditiam contrahit, ſicut ſcriptum eſt Pſal. 17. Cum perverſo perverteris*. Unde patet pœnituiſſe de propriis peccatis, contractis tamen ex malorum ſocietate, & exemplo, quæ proinde appellat aliena.

D. Thom. — Pſalm. 17.

Tertia ſatis fit.

Ad tertiam reſpondetur vel negando majorem, vel illa omiſſa, & minori conceſſa, negando conſequentiam. Et ratio diſparitatis conſtat ex dictis: nam, ſicut delictum commiſſum per unum corporis membrum poteſt in alio, aut per aliud puniri, ut cum, propter alapam manu incuſſam, ſcapulæ flagellantur: ſic contingit in corpore miſtico, quod unus homo poſſit luere pœnas debitas pro peccato ab alio commiſſo, ſi ad id referat opera ſua, acceptante Deo. Unde in Catechiſmo Romano S. Pii V. in materia de Sacram. Pœnitentiæ num. 61. dicitur: *In eo ſumma Dei bonitas, & clementia, maximis laudibus, & gratiarum actionibus prædicanda eſt, quod humanæ imbecillitati hoc condonavit, ut unus poſſit pro alio ſatisfacere. Et additur: Qui divina gratia præditi ſunt, alterius nomine poſſunt, quod Deo debetur perſolvere: Quare fit, ut quodam pacto alter alterius onera portare videatur*. Ceterum ſicut impoſſibile eſt (ut in eodem exemplo perſiſtamus,) quod operatio propria unius membri procedat ab alio, v.g. quod oculi deambulent, aut pedes videant: ſic repugnat, quod peccata commiſſa ab uno homine retractentur, ſive deſinant eſſe voluntaria per alium: & eadem ratione, quod quis efficaciter proponat evitare illa peccata, quæ ex ſola alterius voluntate dependent. Quare cum contritio, ſive actus pœnitentiæ includat retractationem peccatorum,

Catechiſ.

Digitized by Google

rum, de quibus eſt, & propoſitum illa in futurum vitandi: fieri non valet, quod quis veram contritionem, & pœnitentiam exerceat, niſi circa peccata propria, quæ retractare valet, & deinceps cavere, non vero circa aliena, ad quæ ſuæ voluntatis poteſtatem non extendit. Per quæ ſatis conſtat ad difficultatis augmentum applicatum ſatisfactioni ſacramentali: nam occurrit eadem diſparitatis ratio. Sed addimus (ut tacitæ objectioni occurramus) quod licet ſatisfactio hæc ſit pars materialis Sacramenti, & proinde debet eſſe ab ipſo pœnitente, ſicut, & aliæ partes materiæ, contritio ſcilicet, & confeſſio: nihilominus cum pœnitentia, ſive ſatisfactio impletur per alium ex permiſſione, aut mandato Confeſſarii (nec enim admittimus, quod independenter ab hoc, & pro ſolo pœnitentis arbitrio poſſit per alium ſatisfactio Sacramentalis impleri,) intelligitur facienda ex petitione, motione, & applicatione ipſius pœnitentis, & in hoc ſenſu eſſe illius, & non aliud ei injungi per Confeſſarium. Et aliunde neceſſe non eſt omnes partes materiales hujus Sacramenti aliter exerceri per pœnitentem, quam petitione, & applicatione: ſic enim poteſt confeſſionem peccatorum facere per interpretem, ut eſt communis ſententia, & ſimilem objectionem diluens rectè obſervavit Suarez diſp. 38. ſect. 9. ſed tranſeamus ad alia.

Omnia, & ſola peccata commiſſa ſunt materia hujus Sacramenti. Subjunximus in aſſertione aliam conditionem materiæ doloris pertinentis ad hoc Sacramentum, nempè peccata eſſe *commiſſa*, per quod denotamus omnia, & ſola, quæ pœnitens verè patravit. Et probatur eadem ratione, qua in aliis conditionibus uſi ſumus: quoniam dolor peccatorum huic Sacramento deſerviens ſubordinatur ejus formæ, & eidem debet proportionari; ſed forma, ſive abſolutio dirigitur ad peccata, quæ pœnitens verè commiſit, non autem ad ea, quæ non commiſit: Ergo illa, & non iſta ſunt materia doloris pertinentis ad hoc Sacramentum. Cetera conſtant. Et minor, in qua ſola poterat eſſe difficultas, etiam liquet ex ipſis formæ verbis, *Ego te abſolvo à peccatis tuis*: quoniam non ſunt pœnitentis peccata, quæ non commiſit; nec abſolvitur, qui non ſupponitur ligatus.

Infertur 1. Hinc ſequitur primo peccata erronea; & per falſam imaginationem apprehenſa non eſſe materiam doloris pertinentis ad hoc Sacramentum. Et ratio eſt: nam peccata, quæ nequeunt eſſe materia remota hujus Sacramenti, pariter nequeunt eſſe materia proxima doloris ad ipſum pertinentis; atqui peccata, quæ verè non fuerunt, ſed erroneè apprehenduntur, nequeunt eſſe materia remota hujus Sacramenti: Ergo nequeunt eſſe materia proxima doloris ad ipſum pertinentis. Conſequentia patet. Et major eſt certa: quoniam, & ſi dolor ad hoc Sacramentum pertinens poſſit intra, & extra illud eſſe ejuſdem rationis ſpecificæ: nihilominus, ut ad Sacramentum ſpectans addit ſupra ſuam ſpeciem connotationem aliorum requiſitorum pro eodem Sacramento: Ergo, ſi peccata, ſupra quæ cadit, nequeunt eſſe materia Sacramenti remota; nec ipſe eorum dolor poteſt eſſe ejuſdem Sacramenti materia proxima; neque talia peccata eſſe materia proxima doloris pertinentis ad Sacramentum. Minor etiam liquet: nam aliquid eſſe, aut non eſſe materiam alicujus Sacramenti, non dependet ex noſtra apprehenſione, ſed ex Chriſti inſtitutione: unde licet quis per ignorantiam invincibilem apprehendat aliquem liquorem eſſe aquam naturalem, qui verè non eſt, & eo baptizet; nullum conficitur Sacramentum, quia Chriſtus pro ejus materia non inſtituit aquam apprehenſam, ſed veram. Voluit etiam Chriſtus materiam Sacramenti Pœnitentiæ eſſe vera peccata: & ideo illud inſtituit per modum judicii, quod non eſt de imaginationibus; & per modum medicinæ, quæ ſola curat veras infirmitates: Ergo peccata, quæ nunquam vera fuerunt, ſed erroneè apprehenduntur, nequeunt eſſe materia remota hujus Sacramenti.

Sed hic duo obſervare oportet. *Primum*, quod licet
Obſerv. 1. res ita ſe habeat, nihilominus ſic apprehendens teneretur illa peccata, ſi gravia apprehenderentur, confiteri: idque proveniret ex obligatione generali non agendi contra conſcientiam. Ubi autem confiteretur, nullum fieret Sacramentum ob defectum veræ materiæ: ſed actus confitendi eſſet honeſtus, & (ſuppoſita gratia) meritorius, utpote qui (ſuppoſita erronea apprehenſione) foret laudabilis, & dictatus à prudentia, ſicut contingit in eo, qui adorat hoſtiam, quam cenſet conſecratam, cum ve-
Secundò. re non ſit. *Secundum*, quod quamvis peccata erroneè apprehenſa non ſint materia doloris pertinentis ad Sacramentum; ſunt tamen materia doloris pertinentis ad pœnitentiam virtutem, quæ proinde poteſt exercere contritionem ejuſdem rationis erga peccata falſo apprehenſa, ac erga peccata verè commiſſa. Et ratio differentiæ eſt: quoniam materia Sacramenti eſt illa, quam Chriſtus inſtituit, & non alia: materia vero virtutis, ut hæc ſe exerceat, proponitur per intellectum, qui invincibiliter falſus repræſentat aliqua peccata, ac ſi commiſſa eſſent, cum non ſint: quo ſuppoſito dictat prudentia dolendum de illis eſſe, idque exequitur pœnitentiæ virtus eliciendo actum verę contritionis. Sed circa hæc recolantur, quæ diximus in priori hujus Tract. part. diſp. 2. dub. 2. §. 8. per totum ubi ea fuſius expendimus.

96 Infertur ſecundo peccata futura non eſſe materiam doloris pertinentis ad hoc Sacramentum. Nam hic dolor *Colligitur 2.* debet ſervire, & adaptari Sacramenti formæ, nempè abſolutioni; nemo autem poteſt abſolvi à peccatis, quæ non commiſit, ut conſtat ex dictis: Ergo cum homo non commiſerit peccata ſibi futura; ſequitur talia peccata futura non eſſe materiam doloris pertinentis ad hoc Sacramentum. Adde primo hoc Sacramentum eſſe mortuorum, ſive lapſorum in ſtatu peccati: quod minimè ſalvaretur, ſi poſſet confiteri in ordine ad peccata futura: quandoquidem licet futura non conſtituunt hominem de præſenti peccatorem; cum innocens actu, peccaturus poſtea ſit. Adde ſecundo ſatisfactionem eſſe partem hujus Sacramenti: nemo autem tenetur ſatisfacere, antequam debitum contrahat. Adde tertio materiam pœnitentiæ virtutis latius patere, quam materiam Pœnitentiæ Sacramenti, ut liquet ex dictis num. præced. ſed peccata futura non ſunt materia doloris pertinentis ad virtutem pœnitentiæ: Ergo multo minus poſſunt eſſe materia doloris pertinentis ad Sacramentum. Minorem expreſsè docet, & optimè probat D. Thom. in 4. diſt. 16. qu. 2. art. 2. quæſtiunc. 4. *D. Thom.* dicens: *Proprius actus pœnitentiæ eſt in objectum proprium, quod eſt peccatum commiſſum. Et ideò actus ejus proprius, & principalis, ſcilicet contritio, ſecundum ſuam ſpeciem reſpicit tantum peccatum præteritum.* Eſt enim contritio non quilibet dolor, ſed tendens ſpecialiter ad deſtructionem offenſæ Dei per modum ſatisfactionis, licet inæqualis. Satisfactio autem non habet locum, ubi debitum non ſup- *S. Thom.* ponitur: nec iſtud fundat actu peccata poſtea futura. *Sed ex conſequenti.* addit S. Doctor, *reſpicit peccaturum, ſecundum quod habet aliquid de actu prudentiæ ſibi adjunctum. Et propter hoc ille, qui conteritur, dolet de peccato præterito, & cavet futurum. Sed non dicitur eſſe contritio de peccato futuro: ſed magis cautio, quæ eſt pars prudentiæ contritioni adjuncta.* Ad quam cautionem pertinet propoſitum de cetero non peccandi, ſine quo non conſiſtit vera contritio. Sed primarius hujus conceptus eſt in ordine ad præterita peccata, quæ deſtruere intendit per viam ſatisfactionis: ex conſequenti autem habet cavere futura.

Nec refert, ſi opponas contritionem debere reſpicere *Replica.* peccatum, de eoque dolere ſecundum omnem quantitatem, quam habet; ſed quantitas peccati attenditur non ſolum ſecundum id, quod actu habet, verum etiam ſecundum id, quod habebit in futuro: Ergo contritio debet eſſe non ſolum de peccato præterito, ſed etiam de futuro. Minor probatur ex D. Hieronymo (vel ut alii volunt, Baſilio) affirmante, quod pœna Arrii nondum eſt terminata, quia adhuc eſt poſſibile aliquos per ejus hæreſim corruere, quibus corruentibus ejus pœna augetur: attenditur ergo quantitas peccati per reſpectum etiam ad futurum. Id, inquam, non refert, quia illud optimè explicat, & diluit D. Thom. loco cit. his verbis: *Dicen-* *Satisfactio replica.* *dum quod ille effectus conſequens, qui peccatum aggravat, jam in actu præceſſit velut in cauſa. Et ideo quando commiſſum eſt, totam ſuam quantitatem habuit, & ex effectu conſequente non accreſcit ei aliquid quoad culpæ rationem: quamvis accreſcat quoad pœnam accidentalem, ſecundum quod plures habebit rationes dolendi in inferno de pluribus malis ex ſuo peccato conſecutis.* Et ſic loquitur Hieronymus, (vel Baſilius.) Unde non oportet, quod contritio ſit, niſi de peccatis præteritis.

§. II.

Alia contra eandem aſſertionem objiciuntur, & diſſolvuntur.

97 Colligitur tertia peccata, licet oblita, eſſe *Infertur 3.* materiam doloris pertinentis ad hoc Sacramen-

Digitized by Google

cramentum: quia vera ſunt peccata, & commiſſa à pœnitente, atque ideo habent conditiones exactas, ut ſint materia prædicti doloris. Idque urgenter ſuadetur in hunc modum: nam cum dolor de peccatis ſit Sacramenti pars, ad ea peccata ſe extendit, ad quæ remittenda ſe extendit ipſum Sacramentum; ſed hoc ſe extendit, ad remittendum peccata oblita: Ergo pariter ſe extendit dolor in Sacramento concurrens: & conſequenter peccata oblita ſunt materia doloris pertinentis ad hoc Sacramentum. Cetera conſtant. Et minorem, in qua poterat eſſe difficultas, docet Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 5. dicens: *Conſtat nihil aliud in Eccleſia à pœnitentibus exigi, quam, ut poſtquam quiſquam diligentius ſe excuſſerit, & conſcientiæ ſuæ ſinus omnes, & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus ſe Dominum, & Deum ſuum offendiſſe meminerit: reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in univerſum eadem confeſſione incluſa eſſe intelliguntur: pro quibus fideliter cum Propheta dicimus. Ab occultis meis munda me Domine.* Ex quibus conſtat, quod eodem Sacramento, in quo remittuntur peccata in confeſſione expoſita, remittuntur etiam alia occulta, quæ poſt diligentem diſcuſſionem pœnitenti non occurrerunt. Extenditur itaque juxta doctrinam Concilii efficacia Sacramenti ad peccata occulta. Quod, ut num. 80. expendimus, etiam evincit motivum doloris requiſiti ad Sacramentum debere eſſe univerſale, extendique ad omnia peccata etiam occulta: aliter namque non intelligerentur incluſa in confeſſione ejus, qui poſtquam diligenter conſcientiam exploravit, non potuit eorum notitiam acquirere: & tamen incluſa in ea confeſſione docet Concilium. Undè, qui hæc ſcientes dolent ex motivo particulari ad ſola peccata, quorum recordantur, affixo, ſe exponunt manifeſto periculo non includendi in ſua confeſſione peccata occulta: & eo ipſo ponunt obicem Sacramento, & committunt grave peccatum.

Concil. Trid.

Objectio.

Si autem opponatur; quod cum dolor requiſitus ad hoc Sacramentum ſit actus voluntatis, qui non poteſt ferri in illud, quod cognitioni non ſubiacet; nequit eſſe de peccatis occultis, quæ vel diligenter requiſita omnino latent. Si id, inquam, objicitur, occurrit optimè Div. Thomas loco ſupra cit. & relato in Supplem. quæſt. 2. art. 3. ad 2. ubi ait: *Dicendum, quod oblivio de aliquo peccato poteſt eſſe dupliciter. Aut ita, quòd totaliter à memoria exciderit: & tunc non poteſt aliquis illud inquirere. Aut ita quòd partim à memoria excidert, & partim maneat: ſicut cum recolo me aliquid audiviſſe in generali, ſed neſcio, quid in ſpeciali, & tunc requiro in memoria ad cognoſcendum. Et ſecundum hoc etiam aliquod peccatum poteſt eſſe oblitum dupliciter: aut ita, quod in generali in memoria maneat, ſed non in ſpeciali. Et tunc debet cogitare homo ad inveniendum peccatum: quia de quolibet peccato mortali tenetur homo ſpecialiter confiteri. Si autem invenire non poſſit, juſta adhibita diligentia, ſufficit de eo conteri, ſecundum quod in memoria tenetur. Et debet homo non ſolum de peccato, ſed de oblivione ejus dolere, quæ ex negligentia contigit. Si autem peccatum omnino à memoria exciderit, tunc ex impotentia faciendi, excuſatur à debito: & ſufficit generalis contritio de omni eo, in quo Deum offendit.* Ubi apparet Angelicum Doctorem præveniſſe doctrinam proximè traditam à Concilio Tridentino, illamque ſtatuiſſe, nempè quod ubi pœnitentem propter omnimodam oblivionem latent aliqua peccata, quæ ſubinde referri nequeunt in confeſſione, hæc ipſa in confeſſione delentur *per generalem contritionem de omni eo, in quo Deum offendit.* Ubi ſupponit hunc generalem ex motivo generali dolorem adhibendum eſſe in confeſſione, ut pœnitens licet excuſatus à debito illa in ſpeciali confitendi, illorum tamen conſequatur abſolutionem. Quæ minimè verificantur in eo, qui tantum pœniteret dolore ex parte motivi reſtricto ad ſola peccata, quæ cognoſcit. Concludit S. Doctor ſuam reſolutionem advertentia pro confeſſionibus neceſſaria: *Sed quando impotentia tollitur ſicut cum ad memoriam revocantur peccata, tunc tenetur homo ſpecialiter conteri: ſicut etiam pauper, qui non poteſt ſolvere, quod debet, excuſatur: & tamen tenetur, cum primo poterit.*

Occurritur object.
D. Thom.

98 Infertur quarto peccata jam confeſſa, & dimiſſa (etſi evidenter dimiſſa eſſe per divinam revelationem cognoſcantur) eſſe materiam aptam doloris pertinentis ad hoc Sacramentum. Nam diximus materiam hujus doloris eſſe ſola, & omnia peccata à peccatore vere commiſſa; ſed quamvis confeſſa, & dimiſſa fuerint, eam rationem non amittunt: Ergo adhuc poſt ſui confeſſionem, & remiſſionem ſunt materia ſufficiens doloris pertinentis ad hoc Sacramentum. Oppoſitum hujus conſectarii docuerunt Guillelmus Rubion in 4. diſt. 15. quæſt. 2. Richardus diſt. 18. art. 2. quæſt. 4. Samarius 1. part. reſolut. 27. & alii aſſerentes poteſtatem clavium reſpectu ejuſdem numero peccati non poſſe niſi ſemel exerceri. Quibus favet Scotus in 4. diſt. 19. quæſt. unica ad 1. litt. G. docens ſuper eadem peccata poſſe confici validum Sacramentum, ſed ſine fructu quia ſecundum nullam virtute clavium pœnam, aut partem pœnæ remittit. Scoto ſubſcribit Gabriel eadem diſt. quæſt. 1. art. 3. dub. 2.

Colligitur 4.

Guillelm. Rubion, Ricard. Samar. Scotus.

Sed principium, cui, ſuppoſita noſtra aſſertione, iſtud conſectarium innititur, eſt ſententia communis Theologorum cum eorum Principe D. Thom in 4. diſt. 18. quæſt. 1. art. 3. & adeò certa, ut eorum aliqui contrariam notent aliqua cenſura. Cajetanus tom. 1. Opuſc. in 5. quæſt. 4 dicit eſſe improbabilem, Suarez diſp. 18. ſect. 1. procedere contra certam, & communem ſententiam. Granados tract. 1. diſput. 4. num. 7. cenſeri ab aliquibus pluſquam temerariam. Sed quidquid de hoc ſit poteſt veritas prædicti principii breviter oſtendi. *Primò* ex Extravag. 1. Benedicti XI. de Privilegiis ubi dicitur: *Licet de neceſſitate non ſit iterum eadem confiteri peccata, tamen quia propter erubeſcentiam, quæ magna eſt pœnitentiæ pars, ut eorundem peccatorum, iteretur confeſſio, reputatur ſalubre.* Ubi licet Pontifex rem non diffiniat; tamen ſupponit certam, & ſecuram; alioquin ſalutaris non eſſet, nec materia Conſilii. *Secundò* ex cap. *Menſuram*, §. *Non ſunt*, de Pœnit. diſt. 1. ubi dicitur, *quanto pluribus confitebitur quis in ſpe veniæ turpitudinem criminis, tanto facilius conſequetur gratiam remiſſionis.* Et ſermo eſt de gratia illata ex opere operato virtute clavium, quæ non alligatur unico actui præteritæ remiſſionis, ſed poteſt ulterius dari repetitis Sacramentis. *Tertiò* ex D. Thom. in 4. diſt. 18. quæſt. 1. art. 3. q. 2. ad 4. ubi rejectis aliis dicendi modis, ait: *Dicendum quod etiam in ſecunda abſolutione vi clavium pœna remittitur: quia in ſecunda abſolutione gratiæ confertur augmentum: & quanto magis gratia recipitur, minus de impunitate peccati præcedentis manet.* Nec ullum eſt inconveniens, quod per iteratas eorundem peccatorum confeſſiones remittatur omnis pœna pro illis debita ex opere operato. Nec impeditur veritas abſolutionis, licet non reperiat peccatum, à quo abſolvat: quia ſemper verificatur, dare, quantum eſt de ſe remiſſionem. Idque facilè declaratur exemplo hominis contriti accedentis ad confeſſionem, abſolvendus namque eſt licet ſupponatur liber à culpa, aut etiam immunis à reatu ſuſtinendi pœnam ob vehementiam contritionis præcedentis. *Quartò* ratione à priori: quia ubi concurrunt omnia eſſentialia ad Sacramentum & nullus ejus fructui ponitur obex, tale Sacramentum eſt validum, & fructuoſum: & ita in præſenti materia contingit, ut facile conſideranti conſtabit. Et quod peccata ſint eadem, nihil impedit; quoniam datur diverſus dolor, qui eſt materia proxima hujus Sacramenti. Et identitas materiæ remotæ nihil refert, ubi materia proxima, & forma multiplicantur, ut patet in Baptiſmo: nam eadem materialiter aqua, quæ eſt materia remota, poteſt fieri plurium ſucceſſiva ablutio, quæ eſt materia proxima, atque ideo plura dari Baptiſmi Sacramenta, ut concedunt omnes. *Quintò* denique (& eſt motivum nobis urgentiſſimum) ex communi uſu, ex praxi fidelium, quos videmus repetere in confeſſionibus generalibus peccata in particularibus expoſita, de quibus ritè abſoluti fuerunt: Videmus etiam quod in confeſſionibus particularibus, ubi nihil illis grave occurrit, ſed ſolum aliqua levia, de quorum efficaci dolore non ſunt ſecuri, confiteri, offerreque pro materia aliquod peccatum mortale ſuperioris vitæ, ſemel, & pluries confeſſum. Id verò minimè ſuſtineretur in Eccleſia, minimè probaretur à ſapientibus, & timoratis Confeſſoribus, niſi certa foret ſententia communis à nobis aſſerta, videlicet peccata confeſſa, & dimiſſa eſſe materiam ſufficientem doloris ad hoc Sacramentum pertinentis.

D. Thom. Cajetan. Suarez, Granad.

Benedict. XI.

D. Thom.

Confirmatur: nam peccata jam dimiſſa, & cognita, ut dimiſſa ſunt materia doloris pertinentis ad virtutem pœnitentiæ: Ergo etiam ſunt materia doloris pertinentis ad Pœnitentiæ Sacramentum. Conſequentia patet à paritate, quæ magis explicatur in hunc modum: nam ideo homo non poſſet de peccatis ſibi remiſſis concipere dolorem in ordine ad Sacramentum Pœnitentiæ, quia talia peccata ſupponuntur jam remiſſa, & ideo vanum foret illa ſubjicere novæ remiſſioni per novam abſolutionem; ſed

Confirmatio.

Digitized by Google

eadem ratio occurrit in caſu antecedenti; ſiquidem homo ſupponit ſibi jam remiſſa peccata, atque ideo in vanum conaretur ad novam remiſſionem per contritionem: Ergo ſi hoc non obſtante peccata dimiſſa poſſunt eſſe materia doloris pertinentis ad pœnitentiam virtutem, pariter poſſunt eſſe materia doloris pertinentis ad Pœnitentiam Sacramentum. Antecedens autem conſtat de facto in multis Sanctis, quibus revelata eſt ſuorum peccatorum remiſſio; & tamen de illis doluerunt per virtutem pœni-

D. Thom.

tentiæ. Sic de S. Paulo conſtat ex his, quæ tradit D. Th. ſupra quæſt. 84. art. 8. ad 2. dicens: *Pœnitentia interior* (quæ eſt ipſa contritio) *habet locum in proficientibus & perfectis*, (quibus ſupponuntur dimiſſa peccata) *ſecundum illud Pſ. 83. Aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit in valle lachry-*

Pſalm. 83.

marum. Unde, & ipſe Paulus dicebat 1. ad Corinth. 15. Non ſum dignus vocari Apoſtolus, quoniam perſecutus ſum

1. ad Cor. 15.

Eccleſiam Dei. Sic etiam D. Petrus, licet confirmatus in gratia, toto vitæ decurſu doluit de peccato negandi Chriſtum, ejuſque facies erat quaſi aduſta ex continuo fluxu lacrymarum, unde ſudariolum portabat ad eas tergendas, & quoties gallum cantantem audiebat, in genua procidens flebat de novo amariſſime, ut referunt S. Clemens Romanus, & Ludolfus Cartuſ. in 2. part. vitæ Chriſti c. 60. Et ſimilia referuntur de S. Magdalena in horrida ſpecu per plures annos recluſa, & pœnitentiam agente, de qua

D. Thom.

Angelicus Doctor ſupra quæſt. 86. artic. 5. in corp. ait: *Deus quandoque tanta commotione convertit cor hominis, ut ſubito perfecte conſequatur ſanitatem ſpiritualem, non ſolum remiſſa culpa, ſed ſublatis omnibus peccati reliquiis, ut patet de Magdalena, Luc. 7.* Magnus etiam Doctor Auguſt. poſt ſuſceptum baptiſmum, poſt ſibi remiſſam in eo omnem culpam, & pœnam, poſt vitam ſanctiſſime peractam, morti proximus Pſalmos pœnitentiales contra parietem poſitos intuebatur, & legebat, & jugiter, ac ubertim flebat, ut Poſſidius ſcribit in ejus vita cap. 31.

Object. 1.

99 Opportet tamen aliquibus occurrere, quæ Adverſarii opponunt. *Primò* quidem, nam iſtud Sacramentum inſtitutum eſt per modum judicii; videmus autem, quod in aliis judiciis poſita diffinitiva ſententia reum abſolvente, nec repetitur judicium, nec abſolutio rei; & quamvis replicaretur; nihil fieret: quia abſolutus ſupponitur, & nemo ſolvi valet, quin præſupponatur ligatus: Ergo idem de hoc Sacramento inſtituto per modum judicii dicendum eſt. *Secundò*; quia ſi aliquis nunquam peccaſſet,

Secunda.

& uteretur hoc Sacramento, nihil fieret; ſed ubi aliquis præſupponitur jam abſolutus à culpa, & liber à reatu pœnæ, perinde ſe habet, ac ſi nunquam peccaſſet: Ergo licet confiteatur antiqua peccata, & abſolvatur, ad nihilum valet abſolutio, & non conficitur Sacramentum. *Tertiò*; quoniam ex oppoſito fieret hominem, qui com-

Tertia.

miſerat plurima, & graviſſima peccata poſſe breviter, faciliter, & cum modica pœnitentia deponere omne debitum ſatisfaciendi, ſive reatum ſuſtinendi pœnam: quod tamen admitti non debet, utpote inducens minorem peccandi formidinem. Sequela oſtenditur: nam cum abſolutio remittat ex vi clavium, & ex opere operato aliquam pœnæ partem, poſſet homo in brevi temporis ſpatio toties confiteri, & abſolvi, ut omne debitum extingueret; atque ideo graviſſimus peccator breviter, faciliter, & nulla externa pœnitentia, liber ab omni reatu luendi pœnam evaderet. *Quartò*; quia dolor huic Sacramento de-

Quarta.

ſerviens eſt actus virtutis pœnitentiæ; ſed ubi quis cognoſcit ſe abſolutum, & liberum à peccatis, nequit exercere actum virtutis pœnitentiæ erga illa: Ergo nec illum adducere ad hoc Sacramentum. Probatur minor; tum, quia actus proprius virtutis pœnitentiæ eſt operari ad deſtruendum peccatum, & hoc reſpicit ut expiabile per ſatisfactionem: Ergo ubi homo recognoſcit extinctum eſſe tam peccatum, quàm debitum ſatisfaciendi, nequit elicere actum pœnitentiæ: id namque foret conari ad deſtruendum, atque expiandum, quod delebile, & expiabile non eſt, quippè deſtructum, & expiatum jam præſupponitur. Tum etiam quia virtus pœnitentiæ eſt pars juſtitiæ intendens ſatisfacere pro offenſa Dei, & reatu pœnæ; ſed ubi hæc ſupponuntur ablata, nequit exerceri juſtitia, cum deficiat debitum, quod in omni juſtitia requiritur: Ergo in tali ſuppoſitione nequit virtus juſtitiæ exercere propriam operationem.

Quinta.

Quintò; nam Sacramentum Baptiſmi, quod ad delendum peccatum originale inſtitutum fuit, non iteratur, quia illud peccatum ſemel commiſſum eſt, & extinguitur per primã Baptiſmi ſuſceptionem; ſed actus peccati perſonalis ſemel tantum commiſſus eſt, & rurſus ſupponitur deſtructus per Sacramentum Pœnitentiæ in prima confeſſione: Ergo Sacramentum Pœnitentiæ nequit reiterari ſuper eundem peccati actum. Quod amplius explicatur præcludendo tacitam evaſionem: quoniam, ſi peccata ſemel confeſſa, & dimiſſa poſſent eſſe materia novi Sacramenti Pœnitentiæ, maxime, ut nobis, & pluribus titulis extinguerentur per modum cujuſdam ſupererogationis ſupra debitum; ad eum plenè modum, quo juſtitia obligat ad retributionem honoris æqualis cum infamia illata; ſed non eſt contra rationem juſtitiæ, ſed magis juxta majorem ejus perfectionem ſupererogare in retribuendo majorem honorem. Id autem ſi dicatur, & admittatur, planè evincet poſſe hominem pœnitere de peccatis commiſſis ante Baptiſmum, illaque deferre ad Sacramentum Pœnitentiæ, non quidem ex debito, ſed ex ſupererogatione, ut ſcilicet novo, & diſtincto titulo extinguantur, licet abſolutè ſupponantur ſufficienter extincta: Conſequens autem eſt abſurdum, & contra communem ſententiam Theologorum docentium materiam Sacramenti Pœnitentiæ eſſe ſola peccata poſt baptiſmum commiſſa, ut ſtatuimus ſupra diſp. 2. dub. 1. §. 1. Ergo tenendum eſt illam evaſionem non vitare vires exempli Baptiſmi; & juxta illud peccata ſemel confeſſa, & remiſſa non eſſe materiam doloris requiſiti pro ſuſcipiendo novum Pœnitentiæ Sacramentum.

100 Sed hæc levioris ponderis ſunt, ut evertant, aut dubiam faciant ſententiam communem. Ad primum reſ- *1. Object.*

pondetur omittendo præmiſſas, & negando conſequentiam ob non unam tantum rationem diſparitatis. Nam in primis in judicio forenſi cognoſcitur evidenter abſolutio rei per ſententiam judicis omnibus notoriam: quare ex vi hujus impertinens foret nova accuſatio, & abſolutio de eodem delicto. In judicio autem Sacramentali, licet ſententia, ſive abſolutio ſit valida coram Deo; id tamen pœnitens non cognoſcit evidenter, ſed frequenter manet incertus, ac dubius de ſua legitima confeſſione, & juſtificatione: quare non impertinenter, ſed prudenter agit (ſi ſcrupulis agitatos prætermittamus) iterando pro majori ſecuritate eorundem peccatorum confeſſionem. Deinde judicium forenſe totum ordinatur ad rei abſolutionem, vel condemnationem, & ibi ſiſtit tanquam in ultimo ſui effectu: nec aliud ſperatur commodi, licet proceſſus, & ſententia reiteretur. Ceterum judicium Sacramentale ordinatur adequate non ad ſolam abſolutionem pœnitentis, ſed etiam, & valde principaliter ad communicandum ei gratiam: commune quippè eſt omnibus novæ legis Sacramentis eam, vel ejus augmentum conferre non ponentibus obicem. Quare licet peccata ſint remiſſa, congruè pro novo Sacramento inducuntur, ut pœnitens majus augmentum gratiæ conſequatur. Cujus ſignum eſt, quod licet peccata ſupponantur antecedenter remiſſa per contritionem perfectam, ſubjiciuntur denuo clavibus Eccleſiæ, & pœnitens conſequitur non remiſſionem peccatorum, quam jam habet, ſed novum augmentum gratiæ, quo carebat. Quin dici poteſt peccata in illo caſu, & cum jam confeſſa in nova confeſſione exponuntur; tunc etiam dimitti, non quidem formaliter, & in actu ſecundo, ſed virtualiter, & in actu primo, quia communicatur in ea confeſſione gratia deſtructiva illorum, quamvis per accidens non reperiat illa, quæ deſtrueret, ſi adeſſent.

Ad ſecundum negamus minorem, vel ea, & majori omiſſis, negamus conſequentiam ob manifeſtam ratio- *2. diluitur.*

nem diſparitatis: quia poteſtas clavium in Sacerdote eſt in ordine ad peccata remittenda, vel retinenda, ut conſtat ex forma abſolutionis; & ideo neceſſarium eſt, quod homo vere peccaverit, ut hoc Sacramentum ſuſcipere poſſit juxta ſuperius dicta num. 95. Quod requiſitum non ſalvatur in eo, qui nunquam peccavit; ſalvatur autem in eo, qui peccavit aliquando, licet poſtea mundus ſit. Unde falſa eſt minor in eo ſenſu, quod mundus à peccatis præteritis, ita ſe habet in ordine ad hoc Sacramentum, ſicut ille, qui nunquam peccavit. Et confirmari, & explicari valet ſolutio exemplo ejus, qui ante ſuſceptum Baptiſmum juſtificatur per contritionem perfectam, & ab originali mundatur, qui videtur perinde ſe habere, ſicut ille, qui peccatum originale non contraxit, nec indiget Baptiſmo. Sed res aliter omnino ſe habet: nam qui originale contraxit, quamvis mundus actu inveniatur, poteſt, & debet Sacramentum Baptiſmi ſuſcipere: qui vero ab Originali ſemper immunis fuit, nequit Baptiſmum ſuſcipere, ſaltem juxta communem providentiam, &

ſecluſo

ſecluſo privilegio. Idem itaque in comparatione, & caſu objectionis dicendum eſt: quia ſicut materia remota deſtruenda per Baptiſmum eſt peccatum originale, ita materia remota deſtruenda per Sacramentum Pœnitentiæ conſiſtit in proprio, & perſonali peccato pœnitentis.

3. Solvitur. Ad tertium concedimus ſequelam, quæ nullum continet inconveniens, ſi referatur ad breve tempus, quo homo iterando confeſſiones eorundem peccatorum poteſt conſequi perfectam eorum remiſſionem, quantum ad culpam, & omnis pœnæ reatum, ut rectè evincit ſequelæ probatio, & hic fortè fuit finis hujus inſtitutionis, quod eadem peccata poſſint eſſe materia iteratæ confeſſionis, ut ſcilicet, homo conſequeretur majorem, ac majorem illorum remiſſionem, & ita aliceretur ad frequentiorem eorum pœnitentiam agendam in hoc Sacramento. Nec propterea dici debet id contingere ſine pœna: tum quia Chriſtus, cujus virtus in hoc Sacramento influit ex opere operato, ſuperabundantem pro culpis noſtris paſſus fuit pœnam. Tum, quia non eſt levis ipſius pœnitentis pęna erubeſcentia, & labor in referendo peccata graviſſima in multis confeſſionibus. Tum denique quia ubi iſtæ repetuntur, multiplicantur etiam ſatisfactiones pœnitentis ſibi injunctæ à confeſſario.

Ad 4. reſpondetur. 101 Ad quartum negamus minorem: quam falſitatis convincunt exempla Sanctorum relata num. 98. & ratio D. Thom. ſupra quæſt. 84. art. 8. ubi ait: *Interior pœnitentia eſt, cum quis dolet de peccato commiſſo. Et talis pœnitentia debet durare uſque ad finem vitæ. Semper enim debet homini diſplicere, quod peccavit, ſi enim ei placeret peccaſſe, jam ex hoc ipſo peccatum incurreret, & fructum veniæ perderet. Diſplicentia autem dolorem cauſat in eo, qui eſt ſuſceptivus doloris, qualis eſt homo in hac vita. Poſt hanc vitam autem Sancti non ſunt ſuſceptivi doloris: unde diſplicebunt eis peccata præterita ſine omni triſtitia.* (D. Thom.) Ad primam autem minoris probationem reſpondetur conceſſo antecedenti, & negando conſequentiam: quia licet virtus pœnitentiæ deſtruat per unum actum peccata, poteſt per ſubſequentes conari ad majorem, & majorem illorum extirpationem, non quidem ex neceſſitate, quia illa deſtructa ſupponit, ſed ex abundantia, ut pœnitens magis elongetur ab eis, & ut magis ea deteſtetur, ut ſignificat D. Thom. loco immediatè citato in reſp. ad 1. dicens: *Vera pœnitentia non ſolum removet peccata præterita, ſed etiam præſervat hominem à peccatis futuris. Quamvis igitur homo in primo inſtanti veræ pœnitentiæ remiſſionem conſequatur præteritorum peccatorum, oportet tamen in homine perſeverare pœnitentiam, ne iterum incidat in peccatum.* (Idem.) Quæ pœnitentiæ continuatio pertinet ad magnitudinem odii, quod ipſa erga illud habet propter oppoſitionem peccati cum Deo, ex cujus amore perfecta pœnitentia procedit. Quare, ſicut per charitatem nunquam ita Deo unimur, & adeò intenſe illum diligimus, quin poſſimus ipſum intenſius diligere, & ad ipſum magis accedere, ſic per virtutem pęnitentiæ, non adeò peccatum abominamur, & de eo dolemus, ut præcludatur nobis via ad majorem ejus deteſtationem, & odium, quibus conemur ad infinitam, ſi fieri poſſet, ipſius deſtructionem. Ex quibus patet ad ſecundam ejuſdem antecedentis probationem: nam virtus pœnitentiæ pars quidem juſtitiæ eſt, ſed non ſubjectiva, ſed potentialis, deficienſque à juſtitiæ rigore, eo quod (ut alia motiva omittamus) nequit reddere ſatisfactionem ad æqualitatem pro gravi Dei offenſa, quæ infinita eſt, ut modo ſupponimus ex dictis in priori parte diſp. 5. dub. 4. Quare nunquam offert tantam ſatisfactionem, quantam pro gravi Dei offenſa debetur, ſed debitum ſemper inextinctum relinquit, quantum eſt ex parte ejus, quod offert, ſi excludamus divinam acceptationem. Et ideo data ſatisfactione per primum contritionis actum, poteſt conari ad majorem per alios, & ſemper deficiet à perfecta juſtitia in ſatisfactione data propter hujus inæqualitatem cum debito. Quocirca licet ſupponat debitum, vel ſatisfaciendi, vel luendi pœnas extinctum ex divina miſericordia erga nos, & ex juſtitia erga Chriſtum, qui pro nobis ſatisfecit; ſemper tamen decet, quod ultra progrediatur in extinguendo prædictum debitum per repetitos contritionis actus erga peccata dimiſſa.

Ad quintum, & ultimum conſtabit ex immediate dicendis pro explicanda ultima parte noſtræ aſſertionis, in qua ſtatuimus materiam doloris pertinentis ad hoc Sacramentum eſſe omnia, & ſola peccata pœnitentis *commiſſa poſt baptiſmum*. Per quæ ultima verba excludimus tam peccatum originale, quàm omnia peccata commiſſa, & ante baptiſmum, & in ipſa baptiſmi ſuſceptione. Quæ aſſertionis pars ſatis conſtat ex dictis diſp. 2. dub. 1. §. 1. ubi illam ex profeſſo oſtendimus. Modo breviter ſuadetur: quoniam illa ſola peccata poſſunt eſſe materia doloris pertinentis ad hoc Sacramentum, quæ poſſunt ſubdi formæ hujus Sacramenti, nempè abſolutioni Sacerdotali; ſed hæc præcisè ſunt peccata commiſſa poſt baptiſmum: Ergo hæc ſola ſunt materia doloris pertinentis ad hoc Sacramentum. Minor, quæ ſola eget probatione, facilè oſtenditur: nam in primis peccatum originale, cum ſit propria materia Sacramenti baptiſmi, non tollitur niſi per baptiſmum ſuſceptum in re, vel in voto. Ergo cum baptiſmus ſit janua ad alia Sacramenta, & nullum recipi poſſit ante baptiſmum in re ſuſceptum; ſequitur peccatum originale auferri non poſſe per abſolutionem Sacerdotalem, atque ideo nec illi ſubdi poſſunt. Deinde abſolutio Sacerdotalis eſt exercitium clavium datarum Eccleſiæ in ordine ad ſolvendum, vel retinendum peccata à membris ipſius Eccleſiæ commiſſa: Unde petit juriſdictionem in pœnitentes, & eorum opera; ſed peccata commiſſa ante baptiſmum, vel in ipſa ſuſceptione baptiſmi non ſunt peccata membrorum Eccleſiæ, in quæ ipſa juriſdictionem habet; ſiquidem ante ultimum inſtans terminativum baptiſmi non datur ad Eccleſiam ingreſſus: Ergo peccata commiſſa ante baptiſmum, aut in ejus ſuſceptione non poſſunt ſubdi formæ Sacramenti Pœnitentiæ, ſive abſolutioni Sacerdotali. Quid vero dicendum ſit ſpecialiter de peccato fictionis, quo ponitur obex fructui baptiſmi, conſtat ex loco cit. à num. 48.

102 Unde ad ultimam objectionem ex propoſitis num. 99. reſpondetur negando majorem, quia reddit non cauſam pro cauſa. *Ultimæ object. fit ſatis.* Ratio enim, cur baptiſmus non poſſit iterari, & hoc Sacramentum poſſit, non illa eſt, quam aſſignat, ſed inſtitutio Chriſti cum congruentia, quam optimè explicat D. Thom. quæſt. 84. art. 10. ad 5. his verbis: (D. Thom.) *Dicendum, quod baptiſmus habet virtutem ex paſſione Chriſti, ſicut quædam ſpiritualis generatio cum ſpirituali morte præcedentis vitæ. Statutum autem eſt hominibus ſemel mori, & ſemel naſci. Et ideo ſemel tantum debet homo baptizari. Sed pœnitentia habet virtutem ex paſſione Chriſti, ſicut ſpiritualis medicatio, quæ frequenter iterari poteſt.* Ad explicationem autem objectionis, ſive augmentum difficultatis, reſpondetur admittendo ſequelam quantum ad repetitionem doloris ex virtute pœnitentiæ ſupra peccata perſonalia commiſſa ante baptiſmum, & in baptiſmo: nihil enim vetat, ſed magis congruit, quod de illis homo doleat. Idque probatur exemplis propoſitis num. 98. S. Pauli Apoſtoli, qui poſt baptiſmum non peccavit mortaliter, & tamen dolebat de peccatis ante baptiſmum commiſſis. Et S. Auguſtinus gratiam in baptiſmo receptam non amiſit, & tamen jugiter deflebat anterioris vitæ peccata, adeò addictus pœnitentiæ, ut ejus ſententia fuerit, lib. de vera, & falſ. pœnit. cap. 13. (D. Auguſt.) *Quid reſtat nobis, niſi ſemper dolere in vita? Ubi enim dolor finitur, deficit pœnitentia. Si vera pœnitentia finitur, quid relinquitur de venia?* Cum vero ſequela porrigitur ad confeſſionem eorum peccatorum in Sacramento Pœnitentiæ, ſive in ordine ad abſolutionem ſacramentalem, neganda omnino eſt: quia obſtat inſtitutio Chriſti, ut vidimus ex D. Thom. & fuſius adhuc docet Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 2. ubi materiam propriam Sacramenti Pœnitentiæ eſſe peccata, non ante, ſed poſt baptiſmum commiſſa, declarat his verbis: (Concil. Trid.) *Ceterum hoc Sacramentum multis rationibus à Baptiſmo differre dignoſcitur. Nam præterquam quod materia, & forma, quibus Sacramenti eſſentia perficitur, longiſſimè diſſident: conſtat certe Baptiſmi miniſtrum judicem eſſe non oportere, cum Eccleſia in neminem judicium exerceat, qui non prius in ipſam, per Baptiſmi januam fuerit ingreſſus. Quid enim mihi (inquit Apoſtolus) de his, qui foris ſunt judicare? Secus eſt de domeſticis fidei, quos Chriſtus Dominus lavacro Baptiſmi, ſui corporis membra ſemel effecit. Nam hos ſi ſe poſtea crimine aliquo contaminaverint, non jam repetito Baptiſmo ablui, cum id in Eccleſia Catholica nulla ratione liceat; ſed ante hoc tribunal tanquam reos ſiſti voluit, ut per Sacerdotum ſententiam non ſemel, ſed quoties ab admiſſis peccatis ad ipſum pœnitentes confugerint, poſſint liberari, &c.* Ex quibus ſatis liquet poſſe quidem hominem pœnitere de peccatis ante baptiſmum commiſſis, & dolere per repetitos actus pœnitentiæ virtutis; ſed minimè poſſe illa deferre, vel ſemel ad Sacramentum Pœnitentiæ, ut ab ipſis abſolvatur: quia Sacerdotis poteſtas, & juriſdictio nequit ad illa ſe extendere.

DU-

DUBIUM IV.

Utrum dolor, ut ſit pars Sacramenti Pœnitentiæ, debeat præcedere confeſſionem.

Titulum proponimus his vocibus, quæ denotant ſenſum formalem: in materiali namque manifeſtum eſt eum dolorem, qui eſt aliquando Sacramenti pars, poſſe, vel anteire, vel ſubſequi confeſſionem, retenta ſemper ſua propria natura ſpecifica, quin, & ex prædicta ſpecie nullum ad confeſſionem ordinem importare. Procedit itaque propoſita difficultas in formali ſenſu exercendi munus partis Sacramenti Pœnitentiæ, an videlicet, ut dolor illud obeat, debeat confeſſionem antecedere. Et ſimiliter confeſſionem accipimus, ut partem Sacramenti, in cujus notionem omnis noſtra conſideratio collimat.

§. I.

Præfertur pars affirmativa.

Aſſertio. 103 Dicendum eſt dolorem, ut ſit hujus Sacramenti pars, debere præcedere confeſſionem. De hac aſſertione dixit Lugo diſp. 14. ſect. 2. num. 13. eſſe ſingularem, & habere contra ſe omnes Theologos. Sed deceptus fuit, & exceſſit, nam ut omittamus nunc Thomiſtas, qui illam non tam probant, quàm ſupponunt, ſic docent ex aliis Coninchus de pœnitent. diſp. 4. dub. 4. num. 44. Caſtro Palao tract. 23. diſput. unica, punct. 7. num. 11. Laiman lib. 5. tract. 6. cap. 4. num. 31. Ochagavia tract. 1. de Confeſſ. quæſt. 18. nu. 5. Dicaſtillo diſp. 6. dub. 9. à num. 135. & alii. Idemque re ipſa docet Suarez diſp. 20. ſect. 4. num. 31. ut cum Dicaſtillo, & Palao rectè obſervat N. Franciſcus tract. 6. cap. 5. punct. 1. numer. 26. *(Coninch. Caſtro, Laiman, Ochagavia. Dicaſt. Suarez, Franciſcus a Jeſu Maria.)*

Ratio 1. Probatur primo ratione: nam, cum Sacramentum ſit ſignum ſenſibile, ſive ſenſibus cognoſcibile; partes ex quibus eſſentialiter componitur, debent eſſe ſenſibiles, atque ideo, & dolor, qui eſt pars eſſentialis hujus Sacramenti; ſed dolor, qui eſt hujus Sacramenti pars, nequit eſſe ſenſibilis, niſi confeſſionem præcedat: Ergo, ut ſit Sacramenti pars, debet confeſſionem præcedere. Minor, in qua poterat eſſe difficultas, oſtenditur: quia prædictus dolor eſt actus ſpiritualis, & interior voluntatis, & conſequenter non eſt ſenſibilis per ſe, ſed fit ſenſibilis per externam peccatorum confeſſionem, quam inducit, ſicut ignis fit ſenſibilis per fumum, cujus eſt cauſa; ad hoc autem requiritur, quod dolor præcedat confeſſionem ſicut omnis cauſa eſt prior ſuo effectu: Ergo dolor, ut ſit hujus Sacramenti pars, debet confeſſionem præcedere.

Evaſio. 104 Reſpondent Adverſarii negando minorem primi ſyllogiſmi. Ad cujus probationem dicunt non eſſe neceſſarium, quod exterior peccatorum confeſſio procedat ab eorum dolore, ſed poſſe ipſam, & prædictum dolorem procedere ab eadem cauſa ſibi communi, nempè ab intentione recipiendi Sacramentum Pœnitentiæ, quæ inducat, & confeſſionem per ſe ſenſibilem, & dolorem factum ſenſibilem per confeſſionem: ad quod de materiali ſe habet, quod illam præcedat, aut ſubſequatur: quippè dolor poteſt fieri ſenſibilis per confeſſionem, tam ſubſequentem, quàm antecedentem. Et hoc ultimum declarat Lugo exemplo ſatisfactionis, quæ eſt pars ſaltem integralis hujus Sacramenti, atque ideo debet eſſe ſenſibilis. Et tamen ubi imponitur ſatisfactio in aliquo per ſe non ſenſibili, ut puta cum ægroto imponitur, quod corde invocet Deum, poteſt talis ſatisfactio fieri ſenſibilis per aliquid antecedens, v. g. per impoſitionem à Sacerdote, & acceptationem à pœnitente: neque enim reperitur aliud, quod illam pœnitentiam de ſe non ſenſibilem poſſit ſenſibilem conſtituere: ſic igitur dicendum eſt, quod ubi poſt totam confeſſionem dolor ſuccedit, fit dolor ſenſibilis per confeſſionem: hæc, namque, ubi ex intentione recipiendi Sacramentum fit vim habet ſignificandi dolorem, vel præſentem, vel futurum, ſine quo nequit confici Sacramentum.

Præcluditur. Sed hæc reſponſio deficit in pluribus, & Lugo ejus auctor minus conſequenter procedit. Nam in primis non eſt neceſſarium, quod dolor ad hoc Sacramentum requiſitus procedat ex intentione illud recipiendi, ut ipſe bene tradit diſp. cit. ſect. 4. num. 45. quin illo docente perfectius eſt, & rerum naturis magis congruum, quod ex dolore, & deteſtatione peccati moveatur homo ad intentionem procurandi ſibi remedium per ſuſceptionem Sacramenti Pœnitentiæ, quam, quod vice verſa ex intentione ſuſcipiendi hoc Sacramentum, & exequendi præceptum Eccleſiæ ſe excitet ad dolorem peccatorum: nam priori modo ſe gerens majus odium habet ad peccatum ſecundum ſe: In hac ergo ſuppoſitione, procedit ratio à nobis propoſita, quæ proinde minimè diruitur per recurſum ad intentionem illam ſuſcipiendi hoc Sacramentum, ex qua oriantur dolor, & confeſſio peccatorum: vim namqua facimus in eo, quod poſſit (& quidem connaturalis juxta Lugonem) oppoſitum contingere, nempè intentionem confitendi ortum ducere ex peccatorum dolore. Per quid fiet in eo caſu dolor ſenſibilis, quam per confeſſionem, illum ut ſui cauſam repræſentantem? Sed vel admiſſa illa præſuppoſitione intentionis, nihil prodeſt ſubterfugium: quia licet intentio fiat ſenſibilis per confeſſionem; dolor tamen nec intentione, nec confeſſione ſenſibilitatem ullam acquirit. Non intentione, quippè quæ interior, & inſenſibilis eſt, ſicut ipſe dolor. Nec confeſſione, ſiquidem ſupponit hæc reſponſio, quod confeſſio non procedit à dolore, ſicut à cauſa: aliunde vero certum eſt, quod non reſpicit dolorem, ut effectum: quibus ſublatis tollitur ordo, ut poſſint comparari per modum ſigni, & ſignati, &, ut dolor per confeſſionem ſignificetur; ſed habebunt ſe pure concomitanter, aut diſparatè. Quid enim refert, quod confeſſio oriatur ex intentione recipiendi Sacramentum, ex qua etiam procedat dolor peccatorum, ut hic ſignificetur per confeſſionem, ſi intentio ſignificata per confeſſionem non ſignificat ulterius dolorem, ut planè non ſignificat, cum interior ſit, & ſpiritualis? Sed quod caput eſt; intentio habendi dolorem non eſt ipſe dolor, nec habet neceſſaria connexionem cum illo, ſed poteſt ab eo ſeparari: ſicut deſiderare, & proponere habere amorem Dei non eſt ipſe amor; & dolere, quod non habeamus dolorem de peccatis, non eſt ipſe de peccatis dolor, ut ſupra vidimus n. 67. Stat ergo, quod quis habeat intentionem ſuſcipiendi Sacramentum Pœnitentiæ, & ſubinde ponendi omnia ad ipſum requiſita, inter quæ computatur peccatorum dolor, & quod nihilominus non detur talis dolor, nec repræſentetur præſens: atque ideo nequit ſignificari, & fieri ſenſibilis per talem intentionem, nec per confeſſionem, ut tali intentioni ſubeſt.

105 Dicere autem, & in id ultimo recidit Lugo, quod fit ſenſibilis per confeſſionem antecedentem, eadem facilitate refellitur: quia confeſſio ſine dolore facta nihil habet, per quod ſignificet dolorem futurum: Ergo futurus dolor, quando eſt præſens, non fit ſenſibilis per confeſſionem antecedentem. Conſequentia patet. Et antecedens ſuadetur, quia in confeſſione ſine dolore facta non aliud occurrit, vel reperitur, quam narratio peccatorum, & carentia doloris, & hæc nec ſimul, nec diviſim ſumpta ſignificant dolorem futurum. Non quidem illa carentia; ſiquidem nihil magis diſſimile, & improportionatum poteſt excogitari ad dolorem ſignificandum, quam carentia doloris. Nec ipſa confeſſio, quia ſine dolore facta eſt mera, & ſimplex narratio, quæ nullum habet ordinem ad dolorem; ſed poteſt ob alios fines fieri, ut puta ob jactantiam, vel ad captandam confeſſarii gratiam, vel pro fingendo adimpletionem præcepti. Idque, vel ex eo liquet, quod talis confeſſio nullam habet connexionem cum dolore præſenti, ſiquidem eo caret: minorem itaq; & nullam poteſt habere cum dolore futuro. Exemplum vero, quo Lugo declarat ſuam reſponſionem, nihil probat: tum quia ſatisfactio Sacramentalis in re poſita non eſt pars eſſentialis, ex qua conſtituatur Sacramentum; atque ideo ad hujus eſſentiam, & ut ſit ſignum, nihil, aut parum refert, quod talis ſatisfactio in re ſit ſenſibilis, aut non. Tum quia licet ſatisfactio in voto, ſive, & in idem reddit, propoſitum ſatisfaciendi ad juſtum Confeſſarii arbitrium ſit de eſſentia hujus Sacramenti; id tamen implicatur in vero de peccatis dolore, & per confeſſionem, ſicut & ipſe dolor, ſenſibiliter ſignificatur. Unde idem ſumimus, & reſpondemus de ſatisfactione in voto, ac de dolore, nempe debere confeſſionem præcedere, ut ſenſibilis fiat per illam. Adde primo: non eſſe communem, aut certam ſententiam, quod actus pure interni queant injungi in Pœnitentiam Sacramentalem, ut conſtabit ex dicendis diſp. 11. n. 33. Adde ulterius, quod eſto poſſint injungi, non aliter habent eſſe materiam ſatisfactionis ſacramentalis, quam

Digitized by Google

quam ſi acceptentur à pœnitente; quæ acceptatio ſemper eſt exterior, & ſenſibilis, & ab ea habent fieri ſenſibiles actus licet de ſe interni, ſenſibiliter acceptati.

Et ut exemplum exemplo retundamus, unum exhibeamus ſatis appoſitum ex materia de Matrimonio, & ſupponimus ad ejus valorem requiri internum, mutuumque contrahentium conſenſum, aliquo externo ſigno explicatum, ut diffinivit Concilium Florentinum in decreto fidei §. 7. ſicut ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ interior dolor ſignificatur, & factus ſenſibilis per aliquod exterius. Demus itaque Petrum contrahentem cum Maria per verba de præſenti, quæ protulit, caruiſſe conſenſu interiori: fuit tunc planè matrimonium nullum ob interni conſenſus defectum. Quid agendum, ut revalidetur? Sufficiat, quod Petrus adhibeat conſenſum internum abſque ullo

Sanchez. exteriori ſigno? Scimus Sanchez diſp. 32. de Matrimonio num. 11. affirmare: quia exterior expreſſio jam præceſſit, & ſolum defecit conſenſus interior, qui poſtea adhibe-

Baſil. tur. Sed tamen verior, ac communior ſententia, quam

Coninch. cum Baſilio, Conincho, Hurtado, & Dicaſtillo tuetur

Hurtad. N. Antonius in Director. Confeſſar. tract. 11. diſp. 3. ſect.

Dicaſtill. 5. num. 98. docet debere talem novum conſenſum exprimi

Anton. exterius per aliquod ſignum. Et ratio eſt: quia verba externa, ut conſtituant unum actum humanum cum conſenſu interno, quem ſignificant, debent ab illo procedere, ab ejuſque imperio oriri: nequeunt autem verba præterita procedere, oririque ex influxu conſenſus interni, nunc præſentis; ſiquidem nemo valet nunc exercere ſuum imperium, ac cauſalitatem circa id, quod jam præteriit, & non eſt in ſua poteſtate, uti ſe habeant verba præterita: Ergo talia verba de præterito prolata nequeunt repræſentare conſenſum nunc præſens, nec eſſe ſufficiens ſignum illius, aut ipſum reddere ſenſibilem, ut Sacramenti natura expoſcit. Ad rem igitur; non minus dependet Sacramentum Pœnitentiæ ab interno dolore, quam Sacramentum matrimonii ab interno conſenſu: & ſicut conſenſus internus debet fieri ſenſibilis per ſignum exterius, ut ſunt verba, aut nutus contrahentium; ſic internus peccatorum dolor debet fieri ſenſibilis per ſignum exterius, quale eſt confeſſio peccatorum; ſed ubi defecit à principio ille conſenſus, & poſtea ponitur, nequit fieri ſenſibilis per externa verba præterita. Ergo ubi à principio non fuit dolor interior, nec valet fieri ſenſibilis per præteritam confeſſionem. Et conſequenter ſicut ad validandum matrimonium opus eſt adhibere non ſolum conſenſum, ſed ſigna externa illum ſignificantia: ita ut ſit validum Sacramentum confeſſionis neceſſarium eſt non ſolum elicere dolorem, qui tempore confeſſionis non fuit, ſed adhibere etiam nova ſigna externa: quæ illum de præſenti ſignificent, ut ſunt lacrymæ, tunſio pectoris, inſtantia pro abſolutione, & alia, per quæ confeſſio ſine dolore facta, quaſi reproducitur, & incipit eſſe vera confeſſio, & pars Sacramenti. In quo ſenſu, & non in alio duriori, aut minus practicabili affirmamus univerſaliter, quod, ut dolor ſit hujus Sacramenti pars, debet præcedere confeſſionem: ſicut verus conſenſus interior debet præcedere verba externa, quibus matrimonium celebratur, ut iſtud vere ſubſiſtat.

106 Quæ contra Lugonem impugnationes magis confirmari valent ex refutatione conſequentis, quod alii aliqui Recentiores (apud Dicaſtill. & N. Franciſcum) ejus principia edocti, & præſertim, quod dolor futurus fiat ſenſibilis per confeſſionem antecedentem abſque dolore

Caſus proponitur. præmiſſam, non inconſequenter admittunt. Sit caſus, quod pœnitens poſt confeſſionem ſine dolore factam excitatur à Confeſſario ad dolorem, ſed priuſquam ille ipſum concipiat, diſcedat Confeſſarius ad breve negotium, & eo tempore doleat pœnitens de peccatis, ſed perveniens poſtea Confeſſarius reperiat ipſum deſtitutum uſu rationis. Poterit ne abſolvi? Et ſi abſolvatur, erit validum Sacramentum? Reſpondent prædicti Juniores affirmativè: quia ille dolor in abſentia Confeſſoris elicitus factus eſt ſenſibilis, ſicut pars Sacramenti expoſcit, per confeſſionem antecedentem Confeſſori factam, ut Lugo docet, & conſequenter dicendum eſt. Sed reſolutio ſuſtineri non debet. Tum quia eſto, confeſſio antecedens eſſet aliquo modo ſignum doloris non tamen eſt ſignum doloris actu exiſtentis; ſed ad ſummum poteſt ſignificare intentionem, ſive voluntatem eliciendi dolorem ante abſolutionem: quę voluntas, ut ſupra dicebamus non eſt dolor formaliter, aut equivalenter, ſed alius actus longe diverſus. Tum etiam, quia in prædicto caſu non datur aliquod medium, per quod dolor fiat ſenſibilis Confeſſario: cum enim datur confeſſio, per quam fieret dolor ſenſibilis, non datur ipſe dolor; quando vero datur dolor, qui ſentiri poſſit, jam non eſt confeſſio, per quam poſſit ſentiri, & ubi ſupervenit Sacerdos, nihil occurrit, per quod dolor in ejus abſentia elicitus poſsit manifeſtari, vel inſinuari. Tum denique; quia prædictus dolor nunquam fuit phyſice, aut moraliter præſens Sacerdoti, ſicut requirebatur ad hoc, quod ſimul cum abſolutione conſtitueret Sacramentum: non quidem tempore confeſsionis, quippè, qui tunc ſolum reſpiciebatur ut futurus: nec tempore abſentiæ Sacerdotis, quia tunc nulli innotuit: atque ideo non eſt aſsignabilis duratio, in qua cœperit eſſe ſenſibiliter præſens, ut actu ſimul cum aliis partibus phyſicè, vel moraliter præſentibus conſtitueret Sacramentum. Tenendum itaque omnino eſt in tali caſu abſolutionem non poſſe impendi: & licet impenderetur, nihil efficeret.

107 Probatur ſecundo noſtra concluſio alia ratione, *Fundam. 2.*
licet magna ex parte recidat in præcedentem: quia dolor peccatorum nequit eſſe pars hujus Sacramenti, niſi connotet aliam partem eſſentialem, nempè confeſsionem; ſed confeſsio nequit eſſe Sacramenti pars, niſi dolorem præſupponat: Ergo, ut dolor ſit hujus Sacramenti pars, debet præcedere confeſsionem. Conſequentia patet. Et major eſt certa: quia ſicut Sacramentum non poteſt actu conſtitui, niſi concurrentibus partibus eſſentialibus, ex quibus conſtat: ita quælibet earum nequit eſſe actu pars, niſi connotando actualem alterius concurſum: ad eum planè modum, quem in compoſitis naturalibus obſervari videmus, ubi nec corpus datur ſine materia, & forma, nec materia eſt actu pars corporis, niſi connotando alteram partem, & vice verſa. Minor autem, in qua poterat eſſe difficultas, oſtenditur: nam cum hoc Sacramentum inſtitutum ſit per modum judicii reconciliativi, in quo pęnitens tendit per modum rei ad obtinendam remiſsionem peccatorum; opus eſt horum confeſsionem, ut munus partis in tali habeat, eſſe non meram hiſtoriam, aut recitationem peccatorum, ſed veram de illis accuſationem; ſed nequit eſſe vera de illis accuſatio, niſi procedat ex eorum dolore, & conſequenter quin dolorem præſupponat: Ergo confeſsio non poteſt eſſe hujus Sacramenti pars, niſi præſupponendo dolorem. Et hunc ordinem optimè ſignificavit D. Thom. quæſt. 90. art. 2. dicens: *In pœnitentia fit recompenſatio offenſa ſecundum voluntatem peccantis, &* D. Thom.
ſecundum arbitrium Dei, in quem peccatur: quia hìc non quæritur ſola redintegratio æqualitatis juſtitiæ (ſicut in juſtitia vindicativa) ſed magis reconciliatio amicitiæ, quod fit, dum offendens recompenſat ſecundum voluntatem ejus, quem offendit. Sic igitur requiritur ex parte pœnitentis, primo quidem voluntas recompenſandi, quod fit per contritionem: ſecundo quod ſe ſubjiciat arbitrio Sacerdotis loco Dei, quod fit in confeſſione, &c.

Nec ſatisfacit primo, ſi dicatur confeſsionem, licet non procedat ex dolore, fieri ſufficienter accuſationem per ſubſequentem dolorem expreſſum per lachrymas, per ſuſpiria, per verba dicentis ſe dolère. Id, inquam, non ſatisfacit, ſed firmat noſtram aſſertionem: quia ubi id ita contingit, & poſſe contingere concedimus, confeſsio non procedens ex dolore fuit mera relatio peccatorum, & non accuſatio. Ubi autem accedit dolor eis ſignis expreſſus, incipit tunc primo eſſe in ratione accuſationis, & partis Sacramenti: Et ſecundum talem rationem illum dolorem, ejuſque ſigna præſupponit; licet opus non ſit narrationem peccatórum repetere, quæ ſatis nota, & præſentia ſunt Sacerdoti. Et hic eſt noſtræ aſſertionis ſenſus, refertur enim formaliter ad dolorem, & confeſsionem ut Sacramenti partes, quemadmodum in dubii veſtibulo præmonuimus.

108 Nec ſecundo ſatisfacit, ſi dicatur, confeſſionem, & ſi dolorem non præſupponat præſupponere tamen intentionem recipiendi hoc Sacramentum, quod inſtitutum eſt per modum judicii, atque ideo talis intentio inducit confeſſionem non utcumque, ſed per modum accuſationis. Id, inquam, minimè ſatisfacit: nam licet verum ſit prædictam intentionem, ſi efficax eſt inducere confeſsionem peccatorum, quæ ſit vera de illis accuſatio; hoc ideo eſt, quia inducit requiſita ad veram accuſationem, inter quæ primum locum obtinet dolor. Ubi autem illum non infert, aut præſupponit pro priori ad confeſsionem, nequit illam per modum accuſationis inferre, & convincitur non fuiſſe efficacem hujus judicii reconciliativi intentionem: quippè quæ non induxit om-

nia

Digitized by Google

nia ex parte pœnitentis neceſſaria, nec eo ordine, qui ſervandus eſt inter ea. Unde ridiculum apparet, quod narratio peccatorum tranſeat in veram de illis accuſationem ob hoc præciſè, quod ſubordinetur intentioni recipiendi Sacramentum: quoniam accuſatio de peccatis ſupra ſimplicem illorum recitationem addit diſplicentiam, & dolorem erga peccata: alias non munus accuſationis indueret, ſed in ſolo ſimplicis narrationis relinqueretur. Aliunde vero intentio recipiendi Sacramentum per ſe ipſam non eſt dolor peccatorum formaliter, aut æquivalenter: vel ſi dolor eſt, ſicut confeſſio illam intentionem ſupponit, ita, & ſupponet dolorem, & habemus intentum, nempè confeſſionem in eſſe accuſationis ex peccatorum dolore procedere. Sed abſolutè falſum eſt eam intentionem eſſe dolorem. Et ideo afferi debet vel efficacem non eſſe ad inferendum confeſſionem per modum accuſationis, vel prius inferre dolorem, qui neceſſarius eſt, ut confeſſio in ratione accuſationis conſtituatur.

Non abſimilis præcedenti, ſed nec illa melior eſt alia reſponſio Lugonis, fatentis tandem accuſationem debere oriri ex aliquo odio delicti, & deſiderio correctionis. Sed addit non requiri, quod hæc ſint perfecta, & abſoluta. Peccator autem, ubi in confeſſione ſe accuſat de peccatis, ſemper habet aliquod peccatorum odium, & deſiderium ſalutis, niſi omnino ficte confiteatur. Ceterum hoc effugium ex una parte facile præcluditur, & ex alia videtur rationi noſtræ ſuccumbere. Non enim vim ponimus in eo, quod dolor, qui præcedit confeſſionem, debeat eſſe efficax; ſed oppoſitum ſupponimus, aut permittimus juxta ſuperius dicta dub. 1. num. 23. Facimus autem vim in eo, quod vera accuſatio peccatorum debet procedere ex vero eorum dolore; abſtrahendo tamen, ut fieri debet, ab efficaci, & inefficaci. Et hoc concedit re ipſa, licet verbis ludat, Lugonis reſponſio. Quoniam odium peccatorum, & deſiderium ſalutis, ſive libertatis ab illis nequit non importare verum aliquem peccatorum dolorem ſive explicite, & formaliter, ſive implicitè, & virtualiter; ſed accuſatio debet oriri ex aliquo odio delicti, & deſiderio ſalutis, ut Lugo concedit: Ergo accuſatio peccatorum debet oriri ex eorum dolore: ſive hic ſit efficax, ſive non; quod nihil refert pro præſenti difficultate. Explicatur hoc inquirendo, an odium peccatorum conjunctum deſiderio ſalutis ſit dolor de peccatis, aut non? Si eligatur primum, habemus intentum; nempè confeſſionem oriri ex dolore; ſiquidem debet oriri ex odio peccati, & deſiderio ſalutis. Si autem ſecundum eligatur, redeunt impugnationes hactenus factæ: nam confeſſio peccatorum in ordine ad judicium reconciliativum, in quo intenditur redintegratio amicitiæ cum Deo ex peccatis offenſo, debet procedere ex odio, & deteſtatione præcedentium peccatorum, quæ Deum offenderunt, & violaverunt cum eo amicitiam. Explicatur, & urgetur amplius: nam cum confeſſio, ut conſtituatur in eſſe veræ accuſationis, & in ratione partis Sacramenti Pœnitentiæ, requirat peccatorum dolorem, ut oſtenſum eſt; dolor requiſitus debet eſſe dolor verus, qualis ad rationem partis Sacramenti, cum confeſſione concurrentis deſideratur. Nec enim oportet duos pro uno Sacramento dolores diſtinguere; unum, qui conſtituat confeſſionem in ratione accuſationis; & alium, qui ſit Sacramenti pars; ſed confeſſio debet præſupponere aliquem peccatorum dolorem, ex qua ipſa oriatur; quem dolorem concedit Lugo ſub involucris odii, delicti, & deſiderii ſalutis: Ergo dolor, qui eſt Sacramenti pars, debet præcedere confeſſionem. Unde vanus eſt illius Auctoris recurſus ad dolorem non perfectum, & abſolutum: nam conditiones, quas dolor debet habere, ut ſit pars Sacramenti, eaſdem habet, ut confeſſionem ſibi comparatam conſtituat in ratione accuſationis. Atque ideò, ſi ut ſit pars, non requiritur, quod ſit efficax, ut nos ſtatuimus loco citato; pariter non requiretur, quod ſit efficax, ad conſtituendam confeſſionem in ratione accuſationis, & partis. Si autem requiritur dolor efficax, ut forte cenſet Lugo, hic etiam, &, ut talis neceſſarius erit, ut confeſſio ea munera exerceat. Quolibet itaque modo deſcribatur dolor, qui eſt pars Sacramenti, anteire debet confeſſionem, ut ſe habeat per modum accuſationis, & actu ſubeat partis officium.

Urgetur impugnatio.

109. Ut ab his impugnationibus ſe expediat Amicus, affirmat, quod poſſit quis narrare per modum hiſtoriæ ſua peccata, & deinde merè interne dolere, & ſic abſolvi: quare negat neceſſitatem confeſſionis per modum accuſationis, & ſic uno quaſi impulſu totum noſtrum fundamentum evertit, quod eo accuſationis munere ſufficiebatur. Quin addit ſufficere ad hoc Sacramentum confeſſionem non ſolum factam ſine dolore antecedenti, verum etiam factam ſine propoſito dolendi adhuc poſt confeſſionem. Et ad majora progreſſus affirmat diſp. 14. ſect. 4. num. 65. Si quis ebrius, aut freneticus narret omnia ſua peccata Confeſſario, & deindè ad uſum rationis rediens advertat ſe illa retuliſſe, ſufficere, ut validè, & fructuoſè abſolvatur, quod interne doleat, & intendat peccata prius prædicto manifeſtata ſubjicere Eccleſiæ clavibus.

Evaſio ſingularis Amici.

Hæc tamen reſponſio, quo liberior, eo eſt præcedentibus longe abſurdior, ſed, & conſequenter evidentioribus impugnationibus magis ſubjecta. Et quidem ad oſtendendum falſitatem adverſæ opinionis ſatis, ſuperque erat illam traxiſſe ad inconveniens adeò grave, quale hic ejus patronus concedit. Et quod minimè ſuſtineri poſſit, oſtenditur: tum quia communis ſententia Theologorum eſt Sacramentum Pœnitentiæ inſtitutum eſſe per modum judicii reconciliativi, & ſatis conſtat ex ejus forma, quæ eſt abſolutio à peccatis per legitimam poteſtatem, & ſuppoſita cauſæ cognitioni, ut ſatis perſpicue docet Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 5. & 6. Sed ad formam judicii reconciliativi requiritur accuſatio ex parte ejus, qui ſe gerit, ut reus, uti comparatur pœnitens: Ergo, niſi accuſatio adſit, non ſalvatur veritas, & proprietas Sacramenti Pœnitentiæ. Tum etiam, quia minimè poteſt comparari ut reus, & ut verè pœnitens, qui ſic confitetur, aut narrat propria peccata; quod nec de eis dolet, nec propoſitum habet dolendi ante judicis ſententiam: minimè namque videtur quærere abſolutionem à Deo, cujus vices gerit Sacerdos in hoc Sacramento, qui nec actu, nec voto, aut propoſito habet dolorem de peccatis, quæ ipſi dimittenda proponit: Ergo ſi ad confeſſionem non requiritur dolor præſens, aut futurus, ſequitur pœnitentem in confeſſione non ſe gerere ut verè pœnitentem, & reum; quod planè contradicit modo, & conditioni hujus Sacramenti. Tum præterea, quia materia eſſentialis hujus Sacramenti conſiſtit in actibus humanis pœnitentis; nempè in confeſſione, & dolore, ut docet Concil. Tridentinum ſeſſ. cit. cap. 3. Sed narratio peccatorum facta ab ebrio, vel frenetico non eſt actus humanus; quin nec eſt narratio, nec verbis, quæ ſint formaliter verba, conſtat; cum nullum repræſentent conceptum loquentis: unde non pluris æſtimamus contumelias ab ebrio prolatas, quam ſi à pſittaco proferrentur, ut explicuimus tract. 13. de peccatis, diſp. 5. dub. 6. §. 4. Ergo narratio peccatorum ab ebrio facta non eſt verè peccatorum confeſſio, nec vera pars Sacramenti: atque ideo, ſi alia confeſſio non accedat, illud minimè ſubſiſtet. Tum denique; quia abſurdum apparet, & Sacramenti dignitatem dedecet, quod id conſtituatur pro confeſſione ebrii, quod pro joco, & materia irriſionis ſolet haberi. Omittimus alias impugnationes in re non neceſſarias, & præſertim dolorem in eo caſu nullo modo fieri ſenſibilem, ut ſuperius arguebamus: quod tamen neceſſario ſalvandum eſt. Sed addimus in eo caſu poſſe perfici verum Sacramentum, ſi ebrius factus ſui compos cognoſcat manifeſtaſſe confeſſario ſua peccata, & de eis doleat, & ſine nova narratione dicat, Accuſo me de narratis, & peto ab eis abſolutionem. Quia tunc adeſt nova, & vera confeſſio in eſſe accuſationis, & partis Sacramenti, cui deſervit notitia Sacerdotis ex ebrii relatione prius comparata, ut in ſimili diximus ſupra num. 105.

Impugnatur.

§. II.

Refertur ſententia contraria.

110 OPpoſitam opinionem docentem non eſſe neceſſarium, quod dolor, ut ſit hujus Sacramenti pars, confeſſionem antecedat, tuentur Henriquez lib. 4. cap. 28. num. 3. Lugo diſp. 14. ſect. 2. Amicus loco cit. Leander diſp. 7. quæſt. 3. & communiter Recentiores, qui pro eadem referunt Medinam, Toletum, Suarium, Vaſquium, Fillucium, & plures alios. Sed eorum multi non aliud docent, quam nos, nempè non eſſe neceſſarium, quod dolor antecedat recitationem materialem peccatorum, quæ confeſſio vulgo appellatur: minimè tamen negant, quod dolor debeat præcede-

Henriq. Lug. Amicus, Leander. Medina, Toletus, Suar. Vaſq. Filliuc.

Digitized by Google

cedere vel hanc confeſſionem, vel illos nutus, ſigna, aut verba, per quæ ipſa ante abſolutionem quaſi reproducitur, & incipit eſſe accuſatio, & vera pars Sacramenti. Pro relata vero opinione non multa occurrunt argumenta: quia præcipuum ejus fundamentum conſiſtit in evaſionibus, quibus eluduntur argumenta ſuadentia prædictæ antecedentiæ neceſſitatem: ſed eas jam præcluſimus.

Object. Opponi tamen poteſt in ejus favorem praxis fidelium, quam his vere verbis expendit Lugo: fideles namque, ſi forte ſua peccata abſque dolore confeſſi ſunt, & poſtea exhortatione Confeſſarii permoti prædictum dolorem concipiunt, putant ſuo muneri, & obligationi feciſſe ſatis, dolendo ante abſolutionem. Et hoc fine ſolent Confeſſarii tunc potiſſimùm ad dolorem excitare, ad abſolutionem valide ſuſcipiendam. Nec pœnitentes obligant, ut poſt dolorem tunc conceptum repetant confeſſionem, quam ſine dolore fecerunt: Signum ergo eſt, quod dolor hujus Sacramenti pars non debet eſſe indiſpenſabiliter prævius ad confeſſionem: communis enim fidelium praxis declarat optimè, quid in hac re, & in aliis ſit neceſſarium.

Evaſio proponitur, & evertitur. Nec refert: ſi reſpondeatur in tali caſu confeſſionem breviſſimè repeti, dum pœnitens dicit ſe dolere de omnibus narratis, & petere ab illis abſolvi, ut explicuimus num. 105. Nam contra hoc opponit prædictus Auctor: tum, quod hoc ipſum eſt contra praxim; ſiquidem nec pœnitentes ſolent dicere, cupio ab his abſolvi: nec Confeſſarii curant, quod pœnitentes id dicant. Tum etiam, quia pœnitentes nihil prorſus explicantes, ſolent dolere de peccatis, dum Sacerdos illos alloquitur, & ſolliciti non ſunt in manifeſtando ſuum Confeſſario dolorem: & tamen nemo dubitat de Sacramenti valore. Tum denique: quia aliqui confeſſionem generalem facturi, & in peccatis diſcutiendis, & referendis biduum, vel triduum, conſumentes, ſolent reſervare actum doloris eliciendum ultima die, aut hora, in quibus abſolvuntur, & tunc peccata prius confeſſa minimè repetunt. Quod juxta noſtram aſſertionem reprobandum eſſet, utpote contra Sacramenti valorem. Id vero apparet nimis durum, pluresque inducens ſcrupulos circa confeſſiones factas prædicto modo, qui eſt inter fideles adeò communis.

Reſponſio object. 111 Reſpondetur ſuſtinendo datam reſponſionem, quæ optima eſt, ipſaque fidelium praxis, & quæ per objectas replicas, ſatis quidem leves, non eliditur; ut eis occurrendo conſtabit. Sed prius in communi obſervandum eſt falſo ſupponi oppoſitam praxim eſſe communem: nam quantum experti ſumus, fideles poſt relata in particulari peccata ſolent addere, quod de omnibus etiam oblitis ſe accuſant, quin, ubi de preſenti non habent niſi levia, ſolent ſubjungere aliquod grave jam expoſitum in alia confeſſione, ut ſecurior reddatur Sacramenti valor ex majori ſecuritate doloris: idque admonere in uſu quotidiano eſt piis, & prudentibus confeſſariis, ſicut, & injungere, quod pœnitentes doleant de peccatis, dum abſolvuntur. De hac praxi teſtificari poſſumus, ſecus de oppoſita: quare neſcimus, unde hauſerit relatus Auctor illam ab illo aſſertam eſſe communem, ſaltem quantum ad præcautionis modum, quo alii confeſſarii miniſtrant hoc Sacramentum. Deinde obſervandum eſt modum, quo fideles confeſſiones abſque dolore factas ſolent breviſſimè, concepto jam dolore, ante abſolutionem repetere, non alligari ad verba formaliter talia, & multo minus ad determinata; ſed complecti verba æquivalentia, ut ſunt omnia ſigna, & nutus, quibus ſignificatur peccatorum confeſſio, & dolor, v. g. ſuſpiria, lachrymæ, tunſio pectoris, demiſſio vultus, & ipſa humilis, ac religioſa expectatio abſolutionis, admiſſioque ſatisfactionis injunctæ: hæc namque ſatis ſenſibiliter declarant perſeverantiam, aut inchoationem in confitendo, & deteſtando peccata.

Ad 1. His ſuppoſitis ad *primam* replicam reſpondetur negando antecedens: nam mos proxime deſcriptus eſt inter fideles valdè communis. Et quod ad ſolicitudinem Confeſſariorum circa id pertinet, qui prudentes ſunt, advertunt ſe duo genera perſonarum ad confeſſionem admittere. Nam aliquæ ſunt ſapientes, & timoratæ, quæ ſciunt confeſſiones, ex nullo dolore procedentes eſſe nullas, atque ideo, vel faciendas ex dolore, vel ſaltem ex dolore breviſſime repetendas ante abſolutionem: & iſtas opus non habent ad id hortari, ſed ſupponere poſſunt, quod ita ſe gerant. Aliæ autem ſunt vulgares, & idiotæ, & cum his oportet prædictam ſolicitudinem, & cautionem adhibere, ſciſcitando an de peccatis doleant, & admonendo, quod eliciant actus doloris ante abſolutionem, & dum abſolvuntur.

Ad 2. Ad *ſecundam* reſpondetur nihil referre, quod pœnitentes non curent de manifeſtando ſuum dolorem Confeſſario: ſatis namque eſt, quod prædictus dolor fiat ſenſibiliter cognoſcibilis per media, & ſigna proxime relata: & ſi ante, vel poſt confeſſionem non adhiberetur, pluries, & cum plurimo fundamento dubitaremus de Sacramenti valore.

Ad 3. Ad *tertiam* reſpondetur eodem modo: nihil enim pro præſenti difficultate refert, quod confeſſio ſit generalis, aut non; quod fiat per triduum, aut in brevi duratione: ſemper enim debet procedere ex dolore, vel ubi primo fit, vel ſaltem, ubi modo deſcripto repetitur, ſeu reproducitur ante abſolutionem. Et hoc aſſerere nec durum eſt, nec ſcrupulos fovet; ſed obligationem aperit, veritatem adſtruit, & ſecuritatem fundat in re adeò gravi tam pro Sacramenti reverentia, quàm pro animarum ſalute. Ex quibus compulſi addimus ſententiam nobis oppoſitam, (præſcindendo à ſpeculativa ejus probabilitate) non videri practicabilem, & ſecuram in uſu, propter reprobationem primæ propoſitionis ex damnatis ab Innocentio XI. quæ aſſerebat: *Non eſt illicitum in Sacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti relicta tutiore.* *Propoſitio damnata.* Nam profecto noſtra tutior eſt, quam contraria: nullum quippè occurrit periculum vel in præmittendo dolorem ante confeſſionem; vel ſi hæc abſque illo facta fuerit, in eliciendo poſtea illum, adjunctum ſignis ſenſibilibus, per quæ fiat ſenſibilis, & confeſſionem conſtituat, ut fieri debet, in ratione accuſationis. Sed in contrariæ uſu, prætermittendo iſta, periculum adeſt fruſtrandi Sacramentum. Aliunde verò (licet id pro vitando prædicto inconvenienti neceſſarium non foret) principia, quibus utimur, ſunt probabiliora contrariis, & cohærentiora communi uſui, & apprehenſioni fidelium.

Argum. 2. 112 Arguitur ſecundo: quia ſi dolor, ut ſit hujus Sacramenti pars, deberet confeſſionem præcedere, hæc præcedentia eſſet vel ſolo ordine naturæ, vel duratione temporis; ſed neutrum poteſt convenienter dici. Ergo non requiritur præcedentia doloris ad confeſſionem. Probatur minor: nam cum ex una parte dolor comparetur ad confeſſionem, ſicut cauſa ad effectum, quippè, qui illam conſtituit in ratione accuſationis, ut ſupra diximus; ſufficit habere illam præcedentiam, quæ requiritur in cauſa comparative ad effectum: hæc vero ſolum eſt ſecundum ordinem naturæ, & quæ bene ſalvatur cum coexiſtentia utriuſque in eadem temporis duratione. Ex alia vero parte, cum confeſſio fiat ſucceſſive, ſive in tempore; dolor vero, cum ſit actus voluntatis, poſſit in uno inſtanti elici, & perfici; nec neceſſarium apparet, quo præcedat tempore confeſſionem, toto videlicet illo, quo continuatur peccatorum recitatio.

Reſpondet. Reſpondetur negando minorem. Ad cujus probationem dicendum eſt dolorem poſſe confeſſionem antecedere utroque illo modo, & quemlibet eorum pro aſſerta præcedentia ſufficere. Et quidem per ſe loquendo ſatis eſt antecedentia, ſive prioritas ſecundum ordinem naturæ, ut argumentum benè probat exemplo aliarum cauſarum; Sed per accidens, & attentis naturis doloris, & accuſationis ex eo provenientis, communiter loquendo dolor præcedit confeſſionem, etiam duratione, ut argumentum bene etiam ſuadet. Sed tamen repugnantiam non videmus in eo, quod ſimul duratione coexiſtant cum ſola antecedentia doloris ſecundum ordinem, aut prioritatem naturæ. Id vero dupliciter explicari, & fieri poteſt. Primo, ſi dolor incipiat cum ipſa confeſſione, & continuetur cum illa: quamvis enim non incipiat in tempore, ſed in inſtanti; poteſt tamen durare, & continuari per correſpondentiam ad tempus. (videantur, quæ docent N. Complut. abbrev. in Phyſic. diſp. 24. quæſt. 4. concl. 2. ubi explicant, quomodo ſubſtantiæ Angelicæ poſſint produci per correſpondentiam ad tempus, quod hanc partem à fortiori evincit.) Declaratur ſecundo dicendo; quod, licet, confeſſio tempore duret, ultimo tamen completur, & terminatur in inſtanti; & quod in eo poteſt elici dolor, qui illam præcedat ordine naturę, ut ultimo completam, & terminatam; quo pacto exercet rationem partis Sacramenti in concurrendo ad ejus effectum: ſicut etiam contingit in abſolutione, quin, & in omnibus Sacramentis, & eorum partibus: eſt namque omnibus commune cauſare gratiam non in tempore, ſed in inſtanti, ut conſtat ex dictis Tract. 22. de Sacramentis, diſp. 4. dub. 5. §. 1. Sed

Digitized by Google

quod frequentius contingit, & congruentius videtur tam naturis rerum, quàm humano operandi modo, dolor prior tempore eſt, quam confeſſio, ut ſatis liquet ex hactenus dictis. Et hac occaſione ſolent aliqui in præſenti diſputare, quanto tempore poſſit dolor confeſſionem antecedere, & Sacramento conficiendo deſervire; Et aliqui limitant ad ſpatium unius diei: alii extendunt ad totum ſpatium, quo actus doloris formaliter, aut virtualiter perſeverat: & alii denique ulterius progreſſi affirmant non obeſſe valori Sacramenti, quod dolor longiſſimo tempore confeſſionem præcedat, dummodo ſemel elicitus, nec explicitè, nec implicitè retractetur, quos dicendi modos refert Leander diſp. 7. quæſt. 6. præferens ultimum, & pro illo referens Sotum, Suarium, Candidum, Bonacinam, & Hurtadum. Sed quid dicendum ſit, congruentius ſtatuimus dub. ſeq. num. 121. & 124.

Leand. Bonac. Hurt.

Dolor præcedit abſolut.

Franc. à Jeſu Maria.

113 Ex dictis ſequitur à fortiori dolorem debere præcedere abſolutionem. Sic obſervant communiter Auctores, quos refert, & ſequitur N. Franciſcus cap. 5. punct. 1. num. 22. & facile ſuadetur: nam peccatorum confeſſio præcedit eorum abſolutionem: non enim poſſunt abſolvere Sacerdotes, niſi à peccatis, quæ per confeſſionem cognitioni, & juriſdictioni illorum ſubduntur; ſed dolor de peccatis debet præcedere confeſſionem, ut oſtenſum eſt: Ergo debet præcedere abſolutionem. Tum etiam (& eſt motivum dolori, & confeſſioni commune,) quia hoc Sacramentum inſtitutum eſt per modum judicii reconciliativi, in quo abſolutio habet rationem ſententiæ; ſed in judicio ante ſententiam judicis præmittitur, & accuſatio rei, & cognitio cauſæ: Ergo una, & altera medio dolore, & confeſſione debent præcedere Sacramentalem abſolutionem. Quod motivum evincit hanc præcedentiam debere eſſe ſecundum temporis durationem: quia cognitio cauſæ per confeſſionem, ſive hæc verbis, ſive nutibus, ſive aliis ſignis fiat, ſemper expoſcit ſucceſſivam durationem: abſolutio etiam cum verbis fieri debet, tempus abſumi: Ergo confeſſio præcedit tempore abſolutionem: idemque proinde dicendum eſt de dolore, qui, ut ſupra diximus, nequit eſſe poſterior confeſſione conſiderata in ratione accuſationis, & partis Sacramenti.

Object. 1.

Nec hic morari oportet in diluendo communem objectionem; quod hoc Sacramentum conſtat dolore, & confeſſione ſicut ex materia, & verbis abſolutionis tanquam ex forma: & videtur neceſſaria coexiſtentia inter materiam, & formam, ex quibus totum aliquod conſtituitur. Nam id diluitur communi, & vera doctrina, quod Sacramentum eſt compoſitum morale, inter cujus partes non requiritur unio, vel coexiſtentia phyſica, aut quod partes ſe phyſice (ut ita dicamus) tangant; ſed ſufficit unio moralis, & per ſubordinationem unius partis ad aliam reſpectu ſignificationis completæ totius Sacramenti, ut ex profeſſo explicuimus Tract. 22. de Sacram. diſp. 2. dub. 2. per totum. Melius opponeretur ob motivum immediate inſinuatum non requiri, quod materia Sacramentorum proxima præcedat; unde ad valorem Baptiſmi non refert, quod verba formæ proferantur ante, vel poſt ablutionem, dummodo non multum duratione diſtent, ſed ſint moraliter in diſtantia, & humano modo præſentia: idemque contingit in confirmatione, Extrema-Unctione, &c. Ergo cum dolor, & confeſſio ex una parte, & abſolutio ex alia comparentur per modum materiæ, & formæ; nihil refert, quod abſolutio præcedat, vel ſequatur dolorem, & confeſſionem, ſed ſufficiet moralis inter has partes præſentia. Sed hoc etiam facile diſpellitur: quia antecedens non eſt diſtributive, & univerſaliter verum, ſed ſolum tenet in aliquibus Sacramentis. Iſtud autem Pœnitentiæ habet ſpecialiter modum judicii, in quo ſententia, ne ſit temeraria, injuſta, & nulla; ſupponit cognitionem cauſę cum accuſatione rei: atque ideo nequit dolorem, & confeſſionem, vel breviſſima duratione antecedere, ut inſinuavimus loco cit. num. 18. ad quem lectorem, ut ad propriam hujus doctrinæ ſedem remittimus.

Diluitur 1. object.

Object. 2.

Diſpellitur.

DUBIUM V.

Utrum idem doloris actus poſſit diſtinctis confeſſionibus deſervire?

CONveniens, accurataque hujus dubii reſolutio deſumenda eſt ex dictis dub. præced. quocirca iſtud illi immediatè ſubmittimus. Sed ante reſolutionem nonnulla pręmittere opportet, quæ vel requiruntur ad terminorum intelligentiam, vel tanquam certa ſupponi debent, ut ſic ad proprium, & ſpecialem difficultatis ſtatum deveniamus.

§. I.

Aliqua prælibantur, & ſupponuntur.

114 DOlorem eſſe partem eſſentialem Sacramenti Pœnitentiæ ſatis conſtat ex dictis in hac diſp. per totam. Et cum totum non ſit aliud à ſuis partibus ſimul ſumptis, & unitis; merito dubitatur, utrum poſſint multiplicari numero confeſſiones, & ſubinde Sacramenta Pœnitentiæ, quin neceſſarium ſit multiplicare numero dolorem, qui tanquam pars ad ſingula Sacramenta concurrit. Circa quod duo videntur certa, & à cunctis admittenda. *Primum*: non poſſe eundem doloris actum deſervire pluribus confeſſionibus ſimul actu concurrentibus, & coexiſtentibus: nam impoſſibile eſt iſtas eſſe ſimul ab eodem pœnitente; ſed neceſſario plures expoſcere. Ubi autem pœnitentes multiplicantur, neceſſario ibi multiplicantur doloris actus, cum unus nequeat pœnitere per actum alterius. Nequit itaque unus dolor deſervire pluribus confeſſionibus ſimul actu coexiſtentibus. Et ideo difficultas in titulo propoſita trahenda, alligandaque eſt ad multas, & diſtinctas ſucceſſivè confeſſiones, quarum una poſt aliam tẽpore ſuccedat, & ſic de ceteris. *Secundum* eſt prædictam difficultatem referri ad diſtinctas confeſſiones ejuſdem, vel eorundem peccatorum, ut contingit, cum quis ſemel, iterum, & ſæpius confitetur idem v. g. furtum, abſque additione novæ materiæ neceſſariæ, quam non habet. Ubi enim hæc occurrit, manifeſtum eſt requiri novum, & diſtinctum dolorem: nam (ut alia motiva omittamus) priori ſupèrvenit peccatum mortale, qui ejus permanentiam aut phyſicam, aut moralem deſtruxit: aliter enim non adeſſet nova materia neceſſaria contra id, quod ſupponitur. Propoſitum itaque dubium locum pręcisè habet in multis ſucceſſivè confeſſionibus ejuſdem, aut eorundem peccatorum, ut, cum illa quis voluntarie reproducit in diverſis confeſſionibus ad conſequendum majus augmentum gratiæ, & majorem pœnæ temporalis remiſſionem.

115 Sed cum ſermo ſit de eodem doloris actu, qui tunc concurrat, atque ideo aliquomodo exiſtat; alias concurrere non valeret; obſervare oportet, quibus modis actus doloris ſemel elicitus poſſit exiſtere cum tempore ſuccedenti diverſarum confeſſionum. Primo formaliter in ſe ipſo: neque enim repugnat, quod perſeveret, & continuetur per unam, aut duas horas, in quibus confeſſio ejuſdem peccati repeti poteſt. Secundo virtualiter, quando videlicet, etſi deficiat in ſe, permanet tamen in aliquo ſui. Id vero non ita facile apprehenditur, & explicatur, ſicut primum, Sed magis clarus, & communis modus hoc declarandi eſt, quem immediatè inſinuavimus, expendimuſque, Tract. 11. diſp. 4. num. 41. & tract. 14. diſp. 5. num. 57. & tract. 22. diſp. 7. num. 40. agentes vel dè influxu finis, vel de neceſſitate intentionis ad conficiendum Sacramenta. Juxta quæ: permanentia alicujus actus alia eſt actualis, alia habitualis. Actualis dividitur in formalem, & in virtualem. Actualis formalis eſt, quando actus habet eſſe formaliter in ſe ipſo, ut cum quis elicit, & continuat hunc actum, *Volo*. Eſſe vero virtualiter contingit dupliciter. Uno modo, cum actus ceſſat in ſe ipſo, ſed tamen dirigit actus ſubſequentes, & manet in eis ſicut in effectu: quo pacto intentio finis perſeverat actualiter virtualiter in electione mediorum: & hoc modo, qui domi habuit intentionem celebrandi, & hoc animo domo egreditur, Eccleſiam adit, veſtes ſacras induit, licet intentionis non recordetur, illam retinet virtualiter, & in effectu. Alio modo contingit hæc virtualis permanentia, quando videlicet prima intentio tam in ſe, quàm in effectu interrumpitur propter ſomnum, & propter humanæ vitæ occurrentia negotia; nihilominus repetitur ſaltem

Perſeverantia doloris formalis, vel virtualis.

in

Digitized by Google

in communi, & in confuſo, quando ejus materia memoriæ occurrit: nam comparatur per modum objecti ſic in confuſo voliti, & hac ratione dicitur virtualiter permanere, cujus ſignum eſt, quod, ſi quis ſubito interrogetur de ſua intentione in hac, aut illa materia, ſtatim, & abſque ulla deliberatione reſpondet juxta intentionem præconceptam.

Et hinc conſequenter apparet, quid ſit permanentia præciſè habitualis, illa nimirum, quæ actualis non eſt, quia non durat actu vel formaliter, vel virtualiter; ſed fuit aliquando, & non eſt poſitivè, aut contrariè deſtructa, modò tamen nec eſt in ſe, nec in aliquo ſui effectu, nec in illa confuſa repetitione. Quare in ordine ad præſentes effectus perinde ſe habet, ac ſi nunquam fuiſſet. Qua de cauſa, cum certum ſit pro valore Sacramentorum requiri in miniſtro intentionem illa conficiendi, ut ex profeſſo oſtendimus loco cit. ex Tract. 22. communis Theologorum ſententia eſt non ſufficere intentionem habitualem, ut conſtat ex ibidem dictis num. 41. Nam intentio in miniſtro requiſita influit in actu, ſaltem determinando materiam de ſe indifferentem ad unum, & certum effectum, ut optimè evincit D. Thom. quæſt. 64. art. 8. intentio autem merè habitualis, ſicut non eſt actu, ita nec influere poteſt in actu, ſed purè concomitanter ſe habet, & in ordine ad effectum tunc exequendum, ac ſi non eſſet, vel unquam fuiſſet. Ex quibus ſatis conſtat in multis, ſatiſque diverſis ſenſibus poſſe verſari difficultatem in titulo dubii propoſitam ob non pauciores modos, quibus perſeverare poteſt idem doloris actus. Et hoc præmiſſo.

Suppoſitio. 116 Supponimus eundem doloris actum, ſi formaliter perſeveret, poſſe deſervire multis confeſſionibus eorundem peccatorum, quæ, quandiu dolor ita continuatur, fiant. Verbi gratia confitetur quis unum peccatum furti cum dolore ſufficienti ad Sacramentum, & perſeverat in eo per unam horam: poteſt intra eandem cum eodem dolore bis, aut ter validè confiteri, & abſolvi. Et hoc, inquam, ſupponimus: quia illud jam ſtatuimus in Comment. ad art. 10. quæſt. 84. num. 9. & quia abſolutè concedendum exiſtimamus, & quia circa illud non occurrit momenti difficultas. Si quæ vero eſt, diſpellitur ſequenti probatione: quia ex una parte licet ille actus ſit entitativè idem; tamen de novo explicatur, & fit ſenſibilis per novam confeſſionem; atque ideo poteſt in ſuo genere conſtituere novum ſignum, quale novum Sacramentum importat. Ex alia vero parte melior eſt actus continuatus, quam dolor interruptus: ſicut pejor eſt actus peccaminoſus continuatus, quam ipſemet ſi diſcontinuetur. Ergo, ſi dolor primo elicitus fuit ſufficiens ad confeſſionem furti; & valorem Sacramenti, ut ſupponitur; idem dicere debemus de eodem dolore continuato, & extenſo ad ſecundam, & tertiam ejuſdem peccati confeſſionem. Explicatur amplius: nam dolor de furto continuatus, & perſeverans formaliter per unam horam æquivalet eminenter duobus actibus doloris de eodem furto intra eandem horam elicitis; quin poteſt illos longè excedere in intenſione; ſed cum talibus actibus doloris interrupti poſſent fieri duæ, aut tres confeſſiones, ergo eædem fieri poſſunt cum prædicto dolore formaliter exiſtente, & continuato per illam horam. In præmiſſo itaque ſenſu idem doloris actus poteſt multis confeſſionibus deſervire.

Probatio ſuppoſit.

Major explicatio.

Idem cenſemus, & ob idem ferè motivum in alio caſu, in quo dolor non videtur formaliter permanere; perſeverat tamen, ut explicabimus. Demus enim pœnitentem unico doloris actu doluiſſe de quinque furtis numero diſtinctis cum intentione omnia illa, ut debebat, confitendi. Sed cum ad confitendum acceſſit, unum omiſit per inculpabilem oblivionem. Poſtea vero illius recordatus iterum ad confeſſionem acceſſit, ipſum expoſuit, & ab eo directè abſolutus eſt: Qui caſus eſt de frequenter contingentibus, ut experientia liquet: & in eo occurrunt duæ confeſſiones, & duo numero Sacramenta. Quod vero pro illis ſufficiat idem numero dolor, qui præceſſerat, & de quinque peccatis furti conceptus fuerat explicatur, & ſuadetur in hunc modum. Si ille pœnitens in caſu propoſito de unoquoque furto doluiſſet ſingularibus doloribus, ſive, & in idem redit, pro quinque furtis elicuiſſet quinque doloris actus: unus ex illis ſufficeret pro ſecunda confeſſione: quippè dolor quinti v. g. furti, per oblivionem omiſſi in prima, officium ſuum non exercuit in ea; cum in ea ſatis fuerint quatuor dolores ad quatuor furta directi: atque ideo perſeverat formaliter quantum ad intentionem, & ordinem ad ſuum munus, & effectum: Ergo idem in priori caſu unici doloris de quinque furtis dicendum eſt. Probatur conſequentia: tum quia unus actus doloris de quinque furtis æquivalet quinque doloris actibus de eiſdem quinque peccatis: atque ideo debet idem contingere, ſive unus, ſive quinque doloris actus reſpiciat illa furta. Tum etiam: nam ideo in ſecundo caſu ſufficit quintus dolor ad valorem ſecundæ confeſſionis, quia in prima ſuo munere functus non fuit, & propterea ſuam virtutem, quaſi in actu primo reſervavit pro ſecunda, illamque ibi explicare debuit; Eadem autem ratio occurrit in priori caſu: nam unus dolor de quinque furtis, ſive dolor unicus æquivalens quinque doloribus non ſervivit in prima confeſſione, prout quinto peccato correſpondebat; Ergo deſervire poteſt, & debet in ſecunda, ut pœnitens poſſit ab illo abſolvi directè.

Poteſtque id confirmari ex praxi confeſſariorum: nam cum pœnitens ad confeſſarium, à quo paulo ante abſolutus fuerat, regreditur exponendo aliquod peccatum, cujus in confeſſione facta fuerat invincibiliter oblitus, quamvis unus, aut alter confeſſarius illum hortentur ad novum dolorem, ſive renovandum antiquum; alii tamen omnes (ut teſtatur Lugo diſp. 14. ſect. 3. num. 27.) communiter id non faciunt; ſed aliis ſuppoſitis, & impoſita pœnitentia immediatè abſolvunt, perficiendo ſecundum, & diſtinctum Sacramentum: quia ſupponunt perſeverare dolorem, qui prius ad omnia peccata ſaltem in confuſo terminabatur, & de præſenti ſervire novæ confeſſionis oblito. Idque amplius roborat idem Auctor ex ſententia communiſſima, ut ipſe loquitur: nam poteſt quis propter peccata reſervata confiteri ſuo Superiori ſola reſervata, ſi iſte alia audire non vult: & deinde eadem cum omnibus aliis confiteri inferiori Sacerdoti: in quo caſu datur duplex abſolutio Sacramentalis: & tamen nemo dicet teneri pœnitentem ad duos dolores, ſi prior, & unus extendebatur ad peccata reſervata, & non reſervata. His prælibatis, quæ videntur communia, & ſatis certa. *Lugo.*

§. I.

Duabus aſſertionibus expeditur difficultas.

117 Dicendum eſt primo dolorem præteritum habitualiter tantum permanentem non ſufficere ad novam eorundem peccatorum confeſſionem, ſive ad valorem Sacramenti: & conſequenter in hoc ſenſu eundem dolorem non poſſe multis confeſſionibus deſervire. Hanc cenſemus eſſe ſententiam communem inter Auctores, (quorum plurimos vidimus) contra paucos Recentiores infra referendos. Probatur primo: quia dolorem permaneri tantum habitualiter, eſt aliquando fuiſſe, & de præſenti non eſſe actu formaliter, aut virtualiter, ut conſtat ex dictis num. 115. & ſi alio modo explicetur, tollitur ſtatus quæſtionis, & non erit dolor tantum habitualis; ſed dolor, qui aliquando fuit, & actu non eſt vel formaliter, vel virtualiter, non ſufficit ad novam confeſſionem, & valorem Sacramenti: Ergo dolor habitualiter tantum permanens non ſufficit ad prædicta; nec in tali ſenſu poteſt idem doloris actus ſervire pluribus confeſſionibus. Probatur minor: tum, quia nequit dari Sacramentum in actu, quin dentur in actu formaliter, aut virtualiter partes, ex quibus eſſentialiter conſtituitur, ut videtur per ſe notum; ſed Sacramentum Pœnitentiæ conſtituitur eſſentialiter ex partibus, quarum una eſt contritio, ſive dolor peccatorum, quæ confeſſioni ſubjiciuntur, ut ſatis perſpicuè docet Concilium Trident. ſeſſ. 14. cap. 3. & patet ex dictis à principio hujus diſputationis: Ergo nequit dari Sacramentum Pœnitentiæ ſine peccatorum dolore, qui actu formaliter, vel virtualiter exiſtat: & conſequenter pro confeſſione; & Sacramenti valore non ſufficit dolor, qui aliquando fuit & modo nec formaliter, nec virtualiter eſt. Tum etiam, quia, ut confeſſio ſit vera Sacramenti pars, debet eſſe non mera narratio, aut peccatorum relatio repetita, ſed vera de peccatis accuſatio: qua de cauſa debet illorum dolorem ſupponere, & ab ipſo oriri, ut conſtat ex dictis dub. præced. ſed nova confeſſio nullo modo poteſt procedere à dolore, qui aliquando fuit, & modo nec formaliter, nec virtualiter eſt; ſiquidem quod nullo modo eſt, nullo modo influit; alias ſicut actu influeret, ita eſſet: Ergo dolor de peccatis, qui aliquando fuit, & modo, nec formaliter, nec vir-

Prima aſſert.

Concluſ. probatio.

Probatur 1.

Digitized by Google

virtualiter exiſtit, non ſufficit, ut confeſſio ſit vera Sacramenti pars, ac perinde nec ad conſtituendum in ſuo genere Sacramentum Pœnitentiæ. Nec momenti erit ſi dicatur dolorem habitualem, ſive habitualiter permanentem non importare præcisè illa, quæ diximus, ſed ſuperaddere carentiam retractationis tam explicitè, quàm implicitè: idque ſufficere, ut maneat de præſenti, ut non retractatus. *Rejicitur.* Nam id eſt ludere verbis: quia carentia retractationis eſt mera negatio, quæ minimè deſervire valet, ut actus præteritus ſit actu pars poſitiva, ut neceſſe eſt, Sacramenti; nec ut confeſſio in eſſe accuſationis oriatur poſitivè ex dolore. Unde inquirendum eſt, an ſi dolor, ut non retractatus manet de præſenti, in quo maneat? Si in ſe: Ergo perſeverat formaliter. Si in aliquo ſui effectu: Ergo perſeverat virtualiter. Et quodlibet eorum dicatur, tollitur de medio ſubjectum quæſtionis, nempè dolor habitualiter tantum exiſtens. Si denique dicatur in non retractatione; hæc nihil re ipſa eſt, nec valet ad effectus proximè dictos concurrere.

Confirmatur. Confirmatur: quia ad valorem hujus Sacramenti non minus requiritur ex parte pœnitentis dolor, quàm ex parte miniſtri intentio abſolvendi, ſeu miniſtrandi Sacramentum; ſed ad hujus valorem non ſufficit ex parte miniſtri ſola intentio habitualis: Ergo nec ex parte pœnitentis ſufficit habitualis præcisè dolor. Major, & conſequentia patent. Minor autem eſt communis ſententia Theologorum, de qua teſtantur, & videri poſſunt Prado de Sacrament. quæſt. 64. lib. 8. num. 16. & Leander de Sacrament. diſp. 4. quæſt. 17. ubi affirmat ſic ſentire omnes Doctores cum D. Thom. 3. part. quæſt. 64. art. 8. *Prado. Leander.* Et ratione convincitur: quoniam miniſtratio Sacramentorum eſt actio humana, quæ proinde debet ex deliberata intentione procedere, ſive ex voluntaria applicatione ad tale miniſterium: quod minimè ſalvaretur abſque concurſu, & influxu talis intentionis; nequit autem intentio influere actu, niſi actu ſit formaliter, aut virtualiter: Ergo intentio habitualis, ſive, quæ aliquando fuit, ſed de præſenti nec formaliter, nec virtualiter exiſtit, non ſufficit ad miniſtrandum validè Sacramenta.

Major confirmat. explicat. Et hinc poteſt aliter explicari hujus confirmationis vis illam applicando intentioni, & dolori pœnitentis: nam iſte ſicut pro validè recipiendo Pœnitentiæ Sacramentum eget intentione ſubjiciendi peccata clavibus Eccleſiæ per confeſſionem, ita eget dolore de peccatis, quo confeſſio in eſſe accuſationis, & ſubjectionis, reſpectu judicii Eccleſiæ conſtituatur; Sed pœnitens, ut validè recipiat Pœnitentiæ Sacramentum, eget intentione actuali formaliter, aut virtualiter exiſtente: Ergo pariter eget dolore actuali formali, aut virtuali: & conſequenter pro valore hujus Sacramenti non ſufficit dolor tantum habitualis. Cetera conſtant, & minor liquet ex immediatè dictis: quia ſicut pro valore hujus Sacramenti requiritur intentio miniſtri abſolventis, & illud miniſtrantis, ſic etiam requiritur intentio pœnitentis, qui illud ſuſcipit: Ergo ſi ex parte miniſtri non ſufficit intentio habitualis, ſed requiritur actualis formalis, aut virtualis, ut communiter docent Theologi; pariter ex parte penitentis neceſſaria erit intentio in aliquo vero ſenſu actualis; & minimè ſufficiet, quæ habitualis præcisè eſt. Nec hoc loco impediri debemus inſtantia, aut exemplo baptiſmi, quem ut adultus validè recipiat, ſufficit intentio habitualis, quin &, ut plures dicunt, ſola non reſiſtentia: nam illi jam occurrimus loco cit. ex tract. 22. de Sacram. Et aliunde facile diſpellitur ob manifeſtam differentiam: nam homo ſuſcipiendo baptiſmum non ſe habet, ut agens, ſed ut paſſum: cui ſufficit non reſiſtere cùm poſſit. Sed in Sacramento Pœnitentiæ ſe habet, ut agens in adhibendo materiam ejus proximam, ſive partem eſſentialem conſiſtentem in actibus doloris, & confeſſionis: quocirca debet agere humano modo, illoſque actus elicere ex deliberata intentione, ut etiam proportionabiliter contingit in Sacramento matrimonii, pro quo manifeſtum eſt non ſufficere ſolam non reſiſtentiam, aut habitualem tantùm conſenſum.

Probat. ſecundò. 118 Secundò probatur eadem aſſertio ab inconvenienti, quod infertur ex poſitione contraria: nam, ſi dolor præcisè habitualis ſufficit ad valorem hujus Sacramenti; ſequitur, quod cum dolore peccatorum elicito quinquaginta, aut etiam centum ab hinc annis, poſſit quis nunc abſque novo doloris actu confiteri eadem peccata, quæ tunc fuerunt materia doloris in confeſſione; conſequens eſt abſurdum: Ergo & antecedens. Sequela eſt manifeſta: quia dolor habitualis peccatorum non in alio, ut deſcribunt Adverſarii, conſiſtit quàm in eo, quod aliquando elicitus fuerit, & deinde explicitè, vel implicitè retractatus non ſit. Id vero planum eſt poſſe contingere in toto illo tot annorum ſpatio. Demus enim puerum paulo poſt uſum rationis incidiſſe in peccatum mortale, à quo cito abſolutus fuit in confeſſione Sacramentali. Demus illum deinceps nunquam peccaſſe mortaliter, & perveniſſe ad ætatem decrepitam. In toto hoc ſpatio, & ejus fine ſalvatur dolor habitualis primi illius, & unici peccati mortalis, conſiſtens in eo, ut Adverſarii volunt, quod aliquando fuerit elicitus, & nunquam retractatus explicitè, vel implicitè. Sequitur itaque juxta eorum ſententiam poſſe hominem illum in fine vitæ, & poſt tot annos confiteri peccatum in pueritia commiſſum, abſque novo dolore, ſed in virtute illius, quem centum ab hinc annis elicuit. Id vero eſſe abſurdum oſtenditur: quia cum Sacramentum ſit quoddam totum morale, compoſitum ex materia, & forma, petit moralem, ſive prudentialem inter prædictas partes conjunctionem, ſive indiſtantiam: nemo vero prudens judicavit inter dolorem, & abſolutionem cum media intercapedine centum annorum dari ullam moralem indiſtantiam, ſive conjunctionem. Et quid ſi diſtantia eſſet mille annorum, aut plus ultra? nam juxta Adverſatios durat dolor ſemel elicitus, quandiu non retractatur, & ſic nullum habet terminum in eo durationis modo. Sed decipiet, qui actus adeò diſtantes doloris, & abſolutionis dicat moraliter conjunctos ad unum Sacramentum conſtituendum. Unde videmus Auctores, qui hanc rem verſant, hanc temporis illimitationem non admittere, ſed potius diſtantiam temporis, & non valde magnam, inter dolorem, & confeſſionem determinare. Diana 5. part. tract. 14. reſolut. 67. & Præpoſitus ab eo relatus aſſignant ſpatium unius diei, ut cum pœnitens veſpere diſcutit conſcientiam, & conteritur, & ſequenti die confitetur. *Diana Præp.* Tamburinus lib. 2. de Conf. cap. 2. §. 4. num. 5. cenſet dolorem poſſe præcedere confeſſionem quatuor, aut quinque diebus. Tancred. tract. 1. diſp. 5. ſect. 6. aſſerit ſufficere dolorem, & ſi præcedat per unum menſem. *Tamburin. Tancred. Dicaſtillo.* Dicaſtillo diſp. 6. num. 167. profitetur ſe malle ab aliis audire, quàm per ſe decernere: & rem arbitrio prudentum reliquit. Sed quod erit arbitrium, ubi aſſignatur ſine termino tempus ex ſola aliquando elicientia doloris, quam ſequens non diluerit retractatio? Sic cenſent Auctores, paucis admodum Junioribus exceptis, quos num. 123. dabimus.

Confirmatur primò: nam confeſſio Sacramentalis debet ex una parte reddere ſenſibilem dolorem internum, qui ad Sacramentum concurrit, & ex alia, ex prædicto dolore procedere; alias non ſe poſſet gerere per modum accuſationis, ut dub. præced. magis expendimus; ſed confeſſio præſens non ſignificat ſenſibiliter dolorem elicitum centum ab hinc annis, nec ab eo in tam longa temporis diſtantia verè procedere poteſt: Ergo nec ipſe dolor adeò diſtans poteſt eſſe pars, præſentis Sacramenti. *Confirmatur 1.*

119 Confirmatur ſecundò, quia non magis influere, & concurrere ad Sacramentum Pœnitentiæ valet dolor præteritus non retractatus, quàm ad celebrandum poſſit intentio, v. g. ritè celebrandi, & conſecrandi in Miſſæ ſacrificio ſemel habita, & nunquam retractata; Abſurdum autem eſſet dicere talem intentionem, (quam communiter omnes Sacerdotes in ſua ordinatione habent,) ſufficere ad ritè celebrandum, & conſecrandum per totam vitam, ſubindeque non indigere alia nova, aut renovata intentione, quia prior illa nunquam retractata fuit: idque adverſaretur communi omnium apprehenſioni, & praxi: Ergo pariter abſurdum reputari debet, quod dolor in pueritia conceptus de peccato mortali tunc commiſſo, & primæ illius confeſſioni deſerviens, ex hoc ipſo, quod non retractetur, poſſit deſervire omnibus ſubſequentibus ejuſdem peccati confeſſionibus, quæ eſſe valent innumerabiles in multitudine, & valdè diſtantes in tempore. Idem etiam inconveniens apparet in intentione recitandi officium divinum: ſufficeret enim eum, qui ad illud tenetur, habuiſſe ſemel, & à ſuæ obligationis principio intentionem recitandi, licet poſtea in toto vitæ decurſu nullam novam intentionem adhiberet, nec priorem repeteret, nec ejus recordaretur: quippè juxta Adverſariorum doctrinam intentionem, quam ſemel habuit nunquam retractavit. Idem ulterius repræſentatur in Sacerdote, qui propter capellaniam habet obligationem perpetuam applicandi omnibus, aut multis diebus Miſ- *Confirmatur 2.*

ſam

Digitized by Google

ſam pro defuncto. Qui minimè huic obligationi ſatisfaceret per hoc, quod cum capellaniam obtinuit, habuerit intentionem applicandi Miſſas debitas pro defuncto, ſi poſtea in decurſu vitæ non amplius repetat, aut innovet hanc intentionem; quamvis priorem non retractaverit. Qui non pauci affirmant, quod, ſi vel per unum annum hanc omiſſionem haberet explicitè applicandi, minimè ſatisfaceret juſtitiæ, nec ſuum faceret ſtipendium illi tempori correſpondens. Quanto minus, ſi ſe ita gereret per totam vitam?

Et ratio generalis eſt jam ſupra aſſignata, quod omnia prædicta, confeſſio, abſolutio, conſecratio, recitatio officii, & applicatio Miſſæ ſunt operationes humanæ, quæ debent procedere ex intentione deliberata in ordine ad proprios fines: & aliter factæ illos fines non aſſequuntur, nec valorem habent. Ex eo autem, quod aliquando intentio præceſſerit, non ſequitur, quod longo tempore adſit: ſed fieri poteſt, quod ceſſet tam in ſe, quam in effectibus, & in ſui recordatione, & approbatione. Nec ad prædictam, & omnimodam ceſſationem requiritur actus poſitive, & contrariè priorem retractans; ſed ſufficit ipſa temporis diuturnitas abſque prioris actus renovatione. Quia voluntas, cum primo intendit, nec ſibi, nec aliis potentiis imprimit aliquid omnino fixum, & quaſi indelebile per modum characteris, aut ſaltem permanens per modum habitus; ſed aliud quid minus ſtabile ad inſtar actus, aut diſpoſitionis ſtatim deficit. Unde ex hoc ipſo, quod recordatione, & repetitione non faveatur, evaneſcit etiam ſine actu contrario, ſic exigente ipſius conditione. Idque non ſolum phyſicè, ut ratio ſuadet, ſed etiam moraliter in ordine ad prudens judicium: oppoſitum namque fundamentum præſtat illi, qui per quinquaginta annos intentionis aliquando habitæ non recordatur, nec illam approbat, nec repetit: ſic enim in ordine ad eam ſe gerit, ac ſi nunquam fuiſſet, aut eſſet. Eo vel maximè, quod illa, quæ ex intentione deliberata fiunt, verè, & realiter ex ea procedunt, & terminant ejus influxum; ad quod nihil refert prudens, ac moralis exiſtimatio, ſi res ipſa in ſe aliter ſe habet; quia intentio longo tempore præcedens, & nunquam innovata deſinit tam in ſe, quàm in effectu, atque ideo abſolutè.

Object.

120 Et ſi objiciatur ad valorem Sacramenti matrimonii ſufficere conſenſum unius conjugis, quamvis poſt longum tempus accedat conſenſus alterius, dummodo primus toto illo tempore non fuerit retractatus: quod ſignum eſt pro his intentionibus, & earum permanentia ſufficere aliquando fuiſſe, & poſtea non retractari. Ad id, inquam, ſi objiciatur, communiter reſpondetur;

Satisfact.

occurrere in Sacramento matrimonii ſpecialem rationem, ut præmiſſus ſemel ab uno conjuge conſenſus permaneat uſque ad conſenſum alterius, licet hic multum differatur; quia videlicet matrimonii Sacramentum eſt pro materiali quidam humanus contractus, qui de ſe admittit eam ſuſpenſionem, uſque dum detur, aut denegetur expectatus alterius conſenſus; Sed quamvis recognoſcamus majorem ob motivum aſſignatum admittendam eſſe permanentiam iſtorum actuum in matrimonio, majoremque diſtantiam ſuſtineri poſſe inter conſenſus unius, & alterius, (ſe habentes in matrimonio per modum materiæ, & formæ,) quam in aliis Sacramentis: ut cum N. Cornejo, Ledeſma, & Sanchez obſervat N. Andreas tract. 9. de Matrimon. cap. 7. punct. 4. num. 63. nihilominus cenſemus conſequenter ad hactenus dicta tam longum tempus poſſe à conſenſu unius ad conſenſum alterius decurrere, quod non ſuccederet validum Sacramentum, niſi repetito, aut innovato primo conſenſu. Si enim tantum temporis elabatur, ut hic deſinat tam formaliter, quàm virtualiter ob defectum tam in ſe, quàm in aliquo ſui effectu; non eſt, cur fingatur permanere ob ſolam non retractationem contrariam; ſed perinde cenſendus eſt ceſſare, ac finiri, ſicut alii actus humani, cum non repetuntur, & innovantur, ut conſtat ex hactenus dictis. Præſertim cum nemo, licet conſenſum præbeat, præſumatur velle expectare in perpetuum conſenſum alterius; ſed intra rationabilem durationem (majorem, aut minorem juxta diverſas perſonarum, & locorum circumſtantias) qua elapſa ceſſat: & ſi adhuc matrimonium poſtea celebratur, novus conſenſus adhiberi debet.

Andreas à Matre Dei.

Secunda aſſertio.

121 Dicendum eſt ſecundo eundem doloris actum, ſi perſeveret virtualiter, poſſe deſervire diſtinctis, ac ſuccedentibus eorundem peccatorum confeſſionibus. Sic docent Petrus de Ledeſma in Summa, cap. 4. de Pœnit. verſ. *La ſegunda duda*. Joann. à Cruce in Director. part. 2. de Pœnit. quæſt. 1. dub. 6. concl. 2. Candidus diſp. 24. art. 6. num. 2. Arauxo 3. quæſt. 84. art. 50. in Comment. (quo etiam loco nos idem inſinuavimus num. 9. quamvis minorem non probantes hujus Auctoris in ſua reſolutione diſtinctionem) Dicaſtillo diſp. 6. num. 160. Tancredo diſp. 5. ſect. 6. & alii. Idemque re ipſa docent Soto in 4. diſt. 17. quæſt. 2. art. 3. & Suarez diſp. 20. ſect. 4. num. 29. quamvis non ita clare loquantur.

Ledeſma, Joan. Arauxo Dicaſtillo, Tancredo, Suarez.

Probatur.

Probatur ſatis efficaciter ex prænotatis, & hucuſque dictis: nam eundem doloris actum virtualiter permanentem deſervire diſtinctis, & ſuccedentibus eorundem peccatorum confeſſionibus, ex nullo capite repugnat: Ergo idem dolor virtualiter permanens poteſt in præmiſſo ſenſu multis confeſſionibus deſervire. Conſequentia patet. Et antecedens ſuadetur diſcurrendo per ſingula, quæ in hoc caſu occurrunt, & poſſunt repugnantiam fundare, ſi ulla eſſet. Nam in primis non repugnat actum doloris, licet in ſe, & formaliter non permaneat, perſeverare virtualiter, ſive in effectu; id enim ſatis liquet in aliis actibus humanis, ut in intentione requiſita ad conficiendum Sacramenta, in conſenſu requiſito ad celebrandum matrimonium, & in aliis pluribus, quæ, cum neceſſario ad aliquos effectus requirantur, non ſemper exiſtunt in ſe formaliter, ſed ſufficit, quod exiſtant virtualiter, ſive in effectu: idque expoſcit humanus operandi modus, cum non poſſimus ſemper retinere formaliter intentionem, aut attentionem circa idem objectum: Ergo nulla eſt repugnantia in eo, quod dolor de peccatis ſemel elicitus, licet deſinat eſſe formaliter in ſe ipſo, perſeveret tamen virtualiter, & in effectu. Et ſi inquiras, in quo, aut quo modo perſeveret? Ad id ſatis conſtat ex generaliter dictis num. 115. Et inſuper facilè explicatur in ſpeciali: nam, ſi quis ex concepto peccatorum dolore, incipiat pro illorum ſatisfactione jejunare, & alias carnis macerationes aſſumere, occaſiones cavere, loca pia adire, orationem frequentare, &c. in omnibus his tanquam in effectu manet antecedens dolor, quamvis in ſe ceſſaverit, & quandiu prædicti effectus formaliter durant, ille virtualiter perſeverat. Idem proportionabiliter contingit, cum quis ex præconcepto illo peccatorum dolore, repetit confeſſiones illorum. Pariter, cum, ſi prædicti doloris memoria occurrit, approbatur, & ſaltem in confuſo retinetur, licet de novo, & expreſſè non eliciatur. Hæc omnia ſufficiunt, ut priſtinus dolor in ſe tranſiens permaneat virtualiter, ſive in effectu, ut in actu intentionis, & aliis contingit, & diſcurrenti facile conſtabit.

Deinde non repugnat actum doloris ſic virtualiter permanentem concurrere ad Sacramentum, & cùm illo influere: tum quia caſus eſt ordinarius, (& diſtinctus à difficultate, quam nunc verſamus) quod cum hoc Sacramentum exercetur, & fit, non adſit dolor formaliter exiſtens, ſed præcisè virtualiter. Tum quia id generale eſt in intentione neceſſaria tam in miniſtro, quàm in ſuſcipiente, ut Sacramentum fiat: & tamen non requiritur, quod detur intentio formalis, cum Sacramentum fit, ſed ſufficit virtualis: nec oppoſitum ferret humana fragilitas, quæ ob varias cogitationes, non ſemel inculpabilis, deficit à formali intentione, ſicut & attentione in eo, quod agit. Tum denique, quia vel in naturalibus, & phyſicis ſufficit virtualis exiſtentia cauſarum, ut actu influant, & effectus ipſis attribuantur: ſic enim viventium generatio eſt origo à vivente, licet iſtud generationi non adſit formaliter, nec aliquando exiſtat in ſe; ſufficit enim exiſtere, & aſſiſtere virtualiter in ſemine à ſe deciſo: ſic etiam plures mixtorum operationes attribuuntur ſpecialiter elementis, quæ tamen non exiſtunt formaliter in mixtis, ſed virtualiter tantum. Hac itaque ratione, licet actus dolendi de peccatis in prima, & ſequentibus confeſſionibus non exiſtat formaliter in ſe ipſo, ſed in hoc ſenſu pretetierit; poteſt tamen ulterius permanere virtualiter in effectibus, quos proxime recenſuimus. Et ad eandem permanentiam plurimum confert, quod prædictus dolor præteritus veniat aliquoties in memoriam, ibique retineatur ſaltem in confuſo cum quadam approbatione; ita quod pœnitens ſubito requiſitus, an doleret de peccatis, ſive verum conſervaret dolorem, ſubito etiam, & ſine nova deliberatione, reſponderet affirmativè. Et quamvis (tacitæ objectioni

Obiect. ra-cita occurritur.

occurrimus) intellectus ex ſe, & obiectum intellectu apprehenſum nequeant movere voluntatem, niſi obiective, & quoad ſpeciem actus, tamen virtute prioris voluntatis poſſunt movere efficaciter, & quoad exercitium, ut obſervavimus Tract. 11. de Bonit. & mal. diſp. 4. dub. 5. num. 40. unde prior dolor de peccatis à voluntate prius elicitus, & deinceps ab intellectu apprehenſus, & recogitatus ſaltem in confuſo, poteſt novam inducere (ſi opus eſſet) intentionem peccata iterum cum eodem dolore ſubiiciēdi abſolutioni Sacramentali per confeſſionē.

Denique veniendo ad præcipuum difficultatis caput, non repugnat illum unum doloris actum virtualiter permanentem deſervire multis ſubſequentibus eorundem peccatorum confeſſionibus: nam ſi permaneret formaliter id officium præſtare poſſet, ut conſtat ex dictis num. 116. ergo idem dicendum eſt, ſi permaneat virtualiter. Probatur conſequentia: tum, quia permanentia virtualis æquivalet formali, ut patet in intentione conſecrandi, in conſenſu pro matrimonio, & aliis exemplis ſupra poſitis: Ergo dolor permanens virtualiter poteſt præſtare, quod præſtaret dolor per idem tempus formaliter perſeverans. Tum etiam, quia per reſpectum ad unum præciſe Sacramentum eodem modo deſervit dolor exiſtens virtualiter, ac dolor exiſtens formaliter; unde nemo negat, quod pro uno Sacramento ſufficit dolor virtualiter tunc exiſtens: Ergo ſimiliter per reſpectum ad plura Sacramenta ſuccedentia eodem modo deſervit unus dolor continuatus virtualiter, ac unus dolor formaliter continuatus: id enim vis paritatis evincit: Ergo ſi unus formaliter dolor, ſi continuetur, deſervit multis eorundem peccatorum iteratis confeſſionibus: idem de dolore virtualiter exiſtenti, ſi continuetur, dicendum eſt. Tum præterea; nam ideo unus, & idem doloris actus formaliter perſiſtens poteſt deſervire multis ſucceſſivè eorundem peccatorum confeſſionibus, quia æquivalet multis doloris actibus diſcontinuatis, quos, ſi adeſſent, dubitari non poſſent aptos eſſe deſervire prædictis confeſſionibus; Sed etiam unus doloris actus virtualiter continuatus æquivalet multis doloris actibus diſcontinuatis, de quibus, ſi virtualiter adeſſent, nemo dubitaret poſſe ſufficere ad plures ſucceſſivè confeſſiones: Ergo, ſi idem doloris actus formaliter perſeverans multis confeſſionibus eorundem peccatorum deſervit; idem de uno, & eodem dolore virtualiter perſeverante dicendum eſt.

Confirmat. 1.

122 Confirmatur primo deſtruendo fundamentum oppoſitum: nam ſi ob aliquam rationem repugnaret unum doloris actum virtualiter perſeverantem deſervire multis ſucceſſivè eorundem peccatorum confeſſionibus, maximè quia eſt vera pars, & materia proxima Sacramenti Pœnitentiæ: quare repugnare videtur dari plura Pœnitentiæ Sacramenta, quin dentur plures actus doloris juxta confeſſionum numerum. Hoc autem motivum nihil evincere ſuadetur *primo:* quoniam unus actus ſucceſſive durans æquivalet multis, qui circa idem obiectum in ea duratione multiplicati ſucceſſivè poſſent: Ergo ſicut prædicti actus multiplicati poſſent deſervire multis Sacramentis; ſic etiam poteſt idem actus continuatus, eiſdem æquivalens. Quare ſicut hac de cauſa non eſt inconveniens eundem doloris actum formaliter exiſtentem, & formaliter continuatum deſervire multis Pœnitentiæ Sacramentis; ſic etiam de dolore virtualiter exiſtenti, & continuato dicendum eſt. *Secundo* quia dolor interior non habet eſſe materiam proximam hujus Sacramenti, niſi reddatur actu ſenſibilis per confeſſionem, quæ quatenus illum, ut ſui cauſam repræſentat, ipſum conſtituit in eſſe ſenſibilis, ſicut eſſe debet in ordine ad Sacramentum juxta dicta dub. præced. Sed ubi cum eodem materialiter dolore fiunt multæ confeſſiones, talis dolor multiplicatur in eſſe ſenſibilis juxta pluralitatem confeſſionum, à quibus ſenſibilitatem accipit; Ergo ſic acceptus, licet materialiter unus poteſt ad multa Sacramenta deſervire.

Secunda.

Confirmatur ſecundo, magis declarando vires præmiſſi fundamenti, & confirmationis. Nam munera, ad quæ dolor peccatorum in hoc Sacramento requiritur, & quorum ratione officium veræ partis illius exercet, duo ſunt: videlicet, ut confeſſio peccatorum non ſit mera illorum hiſtoria, aut recitatio, ſed vera accuſatio ex dolore orta: deinde, ut Sacramentum ſit judicium quoddam reconciliativum, in quo pœnitens ut reus deteſtatur delicta, & eorum pœnitet, quod fit formaliter per dolorem. Porro ut hæc munera exerceantur ſucceſſive in multis Sacramentis, ſatis eſt dolor, aliquando formaliter exiſtens, & ulterius virtualiter continuatus, ac perſeverans toto illo ſpatio, quo multæ eorundem peccatorum confeſſiones repetuntur, Nam in primis omnes eæ confeſſiones poſſunt ex illo eodem dolore procedere, atque ideo eſſe non puræ narrationes, ſed veræ accuſationes, ſive id contingat ex eo, quod, cum primò pœnitens illum dolorem elicuit, habuit intentionem eodem dolore ortam confitendi non ſemel tantum, ſed iterum, atque iterum illamet peccata: ſive contingat ex eo, quod licet tunc non habuerit talem intentionem ſaltem expreſsè, tamen cum per decurſum vitæ ejus doloris recordatur, illam reprobat, ex eaque recogitatione movetur, ut de novo intendat confiteri iterum idem, aut eadem peccata: Unde conſequens fit ſalvari etiam ſecundum munus: concurrunt enim omnia requiſita ad judicium reconciliativum, ut facile conſideranti conſtabit. Concurrente ergo uno doloris actu ad multas confeſſiones juxta ſenſum præmiſſum ſalvantur omnia munera, pro quibus dolor in hoc Sacramento requiritur, & officium partis exercet.

§. III.

Satisfit motivis adverſantium opinionum,

123 CONtra primam concluſionem ſentiunt Hurtado diſp. 1. de Sacrament. in gen. difficult. 11. in fin. & Leander tract. 5. diſp. 7. quæſt. 6. affirmantes ad validam confeſſionem ſufficere dolorem præciſè habitualem, ſive qui per multum tempus præcedit confeſſionem, dummodo poſtquam ſemel habitus eſt; nec explicitè, nec implicitè retractatur. Pro eadem ſententia Leander refert Candidum, ſed immerito: loquitur enim hic Auctor de dolore virtualiter permanenti, ut manifeſtè conſtat ex motivo, & verbis, quibus utitur, & ſe explicat. Eandem ſententiam tueri videtur N. Antonius tract. 5. de pœnitent. diſp. 3. ſect. 6. num. 110. quia relata cum aliis opinione Leandri ſubiungit: *Has omnes ſententias judico probabiles, tu elige, quam malueris.* Sed nos licet hanc ſententiam non dicamus improbabilem, nec alia notemus cenſura; nihilominus non cenſemus poſitive eſſe probabilem, & multo minus quod ſit in praxi ſecura, ob manifeſtum periculi fruſtrationis hujus Sacramenti ex defectu doloris ſufficientis. Ea enim, quæ pro valore Sacramentorum deſiderantur, debent concurrere actu formaliter, aut virtualiter, & non ſufficit exiſtere præciſè in habitu, quippe habitus non dicit exercitium, aut influxum, ſed meram, & quaſi dormientem rei permanentiam. Et hæc eſt quaſi communis Theologorum aſſertio, præſertim ubi agunt de intentione neceſſaria pro conficiendis Sacramentis, ut abunde conſtat ex ſupra dictis. Motiva autem pro iſta opinione conſiſtunt principaliter in ſubterfugiis ad eluendum neceſſitatem doloris actualis pro ſingulis confeſſionibus: Sed illa, ut cenſemus, ſatis præcluſimus. Et nihil ferè poſitivum occurrit, quod pro illa expendamus, & diluamus. Opponi tamen poteſt cum Leandro diſp. cit. quæſt. 4. his verbis: Repetita confeſſione vocali eorundem peccatorum repetitur ſaltem virtualiter dolor præcedentis confeſſionis, perſeverantis adhuc moraliter, & virtualiter: ſufficit itaque dolor eorundem peccatorum aliquando habitus. Et confirmat ex Diana: quia juxta hanc opinionem poſſunt Confeſſarii multos ſcrupulos ſedare, in his præſertim, qui frequenter confitentur de peccatis venialibus ordinariis, cum aliquo mortali jam confeſſo, & abſoluto: quia non tenentur ad novum actum doloris, cum alius prior poſſit concurrere ſemel habitus, & numquam retractatus,

Hurtado. *Leander.* *Antonius.* *Motivum 1. ſent. oppoſita.* *Confirmatio.*

Reſponſio motivi.

Sed hæc momenti non ſunt: motivum enim ſolum probat ſufficere antiquum dolorem: ſi perſeverat adhuc moraliter, & virtualiter, ut loquitur Leander, & nos facilè concedimus, & in ſecunda aſſertione ſtatuimus. Sed quid commune id habet cum dolore habitualiter tantum manente? Non planè cohærent, quæ ille Auctor ſcribit quæſt. 4. & quæſt. 6. nam in 4. expoſcere videtur virtualem ejuſdem doloris perſeverantiam, ut ipſius verba demonſtrant: Sed in 6. non aliam perſeverantiam exigit, quam actum aliquando fuiſſe, & deinceps non retractari: id vero non importat permanentiam virtualem, ſed ad ſummum habitualem, ut ex ſupra dictis conſtat,

Fit ſatis confirmat.

Ex quibus etiam patet ad confirmationem: nam quæ ſtatuimus de ſufficientia doloris virtualiter permanentis pro valore hujus Sacramenti, & de neceſſitate intentionis virtualiter ſaltem exiſtentis pro illo, & omnibus aliis; optimè quidem ſunt ad propulſandum ſcrupulos, qui ex defectu doloris formalis, aut intentionis

Digitized by Google

formalis oriri ſolent, præſertim in ſubiectis vehementis, & inconſtantis phantaſiæ, per quam ad innumera, & diverſa obiecta trahimur perturbatis erga unum intentione, & attentione: unde timeri ſolet receſſus à præconcepto fine, & ſubſequentes actus non habuiſſe deliberationem pro illorum valore neceſſariam. Et hi ſcrupuli præſertim pungunt in conficiendis, & recipiendis Sacramentis, re profectò ex genere ſuo graviſſima. Sed ibi propulſari, & parvipendi debent, ubi præceſſit intentio requiſita, & virtualiter perſeverat in ipſis operationibus ex eadem ortis, quamvis in eis adſit mentis divagatio, & videamur indeliberatè procedere. Aliter enim res ſe habet, & ex præconcepto fine operamur: unde dubitare non debemus de Sacramentorum valore. Quod remedium eo ſecurius eſt, quo communius inter Theologos, & ab eis aſſertum tanquam proportionatum volubilium cogitationum vertigini, qua vel involuntarii rapimur extra nos, & extra ea, in quæ aciem tam attentionis, quàm intentionis à principio cujuslibet operis ſummo conatu dirigimus. Si namque pro his requireretur actualis vel intentionis, vel doloris, vel conſenſus formalis exiſtentia, ac perſeverantia, & non ſufficeret virtualis ſupra aſſerta, & explicata, obrueretur quidem humana fragilitas. Pro quibus remedium non eſt, & multo minus remedium ſecurum prærequiſitarum operationum perſeverantia ſolum habitualis: hæc enim licet importet carentiam actus retractantis, nihil tamen eſt de præſenti, vel in ſe, vel in aliquo effectu, ſed perinde ſe habet, ac ſi non eſſet, aut fuiſſet: quocirca influere actu non valet: quod tamen pro valore Sacramenti requiritur. Conſulere itaque tale remedium per recurſum ad dolorem, aut intentione præciſè habituales, ſcrupulos quidem tollet, ſed certa pericula, & non dubia ex eis inducet peccata.

Argum. contra 2. concluſ. 124 Contra ſecundam concluſionem ſentiunt aliqui affirmantes eum, qui in confeſſione nova repetit peccatum, de quo abſolutus directè jam fuerat, debere novum, ac diſtinctum de prædicto peccato dolorem elicere, & non ſufficere, quod perſeveret virtualiter in antiquo novę confeſſioni applicato. *Henriquez Filliuc. Vazq. Sancius, Bonac. Perez, Dian.* Ita Henriquez lib. 4. cap. 26. num. 7. Filliucius Tract. 6. cap. 3. num. 77. Vazquez quæſt. 92. art. 3. dub. 5. in fin. Joannes Sancius diſp. 1. num. 22. Bonacina diſp. 5. quæſt. 4. punct. 4. Perez diſp. 19. ſect. 5. num. 3. Diana part. 3. tract. 4. reſolut. 116. & alii, quam ſententiam ſuadent diverſis motivis. *Primum.* *Primo*, nam, cum Sacramentum ſit quoddam totum compoſitum ex ſuis partibus, pro novo Sacramento requiruntur novæ partes; ſed dolor eſt pars eſſentialis Sacramenti Pœnitentiæ: Ergo pro novo Pœnitentiæ Sacramento requiritur novus dolor: hic ergo adeſſe debet, ubi nova repetitur eorundem peccatorum confeſſio. *Secundum.* *Secundo*, nam ex oppoſito infertur poſſe aliquem toto anno, quin, & tota vita confiteri quotidie eadem peccata, non renovato dolore, quem habuit à principio anni, aut etiam paulo poſt uſum rationis: conſequens apparet abſurdum, & contra communem apprehenſionem, & praxim: Ergo id, ex quo ſequitur non debet admitti. *Tertium.* *Tertio*, quia pro novo Sacramento Pœnitentiæ requiritur nova confeſſio; nemo namque dixit, aut imaginatus eſt unam confeſſionem peccatorum poſſe deſervire pro pluribus Sacramentis: Ergo idem de dolore dicendum eſt, quippè qui non minus, quam confeſſio eſt materia proxima, & pars eſſentialis hujus Sacramenti.

Diluitur 1. Reſpondemus hæc omnia poſſe ſimul dilui exemplo doloris formaliter perſeverantis, qui poteſt multis, & ſuccedentibus confeſſionibus deſervire, ut oſtendimus num. 116. ubi occurrunt eædem difficultates, ac in dolore virtualiter permanenti, & eodem modo diſſolvi debent, juxta ſuperius dicta num 121. Sed magis in ſpeciali reſpondetur ad primum; quod ad ſummum evincit debere innovari, & multiplicari dolorem virtualiter permanentem in eſſe partis. Quod facilè admittimus, & explicamus. In primis eo, quod dolor non eſt pars hujus Sacramenti, niſi fiat ſenſibilis per confeſſionem: unde multiplicatis confeſſionibus, ſicut fit multipliciter ſenſibilis, ita fit multiplex in ratione materiæ proximæ, & partis eſſentialis hujus Sacramenti. Deinde ex eo, quod ſicut dolor formaliter exiſtens pro aliqua duratione ęquivalet multis doloris actibus, qui in eadē duratione elici poſſent; ſic etiam dolor virtualiter in eadem duratione continuatus æquivalet multis doloris actibus, vel formaliter, vel virtualiter exiſtentibus; atque ideo, licet ſit unus in eſſe rei, eſt multiplex in eſſe partis Sacramenti juxta pluritatem confeſſionum, quibus deſervit, & per quas trahitur ad Sacramenta. Hæc momenti eſt, quod debet adeſſe novum motivum erubeſcentiæ, & doloris, quoties quis confitetur: nam id ipſum eſt materia controverſiæ, quam verſamus, nec ita opponi, aut ſupponi debet non producto fundamento. Et propterea eodem modo diſpellitur, habetque contra ſe exemplum ejuſdem numero doloris, ubi formaliter continuatur. Nam quod ad erubeſcentiam ſpectat, hæc non eſt pars Sacramenti, nec ponit in numero cum dolore, & permiſſa ejus neceſſitate, non deficeret, ubi eadem peccata exponerentur diverſo confeſſario, licet cum eodem antiquo dolore virtualiter permanenti.

Ad ſecundum reſpondemus concedendo ſequelam, quę *Secundum.* nullum continet abſurdum, ſed veritatem, ubi ſupponitur eundem doloris actum ab initio anni elicitum, vel à principio uſus rationis continuari virtualiter per totius anni, aut vitæ decurſum. Hoc namque ſuppoſito, conſequens eſt prædictum dolorem, ſic virtualiter continuatum poſſe deſervire multis, & omnibus confeſſionibus circa eadem peccata, quibus deſervire poſſent plures dolores formaliter interrupti, & ſibi ſuccedentes, aut idem dolor, ſi (quod difficilius eſt) formaliter in ſe perſeveraret. Quomodo autem idem dolor poſſit per longum tempus virtualiter permanere, difficultate non caret, ſed quæ in præſentiarum non refert: quippè, quod non diſcutitur, ſed ſupponitur ex parte hypotheſis, quæ controverſiæ ſubjicitur, an ſcilicet idem dolor peccatorum virtualiter permanens poſſit multis confeſſionibus deſervire; ſive per breve tempus, ſive per longum: in ea namque duratione, in qua permanſerit, affirmamus obire poſſe illud munus. Quamvis nec impoſſibile, nec nimis arduum cenſeamus, quod permaneat virtualiter per longum tempus in effectibus ex tali dolore ortis; ut puta in peregrinatione, in abſtinentia carnium, & ſimilibus, quæ dum exercentur, refricant memoriam ſaltem confuſam priſtini doloris cum approbatione; idque plurimum confert ad virtualem ejus conſervationem.

125 Ad tertium omiſſo antecedenti, negamus conſe- *Tertium.* quentiam. Et ratio diſparitatis eſt, quod dolor poteſt permanere, & continuari virtualiter, ut explicatum eſt; ſed confeſſio peccatorum, cum ſit actus exterior, & tranſiens, nihil infert, aut ex ſe relinquit, in quo vere dicatur virtualiter permanere: unde confeſſio pro una abſolutione facta nequit pro alia ſervire. (Et hic incidenter obſervet Lector abſurdum illorum intelligentium, qui perſeverantiam habitualem cum virtuali confundunt, neutraque aliud eſſe deſcribunt, quam actum aliquando elicitum non eſſe expreſsè, aut implicitè retractatum. Quod ſi verum eſſet, non minus permaneret confeſſio ſemel facta, quam dolor ſemel elicitus, ubi nulla illarum ſubſecuta fuit retractatio: atque ideo, ſicut unus dolor permanens non retractatus poteſt, eis affirmantibus, multis confeſſionibus deſervire; ſic etiam eadem peccatorum confeſſio ſemel facta, & non retractata poſſet deſervire pro multis abſolutionibus, & Sacramentis. Quod nemo, quem viderimus, auſus eſt dicere.) Radix autem aſſignatæ diſparitatis provenit ex doctrina ſuperius tradita, quod materia debet de novo adhiberi, ut novum componat Sacramentum. Intereſt autem inter dolorem, & confeſſionem, quod illi poteſt virtualiter permanere, & de novo applicari, & explicari, ſenſibiliſque fieri per novam, & iteratam confeſſionem: unde poteſt ad novum Sacramentum concurrere. Confeſſio autem ſemel facta tranſit formaliter, & definit in ſe ipſa: atque, ſic ſumpta nequit pro novo Sacramento ſervire. Unde, ſi quis conaretur illam met applicare, opus haberet inducere aliam novam eorundem peccatorum explicationem vel ſcripto, vel nutibus, vel alio modo ſenſibili. Quoquo autem modo id faceret, novam formaliter faceret confeſſionem, à præcedenti diſtinctam. Unde nunquam verificatur, quod antiqua deſerviat novo Sacramento; ſed ſemper pro abſolutione nova adeſt etiam nova confeſſio.

Addi valet alia non ſpernenda diſparitas ex Lugone diſp. 14. num. 30. nam, licet dolor, & confeſſio ſint materia proxima hujus Sacramenti: diverſo modo ſe gerunt. Cum enim Sacramentum iſtud inſtitutum fuerit per modum judicii reconciliativi, nequit de novo, abſque nova accuſatione exerceri: prolata enim valida ſententia à Judice in aliqua cauſa, nequit iterum ſententia proferri abſque novo proceſſu, & cauſæ cognitione: quippè in priori functus jam fuerat Judex munere ſuo. Requiritur igitur pro nova ſententia, ſive

Digitized by Google

Diverſitas inter dolorem, & confeſſionem.

abſolutione in hoc judicio nova accuſatio, & delictorum teſtificatio, quod fit formaliter per confeſſionem pœnitentis: quæ proinde nova requiritur pro nova abſolutione, & Sacramento. Poſſunt autem prædicta fieri abſque novo dolore, ſed per novam applicationem antiqui, ſi actualiter vel formaliter, vel virtualiter perſeveret. Et ideo pro novo Sacramento non requiritur determinate novus dolor, ſed antiquus etiam ſervire valet. Verum hæc differentia, aut diſparitas, ut teneat, revocanda ultimo eſt ad radicem à nobis aſſignatam, quod dolor ſemel elicitus poteſt continuari, ſecus confeſſio: ille poteſt explicari, & applicari per novam confeſſionem; hæc vero non valet, niſi per novam peccatorum ſignificationem, quæ eſt vera, formalis, & nova confeſſio, quæ rationem partis, & materię proximæ exercet, præcludendo locum antiquæ.

DUBIUM VI. APPENDIX.

De ſpecialibus difficultatibus circa dolorem, & propoſitum in confeſſione venialium.

Obſervantur communiora.

QUæ in hac diſputatione ſcripſimus, referuntur principaliter ad remiſſionem peccatorum mortalium in iſto Pœnitentiæ Sacramento; licet nonnulla incidenter dixerimus de venialium remiſſione. Sed cum inter hæc, & illa adſit quaſi infinita diſtantia; hæc ipſa fundat plures differentias circa modos, quibus in hoc Sacramento exponuntur, & remittuntur; obligatque, ut plura in genere dicta debeant in venialibus limitari, & ad regulas magis ſpeciales reduci. Ad quod accuratius præſtandum oportebat non pauca circa venialia, & formam, per quam remittuntur, prænotare. Sed quia hæc ex profeſſo verſavimus, ut ſtatuimus in variis hujus Curſus tractatibus, ad quos per ſe ſpectant; nolumus actum agere; ſed lectorem, ſi diffuſiora cupit, ad proprias ſedes remittere, & ibi dicta indagare, atque in præſenti ſupponere. Sed ulterius.

§. I.

Obſervationes circa peccata mortalia, & venialia.

126 DIfferentia principalis inter mortalia, & venialia deſumitur ex dictis Tract. 13. diſp. 19. quæ eſt *de diſtinctione peccati venialis à mortali*, per totam, & ſpecialiter dub. 1. inquirente, *quæ ſit primaria differentia venialis culpæ à mortali?* In eo autem conſtituimus, quod peccatum mortale eſt ſimpliciter contra legem, ly *ſimpliciter* appellante non ſolum ſupra legem, ſed ſupra materiam legis, & ſupra modum illam attingendi: & harum quilibet defectus impedit, ne defectus ſit culpa mortalis, & in ratione venialis relinquitur. Ubi enim lex non eſt talis ſimpliciter obligans, vel licet obliget ſimpliciter, violatur in levi materia; vel lege, & materia ſimpliciter talibus, modus eſt ſecundum quid ob non perfectam deliberationem agentis: in his omnibus ſimul; & diviſive ſumptis vitatur ſimpliciter violatio legis, & malitia culpæ eſt levis, ſeu venialis. Ex ea radice provenit, quod peccatum grave ſit inobedientia ſimpliciter erga Deum, & avertat ab ipſo, ut ultimo fine ſuper omnia dilecto: cujus oppoſitum ob oppoſitam rationem contingit in levi: quippe, quod leviter deficit in obediendo, & ab ultimo fine non avertit, ſed ſolum ſecundum quid ab eo divertit, retenta habituali converſione, animique præparatione omittendi id ipſum, in quo venialiter peccamus, ſi ultimo fini abſolutè adverſaretur, ut fusè explicuimus Tract. 8. de ultimo fine, diſp. 3. dub. 4. diſcutientes, *Utrùm juſtus peccans venialiter habeat pro fine ſaltem negative ultimo bonum inordinatum, circa quod peccat, aut quis ſit ultimus finis illius actus?* Sequitur præterea ex eadem radice peccatum grave expellere gratiam habitualem, qua ſanctificamur, & quæ conſtituit habitualem ſubiectionem ad Deum, & ordinem ad ipſum, ut ultimum finem dilectum ſuper omnia: peccatum vero leve prædictam gratiam non excludere, quia non excludit illam ſubiectionem, nec illum ordinem. Inde ulterius fit peccatum grave inducere maculam ſimpliciter, quæ conſiſtit in voluntaria privatione gratiæ, per ipſum inducta: peccatum vero leve eam privationem, ſive maculam non cauſat, ſed aliam longe inferiorem &, ſecundum quid conſiſtentem in privatione nitoris gratiæ, ſive fervoris charitatis qui cum poſſet eſſe per actus virtutum, impeditur, cum ab ultimo fine divertimur, & vel leviter delinquimus. Fit etiam; peccatum grave merito appellari mortale, quia excludit vitam ſupernaturalem, quæ per gratiam ſanctificantem habetur, & non reliquit in ſubiecto principium ad eam promerendam: peccatum autem leve rationabiliter vocari veniale, quia non excludit gratiam, quę eſt principium ad conſequendum ejuſdem peccati remiſſionē.

127 Deſcendendo autem ad modum remiſſionis, ſicut Tract. 15. de Juſtificat. diſp. 2. dub. 5. ſtatuimus peccatum mortale non poſſe remitti abſque intrinſeca mutatione peccatoris: ſic etiam in eodem Tract. & diſp. dub. 8. deciſum reliquimus, quod peccatum veniale auferri non valet abſque intrinſeca mutatione ſubiecti, & hoc primo loco firmavimus, addentes ſequentes aſſertiones. Secundam, quod hæc intrinſeca mutatio debet fieri per aliquid peccato veniali repugnans, & eidem incompoſſibile. Tertiam, quod iſtud intrinſecum, & incompoſſibile non ſalvatur in ſola gratia ſanctificante, nec in aliquo alio dono habituali, ſed neceſſario expoſcit aliquam operationem elicitam ab homine, in quo peccatum veniale præceſſit. Quartam; non aliam operationem ad id ſufficere, quam actum ſupernaturalem contritionis, aut charitatis. Quæ omnia late explicuimus, & communivimus, tum rationibus, tum auctoritate, & præſertim Angelici Doctoris, qui prædicta apertiſſime in diverſis locis ſtatuit. Et ea quaſi ad compendium redegimus, & magis expolivimus Tract. 22. de Sacramentis, diſp. 10. dub. 2. *de modo, quo Sacramentalia concurrunt ad remiſſionem venialium peccatorum*, ubi per varias concluſiones explicuimus, quod Sacramentalia non efficiunt inſtrumentaliter phyſice remiſſionem venialium, ſed ſolum ad eam concurrere per viam impetrationis, conſequendo immediate auxilia ad eliciendum actus per quos formaliter excluduntur: qui actus poſſunt pro arbitrio ea auxilia ſuſcipientium elici, aut impediri: quo circa ex uſu Sacramentalium non fit infallibiliter venialium remiſſio in ſe, ſed ſolum in cauſa, ſive auxiliis. Eandemque reſolutionem extendimus ad remiſſionem venialium, quæ fit in hoc Pœnitentiæ Sacramento, & poteſt in aliis etiam contingere in priori hujus Tract. parte in Comment. ad art. 1. quæſt. 87. Quia generale eſt his peccatis non poſſe per aliam formam expelli, niſi per actum contritionis, vel charitatis, ſive eorum remiſſio fiat intra, ſive extra Sacramenta: unde Sacramenta non remittunt illa immediatè per formam aliquam eis incompoſſibilem producendo, ſicut in remiſſione mortalium contingit; ſed ſolum mediatè, cauſando videlicet gratiam, & auxilia, quibus homo eliciat, ſi velit, actus contritionis, & charitatis, per quos venialia formaliter expellantur.

Et radix jam ſupra aſſignata fuit, quod mortalia excludant gratiam, & per ipſam, cum reſtituitur, excludenda ſunt: ipſam autem gratiam poſſunt Sacramenta immediate efficere, & ſubinde mortalia immediatè expellere. Ceterum venialia non privant hominem gratia, aut alio dono habituali, ſed ſolo fervore charitatis ad exercitium pertinente: qua de cauſa pro formali eorum excluſione non ſufficit gratia, vel ejus augmentum, vel aliud habituale donum; ſed determinate requiritur fervor charitatis in contritionē, aut amore explicatus. Hunc autem nequeunt Sacramenta efficere, cum ſit actus vitalis, & liber à voluntate immediatè eliciendus. Quare licet Sacramentum Pœnitentiæ, & alia efficiant remiſſionem peccatorum venialium, non tamen immediatè; & in ſe; ſed ſolum mediate, & in cauſa, quatenus efficiunt gratiam, & auxilia, quibus utens, cum vult, elicit actus in quibus charitatis fervor ſplendet, & quo immediatè, & formaliter expelluntur venialia. Si verò hic fervor ad influxum, & immediatum Sacramentorum effectum non ſuccedat; id per accidens ex libertate voluntatis contingit non utentis gratia accepta, nec ſe porrigentis ad ultimatum effectum, quem in remiſſione venialium poſſet habere. Ubi advertat Lector, ne confuſionem, & deceptionem patiatur, alium eſſe actum, qui eſt Sacramenti Pœnitentiæ pars, & ſimul cum aliis compartibus influit effectivè modo proximè explicato in venialium remiſſionem: & alium eſſe actum, qui immediatè, & formaliter illa expellit. Ad primum ſufficit attritio, ut conſtat ex ſupra dictis dub. 1. ferè per totum, ad ſecundum vero requiritur contritio, vel amor charitatis, ut oſtendimus locis ſupra relatis ex Tract. 15. & 22.

Colligitur 1.

128 Ex quibus, priuſquam ad difficiliora deſcendamus, colliguntur aliqua, quæ communiter recipiuntur, & ex dictis facile ſuadentur. *Primum*: remiſſionem venialium ſemper ſupponere gratiam in ſubiecto, cui fit: ſive gratia, tunc primo producatur, ſive ſupponatur producta, & ſive remiſſio fiat in Sacramento, ſive extra illud. Ita contra Durandum docent communiter Theologi,

Digitized by Google

Franciſcus à Jeſu Maria. logi, quorum plures refert N. Franciſcus de pœnit. cap. 5. punct. 3. num. 18. Et ratio eſt: quoniam ſicut peccatum veniale non privat hominem, niſi fervore charitatis; ita non excluditur formaliter niſi per prædictum fervorem, qui ſupponit charitatem, & gratiam. Præſertim quia prædictus fervor conſiſtit vel in amore charitatis erga Deum, vel in contritione ex hujuſmodi amore orta: & quilibet horum actuum dependet eſſentialiter à gratia ſanctificante, ut diximus diſp. 5. num. 166. & ex profeſſo oſtendimus Tract. 15 de Juſtificat. diſp. 2. dub. 6. §. 5. cum ſeq. & Tract. 19. de Charitate diſp. 4. dub. 3. & Tract. 21. de Incarnat. diſp. 13. dub. 4. num. 6. & diſp. 28. dub. 5. §. 2. quibus locis varia fundamenta expendimus, unde probatur implicare, quod amor charitatis erga Deum ultimam finem ſuper omnia non procedat ex influxu gratiæ habitualis ſanctificantis. *Secundum*: nullum actum à peccatore elicitam excludere formaliter peccata venialia. Quia unica forma, qua expelluntur, eſt fervor charitatis, qui per amorem, vel contritionem explicatur: hi vero actus nequeunt procedere à peccatore in ſenſu compoſito: quippe, qui dependent à gratia ſanctificante, ſicut à principio effectivo; quæ eſt incompoſſibilis cum ſtatu peccati. *Tertium*: peccatum veniale mortali conjunctum non poſſe remitti, quin mortale remittatur, & quidem prius ordine naturæ. Quoniam veniale remitti non valet niſi dependenter ab influxu gratiæ ſanctificantis, atque ideo debet eam præſupponere in ſubjecto: cum ergo hæc peccato mortali repugnet, & illud formaliter excludat; fit, quod, ubi mortalia, & venialia in eodem ſubjecto conjunguntur, ut in peccatore contingit; nequeat fieri venialium remiſſio abſque remiſſione mortalium. Recolantur, quæ ſupra diximus in Comment. ad art. 2. quæſt. 87.

Secundò. *Tertiò.* *Quartò.*

129 *Quartum*; quod licet Sacramentum Pœnitentiæ nequeat remittere unum peccatum mortale, quin remittat omnia, quæ in pœnitente reperit; poteſt tamen remittere aliquod, aut aliqua venialia, aliis non remiſſis. Et ratio differentiæ conſtat ex dictis, quod Sacramentum Pœnitentiæ remittit mortalia immediate efficiendo gratiam ſanctificantem, quæ nulli mortali eſt compoſſibilis: quare Sacramentum Pœnitentiæ vel nullum mortale, vel omnia ſimul excludit. Sed prædictum Sacramentum ſolum mediate efficit remiſſionem venialium, quatenus producit gratiam, & auxilia, quibus homo poſſit elicere actus, per quos venialia immediatè, & formaliter expelluntur. Unde cum homo poſſit elicere tales actus in ordine ad aliqua venialia, & non ad omnia; contingens eſt aliqua in hoc Sacramento remitti, manentibus alijs; quin, & quod nulla in ſe ipſis remittantur, ſed ſolum in cauſa, ſi homo gratia, & auxiliis non utatur in ordine ad actus, per quos immediatè remittuntur. Itaque forma expellens mortalia, nempè gratia ſanctificans habet cum illis inſuperabilem oppoſitionem: quocirca, ubi adeſt, cuncta expellit. Forma vero excludens venialia eſt actus vel amoris charitatis, vel contritionis, non tantam habens cum venialibus oppoſitionem, ſed potius ſecundum ſolam ſuam ſpeciem conſideratus poteſt cum illis cohærere: quare, ut ea excludat, debet ad ipſa cum quadam formali, aut ſaltem virtuali deteſtatione referri. Cum autem iſta per deteſtationem extenſio admittat inæqualitatem penes magis, aut minus, tam intenſivè, quàm extenſivè; inde provenit inæqualitas in eorum remiſſione, ſive quod quædam remittantur, & non omnia. Quamvis non negemus contingere poſſe, quod talis actus ſit ita fervidus, & ad omnia extenſus, ut omnia ſimul excludat. Et quia hactenus dicta lucem, & robur accipiunt ex D. Thoma, unum, aut alterum ex S. Doctore proferemus. In quæſt. 7. de Malo, art. 12. ad 4. inquit: *Quamvis Sacramentalia æqualiter ſe habeant ad omnia peccata venialia; tamen fervor ab eis excitatus non æqualiter ſemper ſe habet ad omnia: ſed quandoque reſpicit aliqua in ſpeciali, & contra illa efficacius operatur. Et ſi in generali reſpiciat ea, poteſt contingere, quod non habeat eundem effectum in omnibus: eo quod affectus hominis aliquando habitualiter eſt inclinatus ad aliqua venialia committenda, ita, ſcilicet, quod, ſi in memoria haberentur, non diſplicerent: vel fortè, ſi opportunitas adeſſet, committerentur. Et rarò contingit homines in hac mortali vita viventes ab hujuſmodi effectibus liberos eſſe. Et ſi etiam homo ad horam per hujuſmodi remedia ab omnibus venialibus immunitatem conſequatur quantum ad culpam: non tamen ſequitur, quod ſit liberatus quantum ad totam pœnam: niſi fortè ſit tantus fervor dilectionis, quòd ſufficiat ad totius* D. Thom. *pœnæ remiſſionem*. Et in hac 3. part. quæſt. 79. art. 4. cum ſibi objeciſſet illud D. Joan. in 1. canonica c. 1. *Si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipſi nos ſeducimus*, reſpondit, *Ad ſecundum dicendum, quod illud verbum non eſt intelligendum, quin aliqua hora poſſit homo eſſe abſque omni reatu peccati venialis: ſed quia vitam iſtam Sancti non ducunt ſine peccatis venialibus*. Joan. 1. Can. c. 1. D. Thom.

130 Denique premittendum eſt; venialia per ſe ipſa, & præciſa à conjunctione cum mortalibus eſſe materiam remotam Sacramenti Pœnitentiæ, non quidem neceſſariam, ſive quam teneamur ad prædictum adducere; ſed ſufficientem, ſi velimus talia peccata confiteri. Quod ſatis conſtat ex ſupra dictis num. 88. quin opus ſit in eo ſuadendo immorari. Ex ſuppoſitione autem, quod quis venialia confiteatur, velitque eſſe hujus Sacramenti materiam; neceſſarium eſt, quod de eiſdem habeat dolorem, eo proportionali modo, quod de mortalibus, cum iſta confitetur: eſt enim dolor pars eſſentialis hujus Sacramenti ex ſuppoſitione, quod fiat: quare licet liberum homini ſit confiteri, aut non, peccata venialia, tamen dato, quod illa confiteatur, neceſſarium illi eſt adhibere de prædictis peccatis dolorem. In quo pariter ſupervacanè detineremur, quia illud ſupra ſtatuimus n. 68. Quare ſicut in confeſſione mortalium ad Sacramenti valorem requiritur aliquis dolor, & ad Sacramenti fructum requiritur dolor efficax, & abſolutus: ſic etiam in confeſſione venialium dicendum eſt, ut eo loco magis explicuimus. Quod quantum ad Sacramenti fructum eſt certa, & communis Theologorum ſententia: fieri enim non valet, quod venialia remittantur, niſi expulſo ad illa affectu: nec hic excludi poteſt niſi per dolorem efficacem, & abſolutam eorum retractationem: Ubi namque hæc non interveniunt, perſeverat inordinatus affectus.

Unde minimè ſuſtineri poteſt ſententia Tamburini in methodo confeſſ. lib. 1. cap. 3. §. 1. aſſerentis in confeſſione venialium tam pro valore, quàm pro fructu Sacramenti, non ſolum ſufficere ſimplicem illorum diſplicentiam; ſed etiam non requiri poſitivam, & formalem diſplicentiam, ſed ſufficere vel ſolam virtualem conſiſtentem in ſola voluntate confitendi, ſive in deſiderio recipiendi Sacramentum Pœnitentiæ, & ejus fructum. Nam prædicta doctrina videtur adverſari Concilio Tridentino ſtatuendi dolorem de peccatis eſſe partem eſſentialem hujus Sacramenti, ut ſatis conſtat ex dictis tota hac diſp. & præſertim dub. 1. Ergo ſine peccatorum dolore repugnat valorem iſtius Sacramenti conſiſtere: voluntas autem confitendi, & deſiderium percipiendi Sacramenti fructum non ſunt formaliter dolor de peccatis, ſed alij actus longè diverſi: aliàs cum eadem voluntate, & deſiderio, & abſque alio dolore poſſemus confiteri mortalia, & verum Sacramentum conſurgeret: quod dicere foret hæreticum. Adverſatur etiam rationi Theologicæ in eo, quod aſſerit illam voluntatem, & deſiderium ſufficere etiam pro conſequendo fructum Sacramenti, remiſſionem ſcilicèt venialium. Quoniam cum voluntate confitendi, & deſiderio conſequendi remiſſionem venialium compatitur illorum perſeverantia, & ad ipſa affectus: quibus ſtantibus nequit fieri eorum remiſſio, ut ex terminis liquet, & declaratur exemplo mortalium: nam voluntas iſta confitendi cum deſiderio recipiendi Sacramentum non eſt verus de illis dolor, nec fructum Sacramenti conſequitur, niſi ulterius adſit verus, & efficax de peccatis dolor. *Rejicitur ſententia Tamburini.*

131 Suadetur inſuper ex prima propoſitione damnata ab Innocentio XI. *Non eſt illicitum in Sacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, niſi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi*. In ea vero non fit limitatio ad ſolos miniſtrantes Sacramenta, excluſis ſuſcipientibus: Unde damnatio non tantum miniſtrantes, ſed & ſuſcipientes comprehendere intelligenda eſt. Procedit enim ea propoſitio in ſenſu obvio, & inter Theologos practicos ſatis communi: apud quos Sacramenta miniſtrare, conferre, conficere, & perficere ſignificant opus completum totius Sacramenti ſecundum requiſita ex parte tam miniſtri, quàm ſuſcipientis, & oppoſitum ſignificans non occurrit limitatio, quam in tali propoſitione, ejuſque damnatione reperimus. Quin adeſt motivum, ut contrarium cenſeamus: Nam Eccleſia eam propoſitionem reprobavit non præciſè ob damnum ſuſcipientibus imminens non recipiendi effectum Sacramenti, ubi in ejus uſu procederetur juxta probabilem tantum ſententiam, prætermiſ- *Propoſit. damnat.*

ſa

Digitized by Google

ſa tutiori: ſed etiam, & multo magis ob irreverentiam, quę irrogatur Sacramento ex periculo illud irritandi, dum non adhibentur requiſita, quæ tutior ſententia præſcribit, practicando alia minus certa orta ex opinione tantum probabili. Hoc autem periculum irritandi Sacramenta non minus adeſt ex parte ſuſcipientis, quam miniſtri, ut plane conſtat in præſenti materia, cum præcisè affert materiam proximam, ſufficientem præcise ſecundum probabilem opinionem, quam ſufficere negat tutior ſententia: Ergo damnatio illius propoſitionis procedit ex motivo urgente tam in ſuſcipientibus, quàm in miniſtris; atque ideo utroſque comprehendere debet. Addimus (quod jam ſupra diximus num. 52.) miniſtrum hujus Sacramenti non poſſe pęnitentem abſolvere niſi certus moraliter ſit illum adhibere materiam proximam certo ſufficientem, ad quam pertinet dolor de peccatis: Si ergo recognoſcat illum pręcisè habere quandam ſimplicem diſplicentiam de venialibus, quæ confitetur, conſiſtentem non quidem in vero dolore, quam communis, & tutiſſima ſententia pro materia proxima exigit, ſed in ſola voluntate confitendi, & deſiderio ſuſcipiendi Sacramentum, quæ ſufficere putant pauci Juniores; & nihilominus talem pęnitentem, & taliter diſpoſitum abſolvit: eo ipſo convincitur reducere ad praxim doctrinam reprobatam ab Eccleſia in prædicta propoſitione, *ſequens in conferendo Sacramento opinionem probabilem* (ſi hæc, quam impugnamus, talis eſt) *de valore Sacramenti, relicta tutiore*: nequit ergo dari talis ſententiæ uſus ex parte ſuſcipientis, quin miniſter eidem ſe conformans in conferendo Sacramento ſequatur opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore: quod Pontifex reprobavit. Tenendum itaque omnino eſt pro confeſſione, & abſolutione venialium non ſufficere ſimplicem diſplicentiam, ſed requiri verum aliquem dolorem.

Objectio. 132 Sed oppones, ex præmiſſa doctrina inferri, quod peccata venialia nunquam remittantur in hoc Pœnitentiæ Sacramento, & virtute clavium; Conſequens eſt abſurdum, utpote ex quo ulterius conſequitur uſum hujus Sacramenti pro ſolis venialibus eſſe inutilem, quod eſt contra communem apprehenſionem, & praxim fideliũ, quin & contra expreſſam doctrinam Concilij Trident.
Concil. Trid. ſeſſ. 14. cap. 5. ubi ait: *Venialia, quibus à gratia Dei non excludimur, & in quæ frequentius labimur, quamquam rectè, & utiliter, citraque omnem præſumptionem in confeſſione dicantur, quod piorum hominum uſus demonſtrat, taceri tamen citra culpam, multiſque alijs remediis expiari poſſunt*: Ergo præmiſſa doctrina admitti non debet. Sequela oſtenditur: Nam, ut affirmamus, ad remiſſionem venialium in hoc Sacramento requiritur verus eorum dolor, qui abſolutionem per modum partis materialis præcedat; ubi autem hic dolor adeſt, ſtatim ipſa excluduntur per eundem dolorem, tanquam per formam ſibi oppoſitam: atque ideo ſuperveniens abſolutio non reperit peccata, quæ remittat, ſed ſupponit illa antecedenter excluſa: Sequitur ergo ex noſtra doctrina venialia non remitti in hoc Sacramento, & virtute clavium, ſed alia via, & remedio longè diverſis.

Satisfact. object. 1. Reſpondetur negando ſequelam. Ad cujus probationem dicendum eſt aliquando contingere, quod peccata venialia conjungantur mortalibus in peccatore pœnitente, qui cum de omnibus attritione ad hoc Sacramentum accedit, & omnium conſequitur remiſſionem: Ubi manifeſtè elucet venialia remitti per Sacramentum Pęnitentiæ, & virtute clavium, & minimè urgere intentatæ ſequelæ probationem. Sed contingit etiam conjungi cum ſtatu juſtitiæ, ut cum juſtus ſola peccata venialia confitetur: & in iſto adhuc caſu neganda eſt ſequela: Quia, ut adhibeat dolorem pro valore, & fructu requiſitum per modum partis, ſufficit ſola, & nuda de venialibus attritio, ut conſtat ex dictis Dub. 1. Attritio autem ſola non eſt forma per ſe ſufficiens ad expellendum peccata venialia, ſed indiget perfectiori dolore importato vel formaliter in actu contritionis, vel virtualiter in amore charitatis Dei ſuper omnia, ut ſtatuimus locis ſupra relatis, ubi de hac materia ex profeſſo egimus. Quare nec in præmiſſo caſu impenditur, quod venialia per Sacramentum, & virtute clavium remittantur. Verum quia in eiſdem locis oſtendimus aliam viam ſatis facilem, & ſecuram, qua peccata venialia juſtorum remittantur per attritionem in ipſa directam; eo quod attritio in juſtis non eſt pura, & nuda attritio, ſed participat ex influxu charitatis ordinem ad Deum ultimum finem ſuper omnia dilectum, importatque ipſius charitatis fervorem: Et hac de cauſa ſicut eſt meritoria augmenti gratię, & glorię, quod de ſe non habet, ita etiam remittit venialia, quod per ſe ſolam non poſſet: Reſpondetur itaque conformiter ad hanc doctrina concedendo peccata à Juſtis in confeſſione cum vera attritione expoſita remitti antecedenter ad abſolutionem per attritionem ad ipſam directa, quæ eſt forma eiſdem incompoſſibilis. Nec propterea dicendum eſt inutile Sacramentum; ſicut nec tale dicitur, quando quis exponit mortalia, de quibus contritus eſt, & quæ per contritionem ſupponuntur excluſa. Nam Sacramentum confert ex opere operato majorem gratiam, quam attritioni, aut etiam contritioni ſibi relictis reſpondeat. Aliunde vero Sacramentum quamvis ſupponat remiſſa venialia quantum ad maculam, ſive culpam; confert nihilominus abundantiorem remiſſionem quantum ad pœnam temporalem, cujus reatus non ſemper dimiſſa culpa pœnitus diluitur. Confert præterea gratiam ſacramentalem, & modalem ad magis vitandum illa peccata venialia, quæ abſolutioni ſubduntur juxta doctrinam generalem, quam tradidimus Tract. XXII. de Sacramentis, diſp. 4. dub. 9. quod gratia Sacramentalis addit aliquid intrinſecum ſupra gratiam communem in ordine ad peculiares effectus, ſingulis Sacramentis accommodatos.

Inſiſtes tamen, & oppones; quod peccata venialia facilius, & per faciliora media remittuntur, quam mortalia; ſed ad iſtorum remiſſionem in Sacramento Pœnitentiæ requiritur, & ſufficit verus dolor, licet attritionem non excedat: Ergo pro illorum remiſſione in hoc Sacramento non requiritur verus dolor, qualem attritio importat, ſed ſufficit aliqua venialium diſplicentia incluſa in voluntate confitendi, & in deſiderio recipiendi Sacramentum. *Object. 2.*

Reſpondetur omittendo præmiſſas, & negando conſequentiam. Tum, quia licet facilius remittantur venialia, quam mortalia; nihilominus, ubi venialium remiſſio quæritur per medium ſubmittendi illa in Sacramento Pœnitentiæ, tanquam materiam proximam ſufficientem; ibi oportet ſalvari veram rationem hujus Sacramenti, & partium, ex quibus conſtat. Eſt autem verus dolor contritionis, vel attritionis pars eſſentialis hujus Sacramenti, & ſine qua non conſiſtit: & pro tali parte non ſufficit ſimplex diſplicentia, quippè, quæ nec formaliter, nec æquivalenter eſt dolor, ſed affectio longè diverſa, & inferior. Unde fieri non valet, quod per Sacramentum Pœnitentiæ remittantur peccata venialia abſque vero de illis dolore per contritionem, vel attritionem. Tum etiam, quia licet res ita ſe habeat, ut affirmamus, cum venialium remiſſio trahitur, & determinatur, ad hoc Sacramentum; adhuc verificatur facilius abſolutè remitti, quam mortalia: nam iſta non remittuntur, niſi determinatè per hoc Sacramentum in re, vel in voto ſuſceptum: & neutrorum horum requiritur in venialium remiſſione: poſſunt enim pluribus alijs modis remitti, ut ſignificavit Concilium Tridentinum verbis ſupra relatis. *Taceri tamen citra culpam, multiſque alijs remedijs expiari poſſunt*, ut puta, ſuſceptione Euchariſtiæ, Extremæ unctionis, uſu Sacramentalium, &c. Quin, & intra ipſum Sacramentum Pœnitentiæ poſſunt quædam exponi, quædam ſupprimi juxta pęnitentis arbitrium; quod in prima mortalium confeſſione minime contingit. Tum denique; quia licet ad remiſſionem venialium tam intra, quàm extra Sacramentum requiratur perfectior forma, quam pro remiſſione mortalium (tacitæ objectioni occurrimus) quippè, ad iſtam ſufficit gratia ſanctificans, vel in minimo intenſionis gradu: ad illam vero requiritur gratia ſanctificans, non utcumque, aut ſecundum ſe, ſed ut redacta ad actuale exercitium ſatis fervidum amoris; vel contritionis: (aliter enim non poſſet reparari charitatis fervor, in cujus carentia macula peccati venialis conſiſtit:) tamen attentis omnibus, & præſertim proportione inter ſubjecta, & formas, facilius remittuntur venialia, quam mortalia. Subjectum namque, cui venialia remittuntur, præſupponitur ſaltem ordine naturæ exiſtere in gratia, ut diximus num. 128. Subjectum vero, cui remittuntur mortalia, præexiſtit in ſtatu peccati. Unde cum major diſtantia, ac improportio detur inter ſtatum peccati, & gratiam, quam inter hanc, & quemlibet charitatis, aut contritionis actum, & cum pariter majus beneficium fiat peccatori in remiſſione mortalis, quam juſto in remiſſione venialis: ſequitur attentis omnibus faciliorem eſſe remiſ-

Diluitur object. 2.

Concil. Trid.

Object. tacita occurritur.

ſio-

Digitized by Google

ſionem venialium, quam mortalium. Et hæc ſatis fuerit de venialibus, & eorum remiſſione in communi delibaſſe. Succedunt.

§. II.

Quæſtiuncula circa dolorem pro confeſſione venialium, & earum deciſio.

133 SUppoſita neceſſitate doloris, ut peccata venialia ſint materia proxima Sacramenti Pœnitentiæ, inquires primo; quale peccatum ſit confiteri ſola venialia abſque illorum dolore? committi namque aliquam culpam in ejus omiſſione, ipſa illius neceſſitas pro Sacramento, quam præſupponimus, & probatam relinquimus, ſatis evincit. Dicendum eſt committi peccatum mortale. Sic docent, aut ſupponunt communiter Theologi, qui rem attigerunt: & videri poſſunt Suarez diſp. 20. ſect. 6. Candidus diſquiſit. 24. art. 5. dub. 3. Lugo diſp. 14. ſect. 8. §. 2. Dicaſtillo diſp. 6. dubit. 15. cap. 3. N. Antonius diſp. 3. ſect. 14. concl. 2. & Leander diſp. 7. quæſt. 24. & 25. Et prætermiſſis aliis probationibus ut non neceſſariis, ſuadetur unico, ſed certo, & efficaci fundamento: nam, qui ſua culpa facit irritum Sacramentum, peccat mortaliter; ſed qui ſola venialia confiteretur abſque illorum dolore, facit ſua culpa irritum Sacramentum: Ergo ita ſe gerens peccat mortaliter. Conſequentia patet. Et minor eſt certa, quoniam dolor de peccatis, quæ confitemur, pertinet ad materiam proximam Sacramenti Pœnitentiæ, ut patet ex dictis §. præced. atque ideo qui abſque prædicto dolore ſola venialia confitetur, ſua culpa facit, quod Sacramentum irritum, & nullum reddatur, & quidem non minus, quam ſi mortalia confiteretur abſque dolore. Major etiam conſtat: nam irritatio Sacramenti eſt materia graviſſima, & graviſſimè prohibita: Ergo, qui ſua culpa facit, quod Sacramentum ſit irritum, nequit non peccare mortaliter.

Quæſtiuncula. *Deciditur.* Suarez. Lugo Candidus. Dicaſtil. N. Antonius Leander.

Evaſio præoccupatur. Nec proderit dicere in prædicto caſu irritari, aut fruſtrari Sacramentum in re levi, qualia ſunt peccata venialia, & eorum remiſſio; atque ideo voluntariam irritationem in tali materia eſſe etiam levem. Nam id evidenter refutatur: tum, quia quantitas prædictæ culpæ non debet regulari penes quantitatem materiæ remotæ, ſed juxta dignitatem Sacramenti, & injuriam illi irrogatam; dignitas autem Sacramenti magna eſt, & non minor in confeſſione venialium, quam in confeſſione mortalium: quippè ſemper eſt idem ſpecie Sacramentum: unde conſequens eſt voluntariam ejus irritationem eſſe utrobique æqualem erga Sacramentũ injuriam, & irreverentiam. Tum etiam; quia, licet remiſſio venialium videatur res levis, ſicut, & ipſa venialia; nihilominus, ut includit gratiam ſanctificantem, quæ in Sacramento pro illorum remiſſione confertur, res eſt graviſſima, & ineſtimabilis dignitatis: Ergo impedire hunc effectum, & privare Sacramentum iſto fructu, nequit velut leve reputari. Unde præcluditur aliud effugium in eo poſitum, quod pœnitens in tali caſu nullum ſibi notabile damnum infert, ſed ſolam carentiam remiſſionis peccatorum venialium, quæ ſine dolore confitetur. Id, inquam, præcluditur juxta proximè dicta. Et inſuper, quoniam gravitas, vel levitas culpæ in materia, quam verſamus, dimetiri non debet ex ſola damnificatione pœnitentis ob impeditum Sacramenti effectum, ſed multo magis ex irritatione Sacramenti, quæ eſt res graviſſima: ut patet in femina, quæ ſe fingens virum ſuſciperet Sacramentum ordinis: non enim ſe privat ejus effectu, cujus alias incapax præſupponitur; & tamen graviter peccat ob gravem injuriam contra Sacramentum commiſſam in ejus nulla, & irrita ſuſceptione.

Philip. Faber. *Argumen. 1.* 134 Contra communem hanc, & veram doctrinam ſenſiſſe dicitur Philippus Faber Profeſsor Patavinus, & ita colligitur ex his, quæ docet in 4. diſt. 17. quæſt. unic. diſp. 14. cap. 3. Fundamentum, cui innititur, eſt, non ſemper eſſe peccatum mortale irritare Sacramentum, aut impedire ejus effectum; id vero, ſi alicubi admittendum eſt, maximè in confeſſione venialium, quæ de ſe ſunt materia levis, & non impediens ſalutem. Aſſumptum ſuadetur primo: nam Sacramentum Euchariſtiæ non confert gratiam, & alios effectus, niſi cum attentione, & devotione ſuſcipiatur, ut Cajetanus, & alii docent; & tamen, qui diſtractus, ac indevotus Euchariſtiam ſuſcipit, non peccat mortaliter: Ergo impedire effectum Sacramenti non eſt ſemper peccatum mortale. *Secundò*, nam,

Secundò.

qui non implet Pœnitentiam Sacramentalem ſibi impoſitam, relinquit Sacramentum imperfectum, & quaſi mutilum quantum ad hanc ejus veram partem: quo non obſtante omittere pœnitentiam impoſitam ob ſola venialia non eſt peccatum mortale: Ergo idem quod prius. *Tertio*, quia non peccat mortaliter, qui contrahit matrimonium abſque intentione, ad vitandum aliquod notabile damnum, quamvis Sacramentum matrimonij ob eam latentem fictionem irritum fiat: Ergo non eſt univerſaliter verum, quod peccet mortaliter irritans alia Sacramenta. *Quartò*, nam, cum aliquis confitetur plura peccata venialia, ſi non doleat de omnibus, ſed ſolum de aliquibus, non peccat mortaliter, ut docent ſatis communiter Auctores: & nihilominus fruſtrat Sacramentum aliquo effectu partiali, videlicet remiſſione illorum venialium, de quibus non dolet: Ergo non ſemper peccat graviter, qui fructui, aut effectui Sacramenti obicem ponit. *Tertiò.* *Quartò.*

Sed hæc ſunt levia in re tanti momenti, & communi aſſenſu firmata: unde negamus aſſumptum univerſaliter, & prout jacet. Ad cujus primam probationem neganda eſt major, quia pro primario, & principaliori effectu Euchariſtiæ, (augmento ſcilicet gratiæ habitualis ſanctificantis) non requiritur tanquam diſpoſitio attentio, nec devotio, nec carentia peccatorum venialium, ut ex profeſſo oſtendimus Tract. 23. de Euchariſtia, diſp. 10. dub. 3. Sed ſi vera foret Cajetani ſententia, conſequenter ad illam dici deberet accedentem ad Euchariſtiam cum diſtractione, indevotione, & peccatis venialibus actualibus, peccare mortaliter, ſicut generaliter verum eſt ponentem obicem gratiæ in Sacramentis conferendæ mortaliter peccare. Et cum iſtud conſequens ſit abſurdum, gignens ſcrupulos innumerabiles, fideleſque revocans ab Euchariſtiæ frequentia ob timorem imminentis ſacrilegij, ut expendimus loco cit. num. 44. manifeſtat falſitatem antecedentis, & rejiciendam fore illam Cajetani opinionem. Unde nihil roboris ex illa adjicitur Fabri ſententiæ contra communem. *Ad ſecundam* probationem, omiſſa majori in ſenſu ſtatim explicando, & conceſſa minori, negamus conſequentiam: nam, qui pœnitentiam ſibi impoſitam non implet, nec irritat Sacramentum in ſe, nec impedit principalem ejus effectum, ſed ſolum illud privat levi fructus parte. In quo non occurit gravis inordinatio: qualis datur, ubi vel Sacramentum eſt nullum, vel principali effectu fraudatur. *Ad tertiam* neganda etiam eſt conſequentia ob non obſcuram differentiæ rationem inter matrimonium, & alia Sacramenta: nam illud, quod prius erat merus contractus, elevavit Chriſtus ad Sacramenti rationem, relinquendo tamen ipſum in ratione contractus oneroſi, quem habebat, cum eiſdem conditionibus, & non adjectis aliis gravaminibus, ne oneroſior contractus fieret. Unde reliquit hominibus eam, quam habebant facultatem, ubi gravis neceſſitas occurreret; fingendi conſenſum, & reddendi matrimonium irritum, qua parte contractus eſt. Idque non tam irritat Sacramentum, quàm ſubtrahit materiale Sacramenti, nempè contractum. Id vero non occurrit in aliis Sacramentis, quæ in id tantum ſunt inſtituta, ut per ea homines ſanctificentur, & cultus Dei promoveatur: quo circa omnia ad illa ſpectantia ſancta ſunt, & ſanctè tractanda: & oppoſitũ nequit contingere abſque gravi culpa juxta gravitatem materiæ, cujuſmodi ſunt irritatio Sacramenti in ſe, & obex reſpectu primarii, ac principalis effectus.

Diluit. 1. arg. *Secundum.* *Tertium.*

135 Majorem difficultatem affert *quarta* probatio, quamvis illam non obſcurè diluant Lugo, Dicaſtillo, & alii reddendo rationem diſparitatis ſatis congruam. Nam in caſu majoris ex una parte Sacramentum non fit irritum, cum habeat aliquam materiam validam, ſufficientemque, ut verba Chriſti (ſunt abſolutionis) non proferantur fruſtra, & irriſoriæ: & ex alia parte non impeditur totus Sacramenti effectus, ſed ſalvatur in remiſſione illorum venialium, de quibus eſt dolor. Nihil autem horum ſalvatur, ubi pœnitens ſola venialia confitetur abſq; ullo circa aliqua dolore: nam redditur Sacramentum adæquatè, ſive ex omni parte irritum: quod nequit contingere abſque notabili irreverentia, & gravi ſubinde peccato. Sic facilè, & breviter relati Auctores ab objecta difficultate ſe expediunt. Nos tamen illa adhuc pungimur ob ſequentem inſtantiam: nam ſi quis apponeret Sacerdoti decem hoſtias conſecrandas, quarum duæ, aut tres non eſſent triticeæ, proculdubio graviter peccaret, ut nemo negat: Ergo pariter, qui confitetur decem peccata venialia, & de duobus, aut tribus non habet dolorem, graviter pec- *Quartum.* *Inſtantia.*

Digitized by Google

peccat. Id enim paritatis ratio ſuadere videtur: ſicut enim materia conſecrationis eſt panis triticeus, ſic etiam materia proxima abſolutionis Sacramentalis eſt dolor de peccatis in confeſſione expoſitis: Ergo ſi apponere cum hoſtiis panis triticei duas, aut tres alterius materiæ eſt peccatum grave; ſimiliter confiteri cum peccatis venialibus, de quibus dolemus, alia, de quibus non dolemus, erit grave peccatum: nam tam ibi, quàm hic irritatur Sacramentum in aliqua ejus, quæ pro materia proponitur, parte. Vel formetur è contrario diſcurſus: qui inter peccata venialia, de quibus dolet, confitetur aliquod, cujus non habet dolorem, ideo non peccat mortaliter ita ſe gerens, quia abſolutè non fit irritum Sacramentum adæquatè, ſed ſolum impeditur ejus virtus in quadam materiæ parte, videlicet quantum ad remiſſionem illius peccati venialis, de quo non eſt dolor; Idem autem contingit in caſu propoſito conſecrationis hoſtiarum: non enim fit abſolutè, & adæquatè irrita conſecratio, cum operetur in pluribus hoſtiis, quæ ex vero tritico ſunt, & ſolum impediatur, aut fruſtretur in quadam materiæ parte, hoſtia videlicet, quę triticea non eſt: Ergo, ſi ſubjicere abſolutioni Sacramentali aliqua venialia cum eorum dolore, & ſimul aliqua ſine illo, non irrogat Sacramento gravem injuriam, & conſequenter non eſt peccatum grave; idem, & ob eandem rationem dici debet, cum quis inter hoſtias triticeas miſcet aliquam, aut aliquas non triticeas, & omnes apponit Sacerdoti conſecrandas.

Reſponſio Suarii rejicitur.

Nec ſatisfacit ſi ex doctrina Suarii diſp. 22. ſect. 10. n. 8. reſpondeatur aſſignando differentiam, quod forma Euchariſtiæ reſpicit per ſe primo materiam, illamque, & effectum circa ipſam ſignificat: quare, ſi falſa materia partialis apponeretur, ex ea ſaltem parte falſificaretur Sacramenti forma: quæ foret inordinatio graviſſima. At in Sacramento Pęnitentiæ forma ſignificat per ſe primo perſonam pœnitentis, & effectum circa illam, ut conſtat ex ejus verbis, *Ego te abſolvo*: Unde verificatur abſolutè, licet non omnia peccata actu remittat: quippè ſenſus talis formæ non eſt, quod remittantur omnia peccata; ſed quod pęnitens accipiat gratiam remiſſivam peccati; qui effectus, & ſalvatur, & verificatur in prædicto caſu, licet aliqua peccata non remittantur per accidens ob carentiam doloris circa illa. Hæc, inquam, reſponſio, non ſatisfacit, ſed ſolis verbis conſiſtit: nam eſto, ita ſit, quod forma abſolutionis ſignificet immediatè, aut per ſe primo pœnitentis perſonam, non tamen eam ſignificat abſolutè, ſed ut abſolvendam, nec abſolvendam ab aliis, quam à peccatis (ſaltem directè) niſi ab illis, quæ explicantur in confeſſione, & apponuntur pro materia abſolutionis. Itaque ſicut verbum *abſolvo* eſt de ſe indifferens, poſſetq; ſignificare liberationem à diverſis generibus vinculorum; & nihilominus ex ipſis circumſtantiis trahitur ad ſignificandum determinatè ſolutionem Sacramentalem à peccatis: ita pronomina *te*, & à *tuis*, licet non ita determinate, trahuntur ad ſignificandum non omnia, aut quælibet peccata, ſed illa, quæ pœnitens confitetur, & abſolutioni ſupponit, quaſi Sacerdos dicat, *Ab his peccatis de quibus te accuſas, te abſolvo*. Unde conſequitur, quod in caſu propoſito, ubi pęnitens confitetur aliqua, de quibus non dolet, falſificetur Sacramenti forma, non minus ac in caſu, in quo inter hoſtias à Sacerdote conſecrandas apponitur aliqua, quę triticea non eſt. Oportet igitur in utroque caſu æqualiter theologizare, aſſerendo, vel utrobique peccatum grave, vel utrobique peccatum leve.

Lugonis. *Reſponſio.*

136 Nec iterum ſatisfacit, ſi cum Lugo diſp. 14. ſect. 8. §. 3. n. 121. reſpondeatur rationem diſcriminis inter utramque formam eſſe, quod in pęnitentia verba abſolutionis non ſignificant omnino abſolutè ablationem culpæ, ſed ſolum quantum eſt ex parte Sacerdotis, quaſi dicat, *Ego quantum ex me eſt, remitto tibi peccata*. Qui ſenſus verus etiam eſt, ubi non remittuntur, vel quia ſupponuntur remiſſa, vel quia ob indiſpoſitionem pęnitentis nequeunt remitti. Idemque contingit in caſu propoſito, quando ob defectum doloris alicujus venialis inter alia confeſſi, illud non remittitur: adhuc enim verum eſt, quod Sacerdos illud ex ſua parte remittit nomine Chriſti. Verba autem formæ Euchariſtiæ ſignificant omnino abſolutè illud, quod pro materia apponitur, eſſe corpus Chriſti: idque intendit Sacerdos affirmare de omnibus, & ſingulis hoſtiis ſibi appoſitis. Unde provenit, quod apponens in hoc ſecundo caſu hoſtiam non triticeam peccat graviter: & tamen non ita peccat, qui inter venialia, de quibus confitetur, & dolet, inſerat aliquod ſine dolore. Hæc, inquam, reſponſio minimè ſatisfacit: nam (ut omittamus non rectè in ea explicari ſenſum abſolutionis, ut conſtat ex latè dictis in priori parte, diſp. 3. dub. 2. per totum, & pręſertim §. 5.) diſparitas in ea aſſignata non tenet, ſed abſque ſolido fundamento procedit. Sicut enim Sacerdos eſt impotens ex parte ſua conſecrare per verba conſecrationis nomine Chriſti materiam non conſecrabilem; ita etiam eſt impotens ex parte ſua remittere per verba abſolutionis nomine Chriſti materiam non remiſſibilem. Et ſicut panis non triticeus non eſt materia conſecrabilis, quia Chriſtus inſtituit, quod ſolus panis triticeus conſecraretur in Sacramento Euchariſtiæ; ſic etiam peccatum, de quo non eſt dolor, non eſt materia abſolutionis, quia idem Chriſtus inſtituit, quod ſola peccata, de quibus eſſet dolor, remitterentur in Sacramento Pęnitentiæ: Ergo, ſicut, qui apponit panem non triticeum conſecrandum, falſificat, quantum eſt de ſe, & irritam facit formam conſecrationis; ita qui abſolutioni ſubmittit peccatum, de quo non dolet, falſificat quantum eſt de ſe, & nullam reddit formam abſolutionis. Committitur itaque in utroque caſu eadem contra Sacramentum irreverentia. Ergo vel in utroque eſt gravis, vel in utroque levis. Unde corruit, quod dicitur de ſenſu quaſi conditionato abſolutionis: nam vel eo admiſſo nequit Sacerdos ejus verba proferre ſuper materiam per Sacramentum non remiſſibilem, ut ſunt peccata ſine dolore: & ſi, id certo cognoſceret, & tamen ab eis abſolveret juxta ſenſum à Lugone propoſitum, proculdubio peccaret ob non levem injuriam in Sacramentum. Quod à fortiori militat in pęnitente, qui ſciens ſe non dolere de aliquo peccato, illud confitetur, ut materiam ſubjectam abſolutioni.

Diſpellitur.

Dicaſtill. non eſt audiendus.

Nec rurſum ſatisfacit, ſi reſpondeatur cum Dicaſtillo diſp. 6. dub. 15. nu. 284. diſparitatem in eo ſitam eſſe, quod ubi plures ſimul hoſtiæ una conſecratione conſecrantur, tot fiunt numero Sacramenta Euchariſtiæ, quot hoſtiæ fuerint (quod & nos ſtatuimus Tract. 23. de hoc Sacramento diſp. 2. dub. 4. §. 2.) quare ſi in qualibet earum non verificatur conſecrationis forma, ibi fruſtratur integrum quoddam Euchariſtiæ Sacramentum: quod abſque gravi culpa apponentis indebitam materiam nequit contingere. In caſu autem, quem verſamus, ſolum fit unicum Pęnitentiæ Sacramentum, & præciſè fruſtratur in aliqua levi materiæ parte, in eo ſcilicet, peccato veniali, de quo pęnitens non dolet: & propterea, quod pœnitens ita ſe gerat, non eſt peccatum mortale. Hæc, inquam, ſolutio, ſive diſparitas, quamvis præcedentibus apparentior, non ſatisfacit, ut recognovit, & ingenuè faſſus eſt ipſe Dicaſtillo n. 285. cupiens meliorem reſponſionem, & paratus ab aliis diſcere. Quoniam aſſignata diſparitas eliditur conſiderando, quod ſicut in caſu Euchariſtiæ forma conſecrationis, *Hoc eſt corpus meum* ita eſt una, quod multiplicatur æquivalenter pro ſingulis hoſtiis: unde in capacibus verificatur, & habet effectum; in incapacibus vero falſificatur, ac fruſtratur, & impeditur effectus, ſic etiam in caſu pęnitentiæ forma abſolutionis, *Ego te abſolvo à peccatis tuis*, licet una ſit, multiplicatur æquivalenter pro ſingulis peccatis, quæ eidem à pœnitente ſubmittuntur: quare in capacibus propter adjunctum dolorem operatur, & verificatur illa excludendo; in incapacibus autem ob doloris defectum nullum habet effectum, & irritatur, ac falſificatur: Ergo, ſi in priori caſu peccat mortaliter, qui ad conſecrandum apponit materiam ex parte aptam, & ex parte ineptam; ſic etiam in ſecundo caſu peccat mortaliter pœnitens, qui pro abſolutione Sacramentali ſubjicit materiam ex parte aptam, ut ſunt peccata venialia confeſſa cum dolore, & ex parte ineptam, ut ſunt peccata venialia ſine dolore expoſita in confeſſione. Et in hoc ſtat energia paritatis inter utrumque Sacramentum, quidquid de aliis inter ea differentiis, quæ ſupponuntur, ſed pro re præſenti non referunt. Porrò dicere, quod abſolutio in tali caſu ſolum falſificatur, & fruſtratur in re levi, quale eſt unicum peccatum veniale, nec paritatem, nec difficultatem elevat: nam etiam una particula apparet res levis, & ſine illa conſecratio perficeretur: quo non obſtante apponere vel unam minimam particulam non triticeam conſecrandam, eſt peccatum mortale, quia in ea fruſtratur, & falſificatur forma conſecrationis: Ergo idem dicendum eſt, ubi abſolutioni ſubmittitur materia inepta, uti eſt peccatum ſine dolore, licet ex ſe alias minimum ſit.

137 His omnibus hinc inde poſitis, ac conſideratis,

Digitized by Google

tis, dubii reddimur, & ſuſpenſi in eligendo determinatam viam ad declinandam difficultatem objectam. Nam ex una parte nullum recognoſcimus inconveniens in concedendo, quod confitens ſola venialia, & inter ea aliqua ſine dolore peccat ex hoc ipſo mortaliter: id namque expoſcit gravitas materiæ, faciendi ſcilicet, aut irritandi Sacramentum ſaltem in parte: idque etiam evincere videtur ſimilitudo deſumpta, & hactenus propoſita ex Sacramento Euchariſtiæ. Aliunde vero, qui ſic ſentiret probabiliter procederet, ut ſatis aperte ſignificat Lugo, & Dicaſtillo, dum ſuam, huicque adverſam opinionem ſolum vocant probabiliorem. Denique nec ſingularis foret in ita ſentiendo, ſed duces non paucos haberet eodem modo ſentientes, quorum meminit Suarez citata ſect. 10. nu. 7. His itaque non immerito provocari poſſemus ad iſtam amplectendam opinionem. Juxta quam ad objectam nu. 134. probationem (pro qua extricanda hactenus dicta produximus) reſpondetur magis conſequenter negando majorem: nam, ſicut peccat mortaliter confitens ſola venialia abſque dolore illorum, ita etiam peccat mortaliter, qui confitendo multa venialia, de aliquibus non dolet. Ceterum ex alia parte remoramur ad non ita ſentiendum: tum, quod non facilè aſſerendum eſt peccatum, præſertim mortale, niſi urgentibus motivis, ſatis probetur. Tum, quia aſſerere, quod non dolere de quolibet veniali in confeſſione explicato ſit mortale affert innumeros ſcrupulos, & retrahit à confeſſione venialium; quod maximum foret inconveniens in perſonis religioſis ac timoratis. Tum, quia licet Suarius non paucos pro ea parte recenſuerit, omnium tamen nomina ſuppreſſit, & nos neminem reperimus, qui in ſuis ſcriptis ita doceat. Tum, quia è converſo, quotquot legimus, & ad manus habemus, negant carentiam doloris unius, aut aliquorum venialium in caſu propoſito eſſe peccatum mortale. Ita ipſe

[Margin: Suarez, Henriquez, Vaſquez, Fagund Lugo, Dicaſtil. Candid. Dian. Caſtro Pal. Leander, Franciſcus, Emmanuel, Moya, Gonet.]

Suarez, Henriquez, Vaſquez, Fagundez, Lugo, Dicaſtillo, Candidus, Diana, Caſtro Palao, & Leander, quos refert, & ſequitur N. Franciſcus Tract. 6. cap. 5. punct. 3. n. 38. Emmanuel à Conceptione diſp. 2. quæſt. 10. num. 167. Moya tract. 3. diſp. 5. quæſt. 6. Gonet. diſp. 7. art. 4. num. 77. ubi dicit oppoſitam ſententiam videri nimis rigidam, atque ideò improbabilem: in quo ipſe exceſſiſſe videtur, cum illa innitatur fundamentis ſatis probabilibus.

Et hoc ultimum motivum pro ſecunda ſententia propoſitum vehementer nos impellit, ut ei ſubſcribamus ſaltem cum aliquo temperamento, & ut aliquam diſparitatem aſſignemus inter rem præſentem, & inſtantiam ab Euchariſtiæ exemplo deſumptam. Etenim materiam aliquam moralem eſſe gravem, aut levem, multum dependet ex prudenti ſapientium judicio. Videmus autem plurimos ſapientes, & prudentes cenſere mortale peccatum non eſſe, quod quis confiteatur ſine dolore unum, aut aliqua peccata venialia cum aliis, de quibus habet legitimum dolorem pro Sacramento Pœnitentiæ requiſitum. E contra vero videmus omnes prudentes, & ſapientes cenſere eſſe mortale peccatum, quod aliquis hoſtiam non triticeam cum aliis triticeis apponat Sacerdoti conſecrandam. Ergo hæc differentia ſufficiens in re morali eſt, ut teneamus hoc poſterius eſſe peccatum mortale, ſecus autem illud primum. Et per hæc congreſſa detur diſparitas ab extrinſeco. Sed rem altius eruere oportet: & non ita univerſaliter accipere extrema comparationis, quæ ſupponuntur. Nam, ſi quis non ex malitia, ſed ex inadvertentia levi apponeret Sacerdoti hoſtiam non triticeam conſecrandam, quia triticeam ob minorem advertentiam cenſuit, minimè damnaretur peccati mortalis, ſed ſolum venialis ob minorem diligentiam: qui caſus quotidianus eſt in alia Euchariſtiæ ſpecie, nimirum in vino: miniſtri enim ex quadam æquivocatione, aut levi negligentia multoties aquam pro vino offerunt, quin propterea dicamus illos ex hoc ipſo mortaliter peccare. Unde magis confirmatur communis ſententia, quod non eſt peccatum mortale confiteri aliquod veniale ſine dolore: quia id poteſt etiam contingere ex quadam levi inadvertentia in non diſcutiendo dolorem pro omnibus, & ſingulis venialibus. Sed dubio procul, ſi quis apponeret hoſtiam triticeam ex malitia ad decipiendum Sacerdotem, advertenſque conſecrationem in ea fruſtrandam eſſe, mortaliter peccaret. Idemque certiſſimè cenſemus, ubi pœnitens ex malitia confiteretur unum veniale, intenderetque illud conſtituere materiam Sacramenti, aut quod in eo irrita fierent abſolutionis verba: quia licet veniale ſit materia levis, intentio tamen reſpiciens illud complexum eſt peſſima, utpote Sacramenti dignitati, & veritati vehementer derogans. Unde, ſi bene advertamus, paritas ſupra poſita inter unum, & alterum Sacramentum magis premitur, & pede faciliori devertitur; ſicut enim confiteri aliquod veniale ſine dolore eſt quandoque materia levis; ita etiam apponere Sacerdoti hoſtiam non triticeam, eſt quandoque levis culpa; ſi utrumque contingat ex quadam levi negligentia circa debitam materiam. Et ſicut apponere hoſtiam non triticeam conſecrandam eſt aliquando peccatum mortale; ita etiam confiteri veniale ſine ejus dolore erit aliquando mortale peccatum; ſi unum, & alterum fiat ex prava intentione, quod formæ Sacramentorum irritentur in hac, & illa materia.

138 Sed, ſi res ita ſe habent, unde provenit, quod Theologi unum communiter peccati mortalis damnent, aliud vero communiter excuſent à gravi culpa? Cenſemus provenire ex attentione ad ea, quæ regulariter, & per ſe loquendo in uno, & altero caſu contingunt. Nam ſecluſa in utroque ignorantia, aut inadvertentia, quod aliquis inter hoſtias triticeas conſecrandas inſerat aliquam non triticeam, nequit non provenire ex malitioſa intentione, quæ pro qualitate materiæ, utique graviſſimæ, nequit non eſſe peccatum grave. Sed quod aliquis inter plura peccata venialia, quæ cum dolore confitetur, recenſeat aliquod ſine dolore: minimè revocatur neceſſario in intentionem pravam: ſed multo magis revocatur in qualitatem materiæ, ipſa ſcilicet peccata venialia, quæ cum plurima ſoleant eſſe, & eorum dolor cadat ſub diverſis motivis, & quædam poſſint ſine aliis remitti; non cogitur homo, dum ſe ad de illis confitendum parat, tam diligentem exhibere curam vel in diſcutiendo numerum, vel in excitando dolorem, quam præſtare debet in confeſſione mortalium: unde facilè contingit, quod abſque dolore, & etiam abſque gravi culpa venialia aliqua confiteatur.

Id autem magis perſpicuum fiet, ſi obſervemus, eum, qui ex certa ſcientia unam hoſtiam non triticeam miſcet inter alias legitimas à Sacerdote conſecrandas, vix aut nullo modo poſſe excuſari à perverſa intentione decipiendi Sacerdotem in re adeò gravi, & etiam communicantes in materia non conſecrata, utpote inepta: quod nequit non eſſe grave peccatum. Quin abſtrahendo etiam à perverſa illa, & explicita intentione, ipſum prævidere tales effectus ex appoſitione hoſtiæ non triticeæ, & tamen ab eo non abſtinere, ipſumque impedire, cum poſſit, ſatis ſuperque eſt ad peccandum mortaliter. Quæ omnia omnino aliter poſſunt accidere in eo, qui confitendo venialia cum dolore, aliqua alia in eadem confeſſione ſine dolore recenſet: quia ſciens, & prudens poteſt ſe ita gerere, non quidem ut abſolutio cadat ſuper venialia ſine dolore confeſſa, ſed ob alios fines honeſtos: ut puta, ad majorem ſui humiliationem, & confuſionem, & ut majorem confeſſarius habeat de ſua imperfectione notitiam; quemadmodum poſſet extra confeſſionem eadem peccata, & ob eundem finem patri ſpirituali referre, aut ſe de illis coram communitate accuſare. Unde elucet diſcrimen inter extrema, quæ hactenus comparavimus: nam conſecratio Euchariſtiæ unicè, & adæquatè refertur ad tranſubſtantiationem legitimæ materiæ in corpus Chriſti: quare illicitum objectivè, & omnino eſt inter hoſtias conſecrandas apponere cum advertentia aliquam ineptam. Ceterum confeſſio peccatorum, vel eorum relatio in confeſſione non ordinatur unicè, & adæquatè ad eorum remiſſionem in eodem Sacramento: ſed tendit etiam ad curandas ſpirituales pœnitentis infirmitates, & ad regendum aptè conſcientiam ejus, ut ſatis clarè ſignificavit Concilium Trident. ſeſſ. 14. c. 8. cum agens de diſcretione, quam Confeſſarii in imponendis pœnitentiis debent habere dixit: *Habeant autem præ oculis, ut ſatisfactio, quam imponunt, non ſit tantum ad novæ vitæ cuſtodiam, & infirmitatis medicamentum, ſed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, &c.* [Margin: Concl. Trid.] Pro quibus dignoſcendis conveniens eſt, quod pœnitens manifeſtet in confeſſione, vel ipſa peccata venialia, de quibus non dolet: quin & aliqua alia, de quibus nequit eſſe dolor, aut abſolutio, ut ſunt habitus vitioſi, pravæ inclinationes, propenſiones, & tentationes. Quocirca licet, pœnitens recognoſcat ſe non habere dolorem de aliquibus venialibus, poteſt illa recitare in confeſſione ob fines immediatè relatos: & ſic procedens nec mortaliter, nec fortè venia-

nialiter peccabit: dummodo habeat dolorem de aliquibus, ne fruſtretur Sacramentum, quod abſque dolore peccatorum, parte ſcilicet ejus eſſentiali, non valet perfici. Ex quibus omnibus ſatis conſtat, quam merito in uno caſu aſſeratur peccatum mortale, & in altero negetur juxta communes ſententias, idque diſcrimen non revocandum (ut quidam faciunt) in ſolam extrinſecam Doctorum auctoritatem; ſed multo magis in diverſas unius, & alterius Sacramenti naturas.

Dub. 1. 139 Sed adhuc circa hæc aliqua dubiola occurrunt. Nam inquires *primò*, an proxime dicta extendi poſſint, aut debeant ad peccata mortalia jam ritè confeſſa, ita ut pœnitens, cum illa iterum confitetur, poſſit de aliquo, aut aliquibus non dolere, qui in hoc graviter pec-
Secundò. cet? *Secundò*, utrum ut pœnitens non peccet in confitendo aliqua venialia ſine dolore, debeat de hoc admonere Confeſſarium, ut ſciat ſe illa patefacere in confeſſione non pro eorum abſolutione, ſed propter alios fines proxime relatos? Videtur enim id neceſſarium, ne Sacerdos fruſtra dirigat abſolutionem ad omnia venialia expoſita
Tertiò. in confeſſione. *Tertiò*, an poſſit quis dolere de uno peccato veniali, quin doleat de aliis ejuſdem ſpeciei: Nam cum ejuſdem rationis ſint, & offerant idem motivum,
Quartò. non videntur poſſe admittere eam partitionem. *Quartò*, utrùm quando quis confitetur plurima venialia non determinando eorum numerum, v. g. multa mendacia; omnia illa remittantur? Quia Confeſſarius ſicut non cognitione, ita nec intentione, & abſolutione videtur eam mul-
Quintò. titudinem comprehendere? *Quintò*, an ſicut pœnitentem confitentem aliquod peccatum veniale ſine dolore excuſamus à peccato mortali, idem dicendum ſit de pęnitente, qui ſibi imponit aliquod peccatum veniale, quod non fecit, & ſubinde in eo mentitur? Videtur enim eſſe eadem ratio ob levitatem materiæ.

Reſpondetur ad 1. His eodem ordine reſpondebimus. Ad primum affirmativè ob æqualitatis rationem. Sicut enim peccata venialia non ſunt materia neceſſaria hujus Sacramenti, ita nec mortalia, quæ præſupponuntur benè confeſſa: quare, ſicut non imputatur gravi culpæ, quod quis confiteatur venialia, aliqua quidem cum dolore in quibus ſalvatur virtus, & veritas Sacramenti, & aliqua ſine dolore; ſic etiam dicendum eſt in confeſſione voluntaria mortalium. Præſertim, quia, ſicut poteſt occurrere finis honeſtus, ut quis vel venialia, de quibus non dolet, exponat in confeſſione, utputa ad majorem ſui contemptum, & ut aptius curetur per Confeſſarium juxta ſuperius dicta: ita etiam poteſt quis in confeſſione exponere ſine dolore aliqua mortalia prius confeſſa, ad conſequendum prædictos fines, ut facile conſideranti conſtabit. Idque in rigore ita verum eſt. Sed intereſt diſcriminis, ſicut aliqui rectè obſervant, quod in confeſſione venialium non ſolum non impeditur valor, & fructus Sacramenti, quando aliqua confitemur ſine illorum dolore, ſed & ſi circa illa habeamus actualem, & poſitivam complacentiam: ſunt enim diviſim remiſſibilia, & complacentia circa aliqua non impedit erga alia verum dolorem, qui pro iſtorum remiſſione ſufficit, & valore Sacramenti. Id vero aliter omnino contingit in mortalibus ob gravem obligationem in nullo eorum complacendi: quare complacere in aliquo eſſe peccatum pariter, & mortale, & impediret valorem Sacramenti. Unde noſtra reſolutio magis ſignate, quam practicè in mortalibus jam confeſſis accipienda eſt: ægrè namque continget aliquem recogitare peccatum ſine dolore, & loqui de eo abſque odio, & retractatione, quin eo ipſo ſubſit ejus complacentiæ, aut ſe exponat periculo complacendi.

Ad 2. 140 Ad ſecundum reſpondemus; ſatis commune eſſe inter perſonas timoratę conſcientiæ, ubi de ſolis peccatis venialibus præſentis vitæ ſe accuſant, addere aliquod grave ex jam alias confeſſis, per quod ſatis apertè ſignificant ſe non omnino ſecuros de dolore venialium, & non eſſe materiam abſolutionis illa, de quibus non dolent. Quin aliqui manifeſtè ſe explicant dicendo v. g. De his me accuſo, ſed quia incertus ſum de efficaci dolore circa iſta venialia ob ſummam fragilitatem, quam experior in eadem reincidendi; ideo pro majori ſecuritate me accuſo de peccatis gravibus jam confeſſis, & præſertim de uno perjurio, &c. Et ubi pœnitens ita ſe gerit, procul pellitur dubitatio circa Sacramenti valorem, & effectum, quamvis non unum tantum veniale, ſed omnia venialia ſine efficaci dolore exponerentur in confeſſione. Quare illa cautio non reprehendi, ſed commendari debet, præſertim in perſonis nimis timoratis, quæ facilè turbantur ſcrupulis, & dubietatibus. Sed abſolutè cenſemus non eſſe illam expreſſionem neceſſariam licet aliquis ſola venialia confiteatur, & de aliquibus non habeat dolorem: quia ſufficit generalis intentio non ſubjiciendi pro materia venialia, de quibus non dolet, quamvis nolit ſe privare libertate recenſendi illa in confeſſione pro majori humiliatione, & ſuæ conſcientiæ manifeſtatione, ut etiam extra confeſſionem facere poſſet. Unde prudens confeſſarius ſciens, hæc frequenter contingere in confeſſione venialium, & quædam poſſe remitti, non remiſſis aliis ob inæqualitatem doloris erga illa jam explicatam, ubi reperit pœnitentem nulla alia peccata exponere quam venialia, formam abſolutionis dirigit ad ſola & omnia venialia ritè confeſſa, quorum abſolutioni recipiendæ pęnitens diſpoſitus ſit. Et ita etiam ſentiunt Sua- Suarez,
rez diſp. 20. ſect. 6. n. 7. Lugo diſp. 14. n. 126. Leander Lugo, Ca-
diſp. 7. quæſt. 27. Caſtro Palao tract 3. diſp. unica, punct. ſtro Palao
7. n. 14. & Emmanuel à Conceptione diſp. 2. quæſt. 10. Emman.
n. 168. pro eadem reſolutione referens Gonet. in quo il- Gonet.
lam non reperimus.

Ad tertium reſpondetur affirmativè cum eodem Lugo- *Ad 3.*
ne loco cit. num. 141. Leandro quæſt. 29. Emmanuele n. 172. quia, ſicut peccata venialia poſſent ſe excedere in gravitate ſecundum varias ſpecies; ita ſe poſſunt excedere in gravitate ſecundum conditiones individuales: Ergo ſicut, qui dolet de uno veniali ob ſuam ſpeciem, non dolet ex vi hujus de aliis ſpecie inferioribus; ſic etiam, qui dolet de uno veniali ob gravitatem individualem, quam habet, poteſt non dolere de aliis, quæ habent inferiorem gravitatem numericam. Et ita contingere poteſt in furtis levibus, ſi quis doleat de aliquo, quia acceſſit proximè ad quantitatem gravem: nam ex vi hujus non dolet de aliis commiſſis in leviſſima quantitate multum à gravi diſtante. Sic etiam mendacia levia, quæ quis in ſtatu ſæculari, & in ſtatu religioſo protulit, ſolo numero differunt: & tamen poteſt quis dolere de mendaciis à ſe dictis poſt religioſum ſtatum, quin propterea doleat de illis, quæ in ſæculo dixit: quia licet ſolum numericè diſtinguantur, nihilominus mendacem magis religioſum dedecet, quam ſæcularem, & eſt ceteris paribus major individualiter culpa.

141 Ad quartum patet ex immediatè dictis: nam, ſi *Ad 4.*
quis in genere, & ſine ulla determinatione confiteatur plurima peccata ejuſdem ſpeciei, v. g. mendacia, ut cum dicit ſe infinities mentitum fuiſſe; & non habet pro doloris erga illa motivo majorem aut minorem ipſorum gravitatem, ſed communem mendacii, ut oppoſitionis cum veritate rationem: conſequens eſt, quod aliqua remittantur: cumque non occurrat ratio, cur alia præ aliis remittantur; ſiquidem omnia cum eodem dolore abſolutioni ſubduntur, concedere oportet omnia remitti. Et ita docent Lu- Lugo
go ubi ſupr. n. 142. & Leander diſp. cit. quæſt. 30. cum aſſe- Leander.
rant remitti omnia, aut ferè omnia. Sed in hac additione minus conſequenter procedunt, quia nullum habent fundamentum, ut cum ea formidine limitant; cum ex parte materiæ, doloris, confeſſionis, & abſolutionis adſit æqualitas. Quod autem confeſſarius non cognoſcat diſtinctè numerum peccatorum, à quibus abſolvit, impedimentum non eſt pro legitima abſolutione: tùm, quia nec in pęnitente requiritur ea cognitio: tùm, quia confeſſarius attentis circumſtantiis perſonæ cognoſcit eam multitudinem in confuſo, juxta conſuetudinem ſimilium perſonarum. Quin & alii non improbabiliter addunt, quod licet Sacerdos, neque ex circumſtantiis cognoſcat numerum peccatorum, ſufficit ad valorem, & fructum Sacramenti, quod pęnitens de omnibus ſaltem in confuſo doleat, & ſe accuſet, & confeſſarius pariter de omnibus velit abſolvere.

Ad quintum reſpondetur cum diſtinctione: nam ſi *Ad 5.*
peccatum illud veniale, in quo pęnitens mentitur ipſum ſibi imponendo, cum non fecerit, ſit unica, & totalis materia confeſſionis, quia alia non confitetur; manifeſtum eſt illum peccare mortaliter: quia irritatur ſimpliciter Sacramentum ob defectum materiæ; tum remotæ, cum illud peccatum nunquam fuerit; tum etiam proximæ, cum de peccato ficto nequeat concipi verus dolor. Sed, ſi illud veniale, quod ſibi pœnitens falſo imponit, non ſit materia totalis, ſed ſimul cum aliis, de quibus pęnitens verè dolet, recenſeatur in confeſſione; ſatis probabile, & conſequens ad hactenus dicta apparet, non eſſe peccatum mortale. Quia ex una parte non falſificatur forma abſolutionis, nec irritatur Sacramentum; ſed tenet, & ef-

fectum

Digitized by Google

Sotus, Navarr. Vaſquez Coninch. Dicaſtill. Lugo, Tambur. Metodi, Emman.

fectum habet in aliis venialibus verè commiſſis, de quibus eſt dolor: & ex alia parte irreverentia non ſit gravis utpote facta in materia levi. Et ſic ſentiunt Sotus, Navarrus, Vaſquez, Coninchus, quos refert, & ſequitur Dicaſtillo diſp. 8. dub. 3. num. 52. Lugo diſp. 14. num. 142. & Tamburinus lib. 2. Metodi cap. 10. num. 37. quos refert, & ſequitur Emmanuel ubi ſupra nu. 170. Erit tamen peccatum veniale, & in hac linea ſatis notabile: unde hic caſus multum differt ab alio confitendi unum, aut aliqua venialia ſine dolore, de quo ſupra. Quia id contingere poteſt abſque peccato non ſolum gravi, ſed etiam veniali, ut ſatis conſtat ex dictis n. 138. ceterum mentiri ſemper eſt peccatum, & ex nullo capite honeſtari valet, & multo minus in Sacramento.

Objicitur 1.

142 Nec refert, ſi contra præmiſſam reſolutionem opponas *primò*: nam juramentum aſſertorium, quamvis cadat ſupra materiam levem, eſt peccatum mortale, quia gravis irreverentia Deo ex ejus falſitate irrogatur: Ergo pariter mendacium in præſenti materia, ſive confiteri peccatum veniale falſum, eſt etiam peccatum mortale. Probatur conſequentia: quia licet materia talis mendacii ſit de ſe levis, tamen injuria irrogata Sacramento, & Deo ejus inſtitutori eſt ſatis gravis. *Secundò*, quia ſi non peccat mortaliter pœnitens, qui cum veris peccatis, de quibus dolet, confitetur aliquod veniale, quod non fecit, ſed fingit; pariter non peccabit mortaliter, qui cum veris peccatis, de quibus dolet, aliquod mortale recenſet à ſe non factum, ſed fictum. Nam ex una parte jam apponitur vera, & ſufficiens materia Sacramenti in aliis peccatis: & aliunde mendacium illud non eſt grave peccatum; cum poſſit quis ſibi ſine gravi culpa imponere mortale peccatum, quod non fecit. Abſurditas autem conſequentis vel ex eo liquet, quod viam ſternit, ut pœnitentes negligentes ſint in diſcutiendo peccatorum gravium numerum, & poſſe illum, dum confitentur, excedere, cum in eo exceſſu nullum ipſis periculum incurrendi culpam gravem immineat. Quod dicere adverſatur communi, & veræ ſententiæ exactum, ac determinatum, quantum fieri poteſt, peccatorum gravium numerum pro legitima confeſſione expoſcenti.

Secundò.

Object. 1. ſit ſatis.

Non, inquam, referunt iſtæ objectiones: nam ad *primam* reſpondetur conceſſo antecedenti, & negando conſequentiam. Ratio diſparitatis eſt, quod in juramento aſſertorio falſo adducitur Deus in teſtem: id enim generale eſt in omnibus juramentis, nempè vocare Deum in teſtem eorum, quæ dicimus. Attribuere autem illi, quod ſit teſtis falſus, aut falſi, eſt graviſſima contra illum irreverentia, atque ideo peccatum grave. Idque minimè vitatur per hoc, quod materia Sacramenti ſit materia de ſe levis, ſi eſt falſa: quia irreverentia non menſuratur penes materiam ſecundum ſe, ſed penes falſitatem, & ejus approbationem, quam jurans falſo in quacumque materia revocat in Deum, ut ejus confirmatorem: quod non admittit parvitatem, aut levitatem materiæ. Ceterum quando mendacium circa unum veniale conjungitur cum aliis venialibus veris, & cum dolore confeſſis, nec Deus adducitur in teſtem illius mendacii, nec forma abſolutionis nomine Chriſti prolata falſificatur propter illud mendacium, ſed manet in aliis peccatis; nec irritatur Sacramentum, ſed eſt validum ſimpliciter, & poteſt eſſe etiam fructuoſum. Unde liquet nullam ibi propter tale mendacium committi gravem irreverentiam, aut inordinationem. Ad ſecundam objectionem negamus ſequelam: nam peccatum mortale eſt ſemper materia gravis, & variat notabiliter judicium confeſſarii, quare illud fingere, & ſibi imponere in confeſſione eſt peccatum mortale: tùm, quia inducit gravem deceptionem in confeſſario ſe in hoc Sacramento gerente per modum judicis, & cognoſcentis principaliter de culpis gravibus: tùm, quia affert in gravi, & neceſſaria juxta judicium confeſſarii materia falſificationem abſolutionis, & Sacramenti nullitatem. Et ſic ſentiunt communiter Doctores Sotus in 4. diſt. 18. quæſt. 2. art. 4. Navarrus cap. 21. nu. 17. Suarez diſp. 22. ſect. 10. Vaſquez quæſt. 91. art. 1. dub. 7. Coninchus, Hurtado, Zerola, Reginaldus, quos refert, & ſequitur Dicaſtillo diſp. 8. dub. 3. n. 40. Lugo diſp. 16. ſect. 2. §. 6. nu. 100. N. Antonius diſp. 3. ſect. 14. num. 193. & alii. Prædicta autem motiva non occurrunt, nec urgent in peccato veniali, quod pœnitens ſibi falſo imponit: illud enim eſt materia levis, tam in ſe, quàm in ordine ad confeſſarii judicium: aliunde verò ex ejus oppoſitione non ſequitur, vel falſificatio formæ, vel irritatio Sacramenti; cum detur alia materia legitima, in qua verificentur, & teneant, ut ſatis ſupra explicatum fuit.

Secunda.

Sotus, Navar. Suar. Vaſq. Coninch, Hurt. Zerola, Regin. Dicaſtil. Lugo, Antonius.

Inſtantia.

Et ſi inſiſtas; hinc ſaltem inferri non peccare mortaliter pœnitentem, qui ſibi mortale imponat, ſi rurſus addat ſe jam illud fuiſſe confeſſum. Probatur ſequela: nam ideo non peccat mortaliter, qui ſibi aliquod veniale falſo in confeſſione imponi, qui peccatum veniale non eſt materia neceſſaria confeſſionis; ſed etiam peccatum mortale ſemel confeſſum non eſt materia confeſſionis: Ergo ſicut mortaliter non peccat, qui aliquod veniale à ſe non factum confitetur; ita nec mortaliter peccabit, qui ſibi falſo in confeſſione imponit aliquod mortale, dummodo, addat eſſe ex jam confeſſis. Si id, inquam, objiciatur, adhuc perſiſtendum eſt in reſolutione propoſita, quæ debilitari non debet ex additione novi mendacii: iſtud namque efficere non valet, quod materia prius, & de ſe gravis reddatur levis: peccatum autem mortale eſt de ſe materia gravis in ordine ad Sacramentum, & judicium Confeſſarii, ut oſtenſum eſt: ergo per hoc, quod novo mendacio dicatur eſſe jam confeſſum, non deſinit eſſe materia gravis: & conſequenter de illo confiteri, & ſe accuſare erit mortale peccatum. Et ſic in ſumma reſpondent, quamvis contrarientur in verbis Lugo diſp. 14. nu. 125. & Dicaſtillo loco cit. num. 57. Ad probationem autem ſequelæ conſtat ex hactenus dictis: nam quod quis peccet, aut non peccet graviter apponendo in confeſſione materiam aliquam ineptam, ut ſunt peccata, vel quæ non fecit, vel de quibus non dolet, non regulatur penes hoc, quod ſit materia neceſſaria, aut voluntaria, ſed penes hoc, quod ſit materia gravis, aut levis: ex terminis autem conſtat peccatum veniale eſſe materiam levem, & peccatum mortale eſſe materiam gravem: Ergo confiteri peccatum veniale, vel non factum, vel non conjunctum dolori, ſi adſit alia materia apta pro Sacramento, non eſt peccatum mortale; ſed è contra mortale eſt fingere aliquod mortale pro materia, licet fingatur etiam confeſſum.

Solut. inſtantiæ.

Lugo. Dicaſtill.

§. III.

Alia dubiola circa propoſitum requiſitum pro confeſſione venialium.

143 Conſequens eſt, dicamus de propoſito vitandi venialia, quod pro eorum remiſſione in Sacramento Pœnitentiæ requiritur. Et requiri ſupponimus: quia nequit dari dolor de peccatis abſque propoſito illa in futurum vitandi: quippè dolens, deteſtanſque aliquod malum, illud, quantum fieri poteſt, præcavet juxta quantitatem deteſtationis, & odii; aliter enim non verè pœnitere, & odiſſe illud convinceretur. Unde ſic communiter ſentiunt, & ſupponunt Doctores, quos refert, & ſequitur N. Franciſcus Tract. 6. cap. 5. punct. 4. num. 52. Prædictum autem propoſitum aliquando eſt expreſſum, & formale, diſtinctuſque proinde actus à dolore; aliquando vero ſolum eſt virtuale, & in ipſo dolore implicitum, ut immediatè dicta ſatis evincunt, & non ſemel contingit, cum quis non advertens ad peccata futura, attendit ad præterita, & de illis verè dolet: ſic enim tunc diſpoſitus eſt, quod ſi futura cognitioni occurrerent, proponeret expreſsè illa vitare; quod ſatis eſſet ex parte propoſiti ad valorem Sacramenti, cum non minus communi ſententia docet idem Auctor loco cit. n. 54. Nec veritati, ac valori hujus propoſiti obeſt, quod illud habens, & cum eo ad confeſſionem venialium accedens timeat, exiſtimetque ſe poſtea illa non vitaturum, & de eis in poſterum vitandis deficiat: hic namque timor, & quaſi deſperatio cohærent cum voluntate actuali, quantum eſt de ſe, efficaci, non committendi venialia, de quibus dolet: quippè talis voluntas excludit actualem affectum peccandi, quod pro valore ſimul, & fructu hujus Sacramenti requirit Concil. Trid. ſeſſ. 14. c. 4. Nec id peculiare eſt in confeſſione venialium, in quæ frequentius labimur, ſed etiam extenditur ad mortalium confeſſionem: nam peſſimè aſſuefactus aliquibus peccatis mortalibus; v. g. delectationibus moroſis, cum hæc ritè confitetur, ſolet prudenter timere futuram reincidentiam, & diffidere de futura, & continua reſiſtentia: quibus non obſtantibus dolet de præteritis, & firmiter decernit illa in futurum, quantum in ſe fuerit, vitare cum divinæ gratiæ adjutorio: & his poſitis confici verum Sacramentum docet communis ſententia apud eundem Auctorem n. 53. & alios plures Doctores, quos ipſe refert.

Franciſcus.

Propoſitum aliud formale aliud virtuale.

Hæc

Digitized by Google

Hæc omnia ſunt tam confeſſioni mortalium, quàm confeſſioni venialium communia: ſed inter illas aliquæ differentiæ non minus communiter obſervantur. *Prima*, quod in mortalibus propoſitum illa vitandi debet ad omnia, nullo excepto, extendi; id vero in venialibus non requiritur. Et ratio ſatis conſtat ex hactenus dictis in hoc Tract. & inſinuatis §. præcedenti: quia unum mortale non eſt remiſſibile ſine aliis: quippe nullum excluditur niſi per gratiam ſanctificantem; & hæc cum datur, expellit cuncta, ob inſuperabilem cum omnibus, & ſingulis repugnantiam. Quod motivum non occurrit in venialibus: ſunt enim prædictæ gratiæ compoſſibiles, nec expelluntur per illam, prout in habitu exiſtentem, ſed quatenus actum exerit eiſdem oppoſitum: Unde cum talis actus queat dirigi in una, aut aliqua, & non in omnia, fit poſſe quædam venialia remitti aliis remanentibus. In confeſſione itaque mortalium requiritur univerſale propoſitum vitandi omnia: ſed id non requiritur in venialium confeſſione, ſicut de eorundem dolore diximus §. præcedenti. *Secunda* eſt, quod licet in confeſſione, tam mortalium, quàm venialium requiratur verum propoſitum vitandi illa, quæ in confeſſione exponimus, & pro materia abſolutioni ſubmittimus: nihilominus non requiritur, quod propoſitum vitandi venialia ſit ita firmum, ſicut propoſitum vitandi mortalia: Idemque debet dici de propoſito vitandi occaſiones in iſtorum, & illorum materia. Nam cum peccatum mortale ſit majus incomparabiliter animæ malum, magis deterrens, & non ita frequenter materiam deficiendi, & tentandi offerens; ex hoc ipſo facilius nobis eſt concipere firmius propoſitum illud non committendi. Peccatum autem veniale levius longè malum eſt, minorem ſui horrorem inducens, illudque admittendi plurimæ ſunt occaſiones: Unde cum majori difficultate proponimus illud præcavere. Et ob hanc inter illas diverſitatem, conniventibus communiter Doctoribus, poſſunt confeſſarii facilius abſolvere pęnitentem, frequenter relapſum in eadem venialia, quæ confitetur, quam ſi in mortalia cum minori frequentia relaberetur. Quia prudenter judicare poſſunt reincidentiam in venialia non oriri ex defectu veri propoſiti, quam pœnitens habeat dum illa confitetur: Sed procedere ex multitudine occaſionum illa patrandi, & ex minori horrore, quem ob minorem gravitatem, cum occurrunt illæ occaſiones, inducunt. Quæ motiva excuſationis non occurrunt in eo, qui in eadem mortalia poſt repetitas confeſſiones, frequenter relabitur: Unde rationabiliter præſumitur non habuiſſe, nec modo cum ad confeſſionem accedit habere verum de emendatione propoſitum.

144 Sed occaſione hujus ultimæ differentiæ, & pro ejus majori declaratione inquires, an, & quomodo poſſimus concipere verum propoſitum non peccandi venialiter, ut tam intra, quàm extra Sacramentum non ſemel accidit in perſonis præſertim valde perfectis? Nam concipi non valet verum propoſitum erga illud, quod apprehenditur impoſſibile. Porrò impoſſibile eſſe, & impoſſibile cognoſci, quod homo tota vita non peccet venialiter, ſatis efficaciter colligitur ex Concilio Tridentin. ſeſſ. 6. can. 23. diffiniente. *Si quis hominem ſemel juſtificatum dixerit* Concl. Trid. *poſſe in tota vita peccata omnia, etiam venialia vitare, niſi ex ſpeciali Dei privilegio, quemadmodum de B. Virgine tenet Eccleſia, anathema ſit.* Nullum ergo verum aut abſolutum, aut efficax propoſitum vitandi omnia venialia habere poſſumus: Et ſi id tentaremus, arrogantiæ, ſtultitiæ, & erroris, ſuppoſita doctrina Concilii, poſſemus argui.

Confirmat. Et confirmatur, quia votum vitandi omnia venialia per totam vitam invalidum, & nullum eſt, utpote de re impoſſibili in communi, & præſenti providentia, & cum aliis plurimis docet N. Andreas tract. 17. de voto, cap. 1. punct. 3. n. 80. Ergo idem, & ob eandem rationem de ſimili propoſito dici debet.

1. ſatisfact. rationis. Nec ſatisfacit, ſi reſpondeatur cum aliquibus, quod licet homo non poſſit vitare omnia venialia per totam vitam, aut longum vitæ ſpatium, poteſt tamen vitare omnia venialia, quæ in confeſſione exponit: hæc enim nunquam ſunt omnia poſſibilia, aut futura per tale tempus: ad valorem autem Sacramenti, in quo venialia exponuntur, non requiritur, niſi propoſitum vitandi illa met peccata, de quibus pęnitens ſe accuſat, ut num. præced. *Rejicitur ſatisfact.* obſervavimus. Id, inquam, minimè ſatisfacit: quia, & ſi doctrinam veram contineat, à difficultate tamen objecta divertit, & propoſitæ non occurrit, an ſcilicet poſſimus verè proponere non peccare in poſterum venialiter, ut planè contingere videtur, cum dolemus, & proponimus illa ipſa, quæ confitemur vitare ex motivo univerſali ad omnia ſe extendente, utputa vitandi Dei offenſam: illud namque comprehendit non ſolum quæ de facto confitemur ſed omnia alia, quæ poſſunt occurrere.

Nec iterum ſatisfacit, ſi cum aliis reſpondeatur, quod licet moraliter ſit impoſſibile vitare omnia venialia per longum tempus: eſt tamen poſſibile phyſicè, nec enim ad id deſunt arbitrio vires: quæ poſſibilitas phyſica, ſicut ſufficit, ut homo teneatur vitare omnia venialia, ſic etiam ſufficit, ut verè proponat illa vitare; quamvis ob impoſſibilitatem moralem certum ſit, quod in aliquo eorum deficiat. *Alia evaſio.* Hoc, inquam, non ſatisfacit, ſed efficaciter refellitur ex dictis Tract. 14. de Gratia, diſp. 2. dub. 5. n. 191. & dub. 6. num. 229. (quæ lector recolat) nam impoſſibilitas moralis contrapoſita poteſtati phyſicæ ad aliquid faciendum, non eſt aliud, quam ingens difficultas exequendi illud: dici autem non poteſt, quod homo ſolum habeat magnam, aut maximam difficultatem, non autem impotentiam ad vitandum omnia venialia per totam vitam: Ergo prædicta reſponſio ſuſtineri non debet. *Impugnatio evaſ.* Probatur minor, tum ex Concilio Tridentino, quod in verbis relatis anathematizat dicentem hominem juſtificatum poſse ſine ſpeciali privilegio evitare omnia venialia per totam vitam: nam ly *poſſe* non negat maximam difficultatem, ſed ſolum deſignat potentiam abſolutè ex parte virium. Tum etiam, quia ubi dantur ſufficientes vires ex parte principii ad aliquem actum, officium communis, & ſuavis providentiæ divinæ eſt removere obſtacula extrinſeca, principiumque ab obſiſtentibus difficultatibus expedire, ut in actum ſuis viribus proportionatum erumpat, ſaltem in aliquibus individuis, & ſic ejus virtus appareat; ſed nullus hactenus (excepta B. Virgine ob ſpeciale privilegium) vitavit per longum tempus omnia venialia: & oppoſitum dicere adverſaretur diffinitioni Concilii: Ergo ſignum eſt, quod hoc nec ex ſe, nec ex communi gratia habet vires phyſicè, ſive abſolutè ſufficientes ad vitandum venialia per longum tempus, tum præterea; quia vel gratia communis dat vires ſufficientes ad ſuperandas eas difficultates, in quibus ſita aſſeritur illa moralis impoſſibilitas, vel non? Si primum: Ergo non ſolum phyſicè, ſed etiam moraliter poteſt homo vitare omnia venialia ex gratia communi; ſiquidem per illam ſuperantur difficultates. Si ſecundum: Ergo nec moraliter, nec phyſicè valet homo omnia venialia vitare, cum, nec moraliter, nec phyſicè habeat vires ad ſuperandas difficultates, quibus non devictis impoſſibile eſt in actum vitandi venire. Tum denique (& eſt ratio à priori deſumpta ex D. Thoma 1. 2. quæſt. 109. art. 8. & quæſt. 24. de Veritate, art. 12.) quia gratia communis nec extinguit, nec ligat fomitem, ſive appetitum ſenſitivum: ipſe vero non ligatus, nec extinctus ſeminarium eſt innumerabilium motuum contra rationem, eam obnubilantium, & alicientium ad malum, pro quibus ſuperandis abſque ullo levi defectu requiritur continua vigilantia, atq; advertentia ad omnes circumſtantias hinc inde occurrentes; & gratia impotens extinguere, aut non ligans fomitem non præſtat vires ſufficientes ad continuo vigilandum, attendendumque ad omnes circumſtantias, & propulſandum omnem inconſiderationem, ſive inadvertentiam levem: Ergo homo neque à virtute propria (quod ex ſe liquet) nec ex gratia communi habet vires vel moraliter, vel phyſicè ſufficientes ad nunquam peccandum venialiter per longum tempus, ut ſatis plane docet Concilium ſincerè, & ſine violentia intellectum.

145 Omiſſis itaque prædictis reſponſionibus ut inſufficientibus, reſpondetur; hominem poſſe elicere, habereque verum propoſitum circa ea, quæ poteſt facere viribus vel propriis, vel gratiæ communiter datæ: circa ea namque, quæ ſub noſtra facultate cadunt, verè, & firmiter poſſumus ſtatuere. Porrò certum eſt nos viribus propriis, aut gratiæ poſſe omnia, quæ tenemur facere, & quæ non faciendo peccamus: quippè ubi deeſt poteſtas ad aliquid, ibi ejus omiſſio libera non eſt, ſed neceſſaria, ac perinde non peccaminoſa. Unde ipſum peccatum, & obligatio illud vitandi manifeſtant, quod poteſtatem habeamus ad ipſum vitandum, & quod verè, & abſolutè poſſimus, ac debeamus id ipſum proponere. Peccamus autem, non quod omnia collectivè peccata per longum tempus non vitemus: neque enim datur unum particulare præceptum omnia collectivè vitandi: ſed peccamus, quia ſingula prout occurrunt, & ſub lege cadunt, non vitamus: lex

namque

Digitized by Google

namque illa non in communi prohibet, ſed in particulari juxta particularem uniuſcujuſque materiam, & prout in particulari occurrunt, ut contingit in omnibus actibus. Unde concluditur, quod licet non poſſimus omnia venialia collectivè per longum tempus vitare, ut teſtimonium Concilii, & rationes proximè propoſitæ ſatis evincunt; poſſimus tamen vitare unumquodque illorum, prout de facto occurrit. Et licet infallibile ſit, quod in aliquo deficiamus; nullum tamen eſt deſignabile, pro quo vitando non habeamus vires ſufficientes, & quod proinde vitare non poſſimus, & debeamus. Inde etiam fit, quod, cum propoſitum commenſuretur viribus; poſſimus verum, & firmum concipere vitandi ſine ulla exceptione omnia peccata diviſivè, prout in particulari occurrunt, & lege prohibentur. Propoſitum vero terminatum ad collectionem eorum, ſive ad omnia collective, in nullo, adhuc vagè, deficiendi, ſtultum foret: quia circa illa ſic ſumpta nulla datur lex, nec ipſa ſic ſumpta aliquando occurrunt: atque ideò foret propoſitum de re non ſupponente. In hoc itaque ſenſu admittimus, quod quis juxta communem, ac præſentem providentiam valeat vere, & firmiter proponere vitare omnia peccata venialia abſolutè, & ſine termino; omnia, inquam, diviſim, & ſingillatim prout occurrunt, & lege prohibentur; non tamen copulativè, & ſimul, quo pacto nec occurrunt, nec reſpiciuntur à lege. Et quamvis contra præmiſſam reſolutionem poſſint plures replicæ formari, in eis proponendis, & extricandis non oportet immorari, quia id fecimus in propriis locis ſupra relatis, ad quæ lectorem remittimus.

Unde ad confirmationem objectæ difficultatis reſpondetur conceſſo antecedenti, negando conſequentiam. Et diſparitas inter votum, & propoſitum eſt, quod votum, ut prudenter fiat, & conſequenter obliget, reſpicit objectum cum majori determinatione, utputa, quod non ſit admodum difficile, nec afferat certum in eo deficiendi periculum. Quamvis autem poſſibile ſit vitare omnia venialia per ſe, & diviſivè ſumpta, prout occurrunt; nihilominus id eſt valdè arduum, & aliunde infallibile eſt, quod homo per longum tempus in aliquo deficiat. Unde imprudenter, & invalidè ageret, qui voveret non peccaturum venialiter per totam vitam, ut benè expendit N. Andreas loco citato. Sed propoſitum reſpicit objectum cum minori determinatione, ſed potius abſolutè poſſibile, & nullam ſupra materiam alias præceptam inducit obligationem: unde imprudens non eſt, ſed magis obligatorium, quod quis firmiter, ac ex vero animo proponat vitare omne veniale peccatum, quamvis difficillimum id ſit, aut infallibile, quod non erit. Unde aliqui dicunt ad legitimè vovendum requiri ſpem de futuritione rei, quam promittimus: ad verum autem propoſitum non requiri ſpem, ſed ſufficere poſſibilitatem abſolutam, ut declaratur exemplo D. Petri, qui à Chriſto monitus de ſua negatione futura, poterat, & debebat nolle efficaciter tale peccatum, & proponere ſe illud non commiſſurum; quamvis crederet, ut debuit, aliter tandem futurum eſſe. Declaratur etiam juxta communem Doctorum ſententiam, qui id extendunt ad peccata mortalia, aſſerentes non eſſe contra veritatem, & firmitatem propoſiti requiſiti ad valorem, & fructum Sacramenti in mortalium confeſſione, quod pœnitens credat, & vehementiſſimè timeat ſe poſteà peccaturum, & in eo propoſito non permanſurum: adhuc namque poteſt de præſenti oppoſitum efficaciter proponere, & quandiu ita ſe gerit, non poteſt, tanquam indiſpoſitus à ſuſcipienda abſolutione repelli. Idem itaque in propoſito vitandi omnia venialia contingere poteſt.

146 Ex præmiſſa verò reſolutione alia quæſtio ſuboritur difficilior, an videlicet, cum pœnitens de ſuis peccatis dolet, & proponit evitare ſub unico, & ex unico motivo, ſi poſt debitum dolorem, & propoſitum committat ante abſolutionem aliquod peccatum veniale, amittat debitam partem, & diſpoſitionem pro Sacramento, debeatque proindè novum, & dolorem, & propoſitum adhibere? Verbi cauſa, Petrus recogitata multitudine, & gravitate ſuorum omnium peccatorum, tam mortalium, quàm venialium, doluit ſimul, & de omnibus propter unicum motivum nobiliſſimum, quod omnia prohibita fuerint à Deo, ipſumque offendant: & cum eodem dolore ſimile propoſitum concepit ſtatuendo nullam unquam admittere Dei offenſam: qui caſus, nec impoſſibilis eſt, nec infrequens in perfectiſſimè contritis, quibus Deus manifeſtat, quam abſurdum ſit ipſum offendere, ponereque ante ejus conſpectum, quod illi diſplicet, & ab ipſo reprobatur. Sic diſpoſitus acceſſit Petrus ad Sacramentum pœnitentiæ: ſed antequam abſolveretur incidit in aliquod peccatum veniale vanæ gloriæ, aut verbi otioſi. Dubitari valet, an præcedens doloris, & propoſiti diſpoſitio revocetur, indigeatque novo dolore, & propoſito? Ratio autem dubitandi levis non eſt: quia actus præcedentes doloris, & propoſiti dependebant eſſentialiter à ſuo objecto formali motivo, quod ſupponitur fuiſſe unica, & ſola ratio divinæ offenſæ: deſtructo autem, aut variato objecto formali alicujus actus, nequit non ipſe deſtrui, atque variari, quippè, qui à tali objecto ſpeciem mutuatur, ut inductivè poteſt oſtendi: Ergo cum per commiſſionem cujuſcumque peccati incurratur divina offenſa, & deſtruatur, aut varietur motivum præmiſſum non peccandi, quia peccatum Deum offendit; palam convinci videtur, quod in caſu propoſito ceſſet doloris, & propoſiti diſpoſitio, & alia ex alio motivo ſit de novo neceſſaria. Poteſtque id amplius confirmari: nam ſi quis confiteatur ſola, & plura mortalia cum dolore, & propoſito ortis ex motivo vitandi pœnam inferni, & ante abſolutionem incidat in aliquod unum, & minimum mortale: ex hoc ipſo ceſſat anterior dolor, & propoſitum circa alia, & nequit ab his abſolvi abſque nova diſpoſitione: Ergo idem, & ob idem motivum dicendum eſt in priori caſu.

Pro hac difficultate diluenda conveniunt communiter *Nota.* Auctores in conſulendo, quod pœnitens doleat (idem dicunt de propoſito) ſeorſim de mortalibus, & ſeorſim de venialibus ſecundum eorum diverſam gravitatem, & differentem modum Deum offendendi; idemque conſulunt de diverſis eorum ſpeciebus intra genus, aut mortalium, aut venialium: ſic enim vitatur objectum inconveniens. Nam cum motiva doloris, & propoſiti adeò diſtinguantur; non ſequitur, quod ex uno peccato, & defectu in ejus motivo, evertatur, aut varietur motivum doloris circa alia: ſed fieri, & cohærere optimè poteſt, quod excluſis dolore, & propoſito circa unum peccatum, perſeverent circa aliud vel genere, vel ſpecie intra idem genus, diſtinctum. Sed quamvis ita conſulant, tamen addunt aliqui non debere in dubium revocari valorem Sacramenti, licet non adhibeatur talis cautela, quin id afferat plurimos ſcrupulos tam pœnitentibus, quàm confeſſariis, qui obligationem haberent admonendi pœnitentes de renovando immediatè ante abſolutionem dolore. Quod cum non faciant, ex ipſa praxi, quæ eſt optima legum interpres, deſumitur argumentum, quod in caſu propoſito, quamvis ceſſet dolor, & propoſitum circa unum peccatum, poſſint remanere dolor, & propoſitum circa alia, atque ideo, & diſpoſitio ſufficiens ad valorem, & fructum Sacramenti. Idque ratione fundant: quia licet unus, & ſub univerſali motivo ſit univerſalis dolor de omnibus peccatis, nihilominus non terminatur ad omnia æqualiter, ſed inæqualiter juxta majorem, aut minorem illorum gravitatem: nam pro majori peccato requiritur major dolor ſaltem appretiativè, ut & nos ipſi docuimus ſupra n. 71. & ſeq. Quocirca licet aliquis cum eodem contritionis motu doleat de omnibus peccatis, tam mortalibus, quàm venialibus, tamen multò magis dolet de illis, quam de iſtis ob longè majorem illorum, quàm iſtorum gravitatem. Et conſequenter, etſi poſt illam univerſalem contritionem commiſerit aliquod peccatum veniale; non propterea cenſendus eſt, quod defecerit in dolore, & propoſito erga mortalia; ſed magis, quod in eiſdem perſeveret. Idemque cenſent ubi ſola venialia in confeſſione exponenda terminant dolorem, & propoſitum ſub eodem motivo: quia hoc non obſtante ſunt inæqualis gravitatis, & per dolorem, & propoſitum magis deteſtamur graviora quam leviora. Unde ex lapſu in aliqua venialia non revocantur dolor, & propoſitum circa omnia; ſed ad ſummum circa æqualia, & leviora; retinentur tamen circa graviora: & propterea ex defectu doloris, ac propoſiti circa illud particulare, aut illi æqualia, aut eo inferiora; non eſt dicendum Sacramentum irritum circa alia graviora ob defectum diſpoſitionis: præſertim cum quædam venialia tam intra, quàm extra Sacramentum remitti valeant, aliis non remiſſis. Et ſi prædictis Auctoribus objiciatur exemplum mortalium, ſupra inſinuatum, reſpondent conſequenter, quod deficiente dolore, & propoſito circa unum mortale, perſeverant dolor, & propoſitum erga alia mortalia, ut in venialibus theologizant: ſed deficit diſpoſitio pro mortalium confeſſione requiſita: nam

Digitized by Google

ta; nam per peccatum mortale levius, cui homo de novo adhæret, ponit obicem Sacramenti valori, & fructui. In confeſſione autem venialium ſufficit, quod remaneant dolor, & propoſitum circa graviora, quæ dantur pro materia: quia iſtorum remiſſioni non opponitur carentia doloris, & propoſiti circa alia; cum poſſint partialiter remitti. Hæc quaſi ad litteram, ſed compendioſè tranſcripſimus ex Lugone, qui primus ex his, quos viderimus, hanc adhibuit propoſitæ quæſtioni reſponſionem diſp. 14. ſect. 9. à num. 144. Eidemque ſubſcribunt communiter Recentiores, Dicaſtillo diſput. 6. dub. 18. num. 322. & alii: & ex noſtris Antonius diſput. 3. ſect. 15. num. 201. & Franciſcus cap. 5. punct. 4. num. 56.

147 Sed putamus exigere accuratius examen. Et probamus in primis conſilium renovandi dolorem, ac propoſitum: eſt enim ſecurum, & ſalubre, & forte in aliquibus neceſſarium. Probamus etiam, quod ultimo loco dicitur de inſufficientia doloris, ac propoſiti erga aliqua peccata mortalia, reſciſſis circa aliud, aut alia, in quæ homo poſt univerſalem dolorem, & propoſitum labitur: manifeſtum namque eſt requiri pro Sacramento Pœnitentiæ novum dolorem de novo gravi peccato. In his convenimus cum prædictis Auctoribus. Ceterum in eorum reſponſione reperimus non pauca difficilia, & falſitati obnoxia. Et primo loco non videtur ſatisfacere propoſitæ quæſtioni, quæ ſupponit dolorem univerſalem omnium peccatorum tam mortalium, quàm venialium proceſſiſſe ex unico, ac indiviſibili motivo vitandi offenſam, & diſplicentiam Dei in quolibet peccato. In qua hypotheſi videtur neceſſario fatendum reſcindi adæquatè tale motivum per commiſſionem cujuslibet peccati, atque ideo non relinqui dolorem, & propoſitum erga alia: ubi enim motivum, ſive ratio ſub qua conſiſtit in indiviſibili, deſtructa circa unum objectum, deſtruitur circa omnia, ita quod circa nullum exerceri valet. Ex quo principio colligunt communiter Theologi eum, qui negat unum vel minimum noſtræ fidei myſterium, non retinere prædictam fidem circa alia: quia motivum credendi eſt unicum, nempè teſtimonium Dei dicentis, quare qui ei negat aſſenſum in aliqua materia, licet de ſe leviſſima, ut quod canis Tobiæ caudam habuerit, convincitur nihil credere propter Dei teſtimonium, ſed vel non credere, vel credere ob aliud motivum, ut cum communi ſententia ſtatuimus, & probavimus Tract. 17. de Fide, diſp. 8. dub. 3. Cum ergo ſupra poſita difficultas procedat ex ſuppoſitione, quod propoſitum univerſale vitandi omnia peccata proceſſerit ex unico, & indiviſibili motivo offenſæ, & diſplicentiæ divinæ, quæ in omnibus, & ſingulis peccatis occurrit; ſequitur quod per quodlibet peccatum reſcindatur, & non maneat circa alia. Quod amplius declaratur præcludendo Lugonis effugium: nam caſus præſens procedit erga propoſitum conceptum ob præciſam rationem offenſæ Dei abſtrahendo à majori, & minori, à gravi, & levi peccato, ita quod nulla habita ratione, aut reflexione ad comparationem, peccatorum inter ſe, elicitum fuerit propoſitum vitandi omnia peccata, quia important Dei offenſam, in qua ratione cuncta conveniunt. Hoc autem motivum evacuatur, & caſum redditur per admiſſionem cujuſcumque peccati: Ergo ubi iſtud ſuccedit, impoſſibile eſt tale motivum erga peccata permanere, & ſubinde propoſitum ex tali motivo conceptum. Alias homo averſus foret à motivo vitandi divinam offenſam, & ſimul ad idem motivum converſus: quod implicat contradictionem.

Hujus impugnationis aculeos præſenſit Dicaſtillo loco citato, & ingenuè faſſus eſt num. 324. non poſſe ab illa expediri, quin admittat propoſitæ quæſtionis ſuppoſitionem, nempè motivum univerſale propoſiti vitandi omnia peccata eſſe ſimpliciter unum, & indiviſibile. Quare negat eſſe moraliter poſſibile, quod quis concipiat propoſitum vitandi omne peccatum abſtrahendo à gravi, & levi: nam quamvis ad utrumque genus offenſæ deteſtandum unico actu feratur; non tamen ita fertur, quin ſemper adſit ſaltem implicitè, & virtualiter comparativa deteſtatio, major videlicet de majori, & minor de minori peccato; & conſequenter ablatis deteſtatione, & propoſito erga venialia, poſſunt adhuc permanere erga mortalia. Qui diſcurſus nobis arridet, illumque ex D. Thoma firmavimus ſupra num. 76. Quare etiam cenſemus repugnare, quod quis æqualiter doleat de peccato veniali, ac de mortali, & quod ita firmiter proponat non peccare venialiter, ac mortaliter. Nam cum mortale ſit ſimpliciter gravis offenſa Dei, &, ut cenſemus, & ſuo loco ſtatuimus, ſimpliciter infinita in æſtimatione prudenti; è contra veniale ſit offenſa levis, & ſecundum quid; & dolor debeat eſſe, ſaltem appretiativè juxta merita objecti: fieri non valet, quod homo, niſi ſtultus ſit, non magis doleat de peccato mortali, quam de veniali, licet de utroque eodem actu doleat. Et ſimiliter cum longè difficilius ſit vitare omnia venialia, quam ſola mortalia, ob majorem illorum multitudinem, & quia minori deliberatione committantur, ut conſtat ex dictis à num. 144. fit hominem hæc intelligentem, ut omnes ipſa experientia ſatis intelligunt, non poſſe formare propoſitum ita firmum vitandi venialia, ſicut vitandi mortalia. Unde etiam fit, quod licet eodem actu, & ob idem expreſſum motivum vitandi Dei offenſam proponat homo nullo modo peccare mortaliter, aut venialiter; tamen hoc propoſitum principalius, & firmius referatur in mortalia; in venialia vero minus principaliter, & cum minori firmitate, & quaſi ex conſequenti. Fit ulterius, quod ſi poſt illud propoſitum homo labatur in aliquod veniale, non propterea revocet propoſitum circa mortalia, quia de his erat principaliter, & permanet principale illius motivum. Fit denique relinqui in tali eventu ſufficientem diſpoſitionem pro valore, & fructu Sacramenti, confeſſoreſque non immerito parvipendere, ſeu non curare, quod pœnitens denuo concipiat alium dolorem, & propoſitum, pro certo reputantes, ut poſſunt, ex violatione alicujus venialis non ceſſaſſe propoſitum, & dolorem erga mortalia. Et hanc partem damus Lugoni, quæ vere ſufficit pro diluendo punctum principale objectæ difficultatis.

148 Ceterum alia in ejus reſponſione occurrunt admodum difficilia, aut planè falſa. Et primo loco; quod præmiſſam doctrinam extendit ad venialia inter ſe collata: nam, ſi quis propoſuit vitare venialia omnia ex eodem motivo non inducendi Dei offenſam, & diſplicentiam, & in aliquod poſtea lapſus ſit; non propterea, inquit Lugo, amittit dolorem, & propoſitum erga alia: idque confirmat ex doctrina immediatè tradita de dolore, & propoſito erga omnia complectendo venialia, & mortalia: quæ, ſi in aliquo veniali deficiant, perſeverant tamen in ordine ad mortalia, & deſervire abſque renovatione poſſunt mortalium confeſſioni. Sed exemplum non convincit, & concluſio illi innitens incertiſſima videtur: nam cum mortalia quaſi infinite diſtent à venialibus ob motiva proximè aſſignata; facilè intelligitur, quod dolor, & propoſitum, quæ in aliquo, aut aliquibus venialibus deficiunt, perſeverant abſolutè erga mortalia, & ſufficiunt pro illorum confeſſione. Sed omnia venialia conveniunt ſimpliciter in ratione offenſæ Dei, quæ eſt talis ſecundum quid: unde violato, vel per unum veniale motivo communi vitandi talem offenſam, ex quo proceſſerunt dolor, & propoſitum erga omnia, non apparet, quomodo circa aliqua poſſint conſervari, & pro eorum confeſſione ſufficere. Unde ſecurius in tali caſu foret novum dolorem ex motivo magis limitato adhibere, idque conſilium cenſemus, non ſolum ſalubre, ſed neceſſarium.

Quod, ſi dicatur (& reſpondet Lugo) in genere, ſive intra lineam venialium reperiri inæqualitatem; quippè quædam ſunt aliis graviora, vel minus gravia: & inde fieri, quod licet deficiat dolor, & propoſitum in uno, non intelligatur propterea deficere circa alia graviora, ſed ſolum circa minus gravia, aut æqualia: unde conſequenter dolor, & propoſitum, quæ præceſſerunt, non perſeverant erga æqualia, & inferiora, nec poterant ad eorum confeſſionem deſervire; perſeverabunt autem pro gravioribus, deſervientque illorum confeſſioni. Si id, inquam, dicatur, quis non videat ſummam dictorum incertitudinem, & ſuperfluum eſſe in ea magis detergenda immorari? Sed tamen, vel ab uno capite eam oſtendamus. Nam, ſi dolor, & propoſitum erga venialia ex uno motivo communi, ubi poſtea unum veniale committitur, revocantur erga æqualia, & inferiora, perſeverant vero circa graviora; ideo eſſet, quia ſic expoſcit eorum inæqualitas: id vero eſſe falſum liquet, quia illa inæqualitate non obſtante, poteſt dari dolor circa leviora, & deficere circa magis gravia. Demus propoſitum, & dolorem fuiſſe erga omnia venialia ex uno motivo non offendendi Deum: demus poſtea hominem commiſiſſe unum peccatum veniale; v. g. mendacium officioſum, quo minora ſunt alia venialia; v. g. aliquis exceſſus in potu, verba ſuperflua, inutiles imaginationes, &c. alia vero ſunt eo majora, utputa aliquæ detractiones, imaginationes turpes non cito repulſæ, furta le-

ta le-

Digitized by Google

ta levia. In qua comparatione juxta Lugonis doctrinam eo ipſo dolor, & propoſitum ceſſant circa minora, & manent erga majora. Et tamen, vel ipſa experientia reſtante, poteſt qui officioſe mentitur, habere explicitum odium erga illa minora ſtatuendo illa non committere, & è converſo affici ad majora, illaque actu committere: Ergo falſum eſt, quod dolor, & propoſitum erga omnia ceſſet, aut perſeveret juxta majorem, aut minorem gravitatem venialium comparativè ad illud, quod poſt dolorem, & propoſitum ex univerſali motivo committitur. Cauſa hujus deceptionis fuit attendere ad ſolam majorem, aut minorem malitiam venialium ex parte objecti, & omittere attentionem erga aliam radicem longè diverſam, & magis conſiderandam, nempè ad majorem, aut minorem adhæſionem ad venialia ex parte ſubjecti. Conſtat namque homines juxta varias eorum complexiones, inclinationes, & aſſuefactiones affici magis, aut minus ad venialium objecta, ſive reſpectu ad majorem, vel minorem eorum gravitatem. Plus enim aliqui afficiuntur ad exceſſum in potum, quam ad mentiendum; & e converſo aliqui plus afficiuntur ad furandum levia, quam ad verba ſcurrilia, & ſic de aliis. Quamdiu autem manet hæc adhæſio non tolluntur peccata venialia, ut perpetuo docet D. Thomas, & ſatis inſinuavit in hac 3. p. quæſt. 87. art. 2. in corp. ait: *Peccatum veniale non contrariatur habituali gratiæ, vel charitati: ſed retardat actum ejus, in quantum nimis inhæret homo bono creato, licet non contra Deum; ut in ſecunda parte* (1.2.q.88. art. 1.) *habitum eſt*. Et in reſp. ad 3. addit: *Ad tollendam maculam venialis peccati requiritur aliquis actus procedens ex gratia, per quam removeatur inordinata adhæſio ad rem temporalem*. Cum ergo hæc inordinata adhæſio non commenſuretur malitię objectivę in materia peccatorum venialium, ſed ex aliis capitibus deſumatur; perperam aſſeritur, quod, ubi quis incidit in aliquod veniale, decidit à propoſito, & dolore erga æqualia, aut minora, ſed illa retinet erga majora. Poteſt enim fieri, quod magis afficiatur ad majora, quam ad minora, & è converſo, ut facile conſideranti conſtabit, & cito oſtenditur, vel unico exemplo, ſi quis de ſe magis afficiatur ad furta levia, quam ad bibendum aquam cum aliquo exceſſu; plane illud objectivè gravius eſt iſto: & tamen, ſi poſt univerſale vitandi omnia venialia propoſitum peccet venialiter in potione aquæ, minimè retinet propoſitum vitandi furta, ut Lugo cenſet: quia multo magis hærebat furtis, quam potioni: atque ideo ſi non retinetur propoſitum circa hanc, multo minus retinebitur circa illa.

D. Thom.

149 Sed veniamus ad aliam partem comparationis penes majorem, aut minorem gravitatem peccatorum intra genus mortalium, ubi occurrunt majores, & evidentiores abſurditates. Doluit quis de omnibus mortalibus, & propoſuit efficaciter illa vitare ex aliquo uno, & univerſali motivo: ſed poſteà antequam confiteretur, incidit in aliud mortale novum. Remanent dolor, & propoſitum, quæ præceſſerunt, vel penitus deſtruuntur? Reſpondet Lugo deſtrui erga peccata æqualia, aut inferiora: manere autem erga majora. Verbi cauſa peccaverat quis mortaliter per deſideria turpia, per fornicationem ſimplicem per adulteria: doluit poſteà de illis, & propoſuit ea vitare ex unico motivo gravis offenſæ Dei omnibus communi; ſed tamen poſt hæc incidit in fornicationem. Juxta Lugonis diſcurſum, & doctrinam, talis homo amittit dolorem, & propoſitum erga turpia deſideria, quæ ſunt levius fornicatione peccatum; ſed retinet dolorem, & propoſitum erga adulterium, quod eſt peccatum gravius: quoniam, ubi quis delinquit in uno, præſumitur non reſpuere æqualia, aut minora; ſed non præſtat fundamentum, ut præſumamus admittere etiam atrociora, cum iſta magis retrahant: atque ideo præſumere debemus, quod dolor, & priſtinum propoſitum perſeverent erga illa, etiam poſt aliquod minus grave commiſſum.

Hæc verò eſſe abſurda conſtat ex dictis in non abſimili venialium comparatione, & utrobique deſeritur ſuppoſitio quæſtionis, ubi recurritur ad objecta diverſa penes majorem, aut minorem peccatorum intra idem genus gravitatem. Sed efficacius immediatè dicta refelluntur: nam ſupponamus pro confeſſione omnium illorum peccatorum, quæ referuntur, hominem habuiſſe perfectum dolorem, & propoſitum in perfecta contritione ordinata ad Sacramentum, & quod ante ſuſceptionem Sacramenti in fornicationem inciderit. In tali caſu dici nequit revocari dolorem, & propoſitum circa fornicationem, & peccata æqualia, aut minora, ut ſunt turpia deſideria; permanere autem pro adulterio. Tùm, quia in tali caſu dolor, & propoſitum fuerunt ipſa contritio perfecta: de qua nullo modo dici valet, quod permaneat in eo, qui poſt ipſam incidit in peccatum mortale. Tùm etiam, quia contritio importat eſſentialiter converſionem ad Deum ultimum finem ſuper omnia ex charitate dilectum: ſed eo ipſo, quod quis incidat in peccatum, dici non valet, quod retineat ullam converſionem in Deum finem ultimum dilectum ſuper omnia; cum potius quodlibet peccatum avertat à tali objecto, & fine: Ergo, qui poſt contritionem incidit in grave peccatum, totaliter deſtruit contritionem, & ſubinde nullo modo conſervat dolorem, & propoſitum circa majora peccata. Tùm prętereà, quia ſi dolor, & propoſitum contenta in antecedenti omnium peccatorum contritione, permanerent etiam commiſſa fornicatione in ordine ad alia peccata graviora, ut adulterium, &c. vel permanerent in ſe, vel in aliquo alio: & neutrum dici poteſt. Non primum, quia non habebant aliud eſſe in ſe, quam in contritione: & hęc adæquate deſtruitur per ſequens peccatum mortale. Nec ſecundum, quia nec contritio, in qua ipſa includuntur, manet virtualiter in aliquo alio à ſe diſtincto: alias perfecta contritio formaliter excluſa per peccatum conjungeretur virtualiter cum ipſo: & licèt non juſtificaret formaliter, juſtificaret tamen virtualiter: quæ omnia ſunt chymerica, & planè contradictoria. Præterquam quod non eſt aſſignabilis ullus effectus, in quo profecto contritio, & dolor, ac propoſitum in illa incluſa, poſſint virtualiter permanere in ordine ad graviora peccata.

Confirmatur: quia ſi in caſu propoſito dolor, & propoſitum imbibita in contritione perfecta de omnibus peccatis, etiam poſt ſubſecutam fornicationem permanerent in ordine ad adulterium, & alia graviora delicta, poſſent utique deſervire pro Sacramentali illorum abſolutione, nec opus eſſet alio dolore, & propoſito erga talia peccata; conſequens eſt abſurdum, & contra communem praxim confeſſariorum, & pœnitentium: Ergo antecedens ſuſtineri non poteſt.

Reſpondet Lugo negando ſequelam: quia licet talis dolor, & propoſitum eſſent de ſe ſufficiens diſpoſitio pro Sacramentali remiſſione illorum peccatorum magis gravium, in quæ referuntur, & pro quibus conſervantur; aliundè tamen non ſufficiunt abſolute: quia dolor Sacramento deſerviens debet eſſe univerſalis erga omnia peccata gravia: hic autem ſupponitur, quod ceſſaverit dolor erga alia peccata mortalia minora. Sed minimè ſatisfacit, nec ab objecto inconveniente declinat. Primò, quia perfecta contritio eſt dolor univerſalis de omnibus peccatis; ſed perſeverat dolor contritionis perfectæ in ordine ad peccata graviora; ſiquidem pro illis perſeverant dolor, & propoſitum, quæ in contritione perfecta includuntur: Ergo perſeverat dolor univerſalis omnium peccatorum. Et oppoſitum dicere eſt petere principium, & procedere inconſequenter. Secundò, nam eſto, quod non perſeveret dolor univerſalis (ſi perſeverat dolor) ſed ſolum particularizatus ad illa graviora peccata; tamen pro minoribus poſſet elici alius dolor particularis juxta peculiares eorum deformitates, ut eſt frequens apud illum Auctorem doctrina: atque ideò dolor ex iſto, & illo coaleſcens foret univerſalis, & adæquatus, qualem Sacramentum requirit: Ergo tribuendo ſingula ſingulis verificatur, quod pro remiſſione adulterii in Sacramento, ſufficit contritio, cui peccatum fornicationis ſuccedit, antequam ipſe contritionis dolor ſupponebatur; & pro remiſſione fornicationis, & aliorum ſimilium, aut inferiorum ſufficiet attritio de eiſdem peccatis ex particulari motivo juxta ſpecialem eorum gravitatem concepta. Sed tunc ſupereſt illi Auctori declarandum, quis illorum dolorum ſit pars eſſentialis illius Sacramenti; aut quomodo ex contritione, & attritione, qui ſunt actus eſſentialiter differentes, conſtituatur unus dolor, qui ex parte materiæ requiritur, & ſimul cum toto Sacramenti in ejus effectum influit. In quibus exponendis non minus ac in præcedentibus plura difficilia, aut etiam abſurda occurrent.

Evaſio.

Rejicitur.

DISPUTATIO VIII.

De Confeſſione Sacramentali.

1 Contritionem, confeſſionem, & ſatisfactionem eſſe partes Sacramenti Pœnitentiæ, requiſitas ex parte pœnitentis, ſæpius diximus, & ſuppoſuimus in hoc Tractatu, præſertim diſp. 1. dub. 2. ubi ſtatuimus eſſentialem compoſitionem hujus Sacramenti ex pœnitentis actibus, & Sacerdotis abſolutione: & in obſervatione ad art. 2. quæſt. 90. ubi Angelicus Præceptor reſolvit, quod *requiritur ex parte pœnitentis, primò quidem voluntas recompenſandi, quod fit per contritionem: ſecundò, quod ſe ſubjiciat arbitrio Sacerdotis loco Dei, quod fit in confeſſione: tertiò quod recompenſet ſecundum arbitrium miniſtri Dei, quod fit in ſatisfactione. Et ideo contritio, confeſſio, & ſatisfactio ponuntur partes pœnitentiæ.* Quare ubi acceſſimus ad diſſerendum de his partibus in ſpeciali, & quæ ad primam, nempè dolorem, in præced. diſput. tradidimus; congruus ordo expoſcit, ut immediatè de ſecunda, ſcilicet confeſſione, ſermonem aperiamus in præſenti, quem ordinem ſervavit D. Thom. in lib. 4. ſent. obſervaruntque Diſcipuli Compilatores doctrinæ ibi traditæ in Supplemento ad 3. part. nam poſtquam in primis quinque quæſtionibus tradiderunt pertinentia ad dolorem, cœperunt in quæſt. 6. immediatè ſequenti agere de confeſſione. Eundem itaque methodum convenienter obſervamus.

D. Thom.

Sed ut quid nominis explicemus, & deveniamus ad proprium, determinatumque hujus diſputationis ſubjectum, obſervandum eſt confeſſionem, ſi rigorem, & originem vocis attendamus, non aliud eſſe, quam locutionem cum altero: confiteri namque eſt ſimul cum aliquod fari, ſeu loqui. Unde juxta diverſas materias, & reſpectus multiplex diſtingui valet confeſſio. Alia eſt cujuſcumque veritatis; & ſic pertinet ad virtutem veracitatis. Alia magis determinata eſt veritatum fidei, & ſpectat ad hanc virtutem, & de illa agit D. Thom. 2. 2. quæſt. 3. & nos egimus cum S. Doctore Tract. 17. diſp. 7. Alia eſt confeſſio judicialis, pertinens ad forum externum, & ſubinde ad juſtitiam, de qua agit Ariſtoteles 4. Ethic. cap. 7. Alia eſt confeſſio laudis, quam Deo deferimus ob ejus perfectionem, opera, & beneficia: & hæc pertinet ad virtutem religionis, & de ea frequenter loquitur Scriptura, ut Pſ. 6. *Confiteantur tibi populi Deus.* Pſ. 94. *Præveniamus faciem ejus in confeſſione.* Matth. 11. *Confiteor tibi Pater.* Alia denique, aliis omiſſis, quæ facilè excogitari poſſunt, eſt confeſſio peccatorum, cum quis, nimirum, ſua peccata alteri exponit. Et hæc eſt duplex: nam alia eſt interior, quæ ſoli Deo fit, & vix diſtinguitur à contritione, juxta illud Pſ. 31. *Confitebor adverſum me injuſtitiam meam Domino, & tu remiſiſti impietatem peccati mei.* Alia vero eſt confeſſio externa peccatorum: & hæc dupliciter fieri valet, primo cuilibet alteri perſonæ propter humiliationem, vel alios fines: ſecundo ſoli Sacerdoti in ordine ad abſolutionem, & remiſſionem eorundem peccatorum. Hæc autem, & in ſecunda acceptione, prætermiſſis omnibus aliis, pertinet ad præſentem diſputationem, quæ proinde merito inſcribitur *De Confeſſione Sacramentali.*

Multiplex confeſſionis.

Pſ. 6.
Pſal. 94.
Matth. 11.

Pſ. 31.

Ut vero quid rei explicemus, poſſumus Confeſſionem Sacramentalem deſcribere (diffiniri namque exactè non valet, cum ſit ipſa quoddam complexum, & magis diffinitio, quam diffinitum) ex doctrina D. Thom. in ſupplem. quæſt. 7. art. 1. Soto in 4. diſt. 18. quæſt. 2. art. 2. Prado in tract. de confeſſ. quæſt. 1. dub. 1. & aliorum. *Eſt legitima accuſatio de propriis peccatis facta Sacerdoti ad obtinendum remiſſionem eorum per abſolutionem.* In qua deſcriptione particula *accuſatio* gerit vicem generis, in quo confeſſio convenit cum aliis accuſationibus externis, quæ non ſunt Confeſſio Sacramentalis, ut proximè explicuimus. Et non ponitur loco generis confeſſio ut ſic: quia illud eſſet valdè remotum, & melius explicatur diffinitum per genus magis immediatum. Tùm, ut ea particula magis exprimeret modum Confeſſionis Sacramentalis, in qua homo manifeſtat peccata, ut reus, non ut de illis jactet, aut glorietur, aut ſolam hiſtoriam narret, ſed ut illa reprobans, & judicanda proponens. Additur *legitima* ad denotandum pro Confeſſione Sacramentali requiri aliquas conditiones (de quibus in hac diſp. dicemus) ob quarum defectum ſolent eſſe nullas. Subjungitur *de propriis peccatis*, quia hæc ſola poſſunt eſſe materia ejus, ut oſtendimus diſp. præced. num. 88. & 93. Per illa autem verba, *facta Sacerdoti*, deſignatur judex proprius in hac confeſſione, ſive accuſatione, qui debet eſſe Sacerdos, & nullus alius à Sacerdote. Denique in ultimis verbis, *ad obtinendum remiſſionem eorum per abſolutionem* ſignificatur finis, & complementum Confeſſionis Sacramentalis. Ex quibus conſtat, quam meritò D. Thom. in ſupplem. quæſt. 7. art. 3. collegerit confeſſionem iſtam eſſe actum virtutis, & pertinere determinatè ad virtutem pœnitentiæ: obſervat enim, quod quando ſupra virtutis objectum additur aliqua ſpecialis ratio boni difficilis, ibi addenda eſt nova, & ſpecialis virtus, ſicut ſupra liberalitatem reſpicientem ſumptus mediocres ponitur magnificentia reſpiciens magnos ſumptus, & ſubjungit: *Similiter eſt in confeſſione veri, quæ quamvis ad veritatis virtutem pertineat abſolutè, tamen ſecundum quod aliqua ratio boni additur, ad aliam virtutem pertinere incipit: & ideo dicit Philoſophus in 4. Ethic. quod confeſſio, quæ fit in judiciis, non pertinet ad veritatis virtutem, ſed magis ad juſtitiam. Et ſimiliter confeſſio beneficiorum Dei in laudem divinam, non pertinet ad virtutem veritatis, ſed ad virtutem Latriæ. Et ita etiam confeſſio peccatorum ad remiſſionem eorum conſequendam, non pertinet elicitivè ad virtutem veritatis, ut quidam dicunt, ſed ad virtutem pœnitentiæ. Imperativè autem ad multas virtutes pertinere poteſt, ſecundum quod in finem multarum virtutum trahi poteſt confeſſionis actus.* De hac igitur Sacramentali Confeſſione, & prout eſt in uſu apud Catholicos, agendum eſt in præſenti diſputatione, ac primo loco diſcutiendum occurrit. D. Thom.

D. Thom.
Diffinit. conf. Sacrament.

DUBIUM II.

Utrùm Confeſſio Sacramentalis cadat ſub præcepto Divino?

2 Mirabitur quis, & non boni conſulet, quod ab hac difficultate diſputationem ordiamur: prius namque diſcutiendum videbatur, an Sacramentalis Confeſſio ſit ex Divina inſtitutione. Sed reſponſio eſt in promptu, quod prædictum dubium diſcuſſum, ſuperatumque reliquerimus in priori hujus tract. parte, diſp. 4. dub. 4. §. 1. ubi ſtatuimus Chriſtum Dominum Sacramentum Pœnitentiæ inſtituiſſe, & §. 2. aſſignavimus tempus prædictæ inſtitutionis. Quare cum hoc Sacramentum conſtet eſſentialiter Confeſſione Sacramentali, ut oſtendimus in eadem diſp. 1. dub. 2. probatum reliquimus, quod hic deſiderari videbatur, nempè Confeſſionem Sacramentalem eſſe ex inſtitutione Dei, & opus non habemus illud reproducere. Sed tamen ex inſtitutione non ſtatim ſequitur, aut convincitur Sacramentalem Confeſſionem cadere ſub præcepto Divino: ſunt enim non pauca, quæ Deus inſtituit, & tamen non obligamur, ex Divino præcepto illa complecti. Sic enim ſtatus religioſus eſt ex inſtitutione Divina, ut cum communi ſententia oſtendimus Tract. 20. de prædicto ſtatu, diſp. 1. dub. 2. & non propterea obligamur præcepto Divino illum profiteri. Sic etiam, ut exemplum rei præſenti proximius afferamus, Chriſtus Dominus inſtituit aliqua Sacramenta, ut Extremam-Unctionem, & Ordinem; ad quorum tamen uſum ex Divino præcepto non obligamur. Non eſt itaque tanta connexio inter inſtitutionem alicujus Sacramenti, & præceptum illo utendi, ut iſtud debeat eſſe divinum, quia illa divina ſit. Unde videmus Lutherum (quamvis ab hæreticis conſequentia expectari non debeat) nunquam negaſſe Pœnitentiam eſſe verè Sacramentum à Deo inſtitutum, ut ex Roffenſi obſervat Vaſquez ſupra quæſt. 84. art. 1. dub. 1. & tamen negavit divinum Confeſſionis præceptum, ut referunt Caſtro contra hæreſes verbo *Confeſſio*, & Prateolus in ſuo Elencho, verbo *Lutherani*. Et hac de cauſa, ut putamus. Concilium Trident. poſtquam ſeſſ. 14. can. 1. decrevit, *Si quis dixerit in Catholica Eccleſia pœnitentiam non eſſe verè, & propriè Sacramentum.... A Chriſto Domino noſtro inſtitutum, anathema ſit;* quaſi prævidens in his non comprehendi ſaltem explicitè obligationem confeſſionis, adjecit can. 6. ejuſ- Conc. Trid.

Digitized by Google

Idem. ejuſdem ſeſſ. *Si quis negaverit confeſſionem Sacramentalem vel inſtitutam, vel neceſſariam eſſe jure divino, aut dixerit modum ſecretè confitendi ſoli Sacerdoti, quem Eccleſia Catholica ab initio ſemper obſervavit, alienum eſſe ab inſtitutione, & mandato Chriſti, & inventum eſſe humanum, anathema ſit.* Ex quibus ſatis liquet; quod poſt diſcuſſionem primæ difficultatis pertinentis ad hujus Sacramenti inſtitutionem, quam præmiſimus loco citato, alia ſupereſt diſcutienda circa confitendi obligationem, quam in hoc dubio proponimus. Et nomine Confeſſionis Sacramentalis eam intelligimus, quæ in uſu eſt apud Catholicos, qualem ſupra deſcripſimus, & de qua loquitur Tridentinum in canone immediato, ſecretam ſcilicèt, & ſoli Sacerdoti faciendam.

§. I.

Aſſertio, & propugnatio Catholicæ veritatis.

3 Dicendum eſt Confeſſionem Sacramentalem cadere ſub præcepto divino, immediatè impoſito à Chriſto Domino: eſſeque proinde de neceſſitate ſalutis eorum, qui poſt ſuſceptum baptiſmum prolapſi ſunt in aliquod peccatum mortale. Poſterior aſſertionis pars conſequitur ad priorem, illamque declarat. Utraque autem eſt de fide, ut canon Concilii proximè relatus, & alia principia ſtatim ſubiicienda palam evincunt: unde ſupervacaneum eſt Theologos particulares pro illa referre. Sed prætermitti pro majori explicatione non debet illorum Princeps D. Thomas, qui in 4. diſt. 17. quæſt. 3. art. 1. id ſtatuit, & refertur in Supplem. quæſt. 6. art. 1. his verbis: *Illa Sacramenta, quæ ordinantur contra culpam, cum qua ſalus eſſe non poteſt, ſunt de neceſſitate ſalutis. Et ideo, ſicut baptiſmus, quo deletur originale, eſt de neceſſitate ſalutis, ita & Pœnitentiæ Sacramentum. Sicut autem aliquis per hoc, quod baptiſmum petit, ſe miniſtris Eccleſiæ ſubiicit, ad quos pertinet diſpenſatio Sacramenti; ita etiam per hoc, quod confitetur peccatum ſuum ſe miniſtro Eccleſiæ ſubiicit, ut per Sacramentum Pœnitentiæ ab eo diſpenſatum remiſſionem conſequatur: qui congruum remedium adhibere non poteſt, niſi peccatum cognoſcat: quod fit per confeſſionem peccantis: & ideo confeſſio eſt de neceſſitate ſalutis ejus, qui in peccatum actuale cecidit.* (D. Thom.)

Teſtimoniis Scripturæ concluſio probatur. Probatur primò Scripturæ teſtimoniis, quæ ut evidentius rem demonſtrent, congruum eſt illa introducere ſub argumentationis forma in hunc modum. Qui eſt in ſtatu peccati, tenetur jure divino pœnitentiam de peccatis agere, & quærere reconciliationem cum Deo; ſed remedium iſtud reſpectu peccatorum, poſt baptiſmum commiſſorum conſiſtit in confeſſione omnium illorum Sacerdoti facta: ergo prædicta confeſſio debetur ex jure divino, & cadit ſub præcepto divino. Conſequentia patet. Major autem, præter quam quod non negatur ab hæreticis, probata à nobis relinquitur in priori parte, diſp. 4. dub. 1. & breviter probatur evidentibus Scripturæ teſtimoniis, Matth. 3. *Pœnitentiam agite*, & Luc. 13. *Niſi pœnitentiam habueritis, omnes ſimiliter peribitis.* (Matth. 3. Lucæ 13.) Minor denique probatur: nam ex Chriſti Domini inſtitutione Sacerdotes legis Evangelicæ conſtituti ſunt judices cum ea poteſtate, ut ſine illorum ſententia nemo poſt baptiſmum lapſus reconciliari Deo, & purgari poſſit; ſed ipſi Sacerdotes non poſſunt, ut judices rectè procedere, & juſtam proferre ſententiam ſine cognitione peccatorum, quæ pœnitens eis in ſua confeſſione exponat. Ergo remedium, quod pœnitentes habent reſpectu peccatorum poſt baptiſmum commiſſorum, conſiſtit in confeſſione illorum facta Sacerdoti. Cetera conſtant. Et major, quam negant hæretici, probatur ex Evangelio: nam Chriſtus Matthæi 16. prædictam poteſtatem promiſit Petro illis verbis: *Tibi dabo claves regni cælorum, & quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cælis, & quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis.* (Matth. 16.) Quam promiſſionem, ſoli Petro factam, recognoſcunt, vel ipſi hæretici accepiſſe Petrum, non, ut ſolus ipſe uteretur clavibus, ſed etiam, ut in earum poteſtate communicaret cum ceteris Sacerdotibus. Deinde prædicta promiſſio facta eſt omnibus Apoſtolis, Matth. 18. illis verbis: *Quæcumque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in cælo: & quæcumque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cælis.* (Matth. 18.) Quo loco promittitur, & prædicitur poteſtas, quam omnes Apoſtoli, & eorum ſucceſſores accepturi erant in ordine ad abſolutionem, aut alligationem peccatorum. Deni-que Joann. 20. ipſe Dominus Apoſtolis poſt Reſurrectionem apparens dixit: *Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos. Hæc cum dixiſſet, inſufflavit, & dixit eis, Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.* (Joann. 20.) In quo loco recenſentur actualis traditio promiſſæ poteſtatis, & integra Sacramenti Pœnitentiæ conſtitutio, ac inſtitutio. Conſtat itaque ex Evangelio Chriſtum Dominum ſuæ legis Sacerdotibus eam dediſſe poteſtatem, ut ſine illorum ſententia nemo poſt baptiſmum lapſus poſſit verè pœnitere, & Deo reconciliari. Iſtudque eſt ſolidiſſimum noſtræ, & Catholicæ aſſertionis fundamentum, cui ceteræ veritates huc concernentes ſuperædificari debent, ut optimè expenderunt Patres Concilii Tridentini ſeſſ. 14. cap. 5. dicendo: (Conc. Tr.) *Ex inſtitutione Sacramenti jam explicata univerſa Eccleſia ſemper intellexit inſtitutam, etiam eſſe à Domino integram peccatorum confeſſionem, & omnibus poſt baptiſmum lapſis jure Divino neceſſariam exiſtere: quia D. N. Jeſus-Chriſtus è terris aſcenſurus ad cælos Sacerdotes ſui ipſius vicarios reliquit tanquam præſides, & judices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Chriſti fideles ceciderint, quo, pro poteſtate clavium remiſſionis, aut retentionis peccatorum ſententiam pronuntient. Conſtat enim Sacerdotes judicium hoc, incognita cauſa exercere non potuiſſe: neque æquitatem quidem illos in pœnis injungendis ſervare potuiſſe, ſi in genere dumtaxat, & non potius in ſpecie, ac ſigillatim ſua ipſi peccata declaraſſent. Ex his colligitur oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum poſt diligentem ſui diſcuſſionem conſcientiam habent, in confeſſione recenſeri, etiam ſi occultiſſima illa ſint, &c.*

Subterfugia Lutheranorum, & Calvin. 4 Mirum eſt, quod ſubterfugia inventa fuerint ad ſubruendum, ſi fieri poſſet, vires hujus fundamenti. Et primo occurrit commune apud hæreticos Lutheranos, & Calviniſtas, qui non negant in prædictis locis promitti, & dari Eccleſiæ poteſtatem ligandi, & ſolvendi, ſive peccata remittendi, & retinendi: ſed hanc poteſtatem non aliud eſſe dicunt, quam poteſtatem, & miniſterium prædicandi pœnitentibus remiſſionem peccatorum, atque impœnitentibus iram, & condemnationem. Unde in ſumma dicunt Sacerdotem, ſive miniſtrum in hac re non eſſe judicem, ſed Dei præconem, neque poteſtate, aut juriſdictione abſolvere à peccatis, ſed tantum annuntiare pœnitentibus indulgentiam ex parte Dei. Ita Calvinus lib. 3. Inſtitut. cap. 4. §. 18. & lib. 4. cap. 11. §. 1. Philipp. in Apolog. Confeſſ. Auguſtanæ art. de Confeſſione, & in locis tit. de Confeſſione, Kemnitius in 2. part. Examinis, cap. 5. de Pœnitentia, & alii. (Calvin. Philipp. Kemnit.) Convulſa vero ex parte ſacerdotum auctoritate, & juriſdictione, ut judicent, & abſolvant, conſequens eſt tolli ex parte peccatorum pœnitentium obligationem ſubmittendi ſe Sacerdotum ſententiæ, ac perinde confitendi illis peccata de quibus judicant.

Reiicitur 1. Sed iſtud hæreticorum effugium multipliciter præcluditur. *Primò* quia violentiam infert verbis Evangelii, claves enim non dantur ad ſignificandum oſtium eſſe apertum, vel clauſum, ſed ut re ipſa aperiatur, aut claudatur. Unde cum in Apocal. cap. 3. dicitur de Chriſto: *Qui habet clavem David, aperit, & nemo claudit, claudit, & nemo aperit*, verus, & ſincerus, & communis ſenſus eſt, non quidem quod Chriſtus poſſit annuntiare abſolutionem, vel condemnationem, aut declarare, quis ſit ligatus, aut ſolutus; ſed quod poſſit vera, & judiciaria auctoritate ligare, vel abſolvere. (Apoc. c. 3.) Et hujuſmodi clavem, ſive poteſtatem illa ſignificantem promiſit, communicavitque Apoſtolis, & eorum ſucceſſoribus tanquam ſuis Vicariis. Deinde, ligare, & ſolvere, non ſignificant annuntiare, aut declarare, ſed re ipſa vincula tollere, vincula injicere, aut injecta non auferre. Unde juxta hæreticorum ſenſum non debuit Chriſtus dicere: *Quæcumque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta, & in cælis*, ſed, Quæcumque ſolveritis, erant ſoluta & ita declarabitis prius ſoluta. *Secundò*, quia Patres Eccleſiæ verba Chriſti intellexerunt, non ſicut hæretici; ſed in ſenſu proprio, & obvio, ſicut & nos. (Secundò.) Unde D. Auguſt. hom. 49. ait: *Nemo ſibi dicat, occultè ago, apud Deum ago. Ergo ſine cauſa dictum eſt, Quæ ſolveritis in terra, ſoluta erunt in cælo? Ergo ſine cauſa data ſunt claves Eccleſiæ Dei? Fruſtramus Evangelium, fruſtramus verba Chriſti.* (D. Auguſt.) Et D. Chryſoſt. lib. 3. de Sacerdot. inquit: *His, qui terram incolunt, atque in eis verſantur, iis commiſſum eſt, ut ea, quæ in cælis ſunt, diſpenſent: iis datum eſt, ut poteſtatem habeant, quam Deus, neque Angelis, neque Archangelis datam eſſe* (D. Chryſ.)

voluit: neque enim ad illos dictum eſt. Quæcumque alligaveritis in terra, &c... Habent quidem, & terreſtres Principes vinculi poteſtatem, verum corporum ſolum. Id autem, quod dico, Sacerdotum vinculum, ipſam etiam animam contingit, atque ad cœlos uſque pervadit, uſque adeò; ut quæcumque inferne Sacerdotes confecerint, illa eadem Deus ſuperne rata habeat, ac ſervorum ſententiam Dominus confirmat... Quorumcumque, ait, peccata retinueritis, retenta ſunt. Quænam, quæſo, poteſtas hac una major eſſe queat. Eodem modo loquuntur, &
D. Ambr. accipiunt Chriſti verba D. Ambroſ. lib. 1. de Pœnit. cap. 2.
D. Hieron. & c. 7. D. Hieron. in epi. ad Heliodorum de vita ſolitaria,
D. Gregor. D. Greg. hom. 26. in Evang. & alii paſſim Patres.
Tertiò. *Tertiò*, quia ſi prædicta verba non aliud ſignificarent, quam, quod dicunt hæretici, poteſtatem, videlicet, annuntiandi pœnitentibus remiſſionem peccatorum, & non pœnitentibus damnationem, & iram; prædicta verba directa fuiſſent non ſolum ad Apoſtolos, & eorum ſucceſſores, ſed etiam ad laicos, & fœminas: ſunt enim capaces illa annuntiandi: adque ideo de illis etiam verè diceretur: *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, quorum retinueritis, retenta ſunt:* conſequens eſt abſurdum, & contra perennem, & antiquiſſimum ſenſum Eccleſiæ: Ergo verba Chriſti non illud ſignificant, ſed auctoritatem, poteſtatemque Apoſtolis, & Sacerdotibus datam, ut de peccatis poſt baptiſmum commiſſis judicent, vel ea dimittendo, vel retinendo. Nec in hoc amplius ſuadendo immoramur: nam talia verba continere ſenſum a nobis aſſertum, eſt etiam de fide, ob diffinitionem Concilii Tridentini ſeſſ. 14. can. 3.
Conc. Trid. *Si quis dixerit verba illa Domini Salvatoris, Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt, non eſſe intelligenda de poteſtate remittendi peccata in Sacramento pœnitentiæ, ſicut Eccleſia Catholica ab initio ſemper intellexit: detorſerit autem contra inſtitutionem hujus Sacramenti ad auctoritatem prædicandi Evangelium, anathema ſit.* Unde circa legitimam intelligentiam prædictorum verborum quantum ad rem præſentem nulla deinceps poteſt eſſe inter Catholicos controverſia.

5 Verum enim vero aliud effugium occurrit, hæreticis
2. *Effug.* quidem commune, & non paucis Catholicis familiare, quo dehiſcere videntur noſtri fundamenti vires. Admiſſo namque, quod Chriſtus concesſerit Apoſtolis poteſtatem abſolvendi à peccatis, & conſequenter judicandi de peccatis, quæ fideles eis in confeſſione expoſuerint, ut ex propoſitis, & expenſis Evangelii teſtimoniis evincitur: inde non ſequitur, nec convincitur fideles obligari jure Divino ad confitendum Sacerdotibus peccata; ſed ſolum ex ſuppoſitione, quod velint eis ſe ſubmittere ad conſequendum peccatorum remiſſionem per illud medium, quam alias poſſunt per alia conſequi; v. g. per contritionem. Nec ſatisfacit, qui dicat, Sacerdotes, ſi res ita ſe haberet, non poſſe verè appellari judices pro remiſſione pec-
Occurritur evaſioni. catorum: quia judex meus non eſt, cui, ſi volo, manifeſto mea delicta, & apud quem non teneor aliquid facere, quam quod volo. Id, inquam, non ſatisfacit: nam iſtud judicium potuit inſtitui, poteſtque fieri in favorem pœnitentium, ut ſi velit frui Sacerdotis abſolutione, illi cauſam, & relationem ſuorum peccatorum ſubmittat, illique in ſatisfactione injuncta ex poteſtate clavium obediat. Idque exemplo peccatorum venialium efficaciter fulciri, ac explicari valet: habent enim Scerdotes poteſtatem ex clavibus illa remittendi: & tamen pœnitentes nullo jure obligantur illa in confeſſione Sacerdotibus referre, ſed poſſunt pro eorum delectione ad alia media recurrere: at ſi voluerint, queunt Sacerdotes adire, & ab eis Sacramentaliter abſolvi: Quid ergo vetat, ut in mortalibus idem contingat?

Nec iterum ſatisfacit, ſi dicatur inde fieri, quod Sacer-
Alii evaſioni occurritur. dotes pro remiſſione mortalium non ſint judices ordinarii, ſed arbitrarii, arbiter enim eſt, qui ſolum judicat ex poteſtate, quam ſibi deferunt partes à quibus eligitur judex in eorum cauſa, ut conſtat ex cap. *Sane*, de Arbitriis. Id autem dicere eſt omnino abſurdum, quia poteſtatem judicandi, & dimittendi peccata; quam habent Sacerdotes non acceperunt, nec accipiunt à pœnitentibus, aut cum illis conventione; ſed immediatè à Chriſto Domino. Id, inquam, non ſatisfacit, nec obturat intentatum effugium: quoniam in tali eventu, ſi vim non ponamus in vocibus, Sacerdotes non vocarentur judices arbitrarii, vel quia acciperent dijudicandi poteſtatem a pœnitentibus, vel quia non haberent poteſtatem ordinariam à Chriſto, vel delegatam ab Ordinariis; ſed ex eo præcisè, quod ſubjectio pœnitentium Sacerdotibus in manifeſtando illis peccata, penderet ex ipſorum pœnitentium arbitrio, qui voluntarie, id eſt, abſque præcepto ad id obligante vellent uti remedio à Chriſto inſtituto remiſſionis culparum per Sacerdotum abſolutionem. Quod etiam facile explicatur exemplo jam propoſito venialium, in quibus abſolvendis procedit Sacerdos ex poteſtate non accepta à partibus, ſed ut judex ordinarius, & per acceptam à Chriſto poteſtatem: quo non obſtante in arbitrio pœnitentium poſitum eſt, quod peccata venialia confiteantur Sacerdoti, & ab illo judicium, ſententiam, & abſolutionem expectent. Idem itaque dici poteſt de confeſſione mortalium: & conſequenter teſtimonia non extorquent, quod intendimus.

6 Propter hæc, & alia, quæ, ut non neceſſaria, omittimus, non defuerunt viri catholici, qui licet non negaverint confeſſionem mortalium eſſe de jure divino, aut cadere ſub divino præcepto; negarunt tamen id convinci ex relatis teſtimoniis, & præſertim illo, quod magis expendimus, Joannis 20. Sic ſenſerunt Scotus in 4. diſt. 17. qu. 1.
§. *In iſta quæſtione*, Cajetanus in illa verba Joan. 20. *Accipite* Scotus.
Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, &c. Medina Medina,
Complutenſis codice de Confeſſione, quæſt. 2. Gabriel in Gabriel.
4. diſt. 17. quæſt. 1. art. 1. circa finem, & alii. Qui aliqua ratione excuſari poſſunt, quod ſcripſerunt ante Concil. Tridentinum, in quo magis, quam in aliis doctrina ad claves, pœnitentiam, & confeſſionem pertinens clariſſimè tradita eſt, ut propterea, qui modo negaret, vel confeſſionem mortalium cadere ſub præcepto divino, vel hanc obligationem non erui ex loco Joann. 20. hæreſis, aut notiſſimi, & graviſſimi erroris argueretur. Quod demonſtratur conjungendo duo Concilii loca ſub hac forma: Eo modo intelligendum eſt teſtimonium Joannis in ordine ad remiſſionem peccatorum in Confeſſione Sacramentali, quo illud intelligit, intellexitque Eccleſia Catholica; ſed hæc intelligit, intellexitque non ſolam poteſtatem clavium ex parte Sacerdotum, ſed etiam obligationem ex parte peccatorum ſubmittendo ſuas culpas clavibus Sacerdotum; Ergo prædictus locus Joannis ita eſt intelligendus: & conſequenter conari ad alias intelligentias, & ſubterfugia nequit modo fieri abſque notorio errore, aut etiam hæreſi. Utraque conſequentia patet ex præmiſſis. Major
etiam conſtat ex verb. Conc. can. 5. jam cit. *Si quis dixerit* Conc.
verba illa Domini Salvatoris, Accipite Spiritum Sanctum. quo- Trid.
rum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt, non eſſe intelligenda de poteſtate clavium remittendi, & retinendi peccata in Sacramento Pœnitentiæ, ſicut Eccleſia Catholica ab initio ſemper intellexit... Anathema
ſit. Minor etiam conſtat ex eodem Concilio eadem ſeſſ. 14. *Idem.*
cap. 5. ubi docet: *Ex inſtitutione Sacramenti Pœnitentiæ jam explicata univerſa Eccleſia ſemper intelligit inſtitutam etiam eſſe à Domino integram peccatorum confeſſionem, & omnibus poſt Baptiſmum lapſis jure divino neceſſariam exiſtere.* Et ſtatim præſentia habens teſtimonia à nobis producta, & præſertim Joan. 20. quæ in margine recenſentur, ſubjunxit: *Quia D. N. Jeſus Chriſtus è terris aſcenſurus ad cœlos Sacerdotes ſui Vicarios reliquit tamquam præſides, & judices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Chriſti fideles ceciderint, &c.* Ex quibus ſatis conſtat Eccleſiam in ea Sacra Synodo congregatam declarare, quod ita ſentiat, & ſenſerit. Et quamvis id poſſemus amplius exornare, & fulcire diverſis exemplis, ſufficiet vel unum producere in perſona Petri Ozomenſis, qui doctrinam propoſitam ſubterfugiens admittebat in Sacerdotibus poteſtatem clavium ad remittendum peccata ſibi confeſſa; & tamen ex alia parte negabat in pœnitentibus obligationem ſubjiciendi peccata clavibus Eccleſiæ: exiſtimabat enim dilui ſufficienter per contritionem independenter à ſubordinatione ad illas, ut conſtat ex Extravaganti Sixti IV. condemnantis varias hujus Petri propoſitiones, quarum prima eſt, *Peccata*
mortalia quantum ad culpam, & pœnam alterius ſæculi de- *Propoſit.*
lentur per ſolam cordis contritionem ſine ordine ad claves. Se- *damnata.*
cunda; *Confeſſio peccatorum in ſpecie fuit ex aliquo ſtatuto univerſalis Eccleſiæ, non de jure divino.* In doctiſſimo etiam Soto in 4. diſt. 18. quæſt. 1. art. 1. poſt. 3. concluſ. legimus, *Ætate noſtra de eodem errore damnatus fuit quidam Hiſpanus, vir alias inſignis.* Putamus loqui de damnatione per S. Inquiſitionis Tribunal; ſed quis ille fuerit, neſcimus.

7 Ex quibus omnibus ſatis efficaciter concluditur eam, quam aſſerimus, catholicam veritatem contineri in teſtimoniis pro eadem ſtabilienda relatis, aditumque præcludere propoſito ſubterfugio. Et ut magis impediatur, premamus amplius relata teſtimonia, & præſertim illud ex Joanne relatum, *Quorum remiſeritis peccata*

Digitized by Google

cata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt: ex eis namque rectè expenſis ſuaptè natura fluit ſenſus catholici aſſertus, & præciditur omnis ab illo fuga. Sed attendi debet, ut id aſſequamur, non ſolum ad priora verba, *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*, ex quibus omnes Catholici probari concedunt poteſtatem clavium in Sacerdotibus ad abſolvendum à peccatis ſibi confeſſis; ſed etiam ad immediatè ſequentia, *Et quorum retinueritis, retenta ſunt*: ex eis namque convincitur in peccatoribus eſſe obligationem ſubmittendi ſua peccata poteſtati Sacerdotum per confeſſionem, quod aliqui Catholici negarunt, aut revocarunt in dubium, occaſionemque dederunt evaſioni propoſitæ, per quam firmior ex Evangelio pro noſtra aſſertione probatio diſſipari videbatur. Attendi ulterius debet in illa contrapoſitione, quam Chriſtus, dum poteſtatem dabat, repræſentavit, ſecundam propoſitionem reddere ſenſum primæ contrarium in eadem materia, licet vocibus aliquantulum diverſis. Perinde namq; fuit dicere, *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt*, ac dicere, Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & ſi non remiſeritis, non remittuntur eis: vel alio modo, ſi remiſeritis peccata, remittuntur; & ſi non remiſeritis, non remittuntur: vel alio modo, ſi dederitis ſententiam abſolutionis, remittuntur peccata, ſi vero negaveritis, aut ſuſpenderitis abſolutionem, retenta erunt. Hic plane apparet eſſe ſincerus, ac legitimus eorum ſenſus, & eo ſuppoſito arguitur efficaciter ex prædicto teſtimonio confutando adhibitam reſponſionem: quoniam, ſi, ut illa intendit, ex parte pœnitentium non daretur obligatio, ſed ſola libera facultas confitendi ſua peccata Sacerdoti, & utendi beneficio clavium, falſificaretur ſenſus verborum Chriſti; conſequens eſt hæreticum: Ergo & antecedens. Probatur ſequela: quia in tali caſu licet Sacerdotes haberent poteſtatem abſolvendi à peccatis ſibi voluntariè, id eſt, ſine iſta confitendi obligatione, confeſſis; quod poſſet verificare primam verborum Chriſti partem: tamen non haberent Sacerdotes poteſtatem retinendi, ſeu non remittendi hominum peccata; quippè cum iſti poſſent alio medio ab illis ſolvi, omiſſo confeſſionis, & ſubjectionis ad claves remedio; idque, quantumcumque Sacerdotes facerent, & uti poteſtate ſibi data conarentur, impedire minimè poſſent. Falſificaretur ergo illa poſterior pars verborum Chriſti: *Et quorum retinueritis, retenta ſunt*: quia Sacerdotibus non abſolventibus, quin retinentibus, & retinere conantibus, liberarentur homines à peccatis, ſubtrahentes ſe ab illorum confeſſione. In illis itaque verbis expreſſit Chriſtus non ſolum poteſtatem clavium in Sacerdotibus, ſed etiam obligationem illi ſe ſubjiciendi in peccatoribus.

Nec contra hanc explicationem, & diſcurſum eſt, quod peccator poſſit juſtificari per contritionem: quia quamvis hæc poſſit elici antecedenter ad confeſſionem, & ſententiam Sacerdotis, non tamen independenter ab illis: includit namque de facto omnis vera contritio votum, ſivè propoſitum adimplendi Divinum præceptum confitendi peccata, & obediendi ſententiæ Sacerdotis: & ubi homo id non facit, quando poteſt, & debet, iterum illigatur peccato. Idque declaratur exemplo baptiſmi, ante cujus ſuſceptionem exercitam poteſt denuo juſtificari per contritionem; ſed non ſine baptiſmo in voto, qui de jure Divino eſt medium neceſſarium ad ſalutem, quod votum, ſivè propoſitum tenetur homo, cum poteſt, ad exercitium reducere. In quo magis explicando non immoramur, quia illi operam dedimus ex profeſſo in priori parte, diſp. 4. dub. 1. ubi ſtatuimus Sacramentum Pœnitentiæ eſſe neceſſarium ad ſalutem neceſſitate medii, & præcepti Divini. Nec ulterius contra præmiſſam doctrinam refert exemplum peccatorum venialium, quo oppoſita Evaſio n. 5. ſe declarare, & protegere ſatagebat: quoniam Sacramentum Pœnitentię inſtitutum eſt pro remedio hominis poſt baptiſmum lapſi, & ad reparandum deperditam juſtitiam: unde meritò à Patribus appellatur ſecunda tabula poſt naufragium. Peccata autem levia non conſtituunt hominem lapſum, nec illum juſtitia ſpoliant, ſed compatiuntur cum gratia. Quare non ſunt materia neceſſaria hujus Sacramenti, ſed poſſunt remitti omnino independenter ab illo, ut ſi homo ſtatuens illa non confiteri, uteretur aliis remediis pro eorum remiſſione obtinenda, ut contritione. Sunt tamen materia ſufficiens Sacramenti Pęnitentiæ, ut conſtat ex diſp. præced. num. 88. & 132. & propterea licet homo nullo præcepto teneatur illa ſubjicere clavibus Eccleſiæ; poteſt nihilominus voluntariè ipſa ſubjicere, & mediante Sacramento Pœnitentiæ conſequi eorum remiſſionem, ſicut per alia media arbitraria. Unde poteſtas clavium ad illa licet minus principaliter ſe extendit ex ſuppoſitione libera pœnitentis volentis illa ſubmittere. Sed hoc exemplum nequit peccatis mortalibus adaptari ob oppoſitam rationem: quia in ipſa collatione ſignificavit Chriſtus retineri, ſeu non remitti, retinentibus, ſeu non remittentibus Sacerdotibus.

Ration. 2.

8 Occurrunt præterea alia plura ejuſdem catholicæ veritatis fundamenta; quæ nec expendere pro meritis poſſumus; cum diffuſior præſentis rei conſideratio magis pertineat ad Theologiam Dogmaticam, quam ad Scholaſticam, cui incumbimus: nec par eſt cuncta omnino ſupprimere, & lectorem ſine illa notitia relinquere, quæ illum ſaltem ducat in ea loca, ex quibus poſſit argumenta pro hac veritate contra hæreticos eruere. Propterea aliqua inſinuabimus; & *ſecundum* in ordine ſumitur ex variis teſtimoniis veteris teſtamenti, quæ latè, & doctè expendit Bellarm. lib. 3. de Pęnit. c. 3. & poſſumus in unum colligere ſub hac arguendi forma: Ea, quæ fiebant in veteri lege, figura erant eorum, quæ fiunt in lege Evangelica, ut docet Apoſtolus 1. ad Corinth. c. 10. ſed in lege veteri erat confeſſio peccatorum in ſpecie coram legitimo miniſtro: Ergo præfigurabat confeſſionem peccatorum in ſpecie, & coram Sacerdote futuram in lege Evangelica, & quidem tanto exactiorem, ac perfectiorem, quanto res figurata figuris præſtat. Major, & conſequentia patent. Minor autem, quam multis locis probat Bellarmin. oſtenditur ſatis efficaciter, aliis prætermiſſis, unico teſtimonio ex lib. Num. c. 5. ubi dicitur: *Vir, ſivè mulier, cum fecerint ex omnibus peccatis, quæ ſolent hominibus accidere, & per negligentiam transgreſſi fuerint mandatum Domini, atque deliquerint, confitebuntur peccatum ſuum*. Et idem reipſa ſignificatur Levit. c. 5. ubi pro diverſis peccatis aſſignantur diverſæ ſatisfactiones mediis diverſis oblationibus, & ſacrificiis, quæ qualitatem, & diverſitatem peccatorum manifeſtabant, idque erat non ſolum expreſſa, ſed publica illorum peccatorum confeſſio, ut cum pro peccato in juramento dicitur: *Agat pęnitentiam pro peccato, & offerat de gregibus agnam, ſivè capram, &c. Si peccaverit per ignorantiam, offerat arietem immaculatũ, &c.* & ſic de aliis peccatis.

Bellarm. — *Apoſtol. 1. ad Corinth. 10.* — Num. c. 5. — Levi. c. 5.

Unde refellitur Kemnitius in 2. part. examin. dicens eam veterum confeſſionem ſolum fuiſſe in genere, non autem in ſpecie, & expreſſis circumſtantiis, ut modo catholici facimus: unde ab exemplo confeſſionis peccatorum in veteri lege, nihil convincere poſſumus pro confeſſione in ſpecie, & numero peccatorum. Refellendus, inquam, eſt; nam eſto, in veteri lege non fieret confeſſio peccatorum, niſi in genere, ut ipſe vult; ex hoc tamen ipſo ſuadetur confeſſionem in lege gratiæ debere eſſe perfectiorem, atque ideo exactiorem in ſpecie, & numero peccatorum: ſicut generale eſt pertinentia ad legem Evangelicam, & præfigurata in antiquis eſſe ſuis figuris ſimpliciter perfectiora. Sed aliunde, quod Kemnitius aſſumit, penitus negari debet: quia oppoſitum conſtat tum ex Levitici loco, ubi pro diverſitate peccatorum præcipiuntur diverſæ obligationes, & hæ ſatis manifeſtabant conditionem, ſive ſpeciem peccati, in quod pœnitens inciderat, quin opus eſſet id verbo exprimere. Tum etiam, quia in hoc ſincero, & decurrenti ſenſu dixit Eccleſiaſticus cap. 4. illius gentis homines exhortans, & ad præceptum propoſitum in locis relatis alludens: *Non confundaris confiteri peccata tua*. Nam manifeſtum eſt erubeſcentiam, & confuſionem non timeri in confeſſione, quæ vel ſoli Deo, vel de ſolis peccatis in genere homini fit, qualem Lutherani exercent; ſed de ſola, quæ fit homini in ſpecie, numero, & circumſtantiis, ut ipſa experientia liquet: nemo enim veretur dicere ſe eſſe peccatorem, vel repræſentare Deo peccata, quæ ipſe videt; ſed tota difficultas eſt in deſcendendo ab illa generalitate ad dearticulatam omnino peccatorum revelationem aliis faciendam: ad hanc itaque hortabatur Eccleſiaſticus homines populi ſui. Tum præterea, quia hanc fuiſſe, & eſſe conſuetudinem Judæorum conſtat ex teſtimoniis Rabinorum, quæ refert Galatinus lib. 10. cap. 3. Quin Venerabilis, & Sapientiſſimus N. Thomas Vvaldenſis lib. 2. de Sacramentis cap. 37. teſtatur ſe, cum in Auſtria eſſet, hanc ab ipſis Hebræis cognoviſſe eorum conſuetudinem, confitendi ſcilicet peccata in ſpecie, & cum circumſtantiis. Et D. Antoninus 3. par. tit. 14. cap. 6. §. 1. affirmat Judæos ſapientiores ſolere ante mortem confiteri omnia peccata Levitæ alicui, ſi reperiant, & ad ſe adducere poſſint. Unde faci-

Kemnit. — Evaſio refellitur. — Eccleſiaſt. cap. 4. — Galatin. Vvaldenſ. — D. Anton.

facilius contigit, quod Evangeliſtæ referunt ad prædicationem Joannis Baptiſtę plures Judæorum converſos fuiſſe ad pœnitentiam, & confeſſos peccata ſua: nec enim tunc inſtitutum fuerat à Chriſto Sacramentum Pęnitentię,

Matth. c. 3.

Matth. cap. 3. *Tunc exibat ad eum Jeroſolyma, & omnis Judæa, & omnis regio circa Jordanem, & baptizabantur ab eo in Jordane confitentes peccata ſua.* Marc. 1. *Et baptiza-*

Marc. 1.

bantur ab illo in Jordanis flumine confitentes peccata ſua. Ad quam peccatorum confeſſionem facilius adduci potuerunt, quod illis erat familiaris ſecundum legem, & conſuetudinem gentis.

Vvalden.

Quæ forte moverunt N. Vvaldenſem, ut lib. cit. cap. 40. dixerit confeſſionem non fuiſſe à Chriſto in præcepto poſitam: nec enim opus illi erat, ubi confeſſio peccatorum ſupponebatur præcepta in lege, & recepta in uſu. Quod aliqui Juniores carpunt in venerabili Doctore, & hæreticorum flagello, à quo ipſi hauriunt; ſed carpunt omnino immeritò: quia Vvaldenſis non negat, quod Chriſtus inſtituerit Sacramentum Pęnitentiæ cum confeſſione peccatorum eſſentiali ejus parte: nec enim prius illa apud antiquos confeſſio erat, vel Sacramentum, vel pars Sacramenti. Sed ſolum aſſeruit Chriſtum ſuppoſuiſſe præceptum confeſſionis, & addidiſſe alia, quæ ipſi deerant: per quod aperte ſignificat poteſtatem clavium ex parte Sacerdotum, promiſſionem gratiæ ex opere operato, obligationem ex parte pęnitentium ſubjiciendi ſua peccata clavibus, & denique ex parte confeſſionis majorem exactionem in recenſendo peccata, quam olim fuerat. Quæ omnia ſunt planè catholica, & indigna reprehenſione, ſicut illi non ſubjacet, qui affirmat Chriſtum non inſtituiſſe matrimonium, quippè quod ante Chriſtum ſupponebatur: ſed inſtituiſſe matrimonium in ratione Sacramenti conferentis gratiam ex opere operato, quod antea matrimonium non habebat. Et hæc ſatis ſit attigiſſe in hoc aſſertionis fundamento.

3. probatur concluſ.
Ex Conc.

9 Tertium conſiſtit in doctrina Conciliorum à tempore antiquiſſimo decernentium confeſſionem non præcisè peccatorum in genere, aut ſoli Deo factam, quam ſolam hæretici admittunt, ſed etiam in ſpecie, & circunſtantiis, atque faciendam Sacerdoti, quam hæretici negant. Nam in Concilio Laodicano ante annos M. CC. celebrato, can. 2. dicitur:

Conc. Laod.

His, qui diverſorum peccatorum lapſus incurrunt, & inſtant orationi, confeſſioni, ac pœnitentiæ, malorum ſuorum perfectam converſionem demonſtrantes, pro qualitate peccati tempus pœnitentiæ tribuendum eſt. Nequit autem pro qualitate peccati decerni tempus pęnitentiæ, niſi cognito ipſo peccato in ſpecie, & circunſtantiis; ſic igitur jam tunc ſub confeſſione cadebat. Concilium Tertium Carthaginenſe ante M. CC. annos ſtatuit, can. 31.

Concil. Cartagin.

Ut pœnitentibus ſecundum peccatorum differentiam, Epiſcopi arbitrio pœnitentiæ tempora decernantur. Quod fieri non potuit abſque cauſæ cognitione, & peccatorum manifeſtatione in ſpecie. Concilium Cabilonenſe ſecundum ante annos C. M. decrevit can. 32.

Conc. Cabilon.

Solerti indagine debent inquiri ipſa peccata, ut ex utriſque plena ſit confeſſio, ſcilicet, ut & ea confiteantur, quæ per corpus geſta ſunt, & ea, quibus in ſola cogitatione delinquitur. Quæ nequeunt per confeſſionem revelari, niſi illa detegendo in ſpecie. Similiter in

Conc. Turon.

Concilio Turonico circa idem tempus celebrato legitur cap. 22. *Epiſcopis, & Presbyteris diligenti cautela tractandum eſt, qualiter hominibus ſibi ſua delicta confitentibus tempus abſtinendi adſcribant.* Quod etiam expoſcit peccatorum in ſpeciali notitiam. Concilium Vvarmacienſe celebra-

Vvarmac. Concil.

tum anno 868. ſtatuit cap. 25. *Pęnitentiam ſecundum peccatorum differentiam Sacerdotis arbitrio pęnitentiæ decernuntur. Debet itaque Sacerdos in pęnitentia danda ſingulorum cauſas ſingilatim conſiderare, &c.* Nequit autem Sacerdos circa hæc conſiderare, & ſine errore decernere, niſi peccatores ſinus conſcientiæ in confeſſione aperiant, & ſpecies, ac numerum peccatorum exponant. Et idem prorſus docent, ac decreverunt (ut prolixitatem repetendi eadem fere verba vitemus) ſexta Synodus can. 102. Concilium Africanum can. 12. Concilium Cabilenſe primum can. 8. Remenſe can. 12. & 16. Maguntinum cap. 26. & alia. Nec momenti erit, ſi Hæretici dicant in nullo horum Conciliorum dici, quod confeſſio ſit juris Divini, aut cadat ſub Divino præcepto. Nam licet id expreſsè non dicant; tamen manifeſtant antiquiſſimam conſuetudinem, & obligationem confitendi Sacerdotibus: & conſequenter non obſcurè ſignificant rem hanc eſſe à Deo præceptam. Tùm, quia in nullo iſtorum Conciliorum, vel alio indicatur, vel inſinuatur alia origo talis obligationis. Tùm, quia, cum tale præceptum ſit valdè arduum, incredibile, & inveriſimile apparet, vel paſtores illud impoſuiſſe hominibus, vel hos illud admiſiſſe, ſi putarent per peccatorum confeſſionem factam, vel generatim, vel ſoli Deo, ſe poſſe ab illorum onere liberari. Huic fundamento immenſum robur acceſſit ex Conciliis Generalibus eandem veritatem expreſſius diffinientibus, Lateranenſi cap. 21. Conſtantienſi ſeſſ. 8. Florentino in inſtructione Armenorum, & Tridentino locis ſupra relatis, & per totam ſeſſ. 14. Et quamvis Hæretici illa contemnant, ut moderniora, iniquiſſimè tamen in hoc procedunt; cum ex una parte eandem auctoritatem aſſiſtentiamque Dei habuerint, ac antiquiora: & ex alia fidem, & doctrinam ſtatuerunt conſonam eiſdem antiquis Conciliis, & Eccleſiæ, quæ præceſſerat, ut magis conſtabit ex immediatè dicendis.

Conc. Latera. Concil. Flor. Trid.

Eccleſ. ex tradit. probatur Concluſ.

10 Quartum itaque ejuſdem aſſertionis fundamentum, quo præcedens magis fulcitur, ſtat in perpetua Eccleſiæ traditione, de qua nobis certo conſtat per teſtimonia Sanctorum Patrum, qui ab initio ipſius Eccleſiæ floruerunt, & uſum confeſſionis ſecretæ, ſivè confeſſario faciendæ luculenter tradunt, repetunt, & inculcant. Sed prolixum nimis eſſet nos ſingula illorum loca producere, eorumque formalia verba referre; & magis de recenſemus Lectorem remittere ad Bellarminum, qui egregiam illi navavit operam lib. 3. cap. 6. cum ſequent. ubi diſcurrens per Patres, qui à Chriſti anno C. uſque ad tempora Innocentii Tertii, & Concilii Lateranenſis floruerunt, proferenſque illorum verba eruditè oſtendit eos ſenſiſſe, ac docuiſſe id ipſum, quod à tempore Innocentii, & modo Eccleſia Catholica docet. Sed quamvis aliorum teſtimonia non recitamus, omittenda non duximus aliqua loca D. Joannis Chryſoſtomi ob ſpeciale motivum, quod num. 15. occurret. Et in primis revocanda in mentem ſunt verba tanti Doctoris, ex lib. 3. de Sacerdotio, quæ dedimus num. 4. & eis deinde addenda, quæ eodem lib. ſubjungit: *Corporis lepram purgare (ſed veriùs dicam haud purgare quidem, ſed purgatos probare) Judæorum Sacerdotibus ſolis licebat: neque neſcitis, quanta cum ambitione, quanto ſtudio, & concertatione Sacerdotalis dignitas id temporis acquireretur. At vero noſtris Sacerdotibus non corporis lepram, verum animæ ſordes, non dico, purgatas probare, ſed purgare prorſus conceſſum eſt.* Qua vero ratione poterunt eas, vel purgare, vel purgatas oſtendere, niſi illas cognoſcant? Et quomodo cognoſcent animæ ſordes, quæ internæ ſunt, niſi pęnitentes illas ſibi manifeſtent per confeſſionem? Sicut ergo olim judicium de lepra corporali pertinebat ad Sacerdotes, & leproſi tenebantur eorum judicio, ac declarationi ſe ſubmittere: ita juxta Chryſoſtomum judicium de lepra ſpirituali ad Sacerdotes noſtros ſpectat, & peccatores debent ipſis ſua crimina confiteri, ut purgentur, & purgati probentur: quod minimè fieri valet abſque manifeſtatione prædictorum criminum in ſpecie.

Bellarm.

D. Chryſ.

Quod palam ſignificavit idem Chryſoſtomus eodem opere lib. 2. dicens: *Multa quidem arte opus eſt, ut qui laborant Chriſtiani, ultro ſibi perſuadeant Sacerdotum curationi ſe ſe ſubmittere oportere*, nempè ut curentur. Id vero non procurat, qui ulcera tegit: nam, quæ ignorat, non curat medicus. Sentiebat itaque Chryſoſtomus Chriſtianos infirmos debere ſuis ſpiritualibus medicis Sacerdotibus manifeſtare morbi qualitatem, quod ſola fit confeſſione peccatorum in ſpecie. Unde ſubdit: *Equidem plures recenſere poſſint, quos conſtat in extrema mala adductos, non ob aliud, niſi quod digna ab eis pęna, & quæ peccatis perpetratis par eſſet, exigeretur. Neque enim temere ad delictorum modum oportet, & mulctam adhibere: ſed tanquam conjecturis quibuſdam explorandus eſt animus delinquentium, &c.* Quibus verbis deſiderat, commendatque in Sacerdotibus diſcretionem pro injungendis pœnitentiis, ut ſcilicet rationem habeant non ſolius multitudinis, aut gravitatis culparum, ſed etiam infirmitatis, aut debilitatis delinquentium. Nihil autem horum fieri valet abſque diligenti, & accurata ipſorum confeſſione, ut ex ſe liquet. Denique ipſe Chryſoſtomus, ut alio modo ejus teſtimonia non recenſeamus, homil. 30. in Geneſ. meminit confeſſionis peccatorum, quæ in Hebdomada ſancta fieri ſolebat: *Quia*, inquit, *in magnam hanc hebdomadam pervenimus, Dei gratia nunc maximè, & jejunii curſus intendendus, & magis continuandæ ſunt preces; faciendaque diligens, & pura confeſſio peccatorum.* Ad quam conſuetudinem etiam alludit D. Gregor. Niſſenus, & ipſe inſignis Doctor inter Patres Græcos, & Chryſoſtomo antiquior, cum in epiſt. Canonica ad Epiſcopum Mitylen. cap. 1. (reperitur tom. 1. Biblioth. SS. Patrum) agens

D. Chryſ.

D. Chryſ.

de Feſto

Digitized by Google

D. Gregor. Niſſen.

de Feſto Paſchæ, & diebus ei proximis inquit: *Rectè habuerit, ſi hodierno die non ſolum eos, qui ex regeneratione per lavacri gratiam tranſmutati ſunt, adducamus; ſed eos etiam, qui per Pęnitentiam, & Confeſſionem à mortuis operibus ad viventem vitam aſcendunt, ad viventem ſpem tanquam manu ducemus, à qua per peccatum alienati ſunt.* Ubi duo remedia, duo Sacramenta recenſet: Baptiſmum, quo homines primo regenerantur ad gratiam, & confeſſionem, ſivè pœnitentiam, quibus ad gratiam reparantur, à qua poſt Baptiſmum peccando exciderant.

Confirmatio.

11 Ex qua Patrum conſenſione formatur idem argumentum, quod num. 9. jam propoſuimus: nam ut optimè advertit, docuitque D. Auguſt. lib. 4. de Baptiſmo, cap. 24.

D. Auguſt.

Quod univerſa tenet Eccleſia, nec Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, non niſi authoritate Apoſtolica traditum rectiſſimè creditur; ſed univerſa Eccleſia tenuit, ac tenet neceſſariam eſſe confeſſionem ſacramentalem his, qui poſt Baptiſmum in mortalia labuntur, ut conſtat ex teſtimoniis Patrum ab initio ipſius Eccleſiæ. Idque ipſi non revocant, nec revocare potuerunt in decretum alicujus Concilii, quippè eorum non pauci ſunt adeò antiqui, ut Irenæus, Tertullianus, Origenes, Cyprianus, quod anteceſſerint tempore non ſolum primi Concilii generalis, nempè Niſſeni, ſed etiam omnium aliorum Conciliorum Provincialium, in quibus ulla mentio confeſſionis occurrit. Credendum itaque rectiſſima ratione eſt inſtitutionem confeſſionis ſacramentalis emanaſſe immediatè à Chriſto Domino, & per Apoſtolos illius uſum, & obligationem communicatum Eccleſiæ fuiſſe.

Porrò rationes ad hanc veritatem firmandam non addimus: quoniam juxta qualitatem materiæ unica, & tota ejus ratio eſt voluntas Dei, de qua certo nobis conſtat per media, & fundamenta hactenus propoſita. Si quis

Congruentia.

vero ſuppoſita inſtitutione, deſideret congruentiæ rationes, non paucas inveniet, & eam præcipue, quæ deſumitur ex inſignibus utilitatibus, quæ ex confeſſione ſacramentali, ejuſque præcepto reſultant; ſive ad Deum, ſive ad Sacerdotes, ſive ad pęnitentes attendamus. Nam ex parte Dei relucet, tum miſericordia non extorquendo ad inſtar judicum ſæcularium publicam peccatorum confeſſionem, ut reos confeſſos damnent; ſed potius ſe gerendo per modum medici, ut expoſita in ſecreto vulnera, continuo curet. Tum etiam juſtitia, qua peccatoris ſuperbia confuſione ſcelerum humiliatur, & impudentia rubore confeſſionis confunditur. Sacerdotibus autem, & paſtoribus ingens ex confeſſione ovium bonum accreſcit: cognitis namque earum morbis, melius poſſint eis conſiliare, & oportuna remedia adhibere. Pęnitentes vero maximas ex confeſſione utilitates lucrantur, illam præſertim, quod liberati à peccatis in gratiam, & amicitiam Dei reſtituuntur; & inſuper conſolationem, inſtructionem, libertatem à præteritis delictis, & remedium contra futura. Denique in Eccleſiam, & totam Rempublicam Chriſtianam plurima bona ex Sacramentali fidelium confeſſione redundant: plurimi enim exceſſus, quos nec judices, nec ipſi Reges in foro externo emendare poſſent, per Sacerdotes in foro conſcientiæ facilè, & ſuaviter compeſcuntur, diſſolvuntur contractus injuſti, reſtituuntur ablata, conciliatur pax, dimittuntur injuriæ, tolluntur ſcandala, aliaque plurima commoda bono publico proveniunt. Id quod, & oppoſita damna experti ſunt ipſi, qui à Luthero, & diſcipulis decepti Germaniæ cœperunt parvipendere Pęnitentiæ Sacramentum, ut refert fidus, & oculatus teſtis Dominicus Soto in 4. diſt. 18. quæſt. 1. art. 1. fol. 738. ubi ait:

Dominic. Soto.

Fac confeſſionem Sacramentalem non eſſe neceſſariam, ſed ſatis eſſe ſoli Deo confiteri: profectò tota reſpublica plena eſſet occultis vitiis; quæ non poſſent non in publicum prodire: verecundia enim confitendi vehementiſſimè homines à perverſis moribus arcet. Id quod me teſte Germani ipſi, dum inter eos agebam, publicè confitebantur. Quæ ex inclita Norimberga miſſa eſt ad Cæſarem legatio, per quam cives illi petebant, ut Cæſar Imperatorio jure confeſſionem auricularem judicaret. Ajebant enim ſe uſu, & more intellexiſſe Rempublicam ſuam, poſtquam confeſſio ceſſaverat, vitiis contra juſtitiam, & alias virtutes ſcaturire, quæ ipſis antea fuerant incognita, &c. Unde ipſa ratio naturalis, ſuppoſita fidei illuſtratione, dictat credibile omnino eſſe, quod Deus iſtud remedium inſtituerit in lege gratiæ, ob inſignes nimirum utilitates, quæ ex illo in totum genus humanum derivantur. Quamvis enim hominibus in omni ſtatu ſemper aliqua remedia providerit, ut à peccatis poſſint purgari, nullum tamen eſt perfectius, facilius, efficacius, & humanæ fragilitati congruentius, quam iſtud ſacramentalis confeſſionis, merito proinde reſervatum pro ſtatu præſenti, in quo virtus paſſionis Chriſti magis elucet. Unde pro tanto beneficio immenſas Deo debemus gratias, ut in ejus recommendationem dicamus cum D. Aug. ſer. de Pęniten. *Confeſſio eſt ſalus animarum, diſſipatrix vitiorum, reſtauratio virtutum, expugnatrix dæmonum. Quid plura? Obſtruit os inferni, aperit portas paradiſi.* *D. Auguſt.*

§. II.

Refertur hæreſis contraria, & evertuntur ejus motiva.

12 Contra noſtram Catholicam aſſertionem plures hæretici olim cenſuerunt, & modo cenſent Montaniſtæ, & Novatiani, qui poteſtatem dimittendi peccata Eccleſiæ, & Sacerdotibus denegarunt, cum quibus jam egimus in priori parte diſp. 1. dub. 1. Audiani hæretici, ut ex Theodoreto lib. 4. contra eorum fabulas poſſumus intelligere, errarunt circa confeſſionem, & ejus neceſſitatem, tolebant namque peccata graviora, confitentes præcisè quædam levia eo planè modo, quo Lutherani ſolent confiteri coram miniſtro. Eandem neceſſitatem negarunt Maſſiliani apud Damaſcenum, lib. de hæreſibus, negarunt, & Jacobitæ, ſic vocati à Jacobo Hæreſiarcha, ut refert N. Guido in lib. de hæreſibus. Sed poſt illos, & vehementius, atque impudentius, quam illi confeſſionem ſacramentalem impugnavit Vvicleff. illam vocans clanculariam, Papalem, ſine auctoritate Dei, & multum Eccleſiæ nocivam, ut refert V. N. Vvaldenſis tom. 2. de Sacrament. cap. 138. Quam hæreſim Lutherus, ut populum palparet, & facilius, molliuſque ad ſe pertraheret, totis viribus ſuſcitare, & perſuadere curavit. Unde licet à principio non negaverit confeſſionem ſecretam, ſed potius eſſe utilem, & ſibi placere dixerit, ut conſtat ex lib. de captivit. Babyl. cap. de Pœnitentia, jam tamen ibi cœpit venenum evomere, aſſerendo, tùm, confeſſionem non poſſe probari ex Scripturis: Tum, non fieri de neceſſitate Sacerdoti, ſed poſſe etiam fieri laicis. Deinde progreſſus negavit ſermon. de Pœnitentia, omnia peccata mortalia eſſe confitenda, ut conſtat ex ejus art. 8. condemnato à Leone X. Nam in ſerm. de Confeſſione, & Euchar. dixit, Confeſſionem, quæ fit coram Sacerdote, non eſſe præceptam à Deo, ſed à Papa. In ſerm. de Euchariſt. anno 1526. prædicavit neminem cogendum eſſe ad confeſſionem. In articulis Smalchaldicis anno 1627. art. de Confeſ. aſſeruit enumerationem peccatorum debere eſſe liberam, ut quiſque enumeret, quæ voluerit. Denique alia ſexcenta in aliis ſcriptis contra legitimam confeſſionem ſacramentalem effutivit, quæ prolixum, & ſuperfluum foret referre. Idem docuerunt Oecolampadius in lib. Quod confeſſio non ſit oneroſa Chriſtiano. Melanchthon in Confeſſione Auguſtana, art. de Confeſſione, & in Apologia ejuſdem art. & in examine ordinandorum, & in locis communibus, tit. de Confeſſione. Calvinus lib. 3. Inſtit. cap. 4. §. 7. & 11. Kemnitius in 2. part. Examinis, cap. 5. de Pœnitentia, Brentius in Confeſſione Vvitemberg. art. 11. de Confeſſione, & alii iſtorum diſcipuli. Quamvis enim admittant utilitatem aliqualis confeſſionis, eaque utantur tamen in modo, & ſenſu prorſus differentibus ab his, quos Eccleſia docet. *Calvinum, Kemnitius, Brentius.* Dicunt enim confeſſionem fieri debere, vel in genere, vel ſoli Deo: & quamvis admittant poſſe etiam fieri miniſtris, addunt tamen manifeſtationem horum, aut illorum peccatorum eſſe arbitrariam, & non ordinari ad peccatorum remiſſionem, pro qua nullam in miniſtris poteſtatem recognoſcunt, ſed ad ſolam conſolationem, vel inſtructionem. Ubi autem ſermo ſit de confeſſione, qualem exercemus Catholici, omnium ſcilicèt mortalium in ſpecie, & numero, ac circunſtantiis, ſubmittendo illa judiciariæ Sacerdotis poteſtati, negant prorſus eſſe ex Deo, vel à Deo inſtitutam, vel à principio Eccleſiæ, & ſubſequentibus ſæculis uſitatam; ſed affirmant eſſe modernius inventam, & primo præceptam fuiſſe ab Innocentio Tertio in Concilio Lateranenſi, eoque præcepto minimè obligari Chriſtianos in re adeo oneroſa, & difficili. Hæc in ſumma eſt illorum ſententia, quam immenſis falſitatibus, calumniis, & conviciis in Papam, & Catholicos adornant.

Et probant primo ex facto Nectarii Patriarchæ Conſtantinopolitani præceſſoris Chryſoſtomi: nam referentibus antiquiſſimis teſtibus Sozomeno lib. 7. cap. 16. Socrate lib. 5. cap. 19. & Hiſtoria tripart. lib. 9. cap. 35. accidit Conſtanti- *Argum. 1. Hæreticor. Sozomeno, Socr.*

Digitized by Google

ſtantinopoli, quod cum nobiliſſima fœmina, ut preces ſibi à Confeſſario in ſatisfactionem impoſitas ſolveret, frequens eſſet in Eccleſia, inventa, eſt cum Diacono concubuiſſe: unde populus ſcandalum paſſus, indignari, & ſævire cępit in Sacerdotes. Cui malo, ut occurreret Nectarius, prohibuit uſum confeſſionis, auricularis utique, & ſecretæ, qualis nunc eſt in uſu apud Catholicos: nam ut prædicta Hiſtoria refert, ad id conſtituebatur presbyter bonæ converſationis, ſapiens, & ſervans ſecretum, quod ultimum ſuperfluum foret, ſi ſermò fieret de publica confeſſione, aut pœnitentia. Hinc vero facilè ſuadetur confeſſionem ſecretam, ſive auricularem non eſſe de jure, aut præcepto Divino, nec ortum duxiſſe ab antiquiſſimis temporibus, nec fuiſſe tunc in Eccleſia communem. Si namque iſtæ conditiones haberet, Nectarium non latuiſſent, nec ipſe auderet oppoſitum ſancire in re tanti momenti.

Confirm. 1. Confirmatur primo ſatis urgenter: nam Chryſoſtomus Nectarii in illa ſede ſucceſſor, & Doctor ſapientiſſimus eandem ſententiam Nectarii tenuit, aſſeruitque, ut conſtat ex ejus ſcriptis. Homil. 2. in Pſalm. 50. ait: *Peccata tua dicito, ut deleas illa. Si confunderis alicui dicere, quia peccaſti; dicito ea quotidiè in anima tua. Non dico, ut confitearis conſervo tuo, qui exprobret: dicito Deo, qui curet ea.* [Chryſoſt.] Et in oratione de S. Philogonio inquit. *Ego teſtificor, ut ſi quiſque noſtrum recedens à priſtinis malis, ex animo vereque promittat Deo ſe poſtea nunquam ad illa rediturum, nihil aliud Deus requirat ad ſatisfactionem ulteriorem.* Homil de Pęnit. & confeſſ. *Cogitatione fiat exquiſitio delictorum: abſque teſte ſit hoc judicium: ſolus te Deus confitentem videat.* Homil. 8. de Pœnit. *Non delictorum teſtes ſtatuas: intus in conſcientia, adſtante nemine præter eum, qui cuncta videt, Deum; reforma, quod deliquiſti.* Similia profert homil. 20. in Geneſ. & homil. 31. in epiſt. ad Hebræos, & alibi. Ex quibus convinci videtur D. Chryſoſtomum in ea ſententia fuiſſe, quod non tenemur noſtra peccata exponere Sacerdoti confeſſione ſecreta, & auriculari, ſed poſſimus uti alio remedio confitendi illa Deo ſoli.

Confirm. 2. Confirmatur ſecundo: nam quod Nectarius Conſtantinopoli juſſit, extenſum eſt ad alias Græcorum Eccleſias, ut palam ſignificat Theodorus Archiepiſcopus Cammarienſis relatus in can. finali de Pœnitentia, diſt. 1. [Theodor.] dicens: *Quidam, ſoli Deo debere confiteri peccata, dicunt, ut Græci.* Id vero minimè contigiſſet, ſi confeſſio peccatorum facienda Sacerdoti eſſet de jure Divino, & ab Eccleſiæ initiis, ut affirmamus.

Confirm. 3. Confirmatur tertio: quia non pauci, qui ab Eccleſia damnati non ſunt, ſed verè cenſentur Catholici, ſatis apertè ſignificant non dari præceptum Divinum confitendi Sacerdoti omnia mortalia in ſpecie. Joannes Caſianus collat. 30. cap. 8. inquit. *Quis eſt, qui non poſſit ſuppliciter* [Caſianus.] *dicere, Peccatum meum cognitum tibi feci, & injuſtitiam meam non operui, ut per hanc confeſſionem illud etiam confidenter ſubjungere mereatur, & tu remiſiſti impietatem cordis mei? Quod ſi verecundia retrahente revelare coram hominibus erubeſcis, illi, quem latere non poſſunt, confiteri ea jugi ſupplicatione non deſinas.* Quibus non obſcurè ſignificat non obligari præcepto Divino illa confiteri Sacerdoti, ſed [Hugo.] poſſe alio remedio uti. Hugo de S. Victore lib. 2. de Sacram. part. 14. cap. 1. docet Chriſtum dediſſe quidem Sacerdotibus poteſtatem abſolvendi, ſed pœnitentibus non impoſuiſſe obligationem confitendi. *Sed quare*, inquit, *non ſimiliter præceptum non dedit Chriſtus hominibus peccata ſua confitendi? Audi quare: voluit Chriſtus, ut à te ipſo ſurgeres, & non quaſi extorta, & coacta videretur eſſe confeſſio... Medicis dixit, ut ſanarent, ſed infirmis non dixit, ut ad medicos curandi venirent: hoc quaſi certum eſſe voluit, quod ægri libenter ſalutem quærerent.* Sed paulò inferius obſervat, & addit, quod, cum Medici, viderent infirmos in hac re negligentes, præceptum eis impoſuerunt, ut ad ſe venirent, & curarentur, ſicut Jacobus fecit, cap. [D. Jacob. 5.] 5. ſuæ Canonicæ dicens: *Confitemini alterutrum peccata veſtra.* Et hanc Hugonis ſententiam tenuiſſe etiam Alexandrum Alenſem, & D. Bonaventuram cenſet Vaſquez [Vaſ. Alex.] q. 90. art. 1. dub. 1. n. 5. & 6. nam Alexander 4. part. quæſt. 17. membro 3. art. 2. docet Chriſtum Matth. 4. illis verbis: *Pœnitentiam agite* inſinuaſſe confeſſionem: & illis Joann. [Joann. 20.] 20. *Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis &c.* dediſſe poteſtatem abſolvendi: ſed confeſſionem promulgatam poſtea fuiſſe ab Apoſtolo Jacobo verbis proximè relatis. Et D. Bonaventura in 4. diſt. 17. in 2. p. dub. 1. [D. Bonav.] circa textum docet, quod ante inſtitutionem Innocentii Tertii in Concil. Lateranenſi non foret hæreticum aſſerere non eſſe neceſſariam confeſſionem, quia ex hoc non tollebatur utilitas clavium, ſed ſolius confeſſionis obligatio. Addit vero in 2. part. ejuſdem diſtin. art. 1. quæſt. 3. Chriſtum non præcepiſſe confeſſionem, ſed inſinuaſſe, ut Apoſtoli ipſius auctoritate ipſam præciperent, ſicut & fecit Jacobus in ſua Canonica. Deinde Joannes [Joann. Theuton.] Theuthonicus Gloſſator in initio diſt. 5. de Pęnit. docet melius eſſe dicere confeſſionem inſtitutam fuiſſe per quandam univerſalis Eccleſiæ traditionem, quam per novi, aut veteris teſtamenti auctoritatem. In quam ſententiam, licet vacillans, multum inclinat Panormitauus in cap. Omnis utriuſque ſexus, de pęnit. & remiſſion. Denique confeſſionem non eſſe jure Divino inſtitutam docent Eraſ- [Eraſmus.] mus in annotat. ad epiſt. D. Hieronymi ad Occanum de obitu Fabiolæ, & in annotat. in cap. 19. Act. & in Methodo Theologiæ, & Rhenatus in annot. ad lib. Tertul- [Rhenatus.] liani de Pęnitentia.

Argum. reſponſ. 1. 13 Ad argumentum deſumptum ex facto Nectarii tres ſunt Catholicorum reſponſiones. Prima nullam eſſe adhibendam fidem prædictæ narrationi: nam Socrates, qui primus illam ſcripſit, & Sozomenus ejus ſcriptor fuerunt hæretici Novatiani, ac jurati Sacramenti Pęnitentiæ inimici. Unde indignum eſt, quod eis in hac materia fidem adhibeamus, qui odio confeſſionem habuerunt, & alii curarunt facere odioſam. Nicephorus teſtatur lib. [Nicephor.] 6. cap. 37. & lib. 9. cap. 13. & ſatis palam colligitur ex ipſo Socrate lib. 6. ſuæ Hiſtor. cap. 19. præſertim cum D. Gregor. lib. 6. epiſtol. 195. dicat Sozomenum in multis [D. Gregor.] mentiri, & propterea Eccleſiam Romanam non recipere ejus hiſtoriam. Porrò illorum non pauca mendacia propalant Arment. in lib. vitæ Chryſoſt. & ex ipſo Con- [Arment.] tenſonius diſſert. unica de Pęnitent. cap. 1. pag. 96. Et in hunc fere modum reſpondet, illamque hiſtoriam repellit Baronius anno Chriſti 56. Illa vero convulſa, nullæ [Baronius.] vires argumento relinquuntur, nec opus habemus alia ſatisfactione. Sed, ut benè obſervavit Suar. diſp. 17. ſect. 2. num. 31. quamvis prædicti auctor. mentiri ſoleant, [Suarez.] & præſumere poſſimus ipſos minus fideliter factum Nectarii narraſſe; negare tamen non oportet, nec debemus Nectarium aliquid ſuſtuliſſe ad negotium pęnitentiæ, aut confeſſionem ſpectans. Tùm, quia non potuiſſet, vel ex induſtria fingi mendacium in re tam gravi, & manifeſta, ſi non præfuiſſet aliquod circa eandem rem fundamentum: tùm, quia ejus facti memoria occurrit in aliorum hiſtoriis, & colligitur ex diverſis locis D: Chryſoſtomi, qui fuit Nectarii ſucceſſor. Admittendum itaque eſt Nectarium aliquid ſuſtuliſſe pertinens ad confeſſionem, quamvis incertum ſit, quid illud fuerit.

Secunda. Secunda, & melior reſponſio eſt Nectarium non ſuſtuliſſe ſecretam, & auricularem confeſſionem, ſed quandam ejus appendicem, eo tempore Conſtantinopoli, & alibi uſitatam, nimirum publicam peccatorum recitationem, vel ex impoſita publica pęnitentia indicationem: unde ortum duxerant, & matronæ pervulgata infamia, & populi ſcandalum, atque in Sacerdotis ira. Ex hoc autem facto nihil concluditur contra noſtram Catholicam aſſertionem; ſiquidem illud non attigit confeſſionem ſecretam, ſed alium illi morem tunc, & ibi annexum, quem fatemur non fuiſſe, nec eſſe de jure Divino. Sic primus, perveſtigatis hiſtoriis, videtur reſpondiſſe Joannes Haſſelius, eximius Theologus, in ſuo judicio de relato Socratis, & Sozomeni teſtimonio, quod Patribus Concilii Tridentini exhibuit. Et deinceps idem ſatis communiter ſequuntur, & reſpondent viri graves, Bellarminus lib. 3. de Pęnit. cap. 14. Suarez loco cit. à num. [Bellarm. Suar. Vaſ. Contenſ.] 35. Vaſquez quæſt. 90. art. 1. dub. 3. Contenſon loco cit. fol. 93. & alii. Pro qua reſponſione magis elucidanda, & firmanda obſervandum eſt, quod licet in Eccleſia nunquam licitum, & uſitatum fuerit peccata in confeſſione expoſita divulgare; nihilominus veteres canones in primitiva Eccleſia ſervari ſoliti pro diverſitate criminum præſcribebant pęnas etiam exteriores. Sic enim Clerici in fornicationem lapſi ab exercẽdis Ordinibus ſuſpendebantur, & in ſortem laicorum redigebantur. Sic etiam adulteri per duos annos ſtabant cum privatis communione, quatuor cum flentibus, & quinque cum audientibus, & ſic etiam de aliis criminibus, ut videre eſt in Conſtitutionibus Apoſtolicis, & in Concilio Neocæſarienſi, & in Canonibus S. Baſilii Magni. Ut autem iſta ſobrie, & prudenter mandarentur executioni, ſolebant Eccleſiæ principaliores eligere unum Presbyterum (cui nunc

cor-

Digitized by Google

correſpondet quædam ex parte in ſingulis Cathedralibus Canonicus Pœnitentiarius (ad audiendos pœnitentes, & declarandum, quando, ubi, & quomodo deberent pœnas externas criminibus ſecundum Canones debitas exercere. Et ad hæc alludit, vel ipſe Sozomenus, dum ait: *Viſum eſt antiquis Pontificibus, ut velut in theatro ſub teſtimonio Eccleſiaſtici populi delicta pandantur; & ad hanc cauſam Presbyterum bonæ converſationis, ſervantemque ſecretum, ac ſapientem virum ſtatuerunt, ad quem accedentes ii, qui deliquerant, delicta propria fatebantur*. Et quamvis *ſervantem ſecretum* dixerit, non propterea colligendum eſt ipſum loqui de confeſſione ſecreta, & auriculari, quam prohibuerit Nectarius, ſed ita loquutus eſt, quia licet confeſſio fuiſſet omnino occulta, ut ſemper quidem fuit de occultis peccatis; tamen aliquando imponebatur pœnitentia publica juxta Canones. Ne vero ita per notoriam pœnitentiam patefierent occultiora, & graviora crimina in confeſſione ſecreta expoſita, voluerunt Patres, quod ad id judicii de exequendis pœnitentiis munus eligeretur Presbyter diſcretus, & ſilentii tenax. Sed id, quamvis his præcautionibus ſeptum, erat, obſervare difficilè: qui namque vidiſſet alicujus uxorem ex præſcripto Presbyteri poſita in loco adulteris debito juxta Canones, facilè conjectaret hanc fuiſſe illi pœnam ob adulterium injunctam. Ad hæc itaque inconvenientia propellenda cenſuit, nec imprudenter. Nectarius arcendam eſſe ab Eccleſia publicæ pro peccatis occultè confeſſis pœnitentiæ impoſitionem, & de medio ſuſtulit Tribunal, ac judicium illius Presbyteri, qui ad hoc munus olim eligebatur. Quod etiam remedium in

LeoMagn. ſimili periculo adhibuit poſtea D. Leo Magnus, nam prævidens pericula ex qualibet, vel quolibet titulo peccatorum publicatione ſcaturientia, ſcripſit in hunc modum epiſt. 80. *Illam contra Apoſtolicam regulam præſumptionem, quam nuper agnovi à quibuſdam illicita uſurpatione committi, modis omnibus conſtituo ſubmoveri: ne de ſingulorum peccatorum genere libellis ſcripta profeſſio publicè recitetur; cum reatus conſcientiarum ſufficiat ſolis Sacerdotibus judicari confeſſione ſecreta.*

De probabilitate hujus reſponſionis non dubitamus; nec quod inter Catholicos ſit plauſibilis. Sed in ea non quieſcimus: tùm, quia inſufficiens nobis videtur ad obturandum hæreticorum ora. Tùm, quia, ut ipſi dicent, plurima aſſumit, & ex pluribus dependet, quæ magis ſupponuntur, quam probantur, cum probari deberent. Tùm, quia licet admittantur, non hærent, nec quadrant præſenti difficultati: peccatum enim illius matronæ non fuerat publicum; alias populus ſcandalizatus non fuiſſet, ubi primam illius notitiam habuit. Nec illud illa manifeſtavit publica confeſſione, nec talis mos erat in Eccleſia, quin ut inquit Concilium Tridentinum

Conc. Tr. ſeſſ. 14. cap. 5. *Neque ſatis conſultè humana aliqua lege præciperetur, ut delicta præſertim ſecreta, publica eſſent confeſſione aperienda*. Quod itaque illud peccatum innotuerit, ortum duxit ex ſecreta confeſſione, adjuncta imprudentia Presbyteri, qui ob adjunctam publicam pœnitentiam, dedit occaſionem, ut pateſieret. Hinc orta indignatio civium in Sacerdotes, hinc ſententia Nectarii, qui ut eam ſedaret, uſum confitendi, vel interdixit, vel ſuſpendit, ut vera narrant Socrates, & Sozomenus. Quæ itaque Auctores relati reſpondent, poſſibilia quidem ſunt, & ingenioſè excogitata; at non videntur facto congruere, ſed anſam offerre novis hæreticorum impugnationibus.

Satisfactio adæquata argumenti. Vvaldenſi. 14 Eis itaque in ſua probabilitate relictis, tertia, vera, ſincera, & rotunda ex V. N. Vvaldenſi tom. 2. de Sacrament. cap. 141. reſponſio eſt Nectarium prohibuiſſe, aut ſuſpendiſſe ad tempus ſecretæ, & auricularis confeſſionis uſum. Quo antecedenti dato, quid colligent Hæretici? Confeſſionem ſecretam Sacerdotibus faciendam non eſſe ex jure, & inſtitutione Divinis: Minimè gentium. Nam oppoſitum conſtat ex Scriptura, Traditione, Conciliis, & Patribus ſupra relatis: contra quæ nullius ponderis, minimèque auctoritatis eſſe poteſt unius Nectarii factum. Melius colligent, & nos admittimus, in illo erraſſe. Permiſſo itaque illis, aut etiam conceſſo antecedenti, negamus abſolutè conſequentiam, quod confeſſio non ſit de jure Divino, ut intendunt.]

Impugnatio ſatisfactionis. Suarez. Sed compendioſam hanc reſponſionem impugnant Auctores, præcedentis patroni. Unde Suarius loco citat. num. 33. inquit: Incredibile mihi eſt illum abſtuliſſe uſum Confeſſionis Sacramentalis etiam ad tempus, niſi concedamus Nectarium fuiſſe à Novatianis deceptum, à qua ſententia non longè abeſt Baronius ſupra. Non invenio tamen ſufficiens fundamentum, ut hanc notam illi viro impingamus, &c. Bellarminus etiam loco cit. Bellarm.

§. *Non ignoro*, ait, ſe non facilè id conceſſurum, quod Nicolaus Papa in epiſt. ad Photium, recitata in Synodo 8. act. 4. Nectarium vocat hæreticorum impugnatorem, & Eccleſiarum defenſorem. Hæc tamen parum urgent. *Solut. impugnationis.* Soto.

Tum, quia videmus viros doctiſſimos amplecti reſponſionem noſtri Vvaldenſis, Petrum de Soto relect. 2. de neceſſit. confeſſionis circa finem. Dominicum de Soto Sot. Can.

in 4. diſt. 18. quæſt. 1. art. 1. §. *Circa Canonem*, Canum in relect. de Pœnit. part. 5. in reſp. ad 6. Nugnum Nugnus.

quæſt. 6. art. 1. dub. 2. in reſp. ad 3. qui, cum pro multis valeant, alios non referimus. Tùm, quia non debemus adeò impediri auctoritate Nectarii, quam ei largam detulit Calvinus lib. 3. inſtitut. cap. 4. §. aut ſect. 7. dicens: Calvinus

Ob id facinus Nectarius vir, & ſanctitate, & eruditione clarus, illius Eccleſiæ Epiſcopus confitendi ritum abrogavit. Si lex Dei erat auricularis confeſſio, qui auſus eſſet Nectarius eam refigere, & convellare. Nectarium Sanctum Dei hominem omnibus veterum ſuffragiis probatum hæreſeos, & ſchiſmatis accuſabunt. Hæc Calvinus. Cui Bellarminus loco Bellarm.

cit. §. *Sexto duo* occurrens, noſque docens à ſe objecta diluere, reſpondit: Duo ſimul falſa Calvinus ſcribit, cum addit. Nectarius vir ſanctitate, & eruditione clarus, &c. Nectarius enim jam ſenex, & laicus, & quod majus eſt, nondum baptizatus erat, cum ad Epiſcopatum aſſumeretur, ut non ſit credibile, aut eo tempore clarum eruditione fuiſſe, aut poſtea ad inſignem aliquam eruditionis gloriam pervenire potuiſſe. Quo circa Sozomenus Sozomen.

lib. 7. cap. 8. laudat eum à canitie, & morum ſuavitate; ſanctitatis, & eruditionis mentionem nullam faciens. Et Nugnus loco cit. Nectarium auferendo confeſſionem ſaltem ad tempus maximè erraſſe, quia vir erat idiota, miles, & antequam baptizaretur, aſſumptus eſt ad Archiepiſcopatum: de ejus autem ſanctitate nihil conſtat.

Hæc, & nos poſſemus reſpondere; ſed addimus, quod qualiſcumque fuerit Nectarius, non doctior, non ſanctior fuit, quam D. Cyprianus, & hunc conſtat aliquando erraſſe circa valorem Sacramentorum, quæ hæretici, D.Auguſt.

& ſchiſmatici conferebant, ut conſtat ex D. Auguſtino lib. 2. de Baptiſmo, cap. 7. & in epiſt. 48. ad Vincentium, & ex aliis communiter. Et tamen certum eſt Cyprianum pro humana fragilitate erraſſe, nec id dicere derogare ipſius venerationi, ut loquitur D. Auguſt. lib. de unico Baptiſmo, cap. 3. ubi conferens Donatiſtas cum S. Cypriano, & Agrippino ejus prædeceſſore, ait: *Rebaptizare hæreticos, quod illi feciſſe dicuntur, tunc fuit humani erroris: rebaptizare autem Catholicos, quod adhuc iſti faciunt, ſemper eſt diabolicæ præſumptionis*. Et ſi dicatur; turpe nimis videri, quod Nectarius tantæ Eccleſiæ præſul erraverit in re adeò certa, communi, & antiqua, qualem jam tunc fuiſſe ſecretam peccatorum confeſſionem; reſpondemus, & urgebimus idem Cypriani exemplum, qui etiam D.Auguſt.

erravit in re antiquiſſima, & uſu communi recepta, ut meritò dixerit D. Auguſtin. lib. 2. de Baptiſmo: *Conſuetudinis robore tenebatur orbis terrarum, & hac ſola opponebatur inducere volentibus novitatem*. Et Vincentius Lirinenſis in Commonit. eleganter expendit tantum valuiſſe hoc Catholicorum argumentum à traditione, & Eccleſiæ conſuetudine ductum, ut hoc uno ſuperata fuerit cauſa, D. Cypriani, qui ſumma eloquentia, & frequentiſſimo Sanctorum Epiſcoporum concilio contra veritatem pugnabat. Quid ni morabimur cum uno Nectario? Præſertim, cum ille (ut rectè expendit piiſſimus Doctor Petrus de Soto, agens etiam ipſe contra Lutheranos) quamquam Catholicus, & pius, potuerit errare, re nondum per plenarium Concilium, & ultimum Eccleſiæ judicium diffinita. Hoc itaque modo congruum duximus reſpondere hæreticis, qui cum traditionem, Concilia, Patres, & ipſam ſcripturam parvipendant, ut ex dictis §. præced. latis liquet, conantur nos onerare Nectarii facto, quod primi ſcripſerunt hæretici Novatiani, in Sacramento Pœnitentiæ jurati hoſtes.

15 Ad primam confirmationem deſumptam ex diverſis teſtimoniis D. Joannis Chryſoſtomi, Auctores illi, qui num. 13. defendebant Nectarium, exiſtimantes ipſum non prohibuiſſe ſecretam peccatorum confeſſionem, ſed illam, quæ ordinabatur ad publicam pœnitentiam, ex qua imminebat periculum, quod peccata confeſſa aliis innoteſcerent, reſpondent eodem modo intelligendum eſſe Chryſoſtomum, qui Nectario ſucceſſit, & prædeceſ- *Fit ſatis 1. confirma:*

Digitized by Google

ceſſoris voluit, ut par erat, ſanctionem conſervare, atque tueri. Unde cum dicit peccata revelanda eſſe non hominibus, quorum notitia confundimur, ſed ſoli Deo, qui peccata noſtra cognoſcit; ſolum excludit eam confeſſionem, ex qua ob injunctam ſecundum canones publicam pœnitentiam poſſit rumor, aut infamia, aut confuſio pœnitentis oriri, qualem præciſè Nectarius proſcripſerat: ſed non excludit ſecretam ex omni parte confeſſionem, ſoli, & uni Sacerdoti factam. Cum enim hic vices Dei gerat, & ſtrictiſſimo Sacramentalis ſigilli ſecreto adſtringatur: quæ illi in confeſſione manifeſtantur, ſoli Deo innoteſcere merito dicuntur. In hoc itaque ſenſu loquitur Chryſoſtomus, & cum magna conſequentia ad Nectarii decretum. Cui reſponſioni multum probabilitati adferunt graves ejus patroni. Sed nobis multum diſplicet propter duo: nam in primis violenta apparet ob non cohærentiam cum motivo Chryſoſtomi, qui locis relatis monet fideles, ut confiteantur ſoli Deo, non autem proximo, aut coram teſtibus, ut vitent confuſionem, & erubeſcentiam, aut è proximo exprobrationem, ut evidenter conſtat ex relatis ipſius locis. Id verò minimè vitatur ex hoc, quod peccata confeſſione omnino ſecreta exponat uni ſoli Sacerdoti, nec ex hoc quod Sacerdos vices Dei gerat; nam his non obſtantibus, & concurrentibus nimis confundimur, & erubeſcimus in confitendo peccata, præſertim turpia, & infamiam afferentia. Unde inter præcepta Religionis Chriſtianæ iſtud confitendi omnia peccata cenſetur difficillimum, & re vera eſt. Deinde, ſi D. Chryſoſtomus in ea præciſè ſententia fuiſſet, quam ei attribuunt Auctores illi, planè illam explicaret, utpotè nihil abſurdi continentem: atque ideo profiteretur ſe docere, & probare Nectarii ſui prædeceſſoris doctrinam, & legem, ſiquidem eademmet, ipſis teſtantibus erat. At nihil horum in Chryſoſtomo reperimus, ſed altum quantum ad Nectarii diſpoſitionem ſilentium. Et profectò ſi illam in ſuis ſcriptis recenſuiſſet, aut probaſſet; illud nobis objicere non omitterent Lutherani. Aliud itaque, & valdè diverſum voluit, & ſignificavit D. Chryſoſtomus in eis locis, quæ contra noſtram aſſertionem producuntur.

Quibus etiam motivis ducimur ad non probandam reſponſionem Auctorum, quibus num. præcedent. adhæſimus, qui dicunt Chryſoſtomum, ubi ſucceſſit Nectario, putaſſe tunc aliquid eſſe diſſimulandum, & conſenſiſſe pro eo tempore cum illo propter ſcandalum populi. Sed id, inquam, non probamus. Tùm, quia in ſcriptis Chryſoſtomi non reperimus facti, aut præcepti Nectarii mentionem. Tùm etiam, quia peccatores debere ſua peccata confiteri, ſicut & Sacerdotes poſſe abſolvere à peccatis docet apertiſſimè locis à nobis relatis num. 4. & 10. unde incredibile eſt docuiſſe aliquando contrarium. Tùm præterea, quia homiliæ illæ, ex quibus hæretici ſuum errorem confirmare nituntur, dictæ, & ſcriptæ fuerunt à Chryſoſtomo Antiochiæ, ubi abrogatam exemplo, aut juſſu Nectarii Sacramentalem, & ſecretam confeſſionem nemo aſſerit, aut imaginatus eſt. Tùm denique, quia de hoc Sapientiſſimo, & Sanctiſſimo Eccleſiæ Doctore (in cujus pervigilo anno 1701. hæc ſcribimus) abſurdum nobis videtur præſumere, quod contrarium errorem ſcripſerit, aut permiſerit: quippè, quia ea ſapientia fulgebat, ut non ignorarit communem uſum, & traditionem Eccleſiæ, & eo ardebat zelo, ut minimè illos palparet, qui ſe ei opponeret.

Reſpondetur ergo aliam omnino fuiſſe intentionem, & ſententiam Chryſoſtomi in eis locis: hortatur quidem ad frequenter diſcutiendam conſcientiam, & ad confitendum peccata Deo: ſed minimè negat confitenda aliquando eſſe Sacerdoti, nec ab hac obligatione, ejuſque executione dehortatur fideles. Sunt enim hæc toto cœlo diverſa: nam quamvis nemo teneatur ſingulis diebus confiteri peccata, in quæ incidit, ſed faciat ſatis ſuæ obligationi, ſi ſemel in anno illa Sacerdoti exponat: tamen ſaluberrimum conſilium eſt, quod de illis frequenter recogitet, illa ad examen conſcientiæ revocet, & de illis ſe coram Deo accuſet. Unde peccatores, vel deſides, vel nimis verecundos, vel exceſsivè circa Sacramentalem confeſſionem perplexos, & ſcrupuloſos hortamur, inducimuſque, ut, ſi adeò reformidant, ac renuunt ad pedes Sacerdotis accedere, niſi ſemel in anno; ſatagant nihilominus, & ad minus peccatorum ſuorum recordari, fœditates eorum recenſere, coram Deo, qui cuncta videt, manifeſtare, de eis pœnitere, & propoſitum emendationis aſpirante ejus gratia concipere. Hæc enim, cum ex una parte utiliſſima ſint, ex alia, addimus, ſunt facillima, ut pro quibus opus non eſt confeſſorem adire (licet alias foret optimum) nec confuſionem, & erubeſcentiam ex confeſſione ad ipſum ſubire, nec teſtem delictorum habere, ſed totum, quod petimus, inter Deum, & peccatorem peragitur. Quem hortando in hunc modum, minimè avocamus, aut decbligamur à confeſſione ſacramentali, quando, & ubi præceptum ejus inſtaverit, coram Sacerdote facienda; ſed provocamus ad ea, quæ optimi conſilii ſunt, & in quibus non occurrunt eæ difficultates, quas ibi nonnulli ex ſacramentali confeſſione ſolent obtendere. Et hæc contingunt de facto inter Catholicos, apud quos nemo dubitat teneri ad annuam ſaltem mortalium confeſſionem. Hac itaque ratione ſe geſſit Chryſoſtomus: nam in locis relatis num. 4. & 10. ſuppoſuit, palamque aſſeruit obligationem, quam fideles habent confitendi peccata Sacerdoti; ſed in locis, quæ ab hæreticis objiciuntur, hortatus eſt, ut qui nolent (ut ſæpè licet, quia non ſemper inſtat Sacramentalis Confeſſionis præceptum) aut nimis erubeſcerent confiteri Sacerdoti peccata, illa ſaltem confiterentur Deo per frequentem eorum coram illo memoriam, odium, & accuſationem. In quo conſilio ſecurius proceſſit, quia tunc non erat impoſitum ab Eccleſia præceptum annuæ confeſſionis longo poſt tempore editum in Concilio Lateranenſi: aliunde autem videbat plurium ſocordiam (quam fortè ſuo decreto Nectarius promoverat) in confitendo Sacerdotibus: quare voluit, vel ab ipſis extorquere, quod coram Deo confiterentur, & ſic cum majori puritate, vel omiſſa Confeſſione Sacramentali (de ſe requiſita, ſed obligatione tunc non ita expoſita ſicut in Concilio Tridentino) ad Euchariſtiam ſuſcipiendam accederent. Sic cohærent omnia Chryſoſtomi teſtimonia, quæ hæretici conciliare non valent aut non poſſe affectant: ſed aperte convincuntur imponere in dictis S. Doctoris contrarietatem: & tunc oſtendendum ab illis eſt, cur magis debeamus ſuſcipere ab eis allegata, quam ipſi debeant revereri, quæ nos producimus. Aliunde vero, vel apud ipſos hæreticos habemus, quo fulciamus reſponſionem datam, & ponamus concordiam inter diverſa loca Chryſoſtomi. Docent illi, & uſu frequentant confeſſionem ſoli Deo factam, ſive abſque interventione miniſtri: ſed tamen non negant debere aliquando coram miniſtro fieri. Sic enim Calvinus lib. 3. inſtitut. cap. 4. §. 13. ait: *Interim quin ſiſtant ſe oves paſtori, quoties Sacram Cœnam participare volunt, adeo non reclamo, ut maximè velim hoc ubique obſervari.* Et Melancthon in confeſ. Auguſt. cap. de Confeſſione dixit: *Confeſſio apud nos non eſt abolita: non enim ſolet porrigi corpus Domini, niſi antea exploratis, & abſolutis.* Et Kemnitius in 2. part. examinis, cap. de Pœnitent. inquit: *Cum non ſine judicio uſurpanda ſit clavis, vel ſolvens, vel ligans, in privato illo colloquio Paſtores explorant auditorum judicia... Traditur illis doctrina, & exhortatione de emendatione, quæritur vel conſilium, vel conſolatio in gravaminibus conſcientiæ: & tali confeſſione impertitur abſolutio.* Sicut igitur ex frequentata apud ipſos confeſſione ſoli Deo facta, non colligunt, quod nunquam ſit facienda miniſtris: ſic ex eo, quod D. Chryſoſtomus hortatus homines fuerit, quod frequenter confiteantur ſoli Deo, minimè colligere poſſunt Sanctum Doctorem negaſſe, quod poſſit, ac debeat etiam Sacerdotibus fieri quando inſtat præceptum Divinum, vel ſaltem impoſitum ab Eccleſia. De quo inferius.

Calvinus

Melanct.

Kemnit.

16 Ad ſecundam confirmationem negatur antecedens: oppoſitum enim conſtat tum ex Concil. Laod. apud Græcos celebrato, & relato n. 9. cui modo addimus ſextam Synodum can. 102. ubi dicitur: *Oportet autem eos, qui ſolvendi, atque ligandi poteſtatem accepere, peccati qualitatem conſiderare, & ejus, qui peccavit, ad eam converſationem, ſtudium, &c.* Quod fieri non valet abſque confeſſione peccatorum in ſpecie. Conſtat etiam ex Sanctis Chryſoſtomo, & Niſſeno relatis num. 10. quibus plurimos alios Eccleſiæ Græcæ Doctores poſſemus adjungere, ſed ſufficiet modo duo ejus lumina ob oculos proponere. Magnus Athanaſius in ſerm. ad illa verba, *invenietis pullum alligatum* inquit: *Nos ipſos examinamus, non ſoluta ſicut noſtra vincula, ut in melius proficiamus. Quod ſi nondum ſoluta ſint vincula, tradat te ipſum diſcipulis Jeſu: adſunt enim, qui te ſolvant pro ea poteſtate, quam à Salvatore acceperunt. Quæcumque enim, inquit, ligaveritis in terra, erunt ligata & in cœlis; & quæcumque ſolveritis in terra, erunt ſoluta & in cœlis, & quorum remiſeritis peccata,* remit-

Ad 2. confirm. reſpondetur.

Sexta Syno.

S. Athan.

Digitized by Google

remittuntur eis. Magnus etiam Baſilius in regulis brevioribus, regula 229. inquit: *Omnino in peccatorum confeſſione eadem ratio eſt, quæ in aperitione vitiorum corporis. Ut igitur vitia corporum nequaquam quibuſvis temere homines aperiunt, ſed his tantummodo, qui rationem, qua ea curanda ſint, teneant, eodem modo peccatorum confeſſio fieri debet apud eos, qui ea poſſint curare.* Qui autem hi ſint, declarat reg. 228. dicens: *Neceſſario iis peccata aperiri debent, quibus credita eſt diſpenſatio myſteriorum Dei*, nempe ſolis Sacerdotibus. Tum præterea, quia deſcendendo ab illis Sacris Doctoribus ad alios Scriptores Græcos, antiquos, & ſatis graves, idem reperimus in Anaſtaſio Niſſeno in quæſt. ſuper Scripturam, quæſt. 6. Nicolao Cabaſilas in expoſit. Liturgiæ cap. 29. Nicephoro Cartophylace in epiſt. ad Theodoſium; Theodoro Studyta in vita S. Planovis, & aliis, qui cum Græci ſint, aperte ſupponunt, ac docent confeſſionem ſecretam, & Sacramentalem. Tum denique, quia vel ab hæreticis conſultus Hieremias Patriarcha Conſtantinopolitanus, in judicio de Confeſſione Auguſtana cap. 11. vehementer reprehendit Lutheranos, quod dicerent non opus eſſe omnia peccata mortalia per ſingulas ſpecies in confeſſione numerari, & aperiri: & quod id revocare conarentur ad uſum Eccleſiæ Græcæ; cum ipſa nihil tale docuerit, vel cenſuerit facere. Ex quibus falſitas antecedentis evidenter patet. Ejus autem probatio nullius momenti eſt: quia illud, *ut Græci*, apud Gratianum repertum minimè ſcriptum fuit ab Archiepiſcopo Theodoro; ſiquidem non reperitur in hujus Capitulari, unde deſumptus dicitur; nec in Concilio ſecundo Cabilenſi, ex quo Theodorus illum canonem accepit. Quare exiſtimandum eſt ab aliquo imperito, aut etiam hæretico, qui ex facto Nectarii cenſuit ſublatam fuiſſe apud Græcos Sacramentalem Confeſſionem, illud de ſuo addidit in marginandam annotationem: & ex margine irrepſit in textum. Unde nihil faciendum eſt, ſicut non pauca, in Decreto Gratiani reperta, ut communiter notant Expoſitores.

D. Baſil. — Anaſt. Niſſenus, Nicolao Cabaſilas, Niceph. Cartophylace. Theod. Sc.

3. confirm. diluitur. Ad tertiam confirmationem reſpondemus leviorem eſſe: nam permiſſo aliquos Catholicos erraſſe materialiter circa originem obligationis confitendi omnia peccata in ſpecie Sacerdoti, ut circa tempus inſtitutionis Sacramenti Pœnitentiæ: tamen non negarunt iſtud verum Sacramentum eſſe, nec illam confitendi obligationem. Excuſandi vero ſunt de illo materiali errore: quoniam licet aſſertio noſtra fuerit ſemper de fide ſecundum ſe, utpote contenta in ſacra Scriptura: nihilominus non erat ita explicata, & adeò declarata, ut modo illam habemus, & ſpecialiter in Concilio Tridentino, cui planè obedirent Scriptores Catholici, ſi illud vidiſſent. Sed deſcendamus ad ſingulos, qui in confirmatione recenſentur. Caſſianus non negat confeſſionem ſacramentalem, aut ejus neceſſitatem; ſed hortatur ad frequentem peccatorum diſcuſſionem, & confeſſionem coram Deo, ſicut hortabatur D. Chryſoſtomus ſupra explicatus, cujus ille fuit diſcipulus, & eodem modo accipiendus eſt. Hugo de S. Victore, D. Bonaventura, & Alenſis Catholicè recognoverunt obligationem, quam ex jure Divino habemus ſubmittendi clavibus peccata per eorum confeſſionem miniſtro legitimo factam; ſed diſputarunt de modo, initio, & tempore inſtitutionis Sacramenti Pœnitentiæ, cui annexa eſt confeſſionis obligatio: & non comprehenderunt, nec rectè intellexerunt verba Chriſti Joann. 20. *Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt:* ex quibus convincitur & Chriſtum inſtituiſſe immediatè Sacramentum Pœnitentiæ, & impoſuiſſe hominibus obligationem confitendi ſua peccata Apoſtolis, & eorum ſucceſſoribus, ut Concilium Tridentinum apertè decrevit, & docuit, & ſupra expendimus à num. 3. ex cujus ſententia conſtat & de fide eſſe, quod Chriſtus inſtituerit Sacramentum Pœnitentiæ, ut diffinit ſeſſ. 14. can. 1. & quod illud inſtituerit, quando verba relata dixit, ut diffinit can. 3. & de fide eſſe, quod confeſſio peccatorum in ſpecie, & numero ſit pars talis Sacramenti, & jure Divino præcepta, ut diffinit can. 4. & 6. & 8. Hæc cum non ita perſpecta haberent illi Doctores, ut modo habemus, excuſandi ſunt ab errore in his, quæ dixerunt cum minori conſonantia ad legitimam originem obligationis, quam habemus confitendi Sacerdotibus peccata. Illam tamen ſive ab hac, ſive ab alia radice deſumptam, & obſtringentem in conſcientia fideles minimè negaverunt; nec ullo modo faverunt hæreſi, quam ſequuntur Lutherani, & alii Sectarii. Auctoritate vero Joannis Theutonici æquum non eſt implicari: nam, ut inquit Soto ſupra relatus, illa gloſſa non eſt opinio, ſed manifeſtus error de gloſſis Decretorum abradendus. Gloſſatores enim, addit ille, quoties in jus divinum ſe ſe immergunt; quia illud non celant, non poſſunt non multis erroribus intincti inde emergere. Et idem dicendum eſt de Panormitano, ſi vacillaverit, aut non. Multò minus impediri debemus teſtimoniis Eraſmi, & Rhenani: nam hoc conſtat manifeſtè erraſſe, atque hæreticis faviſſe. Et ſi Eraſmus non eſt hactenus, ut manifeſtus hæreticus damnatus, eſt tamen dubiæ fidei, & de hæreſi ſuſpectus, ut qui inſinuaverit, àc ſuggeſſerit omnes ferè errores, quibus Lutherus, & ſubſequentes ſectarii, depoſita aperte Catholica fide, Eccleſiam Catholicam impugnarunt, & turbaverunt.

Joann. 20.

17 Secundum eorum argumentum eſt: nam Chriſtus eam poteſtatem contulit Apoſtolis, quam ipſe habebat, nec aliter Apoſtolos miſit, quam ipſe miſſus fuerat: unde ante illa verba, quæ dixit Joann. 20. & ex quibus neceſſitatem confeſſionis deducimus: *Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiſeritis peccata, &c.* præmiſit: *Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos.* Sed ipſe ad generalem, & in communi peccatorum confeſſionem ore, aut ſignis expreſſam, abſolutionem impertiebatur, & ſingulorum peccatorum enumerationem à pœnitentibus non exigebat, ut de peccatrice patet Luc. 7. & de Paralytico Matth. 9. Ergo hanc eorundem abſolvendi poteſtatem contulit Apoſtolis, & Sacerdotibus; atque ideò neceſſarium non eſt illis omnia peccata in ſpecie, & numero confiteri. *2. arguitur*

Confirmatur primò: quia per illa media conſequimur de facto remiſſionem peccatorum, quæ de ſe, vel ex promiſſione Dei talem remiſſionem inducunt, & ſemper induxerunt; cum non ſit pejor conditio Chriſtianorum in præſenti providentia, quam aliorum hominum in aliis ſtatibus; ſed ſunt plura alia media ad prædictum effectum, præter confeſſionem peccatorum in particulari Sacerdotibus factam: Ergo per talia media, excluſa etiam prædicta confeſſione, conſequimur remiſſionem peccatorum. Et conſequenter hujuſmodi confeſſio non cadit ſub præcepto Divino, vel inſtitutione Chriſti. Cetera conſtant. Et minor certiſſima probatur: nam amore Dei remitti peccata tradit ipſa veritas Chriſtus, Luc. 7. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum*, & Petrus in 1. c. 4. *Charitas operit multitudinem peccatorum*. Martyrium etiam efficacitatem habet remittendorum omnium peccatorum, juxta illud Chriſti, Matth. 10. *Qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam*. Remiſſionem etiam peccatorum remittentibus proprias injurias ſpopondit ipſe Dominus, Matth. 6. *Si dimiſeritis hominibus peccata eorum, & Pater veſter cœleſtis dimittet vobis veſtra*. Eadem efficacia eleemoſynæ tribuitur Tobiæ 8. & Lucæ 11. Et ut magis particularia omittamus, communis, ac celebris peccatorum remiſſio promittitur illis verbis, Ezech. 18. *Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis, omnium iniquitatum ejus non recordabor*. Et David Pſalm. 31. de ſe teſtatur: *Dixi, confitebor adverſum me injuſtitiam meam Domino, & tu remiſiſti impietatem peccati mei*.

Confirm. 1. — Luc. 7. — D. Petrus in 1. cap. 4. — Matth. 10. — Matth. 6. — Ezech. 18. — Pſalm. 31.

Confirmatur ſecundò: quia ſola contritio etiam ſine peccatorum confeſſione ſufficit ad delendum omnia peccata: Ergo pro eorum remiſſione non requiritur ex jure Divino illorum confeſſio. Antecedens præterquam conſtat ex teſtimoniis immediate relatis, probatur, tùm, quia contritio ex natura rei, & ſpecie ſua excludit peccata, eſtque illis incompoſſibilis, ut conſtat ex dictis diſp. præced. num 12. & locis aliis ibi relatis: Ergo per ſe, ſive abſque peccatorum confeſſione ſufficit ad delendum omnia peccata. Tùm etiam, & ſequitur ex præcedenti; nam priuſquam aliquis cognoſcat confeſſionem, aut ejus recordetur, poteſt actum contritionis elicere, & juſtificari, quin ſtatim mori, ac ſalvari. *Confirm. 2.*

18 Ad argumentum reſpondetur omittendo majorem in ſenſu ſtatim declarando, concedendo minorem, & negando conſequentiam ob manifeſtam diſparitatem: quia Chriſtus majorem longè poteſtatem habuit in remittendo peccata, & conferendo gratiam, quam conceſſerit Apoſtolis, & Sacerdotibus: & ſic decuit pro ſuprema Chriſti dignitate, & auctoritate: unde ex eo, quod Chriſtus aliquando remiſerit peccata abſque illorum confeſſione ex parte pœnitentium; minimè ſequitur, quod Sacerdotes idem poſſimus. Sic D. Thomas cum in relatis in ſuppl. quæſt. 6. art. 1. idem argumentum ſibi oppoſuiſſet, reſpondit: *Ad tertium dicendum, quod Chriſtus habet poteſtatem excellentiæ in Sacramentis: unde ſine his, quæ ad Sacramentum pertinent, potuit valorem Sacramenti conferre*

Ad 2. argum. reſp. — D. Thom.

Et

Digitized by Google

Tit ſupra quæſt. 84. art. 5. ubi ſtatuit hoc Pœnitentiæ Sacramentum eſſe de neceſſitate ſalutis, oppoſuit: Sacramenta Eccleſiæ habent initium ex inſtitutione Chriſti; ſed ſicut legitur Joann. 8. Chriſtus mulierem adulteram abſolvit abſque pœnitentia: Ergo videtur, quod pœnitentia non ſit de neceſſitate ſalutis. Sed reſpondit: *Ad tertium* S. Thom. *dicendum, quod ad poteſtatem excellentiæ, quam ſolus Chriſtus habuit, ut ſupra dictum eſt* (quæſt. 64. art. 3.) *pertinuit, quod Chriſtus effectum Sacramenti Pœnitentiæ, qui eſt remiſſio peccatorum, contulit mulieri adulteræ ſine exteriori Pœnitentiæ Sacramento, licet non ſine interiori pœnitentia, quam ipſe in ea per gratiam eſt operatus.* Accedit quantum ad neceſſitatem confeſſionis erga Chriſtum, & Sacerdotes aperta differentia, quod Chriſtus omnium ſupremus judex cognoſcebat omnium hominum ſtatus, peccata, & infirmitates: unde opus non habebat, ut hæc ſibi pœnitentes revelarent per confeſſionem; ſed Apoſtoli, & alii Sacerdotes, qui à Chriſto habent poteſtatem judicandi de peccatis, & proferendi legitimam ſententiam abſolutionis, aut retentionis, non cognoſcunt hominum peccata, & morbos, niſi pœnitentes, qui rei, & ſimul ſui accuſatores ſunt, illa per confeſſionem manifeſtent: & Sacerdotes abſque illa procedentes manifeſto periculo errandi in adeo gravi judicio ſe ſe exponerent. Quare ex ipſa judiciaria poteſtate, quam Chriſtus eis contulit, evincitur neceſſaria obligatio ex parte pœnitentium manifeſtandi Sacerdotibus peccata. Addimus remiſſiones, ſive abſolutiones peccatorum, quas argumentum recenſet à Chriſto factas, contigiſſe ante hujus Sacramenti inſtitutionem, quam poſt ſuam Reſurrectionem executus fuit Joann. 20. verbis ſupra relatis: atque ideò ex illarum modo non deſumi efficax argumentum pro his, quæ Sacramentum expoſcit.

Reſponſio 1. confirm. Ad primam confirmationem concedimus præmiſſas, & negamus conſequentiam, quantum ad illos terminos, *excluſa etiam Sacramentali Confeſſione*, qui in præmiſſis non expenduntur, & illegitime inducuntur in conſequenti. Fatemur itaque plura eſſe media à confeſſione diſtincta, per quæ peccata poſſint remitti, & remittuntur, ut evincunt teſtimonia, quæ pro ſuadendo (abſque neceſſitate) minorem expenduntur. Fatemur etiam prædicta media retinere ſuam efficacitatem remittendi peccata, & modo non eſſe pejoris conditionis, quam de ſe, & olim fuerint. Sed reſpondemus omnibus illis mediis ex magna, ac miſericordioſa Dei liberalitate additum aliud fuiſſe ad ſalutem, videlicet peccatorum confeſſionem. Nam cum omnia relata media vel collectivè, vel diviſim ſumpta non poſſent expellere peccata, & inducere juſtificationem abſque formali, aut ſaltem virtuali amore Dei ſupernaturalis finis, & ſuper omnia dilecti, qui actus æque nobiliſſimus, & difficilimus eſt; ſumma erga nos liberalitate, & cum excellenti legis Evangelicæ ultra alios ſtatus prærogativa diſpoſitum eſt, quod Chriſtus inſtituerit Sacramentum Pœnitentiæ, ad quam accedentes cum alio actu longe, & quaſi infinitè inferiori, quam ſit prædictus amor, (nempe cum attritione, ſive dolore de peccatis ob damna, quæ nobis afferunt,) conſequeremur remiſſionem peccatorum. Sed voluit, ut tantum beneficium conſequeremur miniſterio Apoſtolorum, & Sacerdotum, quos ſui Vicarios reliquit, ut alligarent, aut retinerent pœnitentium peccata, ejuſque mederentur intellectis prius, ut decebat, eorum ſtatu, ac diſpoſitione. Et quia id fieri abſque periculo errandi non valet, ſi pœnitentes non manifeſtant ſua peccata in ſpecie, & numero; ibi neceſſario ex tali inſtitutione, & ſuppoſitione incluſum eſt onus pœnitentibus injunctum confitendi ſua peccata Sacerdotibus. Retinent itaque omnia prædicta media virtutem, quam de ſe habent, ſed adjuncta hac nova obligatione, abſolutè, & attentis omnibus favorabili. Unde in excludendo peccata habent dependentiam vel à Sacramento Pœnitentiæ in re ſuſcepto, vel à voto illud ſuſcipiendi, quando, & ubi fuerit neceſſarium. Quæ doctrina declaratur exemplo baptiſmi, regerendo objectam difficultatem in hæreticos, qui ejus neceſſitatem non negant. Etenim remiſſio peccatorum, quæ nunc eſt, ſemper fuit: & amor charitatis, contritio, & injuriarum condonatio, & alia, quæ opponunt, vim de ſe habent ad illa remittenda, ſive excludenda: quare vel Baptiſmus neceſſarius non eſt de facto; vel neceſſarius fuit ab initio mundi: & quodlibet horum dicere eſt contra fidem. Quid ad hæc Adverſarii? Non aliud dicunt, nec dicere poſſunt, quam prædictis mediis adjectam fuiſſe hanc baptiſmi obligationem ex inſtitutione Chriſti diſertis verbis dicentis in Evangelio: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non intrabit in regnum cœlorum.* Eandem itaque reſponſionem habeant; quantum ab obligationem Sacramenti Pœnitentiæ, & confeſſionis ipſi adjunctæ: nam idemmet Chriſtus aſſeruit perſpicue in Evangelio, Joann. 20. Joann. 20. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.*

Ad ſecundam confirmationem patet ex immediatè dictis, quia eodem modo applicari valet Sacramento Baptiſmi, & concludere, ſi quid valeret, non eſſe ad ſalutem neceſſarium: quod nec hæretici admittent. *Secundæ confirma. fit ſatis.* Dicendum itaque eſt, quod, ſicut ſuppoſita inſtitutione Chriſti nequit in non baptizatis reperiri vera contritio ſine ordine ad baptiſmum, ſive abſque voto illud ſuſcipiendi, & utendi omnibus mediis ad ſalutem neceſſariis: includit namque omnis vera contritio id propoſitum; ſic etiam, & ob ſimilem inſtitutionem nequit in jam baptizatis dari vera contritio ſine ordine ad Sacramentum Pœnitentiæ, & peccatorum confeſſionem: quia tam in illis, quàm in iſtis imbibit eſſentialiter propoſitum exequendi omnia ad ſalutem neceſſaria quamvis ex parte iſtorum poſſit eſſe variatio reſpectivè ad ſubjecta, & ſtatus, vel naturæ, vel legis, vel gratiæ, in quibus reperiuntur. Juxta quam doctrinam diſtinguendum eſt antecedens, & concedendum, ſi ſolum excludat Sacramentum Pœnitentiæ, & confeſſionem in re: ſed negari debet, ſi excludat neceſſitatem confeſſionis, & Sacramenti Pœnitentiæ, tam in re, quàm in voto. Probationes autem antecedentis non aliud evincunt, quam quod concedimus.

19 Arguitur tertiò: nam incredibile eſt Deum inſtituiſſe, aut præcepiſſe rem impoſſibilem: ſed impoſſibile eſt hominem confiteri omnia ſua peccata in ſpecie, & numero: Ergo talis confeſſio non eſt inſtituta à Deo, nec cadit ſub ejus præcepto. *3. argum.* Minor probatur ex Pſal. 18. *Delicta quis intelligit?* & Pſal. 37. *Iniquitates meæ ſupergreſſæ* Pſalm. 18. *ſunt caput meum.* Unde ſubinfert Calvinus, Quis ſuorum peccatorum ſupputationem cogitet, ubi Davidem Pſalm. 37. videt ſuorum numerum inire non poſſe? In quibus repræſentatur phyſica impoſſibilitas: ſed aliunde occurrit impoſſibilitas moralis, ſive in manifeſtando peccata ſumma difficultas, quam exaggerat Kemnit. verbis D. Auguſt. lib. 10. Confeſ. cap. 3. *Quid mihi eſt cum hominibus, ut audiant con-* D. Auguſt. *feſſiones meas, quaſi ipſi ſanaturi ſint omnes languores meos: curioſum genus ad cognoſcendum alienam vitam, deſidioſum ad corrigendum ſuam.* Expendit etiam verba D. Ambroſii lib. 10. in Lucam, cap. 96. ubi ait: *Petrus doluit, & flevit, qui ut homo erravit: non invenio, quid dixerit; invenio, quid* D. Ambr. *fleverit.* Et ſubdit: *Lavent lachrymæ delictum; quod voce pudor eſt confiteri.* Deinde evomit innumeras blaſphemias contra Sacramentalem Confeſſionem, dicens: *Hæc eſt vetus illa carnificina conſcientiarum, quam gladio ſpiritus Eccleſiæ noſtræ excuſſarunt propter multas graviſſimas cauſas*, quas ibi audacter recenſet, ut quod ſit de re impoſſibili; quod nec Chriſti præceptum, nec Apoſtolorum exemplum habeat; quod nulla in ſcriptura gaudeat permiſſione; quod Evangelium transformat in legem, &c. quæ omittimus, quia in ſuperioribus ſunt recitata, & rejecta.

Reſpondetur negando minorem cum Concilio Tridentino ſeſſ. 14. cap. 5. ex cujus verbis liquet, quod confeſ- *3. Argum. diluit.* ſio à Deo, & Eccleſiæ præcepta non ſit impoſſibilis, quia non importat metaphyſicam, & omnino certam peccatorum ſupputationem; ſed prudentialem, & moralem juxta pœnitentium recordationem poſt gravem ſui diſcuſſionem: liquet etiam ab hæreticis objecta eſſe meras falſitates, & calumnias. Ait itaque Concilium: *Sed & impium eſt confeſſionem, quæ hac ratione fieri præcipitur,* Conc. Tr. *impoſſibilem dicere, aut carnificinam illam conſcientiarum appellare. Conſtat enim nihil aliud in Eccleſia à pœnitentibus exigi, quam, ut poſtquam quiſque diligentius ſe excuſſerit, & conſcientiæ ſuæ ſinus omnes, & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus ſe Dominum, & Deum ſuum mortaliter offendiſſe meminerit: reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in univerſum eadem confeſſione incluſa eſſe intelliguntur; pro quibus fideliter cum Propheta dicemus. Ab occultis meis munda me Domine.* Itaque nihil phyſicè impoſſibile pro confeſſione præcipitur, ſed ſolum facere, quod in nobis eſt, pro legitima peccatorum dinumeratione, ſicut in aliis gravibus negotiis contingit. Ubi vero alia peccata, de quibus obſcura quadam ſuſpicione timemus, & memoriæ non occur-

Digitized by Google

currunt, cum eodem Davide, qui dixit, *Peccata quis intelligit?* addemus, quod ipſe immediatè ſubjunxit, *Ab occultis meis munda me Domine:* Et, *Peccavi ſuper numerum arenæ maris*. Ex quibus conſtat minorem ab hæreticis aſſumptam eſſe evidenter falſam, nullamque impoſſibilitatem phyſicam in noſtris confeſſionibus contineri. Quin totius difficultatis objectæ pondus in eos regerendum eſt: nam Calvinus lib. 3. Inſt. cap. 4. §. 18. cum aliis Sectariis docet in confeſſione ſoli Deo facta (cujus uſus eſt apud illos frequens, & de præcepto, ut ipſi loquuntur, divino,) non ſufficere generatim dicere, peccator ſum, aut peccavi: ſed requiri, *quantum in nobis eſt*, ſingula peccata accuratè confiteri. Idque nos catholici dicimus de confeſſione, quæ ex præcepto Dei, & Eccleſiæ fit Sacerdotibus, ſolum enim affirmamus debere omnia peccata, quantum in nobis eſt, (qua phraſi utitur Calvinus,) recenſeri, ut de eis Sacerdos judicet, ſicut ex Tridentino jam relato eſt manifeſtum. Vel ergo utraque confeſſio, aut Deo ſoli, ut Deo per Sacerdotem facienda eſt impoſſibilis, quod ipſi negant: vel, ſi confeſſio, quæ Deo ſoli fit, non eſt impoſſibilis, ut iidem dicunt, quia ſufficit facere, *quantum in nobis eſt*; pariter non eſt impoſſibilis confeſſio facienda Sacerdoti, vel Deo per Sacerdotem, quia ſatis eſt facere, quantum in nobis eſt, ut palam affirmamus. Iniquè igitur, & inconſequenter nobis opponunt, quæ ab eis diſſolvenda ſunt.

20 Magis ridiculum eſt, quod ex Kamnitio additur de erubeſcentia, ſive impoſſibilitate morali, aut inſigni difficultate in manifeſtando peccata. Sed illud optimè prævidit, diluitque Concilium Trident. loco cit. ſubjungens: *Ipſa vero hujuſmodi confeſſionis difficultas, ac peccata detegendi verecundia, gravis quidem videri poſſet, niſi tot, tantiſque commodis, & conſolationibus levaretur, quæ omnibus ad hoc Sacramentum accedentibus, per abſolutionem certiſſimè conferuntur.* Inter quæ eſt ipſa à peccatis ſolutio, de quibus erubeſcimus. Unde, ſicut in corporalibus ſolet imminere mors ex aliquo ulcere partium occultarum, ex quarum viſu vehementer erubeſcimus, & tamen amor vitæ urget, inducitque, ut illud, licet cum magna verecundia, manifeſtemus; & erubeſcentia vincitur, ac compenſatur vivendi deſiderio: ſic in ſpiritualibus contingit, quod verecundia, & difficultas confitendi peccata ſuperetur, ac levior fiat ex commodo recuperandi vitam gratiæ eiſdem criminibus, de quibus verecundamur, amiſſam. Nec id vitare queunt vel ipſi hæretici, qui, ut num. 15. vidimus, pœnitentes obligant ob particulares fines, & præſertim, ſi ſuſcepturi ſint Euchariſtiam, ſe ſiſtere miniſtris, illiſque manifeſtare ſaltem in genere ſua peccata, & conſcientiæ ſtatum: ubi occurrunt eadem erubeſcentiæ motiva, & non levis difficultas. Quæ vero Kamnitius ut ſuæ cauſæ foventia profert teſtimonia D. Auguſtini, & D. Ambroſii, non ſunt ad rem, ſed ad fallendum idiotas; nam confeſſio, de qua loquitur D. Auguſtinus, non eſt Sacramentalis, ſed peccatorum commiſſorum ante baptiſmum, quæ manifeſtat, ut inde cognoſcatur, atque laudetur divina miſericordia. D. Ambroſius loquitur de peccato, & pœnitentia Petri, quæ præceſſerunt inſtitutionem confeſſionis ſacramentalis: quæ proinde opus non habuit. Addimus lachrymas pœnitentis, ubi delictum alicui innoteſcit, eſſe quandam ejus confeſſionem, & accuſationem, licet verbis non exprimantur. Unde Ambroſius ſubjunxit. *Maluit Petrus ſuum accuſare peccatum, ut juſtificaretur fatendo, quam gravaretur negando. Juſtus enim in principio accuſator eſt ſui: & ideò flevit.* Et in hoc ſenſu dixit: *Lavant lachrymæ delictum, quod pudor eſt confiteri*, apud illum ſcilicet, qui crimen jam noverat, & lachrymas videt illud prodere, & accuſare. Ubi nota, quod referente Soto ubi ſupra, §. *Circa Canonem*, pag. 743. prædicta verba attribuuntur Chryſoſtomo in Can. *Lachrymæ* de Pœnitentia, diſp. 5. ubi Gloſſa ita illa verba exponit, ut ſi propter pudorem peccatum Sacerdoti non manifeſtetur, ſufficient lachrymæ. Sed primum ponit eſſe æquivocatio Gratiani: ſunt enim illa verba propria non Chryſoſtomi, ſed Ambroſii. Secundum autem eſt intolerabilis Gloſſatoris error contra fidem, ut patet ex dictis. Sed eorum legitimus ſenſus eſt ſufficere lachrymas extra tempus neceſſariæ confeſſionis, ut accidit in Petro, & Magdalena ante inſtitutum hoc Sacramentum, & poteſt cum illo inſtituto contingere, quando non inſtat tempus, vel obligatio illud ſuſcipiendi in re; ſed tamen nunc lachrymæ, ut lavent, Sacramenti recipiendi votum important. Ad blaſphemias à Kamnitio additas opus non eſt reſpondere, quia falſitatis notoriæ convincuntur ex hactenus dictis.

Hic ſolent aliqui diſputare, utrum confeſſio ſacramentalis ſit, & qua ratione medium neceſſarium ad ſalutem, & quando debeat homo exequi prædictum medium? Sed ab hac difficultate ſeorſim diſcutienda ſuperſedemus. Tùm, quia ejus deciſio haud obſcurè innoteſcit ex dictis in præſenti dubio. Tùm, & præſertim; quia illam jam alibi verſavimus ex profeſſo, nempè in priori parte, diſp. 4. dub. 1. inquirentes, Utrum Sacramentum Pœnitentiæ ſit neceſſarium, & qualiter? Ibique per tres aſſertiones declaravimus eſſe medium in re, vel in voto neceſſarium ad ſalutem, & ſufficere, quod ejus votum ſit, vel explicitum, vel implicitum. Eadem autem omnino circa hæc eſt difficultas de confeſſione ſacramentali, ac de ipſo Pœnitentiæ Sacramento: quia illa eſt hujus pars, & propter ipſum requiritur: Unde illa difficultate circa Sacramentum jam ſuperata, non oportet in eadem circa confeſſionem cunctari; ſed magis præcedenti annectere ſimilem, & prorſus conſequentem, quam ſubmittimus.

DUBIUM II.

An, & qua ratione confeſſio ſacramentalis cadat ſub præcepto Eccleſiaſtico.

SUb hoc titulo occurrunt multa non admodum difficilia, ſi ſeorſim conſiderentur; ſed adeò multa, ut vix abſque noſtri moleſtia, & lectoris faſtidio conjungi valeant, cum alias diſtinctam exagitationem non expoſtulent. Unde curabimus ea ita ſub propoſito dubio comprehendere, ut per diverſas aſſertiones, conſectaria, & appendices confuſio, quantum fieri poſſit, ordine, ac diſtinctione vitetur.

§. I.

Reſolutio dubii tribus aſſertionibus explicatur.

21 Dicendum eſt primo confeſſionem ſacramentalem, ſi non caderet ſub præcepto divino, non poſſe cadere ſub præcepto Eccleſiaſtico. *Prima concluſio.* Senſus hujus aſſertionis declaratur ex dictis dub. præc. num. 2. quia non eſt tanta connexio inter inſtitutionem Sacramenti Pœnitentiæ, & præceptum divinum confeſſionis Sacramentalis, ut illa iſtud inferat neceſſario: potuit enim Chriſtus inſtituere hoc Sacramentum, & conferre Sacerdotibus poteſtatem remittendi peccata accedentibus ad ſe, non imponendo fidelibus obligationem ad ipſum accedendi, aut illo utendi, ſed relinquendo liberæ illorum electioni uti vel hoc remedio, vel remedio contritionis, aut dilectionis Dei ſuper omnia ſine ordine ad claves Eccleſiæ. Idque ita contigiſſe ſenſerunt non ſolum aliqui hæretici relati num. 2. ſed etiam aliqui Theologi Catholici ex his, qui anteceſſerunt Concilium Tridentin. ut inſinuavimus num. 6. Et quamvis nunc dicere, quod ita Chriſtus de facto diſpoſuerit, foret manifeſta hæreſis: nam oppoſitum eſt de fide, ut conſtat ex dictis dub. præced. nihilominus omnes recognoſcunt potuiſſe Chriſtum ita diſponere; cum in eo nulla occurrat contradictio; aut indecentia. Et permiſſa itaque conditionate illa ſuppoſitione, procedit aſſertio, eſtque proinde ejus ſenſus; Eccleſiam non potuiſſe, aut poſſe imponere fidelibus præceptum confeſſionis ſacramentalis, ſi non ſupponeretur divinum præceptum ejuſdem ſacramentalis confeſſionis à Chriſto impoſitum. In hoc itaque ſenſu illam tuentur Paludanus in 4. diſt. 17. quæſt. 2. art. 2. Soto diſt. 18. quæſt. 1. art. 1. Cano in relect. de Pœnit. part. 5. Turrecremata de Pœnit. diſt. 1. §. *Denique ut num.* 4. Durandus in 4. diſt. 17. quæſt. 8. Navarrus de Pœnit. diſt. 5. numer. 28. Lugo diſp. 15. ſect. 6. num. 91. N. Antonius diſp. 4. ſect. 4. Delgadillo de Pœnitent. cap. 17. dub. 18. num. 41. & alii. Cui aſſertioni favent, quin ſubſcribere, ſi conſequenter loquantur, debent Sylveſter, Henriquez, Rodriquez apud Dianam 3. part. tract. 4. reſolut. 125. Archangelus diſt. 17. pag. 191. Leander diſp. 3. quæſt. 36. referens, ſuppreſſo tamen nomine, ſapientiſſimos Juniores, qui docent Eccleſiam non poſſe præcipere confeſſionem venialium: quia nequit inſtituere diſtinctum forum pœnitentiæ,

Paludan. Sotus, Can. Turrecrem. Durand. Navar. Lugo, Anton. Delgadillo, Sylv. Henr. Rodrig. Archang. Leand.

Digitized by Google

tiæ, ac Chriſtus inſtituit: Chriſtus autem ſolus inſtituit, quod mortalia neceſſario confiteamur; venialia vero non neceſſario, ſed ex voluntate libera pœnitentis; Ergo Eccleſia non poteſt præcepto obligare ad neceſſariam eorum confeſſionem. Quæ ratio æquè, aut magis urget in mortalibus, facta ſuppoſitione, quod Chriſtus eorum confeſſionem non præcepiſſet. Sed omiſſis aliis motivis, quæ apud illos videri poſſunt.

Concluſ. probatur. Probatur aſſertio ſatis efficaci fundamento: quia Eccleſiæ poteſtas non extenditur ad præcipiendum communitati fidelium rem difficillimam, quam Deus aliis non præcipit; ſed confeſſio ſacramentalis eſt res difficillima inter omnes, quæ occurrunt in Religione Chriſtiana: Ergo, ſi non fuiſſet præcepta à Deo, non poſſet Eccleſia illam præcipere. Conſequentia eſt legitima. Minor conſtat ipſa experientia, & ratione: nam ſumma cum repugnantia, & confuſione manifeſtat homo alteri homini ſua delicta, ea præſertim, quæ majorem afferunt infamiam, & verecundiam: unde plurimi mallent quaſcumque pœnalitates ſubire, quam ſua ſcelera confiteri. Aliunde maximam moleſtiam patiuntur in recogitando, & recenſendo omnia ſua peccata quantum ad varias ſpecies, quantum ad numerum peccatorum intra quamlibet ſpeciem, & inſuper quantum ad omnes circumſtantias mutantes ſpeciem, & denique, ut quidam volunt, quantum ad omnes circunſtantias notabiliter aggravantes. Hæc omnia amplectitur ſacramentalis confeſſio, quam proinde nemo negat eſſe de ſe ſummè arduum inter ea, quæ profitemur Catholici. Hinc procedunt, & non abſque neceſſitate tam frequentes, tam ardentes exhortationes tum in concionibus, ac miſſionibus, cum in libris ſpiritualibus, ut Chriſtiani confiteantur peccata, & benè confiteantur: quia compertum eſt non paucos huic difficultati ſuccumbere, vel non confitendo, vel confitendo abſque illa integritate, dolore, & aliis conditionibus, quæ pro confeſſione ſacramentali debentur. Major, in qua poterat eſſe difficultas ſuadetur: quia lex humana nequit obligare communitatem ad rem difficillimam, & pro fine communitatis non neceſſariam, ut vitare omnia vitia, ſervare omnes virtutes, ut docet D. Thom. 1. 2. quæſt. 96. art. 2. & 3. & cum pluribus tradit N. Andreas in tractat. de legibus, cap. 1. punct. 5. à num. 62. ſed lex, qua Eccleſia præcipit rem à Deo non præceptam, eſt lex humana, & de re pro bono communitati fidelium non neceſſaria: quippè quæ eo ipſo, quod ſupponatur non præcepta à Deo, nequit eſſe neceſſaria neceſſitate vel medii, vel præcepti divini: Ergo Eccleſiæ poteſtas non extenditur ad poſſe præcipere communitati fidelium rem difficillimam, quam Deus alias non præcipit. *Andreas.*

22 Nec ſatisfaciet, qui dicat poteſtatem, qua Eccleſia id præciperet, eſſe divinam, ſive acceptam à Deo, qui ad præcipiendum quodlibet difficile poteſt ſe extendere, ut de facto ſe extendit ad præcipiendum confeſſionem ſacramentalem. Aliunde vero confeſſio licèt difficilis ſit, multum tamen confert ad bonum commune fidelium, ſicut de facto contingit, ut illam ab hæreticis defendentes expendimus num. 11. Remanerent itaque omnia, ut, quamvis Chriſtus illam non præcepiſſet, poſſet tamen Eccleſia illam præcipere communitati fidelium.

Id, inquam, non ſatisfacit: nam in primis æquivocat, dum poteſtatem, quam à Deo habet Eccleſia, vocat divinam, quo etiam ſenſu omnem legem ab Eccleſia latam poſſet divinam dicere: quod foret abſurdum: lex namque divina eſt immediatè à Deo, & diſtinguitur contra legem humanam, quæ rurſus dividitur in Eccleſiaſticam, & civilem, quæ ſunt immediatè vel ab Eccleſia, vel à Principibus ſecularibus ſecundum poteſtatem, quam illa, & hi à Deo habent, juxta illud quantum ad Eccleſiæ Prælatos, Luc. 10. *Qui vos audit, me audit*: & quantum ad ſæculares Principes Proverb. 8. *Per me Reges regnant, & legum conditores juſta decernunt*, ut optime contra Gerſonem aſſerentem omnia præcepta Eccleſiæ eſſe divina, docet Soto lib. 1. de juſtit. & jure, quæſt. 6. art. 4. Unde quantum ad præſentem conſiderationem vitatur æquivocatio ſola obſervatione, quod nos loquimur de poteſtate ordinaria, & nobis revelata, quam de facto habet Eccleſia pro ſubditorum regimine: & in hoc ſenſu procedit noſtra concluſio, dum negat Eccleſiam potuiſſe præcipere ſubditis ſacramentalem confeſſionem, ſi ſupponeretur non fuiſſe à Chriſto præceptam: Sed non dubitamus Chriſtum potuiſſe ſupra hanc generalem, & ordinariam poteſtatem illi conferre quaſi ſpecialem commiſſionem *Luc. 10. Prover. 18. Soto.*

præcipiendi confeſſionem ſacramentalem, quam ipſe non relinqueret à ſe præceptam, ſed exercendam pro fidelium arbitrio. Et in hac ſuppoſitione, quæ ſupra priorem addit, non agimus, ſed in ſenſu jam præmiſſo. Aliunde verò non occurrit fundamentum, ut illam admittamus de facto: & ſi datur in Eccleſia illa ſpecialis commiſſio tollitur ſtatus quæſtionis, & rem ultronei concedimus. Deinde, quod in hac reſponſione adjungitur, difficultatem non evacuat: quia generaliter non omnia utilia, aut utiliſſima pro fine, & bono communitatis poſſunt illi ſub præcepto injungi, niſi alias etiam ſint neceſſaria, ut patet in Superioribus Regularium, qui nequeunt ſuis communitatibus præcipere utiliſſima, & ſanctiſſima, ſed ea ſolum, quæ pro conſervando ſtatu, & conſequendo fine unjuſcujuſque proprio neceſſaria ſunt, ut cum communi ſententia docet N. Andreas in tr. de ſtatu religioſo cap. 6. punct. 7. In caſu autem noſtræ ſuppoſitionis, quod confeſſio ſacramentalis non fuiſſet à Chriſto ejus inſtitutore præcepta, minimè neceſſaria foret, ut fideles conſequerentur ſalutem. Tùm, quia relinqueretur aliud medium ſufficiens pro illo fine, & communi bono conſequendo, nempè recurſus ad contritionem abſque ordine ad claves, ut in aliis ſtatibus legis naturæ, & legis ſcriptæ contingebat. Tum, quia eo ipſo, quod Chriſtus non præcepiſſet talem confeſſionem, argueretur illam de ſe non eſſe medium neceſſarium ad conſequendum ſalutem: quippè, quæ talia ſunt, à Deo immediatè præcipiuntur, & non fuiſſent à Chriſto prætermiſſa: Ergo ubi ſupponeretur Chriſtum non præcepiſſe ſuis fidelibus confeſſionem ſacramentalem, non poſſet Eccleſia illam eiſdem injungere ſub præcepto; ſed ſolum poſſet illos exhortationibus ad ejus uſum inducere. *Andreas.*

23 Unde magis confirmatur propoſitum fundamentum: quia Eccleſia non habet poteſtatem, ut ea, quæ Chriſtus ſolum propoſuit tanquam materiam conſilii, & utiliſſimam ad ſalutem, ſint materia præcepti, atque ideò ad ſalutem neceſſaria; ſed in ſuppoſitione præmiſſa Chriſtus ſolum proponeret confeſſionem Sacramentalem tanquam materiam conſilii utiliſſimam ad ſalutem: Ergo Eccleſia in tali ſuppoſitione non poſſet facere confeſſionem ſacramentalem materiam præcepti ad ſalutem neceſſariam. Conſequentia patet. Et minor videtur evidens: nam ſit ſuppoſitio, quod Chriſtus ſolum inſtituiſſet, & propoſuiſſet fidelibus confeſſionem ſacramentalem, illam tamen non præcipiendo: Ergo ſolum illam proponeret tanquam materiam conſilii, utiliſſimam utique, ut re vera eſt, ad conſequendum ſalutem: ſicut ſe gereret medicus, qui inveniſſet aliquod remedium utiliſſimum ad ſalutem corporalem, & ad illud hortaretur infirmos. Cum hoc tamen diſcrimine inter Chriſtum, & medicum, quod ille non habet poteſtatem præcipiendi infirmis talem medicinam; unde ex defectu talis præcepti non evincitur talem medicinam non eſſe medium neceſſarium pro ſalute corporali, ſed id infirmorum conſcientiæ, & arbitrio relinquendum eſt. Chriſtus autem legiſer noſter poteſtatem, auctoritatem, ac providentiam habuit præcipiendi nobis neceſſaria ad ſalutem æternam: unde eo ipſo, quod inſtitueret, ac proponeret ſacramentalem confeſſionem, illam tamen non præciperet; ſatis convinceretur illam, etſi utiliſſimam, non eſſe ſimpliciter neceſſariam ad prædictum finem, ſed alia ſupereſſe remedia, quibus homines uti poſſent. Major autem, in qua poterat eſſe difficultas, oſtenditur: tùm, quia Eccleſia non valet alterare ordinem, ac gubernationem, quam Chriſtus in ea inſtituit: illa autem planè immutaret, ſi quæ Chriſtus ſolum propoſuit, ut materiam conſilii; v. g. caſtitatem perpetuam, vel abdicationem rerum temporalium, Eccleſia ſua juſſione faceret materiam præcepti. Tùm etiam; quia hac ratione non ſolum non poteſt Eccleſia injungere ſub præcepto, quæ ſunt conſilii, toti fidelium communitati, ſed nec uni fideli particulari, mandando; v. g. quod ſervet perpetuam caſtitatem, aut quod abdicet omnia temporalia, ut bene cum communi ſententia obſervat N. Andreas loco cit. de Legibus n. 64. Tùm denique; quia hujus limitationis haud obſcurum ſignum eſt quod Eccleſia hactenus in tot ſæculis tam diverſis nunquam, vel communitatem, vel particulares obligaverit ſub præcepto ad ea, quæ ex inſtitutione Chriſti ſunt ſola materia conſilii, ut continentia perpetua, & paupertas voluntaria: quo pacto ſe gerens profiteri videtur ſe non habere poteſtatem ad ordinandum, ut ea quæ ex Chriſti inſtitutione ſunt ſola materia conſilii fiant materia præcepti. Nec contra hoc pro- *Confirm. 2. Andreas. Evaſio.*

Digitized by Google

proderit dicere Eccleſiam obligare omnes Clericos majorum Ordinum ad continentiam perpetuam; quæ eſt materia conſilii, & ſatis ardua. Nam reſpondendum Eccleſiam id non præcipere abſolutè, ſed ſolum illis hominibus, qui volunt ad prædictos ordines promoveri. Unde obligatio illis ab Eccleſia injecta non eſt neceſſaria, nec abſoluta: ſed oritur ex libera ipſorum hominum, ac voluntaria ſuppoſitione, quod volunt ordinari cum illo onere ab Eccleſia præſcripto.

Confirmat. 2. Confirmatur ſecundò, ad rem, quam verſamus, proximius accedendo: nam Eccleſia in Concilio generali Lateranenſi ſub Innocentio III. præcepit fidelibus, quod ſingulis annis confiterentur, ut ſtatim videbimus. Contra quod præceptum tanquam injuſte, ac irrationabiliter poſitum inſurrexerunt diverſis temporibus plures hæretici, illud prætertim opponentes Papam, Concilium, & Eccleſiam non potuiſſe obligationem adeò gravem fidelium conſcientiis imponere, nec habuiſſe ad id poteſtatem. Quorum calumniis, & objectionibus directè obviam iret, qui per oppoſitum diceret Eccleſiam ſuam, qua gaudet, auctoritate, & juriſdictione ordinaria potuiſſe, & poſſe fideles ad confeſſionem ſacramentalem gravi præcepto obligare; & hac poteſtate uſam eſſe in eo Concilii Lateranenſis decreto. Id, inquam, hæreticorum impetum retunderet, & ora confringeret cum non modica poteſtatis Eccleſiaſticæ commendatione. Sed tamen, nec Eccleſia, nec ejus filii Scriptores doctiſſimi ita reſpondent, ſed alia via longè diverſa, quæ noſtram aſſertionem confirmat, nempe illud præceptum quantum ad ſubſtantiam eſſe Divinum ex Chriſti inſtitutione, ut dub. præced. vidimus; ſolam autem determinationem, aut modificationem quantum ad tempus (quæ re ipſa in prima ejus inſtitutione imbibuntur) fuiſſe in eo Concilio declaratam, ac præceptam. Et quantum ad Eccleſiam conſtat ex Concilio Trident. ſeſs. 14. cap. 5. quæ ſe ab hæreticorum impugnatione protegens, inquit: *Manifeſtè refellitur eorum calumnia, qui eam* (confeſſionem) *à Divino mandato alienam, & inventum humanum eſſe, atque à Patribus in Concilio Lateranenſi congregatis initium habuiſſe docere non verentur. Neque enim per Lateranenſe Concilium Eccleſia ſtatuit, quod Chriſti fideles confiterentur, quod jure Divino neceſſarium, & inſtitutum eſſe intellexerat, ſed ut præceptum confeſſionis ſaltem ſemel in anno, ab omnibus, & ſingulis, cum ad annos diſcretionis perveniſſent, impleretur.* (*Concil. Trident.*) Ubi manifeſtum eſt Eccleſiam illud præceptum ab hæreticorum telis defendiſſe, non ſibi deferendo abſolutam poteſtatem illud imponendi: (quidquid fuerit de Chriſti præcepto, quod ab ipſo impoſitum negarunt aliqui ex antiquis, & Catholicis Scriptoribus, qui Concilium præceſſerunt;) ſed palam confitendo tale præceptum fuiſſe jure Divino impoſitum ante Concilium Lateranenſe, atque Concilium illud non erraſſe in determinando præciſe tempus, quod fideles Divino illo præcepto ſatisfacerent. In quibus ſatis aperte ſignificat Eccleſia ſe minime tale præceptum impoſituram, niſi illud ſuppoſuiſſet impoſitum: & ſic propellit hæreticorum calumnias contra eam ipſius Eccleſiæ diſpoſitionem objectas.

Et quod ad Scriptores Catholicos attinet, nihil eſt apud illos iſta doctrina, ſive reſponſione frequentius. Sed quia prolixum foret omnes audire, ſatis nobis erit unus Bellarminus in controverſiis hujuſmodi verſatiſſimus. Obſervat Calvinus lib. 3. inſtit. cap. 4. §. 7. *Certè nullam de ea* (confeſſione ſacramentali) *ſtatutam fuiſſe legem, aut conſtitutionem ante Innocentii III. tempora, eorum quoque Annales narrant .... Itaque ipſis teſtibus nondum elapſi ſunt anni trecenti, ex quo injectus ab Innocentio III. laqueus, & impoſita confitendi neceſſitas.* (Calvinus.) Ad hæc reſponſurus Bellarminus, lib. 3. de Pœnitent. cap. 13. (Bellarm.) minimè dixit Innocentium habuiſſe poteſtatem præcipiendi confeſſionem ſacramentalem, illaque rationabiliter utentem voluiſſe fideles pro majori eorum utilitate ad illam obligare: ut planè reſpondere poſſent, quos modo contra noſtram aſſertionem Adverſarios habemus, qui juxta ſuam, & non inconſequenter defenderunt Innocentii decretum, quidquid fuerit de exiſtentia, aut non exiſtentia Divini de confeſſione præcepti: & ſic compendioſius, & abſolutius reſponſum Calvini objectioni opponerent. At Bellarminus aliter omnino ſe geſſit, & omnino conſone ad ea, quæ hactenus diximus. *Neque Innocentius*, inquit, *aut Lateranenſe Concilium.* Confeſſionem ſimpliciter imperavit, ſed ſolum tempus determinavit, quo ea facienda eſſet. Quemadmodum etiam Concilia cetera ſupra citata ex Græcia, Africa, Gallia, Germania, & Pontificum Innocentii I. ac Leonis I. decreta non confeſſionem ſimpliciter imperarunt, ſed aut de ſecreto confeſſionis, aut de aliis id genus circumſtantiis regulas ſtatuerunt. Idque ex ſimili decreto Zephirini Pontificis probari poteſt. Zephirinus enim, ut in ejus vita refert Platina, ſtatuit, ut omnes Chriſtiani adulti in ſolemni die Paſchæ Euchariſtiæ Sacramentum perciperent. Quod decreto non intelligitur voluiſſe præcipere, ut Euchariſtiam Chriſtiani aliquando ſumerent: quod à Chriſto ipſo eſſe præceptum neque Catholici, neque Hæretici negant, ſed tantum negligentiæ aliquorum occurrere, ac tempus determinare, ultra quod perceptionem tam ſalutiferi Sacramenti differre non liceret. Sic igitur Innocentius III. non confeſſionem inſtituit, aut ſimpliciter imperavit; ſed tempus, ultra quod nemo Chriſtianus eam differret, utiliter *omnino præſcripſit*. Hæc omnia Bellarminus non aliter defendens obligationem, juſtitiam, & utilitatem (quas Calvinus negabat) prædicti decreti Innocentii III. & Concilii Lateranenſis, quam ex ſuppoſitione præcepti Divini circa eandem confeſſionem: quaſi concedens, & hæreticis dans Eccleſiam minimè tale præceptum impoſituram, ſi ipſum jam à Chriſto abſolutè impoſitum non ſuppoſuiſſet.

24 Dicendum eſt ſecundò confeſſionem ſacramentalem cadere ſub præcepto Eccleſiaſtico. (*Secunda.*) Hæc concluſio eſt de fide, & communis proinde inter Catholicos. Et probatur: quia Concilium generale Lateranenſe ſub Innocentio III. eoque præſidente, cap. 21. ſequens decretum edidit, (Conc. Lateran.) quod refertur in cap. *Omnis utriuſque*, de Pœnit. & remiſ. *Omnis utriuſque ſexus fidelium, poſtquam ad annos diſcretionis pervenerit, omnia ſua ſolus peccata ſemel ſaltem in anno confiteatur proprio Sacerdoti, & injunctam ſibi pœnitentiam propriis viribus ſtudeat adimplere, ſuſcipiens ad minus reverenter in Paſchate Euchariſtiæ Sacramentum: niſi forte de proprii Sacerdotis conſilio ob aliquam rationabilem cauſam ad tempus ab hujuſmodi perceptione duxerit abſtinendum. Alioquin vivens ab ingreſſu Eccleſiæ arceatur, & moriens chriſtiana ſepultura.* Et quamvis Durand. in 4. diſt. 17. quæſt. 14. probabile cen- (Durand.) ſuerit in prædicto decreto non contineri præceptum rigoroſum circa confeſſionem annuam, ſed ſolum circa communionem in Paſchate, cui immediate applicantur pœnæ in illo relatæ: & quamvis etiam D. Antoninus 3. par. tit. (D. Anton.) 14. cap. 19. §. 3. judicaverit præceptum in eo decreto contentum, ut contineri evincunt ipſæ pœnæ illi adjunctæ, eſſe per ſe de ſola Communione in Paſchate facienda, de Confeſſione vero ſolum eſſe per accidens, aut ratione alterius, nempè ipſius Communionis, ut debito modo fiat: nihilominus poſt Concilium Tridentinum concors ſententia Theologorum eſt conſtitutionem relatam continere verum præceptum erga confeſſionem per ſe, & independenter à Communione.

Et ita rem ſe habere oſtenditur *primò*: quia in Conc. Trident. ubi mentionem fecit hujus decreti Concilii Lateranenſis, aperte ſignificatur dari præceptum annuæ Confeſſionis ex conſtitutione Lateranenſi: nam ſeſ. 14. cap. 5. ait: *Neque enim per Lateranenſe Concilium Eccleſia ſtatuit, ut Chriſti fideles confiterentur, quod jure divino neceſſarium eſſe intellexerat; ſed, ut præceptum confeſſionis ſaltem ſemel in anno ab omnibus, & ſingulis, cum ad annos diſcretionis perveniſſent, impleretur.* (Concil. Trident.) Et can. 8. ejuſdem ſeſ. inquit: *Si quis dixerit .... ad eam* (confeſſionem Sacramentalem) *non teneri omnes, & ſingulos utriuſque ſexus fideles, juxta magni Concilii Lateranenſis conſtitutionem, ſemel in anno .... anathema ſit.* (Idem.) Quæ obligatio ſupponit neceſſario præceptum; in his locis non fit communionis mentio. *Secundò*, quia illa verba Lateranenſis. *Omnis utriuſque ſexus fidelium, poſtquam ad annos diſcretionis pervenerit, omnia ſua ſolus peccata ſemel ſaltem in anno confiteatur proprio Sacerdoti, &c.* vim præceptivâ important: nec circa præceptum Communionis in Paſchate, (de quo nemo dubitat,) alia adhibentur, quæ ſint magis præceptiva. *Tertio*, quia nihil eſt apud fideles magis vulgare, & ab ipſis unguiculis in Catechiſmo Chriſtianæ doctrinæ magis apprehenſum, quam dari quinque Eccleſię præcepta, unum cōfeſſionis in anno, & aliud communionis in Paſchate, quæ ſunt ipſa lata in Lateranenſi Concilio. *Quartò*, quoniam ſi quis ob rationabilem cauſam excuſaretur à Communione, non propterea excuſatur à confeſſione in anno: & hac ratione pueri antequam ad communionem ſacram admittantur, obligantur ad confeſſionem. Quæ omnia ſatis evidenter manifeſtant contineri in eo decreto duo præcepta, confeſſionis ſcilicet, & communionis, & eorum quodlibet obligare per ſe. Hinc colligitur (& eſt præcedentium confirmatio) eum, qui culpabiliter confeſſionem,

Digitized by Google

Omittens confeſſionem, & communionem annuā duo peccata committit.

& communionem omittit in anno, committere duo peccata, & unum, & alterum confiteri debere. Id docet communis Theologorum ſententia: & verum non eſſet, ſi homines non obligarentur ad annuam confeſſionem per ſe, ſed ſolum ratione præcepti obligantis ad communionem.

Tertia concluſio. *Adrianus Arauxo, Prado, Dicaſtill.* *Probatio aſſerti.*

25 Dicendum eſt tertio præceptum iſtud annuæ confeſſionis poſitum in Concilio Lateranenſi eſſe ſimpliciter purè humanum, licet impropriè, & ſecundum quid poſſit appellari divinum. Ita Adrianus in 4. q. 1. de Confeſſione. Arauxo 3. par. q. 84. art. 5. dub. 2. concl. 2. Prado in tract. de Confeſ. q. 1. dub. 2. concl. 2. Dicaſtillo diſp. 7. dub. 3. concl. 2. & 4. & alii. Probatur concluſio: nam eſſe præceptum divinum, vel humanum non attenditur ſimpliciter penes materiam præceptam, quippè eadem materia poteſt cadere ſub utroque præcepto; ſed penes id præſertim attenditur, quod præceptum divinum eſt à Deo immediatè; præceptum autem humanum eſt immediatè ab homine; atqui præceptum annuæ confeſſionis in Concilio Lateranenſi editum, fuit immediatè non à Deo, ſed ab homine, ab ipſo ſcilicet Concilio, ut ex terminis liquet, & ex præcedenti aſſertione: ergo tale præceptum eſt ſimpliciter purè humanum. Impropriè vero, & ſecundum quid poteſt appellari divinum: quia per ſe ſupponit materiam præceptam divino jure, nempè confeſſionem Sacramentalem, & ſuper eam adjicit determinationem temporis: ſed hæc eſt impropria locutio: alias eadem ratione præceptum, quo Eccleſia præcipit modum, & ceremonias, quibus conficitur Euchariſtia, foret divinum, ſaltem quoad ſubſtantiam, ut quidam loquuntur; quod eſt falſum, cum ſit præceptum novum, variabile pro temporibus, & locis, ac omninò diſtinctum ab eo, quo Chriſtus præcepit abſolutè confici in Eccleſia Euchariſtiæ Sacramentum.

Confirmat. Confirmatur, & declaratur amplius, deſtruendo pariter motivum ſententiæ contrariæ: nam ſi præceptum in Lateranenſi editum circa confeſſionem deberet dici divinum, maximè quia ejus objectum, ſive materia eſſet illudmet, quod jure divino fuerat, & ſupponebatur præceptum (licet revera diſtinctio inter præceptum divinum, & humanum non ex objecto, aut materia deſumatur, ſed ex diverſis poteſtatibus, à quibus præcepta oriuntur, ut proximè diximus) Atqui falſum eſt idem eſſe objectum, præcepti impoſiti à Chriſto, & præcepti impoſiti à Concilio Lateranenſi: Ergo talia præcepta ſunt ſimpliciter duo, & abſolutè diverſa: atque ideo dici non valet præceptum poſitum in eo Concilio eſſe quoad ſubſtantiam ipſummet præceptum Chriſti, ſive divinum. Hæc ſecunda conſequentia patet ex prima, quæ legitimè colligitur ex præmiſſis. Minor autem, in qua poterat eſſe difficultas, probatur tum ex Concilio Tridentino ſeſſ. 14. c. 5. ubi clamoribus, & objectionibus hæreticorum occurrens, inquit: *Neque enim per Lateranenſe Concilium Eccleſia ſtatuit, ut Chriſti fideles confiterentur, quod jure Divino neceſſarium, & inſtitutum eſſe intellexerat: ſed ut præceptum confeſſionis ſaltem ſemel in anno, ab omnibus, & ſingulis, cum ad annos diſcretionis perveniſſent, impleretur.* In quo teſtimonio duæ ſunt propoſitiones, prima negativa, ſcilicet Concilium Lateranenſe non ſtatuiſſe, quod fideles confiterentur: ſecunda affirmativa; nimirum Concilium Lateranenſe ſtatuiſſe, quod præceptum confeſſionis ſaltem ſemel in anno adimpleretur. Ex quibus liquet non idem eſſe objectum præcepti impoſiti à Chriſto, & præcepti impoſiti à Concilio Lateranenſi: nam, ut Eccleſia ſemetipſam declarans docet, Chriſtus præcepit, quod ſint fideles confiterentur, ſed Lateranenſe id *non ſtatuit*: ſtatuit vero præceptum confeſſionis impleri ſaltem ſemel in anno, quod tamen non fuerat à Chriſto præceptum. Tum etiam, (& ex præcedenti deducitur) nam objectum, ſive materia præcepti impoſiti à Chriſto fuit ſola Confeſſio Sacramentalis; objectum vero præcepti impoſiti à Concilio Lateranenſi non fuit prædicta confeſſio ſecundum ſe, & abſolutè, ſed fuit, ut exponit Tridentinum, impletio illius præcepti ſaltem ſemel in anno, ſive hoc complexum, *Confeſſio Sacramentalis ſingulis annis facienda*: quæ duo ſunt objecta ſimpliciter diverſa, & primum non determinatur in ſuo genere per ſecundum, ſed iſtud addit ſuper aliud materiam abſolutè diverſam. Quare præceptum impoſitum à Lateranenſi ſolum ſecundum quid, & quid impropriè poteſt vocari divinum quoad ſubſtantiam, quia præceptum divinum ſupponit: ſed eſt ſimpliciter præceptum humanum Eccleſiaſticum, quia, & proceſſit immediatè ab humana Eccleſiaſtica poteſtate: & dirigitur in materiam non à Chriſto præceptam, ſed in aliud tali materia ſuperadditam, & à Chriſto non præceptum. Idque facile declaratur exemplo ſupra

Concil. Trident.

poſito conficiendi Euchariſtiam, quod magis expendere poſſumus in hunc modum: nam Chriſtus inſtituit, præcepitque ſacrificium Miſſæ in Eccleſia; hæc vero pro majori ipſius ſacrificii veneratione præcepit, quod offerretur à ſolis jejunis, indutis veſtibus ſacris, & certis diei horis. Planè omnes iſtæ ſunt additiones adjectæ ſacrificii ſubſtantiæ, illudque ex parte objecti, ſive materiæ à Chriſto præceptæ ſupponentes. Quo non obſtante nemo dicet illud ab Eccleſia præceptum eſſe divinum quoad ſubſtantiam, aut idem quoad ſubſtantiam cum divino Chriſti præcepto; ſed omnes recognoſcunt eſſe præceptum ſimpliciter diverſum, & purè humanum. Idem ergo, & ob eandem rationem in præcepto, de quo agimus, dicendum eſt, ut facilè conſideranti eorum paritatem conſtabit.

26 Nec refert, ſi dicas, prædicto diſcurſu urgeri quidem poſſe Auctores aſſerentes, quod Divinum confeſſionis præceptum à Chriſto impoſitum ſolum obligat per ſe in articulo mortis, ut cum pluribus tradit Arauxo ſupr. q. 86. art. 2. dub. 3. concl. 2. aut aſſerentes, quod licet obliget extra illud etiam periculum, & in decurſu vitæ, non tamen in tempore aliquo determinato, utputa intra duos, aut tres annos, ſed ſolum vage, & in aliquo indeterminato vitæ ſpatio, ut cum non paucis, referente eodem Arauxo, docet Nugnus q. 2. Supplem. art. 3. dub. 3. Hi namque omnes, cum non dicant fideles obligari divino præcepto ad confitendum ſingulis annis; recognoſcere debent præceptum illud Concilii Lateranenſis confitendi in unoquoque anno cadere ſupra materiam à Deo non præceptam, atque ideo non eſſe divinum quoad ſubſtantiam, ſive materiam injunctam; ſed eſſe ſimpliciter humanum tam ex parte Eccleſiæ præcipientis, quàm ex parte rei præceptæ, confeſſionis videlicèt annualis, ad quam nos Deus non obligavit. Sed præmiſſus diſcurſus nec vim, nec locum videtur in noſtris principiis habere, qui in priori parte, diſput. 5. dub. 7. n. 329. ſtatuimus præceptum divinum pœnitendi de peccato commiſſo obligare per ſe intra annum ab ejus commiſſione, & ſubinde contra tale præceptum peccare, qui ultra annum differt pœnitentiam. Nam Confeſſio Sacramentalis, cum ſit Sacramenti Pœnitentiæ pars, eodem modo ac illud cadit ſub præcepto: Ergo ubi Eccleſia præcepit fideles confiteri in ſingulis annis, non aliud mandavit, quam illudmet, quod divino jure, ac præcepto nobis injunctum erat: & conſequenter illegitimè, & inconſequenter procedimus, dum ex eo, quod Eccleſia præceperit confeſſionem annuam, colligimus mandaſſe rem à Deo non præceptam, & tale Eccleſiæ præceptum eſſe ſimpliciter, & quoad ſubſtantiam humanum.

Replica. *Arauxo.* *Nugnus.*

Id, inquam, ſi dicatur, nullius momenti eſt. Primò, quia licet nos ita ſentiamus de ſpatio, intra quod homo lapſus obligatur ad pœnitendum, nihilominus ſententia noſtra (quam etiam tuentur Soto, Prado, Joannes à Cruce, & alii) ſolum eſt probabilis, contradicentibus pluribus, referentibus eam obligationem vel ad ſolam extremam neceſſitatem in articulo mortis, vel ad aliud tempus vage, & indefinite per vitæ ſpatium. Quod adhuc defendunt poſt reprobatas à Sede Apoſtolica has propoſitiones: *An peccet mortaliter, qui actum dilectionis ſemel tantum in vita eliceret, condemnare non audemus. Probabile eſt nec ſingulis quidem rigorosè quin quemvis per ſe obligare præceptum charitatis erga Deum.* (Ex quarum condemnatione ſatis efficaciter confirmari valet reſolutio à nobis propoſita loco cit. ut in eodem expendimus.) Sed tamen perſtant plurimi, qui etſi contrariam tuentur: & fortè plures adhuc erant circa tempora Concilii Lateranenſis, quin nec ex Catholicis deerant tunc aliqui ſentientes Sacramentum Pœnitentiæ inſtitutum quidem fuiſſe à Chriſto, at Sacramentalem Confeſſionem non fuiſſe ab ipſo præceptam, nec jure divino neceſſariam, ſed relictam fuiſſe voluntariæ fidelium electioni. His itaque ſententiis ducti fideles tepeſieri cœperunt circa confeſſionis uſum, rem certè de ſe difficilem: unde multi raro, alii rariſſimè, & poſt longas temporis moras accedebant ad Sanctum adeò, & neceſſarium Pœnitentiæ Sacramentum. Videns ergo illud generale Concilium ſummam perniciem ex hac fidelium ſocordia, indevotione, infrequentia, & quaſi contemptu erga hoc ſacramentum, eiſdem fidelibus, totique ipſius Eccleſiæ corpori imminere; præcepit, (non obſtantibus hinc inde opinionibus, quas nec approbavit, nec damnavit, ſed prætermiſit) ut fideles ſingulis ſaltem annis ſemel confiterentur. In quo ſumma providentia, & non minori temperantia ſe geſſit: nam prioribus temporibus, ubi major erat fervor, & ſanctitas Chriſtianorum, ter in anno obligabantur ad confeſſionem, ut patet ex Fabiano Papa in cap.

Reſponſio replicæ. *Propoſitiones reprobatæ.*

Digitized by Google

in cap. *Et ſi non frequentius*, de Conſecrat. diſt. 2. & ex Concilio Turonenſi tertio, can. 50. Sed Lateranenſe attendens ex una parte ad fidelium teporem, & ex alia ad utilitatem ex Sacramento obvenientem, nec ejus uſum reliquit eorum arbitrio, ex quo voluit in diſſuetudinem verti, nec illum præcepit cum majori frequentia, ut abſolute poterat, ſed quaſi medium prudenter eligens juſſit, ut ſaltem in unoquoque anno ſemel facerent Sacramentalem Confeſſionem. Ex quibus, ut ad id, unde proceſſimus, regrediamur, patet Concilii Lateranenſis decretum eſſe dere, quam certe non conſtat cadere ſub præcepto divino; quamvis nos opinemur cadere in ſenſu ſtatim declarando.

Occurritur objecti. 1. Et hinc, ut tacitæ objectioni occurramus, non labefactatur doctrina ſuperius tradita, Eccleſiam ſcilicet non potuiſſe, nec poſſe præcipere Confeſſionem Sacramentalem, ſi illam non ſupponeret à Chriſto præceptam: quod falſum apparet, ſiquidem admittimus Chriſtum non præcepiſſe confeſſionem annuam, quam tamen præcipit Eccleſia. Non, inquam, corruit, aut dehiſcit ille diſcurſus: quia licet Chriſtus non præceperit determinatum confitendi tempus, præcepit tamen, nemine Catholicorum nunc reclamante, vel oppoſitum ſentiente, quod fideles confiterentur omnia ſua peccata ante mortem; in quo tota hujus præcepti difficultas poſita eſt. Quare illa ſuppoſita, & aliquando ſuperanda, potuit Eccleſia tempus aliquod, ut ei fieret ſatis aſſignare, atque præcipere, non adjiciendo novam aliquam ſubſtantialem, & gravem difficultatem. Quod ſecus contingeret, ſi præciperet confeſſionem peccatorum à Chriſto nullo modo præceptam, ſed relictam per modum conſilii libero fidelium arbitrio, ut ſupra ponderavimus.

Secundo. Secundò, ac brevius illud effugium, in quo præcludendo ſumus, obtruditur animadvertendo, quod nos loco citato non aſſerimus hominem jure Divino obligari poſt lapſum ad Pœnitentiæ Sacramentum ſuſcipiendum intra annum, ſed ad pœnitentiam: quæ ſunt res diverſæ, & poſterior latius longè patet, quam prima. Itaque diximus, & modo affirmamus hominem, qui poſt baptiſmum lapſus fuerit in mortale, teneri jure divino intra annum de eo pœnitere, tum ut Deo ſatisfaciat, & reconcilietur, tum ut propriæ ſaluti conſulat. Id verò poteſt fieri, vel per contritionem cum voto confitendi peccata tempore debito, ut puta juxta plurium ſententiam in articulo mortis; vel per ipſum Pœnitentiæ Sacramentum cum attritione faciente, dum ei adjungitur; ex attrito contritum, ut diſp. præced. n. 65. & ſequentib. explicuimus. Unde minime ſequitur quod juxta noſtram ſententiam obligentur jure divino fideles in mortale lapſi ad confeſſionem intra annum, & Sacramentum Pœnitentiæ in re; ſed ſolum ſub disjunctè explicata: quare, ſi contritionem eliciant, illi obligationi ex jure divino ſatisfaciunt, proponendo confiteri tempore debito, quodcumque illud ſit, & juxta diverſas opiniones aſſignatum. Unde magis roboratur fundamentum pro noſtra aſſertione propoſitum: quoniam Concilium Lateranenſe præcepit determinatè confeſſionem annuam: hæc autem nonerat, neque eſt jure divino præſcripta: Ergo Concilium injunxit rem divino jure non præceptam: atque ideo præceptum Concilii tam ex parte immediate præcipientis, quam ex parte materiæ præceptæ eſt ſimpliciter humanum, & non poteſt dici divinum quoad ſubſtantiam, niſi impropriè, & ſecundumquid, quatenus ſupponit aliquod præceptum divinum de confeſſione abſoluta.

27 Ex quibus infertur primo hominem lapſum, qui culpabiliter omittit annuam confeſſionem, non peccare ex vi hujus contra præceptum divinum, ſed ſolum contra præceptum Eccleſiaſticum. Ratio patet ex dictis: nam preceptum præcipiens annuam confeſſionem non eſt divinum, ſed humanum Eccleſiaſticum: ergo illam omittens non contra illud, ſed contra illud ageret, & peccaret. Et confirmatur: *Ratio prima.* quia ſi poſt lapſum eliceret contritionem, ſatisfaceret præcepto divino de pœnitentia, etiam juxta ſtrictiorem, quam tenemus ſententiam, quod illud obligat ad non differendum pœnitentiam ultra annum: & tamen omittendo poſtea culpabiliter confeſſionem annuam peccaret contra decretum Concilii Lateranenſis determinate illam præcipientis: ergo talis confeſſionis omiſſio peccatum foret non contra præceptum divinum, ſed contra Eccleſiaſticum. Diximus, *ex vi hujus*: quia ſi per totum annum tam contritionem, quam Sacramentalem Confeſſionem omitteret, profectò unum, & alterum præceptum violaret, & peccaret contra utrumque. E converſo recipiendo cum ſola attritione validum, ac fructuoſum Pœnitentiæ Sacramentum, utrumque præceptum adimpleret: Eccleſiaſticum quidem, ut ex ſe liquet; divinum vero, quia per attritionem cum Sacramento aſſequeretur ejus finem, nempe reconciliationem cum Deo, & propriam peccatoris ſalutem, dum ex attrito fit per Sacramentum contritus, utique habitualiter per gratiam, & charitatem, ut ſuo loco explicatum reliquimus.

Infertur ſecundo, Eccleſiam poſſe abrogare, ſeu tollere præceptum annuæ confeſſionis. *Secunda.* Sic docent communiter Theologi, & videri poſſunt Soto in 4. diſt. 18. q. 1. art. 5. & Suarez diſp. 36. ſect. 1. à n. 5. *Soto. Suarez.* Sed an omnes loquantur conſequenter, non ita patet: quia Eccleſia nequit abrogare præcepta divina: plures autem eorum aſſerunt iſtud annuę confeſſionis eſſe ſimpliciter divinum quoad ſubſtantiam. Sed juxta noſtram ſententiam res eſt perſpicua ab oppoſito fundamento: nam prædictum præceptum eſt ſimpliciter humanum Eccleſiaſticum; Eccleſia vero abrogare valet leges à ſe conditas, ſicut in aliis communitatibus, & Principibus contingit. Sed ut talis abrogatio licitè fieret, neceſſaria foret cauſa ſatis gravis, & urgens, quippe ea poteſtas data eſt Eccleſię in ædificationem, & non in deſtructionem: talis vero abrogatio ſine urgenti cauſa eſſet toti fidelium communitati valdè nociva, atque ideo illicita. Unde oportet diſtinguere: nam prædicti præcepti abrogatio dupliciter fieri poſſet: *Duo modi abrogandi preceptum confeſſionis.* primo tollendo abſolutè illud, & nullam relinquendo pro confeſſione temporis determinationem: ſecundo prorogando tempus de facto aſſignatum, deſignando v. g. pro ea obligatione tempus duorum, aut trium annorum. Ad primum cenſemus nunquam poſſe occurrere rationabilem cauſam, quæ illud honeſtaret; & aliunde ex prædicta abrogatione ſequi graviſſima damna, ut puta minorem de Sacramento Pœnitentiæ exiſtimationem, & nullam, aut fere nullam in fidelibus, præſertim idiotis, & ruſticis curam de propria ſalute: quare Eccleſia ſuo muneri, & poteſtati illa incommoda vitandi palam contrairet, ſi nullum confitendi tempus deſignaret, vel aſſignatum penitus tolleret. In ſecundo autem non videmus repugnantiam: fieri enim poſſet, quod Eccleſia ad eum ſtatum, & miſeriam ob perſecutionum rabiem redigeretur, ut facile non poſſent fideles confiteri ſingulis annis; atque ideo licitum appareret prorogare tempus, & aſſignare majus ſpatium duorum v. g. annorum. Sed hoc non ita contingens eſt in tota Eccleſiæ communitate, ſed magis in aliquo regno, aut Provincia, in quibus nimis urgeret in fideles perſecutio, & in confeſſionem odium. At nec in iſto caſu videtur illa abrogatio neceſſaria, vel in toto, vel in parte: ſufficeret namque epicheja, ſeu rationale lumen dictans præceptum illud humanum tempus confeſſionis determinans, non obligare tunc cum tanto periculo.

Quæ de abrogatione diximus, extendi poſſent, & debent ad diſpenſationem per Eccleſiam, ſive Papam in eodem annuæ confeſſionis præcepto, & quidem à fortiori; cum plus ſit abrogare legem, quam in illa diſpenſare: abrogatio enim totaliter relaxat legem, diſpēſatio verò ſolum in parte: unde ſi Eccleſia poteſt, ut diximus, prædictū præceptum abrogare, pariter in eo diſpenſare. Sed ſicut abrogatio requirit juſtam cauſam, quæ nullo modo occurrere poteſt ad abrogandum totaliter prædictum præceptum reſpectu totius communitatis fidelium; ita nec ad diſpenſandum in eo cum eadem extenſione, & latitudine. Ceterum ſicut ad abrogandum illud partialiter quantum ad aliquam temporis partē, vel reſpectu alicujus Provinciæ non repugnat rationem juſtam occurrere: ſic etiam dicendum eſt de diſpenſatione, quę aliquid temporis prorogaret reſpectu alicujus, aut aliquarū perſonarum; degentium v. g. inter barbaros, aut hæreticos. Quoquo autem modo, & abrogatio, & diſpenſatio fierent, validæ forent: quia cum prædictum præceptum factum fuerit, & conſervetur dependenter à voluntate Papę, vel Eccleſiæ, abrogatio, vel diſpenſatio teneret, quamvis fieret illicita. An autem ea inordinatio foret peccatum mortale, aut non, regulandum eſt juxta duas ſatis communes ſententias, quarum una in univerſum affirmat ſuperiorem, aut legiſlatorem peccare mortaliter, quando ſine cauſa in ſua lege diſpenſat. Ita Sotus, Covarruv. Suar. Tapia, & alii, quos refert N. Andreas tract. de Legibus c. 5. punct. 6. n. 65. *Soto, Covarruv. Suarez. Tapia. Baſilio, Sanchez, Villalob. Andreas.* Alia verò id cum hac generalitate negat. Ita Baſil. Sanch. Villalobos, & alii, quibus relatis ſubſcribit ipſe Andreas l. c. cit. n. 66. Sed hæc ipſa ſecunda ſententia addit, quod ſi ex diſpenſatione ſequatur damnum extrinſecum, ut puta ſcandalum, turbatio Reipublicæ contemptus legum, &c. tunc diſpenſatio foret peccatum mortale. Et conformiter ad prioris ſententiæ reſolutionem, & poſterioris limitationem dicendum eſt Pontificem, vel Eccleſiam non poſſe abſque gravi peccato abrogare totaliter, vel diſpenſare cum tota fidelium

communitate in prædicto præcepto: quia ex tali vel abrogatione, vel diſpenſatione plura Chriſtianæ Reipublicæ ſequerentur incommoda, & inter ea potiſſima ipſius Confeſſionis contemptus, ut ſupra diximus. Quæ damna forſan vitari poſſent in abrogatione particulari ad modicum tempus, & in diſpenſatione cum aliquo particulari, ceſſante ſcandalo, & aliorum notitia: & ſic abrogans, aut diſpenſans vel non peccaret abſolutè, vel non peccaret mortaliter. Sed vix, aut nullo modo cauſam reperimus, quæ abrogationem, aut diſpenſationem in tanto præcepto honeſtet; cum aliæ providentiæ, quælibet neceſſitas repræſentetur, poſſint pro ejus remedio occurrere.

§. II.

Recenſentur ſententiæ præmiſſis aſſertionibus oppoſitæ.

Medina, Suarez, Vaſquez, Filliuc. Hurtado.

28 Contra primam concluſionem ſentiunt Adrianus in 4. q. 2. de Confeſſione Joannes de Medina cod. de Confeſſione, q. 2. Suarez diſp. 35. ſect. 1. Vaſquez q. 90. art. 1. dub. 4 Filliucius tract. 7. cap. 2. quæſt. 2. Gaſpar Hurtado diſp. 7. difficult. 8. & communiter Recentiores, eiſque ex Thomiſtis adhæret Nugnus q. 6. Suppl. art. 1. dub. 3. qui affirmant Eccleſiam potuiſſe præcipere annuam confeſſionem peccatorum, licet confeſſio à Chriſto præcepta non eſſet.

1. Argumentum.

Quod probant primo: quia Eccleſia, ſalva Sacramentorum eſſentia, & veritate, poteſt circa illorum uſum præcipere, quæ congrua judicaverit pro ſalute, & utilitate fidelium; ſed quod confeſſio fiat ſingulis annis non eſt contra eſſentiam, & veritatem Sacramenti Pœnitentiæ, ut de ſe liquet; aliunde vero multum congruit fidelium utilitati, ut nos ſupra ponderavimus: ergo Eccleſia poſſet præcipere fidelibus confeſſionem annuam, quamvis à Chriſto præcepta non fuiſſet. Major, in qua ſola poterat eſſe difficultas, probatur ex Concilio Trident. ſeſſ. 21. cap. 2. ubi ait: *Præterea declarat hanc poteſtatem perpetuo in Eccleſia fuiſſe, ut in Sacramentorum diſpoſitione, ſalva illorum ſubſtantia, ea ſtatueret, vel mutaret, quæ ſuſcipientium utilitati, ſeu ipſorum Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum, & locorum varietate magis expedire judicaret, &c.* Idque varietate in modo celebrandi Sacramentum matrimonii, in modo conferendi baptiſmum per immerſionem, aut per aſperſionem in dando, aut negando laicis Sacramentum Euchariſtiæ ſub utraque ſpecie, & aliis ſexcentis exemplis, confirmari poteſt.

Concil. Trident.

Confirmat. 1.

Confirmatur primo: quia non obſtante, quod Chriſtus non præceperit fideles confiteri in unoquoque anno, Eccleſia potuit præcipere, præcepitque annuam confeſſionem, ut conſtat ex ſecunda aſſertione noſtra: ergo quamvis Chriſtus confeſſionem non præcepiſſet, Eccleſia illam præcipere poſſet. Probatur conſequentia tum à paritate: quia ita comparatur præceptum Eccleſiæ confitendi non ſuppoſito Chriſti confitendi præcepto; ſicut præceptum Eccleſiæ confitendi ſingulis annis non ſuppoſito præcepto Chriſti in eiſdem ſingulis annis confitendi: ergo ſi Eccleſia potuit hoc præceptum imponere, potuit & illud. Tum etiam, quia ſi non poſſet, maximè ob ingentem difficultatem rei à Chriſto non præceptæ; ſed etiam in confitendo ſingulis annis eſt notabilis difficultas in re, quæ à Chriſto præcepta non eſt: ergo ſicut Eccleſia præcepit confeſſionem annuam, licet à Chriſto præcepta non fuerit, ſic etiam poſſet præcipere abſolutè confeſſionem peccatorum, quamvis hæc abſolutè à Chriſto præcepta non eſſet.

Confirmat. 2.

Confirmatur ſecundò: quia Chriſtus non præcepit confeſſionem venialium; & tamen Eccleſia poteſt illorum confeſſionem præcipere: Ergo pariter poſſet præcipere mortalium confeſſionem, licet non eſſet à Chriſto præcepta. Cetera conſtant, & minor, in qua poterat eſſe difficultas, oſtenditur: nam Eccleſia in Clementina, *Ne in agro Dominico* de ſtatu Monachorum, præcepit Benedictinis, ut ſingulis menſibus confiterentur; ſed incredibile eſt, quod hoc præceptum direxerit ad confitenda ſola mortalia, cum hæc non ita communiter reperiantur in perſonis religioſis, ut planè erant illi, qui ex deſiderio majoris perfectionis, ac reformationis in ſuo Ordine, illud præceptum à Sede Apoſtolica petierunt: ergo tale præceptum obligavit etiam ad confeſſionem venialium.

Confirmat. 3.

Confirmatur tertiò: quia Chriſtus non præcepit iteratam mortalium confeſſionem; ſed Eccleſia poteſt fidelibus præcipere, ut peccata mortalia ſemel confeſſa iterum confiteantur: Ergo ſimiliter licet Chriſtus non præcepiſſet abſolutè mortalium confeſſionem, poſſet Eccleſia illam abſolutè præcipere. Minor probatur primo ex decreto Martini V. in Extravag. *Ad uberiores fructus*, ubi ſtatuit fideles, qui Fratribus confiterentur, teneri nihilominus ſemel in anno ſuis Parochis confiteri. Et Sixtus IV. in Extravag. *Vices* inter communes, titulo *de tregua, & pace* præcepit Mendicantibus, ut deſiſterent prædicare; quod ſubditi non tenentur ſaltem in Paſchate confiteri proprio Sacerdoti, & ſubjunxit: *Quia de jure tenentur Parochiani ſaltem in Paſchate proprio confiteri Sacerdoti*. Obligavit itaque Eccleſia fideles, ut confiterentur Parocho peccata, de quibus fuerant per Mendicantes, & alios Fratres jam abſoluti. Secundò, & urgentius, probatur eadem minor: quia apud Ciſtercienſes ſtatutum eſt Monachos, qui intra annum cum confeſſario ordinario confeſſi fuerint, debere eadem peccata in fine anni ſuo Abbati confiteri, ut ex eodem Ordine refert Dionyſ. in 4. diſt. 23. q. 2. art. 2. Et quamvis ille non benè ſentiat de tali ſtatuto, quaſi imprudenter facto, & non habente vim obligandi: nihilominus illud approbatum, & confirmatum eſt à duobus Pontificibus, Sixto IV. & Pio II. Ergo Eccleſia præcipere poteſt iteratam peccatorum confeſſionē, quam Chriſtus nō præcepit.

Reſponſio argument.

29 Ad argumentum reſpondetur majorem ſolum verificari per ſe loquendo in rebus, quę non afferunt graviſſimam fidelibus difficultatem; vel ſi eam afferant, non præcipiuntur abſolutè, ſed ſolum ex ſuppoſitione ipſis fidelibus voluntaria; ſicut continentiam perpetuam, rem de ſe ſatis difficilem, præcipit aliquibus hominibus, nempè Clericis majorum Ordinum, non quidem abſolutè, ſed ex ſuppoſitione illis libera, quod voluerint ordinari cum tali onere. Illa vero, quæ pro ſuadendo majorem efferuntur tum ex Tridentino, tum ab exemplis, non amplius, quam à nobis conceſſum evincunt: omnes enim illæ mutationes, vel additiones nullam fidelium conſiderabilem moleſtiam inducunt, ut facile conſideranti conſtabit. Si autem notabiliſſimam ultra præceptum Divinum afferrent, forſan pręcipi non valerent, ut quod matrimonium non celebraretur inter conſanguineos in quolibet gradu etiam remotiſſimo, aut quod nemo ſuſciperet Euchariſtiam, niſi præmiſſa ſemper confeſſione, licet nullum adeſſet mortale novum, ſed ſola venialia. Ad minorem autem dicendum, quod ea utilitas, quam ex confeſſione annua præcepta repræſentatur, non dependet à præcepto; ſed poſſent fideles illam conſequi independenter ab illo, accedendo ad Sacramentum, quoties vellent illo voluntarie uti: ſicut & modo ſæpius intra annum confitentur, quamvis id ab Eccleſia non præcipiatur. Intellectis itaque, & omiſſis in prædicto ſenſu majori, ac minori, neganda eſt abſolutè conſequentia: nam in confitendo omnia peccata mortalia eſt adeò magna difficultas, ut ſoli Dei pręcepto reſervatur: quo non ſuppoſito, ſi Eccleſiaſticum poneretur, non multum afferret utilitatis, quippè quæ haberi etiam poſſet ſine illo, per voluntarium fidelium acceſſum. Modo autem ſupponitur præceptum divinum, & congruit quod Eccleſia per proprium excitet deſides, ut confitendo ſaltem ſemel in anno, tam Divino, quam Eccleſiaſtico ſatisfaciant, & fructum ex confeſſione percipiant.

Satisfatio 1. confirmationis.

Unde ad primam confirmationem, prætermiſſo antecedenti, negamus conſequentiam ob manifeſtam diſparitatis rationem: nam modo adeſt Divinum præceptum nos obligans abſolutè ad confitendum omnia peccata mortalia, quamvis de illis perfectam contritionem habeamus; iſta quippè de facto non aliter peccata remittit, quam voto, ſive propoſito illa ſubjiciendi clavibus. Sub quo onere, ſive obligatione peritos nos ſupponit Eccleſia. Quod autem huic obligationi ſatisfiat hoc, vel illo tempore, non addit notabilem, aut moleſtam nimis difficultatem; cum ſolum verſetur circa differentiam temporis, & non circa ſubſtantiam illius oneris à Deo injecti. Et cum circa determinationem temporis, in quo præceptum Divinum urgebat, eſſent plures ſententiæ, ut vidimus num. 26. aliis aſſignantibus totum vitæ ſpatium, aliis ad brevius tempus reſtringentibus: conſultiſſimè proceſſit Eccleſia determinando tempus unius anni, & præcipiendo, quod fideles ſaltem intra illud confiterentur; ne ſcilicet præceptum Divinum uſu, fine, ac fructu, ut in multis contingebat, defraudaretur cum ſummo non confitentium in tota vita diſpendio. Aſſignavit autem ſpatium unius anni, quod nimis multum non eſt, & quale laxa aliquorum ſententia deſideraret; nec tamen eſt nimis breve, ut moleſtiam notabilem afferat; ſed medium, ac temperatum, ut prudentia poſſet præſcribere. Hinc ad primam conſequentiæ probationem patet nullam eſſe paritatem: nam de facto datur abſolutè Divinum de confeſſione præceptum, cui Eccleſia potuit in ſenſu præmiſſo adjicere: ſed in contraria ſuppoſitione nullum præceptum Divinum daretur de confeſſione: & ideo Eccleſia non poſſet ejus onus ſimpliciter introducere. Ad ſecundum etiam conſtat: nam moleſtia, quæ de facto occurrit ex determinatione unius anni, eſt ſatis levis comparativè ad

prove-

Digitized by Google

provenientem ex Divino præcepto confitendi abſolutè omnia mortalia: unde minimè excedit poteſtatem Eccleſiæ in recta gubernatione fidelium. Sed facta ſuppoſitione contraria, quod non daretur præceptum Divinum; onus moleſtiſſimum imponeret ipſa Eccleſia, ſi confeſſionem præciperet, quam Chriſtus Sacramenti Pœnitentiæ inſtitutor ſolum ſub conſilio, & pro pœnitentium arbitrio relinqueret.

Enodatur confirmatio 2. 30 Ad ſecundam confirmationem reſpondetur diſtinguendo minorem, eamque, ſi intelligatur de confeſſione aliquorum peccatorum venialium aut vagè, aut determinatè, admittimus; ſed intellectam de confeſſione omnium venialium illam negamus, & deinde abſolutè conſequentiam. Itaque dicimus non poſſe Eccleſiam obligare fideles ad confitendum omnia venialia: id enim, præterquam quod non eſt præceptum à Chriſto, foret nimis durum, & intolerabile, ut rectè notavit Lugo diſp. 15. ſect. 6. §. 4. num. 129. ſunt enim ipſa plurima, & non omnia facilè cognoſcuntur. Quin Arauxo q. 84. art. 5. dub. 4. vehementivè addit talem legem non fore validam: quia eſſet imprudens, & injuſtum, facere peccata venialia materiam neceſſariam Sacramentalis Confeſſionis, & quod eſſent connexa in ordine ad abſolutionem, quæ non ſunt connexa in ordine ad remiſſionem, cum unum poſſit ſine alio remitti: Lex autem maxime Eccleſiæ, ſaluti animarum proſpiciens debet eſſe juſta, & prudens. Sed tamen non reperimus repugnantiam in eo, quod Eccleſia præciperet confeſſionem aliquorum venialium determinatæ ſpeciei, v. g. mendacii, vel vagè hujus, vel alterius ad arbitrium pœnitentis; quamvis id à Chriſto præceptum non ſit. Quia ex una parte ſic confiteri venialia vix ullam moleſtiam afferret, non quidem examinis, quod illo modo præcipiendi in totum pœna vitaretur: nec alterius erubeſcentiæ, cum non ſit, qui in venialia non labatur. Aliunde vero ex parte finis occurreret magna utilitas frequentandi confeſſionem, & percipiendi gratiæ augmentum. Hæc autem non ita occurrunt in confeſſione mortalium: quia cum unum abſque aliis remitti non poſſit, ſi ſemel unum; omnia confiteri debent: & omnia ob ſui gravitatem, & quædam ob ſpecialem turpitudinem, aut malitiæ exceſſum ſummam in ſua manifeſtatione afferunt pœnitenti confuſionem, omnibus moleſtiis graviorem. Quare, ſi non fuiſſet mortalium confeſſio præcepta, non poſſet ab Eccleſia præcipi ob magnam, quæ fingatur, utilitatem: præſertim cum hæc per alia media, & confitendo voluntarie, ſive abſque præcepto obtineri poſſet, ut ſupra diximus. Probatio autem minoris id tantum ſuadet, quod concedimus, ut facilè conſideranti conſtabit: illa enim conſtitutio obligabat Benedictinos monachos ad ſemel cõfitendum ſingulis menſibus, quod multum ad eorum reformationem, & majorem perfectionem referebat. Sed non obligabat determinatè ad mortalia, nec determinatè ad venialia: & rurſus, ubi non occurrerent mortalia, non obligabat ad confeſſionem omnium venialium, ſed ad confeſſionem ſaltem alicujus, quodcumque eſſet. In quo ſenſu non multam moleſtiam afferebat, nec ſingularitatem odioſam: & aliunde multum conducebat ad perfectionẽ vitæ Religioſæ, & ad propulſandam notam, quam certè non vitaret Religioſus, qui integrum menſem abſque Confeſſione Sacramentali tranſigeret.

An autem illud decretum Clementinæ obligaverit Benedictinos ſub peccato mortali, non certo conſtat. Sunt, qui ſentiunt illud ſolum obligaſſe ad confeſſionem mortalium, in quę monachi poſt ultimam confeſſionem incidiſſent: nam cenſent, quod, ſicut in cap. *Omnis utriuſque ſexus*, facta eſt determinatio præcepti divini ad confeſſionem annuam pro omnibus fidelibus; ita in dicta Clementina facta eſt major determinatio tam præcepti divini, quàm præcepti Eccleſiaſtici ad confeſſionem menſtruam pro monachis Benedictinis, ſic exigente majori illorum perfectione ſupra communem vitam fidelium. Unde conſequenter docent, quod ſicut fideles in vi prædicti decreti *Omnis* non tenentur confiteri niſi peccata mortalia hactenus clavibus non ſubjecta: & ideo ſi illis careant non tenentur ad annuam confeſſionem juxta communiorem, & probabiliorem ſententiam: ſic etiam illi monachi ſolum obligarentur ad confeſſionem menſtruam, ſi haberent mortalia; ſecus vero ſi ſolum venialia: horum enim confeſſio non cadit ſub præcepto divino, nec ſub Eccleſiaſtico, quorum illa Clementina fuit determinatio. Quam doctrinam indicavit Gloſſa, quam refert, & ſequitur Delgadillo cap. 17. dub. 22. Sed illis non acquieſcimus: quia communis ſententia eſt, & prædictæ Clementinæ valdè conformis, illam abſolutè obligaſſe Benedictinos, ut ſingulis menſibus confiterentur in ſenſu ſupra præmiſſo, hoc eſt, abſtrahendo à qualitate materiæ remotæ, quod eſſent mortalia, aut venialia prius confeſſa, vel non confeſſa. Attendit enim per ſe illa Apoſtolica conſtitutio non ad neceſſitatem abſolutam, ſed ad majorem profectũ, & decentiam, quæ in Religioſis ex frequenti uſu Sacramentorum proveniunt, & quod indecens eſſet illos ultra menſem omittere confeſſionem. Cujus generis ſunt ſimilia ſtatuta cum apud nos, cum apud alios Ordines confitendi non ſolum ſingulis menſibus, ſed etiam in ſingulis hebdomadibus. Nec iſta referuntur ad caſum præciſum conſcientiæ peccati mortalis; ſed præcipitur abſolutè cõfeſsio, quamlibet materiã afferat.

Delgadillo.

31 Quare prætermiſſa ea reſponſione, perſtat dubium propoſitum de qualitate obligationis ex vi illius Clementinæ. Cajetanus tom. 1. opuſc. tit. 5. q. 1. Canus de Pœnit. part. 5. §. *At vero huic*: & alii ſentiunt non obligaſſe ſub mortali. Quia ut proximè vidimus, non obligabat ad confeſsionem mortalium, ſed illi fiebat ſatis confitendo præciſè vel unum veniale: id vero eſt materia levis, ad cujus confeſſionem nemo ſub mortali obligatur. Ad quam ſententiam videtur accedere Navarrus de Pœnit. diſt. 6. dum dixit monachos illos debuiſſe confiteri ſingulis menſibus ex honeſtate, non addens majorem obligationem. Sed alii non minus graves cenſent eam obligationem fuiſſe ſub mortali. Ita Sotus in 4. diſt. 18. q. 1. art. 3. Vaſquez q. 90. art. 2. dub. 3. à num. 8. & alii, quibus favet Suarius diſp. 36. ſect. 5. num. 5. cum motiva contrariæ opinionis diſſolvit. Horum ratio eſt, quod lex non minorem vim habet ad obligandum ſubditos in debita materia, quam votum; ſed votum confitendi ſingulis menſibus, vel non determinando materiam, vel determinando ſola peccata venialia, obligat ſub peccato mortali: quippè talis voti materia, nempè confeſsio eſt ſatis gravis, quidquid fuerit de qualitate peccati in ea explicandi: ergo idem dicendum eſt de lege, aut decreto confitendi ſingulis menſibus. Præſertim cum legiſlator utitur verbo *teneantur*, aut alio ſimili de ſe ſufficienti ad inducendum gravem obligationem. Utramque ſententiam cenſemus valdè probabilem. Sed quæ ſit præferenda, determinare non poſſumus, niſi cognitis prius traditione, acceptatione, & modo, quibus ea lex in prædicto Sacro Ordine practicari cœpit, & nunc eſt in uſu: ab his namque, & non à nuda lege pendet qualitas obligationis, ut ſæpè in ſimilibus contingit. Quare accurata deciſio remittenda eſt ad domeſticos, ſapientes, & timoratos prædicti Ordinis profeſſores. Interim in caſu dubii magis inclinamur ad ſecundam opinionem: quia, ut rectè vidit Suarez loco cit. in dubio qualitas obligationis legis regulari debet juxta vim verborum, quibus utitur, & conditionem materiæ, in quam cadit: ad quę, ſi in ea Clementina attendamus, gravem reperiemus obligationem induxiſſe. Et motivum primæ opinionis non premit: quia licet peccatum veniale ſit materia levis, confeſſio tamen ejus eſt materia ſatis gravis, & multum conferens ad perfectionis augmentum: quare ſicut poteſt eſſe materia obligationis gravis reſpectu voti, ut omnes concedunt, ſic etiam reſpectu legis. Et minimè dubitamus, quod ſi apud nos convinceretur aliquem religioſum per tres, aut quatuor menſes non acceſsiſſe ad Sacramentum Pœnitentiæ, poſſent ſuperiores illum cum præcepto formali obligare ad confitendum: tum, ut iſto medio adeò opportuno illum inducerent ad ſtudium perfectionis, cui comparandæ ex profeſsione tenetur: tum, ut vitaretur ſcandalum aliorum religioſorum ex tam extraordinaria apud nos confeſsionis infrequentia, quæ videretur ejus contemptus, aut potius propriæ ſalutis: timerent namque omnes, ne quid gravioris ibi mali lateret.

Cajetanus, Canus.

Navarrus.

Sotus. Vaſqu. Suarius.

Hic vero duo obſervanda ſunt. *Primum*, in Concilio Trident. ſeſſ. 25 cap. 10. iſtud decretum reperiri: *Attendant diligenter Epiſcopi, ac cæteri Superiores Monaſteriorum Sanctimonialium, ut in Conſtitutionibus earum admoneantur Sanctimoniales, ut ſaltem ſingulis menſibus confeſsionem peccatorum faciant, &c.* Ex quo dicere quis poſſet eodem modo diſcurrendum eſſe de illis quantum ad obligationem confitendi ſingulis menſibus in vi hujus decreti, ac de Benedictinis in vi decreti Clementinæ relatæ. Sed res aliter omnino ſe habet: nam verba Tridentini immediatè relata non important rigoroſam legem, quæ præcepti obligationem inducat: quippe verbum *Admoneantur*, quo Concilium utitur, non eſt præceptivum, ſed exhortativum. *Secundum*, aliquos eſſe, qui ex prædicta Clementina, præſertim prout à nobis explicata, colligant, quod ſicut Benedictini tenentur confiteri ſingulis menſibus, quamvis peccata mortalia non habeant, ſed opus eis ſit aliam materiam adhibere, ut puta venialia, vel mortalia jam confeſſa: ſic etiam omnes fideles tenentur abſolutè confiteri ſingulis annis,

Concil. Trident.

annis, quamvis nullum peccatum mortale non confeſſum habeant, ſed ſola venialia: quia Concilium Lateranenſe abſolute, & ſine ulla reſtrictione præcepit omnibus fidelibus annuam confeſſionem, ſicut Benedictinis præcipitur menſtrua. Sed de hac difficultate congruentior erit locus infra n. 44. Interim notamus illationem eſſe illegitimam: quia attendit ad ſolam materialem ſimilitudinem verborum in utroque decreto, prætermiſſo reſpectu ad perſonas, & fines, ex quibus major, aut minor extenſio legis dependet, ut rationabilis ſit. Clementina directa eſt ad viros religioſos perfectioni vacantes, quibus congruit ſingulis menſibus confiteri ſaltem de venialibus, nec id ipſis durum, aut moleſtum reputari debet: ſed decretum Lateranenſe ordinatum fuit pro omnibus fidelibus etiam idiotis, quibus moleſtiſſimum foret, ubi mortalia non habent, obligari ad venialium confeſſionem. Præterea Clementina in id ſtuduit, ut illi monachi ſuo profectui vacarent tum per alia media, tum per confeſſionem menſtruam quorumlibet peccatorum, ad quam illa in perſonis ſpiritualibus eſt aptiſſima. Sed Lateranenſis conſtitutio illud præcipuè intendit, ut præceptum Chriſti de confeſſione non pœnitus vacaret, ut in multis contingebat: & ideo tempus, in quo impleretur, determinavit: cum autem divinum Chriſti præceptum ad ſolam mortalium confeſſionem ſe extendat; illorum præciſè confeſſio in decreto illius Concilii comprehenſa fuiſſe videtur. Reliqua proſequemur loco citato.

Fit ſatis 3. confirmationi.

32 Ad tertiam confirmationem negamus minorem. Et ad primam ejus probationem dicendum eſt illas Pontificias conſtitutiones, tunc obligantes, non impoſuiſſe fidelibus obligationem confitendi iterum Parocho peccata jam apud alios confeſſa; ſed ſolum confitendi ſemel in anno Parocho ſaltem in Paſchate: ſicut modo eſt obligatio accipiendi ſemel communionem ab illo. Unde confeſſio ex præcepto Parocho facienda ſolum erat de peccatis, quæ poſt ultimam confeſſionem occurrerent, ut poſtea declaravit Benedictus XI. in Extravag. *Inter cunctas* diffiniens confeſſos Fratribus privilegiatis non teneri illa peccata iterum confiteri, *non obſtante*, inquit, *conſtitutione Generalis Concilii, quæ ſano intellectu (ne ſequatur abſurdum, quod per pœnitentiam peccata dimiſſa quis confiteri debeat, & quod liberatus debitor ad ſolvendum maneat obligatus) intelligentia eſt de illis, qui peccata ſua confiteri aliis neglexerunt*. Diximus *tunc obligantes*, quia modo certum eſt non obligare: & omnes Religioſi ſumus in pacifica poſſeſſione utendi privilegio, quod habemus adminiſtrandi Sacraměta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ in quolibet těpore, excepta Euchariſtiæ adminiſtratione in Paſchate, & in articulo mortis.

Benedict. XI.

Unde ad ſecundam ejuſdem minoris probationem, quæ tangit ſpeciale Sacri Ordinis Ciſtercienſis ſtatutum, & ſolet majus negotium faceſſere (omiſſa Vaſquii reſponſione, qui q. 93. art. 1. dub. 6. dicit illud approbatum fuiſſe à Sixto IV. ſecundum quorundam opinionem, reclamantibus multis viris: quia hæc ſolutio parum conſulit & Patribus, qui illud ſtatutum fecerunt, & Summo Pontifici illud approbanti,) poſſemus eodem modo reſpondere ſtatutum illud ſolum obligare monachos ad confitendum ſemel in fine anni ſuo Abbati, non tamen peccata, à quibus abſoluti jam ſunt, ſed ſolum illa, quæ commiſerunt ab ultima confeſsione. Et ita ſenſiſſe Henriquez refert Lugo diſp. 15. ſect. 6. n. 97. Sed id non ita congruit veteri illo ſtatuto, quod declarat monachos teneri ad confitendum ſemel in anno ſuis prælatis omnia peccata, quæ fecerant ab ultima ſua confeſsione prælatis facta: atque ideo obligabat non ad ſolam peccatorum confeſsionem, quæ patrata fuerunt a confeſsione ultima Confeſſario cuilibet facta. Sed quidquid olim fuerit, Llamas ejuſdem Sacri Inſtituti profeſſor, teſtatur 1. p. Method. c. 6. §. 20. illud ſtatutum ita à Prælatis temperatum, ac explicatum modo eſſe, quod ſubditos non obligat ad repetendas confeſsiones cum aliis factas, ſed ſolum ad confitenda peccata illa, quæ ab ultima confeſsione fecerunt. Et rebus ita ſe habentibus, evaneſcit illa minoris probatio. Ceterum pro majori veneratione veteris ſtatuti, & à fortiori Pontificiæ approbationis, duximus addendum nihil abſurdi, aut difficultatis impracticabilis continuiſſe: quia licet reſpectu communitatis omnium fidelium id foret nimis arduum, & propterea non poſsit ab Eccleſia omnibus præcipi, neque à Chriſto præcipiatur; reſpectu tamen profitentium magnam perfectionem non inſolens, nec ita difficile eſt, quod ſubditi conſcientiæ ſecreta, & ipſa peccata ſuperioribus manifeſtent. Unde & ſubditi poſſunt ad id voto ſe obligare, & Superiores id ipſum pro ſuo munere eiſdem injungere. Idque, (quamvis ſine ſtatuto in conſcientia obligante) putamus eſſe multis religionibus commune. Et quod ad noſtram attinet, conſtat ex 1. p. Conſtitut. cap. 18. n. 4. ubi dicitur: *Quare prælatis omnibus danda eſt opera, ut ſemel ad minus in unoquoque menſe ſeparatim cum ſingulis confabulentur, eorumque neceſſitates non ſolum ſpirituales, ſed etiam temporales inquirant. Ad majorem vero conſervationem hujus reciproci amoris, & paternæ converſationis inter prælatos, & ſubditos, præcipimus prælatis, ut ſaltem una vice pro ſingulis menſibus, ſuorum ſubditorum (ipſis ultro, & ſponte petentibus) confeſſiones audiant, eoſque ſæpius ad communicationem ſpiritualem alliciant, & adhortentur: moneantque non ſemel, quantum eorum profectui interſit ſuis prælatis, Chriſti vicem gerentibus, conſcientias detegere, animæ ſinus aperire, & interiora omnia fideliter nudare: cum impoſſibile ſit ſecundum probatiſsimam, & veriſsimam Patrum ſententiam quemquam eorum, qui ſub obedientia vivunt, abſque ſpiritualis magiſtri ductu ad perfectionis metam pervenire.* Convenit itaque religioſorum perfectioni, ut compendioſius ad eam perveniant, & ſolerter in via ſpiritus dirigantur, quod ſua peccata, ſtatumque conſcientiæ prælatis patefaciant. Nullus vero modus aptior, ſecurior, & ſuavior hujus manifeſtationis poteſt excogitari, quam Sacramentalis confeſſio, ubi omnia peccata relinquuntur ſub Sacramenti ſigillo, quin prælatus ſimul confeſſor poſſit ſubditum confitentem in foro externo infamare, moleſtare, vel à muneribus, & honoribus tum habitis, tum expectatis impedire; ſed tantum intra idem Sacramentum commonefacere, & ad propoſitum perfectionis ſtudium, quod profeſſus fuit, urgere. Nulla ergo eſt repugantia, nullum momenti inconveniens in eo, quod Sacer ille Ordo ſtatuerit id, quod aſſeritur. Sicut enim potuit reſervare omnia peccata mortalia, ut à ſolis Superioribus ſacramentaliter remitterentur: ſic potuit præcipere, quod vel aliis primo confeſſa ſubjicerentur iterum Prælatis in confeſſione: & fortè illud ſtatutum hunc modum, aut quaſi conditionem reſervationis continebat.

Henriq. Lugo.

Conſtit. noſtra 1. p. cap. 18. n. 4. & 5.

Nobis autem poſt multa hinc inde excogitata, & attente conſiderata illud veroſimilius videtur; à principio illius Ordinis non fuiſſe præceptum, aut ſtatutum, ſed ſolum uſum, & laudabiliſſimam conſuetudinem, quod monachi manifeſtarent Abbatibus etiam extra Sacramentum peccata gravia, in quę incidiſſent, ſicut omnes Doctores ſpirituales monent, & commendant. Sed poſtea cum viderent Prælati, deficiente in ſubditis priſtino illo ſpiritus fervore, antiquam conſuetudinem in dies deficere pro humana fragilitate; ſtatuerunt, quod monachi in fine anni intra Sacramentum Pœnitentiæ manifeſtarent Abbati omnia peccata mortalia eo anno commiſſa, abſtrahendo, quod fuiſſent, vel non alteri Sacerdoti expoſita. Et quidquid fuerit de obligatione, quam jam profeſſorum conſcientiis tale præceptum tunc injecerit: tamen ubi poſitum fuit, & à denuo profitentibus ſecundum Ordinis ſtatuta, & conſtitutiones cognitum, gravem obligationem induxit fundatam ſaltem in profitentium voto; quod negat nemo fieri ab unoquoque poſſe de manifeſtandis ſuis culpis gravibus prælato tam intra, quàm extra Sacramentum. Sicut in Reformatione noſtra non erat olim præceptum non comedendi carnes extra domum, ſed ſolum regula obligans præciſè ſub peccato veniali, aut laudabilis, & ſatis accurate obſervata conſuetudo. Sed ubi Superiores id ob juſtiſſimas, quas habuerunt cauſas, præceperunt ſub culpa gravi; certum eſt omnes, qui inter nos profitentur, ex vi votorum, quæ ultronei faciunt, obligari ad obſervandum dictum præceptum. Quare, ut regredimur ad propoſitam difficultatem, pro qua ſuperanda iſta expendimus, liquet in religionibus profitentibus magnam perfectionem poſſe reperiri obligationem gravem (undecumque oriatur) confitendi peccata jam confeſſa: ſed prædictam, aut ſimilem obligationem imponi ab Eccleſia non poſſe omnibus indiſcriminatim fidelibus.

33 Contra ſecundam noſtrarum aſſertionum non invenimus, quem referamus abſolutè loquendo quippè Concilium Lateranenſe præcepiſſe fidelibus annuam confeſſionem, eſt res facti, atque omnibus notoria, quam nec hæretici negant, licet vehementer oppugnent ut rem ipſis palpantibus nimis duram. Et quamvis aliqui ex Catholicis olim ſenſerint præceptum Concilii non fuiſſe circa confeſſionem annuam per ſe, ſed ſolum erga communionem in Paſchate, & ejus ratione confeſſionem in habentibus mortalia: nihilominus contrarium eſt nunc omnino certum, ut numer. 24. oſtendimus ex doctrina, ac diffinitione Conc: Tridentini, adjuncta communi Theologorum ſententia, & fidelium

Digitized by Google

delium apprehenſione. Unde nihil occurrit, quod contra exiſtentiam præcepti Eccleſiaſtici de confeſſione annua opponamus, & diſſolvamus.

Ab alio tamen latere poſſent contra illam referri, qui de vi obligandi in tali præcepto vel dubitarunt, vel minus recte ſenſiſſe videntur: præceptum enim, quod virtute obligandi deſtituitur, voce tenus eſt præceptum, ſed verè non exiſtit.

Durand. Turrecremat.

Durandus quidem in 4. diſt. 17. q. 8. & 14. & Turrecremata diſt. 1. §. *Denique*, n. 4. de hoc dubitarunt: quia Eccleſia nequit imponere præceptum, cujus tranſgreſſionem punire non valeat; ita autem ſe habet omiſſio confeſſionis: nam ſi quis dicat Parocho, aut Eccleſiæ ſe non peccaſſe mortaliter, & ideo non confiteri; non poſſet per Eccleſiam convinci, neque puniri. Audacius proceſſit Auctor Margaritæ Confeſſorum, verbo *Confeſſio*, fol. 44. dicens prædictum præceptum non comprehendere peccata cordis, eo quod Eccleſia nequeat de illis judicare. Idemque prius dixerant Petrus Oxonenſis (qui in multis circa Sacramentum Pœnitentiæ erravit, ut ſæpius in hoc Tract. diximus,) apud Frias in Summa cap. 4. fol. 43. & Gloſſa ex Bartolo in cap. *Sicut*, de Pœnitentia, diſt. 1. Sed omnes iſti aſſertionem noſtram non negant, fatentur enim dari præceptum annuæ confeſſionis; negant tamen ejus extenſionem ad hanc, aut illam materiam, vel de illa dubitant. Aliunde vero motivum eorum leviſſimum eſt: nam confeſſio Sacramentalis, quam in unoquoque anno faciendam præcipit Eccleſia, eſt res externa, ac ſenſibilis, de qua ipſa optimè judicare poteſt, ejuſque culpabilem omiſſionem punire. An vero confeſſio Sacramentalis ex præcepto, & inſtitutione Chriſti importet obligationem manifeſtãdi omnia mortalia, licet occultiſſima, eſt difficultas longè diverſa, quam ſuperatam dub. præced. reliquimus, & ulterius congruentiori ordine attingemus infra n. 60. agentes de materia hujus Eccleſiaſtici præcepti. Modo ſatis ſit dicere oppoſitam ſententiam in his dicendi modis inſinuatam eſſe erroneam, & temerariam, ut omnes obſervant, & convincitur præſertim ex Concil. Trid. ſeſs. 14. cap. 5. ubi agens de divino confitendi præcepto, inquit:

Concil. Trident.

Ex his colligitur oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum poſt diligentem ſui diſcuſſionem conſcientiam habent, in confeſſione recenſeri, etiamſi occultiſſima illa ſint, & tantum adverſus duo ultima Decalogi præcepta commiſſa. Deinde circa finem capitis addit: *Neque enim per Lateranenſe Concilium Eccleſia ſtatuit, ut Chriſti fideles confiterentur, quod jure divino neceſſarium, & inſtitutum eſſe intellexerat: ſed ut præceptum confeſſionis ſaltem ſemel in anno ab omnibus, & ſingulis, cum ad annos diſcretionis perveniſſent, impleretur.* Ex quibus patet, quod ſicut non ab inſtitutione Eccleſiæ, ſed ab inſtitutione Chriſti eſt obligatio confitendi omnia mortalia in genere; ita non ab Eccleſia, ſed à Chriſto eſt obligatio confitendi mortalia licet occultiſſima ſint, de quibus Eccleſia non judicat. Ipſa vero ſolum præcepir, quod impleretur præceptum Chriſti in ſingulis annis. Cetera, quæ circa hoc deſiderari poſſent, ſuo loco proſequemur.

Argumentum circa tertiam concluſionem.

34 Contra tertiam concluſionem ſentit Durandus apud Arauxum loco ſupra cit. §. *Alii enim*, affirmans præceptum annuæ confeſſionis eſſe ex lege purè divina. In quo, ut ipſe Arauxo obſervat, valde inconſequenter proceſſit: nam illis vocibus ſatis apertè ſignificat Durandus Eccleſiam fidelibus impoſuiſſe obligationem confeſſionis annuæ, non ex ordinaria poteſtate, quam habet condendi alias leges Eccleſiaſticas, ſed ex poteſtate ſpeciali ſibi à Chriſto pro tali effectu commiſſa. Et ſic docet in 4. diſt. 17. q. 8. & q. 14. n. 5. Eccleſiam auctoritate Chriſti poſſe præcipere ſuſceptionem aliorum Sacramentorum, non tamen confeſſionem. Nam aliorum Sacramentorum ſuſceptionem, quam Chriſtus non poſuit ſub præcepto, nequit Eccleſia fidelibus præcipere ex poteſtate ordinaria, qua leges Eccleſiaſticas condit, ſed ex ſpeciali Chriſti commiſſione: Ergo hac via nequit Durandus conſtituere differentiam inter confeſſionem, & alia Sacramenta, ut hæc Eccleſia poſſit, non autem illam præcipere. Fundamentum autem ejus erat, quod Eccleſia nequeat præcipere actus internos, cujuſmodi eſt dolor pro confeſſione requiſitus: ergo præceptum, quo id præcipitur, eſt pure divinum, & non humanum: ergo & præceptum annuæ confeſſionis.

Diluitur Argumentum.

Sed iſtud fundamentum corruit ex doctrina proximè tradita, juxta quam omiſſo antecedenti, & conceſſa prima conſequentia, negamus ſecundam: nam pro obligatione paſſiva, quam fideles habent confitendi ſemel in anno concurrunt duo præcepta, unum præcipiens pœnitenti omnia, quæ ex parte ejus ad Sacramenti valorem requiruntur; & iſtud eſt purè divinum: aliud vero eſt, quod primum illud ſupponens, præcipit, vel aſſignat tempus, in quo, quæ Chriſtus juſſit, ut fideles illud adimpleant; & iſtud eſt ſimpliciter humanum, ut ſupra oſtendimus. Permiſſo igitur, quod Eccleſia nequeat præcipere actus internos, ſolum ſequitur eam non præcepiſſe dolorem pro valore confeſſionis requiſitum, ſed non ſequitur, quod non præceperit tempus confitendi, & quod iſtud præceptum non ſit humanum. Fallitur autem imaginatio apprehendens, quod ſicut ex parte pœnitentis eſt unica obligatio confitendi ſemel in anno, ſic illi correſpondeat unicum præceptum; cum verè ſint duo, unum divinum præcipiens abſolutè confeſſionem, aliud humanum præcipiens confeſſionem annuam, ſive quod confeſſio jure divino alias præcepta fiat ſaltem ſemel in anno, ut conſtat ex ſupra dictis, & magis ex dicendis conſtabit.

Contra eandem aſſertionem referri poſſunt, qui docent præceptum confeſſionis annuæ eſſe divinum quoad ſubſtantiam rei præceptæ, nempè confeſſionis, humanum vero quantum ad modificationem rei præceptæ, hoc eſt, quantum ad tempus, intra quod debet fieri confeſsio. Ita loquuntur plures, Sotus, Cano, Suarez, Vaſquez, Villalobos, Petrus Ledeſma, Becanus, Fagundez, Archangelus, Leander, N. Gabriel à S. Vincentio: quos refert, & ſequitur N. Franciſcus tract. 6. c. 7. punct. 3. n. 26. & alii communiter.

Sotus, Cano, Suarez, Vaſquez, Villalobos, Ledeſma, Becan. Fagund. Archang. Leander, Gabriel, Franciſc.

Et quidem ſi per voces quibus ſe explicant, ſignificent confeſſionem prius fuiſſe à Chriſto præceptam quantum ad ſubſtantiam, ſed poſtea Eccleſiam injunxiſſe, addidiſſeque modificationem, ſive determinationem temporis; verum docent, & nobis non adverſantur, qui totum id concedimus. Sed ſi intendant præceptum annuæ confeſſionis dicendum propterea eſſe divinum quoad ſubſtantiam, & humanum quoad modum; impropriè loquuntur: quia ſignificant præceptum annuæ confeſſionis eſſe divinum ex parte rei præceptæ quantum ad ejus ſubſtantiam. Quod eſt falſum: nam Eccleſia non præcepit confeſſionem, ſed præceptum à Chriſto ſuppoſuit. Porro quòd præceptum aliquod ſupponat aliquid à Deo præceptum, & ipſi addat, minimè ſufficit, ut divinum dicatur quoad ſubſtantiam: nam res tunc præcepta non eſt, quod ſupponitur, ſed quod additur, & jure divino præceptum non fuerat. Loquuntur ulterius impropriè, qui ea loquendi formula ſignificant eſſe unum præceptum, per ordinem ad ſubſtantiam rei præceptæ divinum, & per ordinem ad rei præceptæ modificationem humanum. Sunt enim in hac materia duo præcepta omnino diſtincta: unum Dei, alterum Eccleſiæ: unum præcipiens confeſſionem, alterum præcipiens tempus confeſſionis: primum propoſitum ab initio Eccleſiæ, ſecundum injunctum longo poſt tempore, primum immutabile per Eccleſiam, ſecundum alterabile, & diſpenſabile per Eccleſiam: ac denique, ut ex præcedentibus ſequitur, primum purè divinum, quod Eccleſia edere non potuit, ſecundum purè humanum, quod Deus per ſe, & immediatè non edidit. Porrò apud relatos Auctores non reperimus motiva, quibus ſuum dicendi modum in eo, in quo nobis opponitur, fundent, præterea, quæ ſuperius fundando noſtrum oppoſuimus, ac diluimus. Unde miramur, quod cum hæc ita ſe habeant, ille loquendi modus adeò invaluerit apud plures. Sed quia cum pluribus loquendum eſt, licet ſentiendum ſit cum paucioribus; inconveniens non reputamus ita communiter loqui, quamvis veritas, & proprietas ſint, quas aſſeruimus, ac explicuimus.

§. III.

Ad quas perſonas extendatur Eccleſiaſticum confeſſionis præceptum.

35 SUppoſito in communi, quod datur Eccleſiaſticum præceptum annuæ confeſſionis, ut hactenus oſtendimus, occurrunt magis in particulari ſpecialia dubia circa plura, quæ concernit prædictum præceptum ſupra n. 24. ad literam relata, ut puta circa perſonas, quas comprehendit, circa materiam ejus, circa tempus, quod aſſignat, & alia ſimilia ad ipſum pertinentia. Pro quibus elucidandis opus non habemus novas quæſtiones aperire; ſed magis expedit per modum appendicis illa principali difficultati jam deciſæ ſubnectere: quamvis ſeorſim, ut majorem conciliemus claritatem, in claſſes dividemus, & diſcutiemus. Et primo circa illa Lateranenſis Concilii verba, *Omnis utriuſque ſexus fidelium, &c.* occurrit hujus obligationis ſubjectum, videlicet, quæ perſonæ illic comprehendantur. *Reſolutio.* Et tenendum eſt, eſſe omnes homines baptizatos, qui poſt baptiſmum mortaliter peccarunt.

Sic docent communiter Theologi, & conſtat ex ipſa Lateranenſi conſtitutione, & certa in hac materia doctrina: *Fundamentum.* quia Eccleſia in eo Concilio non præcepit confeſſionem, quam à Chriſto præceptam intelligebant, ſed ſolum aſſignavit, determinavitque tempus, in quo divinum Chriſti præceptum impleretur; ſed iſtud extenditur ad omnes baptizatos habentes conſcientiam peccati mortalis poſt baptiſmum commiſſi: ergo hi comprehenduntur ſub præcepto ab Eccleſia impoſito annuæ confeſſionis. Minor liquet ex dictis diſp. 4. dub. 1. ubi oſtendimus Sacramentum Pœnitentiæ eſſe ex Dei inſtitutione medium ad ſalutem neceſſarium his, qui poſt baptiſmum prolapſi ſunt in mortale. Modo ſufficit id oſtendere ex doctrina, ac diffinitione Concil. Trid. quod ſeſs. 14. cap. 2. inquit: Concil. Trident. *Eſt autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapſis poſt baptiſmum ad ſalutem neceſſarium, ut nondum regeneratis ipſe baptiſmus*. Et can. 2. ejuſdem ſeſ. *Si quis dixerit Pœnitentiam non rectè ſecundam poſt naufragium tabulam appellari, anathema ſit*. Et can. 6. *Si quis negaverit confeſſionem ſacramentalem, vel inſtitutam, vel ad ſalutem neceſſariam eſſe de jure divino, &c. anathema ſit*.

Primum corollarium. Hinc ſequitur primo hæreticos, & Apoſtatas comprehendi in prædicto præcepto, & illo obligari ad annuam confeſſionem. Id aſſerere eſt adeò commune inter Theologos, ut N. Franciſcus c. 7. punct. 3. n. 28. præter morem dixerit *eſſe commune Theologorum conſpirationem*. Et facilè probatur: quia hujuſmodi præceptum extenditur ad omnes baptizatos, qui poſt baptiſmum aliquod peccatum mortale commiſerunt; tales vero ſunt non ſolum Catholici, ſed plures etiam Apoſtatæ, & Hæretici: ergo ad omnes iſtos extenditur prædictum præceptum.

36 Nec refert, ſi cum aliquibus apud Dicaſtillum diſput. 7. dub. 5. num. 77. (qui auſi ſunt negare Apoſtatas, & Hæreticos illo Eccleſiæ præcepto comprehendi) opponatur Dicaſtill. *primo*: nam ipſa vox, qua utitur Lateranenſe, nempe *Object. 1.* *fideles*, illos palam excludit: ſic enim habet, *Omnis utriuſque ſexus fidelium*. Et eandem vocem conſtanter retinet Tridentinum, quoties agit de hac confitendi obligatione, ut videre eſt ſeſs. 14. cap. 5. & can. 8. Manifeſtum autem eſt Apoſtatas, & Hæreticos non eſſe, nec dici *fideles*, ſed infideles: Ergo tales non comprehenduntur in iſto *2. object.* Eccleſiaſtico annuæ confeſſionis præcepto. *Secundo*, quia minime concedendum eſt Eccleſiam edidiſſe legem omnino imprudentem, & contra rationem; talis autem foret lex, quæ Apoſtatas, & Hæreticos obligaret ad confeſſionem annuam, quippe cum ab illis non foret obſervanda, ſed ſolum deſerviret pro offendiculo, & majori peccatorum augmento: ergo aſſeri non debet, quod Eccleſia illo ſuo decreto Hæreticos, & Apoſtatas comprehenderit.

1. object. reſponſio. Hæc, inquam, non referunt. Nam ad *primum* reſpondetur ſatis commune eſſe apud Concilia, Canones, & Theologos, *infidelium* vocabulo ſignificari eos, qui baptizati non ſunt, & idcirco omnino ſunt extra Eccleſiam; & e contra fidelium nomine comprehendi omnes, qui validum ſuſceperunt baptiſmum, & Eccleſiæ aggregati ſunt, licet poſtea à fide Catholica exciderint: quia iſti adhuc ad Eccleſiam, ſive fidelium congregationem pertinent: unde & Eccleſiæ juriſdictioni ſubduntur, & per eam puniri poſſunt, ut ex ſe, & ipſa experientia liquet. Sic Theologi ſe gerunt, dum docent non licere baptizare filios infidelium invitis parentibus, licere tamen baptizare filios hæreticorum: ubi manifeſtum eſt hæreticos contraponi infidelibus, & fidelium vocabulo comprehendi. Sic etiam docent matrimonium fidelis cum infideli eſſe non ſolum illicitum, ſed etiam irritum: e converſo autem matrimonium fidelis cum hæretico eſſe quidem per ſe, & regulariter illicitum, abſolutè tamen valere. Ubi occurrit eadem contrapoſitio, & hæreticus ab infideli diſtinguitur. Et ut rem graviorem proferamus, ex qua omnino pateſiat Conciliorum, quæ modo nobis objiciuntur, uſus, ipſum Tridentinum in Concil. Trid. eodem cap. 5. ſeſs. 14. inquit: *Dominus N. Jeſus Chriſtus, è terris aſcenſurus ad Cœlos, Sacerdotes ſui Vicarios reliquit tanquam Præſides, & Judices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Chriſti fideles ceciderint, quo pro poteſtate clavium remiſſionis, aut retentionis peccatorum ſententiam pronuntient*. Quo loco manifeſtum eſt per ea verba *Chriſti fideles* ſignificari non ſolum Catholicos, ſed etiam omnes Chriſtianos, aut verè baptizatos, quamvis hæretici ſint: hi namque non excluduntur à facultate ſe ſubjiciendi Sacerdotibus, & clavibus Eccleſiæ per confeſſionem ſacramentalem. Sic ergo eiſdem vocibus ſignificantur, & comprehenduntur hæretici, & Apoſtatæ in præcepto annuæ confeſſionis, cum illud proponit Concilium Lateranenſe, & explicat Tridentinum: nec oppoſitum ulla ratione, vel intendiſſe, vel ſignificaſſe perſuadet concors Theologorum acceptio. *Secundum* motivum nihil valet: nam, ut lex pro aliqua communitate prudenter fiat, attendi debet ad bonum ipſius communitatis, non vero ad has, aut illas ejus perſonas, qui pro ſua perverſitate legem non obſervabunt, ſed in nova ex legis violatione peccata ruent. *Satisfactio 2. object.* Unde prudentiſſimè Eccleſia præcepit omnibus Chriſtianis confeſſionem annuam, toti Communitati ſummè proficuam; quamvis ſciat plurimos non ſolum hæreticos, ſed etiam Catholicos ea lege abuſuros in ſui perniciem. Et, ſi illud motivum probaret in hac lege, probaret etiam in aliis Eccleſiaſticis, ut puta abſtinendi à carnibus in Quadrageſima: probaret etiam in cenſuris contra aliqua crimina latis: nihil enim horum obligaret hæreticos: quia, ut ajunt Juniores, non ſunt eæ leges obſervandæ ab hæreticis, atque ideo irrationales. Id vero dicere abſurdiſſimum foret, & gravem mereretur cenſuram.

37 Infertur ſecundo, publicas meretrices comprehendi in hoc præcepto annuæ confeſſionis. *Secundum.* Quod per ſe patet ex relatis ejus verbis: *Omnis utriuſque ſexus fidelium*, in quibus manifeſtum eſt ipſas comprehendi, ſicut & alios fideles, quamvis publicos peccatores; atque ideo, & ipſas mortaliter peccare, cum ſingulis annis non confitentur: & neminem vidimus, qui id neget. Magis dubitari poſſet, an incurrant cenſuras in eo præcepto poſitas contra non confitentes intra annum? Non incurrere docent Vivaldus, Zerola, Rodriguez, Sà, Graffis, quos refert, & ſequitur Leander diſp. 3. q. 58. & in hanc opinionem inclinat Dicaſtillo Dicaſtill. diſput. 7. dub. 5. n. 81. Quod probant; tum, quia miſerrimus illarum ſtatus permittitur ab Eccleſia ad vitandum majora mala; non dicerentur autem permitti, ſi tam gravi pœna punirentur, qualis imminet omittentibus annuam confeſſionem. Tum, quia tales non denuntiantur, quamvis non confiteantur per plures annos; quod ſatis indicat eas illis pœnis non ſubjici. Contrariam autem ſententiam Fagundez. tuentur Fagundez de 2. præcepto, lib. 1. cap. 3. num. 16. & Vaſqu. cap. 4. n. 10. Cui ſententiæ favere videtur Vaſquez in præſ. q. 9. art. 3. dub. 5. Et probari poteſt, quod impudentiſſimæ illæ non debent ex infami adeò ſtatu exemptionem illam, aut commodum reportare.

Nobis diſtinguendum videtur: quia in Hiſpania, ubi hæc ſcribimus, non permittuntur lupanaria, nec in hoc ſenſu publicæ meretrices: *Major doctrina explicatio.* quare cenſemus nullam eſſe meretricem in Hiſpania, quæ omittendo præceptum annuæ confeſſionis non peccet mortaliter, & inſuper incurrat pœnas à Lateranenſi ſtatutas, & denuntiari poſſit. In aliis autem Regnis, ubi ſunt lupanaria, attendendum putamus ad leges, ſive ſtatuta, cum quibus permittuntur. Et ſi quidem facta fuerint cum approbatione Ordinariorum illas miſerabiles eximentium ab his pœnis Eccleſiaſticis (de quo multum dubitamus, cum ſint pœnæ à Concilio Generali impoſitæ, in quibus per ſe loquendo nequeunt Judices inferiores diſpenſare) ſuſtineri poteſt prima ſententia. Sed, ubi prædicta exemptio non invenitur, oppoſitum dicendum eſt cum ſecunda, quam abſolute probabiliorem, & ſecuriorem cenſemus. Nam ceſſante exemptione, aut diſpenſatione ſtandum eſt legi communi: quare prædictę mulierculæ ſicut comprehenduntur in decreto Concil. Lateranenſis quantum ad culpam mortalem in omittendo confeſſionem annuam, ſic etiam quantum ad pœnam. Et incredibile nobis apparet Eccleſiam, quæ exhortationibus, & aliis mediis curat eas ab infelici illo ſtatu revocare, ipſis indulgere tales pœnas, quo indulto magis radicentur in perditione. Ex quibus ſatis conſtat ad primum contrariæ opinionis motivum. Ad ſecundum dicendum eſt poſſe illas denuntiari, & ſi non denuntiantur, non id provenit à privilegio, ſed à quaſi deſperata illarum conditione, quàm cæteri nolunt attendere.

38 Infertur tertio Summum Pontificem obligari in conſcientia ad obſervandum annuæ confeſſionis præceptum. *Tertium.* Illud conſectarium nec in deductione, nec in re deducta eſt ita perſpicuum ſicut præcedentia: unde ab aliquibus gravibus, & doctis negatur, Scoto in 4. diſt. 17. quæſt. 1. art. 1. Richardo ibi art. 2. quæſt. 4. Ludovico à S. Joann. quæſt. 5. de Confeſs. art. 6. dub. 2. & aliis. Pro ejus ergo legitima intelligentia advertere oportet duplicem in lege, aut præcepto Eccleſiæ diſtingui vim, aliam directivam, ſecundum quod lex oſtendit bonum faciendum, ad illudque dirigit per obligationem ad culpam: alteram autem coactivam, ſecundum quod inducit obligationem ad pœnam ab ea taxatam contra ſui tranſgreſſores. Commu-

nis au-

nis autem Doctorum ſententia eſt ſupremum principem legiſlatorem (quo pacto comparatur Summus Pontifex ad Eccleſiam, & ad omnes leges Eccleſiaſticas) obligari ad obſervandum leges à ſe latas, non quidem quantum ad vim coactivam, ſive quantum ad pœnas in eis taxatas; ſed ſolum quantum ad vim directivam, ſive in conſcientia, & quoad culpam. Et in hoc ultimo conveniunt Theologi cum D. Thom. 1. 2. quæſt. 96. art. 5. Sed aſſignando hujus obligationis radicem gravis eſt inter illos differentia. Nam quidam dicunt provenire immediatè ab ipſa lege, quaſi hujus natura ſit, quod ſemel lata obligat adæquatè communitatem, in quam dirigitur, atque non ſolum membra, ſed caput. Et ita ſentiunt Soto, Tapia, Vaſquez, & alii, quos refert N. Andreas tract. de legibus cap. 3. punct. 3. num. 38. Et hi conſequenter docent Summum Pontificem, niſi ſecum diſpenſet, peccare mortaliter non obſervando leges Eccleſiaſticas, ut ſi non recitet officium divinum, ſi non dicat, vel audiat Miſſam in diebus feſtis, &c. Quare plurimi, ut ad propriam materiam magis accedamus, affirmant Summum Pontificem obligari ſub mortali ad annuam confeſſionem. Ita Covarrubias, Suarez, Vaſquez, Henriquez, Nugnus, Azor, Bonacina, Becanus, Lugo, & alii, quibus relatis ſubſcribit Leander in præſ. diſp. 3. quæſt. 27.

D. Thom.

Soto, Tapia, Vaſq. And.

Covarrub. Suar. Vaſq. Henriqu. Nugnus, Azor, Bonac. Becanus, Lugo, Leand.

Aliorum autem ſententia ſatis communis, & probabilis negat radicem prædictæ obligationis in quantum ad vim directivam oriri directè, & immediatè ab ipſa lege à ſuperiore lata: alias ſe ipſum per ſe ipſum obligaret; cum nemo poſſit imperium politicum in ſe ipſum exercere: quippe par in parem non habet imperium, ut eſt vulgare Juriſtarum, ac Theologorum axioma. Aliunde etiam ſicut Superior in ſua lege ſe obligaret ad culpam, pariter ſe obligaret ad pœnam: quod eſt contra communem ſententiam jam præmiſſam, & ab omnibus ſuppoſitam. Unde hi obligationem revocant, non in ipſam legem particularem à Principe poſitam; ſed in jus naturale ex honeſtate obligans ad hoc, quod caput ſuis membris conformetur, & quod ſibi non contradicat, aliud docens verbo, ac lege, aliud vero exhibens opere, & exemplo. Quod fundamentum docuit D. Thom. loco cit. in reſp. ad 3. D. Auguſt. lib. 3. Confeſ. cap. 8. dicens *Turpis eſt omnis pars* (& caput pars eſt) *ſuo univerſo non congruens*. Sic ſentiunt Vivaldus, Rodriquez, Leſſius, Azor, Caſtro Palaus, Diana, & alii quos refert, & ſequitur N. Andreas loco cit. num. 42. & hi ſuffragante Lugone diſp. 15. ſect. 7. num. 143. in fine, conſequenter docent Principem non obſervantem legem à ſe poſitam non peccare mortaliter, ſed ſolum venialiter; quia ipſe ad id non obligatur ex ipſa lege, cujus trangreſſio in re gravi, eſt gravis reſpectu ſubditorum, qui ſub ipſa tenentur: ſed obligatur ſolum ex honeſtate, & congruentia conformandi ſe cum ſubditis, quæ ſufficiunt quidem ad culpam levem, ſed non ad gravem. Et hinc ulterius facilè aſſignant radicem, & diſparitatis rationem (quod non ita expedire poteſt prima ſententia,) quare Princeps legiſlator non obligatur ſua lege quantum ad vim coactivam, ſive applicationem pœnę: quia talis pęna ſolum imponitur tranſgreſſoribus legis: ille autem ſua lege non obligatur; atque ideo, quamvis illam non obſervet, nequit dici ejus tranſgreſſor, nec pœnas in ea taxatas incurrit. Agit vero contra honeſtatem, & congruitatem juris naturalis dictantis conformitatem cum ſubditis: ſed hoc jus non inducit illas pœnas à lege taxatas.

D. Thom. D. Auguſt. Vivald. Rodrig. Leſſius, Azor, Palaus, Diana, And.

39 Hæc ſufficit delibaſſe ex prædictis ſententiis, (licet majorem diſcuſſionem expoſcant alio referendam,) ad melius intelligendam doctrinam propoſiti corollarii, ut illud explicando per partes conſtabit. Conſulto non diximus Pontificem (ſicut diximus, & dicemus de aliis perſonis) contineri ſub Eccleſiaſtico præcepto confeſſionis annuæ: quia juxta hanc ſecundam opinionem Princeps non comprehenditur ſub lege à ſe lata, nec illi ſubditur: Papa vero eſt Princeps ſupremus reſpectu omnium legum Eccleſiaſticarum, cujuſmodi hanc de annua confeſſione eſſe conſtat ex dictis num. 25. Sed diximus Papam in conſcientia obligari ad obſervandum illud pręceptum, quia in hoc conveniunt omnes utriuſque opinionis Auctores, quod Princeps lege à ſe lata obligatur ſecundum vim directivam, & in conſcientia: unde, ſi Pontifex omitteret annuam confeſſionem, peccaret, ſicut omittendo miſſam in die præcepti peccaret. Et quidem juxta priorem opinionem illud peccatum eſſet mortale, ut puta contra legem in re gravi: ſed juxta ſecundam foret præciſè veniale ob defectum conformitatis cum ſubditis, quam jus naturale dictat. In neutra porro ſententia incurreret Pontifex cenſuras, & pœnas contra omittentes annuam confeſſionem impoſitas: quia illæ pertinent ad vim coactivam, ſecundum quam certum apud omnes eſt Principem non ſubdi legibus à ſe latis. Quod in Summo Pontifice pluſquam in aliis evidentius patet: quia nullum in terris Superiorem habet, qui illum queat excommunicare aut abſolvere. In hoc itaque ſenſu dictum à nobis eſt, & ex præcedentibus colligitur Papam obligari in conſcientia ad obſervandum annuæ confeſſionis præceptum.

Sed hic meminiſſe oportet dictum à nobis fuiſſe nu. 27. Eccleſiam poſſe, & abrogare præceptum annuæ confeſſionis, & in eo diſpenſare: cum, enim, ſit purè humanum, & ab ipſa Eccleſia impoſitum, ſicut per eam conſervari, ita etiam per eam abrogari, & diſpenſari poteſt: tota vero Eccleſiæ poteſtas reſidet in Papa, ſicut in capite, & ſupremo Principe: ergo Papa poteſt illud præceptum abrogare, & in eo diſpenſare. Unde ſicut Pontifex poſſet diſpenſare cum aliis, ut tempus hujus præcepti prorogaretur ad duos annos, ita & cum ſe ipſo: alias pejoris conditionis præ aliis quoad illud foret: præſertim cum non habeat ſuperiorem, à quo talem diſpenſationem obtineat, ut expendit D. Thom. 1. 2. qu. 96. art. 5. ad 3. Juxta quam doctrinam rectè colligit Lugo diſp. 15. ſect. 7. num. 143. probabile eſſe, quod ſi Pontifex hanc legem Eccleſiaſticam quoad ſe non omninò abrogaret; ſed ſolum alteraret, aut diſpenſaret quoad aliquam temporis partem, volendo, quod terminatio temporis pro hac, aut illa vice foret annus cum dimidio, non peccaret graviter; adhuc ſecundum priorem ſententiam ſupra relatam, quæ cenſet ipſum ſub mortali obligari ad confeſſionem annuam omnibus præceptam. Quin addimus ipſum nec venialiter peccaturum occurrente rationabili cauſa talis diſpenſationis, ut occurrere non repugnat.

D. Thom. Lugo.

40 Nec refert, ſi opponatur, quod, quando lex humana eſt declarativa juris naturalis, vel divini, obligat Papam, ſicut & alios, & Pontifex nequit in ea vel ſecum; vel cum aliis diſpenſare: quia talis lex eſt ab alio Superiore, nempè à Deo, & ab ipſo habet vim obligandi, ſecundum quod in ea declaratur, licet declaratio ſit à Pontifice, vel Eccleſia. Unde ſupra relatus Andreas loco cit. nu. 36. colligit Pontificem peccaturum omittendo annuam confeſſionem, & non ſumendo Euchariſtiam in Paſchate, quia Eccleſiaſtica confeſſionis & communionis lex, eſt declarativa juris divini, licet quantum ad determinationem ſit ſolum ex jure Eccleſiaſtico. Quæ objectio magis debet nos premere, qui ſentimus hominem graviter peccantem teneri jure divino ad non differendum pœnitentiam ultra annum, ut ſtatuimus diſp. 4. dub. 1.

Replica.

Id, inquam, non refert; ſed facile diluitur obſervando legem humanam poſſe dici declarativam juris divini uno ex duobus ſenſibus. Primo dogmaticè, & in actu ſignato, ut ſi Eccleſia diffiniret v. g. jus divinum præcipere confeſſionem annuam: ſecundo practicè, abſque predicta diffinitione, determinando aliquod tempus, in quo jus divinum vage obligans in aliquo tempore ab Eccleſia aſſignato impleatur, ſicut de facto aſſignantur dies feſti, in quibus ſpecialiter vacamus Dei cultui, ad quem vage, & abſque illa determinatione jure divino obligamur. Inter quæ eſt notorium diſcrimen: nam priora ſunt prorſus juris divini, & conſtat eſſe per Eccleſiæ diffinitionem: quæ proinde Pontifex nec abrogare, nec per diſpenſationem alterare valet. Et, ſi ita ſe haberet præceptum annuę confeſſionis, idem de illo dicendum foret. Sed res aliter omnino ſe habet: nam Eccleſia hactenus non diffinivit peccatores jure divino ad annuam confeſſionem teneri. Cum vero certum de fide eſſet peccatores obligari ad confitendum aliquando peccata, ut conſtat ex dictis dub. præced. & Eccleſia adverteret plurimos illi obligationi non ſatisfacere, fruſtrarique in multis Sacramenti tam proficui inſtitutionem; juſtiſſimè, ac prudentiſſimè determinavit tempus uniuſcujuſque anni pro talis pręcepti obſervatione. In quo proceſſit practice aſſignando rationabile tempus, ſed non diffiniendo illud eſſe jure divino taxatum. Ubi patet talem Eccleſiæ determinationem non fuiſſe declarationem dogmaticam circa jus divinum, ſed præceptum purè humanum juxta ſuperius dicta num. 24. aſſignans tempus, in quo divinum preceptum impleatur, quod talem determinationem certa fide conſtantem non afferebat. Sic igitur Eccleſia potuit præceptum annuæ confeſſionis non imponere, ſic etiam abſolutè poteſt illud, ſi occurrat rationabilis cauſa, abrogare, & in eo diſpenſare, ut jam diximus

Solutio.

num.

Digitized by Google

num.27. Idemque dicendum de Summo Pontifice Eccleſię capite. Nec amplius, quam exigentiam cauſæ rationalis pro evitando in diſpenſando omni culpa, voluiſſe Auctorem relatum intelligendum eſt: alias enim eadem doctrina conficeret Papam non poſſe abſolute tollere unum diem feſtum ex aſſignatis, nec in illo diſpenſare; quod eſt prorſus abſurdum. Quod denique in nos ex nobis opponitur, nihil valet: ſentimus quidem obligari peccatores jure divino ad pœnitendum intra annum à ſuo peccato: ſed hoc nec diffinitum, nec declaratum eſt ab Eccleſia, quin plurimi ſunt doctores Catholici oppoſitum aſſerentes. Et quamvis omnes, quod nos, affirmarent; illud præceptum divinum poſſet impleri per pœnitentiam disjunctim ſumptam vel Sacramento Pœnitentiæ in re ſuſcepto, vel contritione cum voto Sacramenti: quodlibet enim iſtorum ſufficeret ad ſatisfaciendum divino præcepto. Sed adhuc homo obligaretur præcepto Eccleſiaſtico annuæ confeſſionis ad ſuſcipiendum actu Sacramentum Pœnitentiæ, iſtudque omittendo contra illud ageret, & pœnis Eccleſiaſticis ſubjaceret. Quod palam declarat hoc confeſſionis annuæ præceptum eſſe diverſum à divino, ac purè humanum.

Quartum.

41 Infertur quarto pueros in qualibet ætate, ſi in peccatum mortale labantur, obligari præcepto Eccleſiæ ad annuam confeſſionem. Id conſtat ſatis perſpicue ex cap. ſæpius cit. Concil. Lateranenſis, *Omnis utriuſque ſexus fidelis, poſtquam ad annos diſcretionis pervenerint, omnia ſua peccata ſaltem ſemel in anno fideliter confiteantur, &c.* Ergo pueri ſi aliquod peccatum mortale committant, tenentur illud intra annum confiteri. Patet conſequentia, quia, ubi ſupponitur illos mortale perpetraſſe, ſupponitur ad annos diſcretionis perveniſſe: nemo namque valet mortaliter peccare abſque diſcretione, & ſufficienti rationis uſu. Quare in peccantibus mortaliter purificatur, ac verificatur conditio, aut limitatio illa Concilii, *Poſtquam ad annos diſcretionis pervenerint*. Unde ſic communiter docent Scholaſtici in 4. diſt. 17. & Canoniſtæ in prædictum cap. *Omnis*, & communiter Doctores, quorum plurimos referunt Leander diſp.3. qu.28. & Dicaſtillo diſp.6. dub. 5. à n. 100. Et res adeò clara apparet, ut ſupervacaneum cenſebit quiſpiam iſtud conſectarium addidiſſe. Addidimus tamen ad referendum, & refellendum falſas aliquorum in re tam clara ſententias. Joannes Sanctius, & Caſtro Palao, quos refert, & ſequitur Diana 4. p. tract. 3. reſ. 52. docent pueros ante ſeptem annos non teneri ad confeſſionem annuam, etiam, ſi conſtet eſſe doli capaces, & habere uſum rationis. Cui ſententiæ favet Lugo diſp.15.n.152. affirmans eos non teneri ad confeſſionem annuam ante octo annos. Cum majori adhuc latitudine procedunt aſſerentes pueros non obligari præcepto Eccleſiaſtico (quidquid de divino fuerit) ante annos pubertatis, hoc eſt, pueros ante decimumquartum annum, & puellas ante duodecimum: quamvis aliqui in aſſignando hunc terminum varient, & illum magis reſtringant. Pro qua ſententia refert Leander D. Antoninum, Sotum, Viguerſum, Oſtienſem, & Sa. Sed Sotus in 4. diſt. 18. qu.1. art.3. circa finem, ſtatuit communem noſtri conſectarii ſententiam, non ſui immemor, ſed à priori reſipiſcens. Et in ſumma Sà reformata additur pueros non obligari ante pubertatem *ad pœnas tranſgredientibus impoſitas*, pro quibus non incurrendis occurrit diverſa ratio, ut ſtatim videbimus. Lugo merito dixit pueros non obligari ante octavum annum ad confeſſionem: quia regulariter loquendo diſcretio, & uſus rationis incipit à ſeptennio completo; & cui additus annus ab Eccleſia pro adimplendo iſtud præceptum præſcriptus, ad octavum uſque porrigitur obligationis inſtantia. Et dicimus *regulariter loquendo*: quia inchoatio uſus rationis eſt in ſeptennio frequentior, ſed non infallibilis: in aliquibus enim incipit uſus rationis ante ſeptimum, & ante ſextum annum, in quibuſdam vero non niſi poſt ſeptimum citius, aut tardius, juxta variam puerorum complexionem, & educationem, ut agentes de puero perveniente ad uſum rationis diximus tract. 13. diſp. 20. dub. 1.

Conc. Later.

Leand.

Sanctius, Diana.

Lugo.

D. Anton. Sot. Oſtienſ. Sà.

Sed quidquid ſit iſtorum, aut aliorum Auctorum opinionibus ſtandum omnino eſt Concilii decreto, ut docet ſententia communis: quia pueri: poſtquam diſcretionem, ſive uſum rationis habent, capaces ſunt obligationis ex lege naturali, & divina: ergo etiam ſunt capaces obligationis ex lege humana: neque enim major diſcretio requiritur pro cognitione unius, quam alterius. Ergo lex humana generalis, qualis eſt illa Concilii Lateranenſis, dum pueros hujus, aut illius ætatis non excipit, omnes habentes diſcretionem, in quacumque ætate ſint, comprehendit.

42 Nec refert, ſi opponas *primo* præceptum Concilii Lateranenſis obligare fideles, *poſtquam ad annos diſcretionis pervenerint* ad confitendum ſemel in anno, & ad ſuſcipiendum Euchariſtiam in Paſchate, ut conſtat ex verbis Concilii n. 24. relatis; ſed juxta communem ſententiam pueri non obligantur ſuſcipere Euchariſtiam, poſtquam ad annos diſcretionis perveniunt, quin poſſunt eam defferre uſque ad nonum, vel decimum annum: ergo idem de confeſſione annua dicendum eſt: vel ſaltem oppoſitum nos efficaciter colligimus ex eo Concilii decreto, quippè quod uniformiter de confeſſione in anno, & communione in Paſchate loquitur. *Secundo*, Concilium imponit non confitentibus intra annum pœnam privationis ab ingreſſu Eccleſiæ, & à chriſtiana ſepultura: & tamen pueri non confitentes hanc pęnam non incurrunt, quamvis octavo, nono, aut etiam decimo anno non confiteantur, ut eſt ſententia communis: ergo ſignum eſt, quod confeſſionem illis annis omittendo, non peccant graviter contra prędictum præceptum: aliter enim ſicut committerent culpam, ita incurrerent pœnam, & illam deberent ſubire.

Object. 1.

Object. 2.

Iſta, inquam, non referunt. Nam ad primum reſpondetur concedendo præmiſſas, & negando conſequentiam. Ratio vero diſparitatis deſumitur ex ipſa objectione: quia ſicut communis ſententia docet pueros, obligari ad confeſſionem à ſeptimo, aut octavo anno: ut vidimus; ſic etiam communis ſententia negat pueros ab illa ætate obligari ad communionem, & majus ſpatium expectat, ut obligatione urgeantur. Et hic eſt communis uſus, & apprehenſio fidelium, quod pueri tardius accedunt ad Euchariſtiam, quam ad confeſſionem. Incredibile autem eſt tantam fidelium multitudinem falli in praxi talis pęrcepti: id enim multum derogaret providentiæ Dei in dirigenda ſua Eccleſia, ut optimè defendens ſententiam communem evincit Dicaſt. diſp. 10. de Euchar. dub. 5. quidquid in contrarium dicant Joannes Sanctius tota diſp. 26. & alii pauci. Quæ diſparitas fundatur in ipſis verbis Concilii, quibus premi poſſumus, *poſtquam ad annos diſcretionis pervenerint*: nam licet hæc conferantur tam ad confeſſionem, quàm ad communionem, referuntur tamen ad illas ſecundum uniuſcujuſque naturam: major autem diſcretio requiritur ad communicandum decenter, diſtinguendo inter panem vulgarem, & cœleſtem, quam ad confitendum cognoſcendo peccatum. Quare illud *ad annos diſcretionis*, non eſt accipiendum uniformiter, ſed cum diſtributione accommoda pro rerum naturis: ac ſi Concilium dicat, *Confiteantur* fideles, cum pervenerint ad annos diſcretionis pro confeſſione; & communicent fideles, cum pervenerint ad annos diſcretionis pro communione. Et ita accipienda eſſe prædicta verba ſatis declarat ipſa Eccleſia, ſuſtinendo aſſignatam differentiam, quam omnes fideles obſervant. Videantur N. Franciſcus tract. de Euchar. cap. 7. punct. 1. à num. 15. & N. Andreas tract. de legibus, cap. 3. punct. 4. num. 52.

Ad 1. Object. reſpondetur:

Ad ſecundum reſpondetur eodem ferre modo, omittendo præmiſſas, & negando conſequentiam, quia licet pueri, quando ſunt doli capaces, poſſint abſolutè ſicut peccare, ita incurrere pœnas debitas, aut taxatas; nihilominus regulariter loquendo, cum ſunt impuberes, non puniuntur ſecundũ rigore juris, & multo minus excommunicatione, aut aliis cenſuris Eccleſiaſticis, ut poſt Hugolinum, Sayrum, & alios docet Villalobos tract. 16. difficult. 14. nu. 5. Unde commune eſt apud Auctores obſervare, quod licet pueri impuberes ſint capaces ſubeundi pœnam excommunicationis, & aliarum cenſurarum, illas tamen vel à jure, vel ab homine latas non incurrunt de facto, niſi ſpecialiter exprimantur. Quare in dubio (quale in præſenti occurrit, ſiquidem Concilium Lateranenſe in privatione ingreſſus Eccleſiæ, & chriſtianæ ſepulturæ pueros non expreſſit) pręſumendum eſt Eccleſiam non præcepiſſe omne, quod potuit, ſed quod convenientius eſt facere: convenientius autem eſt pueros flagellis potius, quam excommunicatione, & aliis cenſuris compeſci, ut rectè expendunt Soto, Suarez, Azor, Granados, & alii communiter, quos refert, & ſequitur N. Andreas in tract. de Cenſuris cap. 1. punct. 13. n. 168. Quocirca leges, taxantes in genere hujuſmodi pœnas, interpretari benignè oportet quantum ad pueros, ſive impuberes, ut non incurrant excommunicationem, licet tranſgrediantur legem, quæ illam habet annexam, ut tradit Sanchez lib. 1. Summæ, cap. 12. n. 5. ubi nominatim obſervat illos non eſſe puniendos pœnis aſſignatis in cap. *Omnis utriuſque ſexus*, nempè privatione ingreſſus Eccleſiæ, & Eccleſiaſticæ ſepulturæ, nec excommunican-

Ad 2.

Villalobos.

Soto, Suar. Azor, Granados.

Sanch.

Digitized by Google

candos ſaltem ante duodecimum annum. Diximus *regulariter loquendo*, ut ſignificaremus oppoſitum poſſe aliquando, & ſi raro contingere, ut planè contingeret, ſi puer doli capax Clericum occideret: nam excommunicationem incurreret, ut obſervant Sanchez loc. cit. & cum Azor, & Henriquez Dicaſtillo diſp. 6. dub. 5. n. 13. & conſtat ex cap. ult. de ſententia excommunicat. colligiturque à contrario ſenſu ex Clementina, *Si furioſus*, de homicidio. Poteſtque eſſe diſparitas, quã relati Auctores aſſignant, quod excommunicatio contra percutientes Clericum eſt lata, & ipſo facto incurritur, ut conſtat ex juribus citatis; ſed in noſtro caſu annuæ confeſſionis, & in aliis communiter, excommunicatio non eſt lata, ſed ferenda: & expedit ob ſuperius dicta, quod prælati illam contra impuberes non ferant, ſaltem ante duodecimum annum.

Quintum. 43 Infertur quinto ſenes octogenarios, & cujuſcumque ætatis, retinentes uſum rationis, obligari præcepto Eccleſiaſtico annuæ confeſſionis. Quod patet ex dictis pro præcconſectario: nam eo præcepto comprehenduntur, & ligantur omnes fideles, poſtquam ad annos diſcretionis pervenerint; manifeſtum autem eſt has conditiones reperiri in ſenibus fidelibus cujuſcumque ætatis, quamdiu diſcretionem, & uſum rationis retinent: ergo octogenarii, & alii cujuslibet ætatis, dum rationis uſum habent, ligantur illo præcepto. Pudet in tam manifeſtis, & facilibus immorari: ſed varia, liberaque hominum ingenia nos ad hæc impellunt. Didacus de Narbona lib. de ſtatu hominis, anno 80. qu. 4. n. 2. in univerſum affirmat ſenes octogenarios, qui ferè ſemper, ita fiunt ſimplices, & rationis expertes, ut nihil à pueris differre videantur, ab omnibus, & quibuſcumque tam Eccleſiaſticis, quàm divinis legibus immunes reddi. Cui reſolutioni adeò inhæret, ut dicat eſſe non ſolum probabiliorem, ſed etiam certiorem contraria. Et illam probat *primò*: quia ſenes hujus ætatis reputantur, quaſi pueri infantes, ut loquuntur Hippocrates, Ludovicus Vives, & alii ab eo relati; ſed pueri ante ſeptennium ſoluti ſunt ob omnibus legibus Eccleſiaſticis, & divinis, ut omnes docent: ergo idem de ſenibus octogenariis dicendum eſt. *Secundò* probat: quia Hoſtienſis, Stephanus Gaeta, & Palac. Rubeus affirmant eſſe aliquos ita ſenes, ut jam diſcretione careant (ſicut octogenarii eſſe ſolent) & hos non teneri ad annuam confeſſionem, nec ad communionem in Paſchate. Quia in his, addit ille, idem capacitatis defectus militat, ac in parvulis.

Narbonæ opinio.

Gaet. Palac. Rubeus.

Opinio Narbonæ rejicitur. Sed hanc Narbonæ ſententiam, quam vocat probabiliorem, & certiorem, nemo prudentum negabit eſſe omninò falſam, abſurdam: & contemnendam, ne plus dicamus. Et cum videatur ille ſenum levamini conſulere, aliquodque ſatis ſingulare indultum afferre; illos planè contemnit, in claſſe non ſolum infantum, ſed fatuorum conſtituens. In qua comparatione ſtat falſa adeò imaginatio, diſtinctione corrigenda: non enim dubitamus dari aliquos octogenarios, qui uſum rationis amiſerint, & proinde infantibus comparentur, & eiſdem privilegiis, ſi ita appellari poſſunt, fruantur: ſed prædictus defectus contingere etiam poteſt in ſexagenariis. Unde ſicut propter hoc foret abſurdum ſtatuere regulam, quod ſexagenarii nullis obligantur legibus Eccleſiaſticis, aut divinis; ſic etiam eſt, ſi applicetur octogenariis. Verum enim vero communiter loquendo octogenarii ex hoc, quod ad eam ætatem perveniant, minimo ammittunt rationis uſum, & diſcretionem. Quod ipſa experientia conſtat, & poſſet confirmari, ſi opus eſſet exemplo plurium graviſſimorum Scriptorum, & Sapientium, qui ultra illam ætatem provecti ſcripſerunt, & docuerunt. Quid moramur? Vidimus noſtris diebus D. D. Didacum de Valladares & Sarmiento, Supremæ Inquiſitionis Præſidem, qui in majori adhuc ætate retinebat ſummam Juris peritiam, & ſtupendam ad mirandum memoriam, ut non ſemel ipſum allocuti fuimus cum admiratione experti. Et annis proximis SS. D. N. Innocentius XII. octogenario major ſapientiſſimè, & cum ſumma providentia gubernavit Univerſalem Eccleſiam. Itaque illa comparatio inter ſenes, & infantes à Narbona afferta minimè admitti debet, ſed magis aſſignanda diſparitas ſatis notoria. Quod pueri communiter loquendo ante ſeptennium non habent uſum rationis, licet iſte, aut ille infans citius illum aſſequatur: unde uſus rationis ante ſeptennium non præſumitur, niſi probetur: quibus autem ſignis id dignoſcatur, ſapienter declarat nonagenarius & ipſe ſapientiſſimus ſenex Nalcarrus in Summa cap. 21. num. 33. Sed ſenes etiam octogenarii communiter loquendo conſervant uſum rationis in illa ætate, & ultra illam: & oppoſitum præſumi non debet, niſi probetur ſatis manifeſtè; cum enim in poſſeſſione ejus hactenus fuerint, ab ea deturbandi non ſunt, quandiu oppoſitum evidenter non convincitur: alias Epiſcopi, & alii Superiores ad eam ætatem pervenientes privarentur auctoritate gubernandi ſubditos, quod eſt ridiculum, & contra juſtitiam. Juxta quam diſparitatem communiter dicimus pueros ante ſeptennium non obligari ad confeſſionem annuam, ſenes autem octogenarios aut eo majores obligari. Sed ſicut puer, ſi ante ſeptennium eſt doli capax, obligatur; ſic è converſo ſi ſenes ante annũ octogeſimum amittat rationis uſum, non obligatur: hoc autem poſterius eſt per accidens, & ideò ſtandum eſt priori regulæ, & comparationi. Et tunc urget motivum à nobis propoſitum, quod eſt demonſtratio Theologica: nam omnis fidelis capax rationis, ſi habeat conſcientiam peccati mortalis, tenetur ex præcepto Eccleſiaſtico illud intra annum confiteri; ſed fidelis octogenarius retinet communiter uſum rationis: ergo ſi habeat conſcientiam peccati mortalis obligatur præcepto Eccleſiaſtico illud intra annum confiteri, ſicut alii fideles: falſum itaque omnino eſt octogenarios immunes eſſe ab omnibus Eccleſiaſticis, ut ille Auctor affirmat.

Diluitur 1. motivum. Motiva vero, quibus utitur, ſunt admodum levia in re tam gravi. Ad primum reſpondetur majorem ſolum verificari quantum ad defectum virium corporalium, & alias miſerias, in quibus valde ſenes pueris infantibus æquiparantur; ſed non quantum ad uſum rationis, in quo ſenes pueris præminere conſtat ex immediate dictis. Nec Hippocrates aliud docere potuit, qui ſatis longam duxit ætatem, & cum medicus eſſet, non uſum rationis, non leges Eccleſiaſticas, quas minimè novit, ſed corporum ſtatum, & vires potuit dimetiri. Cujus proindè doctrina, & multò magis ipſa experientia uti poterimus, ut cenſeamus valdè ſenes non obligari ad aliquas leges Eccleſiaſticas, quæ vires corporales expoſcunt, veluti ad abſtinentiam à carnibus, & ad jejunia in Quadrageſima. Sed ad confeſſionem tales vires non requiruntur, nec ob earum defectum poteſt, aut debet excuſatio circa illam admitti. Deinde minor non eſt univerſaliter vera: reperiuntur enim pueri, qui ante ſeptennium uſu rationis gaudent, qui ſi mortale committant, illud, ſicut alii, intra annum confiteri tenentur, ut conſtat ex dictis nu. 41. Denique, ut rem abſolvamus uno verbo, hæc obligatio ad annuam confeſſionem non regulatur penes numerum annorum, ſed penes uſum rationis: quare qui illo fruuntur, ſivè pueri, ſivè ſenes, ad illam tenentur; qui vero illum non acquiſierunt, aut acquiſitum perdiderunt, ad eam non obligantur. Sed in pueris ante ſeptenniũ regulariter non eſt, nec communiter præſumitur; at in ſenibus octogenariis adeſt regulariter, & præſumi debet, niſi occurrant ſigna clara fatuitatis. Minus adhuc ſecundum valet: quia illi Auctores ſolum affirmant reperiri aliquos adeo ſenes, & decrepitos, ut furioſis, & amentibus comparentur; de quibus affirmari poſſit non teneri ad confeſſionem, & communionem. Quod veriſſimum eſt, & non ſemel contingit. Sed inde aſſumere regulam generalem ad ſtatuendum hujuſmodi eſſe omnes octogenarios, & ſubinde immunes reddi ab omnibus legibus divinis, & humanis, alienum prorſus eſt à ratione, & vel ab ipſis octogenariis, quos illa adeò deprimit, non diceretur.

2. etiam diluitur.

Sextum & ultimum conſectarium. 44 Sextò, & ultimo infertur omnes, & ſolos, qui commiſerunt aliquod peccatum mortale, & illud nondum confeſſi ſunt, & ab eo confitendo alias non excuſantur, obligari ex præcepto Eccleſiaſtico ad annuam confeſſionem. Ratio eſt: nam dubio procul aliqui iſto præcepto ad confeſſionem annuam obligantur; alioquin vanum, ac ſuperfluum illud foret: ſi qui vero obligantur, ſunt illi, in quibus propoſitæ conditiones concurrunt, videlicèt peccaviſſe mortaliter; ubi enim id non ſupponitur, nulla ad confitendum eſt obligatio. Deinde tale mortale peccatum non fuiſſe in confeſſione expoſitum: nam, ſi jam confeſſum eſt, etiam illa obligatio ceſſat. Sicut è converſo quamvis ablatum, dimiſſumque fuerit per contritionem, adhuc perſeverat obligatio illud ſubjiciendi clavibus, & manifeſtandi in annua confeſſione. Sed contingens eſt occurrere aliquando cauſas excuſantes ab ejus manifeſtatione, ut ſi non ſit niſi unicus Sacerdos cui ob juſtas rationes ſcandali, infamiæ, aut alterius periculi oporteret tale peccatum non manifeſtari. His itaque conditionibus ſuppoſitis, & non aliter intelligendum eſt fideles iſto præcepto obligari. Quod ſic in genere propoſitum non ita benè percipitur: intelligetur facilius deſcendendo ad aliquos in particulari caſus, quorum deciſiones erunt velut quędam hujus conſectarii appen-

Digitized by Google

pendiculę, & confirmationes evincentes ejus in communi reſolutionem.

Contingit ergo aliquos fideles nullius peccati mortalis conſcientiam habere, ſed præciſè venialium. Tenebuntur confiteri venialia, ut præceptum annuæ confeſſionis adimpleant? Nullo modo: quia illud præceptum ſolum eſt circa confeſſionem mortalium. Et ita contra D. Bonaventuram, Alenſem, Ricardum, Nugnum, & paucos alios, docent cum D. Thoma in 4. diſt. 17. qu. 3. art. 1. quæſtiunc. 3. ad. 3. communiter Theologi, quos in magno numero refert Leander diſp. 3. qu. 31. & videri poſſunt Suarez diſp. 6. ſect. 2. Candidus diſquiſit. 24. art. 5. dub. 1. Lugo diſp. 15. n. 132. N. Philippus diſp. 10. dub. 4. N. Franciſcus cap. 7. punct. 3. num. 30. & Petrus de Ledeſma cap. 8. poſt ſextam concluſionem pro eadem referens D. Thomam, Durandum, Cajetanum, Sotum, Canum, ac Medinam Complutenſem. Et oſtenditur efficaciter probando illam propoſitionem jam inſinuatam, Eccleſiam ſcilicet illo ſuo præcepto ſolum obligare ad annuam confeſſionem mortalium: quoniam Eccleſia ſupponens præceptam à Chriſto peccatorum confeſſionem, pręcepto ſuo determinavit tempus in quo impleretur divinum præceptum, ut ipſa Eccleſia ſe declaravit verbis ſæpè relatis ex Conc. Trid. ſeſſ. 14. cap. 5. *Neque enim per Concilium Lateranenſe Eccleſia ſtatuit, ut Chriſti fideles confiterentur, quod jure divino neceſſarium, & ſtatutum eſſe intellexerat; ſed ut præceptum confeſſionis ſaltem ſemel in anno ab omnibus, & ſingulis, cum ad annos diſcretionis perveniſſent, impleretur.* Certum autem eſt fideles non obligari jure, vel præcepto divino ad confeſſionem venialium, ut omnes docent, & manifeſtè conſtat ex declaratione ipſius Eccleſiæ in eodem Conc. Trid. & loco citato, ubi poſtquam oſtendit inſtitutam, & pręceptam à Chriſto peccatorum mortalium confeſſionem, immediatè ſubjunxit: *Nam venialia, quibus à gratia Dei non excludimur, & in quæ frequentius labimur, quamquam rectè, & utiliter, citraque omnem præſumptionem in confeſſionem dicantur, quod piorum hominum uſus demonſtrat, taceri tamen citra culpam, multiſque aliis remediis expiari poſſunt.* Ergo Eccleſia in illo ſuæ annuæ confeſſionis præcepto minimè comprehendit peccata venialia, quippe, quę nec in ipſo divino Chriſti pręcepto cõprehẽſa ſupponebãtur. Recolãtur ſupra dicta n. 30.

D. Bonav. Alenſ. Ricard. Nugn. D. Th. Leander, Sua Cand. Lug. Phil. Franc. Ledeſ. Dur. Cajet. Sot. Canus, Medina.

Conc. Trid.

45 Ex quibus omnibus colligitur fideles non habentes conſcientiam peccati mortalis, qui omittunt annuam confeſſionem, non peccare mortaliter, ut hactenus dicta apertè evincunt; ſed nec venialiter ex vi hujus: quia nec Chriſtus, nec Eccleſia obligat fideles ad venialium confeſſionẽ, ut ipſa Eccleſia verbis jam relatis expoſuit. Colligitur ulterius conſcium peccati mortalis, quod tamen ex juxta cauſa non debet confeſſario aperire, minimè teneri pro confeſſione annua confiteri venialia, ut indirectè abſolvatur à mortali. Oppoſitum docuerunt Nugnus in Supplem. qu. 6. art. 6. difficult. 1. & Granados tract. 9. diſp. 5. nu. 23. Sed perſiſtendum eſt in communi, ac vera reſolutione: quia licet non negamus poſſe fidelem, vel ex charitate, vel ex pœnitentiæ virtute procurare illo medio, aut aliis propriã ſalutem, & reconciliationem cum Deo: hæc tamen obligatio non oritur ex præcepto Eccleſiaſtico annuæ confeſſionis, quod ſolum ſe extendit ad confeſſionem mortalium, ut vidimus. Quare licet in caſu propoſito omitteret illud medium, aut remedium, & peccaret forſam graviter contra alia præcepta; non tamen contra Eccleſiaſticum annuæ confeſſionis, ut benè obſervant Suarez, Lugo, Archangelus, & Diana, quos refert, & ſequitur Leander ubi ſupra qu. 32. Colligitur denique, & ab oppoſito eum, qui ſcit ſe mortaliter peccaſſe, quamvis juſtificatus media contritione fuerit, teneri ad annuam confeſſionem, in quo illud manifeſtet, ut in extrema noſtri conſectarii parte ſtatuimus. Nam Concilium Lateranenſe relatum nu. 24. præcepit fidelibus *omnia ſua peccata ſaltem ſemel in anno confiteri*, ut ſic omnia ſubderentur, ut fieri ex Chriſti inſtitutione opus eſt, clavibus Eccleſiæ. Quamvis autem aliquod mortale dimiſſum prius fuerit per contritionem; tamen non fuit clavibus Eccleſiæ ſubjectum actu, & exercite, ſed ſolum in voto. Quare debet intra annum in confeſſione exponi adimplendo Eccleſiaſtico pręcepto. Ubi incidenter in verbis relatis obſervandum eſt pro excluſione ſupra poſita venialium, quantum ad iſtud præceptum, illud *omnia ſua peccata*: impoſſibile namquę eſt omnia venialia intra annum commiſſa meminiſſe, recenſere, ac confiteri; atque ideo illorum confeſſionem minimè comprehendit illud præceptum.

Si autem inquiras, an in caſibus, in quibus diximus fideles non obligari ad confeſſionem annuam, obligentur ſaltem ad comparendum coram proprio Sacerdote, & illi manifeſtandum ſe non habere mortalia, quæ confiteantur? Plures ſunt, qui dicunt teneri, ut Scotus, Suarez, Vivaldus, Fagundez, & alii, qui pro ſua opinione referunt D. Thom. in Suppl. qu. 6. art. 3. ad 3. Et id eſſe quidem ſalubre conſilium minimè dubitamus, ut proprius Sacerdos vultum ſui pecoris melius cognoſcat. Sed abſolutè cenſemus ad id non obligari ex vi præcepti confeſſionis; quoniam tale præceptum ſolum obligat fideles ad confitendum ſuo Sacerdoti peccata mortalia: Ergo ubi non adeſt obligatio hæc illi confitendi, quia non ſunt, ceſſat adæquatè illud præceptum: atque ideo ex vi illius non obligantur fideles ad alium modum comparandi coram proprio Sacerdote. Unde ſimul diluitur motivum contrarium: nam ex parte fidelium non eſt alia obligatio, ut paſtor eorum vultum, ſivè conſcientię ſtatum cognoſcat, quam per confeſſionem ſivè in Sacramentali diſcuſſione, atque judicio: & conſequenter, ubi ceſſat obligatio confeſſionis, non tenentur fideles alio modo ſe paſtori manifeſtare, & revelare conſcientiam. Et ſic docent N. Thomas à Jeſu in ſuo Tribunal. de Conf. cap. 8. Ledeſma de Pœnit. cap. 8. concl. 6. dub. 2. Vaſquez qu. 90. art. 8. dub. 2. Lugo diſp. 15. nu. 133. & alii plures. Diximus tamen *ex vi præcepti confeſſionis*: quia non negamus (& ita communiter Auctores relati obſervant) poſſe aliunde, & per accidens oriri illam obligationem coram proprio Parocho, aut ſuperiore comparendi, & manifeſtandi in genere ſtatum conſcientiæ, ut ſi ſcandalum oriretur ex eo, quod quis non confiteretur, & aliter ſedari non poſſet, quam illo comparandi remedio. Nec aliud voluit D. Thomas loco cit. ut conſtat ex ejus verbis, *Ille, qui non habet mortalia, non tenetur ad confeſſionem venialium, ſed ſufficit ad præceptum Eccleſiæ implendum, ut ſe Sacerdoti repræſentet, & ſe oſtendat abſque conſcientia mortalis eſſe: & hoc ei pro confeſſione reputatur.* Sicut enim hæc repræſentatio, & oſtenſio non eſt confeſſio vera, ſed reputativè: ſic illud comparandi præceptum non eſt verè præceptum, ſed conſilium, & tanquam conſilium implendum.

Diluitur motivum oppoſitum.

Thom. Ledeſm. Vaſquez, Lug.

D. Thom.

§. IV.

Qua anni parte urgeat hoc præceptum, & qualiter annus pro illo computari debeat.

46 PEtrus de Soto lect. 5. de confeſſione, & Joannes de Medina qu. 18. de Confeſſione ſemel in anno, cenſuerunt, quod præceptum annuæ confeſſionis obligat jam fideles in determinata anni parte, nempè in Quadrageſima, & præſertim circa Paſcha. Idque probant ex communi fidelium eo tempore confitendi, & adimplendi hoc pręceptum conſuetudine, quę tempus in Concilio Lateranenſi aſſignatum declarare, & vim legis habere videtur. Quam conſuetudinem approbat, & multum commendat Concil. Trid. ſeſſ. 14. cap. 5. ubi poſt relatum Lateranenſe decretum ſubdit: *Unde jam in univerſa Eccleſia, cum ingenti animarum fidelium fructu obſervatur mos ille ſalutaris confitendi ſacro illo, & maximè acceptabili tempore Quadrageſimæ: quem morem hæc Synodus maximè probat, & amplectitur tanquam pium, & meritò retinendum.*

Sot. Med.

Conc. Trid.

Communis tamen Theologorum, & Canoniſtarum ſententia eſt fideles poſſe in qualibet anni parte, menſe, aut die huic præcepto ſatisfacere. Et efficaciter probatur ex ipſo Concilio Lateranenſi, in quo latum, & promulgatum eſt: nam ſolum ait, *Omnes fideles, poſtquam ad annos diſcretionis pervenerint, omnia ſua peccata ſemel ſaltem in anno confiteantur.* Ubi nulla occurrit limitatio eam obligationem trahens ad determinatum Quadrageſimæ tempus, ſed magis libera ad totum annum extenſio pro ejus adimpletione. Et confirmatur: nam idem Concilium, & eodem loco pręcepit communionem in determinato anni tempore, nempe in Paſchate, ut liquet ex illis verbis, *Suſcipiens ad minus reverenter in Paſchate Euchariſtiæ Sacramentum.* Sicut ergo quia pro communione determinavit hoc ſpeciale tempus, in eo ſpecialiter urget Communionis præceptum: ita quia pro confeſſione aſſignavit totum annum, in nulla ejus determinata parte urget præceptum confitendi, ſed in qualibet valet impleri. Et planè ſi oppoſitum intendiſſet Concilium, non ſe rectè declaraſſet; cum facilè poſſet ſignare pro confeſſione Quadrageſimam, ſicut Paſcha pro communione. Et motivum oppoſitum non premit: quia ille mos, quem videmus in fidelibus confitendi in tempore proximo Paſchati, ortum non duxit ab auctoritate, vel ex mandato Eccleſiæ; ſed ex eo, quod fideles cum adimpleturi eſſent

Conc. Later.

Diſſolvitur motivum opinionis contrariæ.

præce-

Digitized by Google

præceptum communionis, rationabile putarunt eodem ferè tempore confiteri: tum ut utrique præcepto ſatisfacerent, tum ut per confeſſionem puriores ad Euchariſtiam accederent: & fortè multi intellexerunt ignoranter ad utrumque tunc obligari. Quare conſuetudo in his fundata minimè ſortita fuit, nec habet vim legis. Quam quidem laudavit Conc. Trid. tanquam piam, & conſervandam; ſed tamen nullam, cum facilè poſſet novam, obligandi vim adjecit, ſed in eodem ſtatu reliquit. Et hæc, ut diximus, eſt communis, & non minus ſecura ſententia. Nec refert, quod in aliquibus diœceſibus ſoleat pro implendo hoc præcepto aſſignari tempus Quadrageſimæ per Synodalia ſtatuta; & fieri eo tempore catalogus confitentium, ut non confeſſi compellantur per cenſuras ad confitendum. Id, inquam, non refert: ex quo enim Eccleſia pro confeſſione aſſignavit unius anni ſpatium, non poſſunt Epiſcopi illud limitare, & majorem determinationem adjicere, nec id intendere exiſtimandum eſt, ſed ſtudere, quod prædicto præcepto ſatisfiat eo ſaltem tempore, quod in frequentiori uſu eſt inter Chriſtianos. Unde quem conſtaret confeſſum ſemel jam eſſe in anno, minimè obligare poſſent ad confitendum in Quadrageſima, nec ſuper hoc moleſtare; ſed ſolum, hoc præſuppoſito, ad communicandum in Paſchate.

47 Majus diſſidium occurrit in modo computandi annum pro adimpletione hujus præcepti aſſignatum. Et omiſsis aliis ſententiis, duas reperimus celebriores, valdè communes. Prima affirmat computandum eſſe à prima die Januarii uſque ad ultimam Decembris. Quoniam annus ita communiter computatur hominum conſuetudine: & ſic annum accipiunt omnia jura, niſi aliud exprimant, & excipiant. Sic ſentiunt Vaſquez qu.90. art.3. dub.1. Lugo diſp.15. nu.157. Diana 2. part. tract.17. reſol.54. & 3. part. tract.4. reſol.81. & 4. part. tract.4. reſol.206. Ochagavia, Gaſpar Hurtado, Becanus, Franciſcus Bonæ Spei, & alii.

Vaſq. Lugo, & alii.

Secunda aſſerit prædicti anni comparationem fieri debere ab una Quadrageſima in aliam, vel ab uno Paſchate ad alterum. Quoniam hic cenſetur annus Eccleſiaſticus, accedente conſuetudine, & apprehenſione fidelium exiſtimantium ſe in prædicta anni acceptione eſſe obligatos ad confeſſionem annuam, ita docent D. Antoninus 3. p. tit. 14. cap. 19. §.3. Sylveſter verbo *Confeſſio* 1. qu. 2. Victoria n. 126. alias 127. Martinus de Ledeſma in 4. part. 2. q.6. art.5. dub.6. Arauxo q.84. art.5. dub.4. dubitat.2. num.27. (qui benè obſervat huic parti multum favere D. Thomam quodlib. 1. q. 6. art. 11.) Navarrus de Pœnit. cap.21. n.45. Suarez diſp. 36. ſect.3. N. Gabriel diſp.5. q.2. N. Antonius diſp.4. ſect.5. nu.239. N. Franciſcus cap. 7. punct. 4. pro eadem referens Henriquez, Azor, Coninchum, Reginaldum, Sà, Filliucium, Laymam, Bonacinam, Nugnum, Mercarum, Fagundez, Leandrum, Trullench. in Decalogum lib.3. cap.4. dub.2. n.6. Laſtra tit. 1. cap.1. ſect.6. n.54. dicens hoc eſſe certius, & ſecurum morem Eccleſiæ. Denique Caſtro Palao diſp. unica, punct. 20. §.2. nu. 10. dicit hanc ſententiam eſſe communi Doctorum auctoritate receptam, quamvis ipſe propendeat in oppoſitam, ſecluſa, ut ille loquitur, auctoritate, ſpectatis præciſè jure, & ratione naturali. Sed hoc ipſo motivo huic ſecundæ, & communi ſententiæ abſolutè ſubſcribimus: quia non videmus, quid circa anni pro iſtius præcepti inchoatione potuerit ratio naturalis inveſtigare, & minus diffinire. Nec in jure (ſaltem Canonico, quod ſolum pro re Eccleſiaſtica poſſet referre aliquid reperimus, quod ſuffragetur illi opinioni: nam annus Eccleſiaſticus quantum ad officium divinū, & alia plura incipit à principio Adventus. Aliàs vero in re, quam verſamus, & quam hactenus Eccleſia non ſtatuit, videmus annum communiter computari à Quadrageſima in Quadrageſimam, & hanc eſſe gentium, & populorum apprehenſionem, & conſuetudinem, quo tempore Quadrageſimæ, & Paſchatis adimplendum inſtat annuæ confeſsionis præceptum: quod non contingeret, ſi annus pro illa inchoaret à principio Januarii. Cui conſuetudini aperte favet Conc. Trid. loco relato n. præc. dicens: *Quem morem* (nempè ſatisfaciendi in Quadrageſima præcepto annuæ confeſsionis, de quo loquitur) *hac Synodus maximè probat, & amplectitur tanquam pium, & merito retinendum*. Aliunde vero ex oppoſita opinione, quod inchoatio ſumenda ſit à Januario, nullum videmus fidelium levamen, aut convenientiam aliquam toti Eccleſiæ provenire. Quare ſtare oportet pro ſententia non minus probabili, & magis communi.

D. Anton. Sylveſt. Ledeſma, Arauxo, & Thom. Navarrus, Suarez, Gabr. Anton. Franciſcus, Henriquez, Azor, Coninch. Sà Filliuc. Layman, Bonac. & alii.

Conc. Trid.

1. *Sent.*

48 Illa ergo præſuppoſita, oportet decidere aliqua dubia, quæ ex hac circa annuam confeſsionem, & Eccleſiæ determinationem ſuboriuntur. Et primum ſit, an, qui confeſſionem integro anno omiſit, teneatur illo tranſacto ſtatim confiteri, cum primum poſsit. Negant D. Antoninus 2. part. tit.9. cap.9. §.3. Martinus de Ledeſma loco cit. art.5. dub. 7. Sylveſter verbo *Euchariſtia* 3. & alii apud Dicaſtillum diſp. 6. dub. 9. nu.146. Et fundamentum eorum eſt, quod annualis confeſſio eſt onus alligatum uni anno: ergo obligatio ad annualem confeſsionem finitur cum ipſo anno: & conſequente contra illam obligationem non agit, nec peccat, qui tranſacto illo anno, omittit confiteri, quamvis poſsit. Qui diſcurſus magis explicatur, & fulcitur exemplo ejus, qui die Dominica omittit Miſſam: peccat quidem, ſed non tenetur die ſequenti illam audire: & exemplo Clerici, qui hodie omittit recitare officium divinum, & non propterea obligatur cras illud repetere.

D. Anton. Ledeſm. Sylveſt.

Sed dicendum eſt oppoſitum cum Soto in 4. diſt. 18. qu. 1. art. 4. Nugno in add. quæſt. 6. art.5. difficult.5. Victoria in Summa, num.137. Arauxo q.84. art. 5. dub.4. dubit.3. Navarro cap.21. num.45. Suarez diſp.36. ſect.4. Vaſquez quæſt. 90. art.3. dub.2. Lugo, Villalobos, & aliis plurimis, quos refert, & ſequitur Leander diſp.3. quæſt.41. Et ex noſtris idem docent Gabriel à S. Vincentio quæſt. 2. Philippus à Trinitate dub. 6. Urbanus, Antonius à Spiritu Sancto, & alii, quibus relatis ſubſcribit N. Franciſcus cap.7. punct.4. num. 39. Et probatur deſtruendo oppoſitum fundamentum: nam præceptum annuæ confeſsionis ſic eſt affirmativum, quod ſimul eſt negativum non differendi confeſsionem ultra annum: unde reddit hunc ſenſum, quilibet fidelium confiteatur omnia ſua mortalia ſemel in quolibet anno, & ultra annum non differat: Ergo tenemur non ſolum ex præcepto poſitivo ad confitendum in unoquoque anno, ſed etiam ex præcepto negativo ad non differendum confeſsionem ultra annum: atque ideo non ſolum peccabimus non confitendo intra annum, ſed etiam differendo confeſsionem, ſive non confitendo quam primum tranſacto anno poſsimus. Sicut, ubi quis tenetur reſtituere, aut ſolvere intra aliquod tempus aſsignatum, peccat non ſolum in non reſtituendo intra illud tempus, ſed etiam illo tranſacto, ſi non reſtituat, cum primum poſſit, ut docent communiter Auctores ex leg. Celſus. §. Sed ipſe, ff. de receptis arbitr.

2. *Sent.* Soto, Nugnus, Vict. Arauxo, Navarrus, Suar. Vaſq. Lugo, Villalobos Gabriel, Philippus, Urb. Ant. Franciſc.

Probatur Concluſio, & rejicitur motivum contrarium.

Porrò præceptum Eccleſiaſticum annuæ confeſſionis ſic accipiendum dicimus, & exponendum eſſe (in quo poterat eſſe difficultas) ſuadetur; tum ex communiſſima, quam tuentur, Doctorum ſententia: tum etiam, ex communi fidelium apprehenſione & praxi; ubi enim intra annum non confitentur, ſentiunt ſe gravatos onere confitendi, quam primum poſſint, & onus illud non deponunt, aut ab eo liberos ſe putant, niſi confitendo. Tum prætereà, ex fine ipſius præcepti, quia Eccleſia illud ſtatuit, ut fidelium provideret ſaluti, quæ ex dilatione confitendi peccata, ſive in peccati ſtatu manendi, multum habet novi periculi ruendi in alia: atque ideo Eccleſia annuam confeſſionem præcipiendo voluit, mandavitque confeſſionem non ſolum intra annum fieri, ſed etiam ultra annum non differri. Tum ulterius, ex proportione ad divinum præceptum de Pœnitentia: ubi enim homo incidit in peccatum mortale, obligatur jure divino ad faciendum de eo pœnitentiam, & ad illam non longo tempore differendam, & utrumque omittendo peccat, agendo tam contra præceptum affirmativum pœnitendi, quam contra negativum non differendi longo tempore pœnitentiam, ut late oſtendimus diſp 4. dub. 2. Idem itaque proportionabiliter dici debet de præcepto ab Eccleſia impoſito pœnitendi mediante confeſſione intra annum: præſertim cum iſtud Eccleſiæ præceptum ſupponat divinum, & ſolum determinet tempus, in quo impleatur, ut ſæpius à nobis inculcatum eſt ex doctrina, & declaratione Concilii Trid. ſeſſ. 14. cap. 5. Tum denique, ex ipſa conſuetudine Prælatorum Eccleſiæ, qui ſolent excommunicare illos, qui in anno non confitentur. Excommunicant autem, non præciſè quia confeſſi non ſunt in anno, ſed quia illo tranſacto nolunt confiteri. Idque liquet, quia Parochus nequit abſolvere hos excommunicatos adhuc virtute cruciatæ, niſi velint confiteri, & ad confitendum ſe ſubmittant; & tamen poſſunt per cruciatam abſolvere ab excommunicatione lata ob peccatum præteritum, etiam ſi ab homine lata fuerit: Signum ergo eſt hujuſmodi excommunicationes decerni à Prælatis Eccleſiæ non præciſè ob peccatum præteritum omiſſionis confitendi intra annum; ſed etiam & maximè quia illud peccatum adhuc perſeverat, & continuatur, uſque dum excommunicatus confiteatur, cum primum valeat. Idque magis confirmatur ex eo, quod, ut bene obſervat Arauxo loco cit. prælati ſic obligant ſubditos ad confeſſionem pro anno præſenti, in quo confeſſi non ſunt, ut licet eo elapſo confiteantur, nihilominus cenſeant eos ad-

Confirmatur.

huc

Digitized by Google

hic obligatos eſſe ad novam confeſſionem in ſequenti Quadrageſima: & propterea iiſdem cenſuris, ac pœnis exigant ab illis ſequentem confeſſionem, quibus exigunt præſentem pro anno præterito. Quæ ſatis manifeſtant confeſſionem præceptam pro unoquoque anno non illi ſic alligari, ut cum eo finito finiatur, ſed potius manere, & urgere, uſque dum homo actu confiteatur. Pie tamen crediderimus ita omittentem, & procraſtinantem annuam confeſſionem non committere tot peccata mortalia, quot ſunt occaſiones, in quibus oblatis non confitetur; ſed continuare, & augere idem peccatum; unde ſufficiet illi poſtea, & peccatum omiſſionis, & tempus dilationis confiteri, ut contra Bonacinam, & alios non improbabiliter, nec inconſequenter multiplicantes in tali caſu peccata, docent Nugnus loco citato, Villalobos tract. 9. difficult. 28. num. 8. Diana 3. part. tract. 4. reſolut. 35. Valentia, Layman, & alii, quos refert, & ſequitur Leander diſput. 3. quæſt. 42. Ex quibus ſatis conſtat ad motivum contrariæ opinionis: nam præceptum illud non eſt purè affirmativum, aut determinatum unius anni tempori, & ideo illo elapſo adhuc perſeverat: oppoſitum autem contingit in præceptis audiendi ſacrum, & recitandi officium divinum, quæ alligant determinato die, & illo tranſacto ceſſant.

Nug. Villalob.

49 Unde incidenter colligitur eum, qui ob aliquam cauſam diſtulit confeſſionem unius anni uſque ad principium ſequentis, non poſſe una, & eadem confeſſione ſatisfacere præcepto confitendi in uno, & altero anno. Oppoſitum docent Gaſpar Hurtado, Lugo, & Diana, quos refert, & ſequitur Leander loco citat. quæſt. 44. Quorum motivum eſt, quod uno, & eodem actu poſſumus, & ſolemus duplici obligationi occurrenti ſatisfacere. Sed conſectarium noſtrum efficaciter demonſtratur: quia per illam confeſſionem factam in principio hujus anni ſatisfit quidem, licet ſero, obligationi confitendi in præterito anno; ſed minime ſatisfit obligationi cōfitēdi in anno præſenti: ergo per talē cōfeſſionem non poteſt ſatisfieri obligationi confitendi in uno, & altero anno. Probatur ſecunda antecedentis pars, in qua ſola poterat eſſe difficultas: nam contingens eſt, quod in decurſu anni nunc incipientis committat homo unum, aut plura peccata mortalia, quæ debet ante finem talis anni confiteri: ergo per confeſſionem debitam pro anno præterito in principio anni præſentis factam non ſatisfit Eccleſiæ præcepto obliganti per ſe ad præſentis anni confeſſionem de peccatis eodem anno commiſſis; ſed neceſſaria eſt illorum confeſſio in eodem anno. Nec ſatisfaciet, qui dicat contingens etiam eſſe, quod homo poſt illam primam confeſſionem non peccat mortaliter, & conſequenter, quod non teneatur ad novam in anno cōfeſſionem. Nam id facile refellitur, quia id non ſalvat, quod in uno, & altero anno ſatisfiat præcepto per unicam confeſſionem; ſed ſolum quod in ſecundo non detur obligatio confitendi ob defectum materiæ: iſtud namque præceptum ſolum obligat conſcios peccati mortalis nondum confeſſi, juxta ſuperius dicta n. 44.

Hurtad. Lugo, &c.

Probatur concluſio, & diluitur fund. oppoſitæ.

Nec iterum ſatisfaciet, qui dicat, quod licet ſuccedat aliquod peccatum mortale, jam homo ſatisfecit antecedenter præcepto confeſſionis pro illo anno. Nam id etiam rejicitur: quia tale peccatum in aliquo anno confitendum eſt ad ſatisfaciendum Eccleſiæ præcepto de annua peccatorum confeſſione; ſed juxta tale præceptum non pertinet ejus confeſſio ad annum ſequentem: ergo pertinet ad annum præſentem, in quo committitur: ergo adhuc in ipſo præſenti anno tenetur homo ad annuam confeſſionem peccati denuo commiſſi, non obſtante, quod in hoc ipſo anno confeſſus fuerit. Unde minime verificatur, quod per unam confeſſionem in principio anni factam ſatisfiat præcepto confitendi in anno præſenti, & in anno præterito: nam, ſi peccatum mortale non ſuccedat, non obligat præceptum: ſi autem ſuccedat, tenetur homo illud illo anno confiteri. Et, ſi fiat recurſus ad alium annum ſequentem; inde fiet annum Eccleſiaſticum pro impletione hujus præcepti non computari à Quadrageſima in Quadrageſimam, ſed inchoare ab ultimo peccato mortali, quod homo admiſit. Id vero dicere eſt nullum terminum fixum pro communitate fidelium in adimplendo annuam confeſſionem ſtatuere, & contradicere ipſorum fidelium apprehenſioni, & Paſtorum praxi in uſu ſatisfaciendi huic præcepto, ut vidimus num. præc. eſt etiam contra communem ſententiam num. 47. relatam, quam defendunt Leander, & aliqui ex his, quos modo impugnamus, & poſſumus inconſequentiæ arguere. Sed pro hac noſtra reſolutione ſunt Sotus in 4. diſt. 18. q. 1. art. 4. Nugnus q. 6. art. 5. difficult. 5. Navarrus cap. 21. n. 95. Suarez diſp. 36. ſect. 4. Bonacina, Becanus, Filliucius, & alii plures. Et motivum contrariæ ſententiæ non urget: fatemur enim non repugnare in genere, quod per unum actum fiat ſatis duobus præceptis: ſed in præſenti occurrit ſpecialis ratio, ne id contingat: quia nequeunt præceptum unius anni, & præceptum alterius anni concurrere per ſe in una duratione, & cadere ſupra eandem rem præceptam: ſicut namque ſunt duo anni, ſic etiam duæ confeſsiones præceptæ, ut conſtat ex dictis, & magis conſtabit ex immediate dicendis.

Occurritur cuidam evaſioni.

Sot. Nug. Navarrus, Suar. Bonacin. Becan. Fill.

50 Dubitatur ſecundo, an qui intra annum confeſſus eſt peccata mortalia, quorum erat conſcius, & poſtea ante finem anni peccavit mortaliter, teneatur illo anno iterum confiteri, ut ſatisfaciat præcepto annuæ confeſsionis? Negant Bonacina diſp. 5. q. 5. ſect. 2. punct. 4. Lugo diſp. 15. ſect. 7. n. 164. Diana, Caſtro Palao, Coninchus, Leander, & alii, quos refert, & ſequitur N. Franciſcus cap. 7. punct. 4. num. 42. Et moventur; quia præceptum annuæ confeſsionis ſolum obligat ad confitendum ſemel ſive una vice in anno manifeſtando in confeſsione omnia mortalia, quæ tunc pœnitenti poſt ſufficientem diſcuſsionem occurrunt: ergo cum fidelis hoc facit, adimplet præceptum annuæ confeſsionis: ergo quamvis poſt hoc factum peccet mortaliter, non tenetur ad aliam in eodem anno confeſsionem, ſed poteſt reſervare illa peccata pro confeſſione in ſequēti anno faciēda.

Bonac. Lugo, Dian. Palao, Coninch. Leander, N. Franc.

Sed ſecurior, & etiam verior eſt contraria ſententia, quam docet Suarez diſp. 36. ſect. 3. n. 9. Henriquez lib. 4. cap. 4. n. 2. & 6. Mercarus in 3. part. 6. q. 6. art. 5. & alii. Probatur: tum, quia in cap. *Omnis utriuſque* præcipitur confiteri ſemel in anno omnia peccata mortalia in eo anno commiſſa, quorum homo conſcius fuerit; ſed in caſu propoſito homo non confitetur omnia peccata illo anno commiſſa, quorum conſcius eſt: ergo tenetur illa confiteri ante illius anni finem: atque ideo non ſatisfacit annuæ confeſsionis præcepto confitendo ſemel in qualibet parte anni, ſi poſt illam confeſſionem alia mortalia ante finitum annum ſuccedant. Tum, quia conſuetudo fidelium, & Eccleſiæ id vehementer confirmat: ut enim recte vidit Suarez, nemo contentus eſt confeſsione priori tempore facta, ſi poſtea tempore Quadrageſimæ habeat conſcientiam novi peccati mortalis; & propterea Prelati eo tempore compellunt ad confeſsionem: ſignum ergo eſt adeſſe tunc, ſi tunc detur conſcientia peccati mortalis, obligationem ſatisfaciendi præcepto annuæ confeſsionis. Nec id revocari poteſt in obligationem, quam fideles eo tempore habent ſuſcipiendi Euchariſtiam, pro quo debent mortalium confeſsionem præmittere: quia non ſolum communicaturi, ſed etiam alii ſe reputant obligatos ad confitendum eo tempore peccata mortalia hactenus non confeſſa. Quin & communicaturi ſe reputant ſub hoc munere non ſolum ex præcepto communicandi, ſed etiam ex præcepto annuæ confeſsionis. Hæc autem communis fidelium exiſtimatio, accedente Paſtorum praxi, vel id ipſum compellentium, multum urgere debet apud prudentes. Tum denique, nam ex oppoſito fieret eum, qui in principio hujus Eccleſiaſtici anni, nempe poſt octavam Paſcharis lapſus fuit in aliquod mortale, quod ſtatim confeſſus eſt, adimplere intra præceptum annuæ confeſsionis, manereque exoneratum ab illo, quamvis innumera peccata mortalia in hoc eodem anno committat; quin, & poſſe illorum, & aliorum committendorum confeſsionem uſque ad finem ſequentis anni differre, tranſigendo duas Quadrageſimas præſentis videlicet, & ſequentis anni abſque confeſsione tot peccatorum. Id vero licet admittatur ab Adverſariis, revera eſt inconveniens propter oppoſitionem ad communem apprehenſionem fidelium, quos avertit à communi uſu, commendatoque in Conc. Trid. confitendi in Quadrageſima, eumque deſererent, ſi intelligerent, vel conſcios peccati mortalis non obligari ad confitendum ante finem anni, ut Adverſarii docent; accedunt namque communiter eo tempore, quia communiter judicant ſe obligatos. Opponitur etiam praxi Paſtorum fideles monitis, & pœnis urgentium, ut confiteantur tunc, quidquid fuerit de aliis intra annum confeſsionibus. Opponitur denique rationi congruentiæ in aſsignando aliquem terminum fixum prædictæ obligationis: nam juxta contrariam opinionem in arbitrio peccantium poſitum eſt differre confeſsionem per duos fere annos, ut ſupra expendimus: & Eccleſiæ nequit conſtare, quando huic obligationi ſatisfecerint; & opus habebit de ſingulis inquirere, quando confeſsi fuerint ultima vice.

Vera, & ſecurior opinio.

Suarez, Henriq. Mercar.

Præcluditur quædam evaſio.

Motivum autem contrariæ opinionis facile diluitur: nam, qui in principio anni peccavit, & confeſſus eſt, cœpit quidem adimplere præceptum de confitendis peccatis eo anno commiſsis; ſed non manet abſolute liber ab onere annuæ confeſsionis, quia poteſt alia in eodem anno committere,

Motivum oppoſitæ ſentent. enervatur.

tere,

Digitized by Google

tere, quæ cadunt ſub præcepto pro eo anno obligante uſque ad ejus finem. Unde, ſi iterum peccat mortaliter, iterum confiteri tenetur. Si autem mortaliter non peccat, manet in fine liber, quia omne mortale, quod commiſit, jam eo anno confeſſus fuit, juxta ſuperius dicta num. 44. ubi ſtatuimus ſolos conſcios peccati mortalis non confeſsi obligari iſto præcepto. Quare ſatis erit juſta ibidem dicta, ſi hoc Parocho manifeſtet.

Suarez.

51 Hinc vero aliud dubium ſuboritur, an ſcilicet idem dicendum ſit, ubi quis adhibita ſufficienti examinis diligentia confitetur omnia mortalia eorum, quæ tunc illi memoriæ occurrunt, & poſt confeſsionem recordatur alterius peccati mortalis prius obliti; tenebitur ne illud eodem anno confiteri, ut ſatisfaciat annuæ confeſsionis præcepto; Suarez diſp. 36. ſect. 4. num. 8. reſpondet non teneri. Et opponens ſibi, quod ſect. 3. ſtatuerat, & amplexi fuimus num. præced. cum ſcilicet, qui poſt confeſsionem mortalium intra annum factam labitur in aliud, obligari ad novam hujus confeſsionem intra eundem annum; quia Eccleſia præcipit confiteri omnia mortalia illius anni: ergo pariter ſi in confeſsione omittat aliquod peccatum mortale propter oblivionem, ubi ejus recordatur, tenebitur illud intra eundem confiteri. Id, inquam, cum ſibi oppoſuiſſet Suarez, reſpondit negando conſequentiam: quia obligatio, ait ille, confitendi intra eundem annum peccatum poſt primam confeſsionem commiſſum, magis oritur ex uſu fidelium, & conſuetudine Eccleſiæ, quam ex vi verborum ipſius præcepti: quæ conſuetudo eſt circa peccata denuo commiſſa, quę nec per ſe, nec per accidens in prima confeſsione auferri potuerunt, ſed non eſt, nec vim habet circa peccata invincibiliter in priori confeſsione oblita, quippe quæ ſaltem indirectè, & per accidens in illa remiſſa ſunt. Sed contra hanc

Arauxo.

reſponſionem invehitur Arauxo q. 84. art. 5. dub. 4. §. *Sed quis non videat*, vocans illam voluntariam, & aſſerens, quod licet ea opinio ſit ſpeculativè probabilis, oppoſitum tamen in praxi eſt probabilius, & ſecurius: nam ſicut ille, qui poſt præcedentem confeſsionem novum mortale committit, ſi illud intra eundem annum non confiteretur, peccaret contra præceptum annuæ confeſsionis obligans ad confeſsionem omnium mortalium ejuſdem anni; ita qui inculpabiliter in confeſsione non recenſuit aliqua mortalia propter oblivionem, ſi poſtea eorum recordetur, tenetur illa eo anno confiteri; quod, ſi non faciat, agit contra tale præceptum obligans ad confeſſionem omnium mortalium illius anni, atque ideo peccat. Si enim regula ex illo præcepto deſumpta eſt generalis, nempè confitendi in unoquoque anno omnia peccata nondum confeſſa; nihil pro diſparitate refert, quod vel fuerint commiſſa poſt primam confeſſionem, vel quod in prædicta confeſſione inculpabiliter omiſſa fuerint: de illis namque, & de iſtis verificatur eſſe peccata nondum confeſſa, atque ideo materiam illius præcepti pro annuali confeſſione.

Judicium circa relatas ſententias.

Videmus rei difficultatem ab utraque parte, & hæremus: ſed attentis omnibus, inverſa aliquo modo Arauxii cenſura, judicamus ejus ſententiam eſſe ſpeculativè probabilem, oppoſitam vero opinionem eſſe in praxi probabiliorem, & ſatis ſecuram. *Primum* patet ex præmiſſo fundamento à paritate inter utraque peccata, quod non leviter premit, ne minus conſequenter procedamus. Et eidem ſuppetias ferre poſſumus alia ſimilitudine in hunc modum; nam, ſicut Conc. Later. in illo cap. *Omnis utriuſque* præcepit, quod omnis fidelis in quolibet anno confiteatur omnia mortalia peccata, quorum conſcius ſit; ſic Conc. Trid. ſeſſ. 13. cap. 7. præcipit, quod nemo conſcius mortalis accedat ad ſacram Euchariſtiam, niſi præmiſſa ſacramentali confeſſione; ſed in caſu, quo quis pro ſumendo Euchariſtiam confiteretur omnia peccata mortalia, quæ poſt diligens examen illi occurrerent, ſi poſtea alicujus mortalis in confeſſione inculpabiliter obliti recordaretur, teneretur illud confiteri ante Euchariſtiæ ſumptionem; quamvis tale peccatum ſupponeretur in prima confeſſione indirectè remiſſum, & homo conſequenter eſſet in ſtatu gratiæ. Et ita docent ipſe Suarez de Euchariſtia diſp. 66. ſect. 3. verſ. *Sed hujus occaſione*. Et Lugo (ut plurimos omittamus) diſp. 14. de Euchariſt. ſect. 6. n. 26. dicit eſſe praxim, & conſenſum omnium fidelium: Ergo pariter in caſu, quo quis poſt diligentem diſcuſſionem confiteatur omnia mortalia, quæ memoriæ occurrunt, ſi poſtea ante elapſum annum confeſſionis recordetur alicujus nondum confeſſi, tenebitur ante anni finem confiteri; nec aliter præcepto omnia confitendi poterit ſatisfacere; quamvis ſupponatur eſſe in gratia, quod videtur eſſe finis præcepti, ſicut & præcepti confitendi omnia mortalia ante Euchariſtiæ ſumptionem.

Sylveſter, Victoria, Navarrus, Toletus, Valentia, Joannes, Bonac. Regin. Coninch. Filliuc. Molfec. Villal. Sylvius, Laym. Fagundez, Granad. Lugo, Dicaſt. Franciſc. Hurt. Diana, Gabriel, Antonius.

52 *Secundum* etiam ſuadetur. Tum, quia illam, quam Suarez docuit ſententiam, docent etiam alii Auctores, tàm antiquiores illo, quàm moderniores Sylveſter, Victoria, Navarrus, Toletus, Valentia, Joannes de la Cruz, Bonacina, Reginaldus, Nugnus, Coninchus, Filliucius, Molfecius, Villalobos, Sylvius, Layman, Fagundez, Granados, Lugo, Dicaſtillo, Gaſpar Hurtado, Diana, N. Gabriel, N. Antonius, quos omnes refert, & ſequitur N. Franciſcus cap. 7. punct. 4. num. 43. Et alios poſſumus addere; ſed ſuperfluum eſt. Tum etiam, ex communi uſu, tam paſtorum, quam pœnitentium: ubi enim homo poſt diligens examen confitetur omnia mortalia, quæ memoriæ occurrunt, cenſetur ſufficientiſſimè adimpleviſſe præceptum annuæ confeſſionis; quamvis aliqua peccata veniant poſtea in memoriam, quæ ab illa prius inculpabiliter exciderant: nec enim neceſſarium cenſetur illa ante finem anni confiteri; ſed remittuntur ad aliam alio tempore confeſſionè, ſive voluntariam, ſive ex præcepto. Tum præterea, ratione fundata in intentione, & fine, tàm Eccleſiæ præcipientis, quàm pœnitentis ei obedientis: nam finis, quem Eccleſia annuam confeſſionem præcipiens intendit, eſt, quod fideles adimpleant divinum Chriſti de confeſſione præceptum, & non diu perſeverent in ſtatu peccati: cui fini, & intentioni facit ſatis ille pœnitens, qui diligenter diſcuſſa conſcientia confitetur omnia peccata mortalia tunc memorię occurrentia: hic enim quantum in ſe eſt, omnia confitetur, & facit confeſſionem formaliter integram: unde abſque dubio ſatisfacit divino Chriſti præcepto, & ſtatum juſtificationis conſequitur. Quare, ſicut licet aliud peccatum poſtea memoriæ occurrat; non tenetur jure divino ad aliam ſtatim novam de illo prius oblito confeſſionem, ſed poteſt illud remittere ad aliam alio tempore ex jure divino faciendam; ſic etiam jure Eccleſiaſtico non obligatur ad aliam tunc pro illo peccato confeſſionem; ſed ſufficit, quod illud anno ſequenti, aut cum voluerit, confiteatur. Tum denique ab inconvenienti ex oppoſita opinione: nam, ſi facta prius integra ex intentione, atque etiam ex diligenti confeſſione, occurrente memoriæ peccato prius oblito, tenetur homo illud ante finem confiteri; pariter, ſi poſt ſecundam confeſſionem aliud occurrat, tenebitur ad tertiam; & ſi poſt hanc aliud in memoriam veniat, tenebitur ad quartam, & ſic de aliis ſine fine, ſed ante finem anni. Nec caſus eſt impoſſibilis, nec infrequens, præſertim in perſonis ſcrupuloſis; conſequens vero eſt incredibile, utpote aſſerens pœnitentibus immenſum onus, & non minorem paſtoribus moleſtiam in tot confeſſionibus faciendis, & audiendis, præſertim in anguſtia temporis, & magno pœnitentium concurſu, quæ ſimul adſunt circa finem anni pro iſto præcepto adimplendo: Tenendum itaque eſt pœnitentem, qui ſufficienti examine confeſſus eſt omnia mortalia ſibi occurrentia, licet peracta confeſſione, aliud, aut alia occurrant, ſatisfeciſſe plene illius anni præcepto, & non teneri ad confitendum iterum ante anni finem: ſed poſſe peccata denuo memoriæ occurrentia ad aliam confeſſionè ultra illum annum tranſmittere.

Occurritur fundamento oppoſito.

Ad fundamentum vero Arauxii reſpondetur ex immediatè dictis, diſparitatem inter utrumque caſum eſſe ſatis manifeſtam: nam licet Eccleſia præcipiat confiteri ſingulis annis omnia mortalia non confeſſa; tamen inter eum, qui poſt confeſſionem committit novum mortale, & illum, qui poſt confeſſionem ritè, & legitimè factam, alicujus mortalis prius obliti recordatur, adeſt notabilis differentia. Nam de primo nullatenus verificatur, quod illud novum peccatum confeſſus fuerit: & ideo debet illud ante finem confiteri, ut ſatisfaciat Eccleſiæ omnium confeſſionem præcipienti: præſertim cum manifeſtè exciderit à gratia ad quam Eccleſia ſuo præcepto intendit fideles annis ſingulis reparare. Sed de ſecundo è contra verificatur, quod omnia ſua mortalia ex intentione in confeſſione expoſuerit, & reipſa in confuſo, & quantum fuit ex parte doloris univerſalis, expoſuit; & ab omnibus, nempe ab explicatis directè, & à non explicatis indirectè abſolutus eſt, ac denique gratiam juſtificationis aſſecutus in ea permanet: quod eſt finis ab Eccleſia intentus in præcepto confitendi in unoquoque anno mortalia non confeſſa. Quare de iſto ſecundo præſumendum non eſt, quod ab Eccleſia obligetur ad aliam novam in eo anno confeſſionem: præſertim accedente oppoſita fidelium apprehenſione, ac conſuetudine, & non minus communi Paſtorum approbatione. Illud etiam, quod pro Arauxo addidimus, non urget, ſed diluitur conceſſo antecedenti, & negando conſequentiam. Ratio diſparitatis eſt, tum, quod antecedens aſſerit communis ſententia, conſequens

autem

Digitized by Google

autem communis ſententia negat: quod motivum in rebus moralibus magni ponderis ſole eſſe; quippe notabilis adeò differentia nequit non ex urgenti aliqua radice deſcendere. Tum etiàm (& detegimus radicem) quod Eccleſia in præcepto, de quo agimus, non jubeat, ut quis poſt confeſſionem ritè peractam, ſi alicujus mortalis poſtea recordetur, illud confiteatur ante finem anni; nec tale quid, aut ſimile in eo præcepto reperimus; quin uſus pœnitentium, & paſtorum declarat oppoſitum, ut hactenus expendimus; At vero præceptum Eccleſiæ quantum ad ſumptionem Euchariſtiæ expreſsè jubet confeſſionem cujuſcumque peccati, etiam ſi homo ſupponatur in ſtatu gratiæ, præmitti debere. Sic enim habet Conc. Trid. loco cit. *Ut nullus ſibi conſcius peccati mortalis, quantumvis ſibi contritus videatur, abſque præmiſſa ſacramentali confeſſione, ad ſacram Euchariſtiam accedere debeat: quod ab omnibus Chriſtianis, etiam ab iis Sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, hæc Sancta Synodus perpetuo ſervandum eſſe decrevit.* Unde circa hoc non relinquitur controverſia. Conc. Trid.

53 Ex qua reſolutione poſſumus aliquas ei ſimiles, velut appendiculas colligere. Nam ſi quis tempore annuæ confeſſionis recenſens omnia alia peccata mortalia, ex juſta cauſa tacuit aliquod, dubitari poteſt, an teneatur illud intra eundem annum confiteri, quando jam abſque inconvenienti poteſt? Et reſpondetur negativè cum Lugo, Dicaſtillo, Leandro, N. Gabriele, & aliis apud illos, quos refert, & ſequitur N. Franciſcus loco cit. num. 44. contra Sotum, Cordubam, & aliquos alios, qui affirmant teneri. Et fundamentum ſtat in ſuperius dictis: quia prædictus ritè confeſſus eſt, & de omnibus peccatis vel directè, vel indirectè abſolutus fuit, & de novo non incidit in aliquod mortale, ut ſupponitur: ergo ſicut in tali caſu adimplevit divinum Chriſti præceptum de confitendo abſolutè; ita & ſatisfecit Eccleſiæ præcepto de confitendo in ſingulis annis: ergo non tenetur illo anno iterum confiteri de tali peccato; ſed poteſt illud remittere ad aliud tempus, ſicut de peccato oblito inculpabiliter, & poſtea memoriæ occurrente dictum fuit. Lug. Dic. Leand. Gabriel.

Oppoſitum dicendum eſt, ſi quis habens unum peccatum mortale, à cujus confeſſione excuſaretur ob juſtas cauſas, confiteretur ſola venialia, & indirectè ab illo mortali abſolveretur: hic enim adhuc intra illum annum ceſſantibus juſtis cauſis, tenetur illud mortale confiteri, ut benè obſervavit Dicaſtillo diſp. 6. dub. 8. num. 138. Quoniam confeſſio, quam fecit, licet fuerit formaliter integra, non fuit tamen confeſſio peccati mortalis, quæ ſola eſt materia præcepta; unde non poteſt de illo dici, quod ſatisfecerit poſitivè præcepto, & propterea ubi non adeſt juſta cauſa tacendi illud peccatum, debet illud eodem anno confiteri. Sed quid, ſi confitendo peccata venialia confeſſus eſt unicum, quod tunc præciſè occurrebat, peccatum mortale dubium, ſi poſtea certò cognoſcat fuiſſe mortale, tenebitur ad confitendum illud ut certum, antequam annus finiatur? Reſpondetur non teneri: quia licet materia præcepti Chriſti, & præcepti Eccleſiæ non ſint peccata venialia, eſt tamen peccatum mortale dubium, ut ſuo loco dicemus. Unde confitendo illud peccatum mortale dubium, ſatisfacit Eccleſiæ præcepto de annua confeſſione; & aliàs in eo anno non incidit in aliud mortale novum, ut ſupponitur. Quod vero intra illum annum recognoſcat feciſſe certè mortale, non obligat ad illud ut tale ſtatim confitendum, quia illud aliàs jam confeſſus fuit; ſed poteſt illud, ut certum ad aliud tempus ſequentis anni remittere. Videatur Dicaſtillo loco cit. num. 134. ut ex profeſſo dicemus dub. 6. Dicaſtill. Dicaſtill.

Idem dicendum putant Dicaſtillo, & Lugo de eo, qui in periculo repentinæ mortis poſitus confeſſus eſt unum aliquod mortale, ſed alia, quæ habebat confiteri non potuit, cenſent namque hunc, licet illud periculum evadat, non teneri in illo anno ad aliam confeſſionem, quia illa prima implevit annuæ confeſſionis præceptum. Quod tamen videtur aſſenſu difficile: quia cum contingens ſit illum habere plurima mortalia, & atrociora illo uno confeſſo, abſurdum apparet, quod ejus ſolius confeſſione liberetur ab onere omnia illa eo anno confitendi. Sed nihilominus non audemus negare auctorum opinionem eſſe probabilem: quia prædictus fecit per ſe, & ex ſua intentione integram formaliter omnium ſuorum peccatorum confeſſionem, quamvis cuncta recitare non potuerit; & deinde conſtitutus eſt in ſtatu gratiæ, & reconciliationis cum Deo; quod videtur eſſe præcipuus hujus Eccleſiaſtici præcepti finis: quare ſi denuo non incidat in novum mortale, ut ſupponendum eſt, excuſabitur à nova in illo anno confeſſione. Sed ſi in mortale labatur, tenebitur illud ante finem confiteri juſta ſuperius dicta num. 50. & conſequenter omnia alia, quorum conſcientiam habet, & in prima illa repentina pro articulo mortis confeſſione explicare non valuit: ubi enim de mortalibus confeſſio fit, omnia non confeſſa debent exponi, cum unum abſque aliis omnibus nequeat remitti. Prior autem confeſſio, quamvis pro tunc ſatisfecerit præcepto Eccleſiæ, ut concedimus; ſatisfecit tamen ſatisfactione inadæquata: quia exſolvere non potuit pro peccatis poſtea eodem anno committendis: quare, ſi ſubſequantur, opus eſt illa ante finem anni confiteri. Hinc colligimus falſam eſſe opinionem ejuſdem Lugonis diſp. 15. num. 180. Dicaſtillo ubi ſupra num. 142. & N. Antonii diſp. 4. ſect. 5. num. 249. docentium illum, qui toto anno præcedenti omiſit confeſſionem, ſi inchoato hoc anno præſenti confiteatur, manere liberum ab obligatione hoc anno confitendi. Quia vel ſuccedunt nova peccata, vel non? Si hoc ultimum, deobligatus quidem manet, quia non adeſt materia præcepti. Si vero primum; omnino tenetur illa nova peccata eodem anno confiteri, quia in anteriori confeſſione non explicuit, nec potuit; cum tamen ſingulis annis debeat confiteri omnia peccata hactenus non confeſſa. Quæ ſatis conſtant ex dictis num. 49. & declarari magis poſſunt exemplo ejus, qui ſingulis annis debet ſolvere unum aureum: nam ſi in præcedenti anno illud non ſolvit, quamvis illud ſolvat in principio hujus anni, non ſatisfacit obligationi anni præſentis, ſed debet aliud pro eodem ſolvere. Et ita docent Sotus, Nugnus, Navarrus, Suarez, Bonacina, & alii plures apud N. Franciſcum cap. 7. punct. 4. num. 45. qui aliam tertiam, & quaſi mediam refert ſententiam, in eamque inclinare videtur: ſed verè non habet locum, & huic ſecundæ oportet ſtare. Alias appendiculas non addimus, qui & has ipſas ſcribere moleſtum ducimus, eandemque moleſtiam ſapienti lectori timemus, qui malet profectò unam aliquam notabilem difficultatem, cui ſuperandæ, continuatæ attentionis filo accingeremur. Sed patientia opus habemus in tractandis his moralibus, ſive practicis, quæ ad tam minuta in ſingulari deſcendunt. Dicaſtill. Lugo. Lug. Dic. Nug. Navar. Suar. Bonac.

54 Tertium dubium in materia, quam verſamus, eſt, an qui in principio, vel medio anni prævidet ſe poſtea non habiturum copiam Confeſſarii, vel alia via impediendum toto ſequenti tempore fore à facienda confeſſione, teneatur illam anticipare priuſquam ad illas anguſtias, & finem anni deveniat? Et ſupponitur talem habere conſcientiam peccati mortalis, quod ſolum eſt hujus præcepti materia: unde ſi habeat ſola venialia minimè obligatur, vel abſolutè, vel ex tali ſuppoſitione illa confiteri. Neminem legimus, qui negat in caſu propoſito obligari peccatorem ad anticipandum annuam confeſſionem: quamvis aliquos id negantes referat ſuppreſſo nomine Ludovic. à S. Joan. q. 5. de pœnit. art. 6. dub. 7. Sed communis Doctorum ſententia affirmat obligari ad hanc præventionem. Ita Sylveſter, Tabiena, Navarrus, Villalobos, Suarez, Vaſquez, Bonacina, Diana, Lugo, Dicaſtillo, & alii plures apud N. Franciſcum ubi proximè, num. 40. Fundamentum eſt: quoniam ab initio anni præſentis incipit obligare præceptum annuæ confeſſionis, ſive, & in idem recidit, præceptum illud comprehendit totius anni ſpatium: ergo ſi homo non poteſt illud implere tempore ſequenti, tenetur implere in antecedenti; atque ideo prævenire confeſſionem. Sicut quia præceptum audiendi Miſſam die Dominica obligat à mane uſque ad meridiem, & totum illud tempus complectitur, ſi mane hora ſeptima prævidet ea elapſa non habiturum deinceps facultatem Miſſam audiendi, tenetur ſtatim illam audire, ut præcepto ſatisfaciat. Hinc etiam fit habentem peccata reſervata, & copiam confeſſarii potentis ab eis abſolvere, teneri nunc illa confiteri, ſi prævidet in decurſu anni non habiturum copiam ſimilis confeſſarii talem facultatem habentis. Sylveſt. Tabien. Navar. Villalob. Suar. Vaſq. Bonac. Dian. Lug. Dicaſt.

Juxta hanc communem ſententiam ſunt, qui colligant, & conſequenter, ut putant, ſentiant eum, qui in hoc anno prævidet ſe in ſequenti non habiturum copiam Confeſſarii, vel alio obſtaculo impediendum à confeſſione, obligari ad anticipandum anni ſequentis confeſſionem, illam exequendo. Pro qua opinione Dicaſtillo diſp. 7. dub. 11. num. 183. refert graves Auctores D. Bonaventuram, Durandum, Paludanum, Majorem, Navarrum, Canum, & Medinam Complutenſem. Et ex Modernis idem docet Gaſpar Hurtado diſp. 7. difficult. 13. & plures alii apud Leandrum diſp. 3. quæſt. 46. Quorum fundamentum eſt & ſtare videtur in præmiſſa reſolutione: nam ſi prævidens non poſſe facere confeſſionem in fine, aut decurſu anni, tenetur illam facere in principio: idemque contingit proportionabiliter in Dicaſt. D. Bonav. Durand. Palud. Major. Navar. Cano, Medina, Hurtado.

Miſſa,

Digitized by Google

Miſſa, & aliis rebus, ad quas tenemur: cur prævidens ſe non poſſe in anno præſenti confiteri, non obligabitur ad confitendum in præſenti, anticipando tempus obligationis præcepti? Hæc opinio eſt valde probabilis ab auctoritate illam docentium. Sed ſubſcribimus oppoſitæ, quam tuentur Dicaſtil.loc.cit.n.184. Leander diſp.3.qu.46. Delgadillo c. 17. dub. 36. & probatur diruendo ſimul oppoſitum fundamentum: quoniam nemo tenetur adimplere aliquod præceptum, priuſquam illud obligare incipiat: ergo quamvis ille, qui eſt conſtitutus in anno, in cujus decurſu, & fine deſperat ſe poſſe confiteri, tenetur confeſſioné prævenire, quia jam cœpit obligatio confitendi in tali anno; nihilominus ob oppoſitam rationem, qui in anno præſenti prævidet non poſſe confiteri in ſequenti, non tenetur ſequentis anni confeſſionem prævenire, de præſenti confitendo; quippe cum modo non currat obligatio confitendi in ſequenti anno.

55 Et ſi inquiras, quid juxta præmiſſas reſolutiones dicendum ſit, tum de illo, qui exiſtens in peccato mortali prævidet ſe non habiturum deinceps longo tempore, & præſertim in articulo mortis copiam Confeſſoris, ut contingit in pergentibus ad gentes barbaras, & inter eas degentibus? Tenebitur ne ad præveniendum confeſſionem pro eo articulo præceptam confitendo de præſenti? Tum de illo, qui ob defectum memoriæ experientia cognitum, timet, quod de peccatis mortalibus, quæ modo habet, & cognoſcit, non recordabitur in fine anni? Obligabitur propterea ad præveniendum illud tempus, & faciendum ſtatim de mortalibus cognitis confeſſionem?

Ad primum quæſitum reſpondetur, eam difficultatem non eſſe regerendam ad confeſſionem, ut præceptam ſolo jure Eccleſiaſtico determinante pro ſingulis annis confeſſionem, quidquid de mortis articulo fuerit; ſed ad confeſſionem ut præceptam in articulo mortis jure divino, quod tunc ſpecialiter urget, ut docent unanimiter Theologi, quamvis alias diſſideant circa obligationem ex prædicto jure in aliis durationibus vitæ, aliquibus reſtringentibus ad determinata tempora, aliis prorſus laxantibus uſque ad ipſum mortis articulum, ut conſtat ex diſp.3. du. 7. In ſuppoſitione itaque, & ſenſu præmiſſis Leander diſp.3.ſect.11. docet hominem illum non teneri ad anticipandum confeſſionem. Pro qua reſolutione nullum alium in particulari refert; ſed ſolum dicit alios modernos, quorum nomina ſupprimit, idem docere, & quod in ſimili docet Azor, & probabile reputant Joan. à Cruce, & Joan. Sanctius. Fundamentum autem eſt illudmet, quod ſupra pro noſtris reſolutionibus expendimus: nam ideo qui prævidet hoc anno ſe in ejus fine non habiturum confeſſarii copiam, debet confeſſionem anticipare, quia prædictum præceptum cœpit obligare ab hujus anni principio: è converſo autem, qui prævidet, quod año ſequenti non poterit confiteri, non tenetur anticipare hoc anno confeſſionem anni ſequentis, quia præceptum pro ſequenti adhuc non cœpit obligare in præſenti anno. Sed etiam in caſu propoſito præceptum divinum confitendi in articulo mortis non obligat de præſenti; ſiquidem de præſenti non occurrit talis articulus; cum homo ſanus ſit, & procul diſtans ab eo periculo: Ergo quamvis nunc prævideat non habiturum deinceps copiam confeſſarii, nec locum confitendi, non obligatur confeſſionem pro illo tunc debitam, nunc anticipare.

Leander, Azor, Jo. Sanctius.

Vera ſent. Sed contrarium omnino dicendum eſt cum communi, & ſecura ſententia, quam tuentur Paludanus, Sylveſter, Tabiena, Cano, D. Bonaventura, Richardus, Durandus, Major, Gabriel, Henriquez, Suarez, Fagundez, Layman, Gaſpar, Hurtado, Lugo, Molfeſius, Bonacina, Diana, Reginaldus, Villalobos apud Leandrum loco citato, qui recognoſcit, & fatetur hanc eſſe communem. Addimus N. Antonium, (in opinionibus alias minimè ſcrupuloſum) diſp.4.ſect.2. n.214. & Delgadillum (non abſimilis ingenii) cap. 17. dub. 36. in fine. Et hinc probatur primo: quia in re adeò gravi, à qua pendere poteſt æterna ſalus, oportet illud aſſerere, quod ab omnibus communiter aſſeritur, & ſecuriſſimum eſt in ordine ad talem finem: ergo debemus aſſerere eum, qui de præſenti habet copiam confeſſarii, & prævidet, quod illa carebit deinceps, & in ipſo articulo mortis, obligari ad præveniendum eam confeſſionem, ad quam in eo articulo faciendam jure divino tenetur. Probatur ſecundo deſtruendo oppoſitum fundamentum, & aperiendo falſam æquivocationem, cui innititur: nam licet multi (quos impugnavimus loco proximè citato) opinentur præceptum divinum confitendi peccata non urgere in aliqua determinata vitæ duratione, niſi in proxima morte, ſive cum hujus periculum adeſt: nihilominus prædictum præceptum obligat, decurritque per omnia vitæ ſpatia, incipitque obligare ab ipſo primo uſu rationis: cujus manifeſtum ſignum eſt, quod in qualibet vitæ parte poteſt impleri; & non poſſet propriè impleri, niſi obligaret. Itaq; ſicut in quolibet vitæ ſpatio, aut tempore poteſt homo mori, aut incidere in moriendi periculum: ita in quolibet obligatur jure divino ad non moriendum in mortali, ſive ad procurandum non mori abſq; mortalium confeſſione. Ubi autem datur præceptum obligans, & quis prævidens, quod tranſacta occaſione, quam ei ſatisfaciendi habet, non poterit poſtea illud adimplere, debet de præſenti anticipare ejus adimpletionem: & hac de cauſa, qui prævidet, quod in fine anni non poterit ſatisfacere eccleſiaſtico de annua confeſſione præcepto, tenetur illam prævenire confitendo de præſenti: ſicut è converſo, quia præceptum confitendi in ſequenti anno non obligat, nec cœpit obligare in præſenti, licet aliquis in præſenti prævideat non habiturum in ſequenti copiam confeſſarii, non obligatur ad anticipandum futuri anni confeſſionem, ut ſatis conſtat ex dictis n. præced. Cum ergo homo jure divino teneatur confiteri mortalia ante mortem, ſi prævideat ſe in ejus articulo non habiturum confeſſarii copiam, tenetur ad anticipandum alio tempore, licet ab illo articulo diſtante, confeſſionem divino jure præceptam.

Palud. Sylveſter, Tab. Cano, D. Bonaven. Richard. Durand. Major, Gabr. Henriq. Suarez, Fagundez, Laym. Hurtad. Lug. Molf. Bonacin. Diana, Reginal. Villalob. Anton. Delgadillo.

Ad ſecundum reſpondetur negativè: nam præceptum confeſſionis de peccatis in ſpecie, & numero non obligat ad ſummam, extremam, & metaphyſicam diligentiam circa eorum recordationem, & relationem; ſed ad id ſufficit alia inferior, & prudentialis, qualem adhibere conſuevimus in aliis rebus gravibus, quæ cordi ſunt, ut docet communiter Auctores apud N. Franciſcum, c.6. pūct. 2. ſufficit itaq; pro adimplendo tam Divino, quàm Eccleſiaſtico confeſſionis præcepto confiteri illa peccata, quæ poſt præmiſſam in ſenſu dicto diligentem conſcientiæ diſcuſſionem memoriæ confitentis occurrunt, quamvis aliorum non recordetur. Qua de cauſa licet aliquis probabiliter conjiceret, atque ſperaret, ut facta longa, & prolixiſſima inquiſitione, occurrerent ſibi aliqua peccata præter illa, quæ hactenus in mentem venerunt, non teneri ad hujuſmodi exactiſſimam diligentiam docet cum aliis Bonac. diſp.5. qu.5. punct.2. Hacq; doctrina præſertim ſe gerere debet confeſſarius cum perſonis ſcrupuloſis, & timidis cum exceſſu conſcientiæ: quas non dubitamus amentię periculum ſubituras, ſi in eam, quam ſæpius tentant, exactiſſimam diligētiam imprudens confeſſarius illas ſe committere permitteret, aut, quod pejus eſt, juberet. Eadem etiam de cauſa, quamvis aliquis ſit lubricæ memoriæ, ac timeat, quod tēpore confeſſionis omnium ſuorum peccatorum non recordabitur, nihilominus non obligatur ille, cum ea committit, vel alio tempore ſcribere, ne illa obliviſcatur: quia id, præterquam habet alia inconvenientia, eſt diligentia extraordinaria, ut rectè docent Suar. Vaſq. & alii plures apud N. Franciſcum ubi proximè n.6. Ex eadem itaque de cauſa ille, qui prævidet, quod ſi ſtatim, aut anteriori tempore non confiteatur, in fine anni, ubi urget annuæ confeſſionis præceptum, plurium non recordabitur, non propterea obligatur ad anticipandum eam confeſſionem, ut cum multis reſolvit Bonac. loc. cit. punct.2. n. 4. & idem docent Diana. 2. par. tr.4. reſol.155. & N. Antonius diſp.4. ſect.2. n. 220. Poteſtq; ab inconvenienti confirmari: nam ſi quis ob periculum oblivionis deberet annuam confeſſionem anticipare; ea peracta idem periculum circa alia peccata denuo committenda ſuccederet; & his confeſſis adveniret circa alia, & ſic in infinitum: unde conſequenter ad plures eodem anno confeſſiones obligaretur. Quod eſt abſurdum, & onus grave nemini ob ſolum naturalem defectum memoriæ imponendum.

Bonacina. Suarez, Vaſquez. Bonacin. Diana, Anton.

§. V.

Conditiones annuæ confeſſionis, ut per eam ſatisfiat Eccleſiæ præcepto.

56 NOn omnes conditiones prædictæ confeſſionis hic recenſendæ ſunt, ſed ſuis locis reſervandæ, quæ ſpecialem diſceptationem expoſcunt; hic vero ſufficiet recenſere, & colligare communiores. Et primo dubitari poteſt, an qui facit confeſſionem validam, ſed informem ſatisfaciat huic præcepto? Validam confeſſionem appellamus, in qua concurrunt omnia requiſita pro eſſentia Sacramenti: informem autem, quæ non inducit, ſaltem cum actu fit, ſuum effectum, nempè remiſſioné peccatorū per gratiam juſtificantem. Quod hic eſt ſupponendum ex dictis Tractat. XXII. de Sacramentis, diſput. 4. dub.6. &

magis conſtabit ex infra dicendis dub. 11. ubi ex profeſſo oſtendemus poſſe dari Pœnitentiæ Sacramentum validum, & informe. Ad quæſtionem autem propoſitam reſpondetur affirmative cum communi ſententia inter Doctores, tam admittentes Sacramentum Pœnitentiæ validum, & informe, quàm illud negantes: nam hi etiam communiter ſentiunt, quod ſi daretur, per illud fieret ſatis Eccleſiaſtico de annua confeſſione præcepto. Unde ſupervacaneum eſt illos in particulari referre. Videri tamen poſ-

Sot. Nugn. Suar. Dicaſtill. ſunt Sotus in 4. diſt. 18. q. 3. art. 5. Nugnus in ſupplem. qu. 6. art. 5. difficult. 5. & 6. & qu. 9. dub. 2. concl. 2. dicens contrariam ſententiam parum, vel nihil habere probabilitatis. Suar. diſp. 35. ſect. 4. & diſp. 36. ſect. 7. & Dicaſtillo diſp. 7.

Ratio concl. dub. 12. n. 195. Fundamentum eſt: quia materia præcepta per hoc Eccleſiæ præceptum eſt vera confeſſio; ſed confeſſio valida, & informis eſt vera confeſſio; alias valida non eſſet, ut ſupponitur: ergo qui fecit confeſſionem validam, licet informem, adimplet Eccleſiaſticum de annua confeſſione præceptum. Patet conſequentia: quia pro adimplendis præceptis ſufficit ponere illud, quod præci-

Confirmat. pitur. Confirmatur: nam ſi iſte, qui fecit confeſſionem validam, & informem, non adimpleret iſtud annuæ confeſſionis præceptum, adhuc maneret ſub illo, & teneretur ad confeſſionem eorumdem peccatorum; conſequens eſt falſum; ſiquidem non minus liberatur ab illo onere, & obligatione, quam qui validè baptizatur, licet non aſſequatur baptiſmi gratiam, de quo nemo dixit, nec ſalva fide dicere poteſt, obligari ad repetendum baptiſmum: ergo qui fecit validam, etſi informem confeſſionem, ſatisfacit annuæ confeſſionis præcepto.

Nec refert, ſi contra hanc reſolutionem opponatur *pri-*

Object. 1. *mo.* Eccleſiam præcipere confeſſionem in juſtificationem animarum; ſed in confeſſione informi non obtinetur animarum ſalus: ergo per confeſſionem informem licet vali-

2. object. dam non fit ſatis Eccleſiæ præcepto. *Secundo*, quia ſi per talem confeſſionem ſatisfieret Eccleſiæ præcepto, pariter & præcepto Chriſti, ſiquidem illud eſt iſtius determinatio; conſequens eſt falſum: ergo & antecedens. Probatur minor: quia divinum Chriſti de confeſſione præceptum eſt virtualiter, aut æquivalenter duplex, nempè affirmativum de confeſſione facienda, & negativum de non facienda indignè confeſſione, quod redundat in injuriam Sacramenti; ſed qui facit confeſſionem informem non adimplet Chriſti præceptum quantum ad hanc ſecundam partem, ſiquidem quod confeſſio ſit informis, ſemper provenit ex aliquo confitentis defectu: ergo per confeſſionem informem non ſatisfit abſolutè divino Chriſti præcepto. *Tertiò*, nam con-

3. object. tingit aliquem peccare mortaliter in eo ipſo, quod fecit confeſſionem validam, & informem, ut non pauci affirmant de eo, qui accedit ad confitendum abſque debito peccatorum examine, quod tamen ipſe ex ignorantia culpabili putavit ſufficiens; ita ſe gerens non adimplet Eccleſiæ præceptum, ſiquidem non confitetur illud mortale peccatū, quod in tali confeſſione committit: ergo falſum eſt per confeſſionem validam informem adimpleri illud præceptum Eccleſię. *Quarto*; quia per Communionem validam,

4. object. & informem non ſatisfit præcepto Eccleſiaſtico annuæ Communionis, ut colligitur ex decreto SS. Innocentii XI. ann. 1679. damnantis hanc propoſitionem (inter alias 55.) *Præcepto Communionis annuæ ſatisfit per ſacrilegam Domini manducationem*: ergo pariter non ſatisfit præcepto Eccleſiaſtico annuæ confeſſionis per confeſſionem validam, & informem, quæ ſolet eſſe ſacrilega.

Diluitur object. 1. 57 Hæc, inquam, non referunt: nam ad primam reſpondetur, quod licet finis Eccleſiæ in præcipiendo annuam confeſſionem ſit ſalus animarum; materia tamen præcepta non eſt ipſa ſalus, ſive ſtatus gratiæ, ſed ſola annua confeſſio: quia quod cadit ſub præcepto non eſt finis, ſed id, quod in ordine ad finem præcipitur: ſicut etiam Eccleſia in præcepto jejunii intendit ſalutem animarum per mortificationem, & macerationem carnis; at res præcepta non eſt ſalus animarum, ſed jejunium. Unde ſicut in hoc exemplo homo jejunando ſatisfacit Eccleſiæ precepto, licet non ſit in ſtatu gratiæ, nec illum jejunando aſſequatur: ſic in præſenti materia ſatisfacit Eccleſiæ præcepto, qui facit validam confeſſionem, licet alias ob aliquod impedimentum, vel deſideratæ diſpoſitionis defectum non conſequatur gratiam, quæ eſt Sacramenti fructus. Quare ad objectionem conceſſis præmiſſis negamus conſequentiam, quę ex illis illegitime deducitur.

Fit ſatis 2. object. Ad ſecundam concedimus ſequelam, & negamus minorem. Cujus probatio non urget: nam illud, quod dicitur de negativo Chriſti præcepto prohibente indignam Sacramentorum ſuſceptionem, verum quidem eſt, ſed applicandum actibus humanis, ſive liberis: ubi enim id non adeſt, nec adeſt ulla violatio præcepti affirmativi, vel negativi. Unde quamvis aliquis exerceat aliquod opus re ipſa prohibitum, quod tamen ipſe ex ignorantia invincibili, aut probabili non cognoſcit eſſe prohibitum, minimè peccat, quia defectus ſcientiæ inducit involuntarium. Unde in noſtro caſu, qui ex ignorantia, aut dictamine probabili putat ſe eſſe diſpoſitum ad recipiendum Sacramentum Pœnitentiæ, & ita accedit, non ſolum ſuſcipit Sacramentum validum, adimpletque affirmativum Chriſti de confeſſione præceptum; verumetiam nullo modo formaliter violat præceptum negativum de non ſuſcipiendo indignè Sacramentum: illa enim ſuſceptio licet materialiter, aut objectivè mala ob defectum alicujus requiſiti, non eſt formaliter peccaminoſa, & multo minus ſacrilega: quia ad hoc ultimum requirebatur, quod homo voluntariè, & ſcienter confiteretur ſine conditionibus requiſitis. Id vero minime contingit in caſu propoſito (admiſſo vel conditionate, vel abſolutè) ſuſcipiendi Sacramentum validum, ſed informe. Si enim ſciens, & volens in eo ſuſcipiendo graviter peccaret, eo ipſo nullum redderet Sacramentum, & tolleretur ſtatus quæſtionis. Nam hac ſuppoſitione facta, omnino, & abſque ulla inter Catholicos diſceptatione tenendum eſt per talem confeſſionem non ſatisfieri Eccleſiæ præcepto, ut patet ex decreto Alexandri VII. damnantis anno 1665. ſequentem propoſitionem (14. inter reprobatas.) *Qui facit confeſſionem voluntariè nullam, ſatisfacit præcepto Eccleſiæ.* Confeſſio autem nulla nequit eſſe, aut dici valida, etſi informis: & nos de ſola informi, quæ ſit valida, tractamus.

Ex quibus ad tertiam objectionem dicendum eſt noſtram, & communem reſolutionem procedere indefinitè *Ad 3. object. reſpõ.*
circa confeſſionem validam, & informem: ad quod ſatis eſt per unam, aut plures hujus generis poſſe impleri Eccleſiæ præceptum. Quod vero quidam affirment poſſe dari confeſſionem validam, & informem, in qua homo actu mortaliter peccet; & per quam, ut alii ſubinferunt, non fiet ſatis præcepto Eccleſiæ de confeſſione omnium peccatorum, ut in objectione expenditur; noſtra non refert, qui in præſentiarum opus non habemus deſcendendi ad particularium caſuum probabilitatem, & multo minus conciliandi opiniones inter ſe oppoſitas. Sed addimus eos, qui docent poſſe hominem facere confeſſionem validam, & informem, in qua actu peccet, dicere etiam, ut ſibi conſequenter loqui videantur, per talem confeſſionem ſatisfacere Eccleſiæ præcepto: Quia talis confeſſio etſi informis, & conjuncta non ſolum ſtatui peccati, ſed etiam actuali peccato in ea commiſſo, nihilominus eſt ſimpliciter valida: atque ideo per eam adhibetur ſimpliciter illa materia, in quam cadit Eccleſiæ præceptum. Nec agit ex vi hujus contra præceptum Eccleſię confitendi omnia peccata, quia intelligitur de omnibus, quæ memoriæ occurrunt: illud autem peccatum, quod committitur, non occurrit tunc memoriæ, & pœnitentis judicio, quamvis tunc ex ignorantia culpabili mortaliter peccet, ſicut ſolet etiam contingere in aliis peccatis, quæ ex ignorantia non excuſante fiunt: non enim cognoſcitur expreſsè malitia, ſed tamen admittitur. Dicunt præterea illam opinionem tuentes prædictū caſum non comprehendi in propoſitione proximè relata, & condemnata ab Alexand. VII. *Qui facit confeſſionem voluntariè nullam ſatisfacit præcepto Eccleſiæ*: nam ly *facit voluntariè nullam*, idem eſt ac ſcienter, & ex certa malitia, vel ſupprimendo peccatum mortale, vel perſeverando in propoſito peccandi, totum quid cognoſcendo. Hæc autem non verificatur de eo, qui facit confeſſionem validam, & ſi informè, & in qua actu peccat: nam implicatio eſt in terminis, quod, qui facit confeſſionem voluntariè nullam, faciat confeſſione validam. Et ideo ſemper tenet univerſalis noſtra reſolutio, quod, qui facit confeſſionem validam, ſive formatam, ſive informè, ſatisfacit annuę confeſſionis pręcepto. An vero prædictæ propoſitionis expoſitio illi omnino quadret, minime affirmamus, ſed Eccleſię judicio, ut fieri debet, remittimus, & de eadem re adhuc dicemus, præſertim dub. 12. n. 315. ad quem locum per ſe ſpectat.

58 Hinc patet ad objectionem ultimam: nam ſolū pro- *Ultimi object. ſolutio.*
bat, quod ſicut per communionem ſacrilegam non ſatisfit annuo confeſſionis præcepto, ut declaravit Innocentius XI. condemnando oppoſitam aſſertionem: ſic etiam non ſatisfit annuæ confeſſionis præcepto per confeſſionem ſacrilegā. Id vero noſtrā reſolutionē non oppugnat: quippè

ſo-

Digitized by Google

ſolum ſtatuit ſatisfieri dicto præcepto per confeſſionem validam,& informem;& maniſeſtum eſt non omnem confeſſionem informem eſſe ſacrilegam, ſed poſſe informitatem provenire ex aliquo defectu inculpabili, ut ſuo loco magis apparebit. Unde hæc objectio ita retorquenda eſt, ut faveat communi noſtræ reſolutioni: etenim dupliciter poteſt contingere communionem eſſe informem: primo ſcienter, & ex malitia ſuſcipientis, qui cognoſcit ſe eſſe in peccato mortali, & indigne accedere ad corpus Domini ſuſcipiendum: & hæc proprie loquendo eſt ſacrilega Domini manducatio, ut loquitur Pontifex reprobans ſententiam aſſerentium per talem communionem ſatisfieri præcepto annuæ communionis. Et quamvis talem ſententiam docuerint olim graves Auctores (pluſquam viginti recenſuit N. Franciſcus tr.4.c.8. punct. 2. & uſque triginta congeſſit Filguera ad prædictam propoſitionem) quorum commune,& velut unicum fundamentum erat finem præcepti non cadere ſub præcepto: nihilominus meritiſſime à Sede Apoſtolica reprobata fuit: tum, quia in ipſo præcepto communionis annuæ ponitur vox *reverenter*;non communicat autem reverenter, qui ſciens,& volens communicat indignè cum conſcientia peccati mortalis. Tum, quia præceptum Eccleſiæ applicat divinum Chriſti præceptum de communione ad determinatum tempus: Chriſtus autem præcepit communionem non ſacrilegam, ſed ſanctam, & fructuoſam, quantum eſt ex intentione communicantis. Tum deniq; ob alia motiva, quæ habuit Sedes Apoſtolica, & opus non habemus ſcire, ac minus expendere;ſed magis Sanctæ Sedi ſumma ſinceritate obedire, ut profitemur. Secundo modo contingit communionem eſſe informem, ſive non inducere fructum, abſque ſuſcipientis novo peccato, ut contingit in eis, qui diſcuſſa conſcientia,non reperiunt in ea peccatum grave,habent tamen aliquod occultum,& cum bona fide in eo ſtatu ad communicandum accedunt; aliunde vero non eliciunt aliquem contritionis, vel attritionis actum, quia eis ſe indigere non vident. Cum itaque iſta conjunguntur (& conjungi non raro contingit) communio eſt quidem informis ob defectum diſpoſitionis ad ſuſcipiendum gratiæ augmentum, aut ipſam primam gratiam (quam Euchariſtiam efficere in peccatore, ſe exiſtimante in ſtatu gratiæ, & accedente cum attritione, diximus tract. de Euchariſt. diſp. 10. dub. 1. §. 2.) ſed tamen non eſt,nec dici poteſt ſacrilega ſaltem formaliter: quin potius eſſe poteſt actus moraliter bonus ſuppoſita ignorantia, & bona fide ſuſcipientis, ut ex ſe liquet. Unde illi non applicatur condemnatio illius propoſitionis, *Præcepto communionis annuæ ſatisfit per ſacrilegam Domini manducationẽ*: quippe cum ita accedens non ſacrilegè, quantum ipſe putat, manducet, ſed potius bona fide, atq; intentione, atq; religioſè, & reverenter accedat. Atq; ideo non ſolũ non tranſgreditur præcepta Eccleſiæ, & Chriſti,ut pertinent ad annuam Communionem, ſed illis etiam ſatisfacit quantum eſt ex vi modi, quo ſe geſſit, & accedit ad communionem, ſive quantum ad rem præceptam, ſumendi ſcilicet reverenter, & bona fide corpus Chriſti. Ubi autem,& quando recognoverit ſe tempore communionis fuiſſe in ſtatu peccati, & fructum Sacramenti non ſuſcepiſſe; an teneatur iterum communicare, & quo jure? Alia quæſtio eſt, ſed illa, & ejus reſolutione in præſ. non egemus.

Regrediendo igitur ad confeſſionem, illique applicando communionis exemplum, quod in nos intorquebatur; dupliciter contingit illam eſſe informem, ſive abſque effectu gratiæ juſtificantis. Uno modo ſcienter, voluntariè, atque ex malitia,aut propoſito:& hæc eſt proprie loquendo ſacrilega: atque ideo non ſolum informis, ſed etiam invalida, nulla, atque inepta, ut per illam ſatisfiat divino, vel humano præcepto: in eamque cadit damnatio relatæ propoſitionis, *Qui facit confeſſionem voluntariè nullam, ſatisfacit præcepto Eccleſiæ*. Altero modo contingit eſſe informem ex defectu alicujus,non quidem requiſiti ad valorem Sacramenti (ſic enim eſſet etiam invalida) ſed requiſiti per modum diſpoſitionis ad Sacramenti fructum, nempe gratiam juſtificantem,utputa extenſionis, aut efficaciæ doloris, ac propoſiti: quem tamen defectum non deprehendit pœnitens, ſed è converſo poſitivè judicat ſe rectè diſpoſitum ad Pœnitentiæ Sacramentum accedere. In quo caſu dici non poteſt, quod facit confeſſionem voluntariè nullam: facit enim confeſſionem veram, & validam, licet informem: at neque voluntariè facit informem,ſed ex defectu, qui latet ipſum, & eſt præter ejus intentionem. Et hanc confeſſionem validam, & informem, quam non tangit Pontificia damnatio, aſſerit communis ſententia ſufficere ad ſatisfaciendum eccleſiaſtico annuæ confeſſionis præcepto: poteſtque id confirmari exemplo communionis, non quidem ſacrilegæ, ſed preciſè informis, ut proximè explicuimus.

Replica.

59 Sed ecce ex recentioribus Theologis Emmanuel à Conceptione in tract. de Pœnitent. diſp. 3. qu. 4. n. 352. ſurgit, & invehitur contra noſtram, & communem ſententiam, quaſi hoc tempore non ſecuram ob damnatas ab Eccleſia propoſitiones. Fatetur tamen non tangi in reprobata ab Alexandro VII. *Qui facit confeſſionem voluntariè nullam, ſatisfacit præcepto Eccleſiæ*: quia confeſſio informis valida non eſt confeſſio nulla voluntariè, aut involuntariè, cum ſit valida,ut ſupponitur. Fatetur etiam, quod in propoſitione condemnata ab Innocentio XI. *Præcepto Communionis annuæ ſatisfit per ſacrilegam Domini manducationem*, nemo ex illam exponentibus dixerit, quod per eam ſententia communis damnata ſit, imo nec id in dubium revocaverit: Ego vero, ſubdit ille, ex damnatione ipſius ducor, ut aſſeram, quod licet damnata non ſit ea communis ſententia: tamen quia ejus fundamentum ex damnatione prædictæ propoſitionis infirmatur, jam ſuſtinenda non eſt, &c. Sed videamus,quibus arietibus illam quatiat.

Propoſitio damnata.

Prima.

Primo in hunc modum: ideo communis ſententia aſſerit impleri præceptum annuæ confeſſionis per confeſſionem validam, & informem; quia pœnitens recipit verum Sacramentum Pœnitentiæ;ſed qui communicat ſacrilegè, etiam recipit verum Sacramentum Euchariſtiæ; & tamen non ſatisfacit præcepto annuæ communionis, ut patet ex condemnatione propoſitionis oppoſitum aſſerentis: ergo præmiſſa ratio non probat, quod per confeſſionem validam, & informem ſatisfiat annuæ confeſſionis præcepto: atque ideo negari debet, quod per illam ſatisfiat.

Secunda.

Secundò; nam ideo per communionem ſacrilegam non ſatisfit præcepto annuæ communionis,quia tale præceptum quoad ſubſtantiam eſt divinum, cui ſatisfieri non poteſt per communionem ſacrilegam; ſed etiam præceptum annuæ confeſſionis eſt divinum, cui ſatisfieri non poteſt per confeſſionem validam informem: ergo per hujuſmodi confeſſionem non ſatisfit præcepto illam ſingulis annis injungenti. Minorẽ quoad ſecundã partem, in qua eſt difficultas, probat: quia, ſi præcepto divino per confeſſionẽ validam informem ſatisfieret, homo non peccaret confeſſionem validam, & informẽ ſcienter faciendo: cujus oppoſitũ omnes ſupponũt: Ergo de primo ad ultimum, inquit ille, confeſſio informis poſt decretũ SS. P. N. Innoc. XI. non ſufficit ad impletionẽ confeſſionis annuæ. Hæc ille, & non plura motiva.

Extricantur objecta.

Sed ſunt levia, quibus unus contra tantos pugnet in re tam gravi, & uno fere verbo diſpelluntur, juxta ſuperius dicta, concedendo, quod,ſicut per communionem ſacrilegam non ſatisfit annuæ communionis præcepto; ita per ſacrilegam confeſſionem non adimpletur præceptum confeſſionis annuæ; ſed confeſſio, quæ eſt valida, licèt informis, non eſt ſacrilega; quin potius, ſi ſacrilega foret, non eſſet valida. Oportet tamen, quod ille recognoſcat etiam, & concedat dari aliquam communionem validam, & informem, ſed non ſacrilegam, ut ſupra oſtendimus, per quam ſatisfiat annuæ communionis præcepto: & conſequenter inſiſtendo paritati,& ſimilitudini, quam intendit, debet admittere aliquam confeſſionem validam, & informem,ſed non ſacrilegam, per quam ſatisfiat præcepto annuæ confeſſionis. Unde objectiones ab illo factæ regerendæ ſunt in ipſum. Sed occurramus eis magis ſpecialiter.

Reſponſ. 1. replica.

Ad *primam*; permiſſa majori, & conceſſa minori, negamus conſequentiam, ob manifeſtam diſparitatem (neque enim ex vi formæ aliquid concluditur cum ly *ſacrilegè* ſolum reperiatur in minori,) quia communio, per quam non impletur annuæ communionis præceptum, eſt determinatè ſacrilega, ut objectio ſupponit. Sed confeſſio valida, & informis, non eſt ſacrilega, & ſi ſacrilega foret, non eſſet valida, nec fieret Pœnitentiæ Sacramentum. Unde nulla eſt ſimilitudo, quæ intenditur inter confeſſionem informem validam,& communionem ſacrilegam. Radix autem differentiæ inter hæc extrema eſt, quod Sacramentum Euchariſtiæ ſupponitur factum antecedenter,& independenter à communione: eſt enim Sacramentum permanens, & non conſiſtens in uſu: unde provenit, quod verum Sacramentum ſuſcipiatur à ſuſcipiente illud per ſacrilegam communionem. Ceterum Sacramentum Pœnitentiæ dependet in ſua eſſentiali conſtitutione ab actibus pœnitentis,utputa confeſſione, & dolore: in eo autẽ,qui facit confeſſionẽ,vel tacendo peccata,vel fingendo dolorẽ,&c.non adſunt tales actus eſſentialiter requiſiti: & ideo nec fit,

nec adeſt verum Pœnitentiæ Sacramentum: quo non poſito minimè adimpleri valet confeſſionis præceptum. Unde communis ſententia aſſerens pro talis præcepti adimpletione ſufficere confeſſionem validam informem, ex hoc ipſo excludit confeſſionem ſacrilegam, ſive ſcienter factam ſine eſſentialibus requiſitis: nam quæ hujuſmodi eſt, nequit eſſe valida, nec verum Sacramentum conſtituere, *Satisfact. 2.* quod ſuſcipiatur à confitente. Ad *ſecundum*, negamus minorem quoad ſecundam partem. Et ad hujus probationem reſpondetur negando ſequelam: nam cum homo ſcienter facit confeſſionem informem, facit etiam ſacrilegam, & nullam: quia nequit ſcienter confeſſionem informem facere, quin velit etiam ſcienter impedimentum, quo informis fit: in quo ipſo peccat mortaliter actu, & reddit confeſſionem nullam, cum ob defectum doloris, ac propoſiti, cum ob defectum manifeſtationis peccati mortalis tunc ſcienter commiſſi. Quare per talem confeſſionem nulli præcepto vel divino, vel eccleſiaſtico poteſt ſatisfieri, quippe quæ nulla, & invalida eſt. Sed hæc non contingunt in confeſſione informi valida, ſi datur: nam eo ipſo, quod talis ſit, (ut ſupponendum eſt vel abſolutè, vel conditionatè) verum Sacramentum conſtituit, per cujus ſuſceptionem non ſacrilegam (ut etiam ſupponitur hoc ipſo, quod confeſſio valida ſit,) adimplet homo præceptum, tam eccleſiaſticum confitendi in unoquoque anno, quàm divinum confitendi abſolutè.

60 Dubitari ſecundo poteſt, utrum huic annuæ confeſſionis præcepto ſatisfiat per confeſſionem exterius ritè factam, ſed revera, & coram Deo nullam ob defectum omnino internum; quod multipliciter poteſt contingere. Ut, ſi quis confiteatur omnia peccata, quæ in conſcientia habet, ſed tamen abſque interno dolore, & propoſito emendationis, aut etiam abſq; intentione recipiendi Sacramentum. Vel, ſi aliquis confiteatur omnia peccata externa, ſubticendo tamen interna, quæ dicuntur cordis, ut ſunt cogitationes, & deſideria. Et non pauci ex antiquis docuerunt partem affirmativam, ſuffragantibus aliquibus modernis, *Alenſis, Paludan. Sylveſt. Vict. Gab. Fagund. Dicaſtill. Marg. Ludov.* Alenſis, Paludanus, Sylveſter, Victoria, Gabriel, quos refert, & ſequitur Fagundez præcepto 2. l. 1. c. 4. n. 4. Vaſquez quæſt. 90. art. 1. dub. 4. n. 45. Dicaſtillo diſp. 7. dub. 2. nu. 199. Margarita Confeſſorum, verbo *Confeſſio*, Gloſſa ex Bartolo in c. *Si cui* de Pœnit. diſt. 1. Ludovicus à S. Joanne, quæ. 8. ar. 2. difficult. 2. Sa verbo *Confeſſio*, num. 1. in priori additione. Quorum ſententiam probabilem vocat Diana 3. p. tract. 4. reſolut. 120. Eorum autem commune motivum fuit, quod peccata interna, & dolor internus, & ſimiliter intentio nequeunt cadere ſub præcepto Eccleſiaſtico: ergo Eccleſia ſolum præcipit externam confeſſionem externorum peccatorum: ergo per confeſſionem hujuſmodi ſatisfit eccleſiaſtico præcepto annuæ confeſſionis, quamvis talis confeſſio ſit abſolutè invalida ob defectum intentionis, vel propoſiti, vel doloris, vel manifeſtationis omnium peccatorum. Quod confirmabant: quia Eccleſia ſolum poteſt ea præcipere, quę poteſt cognoſcere, judicare, atque punire; alias vanum, & ridiculum foret præceptum circa ea, quæ non ſunt ejuſmodi; ſed manifeſtum eſt Eccleſiam non poſſe cognoſcere, judicare, & punire peccata omnino interna, ut ſunt carentia intentionis, aut doloris, &c. unde vulgo dicitur Eccleſiam non judicare de occultis, ut deſumitur ex cap. Conſuluit 2. qu. 5. & can. *Cogitatio* de Pœnitentia, qu. 1. ergo Eccleſia non potuit præcipere intentionem, dolorem, propoſitum, & manifeſtationem peccatorum omnino internorum, ſed ſolam confeſſionem externam: ergo qui hanc facit, ſatisfacit pręcepto Eccleſiæ de annua confeſſione; quamvis confeſſio ſit ſimpliciter nulla ob aliquem defectum internum, vel plures ex aſſignatis.

Hinc iidem Auctores colligebant ſic confitentes non incurrere cenſuras, & alias pœnas, quas non confitentibus quolibet anno comminatur Eccleſia, & quæ in aliquibus diœceſibus publicantur ipſo facto incurrendæ. Quoniam pœnæ Eccleſiaſticæ non incurruntur niſi à frangentibus Eccleſiæ præceptum; ſed in tali caſu non frangitur præceptum Eccleſiæ, quin potius adimpletur, ut affirmat prædicta ſententia: ergo ſic confitentes non incurrunt cenſuras, & alias pœnas ferendas, vel latas ab Eccleſia contra non confitentes ſingulis annis. In cujus confirmationem haud immerito aliqui expendunt c. *Quod quidam* de pœnitentiis, & remiſ. ubi Epiſcopo Belvacenſi dubitanti, & conſulenti, quid faciendum, quando *quidam ad confeſſionem de criminibus veniunt, & quamvis confiteri velint, ſe tamen aſſerunt abſtinere non poſſe*, Pontifex Alexander III. reſpondit in hunc modum: *Eorum confeſſiones excipere debes, & eis de criminibus conſilium exhibere: quia licet non ſit vera ejuſmodi pœnitentia, admittenda tamen eſt eorum confeſſio, & crebris, & ſalubribus monitis pœnitentia inducenda.* Ex quibus patet ſic accedentes, & nullum reipſa Sacramentum Pœnitentiæ ſuſcipientes, repellendos omnino non eſſe, nec illis irrogandas Eccleſiaſticas pœnas, ſed magis adhibenda conſilia, ut reſipiſcant.

61 Sed quidquid olim de prædicta ſententia fuerit, hodie nulla ratione ſuſtineri poteſt, quia reprobata, & damnata eſt ab Eccleſia in decreto Alexandri VII. inter propoſitiones prohibitas, quarum 14. eſt. *Qui facit confeſſionem voluntariè nullam, ſatisfacit præcepto Eccleſiæ.* Quæ propoſitio præcipuè aſſerebatur de confeſſione nulla ob aliquem ex aſſignatis interiorem defectum. Unde negativa ſententia eſt hodie certa, & communis. Illamque jam prius tuebantur graves Auctores Sotus, Medina, Nugnus, Na- *Sot. Med* varrus, Suarez, Henriquez, Azor, & alii plurimi, quos ad *Nugn. Navarr. Suar. Azor.* ſatietatem refert N. Franciſcus c. 7. punct. 5. n. 48. Et ſuppoſita determinatione Eccleſiæ, ſupervacaneum videtur alia fundamenta præmiſſæ veritatis adjicere. Adjicimus tamen unum, aut aliud, quod oppoſita diruat, evincatque juſtiſſimam fuiſſe prædictæ ſententiæ condemnationem.

Et *primum*, ac validiſſimum ſtat in anteriori ipſius Eccle- *Probat. 1. concl.* ſiæ doctrina, qua nemo melius potuit intelligere ejus inventionem, & extenſionem in ferendo annuæ confeſſionis præceptum. Nam in Concilio Lateranenſi relato in cap. *Utriuſque*, præcepit univerſaliter, & abſque ulla reſtrictione, quod omnes fideles ad annos diſcretionis pervenientes confiterentur ſaltem ſemel in anno *omnia ſua peccata*: ergo non ſolum externa, ſed etiam interna, & occulta: atque ideo illi præcepto non ſatisfacit, qui aliqua quãtumvis occulta voluntariè non confitetur. Unde Concil. Trident. ſeſſ. 14. can. 8. Eccleſiæ mentem in Lateranenſi magis explicans diffinivit: *Si quis dixerit confeſſionem omnium peccatorum, qualem Eccleſia ſervat, eſſe impoſſibilem, &* *Concil. Trid.* *traditionem humanam à piis abolendam: aut ad eam non teneri omnes, & ſingulos omnes utriuſque ſexus fideles juxta magni Concilii Lateranenſis conſtitutionem ſemel in anno, &c. anathema ſit.* Ubi notandum eſt loqui de *confeſſione omnium peccatorum, qualem Eccleſia ſervat*, quæ proculdubio eſt omnium tam externorum, quàm internorum. Et ly *ad eã*, quod eſt relativum præcedentis, affirmat teneri omnes fideles juxta Conſtitutionem Conc. Lateran. Sentit ergo Eccleſia, quod ex Conſtitutione ſua in Lateranenſi omnes fideles tenentur ad confitendum omnia ſua peccata tam externa, quàm interna: Ergo qui ſola externa confitetur ſubticendo interna, non ſatisfacit illi Eccleſiæ præcepto.

Quod fundamentum confirmari, & magis fulciri valet ex alia Eccleſiæ declaratione: nam in Trident. ſeſſ. cit. c. 5. ait: *Neque enim Lateranenſe Concilium Eccleſia ſtatuit, ut* *Concil. Trid.* *Chriſti fideles confiterentur, quod jure divino neceſſarium, & inſtitutum eſſe intellexerat: ſed ut præceptum confeſſionis, ſaltem ſemel in anno ab omnibus, & ſingulis, cum ad annos diſcretionis perveniſſent impleretur.* Quibus verbis ſatis apertè declarat Eccleſia ſe in determinatione illius temporis non aliam præcepiſſe confeſſionem, quam jam à Chriſto jure divino præceptam. Hanc vero ſe extendere ad omnia ſine limitatione peccata etiam occultiſſima jam docuerat eodem capite dicendo: *Ex his colligitur oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum poſt diligentem ſui diſcuſſionem conſcientiam habent, in confeſſione recenſeri, etiam ſi occultiſſima illa ſint, & tantum adverſus duo ultima Decalogi præcepta commiſſa, &c.* Ergo hæc omnia debent patefieri, ut fiat ſatis præcepto Eccleſiæ: atque ideo, qui ſcienter aliquod in confeſſione occultat, non adimplet annuæ confeſſionis præceptum.

Secundum fundamentum, eſt quod Eccleſia cum an- *Secũda ratio.* nuam confeſſionem in locis relatis injungit, præcipit veram peccatorum confeſſionem; hæc autem ſalvari nequit abſq; intentione, dolore, propoſito, & ipſorum peccatorum manifeſtatione: ergo Eccleſia cum præcipit annuam confeſſionem, præcipit confeſſionem cum his conditionibus: ergo qui in aliqua earum deficit, non ſatisfacit annuæ confeſſionis præcepto. Utraq; conſequentia patet. Et major videtur manifeſta: quia regulariter actus appellatione ſolus actus validus comprehenditur, ut docent Juriſtæ: & apud eoſdem idem eſt nullum non eſſe, ac actum eſſe: ergo vel Eccleſia nihil illo præcepto fecit, vel præcepit veram peccatorum confeſſionem. Minor deniq; oſtenditur quoad omnes partes: nam in primis, ſi deſit intentio ſubjiciendi

pec-

Digitized by Google

peccata clavibus Eccleſiæ, non adeſt vera confeſſio: hæc namque eam ſubjectionem importat, ut Eccleſia poſſit de peccatis judicare, illa vel dimittendo, vel retinendo. Deinde ubi deficit dolor de peccatis, eorum confeſſio eſt mera recitatio, aut relatio, non autem vera accuſatio, quæ pro conſtituendo ſpirituale judicium in foro conſcientiæ deſideratur. Pariter ſi deſit emendationis propoſitum: convincitur non dari de culpa dolorem. Tandem ubi quædam peccata referuntur, & quædam ex induſtria occultantur, nequit eſſe peccatorum confeſſio ab Eccleſia locis relatis præcepta, ſed quędam, & aliquorum pro arbitrio confitentis relatio.

Confirmat. Confirmatur præcludendo tacitam evaſionem: nam Eccleſia poteſt præcipere, & præcipit confeſſionem Sacramentalem; ſed confeſſio Sacramentalis complectitur omnes prædictas conditiones: ergo niſi pœnitens illas adhibeat, non ſatisfacit Eccleſiaſtico annuæ confeſſionis præcepto. Conſequentia patet. Et minor conſtat tum ex dictis diſp. præced ferè per totam, & ſpecialiter. dub. 1. Tum etiam, quia confeſſio Sacramentalis eſt pars Sacramenti Pœnitentiæ; nequit autem munus partis Sacramenti obire, niſi habeat eas conditiones: unde provenit, quod earum qualibet deficiente, non ſubſiſtat Pœnitentiæ Sacramentum. Tum denique, quia confeſſio Sacramentalis eſt illamet, quam Chriſtus inſtitutor hujus Sacramenti præcepit, quamque independenter à præcepto Eccleſiæ teneretur peccator ante mortem facere: de hac vero nemo ambigit complecti omnes conditiones relatas. Major autem oſtenditur: quoniam Eccleſia poteſtatem habet præcipiendi actus externos, & ſenſibiles, ut nemo negat: confeſſionem autem Sacramentalem eſſe actum externum, & ſenſibilem ita manifeſtum eſt, ſicut omne Sacramentum eſſe externum, ac viſibile ſignum.

3. ratio, & deſtructio opinionis oppoſitæ.

62 Tertium fundamentum, per quod præcedens magis roboratur, & motivum principale ſententiæ contrariæ ſimul diruitur, poteſt ita proponi: nam ideo per confeſſionem externam, cui non adeſſet dolor, & omnium peccatorum etiam internorum manifeſtatio, ſatisfieret annuæ confeſſionis præcepto; quia talis dolor, talia cordis peccata, & eorum manifeſtatio non cadunt ſub tali Eccleſiæ præcepto; ſed hoc eſt falſum: ergo per confeſſionem externam ita factam non impletur illud præceptum. Probatur minor: ideo tales conditiones non caderent ſub illo Eccleſiæ præcepto, quia ſunt purè internæ, & Eccleſia nequit actus purè internos præcipere. Hoc autem motivum nihil in præſenti materia valere oſtenditur in hunc modum: etenim planè fatemur Eccleſiam non poſſe præcipere, nec prohibere directè, & per ſe actus merè internos, eos videlicet, qui ſolum habent eſſe in intellectu, & voluntate, & nullo externo ſigno manifeſtantur, ut cum. D. Tho. 1.2. qu. 91. ar. 4. & qu. 100. ar. 9. & alibi docent communiter Theologi, quos refert, & ſequitur N. Andreas tract. 10. de cenſur. c. 1. punct. 11. n. 136. & tract. 11. de legibus. c. 1. punct. 5. n. 66. Et convincitur ratione D. Thomæ: nam lex nequit eſſe de illis, de quibus legiſlator judicare non poteſt; ſiquidem inutilis redderetur, ſi poteſtati coactivæ, & judicativæ non conjungeretur; ſed legiſlator humanus nequit judicare de actibus merè internis, cum ſint per ſe occulti, & nullo ſigno ſenſibili manifeſtantur, ut ſupponitur: ergo legiſlator humanus, ac proinde Eccleſiæ prælati nequeunt præcipere directè, & per ſe actus merè internos, qui nullo ſigno externo explicantur. Unde in c. *Tua nos* de Simonia ait ipſe Papa, *Nobis ſolum datum eſt de manifeſtis judicare*.

D. Thom.

Andreas.

Sed quamvis hæc ita ſe habeant, nihilominus fieri poteſt, quod actus interiores intellectus, aut voluntatis conjungantur per ſe cum aliquibus exterioribus, quia comparantur ad ipſos tanquam forma, vel cauſa; vel conditio eſſentialis, ut conſtituantur in ordine morali, & ſint actus virtutum. Et circa hæc, ſicut poteſt Eccleſia præcipere, aut prohibere directè, & per ſe actus externos, ſic etiam poteſt eadem lege præcipere, aut prohibere indirectè, & ratione alterius actus interiores pro externis in ſenſu præmiſſo neceſſarios. Hoc pacto, quia oratio vocalis non conſtituitur in eſſe orationis abſque interiori attentione, ſicut Eccleſia poteſt præcipere per ſe, & directè orationem vocalem, ſic poteſt præcipere indirectè, & ratione alterius attentionem interiorem. Eadem ratione præcipiendo Parochis baptizare, & celebrare Sacrificium Miſſæ, præcipit eiſdem intentionem, aut alios interiores actus, ſine quibus actus externi non habent valorem. Ubi etiam obligat aliquos fideles, ut certe poteſt, ad contrahendum matrimonium, vel celebrandum alios contractus; obligat indirectè, & ratione alterius, ut contrahentes habeant intentionem ſe obligandi. Eadem pariter ratione præcipiendo aliquos actus externos, prohibet indirectè actus internos exterioribus contrarios: ſicut præcipiendo Miſſam, aut jejunium; prohibet intentionem contrariam non audiendi Miſſam, aut non jejunandi, & prohibendo actum externum prohibet intentionem illam exequendi, ſicut prohibendo furtum, prohibet intentionem furandi: & prohibendo ſimoniam externam, prohibet mentalem, quæ inducit largitionem ex animo ſimoniaco, ut conſtat ex c. finali, de ſimonia. Idque aliis multis exemplis confirmare poſſemus, quę, ut non neceſſaria, omittimus. Ex eis vero, & doctrina illis adjuncta liquet veritas minoris, in cujus confirmationem educta ſunt: nam licet actus interni, qui merè interni ſunt, nequeant ab Eccleſia præcipi, vel prohiberi: poſſunt tamen illi, qui habent per ſe connexionem cum externis, quam immediatè explicuimus. Dum enim per ſe præcipiuntur, aut prohibentur ab Eccleſia actus externi; prohibentur etiam, aut præcipiuntur indirectè, & ratione alterius actus interni externis per ſe connexi: & cadere poſſunt, & frequenter cadunt in prædicto ſenſu ſub Eccleſiæ præcepto. Et ſic contingit in præſenti materia: nam Eccleſia pręcipit pro ſingulis annis confeſſionem Sacramentalem, pro qua neceſſarii ſunt actus interni intentionis, doloris, &c. unde præcipiendo per ſe talem confeſſionem, præcipit directè prædictos actus. Atq; ideo pro implendo annuæ confeſſionis præcepto requiruntur non ſola confeſſio exterior, ſed illi actus interni: & conſequẽter non ſolũ agit cõtra eccleſiaſticũ annuæ confeſſionis præceptũ, qui omittit cõfeſſionẽ abſolutè; ſed etiã ille, qui faciẽdo cõfeſſionẽ omittit illos actus iternos ad cõfeſſionis valorẽ deſideratos.

63 Unde corruit oppoſitum, & quaſi unicum Adverſariorum motivum, nempe Eccleſiam non poſſe præcipere actus internos: id enim non eſt univerſaliter verum, ſed juxta præmiſſam doctrinam, & diſtinctionem: ſecundum quam actus interni requiruntur ad externam Sacramentalem confeſſionem, & cadunt cum illa ſub eodem Eccleſiæ præcepto; cum differentia tamen aſſignata, quod confeſſio directè, & per ſe; illi vero indirectè, & ratione alterius. Et quamvis peccatum interius (adiectam pro Adverſariis confirmationem diruimus) probari non poſſit; id nihil refert: quia illud peccatum interius non eſt materia per ſe, & directè præcepta, pro qua requiritur ea conditio; ſed ſolum indirectè, & per aliud, ſeu ratione externæ confeſſionis, quam dubium non eſt poſſe probationi, & judicio Eccleſiæ ſubmitti. Quæ doctrina facilè explicatur exemplo ſimoniæ mentalis, & aliis proximè adductis. Corruit præterea conſectarium, quod illius ſententiæ Auctores colligebant, nempè eum, qui ob peccatum internum nullam facit confeſſionem annuam exterius executam, non incurrere cenſuras, & alias pęnas Eccleſiaſticas omittentibus annuam confeſſionem impoſitas. Nam contrariũ omnino dicendum eſt cum Nugno, Suarez, & aliis, quibus relatis ſubcribit N. Franciſcus ubi ſupra numer. 51. Et quidem quantum ad excommunicationem, illa non eſt univerſaliter lata ab Eccleſia contra omittentes annuam confeſſionem. Sed in aliquibus Eccleſiis, ſeu diœceſibus impoſita eſt Synodalis excommunicatio ipſo facto incurrenda ab omittentibus talem confeſſionem: & eam incurrunt non ſolum non confitentes, ſed etiam qui ſcienter faciunt confeſſionem nullam ob aliquem defectum internum vel doloris, vel manifeſtationis peccatorum cordis: idem namque eſt non confiteri, & facere ſcienter confeſſionem nullam; & quolibet ex his modis ſe gerens eſt contumax contra Eccleſiæ præceptum. Idemque contingit in omnibus ferè exemplis ſupra dictis: nam ſi Eccleſia ſub excommunicatione præciperet recitationem Officii Divini, vel auditionem Miſſæ, non ſolum incurrerent eam excommunicationem omittentes abſolutè officium, & Miſſam, ſed etiam qui ſcienter, & voluntariè ſine attentione recitationem, & auditionem exhiberent, quia interior attentio (ut verior docet ſententia) eſt de illorum actuum ſubſtantia, ut cum Suarez, Bonacina, & aliis reſolvit N. Andreas loco citat. de cenſuris, n. 138.

Nugn. Suarez, Frãciſcus.

Suar. Bonac.

Sed addere oportet aliter ſentiendum eſſe de pœna impoſita in ſæpius relato cap. *Omnis utriuſque*, contra non communicantes in anno, nempè privationis ingreſſus Eccleſiæ, & eccleſiaſticæ ſepulturæ: hæc enim pœna numquam applicatur, niſi per judicis ſententiam, ad quam probatio requiritur. Probari autem poteſt aliquem omiſiſſe annuã confeſſionem, & in tali caſu poteſt illa pęna injungi.

Digitized by Google

gi. Sed feciſſe ſcienter confeſſionem nullam ob aliquem internum defectum, probari non valet: & conſequenter nec illa pœna poteſt, aut debet pronunciari contra ita ſe gerentes. Sed in excommunicatione lata, & de facto incurrenda contra non communicantes in anno alia eſt ratio, ut conſtat ex dictis: poteſt enim Eccleſia proferre excommunicationem ipſo facto incurrendam à committente aliquod delictum, quamvis probari poſtea non poſſit, ſicut ex Clementina *Ad abolendum*, de hæreticis, excommunicantes Inquiſitores, qui odio, vel amore aliquid faciunt, vel omittunt: & tamen quod actus exterior, vel omiſſio proveniens ex interiori odio, vel amore, probari non valet. Caput autem *Quod quidem* ab Adverſariis pro ſe relatum nihil probat: quia non loquitur Pontifex de confeſſione Sacramentali, quam nullam eſſe ſupponit, ſed de manifeſtatione peccatorum à pœnitente, qui manifeſtat ſe non eſſe diſpoſitum ad prædictam confeſſionem. Et monet Epiſcopum, ut mitius ſe agat cum ſimilibus, non eos penitus repellens; ſed ut eos ſuis monitis, & directione ad veram Pœnitentiam alliciat. Unde etiam crediderimus eos, qui modo ad ſuos Parochos accedunt, eiſque fideliter ſua peccata manifeſtant, ſimulque non eſſe diſpoſitos ad ſuſcipiendum Sacramentum, non debere declarari incurſos in excommunicatione, quæ in aliquibus diœceſibus contra non confitentes, ut de facto incurrenda promulgari ſolet: ſed mitiori ſtylo cum iſtis agendum eſſe, ut ad veram confeſſionem veniant, cujus non contemnendum principium extraſacramentalis illa eorum confeſſio eſt.

64 Tertio dubitari poteſt, an qui confitetur integre ſua peccata cum omnibus conditionibus, quæ ex parte pœnitentis ad ritè confitendum requiruntur, ſatisfaciat annuæ confeſſionis præcepto, licet abſolutio non ſequatur vel ex malitia, aut inadvertentia miniſtri, vel ex aliquo caſu repentino, vel ex defectu poteſtatis? Sunt qui affirmant, Victoria, Azor, Ludovicus à S. Joan. & alii apud Leandrum diſp. 3. qu. 55. Et moventur: tum, quia pœnitens in eo caſu ponit ex parte ſua, quidquid debet; & culpa, vel defectus poteſtatis in confeſſario, vel alius caſus fortuitus ei nocere non debet: unde præſumendum eſt, quod Eccleſia nolit eum gravare denuo confitendi præcepto. Tum etiam, quia pœnitenti non eſt impoſitum, nec imponi valet de eo, quod non eſt in ejus poteſtate, cujuſmodi eſt dari abſolutionem, & validam eſſe: ergo quidquid de abſolutione fuerit, pœnitens præcepto annuæ confeſſionis ſatisfacit, ſi rectè ex parte ſua confiteatur. Sed vera, & communis ſententia negat pœnitentem in eo caſu ſatisfacere: ac ſubinde cenſet illum manere ſub onere iterum confitendi, cum poſſit. Ita Sotus, Navarrus, Suarez, & alii plures apud Leandrum loco cit. & N. Franciſcum ubi ſupra n. 52. Ratio eſt: quia huic præcepto non ſatisfit, niſi prædictum Sacramentum ſuſcipiatur; atqui hoc Sacramentum nec ſubſiſtit, nec ſuſcipitur abſque abſolutione: ergo ubi abſolutio ex quacumque cauſa impeditur, pœnitens non ſatisfacit præcepto, quamvis adhibeat omnia requiſita, quæ ex parte ſua deſiderantur. Unde in prædicto caſu non peccat; ceterum nec poſitivè illud præceptum adimplet, ſed illud, cognito ex parte abſolutionis defectu, debet implere faciendo confeſſionem ex utraque parte completam. Sicut qui ſatisfacturus Paſchalis communionis præcepto, & putans ſuſcipere Euchariſtiam, hoſtiam non conſecratam loco conſecratæ recepit, ut poteſt caſu, vel alterius malitia contingere, non ſatisfacit præcepto communionis, quia non ſuſcepit Euchariſtiam, ſive communionem ſacramentalem, ad quam obligat tale præceptum. Et ideo ubi deprehendit illum errorem, tenetur Euchariſtiam ſuſcipere, & aliter nequit illi præcepto annuæ communionis ſatisfacere.

Sotus, Navar. Suar. N. Franciſc. quidquid alii reclament.

Vera Concluſio.

Motivis contrariis occurritur.

Quę vero pro parte contraria afferuntur, non urgent: nā primum ſolum probat pœnitentem ita ſe gerentem non peccaviſſe, & manente ignorantia circa defectum, aut nullitatem abſolutionis, non teneri ad eam denuo procurandam, excuſarique ab adimpletione præcepti. Sed tamen cum illud non impleverit, ubi id cognoſcit, tenetur ad novam pro eo anno confeſſionem: quia prior (etſi inculpabiliter) non fuit vera confeſſio ſacramentalis. Nec id gravamen cenſeri debet ultra id, quod omne peccatum mortale pro ſui confeſſione affert, ſive hoc, ſive altero tempore fiat: opus enim eſt illud confiteri ex jure divino, & Eccleſia tempus unius anni aſſignavit, ne diutius in ſtatu peccati mortalis fideles detineantur cum ſummo animarum diſcrimine. Poteſtque id amplius confirmari exemplo ipſius confeſſionis ut jure divino præceptæ: hoc namque jure obligatur homo confiteri ſua peccata mortalia ſaltem in articulo mortis, ut omnes affirmant. Demus ergo moribundum ſua peccata cum omnibus conditionibus ex parte ſui requiſitis confeſſa fuiſſe: & tamen ex malitia, vel inadvertentia Sacerdotis nullam fuiſſe abſolutionem. Planè, ſi id deprehendat infirmus, tenetur abſque dubio ad confitendum de novo, ut divino confitendi præcepto ſatisfaciat: quia per priorem confeſſionem, utpote abſolutè nullam non ſatisfecerat, quamvis nec in illa peccaverit. Idem itaque de Eccleſiaſtico annuæ confeſſionis præcepto dicendum eſt: & ad iſtiuſmodi onera, ſi ita appellanda ſunt, obligat ſe homo, dum labitur in mortale. Ad ſecundum dicendum eſt, quod licet abſolutio non ſit in poteſtate pœnitentis ad hunc ſenſum, quod ab illo immediatè non procedat, nec dependeat; eſt tamen in ſenſu alio, quatenus poteſt procurare veram, & legitimam ſuorum peccatorum abſolutionem. Unde cum cognoſcit non fuiſſe verè abſolutum, debet procurare remedium per novam confeſſionem, & abſolutionem validam. Quod ſi hoc præſtare non poſſit, planè excuſabitur, & novum ex vi hujus peccatum minime contrahet contra præceptum Eccleſiaſticum, vel divinum. Quin addimus in favorem contrariæ ſententiæ (quod nec à patronis noſtræ negandum putamus) probabile omnino nobis apparere pœnitentem ſe ita gerentem, ſicut in illo caſu deſcribitur, quamvis poſtea negligenter ſe gereret in ſatagendo novam confeſſionem, & veram abſolutionem, non incurrere excommunicationem, & alias pœnas contra non confitentes in anno ſtatutas. Iſtæ namq; diriguntur adverſus inobedientes, & contumaces contra illud Eccleſiæ præceptum: nequit autem dici inobediens, & contumax, qui, ut illud Eccleſiæ præceptum impleret, acceſſit ſana fide ad confeſſarium, & omnia ſua peccata cum cæteris ex parte ſua requiſitis confeſſus eſt; ſed potius debet dici obediens, & tali præcepto ex parte ſua, licet non abſolutè, ſatisfeciſſe. Qua ergo æquitate ſubibit illas pœnas, aut earum reatum, licet detecto errore non ita ſollicitus ſit in repetendo confeſſionem? Præſertim cum ſe tueri valeat contraria nobis ſententia, quam improbabilem non cenſemus.

§. VI.

De cauſis excuſantibus à præcepto annuæ confeſſionis.

65 SUpereſt, ut pro complemento hujus dubij videamus, an poſſint rationabiles cauſæ occurrere, quæ hominem excuſent ab hujus Eccleſiaſtici præcepti adimpletione. A qua difficultate breviter, & faciliter nos expediemus, quia pauca expoſcit, & rem concernit non arduam. Tenendum ergo generaliter eſt excuſari ab hujuſmodi præcepti tranſgreſſione, qui confeſſionem facere non poſſent abſque gravi ſui detrimento. Ita docent communiter Auctores, ut videri poteſt apud N. Franciſcum c. 7. punct. 6. Et moventur generali, ac vero principio, quod præcepta humana non obligant cum notabili detrimento, aut diſpendio. Unde inter alias legis humanæ conditiones, quas tradit D. Iſidor. l. 5. Ethymolog. c. 3. relatus in c. *Conſuetudo*, diſt. 1. & c. *Erit autem lex*, diſt. 4. & ex illo optimè expendit D. Thom. 1. 2. qu. 95. ar. 3. recenſetur, quod *ſit poſſibilis ſecundum naturam, & ſecundum conſuetudinem patriæ*, id eſt, quod non ſit valde difficilis, ſed quę à ſubditis valeat impleri non ſolum potentia phyſica, ſed morali, attenta hominum fragilitate, & aliis circumſtantiis, & modo humano convictas uſitari in patria. Quare poſt illa verba addidit D. Iſidorus *ſecundum locum, & tempus*, ut denotaret aliquando, & alicubi eſſe aliquid moraliter poſſibile, quod alio tempore, & loco eſt moraliter impoſſibile, quia eis temporis, aut loci circumſtantiis nequit fieri abſque ingenti difficultate, quam ſuperare non injungit humana lex, ut benè expendit N. Andreas tract. de legibus, c. 1. punct. 2. n. 18. & punct. 5. à n. 62. Unde conſequens fit Eccleſiam illo præcepto non obligare pœnitentes ad annuam confeſſionem cum gravi ſui incommodo, aut detrimento notabili.

D. Iſidor.

D. Thom.

Andreas.

Ex qua generali reſolutione infertur primo fideles excuſari ab adimplendo illud præceptum non ſolum ob impoſſibilitatem phyſicam accedendi ad confeſſorem, ut contingit exiſtentibus inter barbaras nationes; ſed etiam ob ingentem illum adeundi difficultatem, ut ſi opus eſſet longo itinere cum vitæ, aut valetudinis periculo, nec enim ad tam ardua cogit Eccleſiæ præceptum; quamvis alias poſſet in illare ob periculum æternæ ſalutis, & ubi non occurreret remedium.

Priorum confectarium.

Secundum.

Infertur ſecundo excuſari etiam eos, qui cum fundamen-

Digitized by Google

mento timent, quod ex manifeſtatione ſuorum peccatorum huic confeſſario (& forte alius non adeſt) facta imminet ſibi, aut aliis grave incommodum, vel in vita, vel in fama, vel in bonis temporalibus. Quia Eccleſia non obligat cum tanto detrimento. Et ita colligunt communiter Auctores. Sed duæ modificationes huic conſectario addendæ ſunt. *Prima* eſt tale periculum non imminere ex manifeſtatione quorumcumque peccatorum, ſed aliquorum præciſè, ex quorum notitia apud confeſſarium poſſunt ea incommoda ſuboriri. Cui periculo obviam ire pœnitens valet ſubticendo talia peccata, & confitendo cætera, in quibus illa damna non timentur: & ad id tenebitur pro adimplendo præcepto annuæ confeſſionis. Confitetur enim, ut poteſt, & quidem rectè, cum confeſſio ſit formaliter integra ob juſtam rationem occultandi iſtud, aut illud peccatum; quæ tamen ſubjiciet expreſsè clavibus Eccleſiæ in alia confeſſione, cum commodè fieri poſſit. *Secunda* eſt illud, quod de periculo famæ diximus, non eſſe extendendum ad illud famę apud confeſſarium detrimentum, quod ex natura rei, & inſtitutione Sacramenti ad peccatorum, aliquando enormium, & valdè turpium, confeſſionem ipſam conſequitur: opus enim eſt hanc confuſionem pati, aliunde facilè ſuperandam ob plurima bona ex hoc Sacramento obvenientia, & ut fiat ſatis Dei præcepto hujuſmodi ſubjectionem erga ſuos miniſtros jubentis. Unde quantumcumque creſcat erubeſcentia, & afflictio, quod confeſſarius cognoſcat noſtras miſerias, & quod apud ipſum amittamus eam exiſtimationem, quam de nobis habebat, minimè propterea ab adimplendo confeſſionis præcepto excuſamur. Quare præmiſſum corollarium applicandum præciſè eſt caſibus magis ſpecialibus, in quibus ob ſpeciales confeſſarii, & confitentis, & qualitatis peccati circumſtantias ſpecialia damna imminerent.

Tertium. Suar. Vaſ. 66 Infertur tertio excuſari etiam, qui nequit ſua peccata dicere confeſſario ſub ſecreto, & ſigillo confeſſionis, ut ſi confeſſarius ſit ſurdus, & nequeat audire niſi magnis vocibus excitatus, vel ſi ea ſit loci anguſtia, ut non permittat confeſſionem fieri, quam aliis audientibus. Ita Suar. Vaſq. & alii, quibus ſubſcribit N. Franciſcus loc. cit. n. 56. Et ratio conſtat ex præcedenti corollario: quia nemo tenetur ad annuam confeſſionem cum notabili famæ detrimento; quod profectò immineret, ubi confeſſio non eſſet omnino ſecreta. Præterquamquod Eccleſia nequit obligare ad faciendum confeſſionem, niſi ſub ſigillo, & ſicut à Chriſto inſtituta fuit: ergo ubi iſtud ſervari non poſſet, minimè tenerentur fideles Eccleſiæ præcepto facere confeſſionem. Unde conſequenter ſentimus, quod in caſu, quo confeſſarius ſit ſurdus, vel pœnitens mutus, non tenetur hic ſua peccata manifeſtare per nutus, aut ſigna: quia iſta ſunt ex genere ſuo valde publica, & eorum ſignificatio facilè à multis percipi poſſet; & ſi non percipitur eſt per accidens. Eccleſiæ autem præceptum non obligat cum tanto detrimento, & ubi ſecretum ſigilli confeſſionis ſervari non valet. Ita Sotus, Victoria, Martinus de Ledeſma, Navarrus, & alii plures apud Leandrum diſp. 3. quæſt. 61. contra Suarium, Vaſquez & alios multos, quibus ipſe ſubſcribit.

Sot. Victor. Martin. Navar. Vaſq.

Quartum. Infertur quarto, quid dicendum ſit de eo, qui non poteſt confiteri aliter quam per ſcripturam? Tenebitur ne ita confiteri, ut adimpleat eccleſiaſticum annuæ confeſſionis præceptum? Sunt, qui univerſaliter negant, Sotus, Victoria, Martinus de Ledeſ. Toletus, & alii apud Dicaſtill. diſp. 7. dub. 14. n. 238. Et eorum motivum eſt fideles ex præcepto Eccleſię non poſſe obligari niſi ad confeſſionem ſecretam: hujuſmodi autem non eſt confeſſio facta per ſcripturam, ſed potius obnoxia peccatorum manifeſtationi, ſi charta, ut fieri poteſt, & ſolet, amittatur. Sunt autem, qui univerſaliter affirmant, Petrus de Soto, Sylveſt. Suar. Vaſq. Lugo, & alii apud eundem Dicaſtill. loc. cit. quibus favere videtur D. Tho. in 4. diſt. 17. quæſt. 3. art. 4. quæſt. 3. Quorum fundamentum eſt periculum à priori opinione objectum vel nullum eſſe, vel adeò exiguum, ut facilè poſſit vitari aut lacerando chartam immediatè poſt confeſſionem; aut ſcribendo in uno papyro ſpecies peccatorum, & in alio numeros, vel utendo ex conventione cum confeſſario caracteribus ignotis, vel adhibendo alia media, quæ diligens prudentia inveſtigare facilè poteſt. Cum enim ceſſet repræſentatum ex peccatorum manifeſtatione inconveniens; opus eſt, quod locum habeat, & obliget annuæ confeſſionis præceptum. Sed neutra ex his ſententiis, ſi extremo, quod aſſumunt, placet, niſi ad medium revocentur, in quo poſſunt facilè conciliari. Nam diſtinguere oportet:

Victor. Sot. Mart. Tolet.

Sot. Suar. Vaſq. Lug.

quia vel poteſt homo in hac, aut illa occaſione ſua peccata ſcribere, & per ſcripturam confiteri abſque periculo manifeſtationis, & alio gravi incommodo; vel non poteſt. Si dicatur hoc ultimum; profectò non tenebitur uti tali medio, quia Eccleſia non obligat fideles cum tantò detrimento: quare ſicut illo occurrente non tenetur homo ad confeſſionem vocalem, ut annuæ ſatiſfaciat, ut proximè vidimus; ſic, & multo minus obligatur ad confeſſionem per ſcripturam. Si verò dicatur primum; certè obligabitur tale medium adhibere: nam ceſſante periculo, & incommodo inſtat præceptum: & qui tenetur ad finem, tenetur ad media, præſertim ordinaria, & non graviter incommoda. Et ſic ſentiunt Dicaſtillo ubi ſupra, Bonacina diſp. 5. quæſt. 5. ſect. 3. punct. ult. & alii.

67 Infertur quinto illum, qui aliter confiteri non poteſt, quam per interpretem, excuſari ab annuæ confeſſionis præcepto, ſive & in idem redit, ſub illo non comprehendi. Hæc eſt ſententia communis; & probatur ſatis efficaciter, tum ex c. *Omnis utriuſque*, ubi impoſitum fuit iſtud annuæ confeſſionis præceptum: ibi enim dicitur, *Omnis fidelis omnia ſua peccata ſolus confiteatur proprio Sacerdoti*: nam per ly *ſolus* excluditur conſortium interpretis, & obligatio illum adhibendi pro facienda confeſſione. Tum ex Concilio Tridentino ſeſſ. 14. cap. 5. ubi dicitur nec Divino, nec Eccleſiaſtico præcepto mandatum eſſe, ut peccata publica confeſſione aperiantur. Tum denique, quia eccleſiaſtica pręcepta debent eſſe non nimis oneroſa, nec obligare cum gravi incommodo: negari autem nequit, quod manifeſtare peccata non ſolum confeſſario, ſed etiam interpreti eſt valde oneroſum, & pœnitenti incommodum. In cujus confirmationem poſſumus expendere eum, qui ſciret Confeſſarium alicui tantum revelaturum eſſe vel unicum tantum peccatum, non teneri, ubi alius non eſſet confeſſarius, ad annuam confeſſionem, ut conſtat ex dictis n. 65. ergo multò minus ad illam tenetur, ubi confiteri non valet, niſi per interpretem, qui ultra confeſſarium omnia ejus peccata cognoſcat. *Quintum.*

Sed circa iſtud communiter receptum corollarium duo animadvertere oportet. Primum, quod licèt fideles excuſentur ab annua confeſſione, ſi aliter quam per interpretem fieri non valet: nihilominus licitè poſſunt confiteri per interpretem, ſi illo uti voluerit pro adimplendo confeſſionis annuæ præceptum, & conſequendo ipſius fructum. Ratio eſt nullam occurrere legem, quæ id prohibeat, quin nec publicam peccatorum confeſſionem, ubi occurrit rationabile motivum illam ita faciendi. Quod enim Scotus in 4. diſt. 17. quæſt. 1. art. 7. & quidam alii dixerunt eſſe de ſubſtantia confeſſionis, quod ſecreto fiat, eſt omnino falſum: nam Concilium Trident. ſeſſ. 14. c. 5. aperte docet oppoſitum, dicens: *Quod etſi Chriſtus non vetuerit, quin aliquis in vindictam ſuorum ſcelerum &c. delicta ſua publicè confiteri poſſit, non eſt tamen hoc divino præcepto mandatum*. Et ſimiliter uſus Eccleſiæ univerſalis docet contrarium; ſiquidem non raro contingit confeſſionem fieri per interpretem, & periclitantes in tempeſtatibus maris, & in aliis calamitatibus publicè confiteri, quin horum aliquod reprobetur ab Eccleſia. Porrò id, quod Chriſtus non prohibuit, non eſſe prohibitum aliquo præcepto eccleſiaſtico, liquet, quia non eſt aſſignabile tale præceptum. Unde quidam cenſent non eſſe illicitum etiam abſque rationabili cauſa, ſed pro uſu hujus facultatis facere publicam peccatorum confeſſionem, ut Petrus de Soto, Gaſpar Hurtado, & Bonac. quos refert, & ſequitur Leander diſp. 6. qu. 5. Quod non eſt improbabile, licèt probabilius cenſeamus oppoſitum: quia abſque rationabili cauſa non oportet ſubire famæ detrimentum per publicam occultorum criminum manifeſtationem: unde id facere non eſt in uſu Eccleſiæ niſi in urgentibus mortis periculis, & ubi aliter confeſſio fieri non valet, ut proximè diximus. Et ita docent Sylveſter verbo *Confeſſio* 1. quæſt. 20. Suar. diſp. 21. ſect. 2. Sotus, & Navarrus, quos refert, & ſequitur Valentia qu. 9. punct. 1. §. de Confeſſione ſecreta, & alii plures. Sed pro animadverſione noſtro corollario adhibita his non egemus, nec illis contradicimus: tum, quia confeſſio, quæ fit per interpretem nõ eſt nec dicitur abſolutè publica. Tum, quia pro aliquali ejus publicitate ſubeunda occurrit ſatis rationabilis cauſa ſatisfaciendi poſitivè annuæ confeſſionis præcepto, vel non differendi ultra annum confeſſionem, vel ſe non privandi Sacramenti fructu.

Rejicitur. Scotus.

Concil. Trid.

Sot. Hurt. Bon. Leand.

Sylv. Suar. Sot. Navar. Valent.

68 Aliud, quod pro prædicto conſectario advertimus, eſt ipſum reſtringi ad obligationem ortam ex ſolo eccleſiaſtico annuæ confeſſionis præcepto, de quo in præ-

Digitized by Google

ſenti agimus. An autem detur aliàs obligatio ex ſuperiori jure orta, eſt difficultas longe diſtincta, quam ſatis ſit hic attigiſſe, & dicere, quod ſi loquamur de confeſſione per interpretem extra articulum mortis, duæ ſunt ſententiæ valde probabiles. Prima affirmat, quam tuentur Sylveſter ubi proximè, quæſt. 15. Cano in relect. de Pœnit. part. 5. Lugo diſp. 15. n. 65. & alij. Secunda negat, & patronos habet Cajetanum, Sotum, Martinum de Ledeſma, Suarez, Vaſquez, Granados, & alios plurimos, quos refert, & ſequitur Leander diſput. 6. quæſt. 9. & eiſdem ſubſcribit N. Franciſcus c. 7. púct. 2. n. 20. Sed noſtra ſententia diſtinguendum eſt: nam ſi non datur divinum, & naturale præceptum pœnitendi ante articulum mortis, conſequenter dicendum eſt non dari obligationem ex eo jure confitendi ante illum, & multo minus confitendi per interpretem. Sed ſi peccator prædicto jure tenetur non differre longo tempore penitentiam, ut nos cum multis ſtatuimus in priori part. diſp. 5. dub. 7. ubi à n. 329. obſervavimus longum, & notabile tempus pro pœnitendo eſſe ſpatium unius anni: ulterius diſtinguere oportet. Nam ſi peccator in eo ſpatio pœniteret per actum contritionis, putamus jure divino non obligari ad confeſſionem: quia ex una parte non reperimus divinum præceptum obligans determinatè ad converſionem per confeſſionis medium; & ex alia finis, nempè converſio, aut pœnitentia per aliud medium, nempè contritionem adveniret. Si autem homo experiretur ſe non habere contritionem, ſed ſolum attritionem, quæ, ut ſæpe diximus, non ſufficit per ſe ſolam ad juſtificationem, bene autem conjuncta Sacramento Pœnitentiæ: cenſemus peccatorem obligari jure divino ad confitendum in eo temporis ſpatio: quia cum urgeat in illo, & per ſe pœnitendi præceptum, tenetur uti mediis ſibi poſſibilibus in ordine ad illum finem, ut eſt confeſſio cum attritione. Et putamus etiam teneri in tali ſuppoſitione ad confitendum, (ſi alia via faciliori non valet) per interpretem; non quidem ex ſolo, & præciſo aliquo præcepto poſitivo divino, quod ad hoc detur; ſed ipſo divino jure naturali, quo obligamur evitare pericula per ſe recidendi in peccata mortalia, & amittendi æternam ſalutem, per media poſſibilia. Hoc autem periculum per ſe, & proximè imminet homini exiſtenti longo tempore in ſtatu peccati mortalis. Quare tenetur jure naturali divino procurare ſuam juſtificationem per media ſibi poſſibilia, uti eſt perfecta contritio, vel ſi hanc habere non experitur, ſuſceptio Sacramenti cum attritione, quamvis ad id ſuſcipiendum mediante confeſſione egeat interprete.

Cano, Lugo, Sylveſt. Cajetan. Sotus, Suar. Mart. Vaſq. Granados.

69 Et hinc facilè conſurgimus ad reſolutionem alterius non abſimilis dubii circa eum, qui conſtitutus in articulo mortis nequit confiteri niſi per interpretem? Nam reſpondendum eſt juxta præmiſſam diſtinctionem, & doctrinam, quod ſi moribundus cognoſcat ſe eſſe in ſtatu gratiæ, ſive habere perfectam contritionem (quod frequenter non contingit) non tenebitur ad confitendum per interpretem: quia divinum Chriſti præceptum non obligat ad confeſſionem hoc modo faciendam; & aliunde obligationi ex jure naturali procurandi propriam ſalutem ſatisfit per aliud medium æquivalens, nempe contritionem perfectam. Et ita contra Sylveſtrum, Canum, Candidum, Suarium, Lugonem, & alios docent Cajetanus, Sotus, Petrus de Soto, Victoria, Palaus, noſtri Gabriel, & Antonius, & alii plures, quibus relatis ſubſcribit N. Franciſcus loco ſupra cit. 21. Aliter ſentiendum eſt de moribundo, qui dubitat de vera contritione, & tenendum hunc obligari non ſolum ad confitendum per interpretem, ſi poteſt, verum etiam, ſi aliter fieri non poteſt, ad publicam confeſſionem. Quæ obligatio non oritur ex ſolo divino Chriſti præcepto de confeſſione: ſed ab ſtrictiſſima, & naturali lege charitatis erga ſe ipſum, qua quis debet per media ſibi poſſibilia procurare ſui reconciliationem cum Deo, ne ſe periculo æternæ damnationis exponat. Et in hoc conveniunt præcedentium opinionum patroni, præmiſſo fundamento convicti.

Sylveſt. Can. Suar. Lugo, Cajet. Sot. Victor Palaus, &c.

Sed addendum eſt moribundum in eo caſu non teneri ad confitendum, vel publice, vel per interpretem omnia mortalia, quorum recordatur, ſed ſatisfacere ſuæ pro tunc obligationi confitendo illud, aut illa mortalia, quæ cum minori infamia explicari poſſunt. Eſt namque abſolutè excuſatus ab obligatione confitendi, vel publicè, vel per interpretem, quantum eſt ex vi inſtitutionis, & præcepti confeſſionis: & ſolum tenetur ex univerſaliori jure procurare ſalutem, vitareque imminens hujus periculum: pro quo ſufficit ſuſcipere Sacramentum Pœnitentiæ cum attritione; & ad id non requiritur omnium peccatorum confeſſio, ſed occurrente notabili incommodo, ut in tali caſu occurrit, poſſunt aliqua occultari; & ad omnium remiſſionem extenditur, licet diverſo modo, abſolutio, ut conſtat ex ſupra dictis, vel in confeſſione annua, & quæ citra mortis periculum fit. Et ita obſervant Suar. diſp. 36. ſect. 6. Diana 3. part. tract. 4. reſol. 129. N. Philippus diſp. 10. dub. 6. & alii. Quin addunt Coninchus diſp. 5. dub. 10. n. 77. Lugo diſp. 15. n. 63. Dicaſtill. diſp. 7. dub. 14. & alii moribundum in tali caſu poſſe confiteri aliqua venialia, & generatim, ſive in confuſo mortalia, dicendo ſe confiteri omnia alia, quibus Deum offenderit. Sed quamvis in hoc additamento non negemus aliquam probabilitatem ſpeculativam; illa tamen non auderemus ſubſcribere quantum ad praxim, ſed magis ſuſpectam haberemus pœnitentiam ita ſe gerentis. Tùm, quia tam accuratè, & ſtudioſe diligentia in occultando mortalia, & tuendo famam, minimum argumentum præbet de magno erga illa dolore, qualem importat attritio. Tùm, quia eo ipſo, quod moribundus pro materia Sacramenti exponeret aliquod veniale, teneretur de eo efficaciter dolere, & habere propoſitum efficax illud vitandi: difficilius autem eſt illa circa levia concipere, quam circa gravia: Non ergo ſic conſuleremus; ſed magis manifeſtationem mortalium ſaltem in genere, ut fieri poſſet dicendo ſe Deum graviter offendiſſe, aut fuiſſe magnum peccatorem: in quo nulla eſſet infamia; cum hæc tam verè, ac tam communiter homines dicant.

Suarez, Dian. Philip. Coninch. Lugo, Dicaſtill.

Sextum conſectarium.

70 Infertur ſextò non excuſari ab obligatione faciendi annuam confeſſionem, qui habet peccata reſervata, & nequit adire ſuperiorem, à quo abſolvatur. Id magis ſupponunt, quam verſant, aut probant Auctores, & breviter ſuadetur: quia eis reſervatis, poteſt homo abſque ullo extraordinario incommodo adimplere annuæ confeſſionis præceptum: Ergo ad id tenetur. Patet conſequentia: nam, ſi qui ab eo deobligantur, eſt ad notabile aliquod detrimentum, quod in eo exequendo patiuntur, ut conſtat ex hactenus dictis: Ergo eo inconveniente ceſſante, non eſt admittenda excuſatio. Antecedens vero probatur: quia homo in tali caſu facile reperire valet Sacerdotem ordinarium inferiorem, cui ſua peccata confiteatur, & ab omnibus abſolvatur, à non reſervatis quidem directè, & per ſe; à reſervatis autè indirectè, & per accidens, & cum obligatione ea ſuo tempore confitendi ſuperiori: in quo nullum extraordinarium incommodum pœnitentis apparet.

Occurritur replica.

Et ſi opponas in hoc ipſi adeſſe notabile pœnitentis gravamen, qui cum ex divinis Chriſti inſtitutione, & præcepto non teneatur niſi ad ſemel confitendum peccata, obligatur juxta præmiſſam reſolutionem eadem peccata ſemel, & iterum confiteri: primò apud Sacerdotem inferiorem, ut ſatisfaciat Eccleſiaſtico annuæ confeſſionis præcepto: deinde apud Superiorem, ut ab ipſo conſequatur abſolutionem à reſervatis. Si id, inquam opponatur, reſpondendum eſt duas eſſe circa difficultatem, quæ attingitur, ſententias. Una docet in tali caſu non obligari pœnitentem in confeſſione facta inferiori manifeſtare niſi peccata non reſervata, & poſſe ſupprimere reſervata. Horum enim cognitio ad nihilum in ea confeſſione refert, cum confeſſarius non ſit circa illa judex: nec opus illa habent, ut à reſervatis indirectè abſolvat; quippè etſi taceantur, indirectè remittuntur. Sic Alenſis 4. part. quæſt. 18. memb. 4. art. 5. §. 2. Petrus de Soto lect. 10. de Confeſſione, Caſtro Palao tr. 4. diſp. 4. punct. 3. Torreblanca l. 14. Pract. c. 11. Leander diſp. 12. quæſt. 33. & alii. Juxta quam opinionem ceſſat pœnitus objectum inconveniens: nam quamvis pœnitens teneatur facere duas confeſſiones, non tamen eorundem peccatorum; cum in una confiteatur inferiori non reſervata, & in alia Superiori, quæ eidem reſervantur.

Alenſis, Sot. Palao, Leád.

Communior ſententia.

Secunda, communior, & verior ſententia eſt teneri pœnitentem in prædicto caſu ad confitendum inferiori omnia peccata etiam reſervata. Ita D. Tho. in ſupplem. quæſt. 9. art. 2. ad 4. ubi ait: *Dicendum, quod etiam ſi Sacerdos non poſſit ab omnibus abſolvere, tamen tenetur pœnitens ei omnia confiteri, ut quantitatem totius culpæ cognoſcat, & de illis, de quibus non poteſt abſolvere, ad ſuperiorem remittat.* Per quæ ſatis patet ad motivum contrarium. Et idem docet Nugn. ibidem in 2. part. dub. 3. Petrus de Ledeſma c. 20. de Pœnit. dub. 1. poſt. 2. concluſionem, Sylveſt. verbo *Confeſſio* 1. n. 20. Gonet. diſp. 8. ar. 2. in fine. Suar. diſp. 31. ſect. 2. Navar. Tole. Angelus, Joan. de Medina, & alii apud Leandrum loc. cit. Et ſtando in hac ſententia pungere videtur illud inconveniens, ſed tamen facile retunditur, & ſuperatur: nam, ut alias reſponſiones omittamus, qui ſciens, & volens

D. Th. Ledeſm. Nugnus, Sylveſt. Gon. Navar. Tolet. Angel. Medin.

Digitized by Google

lens amplectitur aliquod peccatum reſervatum, ibi ſe voluntarie ſubjicit incommodis, ſeu gravaminibus, quæ ejus patrationem conſequuntur, inter quæ iſtud, de quo agimus, computatur. Et ſicut in alia opinione non cenſetur abſurdum, quod pœnitens in tali caſu teneatur ad duas confeſſiones, unam non reſervatorum ad ſatisfaciendum Eccleſiæ præcepto confitendo non reſervata, alterum vero reſervatorum ad parendum Superiori: ita nec inconveniens cenſeri debet, quod in noſtra obligetur ad confitendum bis peccatum reſervatum, ſemel pro annua confeſſione, & iterum ut directè ſubjiciatur Superiori reſervanti. Nec iſta præcipit abſolutè Eccleſia, ſed ſolam, unam, atque annuam peccati confeſſionem. In eas vero anguſtias ſe conjicit committens peccatum reſervatum, quem non oportet ex ſuo peccato reportare commodum, vel non faciendi annuam omnium peccatorum confeſſionem, vel non comparendi coram Superiore, & ſubjiciendi illi reſervata.

DUBIUM III.

Utrum in confeſſione explicari debeant omnia peccata quantum ad ſpecies, numerum, & circumſtantias mutantes ſpeciem?

POſt generalem doctrinam de confeſſione hactenus traditam ſuccedit, ut ad magis ſpeciales circa eam difficultates deſcendamus. Et primo occurrit ejus integritas quantum ad ejus materiam remotam neceſſariam, quæ ſunt peccata mortalia, ad quænam eorum extendatur tam Divinum, quàm Eccleſiaſticum confitendi præceptum? Cui difficultati reſpondet.

§. I.

Veritas catholica in genere aſſerta.

Concluſio.

71 DIcendum eſt omnia mortalia, quorum homo conſcientiam habet, (id eſt, quæ cognoſcit commiſiſſe, & nondum confeſſum eſſe) debere in confeſſione explicari quantum ad eorum ſpecies, numerum, & circumſtantias mutantes ſpeciem. Hæc concluſio eſt de fide, ut conſtat ex Eccleſiæ determinatione in Concilio

Conc. Later.

Lateranenſi relato in cap. *Omnis utriuſque* de pœnit. & remiſ. ubi præcipitur, quod omnes fideles *integre, & fideliter* confiteantur: quod facere nequeunt, niſi exponendo omnia peccata in ſpecie, numero, & circumſtantiis

Conc. Flor.

afferentibus diſtinctam ſpeciem peccati. Et in Concilio Florentino in decreto ſuper unionem, tract. de Sacram. dicitur materiam hujus Sacramenti eſſe confeſſionem, & ad illam pertinere, quod pœnitens confiteatur *omnia peccata*, quorum habeat memoriam. Sed luculentius, & ex-

Conc. Trid.

preſſius hæc veritas docetur, ac diffinitur in Concilio Tridentino, quod ad refellendum ingruentes hæreticorum oppugnationes, & propulſandum varios circa hanc materiam errores, opus habuit antiquam, & catholicam doctrinam cum omnimoda claritate, & terminorum proprietate exponere, ut quidem fecit. Nam ſeſſ. 14. cap. 5. ait: *Dominus noſter Jeſus Chriſtus è terris aſcenſurus ad Cælos, Sacerdotes ſui ipſius Vicarios reliquit tanquam præſides, & judices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Chriſti fideles ceciderint, quo pro poteſtate clavium remiſſionis, aut retentionis peccatorum ſententiam pronuntient. Conſtat enim Sacerdotes judicium hoc, incognita cauſa, exercere non potuiſſe, nec æquitatem quidem illos in pœnis injungendis ſervare potuiſſe, ſi in genere dumtaxat, & non potius in ſpecie, ac ſigillatim ſua ipſi peccata declaraſſent. Ex his colligitur oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum poſt diligentem ſui diſcuſſionem conſcientiam habent, in confeſſione recenſeri, etiamſi occultiſſima illa ſint... Colligitur præterea etiam eas circumſtantias in confeſſione explicandas eſſe, quæ ſpeciem peccati mutant, quod ſine illis peccata ipſa neque à pœnitentibus integre exponantur, nec judicibus innoteſcant. & fieri nequeat, ut de gravitate criminum rectè cenſere poſſint, & pœnam, quam oportet, pœnitentibus imponere.* Et conformiter ad hanc doctrinam diffinivit can.

Conc. Trid.

7. ejuſdem ſeſſ. *Si quis dixerit in Sacramento Pœnitentiæ ad remiſſionem peccatorum neceſſarium non eſſe jure divino confiteri omnia, & ſingula peccata mortalia, quorum memoria cum debita, & diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta, & quæ ſunt contra duo ultima Decalogi præcepta, & circumſtantias, quæ peccati ſpeciem mutant, &c. Anathema ſit.* Unde ſic docent omnes Catholici, & ſuperfluum eſt pro hac aſſertione aliquos Auctores referre.

Fundamentalis autem ejus ratio nulla aptior, & certè nulla melior excogitari valet, quam ipſa Chriſti inſtitutio, de qua conſtat per Eccleſiæ diffinitionem, ut oſtenſum eſt. *Ratio prima.* Sed rationes etiam congruentiæ, ſuppoſita Sacramenti Pœnitentiæ inſtitutione, occurrunt aptiſſimæ, & valdè urgentes. Primam proponit Concilium Tridentinum verbis relatis: nam Chriſtus conferendo Apoſtolis, & eorum ſucceſſoribus poteſtatem dimittendi, & retinendi peccata fidelium, conſtituit eos judices ad cognoſcendum de talibus peccatis in ordine ad ferendum ſententiam abſolutionis, aut retentionis, & ad injungendas pœnas unicuique convenientes; id autem nequit rectè fieri, niſi pœnitens manifeſtet Sacerdoti omnia ſua peccata in ſpecie, & numero, & circumſtantiis mutantibus ſpeciem: quidquid enim judicem lateat, anſam, & occaſionem præbet, ut judicium, & ſententia, & pœnæ applicatio non rectè fiant, ergo tenemur omnia prædicta, quorum conſcientiam habemus, patefacere in confeſſione. Secundam rationem proponit idem Concilium eodem loco paulo inferius dicens: *Qui ſcienter aliqua retinent, nihil divinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponunt. Si enim erubeſcat ægrotus vulnus medico detegere, quod ignorat, medicina non curat.* *Ratio ſecund.* Conc. Trid. Itaque pœnitens accedit ad hoc Sacramentum non ſolum ut reus judicandus, ſed etiam, ut infirmus Sacerdotis miniſterio ſanandus: ad quod opus eſt, ne Sacerdos in curatione erret, omnia vulnera detegere, & infirmitates manifeſtare. Quod motivum optime expendit D. Thom. in ſupplem. quæſt. 9. art. 2. his verbis: D. Thom. *Dicendum, quod in medicina corporali oportet, quod medicus non ſolum unum morbum, contra quem medecinam dare debet, cognoſcat, ſed etiam univerſaliter totam habitudinem ipſius infirmi; eo quod unus morbus ex adjunctione alterius aggravatur; & medicina, quæ uni morbo competeret, alteri nocumentum præſtaret. Et ſimiliter eſt in peccatis, quia unum aggravatur ex adjunctione alterius; & illud, quod uni peccato eſſet conveniens medicina, alteri incentivum præſtaret; cum quandoque aliquis contrariis peccatis infectus ſit, ut Gregor. in Paſtoral. docet. Et ideo de neceſſitate confeſſionis eſt, quod homo omnia peccata confiteatur, quæ in memoria habet. Quod ſi non faciat, non eſt confeſſio, ſed confeſſionis ſimulatio.*

72 Ex hac autem doctrina, & rationibus Concilii evidenter ſequitur obligari hominem jure divino non ſolum ad confitendum omnia peccata, verum etiam ad confitendum illa uni, & eidem Sacerdoti: atque ideo, nec ſuæ obligationi, nec illi juri ſatisfacturum, qui aliqua peccata uni Sacerdoti, & alia alteri confiteretur. Nam prætterquam quod, ubi concurrunt multa mortalia, nequit unum remitti, quin alia, & omnia remittantur, ut oſtendimus. Diſp. 4. dub. 3. §. 2. & 3. Sacerdos nequit in hoc Sacramento exercere munus judicis in abſolvendo, niſi cauſa integre cognita, nec medici in curando, niſi cognita tota habitudine pœnitentis. Quod minimè ſalvaretur, ſi in arbitrio pœnitentis poſitum eſſet, quod ex peccatis, quorum eſt conſcius, aliqua confiteretur uni Sacerdoti, & alia alteri, & ſic de ceteris: nullus namque illorum Sacerdotum rectè, & perfectè cognoſceret ſtatum talis pœnitentis, ut illum aut judicare, aut curare poſſet, ut fieri debet. Unde in cap *Conſideret.* de pœnit. diſp. 5. poſt medium dicitur: *Cautus ſit pœnitens, ne verecundia ductus dividat apud ſe confeſſionem, ut diverſa velit diverſis Sacerdotibus manifeſtare, quod eſt ſe laudare, & hypocriſim tendere.* Quod deſumptum videtur ex D. Auguſtin. lib. de vera, & falſa pœnit. cap. 14. Et D Thomas loco cit. in reſp. ad 2. ait: D. Auguſt. D. Thom. *Pœna à diverſis Sacerdotibus impoſita non eſſet ſufficiens: quia quilibet conſideraret tantum unum per ſe, & non gravitatem ipſius, quam habet ex adjunctione alterius. Et quandoque pœnam, quæ contra unum daretur, eſſet provocativa alterius peccati. Et præterea Sacerdos audiens confeſſionem, vicem Dei gerit: & ideo debet ei eo modo fieri confeſſio, ſicut fit contritio Deo. Unde ſicut non eſſet contritio, niſi quis de omnibus peccatis, quæ memoriæ occurrunt, contereretur; ita non eſſet confeſſio, niſi quis de omnibus, quæ memoriæ occurrerint, confiteatur.*

Contra hanc catholicam aſſertionem ſentiunt omnes Hæretici relati ſupra num. 12. qui confeſſionem Sacramentalem oppugnant, ubi communibus eorum argumentis occurrimus: unde non habemus in præſenti, quæ ſpecialiter diluamus præter illam, quam ipſi exaggerant difficul-

Digitized by Google

difficultatem recenſendi omnia mortalia quoad ſpecies, individua, & circumſtantias ſpeciem variantes. Sed huic etiam fecimus ſatis num. 19. eam que plenè diſſipaverat Concil. Trident. ſeſ. 14. cap. 5. declarans non eſſe admodum arduum, quod Chriſtus, & Eccleſia in hac parte præcipiunt, ſed temperatum ſumma prudentia, & referrum utilitate, quæ difficultatem excedit. *Conſtat enim,*

Conc. Trid.

inquit, *nihil aliud in Eccleſia à pœnitentibus exigi, quam, ut poſtquam quiſque diligentius ſe excuſſerit, & conſcientiæ ſuæ ſinus, & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus ſe Dominum, & Deum mortaliter offendiſſe meminerit: reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in univerſum eadem confeſſione incluſa eſſe intelliguntur: pro quibus fideliter cum Propheta dicemus: Ab occultis meis munda me Domine. Ipſa vero hujuſmodi confeſſionis difficultas, ac peccata detegendi verecundia gravis quidem videri poſſet, niſi tot, tantiſque commodis, & conſolationibus levaretur, quæ omnibus digne ad hoc Sacramentum accedentibus per abſolutionem certiſſimè conferuntur.* Quam reſponſionem quoad priorem partem, quæ difficultatem attingit, magis immediatè illuſtrabimus exponentes in particulari, quid intelligatur per ſpecies, numerum, & circumſtantias ſpeciem mutantes, qualia in aſſertione ſtatuimus: occurrunt enim non pauca temperantia difficultates, quas cauſantur hæretici, ut ſe ab obligatione confitendi ſubducant.

73 Sed prius nos expedire oportet à quadam controverſia omnibus in aſſertione propoſitis communi, quam Recentiores aliqui nimis prolixam cum non magno commodo verſant, diſcutientes an in peccatis confitendis explicari debeant actio externa, & effectus peccati: Oritur autem difficultas ex eo, quod in uno peccato, v. g. homicidii tria concurrunt, primo actus interior, quo quis vult occidere, ſecundo actus exterior occidendi, tertio effectus, nempè occiſio. Et quidem in obligatione manifeſtandi actum internum omnes conveniunt, quia in eo principaliter, & primario conſiſtit, ſicut libertas, & malitia peccati. In obligatione autem manifeſtandi actum externum poterat eſſe aliqua difficultas, præſertim in ſententia communi Thomiſtarum aſſerentium in membris, & ſenſibus externis non ſubjectari formaliter, & intrinſecè peccatum, ut ſtatuimus, & probavimus tract. 13. de peccat. diſp. 10. dub. 1. §. 2. concl. 3. Unde inferri videtur, quod, cum materia confeſſionis ſit ſolum peccatum, non deberent actiones externas confiteri. Unde Franciſcus Felix Scotiſta in

rànc. Felix.

tract. de bonitate, & malitia, cap. 8. difficult. 1. oppoſuit Thomiſtis, quod, ſi actus exterior non habet formalem, & intrinſecam malitiam: quam addat ſupra interiorem: nulla eſt ratio illum manifeſtandi in confeſſione: quod eſſe falſum manifeſtat communis uſus Eccleſiæ. Sed nec in hoc eſt momenti difficultas: nam hic ipſe uſus declarat, quæ debeamus confiteri. Præterquam quod illa argumentatio nihil probat, ut illi jam reſpondimus loco cit. num. 49. nam ut aliquid cadat ſub obligatione confeſſionis, ſufficit eſſe peccatum grave, ſive hoc habeat à forma ſibi inhærente, ut contingit in actibus internis, ſive illud habeat à forma exiſtente in alio actu, ut contingit in actibus externis: nam confeſſionis præceptum non ſolum malitiam, nec ſolum actum, cui illa hæret, ſed quidquid appellatur abſolute peccatum mortale, ſub ſe comprehendit. His itaque excluſis, reducitur difficultas ad obligationem manifeſtandi effectum actus interni, & externi peccaminoſi. Verbi cauſa, Petrus voluit occidere Joannem, ad id præparavit, propinavitque illi venenum, ex quo poſt aliquot dies, aut menſes Joannes mortuus eſt. Satisfaciet ne Petrus dicendo tantùm in confeſſione ſe ad occidendum Joannem dediſſe illi venenum? An verò tenebitur explicare ſubſecutum effectum, nempè Joannis mortem?

Sotus, Lopez, Sanch. Caſtro.

Sunt circa id duæ ſententiæ. Prima affirmat explicandum eſſe effectum. Ita Sotus, Ludovicus Lopez, Sanchez, Caſtro Palao, & alii apud Dicaſtillum diſp. 9. dub. 1. in appendice, num. 18. Et moventur: quia licet effectus non ſit in ſe, & formaliter liber, & malus; id tamen habet extrinſecè, & denominative à malitia voluntatis; quod ſatis videtur, ut comprehendatur ſub obligatione confeſſionis; ſicut ob eandem rationem comprehenduntur actus membrorum externorum, licet intrinſecam malitiam in ſe non habeant. Secunda negat hanc obligationem, ſed ſufficere cenſet, quod pœnitens dicat ſe intendiſſe occidere proximum, & ad id venenum applicuiſſe, nihil amplius de effectu explicans. Ita Vaſquez, Azor, Bonacina, Diana, Curiel, Joannes Sanchez, Lugo, & alii, quos refert Dicaſtillo loco cit. num. 20. Eorum fundamentum eſt, quod ſolum obligamur confiteri peccata mortalia; ille autem effectus non eſt, nec poteſt dici abſolutè peccatum mortale: ergo non datur obligatio manifeſtandi talem effectum. Probatur minor: quia talis effectus non fuit peccatum, quando Petrus intulit venenum, ſiquidem tunc occiſio non fuit: nec eſt peccatum, quando in re ponitur, quia tunc poteſt Petrus eſſe contritus, & ſine peccato: ergo ille effectus, ſive occiſio paſſiva non eſt, nec abſolutè dici valet peccatum. Et per hæc ſolvitur motivum contrariæ opinionis deſumptum ab exemplo actuum externorum: iſti enim, cum exercentur, ſubduntur actu internis, & ab eorum malitia denominantur, eiſque aliquomodo continuantur conſtituendo quaſi unicam, & completam operationem: ex quibus habent eſſe verè, & denominari abſolutè peccata, atque ideò debere cum illis eidem confeſſioni ſubmitti. Cujus oppoſitum contingit in effectibus peccatorum, ut ſatis ex ſe liquet. In qua diſparitate, quæ obvia eſt, quanta hinc indè producant, & examinent Lugo, & Dicaſtillo illos conſulenti conſtabit.

Vaſq. Azor. Bonacin. Curiel, Joan. Sanchez, Lugo.

Judicium erga prædictas opiniones.

Nos preſſius agendo cenſemus utramque ſententiam eſſe probabilem, & ſecundam ſpeculative probabiliorem, ut ejus fundamentum ſatis evincit. Sed quod ad praxim attinet, nullum, aut rariſſimum ejus uſum videmus, aut probamus: tum, quia ſæpiſſimè ex effectu ſubſequitur obligatio reſtituendi, aut aliud faciendi, aut vitandi, quæ oportet cognoſcere confeſſarium, ut de obligatione admoneat, & de congruo remedio in ſimilibus pœnitenti provideat. Tum, quia iſte videtur eſſe communis uſus fidelium explicandi ſcilicet non ſolum intentionem, & actionem, ſed etiam quid reipſa fecerint. Tum denique, quia prædictus uſus aptiſſimus eſt ad explicandum totum peccatum: id enim perſpicue, & compendioſe fit dicendo, *occidi unum hominem*. Ad quid ergo illæ circumlocutiones, habui intentionem occidendi hominem, & ad id illi propinavi venenum, vel ipſum vulneravi? Cum hæc omnia ſignificentur, & ſatis explicentur dicendo occidiſſe hominem; ſicut per actum externum ſignificatur internus, quin opus ſit hunc per ſe explicare.

§. II.

Quomodo explicanda peccata diſtincta quoad ſpeciem?

74 QUamvis Concilium Tridentinum in locis relatis num. 71. has voces non adhibuerit, rem tamen ſignificantem ſatis expreſſit diffiniendo generatim neceſſarium eſſe jure divino confiteri omnia, & ſingula mortalia, quorum memoria habeatur; ubi neceſſarium eſt, & diverſa numero peccata, atque ſpecies, has que à fortiori comprehendit, cum ſint quid communius, ſub quo individua continentur. Præſertim cum Concilium expreſsè dixerit circumſtantias mutantes ſpeciem debere in confeſſione explicari: unde majus argumentum deſumitur ad ipſas quaſi ſubſtantiales peccatorum ſpecies. Porro dari peccata ſpecie diſtincta manifeſtum eſt à ſumma inter aliqua diſtantia, ut v. g. inter furtum, & odium Dei: præſertim cum ſoleant pertinere ad potentias genere diverſas ſicut infidelitas ad intellectum, & intemperantiam ad appetitum: aliqua etiam ſunt inter ſe contraria, ut avaritia, & prodigalitas, quare nequeunt eſſentialiter convenire. Unde verò deſumatur diſtinctio ſpecifica peccatorum, non eſt hujus loci diſcutere, ſed ſupponendum eſt ex D. Thom. 1. 2. quæſt. 72. art. 1. deſumi ab objecto primario, ſive fine proximo per ſe volito, & ſic concluſit: *Actus voluntarii diſtinguuntur ſpecie ſecundum objecta, ut in ſuperioribus oſtenſum eſt. Unde ſequitur, quod peccata propriè diſtinguantur ſpecie ſecundum objecta.* Et in reſp. ad 3. addidit: *Nihil prohibet in diverſis rebus ſpecie; vel genere differentibus invenire unam formalem rationem objecti, à qua peccatum ſpeciem recipit. Et hoc modo ſuperbia circa diverſas res excellentiam quærit: avaritia autem abundantiam eorum, quæ uſui humano accommodantur.*

D. Thom.

Hinc fit plures actus, qui in eſſe phyſico ſpecie, aut genere diſtinguntur propter diverſa objecta primaria, quæ in illo ordine habent, poſſe eſſe idem peccatum in eſſe moris ob attingentiam ejuſdem in eo ordine objecti, ſive finis proximi per ſe inſpecti. Quæ enim major differentia in eſſe rei, quam inter peccatum commiſſionis, & peccatum omiſſionis? Et tamen reſolvit S. Doctor eadem quæſt. art. 6. eſſe peccata ejuſdem ſpeciei in una propria materia. *Si loquamur*, inquit, *de ſpecie peccati omiſſionis, & commiſſio-*

D. Thom.

Digitized by Google

miſſionis materialiter, differunt ſpecie; large tamen loquendo de ſpecie, ſecundum quod negatio, vel privatio ſpeciem habere poteſt. Si autem loquamur de ſpecie peccati omiſſionis, & commiſſionis formaliter; ſic non differunt ſpecie: quia ad idem ordinantur, & ex eodem motivo procedunt. Avarus enim ad congregandum pecuniam, & rapit, & non dat, quæ dare debet. Et ſimiliter guloſus ad ſatisfaciendum gulæ, & ſuperflua comedit, & jejunia debita prætermittit. Et idem videre eſt in cæteris. Et quamvis circa hæc aliqua difficilia occurrant, illa ſuperare curavimus tract. 13. de peccatis diſp. 8. dub. 1. Quin ex eadem radice, & attendendo ad diverſos ordines fieri valet, quod actus in eſſe rei valde differentes, & habentes intrinſecam malitiam poſſint eſſe unum peccatum non ſolum ſpecie, ſed etiam numero propter identitatem ejuſdem motivi, ſivè ſubordinatione ad eundem finem proximum per ſe inſpectum, ut eleganter declaravit D. Thom. in 2. diſt. quæſt. 42. quęſt. 1. art. 1. his verbis: *Contingit eſſe actus plures, ſecundum quod ad genus naturæ referuntur; qui tamen ſunt unum, ſecundum quod in genere moris conſiderantur: ut patet in eo, qui furatur, quia omnes actus ejus, qui ad furtum ordinantur, peccatum ſunt, cùm mala intentione fiant, qui poſſunt valdè multi eſſe. Et tamen omnes computantur ut unum peccatum: quia non habent rationem peccati, niſi ſecundum quod per unam voluntatem in unum perverſum finem ordinantur.* Et hac etiam de cauſa quamvis omiſſio peccaminoſa, & actus, qui eſt cauſa omittendi realiter diſtinguantur, & habeant malitias intrinſecas realiter diverſas, ſunt nihilominus ſpecie, & numero idem peccatum, ut ſtatuimus tract. cit. diſp. 5. dub. 4. §. 2. D. Thom.

75 Licet autem hæc ita ſe habeant, quod plures actus phyſicè eſſentialiter diſtincti poſſint moraliter eſſe idem ſpecie, aut etiam numero peccatum; è contra vero fieri non valet, quod idem phyſicè actus pertineat per ſe primo ad duas moraliter peccati ſpecies. Et ratio eſt, quod ſpecies primaria actus in ordine morali ſive quantum ad bonitatem, ſive quoad malitiam ſumitur per habitudinem ad objectum adæquatum, & primarium in genere moris, id eſt; prout ſtat ſub lege, & conformiter ad rationem: impoſſibile autem eſt eundem actum habere, vel in ordine phyſico, vel in ordine morali reſpicere per ſe primo duo, aut plura objecta; alias eorum quodlibet eſſet, & non eſſet adæquatum, quod implicat contradictionem: ergo idem phyſicè actus nequit pertinere per ſe primo ad duas moraliter peccati ſpecies. Unde provenit, quod licet in eodem actu ſoleant inveniri duæ malitiæ ſpecies, ſatis principales, alia ab ejus objecto, quod dici ſolet finis operis, & alia ab objecto intentionis, quod vocari conſuevit finis operantis: ut patet in eo, qui furatur ad fornicandum, ubi actus ex objecto immediato, ſive fine operis eſt in ſpecie furti, ſed ex objecto intentionis, aut ex fine operantis eſt in ſpecie luxuriæ: nihilominus attentis omnibus, & abſolute loquendo, ſpecies, quæ deſumitur ab objecto immediato eſt eſſentialis actui in eſſe moris; illa vero, quæ deſumitur à fine operantis eſt ſimpliciter accidentalis, ut ſtatuimus in tract. 11. de bonit. & malit. diſp. 6. dub. 4. §. 3. concl. 3. Actus namque in quocumque ordine reſpicit primario, & eſſentialiter ſuum objectum; finem vero operantis ſolum reſpicit ſecundario, & accidentaliter, ut facile conſtat in exemplo proximè allato: actus enim furti ad fornicandum reſpicit immediatè, & eſſentialiter rem alienam; quod vero ordinetur ad fornicandum eſt illi accidentale, & ſecundarium, in quantum fur ordinat eum ad illum finem. Cujus differentiæ ſatis evidens ſignum eſt, quod talis actus eandem furti ſpeciem retineret, quamvis non imperaretur, nec fieret in ordine ad talem finem. Idemque apparet in actibus moraliter bonis, ut in actu largiendi eleemoſynam ad ſatisfaciendum pro peccatis: hic enim actus abſolutè loquendo habet reſpicere eleemoſynam ut ſecundum ſe honeſtam, & hic eſt primarius reſpectus illius; & propterea conſtituitur abſolutè in ſpecie miſericordiæ: ordinari autem ad ſatisfaciendum pro peccatis convenit illi accidentaliter, ac proinde & imperari à virtute pœnitentiæ, atque in ſpecie pœnitentiæ conſtitui: unde ſuam miſericordiæ ſpeciem retineret, quamvis ad eum finem non ordinaretur: ſpecies ergo operationum humanarum in genere moris attenduntur ſecundum earum objecta primaria in eodem ordine.

Ex quibus facilè apparet, quid ſignificetur, cum dicimus in confeſſione aperienda eſſe peccata diſtincta quoad ſpecies: explicant namque prædicta verba, quod quotieſcumque peccata habent objecta, eſſentialiter diverſa, id in confeſſione debent manifeſtari: atque non ſufficere, quod pœnitens dicat in genere Peccavi, Peccavi: ſed debere dicere. Peccavi in hac, aut illa ſpecie, ſive, & in idem recidit, erga tale, aut tale objectum. Pro cujus majori intelligentia addere oportet, quod licet circumſtantię communiter, & rationabiliter appellentur, quæ in ordine morali objectum ſupponunt, illudque accidentaliter, & contingenter quaſi circumdant, in quibus ſolet eſſe notabilis variatio, ut infra à num. 83. dicemus: nihilominus contingere etiam ſolet, quod objectum actus non det illi malitiam, ut ſi ſit de ſe indifferens, ineptumque ſubinde ad referendum moralitatem, vel licet bonum ex ſe ſit, ſupervenit illi aliqua circumſtantia mala impediens, ut bonitatem moralem in operationem refundat. Et in hoc caſu circumſtantia dans primam moralitatem tranſit in conditionem eſſentialem objecti in eſſe moris, & deſinit eſſe in ratione circumſtantiæ, ut animadvertimus in tract. cit. de bonit. & malitia ad art. 5. & 10. & 11. quæſt. 8. ex 1. 2. Quoquo autem modo id explicetur, ſemper ſalvatur ſpecies peccatorum diſtingui penes eorum objecta primaria, ut vel ratione ſui, vel ratione circumſtantiæ dantis primam moralitatem pertinentem ad genus moris.

76 His præmiſſis, ulterius animadvertere oportet, quod ubi præcipimur confiteri omnes ſpecies peccatorum, ſermo eſt de omnibus ſpeciebus diſtinctis, non præcisè phyſicè, ſed moraliter: contingit namque plura opera peccaminoſa eſſentialiter phyſice diſtingui, quæ moraliter ſunt ejuſdem ſpeciei. Sic Pyromantia, quæ eſt divinatio per ignem, & Hydromantia, quæ eſt divinatio per aquam, diſtinguuntur eſſentialiter phyſicè, ſed non in genere moris. Unde quolibet modo, aut medio, aut inſtrumento phyſico divinatio fiat, ſufficiet pœnitenti dicere, commiſi ſemel, aut bis, &c. peccatum ſuperſtitionis in divinando: dummodo non adhibuerit rem aliquam ſacram, cujus perverſo uſu accederet nova, & diſtincta ſacrilegii ſpecies. Similiter infligere homini vulnus lethale, & propinare mortiferum venenum ſunt actiones in ordine phyſico eſſentialiter differentes; ſed tamen ejuſdem ſpeciei in ordine morali propter eandem ſpecificam malitiam in homicidio, cui prorſus accidit fieri hoc, aut illo inſtrumento phyſico. E contra contingit operationes, quæ nullam habent in ordine phyſico diſtinctionem eſſentialem, eſſe in ordine morali ſpecie diverſas, ut patet comparando occiſionem Patris, & occiſionem Epiſcopi eodem modo, & inſtrumento, & quod plus eſt, eadem actione factis: ſunt enim phyſicè loquendo ejuſdem rationis, ſed tamen intra genus moris ſpecie differunt: nam patris occiſio eſt in ſpecie particulari parricidii ob deformitatem contra pietatem parentibus debitam; ſed Epiſcopi occiſio eſt in particulari ſpecie ſacrilegii propter deformitatem contra reverentiam debitam Ordi[illegible] hujus generis frequentia occurrunt exempla. In co[illegible]do itaque ſpecies peccatorum attendi debet non ad unitatem, vel diſtinctionem, quas habent in ordine phyſico, ſed ad quæ gaudent in ordine morali. Et hujus reſolutionis (quæ eſt communis inter Doctores, ut videri poteſt apud N. Franciſcum cap. 8. punct. 1. num. 4.) fundamentum facile apparet ex ipſa inſtitutione Sacramenti, in quo Sacerdos judicat pœnitentes quantum ad mores, ſive peccata quatenus talia: atque ideo attendere debet ad peccatorum unitatem, vel diſtinctionem in genere moris, non in genere naturæ: & ad idem attendere debet pœnitens, cum ea confeſſario manifeſtat. Et idem motivum occurrit, ſi conſideremus Sacerdotem exercentem in hoc Sacramento medici officium, juxta verba Trident. num. 71. relata: non enim curat morbos phyſicos, ſed ſpirituales, & morales inductos ex peccatis, ut ad genus moris pertinent. *Animadverſio.* Franciſcus.

Et in hoc eodem ſenſu accipiendus eſt Cajetanus tom. 1. Opuſcul. tract. 5. quæſt. 3. docens ſatis eſſe confiteri ſpecies peccatorum communiter notas, nec oportere ſolicitari ad ſubtiliores, & minutiſſimas quaſque ſpecies explicandas, quæ non variant ſubſtantiale judicium Confeſſarii. Quam ſententiam vehementer carpunt aliqui Recentiores, inſultantes Leoni mortuo, quaſi ea Cajetani ſententia ſit contraria Concilio Tridentino, & debitæ confeſſionis integritati. Sed falluntur vehementer: nam ille non negavit debere in confeſſione exponi ſpecies peccatorum propriè, & formaliter differentes in genere moris, quarum moralem diverſitatem pœnitens cognoſcat; ſed docuit non oportere ſolicitari in inveſtigandis ſpeciebus non notis, de quibus vel apud ſubtiliſſimos eſt dubium,

Digitized by Google

bium, an diſtinguantur in genere moris, ut patet exemplo diverſarum divinationum, aut ſuperſtitionum in divinando, quod ſupra adduximus, & nominatim Cajetanus expendit. Supervacaneum enim foret pœnitentem in ſimili quæſtione extricanda conterere tempus: ſed magis oporteret de ſuperſtitione conteri, & illam ſine illis metaphyſicis diſtinctionibus in confeſſione explicare, quantum ſufficit ad Confeſſarii judicium. Et idem contingit ubi pœnitens perplexus manet in diſcernendo, an caſtitatis votum ſolemne, & votum ſimplex differant ſpecie: & conſequenter utrum tranſgreſſiones eorum ſint diſtinctæ peccati ſpecies: ubi autem hæc, aut ſimilia dubia occurrunt, non oportet pœnitentem in eis diſcernendis implicari, & immorari, ſed ſufficit dicere v. g. ſe peccaſſe contra votum caſtitatis. In quo ſenſu dixit Cajetanus ſpecies peccatorum, ut cadant ſub obligatione illas explicitè confitendi, debere eſſe omnibus notas, hoc eſt, certo cognitas, ut tales: quod non contingit, ubi circa illarum diverſitatem ſunt utrimque opiniones probabiles: & minus contingit apud vulgares, qui plurimum peccatorum ſpecies, pro quibus diſcernendis ſubtili conſideratione egent ipſi Theologi, ſignatè non cognoſcunt. Unde à multitudine fidelium non facile expectamus hanc accuratam ſpecierum peccati diſtinctionem, & non minimum putamus, ſi ſciant diſtincta explicare, & ad claſſes reducere culpas per oppoſitionem ad ſingula Decalogi, & Eccleſiæ præcepta. Ubi autem major diſcuſſio neceſſaria eſt, diligenti miniſtrorum inquiſitioni relinquitur. Et in hoc ſenſu, nempè reſpectu multitudinis fidelium, inter quos ſunt plurimi idiotæ, & ferè incapaces intelligendi ſignatè peccatorum ſpecies, accipienda eſt Cajetani ſententia. Cui vel non ita temperatæ, & modificatæ ſubſcripſerunt alias viri doctiſſimi. Petrus de Soto lect. 9. de Confeſ. Cano in relect. de Pœnit. part. 5. in reſp. ad 4. Sotus in 4. diſt. 18. quæſt. 2. art. 4. Navarrus in cap. *Conſiderat.* de Pœnit. diſt. 5. num. 17. Fagund. præcepto 2. lib. 4. cap. 2. Quæ dicentes non propterea ſententiam Cajetani tuemur; ſed excedentes de ea cenſuras quorundam Juniorum propulſamus.

§. III.

Qualiter recenſendus numerus peccatorum in ſingulis ſpeciebus?

77 Sicut unitas, & diſtinctio ſpecifica peccatorum non commenſuratur cum unitate, aut diſtinctione phyſica rerum, quibus hærent, ut conſtat ex §. præced. ſic etiam contingit in eorum unitate, & diſtinctione numerica, ut dicendum neceſſario eſſe evincunt plane exempla, & rationes. Nam ſi quis hominem tribus actibus interficiat, d[illegible]ur tres actus phyſici numero diſtincti, & omnes ſube[illegible]nominationem peccati: & tamen ibi non datur niſi unum peccatum homicidii. E converſo; ubi uno ictu interficit tres homines; actus phyſice eſt unus, & tamen tria numero peccata homicidii committuntur. Idque patet ex communi hominum apprehenſione, & ſapientum judicio; qui in priori caſu non niſi unum homicidium recognoſcunt, & ut tale puniunt; quidquid ſit de pluritate phyſica percuſſionum, & vulnerum: in ſecundo autem caſu cenſent dari tria homicidia, & ut talia acerbiori plectunt pœna; quamvis actus illos de medio tollens unicus fuerit. Ratio vero ita apprehendendi, & judicandi eſt, quod moralitas adæquate ſumpta, comprehendens bonitatem, & malitiam ſumitur per reſpectum ad objectum, ut ſtat ſub regulis morum. Unde ſicut malitia ſpecifica importat habitudinem ad objectum unum in ſpecie ſub genere morali, & inde ſumit unitatem moralem ſpecificam; ſic etiam malitia numerica eam habitudinem importat ad objectum unum numero intra hanc, aut illam malitiæ ſpeciem. Quare ſicut ob illam rationem contingit plures actus phyſice diſtinctos in ſpecie, induere eandem ſpecificam malitiam, quia ordinantur ad idem ſpecificè objectum in eſſe moris: & ideo ſive homicidium fiat vulnerando, ſive ſuffocando, ſive propinando, venenum eſt idem ſpecie peccatum; ſic etiam ob eandem rationem contingit actus phyſice diſtinctos numero eſſe idē numero peccatum, quia ordinantur ad idem numero objectum in eſſe moris: & propterea tres ictus, aut vulnerum incuſſiones erga eundem hominem, quibus occiditur ſunt unum numero peccatum: & e converſo, qui uno ictu tres homines necaret, committeret tria numero homicidii peccata, quia licet actus fuerit phyſicè unus, attigit tamen tria objecta adæquata, & numero diſtincta in eſſe moris.

Occurrit tamen hoc loco non diſſimulanda objectio deſumpta ex his, quæ tradidimus tract. 1. de principio individuationis, diſp. 2. dub. 1. ſtatuentes accidentia individuari à ſubjecto, cui naturaliter hærent: indeque collegimus dub. 3. implicare, quod duo accidentia ſolo numero diſtincta recipiantur in eodem ſubjecto, vel quod idem numero accidens hæreat ſubjectis adæquatè diſtinctis. Conſtat autem malitiam, & quamlibet aliam formam moralem eſſe aliquod accidens, cujus ſubjectum eſt actus phyſicus humanus, ut amor, odium, deſiderium, intentio, &c. Ergo implicatorium eſt, & inconſequenter à nobis aſſeritur, quod idem phyſicè actus poteſt induere duas, aut plures malitias numero diſtinctas, & quod è converſo plures actus phyſici valeant eſſe unum numero peccatum, atque habere (quod eſt conſequens) eandem numero malitiam. *Objeсt. difficilis.*

Pungit quidem hæc objectio, & obligat, ut legitimum ſenſum præmiſſæ ſuppoſitionis magis explicemus. Pro quo animadvertendum eſt moralitatem dupliciter dici: primo per ordinem ad regulas morum, nempè legem, aut objectum ut lege regulatum, quibus cum conformatur dicit bonitatem; ſed, ſi ab eis recedat, importat malitiam. Quo pacto moralitas eſt verum accidens reale actus humanos afficiens, habetque ſuum genus, ſpecies, & individua. Secundo ſumitur moralitas per ordinem præciſè ad prudentem æſtimationem, quæ judicat de rebus quantum ad eorum magnitudinem, unitatem, & diſtinctionem per ordinem ad fines, quos ipſa prudentia attendit. Inter quas rationes dari diſtinctionem ſatis convincitur, tum quia plura, quæ ſunt incapacia primæ moralitatis, fundant ſecundam, ut patet in corona, & purpura Regis, quæ cum non habeant primam, habent ſecundam, & ideò merentur reverentiam in prudentum æſtimatione. Tum etiam, quia in ipſis actibus humanis utriuſque moralitatis, capacibus non datur inter unum, & alterum adæquatio, ſed ſolet adeſſe ſumma differentia: nam peccatum mortale, quod eſt finitum per reſpectum ad regulas morum: habet gravitatem ſimpliciter infinitam in ordine ad prudentum æſtimationem ſecundum gravem offenſam, quam Deo irrogat. Et operationes Chriſti Domini conſideratæ ſecundum priorem moralitatem ſunt finitæ, ſicut & noſtræ: conſideratæ verò quantum ad ſecundam habent in æſtimatione prudentum valorem ſimpliciter infinitum, cum procedant à ſuppoſito infinite digno. Qua doctrina, & moralitatis diſtinctione uſi frequenter fuimus in tract. 21. de Incarnat. & prætertim diſp. 1. dub. 4. & 6. & diſp. 28. de merito Chriſti, dub. 1. Juxta quam doctrinam ipſa moralitas, vel intrinſece afficiens actus phyſicos internos, vel denominans extrinſece actus phyſicos externos poteſt quantum ad ſui unitatem, vel diſtinctionem numericam conſiderari dupliciter: primo metaphyſicè, ſecundo moraliter per ordinem ad prudentem æſtimationem. Et in primo ſenſu habet unitatem, vel diſtinctionem numericam juxta unitatem, vel diſtinctionem numericā actuum phyſicorum, quibus ineſt, ut objectio rectè probat, & concedimus: eſt enim verum accidens reale, quod, ſicut & alia, debet eſſe unū, aut plura numero juxta ſubjecti unitatem, aut diſtinctionem. Sed in ſecuddo ſenſu aliter eſt dicendum: quia unitas, vel diſtinctio numerica in eſſe morali moraliter, hoc eſt juxta prudentem æſtimationem, attenditur penes unum objectum adæquatum, & plura objecta adæquata, ad quæ intra eandem ſpeciem actus humani ordinantur. Ex qua radice provenit diverſitas, quam exemplis ſupra allatis expoſuimus, & nunc magis exponemus. Nam, ſi quis tribus percuſſionibus necet unum hominem, ibi dantur tres numero actus, qui denominantur tria numero peccata: & malitia quidem (ſupponamus eam reperiri etiam in actibus externis) metaphyſice conſiderata triplex etiam eſt numero, juxta numerum ſubjectorum. Sed tamen conſiderata in ordine ad prudentem æſtimationem eſt una numero, quia omnes illæ percuſſiones habent unum, & idem numero objectum, nempe unam hominis occiſionem, pro qua in prudenti æſtimatione nihil refert, quod uno, aut duobus, aut multis ictibus fiat. Cum verò quis una percuſſione interficit tres homines, actus quidem phyſicus eſt unus numero, & ſimiliter malitia conſiderata metaphyſica eſt una numero propter identitatem ſubjecti; ſed conſiderata ſecundum æſtimationem prudentem multiplicatur juxta nume- *Major ſuppoſitionis explicatio.*

rum

Digitized by Google

rúm hominum occiſorum, quia eorum quilibet eſt objectum completum, & adæquatum peccati homicidii: & in prudenti judicio non intereſt, ut æſtimentur tria homicidia, ut tria, quod tres homines occiſi fuerint unica, vel tribus percuſſionibus.

78 Sed quia aliundè ad unitatem numericam alicujus actus humani, & malitiæ illum denominantis requiritur illorum exiſtentia, & continuatio, quippè quæ habent conditionem ſucceſſivorum, quæ ſola interruptione diſcontinuantur, & plura fiunt, addere oportet, quod ad continuationem, atque ideò ut perſiſtat idem numero peccatum, ſufficit, quod permaneat, vel formaliter, vel virtualiter; ubi autem nec formaliter, nec virtualiter manet, deſinit ſimpliciter; & ſi aliud ejuſdem rationis ſuccedat, eſt novum, & diſtinctum numero peccatum. Senſus horum vocum, aut terminorum facilè conſtat ex dictis diſp. præced. à num. 115. ubi explicuimus, quomodo actus doloris pro Sacramento Pœnitentiæ requiſitus poſſit exiſtere, vel formaliter in ſe ipſo, vel virtualiter in aliquo ſui. Et pro qualitate præſentis materię facilius adhuc: nam, ut duret idem numero peccatum, ſufficit aliquem perſiſtere formaliter, aut virtualiter in eadem voluntate circa idem objectum: ut autem interrumpatur, requiritur, quod nec formaliter, nec virtualiter in tali voluntate permaneat. Dicitur autem quis permanere formaliter in priori voluntate toto tempore, quo expreſsè intendit aliquid facere, v.g. occidere inimicum: dicitur verò permanere virtualiter, quando aliquid facit virtute prioris intentionis, licet ipſa in ſe non perſiſtat, ut cum quis ex intentione occidendi inimicum enſem arripit, & acuit. Cum autem nihil horum adeſt, interrumpitur, ceſſatque ſimpliciter illa voluntas: etſi poſtea ſuccedat, opus eſt à priori diſtingui, & eſſe novum, & numero diſtinctum peccatum.

Contingit autem hujuſmodi interruptio, aut diſcontinuatio frequentius in actibus internis, quam externis, ut liquet experientia, & ratione: quia illi non tantam habent inter ſe ſubordinationem, quantam actus externi habent ad voluntatem. Hinc provenit, quod ſi aliquis elicito ſemel actu odii erga inimicum, interpoſita mora, aut ſomno, odio inimicum habeat committat novum peccatum odii, diſtinctum numero à præcedenti; cum iſtud ad illud non ſubordinetur, ſed ſint ejuſdem rationis: & diſcontinuentur. Cum verò concepto odio intendit occidere inimicum, & hac voluntate parat enſem, & pergit ad eum occidendum; quamvis actiones ſint adeò diverſæ, non tamen ſunt plura numero peccata; quia in eis continuatur, & permanet virtualiter prior voluntas. Quin etiam licet in itinere repeteret plures occidendi intentiones, non committeret plura numero peccata: quia prior intentio non eſt ſimpliciter revocata, ſed manet virtualiter, & continuatur per omnes actiones externas itineris electas ad occidendum, & continuatur etiam quaſi formaliter per eaſdem intentiones, quas repetit. Sicut etiam contingeret, ſi per ſpatium unius diei ſine interruptione temporis eliceret illas intentiones, unam immediatè poſt aliam; non propterea committeret tot numero peccata, quot ſunt numero intentiones, ſed unum tantum numero peccatum, ut quidem faceret, ſi in prima intentione formaliter perſiſteret abſque interruptione actus. In ordine quippè ad prudentem æſtimationem perinde eſt, quod per ſpatium unius horæ maneat unus, & idem actus odii; & quod continuetur idem odium per actus plures ſibi immediatè ſuccedentes. Unde magis coſirmatur doctrina num. præced. tradita de diſtinctione numerica peccatorum, non ſecundum regulas Metaphyſicæ, ſed ſecundum prudentem æſtimationem: in exemplis enim præmiſſis tot ſunt malitiæ, & peccata metaphyſicè loquendo, quot ſunt actus: & tamen moraliter moralitate ſumpta per ordinem ad prudens judicium non datur niſi unum numero peccatum.

79 His prælibatis regredimur ad eam aſſertionis partem, quæ docet non ſolùm ſpecies peccatorum, ſed etiam eorum numerum intra quamlibet ſpeciem debere in confeſſione explicari. Et ratio conſtat ex dictis in genere pro aſſertione. Legitimus vero hujus partis ſenſus patet etiam ex immediatè dictis, nempè numerum peccatorum non eſſe computandum per commenſurationem ad actus, qui denominantur peccata, ſed per ordinem ad objecta completa, in quibus voluntas ſiſtit, & quæ talia cenſentur juxta prudentem æſtimationem. Hinc quantum ad praxim plura deduci queunt conſectaria, quæ traditam doctrinam magis fulciunt. Nam qui tribus vulneribus occidit unum hominem, ſatisfacit huic confitendi obligationi dicendo,

Colligitur primò.

unum homicidium feciſſe: nam per plures phyſicè actiones unum tantum peccatum fecit. Qui verò una percuſſione tres interfecit, debet confiteri patraſſe tria homicidia: nam una phyſica actione tria peccata homicidii commiſit. Et ſimilia quilibet in ſimilibus facilè colliget, & ſatis nobis erit unum, aut aliud attingere. Colligitur ergo ulterius Sacerdotem conſcium peccati mortalis, qui ſucceſſivè miniſtrat multis Sacramentum Euchariſtiæ, non committere, niſi unum numero peccatum mortale, nec teneri ſubinde aliud explicare in confeſſione: quia licèt actiones fuerint phyſicè plures juxta communicantium numerum: nihilominus moraliter ſunt unum numero peccatum propter ſucceſſionem, & unitatem convivii. Et ſic ſentiunt Sotus in 4. diſt. 18. quæſt. 1. art. 4. Cajetanus 1. 2. quæſt. 72. art. 6. Medina, Rodriguez, Diana, & alii, quos ſequens refert Leander diſp. 8. quæſt. 19. Et conſequenter talis Sacerdos in confeſſione ſatisfacit, ſi dicat ſe adminiſtraſſe Euchariſtiam in peccato mortali, quamvis non exprimat numerum perſonarum, quibus illam miniſtravit.

Secundò.

Sotus, Cajet. Medin. Rodrig. Diana.

Idem colligit prædictus Leander quæſt. ſeq. dicendum eſſe de Sacerdote conſcio peccati mortalis, qui ſucceſſive plures confeſſiones excipit, ut paritatis ratio convincere videtur: quia omnes illæ auditiones, & abſolutiones, ubi ſucceſſivè, & abſque notabili interruptione fiunt, reputantur moraliter pro uno peccato. Et pro eadem ſententia refert Dianam, Lugum, Rodriguez, & Fagundez Sed iſtud conſectarium non probamus, nec legitimè deduci cenſemus. Quare oppoſitum affirmandum eſt, nempè Sacerdotem, qui in ſtatu peccati mortalis miniſtrat Sacramentum Pœnitentiæ, tot peccata mortalia committere, quot excipit confeſſiones. Et ita ſentiunt Candidus diſquiſit. 24. art. 22. dub. 7. Caſtro Palao, Vaſquium ſequens, & referens tom. 1. tract. 2. diſp. 3. punct. 3. Sylveſter, Suarez, Azor, & Bonacina, quos refert, & ſequitur Delgadillo, cap. 17. dub. 55. Philibertus, Magala, & Malfeſius apud Leandrum loco cit. Motivum eſt: quia licet actus ſint ejuſdem ſpeciei, & ſibi immediatè, vel abſque notabili mora ſuccedant, nihilominus ad eorum multiplicationem multiplicantur peccata, quoties quilibet eorum actum habet definitum, aut determinatum terminum, quo poſito conſummatur, & completur; ſed hujus generis eſt adminiſtratio Sacramenti Pœnitentiæ: ergo tot peccata mortalia committit Sacerdos illa in peccato miniſtrans, quot conficit Sacramenta. Major conſtat exemplo homicidii, furti, fornicationis, &c. nam quoties repetuntur hi actus, quamvis ſucceſſivè, & abſque notabili mora, toties committitur novum, & diſtinctum numero peccatum mortale: & oppoſitum dicere foret intolerabilis error contra communem tam Doctorum ſententiam, quàm fidelium ſenſum, & praxim. Cujus non aptior, nec urgentior ratio aſſignari valet, quam prædictos actus, & eorum malitiam habere certum terminum, quo poſito conſummantur, & per accidens omninò eſt, quod alius actus, & malitia ejuſdem rationis ſuccedant: ſicut homicidium penitus terminatur, ac conſummatur inferendo injuſtè proximo mortem, & prorſus accidit homicidam immediatè ſe extendere ad alterius necem. Minor etiam patet: nam actus adminiſtrandi Sacramentum Pœnitentiæ habet certum, ac definitum terminum, nempè abſolutionem, & ea poſita eſſentialiter conſummatur, non minus quam homicidium in injuſta morte proximi. Et hinc patet motivum contrariæ ſententiæ ob ſatis manifeſtam diſparitatem: nam ubi plures accedunt ad unum Sacerdotem, qui eis Euchariſtiam miniſtret, reputantur per modum unius: & ideo adminiſtratio Euchariſtiæ in nullo eorum conſummatur, uſque ad ultimum perveniat: & conſequenter omnes illæ adminiſtrationis partes ſunt una completa adminiſtratio ejuſdem convivii, & unum numero, ubi indignè fit, adminiſtrationis peccatum. Oppoſitum autem contingit in abſolutionibus; nam in earum qualibet finitur, & conſummatur adminiſtratio Sacramenti abſque ullo reſpectu, & ſubordinatione ad aliam. Addunt quidam aliam differentiæ rationem, quod Sacerdos Euchariſtiam miniſtrans non conficit Sacramentum, ſed factum ſupponit: & conſequenter non efficit gratiam in ſuſcipiente, nec proinde eget gratia, ut Euchariſtiam miniſtret: unde, ſicut ſine gratia exiſtens non peccat illam miniſtrando uni, ita non multiplicat ipſam miniſtrando multis. Sacerdos autem abſolvens verè efficit Sacramentum, & producit gratiam in penitente: & propterea debet eſſe in gratia, ut congruenter ad gratiæ productionem concurrat:

Tertiò: Leander.

Diana, Lugo, Rodrig. Fagundez.

Rejicitur hac conſecutio.

Candid. Palao, Vaſq. Delgadillo, Philibertus, Magala, Malfeſius.

Diſparitas quadam.

atque

atque ideo, ſicut peccat mortaliter in prima abſolutione, ſic multiplicat numero peccata, dum abſolutiones multiplicat. Quæ diſparitas facilis eſt, ubi ſupponitur non requiri ſtatum gratiæ pro Euchariſtiæ adminiſtratione. Sed ſuppoſitioni non acquieſcimus ob magnam indecentiam in re graviſſima, quam apprehendimus in eo, quod Sacerdos conſcius peccati mortalis Sacram Euchariſtiam diſpenſet. Si enim Sancta Sanctè tractanda ſunt, quanto magis iſtud inter Sancta Sanctiſſimum? Præſertim ab eo, qui non ſolum pro conficiendo, ſed etiam pro miniſtrando ex officio Euchariſtiam, accipit ſpecialem caracterem.

Aliquorum ſententia. 80 Hæc exempla: aliis omiſſis ſufficit attigiſſe ad declarãdum, qualiter numerus accipi debeat in recenſendis peccatis ejuſdem ſpeciei, & in ordine ad confeſſionem. Sed tamen pro majori hujus conſiderationis complemento addendum eſt aliquos ex antiquioribus ſenſiſſe, quod pœnitenti ſufficit dicere numerum peccatorum generatim, & in confuſo, v. g. dicere, ſæpius peccavi furando, ſæpius pejerando, &c. Et movebantur, quod recenſere omnes actus in individuo eſt difficillimum, & moraliter impoſſibile: aliunde vero non occurrit præceptum expreſsè præcipiens tam dearticulatam peccatorum diſtinctionem: denique nec ex inſtitutione confeſſionis colligitur; quippè diſtinctio numerica peccatorum eſt accidentalis, atque ideo non multum variat Confeſſarii judicium in ordine, vel ad ſatisfactionem, vel ad medicinam. Ita nonnulli Canoniſtæ apud Delgadillum diſp. 17. dub. 51. & nominatim Archidiaconus relatus à Navarro in cap. *Conſideret*, de Pœnitent. num. 42. Angelus verbo *Confeſſio* 1. num. 23. & Sylveſter verbo *Confeſſio* 1. num. 11. ut refert Suarez diſp. 22. ſect. 5. num. 1. dixit rem eſſe incertam. Sed Silveſter eo loco nihil de hac re dicit: & verbo *Confeſſio* 2. num. 12. oppoſitum prorſus ſtatuit.

Archidiaconus Angel.

Concluſio. Quidquid autem de horum, aut aliorum ſententia fuerit, certiſſimum eſt pœnitentem debere manifeſtare in qualibet ſpecie numerum certum, & determinatum peccatorum, ſi poteſt, & oppoſitum non eſt probabile. Nam Concilium Lateranenſe, & Florentinum ſtatuerunt omnia peccata confitenda eſſe; ly autem *omnia* diſtribuit non ſolum pro omnibus peccatorum ſpeciebus, ſed etiam pro individuis. Concilium vero Tridentinum num. 71. relatum rem magis adhuc expreſſim addendo *ſigillatim*, ſignificavit enim hac voce confeſſionem debere eſſe de ſingulis peccatis, atque ideo de peccatis in individuo. Quorum decretorum ſenſu magis confirmatur communi obedientia, & praxi fidelium confitentium ſua peccata in individuo. Et ſic docuerunt D. Auguſtinus lib. de vera, & falſa pœnit. cap. 14. D. Thom. opuſc. 12. quæſt. 6. in fine, ſuffragantibus communiter aliis Doctoribus, Suario, & Navarro locis relatis, Petro, & Dominico de Soto, & Cano, quos refert, & ſequitur Henriquez lib. 5. cap. 5. num. 9. Filliucius, Villalobos, & Bonacina, quibus relatis ſubſcribit Leander diſp. 5. quæſt. 6. & alii communiter. Nec motiva pro parte contraria quidquam probant quia non affirmamus obligari pœnitentem abſolutè ad manifeſtandum omnia peccata in individuo, ſed ſolum, quæ poteſt, ut ſtatim magis declarabimus. De præcepto autem confitendi ſingula conſtat ex Conciliis Lateran. Florent. & Trident. De inſtitutione etiam conſtat, cum non limitetur ad ſolas peccatorum ſpecies. Denique pro prudenti Confeſſarii judicio multum refert peccatorum in individuo, & certo numero confeſſio: quia ut rectè vidit Suarez ubi ſupra magis variari ſolet ex multitudine peccatorum in eadem ſpecie, quam ex ſpecifica aliquorum diverſitate. Pro quo tamen non requiritur, quod ſingula intra eandem ſpeciem peccata ſeorſim, & per ſe ſucceſſive declarentur, ut quidam ſcrupuloſè colligere, aut imaginari poſſet ex illo verbo *ſigillatim*, quo utitur Tridentinum: id enim æquè moleſtum, & ſuperfluum foret: ſed ſufficit, quod cuncta ejuſdem ſpeciei peccata ſub uno numero, ac voce comprehendat, dicendo v. g. ſe bis pejeraſſe, decies blaſphemaſſe, aut quinque vicibus proximum infamaſſe, ut optime docet Cajetanus verbo *Confeſſio* in ſexto præcepto, & ſequuntur omnes communiter, patetque ex communi uſu fidelium confitentium, niſi idiotæ nimis non ſint, quia non aliter ſe norunt explicare, quam referendo integras ab ultima confeſſione ſuorum eventuum hiſtorias cum pari confeſſarii moleſtia, quam temporis jactura.

D. Aug. D. Thom. Suar. Navarr. Petrus, & Dominic. de Soto, Cano, Hériquez, Filliucius, Villalobos, Bonacina.

81 Diximus pœnitentem debere confiteri peccatorum numerum *certum, ſi poteſt*, hoc eſt finitum, ac determinatum, quantum fieri valet, ut denotaremus id aliquando, & reſpectu aliquorum eſſe moraliter, aut etiam phyſicè impoſſibile. In quo caſu ſufficit dicere numerum probabilem, plus, minuſvè, ut ſi dicat, decies pejeravi, plus, minuſve, ut docet communis ſententia, & relatis Sylveſtro Soto, Ledeſma, Nugno, Sylvio, Toleto, Suario, Villalobos, Bonacina, & aliis ſtatuit N. Franciſcus cap. 8. punct. 1. num. 3. Et iidem Doctores communiter obſervant, quod ſi pœnitens poſtea deprehendat certum, & determinatum numerum, v. g. undecies pejeraſſe, non tenetur illud undecimum, aut etiam duodecimum de novo confiteri. Cui additamento (quamvis in eo aliquam difficultatem recognoſcamus deſumptam ab exemplo tam peccati inculpabiliter obliti, quod, ſi in memoriam poſtea veniat, tenemur confiteri: tum peccati dubii, & confeſſi ut talis, de quo, ſi poſtea certo conſtet, illud ut certum confiteri debemus,) abſolutè ſubſcribimus. Et movemur principaliter tam communi Doctorum ita ſentientium authoritate, quam communi etiam fidelium ita ſe confitentium, atque gerentium. Præſertim cum eo modo recenſentur peccata, prout ſunt in conſcientia juxta doctrinam Tridentini: & aliunde unum, aut duo peccata ſufficienter comprehenſa, ſignificata, & confeſſa videntur ab eo, qui dicit ſe pejeraſſe decies, plus, minuſve, juxta communem apud homines modum explicandi numerum rerum ſalva veritate.

Sylveſt. Soto Ledeſ. Nugn. Sylvius. Tolet. Suarius, Villalob. Bonacin.

Nec obſunt illa in contrarium exempla: nam peccatum invincibiliter oblitum non fuit ſubjectum, ſaltem directè, clavibus Eccleſiæ: unde oportet ſubdi per diſtinctam confeſſionem, ubi occurrit memoriæ. Secus autem contingit in præſenti caſu, ubi undecimum, & duodecimum peccatum comprehenduntur, & confitentur ſub illa formula, Decies peccavi plus, minuſve. Similis eſt diſparitas circa peccatum dubium: unuſquiſque enim debet confiteri peccata mortalia, prout illa habet in conſcientia; quare illud, quod prius in conſcientia erat ſub dubio, & ita fuit in confeſſione expoſitum, ſi poſtea incipiat eſſe in conſcientia certum, debet iterum in confeſſione tamquam certum, ut verè eſt, manifeſtari. Quod motivum in noſtro caſu locum non habet: nam qui dixit, Peccavi decies, plus minuſve, ibi ut certa comprehendit undecimum, & duodecimum, peccatum, licet ſub illa confuſa disjunctione: quia non potuit finitum, & determinatum numerum explicare: unde licet poſtea certo recognoſcat fuiſſe paulo majorem, tamen recognoſcit hunc etiam fuiſſe in ea confitendi formula comprehenſum, & ſe proinde non obligari ad illum iterum exponendum. Sed de exemplis in contrarium propoſitis fuſius dicemus dub. 6. per totum, & §. 4.

Hic vero ſtatim pulſat animum difficultas in diſcernendo, quomodo regulari debeat exceſſus, aut defectus per ordinem ad majorem, vel minorem numerum peccatorum in confeſſione expoſitum, ut comprehenſus intelligatur in illis verbis, plus, minuſve? Sed eam decidere non valemus: quia nulla certa regula nobis occurrit ad id diffiniendum, ſed relinquendum putamus prudentiæ regulis attendendo ad omnia, quæ in ſingulari occurrunt, & nequeunt ita in actu ſignato proponi. Quod alii etiam obſervarunt apud N. Franciſcum loco citato. Satis nobis fuerit dicere, quod, ſi verum eſt eum, qui confitetur ſe decies pejeraſſe, plus, minuſve, comprehendere ſub ea loquendi formula ſaltem duo peccata ultra decem expreſsè cognita, & confeſſa: & propterea licet poſtea cognoſcat fuiſſe undecim, aut duodecim, non teneri ad hæc duo confitendum, ut admiſimus, & explicuimus: ſi id, inquam, verum eſt, non abſimilis regula aſſumi valet ad diſcurrendum in ſimilibus: nam eandem proportionem habent quatuor ad viginti, quam duo ad decem; quare, ſi in confeſſione decem peccatorum cum addito plus, minuſve, cadunt, comprehenduntur que duo alia poſtea cognita; pariter in confeſſione viginti peccatorum cadent, atque comprehendentur quatuor alia poſtea occurrentia. Et ſic de aliis ita ut pro majori numero peccatorum in confeſſione expoſitorum addita illa formula, plus, minuſve, poſſit eſſe major numerus peccatorum, quæ ibi incluſa prudenter intelliguntur, & quæ conſequenter opus non ſit iterum confiteri.

82 Sed quid dicendum, ubi nec certus, nec probabilis peccatorum numerus aſſignari valet ob eorum quaſi innumerabilem multitudinem, frequentiam, & diuturno tempore continuationem? Reſpondetur adhuc in iſto

caſu

Digitized by Google

caſu debere pęnitentem explicare numerum peccatorum, ſi non certum, aut probabilem, ſaltem conjecturalem, & meliori modo, quo poſſit: nam præceptum confeſſionis, quantum eſt ex ſe, obligat ad confitendum peccata in individuo, ſive numerum peccatorum: & ideo pro ejus in hoc ſenſu adimpletione ſatagendum eſt. Unde pęnitens recogitare ſecum debet, quanto tempore fuerit in ſtatu peccati mortalis, quanta peccata plus, minuſve committebat ſingulis diebus, aut ſaltem hebdomadibus, aut menſibus: & eodem modo debet manifeſtare ſuum ſtatum, & multitudinem peccatorum in confeſſione. Et idem à fortiori dicendum eſt de ſpeciebus peccatorum, quæ facilius revocari in memoriam poſſunt, ut ſi fuerint perjuria, furta, pollutiones, &c. Et ſic docet communis in hac parte ſententia, pro qua plures Auctores referunt N. Franciſcus ubi ſupra num. 3. & Leander diſp. cit. quæſt. 11. Quod ſi pœnitens vel iſto modo nequeat (quod raro continget concurrente Confeſſarii directione) ſuorum peccatorum multitudinem declarare; explicare ſaltem debet tempus, in quo frequentiſſimè peccavit, & conſuetudinem peccandi, & animi præparationem ad peccandum oblata occaſione, dicendo v. g. ſe per tres annos habuiſſe conſuetudinem jurandi frequenter falſum, vel loquendi turpia cum ſociis, vel concupiſcendi, quaſcumque fœminas, videret, vel ſurripiendi aliena, quoties poſſet, &c. Et ita reſolvunt graves Auctores Cajetanus tom. 1. Opuſcul. tract. 5. quæſt. 3. Victoria num. 178. Petrus de Soto lect. 9. de Confeſſione, Dominicus in 4. diſt. 18. quæſt. 2. art. 4. Cano de Pœnit. part. 5. §. *Colligo tamen*, Toletus lib. 3. cap. 7. num. 2. Navarrus in cap. *Conſideret.* de Pœnit. diſt. 5. num. 43. & in Manuali cap. 6. num. 15. & alii. Generale vero fundamentum pro his magnis, & inveteratis peccatoribus videtur eſſe, quod nec liberi ſunt ab obligatione confeſſionis, nec ejus remedio privandi, ne in manifeſtam abducantur deſperationem ſalutis: aliunde vero non aliter ſua peccata exponere valent, ut ſupponitur, quam dicendo conſuetudinem, & frequentiam peccandi in hac, aut illa materia per tot menſes, aut annos: ergo eorum confeſſiones prædicto modo factæ excipi, admittique debent tanquam validæ, & pro qualitate pœnitentium ſufficientes, ut confeſſionis præcepto ſatisfaciant. Hinc colligunt relati Auctores ſufficere publicæ meretrici, cum convertitur, ſi dicat: Manſi in lupanari per decem annos, admittens cunctos, ad id parata. Concubinario, ſi dicat, Habui concubinam per tres annos, qua tanquam uxore uſus fui. Sacerdoti non recitanti, ſi dicat, Per integrum annum omiſi officium divinum. Et ſic de aliis, ut ultra relatos docent Bonacina diſp. 5. quæſt. 5. ſect. 2. punct. 2. §. 3. Lug. diſp. 16. n. 575. Granados tract. 9. diſp. 10. n. 7. & 8. Delgadillo c. 17. q. 59. & alii apud iſtos.

Franciſcus.

Cajet. Victor Sotus, Dominic. Cano, Toletus. Navarr.

Bonac. Lug. Granados, Delgadillo.

Qui communiter circa hæc obſervant *primo* meretrices, & ſimiles perſonas, licet nequeant explicare numerum peccatorum, ſed ſolam peccandi conſuetudinem, & frequentiam peccandi per tantum tempus; debere exponere, an admiſerint conjugatos, aut voto caſtitatis obſtrictos, aut ſibi conſanguineos intra gradum prohibitum, aut perſonas inter ſe magna cognatione conjunctas, ut patrem, & filium; & ſic de aliis. Iſta enim facilius ab illis recognoſci, & exponi queunt ob notabiles deformitatum, atque ſpecierum differentias. Et multo magis explicare poſſunt, & debent, an peccaverint cum fœditatibus contra naturam. Obſervant *ſecundò* ſimiles perſonas facilius explicare poſſe actus externos, quam interiores, & effectus, quam actualia peccata: quia illi notiores ſunt: iſti vero ſunt in ſimilibus adeò frequentes, & quaſi continui, ut impoſſibile illis ſit eos recenſere. Unde illis ſufficit, ſi dixerint ea ſæpiſſimè, & quaſi continuo deſideraſſe turpia, & lucrum ex infami exercitio, ut notarunt Vaſquez quæſt. 91. art. 1. dub. 5. & Lugo ubi proximè. Obſervant *tertiò* confeſſarium in his caſibus, & cum ſimilibus perſonis non debere ſcrupuloſè, aut prolixè procedere, nimis illas cogendo, ut explicent peccatorum numerum, nam facilius errabunt in hoc per exceſſum, aut defectum, quam in declarando tempus, & conſuetudinem: præſertim cum per hoc medium habeat confeſſor tantam notitiam de pœnitentis ſtatu, quantam poſſet hic exhibere per longiorem narrationem, & turpitudinum repræſentationem; quæ quantum fieri poteſt, vitari debent pro cavendo utriuſque periculo.

Vaſq. Lugo.

§. IV.

Ratio diſtinguendi circumſtantias mutantes ſpeciem, & illas confitendi.

83 PErvenimus ad ea, quæ tertio loco aſſignantur explicanda neceſſario in confeſſione, nimirum circumſtantias mutantes ſpeciem. Pro quo oportet rudi ſaltem Minerva exponere, quid his vocibus ſignificetur: diffuſior namque illarum notitia pertinet per ſe ad 1. 2. D. Thomæ, ubi illam ex profeſſo tradidimus in tract. de Bonitate, & malit. ferè per tot. & præſertim diſp. 4. dub. 1. & 2. & in comment. ad art. 11. quæſt. 18. Ex ibidem autem dictis hic breviter colligemus, quæ videntur præcisè neceſſaria ad conſiderationem præſentem. Et ut à nomine ordiamur circumſtantia ſignificat, quidquid aliud ita attingit, & circumſtat, quod abſolutè ſit extra ipſum, ut in rebus corporeis apparet. Hinc extenſum vocabulum ad moralia denotat illa accidentia, ſive conditiones, quæ cum ſint extra eſſentiam actus humani, ipſum nihilominus tangunt, & afficiunt, quatenus important convenientiam, aut diſconvenientiam, ſecundũ rationẽ reſpectu talis actus in ordine morali. Debent autem hujuſmodi accidentia, ut circumſtantiæ ſint, manere extra moralitatem, eſſentialem ſive primariam talis actus, & ad hujuſmodi conceptum non pertinere. Et hinc provenit, quod nec objectum ſpecificans, nec cauſa efficiens, & alia, à quibus eſſentia moralis actus dependet, ſint ejus circumſtantiæ: provenit etiam quaſdam rationes communes, quæ in omni actu reperiuntur, non poſſe circumſtantias propriè appellari, uti comparantur ad actum moraliter malum inobedientia, ingratitudo, &c. & ideo ſolent dici circumſtantiæ communes, ſive in omni peccato repertæ, & in ejus vocabulo abſque alia additione, aut explicatione comprehenſæ. Particulares autem, & propriæ revocantur ad ſeptem, quæ illo vulgari verſiculo recenſentur, *Quis, quid, ubi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando*: nam *Quis* denotat circumſtantiam perſonæ operantis, ut quod ſit laicus, aut Sacerdos. *Quid* circumſtantiam objecti, aut effectus, ut in materia furti, quod ſit magna, aut parva. *Quibus auxiliis* denotat circumſtantiam mediorum, aut inſtrumentorum, ut in materia homicidii, quod fuerit factum enſe, aut veneno, &c. & ſic de aliis, ut ex dicendis num. 108. magis conſtabit.

Porrò omnem actum moralem ſive internum, ſive externum habere aliquam bonitatem, vel malitiam ex circumſtantiis ſtatuit D. Thom. 1. 2. quæſt. 18. art. 3. & 9. & quæſt. 2. de Malo art. 5. & alibi frequenter, idque probat exemplo naturalium: nam in ordine entitativo omnis ſubſtantia ultra perfectionem eſſentialem habet aliam ex accidentibus ejuſdem ordinis: ergo in ordine morali omnis actus humanus ultra bonitatem, aut malitiam, quam habet ex objecto primario, habet aliquam aliam accidentalem ex circumſtantiis: id enim paritatis ratio convincere videtur. Præſertim, quia, ſicut in phyſicis cognoſcimus per experientiam non dari ſubſtantiam ſine aliquibus accidentibus, vel propriis, vel communibus: ita non minus evidenter experimur nullum dari actum moralem, qui præter ſuam moralem ſpeciem non habeat aliquas circumſtantias accidentales, ut puta eſſe intenſam, aut remiſſam; durare longo tempore aut brevi; fieri in loco ſacro, aut prophano, & ſic de aliis, quæ prolixum eſſet referre, licet non pauca proponamus num. 109. Sed quod pro omnibus ſcire magis refert, eſt hujuſmodi circumſtantias dividi in eas, quæ mutant, aut variant ſpeciem actus moralis; & in alias, quæ aliam ſpeciem non afferunt, ſed illam quam in operatione ſupponunt, præcisè augent, aut diminuunt intra ſuam lineam. Quam diviſionem apertè ſupponit Concil. Tridentinum in teſtimonio relato num. 71. docentque communiter Theologi, & nominativè eorum Princeps 1. 2. quæſt. 18. art. 10. & 11. ubi tradit hanc diviſionem, & ſimul explicat proprias rationes membrorum dividentium: Illas namque circumſtantias vocat mutantes ſpeciem, quæ important ſpecialem convenientiam, aut diſconvenientiam cum ratione: illas vero appellat non mutantes ſpeciem, quæ novam hanc ſpecialem convenientiam, vel diſconvenientiam non afferunt, ſed quam alias in actu ſupponunt, augent, aut diminuunt, quia ad eandem pertinent per modum augmenti, aut decrementi. Unde art. 10. ad 3. ait: *Dicendum, quod non omnis circum-*

D. Thom.

D. Thom.

ſtantia

ſtantia conſtituit actum moralem in aliqua ſpecie boni, vel mali; cum non qualibet circumſtantia importet aliquam conſonantiam, aut diſſonantiam ad rationem. Unde non oportet, licet ſint multæ circumſtantiæ unius actus, quod unus actus ſit in pluribus ſpeciebus. Licet etiam non ſit inconveniens, quod unus actus moralis ſit in pluribus ſpeciebus moris, etiam diſparatis, ut dictum eſt; nempè in corp. articuli, ubi allatis exemplis concluſit: *Et per hunc modum quandocumque aliqua circumſtantia reſpicit ſpecialem ordinem rationis vel pro, vel contra; oportet, quod circumſtantia det ſpeciem actui morali de bono, vel malo.* Ex quibus verbis deſumitur manifeſta ratio prædictæ diſtinctionis, & propriarum rationum membrorum ejus: nam cum moralitas ut ſic deſumatur per ordinem ad rationem; ubicumque eſt diverſus, & ſpecialis ordo ad rationem *pro* vel *contra*, ibi oportet eſſe diſtinctam ſpeciem moralitatis: ſed multoties contingit, quod præter ordinem ad rationem importatum in attingentia objecti, vel etiam ad finem operantis, adveniat ex aliis capitibus nempè ex circumſtantiis alius diverſus, & ſpecialis ordo ad rationem *pro* vel *contra*: ergo tunc datur ex circumſtantiis moralitas ſpecie diverſa: & conſequenter tunc circumſtantiæ conferunt actui moralitatem ſpecie diſtinctam, & merito dicuntur circumſtantiæ mutantes ſpeciem. Eo vel maximè, quod circumſtantiæ augentes, & non dantes ſpeciem ſupponunt ſpeciem, quam augent: ergo è converſo, quæ talem ſpeciem non præſupponunt, non ſunt dumtaxat augentes bonitatem, aut malitiam, ſed etiam dantes ſpeciem.

Id vero aptius exemplis, & ipſa praxi, quam in actu ſignato explicari poteſt. Sed tamen non inepta regula aſſignari valet ad id in communi diſcernendum, nempe attendere, an actus ratione circumſtantiæ incipiat pertinere ad diſtinctam virtutem, aut vitium: nam cum hæc diſtinguantur per ſuos actus: opus eſt, ut quidquid ſuper veniens transfert actum de uno habitu ad alium, addat actui diſtinctam moralitatis ſpeciem. Si vero de uno in alium non transfert habitum, non addet ſpeciem, ſed ſolum augebit, aut diminuet intra illam, quam in actu præſupponit. Verbi cauſa, ut unum, & aliud magis innoteſcat: actus furandi ex ſpecie ſua ſolum eſt contra juſtitiam; ſed ſi fiat in loco ſacro, incipit eſſe contra Religionem: ſignum ergo eſt hanc loci ſacri circumſtantiam addere ſupra ſpeciem furti aliam ſacrilegii, quæ non ſupponebatur, & ſpeciem variat. Similiter actus carnalis cum non ſua eſt in ſpeciæ luxuriæ: ſed ſi ſit uxor alterius pertinet ad ſpeciem injuſtitiæ: unde manifeſtum eſt hanc mulieris conjugatæ circumſtantiam addere ſupra ſpeciem incontinentiæ, aliam injuſtitiæ, quæ in priori non includebatur, & mutat ſpeciem. E contra vero ſolet circumſtantia non transferre actum de uno in aliud vitium, & tunc ſpeciem non addit, nec variat, ſed modum ponit in præexiſtenti: ſicut quod actus ſurripiendi aliena continuetur per unam horam, non facit, quod actus pertineat ad aliud vitium, quippè quod ex vi hujus aſſignari non valet: atque ideo ſolum intra ſpeciem furti, quam ſupponit, addit augmentum: eſt itaque illa duratio circumſtantia non mutans ſpeciem, ſed ſolum aggravans, ſive augens malitiam intra eandem ſpeciem. Similiter quod res turpis ametur, & deſideretur pertinet ad ſpeciem luxuriæ: ſed quod hujuſmodi amor, & deſiderium habeant magnam intenſionem, non tranfert illa ad diſtinctum vitium, nec addit ſupra illam, quam afficit, ac ſupponit: & conſequenter non eſt circumſtantia varians ſpeciem, ſed aggravans tantum.

84 Et hæc ſufficere videntur, ut lector in genere diſcernat inter circumſtantias mutantes ſpeciem, & circumſtantias, quæ ſolum augent, aut diminuunt malitiam intra ſepeciem, quam ſupponunt. Ex eis vero conſtat, quam rationabilis ſit Catholicorum ſententia, & quam merito docuerit Concil. Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 5. *Colligitur præterea etiam eas circumſtantias in confeſſione explicandas eſſe, quæ ſpeciem peccati mutant*: & quam juxta diffinierit ibi can. 7. *Si quis dixerit in Sacramento Pœnitentiæ ad remiſſionem peccatorum neceſſarium non eſſe jure divino confiteri ..... & circumſtantias, quæ peccati ſpeciem mutant .... anathema ſit.* Quoniam omnia ea, quæ verè, & propriè ſunt peccata mortalia, manifeſtari debent in confeſſione Sacramentali, ut latè contra hæreticos oſtendimus dub. 1. ſed ubi circumſtantiæ ſpeciem mutant, dantur verè, & propriè peccata non minus diſtincta, quam ipſæ circumſtantiæ, ut proximè explicuimus: ergo neceſſarium eſt explicare in confeſſione circumſtantias mutantes ſpeciem: aliter enim peccata ipſis correſpondentia manifeſtari non poſſent.

Concil. Trid.

Ratio.

Confirmatur primo: nam opus eſt confiteri peccata numero diſtincta, ut patet ex dictis §. præced. ergo & quamlibet circumſtantiam mutantem ſpeciem. Probatur conſequentia: tum quia major diſtinctio eſt inter ſpeciem actus moralis, & ſpeciem circumſtantiæ, quam inter individua ejuſdem ſpeciei, ut patet comparando duo furta ejuſdem rationis, & comparando furtum cum ſpecie ſacrilegii ex circumſtantia loci ob furti patrationem in loco ſacro: ergo ſi illa individua confiteri debent; pariter atque à fortiori circumſtantia ſpeciem mutans. Tunc etiam, quia major malitia ſolet reperiri in uno actu morali cum circumſtantia mutante ſpeciem, quam in duobus peccati individuis intra eandem ſpeciem, ut patet in præmiſſa comparatione: nemo quippè negabit gravius peccare, qui furatur uno actu unum aureum ex loco ſacro, quam qui duobus furtis ſurripit eandem quantitatem ex loco prophano: ergo ſicut hæc duo furta confiteri debet, ſic & illud cum circumſtantia ſacrilegii. Confirmatur ſecundo: nam inde colligitur neceſſitas ex jure divino confitendi ſpecies, & individua, ſive numerum peccatorum, quia confeſſio ſit Sacerdoti tanquam judici, qui judicare rectè non valet abſque ſubſtantiali totius cauſæ cognitione; & eidem etiam ut medico ſit, qui congruentem medicinam conſulere nequit ſine accurata morbi notitia. Hæc autem motiva pariter occurrunt in circumſtantiis peccatorum ſpeciem addentibus, ac variantibus: quippè eo ipſo occurrunt delicta, & infirmitates diverſæ rationis, quæ diſtinctam pœnam, diverſum que remedium expoſcunt, ut ſatis ex ſe liquet: ergo ſicut jure divino requiritur confeſſio omnium peccatorum in ſpecie, & numero, ſic etiam, & cunctarum circumſtantiarum mutantium ſpeciem.

Confirmat. 1.

Confirmat. 2.

85 Pro complemento hujus dubii, in quo de materia neceſſaria confeſſionis in genere agimus, duæ quæſtiunculæ etiam in genere addendæ ſunt. *Prima:* utrum qui commiſit unum peccatum habens plures ſpecies malitiæ, (ut puta unam ex objecto, aliam ex fine operantis, aliam ex circumſtantia, ut contingit in illo, qui furatur quantitatem notabilem ex loco ſacro ad mæchandum: qui actus ex objecto eſt in ſpecie injuſtitiæ, ex fine operantis in fine luxuriæ; & ex circumſtantia loci in ſpecie ſacrilegii) ſatisfaciat dicendo diverſis vicibus, ſemel furatus ſum, ſemel habui intentionem mæchandi, ſemel commiſi ſacrilegium, ſive magnam irreverentiam in locum ſacrum? *Secunda*, an pœnitens teneatur confiteri illa peccata, quæ jam ſunt nota confeſſario extra confeſſionem? Ut ſi confeſſarius vidiſſet Petrum occidiſſe hominem, & Petrus peteret à Confeſſario abſolutionem ab eo, quod ſcit.

Reſpondetur ad primum, quod, ſi ea diviſio fieret ex intentione variandi notabiliter judicium confeſſoris, ex hoc ipſo argueretur defectus doloris debiti in pœnitente, aut veri propoſiti, ac perinde nullitas confeſſionis, quæ, ut ſæpius diximus, ordinatur ad hoc, ut confeſſarius poſſit rectè judicare, & curare pœnitentem: contra quod agit doloſa illa intentione, atque artificio ſe gerens. Sed hoc accidentali inconveniente excluſo, negandum non eſt, quod ſatisfaciat. Et ſic etiam cenſent Delgadillo, cap. 17. quæſt. 50. & Navarrus ab eo relatus. Quoniam re ipſa explicat omnes ſpecies peccatorum, quas in illo actu contraxit: & furtum rectè explicari valet abſque aliis ſpeciebus, & ſpecies intentionis turpis ſine furto, & ſic de aliis. Idque ex eo confirmari valet, quod ſi confitens furtum oblitus inculpabiliter fuiſſet hujus, aut alterius ſpeciei ſuperadditæ, non teneretur in alia confeſſione furtum repetere, ſed ſatis ſuæ obligationi faceret confitendo per ſe illam, vel ſacrilegii, vel luxuriæ ſpeciem, quam per oblivionem omiſerat, ut omnes communiter admittunt: ſignum ergo eſt illas eſſe de ſe pro confeſſione ſeparabiles, & non repugnare caſum, in quo ſcienter ſeparantur ex juſta cauſa, ſicut ſeparantur excuſante invincibili oblivione. Ad ſecundum, prout proponitur, reſpondetur negative: quia non ſufficit, quod confeſſarius ſciat alia peccata pœnitentis; ſed inſuper debet ſcire, quod illa ſubjicit clavibus Eccleſiæ per confeſſionem, & accuſationem, & propoſitum emendationis: aliter namque abſolvens temere operaretur, ut ſatis ex ſe liquet, & aliis relatis reſolvit Bonacina diſp. 5. quæſt. 5. ſect. 2. punct. 2. §. 3. numer. 10. Sed ſi pœnitens diceret, *Accuſo me*

Delgadil.

Bonacina.

Digitized by Google

me de peccato, quod ſcis, aut vidiſti me feciſſe, ſatis explicaret ſe illud peccatum confiteri, & de eo dolere in ordine ad Sacramentum: undè ſine majori explicatione poſſet abſolvi, ut docent Navarrus, in cap. *Conſideret* de Pœnit. diſt. 5. num. 2. Suarez diſp. 22. ſect. 6. num. 5. & alii communiter. *Navarr.*

DUBIUM IV.

An circumſtantiæ notabiliter aggravantes intra eandem ſpeciem ſint neceſſario explicandæ in confeſſione?

86 QUæ ſint hæ circumſtantiæ, conſtat ex immediatè dictis: ſic enim vocantur, quia non addunt actui, & malitiæ, quam præſupponunt, aliam ſpecie diverſam. Sed animadvertere oportet, quod licet circumſtantia non variet ſpeciem ex parte objecti, poteſt nihilominus adeò augere, aut diminuere ex parte malitiæ formalis, ut actum transferat non de ſpecie in ſpeciem, ſed de genere in genus, & eo amplius: ſic enim comparantur furtum rei levis, & furtum rei gravis: habent enim objectum ejuſdem ſpeciei, nempe rem alienam, ſed tamen, quia unum illud attingit in re levi, aliud in re gravi, unum eſt peccatum veniale, aliud mortale. Et cum tanta aggravatio, aut diminutio contingit, in comperto apud omnes eſt debere hujuſmodi circumſtantiã explicari: ſicut quod mortale eſt materia neceſſaria confeſſionis, ſecus veniale. Et eadem certitudine ſupponendum eſt, quod ſi peccatum ob aliquam circumſtantiam notabiliter aggravantem intra eandem ſpeciem habet aliquam cenſuram annexam, vel eſt caſus reſervatus: id explicandum eſſe in confeſſione, ut priùs confeſſarius expediat, ſi poteſt pœnitentem à cenſuris, & ne ſe extendat ad abſolvendum à peccato, quod ſuperiori juriſdictioni reſervatum eſt. Pariter ſupponi debet dari aliquas circumſtantias ita notabiliter aggravantes intra eandem ſpeciem, ut ferè ſemper ſecum afferant multiplicationem individualem peccatorum intra eandem ſpeciem, ut frequenter contingit in peccatis internis, v. g. in odio proximi, in deſiderio fornicandi, & in ſimilibus affectibus longo tempore durantibus: raro enim contingit, quod idem numero actus interior toto eo tempore perſeveret, ſed variis ex cauſis non ſemel interrumpitur: & ſic conſurgunt plura numero peccata, quot ſcilicèt ſunt actus intra eam durationem de novo incipientes, ut conſtat ex dictis dub. præced. §. 3. & præſertim num. 78. Et in ſimilibus caſibus opus eſt confiteri illam circumſtantiam magnæ durationis: nam quidquid fuerit de obligatione manifeſtandi circumſtantias notabiliter aggravantes (de qua ſtatim) hic occurrit neceſſitas confitendi peccata numero diſtincta intra eandem ſpeciem meliori modo, quo fieri poſſit; & in manifeſtatione internorum non aptior occurrit, quàm explicare tempus, in quo affectus mortaliter peccaminoſus permanſit, ut loco citato explicuimus.

Obſervatio prima. — *Secunda.* — *Tertia.*

His ſuppoſitis, quæ ſunt accidentalia, & communiter recipiuntur, propoſita difficultas revocatur ad circumſtantias præcisè aggravantes notabiliter intra eandem ſpeciem conſideratas per ſe, id eſt, ſeparatas ab aliis conditionibus ſibi accidentalibus, v. g. cenſurarum reſervationis, multiplicationis individualis peccatorum, & ſimilibus. An ſcilicet in hoc ipſo, quod circumſtantia addat notabiliter malitiam ſuprà ſpeciem, quam afficit, & ſupponit, debeat ultra peccatum talis ſpeciei in confeſſione explicari. Et non oportet in hoc dubio deſcendere, ad particularem conſiderationem diſtinguendi, an iſtæ, aut illæ circumſtantiæ mutent ſpeciem, an verò illam tantum aggravent intra ſpeciem: id namque ad alios tractatus ſpectat juxta qualitatem materiarum, v. g. juſtitiæ, religionis, luxuriæ, &c. de quibus alibi ſermo fit: & illa trahere ad præſentem difficultatem, foret in hanc reducere majorem partem Theologię practicę cum inſuperabili confuſione. Undè errant, qui ut unam, aut alteram partem oppugnent, in medium vocant circumſtantias, de quibus controvertitur, apud Auctores, num mutent ſpeciem, aut ſolum augeant: & cum diſputandum ſit, utrùm quæ præcisè aggravant, confiteri debeant, aut non? Totus ardor, clamorque belli in eo ponitur, quod mutant, aut non mutant ſpeciem; & poſt acrem circa iſtud pugnam, intactum relinquitur, quod debuit controverti, an ſcilicèt ex ſuppoſitione (quæ ſufficit in genere, & conditionate præmitti,) quod aliqua circumſtantia non addat novam malitiæ ſpeciem, ſed præſuppoſitam notabiliter augeat, ſit neceſſario explicanda in confeſſione: ſic ergo procedendum nobis eſt. Occurrunt autem circa id duæ ſententiæ extremè oppoſitæ, adeò graves veriſimiles, & doctiſſimis patronis ſuffultæ, ut vix poſſimus procedere, & ſuſpenſo pede jam in unam, jam in alteram propendamus: præſertim cum non cernamus Thomiſtas una ſub acie unitos, (ad quod frequenter attendimus, ne ab omnium duce, Angelico Doctore, & ductore recedamus) ſed in phalanges diviſos acriter inter ſe pugnare. Unde in animo habuimus nullis accedere, ne ullum haberemus ad verſum; ſed cum his & illis ſentire utramque partem problematicè ſuſtinendo. Ceterum quia id nec veritati indagandæ, nec ſtylo noſtro congruit, ubi eligendum deductus eſt.

§. I.

Præfertur ſententia negans.

87 DIcendum eſt, quod licet poſſimus laudabiliter circumſtantias notabiliter intra eandem ſpeciem aggravantes in confeſſione explicare, ſicut & peccata venialia; ad id tamen non tenemur, ſed omittere, aut ſubjicere citra omnem culpam, ſicut, & venialia valemus. Prima aſſertionis pars eſt manifeſta: quia ex una parte nihil prohibet nos illas circumſtantias confiteri, ſicut & peccata venialia: & ex alia illarum manifeſtatio multo conferre ad majorem humiliationem noſtram, & confuſionem, & ad explicatiorem noſtræ conſcientiæ manifeſtationem, ut Confeſſarius magis accurate nos judicet puniat, & inſtruat. Unde hanc aſſertionis partem nemo non concedit: ſed tota controverſia eſt circa ſecundam. Eam vero ſtatuimus non ob aliquod motivum metaphyſicum, ac demonſtrativum, ſed ob non pauca prudentialia, & ſatis efficacia pro qualitate materiæ, quæ nos ad eam proſequendam urgent, & ſuo ordine proponemus. Primum ſit auctoritas D. Thomæ, quem pro hac parte ſtare evidenter cenſemus, & à cujus ſententia ſic cognita non niſi violenter, & contra reverentiam, quam ipſi profitemur, recedere valemus. Igitur in 4. diſt. 16. quæſt. 3. art. 2. quæſtiunc. 5. inquirit, utrum omnis circumſtantia peccati ſit confitenda, reſolvit in hunc modum: *Ad quintam quæſtionem dicendum, quod omnes circumſtantias confiteri eſt impoſſibile: quaſdam autem confiteri eſt de neceſſitate ſalutis. Sed in hoc eſt differentia opinionis. Quidam enim dicunt, quod omnes circumſtantiæ, quæ aliquam notabilem quantitatem peccato addunt, confiteri, neceſſitatis eſt, ſi memoria occurrat. Alii vero dicunt, quod non ſint de neceſſitate confitendæ, niſi circumſtantiæ, quæ ad illud genus peccati trahunt. Et hoc probabilius eſt.* In quo loco manifeſtum eſt primam opinionem fuiſſe illam, quam modo impugnamus, nempè omnes circumſtantias, quæ peccato addunt aliquã notabilem malitiæ quantitatem, ut profectò ſunt circumſtantiæ notabiliter aggravantes, debere in confeſſione explicari. Secunda vero id negavit generaliter de omnibus circumſtantiis addentibus notabilem aliquam quantitatem peccato, ſub quibus comprehenditur circumſtantia notabiliter intra eandem ſpeciem aggravans; ſed eã confitendi neceſſitatem præcisè recognovit in ſolis circumſtantiis, quæ actum peccaminoſum transferunt in aliud genus, ſive eſſentiam peccati, ut ſunt omnes, & ſolæ illæ, quæ mutant, & addunt ſpeciem. Collatis itaque his opinionibus reſolvit S. Doctor ſecundam eſſe probabiliorem. Et hæc eſt ipſa, quam ſtatuimus, & tuemur ſententia.

Aſſertio. — *Primum fundamentum.*

Hujus teſtimonii vires duplici via diminuere, & eludere conati ſunt aliqui ex adverſariis. Nam quidam, & nominatim Joannes à Cruce quæſt. 3. de Pœnit. dub. 5. concluſ. 2. in fin. reſpondent D. Thomam agere de circumſtantiis non multum, ſed parum aggravantibus, ut colligi videtur ex eo, quod ibi meminit peccatorum venialium quibus certum eſt non aggravari notabiliter culpam. Alii autem reſpondent dubitandum non eſſe, quod in ſcriptis ſuper ſententias docuerit D. Thomas noſtram aſſertionem: ſed mutaturum hanc ſententiam, ſi illam verſaret in Summa Theologiæ, quam abſolvere non potuit.

Evaſio prima. — *Joannes.* — *Evaſio ſecunda.*

88 Sed utraque expoſitio eſt multum debilis, & facilè confutatur. Prima, quidem, nam D. Thomas expreſsè agit de circumſtantiis, *quæ aliquam notabilem quantitatem peccato addunt*, ut ſunt formalia ejus verba; ſed circumſtantiæ, quæ partim aggravant, non addunt peccato notabilem

Repellitur Evaſio 1.

Digitized by Google

lem quantitatem, ut ex ipſis terminis liquet: ergo ejus reſolutio, quatenus dicit ſecundam ſententiam eſſe probabiliorem, minimè limitatur ad circumſtantias parum aggravantes, ſed complectitur omnes, quæ non variant ſpeciem peccati. Et planè indignum erat tanto Doctori in dubium revocare, & ex profeſſo diſcutere, utrum omnes circumſtantiæ vel parum, vel multum aggravantes deberent explicari in confeſſione; quippè in nullius mentem venerat obligationem adeò univerſalem defendere. Unde ipſe D. Thomas hanc certam ſuppoſitionem ab ipſo reſolutionis initio præmiſit illis verbis: *Dicendum quod omnes circumſtantias confiteri eſt impoſſibile; quaſdam autem confiteri eſt de neceſſitate ſalutis.* Erat ergo ille ſermo non de omnibus circumſtantiis utcumque aggravantibus, ſed de aggravantibus notabiliter. Et reſpondet probabilius eſſe non omnes debere confiteri; ſed ſolas eas, *quæ ad aliud genus peccati trahunt*, hoc eſt ad importantes diverſam eſſentialiter malitiam. Ubi ergo ſtat fundamentum ad imaginandam reſtrictionem ad levem aggravationem, qualem important peccata venialia, quorum meminit? Sed talis imaginatio non aptius refelletur, & falſitatis convincetur, quam tranſcribendo, & continuando integrum S. Doctoris locum. *Et hoc*, inquit, *probabilius eſt. Sed addendum eſt, quæ ad aliam ſpeciem mortalis trahunt. Cujus ratio eſt, quod venialia non ſunt de neceſſitate confeſſionis, ſed ſolum mortalia, quæ quantitatem infinitam quodammodo habent. Et quia circumſtantiæ aggravantes, quæ aliam ſpeciem peccato non tribuunt, vel quæ tribuunt quidem, ſed non mortalis peccati, non ſunt de neceſſitate confeſſionis. Ita tamen eaſdem confiteri perfectionis eſt: ſicut & de venialibus dictum eſt.* Illum ergo integer locus ſenſum habet, quod ſententia ſecunda aſſerebat non eſſe de neceſſitate confiteri omnem circumſtantiam notabiliter aggravantem, *niſi ad aliud genus peccati trahat*, v. g. de genere injuſtitiæ ad genus luxuriæ, aut è contra. Sed quia S. Doctor optimè prævidit poſſe contingere, quod non ſolum intra idem genus, ſed intra eandem etiam peccati ſpeciem, poſſet peccatum trahi de veniali in mortale, ut patet in furto parvæ quantitatis, & furto magnæ quantitatis, quæ ſunt ejuſdem generis, & ſpeciei eſſentialis, & tamen habent quaſi infinitam diſtantiam: propterea conſultiſſimè ſupra exceptionem adhibitam à ſecunda, & probabiliori ſententia, *Niſi circumſtantia ad aliud genus peccati trahat*, ipſe aliam ſubjunxit dicens: *Sed addendum eſt, quæ ad aliam ſpeciem mortalis trahunt.* His autem exceptis, generaliter approbabit ſecundam ſententiam, ſtatuens concluſionem: *Circumſtantiæ aggravantes, quæ aliam ſpeciem peccato non tribuunt, vel quæ tribuunt quidem, ſed non mortalis peccati, non ſunt de neceſſitate confeſſionis.* Unde liquet contrariam expoſitionem limitantem ad ſolas circumſtantias parum aggravantes eſſe evidenter voluntariam, & Doctoris menti contrariam. Quod amplius patet ex reſp. ad 2. ubi ait: *Dicendum quod determinata quantitas peccati non poteſt Sacerdoti innoteſcere, quia nec ipſe peccator ſcit: unde ſufficit, quod ſciat quantitatem, quæ ex ſpecie peccati conſurgit.* Alia ergo quantitas peccati nō importans ſpeciem, ſed ſolius ſpeciei augmentum, ſumatur ſive ab intenſione, ſive à majori duratione actus, ſive à majori cognitione, libertate, & ingratitudine agentis, (quæ omnia ſunt intra eandem ſpeciem circumſtantiæ) non debet neceſſario in confeſſione manifeſtari.

D. Thom.

Rejicitur 2. evaſio.

Secundus modus exponendi D. Thomam eſt ridiculus, & divinatorius: nam ſi certo conſtat, ut concedit, ipſam noſtram aſſertionem, docuiſſe in teſtimonio relato; unde certo conſtat, quod aliter docuerat in Summa? Id planè niſi ſuppoſito Dei decreto, quod nos latet, non eſt ſcibile nec à nobis: quin ſecluſo decreto nec à Deo ipſo, niſi per ſcientiam mediam, id eſt nullo modo. Planè imprudentis animi foret relinquere certum pro incerto, ſola in propriam opinionem affectione conjecturabili. Præſertim cum S. Doctor non ſolum in teſtimonio relato, ſed in aliis etiam locis, & temporibus id ipſum aſſeruerit, nullibi id retractans, vel oppoſitum inſinuans. Nam in ſcripto ad Annibaldum diſt. 16. quæſt. unica, art. 3. ait: *Circumſtantia, quæ novam rationem peccati mortalis addit, de neceſſitate eſt confitenda; alia autem non.* Et in reſponſione ad 5. *Si talis circumſtantia non trahit in aliud genus mortalis, non eſt confitenda.* Et in opuſc. 12. ad Lectorem Biſuntinum art. 6. de hac difficultate conſultus reſpondit: *Circumſtantias verò aggravantes, quæ in aliud genus peccati non trahunt, non tenetur homo confiteri, ſicut nec venialia; licet laudabile ſit, quod ea homo confiteatur... Igitur hujuſmodi circumſtantias aggravantes, quæ non trahunt in aliud genus peccati, non credo, quod aliquis teneatur confiteri.* Cum ergo S. Doctor hanc difficultatem tàm multoties attigerit, tam altè comprehenderit, & tàm diſertè reſolverit; cur non parvifieri, & contemni debet recurſus ad retractationem in ſtatu conditionato præſentis temporis? Sed quod Eccleſiæ decretum ſit, novave novorum Theologorum demonſtratio occurret, quæ D. Thomam ab aſſerta deterreret ſententia, aut in adverſam ire obligaret? Stare ergo illi oportet, quam eſſe expreſſam illius ſententiam, ubicumque materiam pertractat, affirmat Prado (licet nobis non penitus cohærens, ut ex dicendis apparebit,) in ſcriptis S. Doctoris verſatiſſimus in tract. de Confeſſ. quæſt. 2. dub. 2. §. 2. num. 6. in principio, & 7. in fine. Unde non ſemel admirati ſumus graves aliquos Thomiſtas, ut Gonet in hac materia, diſp. 10. art. 3. Labat. diſp. 2. dub. 3. concluſ. 2 & quoſdam alios controverſiam hanc verſantes, & contrariam nobis opinionem tuentes, non ſibi oppoſuiſſe hanc S. Doctoris ſententiam, eamque, utcumque poſſent, explicuiſſe: Verum modo admirationem deponimus attendentes ad eorum evidentiam, & illorum diſcipulorum reverentiam, quod noluerint eis apertè refragari, ſed velut furtim capeſſerint aliam viam.

D. Thom.

Idem.

Prado.

Gonet.

Secunda ratio.

89 Secundum motivum, ob quod propoſitam aſſertionem amplectimur, conſiſtit in multitudine, & auctoritate gravium Doctorum, qui pro ea pugnant, & utroque exceſſu attento præferri debent contrariis. Nam cum in re morali, & ex magna parte prudentiali verſemur, recta ratio dictat, ut cum eis ſentiamus, qui plures ſunt numero: & non inferiores doctrina. Sic ergo docent S. Albertus Magnus in 4. diſt. 16. art. 24. D. Antoninus 3. p. titul. 14. cap. 9. §. 7. Paludanus in 4. diſt. 16. quæſt. 3. art. 3. Viguerius in Inſtit. cap. 26. §. 4. verſ. 17. Turrecrem. de Pœnit. 5. can. 1. num. 11. Sylveſter verb. *Confeſſio*, quæſt. 9. & verbo *Circumſtantia*, num. 2. & 3. Tabiena, verbo *Circumſtantia*, num. 6. & 8. Zanardus in direct. Theolog. part. 1. de Sacram. Pœnit. quæſt. 18. Prado loco cit. Idem etiam docent D. Bonaventura in 4. diſt 17. quæſt. ult. Scotus ibi quæſt. 1. art. 2. Duardus diſt. 16. propoſit. 23. Herrera in 2. diſp, 31. quæſt. 7. corollario 3. poſt. 2. regulam. Angelus, verbo *Confeſſio* 1. num. 13. Corduba in Summa, quæſt. 3. Martinus à S. Joſeph. lib. 1. tract. 9. num. 5. Pitigianus, Faber, & Hortiz, quos refert, & ſequitur Delgadillo, cap. 17. dub. 64. ibi numer. 138. hanc eſſe propriam Scoti ſententiam, adductis ejus teſtimoniis. Idem præterea docent Durandus in 4. diſt. 16. quæſt. 4. Gabriel ibi quæſt. 1. Carthuſianus quæſt. 2. Almain quæſt. 1. art. 2. Adrianus quæſt. 4. de Confeſſ. art. 2. Joannes de Medina, Cod. de Confeſſ. quæſt. 7. Navarrus de Pœnit. cap. 6. numer. 7. Covarruvias in 4. Decret. part. 1. col. 1. numer. 12. Joannes Sanct. diſp. 11. num. 6. Diana 1. p. tract. 7. reſol. 1. & 3. p. tract. 4. reſol. 67. & 5. p. tr. 14. reſol. 65. Kelliſonus in ſuppl. quæſt. 9. art. 2. dub 2. Bonacina quæſt. 5. ſect. 2. punct. 2. §. 3. difficult. 3. propoſit. 2. Averſa quæſt. 10. ſect. 8. Leander diſp. 8. quæſt. 4. Emmanuel à Concept. diſp. 3. quæſt. 9. Acatius de Velaſco reſolut. 186. Idem ulterius docent Valentia tom. 4. diſp. 7. quæſt. 11. punct. 1. Vaſquez quæſt. 91. art. 3. dub. 2. & 3. Reginaldus lib. 6. cap. 5. num. 135. Leſſius lib. 4. cap. 3. dub. 12. Turrianus quæſt. 9. art. 2. Caſtro Palao diſp. unica, punct. 9. Lugo diſp. 6. ſect. 3. Dicaſtillo diſp. 9. dub. 3. Sfortia lib. de Pœnit. num. 309. Martin Perez diſp. 27. ſect. 3. Toletus, Granados, & alii, quibus relatis ſubſcribit Tirſus tom. 3. diſp. 41. ſect. 1. num. 1. & 4. Denique ex noſtris idem docent Gabriel à S. Vincentio de Pœnit. diſp. 8. ſect. 5. Antonius à Spiritu Sancto diſp. 7. dub. 2. nu. 350. Franciſcus à Jeſu-Maria, cap. 8. punct. 2. num. 23.

S. Albert. D. Anton. Palud. Viguerius Turrecr. Sylveſt. Tabien. Zanard. Prado, D. Bonavent. Scotus, Durand. Herrera, Angel. Martin. Pitigian. Faber, Hortiz, Delgadil. Durand. Gabriel. Cartuſian. Almain, Adrian, Medina, Navarr. Covarr. Sanctius, Diana, Kelliſon. Bonacin Averſa, Leandr. Emmanu. Acacius, Valent, Vaſquez, Reginal. Leſſius, Turrian. Palao, Lugo, Dicaſt. Sfortia, Mart. Tol. Gran. Gabr. Ant. Franciſc. à Jeſu-Maria. Villalob.

Quicumque verò conſideraverit, quam plures, & quam graves Auctores hanc partem tueantur, recognoſcet aſſertionem noſtram ab hac parte magnum habere ſubſidium: incredibile enim apparet tot, & principiis adeo diverſis imbutos, in ea propugnanda conveniſſe, niſi in ſolido inniteretur fundamento. Unde non immerito Villalobos (licet eidem contrarius) tract. 9. dub. 36. obſervavit: ſi quis ſequi voluerit opinionem noſtræ concluſioni contrariam, illum damnare non valemus, cum ipſa tantis protegatur patronis.

Tertium motivum.

90 Tertium motivum eſt: quoniam, cum confiteri circumſtantias notabiliter aggravantes ſit onus admodum grave, non debemus nos cenſere ſub obligatione illas confitendi conſtitutos, niſi certo conſtet de lege nos obligā-

te ad

Digitized by Google

ta ad illarum confeſſionem: lex namque in dubio legis latæ nôn obligat, ut cum Sanchez, Tapia, Arauxo, Suarez, & aliis tradit N. Andreas tract. 11. de legibus, cap. 2. punct. 6. num. 110. Sed non certo conſtat de lege, quæ obliget ad confitendum circumſtantias notabiliter aggravantes: Ergo non debemus nos cenſere conſtitutos ſub obligatione confitendi prædictas circumſtantias. Cetera conſtant. Et minor ſuadetur: nam in primis non conſtat certo de tali obligatione per Sacram Scripturam; quippè in ea non reperimus verbum, aut mentionem circumſtantiarum notabiliter aggravantium. Nec conſtat ex traditione Eccleſiæ; cum videamus plurimos, & graviſſimos Doctores proxime relatos tenere contrarium. Nec denique conſtat ex ulla diffinitione Eccleſiæ: ſiquidem vel in Concilio Tridentino congregata, ubi maxima diſtinctione, & claritate explicuit attinentia ad iſtud Sacramentum, & peccata neceſſario in confeſſione manifeſtanda; nihilominus non ſtatuit harum circumſtantiarum confeſſionem. Hæc vero ſunt præcipua, ex quibus, vel eorum aliquo poſſet certo conſtare de lege nos obligante ad eas confitendas: Ergo non conſtat de lege ad id obligante.

Sanch. Tapia, Arauxo. Suarez, Andreas.

Confirmatur: nam tantum abeſt, quod Eccleſia id docuerit, ut potius conſtet docuiſſe contrarium: hoc igitur, & non illud primum tenere oportet. Conſequentia patet. Et antecedens ſuadetur ex Concilio Tridentino ſeſſ. 14. cap. 5. de Confeſſione, quo loco ex profeſſo docet, quæ peccata debeamus confiteri. Et in primis infert ex inſtitutione Chriſti debere confiteri omnia mortalia. *Et hic, inquit, colligitur oportere à pœnitente omnia peccata mortalia... in confeſſione recenſeri, etiamſi occultiſſima illa ſint*. Pergit, & ex eadem inſtitutione deducit debere confiteri omnes circumſtantias mutantes ſpeciem. *Colligitur præterea*, ſubjungit, *etiam eas circumſtantias in confeſſione explicandas eſſe, quæ ſpeciem peccati mutant*. Et quid de circumſtantia notabiliter intra ſpeciem aggravantibus colligitur? Nihil apud Concilium, ſed altum ſilentium. Unde ad diffiniendum de materia, ſive de peccatis in confeſſione neceſſario exponendis accedens, ſtatuit can. 7. *Si quis dixerit in Sacramento pœnitentiæ ad remiſſionem peccatorum, neceſſarium non eſſe jure divino confiteri omnia, & ſingula peccata mortalia... & circumſtantias. quæ peccati ſpeciem mutant... anathema ſit*. Sed circumſtantiarum notabiliter intra ſpeciem aggravantium nec meminit, nec de illis aliquid diffinivit: Ergo Eccleſia non ſolum non aſſeruit obligationem confitendi prædictas circumſtantias, quin potius ſignificavit oppoſitum. Eò vel maximè, quod cum in cap. cit. ſtatuiſſet obligationem confitendi omnia mortalia in ſpecie, & numero, occurrens hæreticorum calumniis adjecit: *Sed & impium eſt confeſſionem, quæ hac ratione fieri præcipitur, impoſſibilem dicere, aut carnificinam illam conſcientiarum appellare*. Et tunc ſubjunxit: *Conſtat enim nihil aliud in Eccleſia à pœnitentibus exigi*, ultra illa ſcilicet, quæ prius docuerat, confeſſionem omnium mortalium quantum ad ſpeciem, & numerum, & circumſtantias mutantes ſpeciem: Cum ergo circumſtantiæ dumtaxat intra ſpeciem aggravantes in præmiſſis non includantur, ſatis declarat Eccleſia ſe circa illas nihil aliud exigere à pœnitentibus. Et quamvis recognoſcamus hæc ultima Concilii verba ibi non ſiſtere, ſed ultra in hunc modum progredi: *Nihil aliud in Eccleſia à pœnitentibus exigi, quam ut poſtquam quiſque diligentius ſe excuſſerit, & conſcientiæ ſuæ ſinus omnes, & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus ſe Dominum ſuum mortaliter offendiſſe meminerit*; & reliqua non occurrentia eadem confeſſione includi, & abſolutione deleri: quæ videtur eſſe ſententia à noſtro ſcopo diverſa. Nihilominus idem ſenſus retinetur, & propoſitum convincitur: quia dum nihil aliud Eccleſia exigit, quam confeſſionem omnium in ſpecie, & numero mortalium, quæ memoriæ occurrunt, excluſæ ab ea exigentia ſunt omnes circumſtantiæ dumtaxat aggravantes: iſtæ namque nec ſpecies, nec individua ſunt peccatorum, ſed extra illorum numerum, & ſpeciem.

Confirmatio. Concil. Concil. Trid. Concil. Trid. Concil. Trid.

91 Commune Adverſariorum effugium eſt Concilium nihil circa hanc controverſiam diffiniviſſe, ſed tradidiſſe doctrinam certam, ac fidelibus neceſſariam, abſtinendo ab incertis quæ jam tunc erant, & modo ſunt ſub opinione Theologorum. Unde nihil ſubſidii habemus ex Concilio. Præſertim cum argumentum quod ab ejus verbis deſumimus, ſit mere negativum, & ſubinde inefficax: ex eo namque, quod Concilium inter ea, quæ debere confiteri docuit, non recenſuerit circumſtantias intra ſpeciem notabiliter aggravantes; non ſequitur, quod illas à prædicta obligatione excluſerit; ſed magis, quod ad unam, & alteram Theologorum opinionem negativè ſe habuerit.

Effugium.

Hæc vero reſponſio vires præmiſſi motivi non evacuat, quamvis nec tantas illi deferamus, ut cenſeamus noſtram, & communiorem ſententiam fuiſſe à Concilio diffinitam: alias actum fuiſſet de oppoſita quam tamen eſſe probabilem, & pro praxi ex voluntaria pœnitentium electione commendabilem recognoſcimus. Sed hoc præmiſſo, perſtat efficacia prædicti motivi, ut planè evincat noſtram ſententiam eſſe non ſolum communiorem, ſed longè probabiliorem contraria. *Primò*, quia, ſi res ita ſe habet, quod Concilium nihil determinavit circa obligationem, aut non obligationem confitendi prædictas circumſtantias; plenè conficitur non conſtare certo de lege ad id obligante, atque ideo poſſe nos prudenter, & rationabiliter cenſere non obligatos ad earum confeſſionem: quia lex non obligat, ubi non certo conſtat de lege, ut ſupra vidimus.

Præluditur primò.

Secundò, quia Adverſarii (ſecluſa Eccleſiæ diffinitione, aut declaratione,) nequeunt aliunde hujuſmodi obligationem depromere, quam ex verbis Chriſti iſtud Sacramentum inſtituentis, vel ex confeſſionis natura juxta ſuam inſtitutionem: hæc autem omnia non magis latuerunt Concilium Tridentinum, quam hos Auctores; quinimo ut par eſt credere, major longe lux, & aſſiſtentia Spiritus Sancti adfuit Concilio, quam omnibus, & ſingulis patronis partis contrariæ. Ergo, ſi Patres Concilii attendentes ad Chriſti verba, & Sacramenti naturam, atque inſtitutionem, non viderunt talem obligationem, nec illam ex eis principiis deduxerunt: manifeſtum videtur illam non dari, nec ex eis principiis inferri; quantumvis Adverſarii conentur illam fundare, & ex eis haurire. Porro Patres ad inſtitutionem Sacramenti, & vim verborum Chriſti attendiſſe, ut inde colligerent, quæ peccata deberent à pœnitente in confeſſione exponi, conſtat evidenter ex capite citato: nam ab ejus initio præmittit Concilium, qualiter Chriſtus inſtituerit Pœnitentiæ Sacramentum conſtituendo Sacerdotes ſui Vicarios cum poteſtate ſolvendi à peccatis, & illa retinendi, atque injungendi pœnas convenientes. Et mox ſubjungit: *Ex his colligitur* omnia mortalia in ſpecie, & numero debere in confeſſione recenſeri. Et paulò poſt addit: *Colligitur præterea* debere in confeſſione explicari illas circumſtantias, quæ mutant ſpeciem. Sed ulterius non poſuit aliud *colligitur* erga circumſtantias notabiliter aggravantes, quin alto ſilentio illas prætermiſſas involvit: quod faciens aut obſcurè ſignificavit neceſſariam illarum confeſſionem non colligi vel ex verbis Chriſti, vel ex inſtitutione hujus Sacramenti. Unde Adverſarios convenimus, & inquirimus, an Concilium intellexerit eam deductionem, quam ipſi expendunt, aut non? Si eligant hoc poſterius; ſignum eſt illam non eſſe legitimam; ſiquidem Concilium illa principia attendens, eam minimè obſervavit. Si autem amplectantur primum; ſequitur Concilium aut per invidiam, aut per ſummam ſocordiam tam diminutè proceſſiſſe, ut obligationem confitendi circumſtantias notabiliter aggravantes, quàm cognovit ex inſtitutione Sacramenti, & verbis Chriſti deduci, omninò ſuppreſſerit; & nobis, qui ea opus habemus, non manifeſtarit, cum deberet, & facile poſſet. Unde conſequens fit noſtros in hoc puncto Adverſarios vel melius comprehendere verba Chriſti, & inſtitutionem Sacramenti, horumque legitima conſectaria, quam Concilium; cum ex eis colligant obligationem, quam illud non collegit; vel majorem charitatem, ac providentiam præ Concilio erga nos habuiſſe; ſiquidem nos monent de obligatione, quam illud prorſus prætermiſit, ac ſuppreſſit. Horum autem nemo Catholicorum audebit dicere.

Secundò.

Tertiò, & ultimo; quia falſum eſt argumentum noſtrum è Concilio deſumptum eſſe purè negativum, & Concilium merè negativè ſe habuiſſe quantum ad circumſtantias notabiliter aggravantes: cum enim cap. 14. dixit circumſtantias confitendas eſſe, expreſſit omninò ſe loqui de circumſtantiis, *quæ ſpeciem peccati mutant*. Et eandem veritatem diffiniens can. 7. eandem clauſulam, ſive conditionem adjecit, *Et circumſtantias, quæ peccati ſpeciem mutant*. Qua limitatione tam accurate poſita, & repetita non obſcurè excluſit alias omnes circumſtantias, quæ non mutant ſpeciem peccati. Unde neque Concilium negativè ſe habuit ad aggravantes intra eandem ſpeciem, nec argumen-

Tertiò.

tum ab eo deſumptum merè negativum eſt; ſed magna ex parte probat poſitivè intentum. Nam, ut rectè vidit Lugo loco cit. num. 108. aliud eſt nihil dicere, quod ad argumentum mere negativum pertinet: aliud vero, quod agendo de circumſtantiis, limitetur ſemper, & poſitivè ſententia ad illas tantum, quæ mutant ſpeciem: ſic enim procedendo quaſi contrariè, & poſitivè excluduntur aliæ quæ non ſunt ejuſmodi. Quemadmodum ubicumque agitur de neceſſitate confitendi peccata aſſignantur ſemper mortalia; & ex hoc ipſo cenſerentur excluſa venialia. Et ſi diceretur poſſe peccata reſervari, adjiciendo ſemper externa, aut cum externis connexa; inde convinceretur non poſſe reſervari interna omninò peccata. Semper namque hujuſmodi limitationes tam expreſsè poſitæ, & inculcatæ circa unam partem, habent in doctrinalibus vim excludendi partem contrariam, in qua talis determinatio non reperitur.

Quartum fundamentum.

92 Quartum motivum eſt, quod contraria ſententia pariter innumerabiles ſcrupulos, & anxietates ſatis perplexas, ac inſuperabiles in fidelibus: ergo præſumendum eſt, quod ſit falſa. Conſequentia ſuadetur: nam cum confiteri omnia mortalia in ſpecie, & numero ſit de ſe ſatis oneroſum, & pro humana fragilitate difficile; non oportet illi ſuperaddere alia niminis aggravantia, atque ſcrupulis, & perplexitatibus turbantia fidelium conſcientias ergo præſumere debemus falſam eſſe opinionem, quæ parit ſimilia. Antecedens autem probatur: nam augmentum malitiæ in actu peccaminoſo creſcit non ſolum ex objecto minus, aut magis extenſo, quod attingit, ſed etiam ex majori intenſione, continuatione, delectatione, cognitione, & libertate, quibus actus ſit: atque ideo pœnitens deberet ad hæc omnia attendere, & notabile peccati augmentum, ex quocumque relatorum capitum deſumeretur, in confeſſione explicare. Ad eum plane modum, quo Adverſarii docent explicandam eſſe quantitatem rei ablatæ, ubi notabilis eſt: furtum namque centum aureorum, inquiunt illi, æquivalet multis furtis minorum quantitatum. Sic etiam odium proximi intenſum ut decem, aut continuatum per unam horam, æquivalet duobus actibus odii intenſi ut quinque, aut durantis per ſemihoram. Et ſic de delectatione, cognitione, & majori libertate, quæ actum comitari ſolent, ejuſque aggravare malitiam. Hæc itaque omnia deberent fideles attente conſiderare, & pandere in confeſſione, ſi in ea circumſtantiæ malitiam notabiliter aggravantes explicandæ ſint. Sed hoc dato, qualis ſcaturigo aperitur ſcrupulorum, & anxietatum in his diſcernendis? Quis non idiotarum tantum, ſed vel doctorum, & conſummatæ ſapientium ſciet, vel audebit determinare illum gradum vel intenſionis, vel continuationis, ad quem, ſi perveniat actus peccaminoſus, induit circumſtantiam notabiliter aggravantem; ſecus ſi ante illum ſiſtat? Et quamvis id ſignatè, & quaſi ſpeculativè cognoſceret; quis diſernit in actu exercito, num ad illum gradum pervenerit, vel ante illum ceſſaverit? Et quod de intenſione, & continuatione dicimus, facile applicari queunt delectationi, & libertati, & ſimilibus, quibus operatio elicitur. Quam certam regulam, fixumve pondus, aut à Deo, aut ab Eccleſia habemus, ut vel ſignate, vel practicè cognoſcamus gradum, infra quem malitia aggravans non eſt notabilis, illum verò attingens notabilis fit? Hæc plane ſunt impracticabilia, aptaque non aliud quam ſcrupulos, & perplexitates gignere: ut ſubinde prudenter judicemus ſententiam ad hæc perducentem veram non eſſe, nec admittendam. Quod exemplo non abſimili magis explicare valemus: dubium enim apud antiquiores fuit, an, ut dolor de peccatis foret vera contritio, deberet certum aliquem, vel intenſionis, vel durationis gradum habere Et communis hoc tempore ſententia negat, quia non eſt aſſignabilis talis gradus: & propterea ad diſcernendum qualitatem doloris extra, vel intra Sacramentum pro juſtificatione requiſiti, attendimus ad objectum formale, à quo ſpecies operationis deſumitur, prætermiſſa conſideratione ad intenſionis, & extenſionis, aut durationis gradum, qui ægre, aut nullo modo cognoſcitur, ut ex profeſſo oſtendimus diſp. præced. dub. 2. Sic ergo in præſenti cum debita proportione dicendum eſt: nam ſpecies peccatorum haud obſcure dignoſcuntur ex objectis, & vel apud idiotas per oppoſitionem ad Decalogi, & Eccleſiæ præcepta; ſed cognoſcere gradum determinatum, in quo circumſtantia intra eandem ſpeciem incipit eſſe notabiliter aggravans, eſt quoddam morale impoſſibile, ſeminarium autem ſcrupulorum.

Confirmatio.

Confirmatur: nam ſi daretur obligatio confitendi circumſtantias notabiliter aggravantes intra eandem ſpeciem etiam daretur obligatio manifeſtandi circumſtantias notabiliter alleviantes, ſive diminuentes intra eandem ſpeciem: conſequens eſt falſum: ergo & antecedens. Sequela oſtenditur tum à paritate: tum ex eo, quod Adverſarii fundant obligationem confitendi aggravantes in obligatione manifeſtandi ſtatum pœnitentis, ut confeſſarius attentis omnibus de illa judicet, & imponat ſatisfactionem malitiæ peccatorum proportionatam adhibeatque alia opportuna pro ſalute pœnitentis remedia; ne defectu prædictæ notitiæ circa ullum iſtorum erret, ut magis conſtabit ex argumentis contrariæ opinionis, quæ ad hæc præſertim capita revocantur. Hoc autem motivum pariformiter occurrit in circumſtantiis notabiliter diminuentibus; ſiquidem ab earum notitia multum dependet accurate cognitio ſtatus pœnitentis; ut confeſſarius poſſit eam prudenter dirigere, & congruam, atque non ſuperexcedentem pœnitentiam imponere, ut ſatis ex ſe liquet, & magis conſtabit exemplis proximè adducendis: ſi ergo tenemur confiteri circumſtantias notabiliter aggravantes; pariter obligamur exponere alias, quæ malitiam ſpecificam peccati notabiliter diminuunt. Falſitas verò conſequentis oſtenditur *primò*: quia talis modus confitendi diminuendo malitiam peccati non eſt apud fideles in uſu, ut teſtatur Lugo loco citato: ſignum ergo eſt non dari obligationem manifeſtandi circumſtantias notabiliter allevantes intra eandem ſpeciem. *Secundò*, quia conſequenter explicari deberet circumſtantia minimæ intenſionis, durationis, & delectationis in actu peccaminoſo, hæc quippè notabiliter diminuit, ſicut oppoſita circumſtantia notabiliter aggravat, & debet juxta Adverſarios in confeſſione manifeſtari: atque ideò deberet pœnitens dicere ſe commiſiſſe unum actum, v. g. fornicationis, ſed ſumme remiſſum, & breviſſimo tempore, & cum minima delectatione, ſi res ita ſe habuit: ſicut juxta Adverſarios deberet exponere oppoſitas circumſtantias, quæ vel intenſione, vel continuatione, vel delectatione nimis malitiam augerent: talem autem modum confitendi quis non reputabit abſurdum, & minus decens, & multis inconvenientibus obnoxium? Similiter manifeſtum eſt gravem metum, vehementem ſolicitationem, & auctoritatem inducentis multum notabiliter diminuere de malitia peccati, ſicut notum eſt, quod diminuat de voluntario: unde fœmina, quæ his impulſa conſenſit, poterit, quin debebit confiteri ſe poſt magnas ſolicitationes, minas, & promiſſa peccaſſe cum Rege, aut domino. Pariter, qui adulterum cum uxore deprehenſum occidit, non ſatisfaciet in confeſſione dicendo homicidium à ſe factum; ſed debebit exponere, quod fecerit provocatus injuria illa graviſſima ſibi illata: hæc quippè, ejuſque dolor multum notabiliter diminuit gravitatem commiſſi homicidii, ut patet ex prudentum judicio in foro externo. Porro hæc admittere, aut potius ad iſta obligare abſurdum apparet minimè concedendum. *Tertiò*, quia, ſi res ita ſe habet, ut Adverſarii docent, opus erit in confeſſione pro explicandis circumſtantiis notabiliter aggravantibus, & notabiliter diminuentibus, longiſſimas texere hiſtorias, & eventuum narrationes, ut perpenſis cunctis hinc inde circumſtantiis, quæ occurrerunt, dignoſcatur notabile malitiæ augmentum, aut decrementum intra ſpeciem peccati: plerumque enim id indicium fieri non valet ſine accurata, & prolixa totius facti relatione, ut experentia liquet. Iſtas autem moras, & hiſtoriarum narrationes in Sacramento trahere, ac introducere alienum videtur ab ejus gravitate, nec immune omninò à periculis dicendi, & ſciendi plus, quam oportet.

93 Non expendimus alia motiva, quia præmiſſa videntur ſufficere, illa præſertim ſimul in unum ſub hac forma colligendo: nam cum verſemur in re gravi, & de ſe oneroſa; non debemus illam ſub obligatione aſſerere, & fidelibus imponere abſque urgenti fundamento. Illud autem non occurrit: Non quidem ex præcepto; ſiquidem de illo certo non conſtat, ut num. 90. expendimus; quin potius major pars Doctorum, & inter eos Angelicus, negant tale præceptum, ut liquet ex dictis num. 87. & 89. Nec id fundari valet in inſtitutione, & natura Sacramenti Pœnitentiæ; cum Concilium Tridentinum illas alte conſiderans nihil tale collegerit, ſed ſolam obligationem confitendi omnia mortalia in ſpecie, & numero, & quantum ad circum-

ſtantias

ſtantias mutantes ſpeciem, ut oſtenſum eſt num. 91. Nec tandem fundari poteſt in communi conditione circumſtantiarum notabiliter intra eandem ſpeciem aggravantium: nam evidens, aut ferè avidens eſt dari aliquas ejuſmodi circumſtantias, quas non tenemur, nec moraliter poſſumus confiteri, ut liquet ex num. præced. Ergo non datur illa generalis obligatio, quam inducit opinio contraria, confitendi circumſtantias notabiliter aggravantes, etſi non mutent ſpeciem. Idque magis conſtabit occurrendo illius argumentis: quod in ſimilibus difficultatibus eſt non infirmum probationis genus: nam ad aſſerentem, vel inducentem aliquam obligationem pertinet illam probare; quod, ſi non faciat, vincitur, & pro libertate merito ſententia fertur.

Animadverſio

Sed priuſquam id præſtemus animadvertere oportet aſſertionem noſtram procedere per ſe loquendo, & attenta neceſſitate, quæ ex vi præcepti confeſſionis in eadem manifeſtari debent: in quo ſenſu, (qui in hac difficultate eſt legitimus, & propriiſſimus,) negamus obligationem confitendi circumſtantias non mutantes ſpeciem peccati, quamvis notabiliter aggravent nempè ex hoc præcisè quod ſint notabiliter aggravantes. Ceterum non negamus, quod aliàs, & aliis capitibus, quæ poſſunt accidentaliter occurrere, opus ſit illas aliquando cofiteri, aut confeſſario de illis rationabiliter interroganti, aut inquirenti manifeſtare. Sed id potius, vel ab ipſo dubii limine inſinuavimus, idque rectè, & diffuſius tradit Prado loco cit. num. 14. concluſ. 3. Et ratio eſt manifeſta: nam illud in confeſſione debet manifeſtari, quo non cognito, nequit adhiberi congruus modus ſatisfaciendi, & pracavendi peccata: tendit enim in hunc finem Sacramentalis confeſſio ex ipſa Chriſti inſtitutione, contingit autem non ſemel hæc officia præſtari non poſſe, niſi pœnitens explicet aliquam circumſtantiam notabiliter aggravantem intra ſpeciem peccati, quod confitetur, ut facilè declarari, & convinci poteſt exemplis. Nam in primis reincidentia in peccatum, ſive conſuetudo peccati, v. g. in materia caſtitatis exponi debet, præſertim inquirente confeſſario, ut intelligat, an proveniat ex occaſione remota, vel proxima, & quamlibet præcidere curet: ad quod ſcire oportet, an occaſio ſit in eadem domo, vel non, & ſic de aliis. Deinde in peccatis ejuſdem ſpeciei poteſt unum peccatum eſſe reſervatum, & aliud non, ut contingit in injuria Clerici: nam ſi fuerit enormis eſt caſus reſervatus Papæ, ſecus ſi levis: unde opus eſt explicare circumſtantiam aggravantem intra eandem ſpeciem, nempè enormitatem injuriæ, ſive injuriam enormem Clerico illatam, ut confeſſarius ſciat, quid agere debeat, & an poſſit privilegio, vel alia via ab illo crimine abſolvere. Denique idem frequenter contingit in aliis injuriis, & infamationibus: nequit enim confeſſarius prudenter, ut oportet, ſe gerere in imponendo condignam ſatisfactionem, & procurando modum reſarciendi injuriam, niſi cognita qualitate perſonæ tàm injuriantis, quàm injuriatæ, quamvis harum varia conditio non variet ſpeciem peccati: nam hac invariatione non obſtante diverſo modo ſatisfacere debet nobilis nobili, ac nobilis plebejo, & plebejus nobili, ut eſt apud homines in comperto: quare confeſſarius errori in his injungendis exponeretur, quem circumſtantia, ſive conditiones earum perſonarum laterent. Unde ſicut opus eſt illas à confeſſario cognoſci, ſic etiam à pœnitente explicari. Quare dubio procul oportet ſemel, quod circumſtantiæ notabiliter intra eandem ſpeciem aggravantes in confeſſione manifeſtentur: non quidem per ſe, & ex communi ratione circumſtantiarum notabiliter aggravantium; ſed contingenter, & ob ſpeciales rationes accidentaliter occurrentes, quæ omnem circumſtantiam notabiliter aggravantem minimè comitantur, aut conſequuntur.

94 Unde exceſſiſſe putamus prædictum M. Prado, cum num. 16. concluſ. 4. ſtatuit parum referre quantum ad praxim, & uſum fidelium, quod circumſtantiæ notabiliter intra eandem ſpeciem aggravantes, ſint per ſe, aut non materia neceſſaria confeſſionis. Cenſet namque ille, quod etiam in noſtra ſententia confiteri debeant ob indirectam obligationem ſumptam per reſpectum ad congruam ſatisfactionem, & remedium peccati, ut proximè explicuimus. Hincque colligit, quod in utraque ſententia debent fideles prædictas circumſtantias confiteri, & quod oppoſitum nequit tuta conſcientia practicari, niſi cum dicta limitatione. Ceterum, ut diximus, exceſſit prædictus Auctor, quia illud additum non eſt limitatio, ſed generalis diſtractio ſuæ, noſtræ, & communioris ſententiæ: ſi enim ſaltem ob indirectam obligationem, ut ille loquitur, fideles debent omnes circumſtantias notabiliter aggravantes confiteri, & nequeunt tuta conſcientia oppoſitum practicare; planè ſit oppoſitam ſententiam, quæ illam obligationem in univerſum adſtruit, eſſe ſimpliciter veram; quidquid fuerit de radice talis obligationis: id vero aliter omninò ſe habere, ſatis à nobis oſtenſum eſt. Deinde inter circumſtantias notabiliter aggravantes intra eandem ſpeciem merito computantur, quæ deſumuntur à majori intenſione, duratione, libertate, & delectatione peccati: has autem confiteri non tenemur, ut conſtat ex dictis num. 92. Et iſtæ ſunt, quæ frequentius reperiuntur in peccatis; vix enim ullum peccatum in executione ponitur nudum ab illis, aut illarum aliqua: Ergo durum, & inconſequens apparet dicere, quod fideles nequeant tuta conſcientia circumſtantias notabiliter aggravantes non confiteri: & quod noſtra, & communis opinio parum referat ad praxim, & uſum fidelium. Præterquam quod aſſerta prædicti Magiſtri non videntur inter ſe cohærere: nam quæ ſunt per ſe, contingunt ut in pluribus, quæ autem per accidens, ut in paucioribus: ſed quod non debeamus confiteri circumſtantias aggravantes intra eandem ſpeciem, eſt per ſe; quod vero illas debeamus exponere, eſt indirectè, & per accidens, & utrumque ab illo aſſeritur; ergo defectus obligationis confitendi prædictas circumſtantias eſt ut in pluribus; obligatio autem illas confitendi eſt ut in paucioribus: ergo non eſt univerſaliter verum teneri in utraque ſententia fideles confiteri tales circumſtantias, & non poſſe tuta conſcientia oppoſitum practicari. Sed magis colligendum eſt contrarium, videlicet per ſe loquendo, & ut in pluribus non eſſe obligationem confitendi circumſtantias aggravantes, non mutantes ſpeciem, ut in aſſertione ſtatuimus; indirectè autem, & cum minori frequentia occurrere aliquando obligationem illas confitendi, ut aſſertionem explicando, ac limitando diximus num. præced.

§. II.

Reſpondetur motivis contrariæ opinionis.

95 Contrariam nobis ſententiam tuentur multi, & graves Auctores, Altiſiodorenſis in Summa lib. 4. tract. 6. cap. 3. quæſt. 3. Alenſis 4. part. quæſt. 18. memb. 4. art. 3. §. 2. Major in 4. diſt. 12. quæſt. 4. Marſilius art. 1. dub. 1. Cajetanus in Summa, verbo *Confeſſio*, Condit. 15. Victoria num. 177. Petrus de Soto lect. 9. de Confeſſ. Dominicus in 4. diſt. 18. quæſt. 1. art. 4. concl. 7. Canus de Pœnit. part. 5. §. *Sed enim*, Nugnus in addit. quæſt. 9. art. 2. dub. 2. concl. 2. Sylvius ibi, dub. 1. Joan. à Cruce part. 2. quæſt. 3. dub. 5. concl. 2. Joan. à S. Thom. 1. 2. q. 18. diſp. 10. art. 3. Arauxo 3. p. q. 84. art. 5. dub. 3. Gonet diſp. 10. art. 3. Labat diſp. 2. dub. 3. concl. 2. N. Philippus diſp. 12. dub. 3. Suarez diſp. 22. ſect. 3. Sanch. lib. 2. in Decalog. cap. 11. n. 24. Henriquez lib. 11. cap. 7. nu. 4. Coninchus diſp. 7. dub. 3. Pitigianus in 4. diſt. 16. q. 1. art. 5. Villalob. tract. 9 dub. 36. Laſtra tom. 1. tit. 1. cap. 1. q. 15. num. 121 & alii apud Leandrum, & N. Franciſcum locis relatis n. 89. Unde hæc opinio vel à ſola auctoritate Doctorum illam defendentium eſt valde probabilis, habetque pro ſe ſatis veriſimilia, motiva, ut conſtabit illa expendendo. Probatur igitur primo ab auctoritate: nam in Conc. Vormac. can. 25. dicitur: *Pœnitentibus ſecundum differentiam peccatorum Sacerdotis arbitrio pœnitentia decernuntur. Debet ergo Sacerdos ſingulorum cauſas ſigillatim conſiderare originem, modumque culparum.* Et ſimilia traduntur in cap. *Conſideret* de Pœnit. diſt. 5, deſumpto ex D. Auguſt. in lib. de vera, & falſa pœnit. cap. 14. Hæc autem notitia, quæ ex cauſis, origine, & modo culparum deſumitur pro decernendis prudenter pœnitentiis, haberi non valet, niſi explicentur circumſtantiæ undequaque notabiliter aggravantes, mutantes, aut non ſpeciem: Ergo neceſſario explicari debent in confeſſione.

Altiſiodor. Alenſis, Major, Marſil. Cajet. Victoria, Soto, Dominicus, Canus, Nagnus Joan. & à S. Thom. Araux. Gonet. Labat, Philipp. Sanch. Henriq. Coninch, Pitigian. Villalob. Laſtra.

Argument. 1.

Concil. Vormac.

Confirmatur primo ex Rituali Romano approbato à Paulo V. in Rub. de Sacram. Pœnitentiæ ait: *Quod ſi pœnitens numerum, ſpeciem, & circumſtantias explicatu neceſſarias non expreſſerit, Sacerdos eum interroget.* Quo loco ſignificatur tria in confeſſione explicari debere, nempe peccatorum numerum, ſpeciem, & circumſtantias: harum autem nomine non ſignificantur circumſtantiæ mutantes ſpeciem, cum iſtæ pertineant ad peccatorum ſpeciem, & ſub

Confirmat. 1.

Digitized by Google

& ſub eo membro comprehenſæ fuerint: ſignificantur ergo illæ, quæ ſpeciem quidem non mutant, ſed tamen aggravant notabiliter.

Confirm. 2. Confirmatur ſecundo, & urgentius ex Concilio Tridentino: nam licet ſignate, & in particulari non docuerit, nec diffinierit neceſſitatem confitendi circumſtantias notabiliter aggravantes intra eandem ſpeciem; nihilominus ea tradidit, ex quibus prædicta neceſſitas ſatis apertè colligitur. Unde Suarez loco cit. nu. 8. perpendens motiva, & conſequentias, quibus Concilium Tridentinum collegit peccata occulta, & circumſtantias mutantes ſpeciem debere in confeſſione explicari, ſubintulit: *Hæc verba æquè in his circumſtantiis locum habent*; nempè in notabiliter aggravantibus intra ſpeciem. Aſſumptum itaque probatur: nam in primis Concilium ſeſſ. 14. cap. 5. dicens debere confiteri peccata, *etiam ſi occultiſſima illa ſint*,
Concil. Trid. id probat, *quia plerumque animum gravius ſauciant, & periculoſiora ſunt iis, quæ in manifeſto admittuntur*. Eadem autem ratio militat in circumſtantiis intra ſpeciem notabiliter aggravantibus; afferre namque ſolent pericula majora, quam aliquæ mutantes ſpeciem: Ergo comprehenduntur ſub eodem motivo, & ſubinde confiteri debent. Deinde Concilium loquens in genere de peccatorum confeſſione, eodem cap. ait: *Neceſſum eſt omnium etiam veniam cum aperta, & verecunda confeſſione à Deo quærere*. Non eſt autem aperta confeſſio, in qua circumſtantiæ notabiliter aggravantes ſtudioſa induſtria occultantur: Ergo ut aperta ſit, oportet prædictas circumſtantias manifeſtari. Denique, quod caput eſt, & magis urget, Concilium agens de circumſtantiis mutantibus ſpeciem, obligationem illas confitendi, & fundamentum talis obligationis proponit illo capit his verbis: *Colligitur præterea etiam eas circumſtantias in confeſſione explicandas eſſe, quæ ſpeciem peccati mutant, quod ſine illis peccata ipſa fieri neque à pœnitentibus integre exponantur, neque judicibus innoteſcant, & nequeant, ut de gravitate criminum rectè cenſere poſſint, & pœnam quam oportet, pro illis, pœnitentibus imponere*. Hæc autem motiva æqualiter militant in circumſtantiis notabiliter aggravantibus intra eandem ſpeciem: quia eis non expreſſis nec pœnitentes ſua peccata integre exponunt, nec judices ea perfectè dignoſcunt, ut queant convenientem pro illis pęnam imponere: contingit enim unum mortale notabiliter grave æquivalere duobus, aut multis ejuſdem ſpeciei peccatis mortalibus non ita notabiliter gravibus: unde in judicio Dei illud unum gravius punitur, quam iſta. Et eadem ratione contingere poteſt, quod unum mortale notabiliter grave, quamvis ex ſua ſpecie minus grave ſit dignum majori pœna, & graviori à Deo puniatur, quam aliud ex ſpecie ſua gravius, ſed non adeò grave in circumſtantiis intentionis, delectationis, &c. Ergo ne erret Sacerdos, dum injungit penitentias, quod Tridentinum præcavere voluit, aſſerendum juxta illius intentionem eſt teneri pœnitentes ad manifeſtandum in confeſſione omnes circumſtantias, quibus eorum peccata notabiliter aggravantur. Et hoc ultimum fulciri amplius valet multis teſtimoniis tàm Juris Canonici, quàm D. Auguſtini, in quibus expreſsè præcipitur, quod pœnitentia imponatur major, aut minor pro gravitate majori, aut minori peccatorum etiam intra eandem ſpeciem, ut exempla, quibus id declaratur, oſtendunt. Id vero fieri non valet, niſi pœnitens manifeſtet Sacerdoti circumſtantias notabiliter aggravantes. Nec ſermo in eis locis præcisè eſt, ut quis imaginari poſſet, de ſatisfactione imponenda in pœnitentiis publicis, ſed etiam in Confeſſione Sacramentali, ut cognoſcet conſulens ea teſtimonia.

Reſponſio argum. 96 Ad argumentum reſpondetur illud teſtimonium ex Concilio Vormatienſi deſumptum ſolum evincere, quod pœnitens debet ſua peccata integre confiteri, ut confeſſario innoteſcant: quod præſtat confitendo omnia peccata in ſpecie, & numero, & circumſtantiis addentibus novam ſpecie malitiam: nam quæ ejuſmodi non ſunt, non dicuntur propriè peccata, nec peccatorum multitudinem augent, licet augeant malitiam. Monet etiam idem Concilium, ut Sacerdos pro injungendis prudenter, & proportionabiliter pœnitentiis, dignoſcere ſatagat cauſas, & modos culparum: ad quæ non dubitamus pertinere multoties circumſtantias intra eandem ſpeciem notabiliter aggravantes, & laudabiliter commendari earum explicationem. Sed tamen per ſe loquendo earum confeſſio non eſt opus debitum ex jure divino pro abſoluta confeſſionis integritate; ſed eſt opus ſupererogationis, & conſilii pro majori confeſſionis perfectione, humilitate pœnitentis, & notitia confeſſarii. Et res ita olim contingebat, ut ex aliis teſtimoniis relatis in calce ſecundæ confirmationis colligitur: at non ex neceſſitate Sacramenti, ſed ex fervore charitatis, illaque orta apud multos fideles praxi: ſicut & confiteri venialia, & pro his injungere graves pœnitentias, ut conſtat ex Decreto Burcardi Epiſcopi Vormatienſis (unde locus objectus deſumptus fuit,] lib. 19. cap. 5. ibi. namque imponitur jejunium decem dierum in pane, & aqua accedenti ad propriam uxorem, ubi conſtaret eam concepiſſe. Quod tamen non eſt mortale, ſed ad ſummum veniale, ut docet communis ſententia niſi occurrant talia motiva, ut nec veniale ſit. Fiebant ergo, & ordinabantur ex fervore charitatis, & diſtrictioris perfectionis zelo: ſed non erant debita jure divino, uec modo obligant, nec valent in argumentum adduci.

Unde ad primam confirmationem poſſemus reſpondere *Satisfact.*
illa Ritualis Romani verba non eſſe præceptiva, ſed exhor- *1. Confirmat.*
tativa ad manifeſtandum cum omnimoda claritate, etiam non neceſſaria, cuncta ad conſcientiam ſpectantia. Sed hac reſponſione non egemus: nam cum Rituale loquitur *de circumſtantiis explicatu neceſſariis*, intelligendum eſt de illis, quæ mutant ſpeciem; non de præcisè aggravantibus, quæ in noſtra, & communiori ſententia non debent neceſſaria explicari per ſe loquendo. Si vero indirectè, & per accidens ob peculiare motivum illas confiteri opus ſit, *Sacerdos interroget pœnitentem*: quod ad ſummum ex eo teſtimonio concluditur. Idque non ſemel continget pro neceſſitate diſponendi convenientem modum reſtitutionis faciendæ, vel vitandi imminens aliquod pœnitenti, aut aliis periculum, quod ex peccatorum confeſſione incipit confeſſario aliqualiter innoteſcere, ſed niſi explicatis circumſtantiis nequit perfectè dijudicari, nec præcaveri, ut oportet. Probatio autem contraria huic confirmationi inſerta nihil valet: quia circumſtantiæ mutantes, & addentes ſpecies ſatis frequenter diſtinguuntur contra ſpeciem, & numerum peccatorum, ut evidenter conſtat ex Concilio Tridentino ſeſſ. 14. cap. 5. nam primo ſtatuit confiteri debere ſpecies, & numerum peccatorum; deinde non paucis interpoſitis collegit ſecundo confitendas neceſſario eſſe circumſtantias mutantes ſpeciem. Unde ex eo, quod Rituale prius recenſuerit ſpeciem, & numerum peccatorum, & poſt addiderit circumſtantias explicatu neceſſarias; minimè ſequitur in prioribus verbis comprehendiſſe circumſtantias mutantes ſpeciem; & per ſequentia ſignificaſſe ſolas circumſtantias notabiliter aggravantes; ſed tenendum eſt oppoſitum, nempè loqui de circumſtantiis mutantibus ſpeciem, at peccatis in ſpecie & numero contrapoſitis, ut etiam contrapoſitæ fuerunt in Concil. Trid. loco cit.

97 Ad ſecundam confirmationem reſpondetur negan- *Enodatur*
do ſecundam antecedentis, vel aſſumpti partem: oppo- *Confirmat.*
ſitum enim conſtat ſatis manifeſtè ex ſupradictis num. 90. *2.*
Unde à Suario, qui huic parti tantas vires detulit, ut relatis verbis Concilii dixerit: *Hæc verba æquè in his circumſtantiis locum habent*, nempè in non variantibus ſpeciem ſed aggravantibus notabiliter, inquirendum eſſet, an propterea ſentiret ex doctrina, principiiſque Tridentini æquè certo, & evidenter inferre has circumſtantias eſſe neceſſario confitendas, an ſolum probabiliter? Quamvis nec id ab eo ſciſcitari oporteat, qui aperte fatetur noſtram ſententiam eſſe probabilem, & ſuam probabilitatis limites excedere. Simili namque interrogationi occurrens loco cit. num. 11. ait: *Reſpondeo rem ipſam non eſſe æquè certam, quia non eſt in terminis diffinita, ac tradita. Deinde nec illationes, ſeu argumentationes ſunt æquè certæ: quia certius eſt ſub illa diſtributione omnium peccatorum, quæ confitenda ſunt, comprehendi ſpecies, vel etiam numerum, quam circumſtantias has aggravantes*. Et rurſus poſt pauca nempè numer. 13. fatetur probabilitatem noſtræ aſſertionis. Unde fit primo, oppoſitum ſolum probabiliter poſſe colligi ex Tridentino, non autem neceſſaria atque efficaci illatione: atque ideo longè aliter ſe geſſiſſe Concilium in ordine ad has circumſtantias, ac in ordine ad illas, quæ mutant ſpeciem: iſtæ enim neceſſario explicari debent in confeſſione, ut Concilium expreſsè docuit, ac diffinivit. Fit ſecundo: Suarium falſo aſſeruiſſe: *Hæc verba æquè in his circumſtantiis locum habent*: nam ſi *æquè* locum haberent, æquam, aut æqualem inducerent in omnibus circumſtantiis tam mutantibus ſpeciem, quàm præcisè aggravantibus obligationem, & certitudinem: quod ille non admittit, neque valet. Fit tertio, prædictum Suarium non

immerito

Digitized by Google

immerito notatum fuiſſe inconſequentiæ, & contradictionis in dictis, à ſocio Joanne Dicaſtillo loco cit. num. 185. Non enim iſta cohærent, *Illationes, & argumentationes non ſunt æquè certa*. Et *Verba æquè in his circumſtantiis locum habent*. Verba enim, ſi æquè probant, æqualem præſtant argumentationem: ergo è converſo, ſi argumentatio non eſt æque certa, nec verba habent æqualem locum.

His tamen relictis, quæ non multum referunt, ad primam illius aſſumpti, vel antecedentis probationem reſpondetur integrum locum Concilii ita ſe habere. Statuit primo confitenda eſſe *omnia peccata mortalia*, & mox ſubjunxit: *Etiam ſi occultiſſima ſint, & tantum adverſus duo ultima Decalogi præcepta commiſſa, quæ nonnunquam animum gravius ſauciant, & perículoſiora ſunt iis, quæ in manifeſto admittuntur*. Unde minus rectè tranſcripſit Suarius, *quia animum gravius ſauciant, &c.* quaſi Concilium ſignificaverit hanc eſſe rationem illa confitendi: nam in Concilio non eſt vox *quia* denotans cauſalitatem, ſed vox *quæ* denotans majus eſſe periculum in non manifeſtandis occultis. Minus etiam rectè tranſcripſit Suarius vocem *plerumque*, loco vocabuli *nonnunquam*, quo utitur Concilium, nam habent ſignificationes longe diverſas, & *plerumque* denotat majorem frequentiam, *nonnunquam* autē minorem. Sed his Suario permiſſis, & quod locus Concilii importet ſenſum cauſalem, nihil inde hauriri valet ad promovendum obligationem, quam negamus: confitendi circumſtantias intra ſpeciem notabiliter aggravantes. Nam Concilium ſupponit obligationem confitendi omnia peccata mortalia in ſpecie, & numero, ut immediate ſtatuerat. Hinc vero colligit confitenda etiam eſſe peccata occulta, ſive interna, quamvis non manifeſtata per actum exteriorem, ut ſunt illa, quæ committuntur contra duo ultima Decalogi præcepta. Hac que additione opus habuit Concilium ob aliquos, qui de prædicta obligatione olim & tunc dubitarunt, ut conſtat ex ſupradictis à nu. 60. Sed Concilium illa etiam peccata ſub obligatione confeſſionis comprehendit, quia nullam habuit cauſam excipiendi illa, quippè *quæ nonnunquam animum gravius ſauciant, & periculoſiora ſunt iis, quæ in manifeſto dimittuntur*. Solent enim importare malitiam ſpecificam longè majorem, ut patet comparando deſiderium mortis proximi cum externa aliqua percuſſione gravi ſine intentione occidendi. Hinc vero nihil concluditur aut à paritate, aut verbis pro circumſtantia purè aggravante; ſiquidem nec format, nec auget novam ſpeciem, aut numerum peccatorum; ſed omnia in ſpecie, & numero peccata recenſeri queunt, illa ſuppreſſa.

Ad ſecundam ejuſdem partis probationem fatemur petendam eſſe omnium peccatorum veniam à Deo cum *aperta confeſſione*, ut loquitur Tridentinum. Sed cum ipſum Concilium ſolum diffinierit confiteri debere omnia peccata in ſpecie, & numero, & circumſtantiis ſpeciem mutantibus, & non amplius quantum ad neceſſitatem confitendi collegerit ex verbis Chriſti iſtud Sacramentum inſtituentis: planè conſequitur tunc juxta Tridentinum fieri *apertam* peccatorum *confeſſionem*, cum pœnitens exponit omnia ſua peccata in ſpecie, & numero, & in circumſtantiis mutantibus ſpeciem; quidquid fuerit pro ejus arbitrio, aut cauſa ſpeciali occurrente, de manifeſtatione circumſtantiarum intra ſpeciem notabiliter aggravantium. Iſtæ namque, ſicut non pertinent de neceſſitate ad confeſſionem, ita nec ad apertam confeſſionem.

98 Unde ad probationem tertiam, admiſſa majori, negamus minorem: quia ſi relata Concilii verba, & motiva in eis expreſſa æquè militarent in circumſtantiis intra ſpeciem notabiliter aggravantibus, ac in circumſtantiis mutantibus ſpeciem; fieret tam de fide eſſe neceſſitatem confitendi illas, ac confitendi iſtas: & ſimiliter non minus colligi ex verbis Chriſti illam, quàm iſtam neceſſitatem, ſiquidem, ut probatio intendit, motiva, & verba Concilii æqualiter probant in omnibus, & eiſdem accōmodantur; Conſequens vero eſt evidenter falſum: nam circumſtantias addentes, ſive mutantes ſpeciem debere confiteri eſt de fide, & expreſsè diffinitum a Concilio; ſed debere confiteri illas, quæ ſolum intra eandem ſpeciem notabiliter aggravant, nec eſt de fide, nec diffinitum à Concilio; quin potius ſententia id negans eſt communior, & probabilior affirmante, ut conſtant ex hactenus dictis: Rurſus Concilium ex Chriſti verbis, & Sacramenti inſtitutione expreſsè colligit obligationem confitendi circumſtantias mutantes ſpeciem; ſed de illis, quæ intra ſpeciem notabiliter aggravant, nec mentionem ullam fecit.

Abſurdum itaque eſt, ac planè non prorſus immune ab injuria in Sacrā Synodum dicere rationem ab illa aſſertam pro confeſſione circumſtantiarum mutantium ſpeciem æquè militare, atque urgere in notabiliter aggravantibus: inde enim fieret Concilium irrationabiliter, & injuſtè proceſſiſſe diffiniendo confeſſionem aliquarum, & non omnium: præſertim cum ubicumque de confitendis agit, addat ly *mutantes ſpeciem*, per quod quaſi poſitive excludit alias, quæ ſpeciem non mutant. Ratio itaque primaria, & quaſi demonſtrativa, ut circumſtantiæ mutantes ſpeciem confiteri debeant, non alia eſt, neque eſſe poteſt, quam Dei voluntas, ſive Chriſti inſtitutio. His autem præſuppoſitis, adjecit Concilium aptiſſimam congruentiæ rationem, hærentem prorſus conditioni Sacramenti illis verbis: *Quod ſine illis* (circūſtantiis mutantibus ſpeciem *peccata ipſa neque à pœnitentibus integre exponantur, nec judicibus innoteſcat: & fieri nequeat, ut de gravitate criminum rectè cenſere poſſint, & pœnam, quam oportet, pro illis, pœnitentibus imponere*. Quod motivum non ita appropriari (in quo multum falluntur Adverſarii,) valet circumſtantiis notabiliter aggravantibus Et ratio diſparitatis eſt: quoniam, ubi adeſt circumſtantia ſpeciem peccati mutans, jam adeſt nova ſpecies peccati, ut ex terminis liquet: & ubi non explicatur circumſtantia ſpeciem mutans, conſequens eſt ignorari quandam ſpeciem peccati, & ſubinde hujus gravitatem; ſicut enim ignorata ſpecie, ignoratur ſimpliciter peccatum, ſic etiam ignoratur ſimplicer peccati gravitas, & pœna, quam oportet juxta gravitatem ejus imponere. E converſo autem ubi circumſtantia non mutat ſpeciem, ſed præcisè intra ſpeciem notabiliter aggravat, quamvis ea non declaretur, poteſt vere, propriè, & ſimpliciter declarari peccatum. Quidditas enim cujuslibet rei conſiſtit in ſpecifica ejus ratione; atque ideo declarata ſpecifica peccati ratione, declaratur ſimpliciter ejus quidditas. Circumſtantia autem, quæ ſolum habet notabiliter aggravare, eſt abſolutè extra rationem ſpecificam peccati, & ad eam comparatur per modum accidentis. Et propterea licet talis circumſtantia nō explicetur, poteſt cognoſci gravitas peccati ſimpliciter talis, videlicet quantum ad rationem ſpecificam. Unde congruentiæ ratio, quam Concilium Tridentinum, ſuppoſita Chriſti inſtitutione, aſſignavit pro obligatione confitendi circumſtantias mutantes ſpeciem, minores longè vires habet in circūſtantiis, quæ retenta ſpecie ſolum addunt augmentum accidentale. Nec pro imponenda ſatisfactione requiritur in Sacerdote accuratior cognitio: nam ſufficit cognoſcere diſtinctè ſpecies, & numerū intra quamlibet ſpeciem peccatorum: inde enim pendet ſimpliciter illorum gravitas quidquid fuerit de incremento accidentali majori, aut minori, quod ſufficit in confuſo cognoſci, & quod multoties vel conantibus pœnitente, & confeſſario in magis explicita earum declaratione, & notitia, nequeunt amplius innoteſcere, ut patet in intentione, delectatione, & libertate peccandi, ut ponderavimus num. 92. Ex quibus patet ad teſtimonia Concilii Vormacienſis, & D. Auguſtini, quæ in calce hujus probationis expendebantur: non enim continent obligationem ex jure divino, ſed ſupererogationem ex fervore, & zelo fidelium, ut occurrentes argumento in communi reſpondimus, num. 96.

Negandum tamen propterea non eſt Chriſtum hujus Sacramenti auctorem potuiſſe inſtituere, & præcipere, quod prædictæ circumſtantiæ intra ſpeciem aggravantes exponerentur in confeſſione, ut exponendas affirmat contraria nobis opinio: in hoc enim nulla occurrit contradictio, & aliunde adeſſet aliqua congruentiæ ratio, qualem iſta confirmatio expendit. Sed quod ita diſpoſuerit, nobis non conſtat, ſed magis oppoſitum: nam Eccleſia, quæ ex verbis, & inſtitutione Chriſti colligit, ac diffinivit circumſtantias mutantes ſpeciem debere confiteri, nihil tale docet, aut diffinit de illis, quæ præcisè habent intra ſpeciem aggravare. Ubi autem ita conſtat de Chriſti inſtitutione per doctrinam, ac diffinitionem Eccleſiæ, vanus eſt recurſus ad noſtra ratiocinia in iis, quæ ex ſola Dei voluntate dependent. Quamvis arduum aliunde non ſit reddere rationem, & aſſignare diſcrimen, quare in mutantibus ſpeciem aliter diſpoſitum fuerit, ac in notabiliter intra ſpeciem aggravantibus. Nam priores illas explicare non ita arduum eſt, cum facile dignoſcantur per objecta, & non ſoleant ita plures occurrere: ſed in explicandis aggravantibus, undecumque aggravatio ſumatur, & ſumi valeat ex plurimis capitibus, occurrit maxima difficultas, quę non immerito impoſſibilitas moralis dici poſſit: lex au-

tem debet eſſe circa frequenter contingentia, & non ſumme difficilia, ut conſtat ex ſupradictis num. 21. unde excluſa divina revelatione, quam hactenus non cognovit Eccleſia, præſumendum eſt Chriſtum non præcepiſſe confeſſionem circumſtantiarum non mutantium ſpeciem. Accedit quod ſubſtantialis cauſæ cognitio, tam in ordine ad ſtatum pœnitentis, quàm in ordine ad injungendum ei pœnitentiam, haberi non poteſt niſi cognitis omnibus, quantum fieri valet, ejus peccatis in ſpecie, & numero: unde omnes ſpecies, tam ex objecto, quam ex circumſtantiis debent in confeſſione explicari, ut optime collegit, ac docuit Concil. Trident. loco ſæpius cit. dicens: *Conſtat enim Sacerdotes judicium hoc, incognita cauſa, exercere non potuiſſe, neque æquitatem quidem illos in pœnis injungendis ſervare potuiſſe, ſi in genere dumtaxat, & non potius in ſpecie, ac ſigillatim ſua ipſi peccata declaraſſent.* Oppoſitum autem contingit in circumſtantiis notabiliter aggravantibus intra ſpeciem: nam illis non expreſſis innoteſcunt integre peccata quoad eſſentias, & numerum; & conformiter ad hanc cognitionem ſervari valet æquitas, & æqualitas in pœnitentiarum applicatione; præſertim cum illarum quantitas non poſſit omnino exactè, & quaſi mathematicè diffiniri, ſed prudentialiter, & reſpective ad pœnitentis ſtatum, & majorem profectum. Unde ſicut ob hanc rationem opus non eſt cognoſcere diſtinctè circumſtantias notabiliter diminuentes, aut mediocriter; nec id eſt in uſu fidelium; ita nec circumſtantias aggravantes notabiliter. Et ex oppoſito, & pro eodem fine injungendi æqualem ſatisfactionem fieret neceſſarium etiam eſſe, quod inter notabiliter aggravantes declararentur aggravantes notabiliſſimè, & in determinato gradu: id verò à nemine dictum eſt, & nimium conſcientias obſtringit. Quam doctrinam compendioſè, & clare tradit D. Thom. loco ſupra cit. ubi eidē difficultati occurrens ait: *Ad ſecundum dicendum, quod determinata quantitas peccati non poteſt Sacerdoti innoteſcere, quia nec ipſe peccator ſcit. Unde ſufficit, quod cognoſcat quantitatem, quæ ex ſpecie peccati conſurgit.*

Conc. Trid.

D. Thom.

Replica.

99 Nec refert, ſi opponas; pœnitentem, qui non explicat has circumſtantias, negare virtualiter, quod peccatum habeat tantam gravitatem, quam verè habuit: unde fieret illum ita ſe gerendo impedire juſtam impoſitionem condignæ ſatisfactionis: quod alienum eſt ab inſtitutione, & fine hujus Sacramenti. Sequela oſtenditur: nam, cum ſit duplex modus peccandi, alius ordinarius, & alter extraordinarius cum notabili gravitate ex intenſione, aut aliis capitibus; ſi pœnitens non explicet hunc exceſſum, negat virtualiter illum. Idque vel ex eo conſtat, quod confeſſarius in tali caſu temere judicare majorem illam gravitatem, quæ non explicatur à pœnitente. Qui ergo eas circumſtantias tacet, illas virtute negat, atque ex modo agendi excludit.

Occurritur replicæ.

Hæc, inquam, objectio, qua utitur Suarez diſp. cit. num. 10. eſt ſatis futilis, & diluitur ex dictis: nam, cum manifeſtatio talium circumſtantiarum non cadat ſub præcepto; pœnitens illas non declarans utitur jure ſuo, abſque ulla intentione fallendi confeſſarium, & ſine aliqua oppoſitione ad finem Sacramenti. Quare in prædicto caſu illas non negat, etſi non confiteatur: quia non vult confiteri niſi quod debet. Confeſſarius pariter neutrum judicium format de illa aggravatione accidentali intra ſpeciem: ſed judicat, ut debet de eſſentiali, & numerica gravitate peccatorum, circa alia ſuſpendens judicium, præſertim ſi ſciat hujuſmodi circumſtantias poſſe in confeſſione omitti: quod paucos Confeſſarios exiſtimamus latere. Quare, ſi in tali caſu judicaret peccatum fuiſſe non ſolum mortale, ſed notabiliter grave, temere judicaret nullum ad id dante pœnitente fundamentum ex ſuo ſilentio. Quod autem dicitur de modo ordinario, & extraordinario peccandi, nihil valet, & frequenter fallit: nam in quibuſdam peccatoribus modus ordinarius eſt cum aliquo notabili exceſſu in malitia intra ſpeciem, ſive illa ſumatur ex intentione, ſive ex aliis capitibus: quod autem non peccent cum illo exceſſu eſt magis extraordinarium, ut benè obſervavit Dicaſtillo loco cit. nu. 193. Quare ex tali differentia nulla in his diſcernendis certa regula aſſumi valet, ut cum circumſtantia notabiliter intra ſpeciem aggravans non explicatur, & eo ipſo contraria negatur.

Dicaſtillo.

Argument. 2.

100 Arguitur ſecundo: nam circumſtantiæ deſumptæ ex ſola continuatione operis peccaminoſi, vel ex incremento objecti intra eandem ſpeciem ſolum ſunt circumſtantiæ intra ſpeciem notabiliter aggravantes; & tamen neceſſario debent in confeſſione explicari: ergo falſum univerſaliter eſt, quod ſtatuimus circumſtantias præcisè notabiliter aggravantes non cadere ſub præcepto confeſſionis. Major, & conſequentia patent. Minor autem quantum ad operis continuationem ſuadetur, nam qui uno actu continuato peccat per duas horas, gravius peccat, quam ſi in dimidia hora peccaret diverſis actibus quinquies, aut ſepties; ſed in hoc caſu tenetur pœnitens confiteri peccata intra illud ſpatium commiſſa: ergo etiam tenetur confiteri, quod peccaverit continuo per duas horas. Alia etiam minoris pars quantum ad augmentum objecti intra ſpeciem facile oſtenditur: nam furtum mille aureorum æquivalet pluribus furtis minoribus v. g. centum aureorum per decem actus, quorum quodlibet ſit peccatum mortale; quin illorum ſimul, & diviſim ſumptorum malitiam incomparabiliter ſuperat; ſed homo tenetur confiteri expreſsè decem illa furta, ut nemo negat: ergo pariter tenetur exprimere in confeſſione, quod uno actu mille aureos furatus fuerit.

Confirmatur: nam, qui uno actu occidit tres homines, debet numerum occiſorum confiteri, ut num. 79. ſtatuimus: & tamen illa multiplex occiſio ſolum eſt circumſtantia notabiliter aggravans intra eandem ſpeciem: ergo tenemur explicare has circumſtantias notabiliter aggravantes. Minor probatur exemplo furti immediatè propoſiti, in quo major, aut minor quantitas rei ablatæ non variat ſpeciem peccati, nec addit circumſtantiam, quæ ſpeciem mutet; ſic etiam contingit in occiſione unius, duorum, aut multorum uno ictu executa: ſicut namque partes ſingulæ rei ablatæ, ſi diviſim, & diſtinctis actibus ſurriperentur, conſtituerent, diverſa objecta, & terminarent diverſa furta; ubi autem ſimul concurrunt & eodem auferuntur actu, conſtituunt unicum objectum magis grave intra eandem ſpeciem; ſic etiam tres homines, ſi diviſim accipiantur, & diverſis actionibus occidantur ſunt plura ſimpliciter objecta, & terminant diſtincta homicidia; ſed ubi conjunguntur, & per modum unius unica percuſſione necantur, ſunt unum objectum, & terminant unum homicidii peccatum, quamvis gravius intra homicidii ſpeciem ob majus augmentum objecti.

Confirmatio.

Ad argumentum, cui multum deferunt aliqui Juniores reſpondetur ipſum in eoſdem regerendo ut exceſſivè probans, & ultra quem illi docent. Idque in duratione peccati oſtenditur: nam demus peccatum odii v. g. duraſſe continuo per ſpatium, in quo recitatur ſalutatio Angelica, profectò in eodem ſpatio poſſent elici tres actus odii diſcontinuati; & ſi elicerentur, deberent in confeſſione recenſeri, quia ſunt diſtincta numero peccata: ergo pariter debet explicari circumſtantia, quod illud numero odium duraverit per unam ſalutationem Angelicam, quippè quod æquivaleat tribus actibus odii, illoſque in malitia excedat. Quod tamen nemo dicet, nam illa duratio fuit abſolutè brevis, nec addit circumſtantiam notabiliter gravem (de qua diſputamus,) ſed magis diminuentem. Ergo argumentum deſumptum ab æquivalentia, aut exceſſu unius actus comparativè ad plures nihil evincit. Idem apparet in quantitate, ſive augmento objecti: quia unum aureum, licet ſit quantitas ſufficiens ad peccatum mortale furti, nihilominus non eſt quãtitas adeò magna, ut reputari debeat circumſtantia in ea ſpecie notabiliter aggravans, & neceſſario in confeſſione exponenda, adhuc in ſententia nobis oppoſita. Fiat itaque argumentum, ſi quis per unum actum ſurriperet dimidiam partem aurei, peccaret mortaliter, eſt enim in Hiſpania quantitas ad id ſufficiens: & rurſus ſi alio tempore, & actu tolleret alteram dimidiam aurei partem, ſimiliter peccaret mortaliter ob eandem rationem: & teneretur unum, & alterum furtum in confeſſione aperire. Cum igitur furtum unius aurei æquivaleat illis duobus furtis medietatum; ſequitur circumſtantiam unius aurei debere in confeſſione explicari. Quod apparet ridiculum; ſiquidem rem ablatam fuiſſe unum aureum nemo prudens judicat aggravare ſupra ſpeciem notabiliter furtum, ſed potius diminuere, retenta ſpecie, malitiam. Signum igitur eſt argumentationem ab his comparationibus ſumptam nihil concludere.

Solvitur argumentum.

101 Quare ad argumentum omiſſa majori, negamus minorem. Ad cujus primam probationem conceſſis præmiſſis, negamus conſequentiam. Et ratio diſparitatis conſtat ex hactenus dictis: nam jure divino obligamur confiteri ſpecies, & numerum peccatorum, ut oſtendimus dub. præcedenti: non obligamur autem confiteri circumſtantias notabiliter intra ſpeciem aggravantes, ut in iſto oſtenſum eſt. Porrò qui in dimidia hora quinquies,

Digitized by Google

quies, aut ſepties elicit diverſos, ac diſtinctos actus odii, tot numero peccata committit: & propterea tenetur illa in confeſſione explicari. Qui vero unum odium per duas, aut plures horas ſine interruptione continuavit, ſolum commiſit unum ſpecie, & numero peccatum; & illud ita confitẽdo ſuæ obligationi ſatisfacit; quidquid fuerit de exceſſu in malitia illius peccati per comparationẽ ad peccata alterius eadem, aut minori duratione commiſſa: nam hic exceſſus pertinet ad circunſtantiam non variantem ſpeciem, ſed intra illam notabiliter aggravantem, quam confiteri non tenemur, ut conſtat ex ſupra dictis. Quæ diſparitas urgenter ex eo confirmatur, quod in priori caſu certum eſt de fide, quod homo tenetur confiteri illa peccata numero diſtincta; ſed in ſecundo obligari ad confitendum illum malitiæ exceſſum ſive illam circunſtantiam continuationis, non eſt certum de fide, quin nec abſolutè certum, cum noſtra ſententia ſit communior, & probabilior contraria. Et reſponſio noſtra accipienda, ut decet eſt in ſenſu formali, & quantum argumenti merita petunt, nempè ex ſuppoſitione, quod actus à principio inchoatus fuerit per illud ſpatium abſque interruptione: tunc enim eſt idem numero cum ſola aggravatione ex duratione notabili. Contingere autem poteſt, & non raro ſolet, quod licet actus videatur eſſe unus, & continuari; nihilominus interrumpatur, & diſcontinuetur: difficilè quippè eſt perſiſtere in eodem actu interno ſine ulla diſcontinuatione per longum ſpatium ob ſummam vertibilitatem imaginationis, & plura occurrentia, quæ attentionem, & affectum erga idem interrumpunt. In caſu igitur, quo aliquid ſimile contingit, aut de eo prudenter dubitatur, oportebit ſpatium durationis explicare, ut ibi explicentur diverſa numero peccata, quæ veroſimile eſt in eo contigiſſe: quæ neceſſitas non oritur ex circunſtantia notabilis durationis, ſed ex alia longè diverſa radice, nempè ex multiplicatione numerica peccatorum, quæ in ea ſolent occurrere. Recolantur dicta dub. præced. §. 3. & num. 78.

Ad ſecundam ejuſdem minoris probationem deſumptam ex augmento quantitatis objecti, (omiſſis reſponſionibus Vaſquii loco cit. num. 36. Lugonis num. 125. Dicaſtill. num. 200. & aliorum qui multum variant in explicando, an quantitas rei ablatæ ſit ſola circunſtantia in peccato furti, an complementum ſubſtantiale objecti illius; & conſequenter an debeat explicari in confeſſione, vel non,) reſpondetur ſicut ad præcedentem, concedendo præmiſſas, & negando conſequentiam, & damus etiam eandem diſparitatis rationem. Quoniam, qui furatur centum aureos per decem actus diſtinctos, totidem numero peccata furti committit: eſt autem obligatio ex jure divino confitendi in individuo numerum peccatorum: & propterea qui centum aureos furatur per decem actus diverſos, debet tales actus, ſive numerum peccatorum confiteri; Sed ubi quis unico actu ſurripit ab eodem domino mille aureos, non committit niſi unicum numero furti peccatum, cum circunſtantia tamen notabiliter illud intra illam ſpeciem aggravante ob magnitudinem rei ablatæ. Unde ſicut non tenetur alias circunſtantias exponere notabiliter aggravantes, ſic nec iſtam, ſed ſatis eſt explicare illud numero peccatum, dicendo, ſemel furatus ſum quantitatem ſufficientem ad mortale. Adjecimus tamen, *ab eodem domino*: quia, ſi diverſi notabile damnum ex eo furto paterentur, tot eſſent peccata furti numero diſtincta diſtinctione morali per ordinem ad prudentem æſtimationem, quot forent perſonę illę actu phyſico furandi graviter damnificatæ, ut explicuimus loco citato, & magis conſtabit ex immediatè dicendis.

Ad confirmationem reſpondetur.

Ad confirmationem, conceſſa majori, negamus minorem: quoniam obligatio manifeſtandi in tali caſu numerum occiſorum non oritur ex circunſtantia præcisè ex parte objecti notabiliter aggravante; ſed ex multiplicatione numerica peccatorum occiſionis in eodem phyſicè actu, ut loco citato explicatum eſt: ſunt enim in æſtimatione prudenti tot moraliter homicidia, quot ſunt occiſi, & eſt prorſus de materiali, quod id uno, vel pluribus actibus fiat. Unde apparet diſparitas inter hunc caſum, & alium proximè propoſitum furantis uno actu plures aureos ejuſdem domini: nam cum uno actu, vel ictu interficiuntur tres homines, dantur tria objecta adæquata, & completa ſimpliciter numero diſtincta, nec inter ſe comparantur tanquam partes, ex quibus unicum objectum totale reſultet: quo circa eorum occiſio importat tria peccata numero diſtincta in confeſſione aperienda. Et idem proportionabiliter dicendum eſt de eo, qui uno verbo plures perſonas infamat: committit enim tot numero mortalia, quot voluit infamare perſonas, aut quas prævidit, aut prævidere debuit eo verbo infamandas. Sed ubi unico actu, & ab eodem Domino ſurripiuntur mille aurei, quamvis eorum quilibet ſeorſim ſumptus eſſet quantitas ſufficiens ad mortale; nihilominus ſimul ſumpti, & ſublati comparantur, ut partes ad quantitatem totalem per modum unius ablati: & componunt unum objectum majus in materia furti. Quare ibi non adeſt niſi unum numero peccatum furandi cum circunſtantia majoris quantitatis intra illam ſpeciem notabiliter aggravantis. Unde ſufficiet confiteri unicum furtum grave, ſuppreſſa circunſtantia majoris notabiliter quantitatis, juxta reſolutionem hactenus traditam.

Inſtantia, & 3. argu.

102. Sed inſiſtes, & ſit tertium argumentum: nam in iſto caſu ubi confeſſarius audit furtum grave, poteſt à pœnitente inquirere quantitatem rei ablatæ, & pœnitens tenetur rem aperire, ne illam vel negans, vel ſupprimens, vel varians fallat confeſſarium: & quia ubi judex juſtè interrogat, tenetur reus reſpondere ad interrogata: ſignum eſt ergo, quod pœnitens debet confiteri circunſtantias intra eandem ſpeciem notabiliter aggravantes, ut major notabiliter quantitas ſe habet ad furtum. Nec proderit reſpondere non obligari abſolutè, ſed ſolum ſuppoſita inquiſitione, aut interrogatione per confeſſarium. Nam contra hoc eſt, quod, cum iſtud judicium ſit ſpontaneum, tenetur pœnitens ſua ſponte dicere id ipſum, quod interrogatus à confeſſario dicere debet: præſertim cum confeſſarius non poſſit juſtè inquirere de his, quæ pœnitens non habet obligationem manifeſtandi. Unde in idem recidit, quod Sacerdos poſſit inquirere de circunſtantiis notabiliter aggravantibus, & quod pœnitens vel non interrogatus illas exponere debeat.

Enodatio.

Reſpondetur duobus modis, aut in duobus caſibus poſſe contingere, quod confeſſarius interroget de circunſtantiis notabiliter aggravantibus, ut de quantitate furti. Primò; ubi aliter nequit cognoſcere ſtatum, & diſpoſitionem pœnitentis, ad quæ cognoſcenda jus habet, cum judex ſit, & medicus, ut poſſit juſtam ſententiam, & congruam decernere medicinam. In quo caſu pœnitens tam interrogatus, quàm non interrogatus tenetur ſuum ſtatum, & diſpoſitionem manifeſtare, atque ideò, & illas circunſtantias peccatorum notabiliter aggravantes, quæ pro his dignoſcendis fuerint neceſſariæ, ut argumentum rectè probat, & in dubii limine ſuppoſuimus, docentque Vaſquez, Lugo, Dicaſtillo, & alii noſtræ aſſertionis patroni. Quæ neceſſitas non oritur ex circunſtantia notabiliter aggravante, quantum eſt de ſe ſola, aut pro ſola debita confeſſionis integritate, ſed ex aliis capitibus. Verbi cauſa, demus in aliquibus Diœceſibus furtum mille aureorum eſſe caſum, ſive peccatum Superiori reſervatum. Pœnitens, qui illud commiſſit, debet tam requiſitus, quam non interrogatus illam circunſtantiam manifeſtare, ut confeſſarius ſciat, qualiter ſe gerere debeat in abſolvendo. Sed ea obligatio non oritur ex generali conceptu circunſtantiæ notabiliter aggravantis; ſiquidem furtum quingentorum aureorum importat etiam notabilem intra ſpeciem aggravationem: & tamen opus non eſſet illam quantitatem manifeſtare; quia ſolum furtum mille aureorum ſupponitur reſervatum. Idem etiam contingeret, ſi confeſſarius pœnitentem confitentem aliqua furta interrogaret de conſuetudine furandi, teneretur profectò illam, ſi haberet, manifeſtare, ut conſtat ex decreto Innocentii XI. hanc, (58. inter alias) propoſitionem condemnantis, *Non tenemur confeſſario interroganti fateri peccati alicujus conſuetudinem*. Quæ obligatio non fundatur in ſola aggravante circunſtantia (ſi datur) peccandi ex conſuetudine, nec in integritate per ſe requiſita ad confeſſionis valorem. Unde Sotus, Cano, Suarez, & alii plurimi, quibus relatis ſubſcribit N. Franciſcus cap. 8. punct. 4. n. 67. docent conſuetudinem peccandi per ſe loquendo non eſſe neceſſario explicandam in confeſſione: nam ex oppoſito fieret pœnitentem obligari ad confitendum ſæpius eadem peccata; quod videtur nimis oneroſum, & non ſufficienti motivo per ſe loquendo affirmari. Sed talis obligatio qualem juxta decretum allegatum non negamus, fundatur in alia radice jam inſinuata, quod, ſcilicet, confeſſarius nequit aliter cognoſcere multoties ſtatum pęnitentis, ut patet cum confitetur plurima perjuria: nam ſi id habet in conſuetudine, quam vincere non ſatagit, eſt in occaſione proxima peccandi. Et ut id cognoſcat confeſſarius, & videat, an poſ-

Vaſq. Dicaſtillo, Lugo.

Sotus, Cano, Suar.

ſit

Digitized by Google

ſit abſolvere, & de remedio provideat, poteſt interrogare de conſuetudine, & pœnitens debet directè ad hæc reſpondere. Ceterum illa ſunt accidentalia reſpectu circunſtantiarum notabiliter intra ſpeciem aggravantium, ſi ſecundum ſe, in genere, & præciſive ab his accidentibus conſiderentur: unde non opponuntur noſtræ aſſertioni, quæ per ſe etiam, & in genere, ut doctrinalem decet, procedit.

Secundo modo contingit confeſſarium inquirere de his circumſtantiis, non ob motiva aliqua ſpecialia, & accidentalia, qualia proximè recenſuimus; ſed quia vult, vel quia in ea opinione eſt, quod aggravantes notabiliter intra ſpeciem debent in confeſſione explicari. Et tunc pœnitens, qui ſcit ſaltem practicè, & ex aliorum teſtimonio, noſtram ſententiam negantem eſſe tutam, communiorem, & probabiliorem contraria, non tenetur ad illam confeſſarii interrogationem reſpondere: ſed poteſt cum reverentia dicere ſe explicuiſſe, quod debuit, & poſſe reticere, quod tacet, nec ad amplius teneri: quia ſcit circunſtantias notabiliter aggravantes, v. g. quantitatem rei ablatæ, de qua inquiritur, non eſſe materiam neceſſariam confeſſionis. Et his dictis nequit confeſſarius illum amplius cogere, nec illi ex vi hujus abſolutionem denegare: quia pœnitens procedit ſecundum tutam, & probabilem opinionem, atque ideò rectè agit, & cum eo ſe poteſt, ac debet confeſſarius conformari, ut dicemus diſp... num... Conſuleremus tamen in praxi, quod pœnitens ex una parte ſemper clarè ſe gerat cum confeſſario, illique directe reſpondeat, niſi videat evidentiſſime fruſtra, & vane ab illo interrogari; & quod ex alia parte confeſſarius non ſit nimius in inquirendo niſi precisè pro ſuo munere neceſſaria: nam pœnitentem in actu confitendi decet omnis humilitas erga confeſſarium; & hunc omnis diſcretio in non moleſtando illam, pluſquam oportet.

103. Hunc modum occultandi in furto, & ſimilibus circunſtantias intra ſpecies notabiliter aggravantes docent communiter noſtræ aſſertionis patroni, & quidem merito, nam ejus veritate ſuppoſita, nihil habet, quod improbetur. Sed eorum aliqui ſatis recentes docent alium modum illas occultandi, nimirum negando circunſtantiam, de qua inquiritur, & aliud quid ſubſtituendo. Ut, ſi quis furatus fuiſſet centum aureos, & diceret ſurripuiſſe decem. Moventur autem: quia pœnitens ita ſe gerens ſolum negat id, quod fateri non tenetur; & aliunde fatetur illud peccatum ſurripiendi decem aureos, quod vere admiſit. Sic Emmanuel a Conceptione diſp. 3. quæſt. 10. qui quamvis num. 457. id formidoloſè, & quaſi ſub dubio proponat; poſtea vero allatis in ſui patrocinium Leandro, Moya, Arriaga, & quodam Joanne de Albarro (quem non cognoſcimus) prædictam reſponſionem amplectitur n. 462. & non ſolum, ut abſolutè probabilem, ſed ut ſibi probabiliorem. Et ſi illi cum communi noſtra ſententia objiciamus, quod licet in exemplo furti liceat non explicare determinatam quantitatem, ex qua aggravatur; quia hæc ipſa continetur, & dicitur in confuſo confitendo furtum quantitatis gravis: minimè tamen licitum eſt confiteri determinate quantitatem minorem, ut decem loco centum aureorum; quoniam id foret confiteri furtum, quod non fecit. Sicut qui occidit Petrum, ſatisfacit confitendo ſe occidiſſe hominem, quia ibi includitur Petrus; ſed non ſatisfacere dicendo ſe occidiſſe Paulum; nam ſunt actus numero diverſi, & non dicitur, qui fuit, & dicitur, qui non fuit, ut rectè expendunt Hurtado diſp. 9. difficul. 4. Lugo diſp. 14. num. 172. & diſp. 16. num. 123. Tirſus diſp. 41. num. 8. Si hæc, inquam dicantur, & opponantur, nihili pendent apud prædictum Juniorem, ſed in univerſum affirmat licere in confeſſione ſubſtituere unum objectum loco alterius, quando ſunt ejuſdem rationis. Unde conſequenter docet eum, qui occidit Petrum, ſatisfacere confeſſioni, ſi dicat occidiſſe Joannem: & qui rem habuit cum Maria, ſatisfacere, ſi dicat concubuiſſe cum Joanna: & qui commiſit ſodomiam cum puero, ſatisfacere, ſi explicet illam habuiſſe cum fœmina, idque confirmat ex Moya docente peccantem cum mula ſatisfacere dicendo peccaſſe cum equa. Et ex eadem doctrina colligit (quo filo conſequentiæ neſcimus) num. 433. eum, qui per aliquod ſpatium deſideravit Mariam nuptam, & immediate ſine prioris voluntatis retractatione per aliud ſpatium Joannam etiam nuptam concupivit, unam loco alterius immediate ſubſtituendo, ſatisfacere confitendo præcisè ſe habuiſſe deſiderium peccandi cum nupta: quia differentia illa inter objecta ſolum eſſet materialis, & in eſſe phyſico, non autem in ordine morali propter immediatam ſucceſſionem objectorum ejuſdem rationis.

• Emmanuel, Leand. Moya, Arriaga, Joan. de Albarro.

Sed iſtum dicendi modum reluctanter expendimus ex ſola intentione refellendi rem noſtro judicio abſurdiſſimam, & ſine magno animarum diſpendio, & erga Sacramentum irreverentia minime practicabilem. Quid enim hac opinatione introduceretur, quam in Sacramento copioſa ſeges mendaciorum, ſicut in contractibus humanis, ubi homo hominem circuitionibus, reſtrictionibus, & mendaciis fallere ſtudet? Longe exulare a vero dolore, & legitima diſpoſitione illum putamus, qui his artibus, & ſubſtitutionibus fraudulentis utitur, ne confeſſarius ſuum peccatum, ut vere fuit cognoſcat, & de illo judicet. Aptioreſque reputandi ſunt ij Junioris diſcurſus pro foro externo, & contentioſo, in quo commendari ſolent magni fallaciarum legalium artifices. Sed à ſinceritate, & veritate Sacramenti confeſſionis procul omninò debent abeſſe, & nullo modo à Doctoribus excogitari, ſed multo magis propelli. Et quod ad rem præſentem attinet, ſufficientem diſparitatem aſſignant Auctores relati: nam, qui centum aureos furatus fuit, cum cognoſcat majorem, aut minorem quantitatem eſſe ſolam circunſtantiam intra ſpeciem, & juxta noſtram, & communiorem ſententiam non neceſſario in confeſſione explicandam; ſuæ obligationi ſatisfacit confitendo ſe ſurripuiſſe quantitatem gravem: & ibi in confuſo dicit, quam abſtulit. Sed ubi interrogatus, vel non interrogatus dicit furatum fuiſſe decem aureos, ſatis aperte juxta communem concipiendi, & ſignificandi modum negat ſe amplius quid ſurripuiſſe. Manifeſtum autem eſt furtum decem tantum aureorum eſſe diſtinctum numericè à furto centum aureorum. Atque ideò rectè colligitur ita ſe gerentem in tali caſu confiteri furtum decem tantum aureorum, quod non fecit, & negare furtum centum aureorum, quod vere fecit: atque ideo non legitime confiteri, nec ſuæ obligationi ſatisfacere. *Refellitur talis opinio.*

104. Porro quod dicitur de ſubſtitutione unius loco alterius in his, quæ ſunt ejuſdem rationis, quod in ordine ad prudentem æſtimationem nihil referre videtur, ut tot exemplis, & illationibus colligare nititur Junior, refert certè plurimum in ordine ad Sacramentum, & minimè ſuſtineri poteſt. Quod, ut breviter, ſed tamen radicitus demonſtremus evertendo ſimul prædicta exempla, recolendum eſt, quod fuſius tradidimus diſp. præcedenti dub. 4. & præſertim à num. 107. quod, ſicut dolor de peccatis, ut ſit Sacramenti pars, debet fieri ſenſibilis per eorum confeſſionem Sacerdoti factam; ſic etiam, ut confeſſio ſit pars Sacramenti, debet fieri doloroſa per peccatorum dolorem. Quippè Sacramentalis confeſſio non eſt mera hiſtorialis peccatorum recitatio; ſed debèt eſſe de illis accuſatio a pœnitente ſicut a reo, ſimul, & ſui accuſatore coram legitimo judice facta: minime autem foret accuſatio, ſi ſupra peccatorum manifeſtationem non adderet dolorem de eiſdem: tunc enim relinqueretur in nudo ſolius recitationis conceptu. Oportet itaque pro veritate Sacramenti dolorem, & confeſſionem ad eadem peccata referri, eandemque materiam attingere. Deinde obſervandum eſt, quod licet ex induſtria poſſet unum peccatum ſubſtitui loco alterius in ordine ad explicandum quaſi æquivalenter eandem malitiam, ut ſi occidens Petrum dicerét occidiſſe Joannem, & ſubinde ſalvaretur idem ſubſtantialiter in confeſſario judicium in ordine ad malitiam homicidii: nihilominus impoſſibile eſt idem contingere in dolore. Hic namque non regulatur per illas apud homines apprehenſiones, & fallentias culpabiles, aut inculpabiles; ſed elicitur coram Deo erga illud malum, quod homo fecit; & repugnat, quod terminetur ad aliud malum, quod homo evidenter cognoſcit ſe non feciſſe, ut experientia liquet. Ex quibus recurſus ille unius peccati loco alterius refellitur, & falſitatis convincitur: quoniam confeſſio, ut eſt pars Sacramenti, ad ſola illa peccata extenditur, de quibus tantum eſt dolor; ſed qui occidit Petrum, non dolet ſe occidiſſe Joannem, nec id coram Deo verificari poteſt: ergo qui occidit Petrum, & confitetur occidiſſe Joannem, non facit confeſſionem Sacramentalem; ſive quæ ſit pars Sacramenti; ſed debet vel explicare Petrum, vel dicere ſe occidiſſe unum hominem: in quo vere ſignificatur ille, quem occidit, & de cujus occiſione coram Deo dolet. Quod amplius explicatur, & confirmatur in hunc modum: nam qui ſacramentaliter confitetur peccata, poteſt, & debet dicere ſe dolere de peccatis, quæ confitetur; ſed qui non occidit Joannem, nec debet, nec poteſt verè dicere ſe dolere,

Digitized by Google

lere, quod Joannem occiderit; cum id non fecerit, nec ullus de morte Joannis concipi valeat dolor: ergo qui occidit Petrum nequit pro hujus manifeſtatione ſubſtituere Joannem in confeſſione Sacramentali.

Unde omnia exempla, quibus prædictus dicendi modus ſe explicabat, & protegebat, falſa ſunt, & eodem motivo refellenda. Peccans enim cum Maria non poteſt id in confeſſione Sacramentali explicare dicendo ſe peccaſſe cum Joanna, ut conſtat ex motivo immediatè propoſito. Intolerabilius eſt ſecundum, quod dicitur committentem ſodomiam cum homine ſatisfacere, ſi confiteatur commiſiſſe ſodomiam cum muliere: tum, quia in his etiam militat motivum propoſitum, quippè non dolet de peccato ſodomiæ cum muliere, ſiquidem illud non fecit. Tum, quia ſodomia cum homine, & ſodomia cum fœmina ſunt peccata ſpecie diſtincta, ut videbimus num. 139. unde qui eo modo prædictum peccatum confiteretur, non explicaret ſpeciem peccati à ſe commiſſi. Tum denique, nam licet permitteretur ſodomiam cum fœmina reduci ad ſpeciem ſodomiæ cum homine, ut quidam dixerunt; nihilominus non attingit ſimpliciter talem ſpeciem, ſed eſt aliquid longè inferius ob carentiam deordinationis ejuſdem ſexus correlativi. Unde ſic peccans cum viro non aperit totam eſſentiam ſpecificam ſui peccati dicendo præcisè, quod illud peccatum exercuerit cum fœmina, ſed fallit, & mentitur in re notabili neceſſario confitenda. Patrocinium vero deſumptum ex Moya ab exemplo peccantis cum mula, qui poteſt in confeſſione loco mulæ ſubrogare equam, eſt planè ridiculum, & ad nullum finem referens, quod beſtia fuerit equa, mula, vel aſina; cum ſpeciem beſtialitatis non varient diverſæ beſtiarum ſpecies. Aliunde vero, quod in præſenti intereſt, ſubditur eidem impugnationi: nam, qui non peccavit cum equa, nequit de peccato cum equa dolere, atque ideo nec peccatum cum equa ſacramentaliter confiteri. Denique quod colligitur de concupiſcente ſucceſſivè Mariam nuptam, & Joannam, quem affirmat Junior ſatisfacere dicendo in confeſſione ſemel deſideraſſe mulierem nuptam, falſum omnino eſt, & rejiciendum: quia ibi interveniunt duo peccata numero diſtincta ſine ulla ſubordinatione inter ſe; quamvis unum immediatè poſt aliud ſucceſſerit circa eandem ſpeciem deſiderati cum una, & cum altera adulterii: impoſſibile enim eſt, quod variatis intra illud ſpatium objectis, non varietur etiam actus, tam phyſicè, quàm moraliter, ubi unum objectum nullum ordinem habet ad aliud, ut in prædicto caſu ſupponitur. Recolantur ſuperius dicta dub. 3. §. 3. ubi egimus de diſtinctione numerica peccatorum: ex quibus ſatis conſtabit deſiderantem duobus actibus, aut uno actu peccare cum duabus mulieribus nuptis committere duo peccata adulterii; ſicut, qui vel duobus, vel uno actu deſiderat interficere duos homines, committit duo peccata homicidii neceſſario explicanda in confeſſione.

Argum. 4. 105. Arguitur quarto: nam pœnitens tenetur in confeſſione illas circumſtantias recenſere, quas, ſi non explicet, contradicit Eccleſiæ doctrinæ; ſed, ſi non explicet circumſtantias notabiliter aggravantes, contradicit Eccleſiæ doctrinæ: ergo tenetur illas exponere in confeſſione. Probatur minor ex decreto Innocentii XI. anni 1679. condemnantis diverſas propoſitiones, quarum prima erat: *Non eſt illicitum in Sacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, niſi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendo.* Manifeſtum autem eſt ſententiam affirmantem, quod circumſtantiæ notabiliter intra ſpeciem aggravantes debent in confeſſione explicari, eſſe tutiorem noſtra, quæ id negat: quippè in eis circumſtantiis manifeſtandis nullum eſt periculum; in eis vero reticendis periculum occurrit, ſi coram Deo noſtra ſententia ſit falſa: Ergo, ſi pœnitens non confiteatur prædictas circumſtantias, contradicit doctrinæ Eccleſiæ. Quo etiam argumento ſuadetur confeſſarium non poſſe oppoſitum permittere, aut practicare, ipſe namque eſt, qui principalem partem agit in hoc Sacramento conficiendo.

Infringitur. Iſtud argumentum poteſt ſub eadem forma aliis ſententiis evidenter probabilibus, & ſecuris opponi, & in eo diluendo longiſſimè procedit Tirſus diſp. cit. à num. 13. uſque ad 45. Sed tanti momenti non eſt, ut prolixas adeò moras pro ſui dilutione expoſcat. Ad illud ergo reſpondetur primo nos in præſenti ſolum diſcutere, num circumſtantiæ notabiliter aggravantes ſint materia neceſſaria confeſſionis: in qua difficultate (quæ certè ſpeculativa eſt, & in actu ſignato diſcutitur,) ſequimur partem negativam, probabiliorem utique, & communiorem. An vero in praxi, & actu exercito confeſſionis conſulenda ſit; difficultas diverſa eſt, & in qua unicuique relinquitur exequi, quod ſibi tutius, ſecurius, aut etiam perfectius cenſuerit. Unde nihil eſt in eo Innocentii XI. decreto quod rem præſentem oppugnet. Sed quia nihil etiam hujuſmodo formidamus in ejuſdem ſententiæ praxi, reſpondetur ſecundo conceſſa majori, negando minorem, quæ minimè probatur illo decreto. Nam agit de his, à quibus dependet valor Sacramenti, & in quibus adhibendis planè fatemur peccare, qui omiſſa ſententia certa, & tutiori utitur ſola ſententia probabili: nam irreverenter agit contra Sacramentum illud exponendo periculo fruſtrationis, & injuſte agit contra ſuſcipientem, non conferendo certè Sacramentum, cum poſſit. Unde concedendum omninò eſt peccare pœnitentem, qui, qualibet opinione utatur, non facit confeſſionem formaliter integram peccatorum, quæ eſt materia proxima hujus Sacramenti, & ſine qua ejus valor impeditur. Sed ubi fit confeſſio formaliter integra, certum eſt non amplius requiri ex parte confeſſionis, & Sacramentum, quantum ab hac parte requiritur, ratum, & validum eſſe, ut conſtabit ex infra dicendis dub. 7. Facit autem pœnitens confeſſionem formaliter integram, cum confitetur omnia, quæ certo cognoſcit eſſe neceſſario explicanda in confeſſione; quamvis ſupprimat ea, quæ vel certo, vel probabiliter, probabilitate omninò certa, cognoſcit non eſſe de neceſſitate confeſſionis. Et hoc modo ſe gerit, qui cognoſcit circumſtantias intra ſpeciem notabiliter aggravantes non eſſe neceſſariam confeſſionis materiam juxta communiſſimam, & probabiliſſimam hactenus aſſertam ſententiam: & hac cognitione ductus non explicat prædictas circumſtantias: facit enim confeſſionem formaliter integram confitendo alia, quæ debet, nullumque ab iſto capite impedimentum parat obſtans Sacramenti valori. Sicut contingit in pœnitente, qui vel ob ſui, vel ob confeſſarii periculum, quod ex manifeſtatione alicujus peccati probabiliſſime apprehendit, tacet aliquod peccatum grave: adhuc enim facit confeſſionem formaliter integram, & certo ſufficientem ad valorem Sacramenti. Unde, qui eodem modo confitetur omnia peccata in ſpecie, & numero, omittendo ex probabiliſſimo; & ſubinde prudenti dictamine circumſtantias præcisè intra ſpeciem aggravantes, nihil agit, quod aliqua ex parte decreto SS. Innocentii repugnet.

106. Hinc ſatis patet ad minoris negatæ probationem: conceſſa namque, & reverenter ſuſcepta majori, iterum neganda eſt minor, quam inſertus ei diſcurſus minimè evincit. Quod ut oſtendamus, recurſu non egemus, quem largè Tirſus trahit ad principia extrinſeca, ut oſtendat ſententiam noſtram practicari ſecure poſſe, tum ob innumerabiles, & graves Auctores illam defendentes; tum quia Adverſarii id recognoſcunt, nec ſimile periculum opponunt. Sed his, (etſi non contemnendis,) relatis, immediatius, & compendioſius poſſumus rem conficere obſervando in prædicti decreti verbis comparari, *ſententiam probabilem cum tutiore circa valorem Sacramenti*: hi quippè ſunt proprii termini ibi occurrentes. Porro dubium præſens non verſatur circa valorem Sacramenti, ſive circa illa, à quibus eſſentialiter dependet, uti eſt confeſſio formaliter integra: nam ut proximè oſtendimus, iſtam ſalvari, licet circumſtantiæ intra ſpeciem aggravantes non explicentur, ut dictat ſententia probabiliſſima, quam tuemur. Unde licet coram Deo eſſet obligatio illas confitendi, ut Adverſarii docent; adhuc nihilominus eis non confeſſis ex dictamine adeò evidenter, & certo probabili, ſalvaretur confeſſio formaliter integra, & conſequenter valor Sacramenti; ſed, quod caput eſt, noſtra ſententia non ſolum eſt probabilis, ſed evidenter probabilis, & longè probabilior, quam ſibi oppoſita: unde non comparatur ſententia utcumque probabilis cum tutiore, ſed ſententia probabilis evidenter, & probabiliter contraria: quare hic non videtur locum habere, quod dicitur de *ſententia probabili relicta tutiore*. Sed nec in hoc ſiſtimus, quin addimus ſententiam noſtram eſſe tutam ſimpliciter: ac perinde non comprehendi in caſu, quem prædictum decretum proponit, ac refellit. Id vero oſtenditur: quia tutum abſolutè eſt tam pro obligatione pœnitentis, quam pro valore Sacramenti illa confiteri, quæ jure divino, & Eccleſiaſtico præcipiuntur, prætermiſſis illis, quæ non

præ-

Digitized by Google

præcipiuntur; ſed totum id fieri valet, quamvis non confiteamur circumſtantias intra ſpecies notabiliter aggravantes: ſiquidem Eccleſia congregata in Concilio Tridentino, & intendens declarare ex propoſito, quæ in confeſſione confiteri præcipiuntur, ſolum aſſignavit ſpecies, & numerum peccatorum, & circumſtantias mutantes ſpeciem ut evidenter conſtat ex ipſo Concilio, & expendimus nu. 90. ergo tutum ſimpliciter eſt confiteri peccatorum ſpecies, numerum, & circumſtantias mutantes ſpeciem, omiſſis aliis, quæ hujuſmodi non ſunt, ſive aggravent notabiliter, ſive non. Et conſequenter, qui ita confitetur, operatur ſecundum ſententiam non ſolum probabilem, & probabiliorem, ſed etiam ſimpliciter tutam, nullique periculo exponitur fruſtrationis Sacramenti: & propterea non pungetur ulla parte allegati decreti.

Cum autem dicitur confitentem omnes circumſtantias agere ſecundum ſententiam tutiorem; verum quidem eſt ad hunc ſenſum, quod nullum imminet periculum ex eorum confeſſione, & quod quis perfectius agit, quanto magis ſe declarat regulis prudentiæ ſervatis. Sed tamen tanta, ut ſic loquamur, tutitas, aut ſecuritas non eſt neceſſaria, ſed fiet ex redundanti quadam ſuper erogatione, ſupra id quod eſt abſolutè tutum, nempe confiteri ea tantum, quæ Deus, & Eccleſia præcipiunt. Quæ doctrina declarari poteſt exemplo contritionis, & attritionis, quibus non abſimilis objecti applicari valet reſpectu doloris requiſiti per modum partis, & diſpoſitionis ad valorem, & fructum Sacramenti Pœnitentiæ. Nam, cum nemo negaverit contritionem ſufficere ad illa munia; è contra verò attritionem ſolam ſufficere negaverit, & adhuc negent aliqui Doctores Catholici: conſequens videtur non ſatis tute procedere, qui cum ſola attritione cognita ſuſcipit pœnitentiæ Sacramentum, quippè exponitur periculo fruſtrationis Sacramenti, ſi eam Deo non ſufficiat, ut quidam cenſent. Quid ergo dicemus in re adeò gravi? Aut implicabimur SS. Innocentii Decreti? Nullo modo: ſed dicimus contritionem eſſe diſpoſitionem tutiſſimam. & tutiorem ex ſupererogatione non neceſſaria: attritionem autem eſſe diſpoſitionem ſimpliciter tutam poſt Doctrinam Concilii Tridentini id ſatis aperte declarantis, adjuncta communi praxi fidelium. Idem itaque dicendum eſt in præſenti difficultate, nempè noſtram ſententiam eſſe ſimpliciter tutam, contrariam verò magis tutam ex redundantia: atque ideò non comparari præcisè, ut probabilem, & tutam; ſed ut tutam & magis tutam. Unuſquiſque autem facit ſuæ obligationi ſatis amplectendo, quod tutum eſt; & non tenetur inquirere, aut proſequi tutius, & tutiſſimum, quod foret in infinitum abire. Et quia hæc fuſius tradidimus tractantes comparationem inter contritionem, & attritionem diſp. præced. à nu. 54. ab eis magis explicandis ſuperſedemus.

5. Argument.

107 Arguitur quinto: quia multæ ſunt circumſtantiæ non addentes ſpeciem, ſed ſolum intra ſpeciem aggravantes; & tamen debet in confeſſione explicari: ergo ſignum eſt, quod obligamur generaliter explicare circumſtantias notabiliter aggravantes etiam intra eandem ſpeciem. Conſequentia patet, tum quia reſolutio noſtra cum doctrinalis ſit, innitens, & juri divino, & naturis rerum, debet eſſe generalis: tum, quia, cum omnes circumſtantiæ intra ſpeciem præcisè aggravantes conveniunt in hoc, vel omnes debent confiteri, vel nullæ, & nulla regula occurrit, ut quædam excipiantur, aut non. Antecedens verò ſolet probari multis exemplis: *Primò*, nam inceſtus inter conſanguineos non differunt ſpecie; & tamen nemo audebit dicere, quod accedens ad matrem, vel ad filiam non debeat explicare in confeſſione tam aggravantem, & adeò horribilem circumſtantiam. *Secundò* peccata contra naturam ſunt ejuſdem ſpeciei: & tamen qui cum maſculo concubuit, debet id explicare, ut diximus num. 104. atque ex ſolâ illa ſexus circumſtantia aggravante. *Tertiò*, frangere jejunium, vel comedendo ſæpius in die, vel ſemel comedendo carnes eſt peccatum ejuſdem ſpeciei contra idem jejunandi præceptum: & tamen circumſtantia aggravans ab eſu carnis confiteri debet, ut omnes affirmant & practicantur fideles. *Quartò*, odium proximi eſt unum in ſpecie peccatum cum oppoſitione ad id præceptum charitatis: quo non obſtante, ſi quis odium proximi haberet in ordine ad vitam temporalem, & multo magis in ordine ad vitam æternam, deberet in explicare. Et hæc ſufficiat exempla inſinuaſſe: nam in aliis recenſendis proſequi velle foret ad hunc corrivari locum cunctam theologiam moralem.

Reſpondetur negando antecedens complexive ſumptum, id eſt, quoad utramque partem ſimul ſumptam: nam ex ſuppoſitione, quod aliquid ſit mera circumſtantia non varians ſpeciem, ſed ſolum aggravans, non debet neceſſario explicari in confeſſione, niſi alias occurrat aliud motivum extrinſecum, vel ob reſervationem caſus, vel ob notitiam neceſſariam ſtatus pœnitentis, vel ad cognoſcendum conſuetudinem peccandi, vel alias cauſas ſpeciales, quæ contingere poſſent, ut ex ſuperius dictis ſatis conſtat. Ad antecedentis autem probationem ex tot exemplis deſumptam ſunt, qui ſatis indiſcrete reſpondeant admittendo, aut permittendo in caſibus, qui ipſis inter arguendum ſatis horribiles proponuntur, non addi circumſtantiam variantem ſpeciem, & deinde concedendo non debere explicari in confeſſione: quod tamen non ſemel ſcandaloſum eſt, & ruinam parat. Ut, ſi quis hac argumentatione provocatus, omnis inceſtus eſt ejuſdem ſpeciei: ergo concubitus cum matre non debet neceſſario in confeſſione explicari: ne implicaretur antecedenti, illud admitteret, & deinde ex ſuppoſitione antecedentis concederet conſequentiam, ut valde conſequens in ſuis dictis videretur. Cum revera non conſequens, ſed temerarius à prudentibus cenſeretur, qui talia monſtra conjungeret: ſunt enim aliqua diviſim, & ſeorſim probabilia, quæ cuncta ſimul chymeram ſtruunt. Quare in his exemplis admittendis, aut propellendis accuratiori ſolertia opus eſt. Sed neque regulam generalem pro omnibus, cum ſint plurima, & pro rerum multitudine admodum varia, diffinire poſſumus. Illud vero in communi magis conſultum videmus, ut quotieſcumque aliquid valdè abſurdum, menteſque abſurditate contendens proponitur, tamquam non neceſſario in confeſſione explicandum, ut concubitus cum matre, aut cum maſculo, aut cum beſtia; toties id negamus, & facile reponamus nullam inconſequentiam incurrere: quia re diſcuſſa apparebit in ſimilibus non circumſtantia merè aggravans, ſed quæ variat ſpeciem, aut etiam genus peccati: aliqua enim, quæ tanquam ſpecies aſſignantur, non ſunt ſpecies infimæ, ſed ſubalternæ alias ſub ſe inferiores continentes, ut arduum non foret in exemplis, quæ argumentum opponit, exponere. Sed, quia id nequit cum brevitate, quam unicum argumentum affert, ſatis conveniente declarari; congruentius putamus ad ſingulares circumſtantias deſcendere, & proponere.

DUBIUM V.

Quæ circumſtantiæ in particulari in confeſſione explicari debeant.

QUid in actibus humanis dicatur *circumſtantia*, explicuimus dub. 3. §. 4. & ex ibidem dictis num. 83. etiam conſtat, quæ circumſtantia mutet ſpeciem, explicarique ſubinde in confeſſione debeat. Quod autem aliquæ ſint circumſtantiæ præcisè intra ſpeciem notabiliter aggravantes, quas confiteri non obligamur, abunde explicatum eſt dub. præced. per totum. Et hæc in genere tradidiſſe ſatis ſuperque videbatur agenti hanc materiam ſcholaſtico potius modo, quam morali, & deſcendente ad caſus, ut vocant particulares in praxi occurrentes. Sed quos attigimus in calce dubii præcedentis, nos obligant ad hæc deſcendere, ut facilius lector dignoſcere valeat, quæ circumſtantiæ in particulari mutent ſpeciem, & quæ tantum habeant intra ſpeciem aggravare. Inde enim juxta doctrinam duobus dubiis præcedentibus traditam facile, ac perſpicue reſolvet, quæ debeant in confeſſione explicari, & quæ poſſint omitti, aut taceri.

108 Pro cujus luce recolendum eſt ex dictis tract. 11. de bonitate, & malitia diſp. 4. dub. 2. §. 1. omnes circumſtantias in particulari reduci ad ſeptem, quæ iſto Tullii verſiculo, communiter decantato, comprehenduntur, *Quis, Quid, Ubi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando*. In eo *Quis* denotat circumſtantiam perſonæ operantis, v. g. quod ſit Sacerdos. *Quid* denotat circumſtantiam materiæ, vel objecti, aut effectus ſubſecuti, ut in furto quantitas magna, vel parva, in homicidio conditio Sacerdotis, vel amici. *Ubi* denotat circumſtantiam loci, ut quod fuerit Sacer, aut publicus. *Quibus auxiliis* denotat circumſtantiam mediorum, & inſtrumentorum, per quæ actio humana exercetur, ut quod veneno necaverit, quod

Digitized by Google

quod medicina uſus fuerit ad ſollicitandum fœminam. *Cur* denotat circumſtantiam ex fine, non quidem intrinſeco coincidente cum objecto actionis, ſed extrinſeco, & proprio operantis, ut, cum quis occidit hominem, ut furetur. *Quomodo* denotat modum, quo fit actus, utputa intenſè, aut remiſſe, cum majori, aut minori advertentia, &c. *Quando* denotat circumſtantiam temporis, in quo fit actio, v. g. quod fuerit breve, aut longum, in die feſto, vel ordinario, &c. Solent aliqui addere circumſtantiam *Quoties* denotantem repetitionem actuum, ut cum quis poſt peccatum ſæpius perpetratum, & à Deo remiſſum, ulterius labitur in idem: videtur enim ex hoc ipſo gravius fieri, & ſubſequentibus etiam peccatis addere malitiam. (Quo admiſſo, ne augeamus circumſtantiarum numerum communiter receptum, circumſtantia *Quoties* revocanda eſt ad circumſtantiam *Quomodo*: nam pertinet ad modum, quo actus fit: & ſic illam reducit D. Thom. in 4. diſt. 16. quæſt. 3. art. 1. quæſtiunc. 2. ad 6. & alibi) Sed tamen abſolutè loquendo dici non debet, quod repetitio, & numerus actuum, ſi ſecundum ſe conſiderentur, conſtituant particularem circumſtantiam, iſto, aut illo nomine denotetur: ſed importat ſubſtantialiter ipſos actus multiplicatos. Quare vel in noſtra ſententia negante obligationem confitendi circumſtantias intra ſpeciem aggravantes, neceſſarium eſt confiteri multiplicitatem, aut repetitionem actuum, ſicut planè eſt confiteri numerum peccatorum, juxta doctrinam prorſus certam, traditam dub. 3. §. 3.

Porrò diviſionem circumſtantiæ, ut ſic in prædictas ſeptem circumſtantias eſſe neceſſariam, & adæquatam oſtendimus cum D. Thom. loco cit. num. 4. Quoniam circumſtantiæ vocabulo non aliud intelligimus, quam particularem conditionem ita afficientem actum moralem, ſive humanum, ut maneat extra ejus eſſentiam, ſitque ipſi accidentalis: atque ideo tot debent eſſe circumſtantiæ, quot fuerint hujuſmodi conditiones: iſtæ autem ſunt ſeptem; tot ergo ſunt circumſtantiæ humanorum actuum, ut ſupra recenſuimus, & communiter aſſignantur. Minor in qua ſola poterat eſſe difficultas, explicatur, & ſuadetur. Nam conditio actus moralis extra ejus eſſentiam exiſtens poteſt tripliciter illum afficere, primò attingendo illum ſecundum ſe; ſecundò ratione cauſæ; tertiò ratione effectus. Si ſecundum ſe; id contingit tripliciter, nempè aut per modum modi ipſius actus, ſicut intenſio, advertentia: & hæc eſt circumſtantia *Quomodo*. Aut per modum menſuræ in ordine ad locum: & hæc eſt circumſtantia *Ubi*. Aut per modum menſuræ in ordine ad tempus: & hæc eſt circumſtantia *Quando*. Si autem conditio afficiat in ordine ad cauſam, vel ſe tenet ex parte efficientis principalis, & ſic eſt circumſtantia *Quis*: vel ſe tenet ex parte cauſæ inſtrumentalis, aut mediorum, & ſic eſt circumſtantia *Quibus auxiliis*: vel ſe tenet ex parte cauſæ finalis, & ſic eſt circumſtantia *Cur*. Ultimo; ſi conditio ſe teneat ex parte effectus, ſive materiæ, circa quam verſatur actus; eſt circumſtantia *Quid*. Non apparet autem alius modus, quo particularis aliqua conditio poſſit afficere operationem moralem: Ergo fateri oportet, quod ſeptenarius ille circumſtantiarum numerus ſit ſufficiens, & adæquatus.

Objectio. Nec refert, ſi objiciatur, quod agens, finis, & effectus non debent computari inter circumſtantias actus humani, cum eſſentialiter ad ejus conſiſtentiam ſubſtantialem deſiderentur; ſed per *quis* ſignificatur agens, per *cur* finis, & per *quid* effectus, ſive materia: ergo minus congruæ prædicta recenſentur. *Diluitur object. D. Thom.* Nam id optimè diluit D. Thom. 1. 2. quæſt. 7. art. 3. ad 3. dicendo illam conditionem vel agentis, vel finis, vel objecti, aut effectus, à qua actus in ſua primaria ſpecie dependet, non eſſe circumſtantiam, ſed hujus propriam rationem poſſe reperiri in aliis conditionibus accidentalibus, & priorem præſupponentibus. Sicut in peccato furti non eſt circumſtantia, quod objectum, ſive materia ſit res aliena, id enim pertinet ad furti ſpeciem: ſed circumſtantia eſt, quod res ablata ſit magni, aut modici pretii. Sic ad ſpeciem adulterii non eſt circumſtantia, quod homo peccans non ſit maritus, ſed id pertinet ad ſpeciem adulterii: at circumſtantia eſt, quod ſit Sacerdos, vel caſtitatis voto ligatus, & addit adulterio aliam ſacrilegii ſpeciem. Et ſic de aliis. Unde magis convincitur, quod licet agens, finis, & objectum, materia vel effectus non ſint circumſtantiæ operationis; poſſet hæc nihilominus varias circumſtantias induere per ordinem ad prædicta hoc, aut illo modo conſiderata. Et his in commune dictis, oportet ad ſingulas circumſtantias in particulari deſcendere: & ſequendo ordinem in verſiculo allegato deſcriptum, primo loco occurrit dicere.

§. 1.

De circumſtantia Quis.

109 Hæc denotat perſonæ peccantis conditionem, quæ penes multa attendi valet, ut ſunt votum, quo ligatur, ſtatus, quem habet, officium, cui incumbit, & alia ejuſmodi. Et certum apparet eſſe non pauca peccata, pro quibus parum, aut nihil refert hæc conditio in ordine ad additionem malitiæ ſpecie diſtinctæ, ut patet in furto, in judicio temerario & aliis, quæ à cujuslibet conditionis committantur, retenta propria ſpecie, aliam non induunt. Pro furto enim, aut judicio temerario quid intereſſe poteſt, quod committantur à laico, vel Religioſo, vel Epiſcopo, vel aliis? Sed tamen dubitari nequit eſſe alia plura peccata, quæ per ordinem ad conditionem perſonæ peccantis contrahunt circumſtantiam novæ malitiæ ſpecificæ differentis, ut patet in Religioſo, & conjugato, qui ſi fornicentur: transferunt peccatum intemperantiæ in ſpeciem ſacrilegii ob violatum caſtitatis votum, & in ſpeciem injuſtitiæ propter non obſervatam uxori fidem. Quando autem primum illud, aut hoc poſterius contingat, aut facilè in genere determinari valet, & prolixum nimis foret illud ſtatuere diſcurrendo per ſingulos caſus, qui contingere poſſunt, aut proponi. Nihilominus curandum eſt aliquam aſſignari communem regulam pro his in genere diſcernendis, ex quo poſſimus ad reſolutionem particularium caſuum deſcendere. Nulla vero aptior, aut explicatu facilior nobis occurrit, quam comparare actum alias ex ſua ſpecie, ſive objecto proximo peccaminoſum cum conditionibus perſonæ illud peccatum committentis. Et ſi inter tale peccatum, & conditionem aliquam peccantis reperiamus ſpecialem repugnantiam, ſive oppoſitionem ob violationem ſpecialis obligationis; ibi profectò occurret circumſtantia *Quis* addens novam ſpeciem peccato. Sed ubi talis oppoſitio non occurrit inter peccatum, & conditionem peccantis; non erit circumſtantia ſpeciem mutans, ſed ad ſummum præcisè aggravans. Verbi cauſa peccat Religioſus peccato incontinentiæ, peccat etiam peccato judicii temerarii: ſi comparamus peccatum incontinentiæ cum conditione Religioſi, ibi reperiemus ſpecialem oppoſitionem cum voto caſtitatis à Religioſo facto, atque ideo circumſtantiam, quæ mutat ſpeciem: ſed comparando peccatum judicii temerarii cum conditione Religioſi, talem ſpecialem oppoſitionem non reperimus: nihil enim in Religioſo præ aliis Chriſtianis eſt, quo ſpecialiter obligetur ad non temere judicandum: quare in tali pecca[to] non datur circumſtantia, quæ ſpeciem variet, ſed ad ſummum aggravet intra ſpeciem ob majorem ſanctitatem, quam decet Religioſum habere. Cum itaque obligatio ſit explicandi in confeſſione circumſtantias mutantes ſpeciem, ſecus intra ſpeciem notabiliter aggravantes; ex prædicto principio colligi poteſt, quando circumſtantia *Quis*, ſive conditio, aut qualitas pœnitentis manifeſtari debeat in confeſſione.

110. Colligitur ergo primo dignitatem peccantis non debere explicari, v. g. quod ſit Epiſcopus, aut Generalis, &c. *Conſectarium primum.* Quoniam major perſonæ dignitas non importat ſpecialem oppoſitionem cum peccato, ſed majorem: unde non transfert peccatum ad novam ſpeciem, ſed aggravat ob majorem obligationem illud vitandi ortam ex majori dignitate, & perfectione perſonæ. Unde, ſi fornicetur Epiſcopus, non opus habet ſuam dignitatem in confeſſione aperire; ſed facit ſatis manifeſtando caſtitatis votum, quod in ſubdiaconatu emiſit. Et ſic de aliis. Ita Sanchez, Coninchus, Henriquez, Lugo, Dicaſtillo, N. Gabriel, & alii quibus relatis ſubſcribit N. Franciſcus cap. 8. punct. 4. n. 61. Et eadem ratione, ſi Gubernator Provinciæ, aut Civitatis furetur, non tenetur dum furtum confitetur, manifeſtare ſuam dignitatem, ſive qualitatem perſonæ: quia illud peccatum non habet ſpecialem cum illa oppoſitionem: licet enim ex officio teneatur ſpecialiter furta ab aliis facta impedire, non tamen propria, ut cum prædictis Auctoribus, & inſuper Leandro, Diana, N. Antonio reſolvit citatus Franciſc. num. 63.

Sed conſectarium accipiendum eſt per ſe loquendo, attento præcisè peccato, & conditione peccantis, & abſtrahendo ab aliis accidentalibus, quæ poſſunt occurrere: nam, v. g. ſi peccata Generalis, aut Epiſcopi ita indiſcretè, & irre-

Digitized by Google

irreverenter committerentur, ut ſi fierent publica, & ſcandalum parerent: tunc quippe opponerentur ſpeciali dignitati, & obligationi Prælatorum, qui ex officio tenentur ſubditos exemplo paſcere, illorumque ruinam, quantum fieri poteſt, cavere. Quin ſi prædicti (& idem dicimus de Parochis) non tantum peccarent, ſed provocatores, & incitatores peccati in ſuis ovibus eſſent, deberent ſui officii munus in confeſſione explicare, quippè inter quod, & peccata commiſſa adeſſet ſpecialis valde oppoſitio. Cum enim ex officio obligentur omnium ſalutem procurare, & eorum peccata impedire; adeò huic obligationi contradicunt, ut non ſolum à peccando retrahant, ſed poſitivè in perniciem ducunt. Quod ſupra malitiam eſſentialem peccati, v. g. fornicationis, & circumſtantiam ſcandali, addit aliam ſpecie diverſam contra debitum ſatisfaciendi proprio officio, ut rectè cum Bonacina, & Lugone obſervat N. Franciſcus, ubi proxime num. 62.

Secundum. 111. Colligitur ſecundo religioſum, qui contra caſtitatem peccavit, debere in confeſſione explicare ſe eſſe religioſum, & minimè ſatisfacere, ſi tantum dicat ſe peccaſſe contra votum caſtitatis. Quoniam vota conſtituentia ſtatum religioſum diſtinguuntur ſpecie ex natura rei, & jure divino ab omnibus aliis votis talem ſtatum non conſtituentibus, ut cum D. Thom. & plurimis Auctoribus ſtatuimus, & late probavimus tract. 20. de ſtatu religioſo diſp. 1. dub. 4. §. 1. Ergo religioſus contra caſtitatem peccans agit ſpecialiter contra particularem ſuę perſonæ conditionem, & obligationem præ aliis, qui ſolum contra caſtitatis præceptum, aut etiam votum non conſtituens religioſum ſtatum peccant. Quæ profectò circumſtantia variat, & addit ſpeciem, & proinde confiteri debet. Sed quia inter vota ſtatum religioſum conſtituentia, alia ſunt ſolemnia, ut communiter videmus in religioſis, alia vero ſimplicia, ut contingit in noſtris primæ profeſſionis Donatis, & in Scholaribus Societatis: & probabile cenſuimus loco cit. §. 2. talia vota non diſtingui ſpecie in ordine ad ſtatum religioſum, ſed ſolum moraliter penes eſſe magis, aut minus perfectum: propterea ibidem num. 50. collegimus, & modo obſervamus religioſum Societatis ſolemniter profeſſum peccantem contra caſtitatem non obligari ad manifeſtandum in confeſſione ſe eſſe ſolemniter profeſſum, ſed ſatisfacere dicendo ſe religioſum.

Sententia oppoſita. Tirſus, Emmanuel. Contrariam noſtro conſectario ſententiam tuentur plures apud Leandrum diſp. 8. quæſt. 8. & N. Franciſcum loco citato num. 54. Tirſus diſp. 41. num. 46. Emmanuel diſp. 3. quæſt. 11. num. 472. & alii, qui negant diſtinctionem ſpecificam inter votum ſimplex, & ſolemne caſtitatis. Et quia negare non poſſumus eam ſententiam eſſe probabilem, & conſequenter in confitendo peccatum incontinentiæ non obligari religioſum, aut clericum ad manifeſtandum ſuum ſtatum, ſed ſatisfacere, ſi dicat ſe peccaſſe contra caſtitatis votum: propterea congruum cenſuimus aliqua conſequenter ad hanc opinionem notare. *Nota prima.* *Primò*, quod dictum eſt de religioſo, extendi ad Sacerdotem, ad Subdiaconum, ad Epiſcopum, &c. nam ex ſuppoſitione, quod votum ſimplex, & ſolemne non differant ſpecie, ſatis illis eſt confiteri, quod peccaverint contra votum caſtitatis, non manifeſtando ſtatum, ordinem, gradum, aut dignitatem. *Secundò*, *Secunda.* aliquos ex patronis dictæ opinionis non ſatis conſequenter procedere, cum tenentes non eſſe obligationem manifeſtandi votum ſolemne, nihilominus affirmant religioſum ſolemniter profeſſum debere explicare hanc ſui conditionem: nam in ea profeſſione non ſolum fit caſtitatis votum, ſed traditio Religioni, ſicut uxor traditur marito: atque ideò religioſus incontinens non ſolum agit contra caſtitatis votum, ſed etiam injuriam infert Religioni, ſicut marito adultera: & hoc ultimum non explicatur dicendo præcisè peccatum fuiſſe contra votum. Sed ut diximus, procedunt minus conſequenter: quia votum conſtituens verè religioſum ſtatum, eam traditionem neceſſario complectitur: unde ſi non eſt opus explicare votum conſtituens religioſum ſtatum, nec opus erit explicare traditionem; aut vice verſa, ſi debet traditio explicari, ibi pœnitens manifeſtabit ſe religioſum, quod illi ſatagebant vitare. Aliunde vero illa traditio non fit Religioni ad uſum corporis, ſed ad alia officia; nec in hoc ſenſu incontinentia religioſi comparatur peccato adulteræ, quæ prius in maritum tranſtulerat dominium, & uſum corporis. Videatur Sanchez libr. 5. de ſtatu religioſo, cap. 6. ubi eam ſimilitudinem haud obſcurè diſpellit. Quare cenſemus eos, qui docent vota ſimplicia, & ſolemnia non diſtingui ſpecie, eadem probabilitate, quam in hoc dicto habuerint, poſſe dicere religioſum, qui contra caſtitatem peccaverit non teneri ad manifeſtandum vel votum ſolemne, vel religioſum ſtatum. *Tertiò* idem dicendum eſſe, quamvis religioſus priori caſtitatis voto aliud, vel alia adjecerit: quia per hanc votorum repetitionem nullam ſuſcipit obligationem ſpecie diſtinctam, ut cum Sanchez, & Dicaſtillo benè obſervat N. Franciſcus loco cit. num. 53. Aliter dicendum foret, ſi votum juramento firmaſſet: quia cum illud afferat Deum in teſtem promiſſionis, importat vinculum ab ipſa promiſſione ſecundum ſe conſiderata diverſum. Et quamvis in juramento promiſſorio poſſit contingere rem ita variari, ut excuſetur homo ab ejus adimpletione, ut notat Suarez lib. 3. de Juramento, cap. 16. nihilominus reſpectu religioſi nulla poteſt occurrere cauſa, ut votum caſtitatis, quod juramento firmaverat, non obſervat: & ideò ſi in eo deficiat, debet peccatum cum circumſtantia juramenti confiteri.

112 Colligitur tertio ligatum voto caſtitatis, qui alios illud votum non habentes induxit ad carnaliter peccandum, in confeſſione talis peccati inductionis, debere circumſtantiam ſui voti manifeſtare. *Tertium.* Oppoſitum docet Tirſus diſp. 41. num. 48. cum Sanchez, quem pro ſe refert. Et movetur ex eo, quod emittens votum caſtitatis promittit quidem ſervare caſtitatem in ſe, non autem in aliis: ergo per hoc, quod inducat alios ad peccandum contra caſtitatem, non agit contra proprium votum, nec hujus circumſtantiam explicare debet, cum confitetur peccatum inductionis. Sed reſolutio noſtra ſuadetur deſtruendo ſimul motivum contrariæ: nam ligatus voto caſtitatis tenetur ad non agendum contra caſtitatem, & ſi contra caſtitatem peccet, debet peccatum, & votum manifeſtare; ſed inducens alios ad actus turpes agit contra caſtitatem: ergo, ſi ejus voto ligatus ſupponatur, agit contra tale votum, illudque in confeſſione inductionis explicare debet. Probatur minor: tum exemplo inducentis alios ad furandum, qui eo ipſo concurrit ad furtum, & agit contra juſtitiam: ergo pariter inducens alios ad fornicandum concurrit ad eorum fornicationem, & agit contra caſtitatem. Tum ratione, quia nequit homo inducere alios ad turpia, quin ipſe ad turpia afficiatur: & ſi enim poſſit alium finem intendere, tamen proximè eligit illud medium, ad illudque ut tale afficitur: manifeſtum autem eſt eum, qui afficitur ad turpia, agere contra caſtitatem: ergo alios inducens ad inhoneſta contra caſtitatem agit. Unde diſpellitur motivum contrarium: nam inducens ad prædicta non ſolum non ſervat caſtitatem in aliis, quod non promiſerat ſed nec caſtitatem in ſe, quod promiſerat: atque ideò agit contra votum, illudque explicare debet. Et ſic etiam ſentit Lugo diſp. 16. num. 152. quem refert, & ſequitur Leander diſp. 8. §. 2. quæſt. 10.

Et hinc incidenter, & à fortiori colligitur falſam omnino, & intolerabilem eſſe ſententiam Euſebii de Herrera *Rejicit. ſent. Herreræ.* deciſione 16. §. 9. docentis delectationem moroſam in religioſo non eſſe contra votum caſtitatis, ſi ille contineat affectum ab opere exequendo: quia iſtud opus eſt, quod non exequi promiſit: atque ideò illud excludens, quamvis imaginationibus turpibus delectetur, non agit contra votum caſtitatis. Refellitur, inquam, tum, quia contrarium docent communiter Auctores apud Leandrum ubi proxime quæſt. 22. & oppoſitam ſententiam gravi cenſura percellunt. Tum, quia religioſus per caſtitatis votum ſibi peculiariter interdixit omnem delectationem veneream. Tum etiam, quia votum caſtitatis ſe extendit ad omnia, ad quæ caſtitas: huic autem planè repugnat delectatio moroſa erga turpia. Tum denique, quia ex oppoſita ſententia colliguntur abſurdiſſimæ laxitates, v. g. tactus impudicos ſiſtendo in eis, non eſſe contra votum caſtitatis: quia etiam diceretur rem illo voto interdictam eſſe opus conſummatum, & alia ab iſto diverſa prædicto voto non contradicere. Quæ, & alia inconvenientia nulla ratione ſuſtineri queunt, ſed debent prorſus ab omnium fidelium imaginatione amandare.

113 Si autem inquiras, utrùm habens votum caſtitatis peccans cum perſona illud etiam habente debeat explicare non ſolum votum ex parte ſua, ſed etiam votum ex parte complicis? Reſpondetur id non pertinere propriè ad præſentem conſiderationem, nec regulandum penes obligationem confitendi, aut non circumſtantias intra ſpeciem notabiliter aggravantes. Nam manifeſtum eſt, in caſu propoſito violationem voti in utroque peccante habere

eandem

Digitized by Google

eandem ſpeciem ſacrilegii. Sed tamen interrogationi ſemel propoſitæ ſatisfaciendo reſpondemus manifeſtandum votum peccantis, & votum complicis: nam eorum quilibet committit duo peccata numero diſtincta juxta ſuperius dicta dub. 3. §. 3. unum, quo peccat in ſua perſona, & alterum, quo cooperatur, ut alia in ſua etiam perſona peccet. Et idem etiam dicendum eſt de tactibus impudicis, & pollutionibus: nam, cum quis tangit, etiam tangitur; & cum alium ad pollutionem excitat, ipſe etiam ad pollutionem excitatur. Unde utraque perſona voto ſacra violatur, & utraque debet operationem, & cooperationem exponere ut duo ejuſdem rationis peccata. Quod fieri non valet, niſi manifeſtando votum ex parte ſui, & ex parte complicis. Et ita ſentiunt Lugo, Diana, Trullench, N. Antonius, quibus relatis ſubſcribit N. Andreas tract. 15. de ſtatu religioſo, cap. 6. punct. 3. §. 1. num. 24.

Et ſi ulterius inquiras, an idem dicendum ſit de peccato delectationis moroſæ, ita quod ſi religioſus, aut Sacerdos delectetur turpiter de mortali, aut è converſo, debeat votum, ſeu voti violationem, ſive ſacrilegium ex utraque parte explicare? Reſpondetur Gabrielem Vaſquez in ea eſſe opinione, quod delectatio moroſa non ſumit ſpeciem ab objecto, nec ab objecti circumſtantiis. Sed prædicta ſententia eſt valde falſa, & contra communem Doctorum, ut late oſtendimus tract. 13. de Peccatis, diſp. 11. dub. 1. cum ſeq. Unde conſequenter dicendum eſt dari duplex ſacrilegium in ea delectatione moroſa: unum deſumptum ex voto ſe turpiter delectantis juxta dicta de religioſo num. præced. & aliud ex objecto delectationis, quale contraheret nullo voto ligatus, qui eam delectationem admitteret circa monialem. Lugo autem diſp. 16. ſect. 6. §. 4. Leander diſp. 8. §. 2. quæſt. 21. & quidam alii cenſent noſtram reſolutionem eſſe veram, ubi qui delectatur, illam circumſtantiam ex parte objecti complectitur; ſecus ſi ab illa præſcindat, & quantum eſt de ſe, illam ab objecto excludat, delectando ſe præciſè circa illam mulierem, quæ alias eſt monialis. Sed perſiſtendum eſt in propoſita reſolutione, quam præcludendo iſtud effugium firmavimus ex profeſſo loco citat. dub. 2. & 3. & ſpecialiter à num. 53. Quoniam, ut circumſtantia voti afficiens objectum delectationis influat, non eſt neceſſarium, quod per ſe moveat; ſed ſufficit, quod cognoſcatur, & non retrahat à delectatione turpi circa tale objectum, cum potens, & ſufficiens ſit ad retrahendum: quippè ubi id non præſtat, ſimul cum objecto, aut potius objectum ſimul cum ipſa terminat delectatione. Idque facile declaratur exemplo ejus, qui voto ligatus turpiter delectatur: nam quamvis non moveatur à circumſtantia, ſed ab illa intendat abſtrahere, & quantum eſt de ſe, in capiendo delectationem excludere: nihilominus cum illam cognoſcens non retrahitur convincitur illam admittere, & cum delectatione turpi conjungere, atque ideò ſacrilegè delectari. Cur ergo idem non continget, cum ea circumſtantia voti occurrit in objecto, & ex parte objecti delectationis proponitur? Sic ergo in prædicto caſu duo numero moraliter ſacrilegia juxta dicta dub. 3. §. 3. in confeſſione exponenda. Sed circa hæc videantur diffuſius dicta loco citato de Peccatis.

Lugo, Leander.

Quartum.

114 Colligitur quarto novitium, aut novitiam, & cum eis peccantes non obligari ad explicandum in materia caſtitatis hanc circumſtantiam novitiatus. Et idem intelligendum eſt de Clericis minorum Ordinum, licet habeant beneficium. Hæc eſt communis ſententia, & facile ſuadetur: quia omnes relati non habent ex vi ſuæ conditionis votum caſtitatis: quare ex eo, quod peccent in caſtitatis materia, non addunt malitiam ſpecie diverſam, ſed ad ſummum intra ſpeciem aggravantem ob inchoatum vitæ religioſæ, aut inſtituti Eccleſiaſtici propoſitum. Sed quamvis attentis communibus regulis, & his, quæ per ſe loquendo contingunt, ita res ſe habeat; tamen exiſtimamus frequenter in hoc caſu locum habere doctrinam ſuperius traditam num. 93. nempe novitium, aut novitiam, aut cum his peccantes obligari ad manifeſtandum ſuum ſtatum, & hanc circumſtantiam quamvis non mutantem ſpeciem; & ſimiliter ad reſpondendum directè confeſſario, ſi circa iſta inquirantur. Quia ex prædicto peccato frequenter imminet religioni infamia, & novitii non perſeverandi periculum. Manifeſtum namque eſt novitium incontinentem afferre ipſi ſacro habitui, quo induitur, non mediocrem notam, & ſcientibus ſcandalum: & ſimiliter eos, qui novitium, aut novitiam ad turpia ſolicitant, & ad hæc concurrunt, non levem injuriam inferre Religioni, quorum aliquomodo ſunt, vel eos ab arrepto propoſito avocando, vel Religioni inſerendo perſonas turpes, illi minimè convenientes. Quare cum ex prædicto peccato tot mala, quæ præcaveri oportet, ſequantur; ſummo jure poteſt Confeſſarius de illis inquirere, & pœnitentes debent rem patefacere requiſiti, & quamvis de his non requirantur à Confeſſario. In quo ſenſu probamus ſententiam, licet videatur ſingularis, Hieronymi de Llamas in Summa, part. 3. cap. 8. §. 14. ubi recognoſcit prædictam novitiatus circumſtantiam non mutare ex ſua ratione ſpeciem peccati. Sed tamen tot aliunde importat inconvenientia, quod meritò debeat ſicut ipſe affirmat in confeſſione explicari, ut confeſſarius cognoſcat ſtatum pœnitentis, & tam illi, quàm religionis famæ, quæ ſæpe in ſimilibus peccatis periclitatur, conveniens remedium provideat. Idemque amplectitur Prado in tract. de Confeſſ. quæſt. 2. §. 4. num. 33. in fine.

Quintum.

115 Colligitur quinto ſponſum, & ſponſam ſe cum aliis commiſcentes debere in confeſſione eam circumſtantiam, ſive perſonæ conditionem fateri: & idem dicendum eſſe de aliis perſonis, quæ cum ſponſa, aut ſponſo peccant. Hoc conſectarium non continet communem, aut certam omnino doctrinam. Unde N. Franciſcus, cap. 8. punct. 4. num. 56. rem hanc attingens tot circa id retulit ſententias contrarias, & nihil tandem reſolvit. Prima, quam defendunt Baſilius Pontius, Covarruvias, N. Gabriel, Trullench, & alii id tam in ſponſo, quàm in ſponſa; & cum eis peccantibus univerſaliter negat: quia cenſet conditionem ſponſi, aut ſponſæ non importare circumſtantiam mutantem ſpeciem, ſed ad ſummum aggravantem. Et probatur, quia per contractum ſponſalium non acquirit ſponſus jus in corpus ſponſæ, & vice verſa: nec ſponſa ſe obligat ad non peccandum cum alio, ſed præciſè ad non contrahendum cum alio matrimonium: ergo ex eo, quod cum alio fornicetur non facit ſponſo injuriam, nec fornicationis addit ſpeciem injuſtitiæ. Quod magis declaratur, & fulcitur exemplo: nam ita comparantur ſponſalia, & matrimonium, ſicut votum profitendi religionem, & ipſa actualis, ac ſolemnis profeſſio: quippè ſicut in matrimonio ſit traditio corporum, & per ſponſalia promiſſio futura illius traditionis: ita per profeſſionem fit traditio hominis religioni, & per votum obligatio ſe religioni tradendi. Sed ex eo quod quis efficiat votum ſuſcipiendi religionem, hæc nullum jus in illo habet: & idem licet novitius fornicetur, non irrogat religioni injuriam, nec ſuo peccato addit injuſtitiæ circumſtantiam, ut conſtat ex dictis nu. præced. Ergo idem proportionabiliter de ſponſo, vel de ſponſa, cum aliis commiſcentur, & de illis, qui cum eis peccant dicendum eſt.

Prima ſent.

Secunda.

Secunda ſententia convenit cum præcedenti quantum ad ſponſum; ſed affirmat ſponſam cum aliquo fornicantem addere fornicationi circumſtantiam ſpeciè diſtinctam: quia violat fidem ſponſalium in re graviſſima, & notabilem injuriam irrogat ſponſo, qui etſi non habeat jus in re, habet tamen jus ad rem. Quæ injuria valde gravis communiter inter gentes reputatur, & quidem meritò: nam cogitur ſponſus vel ſponſalia deſerere, vel uxorem ducere fornicariam. Hæc autem inconvenientia non occurrunt in peccato ſponſi, cujus incontinentia, aut infidelitas communiter in æſtimatione prudentum reputatur levis injuria reſpectu ſponſæ: atque ideò non inducit circumſtantiam culpæ mortalis, quam opus ſit in confeſſione aperire. Et idem dicendum eſt de peccantibus cum ſponſo; ſecus de peccantibus cum ſponſa ob aſſignatam diſparitatem. Ita Sanchez lib. 1. de Matrimonio, diſp. 5. Rodriguez, Bonacina, Villalobos, Candidus, & alii.

Sanch. Rodrig. Bonacin. Villalob. Candid.

Tertia, & admittenda opinio.

Sed affirmandum eſt cum tertia ſententia fornicationem ex parte tam ſponſæ, quàm ſponſi inducere circumſtantiam malitiæ ſpecie differentis, & ſubinde neceſſario explicandam in confeſſione: & ad idem teneri peccantes cum ſponſa, aut cum ſponſo. Sic docent Ledeſma, Gutierrez, Rebellus, Dicaſtillo, Coninchus, Sylvius, Gonet, & N. Antonius, quibus relatis ſubſcribit N. Andreas tract. 9. de Matrim. cap. 1. punct. 1. numer. 11. Quoniam ex parte utriuſque, ſive ſponſa, ſive ſponſus ſit, frangitur fides ſponſalium, & injuria ad invicem irrogatur; ſiquidem ex vi illius contractus quilibet acquiſivit jus ad corpus alterius, quamvis non in corpore. Porro talem injuriam eſſe gravem non ſolum ſponſo, cum ſponſa alteri commiſcetur, ſed etiam ſponſæ, quando ſponſus cum altera peccat, oſtenditur: quoniam ſponſalia non debent diſſolvi, niſi ex gravi cauſa; ſed ex eo, quod ſponſus, vel ſponſa fornicetur

Ledeſm. Gutierr. Rebell. Dicaſtil. Coninch. Sylvius, Gonet, Antonius.

Digitized by Google

cetur cum alio, poſſunt ſponſalia diſſolvi, ut docet communis ſententia apud N. Andream ubi ſupra, cap. 2. punct. 5. num. 78. quam tenent vel ipſi Thomas Sanchez, & Baſilius, qui contrarias opiniones immediatè relatas tuentur: ergo ſponſus, & ſponſa cum aliis fornicantes ſibi mutuo inferunt gravem injuriam, atque ideò contrahunt in ſuo peccato novam injuſtitiæ ſpeciem in confeſſione explicandam. Accedit, quod ſponſa ſciens ſuum ſponſum alteri fœminæ commiſceri, meritò ſuſpicaretur ſe minus à ſponſo amari, & minus amandam poſt contractum matrimonium: timeret etiam prolem ſponſi ex alia fœmina communibus ſumptibus conjugum alendam fore: quæ motiva ipſam graviter offenderent, & contriſtarent, cauſamque juſtiſſimam offerrent, ut à ſponſalibus reſiliret, & eorum diſſolutionem juxta juſtitiæ leges conſequeretur. Quod ut diximus, nunquam contingit abſque gravi cauſa, quæ cum in hoc caſu injuria ſit, debet gravis reputari, ſponſæque jura graviter offendens. Et hinc immediatè patet ad motivum ſecundæ ſententiæ: fatemur namque graviorem inter gentes injuriam reputari, quod ſponſa fornicetur, quam quod ſponſus: ſed tamen in hujus fornicatione ſufficienter reperitur gravis ſponſæ contemptus, & injuria ſponſæ, ut conſtat ab affectu reſcindendi ſponſalia. Patet etiam ad primæ fundamentum: nam licet per ſponſalia non acquiratur jus in re, acquiritur tamen jus ad rem, & ad matrimonium futurum, ne ſcilicet injuſtè impediatur, & contractus diſſolvatur ſponſalium: ſive autem ſponſa, ſive ſponſus alteri commiſceatur, impedimentum grave iſtis infert, atque ideò notabiliter agit contra alterius jus: quod nequit non eſſe gravis injuria. Exemplum verò, quo prima opinio ſe explicat, & tuetur, nihil valet ob manifeſtam diſparitatis rationem: nam cum votum amplectendi ſtatum religioſum ſit promiſſio non religioni, ſed ſoli Deo facta; nullum per tale votum jus religioni acquiritur vel in vovente, vel ad voventem: & ideò nullam patitur religio injuriam ex eo, quod vovens agat contra id, quod religioſa profeſſio expoſcit. Sed per ſponſalia acquirit ſponſus jus ad ſponſam, & è converſo: quare injuriam mutuo patiuntur, ſi alteri ſe tradant ad uſum turpem. Quæ injuria conſtat, nam illam paſſus poteſt ſe vindicare præcedentem ſponſalium contractum diſſolvendo.

Sextum. 116. Colligitur ſextò, quid dicendum ſit de virgine, cum primo fornicatur; teneturne circumſtantiam amiſſæ virginitatis in confeſſione fornicationis exponere? Et caſus reſtringitur ad fœminas: nam quantum ad maſculos communis ſententia tenet non magis obligari ad explicandum fornicationem, quam confitentur, fuiſſe primum actum, quo virginitatem amiſerunt, quam furtum, quod confitentur, fuiſſe primum actum, quo furari cœperunt. Quare maſculi non veniunt in præſenti conſideratione. Et rurſus de fœminis agendo reſtringendus ſermo eſt ad actum fornicationis, ſive copulæ carnalis, per quam materialem corporis virginitatem, ſive integritatem amittunt, & deſinunt juxta communem apprehendendi, & loquendi modum eſſe virgines, ſive non corruptæ. Nam quod ad tactus impudicos, aut etiam pollutionem, quæ ipſæ in ſe provocant; cum relinquant materialem illam virginitatem, nec privent communi illo, ac vulgari virginum ſtatu; communis etiam ſententia fert; quod pro eis confitendis opus non ſit circumſtantiam virginitatis explicare, & prudentes confeſſores id minimè inquirunt, quin non inquirere oportet à virginibus ſacratis. Rurſus aliæ, vel ſunt ſui juris, vel ſub patria poteſtate, & parentum cuſtodia. Deniq; vel virginitatem ſponte ſua amittunt, vel coactè, & per violentiam.

Et quidem in hoc poſteriori caſu, ſi non conſentiant in carnalem delectationem, nihil habent, quod confiteantur, vel explicent aut de fornicatione aut de circumſtantia virginitatis amiſſæ, quia in horum nihilo peccaverunt, ut ſupponitur. Si autem vel coactæ, vel per violentiam in carnalem delectationem conſenſerunt, non ſatisfacient confeſſioni dicendo præcisè hunc turpem conſenſum, ſed

Ratio. explicare debent virginitatis circumſtantiam. Oppoſitum docuit Sanchez lib. 7. de Matrimon. diſp. 14. num. 13. Sed noſtra reſolutio ſuadetur: quia in prædicto caſu deflorans virginem per violentiam ſupra peccatum fornicationis committit ſtuprum propriè, & ſpecialiter dictum, quod eſt ſpecies diverſa peccati: ergo licèt virgo coacta fuerit, & eo ipſo non committat directè ſtuprum, ſed patiatur: nihilominus, ſi in delectationem, & actum turpem tandem conſentiat, cooperatur ad peccatum ſtupri, atque ideò non ſolum peccatum fornicationis committit ex operatione ſua, ſed etiam circumſtantiam contrahit ſtupri propter cooperationem cum ſtupratore. Idque declaratur exemplo ejuſdem virginis, quæ, ſi vi, aut metu compelleretur ad actum turpem cum homine conjugato, aut Sacerdote, in cujus actus delectationem ipſa tandem conſentiret; dubio procul non ſolum committeret peccatum incontinentiæ, ſed etiam adulterii, & ſacrilegii ſaltem ob cooperationem cum illis, qui hæc peccata ob ſui conditionem in illo committerent, ut ſatis conſtat ex dictis num. 113. & communiter conceditur: ergo pariter virgo, quæ licet coacta cooperatur tandem ad ſui ſtuprum, & in illo actu delectatur committit peccatum cum circumſtantia ſtupri, illamque exponere debet in confeſſione.

117 Nec ſatisfacit, ſi cum Sanchez dicatur virginem in tali caſu non cooperari ad ſui ſtuprum, ſed illud pati: ſicut qui patitur ſibi abſcindi manum, ne occidatur, & de quo dici nequit, quod ad manus abſciſſionem cooperatur. Nam contra eſt, quod ille, qui, ut vitam ſalvet, patitur ſuæ manus abſciſſionem, non delectatur in ea, ſed illam ſolum permittit: in caſu autem noſtro ſupponitur delectari virginem in actu turpi, atque ideò cooperari cum ſtupratore ad illud ſpeciale ſtuprandi peccatum. Sicut ille, qui ſine juſta cauſa petit mutuum ſub uſuris, peccat certè; non quidem, quia injuriam ſibi inferat, ſed quia cooperatur uſurario peccanti, & injuriã illi inferenti. *Evaſio 1. & ejus enervatio.*

Nec iterum ſatisfacit, ſi cum eodem Sanchez dicatur id verificari, quando circumſtantia malitiæ dependet à voluntate cooperantis: quod hic non contingit; quippè non eſt in voluntate virginis, quod vir inferat violentiam. Nam contra hoc eſt, quod, licet non ſit in voluntate virginis tollere vim ex parte viri, atque ideò formalem rationem ſtupri; ſtat tamen in ejus voluntate non conſentire in actum turpem, cui adjungitur ſtupri circumſtantia: unde convincitur conſentire non ſolum in actum turpem, ſed etiam in eam circumſtantiam cooperandi ad ſtuprum. Quod ſolet explicari exemplo ſuperioris aliquid mandantis ſub præcepto: eſt enim in ejus poteſtate illud tollere: ſi tamen non tollat, & cum ſubdito cooperatur ad tranſgreſſionem, participat in ea cooperatione inobedientiæ malitiam. *Evaſio 2. & ejus Reſponſio.*

Nec ulterius refert, ſi cum Lugone dicatur virginem in eo caſu cooperari ſtupro ab homine illato, non quatenus malum eſt, ſed quatenus eſt minus malum; quia in ipſo inferente violentiam minus eſt inferre ſtuprum, quam necem puellæ. Sic enim juxta ſatis communem ſententiam Petro determinato ad occidendum Joannem licet conſulere, quod illum vulneret: quia id non conſulitur ut abſolutè malum, ſed ut malum minus, ſive minoritas mali, aut carentia mali majoris. Nam contra hoc eſt: nam in ita conſulente non ſupponimus conſenſum, & delectationem in vulnerationem: ſi enim in eam poſitive conſentiret, planè peccaret, nec oppoſitum docet illa ſententia. In noſtro autem caſu ſupponitur virginem conſentire, & delectari in actu turpi, atque ideò peccare ſaltem peccato fornicationis: huic autem in tali caſu adjungitur circumſtantia ſtupri ex parte viri violentiam inferentis, ut etiam ſupponitur: ergo virgo non ſolum operatur culpam fornicationis, ſed etiam cooperatur ad ſtuprum. Aliter autem contingeret, ſi ipſa non admitteret delectationem, ſed præcisè pateretur ſui ignominiam, ad majus malum mortis vitandum, quod homo aggrediens minatur: pro quo melius adaptaretur exemplum propoſitum conſulendo minus malum. Præterquam quod illa Lugonis doctrina eſt diminuta ad ſuperandum objectam difficultatem: nam vir poſſet vim inferre non comminando mortem, ſed aliud malum, quod vel in re, vel in æſtimatione puellæ eſſet minus peccatum, quam ipſum ſtuprum: ut ſi dominus famulæ pauperi comminaretur ejectionem è domo, aut etiam è loco cum aliqua nota: quod planè minus malum eſſet, quam virginis conſtupratio, & tamen ſufficientem violentiam induceret, quanta ad ſtuprum requiritur. In quo caſu non verificatur, quod Lugo intendit, nempè puellam quaſi conſulere minus ſtupri malum, ut majus vitet in ſtupratore peccatum. *Evaſio 3. & Ejus reſolutio.*

Nec tandem ſatisfacit, quod reſpondet Emmanuel à Conceptione diſp. 3. num. 483. puellam in caſu propoſito conſentire ex metu ſolum in actum turpem, non autem in violentiam, qua infertur: cum autem ad ſtuprum requiratur violentia, minimè colligitur illam peccare ex cooperatione ad ſtuprum. Nam contra hoc eſt doctrina *Evaſio 4. proponitur, & enodatur.*

Digitized by Google

na certa, ſuperius tradita num. 113. ex fuſius dictis in tract. de peccatis, quod, ut circumſtantia influat malitiam, non requiritur, quod ſit per ſe volita, aut terminet effectum; ſed ſufficit, quod cognoſcatur, & quod poſſit retrahere, & non retrahat: nam eo ipſo appetens, aut conſentiens convincitur illam amplecti ex parte objecti, ſive ferri in objectum cum tali circumſtantia: quare non ſolum ab eo, ſed ab iſta etiam habet malitiam. Et ita contingit in caſu propoſito: nam etſi puella non conſentiat in violentiam, conſentit tamen in actum turpem violenter illatum, qui propriiſſimè eſt ſtuprum, & cooperatur ad illũ.

Object. 118 Sed oppones hinc inferri virginem gravius peccare; quando coacta conſentit in ſui deflorationem, quàm ſi ſponte fornicaretur; conſequens eſt abſurdum: ergo & doctrina ex qua infertur. Sequela oſtenditur: quia, ſi ſponte fornicaretur, ſolum committeret ſimplicis fornicationis peccatum: dum vero coactè conſentit, committit ultra fornicationem peccatum ſtupri cooperando ad hujuſmodi peccatum: manifeſtum autem eſt plus peccare committentem ſimul fornicationem, & ſtuprum, quam qui præcisè committit fornicationem: ſequitur ergo ex noſtra doctrina gravius peccare virginem, quæ coacta, & ex metu fornicatur, quam ſi id ageret ſponte. Falſitas vero conſequentis videtur manifeſta: quoniam coactio, & metus diminuunt rationem voluntarii, atque ideò, & malitiam peccati, ut docent communiter Theologi, & Philoſophi: ergo abſurdum eſt dicere, quod virgo ex coactione, & metu conſentiens in actum turpem plus peccet, quam ſi ſpontè conſentiret. *Confirmatio.* Et confirmatur: quia ex oppoſito fieret melius illam agere non reſiſtendo à principio: quod nemo prudens admittet; cum reſiſtere peccato ſit de ſe bonum, & commendabile, quamdiu durat.

Ad object. reſpondetur. Ad objectionem reſpondetur concedendo ſequelam ad hunc ſenſum, quod committit plura peccata, fornicationem ſcilicet, & ſtuprum. Et ad improbationem conſequentis dicendum eſt rationem voluntarii diminui in eodem peccati actu, quando fit ex metu, & coactione; ſed non impedire, quod actus peccati induat novam malitiam, & in hoc ſenſu ſit majus peccatum. Quod facilè declaratur exemplo ejus, qui furatur ſponte, & ejus, qui metu, & coactione obligatus adjuvat alterum, illique ad furandum cooperatur: nam primus ſolum committit unum peccatum: ſecundus vero committit duo peccata numero diſtincta, & in confeſſione explicanda. Ubi fieri valet eadem objectio, & difficultatis repræſentatio, quod gravis peccet, qui furatur coactus, quam qui furatur ſponte: & reſpondendum eſt eodem modo, quod peccat gravius, id eſt plus peccat, quatenus committit plura peccata, nempè propriam operationem furandi, & cooperationem, ut alius furetur. An vero intenſius peccet, eſt alia omnino difficultas: & non dubitamus quod in uno furto ſponte commiſſo queat dari plus voluntarii, & major ab hoc capite malitia, quam in duobus actibus furandi, & adjuvandi alium ad peccandum, quando ex metu, aut coactione fiunt: quamvis nec in hoc certa regula aſſignari valeat, cum dependeat ex voluntate, & aliis malitiæ principiis, quibus unicus actus furandi ſponte fit, & ex quibus poſſit excedere malitiam duorum peccatorum, & fundare majorem coram Deo pœnæ reatum. Et idem dicimus in caſu propoſito, quod virgo plus peccat, id eſt, plura peccata committit, ubi fornicatur cum ſtupratore violento, quam ſi ſua ſponte peccaret: ſed fortè ſponte fornicans plus, hoc eſt gravius, & intenſius peccaret. Idemque in ſimilibus caſibus dicendum eſt, ut, ſi quis coactus haberet pollutionem coram alio: gravius peccaret, quam illam ſponte, quia ultra proprium peccatum cooperaretur ad peccatum alterius, vi procurantis aſpectum tam turpem. *Confirmat. reſponſio.* Ad confirmationem neganda eſt ſequela: quia reſiſtere peccato non ſolum eſt bonum, ſed lege Divina neceſſarium: & ideò virgo melius ſimpliciter agit reſiſtendo, quam ſi à principio conſentiret. Quod vero poſtea non perſiſtat in reſiſtendo, eſt per accidens, atque ex humana fragilitate. Sicut infidelem venire ad fidem eſt per ſe bonum, & commendabile: ſed quod poſtea illam deſerendo gravius peccet, quam ſi illam non ſuſcepiſſet, eſt per accidens, & non ex ipſa fide, nec ejus aſſenſu, ſed ex peccandi, quam ex nobis habemus, poteſtate, aut potius infirmitate. Dicaſtillo. Videatur Dicaſtillo diſp. 9. dub. 8. cap. 1. à num. 445. ubi pluribus hinc inde circa hoc punctum diſcuſſis, concludit num. 154. quod per principia intrinſeca eſt noſtra ſententia probabilior, quamvis non audeat improbare contrariam.

119 Sed eo accidentali, & particulari caſu prætermiſſo, & regrediendo ad principale conſectarium, tenendum eſt virginem, quæ eſt ſui juris, fornicantem non committere aliud quam fornicationis peccatum, nec obligari ſubinde ad manifeſtandum in confeſſione, quod eo primum peccato virginitatem amiſerit: virginem conſtitutam ſub poteſtate parentum, vel tutorum parentum loco, ſi fornicetur, addere malitiam ſtupri, & debere illam circumſtantiam, utpotè à ſimplicibus fornicatione diverſam explicare in confeſſione. Contrariam priori conſectarii parti opinionem docent Nugnus in Supplem. q. 9. dub. 3. Petrus de Ledeſma de Pœnit. cap. 19. dub. 5. Candidus. diſp. 24. art. 23. dub. 7. N. Thomas à Jeſu, Villalobos, Bonacina, & alii apud Leandrum diſp. 8. quæſt. 16. & putant ſic docuiſſe D. Thomam. Nugnus; Ledeſm. Cand. Thom. Villalob. Bonac. Sed id cum ea generalitate non aſſeruit, ſed cum limitatione in ſecunda parte corollarii propoſita, ut ſtatim conſtabit. *Ratio.* Prima vero oſtenditur: quia virgo, quæ eſt ſui juris, cum primo ſponte virginitatem admittit, nulli facit injuriam, nec aliam ſupra fornicationem addit circumſtantiam ſpecie diverſam: ergo non committit niſi peccatum fornicationis, nec aliud confiteri tenetur. Quod enim aliqui dicunt de clauſura obſignante uterum virginalem, quam vocant membranam, facile reputant, & falſum peritiſſimi Medicorum, non aliud recognoſcentium, quam partium comprehenſionem, & complicationem. Eſto autem daretur; ſubditur tamen virginis poteſtati illud amittere ſine alia nova malitia, quam fornicationis: ſicut in ejus ſimiliter poteſtate eſt amittere naturalem pulchritudinem per turpe illud repetitum exercitium, ut plerumque contingit. Unde noſtra reſolutio eſt communiſſima, illamque amplectuntur Sotus in 4. diſt. 18. q. 2. art. 4. Sanch. lib. 7. de matrim. diſp. 14. n. 5. Dicaſtillo diſp. 9. dub. 8. n. 443. N. Antonius diſp. 8. ſect. 1. §. 9. n. 428. Lugo diſp. 16. n. 216. Suar. Vaſq. Leſſius, Diana, Trull. Navarro, & alii plures, quos refert, & ſequitur Leand. loc. cit. Sot. Sanch. Dic. Ant. Lug. Suar. Vaſq. Leſſius, Dian. Navarro.

Secunda vero corollarii pars de virgine ſub parentum, aut tutorum poteſtate, & cuſtodia exiſtente probatur auctoritate, ſimul & ratione D. Thom. 2. 2. q. 154. art. 6. ubi ait: *Ratio.* *D. Thom.* *Dicendum, quod ubi circa materiam alicujus vitii occurrit aliqua ſpecialis deformitas, ibi debet poni determinata ſpecies illius vitii. Luxuria autem eſt peccatum circa venerea, ut ſupra dictum eſt. In virgine autem ſub cuſtodia patris exiſtente quædã deformitas ſpecialis occurrit, ſi corrumpatur: tum ex parte virginis, quæ ex hoc, quod violatur nulla paſſione conjugali præcedente, impeditur à legitimo matrimonio conſequendo, & ponitur in via meretricandi, à quo retrahebatur, ne ſignaculum virginitatis amitteret. Tum etiam ex parte patris, qui de ejus cuſtodia ſollicitudinem gerit, ſecundum illud Eccleſ. 42. ſuper filiam luxurioſam confirma cuſtodiam, ne quando faciat te in opprobrium venire inimicis. Et ideo manifeſtum eſt, quod ſtuprum, quod importat illicitam virginum deflorationem ſub cura parentum exiſtentium, eſt determinata luxuriæ ſpecies.* Hæc S. Doctor. Ex quibus liquet ipſum non agere de qualibet virginum defloratione, nec docere omnem cum virgine coitum eſſe ſtuprum, & ſpeciale luxuriæ peccatum; ſed determinatè loqui de his, quæ ſunt ſub patria poteſtate, ut liquet ex illis verbis: *In virgine autem ſub cuſtodia patris exiſtente quadam deformitas, &c.* Et iterum repetit in fine, *Importat illicitam virginum deflorationem ſub cura parentum exiſtentium.* De his igitur affirmat, quod illegitima earum defloratio, quæ in prima fornicatione contingit, ſit ſtuprum, & particularis luxuriæ ſpecies ob injuriam, quæ fit patri, ſub cujus poteſtate, & cuſtodia virgo exiſtebat. Quæ injuria non eſt apparens, aut imaginaria, ſed vera in omnium æſtimatione, ut conſtat ex teſtimoniis Scripturæ, *Confirma cuſtodiam, ne quando faciat te in opprobrium venire inimicis.* Et præmiſſum diſcurſum magis cofirmat Angelicus Doctor in reſp. ad 3. his verbis: D. Thom. *Dicendum, quod nihil prohibet unum peccatum ex adjunctione alterius deformius fieri. Fit autem deformius peccatum luxuriæ ex peccato injuſtitiæ* (ecce circumſtantiam mutantem ſpeciem) *quia videtur concupiſcentia eſſe inordinatior, quæ à delectatione non abſtinet, ut injuriam vitet. Habet autem duplicem injuriam connexam. Unam quidem* (hæc pertinet ad ſtupratorem) *puellæ, quam etſi non vi corrumpat, tamen eam ſeducit, & ſic tenetur ei ſatisfacere. Unde dicitur Exod. 22. Si ſeduxerit quis virginem nondum deſponſatam, dormieritque cum ea dotabit eam, & habebit eam in uxorem. Si autem pater virginis dare noluerit, reddat pecuniam juxta modum dotis, quam virgines accipere conſueverunt. Aliam vero injuriam facit patri puellæ, Unde ſecundum legem tenetur ad pœnam. Dicitur enim Deut. 22. Si invenerit vir puellam virginem, quæ non habet ſponſum, & apprehendens concu-*

Digitized by Google

buerit cum illa, & res ad judicium venerit, dabit, qui dormierit cum ea, patri puellæ 50. ſiclos argenti, & habebit eam uxorem. Et quia humiliavit illam, non poterit dimittere eam cunctis diebus vitæ ſuæ. Et hoc ideo ne videatur ludibrium fuiſſe, ut Auguſtinus dicit. Ex quibus conſtat, quod etiam abſtrahendo ab injuria, quam violator infert puellæ, quæ ipſa ſponte conſentiente nulla eſt, datur ulterius injuria parenti puellæ irrogata, pro qua eluenda imponitur pœna quinquaginta ſiclorum argenti patri ſolvendorum. Ad hanc vero patris injuriam non minus concurrit puella in ſui deflorationem ſponte veniens, quam violator. Unde concluditur virginem ſub patris cuſtodia exiſtentem, ſi ſponte fornicetur, addere ſupra peccatum fornicationis, ſpecialem circumſtantiam injuriæ in parentem: cui facilè addemus aliam ex defectu pietatis, & reverentiæ ipſi debitam. Unde ultra illos, qui generaliter docent virginem, quæ ſponte amittit virginitatem, committere ſtuprum, & debere circumſtantiam virginitatis primo amiſſæ explicare in confeſſione, id docent ſpecialiter de virgine ſub patria poteſtate exiſtente Sotus, Silveſter, Angelus, Tabiena, Armilla, Graffius, Pedroſa, Torreblanca, & alii apud Leandrum diſp. 8. quæſt. 17. Et Trullench lib. 6. cap. 5. dub. 3. licet teneat ſententiam oppoſitam, fatetur noſtram eſſe communem. Quibus addendi ſunt N. Franciſcus cap. 8. punct. 4. num. 57. Leſſius de Juſtitia cap. 10. dub. 1. Salas tom. 2. in 1. 2. tract. 13. diſp. 6. num. 59. Dicaſtillus diſp. 9. dub. 8. num. 443. & Illuſtriſſim. Lepe in Catechiſmo Catholico part. 3. cap. 23. num. 9. dicens de hoc dubitari non poſſe. Qui optimè obſervant eam circumſtantiam deflorationis afferre per ſe gravem malitiam contra pietatem, & charitatem debitam parentibus, ſed quorum poteſtate, & cura virgo degebat. Nam illis infert vehementem juſti doloris cauſam; & gravem ignominiam in communi æſtimatione; & anſam, ut alii judicent de minori parentum diligentia in rectè educanda, & ſervando virginem. Quod eſt illis opprobrium, ut ex Scriptura vidimus. Compellit etiam illos incontinentia filiæ, ut vel eam in minus digno collocent matrimonio; vel ad augendum dotem, ut dignè collocent: unde ulterius conſequuntur graviſſima damna, ut cædes, & inimicitiæ inter familias, aliaq; incommoda, ut ſatis ex ſe, & ipſa experientia liquet.

Sot. Sylv. Angel. Tabiena, Armill. Graf. Pedroſa, Torrebl. Trull. Franciſc. Leſſius, Lepe.

Confirmatio.

Confirmatur: nam longè major inordinatio erga parentes eſt in eo, quod filia ſub parentum poteſtate exiſtens amittat ſponte virginitatem per copulam illicitam, quam quod matrimonium contrahat abſque illorum licentia, & conſilio: ſiquidem manifeſtum eſt in hoc ſecundo minorem illis fieri injuriam, minoremque illis dari mœroris cauſam, quam in primo. Sed quod virgo ſub poteſtate parentum conſtituta abſque eorum conſilio, & conſenſu nubat, eſt peccatum mortale, ut recolunt graviſſimi Auctores, Sotus in 4. diſt. 78. quæſt. 1. art. 1. Bellarminus lib. 1. de Matrim. cap. 14. Navarrus in Summa, cap. 14. num. 5. Baſilius lib. 2. cap. 1. Ledeſma 3. part. quæſt. 47. art. 6. dub. 2. Henriquez, Rodriquez, Rebellus, & alii apud N. Andream, de Matrimonio, cap. 6. punct. 2. Et ſaltem talem virginem teneri ſub mortali conſulere circa hoc parentes, & expectare eorum conſilium, docent præter relatos, Thomas Sanchez, N. Gabriel, & Coninchus apud prædictum Andream loco cit. num. 21. Et quamvis ipſe oppoſitam ſententiam tueatur, nihilominus recognoſcit num. 24. motiva prædictarum ſententiarum multo magis urgere in filiabus, quam in filiis: nam illæ minus cognoſcere queunt inconvenientia, quæ ex matrimonio abſque obedientia, aut ſaltem parentum notitia contrahere tentant, poſſunt ſibi, & familiæ provenire; & aliunde illarum honeſtatem decet ad matrimonium contrahendum non ſe intromittere. Propter quæ, & alia motiva ſuppoſuit ab initio prædictus Auctor ut omnino certum filias ita ſe gerentes non poſſe à peccato ſaltem veniali excuſari. Unde non ſatis conſequenter poſtea num. 22. aſſeruit tale peccatum non eſſe mortale: nam materia ex genere ſuo ſatis gravis eſt, ut conſtat ab effectu, ſive inconvenientibus, quæ matrimonio abſque licentia, aut ſaltem notitia parentum facta per ſe, & regulariter loquendo conſequuntur. Et quod culpa ſit gravis, ex eo convincitur, quod parentes poſſunt juſtè filios, ipſis invitis, aut inconſultis, contrahentes bonorum hereditate privare, ut præter ſupra relatos docent Molina de Juſtitia tract. 2. diſp. 179. Vega lib. 5. Summæ, caſu 559. & alii plures, nec Andreas negat id eſſe probabile; nec quidem poſſet: nam præter plurimas leges juris civilis communis ita diſponentes, & quæ per jus Canonicum non ſunt correctæ, dantur particulares leges Regnorum Hiſpaniæ, Galliæ, Luſitaniæ præbentes parentibus facultatem exheredandi filios, qui matrimonium celebrant contra earum voluntaté. Quę pena cum ſit graviſſima, manifeſtat gravitatem culpæ in contrahentibus illo modo. Cum ergo longè majorem contra parentes inordinationem committat virgo ſub eorum poteſtate conſtituta, quæ virginitatem proſtituit; ſiquidem iſtud eſt incomparabiliter turpius, & pro quo nullus poſſit præſumi, aut imaginari parentum conſenſus; ſequitur virginem ita ſe gerentem committere præter fornicationem aliud ſpeciale peccatum, illud ſcilicet, quod D. Thomas ſignificavit, injuriæ videlicet in parentes, ſub quorum cuſtodia, poteſtate, & directione manebat.

Sotus, Bellarmin. Navarr. Baſilius, Henriq. Rebell.

Thom. Sanch. Gabriel, Coninch.

Molin, Vega.

Opinio oppoſita. Dian. Lug. Ochog. Fagund. Trullen. Leander, Delgadill. Antonius.

120 Contrariam opinionem tuentur Diana, Lugo, Ochogavia, Fagundez, & Trullench, quos refert, & ſequitur Leander diſp. 8. qu. 17. Delgadillo, cap. 17. dub. 69. Emmanuel diſp. 3. quæſt. 11. num. 478. N. Antonius diſp. 8. ſect. 1. §. 9. num. 429. & alii. Qui communiter illam fundant in eo, quod motivum ex D. Thoma deſumptum, & à nobis propoſitum non concludat. Tum, quod licet virgo ſit ſub patria poteſtate, nihilominus eſt domina proprii corporis: ergo illo utendo ad actum turpem nemini ex vi hujus facit injuriam, ut patet in eadem virgine, ſi libera ſit à patria poteſtate, & committat ſimplicem fornicationem, ut diximus nu. præc. in prima corollarii parte. Tum etiam, nam, quod ex amiſſione virginitatis in filia ſequatur major parentum, aut aliqua eorum infamia, eſt per accidens, & præter intentionem puellæ: atque ideò non ſufficit, ut ejus fornicatio ſuperinduat ſpecialem malitiam injuriæ, aut impietatis in parentes, ut patet in religioſo incontinente, qui etiam ſua turpitudine dat ſuæ religioni occaſionem alicujus dedecoris, & triſtitiæ; & tamen non propterea incurrit ſuo peccato malitiam injuſtitiæ, impietatis, aut inobedientiæ contra ſuam religionem. Tum præterea, quia prædicta incommoda non ſolum ſunt præter intentionem puellę fornicãtis, ſed etiam quę vitari, & impediri poſſunt vel occultatione, vel aliis mediis, ita ut matrimonium ejus non fiat parentibus magis oneroſum, ſed æquè benè fiat, ac ſi illa corrupta non fuiſſet. Tum denique, nam ex oppoſito fieret illam non ſolum incurrere illam ſpecialis malitię circumſtantiam in ſua defloratione, ſive in prima fornicatione. Sed etiam in ſecũda, & in tertia, & aliis commiſſis, quamdiu manet ſub patria poteſtate; ſiquidem in his, ſicut & in prima occurrunt eadem incommoda injuriæ, & diffamationis, ac męroris, ut nos ponderavimus, in parentibus. Quod tamen nemo dicit, nec in uſu eſt, quod jam corrupta explicat in ſuis fornicationibus ſimilem circumſtantiam.

Motivum 1. *Secundum.* *Tertium.* *Quartum.*

Diluitur motivum.

Sed his occurrere non eſt arduum: quia non vitant, quod motivum à D. Thom. propoſitum curat, & urgeat per ſe in caſu præmiſſo: ſed ſolum quod aliquando, & per accidens poſſit aliqua ratione impediri: in his autem doctrinalibus reſolutionibus attendendum eſt ad ea, quæ per ſe, & communiter ſunt, non ad ea, quæ ſunt per accidens. Unde ad *primum* reſpondetur: puellam ſub patria poteſtate exiſtentem dominam quidem ſui corporis eſſe, ſed cum dependentia à parentibus ob reverentiam eiſdem debitam. Unde communis ſententia eſt illam, ſi inconſultis parentibus ſe det in matrimonium, peccare ſaltem venialiter: quod manifeſtum ſignum eſt prædictæ dependentiæ. Quanto igitur amplius peccabit, ſi fornicetur? Ad *ſecundum* dicendum, quod, ut puella committat culpam injuriæ, & irreverentiæ in parentes, non requiritur, quod id intendat; ſed ſufficit, quod prævidens eam circumſtantiam, per illam non retrahatur à peccando: ſic enim convincitur velle fornicationem cum injuria parentum, ut jam ſępius in ſuperioribus dictũ eſt, & patet in eadem peccante cum conjugato, quamvis enim non intendat offendere ejus uxorem, tamen committit contra illam injuſtitiam. Et exemplum religioſi incontinentis non magis evincit: nam, ſi prævideret ex ſuo peccato ſimilia damna paſſuram ſuam Religionem, ſimilem profectò malitiam ſuæ incontinentiæ adderet neceſſario explicandam in confeſſione. Sed id communiter, & per ſe non contingit in viris, quorum unum, aut aliud incontinentiæ peccatum ita occultari poteſt, & ſolet, ut nulla infamia refundatur in Religionem. Secus accidit in fœminis, ut ſtatim conſtabit. Ad *tertium* reſpondetur: illam occultationem, & alia remedia eſſe omnino per accidens reſpectu infamiæ, & injuriæ parentum, iſtud namque damnum ſequitur per ſe ad filiæ deflorationem, quæ per ſe affert imprægnationem, partum,

Secundum. *Tertium.*

prin-

Digitized by Google

principium meretricandi, & alia, quæ per ſe, & communiter loquendo minimè occultari valent, & inducunt parentum juſtiſſimam triſtitiam, & non mediocrem infamationem. *Quartum.* Ad *quartum* negamus ſequelam: nam illa ſpecialis parentum injuria jam in defloratione, ſeu prima filiæ fornicatione inducta fuit: & per accidens eſt, quod filia ea peccata repetat, quæ communiter præſumuntur de illa, quæ virginitatem expoſuit, & parvipendit: in communi enim æſtimatione, priori infamatione ſuppoſita, hoc poſterius non multum refert ad ejus incrementum, quia habetur tanquam ejus regulariter appendix.

Obſerv. 1. 121 Sed duo hic obſervare oportet. Primum circa noſtram reſolutionem, quod licet ea vera ſit; nihilominus negare non poſſumus probabilitatem contrariæ, ſumptam præcipuè ab auctoritate illam defendentium. Qua probabilitate utens, quæ virginitatem in caſu propoſito amiſit, poterit eam circumſtantiam non explicare in confeſſione, ſed ſolum peccatum fornicationis; præciſivè ab eo quod virginitatem eo peccato perdiderit, & quod tunc fuerit, aut non ſub poteſtate parentum. Et eadem probabilitate agens confeſſarius excuſatur ab inquirendo circa prædictas circumſtantias: & conſultius eſt, quod ab ea inquiſitione abſtineat ob qualitatem materiæ, tam converſatione, quàm imaginatione, quantum licitè fieri poteſt, vitandæ. Unde quamvis reſolutionem noſtram ſpeculativè cenſeamus veriorem, (nempè deflorationem virginis ſub patria poteſtate exiſtentis importare circumſtantiam mutantem ſpeciem) tamen quantum ad praxim confitendi, (videlicet non explicando eam circumſtantiam, nec circa illam inquirendo) multum inclinamur ad contrariam, & eam conſuleremus ſufficienti, ut putamus, ſecuritate. *Secunda.* Secundum circa fundamentum prædictæ reſolutionis: cum namque in eo poſitum ſit, quod virgo ſub patria poteſtate exiſtens per amiſſionem voluntariam virginitatis injuriam irroget parentibus, ut explicuimus, & addat proinde ſupra fornicationem circumſtantiam ſpecie diverſam: inde à contrario ſenſu colligendum eſt, quod parentibus conſentientibus (vel formaliter per expreſſum conſenſum, vel virtualiter ex non repugnantia, aut reſiſtentia) in filiæ deflorationem, hæc erit tantum fornicatio, & non contrahet ſpecialem injuſtitiæ malitiam: quia ſcienti, & conſentienti non fit injuria: & propterea nec virgo corrupta, nec ſtuprator obligabitur aliud confiteri, quam ſimplicem fornicationem. Quod declaratur exemplo: nam, ſi ſponſa fornicetur cum alio, committit incontinentiam cum circumſtantia injuriæ ſponſo irrogatæ, neceſſario explicanda in confeſſione: ſed, ſi conſentiente ſponſo alteri commiſceretur, ſolum committeret incontinentiæ peccatum: quia ſponſo cedenti non fieret injuria. Idemque in noſtro caſu dicendum eſt, ubi parentes conſentiunt. Cui doctrinę non opponitur decretum Innoc. XI. damnantis hanc (50. inter alias) propoſitionem: *Copula cum conjugata conſentiente marito non eſt adulterium: ideoque ſufficit in confeſſione* *Propoſitio damnata.* *dicere eſſe fornicatum.* Non inquam, opponitur: nam in matrimonio junctis occurrit ratio longe diverſa, bonum ſcilicet fidei Sacramenti, cui conjuges nec renuntiare, nec contradicere poſſunt: & quamvis renuntiarent, nihil efficere poſſent ob indiſſolubilitatem Sacramentalis conjugii; ſed ſemper reſultaret injuria tum in Sacramentum, tum in conjugem ut ea ligatum. Quæ ratio non militat in parentibus reſpectu filiæ, ſicut nec in ſponſo reſpectu ſponſæ, ut ex ſe liquet.

122 Colligitur ſeptimo confeſſarium, qui omnino ex- *Septimum.* tra actum confeſſionis, & procul prorſus ab illo, & ejus titulo, libidinoſe peccavit cum pœnitente, non obligari ad manifeſtandum in confeſſione circumſtantiam pœnitentis, quod ſcilicet ſit, aut fuerit, ut vocare ſolent, filia ſpiritualis. Diximus, *confeſſarium, qui omnino extra actum confeſſionis, &c.* ut ſignificaremus oppoſitum dicendum fore, ubi vel in actu confeſſionis, vel ejus prætextu, vel in confeſſionis loco, vel alibi paulò poſt confeſſionem confeſſarius provocaret pœnitentem ad actus libidinoſos: tunc quippè incurreret malitiam ſacrilegii ob irreverentiam in Sacramentum; quam merito Eccleſia punit graviſſimis pœnis impoſitis contra confeſſarios ſolicitantes. Et idem proportionabiliter dicimus de confeſſario, qui titulo dirigendi filias confeſſionis illas frequenter viſitat, & alloquitur, agitque de præteritis confeſſionibus, & hoc titulo corruit in turpia, aut in non raro contingens ruendi periculum: nam hoc etiam ſpecies quædam ſacrilegii eſt, illud faciens odioſum apud fœminarum parentes, *Franc.* vel maritos, ut optimè obſervavit N. Franciſcus, cap. 8. punct. 4. num. 58. Quare conſectarium noſtrum procedit præciſivè ab omnibus his circumſtantiis, attendendo duntaxat ad hoc, quod confeſſarius rem turpem habuerit cum ea, cujus confeſſionem, aut confeſſiones audierit. Et nec ſic intellectum, ac reſtrictum difficultatę caret: nam ſententia illi contraria eſt certè communior, quam docent Sotus, Viguerius, Nugnus, Turrecremata, Gallego, Vivaldus, Lopez, Tabiena, Armilla, Navarrus, Sanchez, Coninchus, Fagundez, & alii plures apud Dianam 1. p. tract. 7. reſolut. 12. & Dicaſtillum diſp. 9. dub. 8. numer. 602. Et hanc ſententiam cenſet probabiliorem N. Andreas de Matrimon. cap. 12. punct. 2. numer. 27. quia apparet magis conformis D. Thomæ: de quo ſtatim. Et quamvis ejus patroni varient in aſſignando ſpecialem in hoc caſu malitiam, & radicem ejus, ut propterea opus ſit talem circumſtantiam explicare in confeſſione; nihilominus communius, & validius apud illos fundamentum eſt, quod inter confeſſarium, & pœnitentem generatur non quidem ex natura rei, ſed ex inſtitutione Eccleſiæ, quædam cognatio ſpiritualis ſicut in Baptiſmo, & Confirmatione contingit: quare ſicut baptizans, ſi fornicetur cum à ſe baptizata, incurrit ſpecialem malitiam in confeſſione explicandam; ſic etiam incurrit Confeſſarius, qui peccat cum ea, cujus confeſſionem excepit. Aſſumptum vero probatur urgenter ex Jure Canonico: nam in Can. *Omnes* 30. quæſt. 1. inquit Symmachus Papa, *Omnes quos in pœnitentia ſuſcipimus, ita ſunt noſtri ſpirituales filii, ut & ipſi, quos vel nobis ſuſcipientibus, vel trina merſionis vocabulo mergentibus, unda ſacri Baptiſmatis regeneravit.* Et Sylveſter Papa ibi relatus ſubjungit: *Nullus Sacerdos cauſa fornicationis ad ſuam pœnitentialem accedat: quia ſcriptum eſt: Omnes, quos in pœnitentia accipimus, ita filii noſtri ſunt, ut in Baptiſmate ſuſcepti.* Et ibidem in Can. *Non debet*, addit Cœleſtinus Pontifex, *Non debet Epiſcopus, aut Presbyter commiſceri cum mulieribus, quæ ſibi fuerint confeſſa peccata. Si forte (quod abſit) hoc contigerit, ſic pœniteat, quomodo de filia ſpirituali, Epiſcopus quindecim annos, Presbyter duodecim, &c.* Quæ ſimilitudo à tot Pontificibus aſſerta, & graves contra peccantes cum filiabus confeſſionis pœnæ ab eiſdem ſtatutæ palam videntur aſſumptum evincere.

Sotus, Vig. Nug. Turr. Gall. Viv. Lopez, Tabien. Armill. Sanc. Navarr. Coninch. Fagund. Andreas.

Sed perſiſtendum eſt in propoſito conſectario, quod etiam amplectuntur Petrus de Ledeſma de Matrim. quæſt. 56. art. 2. dub. ultimo, & in Summa de Pœnit. cap. 19. Baſil. Pontius de impedimentis matrim. cauſa 30. cap. 24. Bonacina quæſt. 4. de matrim. punct. 16. num. 7. Joannes Sancius diſp. 11. num. 5. Ochogavia, Ludovicus de S. Joan. Gaſpar Hurtado, Lugo, quos refert, & ſequitur Dicaſtillo loco cit. num. 603. N. Gabriel de Pœnit. diſp. 8. quæſt. 6. difficult. 5. Emmanuel à Concept. diſp. 3. quæſt. 13. num. 503. pro eadem referens Moyam diſp. 3. de Pœnit, quæſt. 2. Villalobos tract. 9. difficult. 36. & alii plures. Fundamentum deſumitur ex everſione contrarii, & poteſt ita proponi: nam, quod Sacerdos peccet cum muliere, cujus confeſſionem ſemel, vel aliquoties audivit, non importat ex vi hujus circumſtantiam ſpecie diverſam, ſed ad ſummum aggravantem intra eandem ſpeciem: ergo talis circumſtantia non debet neceſſario explicari in confeſſione. Conſequentia patet ex generali doctrina dub. præced. tradita. Antecedens vero ſuadetur, quia, quod inter confeſſarium, & pœnitentem contrahatur aliqua ſpecialis ſpiritualis cognatio, contra quam agat Sacerdos turpiter peccando cum pœnitente, & propter quam peccato incontinentiæ addat circumſtantiam malitiæ ſpecificè diverſæ, ut Adverſarii diſcurrunt; vel provenerit ex ipſis rerum naturis, vel ex diſpoſitione Eccleſiæ: quippè tales effectus in aliud caput revocari, non valet, ut diſcurrenti conſtabit; At in primis id revocari non poteſt in rerum naturas, ut ferè omnes Adverſarii recognoſcunt. Quid enim ex natura rei intereſt quod Sacerdos ſemel, aut bis miniſtraverit mulieri Sacramentum Pœnitentiæ, ut propterea dicendus ſit habere cum ea ſpeciale vinculum cognationis ſpiritualis? Planè, ſi res ita ſe haberet, idem contingeret Sacerdoti adminiſtranti ſemel, aut bis mulieri Sacramentum Extremæ unctionis, & frequentiſſimè Sacramentum Euchariſtiæ. Quod nemo dixit, aut imaginatus eſt. Rurſus, quod ad Eccleſiæ diſpoſitionem attinet, fatemur illam olim ita ordinaſſe, prout ex relatis canonibus edocemur, ſaltem quantum ad impoſitionem ſatisfactionum ſive pœnitentiarum, quæ ibi recenſentur. Sed modo non datur in Eccleſia talis diſpoſitio, ſive ordinatio, quin poſitive revocata eſt per Boni-

Ledeſma, Pontius, Bonacin. Sancius, Ochogav. Ludov. Hurtad. Lug. Dic. Gabriel, Emman.

Ratio.

facium VIII. ut conſtat ex titulo *de cognatione ſpirituali in* 6. Nam in cap. 1. (tribus tantum componitur ille titulus) aſſerit cognationem ſpiritualem ex Baptiſmo dicens: *Cognationem ſpiritualem ex Baptiſmo contrahi jure conſtat*, Deinde cap. 2. aſſerit cognationem ſpiritualem ex Confirmatione, dicens, *ut ex Prædeceſſore noſtro Clemente Papa III. colligitur evidenter*. Demum cap. 3. & finali concludit: *Ex datione aliorum Sacramentorum cognatio ſpiritualis nequaquam oritur*: Ergo modo in Eccleſia non datur alia cognatio ſpiritualis, atque ideo nec illa, quæ olim juxta allegatos canones oriebatur ab adminiſtratione Sacramenti Pœnitentiæ: nam lex poſterior corrigit, reſtringit, aut etiam tollit priorem. Et per hoc patet ad fundamentum prioris ſententiæ, quin opus ſit alia ei occurrere reſponſione. Doctrina verò immediatè tradita vel ex eo non infima confirmari poteſt, quod ubi in Confeſſarii non intervenit crimen ſolicitationis, prout ambit confeſſionis actum, locum, prætextum, ſimulationem, & alia omnia, quæ ultimo recenſentur in bulla Gregorii XV. circa hanc materiam: nemo curat, quod mulier aliquando confeſſa fuerit Sacerdoti, cum quo poſtea peccat: neque quod Sacerdos parochus peccet aliquando cum mulieribus ſuæ Parochiæ quarum confeſſiones audire ſolet, & ex officio debet. Quamvis enim hoc ſatis turpe ſit, & dignum gravi ſupplicio; tamen non reputatur peccatum contra aliquam ſpiritualem cognationem, nec punitur pœna in eis antiquis canonibus aſſignata. Quod ſignum eſt correctos fuiſſe per contrariam declarationem Eccleſiæ, & communem fidelium conſuetudinem, ſciente ipſa Eccleſia firmatam.

123 Et hanc, quam præferimus, eſſe D. Thomæ ſententiam, cujus auctoritate impeditus N. Andreas magis adhæſit contrariæ opinioni, conſtat tranſcribendo integrum teſtimonium Angelici Doctoris (quod non ſatis expendit prædictus Auctor) in 4. diſt. 42. q. 1. art. 2. & reperitur in Supplemento q. 56. art. 2. eiſdem verbis. Agit itaque D. Thomas de cauſis, per quas inducitur ſpiritualis cognatio, & rejectis aliquibus opinionibus, concludit in corp. art. *Et ideo alii dicunt, quod tantum per duo Sacramenta contrahitur, ſcilicet per Confirmationem, & Baptiſmum: & hæc eſt opinio communior*. Cui ipſe ſubſcribit, & robur addit optima congruentiæ ratione in reſp. ad 1. dicendo: *Duplex eſt carnalis nativitas. Prima in utero, in quo adhuc id, quod natum eſt, eſt adeò debile, quod non poſſit extra exponi ſine periculo: & huic nativitati aſſimilatur regeneratio per baptiſmum, in quo regeneretur aliquis adhuc quaſi fovendus intra uterum Eccleſiæ. Secunda eſt nativitas ex utero, quando jam quod natum erat, tantum in utero roboratum eſt, quod poteſt ſine periculo exponi exterioribus, quæ nata ſunt corrumpere: & huic aſſimilatur Confirmatio, per quam homo roboratus exponitur in publicum ad confeſſionem nominis Chriſti. Et ideo congrue per utrumque iſtorum Sacramentorum contrahitur ſpiritualis cognatio*. Hæc S. Doctor, nullam aliam ex aliis Sacramentis ortam recognoſcens ſpiritualem cognationem. Quam reſolutionem multum commendavit Concilium Trid. ſeſſ. 24. de Reformat. cap. 2. has à D. Thoma aſſignatas recenſens, & admittens, *omnibus*, ut inquit, *inter alias perſonas hujus ſpiritualis cognationis impedimentis omninò ſublatis*.

D. Thom.

Idem.

Conc. Trid.

Nunc videamus, quæ ex D. Thom. poſſunt opponi, & opponit N. Andreas, & ex eis convincemus S. Doctorem eſſe evidenter pro nobis. Octavum argumentum erat: *Sicut per Baptiſmum tollitur peccatum originale, ita per pœnitentiam actuale: ergo ſicut baptiſmus cauſat ſpiritualem cognationem, ita & pœnitentia*. Nonum erat: *Pater nomen cognationis eſt; ſed per pœnitentiam, & doctrinam, & curam paſtoralem aliquis dicitur alteri ſpiritualis pater: ergo ex multis aliis præter baptiſmum, & confirmationem ſpiritualis cognatio contrahitur*. Quæ ita diluit. *Ad octavum dicendum, quod per Sacramentum Pœnitentiæ non contrahitur propriè loquendo ſpiritualis cognatio. Unde filius Sacerdotis poteſt contrahere cum illa, quam Sacerdos in confeſſione audivit: alias filius Sacerdotis non inveniret in tota Parochia mulierem, cum qua contrahere poſſet. Nec obſtat, quod per pœnitentiam tollitur peccatum actuale: quia hoc non eſt per modum generationis, ſed magis per modum ſanationis. Sed tamen per pœnitentiam contrahitur quoddam fœdus inter mulierem confitentem, & Sacerdotem, ſpirituali cognationi ſimile: ut tantum peccet eam carnaliter cognoſcens, ac ſi eſſet ſua ſpiritualis filia. Et hoc ideo, quia maxima familiaritas eſt inter Sacerdotem, & confitentem. Et ob hoc iſta prohibitio eſt inducta, ut tollatur peccandi occaſio. Ad nonum dicendum, quod pater ſpiritualis dicitur ad ſimilitudinem patris carnalis. Pater autem carnalis, ut Philoſoph. dicit in 8. Ethic. tria dat filio, eſſe, nutrimentum, & inſtructionem. Et ideo pater ſpiritualis aliquis alicujus dicitur ratione alicujus horum trium. Tamen ex hoc, quod eſt ſpiritualis pater, non habet ſpiritualem cognationem, niſi conveniat cum patre quantum ad generationem, per quam eſt eſſe. Et ſic etiam poteſt ſolvi octavum, quod præceſſit*. Ex quibus liquet, quam nihil ſubſidii habeat in D. Thoma opinio contraria; ſiquidem expreſſe affirmat *per Sacramentum Pœnitentiæ non contrahi propriè loquendo ſpiritualem cognationem*. Affirmat etiam *ad hoc, quod, ut pater ſpiritualis habeat cum aliqua ſpiritualem cognationem requiri, comparetur ut pater quantum ad generationem, ſive communicationem primi eſſe: quod non reperitur in Sacramento Pœnitentiæ, utpote non inſtitutum per modum generationis, ſed per modum ſanationis*. Affirmat denique inter confeſſarium, & pœnitentem *contrahi quoddam fœdus ſpirituali cognationi ſimile*. Ergo ex ejus ſententia inter confeſſarium, & pœnitentem non datur cognatio ſpiritualis vera, & propriè talis; ſed ſolum aliqua conjunctio ſpirituali cognationi ſimilis. Id verò minimè ſufficit, ut actus turpis Confeſſarii cum pœnitente induat ſupra incontinentiam aliam malitiæ circumſtantiam ſpecie diſtinctam. Quę vero difficultatem faceſſere queunt, ſunt illa verba: *Ut tantum peccet carnaliter cognoſcens, ac ſi eſſet ſua ſpiritualis filia*: quippè ſi verè eſſet ſua filia ſpiritualis proculdubio contraheret ſpecialem malitiam neceſſario explicandam in confeſſione. Sed evacuatur ea difficultas reſpondendo S. Doctorem loqui ſecundum canones antiquos ſupra relatos, & in ordine ad pœnitentias in eiſdem ſtatutas. Cum enim ſuo tempore adhuc vigerent, oportuit, quod ſecundum illos tunc loqueretur. Sed illos poſtea correxit, reſtrinxitque Bonifacius VIII. cujus decretum non vidit S. Doctor, quia tempore Bonifacium præceſſit. At, ſi vidiſſet, ei ſubſcriberet, ut nos fecimus. Nihil ergo eſt in D. Thoma, quod adjuvet opinionem adverſam.

124 Collígitur octavo Eunuchum, ſive impotentem, ſi fornicetur, debere in confeſſione hanc circumſtantiam explicare. Quia tale peccatum eſt contra naturam, utpote oppoſitum fini generationis: atque ideo importat circumſtantiam mutantem ſpeciem, ut contra Filliucium, qui de hoc dubitaſſe videtur, docent communiter Auctores apud Dianam 3. part. tract. 4. reſolut. 139. Lugo, Dicaſtillo, N. Gabriel, N. Antonius, quos refert, & ſequitur N. Franciſcus cap. 8. punct. 4. num. 65. & nominatim Thomas Sanchez lib. 7. de matrim. diſp. 5. num. 14. qui tamen non ſatis conſequenter proceſſiſſe videtur, cum poſtea eodem lib. diſp. diſp. 102. à num. 6. affirmat licere copulam marito non potenti verum ſemen effundere, quia utroque teſte caret: nam talis, inquit ille, utitur jure ſuo; dum vacat actui conjugali, quem matrimonium permittit. Quæ duæ aſſertiones minimè cohærere videntur; nam, ſi fornicatio eunuchi eſt peccatum contra naturam, neutiquam regulatur penes ſtatum matrimonii, aut ejus carentiam; ſed penès modum ipſius copulæ per reſpectum ad poſſibilem ex ea generationem, quæ eſt finis talis actus. Et ideo copula, quæ inter ſolutos eſt contra naturam etiam eſt contra naturam ſi inter illos jam conjugatos eodem modo exerceatur. Unde falſo aſſerit Sanchez maritum ex ſupervenienti accidenti factum eunuchum uti jure ſuo, vacando actui, quem matrimonium permittit: quoniam matrimonium non permittit copulam contra naturam, nec ullum jus eſſe poteſt ad actum naturæ contrarium. Quare magis conſequens foret, vel negare fornicationem eunuchi eſſe peccatum contra naturam, quod communi ſententiæ repugnat; vel concedere copulam mariti facti eunuchi eſſe contra naturam, ac perinde importare circumſtantiam malitiæ neceſſario explicandæ in confeſſione. In quo non oportet amplius immorari, ſed magis lectorem ad eos remittere, qui rem ex profeſſo verſant agentes de matrimonio. Videatur N. Andreas in ejus tract. cap. 12. punct. 9. numer. 111. & punct. 11. num. 134.

Octavum.

Lugo, Dicaſt. Ant. Gabriel, Franc. Sanch.

Andreas.

125 Colligitur nono, pœnitentem conſuetum aliqua peccata committere non obligari ad manifeſtandum in confeſſione hanc ſui peccati circumſtantiam, ſive conſuetudinem: atque ideo eum, qui ex inveterata conſuetudine fornicatur hodie, ſatisfacere confitendo iſtud peccatum, licet præcedentia non recenſeat, nec exponat conſuetudinem illa committendi. Sic contra aliquos relatos à Diana tom. 1. tract. 7. reſolut. 15. ſentiunt communiter Doctores, ipſe Diana, Sotus, Cano, Vaſquez, Suarez, Sa, Reginaldus, Palaus, Bonacina, Lugo, Dicaſtillo, N. Gabriel, N. Antonius, & alii, quibus relatis ſubſcribit N.

Nonum.

Dian. Sot. Can. Vaſq. Suar. Sa, Reginald. Palaus, Bonac. Lugo, Dicaſt. Gabr. Ant.

Fran-

Franc.

Franciſcus cap. 8. punct. 4. num. 67. Quam communiter probant ab inconvenienti: quia, ſi quis teneretur confiteri conſuetudinem peccandi, teneretur eadem peccata ſemel, & iterum confiteri; ſed nemo per ſe loquendo tenetur ad ſæpius confitendum eadem peccata: ergo per ſe loquendo non obligatur ad explicandum conſuetudinem peccandi in hac, aut illa materia.

Probatio.

Poſſumus tamen poſitivè idem conſectarium probare: quia per conſuetudinem peccandi in materia v.g. luxuriæ, vel ſignificantur ipſa actualia luxuriæ peccata, quatenus frequentantur, & unum poſt aliud ſuccedit; vel ſignificatur aliquis habitus pravus ex repetitione talium actuum requiſitus? Si dicatur primum; manifeſtum eſt, quod confeſſis actibus, manifeſtatur conſuetudo, quæ ab eis in præmiſſo ſenſu non differt: nec id propriè loquendo pertinet ad circumſtantias mutantes ſpeciem de quibus agimus in præſenti; ſed magis ad diſtinctionem numericam peccatorum, de qua dictum eſt dub. 3. §. 3. Si autem eligatur ſecundum; facilius adhuc diſpellitur: tum, quia habitus pravus non eſt materia hujus Sacramenti; cum non ſit formaliter peccatum, quin remanere ſoleat poſt juſtificationis gratiam. Tum, quia, ſi ita res ſe habeat, nemo tenebitur conſuetudinem peccandi confiteri, uſque dum ſciat habitum vitioſum acquiſiviſſe: quod nemo faciliter in actu ſignato determinabit. Tum denique; quia licet comparatio talis habitus foret circumſtantia aggravans actus peccaminoſos: non tamen varians, aut mutans ſpeciem: quia, & ille, & iſti reſpicerent idem ſpecificè objectum, cum ſola differentia materiali majoris, aut minoris permanentiæ.

Confirmatio.

Confirmatur, & explicatur: quia ita ſe habet conſuetudo peccandi in aliqua determinata linea, v. g. furandi, aut pejerandi, ſicut conſuetudo peccandi in genere, ſive in omnibus, aut plurimis ſpeciebus peccatorum, quibus videlicet ſe offert occaſio, ut puta pejerando, furando, fornicando, percutiendo, infamando, &c. ut contingit in magnis aliquibus peccatoribus; Sed vel in iſtis ſufficit confiteri ſpecies, & numerum peccatorum, licet non explicent peccandi conſuetudinem, quæ revera aliud in his non eſt, quam ipſi actus peccaminoſi, ſive illorum frequentia. Ergo idem dicendum eſt de conſuetudine peccandi in aliqua linea ſpeciali, nempè confeſſis actibus peccaminoſis opus nõ eſſe explicare conſuetudinem illos committendi: quippè, quæ vel ab eis non differt, vel eis declaratis exponitur.

Limitatio.

126 Sed non propterea negamus univerſaliter obligationem confitendi conſuetudinem: quin eam obligationem admittimus, non quidem ut circumſtantiam peccati ex parte illud committentis (ad quod in præſenti attendimus) ſed ex alio capite, periculo videlicet vel exiſtendi in peccato, vel plura committendi. Fieri enim poteſt, quod quis ante acquiſitam conſuetudinem pejerandi advertat ſe per repetita perjuria comparare habitum vitioſum, ex quo conſtituatur in proximo periculo ſæpius pejerandi, & obligari ad id præcavendum ſe cohibendo à perjuriis: quod ſi non facit, ut poteſt, & debet, & ubi, & quando debet, ex hoc ipſo peccat. Fieri etiam poteſt, ut poſt acquiſitam eam peſſimam conſuetudinem, non conetur ad ejus expulſionem, ut tenetur, ne ſe conjiciat in proximam, & quaſi continuam occaſionem peccandi: & ad id non conando peccat, idque confiteri debet, ut communiter obſervant Doctores, & videri poteſt apud N. Andream in tract. 17. de voto, & juramento, cap. 2. punct. 9. §. 1. qui ex inſinuatis principiis rectè concludit num. 155. habentem pravam conſuetudinem jurandi falſum eſſe in ſtatu peccati mortalis, & toties peccare mortaliter, quoties advertit ad pravam eam conſuetudinem, & periculum pejerandi, quod ſecum affert, & illam non conatur deſtruere, faciendo quantum poteſt ad eam avellendam, aut pœnitus cohibendam: eo plane modo, quo dicitur eſſe in ſtatu peccati, qui poteſt reſtituere, & non reſtituit, & peccare, quãdo advertit hanc obligationem, & non reſtituit, ut explicat idem Andreas tract. 13. de reſtitut. c. 1. n. 361. & eſt ſententia communis. Ab hac itaque radice, non autem ab eo, quod conſuetudo ſit circumſtantia peccati, provenit, quod pœnitens multoties teneatur confiteri conſuetudinem, ſive frequentiam peccandi in aliqua materia. Provenit etiam, quod confeſſarius poſſit rationabiliter inquirere de conſuetudine, & quod pœnitens inquiſitus teneatur ad id reſpondere, & conſuetudinem, ſi habeat manifeſtare. Oppoſitum docuerat Joannes Sancius diſp. 9. à num. 6. Sed ejus ſententia reprobata eſt à SS. Innocentio XI. damnante hanc propoſitionem (inter alias 58.) *Non tenemur Confeſſario interroganti fateri peccati alicujus conſuetudinem.* Et quidem (de quo non eſt dubium,) juſtiſſimè ob motivum proximè inſinuatum, quod habens pravam conſuetudinem ſolet eſſe in ſtatu peccati, ſicut non reſtituens: unde nequit abſolvi, niſi ad oppoſitum conetur, & illam evellere efficaciter proponat, ut conſtat ab alia per eundem ſanctiſſimum alterius propoſitionis (ſcilicet 60.) reprobatione, *Pœnitenti habenti conſuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Eccleſiæ, licet emendationis ſpes nulla appareat, nec eſt deneganda, nec differenda abſolutio, dummodo ore proferat ſe dolere, & proponere emendationem.* Non enim poſſet Confeſſarius prudenter ſe gerere in conferendo, vel negando, vel differendo abſolutionem, ſi non valeret de prava peccandi conſuetudine inquirere, & pœnitens requiſitus non deberet illam manifeſtare.

Andreas.

Andreas.

Propoſitio damnata.

Alia.

Objectio.

127 Nec refert, ſi opponatur, quod cum hoc pœnitentiæ judicium ſit ſpirituale, & voluntarium, pœnitens ſua ſponte, & non requiſitus debet manifeſtare id ipſum, quod explicare tenetur inquiſitus à Confeſſario; ſed certum omninò eſt obligari confeſſario interroganti fateri peccati conſuetudinem, ut patet ex condemnatione propoſitionis contrariæ: ergo pœnitens, etſi non inquiratur à Confeſſario, debet manifeſtare conſuetudinem peccandi: atque ideo non rectè oppoſitum in conſectario aſſeruimus.

Diſpellitur.

Id, inquam, non refert, ſed diſſolvitur omiſſa majori, & conceſſa minori negando utramque conſequentiam. Nam, quod pœnitens interrogatus à Confeſſario debeat manifeſtare peccati conſuetudinem, eſt prorſus certum propter condemnationem propoſitionis contrariæ; Sed quod pœnitens non interrogatus debeat prædictam conſuetudinem manifeſtare, non eſt certum: quia Eccleſia hactenus id non docuit, nec oppoſitum reprobavit. Aliunde vero, quod ad vim conſequentiarum attinet, à diverſis non fit illatio, nec odioſa ampliare oportet. Unde etiam poſt damnationem illius propoſitionis, reſolutionem noſtri conſectarii ut minimè in ea damnatione comprehenſam tuentur Filgueras ad eandem propoſitionem 1. §. *Poſt hæc ſcripta*, Torrecilla in dicta propoſit. concluſ. 3. Corella ibid. num. 201. Emmanuel à Conceptione diſp. 2. quæſt. 15. à num. 221. pro eadem ſententia referens Tirſum, Lumbierum, Hozes, Pradum, & alios. Qui communiter obſervant differentiam inter has propoſitiones, *Pœnitens non tenetur confiteri conſuetudinem peccandi; Non tenemur confeſſario interroganti fateri peccati alicujus conſuetudinem.* Nam hæc poſterior eſt reſtricta, & implicans conditionem, quod pœnitens interrogetur à Confeſſario: & in hoc ſenſu condemnatur. Sed condemnatio non attingit priorem, quæ à conditione talis interrogationis præſcindit. Obſervant etiam communiter ſecundam illam propoſitionem, *non tenemur confeſſario interroganti fateri peccati alicujus conſuetudinem*, eſſe univerſalem negativam, & diſtribuere pro omnibus, & ſingulis caſibus, in quibus Confeſſarius interroget: in quo ſenſu eſt falſiſſima, & merito ab Eccleſia reprobatur: quia multi ſunt caſus, in quibus pœnitens interrogatus debet manifeſtare talem conſuetudinem, quia Confeſſarius ea non cognita nequit congruum providere remedium. Quare cenſent non eſſe contra prædictam illius propoſitionis condemnationem dicere, quod in ſolo iſto aut illo caſu particulari, & per accidens queat pœnitens priſtinam conſuetudinem occultare: vel quia jam conſuetudo eſt abolita, vel quia Pœnitens cognoſcit ſe habere efficacem dolorem, & ſe cognoſcere omnia media, paratumque eſſe illa adhibere pro extirpanda conſuetudine, quæ illi Confeſſarius conſulere, & imponere poſſet. Sed quod caput eſt, regrediendo ad objectionis majorem, ex qua illationes dependebant, & omiſimus, illa non eſt univerſaliter vera, ut cum Lugone, & aliis obſervavit Tirſus diſp. 42. ſect. 2. num. 9. quia pœnitens ſatisfacit muneri ſuo, ſi confiteatur omnia peccata ſua in ſpecie, & numero, & circumſtantiis addentibus ſpeciem, ea in his, & aliis relinquens prudenti diſquiſitioni, & judicio Confeſſarii. Sed hic, ut medicus poteſt, & ſæpius debet plura quam à pœnitente dicuntur, inquirere, ut convenientem adhibeat medicinam, puta inclinationes, & occaſiones peccandi, reincidentiam, ſive conſuetudinem, & alia ejuſmodi. Ad quæ per ſe loquendo tenetur pœnitens directè veritatem reſpondere, ut conſtat ex damnatione contrariæ doctrinæ. Unde omnia cohærent, nihilque inter prædictam reprobationem, & præmiſſum conſectarium contrarietatis occurrit.

Filgueras, Torrecill. Corell. Emman. Tirſus, Lumb. Hozes, Prado.

Tirſus.

Decimum.

128 Colligitur decimo pœnitentem non obligari ad manifeſtandum in confeſſione, an peccaverit ſcienter, an ex igno-

Digitized by Google

ex ignorantia. Explicatur hæc reſolutio: & in primis ſermo eſt de ignorantia vincibili, quæ non excuſat à peccato: ſi namque excuſaret non daretur peccatum, & tolleretur ſuppoſitum. Rurſus ſermo eſt de ignorantia oppoſita notitiæ requiſitæ per ordinem ad opus: ſi enim ipſa ignorantia eſſet alias culpabilis, quia oppoſita notitia per ſe præcipitur, atque independenter à tali opere, foret per ſe peccatum, & diſtinctum in ſpecie, & omnino manifeſtandum in confeſſione. Verbi gratia, ſi quis vincibiliter ignoret præcepta Decalogi, puta fornicationem eſſe peccatum, & ita fornicetur, aut ſe exponat fornicandi periculo, committit duo peccata: unum contra præceptum ſciendi præcepta Decalogi, & aliud contra præceptum prohibens fornicationem: & omnia hæc confiteri debent. Idem eſt dicendum, ſi furaretur, vel occideret ex ignorantia Decalogi, & ob eandem rationem, ut ſtatuimus tract. 13. de peccatis, diſp. 13. dub. 2. num. 40. Aliter contingit, cum notitia juris humani, vel facti præcipitur, non quidem propter ſe, ſed propter opus præceptum, ut cum quis ex ignorantia oppoſiti omittit jejunium: tunc enim ſolum committitur unum contra præceptum jejunii peccatum, ut eodem loco explicuimus.

Franciſc.

In hoc itaque poſteriori ſenſu conſectarium noſtrum procedit: quod contra Adrianum docent communiter Theologi, & plurimis relatis ſubſcribit N. Franciſcus loco ſæpius citat. num. 66. noſque jam ſtatueramus ubi proxime.

Fundamentum.

Fundamentum eſt, nam quod aliquis frangat, v. g. jejunium ſcienter, vel ex ignorantia explicita facti, vel juris particularis, non variat peccatum in ſpecie, ſed ſolum in ratione voluntarii, ut ab hac parte ſit magis, aut minus grave intra eandem ſpeciem; conſtat vero circumſtantias ſolum intra ſpeciem aggravantes non eſſe de neceſſitate in confeſſione explicandas.

Confirmatio.

Confirmatur, & explicatur amplius: nam, qui ex ignorantia vincibili peccat omittendo jejunium, ſolum committit unum peccatum contra jejunandi præceptum: quippè ſcientia oppoſita ſolum debetur ex illo præcepto, ut ejus materia ſervetur: Ergo qui confitetur violationem jejunii, confitetur omne peccatum, quod fecit, & opus non habet declarandi, quod violaverit ex ignorantia, peccatum vel excuſando, vel diminuendo. Quod neque commendabile eſt, nec communiter fieri oportet.

Sed hanc communem reſolutionem limitant Thomas Sanchez, & ex eo N. Franciſcus ubi proximè in aliquibus caſibus particularibus, ut pro eis debeat conditio, ſive circumſtantia peccandi ex ignorantia explicari.

1. *Limitatio.*

Primò ſi ignorantia præcepti humani tanta fuerit, quod peccatum excuſaverit à mortali, & in veniale tranſtulerit. Hæc vero non eſt limitatio, ſed deſtructio ſuppoſiti, ut à principio præmiſimus: ſublata enim à peccato ratione mortalis, manifeſtum eſt non dari neceſſitatem illud confitendi.

Secunda.

Secundò, quando quis cum ignorantia agens ſe exponit periculo peccandi in alia ſpecie, ut ſi quis peccet cum fœmina, cujus ſtatum ignorat, an ſcilicet ſit ſoluta, vel conjugata, ſive conſanguinea, &c. Et hoc veriſſimum eſt, ſed non pertinet ad præſentem conſiderationem de circumſtantiis mutantibus aut non ſpeciem: nam ſic ignoranter operans non ſolum circumſtantiam aggregat, ſed novum, & diſtinctum peccatum committit, quin plura peccata, cuncta ſcilicet, quorum contrahendorum periculo ſecundum prudens judicium ſe exponit, ut ex profeſſo declaravimus tract. cit. de peccatis diſp. 13. dub. 3. à num. 78. ad quem locum, ne actum agamus lectorem remittimus.

Tertia.

Tertiò ubi ignorantia eſt affectata ob finem liberius peccandi. Et quidem ſi talis ignorantia affectata afferat periculum incidendi in novam ſpeciem peccati, explicari debet, quia novum, & diſtinctum peccatum eſt juxta doctrinam immediatè traditam. Ubi autem non immineat illud periculum, ſolum eſt circumſtantia vel augens, vel diminuens malitiam: ſi namque velit quis ignorare, ut liberius peccet ſublato legis recurſu, affectatio ignorantię provenit ex magna voluntatis propenſione ad peccatum, ut nihil habeat, quo à peccando retrahatur: & ſic auget malitiã. Si autẽ velle ignorare legẽ provenit (quod nõ repugnat,) ex affectu minus cõtemnendi legem, tunc non augebit, ſed potius aliquantulum diminuet, ut explicuimus loco cit. de Peccatis dub. 4. à nu. 87. Attentis tamen omnibus, ignorantia affectata magis conducit ad augendum, quam ad diminuendum malitiam peccati.

D. Thom.

Unde D. Thomas 1. 2. q. 76. art. 4. abſolute dixit: *Contingit quandoque talis ignorantia directè, & per ſe, ſicut cum aliquis ſua ſponte neſcit aliquid, ut liberius peccet. Et talis ignorantia videtur augere voluntarium, & peccatum: ex intentione enim voluntatis ad peccandum provenit, quod aliquis vult ſubire ignorantiæ damnum propter libertatem peccandi.* Sed, quod in præſenti refert, utrovis modo contingat, non variat ſpeciem peccati: atque ideò opus non eſt talem circumſtantiam in confeſſione explicare.

Quarta.

Quartò limitant prędicti Auctores quando ignorantia, licet vincibilis, excuſat ab incurrendo cenſuram latam contra violantes ſcienter aliquod præceptum. Et quidem merito: oportet enim, ne Confeſſarius audiens violationem præcepti, imaginetur pœnitentem incurriſſe talem cenſuram, quam non incurrit, quia non ſcienter peccavit: unde, ut ſibi conſulat pœnitens, vel non requiſitus id exponat confeſſario. Videantur quæ diximus loco cit. de Peccatis num. 103.

129 Et hæc ſufficiat collegiſſe, & adnotaſſe in circumſtantia *Quis*, ut alia facilè erui, ac determinari queant. Addendum tamen in communi duximus, quod cunctis adnotatis poteſt eſſe commune, videlicet pœnitentem, qui confitetur peccata in re venerea debere explicare actum conſummatum, ſi habuit: atque ideo, qui copulam habuit cum ſoluta non ſatisfacere præcepto confeſſionis dicendo præcisè, commiſi cum ſoluta grave peccatum contra caſtitatem: ſed teneri ad explicandum copulam. Id ſatis colligebatur ex ſupra dictis num. 73. ubi ſtatuimus in confeſſione peccatorum explicandos eſſe actus externos, qui etſi non participent in ſe formalem malitiam, tamen verè, & propriè ſunt, atque denominantur peccata: quod tam verificatur in actu copule conſummato, quàm in aliis externis peccaminoſis. Sed ulterius firmandum eſt.

Opinio.

Fuerunt namque aliqui Recentiores, qui auſi ſunt docere in prædicto caſu ſufficere, quod pœnitens dicat peccaſſe graviter cum ſoluta in materia luxuriæ, ſubticendo, aut non explicando copulam.

Luyſius Turrianus.

Horum meminit Luyſius Turrianus in hac materia q. 9. art. 2. diſp. 29. dub. 2. ad 5. ſignificans eorum ſententiam eſſe probabilem, cum oppoſitum ſolum dicat probabilius. Meminit etiam Diana 3. part. tract. 4. reſ. 88. nihil reſolvens, ſed rem immerito, (ut ſæpe ſolet,) aliorum judicio remittens.

Caram. Tambur. Ferrant. Franciſc. Verd.

Sed apertè cum prædictis Recentioribus ſenſerunt Caramuel, Tamburinus, & Ferrantinus, quibus relatis adhæſit Franciſcus Verde q. 3. §. 8. n. 65.

Motivum.

Commune illorum motivum fuit, quod oſcula, tactus impudici, & copula comparativè ad eandem fœminam ſunt ejuſdem ſpeciei, & propterea cum ſoluta pertinent ad fornicationis, & cum conjugata ad ſpeciem adulterii: ergo in quolibet prædictorum ſufficit pœnitenti dicere, quod commiſerit grave peccatum luxuriæ cum ſoluta, aut cum conjugata, quamvis copulam habitam non declaret. Idque confirmabant: quoniam, ſi oſcula, & tactus turpes cum ſoluta differrent ſpecie à copula cum illa, teneretur pœnitens ad confitendum præter copulam, omnes illos actus turpes, quos ante, vel poſt copulam habuit, quod tamen eſt contra communem ſententiam Theologorum, & praxim fidelium.

Communis ſententia.

Ceterum oppoſita ſententia aſſerens explicandam eſſe copulam ſemper fuit communis, & valdè certa, ut conſtabit legenti Auctores, qui difficultatem hanc proximis temporibus verſaverunt: ex antiquis enim, quos viderimus, nemo dubitavit, quod actus conſummatus copulæ, ſive incomplexo vocabulo fornicatio, debeat in confeſſione explicari. Et probatur deſtruendo oppoſitum fundamentum: quoniam, licet tactus, oſcula, pollutio, & copula inter ſolutos opponantur eidem caſtitati, & pertineant ad eandem quaſi ſpeciem luxuriæ, quatenus tendunt ad copulam, & in illa conſummantur; nihilominus important modos oppoſitionis longè diverſos, qui vel variant ſpeciem actus, vel actui conſummato addunt circumſtantiam ſpecie diverſam. Quod late à nobis oſtenſum eſt in tract. 13. de Peccatis diſp. 9. dub. 4. ferè per totum, & ſpecialiter à n. 65. & hic ſufficit inſinuari oſtendendo prædictę diſtinctionis radicem: quoniam copula cum ſoluta, ſive ſimplex fornicatio intra genus luxuriæ æquivalet injuſtitiæ, quatenus talem modum circa generationem ponit, nempè concubitum vagum, qui infert nocumentum proli naſcituræ, unde habet eſſe peccatum mortale, quod ex ſola oppoſitione ad temperantiam non haberet, ut optimè tradit D. Thom. 2. 2. q. 154. art. 2. Alii vero actus, ut tactus impudici, oſcula, &c. ſi fiant ex intentione ſiſtendi in eis, ſunt peccata contra naturam, & opponuntur bono communi totius ſpeciei, ut patet in pollutione, & docet D. Thom. loc. cit. Unde manifeſtè diſtinguuntur ſpecie à ſimplici fornicatione. Et quamvis ex natura ſua, & etiam ex intentione peccati ordinentur ad copulam; nihilo-

minus,

Digitized by Google

Lugo.

minus, ut benè vidit Lugo diſp. 16. ſect. 5. num. 238. nec continent, nec explicant malitiam propriam fornicationis, ſive actus conſummati: fornicatio enim infert cum effectu nocumentum proli futuræ; illi vero actus libidinoſi ſolum diſponunt ad prædictum nocumentum, qui eſt modus tam phyſicè, quàm moraliter longè diverſus, ut patet in delectatione moroſa, quæ etiam diſponit ad pollutionem, & tamen omnes concedunt diſtingui ſpecie à pollutione executa: ſicut, & quod polluens ſe debet id explicare in confeſſione pollutionis vocabulo, & non ſolius delectationis moroſæ. Unde corruit fundamentum contrarium: & id etiam, quod pro illo confirmando addebatur: nam, ſi quis habuit oſcula, & tactus impudicos ex intentione ſiſtendi in eis, quamvis poſtea eis provocatus ad copulam uſque pervenerit; tales actus fuerunt peccata contra naturam, & ſpecie omnino diverſi, & ſic debent in confeſſione explicari. Ubi autem à principio ordinati fuerunt ad copulam, vel ad illam immediate conſecuti; quamvis ab ea ſpecie differant, tamen expreſſa copula in confeſſione, ſufficienter explicantur, quin opus ſit illa in particulari recenſere: quia ſatis ibi intelliguntur ob naturalem, & ordinariam concomitantiam, quam habent ad illam. E contra vero illis tantum expreſſis, aut gravi in communi, & in confuſo luxuriæ peccato, minimè comprehenditur, concipitur, aut confeſſioni exponitur copula, ſive actus conſummatus, qui importat completam injuſtitiæ æquivalentis malitiam in genere luxuriæ, & differt ſubinde ab aliis actibus afferentibus eam malitiam incomplete, & per modum diſpoſitionis.

130 Sed quid hæremus rationibus, quas (etſi demonſtrationes) videmus variis, ac liberrimis ingeniorum ſubterfugiis poſſe ſaltem ſpecie tenus labefactari? Accedat immenſum auctoritatis pondus, rem planè conficiens, decretum SS. Alexandri VII. reprobantis ſequentem propoſitionem (25. inter condemnatas, & quæ continet ſententiam oppoſitam.) *Qui habuit copulam cum ſoluta, ſatisfacit confeſſionis præcepto dicendo, commiſi cum ſoluta grave peccatum contra caſtitatem, non explicando copulam.* Unde opus non habemus refellendi tam abſonam poſitionem, ſed acquieſcendi, obediendi, & gratias agendi Sedi Apoſtolicæ, quod nos liberat ab his monſtris, & labore ea aliter profligandi. Verum ecce irrequieta quorundam ingenia nihil non tentantium. Torrecilla exponens prædictam propoſitionem, ejuſque condemnationem, docet concluſ. 4. num. 5. non tangi, ſed intactam relinqui ſententiam Caramuëlis, & Verde aſſerentium, *Habentem copulam cum ſoluta ſatisfacere confeſſioni, ſi dicat, Commiſi grave peccatum cum ſoluta in ſpecie naturali luxuriæ, non explicando copulam.* Ceterum talis exceptio, ac limitatio nullum habet fundamentum, & minimè ſuſtineri poteſt: tum, quia Alexander VII. condemnavit aliquam ſententiam, quę prius ab aliquibus aſſerebatur; ſed non aliam reperimus, quam illam Caramuelis, & quorundam dicentium opus non eſſe explicare copulam, ſed ſufficere, ſi dicatur peccatum grave in genere luxuriæ cum ſoluta: ergo in eam ſententiam directa fuit, illamque comprehendit reprobatio per Alexandrum VII. Tum etiam, quia inter propoſitionem damnatam, & propoſitionem ex Caramuële aſſertam nulla invenitur differentia, niſi in illis verbis ab iſto Expoſitore additis, *In ſpecie naturali luxuriæ*: hæc vero nihil in ea materia referunt: quippe, ubi pœnitens non explicat peccatum fuiſſe contra naturam, omnes confeſſarii intelligunt peccatum luxuriæ fuiſſe *in ſpecie naturali*: ergo pariter nihil refert, ut condemnatio primæ propoſitionis non comprehendat ſecundam. Tum præterea, nam ideo condemnatur prior, quia in tali modo confeſſionis, ſive accuſationis non explicatur actus conſummatus copulę, qui verè fuit, (quidquid fuerit de eo, quod peccatum commiſſum fuerit modo naturali, quod ad rem præſentem non facit:) ergo ſicut motivum condemnationis eſt idem, ita & condemnatio, & utramque propoſitionem, aut fortius eandem in re comprehendit. Tum ulterius, quia hic eſt communis ſenſus, & intelligentia propoſitionis condemnatæ, ut videre eſt in illam exponentibus Prado, & Lumbiero, qui tom. 2. opuſcul. num. 756. dixit talem condemnationem expoſitione non indigere, & quidem merito: nam manifeſtè proſcribit artes tegendi in confeſſione copulam habitam, quibuſvis verbis id fiat. Tum denique, nam cum decretum Alexandri VII. fuerit ordinatum ad cohibendum ſimiles laxitates in perniciem animarum excogitatas; non decet Theologum Religioſum ea diſcurrere, ut vires tam ſancti decreti debilitent; ſed magis ut ſubterfugia illud vitandi, aut eludendi undequaque præcludantur.

Propoſitio damnata.

Expoſitio rejicitur.

Prad. Lumbier.

§. II.

De circumſtantia Quid.

131 VEniamus ad ſecundam circumſtantiam ex relatis num. 108. vocatam *Quid*, & per eam ſignificamus conditiones objecti, ſive materiæ, circa quæ verſatur peccatum, ut ſolent eſſe quantitas, qualitas, & alia ejuſmodi. Et quamvis iſta non ſemper ſint meræ objecti circumſtantiæ, ſed aliquando inferant diſtinctionem numericam, aut etiam ſpecificam peccatorum; oportet omnia attingere, ut conſtet, quando ob aliquod ex illis capitibus debeant declarari in confeſſione, Quod aptius non præſtabimus, quam ex ſupra præjactis principiis varias colligendo reſolutiones. Colligitur ergo primo, in peccato furti ſi uno actu & ab eodem domino res auferatur, non obligari pœnitentem ad explicandum quantitatem, ſive valorem rei ablatæ; ſi autem illam auferat diſtinctis actibus, debere explicare actus: & ſimiliter ſi res ablata pertineat ad diverſos dominos, quorum quilibet notabiliter læſus fuerit, debere explicari, ſi poteſt, numerum dominorum. Prima pars conſtat ex dictis num. 101. quia major, vel minor quantitas rei ablatæ nec variat objectum ſpecie, nec illi addit circumſtantiam, quæ ſpeciem mutet; alias ſupponitur actum eſſe unum numero, ſiquidem ablatio fuit una, & unius rei, & ab uno domino: Ergo ubi furtum ita contingit, ſufficit pœnitenti confiteri unum peccatum furti in quantitate gravi quamvis quantitatem, & alia non magis explicet. Secunda etiam pars eſt manifeſta: quia, ubi illamet quantitas furto ſublata eſt in diverſis vicibus, & per diverſos actus, ibi occurrunt peccata numero diſtincta, quot ſcilicet fuerunt furandi actus; cum quilibet habuerit ſuum complementum abſque ordine ad alium: neceſſarium autem eſt explicare numerum peccatorum, ut conſtat ex dictis dub. 3. §. 3. Ultima denique corollarii pars ſuadetur: quia ubi plures domini damnificantur notabiliter per furtum rei ad illos pertinentis, ibi committuntur plures injuſtitiæ numero diſtinctę, ſicut ſi quis uno actu occideret plures homines, committeret multa homicidii peccata: ergo ſicut in hoc caſu obligaretur homicida ad explicandum numerum occiſorum, quia aliter non explicaret numerum peccatorum homicidii; ſic in præſenti caſu dicendum eſt, quod fur debet explicare numerum perſonarum, quibus ſuo furto intulit notabile damnum, quia id non explicando non poſſet confiteri illa numero furti peccata, quæ fecit. Quæ omnia patent ex dictis loco citato. Et ſic docent Molina, Diana, Bonacina, Palaus, Fagundez, Dicaſtillo, & alii, quibus ſubſcribit N. Franciſcus cap. 8. punct. 4. num. 69.

Illatio 1.

Mol. Dian. Bonac. Palaus, Dic.

Contrariam extremæ hujus confectarii parti opinionem docent Vaſquez in præſenti quæſt. 91. art. 1. dub. 4. Salas 1. 2. quæſt. 73. tract. 3. diſp. 5. ſect. 6. Leander diſp. 8. §. 3. num. 26. Quam probant: quia in tali caſu ſolum intervenit una furandi actio; ſed individuatio peccatorum ſumitur à ſubjecto: ergo ibi ſolum datur unicum peccatum furti: & conſequenter non opus erit explicare numerum damnificatorum per tale furtum. Sed ad hoc, (relictis aliorum reſponſionibus,) ſatis conſtat ex dictis loco citato, ubi explicuimus, quomodo in prædicto caſu, & ſimilibus, licet non dentur plures numero malitiæ phyſicè, aut metaphyſicè ſecundum communes regulas individuationis, aut multiplicationis purè numericæ; nihilominus dantur plures malitiæ numero moraliter per ordinem ad prudentum judicium; qui æqualiter æſtimant, quod homo uno actu interfecerit ſimul decem homines, & quod illos ſucceſſive necaverit decem vicibus: unde in utroque caſu tenetur declarare decem homicidia. Et idem contingit ubi uno phyſicè actu furatur rem pertinentem ad multos, ex quo ſinguli, & diviſim notabile damnum ſubeunt. Vaſquium autem inconſequentiæ non immerito arguunt Lugo, & Leander: nam cum nobiſcum ſentiat de occidente uno actu plures homines, & de infamante uno verbo plures unius familiæ; idem debere dicere de illo, qui uno furto plures notabiliter damnificat: ſiquidem nulla circa hæc occurrit congrua diſparitatis ratio: unde oportebat illum, ſicut & nos, in prædictis uniformi judicio procedere, aut ſimiliter negando, aut ſimiliter concedendo. Unde

Vaſq. Salas, Leander.

132 Fit ſecundo idem, & ob idem motivum dicendum

Secunda.

Digitized by Google

dum eſſe in ſimilibus caſibus, quos ſolent aliqui ex propoſito, & ſeorſim verſare: ſed nobis congruentibus videtur principaliores attingere, & eodem conſequentiæ filo contexere, præmittendo noſtras in hac parte reſolutiones eſſe valde communes, aut ſaltem communiores oppoſitis, quas aliàs, & propter contrarium principium (nempè in eodem actu non multiplicari numero malitias nec in re, nec in ordine ad obligationem illas confitendi) negant Lugo diſp. 16. à num. 134. Leander diſp. 8. §. 3. à quæſt. 19. & pauci alii Recentiores. Sed juxta noſtram, & communem doctrinam tenendum eſt eum, qui uno actu voluit occidere decem homines, aut accedere ad decem mulieres conjugatas, &c. debere explicare id in confeſſione, quia commiſit decem numero peccata homicidii, decem peccata adulterii, & ſic de aliis: & de fide eſt, quod explicandus eſt numerus peccatorum. Quod magis declarat: nam ſi quis unico actu vellet occidere tres, v. g. Sacerdotes, & ſuum patrem, & laicum extraneum, deberet dubio procul hæc omnia in confeſſione aperire, quia in tali actu concurrerent tres malitię ſpecie differentes, nempè ſacrilegii, parricidii, & homicidii: ergo idem continget, cum vult tres Sacerdotes occidere: occurrunt enim ibi tria homicidia ſacrilega numero diſtincta: & tam de fide eſt confitendum eſſe numerum peccatorum, quàm

Reſponſio Leandri rejicitur. ſpecies. Nec momenti, aut ratione ulla ſuſtinendum, quod ait Leander loco cit. in priori caſu non explicari totam ſpeciem illius peccati, ſi aliqua malitia taceatur: in ſecundo autem explicari totum numero peccatum diſtinctè quoad ſpeciem, & confuſè quoad differentiam numericam malitiæ. Nam contra eſt, quod hæc reſponſio petit principium, & non habet fundamentum: nam ſicut ubi idem actus habet malitias ſpecie differentes, nequit explicari ejus malitia ſpecifica, niſi recenſendo ſpecies; ſic etiam ubi idem actus habet malitias diverſas numero, non poteſt explicari malitia numerica, ſive numerus malitiarum, & peccatorum, niſi referendo ipſas numero malitias, ſive objecta, in ordine ad quæ deſumuntur in æſtimatione prudentum. Et ſicut, qui voluit uno actu occidere Sacerdotem, & patrem, ſi ſolum confiteretur ſacrilegium, non confiteretur parricidium: ita qui voluit occidere duos Sacerdotes, ſi confiteretur unum tantum ſacrilegium, non confiteretur duo: & tamen duo confiteri debet, quia duo verè moraliter fuerunt in prudentum æſtimatione.

Similiter, & à fortiori qui uno actu duos homines occidit, debet id explicare in confeſſione, ut jam ſuperius oſtendimus, & eſſe communem ſententiam fatetur Leander ubi proximè quæſt. 20. quamvis ipſe uni Recentiori adhærens teneat contrarium *æque*: ut ipſe loquitur, *probabiliter*. Sed neſcimus quomodo æqualitas probabilitatis, minus autem ſecuritatis datur inter ſententiam duorum Recentiorum, & ſententiam communem Doctorum. Pariter qui uno actu vult occidere Petrum cum tota ſua familia, debet id explicare in confeſſione. Ita communis ſententia contra prædictum Leandrum quæſt. 23. Præterea, qui uno verbo infamat totam unam familiam, aut plures perſonas, debet id explicitè confiteri, quia ibi committit plures numero injuſtitias. Ita communis ſententia contra Leandrum quæſt. 21. & 25. Ulterius, qui unico actu habet molitiem recogitando plures religioſas, debet id in confeſſione explicare, ut tenet communis ſententia contra Leandrum qu. 28. Denique, qui coram aliis turpia fecit, aut dixit, tenetur numerum perſonarum (quantum fieri poſſit) declarare in confeſſione: quia tot

Franciſc. ille numero peccata ſcandali committit, ut docet communis ſententia apud N. Franciſcum, cap. 8. punct. 4. num. 92. contra prædictum Leandrum diſp. cit. §. 5. qu. 8. Et hæc ſufficiat collegiſſe ſatis obvia, ut lector facilè poſſit ad ſimilia inferenda ſe extendere, vitando, ut fieri oportet, laxitates conſcientiis noxias, quas in quibuſdam offendet.

Tertio. 133 Fit tertio illum, qui ira correptus eodem impetu abſque morali interruptione, pluries aliquem appellat ebrium, aut quid ſimile, non teneri in confeſſione explicare vices, quibus eam contumeliam inculcavit. Quia omnes illæ non reputantur plura numero peccata; ſed idem numero moraliter in æſtimatione prudenti propter

Navarr. Covarr. Simancas, & alii. N. Franc. continuationem ejuſdem contumeliæ, & finem deprimendi proximum. Et ita ſentiunt Navarrus, Covarruvias, Simancas, Henriquez, Azor, Palaus, Salas, Fagundez, Diana, & alii, quos refert, & ſequitur N. Franciſcus cap. 8. punct. 4. num. 74. Ex eodem principio idem colligunt prædicti Auctores in ſimilibus caſibus, ut, ſi quis eodem impetu confirmare nititur, aliquam rem, & repetit pluries juramentum falſum: committit non plura. ſed unum perjurium, & ſufficit pro confeſſione dicere falſum juraſſe. Similiter qui in eadem rixa ſæpius inimicum plagis effecit, non committit plura, ſed unum peccatum numero, & ſufficit confiteri ſe vulneraſſe proximum. Quæ omnia ſolent confirmari ex cap. *Cum pro cauſa, de ſententia excommunicationis*, in quo declaratur, quod propter verberationem Clerici factam in dormitorio, & continuatam per clauſtrum, non contrahitur niſi una excommunicatio ratione verberationis Clerici, quamvis non ſemel, ſed pluries percuſſus fuerit: quoniam omnes illæ plures phyſicè verberationes reputantur moraliter una propter moralem continuationem, & notabilis interruptionis carentiam.

Major eſt difficultas, ubi quis non unam repetit contumeliam, ſed inculcat plures habentes diverſa ſignificata, ut cum eodem impetu iræ alterum appellat furem, adulterum, homicidam, &c. Erunt ne plura peccata, & ſubinde in confeſſione explicanda? Affirmant multi, & graves Auctores, Navarrus, Suarez, Salas, Layman, Filliucius, & apud N. Franciſcum ubi proximè num. 75. Et moventur: quia tales contumeliæ ſunt adeò diſtinctæ, ut differant ſpecie non ſolum phyſicè, ſed etiam in genere moris: atque ideò conſtituunt peccata ſpecificè diverſa; quæ de fide eſt debere in confeſſione explicari. Negant autem alii nec pauciores, nec minus graves, Cajetanus, Molina, Reginaldus, Lugo, Dicaſtillo, & alii apud N. Franciſcum loco cit. Et moventur eo fundamento, quod contumelię non differunt ſpecie: habent namque malitiam ex eo quod lędunt proximum in fama, ſicut furtum habet ſuam ſpecificam malitiam ex eo, quod damnificat proximum in bonis fortunæ: ergo quibuſcumque nominibus, aut maliis fiat contumelia, eſt ejuſdem ſpeciei infimæ: ſicut furtum eſt ejuſdem ſpeciei, ſive auferatur aurum, ſive plumbum, ſive triticum: & conſequenter ſicut pœnitenti ſufficit confiteri furtum in re gravi, non explicando, quæ illa fuerit; ita pœnitenti ſatis erit confiteri contumeliam gravem proximo factam, licet non explicet voces, aut materiam eis expreſſas. Navarr. Suar. Sal. Filliu. *Motivum.* *Opinio negativa.* Cajet. Molina, Lug. *Fundamentum.*

Unam, & alteram ſententiam retulit N. Franciſcus, & utramque cenſuit probabilem (quod nemo negare poteſt) ſed neutram prætulit, pendulus, & anceps manens inter utramque. Et id ultro, facileque imitaremur. Ceterum quia minus congruum ſemper cenſuimus in rebus adeò gravibus non revelare propriam ſententiam; ubi una ex relatis eligenda eſt, ſecundæ ſubſcribimus cum N. Andreas tract. 13. de Reſtitut. cap. 4. punct. 2. num. 12. qui ultra relatos pro illa recenſet Sotum Bañez, Serram, Tapiam, Pradum, Rebellum, Bonacinam, Dianam, & Trullench. Et probatur ratione deſumpta ex D. Thom. 2. 2. art. 1. ubi diffinit *contumeliam eſſe dehonorationem alicujus per verba, quibus id, quod eſt contra honorem illius, deducitur in notitiam*; ſed in hac denigratione honoris omnes contumeliæ conveniunt, cum ſola differentia majoris, aut minoris exceſſus in læſione honoris: ergo omnes contumeliæ ſunt ejuſdem rationis eſſentialis, cum ſola diverſitate in exceſſu, qui ſpeciem non variat, ſed deſervire poteſt ad aggravationem peccati intra eandem ſpeciem. Ergo cum non ſit de neceſſitate confeſſionis explicari circumſtantias notabiliter aggravantes, ſed ſpeciem variantes, ut ex dictis dub. præced. ſupponimus: conſequens fit pœnitentem ſuæ obligationi ſatisfacere confitendo ſe proximo gravem contumeliam dixiſſe, licet illam non explicet, puta quod vocaverit ebrium, aut infamem. *Probabilior ſecunda opinio.* Andreas, Sotus, Tapia, Bonac. &c. *Ratio.* D. Thom.

134 Quamvis autem hæc doctrina ita in communi ſe habeat, & opus non ſit explicare contumelias, quippe, quæ ſpecie non diſtinguuntur; nihilominus attendere oportet ad aliquas in particulari circumſtantias, ex quibus non dubitamus obligari non ſemel pœnitentes ad majorem contumeliarum explicationem. Nam in primis cum proferantur à mulierculis, & perſonis vilibus, quæ plerumque neſciunt, quid dicunt, ſed ira arreptæ ea omnia verba maledica vibrant, quæ, & quanto attrociora, & magis fœda ipſis occurrunt; minorem ingerunt dolorem, & quaſi nullam infamiam: quia tanquam falſa, & ſtulta, & ſolius iræ demonſtrationes, aſſenſum in audientibus non extorquent ſed communiter contemnuntur: quamvis in proferentibus ob pravum inhonorandi affectum, ſi poſſent, peccata mortalia ſint. At ubi à perſonis gravioribus proferuntur, gravius vulnerant, & verè magnam dehonoratione inducunt. *Animadverſio.*

Rurſus

Digitized by Google

Rurſus diſtinguendum eſt in ipſis verbis contumelioſis: nam aliqua repræſentant præciſè defectum particularem, & proprium ejus, in quem dicuntur, ut cum quis alium vocat ebrium, ſtultum, aut ſuſurronem: & hæc ſolum per ſe loquendo afferunt injuriam ejus contra quem dicuntur. Et quantum ad ſimiles contumelias ſubſcripſimus ſecundæ ſententiæ: quantumcumque enim multiplicentur, ſiſtunt in una numero inhonoratione: neque enim occurrit caput, propter quod debeant ſpecie, aut numero, aut circumſtantia mutante ſpeciem diſtingui: atque ideò ſufficit contumeliam in proximum confiteri, abſtrahendo ab inhonorandi modo. Sed contingit quandoque contumeliam in unum prolatam infamare plures, ut ſi quis Petrum appellaret Judæum, nam infamaret conſanguineos; vel vocaret cornutum, nam infamaret uxorem ejus. Et quantum ad contumelias hujus ſecundi generis putamus explicandas eſſe in confeſſione: non quia mutent ſpeciem; verè enim in eadem ſpecie contumeliæ, quæ infima eſt, conveniunt, ut proximè ſtatuimus: nec quia addant circumſtantiam mutantem ſpeciem; non enim addunt, ob eandem rationem; ſed quia important plura peccata contumeliæ numero diſtincta juxta numerum perſonarum, in quas infamia ex contumelia uni tantum dicta redundat. Unde, ſicut ob hanc rationem, qui uno ictu decem interfecit debet exponere numerum occiſorum; & qui unico actu furatur rem pertinentem ad diverſos dominos, ex quo quilibet notabiliter damnificatur, debet aperire illorum numerum; & qui coram aliquibus rem turpem fecit, aut dixit, debet explicare numerum perſonarum, quibus ſcandalum præbuit, & ſic de aliis, ut ſupra expendimus; quia in omnibus his, quamvis actio ſit una phyſicè, multiplicatur moraliter numero in ratione peccati ſecundum prudentum æſtimationem: ſic etiam in præſenti caſu, licet contumelia uni tantum dicta fuerit, ſi tamen infamia ex illa provenieus extenditur ad alias perſonas, ut exemplis allatis ſæpe contingere oſtendimus, (præſertim cum perſona gravis alterum vocat Judæum, aut Maurum,) licet illud verbum ſit unum, infert tamen injuriam multis, ac proinde multiplex numero moraliter in ratione injuriæ, & contumeliæ erga diverſas perſonas: atque ideo illarum damnificatio, & numerus explicari, quantum poteſt fieri, debet in confeſſione. Et ſi confeſſarius de his inquirat, dubio procul debet pœnitens id aperire: quia aliter nequit Confeſſarius providum remedium tam in ordine ad pœnitentis culpam, quàm aliorum ſatisfactionem, & debitam reſtitutionem conſulere. Unde elucet diſcrimen inter hunc caſum, & alium propoſitum n. 33. quod proferens uno impetu plures in eandem perſonam contumelias non ſolet committere niſi unicum peccatum conſiſtens in una talis perſonæ dehonoratione, & vice verſa proferens unicam contumeliam v. g. Judaiſmi, committat plura numero peccata propter multas numero injurias, quas multis uno uni dicto verbo infert, illius videlicet conſanguineis.

135 Quæ de contumelia diximus, extendi debent ad detractionem, ut benè obſervavit N. Franciſcus cap. 8. punct. 4. num. 75. ob ſimilitudinem, quam habent: conveniunt enim in ratione inhonorandi proximum per verba; ſed differunt in modo; nam ubi denigratio famæ fit coram ipſo injuriato, eſt contumelia; ubi autem fit in ejus abſentia, & coram aliis, eſt detractio, quam proinde rectè diffinivit D. Thomas 2. 2. q. 73. art. 1. eſſe *denigrationem injuſtam alienæ famæ per occulta verba.* Et ſicut omnes — D. Thom.
contumeliæ, licet plurimum materialiter differant, ſunt ejuſdem ſpeciei in eſſe moris, quia conveniunt formaliter in propria contumeliæ ratione; ſic etiam omnes detractiones ſunt ejuſdem ſpeciei in eſſe detractionis, ob idem ſcilicet motivum, ut facilè conſideranti conſtabit, & rectè expendit N. Andreas tract. 13. de Reſtitut. cap. 4. punct. 5. — Andreas.
§. 1. n. 34. dicens eſſe ſententiam communem. Unde colligit, & nos aſſerimus, quod per ſe loquendo non obligatur pœnitens manifeſtare in confeſſione materiam, in qua proximum ſua detractione infamaverit: quia ſive in hac, ſive in illa detraxerit non induxit in linea detractionis novam ſpeciem peccati, ſed ad ſummum aliquam circumſtantiam in ea ſpecie notabiliter aggravantem. Sed — Obſervatio.
tamen obſervandum ſemper eſt poſſe contingere, quod eadem detractione circa unum, injuria pluribus inferatur, ut ſi quis Petro detrahens dixerit eſſe Judæum: infamat namque hujuſmodi detractio non ſolum Petrum, ſed alios, plures, aut pauciores juxta numerum conſanguineorum: atque tot una detractione patiuntur injuriam, quot illa infamantur: & conſequenter debent, quantum fieri poſſit, in confeſſione explicari, ut exponatur numerus peccatorum, & congruum pro ſatisfactione conſulat confeſſarius remedium. Et hæc etiam applicanda ſunt peccato judicii temerarii, quippè quod ad detractionem comparatur tanquam actus internus ad externum; ſicut enim detrahens infamat proximum apud alios, ſic temere judicans illum infamat in mente, & apud ſe; cum tamen proximus jus habeat conſervandi famam apud omnes, & tam per judicium temerarium, quàm per detractionem patiatur injuriam. Eandem itaque reſolutionem cum eiſdem limitationibus temperandam, ac in contumeliis, & detractionibus in judiciis temerariis admittendam fore ſentimus. Cetera videantur in D. Thom. 2. 2. q. 60. & N. Andrea ubi proximè punct. 7. per tot. — Andreas;

136 Fit quarto eum, qui ſe jactavit, aut laudavit de aliquo peccato mortali, v. g. homicidio, aut fornicatione, & in hac jactantia peccavit mortaliter, debere explicare in confeſſione ſpeciem peccati, de quo ſe laudavit. — *Quarta.*
Diximus, & in *jactantia peccavit mortaliter*: quia ſupponimus cum communi ſententia non eſſe mortale per ſe loquendo laudare ſe de viribus, & dexteritate, quas oſtendit in exercendo opus alias peccaminoſum, puta mortem alterius in duello; quia id non eſt approbare peccatum; ſed virtutem naturæ, vel artis, quæ ibi explenduit. Cavendum tamen eſt, ne aliis detur ſcandalum, vel occaſio faciendi ſimilia: & niſi caveatur, erit peccatum mortale explicandum in confeſſione. His itaque accidentalibus excluſis procedit conſectarium noſtrum, quod etiam amplectuntur Leſſius, Sanchez, Lopez, Rodriguez, Candidus, quibus relatis ſubſcribit N. Franciſcus ubi ſupra n. 78. Et — Leſſius,
probatur ratione: quia peccata mortalia jactantiæ de operibus malis ſumunt ſpeciem ab eiſdem operibus: ergo pro diverſitate ſpecifica prædictorum operum ſunt ipſæ jactantiæ ſpecie diſtinctæ; ſed de fide eſt ſpecies peccatorum debere in confeſſione explicari: ergo, qui ſe accuſat de jactantia mortali, debet explicare opus, de quo ſe jactavit, puta adulterium, duellum, &c. aliter enim nequit ſpeciem talis peccati aperire. — Sanchez, Rodriqu. Candido, Franciſc. *Ratio.*

Nec momenti erit, ſi dicatur malitiam jactantiæ in prædicto caſu ſitam adæquatè eſſe in captando gloriam de malefactis: quod autem hæc ſint fornicatio, vel homicidium, vel furtum, &c. de materiali ſe habent ad propriam, & ſpecificam jactantiæ malitiam, atque rationem: ſicut in peccatis contumeliæ, detractionis, & judicii temerarii proximè diximus. Nam contra eſt, quod approbans homicidium à ſe factum, & in eo complacens incurrit, aut repetit ipſam ſpecificam homicidii rationem, & peccat ſpecialiter contra virtutem prohibentem homicidium: & idem contingit in approbante fornicationem, & ſibi in ea complacente, ut eſt communis ſententia Doctorum apud Dicaſtillum in præſ. diſp. 9. dub. 8. q. 8. à n. 509. Sed qui ſe jactat, v. g. de vindicta, quam de inimico ſumpſit, aut de adulterio, quod poſt plures diligentias conſecutus fuit, approbat non præciſè communem rationem pravi operis, ſed illas determinatas peccati ſpecies, & ſibi de illarum patratione congaudet: tum, quia ſi res non ita ſe haberet, minimè ſe magis jactaret in illis ſpeciebus, quàm in aliis: tum, quia omnes audientes ſe jactantem de illis, cenſent jactatorem approbare vindictam, vel adulterium: & hoc eſt commune hominum judicium, ubi ſimilia audiunt ab amentibus his jactatoribus: Ergo in prædicto caſu non ſolum committitur peccatum in ſpecie vanæ gloriæ ex malefactis, ſed etiam peccatum in ſpecie homicidii, vel adulterii cum contrarietate ad ſpeciales virtutes, quibus hæc vitia opponuntur. Unde patet ad exemplum contumeliarum, vel detractionum, quo ſe protegebat effugium: nam, qui per eas alterum dehonorat, aut infamat, hunc præciſè dehonorandi, aut infamandi finem intendit, ad quem conſequendum de materiali ſe habet, quod utatur his, aut illis vitiis, quæ per verba repræſentantur, & quæ ipſe minime approbat, ſed magis objectat tanquam propudia omnino fœda, & proximum denigrantia. Qui autem peccat mortaliter, dum ſe jactat de homicidio, & adulterio, &c. non ſolum captat gloriam per illa media, ſed illa approbat, & in eis complacet, ut dictum eſt: unde incurrit eaſdem illorum peccatorum malitias, quæ ſunt ſatis differentes. — *Evaſionis occurſus.* Dicaſtil. *Sententia contraria.*

Contrariam huic conſectario opinionem defendunt Diana, Baſſæus, Palaus, Leander, N. Gabriel, N. Antonius, & alii apud N. Franciſcum ubi ſupra, num. 79. Principalius autem eorum fundamentum eſt, quod jam præ- — Diana, Baſsæus, &c. *Fundamentum.*

Digitized by Google

præcluſimus. Sed ſuperaddunt non quamlibet virtutem prohibere jactantiam de vitiis ſibi oppoſitis, ſicut prohibet gaudium, deſiderium, aut delectationem. Unde jactantia de peccato, quodlibet illud fuerit, ſolum prohibetur per ſe à virtute contraria vitio inanis gloriæ, cujus
D. Thom. filia eſt jactantia, ut cum D. Gregorio obſervat D. Thom. 2. 2. quæſt. 132. art. 5. Ergo ex eo, quod quis ſe laudet de opere peccaminoſo, non ſequitur agere contra virtutem prohibentem illud opus; ſed ſolum contra virtutem prohibentem vanam gloriam: atque ideò non infertur talem jactantiam contrahere malitiam propriam operum de quibus eſt, ſed ſolam malitiam vanæ gloriæ per oppoſitionem ad virtutem, quæ iſtam prohibet. Ceterum hoc motivum eſt ſatis leve: nam cum dicamus, & probatum ſit in actu ſe jactandi, v. g. de fornicatione eſſe duas malitias ſpecie diverſas, alteram jactantiæ pertinentem ad vitium inanis gloriæ, & alteram fornicationis approbatæ pertinentem ad ſpeciem ipſius fornicationis; conſequens eſt ibi reperiri per ſe oppoſitionem ad duas virtutes ſpecie diverſas, quarum una prohibet jactantiam, & alia fornicationem: non enim minus pertinet ad caſtitatem prohibere turpitudinis approbationem, quam ejus deſiderium, delectationem, & opus externum, ut ſtatim magis conſtabit.

137 Inde ſequitur (& eſt appendix præcedentis corollarii,) conſulentem alteri opus illicitum mortale debere explicare in confeſſione ſpeciem peccati, de quo patrando dedit conſilium: & non ſufficere, ſi dicat, Dedi conſilium de peccato mortali faciendo. Eſt communis ſententia, & nullum vidimus, qui doceat contrarium, quamvis Medina 1. 2. quæſt. 14. art. 6. aliquos ſuppreſſo nomine
Ratio. ſignificaverit oppoſitum ſentientes. Facile autem ſuadetur: quia conſilium reducitur ad ſpeciem ejus, quod conſulitur: tum, quia eſt cauſa ejus: tum, quia ſpecificatur à re, quàm conſulit, cum nullum habeat objectum immediatius: ergo ubi conſilia ſunt de peccatis, opus eſt illa ſpecie diſtingui, ſicut & ipſa peccata, & conſequenter, qui pravum conſilium dedit, tenetur in confeſſione explicare non tantum pravum conſilium in genere, ſed etiam ejus ſpeciem, ſive materiam, quam conſuluit. In pravo itaque conſilio diſtinguendæ ſunt duæ malitiæ: una contra charitatem erga proximum, qua obligamur non dare illi occaſionem peccandi: altera contra virtutem prohibentem materiam, quæ conſulitur. Sicut proxime diximus de peccato mortali jactantiæ in homicidio, vel adulterio. Unde non ſatis conſequenter procedit Leander, qui negans præcedentem noſtram reſolutionem, hanc præſentem vocat certiſſimam diſp. 8. §. 3. quæſt. 13. ſed parum refert.

Quinta. 138 Fit quinto, quod licet in peccatis odii, vel injuriæ proximi ſatis ſit illa ſub hac generalitate in numero confiteri; nihilominus multoties neceſſarium eſt qualitatem proximi explicare: quia illa ex parte objecti addit circumſtantiam mutantem ſpeciem, quæ eandem in actum odii refundit. Sic docent communiter Auctores, & facile ſuadetur ratione ſimul, & exemplis. Nam in primis, odium filiorum erga parentes importat malitiam non ſolum contra charitatem, ſed etiam contra pietatem, & reverentiam ipſis debitam. Similiter odium parentum erga filios, præter communem rationem peccati contra charitatem erga proximum, includit etiam ſpecialem malitiam impietatis contra amorem filiis debitum. Et idem dicendum eſt comparando avos, & aſcendentes cum nepotibus, & deſcendentibus, & vice verſa iſtos cum illis: occurrit etiam eadem proportionabiliter ratio amoris, & turpitudo malitiæ in odio contrario.

Sed quantum ad injurias verbis, ſignis, aut factis executas eſt diſpar ratio: & multò majora requiruntur in patre, ut agendo contra filium graviter peccet, quam à converſo. Unde licet pater aſperis, & contumelioſis verbis increpet filium, aut etiam percutiat, non ſemper eſt peccatum grave ob auctoritatem paternam, & poteſtatem corrigendi; quin potius juſtæ increpationes, & caſtigationes cenſentur, quæ nullam inferunt filio injuriam, aut infamiam in æſtimatione communi. E converſo autem filius graviſſime peccat ſpeciali peccato in confeſſione manifeſtando, ſi verba contumelioſa in parentes proferat; ſi percutiat, licet percuſſio ſit levis in ratione nocumenti; ſi deliberate elevet manum ad percutiendum; ſi torvis oculis illos fere ſemper aſpiciat, & aſpere alloquatur. Sunt enim hæc omnia (quidquid fuerit de interna diſpoſitione amoris, vel odii) ſigna valde contraria amori, & reverentiæ, quæ parentibus ſpecialiſſimo titulo debentur; & propterea contrahunt gravem malitiam ſpecie diverſam ab ea, quæ reperitur in ſimilibus demonſtrationibus erga alios communes proximos, & extraneos. Idem, & ob eandem rationem ſentimus, cum filii detrahunt parentibus, & de illis temere judicant: nam injuria hinc orta induit ſpecialem impietatis, atque irreverentiæ malitiam: & propterea in confeſſione non ſatis erit explicare numerum detractionum, aut judiciorum, ſed opus erit dicere circumſtantiam, quod fuerint contra parentes. Aliter diceremus de peccatis furandi, aut damnificandi in pecunia: quia in his non occurrit ſpecialis parentum injuria, quam extraneorum: & ideò opus non eſt filium confitentem furtum explicare, quod illud commiſerit in re patris: quin potius per ſe loquendo eſt circumſtantia diminuens, propter communicationem bonorum, & inchoatum aliqua ratione dominium. Oppoſitum contingeret; ſi propterea parentes ad ægeſtatem redigerentur: quia tum filius id malum, per ſua furta inducens ageret non ſolum contra communem aliis juſtitiam, ſed etiam contra pietatem parentibus ſpecialiter debitam.

Ex qua doctrina habemus idem dicendum eſſe, ubi ſimilis conjunctio occurrit; & ubi datur minor, requiri majus aliquid, ut odium, vel injuria contrahat malitiam ſpecialem; poſſe autem ita elongari conjunctionem, ut nullam addat circumſtantiam ſpecie diverſam. Unde peccata odii, detractionis, & ſimilium injuriarum inter conjuges exiſtimamus regulanda fore ſicut inter parentes, & filios, & ſic explicanda in confeſſione: quia opponuntur ſpecialis conjunctionis amori, quem ſervare inter ſe debent. Similia verò peccata commiſſa inter cognatos in gradu remoto non induunt circumſtantiam ſpecialem, & in confeſſione explicandam: quia talis conjunctio pro variandis injuriis quaſi nihilum reputatur, non minus quam apud extraneos. Ubi autem conjunctio eſt notabilis, & quaſi media comparative tam ad parentes, & filios, quàm ad extraneos, uti adeſt inter fratres, & ſorores; ibi requiritur malum multo gravius, quam inter parentes, & filios, ut det ſpecialem malitiam oppoſitam amori fraternali. Unde quod frater fratrem pugno percutiat, aut ei dicat aliquam contumeliam, licet ſit peccatum mortale, non confert diſtinctam ſpecie malitiam injuriæ, nec opus eſt confiteri fuiſſe contra fratrem, aut ſororem. Sed tamen poſſet dehonoratio ita augeri, ut ſpeciem differentem induceret neceſſario explicandam in confeſſione. In quantitate verò aſſignanda non poſſumus certam pro omnibus regulam aſſignare, quam deferendum plurimum eſſe prudentum arbitrio, qui facile dignoſcent multa, quæ vel percutiendo, vel convitiando inter ruſticos, & perſonas viles non ita graviter æſtimantur, vehementiorem mœrorem, & gravius motivum querimoniæ afferre inter nobiles, ſatis oppoſitæ charitati fraternali, ut ſi frater nobilis fratri alapam incuteret, ſi ſororem turpi nomine dehonoraret: quia proinde cenſemus contrahere malitiam in confeſſione explicandam. Videantur Lugo diſp. 16. ſect. 6.
Dicaſtillo diſput. 9. dub. 8. quæſt. 12. Bonacina diſp. 5. q. 5. Lugo, Dicaſtill. Bonac. Franciſcus.
N. Franciſcus loco cit. à n. 82. qui communiter obſervant hanc circumſtantiam in odio, & injuriis non ſemel extendi ad alias perſonas, licet ſanguine non conjunctas. Ut ſi quis inſignem benefactorem ſuum, quem aliquando magis diligere debemus, quam fratrem carnalem, odio haberet, aut contumeliis, ac detractionibus inhonoraret: committeret namque præter injuſtitiam, ſpecialis ingratitudinis peccatum. Si quis Patrem ſuum ſpiritualem, ac Prælatum, qui tam in ſpiritualibus, quàm in corporalibus ſedulam curam de illo gerit, non minus, ſed magis, quam carnalis pater poſſit, odio, & injuriis proſequeretur. Si modo ſimili ſe gereret cum Rege illum ſuis detractionibus deprimendo, populiſque repræſentando contemptibilem, & exoſum, quod pertinet ad crimen læſæ majeſtatis, & meretur graviſſimam pœnam. Si quis offendat Sacerdotem injuria redundante in dignitatem Sacerdotalem, ut eſt percuſſio, vel aliud quid ex circumſtantiis regulandum. Non enim omnia peccata contra Sacerdotem commiſſa induunt circumſtantiam variantem ſpeciem, ut patet in furto rei pertinentis ad Sacerdotem, & in detractione circa ejus mores, &c. ut videri poteſt apud relatos Auctores. Nobis namque ſufficit aliqua ejuſmodi attingere: accuratior ſiquidem multorum circa has circumſtantias occurrentium diſcuſſio pertinet per ſe ad alios tractatus: & oppoſitus procedendi tenor cunctam Theologiam practicam in hac de Pœnitentiæ materia

non

Digitized by Google

non ſine vitio confuſionis infarcinaret. Sed tranſeamus ad alia.

Sexta. 139 Fit ſexto in peccatis carnis, quotieſcumque ex parte ſubjecti, cum quo vel opere, vel deſiderio, vel moroſa delectatione peccatur, datur aliqua circumſtantia, quæ in ordine ad talem actum mutet ſpeciem; debere in confeſſione explicari: nam eo ipſo in actu peccantis adeſt malitia ſpecie diſtincta: & omnia in ſpecie, & numero peccata mortalia debent confiteri. Doctrina hujus corollarii eſt communis, & certa, & ſatis conſtat ex principiis generalibus ſupra poſitis. Difficultas autem eſt in explicando, quoties occurrat circumſtantia varians ſpeciem in objecto, aut materia *circa quid*: quod eſt præſentis conſiderationis ſcopus. In quem non aptius collimare poterimus, quam deſcendendo ad particulares caſus, & eorum reſolutionem, non tam diſputando, quàm procedendo juxta communes certas, aut ſaltem ſecuriores ſententias. Qui ergo peccat cum fœmina habente votum caſtitatis, ſupra ſpeciem luxuriæ incurrit malitiam ſacrilegii. Similiter qui peccat cum muliere conjugata; nam agit contra juſtitiam mariti. Et ſi ipſe peccans fuerit ligatus voto caſtitatis, aut in ſtatu matrimonii, debet id aperire: quia commiſit duo ſacrilegia numero diſtincta, operando contra proprium votum, & cooperando ad violationem alterius: & ſimiliter agendo contra juſtitiam propriæ uxoris, & contra juſtitiam mariti ejus, cum qua peccat. Quæ ſatis conſtant ex jam dictis à num. 111.

In peccato beſtialitatis non variatur ſpecies juxta ſpecies beſtiarum: quia eorum diverſitas phyſica purè de materiali ſe habet ad moralem ſpecificam hujus peccati rationem accedendi ad naturam alienam. Sed ſi quis peccaret cum dœmone cognito incubo, aut ſuccubo, contraheret ſupra ſpeciem luxuriæ ſpeciem ſuperſtitionis, & irreligioſitatis ob ſocietatem diabolicam in actu illo. In peccato ſodomiæ explicandum eſt, an fuerit cum maſculo, aut cum fœmina, ut docet communis ſententia contra Leandrum diſp.8. §.31. qui pro ſe ſolum allegat Cœleſtinum: nam præter inordinationem quantum ad vas naturale, adeſt alia inordinatio ſpecie diſtincta ob ſenſus unitatem, aut diſtinctionem. Sed quod, quis ſupercubans cum homine, ſicut ſuper mulierem polluatur, non eſt circumſtantia varians ſpeciem mollitiei, aut pollutionis cum alio: Unde opus non eſt explicare in confeſſione illum concubendi modum. Ceterum ſi ex parte alicujus adſit votum caſtitatis, explicandum eſt, quamvis unus, aut alius non polluatur: quia violatur votum ſaltem per cooperationem, & tactus, ut tradit communis ſententia, & oppoſita Hieronymi de Llamas abraſa fuit juſſu Inquiſitionis anno 1640. *Llamas.*

Non eſt autem ita exploratum an in peccato nefando explicari debeat, quod quis fuerit agens, aut patiens. Affirmat cum Lugone Leander ubi proximè quæſt.6. cui ex parte agentis intervenit pollutio propria, quæ non datur ex parte patientis: Et diverſum peccatum eſt voluntariè pollui, vel cooperari ad pollutionem. Negat autem Diana cum multis 3. part. tractat.4. reſolut. 159. & 5. part. tract.14. reſolut.56. putans utriuſque peccatum pertinere ad eandem ſpeciem. Et hoc nobis videtur probabilius: quia uterque ſe polluit illis infandiſſimis tactibus, & per accidens eſt, quod comparetur per modum agentis, vel patientis, ſicut proxime diximus de ſuperincubente viro ſicut mulieri, & eſt communis ſententia contra Llamas, & docet ipſe Leander loco cit. q.32. Similiter non ita convenit inter omnes, an copula fidelis cum infideli addat ſpeciem. Negant namque Bonacina de Matrim. q.4. punct. 15. cum Sylvio, Azor. & aliis. Sed affirmant Sanchez lib. 7. de Matrim. diſp.5. Petrus de Ledeſma q.55. art.4. dub.1. Candidus diſquiſit.24. art.24. dub.35. Lugo diſp.36. num. 336. & alii plures. Quibus ſubſcribimus: nam illa circumſtantia transfert peccatum in aliam ſpeciem ſacrilegii contra reverentiam Chriſtianæ Religionis, ob quam Eccleſia prohibet matrimonium fidelis cum infideli. Unde etiam putamus eſſe circumſtantiam variantem ſpeciem, copulam baptizati Catholici cum baptizata hæretica, aut Judaiſmum profitente: occurrit enim idem ferè motivum, ut etiam vidit Candidus loc. cit. *Bonac. Sylvio.*

140 Sed ſuperſunt adhuc non pauca in hac non minus frequenti, quam moleſta materia. Et communis Doctorum ſententia eſt conſanguinitatem, & affinitatem in gradibus impedientibus matrimonium eſſe circumſtantiam in copula illicita, & aliis turpibus actibus, quæ ſpecie differt à ſimplici fornicatione, & debet proinde in confeſſione explicari. Quod veriſſimum apparet: nam affert circumſtantiam inceſtus oppoſitam pietati, & reverentiæ obſervandæ inter perſonas adeò conjunctas. Sed quæſtio non levis occurrit, an conſanguinitas, & affinitas ſint circumſtantiæ ſpecie diverſæ, & conſequenter explicandæ, ubi peccatum committitur inter perſonas uno ex illis modis conjunctas. Negant Bonacina, Lugo, Naldus, Diana, & alii, referente, & ſubſcribente Leandro ubi proximè quæſt.35. quoniam cauſa prohibendi copulam tam inter conſanguineos, quàm inter affines eſt eadem formaliter, nimirum vitare periculum incontinentiæ inter perſonas adeò conjunctas: ad quod de materiali ſe habet qualitas conjunctionis, ſive oriatur ex ſanguine, ſive ex matrimonio. Sed aſſerendum eſt oppoſitum cum Martinez de Prado quæſt.2. de integritate Confeſſ. dub.2. num.3. in reſponſ. ad 4. & Navarro, Suarez, Vaſquez, Valentia, Leſſio, Falao, Granados, Trullench, Ochagavia, Fagundez, Dicaſtillo, & aliis, quos refert, & ſequitur N. Franciſcus cap.8. quæſt.2. n.31. Et probatur deſtruendo oppoſitum fundamentum: nam peccatum inceſtus conſiſtit in violatione pietatis, ac reverentiæ debitæ inter perſonas valde conjunctas, ut ſunt conſanguinei, & affines; ſed prædicta conjunctio eſt diverſa in ſpecie, & multo ſtrictior inter conſanguineos, quam inter affines; ſiquidem illi ſunt ejuſdem ſanguinis, atque ab eadem radice deſcendunt; affines verò ſolum habent conjunctionem mediatam, & per matrimonium: ergo inceſtus inter conſanguineos diſtinguitur ſpecie ab inceſtu inter affines. Ad eum plane modum, quo licet ſacrilegium ex percuſſione Sacerdotis, & ſacrilegium ex copula cum Sacerdote opponantur eidem religionis virtuti, nihilominus differunt ſpecie ob diverſos modos agendi contra illam. Neceſſarium itaque eſt confiteri, an peccatum inceſtus fuerit cum conſanguinea, an cum affine; illud namque non ſolum eſt gravius, ſed ſpecie diverſum. *Prad. Leſſio, &c.* *Ratio.*

Nec refert, quod quidam opponunt D. Thom. docuiſſe contrarium 2. 2. q.154. art.9. ubi inquirit, *utrum inceſtus ſit determinata ſpecies luxuriæ?* Et affirmat. Objicit autem ſibi hoc argumentum: *In Decretis dicitur 16. q.1. quod inceſtus eſt conſanguineorum, vel affinium abuſus; ſed affinitas differt à conſanguinitate: ergo non eſt una ſpecies luxuriæ, ſed plures.* Cui ita occurrit: *Ad ſecundum dicendum, quod perſona affinis conjungitur alicui propter perſonam conſanguinitate conjunctam. Et ideò quia unum eſt propter alterum ejuſdem rationis, inconvenientiam facit conſanguinitas, & affinitas.* Ergo ex S. Doctoris ſententia, inceſtus cum conſanguinea, & cum affine ſunt ejuſdem ſpecificæ actionis. *Object. D. Thom.*

Id, inquam non refert: nam (omiſſo Cajetano, qui ibidem docuit, quod intendit objectio, licet obſervaverit circumſtantiam conſanguinitatis debere in peccato inceſtus confiteri ob notabilitatem malitiæ intra eandem ſpeciei aggravationem) reſpondetur mentem, & intentionem D. Thom. eo loco fuiſſe, quod inceſtus ſit ſpecies luxuriæ ab aliis diſtincta, puta fornicatione, beſtialitate, &c. Sed minimè aſſeruiſſe, quod ſit ſpecies infima, aut non diviſibilis in alias; ſed magis ſignificaſſe contrarium. Tum quia eadem quæſt. art.11. proponit ſimilem difficultatem, inquirens: *Utrum vitium contra naturam ſit ſpecies luxuriæ?* Reſpondetque affirmative. Et tamen certum eſt non loqui de ſpecie infima, ſed ſubalterna continente ſpecies infimas diverſas, ut puta beſtialitatem, ſodomiam, mollitiem. Eodem itaque modo intelligendus eſt, cum loquitur de inceſtu. Tum etiam, quia ſi inceſtus, de quo agit loco objecto, eſſet ſpecies infima, non comprehenderet ſpecies inceſtus diverſas: & tamen certum eſt D. Thom. illas comprehendiſſe, ut aperte conſtat ex reſp. ad 3. ubi ait: *Dicendum, quod in commiſtione perſonarum conjunctarum aliquid eſſe, quod eſt ſecundum ſe accidens, & repugnans naturali rationi: ſicut quod commiſtio fiat inter parentes, & filios, quorum eſt per ſe, & immediata cognatio. Nam filii naturaliter honorem debent parentibus.... Aliæ verò perſonæ, quæ non conjunguntur per ſe ipſas, ſed per ordinem ad parentes, non habent ita ex ſe indecentiam. Sed variatur circa hoc decentia, vel indecentia ſecundum conſuetudinem, & legem humanam, vel divinam: quia ut dictum eſt, uſus venereorum, quia ordinatur ad bonum commune, ſubjacet legibus. Et ideò ſicut Auguſtinus dicit 15. de Civit. Dei, cap.16. commiſtio ſororum, & fratrum, quanto fuit antiquior, compellente neceſſitate, tanto poſtea facta eſt damnabilior, religione prohibente.* Ubi liquet, quam diverſas rationes recognoſcat inter inceſtum cum aſcendentibus, aut deſcendentibus, & inceſtum cum aliis perſonis aliter conjunctis: & inde convincitur, quod D. Tho. nomine *Satisfact. object.* *D. Thom.*

Digitized by Google

min: *ſpeciei inceſtus* in corp. & ad 2. non intelligit infimam, ſed ſubalternam. Tum denique; quia id adhuc evidentius
D. Thom. conſtat ex opuſc. 12. art. 6. ubi inquit: *Si verò ſpeciem peccati exprimere non poſſit, niſi exprimendo perſonam, cum qua peccavit, puta ſi cum ſorore concubuit, neceſſe eſt, exprimendo peccati ſpeciem exprimat perſonam.* Supponit itaque inceſtum commiſſum cum ſorore propria diſtingui ab inceſtu cum ſuæ conjugis ſorore: & tamen ſunt in eodem cognationis gradu cum ſola diſtinctione penès conſanguinitatem, vel affinitatem. Unde vel ob ſolam S. Doctoris auctoritatem propoſitæ jam reſolutioni (alias etiam communiori, & veriori) ſubſcriberemus.

141 Ex illa verò in genere propoſita ad caſus magis particulares deſcendendo, & illos in duas claſſes conſanguinitatis, & affinitatis dividendo, quæ dixerimus de inceſtu inter conſanguineos, explicanda intelligimus inceſtui inter affines, dummodo ſupponatur æqualitas in eodem gradu. Sed inceſtus inter conſanguineos differt ex genere, atque ideò in ſpecie ab inceſtu inter affines, ut patet ex immediatè dictis. Unde abſurdum putamus dicere idem ſpecie peccatum eſſe, quod quis peccat cum ſua matre, aut cum noverca, quod peccat cum uxore propria, aut cum ſorore ſuæ uxoris; & ſic de aliis: ſunt enim peccata planè diverſa in ſpecie, diverſitate deſumpta ab altiori, & univerſaliori radice jam aſſignata. Quo ſuppoſito dicendum eſt inceſtum conſanguineorum in linea recta diſtingui ſpecie ab inceſtu inter cōſanguineos in linea laterali, & tranſ-
Leſſius, Henriqu. Lug. Palaus, Francis. verſali, & ſic de aliis. Ita Leſſius, Henriquez, Lugo, Palaus, cum quibus N. Franciſcus ubi ſupra, & Leander q. 41. Quoniam longè majoris, & altioris ordinis reverentia debetur conſanguineis in linea recta, quam aliis lateralibus, & tranſverſalibus, ut ex ſe liquet, & tradit D. Thom. loc. cit. ex 2. 2. Sed in eadem linea recta non datur diverſitas inceſtuum: unde opus non eſt declarare, quod mulier peccaverit, aut cum avo, aut pro avo, aut vice verſa: quia ibi eſt eadem conjunctio, & eadem irreverentia, ut bene obſervat
Leand. cum multis Leander q. 36. & 38. Dicendum etiam eſt, (& in idem recidit) inceſtum, cum conſanguineis in linea recta diſtingui ſpecie ab inceſtu cum conſanguineis in linea laterali, etiamſi ſint in primo gradu: atque ideò inceſtum cum matre eſſe diverſum ſpecie ab inceſtu cum ſorore: & conſequenter non ſufficere dicere in confeſſione, peccavi cum conſanguinea in primo gradu; ſed addendum neceſſa-
Sotus, Nugnus, Navarr. Lug. Valentia. rio eſſe, cum matre, aut cum ſorore. Sic Sotus, Nugnus, Navarrus, Lugo, Valentia apud Leandrum q. 36. in 2. ſent. & q. 37. Quoniam major reverentia debetur matri, quam ſorori. Hinc eorum aliqui colligunt, & nobis non diſplicet inter conſanguineos ejuſdem lineæ rectæ debere explicari, an inceſtus fuerit cum matre, aut cum filia: quia filius in inceſtu cum matre peccat contra reverentiam matri debitam, quæ non ita occurrit in patre peccante cum filia. Sed aliunde pater peccat contra ſpeciale debitum rectè gubernandi filiam, nempe in caſtitate continendi. Ulterius dicendum eſt, quod facta comparatione inter conſanguineos extra lineam rectam inceſtus cum conſanguinea in primo gradu diſtinguitur ſpecie ab inceſtu inter conſanguineos in aliis gradibus: & ſubinde inceſtum cum ſorore fore explicandum in confeſſione: quia in eo gradu primo datur ſpecialis conjunctio fundans majorem reverentiam ad propulſandum fœdioris incontinentiæ periculum ex immediato inter fratres, & ſorores convictu. Et ita (ultra Navarrum, Nagnum, Granados, Valentiam, & alios multos, qui ſentiunt omnes gradus conſanguinitatis impedimentum afferentes matrimonio, debere à pœnitente manifeſtari) docent Sanchez, Vaſquez, Henriquez, Ortiz, Lugo, Trullench, & alii, quibus relatis ſubſcribit Leander ubi ſupra quæſt. 36. in tertia ſententia. Sed quod ſoror ſit ex utroque parente, aut ex uno tantum, nihil refert, quia non variat ſpeciem, ut obſervavit Lugo diſp. 16. n. 325. Denique ſentimus, reliquos conſanguinitatis gradus, ſive impediant, ſive non matrimonium, non conſtituere in inceſtu novam ſpeciei circumſtantiam: atque ideo opus non eſſe in confeſſione inceſtus explicare tales gradus. Et ita etiam conſentiunt Auctores immediatè relati quibus addimus Palaum, & D. caſtillum, & eos referentem N. Franciſcum loco cit. num. 32. in fine.

142 Et hæc omnia, quæ de inceſtu inter conſanguineos
Inceſtus inter affines. diximus, applicanda ſunt inceſtui inter affines: atque ideò, quod inceſtus cum noverca diſtinguitur ſpecie ab aliis inter affines; & ſimiliter inceſtus cum ſorore uxoris; in inceſtibus verò inter affines in inferioribus gradibus non reperiri diſtinctionem ſpecificam neceſſario in confeſſione explicandam. Quæ omnia collegimus ex communioribus, probabilioribus, ac ſecurioribus Doctorum ſententiis. Quod enim affirmat Delgadillo, cap. 17. dub. 64. n. 143. Delgadil.
omnem inceſtum ſive inter conſanguineos, ſive inter affines, ſive in linea recta, ſive in tranſverſali, ſive in primo, ſive in quolibet remotiori gradu, non differre ſpecie, nec addere circumſtantiam ſpecie diverſam, & in confeſſione explicandam, apparet intolerabile: nam ut alia omittamus, inceſtus cum matre addit ſuper alias ſpeciem irreverentiæ in matrem, addit & ſpeciem injuriæ graviſſimæ contra matris maritum, ſive pater naturalis peccantis ſit, ſive non. Unde contra lucem, & inclinationem naturalem eſſe nobis videtur, quod non ſit peccatum diverſæ rationis peccare cum matre naturali, & peccare cum affine in ſecundo, aut tertio gradu: quin ſumma diverſitas inter pœnas, quibus hæc flagitia puniuntur, ſatis manifeſtare videtur ipſorum peccatorum diverſitatem. Et D. Tho. loc. cit. ex 2. 2. poſtquam dixit commiſtionem aliquarum perſonarum eſſe ſecundum ſe indecentem, & repugnantem naturali rationi, adjecit: *Sicut commiſtio inter parentes, & filios, quorum eſt per ſe, & immediata cognatio: nam filii naturaliter honorem debent parentibus. Unde Philoſophus dicit in 9. de animal. quod* D. Thom.
quidam equus, quia deceptus fuit, ut matri commiſceretur, ſe ipſum præcipitavit, quaſi præ horrore. Eo quod etiam animalibus aliquibus ineſt naturalis reverentia ad parentes. Sed tamen nullam impingere intendimus cenſuram tam abſonæ, ut nobis repræſentatur opinioni, eam relinquentes irrefragabili Eccleſiæ judicio.

143 Addimus pro omnibus inceſtibus hactenus relatis, & in noſtra ſententia ſpecificè diſtinctis, illorum malitiam incurri non ſolum per copulam naturalem, ſed etiam per coitum ſodomiticum, ſive ſit maſculi cum fœmina, ſive cum maſculo: & conſequenter ubi illud crimen committitur inter conſanguineos, vel affines, debere pœnitentem explicare non ſolum ſodomiam, ſed etiam inceſtum, & intra genus inceſtus propriam illius ſpeciem juxta regulas immediate præmiſſas. Hanc reſolutionem, prout univerſaliter proponitur, negant Candidus diſp. 24. art. 23. dub. 23. Azor. Candid.
tom. 3. lib. 3. c. 18. & 22. Diana 3. par. tract. 4. reſol. 101. Bonacin. de Matr. q. 4. punct. 11. n. 7. & alii, qui licet concedant coitum ſodomiticum habere malitiam inceſtus, quando ſit inter conſanguineos, aut affines vel in linea recta, vel alia in primo, & ſecundo gradu; id negant in gradibus ulterioribus, & etiam in cognatione legali, vel ſpirituali, de qua ſtatim. Sed noſtra reſolutio eſt communior, & probabilior: quam docent Sanch. lib. 9. de Matrim. diſp. 56. Lugo diſp. 16. n. 350. & Leand. pro eodem referens Sylvium, Graffium, & Trullench. Et probatur: nam qui tangit turpiter conſanguineum, vel affinem in tertio, aut quarto gradu, aut cum ea ſe polluit, debet id explicare in confeſſione propter ſpecialem inceſtus malitiam, ut eſt communis ſententia apud Sanch. loco cit. Sed coitus ſodomiticus eſt incomparabiliter turpior, & magis oppoſitus reverentiæ, quę inter cognatos debetur, ut nemo negare valet: ergo talis coitus, ubi committitur inter conſanguineos, & affines in quolibet ex gradibus prohibitis, inducit ſpecialem inceſtus malitiam explicandam in confeſſione: ad quod nihil in ratione inceſtus refert, quod ſodomia commiſſa fuerit inter perſonas ejuſdem ſexus, vel diverſi, ut etiam patet in tactibus impudicis.

144 Venimus tandem (ut hanc de inceſtu conſiderationem abſolvamus) ad cognationem legalem, & ſpiritualem. *Cognatio Legalis.*
Eſt autem legalis *propinquitas perſonarum proveniens ex adoptione*: quę conſiſtit *in aſſumptione perſonæ extraneæ in filiam.* Unde reſultant tres ſpecies cognationis: prima quaſi in linea recta inter adoptantem, & adoptatum: ſecunda in linea tranſverſali inter adoptatum, & filios naturales adoptantis: tertia quaſi affinitatis inter adoptantem, & uxorem adoptati, & ſimiliter inter adoptatum, & uxorem adoptantis. Quælibet autem harum ſpecierum dirimit matrimonium inter prædictas perſonas legali cognatione conjunctas: non quidem jure divino, & naturali, ſed poſitivo Canonico, aut etiam Civili, ſcientibus, & non contradicentibus Pontificibus, ut docet communis, & certa ſententia apud N. Andream tr. 9. de Matr. c. 12. punct. 3. Et quamvis aliqui DD. extendant hujuſmodi impedimentum in recta linea uſque ad quartum gradum deſcendentium; nihilominus probabilius eſt in quacumque linea ſolum extendi ad primum in jure aſſignatum, ut cum aliis reſolvit N. Andreas loc. cit. n. 43. quoniam hujuſmodi cognatio non impedit matrimonium jure naturæ, ſed poſitivo. Unde ſolum ſe extendit ad impediendum matrimonia eorum,

qui

Digitized by Google

qui in ipſo jure poſitivo aſſignantur, & ſunt exiſtentes in primo gradu cujuslibet ſpeciei cognationis legalis, ut aſſignavimus, & quod ad ſpiritualem ſpectat, illa conſiſtit *in propinquitate perſonarum introducta jure Eccleſiaſtico ex ſuſceptione Baptiſmi, & Confirmationis*. Cujus deſcriptionis ſenſus haud obſcurè conſtat ex ſupradictis n.122. Ad quas autem perſonas extendatur hujus cognatio ſpiritualis (matrimonium utique impediens) ſublatis antiquis diſpoſitionibus, ac introductionibus ſtatuit, ac decrevit Concil. Trid. ſeſs. 24. de Reform. cap.2. quantum ad Baptiſmum his verbis: *Unus tantum ſive vir, ſive mulier juxta Sacrorum Canonum inſtituta, vel ad ſummum unus, & una Baptizatum de Baptiſmo ſuſcipiant: inter quos, ac baptizatum ipſum, & illius patrem, & matrem, necnon inter baptizantem, & baptizatum, baptizatique patrem, ac matrem tantum, ſpiritualis cognatio contrahatur*. Et quantum ad Confirmationem his verbis: *Ea quoque cognatio, quæ ex Confirmatione contrahitur confirmantem, & confirmatum, illiuſque patrem, & matrem, ac tenentem non egrediatur: omnibus inter alias perſonas hujuſmodi ſpiritualis cognationis impedimentis omninò ſublatis*.

Cognatio ſpiritualis.

Concil. Trid.

Hæc (quorum uberior, & accuratior notitia pertinet ad tractatum de Matrimonio) ſufficiat delibaſſe hoc loco, ut reſolutiones ad ipſum pertinentes ſubjiciamus. Tenendum itaque eſt cognationem legalem diſtingui ſpecie morali à cognatione naturali inter conſanguineos, & affines: & ſubinde inceſtum contra cognationem legalem commiſſum diſtingui ſpecie ab inceſtu commiſſo inter conſanguineos, & affines, & ſic fore explicandum in confeſſione. Ita Paludanus, Azor. Leſſius, Fillıucius, quos refert, & ſequitur Trullench lib.6. in Decalog. cap.5. dub.6. contra Sanchez lib. 7. de Matrim. diſp.5. n.10. Lugum diſp.16. n.328. & alios. Et probatur ex dictis n.140. nam habent radices valde diſtinctas, ut facile conſideranti conſtabit, & declaratur in hunc modum: magis diſtinguitur cognatio legalis à cognatione inter conſanguineos, & à cognatione inter affines, quam iſtæ duæ ultimæ cognationes inter ſe, ſed iſtæ diſtinguuntur ſpecie propter differentes radices, ex quibus proveniunt; & propterea inceſtus inter conſanguineos diſtinguitur ſpecificè ab inceſtu inter affines, ut ſtatuimus n.140. ergo idem à fortiori dicendum eſt de cognatione legali comparativè ad cognationem inter conſanguineos, & affines. Explicatur amplius: nam conjunctio inter conſanguineos, & affines eſt naturalis, & fundata in ipſo jure ſanguinis, vel immediatè, ut in conſanguineis propter originem ab eadem radice, vel ſaltem mediate ob unionem per matrimonium, ut in affinibus: conjunctio verò legalis non eſt naturalis, cum contingat inter perſonas omninò extraneas, ſed merè politica, introducta quæ jure Civili, non repugnante Canonico: atque ideò eſt multo inferior, quam illa: ergo pariter inceſtus inter perſonas conjunctas ſola cognatione legali eſt diverſa, & inferioris malitiæ, quam inceſtus inter perſonas conjunctas cognatione naturali conſanguinitatis, vel affinitatis.

Paludan. Azor. Leſſius, & alii.

Rat. 0.

Unde à fortiori dici debet inceſtum inter perſonas conjunctas cognatione ſpirituali diſtingui ab omnibus inceſtibus hactenus enumeratis, & ſubinde explicari debere in confeſſione. Quoniam præter violationem conjunctionis, ſive reverentiæ ob conjunctionem debitæ, qua invenitur in omni inceſtu, adeſt ſpecialiter in iſto malitia ſacrilegii: eo quod prohibitio copulæ inter conjunctos cognatione ſpirituali oritur ſpecialiſſimè ex reverentia ad Sacramenta Baptiſmi, & Confirmationis: contra quam agunt ſe ſtante tali cognatione, commiſcentes. Et ſic præter proximè relatos pro noſtra ſententia docent Sanchez loco cit. num.9. Lugo loco cit. n.333. Leander diſp.8. §.3. q.47. & omnes, quos viderimus. Sed duo hic obſervanda ſunt. Primum: in confeſſione inceſtus contra cognationem ſpiritualem opus non eſſe declarare, quod talis cognatio fuerit ex Baptiſmo, vel ex Confirmatione: quia ſunt ejuſdem rationis. Secundum: cognationem legalem non extendi niſi ad unum gradum, primum utique in qualibet linea à jure aſſignatum, ut ſupra diximus: cognationem verò ſpiritualem extendi ad omnes perſonas aſſignatas in Concil. Trid. proximè relato, & conſequenter copulam inter illas eſſe verè inceſtum. Sed an opus ſit præter inceſtum confiteri perſonam, ſive gradum conjunctionis, exiſtimamus determinari debere juxta ſuperius dicta n.141. nempè explicandum fore primum gradum, ſecus alios.

Obſerv.1.

Obſerv.2.

Septima.

145 Fit ſeptimo in peccatis blaſphemiæ explicandam eſſe qualitatem illius, & perſonam, in quam fit. Ratio eſt: quoniam hæc variant ſpeciem peccati hujuſmodi: ſunt autem omnes peccatorum ſpecies in confeſſione explicandæ. Ad cujus majorem lucem recolenda ſunt, quæ diximus in tract.12. de virtutib. in arbore prædicam. n.17. nempè duas eſſe blaſphemias: unam *ſpecialiter* dictam, quæ vocatur *blaſphemia in Spiritum Sanctum*: quia ponit directè obicem remiſſioni peccatorum, & gratia, quæ Spiritui Sancto appropriantur, & dividitur in varias ſpecies, deſperationem, præſumptionem, obſtinationem, &c. Et de hac blaſphemia ſpecialiter dicta, & ejus ſpeciebus non agimus in præſenti: ſed non pauca diximus in priori parte in Comment. ad art.10. q.84. & diſp.6. à n.150. Alia eſt blaſphemia *generaliter dicta*, conſiſtit quæ in derogatione excellentis alicujus bonitatis: quæ communiter fit verbis, aut aliis ſignis loco verborum, ut ſi quis diceret Deum eſſe crudelem, D. Petrum fuiſſe ſtultum, &c. Et de hac blaſphemia eſt nobis ſermo in hoc loco: quæ habet ſpecialem oppoſitionem cum fide, non quidem quantum ad internum aſſenſum, (quamvis illam aliquando habeat) ſed quantum ad externam fidei confeſſionem, & reverentiam, quæ rebus ſecuris, & excellentibus in modo etiam loquendi debetur.

Hujus itaque qualitatem debere in confeſſione explicari oſtenditur contra aliquos apud Leandrum diſp.8. §.3. q.15. aſſerentes omnes blaſphemias eſſe ejuſdem ſpeciei. Nam in primis blaſphemia in Deum diſtinguitur ſpecie à blaſphemia contra creaturas quantumvis excellentiſſimas: tum quia excellentia Dei excedit infinitè excellentiam creaturarum: tum quia hac de cauſa virtus, qua Deum colimus, nempè Religio, ſive Latria, diſtinguitur à Dulia, ſive virtute, qua Sanctos reveremur. Ergo qui blaſphemavit contra Deum, non ſatisfacit dicendo in confeſſione blaſphemiam, ſed aperire debet quod contra Deum fuerit. Deinde blaſphemia dicta contra B. Virginem Mariam diſtinguitur ſpecie à blaſphemia in alios Sanctos ob eminentiſſimum exceſſum, quo Mater Dei illos antecellit: unde cultus proprius illi debitus dicitur Hyperdulia, quæ à Dulia, ſive communi in alios Sanctos cultu diſtinguitur, ut optimè tradidit Angelicus Doctor 3. part. q.25. art.5. dicens: *Cum B. Virgo ſit pura creatura rationalis, non debetur ei adoratio Latria, ſed veneratio Dulia, eminentius tamen, quam cæteris creaturis, in quantum ipſa eſt Mater Dei. Et ideò dicitur, quod debetur ei non qualiſcumque Dulia, ſed Hyperdulia*. Unde qui blaſphemiam de B. Virgine loquutus ſit, debet id in confeſſione aperire. Pro quibus omnibus perfectius capeſſendis recolenda ſunt, quæ latè tradidimus tract.21. de Incarnat. diſp.36. de adoratione Sanctorum, & ſpecialiter dub.3. de adoratione B. Virginis Mariæ, quæ hic inſinuaſſe ſufficit. Denique blaſphemiæ in alios Sanctos, ſive Angelos, ſive homines, diſtinguuntur ſpecie à blaſphemia in Deum, & blaſphemia in B. Virginem, & ſic explicari debent, ut conſtat ex immediatè dictis. Sed ſicut excellentiæ Sanctorum, quamvis ſatis inæquales, ſunt ejuſdem ordinis, & pertinent ad eandem Duliam: ſic etiam blaſphemiæ contra eos prolatæ, quantum eſt ab hoc capite, ſunt ejuſdem ſpeciei: quare ſatis eſt in confeſſione explicare blaſphemiam in Sanctum, licet non explicetur, an fuerit homo, vel Angelus, Joannes, aut Petrus, &c. & hanc eſſe communem ſententiam teſtatur N. Franciſcus, cap.8. punct.4. n.99.

Blaſphemia in Sanctos eſt ejuſdem ſpeciei.

Franciſcus

Et hæc procedunt attenta ſola diverſitate perſonarum, in quibus blaſphemiæ proferuntur: unde conſulto diximus: *Quantum eſt ab hoc capite*. Sed aliunde poſſunt ex aliis varias contrahere malitias ſpecie diverſas, & neceſſario in confeſſione explicandas. *Primò*: ſi contineat hæreſim, ut ſi quis diceret Verbum Dei non eſſe propriè Filium Dei: nam præter blaſphemias, & irreverentia verba, proferret hæreſim deſtruentem Myſterium Trinitatis. Hæreſis autem addit ſpeciem ſupra blaſphemiam. Et quamvis deficeret aſſenſus interior directè contrarius aſſenſui fidei; adhuc tamen blaſphemia foret hæreticalis, & contra præceptum fidei, quo obligamur ad non aſſerendum, vel negandum exterius contra id, quod fides docet. *Secundò*; ſi procedat ex odio, ut cum quis, quod mala patiatur, iraſcitur, atque in Deum, & Sanctos ejus aſſentiret eum eſſe crudelem, & iſtos nihil ſuis interceſſionibus conſequi: manifeſtum namque eſt odium addere ſpeciem à malitia diſtinctam. *Tertiò*; ſi adderet contumeliam, aut convitium attribuendo Deo, aut Sanctis res turpes. *Quartò*; ſi imprecaretur eis aliquod malum ut deſtructionem, & nullum cultum. Quæ ſunt ſatis perſpicua, & ſuo reſpondere à præmiſſa reſolutione deſcendunt. Videantur Sanchez in Summa lib.2. cap.32. Suarez de Relig. tom.1. tract.3. lib.1. cap.6. Dicaſtillo in præſ. diſp.9. dub.8. Bannez, & Aragon. 2. 2. q.13. art.10. Petrus de Ledeſma tom.2. tract.1. cap.9. concl.5. & alii communiter contra Joannem Sancium diſp.6. q.6. Leandrum diſp. 8. §.3. q.14. & aliquos alios Recentiores, qui vel negant, vel diminuunt obligationem confitendi qualitatem blaſphemiarum contra Deum,

Sanchez, Suar. Dicaſt. Aragon. Ledeſma.

Deum, ut ſi fuit inquit Sanchez loco cit. *per vitam Dei, vel pœniteat Deum, vel per membra pudenda, &c.*

Octava.

146 Fit octavo eum, qui relicta fide Catholica tranſit ad ſectas reprobatas Judaiſmi, vel Paganiſmi, vel hæreſis, teneri explicare in confeſſione ad quam ex illis falſis Religionibus tranſierit. Oppoſitum cum paucis junioribus docet Diana 1. part. tract. 7. quæſt. 46. Sed noſtram reſolutionem defendunt ſatis communiter Doctores, ut ſtatim conſtabit. Et probatur: nam illæ falſæ religiones, & infidelitates earum propria diſtinguntur in ſpecie intra genus infidelitatis, ut ex profeſſo oſtenditur tractat. 17. de fide, diſput. 9. dub. 2. §. 2. & docent D. Thomas, Cajetanus, Bannez, Aragon. Martinez de Prado, Tapia, Arauxo, Tay, & alii ibidem relati. Unde cum circumſtantiæ mutantes ſpeciem, debeant in confeſſione explicari, declarari iſtæ debent: atque ideò non ſufficit dicere apoſtaſiam à fide Catholica, ſed aperiri ultra debet infidelitas, vel Judaiſmi, vel hæreſis, ad quam quis tranſiit. Et quamvis Suarez, Valentia, Lorca, & quidam alii negent diſtinctionem eſſentialem inter prædictas infidelitates; nihilominus iidem Auctores obſervant prædictas infidelitatum conditiones debere in confeſſione explicari, quia ſunt circumſtantiæ notabiliter intra ſpeciem aggravantes: quod etiam præmonuit Sanchez lib. 2. in Decalog. cap. 7. num. 57. Licet autem horum motivum ſit infirmum apud nos, reſolutio tamen placet, & poteſt aliter firmari: nam permiſſo, quod illæ tres infidelitates non diſtinguantur ſpecie, nihilominus earum ſingulæ amplectuntur ritus habentes malitias diverſas in ſpecie puta Judaiſmus malitiam ſuperſtitionis in Circumciſſione; Paganiſmus malitiam Idololatriæ, Hæreſis uſum invalidi alicujus Sacramenti, & ſic de aliis: ergo qui tranſit ad falſas iſtas religiones, hæc omnia in earum profeſſione complectitur, admittitque diverſa ſpecie peccata. Et conſequenter non ſatisfacit confitendo præcisè, quod deſeruerit fidem Catholicam, ſed explicare debet, ad quam falſarum illarum ſectarum tranſierit, ut cum Lugo: Dicaſtillo, & aliis rectè probat N. Franciſcus loco cit. num. 100.

Ratio. — *D. Thom. Cajet. & alii.* — *Lugo, Dicaſtill.*

Circumſtantia. Quid.

147 Tædet jam in tot corollariis ad unam circumſtantiam *Quid*, immorari, præſertim cum concernant materias adeò diverſas, quæ ex una parte non videntur omittendæ, & ex alia nequeant pro meritis hoc loco verſari, ſed debeant ad proprias Sedes remitti. Et tamen adhuc, licet tumultuariè, addimus. *Primò* eum, qui uno actu vult non recitare Officium Divinum in uno menſe, aut non jejunare in Quadrageſima, debere id explicare in confeſſione, quidquid cum aliquibus dicat Leander ubi proximè quæſt. 27. Nam licet ille actus ſit phyſicè unus, eſt tamen multiplex moraliter in æſtimatione prudentum, habetque tot malitias numero diſtinctas, quot ſunt tranſgreſſiones, quas ex parte objecti voliti admittit. Et confirmari poteſt ex ſupradictis à num. 131. exemplo ejus, qui uno actu vult occidere decem homines, aut committere decem adulteria: nam committit decem peccata, & debet ea confiteri. *Secundò* eum, qui violat votum, quod juramento firmaverat, committere duo peccata ſpecie diverſa, & in confeſſione explicanda, ut docent Sanchez lib. 7. de Matrimon. diſp. 27. & alii communiter. Quia licet votum, & juramentum pertineat ad eandem Religionis virtutem; nihilominus important rationes ſpecificè differentes: voti namque obſervatio debetur, ut ſervetur fides Deo debita; juramenti autem voto Deus invocatur in teſtem falſum. Unde conſequens eſt violationes voti, & juramenti eſſe peccata ſpecie diſtincta. *Tertiò* maledicentem uno actu Deo, & duodecim Apoſtolis, & imprecantem malum Petro, & omnibus ſuis cognatis debere id explicare in confeſſione: quia committit peccata plura numero diſtincta in prudenti æſtimatione juxta numerum perſonarum, quas maledictione offendit, ut patet ex dictis à num. 131. & docent Navarrus, Vaſquez, Bonacina, Trullench, & alii communiter contra Leandrum diſput. 8. §. 3. quæſt. 24. & alios paucos. *Quarto* illum, qui tria adulteria cum tribus mulieribus conjugatis commiſſis, ſatisfacere confitendo tria adulteria, & non obligari ad manifeſtandam conjugatarum; cum quibus peccavit numerum. (Idem colligendum eſt de fornicante cum diverſis ſolutis.) Nam ibi non multiplicantur ſpecies peccatorum, ſed præcisè numerus: & hic ſatis declaratur dicendo tria adulteria. Et ſic docent communiter Auctores, quos refert, & ſequitur Leander ubi proximè quæſt. 29. Et eadem ratione colligendum eſt non magis debere confiteri, qui decem fœminas incitavit ad peccandum, quam qui unam decem vicibus provocavit, ſuppoſito, quod omnes ſint ejuſdem ſtatus, & conditionis. *Quintò* prælatum, aut dominum, qui ſubditorum, aut ſervorum correctionem, cum debebatur, omittit, non ſatisfacere, ſi in confeſſione dicat ſe omiſiſſe proximi correctionem, ſed debere explicare proximi qualitatem: quia obligatio corrigendi proximum in genere ſolum oritur ex miſericordia, aut charitate: ſed obligatio corrigendi ſubditos, & ſervos pertinet etiam ad juſtitiam, & officium. Et ita obſervant Bannez, Suarez, Villalobos, & alii, quibus ſubſcribit Leander ubi proximè quæſt. 56. Et idem intelligendum eſt à fortiori de parentibus non corrigentibus filios delinquentes in re gravi.

§. III.

De circumſtantia Ubi.

148 HÆc deſignat locum, ex quo peccata poſſunt depromere ſpecialem malitiam. Et ſolet eſſe duplex: alter publicus, ut ſi quis fornicaretur in foro, & coram multitudine, quæ inde provocaretur ad malum: unde talis actus ultra ſpeciem luxuriæ contraheret etiam malitiam ſpecificam ſcandali. Sed de hoc jam ſupra dictum eſt, & in ſequentibus ſermo redibit. Alter eſt Sacer, ſive dedicatus Dei cultui: & de iſto agimus in præſenti, ut videamus, an peccatis in eo commiſſis addat ſpecialem malitiam, neceſſario in confeſſione exponendam. Communiter autem refertur, & refellitur ſententia Joannis de Medina, qui codice de Pœnitentia tractat. 2. quæſt. 7. aſſeruit omne peccatum grave etiam internum in templo commiſſum habere ex loco circumſtantiam irreverentiæ, neceſſario in confeſſione explicandam. Et refellitur merito: quia onus graviſſimum imponit abſque ſolido fundamento. Deficit etiam in eo, quod imaginatur omne peccatum intra templum admiſſum eſſe contra reverentiam ipſi debitam: nam actus interni nullam indecentiam, vel offenſionem afferunt loco ſacro: quin etiam plura peccata excludunt ex parte objecti ipſum templum, ut patet in eo, qui alapa, vel alia gravi intra templum percuſſus ſtatuit ſe vindicare non in templo ob reverentiam ei debitam, ſed extra illud. Nec propterea negamus peccata in loco ſacro commiſſa, niſi ignorantia, aut inadvertentia excuſet, contrahere aliquam levem malitiam reducendam ad ſpeciem ſacrilegii, ut patet in nugis, & verbis otioſis in Eccleſia prolatis, & in aliis ſimilibus. Inordinatum namque apparet, quod locus dedicatus orationi, & adorationi Dei, peccatis committendi deſerviat. Quamvis hæc magis in peccata externa, quam interna referri debeant.

Locus duplex.

Reſtringendo itaque conſiderationem ad peccata gravia externa in templo commiſſa; quod iſta graviter opponantur reverentiæ templo debitæ, poteſt provenire ex duabus radicibus: in primis ex natura rei ob ſpecialem oppoſitionem inter talia peccata, & Sanctitatem loci: deinde ex præcepto Eccleſiæ graviter prohibentis aliquas actiones in loco ſacro exerceri. Et quantum ad primum non dubitamus dari aliqua opera adeò prophana, & contraria reverentiæ locorum ſacrorum, ut ipſo jure naturali, & independenter à jure poſitivo, contrahant in templo exercite ſpecialem ſacrilegii circumſtantiam, quæ neceſſario in confeſſione explicari debeat. Quis hoc neget de eo, qui in templo copulam haberet cum meretrice; & de eo, qui jumenta, & ſues introduceret in templum ſicut in ſtabulum; & de illo, qui ſtercora, & res fœdiſſimas congregaret in templo ſicut in ſterquilinio? Sunt iſta adeò abſona, & religioni templorum tam adverſa, ut vel apud idololatras cenſeantur ſacrilegia graviſſima. Forent itaque hujuſmodi, quamvis non prohiberentur jure poſitivo Eccleſiaſtico; quin plurima illam prohibitionem non habent, quia ea non egent, ut facilè diſcurrenti conſtabit. Sed dubium alias non eſt, Eccleſiam aliqua peccata ſpecialiter prohibuiſſe intuitu loci ſacri, ne ſcilicet in eo fierent, ejuſque reverentiam violarent. Et quatuor principaliter eſſe obſervant communiter Doctores, ex variiſque Canonibus deducitur. Primum homicidium, & gravis effuſio ſanguinis. Secundum voluntaria ſeminis effuſio. Tertium eſt furtum. Quartum violatio immunitatis Eccleſiæ ſeu Templi. De quibus omnibus dicere curabimus, quæ oportet ad cognoſcendum, quæ peccata in Eccleſia commiſſa contrahant novam circumſtantiam ſacrilegii ſpecie, à peccato diverſam, & in confeſſione declarandam. Quamvis non ſemel ſpecies ex loco ſacro deſumpta non ſit circum-

ſtantia

Digitized by Google

ſtantia peccati, ſed prima ejus ſpecies, quoties videlicet actus non habet aliunde malitiam, ſed ſolum ex eo, quod ſolum fit in loco ſacro contra prohibitionem Eccleſiæ, ut aliqui declarant exemplis judicis exercentis actus judiciales (de ſe licitos) in templo: tum eorum, qui habent actum conjugalem (de ſe licitum) in loco ſacro. In his enim, & ſimilibus ratio ſacrilegii non eſt circumſtantia peccato addita, ſed prima ipſa ſpecies peccati.

149 His ſuppoſitis, haud obſcurè colligemus ad hanc circumſtantiam pertinentia diſcurrendo per illas quatuor claſſes proximè aſſignatas. Et quantum ad homicidium, & notabilem ſanguinis effuſionem, tenendum eſt, quod, ut ſint actiones ſacrilegæ, quibus violetur Eccleſia, debent eſſe actiones peccaminoſæ, & in ſuo genere conſummatæ. Hinc, ſi aliquis ſe juſtè defendendo alium in Eccleſia vulneret cum notabili ſanguinis effuſione, ac denique interficiat: non propterea dicetur violator Eccleſiæ, vel homicida ſacrilegus, ut docent Victoria in ſumma num. 99. & alii communiter: nam cum illæ actiones non fuerint peccatum nequeunt eſſe ſacrilegium. Et ſimilitèr; ſi effuſio ſanguinis non ſit notabilis, & ſimul injurioſa, non violat Eccleſiam, nec ex vi hujus contrahit malitiam ſacrilegii: ut ſi joco contingeret, licet foret magna; vel in parva quantitate ut in aliquibus guttis è naſo, licet eſſet injurioſa, ut reſolvunt Navarrus, Sylveſter, & alii communiter apud Leandrum diſp. 8. §. 4. q. 7. Pariter; ſi quis alium in Eccleſia graviter percuteret, abſque morte tamen, & notabili ſanguinis effuſione, non violaret Eccleſiam, nec ex vi hujus eſſet ſacrilegus: quia jura loquuntur determinate de homicidio, & ſanguinis effuſione; & trahi non debent ad hunc tertium, & diverſum caſum in eis non expreſſum, ut Lugo. bene obſervant Lugo diſp. 16. num. 468. Denique, nec violatio Eccleſiæ in hoc ſenſu eſt, qui exiſtens intra Eccleſiam telo, aut ſclopeto occidat alium exiſtentem extra Eccleſiam: quia actio occidendi non conſummatur in Eccleſia, ſed extra illam, & tamen jura loquuntur de homicidio, & ſanguinis effuſione, quæ in Eccleſia fiant, cujus oppoſitum dici deberet, ſi vice verſa exiſtens extra Eccleſiam alium occideret in ea exiſtentem, ut cum aliis notat Leander ubi proximè quæſt. 8. Et hæc omnia, ut ſæpius indicavimus, accipienda ſunt attentis juribus ab Eccleſia ſtatutis. An vero prædictæ actiones ſint alias jure naturali prohibitæ, & ſacrilegæ ob irreverentiam in locum ſacrum, alia eſt difficultas, de qua infra num. 152. Et ſimiliter accipi debent, ubi prædictæ actiones ſunt publicæ: de his namque loquuntur jura non ſe extendentia ad occulta crimina. Sed utrum eædem actiones occultæ factæ incurrant nihilominus malitiam ſacrilegii, concernit diſtinctum dubium, n. 151. dicendum.

150 Veniamus ad aliam claſſem peccatorum luxuriæ, quibus violatur Eccleſia (circa quæ ne erremus, aut alios in errorem trahamus, reſolutiones accipiendæ ſunt cum limitatione, & cautionibus immediatè præmiſſis.) Fit autem prædicta violatio (peccatum neceſſario in confeſſione explicandum) per non occultam ſeminis effuſionem, atque ideo per copulam carnalem. Et quod ad iſtam attinet, extenditur etiam ad conjugalem, niſi contingat conjuges eſſe in Eccleſia recluſos per longum tempus, quod aliqui deter- Ledeſma. minant ultra quatuor dies, ut cum Petro de Ledeſma, Candido, Sanchez, Suarez, & aliis ſatis communiter reſolvunt Bonacina. Bonacina, q. 4. de Matrim. punct. ult. Et N. Andreas de Matrim. cap. 15. punct. 5. num. 66. Quod vero pertinet ad ſeminis effuſionem, intelligendum eſt cum ea proprietate, quam iſtæ voces ſignificant, & non pro qualibet minima deciſione humoris, ut videri poteſt apud Leandrum loco cit. quæſt. 10. Et hæc duo præcisè ſunt, per quæ accedente notorietate, in genere luxuriæ violatur Eccleſia. Unde fit per ſolos aſpectus, aut nutus libidinoſos, & confabulationes inhoneſtas non committi iſtud peccatum violationis. Similiter nec per tactus leves manuum, aut pectoris. Denique nec per tactus omnino impudicos in partibus inhoneſtis, modo non ſequatur pollutio notoria, ut cum Sanchez, Navarro, Lugo, Diana, & aliis pluribus tradit Leander diſp. 8. §. 4. quæſt. 11. & 12. 13. In quo tamen minimè probamus, quod hæc tradat in genere, & abſque aliqua diſtinctione concludendo ſimilia peccata in loco ſacro commiſſa non inducere circumſtantiam ſacrilegii, nec eſſe neceſſario declaranda in confeſſione quantum ad eam circumſtantiam: quod non aliunde probat, niſi ex non violatione Eccleſiæ ſecundum jura, quæ fatemur non extendi ultra voluntariam, & notoriam ſeminis effuſionem. Sed procedit diminutè, & præſtat occaſionem errandi, & non confitendi, quæ confiteri ex neceſſitate debent. Nam quidquid fuerit de diſpoſitione juris poſitivi (quam ſupponimus) poſſunt aliunde actiones indecentes in loco ſacro prohiberi jure naturali, ex ipſomet Leandro ſtatim videbimus: atque ideò quamvis non inducant violationem loci ſacri, ſecundum quod jura præſcribunt, poſſunt contrahere malitiam gravem ſacrilegii in locum ſacrum, ut num. 148. exemplis oſtendimus. Quare pro accuratiori præſentis materiæ reſolutione (antequam ad alias duas claſſes violationis Eccleſiæ deſcendamus,) oportet duas graves difficultates breviter ſuperare.

151 Prima eſt, an quando crimina hactenus relata, homicidium, effuſio ſeminis, copula carnalis, & ſanguinis *Opinio.* effuſio, fiunt occultè, ſive quando non ſunt notoria, ſint vere ſacrilegia, debeantque conſequenter, ac neceſſario in confeſſione explicari? Negant Navarrus cap. 27. num. 230. Navarr. Vaſquez 1. 2. diſp. 98. Baſilius Pontius lib. 10. de Matrimon. Vaſq. Pontius, cap. 10. Rodriguez, Naldus, Azor. Coninchus, Toletus, Rodrig. & Graffius, & alii plures, quibus relatis ſubſcribunt Diana alii. part. 1. tractat. 11. reſolut. 31. & Palaus tractat. 11. diſput. unica, punct. 1. Moventur: quia ea ſola peccata Eccleſiam polluunt, atque ſubinde habent ſpeciem ſacrilegii, neceſ- *Motivum.* ſario in confeſſione explicandi, quæ impediunt, ut divina in Eccleſia celebrentur; ſed per ſola crimina relata, ubi ſunt notoria, impeditur Eccleſia à divinorum celebratione; ſecus autem ubi ſunt occulta, ut eſt concors Doctorum ſententia: ergo talia peccata, ubi occultè committuntur, non polluunt Eccleſiam, nec inducunt circumſtantiam ſacrilegii in confeſſione explicandi. Confirmant pri- *Confirm. 1.* mò: quia quod Eccleſia polluatur, & in ejus pollutione committatur ſacrilegium, non provenit ex jure naturali, aut divino, ſed ex ſolo jure Eccleſiaſtico: atque ideò extendi non debet ultra expreſſam hujus diſpoſitionem; conſtat autem iſtud expoſcere notorietatem prædictorum criminum: ergo ubi talia crimina ſunt occulta, nec polluitur Eccleſia, nec ſacrilegium committitur. Confirmant ſecundo: nam reverentia locis ſacris *Confirm. 2.* debita conſiſtit in hominum opinione, ſicut & fama: atque ideo ſicut homines non fiunt per ſua crimina infames niſi talia crimina hominibus innoteſcant; ita irreverentia non irrogatur locis ſacris per crimina in eis commiſſa, niſi de criminibus publicè conſtet: ergo ubi occulta ſunt non inferunt irreverentiam locis ſacris, nec ſibi afferunt malitiam ſacrilegii.

Sed affirmans ſententia eſt verior, ſecurior, & com- *Verior ſententia.* munior: quam docent Sylveſter verbo *Debitum* num. 5. & verbo *Conſecratio* 2. num. 5. Petrus de Ledeſma quæſt. 64. art. 7. concl. 1. & in Summ. cap. 20. de Euchariſt. Can- Sylveſt. didus diſquiſit. 24. art. 23. dub. 38. Raphael Torre 2. 2. q. 99. Ledeſma, art. 2. diſput. 7. Caſtro lib. 1. de poteſt. legis pœnalis cap. 7. Candid. docum. 2. Covarruvias de ſponſal. part. 2. cap. 7. §. 2. San- Torre, Covarruv. chez lib. 9. de Matrimon. diſput. 15. Suarez tom. 1. de Relig. lib. 3. cap. 7. & 3. part. quæſt. 83. art. 3. diſput. 81. ſect. 4. §. 3. Henriquez lib. 9. de Aliſſa, cap. 27. num. 5. & lib. 11. de Sanchez, Matrimonio cap. 26. num. 4. Leander diſput. 8. §. 4. q. 9. Suar. Emmanuel diſput. 3. quæſt. 16. num. 530. Leſſius, Salas, Fagundez, Caſtro Palao, Bonacina, Lugo, Trul- Henriq. lench, & alii plures, quos referunt, & ſequuntur N. Leand. Franciſcus cap. 8. punct. 4. num. 102. N. Gabriel diſp. 8. quæ- Emman. ſit. 1. N. Antonius diſp. 8. ſect. 3. num. 563. & N. Andreas Leſſius, diſp. 15. de Matrim. cap. 15. punct. 5. num. 65. Probatur de- Salas, Bonacin. Lu- ſtruendo oppoſitum fundamentum: nam per hujuſmodi go, Franciſc. Gabr. peccata, licet occultè fiant, polluitur Eccleſia, & gravem ſubit irreverentiam: ergo talia peccata licet oc- Anton. culta ſunt ſacrilegia contra locum ſacrum, & debent And. in confeſſione ut talia manifeſtari. Conſequentia patet. Et antecedens ſuadetur, quia hoc ipſo, quod prædicta *Ratio.* crimina, licet occultè facta diffamentur vel in confeſſione rei, vel per alium, qui in occulto poſitus illa vidit, incipit Eccleſia eſſe polluta etiam apud homines, ita ut in illa non poſſint celebrari divina, ut ſtatuitur in cap. *Significaſti* de adulteriis; atque pollutio non contingit per ſupervenientem confeſſionem teſtimonium, aut diffamationem; nec horum aliquod eſt ſacrilegium: ergo ſupponebatur polluta ex vi illorum criminum licet occultorum.

Confirmatur: nam eo ipſo, quod Eccleſia cenſeat aliqua crimina habere, oppoſitionem cum reverentia debita *Confirmatio.* locis ſacris, & idcirco illa in eiſdem facienda prohibeat; omnes prudenter intelligunt eſſe irreverentias, & ſordidationes loci ſacri: ergo ſive fiant publicè, ſive occultè, & ſive in notitiam publicam veniant, ſive non, graviter offendunt reverentiam locis ſacris debitam, incurruntque

proin-

Digitized by Google

Dicaſtill. proinde ſacrilegii malitiam. Explicatur amplius: nam ut rectè vidit Dicaſtillo (licet unam, & alteram opinionem problematicè ſuſtinens) diſput. 9. dub. 8. quæſt. 1. num. 651. non ideo templum cenſetur maculatum, quia Eccleſia prohibet ſacrificia, & officia divina in eo exerceri; ſed vice verſa ideo iſta prohibet in aliquo templo fieri, quia templum pollutum eſt per aliquod peccatum loci ſanctitati, atque reverentiæ oppoſitum; ſentit ergo Eccleſia tale peccatum eſſe ipſam maculam, ſordidationem, & pollutionem templi. Ergo tale peccatum, ſive occultè, ſive publicè fiat, importat malitiam ſacrilegii contra templum: quamvis Eccleſia, quæ de occultis non judicat, expoſcat notorietatem peccati, ut declaret templum eſſe pollutum, & in eo interdicat divina officia. Per quæ ſatis ad motiva contraria: ſed, ut illa in particulari evidentius diſſolvantur, verſari debet ſecunda difficultas.

Opinio 1. 152 Eſt autem hujuſmodi, an dentur aliqua peccata, quæ ſecluſa ſpeciali Eccleſię prohibitione habeant malitiam ſacrilegii ex circumſtantia loci ſacri, in quo fiunt? Prima ſententia id affirmat generaliter de omnibus peccatis, quam docent Joannes de Medina relatus, & rejectus num. 148. (Medina.) (2. *Opinio*.) Secunda id in univerſum negat, non aliam ſacrilegii malitiam admittens ex circumſtantia loci ſacri, quam illam, & in illis caſibus, quam & in quibus jura declarant Eccleſiam pollui, & interdicit propterea in ea celebrari divina. Ita Vaſquez, Baſilius, & alii ex relatis pro prima ſententia num. præced. (Vaſq. Baſil.) (3. *Opinio*.) Tertia, cui ſubſcribimus, docet aliqua peccata ob ſpecialem ſui fœditatem, & oppoſitionem cum ſanctitate loci ſacri, habere ex natura rei, & antecedenter ad prohibitionem Eccleſiæ, ſive præciſivè à tali prohibitione, malitiam ſacrilegii, ſi in loco ſacro exerceantur. Sic docent communiter Auctores pro ſecunda opinione num. præced. relati: quibus addimus Sylvium 2. 2. quæſt. 154. art. 10. in fin. Tancredum 2. 2. diſp. 4. quæſt. 2. dub. 3. num. 42. Pitigianum in 4. diſtinct. 17. quæſt. unica, art. 5. circumſtantia *Ubi* in fine. Ortiz in Summa notab. 5. circa 6. præceptum, & alios apud Dianam 1. part. tractat. 7. reſol. 25. Molinam tom. 2. de Juſtit. diſp. 344. Dicaſtillum diſput. 9. dub. 8. quæſt. 2. & N. Antonium diſp. 8. ſect. 3. §. 2. num. 566. (Sylv. Tancred. Pitig. Ortiz, Molin. Dicaſt. Antonius.) (*Ratio*.) Et probamus: nam iſtimet actus, propter quos Eccleſia declarat locum ſacrum pollui, habent ex natura rei, ſuppoſita templorum inſtitutione, notabilem oppoſitionem cum reverentia illis debita: Et propterea Eccleſia illos in loco ſacro interdicit: ergo etiam excluſa tali prohibitione ex jure poſitivo, illam haberent contra jus naturale, atque ideo ſemper forent ſacrilegia contra reverentiam debitam loco ſacro. Sicut etiam furtum prohibetur legibus juris poſitivi; & tamen licet non darentur tales leges foret contra jus naturale, & retineret eandem ſpecificam malitiam.

Confirmatio. Confirmatur: quia ſunt aliqua adeo fœda, & oppoſita inſtitutioni, & reverentiæ templorum, ut quilibet prudenter judicet ſummam per illa injuriam templis, & Deo, qui in eis colitur, irrogari: ergo quamvis de illis non detur ſpecialis aliqua prohibitio per Eccleſiam, aut jus poſitivum, ſunt ex ipſo jure naturali prohibita, & peccata ſacrilegii. Conſequentia patet; & antecedens conſtat exemplis tum propoſitis num. 148. tum aliis, quæ aliqui Auctores expendunt diſtincta ab eis, per quæ de facto templum polluitur juxta ſtatutum Eccleſiæ, & quæ nemo negat eſſe ſacrilegia. Antonius adhibet exemplum ejus, qui in templo ſua verenda oſtenderet mulieribus; & qui in templis noſtris offerret incenſum idolo. Lugo, & Dicaſtillo ejus, qui ſibi repræſentaret, aut repræſentare faceret comedias laſcivas, aut coram multis proferret verba nimium impudica, & provocativa. Molina, & alii ejus, qui in templo faceret negotiationes profanas, & mercatum publicum: quod confirmant ex facto Chriſti Domini, Joan. 2. ejicientis ex templo ementes, & vendentes. Et ſimilia facilè quis imaginari poteſt, ex quibus ſanctitas loci ſacri enormiter offendatur, & grave committatur ſacrilegium. Quæ autem ſit ejuſmodi non poſſumus certa regula diffinire, cum dependeat ex multis neceſſario in caſu particulari perpendendis; ſed prudenti judicio relinquendum eſt, ut viſum fuit Suario loco cit. ex lib. 3. de Religione, qui tamen ſentire videtur omnes tactus impudicos in Eccleſia exercitos eſſe ſacrilegia: ſed addit non idem fortaſſe eſſe de turpi aſpectu, aut levi verbo, quando in tranſitu, & ſine notabili mora, & ſcandalo fiunt.

Convellitur argument. Hinc convelluntur objecta pro prima opinione relata num. præced. Ad argumentum neganda eſt major: nam præter peccata, ob quæ in templo commiſſa prohibet Eccleſia, quod in eo ſacrificia & officia celebrentur, ſunt alia plurima, & quandoque graviora, quæ templum fœde commaculant, & ſunt verè ſacrilegia, ut conſtat ex dictis. Quod autem ad illam quaſi pœnam, & pro fidelium in templum reverentia prohibitionem, Eccleſia aſſignaverit quædam crimina, & non alia quam notoria; non provenit ex eo, quod in eiſdem etiam occultis, & in aliis gravioribus non reperiatur eadem ſpecies ſacrilegii, & oppoſitionis in reverentiam locis ſacris debitam; ſed quia noluit, quod celebratio officiorum, & oblatio ſacrificii toties impediantur, & planè frequentiſſimè, quoties peccata contra reverentiam loco ſacro debitam committerentur: urgeret namque illud in non leve fidelium detrimentum. Sed ſatis providit id applicando certis criminibus, hiſque notoriis, ut pertinebat ad fidelium inſtructionem, & ſcandala propulſanda. Ex his enim, quæ in illis criminibus contingunt, facilè intelligi poteſt aliis ſimilibus pollui templum, & ſacrilegium committi. Nam ut diximus, non quia Eccleſia prohibet officia in templo, in quo illa commiſſa ſunt, templum fit pollutum; ſed è converſo quia pollutum ſupponitur per crimina in eo commiſſa, Eccleſia declarat illud pollutum, & interdicit officia.

Unde ad primam confirmationem negamus majorem: nam templum aliquibus criminibus ejus reverentiæ oppoſitis pollui, & notabiliter offendi, provenit ex ipſo jure naturali dictante reverentiam loci ſacri, & prohibente ejus profanationem. *Enodatur confirmatio. 1.* Ad Eccleſiam autem pertinuit declarare, in quibus caſibus quantum ad forum externum templum debeat reputari pollutum. Et ſicut declaravit certa crimina, potuit declarare omnia in quibus major, aut æquivalens indecentia contra templum reperitur, & ſunt ut talia jure naturali prohibita. Sed ut non fecerit motiva habuit proximè aſſignata. Quare ad ſecundam confirmationem negari debet antecedens: *2. Confirmatio diluitur.* nam propria, & primaria templi reverentia non conſiſtit in hominum opinione, ſed in eo, quod illam fundat, nempe templum eſſe locum ſacrum, hoc eſt erectum, ac deſtinatum ad Dei cultum, ut merito proinde appelletur domus Dei. Unde ſive reverentia contra illud commiſſa ſit notoria, ſive non; injuriam illi infert pertinentem ad ſpeciem ſacrilegii: ſicut contingeret in utente occulte veſtibus ſacris ad uſus profanos ut Alba loco ſubuculæ. Deinde prætermiſſo utcumque antecedenti, nihil illa confirmatio evincit, ſed magis deſtruitur ipſo exemplo in ſui patrocinium allato: nam etiam homines ſolent contrahere infamiam, priuſquam de infamia notentur, vel habeantur ut infames. Sic etiam committens in occulto ſodomiam, aut hæreſim, aut crimen læſæ majeſtatis, infamiam incurrit, & infamis in ſe eſt. Et ubi hæc crimina innoteſcunt, incipit non quidem eſſe; ſed manifeſtari, quod erat. Id itaque ſimiliter contingit in aliquibus criminibus commiſſis in templo, & ejus reverentiæ jure naturali contrariis: polluunt namque, & infamant de ſe templum, licet occultè fiat; & ubi in lucem, aut notitiam prodeunt, manifeſtatur templum fuiſſe pollutum, & injuriam paſſum. Quis autem reputetur locus ſacer in ordine ad hanc ſacrilegii circumſtantiam num. 156. dicemus.

153 Sed veniamus ad tertiam claſſem ex aſſignatis num. 148 furtum ſcilicet, quod ab hac etiam parte inducere ſolet ſpeciem ſacrilegii. Et regulam, quando id contingat, deſumunt communiter Theologi, & Canoniſtæ ex textu in cap. *Quiſquis inventus*, 17. punct. 4. in quo Papa Joannes VIII. ſtatuit committi ſacrilegium in furto, cum aufertur *ſacrum de ſacro*, vel *non ſacrum de ſacro*. Ex qua determinatione conſtat abſque controverſia apud omnes, eum, qui furatur *ſacrum de ſacro*, ut cum ab Eccleſia ſurripit calicem, ornamenta ſacra, imagines ſacras, &c. committere ſacrilegium: nam, cum ex prædicto canone doceamur aliquod furtum eſſe ſacrilegium; nulli id aptius, aut evidentius convenit, quam illi, quo res ſacra aufertur à loco ſacro: intervenit enim circumſtantia *quid* ex parte rei ablatæ, & circumſtantia *Ubi* ex parte loci, unde aufertur. Sed non ita exploratum eſt, an ibi occurrant duo ſacrilegia, & ſint neceſſario explicanda in confeſſione. Furtum ſacri de ſacro eſt unum ſacrilegiu: ita Fagun. Diana. Negat cum Fagundez Diana 1. part. tract. 7. reſolut. 22. dicens ſufficere pœnitenti, quod confiteatur unum furtum ſacrilegum. *Opinio contraria.* Contraria tamen ſententia eſt verior, & longè communior: quia ſacrilegium circa locum ſacrum differt ſpecie à ſacrilegio circa res ſacras, ſicut ſpecie differt à ſacrilegio circa perſonam ſacram: ergo ſicut fœmina ha-

bens

Digitized by Google

Leſſius, Filliuc. Alcoz. Trullenc. Leander, Delgadill.

bens in Eccleſia copulam carnalem cum Sacerdote, præter peccatum luxuriæ committeret duo ſacrilegia; unum peccando in loco ſacro, & aliud peccando cum tali perſona: ſic etiam qui furatur calicem ab Eccleſia, ultra peccatum furti committit duo ſacrilegia, unum contra rem ſacram, quam ſurripit, aliud contra locum ſacrum ex quo, & in quo furatur. Ita Suarez loc. cit. cap. 5. Lugo diſp. 16. num. 471. Leſſius, Filliucius, Alcozer, & Trullench, quibus relatis ſubſcribit Leander diſp. 8. §. 4. quæſt. 22. Delgadill. cap. 17. dub. 76. num. 178. Et tam reſolutio, quàm ejus fundamentum continent doctrinam D. Thomæ, communiter receptam inter Theologos, 2. 2. quæſt. 99. art. 3. ubi inquirit: *Utrum ſpecies ſacrilegii diſtinguantur ſecundum res ſacras*. Et diſtinguit inter perſonas ſacras, & loca ſacra, & alias res ſacras à perſonis, & locis diſtinctas, ut ſunt Sacramenta, reliquiæ, & ornamenta Eccleſiæ: atque ſacrilegia, quæ contra prædicta committuntur, ſpecie diſtingui includit: nam in tribus invenitur ſanctitas diverſæ rationis, aut ſpeciei intra genus ſanctitatis: *& ideo*, inquit, *ſecundum diverſam rationem ſanctitatis rerum ſacrarum, quibus reverentia exhibetur, neceſſe eſt, quod ſacrilegii ſpecies diſtinguantur*.

Ex qua doctrina facilè colligitur deciſio alterius difficultatis, an videlicet qui rem ſacram furatur de loco non ſacro, v. g. calicem conſecratum de domo ſæculari, committat ſacrilegium, debeatque illud in confeſſione furti explicare? Sunt qui reſpondeant cum diſtinctione, eſſe ſacrilegium, & neceſſario confitendum, ſi calix ſit Eccleſiæ, cui propterea inferatur injuria; ſecus autem ſi Eccleſiæ non ſit, ſed pertineat ad ſæcularem. Pro qua ſententia referuntur Lublinus verbo *Sacrilegium*, num. 11. & Lopez 1. part. cap. 33. Sed cujuſcumque fuerit, eſt falſa, & contra communem, quam docent D. Thomas loco cit. Navarrus, Henriquez, Fagundez, Graffius, & alii apud Leandrum ubi proximè quæſt. 21. Nam independenter ab eo, quod calix conſecratus, ſit, vel non ſit proprius Eccleſiæ, eſt res ſacra, & contra reverentiam rei ſacræ debitam agitur, ubi in ea, & de ea furtum committitur: ſit enim ſacrilegium, quoties res ſacra irreverenter tractatur, ut proximè vidimus ex D. Thoma. Adde Pontificem in canone relato aſſerere ſacrilegium in furando *ſacrum de ſacro*: qui eſt caſus præſens: & tamen non diſtinguit, an ſacrum pertineat ad Eccleſiam, vel non: unde nec oportet nos ita diſtinguere. In quo non immoramur: præſertim cum tale ſacrilegium non pertineat ad circumſtantiam *Ubi*, de qua modo agimus, ſed ad circumſtantiam *Quid*; de qua jam egimus §. præced.

Lopez, D. Thom. Navarr. Henr. Fagund. Graffius.

Ablatio rei ſacra, & ſi Eccleſiæ non ſit, eſt ſacrilega.

154 Regrediendo itaque ad hujus loci propria, non ſolum committitur furtum ſacrilegum, furando *ſacrum de ſacro*, ut Pontifex loquitur in cap. citato, & obſervant communiter Canoniſtæ Menochius, Fuſius, Farinacius, Decianus, & alii plurimi apud N. Franciſcum cap. 8. pun. 4 num. 103. Sed dupliciter poteſt contingere, quod res profana, ſive *non ſacra*, quæ furto aufertur, ſit in loco ſacro: primò; ſi in depoſitum, pignus, aut cuſtodiam Eccleſiæ tradatur: ſecundò omninò materialiter, & per accidens, ut marſupium divitis orantis, aut dormientis in templo. Et in priori ſenſu communis ſententia docet, quod, ſi res non ſacra auferatur de loco ſacro, committitur furtum ſacrilegum neceſſario manifeſtandum in confeſſione: neminemque vidimus, qui oppoſitum doceat. Et facile ſuadetur, tum ex canone citato, qui ſaltem in hoc ſenſu accipiendus, ac verificandus eſt. Tum etiam nam ea, quæ Eccleſiæ traduntur in cuſtodiam, ſunt aliquando ipſius Eccleſiæ, eorumque Deus ibi ſpecialiter tutelam ſuſcipit: unde nequit non injuriam irreverentiæ gravis Eccleſiæ, & Deo irrogare, qui ibidem depoſita, & cuſtodita furatur. Tum denique; nam Eccleſia ex rerum ſibi commẽdatarum furto patitur damnum, & obligatur ad illarum reſtitutionem. Dubitari itaque non poteſt quod furtum ejuſmodi ſit ſacrilegum. Et idem ferè judicium cenſent non pauci de rebus, quæ licet non ſint in Eccleſiæ cuſtodia, illas tamen Parochus, Sacriſta, aut alii miniſtri curant ſibi à ſæcularibus commodari pro ornatu templi in aliqua ſolemnitate, ut ſunt aulæa, picturæ, candelabra, ſedilia, &c. Et merito ita cenſent: quia prædicta ſunt aliquo modo, toto eo tempore, Eccleſiæ, & pertinentia ad Dei cultum: atque ideo illa furari eſt notabilis contemptus & irreverentia in Eccleſiam.

Menoch. Fuſ. Farin. Decian.

Ablatio rei profanæ, Eccleſiæ tradita eſt ſacrilega.

Opinio.

Loquendo autem de furto rerum non ſacrarum è loco ſacro in ſecundo ſenſu, ut ſi quis furaretur pecuniam divitis in Eccleſia exiſtentis, vel tapetum, & ſellam alicujus nobilis in Eccleſia præmiſſam, aut ibi caſu relictam: non ita convenit inter Auctores. Plures namque docent tale furtum non inducere malitiam ſacrilegii, nec in ejus confeſſione explicari debere circumſtantiam loci ſacri. Ita Sotus, Joannes Cruz, Henriquez, Leſſius, quos refert, & ſequitur Diana tom. 1. tract. 7. reſol. 27. Lopez, Coninchus, Fagundez, Granados; Lugo, Naldus, & Ochogavia, quibus relatis ſubſcribit Leander ubi ſupra quæſt. 17. Auſonius circumſtantia *Ubi*, num. 39. Delgadillo cap. 17. dub. 76. N. Antonius diſput. 8. ſect. 3. §. 5. num. 613. & alii. Quorum commune fundamentum eſt, quod in tali caſu res profanæ omninò materialiter, & per accidens ſurripiuntur in loco ſacro; ſed minime verificatur, quod tollantur de loco ſacro: ſiquidem nullo ſpeciali titulo ad locum ſacrum ſpectant. Unde conſequenter dicunt verba relata Joannis Papæ declarantis ſacrilegium poſſe committi decipiendo *non ſacrum de ſacro*; intelligenda eſſe in ſenſu formali; ubi res non ſacra tollitur de ſacro, ad quod aliquo modo pertineat, ut proximè dicebamus.

Sot. Cruz, Leſſius, Dian. Lop. Granad. Lug. Delgadillo, Anton.

Motivum.

Præfertur. Opinio affirmativa.

Suar. Vaſ. Valen. Navarr. Nugnus, Ledeſ. Rebellus. Dicaſtill. Franc.

Ratio.

Sed præferri debet oppoſita ſententia aſſerens in prædicto caſu committi ſacrilegium, & explicandum in confeſſione. Quam docent Suarez, Vaſquez, Valentia, Navarrus, Nugnus, Rebellus, Petrus de Ledeſma, Raphael Torre; Layman, Ludovicus, & Graffius apud Leandrum, & Dianam locis proximè relatis, Bonacina in 1. præcept. Decalog. diſp. 5. quæſt. 6. puncto unico, Dicaſtillo diſp. 9. quæſt. 4. & 5. N. Franciſcus cap. 8. punct. 8. num. 103. & alii. Probatur ex Canone citato deſtruendo ſimul oppoſitum fundamentum: nam Pontifex agens de furto *non ſacri de ſacro* illudque cenſens ſacrilegium non reſtrinxit ſuam diffinitionem ad rem Eccleſiæ commiſſam, ſive ad Eccleſiam aliquomodo pertinentem, ſed ſermonem extendit ad omnem rem in Eccleſia exiſtentem, & inde ablatam, ut liquet ex ejus verbis: *Si qui depoſita, vel qualibet exinde abſtrahant, velut ſacrilegi canonica ſententia ſubjaceant*. Ergo violenter trahitur ejus determinatio ad furtum præciſe illarum rerum, quæ cuſtodiæ, aut curæ Eccleſiæ committuntur: ſed extendi debet ad omne furtum in Eccleſia commiſſum, ſive rerum in Eccleſia exiſtentium.

Confirm. 1.

Confirmatur primò: nam Pontifex abſolutè determinat ſacrilegium committere, qui non ſacrum de ſacro furatur; idque ſtatuit in majorem loci ſacri reverentiam: ergo non licet diſtinguere, ejuſque determinationem limitare ad ſolas res, quæ cuſtodiæ Eccleſiæ commendantur, excipiendo ab ea regula omnes alias res in loco ſacro exiſtentes, viamque aperiendo, ut ab hac parte minor locis ſacris adhibeatur reverentia, quam Papa illo decreto promovere curavit. Confirmatur ſecundo, & explicatur amplius: nam Pontifex diſertè diſtinguit tria ſacrilegia contingentia in furto primum furando: *Sacrum de ſacro*. Secundum *ſacrum de non ſacro*. Tertium *non ſacrum de ſacro*: Quæ diſtinctio corruit, & confunditur juxta doctrinam contrariæ opinionis: nam ſi, ut in ablatione rei in Eccleſia exiſtentis committatur ſacrilegium, opus eſt talem rem ad Eccleſiam pertinere, & eſſe in hoc ſenſu ſacram: tertium plane reducitur ad primum, ablationem ſcilicet ſacri de ſacro; atque ideo ſuperfluè recenſetur. Præterquam quod, primum ſacrilegium furando ſacrum de ſacro diſtinguitur à ſecundo furandi ſacrum de non ſacro; ſed non diſtinguitur penes rem ablatam, quin potius in hoc conveniunt: ergo diſtinguitur penes circumſtantiam, quam addit loci, ſive *de ſacro*: hæc autem etiam ſalvatur in furto rei non ſacræ de ſacro, quamvis talis res nullo modo ad Eccleſiam pertineat, & in omni ſenſu profana ſit: ergo ejus furtum ex loco ſacro habet in præmiſſo ſenſu malitiam ſacrilegii: atque tale eſt, ubi committitur in loco ſacro, ſive res ablata pertineat, aut non ex aliquo titulo ad talem locum. Quæ omnia confirmari denique poſſunt, ex ſuperius dictis à num. 151. nam plura ſunt peccata, quæ facta in loco ſacro contrahunt malitiam ſacrilegii ob violatam reverentiam illi debitam, idque contingit ipſo jure naturali, & contingeret independenter à diſpoſitione juris poſitivi; ſimilis autem irreverentia occurrit in furto commiſſo in Eccleſia per ablationem rei in ea quoquo modo exiſtentis. Et quamvis ob id ſacrilegium non eſſet conſummatum, ſed inchoatum; nihilominus illo motivo ductus ob majorem Eccleſiæ reverentiam potuit meritò Pontifex ſtatuere, quod furtum

Secunda.

Tertia.

omnis non ſacri de ſacro eſſet ſacrilegium, & ut tale puniretur. Per quæ ſatis patet oppoſitum fundamentum.

155 Pervenimus tandem ad quartam, & ultimam claſſem peccatorum, quæ ex circumſtantia loci ſacri ſunt ſacrilegia, ut præmiſimus num. 148. conſiſtit autem in violatione immunitatis templorum, & plerumque non importat circumſtantiam peccato ſuperadditam, ſed ipſam primam, & propriam ſpeciem peccati conſtituit, nam aliunde actus, ſi in templo, aut contra templum non exercerentur, mali non eſſent in genere ſuo, ut patet in actibus judicialibus in ſuſpendio publici latronis, & ſimilibus: qui actus de ſe ſunt honeſti, & pertinentes ad virtutem juſtitiæ, at intra Eccleſiam facti ſunt ſacrilegia ob violatam ipſi reverentiam. Inter hæc autem peccata eminet, & ad præſentem conſiderationem magis pertinet, quod committitur contra privilegium immunitatis Eccleſiarum, ſive locorum ſacrorum: ſunt enim hæc loca refugii ad protegendum eos, qui commiſſo aliquo delicto ad ea confugiunt, ne capiantur, & puniantur. Quod privilegium eſt ad inſtar illius, quod in lege ſcripta habebant Civitates refugii, & templum Salomonis Exod. 21. & lib. 3. Reg. cap. 5. concediturque, ac ſtatuitur tam jure civili in Exod. loco citat. de his, qui ad Sacroſanctas Eccleſias confugiunt, quàm in Canonico in cap. *Inter alia*, & ſeq. de immunitate Eccleſiaſtica, & in Concilio Tridentino ſeſſ. 25. cap. 20. ſublatis omnibus conſuetudinibus uſque ad illud tempus prędicto privilegio contrariis. Illud autem plures effectus habet, ut puta quod reus ad Eccleſiam confugiens in ea capi non poſſit, nec invitus ab illa extrahi: quod in ea exiſtens non alligetur vinculis, nec alio modo perſonaliter vexetur: quod dum in Eccleſia manet non poſſit ad mortem condemnari, nec ad aliam pœnam corporalem: quod, ſi reus ab Eccleſia extrahatur, nulla ſit extractio, & omnes actus ex illa ſequuti, &c. Contrarium autem facientes, & hoc immunitatis templorum privilegium violantes peccant mortaliter culpa graviſſima ſacrilegii ob profanatam domum Dei, & hoc crimen reputatur læſæ majeſtatis divinæ. Sunt etiam ipſo facto excommunicati a Gregorio XIV. in ſua conſtitutione incipiente, *cum alias nonnulli*. Poſſunt etiam puniri pœnitentia publica judicio Epiſcopi, penſata qualitate delicti, & delinquentis, ut ſtatuitur in cap. *Si quis contumax* 17. quæſt. 4. & aliis antiquis Canonibus renovatis per Concilium Tridentinum, & Gregorium XIV. locis relatis. Et hæc pro conſideratione præſentis circumſtantiæ ſatis ſit delibaſſe: nam materia per ſe ſpectat ad alios tractatus, & lectorem remittimus ad N. Andream, qui in tract. 18. de Privilegiis cap. 3. punct. 3. illam doctè, & diffuſe verſat.

Nunc ſatis erit unam, aut alteram difficultatem ad hunc locum ſpecialius pertinentem reſolvere. Nam primò dubitari poteſt, num judex, qui à reo exiſtente intra Eccleſiam aufert arma, peccet contra prædictam immunitatem. Affirmat cum Farinacio, & Peregrino, Diana 1. part. in tractat. de immunitate Eccleſ. reſolut. 8. Sed verior eſt pars negativa: quia illa ablatio armorum non pugnat cum reverentia Eccleſiæ, nec cum juribus illam præcipientibus: ſed magis fit, ut à reo tollatur occaſio patrandi in, vel ab Eccleſia ſcelera nova. Ita Covarruvias, Villadiego, Joannes à Cruce, Fagundez, & alii, quos refert, & ſequitur Leander diſput. 8. §. 4. quæſt. 28. Dubitari ſecundò poteſt, an judex, qui reum verbis doloſis decipit, ut de Eccleſia egrederetur, & caperetur, egerit contra Canones, & commiſerit ſacrilegium? Affirmat cum Villadiego, & Bobadilla Diana loco citato reſolut. 26. Sed negant Navarrus, Suarez, Fagundez, Filliucius, & alii, quibus relatis ſubſcribit prædictus Leander quæſt. 29. Et hoc videtur verius: quia illa extractio non fuit violenta, de qua Canones loquuntur. Tertio dubitari poteſt, an omnis extractio violenta rei ab Eccleſia ſit ſacrilegium? Reſpondetur negativè cum communi ſententia: quia non ſemper reus gaudet immunitate Eccleſiæ: certum enim, & exploratum eſt quoſdam valdè criminoſos ab hujus privilegii participatione excludi, quos Gregorius XIV. in ſua conſtitutione recenſet, ut ſunt publici latrones, graſſatores itinerum, vulgò *Gitanos*, committentes homicidia, & mutilationes membrorum in Eccleſia, proditores, ſive occidentes proditoriè, *à traycion alevoſamente*, aſſaſſini, fautores, & auxiliatores hæreticorum, rei læſæ majeſtatis in perſonam Principis, de quibus N. Andreas loco citato §. 3. iſtos itaque violenter ab Eccleſia extrahere non eſt ſacrilegium: foret autem illos intra Eccleſiam, & loco ſacro occidere, vel alia pœna corporali punire.

Covarr. Villadieg. Fagund. Leander, & alii.

Non omnis extractio violenta ab Eccleſia eſt ſacrilegium.

156 Dubitari quarto poteſt, quid intelligatur nomine Eccleſiæ, aut loci ſacri, ut ex ejus violatione committatur delictum ſacrilegii in caſibus hoc §. relatis, ſive pertinentibus ad circumſtantiam *Ubi*, quam difficultatem ad hunc locum remiſimus? Reſpondetur non eſſe accipiendum uniformiter reſpectivè ad omnia delicta, quibus reverentia locis ſacris debita violari dicitur, & ſacrilegium committi. Nam quantum ad immunitatem reorum, & violationem illi contrariam latiſſimè patet nomen ſacri loci. Comprehendit enim Eccleſiam conſecratam, & non conſecratam; & etiam pollutam, atque interdictam; non perfectè conſtructam, aut etiam dirutam: & non ſolum corpus, ſed etiam omnes partes, capellas, ſacriſtiam, parietes, turres, januas, atrium, cæmeterium, &c. Ut cum communi ſententia tradit N. Andreas loco citato, §. 1. Quin loci ſacri, & gaudentis hoc privilegiis, nomine intelligitur in domibus religioſorum non ſolum Eccleſia, & omnia ſupra relat, quæ ſunt quaſi partes ejus, ſed etiam tota domus, aut monaſterium, ſive quidquid intra ejus ambitum, & ſeptum clauditur, clauſtra, dormitoria, officinæ, viridaria, hortus, &c. ut cum multis tradit Andreas loco citato numer. 88. & evincitur ex cap. *Si quis*, & cap. *Id conſtituimus* 17. quæſt. 4. Unde qui confugiens ad monaſterium ſcandit parietes, & ſe præcipitat in ejus horto, vel atrio, gaudet immunitate Eccleſiæ, & ſacrilegè extraheretur inde violenter niſi in caſibus ſupra relatis.

Et hæc procedunt quantum ad ſacrilegium, quod ex violatione immunitatis loci ſacri committitur. Sed quantum ad ſacrilegia, quæ effuſione humani ſanguinis, vel ſeminis in loco ſacro contingunt multo reſtrictior eſt loci ſacri uſurpatio, & ſolum comprehendit Eccleſiam, & Cæmeterium. Porro Eccleſiæ nomine intelliguntur, quæ intra Eccleſiam ſunt, ut capellæ, Chorus; non quæ infra Eccleſiam, aut ſupra ſunt. De confeſſionariis dubitari poteſt. Et ubi ſunt apud nos cum pariete dividente, ſi in parte correſpondente Eccleſiæ occiſio, aut pollutio fiat, erit ſacrilegium, ſecus autem ſi hæc contingant à parte correſpondente clauſtro: dummodo iſtud non ſit Cæmeterium Religioſorum, ut apud nos frequentius contingit. Si vero confeſſionaria non ſint diviſa, ſed aperta, totum illorum concavum reputandum eſt pars Eccleſiæ, & homicidium, &c. illic patrata eſſe ſacrilegia, ut tradit N. Antonius diſp. 8. ſect. 3. §. 3. num. 585. allegans Dalbene tom. 1. cap. 2. dub. 2. ſect. 7. Et eſſe communem Doctorum tradit Fagundez in 2. pręcepto Eccleſiæ lib. 4. cap. 4. num. 35. Et idem ſentiendum eſt de loco organi. Hinc fit cetera monaſterii loca, quæ non ſunt Eccleſia, & Cæmeterium, non eſſe ſacra in ordine ad Eccleſiæ pollutionem per relata crimina, vel ad concurrendam ſpeciem ſacrilegii, non Sacriſtiam, aut Clauſtrum (niſi ſimul ſit Cæmeterium) non ſeparata Oratoria ad nutum amobilia, non cellas, non dormitoria, &c. Quamvis Prælatus ſingulis noctibus ea loca benedicat, & aſpergat aqua luſtrali. Quare prædicta loca non conferunt delictis, quæ in eis fiunt, circumſtantiam ſacrilegii, ut docent Sanchez lib. 9. de Matrimon. diſp. 15. numer. 42. Dicaſtillo diſp. 9. dub. 8. num. 668. Leander diſp. 8. §. 4. quæſt. 26. N. Franciſcus cap. 8. punct. 4. num. 105. Idem dicendum eſt de Oratoriis particularium domorum, quamvis in illis de licentia Epiſcopi Miſſa celebretur, quia non cenſentur nomine Eccleſiæ, & ad nutum domini valent in profanos uſus converti, ut notant Sanchez loco citato numer. 39. N. Antonius num. 586. Diana 1. par. tract. 7. reſolut. 20. & alii ſatis communiter. Unde pollutio, & alia dicta in eis commiſſa non habent ex vi talis loci malitiam ſacrilegii. Oppoſitum dicendum eſt de Eccleſiis Xenodochiorum, quamvis in eis non ſit SS. Sacramentum Euchariſtiæ: nam veræ Eccleſiæ ſunt, & publicæ, & ſtabiles, & veniunt cum proprietate nomine Eccleſiæ. Unde homicidium in eis commiſſum cenſetur apud omnes Sacrilegium, ut cum Navarro, Covarruvias, Fagundez, Dalbene, & aliis rectè obſervat N. Antonius loc. cit. num. 587.

§. IV.

Digitized by Google

§. IV.

De circumſtantia Quibus auxiliis.

157 PEr hanc ſignificantur inſtrumenta, & media, quibus utimur in peccando, concauſæ etiam nobiſcum ad id concurrentes. Et convenit apud omnes varietatem materialem inſtrumentorum non inducere in peccatis novam ſpecie malitiam, nec proinde obligationem explicandi hanc circumſtantiam: v. g. quod homicidium fuerit gladio, aut lapide: quod furatus quis fuerit per ſcalam, aut per cuniculos, &c. Quæ regula patitur duas exceptiones: *Primam*, ubi inſtrumenti uſus eſt alias prohibitus ſub peccato mortali, ut poſſet contingere in ſclopeto parvo, & occulto: tum enim illo uti ad occidendum continet duas malitias ſpecie diverſas. *Secundam*, quando inſtrumenta, & media habent de ſe ſpecialem malitiam contra alias virtutes, ut ſi quis uteretur ſacramentis, rebus ſacris, pacto dœmonis, arte magica, & ſimilibus ad pravum aliquem finem: manifeſtum namque eſt talium uſum habere ex aliis titulis malitiam, & eorum abuſum eſſe ſacrilegium, ſuperſtitionem, &c. Et hæc omnia debere in confeſſione manifeſtari. Sed ubi nihil horum occurrit in inſtrumentis, nihil pariter additur malitiæ, quod confiteri opus ſit.

Unde his relictis, præcipua difficultas quantum ad hanc circumſtantiam eſt in ordine ad concauſas, quibus juvatur quis ad peccandum, eaſque ad id applicat, conſiſtitque principaliter in determinando, an circumſtantiæ incitandi, aut ſolicitandi illam perſonam ad ſimul peccandum, v. g. ad fornicandum, addat in tali peccato novam ſpeciem malitiæ, quæ proinde ſit neceſſario explicanda in confeſſione? Negant Vaſquez in præſenti quæſt. 91. art. 5. dub. 4. num. 7. & dub. 5. num. 34. Lugo diſp. 16. num. 142. Fagundez præcepto 2. lib. 4. cap. 5. & Leander diſput. 8. §. 5. quæſt. 5. Quam probant: quia inductio in iſto caſu ſolum aggravat peccatum intra eandem ſpeciem; cum inductio ad peccatum, & ipſum peccatum commiſſum pro una tranſgreſſione moraliter reputentur: unde ſatis erit confiteri fornicationem, quæ ſemper eſt, & eſſe intelligitur peccatum commune.

Confirmat. Confirmatur: quia prædicta malitia incitandi, hortandi, & cooperandi ad peccatum hujuſmodi ſemper adeſt, licet non ita gravis, quamvis quis alterum ad peccandum ſolicitet: ſiquidem cooperatur ad alterius ruinam; & tamen in tali caſu non tenetur aliud confiteri, quam fornicationem; & hac dicta dicitur omnis malitia neceſſario in confeſſione explicanda: ergo idem affirmandum eſt, quamvis aliquis ad prædictum peccatum incitaverit. Hinc colligunt plurima Auctores relati. Lugo; illos, qui ſe accuſant de diſtractione voluntaria per colloquia in Miſſa dierum feſtorum, non eſſe interrogandos, an provocaverint ſocios ad colloquendum, vel non; nam utroque modo cooperati fuerant ad aliorum peccatum. Leander quæſt. 3. colligit incitantem meretricem ad fornicandum non debere niſi fornicationem confiteri: quia ipſa parata erat ad illud peccatum; unde cum ea peccans non dat illi ſcandalum, nec moraliter inducit ad malum. Colligit idem Leander quæſt. 4. idem dicendum eſſe de illo, qui utitur malefica, ſive ſaga, ut ſuo maleficio aliud ex pacto diaboli ſolvat, ſi illa ad id ſit de ſe parata. Idem præterea colligit quæſt. 7. non eſſe obligationem explicandi in confeſſione ſpeciem peccati, ad quod homo alium induxit: ſed ſatis illi eſſe confiteri circumſtantiam ſcandali, licet non explicet illius materiam. Ulterius colligit q. 8. non debere explicari numerum perſonarum, quas uno peccato, aut incitatione provocavit ad peccandum. Tandem quæſt. 9. colligit, & ſatis conſequenter neceſſarium non eſſe ſtatum, ſive conditionem perſonarum, coram quibus peccavit, & facto, aut verbo ad peccandum incitavit, nempè an illæ fuerint Sacerdotes, Religioſi, &c. quia in talibus caſibus ſolum peccatur contra charitatem (& id ſufficit explicare) non vero contra aliam ſpecialem virtutem, cui adverſetur peccatum, in quod inducuntur.

158 Sed in prædicta ſententia, ejuſque appendicibus non pauca occurrunt ſatis difficilia, & noſtro judicio minus ſecura. Pro vera igitur, & legitima reſolutione perſiſtemus in exemplo propoſito fornicationis, quod inducere ad hujuſmodi peccatum non eſt per ſe, & regulariter loquendo mulierum, ſed hominum, ut ſatis ex ſe liquet. Rurſus ex mulieribus aliæ ſunt valde honeſtæ, aliæ prorſus turpes, ut meretrices in lupanari expoſitæ, & aliæ quæ & ſi in lupanari non degunt, ſunt publicæ peccatrices, & ut tales cognoſcuntur; aliæ denique medio modo ſe habentes, quæ licet in tale peccatum aliquando veniant, non tamen admodum faciliter, ſed per ſolicitationem incitationem, preces, pretium, aut promiſſa. Deinde obſervandum eſt tripliciter contingere, quod aliquis inducat, aut incitet alium ad peccatum. Primò, directè, & omnino formaliter, cum videlicet agit ex deſiderio, quod proximus ſubeat illud detrimentum ſpirituale. Secundò, directè, ſed non formaliter, quando nimirum intendit, quod alter violet caſtitatem, non quia malum ejus ſit, ſed propter bonum delectabile proprium. Tertiò, indirectè, ut cum prævideo, quod alius ex verbis, aut factis meis facilè aſſumat occaſionem peccandi; ergo tamen id non intendo; verum quia poſſum, debeoque id advertere, & impedire; pecco peccato ſcandali, agendo ſcilicèt contra charitatem, ſecundum quam obligamur vitare ſpiritualem ruinam proximi, cum poſſumus. Quoquo autem modo ex relatis ſcandalum contingat eſt ſpeciale peccatum mortale, in confeſſione de neceſſitate explicandum, ut omnes catholicè docent. Sed ex tribus relatis ſolum ſecundum pertinet per ſe ad præſentem conſiderationem: nam de tertio non datur inductio poſitiva, de qua agimus. Primus autem eſt caſus rariſſimè contingens, & quod de ſecundo dixerimus, illi à fortiori applicabitur. In ſecundo itaque, & frequenter contingenti concurrit incitatio ad peccatum, & peccatum ipſum, quamvis non ex intentione mali moralis, ſed boni phyſici delectabilis.

Porrò hæc incitandi peccatum continet non ſolum malitiam ſcandali generaliter dicti, & indirectè commiſſi, quale in tertio modo deſcripſimus: ſed etiam propriè accepti, & directè commiſſi: ſiquidem provocat ad actum peccaminoſum, quamvis non intendat directè ipſam peccati malitiam: quod raro contingit, & magis dœmonum, quam hominum eſt. Ulterius prædictum incitandi peccatum continet malitiam peccati, ad quod incitat; ſiquidem ad eam tendit, & de ſe inducit non minus quam conſilium: unde, ſicut qui conſulit furtum, peccat contra juſtitiam, & maculatur malitia furti; ita qui incitat ad fornicandum, peccat contra caſtitatem, & maculatur malitia fornicationis. Sed tamen ipſe actus incitandi eſt peccatum numero diverſum ab ipſo actu fornicationis, ut rectè vidit Dicaſtillo diſput. 9. dub. 4. à num. 237. Et *Dicaſtill.* (omittendo ejus motiva) ſuadetur breviter. Tum, quia ſalvatur adæquata malitia actus incitandi ad fornicandum, licet iſta non ſuccedat, reſiſtente perſona, ad quam incitatio dirigitur. Tùm, quia poteſt fieri incitatio ad fornicandum cum alio, retinendo eandem ſpeciem fornicationis: in quo caſu manifeſtum eſt incitationem factam per unum diſtingui numero à fornicatione executa per alium. Tùm denique, nam licet illi actus in eodem ſubjecto concurrant, habent tamen objecta, & fines diverſos; ſiquidem incitatio ordinatur ad extorquendum conſenſum alterius, poſt quem elapſo etiam longo tempore poteſt copula ſuccedere, aut abſolutè impediri.

159 His ſuppoſitis ſentimus incitationem poſitivam ad fornicandum (idem intelligendum eſt de aliis peccatis) continere malitiam diſtinctam ab ipſa fornicatione, & neceſſario explicandam in confeſſione: & conſequenter hujus obligationi non ſatisfieri confitendo præcisè fornicationem ſubſecutam; ſed exponi debere, qood præceſſerit ad eam incitatio poſitiva, ubi res ita ſe habuit. Secunda hujus reſolutionis pars evidenter colligitur ex prima ſuppoſitis generalibus principiis ſupra traditis dub. 3. quod omnia mortalia in ſpecie, & numero, & circum- *Bañ. Med.* ſtantiis mutantibus ſpeciem debeant confeſſioni ſubjici. *Lop. Rod.* Utramque autem partem docent, Bannez 2. 2. quæſt. 43. *Valen. Sanchez, Ledeſ. Lorc. Villal. Filliuc. Coninch. Beſ. Hur. Dian. Navar. Palaus, Trul. Bonacin. Delgadill. Fran. Ant. Per. Dicaſtill. Lug.* art. 4. dub. 1. Medina, Lopez, Alcozer, Rodriguez, & Valentia, quos refert, & ſequitur Thomas Sanchez lib. 1. Summæ cap. 6. num. 14. Petrus de Ledeſma, Lorca, Villalobos, Filliucius, Coninchus, Beſanus, Fagundez, & Hurtado, quibus relatis ſubſcribit Diana 3. part. tract. 4. reſolut. 114. Navarrus cap. 6. num. 19. Palaus tom. 1. tract. 6. diſp. 6. punct. 4. Trullench. lib. 1. in Decalogo cap. 6. dub. 6. num. 15. Bonacina de Sacrament. diſput. 5. punct. 2. §. 3. difficult. 3. Delgadillo cap. 17. dub. 81. N. Franciſcus cap. 8. punct. 4. num. 107. N. Antonius diſp. 8. ſect. 4. num. 622. Perez diſput. 31. ſect. 3. num. 5. Dicaſtillo loco ſupra citato. Lugo (licet minus conſequenter ad ea, quæ tradit loco ſupra allegato)

diſp. 16. ſect. 4. num. 157. & alii plures ut merito hæc ſententia poſſit dici communis. Probatur evertendo ſimul fundamentum, & confirmationem contrariæ: nam incitans poſitivè ad fornicandum committit præter fornicationem peccatum ſpecialis ſcandali, quod ſpecie differt à fornicatione: committit etiam ipſum peccatum incitandi ad talem actum, quod licet pertineat ad luxuriæ, aut ipſius fornicationis ſpeciem, tamen eſt peccatum numero diverſum, & omninò ſeparabile ab illa, ut conſtat ex prænotatis: ergo qui incitavit ad fornicandum, debet utrumque per ſe loquendo in confeſſione explicare. Et addidimus *per ſe loquendo*: nam, ut communiter obſervant noſtræ reſolutionis patroni, viri ſunt qui regulariter ad hoc peccatum incitant: unde id ſatis explicant manifeſtando fornicationem: quia inductio, & ſolicitatio ſubintelligitur, ubi non exprimitur oppoſitum. Secus in mulieribus: & propterea ſi aliqua ſolicitavit, & incitavit virum ad tale peccatum, debet non ſolum illud ſed etiam ſolicitationem, quam adhibuit in confeſſione manifeſtare.

160 Hinc arduum non erit judicium ferre de conſectariis, quæ aliqui ex oppoſita ſententia deducunt. Et primum non eſt univerſaliter verum: nam, ſi quis alios poſitivè incitaret ad colloquendum cum Miſſam ex præcepto audiunt, non ſatisfaceret confitendo peccatum voluntariæ diſtractionis, & collocutionis; ſed deberet explicare peccatum poſitivæ incitationis, quo alios ab attentione, & præcepti adimpletione avocavit. Et ratio eſt eadem, ut facile conſideranti conſtabit. Hoc tamen non ſemper contingit, ſed abſque poſitiva incitatione incipiunt caſualiter hinc inde mutua colloquia, quibus impeditur audiendi Miſſam præceptum: & propterea ſatis eſt communiter ſe accuſare de defectu attentionis in Miſſa propter frequentiam collocutionis, ut communiter contingit.

Secundum ſatis probabile apparet: quia reſpectu meretricis non eſt neceſſaria incitatio, vel ſolicitatio ad peccandum, nec propriè datur, ſed ſimplex peccandi propoſitio: quin potius ipſa ex vi infamis profeſſionis eſt, quæ viros incitat, & voce quaſi publica adhortatur; non patiens, ſed magis dans ſcandalum. Nihilominus magis probabile cenſemus invitantem illas ad peccandum actu, peccare peccato ſpecialis ſcandali: nam licet illæ paratæ ſint in affectu cum quibuſcumque volentibus, & ſolventibus turpitudinis pretium, ad peccandum; tamen non committerent novum actuale peccatum niſi excitatæ: atque ideò petens ab eis turpem actum, dat illis occaſionem peccandi, atque ad peccandum inducit. Sicut proportionabiliter contingit, & communiter dicitur petentem ab uſurario mutuum cum ejus lucro peccare, niſi neceſſitas ad id cogat: quia licet uſurarius ſit ad id paratus, tamen petens abſque neceſſitate, illum ad novum peccatum actuale trahit, quod eo non petēte non eſſet. Idem itaque in hoc caſu dicendum eſt: preſertim cum nulla poſſit eſſe neceſſitas accedendi ad meretricem, & quæ poſſit excuſari à peccato. De aliis autem mulieribus, quæ licet minus honeſtæ, non ſunt publicæ meretrices, ſed incitatione, & ſolicitatione vincuntur, alia eſt omnino ratio: nam cum ipſæ de ſe non ſint paratæ in affectu; qui eas trahit ad peccandum, propriè incitat, & committit præter fornicationem, quæ ſupra expendimus. Eodem modo ſentiendum eſt de tertio corollario, quantum ad maleficam publicam, ſive ex officio, quæ merito comparatur publicæ meretrici quantum ad non incurrendum peccatum ſpecialis ſcandali. Sed intereſt diſcrimen, quod accedens ad magam pro prædicto effectu diſſolvendi maleficium, committit alia, & graviora peccata conſulendi maleficam, & petens modum diſſolvendi maleficium ex pacto dæmonis, quæ ſunt contra virtutem religionis, & opponuntur primo præcepto Decalogi, ut cum Fagundez, & Diana obſervavit Leander loco citato: & hæc omnia in confeſſione explicari debent.

Quod deinde idem Leander colligit incitantem ad peccatum aliquod non debere confiteri ſpeciem peccati, ad quod incitavit, ſed ſufficere, ſi dicat incitaſſe ad peccandum, eſt prorſus abſurdum; quia non agimus de ſcandalo generaliter ſumpto, ſed de ſcandalo directo, & ſpecialiter dicto: quale eſt præter pravum exemplum dans occaſionem ruinæ, addere poſitivam incitationem, & exhortationem ad peccandum: hoc enim peccatum eſt ejuſdem ſpeciei cum peccato, ad quod incitat, & inducit: ut patet in hortantibus ad furandum, & occidendum, influit enim incitatio in furtum, & homicidium. Idem ergo dicendum eſt de incitante fœminam ad peccandum ſecum, vel cum aliis, ut præmiſimus num. 185. Et propterea opus eſt explicare in confeſſione incitationem poſitivam in hæc, aut illa peccata ſecundum ſpecificas illorum differentias. Ulterius quod idem Auctor colligit incitantem plures ad peccandum non debere explicare in confeſſione numerum perſonarum, quas induxit, eſt longè abſurdius. Nam ita ſe gerens committit tot numero peccata ſpecialis ſcandali, quot fuerunt perſonæ, quas uno, vel diverſis actibus ad peccatum incitavit: ſicut contingit proportionabiliter in eo, qui uno ictu occidit multos homines, & qui uno conſilio inducit ad plura furta, & qui una contumelia plures infamat, & ſic de aliis. Quibus pro unitate, aut diſtinctione numerica morali peccatorum in æſtimatione prudenti non attendimus ad unitatem, aut diverſitatem phyſicam actus, ſed ad malitias objectivas adæquatas, ut oſtendimus ſupra num. 77. & num. 132. cum ſequentibus. Ergo ſi incitare unum aliquem ad fornicandum, aut furandum, aut occidendum, & ſimilia eſt unum numero peccatum neceſſario in confeſſione exponendum; pariter incitare poſitivè quatuor perſonas ad peccandum importat quatuor numero peccata de neceſſitate confitenda. Denique refellitur, quod prædictus Leander ultimo loco deducit non eſſe neceſſario explicandam conditionem perſonarum, quas quis poſitivè incitat ad peccandum, ut ſi fuerunt religioſæ, &c. Nam incitatio poſitiva ad aliquem actum ſumit ſpeciem per reſpectum ad prędictum actum, & ideo incitatio, & conſilium ad furandum ſunt in ſpecie furti: manifeſtum autem eſt conditionem perſonæ peccantis inducere frequenter novam ſpeciem peccati, ut ſi ligata voto caſtitatis fornicatur, peccat non ſolum peccato fornicationis, ſed ſacrilegii: ergo pariter, qui illam incitaret ad talem actum, peccaret in utraque ſpecie, & teneretur utramque ſpeciem peccati in confeſſione aperire. Falſum itaque eſt in peccato incitationis poſitivæ ad peccandum non debere attendi ad conditionem perſonarum, quæ incitantur, nec illam referre in ordine ad confeſſionem. In quo amplius confutando non immoramur, quia fecimus locis relatis: & abſurditas conſequentium ſatis prodit falſitatem principii ex quo procedunt.

§. V.

De circumſtantia Cur.

161 PEr hanc denotamus finem extrinſecum, propter quod aliquid eligimus, ſive motivum, quo aliquid facimus, vel omittimus. Circa illam autem pauca occurrunt, eaque jam digeſta in aliis hujus curſus tractatibus, & ſpecialiter in 11. de Bonitate, & malitia, & in 13. de Peccatis. Communis vero hoc loco difficultas eſt, an ſi finis ex ſe malus non ſit, medium autem ſit malum, debeat ipſe finis explicari in confeſſione? v. g. omiſſit aliquis Miſſam in die præcepti, ut vacaret ſtudio; tenebitur ne explicare finem, nempè ſtudium, aut ſufficiet confiteri ſolam omiſſionem Miſſæ? Similiter furatur aliquis ad dandum eleemoſynam: committit ne duo peccata, unum contra juſtitiam, & aliud contra miſericordiam, & tenebitur utrumque explicare in confeſſione? Affirmant Henricus quodlib. 12. quæſt. 24. Gabriel in 2. diſt. 4. quæſt. 1. art. 3. dub. 3. Richardus in 2. diſt. 35. circa primum principale, quæſt. 1. Et pro eadem refert Leander diſp. 8. §. 6. quæſt. 3. Cajetanum, Navarrum, Zumel, Thomas Sanchez, & Fagundez. Sed de his non conſtat; nam ad ſummum ſignificant contingere, quod affectus ad ſtudium ſit antecedenter inordinatus, & peccaminoſus, & quod ex tali affectu inordinato ſequatur omiſſio Miſſæ, & violatio præcepti. Qui non eſt caſus præſens, in quo ſupponitur finem, ſive ſtudium non eſſe ex ſe malum, ſed præciſè ex ordine ad omiſſionem Miſſæ, quæ ex illo ſequitur, & dependenter ab illa.

Henr. Gabriel, Ricardo, Leander, Cajet. Navar. Zumel, Sanc. Fagund.

Sed cujuſcumque illa ſententia fuerit probatur *Primò*: nam actus factus quando non debet eo ipſo eſt malus independenter ab alio effectu ad ipſum conſecuto, ſed ſtudium in tempore, quo urget præceptum audiendi Miſſam, fit quando non debet, ergo independenter ab omiſſione Sacri eſt actus peccaminoſus per malitiam ſpecie diverſam à malitia omiſſionis. *Secundò*, & eſt explicatio præcedentis: quia ſtudium in illis circumſtantiis opponitur virtuti religionis, quę præcipit tunc audire ſacrum; ſed præterea opponitur virtuti ſtudioſitatis prohibentis inor-

Motivum 1.

Secundum.

Digitized by Google

inordinatum affectum ſtudendi, quatenus præſcribit determinatum ſtudendi modum, nempè quando, & ubi oportet: ergo ſtudium in eis circumſtantiis habet duas ſpecie malitias, oppoſitas prædictis virtutibus.

Tertium. *Tertiò*, quod quis propter ſtudium omittat ſacrum, provenit ex inordinata adhæſione ad ſtudium: ergo prius eſt quod ſtudendi amor ſit actus inordinatus, & peccaminoſus, quàm ſit cauſa omittendi ſacrum: atque ideo habet aliam malitiam diſtinctam à malitia omiſſionis.

Quartum. *Quartò*, qui omittit ſacrum præceptum ob ſtudium, conſtituit in ſtudio ultimum finem, diligendo magis appretiativè ſtudium, quam Deum auctorem præcepti: hoc autem eſt ſpeciale, & grave peccatum oppoſitum charitati præcipienti amorem Dei ſuper omnia: ergo in tali caſu præter malitiam contra Religionem in omittendo ſacrum, datur alia malitia gravis contra charitatem. Unde utraque neceſſario explicanda erit in confeſſione.

Sententia commun. 162 Contraria autem ſententia id negans eſt communis, cui ſubſcribimus tract. de Peccatis, diſp. 5. dub. 4. §. 1. concl. 2. & præter Auctores, quos ibi dedimus, illam etiam tuentur Suarez, Vaſquez, Enriquez, Bannez, Valentia, Azor, Tanerus, Hurtado, Diana, Bonacina, Lugo, Caſtro Palao, Dicaſtillo, Leander, & N. Antonius, quos refert, & ſequitur N. Franciſcus, cap. 8. punct. 4. num. 109. & alii plures, quos ſuperfluum eſt recenſere. (Suar. Vaſ. Enriq. Bannez, Val. Azor. Taner. Hurtado, Diana, Bonac. Lugo, Palaus, Dicaſtill. Lean. Anton. Franc.)

Ratio. Probatur: nam voluntas mali objecti, quatenus talis non habet aliam malitiam, niſi eam, quam deſumit ex objecto volito; ſed actus ſtudendi in caſu, de quo agimus, ſolum habet eſſe malus, quia eſt voluntas virtualis omittendi ſacrum: ergo non habet aliam malitiam, niſi illam, quam deſumit ab omiſſione volita: atque ideo ſatis erit in tali caſu confiteri omiſſionem voluntariam ſacri præcepti. Cetera conſtant. Et minor in qua ſola poterat eſſe difficultas, facile oſtenditur: quia actus ſtudendi, ſi non eſſet virtualis voluntas omittendi ſacrum, licet eodem tempore exerceretur, non eſſet malus: ergo ſolum eſt malus quia importat virtualem voluntatem omittendi ſacrum præceptum.

Confirmat. Confirmatur, quia non magis peccat, qui propter ſtudium omittit ſacrum, quam illud omittens independenter ab ſtudio, & ob ſolam otioſitatem: ſed hoc poſteriori modo ommittens ſolum committit unum peccatum, nempè contra virtutem religionis ſacrum præcipientis: ergo idem dicendum eſt in priori caſu.

Occurritur 1. motivo. Motiva vero contrariæ ſententiæ non urgent. Ad *primum* enim reſpondetur majorem ſolum verificari in actu, qui independenter ab alio effectu fit, quando non debet, ut ſi quis celebraret quarta hora poſt meridiem. Sed falſificatur ibi actum fieri, quando non debet, quod non aliunde provenit, quàm ab effectu, ſive, & in idem redit, ex eo ſolum, quod actus eſt cauſa omittendi rem præceptam. Et ita contingit in præſenti: nam ſtudium non habet fieri quando non debet ex alio capite, quam ex eo, quod tunc exercitium inducit præcepti omiſſionem.

Secundo. Ad *ſecundum* conceſſa majori negamus minorem: nam ad virtutem ſtudioſitatis ſolum pertinet ponere modum rationis, ſive mediocritatem inter exceſſum, & defectum in ſtudendo: Unde vitia illi contraria ſolum ſunt per exceſſum *curioſitas*, & per defectum *negligentia*, de quibus D. Thom. 2. 2. quæſt. 166. & quæſt. 167. (*D. Thom.*) Circumſtantia vero indebiti temporis eſt extranea reſpectu ſtudii; cum nullum determinatè per ſe excludat. Unde moderari hanc circumſtantiam, ne aliquando ſtudium ſit cauſa omittendi actum alias præceptum, non pertinet ad ſtudioſitatem, ſed ad virtutem aliam præcipientem talem actum.

Tertio. Ad *Tertium* omiſſo antecedenti in ſenſu ſtatim explicando, negamus utramque conſequentiam: nam licet omiſſio ſacri proveniat ex nimio amore ad ſtudium; tamen hic amor non habet eſſe nimius, niſi quatenus infert omiſſionem præcepti: & hæc duo coincidunt, & ſunt idem, nempè ſtudium eſſe cauſam omittendi, & eſſe nimium: nec aliunde amor ſtudii habet eſſe inordinatus, & peccaminoſus, niſi quia cauſa omittendi eſt. Quare in rigore, & proprietate hæc eſt falſa, *Quia amor ſtudii eſt nimius, ideo eſt cauſa omittendi*; & hæc magis vera, *Quia amor ſtudii eſt cauſa omittendi ſacrum, ideo eſt nimius*. Sed abſolutè coincidunt, & includunt eandem, & ex eadem radice malitiam.

Quarto. *Ad quartum* reſpondetur eſſe generale, & exceſſive probare, & eodem modo in re propoſita, ac in aliis peccatis mortalibus diluendum eſſe. Diluitur autem ea ratione, quod omnis mortaliter peccans conſtituit ultimum finem in creatura, non quidem formaliter ſed interpretative, & ex modo agendi, quatenus ubi mortaliter peccat, avertitur à Deo, & convertitur ad bonum commutabile. Sed, ut diximus, id eſt conditio generalis, & communis omni peccato gravi. Ut autem daret malitiam ſpecialem, & oppoſitam charitati, opus erat, quod conditio conſtituendi ultimum finem in creatura eſſet formaliter, & expreſſè volita. Quod non contingit in omittente ſacrum propter ſtudium, nec in habentibus fidem contingit, niſi rariſſime ex perverſa admodum voluntate.

Conſectarium. 163 Hinc à fortiori infertur, quod quando ſtudium (idem in eligendum de aliis exercitiis) non eſt cauſa omittendi ſacrum, ſed concomitanter ſe habet ad talem omiſſionem, non contrahit ullam malitiam, nec opus eſt illud explicare in confeſſione, ſed ſolus omiſſionis peccatum. Verbi cauſa decrevit aliquis apud ſe non audire in aliquo feſto ſacrum, non quidem ex amore ſtudii, ſed ex ſola accidia, vel quia non vult in templo concurrere. Qua determinatione ſuppoſita, ne interim maneat otioſus, ſive ut moras temporis aliqua occupatione minores faciat, ſe applicat ad ſtudium. In hoc caſu actus ſtudendi non participat malitiam omiſſionis ſacri; quin, ſi alias circumſtantias obſervet, eſt actus bonus. Ita cum N. Cornexo, Curiel, Zumel, & Monteſinos reſolvimus diſp. cit. ex Tr. de Peccatis, dub. 5. n. 74. Quibus addimus Medinam 1. 2. q. 71. art. 5. dub. 2. Alvarez ibi diſp. 126. Salas Tract. 13. diſp. 2. ſect. 6. Dicaſtillum diſp. 9. dub. 8. n. 687. (Cor. Cur. Zumel, Monteſin. Medin. Alvar. Salas, Dic.)

Ratio. Et ratio eſt: quia ſupponitur omiſſionem fuiſſe directè volitam ſine reſpectu ad ſtudium; & ſimiliter quod ſtudium fuerit volitum ſine ullo reſpectu ad omiſſionem ſacri: ergo pure diſparate, & concomitanter ſe habent: & conſequenter ex eo, quod ſtudium exerceatur in illo tempore, in quo ſacrum celebratur, non ſequitur ſtudium contrahere ullam malitiam ex ſacri omiſſione: atque ideo ſi ex alia parte non contrahit aliquam malitiam poteſt eſſe actus abſolutè honeſtus.

Confirm. Confirmatur diſſolvendo ſimul, ac deſtruendo motivum contrariæ opinionis, quam tuentur Val. Azor, & alii, quos dedimus loc. cit. n. 71. (Azor. Val.) Nam ideo in caſu propoſito ſtudium eſſet peccatum, vitiareturque ab omiſſione ſacri: quia eo tempore exercitum eſt incompoſſibile cum actu præcepto, & quantum eſt de ſe omiſſionem ejus inducit; hoc autem motivum nihil evincit: quoniam, ut actus vitietur ex omiſſione, non ſufficit, quod ſit inductivus ejus, & impeditivus actus omiſſi; ſed inſuper deſideratur, quod exercitè cauſet omiſſionem, & impediat actum præceptum quod in caſu propoſito non contingit: ergo prædictum motivum nihil evincit. Probatur minor: nam fit in caſu propoſito ſuppoſitio, quod homo abſque ullo reſpectu ad ſtudium volueris directè, & per ſe omittere ſacrum: ergo talis voluntas fuit cauſa totalis & adæquata illius omiſſionis; ſed repugnat eundem effectum eſſe a duabus cauſis totalibus, & adæquatis, ut docent communiter Philoſophi, & cum eis N. Complut. abbrev. in Phyſic. diſp. 15. q. 3. (Complut.) ergo omiſſio ſacri unice procedit à tali voluntate, non autem ab ſtudio eo tempore exercito: atque ideo tale ſtudium purè concomitanter ſe habet ad prædictam omiſſionem, nullam ſpecialem ab ea, vel in ordine ad eam contrahendo malitiam; ſed perinde ſe habens, ac ſi in alio tempore exerceretur.

164 Ab oppoſito doctrinæ hactenus traditæ colligendum eſt, quod ubi tam finis, quàm medium habent malitiam, actus ab uno, & altero illam deſumit. Quod dupliciter poteſt contingere: nam fieri poteſt, quod malitia finis, & medii pertineant ad eandem ſpeciem, ut cum quis loquitur turpia in ordine ad fornicationem: aliquando pertinent ad ſpecies differentes, ut ſi quis furetur ad fornicandum. Et in hoc ſecundo caſu manifeſtum eſt actum habere duas malitias ſpecie diſtinctas: unam in ſpecie injuſtitiæ ex objecto operis, ſive immediato, ablatione videlicet rei alienæ: aliam vero in ſpecie luxuriæ ex fine operantis, nempè fornicatione. Quare manifeſtum eſt utramque debere in confeſſione manifeſtare, dicendo v. g. furatus ſum ex intentione fornicandi. Sed difficultas eſt utrum prædictæ ſpecies queant in confeſſione ſeparari, & ſeorſim dici; ut, ſi quis prius confiteretur furtum, & poſtea confiteretur intentionem fornicandi?

Opinio 1. Sunt qui affirment debere pœnitentem explicare ſimul medium, & finem dicendo, furatus ſum propter fornicationem. Ita Sylveſter, Nugnus, Petrus de Ledeſma, & alii apud Dianam, & Leandrum infra referendo. Sed tenendum eſt oppoſitum: nam licet illæ malitiæ habeant inter ſe aliquam ſubordinationem per modum medii, & finis; nihilominus ſunt ſimpliciter duæ malitiæ conſtitutæ in diverſa ſpecie atoma furti, & fornicationis, quarum quælibet ſeorſim poteſt ſufficienter explicari independenter ab alia.

Digitized by Google

Quæro 2. Unde ſi ille, qui commiſit furtum ad fornicandum, quando confeſſus eſt furtum, oblitus fuit intentionis fornicandi, & poſtea ejus recordetur; opus non habet in confeſſione illius intentionis repetere totam hiſtoriam, & reproducere furtum; ſed ſuæ obligationi facit ſatis confitendo abſolutè intentionem fornicandi, quam aliquando habuit Idem docent Diana tom. 1. tract. 7. reſol. 23. Leander diſp. 8. §. 6. N. Franciſcus cap. 8. punct. 4. num. 112. Navarrus, Angelus, Ochogavia, Lugo, & alii apud illos. *Dian. Leand. Fran. Nav. Lugo.*

In priori autem caſu, quod medium, & finis pertinent ad eandem malitiæ ſpeciem, manifeſtum eſt non eſſe duo peccata ſpecie diſtincta, neque ab hac parte obligationem oriri illa ut ſic diſtincta referendi in confeſſione. Quin fieri valet, ut quamvis actus phyſicè diverſi, ſint tamen moraliter unum numero peccatum, idque ſufficiat in confeſſione dicere. Unde communis ſententia docet verba turpia, tactus impudicos, & oſcula, cum immediatè præcedunt fornicationem, eſſe idem numero peccatum, & opus non eſſe hæc in particulari recenſere, ſed ſatis explicari explicata copula, ut videri poteſt apud Suarium diſp. 22. ſect. 5. num. 26. Vaſquium 1. 2. diſp. 75. cap. 2. & in præſ. quæſt. 91. art. 1. dub. 5. & alios. *Suar. Vaſ.* Diximus, *Cum immediatè præcedunt fornicationem*, tum, quia ſi hæc illos non ſequatur, ſed ex aliquo accidenti impediatur, tales actus explicari per ſe debent in confeſſione: quia per ſe fuerunt peccatum mortale, ut docet eadem communis ſententia. Tum, quia licet tales actus ordinentur ex natura rei, aut etiam ex intentione peccantium tanquam medium ad copulam, ſicut ad finem; nihilominus poſſunt illam tam longo tempore præcedere, ut moraliter diſcontinuentur, & conſtituant ſimpliciter duo, aut plura peccata numero diverſa, ut ſi quis illos actus exerceat intendendo fornicationem, quam non habuit niſi poſt menſem ab eis tranſactum. Et in tali hipotheſi opus foret explicare ſeorſim prædictos actus cum intentione fornicandi, & ſeorſim ipſam fornicationem: nec enim imaginari valet, in quo tales actus formaliter, aut virtualiter permanſerint, ut potuerint conſtituere unum numero peccatum cum fornicatione exercita: quare venire nequeunt aut comprehendi eorum nomina in confeſſione.

Sent. diverſa. 165 Sed quid vice verſa dicemus, ubi quis habuit tactus impudicos, & oſcula cum aliqua muliere ſine intentione perveniendi ad copulam, ſed magis cum intentione ſiſtendi in eis: at his ſuppoſitis, mutato animo ad illam in eadem occaſione acceſſit? Satisfaciet ne explicando præcisè in confeſſione copulam? Affirmant Leander loc. cit. q. 10. nullum pro ſe afferendo Auctorem, ſed aliquos ſuppreſſo nomine doctos modernos, quos teſtatur conſuluiſſe. Movetur: quia licet in tali caſu defecerit finis operantis, qui poſſet omnia illa ordinare in unam copulam; adeſt tamen finis ipſius operis; nam illi actus ex natura rei ad copulam ordinantur: & ideo ſimul cum illa non niſi unū numero peccatum conſtituunt, ſufficienter explicandum nomine fornicationis. *Motivum.* At valde falſa nobis apparet hæc reſolutio, & evertitur deſtruendo fundamentum, cui innititur, atque ſtabiliendo contrarium: nam licet in eiſdem actibus concurrant finis operis, qui non eſt aliud ab objecto ejus ſpecificativo, & finis operantis correſpondens ejus in agendo intentioni; adeſt tamen inter illos notabilis differentia, quod finis operis ſubordinatur ſimpliciter fini, ſive intentioni operantis. *Altera inde ſentent.* Licet enim actus, vel opus habeat totam eſſentiam ſecundum ſe, & in actu ſignato per habitudinem ab objectum primarium; nihilominus nec exiſtentiam, nec durationem, nec continuationem habet, niſi dependenter à fine operantis, & commenſuratè ad intentionem agentis. *Ratio.* Et ratio eſt, quia finis operantis eſt, qui primo efficientem movet, ut actum eliciat, & illi exiſtentiam communicet, ponatque extra cauſas quidquid in actu eſt: & ubi finis operantis deeſſet, nihil horum poneretur, ut ex D. Thom. cum multis aſſeruimus, & fuſius explicuimus Tract. 11. de Bonitate, & malitia diſp. 5. dub. 1. Unde fit actum humanum nec phyſice, nec moraliter eſſe, aut durare, aut continuari ultra intentionem agentis, & finem operis eidem ſubdi intentioni. Conſtat autem, & non negat Leander, quod finis operantis in actibus relatis non extendebatur ad copulam, ſed illam contrario excludebat, ſiſtendo poſitive in prædictis actibus. Ergo eorum malitia in eiſdem conſummata eſt, & ad aliud non extenditur. Ergo ſuperveniens copula eſt novum peccatum, diſtinctum numero tam phyſicè, quàm moraliter ab actibus præcedentibus. Præſertim cum prædicti actus non habeant eſſentialem cum copula connexionem, ſed ad ſummum ex natura rei: contra quam potuit agens intendere in illis ſiſtere, & ſiſtere non repugnat. Ibi ergo conſummatum fuit illorum actuum peccatum: & aliud, & ex alia intentione ſubſequens copula adjunxit. Quare non ſufficiet confiteri copulam: ſed illud etiam præcedens explicandum eſt. Quæ reſolutio eſt ſecura, eamque docent Vaſquez, Lugo, Hurtado, Diana, Archangelus apud Leandrum loco citato neminemque vidimus docentem oppoſitum. *Vaſq. Lug. Hurtad. Archang.*

§. VI.

De circumſtantia Quomodo.

166 In hac occurrit modus, quo peccatum fit, ut puta intenſio, duratio, conſuetudo, ignorantia, malitia, contemptus, & alia hujuſmodi. In quibus juxta regulam ſuperius datam ubi modus, quo actus fit, mutat, vel addit malitiæ ſpeciem, opus eſt talem modum, aut actum cum tali modo explicari in confeſſione; ſecus vero ubi variatio eſt accidentalis, & penes majorem, aut minorem gravitatem intra eandem ſpeciem malitiæ. Quare tota difficultas hujus circumſtantiæ poſita eſt in diſcernendo inter modos quantum ad hujuſmodi differentiam: & primo loco eos explicare curabimus à facilioribus, aut de quibus alibi egimus, incipiendo. Modus ergo intenſionis actus peccaminoſi non affert novam ſpeciem malitiæ, ſed eſt ipſum magis ejus; ſicut intenſio caloris eſt magis caloris hunc intra ſuam ſpeciem perficiens. Unde opus non eſt confiteri intenſionem peccati. Recolantur aliqua, quæ de intenſione diximus diſp. 7. num. 70. & 71. Sed obſervandum eſt poſſe contingere, quod ex magna intenſione actus peccaminoſi inducatur effectus ſpecie diverſus: & tunc utrumque debet in confeſſione explicari, non propter intenſionem, ſed propter novam ſpeciem adjunctam. Unde, qui ex vehementi odio non ſolum occidit inimicum, ſed cadaveris membra diſcerpit, non facit ſatis confitendo homicidium, ſed debet etiam explicare illum modum: inducit enim ſpeciem feritatis diſtinctam ab aliis peccatis, ut tradit D. Thom. 2. 2. quæſt. 159. art. 2. ſubſcribentibus communiter Theologis. *D. Thom.* Idem contingeret in eo, qui ex vehementi inclinatione ad furandum, ſe extenderet ad res ſacras: & ex intenſiſſimo furore libidinis in fornicando progrederetur ad tactus ſodomiticos.

Modus etiam durationis non affert novam malitiæ ſpeciem, ſed eſt ipſum numero, & ſpecie peccatum magis, aut minus continuatus, & perſeverans. Et hac ratione non tenemur per ſe loquendo explicare durationem peccati, v. g. quod odium proximi, & deſiderium vindictæ duraverint per unam horam, & ſic de aliis. Et diximus *per ſe loquendo*, id eſt, attenta præcisè majori duratione unius, & ejuſdem peccati: ſic enim præcisè aggravat, & non inducit peccatum ſpecie, aut numero diverſum. Circa quod recolantur ſuperius dicta n. 77. Idque frequentius contingit in actibus internis, quam in externis: nam externum opus ſemel inchoatum facilius continuari valet per longum tempus, difficilius autem intellectu eſt, quod idem actus interior perſeveret in ſe, aut in aliquo alio actu interiori, in quo ſaltem virtualiter perſeveret: frequenter enim interrumpuntur per alios motus, & volubiles cogitationes alio divertentes: Propter hoc igitur tutiſſimum eſt, & non ſemel obligatorium explicare durationem peccati: ut pœnitens meliori modo quo poſſit explicet numerum peccatorum, quæ præſumere, ac timere valet in longa duratione feciſſe. Videantur ſupra dicta num. 116.

167 De modo conſuetudinis in peccando, ſive de conſuetudine repetendi peccata in eadem materia, v. g. furti, aut luxuriæ, opus non habemus in præſenti dicere, ut ſuperius jam dicta num. 125. Conſtat enim conſuetudinem non addere ſupra numerum, & ſpecies peccatorum, hiſque confeſſis opus non eſſe alia non variantia ſpeciem, aut numerum confiteri. Et hæc procedunt per ſe loquendo: nam alias, & ex aliis capitibus opus eſt conſuetudinem peccandi manifeſtare, ut ex profeſſo oſtendimus n. 126. Similis præcedenti eſt modus peccandi cum certa ſcientia, vel ignorantia, utique vincibili, & culpabili: nam ejuſdem ſpeciei eſt peccatum, ſive hoc, ſive illo modo fiat: unde ex prædicto modo agendi ſolum poteſt deſumi aliqua major, aut minor intra ſpeciem aggravatio, non neceſſario in confeſſione explicanda. Quod

jam

Digitized by Google

jam ſupra num. 128. determinavimus, & explicuimus.

Simili facilitate, aut brevitate deciduntur aliqui caſus, quos alii agentes de hac circumſtatia in particulari expendunt: nam quod quis ſe exponat periculo peccandi, & re ipſa in periculo poſitus peccet, non addit novam ſpeciem peccato, nec opus eſt in confeſſione explicare, ut cum communi ſententia docet Leander diſp. 8. §. 7. quæſt. 18. ſed intelligendum eſt, ubi inter periculum, & peccatum ſubſequens non adeſt tanta temporis mora, ut diſtinguat unum ab alio. Ubi autem illa adeſt utrumque explicandum eſt: non quia unum ſe habeat ut circumſtantia ad aliud, ſed quia ſunt duo peccata numero diſtincta pertinentia ad illam ſpeciem, in qua conſummantur: unde ſe exponere periculo fornicandi pertinet ad ſpeciem fornicationis. Similiter, quod quis incitatus gravi tentatione, non oraverit ad eam vincendam, ſed illi ſuccubuerit, non eſt circumſtantia varians ſpeciem, aut neceſſario explicanda, ut quidem falſo aſſeruerunt: quia obligatio tunc orandi non eſt diſtincta ab obligatione reſiſtendi tentationi, nec inſtat tunc per ſe, ſed ſolum per accidens: atque ideo in non orando, & in conſentiendo non datur niſi unum peccatum, de quo eſt conſenſus. Pariter, qui labitur in aliquod mortale reſiſtendo vehementi inſpirationi divinæ, non injunxit ullam circumſtantiam ſpecie diverſam, ſed dumtaxat aggravantem. Unde non obligatur confiteri peccatum cum illa circumſtantia, ſed peccatum abſolutè. Denique quod quis geſtando reliquias fornicetur, non variat ſpeciem, nec inducit obligationem confitendi eam circumſtantiam, ut cum Sanchez, Diana, Fagundez, Dicaſtillo, & aliis docet N. Antonius diſp. 9. ſect. 6. num. 633. Qui tamen communiter, & merito obſervant contrarium dicendum eſſe de Sacerdote, qui portans in pectore Euchariſtiæ Sacramentum, committeret peccatum carnis: committeret namque non ſolum illud, ſed aliud etiam graviſſimum, ob violatam Religionem tanto Sacramento debitam. Et iidem limitant ad luxuriæ peccatum, quod importat ſpecialem irreverentiæ modum ſummo illi Sacramento repugnantem. Quæ non ſic elucent in aliis peccatis, v. g. detractionis, furti, &c. Hanc tamen limitationem in genere non probamus, minimè dubitantes poſſe dari alia peccata, in quibus Sacerdos Euchariſtiam portans, incurreret illam net irreverentiæ malitiam, ut ſi ſe vino inebriaret, ſe conſequenter, & Sacramentum ludibrio, atque aliis indecentiis exponens.

Sanch. Dian. Dicaſtillo.

168 Major difficultas nobis occurrit circa modum, qui intervenire poteſt in copula illicita; quam non aliis verbis proponemus, & decidemus, quam N. Andreas in tract. 9. de Matrimonio cap. 5. punct. 5. à num. 71. Ex parte, inquit, modi coeundi poteſt eſſe illicita copula inter conjugatos, (idem intellige inter non conjugatos) ut ſi ſedentes, vel ſtantes fiat, ſi præpoſtere more pecorum congredientes, vel inverſo ſitu, ut ſi vir ſit ſuccubus, fœmina vero incuba fiat. Quod eſſe peccatum ſaltem veniale, & graviſſimum ſi abſque neceſſitate id fiat, docent omnes, increpandoſque eſſe conjuges ſic mutuo congredientes ob perverſionem modi ordinarii à natura deſignati, & turpitudinem in tali modo coeundi repertam. Sed difficultas eſt an ſit peccatum mortale. Omiſſis variis dicendi modis, aſſerimus per ſe nunquam eſſe mortale peccatum, ſive præpoſtere, ſive per latus accedendo (ſervato vaſe debito) ſive quovis alio modo copula maritalis fiat. Plures ſic ſentientes refert, & reſolutionem probat: quia quocumque modo fiat, ſervatur finis principalis copulæ, qui eſt poſſe prolem ex ea generari. Ut enim generatio fiat, non recipitur neceſſario ſemen in matrice per infuſionem, aut immiſſionem, ſed per attractionem: eo quod, ſicut in ſtomacho datur virtus ad attrahendum cibum, ita in matrice ad attrahendum ſemen, ut inquit D. Thom. quodlib. 6. art. 18. Ergo ſicut cibus quocumque modo ſumatur, ſi tamen intret per os ad ſtomachum attrahitur, ut nutritioni poſſit deſervire: ſic etiam ſemen ſi intra vas debitum recipiatur, quocumque modo mittatur in illud, attrahitur à matrice, ut generationi poſſit deſervire. Diximus per ſe non eſſe peccatum mortale aliquo ex modis recenſitis habitam copulam. Per accidens vero eſſe poteſt, ut ſi periculum eſſet effundendi ſemen extra legitimum vas: quod periculum raro adeſt, & ideo non tenetur confeſſarius interrogare pœnitentem ſe accuſantem de indebito ſitu, aut modo, ut notat Sanchez. At vero, ſi experientia conſtaret ex aliis ſic inordinatis congreſſibus ſemen extra vas effundi, erit mortale peccatum tali modo, quo periculum ſubeſt ille prodigendi concubitus.

Andreas.

D. Thom.

Hæc omnia prædictus Andreas, ex quibus facile recognoſcet lector quid dicendum, aut ſentiendum erit quantum ad diverſos modos, aut ſitus exequendi copulam in peccato fornicationis, ſcilicet non eſſe circumſtantiam addentem novam ſpeciem malitiæ; & poſſe conſequenter ſubticeri in confeſſione. Nos vero licet fateamur omnia illa probabiliter dici, ſaltem ab extrinſeco ob multitudinem, & auctoritatem ita docentium: unum tamen probare minimè ſcimus, aut poſſumus, nempè congreſſum præpoſterum more pecorum non eſſe peccatum mortale. Ipſæ enim voces, quibus id explicatur denotant modum beſtialem ab humana ſpecie alienum. Aliunde vero nequit copula ita exerceri abſque multis tactibus ſodomiticis, qui pertinent ad ſpeciem peccati nefandi. Nec effugium erit, quod ordinentur ad copulam naturalem: nam licet finis ſit de ſe honeſtus, tamen ubi medium eſt illicitum, operatio evadit ſimpliciter peccaminoſa, malitia deſumpta non à fine, ſed à medio, ut conſtat ex dictis §. præced. ergo congreſſus præpoſterus more pecudum licet ex fine operantis ordinetur ad copulam conjugalem, eſt peccatum grave ex ipſo opere, & pertinet ad coitum ſodomiticum. Denique licet ille modus dicendi eſſet probabilis ſpeculative, & in actu ſignato, nullam, aut vix ullam probabilitatem ejus videmus in actu exercito: quia per ſe loquendo ſemper in tali beſtiali congreſſu adeſt periculum effundendi ſemen extra legitimum vas, priuſquam copula fiat in eo. Ipſa enim in hominibus, & brutis diverſa corporum, & membrorum diſpoſitio ſatis manifeſtat unum eſſe modum coeundi naturalem brutis, & alium eſſe modum coeundi connaturalem hominibus, nempè non præpoſtere, ſed facie ad faciem; atque ideo congreſſum præpoſterum proprium beſtiarum eſſe in hominibus gravem inordinationem, & peccatum contra naturam. Et hæc nos ita ſentimus, & cuperemus ab aliis. Sentiuntque nobiſcum Abulenſis quæſt. 228. in cap. 5. Matth. Artenſis, Alenſis, Orbellis, & Vera-Cruz apud Thomam Sanchez lib. 9. de Matrimon. diſp. 16. num. 2. Sed unuſquiſque abundet in ſenſu ſuo; ſub doctrinæ tamen Catholicæ regulis.

Effugio occurr.tur.

Abul. Artenſis, Alenſi, Vera-...

169 Regrediendo autem ad præſentis circumſtantiæ conſiderationem, dubitandum non eſt, quod licet non ſemper ex diverſitate modi, quo peccatum fit, accreſcat illi novas malitię ſpecies; nihilominus illam aliquando addit, & propterea opus ſit talem modum, aut circumſtantiam ex eo additam explicare in confeſſione. De quo non nulla exempla perducemus. *Et primum* jam attulimus nu. 166. de eo, qui hominem occideret diſcerpendo ejus membra, extrahendo jecur, illum excoriando, &c. committeret enim non homicidium ſimplex, ſed veſtitum eo modo, ſive circumſtantia feritatis addente, & mutante ſpeciem.

Secundum occurrit in raptu, nempè cum homo fornicatur cum muliere violenter, ſive per vim illi inductam: eſt namque violentia fœminæ facta cauſa libidinis, ut docet D. Thom. 2. 2. quæſt. 154. art. 7. ad ſecundum. Unde in tali congreſſu præter peccatum fornicationis, quod pertinet ad ſpeciem luxuriæ adeſt ratione modi circumſtantia mutans ſpeciem, & peccatum transferens ad ſpeciem injuſtitiæ, propter injuriam factam fœminæ repugnanti. Ad quod non requiritur, quod fœmina per vim abducatur de loco in locum, ſed ſufficit fœminam cognoſcere per violentiam. Illa vero localis translatio eſt conditio ad conſtituendum raptum ſpecialiter dictum de quo agit in ordine ad matrimonium Concilium Trident. ſeſſ. 24. cap. 6. ubi dicitur: *Decernit ſancta ſynodus inter raptum, & raptam, quandiu ipſa in poteſtatę raptoris manſerit, nullum poſſe conſiſtere matrimonium*. Et deinde ſtatuit graviſſimas pœnas contra raptorem, & ad id cooperantes. Quas pœnas incurrere etiam fœminam, ſi virum raperet animo contrahendi cum eo, ſenſerunt aliqui. Sed communis ſententia negat, & merito: quia Concilium nullam mentionem facit de fœminis raptricibus, ſatis inſinuans ſe in illo decreto faviſſe fragilitati fœminarum, quæ magis ſubjectæ ſunt his violentiis: in viris autem raro contingit hoc patiendi violentia periculum, ut cum Sanchez, & aliis rectè obſervat N. Andreas Tract. 11. de Matrimonio cap. 12. punct. 3. num. 155. Sed quamvis res ita ſe habeat in ordine ad raptum ſpecialiter dictum, & per ordinem ad matrimonium, (quod ad peculiarem hujus conſiderationem ſpectat) tamen loquendo de raptu generaliter dicto pertinente ad genus luxuriæ tenendum eſt, quod, ſi fœmina violentiam inferret viro vi, aut metu pro turpi cum eo congreſſu, committeret non ſolum fornicationem, ſed etiam

D. Thom.

Conc. Tr.

Andreas.

Digitized by Google

ſpeciale raptus, & injuſtitiæ peccatum, explicando neceſſarium in confeſſione: occurrit namque in ea, non minus, quam in viro idem motivum, & à fortiori: nam illam magis dedecet violenta ea provocatio, ſummæ incontinentiæ argumentum.

Tertium exemplum in rapina, quæ juxta D.Thom.2.2. quæſt. 66. art. 8. eſt ablatio violenta rei alienæ: unde ſupra ſpeciem furti addit ex parte modi, quo furtum fit, violentiam, ut cum domino ſciente, & vidente res è manibus ejus eripitur injuſte contra ejus voluntatem. Quare in tali caſu non fit ſatis confitendo furtum, vel ablationem rei alienæ non conſentiente domino, ſed ulterius explicanda eſt rapina importans ſpeciem diverſam: quamvis in tali caſu ſufficeret rapinam confiteri; ibi enim includitur, & ſatis exponitur rei alienæ ablatio. Et hæc in exemplum doctrinæ præſentis ſatis ſit inſinuaſſe. Accuratior vero diſtinctio inter furtum, & rapinam, an ſcilicet conſiſtat in eo, quod furtum importat injuriam in rebus, & rapina injuriam in perſona: an autem in eo, quod furtum fiat latenter, & rapina in præſentia: atque ideo inducant Domino diverſum involuntarium; quippè diverſum involuntarium eſt, quod quis ignoranter patitur, & involuntarium, quod patitur cognoſcens, & renitens, difficultas eſt alio expectans, de qua videri poteſt N. Andreas tract. 13. de Reſtitutione, cap. 5. punct. 1. à num. 5.

Andreas.

170 Ad hanc etiam circumſtantiam *Quomodo* pertinet contemptus conſiſtens in modo, quo in legis, aut legiſlatoris obedientia deficimus, circa quem nonnullæ difficultates occurrunt. Et pro illis ſuperandis, & quæ oportet breviter tradendis (nam accuratior diſcuſſio pertinet ad tractatum de legibus) notandum eſt contemptum vel eſſe rei præceptæ, vel eſſe legis, aut legiſlatoris rem præcipientis. Deinde duplex eſt contemptus, (ſicut & inobedientiæ, cui adiungitur) unus ſcilicet materialis, & generalis, alius vero formalis, & ſpecialis. Ille reperitur in omni peccato, quod, ſicut eſt inobedientia legis, ſic etiam eſt legis contemptus, & propterea generalis appellatur. Et hac de cauſa opus non eſt illud ſpecialiter in confeſſione explicare; ſed ſatis exponitur confeſſione peccati, ſicut ingratitudo, injuſtitia, & inobedientia, quæ ſunt circumſtantiæ communes, & in omni peccato repertæ. Contemptus vero formalis, & ſpecialiter dictus præter violationem legis importat motivum, & modum agendi expreſsè contra legem, quia illam parvipendet, atque ideo legiſlatorem, ut talem. Unde in communi colligitur contemptum hunc formalem, & ſpecialiter dictum eſſe ſpeciem particularem inobedientiæ, ut ex D. Thom. 2. 2. q. 104. art. 2. ad 2. & qu. 186. art. 9. ad 3. rectè colligit N. Andreas tract. 11. de legibus cap. 2. punct. 2. §. 4. num. 170.

Concluſio.

His præmiſſis tenendum eſt peccatum violandi præceptum ex contemptu non relato ad legem, vel ad legiſlatorem, ſed præcisè ad ipſam rem præceptam; quatenus licet velit abſolutè ſe ſubjicere legi, & legiſlatori, non tamen in illa materia; quia illam, v. g. parvi æſtimat; non committere formalem, & ſpecialem contemptum: peccare tamen graviter, aut leviter juxta quantitatem rei præceptæ: ut ſi præceptum ſit de jejunio in Quadrageſima, contemptus erit peccatum mortale; ſi autem ſit de non ſumendo, vel leviſſimam refectionem in die jejunii, contemptus erit peccatum veniale. Quoniam in hoc contemptus genere non omittitur res præcepta, quia præcepta; ſed quia vel parvi æſtimatur, vel alias diſplicet, & affert corporalem moleſtiam: in quibus contemptus non refertur in legem, nec in legiſlatorem, ſed in ſolam materiam, ut rectè obſervant Sanchez lib. 1. Decalog. cap. 5. à num. 11. Tapia lib. 4. quæſt. 9. & alii communiter. Si quis vero materiam levem à Deo præceptam, aut etiam ſolo conſilio propoſitam contemneret, non quia levem, ſed tanquam impertinentem, inutilem, aut vanam; profecto peccaret mortaliter; quia talis contemptus redundaret in Deum illam materiam præcipientem, aut conſiliantem. Omnis enim contemptus Dei in re etiam leviſſima eſt gravis Dei offenſa, ut patet in mendacio jocoſo confirmato juramento. Opus itaque eſſet talem circumſtantiam, ſive tale contemptus peccatum ſpecialiter confiteri.

171 Sed magis abſolutè loquendo, & cum præciſione ab his conditionibus, & limitationibus omnis contemptus legis, ut lex eſt, aut legiſlatoris, ut talis, ſive ille divinus ſit, ſive humanus, & ſive in materia de ſe gravi, ſive de ſe levi, eſt peccatum mortale ſpecialis contemptus. Quod facilè, ac breviter ſuadetur, quoad ſingulas partes: nam in primis parvi pendere Majeſtatem Dei aliquid præcipientis, eſt graviſſima, & blaſphema illius injuria. Deinde ſuperior humanus habet ſuam poteſtatem ex Deo, illumque repræſentat: ergo contemnere illum, ut legiſlatorem eſt grave peccatum, quippè cum illius injuria redundet in ipſum Deum dicentem Luc. 10. *Qui vos audit, me audit; & qui vos ſpernit, me ſpernit. Qui autem me ſpernit, ſpernit eum, qui miſit me.* Denique id ita contingere, quidquid ſit de gravitate materiæ ſecundum ſe, facile conſtat: quia gravitas injuriæ non attenditur penes materiam ejus, ſed per reſpectum ad legiſlatorem, qui contemnitur. Idque (ut aliquo ſigno in praxi cognoſcamus) non obſcurè deprehenditur, ut optimè notavit Cajet. 2. 2. q. 186. art. 9. quando ſubditus frangit ſuperioris mandatum non ex negligentia, non ex cupiditate, non ex ſimili paſſione, ſed quia non vult ſuperiori, & regulæ ſe ſubjicere; aut quia vult oſtendere ſe nihili facere ſuperioris mandatum, & regulæ ordinationem, quod maligni cordis in ſuperiores, & leges index evidentiſſimus eſt. Et ſic ſentiunt communiter Doctores, atque hujuſmodi contemptus peccatum eſſe diſtinctum à generali inobedientia, & neceſſario explicandum in confeſſione. Quibus addimus probabile nobis admodum videri, contemptum legis divinæ, & naturalis diſtingui ſpecificè à contemptu legis humanæ, & ſic in confeſſione explicandum fore: ſicut & contemptum immediatum Dei, à quo ſunt leges naturales, & divinæ diſtingui ſpecie à contemptu immediato ſuperioris humani ferentis humanas leges. Quia licet ſuperior humanus repræſentet Deum, & habeat ab eo poteſtatem; nihilominus longè inferioris dignitatis, & auctoritatis infinite diſtantis eſt: & idem contingit in injuriis, quæ eiſdem inferuntur. Sicut quamvis Legatus Principem repræſentet, & ejus vices agat: tamen gravius, & diverſæ rationis eſt offendere Principem immediatè in ſe ipſo, ac offendere ejus Legatum, aut Principem mediatè in Legati perſona. Et ſimiliter diverſæ rationis eſt, contemnere imaginem Dei, quod opponitur Religioni, ſive Latriæ, & contemnere imagines Sanctorum Dei, quod adverſatur Duliæ. Contemptus itaque formalis præceptorum naturalium, & divinorum differt ſpecie à contemptu formali humanarum legum: & ſic explicari, & confiteri debet.

Addemus tamen aliquas modificationes, quibus hæc doctrina temperari ſolet, ne in non obediendo accedat contemptus formalis ſpeciei. Nam in primis ſi quis nolit obedire ex indignatione, non quia ſuperiori ut tali contemnit ſubdi, ſed ut illi ſolatium ſuæ obedientiæ in hac occaſione neget; non committit peccatum contemptus, de quo loquimur: quia non deſpicit ſuperiorem, ut ſuperiorem, ſed ſolum ut ſibi repugnantem, & infenſum. Et ita obſervant plures ſequentes Cajetanum in Summa, verbo *Contemptus*. An autem alias, & ex aliis capitibus ſit peccatum mortale, non pertinet ad præſentem conſiderationem, ſed dependet ex facti circumſtantiis. Similiter ubi contemptus dirigitur ad ſuperiorem, non ut ſuperiorem, ſed ut ſingularem perſonam, & ſecundum conditiones individuales, quia imprudens, indoctus, aut irreligioſus: non adeſt formalis contemptus peccatum ob jam inſinuatum motivum: poterit tamen eſſe peccatum grave, & non raro contingens ob temerarium judicium in deſpiciendo perſonam, ut alias accideret, licet ſuperior non eſſet, cui tamen non adeſſet circumſtantia ob defectum obſervantiæ, & reverentiæ debitæ perſonæ ſuperioris. Idem pariter contingeret, ſi quis non deſpiciendo ſuperiorem, ut ſuperiorem, nec ſingularem ejus perſonam, contemneret ejus præceptum, non quia præceptum; ſed quia cenſet illud in hac, aut illa materia poſitum eſſe injuſtum, aut inutile. Quia tunc non contemnitur ſuperior, quatenus ſuperior, & prout Dei nomine præcipit; ſed quatenus perſona ſingularis imprudenter ſe gerens in illa materia, ut cum multis obſervat N. Andreas loc. cit. num. 40. Unde facile colligitur peccatum ſpeciale formalis contemptus raro committi niſi à ſubditis peſſimis, & obduratæ frontis in Deum, & ſuperiores, qui ejus vices agunt.

Limitatur concluſio.

§. VII.

De circumſtantia Quando.

172 PErvenimus ad ultimam circumſtantiam deſumptam à tempore, in quo peccatum committitur: de quo non multa, nec difficilia dicenda occurrunt. Fundatur autem prædicta circumſtantia in eo, quod ſicut dan-

Digitized by Google

dantur aliqua loca ſacra, illa ſcilicet, quæ divino cultui conſecrantur, ut ſunt templa: ſic etiam dantur aliqua tempora Dei cultui dedicata, ut ſunt dies, quos ſacros, & feſtos vocamus. Sicut ergo ex eo, quod peccata committantur in loco ſacro contrahunt ſpecialem aliquam malitiam neceſſario in confeſſione explicandam, ut conſtat ex dictis §. 3. ſic etiam videtur, quod peccata commiſſa in diebus ſacris induant circumſtantiam ſpecialis malitiæ, quæ debeat in confeſſione manifeſtari. Et ſic planè ſenſerunt plures antiqui, & graves Doctores affirmantes omne peccatum in die feſto commiſſum mortaliter induere ex hoc ipſo ſpecialem irreligioſitatis malitiam neceſ-

Aſſertio 1. ſario confitendam. Ita D. Antoninus, Alenſis, Turrecremata, Abulenſis, Nider, Major, Adrianus, Catherinus, Petrus de Soto, Joannes, de Medina, Corduba, & alii apud Dicaſtillum diſp. 9. dub. 8. n. 721. quæ ſententia probari poteſt auctoritate ſimul, & ratione: nam Angelicus Doctor 2. 2. q. 122. art. 4. in reſp. ad 3. agens de obſervatione tertii præcepti Decalogi, ſive de ſanctificatione ſabbathi apud Judæos inquit: *Aliud eſt ceſſatio operum, quæ ſignificatur, cum ſubditur: Septima die Domini Dei tui non facies omne opus. Sed de quo opere intelligatur, apparet per id, quod exponitur Levit. 23. Omne opus ſervile non facietis in eo. Opus autem ſervile dicitur à ſervitute. Eſt autem triplex ſervitus: una quidem, qua homo ſervit peccato, ſecundum illud. Qui facit peccatum, ſervus eſt peccati: & ſecundum hoc omne opus peccati dicitur ſervile. Alia vero eſt ſervitus, qua homo ſervit homini. Eſt autem homo alterius ſervus, non ſecundum mentem, ſed ſecundum corpus, ut ſupra habitum eſt. Et ideo ſecundum hoc opera ſervilia dicuntur opera corporalia, in quibus unus homo alteri ſervit. Tertia autem eſt ſervitus Dei: & ſecundum hoc opus ſervile poſſet dici opus Latriæ, quod pertinet ad Dei ſervitium.* His præmiſſis, ſtatuit opus ſervile ſervitute Dei, non prohiberi in die Sabbathi, & deinde ſubjunxit: *Sed alia opera ſervilia, quæ dicuntur ſervilia primo, vel ſecundo modo, contrariantur obſervantiæ Sabbathi in quantum impediunt applicationem ad divina. Et quia magis impeditur homo à rebus divinis per opus peccati, quam per opus licitum, quamvis ſit corporale: ideo magis contra hoc præceptum agit, qui peccat in die feſto, quam qui aliud opus corporale licitum facit. Unde Auguſtinus dicit in lib. de decem chordis: Melius faceret Judæus in agro ſuo aliquid utile, quam ſi in theatro ſeditioſus exiſteret. Et melius fœminæ eorum lanam facerent, quam quod tota die in Neomeniis ſuis impudicè ſaltarent.* Ergo ex ſententia utriuſque S. Doctoris omne peccatum mortale in die ſacro commiſſum eſt contra ſanctitatem talis diei, atque contrahit ſpecialem irreligioſitatis malitiam. Quod amplius explicatur reducendo ad formam diſcurſus contenta in relato teſtimonio: quia non minus opponitur ſanctitati diei ſacri opus ſervile ſervitute peccati, quam opus ſervile ſervitute hominis, quale eſt opus corporale; ſed opus ſervile ſervitute hominis eſt contra ſanctitatem diei ſacri, & hac ratione, ſi notabile ſit, habet eſſe ſpeciale peccatum mortale: ergo idem, & à fortiori dicendum eſt de opere ſervili ſervitute peccati. Idque apertè ſignificarunt Patres Conc. Colonienſis ann. 1536. celebrati, cum aſſeruerint *bis peccare, qui diem Dominicum ſcortis, rixis, & pugnis agunt.*

Secunda aſſertio.

173 Hæc ſunt ſatis gravia, & nos ducerent ultroneos in prædictam ſententiam, alias omnino ſecuram, conſulentemque tam dierum ſacrorum venerationi, quàm Chriſtianorum profectui. Sed videmus contrariam eſſe his temporibus communem, ut ſuperfluum ſit Recentiores in particulari referre. Quin & ex paulo antiquioribus illam ſtatuerunt, & firmare curarunt Cajetanus loco citat. D. Thomæ, & 1. 2. quæſt. 7. art. 1. & in Summa verbo *Feſta*, & tom. 1. opuſc. 18. quæſt. 3. Sylveſter in Roſa aurea tract. 3. cap. 63. Soto de juſtitia lib. 2. quæſt. 2. art. 4. & in 4. diſtin. 18. quæſt. 2. art. 4. Cano de Pœnitentia in 5. part. Medina in Summa lib. 1. cap. 9. §. 2. Navarrus in cap. *Conſideret* de Pœnit. diſt. 5. à num. 17. Covarruvias in cap. *Alma mater*, part. 1. §. 2. & alii plures. Probatur: quia Eccleſia de facto determinavit ſanctificationem dierum feſtorum ad duo, unum affirmativum audiendi ſacrum, & aliud negativum non laborandi, ſive non faciendi opera corporalia ſervilia: ergo fideles hæc præſtando ſatisfaciunt præcepto ſanctificationis feſtorum: ergo per hoc quod alias mortaliter peccent, non agunt contra prædictam ſanctificationem; nec ex vi hujus incurrunt in ſuis peccatis mortalibus aliquam malitiam ſpecie diſtinctam, & tali ſanctificationi contrariam. Confirmatur primo: nam ex generali ratione peccati mortalis non conſurgit aliqua ſpecialis irreverentia contra dies ſacros, aut feſtos: ergo falſum eſt peccatum mortale in die ſacro commiſſum habere ex hoc ipſo circumſtantiam diverſam, & neceſſario in confeſſione explicandam. Conſequentia patet, & antecedens ſuadetur: tùm, quia non magis dies ſacer debet gravificare peccata in eo facta, quam locus ſacer in eo commiſſa; ſed certum eſt non omnia mortalia in loco ſacro commiſſa induere novam ſpeciem malitiæ ex loco, ut conſtat ex ſupradictis §. 3. ergo idem dicendum eſt de mortalibus commiſſis in ſacro die. Tum etiam, quia plurima ſunt mortalia pure interna, plura etiam externa, ſed omnino occulta: ex quibus nulla irreverentia, aut injuria diei ſacro irrogatur, ut facile explicari valet exemplo loci. Confirmatur ſecundo: quia hæc eſt de facto communis intelligentia, & praxis fidelium, tam pœnitentium, quàm confeſſariorum: curant namque de numero, & ſpecie mortalium poſt habita diligentia in inveſtigando, an mortalia commiſerint in die ſacro, vel in non ſacro; & oppoſitum non paucos nec leves afferret ſcrupulos.

Diluitur adverſariorum fundamentum.

Quæ autem pro prima ſententia afferebantur, non convincunt. Nam quod attinet ad auctoritatem, D. Auguſtinus loquitur de diebus feſtis, non Chriſtianorum, ſed Hebræorum: nec affirmat, quod hi quolibet, & in qualibet materia peccato mortali peccarent contra præceptum ſervandi ſuas feſtivitates; ſed ſolum affirmat, quod minus peccarent faciendo in diebus feſtis aliqua opera ſervilia, quam exercendo profana, & de ſe peccaminoſa, quæ recenſet. Quod eſt veriſſimum, ſed rem præſentem non attingit: ſicut ſi modo diceremus chriſtianum minus peccare, ſi in diebus Dominicis laboret in agro, quam ſi degat, ut fieri contingit in lupanaribus, & tabernis. D. Thomas etiam loquitur de ſanctificatione Sabbathi, prout erat in uſu apud Judæos. Unde argumentum nequit trahi admodum obſervandi feſta inter Chriſtianos, ut ipſe Angel. Doct. alte vidit, & velut objectionem præveniens tradidit eodem loco in reſponſione ad 4. his verbis: *Dicendum, quod obſervantia diei Dominicæ in nova lege ſuccedit obſervantiæ Sabbathi, non ex vi præcepti legis, ſed ex conſtitutione Eccleſiæ, & conſuetudine populi Chriſtiani. Nec etiam hujuſmodi obſervatio eſt figuralis, ſicut fuit obſervatio Sabbathi in veteri lege. Et ideo non eſt ita arcta prohibitio operandi in die Dominica, ſicut in die Sabbathi. Et ideo quædam opera conceduntur in die Dominica, quæ in die Sabbathi prohibebantur, ſicut decoctio ciborum, & alia hujuſmodi. Et etiam in quibuſdam operibus prohibitis facilius propter neceſſitatem diſpenſatur in nova, quam in veteri lege, quia figura pertinet ad proteſtationem veritatis, quam nec in modico præterire oportet. Opera autem ſecundum ſe conſiderata immutari poſſunt pro loco, & tempore.* Ad diſcurſum vero ex prædictis teſtimoniis formatum, reſpondetur diſtinguendo majorem, illamque concedendo quantum ad oppoſitionem ex parte finis præcepti, qui eſt cultus Dei in die Sacro; quæ negari debet, ſi intelligatur de oppoſitione quantum ad materiam præceptam. Et deinde conceſſa minori, negamus abſolutè conſequentiam: nam materia, quæ de facto prohibetur in diebus feſtis, eſt opus ſervile, non autem omne opus peccaminoſum. Et ideò non iſtud, ſed illud directè opponitur ſanctificationi talium dierum; licet fini præcepti non minus opponatur peccatum, quam opus ſervile. Patres denique Concilii Colonienſis locuti ſunt conformiter ad primam ſententiam, in qua forte erant, nihil tamen diffiniendo. Credibile vero eſt, & ex materia, atque exemplis colligitur, illud egiſſe de quibuſdam operibus aliàs prohibitis, ut ſunt ſcortationes, & pugnæ, ſive torneamenta, propter quæ aliqui omittebant obſervationem Miſſæ in diebus feſtis, & bis propterea peccabant.

174 Sed quamvis hæc in communi loquendo ita ſe habeant, negari propterea non debet circumſtantiam temporis inducere in aliquibus operibus malitiam gravem, diſtinctamque in ſpecie ab illa, quam talia opera de ſe importarent. Sunt enim aliqui dies ita ſacri, ſunt etiam aliqua opera ita profana, ut cum illis habeant manifeſtam oppoſitionem, reverentiamque ſubtrahant diebus ſacris debitam, & illam graviter offendant, ut rectè docuerunt Medina in Summa lib. 1. cap. 9. §. 1. & in lib. 2. qu. 7. art. 3. Gregorius Martinez ibid. pag. 531. Rodriguez in Summa, cap. 53. nu. 12. Lopez 1. part. cap. 34. fol. 195. Pitigianus in 3. diſt. 17. qu. 1. art. 5. Lugo diſp. 26. ſect. 12. nu. 524. Dicaſtillo diſput. 9. dub. 8. num. 732. N. Franciſcus cap. 8. punct. 4. num. 114. & alii: quidquid cum aliis dicat Leander diſp. 8. §. 8. quæſt. 3. Probatur: nam ſiquis in paraſceve exhiberet comedias, & ludicra ſpectacula,

qualia

Cajet. Sylveſt. Sot. Cano, Medina, Navar. Covarruvias.

Digitized by Google

qualia in diebus bachanalium repræſentari ſolent, graviſſimam committeret irreverentiam contra ſanctitatem diei, in quo Eccleſia Catholica repræſentat ſpecialiter, & recolit paſſionem, & mortem Chriſti Domini. Quis prudens in hoc caſu non recognoſcet ſummam oppoſitionem, atque ſacrilegam inter repræſentationem ab Eccleſia exhibitam, & repræſentationem ab illo factam, & iſtam non gravis peccati damnabit? Ergo quamvis in genere non ſit verum omne peccatum mortale commiſſum in die feſto inducere ex hoc ipſo novam circumſtantiam gravis malitiæ; tamen contingens eſt diem eſſe ita Sacrum, & peccatum adeo illi repugnare, quod illa circumſtantia inducatur. Nec momenti erit, ſi cum Dicaſtillo dicatur, in tali caſu profanam illam repræſentationem conſtituere primam ſpeciem peccati: quia vim non facimus in eo, quod ſit aut non circumſtantia proprie dicta ſupponens aliam; atque primam ſpeciem peccati, ſed in eo, quod conjunctio talis repræſentationis cum ſanctitate diei, affert per ſe graviſſimam inordinationem, & novam in ſpecie malitiam, ſive aliam ſupponat, ſive non. Præterquam quod illa repræſentatio poſſet alias ſupponi prohibita vel jure humano, vel etiam jure naturali, ac divino propter nimiam ejus turpitudinem: quare, ſi ultra hoc fieret in die Paraſceves, haberet & malitiam gravem, quam in qualibet alia die; & indueret etiam circumſtantiam irreligioſitatis gravis contra ſanctitatem diei. Nec ad id requiritur novum aliquod, aut poſitivum Eccleſiæ præceptum; ſed ſufficit Eccleſiam inſtituiſſe ſacratiſſimum illum diem ad ſpecialem commemorationem paſſionis, & mortis Domini: nam hoc ſuppoſito jus naturale, & divinum dictat illicita eſſe, quæ contra diei ſanctitatem aguntur. Et quidem ſi in die ſpeciali aſſignato, in quo aguntur exequiæ, ſive commemoratio Regis defuncti, quis faceret agitari tauros, & comedias repræſentari, non levem irrogaret injuriam defuncto Regi, nec immunis cenſeretur à læſæ Majeſtatis offenſa. Cur ergo non idem conſequenter dicemus, ubi ſimilia fiunt in die illa ſpecialiter aſſignata ad recolendum Domini paſſionem, & mortem?

Nec in hoc ſiſtimus, quin potius inde colligimus alia non abſimilia. *Primò* idem dicendum eſſe de faciente repræſentare comedias, & alia ludicra propria Bachanalium in quolibet die ſacræ Hebdomadæ uſque ab Sabbathum Sanctum. *Secundò* idem aſſerendum de illo, qui in die Paraſceves patraret crimen aliis notorium, ut ſi per plateas ſequeretur ſcortum, & aliis videntibus domum ejus poſt illam ingrederetur; ſi ea die inimicum in foro occideret; ſi per calles turpia cantaret, & ſimilia. Sunt namque iſta tam abſona ſanctitati diei, & tam contraria inſtitutioni Eccleſiæ, & communitati fidelium in eo die celebrando, ut neſciamus illa purgare à gravi irreligioſitate. Unde talia opera præter malitiam, quam ex objecto habent, contraherent aliam gravem, atque ſpecialem contra ſanctitatem diei, & omnia proinde deberent in confeſſione explicari. De aliis autem peccatis, vel alterius rationis, vel occultis, non idem audemus aſſerere quia non occurrit idem motivum. Nec idem dicimus de circumſtantia aliorum dierum ſacrorum, quantumvis ſolemnium, quoniam non reperimus eandem indecentiam, & contrarietatem quamvis graves Doctores apud Martinez loco citat. idem affirment, ſi peccatum fiat in diebus Nativitatis, & Reſurrectionis Domini.

175 Ad hanc etiam circumſtantiam *quando*, ſive temporis pertinet, quod quis immediatè à celebratione Miſſæ, vel à ſuſcepta ſacra communione fornicatur, vel alia carnis peccata committat: eſt namque circumſtantia addens peccato novam malitiam ſpecie diſtinctam ob graviſſimam irreverentiam in tantum ſacrificium, & ſacramentum, ut docent Lugo ubi ſupra, Dicaſtillo num. 733. N. Antonius diſp. 8. ſect. 6. num. 641. N. Franciſcus loco citat. Emmanuel à Concept. diſp. 3. quæſt. 22. num. 591. & alii nec ullum vidimus, qui oppoſitum auſus fuerit aſſerere. Diximus *immediatè*, quia abſolutè non eſt circumſtantia varians ſpeciem, quod quis in die, quo celebravit aut ſacram Euchariſtiam ſuſcepit, fornicetur, &c. ut contra Medinam, & paucos alios tenent ceteri communiter, quos refert, & ſequitur Leander ubi ſupra quæſt. 4. Ubi enim interponitur notabilis mora, non committitur notabilis, & ſpecialis irreverentia in Sacramentum. Quanta vero debeat eſſe temporis diſtantia, haud facilè eſt diffinire. N. Antonius loco citato aſſignat horæ quadrantem: ſed nimis breve cenſemus, & aliorum judicio remittimus.

Limitavimus etiam reſolutionem *ad carnis peccata*: quia cetera & ſi forte quantum ad ſpeciem graviora, ut perjurium, judicium temerarium, odium proximi, &c. non afferunt tantam irreverentiam, & adeò fœdam contra ſacramentum. Poteſtque id aliquomodo explicari, & confirmari exemplo: nam ſi confeſſarius immediatè, aut proximè poſt confeſſionem ſolicitat mulierem ad turpia, Judices fidei illum cogunt ad abjurandum, vel de vehementi, vel de levi propter ſuſpicionem, quam affert ſcelus hujuſmodi: cum tamen ad id non compellant pro aliis peccatis immediatè patratis poſt confeſſionem, quamvis de ſe in gravitate majoribus. Adeſt itaque in peccato carnis ſpecialis irreverentia contra Euchariſtiam, intra Sacramenta ſacratiſſimum. Præſertim eo tempore, quo manet intra ſuſcipientem, ut non immerito ad hunc finem poſſimus expendere verba Apoſtoli 1. ad Corinth. 6. *Neſcitis quoniam corpora veſtra membra ſunt Chriſti. Tollens ergo membra Chriſti, faciam membra meretricis, abſit. An neſcitis quoniam, qui adhæret meretrici, unum corpus efficitur? Erunt enim (inquit) duo in carne una. Qui autem adhæret Domino unus ſpiritus eſt. Fugite fornicationem. Omne peccatum, quodcumque fecerit homo, extra corpus eſt: qui autem fornicatur, in corpus ſuum peccat.*

DUBIUM VI.

An peccata mortalia dubia ſint neceſſario in confeſſione explicanda?

EX dictis in hac diſputatione, & præſertim in tribus dubiis immediatè præcedentibus conſtat materiam neceſſariam hujus Sacramenti eſſe omne poſt Baptiſmum commiſſum peccatum mortale in ſpecie, & numero, & circumſtantiis mutantibus, ſive addentibus ſpeciem. Idque certum eſt apud Catholicos, ubi certum pariter eſt hominem poſt baptiſmum peccaſſe mortaliter, & peccatum confeſſum non fuiſſe. At non ſemel contingit adeſſe hujuſmodi certitudinem erga plura, aut ſaltem circa aliquod in quibus confitendi obligatio ſundatur. Ut cum homo ſcit ſe aliquid ſeciſſe, quod eſt objective malum, ſed neſcit an in eo, cum deliberatione proceſſerit, & peccaverit: aut, ſi ſciat ſe peccaſſe, ſed ignoret an graviter, aut leviter, aut denique ſciat ſe peccaſſe mortaliter, ſed dubitet, an tale peccatum confeſſus fuerit. Eſt itaque difficultas an peccatum in aliquo ex prædictis ſenſibus dubium ſit materia, quam homo neceſſario debeat exponere in confeſſione? Pro cujus convenienti reſolutione.

§. I.

Aperitur proprius hujus quæſtionis ſtatus.

176 CUm peccata mortalia *dubia* ſint proprium præſentis difficultatis ſubjectum, nequit illa congrue expediri, quin prius declaremus, quid ſit dubium, à quo peccata dubia vocantur: niſi enim ſubjectum determinetur, nequeunt in unum tendere argumenta, & reſponſiones pro una, & altera parte; ſed collimantia in diverſos ſcopos non aliud gignent, quam confuſionem, & dubia circa ipſum dubium. Deſcribit autem illud D. Thomas quæſt. 14. de veritate art. 1. his verbis: *Quandoque intellectus noſter non inclinatur magis ad unum, quam ad aliud: vel propter defectum moventium, ſicut in illis problematibus, de quibus rationes non habemus: vel propter apparentem æqualitatem eorum, quæ movent ad utramque partem; & iſta eſt dubitantis diſpoſitio, qui fluctuat inter duas partes contradictionis.* Unde dubium proprie dictum contingit, quando intellectus attendens ad motiva hinc indé objecta ad aſſerendum, vel negandum aliquid manet anceps, & ſuſpenſus nulli determinatæ parti aſſentiendo: quia nulla illum determinatè trahit ad determinatum aſſenſum. Quæ ſuſpenſio non eſt mera negatio, ſed poſitiva intellectus attentio ad utrumque, & ad carentiam exceſſus unius præ alio. Et contingit dupliciter. Primò, cum nullæ rationes ex parte extremorum occurrunt, quæ aſſenſum extorqueant, vel ad aſſentiendum alliciant, ut ſi proponatur quod arenæ maris ſunt pares: nihil enim occurrit ad id magis aſſerendum, quam oppoſitum. Quo circa id dubitandi genus vocatur ſatis communiter negativum, ob negationem ſcilicet motivi trahentis ad unum. Contingit ſecundò, quando pro una parte occurrit motivum quidem apparens

Digitized by Google

parens probabile, & conforme regulis prudentiæ, quod de ſe invitat ad aſſenſum ſed tamen aliud ex parte oppoſita concurrit ejuſdem probabilitatis, & ponderis, quod priori æquivalet, ejuſque vires infringit, ne intellectum alliciat, vel rapiat: unde provenit hunc manere ſuſpenſum, atque inter utrumque fluctuantem: quod eſt dubium eſſe, & ſub dubio relinqui. Idque frequenter accidit in probabilitate, quam vocant ab extrinſeco: nam, ſiquis, v.g. opus habeat cognoſcendi, utrum aliquis contractus ſit uſurarius, conſulatque Doctores, & reperiat tres, qui id negent, motivum habet ad aſſentiendum rem eſſe licitam: ſed, ſi occurrant alii tres ejuſdem ſcientiæ pietatis, atque auctoritatis, qui oppoſitum affirment, motivo præoccupatur evacuante vires prioris: ſunt quippè æqualia, & ſe deſtruunt. Unde conſequens eſt intellectum inter ea poſitum manere dubium, ſive ancipitem, & ad nullam partem determinari. Qua de cauſa iſtud dubium ſolet poſitivum vocari, quia non fundatur in carentia motivorum: ſed in eo, quod, licet multa, & poſitiva occurrunt, ſunt æqualia, & intellectum ſuſpendunt in æquilibrio. Vulgare quidem, & ſenſibile pro hoc declarando exemplum offert ſtatera, quam duobus modis fluctuare, & tandem in æquilibrio manere videmus: nempè vel ubi nulli illius brachio imponitur pōdus ad unam partem propellens; vel utrique imponitur, ſed omnino æquale, & ſe invicem vincens, ut ſtatera ad nullam inclinet partem, ſed ſuſpenſa in æquilibrio vacillet. Primò explicatur dubium negativum, ſecundo poſitivum.

Inter illa vero adeſt notabilis differentia multum referens, in præſenti materia: nam dubium negativum, eſt mera ignorantia, & neſcientia abſque ullo rationabili fundamento; atque ideo eſt dubium præcisè phyſicum, non autem morale, & apud prudentes, eſt dubium, inquam, ſcrupuloſorum, & ſtupidorum, qui trepidant ibi, ubi nulla occurrit ratio timendi, & omnia in dubium vocant ſine motivo. Idque patet ipſo exemplo, quo dubium negativum explicari ſolet, dubitanti ſcilicèt, utrum arenæ maris ſint pares. Nam, ſi quis interrogetur, an ſint, reſpondere debet ſe neſcire, non ſe dubitare; ſi enim id dicat, & rurſum ſciſcitemur, quam habeat dubitandi rationem, nullam aſſignabit, nec aſſignare poterit: ſignum ergo eſt, tale dubium negativum non eſſe morale, ſed irrationale, ſive nulli rationi innitentem. Oppoſitum autem contingit in dubio poſitivo, ſive fundato in motivis apparentibus, aut etiam probabilibus, æqualibus tamen, & ſe mutuo debilitantibus, atque intellectum in æquilibrio relinquentibus: quia licet ita dubitans habeat ignorantiam rei, de qua dubitat, hæc tamen ignorantia non eſt mera neſcientia; ſed adjunctas habet rationes prudentiales, quibus rem attingit, non quidem certè, & quieſcendo; ſed viſu ancipiti, & fluctuando ad utramque partem. Quare hujuſmodi morale, & prudentiale dubium non immerito à quibuſdam mixtum vocatur, ſive conſtans ex poſitivo, & negativo: quia negativum eſt quantum ad negationem aſſenſus determinati; & poſitivum eſt quantum ad dubitandi fundamenta. Unde D. Thom. in 3. diſt. 7. q. 1. ar. 4. per poſitivum diffinivit iſtud dubium dicens: *Eſſe motum rationis ſupra utramque partem contradictionis cum formidine determinandi alteram.* An autem dici debeat abſolutè poſitivum à fundamentis, an verò abſolutè negativum a negatione aſſenſus, quæſtio eſt ad voces pertinens, & parum referens: communior tamen uſus obtinuiſſe videtur poſitivum abſolutè vocari, nec immeritò, ad diſtinctionē videlicet alterius dubii nulli motivo innitentis, cui nomen genericum negationis, aut negativi ob ſummam ſpeciei imperfectionem tribuēdū eſt, ſicut nomen animalis abſolute dictum convenit brutis.

177 Hinc facilè conſtat ſubjectum proprium præſentis difficultatis non eſſe peccata dubia dubio mere negativo: quia cum hujuſmodi dubium in nullo fundetur motivo, tanquam prorſus irrationale contemni, & nihili apud prudentes pendere debet. Idque prudens confeſſarius facilè recognoſcet, ubi ad ſe cum ſimili dubio accedentem interrogaverit, quare dubitet de peccato gravi admiſſo, vel quare dubitet de non confeſſo? Si namque nullam rationem aſſignare potuerit, ex hoc ipſo convincitur dubium eſſe irrationale, & omnino propellendum: nec oportet ſuper his audire non peccata, ſed ſcrupulos, aut ſtultos ſcrupuloſorum timores. Quin addimus idem dicendum, ubi dubium provenit ab aliquo motivo, ſed tamen levi: tùm, quia ratio levis pro nulla reputatur. Tùm, quia levia prudentes movere non debent. Tùm, quia ſi ſemel admitteretur dubia ex motivis levibus inducere obligationem confitendi peccata ſic dubia, latam ſterneremus viam ad infinitos ſcrupulos nullis confeſſionibus extinguendos, vel terminandos. Quare à contrario ſenſu elicitur materiam præſentis difficultatis reſtringi ad peccata dubia dubio poſitivo fundato in motivis gravibus dubitandi: ut contingit, quando pœnitens prudenter dubitat an commiſerit aliquod mortale: quia ex una parte gravi ratione ducitur ad id ſibi perſuadendum, & ut timeat; ſed ex alia repræſentatur æqualis ponderis motivum ad negandum, & non credendum. Unde provenit quod hæc perpendens, & à nullo motivo determinatus, licet utriuſque vires cognoſcens, maneat inter utramque partem ſuſpenſus, & ſub dubio, metuque ab illo concepto perſeveret. In hoc itaque ſenſu quæritur, an peccata mortalia dubia ſint materia, quæ neceſſario explicari debeat in confeſſione.

178 Et ut ad punctum ſpecialius, & difficilius, magis expediti accedamus, præmittere oportet, quæ ſunt faciliora, & communia. Hujuſmodi cenſemus eum, qui certo ſcit ſe aliquod mortale commiſiſſe, & dubitat, an illud confeſſus fuerit, obligari ad ejus confeſſionem. Ita Navarrus, Suarez, Sanchez, Dicaſtillo, & alii communiter, quibus relatis ſubſcribit N. Franciſcus cap. 8. punct. 3. num. 34. Lugo diſp. 16. ſect. 2. num. 159. dicens omnes convenire in hoc ſuppoſito, Prado quæſt. 84. dub. 4. §. 2. num. 7. dicens hanc eſſe communem, & certam ſententiam. Unde vel ipſe Caramuel, qui in his rebus cenſetur aliis laxior, aut liberior, cum ſciviſſet quoſdam Jeſuitas Viennæ defendiſſe theſim huic communi doctrinæ contrariam, & Caramuelem pro ſe allegaſſe, renuit palam, ſe excuſavit, atque aſſeruit ſe aliter philoſophari de dubio, aliter de peccato mortali certo, & dubia confeſſione ut videri poteſt in Theologia fundamentali fund. 66. fol. 556. editionis tertiæ Lugduni. Ratio communis eſt: nam debito certo non fit ſatis per incertam, aut dubiam ſolutionem; ſed per peccatum mortale certum contrahitur obligatio certa illud manifeſtandi in confeſſione, ut eſt fide ſanctum: ergo huic obligationi non fit ſatis per incertam, aut dubiam confeſſionem: ergo, qui certo ſcit ſe commiſiſſe peccatum mortale, & dubitat an illud confeſſus fuerit, manet ſub obligatione illud confitendi.

Navar. Suar. Sanchez, Dicaſtill. Franc. Prado, Caramuel.

Fundamentum.

Objectio.

Nec momenti erit ſi dicatur majorem ſolum verificari in foro externo, & quantum ad debitum ex contractu oneroſo juxta voluntatem contrahentium, & volentium, quod non ceſſet obligatio ſolvendi, donec certo conſtet factam eſſe ſolutionem: & ſic in foro externo compellitur homo ad certam ſolutionem, nec aliter extingui debitum declaratur, licet nihil forte debeatur in re. Sed in foro conſcientiæ aliter contingit: nam licet debitum à principio fuerit certum, ſi tamen poſtea ſuperveniat invincibile dubium de ſolutione, non tenetur homo ſolvere, donec certo conſtet ſe non ſolviſſe, ut docuit Joannes de Medina cod. de Reſtitutione quæſt. 20. Idemque contingit in præſenti materia: nam licet, qui certo peccavit mortaliter, contraxerit debitum certum illud confitendi, nihilominus ubi poſtea dubitat, an illud confeſſus fuerit non tenetur ad confeſſionem, priuſquam ſibi certò conſtet illud confeſſum non fuiſſe. Sic diſcurrebant illi Viennenſes. Et addit Caramuel caſum videri impoſſibilem: nam dubium circa illum occurrens facilime, & quaſi nullo negotio diſſipatur. Si enim, ſic dubitans ſolet bene confiteri judicare poſſe probabiliter ſe tale peccatum confeſſum fuiſſe: ſi autem aſſuetus eſt non bene confiteri, debet contra ſe judicare: & ſi in neutro conſuetudinem habet, præſumendus eſt habuiſſe propoſitum bene confitendi, adhibuiſſeque ſufficientem diligentiam. Eſto tamen, addit ille, ea hypoteſis admittatur, non propterea debet admitti obligatio ſtatim confitendi, ſed hæc ad aliud tempus, præſertim mortis referenda eſt: nam durum apparet dubitantem de confeſſo peccato, ad confeſſionem ejus ſtatim faciendam obſtringere.

Diſpellitur.

179 Hæc, inquam, ſubterfugia nullius momenti ſunt. Et primum ex Viennenſibus quantum ad diſcrimen inter judicium in foro externo, & interno in ipſos regerendum eſt: nam juxta communem ſententiam, judicium in foro externo, & judicium in foro interno conformari debent, ubi eſt eadem præſumptio, ſive ubi præſumptio fori externi nō eſt falſa: hic autem utrobique occurrit vera præſumptio, nempe illum, qui certo debet non ſatisfacere obligationi, niſi certo conſtet de ſatisfactione: ergo ſi in foro externo obligatur ad ſatisfaciendū, idem in foro interno dicendum eſt. Nec Medina Complutenſis docuit oppoſitum: quia non agebat de ſolutione dubia, ſed probabili, quam habens poteſt ſolutionem ſuſpendere, donec magis cōſtet ſe non ſolviſſe.

Digitized by Google

viſſe. Et ſi oppoſitum vellet nihil plane ageret contra communem ſententiam aſſerentem certum de debito à ſe contracto, dubium autem de ſolutione debere integrè ſolvere, ut bene expendit Sanchez lib. 1. in Decal. cap. 10. n. 12. Et aliunde præ oculis haberi debet differentia inter tribunal forenſe, & tribunal confeſſionis, quod illud favet reo neganti debitum, cum ex vi illius abſolutionem, & libertatem conſequatur: ſed in iſto confeſſio prodeſt reo, eſtque illi favorabilior ad certè conſequendum ſalutem.

In eo autem quod addit Caramuel rejiciendus omnino eſt, utpote pugnans contra evidentiſſimam experientiam: quia non ſolum in Idiotis, & ruſticis, & ſcrupuloſis iſtiuſmodi dubium contingit, ſed etiam in ſapientibus, & ſerenæ conſcientiæ: recordantur enim non ſemel alicujus mortalis certo commiſſi, quin ſcire poſſint, an & quando, & quomodo illud in confeſſione manifeſtaverint: unde incidunt in hæc dubia, & ab illis non ſe expediunt, nec poſſunt ea facilitate, quam ille imaginatur ſatis diminute in ſuo diſcurſu procedens. Nam præter perſonas aſſuetas ad benè confitendum, & perſonas aſſuetas ad male confitendum, occurrit tertium genus earum, quæ multas confeſſiones bene, & alias non bene fecerunt. Quid iſtæ, ubi occurrit ſimile dubium, determinate præſument, & pro ſe, aut contra ſe probabiliter ſententiam dicent juxta Caramuelis canonem?

Magis adhuc deficit in ſecundo additamento: quia modo non diſputamus, an incidens in dubium de confeſſione peccati certo commiſſi, teneatur illud ſtatim confiteri, (quæ eſt difficultas longe diverſa) ſed an maneat liber ab obligatione illud confitendi tempore debito, quodcumque illud ſit: quare illud effugium noſtram ſuppoſitionem non labefactat; ſed Caramuel ſatis manifeſtat poſſe certam illius debiti ſolutionem differri uſque ad periculum mortis, ne ſcilicet homo periculo ſe exponat æternæ damnationi ob non confeſſum forte peccatum. Sed cur non tenebitur illud manifeſtare tempore, quo impleri debet præceptum annuæ confeſſionis, cum tunc debeat confiteri omnia mortalia hactenus non confeſſa? Cur non etiam cum ſuſcepturus eſt Sacram Euchariſtiam; ſiquidem obligatur ante illam præmittere confeſſionem omnis peccati mortalis, cujus ſit conſcius? In præſenti autem caſu ſupponitur illum ſcire ſe peccaſſe mortaliter, & neſcire an tale peccatum confeſſus fuerit: Unde ſatis ſe prodit inconſequens ac debilis diſcurſus Caramuelis, & quorundam recentiorum illum imitantium: nam cum formident ſiſti ante tribunal Chriſti cum conſcientia certa admiſſi peccati mortalis, & dubii de illius confeſſione, & propterea docent obligari in articulo mortis ad certam confeſſionem illius; nihilominus non trepidant, nec horrent cum ſimili, & dubia conſcientia accedere ad ipſum Chriſtum, eumque ſuſcipere in Sacramento Euchariſtiæ. Longè melius diſcurrunt, qui ex diametro oppoſiti affirmant improbabile, quod aliquis in articulo mortis teneatur in confeſſione explicare, quod prius poterat licitè in confeſſione tacere: ſimiliter quod quis valeat aliqua peccata ſupprimere, quæ debeat aliquando manifeſtare: nam per ſe loquendo ubi manet obligatio aliquod peccatum confitendi, illud oportet manifeſtare in prima confeſſione, quæ fiat, ut integra materialiter, & formaliter ſit, ſicut ſemper eſſe debet, niſi aliquod occurrat inconveniens deobligans pro tunc ab alicujus peccati manifeſtatione, ut infra dicemus dub. 7. Videantur Petrus de Ledeſma de Pœnitentia, cap. 20. dub. 6. concluſ. 4. & Prado in Theologia morali cap. 1. quæſt. 5. ubi recentiores eos, qui obligationem confitendi aliquid ad ſolum mortis articulum referunt, acriter refellunt.

Object. 2. 180 Sed oppones, commune motivum pro communi ſententia propoſitum vel nihil, vel exceſſive probare: nam, ſi ad ſatisfaciendum obligationi certæ requiritur certa etiam ſatisfactio, & hac de cauſa, qui certus eſt de peccato mortali à ſe facto, & dubius de illius confeſſione, manet ſub obligatione illud confitendi: ſequitur idem dicendum eſſe de eo, qui in ſimili caſu judicat probabiliter ſe confeſſum illud peccatum jam fuiſſe, atque ideo adhuc tenebitur illud confiteri. Conſequens autem durum, & abſurdum apparet: tum, quia licitum eſt ſequi opinionem probabilem: ergo judicans probabiliter ſe jam confeſſum fuiſſe aliquod peccatum mortale certum, cujus recordatur, non tenetur illud confiteri. Tum, quia oppoſitum dicere gignit innumerabiles, & interminabiles ſcrupulos: nam cum raro poſſumus ſcire certo nos bene confeſſos eſſe (alias eadem certitudine ſciremus non eſſe in gratia) obligaremur ad repetitas eorundem peccatorum confeſſiones: quod eſt inconveniens, & aliter vitari non valet, quam ſiſtendo in dictamine probabili, quod bene confeſſi fuerimus peccata: Ergo, qui certus de lethali à ſe commiſſo incidit in dubium circa ejus confeſſionem, ſi probabiliter judicet ſe illud jam eſſe confeſſum, non tenetur illud confiteri, & contrarium aſſerere durum, & abſurdum apparet. Et in id trahi valet doctrina Joannis de Medina proximè inſinuata; quod certus de debito à ſe contracto, ſi judicet probabiliter ſe ſolviſſe, non tenetur ſolvere, quouſque de non' ſolutione ſibi certo conſtet.

Reſpondetur diſtinguendo ſequelam, illamque admittendo de eo, qui ſe confeſſum fuiſſe illud peccatum judicat probabiliter probabilitate aliqua infima, levi, & non certa; ſed negari debet de id judicante probabilitate certa. *Refellitur.* Conſequentis autem improbatio materiam attingit hoc tempore multum controverſam, an ſcilicet poſſimus licite ſequi opinionem probabilem relicta probabiliori. Quam ut exteros omittamus, hinc inde oppoſiti agitarunt ſapientiſſimi hujus Academiæ Magiſtri, & libris editis paucis ab hinc annis promoverunt Ferre. tom. 2. in 1. 2. tract. de probabilitate opinionum, Tyrſus integro volumine de materia probabili, Fuentes in examine Theologico probabilioriſmi, Laſtra in explanatione propoſitionum damnatarum, in 1. cum ſequentibus ex condemnatis ab Innocentio XI. Palanco in tractatu de conſcientia, & plures alii in M. S. Nos vero illam illis, ut nunc nobis alienam relinquentes, extremis digitis attingemus, quæ præcisè neceſſaria ſunt ad diluendam propoſitam objectionem. Interim tamen inſinuare ſufficiat neutri nos opinioni, vel in genere affirmanti, vel in genere neganti ſubſcribere: quia putamus licitum aliquando eſſe amplecti opinionem probabilem relicta probabiliori; & illicitum aliquando eſſe probabilem ſequi, probabiliori poſthabita: idque regulandum fore juxta qualitatem materiæ, & circumſtantiarum. Quod accuratiorem alias declarationem expoſcit, & aliquam lucem accipiet ab expoſitione diſtinctionis, qua objectioni occurrimus.

181 Ad illam itaque regrediendo dicimus, quod ubi adeſt certitudo de mortali commiſſo, & occurrit dubium de ejus confeſſione, non ſufficit quodlibet judicium probabile de confeſſione facta, ut dubitans deponat illud dubium, & immunem ſe faciat, aut judicet probabiliter ab obligatione confitendi tale peccatum. Quam partem ad minus docent Sotus in 4. diſtin. 18. quæſtione 2. art. 4. Victoria in Summa, num. 130. Navarrus cap. 9. num. 14. Nugnus in addit. quæſt. 9. art. 2. dub. 4. Paludanus, Ricardus, Salas, & Coninchus apud Leandrum diſp. 6. quæſt. 28. Et ratio deſumitur ſatis perſpicuè ex prænotatis, & communiter admiſſis: non enim agimus de dubio negativo, ſive abſque motivis; nec agimus de dubio poſitivo innitente levibus fundamentis, quę tanquam ſcrupuli rejiciuntur: ſed loquimur de dubio poſitivo rationali, quod oritur ex gravibus, ſed oppoſitis motivis, quod contingere nequit, quin eorum quodlibet per ſe, & diviſim ſumptum ſit grave, prudentiale, & probabile; ſed quia concurrit in præſentia alterius oppoſiti, habentis eaſdem conditiones, non determinat intellectum ad ſui proſecutionem; ſed relinquit ancipitem, & dubium inter utramque partem, ut ſupra explicuimus. Unde ſuppoſita probabilitate aliqua circa confeſſionem, adhuc manet dubium circa obligationem confitendi, & non adeſt ſufficiens probabilitas, ut excuſet a confitendo. Præterquam quod, cum peccatum fuerit certum, & fundaverit certam confitendi obligationem; abſurdum apparet, quod ab ea liberet quælibet probabilitas levis de confeſſione præmiſſa: ſicut qui contraxit debitum pecuniarium certum, non abſolvitur in foro externo per ſola ſigna aliqua probabilia ſolutionis à ſe factæ; ſed producere debet graviora fundamenta, ut liber à debito declaretur. Quam doctrinam urgenter confirmat condemnatio duarum propoſitionum inter reprobatas à SS. Innocentio XI. Quarum ſecunda in ordine erat: *Probabiliter exiſtimo judicem poſſe judicare juxta opinionem etiam minus probabilem*. Tertia erat: *Generatim dum probabilitate ſive intrinſeca, ſive extrinſeca, quantumvis tenui, modo à probabilitatis finibus non exeatur, confiſi aliquid agimus, ſemper prudenter agimus*. *Propoſitiones damnatæ.* Ex quibus efficax argumentum deſumitur pro hac noſtræ reſolutionis parte: *Ratio efficax.* nam falſum eſt, quamlibet probabilitatem intrinſecam, aut extrinſecam, quamvis levem, ſufficere, ut prudenter agamus:

Digitized by Google

agamus: ergo minus ſufficiet, ut certus de læthali à ſe commiſſo, & dubius circa ejus confeſſionem, prudenter agat deponendo tale dubium, & ſe judicando liberum ab obligatione illud confitendi. Deinde judex nequit judicare juxta opinionem minus probabilem, ſed tenetur judicare ſecundum probabiliorem: quare ubi debitum eſt certum, non poteſt declarare debitorem liberum ab obligatione ſolvendi, quamvis ille habeat pro ſe aliquam opinionem minus probabilem, ſi contra illum, & pro creditore adſint probabiliora motiva: ergo cum in caſu propoſito, qui certo peccavit mortaliter, ſit eo ipſo debitor illud confitendi, nequit ab hoc debito liberari per opinionem minus probabilem, quod illud confeſſus fuerit, ſi occurrat probabilius motivum in favorem præcepti; & cum ipſe, qui peccavit ſit in hac cauſa non ſolum reus, ſed etiam judex, qui debet tale debitum in foro conſcientiæ decidere; ſtultè, imprudenter, & ſubinde peccaminosè ageret, ſi in vi cujuslibet probabilitatis de confeſſione à ſe facta, ſententiam pro ſua libertate ferret contra præceptum confeſſionis, quod in tali eventu habet creditoris rationem.

Confirmatio 1. Confirmatur primo: nam in caſu propoſito ubi ex una parte excuſante à confeſſione illius peccati, & ex alia parte obligante ad illud confitendum, occurrunt motiva æqualiter probabilia, perſeverat dubium, & nequit illud homo deponere, & ab obligatione peccatum confitendi, illo perſeverante excuſari: nam licet probabile aliquod motivum ſuadeat peccatum jam fuiſſe confeſſum; occurrit tamen aliud oppoſitum æqualiter ſuadens, & pudoris vires obruens, atque intellectum in æquilibrio, atque in eodem dubio relinquens: Ergo idem à fortiori dicendum eſt, quando licet occurrat motivum probabiliter ſuadens hominem confeſſum fuiſſe peccatum, de cujus confeſſione dubitat; adeſt tamen aliud longè probabilius, quod dictat oppoſitum. Patet conſequentia: nam ſi motivum probabile excuſans vincitur per aliud motivum oppoſitum accuſans æqualiter probabile, ita ut perſeveret dubium, & obligatio confitendi; multo magis ſuperabitur per motivum longè probabilius. Unde couſequens eſt non quamlibet de facta confeſſione probabilitatem ſufficere, ut homo prædictum dubium deponat; & ab obligatione confitendi illud peccatum exolvatur. ¶ *Confirmatio 2.* Confirmatur ſecundo: nam SS. Innocentius XI. in decreto ſæpius allegato damnavit ſequentem propoſitionem (primam in ordine) *Non eſt illicitum in Sacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiori niſi id vetat lex, &c.* Ergo à contrario ſenſu debemus ſequi tutiorem, relicta ſolum probabili: Ergo, cum in caſu propoſito ſolum ſit probabile, quod homo confeſſus fuerit peccatum; & tutum omninò ſit poſitum in eo dubio illud confiteri; ad id tenebitur. *Evaſio rejicitur.* Nec valet dicere in ea propoſitione ſermonem fieri de conferentibus Sacramenta, nempè de ſolis miniſtris, non autem de ſuſcipientibus: nam hoc effugium præcluſum eſt diſp. præced. num. 52. ubi oppoſitum oſtendimus. Fatemur tamen ſincerè, quod illa propoſitio magis reſpicit pertinentia immediatè ad valorem Sacramenti, ut ſunt forma, & materia proxima; non autem peccatum certum, de cujus confeſſione dubitatur. Sed inde tamen ſumitur à ſimilitudine argumentum. Præſertim cum ille, qui dubitat de confeſſione peccati gravis, periculo ſe exponat irritandi Sacramentum, ſi peccatum grave, de cujus confeſſione dubitat omittat confiteri abſque gravi fundamento dubium evacuante: nam aliter ſe gerens peccat mortaliter, dum alia confitetur, illud ſubticendo.

182 Ex quibus ſatis conſtat prima adhibitæ diſtinctionis pars, nempè non quamlibet probabilitatem ſufficere, ut homo non obligetur confiteri illud peccatum mortale certum, de cujus confeſſione aliquando facta dubitat. Secunda verò illius diſtinctionis pars, videlicet poſſe dari tátam ac talem probabilitatem, ut à confitendo illud peccatum excuſet, (quam damus Suario, Dianæ, Lugoni, Granados, & Fagundez, quibus relatis ſubſcribit Leander loco citat. & N. Antonio diſp. 5. ſect. 2. num. 265.) ſuadetur illis probationibus, quibus conſequens num. 180. deductum impugnatum fuit. Sed poteſt amplius explicari, atque ſuaderi: nam licet inter debitum certo contractum, & ſolutionem debeat dari proportio, & ideo debitum certum nequeat extingui per ſolutionem dubiam: nihilominus non requiritur adæquatio inter certitudinem debiti, & certitudinem ſolutionis. Nam quantum ad contractionem debiti ſolet dari certitudo non ſolum moralis, ſed methaphyſica, ut patet in eo, qui cum plena advertentia ſuratur, vel hominem occidit: & tamen pro ſatisfactione quantum ad confeſſionem validam talis peccati non exigitur certitudo tanta, ſed ſufficit moralis, & juxta prudentum æſtimationem. Nemo namque juxta communem providentiam ſcit certitudine metaphyſica ſe validè confeſſum fuiſſe; cum dubitare poſſit tum de propria diſpoſitione, tum de ordinatione, juriſdictione, & intentione miniſtri. Non itaque requiritur tanta certitudo, ut fiat ſatis debito confitendi peccatum mortale, in quod certo incidimus; ſed ſufficit alia inferior, fundata in eo, quod fecerimus, quod in nobis eſt juxta communes Eccleſiæ regulas, & praxim fidelium: quamvis alias non repugnet latere occultum aliquem defectum, ob quem confeſſio ſit nulla coram Deo. Et hæc eſt communis apprehenſio, & ſententia prudentum judicantium in foro tam interno, quàm externo: quippè non expoſcunt evidentias, aut demonſtrationes methaphyſicas, ſed moralem certitudinem in his, quæ verſant, quantam ſcilicet admittunt humanus cognoſcendi modus & conditio negotiorum. Et hæc fundatur in mediis, ſive argumentis, aut ſignis valdè veroſimilibus, probabilibus, & conformibus noſtræ rationi: nam altiora, & evidentiora quærere pertinet ad metaphyſicam certitudinem.

Ad rem igitur, ubi aliquis de præſenti meminit ſe certo commiſiſſe unum aliquod mortale, & recordari non valet, quod illud aliquando confeſſus fuerit, inciditque proinde in dubium contra obligationem illud confitendi: dicimus poſſe contingere, quod habeat tam magnam probabilitatem de præmiſſa jam confeſſione, ut poſſit meritò ſibi perſuadere ſe perſolviſſe illud debitum, & ad confeſſionem talis peccati non obligari. Ratio eſt; quia in tali caſu poſſent proponi motiva ita æqualia, ut dubium fundent: vel ita inæqualia, ut motivum pro excuſando novam confeſſionem ſit leve, & minimè ſufficiens, ut homo dubium deponat; pariter poterunt ita occurrere, quod motivum excuſans à nova confeſſione ſit graviſſimum, & oppoſitum, atque formidinem ex illo ortam plenè obruat: ergo in tali caſu poteſt homo dubium ſecurè deponere, & deobligatum ſe cenſere à confitendo tale peccatum. Verbi gratia, recordatur quis cum omnimoda certitudine decem ab hinc annis ſe commiſiſſe aliquod mortale, ut puta pollutionem voluntariam: ſed minimè recordari valet, quod illud confeſſus fuerit non enim meminit, quo anno, cum quo confeſſario, in quo loco, & qua occaſione: unde anceps labitur in dubium de obligatione illud in confeſſione exponendi. Sed inter anguſtias reflectit, & advertit ſe toto illo tempore multas confeſſiones peregiſſe abſque ullo conſcientiæ remorſu de non confeſſo aliquo peccato: quin ſemel, aut bis confeſſum generaliter fuiſſe pro abundantiori ſatisfactione, ac ſecuritate. Hinc argumentum ſumit, ut ſibi perſuadeat de confeſſione facta ſatis peccati, & quidem efficaciſſimum in mundi æſtimatione: nam incredibile apparet, quod illud peccatum tam certo cognitum non confeſſus fuerit, quia ea diligentia, & ſecuritate conſcientiæ toto eo tempore confeſſus fuit. Et ſic reſpondebunt, quotquot prudentes ipſe conſulat. Idem itaque ipſe ſibi dubitans perſuadere ſecurè poteſt, & dubium procul expellere: habet namque ſummam probabilitatem, & certitudinem moralem de ſatisfactione, ſive ſolutione obligationis, quam confitendi illud peccatum certum aliquando contraxit: nec amplius ab eo exigendum eſt tam in decurſu vitæ, quam in articulo mortis. Et idem dicimus in aliis dubiis ſimilibus, ubi ſimilis certa ratio illa deponendi occurrat. Majus quid, & longè majus addit Tyrſus diſp. 40. de pœnitentia, ſect. 6. num. 56. affirmans certiſſimum eſſe eum, qui in ingreſſu Religionis fecit confeſſionem generalem, non habere obligationem confitendi peccatum in vita ſæculari commiſſum, ex eo, quod modo non reminiſcatur, an de illo ſe accuſaverit tunc: nam poteſt, ac debet ſibi prudenter perſuadere illud ſibi tunc occurriſſe, quamvis ipſe nunc non recordetur. Quam tamen regulam non pœnitus probamus: tùm quia non audemus dicere id eſſe certiſſimum: tùm quia non majorem certitudinem habuerimus ex confeſſione generali facta in ingreſſu religionis, quam ſi fiat à ſæcularibus in aliis vitæ occaſionibus, puta pro ſuſcipiendo ordinem Sacerdotii. Tùm, quia licet in Religionis ingreſſu, poteſt fieri negligenter, & cum plurimis ignorantiis, quis religioſus dum decurſu temporis deponit, in gravia dubia recidat circa exactam omnium peccatorum confeſſionem, ut experientia liquet. Ergo non poſſumus liberum ab illa obligatione cenſere omnem illum, qui in ingreſſu Religionis fecit confeſſionem generalem; ſed magis attendere oportet ad regulam, & diſtinctio-

nem

Digitized by Google

nem ſupra adhibitas. Poterit tamen Tyrſi reſolutio deſervire ſcrupuloſis, & congruæ illorum directioni adaptari.

183 His utcumque ſuperatis (quæ ex dicendis robur, & lucem accipient) major difficultas occurrit in dubio erga ipſum peccatum. Quod dubium obſervant communiter Doctores aliquando eſſe de facto, & aliquando de jure. Primum notant, cum quis ſcit ſe aliquod de ſe peccaminoſum egiſſe, ſed dubitat, an in eo peccaverit, vel ob habitam, vel non habitam advertentiam. Secundum dicunt, cum, quis ſcit ſe peccaſſe, ſed dubitat, an mortaliter, aut venialiter. Sed quamvis hæc alias vera ſint, & non inutilia; pro conditione tamen præſentis materiæ parum referunt: nam utrolibet modo dubium contingat, eadem occurrit difficultas, nempè an ſit de neceſſitate in confeſſione exponendum. Claritatis tamen gratia, & ne varios terminos inculcemus, aptius eſt difficultatem tractare in ſecundo ſenſu, an ſcilicet detur obligatio confitendi illa peccata, quæ ſcimus peccata fuiſſe, ſed dubitamus, an fuiſſe gravia. Et ſermo eſt de dubio, non negativo, irrationali, aut ſcrupuloſo; ſed de dubio poſitivo orto ex gravi, & prudenti motivo timendi, quod fuerint mortalia, ut num. 173. obſervavimus. In hoc itaque ſenſu quæſtionis titulo reſpondente.

§. II.

Communis ſententia diverſis motivis ſuadetur.

184 Dicendum eſt dubitantem, an peccatum mortale commiſerit, debere illud ut dubium confiteri, vel ſuum dubium in confeſſione manifeſtare. Ita D. Thomas in 4. diſt. 21. art. 3. ad 3. his verbis: *Dicendum, quod quando aliquis dubitat de aliquo peccato, an ſit mortale, tenetur illud confiteri dubitatione manifeſtata: quia qui aliquid commiſit, vel omittit, in quo dubitat eſſe mortale peccatum, peccat mortaliter diſcrimini ſe committens. Et ſimiliter periculo ſe committit, qui de hoc, quod dubitat eſſe mortale, negligit confiteri. Non tamen tenetur aſſerere illud eſſe mortale; ſed cum dubitatione loqui, & judicium Sacerdotis expectare, cujus eſt diſcernere inter lepram, & lepram.* Et idem ſtatuunt alii Doctores, & Scriptores, ut propterea ſuperfluum ſit illos recenſere: quotquot enim non verſarunt, ſic palam ſentiunt, exceptis paucis admodum Recentioribus, & non magni nominis, vel auctoritatis, quos dabimus nu. 195. Videatur Sanchez lib. 1. Sum. cap. 10. num. 66. referens quadraginta Doctores, & dicens rem eſſe certiſſimam, Diana, (qui cuncta probabilia ſuſtinere ſolet) 4. part. tract. 3. reſolut. & part. 6. tract. 6. reſolut. 32. plures alios referens, & oppoſitam ſententiam cenſens improbabilem. Leander etiam in eligendis ſententiis minime ſcrupuloſus diſp. 5. quæſt. 25. multos pro hac aſſertione affert dicens eſſe certiſſimam. Dicaſtillo diſp. 9. dub. 7. num. 278. obſervat hunc videri ſenſum communem Eccleſiæ; & ſine ullo fundamento oppoſitum affirmari. Prado quæſt. 84. dub. 4. §. 3. núm. 17. dicit hunc eſſe uſum totius Eccleſiæ: quod prius dixerat Diana tom. 10. tract. 2. reſolut. 2. Denique ex noſtris idem docent Philippus à Trinitate, Gabriel à S. Vincentio, Urbanus, Stephanus à S. Paulo, & Franciſcus Bonæ Spei, quibus relatis ſubſcribit N. Franciſcus cap. 8. part. 3. num. 35. ubi docet id eſſe conſtanter aſſerendum.

D. Thom. — Sanchez. — Diana. — Leander. — Dicaſtillo — Prado. — Philipp. Gab. Urb. Stephanus N. Franc.

Ratio.

Ex quibus ſumitur primum, & ſatis urgens pro noſtra aſſertione fundamentum: nam omnes facilè intelligimus, & ſupponimus Deum potuiſſe ſua lege comprehendere peccata dubia, ut eſſent materia in confeſſione neceſſario explicanda, potuiſſe etiam ab ea lege, & obligatione excludere dubia determinando ſola mortalia certa fore neceſſario explicanda; & ſi unum horum nobis evidenter conſtaret, quæſtio præſens de medio tolleretur, & legi certo cognitæ ſtandum eſſet; ſed ubi de ſenſu legis, & de ejus extenſione ad hæc peccata dubia, difficultas aliqua occurrit, nullum aptius medium excogitare, aut conſulere poſſumus, quam Eccleſiæ praxim, & uſum: quippè optimus legum interpres eſt conſuetudo, ſive modus, quo ab omnibus intellectæ, atque exercitæ ſunt, & praxim habuerunt in Eccleſia Catholica. Ex quo principio frequenter arma ſatis valida depromuntur ad propugnandum contra hæreticos ritus, cæremonias, & alia ejuſmodi. Conſtat autem, Adverſariis non negantibus, univerſalem eſſe fidelium ſenſum, & praxim, cujus initium ignoratur, peccata dubia eo modo, quo habentur in conſcientia, exponere in confeſſione, ut liquet ex communi teſtimonio Doctorum: & eadem certitudine conſtat ſolum paucis ab hinc annis ab uno, ſive altero Recentiore, & non multæ auctoritatis rem adeo certam fuiſſe in controverſiam vocatam, reclamante communitate Theologorum, Juriſtarum, & Summiſtarum. Ergo ubi hæc talis qualis difficultas circa intelligentiam legis obligantis ad confeſſionem occurrit, cenſere omninò debemus ſe extendere ad peccata dubia juxta communem uſum, & praxim Eccleſiæ.

Evaſio.

158 Nec momenti eſt quod reſpondet Caramuel frequenter contingere, quod in ſententiis communibus reperiantur errores, & hallucinationes: nam quod multi dicunt, pauci, ut par erat, ad examinis incudem vocant: unde non ſemel decipimur ſubſcribendo inconſideratè hominum doctrinis. Quare ex præmiſſo motivo nihil evincitur. Eſto tamen, addit, quod communi ſententiæ relinquatur ſua auctoritas; tanta nihilominus deferri non debet, ut oppoſitam ſententiam obruat, quamvis paucorum ſit, aut ſingularis. Id, inquam, minimè ſatisfacit: nam in primis hæc reſponſio non illam reverentiam obſervat, quam debemus communi, & antiquæ doctrinæ, juxta illud Jerem. 16. *State ſuper vias, & videte, & interrogate de ſemitis antiquis, quæ ſit via bona, & ambulate in ea.* Aliunde vero robur præmiſſi motivi non innititur ſolitariè communi Doctorum placito (quod alias ſolet ſufficientes vires habere) ſed multò magis ſtat in communi fidelium praxi, de qua certo conſtat per teſtimonia Doctorum veterum, & modernorum, illam ut indubitatam aſſerentium, & ſupponentium. Qui arguendi locus efficaciſſimus eſt, eoque frequenter utuntur catholici contra hereticos pro tuendis Eccleſiaſticis traditionibus. Unde in hac eadem materia, quam verſamus, inſignis Martyr Roffenſis, art. 8. contra Lutherum dixit: *Opinor neminem uſque adeo cæcum, & inſanum eſſe, ut ob unius Lutheri ſententiam, velit tanto diſcrimini ſe ipſum exponere, quatenus ea peccata, quæ vel novit, vel dubitat eſſe lethalia, ſacerdoti non aperiat.* Quod addit vero Caramuel, ſolum evincit non implicare, quod aliqua opinio ſingularis, & contra communem ſententiam in aliquo puncto morali obſcuro ſit probabilis. Quod concedimus cum Bannez 2. 2. quæſt. 62. art. 5. dub. 4. ad 1. Tapia tom. 1. lib. 1. qu. 8. art. 11. & alii: quippè non repugnat, quod viro docto occurrat urgentior ratio ad opinandum contra communem. Sed raro id continget, ubi ſententia eſt non ſolum communis, ſed firmata uſu Eccleſiæ, & praxi fidelium, ut in materia præſenti contingit. Hæc namque communis conſuetudo melius explicat legem obligantem ad confeſſionem peccatorum, quam cujuslibet particularis Auctoris ſubtilis, aut nervoſa argumentatio. Nec illæ, quas ponderant pauci Moderni tanti ponderis ſunt, ut non facile diſſipentur, ſicut à num. citato conſtabit.

Exploditur Evaſio. — Jerem. 16. — Roffenſis Martyr.

Confirmatio.

Confirmatur explicando amplius vim propoſiti fundamenti: quia modo non diſputamus, utrum occurrente dubio circa qualitatem peccati, an ſcilicet fuerit mortale, vel tantum veniale, poſſit etiam occurrere motivum tam rationabile, & probabile, ut homo queat ſibi prudenter perſuadere illud non fuiſſe mortale, & dubium à ſe propellere: id enim apertè concedimus fieri poſſe, in ſenſu tamen, & cum limitationibus à num. 181. propoſitis. Sed cardo difficultatis ſtat in eo, an perſeverante dubio circa gravitatem peccati, ita quod tale dubium, nec probabiliter antecedenter ad aliam conſultationem excludatur; poſſit quis prudenter agendo (ſicut ad vitandum novum peccatum requiritur) excuſari ab obligatione illud confitendi, ſive quærendi remedium per confeſſionem. Affirmant pauci Moderni: negant communiter omnes antiquiores, & recentiores. Sentimus itaque factis his ſuppoſitionibus hominem obligari in conſcientia ad parendum his, & non poſſe tuto illorum conſilium ſequi. Res autem exemplo declarari valet: demus enim Petrum corporaliter infirmari aliquo morbo, de quo dubitat, an ſit mortalis, & pro quo cavendo opus ſit remedium arduum admittere. Advocat, & conſulit in hac perplexitate Medicos. Stant ab una parte omnes antiqui, & moderni ſapientiſſimi, atque exercitati cum ſuo Principe, vel ab inferis ſuſcitato Hipocrate, aut Galeno: & omnes hi conveniunt in eo, quod res eſt dubia, & periculoſa, & exigens illud remedium. Sed ab alia parte prodeunt duo, aut tres Medici, vel Chimici inferioris longè auctoritatis, & ſapientiæ, qui paucis ab his diebus erant ignoti: & hi affirmant morbum quidem eſſe dubium, & non indigere illa medicina, ſed provideri debere. Quid aget dubius? Nemo negabit prudenter agere, & in re tanti momenti debere agere, quod conſulit communis, & concors Medicorum ſapientiſſimorum veterum, & modernorum ſententia: E converſo

Digitized by Google

verſo imprudentiſſimè acturum, & ſubinde peccaturum, ſi illa poſtpoſita ſequatur illos paucos Medicos recentes, ac minus doctos, & remedium certum omittat cum periculo vitæ temporalis. Si ergo hæc in corporalis morbi dubio ita contingunt, cur non in ſpirituali? Dubium eſt, & manet, an ille ſit mortalis, vel levis: & conſulitur de remedio. Ab una parte occurrunt communiter omnes Theologi, & Summiſtæ, & cum ſuo Principe D. Thoma, viri in hac facultate eminentes S. Antoninus Sylveſter, Suarez, Navarrus, Sanch. &c. Et hi omnes una voce affirmant remedium aliud in ea infirmitate non eſſe, quam confiteri mortale dubium, ut dubium, ſed emergunt ab alia parte pauci admodum recentiores, & inferioris ſubſellii, Caramuel, Præpoſitus Martinonus, & dicunt morbum non eſſe periculoſum, nec expoſcere arduum confeſſionis remedium: ſed poſſe curari arbitrio infirmi ſibi perſuadentis nihil mortale in ſe ſic dubitante latere, vel ſi lateat, poſſe uſque ad confeſſionem in morte faciendam differri. Quis inter agmina tam diverſa poſitus deſeret veteranos, probatos, & ſtrenuos, qui remedium ſecurum conſulunt, ut manus det tyronibus promittentibus incerta? Nemo prudens id probabit, præſertim cum non pauca alia Caramuelis hujus claſſis anteſignani Eccleſia reprobet in propoſitionibus per Alexandr. VII & Innoc. XI. proſcriptis, ut patet in propoſi. 24. & 25. ex damnatis ab Alexand. & in 48. & 49. ex damnatis ab Innocent. ut alias interim omittamus. Facta ergo præmiſſa comparatione, & rectè comprehenſa inæqualitate extremorum nemo poteſt prudenter dubiũ præſuppoſitum deponere, & ſe judicare liberum ab obligatione illud confitendi: atque ideo ab auctoritate communis ſententiæ rectè colligitur peccata mortalia dubia debere in confeſſione explicari, nihil ad oppoſitũ referente illorũ recentiorũ judic.

unda- mentum ex Concil. Trident.

186 Secundum ejuſdem veritatis fundamentum ſtat in doctrina Conc. Tridentini, & quod licet noſtram aſſertionem non diffinierit, illi nihilominus tam apertè favet, ut ex eo efficaciter colligatur. Quod ut evidentius demonſtretur, tranſcribendum eſt totum fere c. 5. ex ſeſſ. 14. ſic enim integer ſenſus conſtabit, & ſub oculis ſimul habebimus Concilii propoſitiones, ex quibus conſequentiæ pro una, aut altera parte legitimè, aut illegitimè, ut prudens lector cenſeat, colligantur. *Conſtat enim Sacerdotes judicium hoc incognita cauſa exercere non potuiſſe, neque æquitatem quidem illos in pœnis injungendis ſervare potuiſſe, ſi in genere duntaxat, & non in ſpecie ac ſigillatim ſua ipſi peccata declaraſſent. Ex his colligitur oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum poſt diligentem ſui diſcuſſionem conſcientiam habent, in confeſſione recenſeri, etiam ſi occultiſſima illa ſint, & tantum adverſus duo ultima Decalogi præcepta commiſſa, quæ nonnunquam animum gravius ſauciant, & periculoſiora ſunt his, quæ in manifeſto admittuntur. Nam venialia, quibus à gratia Dei non excludimur, & in quæ frequentius labimur, quamquam rectè, & utiliter, citraque omnem præſumptionem in confeſſione dicantur, quod piorum hominum uſus demonſtrat, taceri tamen citra culpam, multiſque aliis remediis expiari poſſunt. Verum cum univerſa peccata mortalia, etiam cogitationis homines iræ filios, & Dei inimicos reddant, neceſſum eſt omnium etiam veniam cum aperta, & verecunda confeſſione à Deo quærere. Itaque dum omnia, quæ memoriæ occurrunt peccata, Chriſti fideles confiteri ſtudent, proculdubio omnia divinæ miſericordiæ ignoſcenda exponunt: qui verè ſecus faciunt, & ſcienter aliqua retinent, nihil divinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponunt. Si enim erubeſcat ægrotus vulnus medico detegere, quod ignorat medicus non curat. Colligitur præterea etiam eas circumſtantias in confeſſione explicandas eſſe, quæ ſpeciem peccati mutant, quod ſine illis peccata ipſa neque à pœnitentibus integrè exponantur, neque judicibus innoteſcant: & fieri nequeat, ut de gravitate criminum rectè cenſere poſſint, & pœnam, quam oportet, pro illis pœnitentibus imponere. Unde alienum à ratione eſt docere circumſtantias has ab hominibus otioſis excogitatas fuiſſe, aut unam tantum circumſtantiam confitendam eſſe, nempè peccaſſe in fratrem. Sed & impium eſt confeſſionem, quæ hac ratione fieri præcipitur, impoſſibilem dicere, aut carnificinam illam conſcientiarum appellare. Conſtat enim nihil aliud in Eccleſia à pœnitentibus exigi, quam ut poſtquam diligentius ſe excuſſerit, & conſcientiæ ſuæ ſinus omnes, & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus ſe Dominum, & Deum ſuum mortaliter offendiſſe meminerit: reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in univerſum eadem confeſſione incluſa eſſe intelliguntur: pro quibus fideliter cum Propheta dicemus. Ab occultis meis munda me Domine, &c.*

Concil. Trid.

187 Hæc omnia Concilium, in quibus plura occurrunt pro communi aſſertione: nam in primis ex toto contextu liquet *ſola peccata venialia excipi ab obligatione confeſſionis*, atque ideo includi in ea obligatione omnia alia peccata, quæ venialia non ſunt: Ut enim in proverbiis eſt apud Juriſtas, excluſio unius eſt incluſio alterius; ſed peccatum mortale dubium non eſt veniale: ergo incluſum manet in generali obligatione confeſſionis, quam ibi ſtatuit Concilium. Nec momenti erit, ſi dicatur Concilium non excluſiſſe circumſtantias notabiliter agravantes intra ſpeciem: & tamen non eſt obligatio illas confitendi, ut dub. 4. ſtatuimus; ergo falſum eſt Concilium ſola venialia ab obligatione confeſſionis excluſiſſe: & falſum etiam eſt, quod à non excluſione mortalium dubiorum recolligatur eorum incluſio. Nam contra hoc eſt, tum circumſtantias non eſſe, nec dici peccatum. Tùm etiam, quia Concilium expreſsè dixit ex circumſtantiis illas confiteri debere, quæ ſpeciem peccati mutant; per quod non obſcurè excluſit illas, quæ non mutant ſpeciem. At Concilium dixit confitenda eſſe peccata, excludendo præcisè venialia, atque ideo comprehendit in ea obligationem omne peccatum, de quo non conſtat eſſe tantum veniale. Comprehendit igitur peccatum mortale dubium.

Evaſioni occurritur.

Præterea Concilium docet hominem debere *confiteri omnia peccata mortalia, quorum poſt diligentem ſui diſcuſſionem conſcientiam habent*: ſed homo poſt diligentem ſui diſcuſſionem ſolet habere conſcientiam aliquorum mortalium, ut cum poſt longum examen incidit in dubium circa aliqua mortalia, & minimè poteſt certificari, quod mortalia non fuerint: ergo ex Concilii ſententia debet illa confiteri. Nec valet dicere conſcientiam non eſſe peccatorum dubiorum: quia conſcientia eſt ſcientia cordis juxta D. Bernardum in opuſc. de conſcientia, cap. 8. ubi autem adeſt dubium, non datur ſcientia, ac proinde nec conſcientia. Id inquam nihil valet ad obnubilandum Concilii mentem, & verba: quia conſcientia in uſu Patrum, & Theologorum non importat determinatè ſcientiam propriè dictam, quæ eſt notitia clara, & certa rei per cauſam; ſed longius ſe extendens ambit quamlibet cordis cogitationem, & in eo ſenſu loquitur D. Bernardus. Unde ſolemne eſt apud Theologos tam ſpeculativos, quàm practicos conſcientiam dividi in certam, probabilem, dubiam, erroneam, &c. atque omnia hæc participare unum, & communem conceptum conſcientiæ: ergo conſcientia dubia eſt verè conſcientia: & conſequenter verificatur in peccatis dubiis, quod ait Concilium: *Quorum poſt diligentem ſui diſcuſſionem conſcientiam habent*: atque ideo ſine fundamento extraherentur ab obligatione, quam Concilium declarat illa in confeſſione explicandi. Eo vel maximè, quod Concilium apertiſſimè manifeſtat, quid intellexerit per ly, *Quorum conſcientiam habent*, dum hæc contrapoſuit ſolis, & omnibus peccatis incognitis, oblitis, & cogitationi non occurrentibus, ut liquet ex ultimis verbis: *Reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, &c.* quæ minimè adaptari queunt peccatis mortalibus dubiis: hęc enim verè cogitanti occurrunt, & inde habent cauſare remorſum conſcientiæ, ut ipſa experientia liquet. Ergo verè continentur ſub illis, de quibus Concilium dicit haberi conſcientiam, & debere recenſeri in confeſſione. Et quod de conſcientia dictum eſt, applicari (ut tacitum effugium præcludatur) debet etiam memoriæ: nam peccata dubia memoriæ, ſicut & cogitationi, & conſcientiæ occurrunt, non quidem certè, & ſcientificè, ſed ſub dubio de gravitate.

Effugii excluſio.

188 Ulterius, cum Concilium docet peccata venialia non eſſe neceſſario confitenda, debere autem confiteri omnia mortalia, eam hujus differentiæ rationem aſſignat, quod *cum univerſa peccata mortalia homines iræ filios, & Dei inimicos reddant, neceſſum eſt omnium etiam veniam cum aperta, & verecunda confeſſione à Deo quærere*. Et ſtatim declarat hanc veniam verè quæri: quando fideles omnia hujuſmodi in confeſſione exponunt, nulla ſcienter retinendo. Quæ doctrina, & diſcurſus locum etiam habent in quolibet peccato mortali dubio: nam contingens eſt, quod verè & verum ſit coram Deo; Unde qui dubitans non curat illud confiteri, periculo ſe exponit manendi in ſtatu, in quo ſit iræ filius, & Dei inimicus; nec aliter veniam invenire, aut quærere poteſt, quam per veram, & verecundam ſui dubii confeſſionem; minimè vero, ubi illud ſcienter retinet. Et parvipendi omnino debet objectio Caramuelis, qui ut hujus teſtimonii vires eliderct, oppoſuit Concilium loqui de aperta confeſſione; quod minimè verificari valet de confeſſione dubia. Id enim efficaciter refellitur: quia non ſolum aperta, ſed magis aperta eſt confeſſio in qua non ſolum manifeſtantur peccata mortalia

certa,

Digitized by Google

certa, ſed illa etiam, de quibus eſt dubium: ſicut aperta, & magis aperta eſt confeſſio, in qua pœnitens recenſet non ſolum peccata externa aliis manifeſta, ſed etiam interna ſoli ſibi nota. Ergo ab hac parte labefactari non valet motivum ex Concilio deſumptum. Quin potius arguendum eſt, quod ſicut Concilium probat neceſſitatem confitendi peccata occulta, quia hæc aliquando gravius animam ſauciant, quam externa; cum confuſio ab his orta magis excitat ad emendationem: ita etiam probatur neceſſitas confitendi peccata dubia, quia periculoſiſſima ſint; cum ex una parte, ſi vere mortalia ſint coram Deo conſtituant hominem iræ filium, & Dei inimicum; & ex alia parte, cum dubia apud hominem ſint, non ita excitant, ſicut certa, ad ſui deteſtationem, & odium, & ad quærendam veram medicinam per Confeſſionem Sacramentalem.

Ad hæc: Concilium probat neceſſitatem confitendi omnia mortalia Sacerdoti, quia ex oppoſito Sacerdos, qui in hoc Sacramento gerit munera, & medici, & Judicis non poſſet illa convenienter obire, applicando congruam medicinam ad præcavendum futura peccata, & juſtam ſatisfactionem pro diluendis præteritis. Quod patet ex illis verbis: *Qui ſcienter aliqua retinent, nihil divinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponunt. Si enim erubeſcat ægrotus vulnus medico detegere, quod ignorat, medicina non curat.* Et ex illis: *Conſtat Sacerdotes judicium hoc, incognita cauſa exercere non potuiſſe; neque æquitatem quidem illos in pœnis injungendis ſervare potuiſſe, ſi in genere dumtaxat, & non potius in ſpecie, ac ſigillatim ſua ipſi peccata declaraſſent.* Quæ motiva etiam militant in peccato mortali dubio: nam licet dubium ſit de gravitate, adeſt certitudo de eo, quod peccatum ſit, & non ſemel de eo, quod periculum afferat inducendi in mortale certum. Ergo opus eſt illud exponere confeſſario, ut poſſit convenientem medicinam adhibere, & opportunam pro culpa ſatisfactionem imponere. Quæ omnia à ſe expellit pœnitens, cum ſcienter retinet, & ſubticet mortalia dubia. Et minime audiri debet Caramuel, qui hoc ipſum telum, velut in nos retorquens vim facit in illis verbis Concilii: *Sacerdotes judicium hoc, incognita cauſa, exercere non potuiſſe.* Et in illis: *Neque æquitatem in pœnis injungendis ſervare potuiſſe.* Quæ minime, inquit ille, in confeſſione mortalium dubiorum locum habent: quia confeſſio, & cauſa dubia non eſt cauſa cognita: & æquitas non permittit, quod pro incerto peccato detur pœnitentia certa. In his, inquam, audiendus non eſt, quia verba ſunt ſolido deſtituta fundamento: nam ubi quis confitetur mortale dubium, cauſa cognita eſt, non quidem ut certa, ſed ut dubia, ſicut etiam ſæpe contingit in foro externo: & utiliſſimum eſt cauſam ſub dubio proponere, & judicium, inquit D. Thom. nu. 184. relatus: *Sacerdotis expectare, cujus eſt diſcernere inter lepram, & lepram.* Aliunde verò *æquitas* (qua voce, non autem rigoroſæ juſtitiæ, non mathematicæ æqualitatis utitur Concilium) ſervari poteſt in injungendo aliquam pœnam pro peccato, quod certò conſtat peccatum eſſe, licet dubium de gravitate.

Idque magis perſpicuum fit deſcendendo ad exemplum aliquod in praxi: demus Petrum ex frequenti converſatione cum muliere reportare frequens dubium de peccato mortali, quia ſcit ſe in ea converſatione minus cautè ſe geſſiſſe in loquendo, in inſpiciendo, &c. atque ideo ſe peccaſſe aliquando contra caſtitatem: ſed motivis hinc inde propenſis minimè certificare ſe poteſt, quod peccaverit venialiter tantum, cum materia fuerit adeo lubrica; nec etiam, quod peccaverit mortaliter, quia ſcit ſe non habuiſſe conſenſum expreſſum in ullam delectationem moroſam; an vero habuerit implicitum ex vi modi ſe gerendi, minimè poteſt determinare. In hoc caſu poſſe juxta Caramuelis ſententiam illud dubium ad Tribunal confeſſionis non deferre, & ſe conſervare ſub illo dubio. In quo ipſo gerendi modo, præterquam quod ſe exponere periculo manendi in peccato mortali, quod fortè admittit, ille ſe conſtituit judicem in propria cauſa, & pariter Medicum in eo ſalutis diſcrimine, quorum judicia, ubi in ſe, exercentur, ſuſpecta communiter ſunt. At ubi ad confeſſarium accedit, & ulcus detegit, ibi remedium, ibi pœnam ſuæ culpæ ſecurè reperit. Nam confeſſarius cognita cauſa judicabit rem eſſe quidem dubiam, ſed tamen graviter periculoſam, & dignam remedio. Monebit itaque, ut Medicus, ut eam converſationem non repetat: obligabit etiam ut judex ad aliquam pœnitentiam ex æquitate arbitrariam, & præſertim medicinalem ad vitandum periculum incidendi in ſimilia dubia, ut quod per ſpatium talis temporis eam mulierem non alloquatur: denique adhibito aliquo alio peccato certo pœnitentem abſolvet. Ecce dari in hoc procedendi modo omnes fines, & congruentias, pro quibus docet Concilium Trident. hominem obligari ad confitendum omnia mortalia: atque ideò meritò cenſeri, quod etiam dubia fuerint ab illo comprehenſa.

189 Tertium fundamentum noſtræ aſſertionis deſumptum ex D. Thom. loco citato poteſt ita expendi: omnis homo conſcius peccati mortalis dubii tenetur proponere illud Confeſſori: ergo datur obligatio confitendi peccata mortalia dubia. Conſequentia patet; quia nemo tenetur ad proponendum facere id, de quo faciendo non eſt obligatio: qua ratione, quia non eſt obligatio confitendi peccata venialia, non tenemur proponere illorum confeſſionem: Ergo ſi tenemur proponere confeſſionem mortalium dubiorum, ſub obligatione cadit illorum confeſſio. Antecedens autem ſuadetur: nam conſcius peccati mortalis dubii tenetur de illo conteri in articulo mortis: aliter enim ſe gerens manifeſto ſe periculo exponit damnationis æternæ: quippe contingens eſt illud peccatum, de cujus gravitate dubitat, eſſe certè mortale coram Deo, quod ſi non confeſſione, ſaltem contritione delendum ſit. Omnis autem vera contritio de peccatis in lege gratiæ includit ordinem ad claves, ſive votum omnia mortalia illis ſubjiciendi: Ergo homo conſcius peccati mortalis dubii tenetur proponere illud confiteri. *3. Fundamentum.*

Reſpondent adverſarii negando antecedens. Et occurrentes ejus probationi dividuntur: nam quidam recognoſcunt, quod homo dubitans de gravitate peccati à ſe commiſſi tenetur de illo conteri ſaltem in articulo mortis. Et hi conceſſa majori negant minorem: quia licet per ſe loquendo, & quando de peccato conſtat, teneatur homo illud confiteri, atque ideò proponere ejus confeſſionem, ſive conteri cum voto confeſſionis: nihilominus per accidens, & ubi de peccato non conſtat, poteſt oppoſitum contingere, nempè dari contritionem abſque illo propoſito, aut voto. Rationem autem diſparitatis aſſignant, quod extra Sacramentum nemo juſtificatur à peccato ſine contritione: ſed, ut juſtificetur, non eget confeſſione in re, atque ideo nec propoſito illam aliquando faciendi: præſertim cum non obligemur ad confitendum: niſi certò, & clare conſtet de peccato. Alii autem, & præſertim Caramuel negant majorem: quia ſentiunt hominem non obligari ad conterendum de peccato dubio; eo quod poſſit per alia media, & independenter à contritione juſtificari, etiam in articulo mortis. Primò, ſi confiteatur alia peccata, de quibus eſt certus: tunc enim ad directam horum remiſſionem remittitur indirectè illud, de quo eſt dubium; licet in confeſſione non exponatur. Secundò, ſi recipiat alia Sacramenta, v. g. Euchariſtiam, aut Extremam unctionem: nam conferunt ſaltem per accidens primam gratiam, quæ eſt incompoſſibilis cum omni, & quolibet peccato mortali, atque ideo expellit etiam illud, de quo eſt dubium. Unde pro hujus remiſſione non requiritur ejus confeſſio, nec contritio. *Solutio adverſariorum.*

190 Sed hæc reſponſio, ſive huic, ſive alteri dicendi modo innitatur, minimè ſatisfacit. Et pro ejus everſione præ oculis haberi debet doctrina Concilii Trident. ſeſſ. 14. cap. 4. nam in primis ait: *Fuit autem quovis tempore ad impetrandum veniam peccatorum hic contritionis motus neceſſarius: & in homine poſt baptiſmum lapſo ita demum præparat ad remiſſionem peccatorum, ſi cum fiducia divinæ miſericordiæ, & cum voto præſtandi reliqua, quæ ad ritè ſuſcipiendum hoc Sacramentum* (videlicet Pœnitentiæ) *requiruntur.* Inter quæ certum eſt cenſeri confeſſionem, partem ejus eſſentialem. Deinde ſubjungit: *Docet præterea etſi contritionem hanc aliquando charitate perfectam eſſe contingat, hominemque Deo reconciliare, priuſquam hoc Sacramentum actu ſuſcipiatur, ipſam nihilominus reconciliationem, ipſi contritioni ſine Sacramenti voto (quod in ea includitur) non eſſe adſcribendam.* Ex quibus reintegratur propoſitum fundamentum, evertendo ſimul utrumque dicendi modum: quia nullum peccatum mortale poſt baptiſmum commiſſum remittitur, niſi per Sacramentum Pœnitentiæ in re, vel ſine contritione, aut dolore includente votum, ſive propoſitum confitendi tale peccatum: ergo ex ſuppoſitione, quod peccatum, de cujus gravitate homo dubitat, ſit mortale poſt baptiſmum commiſſum, nequit remitti, abſque ſui confeſſione, aut ſaltem ſine voto, aut propoſito illud confitendi. Ex quo evidenter infertur hominem in tale peccatum lapſum obligari ad propoſitum illud confitendi, & ſubinde ad illud confitendum, cum commode poſſit. Unde liquet primum dicendi modum, & diſcurſum, quo procedit *Rejicitur evaſio.*

Digitized by Google

cedit continere errorem contra apertam Concilii doctrinam: nam aſſerit peccatum illud deleri per contritionem, quæ non includat votum, aut propoſitum tale peccatum confitendi, & tamen Concilium docet contritionem præparare ad remiſſionem peccati, ſi conjungatur cum voto præſtandi, quę requiruntur ad ſuſcipiendum Sacramentum Pœnitentiæ, inter quæ nemo dubitat contineri confeſſionem: & ſimiliter docet reconciliationem peccatoris non eſſe de facto adſcribendam contritioni, ſine voto hujus Sacramenti. Quare inter illum dicendi modum, & aſſertiones Concilii datur clara contradictio.

Nec ab illa it immunis ſecundus ex Caramuele aſſerens non requiri contritionem pro peccato dubio, quod re ipſa, ut ſæpè contingit, eſt coram Deo mortale; quin evidentius opponitur Concilio dicenti: *Fuit autem quovis tempore ad impetrandum veniam peccatorum hic contritionis motus neceſſarius*. Et ita planè eſt, quod nullum peccatum mortale remiſſum fuit, remittitur, aut remittetur abſque pœnitentia formali, aut virtuali, qualis includitur in amore charitatis Dei ſuper omnia, ut tenet communis, & certa ſententia, quam ſtatuimus in priori parte diſp. 4. dub. 2. & diſp. 5. dub. 6. Nullus autem dolor, nulla contritio, etiam Charitate perfecta, ut loquitur Trident. loco relata, infert, de facto reconciliationem peccatoris, ſive remiſſionem alicujus peccati mortalis abſq; voto, aut propoſito illud confitendi, ut proximè oſtendimus ex eodem Concil. Media verò, quæ ad oppoſitum aſſignat Caramuel, oppoſitum evincunt: Primum quidem, quia licet ubi homo confitetur peccata certa, remittantur directè iſta, & indirectè peccatum dubium; id tamen non contingit abſq; dolore univerſali, & ſub motivo univerſali comprehendente omnia mortalia certa, dubia, & occulta: nullum quippè remittitur abſq; ſui deteſtatione, & dolore formali, aut virtuali, explicito, aut implicito, ut conſtat ex dictis diſp. præced. dub. 2. §. 2. Et rurſus, cum peccatum indirectè tantum remittitur, ſicut & clavibus indirectè ſubjicitur; manet obligatio, & ſubinde votū illud ſubjiciendi directè per expreſſam ipſius confeſſionem, ut patet in peccatis occultis, ubi veniunt in memoriam. Secundum medium non amplius probat: nam concedimus contingere poſſe, quod peccata dubia, & occulta remittantur per alia ſacramenta, v. g. per Euchariſtiam; ſed non fit abſque omnium peccatorum dolore, qui illorum ſuſceptioni adjungatur: ut cum aliquis exiſtens re ipſa in peccato, cujus non eſt conſcius, attritus, & cum bona fide ad Euchariſtiam accedit: non enim aliter verificatur, & à nobis juxta communem D. Thomæ ſententiam admittitur ſacramenta vivorum conferre aliquando, & per accidens primam gratiam, niſi præmiſſis his conditionibus, ut late explicuimus tract. 22. de Sacram. in genere diſp. 4. dub. 7. §. 2. Non itaque in præſenti ſtatu contingit remitti aliquod peccatum mortale abſque Sacramento Pœnitentiæ in re, vel in voto; & iſtud includitur in omni contritione, vel attritione, quæ vel per ſe, vel cum ſacramentis vivorum concurrat directè, vel indirectè ad remiſſionem cujuſcumque mortalis peccati.

191 Confirmatur primò, quia Sacramentum Pœnitentiæ tam neceſſarium eſt ad remittendum peccata mortalia *Confirm. 1.* poſt Sacramentum Baptiſmi commiſſa, quàm iſtud eſt neceſſarium ad remiſſionem eorum, quæ ante ipſum commiſſa ſunt; ſed peccata dubia ante baptiſmum commiſſa non remittuntur abſque Sacramento Baptiſmi in re, vel in voto: ergo peccata mortalia dubia poſt baptiſmum commiſſa non remittuntur abſque Sacramento Pœnitentiæ in re, vel in voto. Conſequentia legitimè infertur ex præmiſſis, & inſuper ſuadetur ab oppoſito illarum: quia, ſi Sacramentum Pœnitentiæ in re, vel in voto non eſſet neceſſarium ad remiſſionem peccatorum mortalium dubiorum commiſſorum poſt baptiſmum; ſequeretur non eſſe Sacramentum Pœnitentiæ tam neceſſarium ad remittendum peccata poſt baptiſmum commiſſa, ſicut Sacramentum Baptiſmi eſt neceſſarium ad remiſſionem mortalium, quæ committuntur ante ipſum: & ſic deſtruitur major, quæ ſupponitur conceſſa. Ipſa vero eſt expreſſa Concilii Trident. ſeſſ. 14. c. 2. ubi facta comparatione inter Baptiſmum, & Sacramentum Pœnitentiæ quantum ad materiam remotam peccatorum, in quæ ordinantur concludit: *Eſt hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapſis poſt baptiſmum ad ſalutem neceſſarium, ut nondum regeneratis ipſe baptiſmus.* Minor eſt non minus certa: quia fieri nequit, ut peccata mortalia dubia (ex ſuppoſitione, quod coram Deo fuerint vera peccata) remittantur, niſi quando, & alia peccata mortalia ante baptiſmum commiſſa remittuntur; ſed juxta præſentem providentiam nulla peccata mortalia ante baptiſmum commiſſa remittuntur, niſi vel per ipſum baptiſmum in re ſuſceptum, vel per votum, aut propoſitum illud recipiendi incluſum in amore ſupernaturali charitatis, vel in contritione ex eo procedente: ergo peccata mortalia dubia ante baptiſmum commiſſa non remittuntur ſine Sacramento baptiſmi in re, vel in voto. Unde apparet quam falſa, & parum fundata ſit eorum reſponſio, qui devorare audent, quod peccata dubia remittantur independenter à Sacramento Pœnitentiæ tam in re, quàm in voto: idque minimè affirmare audent de mortalibus dubiis ante baptiſmum commiſſis reſpectivè ad ipſum baptiſmum. Et tamen, velint, nollint, ad illud primum devorandum compellendi ſunt, ſi conſequenter loquantur. Nam, ſi peccatum mortale dubium non eſt materia neceſſaria confeſſionis, ut docent; poterit homo habere voluntatem abſolutam, & efficacem illud non confitendi, etiam ſi ſit in articulo mortis, & magis tunc; cum tunc deſperet habiturum ſe certiorem de tali peccato notitiam, ut illi conſequenter affirmant. Et tamen ſtante ea voluntate, & in ſenſu compoſito illius poteſt habere perfectam contritionem, per quam prædictum peccatum deleatur. Remittetur ergo ſine Sacramento Pœnitentiæ in re, ut ſupponitur: & etiam ſine iſto Sacramento in voto, quippè contritio de peccatis conjuncta cum propoſito expreſſo, & efficaci illud nunquam confitendi nequit eſſe votum explicitum vel implicitum confitendi tale peccatum.

Confirmatur ſecundo: nam, ſi aliquis coram ſolo Chriſto Domino ſe accuſaret, & confiteretur de peccatis (quod, *Confirm. 2.* eſſe commendabile, & à Patribus commendatum diximus ſupra n. 15.) omnia peccata mortalia non ſolum certa, ſed etiam dubia confiteretur, ac confiteri deberet: ergo etiam illa confiteri deberet coram Sacerdote in confeſſione ſacramentali. Antecedens eſt certum: quia modus ille confitendi coram Chriſto Domino peccata conſiſtit principaliter in omnium deteſtatione, & perfecta contritione: hi autem effectus extenduntur ad omnia peccata mortalia tam certa, quàm dubia, quibus Deum offendimus, & quæ ipſi nota ſunt: & niſi ad omnia hic confitendi modus extendatur, nequit fieri eorum, vel aliquorum remiſſio. Unde talis confitendi modus ante legem Evangelicam omni tempore fuit neceſſarius, nimirum, per contritionem extenſam ad omne peccatum: Et ideo David Pſ. 24. dicebat: *Pſ. 24.* *Delicta juventutis meæ, & ignorantias meas ne memineris.* Et *Pſ. 18.* Pſ. 18. quod allegat Tridentinum ſeſſ. 14. c. 5. *Ab occultis* *Job. c. 1.* *meis munda me Domine.* Et in lege naturæ Job offerebat ſacrificia pro filiis, ut legitur in ejus lib. cap. 1. & notat *D. Thom.* ibi D. Thom. lect. 1. *Dicebat in corde ſuo Job, non quidem de peccatis filiorum certus, ſed ſubdubitans, Ne forte peccaverint filii mei.* Quare nemo prudens non argueret temeritatis illum hominem, qui conſcius peccati, quod nulla ratione ſcit fuiſſe ſolum veniale, ſed poſt diligentem diſcuſſionem ſubdubitat prudenter fuiſſe mortale; non illud confiteretur coram Deo de illo ſe accuſando, per univerſalem, & perfectam contritionem. Conſequentia vero probatur: quia Chriſtus in lege gratiæ conſtituit Sacerdotes ſui Vicarios in ordine ad confeſſionem, & remiſſionem peccatorum, ut docet Concilium Tri- *Concil. Trident.* dentin. ſeſſ. 14. cap. 5. illis verbis: *Dominus noſter Jeſus Chriſtus è terris aſcenſurus ad Cœlos Sacerdotes ſui Vicarios reliquit tamquam præſides, & judices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Chriſti fideles ceciderint, quo pro poteſtate clavium remiſſionis, aut retentionis peccatorum ſententiam pronuntient.* Ergo ſicut debet homo confiteri omnia mortalia dubia, ſi illa immediatè in Tribunali Chriſti confiteatur; ita illa confiteri debet apud Sacerdotes ejus Vicarios in Tribunali Confeſſionis Sacramentalis. Et expendat lector illa Concilii verba: *Sacerdotes ſui Vicarios reliquit .... ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Chriſti fideles ceciderint*; & facilè colliget deferenda etiam eſſe mortalia dubia: quia Concilium aſſignat omnia mortalia, in quæ fideles ceciderint: non dixit ſolum certa, non dixit omnino explorata, ſed omnia crimina dixit, ſub quibus certum eſt contineri dubia, in quæ fideles non infrequenter labuntur.

192 Quartum fundamentum eſt, quod in dubiis tutior *Fundam. 4.* pars neceſſario ſit eligenda. ubi poſſeſſio non ſtat pro dubitante; ſed in caſu propoſito tutior pars eſt confiteri peccatum de cujus gravitate dubitamus, & poſſeſſio non confitendi non ſtat pro dubitante: ergo in tali dubio conſtitutus debet neceſſario confiteri tale peccatum. Cetera conſtant. Et minor, in qua poterat eſſe difficultas, eſt mani-

Digitized by Google

manifeſta quantum ad primam ejus partem: nam in eo, quod quis in confeſſione manifeſtet peccatum dubium, ut dubium, nullum periculum adeſt; in eo autem, quod illud non declaret poteſt periculum occurrere, quia forte coram Deo fuit mortale, quod non remittitur abſque ordine ad claves: tutior ergo pars in tali caſu eſt confiteri dictum peccatum. Secunda verò ejuſdem minoris pars ſatis etiam liquet: nam poſſeſſio in tali caſu non ſtat pro dubitante ſed pro præcepto confeſſionis; ſiquidem juxta communem praxim fidelium, & conſenſum Doctorum in uſu eſt confiteri mortalia dubia, ut conſtat ex dictis in priori fundamento. Et obſervandum eſt nullam eſſe contradictionem inter axioma in majori aſſumptum, & aliud axioma ſatis vulgare, nempè in dubio potiorem eſſe conditionem poſſidentis. Tum, quia in majori jam adjecimus modificationem, nempè ubi poſſeſſio non ſtat pro dubitante: & ſic cohærent axiomata. Tùm, quia ſecundum intelligitur, ubi dubitans obligaretur ad aliquid certum excedens limites dubii, ut contingit in dubitante de voto à ſe facto ingrediendi Religionem, aut ſolvendi aliquod debitum juſtitiæ; ſi enim ad hæc exequenda obligaretur, profectò ſolvere ob rationem debiti, ſiquidem iſtud ſupponitur dubium, & ſolutio pro certa, & executa: atque ideo læderetur jus poſſidentis ſuam libertatem. Id verò non contingit in noſtro caſu; ſiquidem ut proximè vidimus poſſeſſio non cofitendi peccata dubia non ſtat pro dubitante; ſed potius è contra poſſeſſio confitendi illa peccata ſtat pro præcepto confeſſionis ſecundum communem uſum fidelium, & conſenſum DD. Aliunde verò dubitans nõ aggravatur ultra limites dubii: quia non obligatur ad confitendum mortale ut certum, ſed ſub dubio, in quo ſupponitur.

Opponit Lugo.

Nec refert, ſi cum Lugo contra hoc motivum (quod fuit commune apud antiquos, & inſinuatum à D. Thoma in teſtimonio relato n. 184.) opponatur relatum teſtimonium pati multas exceptiones, ut patet in dubitatione de voto, vel de aliquo debito juſtitiæ. Et quod diximus de non obligatione ultra limites dubii, minimè ſubſiſtit in materia præſenti: quia ipſa obligatio confitendi peccatum dubium, ut dubium eſt onus omnino certum, determinatum, & ſatis grave; quamvis levius onere confitendi mortale certum. Atq; eadem ratione dici poſſet dubium de obligatione circa debitum juſtitię non teneri quidem ad ſolvendum totum illud, de quo dubitat; obligari tamen ad aliquam ſolutionem partialem, quæ juxta prudentum æſtimationem dubii limites non excedat. Id, inquam, minimè refert: nam in dubio de gravitate peccati ſtat poſſeſſio illud confitendi pro præcepto: licet enim circa gravitatem verſetur dubiũ, inconcuſſa tamen eſt praxis illud confitendi juxta non minus firmam, quàm communem Doctorum ſententiam. Quæ omnia aliter contingunt in dubiis circa votum, & debitum juſtitiæ. Et non negamus, quod confiteri mortalia dubia, ut dubia, ſit aliquod onus certum; ſed tamen eſt onus concomitans neceſſario ipſum dubium, & ejus dubitationem non excedens, ſiquidem ſolum affert obligationem manifeſtandi illud Sacerdoti in confeſſione, ut ipſe, cui hoc judicium commiſſum eſt, diſcernat inter lepram, & lepram, & ubi periculum viderit, de congrua medicina provideat, ut expendimus n. 188. Id autem non ita contingeret, in dubio de voto, aut debito juſtitiæ ſi quis obligaretur aliquid ſolvere; quia nec de toto, nec de parte conſtat, cum debitum ſit prorſus dubium, & dubitans ſuam libertatem poſſideat, & nullo præcepto divino, vel humano, nulla conſuetudine, nullave ſententia communi ad ſolvendum aliquid obligatur: quæ omnia contrario modo ſe habent in præſenti materia.

Deſtruitur oppoſitio.

Objectio.

193. Sed: objicies fundamenta hactenus propoſita probare, quod homo tenetur mortalia dubia confiteri non ſolum quamdiu manet dubius circa eorum gravitatem, ſed etiam quando probabiliter opinatur, & judicat non fuiſſe gravia: id vero nimis durum apparet, cum omnis opinio probabilis ſit conformis prudentiæ, & prudenter agat, qui juxta illam operatur: ergo prædicta motiva probant exceſſivè, atque ideò nihil.

Objecti ſatisfactio.

Huic objectioni, relictis extremis ſententiis apud Pradum loco cit. §. 6. quarum una univerſaliter affirmat deberi confiteri peccata dubia, non ſolum ſtante dubio, verum etiam ſi adſit opinio probabilis, quod mortalia non fuerint; & altera id univerſaliter negat, reſpondendum eſt juxta ſuperius tradita à num. 180. dubium, de quo agimus non eſſe negativum, ſed poſitivum fundatumque in motivis apparentibus, ac prudentialibus, ſed relinquentibus animum in æquilibrio, eo quod ſint æqualia, & unum aliud non ſuperet. Ex quo patet non quamlibet probabilitatem ſufficere ad deponendum practicè dubium de gravitate peccati, & ut homo excuſetur ab obligatione illud confitendi. Et inde à fortiori conſtat, quod ſi dictamen de gravitate peccati ſit probabilius, quam dictamen à gravitate excuſans, opus ſit tale dubium confiteri. Atque idem ſentimus, ubi exceſſus dictaminis excuſantis ſupra dictamen obligans ſit valdè exiguus: quia parum pro nihilo reputatur, prætertim in re tam gravi, & periculoſa. Ceterum ſi motivum excuſans à gravitate peccati habeat motiva longè probabiliora, quæ fundent probabilitatem certam, & quaſi obruentem contrariam; minime diffitemur, quod dubitans poſſit prudenter deponere dubium, & cenſere ſe non obligatum ad confitendum tale peccatum. Et hanc partem ad minus docuerunt Silveſter, Gerſon, Henriquez, & Tapia, quibus relatis ſubſcripſit Prado, loco citat. à n. 44. Quia Lugo diſp. 16. ſect. 2. n. 58. & 68. affirmat hanc eſſe communiter inter Theologos ſententiam. In quo ſenſu neganda eſt ſequela objectionis. Quam eſſe inefficacem vel ex eo conſtat, quod peccata mortalia dubia, perſeverante dubio debere confiteri eſt, communis praxis fidelium, & aſſertio Doctorum, unde validum pro ea parte ſumitur argumentum, ut ſupra expendimus; ſed quod ubi occurrit opinio certa probabilis dictans peccatum aliquod, de cujus gravitate dubitatur, non fuiſſe grave; tantum abeſt, quod communis ſententia obliget ad illud confitendum, ut potius communis ſententia excuſet ab eo confitendo, ſicut conſtat ex immediatè dictis. Et ratio diſparitatis eſt, quod ubi non occurrit ea certa probabilitas, deficit motivum prudens ad deponendum tale dubium, & obligationem illud in confeſſione explicandi; ſed ubi talis, ac tanta probabilitas adeſt poſſumus illa ducti abjicere prudenter tale dubium, & obligationẽ, quæ ex eo oriri poſſet ad ipſum confitendũ.

Sylveſter Gerſon, Tapia, Henriq. Prado.

Inſtantia.

194. Inſtabis: nam licet contingat dari aliquando, tam magnam, & tam certam probabilitatem de eo, quod non graviter peccaverimus in materia, de qua dubitamus, nihilominus cum ea probabilitate componi poteſt, quod homo re ipſa graviter peccaverit, & coram Deo ſit in ſtatu peccati mortalis: eo autem ipſo occurrunt omnia ferè motiva, quibus uſi fuimus ad probandum obligationem confitendi peccata mortalia dubia: ergo vel inconſequenter procedimus, vel negare debemus, quod licet occurrat magna, & certa probabilitas de eo, quod peccatum, de cujus gravitate, non fuerit grave, liberemur ab obligatione illud confitendi. Conſequentia patet. Et major etiam conſtat, quia licet probabilitas ſit ſumma, non excludit poſſibilitatem, & contingentem exiſtentiam partis contrariæ; qua de cauſa ſemper relinquit formidinem de contrario, ut egregiè docet D. Thom. quæſt. 14. de veritate art. 1. his verbis: *Quandoq; intellectus inclinatur magis ad unum, quam ad alterum: ſed tamen illud inclinans non ſufficienter movet intellectum ad hoc, quod determinet ad unam partem totaliter. Unde accipit unam quidem partem, ſed tamen ſemper dubitat de oppoſita: Et eſt diſpoſitio opinantis, qui accipit unam partem contradictionis cum formidine alterius.* Unde provenit, ut de eo, quod precisè opinamur licet cum ingenti probabilitate, & utiq; in linea probabilitatis ſumma, non habeamus certitudinem phyſicam, vel moralem, quæ omne dubium, & formidinem circa oppoſitum excludat, licet fundet omnimodam ſecuritatem in benè moraliter operando juxta illam, ut contra Tyrſum, & alios benè probat Fuentes in examine probabilioriſmi fere per totum, & ſpecialiter art. 3. Minor deniq; oſtenditur: nam ſi occurrente motivo certè probabili, quod non peccaverimus mortaliter in peccato, de cujus gravitate dubitamus, excuſamur ab obligatione illud confitendi, poterimus firmo, & abſoluto propoſito ſtatuere illud non confiteri. Demus tamen illud fuiſſe grave coram Deo. Unum è duobus neceſſario colligendum eſt, vel illud nunquam remitti nobis poſſe; vel remitti independenter à Sacramento pœnitentiæ tam in re, quàm in voto: quod eſse abſurdum nulla ratione admittendum oſtendimus n. 191. nam, qui expreſsè proponit non confiteri aliquod peccatum, illud nec re, nec voto ſubjicit clavibus, quamvis de eo alias conteratur.

D. Thom.

Fit ſatis inſtantia.

Reſpondetur negando minorem: nam longè diverſa eſt diſpoſitio dubitantis de gravitate peccati à diſpoſitione judicantis cum magna, ac certa probabilitate illud non fuiſſe grave. Nam prior non habet motivum ſufficiens, & prudens, ut queat ſe cenſere immunem ab obligatione illud peccatum confitendi: poſterior verò illud habet, nempè ipſam certam probabilitatem, quod graviter non peccaverit.

Digitized by Google

rit. Primus cognoſcit licet ſub dubio ſe graviter peccaſſe, nec habet per quod ſecurè ſibi oppoſitum perſuadet: Secundus autem per dictamen certo probabile conſtituitur in ſtatu ignorantis invincibiliter ſe graviter peccaſſe;nam ignorantia facti fit invincibilis per notitiam certò probabilem, quod non fuerit. Unde ad minoris probationem dicendum eſt ſolum evincere, quod ſic prius dubitans, & poſtea opinans non obligetur ad confitendum, vel ad proponendum confiteri illa peccata; ſed perinde ſe habere in ordine ad illa, ſicut in ordine ad occulta. Ceterum omninò negamus, quod illa poſſit poſitive ab obligatione confeſſionis excludere, ſive formaliter ſtatuere non ſubjicere illa clavibus Eccleſiæ. Itaque aliud eſt non obligari ad confitendum aliqua peccata; aliud vero nolle illa clavibus Eccleſiæ ſubjicere. Et, quamvis primum poſſit contingere; ſecundum minimè licet, ut patet in peccatis occultis, quæ non obligamur confiteri, & tamen non poſſumus ab ea ſubjectione excludere. Ratio autem diſcriminis conſtat ex dictis diſp. præced. num. 82. quoniam licet quis neſciat ſe graviter peccaſſe, & propterea à confeſſione ejus, quod neſcit, deobligaretur; nihilominus nullus certo ſcit ſe eſſe ſine peccato: poteſt namque contingere, quod coram Deo habeat aliqua peccata occulta, quæ neſcit vel per ignorantiam invincibilem, vel per opinionem certo probabilem illi ignorantiæ æquivalentem. *Et* ideò dolor pro valore confeſſionis requiſitus debet eſſe *uni*verſalis, & comprehendens cuncta peccata gravia, tam cognita, quàm non cognita: aliter enim procedens periculo ſe exponit fruſtrandi Sacramentum, & in hoc ipſo graviter peccat: nam impoſſibile eſt unum mortale remitti, quin omnia remittantur, vel aliquod remitti ſine dolore, & ſubordinatione ad claves juxta præſentem providentiam ſtatus legis gratiæ. Unde prorſus negamus eum, qui certo probabiliter putat ſe in caſu præſenti, quod verſamus, non peccaviſſe mortaliter poſſe ſtatuere non ſubjicere illud clavibus: nam contingens eſt illud verè fuiſſe mortale coram Deo, licet ipſe oppoſitum probabiliter putet, & propterea illud non confiteatur. Quæ autem ſupra adverſariis oppoſuimus procedunt juxta illorum principia, ipſiſque concedentibus ut inde magis falſitas ſententiæ, cui inhærent, demonſtretur. Sed vim non habent apud nos, qui oppoſitum affirmamus: & taliter excuſantes aliquos ab obligatione confitendi peccata dubia ob probabilitatem certam illis faventem, ut tamen fateamur obligatos eſſe dicere, *ab occultis meis munda me Domine*, & confiteri alias, atque cum dolore ſub motivo univerſali comprehendente omnia mortalia, tam cognita, quàm non cognita, aut certo probabilia non mortalia exiſtimata.

§. III.

Convelluntur fundamenta ſententiæ oppoſitæ.

Ferrentin. Franciſc. Verde, Martinon. Januarius Tyrſus.

195 PAuci admodum ſunt, & valdè recentes, qui communi aſſertioni noſtræ adverſantur Ferrentinus in tract. de Scandalo, qu. 77. Caramuel in Theologia intentionali n. 1828. & in fundamentali, fundam. 63. num. 1883. Franciſcus Verde (aut ipſe Caramuel) in Apologia nu. 553. Martinonus to. 5. diſp. 50. ſect. 8. Joſephus Januarius 2. part. ſelectorum reſ. 69. & tamen Tyrſus diſ. 40. ſect. 1. n. 14 dicit eſſe ſatis commune inter recentiores in manu ſcriptis, ſed neſcimus, qui, & cujus inſtituti ſint recentiores iſti, nec illorum vidimus manuſcripta. Scimus Matthæum Moya ita ſenſiſſe, & docuiſſe, & dictaſſe Compluti, & alibi, ut ipſe refert to. 1. tr. 3. diſp. 1. qu. 5. ſed tamen palinodiam cantavit ibidem n. 33. dicens: Nihilominus re maturius conſiderata cenſeo pro contraria, & communi ſententia adſtruente obligationem confitendi peccata dubia. Referri etiam ſolet pro hac ſententia Layman to. 1. tract. 1. c. 5. §. 4. ſed illam ſe non docere profitetur dicens in hac re nihil velle determinare, ſed eam aliorum judicio committere.

1. Argum.

Arguitur primò pro hac ſententia ab auctoritate Concilii Tridentini: quia illo docente pœnitens nihil confiteri tenetur, niſi peccata mortalia, quorum poſt diligentem ſui diſcuſſionem conſcientiam habeat; ſed pœnitens non habet conſcientiam illorum peccatorum, de quibus dubitat: ergo non tenetur illa confiteri. Probatur minor: quia conſcientia eſt notitia ſcientifica, dubium autem minimè eſt aut dici valet ſcientifica notitia. Idem motivum repræſentatur in aliis Concilii verbis, nam aſſerit hominem debere confiteri, quibus ſe Deum, & Dominum ſuum meminerit offendiſſe; dubitare autem non eſt meminiſſe, ſed aliquid aliud, & longe inferius: ergo ex eo, quod quis dubitat de gravitate peccati, non obligatur illud confiteri. Præterea Tridentinum colligit peccata confiteri debere Sacerdoti, quia Sacerdos cauſa incognita nequit judicare; ſed, ſi peccata, quæ quis confitetur, ſunt dubia, cauſa eſt incognita; & Sacerdos nequit de illis judicare: ergo ex ſententia Tridentini peccata dubia non debent explicari in confeſſione.

Diluitur argum. 1.

Reſpondetur hoc argumentum convulſum manere ex dictis à n. 186. ubi oſtendimus Concilium Tridentinum ſtare ſatis evidenter pro ſententia communi, & præcluſimus effugia, quæ modo proponuntur, ut objectiones. Unde in eis diluendis non immorabimur, ſed ſatis erit ibi dicta hic breviter refricare. *Ad primum* negatur minor: nam conſciẽtia latius patet, quam ſcientia propriè dicta, ſiquidem conſcientia juxta communem Theologorum placitum dividitur in conſcientiam certam, ſive ſcientificam, & conſcientiam erroneam, dubiam, & ſcrupuloſam. Quare peccata dubia poſſunt eſſe in conſcientia dubia, atque ideo de illis haberi poteſt conſcientia, & comprehenduntur ſub illis concilii verbis: *Quorum conſcientiam habent*. Eodem modo reſpondetur *ad ſecundum* negando minorem: quia non ſolum datur memoria certa, ſive ſcientifica, ſed etiam memoria dubia: recordari namque poſſumus non ſolum peccatorum certorum, ſed etiam dubiorum, quatenus reminiſcimur, quod in aliqua actione peccaverimus, reminiſci non poſſumus, quod fuerit venialiter tantum, ut ipſa experientia liquet. Quocirca peccata dubia comprehenduntur etiam in illis Concilii verbis: *Quibus ſe Deum mortaliter offendiſſe meminerit*. Minus urget *tertium*: & ſolvitur negando minorem: nam explicatis peccatis dubiis cognoſcit Sacerdos cauſam, & ſtatum pœnitentis, ut poſſit convenientem pœnam pro culpa (quæ ſupponitur, licet non determinetur mortalis) imponere: & congruentem medicinam adhibere pro remedio pœnitentis, ne in dubia relabatur adeo periculoſa, ut num. 188. explicuimus.

2. Argumentum.

196 Arguitur ſecundò: quia in dubio melior eſt conditio poſſidentis, ut docet axioma apud Juriſtas vulgare: ergo in dubio, quod homo peccaverit mortaliter, aut non; decernendum eſt in favorem libertatis, quæ poſſidet: & conſequentèr obligandus non eſt peccatum, de quo dubitat, confiteri. Confirmatur primò: nam in dubiis nemo præſumitur deliquiſſe, ut ſumitur ex leg. *Merito*, ff. *Pro ſocio*: Ergo ubi dubitatur, an Petrus peccaverit mortaliter, aut non, præſumendum eſt non peccaſſe: atque ideo obligandus non eſt ad ſubeundum judicium confeſſionis. Confirmatur ſecundò: quia in tribunali forenſi non admittuntur delicta dubia: ergo nec in Tribunali Pœnitentiæ debent ſub obligatione illa deferendi admitti: id enim paritatis ratio convincere videtur. Confirmatur tertiò: quoniam ſupra peccatum dubium nequit cadere abſolutio; quippè cum hæc exigat materiam certam, quale non eſt peccatum dubium: ſi enim verè non præceſſit, erit nulla abſolutio: ergo nemo cum tanto periculo tenetur confiteri mortalia dubia.

Confirm. 1. *Confirm. 2.* *Confirm. 3.*

Satisfit. 2. argumento.

Ad argumentum concedimus antecedens juxta ſenſum legitimum communis illius axiomatis, quod præcipuum locum habet, ubi dubitatur, ad quem pertineat dominium rei: & ceteris paribus favendum eſt illi, qui poſſidet. Sed neganda eſt conſequentia, quæ illegitimè ex illo antecedenti colligitur, cum magis deducatur oppoſita ut conſtat ex ſupradictis. Tùm, quia in caſu conſequentię poſſeſſio ſtat pro præcepto confeſſionis, juxta communem ſententiam Doctorum, & non minus communem populi Chriſtiani conſuetudinem in confitendo mortalia dubia: quæ conſuetudo eſt optima (ſicut alias in aliis) divinæ legis interpres circa hujuſmodi obligationem. Tùm etiam, quia poſſeſſio, quæ homini favet, ipſumque liberat ab obligatione confitendi, non eſt alia, quam poſſeſſio ſuæ innocentiæ à peccato, ſive conſervatio divinæ gratiæ ſantificantis: ubi autem adeſt dubium, utrum homo peccaverit mortaliter, jàm illa poſſeſſio innocentiæ non eſt certa, ſed redditur dubia, & conſtituitur ſub eodem dubio, quo peccatum: unde nihil favet, ut homo excuſetur à confeſſione peccati dubii: ſed ſtare oportet præcepto, quod eſt in poſſeſſione juxta communem ſententiam, ut confiteamur dubia mortalia.

Convellitur confirmat. 1.

Ad primam confirmationem reſpondetur antecedens ſolum verificari in foro externo, & quando ex præſumptione imminet damnum contra delinquentem: quia in tali foro ſolum intenditur punitio rei pro conſervatione boni publici. Quæ conditiones non occurrunt in foro interno hujus Sacramenti: ſed magis intenditur liberatio rei, ſive pœnitentis, ſi delicta confiteatur, & etiam illa, de

Digitized by Google

quibus dubitat: nam hoc, quod videtur gravamen, cedit in favorem animæ. Unde nullam ſibi irrogat injuriam, qui dubitans de gravitate peccati admiſſi ſe præſumit peccatorem, ac timet, & hoc pacto ſe ſubjicit, à Sacerdote judicandum, & curandum.

Ad 2. reſpondetur. Ad ſecundam reſpondetur antecedens non eſse univerſaliter verum: nam licet in tribunali forenſi non admittantur delicta dubia negative & irrationabilia, ſive abſq; ullo fundamento; frequenter admittuntur delicta dubia poſitivè, & habentia oppoſitas conditiones: & ubi reus ſe non ſufficienter ab illis purgat, ſolet puniri, ſi non ex rigore legis, ſaltem ad arbitrium prudentis judicis. Quia certa, & communis ſententia eſt, quod in dubio facti homicidii, judicandus eſt ita dubitans, non ſolum in foro interno, ſed etiam externo irregularis, ut expreſse decernitur in c. *Ad audientiam*, & cap. *Significaſti* 2. & cap. penultimo, de Homicidio. De quo videri poteſt N. Andreas tract. 10. de Cenſuris, cap. 1. punct. 3. n. 15. unde confirmatio regerenda foret in opponentes: nam, ſi ad tribunal forenſe deferuntur delicta dubia, ſaltem aliqua: cur non ad tribunal conſcientiæ? Præſertim cum ratio in illis juribus aſſignata, nempe quod in dubiis tutior pars eſt amplectenda, magis urgeat in mortalibus dubiis, ex quorum confeſſione, aut non confeſſione poteſt ſalus, aut perditio animæ dependere, ut idem axioma prementes expendimus num. 152. Deinde reſpondemus omiſso antecedenti, negando conſequentiam. Et ratio diſparitatis deſumitur ex manifeſto diſcrimine inter utrumque Tribunal: nam in forenſi negatio delicti favet reo, cum eo negato abſolutionem, & libertatem obtineat; & ſic judicandum eſt in dubio. Sed in Tribunali conſcientiæ, ac pœnitentiæ confeſſio delicti dubii favet pœnitenti, ut libertatem à delicto, ſi eſt forte coram Deo, conſequatur. In illo confeſſio delicti punit reum, in iſto liberat pœnitentem. Forenſe ordinatur ad puniendum reum propter bonum commune Reipublicæ, aut etiam propter bonum privatæ perſonæ petentis condignam ſatisfactionem pro offenſa: Sacramentale vero non eſt primò inſtitutum ad puniendum reos, quos Deus alias multis modis punire valet, ſed magis ad liberandum pœnitentes à reatu delictorum, ſi illa confiteantur; atque ideo magis conſulit offendenti, ſi pœniteat, quam offenſo.

Satisfact. 3. confirm. Ad ultimam confirmationem reſpondemus exceſſivè probare, nempè mortalia dubia non ſolum non cadere ſub obligatione confeſſionis; ſed nec licite confiteri poſse: id verò eſt prorſus abſurdum, & contra praxim fidelium, & uſum ſapientum timoratorum, qui ſummo ſtudio curant ab his dubiis ſe expedire, illa in confeſſione manifeſtando. Quare negandum eſt antecedens, quod non evincit illi inſerta probatio; ſed ad ſummum, quod ubi adeſt peccatum mortale dubium, non poteſt per ſe, & ſolitariè confiteri, ſed per accidens adjungi debeat aliquod mortale certum jam confeſſum, vel aliquod veniale, nempè ut vitetur periculum fruſtrandi Sacramentum. Quod ſi non adſit niſi illud mortale dubium, adhuc ſolitariè, & per ſe confiteri debet: at in eo caſu non eſt impendenda abſolutio abſoluta, ſed ſub conditione, quod re ipſa peccatum illud commiſsum fuerit. Addimus tamen in has anguſtias determinandum non eſse: nam noſtra, & communis doctrina procedit in ſuppoſitione quod homo certo ſciat ſe peccaſse, & dubitat de gravitate culpæ, an ſcilicet ſit mortalis: ubi jam certo adeſt individuum genericum, ſeu quaſi genericum peccati, in quod abſolutio poſſit abſolute dirigi, & ſub eo ad particularem peccati rationem ibi latentem, de qua eſt dubium.

3. Argum. 197. Arguitur tertio, & poteſt eſſe replica contra immediatè dicta: nam in aliis Sacramentis, qui habens materiam certam utitur materia dubia, peccat ex hoc ipſo mortaliter, licet forma proferatur ſub conditione, quod materia in ſe vera ſit; & hac ratione peccaret mortaliter qui habens hoſtiam triticeam, conſecraret ſpelticam ſub conditione: Ergo pariter peccat mortaliter pœnitens, qui cum poſſit adhibere materiam remotam, videlicet mortalia, aut etiam venialia certa, confitetur vel ſimul cum illis, vel ſeorſim peccata dubia, à quibus ſub conditione abſolvatur. Patet conſequentia, tùm à paritate. Tùm ex eo, quod confeſſis directè peccatis certis, tollitur indirectè omne aliud peccatum ibi latens, ſive omnino occultum: ergo opus non eſt confiteri dubium; & proinde graviter peccat, qui abſque neceſſitate illud confitetur, petens abſolutionem peccati ſub conditione.

Confirm. 1. Confirmatur primò: quia peccata dicuntur dubia, non quia in ſe dubia ſint; ſiquidem in ſe habent determinatè eſſe, vel determinatè non eſſe; ſed dubia dicuntur per ordinem ad intellectum, cujus eſt dubitare: hic autem ordo eſt relatio rationis, quæ nihil ponit in peccatis, nec ingreditur ulla ratione ad componendum Sacramentum Pœnitentiæ: ergo peccata dubia, ut dubia non pertinent ad iſtud Sacramentum, nec ulla eſt obligatio illa confitendi.

Confirm. 2. Confirmatur ſecundò: nam cum ſatisfactio ſit opus integralis Sacramenti Pœnitentiæ, repugnat dari hoc Sacramentum, ubi repugnat imponi ſatisfactionem; ſed in confeſſione peccatorum dubiorum non poteſt imponi ſatisfactio: ergo talia peccata non debent, nec poſſunt ſubdi confeſſioni ſacramentali. Probatur minor: nam qualiſcunque, vel minima ſatisfactio pœnitenti imponatur, eſt pœna certa; abſurdum autem apparet aliquem ob incerta, ſive dubia peccata certa pœna puniri. Ergo, &c.

Fit ſatis argument. Reſpondetur hoc argumentum cum ſuis confirmationibus probare, ſi quid valerent, peccata dubia non ſolum non eſſe materiam neceſſariam, ſed nec ſufficientem, vel utilem confeſſionis: & non ſolum pœnitentes non obligari ad confeſſionem eorum, ſed nec ea poſſe debitè confiteri: atque ideo peccare omnes, qui mortalia dubia explicant in confeſſione. Qui diſcurſus condemnat intolerabiliter antiquitatem, & concordiam in practicando confeſſionem mortalium dubiorum. Id verò cum audaciſſimum, & abſurdiſſimum ſit; prodit falſitatem principiorum, quæ pro eo firmando aſſumuntur. Ad argumentum ergo neganda eſt conſequentia. Ad cujus primam probationem reſpondetur diſparitatem eſſe notoriam: quia in aliis ſacramentis non eſt convenientia, nec obligatio ſumittendi materiam dubiam formæ adhibendæ ſub conditione; & ideo peccaret, qui ſine urgentiſſima neceſſitate aliquid hujuſmodi faceret. Sed in manifeſtando confeſſario mortalia dubia concurrit obligatio, & convenientiæ: obligatio quidem, quia omnes tenemur ſubjicere omnia mortalia, in quibus forte ſumus, clavibus Eccleſiæ, ſiquidem nulla remittuntur abſque Sacramento Pœnitentiæ in re, vel in voto, ut ſupra ſatis expendimus: convenientia pariter, quoniam expedit confeſſarium cognoſcere ſtatum pœnitentis, & dijudicare inter lepram, & lepram. Unde nullum eſt inconveniens, quod dubitans de mortali ſub conditione abſolvatur. Aliunde vero ubi tale dubium circa gravitatem occurrit ſemper adeſt materia certa, nimirum peccatum, quod ſupponitur, de quo dubitatur, num ad gradum mortalis pervenerit. Minus adhuc, aut nullo modo urget ſecunda conſequentiæ probatio: nam conceſſo, quod peccatum dubium tollatur indirectè, ubi alia certa, & confeſſa directè excluduntur; id tamen non ſit abſque Sacramento Pœnitentiæ in re, vel in voto: & peccatum, quod indiget voto pœnitentiæ, ut remittatur, cadit ſub obligatione confeſſionis; ſiquidem votum illud non niſi ad debita refertur. Tota autem ſtructura argumenti evertitur in caſu, quo aliquis morti proximus incidat in aliquod peccatum, & dubitet an ſit mortale. Si diſcedat cum hoc dubio, manifeſto periculo ſe exponit condemnationis æternæ: nam contingens eſt mortaliter peccaviſſe. Si recurrat ad contritionem, illam forte nequit concipere, & ipſa eſt votum Sacramenti Pœnitentiæ. Attritionem autem ex timore ſuæ condemnationis certam habet, & quaſi palpat. Confiteatur ergo aliquod ex mortalibus vitæ præteritæ; Nullum certum in ejus decurſu admiſit; Confiteatur venialia; Non habet de illis attritionem ob eorum levitatem: quam tamen habet de mortali dubio ob oppoſitam rationem, & ſummum, in quo verſatur periculum. Quid ergo reſtat? Confiteri mortale dubium, ut dubium, & abſolvi ſub conditione. Et hic eſt communis fidelium ſenſus: quem, ſi cum illo auctore reprobemus, conſequens eſt talem moribundum in ea perplexitate poſitum reprobari.

Reſponſio 1. confirm. Ad primam confirmationem omittendo præmiſſas negamus conſequentiam, quippè quæ nullum cum illis nexum, vel ordinem habet. Nam in primis multa, quibus non conſtituitur Sacramentum Pœnitentiæ, illi ſubduntur, & pro eo requiruntur, ut conſtat in peccatis certis: ergo ex eo, quod peccata dubia ſubeant hanc determinationem ab aliqua relatione rationis, quæ non intrat compoſitionem Sacramenti, minime ſequitur peccata dubia non pertinere ad Sacramentum Pœnitentiæ, nec illi ſubdi debere. Præſertim cum hæc ſubjectionis obligatio non oriatur ab illa relatione rationis, ſed à malitia gravi, quam ſub dubietate latere prudenter formidamus. Deinde,

quod

Digitized by Google

quod ordo objecti ad intellectum ſit rationis, nihil refert ad impediendum vel neceſſitatem, vel valorem Sacramenti: exploratum namque eſt ſignificationem formalem verborum etiam eſſe reſpectum rationis: & tamen ſine ſignificatione verborum formæ veritas, & influentia ſacramentorum non ſalvaretur, ut explicuimus Tract. 22. de Sacramentis in gen. diſp. 1. à n. 12. Unde multo minus referre poteſt pro valore Sacramenti Pœnitentiæ, in quo ſit, aut non relatio rationis: præſertim cum talis ordo non ſit materia remota, vel proxima, Sacramenti, ſed quædam conditio accidentalis materiæ remotæ. Et ſi confirmatio aliquid valeret, eodem modo probaret peccata certa eſſe non poſſe hujus Sacramenti materiam, quia peccatum denominatur certum ex ordine objecti ad intellectum, qui eſt reſpectus rationis; ſicut eſſe dubium importat hujuſmodi ordinem: conſequens vero non tantum falſum, ſed ridiculum eſt.

Ad 2. Ad ſecundam confirmationem reſpondetur exceſſive etiam probare, nempè mortalia dubia non ſolum non debere confiteri, ſed neque poſſe, ut ex ejus forma deducitur. Id vero eſt contra communem ſententiam, & uſum in Eccleſia minimè reprehenſum, ſed commendabilem. Conceſſa itaque majori, neganda eſt minor: cujus probatio dupliciter eliditur: primò, quia in peccato dubio, de quo agimus, ſemper adeſt aliqua certa malitia in ſpecie, & numero, licet dubitetur de ejus gravitate: unde non deficit certa culpa, pro qua pœna certa poſſit imponi. Secundò quia illa ſolum habet locum in tribunali forenſi, ubi condemnatio eſt contra reum; ſecus autem in hoc pœnitentiali foro, ubi ſatisfactio impoſita acceptatur à pœnitente voluntarie ſe accuſante de peccatis dubiis, & cedit in ejus medicinam, & commodum. Præſertim cum pro peccato dubio ſemper imponatur pœnitentia minor, quam ſi foret certum, & æquitas expoſcit: unde nulla committitur injuſtitia.

Argum. 4. 198. Arguitur quartò: quia non eſt obligatio confitendi mortalia probabilia: ergo non eſt obligatio confitendi mortalia dubia. Antecedens conſtat ex ſupradictis n. 193. & facilè ſuadetur: quia licet quis probabiliter opinetur ſe peccaſſe mortaliter, ſi tamen opinetur probabiliter oppoſitum, poteſt huic ſecundæ opinioni ſe accommodare, immunemque proinde ſe cenſere ab obligatione confitendi tale peccatum: quippè licitum eſt ſequi opinionem probabilem: ergo non eſt obligatio confitendi mortalia probabilia. Conſequentia vero probat Caramuel diſcurſu, quem vocat fortiſſimum, & evidentiſſimum: nam longè plus eſt cognoſcere probabiliter peccatum mortale, quod nunquam contingit abſque gravi aliquo motivo illud fuiſſe mortale ſuadente; quam dubitare præcisè de gravitate peccati, quod ſæpe accidit vel ſine motivo, vel ex leviſſimo fundamento: ergo, ſi poſſumus deponere peccata mortalia probabilia, & excuſari conſequenter ab eorum confeſſione; idem à fortiori dicendum eſt de peccatis dubiis, niſi inconſequenter agamus.

Eluditur 4. Argument. Reſpondetur antecedens non eſſe univerſaliter verum, nec à nobis, & aliis communem ſententiam deferentibus admitti, niſi quando opinio dictans aliquid non fuiſſe peccatum grave, eſt certe probabilis, & multo probabilior, quam oppoſita: Ubi enim opinio affirmans, & opinio negans ſunt æquè probabiles, conſtituunt propriiſſimè intellectum in ſtatu dubitandi; & tunc eſt obligatio, quam aſſerimus, confitendi mortalia dubia. Idemque à fortiori dicendum eſt, ubi opinio negans fuiſſe mortale eſt minus probabilis, quam affirmans, ut loco citato explicuimus. In hoc itaque ſenſu, conceſſo, aut diſtincto antecedenti negamus conſequentiam. Ad cujus probationem reſpondetur, quod licet in caſu mortalis probabilis ceſſet aliquando obligatio illud confitendi, non provenit ex eo, quod quis probabiliter opinetur ſe peccaſſe; hinc enim potius obligandus foret; ſed provenit ex eo, quod longè probabilius, & certò probabile eſt non fuiſſe, peccatum mortale: quo dictamine occurrentes, ſatis prudenter deponitur dubium, & ceſſat obligatio illud explicandi in confeſſione. Quæ omnia aliter ſe habent in caſu, quem verſamus, peccati dubii manentis in eſſe dubii: nam tunc intellectus relinquitur anceps in æquilibrio. Unde conſequitur, quod homo prudentiſſimè timeat ſe eſſe in ſtatu peccati mortalis, & quod non formet prudens dictamen, quo ſe ab illo onere ſe expediat. Et ideò ne ulteriori periculo ſe exponat, vel agendi contra charitatẽ erga ſe, vel omittendi ſatiſfactionem Deo læſo debitam, tenetur pro utroq; quærere certum remedium, mediante Confeſſione Sacram.

Argum. 5. 199. Sed inſtabis (& ſit quintum argumentum) nam licet habeamus præceptum ſervandi æqualitatem juſtitiæ cum proximo, non obligamur ad ei ſatiſfaciendum, quando, & quandiu dubitamus de injuria illi à nobis illata: ergo quamvis detur præceptum ſatiſfaciendi Deo pro injuriis, quas ei irrogamus, & procurandi cum ipſo pacem, & amicitiam, non obligamur ad talem ſatiſfactionem & ad ſuſcipiendum pro ea Sacramentum Pœnitentiæ, quando non eſt certum nos Deum offendiſſe, ſed manet dubium de offenſa commiſſa.

Confirmat. Confirmatur ab exemplo ſimilium dubiorum in aliis rebus: nam ſatis generale eſt non conſurgere obligationem ex dubio, quæ daretur planè, ſi res eſſet certa: ergo idem dici debet in caſu dubii circa gravitatem peccati, ut paritatis ratio concludere videtur. Antecedens conſtat: tum in voto, de quo, ſi quis dubitat, non obligatur ad rem promiſſam. Tum etiam, in dubio an caſus ſit reſervatus, nam eo ſtante non obligatur pœnitens ſuperiorem adire pro peccati abſolutione. Tùm præterea, quia ſi quis incidat in dubium juris, vel facti, an irregularitatem incurrerit, non debet ut irregularem ſe gerere, ut reſolvit N. Andreas tract. 10. de Cenſuris, cap. 2. quæſt. 16. nu. 211. Tùm denique, ut alia omittamus, ſi quis dubitat, an ſit excommunicatus, quamvis conſultiſſimum ſit, quod procuret abſolutionem ſaltem ſub conditione: nihilominus non conatur ſe ut excommunicatum gerere, nec petere abſolutionem, ſed poſtea contra dubietatem agere, perinde ac ſi excommunicatus non eſſet, ut reſolvit idem Andreas loco citato n. 208. Quod exemplum magis ad rem præſentem accedit, ut obligetur dubius de gravitate peccati rectè quidem facere, confitendo tale dubium; ſed ad id tamen non teneri ſed poſſe dubium contemnere. Andræas.

Enodatio 5. Argument. Ad replicam, ſive argumentum, conceſſo antecedenti, negatur conſequentia. Diſparitas eſt, quod nulla certa, & communis vel ſententia, vel conſuetudo adſtruat præceptum ſatiſfactionis erga proximum, quando eſt dubium de juſtitia: è converſo autem datur communis ſententia ſimul cum communi praxi fidelium affirmans præceptum confitendi, & ſatiſfaciendi Deo pro peccato, ubi dubium circa ejus gravitatem occurrit. Poteſtque iſta extrinſeca, & ſatis firma differentia revocari in ipſas rerum naturas, quia præceptum juſtitiæ erga proximum eſt negativum, ſive in negativo primitus fundatur: obligamur enim ad non offendendum proximum, & conſequenter ad illi ſatiſfaciendum, quatenus ſatiſfactio neceſſaria eſt, ne læſio, aut inæqualitas duret: Quo circa ubi, & quando de læſione proximi nobis non conſtat, ſed dubia eſt, non obligamur ei ſatiſfacere. Præceptum vero pœnitendi, & confitendi, ſive procurandi amicitiam cum Deo eſt poſitivum, atque obligans per ſe tam ob utilitatem propriam, quàm ob ſubjectionem Deo debitam. Unde tenemur id ita procurare, ut judicare prudẽter poſſimus illud obtinuiſſe, vel ſaltem feciſſe, quod pro ipſo obtinendo ex parte noſtri deſideratur. Hoc autem judicium non componitur cum peccato mortali dubio, quin illud confiteamur, ut dubium: quod eſt remedium ſecuriſſimum, & nobis non admodum grave.

Ad confirmationem. Ad confirmationem ſatis conſtat ex dictis, tam immediatè, quàm ſupra: nam in dubio de peccato mortali, & in obligatione illud confitendi occurrunt ſpeciales rationes, ut hanc adſtruamus, quas non reperimus in aliis dubiis. In iſto namque ſtat poſſeſſio pro præcepto confitendi, ut ſatis evincunt communis ſententia Doctorum, & non minus communis fidelium praxis: aliunde illa obligatio non debet reputari oneroſa dubitanti, ſed favorabilis, & multum conferens ad ejus commodum. Quæ motiva cum in aliis dubiis communiter non occurrant, mirum non eſt, ſi in eiſdem obligatio ad terminatum onus aliquod non conſurgat. Omiſſo itaq; antecedenti negamus conſequentiam ob aſſignatam diſparitatem, & ſupra n. 191. magis elucidatam. Unde ſupervacaneum apparet occurrere probationibus antecedentis, quod omittimus, & concedimus verificari frequenter. Sed tamen reſpondemus ad *primam*, unumquemque eſſe in poſſeſſione ſuæ liberæ voluntatis: unde niſi conſtet illam ligatam fuiſse voto, nemo tenetur ad rem, de qua dubitat, an fuerit voto promiſsa. Ad *ſecundam* ſimiliter, quod fideles ſunt in poſseſſione confitendi ſua peccata legitimo confeſsario, hoc eſt, Sacerdoti ad id approbato, & expoſito cum juriſdictione ordinaria, vel delegata: quaſi huic omnia ſua peccata confiteri legitimè valet, quamdiu non conſtat ſuperiores eorum aliqua ſibi reſervaſse: nec oppoſitum in dubio præſumendum eſt: præſertim cum reſervatio ſit odioſa tam pœnitentibus, quàm

quàm confeſſariis. Ad *tertiam* eodem modo, quod nemo privandus eſt jure generaliter omnibus conveniente ad Sacros Ordines, & proprios illorum actus, niſi oppoſitum probetur: unde in caſu dubii non eſt præſumendum irregularis, niſi in aliquo caſu oppoſitum determinetur in jure; maximè cum hæc etiam inhabilitas ſit odioſa, & extendi non debeat ad caſus non expreſſos. Similiter diluitur *ultima*, quia fideles in ſe habent, & in poſſeſſione ſunt communicandi cum aliis in ſacris, in orationibus, & Sacramentorum uſu, nec his abſque ſua culpa privari debent; atque ideo, ubi eſt dubium, non obligantur ſe ut excommunicatos gerere, ſed utuntur licitè jure ſuo. Unde tandem conſtat ad augmentum difficultatis: nam qui ſemel incidit in dubium rationabile, & prudentiale (quod ſolum eſt ſubjectum præſentis quæſtionis) quandiu illud conſervat ob carentiam motivi ad illud deponendum, retinet tale peccatum in conſcientia, atque ideo manet ſub obligatione adimplendi præceptum generale manifeſtandi in confeſſione omnia mortalia, quorum conſcientiam habet certa, ut certa, & dubia, ut dubia, ſicut fuſius in ſuperioribus explicatum eſt.

§. IV.

Quæſtiunculæ appendices, & earum reſolutio.

Dubitat. 1.

200 SUpereſt, ut alias leviores ex eadem radice provenientes decidamus difficultates. Et in primis illa occurrit, quomodo ſe gerere debet pœnitens, qui tam de facto, quàm de jure eſt dubius, an admiſerit mortale? Multoties contingit quem eſſe certum de facto, dubium autem de jure, quia ſcit ſe feciſſe aliquod peccaminoſum, & re ipſa peccaſſe ſaltem venialiter; ſed dubitat, an illud fuerit etiam mortale. Et in hoc caſu opus non habet adhibere aliam materiam certiorem, ut puta aliquod mortale certum, & jam confeſſum: quia illud dubium, quod confitetur, materiam certo ſufficientem importat, dummodo motivum, ſub quo in dolendo, & proponendo procedit, ſe extendat certò ad veniale peccatum, quod forte, & majus commiſſum fuit. Sed ſi prudenter timeat ſe ſolum habere dolorem, & propoſitum erga mortalia, opus habebit adjicere aliquod mortale certum ex jam confeſſis: aliter enim, periculo ſe exponit peccandi ob carentiam diſpoſitionis neceſſariæ pro Sacramenti fructu, & valore. Quod ſi nullum mortale certum habet, quod ſubmittat, id explicare debet, ut abſolvatur non abſolutè, ſed ſub conditione, quod illud peccatum, de cujus gravitate dubitat, fuerit mortale; ne irritetur Sacramentum. Quæ ſatis conſtant ex ſupradictis. At ubi dubium eſt non ſolum de jure, ſed etiam de facto (quod non raro etiam contingit) ut cum quis dubitat non ſolum de gravitate, ſed de ipſo etiam peccato, abſtrahendo à gravi, & levi, v. g. an peccaverit, & data hac ſuppoſitione, an peccaverit graviter: tunc neceſſarium eſt omninò adjungere aliquod peccatum certum, ut cum Sanchez, & Suarez obſervat N. Franciſcus cap. 8. n. 50. punct. 3. quia alias nulla adhiberetur certa confeſſionis materia, & periculum eſſet nullum faciendi Sacramentum. Quod ſi pœnitens non habeat alias mortale, & veniale ſubjicere non audeat ob doloris erga illud incertitudinem, non eſt abſolvendus de dubio abſolutè, ſed ſub conditione, quod verè fuerit mortale, ut proxime ob idem motivum diximus.

Dubit. 2. Deinde dubitari poteſt, an quæ de peccato mortali dubio diximus in genere, applicandum ſit ſpeciebus peccati, & ſimiliter circumſtantiis addentibus, ſeu mutantibus ſpeciem. V. g. ſcit aliquis ſe peccaſſe mortaliter, ſed ignorat, aut dubius eſt, in qua ſpecie furti, vel turpitudinis, &c. Scit etiam concupiviſſe fœminam, ſed dubitat an illa fuerit conjugata, vel ſoluta. Et tenendum eſt cum communi ſententia obligari pœnitentem ad explicandum hæc omnia in confeſſione. Nam eadem eſt ratio confitendi ſub dubio peccata dubia, & confitendi certè, & abſolutè peccata certa. Sed quando peccata mortalia ſunt certa in aliqua ſpecie, & ſic certo cognoſcuntur, opus eſt illa confiteri certè, & abſolutè, & ſimiliter quando certo occurrunt circumſtantiæ mutantes ſpeciem peccati mortalis, debent certo confiteri, ut patet ex dictis dub. 3. §. 2. & §. 4. ergo pariter quando de his omnibus adeſt dubium, cuncta illa in confeſſione ſub dubio explicari debent. Et plane ſuppoſita præſentis, ac principalis hujus quæſtionis reſolutione, nulla occurrit ratio ad Theologizandum in ſpeciebus, & circumſtantiis peccati dubiis alio modo, ac in ipſo peccato dubio: nec occurrunt circa hanc partem motiva, quæ objecta, & diſſoluta non relinquantur in his, quæ oppoſita fuerunt contra noſtram, & communem aſſertionem.

201. Tertiò dubitari poteſt; an ſententia nobis contraria ſit probabilis. Affirmant ejus patroni num. 125. relati. Quin ex defenſoribus ſententiæ communis deferunt, aut deferre videntur probabilitatem oppoſitæ. Ita in primis Tyrſus quando diſp. 40. ſect. 3. num. 32. inquit: Ego licet à cenſuris abſtineam, quibus graves Auctores oppoſitum notant, huic ſententiæ, ut probabiliori aſſentior: nam iſtud comparativum ſupponit abſolutam probabilitatem alterius. Et pro eodem dictamine Emmanuel à Conceptione diſp. 3. quæſt. 6. num. 377. refert Layman, Paulum, Amicum, & Cardenas, quibus ipſe non obſcurè ſubſcribit, dum ſententiam communem ſtatuens ait: ſed probabilius longè reſpondeo affirmative; ubi probabilitatem & ſi longè inferiorem parti contrariæ relinquit. Qui vero hanc partem mordicus, & expreſſius, quam alii tuentur, noſter eſt Antonius à Spiritu Sancto Luſitanus diſp. 5. ſect. 2. num. 270. pro eadem reſolutione præter relatos addens Granados, Martinonum, & Martinum à Sancto Joſeph. Et probatur: Tum, quia talis ſententia habet probabilitatem ab extrinſeco ex Auctoribus immediatè relatis eam aſſerentibus: tùm, quia habet etiam probabilitatem ab intrinſeco ex motivis ſatis veroſimilibus, quæ §. præcedent. propoſuimus. Habet igitur quidquid requiritur, ut ſit probabilis, & talis dicatur, & reputetur. Ita ratiocinantur; ſed cum Tyrſo, & aliis ſentimus: ne contra decreta Alexandri VII. & Innocentii XI. & Alexand. VIII. procedamus. *Dubitat. 3.* Emman. Antonius.

202. Quartò, & major difficultas eſt, utrùm peccatum mortale confeſſum ſub dubio debeat illo ceſſante confiteri ut certum, quando videlicet certo cognoſcitur fuiſſe mortale? Nam ſi vice verſa, qui confeſsus eſt aliquod mortale, ut dubium, poſtea certo recognoſcat non fuiſse mortale, ad nihil tenetur, ut benè obſervat Lepe in Catec. Cathol. part. 4. cap. 8. num. 87. quia ex illa ſubſequenti cognitione nullum in conſcientia reſultat gravamen. Circa propoſitam autem difficultatem ſunt duæ ſententiæ, & prima negat obligationem confitendi denuo tale peccatum. De qua inquit Tyrſus diſp. 40. ſect. 5. nu. 47. Cardinalis de Lugo pro parte negante gravia conficit argumenta, licet non audeat id abſolutè aſſerere; auſus eſt autem Leander diſp. 5. quæſt. 27. Eandem docent Merolla tom. 1. diſp. 3. cap. 3. dub. 2. Caramuel lib. 3. de conſcientiæ dictam, fol. 394. & in Theolog. Fundam. n. 1473. Franciſcus Verde, aut ipſe Caramuel quæſt. 12. §. 2. Martinus à Sancto Joſeph, lib. 1. tract. 8. num. 9. Vidal de Pœnitent. inquiſit. 5. num. 33. Pellizarius tom. 1. tract. 5. cap. 3. ſect. 1. Tamburinus in Method. confeſ. lib. 2. cap. 1. §. 4. Carpenſis tract. 24. diſp. 4. ſect. 16. Baſeus de Conſcientia lib. 4. cap. 18. Delgadillo cap. 14. dub. 10. Tancredo diſp. 6. quæſt. 2. N. Antonius diſp. 5. quæſt. 3. num. 296. Denique Ferrantinus, Varricali, Sanctius, Perez, & alii, quibus relatis ſubſcribit Emmanuel à Concept. diſp. 3. quæſt. 7. num. 403. Commune illorum fundamentum eſt, quod mortale dubium confeſſum ut dubium, ſubjectum directè fuit clavibus Eccleſiæ ſub conditione, quod eſſet, & ſimiliter directè remiſſum fuit per abſolutionem Sacramentalem ſub conditione, quæ verificatur, ubi vere peccatum mortale fuit: ergo quod poſtea certò cognoſcatur, non inducit obligationem illud iterum ut certum confitendi, ſiquidem ſupponitur directè confeſſum, & directè abſolutum ſub conditione, quæ tunc erat, & modo recognoſcitur purificata. Idque declaratur exemplo: Nam ſi dubius de excommunicatione petat pro majori cautela, ac ſecuritate abſolutionem ab illa ſub conditione, quod excommunicationem incurrerit, & talem abſolutionem conſequatur; licet poſtea certò comperiat ſe cenſuram illam incurriſſe, non indiget nova abſolutione: nam prior data fuit ſub conditione, quæ verificata jam eſt. *Dubium 4.* *Sentent. 1.* Tyrſus, Lug. Leander Merolla, Caramuel Verd. Vidal. Tambur. Baſeus, Delgadillo, Antonius. Ferrant. Sanctius, Perez, Emmanuel. *Fundam.*

203. Contraria tamen ſententia eſt communior probabilior, & ſecurior. Plurimos pro illa refert Diana 3. par. reſolut. 91. & 6. part. tract. 6. Miſcell. 35. & part. 10. reſolut. 16. Gallego tract. de conſcientia dubia, dub. 20. dicens eſſe doctrinam communem. Lugo diſp. 16. ſect. 14. num. 585. dicens eſſe communem ſenſum Doctorum. Oviedo 1. 2. Tract. 5. controv. 4. punct. 7. dicens eſſe omninò certam. Dicaſtillo diſp. 9. dub. 2. §. 4. num. 141. dicens oppoſitum eſſe inauditum in Eccleſia Dei. Cardenas in ſelectis, diſp. 51. cap. 2. iſtam eſſe certam, & indubitatam ſententiam. Tyrſus jam citatus n. 48. dicens eſſe ſententiam communem; unde ſupervacaneum eſt alios ejus patronos in particulari referre. Videantur *Probabilior ſentent.* Dian. Gallego, Ovied. Dicaſt. Cardenas.

tamen

Digitized by Google

Sanch. Prado, Lepe, Gab. tamen Sanchez in Decalogo lib. 1. cap. 10. num. 69. Prado quæſt. 84. dub. 4. §. 7. Lepe ubi ſupra num. 30. & N. Gabriel à S. Vincentio diſ. 8. quæſt. 4. qui rem latè, & doctè diſcuſſit.

Ratio. Sed inſuper probatur urgenti ſatis motivo deſumpto ex Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 5. ubi docens neceſſitatem integritatis confeſſionis, & quod ſubinde pœnitens debeat diligenter conſcientiam diſcutere, & omnia peccata tam in ſpecie, quàm in numero, & circumſtantiis ſpeciem mutantibus, quantum fieri poteſt, in memoriam revocare; duas aſſignat hujus neceſſitatis rationes, ſive radices: Tum quia internum iſtud pœnitentiæ judicium nequit, non cognita cauſa, convenienter exerceri: tum quia æquitas in injungendis ſatisfactionibus tam pœnalibus, quàm medicinalibus aliter obſervari non poſſit, ut conſtat ex fuſius dictis num. 188. Hæc autem omnia militant etiam in caſu præſenti, quod quis confeſſus fuerit mortale ut dubium, & poſt certo cognoſcat fuiſſe mortale: nam prius non fuit cauſa certò cognita, ſed manſit in dubio: poſtea vero poteſt certo cognoſci: prius ob incertitudinem non eſt injuncta debita pœnitentia; ſed cognita poſtea culpa, poteſt conveniens pœnitentia, tam pro puniendo, quàm pro medendo applicari. Ergo in prædicto caſu debet pœnitens confiteri peccatum, quod certo cognoſcit mortale. Unde non pauci merito obſervant differentiam inter mortale dubium, & idem mortale certum, eſſe moraliter ſpecificam in ordine ad confeſſionem: quia variat graviſſimè ſtatum cauſæ, & judicium confeſſarii. Quare ſicut qui confeſſus eſt aliquod mortale putans, tunc & dicens fuiſſe talis ſpeciei, ſi poſtea certo cognoſcat fuiſſe alterius, tenetur hoc poſterius confiteri; aliter enim ſua peccata in ſpecie non confiteretur; ſic etiam qui confeſſus fuit mortale ut dubium, ſi poſtea deprehendat eſſe certum, debet illud ſub, & cum illa certitudine confiteri.

Confirmat. Confirmatur, & explicatur amplius: Nam, ſi quis commiſit aliquod peccatum, quod cum confiteretur, putavit, aut probabiliter cenſuit eſſe veniale, & poſtea certo recognovit fuiſſe mortale, debet illud peccatum iterum confiteri, ut mortale: ergo idem dicendum eſt, ubi confeſſus peccatum ut mortale dubium, poſtea recognoſcit fuiſſe mortale certum. Conſequentia patet tùm à paritate: tùm ex eo, quond confitens mortale dubium, non aliam malitiam ſub eo dubio determinat quam mortali, & veniali communem, quæ ſubinde non eſt determinatè gravis: Ergo ſicut ſub confeſſione venialis non comprehenditur peccatum mortale, quod poſtea tale cognoſcitur: & propterea debet ut mortale confiteri: ſic etiam ſub expreſſione mortalis dubii non comprehenditur mortale certum; & ideo debet in confeſſione ſub expreſſione certi explicari. Tùm inſuper nam ideo in caſu antecedentis eſt neceſſaria ſecunda illius peccati confeſſio, quia cognitio venialis, & cognitio mortalis variant graviſſimè in ordine ad confeſſionem judicium confeſſarii, & impoſitionem pœnitentiæ pœnitentis, & præſervantis; ſed eadem graviſſima variatio occurrit inter cognitionem mortalis dubii, & cognitionem mortalis certi, ut facilè, & ob eadem motiva conſideranti conſtabit: Ergo idem in caſu conſequentis dicendum eſt. Antecedens vero conſtat: quia peccatum mortale cognitum eſt materia neceſſaria confeſſionis, & ut materia gravis debet neceſſario explicari, quod non potuit fieri, ubi prius credebatur determinatè veniale: Ergo poſtea ut mortale, & quod fuit mortale, confiteri debet.

Occurritur opinioni negativæ. 104 Ad fundamentum autem contrariæ ſententiæ reſpondetur conceſſo antecedenti, negando conſequentiam, quæ ex illo non rectè deducitur; tum quia licet mortale ſub dubio fuerit directè confeſſum, & remiſſum, non fuit tamen ſufficienter explicatum: & ideo relinquitur obligatio explicandi ut certum, quando fuiſſe mortale certo cognoſcitur. Ut enim proximè diximus, eſt incomparabiliter diverſum judicium de peccato, de quo dubitatur an fuerit mortale, vel tantum veniale; & de peccato, quod certiſſimè cognoſcitur mortale fuiſſe. Quæ diverſitas fundat diverſum omninò modum judicandi in confeſſario tam in ordine ad punitionem culpæ, quàm in ordine ad remedium pœnitentis: quippè in nihilo horum omninò congruè providetur, ubi omnia aguntur ſub dubio; poſſunt autem accuratè diſponi, ubi certo cognoſcitur gravitas peccati, & morbi. Tùm quia hoc ſacramentale judicium ordinatur ad ſententiam abſolutam remittendi, vel retinendi peccatum, ſicut proportionabiliter contingit in foro externo, & contentioſo. Ubi autem mortale ſub dubio exponitur in confeſſione; judex, ſive confeſſarius non abſolvit ab eo abſolutè, ſed ſub explicita, aut implicita conditione, quod fuerit. Unde quamvis purificetur conditio, ſi poſtea certo deprehendatur fuiſſe mortale, opus eſt illud abſolutè exponere, ut veniat abſolutè in judicium, & de eo ſententia abſoluta feratur. Sic planè in foro externo, ſi Petrus accuſaretur de homicidio, & cauſa hinc inde cognita res maneret ſub dubio, judex non condemnaret Petrum ad pœnam pro homicidio lege taxatam, ſed ad aliam inferiorem, & arbitrariam, ubi ille ab objecto ſibi crimine non planè maneret purgatus: injuſtum namque eſt pro culpis dubiis injungere pœnam pro certis aſſignatam, ut dicitur in cap. *Grave* 13. quæſt. 3. Sed ſi poſt hæc accederent teſtes oculares, & argumenta irrefragabilia, quibus demonſtrativè convinceretur Petrum feciſſe homicidium, non reputaretur abſolutè liber, & immunis à ſubeundo iterum accuſationem, & ſententiam; ſed ſiſti deberet, & pro meritis condigna pœna in ultima, & abſoluta ſententia puniri. Idemque in materia reſtitutionis, aut alterius ſatisfactionis dicendum eſt. Sic igitur in materia præſenti, licet ubi mortale manet dubium, ſufficit ſe de illo ut dubio accuſare, & acceptare arbitrariam ſatisfactionem, & conditionatè abſolvi. Tamen ubi poſtea certo conſtat mortale, debet iterum ad Tribunal confeſſionis revocari, ut tanquam certum ibi cognoſcatur, & de illo abſolutum judicium fiat, & abſolutè proferatur ſententia: quod prius factum non fuerat. Idque, ut optimè obſervavit Lepe loco citato, num. 31. non eſt obligare pœnitentem ad confitendum bis id peccatum; ſed ad confitendum duabus vicibus peccatum ſecundum duos diverſos ſtatus, quos habet in conſcientia. Quare peccatum confeſſum ut certum non debet iterum confiteri. Et peccatum dubium confeſſum ut dubium non debet iterum confiteri quandiu ſtatus dubii invariatus perſeverat. Sed ubi confeſſum ut dubium tranſit ad ſtatum certi neceſſario, ut tale exponendum eſt: quia adeſt notabilis novitas in conſcientia pœnitentis, & diverſum omninò judicium in confeſſario.

Ex quibus patet ad exemplum, quo illud fundamentum confirmabatur; nam inſtitutio Sacramenti Pœnitentiæ obligat ad exponendum Sacerdotibus, quantum fieri valet omnia mortalia eo modo, quo poſſit abſolutè de his cenſere: quod minimè facit, qui certo cognoſcens fuiſſe mortale, quod prius confeſſus fuerat ut dubium, illud non confitetur ut certum. Sed id non poſtulat poteſtas tollendi cenſuras, quæ tota pendet à diſpoſitione Eccleſiæ: Unde ſublata ex quocumque titulo excommunicatione, abſolutè tollitur, uſque dum ſuperveniat novum crimen, cui adjaceat. Et id dicendum eſt de diſpenſatione facta in voto, ſive dubio, ſive certo, & in ſimilibus: nam ſemel facta tenet, & extinguit ſimpliciter obligationem; ſuperveniat, aut non diverſa circa firmitatem voti notitia. Sed abſolutio peccati mortalis dubii cum ſit conditionata, relinquit locum ſententiæ abſolutæ, & obligationi illam ſubeundi, ubi certo conſtiterit de gravitate peccati. *Difficilis objectio.*

105 Occurrit tamen contra noſtram reſolutionem communis, & difficilis objectio: nam ſi quis confeſſus fuerit decem perjuria plus minuſve, ſi poſtea certo cognoſcat fuiſse undecim, non tenetur privatim undecimum certo cognitum confiteri: ergo pariter qui confeſſus eſt unum aliquod mortale dubium, quamvis poſtea certo comperiat fuiſse mortale, non obligatur confiteri illud ut certum. Antecedens admiſimus, ſtatuimuſque ſupra num. 81. cum ſatis communi ſententia accedente etiam frequenti fidelium uſu. Conſequentia verò probatur: nam qui confitetur decem perjuria plus minuſve, per hoc additamentum non explicat undecimum perjurium ut certum, ſed ſolum ut dubium, ut patet ex communi concipiendi, & loquendi modo: & tamen licet illud poſtea certo cognoſcat non tenetur ipſum confiteri, ut certum: ergo generaliter verum eſt, qui confeſsus eſt aliquod mortale dubium non obligari ad confitendum illud ut certum, quamvis poſtea certum fuiſse deprehendat. *Confirmat.*

Confirmatur, & explicatur: nam eadem eſt ratio de illo perjurio incerto confeſso cum decem perjuriis certis, ac de ipſo perjurio incerto confeſso ſeparatim, & independenter à decem certis: nec enim apparet, quid diverſum habeat ex conjunctione, aut connotatione ad decem perjuria certa, vel ex ſeparatione ab illis: ſed ubi cum aliis conjungitur, tam ſufficienter confeſſioni, & abſolu-

Digitized by Google

abſolutioni ſubjicitur, quod in alia confeſſione ut certum exponi non debeat, quamvis certo cognoſcatur: ergo idem dicendum eſt quando per ſe, & ſolitariè dicitur in confeſſione ut dubium, & ſi poſtea cognoſcatur ut certum. *Explicatio.* Explicatur amplius: quia eadem etiam eſt ratio de peccato confeſſo ut dubio, ac de numero peccatorum confeſſo ut dubio; ſed numerus peccatorum confeſſus ut dubius, & ſignificatus ut dubius per illas voces *plus minuſve*, non debet poſtea explicari ut certus, quamvis certus cognoſcatur: ergo peccatum confeſſum ut dubium, licet poſtea cognoſcatur certum, non debet iterum ut certum confiteri.

Quidam ex Auctoribus communi noſtræ reſolutioni contrariis tantas, & adeò evidentes vires huic objectioni deferunt, ut affirment admiſſa ſententia, quam admiſimus, confitendi incertum numerum peccatorum ſine obligatione ad confitendum incertum, ubi comperiatur, non poſſe niſi inconſequenter negari idem dicendum eſſe de peccato dubio, licet poſtea certum cognoſcatur: quia eſt inter utrumque inſolubilis, & manifeſta connexio. Quos ut retunderet, Cardenas ſupra relatus aſſeruit, quod, ſi datur tanta connexio inter unam, & alteram ſententiam, prior excuſans per eas particulas *plus minuſve* à manifeſtando numerum determinatum poſtea certò cognitum, eſt ab intrinſeco improbabilis, utpote, ex qua evidenter deducatur conſequens improbabile, quale ille cenſet, quod peccatum mortale confeſſum, ut dubium non debere confiteri ut certum quando certum fuiſſe cognoſcitur. Quæ cum vidiſſet Emmanuel loco citato, n. 425. depoſuit eam reſolutionem videri atrocem arrogantiam, ne amplius dicam, &c. quia damnat improbabilitatis ſententiam communem. Hoc autem telum facilè declinat Cardenas, quia non loquitur abſolutè, ſed ex ſuppoſitione, & ab inconvenienti, quod prior ſententia de numero incerto, cognito poſtea ut certo, non poſſet defendi, quin eo ipſo defenderetur ſecunda de peccato dubio, cognito poſtea ut certo. In qua hipotheſi idem, & alii dicere non horreſcerent: quia longè verius eſt, & praxi Eccleſiæ, ac doctrinæ Tridentini conformius, quod qui confeſſus eſt mortale ut dubium, & poſtea comperit certum fuiſſe, tenetur illud confiteri, ut certum, quam quod, qui dixit numerum peccatorum ſub illa incertitudine decem *plus minuſve*, excuſetur à confeſſione undecimi, quando undecim fuiſſe peccata certo cognoſcit. Et propterea ſi iſtę duæ ſententiæ cohærere non poſſent; hæc poſterior potius quam illa negari deberet: & ſi improbabilitas ab intrinſeco in earum unam cenſuram caderet, (quod non affirmamus, nec aſſeruit Cardenas,) illi, quæ pro antecedenti aſſumitur potius impingeretur, quam noſtræ. Et hoc ipſum ſentit Dicaſtillo diſp. 9. dub. 2. §. 4. num. 141. dicens, quod propter efficax argumentum, quo probatur eſſe eandem rationem de peccato dubio, & de numero incerto, magis rationi conſonum exiſtimat talem numerum eſſe explicandum, ſi poſtea conſtat certo, quantus determinatè fuerit ille numerus, vel ſaltem certo conſtat fuiſſe majorem, quam dicere peccatum ſemel confeſſum ut dubium, non debere iterum ut certum explicari: id enim poſterius eſt inauditum in Eccleſia Dei. Ideo merito ipſe Cardinalis de Lugo (qui magis eam ſimilitudinem inter unum, & alterum caſum uſq; ad exaggerationem exponderat) nõ vult, ut ipſe ait, in re morali diſcedere à communi ſenſu, ſi poſtea certo conſtat de numero. Sic inter ſe pugnãt illi Auctores, ut vim paritatis inter utrumque caſum elidant.

Reſolvitur. 206. Sed tanta non eſt difficultas, ut nos in eas anguſtias impellat. Quare objectioni reſpondetur concedendo antecedens, ut conceſſimus loco citato, & negando conſequentiam. Diſparitas eſt, quod in ſpectantibus ad hoc Sacramentum (cujus ſicut, & aliorum conditiones, non ex naturis rerum, ſed ex divina inſtitutione, unde ortum habent, deſumi debent, & explicari) non eſt rationibus metaphyſicis, nec ex ſimilitudine, aut paritate metaphyſica ponderata procedimus, ſed magis ex attẽtione ad illius inſtitutionem. Hæc autem, ubi non habemus divinam revelationem vel in ſcriptura expreſſam, vel per Concilia explicatam, optimè innoteſcit per Eccleſiæ praxim, & conſuetudinem, quæ habet vim traditionis, & eſt optima legum interpres. Videmus autem communem uſum fidelium eſſe, quod, qui confitetur juxta præſcriptam formam decem perjuria *plus minuſve*, licet poſtea certo cognoſcat fuiſſe undecim non obligari ad confeſſionem novam undecimi; & ſic docent communiter Theologi: è converſo autem videmus, quod, qui confeſſus fuit aliquod peccatum, ut veniale, vel tamquam mortale dubium, ſi poſtea comperiat fuiſſe certo mortale, obligatur ad illud iterum ut tale confitendum, & ſic tradit communis Doctorum ſententia: Ergo præſumere debemus rem ita ſe habere ex ipſa Sacramenti inſtitutione, & utramque ſententiam veram eſſe. Quare ex una non debet altera impugnari, aut è converſo: cohærent namque, non quidem neceſsario ex natura rei, ſed ex Dei inſtitutione, de qua nobis conſtat per uſum Eccleſiæ, & communem ſententiam Doctorum: omnes namque, aut ferè omnes ſtatuunt eum, qui confeſſus fuit ſe fornicatum eſse decem, vel undecim vicibus, vel ſe fornicatum decem vicibus plus minuſve, licet poſtea certo recognoſcat undecimum peccatum, non obligari ad illud denuo confitendum, ſed ſufficienter comprehenſum intelligi in priori confeſſione ſub illa dicendi formula: at iidem omnes, aut ferè omnes affirmant eum, qui confeſsus fuit aliquod peccatum ut veniale, aut ſub dubio mortalis, ſi poſtea cognoſcat certò fuiſse determinatè mortale, teneri ad illud iterum, ut mortale confitendum: & ſimiliter aſserunt eum, qui confeſsus fuit ſe peccaſse cum muliere, ſed non recordari, an fuerit ſoluta, vel conjugata, teneri ad manifeſtandum poſtea ſpeciem adulterii, ſi recordetur fuiſse conjugatam, ſeque, quando peccavit, advertiſset. Diſparitas itaque inter caſum incertitudinis quantum ad numerum peccatorum ejuſdem ſpeciei, & caſum incertitudinis quantum ad conditionem, ſive ſpeciem peccatorum, ut quod fuerit mortale, quod ſub dubio erat veniale, & quod fuerit adulterium, quod ſub dubio erat ſimplex fornicatio; revocanda eſt in divinam inſtitutionem. Et ea ſola diſparitate diſsolvuntur omnes ſimilitudines, & æqualitatis rationes, quæ in objectione, & ejus confirmationibus expenduntur: nam contra omnes ſtat oppoſita Dei inſtitutio.

Si autem ulterius progreſſi velimus aſſignare rationem congruentem hujus diverſæ inſtitutionis, ea planè deſumitur ex noſtro fundamento propoſito num. 203. attendente ad finem confeſſionis in manifeſtatione peccatorum. Ordinatur enim præcipue, ut Sacerdos, quantum fert humanæ cogitationis fragilitas, cognoſcat cauſam, ſive ſtatum pœnitentis, ut rationabilem pœnitentiam pro culpis imponat, & opportunam pro qualitate morborum, & periculorum medicinam adhibeat. Pro hujuſmodi autem fine plurimum refert cognoſcere peccati quiditatem, & conditionem, v. g. quod non fuerit tantùm veniale, ſed certò mortale; quod non fuerit præciſè fornicatio, ſed adulterium, aut ſacrilegium: ab his namque perpenditur gravitas morbi, & neceſſitas remedii. Sed in ordine ad prædictum finem non admodum intereſt exacta omnino dinumeratio peccatorum intra eandem ſpeciem: quia vel ad imponendam ſatisfactionem, vel ad conſulendum de medicina, parum, aut ferè nihil variat, quod quis commiſerit unum perjurium ſupra decem, vel non commiſerit niſi decem tantum, ut ex ſe liquet, & facilè conſideranti conſtabit. Ab hac itaque radice habuit ortum communis praxis divinæ inſtitutionis declarativa, quod numerus peccatorum poſſit, & ſoleat explicari cum aliqua indeterminatione, ubi certus numerus non occurrit: & quod poſtea opus non ſit exceſsum denuo confiteri, quamvis certò cognoſcatur; dummodo exceſsus ſit modicus, & leviter varians judicium confeſsarii in ordine ad finem relatum. E converſo autem, quando peccatum confeſsum eſt ut veniale, vel ut dubium mortale, ſi poſtea comperiatur fuiſse mortale certum, denuo ut tale confiteri debeat, quia variatur notabiliter ſtatus cauſæ in ordine ad judicium confeſsarii, & ad remedium pœnitenti conſulendum. Acceſſit pro eadem congruenti differentiæ ratione ſpecies peccatorum longè facilius cognoſci, quam eorum numerum intra eandem ſpeciem, præſertim ubi numerus eſt cogitationum, aut verborum: aliunde etiam facilius conſervamus memoriam ſpeciei, quam numeri, ut experimento liquet. Quare congruum fuit, quod homo obligaretur ad magis exactam manifeſtationem peccatorum quantum ad gravitatem, & ſpeciem, quam præciſè quantum ad numerum intra ſpeciem. Et inde provenit, quod ſufficit numerum circiter, ſive plus minuſve recenſere bona fide, id eſt nullum tacendo ex induſtria; & quod, ſi aliquis parvus exceſsus poſtea deprehendatur, cenſeatur prius confeſsus, & comprehenſus, & opus non ſit alia ejus confeſſione. Ceterum ubi aliquis ſolum ſub dubio confeſsus fuit conditionem mortalis, aut aliquam mortalis ſpeciem, ſi illam certò poſtea cognoſcit, debet illam confiteri ut certam: quia adeſt notabilis varietas in ordine ad confeſ-

ſionis

Digitized by Google

ſionis finem, ut ſatis conſtat ex dictis; quin opus ſit alia addere pro diluendo in particulari, vel probationem conſequentiæ in objectione, vel confirmationem, vel ejus explicationem, aut difficultatis augmentum. Nam hæc omnia innituntur paritati, ac ſimilitudini inter peccatum mortale dubium, & numerum peccatorum mortalium incertum. Sed ea æqualitas diſſipata relinquitur ex praxi Eccleſiæ, ex inſtitutione Dei, & ex ipſis rerum naturis.

Conſect. 1. 207 Ex dictis ſequitur peccata mortalia, quæ poſt diligentem diſcuſſionem memoriæ non occurrunt, & propterea non explicantur, licet inculpabiliter, non manifeſtantur in confeſſione, ſi poſtea in memoriam venerint, debere in confeſſione manifeſtari. Contrarium hujus conſectarii docuit quidam Pater Capucinus Neapolitanus, vir alias Religioſus, & doctus in peculiari opuſculo circa hoc punctum compoſito: cui ſententiæ, & aliqui alii ſubſcripſerunt, & eam proponit Murcia etiam Capucinus lib. 2. diſquiſit. moralium, diſp. 4. reſolut. 25. Fundamentum
Opinio contraria, & ejus fundamentum. eorum procedebat ex principiis alias certis, ſed perperam explicatis, & applicatis: nam ad integritatem formalem confeſſionis, & ut Sacramentum Pœnitentiæ cauſet ſuum effectum, non requiritur, quod omnia mortalia re ipſa confiteantur: contingit namque frequenter plura inculpabiliter omitti, vel propter ignorantiam, vel propter oblivionem, vel ob inſtantem neciſſitatem ex ingruentia mortis aut notabilis alicujus periculi. Aliunde vero non remittitur unum aliquod mortale, quin remittantur omnia, & impoſſibile eſt oppoſitum contingere, ut ex propoſito oſtendimus in priori parte diſp. 4. dub. 13. §. 3. ergo in prædicto caſu omnia peccata tam confeſſa, quàm non confeſſa remittuntur per Sacramentum Pœnitentiæ. Ubi autem aliquod peccatum per hoc Sacramentum remittitur opus non eſt illud eidem Sacramento iterum ſubjicere; ſiquidem jam ſubjectum eſt clavibus, quarum virtute, & non aliter operatur hoc Sacramentum: Ergo peccata mortalia in aliqua confeſſione invincibiliter oblita, vel inſtante periculo non explicata manent libera ab obligatione illa poſtea in alia confeſſione explicandi.

Falſitas illius oſtenditur. Sed falſitas hujus ſententiæ colligitur efficaciter ex hactenus dictis: nam mortalia dubia cognita, & confeſſa ut talia, ſi poſtea cognoſcantur ut certa debent ut certa iterum confiteri: ergo pariter, & à fortiori mortalia, quæ nullo modo cognita, nec confeſſa ſunt, debent ubi in memoriam veniunt, ſubjici clavibus Eccleſiæ per expreſſam ſui confeſſionem. Patet conſequentia: quia multo magis ſubjectum clavibus Eccleſiæ ſupponitur peccatum, quod ſaltem ſub dubio ſubjectum fuit, quam peccatum omninò, licet inculpabiliter, omiſſum, quod nulla ſui expreſſa mentione ſubjectum eſt; ergo ſi confeſſum ut dubium debet iterum ſubjici, ubi certo cognoſcitur; multo magis peccatum in confeſſione quoquo titulo, vel oblitum, vel omiſſum debet poſtea confiteri, ubi ejus recordamur, & non habemus urgens motivum illud ſubjiciendi. Nec par eſt detineri, aut alia expendere in profligando ſententiam adeò falſam, & periculoſam: nam damnata fuit inter alias à SS. Alexandro VII. in Decreto ſæpius
Propoſitio damnata. allegato, & propoſita num. 11. his verbis: *Peccata in confeſſione omiſſa, ſeu oblita ob inſtans periculum vitæ, aut ob aliam cauſam non tenemur in ſequenti confeſſione exprimere.* Unde ſupervacaneum foret aliis mediis uti ad
Emman. à Concept. Moya, Card. ejus confutationem. Videatur tamen Emmanuel à Conceptione diſp. 3. quæſt. 8. ubi ex Moya, & Cardenas benè obſervat prædictam ſententiam non ſolum poſt relatum decretum eſſe improbabilem, & ſcandaloſam, ſed etiam ante illud nunquam potuiſſe probabilem reputari. Et planè fundamentum, cui innitebatur, falſum eſt, eliditurque concedendo primum ſyllogiſmum, & negando minorem ſubſumptam, ut evidenter falſam: quia de jure divino eſt, quod omnia mortalia poſt baptiſmum cōmiſſa ſubjiciantur directè clavibus Eccleſiæ in Sacramento Pœnitentiæ per expreſſam eorum confeſſionem, ubi fieri poteſt, ut oſtendimus contra hæreticos ſupra dub. 1. per totum. Unde licet ſupponantur remiſſa aliàs, & per alium medium, v.g. per contritionem adhuc confiteri expreſsè debent: neque enim remittuntur abſque confeſſionis, & pœnitentiæ voto, reducendo ad executionem tempore opportuno, nempè ubi occaſio adeſt confitendi expreſsè peccata: Ergo ſicut ille, qui per contritionem conſecutus fuit remiſſionem omnium mortalium, tenetur nihilominus illa confiteri; & oppoſitum dicere foret hæreticum: ſic etiam ille, qui in Sacramento Pœnitentiæ conſequitur remiſſionem omnium mortalium, tam eorum, quæ in confeſſione manifeſtavit; quàm illorum, quæ propter invincibilem oblivionem, vel inſtans periculum, vel aliam juſtam cauſam non dixit, adhuc manet ſub obligatione illa explicandi in confeſſione, ceſſantibus illis motivis. Quia ſicut in priori caſu non fuerunt confeſſa, ſic etiam nec in ſecundo; cum tamen de jure divino ſit eorum expreſſa pro ſpeciebus & individuis confeſſio, ubi fieri valet, ſicut loco citato latius expendimus.

208 Unde ulterius colligitur, quid dicendum de ſententia, quam docent Valerus in differentia utriuſque fori *Secundum.*
verbo *Nullitas*, different. 5. Delgadillo de pœnit. cap. 19. Valer.
dub. 13. & Machado tom. 1. lib. 1. part. 1. tract. 2. docum. Delgad.
3. nempè, quod peccata invincibiliter oblita in confeſſione, dum pœnitens illorum poſtea recordatur, poſſunt Machado.
ſubjici, ſive confiteri ſimplici Sacerdoti, & per ejus abſolutionem Sacramentaliter dimitti, quin opus ſit illa exponere Sacerdoti approbato, & habenti juriſdictionem. In quam ſententiam multum propendit relatus Murcia, quatenus dicit peccata in confeſſione oblita manere abſoluta, ſive remiſſa directè in Sacramento, in quo ſimul cum aliis expreſsè confeſſis remittuntur, & motivum illorum eſt, quod ſimplex Sacerdos habet poteſtatem Ordinis, & juriſdictionis (undecumque iſta illi conveniat, de quo diſp. 12. num. 68.) ad abſolvendum ſicut à venialibus, ſic etiam à mortalibus in alia confeſſione remiſſis; ſed ſupponitur, quod peccata mortalia, per oblivionem in alia confeſſione non explicata, fuerunt in eadem remiſſa ad remiſſionem eorum, quæ penitens expreſſit: quia eorum remiſſio ſupponitur fuiſſe directa; ſiquidem Sacerdos abſolutionem direxit ad omnia pœnitentis peccata: ergo peccata in confeſſione oblita poſſunt confiteri ſimplici Sacerdoti, & hic valet ab his Sacramentaliter abſolvere.

Ceterum hæc ſententia eſt multum falſa, illamquè improbabilem vocat Hozes in expoſit. primæ propoſitio- *Vera ſent.*
nis ex damnatis ab Innocentio XI. Et oſtenditur deſtruendo ſimul ejus motivum; nam Sacerdos ſimplex ſolum poteſt abſolvere à materia non neceſſaria confeſſionis, ut ſunt venialia abſoluta, & mortalia jam confeſſa: ſic etiam tradunt communiter Doctores, & conſtat ſatis evidenter ex Concil. Tridentino ſeſſ. 23. cap. 15. derogatis quibuſvis in contrarium privilegiis, & conſuetudinibus; Sed pecca- Conc. Tr.
cata invincibiliter oblita in priori confeſſione ſunt materia neceſſaria futuræ confeſſionis. Ergo non poſſunt ſubmitti ſimplici ſacerdoti, nec hic valet ſuper illa proferre abſolutionem. Cetera conſtant, & minor in qua poterat eſſe difficultas, oſtenditur: nam ſi peccata invincibiliter oblita in priori confeſſione non eſſent materia neceſſaria ſequentis; ſequeretur, quod peccata in confeſſione oblita non teneremur in ſequenti confeſſione exprimere: quippè manifeſtum eſt nos non obligari ad exprimendum materiam non neceſſariam, ut ex terminis liquet: conſequens autem eſt falſum, & reprobatum à Sede Apoſtolica, in propoſitione ſupra poſita. *Peccata in confeſſione omiſſa, ſeu oblita ob inſtans periculum vitæ, aut ob aliam cauſam non tenemur in ſequenti confeſſione exprimere.* Ergo peccata in priori confeſſione invincibiliter oblita ſunt materia neceſſaria futuræ confeſſionis.

Ex quibus ſatis conſtat ad oppoſitum fundamentum: Sed *Evertitur*
inſuper reſpondetur majorem ſolum verificari in poteſtate *motivum*
Sacerdotis in ordine ad materiam confeſſionis non neceſſa- *oppoſitæ*
riam; quod non verificatur in caſu præſenti, ut conſtat *ſententiæ.*
ex immediatè dictis. Quare ſicut peccata prius remiſſa per contritionem non poſſunt confiteri ſimplici Sacerdoti, ſed omninò exponenda ſunt Sacerdoti approbato, & juriſdictionem habenti; quia licet prius remiſſa, non tamen fuerant prius confeſſa: ſic etiam dicendum eſt de peccatis invincibiliter oblitis in confeſſione; nam etſi remiſſa prius fuerint in confeſſione, non tamen confeſſa fuerunt: & quilibet fidelis tenetur peccata gravia legitimè confiteri, cum valet. Minor etiam eſt falſa, quoad ſecundam partem: quia non contingit directa remiſſio peccatorum in hoc Sacramento abſque eorundem peccatorum confeſſione: licet enim peccata oblita remittantur ſimul cum confeſſis propter generalem omnium mortalium oppoſitionem cum gratia ſanctificante, vel in minimo gradu communicata; non tamen remittuntur directè, ſed ſolum indirectè ad confeſſionem, & remiſſionem aliorum. Sicut etiam Sacerdos abſolvit ab omnibus peccatis, ſed cum diſtributione neceſſario obſervanda: nam abſolvit directè quidem à peccatis ſibi confeſſis, & quæ ſunt materia cognita in eo Sacramentali judicio: indirectè vero ab omnibus, quæ ibi inculpabiliter latent: quippè cum terminus,

Digitized by Google

minus, ſive effectus abſolutionis ſit gratia juſtificans omnibus incompoſſibilis, cuncta ſubduntur abſolutioni, & remittuntur, quamvis cum differentia aſſignata. Sola vero, in quæ abſolutio directè cadit, relinquuntur immunia ab obligatione tam novæ confeſſionis, quàm confeſſionis faciendæ Sacerdoti approbato: in ceteris autem alio modo remiſſis permanet quantum ad confeſſionem, & electionem confeſſarii eadem obligatio, ac ſi remiſſa non fuiſſent. Sicut quandoque urgente neceſſitate contingit remitti indirectè peccata reſervata ad remiſſionem directam non reſervatorum. ſed manet obligatio manifeſtandi ſuo tempore reſervata legitimo ſuperiori, ad quem pertinet.

209 Si autem inquiras, an qui in confeſſione annua omiſſit per oblivionem aliqua mortalia, quorum poſt factam illam confeſſionem recordetur, teneatur illa ſtatim confiteri, ut adimpleat Eccleſiæ præceptum, vel poſſit illorum confeſſionem differre, & in alium annum, vel tempus remittere? Reſponſio conſtat ex dictis hac eadem diſp. num. 51. Et ſi inquiras ſecundo, quid cenſendum ſit de ſententia Lugonis diſp. 16. à num. 577. & Leandri diſput. 5. quæſt. 72. affirmantium, quod quando pœnitens intendit manifeſtare numerum omnium peccatorum, & tamen ob malam explicationem, & minorem diſtinctionem illum adæquate, & perfecte non declarat, ſi tamen confeſſarius ex qualitate perſonæ, & ex aliis circumſtantiis ſufficienter intelligit prædictum numerum eo modo, quo pœnitens illum exponere deſiderabat; non eſt obligatus ad novam & exactiorem peccatorum, quæ ipſe non explicuit, confeſſionem. Filguera exponendo propoſitionem proximè relatam condemnatam ab Alexandro VII. dicit hujuſmodi opinionem, ſeu reſolutionem multum adhærere illi propoſitioni damnatæ, atque ideo quod damnata etiam præſumi poſſit. Sed Laſtra in ejuſdem propoſitionis explicatione cenſet eam ſententiam fuiſſe in ſua probabilitate relictam. Et hoc nobis apparet probabilius: quia in tali cauſa judicium factum eſt cum ſufficienti cauſæ cognitione tam ex parte pœnitentis intendentis omnia mortalia manifeſtare, quàm ex parte confeſſarii cuncta comprehendentis, atque retinentis directè, & abſolutionem dirigentis ad omnia licet non explicata, tamen per confeſſionem adjunctis circumſtantiis ſufficienter intellecta. Secus dicendum foret, ſi pœnitens non ſolum male explicaret peccata, ſed nec eorum ſpecies, & numerum intelligeret: tunc enim, ſicut illa non cognoſceret, ſic nec ipſa confiteretur; atque ideo ubi eorum poſtea recordaretur, deberet illa confiteri juxta veram, & certam reſolutionem ſuperius traditam.

DUBIUM VII.

Quæ integritas in Confeſſione Sacramentali ſervari debeat?

CONfeſſionis integritas refertur ad materiam remotam Sacramenti Pœnitentiæ, nempe ad peccata, quæ abſolutioni ſubduntur, & de quibus hactenus egimus à dub. 3. cum tribus ſequentibus. Porrò ex prædictis, & alibi frequenter inculcatis ſatis conſtat duplicem eſſe hujuſmodi materiam nempè aliam ſufficientem, & voluntariam, aliam autem neceſſariam. Illa conſiſtit in peccatis, quæ poſſumus, non tamen debemus, confiteri, quia vel non cadunt abſolutè ſub obligatione confeſſionis, vel huic eorum obligationi jam ſatisfactum eſt, uti comparantur peccata venialia, & peccata mortalia prius rite confeſſa. Hæc vero conſiſtit in peccatis mortalibus poſt baptiſmum commiſſis, & nondum confeſſis; hæc enim tam ex præcepto Divino, quàm Eccleſiaſtico ſubjici debent Confeſſioni Sacramentali ſaltem in propoſito, & voto, ut ſatis conſtat ex dictis diſp. præced. dub. 3. & in præſ. dub. 1. & 2. Unde liquet propoſitam modo difficultatem de integritate confeſſionis locum tantum habere in materia ejus neceſſaria, ſecus autem in præciſe voluntaria, & ſufficienti: nam ſicut hanc poſſumus omittere illam abſolutè non confitendo, ſic etiam poſſumus in ejus confeſſione non obſervare integritatem, ſed pro libito confiteri quædam venialia, & non omnia, & aliquod mortale jam confeſſum, ſuppreſſis aliis, ut ex ſe, & communi ſententia liquet. Eſt itaque referendum præſens dubium ad integritatem in confitendo materiam neceſſariam, peccata ſcilicet mortalia poſt baptiſmum admiſſa, & non confeſſa. Diſtingunt autem communiter Theologi duas in confeſſione integritates. Nam alia eſt materialis conſiſtens in eo, quod quis confiteatur omnē materiam proximè explicatam, cuncta videlicet mortalia, quæ poſt baptiſmum fecit, & nondum confeſſus fuit. Alia eſt formalis conſiſtens in eo, quod confiteatur ex prædictis peccatis cuncta, quæ hic & nunc poteſt, & debet, ita quod nullum ſubticeat abſque legitima excuſatione. Quæ diſtinctio magis ex dicendis conſtabit.

§. I.

Proponitur communis reſolutio, & obvii ex ea caſus deciduntur.

Reſolutio communis.

210 DIcendum eſt pro Sacramentali Confeſſione requiri per ſe loquendo integritatem materialem, per accidens autem, & ſatis frequenter ſufficere integritatem formalem; ſemper autem ſervandam eſſe utramque quantum ad ſubjiciendum omnia mortalia clavibus Eccleſiæ ſaltem in propoſito, & voto. Hæc concluſio eſt communis inter Theologos, & ſufficienter ſuadetur ſola explicatione, quam adhibere curabimus ſingulis ejus partibus. Prior facile conſtat in prioribus quatuor hujus diſputationis dubiis, ubi ſtatuimus hujus Sacramenti materiam eſſe omnia mortalia poſt baptiſmum commiſſa, & non confeſſa, omnia, inquam, quantum ad ſpecies, numerum, & circumſtantias mutantes ſpeciem: ergo iſtorum omnium manifeſtatio, ſive integritas materialis requiritur per ſe loquendo ad Confeſſionem Sacramentalem. Quod luculenter docet Conc. Tridentinum, ſeſſ. 14. c. 5. ubi poſt præmiſſam inſtitutionem hujus Sacramenti per modum judicii, & curationis, quæ confeſſarii exercere debent, ſubjungit: *Ex his colligitur oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum poſt diligentem ſui diſcuſſionem conſcientiam habent, in confeſſione recenſeri, etiam ſi occultiſſima illa ſint.* Et poſt pauca: *Cum univerſa mortalia peccata etiam cogitationis homines iræ filios, & Dei inimicos reddant neceſſum eſt omnium etiam veniam cum aperta, & verecunda confeſſione à Deo quærere. Itaque dum omnia, quæ memoriæ occurrunt, peccata Chriſti fideles confiteri ſtudent, omnia divinæ miſericordiæ ignoſcenda exponunt. Qui vero ſecus faciunt, & ſcienter aliqua retinent, nihil divinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponunt,*

Conc. Tr.

Major explicatio.

Explicatur amplius: nam confeſſarius in hoc Sacramento gerit officium judicis, & medici, ut docet Concilium loco citato. Neutrum autem munus poteſt per ſe loquendo convenienter exerceri, abſque integritate materiali confeſſionis, ſive quin pœnitens ſibi manifeſtet omnem materiam neceſſariam confeſſionis. Unde Concilium ait confeſſarios *judicium hoc cognita cauſa exercere non potuiſſe, neque æquitatem in pœnis injungendis ſervare, ſi in genere tantum, & non potius in ſpecie, ac ſigillatim ſua ipſi peccata declaraſſent.* Et infrà: *Si enim erubeſcat ægrotus vulnus medico detegere, quod ignorat, medicina non curat.* Et hoc poſterius fuse, & pulcherrimè expendit D. Thomas quæſt. 9. ſuplem. art. 2. his verbis: *In medicina corporali oportet, quod mediens non ſolum unum morbum, contra quem medicinam dare debet, cognoſcat, ſed etiam univerſaliter totam habitudinem ipſius infirmi: eo quod unus morbus ex adjunctione alterius aggravatur, & medicina, quæ uni morbo competeret, alteri nocumentum præſtaret. Et ſimiliter eſt in peccatis, quia unum aggravatur ex adjunctione alterius, & illud, quod uni peccato eſſet conveniens medicina, alteri incentivum præſtaret; cum quandoque aliquis contrariis peccatis infectus ſit ut Gregor. in Paſtor. docet. Et ideo de neceſſitate confeſſionis eſt, quod homo omnia peccata confiteatur, quæ in memoria habet. Quod ſi non faciat, non eſt confeſſio, ſed confeſſionis ſimulatio.* Atque in eodem art. in reſponſione ad 2. proponit aliud congruentiæ motivum, ut confeſſio ſacramentalis importet per ſe loquendo hanc integritatem materialem, ſive manifeſtationem omnium nondum confeſſorum. *Et præterea Sacerdos,* inquit, *confeſſionem audiens vicem Dei gerit: & ideo debet ei fieri hoc modo confeſſio, ſicut fit Deo in contritione. Unde ſicut non eſſet contritio, niſi quis de omnibus peccatis, quæ memoriæ occurrunt, contereretur, ita non eſſet confeſſio, niſi quis de omnibus, quæ memoriæ occurrerint, confiteatur.* Unde magis fulcitur, & declaratur, eadem aſſertionis pars: nam præceptum confeſſionis ſacramentalis ex inſtitutione Chriſti ſubrogatum eſt in lege Evangelica loco præcepti contritionis, quæ ab initio neceſſaria fuit ad delendum peccata: ergo ſicut hæc non aliter illa delet, quam omnia deteſtando ſine exceptione, ſic etiam ſacramentalis confeſſio non aliter concurrit ad delendum peccata, niſi cuncta mani-

D. Thom.

Digitized by Google

manifeſtando, & Eccleſiæ clavibus ſubmittendo. In quo non amplius immoramur, quia ſatis ſuperque conſtat ex alibi dictis, tum in priori parte diſp. 4. dub. 2. ubi oſtendimus virtutem pœnitentiæ habere vim delendi omnia mortalia, nec unum poſſe abſque omnibus aliis remitti. Eadem autem virtute gaudet in ſuo genere confeſſio ſacramentalis: Et modus, quo mortalia in ſuo genere delet, eſt per modum accuſationis, & manifeſtationis eorum: ſic enim à Chriſto inſtituta fuit: quare ad ejus integritatem pertinet per ſe loquendo, quod pœnitens omnia manifeſtet, & de eis ſe accuſet, idque per ſe loquendo præſtare tenetur. Deinde diſp. 7. à num. 78. oſtendimus dolorem pro hoc Sacramento requiſitum debere terminari ad omnia mortalia in particulari, & proinde procedere ſub motivo univerſali omnia manifeſtante; nec aliter, aut ſub limitatiori motivo ad valorem ſacramenti ſufficere: ergo pariter ſacramentalis confeſſio, quæ per prædictum dolorem conſtituitur in eſſe accuſationis, debet per ſe loquendo obſervare eandem univerſalitatem, manifeſtando videlicet omnia ſine alicujus exceptione mortalia poſt baptiſmum commiſſa, & nondum confeſſa, ſive Eccleſiæ clavibus directè ſubjecta.

211 Secunda etiam ejuſdem reſolutionis pars, videlicet, quod per accidens, & ſatis frequenter ſufficit pro ſacramentali confeſſione integritas formalis, licet materialis deſit, facilè declaratur, & ſuadetur: nam integritas formalis in eo conſiſtit, quod quis, ubi confitetur, manifeſtet omnia mortalia, quæ poteſt, & debet ex non hactenus confeſſis; ſed per accidens, & frequenter contingit pœnitentem non poſſe, ac ſubinde nec debere manifeſtare in confeſſione omnia mortalia non confeſſa, quæ poſt baptiſmum fecit: ergo in talibus circumſtantiis non obligatur ad materialem confeſſionis integritatem, ſive ad confitendum omnia mortalia ſine alicujus exceptione; ſed ſolum ad integritatem formalem, ſive ad confitendum tunc illa præciſè, quæ tunc poteſt, & debet. Cetera conſtant, & minor in qua poterat eſſe difficultas, etiam liquet: nam ut modo omittamus plures caſus infra proponendos, illamque evincentes, manifeſtum eſt hominem multoties pati oblivionem inculpabilem aliquorum mortalium, quæ re ipſa poſt baptiſmum commiſit, & nunquam expoſuit in confeſſione: quæ proinde cum eam oblivionem patitur non poteſt, nec debet in tali confeſſione manifeſtare. Quem caſum expreſsè proponit Concil. Tridentinum ipſo loco ſupra relato, in quo docet neceſſitatem integritatis materialis confeſſionis, ubi fieri valet: nam ſuavitatem præcepti Divini, & Eccleſiaſtici circa hoc, & ora hæreticorum retundens, inquit: *Sed & impium eſt confeſſionem, quæ hac ratione fieri præcipitur, impoſſibilem dicere aut carnificinam illam conſcientiarum appellare. Conſtat enim in Eccleſia nihil à pœnitentibus exigi, quam ut poſtquam quiſque diligentius ſe excuſſerit, & conſcientiæ ſuæ ſinus omnes, & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus ſe Dominum, & Deum ſuum mortaliter offendiſſe meminerit: reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in univerſum eadem confeſſione incluſa intelliguntur, pro quibus fideliter cum Propheta dicimus: Ab occultis meis munda me Domine.* Sicut autem hæc impotentia excuſat hominem ab integritate materiali confeſſionis omnium re ipſa peccatorum, ſic etiam aliæ excogitari valent, de quibus ſtatim quæ ab eadem excuſent. Ratio vero hujus diſpoſitionis eſt à priori ipſa Chriſti Domini inſtitutio, qui ita voluit omnia mortalia poſt baptiſmum commiſſa ſubjici clavibus Eccleſiæ, ut nihilominus non præceperit impoſſibilia, ut eſt recenſere in confeſſione, quæ homo ignorat per inculpabilem oblivionem. Quod planè congruit, & ſuavi Dei providentiæ, & hominum inbecillitati, & opportuno uſui hujus remedii. Idque notiſſimum eſt ab ipſa praxi totius Eccleſiæ, communi ſenſu fidelium, & concordi ſententia Theologorum; quin opus ſit pro adeò perſpicua veritate alia fundamenta adjicere.

Fundam. — Conc. Tr.

Debet tamen ſanè intelligi, & aliquibus moderationibus temperari, ne in pravum detorquatur abuſum. Cum enim præceptum confeſſionis obliget per ſe ad materialem ejus integritatem, ſive ad confitendum omnia mortalia, quæ memoriæ occurrunt poſt baptiſmum commiſſa, & hactenus non confeſſa; illi per ſe loquendo ſtandum ſine exceptione eſt, niſi adſit impotentia phyſica, vel moralis aliquod, vel aliqua manifeſtandi. Ad quam impotentiam, ut talem prudenter eſſe cenſeamus, non ſufficit quælibet difficultas etiam gravis, ſed majus aliquid deſideratur, ut ex deciſione caſuum ſtatim proponendorum magis conſtabit. Rurſus, qui habet juſtam cauſam, quæ illam impotentiam fundet, ad non confitendum aliquod peccatum debet alia omnia, in quibus ea cauſa non occurrit, integrè confiteri. Quin & ipſo, aut de ipſo peccato, quod tacet, debet dicere, quantum non obſtante ea cauſa valet; atque ideo illud manifeſtare in genere remoto, aut proximo, ſi inconveniens eſt illud detegere in propria ſpecie, ut peccatum luxuriæ nullam hujus ſpeciem determinando: vel dicere tale peccatum quantum ad conſenſum internum, ſupprimendo opus externum: vel explicando ejus ſubſtantiam præciſè, & non explicando circumſtantiam, quamvis variet ſpeciem. Et quamvis Lugo diſp. 16 nu. 528. de hoc dubitet, quia confeſſarius ſtatim ab hoc confitendi modo excitabitur ad inquirendum de circumſtantia, aut de ſpecie infima peccati, quam ſi neget pœnitens, exponitur periculo negandi peccatum, quod fecit, aut confitendi, quod non fecit; ſcrupulus levis eſt, & facilè propellendus. Quoniam pœnitens vere confitetur illud individuum genericum peccati, quod verè admiſit: & confeſſario ulteriora inquirenti ſubmiſſa diſcretione reſpondebit ſe expoſuiſſe, quidquid debuit, & juſtam cauſam habere ad interrogata non reſpondendi: quod ipſe confeſſarius, ſi prudens eſt, vel ex ipſo modo confitendi facilè dignoſcet, & interrogationes atque ſuſpiciones in ſe præcidet, atque in pœnitente non neceſſariam moleſtiam. Ab eadem radice provenit hunc non poſſe ſubticere apud confeſſarium peccatum, & deficere in materiali confeſſionis integritate, quando poteſt alium adire ſine notabili incommodo, apud quem integrè, ut per ſe debet, confiteatur: quia in tali caſu ceſſat iſta cauſa, ut peccatum ſubticeat apud alium. Sufficiens autem excuſans incommodum cenſent ſatis communiter Auctores, ſi ad confitendum cum alio opus foret aggredi longum, aut laborioſum iter juxta conditionem perſonæ; ſi opus eſſet expectare per longum tempus alium confeſſarium, præſertim ubi urgeret inſtans præceptum annuæ confeſſionis, vel neceſſitas communicandi in Paſchate, vel occaſio lucrandi in determinato die Jubilæum, vel denique ſi ex dilatione confeſſionis juxta ordinariam pœnitentis conſuetudinem ſequeretur aliqua nota in familia hæc obſervante. Quanta verò cenſeatur nimia confitendi dilatio, ut pro hac materia referat, non poſſumus certa, & uniformi regula dimetiri: plerumque enim deſumenda eſt per reſpectum ad varias perſonas, & eorum ſtatum. Unde in Sacerdote ſolito quotidiè celebrare non dubitamus ſufficientem eſſe, aut etiam nimiam dilationem ultra biduum: unde non obligaretur ad ſervandam materialem confeſſionis integritatem expectando ultra illud alium confeſſarium; ſed poſſet illi confiteri, apud quem opus haberet ſubticere peccatum aliquod, ſervando pro tunc illam integritatem formalem. Videatur Suarez diſp. 34. n. 13. Lugo diſp. 16. n. 416. Averſa quæſt. 10. ſect. 15. §. *Secundo ei poteſt.* N. Franciſcus de Euchariſt. cap. 7. n. 52. & de Pœnitentia cap. 8. nu. 123.

Limitatur doctrina. — Lugo. — Suarez, Lugo, Averſa, Franciſc.

212 Tertia denique aſſertionis pars, nempe utramque integritatem debere in confeſſione ſervari ſaltem in propoſito, ſive voto ſubjiciendi omnia peccata clavibus Eccleſiæ, liquet ex duabus præcedentibus. Nam cum jure tam Divino, quàm Eccleſiæ teneamur omnia mortalia confiteri, nullo excepto, ut patet ex dictis pro prima; & aliquando occurrere vel impotentia, vel juſta cauſa aliquod ſubticendi, ut conſtat ex dictis pro ſecunda; conſequens eſt, ut vel in hoc caſu debeat adeſſe in pœnitente propoſitum, ſive votum omnia explicitè confitendi, & ſubjiciendi clavibus tempore opportuno, ſive quam primum commodè potuerit, ſupplere defectum integritatis materialis, & confiteri expreſſè, quod prætermiſit. Confirmatur, & declaratur exemplo: nam ita ſe habet, qui confitens peccata, quæ poteſt, tacet aliquod peccatum, quod tunc explicare non poteſt, aut debet, ſicut qui non habens copiam confeſſarii elicit contritionem: ſicut enim hic conſequitur juſtificationis gratiam, & omnium peccatorum remiſſionem; ſic etiam iſte conſequitur remiſſionem non ſolum peccatorum, quæ confitetur, ſed etiam ejus, quod rationabiliter tacet: neque enim fieri valet, ut ex mortalibus unum remittatur omnibus non remiſſis. Sed licet quis per contritionem conſequatur remiſſionem omnium mortalium, nihilominus id non contingit abſque propoſito, ſive voto confitendi omnia ſuo tempore; & ideo illo accedente debet omnia confiteri: alias in præſenti providentia juſtificaremur per contritionem independenter à Sacramento Pœnitentiæ quod dicere eſt hæreticum. Unde Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 5. docet: *Contritionem etſi aliquando charitate perfectâ contingat, hominem que Deo reconciliare, priuſquam hoc Sa-*

Ratio. — *Confirm.* — Conc. Tr.

Digitized by Google

hoc Sacramentum actu ſuſcipiatur, ipſam nihilominus reconciliationem ſine Sacramenti voto (quod in illa includitur) non eſſe adſcribendam. De quo late diximus ſupra dub. 1. & locis in eo relatis. Ergo pariter, cum quis ex juſta cauſa dimidians confeſſionem, ſive aliquod aut aliqua mortalia nō explicans conſequitur omnium remiſſionem; id non contingit abſque propoſito, ſive voto illa explicitè confitendi tempore opportuno, ad idque illo ſuperveniente obligatus manet.

In aſſignando autem hujuſmodi tempus variant Auctores: nam Corduba in Summa quæſt. 1. Henriquez lib. 2. de Pœnitentia cap. 12. nu. 3. & quidam alii docent eum, qui ex juſta cauſa aliquod mortale ſubticuit, debere illud confiteri quam primum poſtea poſſit. Sed hoc generaliter non eſt verum: quia nec jure præcipitur, nec ex ratione ad naturam, & inſtitutionem hujus Sacraméti conſequitur, & alias inducit anguſtias non neceſſarias, ut patet in eo, qui per contritionem juſtificatur, qui non tenetur confiteri ſtatim ac poſſit: quin nec qui mortaliter peccat, tenetur ſtatim ad contritionem, ut oſtendimus in priori parte diſp. 3. dub. 7. §. 1. Ergo multo minus tenetur homo ad confitendum, ubi primum valeat, illud mortale, quod in confeſſione ex juſta de cauſa non expreſſit, ſed tamen in ea depoſuit ſimul cum aliis, quæ explicuit, & à quibus directè abſolutus eſt. Diximus *generaliter* eam ſententiam non eſſe veram: non enim negamus in aliquo ſpeciali caſu, & ob rationem ſpecialem poſſe eam obligationem urgere, ut patet in Sacerdote, qui ſicut ubi conſcius peccati mortalis, & non habens copiam confeſſarii, ubi debet celebrare, tenetur ad contritionem, & ad poſteà confitendum, quam primum valet, illud peccatum; ſic etiam quando confeſſarium habet, apud quem tamen opus ſit aliquod mortale tacere, illudque confitens tacet, obligatur ad illud in alia confeſſione manifeſtandum, quam primum queat, ut paritatis ratio ſatis evincit. Id vero non provenit ex aliqua obligatione omnibus pœnitentibus generali; ſed ex ſpeciali diſpoſitione, & mandato Concilii Tridentini id Sacerdotibus injungentis ſeſſ. 13. cap. 7. illis verbis: *Quod à Chriſtianis omnibus etiam ab his Sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, perpetuo ſervandum eſſe decrevit, modo non deſit illis copia confeſſoris. Quod ſi neceſſitate urgente Sacerdos abſque prævia confeſſione celebraverit, quam primum confiteatur*. Sotus in 4. diſt. 18: q. 2. ar. 5. & Medina lib. 1. Sum, c. 14. §. 41. ſignificant eum, qui juſtè ſubticuit in confeſſione aliquod peccatum (ſicut ex oblivione inculpabili poſſe contingere non eſt dubium) debere illud infra annum confiteri, idque ex ipſo præcepto annuæ confeſſionis. Sed nec iſtud placet: quoniam fieri valet, quod pœnitens in ipſa annua confeſſione per quam ſatisfacit Eccleſiæ præcepto, tacuerit rationabiliter aliquod mortale, à quo indirectè abſolutus eſt ſimul cum aliis expreſſè confeſſis, & directè remiſſis: in quo caſu incredibile eſt Eccleſiam obligare ad aliam in eodem anno confeſſionem pro ſolo illo peccato, quod juſta de cauſa non fuit expreſſum, ſive non obligat ad confitendum illud mortale, quod poſt peractam annuam confeſſionem admittitur intra eundem annum: quamvis non ſupponatur aliquo modo remiſſum, & ſubjectum clavibus, ſicut in præſenti caſu ſupponitur. Veriorem itaque, & omnino expeditam cenſemus illorum ſententiam, qui docent pœnitentem in præmiſſo caſu debere explicare illud peccatum in prima, quam faciat, confeſſione, ſive ſit annua ex præcepto Eccleſiæ, ſive omnino voluntaria ex pœnitentis devotione, vel arbitrio; dummodo in illa non occurrat priſtina neceſſitas, vel rationalis cauſa ſubticendi ſicut prius idem peccatum, ut forte contingeret, ſi non haberet niſi eundem confeſſarium. Nam ſi alius adſit, ceſſentque motiva illud peccatum non declarandi, inſtat obligatio ipſum confitendi cum aliis, quæ pœnitens vel ex obligatione, vel ex libera voluntate confitetur, ut ſcilicèt fiat ſatis præcepto Divino, & Eccleſiaſtico obliganti per ſe ad integritatem materialem, ſive ad confeſſionem omnium abſque ullius exceptione. Ita Sylveſter verbo *Confeſſio* 1. num. 3. Sylvius quæſt. 9. Supplem. art. 5. quæſt. 3. Navarrus in Sum. cap. 2. num. 10. Lugo diſp. 15. n. 165. Diana part. 3. tract. 4. reſolut. 124. & alii frequenter.

Corduba, Henriq. — Conc. Tr. — Sotus, Medina. — *Verior ſent.* — Sylveſt. Sylv. Nav. Lugo, Diana.

213 Ex præmiſſa aut communi aſſertione hactenus explicata colligitur deciſio plurium caſuum, quorum multi ſunt ſatis vulgares, ac faciles, & proinde ſtatim, & ſimul ſubjiciendi; alii verò important majorem difficultatem, exiguntque accuratiorem diſcuſſionem, & eos propterea ſeorſim in ſequentibus proponemus. De qua materia non pauca diximus ſupra dub. 2. §. 6. agentes de cauſis excuſantibus ab annua confeſſione. Sed ſuperſunt alia magis ſpecialia hic colligenda, & quæ magis reſpiciunt obligationem integrè confitendi tam ex præcepto divino, quàm ex charitate, ſecundum quam tenetur homo conſulere propriæ ſaluti per medium confeſſionis integræ, vel non integræ ubi illa periclitatur, & alia media non occurrunt ſecuriora. Primò igitur infertur, quod ſicut inculpabilis oblivio alicujus peccati mortalis excuſat ab ejus confeſſione, ſic etiam bona fides, & etiam opinio probabilis, quibus aliquis ſibi prudenter perſuadet, vel non peccaſſe mortaliter, vel ſe tale peccatum confeſſum fuiſſe; quia hæc æquivalent quantum ad hoc naturali, & inculpabili oblivioni: quare defectus integritatis materialis in prædictis caſibus non oberit valori, & fructui confeſſionis. Sed ubi pœnitens poſtea comperiat ſe vel per oblivionem, vel per bonam fidem, vel per opinionem probabilem aliquod mortale non fuiſſe confeſſum, tenebitur illud confiteri, ut conſtat ex latè dictis dub. præcedent, & quidem in prima confeſſione, in qua valeat ſine incommodo illud manifeſtare, ut immediatè obſervavimus.

Conſectarium 1.

214 Infertur ſecundò excuſari pœnitentem ab integritate materiali confeſſionis, ſive poſſe aliquod vel aliqua mortalia hactenus non confeſſa tacere propter impotentiam phyſicam omnia manifeſtandi. Quæ impotentia poteſt occurrere in primis ex parte pœnitentis, ut cum gravi morbo, aut vulnere, aut alio periculo oppreſſus non poteſt plura, quæ habet, peccata exprimere: debet enim abſolvi licèt non integre confiteatur, ut ſatisfiat præcepto divino tunc obliganti, & cui occurritur per confeſſionem, licet per accidens, integram tamen formaliter. Ad quam impotentiam reducitur impotentia linguæ, ut cum pœnitens vel quia mutus, vel quia nimis balbutiens, vel quia alieni idiomatis nequit omnia peccata ſua exponere, quia non propterea privandus eſt confeſſionis fructu, nec pœnitens ab ejus obligatione eximendus, ut docent Navarrus, Lopez, Bonacina, Granados, Caſtro Palao, & alii communiter apud N. Franciſcum cap. 8. punct. 5. dubitant autem, an ſic impeditus teneatur ad integritatem, & exactã ſui peccatorum confeſſionem ſcripto, aliis nutibus adjunctis, faciendam, ſi poteſt. Et multorum ſententia eſt nullum vel ad integram, vel ad dimidiatam confeſſionem exequendam mediante ſcriptura obligari: quia hæc ex ſui conditione eſt inſtrumentum publicum, multis periculis expoſitum, ſi deperdatur, vel à confeſſario retineatur; idque adverſatur ſecreto, quod Sacramentalis confeſſio ex ſua inſtitutione expoſcit. Ita ſenſerunt Cajetanus verbo *Confeſſio*, condit. 11. Navarrus in Sum. cap. 21. nu. 36. Henriquez, Villalobos, & alii apud Averſam ſtatim referendi. Sed veriorem putamus contrariam ſententiam affirmantem, quod pœnitens tenetur ad confitendum per ſcriptum ſi poteſt; & non ſolum ad manifeſtandum dimidiate peccata, ſed etiam ad integram, & exactam per ſe illorum confeſſionem. Quia hoc medium non eſt admodum difficile: & aliunde ſufficiens cautela, & ſecuritas adhiberi poteſt ad conciliandum ſecretum confeſſioni debitum, ut ſi ea peracta ſtatim charta dilaceretur, aut comburatur. Et ſic docet D. Thom. in 4. diſt. 17. quæſt. 3. art. 4. quæſtiunc. 3. ad 2. his verbis: *Dicendum, quod in eo, qui uſum linguæ non habet, ſicut mutus, vel qui alterius linguæ, ſufficit, quod per ſcriptum, aut per nutum aut interpretem confiteatur; quia non exigitur ab homine plusquam poſſit: quamvis homo non debeat baptiſmum accipere niſi in aqua, quia aqua eſt omnino ab exteriori, & nobis ab alio exhibetur: ſed actus confeſſionis eſt à nobis, & ideo quando non poſſumus uno modo, debemus ſecundum quod poſſumus, confiteri*. Idemque affirmant Petrus de Soto lect. 11. de Pœnitent. Sylveſter verbo *Confeſſio* num. 16. Nugnus quæſt. 9. art. 3. Suarez diſp. 36. ſect. 6. Vaſquez quæſt. 91. art. 4. dub. 5. Major, Gabriel, Lugo, Becanus, & alii, quibus relatis ſubſcribit Averſa quæſt. 10. ſect. 4. §. *Quanto ille*. Idem fere dicendum eſt de confeſſione per interpretem, ubi aliter fieri non poſſet, & alias non aliud adeſſet medium ad ſalutem, ut ſi conſcius peccati mortalis, & conſtitutus in articulo mortis, nullam ſecure in ſe recognoſceret contritionem, ſed ſolam attritionem. Nam licet homo ex præcepto Eccleſiæ non obligetur ad confeſſionem per interpretem, ſive ad ullam non ſecretam, ut conſtat ex primitus propoſito in cap. *Omnis utriuſque ſexus* (de quo latè diximus dub. 2.) ibi: *Teneatur ſolus ſua peccata confiteri Sacerdoti*: nihilominus ad id obligatur in præmiſſis articulo, & anguſtia tum ex præcepto divino, tum ex naturali charitatis præcepto erga ſe ipſum procurando propriam ſalutem,

Secundum. — Navarr. Lopez. Bonac. Gran. Caſtr. Franciſc. — Cajetan. Navarr. Henriq. Villalob. — D. Thom. — Sot. Sylv. Nug. Suar. Vaſq. Maj. Gabr. Bec. Averſa.

per

Digitized by Google

per media poſſibilia. Unde ſicut per ſe loquendo non obligatur homo confiteri per ſcriptum,& tamen aliquando ad id obligatur, ubi aliter confiteri non poteſt ut proximè diximus, ſic etiam de confeſſione per interpretem dicendum eſt. Sed illud intereſt diſcriminis inter unum, & alium caſum,quod confeſſio per ſcriptum poteſt eſſe ſimpliciter ſecreta inter pœnitentem,& confeſſarium:unde provenit pœnitentem confitentem per ſcriptum debere omnia peccata exponere,ſi poteſt,ſed facta per interpretem non eſt ſecreta ſaltem reſpectu interpretis;quare pœnitens deobligaretur à manifeſtatione omnium peccatorum per medium adeò difficile, & cum propriæ famæ diſpendio. Unde non pauci putant ſufficere in tali caſu confiteri aliqua venialia ſupra quæ caderet directè abſolutio,& ſimul indirectè excluderet omnia mortalia. Sed longè conſultius eſt,& cenſemus neceſſarium pœnitentem confiteri aliquod mortale, vel in ſpecie ex illis,quę minorem notam inducunt,vel ſaltem in genere manifeſtando ſe ſimpliciter peccatorem, & injuſtum coram Deo.Multum namque dubitaremus de vera illius contritione, qui in ſimili diſcrimine poſitus,aliud renueret patefacere,quam delicate aliquod leve & vel perfectis commune. Recolantur ſupra dicta num.69.

Deinde eadem impotentia phyſica confitendi integrè omnia peccata poteſt concurrere,& ab integritate materiali excuſare non in uno tantum pœnitente, ſed in multis in eodem ſimul mortis articulo,aut periculo conſtitutis, v.g. naufragii,terremotus,incendii,aut prælii, & devaſtationis per inimicos, ſi unus,aut pauci pro eorum confeſſionibus excipiendis,Sacerdotes adſint.Nã ex una parte omnes mortalis conſcii tenentur eo articulo confiteri modo, quo poſſint:& ex alia parte impoſſibile eſt,quod omnes integrè integritate materiali confiteantur:ubi enim Sacerdos uni,aut aliquibus exactam confeſſionem audiens adeſſet, alii ſine remedio confeſſionis perirent. Quare confeſſarius in tali caſu audiens illos confitentes in communi, & confusè eorum peccata, & clamorem pro abſolutione poſſet abſque

Sylv. Diana. ulteriori indagatione ſimul uno verbo abſolvere dicendo: *Ego vos abſolvo à peccatis veſtris*,ut benè obſervant Sylveſter loco cito n.23.Diana tom.5.tract.3.reſolut.74.& alii communiter. Qui caſus nec novus eſt,nec fidelium praxi, &

Averſa. piorum approbatione deſtitutus. Nam ut alia exempla omittamus, annis præteritis (inquit Averſa qu.10.ſect.5. in fine)magna pietatis laude auditum eſt,erumpentibus è Veſuvio monte ingentibus flammis & tota Civitate Neapolis terremotibus contremente,paſſim in viis, & templis plurimos graviora ſua peccata coram quolibet obvio Sacerdote proclamaſſe,abſolutionem petendo. Quæ graviorum licet non omnium (quia fieri non poterat) confeſſio in ſignis erat veræ pœnitentiæ,& debitæ abſolutionis demonſtratio.

Tertium. 215. Infertur tertio non obligari pœnitentem ad integritatem materialem,ſed poſſe aliquod,vel aliqua peccata tacere,ubi occurrit impotentia moralis omnia manifeſtandi:quæ impotentia latius patet,quam phyſica, quippè adeſt,quoties abſque gravi damno, & incommodo proprio, vel alieno nequeunt omnia mortalia explicari.Et ita reſol-

Scot.Nav. Suar.Hen. Coninch. Layman, Bonacina, Franciſc. vit communis Sententia,Scotus,Navarrus,Suarez, Henriq. Coninchus,Layman,Bonacina,& alii,quibus ſubſcribit N. Franciſcus cap.8.punct.5.n.119. Et incipiendo ab ipſo pœnitente,excuſſatur ob hanc impotentiam quando non poteſt confiteri ſecretò propter præſentiam aliorum ibi ſimul concurrentium:nam ad vitandum propriam apud illos infamiam poterit dimidiare confeſſionem, manifeſtando aliquod peccatum,& tacendo alia,quæ ei graviorem notam valent inducere,ut notat Averſa q.10.ſect.15.§. *Tertius caſus*.Excuſatur etiam,ubi ex longa, & uſque ad finem perducta confeſſione, & præſentia confeſſarii timet ſibi gravem,& contagioſum morbum,ut ſi confeſſarius ſit leproſus

Morbus contagioſus, &c. aut peſte infectus. Quin etiam aliqui excuſant infirmum, qui vel ob debilitatem, vel dolorem capitis non poſſet ſine magno labore,& damno ſermonem protrahere, aut ſummas hujus ſuſtinere anguſtias:poſſet namque abſolvi poſt aliqua audita, relinquendo alia pro opportuniori occaſione. Excuſatur præterea ubi cum prudenti fundamento metuit confeſſarium revelaturum eſſe aliquod peccatum, ſi illud exponat: nam cum Chriſtus inſtituerit hoc Sacramentum ſub altiſſimo ſigilli ſecreto, poteſt licitè pœnitens tacere illud peccatum,quod timet fore revelandum à confeſſario.Excuſatur deinde,& non abſimili ratione,quando ſibi timet aliquod grave damnum temporale, v. g. excitare contra ſe odium,& perſecutionem confeſſarii,ut ſi manifeſtet ſe occidiſſe patrem,aut fratrem ejus,vel confeſſarius in hanc notitiam ducetur ex circumſtantiis loci, temporis, aut aliis, cum quibus aliquis confitetur homicidium. Et ob eandem rationem, atque a fortiori excuſatur, ſi timeat ſibi aliquod grave damnum ſpirituale, ut puta inducendum ad turpia, vel alia flagitia, ſi confeſſario ſimilia à ſe commiſſa referat, & detegat. Denique ſi pœnitens opus haberet celebrandi, vel communicandi neque id vitare poſſet abſque gravi ſui nota, & infamia;aliunde vero opus habeat faciendi confeſſionem multum prolixam aut forte generalem plurium annorum, ob præcedentium invaliditatem tunc deprehenſam, quam tamen facere non valet ob temporis, & aliarum circumſtantiarum anguſtias: in his itaque poſito licitum erit facere confeſſionem dimidiatam, ſive non integram materialiter, confitendo illa peccata, quæ tempus, & aliæ circumſtantiæ permiſerint, reliqua remittendo ad primam opportunam pro omnibus occaſionem, & ab obligatione tunc confitendi ſaltem dimidiatè, & ſecundum integritatem formalem non excuſatur,quamvis putet ſe habere perfectam in peccatis contritionem, ut minus rectè ſignificavit Granado controverſ.7.diſp.5.ſect.3.nam conceſſo, quod ſic cenſeat, & vérè eam contritionem habeat, adhuc debet Grana-
ante communionem præmittere confeſſionem eo modo, quo poteſt, nempè dimidiatam, & integram formaliter, ſive cum propoſito alia omnia confitendi, cum poſſit. Videantur, quæ diximus tract.13.de Euchar.diſp.11.dub.3. §.1.ubi non pauca occurrunt ad hunc caſum pertinentia. An autem, qui in prædicto caſu habet reſervata & non reſervata poſſit hæc confeſſori inferiori exponere tacendo illa, conſtat ex ſupradictis num. 70.

Quod vero propter grave damnum alienum, (quæ eſt altera hujus corollarii pars) excuſetur pœnitens à recenſendo omnia peccata, & poſſit aliqua omittere conſtat in caſibus ſequentibus. Tum quia, ſi pœnitens ſit peſte infectus,vel alio morbo contagioſo, & confeſſarius nequeat omnia peccata abſque manifeſto periculo ejuſdem contagii audire;non eſt neceſſarium integram confeſſionem continuari, ſed poteſt accelerari aliquibus, & multis peccatis tunc omiſſis, aut non expreſſis, ut contra Marchinum de Peſte part.3.cap.4.docent Suarez,Zambrana,Diana,Granados,& alii plures,quibus ſubſcribit Averſa ubi proximè in caſu 6. idque à fortiori verificatur, & practicari debet, Suar. Zamb. Dian.Granad.Aver.
ubi ad excuſandum à materiali confeſſionis integritate concurrit non ſolum periculum corporale confeſſarii, ſed etiam periculum ſpirituale aliorum pœnitentium, & peſte laborantium: nam pro eorum etiam confeſſionibus audiendis, & ſalute procuranda debet ſe Sacerdos conſervare, maximè in penuria miniſtrorum. Contra quod faceret audiendo cum periculo contagii integram, ſi prolixa eſſet, unius peſte infecti confeſſionem, & deferendo omnes alios eodem ope ſpirituali indigentes. Tùm; quia ſi pœnitens, vel ſua experientia, vel aliorum fide dignorum relatione prudenter timeat confeſſarium, ſi audiat peccata carnis, movendum fore in pravum conſenſum, vel ſolicitaturum ipſum pœnitentem; quamvis ipſe agat ſecurus, nihilominus poſſet tacerè rationabiliter ejus generis peccata ob imminentem ab oppoſito lapſum confeſſoris. Et quamvis aliqui id reſtringant ad caſum,in quo ille laberetur ex ſola fragilitate, & ubi pateretur ſcandalum quaſi activum, non vero ſi peccaret ex malitia ductus ſolo ſcandalo poſitivo; non immerito Averſa ubi proximè excludit hanc limitationem,ſecurum putans poſſe pœnitentem tacere illud peccatum, quod relatum futurum ſit cauſa ruinæ in confeſſariis. Tùm, quia ſi pœnitens ſit confeſſarius aliquis, qui gravem culpam commiſit ſic audiendo alterius tertii confeſſionem, & hic, & nunc ſi ſuum defectum explicet,imminet periculum revelandi illius tertii peccatum cum ejus præjudicio, aut qualibet violatione ſigilli; minimè debet, aut poteſt ſuum peccatum explicare, ſed illud reſervabit ad aliud tempus, & confeſſariis, ubi poſſit ſine illo periculo exponi. Et idem dicendum eſt, quoties pœnitens prudenter timet, quod ex manifeſtatione ſui peccati excitabitur confeſſarius ad odio habendum, & perſequendum aliquem tertium: nam charitas ſolum obligat ad præcavendum, & vitandum illud proximi detrimentum. Unde plures colligunt, quod ſi ex relatione, quam pœnitens faceret proprii peccati, confeſſarius veniat in notitiam alterius tertii, videlicet complicis in eodem peccato, cujus proinde priſtinum bonum conceptum amittat;pœnitens poterit quin debebit illud peccatum tacere ad vitandum proximi infamiam. Sed hoc tangit magis ſpecialem difficultatem, quam ſeorſim §. ſequenti diſcutiemus.

216 Sed

Digitized by Google

Illat. 4. 216 Sed deſcendamus ad oppoſita communis ſententiæ corollaria, & infertur *quartò*, quod pœnitens non excuſatur ab explicando aliquod peccatnm mortale, nec dici poteſt ſubire ex tali manifeſtatione grave incommodum, aut damnum grave, ſi ſolum timeat acrem confeſſoris reprehenſionem, vel patiatur maximam confuſionem, & pudorem in revelando aliquod turpe, & enorme à ſe commiſſum, vel amittat optimam exiſtimationem apud confeſſarium, quam hic prius de illo habebat, recognoſcentem improbum, & gravem peccatorem, quem ante pium, & ſanctum putabat. Nihil tamen horum, in quibus aliqui magis torquentur, quam quibuſvis temporalibus ſuppliciis, excuſat pœnitentem à manifeſtatione peccati: quia immediatè, & per ſe conſequuntur confeſſionem, & ſunt ei connexa, & illis non obſtantibus inſtituta, & præcepta eſt à Chriſto Domino cum omnimoda per ſe loquendo integritate materiali, ut conſtat ex dictis nu. 210. ubi non adeſt impotentia phyſica, vel moralis ab extrinſeco, & eidem confeſſioni accidentaria, qualem in præcedentibus conſectariis deſcripſimus. Unde ſic docent omnes quin ullum catholicum viderimus oppoſitum aſſerentem, aut inſinuantem. Plures tamen docent modum vitandi eam confuſionem, ſive non amittendi illam bonam exiſtimationem, quam apud conſuetum confeſſarium habebat, ut indicavit Victoria num. 196. dicendo, non damnarem eum, qui ſemel incidit in mortale, non ſolitus peccare, ſi confiteatur alteri, ne perdat opinionem, quam habet apud primum confeſſorem ſuum, quod poſtea docuerunt Navarrus, Henriquez, Suarez, Villalobos, Bonacina, Diana, & alii plures, quibus relatis ſubſcribit Leander diſp. 4. quæſt. 11. Nec id negamus, ſed tamen monemus contingere poſſe, ut ille modus confitendi apud diverſos confeſſarios cum diſtributione, & artificio inſinuatis ſit peccatum mortale, ſi pœnitens ob eorum uſum permaneat in occaſione mortaliter peccandi, aut ſe exponat periculo novum mortale admittendi, ubi confeſſarius ipſum habitualiter gubernans non cognoſceret ejus ſtatum, & lapſum. Aliunde ſuſpecta nobis ejus pœnitentia foret, cui tanta eſſet adhæſio propriæ opinioni, & exiſtimationi, ut eo artificio uteretur ad eludendum confeſſarium, præſertim ſi ab eo honores, & alia commoda temporalia expectaret. Unde Sylveſter verbo *Confeſſio* 1. qu. 6. notat cum Hoſtienſi non eſſe conveniens variari in confeſſariis, ſicut neque infirmos mutare medicos. Et quamvis non affirmet id ex genere, & pro prædicto fine eſſe mortale; obſervat tamen mortale eſſe ubi quis non eſſet diſpoſitus, & paratus dicere proprio confeſſario, ſi alium non haberet: ſicut, inquit, plerumque faciunt imperfectæ mulierculæ, quæ volunt habere ad complacentiam unum confeſſorem, cui dicant omnem veritatem de laſcivis, & ad reputationem unum timoratum, & bonæ famæ, cui poſt confeſſionem cum primo factam, dicant levia tantum: & talis hypocriſis poſſet eſſe mortalis.

217 Infertur *quintò* falſam, & minimè ſuſtinendam eſ- *Illat. 5.* ſe opinionem illorum, qui dixerunt in celebri aliquo feſto, aut jubilæo, ubi eſſet magnus pœnitentium concurſus, & tempus non ſufficeret ad integras ſingulorum confeſſiones, poſſe illas dimidiari, ſive fieri quoad aliqua peccata, alia tacendo. Ita aliqui apud Coninchum diſp. 7. nu. 93. Id tamen nullo modo, ut diximus, eſt admittendum, ſed potius confeſſarii debent audire integras confeſſiones illorum, quos poſſint ceteros relinquendo: quia integritas confeſſionis eſt de jure divino, & obligat per ſe loquendo, niſi excuſet impotentia ex radicibus ſupra aſſignatis: hujuſmodi autem dici nequit magnus concurſus ex feſto, aut jubilæo, ſed quilibet poſſet ſuam devotionem pro confitendo in aliud tempus magis opportunum remittere; & pluris attentis omnibus intereſt ſemel benè, & abſque jubilæo confiteri perfectè, hoc eſt, integrè undequaque, quam pluries imperfectè pro magnis feſtivitatibus. Sed quid in præſenti motivis aliis egèmus, quamvis alia multa poſſemus adjicere? Res deciſa eſt, & oppoſita illorum ſententia proſcripta à Sede Apoſtolica in decreto SS. P. Innocentii XI. damnantis diverſas propoſitiones, quarum 59. erat: *Licet Sacramentaliter abſolvere dimidiatè tantum confeſſos ratione magni concurſus pœnitentium qualis* *Propoſitio damnata.* *v. g. poteſt contingere in die magna alicujus feſtivitatis, aut indulgentia.*

218 Infertur *ſextò*, quid dicendum ſit ubi pœnitens *Illat. 6.* habet peccata reſervata, & non reſervata. Poterit ne cum confitetur ſuperiori ſola reſervata, abſolvi ab illis, & remitti ad confeſſarium ordinarium, cui confiteatur non reſervata, eorumque abſolutionem obtineat? Aut vice verſa, quando confitetur confeſſario inferiori ex neceſſitate, vel vitandi infamiam, vel ſatisfaciendi annuo Eccleſiæ præcepto, poterit confiteri præciſe peccata non reſervata, quæ illius juriſdictioni ſubduntur, tacendo reſervata, quorum abſolutio ad ſuperiorem ſpectat? Sicut non pauci, qui in utroque caſu affirmant. In primo Cajetanus, Sotus, Navarrus, Gerſon, & alii apud N. Franciſcum, *Affirmāt. Cajet. Sot. Nav. Gerſ. Caſ. Dian. Buſembau* cap. 8. punct. 5. num. 132. Quod probant, tum ex uſu Eccleſiæ Romanæ, quorum pœnitentiarii auditis præciſe peccatis reſervatis ſolent ab eis abſolvere minime expectata aliorum non reſervatorum confeſſione: id vero minimè permitteretur, ſi non licet in tali caſu dimidiare confeſſiones. Tùm, quia ex una parte multum pertinet ad congruum Eccleſiæ regimen, quod ſuperiores ſibi reſervant aliqua peccata; & ex alia prædicti ſuperiores ſolent graviſſimis occupationibus impediri, ut non poſſint integras confeſſiones ad ipſos cum reſervatis accedentium audire; atque ideo auditis reſervatis poſſint ab eis abſolvere, & pœnitentes remittere ad confeſſarios inferiores, quibus manifeſtent non reſervata. In ſecundo idem ſentiunt Caſtro Palao, Diana, Buſembau, & alii apud N. Franciſcum ubi proximè, & in tract. de Euch. diſp. 7. punct. 3. num. 36. Quorum ratio eſt, quod ex una parte poſſit occurrere gravis neceſſitas confitendi cum Sacerdote inferiore, quia non eſt aditus ad ſuperiorem: & ex alia inferior non habet poteſtatem abſolvendi à reſervatis: Ergo pœnitens in eo eventu ſatisfacit ſuæ obligationi confitendo non reſervata, & tacendo reſervata. Præſertim, quia ex oppoſito fieret pœnitentem notabiliter gravari, confitendo ſemel reſervata inferiori, & iterum ſuperiori, à quo ſolo illa directè remitti queunt.

Sentent. 2. rejicitur. Sed neutra dictarum ſententiarum eſt vera, & ab hac ultima incipiendo, illam jam rejecimus hac diſputatione nu. 70. Et oppoſitum ſtatuimus cum multis Sylveſtro, Nugn. Ledeſma, Navarra, & aliis; præſertim autem D. Thom. *Nug. Syl. Led. Nav. & D. Th.* affirmante: *quod etiam ſi Sacerdos non poſſit ab omnibus peccatis abſolvere, tamen tenetur pœnitens ei omnia confiteri, ut quantitatem totius culpæ cognoſcat, ut de illis, de quibus non poteſt abſolvere (utique directè) ad ſuperiorem remittat.* Quam ſententiam eſſe communem dicit Lugo, ſecuriorem, & conſulendam; Filliucius apud N. Franciſcum loco citato de Euchariſtia. Ratio deducta ex verbis D. Thom. eſt, quod jure divino obligamur ad confeſſionem per ſe loquendo integram etiam materialiter, niſi excuſet impotentia, vel phyſica, vel moralis ob grave incommodum: iſtud non occurrit in eo, quod pœnitens omnia ſua peccata exponat confeſſario inferiori, ut à non reſervatis directè, & à reſervatis indirectè abſolvatur. Nam, ſi quod eſſet, utique illud adeundi ſuperiori, illique reſervata manifeſtandi: huic autem gravamini ipſe voluntariè ſe demiſit, peccatum reſervatum ſibi cognitum patrando. Nec ullum eſt inconveniens in aſſerendo neceſſitatem utriuſque manifeſtationis, ut n. 70. vidimus. Per quod ſatis patet ad motivum oppoſitæ opinionis. Unde eodem motivo rejicitur *Prima ſententia excluditur.* prior ſententia: quia cum præceptum confeſſionis obliget per ſe ad manifeſtationem omnium peccatorum; aliter namque confeſſarius nequit convenienter judicis, & medici munera obire, ut ſæpius expendimus: ubi ſuperior Sacramentaliter excipit confeſſionem peccatorum ſibi reſervato- *Ratio.* rum tenetur etiam audire non reſervata, & de omnibus cognoſcere, & ab eis abſolvere; nec valet pœnitentes dimidiatè confeſſor dimittere. Et ita contingit, & fieri debet, ſic docentibus Sylveſtro, Victoria, Nugn., Suarez, Vaſquez, *Sylv. Vict. Nug. Suar. Vaſ. Henr. Lugo, Bonac. Gabr.* Henriquez, Lugo, Bonacina N. Gabriele, & aliis plurimis; quos refert, & ſequitur N Franciſcus loco citato, nu. 135. Motiva vero contrariæ opinionis facile diluuntur. Nam ad primum, negatur talis uſus Eccleſiæ Romanæ: Sylve- *Satisfact. 1. motivi.* ſter enim, qui fuit ejus pœnitentiarius, teſtatur oppoſitum; & Lugo, qui Romæ degebat affirmat nullum modo manere talis conſuetudinis veſtigium. Quod autem ſtylus Curiæ fert, eſt peccata reſervata à Prælatis, aut Pœnitentiariis non audiri, ut Sacramentaliter abſolvantur; ſed ut ſublata cenſura, & abſolutione remittantur pœnitentes confeſſariis ordinariis, qui eorum confeſſionem excipiant, & à cunctis peccatis abſolvant. Ad ſecundum dicendum falſo fingi tantam ſuperiorum occupationem, ut potens audi- *Ad 2. Reſpond.* re peccata reſervata, nequeat audire non reſervata. Si autem tanta eſt, ut fingitur, audiat reſervata non Sacramentaliter, & elevet cenſuram, ſive reſervationem, committendo penitentem confeſſario inferiori, qui cuncta peccata Sacramentaliter excipiat, ac ab eis abſolvat. Quod ſi fingatur

ſuperio-

Digitized by Google

ſuperiorem nolle ita ſe gerere, & aliunde pœnitentem premi urgenti neceſſitate confitendi ad vitandum infamiam, caſus eſt in quo occurrit impotentia moralis explicandi omnia peccata, qualem in pœnitente confitente cum Sacerdote peſte infecto, & in ſimilibus ſupra explicuimus. Unde non diffitemur poſſe tunc pœnitentem confiteri ſuperiori omnia reſervata, tacendo non reſervata, ſed reſervanda pro alia confeſſione cum confeſſario ordinario, debito tempore facienda. Et ſic tandem præter alios docent ex noſtris Gabriel à Sancto Vincentio, Antonius à Spiritu Sancto, Franciſcus Bonæ Spei, & eos referens Franciſcus à Jeſu-Maria ubi ſupra num. 134.

Gabr. Ant. Franciſc.

§. II.

Specialis difficultas circa manifeſtationem complicis in peccato.

219 Diximus num. 215. & exemplis explicuimus poſſe pœnitentem ſubticere illud peccatum, ex cujus confeſſione grave incommodum ſequitur imminens non tantum pœnitenti, ſed & ſoli complici cognito per confeſſionem: ut ſi futurum foret, quod confeſſarius in cujus notitiam venit, illum odio haberet, ac perſequeretur, occaſionemque ſumeret inferendi damna, quæ poſſet: tenemur namque jure naturali vitare, cum poſſumus, hæc proximi nocumenta. Inter hæc autem computari videtur ejus infamiatio apud confeſſarium, quæ planè ſequitur revelationem complicis; ut ſi quis confiteatur ſe peccaſſe cum ſorore, quæ aliàs confeſſario nota ſit, unde hic apud ſe illam ut inceſtuoſam, quod prius neſciebat, contemnat. Unde dubium occurrit; utrum pœnitens ad vitandum hoc proximi damnum poſſit, aut debeat ſubticere illud peccatum, ex cujus confeſſione Sacerdos cognoſcit peccati complicem? Proceditque difficultas non attendendo ad alia inconvenientia, ſive incommoda, quaſi confeſſioni extrinſeca, de quibus jam diximus; ſed attendendo præciſè ad illud inconveniens confeſſionis, quaſi intrinſecum, illamque per ſe concomitans, ubi complex revelatur, & in miniſtri notitiam venit; Unde conſequitur, quod ſecluſo alio damno, amitat apud confeſſarium æſtimationis conceptum, quem prius habebat. Et ſupponendum eſt pro majori caſus urgentia pœnitentem non poſſe adire alium confeſſarium, cui ſui peccati complex ignotus ſit: Si enim poſſit, manifeſtum apparet debere apud illum integrè confiteri; cum ex una parte debeat confeſſionis integritas obſervari, & ex alia non multum incommodum ex prædicta integritate, peccatique explicatione ſequatur. Quod non contingit, ubi ſolum adeſt unus confeſſarius, qui, ſi pœnitens ſuum peccatum exponat, nempè cum ſorore inceſtum, complicem evidenter cognoſceret, quia ſcit eſſe unicam pœnitentis ſororem, & ſibi alias ſatis notam.

Suppoſitio.

Opinio prima. Prima ſententia docet pœnitentem in præmiſſo non debere, nec poſſe licitè manifeſtare illud peccatum ex cujus manifeſtatione confeſſarius notitiam complicis habiturus eſt. Ita Viguerius in Summa, cap. 16. §. 4. verſicul. 17. Innocentius, & Hoſtienſis in cap. *Omnis utriuſque ſexus*. Navarrus cap. 7. num. 3. & 4. Joan. à Cruce, quæſt. 3. de Pœnitent. dub. 5. concluſione 3. Marſilius, Rodriguez, Lopez, Villalobos, Valentia, Pitigianus, Faber, & alii apud Dianam 5. part. tract. 6. reſolut. 49. & Leandrum diſp. 5. quæſt. 60. & N. Franciſcum c. 8. punct. 5. numer. 127. aliosque plures refert Dicaſtillo diſp. 9. dub. 12. num. 892. Commune, & ſatis grave fundamentum illorum eſt, quod jure naturali obligamur ſervare bonam famam proximi, & non evertere illam æſtimationem, in cujus poſſeſſione apud confeſſarium eſt: contra quod ageret pœnitens, qui manifeſtaret aliquod peccatum unde confeſſarius duceretur in notitiam complicis, & bonum, quem de illo habebat conceptum exueret: quippè ita ſe gerendo pœnitens grave nocumentum proximo inferret. Nec ſatisfacit, quod Suarez diſp. 34. de Pœnitent. ſect. 2. reſpondet, complicem hoc ipſo quod cum pœnitente peccaverit, ſe ſubjeciſſe illius foro, nempè ipſius confeſſioni. Nam, ut rectè vidit Dicaſtillo ubi proximè nu. 894. hæc reſponſio petit principium: complex enim (eſto ſe ita ſubjecerit, quod non eſt univerſaliter verum, præſertim ubi complex non induxit ad peccatum, ſed magis fuit inductus, aut etiam compulſus) tamen non ſe ſubjecit, niſi alter, pœnitens videlicet, teneatur explicare illud peccatum: & hoc ipſum eſt quod in diſputationem venit. Nec iterum difficultatem evacuat, quod idem Suarez reſpondet pœnitentem uti jure ſuo, & complicem ſe expoſuiſſe, ſubjeciſſeque periculo, ut pœnitens prædicto jure utens illum, illiuſque peccatum confeſſario revelaret. Id namque dicere eſt non minus manifeſta petitio principii: quippè id præcipuè controvertitur, an pœnitens habeat jus infamandi complicem apud confeſſarium revelando culpam illius, quod ſi non habet, conſequens eſt complicem peccando non ſe illi periculo ſubjeciſſe.

Nav. Joan. Marſi. Rodrig. Lop. Villal. Valentia, Pitig. Faber.

Fundam.

Occurritur Evaſioni

Secund.

220 Sed longè verior, & communior eſt oppoſita ſententia affirmans pœnitentem in prædicto caſu poſſe, & debere manifeſtare, quamvis confeſſarius inde acquirat complicis notitiam. Ita D. Thom. in 4. diſt. 16. quæſt. 3. art. 2. quæſtiunc. 5. ubi in corpore ſtatuit circumſtantias mutantes ſpeciem eſſe de neceſſitate in confeſſione explicandas. Contra quod opponit ex prædictis circumſtantiis aliquando innoteſcere peccatum alicujus perſonæ: ſed homo in confeſſione debet ſe accuſare, & non alterum infamare: ergo non debemus tales circumſtantias in confeſſione aperire. Sed reſpondet: *Ad quintum dicendum, quod homo in confeſſione debet famam alterius cuſtodire quantum poteſt; ſed ſuam conſcientiam magis purgare debet. Et ideò ſi circumſtantia, quæ ducit in cognitionem perſonæ, ſit de neceſſitate confeſſionis ſecundum regulam datam, tunc debet eam confiteri occultando perſonam, quantum poteſt. Si autem non ſit de neceſſitate confeſſionis, debet dimittere, ne peccatum alterius prodat.* In quibus perſpicuè tradit, quod, quamvis debeamus conſervare famam, ſive non manifeſtare ejus peccatum adhuc in confeſſione; nihilominus ubi non poſſumus manifeſtare, quæ ſunt de neceſſitate confeſſionis, per ſe loquendo, v. g. circumſtantiam inceſtus variantem ſpeciem, magis debemus purgare conſcientiam per ejus manifeſtationem, quam vitare proximi apud confeſſarium diffamationem: & ideò debet talem circumſtantiam exponere, occultando tamen quantum fieri valet, perſonam complicis. Et ſimilia tradit opuſc. 12. quæſt. 6. idem docent D. Bernardus in formula honeſtæ vitæ dicendo: *De nullo prorſus ſiniſtre loquaris, quantumcumque ſit verum, vel manifeſtum, niſi in confeſſione, & ubi non poteſt aliter manifeſtari peccatum tuum.* D. Bonaventura in 4. diſt. 27. in 2. part. art. 1. quæſt. 3. & in opuſculo de modo confitendi cap. 1. D. Antoninus 3. part. titulo 54. cap. 19. §. 11. Alenſis 4. part. quæſt. 180. memb. 4. art. 2. §. 4. Durandus in 4. diſt. 16. quæſt. 4. Paludanus ibi quæſt. 3. art. 2. Sotus diſt. 18. quæſt. 2. art. 5. Cajetanus verbo *Confeſſio* condit. 3. Sylveſter eodem verbo 1. quæſt. 24. Richardus, Major, Gabriel, Almainus, Chartuſianus, Medin. Petrus à Soto, Henriq. Suar. Vaſq. Toletus, Nugn. Reginaldus, Sa, Coninchus, Onufrius, Baſilius Pontius, Coriolanus, Layman, Malderus, Ledeſma, Leſſius, Bonacina, Diana, Lugo, Hurtado, Fagundez, Gonet, Armila, Victoria, Palaus, N. Gabriel, N. Eſtephanus, N. Franciſcus Bonæ Spei, N. Vibanus, & alii plurimi, quos catervatim, ac glomeratos referunt, & ſequuntur N. Franciſcus cap. 8. punct. 5. num. 128. Leander diſp. 5. quæſt. 6. Dicaſtillo loco citato num. 893. & alii adhuc moderniores. Unde non immerito Henriquez lib. 2. de Pœnit. cap. 9. nu. 6. teſtatur hanc eſſe ſententiam Sanctorum Theologorum, Juriſperitorum, & Summiſtarum.

Secunda ſent. præfertur.

D. Thom.

D. Thom.

D. Bon. D. Antonin. Alenſ. Du. Palud. Sot. Cajet. Syl. Ric. Maj. Gabr. Alma. Charthuſ. Medin. Sot. Hen. Suar. Vaſq. Tol. Nug. Reg. Sa, Conin. Onuf. Baſ. Mald. Led. Leſſius, Bonac. Dian. Lug. Gon. N. Franc.

Ejus autem fundamentum (exploſis aliis, in quibus ſtabiliendis, & invicem diruendis, atque infirmandis laborant juniores, ut videri poteſt in Lugone, & Dicaſtillo) eruitur ex vera, & ſatis communiter recepta doctrina D. Thom. 2. 2. quæſt. 73. art. 2. ubi ait: *Contingit quandoque, quod aliquis dicat aliqua verba, per quæ diminuatur fama alicujus, non hoc intendens, ſed aliquid aliud: hoc autem non eſt detrahere per ſe, & formaliter loquendo, ſed ſolùm materialiter, & quaſi per accidens; Et ſiquidem verba, per quæ fama alterius diminuitur, proferat aliquis propter aliquod bonum vel neceſſarium, debitis circumſtantiis obſervatis, non eſt peccatum, nec poteſt dici detractio.* Ex quibus formatur ratio: nam ideo pœnitens non poſſet, & ſubinde nec deberet confiteri illud peccatum, ex cujus manifeſtatione confeſſarius cognoſceret complicem, quia illius peccati confeſſio in eis circumſtantiis eſſet peccatum; ſed non eſt: ergo pœnitens poteſt, & debet in prædictis circumſtantiis manifeſtare peccatum, & nequit ab hoc capite ſe excuſare à materiali confeſſionis integritate. Probatur minor: quia proferre verba, per quæ fama alterius diminuitur, non id intendens, ſed aliquod bonum, aut neceſſarium, non eſt detractio, nec peccatum, ut tam diſertè affirmat Angelicus Doctor. Et magis convincitur ex his, quæ tradit in primo argumento,

Ratio deſumpta ex doctrina D. Thom.

Digitized by Google

mento, & in ejus reſponſione. Argumentum erat, quod nullus actus virtutis eſt peccatum; ſed revelare aliquando peccatum proximi, eſt quandoque actus virtutis, ut cum aliquis fratris culpam denuntiat, ejus emendationem intendens, vel dum aliquis fratrem accuſat propter bonum juſtitiæ: ergo dicere verba, per quæ fama proximi diminuitur, in quo detractio conſiſtit, non eſt peccatum. Et

D. Thom. reſpondet. *Ad hoc dicendum, quod revelare peccatum occultum alicujus propter ejus emendationem denunciando, vel propter bonum juſtitiæ publicæ accuſando, non eſt detrahere, ut dictum eſt*, in corpore ſcilicet articuli verbis ſupra relatis. Ex qua doctrina, & exemplo liquet, quod dicere verba, vel manifeſtare crimen, ex quibus diminuitur proximi fama, non eſt ex genere ſuo detractio, vel aliud peccatum; alias nunquam liceret, nec eſſe poſſet actus virtutis; quod eſſe falſum illa doctrina, & exempla liquido evincunt: ſed eam determinationem vel in bonum, vel in malum dependere ex circumſtantia finis operantis: nam ſi per verba intendat diminuere proximi famam, peccat, & illi detrahit; ſi autem illa verba proferat non ex prædicto fine, ſed intendens aliquod bonum, aut neceſſarium, non peccat; quin potius illa proferendo, & detegendo proximi culpam, poteſt exercere actum charitatis, vel alterius virtutis. Conſtat autem pœnitentem confitentem ſuum peccatum, ex quo complex in confeſſarii notitiam venit, ex hoc ipſo (ſaltem neceſſario, & niſi malitioſè procedat) non intendere diminutionem famæ complicis; ſed intendere integritatem confeſſionis, quam Chriſtus præcepit, & manifeſtare ſinus ſuæ conſcientiæ, & quod confeſſarius ſibi congrue conſulat medicinam, & remedium: quæ ſibi ſunt bona, & neceſſaria, ut de ſe conſtat. Ergo in eo quod pœnitens ita ſe gerens exponat peccatum, ex cujus manifeſtatione confeſſarius ducatur ad complicis notitiam, non peccat.

221 Nec momenti erit, ſi dicatur; Sanctum Doctorem in eodem articulo apertè docere, non eſſe neceſſarium ut quis peccet in dicendo ea, ex quibus proximi fama diminuitur, quod intendat hanc diminutionem. Nam poſt verba à nobis relata ſubdit; *Si autem proferat ex animi levitate, vel propter cauſam aliquam non neceſſariam, non eſt peccatum mortale: niſi fortè verbum, quod dicitur ſit adeò grave, quod notabiliter famam alicujus lædat; & præcipuè in his, quæ pertinent ad honeſtatem vitæ: quia hoc ex ipſo genere verborum habet rationem peccati mortalis.* Ergo quamvis pœnitens non intendat denigrare, nec diminuere famam complicis, tamen peccat confitendo peccatum ſibi, & illi commune, & quod ſic cognoſcitur à confeſſario. Hoc, inquam non refert, nec eſt de re: quare conceſſo antecedenti, negamus abſolute conſequentiam. Quia ſupponimus non ſolum, quod pœnitens per ſuam confeſſionem non intendit diminuere famam complicis, ſed etiam, quod non agit leviter, & ſine cauſa non neceſſaria, (& ubi oppoſitum ſupponeretur, eſſet caſus omnino diverſus, & aliter decidendus, de quo infra) quin potius cauſas vellet rationales ex ipſa ſacramenti natura juxta Chriſti inſtitutionem, ut puta confitendi integre, manifeſtandi perfectè ſtatum ſuæ conſcientiæ, ſuſcipiendi debitam pro omnibus ſuis peccatis pœnitentiam, & recipiendi congrua conſilia, & medicinam à confeſſario. Atque ideo nulla occurrit inordinatio in prædicto caſu, quippè qui eſt omnino diverſus ab eo, quem D. Thomas in ultimis verbis ſatis prudenter adjecit, ne quis ex prioribus ineptè colligeret licentiam proferendi ea verba, & revelandi ea peccata, ex quibus fama proximi diminueretur. Quod longè exulat à noſtra, & S. Doctoris reſolutione.

Evaſio proponitur, & excluditur.

Confirmatio. Confirmatur, & explicatur amplius præmiſſum fundamentum ex communi, & ſatis certa juxta Doctores ſententia: nam diſputare ſolent, utrum revelare crimen proximi uni alicui viro prudenti, qui illius ſecretum ſervabit, non quidem captandi conſilium, aut conſolationis gratia, ſed ex ſola animi levitate, aut ex motivo non neceſſario, ſit peccatum mortale? Circa quod eſt celebris ſententia Cajetani loco immediatè relato D. Thom. qui ſubſcribentibus Navarro, Covarruvia, Petro de Navarra, Joanne à Cruce, & multis aliis viris doctis, id negat. Affirmant autem è contra Soto, Bannez, Tapia, Serra, Prado, Villalobos, Lugo, & alii, quibus relatis adhæſit noſter Andreas tract. 13. de reſtitut. cap. 4. punct. 5. num. 48. Sed quamvis in reſolutione caſus ita propoſiti decertent; conveniunt tamen in eo, quod ſi quis uni, aut alteri viro prudenti manifeſtaret proximi crimen, non quidem ex levitate animi, ſed ex rationabili cauſa, ut puta ad recipiendum ex eo conſilium, ad vitandum alicujus innocentis damnum, ad leniendum animi mœrorem ob ſibi occultè illatam injuriam, non peccaret. Et hoc eſſe certum apud omnes authores teſtatur prædictus Andreas loco citato num. 46. Communé vero tam communis aſſenſus motivum eſt illud principium, quod D. Thomas nos docet, nempè proferre, verba, vel manifeſtare crimina, ex quibus fama proximi diminuitur, non eſſe ex genere detractionem, aut peccatum; ſed id dependere ex fine loquentis, ſi intendat illam diminutionem, aut ex levitate animi ſine cauſa juxta in manifeſtando crimen procedat; ſecus autem ubi occurrunt rationabilia illud revelandi motiva, qualia proximè inſinuavimus. His prælibatis firmatur ratio noſtræ aſſertionis: quoniam quod quis alicui viro prudenti, & ſecretum obſervaturo dicat occultum proximi crimen ex motivo ſuſcipiendi conſilium aut conſolationem, aut vitandi aliquod malum ſibi, vel aliis imminens, non eſt peccatum: ergo nec peccatum eſt, quod pœnitens in confeſſione manifeſtet aliquod ſui peccatum ex quo ducatur confeſſarius in complicis cognitionem. Antecedens eſt communis omnium ſententia, quam præmiſimus. Conſequentia vero ſuadetur non ſolum à paritate, ſed à fortiori, ad quamcumque inter illa extrema comparationem attendamus: nam confeſſarius in cujus notitiam veniret complex ſupponitur ſicut ad miniſtrum tanti Sacramenti decet, vir prudens, & ſecreti tenax. Aliunde vero obligatur non tantum naturali, ſed ſacro ſigilli ſecreto, pœnitens etiam habet graviſſimas cauſas non ſubticendi illud peccatum, ſed potius illud exponendi: & poteſt id præſtare ob fines honeſtiſſimos ſervandi integritatem materialem, ad quam per ſe loquendo præceptum confeſſionis obligat, manifeſtandi aperte conſcientiæ ſtatum, ponderandi ſuum illud peccatum, procurandi ſibi confidentiam, & ſolatium, ne deſperet, ſubeundi pœnitentiam, & medicinam ſuo morbo congruam, denique ſe committendi ſapientis confeſſarii conſilio. Quas nemo negabit eſſe cauſas ſufficientes, ne verba aliqua diminuentia apud confeſſarium complicis famam, ſint detractio, aut habeant ejus malitiam, ut ex D. Thom. vidimus.

Unde ſatis conſtat ad fundamentum contrariæ opinionis, nam præceptum naturale non diminuendi proximi famam, non obligat abſolute, ſed ſuppoſitis circumſtantiis ex parte finis, quod non adſit motivum rationale illius apud aliquem, aut aliquos diminutionis, & ubi non occurrit aliquod majus bonum præferendum proximi æſtimationi. Quod in præſenti caſu non contingit: nam integritas confeſſionis, & fructus ſpiritualis ex ea percipiendus, aliaque commoda inde provenientia proximè relata ſunt majus bonum, quam conceptus, aut æſtimatio complicis apud confeſſarium, illiſque cedere debet. Et ideo pœnitens non debet eis ſe privare, ut ea apud confeſſarium complicis æſtimatio ſervetur. Sed ſicut propter bonum complicis, vel alicujus innocentis, & multo magis propter bonum commune poſſet ejus peccatum tam confeſſario, quàm alteri viro prudenti manifeſtare, ſic etiam poteſt ob bonum ſui, & agendo ex motivis honeſtis jam relatis.

Reſpondetur ad fundament. opinionis contrariæ.

222 Ex præmiſſo autem D. Thomæ fundamento colligitur aliquorum incidentium deciſio, quæ non parum conferre poteſt ad magis legitimam noſtræ, & communis reſolutionis inteligentiam. Colligitur ergo *primò* pœnitentem in caſu poſito teneri ad quærendum, & expectandum confeſſarium, cui complex ſui peccati non ſit cognitus, & cui valeat integre ſuum peccatum manifeſtare abſque ulla apud illum complicis notitia, aut infamia. Id aperuimus breviter proponendo hanc controverſiam. Sed illud negat Fagundez lib. 7. de ſecundo præcepto cap. 1. num. 3. dicens hanc pœnitentis diligentiam pro ſervanda complicis apud confeſſarium fama, non cadere ſub obligatione præcepti, ſed eſſe materiam conſilii. Et pro ſe refert D. Antoninum, Cajetanum, Sylveſtrum, Canum, utrumque Sotum, Suarium, & alios. Unde arguit: hi omnes monent, ut pœnitens quærat alium confeſſarium, ſi commodè poſſit eum invenire: in monitione autẽ non clauditur obligatio, aut præceptum, ſed ſolum conſilium, aut major perfectio. Sed multum fallitur ille author, & perſiſtendum eſt in præmiſſa ſuppoſitione; quam liquido perſuadet D. Thomæ diſcurſus: nam dicere verba, ex quibus ſequitur famæ proximi diminutio, ſi fiat leviter, & abſque neceſſitate eſt peccatum, & pertinet ad detractionem, ſed quando alicui confeſſario exponitur peccatum ex quo acquirit notitiam complicis, ubi alius quæri, & expectari poteſt, cui complex non ſit notus, illa diminutio fit leviter, & abſque neceſſitate, ut ſatis ex ſe conſtat: ergo ita agendo pec-

Illatio 1.

do peccat, agitque non ſolum contra conſilium, ſed etiam contra præceptum naturale conſervandi proximi famam. Oppoſitum autem motivum deſumptum ex modo loquendi apud Auctores, nihil valet, quia admonitiones ſolent fieri ad obſervandum non ſolum conſilia, ſed etiam præcepta. Quia ipſi Auctores apertiſſimè declarant in hoc caſu obligationem. Nam Cajetanus verb. *Confeſſio*, condit. 3. abſolutè docet adeundum eſſe alium confeſſarium. Soto diſt. 18. qu. 2. art. 5. adhibendam omnino eſſe diligentiam ut alteri fiat confeſſio. Corduba caſu primo teneri ad id pœnitentem, ſi poſſit alium confeſſarium habere. Et aliis adhuc evidentius Suarez diſp. 34. ſect. 2. n. 1. inquit: Si pœnitens poſſit ei confiteri, qui non cognoſcat perſonam complicis, tenetur hoc facere: & in id omnes conveniunt. Quod reperit num. 53. & ſimilia docent communiter alii apud Leandrum diſp. 5. quæſt. 62.

Cajetan. Soto. Suarez.

Hinc dubitari ſolet per quod tempus debeat pœnitens in hoc caſu quærere, & expectare alium confeſſarium, & rectè reſpondet Suarez loco citato id prudentis arbitrio relinquendum eſſe: quia id in genere una regula dimetiri non valet, ſed attendere opus eſt ad plures, & varias circumſtantias, quæ poſſunt occurrere. Unde putamus pœnitentem exiſtentem in peccato mortali non teneri ad quærendum, & expectandum alium confeſſarium ultra triduum: quia magnum gravamen, & mora eſſet ultra illud tempus in miſerabili illo ſtatu perſiſtere. Sacerdos etiam conſuetus celebrare quotidie non obligaretur ultra biduum: quia magna conſolatione privaretur, nec omnem prorſus notam ex non celebratione vitare poſſet. Idem ſentimus de perſona aſſueta frequentibus communionibus, quas ſi omitteret ſuſpicionem familiæ incurreret. Poſſent ergo omnes hi, quæſito, & expectato per aliquod moderatum tempus jam inſinuatum alio confeſſore, ſed non occurrente, confiteri apud ſolitum, licet hic ex confeſſione alicujus peccati complicem tandem cognoſceret. Quin nec obligarentur ad parvam confeſſionis dilationem, ſi propterea privarentur jubilæo, aut indulgentiis, quæ tunc inſtarent. Nam ubi hæc, aut ſimilia occurrunt, pœnitens, qui explicando ſuum peccatum diminuit aliquomodo apud confeſſarium complicis famam, non agit leviter, & abſque neceſſitate, ſed ob fines convenientiſſimos. Et in id tandem veniunt impugnato Suario, Lugus diſp. 16. num. 416. & eo defenſo Dicaſtillus diſp. 9. num. 934. & alii.

Illatio 2.

223 Colligitur *Secundò*, quod per ſe loquendo non licet pœnitenti confiteri, aut dare pro materia confeſſionis aliquod veniale ex cujus notitia cognoſceret confeſſarius grave peccatum ex parte complicis: ut ſi fœmina ſe accuſaret de negligentia veniali in reſiſtendo patri, vel fratri illam provocanti ad turpia. Idem colligendum eſt de pœnitente manifeſtante aliquod peccatum ex jam confeſſis, quod adhibeat pro materia apud alium confeſſarium, qui tamen illa notitia ducatur ad complicem cognoſcendum. Non multi iſtud punctum attigerunt, ſed ex illis ita reſolvunt Lugo diſp. 16. n. 411. Dicaſtillo diſp. 9. dub. 1. ex incidentibus, & Leander diſp. 5. qu. 63. Et quidem meritò: nam præcepto naturali obligamur non manifeſtare peccata proximi, ubi alias non occurrit, vel neceſſitas, vel notabilis convenientia, quæ ab eis detegendis excuſet, ut conſtat ex fundamento propoſito pro principali reſolutione. Quæ motiva non occurrunt in caſu hujus conſectarii; ſiquidem peccatum veniale, & peccatum mortale jam confeſſum non ſunt materia, neq pertinent ad integritatem; ſed poſſunt ſimpliciter in confeſſione omitti, adhibita alia materia ſufficienti pro pœnitentis arbitrio. Aliunde vero utilitas ſpiritualis, aut conſolatio, quam ex eorum manifeſtatione poſſemus cupere, multis aliis viis comparari valet, etiam extra confeſſionem. Ergo per ſe loquendo non licet pœnitenti confiteri illud peccatum veniale, aut etiam mortale jam confeſſum, ex cujus notitia complex apud confeſſarium hæc audientem pateretur famæ jacturam. Et hanc partem evincit fundamentum n. 219. pro ſententia nobis adverſa. Diximus ſemel, & iterum per ſe loquendo: quia per accidens fieri valet, ut ea complicis manifeſtatio ex confeſſione peccati venialis, aut mortalis jam confeſſi, ſit licita, ut puta, ſi ea manifeſtatio fiat ad capeſſendum conſilium, ad reſiſtendum alteri intendenti grave peccatum, ut in exemplo propoſito liquet; vel ad vitandum damnum alicujus innocentis; vel propter bonum commune, ut ſi quis ſe accuſaret de peccato veniali, aut etiam mortali jam confeſſo; & commiſſo in non reſiſtendo, ut omnino debuit, alicui tenenti, aut docenti hæreſim, vel denique ob alia motiva ad eam manifeſtationem etiam ſacramentalem; de quibus judicare expectatis occurrentibus circumſtantiis pertinet ad prudentiam. Addimus, quod ſi peccatū mortale, ex cujus repetita confeſſione innoteſceret complex apud cōfeſſarium, prius confeſſum fuit ut dubium, & deinde certum eſſe deprehendatur; poteſt, & debet confiteri, licet illa infamatio ſequatur. Quia illud peccatum, ut certo cognitum eſt de neceſſitate confitendum, ut tale, ut conſtat ex dictis dubio præcedenti: unde, ſicut ſi pœnitens in prima confeſſione illud cognoviſſet, poteſt, & debet illud confiteri, quamvis ex ejus manifeſtatione ſequeretur cognitio complicis apud confeſſarium, ut hoc §. oſtenſum eſt; ſic etiam idem poteſt, & debet, ſi poſt illud ſub dubio confeſſum, ipſum deinde fuiſſe mortale certo cognoſcat.

Lugo, Dicaſtill. Leander.

Illatio tertia.

224 Colligitur *tertiò*, quid cenſendum ſit de quantitate peccati commiſſi à pœnitente, qui juxta dicta in duobus conſectariis peccat in confitendo peccatum illud, cujus notitiam affert abſque neceſſitate, & rationabili cauſa complicis cognitionem in confeſſario. Hæc difficultas decidenda eſt ſicut alia univerſalius propoſita de eo, qui abſque neceſſitate, ſed ex levitate animi, aut minus attenta conſideratione, alicui viro prudenti, & ſecretum ſervaturo manifeſtat ſub illo grave proximi peccatum, ut ſupra jam attigimus n. 225. Prima negat id eſſe peccatum mortale. Juxta quam idem dicendum eſt de pœnitente ita procedente in præmiſſo caſu, quia confeſſarius ſupponitur ex officio prudens, & ſtrictiſſimo ſigilli ſecreto obſtringitur, ne crimen, vel pœnitentis, vel complicis cogniti prodat. Sed quia cum N. Andrea ibi relato veriorem cenſemus oppoſitam opinionem, quæ eam manifeſtationem abſque neceſſitate facta mortalis damnat; propterea abſolutè ſentimus peccatum pœnitentis in ſimili manifeſtatione apud confeſſarium eſſe mortale. Et ratio, quæ militat in manifeſtatione facta tam viro prudenti, quam confeſſario, quæque deſtruit fundamentum principale contrariæ opinionis, eſt, nam valor famæ, & quantitas infamiæ debent ponderari, & appretiari juxta communem æſtimationem, ſicut alia humana bona, vel damna; ſed juxta hanc communem æſtimationem, non minoris, ſed pluris pretii æſtimatur bona fama, & opinio apud unum virum prudentem, quam apud plurimos de plebecula; & ægrius ferimus inhonorari, aut infamari apud illum cordatum virum, quam apud multos infimæ ſortis: ergo ſicut manifeſtare multis de plebe occultum proximi peccatum, eſt grave illi inferre nocumentum, & ſubinde peccatum mortale, idque concedunt omnes; ſic etiam, & ob idem motivum, aut etiam à fortiori, peccat mortaliter, qui extra; vel intra confeſſionem grave, & occultum proximi peccatum viro prudenti abſque neceſſitate revelat. Mortaliter igitur peccat pœnitens, qui in caſibus conſectariorum manifeſtat complicem.

Opinio negans.

Opinio affirmans. Ratio.

Confirmatur manifeſtando amplius quantitatem hujus damni, atque ideo peccati in illud cauſando commiſſi: nam ſi pœnitens ſciret confeſſarium ſuum revelaturum fore ejus peccatum, vel uni alteri prudentiſſimo, aut etiam alicui confeſſario ſub ſigillo proculdubio excuſaretur à confitendo illi tale peccatum, & à materiali confeſſionis integritate juxta communem doctrinam §. præcedent. traditam: ſed infamia, quæ à prædicta integritate deobligat, magni æſtimari debet; ſiquidem ad eam non ſervandam requiritur cauſa gravis in prudentum æſtimatione: ergo infamia, vel apud confeſſarium eſt grave damnum: & conſequenter pœnitens, qui illud in propoſitis caſibus proximo, ſibi complici infert, peccat mortaliter. Et ita ultra relatos à dicto Andrea loco citato ſentiunt Lugo diſp. 16. num. 395. & Leander diſp. 5. quæſt. 64.

Confirmatio.

Lugo Leand.

225 Hac occaſione ſolet controverti apud Recentiores, an pœnitens ſic peccans teneatur ad reſtitutionem famæ apud confeſſarium; & ſunt, qui affirment, ipſis favente Lugone diſp. citata num. 418. quia obligatio reſtituendi conſequitur læſionem juſtitiæ: quare ſi pœnitens læſit apud confeſſarium famam proximi, illam apud eundem confeſſarium reparare tenetur. Idque declaratur, & fulcitur exemplis: nam, ſi pœnitens injuſtè revelans complicem prævidit aliquod ejus grave damnum, vel in vita, vel in fortuna inde proventurum, & quod provenit tenetur ad reſtitutionem: Ergo idem dicendum eſt de reparatione famæ, quam apud confeſſarium læſit. Oppoſitum docet Dicaſtillo diſp. 9. à n. 935. Et hoc cenſemus longè verius: quia non datur per ſe loquendo reſtituendi obligatio, ubi reſtitutio eſt per ſe loquendo impoſſibilis. Sic autem contingere in præmiſſo caſu liquet: nam nulla via in illo occurrit

Prima ſent.

Sentent. 2.

Digitized by Google

currit ſatisfaciendi, aut reſtituendi, quam adire eundem confeſſarium, & negare illum, quem in confeſſione inſinuavit, fuiſſe complicem; in quo ipſe mentiretur, & illicitè ageret: nam ille revera fuit complex. Et quod dicunt recentiores poſſe pœnitentem dicere, *Erravi, dum tibi unum complicem pro alio dixi*: quia certè in manifeſtando complicem erravit; eſt ſatis futile, & evertitur: nam illis verbis *Unũ pro alio* non ſolum verus complex negatur (quod forte liceret ob commiſſum in ejus manifeſtationem errorem, ſive peccatum) ſed aſſeritur alius, quod nullo modo à mendacio excuſari valet. Accedit hæc apud confeſſarium nihil pro diluendo conceptam infamiam, aut variando priorem conceptum proficere: nam perſpicuè noſcit veritatem prioris confeſſionis, & de timentis conſcientiæ remorſu prodire ſubſequentem, atque ſtudioſam retractationem. Per quæ ſatis conſtat ad oppoſitum fundamentum: nam ſolum probat ad læſionem juſtitiæ ſequi onus reſtitutionis, ſi hæc ſit poſſibilis: quod hic non contingit. Augmentum vero, & explicatio difficultatis diluitur conceſſo antecedenti, negando conſequentiam ob manifeſtam diſparitatem: quia læſio, quam pœnitens facit apud confeſſarium in fama complicis, eſt per ſe loquendo irreparabilis per ullam reſtitutionem: illa vero, quæ inducta eſt in bonis extrinſecis, reſarciri valet, & debet juxta generalia debitæ reſtitutionis principia.

Illatio quarta. 226 Colligitur *quartò*, quid dici debeat, ubi ex peccato, quod pœnitens manifeſtat cognoſcit confeſſarius perſonam, cum qua peccatum fecit, quamvis ipſa complex non fuerit, ex qua notitia amittit illa aliquam apud confeſſarium æſtimationem. Contingens namque eſt, quod pœnitens nequeat ſuum peccatum in confeſſione explicare, niſi manifeſtando defectum alicujus tertiæ perſonæ, quamvis complex in patrando illud peccatum non fuerit. Verbi cauſa, oppreſſit quis ſororem propriam, ſed prorſus invitam, reluctantem, & nullo modo conſentientem; ſed tamen, quæ inde ſubiit defectum virginitatis, & illius æſtimationis, quæ huic juxta communem æſtimationem debetur. Nequit frater confiteri proprium ſuum inceſtus peccatum, quin confeſſor cognoſcat commiſſum fuiſſe cum pœnitentis ſorore, ſibi nota, & hanc perdidiſſe virginitatem. Poterit ne pœnitens, vel debebit in his circumſtantiis integre confiteri inceſtum manifeſtando? Negat Suarez diſp. 34. ſect. 2. num. 14. ſuam, & noſtram reſolutionem num. 220. propoſitam reſtringens ad manifeſtationem ſolius, & veri complicis in peccato. Cui ſubſcribunt Fagundez lib. 5. cap. 2. num. 12. & pauci alii Recentiores. Quorum commune fundamentum eſt ceſſare in hoc caſu omnes rationes, ob quas pœnitens manifeſtando proprium peccatum poteſt indirectè ducere confeſſarium in notitiam veri in eodem crimine complicis. Nam quod ad ipſius pœnitentis utilitatem, conſolationem, & directionem expectat, ipſe debet reportare incommodum in earum privatione, ne alter detrimentum ex ſua confeſſione incurrat; quippe ipſe ſolus abſque alterius cooperatione, & conſenſu patravit illud delictum. Aliunde forma judicii, quæ alias in hoc Sacramento ſervanda eſt, & ob quam tam in judice, quàm in accuſatore (cujus vices agit pœnitens) datur jus ad manifeſtationem complicis in delicto, minimè extenditur ad manifeſtandum alium tertium, qui verè complex non ſit, & multo minus ad propalandum ejus in alia materia defectus. Denique, quod caput eſt ad hoc, nec integritas confeſſionis ex reverentia Sacramenti prædictam manifeſtationem expoſcit, nec permittit: quia major reverentia eſt eam integritatem ſervare rationabili modo, ita ut ille, qui invitus ſemel ſuſcepit unam injuriam in delicto à pœnitente commiſſo, non ſuſtineat novam aliam ab eodem manifeſtatus confeſſario, titulo integritatis in confeſſione ſervandæ. Sed colligendum eſt oppoſitum. Videlicet pœnitentem per ſe loquendo, & in eiſdem circumſtantiis, in quibus poteſt, & debet manifeſtare peccatum ex quo ducitur confeſſarius ad cognoſcendum in eo complicem, poſſe, & debere illud etiam manifeſtare, quamvis confeſſor cognoſciturus ſit defectum alterius tertii, licet, qui complex in pœnitentis peccato non fuerit. Id, inquam, colligitur ex fundamento deſumpto ex D. Thoma, quo principalem reſolutionem communivimus: nam dicere ea, ex quibus fama proximi diminuitur, non eſt detractio, nec peccatum, ſi ea proferantur non ad diminuendum talem famam, ſed vel ex neceſſitate, vel ob rationabilem cauſam. Sic autem poteſt contingere, ubi pœnitens dicit illud, ex quo ducatur confeſſarius in cognitionem tertii, & alicujus defectus illius, licet alias in peccato pœnitentis complex non fuerit: ſiquidem pœnitens ita ſe gerens poteſt intendere, non aliquam illius tertii denigrationem, ſed alios honeſtiſſimos fines, ut puta ſervare integritatem confeſſionis à Chriſto præſcriptam, manifeſtare ſtatum conſcientiæ ſuæ, quærere conſilium, & remedium à confeſſario, & alia bona, qualia pro manifeſtatione complicis expendimus. Ergo per ſe loquendo, & in eiſdem circumſtantiis, in quibus poteſt pœnitens revelare complicem, poteſt etiam revelare alium tertium, qui complex non ſit. Si autem poteſt pariter debet ita ſe gerere: quia obligamur ad integritatem materialem confeſſionis, ſive ad manifeſtandum omnia mortalia, ubi non eſt illicitum aliquod manifeſtare. Unde liquet (& in hoc fallitur Suarez) honeſtatem, & facultatem manifeſtandi in confeſſione defectum aliquem proximi, non oriri ex eo, quod ille ſit, aut non ſit culpabilis, complex, aut non complex in peccato, quod confitemur: ſed ex firmiori, & univerſaliori radice, nempè ex eo quod talis manifeſtatio ſit neceſſaria vel admodum utilis ad explicandum proprium peccatum, & ſtatum conſcientiæ, ad ſervandum integritatem confeſſionis, & ad cõſequendum alia bona proximè inſinuata. Ex qua ratione provenit, quod pœnitens quandoque poſſit, & debeat manifeſtare proprios etiam defectus ſatis graves, & ſenſibiles, quamvis nec ad illos induxerit, nec in eis peccaverit, ut liquet in eo, qui ſe accuſat, quod illegitimè natus curaverit promoveri ad Sacros Ordines, aut quod natus ſanguine judæorum ambierit illos honores, à quibus homines illius generis juſtis legibus excluduntur. Hac itaque ratione poteſt pœnitens pro explicando ſuum peccatum illa dicere, ex quibus confeſſario defectus, vel naturales, vel morales alicujus tertii innoteſcant, quamvis in eo delicto complex non fuerit, ſi tamen ejus notitia ad explicationem illius peccati requiratur. Et ſic etiam ſentiunt Sotus in 4. diſt. 18. qu. 2. art. 16. Lugo diſp. 16. n. 420. Richardus, Gabriel, Alcozer, & eos referens Dicaſtillo diſp. 9. n. 939. Nec opus eſt occurrere fundamento contrariæ opinionis: nam quæ diximus ſatis illud diſſolvunt, & elidunt, quin opus ſit alia addere.

Suarez — *Opinio. 1.* — *Fundamentum.* — *Opinio oppoſita.* — Sot. Lug. Richardus, Gabriel, Azor.

§. III.

Alia dubia pro integritate ſervanda in confeſſione moribundorum.

227 Quamvis jam ſupra n. 114. præmiſerimus cum communi ſententia, moribundum plura mortalia habentem, quæ tamen omnia aggravante morbo, inſtante periculo, & urgentibus in eo articulo moleſtiis explicare non valet excuſari à materiali confeſſionis integritate, & poſſe uno, vel altero manifeſtato beneficium ſacramentalis abſolutionis ſuſcipere; occurrunt adhuc non pauca, nec levia dubia circa eandem materiam propter diverſum modum, quo moribundorum confeſſio ultra communes bene habentibus leges fieri, & ſalvari queat: ubi occurrunt diverſæ Auctorum inter ſe pugnantium ſententiæ. Et primo dubitatur, an quando moribundus ſolum confitetur peccatum in genere, dicendo v. g. ſe eſſe peccatorem, nullumque in particulari explicando, quia forte ſtatim poſt illud in communi dictum ſenſibus deſtitutus eſt, poſſit abſolvi; Negant multi, & graves Auctores. Ex Tomiſtis Soto in 4. diſt. 18. qu. 2. art. 5. Cano de Pœnit. part. 5. §. *At inhærendo*. Martinus de Ledeſma 2. part. 4. qu. 9. art. 5. dub. 2. Lopez 1. part. Inſtruct. cap. 18. § *Imo ſi jam*, Medina lib. 2. Summæ cap. 18. Conradus, Alvarez, Davila, Coquetius, Tay, Candidus apud Pradum quæſt. 3. de Confeſ. dub. 2. num. 1. Ex aliis Abulenſis in cap. 16. Matth. quæſt. 79. Angles, Pedraza, Alphonſus de Leone, Graſis, Archangelus, & alii. Moventur *primò*: quia pro ſacramentali abſolutione, & veritate Sacramenti Pœnitentiæ requiritur in Sacerdote ſpecialis aliqua peccatorum pœnitentis notitia: hæc autem in prædicto caſu non adeſt: pœnitens enim ſolum declarat ſe eſſe peccatorem, quod eſt omnibus commune, & à Sacerdote independenter ab ea pœnitentis relatione cognoſcitur: ergo ille modus confitendi non ſufficit, ut ſacramentaliter abſolvatur. *Secundò*: nam confeſſio Sacramentalis debet eſſe actus, & accuſatio judicialis, ut Sacerdos tanquam judex poſſit judicare de conſcientia pœnitentis: judicium autem eſt actus prudentiæ, quæ exerceri non valet niſi re in particulari cognita, ut docet D. Thom. 2. 2. quæſt. 47. artic. 3. ergo cum ea in communi confeſſio nullam afferat notitiam peccatorum in particulari, minimè ſufficit

Prima ſent. — Cano, Ledeſma Lop. Medin. Conrad. Alvar. Davila, Coquetius, Tay, Cand. Abul. Angles, &c. — *Motivum 1.* — *Secund.* — D. Thom.

Tertiò. ſufficit ad confeſſionem ſacramentalem. *Tertio*, & in idem redit, quia Sacerdos nequit uti poteſtatis clave ad abſolvendum, niſi præmiſſo judicio de peccatis per clavem ſcientiæ; ex hoc autem quod audiat moribundum confitentem ſe peccatorem, nullum format judicium circa ejus peccata. Quæ omnia confirmant tum ex Concil. Trid. ſeſ. 14. cap. 5. perſpicuè, & latè docente non ſufficere pro implendo divinum confitendi præceptum dicere peccata in genere. Tum ex D. Chriſoſt. ſerm. 5. de Pœnit. ante homiliam de jejunio tom. 5. ubi ait: *Non ſufficit dicere peccator ſum: ſed operæ pretium eſt ſpeciatim peccatorum, & deliſtorum reminiſci*. Aliaque plura hujus generis teſtimonia expendi poſſent, quæ copioſe dedimus dub. 1.

Conc. Trid. — D. Chriſoſt.

Sententia verior, & cõmunior. Sed verior ſententia affirmans magis prævaluit, eamque inſinuavit D. Thom. generaliter ſtatuendo in 4. diſt. 17. qu. 3. art. 9. quæſtiunc. 3. ad 2. *Quando non poſſumus uno modo, debemus ſecundum quod poſſumus, confiteri*. Et diſt. 21. qu. 2. art. 1. ad 1. *Confeſſio generalis eſt Sacramentalis*, idque explicat ubi quis ſecreto confitetur Sacerdoti venialia in generali. Ad ſecundum loquendo de confeſſione ſacramentali, ſolum ait: *Requiritur aliqualis peccatorum manifeſtatio*, & art. ſeq. in corpore inquit: *Confeſſio generalis* (id eſt in communi, & generaliter facta) *operatur ad remiſſionem pœnæ virtute clavium*. Unde prædictam ſententiam ex Thomiſtis defendunt D. Antoninus 3. part. tit. 10. c. 6. & in Summa parva 3. part. tract. 2. cap. de infirmis. Sylveſter verbo *Confeſſio* 3. qu. 3. Nugnus qu. 9. ſupplementi art. 2. dub. 1. ad 2. Petrus de Ledeſma c. 25. dub. 2. ante ultimam confeſſionem. Barnabas, Gallego dub. 7. de conſcientia probabili, Joannes à Cruce 2. part. directorii de Pœnit. dub. 8. Joann. à S. Thom. 1. 2. diſp. 12. art. 6. in fine primi tom. Ildephonſus Baptiſta tom. 3. diſp. 208. dub. 12. n. 832. Arauxo ſupra qu. 84. art. 3. dub. 1. n. 19. Prad. loco ſupra citat. N. Cornexo tom. 1. tract. 8. diſp. 3. dub. 6. Monteſinos 1. 2. diſp. 39. qu. 5. §. 3. Labat de Pœnit. diſp. 2. dub. 3. §. *Sed major* in 1. & 2. ratione, Gonet. diſp. 12. art. 4. §. 4. N. Gabriel diſp. 7. qu. 1. N. Franciſcus c. 8. punct. 6. num. 139. Idem etiam docent Suar. diſp. 23. ſect. 1. Vaſquez qu. 91. art. 2. dub. 1. Lugo diſp. 17. ſect. 4. Dicaſt. diſp. 9. dub. 9. & adeò communiter juniores, ut ſuperfluum ſit eos recenſere. Videri tamen poſſunt apud illos referentes, & ſequentes Dianam 3. part. tract. 3. reſolut. 4. Averſam quæſt. 10. ſect. 16. & Leandrum diſp. 5. qu. 38. unde hæc ſententia in hoc tempore merito poteſt vocari communis.

D. Thom. — Idem. — Idem. — D. Anton. Sylv. Nugn. Ledeſma Barnabas Galleg. Joan. à Cruce, Joan. à S. Th. Ildephonſus, Araux. Prad. Cornexo, Monteſin. Labat, Gon. Gab. Franc. Suarez, Vaſq. Lugo, Dicaſt. Dian. Averſ. Leand.

Ratio. 228 Probatur ratione: nam licet divinum confitendi præceptum obliget per ſe loquendo ad manifeſtandum ſpecies, & individuas circumſtantias ſpecie diverſas peccatorum, nihilominus ob neceſſitatem, & rationabiles cauſas poſſunt horum multa in confeſſione taceri, ut conſtat ex dictis §. 1. ergo pariter quamvis illud præceptum obliget per ſe loquendo ad confitendum peccata in particulari, fieri tamen per accidens poteſt, quod ſufficiat, ſi pœnitens illa dicat præciſè in communi: nulla autem urgentior cauſa occurrere valet, quam impotentia phyſica in propoſito caſu deſcripta ubi moribundus non jam potens explicare ſua peccata, vel eorum aliquod in particulari, confitetur illa in communi petendo ab eiſdem abſolutionem, & ſtatim ſenſu deſtituitur: ergo in tali caſu ſufficit ea confeſſio, poteſtque ac debet pœnitens abſolvi. Confirmatur *primò*: quia reſpectu Dei ſufficit interior accuſatio per generalem omnium peccatorum recognitionem, & confeſſionem, licet nullum in particulari occurrat: ergo ſimiliter ſufficit exterior generalis confeſſio reſpectu Sacerdotis vicem Dei in hoc ſacramento gerentis. Confirmatur ſecundò: nam, ſi quis integer, & ſanus ſciret certo ſe in aliquod peccatum mortale incidiſſe, quin recordari poſſet, cujus generis, aut ſpeciei fuerit illud peccatum, non propterea deobligatus maneret ab ejus confeſſione; ſed poſſet ac deberet illud ſub ea generalitate confiteri, & ab eo abſolvi, præſertim ubi non conciperet erga illud contritionem, nec aliud mortale haberet, de quo ſe accuſaret, nec enim privari deberet hujus ſacramenti beneficio, nec ad deſperandum cogi: ergo pro Pœnitentiæ Sacramento ſufficit quandoque, & per accidens confiteri peccatum mortale in communi, ſive individuum vagum, nullum determinando genus proximum, aut ſpeciem. Confirmatur tertiò: nam ſi non ſufficeret in caſu propoſito confiteri peccata in communi, aut ſe accuſare peccatorem petendo abſolutionem, maximè quia ex vi hujus non cognoſcit perfectè confeſſarius ſtatum pœnitentis, ut queat exactè de ejus peccatis judicare; ſed hæc ratio eſt nulla, & minime impedit, quod moribundus poſſit & debeat abſolvi: ergo ille modus confitendi eſt abſolutè ſufficiens in tali caſu. Probatur minor ex communi fidelium praxi, & piorum approbatione, ut n. 214. jam inſinuavimus, ubi plures ſubito, & evidenti periculo moriendo corripiuntur ob naufragium, terremotum, incendium, contagium, &c. conſuetum namque eſt, & minimè reprobatum omnes ſimul vociferare confitendo peccata, & petendo abſolutionem: & ſi unus tantum Sacerdos omnes ſimul una abſolutione abſolvit dicendo: Ego vos abſolvo à peccatis veſtris. Et tamen in hoc caſu Sacerdos non cognoſcit eorum peccata in particulari, nec exactam habet notitiam de ſingulorum conſcientiis, ut ex ſe liquet. Ergo nulla eſt illa adverſariorum ratio deſumpta ex eo, quod licet moribundus ſe accuſet de peccatis in communi dicendo ſe peccatorem, confeſſarius nequeat congruum concipere, aut habere de illius peccatis, & conſcientiæ ſtatu judicium. Et alia ſatis gravia, quæ ab authoritate poſſemus pro hac reſolutione non addimus, illa pro alio difficiliori meditato reſervantes, quę iſtâ à fortiori cõfirment.

Confirmat. 1. — *Confirmat. 2.* — *Confirmat. 3.*

Eliditur motivum 1. Fundamenta vero contrariæ opinionis eliduntur per ea, quæ pro noſtra, & communi propoſuimus: nam ſolum evincunt, quod per ſe loquendo requiritur confeſſio peccatorum in ſpeciali; minimè vero quod requiratur eſſentialiter, & in omni caſu contingenti, aut poſſibili. Idque facilè conſtat ex dictis in hoc dubio: nam etiam pro hoc Sacramento requiritur per ſe loquendo confeſſio in particulari omnium mortalium nullo excepto, & ad id obligamur præcepto divino: & nihilominus plures ſunt caſus, in quibus per accidens non eſt neceſſaria illa materialis integra omnium mortalium confeſſio, ſed aliqua poſſunt reticeri. Et eadem ratione poſſunt omnia in particulari omitti, & explicari tantum in communi, ubi moribundus aliud non valet declarare, nec plura verba proferre. Unde liquet quod præceptum divinum in hoc Sacramento ad plura ſe extendit, quam ſola ipſa Sacramenti eſſentia præciſive ſumpta: hoc enim ſolum expoſcit quod legitimo Sacerdoti fiat expoſitio peccatorum hoc, vel illo modo, & ſive omnium, ſive aliquorum juxta varias contingentias ſupra relatas: ſed præceptum divinum extenditur per ſe ad omnia mortalia abſque ullius exceptione, verum occurrente extrema neceſſitate, ut aliàs in aliis contingit, non obligat. Et hoc ſatis erat reſpondere ad omnia illa motiva ſimul ſumpta. Sed in particulari reſpondetur ad *primum* majorem ſolum verificari per ſe loquendo; ſecus vero univerſaliter, & per accidens, ut oſtendimus exemplo naufragii, & incendii. Et rurſus minor eſt falſa: nam licet Sacerdos ante cognoſceret moribundum eſſe peccatorem ſecundum eam rationem, qua omnes peccatores dicimur, tamen non cognoſcebat moribundum id recognoſcere, ſeque accuſare, & omnes ſuas culpas in communi clavibus Eccleſię ſubmittere. Ad *ſecundum* omiſſis præmiſſis negatur conſequentia, quæ ex eis non infertur: nam ut judicium, & abſolutio Sacerdotis ſit actus prudentiæ, non eſt neceſſarium cognoſcere pœnitentis peccata in particulari, ſed eam in particulari confeſſionem, & accuſationem, qua omnia in cõmuni ſua crimina dicit petens ab illis abſolvi: nam illo actu particulari dijudicare ad prudentiam expectat, ut & ipſi Adverſarii, & nos facimus. Unde patet ad *tertium*: nam Sacerdos antequã abſolvat utitur clave ſcientiæ recognoſcendo per illam pœnitentis in communi confeſſionem eum dolere de peccatis, & ſe accuſare ut abſolvatur. Patet etiam ad *confirmationem*; nam ea, & alia, quæ afferri poſſent teſtimonia declarant, & expoſcunt, quæ per ſe loquendo debent in confeſſione explicari; ſed non negant, quod oppoſitum per accidens fieri queat.

Secundum. — *3. ejus confirmatio.*

Conſectarium 1. 229 Ex præmiſſa autem reſolutione duo pro praxi colliguntur. *Primum* Sacerdotem in præmiſſo caſu non ſolum poſſe, verum debere abſolvere moribundum: qui ex una parte licitè poteſt adhærendo communi ſententiæ; & ex alia cum abſolutio queat prodeſſe, neceſſariaque moribundo eſſe ad æternam ſalutem; debet Sacerdos ex charitate erga proximum illud ſubſidium moribundo non negare; ne ſi habeat ſolam attritionem damnetur, qui ſalvus fieret, ſi illi abſolutio ſacramentalis adjungeretur. Et ſic communiter obſervant Auctores, quorum plures refert N. Franciſcus ubi ſupra num. 142. *Secundum*: debere in eo caſu conferre abſolutionem abſolutè. Oppoſitum docuit Suarez loco citato num. 12. dicens debere abſolvere ſub intellecta conditione, ſi poſſum, vel ſi adeſt materia ſufficiens: quia ſic procedens vitat omnem irreverentiam, quæ in conficiendo Sacramentum Pœnitentiæ contingere poſſet. Sed communiter rejicitur, & meritò; quia rem ſuper-

N. Franciſcus. — *Secundum.*

Digitized by Google

ſupervacaneam exegit, quin & aliquando ſuperſtitioſam, quæ etſi non ſit contra ſubſtantiam Sacramenti, ejus tamen debito uſui quadam ratione adverſatur. Debet namque Sacramentum miniſtrari abſolutè, ſive nulla appoſita conditione, quando prudens dubium circa ejus valorem non occurrit: in prædicto autem caſu nullum prudens dubium adeſſe valet, quod vel ſolo pondere ſententiæ adeò communis non excludatur: ergo abſolutio debet adminiſtrari abſolute in prædicto caſu; & non poſſet non eſſe aliqua inordinatio adhibere conditionem non neceſſariam.

230 Idem, quin majus eſt dubium in caſu quo moribundus non confiteatur ſaltem in communi, ſed ſolum coram confeſſario poſitus exhibeat ſigna doloris tundẽdo pectus, aut alio modo manifeſtando prioris vitę, & ſuorum peccatorum retractationem. Et plane, ſi illa ſigna exhibeant ſe velle confiteri, & deſiderare ſacramentalem abſolutionem, caſus omnino coincidit cum præcedenti, & importat peccatorum ſaltem in communi confeſſionem, cui accidit per verba, vel per manus, aut alia ſigna fieri. Quare eadem hujus, ac præcedentis caſus debet eſſe reſolutio, & communiter adhibetur. Sed contingens eſt infirmum tundere pectus, aliaque doloris peccatorum edere ſigna ſiſtendo in eis, nullumque manifeſtando ordinem ad confeſſionem, vel abſolutionis deſiderium. Et in hoc vertitur difficultatis cardo, an ſcilicet hoc ipſo quod Sacerdos ea ſigna videat poſſit prudenter præſumere, quod moribundus illa dirigat ad conſequendum ſacramentalem abſolutionem, quamvis nequeat illa expreſsè petere: & conſequenter utrum talis confeſſarius eo dictamine directus poſſit aut debeat moribundum abſolvere. Negant à fortiori Auctores pro prima ſententia num. 227. relati, quibus addendi ſunt Suarez, N. Thomas à Jeſu, Bonacina, & alii pauci apud Dianam 3. part. tract. 3. reſolut. 2. & moventur *primò*: nam de moribundo ita ſe habente, & gerente vulgo dicitur, & non ineptè, quod confiteri jam non valet: ſi ergo confiteri non poteſt, nulla erit confeſſio, & abſolutio illi correſpondens. *Secundò*: quia, cum partes pœnitentiæ ut ſacramenti ſint tres, nempè contritio, confeſſio, & ſatisfactio, oportet ad dolorem hujus ſacramenti concurrere confeſſionem ut à contritione diſtinctam, ſed tundere pectus, & ſimilia non ſunt aliud, quam ſigna doloris: ergo prædicta ſigna non ſufficiunt, ut moribundus præſumatur confiteri, aut petere confeſſionem. *Tertiò*, quoniam ex oppoſito fieret, quod licet moribundus in eo articulo legitimè confeſſus, & abſolutus fuerit, ſi poſt amiſſam loquelam edat illa ſigna, poſſit rurſus ſacramentaliter abſolvi, & iterum atque iterum, ubi eadem ſigna oſtenderit: quod apparet abſurdum, & contra praxim. *Quartò*, quia frequentiſſimum eſt infirmum in illa hora prorumpere in illa ſigna, quæ vel in perſonis juſtiſſimis contritionem internam demonſtrant, quamvis infirmus nullius mortalis conſcius ſit, nec confeſſione egeat, nec abſolutionem ſacramentalem expoſcat; ergo talia ſigna ſunt inſufficientia, ut Sacerdos præſumat infirmum per ea confiteri aut petere abſolutionem: atque ideo imprudenter ageret illam impertiendo: & conſequenter non poteſt, nec debet moribundum ita ſe gerentem abſolvere.

Suar. Thom. Bonacina. Fundam. 1. Secundum. Tert. Quart.

231 Verum ſententia contraria, cui ſubſcribimus, eſt communis, eamque tuentur omnes relati pro ſecunda n. 227. ſi paucos proxime relatos excipiamus. Et probatur auctoritate D. Auguſtini in lib. de adulterinis conjugiis cap. 28. tom. 6. ubi hæc habet: *Ego non ſolum alios cathecumenos, verum etiam ipſos, qui viventium conjugiis copulati, retinent adulterina conſortia, cum ſalvos corpore in his permanentes non admittamus ad Baptiſmum: tamen ſi deſperati* (hoc eſt ſine ſpe vitæ, aut ſalutis corporalis) *& intra ſe pœnitentes jacuerint*, (quod ſolet manifeſtari per doloris ſigna, de quibus agimus) *nec pro ſe reſpondere potuerint, baptizandos puto, ut etiam hoc peccatum* (adulterini conſortii) *cum ceteris lavacro regenerationis abluatur. Quis enim novit utrum fortaſſis adulterinæ carnis illecebra uſque ad baptiſmũ ſtatuerant detineri?* Quam doctrinam extendit ad moribundum, qui in ſimili articulo poſitus confiteri verbo non poteſt, ſed tamen edit doloris ſigna: ſic enim concludit in fine capitis. *Quæ autem baptiſmatis, eadem reconciliationis* (id eſt Sacramenti Pœnitentiæ) *eſt cauſa, ſi forte pœnitentem finiendæ vitæ periculum præoccuparit. Nec ipſos enim ex hac vita ſine arrha ſuæ pacis exire velle debet mater Eccleſia.* Ergo in ſententia Sancti Doctoris, ſicut cathecumenis peccatoribus, ſi moribundi darent pœnitentiæ ſigna miniſtrandum erat Sacramentum Baptiſmi, ita etiam baptizatis, ſi eadem ſigna doloris oſtendant, miniſtrandum eſt Sacramentum Pœnitentiæ: par enim eſt in utriſque ratio aſſignata à Sancto Doctore, nempè Eccleſiam nolle eos illo privare beneficio, quod poteſt eis prodeſſe ad æternam ſalutem, ſi forte de peccatis doleant per ſolam attritionem. Unde Cano, licet nobis contrarius, fatetur loco citato, §. *Quod ſi quis* Auguſtinum in dicto caſu collaturum fortaſſis abſolutionem. Alia aliunde teſtimonia, quæ huic reſolutioni ſuffragantur, congruentius pro alia expendemus num. 234. Sed præſens ſuadetur ratione deſumpta ex teſtimoniis D. Auguſtini: quoniam ſigna doloris, quæ infirmi edunt in mortis articulo, præſumi debent dirigi ad claves Eccleſiæ, & ſacramentalem abſolutionem: ſiquidem in eo articulo ſunt optimum animæ remedium, & in hunc finem à Chriſtianis communiter oſtẽduntur, & adjiciuntur: quod ſatis eſt, ut Sacerdos prudenter procedat in abſolvendo. Si autem in dubium incidat circa prædictam ordinationem, & ſignificationem hic, & nunc ex parte pœnitentis; id ad ſummum obligabit, ut non abſolvat moribundum abſolutè, ſed ſub conditione, ſi adſit materia ſufficiens: ad idque tenebitur, ne proximus privetur illo beneficio ſibi forte tunc neceſſario ad æternam ſalutem. Et confirmatur à fortiori: nam ubi dubitatur an ſigna à moribundo edita proveniant ex dolore, an vero ex gravitate morbi, & anguſtiis mortis, adhuc poteſt abſolutio impendi ſub conditione, ut docent Henriquez, Layman, Reginaldus, Filliucius, Zambranus. Joannes, Sancius, & eis relatis Leander diſp. 5. quæſt. 42. quibus, & idem ſequens addit N. Franciſcus num. 146. Dicaſtillum, N. Gabrielem, & Franciſcum Bonæ ſpei. Ergo multo magis ad id obligabitur, ubi non eſt dubium de ſignis doloris erga peccata; ſed an ea ſigna, quæ conſtat eſſe hujus doloris, ordinentur ad ſuſcipiendum Sacramentum Pœnitentiæ. Quo dubio ſtante peccaret contra charitatem Sacerdos denegans abſolutionem ſub conditione, à qua forte pendet moribundi ſalvatio, & in qua ita præſtanda nulla occurrit inordinatio.

Sententia affirmativa, & communis. D. Auguſt. Ratio. Confirmat. Henriq. Layman. Regin. Filliuc. Zambran. Sanc. Franciſc. Dicaſt. Gabriel.

232 Unde conſtat differentia (pro diluendis alias contrariæ ſententiæ motivis, & etiam obſervanda) inter caſum præſentem, & præcedentem: nam in præcedenti, ubi moribundus verbis expreſſis petit abſolvi, & confitetur ſaltem in communi peccata accuſando ſe peccatorem, nullum prudens dubium occurrit circa valorem ſacramenti: & ideo Sacerdos poteſt, & debet abſolvere moribundum abſolutè, ſive non adhibita conditione, ut num. 229. ſtatuimus. Et idem aſſerendum eſt ubi moribundus loqui non poteſt, edit tamen doloris ſigna certo manifeſtantia ſe velle confiteri, ſed verbis non poſſe: nam ut num. 230. hic caſus coincidit cum præcedenti, habetque eandem reſolutionem. Ceterum in caſu præſenti fit ſuppoſitio, quod de ſignis doloris à moribundo editis non conſtat certo, an ſigna ſint explicantia dolorem de peccatis, & petitionem, ac deſiderium abſolutionis. Quo dubio exiſtente non debet Sacerdos procedere abſolute in abſolvendo moribundum illis utentem. Quia tamen ſatis commune in Chriſtianis eſt illa edere ex peccatorum dolore, & abſolutionis deſiderio, & ita illa pie interpretari ſolemus; nequit confeſſarius negare ſimpliciter abſolutionem; ſed magis illa ſigna ut materiam dubiam debet accipere: & conſequenter pro ſuccurrendo animæ ęternę ſalutis diſcrimini, in quo moribundus poſitus eſt, poteſt, & debet prudenter ſe gerendo illum abſolvere ſub explicita, aut tacita conditione, ſi poſſum, vel adeſt materia ſufficiens. Et ita ſe gerens nullam infert ſacramento irreverentiam, cum certum ſit materiam eſſe dubiam. & aliunde ſatisfacit charitati erga proximum, cujus æterna ſalus poteſt ab illa abſolutione pendere.

Juxta quam doctrinam arduum non eſt occurrere contrariæ ſententiæ motivis. Nam ad *primum* reſpondetur, ea vulgari locutione ſolum ſignificari quod moribundus nequit jam confiteri ex modo, quo communiter fit confeſſio nempè verbis, & recenſendo ſingula peccata. Sed dubium non eſt moribundos id impotentes facere poſſe nutibus petere confeſſionem, & confiteri, ac conſequi ſacramentalem abſolutionem ſimpliciter, præſertim ſi interrogentur à confeſſario, & ſignis reſpondeant, ut experientia liquet. Ad *ſecundum* negatur minor: quia illa ſigna non ſunt præciſe ſigna, aut effectus doloris de peccatis; ſed etiam eorum confeſſio, & accuſatio: unde ab hac parte non deficiunt Sacramenti partes pro ejus valore requiſitæ. Ad *tertium* concedimus ſequelam, quæ ſanè intellecta nullum continet abſurdum: ſicut enim poſitis prioribus ſignis doloris, & deſiderii abſolutionis, poteſt Sacerdos impendere

Occurritur 1. motivo. Secundo. Tertio.

dere

Digitized by Google

dere abſolutionem ſub conditione; ſic poteſt abſolutionem ſub conditione repetere, ſi ea ſigna ex parte moribundi repetantur. Sed prudenter in hoc procedendum eſt, ne toties conculcetur abſolutio, quoties ſigna: id enim expoſcit gravitas materiæ, & reverentiæ erga Sacramentum, ut vel in confeſſionibus per verba liquet. At ſi moribundus perſiſteret in eo, & notabile ſpatium, v.g. quatuor horarum è priori abſolutione percurriſſet, nullum inconveniens videtur, quod repetitis illis doloris ſignis, iterum abſolveretur, ſicut ubi adeſſet confeſſio vocalis ejuſdem materiæ poſſet contingere, & frequenter in perſonis ſpiritualibus con-

Quartum. tingit. *Quartum*, ſolum evincit, quod à nobis conceſſum, & præmiſſum fuit, nempè ob rationem huic motivo inſertam non debere Sacerdotem abſolvere abſolutè pœnitentem, ſed ſub conditione, quod adſit materia ſufficiens: ſic enim vitantur inconvenientia, quæ poſſent occurrere. Et quamvis ea ſigna ob ambiguitatem, quam de ſe habent, non ſufficiant ut Sacerdos certo judicet illis ſignificari dolorem peccatorum, & petitionem abſolutionis; ſufficiunt tamen, ut valeat, ac debeat prudenter dubitare, & abſolutionem ſub conditione conferre.

Opinio negativa. 233 Tertium, & non minus difficile dubium circa confeſſionem moribundorum occurrit, ubi aliquis moribundus in abſentia confeſſarii petit illum, ut confiteatur, vel dat ſigna pœnitentiæ, ſed ubi confeſſarius accedit, & id ex teſtimonio aliorum cognoſcit, reperit moribundum ſenſibus deſtitutum, & qui nulla coram eo verba, aut ſigna pœnitentiæ proferat. Poterit ne, aut debebit illum abſolvere? Negant Auctores pro prima ſententia num. 227. re-

Ledeſ. Nugnus, Curiel. lati. Ad quos ex relatis pro ſecunda accedunt Petrus de Ledeſma c. 21. concl. 2. dub. 4. in fine dicens rem eſſe certiſſimam, & Nugnus qu. 9. art. 2. dub. 1. ad 4. difficultatem, §. *Sed quid.* Idem docuit Curiel in manuſcripto de Pœniten-

Fundament. tia. Præcipuum horum fundamentum eſt, quod Clemens VIII. anno 1602. die 20. Junii condemnaverit ſententiam eorum, qui docebant confeſſionem factam abſenti Sacerdoti eſſe validam, ſed in caſu propoſito illa talis qualis confeſſio moribundi fieret Sacerdoti abſenti; ſiquidem coram eo nihil per verba, aut ſigna infirmus confiteretur: ergo Sacerdos non poſſet illum abſolutè, vel conditionatè abſolvere, ob condemnatam doctrinam ad praxim reducere. Decretum illud Clementis Integrum dedimus in priori

Propoſitio damnata. parte diſp. 3. num. 24. ex quo ſufficit aliqua verba referre: *Hanc propoſitionem, ſcilicet licere per litteras, ſeu internuntium confeſſario abſenti peccata Sacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere, ad minus uti falſam, temerariam, damnavit, & prohibuit: præcepitque ne iſta propoſitio publicis, privatiſque lectionibus, congreſſibuſque doceatur; neve unquam tanquam aliquo caſu probabilis defenda-*

Occurritur ſatisfactioni. *tur.* Nec ſatisfacit, quod reſpondet Suarez diſp. 25. ſect. 4. nempè, mentem Pontificis fuiſſe damnare totam illam propoſitionem copulatim, non vero ſingulas ejus partes diviſive ſumptas: quaſi ſenſus illius decreti ſit reprobare ſententiam aſſerentium confeſſionem, & abſolutionem ſimul in abſentia factas valere, & aliquando licere; minimè vero ſententiam ejus, qui diceret validam eſſe confeſſionem pœnitentis abſenti factam, dummodo abſolutio conferretur à Sacerdote præſente. Et hoc ſecundum contingeret in caſu propoſito moribundi: nam licet confiteretur Sacerdoti abſenti, hic tamen niſi coram illo poſitus eum non abſolveret. Hæc inquam reſponſio minime ſatisfacit, ſed omiſſis aliis impugnationibus (de quibus alias,) evertitur efficaciter ex alio Eccleſiæ decreto, quod relata, aut delata præmiſſa Suarii interpretatione ad Paulum Quintum editum fuit die 5. Julii anni 1605. in hac forma: *Propoſita cauſa patris Franciſci Suarez Jeſuitæ, & conſideratis his, quæ ſcripſit tom. 4. in 3. part. S. Thomæ ſect. 4. diſp. 21. interpretando decretum fœlicis recordationis Clementis Papæ VIII. die 20. Junii 1602. quo damnavit hanc propoſitionem, videlicet licere per litteras, & ut ſupra: & etiam mature diſcuſſis his, quæ idem P. Suarez adduxit in defenſionem ſuæ interpretationis: auditis votis Illuſtriſſimorum Dominorum Cardinalium, Sanctiſſimus decrevit dictam interpretationem non ſubſiſtere, & ideo amovendam eſſe ab ejus libris juxta decreta alias facta fœlicis recordationis Clementis Papæ VIII. de quibus in actis Sancti Officii.* Et eodem anno, die 20. Julii prodiit ſequens edictum: *Ex libro P. Suarez Jeſuitæ tom. 4. ad 3. part. diſp. 21. ſect. 1. num. 12. Amoveantur infra ſcripta verba, videlicet.* Neque ex hac reſolutione, &c. *uſque* in abſentia confeſſoris. *Idem P. Suarez corrigat ſuum librum, & antequam evulget oſtendat huic congregationi.* Et aliud 18. Auguſti promulgatum his verbis: *Sanctiſſimus decrevit ex tom. 4. P. Suarez Jeſuitæ in 3. part. S. Thom. diſp. 21. ſectionem quartam, cui titulus eſt,* utrum de neceſſitate confeſſionis ſit, ut pœnitens Sacerdoti præſenti immediatè, & per ſe ipſum revelet peccata ſua, *totam eſſe amovendam, nec aliam ejus loco ſubrogandam.* Quare prædicta via nequit eludi decretum Clementis VIII. nec dirui fundamentum pro relata opinione propoſitum.

234 Nihilominus ſubſcribendum cenſemus contrariæ, ut veriori, & planè his temporibus communi, quam docuit D. Thom. opuſc. 65. §. de Extrema-Untione, ubi hęc habet omnino conformia verbis D. Auguſtini relatis n. 231.

Affirmativa opinio. *Si infirmus, qui petiit Unctionem, amiſit notitiam, vel loquelam antequam Sacerdos veniret ad eum, ungat eum Sacerdos, quia in tali caſu debet etiam baptizari, & à peccatis abſolvi.* Idemque docent tam diſcipuli, quàm extranei, ut ſupervacaneum ſit eos recenſere: & videri poſſunt innumeri apud Dianam 3. part. tract. 3. reſolut. 4. Dicaſtillum diſp.

Dicaſtillo. Leand. Thomas, Gabr. Anton. Franciſcus. 9. n. 773. & Leandrum diſp. 5. quæſt. 43. ex noſtris ita ſentiunt Thomas à Jeſu in Tribunali conſcientiæ cap. 11. §. 10. Gabriel à S. Vincentio diſp. 7. quæſt. 2. Antonius à Spiritu Sancto diſp. 10. ſect. 3. & Franciſcus à Jeſu Maria cap. 8. punct. 4. num. 147. Quæ ſententia urgenter probatur ab auctoritate: nam in Rituali Romano edito anno 1615. juſſu Pauli V. ſub titulo: *De Sacramento Pœnitentiæ*, hæc ha-

Concluſionis ratio 1. bentur: *Si inter confitendum, vel etiam antequam incipiat confiteri, vox, & loquela ægri deficiat, nutibus, & ſignis conetur Sacerdos, quoad fieri poterit, peccata pœnitentis cognoſcere. Quibus utcumque vel in genere, vel in ſpecie cognitis, vel etiam ſi confitendi deſiderium ſive per ſe, ſive per alios oſtenderit, abſolvendus eſt.* In quibus ultimis verbis aperte continetur ſenſus, de quo agimus, & præcipitur abſolutio. Quod Rituale magnæ eſt auctoritatis ob approbationem Pauli V. in Bulla illi præfixa. Et Lugo ſupra relatus obſervat, quod aliqui apud Congregationem Dominorum Cardinalium Inquiſitionis Generalis inſtarunt pro correctione dicti Ritualis eo quod adverſaretur, ut ipſi putabant, decreto Clementis VIII. ſupra relato; nihilominus decretum fuit, quod Rituale, ut editum fuerat, obſervaretur. Et hinc, ut id obiter dicamus ſatis edocemur nullam contrarietatem inter decretum Clementis, & noſtram, & communem reſolutionem eſſe.

Conc. Arauſican. Et planè novum, aut inſolens non erat in Eccleſia, quod in Rituali circa prędictum caſum diſponitur, ſed jam olim invaluerat. Nam ex Conc. Arauſicano cap. 12. (& refertur in Can. Qui recedunt 26. quæſt. 6.) dicitur: *Subito obmuteſcens, prout ſtatutum eſt, baptizari, aut pœnitentiam accipere poteſt, ſi voluntatis præteritæ teſtimonium aliorum verbis ha-*

Conc. Cartagin. *bet, aut præſentis ſuo nutu.* Et in Concilio Carthaginenſi 4. c. 76. (& refertur in Can. *Is qui*, vel ut alii habent Can. *Si quis* 26. qu. 6.) dicitur: *Is qui pœnitentiam in infirmitate petit, ſi caſu, dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppreſſus infirmitate obmutuerit, vel in phreneſim verſus fuerit, dent teſtimonium, qui eum audierunt, & accipiat pœnitentiam: & ſi continuo creditur moriturus reconcilietur per manus impoſi-*

Leo Magn. *tionem, & infundatur Euchariſtia ori ejus.* Et S. Leo Magnus epiſt. 91. ad Theodorum Epiſcopum Forojulienſem ſtatuit: *Si aliqui ægritudine ita fuerint aggravati, ut quod paulò ante poſcebant, ſub præſentia Sacerdotis ſignificare non valent; teſtimonia eis fidelium circumſtantium prodeſſe debent, ut ſimul, & pœnitentiæ, & reconciliationis beneficium conſequantur.* In quibus omnibus repræſentatur caſus proprius præſentis difficultatis, & decernitur, quod pœnitentia, ſive abſolutio non negetur. Nec vim horum teſtimoniorum de-

Evaſioni occurritur. clinabit, qui dicat in eis non fieri ſermonem de abſolutione Sacramentali à peccatis; ſed de remiſſione pœnæ publicæ peccatoribus ad ſtatum pœnitentium admiſſis, vel admittendis juxta Canones injuncta. Nam licet hoc ſecundũ non negemus; negari tamen non debet illud primum: quia relata teſtimonia utramque abſolutionem complectuntur, & ſatis apertè de Sacramentali agunt, ut liquet ex verbis Concilii Carthaginenſis: *Si continuo creditur moriturus, infundatur ori ejus Euchariſtia*, pro hujus namque religioſa ſuſceptione magis requiritur Sacramentalis à peccatis abſolutio, quam remiſſio publicæ pęnitentiæ: & Euchariſtia non ſolebat, nec debet peccatoribus conferri non præmiſſo Pœnitentiæ Sacramento. Evidentior adhuc eſt ſententia S. Leonis pro adminiſtratione hujus Sacramenti in prædicto caſu: nam ante verba relata dixit: *Miſericordiam Dei ita lapſibus ſubveniſſe humanis, & divina ſuæ bonitatis præſidia erga baptizatos ita ordinaſſe, ut indulgentia Dei niſi ſupplicationibus Sacerdotum nequeat obtineri.* Cujus ſententiæ ſincerus, & legitimus ſenſus eſt peccata mortalia poſt Ba-

ptiſmum non remitti à Deo niſi concurrentibus Sacerdotibus, qui ab eis abſolvant. Et ſic intellexit Angelicus Doctor ſupra quæſt. 84. art. 3. ad ſecundum dicens: *Verbum Leonis eſt intelligendum, quantum ad deprecationem, quæ præmittitur abſolutioni, nõ autem remanet, quin Sacerdotes abſolvant*. Intellexit etiam Turrecremata in cap. multiplex de pœnitentia diſt. 1. & magis convincitur hanc fuiſſe S. Pontificis mentem expendendo integram ejus ſententiam, prout refertur in c. 1. *Illis, qui* dict. 26. qu. 6. his verbis: *Tali neceſſitati ita auxiliandum eſt, ut nec actio illis pœnitentiæ, nec converſionis gratia denegetur, ſi eam etiam amiſſo vocis officio præjudicium integri ſenſus quærere comprobentur. Quod ſi aliqua vi ægritudinis ita fuerint aggravati, ut quod paulò ante poſcebant, ſub præſentia Sacerdotis ſignificare non valeant, teſtimonia eis fidelium circumſtantium prodeſſe debent, ut ſimul & pœnitentiæ, & reconciliationis beneficium conſequantur*. Ubi antecedentia, & conſequentia ſatis demonſtrant ſermonẽ eſſe de utraque pęnitentia publica, & Sacramentali.

D. Thom.

Turrecremata.

235 Ex quibus omnibus deſumitur efficax pro hac communi ſententia motivum: nam quid in adminiſtratione hujus Sacramenti, ſive & in aliis fieri poſſit, aut debeat, dependet ex ſola voluntate, & inſtitutione Chriſti, quæ non aptiori via nobis innoteſcit, quam per doctrinam, & uſum Eccleſiæ Catholicæ: ſed ſecundum hujus uſum, & doctrinam poteſt, & debet in caſu propoſito moribundus abſolvi: ergo ita aſſerendum eſt. Minor patet ex dictis: nam ſic ordinatur in Conciliis relatis, & in Epiſtola S. Leonis Papæ; & in Rituali Romano; & ita communiter practicatur per Parrochos, & alios Sacerdotes obedientes eidem Rituali.

Secund. ratio.

Confirmat. 1. Confirmatur primo: nam ſi quid huic reſolutioni obſtaret, maximè decretum Clementis VIII. reprobantis ſententiam aſſerentem poſſe ſacramentalem confeſſionem fieri abſenti Sacerdoti, & prohibentis *ne illa unquam aliquo caſu, ut probabilis defendatur*; Quod tamen fieret, ſi Sacerdos ſuperveniens, cui abſenti relata eſt moribundi confeſſio, illum abſolveret; ſed id non obſtat: ergo ita aſſerendum eſt. Probatur minor: tum, quia poſt illud Clementis decretum Paulus V. approbavit Rituale Romanum, in quo ordinatur Sacerdotem ſupervenientem abſolvere moribundum, *ſi deſiderium confitendi per ſe, vel per alios oſtenderit*, ut ſupra expendimus: ſignum ergo eſt nullam inter hanc doctrinam, praximque, & decretum Clementis eſſe oppoſitionem: ne dicamus duos illos Pontifices docuiſſe, & præcepiſſe contraria. Tum etiam, quia iſte Clemens declaravit mentem ſuam non fuiſſe hunc moribundi caſum comprehendere, ut conſtat ex teſtimonio Illuſtriſſimi Petri Lombardi Archiepiſcopi Armacani, Hiberniæ primatis, dato 6. Junii anni 1624. in quo poſt alia inquit: *Sunt duæ quæſtiones. Quarum una proponebatur, utrum liceat per litteras, ſeu internuntium confeſſario abſenti ſacramentaliter confiteri. Altera quæritur, an quando aliquis in abſentia confeſſarii declaravit aliquo ſigno exteriori ſe velle ſacramentaliter confiteri, ſi ſuperveniens confeſſarius eum inveniret ita conſtitutum, ut non tantum non valeat peccati illius confeſſionem facere, ſed neque illius ſuæ voluntatis ſignum aliquod in præſentia illius exhiberi; poſſit nihilominus ex notitia per teſtimonium illorum accepta de ſigno ante adventum ſuum exhibito eum ſacramentaliter abſolvere, quæ cum ita ſe habeant, Clemens VIII. decreto ſuo meritò damnavit, ac prohibuit, quod in priori quæſtione proponebatur, ſcilicet licere per litteras, ſeu internuntium confeſſario abſenti ſacramentaliter confiteri, hoc nimirum ſenſu, ut ſic facta confeſſio ſit ſacramentalis, eaque damnatio, & prohibitio conformis eſt doctrinæ Tridentini, in qua traditur, quod Chriſtus Dominus eos, qui ſe poſt Baptiſmum crimine aliquo contaminaverint, ante Tribunal Sacramenti Pœnitentiæ tanquam reos ſiſti voluit. Sed quoad poſteriorem quæſtionem cum non tantum ſit certiſſimum Clementem Pontificem non intendiſſe damnare, ſeu prohibere, quod quiſpiam per litteras, ſeu internuntium confeſſori ſuo abſenti diceret ſe velle ei confiteri, ideoque eum acceſſat, ut præſenti confiteatur: ſed etiam mihi ſemper fuerit perſuaſum, quod incidente caſu, qui in quæſtione iſta exprimitur confeſſarius ſuperveniens poſſit, & debeat ſacramentaliter abſolvere juxta antiquos canones, & nominatim juxta doctrinam S. Leonis Papæ in citata ſua decretali, in qua quod agat de ſacramentali abſolutione, etiam intellexit S. Thom. 3. part. q. 84. art. 3. ad 2. Hoc ipſum privatim communicavi Clementi Pontifici, idque poſtquam in Officio Sanctæ Inquiſitionis improbata eſſet interpretatio ſui decreti à Theologo quodam facta tanquam non eſſet in eo damnata, ac prohibita utraque diviſim pars propoſita quæſtionis. Ac reſpondit mihi ſua ſanctitas non fuiſſe ſibi propoſitum damnare, ſeu prohibere, quod abſolutio ſacramentalis impendatur incidenti caſu expreſſo in poſteriori illa quæſtione, &c.* Ex qua relatione, & clarè aliunde facti notorietate intelliget prudens lector Theophilum Reynaudũ in libello de confeſſione epiſtolari (& recoctam hanc crambem offert Sartolus in vita Suarii lib. 3. cap. 7. §. Hæc fuit tota doctrina) ludere, & fucum facere, dum contendit celebrem illam controverſiam de confeſſione per epiſtolam, aut internuntium poſitam in eo fuiſſe utrum abſolvi ſacramentaliter moribundus poſſit, in abſentia confeſſarii ſigna doloris, & deſiderii confeſſionis exhibuit. Nam ut hoc evidentis falſitatis convincatur, ſufficit præter inſinuata, quod Gonet loco ſupra citato Theophilo repoſuit. Illud, inquit, eſt probabiliſſimum, & decretis Pontificum omnino conſonum. Illud vero omni probabilitate caret, ut Clemens VIII. in ſuo decreto declaravit, meritoque Suarem, & alios id aſſerentes damnavit. Sunt itaque contrariæ res prorſus diſtinctæ, ut ex Armacano immediatò vidimus.

Petrus Lombardus.

Confirmatur: nam ſi talis moribundi confeſſio in propoſito caſu eſſet invalida; id proveniret vel ex eo, quod non manifeſtantur peccata in particulari, vel quia non fieret per ipſum moribundum, ſed per teſtimonium aliorum; ſed nihil horum obeſt ejus valori: ergo eſt valida: atque adeo confeſſor in tali caſu poteſt, & debet impendere abſolutionem. Minor quoad primam partem conſtat ex dictis num. 227. ubi oſtendimus moribundis, & aliis aliter impeditis, ſufficere, quod ſua peccata in communi manifeſtent, & quod excuſentur à materiali eorum in particulari integritate pro confeſſione ſervanda. Secunda etiam minoris pars ſuadetur: nam confeſſio facta per teſtimonium aliorum æquivalet confeſſioni factæ per interpretem: ſicut enim interpres refert confeſſario pęnitentis peccata, & ſtatum, ſic etiam teſtis manifeſtat eidem peccata ſaltem in communi, deſiderium confitendi, & ſtatum moribundi; ſed confeſſionis valori non obſtat quod fiat per interpretem: ergo pariter non obſtat, quod fiat per aliorũ teſtimonium. *Confirmat. 2.*

236 Ad motivum autem contrariæ opinionis (rejecta reſponſione inter arguendum data, ut prorſus falſa, & improbabilis) negamus minorem: quia confeſſio moribundi in caſu propoſito fit formaliter, intenſivè, & terminativè confeſſario præſenti: non enim intendit moribundus confiteri ſua peccata confeſſario abſenti, ſed ſiſti ante ejus tribunal, ut ab ipſo judicetur, & abſolvatur. Ad inſertam autem minoris probationem dicendum eſt, quod quamvis, ubi ſupervenerit Sacerdos, moribundus nihil per verba tunc dicta, nec per ſigna tunc facta confiteatur: nihilominus tunc terminativè, & formaliter confitetur juxta intentionem, quamvis à principio habuit, & ſenſibiliter teſtibus de ipſa tunc deponentibus, manifeſtavit. Nec enim illa intentio, & manifeſtatio cum ceteris, qui à principio concurrerunt functæ ſunt ultimo officio ſuo, ſed tunc moraliter perſeverant, eoque funguntur, repręſentanturque præſentes Sacerdoti mediante teſtium depoſitione. Eo vel maximè quod moribundus ſtatim ac ſuum dolorem, & deſiderium ſacramentalis confeſſionis manifeſtavit, ſenſibus privatus fuerit, nullumque fundamentum dederit, aut reliquerit, ut præſumatur primam eam voluntatem mutaſſe, unde perſeverat actu moraliter in ea juxta prudentum ęſtimationem. Et oppoſitam abſque fundamento præſumeretur, & non abſque gravi moribundi injuria. Unde liquet ſumma diſtantia inter hunc caſum, & adhibitam pro eo reſolutionem, & illorum doctrinam, qui dicebant poſſe exerceri confeſſionem ſacramentalem, & abſolutionem ſacramentalem inter abſentes utentes pro hoc fine litteris, aut internuntio. Sicut enim in tota hac propoſitione copulativè ſumpta excluditur præſentia pœnitentis ad confeſſarium, ſic etiam in qualibet earum diviſim accepta: atque ideo ſignificabant ejus doctrinæ Auctores, & ultimi Expoſitores poſſe pęnitentem confiteri ſacramentaliter confeſſario abſenti, ut abſenti, ſive excluſa intentione ſiſtendi ſe ante tribunal Sacerdotis pro tali confeſſione: licet non poſſit abſolvi ab abſente, quæ eſt alia pars, & qua admiſſa putabant eludi Clementis decretum, quod meritò reprobatũ eſt: nam hoc judicium ſacramentale, & ex ſua natura ſecretum expoſcit pręſentiam pęnitentis ad confeſſarium, non ſolum ratione ſententiæ, ſive abſolutionis; ſed etiã ratione accuſationis, ſive confeſſionis ſacramentalis. Id vero non attingit, nec oppugnat noſtram reſolutionẽ, quippè planè fatemur ſacramentalẽ confeſſionẽ nõ poſſe fieri Sacerdoti abſenti, ſed debere coram illo exerceri, ut plenè exercetur, quando Sacerdos vocatus, aut deſideratus pro moribundo repetit eum ſine ſenſu; ſed à teſtibus habet teſtimoniũ, quod

Fit ſatis opinioni contrariæ.

ſigna

Digitized by Google

ſigna dederit ſui doloris, & confeſſarium petierit: nam inchoata confeſſio moraliter continuata tunc conſummatur, & proprium coram confeſſario, quod intendebatur, munus exercet. Verum quidem eſt modum hunc confitendi non eſſe illum, qui regulariter, & per ſe loquendo pro confeſſione ſacramentali requiritur; ſed tamen eſt, qui per accidens, & abſolutè ſufficit in iſto tam irregulari caſu, qui circa moribundum occurrit, ſicut enim per ſe loquendo pro ſacramentali confeſſione requiritur integritas materialis, ſive manifeſtatio omnium peccatorum in ſpecie, & individuo: & tamen per accidens ſufficit integritas formalis, & manifeſtatio peccatorum in communi, maximè pro confeſſione moribundi. Et ſimiliter per ſe loquendo requiritur, quod penitens per verba vocalia explicet ſua peccata: ſed per accidens, & occurrente neceſſitate ſufficit, quod illa explicet per nutus, aut per ſcripturam, aut per interpretē, aut quovis alio modo. Ad hunc itaque modum pro ſacramentali confeſſione neceſſarium eſſentialiter eſt, quod fiat in præſentia Sacerdotis: ſed in hujus præſentiæ modo occurrit ſua latitudo omnino attendenda. Nam per ſe loquendo ea debet eſſe phyſica, manifeſtante pęnitente immediatè ſua peccata coram confeſſario, ut regulariter fit: ſed in caſu, qui proponitur, moribundi ſufficit per accidens quod præſentia ſit moralis, & moraliter continuata confeſſio per teſtium depoſitionem. Porrò id ſufficere, & rem ita ſe habere liquet de facto, & nobis conſtat ex doctrina, & praxi Eccleſiæ, ut ſupra expendimus.

237 Adhuc tamen circa hoc occurrunt, vel ut appendiculæ aliquæ difficultates, quas ſuperare oportet. Nam dubitari valet, an ſufficiat in prædicto caſu, quod licet teſtantes non viderint in moribundo ſigna doloris, & petitionem abſolutionis, id tamen audierint ab his, qui prædicta viderunt. Et ratio dubitandi ſumitur ex Concilio Cartaginenſi ſupra relato dicente: *Dent teſtimonium, qui eum audierunt*: Quæ expoſcere videntur immediatam deponentium auditionem, aut viſionem. Similiter dubitari poteſt, an ſufficiat teſtimonium unius, vel requiratur plurium. Et dubitandi motivum eſt, quod Concilium Arauſicanum relatum ait: *Si voluntatis præterita teſtimonium aliorum habet*, ubi plures teſtes deſiderantur. Et ſimiliter Carthaginenſe, *Dent teſtimonia*: & S. Leo, *Teſtimonia eis fidelium*, & Rituale Romanum, *Si confitendi deſiderium, ſive per ſe, ſive per alios oſtenderint*. In quibus omnibus non unus tantum teſtis, ſed multi recenſentur, ex quibus habeatur depoſitio in favorem moribundi.

Ad primam quæſtiunculam reſpondetur non requiri, quod viderint, vel audierint immediatè moribundum: ſed ſufficere audiviſſe à fide dignis, quod deponunt. Sic colligitur ex Rituali Romano dicente: *Si confitendi deſiderium per ſe, vel per alios oſtenderit, abſolvendus eſt*. Ut autem id oſtendat per alios, ſufficit ſi per alios immediate, vel mediatè manifeſtet ſuum deſiderium: quoquo enim modo illud fiat manifeſtatio per alios abſolutè verificatur. Et eodem modo accipitur illud objectum ex Concilio Carthaginenſi: *Dent teſtimonium qui eum audierunt*: intelligitur enim tam immediate, quàm mediatè. Sicut etiam dicitur, quod Deus loquitur per Prophetas, & per filium: quin neceſſarium pro hac abſoluta loquutione ſit nos audire, vel audiviſſe Prophetas, & filium immediate. Et in ipſa confeſſione ſacramentali (ut ad rem omninò propriam proximius accedamus) contingere poteſt quod confeſſarius non audiat immediate pœnitentem, nec immediatè interpretem, cui pœnitens loquitur; ſed mediate, ſive mediante alio ſecundo interprete, quem prior alloquatur, ut ſi pęnitens dicat interpreti, qui grecè ſciat, ſed non latinè, & is latinè ſciens dicat Sacerdoti latino. Ubi Sacerdos non audit immediatè pœnitentem, nec audit immediatè interpretem à pœnitente excipientem; ſed audit alium interpretem, aut teſtem mediatum, idque ſufficit pro ejus confeſſionis valore. Ad ſecundam reſpondetur ſufficere unum teſtem: quia ubi non agitur de præjudicio alterius, creditur uni teſti, præſertim in re, quam verſamus non exigente juridicam probationem. Ex qua etiam radice provenit in præſenti materia, non requiri teſtem omni exceptione majorem, qualis juxta leges requiritur in foro judiciali externo; ſed ſufficit ille, cui prudenter, & probabiliter poſſimus credere. Oppoſita vero teſtimonia loquuntur in plurali propter id, quod frequenter accidit: Solent enim moribundo plures aſſiſtere. Sed ſenſus illorum non eſt copulativus, ſed diſtributivus pro multis, aut uno: ſicut in Evangelio dicitur latrones contra Chriſtum blaſphemaſſe; cum unus tantum id fecerit, ut communiter declarant

Expoſitores. Quas reſolutiones amplectuntur communiter Doctores num. 234. & nominatim Lugo, Dicaſtillo, Zambrana, Reginaldus, Diana, Antonius à Spiritu Sancto, Leander, & alii, quibus relatis ſubſcribit N. Franciſcus ubi ſupra n. 150. Delgadillo cap. 13. dub. 15. n. 39. Emmanuel à Concept. diſp. 6. quæſt. 4. n. 778. & alii.

Lug. Dicaſt. Zab. Dian. Regin. Ant. Leand. Franc. Delg. Emman.

238 Majus negotium faceſſere poſſet alia quæſtiuncula, ſi ita appellanda eſt: contingit namque teſtes, de quibus hactenus, abeſſe à moribundo, quando confeſſarius vocatus, & ſuperveniens illi adeſt; ut ſi unus teſtis, qui vidit moribundum dolere de peccatis, & petere abſolutionem, adeat Sacerdotem, illum informet, & vocet, ſed hoc officio functus non redeat cum Sacerdote ad infirmum, ſed alio tendat aut ſi illi, qui ea ſigna in moribundo viderunt, illa manifeſtent Sacerdoti, non in præſentia infirmi, ſed in alio cubiculo diverſo. Poterit ne Sacerdos illum abſolvere? Trepidaverunt hic aliqui noſtræ ſententiæ patroni, quin & negarunt id fieri poſſe, quos refert, & ſequitur Diana tract. de abſolutione moribundi reſolut. 7. §. *Igitur ex ſupra*. Et eorum fundamentum eſt, quod confeſſio ſacramentalis fieri debeat in præſentia Sacerdotis, ut ex ſupra dictis conſtat: id autem in caſu, quem verſamus, nulla ratione verificari valet, niſi moribundus ſimul cum teſtibus deponentibus ejus dolorem, atque deſiderium abſolutionis ſit in pręſentia Sacerdotis abſoluturi: ergo ubi prædicti teſtes abſunt, nequit talis moribundus abſolvi. Probatur minor: quia moribundus non aliter confitetur, quam per prædictos teſtes, quippè qui per ſe ipſum immediatè confiteri non valet, ſiquidem ſupponitur loquela, & ſenſibus deſtitutus; ergo niſi teſtes ibi adſint, verificari non valet, quod ſacramentalis moribundi confeſſio fiat in præſentia Sacerdotis.

Opinio.

Dian.

Fūdamentum.

Sententia tamen contraria eſt ſatis communis, & probabilis, illique ſubſcribimus cum Bonacina retractante ſententiam in ultima impreſſione diſp. 5. quæſt. 5. ſect. 2. punct. 2. §. 4. Lugone diſp. 17. num. 85. Dicaſtillo diſ. 9. num. 807. N. Franciſc. cap. 8. punct. 4. num. 149. in fine. Delgadillo cap. 13. dub. 16. Emmanuel loco citato num. 779. (quamvis vehementer fallatur aſſerendo eam confeſſionem nullo modo poſſe dici factam in præſentia Sacerdotis, ne recedat ab aſſerentibus confeſſionem ſacramentalem fieri poſſe abſenti Sacerdoti) Filliucius, Zambranus, Moure, & alii apud illos referentem, & ſequentem Leandrum diſp. 5. quæſt. 45. Probatur primo ab auctoritate: quæ licet videatur negativa, re tamen non eſt: nam teſtimonia ſupra num. 234. relata, in quibus ordinatur, quod Sacerdos poſſit abſolvere moribundum ſenſibus deſtitutum, qui apud teſtes ſuum de peccatis dolorem & abſolutionis deſiderium oſtenderat, nihil aliud ex teſtium parte requirunt, quam quod id abſolutè deponant; minimè vero, quod ſint præſentes moribundo, & Sacerdoti, quando id deponunt, vel Sacerdos abſolvit. Rituale ait: *Si confitendi deſiderium, ſive per ſe, ſive per alios oſtenderit, abſolvendus eſt*. Concilium Arauſicanum: *Voluntatis præterita teſtimonium aliorum verbis habeat*. Cartaginenſe; *dent teſtimonium, qui eum audierunt, & accipiat pœnitentiam*. In quibus manifeſtè ſolam teſtium depoſitionem exigit, non vero præſentiam eorum coram infirmo, ut deponant. Solus S. Leo videtur oppoſitum ſignificaſſe, dicens: *Teſtimonium eis fidelium circumſtantium prodeſſe debeat*. At id non ſignificavit: ſed *circumſtantium* dixit vel de præterito, quia circum ſtabant quando moribundus ſignificavit ſe dolere de peccatis, & deſiderare ſacramentalem abſolutionem: vel *circumſtantium* dixit, quia regulariter teſtes aſſiſtunt infirmo cum advenit Sacerdos, & inquirit de ejus diſpoſitione: ſed non expoſcit quod eorum relatio coram moribundo fiat. Atque ideo S. Pontifex non aliud docet, quam relata Concilia, & Rituale. Secundo probatur ratione diruente oppoſitum fundamentum: quia iſta deponentium teſtificatio non ad aliud requiritur, quam ut confeſſarius ſenſibiliter cognoſcat confeſſionem moribundi, ſive ut iſte confiteatur Sacerdoti præſenti, ut conſtat ex ſupradictis, præſertim num. 230. Sed ad hoc ſufficit quod teſtes id abſolutè manifeſtent confeſſario, & minime requiritur, aut conducit, quod ea illorum manifeſtatio fiat in præſentia moribundi: ergo hoc poſterius non eſt neceſſarium. Probatur minor: Tum quia per relationem teſtium ubicumque fiat confeſſarius cognoſcit ſenſibiliter mediatè diſpoſitionem, & confeſſionem infirmi, qui eam ab initio manifeſtavit teſtibus, & illam ſenſibus alienatus non revocavit. Tum etiam: quia licet teſtes tempore, quo advenit, & adeſt confeſſarius, collocarentur coram moribundo, & tunc deponerent;

Oppoſita ſent.

Bonac. Lug. Dicaſt. Franciſc. Delgad. Emman. Filliuc. Zābr. Moure.

Ratio 1.

Rituale.

Conc. Arauſican. Cartagin.

S. Leo.

Ratio 2.

Digitized by Google

rent, ille tamen tunc non loqueretur per eos ut tunc advenientes, & audientes; ſed per eos ut à principio audierunt, & ſigna doloris viderunt: ad quod prorſus de materiali ſe habet, quod teſtimonium perhibeant in cubiculo, aut alio loco diſtante, & prorſus diverſo. Unde ad oppoſitum fundamentum neganda eſt minor, ad cujus probationem conſtat ex dictis num. 236. moribundum in caſu propoſito, vel ab ipſo principio explicuiſſe ſuorum peccatorum dolorem, & accuſationem quantum erat ex parte ejus coram confeſſario præſente, licet confeſſarius fuerit abſens per accidens reſpectu illius intentionis. Permanſit autem moraliter ea ſenſibilis moribundi confeſſio in teſtibus videntibus, & audientibus: qui eam etiam ſenſibiliter deduxerunt, & tranſtulerunt ad confeſſarium: qui tandem illa moraliter conſervans, pervenit ad phyſicam coram moribūdo præſentiam, per quem ſemel à principio coram teſtibus inchoata confeſſio cõpleta eſt, ſive tunc ibi adſint teſtes, ſive non: jam enim per eam, moribundi confeſſio facta fuit præſens confeſſario, & moraliter perſeverat.

Fundament. oppoſiti reſponſio.

Nota 1.

239 Quamvis autem illa ita ſe habeant, duo tamen nobis adnotare viſum fuit. *Primum* tutius eſſe, quod tempore, quo juxta modum immediate explicatum completur moribundi confeſſio coram confeſſario præſente, & confertur abſolutio, adſint etiam illi teſtes, per quos ſe explicuerat infirmus. Tum; quia magis ſic verificatur confeſſionem fieri in præſentia confeſſarii mediis teſtibus, ſicut poſſet fieri medio interprete. Tum etiam, quia ita cum majori proprietate exponuntur teſtimonia ſupra allegata, & præſertim S. Leonis. Tum denique; quia, ubi ita res diſponitur, poſſe moribundum abſolvi docent unanimiter omnes noſtræ principalis reſolutionis patroni num. 234. relati; ſed ubi teſtes tempore, quo Sacerdos advenit, non aſſiſtunt, eorum plures dubitant, & non pauci negant abſolutionem valere. Quare tutius eſt, quod teſtes tunc, quantum fieri poteſt, adſint. *Secundum*, quod adſtantibus tunc teſtibus, poteſt, & debet moribundus abſolvi abſolute: ubi autem non ſunt præſentes, ſolum poteſt, & debet abſolvi ſub conditione. Ratio prioris partis eſt, quod abſolutio poteſt, & debet abſolute conferri, ubi omne dubium circa ejus valorem poteſt prudenter excludi, ſed in caſu propoſito, & adſtantibus teſtibus deponentibus moribundum doluiſſe de peccatis, & petiviſſe abſolutionem, quodlibet dubium circa valorem ſacramenti poteſt prudenter diſpelli: ea namque, quæ pro principali reſolutione adduximus, præſertim ab auctoritate, & Eccleſiæ praxi ſunt adeo efficacia, ut illud procul expellant: ergo in tali caſu poteſt, & debet abſolutio abſolute præſtari. Ratio autem poſterioris partis firmatur ab oppoſito: quoniam abſolutio non debet concedi abſolute, ſed ſub conditione, ubi occurrit rationabile dubium circa ſacramenti valorem: ſic autem contingit in propoſito caſu, quando teſtes non adſunt coram moribundo, & confeſſario: ſunt enim non pauci, qui id negent; & quæ nos num. præced. perduximus, rem penitus non evincunt, licet faciant probabiliorem: ergo in tali caſu oportet abſolutionem conferri non abſolute ſed ſub conditione, ſi poſſum, vel ſi adeſt materia ſufficiens. Et ita conſuleremus.

Nota 2.

§. IV.

Continuatur eadem materia.

240 QUarto circa moribundorum confeſſionem occurrit dubium, an moribundus jam ſenſibus deſtitutus poſſit abſolvi, qui nulli confeſſus eſt non confeſſario immediate tempore, quo ſenſum habebat, quia non aderat; nec mediate, ſive mediis teſtibus quia etiam aberant, & nemo reperitur, qui deponat, aut poſſit dicere moribundum confeſſionem petiiſſe, aut ſigna doloris dediſſe. Proceditque ſpecialiter difficultas circa hominem bonæ famæ, devotum, & frequentantem hoc ſacramentum. Hujus enim bona fama, & æſtimatio, conſuetuſque vivendi tenor æquivalere videtur depoſitioni teſtium, qui dicerent ſe vidiſſe in eo ſigna doloris, & deſiderii confeſſionis: ut merito poſſit confeſſarius præſumere illum, ubi morbo, aut alio caſu correptus fuit, æternæ ſalutis memoria habuiſſe interius attritionem, illamque aliquo ſigno externo oſtendiſſe, quamvis nullus fuerit qui adverterit.

Vera ſententia. Ratio.

Vera, & communis, cui inhæremus ſententia, negat poſſe in his circumſtantiis moribundum abſolvi, aut confici Sacramentum Pœnitentiæ, & ſuperfluum eſt ſic ſentientes referre, qui ſunt plurimi, & eorum aliquos oppoſitum percallentes dabimus num. 242. Probatur primo ex teſtimoniis Ritualis Romani, S. Leonis Papæ, & Conciliorum Arauſicani, & Carthaginenſis relatis num. 234. nam ut declarent quando Sacerdos moribundo ſuperveniens poſſit illum abſolvere, expreſſe affirmant poſſe, ſi vel per ſe, vel per teſtes ſigna doloris, & deſiderii abſolutionis oſtendat: ergo e converſo ubi nec per ſe, nec per teſtes illa ſigna in moribundo oſtenduntur, nequit Sacerdos illum abſolvere. Nec momenti erit, ſi dicatur cum Caramuele argumentum eſſe negativum, & nihil evincere: quia in eis teſtimoniis dicitur quidem poſſe Sacerdotem abſolvere moribundum, ſi ea ſigna exhibuerit: ſed non negatur, quod illis non exhibitis, & aliis motivis occurrentibus, poſſit conferri abſolutio. Hæc, inquam, reſponſio nihil valet: quia incredibile omnino eſt, quod occurrente graviſſima omnium neceſſitate circa moribundi remedium per abſolutionem, ut Pontifices, & Concilia illi ſubvenirent, eam conditionem ex parte moribundi exegerint, nempe accuſationem, & petitionem abſolutionis, vel per verba, vel nutus, & alia ſigna, vel per teſtes: crudeliter enim agerent non docendo, & concedendo ſacramentalem abſolutionem in alio caſu jam propoſito, & ſecundum alias regulas, quas deficientibus omnibus illis ſignis juniores comminiſcuntur: privarent enim homines illis remediis ad ſalutem æternam multoties neceſſariis, quod excogitarunt iſti. Conſequens autem eſt abſurdum, & admitti non valet abſque gravi Pontificum, & Conciliorum injuria. Confirmatur: quia caſus exceptus firmat regulam in contrarium, ut eſt commune Theologorum, & Juriſtarum axioma, ut videri poteſt apud Sanchez lib. 4. in Decalogum cap. 40. ſed in nullo Pontifice, Concilio, Sancto, aut Theologo (niſi nuperos aliquos excipiamus) omittitur pro abſolutione moribundi ſenſibus deſtituti illa exceptio, ſi ſigna doloris, & deſiderii abſolutionis per ſe, vel per alios Sacerdoti oſtendat: Ergo omnes alii caſus excluduntur. Atque ideo ubi talis conditio non adeſt, ut in præſenti caſu non adeſſe ſupponitur, minime poteſt moribundus abſolvi.

Ratio.

Evaſioni occurritur.

Confirmat.

241 Probatur ſecundo: quia abſolutio ſacramentalis nulla eſt, ac perinde, nec valide, nec licite conferri poteſt, niſi detur materia eſſentialiter neceſſaria pro Sacramento Pœnitentiæ juxta divinam ejus inſtitutionem; ſed talis materia non datur in caſu propoſito: ergo abſolutio in eo caſu nulla eſt, & nec valide, nec licite confertur. Major eſt evidens juxta qualitatem materiæ: nam ſacramenta non habent aliud eſſe, quam ex inſtitutione Dei, qui voluit illa eſſe quædam compoſita ex materia, & forma, ſive ex rebus, & verbis: quare, ſicut ſine forma minime ſubſiſtunt, ita nec ſubſiſtunt abſque materia: atque ideo, ſi deſit materia neceſſaria ex Dei inſtitutione, nequit forma adhiberi, & nulla eſt licet adhibeatur. Hac de cauſa ſacrilegium foret intendere conficere Euchariſtiam, & ad id proferre verba conſecrationis, ubi non eſſet panis, qui eſt materia conſecranda; & ſimiliter ſacrilegium eſſet intendere conferre Baptiſmum, & pro eo fine dicere verba formæ, ubi non eſſet aqua, nec baptizandi ablutio. Ob idem itaque motivum nequit ſacerdotalis abſolutio ſupra pœnitentem proferri, & confici Sacramentum Pœnitentiæ, niſi adſit materia pro hoc Sacramento ex Dei inſtitutione eſſentialiter requiſita. Quæ omnia certa ſunt, & ſine errore in fide negari non valent. Minor etiam non inferiori certitudine conſtat: nam Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 3. compoſitionem, & hujus Sacramenti partes proponens, inquit: *Docet præterea Sancta Synodus Sacramenti Pœnitentiæ formam, in qua præcipue ipſius vis ſita eſt, in illis miniſtri verbis ſitam eſſe: Ego te abſolvo, &c. Sunt autem quaſi materia hujus Sacramenti ipſius pœnitentis actus, nempè contritio, confeſſio, & ſatisfactio. Qui quatenus in pœnitente ad integritatem Sacramenti ad plenamque, & perfectam peccatorum remiſſionem ex Dei inſtitutione requiruntur, hac ratione pœnitentiæ partes dicuntur*. Et poſtea Canone 9. diffinit ſic: *Si quis dixerit non requiri confeſſionem pœnitentis, ut Sacerdos eum abſolvere poſſit, anathema ſit*. Ergo ubi pœnitens nec immediatè per ſe, nec mediate per alios, ſive mediante aliorum teſtimonio confitetur, ut in caſu propoſito contingere ſupponitur, non datur materia Sacramenti Pœnitentiæ ex Dei inſtitutione eſſentialiter requiſita, ſupra quam cadere poſſit Sacerdotis abſolutio. Si quis autem dicat non dari in prædicto caſu confeſſionem ſtrictè, & proprie ſumptam: dari tamen confeſſionem large acceptam propter præſumptionem, quod moribundus doluerit de peccatis, & aliqua externa ſigna hujus doloris ediderit: quia nullus

Ratio 2.

Concil. Trid.

vult

Digitized by Google

vult in æternum condemnari. Qui id, inquam, reſponderit, efficaciter refelletur: tùm, quia eadem facilitate poſſet dicere, poſſe quem in caſu neceſſitatis conſecrare materiam, quam cognoſcat non eſſe panem proprie, ſed improprie ob aliquam largam ſimilitudinem; & idem continget circa materias aliorum Sacramentorum: quod tamen dicere foret pluſquam error. Tum etiam, quia confeſſio, quæ eſt materia hujus Sacramenti, non eſt alia, quam ſenſibilis, & perſonalis pœnitentis accuſatio de peccatis; hæc namque, & non alia confeſſio pro hujus Sacramenti materia inſtituta eſt à Chriſto Domino, & recognoſcitur in Eccleſia Catholica, ut conſtat ex latè dictis qu. 90. ar. 2. & dub. 1. hujus diſputationis: ergo vanum, & abſurdum eſt recurrere ex præſumptione ad aliam confeſſionem impropriè ſumptam. Tum denique, quia contra illam pręſumptionem eſt, quod non obſtante, quod nemo vult in æternum condemnari, multoties contingit moribundum vixiſſe in notorio, & habituali adulterio, aut concubinatu, aut etiam in hæreſi: ubi imprudens foret illa præſumptio. Contingit etiam non minus frequenter moribundum eſſe tam confeſſario, quàm aliis prorſus ignotum in modo chriſtianè vivendi, & ſervandi Dei præcepta.

Confirmat.

Confirmatur: quia Sacramentum Pęnitentiæ inſtitutum à Chriſto per modum ſpiritualis judicii, & abſolutio Sacerdotis expoſcit aliquam cauſę cognitionem eſtque actus judicialis, atque ideo juriſdictionem expoſcens; ſed abſolutio judicialis nequit exerceri, ubi nulla ſupponitur rei accuſatio: ergo Sacerdos nequit ſacramentaliter abſolvere, quin præſupponatur aliqua accuſatio ex parte pęnitentis, qui in hac cauſa gerit officia rei, & accuſatoris, ut ſepius in ſuperioribus explicatum eſt: ſed confeſſio eſt accuſatio ex parte pœnitentis: ergo ubi nulla præcedit pœnitentis confeſſio, nequit Sacerdos ſacramentaliter abſolvere. Cetera conſtant; & major primi ſyllogiſmi, ex quo totus diſcurſus dependet, demonſtratur ex Concilio Tridentino ſeſſ. citata, ubi ait *Dominus noſter Jeſus Chriſtus è terris aſcenſurus ad cœlos, Sacerdotes ſui Vicarios reliquit tanquam præſides, & judices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Chriſti fideles ceciderint: qui pro poteſtate clavium remiſſionis, aut retentionis peccatorum ſententiam pronuntient.* Et deinde Can. 9. ejuſdem ſeſſionis ſtatuit: *Si quis dixerit abſolutionem ſacramentalem Sacerdotis non eſſe actum judicialem, ſed nudum miniſterium pronuntiandi, & declarandi remiſſa eſſe peccata confitenti... aut dixerit non requiri confeſſionem pœnitentis, ut Sacerdos eum abſolvere poſſit, anathema ſit.* Quod autem reſpondet Caramuel minorem primi ſyllogiſmi falſificari, vel in ipſo judicio externo, quippe pro vel condemnatione, vel abſolutione in eo non requiritur vera accuſatio, ſed ſufficit virtualis, & præſumptiva, ut liquet quando judex procedit ex officio, vel ex clamoroſa inſinuatione, vel ex evidentia delicti; nihil valet, exceſſivè probat, & objectam difficultatem intactam relinquit. Nam in primis eadem reſponſione ſalvaretur, quod ſicut in judicio forenſi ſatis ordinarie, regulariter, & per ſe loquendo non præmittitur vera accuſatio, ſed proceditur alia via ex inſinuatis Caramuelis, ſic etiam in hoc Sacramentali judicio poſſet regulariter, & per ſe loquendo, & extra caſum extremæ neceſſitatis dari abſolutio, & perfici Sacramentum abſque ulla vera pœnitentis accuſatione, aut confeſſione: quod nequit catholicè dici. Salvaretur etiam, quod ſicut in judicio forenſi alius eſt reus, & alius accuſator, & nemo ſe accuſare tenetur; ſic etiam contingeret in iſto judicio ſacramentali: quod aſſerere foret hæreſis manifeſta. Aliundè vero motivum noſtrum intactum relinquitur: quia in nullo judicio poteſt dari ſententia abſolutionis, vel condemnationis, niſi præcedat aliqua accuſatio contra reum propria, vel interpretativa, ut gloſſat Caramuel, & patet in exemplis, quibus utitur judicis procedentis ex officio, aut ex clamoroſa inſinuatione: Ergo in hoc judicio ſacramentali pro pœnitentis abſolutione debet dari aliqua accuſatio. Hæc autem non eſt aliud, quam ipſa peccatorum confeſſio apud confeſſarium, ut judicem: ergo, niſi hæc adſit, impoſſibile eſt hoc Sacramentum habere formam judicii, & abſolutionem eſſe actum juriſdictionis, contra id, quod tam aperte Tridentinum docuit, & diffinivit.

Evaſiones quædam rejiciũtur.

242 Ex quibus à fortiori reffelluntur abſurdæ, & frivolæ quorundam evaſiones, quibus vim præmiſſorum motivorum elevare, aut illudere conati ſunt. Jacobus Bajus Lovanienſis lib. 2. de inſtitutione Religionis Chriſtianæ dixit, illis evinci quod & ſi à nobis dicta evincant, quod moribundo nullum edenti pœnitentiæ ſignum non liceat conferri abſolutionem per modum judicii, & actus juriſdictionis; minimè tamen excludere, quod ipſi concedatur per modum ſuffragii. Aliqui etiam apud Gonetum diſp. 19. art. 4. §. In fine dixerunt ſufficere in tali caſu confeſſionem generalem, qualem in principio Miſſæ ſolent præmittere omnes fideles, & præſertim, qui Miſſæ inſerviunt: quarę hi, ſi ſubito ſenſum amittant, poſſunt abſolvi, licet non alia pœnitentiæ ſigna ediderint. Maximè cum vel in ipſa Miſſa abſolvantur à Sacerdote. Denique Manrique Ferro, quem referunt Averſa qu. 10. ſect. 18. & Martinus à Sancto Joſeph lib. 1. tract. 16. de Pœnitentia, aſſeruit Summum Pontificem poſſe moribundum, qui nullam manifeſtat pęnitentiam abſolvere, quia eſt ſupra omne jus poſitivum. Et indicat Pontificem hanc poſſe dare, aut delegare extra ordinariam poteſtatem Sacerdotibus Ordinariis, ut in caſu extremæ neceſſitatis, qualem verſamus, moribundos non manifeſtantes pœnitentiæ ſigna abſolvant. Qua ſuprema auctoritate, inquit ille, Clemens VIII. utens quendam ruentem ex fornice Templi S. Petri Romæ abſolvit, ut plures referunt.

Gonet.

Evaſio 1. rejicitur.

Hæc, inquam, ſunt multum falſa, & nemine impellente evertuntur *Primum* quidem: nam vel loquitur de abſolutione Sacramentali, vel de abſolutione merè deprecatoria, qualis ſolet conferri in principio Miſſæ, & accedentibus ad communionem? Si eligatur hoc ultimum; tollitur ſtatus dubii præſentis inquirentis de abſolutione Sacramentali, & aliunde facile concedimus abſolutionem per modum deprecationis poſſe applicari per modum ſuffragii non ſolum moribundo, ſed etiam mortuo, ſicut & indulgentiam, ut patet ex pluribus Eccleſiæ orationibus pro defunctis. Si autem eligatur primum, res prorſus abſurda dicitur, & doctrinæ atque diffinitioni Concilii Trident. contraria: nam, ut liquet ex ejus teſtimoniis ſupra relatis abſolutio Sacramentalis eſt verè actus judicialis, & exercitium juriſdictionis: atque ideo nequit dici mera deprecatio, quæ per modum ſuffragii applicetur. Jam olim aliqui hunc, quem impugnamus, modum dicendi indicaverant, qui adeo diſplicuit D. Thomæ, ut illum rejecerit acri (ſupra ſuam conſuetudinem) nota in opuſc. 22. ubi ait: *In Sacramento Pœnitentiæ verba ſcripturæ non faciunt mentionem de aliqua deprecatione; ſed magis verbo indicativo utitur. Non enim dicit, quæcumque petieris eſſe ſolvenda erunt ſoluta: ſed quæcumque ſolveris, &c. Si ergo illa tantum dicuntur eſſe ſoluta, quæ habens claves ſolverit; qui autem petit aliquid eſſe ſolvendum, non ſolverit: miror qua temeritate aliquis aſſerat eſſe ſolutum, quem habens claves non ſignificat ſe ſolvere, ſed ſolum rogat eſſe ſolvendum.* Appellat rurſum talem ſententiam *temerariam, & præſumptuoſam, ne dicam* (addit) *erroneam*. Quod diceret, & eo amplius, ſi vidiſſet doctrinam, & diffinitionem Concilii Tridentini: propter quam dixit Lugo ſe neſcire, quomodo ſalva fide ille dicendi modus queat ſuſtineri. *Secundum* etiam refellitur, quia illa generalis aſſiſtentium in Miſſa confeſſio, non eſt pars Sacramenti Pœnitentiæ, & ſolet fieri ſine ullo prorſus dolore, & abſque ordine ad claves; ſed eſt aliquod Sacramentale, in quo ſolent peccata venialia remitti. Unde talis confeſſio minimè ſufficit, ut fiat Sacramentum Pœnitentiæ, & ut Sacerdos valeat Sacramentaliter abſolvere moribundum. Et quod additur de abſolutione, quam Sacerdos in Miſſa impertitur fidelibus, rejicitur ex immediatè dictis: quia talis abſolutio eſt pura, & mera deprecatio, non autem pars Sacramenti, nec actus (ut pro illo conſtituendo deſideratur) judicialis, & exercitium poteſtatis clavium remittens ex opere operato peccata. *Tertium* denique nullo modo poteſt ſuſtineri: nam, quod Sacramentum Pęnitentiæ conſtet eſſentialiter partibus, & earum una ſit peccatorum confeſſio, provenit ex inſtitutione, & jure divinis, ut ex propoſito oſtendimus dubio primo. Quare Summus Pontifex nec in caſu extremæ neceſſitatis poteſt per ſe, vel per alium pœnitentem abſolvere, & Sacramentum Pœnitentiæ conficere, niſi adſit ex parte pœnitentis confeſſio: nec in tali extrema neceſſitate plus circa id poteſt, quam ſimplex Sacerdos. Illud autem quod de Clemente VIII. refertur fabula eſt, & cenſetur apud Romanos, ut rectè oſtendit Lugo diſpu. 17. n. 34. cui multum in ſuo teſtimonio ob ſapientiam, & dignitatem, & diuturnam Romæ habitationem deferre oportet.

D. Thom.

Secunda refellitur.

3. deploditur.

Oppoſita opinio.

Alex. Homobonus,

242 Contrariam noſtræ, & communi reſolutioni ſententiam tuentur Alexander Ludoviſius) poſtea Pontifex Gregorius XV.) in memoriali confeſſariorum, edito Bononiæ (cùm erat ejus Archiepiſcopus) c. 1. de forma Sacramenti Pęnitentiæ, Homobonus in examine Eccleſię par. 1.

tract. 7.

Molfeſius, Bajus, Bartholom. Baſeus, Martinus, Tambur. Caram. Ludovic. Delgadill. Antonius, Moja.

tract. 7.c.18.qu. 84. Molfeſius tom.1.tract. 7.c.5. Jacobus Bajus loco ſupra cit. Torreblanca l.14.practicarum, c.11. n.14. Bartol. à S. Fauſto l.4.qu.204. Baſeus, verbo *Abſolutio*, n.3. in 3. editione. Martinus a S. Joſeph l.1.tr.16.n.9. Tamburinus de methodo confeſſionis l.2.c.10.§.1. Caramuel in Theologia fundamentali, fundamento 66. §.6. Ludovicus à Concep. in examine veritatis, part.1.tract. 5. qu. 1. Delgadillo cap. 53. dub. 18. Noſter Antonius diſp. 10. ſect.4. & pro eadem refert Moja tract. 3. diſp. 6. quæſt. 4. §. 1. 30. Auctores. Multos etiam adducit Diana 4. part. ſect. 4. Miſcel. reſolut. 92. & 3. part. tract. 3. reſolut. 8. dixit: Unde ergo ſaltem ex principio extrinſeco puto hanc ſententiam probabilem eſſe, & ita illam tenent aliqui patres Societatis Jeſu, & noſtræ Religionis. Cui Lugo diſp. 17. n.39. reponit tempore, quo ſcribebat nullos eſſe in Societate id docentes. Et Dicaſtillo diſp. 9. n. 862. profitetur nullum Societatis ſic aſſerentem hactenus vidiſſe; atq; immerito Dianam allegaſſe Salmeronem, cum in ejus ſcriptis nullum hujus opinionis reperiatur veſtigium. Caramuel tamen refert Stephanum Bauni, & Carolum Muſert, & alios Societatis, qui in Univerſitate Vienenſi hanc opinionem docebant.

Lugo.

1. *Argum.* D. Auguſt.

Eam autem illius Patroni probant *Primò* ex D. Auguſtini loco, quem expendimus, n. 231. in quo planè Cathecumenum moribundum, licet ſigna Pœnitentiæ non oſtendat, quam forte interius habet, baptizandum eſſe docet: & ſtatim eandem doctrinam extendit ad baptizatum moribundum, & non edentem Pœnitentiæ ſigna, ut ei conferatur Pœnitentiæ Sacramentum: ita autem concludit, *quia autem Baptiſmatis eadem reconciliationis eſt cauſa, &c.* ſicut loco citato magis expendimus. Quemadmodum ergo Cathecumenus moribundus, licet nulla edat ſigna, baptizandus eſt; ſic etiam baptizatus moribundus repertus abſque ſenſu, & nulla edens ſigna, abſolvi debet.

Secundò.

Secundò: quia in caſu propoſito contingens eſt (& in dubio debet præſumi) quod repentina infirmitate, & privatione ſenſuū arreptus recordetur ſuæ æternæ ſalutis, & concipiat efficacem ſaltem attritionem, & ſit rectè diſpoſitus ad ſuſcipiendum abſolutionem ſacramentalem: ergo in talibus circumſtantiis poteſt hæc illi impendi.

Tertiò.

Tertiò, quoniam ille intelligitur petere ab extrinſeco confeſſionem, qui ea extrinſecè facit, quæ minimè faceret, ſi confiteri nollet; ſed hoc modo ſe gerit, qui profitetur vitam chriſtianam, & ſatisfacit ejus obligationibus; quippe qui nihil horum faceret, ſi vellet impœnitens mori, atque condemnari: ergo qui vitam chriſtianam profitentur, petunt ab extrinſeco confeſſionem, & per tot linguas id expoſcunt, quot opera exercent vitæ chriſtianæ: atque ideo in moribundis, qui chriſtianè vixerunt adeſt hæc Sacramenti Pœnitentiæ petitio, licet tunc nullis ſignis illam explicent.

Quartò.

Quartò, nam ut moribundo ſenſibus privato, conferatur Extrema-Unctio, aut etiam Euchariſtia, ſufficit eum chriſtianè vixiſſe, quia hæc ipſa vita eſt petitio Sacramentorum ſaltem virtualis, & implicita: ergo etiam eſt implicita petitio Sacramenti Pœnitentiæ: & conſequenter ab hoc capite, ſive ex defectu petitionis non eſt deneganda abſolutio moribundo, licet eam tunc explicite non expoſcat.

Quintò.

Quintò, quoniam ille abſolvi debet, & ſi ſenſu deſtitutus, & nulla edens ad id ſigna, qui prius dixerat ſe in caſu, quo ſenſu careat, velle abſolvi; ſed omnes chriſtianè viventes id dicunt; ſiquidem omnes actiones propriæ hujus vitæ ſunt proteſtationes; per quas chriſtiani profitentur, ſe velle frui ſanguine Chriſti, ſalvari, & ad id adhibere media neceſſaria, quorum unum eſt confeſſio, & Sacramentalis abſolutio: ergo omnes chriſtianè viventes, ſi ad illam extremam neceſſitatem deveniant, debent ſacramentaliter abſolvi.

Sextò.

Sextò, ideo Cathecumenus in eo extremo poſitus poteſt baptizari, quia ipſe Cathecumeni ſtatus eſt virtualis Baptiſmi ante mortem ſuſcipiendi petitio; ſed etiam profeſſio vitæ chriſtianæ eſt petitio virtualis ſacramentalis abſolutionis ante mortem ſuſcipiendæ: ergo, qui chriſtianè vixit debet tunc abſolvi, quamvis non oſtendat tunc alia ſigna ſuæ petitionis.

Septimò.

Septimò, nam poteſt quis ſacramentaliter abſolvi, ſaltē ſub conditione, licet de eo dubitetur, an habeat uſum rationis, & an ea, quæ confitetur, ſint vera peccata: ergo pariter moribundus in caſu propoſito poteſt ſaltem ſub conditione abſolvi, quamvis incerti ſimus de ejus dolore, & petitione confeſſionis.

Octavò.

Octavò, quia tenemur ſaltem ex charitate proximo in extrema neceſſitate exiſtenti probabiliter ſuccurrere, ſi id poſſumus ſine gravi noſtro incommodo; ſed moribundus, qualem deſcripſimus, eſt in extrema circa ſalutem æternam neceſſitate: aliundè vero poſſumus ei probabiliter ſuccurrere per medium probabile abſolutionis ſub conditione datæ, ſiquidem, & Auctores relati, & motiva immediatè propoſita faciunt ſatis probabilem talis medii applicationem: & alias nullum ex hoc nobis provenit incommodum, ut ex ſe liquet: ergo moribundus in caſu propoſito non ſolum poteſt, ſed debet abſolvi ſaltem ſub conditione; & contra charitatem ageremus illud ei remedium non miniſtrando.

Fit ſatis primo motivo.

243 Hæc, & alia ſolent pro hac opinione opponi; verum iſta ſunt principaliora, ſed quæ arduum non ſit diſſipare. Ad *Primum* reſpondet Dicaſtil. diſp.9.n.852. & 854. D. Auguſtinum multum favere prædictæ opinioni; tamen præferendum eſſe communem Eccleſiæ ſenſum nixum inſtitutioni, & eſſentiæ hujus Sacramenti. Sed non admittimus, quod S. Doctor ulla ratione ſuppetias tulerit ſententiæ, quæ prædicto communi ſenſui Eccleſiæ, & inſtitutioni repugnet. Præſertim cum ejus mens ſit ſatis perſpicua: nam intendit, & docuit, quod ſicut Cathecumenus moribundus deſtitutus ſenſibus poteſt baptizari, ita baptizatus moribundus ſenſibus privatus poſſit abſolvi. Sed ſupponit diſcrimen inter utrumque Sacramentum, quod pro Baptiſmo recipiendo ſufficit intentio illud ſuſcipiendi, quam habet omnis Cathecumenus eo ipſo, quod Cathecumenus ſit: tendit enim ex vi ſui ſtatus ad ſuſcipiendum Baptiſmum, cujus candidatus eſt, ſed pro Sacramento Pœnitentiæ non ſolum requiritur intentio ex parte Pœnitentis ipſum ſuſcipiendi (in quo eſt paritas cum Baptiſmo, ſed de eo in præſenti non diſputamus) verum etiam requiritur confeſſio peccatorum, ut fide edocemur. Et ſi hæc in moribundo penitus deficiat, non aſſeruit D. Auguſtinus, nec inſinuavit illum abſolvendum fore; quippè quantum ad hoc requiſitum, de quo eſt noſtra controverſia, nulla eſt ſimilitudo inter Baptiſmum Cathecumeni moribundi, & abſolutionem Sacramentalem moribundi baptizati.

Secundo.

Ad *Secundum* concedimus antecedens, & negamus conſequentiam: nam ad valorem hujus Sacramenti non ſufficit interior attritio, ſed requiritur eſſentialiter exterior, & ſenſibilis peccatorum confeſſio. Unde hac deficiente, ut in caſu propoſito ſupponitur deficere, nequit Sacramentalis abſolutio conferri: etiamſi admitteremus omnes moribundos recordari tunc ſuæ ſalutis æternæ, & habere internum de peccatis dolorem.

Tertio.

Ad *Tertium* neganda eſt major, quæ falſitatis vel ex eo convincitur, quod plures per totam vitam Chriſtianè vivunt, & tamen non ſemper confeſſionem petunt, nec poſſunt in omni hora abſolvi; quin potius habent poſitivam intentionem non confitendi, niſi in determinato tempore, prout ipſis placet. Nec inſerta alias minoris probatio eſt alicujus momenti: nam cum illo affectu, quo omnes profitentes vitam Chriſtianam exequuntur non pauca ad eam pertinentia, compatitur eſſe in actuali peccato, & voluntate non confitendi, ut patet in exiſtentibus in continuo adulterio, & concubinatu, & in non reſtituendo, quæ debent. De quibus nulla ratione dici valet, quod vel ab intrinſeco, vel ab extrinſeco petant verè confeſſionem, & abſolutionem.

Quarto.

Ad *quartum*, vel neganda eſt major, vel ejus ſuppoſitum: nam ratio, quare moribundis ſenſu deſtitutis Extrema-Unctio, & Euchariſtia adminiſtrentur, non eſt illa, quæ in majori aſſignatur, ſed alia longe diverſa aſſignata à D. Thom. ſupra q.84.ar.1.ad.1. quod nimirum iſtorum Sacramentorum partes non ſunt actus illa recipientium; ſed in Sacramento Pœnitentiæ ſunt ipſi actus humani eliciti, nempè dolor, & contritio. Quamobrem ſicut in illis duobus Sacramentis, & aliis à Pœnitentia, & Matrimonio diſtinctis, ſi deficerent res, in quibus eorum materia conſiſtit, v.g. aqua, oleum, panis, &c. non poſſent ea confici, quamvis adeſſet illa ſuſcipiendi intentio: ſic etiam in Sacramento Pœnitentiæ, ſi non daretur ex parte Pœnitentis dolor, & confeſſio, quæ ſenſibiliter aliquomodo innoteſcerent confeſſario, minimè tale Sacramentum confici poſſet: ſicut nec matrimonium abſque contrahentium conſenſu per aliqua ſigna explicato, quidquid fuerit de Pœnitentis, & contrahentis intentione, & deſiderio. Unde omnia fere Adverſariorum motiva paralogyzant in eo, quod ſolum attendunt ad intentionem ſuſcipiendi Sacramentum, quæ in Pœnitente moribundo ex his, aut illis capitibus præſumi poſſet; omiſſa attentione ad dolorem Pœnitentis, & ad ejus media confeſſione externam manifeſtationem: quæ certum eſt eſſe de hujus Sacramenti neceſſitate, & non adeſſe actu in cunctis, qui profitentur vitam Chriſtianam: plurimi namque ſunt exiſtentes in ſtatu peccati, & non curantes de confeſſione, & emundatione, quos repentini moriendi caſus rapere ſolent.

D. Thom.

Ad

Digitized by Google

Quintum. Ad *quintum* neganda eſt ſimilitudo major: quia licet ea via conſtaret de præhabita moribundi intentione in ordine ad ſuſcipiendum in articulo mortis Pœnitentiæ Sacramentum, quę intentio foret in ſuo genere ſufficiens; nihilominus poſtea non conſtaret de moribundi dolore, & confeſſione, quæ ultra illam intentionem pro valore Sacramenti eſſentialiter requiruntur, & nequeunt in omnibus rationabiliter præſumi; cum plurimi ſint ad peccatum actualiter affecti, & de confeſſione non curent. Quin & de illius intentionis veritate pro caſu repentinæ mortis vehementer ambigimus: nam de eo, qui noluit confiteri, & abſolvi cum potuit, quomodo interpretabimus intendere, ac velle confeſſionem, & abſolutionem pro eo caſu in quo prævidet, quod non habebit rationis uſum, nec poterit confiteri? Satis ridicula, & imprudens foret talis præſumptio, eique innixa interpretatio, ut ex ſe conſtare videtur.

Sextum. Ad *ſextum* patet ex dictis: nam pro valore Baptiſmi in Cathecumeno moribundo ſufficit ex parte ejus intentio ſuſcipiendi Baptiſmum: quam intentionem ſatis manifeſtat ipſe ſtatus Cathecumeni, ſive votum profitēdi vitam chriſtianam, quamvis imperfectam, & mixtam multis gravibus peccatis. Sed pro valore Sacramenti Pœnitentiæ ultra intentionem illud ſuſcipiendi, requiruntur eſſentialiter dolor de peccatis, propoſitum novę vitæ, & peccatorum confeſſio. Hæc autem certum eſt non ſemper adeſſe in omni moribundo baptizato. Et propterea eadem certitudine aſſerimus non omnem baptizatum moribundum poſſe ſacramentaliter abſolvi.

Septimum. Ad *ſeptimum* omiſſo antecedenti negamus conſequentiam. Et diſparitas eſt ſatis clara: nam in caſu antecedentis non eſt certum penitentem carere uſu rationis, aut ea, quæ confitetur eſſe peccata; ſed de his prudenter dubitatur: in quo caſu ipſa prudentia dictat, quod pœnitenti non negetur abſolutè abſolutio, ſed conferatur ſub conditione. Sed in caſu conſequentis ſupponitur moribundum nulla oſtendiſſe ſigna doloris, & confeſſionis, quæ ſenſibiliter mediatè, aut immediatè cognita fuerint à Sacerdote: qui proindè cum in eo nullam reperiat materiā proximam hujus Sacramenti, vel certam, vel prudenter dubiam, nullo modo, vel abſolutè, vel ſub conditione poteſt proferre, & in eum dirigere ſacramentalem abſolutionem.

Octavum. Ad *Octavum* omittendo premiſſas neganda eſt conſequentia, quæ illegitimè ex eis deducitur: nam ut poſſimus, & debeamus, in caſu propoſito moribundum abſolvere, ultra conditiones aſſignatas requiritur, quod cognoſcamus in pœnitente adeſſe materiam certam, vel ſaltem dubiam, quæ pro hoc Sacramento, & ſacramentali abſolutione requiritur. Quæ tamen Sacerdoti nullo modo occurrit, ut in hac difficultate ſupponitur. Quare Sacerdos nequit illum abſolvere abſolutè, vel ſub conditione. Et, ſi id facere tentaret minimè exequeretur abſque gravi incommodo proprio, utique peccandi mortaliter agendo ſuperſtitiosè, & contra reverentiam debitam Sacramento: & charitatem proximo debitam minimè agit, qui ei in extrema neceſſitate laboranti applicat remedium, quod ſcit vanum tunc eſſe, & proficere non poſſe.

244 Occaſione tamen hujus ultimi argumenti ſolet dubitari, an contraria nobis ſententia poſſit licitè practicari, & in propoſito caſu ad exercitium abſolvendi ſub conditione reduci. Et, ſiquidem poteſt; conſequens eſt nemini negandum, quod debeat: nam proximo in tali extremo poſito debemus ſuccurrere per omnia media licita poſſibilia. *Opinio.* Affirmant præter impugnatæ ſententiæ patronos n. 242. relatos, alii non pauci, qui licet leviſſimam, aut vix nullam in ea opinione probabilitatē ſpeculativam recognoſcant; ſentiunt tamen poſſe eſſe practicè probabilem, poſſeque, ac debere in caſu propoſito revocari ad exercitium abſolvendo moribundum. Dian. Leand. Ita Diana ſupra relatus, Leand. diſp. 5. q. 46. affirmans ſe Romæ ita non ſemel practicaſſe, & pro tali opinione refert Suar. Vaſq. Turrian. Lugum, & alios: ſed prorſus immerito; nam manifeſtè docent oppoſitum. N. Gabr. diſp. 7. q. 2. ubi precatur lectores id ſequi, ſi caſus occurrat. Franciſ. N. Franciſ. c. 8. punct. 4. à n. 154. Emman. Emmanuel à Concep. diſp. 6. qu. 4. Cui ſententiæ licet inconſequenter multum favet (ſaltem pro aliquibus caſibus) Tyrſus. Tyrſus diſp. 36. ſect. 4. n. 51. Cui ſententiæ tam mordicus hęret N. Antonius ſupra relatus ut dixerit, vel eum moribundum debere abſolvi ſub conditione, qui diceret ſe nolle abſolvi, & etiā illum, qui in ipſo actu peccandi, v. g. fornicandi ſenſibus deſtitueretur, dummodo non fuerint ſcandaloſi, & publici peccatores; quia in aliis Chriſtianæ regulariter viventibus piè præſumi debet illa verba ex phrænesi procedere, & actu peccantem vulneratum ſubita infirmitate reſipiſcere, & quærere pro ſalute æterna remedium. Denique N. Lezana in ſumma q. regular. tom. 3. verbo *Confeſſio*, n. 11. prædictam opinionem non reputat omnino improbabilem.

Henriq. Opinio oppoſita. Sed videamus quid alii ſentiant. Henriq. l. 6. c. 10. n. 9. ait: *Si infirmus amiſſo rationis judicio nullum præbet, nec paulò ante dederat peccati, & pœnitentia ſignum, nullo modo eſt abſolvendus à peccatis: in quo quidem rudiores Sacerdotes errant.* Vaſquez. Vaſq. q. 91. ar. 2. dub. 5. affirmat: *Nullum eſſe qui contrarium dicat.* Coninch. Coninch. diſp. 5. n. 28. & diſp. 10. n. 96. dicit: *Contrariū non eſſe probabile.* Layman. Laym. l. 5. tr. 6. c. 12. inquit: *Patres, & Doctores non aliter permittunt Pœnitentia Sacramentum moribundo obmuteſcenti miniſtrari, niſi ante Sacramentalem abſolutionem verbis, aut ſignis petierit.* Lugo. Lugo diſp. 17. ſect. 3. affirmat *omnes pro certo hoc ſupponere*, & productis motivis ex Patribus, & Conciliis ſubdit: *Non ergo expedit in re tanti momenti ſub pietatis ſpecie ſapere plus, quam omnes S. Patres docuerunt, ſed obſervare terminos, quos appoſuerunt nobis.* Fœlix. Franciſcus Fœlix in Tentativa Complut. tr. 4. c. 3. difficult. 10. dicit *contrarium eſſe improbabile.* Ferro. Manrique Ferro 2. part. q. 152. n. 4. ait: *Oppoſita eſt improbabilis.* Trullēch. Trullench. l. 4. praxis c. 6. dub. 7. dicit de ſententia negante: *In hoc conveniunt omnes Doctores.* Arriaga. Arriaga diſp. 36. ſect. 3. de eadem ſententia negāte agens, inquit: *Hac ſententia ante triginta, aut quadraginta annos adeo certa erat apud omnes Theologos, & fideles, ut oppoſita non fuerit probabilis: Quod magnum eſt argumentum ad perſuadendum ſententia oppoſita falſitatem: quia abſurdum eſt Eccleſiam Dei per tot retro ſæcula in materia adeo neceſſaria ad ſalutem animarum ignoraſſe hoc remedium, nec ſufficienter providiſſe animarum ſaluti.* Addit ulterius ſententiam affirmantem non ſolum olim fuiſſe, quod adverſarii non diffitentur, ſed eſſe etiam modo improbabilem: quia ejus Auctores non adducunt ſolutionem probabilem ad loca Conciliorū, quibus clarè ſententia communis probatur. Tyrſus. Tyrſus diſp. citata n. 41. ait: *Ex dictis in foro, ſi ſiſtamus inter terminos,* hujus quæſtionis, in qua inquiritur, an moribundus, qui nullum dedit pœnitentiæ ſignum poſſit abſolvi, ſententiam *affirmantem eſſe pœnitus improbabilem: quia hoc ipſo, quod ſupponatur non præceſſiſſe ullum ſignum doloris, ſupponitur deeſſe partem eſſentialem hujus Sacramenti.* Fay. Petrus Fay in Addit. ad 3. par. q. 9. ar. 9. diſp. 2. acriter pro negante, & communi ſententia ſubjungens: *Licet contrarium indiſcretè, & ignoranter ſatis, ac ſine ullo prorſus, vel apparente fundamento à variis Sacerdotibus, practicetur.* Prado. Prado q. 3. dub. 3. §. 2. n. 6. relatis patronis, & motivis relatæ ſententiæ affirmantis ſubdit: *Nihilominus relata ſententia eſt omnino falſa, & improbabilis ſpeculativè, & practicè* Et titulus §. habet: *Eſt falſiſſima, & improbabilis.* Gonet. Gonet diſp. 12. ar. 4. n. 80. illa etiam relata addidit: *Verum hac ſententia probabilitate caret.* Omittimus alia, quæ alii proferunt non ſuaviora, quia relata ſufficiunt.

Judicium circa relatas opiniones. 245 Inter has ſententias hæremus propenſi ad pietatem omnem erga moribundos, ſed vincimur tandem veritate, quam videmus in ſecunda à tam multis, & adeo gravibus propugnata. Unde abſtrahendo à cenſuris, quibus ejus patroni utuntur, eidem abſolute ſubſcribimus. In qua reſolutione magis confirmamur attendendo ad diverſos modos, quibus caſus in hac controverſia propoſitus poteſt contingere. Nam in primis fieri poteſt, quod ipſe confeſſarius cognoſcat evidenter moribundum nullum dediſſe pœnitentiæ ſignum, ut ſi loquens cum ipſo confeſſario repente corruit abſque ullius ſigni oſtenſione. Et in tali caſu nequit illum etiam ſub conditione abſolvere, nec ſe practice conſormare cum oppoſita ſententia: nam contra illius motiva, & omnem ab extrinſeco probabilitatem cognoſcit evidenter non dari materiam proximam hujus Sacramenti: & ſi oppoſitum faceret peccaret agendo ſuperſtitiosè, & ſacrilegè. Et idem contingeret ubi teſtes, coram quibus moribundus corruit, deponerent ſe nullum in eo homine, cū illo accidenti arreptus fuit, obſervaſſe ſignum pœnitentiæ, aut deſiderii abſolutionis: militat enim eadem ratio ob carentiam omnis materiæ proximæ. Fieri ſecundo poteſt, quod moribundus oſtenderit aliqua ſigna externa: & ſiquidem illa fuerint certa ſigna doloris, ut tūdere pectus, aſpicere devotè Imaginem crucifixi, oſculari crucem, &c. poteſt, & debet abſolvi juxta ſuperius dicta à n. 230. ſi autē ſigna fuerint dubia, quia poſſunt procedere, vel ex dolore peccatorum, vel ex moleſtia morbi, ut ſuſpiria edere ſuſpiciendo in Cœlum, poteſt moribundus abſolvi ſub conditione; quia adeſt ſaltem materia dubia, ut obſervavimus, n. 232. vel denique talia ſigna ſunt motus merè naturales, nihil referentes, ut ſe jactare ab una in alteram lecti partem, vel conari ad vitandum ſuffocationem in flumine; & de his non magis curandum eſt, ac ſi non fuiſſent, in ordine ad abſolu-

Digitized by Google

ſolutionem, ut in prima parte hujus conſiderationis dicebamus. Denique fieri poteſt, quod Sacerdos nec certo per ſe, nec per teſtes cognoſcat moribundum non dediſſe Pœnitentiæ ſigna, nec aliunde cognoſcat illum dediſſe ſigna certa, vel dubia, ſed nullum horum extremorum cognoſcat, & conſtituatur ſub dubio negativo circa modum, quẽ moribundus habuit non edendo, aut edendo doloris ſigna: neſcit enim an illa ſigna oſtenderit, vel non oſtenderit, & pie præſumi oſtendiſſe, quia ſic communiter ſe gerunt Chriſtiani, ubi ſentiunt ſe tangi morbo mortali, rapique morte repentina.

Opinio. Tyrſus. Hic caſus eſt, ſi quis alius excogitari poteſt, in quo melius bonum habet affirmans opinio, illique in tali eventu hæret Tyrſus diſp. cit. n. 51. ut cenſeat poſſe in illo practicari. Illamq; confirmat: nam ad valorẽ abſolutionis, & hujus Sacramenti, ſicut requiritur confeſſio ex parte pœnitentis, ſic etiam uſus rationis; ſed in caſu, quo confeſſarius dubitat dubio negativo, an Pœnitens habeat uſũ rationis, poteſt illũ ſub conditione abſolvere, ut omnes concedunt: ergo pariter poteſt moribundum ſub conditione abſolvere, quando dubitat dubio negativo an Pœnitens ediderit ſigna Pœnitentiæ, & deſiderii confeſſionis. Quod alio motivo univerſaliori ſuffulciunt: quia in dubiis circa neceſſaria ad ſalutem tutior pars eſt eligenda: & dubium non eſt tutiorem partem reſpectu moribundi in tali caſu eſſe abſolvi ſub conditione juxta opinionẽ relatam, quæ apparet probabilis, ſaltẽ ab extrinſeco ob multitudinẽ patronorũ.

246 Perſiſtendum tamen eſt in propoſita reſolutione, quoniam non ſolum quis impeditur à proferendo formam abſolutionis, quando cognoſcit non dari materiam neceſſariam ex inſtitutione divina; ſed etiam quãdo non cognoſcit poſitivè aliquam materiam juxta prædictam inſtitutionem: agit enim temere proferendo abſolutionem cum manifeſto periculo fruſtrationis. Cui temeritatis periculo non occurrit, qui conditionem adhibet, ſed magis addit ſuperſtitionem: quia forma nec abſolutè, nec conditionatè proferri poteſt, ubi miniſter non cognoſcit aliquam materiam ſupra quam cadat illa forma. Idque generale eſt in aliis Sacramentis: nam qui non cognoſcit materiam certam adeſſe, vel dubiam Baptiſmi peccaret proferendo abſolutè, vel conditionatè Baptiſmi formam: & ſimiliter qui non cognoſceret habere coram ſe materiam certam, vel dubiam Euchariſtiæ peccaret proferẽdo abſolutè, vel conditionatè verba cõſecrationis: Et ſic de aliis. Quod cõtingeret in propoſito caſu; ſiquidem Sacerdos non cognoſcit per ſe, vel per alios adeſſe materiam proximam ad abſolutionem, nempè dolorem de peccatis, accuſationem certam, vel dubiam: latet enim prorſus talis accuſatio. Porrò recurſus ad piam præſumptionem nihil valet: tum, quia ſæpiſſimè fallitur: tum, quia illa pertinet ad partem intellectivam, & non confert ad ſenſibilem confeſſionem, quæ vel immediatè, vel mediatè debet innoteſcere confeſſario, ut judicet, & abſolutionem præbeat: ſicut etiam contingit in materia aliorum Sacramentorum, ut Miniſter ſuper eam abſolutè, vel conditionatè poſſit formam licitè proferre. Ubi enim nulla materia ſenſibilis occurrit, de qua ſaltem dubitetur, an ſufficiat vel non, nequit licitè adhuc ſub conditione forma applicari.

Ea vero, quæ denuo pro parte contraria expenduntur, non urgent. Et motivum Tyrſi diſpellitur omittendo præmiſſas, & negando conſequentiam ob latis manifeſtam rationem diſparitatis: nam in caſu minoris adeſt ſaltem materia ſenſibilis hujus Sacramenti, videlicet peccatorum confeſſio, de qua tamen dubitatur an ſit ſufficiens propter dubium occurrens circa uſum rationis in Pœnitente: quare iſte eſt caſus proprius, in quo abſolutio Sacramentalis poſſit, & debeat ſub conditione conferri. Ceterum in noſtro caſu nulla datur materia ſenſibilis, de qua rationabiliter dubitetur, an ſit, vel non ſit ſufficiens: ſed prudens occurrit dubium negativum, & ſuſpenſivum, an moribundus dederit, vel non materiam, ſine ullo ad eam afferendam poſitivo, & ſenſibili fundamento, ſed cum ſola unius, & alterius partis neſcientia, & abſentia materiæ, de qua prudenter dubitetur. Id vero minimè ſufficit, ut confeſſor poſſit prudenter procedere ad abſolvendum moribundum, ſive conficiendum Sacramentum ſub conditione, ut aliorum exemplo convincitur, ubi abeſt omnis materia ſenſibilis, quæ dubio ſubſit.

Augmentum vero difficultatis, quod communiter alii addunt, facilè evacuatur, ſi attendamus in adminiſtratione Sacramentorũ non ſolum ad profectum, aut neceſſitatem ſuſcipientium, ſed etiam, & multo magis, ut par eſt, ad reverentiam circa ipſa Sacramenta, ut non exponantur fruſtrationi, aut ſuperſtitioni, ſed fiant eo modo, quem præſcribunt Concilia, & Patres, & ipſe communis uſus Eccleſiæ. Ad quæ attendentes cenſemus partem ſimpliciter tutiorem, atque certiorem eligendam eſſe; quod abſolutio Sacramentalis non conferatur, ubi nulla adeſt materia ſenſibilis, cui applicetur, ut in noſtro caſu contingit. Et quod dicitur de probabilitate opinionis contrariæ non premit: nam ſi ſermo ſit de probabilitate intrinſeca, ſive de motivis rem evincentibus juxta Sacramenti naturam, & communem Conciliorum, & Theologorum doctrinam, nullã, aut fere nullam videmus: Undè talis opinio communiter non cenſetur ſignate, & ſpeculative probabilis; à qua tamen ſpeculativa probabilitate fieri debet deſcenſus ad praxim prudentem, atq; ſecuram. Si autem loquamur de probabilitate extrinſeca deſumpta ab Auctoribus illam docentibus, non negamus Patronos hujus nuperæ opinionis eſſe multos, ſed quibus longo intervallo præſtant noſtræ reſolutionis defenſores, ſive multitudinem, ſive antiquitatem, ſive auctoritatem, & doctrinam conſideremus. Undè putamus ab aliquibus ridiculè affirmari nos debere in praxi conformari cum illa opinione, & peccare ſi moribundum non abſolvamus. Quia ad id obligamur ex charitate erga illum. Id, inquam, videtur ridiculè aſſeri: nam qua ratione poterimus, & obligabimur adhærere opinioni minus probabili; & non poterimus adhærere opinioni ſecuriori, probabiliori, & fere communiori dictanti talem adminiſtrationem eſſe peccatum, & exerceri non poſſe abſq; injuria ſacramenti? Quomodo ſine aliquo dictamine ſpeculativo dictante valorem ſacramenti, ſed oppoſitum magis demonſtrante, applicabimur prudenter ad praxim tali dictamini repugnantem?

DUBIUM VIII.

An pœnitens debeat explicare, quod peccata, quæ confitetur fuerit, aut non aliquando confeſſus?

Hoc, quod proponimus dubium poteſt eſſe appendix præcedentis: pertinet enim ad integritatem confeſſionis, ſive manifeſtationem omnium, quæ confiteri opus ſit. Movetur vero ſpecialiter propter non infrequentem contingentiam in generali, quam vocamus, confeſſione, ubi pœnitens ſimul cum peccatis jam alias confeſſis, ſolet recenſere alia, poſt ultimam confeſſionem commiſſa, quæ nunquam confeſſus fuerat. Tenebitur ne hoc explicare, ut confeſſarius id cognoſcat, illaque excipiat tanquam materiam neceſſariam? Eademque ferè difficultas proponi valet, ubi quis confitendo peccata venialia, addit pro majori ſecuritate de valore Sacramenti (ut mos eſt inter perſonas ſpirituales, & timoratas) aliquod mortale de vita præterita, quod tamen nunquam hactenus confeſſus fuerat, ſed heri, aut nudius tertius patrarat. Ubi namque iſta ſic diſponuntur, & recitantur confeſſarii communiter apprehendunt peccata illa jam confeſſa fuiſſe, & ex devotione, aut timore adhiberi. Et nemo, quem viderimus negat, quod aliquando per accidens teneatur pœnitens manifeſtare illa peccata non fuiſſe in alia confeſſione expoſita; ut patet, ſi ſit commiſſum à Religioſo, & reſervatum, quod tamen in ſæculo commiſſum reſervatum non erat. Vel ſi pœnitens, qui heri peccavit maneat cum illo, ut confitetur, in occaſione proxima peccandi, & iterum relabendi. Sed dubium propoſitum ab his accidentalibus præſcindit, & procedit per ſe loquendo, attendendo præcisè ad hoc, quod peccatum nunc cum aliis relatum nunquam hactenus fuerit confeſſum. Et quamvis complectatur duas propoſitas difficultates, nihilominus ad vitandum confuſionem, & plurium terminorum redundantiam, circa propoſitam primo loco ſpecialiter verſabitur. Quid autem dictum fuerit circa illam, poſteriori intelligitur applicandum.

§. I.

Propoſita difficultatis deciſio aliquibus aſſertionibus explicatur.

247 Dicendum eſt primo, pœnitentem cum dicit ſe facere confeſſionem generalem, & inter peccata jam confeſſa recenſet aliqua prius non confeſſa, teneri ad id explicandum, ſive ad manifeſtandum ſe illa commiſiſſe poſt ultimam confeſſionem. Ita Perez diſp. 21. ſect. 8. n. 4. Gonet. diſp. 10. ar. 2. n. 37. Laſtra. tit. 1. c. 1. & ſect. 6. n. 68. Luiſius Turrian. cont. 4. dub. 7. dicens oppoſitam opinionem non eſſe ſecuram in praxi, ſed magis bonis auribus pernicioſam. Idemque, non obſcurè ſignificat Averſa q. 10. ſect. 2. *Concluſ. 1.* Perez, Gon. Laſtr. Turr. Averſ.

Digitized by Google

Sect. 2. §. *Similiter*, dicens ab omnibus fatẽdum eſt, non eſse conſulendum ſic convolvere peccata nova cum antiquis, ut confeſsarius leviorem pœnitentiam injungat, vel minus pœnitentem reprehendat tanquam pro peccatis antiquis, & alias confeſſis. *Ratio*, Probatur ratione: quia pœnitens tenetur ita exponere ſua peccata, ut non varietur notabiliter judicium confeſsarii erga illa: unde communiter probatur debere explicare circumſtantias mutantes ſpeciem, ſecus autem notabiliter intra ſpeciem aggravantes; quia ſcilicet in illis variatur notabiliter confeſsarii judicium, in iſtis autem ſemper retinetur idem ſimpliciter judicium circa ſubſtantiam peccati, ut ſatis conſtat ex dictis dub. 4. ſed ex eo quod pœnitens dicens ſe facere confeſſionem generalem inter peccata jam confeſsa miſceat, & referat alia nunquam confeſsa, quin explicet illa non eſse confeſsa variatur notabiliter judicium confeſsarii erga peccata, & ſtatum confitentis: ergo pœnitens ſe generaliter confitens tenetur manifeſtare, quæ peccata non fuerit hactenus cõfeſsus, ſive quæ commiſerit poſt ultimam confeſſionem. Minor liquet: nam diverſiſſimum eſt judicium confeſsarii quando cognoſcit peccata mortalia, quæ modo exponuntur, non eſse huc uſque confeſsa, & quando exiſtimat illa jam confeſsa, & remiſsa. Unde oritur, quod pro non confeſſis reprehendat vehementer pœnitentem, injungat correſpondentem ſatisfactionem, & conſulat remedia ad vitandum peccata. Sed pro jam confeſſis, & remiſſis in nihilo horum immoratur, nec tempus conſumit, ſed pœnitentem nulla reprehenſione, & leviſſima ſatisfactione dimittit; quin non ſemel laudat de ſtudioſa humilitate in reproducendo delicta. Summa vero inter hos effectus differentia ſatis declarat ſummam etiam eſse varietatem in confeſsarii judicio.

Reſponſio: 248 Reſpondent Adverſarii pœnitentem in tali caſu confiteri omnia mortalia, quæ debet, & in ceteris uti jure ſuo non explicando, an ſint antiqua, vel nova, dimiſsa, vel non dimiſsa: hæc enim accidentaliter prorſus reputantur reſpectu peccatorum, prout cadunt ſub obligatione confeſſionis: & peccatum fuerit heri commiſsum, aut anno præterito eſt omnino extrinſecum illi. Undè N. Antonius infra referendus, non renuit, nec impeditur concedere, quod non agit contra valorem hujus ſacramenti, qui dicit ſe commiſiſse peccatum mortale anno præterito, vel in præterita vita, quod heri fecit. Quia mentiri, inquit, in confeſſione, quando mendacium non impedit explicationem peccatorum in ſpecie, & numero, & circumſtantiis mutantibus ſpeciem, non redit irritam confeſſionem. Et minus refert, quod pœnitens deſideret non intelligi quantum ad hoc à confeſsario: quia licet obſcurè, eoque artificio loquatur, nihilominus peccata non negat abſolutè, ſed ſolum quoad circumſtantiam non neceſſariam temporis, in quo factum fuit, aut aliam impertinentem, quod non ſemel licet, ut inquit Lugo, ſicut, ſi quis habuit rem cum ſorore confeſſarii, cujus hoſpes eſt, & vellit illud peccatum ita illi obſcurè confiteri, ut non ſuſpicetur de ſorore, poteſt dicere ſe peccaſſe cum fœmina, quam alio tempore viderat in Eccleſia: nemo negabit valorem hujus confeſſionis, licet confeſſarius, & audiendo, & confitendo nihil cogitet de ſua ſorore, ſed exiſtimet fuiſſe aliam mulierẽ: quia nihil horum pertinet ad ſubſtantiam ſacramenti.

Refellitur reſponſio. Sed hæc ſuſtineri non poſſunt, & refelluntur: quoniam pœnitens debet ita confiteri ſua peccata, ut ex modo confitendi non impediat jus, quod confeſſarius habet exercendi ſua munera ex Chriſti inſtitutione: & oppoſito modo ſe gerens peccat, & quidem mortaliter, ut expoſcit gravitas materiæ. Sed pœnitens procedens modo, artificio, & ſubterfugiis, quæ in hac evaſione repræſentantur impedit jus, quod confeſſarius habet exercendi ſua munera ex Chriſti inſtitutione: ergo pœnitens debet ita confiteri peccata, ut in eis recenſendis non utatur modo, artificio, & ſubterfugiis, quæ propoſita miniſtrat reſponſio. Probatur minor: nam confeſſarius habet ex inſtitutione Chriſti jus exercendi munera judicis, & medici erga pęnitentem in applicando pœnam, & remedium pro peccatis, ut planè conſtat ex *Concil. Trid.* Conc. Trid. ſ. 14. c. 15. ubi ex ipſa Chriſti inſtitutione efficaciter colligit utrumque munus in confeſſario, & obligationem pęnitentis in comparendo ante illum ſicut coram medico, & judice. Hæc autem munera impediuntur, ubi pœnitens titulo confeſſionis generalis, ſive manifeſtandi generaliter omnia peccata, miſcet cum jam confeſſis alia non confeſſa, & repręſentãdo ut preterita, quę ſunt immediata, ac deſiderando, quod confeſſarius id non percipiat. Nam eo ipſo confeſſarius non exercet convenienter munera judicis, ſed remittit reum abſque objurgatione debita; putans omnia illa peccata jam pridem confeſſa, & dimiſſa fuiſſe: nec congruè, quin nullo modo exercet munus judicis, putans nulla eſſe recentia vulnera, ſed antiqua jam excluſa, atque ſanata. Unde liquet non eſſe admittendam doctrinam, & exempla, quibus ſe munit evaſio; quia ſolum verſantur circa aliqua Sacramento accidentalia; ſed quæ opponimus attingunt, penetrantque ejus ſubſtantiam repugnando fini quem habet ex Chriſti inſtitutione, & contra quem ſi agat pœnitens, nequit non peccare.

Confirmatur, & explicatur propoſitum fundamentum reducendo contrariam ſententiam ad ea inconvenientia, quæ ejus falſitatem, praximque periculoſam demonſtrant. *Confirmat.* Nam ſi in confeſſione generali licet inter peccata jam confeſſa inſerere unum non confeſſum, id non declarando; pariter licebit miſcere quinquaginta, aut plura ſatis gravia, & pertinentia ad diverſas ſpecies: eadem quippè ratio juxta Adverſariorum doctrinam militat in pluribus, atq; in uno. Ex quo fiet ulterius confeſſarium non magis de illis pluribus, atque de uno curare, ſed omnia curata, atque remiſſa ſupponere; ac proindè dimittet pœnitentem impunitum, & incuratum, ſive abſque pœnitentia, & medicina, quæ illis peccatis erat debita juxta Chriſti inſtitutionem. Et quid inde fiet, quàm pœnitentem fræno objurgationis, & pœnitentiarum non detentum ad eadem, ut ſolebat crimina currere, atque in illis repetendo idem artificium immergi? Quod magis conſtabit expendendo amplius, ſed alia via propoſitum inconveniens. Nam ſi ſemel licitum eſt in una generali confeſſione inter peccata jam confeſſa dicere aliquod non confeſsum id ſupprimendo; pariter id licebit in ſecundo, in tertio, & in quarto, & ſic de aliis in decurſu vitæ committendis, repetendo eandem, ſaltem apud alios confeſsarios, diligentiam, & artificium confitendi generaliter: præſertim cum jam de confeſsariis poſſit ea, quæ voluerit, tacere. Et hac arte, cum per totam vitam repetat peccata gravia, nullam pro illis ſubibit confuſionem, nullam objurgationem, nullam pęnam, nullam denique aſperam medicinam, quales graves ejus, & repetiti lapſus expoſcunt. Unde loco remedii cõſequetur pronitatem ad malum, & firmiorem in ſua pernicie adhæſionem. Atque ideo nemo prudens negabit ita ſe gerentẽ longè exulare à fine, quem Chriſtus voluit eſse hujus Sacramenti, videlicèt deponere veterem vitam peccaminoſam per ſubjectionem ad confeſsarium, qui illam corrigat, & emendet pœna, & medicina adhibitis pœnitenti. Et hæc abſurda non minus occurrunt in alio caſu à limine dubii propoſiti recitandi in peccatis venialibus aliquod mortale, ut materiam ſufficientem, & tanquam in anteacta vita commiſsum, cum revera ſit materia neceſsaria, utpote poſt ultimam confeſſionem admiſsum. V. g. confitetur quis (& ſit Sacerdos, aut Religioſus) diſtractiones animi, verba inutilia, ſuſpiciones contra proximum, aliquos motus iræ, & ſimilia, quæ ſunt communiter peccata venialia, & ſubdat ſe etiam accuſare de una delectatione moroſa in vita præterita admiſsa, quam verè admiſerat heri. In hoc caſu confeſsarius communiter putat id addi de materia non neceſsaria, & pro majori ſecuritate doloris in Pœnitente, & valoris in Sacramento. Undè nihil de hoc additamento curat quantum ad reprehenſionem, & augmentum pœnitentiæ; quippè cum exiſtimet illud jam olim confeſsum fuiſse. Incidat deinde ille pœnitens eadem, aut ſequenti die in idem peccatum; & utatur eodem artificio in addendo, vel exponendo illud poſt venialia: ſuccedet planè eadem in Confeſsore deceptio, & omiſſio circa ejus reprehenſionem, pœnitentiam, & remedium: continuabiturq; in pœnitente idem tenor tam in peccando, quàm in confitendo peccata, in quæ relabitur cum ſummo æternæ ſalutis diſcrimine. Hæc autem inveſtigare, diſcurrere, proponere, atq; tueri non aliud videtur, quã aberrare à fine hujus ſacramenti, & dilatare, ut plures excipiant, portas inferni.

249 Dicendum eſt ſecundò confeſsarios in præſenti rerum ſtatu poſse, & debere per ſe loquendo, quando audiunt confeſſiones generales, inquirere à pœnitentibus, an omnia peccata, quæ tunc confitentur, ſint jam confeſſa; an vero habeant aliqua non confeſsa, & præcipuè ut declarent, quænam ſint. *Secunda.* Hanc aſsertionem non reperimus expreſsam in Auctoribus, ſed putamus ex communi omniſi doctrina deduci, ut eam probando conſtabit. Sed prius oportet explicare aliquos terminos in ea poſitos. Diximus *in præſenti rerum ſtatu*, nempe inventa, atque propugnata à junioribus illa contraria, quę circumfertur, opinione, quod liceat inſerere inter peccata confeſsa alia non confeſsa,

Digitized by Google

feſsa, ſed poſt ultimam confeſſionem commiſsa. Nam prioribus temporibus, ubi hæc excogitata non fuerant, putamus non fuiſse talem obligationem ob majorem, & omnino ſecuram ſinceritatem pęnitentium in manifeſtãdo peccata, & præſentem, quem afferebant ſuæ conſcientiæ, ſtatum. Diximus etiam *per ſe loquendo*: quia per accidens non negamus poſſe ſatis frequenter confeſſarium excuſari ab ea obligatione juxta conditionem perſonarum ad ipſum accedentium, ut generaliter confiteantur: ſunt enim aliquę probatæ adeo virtutis, & tam cognitæ ſinceritatis, ac veritatis, ut præſumere poſſimus illas minimè cognoſcere, minus autem practicare artificium illum à quibuſdam inventum: quas proinde moleſtare illis inquiſitionibus non oportet; ſed magis ſimpliciter credere, quæ referunt, & prout illa manifeſtant. Et de nobis coram Deo teſtamur fuiſſe per plures vitæ annos in ea (ſic vocamus) ignorantia, ut tale artificium penitus neſciremus: ſed decurſu tẽporis incidentes in recentiorum libros, & opiniones ſimilia ſtratagemata didicimus, & facti fuimus ſuſpicioſi; ut non ſemel de his peccatis, quæ pro valore præſenti confeſſionis ſolent dici de vita præterita, dubitaverimus, num fuerint patrata poſt ultimam confeſſionem. His obſervatis.

Ratio.

Probatur prima aſſertionis pars: nam confeſſarius poteſt inquirere à pœnitentibus, quæ ſunt neceſſaria ad rectè exercendum officium ſuum juxta Chriſti inſtitutionẽ; cum habeat ad hoc jus ex ipſa inſtitutione; ſed in caſu propoſito, ut Sacerdos rectè exerceat juxta inſtitutionẽ Chriſti ſuum officium, neceſſarium eſt inquirere, & ſcire à pęnitente, utrum omnia peccata, quæ in confeſſione generali recenſet, ſint jam alias confeſſa, & dimiſſa vel non: ergo confeſſarius in tali caſu poteſt id inquirere à pœnitentibus: cetera conſtant, & minor liquet ex dictis pro prima concluſione: quoniam ad confeſſarii officium rectè exercendum pertinent ex Chriſti inſtitutione munera judicis, & medici ſpiritualis: hæc autem exercere convenienter non valet, niſi ex relatis peccatis cognoſcat, an aliqua ſint nondum confeſſa, ſed poſt ultimam confeſſionem commiſſa: aliter enim nequit congruentem pœnitentiam, & medicinam pro non confeſſis injungere: & conſequuntur omnia inconvenientia ſupra ponderata, & ab officio confeſſarii, ſi rectè exerceatur, prorſus aliena: ergo ut Sacerdos in caſu propoſito illud convenienter exerceat, neceſſitatẽ habet inquirendi, & ſciendi à pœnitente, an omnia peccata, quæ exponit, ſint jam confeſſa: Unde facilè ſuadetur ſecunda minoris pars, nempè confeſſarium debere ita inquirere: nam ſine illa notitia nequit rectè exercere munera ſui officii juxta Chriſti inſtitutionem, ut immediatè oſtendimus: ipſe vero ſicut debet ſuum officium rectè exercere, ſic & inquirere à pęnitente illa, ſine quarum notitia tale munus rectè exercere non valet. Sed inſuper probatur eadem pars magis ſpecialiter: nam orta, & invaleſcente contraria nobis opinione, quod pęnitentes poſſint illo artificio uti, ut diſſimulent peccata eſſe recentia, & de novo poſt ultimam confeſſionem commiſſa, & eludant in confeſſario certam circa hoc cogitationem; meritò ſuſpicari, & præſumere poteſt, plures id practicare, & ad exercitium reducere arripiendo illam ſententiam, quæ viam docet, ut ſe facilè exonerent à ſubeundo confuſionem manifeſtandi peccatum recenter commiſſum, & à ſuſtinendo objurgationem confeſſarii, & luendi condignam pœnitentiam; quamvis ita ſe gerentes non levi periculo ſe committant, ut expendimus n. præcedenti. Nam ut ipſa veritas (ſuffragante omnium ſæculorum experientia) docet Matth. 7. *Lata porta, & ſpatioſa via eſt, quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt, qui intrant per eam. Quam anguſta porta, & arcta via eſt, quæ ducit ad vitam: & quam pauci ſunt, qui inveniunt eam.* Quare ad hæc attendens prudens confeſſarius, & ad conditionem pœnitentium, ubi ſimilia timet, & præſertim, quod illa occultent conſuetudinem peccandi, tenetur de prædictis inquirere, & non faciet ſatis ſuo muneri, niſi ita faciat.

Matth. 7.

Tertia.

250 Dicendum eſt tertio: pœnitentem in prædicto caſu obligari ad reſpondendum directè confeſſario, & manifeſtandum, quænam ex illis confeſſus fuerit, & quæ admiſerit poſt ultimam confeſſionem. Hanc aſſertionem à fortiori docent Doctores n. 247. relati, qui vel independenter ab inquiſitione hanc obligationem in pœnitente conſtituunt. Probatur efficaciter ex dictis: nam eſto pœnitens non ſemper obligetur manifeſtare ex ſe aliqua pertinentia ad ſuæ conſcientiæ ſtatum, ubi ſine illis recenſet cuncta ſua peccata; nihilominus ubi de illis inquiritur à confeſſario, de illis reſpondere tenetur, ut de conſuetudine repetendi peccata dici ſolet, & conſtat ex ſupra dictis n. 125. Ergo ubi confeſſarius pœnitentem facientem generalem confeſſionem interrogat, an omnia illa mortalia ſint jam confeſſa, tenetur pęnitens directè reſpondere, & manifeſtare non confeſſa, ſive poſt ultimam commiſſa.

Probatio efficax.

Confirmat.

Confirmatur: nam ubi ex parte confeſſoris datur jus, ut circa aliqua inquirat, datur etiam ex parte pœnitentis obligatio directè reſpondendi, explicandique veritatem: hæc namque duo ſibi mutuo, ac neceſſario correſpondent; ſed Sacerdos in caſu propoſito habet jus inquirendi, an omnia illa peccata ſint jam confeſſa, vel non, ut conſtat ex præcedenti aſſertione: ergo pœnitens in tali caſu habet obligationem reſpondendi directè, & manifeſtandi, quænam hactenus ex illis peccatis confeſſus non fuerit.

Rejicitur evaſio.

Nec ſatisfacit, quod N. Antonius diſp. 5. ſect. 5. n. 310. reſpondet multa poſſe confeſsorem interrogare ad melius exercendum ſuum officium, ad quæ pœnitens non tenetur reſpondere, ut ſi interrogetur de circumſtantiis juxta ſpeciem aggravantibus, poteſt dicere: Ego hoc peccatum confiteor, an vero habuerit hanc, aut illam circumſtantiam aggravantem, explicare non teneor. Sic in noſtro caſu, inquit ille, poterit reſpondere: Ego hoc peccatum confiteor, quidquid ſit, an illud confeſsus fuerim: ad id enim non obligari ſcio ex multorum doctrina. Hæc, inquam, reſponſio non ſatisfacit, nec apparet ratio probabilis: nam motivum noſtrum non innititur in eo, quod confeſsarius queat inquirere de omnibus, prout ſibi placet, nec in eo quod pœnitens teneatur cum ea generalitate reſpondere: manifeſtum namque eſt, plurima eſse hujuſmodi, ſive non neceſsario exponenda. Et hujuſmodi ſunt circumſtantiæ intra ſpeciem notabiliter aggravantes juxta ſatis communem, & certo probabilem ſententiam, ut conſtat ex dictis dub. 4. ſed vim facimus in eo, quod confeſsarius habet jus ex Chriſti inſtitutione, ut rectè exequatur ſui officii munera, ad inveſtigandum, quam offerat pœnitens materiam neceſsariam, ſive hactenus clavibus non ſubjectam, ut pro ejus meritis poſſit convenientem imponere pœnam, & opportunam adhibere medicinam. Huic autem ex parte confeſsarii juri opus eſt correſpondere ex parte pœnitentis obligationem reſpondendi, explicandique illa, ad quæ tale jus extenditur: impoſſibile namque eſt dari unum abſq; alio; & ſicut in materia reſtitutionis nequit ex parte unius dari jus, ut ſibi aliquid reſtituatur, quin ex parte alterius detur obligatio illud reſtituendi. Nec vidimus, qui id in univerſum neget.

Confirmat.

251 Confirmatur detegendo amplius, quam ſit abſurda adhibita reſponſio: nam præſens confeſsarius bene noſcit dari ſententiam docentem artificium illud, quo titulo confeſſionis generalis, vel abundantioris, & ſecurioris materiæ ex vita præterita poſſint exponi peccata non confeſſa, quaſi non fuiſsent commiſsa poſt ultimam confeſſionẽ. Cognoſcit etiam, quod idem artificium juxta oppoſitam ſententiam poſsunt repeti peccata, quin confeſsario innoteſcat ea repetitio, quæ aliud profecto non eſt, quam conſuetudo peccandi; ſed confeſsarius habet jus inquirendi de hac peccandi conſuetudine: & pœnitens tenetur directè reſpondere confeſsario hujuſmodi conſuetudinem inquirenti: ergo pariter tenetur directè reſpondere, ubi illam confeſsarius interrogat de repetitione peccatorum, quod exponit, & utrum aliqua commiſerit poſt ultimam confeſſionem. Conſequentia patet ex præmiſſis. Et minor, in qua poterit eſse difficultas, conſtat ex condemnatione cõtrariæ doctrinæ contentæ in hac propoſitione 58. ex reprobatis à SS. Innocentio XI. *Non tenemur confeſſario interroganti fateri peccati alicujus conſuetudinem.* Ergo pœnitens, ubi confeſsarius interrogat de peccandi conſuetudine tenetur reſpondere, & eam fateri, ſi illam habet; & per conſequens ad manifeſtandum ea, ex quibus dijudicari poſſit, an ſit in conſuetudinem peccandi, uti planè colligi valet ex repetitis peccati poſt ultimam confeſſionem. Et ſic jam pridem docebat vera, & communis ſententia apud Dianam part. 1. tr. 7. reſolut. 15. nam licet plures doceant pœnitentem non obligari per ſe ad manifeſtandum illam conſuetudinem, ut & nos ſtatuimus ſupra n. 125. nihilominus iidem docebant teneri ad ejus manifeſtationem, ſi interrogaretur à confeſſario, ut conſtat in Suar. Vaſq. & Sanch. à Diana relatis. Solus Joan. Sanctius, cum quo ſentire videtur relatus Antonius auſus fuit docere contrariũ: ſed meritò ejus in hac parte doctrinam proſcripſit Eccleſia, ſicut & aliam ejuſdem Sanctii diſp. 9. n. 19. propoſitionis, prioris planè appendicem, inter condemnatas 60. nempè: *Pœnitenti habenti conſuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Eccleſiæ, & ſi emendationis ſpes nulla appareat,*

Propoſitio damnata.

Diana.

Suarez, Vaſquez, Sanch.

Alia damnata.

Digitized by Google

teat, nec eſt deneganda, nec differenda abſolutio, dummodo ore proferat ſe dolere, & proponere emendationem. Unde magis elucet, atque vincitur jus, quod confeſſarius ex Chriſti inſtitutione, & juxta Sacramenti naturam habet ad inquirédum ex pœnitente, num habeat conſuetudinem peccati, & cetera, quæ pro conſequendo hanc notitiam referri valent, uti eſt, an ea peccata, quæ recenſentur commiſſa fuerint poſt alias, & præſertim ultimam confeſſionem. Hac vero prudenti cautela munitus, utenſque confeſſarius vitabit, ne oppoſita opinio reducatur ad praxim, quam (quidquid fuerit de probabilitate ſpeculativa) cenſemus pernicioſam animabus, & communi fidelium profectui, qui forſan preſſi timore ſerotino, palam manifeſtabunt inſtante morte, quæ nunc velo illius artificii involvunt ad vitandam puſillanimiter temporalem confuſionem.

§. II.

Refertur ſententia contraria.

252 OPpoſitam nobis ſententiam præſertim quantum ad primam aſſertionem tuentur Bonacina diſp. 5. qu. 5. ſect. 2. §. 2. difficultate 4. Homobonus volum. 2. part. 2. reſp. 132. Diana 3. part. tract. 4. reſolut. 62. & 4. part. tract. 3. reſolut. 65. Lugo diſp. 16. n. 49. Dicaſtillo diſp. 9. n. 146. Leander diſp. 5. qu. 23. Delgadillo diſp. 17. dub. 41. N. Antonius ubi ſupra, & alii, quam probant primo communi omnibus argumento: nam pœnitens ſatisfacit propriæ in confitendo obligationi, manifeſtando omnia ſua peccata in ſpecie, & numero, & circumſtantiis, quæ ſpeciem mutant; ſed hæc omnia manifeſtari poſſunt, quin explicet, an omnia, aut aliqua peccata fuerint prius confeſſa, vel non confeſſa: ergo ſatisfacit ſuæ obligationi manifeſtando in confeſſione generali omnia peccata, licet aliqua non fuerint prius confeſſa, nec id ab illo explicetur. Cetera conſtant. Et minor ſuadetur: nam idem omnino eſt peccatum, ſive prius fuerit confeſſum, ſive non: & circumſtantia præcedentis, aut non præcedentis confeſſionis minimè variat peccata in numero, aut ſpecie: cum non ſe teneat ex parte illorum, ſed magis ex parte pœnitentis. Aliunde vero quamvis huic non liceat dicere omnia illa peccata jam confeſſum fuiſse; licet tamen obſcure loqui non explicando aliqua eſse hactenus inconfeſſa; & deſiderare quantū ad hoc non intelligi à confeſſario: quia his omnibus non obſtantibus cuncta ſua peccata recenſet.

Bonaci. Homobon. Dian. Lugo, Dicaſt. Lead. Delgadil. Antonius.

Argum. 1.

Reſponſio argumenti. Reſpondetur diſtinguendo majorem, quæ concedenda eſt ad hunc ſenſum, quod pœnitens ſuæ obligationi in confitendo ſatisfacit confitendo omnia peccata, ſi obligatio ſolum referatur ad materiam, ſive peccata in confeſſione explicanda: hanc enim fatemur in ſolis peccatis conſiſtere: ſed negari debet, ſi referatur ad modum confitendi, & ad omnia requiſita abſolutè. Et deinde omiſſa minori negamus abſolutè conſequentiam. Nam, ſicut certum eſt pœnitentem obligari non ſolum ad manifeſtandum omnia peccata, ſed etiam ad manifeſtandum illa cum certo modo, nempè cum dolore, & propoſito emendationis: & ſicut, qui eſt in occaſione proxima peccandi, debet exponere non ſolum peccata jam commiſſa, ſed etiam periculum, in quo eſt, alia committendi: & quemadmodum, qui peccavit faciendo plura juramenta falſa ex prava conſuetudine ita jurandi, tenetur non ſolum juramenta falſa, quæ fecit, ſed etiam conſuetudinem illa faciendi, quam uſu emendet, propalare: aliter enim in his, & ſimilibus caſibus non manifeſtat pœnitens ſtatum ſuum, ſicut debet, ut poſſet Sacerdos exercere officium, vel negando, vel concedendo abſolutionem, illumq; corripiendo, & puniendo, & medendo, ſicut oportet: ita in caſu præſentis difficultatis dicendum eſt. Et ratio jam ſupra aſſignata eſt, quod pœnitēs non ſatisfacit ſuæ obligationi, niſi ex modo confitendi ita ſubjiciat peccata clavibus, & judicio confeſſarii, ut hic poſſit de eis formare competens judiciū in ordine ad finē hujus Sacramenti, punitionē videlicet, medicinā, & remedium pœnitentis. Nihil autem horum congruenter fieri valet ex modo confitendi, quem iſta opinio defert electioni pœnitentis, nempè faciendi confeſſionem generalem, & inter plurima peccata jam confeſſa inſerere unum, aut aliqua ex non confeſſis, ut ſupra ſatis explicatum fuit.

Argum. 2. 253. Arguitur ſecundò, (& poteſt eſſe replica contra præcedentem doctrinam) nam, ſi non eſſet licitum confiteri peccata non confeſſa, niſi explicando illa non eſſe hactenus confeſſa: ita liter non liceret confiteri peccata confeſſa, niſi explicando illa jam eſſe confeſſa: conſequens eſt falſum: ergo & antecedens. Sequela oſtenditur: nam ideò non liceret confiteri peccata non confeſſa, niſi manifeſtando non eſſe confeſſa, quia ex tali modo illa confitendi variaretur notabiliter judicium confeſſarii; ut in fundamento primæ aſſertionis expendimus; ſed non minor variatio ſequitur in judicio ejuſdem Sacerdotis ex eo, quod aliquis confiteatur peccata jam confeſſa non explicando illa jam eſſe confeſſa: ſicut enim confeſſarius in priori caſu exiſtimat peccata non confeſſa eſſe jam confeſſa, ſic in ſecundo putat peccata jam confeſſa non eſse adhuc confeſsa. Ex qua variatione eadem, ſi quæ inconvenientia occurrunt, conſequuntur inconvenientia. Unde Lugo diſp. cit. n. 47. cenſet eaſdem eſſe in utroque caſu rationes. Et quia Sanchez lib. 1. Decalog. c. 10. n. 71. & Suarez diſp. 21. concedunt licitum eſse confiteri peccata confeſsa non manifeſtando eſſe jam confeſsa, ideo illos refert pro ſua opinione, quod liceat in confeſſione generali introducere peccata non confeſsa abſque explicatione, quod hactenus confeſsa non ſint. Falſitas vero conſequentis facilè conſtat: quia non eſt qui illam praxim reprehendat: quia illa nullum conferre poteſt medium ad majorem pœnitentis humilitatem, & confuſionem. *Lugo, Sanchez, Suarez.*

Reſpondetur negando ſequelam. Ad cujus probationem dicendum eſt; in utroque caſu variari notabiliter judicium confeſsarii; ſed inter primum, & ſecundum illud intereſse diſcrimen, quod in primo datur variatio formalis, hoc eſt, cum præjudicio notabili notitiæ per ſe requiſitæ in confeſsario, ut ſuum officium rectè miniſtret, & cum his effectibus, in quos illud Sacramentum ordinatur ex inſtitutione Chriſti: ſed in ſecundo caſu variatio eſt purè materialis, id eſt, cum præjudicio illius notitiæ, quam confeſsarius debet habere, ut convenienter exequatur munera propria. Ratio autem diſparitatis eſt, quod in primo caſu, cum Sacerdos apprehendat peccata non confeſsa, quod prius fuerint jam dimiſsa, non reprehendit, nec inſtruit, nec punit pœnitentem, ut debet ex officio, ſed illum ut innocentem facilè remittit: quod tam officio, quàm Sacramenti effectibus, & fini ſatis oppoſitum eſt. Ceterum in ſecundo res econtra ſe habet: nam confeſsarius exiſtimat illa peccata hactenus confeſsa non fuiſse, cum verè confeſsa, & dimiſsa ſint. Undè excitatur ad ſatisfaciendum ſuo muneri reprehendendo pœnitentem, illique injungendo condignam pro peccatis, quæ ipſe apprehendit, ſatisfactionem. In quo nullum momenti inconveniens occurrit: nam pœnitens ubi recognoſcit confeſsarium ex ſua relatione, aut modo confitendi ad hæc moveri, poteſt ſe gerere uno ex duobus modis. Primò admonendo confeſsarium, quod ea peccata jam confeſsus fuerit, luerit que ſibi impoſitam pœnam: & ſtatim ceſsabit initiata à confeſsario pro ſuo munere diligentia. Secundò, ſi taceat, ſuſtineatq; patienter ſui objurgationem, & admittat novam ſibi pro illis peccatis pœnitentiam gravem injungi. In quo nihil vituperabile operatur, ſed permiſsa illa materiali confeſsarii deceptione, opus profectò agit inſignis virtutis. Unde non rectè Lugo pro ſua opinione allegavit Suarez, & Sanchez, quod hoc poſterius docuerint: diſtat enim toto cœlo ſecundus caſus à primo. *Solvitur argument.*

254 Sed inſiſtes (& ſit tertium argumentum) nam ex noſtra aſſertione, & propoſito in ejus favorem diſcurſu ſequitur illum peccare mortaliter, qui dicit confeſsario ſe velle facere generalem totius vitæ confeſſionem, ſi cum advertentia omittat aliqua peccata ex jam antecedenter ritè confeſſis. Id autem abſurdiſſimum apparet, cum omittat materiam non neceſsariam, quam confiteri minimè tenetur. Sequela vero ſuadetur: quia ita ſe gerens deciperet graviter confeſsariū, ſupprimēdo graviora, & magis fœda peccata: atq; confeſsarius putaret illū caſte, & piè vixiſſe, cū res aliter omnino ſe haberet, tacitis turpioribus culpis. *Inſtantia.*

Reſpondetur abſurdum non fore, ſi concederetur ſequela: quam ob inſertam probationem docent Victor. in ſumma, §. 153. & Martinus de Ledeſ. in 2. p. *quarti*, q. 8. ar. 2. du. 15. & eorum reſolutio nullum continet abſurdum, ſed aptiſſima eſt ad procul pellendum tam pernicioſas ſimulationes, quæ raro fiunt abſque ſua vana gloria. Sed abſolutè hæremus communiori ſententiæ. Quam cum Henriq. Salas, Diana, & multis Salmanticenſibus ſequitur Lugo diſ. cit. n. 57. & negamus ſequelam: nam licèt confeſsarius in prædicto caſu patiatur aliquam deceptionem, melius ſentiens de pœnitente, quàm meretur; nihilominus ipſe pœnitens confeſsarium non decipit in materia judicii ſacramentalis: nam intendit ſola ea peccata, quæ confitetur, eſse talis judicii materiam: non autem illa, quæ tacere, & confiteri non obligatur: quia præſupponuntur alias legitimè confeſsa. Nec obſtat illam præmiſiſſe ſe velle generalem *Ad iſtātiā reſpōdetur. Vict. Ledeſma. Henriq. Salas, Diana, Lugo.*

Digitized by Google

lem totius vitæ confeſſionem facere: nam hinc ſolum evincitur illum mentitum fuiſſe, aut mentiri, minimè vero, quod illud mendacium ſit circa materiam ſacramenti, ſed circa aliud extrinſecum, & ab ea diverſum: ſicut alias contingeret, ſi pœnitens independenter à confeſſione generali diceret confeſſario ſe in ante acta vita fuiſſe continentē, aut devotum. Et quamvis hæc dicere poſſit continere hypocriſim, quæ grave peccatum ſit; tamen fieri etiam poteſt, quod ſolum ſit veniale, ubi non aliud intervenit, quam ſolum aliqua vanagloria. Quare nec ex genere dicendum eſt peccare mortaliter, qui in cōfeſſione generali tacet aliqua peccata, quæ ex induſtria vult: & multo minus ſi illa ſupprimat ex tædio, vel ex alio motivo: nam ſicut confitendo generaliter facit opus ſupererogationis ſimpliciter ſibi liberum, ſic illud exequi valet cum majori, aut minori peccatorū explicatione. Simile quid contingit, ubi quis apud unum confeſſarium confitetur mortalia, quę habet, deinde ad confeſſarium ordinarium confitetur ſola venialia, retinens apud confeſſariū antiquam exiſtimationē, non abſq; aliqua deceptione confeſſarii. Et quamvis id minimè commendamus, tamen generaliter mortalis peccati non condemnamus: quia talis deceptio non eſt circa materiam necessariam Sacramenti, quæ ſupponitur in alio dimiſſa, ut ſupra num. 216. ſtatuimus.

255 Et quia præmiſſa argumenta attingunt aliam non abſimilem difficultatem, quæ nec moras, nec prolixam diſceptationem ex poſcit, congruum duximus illam in calce hujus dubii adjicere. Eſt autem, utrum mentiri in confeſſione ſit peccatum mortale? Poteſt autem mendacium dictum in confeſſione contingere dupliciter: videlicet, vel negando, quod factum, vel dicendo, quod non eſt factum. Deinde poteſt tale mendacium contingere circa tria genera rerum. Primò circa res, quæ nullo modo pertinent ad materiam confeſſionis, ſed concernunt hiſtorias longè diverſas. Secundò circa materiam non neceſſariam confeſſionis, ut ſunt peccata venialia, & mortalia jàm confeſſa. Tertiò circa materiam neceſſariam, nempe mortalia nunquam confeſſa.

Loquendo igitur de rebus primi generis, communis ſententia eſt non eſſe peccatum mortale, quod pœnitens mentiatur in illis: quoniam tale mendacium purè concomitanter ſe habet ad Sacramentum, cum non verſetur circa materiam illius, nec gravem proinde illi inferat injuriam. Sed eſt veniale gravius, quam ſi extra Sacramentum diceretur: quia præter ſuam malitiam importat aliquam inordinationem contra reverentiam, quæ Sacramento debetur.

Si autem loquamur de rebus ſecundi generis, quæ videlicet non ſunt materia neceſſaria hujus ſacramenti, non eſt peccatum mortale negare factum: quia ſimile mendacium non eſt graviter injurioſum Sacramento, quippè ſupra materiam non neceſſariam cadens minime excludit veram materiam, & formam, & diſpoſitionem ad fructum: & quod confeſſarius decipiatur, non refert, cum ſit in materia non neceſſaria: atque ideo nullum eſt caput, unde conſurgat gravis malitia in eo mendacio. Quin contingens eſt, quod in negatione talis facti nulla, vel levis malitia interveniat; quippè cum nec ullum mendacium: nam cum confeſſarius non habeat jus interrogandi, niſi de neceſſariis, & in hoc ſenſu interrogat, ſi ſciſcitatur circa aliquod factū, quod jam confeſſum fuit, poteſt pœnitens illud negare abſque mendacio, nempè factum, quod debeat exponere in ordine ad confeſſionem. Si autem pœnitens non interrogatus, ſed ſponte factum neget, planè mentitur: quia verba non admittunt alium ſenſum, & nulla rationabilis cauſa occurrit ita fingendi. Quare peccat venialiter, & gravius, quam ſi mentiretur extra Sacramentum, ſicut proximè diximus cum mentitur in confeſſione circa res extraneas non pertinentes ad materiam confeſſionis. Major difficultas eſt, ubi mendacium eſt affirmativum de peccato veniali, quod pœnitens non commiſit, & planè ſi illud confiteretur tanquam unicam, & totale Sacramēti materiam; profectò peccaret mortaliter graviſſimo peccato ſacrilegii; quia impediret valorem Sacramenti, quod abſque vera materia minimè ſubſiſtit. Sed ubi illud veniale non dicitur, ut materia totalis, ſed ſolum ut partialis, quia pœnitens illud cum aliis verè factis, & de quibus dolet, fingit, & adjungit: multorum ſententia eſt tale mendacium ſemper eſſe mortale. Pro qua refert Suarez diſp. 22. ſect. 10. n. 6. D. Bonaventura, Rirchardum, Paludanum, Cajetanum, Martinum de Ledeſma, & Armillam, quorum fundamentum eſt, quod ſupponere formæ Sacramenti materiam falſam, ſive totalem, ſive partialem ſit ex genere ſuo grave peccatum. Ut patet in eo, qui inter plures hoſtias conſecrandas, & verè triticeas miſcet aliquam hordeaceam. Sed nos jam ſupra diſp. præced. n. 141. ſtatuimus oppoſitum, & modo aſſerimus talem fictionem, ſive mendacium in caſu propoſito non eſſe per ſe loquendo, hoc eſt, ſecluſo ſcandalo, aut contemptu peccatum mortale. Pro qua reſolutione ibi adduximus Sotum, Navarrum, Vaſq. Caniſtrum, Sotus, Navarr. Vaſq.
Lugum, Dicaſtillum, & alios, & modo addimus Sylveſtrum, Angelum, & Petrum de Soto, quos refert, & ſequitur Suarez ubi proximè n. 7. & probatur: nam in eo, quod pęnitens inter alia venialia, de quibus dolet, dicat aliquod veniale, de quo non dolet, non eſt peccatum mortale, ut cum communi fere omnium ſententia ſtatuimus diſp. cit. n. 133. ergo pariter non peccat mortaliter in eo, quod inter peccata venialia, quæ fecit, confiteatur aliquod unum, quod non fecit. Conſequentia videtur manifeſta: quia pro materia proxima Sacramenti, & valore illius non ſolum requiritur peccatum verè factum; ſed etiam peccatum, de quo pœnitens doleat: ergo, ſi per ſe loquendo non committitur grave peccatum in caſu antecedentis; pariter non committitur in caſu conſequentis. Ratio vero in utroque illa eſt, quod licet talis modus agendi ſit ex genere ſacrilegium, tamen cadit ſupra materiam attentis omnibus levem: quare non contrahit malitiam gravem. Ille namq; vel doloris, vel veritatis defectus eſt in materia non neceſſaria, & minimè excludit materiam ſufficientem: quia eo non obſtante, potuit pœnitens confiteri alia venialia, quin & mortalia, quæ verè fecit, & de quibus doleat. Rurſus prædictus defectus non contradicit veritati formæ, ſive abſolutionis, cum dentur alia peccata, quibus applicatur. Denique licet confeſſarius patiatur aliquam deceptionem, illa tamen eſt in re levi, & pro Sacramento non neceſſaria. Motivum autem oppoſitæ opinionis deſumptum ab exemplo aliorum Sacramentorum, & præſertim Euchariſtiæ, jam diluimus diſp. præced. n. 137. quin opus hic habeamus addendi.

Lugo, Dicaſtillo.

256 Denique ſi ſermo fiat de rebus ad tertium, & ultimum genus pertinentibus, nempè de peccatis mortalibus non confeſſis, quæ ſunt materia neceſſaria hujus Sacramenti; nemo, quem viderimus, negat mendacium tam negativum, quàm affirmativum circa hæc in confeſſione commiſſum eſſe peccatum mortale. Et primum liquet: nam cum quis negat ſe feciſſe peccatum mortale, quod fecit (ubi non occurrit ſufficiens cauſa illud non confitendi juxta dicta dubio præced. & ſi occurreret, jam redderet illam materiam non neceſſariam contra id, quod ſupponitur.) Deſtrueret, & excluderet confeſſionis integritatem, ad quam jure divino tenemur. Secundum etiam conſtat: tum, quia pęnitens ita ſe gerens peccat, ut negari non poteſt; ſed materia peccati mortalis non cōfeſſi eſt gravis, ut ex ipſis vocibus liquet: ergo confiteri peccatum mortale illud fingendo eſt peccatum grave. Quod explicatur à contrario ſenſu: ideo namque confiteri inter alia venialia aliquod veniale non commiſſum, eſt peccatum leve, quia materia ſupra quam cadit illud mendacium, eſt levis, ut conſtat ex n. præced. ergo vice verſa ubi in confeſſione fingitur peccatum grave, debet hujuſcemodi culpa eſſe gravis. Tum etiā, quia eo mendacio decipitur confeſſarius notabiliter, in pertinente ad ſubſtantia Sacramentalis judicii; in omni autem judicio mendacium in ſubſtantiam cauſæ, ex quo decipitur judex, eſt peccatū grave, utpote impediens in re notabili debitam juſtitiam, ut conſtat etiam in foro externo, & docent communiter Juriſtæ. Tum deniq; nam ex oppoſito fieret tolli gravem obligationem, quam pœnitentes habent examinandi conſcientiam ad confitendum certum, quantum fieri poteſt, numerum peccatorum mortalium, quæ fecerunt: quippè poſſunt pro ſuo arbitrio illud augere abſque culpa gravi: conſequens autem non eſt admittendum, utpotè excludens neceſſitatem obligationis examinis, quæ minimè negari poteſt. Recolantur ſupra dicta locis citatis, & præſertim n. 141. ubi oſtendimus non eſſe peccatum mortale, quod quis inter peccata venialia, de quibus dolet, confiteatur aliquod, de quo non doleat; eſſe autem mortale, quod quis inter mortalia, de quibus pœnitet, confiteatur aliquod, de quo non pœniteat: nam ſimilis ratio probat non eſſe mortale inter venialia verè commiſſa recenſere aliquod non commiſſum; ſed eſſe mortale, quod inter mortalia verè facta, fingatur, & inſeratur àliquod mortale non factum. Videantur Sylveſter, verbo *Mendacium*, n. 3. Sotus lib. 5. de Sylveſter,
juſtitia, quæſt. 6. art. 1. & quæſt. 10. ar. 2. Suarez ubi ſupra Sot. Suar.
n. 11. & alii communiter. Qui tamen etiam communi-

ter

ter obſervant, hæc procedere per ſe loquendo, & juxta merita materiæ, ſecluſa ſcilicet ignorantia, & bona fide: his namque occurrentibus poteſt pœnitens in eo non peccare, & confeſſionem non facere invalidam. Qua ratione excuſantur multi ruſtici, & ſimplices credentes non male facere in objiciendo ſibi, aut contra ſe numerum peccatorum. Sed tamen oportet, quod à confeſſariis de veritate inſtruantur, & certa quantum fieri poteſt, dicant.

DUBIUM IX.

Utrum confeſſio facta ex fine venialiter malo ſit invalida?

Difficultatem hanc non pro meritis verſabimus, ſed delibabimus ſaltem, ne rem hoc loco examinari conſuetam minus rectè, prætermittere videamur. Illam namque, ut res expoſcebat, latè diſcuſſimus, tract. 17. de fide dub. 2. per totum, & præcipuè, §. 5. ad quem locum lectorem ab iſto remittimus, ne alibi dicta repetamus. Duo autem hæc obſervare oportet; *Obſervatio 1.* primum omnes convenire in eo, quod ſi confeſſio fieret ex fine mortaliter peccaminoſo fieret invalida; ut ſi quis confiteretur, ut notabilem quantitatem à confeſſario arriperet: nam eo ipſo confeſſio eſſet peccatum mortale impediens remiſſionem peccatorum, idque pœnitens actu cognoſceret: cum quibus minimè cohæret confeſſionem eſſe validam. Et propterea titulus meritò inquirit de confeſſione *facta ex fine venialiter malo*. *Secunda.* Secundum eſt omnes eadem concordia aſſerere, quod finis venialiter malus non præjudicat valori confeſſionis, quando conſequenter ſe habet ad illam, in quo caſu non tam comparatur ut finis, quam ſicut objectum, & materiam circa quam, ut cum aliquis captat vanam gloriam, aut jactantiam: quia hic ſuperveniens effectus non eſt cauſa confeſſionis, nec ullam ad eam derivat malitiam. Et ex oppoſito nullus daretur actus adeo bonus, qui non poſſet fieri malus: quippè nullus eſt, ad quem non poſſet alias ſubſequi aliqua inordinata ſatisfactio, vel vana gloria. Et eiſdem ferè motivis non impediri ſacramenti valorem ex fine venialiter malo, ſi purè concomitanter ſe habeat ad confeſſionem: ut cum quis in eodem inſtanti, aut tempore, in quo facit confeſſionem ex fine honeſto, ſibi correſpondente, habeat circa illam vanam gloriam, aut alium finem venialiter malum intendit. Nam ſicut confeſſio non oritur ex fine conſequente, ita nec ex fine purè concomitante, aut diſparate ſe habente; nullius quippè eſt effectus, ſed objectum, & ſubinde nulla eſt ratio, ut exuat ſuam honeſtatem, & conditiones, quas aliunde habet ſufficientes pro valore ſacramenti. Quare propoſita difficultas locum tantum habet in ſenſu formali, quando videlicet pœnitens, ut confiteatur, movetur antecedenter ab aliquo fine venialiter peccaminoſo, quem intendit; ex cujus cauſalitate, & influxu, licet non excluſis aliis cauſis, oritur confeſſio tanquam effectus in genere cauſæ finalis: ut contingit, cum quis largitur eleemoſynam, quod de ſe, & objectivè eſt opus miſericordiæ, ut videatur ab hominibus, & inanem inde aucupetur apud illos æſtimationem. Idque ſatis exprimitur in titulo proprietate illarum vocum, *confeſſionis facta ex fine venialiter malo*. In hoc igitur ſenſu-

§. UNICUS.

Reſolvitur difficultas duabus aſſertionibus, & refertur opinio contraria.

Abulenſ. Navarr. Silveſter, Angel. Joann. à S. Thom.

257 Dicendum eſt primo confeſſionem factam ex fine venialiter malo eſſe Invalidam. Ita Abulenſis in cap. 6. Matth. q. 3. & q. 55. Navarrus in cap. *Fratres de Pœnit.* diſt. 5. num. 54. Sylveſter, verbo *Confeſſio* 1. quæſt. 7. Armilla eodem verbo num 4. Angelus eodem verbo, 1. §. 1. & §. 4. Joannes à S. Thom. 1. 2. quæſt. 18. diſp. 16. art. 4. & alii. Idemque tueri debent plurimi ſentientes actum fidei non poſſe ullo ex cap. eſſe moraliter malum, quos dedimus loco ſuprà ci- *Probatio concluſio.* tato num. 16. occurrit enim idem motivum, ut ex dicendis conſtabit. Et aliis omiſſis eſt hujuſmodi: confeſſio ſacramentalis, ſive quæ per modum partis conſtituit validum Pœnitentiæ Sacramentum, nequit eſſe ullo ex capite moraliter mala: ergo talis confeſſio nequit fieri ex fine moraliter malo: & ſi ex illo fieret non eſſet ſacramentalis nec valida ad Sacramentum conſtituendum. Conſequentia patet: quia ubi operatio fit ex fine moraliter malo nequit non eſſe moraliter mala, ſive participare à tali fine aliquam malitiam, ut inductive in omni operatione morali poteſt oſtendi: unde inter circumſtantias peccatorum ponitur finis operantis, & dicitur circumſtantia *cur*, ut ex communi ſententia explicuimus ſuprà dub. 5. §. 5. ergo operatio, cui repugnat eſſe moraliter mala nequit ex fine peccaminoſo procedere; & è converſo: atque ideo, ſi confeſſio ſacramentalis nequit eſſe moraliter mala, non poteſt fieri ex fine moraliter malo; & ubi confeſſio ex tali fine fit, nequit eſſe ſacramentalis, & Sacramentum validum conſtituere. Antecedens autem ſuadetur: quia confeſſio ſacramentalis, ſive quæ per modum partis validum Sacramentum conſtituit, non eſt mera & præciſa hiſtoria peccatorum recitatio, ſed eſt vera de illis accuſatio ex ſupernaturali dolore, ut cum communi ſententia ſtatuimus diſp. præc. dub. 4. eo autem ipſo, quod hæc importet, nequit eſſe moraliter mala ex ullo capite: ergo, &c. Minor hujus ſyllogiſmi oſtenditur: nam eo ipſo, quod talis ſit, importat attritionem ſupernaturalem (quod enim naturalis eſt, nec ad validam confeſſionem, nec ad valorem ſacramenti ſufficere, conſtat ex dictis diſp. præc. n. 19.) ſive tanquam formam phyſicè extrinſecam, & moraliter intrinſecam, per quam in eſſe accuſationis conſtituitur, ſive tanquam ſpeciale principium, ex quo ut ſit accuſatio oritur; ſed implicat aliquam operationem ſupernaturalem eſſe ullo ex capite moraliter malam, ut latè ex profeſſo oſtendimus tract. citat. de fide cum plurimis idem affirmantibus: ergo ſi confeſſio, ut ſit Sacramentalis, & validum Sacramentum conſtituat, debet eſſe vera accuſatio ex ſupernaturali dolore; fieri non poteſt, quod confeſſio ſacramentalis vitietur moraliter ex ullo capite.

Mirum eſt, ad quanta ſubterfugia recurrant, ut vires eliduant hujus motivi; & non minus quam quinque, aut ſex ex Lugo, Arriaga; & aliis affert Emmanuel à Concept. diſp. 3. quæſt. 1. in nullis tamen pedem ſecure figens. *Subterfugium & ejus impugnatio.* In eis autem præcludendis non immoramur, quia id latiſſimè fecimus loco ſæpius citato. Cui autem ipſe magis fidit, illud eſt; eo argumento probari confeſſionem, ut procedentem ab attritione, ſive ut habentem illam adjunctam non poſſe provenire ex fine venialiter malo, nec ullam malitiam contrahere; ſecus vero ſi conſideretur ſecundum totam ſuam entitatem extrinſecam ſubordinatam intentioni pœnitentis, qui poteſt ſimul cum fine proprio, & per ſe alium venialiter malum intendere. Sed hoc facile etiam computatur: quia non negamus confeſſionem, quando eſt mera peccatorum recitatio, poſſe ordinari ad talem finem, & per illum deturpari: Sed hoc modo non eſt confeſſio ſacramentalis, nec confert ad ſacramenti valorem; & ſic contingit, ubi confeſſio, & Sacramentum ſunt nulla ob defectum verè, & ſupernaturalis attritionis. Sed quæſtio præſens eſt de confeſſione valida, & verè ſacramentali, quæ eo ipſo importat conceptum accuſationis veræ ex ſuper naturali attritione. Et in hac ſuppoſitione dicimus impoſſibile eſſe, quod oriatur ex alio fine pravo; & è converſo, quod ſi procedit ex tali fine, non procedit ex attritione. Idque amplius explicari poteſt exemplo actus virtutis moralis: nam quia hic oritur ex dictamine, & directione prudentiæ, quæ attendit ad omnia, quæ occurrunt in eliciendo actum, impoſſibile eſt actum virtutum moralium eſſe moraliter malum, & hoc ipſo, quod aliquo ex fine operantis, aut occurrente circumſtantia aliquam importaret malitiam, minimè imperaretur, aut dirigeretur per prudentiam; quin potius convinceretur non eſſe actum virtutis moralis, ut oſtendimus tract. 11. diſp. 6. num. 5. & 28. ex qua etiam radice provenit eundem actum non poſſe ſimul habere bonitatem, & malitiam moralem: nam ubi aliquam malitiam habet, jam non eſt à prudentia, quæ omnia proſpicit, ut aliquid dictet, & ab ea omnis bonitas moralis deſcendit. Altius autem præ prudentia principium eſt attritio ſupernaturalis, ſive

Digitized by Google

ſive gratia excitans, & attritionem, & ejus effectus inducens; cum talis gratia ſit quædam impreſſio, & participatio ſcientiæ, & providentiæ divinæ; atque ideo ſuperat omnem directionem prudentiæ naturalis. Quare, ſi repugnat, quod in actu directo per talem prudentiam reperiatur ulla malitia moralis, ut eo loco oſtenſum eſt; magis repugnabit reperiri in confeſſione, quam attritio ſupernaturalis, & gratia ejus principium dirigunt. Repugnat itaque confeſſionem factam ex fine venialiter malo eſſe ſacramentalem, ſeu validam.

Animadverſio.

258 Sed licet hæc ita per ſe loquendo ſe habeant, animadvertere tamen oportet, quod jam præmonuimus loco cit. de fide n. 46. videlicet, quod licet omnes confeſſiones factæ ex fine venialiter malo ſint infructuoſæ, & invalidæ, ut hactenus oſtendimus; non propterea in univerſum affirmamus, vel omnes eas confeſſiones eſſe formaliter ſacrilegas, vel omnes eo pravo affectu confitentes peccare mortaliter. Unde diſtinguere oportet: fieri namque valet, quod aliqui ex ita confitentibus laborent ignorantia invincibili putantes validè, & fructuosè confiteri, quamvis eo fine, & affectu ducantur. Qui proinde licet ob defectum legitimæ confeſſionis, nec fructum Sacramēti acquirant, nec validum efficiant Sacramentum, tamen ob ignorantiam excuſantur à peccato ſacrilegii. Sicut etiam proportionabiliter contingit in accedentibus ad hoc Sacramentū cum ſolo dolore naturali, quem invincibiliter exiſtimant, vel ſufficere, vel ſupernaturalem: ſic enim procedentes non peccant, eſſe quamvis nec gratiam conſequantur, nec validum Sacramentum efficiant. Aliter omnino cenſendum eſt de ſapientibus, qui hæc omnia comprehendunt, & motiva à nobis propoſita perpendere poſſunt, & debent: quę ſi faciant, facile recognoſcent ſententiam nobis oppoſitam, quæ docet confeſſionem ex fine venialiter malo eſſe materiam hujus ſacramenti, ſufficereque pro ejus valore, & fructu, non eſſe certam, ſed ad ſummum probabilem; reclamante noſtra, quæ id negat cum magna probabilitate, & conſulit materiam certo certam.

Sotus, Sanchez, Vaſq. Lugo, Dicaſtillo.

259 Contrariam nihilominus noſtræ aſſertioni ſententiam tuentur Sotus, Sanchez, Vaſquez, Lugo, Dicaſtillo, & alii, quos refert N. Franciſcus cap. 9. punct. 2. num. 6. & idem ipſe palam ſuſtentare eo loco videtur: ſed numero immediatè ſequenti ab ea recedit approbans doctrinam Joannis à Sancto Thoma, aliud non dantis, quamquam nos à dubii limine prælibavimus. Idem etiam tuentur communiter Juniores, & videri poteſt in Leandro diſp. 4 qu. 9. Emmanuele à Conceptione diſp. 3. qu. 1. Delgadillo cap. 17. num. 81. & aliis. Motiva vero hujus opinionis convulſa reliquimus loco citat. de fide, & præſertim toto, §. 5. Unde pauca ſubjiciemus, ſed quæ magis propria præſentis difficultatis videntur.

Leand. Emman. Delgadillo.

motivum 1.

Primum nimis durum apparet, quod omnes confeſſiones factas ex fine præcisè venialiter malo condemnemus tanquam infructuoſas, invalidas quin & per ſe loquendo ſacrilegas: incredibile namque apparet, quod tot, & tam gravia mala confeſſioni, & confitenti ex tam levi defectu proveniant.

Secundum.

Secundum, quia licet Sacramentum Pœnitentiæ ſuſcipiatur peccando venialiter in confeſſione; hoc tamen non impedit, quod prædictum Sacramentum ſuſcipiatur ex fine proprio ipſius ſacramenti, nempe veniæ, & remiſſionis peccatorum, & quod ſimul adſit dolor ſupernaturalis ſufficiens ad prædictum effectum: quibus concurrentibus, non eſt cur dicatur talis confeſſio infructuoſa, & invalida.

Tertium.

Tertium, quoniam aliæ plures, ſunt actiones non ſolum Sacramentales, ſed etiam ſupernaturales, quæ poſſunt contrahere malitiam moralem ex diverſis capitibus., quin impediatur eorum valor, & fructus, ut patet in abſolutione, & conſecratione: peccat enim miniſter, ſi has indebite exerceat, quod multipliciter contingere valet; & tamen ipſæ validæ ſunt, & fructuoſæ: ergo pariter non repugnat conjungi in confeſſione rationem actionis ſacramentalis, ſupernaturalis, fructuoſæ, & validæ cum aliqua malitia morali levi, ſicuti eſt fieri confeſſionem ex fine venialiter malo. Hæc ſunt graviora, & difficiliora pro hac ſententia.

Diluitur 1. motivum.

Sed arduum non eſt illis ſatisfacere. Ad primum, reſpondetur duram non debere dici noſtram ſententiam, quæ animos avocat à finibus caducis, & peccaminoſis, ut inducat ad ęternos, & ſanctos. Nec iterum poteſt aſperum dici, quod fundatur in Chriſti domini inſtitutione, qui voluit pęnitētem ſatisfacere ſuę obligationi non per ſolam ſuorum peccatorum recitationem, ſed per veram eorum accuſationem ex ſupernaturali aliquo motivo: cum quo minimè cohæret talem accuſationem fieri ex fine vel venialiter pravo, ut ſupra oſtendimus. Et planè non magis durum, aut aſperum eſt, quod confeſſio facta ex fine venialiter malo, & conſequenter venialiter mala ſit infructuoſa, & invalida, quam quod confeſſio moraliter bona, facta non ex ſupernaturali motivo, ſed adæquate ex motivo naturali, quod invincibili ignorantia ſupernaturale putatur, ſit etiam infructuoſa, atque invalida, & tamen hoc poſterius omnes illi ſemper docent, præſertim poſt condemnationem illius propoſition. 57. inter reprobatas à S. Innocentio XI. *Probabile eſt ſufficere* (nempè ad Sacramentum Pœnitentiæ) *attritionem naturalem modo honeſtam*, ut docuerant Bonacina, & alii illo antiquiores. Sicut ergo non debet tanquam durum, aut incredibile cenſeri, quod dicamus confeſſionem factam bona fide cum attritione, ſive accuſatione naturali, quam invincibiliter putat, vel ſupernaturalem eſſe, vel hanc non requiri, eſſe invalidam, & infructuoſam: multò minus reputari durum debet, quod idem dicamus de confeſſione moraliter mala utpotè proveniente ex fine turpi, aut peccaminoſo. Qui autem iſta ſolida appellat dura, alia laxiora, & minus ſecura, & plerumque futilia approbans, audiat Divum Auguſtinum in lib. de Catechizandis rudibus, cap. 5. ubi in ſimili materia monet catechizantes, ut ſedulo curent, quod ſuſcepturi fidem non ad id moveantur ex aliquo fine, aut motivo temporali, & impediatur in eis piæ voluntatis affectus, qui pro ſuſcipiendo fidem deſideratur. *Rariſſime quippè accidit*, inquit S. Doctor, *imo vero nunquam, ut quiſquam veniat volens fieri Chriſtianus, qui non ſit aliquo Dei timore percuſſus. Si enim aliquod commodum expectando ab hominibus, quibus ſe aliter placiturum non putat; aut aliquod ab hominibus incommodum dubitando, quorum offenſionem, aut inimicitias reformidat, vult fieri Chriſtianus: non fieri vult potius quam fingere: fides enim non res eſt ſalvandi corporis, ſed credentis animi.* In quibus verbis ſatis aperte ſignificavit, quod ſi fides fiat ex aliquo affectu inordinato (& ipſa quidem ab affectu voluntatis dependet) non eſt vera fides Chriſtiana, licet appareat: quoniam vera debet ex Dei motione, & proinde orto voluntatis affectu, cum quo non cohæret eſſe ex alio capite turpem propter originem ab inordinata alias affectione. Quæ ſententia ſeverior apparet quam noſtra, ſed eſt veriſſima, & militat etiam in noſtro caſu: nam ut confeſſio ſit ſacramentalis debet eſſe accuſatio ſupernaturalis, ſive procedere ex ſupernaturali attritione, atque ideo ex gratia excitante pro hac requiſita: cum quo non cohæret eſſe ab alia radice malam.

Propoſitio damnata.

D. Auguſt.

Ad ſecundum.

260 Ex quibus patet ad ſecundum: nam eo ipſo, quod confeſſio habeat aliquam malitiam ex fine venialiter malo, non adeſt ibi ſupernaturalis attritio, ex qua talis confeſſio procedat: unde falſum eſt, quod eo defectu non obſtante adſint ibi omnia requiſita ad valorem, & effectum Sacramenti: oppoſitum enim conſtat ex dictis. Sicut in doctrina D. Auguſtini immediatè relata, quamvis detur exterior prædicatio noſtræ fidei, & ſuccedat ad illam aſſenſus; ſi tamen hic procedat ex aliquo affectu inordinato, convincitur illam fidem non eſſe verè Chriſtianam, ſed apparere: quia hæc debet ex ſupernaturali voluntatis affectu, & gratia Dei excitante pro eo requiſita; quæ nulla ratione valet influere in operationem ex ullo capite malam, quæ ratio militat in; noſtro caſu, ubi jam expendimus, & facilè conſideranti conſtabit.

Ad 3. reſp.

Tertium motivum tangit rem prolixam, nempe omnes actiones ſacramentales, & ſupernaturales. an ſcilicet vitiari ex ullo capite valeant; cui difficultati ſuperandæ prolixam etiam dedimus operam loco ſæpius citato de fide. Nunc ſatis ſit vel in uno exemplo ſiſtere conſecrationis, quod ipſum argumentum opponit: nam in conſecrando poteſt Sacerdos peccare, quin impediatur conſecrationem eſſe ſupernaturalem, & validam, quod enim circa id dixerimus, trahet facilè lector ad alias ſacramētales operationes. Et in primis advertat argumentum exceſſi-

Digitized by Google

geſſivè probare: nam fieri poteſt, quòd Sacerdos in conſecrando, ſive in exequendo ſacramentalem conſecrationem peccet mortaliter, idque evidenter cognoſcat; & nihilominus conſecratio ſit ſupernaturalis, & valida: ergo ſi ſequamur ſimilitudinem, vel rem illa evincat; fieri poterit, quod pœnitens in confitendo, ſive in faciendo ſacramentalem confeſſionem ſcire ſe peccare mortaliter, & ita peccat; quin valor confeſſionis impediatur. Id tamen nemo ſanæ mentis admittet: nam ubi quis ſcienter actu mortaliter peccat verè ſe non accuſat, nec propoſitum ullum concipit emendationis. Deinde obſervandum eſt in conſecratione (idem intelligitur de abſolutione, de baptizatione, &c.) licet una voce ſimplici exprimatur, plura concurrunt, & poſſunt ſignificari. Primum cõverſio paſſiva panis in corpus Chriſti: & hæc quidem ſupernaturalis eſt, ſed non eſt ullo in caſu formaliter mala, ſed ad ſummum objectivè ad hunc ſenſum, quod Sacerdos indebitè circa illam materiam ſe exercet. Secundũ converſio activa, ſive actio quę talẽ materiam immediatè attingit: & hæc etiam eſt ſupernaturalis, ſed nunquam eſt moraliter mala: tùm, quia eſt immediatè à Deo agente principali, ad quam Sacerdos ſe applicat: tùm, quia hæc actio propriè loquendo non oritur immediatè à Sacerdote, ſed à verbis ab eo prolatis: hæc enim ſunt quæ à Deo elevantur, & effectum conſecrationis paſſivę, ſive tranſubſtantiationis immediatè attingunt. Tertium denique actio prævia Sacerdotis, quæ complectitur, & prolationem externam verborum, & intentionem internam Sacerdotis, ut ea prolatio ſit actus humanus: & hujuſmodi actio prævia iſta complectens eſt aliquando mala moraliter; ſed nunquam ſupernaturalis eſt, quin nec inſtrumentalis, nec propriè ſacramentalis: quia & pro formando illam intentionem, & ad proferendum illa verba, ſolæ, & per ſe vires naturæ ſufficiunt. His itaque ita diſtinctis conſtat actiones in conſecratione, & ſimilibus intervenientes, ſi ſupernaturales, & propriè ſacramentales ſint, nunquam eſſe moraliter malas: illas vero, quæ peccaminoſæ ſunt, non eſſe ſupernaturales, nec propriè ſacramentales, ſed purè naturales, & prævias, in quo ſenſu permittendo, aut diſtinguendo antecedens reſpondetur, negando abſolutè conſequentiam, quæ prout jacet non admittit eam diſtinctionem, ſed eſt ſimpliciter mala, & minimè ex antecedenti deducitur. Melius colligeretur poſſe confeſſionem eſſe moraliter malam. Sed tunc diſtinguendum foret conſequens; & ſi ſermo eſſet de confeſſione prout eſt mera, & exterior prolatio verborum, atque hiſtorica peccatorum recitatio; concederetur conſequentia: ſed negando omnino eſt, ubi ſermo ſit de confeſſione, ut eſt ſupernaturalis, & ſacramentalis de peccatis accuſatio, de qua agimus in præſenti. Et doctrina, atque intelligentia diſtinctionis conſtat ex dictis.

DUBIUM X.

An, & quale conſcientiæ circa peccata examen debeat confeſſioni præmitti.

ISTud dubium proponimus non quia urgentem aliquã difficultatem afferat, ſed quia ad completam de confeſſione conſiderationem ſpectat. Examinis autem conſciẽtiæ vocabulo nõ aliud ſignificatur, quã ſtudioſa animi recogitatio, qua in memoriam revocat peccata commiſſa, ut ea poſſint in confeſſione recenſeri.

§. UNICUS.

Communis doctrina proponitur, & declaratur.

261 POenitentem obligari ad diligens conſcientię examen pro ſacramentali peccatorum confeſſione docet ſemel, & iterum Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 5. ubi in primis ait: *Ex his colligitur oportere à pœnitentibus omnia peccata, quorum poſt diligentem ſui diſcuſſionem, conſcientiam habent, in confeſſione recenſeri.* Et poſteà ſubjungit: *Conſtat enim nihil aliud in Eccleſia à pœnitentibus exigi, quam ut poſtquam quiſque diligen-* Concil. Trident.

tius ſe excuſſerit, & conſcientiæ ſuæ ſinus omnes exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus ſe Dominum, & Deum ſuum mortaliter offendiſſe meminerit. Ac demum Can. 5. ejuſdem ſeſſ. diffinit. *Siquis dixerit eam contritionem* (ut eſt pars Sacramenti Pœnitentiæ) *quæ paratur per diſcuſſionem, collectionem, ac deteſtationem peccatorum, qua quis recogitat annos ſuos in amaritudine animæ ſuæ, ponderando peccatorum ſuorum gravitatem, multitudinem, fœditatem* (quæ omnia ſunt propriiſsima examinis conſcientiæ materia) *amiſſionem æternæ beatitudinis, & æternæ damnationis incurſum cum propoſito melioris vitæ, non eſſe verum, & utilem dolorem, &c. anathema ſit.* In quibus verbis, quamvis incidenter, aſſeritur convenientia, & neceſsitas examinis conſcientiæ pro confeſsione ſacramentali ad condemnandum hæreſim Lutheranorum omnia iſta negantium. Ratio autem hujus veritatis inſeritur, & inſinuatur: nam qui obligatur ad aliquem finem, obligatur etiam ad media neceſſaria pro eo conſequendo, quæ ſunt in ejus poteſtate; ſed homo tenetur jure divino ad confitendum omnia peccata mortalia, quæ poſt baptiſmum commiſit: pro quo fine conſequẽdo medium neceſſarium, & in hominis poteſtate poſitum eſt, recogitare hæc peccata, reducendo illa ad ſuas ſpecies, numerum, & circumſtantias ſpecie differentes, ut conſtat ex dictis per totam præſentem diſp. ergo pœnitens tenetur examen conſcientiæ ad faciendum confeſsionem præmittere. Et in hoc conveniunt omnes Auctores.

Qui eadem etiam concordia obſervant aliqua, quæ poſſunt dici præcedentis doctrinæ limitationes, aut explicationes. *Primum* hoc examen neceſſarium eſſe, ubi materia in confeſsione exponenda eſt neceſſaria, ut contingit in peccatis mortalibus non hactenus confeſsis; ſecus autem quando talis materia eſt præcisè ſufficiens, & voluntaria, ut ſunt omnia venialia, & mortalia alias jam confeſſa. Nam cum pœnitens ex hac poſteriori materia poſsit pro libito exhibere, aut non exhibere quam voluerit; nulli periculo exponitur confitendo abſque illo examine, quippè qui non peccat, quamvis aliqua ex illis peccatis omittat. Cujus oppoſitum contingit in materia neceſſaria: nam ibi explicanda ſunt peccata in ſpecie, & numero quod abſque periculo in his errandi examine omiſſo non fit. Undè omittere in his examen, eſſet ex genere ſuo peccatum grave, ut diſcurſus factus evincit. *Secundum* eſt, per quod immediatè dicta magis explicantur, rudes, aggreſtes, & ignaros homines poſſe ad confeſſionem admitti abſque prævio examine ſufficienti. Oppoſitum docuit Lopez, Medinam pro ſe referens 1. part. inſtruct. cap. 18. ductus præmiſſo motivo. Sed communis jam ſententia, quam refert, & ſequitur Leander diſp. 7. q. 61. ſic affirmat, & merito: quoniam tales perſonæ nimis rudes, & ignaræ, quamvis multoties remittantur, ut ſe perfectius diſcutiant, nihil magis proficiunt, & cum eiſdem ignorantiis, & oblivionibus regrediuntur ad confeſſionem: & tamen non ſunt privandæ beneficio abſolutionis. Nec propterea accedunt ſine aliquo examine conſcientiæ: recogitant enim ſe peccaſſe, & recordantur ſe multa habere peccata, quamvis neſciant ſe illa per ſpecies, & numero recenſere, & ad claſſes revocare. Accedunt itaque cum aliquo examine, licet imperfecto, & inſufficienti; quod tamen fiet ſufficiens diligentia, & interrogationibus prudentis confeſſarii adjuvantis, ut numerus, & ſpecies peccatorum declarentur. Et hoc eſt ruſticis facilius, & utilius, quam per ſe facere illam diſcuſſionem, quam profecto nunquam facerent exactam. Hinc derivari ſatis communem praxim, ut non obſtante doctrina Concilii ſuprà relata, raro, aut nunquam videamus, vel unum ruſticum remitti, ut iterum faciat ſuorum peccatorum examen.

Obſervat. 1.

Secunda.

262 Relictis vero his, quæ ſunt per accidens, & accedendo ad ſecundam dubii partem, non poſſumus certa, & uniformi regula diffinire quanta debeat eſſe conſcientiæ examinatio, ut huic obligationi ſatis fiat: ſed id prudentis arbitrio relinquendum eſt, attentis diverſarum perſonarum circumſtantiis, & conditionibus. Undè qui frequenter confitetur, non tenetur in qualibet vice tantam curam adhibere, quantam qui raro: nam illi facilius occurrunt peccata facta ab ultima confeſſione: nec ad tantam diſcuſſionem obligatur ſimplex, & idiota, qui neſcit perſcrutari ſinus conſcientiæ, ſicut te-

Digitized by Google

tenetur vix doctus in his perveſtigandis per varias ſpecies: nec denique, qui vitam agit pacificam, & à contractibus, & negotiis remotam, ſicut qui horum magnis curis, & ſcrupulis implicatur. Sunt itaque iſta regulanda per reſpectum ad varias iſtiuſmodi conditiones, juxta prudentis arbitrium, ut benè obſervant Navarrus in cap. *Fratres* de Pœnit. diſt. 5. n. 71. Suarez diſp.
Navarr. Suarez, Franciſc. 22. ſect. 10. n. 3. N. Franciſcus cap. 6. punct. 2. n. 4. & alii communiter. Sed quamvis hæc inæqualitas in diverſis perſonis juxta illarum qualitatem admittatur; in omnibus tamen per ſe loquendo requiritur, quod hujuſmodi examen non fiat perfunctoriè, & ſuperficialiter, ſed ſedulo, & diligenti attentione: hanc enim ſignificant verba Conſilii. *Poſt diligentem ſui diſcuſſionem*, & rurſus. *Ut poſtquam quiſque diligentius ſe excuſſerit*, & denique, *qua quis recogitat annos ſuos in amaritudine animæ ponderando peccatorum ſuorum gravitatem, multitudinem, fœditatem, &c.* Undè in omittendo hanc debitam diligentiam poteſt adeſſe major, aut minor culpa juxta modum negligentiæ, quin & peccatum mortale, ut magis conſtabit ex dicendis à num. 264.

Quanta vero debeat eſſe illa diligentia, varie ab aliquibus explicatur, & non ſignificatur debere eſſe ſatis magna: id enim importat modus, quo eam expoſcunt, atque declarant. Paludanus dixit pœnitentem debere facere omnem, quam poteſt diligentiam. Gabriel debere confiteri omnia, quorum recordari poteſt. Major præmittere talem diligentiam, qualem, qui de multo, & longo tempore impenſa pecunia ratione domino vigili, & avaro fore redditurus. Scotus illam adhibendam eſſe, quam abhiberet homo in re ardua, quæ maximè cordi eſſet. Sic rem exaggerant, ſed certam in gradu diligentiam non determinant, nec id facilè foret. Communis tamen ſententia jam obtinuit, ut non exigatur diligentia ſumma, ſed ſufficiat mediocris, & gravis, qualem prudentes in aliis negotiis gravibus adhibere ſolent, ut cum Vaſquez, Henriquez, Granados, Lugo, Reginaldo, Navarro, Filliucio, Bona-
Vaſq. Henriq. Granad. Lugo, Regin. Navarr. Filliuc. Bonac. Franciſc. cina, & aliis docent Leander diſp. 7. quæſt. 73. & N. Franciſcus cap. 6. punct. 2. & communis eorum ratio eſt ſatis clara, quod homo in diſcutiendo conſcientiam debeat humano modo procedere, ſicut in aliis negotiis gravibus: nec enim de pietate Dei præſumendum eſt, quod præceperit ultra illum modum, vel quod ad aliquid obligaverit, ex quo homines ad inſaniam, vel deſperationem provocarentur, ut aliquando accidiſſe oppoſitum imaginanti, & circa examen conſcientiæ prolixiſſimè laboranti, & in eas anguſtias redactus fuit, ut ſe pugione lethaliter percuſſerit, teſtatur Lugo diſp. 16. num. 590. ſufficit itaque pro examine conſcientiæ præmittere gravem, & prudentem diligentiam, licet non ſit omnium major, aut alias fieri ſummo ſtudio poſſibilis, ſic enim nullus terminus ſcrupulis, & anxietatibus præfigeretur, ſed ſemper relinqueretur plus ultra nulla induſtria ſuperandum. Nec amplius ſignificant, vel exigunt verba Concilii; quin occurrens falſis criminationibus calumniantium ſummam difficultatem Sacramenti pœnitentiæ, qualem Catholici aſſerimus, inquit: *Sed & impium confeſſionem, quæ hac ratione fieri præcipitur, impoſſibilem dicere, aut carnificinam illam conſcientiarum appellare.* Nihil enim circa confeſſionem Deus, aut Eccleſia præcipit, quæ iſtiuſmodi ſit, vel homines obliget ad phyſica, vel moraliter impoſſibilia, aut ſupra modum ordinarium gratiæ, & naturæ. Unde non pauci obſervant poſſe pœnitentem in diſcutiendo nimis conſcientiam peccare per exceſſum, quippè cum ex eo poſſit in amentiam incidere, & in alia incommoda, ut liquet in caſu relato à Lugone.

263 Hinc colligitur *primò* illum, qui mediocrem, & prudentem diligentiam præſtitit in examinatione conſcientiæ pro inveſtigandis mortalibus, non obligari ad amplius inquirendum, licèt probabiliter conjiciat ſe aliquod aliud reperturum ejuſdem rationis, ſi ſe iterum applicet prolixiſſimæ inquiſitioni. Ita cum aliis Bonacina diſp. 5. quæſt. 5. punct. 7. Et ratio eſt: quia per illam mediocrem, & prudentem diligentiam obligationi ſuæ jam ſatisfecit. Colligitur *ſecundò* pœnitentem non teneri ad ſcribendum peccata, quamvis lubricæ ut memoriæ, & timeat circa aliqua oblivionem: quia iſta eſt diligentia extraordinaria, aliquibus periculis expoſita, ad quam Deus, vel Eccleſia non obligat: Ita Vaſquez, Suarez, Henriquez, Coninchus, Reginaldus, Filliucius, Zerola, & alii, quibus relatis Vaſq Suarez, Henriq. Coninch. Zerola.
ſubſcribit N. Franciſcus loco cit. num. 6. Nec tenetur ſtatim de peccatis confiteri, qui timent, quod excident è memoria, ut præter relatos docet Bonacina ubi ſupra num. 4. Colligitur *tertiò* pœnitentem, ſi adhibito ſufficienti, quod diximus, examine, non recordatur peccati mortalis in ſpecie, ſed ſolum in genere, ut quod Tertiò.
admiſerit pravam aliquam cogitationem, non teneri niſi ad id ipſum in genere confitendum: nec enim amplius expoſcit integritas confeſſionis, ut conſtat ex dictis dub. 7. Colligitur *quartò* confeſſorem non obligari Quartò.
ad examinandum pœnitentem, ſivè inquirendum de peccatis exquiſito, & exactiſſimo examine. Et ratio ſumitur ex immediatè dictis: nam ſi pœnitens ipſe non tenetur ad exquiſitam adeo ſui diſcuſſionem, ſed ſuæ obligationi facit ſatis adhibendo mediocrem, & prudentialem, qualem exigit Sacramentum, ne ſit nimis onerosum: multo minus tenebitur confeſſarius ad procedendum cum diligentiis tam exquiſitis, & prolixis, ne nimis grave reddat Sacramentum Pœnitentiæ, & Pœnitentes torqueat, & ab ejus frequentia abducat. Oportet igitur, quod in hac inquiſitione ſuavi, & humano modo procedat. Et ita rectè obſervant Lugo diſp. 16. Lugo;
num. 590. & Leander diſp. 7. quæſt. 65. Qui ulterius, ſed Leander.
ab eadem radice obſervant hanc confeſſarii in ſuis interrogationibus moderationem, ac temperantiam regulari oportere per reſpectum ad varios pœnitentes, ut de eiſdem pœnitentibus inſinuavimus num. 761. quare levius examinandus eſt ruſticus, quam homo civilis. Quid namque prodeſſet inveſtigare, aut ſperare ſubtiliora, quæ non intelligit, nec intelliget, niſi exactiſſimè, & diuturna mora inſtruatur. Ab infirmo etiam graviter ægrotante pauciora, & groſſiora inquirenda ſunt: quia plurima, & ſubtilia ob infirmitatem ſuſtinere non valet, ſed eis obruitur, & confunditur. Hac itaque prudenti moderatione, & cum diligenti abſolutè diſcuſſione procedere debent in hac materia tam pœnitentes, quàm confeſſarii. Et quia omnia, quæ attigimus, ſumma claritate, brevitate, & reſolutione complexus fuit Cano in tract. de Pœnit. part. 5. & §. Cano.
Tertia propoſitio, fol. 32. impreſſionis Complut. ann. 1563. viſis, atque expenſis antiquiorum doctrinis, ſequentia ex eo damus lectori.

264 Qui abhibet humanam, vel mediocrem diligentiam, qualem videlicet præſtare ſolent viri mediocriter timentes Deum, quiſquis juxta conditionem gradus, & ordinis ſui, verè implet legem de confeſſione integra facienda. Verbi gratia, ſi ego adhibui aliquam diligentiam, & per parvam ulteriorem probabiliter exiſtimo aliqua mortalia fore in memoriam revocanda, teneor ulterius inquirere. Quod ſi putem nullum aliud peccatum venturum in mentem, niſi forſitan ingenti quadam diſcuſſione, & magni temporis inquiſitione, non oportet eſſe ſolicitum: ſatis namque eſt illa mediocris, & humana diligentia. Siquis autem adhibuit diligentiam, & curam in examinanda conſcientia, quam credit eſſe ſufficientem, etiam ſi fallatur, excuſari tali negligentia à peccato mortali, & poteſt, & debet. Non in omnibus id quidem, ſed in hominibus piis, qui timent Deum, & habent mediocrem curam animæ ſuæ. Ceterum impios, quos videlicet nulla animæ ſuæ cura tangit, ergo nulla ratione à peccato mortali excuſarem, etiam ſi exiſtiment ſe diligentiam idoneam adhibuiſſe, cum videlicet omittunt, vel ignorantes aliqua peccata, ex inſufficienti diſcuſſione. Nam cum hujuſmodi hominibus minima diligentia eſſe videatur maxima, cumque ſint ſoliti adhibere mediocrem, timere ſibi neceſſario debent. Quod ſi non timent, nullam excuſationem habent peccati ſui. Contra viri ſobriæ, & timoratæ conſcientiæ cum adhibere diligentiam, & curam ſoleant, ſi quando ex ignorantia, & inconſideratione prætermittant: jure optimo, & mortali culpa ſaltem excuſantur. Quod ſi objicias eam diligentiam mediocrem non ſufficere, ex eo quod Auguſtinus ait, de vera pœnit. cap. 15. *Ponat ſe omnino pœnitens in judicio* *Object.*
Sacerdotis, nihil ſibi reſervans ſui, paratus facere pro *& ejus ſo-*
reparanda animæ vita, quæcumque faceret pro vitanda *lutio.*
corporis morte. Nam Doctores aſſerunt eam diligentiam ſa-

Digitized by Google

facturos, quam facerent inquirenda in pretioſa margarita. Probatiſſimum id eſt. Quis neget? At quoniam infirmis oportet etiam conſulere, non præſcribimus, quid faciant optimi; ſed quod ad ſalutem neceſſario facere debeant, vel imbecilles. Pauló antea ſimilem doctrinam ſtatuens dixerat, §. *Vix animadverti*: Hanc concluſionem vel ex eo ſolo argumento amplecti deberemus, ne Chriſti jugum ſuave, adeo importabile hominibus redderetur, ne germani merito poſſint objicere (quod quidam illorum impudenter) Doctores Scholaſticos homines nimium argutos confeſſionem hodie talem reddidiſſe, ut juxta illorum ætheroxim impoſſibile ſit confiteri. Simili doctrina rem hanc abſolvunt Victoria, Navarrus, Valentia, & Coninchus, apud Tyrſum diſp. 42. n. 6. & putamus eſſe communem ſententiam.

DUBIUM XI.

An poſſit dari confeſſio informis, & valida, & in quibus caſibus?

VT ad propoſitam difficultatem, quæ principalis cenſetur in hac materia, congrue accederemus, gradum fecimus per multa dubia in hac, & præcedenti diſp. deciſa, in quibus expoſuimus requiſita pro valore, & fructu confeſſionis ſacramentalis, ac proinde totius Sacramenti Pœnitentiæ: pari namque paſſu tam in valore, quàm in fructu currunt Sacramentum, & confeſſio. Porrò tunc dicuntur valida, quando habent omnia, quæ ad eſſentialem ſui conſtitutionem deſiderantur: ſunt verò fructuoſa, cum proprium effectum; nempè gratiam juſtificationis, ſive remiſſivam peccatorum inducunt. Sunt autem hæc in communi loquendo ſeparabilia ex genere ſuo, ut liquet in aliis cauſis, quæ cum habeant omnia ad ſuam eſſentialem conſtitutionem requiſita, quin & ſint ex vi hujus in actu primo proximo ad influendum; nihilominus ob occurrens aliquod impedimentum in actu ſecundò non cauſant. Et magis, ut ad rem proximiorem accedamus conſtat in baptiſmo adultorum, qui poſita ablutione, & forma ex parte miniſtri cum debita hujus, & ſuſcipientis intentione, tenet, & validus eſt; ſed ſi ſuſcipiens non habeat ſupernaturalem dolorē de peccatis, qualis in adultis pro infuſione gratiæ illa excludentis deſideratur, hujuſmodi effectum non inducit. Unde propter concurſum omnium, ex quibus conſtituitur ejus eſſentia, & Sacramentum validum, quin opus ſit alium unquam baptiſmum repetere; ſed quia actu non cauſat gratiam ob defectum diſpoſitionis ad illam eſt, & appellatur informe, quia relinquit baptizatum in ſtatu peccati, ſive non informatum gratia ſanctificante, quæ eſt forma juſtificans. In hoc itaque ſenſu inquirimus, an poſſit idem contingere in confeſſione, & Sacramento Pænitentiæ, quod videlicet habeant omnia eſſentialia, teneantque, & valida ſint, & nihilominus ob aliquem defectum, ſive impedimentum non habeant effectum, ſed hominem peccatorem relinquant in ſua illa, quam habeat infirmitate, ſive ſtatu peccati. Et quamvis non pauca ad præſentem difficultatem expectantia dixerimus, tract. 22. diſp. 4. dub. 6. diſputantes in genere, utrum ſacramenta noſtra cum fictione ſuſcepta, ea recedente cauſent gratiam; & aliquid ibi n. 193. ſpecialiter de Sacramento Pœnitentiæ; tamen in omnibus illis ſupponebatur ſacramenta noſtra poſſe cum fictione ſuſcipi, eſſeque ſubinde valida, & informia: quod tamen non ita facilè intelligitur, & à multis negatur in iſto quod verſamus, Pœnitentiæ. Quare opus habemus dubium propoſitum ſuperare.

§ I.

Statuitur prima concluſio.

Poſſibilitas Sacram. Pœnitentiæ validi, & informis.

265 DIcendum eſt primò, poſſe dari confeſſionem informem, & validam. Sic expreſsè reſolvit D. Th. in 4. diſt. 17. quæſt. 3. art. 4. quæſtiunc. 1. Ubi inquirit: *Utrum confeſſio poſſit eſſe informis?* Et reſpondet: *Dicendum, quod confeſſio eſt actus virtutis, & pars ſacramenti. Secundum autem, quod eſt actus virtutis, eſt actus meritorius propriè: & ſic confeſſio non valet ſine charitate, quæ eſt principium merendi. Sed ſecundum, quod eſt pars Sacramenti, ſic ordinat confitentem ad Sacerdotem, qui habet claves Eccleſiæ, qui per confeſſionem conſcientiam confitentis agnoſcit. Et ſecundum hoc confeſſio etiam poteſt eſſe in eo, qui non eſt contritus: quia poteſt peccata ſua Sacerdoti innoteſcere, & clavibus Eccleſiæ ſe ſubjicere. Et quamvis tunc non percipiat abſolutionis fructum; tamen, recedente fictione, percipere incipiet: ſicut etiam eſt, in aliis Sacramentis. Unde non tenetur reiterare confeſſionem, qui fictus accedit; ſed tenetur poſteà ſuam fictionem confiteri.* Hæc Sanctus Doct. quibus expreſſiora dicere non potuit ad ſignificandum, quod confeſſio informis, ſive non habens adjunctum effectum gratiæ, valeat eſſe ſimpliciter valida, ita ut pœnitens non teneatur reiterare confeſſionem, & in ea contingat, quod in aliis Sacramentis, ut puta in Baptiſmo, Confirmatione, & Ordine, quæ certum eſt eſſe valida, licet informia ſint, & gratiam non producant, permanente in ſuſceptoribus ſtatu peccati. Undè S. Doctori ſumma concordia ſubſcribunt diſcipuli antiqui, & moderni. Petrus de Soto lect. 8. de confeſſione, Paludanus ead. diſt. quæſt. 8. Capreolus quæſt. 2. art. 3. Cajetanus in ſumma, verbo *Confeſſio*, condit. 10. & tom. 1. opuſc. tract. 5. quæſt. 5. Sylveſter, verbo *Confeſſio*, quæſt. 22. n. 26. Victoria de confeſſione, n. 160. Sotus in 4. diſt. 18. quæſt. 3. art. 2. concluſ. 3. §. *Sed & his*. Cano de Pœnit. part. 5. fol. Complut. 41. Martinus de Ledeſma 2. part. quæſtion. quæſt. 8. art. 1. dub. 2. propoſ. 5. Petrus de Ledeſma tract. 5. de Pœnit. cap. 16. concl. 1. Nugnus in ſupplement. quæſt. 9. art. 1. dub. 1. Joannes à Cruce quæſt. 3. de Confeſſione, dub. 9. concl. 2. Joannes à S. Th. quæſt. 84. diſp. 33. art. 6. Candidus diſquiſit. 24. art. 17. §. 4. Prado quæſt. 3. de contritione, dub. 3. §. 2. Gonet diſp. 10. art. 1. §. 2. N. Franciſcus cap. 5. dub. unico, n. 9. N. Gabriel diſp. 6. quæſt. 1. N. Philippus diſp. 12. dub. 1. & alii. Idem etiam ex extraneis docent Durandus in 4. diſt. 17. quæſt. 13. Richardus ibi art. 2. quæſt. 8. ad 5. Covarruvias in cap. *Alma mater*, 1. part. §. 4. n. 13. Navarrus in Manuali cap. 9. n. 13. Emmanuel Rodriguez in ſumma, cap. 17. & 18. Angles de confeſſione, art. 7. difficult. 4. concl. 3. Henriquez de Pœnitentia, lib. 5. cap. 11. §. 1. Toletus lib. 3. ſummæ cap. 10. Suarez diſp. 20. ſect. 5. Valentia quæſt. 11. punct. 2. Filliucius tract. 7. cap. 5. Reginaldus lib. 6. ſect. 6. Granados reſponſ. 3. de Pœnit. ſect. 3. Gaſpar Hurtado diſp. 6. difficult. 8. Lugo diſp. 14. ſect. 6. Dicaſtillo diſp. 6. dub. 5. Alphonſus Vega in ſumma cap. 63. caſu 49. Bonacina quæſt. 3. punct. 2. & quæſt. 5. punct. 1. Diana part. 2. tract. 17. reſolut. 30. & 3. part. tract. 4. reſolut. 63. Trullench lib. 4. cap. 6. dub. 6. Averſa quæſt. 14. ſect. 5. Thomas Hurtado tom. 7. tract. ult. reſolut. 10. §. 6. Leander diſp. 7. quæſt. 27. Ludovicus à Conceptione tom. 1. exam. tract. 5. quæſt. 2. Emmanuel à Conceptione diſp. 2. quæſt. 25. Delgadillo cap. 10. dub. 5. Laſtra tit. 1. cap. 1. ſect. 6. quæſt. 6. n. 75. N. Antonius diſp. 3. ſect. 4. n. 79. & alii plures.

Probatur authoritate D. Thomæ.

Sot. Palud. Capr. Cajetan. Sylveſter, Victoria, Dominic. Sot. Can. Martin. de Led. Nug. Joann. à Cruc. Joan. à S. Th. Cand. Prad. Gonet, Franc. Gab. Philip. Dur. Ricardus Covarr. Navarr. Rodrig. Angles Henr. Toletus, Suarez, Valentia, Filliuc. Reg. Granad. Hurt. Lugo, Dicaſtillo, Vega, Bonac. Diana, Trull. Averſa, Thomas, Leander, Ludovic. Emman. Delg. Laſt. Antonius.

Probat. ratione.

Probatur ratione deſumpta ex D. Th. loco relato: nam in aliis Sacramentis contingit Sacramentum eſſe informe, & nihilominus eſſe validum: ergo idem dicendum eſt de Sacramento Pœnitentiæ, atque ideo de confeſſione ſacramentali. Antecedens eſt certum, ut patet in Baptiſmo, Confirmatione, & Ordine: nam ſepè accidit ſuſcipientes hæc ſacramenta eſſe in ſtatu peccati mortalis, & in eo permanere, non recipiēdo gratiam illis Sacramentis correſpondentem: & tamen talia Sacramēta ſunt ſimpliciter valida: unde minimè reiterantur, quāvis poſtea evidenter cognoſcatur ſuſcipi à peccatoribus, & actu peccantibus. Conſequentia autē probatur à paritate, quę magis expenditur in hunc modum: nam ideo alia Sacramenta poſſunt eſſe valida, & informia, quia eorum eſſentia, & partes, ex quibus eſſentialiter cōſtant diſtinguuntur ab eorum effectu, ſive à gratia, quæ per illa ſolet produci: inde enim provenit, quod licet talis gratia impediatur, & ſacramenta proinde relinquātur infructuoſa, ſive informia; nihilominus ſint valida, utpote habētia omnia ſibi eſſentialia antecedenter, & independenter à tali effectu, ſive ſequatur, ſive non ſequatur. Hoc autem eodem modo verificatur in Sacramento Pœnitentiæ: nam dolor,

Digitized by Google

confeſſio, & abſolutio, ex quibus eſſentialiter conſtituitur, diſtinguuntur realiter à gratia juſtificante, & remiſſione peccatorum, quæ ſunt hujus Sacramenti effectus; & præſupponuntur non ſolum intelligentia, ſed etiam realiter ordine cauſalitatis, & naturæ ad effectum hujuſmodi: eo quòd totum Sacramentum Pœnitentiæ ex omnibus ſuis partibus eſſentialibus compoſitum eſt inſtrumentum, per quod, Deus ut cauſa principalis efficit juſtificationis gratiam, & peccatorum remiſſionem. Ergo ſi contingit alia Sacramenta eſſe valida, & informia: idem contingere poteſt in hoc Pœnitentiæ Sacramento.

Adverſariorum reſponſio.

266 Reſpondent communiter adverſarii conceſſo antecedenti, & negando conſequentiam. Et diſparitatem aſſignant, quod in aliis Sacramentis tota eorum eſſentia, & partes eſſentiales diſtinguuntur realiter à diſpoſitione ad gratiam, quæ in eis, & per ea producitur: undè fieri poteſt, quod tota, & adæquata eorum eſſentia abſque talis gratiæ effectu exiſtat: & conſequenter, quod ex una parte ſint valida propter illorum eſſentialem conſtitutionem, & ex alia parte ſint informia ob carentiam gratiæ, quæ ob defectum diſpoſitionis in eis non producitur. Ceterum in Sacramento Pœnitentiæ res aliter omnino ſe habet: nam eadem attritio, ſive dolor ſupernaturalis, quæ eſt pars eſſentialis hujus Sacramenti eſt etiam diſpoſitio ad gratiam in eo producendam, ut docet Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 4. Undè provenit, quod ubi in pœnitente non datur talis attritio, Sacramentum ſit non ſolum informe, aut ſine fructu, ſed etiam invalidum, & abſolutè nullum: ubi autem illa attritio adeſt, jam Sacramentum eſt non tantum validum, ſed etiam fructuoſum, & formatum. Atque adeo non relinquitur medium, ut hoc Sacramentum ſit validum, & informe, ut in aliis Sacramentis contingit. Quam diſparitatem, & differentiam poſſumus ex eo confirmare, quod in aliis Sacramentis, quia attritio, & alii ſuſcipientium actus non ſunt partes eſſentiales illorum, cohæret optimè, quod licet ſuſcipiens accedat ſcienter ad illa peccando mortaliter, actualiter, nihilominus validè illa ſuſcipiat, ſi concurrant materia, & forma cum intentione Sacramentum ſuſcipiendi; ex qua radice provenit Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem non repeti, etſi ſuſcipiens fuerit indiſpoſitus, & in eorum ſuſceptione peccaverit. Et tamen non dicemus pœnitentem, qui ſcienter accedit ad Sacramentum Pœnitentiæ peccando mortaliter actualiter, illud validè ſuſcipere. Oportet igitur, quod circa præſentem materiam aliter de hoc Sacramento, ac de ceteris diſcurramus.

Concil. Trident.

Rejicitur.

Sed hæc reſponſio non ſatisfacit. Et ut ab hac extrema ejus parte (rem hic non neceſſariam adjungente) ſtatim expediamur, minimè intendimus ſervandam in omnibus æqualitatem inter iſtud, & alia Sacramenta; quin libenter admittimus nullitatem Sacramenti Pœnitentiæ in eo, qui ad illud accedit ſcienter peccans mortaliter, & formale committens in Sacramentum ſacrilegium. Si enim Theologi communiter damnant improbabilitatis, temeritatis, & etiam erroris ſententiam aſſerentem abſque ullo prorſus dolore de peccatis confeſſis poſſe effici validum Pœnitentiæ Sacramentum, ut vel agentes de confeſſione venialium jam attigimus diſp. præc. n. 68. non minori nota cenſebunt dignum, qui aſſereret accedentem cum actuali complacentia peccati mortalis, ſive peccando ſcienter mortaliter, validè abſolvi, & Sacramentum ſuſcipere. Verum advertere oportet in tali caſu non ſolum deficere diſpoſitionem ad gratiam Sacramenti, ſed etiam partem aliquam eſſentialem illius, nempè dolorem, & confeſſionem formaliter integram; ſiquidem pœnitens de peccato ſcienter tunc commiſſo non dolet, nec de illo ſe (verè ſaltem) accuſat in confeſſione. Undè magis potius firmatur ſimilitudo à nobis intenta hujus Sacramenti ad alia: Sicut enim cetera deficiente una eorum parte eſſentiali non ſubſiſtunt, ſic etiam iſtud, ubi deficit, vel dolor, vel confeſſio; quæ ſunt eſſentiales ejus partes. Et hinc proſequimur, & urgemus propoſitam in argumento ſimilitudinem, videlicet, quod ſicut in aliis Sacramentis contingit dari partes eorum eſſentiales, & non dari diſpoſitionem ad gratiam, & tunc illa eſſe valida, ſed informia, & ſine fructu: ſic etiam poſſe contingere, quod in hoc Pœnitentiæ Sacramento adſint eſſentiales ejus partes, dolor, confeſſio, & abſolutio; & tamen deſit diſpoſitio ad ejus effectum, nempè gratiam juſtificantem; & conſequenter, quod tale Sacramentum ſit validum, & informe. Id verò non vitatur abhibita reſponſione: nam ſicut in aliis Sacramentis opus eſt illorum eſſentiam, parteſque eſſentiales diſtinguere ab eorum effectu, & cauſalitate, atque diſpoſitione; ſic etiam eodem modo in hoc Sacramento diſcurrere oportet.

267 Et in hoc ſenſu evertitur prædicta reſponſio: nam tantum abeſt, quod Concil. Trident. loco citat. docuerit, id, quod illa aſſumit in patrocinium, quod fundet diſparitatem ad alia Sacramenta, ut potius docuerit oppoſitum, ſicut ex propoſito, & ſatis perſpicuè, ut putamus oſtenſum à nobis eſt diſp. præc. à n. 9. Nam ſub dolore ſupernaturali diſtinguit dolorem perfectum, qui dicitur contritio, & tam intra, quàm extra Sacramentum habet adjunctam juſtificationis gratiam: & dolorem imperfectum, qui attritio appellatur, & ex ſe illam connexionem non habent. Rurſus Concilium iſtum imperfectum dolorem dividit, nempè in efficacem, qui voluntatem peccandi excludit: & de iſto dicit, quod junctus Sacramento diſponit ad gratiam juſtificantem: & in alium adhuc imperfectiorem, & inefficacem, qui adhuc, vel junctus Sacramento gratiam non affert, quia voluntatem peccandi non excludit. Eſt tamen ſufficiens pars Sacramenti, ut conſtat conferendo caput tertium, quod inſcribitur, *De partibus, & fructu hujus Sacramenti*, & in quo aſſignatur *contritio* pars illius, cum cap. 4. immediatè ſequenti, ſub titulo, *De contritione*, in quo omnes tres prædicti dolores recenſentur, & ſignificantur poſſe eſſe hujus Sacramenti partes, & contineri ſub illo diviſo, ut oſtendimus loco citato, quem omninò repetere oportet lectorem, ut rem aptius percipiat, & jam acta non agamus. Ex eis verò continuatur ſimilitudo, & reintegratur argumentum: nam ideò contingit alia Sacramenta eſſe valida, & informia, quia materia, & forma, ex quibus eſſentialiter conſtant, diſtinguuntur realiter ab eorum effectu, & à diſpoſitione pro tali effectu requiſita; ſed idem contingit in hoc Sacramento: ergo idem de illo, ac de aliis, quantum ad valorem, & informitatem dicendum eſt. Probatur minor deſtruendo oppoſitum reſponſionis fundamentum: nam licet attritionis nomine ſignificetur, & dolor, qui eſt pars Sacramenti, & dolor, qui diſponit ad gratiam juſtificationis; nihilominus pro dolore, qui eſt pars, ſufficit eſſe dolorem ſupernaturalem, licèt inefficacem; pro dolore autem, qui eſt diſpoſitio ad gratiam, requiritur eſſe dolorem efficacem, ut loco cit. oſtendimus; ſed dolor ſupernaturalis inefficax diſtinguitur realiter à dolore ſupernaturali efficaci, & poteſt ab eo ſeparari, ſicut in genere loquendo, atque in ordine dolor perfectus diſtinguitur ab imperfecto: ergo idem contingit in hoc Sacramento, & in aliis quantum ad diſtinctionem inter partes eſſentiales, & diſpoſitionem ad gratiam.

Reintegratio rationis.

Confirmatur primò: nam de ratione attritionis, quæ eſt pars eſſentialis hujus Sacramenti non eſt eſſe efficacem, ſed ab hoc conceptu efficacitatis præſcindit: de conceptu autem attritionis, quæ diſponit ad hujus Sacramenti gratiam, ſive effectum, eſt eſſe efficacem; atqui attritio, quæ non eſt efficax eſt ſeparabilis ab attritione, quæ eſt diſpoſitio ad gratiam nempè ab attritione efficaci: ergo attritio, quæ eſt pars eſſentialis hujus Sacramenti eſt ſeparabilis ab attritione, quæ eſt diſpoſitio ad gratiam, ſive effectum Sacramenti Pœnitentiæ: & conſequenter iſtud Sacramentum poteſt, ſicut & alia eſſe validum, & informe. Hæc ſecunda conſequentia patet ex prima: nam ideo alia Sacramenta poſſunt eſſe valida, et informia: quia earũ eſſentiales partes, materia, & forma poſſunt ſeparari à diſpoſitione ad gratiam, & etiam ab effectu, ut adverſarii in ſua reſponſione dicebant: ergo ſi attritio, que eſt eſſentialis hujus Sacramenti pars, eſt ſeparabilis (de alia parte, nempè confeſſione id abſque controverſia ſupponitur) ab attritione, quæ diſponit ad gratiam hujus Sacramenti effectum; liquido infertur, iſtud Sacramentum, ſicut, & alia poſſe eſſe validum, & informe. Prima verò conſequentia legitimè infertur ex præmiſſis, ex quibus minor eſt evidens, & frequenter de

Confirm. I.

Digitized by Google

de facto verificatur: nam multoties datur attritio merè inefficax, quam manifeſtum eſt non eſſe efficacem, ſed ab iſta ſeparari: ſicut idem etiam cõtingit in amore, intentione, propoſito, & aliis effectibus. Major, denique, quantum ad ſecundam partem, aſſeritur ab adverſariis, qui inde conantur probare, non poſſe dari validum Pœnitentiæ Sacramentum, ſine effectu. Prior autem majoris pars, in qua eſt difficultas, probatur ex Concilio Trident. nam ſeſſ. 14. cap. 3. quod eſt de partibus hujus Sacramenti, inquit: *Sunt autem quaſi materia hujus Sacramenti, ipſius pœnitentis actus, nempè, contritio, confeſſio, & ſatisfactio. Qui quatenus in pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque, & perfectam peccatorum remiſſionem ex Dei inſtitutione requiruntur, hac ratione pœnitentiæ partes dicuntur.* Idque diffinit cap. 4. ejuſdem ſeſſ. Deinde cap. immediatè ſequenti, quod eſt *de contritione*, reaſſumens illam, quam dixerat eſſe Sacramenti partem, ſic illam definit: *Contritio, quæ primum locum inter dictos pœnitentis actus habet, animi dolor, ac deteſtatio eſt de peccato commiſſo cum propoſito non peccandi de cetero.* Quæ definitio communis eſt attritioni tam efficaci, quam inefficaci, & utramque complectitur tanquam membra dividentia abſque ullius excluſione: nec ullum habet verbum, per quod reſtringatur ad ſolam efficacem attritionem, ut facilè conſideranti conſtabit: Ergo ex doctrina, & ſententia Concilii de ratione attritionis, quæ eſt pars eſſentialis hujus Sacramenti, non eſt eſſe efficacem, ſed ab hoc conceptu efficacitatis præſcindit. Et planè ſi Concilium intendens definire, atque exponere dolorem, quem dixerat, eſſe partem Sacramenti Pœnitentiæ, omitteret huic parti eſſentialia (hujuſmodi dicunt contrarii eſſe efficacitatem) ſatis diminutè proceſſiſſet, & non vitaret occaſionem errandi in hac materia: nullam ergo mentionem fecit efficacitatis, ſed ſolum exigit dolorem de peccatis, & propoſitum emendationis, quæ ſunt communia dolori, propoſito tam efficaci, quam inefficaci: ne ergo dicamus, Concilium diminutè proceſſiſſe, & occaſionem errandi non vitaſſe, fateri oportet non eſſe de conceptu attritionis, ut partis eſſentialis hujus Sacramenti, quod ſit efficax; ſed ab hoc præſcindere, illumque partis conceptum ſalvari in attritione tam efficaci, quam inefficaci.

Concil. Trident.

Confirm. 2.

168 Confirmatur ſecundò, & explicatur amplius: quia licet non negemus, quod in eodem attritionis actu poſſit conjungi, & ratio partis eſſentialis hujus Sacramenti, & ratio diſpoſitionis ad gratiam, effectum illius; & ita communiter contingit, ubi Sacramentum eſt validum, & fructuoſum (quamvis non repugnet ea munera exerceri per actus realiter diverſos, ut diximus diſp. præced. n. 29.) nihilominus tales conceptus partis, & diſpoſitionis ſunt ſatis diverſi, & tam objectivè, quam exercitè ſeparabiles: ergo ex eo, quod idem attritionis actus ſit pars eſſentialis hujus Sacramenti, & diſpoſitio ad gratiam, ejus effectum; perperam colligunt Adverſarii eſſe illa munera inſeparabilia, ac ſubinde non poſſe Sacramentum Pœnitentiæ eſſe validum, quin ſit ſimul fructuoſum, & formatum. Conſequentia patet: nam eo ipſo, quod tales conceptus in eodem actu attritionis inveniri ſint hujuſmodi, nulla eſt ratio, quare unus, nempè, conceptus partis, qui eſt prior, abſolutior, & ab alio independens, non poſſit ſine illo reperiri; ſed magis colligendum eſt oppoſitum, videlicet, attritionem poſſe exercere munus partis, quin exerceat munus diſpoſitionis: ſic enim ſe habent, quæ ſimiles conceptus important; ſic enim in Beatis idem eſt amor charitatis, quo diligunt neceſſario Deum in ſe, & diligunt liberè creaturas in ſe: quo non obſtante, quia ſunt conceptus ſatis diverſi, & prior intimior, atque abſolutior, poteſt talis actus perſiſtere terminatus ad Deum, quin extendatur exercitè ad creaturas. Eadem etiam gratia habitualis eſt forma, quæ ſanctificat accidentaliter, & conſtituit hominem filium Dei adoptivum; ſed tamen, quia illud prius eſt intimius in gratia, poteſt illud præſtare, quin præſtet ſecundum, ut patet in gratia habituali Chriſti Domini, quæ ipſius animam ſanctificat ſanctitate accidentali, & tamen non conſtituit illum filium adoptivum. Et ſimilia pro eadem veritate exempla facilè occurrunt tam in Theologia, quam in Philoſophia. Antecedens autem eſt manifeſtum: quoniam munera partis Sacramenti, & diſpoſitionis ad fructum Sacramenti ita in eodem attritionis actu reperiuntur, quod conceptus partis ſit in ordine ad Sacramentum, quod conſtituit; conceptus verò diſpoſitionis eſt in ordine ad gratiam, quam efficit. Conceptus partis eſt conceptus materiæ reſpectivè ad abſolutionem tanquam ad formam, cui tam dolor, quam confeſſio ſubduntur; conceptus verò diſpoſitionis pertinet quidem ad genus cauſæ materialis, non tamen conſtitutivè, aut receptivè, ſed tantum diſpoſitivè. Conceptus partis Sacramenti eſt conceptus cauſæ ſimul cum toto Sacramento influentis efficienter inſtrumentaliter in gratiam; conceptus autem diſpoſitionis non pertinet ad genus cauſæ efficientis, ſed præcisè ad genus cauſæ materialis diſpoſitivæ, ut jam diximus. Denique conceptus partis eſſentialis eſt prior ſimpliciter, quam conceptus diſpoſitionis ad gratiam: ſicut ex parte Sacramenti, & partium eſſentialium eſt prius eſſe, quam gratiam efficere, & ſi illam non efficerent, attritio non diſponeret actu ad ejus infuſionem: eſt igitur verum, quod licet idem attritionis actus ſit, & pars Sacramenti, & diſpoſitio ad gratiam Sacramenti; tamen hi conceptus ſunt ſimpliciter, & objectivè diverſi, & exercitè ſeparabiles, quatenus prior valet abſque poſteriori inveniri.

Idque magis perſpicuum fiet, ſi attendamus ordinem, quo hoc Sacramentum conſtituitur ex partibus, & elevatur à Deo ad rationem inſtrumenti, & deinde habet influere in gratiam. Primò namque occurrunt ex parte pœnitentis attritio, & confeſſio peccatorum tamquam materia, ex qua conſtat accuſatio Sacramentalis; deinde accedit ex parte Sacerdotis abſolutio tamquam forma, ex qua, & illa materia integrum Sacramentum conſtituitur; quod rurſus elevat Deus, ut ſuum effectum, nempè, gratiam juſtificationis valeat inſtrumentaliter producere. Ulterius ſuccedit actualis efficientia prædictæ gratiæ, ad quam connaturaliter ſuſcipiendam diſponitur homo per attritionem cum Sacramento: hæc enim, quamvis de ſe inſufficiens, habet ex inſtitutione divina eſſe diſpoſitionem ultimam ad gratiam, quando huic conjungitur Sacramento. Ex quibus rectè perpenſis facilè conſtat, attritionem, quæ eſt Sacramenti pars, eſſe ſimpliciter priorem attritione, quæ eſt diſpoſitio ad gratiam. Tùm, quia ſicut Sacramentum adæquatè conſtitutum præcedit ſimpliciter gratiam, & ultimam ad illam diſpoſitionem; ſic etiam præcedunt partes, ex quibus eſſentialiter conſtituitur, de quarum numero eſt attritio. Tùm etiam, quia attritio ſolet non ſolum natura, ſed etiam tempore præcedere ipſum Sacramentum: iſtud namque non conſtituitur ante abſolutionem: quæ eſt ejus forma, quæ ſemper ſupponit accuſationem ſacramentalem, ſive confeſſionem peccatorum, ex attritione ortam, juxta ſuperius dicta diſp. præced. dub. 4. atque ideò qua ratione Sacramẽtum eſt ſimpliciter prius, quam gratia ejus effectus, & quam ultima ad hujuſmodi gratiam diſpoſitio ita etiam de attritione eſſentiali hujus Sacramenti parte dicendum eſt. Tùm denique, quia conſtituto adæquatè Sacramento Pœnitentiæ ex ſua materia, & forma, nempè, accuſatione doloroſa, & abſolutione, poſſet Deus vel illud non elevare ad rationem inſtrumenti, vel eo elevato ſuſpendere concurſum proprium principalem, & ſubinde impedire influxum inſtrumentalem Sacramenti ad producendam gratiam; in quo caſu daretur in actu verum Sacramentum Pœnitentiæ, & ſubindè daretur etiam hæc attritio exercens in actu rationem partis Sacramenti Pœnitentiæ; & tamen non daretur attritio exercens in actu rationem diſpoſitionis ad gratiam, ſiquidem illa actu non produceretur, & ubi forma non producitur, non fit diſpoſitio exercita ad illam; eſt itaque in tali caſu attritio pars actu componens, ſed non eſt diſpoſitio actu diſponens (ut ſic uno verbo dicamus:) Ergo, quamvis in uno attritionis actu reperiatur, & conceptus partis Sacramenti, & conceptus diſpoſitionis ad gratiam; hi tamen conceptus ſunt objectivè diverſi, & realiter ſeparabiles, & prior poteſt dari ſine ſecundo.

169 Solet etiam noſtra, & communis ſententia ſuaderi alio fundamento deſumpto ex loco citat. D. Thomæ in argumento *Sed contra*, ubi hæc habet: *Quilibet tenetur ad confeſſionem mortalium: ſed ſi aliquis ſemel confeſſus eſt, etiam in mortali exiſtens, non tenetur ulterius* *Secundò ſuadetur concluſio.*

Digitized by Google

ad confitendum eadem peccata: quia cum nullus ſciat ſe charitatem habere, nullus ſciret ſe confeſſum fuiſſe: ergo non eſt de neceſſitate confeſſionis, quod ſit charitate formata. Quamvis autem, quæ aſſeruntur in argumento *Sed contra*, non ſemper contineant mentem Doct. Angelici; tamen hic videmus, Thomiſtas ſatis communiter illud tueri ad mentem ipſius D. Thomæ, ſuffragantibus etiam extra illius ſcholam aliis antiquis, & ſatis gravibus ſcholaſticis. Et illud profectò continet congruentiam ſummè vero ſimilem, poteſtque ad ſequentem formam reduci. Oportuit iſtud Sacramentum ita à Chriſto Domino inſtitui, quod illud ſuſcipientes poſſent de ejus valore, & adimpletione Divini illud ſuſcipiendi præcepti eſſe ſecuri, excludendo oppoſitas circa id dubietates, & anxietates, ſicut in ſuſcipiendo Baptiſmum, Ordinem, & alia Sacramenta contingit: id verò non ita ſalvaretur, ſi Sacramentum Pœnitentiæ non eſſet validum, niſi quando foret fructuoſum, ſive formatum per gratiam juſtificationis in eo productam: ergo præſumendum eſt, Chriſtum non inſtituiſſe illud cum prædicta reſtrictione, ſed cum majore amplitudine, ita quod ejus valor à prædicta gratia non dependeat, & poſſit eſſe validum, quamvis informe ſit, & abſque ullo fructu, ſive effectu, ut in aliis Sacramentis evenit. Conſequentia patet, & major ſuadetur: nam cum Sacramentum Pœnitentiæ, ex una parte ſit valdè neceſſarium ad ſalutem, & ex alia cenſeatur multum arduum ob difficultatem, quam communiter patimur in manifeſtando peccata; decuit illud ita à Chriſto inſtitui, ut poſſimus eſſe ſecuri de illius valore, & adimpletione Divini illud ſuſcipiendi præcepti: alias, eo ſuſcepto, in novas induceremur anxietates, & motiva iterum confitendi eadem peccata, & ſic de cetero in infinitum in repetendo eorundem peccatorum confeſſionem: quod eſt nimis durum, & præſumi non poteſt de pietate Dei illud inſtituentis. Minor denique oſtenditur: nam ex ſuppoſitione, quod Sacramentum Pœnitentiæ nunquam ſit validum, quin ſit formatum per gratiam juſtificationis in eo productam, non poſſumus habere majorem ſecuritatem de ejus valore, quàm de gratia ſanctificante per illud communicata; quippè hæc juxta oppoſitam opinionem dicuntur ad convertentiam, ita quod valor Sacramenti conferat gratiam, & negatio gratiæ evincit negationem valoris; ſed juxta communem providentiam non omnes, qui confitentur, ſunt ſecuri, & quieti circa exiſtentiam gratiæ, quam habeant; imò potius omnes in hac parte dubitamus, & timemus, ut ex profeſſo diximus in tract. 14 de gratia diſp. 9. dub. unico, & liquet

Eccleſ. 9.

ex ſcriptura: nam Eccleſ. 9. dicitur: *Sunt juſti, ac ſapientes, & opera eorũ in manu Dei: & tamen neſcit homo, utrum amore, an odio dignus ſit.* Job 9. *Si ſimplex fuero, hoc ipſum ignoravit anima mea.* Pſ. 18. *Delicta quis intelligit? Ab occultis meis munda me.* Et aliis locis, quæ dedimus n. 9. loc. cit. Ergo ex ſuppoſitione, quod Sacramentum Pœnitentiæ non ſit validum, quin ſimul ſit fructuoſum, ſive adjunctam habens juſtificationis gratiam, nequeunt pœnitentes eſſe ſecuri de valore talis Sacramenti a ſe ſuſcepti, & adimpletione circa id Divini præcepti; ſed continuas potius dubietates, & anxietates in hoc negotio ſuſtinerent, quibus impulſi continuas eorundem peccatorum repeterent confeſſiones.

Job 9.
Pſ. 18.

270 Occurrunt Adverſarii negando minorem. Ad cujus probationem dicunt, quod licet non ſimus omnino certi de valore Sacramẽti Pęnitentiæ, ſicut nec de gratia juſtificante; nihilominus Pœnitentes non inducuntur in eas anxietates, quas ponderavimus, ut repetant confeſſiones. Ut enim ad id non obligentur, ſufficit cenſere probabiliter ſe adhibuiſſe omnia ad confeſſionem, & abſolutionem neceſſaria: nam eo ipſo non obligantur illa peccata iterum confiteri. Et quamvis illa confeſſio fuerit nulla coram Deo ob latentem carentiam tam fructus, quam valoris; obligatio tamen ceſſat ob prudens de exiſtentia utriuſque dictamen. Undè ſatis erit ſubſequentia peccata in alia confeſſione explicare, in qua tam horum, quam omnium præcedentium fiet remiſſio. Si autem pœnitens poſteà certo cognoſcat priorem confeſſionem fuiſſe nullam, nihil aſperum, aut inſolitum continet, quod dicatur obligari ad confitendum iterum illa peccata. Ita Vaſquez noſtræ concluſioni contrarius, Suarez, & Lugo, licet ejuſdem Patroni.

Adverſariorum occurſus.

Vaſquez, Suar. Lug.

Minimè tamen ſatisfaciunt, ſed præcipuum objectæ difficultatis intactum relinquunt: nam ſi ſemel valor hujus Sacramenti connectitur cum ejus fructu, & è converſo, ita ut dicantur ad convertentiam, ut fert opinio contraria; impoſſibile eſt, quod pœnitentes majorem ſecuritatem habeant, quod fecerint validam confeſſionem, quam quod ſic facientes exiſtant in gratia; ſed certum omnino eſt, pęnitentes majorem ſecuritatem habere de valore Sacramenti, & adimpletione Divini circa id præcepti, quam de ſuſceptione gratiæ: ergo inter hanc, & valorem Sacramenti non datur illa connexio, quam adſtruit ſententia contraria; ſed plura requiruntur pro gratia, quam pro ſolo Sacramenti valore. Major, & conſequentia patent. Minor etiam oſtenditur: quia communiter omnes fideles, qui communiter, & juxta communes prudentum regulas confitentur, ſunt moraliter certi de valore Sacramenti, & adimpletione circa hoc Divini præcepti; undè nec anxietatibus communiter premuntur, nec repetunt communiter confeſſiones, nec ad id obligantur, ſaltem probabilitate, quam habent, ut illi Authores in ſua reſponſione loquuntur. At aliter circa gratiam contingit: quippe communiter fideles eam ſecuritatem circa illam non habent, ſed dubitationibus, & timore circa ejus exiſtentiam quatiuntur, ut experientia liquet: ergo certum omnino eſt, pęnitentes majorem ſecuritatem habere de valore Sacramenti, & adimpletione circa id Divini præcepti quam de ſuſceptione gratiæ. Et ratio à priori hujus inæqualitatis conſtat ex dictis loco citato de gratia, præſertim à n. 10. Nam licet nemo poſſit abſque ſpeciali Dei revelatione ſcire omnino certo certitudine methaphyſica, vel morali in primo gradu ſe eſſe in gratia, poteſt tamen id agnoſcere certitudine morali in gradu infimo, ad eum modum, quo cognoſcimus eſſe baptizatos, vel noſtrum Confeſſarium eſſe Sacerdotem, & alia, de quibus non dubitamus, licet dubitare poſſimus, & aliquando timeamus. Hæc autem certitudo non communis eſt juſtis, ſed eſt paucorum, ſcilicet, perfectorum, qui ſummo ſtudio Deo hærent, ut ibi oſtendimus, & optimè ſignificavit D. Thom. 1. 2. qu. 112. art. 5. dicens: *Hoc modo poteſt aliquis cognoſcere ſe habere gratiam, in quantum, ſcilicèt, percipit ſe delectari in Deo, & contemnere res mundanas.* Et in reſp. ad 5. *Illud verbum Abrahæ dictum poteſt referri ad notitiam experimentalem, quæ eſt per exhibitionem operis: in opere enim illo (planè heroico offerendi filium Deo in ſacrificium) quod fecerat Abraham, cognoſcere potuit experimentaliter ſe Dei timorem habere.* Quæ manifeſtum eſt non in omnibus juſtis, ſed in aliquibus valdè perfectis adeſſe. Ceterum certitudo moralis de valore Sacramenti reperitur valdè communiter in pęnitentibus: plurimi namque non dubitant de legitima confeſſione à ſe facta, nempè, poſt diligens examen, & inculcatum attritionis dolorem, nec ulterius dubitant de legitima abſolutione miniſtri; & ſic communiter in cunctis, qui ſcienter non accedunt pravè diſpoſiti. Quæ ſatis evincunt, pęnitentes majorem ſecuritatem habere de valore Sacramenti Pœnitentiæ, quam de gratia in eo ſuſcepta: quod impoſſibile foret, ſi hujus Sacramenti valor neceſſario cum ejus fructu connecteretur.

Occurſus rejicitur.

D. Thom.

Confirmatur: nam ſi Sacramentum Baptiſmi pro adultis ita inſtitutum fuiſſet, quod ejus valor eſſet neceſſario connexus cum ejus fructu, ſive remiſſione peccatorum, omnis adultus, qui certo cognoſceret ſe eſſe valide baptizatum, cognoſceret etiam certo ſe eſſe in gratia Dei; & è converſo, qui de hac gratia dubitaret, in dubietatem etiam, & anxietatem duceretur circa Sacramenti valorem, illudque iterum recipere cuperet. Non decuit autem Sacramentum Baptiſmi ſic inſtitui: quia ex una parte eſt valdè neceſſarium ad ſalutem, & ex alia adulti baptizati ſubderentur in illis perplexitatibus, & ſcrupulis, quibus ut ſatisfacerent, repeterent non abſque illorum gravi onere, & moleſtia idem Baptiſmi Sacramentum ſemel, & iterum, & ſine termino: nam ſemper poſſent occurrere eadem circa illius Sacramenti fructum. Sed etiam Sacramentum Pœnitentiæ eſt prorſus neceſſarium ad remiſſionem mortalium poſt Baptiſmum commiſſorum; & aliunde moleſtiſſimum pœnitentibus reputatur repetere eorundem peccatorum confeſſiones, ad quas tamen adigerentur, ſi con-

Confirmatio.

Digitized by Google

confeſſionis valor haberet, neceſſariam connexionem cum gratia: quippe eiſdem motivis, ob quæ dubitarent de gratia, dubitarent etiam de Sacramenti valore: ergo præſumendum non eſt, Chriſtum ita hoc Sacramentum inſtituiſſe, quod neceſſaria pro Sacramenti fructu, eſſent etiam neceſſaria pro ejus valore; ſed potius, quod ſicut in Sacramento Baptiſmi alia ſufficiunt ad valorem ejus, & alia requiruntur ad illius fructum, ſic exigente tam Sacramenti natura, quàm hominum fragilitate, ne dubitantes de fructu, dubitarent etiam de valore, & novum Baptiſmum ſuſcipere cogerentur: ita etiam in hoc Pœnitentiæ Sacramento diſpoſuerit ſufficientiam ad ejus valorem,& ulteriora requiſita ad ejus fructum, ut magis aſſecurari poſſent de valore, quàm de fructu, & ne dubitantes circa fructum, idem dubium conciperent de valore, & obligarentur ad repetitam eorundem peccatorum confeſſionem, & Sacramentum, humanæ fragilitati de ſe moleſtum, magis faſtidirent: quod eſſe inconveniens, nemo prudens negare valet, ſicut certè foret in Sacramento Baptiſmi.

Ad hæc: ſi attritio, quatenus cum Sacramento diſponit ad gratiam, & illam infallibiliter infert, eſt etiam eſſentialis hujus Sacramenti pars; idem prorſus erit hoc Sacramentum validè recipere, & hominem illud ſuſcipientem eſſe in gratia per illud producta: ergo tantum dubitare poterit, an fuerit validum Sacramentum, quantum dubitare poteſt, an ipſe ſit in gratia: ergo cum communiter omnes fideles circa hoc poſterius dubitent, & ſecuri non ſint, quod prædictam gratiam habeant, idem dubium patiuntur circa Sacramenti valorem, ſeu validam confeſſionem, quàm perplexitatem, & incertitudinem deponere non valebunt, niſi iterando confeſſiones: ubi namque dubitatur de confeſſionis valore, opus eſt illam repetere: peccata enim in priori expoſita reputantur pro dubiis, ſive invalidè confeſſis. Id vero aſſerere eſt onus graviſſimum imponere multitudini fidelium. Quare ſicut ad vitandum ſimile in aliis Sacramentis inconveniens, ordinavit ſuavis Dei providentia alia requiſita pro valore,& alia pro fructu, ut ſic Sacramenta poſſent eſſe valida, licet informia, & abſque fructu gratiæ; ſic etiam, & multo magis decuit, illam ita diſponere in hoc Sacramento: ergo præſumi non debet, oppoſitum ordinaſſe, nempe, eandem indiviſibilem attritionem eſſe partem eſſentialem Sacramenti, & ultimam cum Sacramento diſpoſitionem ad gratiam: ex eo namque ſequuntur propoſita incommoda, ut oſtenſum eſt. Aliundè vero non occurrunt urgentia aliqua motiva ad id credendum, ut ex reſponſione ad argumenta conſtabit.

§. II.

Referuntur, & refelluntur diverſi modi dicendi.

POſſibilitate Sacramenti Pœnitentiæ informis, & validi ſtabilita, & firmata, argumentorumque viribus in eam militantium ſuperatis; reſtat nunc explicare, quibus in caſibus validitas, & informitas hujus Sacramenti accidere queat. Facilius autē planè eſt avertere falſa, quam ſcopum veritatis attingere, & explicare; eamque pro viribus tueri, ac nervosè firmare, negotium magis arduum ſolet afferre. Cum vero in noſtram ſectando aſſertionem plurimi conſpiraverint, non omnes in modo illam propugnandi conveniunt; ſed pro varietate ingeniorum, aut etiam principiorum, quibus imbuuntur varias ſententias excogitarunt, quas introſpicere oportet, ut quæ veritati, & rationi magis conſonant, amplectamur, & ſecundæ hujus dubii parti reſpondere poſſimus.

Primus dicendi modus. Delgadillo.

271 Primum igitur dicendi modum proponit Delgadillo cap. 10. dub. 8. n. 44. his verbis: Statuo, non eſſe improbabilem ſententiam, quæ affirmat, dari Sacramentum Pœnitentiæ informe, etiam ſi quis ſcienter accederet ſine dolore, dummodo integrè confiteatur. Quod probat, quia ita ſentiunt aliqui Authores graves ab eo relati; & apparet in ſatisfactione, quæ etiam ſi in re non ponatur, eſt validum Sacramentum. Confirmatque exemplo Baptiſmi (& idem eſt de Confirmatione, Ordine, & aliis Sacramentis) nam ſi quis vult expreſsè baptizari, quamvis aliàs cognoſcat evidenter, ſe accedere indiſpoſitum ad gratiam, quæ eſt effectus Baptiſmi, tenet ſimpliciter illud Sacramentum, & eſt informe, ut omnes concedunt: ergo idem contingit in Sacramento Pœnitentiæ. Quæ paritas (concludit ille) me omninò convincit.

Primus opinandi modus rejicitur.

Sed hic dicendi modus, quidquid alii dixerint ante Concilium Tridentinum, minime poſt illud ſuſtineri valet: nam prædictum Concilium docuit, & definivit ſeſſ. 14. cap. 4. & can. 4. dolorem, & confeſſionem eſſe partes pertinentes ad materiam hujus Sacramenti, ex quibus illud eſſentialiter conſtituitur. Ex qua doctrina, & definitione convincitur, quod ſicut Sacramentum eſt nullum ſine confeſſione, ita etiam eſt nullum abſque omni dolore; atque ideo ubi pœnitens accedit ſcienter abſque omni dolore, nullum redditur Sacramentum. Alia ratio eſt de ſatisfactione, quam ille Doctor in ſui favorem adduxit: nam licet illa ſit etiam pars hujus Sacramenti, ut Concilium eiſdem locis ſtatuit, tamen non eſt pars eſſentialis, ſed ſolum integralis, Sacramentum eſſentialiter conſtitutum ſupponens, & ad integram ejus perfectionem ſpectans; undè quamvis non ſuccedat, impedimentum non eſt, ne ſit validum Sacramentum. Quod autem ait de Baptiſmo, nil valet, quia in illo ſalvatur adæquatè materia remota, & proxima, nempè, aqua, & ablutio, licet in adulto nulla detur attritio, & ideò tenet Sacramentum independenter ab illa; quæ tamen neceſſaria eſt ad conſequendam juſtificationis gratiam, quippè iſta nulli adultorum infunditur, quin ipſe cooperetur, ſe liberè diſponendo ad eam recipiendam. Et propterea, ſi ea diſpoſitio deficiat, Sacramentum Baptiſmi non producit ſuum effectum, nempe illam gratiam, ſed informe relinquitur. Ceterum in Sacramento Pœnitentiæ, quod ex parte materiæ proximæ conſtat actibus humanis, neceſſaria eſt aliqua attritio, ſive dolor, ut conſtat ex Conc. Trid. Quare ſi omnis attritio, & dolor deſit, impeditur non tantum fructus, ſed etiam valor hujus Sacramenti. Nec in prædicti modi dicendi impugnatione opus eſt immorari: quia id ſatis, ſuperque præſtitimus diſp. præc. n. 2. & 103. & 130. & alibi.

Secundus dicendi modus.

272 Secundus hanc difficultatem ſuperandi modus, à præcedenti non omninò recedens, conſiſtit in eo, quod confitens ſua peccata, ignoret invincibiliter requiri eorum dolorem, & illam non exhibeat; vel ſi ſciat eſſe neceſſarium,bona fide judicet, ſe illum habere, cum re vera nullum dolorem habeat. Nam in hoc caſu præter Authores à Delgadillo relatos idem ſentit Filliucius cap. 6. qu. 5. cenſens ſufficere illum dolorem putativum, ſive exiſtimatum ex ignorantia invincibili ad Sacramenti valorem; & tamen pro ejus fructu requiritur verus dolor, ut omnes docent. Hac itaque via contingens eſt, Sacramentum Pœnitentiæ eſſe validum, & informe.

Evertitur.

Sed hic etiam dicendi modus communiter improbatur, & merito: tùm, quia ad valorem Sacramentorum opus eſt adhibere in re veram eorum materiam, in qua Deus illa inſtituit: nec id ſuppleri valet per noſtram imaginationem, aut bonam fidem. Unde ſi quis putaret bona fide, & habens ignorantiam invincibilem, ſe baptizare in aqua naturali, vel hanc neceſſariam non eſſe ad Baptiſmum, ſed ſufficere alium liquorem; ſi tamen aqua naturalis non eſſet, nullum efficeret Sacramentum, quia ſola aqua naturalis eſt Baptiſmi materia: ergo quod quis invincibiliter judicet, vel non, requiri dolorem ad Sacramentum Pœnitentiæ, vel adeſſe dolorem, ubi nullus eſt, minimè ſufficit ad valorem hujus Sacramenti. Tùm etiam: nam ad valorem hujus Sacramenti non ſufficit confeſſio omnium peccatorum merè hiſtorica, & recitativa, ſed requiritur confeſſio doloroſa, ſive per modum accuſationis; à qua radice provenit, confeſſionem Sacramentalem ſupponere eſſentialiter dolorem de peccatis, ut oſtendimus diſput. præced. dub. 4. ergo ubi nullus eſt peccatorum dolor, vel eſt purè putativus, ſive exiſtimatus, impoſſibile eſt confici validum Sacramentum Pœnitentiæ. Tùm denique: quia caſus, in hoc modo dicendi propoſitus, affert moralem contradictionem, atque impoſſibilitatem: nam ubi quis accedit ſine fictione, & ſincero animo confitendi peccata, & conſequendi eorum remiſſionem, nequit non habere aliquod eorum odium, & dete-

ſtatio-

Digitized by Google

ſtationem; aliàs illa non diceret, nec cuperet illa exuere: ibi ergo intervenit aliquis dolor, abſtrahendo ab eo, quod ſit ſufficiens, vel non.

Tertius modus dicendi.

273 Tertium dicendi modum docent nonnulli, qui ex una parte affirmant, ad dolorem in eſſe partis eſſentialis, & ſufficientis pro valore Sacramenti ſufficere, quod attritionis ſit, ut planè fateri opus eſt poſt Conc. Trid. & ex alia defendunt, pro dolore, qui eſt diſpoſitio ad Sacramenti fructum, gratiam, videlicet, juſtificationis, requiri contritionem, ſive dolorem perfectum, & procedentem ex amore charitatis, ſine quo ſentiunt, nunquam contingere adultorum juſtificationem. Ita multi, cum quibus latè diſputavimus diſp. præced. dub. 1. Et profectò illorum ſententia ſi quantum ad id, quod hic dicendi modus ſupponit, vera eſſet; clariſſima, & antiquiſſima etiam foret in ſuperando, quam nunc verſamus, difficultatem. Facile namque percipimus, attritionem poſſe à contritione perfecta ſeparari, & quod poſita attritione Sacramentum valeret, ſed deficiente contritione perfecta, maneret infructuoſum, & informe.

Impugnatur.

Sed iſta ſententia eſt admodum falſa, & non cohærens Concilii Tridentini doctrinæ, ut loco citato ex profeſſo oſtendimus, & præſertim num. 63. Nunc ſatis eſt una, vel altera impugnatione illius falſitatem manifeſtare. Gravior deſumitur ex Concilio Tridentino ſeſſ. 14. cap. 4. illis verbis: *Illam vero contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum metu communiter concipitur, ſi voluntatem peccandi excludat cum ſpe veniæ, declarat, non ſolum non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, verum etiam donum Dei eſſe, & Spiritus Sancti impulſum, non adhuc quidem inhabitantis, ſed tantum moventis, quo pœnitens adjutus, viam ſibi ad juſtitiam parat. Et quamvis ſine Sacramento Pœnitentiæ per ſe ad juſtificationem peccatorem perducere nequeat; tamen eum ad Dei gratiam, in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam diſponit.* Ubi Concilium manifeſtè attribuit attritioni cum Sacramento illam vim diſponendi ad gratiam, quam per ſe, & ſine Sacramento non habet; quæ virtus eſt quidem ultimo ſufficiens, independens ab ultimiori alia præparatione: quippè diſponere utcumque, & remote ad talem gratiam, convenit attritioni ſupernaturali per ſe, etiam ſine Sacramento, ut nemo negat, & conſtat in aliis actibus ſupernaturalibus, licet imperfectis: ergo ex ſententia Concilii attritio ſupernaturalis cum Sacramento Pœnitentiæ eſt ſufficiens diſpoſitio ad gratiam juſtificationis in eo productam, quin opus habeamus perfecta contritione ad talem effectum Sacramenti ſuſcipiendum.

¶ Altera, & ſatis gravis impugnatio deſumitur ab ipſa experientia: nam cum plurimi in Sacramento Pœnitentiæ juſtificentur, non omnes experiuntur illum motum contritionis perfectæ, ſive ortæ ex amore charitatis: quia potius aliqui, vel tempore abſolutionis aliis cogitationibus diſtrahuntur, vel continuant, aut repetunt eoſdem attritionis actus, quibus acceſſerunt ad confitendum; & nemo ſcrupulum habet, quod non eliciat actum contritionis perfectæ, quo plane pungi deberent, ſi per ejus carentiam obicem ponerent Sacramenti fructui. Quæ impugnatio magis urget in caſu, quo pœnitens poſt attritionem, & peractam confeſſionem, antequam abſolvatur, corruit ad pedes confeſſarii ſenſibus deſtitutus: abſque dubio enim abſolvendus eſt, juxta ſuperius dicta dub. 7. §. 3. licet ſenſibus carens non eliciat contritionem, nec elicere queat. Et de tali moribundi juſtificatione, ex ſuppoſitione prædictorum requiſitorū, nemo dubitat, nec dubitare poſſet ſine moribundi injuria, quæ non nihil redundaret in Dei pietatem: ergo pro fructu hujus Sacramenti non requiritur determinatè cōtritio perfecta, ſed ſufficit vera, & ſupernaturalis attritio.

Quartus modus dicendi.

274 Quartus hanc difficultatem explicandi modus eſt, quod ad valorem hujus Sacramenti ſufficit attritio, ad fructum verò ejus requiritur actus ſpei veniæ peccatorum, & ſubinde etiam actus fidei juſtificantis: quippè abſque his actibus nunquam juſtificatio contingit. Poteſt autem dari attritio ſine hujuſmodi actibus, atque ideò, & Sacramenti valor: nam hi actus nec pertinent ad eſſentiam attritionis, nec ſunt partes eſſentiales Sacramenti Pœnitentiæ. Aliunde vero poteſt quis ſine illis ad confitendum accedere, quin in hoc mortaliter peccet, ſi accedat cum ignorantia invincibili de eorum circa fructum Sacramenti neceſſitate. In caſu igitur, quod pœnitens confiteatur ſua peccata cum ſupernaturali dolore attritionis, & ſine illis fidei, & ſpei actibus, recipit validum Sacramentum, ſed non fructuoſum; & conſequenter tunc tale Sacramentum eſt validum, & informe. Sic docuit Gaſpar Hurtado diſp. 6. difficul. 8. & eidem opinioni multum favet Joannes à S. Thoma loco ſuprà citato, §. *Quapropter alia via*.

Refellitur ut falſus.

Sed hæc ſententia eſt ſimpliciter falſa, & in æquivoco laborat: nam in primis, quamvis in omni adultorum juſtificatione concurrant illi actus; nihilominus opus non eſt ad gratiam obtinendam, quod adſint explicitè, & formaliter in ſe ipſis; ſed ſufficit, ſi vel concurrant virtualiter, & quatenus in alio actu, ſicut in effectu, virtualiter perſeverant; & hoc modo adſunt, quoties datur ſupernaturalis attritio (de qua oportet loqui hanc opinionem: ſi namque agat de attritione merè naturali, alio modo refellenda eſt, ut numero ſequenti conſtabit) quippè ſupernaturalis attritio dirigitur lumine fidei, & ex ejuſdem directione importat aliquem motum ſpei, & aliquod propoſitum emendationis. Si enim hæc omnia excludamus, non relinquitur actus veræ attritionis ſupernaturalis, qui ſit pars Sacramenti, & ſufficiat pro ejus valore. Si vero illa in prædicta attritione includantur, ut includi neceſſe eſt, jam in attritione, ſufficiente ad valorem Sacramenti, concurrunt etiam, quæ pro Sacramenti fructu conſiderantur; atque ideò illo diſcurrendi modo minimè ſalvatur, Sacram. Pœnit. eſſe validum, & informe. Præterea, falſum omnino ille diſcurſus aſſumit, nempè, in omni adultorum juſtificatione concurrere formaliter actum ſpei (& idem intellige de actibus timoris, pœnitentiæ, & aliis, quos Concilium, agens de juſtificatione impii, recenſet ſeſſ. 6. cap. 6.) oppoſitum enim ſtatuimus tract. 15. de juſtificatione, diſp. 3. dub. 1. §. 4 ubi explicuimus, quomodo licèt ſecundum communem Dei providentiam ſoleant concurrere plures actus formaliter, & expreſsè, v. g. ſpei, timoris, pœnitentiæ, &c. nihilominus ſervata etiam communi illa providentia non requiritur ille formalis, & expreſſus concurſus, ſed ſufficit virtualis, & implicitus, ut cum quis juſtificatur immediatè per actum amoris Dei ex charitate; ut poſſe contingere, irrationabiliter negaretur, & expreſsè affirmant Vega, Arauxo, Gregorius Martinez, Gonet, & alii communiter Theologi relati ibidem n. 19. quibus nunc ex Theologis practicis addimus Azorium tom. 1. lib. 8. cap. 7. q. 6. Sanchez lib. 2. ſummæ cap. 1. Filliucium tract. 24. cap. 9. num. 255. Bonacinam diſp. 3. ſuper primum præceptum Decalogi, punct. 2. Trullenchum lib. 1. in Decalog. cap. 1. dub. 6. & Leandrum diſp. 1. de Pœnitentia, quæſt. 48. Excluſo autem, quod pro juſtificatione pœnitentis ſit neceſſarium, illum tunc habere formaliter, & explicitè actum fidei, ſpei, &c. palam ſequitur, quod propter horum actuum in eo inſtanti carentiam, non impediatur Sacramenti effectus, nempè, gratia juſtificans, nec relinquatur Sacramentum informe. Nemo autem ſcrupulum ponat in verbis Concilii Tridentini numero præcedenti relatis, in quibus agens de attritione, quæ diſponit ad gratiam, & in hoc genere illam cum Sacramento indicabat, conditionem adjecit: *Si voluntatem peccandi excludat cum ſpe veniæ*. Per quæ ſignificaſſe videtur, poſſibilem eſſe aliam attritionem, cui prædicta deficiant, & proindè quæ non ſufficiat ad fructum Sacramenti, ſed illud informe relinquere poſſit. In hoc enim ſcrupulo hærendum non eſt: nam licèt nulla ſit poſſibilis ſupernaturalis attritio, quæ ſaltem virtualiter, & implicitè aliqualem ſpem veniæ, & aliquam excluſionem voluntatis peccandi non excludat, idque neceſſario conveniat omni attritioni ſupernaturali ſub munere tam partis Sacramenti, quàm diſpoſitionis ad gratiam: tamen congruentiſſimè illa conditio adhibita fuit à Concilio, ut ſignificaret, magis elucere debere in attritione, ut ſit diſpoſitio ad gratiam, quam in eadem, ut ſit pars Sacramenti; attritionem verò, quæ ſolum eſt Sacramenti pars, vix, aut leviter illos conceptus exprimere, ut magis conſtabit ex dicendis §. ſequenti.

Vega, Arauxo, Martinez, Gonet, Azor, Filliuc. Bonacin. Trullench, Leander.

Quintò,

Digitized by Google

Quintus dicendi modus. 275 Quintò, ut aliqui componant hanc difficultatem ſtabiliendi Sacramentum Pœnitentiæ validum , & informe , dicunt pro valore Sacramenti ſufficere attritionem naturalem , ad fructum autem requiri attritionem ſupernaturalem : & quia attritio naturalis poteſt ſeparari à ſupernaturali , ut ex ſe liquet, facilè concipiunt, & explicant quomodo iſtud Sacramentum poſſit eſſe validum , & informe . Porrò cum in attritione naturali poſſit eſſe latitudo , variè explicatur , quæ attritio naturalis poſſit eſſe ſufficiens pars Sacramenti validi . Nam aliqui tam amplè id aſſeruerunt,ut dixerint, ſufficere attritionem naturalem, non ſolum entitativè , & ſubjectivè, ſed etiam terminativè, ſive ex parte motivi , ut cum dolet de peccato ob incommoda , quæ ex illo ſuſtinet , velut paupertatem , infirmitatem , aut infamiam .

Repellitur hæc aſſertio. Sed hic dicendi modus facilè convincitur falſitatis, & communiter rejicitur : quoniam dolor pro valore hujus Sacramenti requiſitus debet conſtituere confeſſionem in eſſe accuſationis Sacramentalis in ordine ad claves Eccleſiæ ; quod minimè habet dolor purè naturalis tam ſubjective , quam terminativè , ſive qui excitatur præcisè ab incommodis humanis: quippe non offerens materiam propriam , in quam cadat Sacramentalis abſolutio , quæ per ſe ordinatur ad deſtruendum peccata , ut ſunt Dei offenſa . Quapropter hujus dicendi modi Patroni addiderunt , ita ſufficere pro Sacramenti valore attritionem naturalem , ſi tamen attingat terminum , & motivum ſupernaturalem , ut cum quis ex metu naturali gehennæ movetur ad dolendum de peccatis, & proponendum illorum emendationem. Quin aliqui illorum magis cautiores ſubjunxerunt aliam cautelam , nempè, quod ut attritio purè naturalis ſit vera pars hujus Sacramenti , debet exiſtimari ſupernaturalis , ut ſæpè contingit in pœnitentibus , qui in hoc frequenter invincibiliter falluntur , putantes , ſe dolorem ſupernaturalem afferre , cum revera ſolum naturalis ſit . Qui enim ſcienter cum ſola naturali attritione iſtud Sacramentum reciperet , eo ipſo poneret obicem ejus fructui , nempè, gratiæ , ob carentiam diſpoſitionis ad illam , & ſic actu graviter peccaret : unde convinceretur , nullam recipere abſolutionem , & invalidum reddi Sacramentum . Hæc in ſumma eſt non paucorum ſententia , cui ſubſcripſit Bonacina quæſt. 3. punct. 2. & quæſt. 5. punct. 3. pro eadem referens D. Thomam , Ricardum , Durandum , Capreolum , Paludanum, Sotum , Cajetanum, Sylveſtrum , Canum , Ledeſmam , Covarruvias , & Navarrum. Sed in referendo D. Thomam , quidquid ſit de aliis , vehementer deceptus fuit : nullus enim occurrit locus , neque ab illo producitur , in quo Angelicus Doctor talem ſententiam aſſeruerit : illi tamen etiam ſubſcripſit Averſa quæſt. 14. ſect. 6. in ſexto caſu , pro ea allegans Henriquez , & Victoriam . Subſcripſit denique Filliucius tract. 7. cap. 7. quæſt. 8. aſſirmans eſſe ferè omnium antiquorum . Et commune apud illos fundamentum videtur fuiſſe , quod generaliter loquendo non requiritur pro valore Sacramentorum , quod eorum materia ſit aliquid ſupernaturale, ſed res naturales ſufficiunt , ut ablutio in Baptiſmo , Unctio in Confirmatione , conſenſus in Matrimonio , & ſic de aliis ; quin etiam in hoc Sacramento confeſſio peccatorum , quæ ad ejus materiam pertinet , quid naturale eſt , nempè , prolatio verborum ; ſed attritio , quæ pro valore hujus Sacramenti requiritur , ſpectat ad illius materiam ſimul cum confeſſione: ergo pro valore hujus Sacramenti ſufficit attritio naturalis , quamvis alius dolor perfectior , & ſupernaturalis deſideretur per modum diſpoſitionis ad Sacramenti fructum .

Bonacin. Ricard. Durand. Capreol. Paludan. Sotus, Cajetan. Sylveſter, Covarr. Navarr. Averſa , Filliuc.

Fundamentum illorum.

Evertitur iterum hic dicendi modus. Hic dicendi modus , ſi veris principiis inniteretur , ſumma facilitate explicaret , quomodo iſtud Sacramentum poſſit eſſe validum , & informe , haberetque pro ſui declaratione in aliis Sacramentis exempla . Sed abſolutè peccat , fallitur , & minimè ſuſtineri valet in eo , quod affirmat , ad rationem partis hujus Sacramenti , & pro ejus valore ſufficere attritionem entitativè , & ſubjective merè naturalem . In quo refellendo opus non habemus nunc immorari : quia id late , & ex profeſſo fecimus in priori parte diſp. 1. dub. 4. §. 4. & in præſenti diſp. 7. à num. 19. Modò ſufficit pro illius ſententiæ omnimoda everſione , tam in eo , quod ſupponit, quàm in illa ſuppoſitione , quam conciliare intendit , quod S. Innocentius in decreto dato anno 1679. inter alias propoſitiones illam in num. 57. condemnavit: *Probabile eſt , ſufficere attritionem naturalem , modo honeſtam .* Unde à contrario ſenſu colligendum eſt , non eſſe probabile , quod attritio naturalis , licet honeſta , ſufficiat . Nec hoc loco impediri debemus in præcludendo illorum effugium , qui auſi ſunt dicere , condemnari illam propoſitionem , ut relatam ad Sacramentum non tantum validum , ſed adæquate ſumptum, ſcilicet , validum , & fructuoſum ; quatenus illa propoſitio ſignificabat ſufficere attritionem naturalem , tum ut eſſet Sacramenti pars , tum ut eſſet diſpoſitio ad gratiam in Sacramento productam : Quod meritò reprobatur à Pontifice: quia ut adulti ſuſcipiant hujuſmodi gratiam , debent diſponi diſpoſitione aliqua ſupernaturali , & ejuſdem ordinis cum tali gratia , ut definit Concilium Tridentinum ſeſſ. 6. Can. 3. his verbis : *Si quis dixerit , ſine præveniente Spiritus Sancti inſpiratione , atque ejus adjutorio , hominem credere , ſperare , diligere, aut pœnitere poſſe , ſicut oportet , ut ei juſtificationis gratia conferatur , anathema ſit .* Ex quibus conſtat de fide eſſe, quod actus per vires merè naturales eliciti non ſufficiunt ad diſponendum , ut gratia ſanctificans nobis conferatur . Ad hunc itaque ſenſum reprobata fuit illa propoſitio . Sed in hac , ut diximus , reſponſione confutanda , ſupervacaneum eſt immorari : quia aliena eſt prorſus à mente Pontificis , & agit adverſus eam : nam in principio illius decreti declaratur mens Pontificis his verbis : *Sanctiſſimus Dominus noſter Innocentius Papa XI. ovium ſibi à Deo creditarum ſaluti ſedulò incumbens , & ſalubre opus in ſegregandis noxiis doctrinarum paſcuis ab innoxiis , à felicis recordationis Alexandro VII. prædeceſſore ſuo inchoatum , proſequi volens , plurimas propoſitiones,* &c. Quæ verò fuerit Alexandri intentio in reprobando aliquas doctrinas , conſtat ex decreto anni 1665. in quo dicitur : *Sanctiſſimus Dominus noſter audivit , non ſine magno animi ſui mœrore , complures opiniones Chriſtianæ diſciplinæ relaxativas, & animarum perniciem inferentes, partim antiquatas iterum ſuſcitari , partim noviter prodire, & ſummam illam luxuriantium ingeniorum licentiam in dies magis excreſcere , per quam rebus ad conſcientiam pertinentibus modus opinandi irrepſit , alienus omninò ab Evangelica ſimplicitate , Sanctorumque Patrum doctrina,* &c. *Quare ne ullo unquam tempore ,* &c. Unde liquet , mentem utriuſque Pontificis in eis decretis eam fuiſſe,ut reprobarent , & ab uſu fidelium excluderent , quaſdam opiniones Chriſtianæ ſinceritatis , ac Religionis relaxativas , quæ eorum tempore circumferebantur , & à recentioribus fuerant inventæ ; & in has direxerunt damnationis fulmina . Nulla autem erat , quæ aſſereret, attritionem naturalem ex motivo honeſto eſſe ſufficientem diſpoſitionem ad infuſionem gratiæ juſtificantis ; & omnes Catholici docebant oppoſitum , ut rem planè , & perſpicuè definitam in Canone relato Concilii Tridentini . Unde in ſolo prædicto ſenſu reprobarunt prædictam propoſitionem , in quo ab initio decretorum ſuorum profeſſi ſunt luxuriantes tunc opiniones damnare . Invaleſcebat autem eo tempore opinio docentium , ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ ſufficere attritionem naturalem ex motivo honeſtam , ut liquet ex modernis ejus Patronis proximè relatis , & aliis , quos referre poſſemus . Et quia Sanctiſſimus Innocentius cenſuit , illam doctrinam eſſe falſam , & pernicioſam , illam cum aliis ejuſdem generis reprobavit , & damnavit . Et ſi ita in hac parte non proceſſit , nihil fecit , quoad proſcribendum doctrinam falſam , quæ tunc invehebatur, opus haberet ; quod enim actus naturales non diſponerent ad gratiam juſtificantem , jam definitum fuerat in Tridentino , & Sanctum erat inter Catholicos , nemine reclamante: reprobavit igitur eam propoſitionem in eo ſenſu , quo ſignificabat , probabile eſſe , quod attritio naturalis ſufficit ad valorem Sacramenti , & ad rationem partis illius . Illa itaque via nemo ſecurè incedere poteſt , nec ſalvare poſſibilitatem hujus Sacramenti validi , & informis .

Concil. Trident.

Sextus dicendi modus. 276 Sextus modus id declarandi conſiſtit in defectu extenſivo attritionis ; v. g. habet quis duo peccata mortalia , furtum , & inceſtum ; ſed furti inculpabiliter oblitus , dolet ſimpliciter de inceſtu ob ſpecificam ejus deformitatem , & ſic illud confitetur . In quo caſu vali-

Digitized by Google

dum efficitur Sacramentum, & tamen non confert juſtificationis gratiam; atque ideò eſt validum, & informe. Primum conſtat: quia ex una parte ille homo facit confeſſionem formaliter integram, confitendo omne peccatum, quod ejus memoriæ occurrit; & ex alia habet veram, & ſupernaturalem attritionem ex motivo peculiari turpitudinis, & oppoſitiones ad contrariam virtutem ſupernaturalem. Secundum etiam conſtat: quia unum peccatum mortale non expellitur abſque alio: quippe cum nullum poſſit excludi ſine infuſione gratiæ juſtificantis, quæ habet generalem cum omnibus repugnantiam; in tali autem ſuppoſitione non expellitur peccatum furti, ſiquidem juxta præſentem, & regularem providentiam nulli adultorum remittitur peccatum mortale abſque aliqua ejus pœnitentia, & retractatione; unde facta ſuppoſitione, quod nulla præceſſerit retractatio furti, ſed ſolius inceſtus, ob propriam, & ſpecificam hujus turpitudinem, opus eſt dicere, quod nec ipſum inceſtus peccatum remittatur, nec infundatur gratia juſtificans, ſed manet Sacramentum his effectibus deſtitutum: datur igitur in tali caſu Sacramentum validum, & informe. Ita docet Suarez diſp. 20. ſect. 4. & 5. ſubſcribentibus plurimis modernis non ſolum Scotiſtis, ſed & Thomiſtis, qui vix, aut nullo modo recognoſcunt aliam viam ad ſalvandam, quàm defendunt, poſſibilitatem Sacramenti Pœnitentiæ validi, & informis. Unde Tyrſus, licet Suario, & nobis in aſſertione contrarius, inquit diſp. 37. num. 7. *Ultimus modus, omniumque probabiliſſimus eſt ille, quem primus in ſcholas invexit eximius Doctor.*

Exploditur ſextus opinandi. Sed his non accinit Vincentius Candidus diſq. 24 art. 17. dub. 2. dicens: *Iſte caſus Suarii eſt potius ſpeculatio metaphyſica, quàm caſus moralis.* Nec Joann. à S. Thoma loc. ſupr. cit. §. *Hac ſententia*, dicens: *Hac ſententia Suarez valde difficilis eſt.* Et rurſus: *Hac ſolutio nullo modo ſtare poteſt cum verbis Concilii.* Nos verò, licet admittamus illum caſum non implicare, ſed poſſe, quamvis valdè raro, contingere; multa in ea Suarii explicatione videmus, quæ modum conciliandi valorem Sacramenti cum ejus informitate impracticabilem, & penè impoſſibilem repræſentant. Et primò loco ſuſpectum illum nobis facit, quod Tyrſus recenſuit elogium: *Primus in ſcholas invexit.* Nam difficultas hæc conciliandi valorem Sacramenti cum informitate nova non eſt in ſcholis, ſed vetus apud antiquiſſimos ſcholaſticos, ut conſtat ex relatis, & referendis: fuerunt autem inter eos plurimi valde docti, & qui hanc difficultatem ex profeſſo verſarunt: ergo incredibile eſt, hunc conciliandi modum, quem primus poſt tot annos Suarez invexit, ipſos latuiſſe, ſi veram, & practicabilem contineret doctrinam; veremur itaque illum oppoſitas habere conditiones. Suſpectum ſecundò loco nobis eſt, quod quamvis Suarez teneat D. Thomæ aſſertionem; nihilominus nec veſtigium in eo modo ſervat motivorum, quibus Angelicus Doctor uſus fuit, aut inſinuavit, ſed alia graditur via. Nobis autem minime probatur quidquid, vel in modo procedendi, & firmandi ſancitur Sancto Doctori non conforme, quem non dubitamus ſuprà Suarſum intellexiſſe.

277 Veniamus ad alias, forſan apud aliquos, fortiores impugnationes. Etenim unum, & ſatis grave, motivum aſſerendi Sacramentum validum, & informe, fundatur in convenientia vitandi repetitionem confeſſionum eorundem peccatorum: nam ſi omne Sacramentum Pœnitentiæ, in quo non producitur gratia, foret eo ipſo invalidum, neceſſarium etiam eſſet illud repetere; & ſicut illud primum ſatis frequenter contingit, ſic etiam ſatis frequenter illa neceſſitas inculcaretur repetendi confeſſiones; quod, cum ſit inconveniens, afferatque importabile onus, oportet ab oppoſito ſtatuere, quod contingens eſt, confeſſiones eſſe informes, & tamen valere, atque præcepto ſatisfacere abſque obligatione eadem illa peccata iterum confitendi. Caſus autem, à Suario excogitatus, rariſſimè, aut nunquam contingit; unde nec moralis, nec doctrinalis eſt pro qualitate materiæ, & neceſſitatis, cui expedit obviam ire. Sed quando tot circumſtantiæ, niſi ſtudio conquiſitæ, in eodem ſubjecto concurrunt? Quod habeat duo peccata ſpecie diverſa; quod unius invincibiliter obliviſcatur; quod de altero doleat, non ſecundum rationem omnibus mortalibus communem, ut communiter dolemus; quod illud cognitum ſpecialiter, & retractatum unicè confiteatur ſine intentione conſequendi veniam aliorum, quæ forte coram Deo habet? Exiſtimamus, quod nunquam, vel rariſſimè: nam commune non eſt, habere præcisè duo tantum mortalia ſpecie diſtincta. Supponamus, hominem habere triginta, aut plura ſpecie diverſa, & quod unius tantum invincibiliter obliviſcatur. Quomodo ſe geret in dolendo circa alia? Dolebit nè de ſingulis ſecundum proprium unicuique ſpecialis fœditatis motivum? De furto, quia furtum ſit; de inceſtu, quia inceſtus; de ſacrilegio, quia ſacrilegium; de juramento falſo, quia tale; & ſic de aliis? Nihil minus, & fidelium praxi contrarium: omnes namque, illam prolixitatem vitantes, dolent de omnibus ſuis peccatis mortalibus ratione motivi omnibus communis, ut puta, quod per illa Deum graviter offenderint; quod à ſe excluſerint illius gratiam; quod meruerint gehennam; quod in perpetuum damnari timeant, &c. Et ſi millies de ſuæ confeſſionis, & accuſationis motivo interrogarentur à confeſſario, hoc communiter, & verè reſpondent. Idque ſatis declarat, hunc eſſe communem inter Chriſtianos uſum; & caſum à Suario propoſitum, tot ſuppoſitionibus, & præciſionibus veſtitum, non eſſe regularem, & moralem, qualem in hac difficultate deſideramus; ſed metaphyſicam quandam ſpeculationem, contradictionem non implicantem, &c.

Explicatur hoc amplius, inquirendo, quinam practicabunt caſum à Suario propoſitum, vel apud quos erit ejus uſus? Ruſtici, & idiotæ? Id plane dicere foret ridiculum: quippè hujuſmodi perſonæ non ſic præſcindunt, & vix percipiunt proprias rationes ſpecificas peccatorum; ſed, ut experientia conſtat, dolent de peccatis groſſiori, ſinceriori, & ſecuriori motivo; quod ſint contra legem Dei, quod perniciem afferant animabus, quod æternam impediant ſalutem. Unde ſi in eorum aliquo fingatur ille caſus, quod habeat duo mortalia ſpecie diſtincta, & quod unius non recordetur propter oblivionem inculpabilem, & quod aliud, cujus meminit, confiteatur; abſque dubio illud exponet cum accuſatione ex generali aliquo motivo ex immediate aſſignatis, minimè verò cum ea præciſione, à Suario propoſita, ſpecialis deformitatis ſpecificæ. Quare in his pœnitentibus ſimplicibus, & ruſticis locum non habet illa ſubtilitas metaphyſica. Sed habebit ne in ſapientibus, & prudentibus? Multò minus; niſi Deus alicui revelet, quod non habet niſi unum tantum mortale hujus, aut alterius ſpeciei: tunc enim ſecurè poſſet illud confiteri cum dolore reſtricto ad propriam, & ſpecificam ejus rationem, quatenus talem, ut talem inordinationem importat; ſed ea revelatione ſecluſa, non poſſunt ſecurè procedere, ſed debent dolere ex motivo univerſali omnibus mortalibus communi. Et rationem jam aſſignavimus diſput. præced. num. 80. qua ille diſcurſus Suarii ſubvertitur: nam prudentes, & ſapientes optimè cognoſcunt, quod licet unius tantum mortalis recordentur, illudque præcisè confiteri debeant; contingens tamen eſt, quod habeant aliud, vel aliqua occulta: ſunt enim profundi animæ ſinus, præſertim quantum ad motus purè internos, qui exterioribus ſignis non ſe produnt; cognoſcunt etiam, & cognoſcere debent, unum peccatum mortale non remitti ſine aliis, & ſine diſpoſitione ad omnium remiſſionem per juſtificationis gratiam. Hoc autem cognoſcentes facilè advertunt, quod confitentes ſuum mortale cum dolore reſtricto ad ejus fœditatem ſpecificam, graviter peccant, ſe exponendo periculo manifeſto impediendi fructum Sacramenti: quia fortè alia mortalia in conſcientia latent, & minime cum eo tantum dolore remittentur, & ſubinde nec excluditur illudmet peccatum, quod confitetur, ob rationem immediate aſſignatam. Unde liquet, ſapientes, & prudentes non confiteri illo modo, & cum dolore illo reſtricto ad unum præcisè mortale. Et credimus, quod Suarius non auderet in praxi tali modo confiteri: eſt enim periculoſus, & illicitus per ſe loquendo, id eſt, ſecluſa invincibili ignorantia, aut divina de uno tantum peccato revelatione, ob rationem jam aſſignatam. Quare caſus à Suario propoſitus

ſiſtit

Digitized by Google

ſiſtit in metaphyſica ſpeculatione, & inutilis eſt ad tuendum communem noſtram aſſertionem, quæ magis reſpicit praxim.

Concil. Trident.

278 Quæ omnia urgenter confirmari poſſunt ex Concilio Tridentino ſeſſ. citata cap. 5. ubi hæc habet: *Conſtat enim, nihil aliud in Eccleſia à pœnitentibus exigi, quàm ut poſtquam quiſque diligentius ſe excuſſerit, & conſcientiæ ſuæ ſinus omnes, & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus ſe Dominum, & Deum ſuum mortaliter offendiſſe meminerit. Reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in univerſum eadem confeſſione incluſa intelliguntur; pro quibus fideliter cum Propheta dicimus. Ab occultis meis munda me Domine.* Quo loco Concilium non ſolum docet, peccata oblita, quæ diligenter cogitanti poſt attentam conſcientiæ excuſſionem non occurrunt, intelligi incluſa in tali confeſſione; ſed etiam docet, omnia tam cognita, & expreſsè confeſſa, quàm oblita, & in confeſſione incluſa, remitti juxta petitionem fidelium: *Ab occultis meis munda me Domine*: quæ mundatio eſt pœnitentium juſtificatio, quæ ſine remiſſione omnium peccatorum non contingit. Cum qua doctrina non cohæret Suarii cogitatio, dicentis, in eo caſu à ſe propoſito confeſſionem eſſe formaliter integram propter impotentiam explicandi peccata invincibiliter oblita: nam Concilium generaliter docet, quod ubi peccatum eſt invincibiliter oblitum, inelligitur comprehenſum in confeſſione, & terminare dolorem peccatorum, quo fideliter, & generaliter à Deo poſcimus in omni confeſſione legitimè facta emundationem ab illis; unde manifeſtè ſupponit, omnem attritionem, confeſſioni legitimæ adjunctam, extendi ſaltem virtualiter, & implicitè ad omnia peccata, licet occultiſſima. Quod minimè verificatur, ſi pro valore Sacramenti ſufficeret illa attritio à Suario aſſerta, terminata ad peculiare peccatum, & ſub peculiari ejus motivo reſtricta: hæc namque nec formaliter, nec virtualiter extenditur ad peccata occulta, ut ille affirmat, hac via ſalvare tentans, quod Sacramentum validum relinquatur informe.

Confirmatio.

Confirmatur, & explicatur amplius: nam cum certum de fide ſit, fideles habere quandoque aliqua peccata occulta, quæ vel poſt diligens examen non deprehendunt, nec confiteri explicitè valent, ut peſpicuè docet Concilium; oportet, quod non deſtituantur remedio in ordine ad conſequendum eorum remiſſionem: nullum autem ſecundum præſentem providentiam datur, niſi Sacramentum Pœnitentiæ in re, vel in voto, nec illorum remiſſio contingit abſque talium peccatorum dolore; & retractatione, vel formalibus, & expreſſis, vel virtualibus, & implicitis; ad quod opus eſt, attritionem de aliis peccatis cognitis conceptam eſſe univerſalem, ſive tendentem ſub motivo comprehendente omnia mortalia tam cognita, quàm occulta. Et qui oppoſito modo ſe gerit, confitendo unum mortale, quod præcisè deteſtatur, & dolendo ſub peculiari motivo illi tantum alligato, & ad alia non ſe extendente, vel firmiter cenſet, ſe nullum mortale occultum habere, quod videtur inſignis ſuperbiæ, & temeritatis argumentum, vel ſe exponit manifeſto periculo non conſequendi remiſſionem occultorum, & ſubinde nec illius, quod confitetur: quippè ſi cum occultis concurrat, nequit ſine illis remitti. Unde modus à Suario propoſitus non tantum alienus à mente Concilii apparet, ſed ei contrarius, & qui ſecurè practicari non poſſet. Simpliciter itaque ſtandum eſt Concilio apertè dicenti, in confeſſione omnium mortalium memoriæ occurrentium intelligi incluſa etiam oblita, omniaque ſimul remitti; quod falſum foret, ſi in attritione priorum cetera non continerentur; ſicut contingeret, ſi juxta Suarii doctrinam attritio pro Sacramento ſufficiens non deberet extendi ad occulta.

Nec audiendi ſunt, qui dixerunt, Concilium loqui in caſu, quod pœnitens confiteatur cum contritione: hæc enim cum procedat ex amore Dei ſuper omnia, eſt univerſalis dolor de peccatis, ad occulta etiam ſe extendens. Hanc verò neceſſariam univerſalitatem non habet attritio, ſed poteſt ad determinatum peccatum, quod cognoſcitur, dirigi, ipſique ſub proprio, & ſpecifico motivo alligari, ſine extenſione formali, aut virtuali ad occulta. Nulla namque ratione hæc dicentes ſuſtineri poſſunt, cum apertè obluctentur Concilio. Tùm, quia iſtud expreſsè agit de remiſſione occultorum facta in Sacramento Pœnitentiæ; ubi autem pœnitens diſponitur per contritionem, remittuntur omnia peccata ante abſolutionem, & cum voto Sacramenti. Tùm etiam, quia Concilium in c.4. & 5. illius ſeſſ. eundem tenorem obſervat circa confeſſionem, & attritionem; dixerat autem cap. 4. quod *attritio quamvis ſine Sacramento per ſe ad juſtificationem peccatorum perducere nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam diſponit*. Ubi manifeſtum eſt, ſermonem non fieri de confeſſione cum contritione, ſed cum ſola attritione: cum igitur in capite immediatè ſequenti eandem materiam continuet, de eadem confeſſione cum attritione loquitur, & debet intelligi, quando ait: *Reliqua peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in univerſum eadem confeſſione incluſa eſſe intelliguntur*. Et oppoſitum dicere, parvum habet fundamentum in Concilio, ſed ei voluntariè addit, quī illius intentioni reſiſtit: eam namque expreſſerat Concilium repræſentando fidelibus, hoc Sacramentum non habere eas difficultates, quas opponebant hæretici ut evidenter conſtat ex verbis immediatè præcedentibus: *Sed, & impium eſt; &c. Conſtat enim, nihil aliud in Eccleſia à pœnitentibus exigi, &c.* In confeſſionibus autem ordinariis diuturni temporis, ubi dantur multa mortalia, frequentiſſimum eſt, non pauca manere oblita, præſertim quæ ad cogitationes, & internos motus pertinent, ut experientia liquet; at ſatis rarum eſt, pœnitentes vulgares accedere cum perfecta contritione: ſi ergo neceſſaria foret pro occultorum peccatorum remiſſione, rarò etiam contingeret illorum in hoc Sacramento remiſſio; quod homines multum retraheret ab hujus Sacramenti uſu (idque intendebant hæretici) & in quandam deſperationem induceret. Fatendum itaque eſt, pro occultorum remiſſione ſufficere attritionem cum confeſſione, ſeu Sacramento; ſed non ſufficit attritio partialis, ſive ad occulta formaliter, aut virtualiter non extenſa, ut oſtendimus contra Suarium, & hic concedit: ergo requiritur attritio univerſalis, ſive procedens ſub motivo communi omnibus mortalibus tam cognitis, quàm occultis. Hanc igitur attritionem, & non aliam, aſſeruit, & ſuppoſuit Concilium, quando agens de confeſſione ritè facta generaliter ſtatuit: *Reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in univerſum, eadem confeſſione incluſa eſſe intelliguntur*; utique tam in ordine ad confeſſionem, quàm ad dolorem, & tam in ordine ad valorem, quam ad fructum: hæc quippè intendebat Concilium contra hæreticos exponere, atque tueri; & ab iſto ſcopo multum elongatur Suarii diſcurſus.

Concil. Trident.

Objectio.

279 Sed oppones in ejus favorem cum Gaſpare Hurtado diſp.6. difficult.8. quod in caſu propoſito opus non eſt, dolorem, qui tanquam pars ad hujus Sacramenti valorem requiritur, extendi ad peccata oblita, quin nec ad illa, quæ pœnitens juſtis de cauſis non exponit, juxta ſuperius dicta dub. 7. §. 1. ſed ſufficit, quod ſit illorum præcisè peccatorum, quæ pœnitens confitetur: ergo falſum eſt, attritionem in tali caſu debere extendi ad oblita, & per conſequens tunc licet detur dolor pars Sacramenti, non tamen datur dolor, qui ſit diſpoſitio ad remiſſionem peccatorum occultorum, imò nec aliorum per gratiam juſtificationis: ſalvatur itaque in tali caſu Sacramentum validum, & informe. Cetera conſtant, & antecedens ſuadetur: quia dolor in hoc Sacramento nec eſt pars, nec eſt diſpoſitio, niſi quatenus ſenſibilis per confeſſionem; ſed nequit ita fieri ſenſibilis reſpectu illorum peccatorum, quorum pœnitens eſt invincibiliter oblitus, & quæ ſubindè non confitetur, nec confiteri poteſt: ergo dolor in tali caſu ſolum eſt pars Sacramenti quantum ad peccata confeſſa, non verò quantum ad oblita; & nec in ordine ad hæc, nec ad illa remittenda habet rationem diſpoſitionis: quia nulla remitti poſſunt abſque infuſione gratiæ, quæ vel omnia ſimul, vel nulla excludit.

Objectioni fit ſatis.

Reſpondetur negando antecedens, cujus probatio convincitur falſitatis: tùm, quia Conc. Trident. loco citato expreſsè docet, peccata oblita, quæ poſt diligens examen penitenti non occurrunt, intelligi in univerſum incluſa in eadem confeſsione; unde neceſſario re-

quiritur,

Digitized by Google

quiritur, quod ſequatur ex mente Concilii, confeſsionem factam formaliter, & expreſse de peccatis memoriæ occurrentibus, extendi implicitè, & virtualiter ad peccata oblita; aliter enim iſta non comprehenderentur in illa. Si autem confeſſio ad ea ſic extenditur, quamvis illa non explicet, nulla eſt ratio quare dolor per dictam confeſſionem factus ſenſibilis ad eadem peccata ſimul cum confeſſione eodem modo non extendatur. Tum etiam: quia in confeſſione formaliter integra (ut exemplum antecedenti inſertum retorqueamus) ſolent aliqua peccata juſtis de cauſis ſubticeri; & tamen confeſſio illa implicitè, & virtualiter complectitur, quin & attritio interior poteſt illa formaliter, & explicitè deteſtari, & ſemper deteſtatur, ſaltem implicitè; cujus evidens ſignum eſt, confeſſionem formaliter integram eſſe frequentiſſimè non ſolum validam, ſed & fructuoſam, cauſando, ſcilicet, & conſequendo gratiam; quod minimè contingere valet abſque dolore, ſive attritione extenſa formaliter, aut virtualiter, explicitè, vel implicitè ad omnia mortalia tam confeſſa expreſsè, quàm juſtè in confeſſione non expreſſa. Falſum itaque omninò eſt, attritionem, & in eſſe partis, & in eſſe diſpoſitionis, ita confeſſioni commenſurari, ut ſolum extendatur ad peccata, quæ quis expreſsè confitetur. Eliditur autem illa probatio, concedendo majorem, & negando minorem: quia attritio fit ſufficienter ſenſibilis non ſolum per verba confeſſionis, ſed etiam per ipſam externam ſubmiſſionem veniæ, qua pœnitens petit à ſuis peccatis abſolvi; ſicut quando non poteſt loqui, ſed per nutus, aut alia externa ſigna ſe explicat; & infirmus, qui confiteri cœpit aliqua peccata, ſolet ſubitò facultate loquendi privari, & confitendi omnia; & tamen in his caſibus, qui ſunt vulgares, non impeditur valor, nec fructus Sacramenti, etſi pro iſto in omnium ſententia requiratur dolor univerſalis, ſive qui ad omnia quantum eſt ex parte moti vi extendatur. Sufficit itaque ad prædictos effectus fieri ſenſibilem modo explicato.

Septimus dicendi modus. 280 Septimus modus conciliandi hujus Sacramenti validitatem cum informitate, quem N. Bonæ Spei retulit, & impugnavit tract. 5. de Pœnitentia, diſp. 5. dub. 2. n. 37. eſt N. Mag. Ponce, qui hujus Salmanticæ Univerſitatis clariſſimum jubar extitit, hic ſemper ingenii acumine pollens in ſua controverſia Theologica dogmatica, Romæ typis excuſſa, dub. 11. & ultimo hunc dicendi modum nuperrimè rara ſingularitate prælibavit; rem diſcutit, & propriam ſententiam à n. 1. ſic reſolvit. In quolibet inſtanti hujus mortalis vitæ poteſt homo, ſui compos manens, lethaliter delinquere, niſi in gratia ſit confirmatus, aut in ejus actuali receptione aliquam juſtam operationem exerceat: ergo in ultimo inſtanti terminativo abſolutionis cadentis ſupra confeſſionem peccatorum formaliter, imò, & materialiter integram, & doloroſam, & undique legitimè peractam, poteſt homo labi, & in lethalem culpam incidere. In iſto autem caſu, inquit hic ingenioſiſſimus Magiſter „Sacramentum extitit validum, utpote ex peccatorum integra confeſſione, eorum ſupernaturali dolore, & abſolutione conſtitutum; & ex alia parte fuit informe, & infructuoſum, ratione peccati mortalis in ultimo inſtanti terminativo abſolutionis commiſſi: tale namque peccatum non tollit Sacramenti valorem, licet ejus fructum, ſcilicet, gratiam, impediat: quia non pertinet ad illam confeſſionem, ſed ad aliam ſubſequentem, per quàm tale peccatum debet expiari, & remitti. Rationemque hujus reddit: quia ex una parte nequit abſolutionem in illa inſtantanea morula impedire; & ex alia eſt pœnitenti impoſſibile de illo peccato tunc confiteri: ergo confeſſio de præteritis omnibus integrè facta, & doloroſa, accedente abſolutione ſubſiſtit valida, utpote ex partibus eſſentialibus, nempè, materia, & forma, conſtituta; licet ſit infructuoſa. Exemplum apponit in Baptiſmo cum fictione recepto, & cum aliquo peccato gravi in ultimo inſtanti terminativo Baptiſmi ab adulto illum recipiente ſcienter commiſſo; qui quidem, licet informis ſit, & infructuoſus, eſt tamen validus: quia illud peccatum non impedit talis Baptiſmi valorem, ſed tantum illius fructum, nempè, juſtificationis gratiam; nec pertinet ad Baptiſmum, ſed ad Sacramentum Pœnitentiæ, per quod eſt expiandum, & delendum. Ratio autem, ob quàm peccatum commiſſum in ultimo inſtanti terminativo abſolutionis non pertineat ad illam confeſſionem tali abſolutioni ſubjectam, conſequenterque non poſſit illi officere, aut eam annullare eſt, quia ſolum pertinent ut materia remota ad confeſſionem peccata illa, quæ pœnitens poteſt expreſsè, vel implicitè confiteri, & abſolutioni ſubiicere; atqui pœnitens eſt abſolutè impotens tale peccatum in ipſo inſtanti terminativo abſolutionis commiſſum in illa confeſſione tunc confiteri, & abſolutioni illi exponere; ergo tale peccatum non pertinet ad illam confeſſionem, & Sacramentum, ſed per aliam confeſſionem eſt expiandum.

Evertitur hic dicendi modus. Verùm licet hic dicendi modus ingenioſus ſit, & ſpecioſus videatur: nihilominus non eſt nervoſus, & falſitatis facilè convincitur; cum loquatur de peccato, non tantum implicitè, & indirectè volito, ſed expreſſa, & directa volitione perpetrato, ſeu (quod idem eſt) ſcienter, & ex propoſito in ultimo inſtanti terminativo abſolutionis commiſſo; quo in inſtanti Sacramentum perficitur, & completur, cum tale inſtans ſit intrinſecum Sacramento ſecundum ſuum ultimum mutatum eſſe, licet extrinſecum illi in ratione motus, ut jam firmatum ſupponimus ex his, quæ tract. 22. de Sacramentis, diſp. 4. dub. 5. concl. 1. & 2. latè ſtatuimus. Et quidem hic dicendi modus eiſdem exponitur nullitatibus, quibus paulò ante Suarii cogitatum rejecimus: eſt enim caſus propoſitus, eſto non implicatorius, rarò tamen contingens, & metaphyſicus, non verò practicus, & qualem in præſenti deſideramus. Et ulterius in re gravi à Theologis antiquis, & Patribus, ac præcipuè à D. Th. diligenter diſcuſſa, novam offendiculis plenam arripit viam, à reliquis, ſi non deſpectam, penitus tamen non tritam; unde ex hoc præcisè nobis redditur ſuſpectus, & omnino falſus. Et profectò quantum ad id, quod aſſerit de peccato in ultimo inſtanti terminativo receptionis Baptiſmi, ab adulto illum recipiente, ſcienter commiſſo, nimirum, quod tale peccatum non pertineat, ut remittendum ad Baptiſmum, eſt planè falſum, & rationibus urgentiſſimis, authoritatibuſque D. Aug. ac D. Th. à nobis adductis 1. p. hujus tract. diſp. 2. dub. 2. §. 2. & 3. ubi oppoſitum ſtabilimus, ex diametro adverſum. Sed eſto nunc permittamus, quod peccatum à pœnitente ſcienter, & ex propoſito, ſeu expreſſa volitione commiſſum in inſtanti ultimo terminativo abſolutionis non pertineat, ut remittendum ad illam confeſſionem tali abſolutioni ſubjectam: quia (ut ait ipſe Magiſter) hoc peccatum in illo inſtanti nequit confiteri, & abſolutioni ſubiici; ceterum licet ut ſolvendum ad illam confeſſionem non pertineat, ad eam tamen ſpectat necdum, ut gratiam impediens, ſed etiam ut valorem Sacramenti auferens, illudque reddit non ſolum infructuoſum, verùm, & prorſus invalidum.

281 Et in primis, non eſt ad rem inſtantia Baptiſmi à perdocto Magiſtro Ponce toties inculcata, & ad ſuum tuendum aſſertum repetita: eſt namque ſatis nota diſparitas, quæ datur inter materiam Sacramenti Baptiſmi, & Pœnitentiæ; & ſi ſimilitudo omninò ſervetur, prorſus evertitur excogitatus ab eo diſcurſus. Nam ſuppoſita in adulto intentione libera recipiendi Baptiſmum ex fine honeſto, licet peccatum lethale, v. g. furti, aut adulterii deſiderium, ante inſtans terminativum receptionis Baptiſmi ſcienter, & expreſſa voluntate commiſſum, impediat fructum hujus Sacramenti; ejus tamen valorem relinquit intactum, nihilque illi officit quo ad partes eſſentiales, cum in conſortio talis peccati materia ejus remota, & proxima, nempè, aqua naturalis, & ablutio poſſit ſalvari, ac verba, quæ ſunt forma, valeant debitè proferri; & nihilominus peccatum grave intra Pœnitentiæ Sacramentum ante inſtans terminativum abſolutionis à Pœnitente ſcienter, & directa volitione commiſſum, in omnium ſententia reddit hoc Sacramentum necdum informe, verùm, & invalidum, ut ſequenti dubio latius dicemus: ergo licet Baptiſmus ſalvetur validus cum peccato lethali in inſtanti ultimo terminativo receptionis illius ſcienter, & ex propoſito commiſſo, nequit tamen ſalvari Sacramentum Pœnitentiæ, ſed cum tali peccato ſcienter tunc perpetrato eſt prorſus invalidum: ergo

nulla

Digitized by Google

nulla eſt hujus Sacramenti cum Baptiſmo paritas, ſed ingens ac notiſſima differentia.

Poteſtque hoc amplius fulciri, ſi comparatio hujus Sacramenti cum Baptiſmo fiat in eo, quod ſpectat ad eſſentialia requiſita. Etenim non minus requiritur ad eſſentiale conſtitutivum Sacramenti Pœnitentiæ, quod adſit ſupernaturalis dolor de peccatis præteritis expreſsè, aut implicitè, & propoſitum ea in poſterum vitandi, quam ad Baptiſmum deſideratur libera intentio adulti ipſum recipiendi, & motivum honeſtum ſe Deo initiandi, ut Chriſtianæ vitæ ineat rationem; ſed peccatum huic intentioni oppoſitum, ſcienter, & directa volitione commiſſum in inſtanti ultimo terminativo receptionis Baptiſmi, deſtruit ejus valorem, Sacramentumque reddit invalidum: ergo peccatum grave ſcienter, & expreſſa volitione in ultimo inſtanti terminativo abſolutionis perpetratum deſtruit valorem Sacramenti Pœnitentiæ, cum quodlibet opponatur dolori ſupernaturali. Patet conſequentia: nam ideò peccatum commiſſum ſcienter in ultimo inſtanti terminativo receptionis Baptiſmi deſtruit ejus valorem, quia non ſalvat in eodem inſtanti, ſed eradicat liberam intentionem ſuſcipiendi illum, quæ eſt eſſentialiter neceſſaria, ut validus ſit Baptiſmus; ſed etiam peccatum ſcienter, & ex propoſito, ſeu expreſſa volitione in inſtanti ultimo terminativo abſolutionis commiſſum non ſalvat in eodem inſtanti, ſed deſtruit dolorem ſupernaturalem inefficacem de peccatis præteritis, & propoſitum inefficax vitandi futura, quæ eſſentialiter ad valorem hujus Sacramenti ſunt requiſita, & omninò neceſſariò exacta: ergo ſicut in primo caſu cum illo peccato ſcienter, & ſine ignorantia purè vincibili commiſſo Baptiſmus eſt invalidus; ita in hoc ſecundo Sacramentum Pœnitentiæ cum peccato ſcienter perpetrato erit nullum.

Confirmatio. Confirmatur, & explicatur ulterius: etenim Pœnitentiæ Sacramentum (& idem eſt de aliis) quod in inſtanti completur, nõ perficitur, nec terminatur uſque ad ultimum inſtans terminativum prolationis verborum, quæ ſunt forma, in quo ultima ſyllaba cum ordine ad præcedentes profertur, ut eſt expreſſum in D. Thom. 3. part. quæſt. 75. art. 7. & quæſt. 78. art. 4. ad 3. ubi ait: *Unde vis, quæ eſt forma horum Sacramentorum, conſequitur ſignificationem, quæ in prolatione ultimæ dictionis terminatur, & ideò in ultimo inſtanti prolationis verborum prædicta verba conſequuntur hanc virtutem, in ordine tamen ad præcedentia.* Ergo ſi in ultimo inſtanti prolationis verborum abſolutionis non adeſt ſupernaturalis dolor inefficax de peccatis commiſſis, licet in morula antecedenti adfuerit (& idem eſt de propoſito peccata futura vitandi) forma abſolutionis formaliter accepta non cadit in illo inſtanti ſuprà materiam proximam hujus Sacramenti, nec coexiſtit pro illo tunc cum propoſito eſſentialiter requiſito ad valorem Sacramenti. Tum ſic, ſed ſi in ultimo inſtanti terminativo abſolutionis datur peccatum actuale, ſcienter, & expreſſa voluntate commiſſum, pro illo inſtanti non adeſt, ſed intrinſecè in illo deſinit, & perit ſupernaturalis dolor inefficax de peccatis commiſſis, & in morula antecedenti cum tali dolore, & propoſito vitandi futura confeſſis: ergo in hoc caſu Sacramentum needum eſt infructuoſum, verùm, & invalidum. Minor probatur: nam (ut manet à nobis ſatis clarè inſinuatum 1. part. hujus tract. diſp. 1. dub. 4. num. 207. & hìc in ſolutione argumentorum non pauca circa hoc dicemus, fuſiuſque ſequenti dubio explicabimus) licet cum dolore inefficaci ſupernaturali de peccatis commiſſis ex motivo univerſali procedente, & propoſito inefficaci vitandi futura poſſint in eodem inſtanti conjungi non ſolum peccata habitualia commiſſa, & actualia ob non retractationem moraliter permanentia, ſed etiam voluntas actualis peccandi virtualis, & implicita, ſeu indirecta, & interpretativa, qualiter in primo peccato Angeli in amore inordinato propriæ excellentiæ admittunt Thomiſtæ; attamen voluntas formalis, & actualis volitio expreſſa, & directa peccandi, & peccatum actuale expreſsè volitum, & ſcienter, ac directè commiſſum, in nullo inſtanti conjungitur, nec valet conjungi, & coexiſtere cum dolore ſupernaturali, & propoſito etiam inefficaci peccata cavendi, ut in dubio nuper relato innuimus, & cum communi Theologorum calculo latius dubio ſequenti ſtabiliemus. Unde in eodem inſtanti, in quo eſt verum dicere, nunc eſt peccatum ſcienter, & ex propoſito commiſſum, eſt verum aſſerere, nunc non eſt propoſitum vitandi peccata, nec aliquis ſupernaturalis dolor. Cum ergo dolor ſupernaturalis cum propoſito vitandi peccata ſit hujus Sacramenti materia proxima, ad ejus valorem eſſentialiter requiſita, ſi talis dolor in inſtanti ultimo terminativo abſolutionis non adeſt, ſed ad poſitionem peccati tunc intrinſecè deſinit eſſe, quamvis in morula præcedenti fuerit, talis abſolutio formaliter ſumpta, & completa non cadit in illo inſtanti ſuprà materiam proximam Sacramenti; undè illa confeſſio eſt prorſus invalida. Propterea que N. Franciſcus Bonæ Spei non ſolùm aſſeruit, hunc caſum eſſe metaphyſicum, & moraliter impoſſibilem, verùm etiam de potentia abſoluta repugnare: ſic enim concludit: *Quomodo tamen dari poſſit dolor ſufficiens ad hujus Sacramenti effectum* (qui dolor in ſua ſententia ad valorem Sacramenti ſimul eſt exactus) *ipſo abſolutionis inſtanti perſeverans, ut debet, & ſimul mortale peccatum, capere non poſſum; unde reſpondere malo, caſum eſſe impoſſibilem, etiam per Deum.* Et licet videatur loqui non de dolore inefficaci, ſed de efficaci, qui ſimul intra Sacramentum ſufficit ad ejus valorem, & fructum; ceterum quantum ad non coexiſtendum in eodem inſtanti cum peccato expreſsè volito, & ſcienter commiſſo, idem eſt Theologorum placitum de uno, ac de altero, ſolùmque hi dolores de peccatis diſcriminantur in eo, quod dolor efficax etiam voluntatem actualem implicitam, & virtualem, ſeu interpretativam peccandi excludit; dolor autem inefficax illam in eodem inſtanti ſecum admittit. N. Bonæ Spei.

282 Octavus, & ultimus dicendi modus in hac graviſſima difficultate eſt etiam ejuſdem Magiſtri Ponce in ſua controverſia dogmatica loco ſuprà citato, & in eo conſiſtit, quod hic Author aſſerit, ad hujus Sacramenti valorem ſufficere propoſitum virtuale, & implicitum emendationis vitæ, ac vitandi futura peccata, ceterum ad Sacramenti fructum, & ad gratiam juſtificantem tale propoſitum non ſufficere, ſed indiſpenſabiliter, & eſſentialiter requiri circa peccata futura vitanda propoſitum formale, & expreſſum; poteſt autem aliquando contingere, & hoc non rarò accidit, quod pœnitens ita rapiatur metu pœnarum gehennæ, aut turpitudinis peccati conſideratione, ut penitus obliviſcatur faciendi tale propoſitum formale, & expreſſum, ſed tantum eliciat illud virtuale, & in attritione implicitum; in quo caſu non juſtificabitur, nec Sacramentum faciet fructuoſum, licet ſuſcipiat Sacramentum validum. Et pro hac ſententia refert Joannem à Sancto Thoma, quem, inquit, ſequitur N. Lumbier à num. 517. circa propoſitiones damnatas à Sanctiſſimo Papa Innocentio XI. *Octavus, & ultimus dicendi modus.*

Sed hic modus dicendi multum nobis diſplicet, nec aliquam veritatem in ſe continet: nam licet regulariter, & connaturaliter loquendo, in juſtificatione impii adſit tale expreſſum, & formale propoſitum; non tamen ad juſtificationem, & gratiam adipiſcendam eſt indiſpenſabiliter neceſſarium, nec eſſentialiter requiſitum; ſed ſufficit ad hoc implicitum, & virtuale propoſitum. Quod quidem facilè, & nervoſè convincitur: nam magis debet habere ſibi annexum propoſitum formale, & expreſſum non peccandi perfecta contritio, quàm attritio etiam exiſtens intra Sacramentum, & eſto efficax ſit in peccata deteſtando; ut eſt valdè notum, & tenet Cajetanus tom. 1. Opuſculorum tract. 4. quæſt. 1. atqui contritio perfecta, quæ cum voto Sacramenti in ea incluſo eſt ultima diſpoſitio ad gratiam, etiam ſi extra Sacramentum exiſtat, non habet ad hoc tale propoſitum non peccandi formaliter, & explicitum, eſſentialiter ſibi annexum, ſed cum illo implicito diſponit infallibiliter multoties impium ad gratiam juſtificantem obtinendam: ergo attritio efficax de peccatis confeſſis intra Sacramentum exiſtens ſufficit ad Sacramenti fructum, & ad diſpoſitive juſtificandum, licet pœnitens non habeat futura peccata vitandi propoſitum formale, & explicitum, ſed tantum virtuale, & implicitum in tali attritione incluſum. Minorem, quæ difficultatem præ ſe fert, tuentur, qui nobiſcum in hac parte ſentiunt, Suarez, Vaſquez, Magiſter Nugno hìc quæſt. 1. dub. 5. Prado ibi dub. 2. quod & nos 1. part. hujus tract. diſput. 4. dub. 1. *Diſpellitur 1.* Suarez, Vaſquez, Nugno, Prado.

Digitized by Google

dub. 1. §. 2. inſinuavimus. Et facilè probatur primò, ex ſacra pagina multos caſus referente, in quibus propoſitum formale, & expreſſum vitandi peccata futura non de facili invenitur, & tamen contritio ſortita eſt ſuum juſtificationis effectum; ut 2. Paralipom. 33. de Manaſſe nihil niſi pœnitenter oraſſe legitur: de Publicano, quod oculos præ confuſione levare non auderet Lucæ 18. & Lucæ 15. de Prodigo illis verbis: *Pater, peccavi in Cœlum*, &c. Et ſtolam, & annulum accepit. Ad quæ Chryſoſtomus homil. de pœnitentia: *Dic peccavi, & ſolviſti peccatum*. Vix David pœnitens *peccavi Domino dixit*, cum ſtatim ei Propheta teſtatur, Dominum tranſtuliſſe peccatum ſuum; prout D. Auguſtinus homil. 41. exponit his verbis: *Tres ſyllabæ ſunt peccavi, ſed de his tribus ſyllabis flamma ſacrificii coram Domino aſcendit in Cœlum*. Rurſus in converſione D. Petri ita ſunt omnia celeriter conſummata, ut penè idem videatur, Dominum eum reſpicere, & illum ad gratiam convertere, & egreſſum ſtatim foras fleviſſe amarè, quæ tantùm vehementem exprimunt dolorem, & deteſtationem trinæ negationis præteritæ, non adhibito expreſsè propoſito vitæ futuræ. Ac denique Dimas latro cum Chriſto Crucifixus, qui in mortis articulo amplius vivere in hac vita non ſperabat, & conſequenter de peccatis in hac vita præcavendis nihil ei occurrebat, per contritionem de præteritis gratiam adeptus fuit juſtificationis, & per memoriæ Chriſti petitionem dum veniret in regnum ſuum, meruit ingredi eadem die in Paradiſum. Igitur ſacra ſcriptura clarè indicat, quod contritio perfecta, ut diſponat ad gratiam, non habet eſſentialiter, & indefectibiliter ſibi annexum propoſitum formale, & explicitum vitandi peccata futura; ſed ſufficere virtuale in ipſa contritione contentum. Deinde, licet Concilium Tridentinum teſtetur, in contritione triplicem actum concurrere, nempè, dolorem, deteſtationem de peccatis præteritis, & propoſitum præcavendi de futuris; nihilominus iſti actus licet regulariter conjungantur, non tamen ſemper, & indefectibiliter; ſed multoties accidit, ut ſeparentur; ut videre eſt in Beatis, ubi pœnitentia reſidet perfectiſſima, illiſque adeſt deteſtatio formalis de peccatis; & tamen in illis non eſt dabilis dolor, aut exequibile propoſitum non peccandi de cetero. Similiter, dum quis ardentiſſimo amore ſuccenſus, vel de peccatis commiſſis ingenti dolore concuſſus, nihil cogitat de futuris præcavendis, contritionem perfectiſſimam habet abſq; ullo formali, & expreſſo propoſito, quod tunc nec cogitat, nec mentem leviſſime pulſat: igitur noſtra aſſertio, & Tridentini authoritate non impugnatur, & ratione, ipſoque Tridentino benè perpenſo fulcitur.

Chryſoſt.

D. Aug.

Rejicitur ſecundo.

283 Secundò: Ad hoc ut voluntas eliciat propoſitum formale, & explicitum non peccandi de cetero, neceſſum eſt, quod ei objectum hujus actus expreſsè proponatur: cum enim circa nihil poſſit voluntas verſari, niſi præeunte intellectus cognitione, nullum poteſt exercere actum erga objectum, quod non cognoſcit intellectus, & apprehendendo illud ei proponit amandum: ſed quandoque, aliquo accidente impediente, voluntas perfectè conteritur, quin objectum propoſiti formalis ei expreſsè ab intellectu repræſentetur; ergo tunc caſus erit contritio perfecta abſque formali, & expreſſo propoſito. Minor, in qua difficultas tantum continetur, probatur in oblivione naturali, aut ignorantia invincibili talis propoſiti, quæ multoties accidere valent; & etiam quando alicui morte ſubitò incuſſa, quod non raro accidit, non eſt de futura hujus ſæculi vita, de qua nulla ſpes adeſt, cura aliqua, nec in mentem ſtatim morituri venit, aut ei occurrit, ſed tantum de præteritis peccatis dolere, ac de eis conteri: ergo eo caſu menti minimè occurrit proponere expreſsè in poſterum non peccare. Ulterius; vehemens Dei amor ita voluntatem poteſt ad ſe rapere, ut nullam pro tunc in ea virtutem ad alium actum relinquat, nec in intellectu; ut objectum extra Deum proponat, prout in raptibus frequenter contingit. Similiter dolor ingens, & acutus ſubitò ortus alios præoccupat ſenſus: ergo contritio vehementi amore bonitatis divinæ, & dolore anteactæ offenſæ concepto, objectum propoſiti expliciti vitandi peccata futura naturali oblivione non cogitat.

Cajetani effugium.

Nec valet dicere cum Cajetano, quod cum contritio perfecta charitate eſſentialiter ſit informata, cujus motivum formale eſt offenſa Dei, & injuria divini juris ut compenſabilis per pœnitentiæ dolorem ex amore Dei ſuper omnia excitatum, continet rationem motivam contritioni, & propoſito formali communem; unde ſi hoc proponitur, utriuſque actus cognoſcitur, & proponitur motivum; & ſic ex defectu cognitionis, & repræſentationis non poteſt contritioni deficere propoſitum formale.

Præcluditur.

284 Non enim hoc refert, nam ratio præcipua manet intacta; quippè eſto verum ſit, quod contritio offenſam Dei commiſſam attingit, & de ea dolet ſub motivo & ratione, ſub qua univerſali, ſibi, & propoſito formali cavendi offenſam futuram communi; ex hoc tamen non evincitur, quod ſi proponitur potentiæ volitivæ, pœnitentia, & charitate exornatę, illud motivum formale, & ratio ſub qua contritio exercitè, & in actu ſecundo extenditur ad offenſam commiſſam, & circa illam ſic verſatur, debeat in exercitio proponi, & cognoſci idem motivum ſecundum quod eſt ratio *ſub qua* propoſiti formalis, & expreſſi de præcavendis offenſis futuris. Et ratio eſt manifeſta: nam ſub eadem ratione formali *ſub qua* potentiæ, & habitus cadunt diverſa objecta, *quæ* ab ipſis ſub tali ratione attingibilia in actu primò; & tamen ex eo, quod unum objectum, *quod* particulare ſub illa ratione formali *ſub qua* potentiæ, aut habitui exercitè objiciatur, & ab ea per unum actum attingatur, non ſequitur, quod eadem ratio *ſub qua* proponatur, & agnoſcatur prout de facto ad objectum aliud particulare, *quod* ejuſdem habitus, vel potentiæ, licet diverſi actus, exercitè, & in actu ſecundò extenditur: ergo non ſequitur, quod ſi proponitur, & cognoſcitur ratio *ſub qua* contritio attingit offenſam commiſſam tanquam objectum formale *quod* à ſe inſpectum, debeat in actu ſecundo proponi, & cognoſci eadem ratio formalis *ſub qua* prout exercitè circa offenſam futuram præcavendam verſatur, quam ut objectum formale *quod* reſpicit formale, & expreſſum propoſitum, ſi prius talis offenſa futura non objicitur, & media cognitione intellectus voluntati exercitè non repræſentatur. Antecedens exemplis oſtenditur: nam licet color albus, & niger cadant ſub eadem ratione formali *ſub qua* potentiæ viſivæ, quæ eſt lucidum coloratum, non ſequitur, quod ſi color albus ſub illa ratione *ſub qua* exercitè potentiæ viſivæ repræſentetur, & ab ea attingatur, debeat etiam exercitè color niger cadens ſub eadem ratione coloris lucidi potentiæ viſivæ, objici, & repræſentari, atque ab ea de facto attingi, & videri. Similiter licet amicus, & inimicus, ut diligibiles ex charitate inſpiciantur ab hac virtute ſub eadem formali ratione, non ſequitur, quod ſi hæc ratio formalis *ſub qua* proponitur voluntati ornatæ charitate prout de facto extenditur ad amicum, proponatur etiam exercitè ſecundum quod in actu ſecundo extenditur ad inimicum: poteſt enim de facto proponi amicus ut ſic diligendus, & nullo modo repræſentari inimicus. Ergo pariter, licet ſub eadem ratione formali *ſub qua* inſpiciant contritio, & propoſitum formale offenſam commiſſam, & præcavendam, poteſt repræſentari voluntati offenſa commiſſa, circa quam verſatur contritio, quin repræſentetur offenſa præcavenda per ordinem, ad quam ſe exercet formale propoſitum; & conſequenter tunc formale, & expreſſum propoſitum in re non ponetur. Ergo propoſitum expreſſum de vitandis futuris offenſis multoties poteſt à contritione perfecta ſeparari; & conſequenter multò magis ab efficaci attritione intra Sacramentum exiſtente, quo pacto diſponit ultimò ad gratiam, & ad juſtificationem. Quod quidem de hac attritione ipſe Cajetanus ubi ſupra admittit; & etiam tenet N. Curſus Moralis Salmantic. tract. 6. cap. 5. punct. 4. Idemque tuentur Navarrus, Vega, Pitigianus, Suarez, Filliucius, quos refert, & ſequitur Bonacina de Pœnitentia Sacram. diſp. 5. q. 5. punct. 3. N. Gabriel à Sancto Vincentio diſp. 4. quæſt. 3. Sylvius in additionibus ad 3. part. quæſt. 1. Villalobos in Summa tom. 2. tr. 9. difficult. 19. num. 8. Laiman tract. 6. cap. 4. num. 6. num. 6. N. Antonius à Spiritu Sancto de Pœnitentia num. 119. Ergo cum attritione efficaci intra Sacramentum non requiritur indiſpenſabiliter ad conſequendum

Curſ. Moral. Salmantic. Navarr. Vega, Pitigian. Suarez, Filliuc. Bon. N. Gabriel, Sylvius, Villalob. N. Anton.

Sacra-

Digitized by Google

Sacramenti fructum propoſitum de vitandis peccatis formale, & explicitum; ſed ſufficit virtuale, & implicitum; undè in caſu à Magiſtro Ponce propoſito Sacramentum non eſt informe, ſed validum, & formatum. His igitur dicendi modis rejectis, nobis incumbit aliquem, vel aliquos deſignare, in quibus ſalvetur valor Sacramenti ſine fructu; alioqui ſententiam D. Thomæ omnino deſertam relinqueremus.

§ III.

Statuitur ſecunda concluſio, in qua primus caſus informis, & valida confeſſionis proponitur, & firmatur.

Aſſertio 2. 285 Dicendum eſt ſecundò, Sacramentum Pœnitentiæ eſſe validum, & informe, ſeu infructuoſum, quando pœnitens integrè confitetur ſua peccata cum ſupernaturali de eis attritione, quam bona fide putat efficacem, licet re vera inefficax ſit. Eſt validum in hoc caſu: quia habet partes, ex quibus eſſentialiter conſtituitur, & præſertim attritionem; eſt autem informe, quia non adeſt attritio efficax, quæ eſt diſpoſitio neceſſaria ad introducendum juſtificationis gratiam. Diximus, *quam bona fide putat efficacem*: nam ſi cognoſceret, ſe non afferre attritionem efficacem, quæ tanquam diſpoſitio pro infuſione gratiæ requiritur, ex hoc ipſo ſcienter poneret obicem fructui Sacramenti, ſcienterque peccaret mortaliter; cum quo non cohæret, Sacramentum eſſe validum. Caſus igitur deſcriptus non eſt cogitatio quædã metaphyſica, qualem ſuprà impugnavimus; ſed res ſatis obvia, & frequenter contingens, quod magis firmat communem noſtram aſſertionem.

286 Pro cujus majori intelligentia, oportet hic breviter refricare, & in unum colligere principia diſput. præced. dub. 1. jam præjacta: ſtatuimus namque ibi num. 9. pro dolore, ut ſit pars Sacramenti, non requiri contritionem. Quæ ſententia eſt in his Regionibus communis, & certa, ibiq; contra aliquos in aliis Theologos latè demonſtrata. Deinde num. 19. aſſeruimus pro attritione, ut in hoc Sacramento habeat rationem partis, non requiri, quod ſit omninò efficax, & abſoluta; ſed ſufficere, vel inefficacem, vel præſcindentem ab efficaci, & inefficaci. Idque probavimus à numero 23. & præcipuum motivum fuit, quod Concilium Tridentinum, poſtquam ſeſſ. 14. cap. 3. aſſerit, dolorem, ſive contritionem eſſe hujus Sacramenti partem, ſtatim cap. 4. ſequenti illam definivit dicens: *Contritio, quæ primum locum inter dictos pœnitentis actus habet, animi dolor eſt, ac deteſtatio de peccato commiſſo cum propoſito non peccandi de cetero.* (Concil. Trident.) Quæ definitio adæquatè convenit attritioni ſufficienti, vel abſtrahenti ab efficaci, & inefficaci, ut facilè conſideranti conſtabit. Ergo pro attritione, ut ſit præcisè Sacramenti pars, non requiritur efficacia; quod ibi fuſius oſtenſum eſt. Præterea num. 26. affirmavimus, attritionem, ut diſponat ad fructum, ſive effectum hujus Sacramenti, debere eſſe omnino efficacem, & abſolutam. Quod principaliter oſtendimus ex eodem Concilio cap. 4. ubi attritionem diſponentem ad Sacramenti fructum, illumque in ſuo genere inducentem, ita deſcribit: *Illam verò contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehenna, & pœnarum metu communiter concipitur, ſi voluntatem peccandi excludat cum ſpe veniæ, declarat non ſolum non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem; verum etiam donum Dei eſſe, & Spiritus Sancti impulſum, non adhuc quidem inhabitantis, ſed tantum moventis, quo pœnitens adjutus viam ſibi ad juſtitiam parat; & quamvis ſine Sacramento Pœnitentiæ per ſe ad juſtificationem perducere peccatorem nequeat; tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam diſponit.* Attritio enim, quæ viam ad juſtitiam parat, diſpoſitio eſt ad illam, quam tunc demum in ſuo genere infert, quando Sacramento conjungitur; ſed ut hæc præſtet, conditionem expreſſit Concilium, *ſi voluntatem peccandi excludat*, utique actualem: nam cum voluntate peccandi habituali, ſive cum ſtatu peccati optimè cohæret. Attritio autem hanc actualem peccandi voluntatem excludens, modo à nobis explicando, nequit non eſſe efficax, & abſoluta: quæ namque hujuſmodi non eſt, cum tali voluntate ſaltem implicita conciliari valet. Ergo in ſententia Concilii quamvis attritio, ut ſit pars hujus Sacramenti, non debeat neceſſariò eſſe efficax, tamen ut in Sacramento diſponat ad gratiam, ſive Sacramenti effectum, debet importare efficaciam illis verbis expreſſam. *Si voluntatem peccandi excludat*, quæ vel vana ſunt, vel ſignificant dari aliam attritionem non importantem eam efficaciam, & perfectionem, ſed eſſe inefficacem.

Ratio autem diſtinguendi inter attritiones, vel unius attritionis conceptus, ſi veram quærimus, ea eſt, ſcilicèt, Dei voluntas inſtituentis hoc Sacramentum; de qua ſufficienter nobis conſtat per teſtimonia Concilii immediatè relata. Si autem velimus aſſignare hujus diſpoſitionis congruentiam, facilè occurrit: nam ſicut in ordine tam naturali, quàm ſupernaturali dantur affectus circa idem objectum, ex quibus unus eſt efficax, & alter inefficax; unde communiter diſtinguimus amorem efficacem, & inefficacem, intentionem efficacem, & inefficacem, auxilium efficax, & inefficax, &c. ſic diſtinguere oportet in attritione, quin ulla in ea circa hoc occurrat repugnantia. Quod verò ad dolorem in eſſe partis hujus Sacramenti ſufficiat attritio non efficax, ad dolorem autem in eſſe diſpoſitionis ad gratiam requiratur attritio efficax, eam congruentiam habet, quod ſicut plus eſt inducere actu gratiam, quam poſſe illam inducere, & ſicut majus eſt eſſe cauſam ſimul efficientem, & diſpoſitivam, quam eſſe cauſam præcisè: ſic etiam plus requiritur, ut attritio ſit ſimul pars Sacramenti, & diſpoſitio ad gratiam, quàm ut ſit præcisè pars Sacramenti; ſed minus deſideratur, ut ſit ſolùm pars, quam ut ſit ſimul pars, & diſpoſitio. Quare licet attritio, ut cum Sacramento ſit ultima diſpoſitio ad gratiam, debeat eſſe efficax, ut omnes docent; tamen ut ſolum ſit pars Sacramenti, ea efficacia non eget, ſed ab ea præſcindit. Pro quo accedit optima congruentia rationis jam aſſignatæ loco citato nu. 24. nam oportet, iſtud Sacramentum ita inſtitui, quod homines non paterentur anxietates, & ſcrupulos circa ejus valorem, ne ad repetitas eorundem peccatorum confeſſiones obligarentur; quod foret moleſtiam addere moleſtiæ manifeſtandi ſemel peccata. In hos autem ſcrupulos frequenter impingerent pœnitentes, ſi attritio per modum partis ad valorem Sacramenti requiſita deberet eſſe efficax: quia in diſcernendo inter efficacem, & inefficacem ſumma occurrit obſcuritas ob difficultatem comprehendendi internos noſtræ conſcientiæ ſinus, & receſſus, ut per experientiam liquet. Decuit itaque pro valore Sacramenti non exigi attritionem determinatè efficacem, ſed quæ ab hoc præſcindat. Et ſi opponatur, eandem difficultatem occurrere in agnoſcendo attritionem ſupernaturalem; & tamen ut attritio ſit pars hujus Sacramenti, debet eſſe ſupernaturalis determinatè; jam iſtam objectionem diluimus loco citato num. 25. quæ lector conſulat.

287 His præjactis principiis, non parum lucis jam accipit noſtra, & ferè communis aſſertio: eam namque docent plures, & graves Doctores; & in primis illam tuetur Navarrus tom. 1. ſuorum operum in cap. *fratres*, titulo de pœnitentia, diſt. 5. n. 35. & in Manuali cap. 9. n. 13. cujus placuit verba referre, & ſic inquit: *At vero ſi de peccatis præteritis dolet, proponitque futura vitare, quamvis non adeò doleat, neque ita perfectè illa vitare proponat, ut perveniat ad ſufficientem contritionem, neque ad eam attritionem, quæ adjuncta Sacramento in contritionem tranſeat* (hæc eſt attritio efficax) *non tamen tenebitur iterare confeſſionem.* Ex quo ſequitur, quod illam efficit validam, eſto infructuoſam. Idem tenent Sotus in 4. ſent. diſt. 18. quæſt. 3. art. 3. Can. 5. Victoria in ſumma n. 157. circa finem, Mag. Cano relectione de Pœnit. part. 5. fol. 130. & 131. impreſſionis Complut. Eſtque ſententia communis Thomiſtarum, eam etiam ſectantur Toletus, Henriquez, Granad. quibus addimus Valentiam diſp. 7. q. 11. punct. 2. Joannem à Sancto Thoma ubi ſuprà, §. *Qua propter alia via*, Reginaldum apud Leandrum diſp. 7. quæſt. 23. Averſam in quæſt. 15. ſect. 6. §. *Septimus caſus ſit*, referens Delgadillum cap. 10. dub. 6. num. 37. & dub. 7. nu. 41. Refert etiam Emmanuel loc. cit. 268. pro iſto caſu Ledeſmam, Nugnum, & Candidum, ſed fallitur, quia id

(Navarr., Sotus, Cano, Toletus, Henriq. Granad. Valentia, Joann. à S. Thom. Reginal. Averſa, Delgad.)

Digitized by Google

non docent; nec Gonet, qui allegatur pro hac ſententia, illos refert.

Sed vanum eſt, alios pro iſto modo dicendi Patronos quærere, cum habeamus unum pro mille Angel. Doctorem, qui illum ſatis aperte aſſeruit, ut collatis variis ejus teſtimoniis rectè Tyrſus evincit diſp. 40. ſect. 6. n. 73. quamvis teneat ſententiam contrariam, & nobis oppoſitam. Occurrunt enim ſic D. Thomæ teſtimonia in quibus aperte docet, contritionem, ſive dolorem eſſe partem eſſentialem hujus Sacramenti: nam ut interim omittamus illa, quæ habet in ſumma Theologiæ, præſertim hac 3. part. q. 90. art. 1. cum duobus ſequentibus ut in notis ad eoſdem articulos obſervavimus; ſic expreſsè docuit ſuper ſententias: ſiquidem in 4 diſt. 17. q. 3. art. 3. quæſtiunc. 1. ad 2. ait: *Dicendum, quod in Sacramento Pœnitentia non ſolum eſt aliquod ex parte miniſtri, ſcilicet, abſolutio, & ſatisfactionis injunctio; ſed etiam aliquid ex parte ipſius, qui ſuſcipit Sacramentum, quod eſt etiam de eſſentia Sacramenti, ſicut contritio, & confeſſio.* Unde ſicut nemo negat, confeſſionem eſſe de hujus Sacramenti eſſentia, & quod ſine confeſſione non poſſit iſtud Sacramentum conſiſtere; ita de contritione, ſive dolore juxta D. Th. hoc debet affirmari, nempè, contritionem, ſive dolorem eſſe de eſſentia hujus Sacram. Sed in art. 4. immediatè ſequenti, quæſtiunc. 1. ubi reſolvit, hoc Sacramentum poſſe eſſe informe, ſic ait: *Dicendum, quod confeſſio eſt actus virtutis, & pars Sacramenti: ſecundum autem, quod eſt actus virtutis, eſt actus meritorius propriè; & ſic confeſſio non valet eſſe ſine charitate, quæ eſt principium merendi. Sed ſecundum, quod eſt pars Sacramenti, ſic ordinat confitentem ad Sacerdotem, qui habet claves Eccleſiæ, qui per confeſſionem conſcientiam confitentis agnoſcit. Et ſecundum hoc confeſſio etiam poteſt eſſe in eo, qui non eſt contritus, qui poteſt peccata ſua innoteſcere, & clavibus Eccleſiæ ſubjicere. Et quamvis tunc non percipiat abſolutionis fructum; tamen recedente fictione* (accedendi, ſcilicèt, ſine contritione, aut dolore) *percipere incipiet; ſicut etiam eſt in aliis Sacramentis.* In quibus planè ita contingit: quia dolor, ſive contritio non eſt eorum pars, nec pertinet ad eorum eſſentiam. In quibus duobus teſtimoniis reperimus D. Thomam duo contradictoria aſſerere: nam in primis dicit, contritionem ſicut, & confeſſionem eſſe de eſſentia hujus Sacramenti; in ſecundo autem negat eſſe de eſſentia, cum affirmet, poſſe confeſſionem ſacramentalem ſalvari in eo, qui non eſt contritus, ſicut contingit in aliis Sacramentis, ad quæ profectò non pertinet eſſentialiter ullus dolor, ſeu contritio. Quid ad hoc dicemus? Contradicit ſibi Sanctus Doctor? Nullo modo, præſertim cum ea loca ſint adeò immediata, ut in eis offendant, vel tyrones, & Scioli. Concordia itaque ſtat in eo, quod D. Thomas contritionis vocabulo comprehendit, & diſtinxit duos de peccatis dolores, unum inefficacem, ſufficientem quidem ad valorem confeſſionis, & Sacramenti, ſed inſufficientem ad ejus fructum, alterum autem efficacem, ad valorem, & fructum Sacramenti ſimul ſufficientem. Et quando in primo loco affirmat, contritionem eſſe de eſſentia hujus Sacramenti, non loquitur de dolore determinatè efficaci, ſed de dolore, vel inefficaci, vel ab efficaci, aut inefficaci abſtrahente; & ſolum intendit, aliquem dolorem, vel aliquam contritionem imperfectam, ſeu attritionem eſſe eſſentialiter neceſſariam pro valore hujus Sacramenti. Quando autem in ſecundo loco negat, dolorem ad hoc Sacramentum eſſentialiter requiri, & docet, confeſſionem ſacramentalem poſſe abſque contritione imperfecta, ſeu attritione ſalvari, non negat omnem attritionem, ſed præcisè efficacem: nam licet hæc ſit neceſſaria pro fructu Sacramenti: non tamen pro ejus valore. Undè in illis dictis nulla eſt contradictio, ſed omnia cohærent, ut eruditè declarat Tyrſus. Sed hæc meminiſſe debuit, cum in eadem diſp. n. 91. ſcripſit, hanc ſententiam ſibi non videri probabilem; ſententiam, ſcilicèt, quam eſſe Divi Thomæ oſtenderat; præſertim cum n. 92. immediatè ſequenti fateatur (nec planè poterat negare) talem ſententiam eſſe probabilem abſolutè. Maneat ergo, quod Sacramentum Pœnitentiæ factum cum attritione ſupernaturali inefficaci, exiſtimata tamen efficaci bona fide, eſt validum, & informe: nam attritio ſupernaturalis inefficax eſt ad valorem hujus Sacramenti ſufficiens, licet non ad ejus fructum.

D. Thom.

§. IV.

Sententia prima aſſertioni adverſa.

288 Sententiam contrariam, negantem abſolutè, Sacramentum Pœnitentiæ poſſe eſſe in aliquo caſu validum, & informe, propugnant ex antiquis Major in 4. diſt. 17. quæſt. 3. art. 9. Gabriel ibidem q. 2. Adrian. qu. 5. de confeſſ. dub. 5. Pro ea referuntur Medina qu. 20. de confeſſione ficta non iteranda, Vaſquez q. 92. art. 2. dub. unico, Coninchus diſp. 4. dub. 5. & 11. Layman lib. 5. tract. 6. cap. 6. Fagundez de ſecundo præcepto Eccleſiæ lib. 2. cap. 7. pro ſe adducens Scotum, Toletum, & alios; immeritò tamen, nam id non aſſerunt, ut legenti conſtabit. Palaus tract. 23. diſp. unica, punct. 7. Ochogavia tract. 2. q. 30. Amicus diſp. 12. ſect. 2. Fulienſis 2. part. lib. 3. cap. 2. reſolut. 6. N. Bonæ Spei diſp. 3. dub. 2. Licet non omnes Authores, qui pro hac ſententia referuntur, eam abſolutè tueantur; ſed aliqui ſolum negant validam informitatem Sacramenti Pœnitentiæ ex inefficacia doloris; quod à præſenti aſſertione non parum diſcriminatur.

Major, Gabriel, Adrian. Medin. Vaſqu. Coninch. Layman, Fagúdez, Palaus, Amicus, Fulienſis, N. Bonæ Spei.

289 Arguunt, ergo, primò Major Gabriel, & Adrianus: quia non eſt vera confeſſio, atque adeò nec valida, illa, in qua pœnitens verè non manet abſolutus; ſicut non eſt verus Baptiſmus, aut valida Confirmatio, in quibus non verè quis abluitur, aut confirmatur; ſed in confeſſione informi, ſeu abſque fructu gratiæ, pœnitens non verè abſolvitur à peccatis: ergo confeſſio informis non eſt vera, nec valida. Minor, in qua eſt difficultas, oſtenditur. Quæ verè Sacerdos ut miniſter abſolvit ſuper terram, ſunt abſoluta, & in Cœlo, ut Chriſtus in inſtitutione hujus Sacramenti clarè innuit, dicens: *Quæcumque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta, & in Cœlo*; atqui in Cœlo non ſunt verè abſoluta peccata, dum gratia non infunditur peccatori: ergo nec in terris eſt vera abſolutio, ac proinde confeſſio, dum eſt informis, & infructuoſa, ſeu abſque fructu gratiæ. *Argum. 1.*

Confirmatur primò: etenim ubi non datur forma Sacramentalis conſtituens, nec datur Sacramentum conſtitutum, ut conſtat inductive in omnibus Sacramentis, utpotè ex materia, & forma coaleſcentibus; ſed in confeſſione informi, & infructuoſa non datur vera forma, quæ in abſolutione conſiſtit: ergo nec datur verum, & validum Sacramentum Pœnitentiæ. Minor ſuadetur, veritas abſolutionis conſiſtit in eo, quod ejus ſignificatio cum re, quam ſignificat, conformetur at forma inſtituta pro confeſſione, nempè, *ego te abſolvo à peccatis tuis*, ſignificat ſolvi, ac remitti peccata, quod abſque infuſione gratiæ eſt impoſſibile, ut modo ſupponimus: ergo abſque fructu gratiæ non verificatur forma eſſentialis confeſſionis. *Confirm. 1.*

Confirmatur ſecundò, & tacita reſponſio præcluditur: nam etſi gratia ex ſe ſit remiſſiva peccatorum, ſi tamen pœnitens ei impedimentum apponit, peccata verè non remittit: ergo etſi forma abſolutionis, à miniſtro debita intentione prolata, ſit ex ſe à peccatis abſolutiva, ſi tamen pœnitens ponit ei obicem, verè non abſolvit à peccatis; erit quidem abſolutiva, non tamen tunc actualiter verè abſolvens: ſicut gratia, quæ eſt peccatorum remiſſiva, non eſt tunc verè remittens: cum ergo abſolutio ultra facultatem abſolutivam, actum abſolvendi ſignificet, ſi actu à peccatis non abſolvit, perinde ſe habet ac miniſter, antequam impendat abſolutionem, poteris abſolvere, & non abſolvens: ergo tunc non datur vera abſolutio à peccatis, & conſequenter illa confeſſio informis non eſt vera, nec valida. *Confirm. 2.*

Ad argumentum, quamquam abſolutè poſſet concedi major, & minor negari, claritatis tamen gratia diſtinguitur major: non eſt vera, nec valida confeſſio illa, in qua pœnitens non manet verè abſolutus, prout ly *abſolutus* ſignificat abſolutionem à peccatis paſſivè acceptam, ſive ex parte termini ſemper habitam, negatur major; prout illam ſignificat activè, ſeu quantum eſt ex parte miniſtri Sacramentaliter abſolventis, conceditur. Et diſtinguitur minor eodem modo: in confeſſione informi pœnitens non verè abſolvitur à peccatis, abſolutione paſſivè accepta, ſive ex parte termini, ſumpta, videli- *Reſponſio ad argum.*

Digitized by Google

videlicet, pro remiſſione paſſiva peccatorum, quæ eſt effectus gratiæ, concedimus; abſolutione activè, & ex parte miniſtri quantum eſt ex ſe, & ex inſtitutione Sacramenti abſolventis à peccatis conſiderata, negamus minorem, & conſequentiam. Unde in tali caſu pœnitens verè tam à Deo in Cœlis, quàm à Sacerdote ejus miniſtro in terris, manet abſolutus active, & quantum eſt ex inſtitutione Sacramenti; eſto non maneat abſolutus abſolutione paſſivè ſumpta, quæ coincidit cum remiſſione paſſiva peccatorum, & terminativè accepta, connexa cum infuſione gratiæ.

Diluitur confirmatio prima. Ex quo ad primam confirmationem conſtat ſolutio; conceſſaque majori, negatur minor; cujus probatio, ut concernens veritatem abſolutionis prout formæ Sacramentalis, tot reſpicit ſententias, quot capita, pluresque dicendi modos circa ſenſum horum verborum, *ego te abſolvo* rejecimus ut diſtortos 1. part. hujus tract. diſp. 3. dub. 2. Ubi §. 5. ſenſum in omni eventu veriſſimum juxta D. Th. expendimus: ipſe enim Doctor Angelicus 3. part. q. 84. art. 3. & Opuſc. 22. cap. 3. inquit: *Sed eſt ſenſus: Ego te abſolvo, id eſt, Sacramentum, vel miniſterium abſolutionis tibi impendo.* Quod omnimodò verificatur ſemper, ac ſub iſta forma, & legitima materia conficitur Sacramentum, ſivè per gratiam, quæ eſt illius effectus, formetur, ſive informe relinquatur. Ex quibus manifeſtè conſtat, probationem claudicare in re ſignificata; cujus minor eſt falſa de primario, & formali ſignificato intellecta: etenim hæc verba: *Ego te abſolvo*, quæ ſunt forma Sacramenti Pœnitentiæ, duo ſignificant: & Sacramentum, ſcilicèt, abſolutivum à peccatis impendi à Sacerdote, & rurſus peccata per tale Sacramentum remitti, & abſolvi, gratiamque infundi. Primum ſignificatum, uti eſſentiale, eſt ab abſolutione inſeparabile. Secundum eſt ab illa diviſibile, non ſemperque verificatur, utpotè conſiſtens in termino, & effectu ſibi in genere cauſæ effectivæ correſpondente, qui ſeparabilis eſt à cauſa, ſolumque exigitur à Sacramento, & à forma aptitudinaliter, & quantum eſt ex ſe, non vero exercitè. Unde illa forma ſignificat, peccata abſolvi, & remitti, non actualiter, & in exercitio, ſed aptitudinaliter, & quantum eſt ex ſe, ſeu ex vi Sacramenti; quod quidem etiam in confeſſione informi verificatur.

Satisfit ſecunda. Secunda confirmatio noto laborat æquivoco; unde conceſſo antecedenti, conſequentia, vel abſolutè negatur, vel detecta æquivocatione diſtinguitur conſequens: ergo forma abſolutionis, quando datur obex peccati ex parte pœnitentis, non actu abſolvit à peccatis, licet ex ſe ſit abſolutiva, ſi ly *actu abſolvit* ſumatur activè, & quantum eſt ex parte miniſtri, & Sacramenti, negatur; ſi ſumatur paſſivè, & terminativè prout ſignificat terminum cauſatum per abſolutionem, nempè, gratiam, peccata ſolventem, & remittentem, conceditur, & negatur aſſumptum. Quamvis enim poſſit ſuſpendi effectus cauſabilis effectivè à Sacramento, videlicet, gratia ſolvens à vinculis peccatorum, ut contingit in confeſſione, & Sacramento informi; non tamen poteſt non verificari, Sacramentum, ex ſe abſolutivum à peccatis, eſſe actu exhibitum pœnitenti, & conſequenter hunc eſſe actu abſolutum activè, & quantum eſt ex parte miniſtri. Unde maximè diſtant inter ſe, & abſolutio tunc à Sacerdote prolata, & poteſtas abſolutiva ipſius, antequam illam proferat: quia hoc poſteriori modo ſicut non conſtituitur Sacramentum, ſic nec in exercitio datur abſolutio adhuc activè, & quantum eſt ex parte Sacramenti, & miniſtri. Per quod patet ad paritatem.

Argum. 2. 290 Arguunt ſecundò iidem antiqui Theologi. Inſtrumentum non alium effectum producit, quàm ex motione agentis principalis, & juxta ipſius virtutem, & activitatem; ſed motio divina non ſiſtit in abſolutione, quatenus Sacramentum impendit, ſed ex ſe ad producendam gratiam remittentem peccata ordinatur: ergo nec Sacerdos abſolvens ſiſtit præcisè in Sacramento conſtituendo, ſed ad productionem gratiæ, & remiſſionem peccatorum progreditur. Patet conſequentia: quia ſi hoc Sacramentum ad remittenda peccata fuit ordinatum, & inſtitutum, Deus à ſua motione non dividit hunc effectum, & eo non conſequuto, ceſſat finis, & inſtitutio Sacramenti: ergo Sacerdos abſolvens, ut inſtrumentum, ad producendam gratiam à Deo elevatum, non poteſt à ſua activitate inſtrumentali productionem gratiæ ſeparare; & conſequenter ſi Sacramentum eſt validum, & eſſentialiter conſtitutum, debet etiam eſſe formatum, & fructuoſum.

Confirm. Confirmatur: etenim cum accuſatione, quæ ſit ore, cor fideliter debet conformari; aliàs non eſſet Sacramentalis confeſſio, ſed hiſtorica narratio; at in confeſſione informi peccatum, de quo ore accuſatur pœnitens, in corde retinetur: ergo non concordant, ſed os, & cor maximè diſſonant. ¶ Ulterius, qui accedit cum morte animæ ſuæ ad Sacramentum, & mortuus in illo manet per peccatum, nullam facit confeſſionem: nam, ut inquit Spiritus Sanctus Eccleſiaſt. 17. *A mortuo quaſi nihil perit confeſſio.* Sed cui confeſſio perit, talis confeſſio nec fructum, nec valorem ſortitur: ergo idem, quod prius; & conſequenter confeſſio informis eſt nulla.

Diſpellitur argum. Reſpondetur ad argumentum, conceſſa majori, diſtinguendo minorem: motio divina non ſiſtit in abſolutione, ut impendente Sacramentum, ſed ex ſe ad producendam gratiam ordinatur, & progreditur, quando non ponitur obex ab agente libero, conceditur; quando talis ponitur obex, ſcilicèt, peccatum lethale, negatur; & eodem modo diſtinguitur conſequens per ordinem ad Sacerdotem abſolventem: per quod facile vires argumenti infringuntur. Dicimus, ergo, quod Sacerdos abſolvens, & Deus, quantum eſt ex ſua motione, & activitate, non ſiſtunt in abſolutione, ut præcisè conſtituente Sacramentum; ſed ad gratiam producendam per Sacramentum collimant, ſi non ponitur impedimentum peccati ex parte pœnitentis; ſi autem tale impedimentum apponatur, impeditur talis motio, & activitas effectuſque remiſſionis peccatorum non ſequitur; ſed hoc non provenit ex defectu Sacerdotis abſolventis, ſed tantum ex incapacite ſubjecti.

Solutio confirmationis. Confirmatio autem facilè diſpellitur, quamvis Sotus plura ſatis difficilia pro ejus enodatione congeſſerit. Reſpondetur ergo cum Ang. Præceptore art. 4. diſt. 17. ad 3. *Dicendum, quod ille, qui peccata, quæ habet, narrat, verè loquitur: & ſic concordat voci, vel verbis quantum ad ſubſtantiam confeſſionis, quamvis diſſonet à confeſſionis fine.* *D. Thom.* Unde conceſſis majori, & minori, negatur conſequentia intellecta de diſſonantia quoad ſubſtantiam confeſſionis Sacramentalis: quia etſi pœnitens retineat corde peccatum, quoad uſque remittatur per gratiam, verè tamen ſe de illo accuſat, & deteſtatur illud attritione ſaltem inefficaci invincibiliter ab illo exiſtimata efficaci, quæ ſufficit ad valorem Sacramenti. Et per hoc conſtat ad id, quod confirmatio addit ex Eccleſ. prout ibidem exponit Doctor Angelicus ſolut. ad 1. dicens: *Quod authoritas illa intelligenda eſt, quantum ad fructum confeſſionis percipiendum, quem nullus extra charitatem exiſtens percipit.*

3. Argum. 291 Tertiò arguit Vaſquez ubi ſuprà num. 22. quia in Pœnitentiæ Sacramento accedit ſufficienter diſpoſitus ad effectum illius, qui exhibet materiã à Chriſto Domino inſtitutam, ut fiat verum Sacramentum, accedente forma, nempè, abſolutione; ſed Sacramentum, quod ſuum effectum ſortitur, nequit dici informe; & aliunde ſi non ponitur materia à Domino inſtituta, non eſt validum, ſed nullum: ergo ſervata divina inſtitutione, implicat confeſſio ſacramentalis informis, & valida. Majorem, ad quam devolvitur difficultas, probat: quia reo, qui profert ex parte ſua omnia ad ſententiam requiſita, hæc ſententia quoad effectum eſt debita, & ſi proferatur, ſuum effectum ſortitur: cum ergo ex parte pœnitentis non niſi integra accuſatio de ſuis peccatis, & ſupernaturalis de illis dolor requirantur, ut ſententia abſolutiva peccata per gratiam remittat, & ſolvat; ſufficienter diſpoſitus ad hunc effectum accedit pœnitens, qui omnia ſua accuſat peccata, eaque vero dolore ſupernaturali deteſtatur, atque deplorat, ſi legitima abſolutio accedat.

Confirm. Confirmatur ex diſcrimine, quod inter hoc, & reliqua Sacramenta intercedit: nam in aliis partes eſſentiales, ea intrinſecè conſtituentes, nõ ſunt diſpoſitiones ad eorum effectum, nempè gratiam; ideoque licet ſint informia, valent eſſe valida, ut patet in Baptiſmo, Confirmatione, Matrimonio, & Ordine; at Sacramentalis confeſſio exigit ut materiam neceſſariam actus pœnitentis ad peccata deteſtanda, qui ſunt ſufficientes diſpoſitiones in-

era Sacramentum ad gratiam recipiendam: ergo etſi reliqua Sacramenta poſſint eſſe informia, & valida; confeſſio, niſi ſit formata, nequit eſſe vera. Probatur minor: nam ubi eſſentiales partes coincidunt cum diſpoſitionibus ad effectum requiſitis, ubi deficiunt diſpoſitiones, deſunt & partes, & è contra ubi adſunt partes, non deficiunt diſpoſitiones; ſed in hoc Sacramento Dominus inſtituit, illius partes eſſe ad gratiam diſpoſitiones: ergo non ſtat, hoc Sacramentum eſſe validum, & non eſſe fructuoſum.

Infringitur argumentum. Reſpondetur ad argumentum, negando majorem principalem argumenti; ad cujus probationem diſtinguendum eſt antecedens: reo integrè ſua delicta accuſanti, & omnia requiſita ad ſententiam ex parte ſua exhibenti, talis ſententia quoad ſuum effectum debetur, quoad effectum formalem, hoc eſt, quod ſententia ei impendatur, conceditur: quoad effectum ipſius effectivè productum, ſubdiſtinguitur; ſi non datur impedimentum, concedatur; ſi aliquod in ordine ad executionem apponatur impedimentum, negetur; & ſic manet enervatum totum argumentum. Nam licèt peccatori integrè ſe accuſanti de ſuis delictis, eaque vero dolore ſupernaturali deteſtanti, debeatur ſententia abſolutiva, ſeu abſolutio quantum ad hoc, quod eſt ei impendere abſolutionem, & etiam quantum ad effectum ab abſolutione effectivè cauſatum, nempè, gratiam, peccata remittentem, & ſolventem, quantum eſt ex intentione miniſtri, Sacramentique inſtitutione, ſi non ponatur obex ex parte ſubjecti, attamen ſi talis obex per peccatum apponatur, ſiſtit in primo effectu abſolutio, & effectum ſecundum nempè, gratiam, tunc nullo modo ſortitur, ideoque confeſſio valida non formatur, ſed remanet informis ob intrinſecum impedimentum, ut ſupra diximus.

Satisfit confirmationi. Ad confirmationem nihil reſtat dicendum, præter ea, quæ inter noſtram probandam concluſionem manent expenſa; ſcilicet, quod Chriſtus Dominus plus inſtituit pro fructu hujus Sacramenti, quam pro ejus valore: ſic enim erat rationi conformius. Unde alius dolor requiritur ad hujus Sacramenti valorem, nempe, attritio inefficax, vel ab efficacia præſcindens; & alius pro fructu Sacramenti, & tanquam diſpoſitio ad gratiam, videlicet, attritio efficax. Quare dolor, qui eſt pars eſſentialiter requiſita non dicitur ad convertentiam cum dolore diſponente ad gratiam intra Sacramentum; & ſic poteſt eſſe validum hoc Sacramentum, ſicut & alia, licet maneat informe, & infructuoſum.

§. V.

Adverſariorum argumenta proponuntur, & enervantur.

Suarez, Gabriel, Major, Adrian. Medina, Petrus de Sot. Vaſquez, Valentia, Ægidius, Tanner. Bellarm. Layman.

292 Contrariam noſtræ aſſertioni ſententiam tuentur Suarez diſp. 20 ſect. 4. num. 5. referens Gabrielem, Majorem, Adrianum, Medinam, ac Petrum de Soto, Vaſquez q. 92. art. 2. dub. unic. à n. 13. Valentia tom. 4. diſp. 7. qu. 11 punct. 2. Ægidius diſp. 4. de Pœnit. dub. 5. Tannerus tom. 4. diſp. 6. de Pœnit. q. 6. dub. 4. n. 83 Bellarminus tom 2. lib. 2. de Pœnit. c. 6. Layman lib. 5. tract. 6. c. 4. n 6. & 8 & c. 9. n. 2. & 3. & alii. *Argum. primò.* Pro quorum ſententia arguitur primò ex Tridentino: nam juxta Concilium eadem attritio indiviſibiliter, & ſecundum eandem rationem eſt pars Sacramenti Pœnitentiæ, & diſpoſitio ad ejus Sacramenti fructum; ſed ut ad hujuſmodi fructum diſponat, debet eſſe efficax, ut concedimus: ergo pariter debet eſſe efficax, ut ſit Sacramenti pars; & conſequenter ubi Sacramentum Pœnitentiæ eſt validum, ſemper etiam eſt fructuoſum, atque ideò per inſinuatam à nobis diſtinctionem attritionis inefficacis, & efficacis ſalvari non valet, quod Sacramentum hoc ſit aliquando validum, & informe. Cetera conſtant, & major oſtenditur: Etenim Concilium ſeſſ. 14. c. 3. poſtquam recenſuit contritionem ſive dolorem inter partes hujus Sacramenti, ſtatim cap. 4. ſequenti illum dolorem diffinivit his verbis: *Contritio, quæ primum locum inter dictos pœnitentis actus habet, animi dolor ac deteſtatio eſt de peccatis cum propoſito non peccandi de cetero.* *Concil. Trident.* Sed deteſtatio ac dolor cum propoſito non peccandi eſt dolor efficax, & ſufficiens diſpoſitio ad fructum Sacramenti; ſiquidem Concilium, cum eo loco aſſignet diſpoſitionem pro tali effectu, nullam aliam ponit quam hujuſmodi dolorem: ergo juxta Concilium eadem indiviſibiliter, & ſecundum eandem rationem attritio eſt pars hujus Sacramenti, & diſpoſitio ad fructum illius.

Confirm. Trident. Confirmatur, & urgetur: nam Concilium poſt illa verba: *Animi dolor ac deteſtatio eſt de peccatis*, &c. quibus explicuit naturam doloris, qui eſt pars Sacramenti, ſtatim ſubjunxit: *Fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis motus neceſſarius.* Atqui dolor, qui quovis tempore fuit neceſſarius ad impetrandam veniam peccatorum eſt dolor efficax ad futura peccata præcavenda: ergo aſſignavit Concilium pro materia neceſſaria Sacramenti Pœnitentiæ dolorem determinatè efficacem; ac ſubinde ob defectum doloris efficacis non poterit eſſe Sacramentum informe, ſed nullum. Minor, in qua eſt difficultas, ſuadetur: tum, quia ſine illo efficaci peccatorum dolore nunquam Deus adultis peccata remiſit, ut patet Deuteronomii 4. *Cum quæſieris Dominum, invenies eum, ſi toto corde quæſieris eum, & tota tribulatione animæ tuæ.* Quæ verba dolorem ac deteſtationem efficacem peccatorum important. Tum etiam: nam dolor, qui quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum fuit neceſſarius, eſt dolor conjunctus cum propoſito abſoluto obſervandi omnia præcepta, juxta illud Ezechielis 18. *Ezech. 18.* *Si autem impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis, quæ operatus eſt, & cuſtodierit præcepta mea, & fecerit judicium, & juſtitiam, vita vivet, & non morietur, omnium iniquitatum ejus non recordabor.* Sed dolor cum propoſito obſervandi omnia præcepta, vel, quod idem eſt, cum propoſito abſoluto non labendi in peccata futura, eſt dolor omninò efficax: ergo.

Solvitur argum. Ad argumentum reſpondetur negando majorem, cujus falſitas conſtat ex dictis, & ſatis diffusè expenſis diſp. præc. dub. 1. §. 3. à num. 23. & deinceps, ubi ſtatuimus diſtinctionem intercedentem inter dolorem requiſitum ad partem eſſentialem Sacramenti, & deſideratum ad ejus fructum. Ad majoris autem probationem neganda eſt minor: quippè tota illa doloris definitio, qua Concilium illum deſcribit, convenit dolori tam efficaci, quàm inefficaci, cum cuilibet eorum abſolute conveniat eſſe ſerium animi dolorem cum propoſito non peccandi de cetero: quemadmodum enim datur dolor efficax, & inefficax; ita etiam propoſitum efficax, & inefficax non peccandi. Concilium autem, dum dolorem, qui eſt pars Sacramenti, definivit, non dixit eſſe deteſtationem peccatorum cum propoſito efficaci de cetero non peccandi, ſed ſolum cum propoſito non peccandi; quæ omnia utrique dolori, ut ex ſe conſtat, adaptantur. Unde magis firmatur noſtra doctrina, quatenus aſſerit ad attritionem, ut ſit mera pars Sacramenti Pœnitentiæ, non deſiderari eſſe dolorem determinatè efficacem. Et inſerta minoris probatio nihil evincit, quin potius regerenda eſt in arguentem: nam Concilium pro attritione in eſſe partis Sacramenti non alium dolorem aſſignat, niſi quem ibi deſcribit; ille autem non eſt determinatè efficax, ſed ab efficaci, & inefficaci præſcindens, ut ex verbis ipſius definitionis liquet.

Confirmationi ſatisfit. Ad confirmationem neganda eſt minor intellecta, ut intelligi debet, ſolum, & determinatè de dolore efficaci: aliud namque eſt dolorem eſſe ad juſtificationem neceſſarium, aliud verò eſſe ſufficientem. Differentia igitur inter utrumque dolorem efficacem, & inefficacem in eo ſita eſt, quod quamvis uterque fuerit, & ſit ad juſtificationem neceſſarius; tamen ſolum efficax eſt ad juſtificationem ſufficiens, ſecus verò non efficax, ſivè ab efficaci, & inefficaci præſcindens: plurima enim poſſunt eſſe neceſſaria ad aliquid, quin propterea ſe ſola ſufficiant, ſed alia deſiderentur. Cum ergo Concilium ibi definierit communem rationem doloris, meritò dixit talem motum fuiſſe omni tempore neceſſarium ad remiſſionem peccatorum, ſed non dixit fuiſſe ſufficientem, nec dicere potuit: quia certum etiam eſt attritionem, quantumvis efficax in ſuo genere fingatur, non fuiſſe ſufficientem vel ex ſe, vel adjunctam alicui Sacramento ad remiſſionem peccatorum ante legem gratiæ: Et eodem modo potuit Concilium aſſerere actum

fidei

Digitized by Google

ſidei fuiſſe quovis tempore neceſſarium, ut remitterentur peccata, quia ſine fide nemo juſtificatur; & ſi ita dixiſſet Concilium, ineptè quis inde colligeret Concilium dicere aut ſentire, quod actus fidei eſſet ad juſtificationem ſufficiens: nam toto cœlo diſtant aliquid requiri, & aliquid ſufficere; & non melius colligit qui ex eo quod Concilium dicat motum contritionis, de quo agebat in genere abſtrahendo à contritione perfecta, & ab attritione tam efficaci quàm inefficaci, fuiſſe omni tempore ad juſtificationem adultorum neceſſariũ, infert Concilium ſenſiſſe illum contritionis motum, de quo agebat, fuiſſe omni tempore ſufficientem, & eſſe determinatè efficacem. Per quod patet ad utramque minoris probationem, ad primam quidem: quia licèt Deus nunquam adultis peccata dimiſerit ſine dolore efficaci, non tamen cum illo ſolo, ſed etiam cum dolore inefficaci, aut præſcindente ab efficaci, & inefficaci, quippè qui etiam quovis tempore ad illum effectum neceſſarius fuit, quamvis aliàs ipſe ſolus non ſufficiat. Ad ſecundam autem, quoniam ad peccatorum veniam impetrandam non ſolum fuit neceſſarius dolor conjunctus cum propoſito abſoluto, & efficaci ſervandi omnia præcepta, verum etiam dolor ſociatus cum propoſito abſoluto & inefficaci non labendi in futura crimina, ſive cuncta præcepta obſervandi.

Argum. 2. 293 Secundò arguitur alio ſimili fundamento ex eodem Concilio petito. Etenim cum cap. 3. aſſignaſſet contritionem ut hujus Sacramenti materiam, & cap. 4. eam deſcripſiſſet, mox prædictam contritionem diviſit in contritionem perfectam, ſive ex amore charitatis ortam, & in contritionem imperfectam, ſeu attritionem, Concil. Trident. de qua immediatè ſubjungit: *Illam verò contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehenna, & pœnarum metu communiter concipitur, ſi voluntatem peccandi excludat cum ſpe veniæ, declarat non ſolum non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, verum etiam donum Dei eſſe, & Spiritus Sancti impulſum, non quidem inhabitantis, ſed tantum moventis, quo pœnitens adjutus viam ſibi ad juſtitiam parat; & quamvis ſine Sacramento Pœnitentiæ per ſe ad juſtificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam diſponit.* Ergo Concilium declarans, ac dividens contritionem, quæ eſt pars, & materia hujus Sacramenti non aliam recognoſcit, aut recenſet, niſi vel perfectam ex amore charitatis cauſatam, vel imperfectã attritionem intra Sacramentum diſponentem ſufficienter ad obtinendam juſtificationis gratiam. Atqui attritio ſufficienter intra Sacramentum diſponens ad gratiam eſt omninò, ac determinatè efficax: ergo ex mente Concilii ſolum attritio efficax eſt materia, & pars eſſentialis hujus Sacramenti; ac per conſequens ſine hujuſmodi efficaci dolore Sacramentum erit nullum.

Reſpondetur negando conſequentiam: quippè dum *Solvitur.* Concilium aſſignavit materiam hujus Sacramenti, contritionem in communi aſſignavit, ſub qua comprehendit contritionem perfectam, & imperfectam, ſcilicèt, attritionem; ſub qua attritione, ut ſic duplicem etiam attritionem ſatis apertè inſinuavit; aliam, quæ excludit non ſolum pro explicito, ſed etiam pro implicito voluntatem actualem peccandi, quæ eſt attritio efficax intra Sacramentum ſufficienter diſponens ad gratiam Sacramenti fructum; aliam verò talem voluntatem actualem peccandi omninò non excludentem, ſed aliquomodo, implicitè nimirum, in ſuo conſortio permittentem, quæ adeò eſt inefficax attritio, & adhuc intra Sacramentum non diſponit ultimò ad ejus fructum. Id quod ſatis palam colligitur ex eodem Concilio, dum in communi ſic loquitur: *Si voluntatem peccandi excludat cum ſpe veniæ, declarat*, &c. Fruſtra namque Concilium illam conditionalem *ſi*, ac limitationem apponeret, ſi aliam attritionem voluntatem peccandi aliqualiter non excludentem non recognoſceret. Hæc igitur eſt attritio inefficax, & materia ſufficiens ad Sacramentum, ipſumque conſtituens validum, non tamen adhuc in Sacramento ſufficienter diſponens ad ejus fructum. Ex quo fit, quod dum ſola adeſt, Sacramentum eſt validum ac informe.

Replica. Dices: implicat, quod Sacramentum validè ſuſcipiatur, dum voluntas actualis peccandi retinetur, aut non deſtruitur; ſed juxta nuper dicta attritio inefficax voluntatem actualem ad peccandum non excludit: ergo cum ſolo iſto dolore inefficaci Sacramentum evadit nullum. ¶ Reſpondetur, quod licet attritio inefficax non *Diluitur.* excludat ſicut efficax voluntatem peccandi abſolutè, & omnibus modis; excludit tamen voluntatem actualem peccandi formalem, & expreſſam, quamvis ex modo tendendi ſegniter ac languide interpretemur admittere aliquomodo voluntatem virtualem, & implicitam, quoniam ita deteſtatur peccata, ut propter aliquam peccandi inveteratam conſuetudinem illa non reſpuere videatur. Cum hoc autem interpretativo, virtuali, & implicito affectu ad peccatum præcisè ex modo tendendi ſegni ac tepido, ſtat vera ac ſeria deteſtatio peccati formalis, & explicita deſtruens omnem voluntatem peccandi formalem, & expreſſam; & quamvis ex hac voluntate implicita, ac interpretativa impediatur Sacramenti fructus, non tamen ejus valor.

Sed urgebis: nam voluntas implicita ac virtualis ob- *Alia replica.* jecti diſſoni ſufficit ad peccatum, ut patet in Angelis, qui ſolum ex modo tendendi affectu virtuali ac implicito ad objectum peccaminoſum, graviter deliquere; ſed Sacramentum ſuſceptum cum actuali peccato in illo commiſſo eſt nullum: ergo hac via ſalvari non poteſt Sacramentum Pœnitentiæ ſuſceptum cum dolore præcisè inefficaci eſſe validum, & informe.

Reſpondetur, voluntatem objecti peccaminoſi im- *Diſpellitur.* plicitam, & virtualem non ortam ex ignorantia invincibili, ſed vincibili, aut ex aliqua inadvertentia, inconſiderationeve practica, qualis fuit in Angelis, qui ex ignorantia non peccaverunt, ſufficere ad peccandum. Qui verò bona fide accedit ad Sacramentum Pœnitentiæ cũ inefficaci dolore, invincibiliter putat ſe efficaciter peccata deteſtari, ac de illis efficaciter dolere; unde nullum peccatum committit. Imò eſto procederet cum ignorantia lethaliter peccaminoſa, qua graviter in Sacramenti receptione delinqueret; ſi tamen hæc ignorantia non eſſet craſſa, ſupina, aut affectata, ſed tantum vincibilis, Sacramentum utique validum quamvis non fructuoſũ ſuſciperet, ut ex dicendis dubio ſequenti conſtabit.

294 Tertiò, & ultimò arguitur. Nam Concilium *Argum. 3.* eundem dolorem aſſignat ad fructum hujus Sacramenti, quem depingit, ut ſit illius pars; ſed dolor deſideratus ad fructum Sacramenti obtinendum eſt determinatè efficax: ergo tantum dolor efficax eſt qui aſſignatur à Concilio, ut neceſſarius per modum materiæ ad Sacramenti valorem; atque ideò hujuſmodi dolore deficiente, Sacramentum validum non erit. Suadetur major: nam poſtquam dixit: *Sunt autem quaſi materia hujus Sacramenti ipſius pœnitentis actus, nempè contritio, confeſſio, & ſatisfactio*, ſtatim addidit: *Qui quatenus in pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque, & perfectam peccatorum remiſſionem ex Dei inſtitutione requiruntur, hac ratione partes pœnitentiæ dicuntur.* Ergo eundem dolorem, ac ſub eadem ratione aſſignat Concilium neceſſarium ad perfectam peccatorum remiſſionem, & ut ſit Sacramenti pars. Atqui dolor requiſitus ad remiſſionem peccatorum eſt determinatè efficax, ut nemo negat: ergo etiam ut ſit, & dicatur pars Sacramenti, debet eſſe efficax, & ad utrumq; munus ſub unica ratione concurrere.

Confirmatur primò: Etenim Concilium, ubi aſſi- *Confirm. 1.* gnat hujus Sacramenti partes, eodem modo loquitur de contritione, ſeu dolore, ac de confeſſione; ſed confeſſio, ſub illa ratione, ſub qua requiritur ad fructum Sacramenti, eſt etiam neceſſaria ad ejus valorem: nam ut integra formaliter requiritur neceſſario ad utramque rationem: ergo pariter, contritio, vel dolor ſub eadem ratione requiritur ad valorem Sacramenti, & ad ejus fructum. Cum igitur ad fructum Sacramenti ſit neceſſarius dolor efficax, hic etiam erit ad ejus valorem requiſitus.

Confirmatur ſecundò exemplo ſatisfactionis, quæ *Confirm. 2.* non eſt pars eſſentialis, ſed tantum integralis hujus Sacramenti ordinata ad remiſſionem pœnæ temporalis remanentis poſt culpam dimiſſam. Nam ſatisfactio ſub illa ratione eſt pars hujus Sacramenti, ſub qua pœnam temporalem diluit, & proprium fructum, & effectum obtinet, & è converſo: ergo ſimili modo contritio imperfecta, ſeu attritio eſt hujus Sacramenti pars eſſentialis quatenus remittit intra Sacramentum in ſuo genere diſpo-

Digitized by Google

diſpoſitivo rationem culpæ, qui eſt proprius fructus illius; & è converſo, quatenus non concurrit ad hujuſmodi effectum, non habet rationem partis. Ergo cum ut ſit diſpoſitio ſufficiens ad remiſſionem culpæ, neceſſario ſit dolor efficax, etiam ut habeat rationem partis in Sacramento debet importare efficaciam.

Diluitur argument. Reſpondetur ad argumentum negando majorem, ad cujus probationem conceſſio antecedenti, negantur conſequentiæ inde deductæ: etenim ex quo Concilium aſſerat pœnitentis actus eſſe partes Sacramenti quatenus requiruntur ad perfectam peccatorum remiſſionem, minime infertur dolorem ſub ea ratione eſſe partem, ſub qua habet eſſe diſpoſitionem ad fructum. Id quod evidenter inſtatur in eadem materia: nam quemadmodum attritio, ita etiam confeſſio, & ſatisfactio ſunt Sacramenti partes, quatenus requiruntur ad perfectam peccatorum remiſſionem, uti Concilium docet; & nihilominus confeſſio, & ſatisfactio ſub ea ratione qua ſunt partes, non ſunt diſpoſitiones ad gratiam Sacramenti, ſiquidem ſunt partes, ut opera externa, & ſub iſta ratione operis externi, & ſenſibilis omnino incapaces ſunt, ut diſpoſitive concurrant ad internam ac ſpiritualem gratiæ receptionem. Ergo ex verbis Concilii non recte infertur attritionem ſub eadem indiviſibili ratione munus partis ac diſpoſitionis obire: ſunt enim diſtincta munera ad diverſa cauſarum genera ſpectantia. Concilium igitur ita intelligendum eſt, quod attritio ſit, & dicatur pars Sacramenti, quatenus requiritur ad perfectam ac plenam peccatorum remiſſionem, non tamen cum omnimoda ſufficientia, ſed ultra iſtum dolorem requiratur alter, qui ſit ſufficiens: quippe, ut ſuprà explicuimus, ſatis differunt eſſe aliquid neceſſarium ad aliquem effectum, & eſſe ſufficiens; intentio enim neceſſario deſideratur ad Sacramentum, quæ tamen ſola non ſufficit. Unde non dicuntur ad convertentiam ratio partis, & ratio diſpoſitionis, ita ut dolor ſit pars quatenus diſpoſitio, aut diſpoſitio quatenus rationem partis ſortitur: quoniam ly *quatenus requiritur* ſolum importat in dolore inefficaci neceſſitatem requiſiti, non autem requiſiti ſufficientiam ad plenam, ac perfectam peccatorum remiſſionem: quoniam ad hunc effectum obtinendum neceſſarius eſt dolor inefficax, qui habet rationem partis, & ultra illum deſideratur dolor efficax per modum diſpoſitionis.

1. Confirmatio demolitur. Ad primam confirmationem reſpondetur negando majorem: nam Concilium diſtincto modo loquitur de confeſſione formaliter integra, ac de attritione: quippe confeſſioni nullam limitationem appoſuit, quam tamen attritioni adjunxit, dum dixit: *Si voluntatem peccandi excludat cum ſpe veniæ*; ubi in dolore, ut ſit diſpoſitio ad fructum Sacramenti expoſcit efficaciam, per quam voluntas peccandi omnino excluditur. Hanc autem reſtrictionem non poſuit, dum de attritione, quæ eſt pars Sacramenti ſermonem faceret: de hac enim ſolum dicit: *Animi dolor ac deteſtatio eſt de peccatis cum propoſito non peccandi de cetero*; quæ omnia de attritione inefficaci, & parte Sacramenti verificantur. Unde cum diſtinguat inter dolorem partem, & inter dolorem diſpoſitionem, & id non efficiat circa confeſſionem formaliter integram, ut eſt pars Sacramenti, & ut habet concurrere ad illius fructum, non eodem modo de utriſque loquitur. Et quidem ratio favet, ut ita procedat: etenim confeſſio, ut formaliter integra cum non ſit diſpoſitio ad gratiam, ſed ſolum pars eſſentialis Sacramenti, inſtrumentaliter effective ad illius fructum concurrens, neceſſarium non eſt, quod in ea duplicem rationem aſſignet, ſed ſat eſt, quod ſub eadem utrumque munus, & partis, & cauſæ efficientis exerceat. Attritio autem cum habeat rationem partis, atque ideò concurrat efficienter inſtrumentaliter ad fructum Sacramenti, & inſuper ſit cauſa diſpoſitiva ad gratiam, conſentaneum fuit Concilium inter hæc duo munera diſtinxiſſe, & pro unoquoque exercendo propriam rationem doloris aſſignaſſe: plus enim requiritur ad influendum effective, ac diſpoſitivè, quàm ad ſolum effectivè. Attritio igitur, ut inefficax habet rationem partis Sacramentum conſtituentis, ac inſtrumentaliter influentis in gratiam, dum obex non adeſt; ut verò diſpoſitive concurrat, neceſſario efficaciam expoſcit.

Ad ſecundam dicendum eſt, ſatisfactionem eſſe tantum partem integralem Sacramenti, & non diſpoſitionem ad illius fructum, cum frequenter ſit aliquid externum, quod diſponere nequit ad infuſionem gratiæ, Quo circa ſolum deſideratur, ut reatum pœnæ temporalis ſolvat tanquam pars Sacramentum adintegrans: Attritio vero eſt pars eſſentialis Sacramenti, & ſimul diſpoſitio ad fructum illius; unde contingit habere, quæ requiruntur ad rationem partis, quin habeat omnia requiſita ad rationem ſufficientis diſpoſitionis, & conſequenter primum munus obire valet non exercendo ſecundum: ad hoc enim dolor efficax voluntatem peccandi excludens deſideratur; ad illud verò attritio inefficax ſatis eſt, vel præſcindens ab efficaci, & inefficaci. *Secunda evertitur.*

295 Dices: vel dolor inefficax ſufficit ſimul ad valorem Sacramenti, ac ad ejus fructum, vel non ſufficit ad valorem obtinendum: primum eſt falſum, ut concedimus: ergo ſecundum concedendum eſt, atque ideò Sacramentum cum ſolo inefficaci dolore validum non erit. Major oſtenditur: nam accedens ad Sacramentum cum dolore inefficaci, vel accedit bona fide putans efficacem eſſe, vel mala exiſtimans eſſe inefficacem? Si bona fide accedit, non delinquit lethaliter in receptione Sacramenti, ac ſubinde cum obicem gratiæ non apponat, Sacramentum validum ſimul, & fructuoſum exiſtet. Si verò mala fide accedat cognoſcens dolorem eſſe inefficacem, grave peccatum in Sacramenti ſuſceptione committit, ſiquidem ſcienter obicem gratiæ apponit ob carentiam ſufficientis diſpoſitionis, & conſequenter Sacramentum erit nullum. Ergo ex dolore inefficaci non recte colligimus validitatem, ac informitatem Sacramenti. *Replica.*

Exploditur. Reſpondetur negando majorem; ad cujus probationem priorem dilemmatis partem eligimus, cujus impugnatio non urget. Etenim qui bona fide accedit ad Sacramentum cum inefficaci dolore exiſtimans eſſe efficacem, non ponit obicem gratiæ ex eo, quod peccatum in Sacramenti ſuſceptione committat; ſed aliunde; quatenus, nimirum, dolor, quem in re adhibet, non eſt efficax, atque ideò nec ſufficiens diſpoſitio ad Sacramenti fructum. Unde licet ſic accedens non delinquat, & judicet ſe fructum Sacramenti adipiſci, illum re vera non obtinet, ex quo fit Sacramentum eſſe validum ac infructuoſum. Id quod aliqualiter parificari poteſt in eo, qui bona fide accederet ad Sacramentum cum attritione naturali exiſtimans eſſe ſupernaturalem, qui nec delinqueret, nec fructum Sacramenti reciperet: quia eſto peccatum non ponat, quod eſt impedimentum gratiæ repugnans, ponit tamen inculpabiliter alium obicem ex carentia doloris ſupernaturalis, & efficacis per modum diſpoſitionis gratiæ convenientis. Ita igitur in præſenti contingit, quamvis inter utrumque eventum ſit notum diſcrimen quoad valorem Sacramenti. Etenim ſi attritio re vera eſt naturalis, licet bona fide exiſtimetur ſupernaturalis, non eſt materia apta ad conſtituendam Sacramenti eſſentiam. Attritio autem ſupernaturalis, & inefficax, ſi bona fide efficax judicetur, eſt materia apta ad Sacramenti valorem, non quia efficax exiſtimatur, ſed quia re ipſa eſt ſupernaturalis dolor, ac *deteſtatio de peccato commiſſo cum propoſito non peccandi de cetero*: qua definitione Concilium deſcribit attritionem requiſitam per modum partis, quæque merè naturali adaptari non poteſt. Unde licet attritio ſupernaturalis inefficax differat ab efficaci in eo, quod voluntatem peccandi non omnino excludat, ut Concilium innuit, convenit tamen cum ea in pluribus aliis ab eodem Concilio aſſignatis: convenit quippe in ratione doloris ſupernaturalis, & in eo, quod ſit donum Dei, & Spiritus Sancti impulſus, ac inſuper in ſuo motivo, quoniam utraque, *vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum metu communiter concipitur*. Qui quidem metus, vel timor eſt ſervilis non ſolum ſervilitate ſubjectiva, quæ conſiſtit in eo, quod ſubjectum timorem concipiens ſit in ſervitute, ſeu in ſtatu peccati gravis, ſed etiam ſervilitate objectiva, & formali, extendentia ad objectum, & formali motivo deſumpta, ex attingentia nimirum pœnæ, ut ſtatuimus tract. 18. de Spe, diſp. 4. dub. 3. agentes de timore ſervili.

Verum

Digitized by Google

Verum quia de timore ſervili memoria incidenter effecta eſt, minimè omittenda venit impugnatio injuſta, quamvis ex ſana, ut credimus, intentione orta, quo
M.Ponce. Magiſter Ponce Obſervantiſſimæ Familiæ Carmelitanæ alumnus acriter invehit doctrinam, quam agentes de timore ſervili loco proximè citato tradidimus, quamque pro viribus demolire conatur uti rationi non conſonam, & quod plus eſt, ut omnino D. Thomæ contrariam. Impugnationem ſereno animo vidimus, ac non ſemel demirati ſumus virum oculatiſſimum in re clariſſima adeò vehementer fuiſſe deceptum, acremque verberaſſe. Fictos planè apprehendit hoſtes ubi veri deficiebant; nullibi enim doctrinam, quam nobis impingit, docuimus, ut ex ſtatim ſubjiciendis evidenter conſtabit. Quo circa eximium viri ingenium commendamus, ac ingentem erga familiam noſtram benevolentiam gratitudine amiciſſimè rependimus. Cum tamen abſque hujus præjudicio impugnationem intulerit, etiam abſque ejuſdem diſruptione impugnationem abigere, ac crimen inconſequentiæ in ſectandis D. Thomæ veſtigiis, quo noſtram doctrinam inficit, amovere licebit. Id quod breviter fiet, ut quam citius ad rem præcipuam, à qua tantiſper diſcedimus, regrediamur.

§. VI.

Digreſſio vindicativa doctrinæ traditæ tract. 18. diſput. 4. dub. 3. ab impugnatione Mag. Ponce.

196 Inter alia igitur proprii ingenii monumenta prælo mandata, noviſſimè Magiſter Ponce quandam controverſiam Theologico dogmaticam in cap. 4. Tridentini Romæ typis excuſſit. Cujus lectioni dum libenter, ac voluptate non modica incumbimus, inopinatè nobis occurrit ſextum argumentum dubii 3. cujus epigraphe eſt: *Occaſione ſexti argumenti oſtenditur in timore divino ſervili dari ſervilitatem formalem, & objectivam omnino diverſam à ſervilitate ſubjectiva.* In quo perdoctus Magiſter à num. 177. uſque ad 202, incluſivè totus eſt in impugnando, ut ſibi perſuadet, doctrinam, quam diſp. ac dub. citat. tradidimus. Ceterum ut cunctis veritas evidentius appareat, videamus quid prælaudatus Magiſter tot coacervatis argumentationibus evincere intendat, ut ita innoteſcat id in quo nos ſibi contrarios exiſtimet, & an re vera doctrinam noſtram impugnet, an potius in fruſtra laborare.

Igitur prædicti Magiſtri ſcopus, ut epigraphe citati argumenti palam oſtendit, eſt evincere, quod in divino timore ſervili datur ſervilitas formalis, & objectiva omnino diſtincta à ſervilitate ſubjectiva; quarum hæc nihil eſt aliud quàm ſtatus ſervitutis, ſeu peccati habitualis mortalis, in quo eliciens actum timoris ſervilis exiſtit, prout idem Ponce docet, & nos ipſi docuimus loco ab eodem citato. Illa verò, ſervilitas nimirum formalis, & objectiva, eſt ipſa actualis tendentia prædicti actus timoris ad ſuum objectum ſpecificativum, quod eſt pœna; vel, ut idem Magiſter explicat, *eſt ipſa attingentia pœnæ tanquam objecti proprii in actibus; in habitibus verò eſt reſpicientia horum actuum, & pœnæ tanquam objecti proprii ſervilitatis.* Ita dub. 3. ſuæ controverſiæ num. 190. Quo ſuppoſito.

Sic prælaudatus Magiſter intentum ſuadet à num. 176. *Timor ſervilis, ut diſtinctus à caſto, & à mixto ex caſto, & ſervili, importat ſervilitatem non ſolum ex parte ſubjecti, ſed etiam ex parte objecti; ſed ratio ſervilitatis eſt contraria charitati, ac proinde mala: ergo timor ſervilis, ut diſtinctus à caſto, & à mixto ex caſto, & ſervili, eſt malus, & charitati contrarius. Major hujus ſyllogiſmi, quàm immerito negat* (perpende verba) *& acriter impugnat noſter Salmanticenſis tom. 7. tract. 18. diſp. 4. dub. 3. num. 28. 29. 30. & 40. oſtenditur*, &c. Inde pergit, ac per agglomeratas paginas adducit plures illius majoris probationes ex D. Thoma depromptas, quibus aſſumptum adeò palam demonſtrat, ut aliquando aſſerat eſſe evidentiſſimum in D.Tho., interdum eſſe expreſſam ipſius mentem, quandoque verò ſe urgentiſſimè, & ſimul ad hominem contra Salmanticenſes arguere; atque alia his ſimilia immiſcet, quibus tanquam de victoria parta triumphum arripuiſſe ſibi videtur. Nemo planè illum ſibi denegabit; at fictum ſolum concedet, quippe cui in hoſtes tantummodo apprehenſos irruerit.

Ulterius prælaudatus Magiſter abſque ullo hæſitationis veſtigio abſolutè affirmat, unicum ac totale fundamentum, quo uſi fuimus ad ſtatuendam noſtram doctrinam, quam ſibi oppoſitam judicat, aliud non eſſe quàm argumentum quoddam à D. Thoma 2. 2. quæſt. 19. art. 5. pro contraria ſententia propoſitum, & ab eodem Ang. Præceptore, veluti ſuæ reſolutioni adverſum, diſolutum. Ita expreſsè ingenioſus Magiſter dub. citat. ſuæ controverſiæ à n. 184. Tum illis verbis: *Nunc ſic: ſed hoc eſt* (præfatum videlicet argumentum) *unicum, & totale fundamentum, quo noſter Salmanticenſis movetur*, &c. Tum etiam illis, quibus rationem concludit: *Igitur ſententia oppoſita, & à noſtro Salmanticenſi propugnata unicè fundatur in argumento contrario ipſi D. Thomæ, quod idem D. Thomas ut ſibi contrarium contra ſe proponit, & ſolvit.* In quo proculdubio exceſſit: quippe non nihil amicabiliter torquet, adeò palam aſſerere fideliſſimos D. Thomę diſcipulos, ac in omnium judicio rigidiſſimos, in re clariſſima ab ejus veſtigiis ſiniſtrè deviaſſe. Ceterum quum neminem fugiat, doctrinam hactenus in hoc curſu traditam ullibi ab Angelici Præceptoris mente nec in minimis receſſiſſe, inſuperque tradendam nec ab eodem (ut fixum in animo eſt) unquam receſſuram, utramque Magiſtri Ponce impoſitionem ad trutinam avocemus, ut quid verum ſit innoteſcat.

197 Et quidem in prima abſque ullo prorſus fundamento procedere, multipliciter oſtendimus. Primò: nam ut major illius ſyllogiſmi negaretur, aut acriter impugnaretur, ut ipſe inquit, neceſſum erat negare, aut impugnare ſervilitatem formalem, & objectivam, quam ultra ſervilitatem ſubjectivam in illo argumento ſtabilire intendit; ſed nec in locis à Ponce citatis, nec alibi ſervilitatem formalem, & objectivam veram, & propriam negamus, aut impugnamus: ergo abſque fundamento aſſerit majorem ſui argumenti à nobis negatam, aut impugnatam fuiſſe. Minor facilè oſtenditur ſincera lectione verborum, quæ tradidimus diſp. 4. dub. 3. num. 28. citatis à Ponce, quæque fideliter tranſcripta ſunt hæc: *Dicendum eſt ſecundò, conditionem ſervilitatis non reddere actum timoris pœnæ turpem, ſed prædictum actum licet huic conditioni conjunctum adhuc conſervare bonitatem moralem. Hæc concluſio nobis eſt de fide, & omnino conſona præcedenti. Probatur breviter: quoniam conditio ſervilitatis, de qua in præſenti, nihil aliud eſt quàm ſtatus ſervitutis, ſeu peccati habitualis, in quo eliciens actum timoris exiſtit; ſed per hoc quod actus timoris eliciatur ab homine exiſtenti in peccato mortali habituali non contrahit malitiam, nec bonitatem exuit: ergo conditio ſervilitatis non reddit actum timoris turpem. Conſequentia patet, & minor oſtenditur: nam ſtatus habitualis peccati non reddit actus in eo ſtatu elicitos generaliter turpes, alias omnia opera peccatoris eſſent peccata. Quod damnat Conc. Trid. ſeſſ. 6. can. 7. his verbis: Si quis dixerit, opera omnia, quæ ante juſtificationem fiunt, quacumque ratione facta ſint, verè eſſe peccata, &c. anathema ſit. Et iterum Pius V. & Greg. XIII condemnantes propoſitionem 35. Michaelis Baji, quæ erat hujuſmodi: Omne quod agit peccator, aut ſervus peccati, peccatum eſt. Ergo ſtatus peccati habitualis non praſtat quod timor ſervilis ex ſe, & ſecundum ſuam eſſentiam honeſtus, ut vidimus, §. præced. fiat turpis, & peccaminoſus.* In quibus verbis, ut patet, nihil invenitur, quod neget, aut impugnet ſervilitatem formalem, & objectivam, cum ultra ſervilitatem ſubjectivam, quæ in exiſtentia ſubjecti in ſtatu peccati habitualis conſiſtit, aliam ſervilitatem honeſtam, & moraliter bonam probemus, quàm vocamus actum timoris ſervilis *ſecundum eſſentiam*, & omninò coincidit cum ſervilitate *formali, & objectiva*, prout à Magiſtro Ponce intenditur.

Secundò: nam ſervilitas formalis, & objectiva non eſt aliqua conditio contingenter ſuperaddita eſſentiæ, & bonitati morali ſpecificæ actus timoris, ſed eſt ipſa eſſentia, ſeu ſubſtantia, & bonitas moralis ſpecifica illius, quæ per ſe ipſam intranſitivè, & abſque aliquo addito reali, formali, aut virtuali ſervilitas formalis, & objectiva denominatur, ut Ponce intendit; ſed

Digitized by Google

locis ab eo citatis planè oſtendimus actum timoris ſervilis adhuc in conſortio ſervilitatis ſubjectivæ provenientis à ſtatu peccati mortalis habitualis conſervare ſuam honeſtatem, ac bonitatem moralem ſubſtantialem, ſeu eſſentialem, & ſpecificam, eſſeque tunc moraliter bonum ſecundum ſuam eſſentiam: ergo minimè negavimus, aut impugnavimus ſervilitatem formalem, & objectivam, pro qua ſuadenda prædictus Author defatigatur.

Tertio: quoniam ſervilitas formalis, & objectiva, ut ipſe Ponce definit dub. 3. ſuæ controverſiæ num. 190. *eſt ipſa attingentia pœnæ tanquam objecti proprii in actibus.* Sed hanc ipſiſſimam ſervilitatem formalem, & objectivam, conſiſtentem in attingentia pœnæ tanquam objecti proprii in actibus, expreſſis verbis conceſſimus, & propugnavimus: ergo falſum omnino eſt à nobis fuiſſe negatam, & impugnatam. Minor ad ſenſum patet; nam dubio citato excludentes à num. 22. quandam ſervilitatem objectivam impropriè talem, quæ prout à quibuſdam Authoribus depingitur, continetur formaliter ſub timore mundano, ita concluſimus: *Unde vel dicendum eſt, timorem, de quo loquimur, non habere ſervilitatem objectivam; vel quod verius eſt, hujuſmodi ſervilitatem objectivam ſitam eſſe in eo quod immediatè, & principaliter terminetur ad pœnam: proprium enim ſervorum eſt pœnam timere, & inde moveri ad operandum.* Quid evidentius? Qualiter ergo negari, aut impugnari poterat ſervilitas objectiva, ſi adeò palam cum expreſſione ejuſdem nominis admittitur, & ex formali objecto, quod eſt pœna, demonſtratur? Similia verba invenies initio ejuſdem numeri 22.

Urgetur ulterius, & ſimul ad hominem idipſum evincitur. Etenim ex eo deducit Ponce ſervilitatem formalem, & objectivam in actu timoris ſervilis, quia timor iſte, & filialis differunt ſpecie: hoc enim eſt potiſſimum, imò, & unicum ipſius argumentum à num. 177. uſque ad 202. citati dubii. Ergo qui prædictis timoribus conceſſerit differentiam eſſentialem, & ſpecificam, non negabit, quin potius adſtruet, ac propugnabit ſervilitatem formalem, & objectivam. Tum ſic: ſed expreſſis verbis, ac ſine ulla ambiguitate ſtatuimus differentiam eſſentialem inter timorem filialem, & ſervilem: ergo ſervilitatem formalem, & objectivam actui timoris non denegavimus. Minor ſubſumpta liquet exhibitione verborum, quæ habemus diſp. ab eodem Magiſtro citata, dub. 4. à n. 67. *Infertur primò, timorem filialem, & ſervilem diſtingui eſſentialiter quoad actus, & habitus. Ita reſolvit D. Thomas in præſenti art. 5. & in 3. diſt. 34. quæſt. 2. art. 3. quæſtiunc. 3. & facilè probatur ex dictis: nam diſtinctio eſſentialis inter actus, & habitus actibus correſpondentes ſumitur ab eorum objectis primariis; ſed timor filialis, & ſervilis habent diverſa objecta primaria; ſiquidem objectum primarium timoris filialis eſt ſubjectio paſſiva, & reverentialis ad Deum connotando poſſibilitatem mali ſeparationis, aut culpæ, ut explicuimus à n. 50. Objectum autem timoris ſervilis eſt pœna, quàm quis ſubire refugit, ut conſtat ex dictis dub. præc. Ergo timor filialis, & ſervilis diſtinguuntur eſſentialiter quoad actus, & habitus.* Quo circa neſcimus undè R. Ponce aſſerere rationabiliter potuerit, ſervilitatem formalem, & objectivam à nobis fuiſſe negatam.

298 Dices cum eodem Magiſtro, quod in dub. 3. n. 28. hæc habemus: *Major conſtat ex dictis num. 22. ubi excluſimus aliam ſervilitatem objectivam, quàm aliqui adſtruunt, & dicunt conſiſtere in eo, quod timens fugiat culpam cum affectu illam proſequendi, niſi immineret pœna: hujuſmodi enim affectus penitus deſtruit affectum timoris, de quo in præſenti, & quem, §. præced. ſtatuimus. Siſtendo igitur in timore, de quo agimus, conditio ſervilitatis nihil aliud eſt quàm ſtatus ſervitutis, vel peccati.* Ergo ſervilitatem formalem, & objectivam negamus, & nullam aliam præter ſubjectivam admittimus.

Diluitur.

His credimus Magiſtrum Ponce allucinatum offendiſſe. Sed oculatius forſan, aut non ita curſim ea percurrere deberet, ne conſequentiam adeò illegitimam deduceret. Etenim ex illo num. 22. ad quem in replica nos remiſimus, ac ex ipſiſmet expreſſis replicæ verbis evidenter conſtat, nos ibi minimè excludere ſervilitatem objectivam veram, & propriam timoris ſervilis, ſed aliam à quibuſdam Authoribus depictam, de quorum numero proculdubio eſt Ferre, qui tandem propriam ſententiam correxit, ut ibidem adnotavimus num. 40. à Ponce citato. Hujuſmodi enim Authores aſſerebant, ſervilitatem objectivam actus timoris in eo ſitam eſſe, quod quis operetur ſerviliter timendo pœnam, ut oppoſitam bono proprio amato per modum ultimi finis, ut cum quis vitat culpam paratus non vitare, ſi pœna non immineret, qui affectus, ut ibi docuimus à num. 21. & 22. extra dubium perverſus eſt, tum quia ſic timens afficitur ad culpam; tùm, quia præfert ſimpliciter malum pœnæ malo culpæ, quæ eſt ſatis gravis inordinatio. De hac igitur ſervilitate objectiva ita accepta diximus non pertinere adhuc per modum conditionis ad actum timoris ſervilis ſecundum ſuam eſſentiam conſideratum, de quo dubium procedebat, ut coſtat ex illa reſtrictione, poſita in verbis contentis in replica: *Hujuſmodi enim affectus penitus deſtruit eſſentiam timoris, de quo in præſenti, & quem, §. præced. ſtatuimus;* qui eſt timor ſervilis ſecundum ſuam eſſentiam conſideratus. Ratio autem cur ſervilitas objectiva, prout ita ab illis Authoribus explicata, non pertineat ad actum timoris ſervilis ſecundum ſuam eſſentiam conſiderati, eſt quia illa ſervilitas pertinet re vera ad timorem mundanum, cujus eſt reſpicere bonum proprium timentis ut ultimum finem non ſolum habitualiter, ſed etiam actualiter; ex quo fit hunc actum mundani timoris eſſe pravum, uti ſervilitas objectiva, à qua ſpecificatur, & quàm reſpicit tanquam proprium objectum. Timor autem ſervilis ſecundum ſuam eſſentiam conſideratus eſt honeſtus ac bonus moraliter, ut fides docet juxta ea, quæ ibi expendimus à num. 23. atque ideò terminari non poteſt ad illam ſervilitatem objectivam ac perverſam; aliàs ipſe actus redderetur pravus ex ſuo objecto.

Ex his autem neſcimus, qualiter deduci poſſit, ſervilitatem objectivam veram, & propriam ibi à nobis fuiſſe negatam, ſed potius conceſſam: qui enim ſupponit dari actum timoris ſervilis formaliter ac ſecundum ſuam eſſentiam, & de eo ita accepto loquitur, neceſſarium eſt etiam in eo ſupponere ſervilitatem formalem, & objectivam, aliàs cum eſſentia cujuſcumque actus ſit talis per ordinem ad objectum, ita ut ubi repugnat objectum, repugnet eſſentia actus, ſi non ſupponeremus dari ſervilitatem formalem & objectivam in actu timoris ſervilis ſecundum ſuam eſſentiam, proculdubio, dum de eo ita reduplicativè accepto ſermonem fecimus, loqueremus de ſubjecto non ſupponente; quod nimis cæcutire eſſet. Ibi igitur ſervilitas objectiva vera & propria, quæ ad eſſentiam timoris ſervilis attinet, ſupponebatur, & ſolum difficultas procedebat de alia ſervilitate ſubjectiva, aut etiam objectiva contingenter ſe habentibus ad eſſentiam timoris. Quo circa, dum concluſimus: *Siſtendo igitur in timore, de quo agimus, conditio ſervilitatis nihil aliud eſt quàm ſtatus ſervitutis vel peccati;* rejecimus ab actu timoris ſervilitatem objectivam prout à ſupra dictis Authoribus excogitatam, quamque denegavimus ſpectare ad timorem ſervilem adhuc per modum conditionis, ſolamque ſervilitatem ſubjectivam conſiſtentem in ſtatu peccati mortalis affirmavimus habere rationem conditionis contingentis ad prædictum timorem quoad eſſentiam conſideratum. Nam quæcumque alia ſervilitas, quæ ab objecto proveniat, non erit conditio ſuperaddita, & contingenter adveniens timori ſervili ex parte ſubjecti, ſed erit de intrinſeca illius ratione ac eſſentia. Convincitur ergò, quod nullibi ſervilitatem formalem, & objectivam veram, & propriam negavimus, aut impugnavimus, ſed Magiſtrum Ponce omnino fuiſſe deceptum, vaneque, ac fictè apprehendiſſe.

299 Sed age jam, ac ad ſecundam, ipſamque deteriorem notam inconſequentiæ in adhærendo fideliter D. Thomæ, qua doctrinam noſtram percellit, accedamus. Inquit enim num. 184. *Nunc ſic: ſed hoc eſt unicum, & totale fundamentum, quo noſter Salmanticenſis movetur ..... Igitur ſententia oppoſita, & à noſtro Salmanticenſi propugnata, unicè fundatur in argumento contrario ipſi D. Thomæ, quod idem D. Thomas uti ſibi contrarium contra ſe poſuit, & ſolvit.* Hæc vix credimus à tali Magiſtro exarata, ſed ab alterius forſan ſiniſtra manu ejus operi veremus aſſuta. Quam autem veritatem præſe-

Digitized by Google

præſeferant, liquidò patefiet in medium producendo illud D.Th. argumentum, in quo ſententiam noſtram unicè innixam aſſerit, quodque prout ab eodem Ponce re-
D. Thom. fertur ex 2. 2. qu. 19. art. 1. argum. 1. eſt hujuſmodi: *Ita enim videtur ſe habere timor filialis ad ſervilem ſicut fides formata ad informem, quorum unum eſt cum peccato mortali, aliud verò non; ſed eadem ſecundum ſubſtantiam eſt fides formata, & informis: ergò, & idem eſt ſecundum ſubſtantiam timor ſervilis, & filialis.* Hoc igitur ait eſſe unicum ac totale noſtræ ſententiæ fundamentum. Sed id etiam longè admodum à rationis veſtigio aſſeruiſſe convincitur.

Primò: quoniam ſententia, de qua inquit Ponce eſſe unicè ac totaliter fundatam in illo D. Thomæ argumento, eſt quæ docet non dari in actu timoris ſervilis ſervilitatem formalem, & objectivam; atqui hanc ſententiam nullibi docuimus: ergo nec illam in illo D.Thomæ argumento fundavimus. Conſequentia eſt evidens: nam prius eſt quod ſententia ſit, quam quod alicubi fundata exiſtat. Major conſtat ex ipſo Ponce, & minor evidenter ex ſupra dictis. *Secundò*: quia adhuc omnino gratis permiſſo, ſententiam, quam locis à Ponce citatis propugnavimus, eſſe illam quam ipſe cenſuit, verum non eſt quod unicè ac totaliter fundetur in illo argumento contrario D. Th. ergo etiam ex hoc capite claudicat illa propoſitio: *Sed hoc eſt unicum ac totale fundamentum*, &c. Suadetur antecedens: nam Magiſter Ponce citat tractatum 18. diſp. 4. dub. 3. n. 28. ſed ſententia, quam ibi propugnamus, nobis eſt de fide, & ut talis ibi probata eſt principaliter ex Concilio Tridentino ſeſſ. 6. can. 7. ac ex Gregorio XIII. condemnante trigeſimam quintam propoſitionem Michaelis Baji, quæ ex diametro ſententiæ, quam ibi defendimus, opponitur: ergo adhuc dato hanc ſententiam eſſe eam, quam Ponce cenſuit, verum non eſt eſſe unicè ac totaliter fundatam in illo D. Thomæ argumento.

Tertiò: quia ſententia, quam n. 28. 29. & aliis citatis à Ponce defendimus, ibidem expreſsè probata eſt non
D. Thom. ex illo argumento art. 5. ſed ex corpore art. 4. ubi D.Th. hæc habet: *Dicendum, quod timor ſervilis ex parte ſervilitatis habet quod ſit malus .... Sic ergo timor ſervilis, in quantum ſervilis eſt, contrariatur charitati. Si ergo ſervilitas* (ſubjectivam intellige) *eſſet de ratione timoris ſervilis, oporteret quod timor ſervilis ſimpliciter eſſet malus. Sicut adulterium ſimpliciter eſt malum, quia id, ex quo eſt, contrariatur charitati, & pertinet ad adulterii ſpeciem. Sed prædicta ſervilitas non pertinet ad ſpeciem timoris ſervilis, ſicut* (nota verba) *nec informitas ad ſpeciem fidei informis. Species enim moralis habitus vel actus ex objecto accipitur.* Deinde aſſignando objectum timoris ſervilis concludit: *Et ideo timor ſervilis ſecundum ſuam ſubſtantiam bonus eſt, ſed ſervilitas ejus eſt mala.* Ex quibus ibi n. 28. hanc rationem efformavimus: *Confirmatur, quia ita ſe habet ſervilitas ad timorem ſervilem ſicut informitas ad fidem, uti expreſsè docet D.Thomas in præſenti art. 4. ſed informitas fidei non eſt aliud quàm carentia informationis per gratiam, & charitatem, quæ carentia non deturpat actum fidei, ſed illum relinquit moraliter bonum: ergo ſervilitas timoris ejus eſſentiæ ſuperaddita nihil aliud eſt quam carentia gratiæ, ſive conditio ſtatus peccati; quæ tamen non faciunt ut actus timoris ſit moraliter malus.* Cum ergo fundamentum ſententiæ, quam defendimus his locis à Ponce aſſignatis, non erit integrum corpus art. 4. quem expreſsè in confirmatione citamus, & in quo D. Thomas utitur exemplo fidei informis ad probandum id ipſum, quod nos illo dubio intendimus; ſed potius erit argumentum primum art. 5. in quo D. Thomas utitur etiam eodem fidei informis exemplo ad probandum apparenter rem aliam diſtinctiſſimam ab ea, quam locis à Ponce citatis verſamus.

Quartò: nam ut noſtra ſententia inniteretur illi argumento articuli 5. debebat aſſerere id ipſum, quod illud argumentum probat; ſed hoc ita non eſt: ergo in illo non nititur. Minor oſtenditur: etenim illud argumentum probat, vel probare intendit, timorem ſervilem, & filialem non diſtingui ſpecie; ſed n. 28. 29. 30. & 40. citatis à Ponce non examinamus an iſti timores ſpecie diſtinguantur, ſed ſolum an ſervilitas ſubjectiva deturpet eſſentiam actus timoris ſervilis; imò in eadem diſp. n. 67. docemus timorem ſervilem, & filialem eſſe ſpecificè diſtinctos, ut idem Magiſter vidit: ergo aliud intendit illud argumentum, & aliud eſt quod noſtra ſententia aſſerit; atque ideo in illo fundari nequit. Nec plura ſubjicimus: ſubjecta quippe rem ſatis demonſtrant.

Ex quibus omnibus ad ſenſum quiſque deprehendet; tum quam fruſtra R. Ponce inſudaverit à n. 177. dubii 3. ſuæ controverſiæ uſque ad 202. impugnando, ut ſibi viſum eſt, ſententiam à nobis traditam: loquitur enim in omnibus illis de ſubjecto non ſupponente, ſive de ſententia, quam nuſquam propugnavimus, ſed potius oppoſitam, ut liquet ex illis diſertis verbis, quibus dub. 3. n. 22. diximus: *Servilitatem objectivam ſitam eſſe in eo quod immediatè, & principaliter terminetur ad pœnam.* Ubi & illam fatemur, & eandem inſuper explicamus. Tùm, quam infirma ſit illa ſubſumpta minor: *Nunc ſic: ſed hoc eſt unicum ac totale fundamentum, quo noſter Salmanticenſis movetur, &c.* nam evidenter falſum ſupponit, nos nimirum ſervilitatem formalem, & objectivam negaſſe. Tùm denique, quam immerito aſſeruerit doctrinam noſtram adeo aperte contra D. Th. procedere, ut unicè in argumento ab eodem Angelico Præceptore rejecto fundetur. Etenim ut ex dictis innoteſcit, nec doctrina quam nobis adſcribit, nec ulla alia in illo argumento fundata eſt, ſed eidem argumento ex diametro adverſam cum Ang. Præceptore citat. n. 67. ſtatuimus.

Si vero (ut omnis ſcrupulus penitus abigatur) inquiras, cur ſi ſervilitatem formalem, & objectivam non negavimus, expreſſo nomine ſervilitatis objectivè in illo dubio non uſi fuimus? Reſpondetur, nos id conſulto effeciſſe, tum quia ſervilitas abſolutè prolata ſolum ſtat pro ſervilitate ſubjectiva, & peccaminoſa, juxta illud Joann. 8. *Omnis qui facit peccatum, ſervus eſt peccati.* Cujus ſignum perſpicuum eſt, quod D. Th. quoties nominat ſervilitatem, ſolum intelligit illam, quæ peccaminoſa eſt, & charitati contraria, ut eundem S. Doctorem legenti conſtabit. Tum, & præſertim, quia D. Th. nuſquam in ſuis ſcriptis nomine ſervilitatis formalis, & objectivæ utitur, ſed ſolum nomine ſervilitatis abſolutè, per quam intelligit ſubjectivam, & nomine actus timoris conſiderati ſecundum ſuam ſubſtantiam, eſſentiam, & ſpeciem, quæ cum per ſe ipſam ſit reſpicientia, attingentia, & terminatio ad pœnam tanquam ad objectum ſpecificativum, neceſſario, & intranſitivè eſt ipſa ſervilitas formalis, & objectiva, ut vel ipſe Ponce fatetur, atque ideò ſuperfluum omnino erat aliis nominibus uti, quam à D. Th. uſitatis. Undè tam longè abeſt ut à D. Th. abſcederemus, ut non ſolum in ſubſtantia doctrinæ, verum etiam in modo loquendi ipſum ſequuti fuerimus, à quo tamen Ponce receſſit. Tum denique: quia non omnino nomen ſervilitatis objectivæ ſilentio traditum eſt, ſed ſatis illud expreſſimus citat. dub. n. 22. Quo circa omnia conſonant, cunctaque apertè evincunt, utramque Mag. Ponce impugnationem ineptè proceſſiſſe. Creditu tamen difficile non apparet, ea (ſi ab eo dicta) inde duxiſſe originem, quia falſo apprehendit, ac raptim doctrinam noſtram percurrit, ut cuidam hujus Collegii Theologo, à quo fuit de veritate convictus, palam confeſſus eſt. Nec veſtigium ſuſpicandi relinquitur, Magiſtrum adeò ſapientia æquè ac virtute præſtantem ea omnia, ſi ſuperſtes perennaret, in alia ſuæ controverſiæ impreſſione retractaturum.

Cuidam interrogationi fit ſatis.

DUBIUM XII.

An poſſit dari confeſſio valida, & informis ex negligentia graviter culpabili circa examen conſcientiæ.

CONtroverſia valorem ac informitatem hujus Sacramenti diſcutiens, diffuſiorem expoſcit indaginem, quam poſſit unico in dubio decidi. Nec enim D. Th. etſi Angelica prædito mente, ſatis fuit id ſemel attigiſſe; ſed poſtquam difficultatem hanc verſavit in 4. diſt. 17. q. 3. quæſtiunc. 1. ad 1. iterum art. 4. quæſtiunc. 4. atque iterum diſt. 21. q. 3. art. 1. quæſtiunc. 1. ad 1. eandem ad trutinam reduxit, in examenque vocavit. Et nobis corde ac mente D. Th. ſequentibus, ipſe etiam in hoc proponitur fideliter imitandus. Sic conarunt, & ſeparatis quæſtionibus perfecerunt Cajetanus in ſumma, ver-

bo

bo *Confeſſio*, Condit. 10. ibidem eodem verbo *Confeſſio iteranda*. Nec his contentus, tom. 1. opuſc. tract. 5. quæſt. 5. idem repetit, & iterum diſcutit. Sotus in 4. diſt. 18. quæſt. 3. art. 2. difficultatem iſtam urgenter ſtabiliens, eandem art. 3. iterat, ut argutius diſcutiat. Hujus namque Sacramenti valida informitas, ex diverſis capitibus reſultans, deciſiones expoſtulat ſeparatas, ne ſi in una plura, & ſatis ex ſe diſtincta ac difficilia pertractentur, potius quam lucem inducant confuſionem. Quo circa poſtquam anteriori dubio Sacramentum Pœnitentiæ validum, & informe contingere poſſe ratione doloris inefficacis, efficacis invincibiliter exiſtimati, ſtatuimus; ſecundus modus, quo confeſſio informis, & valida fieri poteſt, in hoc dubio explicandus accedit. Cumque non ſit alius excogitabilis veritatis conſonus, præter illum qui ex negligenti examine oritur, pro illius intelligentia.

§ I.

Titulus dubii exponitur, & aliqua pro illius intelligentia praenotantur.

Obſerv. 1. 301 VT titulum explicemus quæſtionis, & quid quærimus innoteſcat, obſervandum eſt primo, quod cum negligentia ſecundum ſe opponatur curæ ac ſtudio addiſcendi ea, quæ quis tenetur agnoſcere, negligentia in examinando conſcientiam debet opponi diligentiæ in perſcrutando peccata in confeſſione detegenda. Ex quo fit, quod quemadmodum ad diligentem peccatorum diſcuſſionem ſequitur eorum notitia, ita ad negligentiam examinis ſequitur eorundem peccatorum ignorantia, quam quiſque excludere debet ut aptè diſpoſitus ad confitendum accedat. Unde ulterius fit, quod ignorantia peccatorum non ponit in numero cum prædicta examinis negligentia, ex qua oritur, & quod iſtius diverſitas regulanda ſit per multiplicitatem illius, atque ideo eiſdem nominibus, quibus dividimus ignorantiam, dividere poſſumus & examinis negligentiam. Hæc igitur quoad præſens attinet, & prout importat negligentiam, & ignorantiam, quæ poteſt & debet vinci, dividitur juxta ea, quæ ſtatuimus tract. 13. diſp. 13. dub. 1. n. 5. in *affectatam*, *craſſam*, *ſeu ſupinam*, *& in pure vincibilem*. Examinis negligentia *affectata* illa eſt, qua quis data opera, ſeu ex propoſito conſcientiam diſcutere non vult, ſed potius peccata ignorare, ut ea in confeſſione non detegat, more illorum qui Job cap. 21. dixerunt: *Recede à nobis, ſcientiam*
Job 21. *viarum tuarum nolumus*. Et Pſalm. 37. *Noluit intelligere*
Pſalm. 37. *ut benè ageret*. Quæ teſtimonia licet clarius de ignorantia, quam de affectata diſcuſſionis peccatorum negligentia loqui videantur, facile tamen huic negligentiæ valent adaptari, ut attentè id conſideranti perſpicuum fiet; cum hujuſmodi negligentia affectata nullam aut fere nullam ſecum permittat diligentiam ex propoſito, & à Concilio. *Craſſa*, aut *ſupina* illa eſt, qua negligens deſidia maxima detentus, nihil aut ferè nihil de ea abigenda curat, quamvis non ex propoſito per diligentiam ei contrariam, more hominum pinguium, ac ſupinè jacentium quaſi nihil de rebus curantium. Quæ negligentia in præſenti materia datur, quum quis nullam aut fere nullam adhibet curam excludendi ignorantiam, & acquirendi notitiam peccatorum neceſſariam pro confeſſione facienda.

Negligentia verò, & ignorantia *purè vincibilis* eſt, quæ minorem affert deſidiam, ſufficientem tamen ut negligens aut ignorans non excuſetur à culpa: quia licet non admodum ſegniter ſe geſſerit, ſed mediocriter laboraverit, non tamen diligentiam moraliter ſufficientem pro negotii qualitate adhibuit. Unde hæc negligentia *purè vincibilis* circa examen ſe habet in præſentiarum ſicut ignorantia pure vincibilis, quæ ab *affectata*, *craſſa*, *aut ſupina contradiſtinguitur*; ut patet ex textu in cap. *Vt animarum* de conſtit. in 6. ubi dicitur: *Vt animarum periculis obvietur, ſententiis per ſtatuta quorumcumque Ordinariorum prolatis ligari nolumus ignorantes, dummodo illorum ignorantia non ſit craſſa vel ſupina*. In quibus Pontifex decernens ignorantiam, quæ non eſt craſſa, aut ſupina, excuſare à cenſuris, non intendit ignorantiam affectatam ſupina deteriorem ab illis excuſare poſſe. Nec item loquitur de ignorantia invincibili: de hac enim nunquam fuit dubitatio, ſed per ſe notum quod excuſet nedum à cenſuræ pœna, verum, & à culpa. Quo circa non magis obviam faceret animarum periculis expeditione illius decreti, quam non expeditione ſi ſolam invincibilem ignorantiam comprehenderet. Loquitur igitur de ignorantia vincibili; cumque excludat ignorantiam craſſam, aut ſupinam, à fortiori affectatam, planè deducitur ſermonem facere de ignorantia (ac idem eſt de negligentia) purè vincibili. Et quamvis illam ut craſſæ, ſupinæ, ac affectatæ contrapoſitam Suarez, & Lorca rejiciant; eam tamen Sanchez, Curiel, & alii approbant, & propugnant.

Vlterius, hæc ignorantia, vel negligentia *purè vincibilis* dupliciter accipi poteſt; vel prout eſt abſolutè, & ſimpliciter *vincibilis*, & conſequenter graviter culpabilis; vel prout eſt abſolutè, & ſimpliciter *invincibilis*, vincibiliſque ſolum ſecundum quid, & ideò tantum leviter culpabilis, eo quod apponendo quis diligentiam neceſſariam, & debitam, in hoc ipſo aliquantulum deficit. Eodemque ferè modo negligentiam ſub nomine culpæ dividunt Iuriſperiti *in latam*, *levem*, *& leviſſimam*. *Latam* appellant, dum ea omittitur diligentia, quam paſſim homines adhibent, quæ eſt graviſſima negligentia coincidens cum craſſa, ſupina, & affectata. *Levem* autem dicunt ubi ea diligentia omittitur, quam pro qualitate materiæ adhibere ſolent diligentiores; quæ coincidit cum negligentia purè vincibili, & graviter culpabili. *Leviſſimam* verò nuncupant quando omittitur diligentia, quam adhibere ſolent prudentiſſimi, ac admodum exacti; & hæc eſt negligentia ſolum ſecundum quid, ac leviter peccaminoſa.

302 Secundò obſervandum eſt diſcrimen, quod in Obſerv. 2.
diſcutiendis peccatis intercedit inter negligentiam affectatam, craſſam, aut ſupinam, & pure vincibilem abſolutè, & ſimpliciter. Nam licet omnes ſint lethaliter peccaminoſæ, & culpabiles, tamen peccatum negligentiæ affectatæ, craſſæ, aut ſupinæ æquiparatur peccato ſcienter, & ex propoſito commiſſo, ac expreſſa, & directa volitione perpetrato, & moraliter pro eodem accipitur juxta magis commune Theologorum placitum, qui in peccato negligentiæ pure vincibilis oppoſitum ſentiunt: hoc quippè ſolum indirectè ac interpretativè committitur, in illudque ſola implicita ac virtuali volitione labitur negligens in diſcutiendis peccatorum numero, ac ſpeciebus.

Tertio obſervandum eſt, pœnitentes ſub lethali cul- Obſerv. 3.
pa obligari ad diligens conſcientiæ examen pro integra peccatorum confeſſione facienda. Id quod Tridentinum
ſemel ac iterum declaravit, tum ſeſſ. 14. cap. 5. *Ex his col-* Concil.
ligitur oportere à pœnitentibus omnia peccata, quorum poſt Trident.
diligentem ſui diſcuſſionem conſcientiam habent, in confeſſione recenſeri, etiamſi occultiſſima ſint. Et deinceps addit: *Conſtat enim nihil aliud à pœnitentibus in Eccleſia exigi, quam ut poſtquam quiſque diligentius ſe excuſſerit, & conſcientiæ ſuæ ſinus omnes exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus ſe Dominum, & Deum ſuum mortaliter offendiſſe meminerit*. Tum etiam Can. 7. ubi definitur: *Si quis dixerit in Sacramento Pœnitentiæ neceſſarium non eſſe jure divino confiteri omnia, & ſingula peccata, quorum memoria cum debita ac diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta, anathema ſit*. In quibus teſtimoniis, eſto incidenter, declarat convenientiam, ac gravem examinis obligationem ex vi inſtitutionis hujus Sacramẽti ortam, Cujus ratio perſpicua eſt: etenim qui obligatur ſub culpa gravi ad aliquem finem, eodem modo cogitur ad media neceſſaria ad conſequendum talem finem, dum ea in ſua poteſtate exiſtunt; ſed homo tenetur ex jure divino ſub lethali culpa ad confitendum integre omnia peccata mortalia poſt Baptiſmum commiſſa, & pro hujuſmodi finis executione neceſſarium omnino eſt, hac in ejus poteſtate conſcientiæ ſinus introſpicere, peccata recogitare, ea reducendo ad numerum, & circumſtantias ſpecie differentes: ergo pœnitens tenetur graviter diligens conſcientiæ examen ante confeſſionem præmittere. Hæc autem ita intelligenda ſunt, ut pœnitens ſciat ſe aliqua peccata lethalia commiſiſſe, quæ nunquam confeſſus eſt. Nam ſi peccata ſint tantum venialia, vel mortalia jam confeſſa, cum hæc materia neceſſaria confeſſionis non ſint, ſed omnino voluntaria, non obligatur pœnitens ad eorum examen. Ex quo fit, quod nulla negli-

gen-

Digitized by Google

gentia, etiam craſſa aut affectata, circa hujuſmodi examen poſſit eſſe lethaliter culpabilis; ſed ut talis ſit, neceſſario debet verſari circa examen peccatorum mortalium, quæ hactenus confeſſioni ſubjecta non ſint.

Obſerv. 4. Quartò animadvertendum eſt, hujuſmodi examen diligens, ad quod ſub lethali tenetur pœnitens, non eſſe adeò eſſentialiter requiſitum ad valorem Sacramenti, ut eo ex quocumque capite re vera deficiente, deficiat etiam infallibiliter Sacramentum: ad modum quo deficiente re vera abſolutione, aut dolore ſupernaturali, quamvis invincibiliter cenſeatur adeſſe, confeſſio neceſſario eſt invalida. Hæc enim longè aliter ſe habent: quippè examen diligens non deſideratur ad Sacramentum tanquam pars eſſentialiter conſtituens, ſed tanquam quædam res præcepta modo humano ac poſſibili apponenda. Ex quo fit, quod non ſemel ſine ea diligenti conſcientiæ diſcuſſione confeſſio ſit non ſolum valida, ſed etiam formata; ut contingit in moribundo multis criminibus implicato, qui ſi non poteſt eam diligentiam adhibere, verum Sacramentum ac illius fructum recipit, ſi reliqua eſſentialiter requiſita adſint; & in eo, qui inſufficiens examen præmiſit, & ex ignorantia invincibili exiſtimat ſuæ obligationi ſatisfeciſſe. Quo circa cujuſdam junioris doctrinam non probamus, diſtinguentis duplex examen, aliud *diligens*, aliud verò *diligentius*; de quorum primo aſſerit eſſe omnino neceſſarium ad valorem Sacramenti, & de ſecundo ad ejus fructum, Hæc enim fundamentum non habere conſtat in exemplis adductis, in quibus abſque diligentiori, imò abſque diligenti conſcientiæ diſcuſſione ſalvatur, & valor, & fructus confeſſionis. Undè ſolum deſideratur eſſentialiter, quando modo humano adhiberi poteſt, & adeſt plena ac directa cognitio hujus obligationis: quia ſi tunc non adhibetur, cum confeſſio ex profeſſo fiat dimidiata, neceſſario eſt invalida. Id quod ex deinceps dicendis amplius patefiet.

Obſerv. 5. Ulterius obſervandum eſt, quod nomine diligentis examinis requiſiti modo dicto ad confeſſionem, non intelligimus exactiſſimam conſcientiæ diſcuſſionem, quæ ſit omnium maxima, & nulla alia exactior ſummo ſtudio fieri poſſit, ut quibuſdam viſum eſt: ſic enim nullus terminus ſcrupulis, ac anxietatibus præfigeretur. Significamus igitur diligentiam non ſummam, ſed mediocrem, & gravem qualem prudentes in aliis negotiis gravibus adhibere ſolent. Nec enim Deus, aut Eccleſia præcipit aliquod phyſicè aut moraliter impoſſibile, vel ſupra modum ordinarium gratiæ, & naturæ; ſed ſolum quod modo humano ac prudenti fieri valet. Undè illa peccatorum diſcuſſione, ſatis fit huic præcepto, quæ attentis perſonarum circumſtantiis, ac peccatorum numero, & qualitate, in prudentis judicio cenſetur diligentia gravis, ac ſufficiens; atque ideò ea poſita, ad amplius pœnitens non premitur.

His igitur prænotatis, devolvitur difficultas ad caſum ſatis practicum ac frequentem, in quo Sortes, v. g. accedit ad Sacramentum cum duplici peccato homicidii, & ſacrilegii, & dimidiat confeſſionem detegendo peccatum ſacrilegii, & celando peccatum homicidii ob negligentiam examinis graviter culpabilem, eo quod tantam curam non adhibuit in peccatorum perſcrutatione, quanta neceſſaria erat in prudentum judicio. In quo eventu quærimus, an confeſſio exiſtat valida, & informis: Ceterum cum hic caſus tripliciter contingere poſſit, ideò, & ut cum majori claritate procedamus, diverſis aſſertionibus decidetur.

§. II.

Duplex aſſertio ſtatuitur.

303 Dicendum eſt primò, confeſſionem dimidiatam ob negligentiam examinis graviter
1. Aſſertio. culpabilem, craſſam, ſupinam, aut affectatam, eſſe invalidam. Hæc aſſertio eſt omnium Theologorum ſententia, ſuadeturque ratione. Quoniam negligentia craſſa, ſupina, & affectata coincidit in æſtimatione morali cum negligentia ſcienter, & directè volita; ſed qui ſcienter, & directè vult negligentiam circa examen mortalium, confeſſionem reddit invalidam: ergo cum negligentia craſſa, ſupina, aut affectata circa prædictum examen Sacramentum eſt nullum. Major eſt communis doctrina, & minor oſtenditur: nam qui ſcienter, & directè vult dimidiare confeſſionem, illam reddit nullam; ſed qui ſcienter, & directè vult negligentiam circa examen, ſcienter, & directè vult dimidiare confeſſionem, ſiquidem ſcienter, & directè vult ignorare peccata, ne illa in confeſſione detegat: ergo nullam efficit confeſſionem qui ſcienter, & directè vult negligentiam circa examen mortalium. Quod etiam liquet ex Tridentino ſeſſ. 14. cap. 5. ubi inquit: *Qui verò ſecus faciunt, & ſcienter aliqua retinent, nihil divinæ bonitati remittendum proponunt. Si enim erubeſcat ægrotus vulnus medico detegere, quod ignorat medicina non curat.* *Concil. Trident.*

304 Dicendum eſt ſecundò, confeſſionem dimidiatam ob negligentiam circa examen graviter culpabilem & ſimpliciter invincibilem, eſſe non ſolum validam, ſed etiam fructuoſam. Iſte caſus contingit, dum pœnitens re vera inſufficienter conſcientiam diſcuſſit, & invincibiliter exiſtimat ſufficiens, & omnino requiſitum examen adhibuiſſe: tunc enim illa negligentia ex ſe eſt graviter culpabilis ut patet, & dicitur ſimpliciter invincibilis, quia cum pœnitens eam non advertat, ſed potius oppoſitum bona fide judicet, hic, & nunc vinci non poteſt. Aſſertionem igitur in hoc ſenſu intellectam docent communiter Theologi, & ſub eiſdem terminis Gonet tom. 5. tract. 5. diſp. 10. art. 1. §. 2. n. 6. & Labat. tract. de Pœnit. diſp. 2. dub 1. §. 4. Fundamentum eſt: quia ut Sacramentum Pœnitentiæ ſit validum, & fructuoſum, neceſſarium non eſt quod omnia peccata expreſsè confiteantur, ſed ſufficit quod virtualiter includantur in confeſſione; ſed dum quis dimidiat confeſſionem ob negligentiam examinis graviter culpabilem, & ſimpliciter invincibilem, eo quod exiſtimat invincibiliter, & bona fide ſufficiens examen adhibuiſſe, tunc illius peccata ſunt virtualiter incluſa in confeſſione: ergo facit confeſſionem validam, & fructuoſam, ſi aliunde impedimentum non adeſt. Conſequentia liquet, & major eſt evidens; alias qui poſt diligentiſſimam conſcientiæ diſcuſſionem alicujus peccati non meminit, nec illud expreſsè clavibus ſubjicit, confeſſionem fructuoſam non efficeret, quod ſatis abſurdum eſt. Minor verò, quæ difficultatem præſefert, oſtenditur; nam illa peccata expreſsè in confeſſione non detecta, cenſentur in ea virtualiter incluſa, quæ abſque pœnitentis culpa omittuntur; ſed qui dimidiat confeſſionem ob negligentiam examinis graviter culpabilem, & ſimpliciter invincibilem, eo quod invincibiliter, & bona fide cenſet ſufficiens examen adhibuiſſe, inculpatè peccata omittit: ergo hæc virtualiter incluſa in confeſſione relinquuntur. Minor patet: quia peccatum, quod ibi intercedere poterat, eſſet illa gravis examinis negligentia; hæc autem in præſenti eventu, quamvis ex ſe, objectivè, & materialiter ſit graviter culpabilis, in actu tamen, & formaliter non eſt peccatum ob ignorantiam invincibilem, & bonam fidem pœnitentis exiſtimantis requiſitum examen adhibuiſſe. Quemadmodum licet omiſſio ſacri in die feſto ex ſe, & objectivè ſit graviter culpabilis, in actu peccatum non eſt, ſi fiat cum ignorantia invincibili judicantis hic, & nunc diem feſtum non eſſe. Major etiam conſtat: nam ideò peccatum, quod poſt diligentiſſimum examen memoriæ non occurrit, cenſetur virtualiter incluſum in confeſſione, quia abſque pœnitentis culpa omittitur: id enim ſolum intendit Concilium, dum ſeſſ. 14. cap. 5. inquit: *Reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in univerſum eadem confeſſione incluſa intelliguntur; pro quibus fideliter cum Propheta dicimus: Ab occultis meis munda me Domine.* *Concil. Trident.*

Aſſertio 2. *Gonet, Labat.*

Confirm. Confirmatur, & explicatur: Etenim Sacramentum ex ſe cauſativum gratiæ nequit ſuſpendi ab ejus actuali productione, niſi vel ejus virtus productiva auferatur, vel diſpoſitio phyſica, & connaturalis ad gratiam deficiat, vel adſit aliquod impedimentum gratiæ repugnans; ſed qui dimidiat confeſſionem ob negligens examen, invincibiliter exiſtimans fuiſſe ſufficiens, & omnium conſcientiæ ſinuum diſcuſſivum, nec virtutem Sacramenti productivam gratiæ removet, nec gratiæ producendæ phyſica, & connaturalis diſpoſitio deficit, nec tandem pœnitens eidem gratiæ impedimentum poſitivè repugnans apponit; ergo in hujuſmodi eventu nedum

dum

dum Sacramenti valor, verum etiam illius fructus ſalvatur. Conſequentia eſt legitima, & major etiam conſtat: quia ex nullo alio capite quam ex recenſitis deficere poteſt Sacramenti fructus. Minor autem quoad omnes ſuas partes oſtenditur; quoad primam quidem: nam virtus Sacramenti in actu primo productiva gratiæ non eſt unde removeri poſſet per pœnitentem, niſi quatenus ipſe non adhiberet dolorem ſupernaturalem effective inſtrumentaliter influentem in gratiam; hunc autem adhibet, vel adhibere poteſt: quippè hujuſmodi dolor, utpotè inefficax, & pars Sacramenti, non repugnat nec in ſtatu gratiæ, nec in ſtatu peccati. Deinde quoad ſecundum etiam liquet: quoniam dolor ſupernaturalis, & efficax, qui eſt phyſica ac connaturalis ad gratiam diſpoſitio, ſolum pugnat cum peccato; in eventu autem quæſtionis nullum adeſt cum quo inconjungibilis ſit; quia negligentia examinis, quamvis ex ſe, & objective ſit graviter culpabilis, in actu tamen ob ignorantiam invincibilem pœnitentis, qui bona fide exiſtimat ſufficientem conſcientiæ diſcuſſionem præmiſiſſe, culpa non eſt; & aliunde peccatum in confeſſione non expreſſum in ipſa virtualiter includitur, cum ob eandem invincibilem ignorantiam omittatur. Per quod etiam conſtat tertia minoris pars: quia nullum aliud impedimentum gratiæ repugnans excogitari poſſet, niſi vel negligentia examinis, vel culpa in confeſſione non expreſſa; quarum nec prior eſt gratiæ obex, cum peccatum non ſit, nec poſterior ob rationem aſſignatam. Videatur Vega lib. 13. in Concilium Tridentin. cap. 34. qui hac ratione convincitur, ac ex ejus expenſione concludit nunquam Pœnitentiæ Sacramentum evadere poſſe validum, & informe, niſi ob aliquod peccatum gratiæ receptionem impediens.

Objectio. 305 Objicies tamen cum Ledeſma, cui oppoſitus dicendi modus arriſit tract. de Pęnit. cap. 16. concl. 5. Quia non minus eſſentialiter requiritur ad fructum Scramenti diligens conſcientiæ examen, quam dolor ſupernaturalis, & efficax in re poſitus; ſed ſtante ſolo dolore inefficaci, etiamſi invincibiliter exiſtimetur efficax, Sacramentum non eſt fructuoſum, ſed tantum validum: ergo ſi examen diligens in re non adhibetur, quamvis invincibiliter exiſtimetur ſufficiens, Sacramentum fructuoſum non efficiet; atque ideò cum hujuſmodi ignorantia invincibili de negligentia examinis poteſt fieri confeſſio valida, & informis. Conſequentia conſtat: nam ideo cum dolore inefficaci invincibiliter exiſtimato efficaci Sacramentum eſt infructuoſum, quia licet ignorantia invincibilis ſufficiat ut pœnitentem excuſet à culpa, non tamen ut dolor, qui re vera eſt inefficax, & inſufficiens ad fructum, fiat efficax, & ſufficiens: ergo ſimiliter, quamvis ignorantia invincibilis de defectu ſufficientis examinis deſervire poſſit ut pœnitentem à culpa extrahat, non tamen ut Sacramenti fructus aſſequatur, quippe qui etiam dependet ab examine re vera diligenti.

Diruitur. Reſpondetur negando majorem: nam dolor efficax ita eſſentialiter requiritur ad fructum Sacramenti, ut ſit omnino indiſpenſabilis, & neceſſarius per modum connaturalis, & phyſicæ diſpoſitionis ad illius introductionem. Ex quo fit, dolorem efficacem non eſſe exiſtimationi humanæ ſubjectum, nec vere ab ea aliquam dicere dependentiam, ut pœnitentem ad gratiam diſponat, ſed neceſſario debet in re, & phyſice exiſtere. Sicuti quia calor ut octo eſt ultima diſpoſitio phyſica ſubjecti ad formam ignis recipiendam, ſi talis calor in re phyſice non adeſt, licet adeſſe ex ignorantia invincibili credatur, forma ignis in ligno nullo modo introducitur. Diligens verò conſcientiæ diſcuſſio, cum ſolum per modum rei præceptæ ſit neceſſaria, & modo humano ac prudenti apponenda, humanæ exiſtimationi ſubjicitur, ac prudentiæ regulis attemperatur pro qualitate perſonarum. Unde quando aliquale examen præceſſit, licet in re omnino ſufficiens non ſit, ſi ob invincibilem ignorantiam ſufficiens, & exactum cenſetur, ſufficit ut peccatum, quod memoriæ non occurrit, in aliorum confeſſione implicite ac virtualiter ſit incluſum, atque indirectè remiſſum. Quo circa cum aliunde defectus ſufficientis examinis ob eandem pœnitentis invincibilem ignorantiam in actu peccatum non ſit, nullum impedimentum relinquitur ad Sacramenti fructum; atque idèò validum, & formatum evadit. Et quidem ſi diligens conſcientiæ examen ita eſſentialiter ad Sacramenti fructum ſe haberet, ac dolor efficax, qui in articulo mortis ob impotentiam phyſicam aut moralem præmittere non valet diligentem conſcientiæ diſcuſſionem, confeſſionem formatam non efficiet, quod nimis durum apparet, nec de divina pietate rem ita fuiſſe diſpoſitam præſumendum eſt.

Replica. Nec refert, ſi dicas, plus deſiderari ad valorem, & fructum Sacramenti ſimul, quam ad valorem tantum: quippè eſto ad valorem ſufficiat dolor inefficax, dummodo efficax exiſtimetur; ad fructum tamen non ſufficit, ſed neceſſario dolor efficax phyſicè, & realiter adhiberi debet; atqui ad Sacramenti valorem requiritur aliquale ac imperfectum examen, quod cenſeatur perfectum, ac omnino ſufficiens pro integra peccatorum confeſſione: ergo ad Sacramenti fructum requiritur, quod perfectum ac diligens examen phyſicè in re exiſtat, & non ſufficit quod moraliter ut ſufficiens exiſtimetur.

Diſpellitur. Non, inquam refert, ſed facilè diſpellitur: nam dupliciter obtineri poſſunt valor, & fructus Sacramenti ſimul, vel ſine aliqua imperfectione phyſica, & materiali pęnitentis accedentis ad Sacramentũ cum examine re vera diliengti, ac ut tali exiſtimato; vel abſolute, & pręſcindẽdo ab eo quod pęnitens aliquam imperfectionem afferat, ut cõtingit dum accedit cũ examine re vera inſufficienti, invincibiliter credens fuiſſe ſufficiens. In quo eventu, & importat ignorantiam invincibilem defectus examinis, quæ quædam imperfectio phyſica, & materialis eſt, & omnino extrinſeca Sacramento; & inſuper ipſam negligentiam examinis, quæ licet ob invincibilem ignorantiam pœnitentis non ſit peccatum formale, nec imperfectio moralis, eſt tamen culpa materialis ac imperfectio phyſica. Igitur plus requiritur ad valorem, & fructum Sacramenti ſimul, quam ad valorem tantum, ſi ly *ad valorem, & fructum Sacramenti ſimul* intelligatur in priori ſenſu, & quatenus recipiuntur ſine aliqua imperfectione etiam extrinſeca, & purè materiali, ex parte pęnitentis ſe tenente; ſecus vero ſi accipiatur in poſteriori, & prout importat fructum Sacramenti recipiendum abſolute: etenim hoc pacto idem examen, quod ſufficit ad valorem, ſufficit etiam ad fructum. Adde quod ad fructum Sacramenti requiritur vel examen re vera diligens, vel ſaltem quod ſi fuerit negligens, invincibiliter exiſtimetur diligens, & ſufficiens; ad valorem vero Sacramenti tantum, ſufficit quod ex ignorantia purè vincibili, & graviter culpabili diligens reputetur. Sed pro pleniori hujus doctrinè intelligentia, ac perfecta dubii deciſione.

§ III.

Tertia aſſertio proponitur, & firmatur.

Aſſertio I. 306 Dicendum eſt tertio, eſſe validam, & informem confeſſionem dimidiatam ob negligentiam examinis purè vincibilem, & graviter culpabilem. *Exponitur.* Explicatur aſſertio. Ut negligentia circa examen ſit pure vincibilis, & graviter culpabilis, neceſſarium eſt ut procedat etiam ex ſimili ignorantia purè vincibili, & graviter peccaminoſa: nam ſi illa negligentia procederet ex ignorantia invincibili, jam non eſſet purè vincibilis, ſed ſimpliciter invincibilis: quippè negligentia aut examinis defectus, qui hic, & nunc non advertitur, ſed potius oppoſitum bona fide creditur, hic & nunc vinci nequit, atque ideò eſt ſimpliciter invincibilis. Similiter gravis negligentia examinis, quæ procedit ex ignorantia craſſa, ſupina, aut affectata, non poteſt eſſe purè vincibilis prout contra diſtincta ab aliis negligentiis, ſed neceſſario eſt negligentia per ſe, & directe volita, atque ideò eſt craſſa, ſupina, aut affectata, ſicut ignorantia, ex qua procedit. Quo circa ut defectus in diſcutienda conſcientia ſit purè vincibilis, & graviter culpabilis, neceſſario ortum ducit ex ignorantia purè vincibili, & graviter culpabili, quatenus pęnitens efficit examen re vera inſufficiens, & expreſse id non advertit; advertit tamen implicitè, & interpretative, quaſi proprium defectum formidando. Unde ſive in præſenti evẽtu duplex interveniat ignorãtia, qua-

rum

Digitized by Google

ſum una verſetur circa peccatorum celatum in confeſſione, & alia circa negligentiam examinis, ſive unica tantum, quæ ſit ignorantia utriuſque, parum refert: quia utraque eſt neceſſario ignorantia pure vincibilis, & graviter culpabilis.

Aſſertio igitur in hoc ſenſu intellecta continet proculdubio ſecundum caſum, in quo D. Thomas propugnat Sacramentum Pœnitentiæ validum, & informe. Angelicum Præceptorem ſequuntur ejus diſcipuli tam antiqui quam moderni, paucis exceptis. Capreolus in 4. diſt. 17. qu. 2. art. 3. ad 4. Paludanus ibidem quæſt. 8. à n. 10. uſque ad 24. Sotus in 4. diſt. 18. qu. 3. art. 2. concl. 2. §. *At vero*, & art. 3. concl. 3. §. *Sed eſt hic*. Victoria in ſumm. de Confeſſione à n. 160. Prado quæſt. 3. de Contrit. dub. 3. §. 3. n. 18. Nugnus qu. 9. ſupplem. art. 1. dub. 1. caſu 1. ubi inquit: *Caſus iſte ab omnibus Doctoribus recipitur*. Cajetanus in ſumm. verbo *Confeſſio*, condit. 1. & verb. *Confeſſio iteranda*, & tom. 1. opuſc. qu. 5. in qua eſſertionem eſſe expreſſam D. Thomæ reſolvens, ait: *Propterea concludendum videtur hoc loco non plus ſapere, quam oportet*. Et in ſolut. 1. concludit: *Quoad modum exercendi non procedit à Deo, quoniam ſacrilegè exercetur; quoad ſubſtantiam verò Sacramenti à Deo procedit ſimpliciter, & abſolutè*. Sylveſter in ſumm. verbo *Confeſſio* 1. n. 26. eadem, qua Cajetanus, claritate; ideoque miramur Averſam utrumque adducere in partem contrariam. Canus relection. de Pœnit. fol. complut. 4. column. 4. ubi poſtquam ſtatuit, fictum eſſe ſacrilegum, inquirens an ſuſcipiat validum Sacramentum? Reſpondet: *Et quidem D. Thomas manifeſtè docet, quod ſicut fictus ſine debita diſpoſitione poteſt verum Sacramentum Baptiſmi ſuſcipere, ita etiam, & confeſſionem ſacramentalem facere, ac veram abſolutionem percipere*. Et poſtquam ſententiæ adverſantis argumenta retulit, inquit: *Hæc autem argumenta movere non debent, ut D. Thomæ ſententiam relinquamus, quæ multo quidem probabilior eſt*. Uterque Ledeſma, Martinus 2. part. quarti, quæſt. 8. art. 1. dub. 2. propoſit. 5. Petrus vero in ſumm. tract. 8. cap. 16. concl. 1. diffic. 3. & concl. 6. ubi aſſerit eſſe ſententiam omnium, qui docent eſſe poſſibilem confeſſionem validam, & informem. Loquitur forſan vel de illis, quorum ſcripta jam tunc extabant, vel de aliis, qui ratione conſequentiæ id aſſerere coguntur, rectè vidit Canus loco citat. Joannes à Cruce qu. 3. de Confeſ. dub. 9. concl. 2. Hurtado tom. 2. tract. ult. reſol. 10. Durandus in 4. diſt. 17. qu. 13. Navarrus cap. 9. n. 1. & cap. 17. n. 31. Vega tom. 1. ſummæ, cap. 63. caſu 68. Toletus lib. 3. cap. 10. n. 5. Henriquez lib. 2. de Pœnit. cap. 11. Diana 2. part. tract. 3. Miſcellan. reſol. 31. Emmanuel Rodriguez in ſumm. cap. 57. & 58. utrobique n. 7. Delgadillo cap. 10. de Pœnit. dub. 5. n. 34. Trullench lib. 4. cap. 6. dub. 6. Fillincius tract. 7. de Confeſ. cap. 6. n. 132. Reginaldus lib. 5. n. 169. Covarruvias, Petrus Fray, Simplicianus, Gerſon tract. 34. lit. 1. N. Gabriel à S. Vincentio de Sacram. Pœnit. diſp. 6. quæſt. 1. & alii plures. Hæc adeò prolixè referre placuit, ut liquido appareat ingens hujus ſententiæ probabilitas, utpotè cui ex omni ſchola favent Authores, quique majori nomine fulgent. Undè miramur qua fronte quidam dixerit, quod huic ſentiendi modo ubique ab omnibus contradicitur. Verum de his parum curamus, cum oppoſitum ex relatis innoteſcat.

D. Thom. Capreol. Paludan. Sotus, Victor. Prado, Nugn. Cajetan. Sylveſter, Can. uterque Led. Joann. à Cruce, Hurtado, Durand. Navarr. Vega, Tolet. Henriq. Diana, Rodr. Delgad. Trullen. Filliuc. Reginal. Covarr. Fray, Simplician. Gerſon, N. Gabr. & alii.

307 Probatur igitur ex D. Thoma in 4. diſt. 17. qu. 3. art. 4. quæſtiunc. 1. ubi poſtquam ſtatuit poſſe dari confeſſionem validam, & informem, concludit: *Et quamvis tunc non percipiat abſolutionis fructum, tamen recedente fictione percipere incipiet, ſicut etiam eſt in aliis Sacramentis. Undè non tenetur iterare confeſſionem qui fictus accedit, ſed tenetur poſtmodum fictionem ſuam confiteri*. Ex quibus hæc ratio efformari poteſt. D. Thomas aſſerit, confeſſionem factam cum fictione eſſe validam, & informem; ſed hæc fictio conſiſtit in dimidiatione confeſſionis ob negligentiam examinis purè vincibilem, & graviter culpabilem: ergo ex mente D. Thomæ confeſſio dimidiata ob negligentiam examinis pure vincibilem, & graviter culpabilem valida eſt, & informis. Conſequentia eſt legitima; & Major conſtat ex relatis D. Thomæ verbis. Minor autem, in qua ſtat difficultas, oſtenditur: nam fictio eſt quoddam peccatum ſacrilegii commiſſum in indigna ſuſceptione Sacramenti, ut omnes fatentur; inquiramus ergo, cur pœnitens in receptione confeſſionis validæ illud ſacrilegium committit? Non quidem alia ratione niſi quia apponit aliquod impedimentum ad Sacramenti fructum; quod ſolum dupliciter fieri poteſt, vel non adhibendo dolorem ſupernaturalem efficacem, qui neceſſario requiritur ad gratiam, ſed tantum inefficacem; vel celando aliquod peccatum, atque ideò dimidiando confeſſionem. Non enim excogitabilis eſt alter modus, quo pœnitens validum Pœnitentiæ Sacramentum recipiat, & ſacrilegium fictionis committat, quod poſtea confiteri teneatur, ut inquit D. Thomas; vel ſi alter excogitabilis eſt, illum adverſarii deſignent.

Probatur ex D. Th.

Si igitur dicatur primum, pœnitentem videlicet apponere impedimentum gratiæ non adhibendo dolorem efficacem, ſed tantum inefficacem; ulterius inquirimus an id faciat ex ignorantia invincibili; an autem ex craſſa, ſupina, & affectata; an vero ex purè vincibili, & graviter culpabili? Si ex ignorantia invincibili exiſtimans bona fide dolorem inefficacem, quem adhibet, eſſe efficacem, licet Sacramentum validum, & informe recipiat, non tamen ſacrilegium fictionis committit, quod poſtea confiteri teneatur: nam ignorantia invincibilis illum excuſat; atque ideò de hac fictione non loquitur D. Thomas, cum expreſsè aſſerat, pœnitentem teneri poſtmodum ſuam fictionem confiteri, in quo ſupponit illam fictionem eſſe culpam gravem. Deinde ſi ex ignorantia craſſa, ſupina, aut affectata dolorem efficacem non adhibet, Sacramentum eſt nullum, cum directè pœnitens intendat illius fructum non recipere. Ex quo fit quod nec etiam de hac fictione loquatur D. Thomas: quippè ſupponit confeſſionem eſſe validam, & ſermonem facit de peccato ſacrilegii commiſſo in Sacramento valido. Si tandem dicatur, pœnitentem adhibere dolorem inefficacem, exiſtimantem ex ignorantia pure vincibili, & graviter culpabili eſſe efficacem, habemus intentum. Tunc enim ſacrilegium fictionis committit; ſed confeſſio, quæ eſt valida, & informis, eſt etiam dimidiata, ſiquidem in ea pœnitens celat illud peccatum fictionis; vel ſaltem eadem omnino difficultas eſt in hoc eventu, ac in caſu quæſtionis, cum utrobique pœnitens ſacrilegium committat. Unde tunc ſalvatur Sacramentum validum, ſalvatur deinde vera fictio, quam poſteà pœnitens confiteri tenetur, ut intendit D. Thomas; ſalvatur denique dimidiatio confeſſionis ob ignorantiam purè vincibilem, & graviter culpabilem, quæ coincidit cum negligentia circa examen purè vincibili, & graviter culpabili; imò, & hæc in præſenti adeſt, ſiquidem pœnitens illa ignorantia detentus, negligens eſt in examinando an habeat vel non dolorem efficacem requiſitum ad fructum Sacramenti; ad quod tenetur.

Si verò ſecundum eligas, pœnitentem nimirum apponere impedimentum gratiæ in confeſſione valida celando aliquod peccatum, atque ideo dimidiando confeſſionem; inveſtigamus ſimiliter, an illud peccatum furti, v. g. occultetur ex ignorantia invincibili, vel non? Si primum, jam illud peccatum manet virtualiter in confeſſione incluſum, indirectèque remiſſum, ac ſubinde illa confeſſionis dimidiatio, aut non manifeſtatio peccati ob ignorantiam invincibilem ſacrilegium fictionis non eſt; itaque Sacramentum non erit (ut ait D. Thomas) informe, ſed formatum. Si ſecundum, recurrere debemus ad hoc quod examen fuerit aliquomodo defectuoſum, atque ideo illud peccatum culpabiliter oblitum. Hoc autem examen, ſi ſolum habuit negligentiam, vel defectum levem, ex una parte ratione venialis culpæ non apponit obicem gratiæ, nec eſt fictio ſacrilega, quam pœnitens in alia confeſſione confiteri teneatur, cujus oppoſitum aſſerit D. Thomas; & ex alia peccatum mortale furti celatum in confeſsione virtualiter includitur, & indirectè remittitur, quippè defectus levis examinis id non tollit. Ergo neceſſario aſſerere debemus, examen lethaliter defectuoſum præceſsiſſe, ut ita verificari poſsit, pœnitentem graviter delinquere in occultatione peccati furti, ac in dimidiatione confeſsionis. Quo ſuppoſito, ulterius inquirimus an illa gravis negligentia examinis ſit craſſa, ſupina, & affectata, an vero purè vincibilis, & graviter culpabilis? Primum dici non poteſt; tunc enim pœnitens directè,

Digitized by Google

rectè, ac ex propoſito vult ignorare peccata, ac dimidiare confeſſionem; & conſequenter hujuſmodi confeſſio non eſt valida, & informis, de qua loquitur D. Thomas, ſed prorſus nulla. Igitur concedendum eſt ſecundum, quod nimirum illa negligentia examinis ſit purè vincibilis, & graviter culpabilis; atque ideò fictionem ſacrilegam, qua inquit D. Thomas fieri confeſſionem validam, & informem, eſſe occultationem peccati, aut dimidiationem confeſſionis ob prædictum defectum examinis purè vincibilem, & graviter culpabilem, ortum ex ſimili ignorantia.

Nota.

Ceterum ut aptius percipiatur, qualiter intelligendus ſit D. Thomas, dum in allegato teſtimonio inquit, pœnitentem teneri poſtmodum ſuam confiteri fictionē; obſervandum eſt, fictionem eſſe duplicem: aliam materialem, aliam vero formalem, ut cum eodem Ang. Præceptore explicuimus in priori hujus tractatus parte, diſp. 2. dub. 2. num. 46. Fictio materialis eſt illud peccatum, quod ante Sacramenti receptionem commiſſum præſupponitur, ut in præſenti ſe habet furtum, quod pœnitens in confeſſione non detegit. Fictio autem formalis militat contra reverentiam debitam Sacramento, eſtque proinde ſacrilegium in indigna ejuſdem Sacramenti ſuſceptione perpetratum, quatenus quis accedit cum obice gratiæ recipiendo repugnanti. De qua formali fictione aſſerit Div. Thomas 3. part. quæſt. 69. art. 9. quodammodo includere omne peccatum, quatenus ſupponit aliquod præceſſiſſe, non determinans quod ſit hujus vel alterius ſpeciei. Cui accedit ipſa indigna Sacramenti ſuſceptio, quæ in præſenti coincidit cum dimidiatione confeſſionis, ac examinis negligentia, quæ conſtituunt peccatum ſacrilegii diſtinctum à peccato furti in confeſſione non manifeſtati. Igitur dum D. Thomas aſſerit in verbis ſuprà relatis quod *non tenetur iterare confeſſionem qui fictus accedit, ſed tenetur poſtmodum ſuam fictionem confiteri*; per ly *fictionem* intelligit non ſolum formalem, aut ſacrilegium indignæ ſuſceptionis Sacramenti, ſed etiam materialem, peccatum furti nimirum, quod ex negligentia examinis celatur in confeſſione: hoc enim cum culpabiliter omiſſum ſit, nullo modo remiſſum eſt.

D. Thom.

Evaſio.

308 Dices, fictionem formalem, quam inquit Divus Thomas conſtituere confeſſionem validam, & informem, ſitam non eſſe in dimidiatione confeſſionis ob negligentiam examinis purè vincibilem, & graviter culpabilem; ſed in defectu extenſivo doloris, ratione cujus aliquod peccatum irretractatum ac irremiſſum perſiſtit, quod impedimentum eſt ad gratiam recipiendam. Idque ſolum intendere D. Thomam, ſatis palam conſtat ex verbis immediate antecedentibus, quibus dixit: *Et ſecundum hoc confeſſio etiam poteſt eſſe in eo, qui non eſt contritus*: nam ly *non eſt contritus* carentiam extenſionis doloris circa aliquod peccatum deſignat.

Præcluditur.

Sed contra: nam qui de uno peccato conteritur, ac non de alio, vel id facit ex ignorantia invincibili, uti excogitavit Suarius, vel ex graviter culpabili? Si ex invincibili, licet præmittamus tunc ſalvari Sacramentum validum, & informe, non tamen eſt caſus de quo loquitur D. Thomas, expreſsè aſſerens pœnitentem teneri ſuam fictionem poſtmodum confiteri; quod verificari non poteſt, ſi pœnitens ex ignorantia invincibili unum peccatum deteſtatur alio non deteſtato, cum nulla adſit fictio ſacrilega, cujus declaratio deinceps urgeat. Si autem ex graviter culpabili craſſa, ſupina, aut affectata, etiam locum non habent verba D. Thomæ de confeſſione valida loquentis, qualis illa non eſt, ſed prorſus nulla. Si tandem dolor circa aliquod peccatum non extendatur ob ignorantiam purè vincibilem, & graviter culpabilem inextenſionis doloris, confeſſionem eſſe validam, & informem fatemur; ceterum hujuſmodi confeſſio dimidiata eſt, quandoquidem pœnitens illam fictionem, aut grave ſacrilegium in confeſſione non detegit: ſi enim detegeret, & in eodem ſtatu inextenſionis doloris perſiſteret, confeſſio eſſet nulla, ut ex ſe patet. Si verò fictionem detegeret, & ſtatum mutaret extendendo dolorem ad alia peccata, Sacramentum validum ſimul ac fructuoſum evadit; in quo ſenſu D. Thomas accipi nequit, cum expreſsè ſermonem faciat de confeſſione valida, & informi cum fictione, quam poſtea pœnitens confiteri teneatur. Quo circa ſi D. Thomas intelligendus eſt, ut debet intelligi, in ſenſu formali, & rigoroſo, ita ut omnia ejus verba verificentur, aliter exponi non poteſt niſi modo in aſſertione explicato, quatenus pœnitens accedit ad Sacramentum cum negligentia examinis pure vincibili, & graviter culpabili, & inde confeſſionem indirectè, & interpretativè dimidiat, & ſacrilegium formalis fictionis committit. Tunc quippè, & confeſſio eſt valida, & informis, & pœnitens contritus non eſt efficaciter, quamvis ſit inefficaciter, ac inſuper adeſt fictio ſacrilega, cujus manifeſtationi obſtrictus perſiſtit.

Roboratur aſſertio.

309 Hactenus non tam curavimus ratione aſſertionem munire, quam ſuadere eam eſſe ad mentem D. Thomæ, ipſiuſque authoritate firmare; & quamvis ſola hæc ſatis, ſuperque ſit (nobis præſertim) ad quamlibet ſententiam omnino firmiter ſtatuendam; ulterius tamen propoſita aſſertio ſuadetur alio motivo ex doctrina præcedentis dubii deſumpto, quod ſic efformari poteſt. Confeſſio, quæ ex expreſſa ac directa intentione pœnitentis eſt integra, quamvis alias ex implicita, & indirecta ſit dimidiata, eſt valida, & informis; ſed confeſſio dimidiata ob negligentiam examinis purè vincibilem, & graviter culpabilem eſt integra ex directa ac expreſſa intentione pœnitentis, & ſolum dimidiata implicitè ac indirectè: ergo valida eſt, ac infructuoſa. Conſequentia eſt legitima, & minor conſtat ex diſtinctione, quæ intercedit inter confeſſionem dimidiatam ob negligentiam examinis purè vincibilem, & inter dimidiatam ob negligentiam craſſam, ſupinam, aut affectatam: hæc enim in omnium, aut ferè omnium ſententia cenſetur expreſsè, ſcienter, ac ex propoſito non integra; illa vero ſolum indirectè, implicitè, ac interpretativè, eo quod pœnitens habet animum detegendi omnia peccata, quæ memoriæ occurrunt poſt aliquale, & re vera inſufficiens examen, quod ex ignorantia purè vincibili, & graviter culpabili fuiſſe ſufficiens exiſtimat. Quo circa licet omiſſio ſufficientis examinis culpa gravis extiterit, & ex ea ortum duxerit ſacrilegium fictionis, aut occultationis alicujus peccati; nihilominus omnes iſtæ omiſſiones, quæ in re non ponunt in numero, ſed unicum peccatum conſtituunt, non proceſſerunt ex certa ſcientia, ac plena, & expreſſa cognitione practica; ſed tantum ex ignorantia purè vincibili, & graviter culpabili, quæ ſolum cauſat in his omiſſionibus volitionem indirectam, ac interpretativam. Major autem quoad ſecundam partem, aſſerentem illam confeſſionem eſſe informem, admittitur ab omnibus; quoad primam vero, in qua ſtat difficultas, oſtenditur. Etenim ut confeſſio ſit valida, ſat eſt quod pœnitens directè ac expreſsè excludat voluntatem peccandi, aut dimidiandi confeſſionem, licet implicitè ac interpretativè eam non excludat, ut patet in dolore ſupernaturali inefficaci, qui validum Sacramentum conſtituit, eſto implicitam voluntatem peccandi admittat, & ſolum expreſsè, & directè eam excludat; ſed in confeſſione ex expreſſo animo integra, & ſolum interpretativè dimidiata, formalis ac expreſſa voluntas peccandi excluditur, & ſolum implicita admittitur: ergo habet quod ſufficit ad valorem. Undè, ut rectè vidit Canus ubi ſupra, omnes qui nobiſcum ſentiunt ſalvari Sacramentum validum, & informe cum ſolo dolore ſupernaturali inefficaci, coguntur in vi conſequentiæ id ipſum defendere cum negligentia examinis purè vincibili, & graviter culpabili.

Canus.

Confirm.

Confirmatur: nam ea confeſſio eſt valida, quæ ſecum permittit dolorem ſupernaturalem inefficacem ſufficientem ad partem, atque ideò ad valorem Sacramenti; atqui confeſſio hactenus deſcripta ſecum admittit dolorem ſupernaturalem inefficacem ſufficientem ad partem Sacramenti: ergo valida eſt. Suadetur minor ex proximè dictis, ac dubio præced. latè expenſis: quia dolor ſupernaturalis inefficax ſufficiens ad partem Sacramenti ſolum pugnat cum voluntate expreſſa ac formali peccandi, non vero eſt incompoſſibilis cum implicita, ac virtuali; ſed dum confeſſio dimidiatur ob negligentiam circa examen purè vincibilem, & gravirer culpabilem, ſolum continet implicitam, virtualem, ac indirectam vo-

Digitized by Google

voluntatem peccandi, aut confeſſionem dimidiandi: ergo ſecum admittit dolorem ſufficientem ad valorem Sacramenti. Quam compoſſibilitatem ſuæ converſionis initio ſatis ſenſibiliter D. Auguſtinus expertus eſt, dum lib. 8. Confeſ. dixit: *Non igitur monſtrum partim velle, partim nolle; ſed ægritudo animi eſt: quia non totus aſſurgit veritate ſublevatus, conſuetudine prægravatus; & ideò ſunt duæ voluntates, quia una earum tota non eſt*. En dolorem inefficacem perſpicuè deſcriptum. Sufficit quidem, ut verè ac ſerio pœnitens doleat, voluntatemque expreſſam peccandi excludat; ſed non omnino eam deteſtatur, ſed quaſi implicitè ac ſubreptitiè amplectitur. Cur? Quia animus *non totus aſſurgit veritate ſublevatus*, id eſt, quia non omnimoda expreſſa ac practica veritatis lux mentem affulſit, ſed quædam veritatis obnubilatio propter ignorantiam purè vincibilem, & graviter culpabilem animum obrepſit, quæ indirectam ac interpretativam voluntatem peccandi intulit. Igitur conjungibilis eſt dolor ſufficiens ad partem Sacramenti cum prædicta examinis negligentia, atque ideo cum indirecta confeſſionis dimidiatione, aut implicita fictione ſacrilega. Unde adſunt quæ ad valorem Sacramenti ſufficiunt, & quamvis tunc ob fictionem ſacrilegam pœnitens non obtineat abſolutionis fructum, poſtmodum, inquit D. Thomas, *recedente fictione percipere incipiet*.

D. Auguſtinus.

310 Sed ecce unde quædam, & ſatis urgens aſſurgit difficultas, qualiter Ang. Doctor aſſerere potuerit pœnitentem recedente fictione obtenturum abſolutionis fructum? Etenim ut tract. 22. diſp. 4. dub. 6. §. 2. cum multiplici ejuſdem D. Thomæ authoritate ac ratione firmavimus, Sacramenta non imprimentia characterem nec phiſicè nec moraliter cauſant gratiam recedente fictione; Pœnitentia autem characterem non imprimit, ut ex ſe patet: ergo hæc verba D. Th. *Et quamvis tunc non percipiat abſolutionis fructum, tamen recedente fictione percipere incipiet*, in quibus palam ſentire videtur Pœnitentiam recedente fictione influere in gratiam, non cohærent cum his, quæ loco citato ex eodem D. Thoma ſtatuimus.

Incidens difficultas. — *D. Thom.*

Hac difficultate, nec admodum levi, ibi fuimus præpediti, nec tandem ea convicti ab arrepto itinere diſceſſimus, quin teſtimonium adductum conſonè ad alia, quæ habentur in partibus ac Theologiæ ſumma ſtuduimus exponere, duplicem intelligentiam illi adhibentes. Quarum prior fuit, S. Doctorem, ſi in prædicto teſtimonio ex 4. ſent. re vera loquutus fuit de Pœnitentia producente gratiam recedente fictione, hanc ſententiam retractaſſe tum expreſſe locis, quæ ibi dedimus, tum virtualiter in 3. part. q. 69. art. 10. ubi ſoli Baptiſmo concedit recedente fictione influere in gratiam ea ſola ratione quia characterem imprimit, quæ æque urget in aliis Sacramentis characterem imprimentibus; atque ideo virtualiter excluſiſſe Pœnitentiam, Euchariſtiam, & alia, quæ characterem non imprimunt. Quam interpretationem denuo confirmamus ex Soto, graviſſimo D. Thomæ interprete, qui in 4. diſt. 18. q. 3. art. 3. in fine inquit: *Unde ad S. Thomam reſpondetur primum quod fortaſſe loquebatur in 4. cum communi vulgo, quod quidem in ſumma correxit, & correxiſſe clarius, ſi hucuſque perveniſſet*. Nec inde ſequitur (ut ita latenti replicæ ſatisfiat) quod ſi D. Thomas correxit illam doctrinam quoad hanc partem influendi in gratiam recedente fictione, etiam eam correxit quoad aliam admittendi Sacramentum validum, & informe cum fictione ſacrilega, quia eodem modo loquitur de utroque. Non inquam, id ſequitur: nam poſſe dari confeſſionem validam, & informem cum fictione ſacrilega, quod in 4. docuit, nullibi explicitè aut implicitè negavit, & aliunde hæc doctrina optimè cohæret cum reliquis ejuſdem S. Doctoris principiis. Confeſſionem autem validam, & informem influere recedente fictione in gratiam abſolutionis fructum, aut explicitè locis, quæ tract. citat. dedimus, aut ſaltem virtualiter in 3. part. q. 69. art. 10. rejecit; ſubindeque facile non eſt id cum aliis D. Thomæ teſtimoniis conciliare.

Diſſolvitur 1. — *Sotus.* — *Replica tacita præoccupatur.*

Poſterior vero intelligentia, quam eidem authoritati adhibuimus, in eo ſita erat quod D. Thomas ibi loquutus non fuit de principaliori abſolutionis fructu, qui eſt gratia, ſed de alio minus principali confeſſioni validæ indiſpenſabiliter annexo, videlicet de exemptione ab onere iterum confitendi illa peccata, quæ in confeſſione valida clavibus ſubjecta ſunt. Ad hoc enim videtur D. Th. collimaſſe, dum immediatè quaſi illativè concludit: *Undè non tenetur iterare confeſſionem qui fictus accedit*. Quam expoſitionem priori præferendam ibi cenſuimus, & in præſenti tractatu uti in ſede propria diligentius explicandam reliquimus. At rem ſedulo inveſtigantes, hinc indeque introſpicientes, ea omnino firma, ac verbis D. Thomæ undequaque conſona non apparet. Nam Ang. Doctor expreſſe loquitur de abſolutionis fructu, qui dum adeſt fictio, non percipitur, & recedente fictione obtinetur; ſed pœnitens fictus, ſtatim ac conficit Sacramentum validum, & informe, deobligatus manet ab onere iterum ſubjiciendi clavibus peccata tunc confeſſa, idque etiam ſi non recedat fictio: ergo in relato teſtimonio non loquitur D. Thomas de hoc abſolutionis fructu, ſed de alio principaliori, qui eſt gratia, quæ uſque dum fictio recedat non obtinetur. Quo circa cum loco citato hæſitanter ac quadam animi ſuſpenſione fuerimus loquuti, judicium ultimum ad hunc tractatum reſervantes, modo utramque illam expoſitionem in ſua probabilitate relinquentes, ut quiſque, quam maluerit, eligat, aliam omnino firmam, perſpicuam, ac D. Th. menti ſatis affinem adhibemus.

Secundò.

311 Pro cujus intelligentia nota, gratiam dupliciter nuncupari poſſe fructum Sacramenti; vel quia re vera, & exercitè à Sacramento tanquam proprius effectus inſtrumentaliter producta ſit; vel quia licet à Sacramento re vera non proceſſerit, tamen ab eo produci exigebat, quo pacto fructus Sacramenti dici poteſt, non exercitus, ſed exactus. Concedimus igitur, D. Thomam in illis verbis. *Et quamvis tunc non percipiat abſolutionis fructum tamen recedente fictione percipere incipiet*, ſermonem facere de fructu Sacramenti, aut abſolutionis, qui ſit gratia. Ceterum non ita intelligendus eſt, quod gratia, quam pœnitens recedente fictione obtinet, ſit effectus aut fructus exercitè productus in vi abſolutionis Sacramenti informis; ſed ita ut ſi pœnitens deinceps excludit fictionem, & juſtificatur per contritionem extra Sacramentum, aut per attritionem intra aliud Sacramentum, gratia, quæ tunc infunditur, ſit fructus exercitus vel contritionis, vel ſubſequentis Sacramenti reſpectivè, & ſolum exactus à priori confeſſione informi, quæ re vera illum produxiſſet, ſi fictio non impediret. Et quidem cum fructus abſolutionis aliud non ſit quam gratia remiſſiva peccatorum, ut in priori hujus tract. parte diſp. 3. dub. 2. fuſe expendimus, D. Thomas in verbis prææallegatis aliud non intendit, quam quod pœnitens dum fictè ad Sacramentum accedit, gratiam non obtineat, ſed poſtmodum ubi fictio recedit, ſive hujuſmodi gratia ſit re vera fructus prioris Sacramenti, ſive per contritionem aut ſubſequentem confeſſionem inductus, ſive eadem in entitate, ſive ſimilis in intenſione. Sic etiam commentatur Sotus ubi ſupra, art. 3. in fine: *Secundò reſpondetur, quod D. Thomas non videtur idem tribuiſſe huic Sacramento, quod Baptiſmo: ait enim quod quamvis tunc confeſſus non percipiat abſolutionis fructum, tamen recedente fictione recipere incipiet, ſicut eſt in aliis Sacramentis. De aliis autem Sacramentis non imprimentibus characterem nullibi hoc ipſe opinatus eſt. Attamen S. Thomas, ut arbitror, non aliud ſibi vult, quam quod recedente fictione per contritionem incipiat homo habere gratiam, & remiſſionem peccatorum, quam non habuit per prius Sacramentum; & ſi iterum confiteatur* (verba perpende) *habebit etiam gradum Sacramentalem gratiæ ſimilem illi, quem habuiſſet per primum Sacramentum, nunquam tamen eandem numero*. In quibus cum communi Thomiſtarum ſententia ſupponit eundem numero effectum à duplici cauſa totali produci non poſſe, & cuidam replicæ, quæ ex hac ſententia efformari poterat, adhibet ſolutionem.

Tertiò & meliùs. — *Sotus.*

Hanc autem eſſe perſpicuam D. Thomæ explanationem, liquet ex alio ejuſdem S. Doctoris teſtimonio: nam 3. part. q. 64. art. 3. in corpore aſſerit, Chriſtum potuiſſe effectum Sacramentorum ſine Sacramento producere, de factoque produxiſſe dum dixit Magdalenæ: *Dimittuntur tibi peccata*. Quomodo ergo hæc verba verificari poſſunt? Nam ſi Chriſtus re ipſa, & de facto ſine Sacramento, & ſe ſolo gratiam contulit Magdalenæ, qua ratione

D. Thom.

Digitized by Google

tione hujuſmodi gratia dicitur Sacramentalis, aut fructus Sacramenti? Non utique quia re vera, & *exercitè* per Sacramentum fuerit producta, ſed quia modo connaturaliori per Sacramentum producenda erat; itaque fructus Sacramenti dicitur, non exercitus, ſed *exactus*. Sic igitur ac eodem modo gratia, quæ recedente fictione per contritionem, ac ſubſequens Sacramentum inducitur, dicitur fructus abſolutionis præcedentis, non exercitus, ſed ab ejus cauſalitate *exactus*, quatenus informis confeſſio ex ſe tendebat ad eandem ſpecie gratiam, ac ſimilem in intenſione producendam.

§. IV.

Adverſariorum argumenta proponuntur, & enodantur.

Tyrſus, Gonet, Labat, Joannes à S. Thoma.

312 Contrariam huic tertiæ aſſertioni ſententiam propugnant omnes Authores, quos dub. præcedente retulimus, negantes confeſſionem validam, & informem ex doloris inefficacia. Eandemque tenent Tyrſus diſp. 40. ſect. 7. & 8. Gonet tom. 5. tract. de Pœnitentia diſp. 10. art. 1. §. 2. n. 6. Labat tract. de Pœnitent. diſp. 2. dub. 1. §. 4. Joannes à S. Thoma, in quam etiam inclinat N. Franciſcus tract. 6. cap. 5. dub. unic. n. 21. & alii aſſerentes confeſſionem non integram ob negligentiam examinis graviter culpabilem, & purè vincibilem, eſſe nullam. Pro qua ſententia.

Argum. I.

Arguitur primò ex Tridentino ſeſſ. 14. cap. 5. ubi ſtatuit integritatem formalem eſſe de ſubſtantia Sacramenti Pœnitentiæ ex vi inſtitutionis illius; ſed confeſſio dimidiata ob negligentiam examinis, aut ignorantiam purè vincibilem, & graviter culpabilem, non eſt integra formaliter: ergo hujuſmodi confeſſio non habet quidquid ad illius ſubſtantiam deſideratur, ſubindeque erit nulla. Major, & conſequentia conſtant, & minor oſtenditur: ut omittens aliquod peccatum dicatur efficere confeſſionem formaliter integram, neceſſarium eſt ut illud omittat ex rationabili cauſa; ſed qui confeſſionem dimidiat ob negligentiam examinis purè vincibilem, & graviter culpabilem, non omittit peccatum ex aliqua rationabili cauſa: hæc enim vel eſt impotentia phyſica, vel moralis, aut aliquod grave ſui, vel proximi nocumentum; quorum nihil adeſt in præſenti, ut ex ſe liquet. Ergo qui dimidiat confeſſionem, aut omittit aliquod peccatum ob negligentiam examinis purè vincibilem, & graviter culpabilem, non cenſetur confeſſionem formaliter integram efficere.

Diluitur.

Reſpondetur negando minorem, cujus probatio non urget. Quamvis enim verum ſit, quod ad confeſſionem formaliter integram, in qua quis directè, ſcienter, ac ex propoſito aliquod peccatum omittit, cujus poſt diligens examen memor erat, requiratur aliqua rationabilis cauſa impotentiæ phyſicæ, aut moralis; non tamen dum confeſſio dimidiatur, peccatumve omittitur ob examinis negligentiam purè vincibilem, & graviter culpabilem: tunc quippe cum ſolum indirectè, ac implicita volitione dimidietur confeſſio, & pœnitens habeat expreſſam ac directam intentionem detegendi peccata, quæ poſt aliquale examen memoriæ occurrunt, & quæcumque alia occurrerent, illa rationabilis cauſa neceſſaria non eſt ut confeſſio formaliter integra evadat. Eo vel maximè, quod illa rationabilis cauſa ſufficit ad conſtituendam confeſſionem adeo formaliter integram, ut ſit non ſolum valida, ſed etiam fructuoſa. In eventu autem quæſtionis cum prædicta examinis negligentia non ſalvamus confeſſionem validam, & fructuoſam ſimul, ſed tantum validam; ad quod ſatis eſt quædam moralis impotentia ſecundum quid, ortum ducens ex ignorantia purè vincibili, & graviter culpabili. Itaque de ſubſtantia confeſſionis eſt integritas formalis ex directa pœnitentis intentione, quæ in præſenti adeſt, non verò ex quacumque intentione etiam interpretativa, & implicita, ut patet in dolore ſupernaturali, & efficaci, qui æque neceſſarius eſt ad Sacramenti ſubſtantiam, ac formalis integritas; quo non obſtante ut confeſſio valida exiſtat, ſufficit pœnitentem expreſſam habere intentionem doloris efficacis, & non deſideratur habere etiam implicitam; cum dolor inefficax in re poſitus, & omnem voluntatem peccandi non excludens, validum Sacramentum conſtituat.

Argum. 2.

313 Secundò arguitur, & tradita ſolutio impugnatur. Etenim ut negligentia circa examen ſit graviter culpabilis, opus eſt ut pœnitens plenè advertat ſe abſolutè, & ſimpliciter eſſe in conſcientiæ diſcuſſione negligentem, & ſciat in hujuſmodi omiſſione graviter delinquere; ſed cum peccato ſcienter ac plena advertentia commiſſo, & perſeverante uſque ad ultimum inſtans terminativum abſolutionis, qualiter prædicta negligentia perdurat, non ſalvatur Sacramenti valor: ergo nequit eſſe validum, & informe Sacramentum dimidiatum ob examinis negligentiam ſupra deſcriptam. Minor cum conſequentia conſtat, & major oſtenditur. Nam peccatum lethale ſive commiſſionis, ſive omiſſionis requirit plenam voluntatem ad factum, vel omiſſum; ſed plena voluntas plenam advertentiam, & cognitionem expoſcit: ergo ut negligentia circa examen ſit graviter culpabilis, neceſſarium eſt pœnitentem plenè cognoſcere ſe eſſe ſimpliciter negligentem, ac lethaliter in re gravi delinquere. Et quidem ſicut nemo abſque plena advertentia æternæ pœnæ reatum contrahit, ita ſine eadem peccatum lethale committit. Quo fundamento convincitur Joann. à S. Thoma ut noſtram deſerat, & oppoſitam amplectatur ſententiam.

Joann. à S. Thoma.

Confirm.

Confirmatur, & urgetur: quoniam eſto ad peccatum lethale negligentiæ circa examen, ſive alterius gravis omiſſionis, non requiratur expreſſa advertentia, ſed ſolum quod cum teneatur, & poſſit advertere, non advertat; nihilominus neceſſario deſideratur quod hæc gravis obligatio advertendi ad factum vel omiſſum advertatur; ſed pœnitentem cognoſcere plenè obligationem advertendi ad negligens examen, & id omittere, eſt velle ſcienter ac ex propoſito aliquod peccatum non detegere in confeſſione, quod cum integritate formali cohærere non poteſt: Ergo hujuſmodi confeſſio eſt nulla. Suadetur minor: nam qui plenè advertit periculum tacendi aliquod peccatum, & periculum non removet, cenſetur velle ſcienter illud peccatum tacere; ſed pœnitens, qui plenè cognoſcit obligationem advertendi ad negligens examen, & id non facit, plenè cognoſcit periculum omittendi aliquod peccatum, & illud non removet: ergo cenſetur velle ſcienter, ac ex propoſito dimidiare confeſſionem.

Solvitur argumentum.

Ad hoc argumentum reſpondetur ex dictis tract. 13. diſp. 10. dub. 4. n. 172. cum ſequentibus, quod negligentia graviter culpabilis circa examen, ſi eſt *directè volita*, expoſcit plenam advertentiam tam ſpeculativam quam practicam formalem, & directam: ſi vero ſit negligentia indirectè volita, petit plenam advertentiam ſpeculativam formalem; practicam autem, & proximam ſolum implicitam, & interpretativam. Et ſub hac diſtinctione majoris, conceditur minor quoad primam partem, & negatur illius ſuppoſitum quoad ſecundam: quippè negligentia, de qua in aſſertione loquimur, quæque perſeverat intra confeſſionem, non eſt directè ac ex propoſito volita, ſed ſolum indirectè ob ignorantiam. Nec majoris inſerta probatio aliquid evincit: nam ex ea ſolum habetur, quod plenitudo advertentiæ commenſuranda ſit cum plenitudine volũtatis ad quodlibet peccatum, vel commiſſionis, vel omiſſionis. Contingit autem, peccatum eſſe plenè volitum expreſsè, & directè, & hoc ſimilem expreſſam, & directam advertentiam expoſcit. Contingit item ſolum plena volitione indirecta ac interpretativa eſſe commiſſum, ut in caſu de quo in præſenti; & advertentia, quæ huic culpæ aut voluntati reſpondet, ſolum eſt plena virtualis, & implicita: ideò enim homo ſic peccat, quia cum teneatur hic, & nunc ad practicam formalem, & expreſſam advertentiam, de ea non curat, ſed inconſideratè procedit; alias nulla daretur culpa orta ex vincibili ignorantia, nec quoad hæc ulla peccatorum differentia appareret, quod à vera Theologia exorbitat. Ut autem quis in æternum damnetur, ſufficit voluntariè in lethale peccatum incidere, ſive id ex plena advertentia directa fiat, ſive ex indirecta. Unde, ut vides, hoc argumentum non tam noſtram aſſertionem oppugnat, quàm poſſibilitatem negligentiæ aut ignorantiæ purè vincibilis, & graviter culpabilis, quæ in præſenti ſupponenda eſt, alioqui quæſtio locum non habebit, ut conſideranti conſtabit.

Explicatur ſolutio.

Pœnitens igitur, dum conſcientiam diſcutit, advertit

tit ſpeculativè adeſſe præceptum de diligenti examine confeſſioni præmittendo, atque ideo etiam cognoſcit negligentiam circa examen eſſe prohibitam. Et hujuſmodi ſpeculativa, & formalis advertentia omnino neceſſaria eſt, ut negligentia circa examen, ſive directè, ſive indirectè volita, ſit graviter culpabilis: quippè dum notitia præcepti non habetur, iſtud violari non poteſt. Deinde advertit pœnitens practicè ac expreſsè examen, quod præmiſit, fuiſſe re vera negligens, quo non obſtante confeſſionem aggreditur. Et hujuſmodi advertentia conſtituit eam negligentiam directè volitam, & confeſſionem cum ea factam reddit ſcienter ac ex profeſſo nullam. Ad quam claſſem reducenda eſt confeſſio facta cum negligentia circa examen craſſa, ſupina, & affectata: tunc enim pœnitens, cum nullam aut fere nullam in conſcientiæ diſcuſſione curam adhibeat, cenſetur plenè, expreſsè, ac practicè advertere hic, & nunc ſuam negligentiam, atque ideo directè velle confeſſionem eſſe non integram; nec de his procedit difficultas. Poteſt igitur pœnitens aliter ſe habere, ita ut ſpeculativè cognoſcat præceptum urgens ad diligens examen, & practicè ſe aliquale præmiſiſſe; non tamen practicè advertit ad hujuſmodi aliquale examen, quod præmiſit, ſit vel non ſit ſufficiens; & hanc ignorantiam, aut practicam inconſiderationem non excludens, ad quod tenetur, procedit ad confeſſionem, quam aſſerimus eſſe validam. Etenim negligens examen in hoc eventu directè volitum non eſt, ſed tantum indirectè, quatenus pœnitens ſpeculativè cognoſcens ſe obligationem habere ad practicè ſciendum an examen ſit ſufficiens vel non, & quaſi timens, aut ſcrupulizans ſufficiens non fuiſſe, animum ſuſpendit, nec curam ſufficientem adhibet ad acquirendam advertentiam practicam, & formalem, per quam excludenda erat ignorantia purè vincibilis, qua detinetur. In quo caſu interpretamur pœnitentem implicitè ac indirectè examinis negligentiam admittere; expreſsè tamen ac ex propoſito intendere confeſſionem integram facere. Nec iſta clariorem explanationem admittunt: nam quæ ad ignorantiam attinent, quo plus ſcrutantur, eo imperceptibiliora apparent. Recolantur tamen quæ loco proximè citato ex tract. 13. expendimus. Ex quibus.

Confirmationi ſatisfit. Ad confirmationem, quæ hanc doctrinam infringere conabatur, eodem modo dicendum eſt, quod licet ut quis non advertendo peccet, requiratur plenè cognoſcere ſpeculativè præciſè obligationem, quam habet, ad expreſsè, & practicè advertendum; nihilominus neceſſarium non eſt, ut hic & nunc, dum delinquit, practicè, & expreſsè advertat tranſgreſſionem præcepti ut ſibi bonam judicatam: hæc enim plena advertentia exercita conſtituit modum operandi ſcienter, ac ex malitia; ſed ſatis eſt advertentia implicita, atque indirecta propria illius, qui operatur ex inconſideratione, aut cum vincibili ignorantia. Quippè hæc diſtinctio inter peccata intercedit, quod quorundam malitia reſultat in voluntate ex voluntaria directè propoſitione practica intellectus dictantis voluntati eſſe hic & nunc ſibi conveniens ſe exercere contra legem Dei directa ac expreſſa volitione; quod eſt peccandi genus ſcienter ac ex propoſito. Aliorum vero turpitudo non provenit voluntati ex intellectus cognitione practica, ac expreſſa malitiæ; ſed potius cognitionem inficit voluntas, quatenus paſſione delinita, voluptate ineſcata, deſidiave, aut inertia detenta mentem vitioſè obnubilat, explicitè advertat quod advertere tenebatur, ſed ſiſtat in actu incompoſſibili cum debito. Et hujuſmodi delinquendi ſpecies ortum ducit ex inconſideratione explicita debiti, cum ejus adimpletione voluntarie interpretativè inconjungibili.

Id quod aliqualiter declarari valet exemplo peccati Angeli. Hic enim, ut cum D. Thoma explicuimus tract. 7. diſp. 10. dub. 8. & clarius ac breviuſ tract. 13. diſp. 10. dub. 4. num. 172. non ex aliquo intellectus errore prolapſus eſt, ſed ex quadam inconſideratione, aut inadvertentia practica. Cognovit quippè ſpeculativè ac expreſsè obligationem referendi ſe ac ſubordinandi Deo authori ſupernaturali, & in ſua beatitudine naturali non ſiſtendi. Deinde hujuſmodi obligationem practicè ac expreſsè hic & nunc, dum præceptum urgebat, non advertit ſuæ naturalis fœlicitatis pulchritudine raptus, ſed potius in ea ſtetit, & practicam advertentiam, ac in finem ſupernaturalem ſubordinationem omiſit; & hæc ſubſequens inconſideratio, aut practica inadvertentia cenſetur advertentia interpretativa ſufficiens ad culpam. Similiter ergo pęnitens, dum conſcientiam diſcutit, expreſsè ac ſpeculativè cognoſcit debitum præmittendi diligens examen ad confeſſionem, ne trunca fiat; efficit aliquale, & in eo ſiſtit practicè non advertens an re vera ſit ſufficiens; & hujuſmodi inadvertentiam conſervans (quæ advertentia interpretativa dicitur, eo quod ſpeculativè ſaltem ſub dubio aut ſcrupulo cognoſcit habere obligationem ſciendi diligens examen præmiſiſſe) confeſſioni finem imponit. Ex quo fit, quod confeſſio ex directa pœnitentis intentione ſit formaliter integra, & ſolum implicite ac interpretativè mutila. Non enim ſcienter ac ex profeſſo vult peccatum aliquod in confeſſione ſupprimere, ſed tantum implicitè, quatenus non excludit ignorantiam purè vincibilem negligentis examinis, quam habet; atque ideò implicitè admittit periculum aliquod peccatum tacendi. Per quod patet etiam ad minoris probationem in confirmatione adductam.

314 Tertio arguitur: quoniam omiſſio diligentis examinis expreſsè ac directe volita conſtituit confeſſionem non integram formaliter: ergo etiam quando eſt indirectè volita, aut negligentia purè vincibilis, & lethaliter peccaminoſa. Antecedens conſtat, & conſequentia probatur: nam omiſſio diligentis examinis directè volita eſt ejudem rationis ac ea, quæ indirectè, & interpretativè intenditur: ergo vel utraque, vel nulla reddit confeſſionem formaliter non integram, & invalidam. Antecedens, in quo poterat eſſe difficultas, liquet ex dictis tract. 13. diſp. 13. dub. 3. §. 4. ubi ex profeſſo ſtatuimus omnia peccata, quæ ex ignorantia ſimpliciter vincibili procedunt, manere in propriis ſpeciebus, uti ſi ſcienter [illegible] commiſſa fuiſſent. Id quod etiam in eodem tract. diſp. 8. n. 4. docuimus aſſerentes modum directè aut indirectè reſpiciendi objectum omnino de materiali ad ſpeciem peccati ſe habere. *Argum. 3.*

Reſpondetur negando conſequentiam, quæ minimè ſubjecta probatione evincitur: etenim non negamus, negligentiam circa examen directè volitam eſſe ejuſdem rationis, & ſpeciei cum ea, quæ indirectè amplectitur; aſſerimus tamen hanc ultimam non tollere formalem confeſsionis integritatem ac valorem. Cujus ratio diſparitatis eſt, quia licet modus directè vel indirectè proſequendi objectum de materiali ſe habeat in ordine ad peccati ſpeciem mutandam, nihilominus de formali ſe habet reſpectivè ad valorem vel nullitatem confeſsionis: quippe directa volitio negligentis examinis oſtendit pęnitentem ſcienter ac ex propoſito velle peccata in confeſsione tacere, cum quo incompoſsibilis eſt formalis integritas Sacramenti. Indirecta verò, & interpretativa non deſtruit expreſſum ac directum animum detegendi omnia peccata, quæ memoriæ occurrunt, & quæcumque alia occurrere poſſunt; quod ſatis eſt ad formalem confeſsionis integritatem ad Sacramenti valorem deſideratam. Nam dum Concilium definit: *Qui verò ſecus faciunt, & ſcienter aliqua retinent, nihil divinæ bonitati remittendum proponunt*, non dicit facere confeſsionem nullam, qui *ignoranter*, ſed qui *ſcienter* aliqua peccata retinent. Qui autem ob negligentiam examinis ortam ex ignorantia purè vincibili aliquod peccatum celat, ignoranter celat, & quaſi per accidens, cum expreſſam voluntatem habeat omnia integre manifeſtandi. *Convellitur.* *Concil. Trident.*

E converſo autem contingit in eo, qui ex poſitiva malitia, ac etiam in his, qui ex negligentia craſſa, ſupina, & affectata confeſsionem dimidiant: iſti enim cenſentur directè velle peccata ignorare, atque ideo ſcienter ea ſupprimere. Cujus non modicam lucem habemus ex illo Auguſtini lib. 8. confeſsion. cap. 7. *Tu autem Domine retorquebas me ad me ipſum, auferens me à dorſo meo, ubi me poſueram, dum nollem me attendere, & conſtituebas me ante faciem meam, ut viderem quam turpis eſſem; & ſic conabar à me avertere aſpectum. Tu me rurſus apponebas mihi, & impingebas me in oculos meos, ut invenirem iniquitatem meam; noveram eam, ſed diſſimulabã, & obliviſcebar.* In quibus perſpicuè depingit *D. Aug.*

propriam negligentiæ, aut ignorantiæ craſſæ, ſupinæ, & affectatæ conditionem, nollentem admittere explicitam peccatorum advertentiam, quod idem eſt ac expreſsè, & ſcienter velle eadem ignorare, ac reticere. Ex quo fit, confeſſionem cum hujuſmodi negligentiis factam, eſſe ex mente Concilii nullam; ceterum quæ cum negligenti conſcientiæ diſcuſſione pure vincibili conficitur, licet fructum non pariat, valorem non amittit: ſtat quippè omnes has negligentias idem peccatum quoad ſpeciem moralem conſtituere, & nihilominus quoad aliqua diverſos effectus ac ſatis oppoſitos ſortiri. Itaque videmus ignorantiam craſſam, ſupinam, & affectatam operationis malitiam augere; vincibilem verò eandem diminuere, ut communiter docent Theologi. Inſuper, ignorantiam pure vincibilem ſufficere ut liberet ab incurſione cenſuræ, ut conſtat ex cap. *Ut animarum*, de conſtit. in 6. tenentque Cajetanus, Sylveſter, Sotus, Sanchez, & alii; à quo tamen aliæ ignorantiæ non liberant. Quemadmodum igitur factum vel omiſſum cum certa ſcientia, aut cum ignorantia ſupina, craſſa, & affectata, eſt ejuſdem rationis, aut malitiæ ſpecificæ, ac factum vel omiſſum ex ignorantia pure vincibili, & nihilominus hoc à cenſuris liberat, illud vero non; ita proportionabiliter contingere dicimus circa negligens examen, quod ſi ex certa ſcientia, aut ex illis ignorantiis procedat, confeſſionem annullat; ſi autem ex pure vincibili ortum ducat, quamvis fructum Sacramenti non obtineat, illius valori non officit.

Argum. 4. 315 Arguitur quartò. Nam per confeſſionem validam ſatis fit præcepto divino, & eccleſiaſtico de confeſſione facienda; atqui per confeſſionem indirectè ſacrilegam non fit ſatis præcepto confeſſionis: ergo hujuſmodi confeſſio invalida eſt. Minor oſtenditur, tum quia præceptum confeſſionis non ſolum præcipit confeſſionem quoad ſubſtantiam fieri, ſed etiam quod debito modo fiat, aut quod indignè non fiat; ſed confeſſio indirectè ſacrilega debito modo non fit: ergo per eam non adimpletur præceptum. Tùm etiam: nam per communionem ſacrilegam non ſatisfit præcepto annuæ communionis, ut conſtat ex decreto SS. D. N. Innocentii XI. anno 1679. damnantis hanc propoſitionem, quæ inter reprobatas eſt 55. *Præcepto communionis annuæ ſatis fit per ſacrilegam Domini manducationem*. Ergo ſimiliter nec præcepto confeſſionis annuæ per confeſſionem ſacrilegam.

Propoſitio damnata.

Solvitur. Ad argumentum reſpondetur negando minorem, ad cujus primam probationem dicendum eſt, confeſſionem indirectè ſacrilegam, qua ſacrilegam, præceptum lædere, atque ideò ſub hac conſideratione illi non ſatisfacere; qua validam tamen, implere præceptum quoad ſubſtantiam modo ſtatim explicando. Itaque concedimus præceptum divinum confeſſionis eſſe virtualiter aut æquivalenter duplex, prout verſatur circa ſubſtantiam confeſſionis, & prout reſpicit modum illius, ſivè ſub hac ratione ſit affirmativum præcipiens confeſſionem modo debito fieri, ſive negativum prohibens indignè fieri, quod parum quoad præſens refert. Hoc tamen præceptum, quatenus verſatur circa modum, dupliciter violari poteſt. Primò, ita ut pœnitens ſcienter ac ex propoſito indiſpoſitus ad Sacramentum accedat, aut aliquod peccatum ſupprimere intendat; & dum ita contingit, modus tranſit in ſubſtantiam rei, atque ideò nec præceptum quoad ſubſtantiam, nec quoad modum adimpletur, cum confeſſio ſit prorſus nulla. Secundò, indirectè ac interpretative, ita ut pęnitens ex expreſſa intentione dignè accedat ad Sacramentum cum animo detegendi omnia peccata, quæ memoriæ occurrunt, & cum ſimili expreſſa intentione doloris requiſiti; & ſolum accedat implicitè indiſpoſitus ratione negligentis examinis ducentis principium ex ignorantia pure vincibili, eſto graviter culpabili. Et in hoc eventu præceptum confeſſionis, prout verſatur circa modum, ſolum læditur indirectè, implicitè, & quaſi per accidens. Unde iſte modus violandi præceptum, aut indiſpoſitionis pęnitentis, quæ fit præter ejus expreſſam intentionem, in Sacramenti ſubſtantiam non tranſit, nec illi quoad valorem officit. Quo circa præceptum divinum confeſſionis, prout verſatur circa ſubſtantiam, non frangitur, ſed potius per hujuſmodi confeſſionem validam, & informem adimpletur; licet alias prout verſatur circa modum, indirectè, & implicitè lædatur. Id quod etiam dicimus de præcepto Eccleſiaſtico determinate divinum quoad utramque rationem, quod ſubſtantiam, videlicet, & modum dignè conficiendi Sacramentum. Ita, ni fallimur, in ſubſtantia ſentiunt Sot. in 4. diſt. 15. q. 3. art. 3. §. *Ex his autem* circa medium, Ledeſma de Sacram. Pœnit. c. 16. concl. 6. & 7. Nug. in addit. ad 3. part. q. 9. art. 1. illis verbis: *Eſt igitur primus caſus, in quo datur confeſſio vera, & valida quantum ad ſubſtantiam, ita ut non ſit iteranda, & nihilominus ſit confeſſio informis, imo, & ſacrilega.* Sotus, Ledeſma, Nugnus.

Per quod patet ad ſecundam minoris probationem. nam diſtinguendum eſt conſequens; quod ſi intelligatur de confeſſione ſacrilega ſcienter ac ex propoſito, concedenda eſt conſequentia; ſi vero de ignoranter, indirectè, ac extra expreſſam intentionem ſacrilega, ulterius ſubdiſtinguendum; & ſi procedat de non adimpletione præcepti prout urget ad ſubſtantiam confeſſionis, neganda eſt conſequentia; concedenda vero, ſi procedat de non adimpletione præcepti quatenus verſatur circa modum. Nec iſta doctrina comprehenditur in illa propoſitione damnata à SS. D. N. Alexando VII. quæ inter reprobatas eſt 14. & hujuſmodi: *Qui facit confeſſionem voluntarie nullam, ſatisfacit præcepto Eccleſiæ.* *Propoſitio damnata.* Hic quippè ſolum damnat doctrinam aſſerentem præcepto Eccleſiæ ſatisfieri per confeſſionem *nullam*, qualis eſt illa, quæ ſcienter ac certa malitia dimidiatur, aut etiam illa, in qua ſcienter requiſitus dolor, aut propoſitum corrigendi vitam non adhibetur; quibus confeſſionibus libenter fatemur preceptum divinum aut etiam Eccleſiaſticum nec quoad ſubſtantiam, nec quoad modum adimpleri. Non vero reprobat ſententiam aſſerentem per confeſſionem *validam, & informem* Eccleſiæ præcepto ſatisfieri. Porrò confeſſio, de qua agimus, eſto ſit informis, imò, & graviter peccaminoſa implicitè, ac præter expreſſam pœnitentis intentionem, qua ratione præceptum quoad modum indirectè lædit; eſt tamen abſolutè valida, atque ideò adimpletiva præcepti quoad ſubſtantiam, quippe quod ſolum cadit ſupra confeſſionem validam tanquam ſupra propriam materiam præceptam. Recolantur, quæ ſupra in hac eadem diſp. dub. 2. num. 57. expendimus, remittentes, ut nunc iterum remittimus, Eccleſiæ judicio hujus propoſitionis explanationem.

Imò, ſi Sotum conſulas, id ipſum quod cum citatis Theologis aſſerimus de confeſſione informi, & valida, applicat etiam, & in vi conſequentiæ extendit ad communionem ignoranter, & indirectè ſacrilegam, qua præceptum annuæ communionis, licet non quoad modum, quoad ſubſtantiam tamen adimpleri inquit. Quod ita eſſe docuimus loco proximè citato, dum communio eſt informis, & ſacrilega purè materialiter, ut contingit dum quis accedit ad communionem cum aliquo peccato lethali invincibiliter oblito, & abſque dolore ſupernaturali, eo quod bona fide exiſtimat illo non indigere. In quo eventu præcepto communionis annuæ quoad ſubſtantiam ſatis fit: nam ſic accedens in modo ſe habendi communicat *reverenter*, & in ſua exiſtimatione *religioſe*. Cujus contrarium accidit ubi quis ſciens, & volens cum conſcientia peccati mortalis indignè accedit ad Sacramentum: hæc quippè propriè loquendo eſt ſacrilega Domini manducatio, de qua intelligendus eſt Pontifex in reprobatione illius propoſitionis: *Præcepto communionis annuæ ſatis fit per ſacrilegam Domini manducationem*: loquitur enim in ſenſu formali, ac de communione ſcienter, & ex certa malitia ſacrilega; non vero de ea, quæ eſt talis purè materialiter, aut etiam ignoranter, & implicitè: quia ita communicans expreſse nullum in ſe peccatum videt, quin ſi videret, in ejus ſtatu perdurans non communicaret. Itaque ſolum implicitè ob ignorantiam vincibilem, quam habet, culpam admittit; expreſsè tamen ac ex animo reverenter communicare cenſet, & conſequenter præcepto communionis annuæ quoad ſubſtantiam videtur ſatisfacere, licet non quoad modum.

Et quidem confeſſionem informem, & indirectè peccaminoſam poſſe in aliquo vero ſenſu eſſe abſolutè validam, & præcepti confeſſionis quoad ſubſtantiam adimpletivam, perſpicuè conſtat ex D. Thoma in teſtimonio pro firmanda aſſertione expenſo. Ibi namque docet Angel. Doctor, confeſſionem cum fictione factam

Digitized by Google

ctam poſſe eſſe validam, & infructuoſam, ac inſuper pœnitentem non teneri confeſſionem iterare, ſed ſolum fictionem poſtmodum confiteri. Quæ verba cohærere nequeunt, niſi per confeſſionem indirectè ſacrilegam præcepto confeſſionis quoad ſubſtantiam fiat ſatis. Nam per fictionem, quam inquit teneri poſtmodum pœnitentem confiteri, nequit intelligi ea, quæ expreſsè ac ſcienter eſt ſacrilega, quippè quæ confeſſionem annullat, cujus oppoſitum ſupponit D. Thomas: ergo intelligenda eſt, quæ ſolum interpretativè, & implicitè eſt graviter culpabilis, de qua verificatur quod obligat ut deinceps manifeſtetur. Rurſus docet, pœnitentem non teneri ad iterandam eam confeſſionem, in qua prædicta fictio invenitur; ſed confeſſio, quam pœnitens iterare non cogitur, adimpletiva præcepti eſt, ut ex ſe liquet: ergo in ſententia D. Thomæ (hucuſque ab Eccleſia non damnata in prædictæ propoſitionis reprobatione) per confeſſionem informem, & validam, in qua indirecta fictio adeſt, ſatis fit præcepto confeſſionis quoad ſubſtantiam, quamvis illi prout verſatur circa modum non ſatis fiat. Doctrinam tamen iſtam, licet tanti Doctoris authoritate roboratam, ſumma animi demiſſione, ut par eſt, Eccleſiæ judicio ſubjiciendam recognoſcimus, & ſubjicimus.

Alia ſolutio.

316 Vel dicas, ſi non diſplicet, ad argumentum, optimè cohærere confeſſionem, de qua in præſenti, eſſe validam, & informem, & nihilominus per eandem præcepto confeſſionis annuæ non ſatis fieri abſolutè. Cujus ea ratio adhiberi poteſt, quia ut ſit valida, & informis, ſufficit habere ea, quæ pro firmanda aſſertione expendimus; ut autem adimpletiva præcepti ſit, non ſufficit eſſe validam, ſed inſuper deſideratur quod non fiat indigne poſitivè, aut modo culpabili redundante in injuriam Sacramenti. Cujus inſtantia in aliis Sacramentis conſtat, quippè quæ non ſemel valida ſunt, & tamen eorum receptio, quia indigne fit, adimpletiva præcepti non eſt. Nec inde ſequitur, præceptum urgere non ſolum ad valorem Sacramenti, ſed etiam ad ejus fructum, aut finem obtinendum, quod nemo docuit. Non, inquam, ſequitur: nam rectè cohæret præceptum urgere ad confeſſionem, quæ non fiat indignè poſitivè, aut modo culpabili, & quod non urgeat ad fructum, aut finem obtinendum: iſte enim poteſt aliunde impediri ſine culpa pœnitentis, ut liquet in caſu præcedentis dubii, in quo pœnitens accedit ad confeſſionem cum dolore ineſſicaci, invincibiliter exiſtimato efficaci; in quo eventu fructum non obtinet, & præceptum confeſſionis adimplet, eo quod, & valida confeſſio ſit, & alias non ſit modo culpabili, aut indigne poſitivè, ſed tantum negativè; imo quamvis fructus Sacramenti, aut ejus finis ſub præcepto non cadat, poteſt tamen cadere vel medium requiſitum ad ejus aſſecutionem, vel ſaltem remotio impedimenti poſitivè fructui repugnanti, dum ipſa remotio ex ſuſcipientis voluntate dependet. Nec iterum ſequitur, quod ſi per hujuſmodi confeſſionem non adimpletur, ſed potius frangitur præceptum, ſit nulla. Nam illud præceptum non læditur ſcienter ac ex propoſito, ſed ſolum implicitè ac indirectè, quod valori Sacramenti non officit, ſicut nec etiam officit culpa negligentis examinis indirectè volita.

Applicatur argumento.

Quo circa juxta hanc ſolutionem major argumenti diſtinguenda eſt; & ſi procedat de confeſſione valida, & ſine modo culpabili ac indigno poſitivè, concedenda eſt; neganda vero, ſi intelligatur de confeſſione valida abſolutè, & quomodocumque talis ſit; & conceſſa minori negatur conſequentia. Minoris autem probationes, in quibus argumenti robur innitebatur, jam non urgent, ut ex ſe patet, cum id quod evincunt, libenter concedamus. Sed ecce hinc alia difficultas; ſi pœnitens per hujuſmodi confeſſionem validam, & informem, ac indirectè ſacrilegam annuæ confeſſionis præcepto non ſatisfacit, neceſſum eſt ut teneatur iterum intra annum confiteri. Quæ igitur peccata? Reſpondetur tamen facile, quod non tenetur ad confitendum ea peccata, quæ in priori confeſſione detecta ſunt: hæc enim licet ante illam confeſſionem obligarent, poſtquam jam facta eſt, per accidens non obligant, cum jam vere confeſſa validè ſint; atque ideo idem judicium de illis fieri debet, ac de aliis anno præcedenti legitimè declaratis. Tenetur ergo ut præcepto ſatisfaciat, aliam confeſſionem emittere, in qua detegere cogitur peccatum fictionis formalis, quod in priori commiſit, & inſuper fictionem materialem, aut peccatum illud, quod ex negligenti conſcientiæ diſcuſſione in alia celavit. Unde etiam cum hac doctrina conciliatur apprimè D. Thomas, dum aſſerit pœnitentem non obligari ad iterandam confeſſionem, teneri tamen poſtmodum ſuam fictionem confiteri, ut videlicet præceptum confeſsionis adimpleat: nam per priorem illi ſatisfactum non eſt. Cui ſolutioni facillimè etiam adaptantur omnia, quæ dub. 2. hujus diſp. ſtatuimus, imò poſitivè conſonant, ſicut & ea, quæ tract. 23. diſp. 11. dub. 4. §. 2. n. 45. expendimus.

Obſervat.

317 Ex dictis in dubii proceſſu notandum apparet diſcrimen, quod inter hujuſmodi informitatis modum, & alium ex inefficacia doloris præcedenti dubio deſcriptum intercedit: nam dum quis accedit ad Sacramentum cum dolore tantum inefficaci, exiſtimans efficacem ex ignorantia invincibili, efficit confeſsionem validam, & informem nullum tamen peccatum committit; unde hujuſmodi Sacramentum conſuevit neutrum appellari, eo quod nec pœnitens culpam committit, nec Sacramenti fructum obtinet. Si verò attritio inefficax adſit, & ex ignorantia purè vincibili efficax deſit, lethalis culpa intra Sacramentum indirectè patratur, ſubindeque eſt validum, & informe, ac interpretativè ſacrilegum, de quo idem judicium fieri debet quoad adimpletionem præcepti, ac de eo, quod num. præcedente explicuimus. Ceterum in modo informitatis ex negligentia examinis procedente res aliter ſe habet: quippè ubi de hujuſmodi negligentia adeſt ignorantia invincibilis, nedum confeſsio valida, verum, & formata exiſtit. Cujus diſcriminis ratio ex dictis deprehenditur: quia, nimirum, dolor efficax eſt phyſica ac connaturalis diſpoſitio ad gratiam, non ſecus ac calor ut octo ad formam ignis. Ex quo fit, quod eo deficiente, quantumvis alias invincibiliter adeſſe exiſtimetur, Sacramenti fructus non aderit. Diligens autem examen, ad confeſsionis integritatem petitum, phyſica ac connaturalis diſpoſitio indiſpenſabiliter requiſita ad fructum Sacramenti non eſt, ſed quædam quaſi conditio, aut medium humano modo apponendum, prudentiæ regulis, judicio, aut pœnitentis exiſtimationi ſubjectum, & pro qualitate ſubjectorum attemperandum; atque ideo in metaphyſica ac indiviſibili conſtitutione, uti dolor efficax, non conſiſtit, ſed aliquam intra lineam ſufficientis admittit latitudinem. Quocirca ea diligentia; quæ in uno ſufficiens, in alio inſufficiens apparet, & è converſo. Qui ergo aliquale examen præmiſit, & invincibiliter ac bona fide fuiſſe ſufficiens exiſtimat, Sacramentum validum, & formatum conficit: nam qua ratione habet ignorantiam invincibilem, excuſatur à culpa, & peccata oblita virtualiter in confeſsione incluſa cenſentur; & quo capite culpam non patrat, non repugnat, ſed potius compatibilis eſt dolor univerſalis, & efficax ad gratiam per modum diſpoſitionis requiſitus. Cujus oppoſitum contingit in dolore re vera inefficaci, invincibiliter exiſtimato efficaci, & dum negligentia circa examen eſt graviter culpabilis ob ignorantiam pure vincibilem.

Nota.

In calce item hujus prolixæ, ac ſatis implexæ difficultatis apponendam cenſuimus quandam Nugni obſervationem non incongruam, qua pœnitentes uti poſsint, ut poſtmodum deveniant in expreſſam notitiam illius culpæ lethalis negligentiæ circa examen, quæ in confeſsione informi, & valida ſolum implicitè commiſſa, & cognita fuit. Et quamvis univerſalis ac omnino firma regula tradi nequeat; nihilominus ipſe cenſet, quod ſi poſt abſolutam confeſsionem informem pœnitentis memoriæ plura occurrant peccata, quam ea quæ in confeſsione fuerunt detecta, eſt ſignum moraliter probabile, examen ſufficiens non præmiſiſſe, ſed re vera negligens, & culpabile moraliter, quod ſatis vero ſimile apparet. Si vero peccata, quæ deinceps occurrunt, longè pauciora ſint quam confeſſa, præmiſſam conſcientiæ diſcuſsionem ſufficientem abſolutè fore reputandam, licet ſecundum quid negligentem, ita ut pœnitens venialiter tantum deliquerit, ſatiſque ſit de peccatis oblitis ſe accuſare, quamvis ad cautelam optimè aget ſi etiam examinis negligentiam prodeat.

DUBIUM XIII.

An ſexdecim tantum aſſignentur confeſſionis conditiones?

A Difficilioribus expeditis, ad faciliora accedimus explicaturi pro præſentis diſputationis integritate alias confeſſionis conditiones, quæ communiter à Doctoribus circumferuntur, de quibus etiam D. Thomas in 4. diſt. 17. qu. 3. art. 4. & in ſupplem. qu. 9. art. ultimo diſſerit. Ab illis tamen breviter expediemur, quia difficultates, quas concernunt, deciſas in præcedentibus relinquimus; unde non tam diſputatione, quam doctrinali expoſitione egent. His autem verſibus continentur.

Sit ſimplex, humilis confeſſio, pura, fidelis,
atque frequens, nuda, diſcreta, libens, verecunda,
Integra, ſecreta, lacrymabilis, accelerata.
fortis, & accuſans, & ſit parere parata.

Nec inconvenit aliqua in præſenti aſſignari ut conditiones confeſſionis, quæ per ſe non ad pœnitentiam, ſeu ad ejus actum, qualis eſt confeſſio, ſed ad alias virtutes ſpectant, uti quod ſit *fidelis*, quæ ratio per ſe concernit fidelitatem; quod ſit *humilis*, quæ ad humilitatem refertur; quod ſit *ſimplex* aut *fortis*, quæ ſimplicitatis ac fortitudinis virtutes demonſtrant. Non igitur inconvenit, inquit loco cit. D. Thomas, *quod conditio unius virtutis in actu alterius inveniatur, quia ab ipſa imperatur, vel quia medium, quod eſt unius virtutis principaliter, etiam aliæ virtutes per participationem habent.* Unde plura, quæ in prædictis verſibus continentur, licet formaliter ſint actus ab aliis virtutibus procedentes, dicuntur confeſſionis conditiones, quia dum Pœnitentia proprium confeſſionis actum elicit, imperat alias virtutes, ut ſimul ſuis actibus concurrant ad formandam confeſſionem omnino ornatam, & undequaque perfectam, in majorem Sacramenti reverentiam, ac uberiorem illius fructum recipiendum. Videamus igitur cur prædictæ conditiones ſexdecim aſſignentur.

§. I.

Reſolvitur difficultas.

318 Dicendum eſt ſexdecim eſſe tantum confeſſionis conditiones. Ita communiter DD. D. Thom. loc. cit. Sotus, Navarr. Bonacina, Saurus, Henriq. Reginald. N. Franciſcus tract. 6. c. 6. punct. 1. & alii. Suadetur ipſa D. Thom. ratione: nam conditiones confeſſionis ex triplici capite illi advenire poſſunt; vel quatenus eſt actus virtutis in genere; vel quatenus eſt actus ſpecialis virtutis Pœnitentiæ; vel quatenus eſt pars Sacramentum conſtituens. Qua ratione eſt actus virtutis in genere, quatuor expoſcit conditiones, quæ in quocumque virtutis actu inveniri debent juxta Ariſt. 2. Ethic. Etenim ut quis virtuoſe operetur, neceſſe eſt quod procedat ut ſciens, qua de cauſa dicitur quod confeſſio debet eſſe *diſcreta*. Deinde, ut actio virtuoſa ſit, opus eſt ut procedat ab eligente, unde virtus ab eodem Ariſtotele definitur, quod ſit *habitus electivus in mediocritate conſiſtens*, &c. ideoque confeſſio dicitur *libens*. Rurſus, ad actum virtutis deſideratur quod ſiat propter finem, ob idque additur ly *pura*, quod denotat confeſſionem fieri debere ex legitima intenſione ſe accuſandi coram Deo, propria delicta cognoſcendi, ac obtinendi eorum remiſsionem. Ulterius requiritur ad virtutis actum, quod perſeveranter ac immobiliter eliciatur, quo motivo ſubditur quod ſit *fortis*.

Aſſertio.

Ratio.

Si vero quoad ſecundum caput conſideretur, quatenus videlicet, eſt actus ſpecialis virtutis Pœnitentiæ, ſeptem alias vendicat conditiones. Quippe Pœnitentia triplicem gradum continet; incipit abhorrere turpitudines peccati, quæ ruborem parit, & reſpectu hujus dicitur *verecunda*; progreditur ad deteſtationem, & dolorem ejuſdem peccati, unde additur lacrymabilis; & conſummatur in hominis abjectione, quatenus propriam fragilitatem ac infirmitatem deprehendit, ideoque ponitur ly *humilis*. Item ex peculiari ejuſdem actus natura habet confeſsio quod ſit manifeſtativa; manifeſtatio autem impediri poteſt, vel per falſitatem, ad quam excludendam ponitur ly *fidelis*, ut verè proferatur quod corde retinetur; vel per obſcuritatem, aut verborum circuitum, ad cujus præcautionem additur ly *nuda*; vel per verborum multitudinem, prolixamve narrationem crimina potius palliantem, quàm detegentem, id quod etiam ut rejiciat, dicitur *ſimplex*; vel denique per ſubtractionem, aut diminutionem eorum, quæ neceſſario aperiri debent, ad quam vitandam additur *integra*.

Ex tertio autem capite, quo pacto eſt pars Sacramenti, quinque alias vendicat conditiones. Etenim cum hujuſmodi Sacramentum ſit quoddam ſpirituale tribunal, in quo Sacerdos judicis munus obtinet; ut legitimam ac proportionatam ſententiam proferat, neceſſe eſt ut criminum notitiam accipiat; pœnitens autem, qui rei vicem ac teſtis exercet, crimina deponere debet, ideoque ponitur ly *accuſans*. Deinde additur ly *ſecreta*, quod refertur ad conditionem illius tribunalis, ubi de occultis agitur. Additur præterea *parere parata*, ut innuat pœnitentem uti reum promptum eſſe debere ad Sacerdotis ſententiam acceptandam. Ac tandem apponuntur ly *frequens* ac *accelerata*, quæ requiruntur in confeſsione ut illius fructus citius percipiatur, ac ut ingens difficultas, quam ut plurimum nonnulli in peccatorum manifeſtatione experiuntur, ipſa confeſsionis frequentia dehiſcat. Cum igitur illæ ſufficiant, & aliæ ita opportunæ, & congruentes excogitabiles non ſint, ſexdecim tantum eſſe debent confeſsionis conditiones. Eas autem plus quid in ſingillatim exponere decet.

§. II.

Sexdecim confeſſionis conditiones exponuntur.

319 Prima igitur confeſsionis conditio juxta ordinem, quem in verſibus obtinent, eſt quod ſit *ſimplex*, quæ refertur ad verba, ad diſtinctionem alterius, nimirum, quod ſit *pura*, quæ reſpicit intentionem. Hujuſmodi autem verborum ſimplicitas in eo nititur, quod inutilia verba in confeſsione amputentur, & ſolum ea proferantur, quæ generalitatis ac disjunctionis confuſione rejecta præciſè ſunt neceſſaria, ut perſpicue ac diſtinctè pœnitens cuncta peccata prodeat, ita ut Sacerdos cognoſcere poſsit eorum numerum, ſpecies, ac circumſtantias, ob quas non ſemel id quod ex ſe eſt veniale, tranſit in lethale. Itaque Sacerdotes circa id vigiles eſſe debent: quippè pœnitentium plures, vel frequentiſsimè in peccatorum declaratione ſumma procedunt generalitate, quatenus dicunt ſe deliquiſſe nimis comedendo, murmurando, aut irridendo, & ſimilia, quæ cum frequenter venialia ſint, ea Sacerdotes indiſcriminatim ut pure levia dijudicant, cum non raro lethalia extiterint, uti facta cum notabili Dei, Sanctorum, aut Eccleſiæ irreverentia, vel cum ingenti damno ſpiritualis ſalutis, pacis, honoris, famæ, aut alterius rei ad ſe vel ad proximum pertinentis. Idcirco hæc inquirenda ſunt, ut Sacerdoti conſtet an culpa malitiam peccati lethalis induerit, vel non; niſi ex qualitate perſonæ, aut contendi modo parvitatem aut gravitatem malitiæ liquido deprehendat. Aliam vero quamcumque garrulitatem, prolixamve narrationem, aut circumſtantias ad ingenuam peccatorum declarationem nihil referentes, omnino ſcindere debet, ne diutius quam par eſt, confeſſio protrahatur. 1. Conditio.

Secunda conditio, quod nimirum ſit *humilis* neceſſitatem importat quoad hoc quod pœnitens animum demittat, & tanquam peccatum, ac proprium defectum agnoſcat id quod re vera eſt peccatum, alioqui dolor ad Sacramenti valorem deſideratus haberi nequit. Quoad alia vero ſolum rationem ornatus ad confeſsionem ſortitur, quatenus pœnitens ex deformitatis culpæ deteſtatione adeo in ſui abjectionem propendit, ut non ſolum animi demiſsione, verum, & corporis Sacerdoti ſe ſubdat, peccataque detegat flexis genibus, capite diſcooperto, enſe non præcincto, niſi ſit eques, aut miles, quibus ratione profeſsionis, & ſtatus id permitti aſſuevit. In aliis autem aliter ad Sacramentum accedere, niſi neceſsitas urgeat, erit peccatum veniale. Si verò contingat, pœnitentem in confeſsione tam longè ab humilitate abeſſe, ut potius de peccatis, quæ pandit, 2. Conditio.

Digitized by Google

dit, ſe jactet, nullum planè Sacramentum conficiet, tum ex defectu doloris, qui cum illa jactantia ac affectu ad peccandum incompoſſibilis eſt; tum etiam ex defectu integritatis: quippè tunc novum peccatum committit, quod in confeſſione nec explicitè nec implicitè incluſum cenſetur. Ita communiter Authores.

3. Conditio. Tertia conditio, quod ſit *pura*, rectitudinem intentionis importat, ita ut confeſſio ob pravum finem non fiat, ſed intuitu Deum placandi, & remiſſionem peccatorum obtinendi. Undè ſi fiat ob pravum mortaliter finem, eſt invalida, ut nemo Theologorum diſſentit. Sed quid dicendum, ſi ex fine venialiter tantum peccaminoſo conficiatur? Erit ne tunc valida confeſſio? Verum hæc difficultas deciſa manet in præſenti diſp. dub. 4. & inſuper tract. 17. diſp. 5. dub. 2. §. 5. in quibus ex profeſſo oſtendimus invalidam eſſe confeſſionem factam ob venialem finem antecedentem, & in confeſſionem in ſuo genere cauſæ influentem; ut ſi quis confeſſionem emittere intendat ut hominibus placeat, honorem apud Sacerdotem obtineat, aliquod temporale lucrum reportet, vel quid ſimile curet. Cujus eam rationem ſatis perſpicuam utrobique aſſignavimus, quia confeſſio Sacramentalis, quæ per modum partis conſtituit validum Sacramentum, nequit ex aliquo capite eſſe moraliter mala, ſiquidem eſt ſupernaturalis, aut procedens ex dolore ſupernaturali, qui nullo modo viciari poteſt; ſi autem confeſſio emittitur ex fine adhuc venialiter peccaminoſo, nequit non malitiam ex fine induere, atque ideo deſinit eſſe confeſſio ad Sacramenti valorem requiſita. Præſertim quia verè non dolet de peccatis, qui eo dolet ut alteri placeat: hoc enim non eſt dolere, ſed fingere, ut ex ſe liquet. Nota tamen, affectum venialiter peccaminoſum interdum ſolum ſe habere conſequenter, aut concomitanter ad confeſſionem, uti dum pœnitens in ipſo confeſſionis actu, aut deinceps de ea gloriatur: & in hoc eventu confeſſio valida exiſtit: quippè quæ ex fine malo non procedit, ſed præcisè ſe habet tanquam objectum circa quod vana gloria verſatur; qui affectus cum in confeſſionem per modum finis non influat, eam non deturpat, atque ideò non ſolum valida, ſed etiam fructuoſa eſſe poteſt. Plura huc ſpectantia citatis locis invenies.

4. Conditio. Quarta conditio, quod confeſſio ſit *fidelis*, id eſt, vera, ac ſine fallacia, eſt de ſubſtantia Sacramenti, ſi verſetur circa materiam gravem. Idcirco mentiri circa peccatum lethale nondum unquam confeſſum, eſt ſacrilegium, redditque Sacramentum nullum; tum quia Sacerdos, qui eſt judex in foro Pœnitentiæ decipitur in re gravi, quod culpa levis non eſt; tum quia confeſſio non eſt integra, cum non reveletur mendacium grave in confeſſione commiſſum, nec illud peccatum circa quod mendacium verſatur. Tum denique quia deficit dolor ad Sacramentum neceſſario requiſitus: implicat enim quempiam actualiter; & ſcienter peccare, ac de peccatis verè dolere. Ita Sylveſter, Navarrus, Nugnus, Filliucius, & alii. Secus autem continget, ſi pœnitens fidelitatem non ſervat, aut veritatem non dicit inquiſitus de peccato lethali jam olim legitimè confeſſo: tunc enim venialem culpam tantum incurrit, confeſſionemque validam conficit; niſi alias Sacerdos de illo peccato inquirat, ut in cognitionem ſtatus pœnitentis deveniat, quem forſan timet aptè diſpoſitum ad Sacramentum non accederes in quo eventu veritatem prodere cogitur ſub lethali. Item graviter delinquit, confeſſionemque nullam reddit, qui peccatorum gravium majorem numerum ſcienter exprimit, quam re vera commiſit: decipit namque Sacerdotem in re gravi. Per accidens tamen excuſantur pœnitentes nonnulli, ipſique ſimplices, ac rudes, qui bona fide ſecurius judicant (idque faciunt) plura peccata fateri, quam quod aliquod inconfeſſum relinquatur. Ita Navarrus, Sylveſter, Sanchez, Rodriguez, & alii. Ulterius graviter delinquit, qui peccata lethalia dubia ut certa, certaque ut dubia pandit. Valida autem confeſſio fiet, dum quis circa venialia fidelitatem non ſervat: nam hujuſmodi mendacium non eſt circa materiam confeſſionis neceſſariam, nec Sacerdos in re gravi decipitur. Hoc tamen eſt intelligendum, dummodo venialia, quæ confitentur, ſint plura: quippè ſi unicum tantum eſſet, & circa illud pœnitens mentiretur, confeſſio invalida exiſteret; eo quod licet culpa venialis abſolutè loquendo materia neceſſaria confeſſionis non ſit, in hoc eventu eſt neceſſaria ex ſuppoſitione; ſubindeq; ſi quis ſolum confiteretur ſe unicum veniale commiſiſſe, quod re vera non commiſit, lethaliter peccaret, Sacramentumque redderet nullum. Idem dicendum de lethali jam confeſſo, ſi eadem fiat ſuppoſitio.

(In the margin: Sylveſt. Navarr. Nugnus, Filliuc. — Navarr. Sylveſt. Sanchez, Rodrig.)

320 Quinta conditio, quod confeſſio ſit *frequens*, id eſt, quod non rarò, ſed ſæpe in anno fiat, non eſt de neceſſitate præcepti, ſed præcisè opus conſilii, ob ingentes, uberéſque ſpirituales fructus, quos ex hujus Sacramenti repetitione animæ colligunt. Idcirco timorati viri, ac ſtudio propriæ ſalutis impensè incumbentes, quamquam interdum ſolis criminibus jam ritè ac ſæpè confeſſis ſe maculatos deprehendant, ea tamen ſemel ac iterum clavibus ſubmittere curant, ne Sacramenti fructibus careant, ſed gratiam virtuteſque foveant. Imò quamvis abſolutè loquendo præceptum divinum aut Eccleſiaſticum de confeſſionis frequentia non extet, non dubitamus Religioſum aliquem penes id nimis negligentem poſſe graviter delinquere, tum ratione ſcandali, quod aliis pararet, ſi in ea Religione mos magnæ frequentationis Pœnitentiæ vigeret; tum quia ratione ſtatus ac profeſſionis ſtrictæ ad perfectionis ſtudium tenetur, ad quam comparandam confeſſionis frequentia admodum refert. Quo motivo ducti in hac eadem diſp. dub. 2. n. 31. cenſuimus poſſe noſtri Ordinis Superiores ſub præcepto formali ad confitendum conſtringere Religioſum illum, quem per tres aut quatuor menſes ad Sacramentum Pœnitentiæ non acceſſiſſe convicerint. *5. Conditio.*

Sexta conditio eſt, quod ſit *nuda*, verborum videlicet obſcuritate ac circuitu non palliata. Quemadmodum enim quidquid in homine ſit tam extra quam intra, etiam ſecretiores animi motus, Dei oculis patent: ita cuncta, quæ pœnitens in conſcientiæ receſſu detinet, Sacerdoti in Pœnitentiæ Sacramento munus Dei obtinenti palam manifeſtare debet, ut peccatorum ſpecies, gravitatem, ac numerum videat, perpendat, ac dijudicet; alioqui nec tanquam judex legitimam proferre ſententiam, nec tanquam medicus aptum animæ vulneribus medicamen præſcribere valebit. Idcirco reſecanda ſunt ea omnia, quæ malitiam confundunt, aut diminuunt, & quæ eandem ingenue ac ſincerè oſtendunt, adhibenda: contingere enim poteſt quod ob obſcuram peccatorum declarationem Sacerdos graviter decipiatur, confeſſioque nulla evadat. Et quidem qui his verborum anfractibus ad peccata confitenda utitur, ſuſpicionem non levem remiſſi aut nullius doloris offert. *6. Conditio.*

Septima conditio, quod ſit *diſcreta*, eſt omnino ad ſubſtantiam Sacramenti neceſſaria, quatenus importat confeſſionem fieri debere tanquam actum humanum à rationis compote; in quo ſenſu accipitur à D. Thoma. Unde quamvis amentes ſua peccata propalent, nequeunt licitè aut validè abſolvi. Quid verò cum moribundo ſenſibus deſtituto faciendum, conſtat ex dictis in hac diſp. dub. 7. §. 4. à n. 240. & deinceps; ubi caſum ſub omni accidentali circumſtantia conſideratum devolvimus. Si autem ly *diſcreta* innuat pœnitentem inter omnia peccata diſcernere debere, ita ut uniuſcujuſque gravitatem, aut parvitatem, ſpeciem ſubalternam, aut atomam ſpeculativè cognoſcat, indiſpenſabiliter neceſſaria non eſt, ut liquet in ruſticis, quos hujuſmodi ſpeculationes non affulgent. Debet nihilominus confeſſio eſſe antecedenter *diſcreta*, adeo ut pœnitens probum, ac ſufficienti doctrina ornatum ſeligat Sacerdotem, qui inter peccata diſcernere, illiſque congrua adhibere remedia aprime noſcat. Item ly *diſcreta* deſignat quod pœnitens cautè peccata explicet, impudica præſertim per verba honeſta, nec ad ſingulas deſcendat circumſtantias, quas neceſſarias ad peccati malitiam detegendam non cenſuerit. *7. Conditio.*

Octava eſt, quod ſit *libens*, aut voluntariè emiſſa ſi enim ex lectione non fieret, non eſſet opus virtutis; atque ideò omnino deſideratur voluntas, ac intentio confitendi, ut Sacramentum teneat. Si vero *libens* ſignificet quod confeſſio prompto animo fiat, ea conditio non eſt prorſus neceſſaria, ſed tantum confeſſionem exornat: contingit quippè nonnullos, præſertim conſue- *8. Conditio.*

Digitized by Google

tudinarios, qui ingenti peccatorum numero irretiuntur, non ita prompte ad Sacramentum accedere, ex quo ſolo capite minimè infertur, confeſſionem, quam emittunt, eſſe nullam. Nec etiam neceſſario requiritur, ſed tantummodo ad ornatum, quod confeſſio fiat ita voluntarie, ut omne involuntarium excludat: etenim non ſemel pœnitentes excommunicationis, infamiæ, aut rixarum parentum timore arrepti peccata confitentur, quum tamen confeſſio teneat, ſi aliunde ſit integra, & cum ſufficienti dolore emiſſa: nam licet ibi aliquod involuntarium immiſceatur, adeſt ſufficiens intentio ac voluntas recipiendi Pœnitentiæ Sacramentum.

9. Conditio. Nona eſt, quod ſit *verecunda*, vel cum pudore ex peccatorum fœditate concepto; non quia id omnino indiſpenſabile ſit, ſed quoniam admodum decet animam criminibus deturpatam aliquam exteriorem emittere erubeſcentiam, non quæ culpas detegere formidet, ſed quæ ad dolorem augendum, obtinendamque veniam proſit. Caveant tamen Sacerdotes ne in Sacramenti limine pœnitentes aſperitate deterreant, ne forſam ubi ſalus quæritur, pernicies paretur. Itaque in confeſſionis proceſſu lenibus, quoad poſſint, verbis utantur, quibus pœnitens ad cuncta crimina fideliter detegenda alliciant, reprehenſione prudenter impoſterum reſervata. Id quod maximè in fœminarum confeſſionibus obſervandum, quippè quæ in peccatorum declaratione, eorum præſertim quæ ad turpitudinem attinent, adeo interdum verecundia ſuffunduntur, ut ſi quam in Sacerdote aſperitatem deprehendunt, potius fœlicitatem amittere ſeligant, quam illi conſcientiam prodere.

10. Conditio. Decima, quod ſit *integra*, vel quod cuncta peccata Sacerdoti tanquam Dei miniſtro manifeſtentur, refertur ad materiam remotam Sacramenti, quæ eſt duplex; alia nimirum ſufficiens, & voluntaria; alia verò neceſſaria. Prior conſiſtit in venialibus, ac etiam in lethalibus jam rite confeſſis; poſterior autem in lethalibus nondum confeſſis. Integritas igitur ad Sacramentum requiſita non verſatur circa materiam liberam: nam cum circa confeſſionem venialium, ac etiam lethalium, quæ jam legitimè confeſſa ſunt, nullum præceptum adſit, quemadmodum ea abſolutè omittere poſſumus, ita, & in eorum confeſſione integritatem non obſervare. Militat itaque penes materiam neceſſariam, aut peccata lethalia poſt Baptiſmum commiſſa, & nondum confeſſa. Hæc autem integritas qualiter ad Sacramentum requiratur, ac quando ejus defectus confeſſionem invalidet vel non, lato calamo explicuimus dub. 7. hujus diſp. & ideo ab ulteriori hujus conditionis expoſitione ſuperſedemus.

11. Conditio. 321 Undecima conditio quod ſit *ſecreta* ſive quod non publicè, aut aliis adſtantibus fiat, ſed ſoli Sacerdoti, requiritur per ſe loquendo ad Sacramentum. Ratio eſt: quia licet præceptum divinum de confeſſione ſecreta non adſit; nihilominus, ut inquit Tridenti-
Concil. Trident. num ſeſſ. 14. cap. 5. *Non eſt res à divino mandato aliena, nec oppoſitum conſulte præciperetur à lege humana*. Unde cap. omnis *utriuſque ſexus* præcipitur confeſſio ſoli Sacerdoti facienda. Ex quo infertur primo, neminem conſtringi per ſe loquendo ad confeſſionem, quæ ſecreto fieri non valet, quamvis per accidens oppoſitum contingat, ut liquet in exiſtentibus in articulo aut periculo mortis, dum contritionem elicere nequeunt.
Navarr. Canus, Nugnus. Ita Navarrus, Canus, Nugnus, & alii. Infertur ſecundò, prohibitum eſſe ſaltem ſub veniali peccata conteri, aliis præter Sacerdotem audientibus: tunc quippe abſque juſta cauſa fama prodigitur, quod eſt culpa levis. Colligitur tertio, illicitè procedere Sacerdotes, qui pueros doli capaces in unum congregatos
Navarr. Sylveſt. ſacramentaliter audiunt, ut rectè obſervat Navarrus in Manuali c. 8. n. 13. & Sylv. verbo *Confeſſio* 1. n. 13. Diximus confeſſionem debere fieri ſecreto per ſe loquendo: nam per accidens licitè ac valide poteſt fieri publicè, qualis eſt facta ab exiſtentibus in naufragio, vel à peſtilenti morbo laborantibus, aut etiam a lethaliter vulneratis in prælio, quæ coram aliis adſtantibus emitti ſolent. Item ſi occurrat motivum, quod Tridenti-
Concil. Trident. num aſſignat dicens: *Quod Chriſtus non vetuit, quin aliquis in vindictam ſuorum ſcelerum, & ſui humiliationem, tum ob aliorum exemplum, tum ob Eccleſiæ offenſæ ædificationem delicta ſua publicè confiteri poſſit*.

Duodecima conditio, nimirum, quod confeſſio ſit *lacrymabilis*, dupliciter accipi poteſt; vel prout ſignificat deteſtationem, ac dolorem ſupernaturalem peccatorum, qui eſt materia proxima, & pars eſſentialiter conſtituens Sacramentum; vel prout importat planctum externum, quod eſt ſignificatum proprium illius termini. In priori ſenſu eſt de ſubſtantia Sacramenti, quippè quod ſine parte eſſentiali ſubſiſtere non poteſt. Notandum tamen, hujuſmodi dolorem debere eſſe non ſolum internum, verum etiam aliquomodo ſenſibilem, & externum ratione alicujus ſigni illum demonſtrantis. Qualiter autem debeat præcedere Confeſſionem; ad quæ peccata, & ſub quo motivo ſe extendere; quam habere intentionem; & ſimilia quorum explanatio in præſenti deſiderari poſſet, abunde conſtant ex dictis diſcurſu præcedentis diſp. In poſteriori vero ſenſu hæc conditio ſolum ſpectat ad confeſſionis ornatum, quatenus exterior fletus internum dolorem viſcera torquentem deſignat. *Et certe* (inquit Concil. Trident.
Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 4.) *qui illos Sanctorum clamores conſideraverit: Tibi ſoli peccavi, & malum coram te feci: Laboravi in gemitu meo, lavabo per ſingulas noctes lectum meum: Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ; & alios hujus generis, facilè intelliget, eos ex vehementi quodam ante actæ vitæ odio, & ingenti peccatorum deteſtatione manaſſe*. Itaque congruum eſt, pœnitentes adeò dolore preſſos ad Sacramentum accedere, ut vel lacrymis veniam ac abſolutionem expoſcant. 12. Conditio.

Decima tertia conditio, quod confeſſio ſit *accelerata*, eo tendit, ut nemo in infelici culpæ lethalis ac 13. Conditio.
ſuæ damnationis ſtatu moroſus perſiſtat; ſed confeſtim Deo iterum reconciliandus, gratiæque reſtituendus ad Pœnitentiæ Sacramentum accurrat. Hæc tamen conditio, quamquam multum laudabilis, ac maximè conſulenda, per ſe loquendo præcepti neceſſitatem non affert: etenim ut in priori hujus tract. part. diſp. 5. dub. 7. §. 1. fusè expendimus, nemo qui lapſus eſt, tenetur ad ſtatim pœnitentiam agendum, ac protinus ſe Deo reconciliandum, nec ex vi alicujus præcepti divini, nec Eccleſiaſtici, nec etiam ex vi Pœnitentiæ virtutis: quippe cum hæc omnia præcepta affirmativa ſint, non obligant pro ſemper, ita ut nulla interpoſita mora conſtringant ad confitendum. Id quod optimè explicuit D. Thomas loco ibi citato exemplo Baptiſmi, qui licet adeò neceſſarius ſit ad ſalutem, non tamen ita cadit ſub præcepto, ut recipi debeat ſtatim ac primum ſe offerat occaſio; alioqui peccaret adultus, qui per diem aut horam Baptiſmum differt. Diximus *per ſe loquendo*. nam ſi contingat pœnitenti ſtatim ac lapſus eſt mortem imminere, ad protinus confeſſionem emittendam cogitur, etiam ſi aliter ad Deum convertatur.

Decima quarta confeſſionis conditio, ſcilicet, quod 14. Conditio.
ſit *fortis*, referri poteſt vel ad actum confeſſionis, vel ad tempus ipſam præcedens. Et quidem ſi ad præcedens tempus referatur, deſignat pœnitentem tentationibus concuſſum ut ad Sacramentum non accedat, fortiter dimicare debere, procellaſque ſuperare, ne ſpiritualem ſalutem, quam in confeſſione obtinendam ſperat, amittat. Si vero ad ipſum confeſſionis actum, fere idem importat: innuit enim quod pœnitens nec ob timorem, nec ob verecundiam peccatum aliquod reticeat, aut quid ſimile ad Sacramenti valorem, & fructum omittat, ſed omnia vincat obſtacula, cunctaque viriliter ſuperet impedimenta.

322 Decima quinta, quod ſit *accuſans*, deſignat 15. Conditio.
quod pœnitens in eo ſpirituali judicio adeò ſe accuſet, ut non potius ſe excuſet, aliiſque culpam ſuæ ruinæ immittat, ut non raro etiam in timoratis contingit. Et quidem eis excuſationibus involutum, ac malitiæ diminutionibus obtectum propalari peccatum valet, ut Sacerdotes tanquam leve accipiant, quod re vera grave exitit, in quo eventu tanquam clavibus non ſubjectum reputandum eſt. An autem pœnitens teneatur proprium peccatum detegere, dum id efficere nequit, quin complicem prodeat, ſatis conſtat ex

di-

Digitized by Google

dictis dub. 7. hujus diſp. quem locum recolat Lector, ne eadem inculcare cogamur.

Decima ſexta ac ultima, quod nimirum ſit *parere parata*, oſtendit pœnitentem promptum eſſe debere ad obediendum Sacerdoti in his, in quibus ei obedientiam præſtare tenetur, ut in occaſionibus peccatorum vitandis, in reſtitutione honoris, famæ, aut aliarum rerum facienda; quæ ſi renuat, abſolutione dignus cenſendus non eſt. Item paratus eſſe debet ad ſatisfactionis aut pœnitentiæ acceptationem: nam debet habere intentionem recipiendi Sacramentum perfectum ac integrum; ſatisfactio autem ut executa eſt pars integralis Sacramenti, ſine qua imperfectum relinquitur. Ceterum ſi pœnitentia, quæ injungitur pœnitenti, fuerit invita, vel moraliter impoſſibilis, ad ipſam non tenetur, atque ideò licite illam omittere poteſt. Item ſi cadat ſupra materiam levem, aut ipſa pœnitentia in ſe levis ſit, eam omittere non erit gravis culpa; quemadmodum nec omittere partem levem alicujus pœnitentiæ gravis eſt peccatum lethale; ſed de his iterum redibit ſermo diſp. 11. per totam.

DISPUTATIO IX.

De ſigillo Confeſſionis Sacramentalis.

1 ABſolutis his, quæ ad contritionem, & confeſſionem præcipuas Sacramenti Pœnitentiæ partes ſpectant, illico de ſigillo diſquirendum ſeſe offert: non quia partis Sacramenti rationem vendicet, ſed quoniam illi adeò intraneum eſt, adeoque indiſpenſabiliter nectitur, ut Angelicus Doctor aſſeruit ſigillum eſſe *de eſſentia Sacramenti*; quorum verborum ſenſus ex infra dicendis apparebit. Quo circa quamvis ſatisfactio ſit altera Sacramenti pars, proindeque de ea ſtatim diſſerendum congruum videbatur, ut quæ ad Pœnitentiam tanquam partes attinent, ſimul abſolverentur; nihilominus hunc procedendi ordinem deſerere cogimur, tum ob aſſignatum motivum; tum quia D. Thomas quæſt. 11. ſupplementi, quæ eſt de ſigillo, præmittit quæſtionibus de ſatisfactione; tum denique, quia hanc diſputandi methodum obſervarunt egregii D. Thomæ commentatores Sotus, Nugnus, & alii, prius de confeſſionis ſigillo agentes, quàm de ſatisfactione ſermonem intexerent.

Sigilli metafora. Verum ut quid nominis ſubjecti diſputationis innoteſcat, obſeruandum eſt cum Ambroſio Calepino ſigillum eſſe diminutivum, dictum à ſigno quaſi parvum ſignum, quo aliqua ſignantur. Undè Cicero 6. Verr. *Appoſuit patellam, in qua erant ſigilla egregia.* Sic ſervi ac pecora aliquo ſigno aut notula à Dominis ſigillari aſſuevere, ut facilè agnoſci queant. Interdum accipitur pro Imperatoris aut Regis imaguncula parva monetæ impreſſa, ut ad commercium, humanumque convictum deſerviat. Nonnunquam ſumitur pro imagunculis, quibus Regum ac Pontificum decreta, etiam aperta, obſignantur, ut cenſeantur authentica, majoremque fidem inducant. At ut ad noſtrum inſtitutum, ac ad id quod plus refert, propius accedamus, ſigillum frequentiſſimè uſurpatur pro ſignaculo litteris aut epiſtolis impreſſo, quo in illis contenta claudimus, ut eo perſiſtente nequeant ullo modo aperiri, aut manifeſtari. Hinc igitur deſumpta metaphora, ea quæ ſub ſecreto commendantur, ſub ſigillo eſſe dicuntur.

Hujuſmodi autem ſecretum, aut ſigilli vinculum communiter bipartitur: nam aliud eſt purè naturale, ſive jure naturæ præſcriptum, quod licet obligationem tacendi afferat, non tamen ita indiſpenſabilem ac rigoroſam, ut in nullo eventu oppoſitum liceat. Aliud vero eſt Sacramentale, eo quod verſatur circa ea, quæ Sacerdoti in Pœnitentiæ Sacramento propalantur, quodque ita ſtrictum ac indiſpenſabile eſt, ut in nullo eventu, aut rerum contingentia vim obligandi exuat. Differt autem à priori ſicut continens à contento, aut includens ab incluſo præſuppoſitivè, & materialiter. Id quod in aliis Sacramentis proportionabiliter exemplificari poteſt: quippe aqua, v. g. Baptiſmi, prout eſt inſtrumentum divinæ virtutis, duplicem actionem, ſive ablutionem importat; aliam præſuppoſitivè, & quaſi materialiter, nimirum, actionem præviam ſibi virtute propria competentem, quæ eſt exterior corporis ablutio, & actio omnino naturalis; dicit inſuper aliam ſpiritualem animæ ablutionem, qua actio Sacramentalis ac ſupernaturalis exiſtit, & ſolum principaliter à divina virtute procedit, quæque priorem ablutionem ſuperat, ad ordinemque ſupernaturalem Sacramentorum elevat. Similiter ergo confeſſionis ſigillum quaſi materialiter ac præſuppoſitivè rationem ſecreti naturalis includit; ſed ut formaliter eſt ſigillum Sacramentale, aliam vim obligandi obtinet, prioremque rationem ſecreti ad ſacratiorem elevat ſeriem. Verum de his infra.

2 Sigillum igitur ita acceptum deſcribit D. Thomas in præſenti q. 11. ſupplem. art. 3. in corpor. dicens, *Sigilli definitio. D. Thom.* nihil aliud eſſe quam *debitum confeſſionem celandi*. Quæ definitio eſt optima, apprimeque ſigilli naturam explicat: ponitur enim ly *debitum* loco generis, quia in ea ratione cum aliis debitis aut obligationibus convenit. Additur ly *celandi*, ut partialem ac ſubalternam differentiam ſignificet: quippè in ratione occultandi convenit ſigillum confeſſionis cum vinculo ſecreti naturalis, & per eandem rationem differt ab aliis obligationibus, quæ penes occultationem non verſantur. Tandem ſubditur ly *confeſſionem*, quod explicat propriam, & ultimam differentiam, per quam ſacramentale ſigillum differt etiam à naturali ſecreto: hoc enim licet interdum ſit etiam debitum celandi confeſſionem, aut ea quæ ſunt dicta in confeſſione, nihilominus id habet materialiter, etenim ad obligationem tacendi, quam ſecretum naturale affert, omnino per accidens ſe habet quod ea, quæ ſciuntur, intra vel extra confeſſionem ſciantur. Sacramentale autem ſigillum id importat per ſe, ac omnino formaliter, quippè quod ſolum obligat ad occultationem eorum, quorum notitia intra Sacramentum acquiritur. Obſerva tamen, quod hæc ſigilli obligatio rigoroſè ac ſtrictè accepta refertur principaliter ad Sacerdotem, & ſolum ex illius parte, non vero pœnitentis ſe tenet; quamvis ſi impropriè accipiatur, ad alios nonnunquam ſe extendat, ut ex infra dicendis conſtabit. Obſerva item, quod ly *confeſſionem*, quod in prædicta diffinitione vicem differentiæ gerit, uſurpandum eſt omnino formaliter, ita ut obligatio occultandi ſolum cadat ſupra ea, quæ per ſe ſpectant ad confeſſionem, uti ſunt peccata, & quidquid illa concernit; non vero ſupra alia ſi quæ ibi immiſcentur, & ad confeſſionem non attinent. Porrò ſigillum confeſſionis, ſive præceptum occultandi quæ in confeſſione audiuntur, de facto exiſtere, tanquam quid omnino certum in præſenti ſupponendum eſt, de eoque nullo modo dubitandum, cum à tempore Apoſtolorum Eccleſia id ſemper tenuerit, & perpetua traditione uti catholicum dogma ſervaverit. De hac igitur materia egit D. Thomas in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 1. 2. & 3. & quodlib. 5. quæſt. 7. artic. 3. & quoblib. 12. quæſt. 11. art. 16. Ex quibus complicata eſt ab ejus diſcipulis qu. 11. ſupplementi, quam attingimus.

3 Ceterum priuſquam ad alia deſcendamus, videndum eſt in quo ſenſu aſſeruerit D. Thomas in 4. diſt. 21. *D. Thomas exponitur.* quæſt. 2. art. 2. occultationem peccatorum eſſe *de eſſentia Sacramenti*, non enim id facilè intelligitur: nam Pœnitentiæ Sacramentum ſolum coaleſcit eſſentialiter ex partibus intrinſecis, videlicet, ſupernaturali peccatorum dolore, integra eorundem confeſſione, abſolutione Sacerdotis juriſdictionem habentis, ac ex intentione miniſtri tanquam conditione ſine qua non; hæc autem omnia ſalvantur, etiam ſi ſigillum deficiat: videtur ergo quod de eſſentia hujus Sacramenti non ſit. Reſpondetur, ita re vera eſſe, ſi loquamur de Sacramento quoad ejus eſſentiam abſolutè ſumptam; ſic enim à ſigillo non dependet. Imo etiam ſi Chriſtus confeſſionem inſtituiſſet non occultam, ſed publicam, ac pluribus manifeſtam, adhuc in eo eventu non eſſet, diſtinctæ rationis quoad ſubſtantiam, ſed tantum quoad modum, ut ſentire videtur Sotus in 4. diſt. 18. *Sotus.* q. 1. art. 6. Itaque Sacramentum dupliciter conſiderandum

dum eſt, vel quoad ejus eſſentiam abſolutè, vel quoad ejus conſervationem, ac ſuavem, connaturalem, & tolerabilem uſum. Si priori modo accipiatur, ſigillum non pertinet ad Sacramentum tanquam pars aut prædicatum eſſentialiter conſtitutivum illius, ſed independenter à ſigillo ſalvantur omnia Sacramenti eſſentialia. Si vero poſteriori modo conſideretur, ad ejus eſſentiam ſpectat: quemadmodum enim cibus eſſentialiter requiritur ad humanæ vitæ connaturalem conſervationem, ita ſigilli vinculum ut Pœnitentiæ Sacramentum conſervetur: ſi enim obligatio ſtrictiſſima reticendi peccata non adeſſet, confeſſio odioſa fieret, ac illius uſus intolerabilis redderetur ob ingentem difficultatem, quam homines experiuntur in eo quod eorum crimina publicè innoteſcant. Stante autem ſigilli indiſpenſabili conſignatione, facilè alliciuntur ad ſalutem in confeſſione quærendam, Sacramentumque ſuſtinendum. Ita Sotus quæſt. proximè citata, artic. 5. *Quamquam confeſſionis ſecretum non ſit de ejus eſſentia, eſt nihilominus neceſſarium, ut confeſſio ſuſtineatur*. Et in hoc ſenſu credimus D. Thomam fuiſſe loquutum. ¶ Niſi mavis D. Thomam accipiendum fore non de ſigillo formaliter ſumpto, ſed radicaliter ac exactivè conſiderato, quo pacto cum ipſomet Sacramento coincidit; quippe quod ex ſe exigit ad ſui conſervationem, ſuavemque uſum ſtrictiſſimam peccatorum occultationem. Ad eum proportionabiliter modum, quo in priori hujus tractatus parte diſp. 1. dub. 2. n. 155. ſtatuimus, ſatisfactionem eſſe partem eſſentialem Sacramenti, quatenus ab eo radicaliter, & exactivè importatur.

DUBIUM I.

Quo jure obliget Sacramentale ſigillum?

Dubii titulus unum ſupponit, & aliud inquirit. Supponit quidem adeſſe obligationem reticendi peccata, quæ in confeſſione innoteſcunt; quod adeo ex Eccleſiæ uſu ac traditione Apoſtolica verum eſt, ut nullus etiam hæreticorum id uſpiam negaverit, ſubindeque nulla Conciliorum definitio circa rem neceſſaria fuerit. Inquirit autem hujus obligationis radicem, quæ triplex eſſe poteſt, jus nimirum naturale, eccleſiaſticum, & divinum: nam ſigillum ex jure regio, Cæſareo, aut etiam ex jure gentium non conſtringere, certius eſt quam in examen avocari valeat. Quocirca videndum eſt quod ex illis principiis hanc obligationem inducat.

§. I.

Triplici aſſertione abſolvitur difficultas.

1. Aſſertio. 4 Dicendum eſt primò, ſigillum confeſſionis materialiter, & præſuppoſitive acceptum oriri ex jure naturæ, non vero formaliter ſumptum, & quatenus dicit rationem ſecreti Sacramentalis. Hæc concluſio duplicem continet partem; & quoad primam, quæ eſt communis Doctorum, facile ſuadetur: nam ſigillum confeſſionis importat materialiter, & præſuppoſitivè rationem ſecreti naturalis; atqui ſecretum naturale obligat ex jure naturæ: ergo ſigillum confeſſionis, ſi conſideretur quoad id, quod præſuppoſitivè affert, oritur ex jure naturæ. Conſequentia eſt legitima, & major conſtat; tum quia ibi adeſt ſecretum naturale, ubi quis ob circumſtantias occurrentes intelligitur promittere ſaltem implicitè ſervaturum ſub ſecreto rem ſibi commiſſam; hoc autem invenitur in confeſſione, ſiquidem ex modo quo pœnitens ſua peccata detegit, ac ex modo quo illa Sacerdos audit, cenſetur hic implicitè promittere ſecretum obſervaturum, etiam ſi alias obligatio ſigilli Sacramentalis non urgeret. Tum etiam: quia ipſa peccata, quæ manifeſtantur, ex ſe ipſis exigunt ac inducunt ſecretum naturale, cum eorum declaratio in damnum pœnitentis vergat; atque ideò pro priori ad obligationem ſigilli ut Sacramentalis intelligitur Sacerdos naturali ſecreto obſtrictus, illudque illi præſupponitur. Minor autem etiam liquet, tum quia ideò ſecretum dicitur naturale, quia obligat ex jure naturæ. Tum quoniam lex naturalis dictat *Quod tibi non vis, alteri ne feceris*; nemo autem vult rem magni momenti, quam ipſe alteri ſub ſecreto commiſit, fieri publicam. Tum etiam: quia fidelitas lex naturalis eſt; hæc autem præcipit commiſſum alterius fideliter ſervandum, juxta illud Proverb. 11. verſ. 13. *Qui ambulat fraudulenter, revelat arcana: qui autem fidelis celat amici commiſſum*. Et juxta illud: *Quæ viderunt oculi tui ne proferas in jurgium cito, ne poſteà emendare non poſſis, cum dehoneſtaveris amicum tuum*. Proverb. 25. verſ. 8. Tum denique: nam ex jure naturæ cogimur proximum non infamare; atqui ex manifeſtatione peccatorum, quæ ſub naturali ſecreto commendantur, proximi infamatio ſubſequitur: ergo ſecretum naturale, quod verſatur circa peccata, obligat ex jure naturæ. Ex quo fit quod ſi Sacerdos extra confeſſionem cautè audiret eademmet peccata, quæ audit intra Sacramentum, adhuc teneretur ex jure naturæ ad eorum occultationem; quod evidenter demonſtrat in ſigillo confeſſionis importari materialiter ac præſuppoſitivè rationem naturalis ſecreti ex lege naturali urgentis. *Proverb. 11.* *Proverb. 25.*

1. Fundamentum poſterioris. 5 Quoad ſecundam vero partem non ita expreſſa reperitur aſſertio apud Authores; ſuadetur nihilominus ex principiis à D. Thoma mutuatis. Primo: nam 1. 2. qu. 91. art. 4. inquirens utrùm neceſſarium fuerit eſſe aliquam legem divinam? Sic in corpore reſpondet: *Dicendum quod præter legem naturalem, & legem humanam neceſſarium fuit ad directionem humanæ vitæ habere legem divinam, & hoc propter quatuor rationes. Primo quidem, quia per legem dirigitur homo ad actus proprios in ordine ad ultimum finem. Et ſiquidem homo ordinaretur tantum ad finem, qui non excederet proportionem naturalis facultatis hominis, non oporteret quod homo haberet aliquod directivum ex parte rationis ſuprà legem naturalem, & legem humanitus poſitam, quæ ab ea derivatur; ſed quia homo ordinatur ad finem beatitudinis æternæ, quæ excedit proportionem naturalis facultatis humanæ, ideò neceſſarium fuit ut ſuprà legem naturalem, & humanam dirigeretur etiam ad ſuum finem lege divinitus data*. Ex quibus hoc efformare poſſumus ratiocinium. Jus naturale ex ſe ſolum dictat de rebus pertinentibus ad finem naturalem; atqui ſigillum Sacramentale ut tale ordinatur ad finem ſupernaturalem: ergo ſigillum confeſſionis formaliter acceptum, & prout importat rationem ſecreti Sacramentalis, non oritur ex jure naturæ. Conſequentia eſt in forma, & major eſt ipſa D. Thomæ doctrina immediatè adducta: ideo namque probat legem divinam præter naturalem; quia hæc non dirigit hominem ad finem ſupernaturalem, ſed ad ſolum naturalem, vel non excedentem naturalis facultatis proportionem. Minor autem, in qua poterat eſſe difficultas, oſtenditur: nam ſigillum confeſſionis formaliter, & ut ſacramentale acceptum, quo pacto obligat in omni eventu etiam cum propriæ vitæ diſpendio, ordinatur ad ſuavem uſum, decentiam, ac conſervationem Sacramenti; Sacramentum autem, ac ejus conſervatio ad ordinem ſupernaturalem ſpectat, ordinemque naturæ tranſcendit: ergo confeſſionis ſigillum ſumptum formaliter, finem reſpicit ſupernaturalem. *D. Thom.*

1. Probatur. 6 Secundò id ipſum ſuadetur ex eodem Ang. Præceptore, qui in 4. diſt. 17. quæſt. 3. art. 1. quæſtiunc. 2. inquirens an confeſſio ſacramentalis ſit de jure naturali? Sic reſpondet: *Dicendum quod Sacramenta ſunt quadam fidei proteſtationes, unde oportet ea fidei eſſe proportionata. Fides autem eſt ſupra cognitionem rationis naturalis, unde, & ſacramenta ſunt ſupra rationis naturalis dictamina. Et quia jus naturale eſt quod non opinio genuit, ſed innata quadam vis inſerui, ut Tullius dicit; ideo ſacramenta non ſunt de jure naturali, ſed de jure divino, quod eſt ſupra naturale*. Ex quibus ſic etiam arguitur. Inde probat D. Thomas ſacramenta non eſſe de jure naturæ, quia ſunt ſupra dictamen rationis naturalis; atqui confeſſionis ſigillum formaliter acceptum eſt etiam ſupra dictamen naturalis rationis: ergo ex jure naturæ ortum non ducit. Conſequentia in vi formæ *D. Thom.*

eſt

eſt evidens: quippe cum jus naturale, de quo agimus, idem omnino ſit ac dictamen naturalis rationis, quod habet rationem legis, ſi ſigillum ſacramentale eſt ſupra dictamen rationis naturalis, ab eo oriri non poteſt. Major autem ex verbis D Th. conſtat; & minor oſtenditur; tum quia confeſſionis ſigillum ſequitur ad Sacramentum, & illius inſtitutionem eſſentialiter præſupponit; ſed Sacramentum eſt ſupra dictamen naturalis rationis: ergo, & ipſum ſigillum, quod illi nectitur. Tum etiam à priori: nam ideo ſacramenta ſunt ſupra dictamen rationis naturalis, quia hæc dictare non poteſt id quod non cognoſcit: ſacramenta autem, cum ſint entia ſupernaturalia, cognoſci nequeunt lumine naturali, ſed ſolum lumine fidei ac ſupernaturali; ſed ſacramentale ſigillum cognoſci non poteſt lumine naturali: ergo eſt ſupra dictamen naturalis rationis. Probatur minor: nam ſigillum confeſſionis eſt etiam quid ſupernaturale ſaltem connexivè, quippe quod prout ſacramentale formaliter ad lineam ſacramentorum ſpectat, ac ſine ordine ad ſacramenta intelligi nequit; lumen autem naturale ſibi relictum nec cognoſcere poteſt entia formaliter ſupernaturalia, nec ea quæ ſunt ſupernaturalia connexivè, aliàs cum connexio extremorum attingi nequeat, quin extrema ipſa attingantur, poſſet etiam attingere entia formaliter ſupernaturalia. Adde D. Th. in eodem art. in ſecundo argumento ſed contra, probare confeſſionem ſacramentalem non eſſe de jure naturæ, quia neceſſario ſupponit poteſtatem clavium, quæ de jure naturali non ſunt; ita enim inquit: *Confeſſio fit ei, qui habet claves, ſed claves Eccleſiæ non ſunt de jure naturali inſtituta; ergo nec confeſſio;* atqui ſigillum ſacramentale ſupponit etiam confeſſionem, quæ jure naturali dictata, aut inſtituta non eſt: ergo nec ſigillum à jure naturali procedere poteſt.

3. Suadetur. 7 Deinde ſuadetur ratione ex præcedentibus deducta, & in hunc modum expenſa: nam illa obligatio oritur ex iure naturæ, quæ dictatur à lumine naturali ſibi relicto; ſed lumen naturale ſibi relictum non dictat obligationem ſigilli, ut ſacramentalis: ergo ſigillum ſacramentale formaliter ſumptum non oritur ex jure naturæ. Conſequentia eſt legitima; & major inductivè conſtat in omnibus, quæ oriuntur ex jure naturæ: ideo enim non eſſe mentiendum, occidendum, aut furandum, & ſimilia obligant ex jure naturæ, quia ratio naturalis ſibi relicta id dictat; alioqui ſi non ſola ratio naturalis, ſed ſupernaturalis id dictaret, jam præcepta non eſſent ex jure naturæ, ſed ex divino, ut ex ſe liquet. Minor autem oſtenditur: etenim ſigillum ut ſacramentale obligat ad celanda peccata pœnitentis indiſpenſabiliter, & in omni eventu, ita ut etiam ſi peccatum, cujus notitia in confeſſione acquiritur, ſit leve, & alias publicum, manifeſtari non poſſit, adhuc cum propriæ vitæ diſpendio, imò cum Reipublicæ, Religionis, aut totius Regni jactura; atqui lumen naturale ſibi relictum hæc non dictat: ergo nec obligationem ſigilli ut ſacramentalis. Majoris veritas à cunctis Catholicis defenditur, & in ſequenti dubio firmabitur. Minor vero etiam patet: nam lumen naturale ſibi relictum potius dictat bono communi conſulendum, quam proprio determinati ſubjecti; atque ideo dictat, ſcientem ſub ſecreto rem præſertim parvi momenti, uti eſt leve peccatum alterius, teneri id palam facere, ſi ex illius non revelatione imminet graviſſimum incommodum exterminandi totum Regnum, aut propriam vitam amittendi, ut cum communi ſententia recte docet N. Andreas tract. 13. cap. 4. puncto 6. n. 82. Quocirca ſi ſacramentale ſigillum ortum duceret ex ſolo jure naturæ, non plus adſtringeret quam ſecretum naturale; hoc autem minimè obligat indiſpenſabiliter, atque adeo ſtricte, ut nunquam res occulta propalari poſſit, ſed latitudinem ac exceptiones admittit, quæ in ſigillo ut ſacramentali locum non habent.

Noſt. Andreas.

Evaſio. 8 Reſpondebis, quod licet jus naturale abſolutè, & præciſivè à confeſſione non obliget indiſpenſabiliter in omni eventu ad obſervantiam ſecreti; nihilominus Sacramenti Pœnitentiæ inſtitutione ſuppoſita, poteſt univerſaliter, ac ſine ulla prorſus exceptione conſtringere. Cujus ratio in promptu eſt: quia nimirum, ipſamet inſtitutio ac Sacramenti natura expoſtulat ut pœnitentis peccata omnino reticeantur, ne confeſſio odioſa fiat. Id quod inſtari poteſt tum in Euchariſtia; cujus inſtitutione ſuppoſita, ipſo jure naturæ oritur obligatio eam non ſumendi in peccato lethali, ne tantum Sacramentum indignè recipiatur, proprioque effectu fraudetur. Tum in actu virtutis Pœnitentiæ infuſæ, de quo in priori hujus tractatus parte diſp. 5. dub. 6. §. 5. ſtatuimus, quod ſuppoſita elevatione hominis ad finem ſupernaturalem, obligat ex præcepto juris naturalis; quam doctrinam ibidem ad actus aliarum virtutum infuſarum extendimus, eo quod non ex præcepto poſitivo, ſed ex ipſa natura rei prædictis virtutibus annectuntur. Poterit igitur ſimili modo, ſuppoſita Sacramenti Pœnitentiæ inſtitutione, ſigillum indiſpenſabiliter urgere ex jure naturæ, ſive ex ipſius Sacramenti exigentia, quamvis alias præciſivè à confeſſione jus naturale non dictet ſecretum cum ea univerſalitate ſervandum.

Verum hæc evaſio robur adductæ rationis minime infringit, quin ex equivocatione procedit; quam ut excludas, obſerva ex dictis in fine §. in evaſione citati, jus naturale dupliciter accipi poſſe. Primo ſtrictè ac propriè, prout contra diſtinguitur à ſupernaturali; quo pacto illud dicitur, & eſt jus naturale, quod nullo modo eſt ſupernaturale, ſed ad nudum naturæ ordinem ſpectat, ac ex ſolius naturæ principiis procedit, qualiter contingit in præceptis non mentiendi, non furandi, non occidendi, & ſimilibus, quæ à lumine naturali ſibi relicto dictantur. Secundò impropriè ac minus rigoroſè, prout contraponitur juri libero, & poſitivo ab extrinſeco adveniente ſine exigentia rei. Et in hoc ſenſu jus naturale non limitatur ad naturalem ordinem, ſed etiam per ſupernaturalem divagatur: quippè non minus naturale eſt gratiæ ſuas proprietates inferre, quàm animæ rationali proprias paſſiones radicare, vel, ut aptiori utamur exemplo, non minus naturale eſt charitati dictare Deum ut authorem ſupernaturalem eſſe ſuper omnia diligendum, quam juſtitiæ naturali dictare neminem eſſe occidendum; atque ideò juxta hanc impropriam juris naturalis acceptionem recte cohæret aliquid eſſe abſolutè, & ſimpliciter de jure divino, & ſimul eſſe de jure naturali, prout diſtinguitur à poſitivo: quia videlicet ipſa natura rei ſupernaturalis dictat ac infert obligationem. Quæ eſt doctrina D. Th. in 4. diſt. 17. quæſt. 3. art. 1. quæſtiunc. 2. Sacramenta non ſunt de jure naturali, ſed de jure divino, quod eſt ſupra naturale; quod quandoque etiam naturale dicitur ſecundum quod cuilibet rei illud eſt naturale, quod ei à ſuo creatore imponitur. Tamen propriè dicuntur naturalia, quæ ex principiis naturæ cauſantur; ſupra autem naturam ſunt illa, quæ ipſe Deus ſibi ſervat ſine naturæ miniſterio operanda, ſive in operationibus miraculorum, ſive in revelationibus myſteriorum, ſive in inſtitutionibus Sacramentorum.

Præcluditur.

Igitur dum in præſenti propugnamus, ſigilli Sacramentalis obligationem ex jure naturali non prodire, loquimur de eo in priori ſenſu, quo pacto jus naturale ad nudum naturæ ordinem ſpectat, ac ſtricte, & in propria acceptione uſurpatur juxta illud D. Thomæ: *Tamen propriè dicuntur naturalia, quæ ex principiis naturæ cauſantur.* Ea autem, quæ in evaſione afferuntur, tantummodo ſuadent ſigilli vinculum vim conſtringendi accipere ex naturali jure in poſteriori ac impropria conſideratione: nam Sacramentum entitative eſt quid ſupernaturale; atque ideò ejus naturam expoſcere indiſpenſabilem peccatorum occultationem, ſolum evincit hujuſmodi præceptum eſſe de jure divino naturali prout à poſitivo diſtincto. Similiter præceptum non accipiendi Euchariſtiam in ſtatu lethalis peccati eſt juris divini non ſolum naturalis ſed etiam poſitivi, ut patet ex illo Apoſtoli: *Probet autem ſe ipſum homo, & ſic de pane illo edat*, ubi præceptum non ab Apoſtolo, ſed à Chriſto latum continetur, ut palam ſignificant ea verba, quæ præmittuntur: *Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis*, uti explicuimus tract. 23. diſp. 11. dub. 3. §. 1. unde ex vi hujus potius habetur oppoſitum, quod evaſio intendit. Ac tandem quod hominis elevatione ad ſupernaturalem finem ſuppoſita, actus infuſarum virtutum obligent ex jure naturali, id ipſum probat: quippè cum illæ virtutes ſupra omnem naturæ ordinem exiſtant, præcepta, quæ circa earum exercitia verſantur, ſolum urgere poſſunt ex jure divino natura-

li;

Digitized by Google

ti; quod, & non amplius loco in evaſione citato docuimus. Quo circa ſi in hac impropria juris naturalis uſurpatione (de qua non procedit aſſertio) loquamur, ex eo ortum ducere Sacramentalis ſigilli obligationem concedere non veremur, cum Pœnitentiæ Sacramentum à Chriſto Domino inſtitutum, ac ejus ſuavis, & tolerabilis uſus connaturalem afferat exigentiam ſtrictiſſimam ſervandi ſecretum, ne confeſſio odioſa, & impracticabilis fiat.

2. Aſſertio. 9 Dicendum eſt ſecundò, ſigilli obligationem ortum non ducere ex ſolo jure Eccleſiaſtico. Hæc aſſertio eſt etiam communis conſenſus Doctorum, ſuadeturque ratione. Nam ſi vinculum ſigilli Sacramentalis ortum duceret ex ſolo jure Eccleſiaſtico, poſſet Eccleſia ſaltem pro aliquo eventu diſpenſare in illius obſervatione; atqui Eccleſia diſpenſare nequit, ut peccata, quorum notitia habetur in confeſſione, revelentur in aliquo caſu etiam pro ingenti damno vitando, aut bono conſequendo: ergo Sacramentale ſigillum obligandi vim non obtinet ex ſolo jure Eccleſiaſtico. Minor conſtat ex communi ſenſu, & Eccleſiæ uſu, generalique Doctorum ſententia, qui docent, quod ſi per impoſſibile Summus Pontifex decerneret, ut peccata in confeſſione audita in aliquo caſu revelarentur, minimè eſſet illi parendum. Major autem etiam liquet, tum quia obligatio legis pendet ex voluntate legiſlatoris, & per eaſdem cauſas per quas introducitur, diſſolvitur: ergo ſi ſigilli vinculum procederet à ſolo jure Eccleſiaſtico, poſſet etiam per illius diſpenſationem vigorem obligandi amittere. Tum etiam à ſimili: nam ideò Summus Pontifex juſta de cauſa diſpenſare poteſt, de factoque diſpenſavit cum Carolo V. ut non jejunus ad Euchariſtiam accederet, quia hujuſmodi præceptum eſt pure Eccleſiaſticum, ut ſtatuimus tract. 23. diſp. 11. dub. 2. n. 29. Idem igitur dicendum eſſet de ſigillo, ſi ex ſolo Eccleſiaſtico jure conſtringeret. Quæ omnia egregie complexus eſt D. Thomas in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 1. ad 2. ubi hæc habet: *Dicendum, quod præceptum de confeſſione ſervanda conſequitur ipſum Sacramentum, & ideò ſicut præceptum de confeſſione Sacramentali facienda eſt de jure divino, & non poteſt aliqua diſpenſatione, vel juſſione humana homo ab eo abſolvi, ita nullus ad revelationem confeſſionis poteſt ab homine cogi, vel licentiari. Unde ſi præcipiatur ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, quod dicat ſi aliquid ſcit de peccato, non debet dicere: quia debet æſtimare quod intentio præcipientis ſit, ſi ſciat ut homo. Si etiam exprimeret de confeſſione interrogans, non deberet dicere, nec excommunicationem incurreret, quia non eſt ſubjectus ſuperiori ſuo niſi ut homo; hoc autem neſcit ut homo, ſed ut Deus.* Si autem Sacerdos nulla humana diſpenſatione abſolvi poteſt ab obligatione retinendi peccata, conſequens eſt ut ex ſolo præcepto humano ad ſigilli obſervationem non obſtringatur, atque ideò quod ex altiori principio ea obligatio procedat.

D. Thom.

Confirmatio. Confirmatur: quoniam obligatio Sacramentalis ſigilli eſt major, quam à ſolo Eccleſiaſtico jure oriri poſſit: ergo ex eo præcisè capite non procedit. Antecedens oſtenditur: nam ſigillum, ut dictum eſt, obligat indiſpenſabiliter, ac adeò ſtricte, ut nunquam vim conſtringendi amittat, etiam ſi ex ejus violatione bono communi Reipublicæ conſuleretur; ſed lex humana, qualis eſt Eccleſiaſtica, licet interdum conſtringere poſſit cum propriæ vitæ periculo dum bono communi expedit, tamen nequit vim obligandi conſervare cum boni communis jactura, niſi aliunde jus divinum aut naturale id ipſum præciperet: ergo urgentius, ſtrictiuſque eſt ſacramentalis ſigilli vinculum, quàm poſſit ab Eccleſiaſtico jure ortum ducere. Et quidem ſi jus naturale, quod fortius ligat, eam adeò ſtrictam obligationem inducere nequit, ut ex prima aſſertione conſtat, nullum urgens motivum apparet, cur Eccleſiaſticum ad id ſe extendat. Eo vel maximè, quia ſigilli obligatio cum Sacramento nata creditur, & ab exordio naſcentis Eccleſiæ viget, proindeque antiquior eſt quam lex humana circa illam à Pontificibus lata.

Nota. 10 Diximus in aſſertione: *ex ſolo Eccleſiaſtico jure*; quia non negamus quod ſuppoſito divino præcepto ad ſigilli obſervantiam, conſtringente, potuit Eccleſia præcipere, de factoq; præcepit illius non violationem ſaltem ut *puniendam* deſignatis pœnis, uti conſtat ex cap. *Sacerdos* de Pœnit. diſt. 6. ubi D. Gregorius inquit: *Sacerdos ante omnia caveat ne de his, qui ei confitentur peccata alicujus revelet, non propinquis, non extraneis, neque quod abſit pro aliquo ſcandalo.* Et etiam ex cap. *omnis utriuſque ſexus*, de Pœnit. & remiſſ. §. *Caveat*, ubi Innocentius III. *Caveat autem omnino, ne verbo, aut ſigno, aut alio quovis modo aliquatenus prodat peccatorem, ſed ſi prudentiori conſilio indigeat, illud abſque ulla expreſſione cautè requirat: quoniam qui peccatum in pœnitentiali judicio ſibi detectum præſumpſerit revelare, non ſolum à Sacerdotali officio deponendum decernimus, verum etiam ad agendam perpetuam pœnitentiam in arctum Monaſterium detrudendum.* Itaque ſolum intendimus, ſigilli vinculum ex ſolo Eccleſiaſtico jure non procedere; hoc enim ſe ſolo ſatis non eſt ad inducendam obligationem adeò ſtrictam, & univerſalem; alioqui, ut vidimus, ea lex ab Eccleſia abrogari poſſet, quod nemo concedit. Igitur.

11 Dicendum eſt tertio, ſigilli Sacramentalis obligationem eſſe de jure divino. In hanc aſſertionem *3. Aſſertio.* quoad ſubſtantiam omnes Doctores unanimiter conſpirant, licet non omnes eodem modo ſe explicent; quidam exiſtimantes hujuſmodi præceptum eſſe divinum poſitivum, id eſt, ex libera Chriſti voluntate proveniens; alii vero cenſentes eſſe divinum naturale, quatenus ex ipſamet natura Sacramenti urget; ac tandem alii indefinitè procedunt, & nihil determinant. Sed de his infrà. Aſſertio igitur abſolutè intellecta ſatis palam conſtat ex his, quæ pro præcedentibus appoſuimus: etenim ſigillum ſacramentale ex aliquo jure obligat; at non ex purè naturali, nec aliunde ex Eccleſiaſtico: ergo ex divino. Conſequentia à ſufficienti partium enumeratione liquet; nam jura alia, quæ excogitari poſſent, ad hujuſmodi obligationem inducendam incongruenter ſe habent, ut in dubii limine præmonuimus.

Deinde ſuadetur ratione: nam qui præcipit aliquem finem, præcipit etiam ex conſequenti quidquid neceſſarium eſt ad illius finis aſſecutionem; ſed Chriſtus Dominus præcepit confeſſionem ſacramentalem, quæ ſuſtineri non poſſet, ſi ſigilli vinculum deficeret: ergo præcepit etiam ſigillum confeſſionis, atque ideò obligat ex jure divino. Major cum conſequentia conſtat; & minor quoad ſecundam partem, quæ difficultatem præfert, oſtenditur. Etenim Chriſtus Dominus non præcepit confeſſionem duriſſimam, ac intolerabilem, ſed ſuavem, & quæ ſine ingenti difficultate exerceri poſſet; atqui ut confeſſio ſuaviter ac tolerabiliter fiat, neceſſarium omnino eſt ex parte Sacerdotis vinculum perpetuum ac indiſſolubile reticendi crimina, quæ ſibi in Sacram. innoteſcunt: ergo confeſſio divino jure præcepta practicari ac ſuſtineri non poſſet deficiente obligatione ſigilli. Minor patet: nam confeſſio ſacramentalis ex ſe quid ſatis arduum ac difficile eſt: magna quippè cum repugnantia, ſummaque confuſione homo alteri homini ſua delicta manifeſtat, ea præſertim quæ majorem infamiam, ac deteriorem afferunt ignominiam. Quocirca plurimi mallent quaſcumque pœnalitates ſubire, quam conſcientiæ receſſus detegere. Si igitur adeo ingentem repugnantiam in peccatorum declaratione homines experiuntur, ut adhuc ſtante indiſſolubili ſigilli conſignatione, imò adhuc poſt frequentes ac ardentes tum in concionibus tum in ſpiritualibus libris exhortationes, non ſemel oneri ac difficultati ſuccumbunt, confeſſionemque omittunt; quid fieret ſi ſigillum deficeret, pœnitenteſque timerent Sacerdotem eorum crimina proditurum ob neceſſitatem, quæ intervenire poſſet illa revelandi ad bonum Reipublicæ, vel ad tuendam innocentis vitam, vel ad ſimilia damna præcavenda? Planè confeſſio odioſa ac impracticabilis redderetur, ad eamque pœnitentes accedere non auderent, præſertim fœminæ, quæ vehementiori pudore ac verecundia comprimuntur; itaque cuncti tædium conciperent, ac integrè peccata non propalarent, quin à confeſſione arcerentur, illiuſque Sacramenti uſus, ex quo præcipue fidelium ſalus dependet, deficeret; uti apud Abyſſinos aut Æthiopes abiiſſe in diſſuetudinem ob Sacerdotum malitiam ſigillum non obſervantium, teſtatur Lugo in præſenti. Igitur ut confeſſio à Chriſto præcepta ſubſiſteret, neceſſarium fuit ſigilli vinculum, quo divina authoritas miniſtrorum ora abſ-

Fundamentum.

que

Digitized by Google

que ulla exceptione præcluderet, pœnitenteſque omnino ſecuros de ſuorum peccatorum perpetua occultatione redderet.

Suadetur vi ex Div. Thom. 12 Ulterius oſtenditur ratione D. Thom. in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 1. quæſtiunc. 1. in corpore: *In Sacramentis ea, quæ exterius geruntur, ſunt ſigna rerum quæ interius contingunt; & ideo confeſſio, qua quis Sacerdoti ſe ſubjicit, ſignum eſt interioris, qua quis Deo ſubjicitur; Deus autem peccatum illius, qui ſe ſibi ſubjicit per pœnitentiam, tegit: unde, & hoc oportet in Sacramento Pœnitentiæ ſignari. Et ideo de neceſſitate Sacramenti eſt, quod quis confeſſionem celet, & tanquam violator Sacramenti peccat, qui revelat.* Quod fundamentum ſub hac forma proponi poteſt. Recta adminiſtratio, ac debitus Sacramenti uſus eſt de jure divino; atqui obſervatio ſigilli ſacramentalis ſpectat ad rectam adminiſtrationem ac debitum Sacramenti uſum: ergo ex jure divino obligat. Conſequentia eſt legitima; & major certa: nam recta adminiſtratio ac debitus uſus cujuſcumque rei obligat ex natura, & exigentia ipſius rei, ac juxta ordinem, in quo conſtituta eſt; Sacramenta autem ſunt entia ſupernaturalia, & ordinis divini, atque ideò eorum debitus uſus urget ex jure divino naturali. Et in hoc ſenſu accipiendum eſt id quod tract. 22. diſput. 7. dub. 4. num. 63. in fin. appoſuimus; nimirum, obligationem rectè tractandi Sacramenta oriri ex naturali jure; quia ſuppoſita ſupernaturali Sacramentorum inſtitutione, ipſa ratio naturalis dictat quod ea ex officio miniſtrans ſit Sanctus: nam per ly *ipſa ratio naturalis dictat*, nihil aliud intendimus quàm quod ratio aut natura Sacramenti expoſcat Miniſtri Sanctitatem, ut ibidem num. 62. in calce ſecundæ confirmationis expreſſimus. Minor autem oſtenditur, tum quia ad rectam Sacramenti adminiſtrationem, debitumque illius uſum ſpectat exterior ſignificatio eorum, quę interius contingunt; atqui per ſigillum, quod eſt exterior peccatorum occultatio, ſignificatur interior, qua Deus pœnitentis peccata non ſolum remittit, ſed tegit: ergo ſigilli obſervatio ad rectam Sacramenti adminiſtrationem debitumque uſum pertinet. Tum etiam ex ſecundo argumento *ſed contra* ejuſdem quæſtiunc. D.Thomæ, nam de recta Sacramenti adminiſtratione eſt quod miniſter ſe conformet cum Deo principali agente; ſed Deus celat peccata, quæ confeſſioni ſubjiciuntur: ergo, & Sacerdotem peccata reticere ut ad Deum conformitatem habeat, eſt de recta Sacramenti adminiſtratione. Major conſtat ex illo Apoſtoli 1. ad Corinth. 4. *Sic nos exiſtimet homo ut Miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei*; ac ex illo 2. ad Corinthios 4. *Exhibeamus nos metipſos ſicut Dei Miniſtros.* Ubi ſatis apertè innuitur, operantem ut Dei Miniſtrum ac ejus officium exequentem debere agere cum conformitate ad ipſum, & ad miniſterium quod exhibet. Quo motivo uſi fuimus loco proximè citato ad ſuadendum lethaliter delinquere Miniſtrum conſecratum, qui in ſtatu peccati exiſtens Sacramenta ſolemniter aut ex officio miniſtrat.

1. ad Corinth. 4. 2. ad Corinth. 4.

Verum hæc Divi Thomæ ratio à plurimis extra ejus ſcholam, qui ubique mathematicas demonſtrationes exoptant, inefficax reputatur, & tamquam debilis ac nihil evincens rejicitur. E contra vero inſigniores Ang. Præceptoris diſcipuli eam non ſolum probant, ſed & ab impugnationibus vindicant. Capreol. Sotus. Capreolus Thomiſtarum princeps plura pro illius defenſione congeſſit in 4. diſt. 21. quæſt. 2. quem ſequutus eſt Sotus ibidem diſt. 18. quæſt. 4. art. 5. & alii. Itaque quia eam veram cenſemus, quæ illi à junioribus opponuntur, videamus.

§. II.

Evaſiones ad rationem D. Thomæ præcluduntur.

13 Primus igitur, cui ratio D. Thomæ diſplicuit, fuit Durandus, qui in 4. diſt. 21. q. 4. *Effugium Durandi.* reſpondet, ea quæ exterius in Sacramentis geruntur, eſſe ſigna eorum, quæ interius contingunt quoad effectum principalem Sacramentorum, non vero quoad alia, quæ ad principalem Sacramenti effectum non ſpectant. Principalis autem Sacramenti Pœnitentiæ effectus eſt interior peccatorum remiſſio, quæ ſatis ſignificatur per verba formæ: *Ego te abſolvo*; quemadmodum quia principalis effectus Baptiſmi eſt interior animæ ablutio à peccatorum maculis, hæc debet à Miniſtro ſignificari, & ſignificatur per exteriorem corporis ablutionem, & verba formæ: *Ego te baptizo*, &c. Sigillum vero, ſive peccatorum occultatio effectus Sacramenti non eſt, ſed potius obligatio quædam ex Sacramento reſultans: hæc igitur per ſignum exterius ſignificari non debet, atque ideò Sacerdos minimè contra Sacramenti ſignificationem aget, ſive celet, ſive peccata manifeſtet.

Deinde negat illam D. Th. propoſitionem: *Deus autem peccatum illius, qui ſe ſibi ſubjicit per pœnitentiam, tegit*; ſi intendat quod id aliqua ſpeciali Dei occultatione fiat. Etenim in hoc ſæculo eodem modo tegit peccata confitentium, ac non confitentium; cum nec iſtorum, nec illorum manifeſtet. In futuro autem omnium crimina propalabuntur juxta illud 1. ad Corinth. 4. *Illuminabit abſcondita tenebrarum*, &c. ergo falſa eſt illa minor diſcurſus D. Thomæ. 1. ad Corinth. 4.

Sed iſtæ Durandi reſponſiones D. Thomæ rationem non enervant: *Præcluditur.* prior namque, ut rectè vidit Sotus ubi ſuprà, ex ſiniſtra interpretatione procedit. Sotus. Nec enim Ang. Doctor intendit, aut vel leviter inſinuat, ſigillum debere eſſe Sacramenti effectum per abſolutionis verba ſignificatum, ſed potius ſignum internæ peccatorum occultationis ex parte Dei ſe tenentis. Pro quo nota, dupliciter Deum pœnitentis peccata clavibus ſubjecta tegere. Primò ea remittendo ex vi gratiæ, quàm infundit quæ occultatio eſt præcipuus Sacramenti effectus, à Deo principaliter, & à Sacramento, ac Miniſtro inſtrumentaliter inductus. Secundò, eadem peccata, quæ remiſit, tacendo; quæ occultatio dici poteſt ſilentium Dei ad peccatorum remiſſionem ſubſequutum: quippè eo ipſo quod gratiam infundit, ita peccata manent apud Deum oblita, quaſi commiſſa non fuiſſent; nunquam enim ea detegit, juxta illud: *Beati quorum remiſſæ ſunt iniquitates, & quorum tecta ſunt peccata.* Pſalm. 31. Ac iterum: *Remiſiſti iniquitatem plebis tuæ, & operuiſti omnia peccata eorum.* Pſalm. 84. De hac igitur loquitur D. Thomas, & intendit eam per ſigillum fore ſignificandam, quod inde probat: quia Sacramenta ſunt exteriora ſigna eorum, quæ interius inter Deum, & animam ex vi Sacramenti contingunt. Ergo quemadmodum prior peccatorum occultatio, intranſitivè conſiſtens in illorum remiſſione, ſignificatur primario per externam Sacerdotis abſolutionem; ita ſilentium Dei, quo peccata remiſſa celat, ſignificari debet ſecundario, & conſecutivè per Sacramentale ſigillum, aut externum Sacerdotis ſilentium. Conſequentia liquet; tum quia exteriora ſigna correſpondere debent his, quæ interius fiunt; tum quia officium Miniſtri exercens conformare ſe debet cum principali agente. Quo circa: *De neceſſitate Sacramenti eſt*, infert D. Thomas, *quod quis confeſſionem celet*: quia, nimirum, neceſſario ſequitur ad Sacramentum obligatio reticendi; unde addit: *Et tanquam violator Sacramenti peccat, qui revelat*: agit enim contra naturam ac exigentiam Sacramenti, & contra modum debitum procedendi circa miniſterium, quod exhibuit.

Pſalm. 31. Pſalm. 84.

Nec majoris momenti eſt, quod Durandum ſubdit; etenim Deus ita pœnitentium peccata celat tam in hoc ſæculo quàm in futuro, ut nunquam ea propalet ad punitionem, & erubeſcentiam eorum; oppoſitum autem fiet reſpectu illorum, qui confiteri ac ſe Deo per pœnitentiam ſubjicere renuerunt, ut idem Ang. Doctor exponit

Digitized by Google

ponit in 4. diſt. 43. quæſt. 1. art. 5. quæſtiunc. 2. ad 3. his verbis: *Publicatio peccatorum ad ignominiam peccantis eſt effectus negligentiæ, quæ committitur in omiſſione confeſſionis; ſed quod peccata Sanctorum revelentur, non potuit eſſe in erubeſcentiam, vel verecundiam, ſed ad magnam gloriam propter pœnitentiam, quam fecerunt. Sicut confeſſor laudat eum, qui magna ſcelera fortiter confitetur. Dicuntur autem peccata eſſe tecta, vel deleta, quia Deus non videt ea ad puniendum.* D. Thom.

Suarii reſponſio. 14 Secundò occurrit Suarez diſp. 33. ſect. 1. num. 6. cenſens D. Thomæ diſcurſum ſufficiens fundamentum non eſſe ad inducendam ſigilli obligationem. Tùm quia ea ſignificatio interioris occultationis Dei non eſt ſubſtantialis in Sacramento, nec id ulla ratione vel authoritate probatur. Tùm, quia non eſt de ſubſtantia Sacramenti Pœnitentiæ, quod ſecretè fiat; atque ideo nec quod Sacerdos exteriori ſilentio ſignificet Deum occultare peccata. Tùm denique: quia aliàs nec de pœnitentis licentia poſſet Sacerdos confeſſionem revelare, cum Sacramenti ſignificatio ex pœnitentis arbitrio pendens non ſit. Non igitur ea ratio ſigilli vinculum ſuadet.

Rejicitur. Cæterum nec his impugnationibus labefactatur. Non quidem prima: quia licet ea ſignificatio non ſit ſubſtantialis formaliter, ita ut ſi deficiat, Sacramentum non teneat; eſt tamen ſubſtantialis conſequenter, id eſt, quid per ſe ſubſequutum ad ſignificationem ſubſtantialem, & quid exactum à debito modo procedendi miniſtri cum conformitate ad Deum vel Chriſtum, cujus vicem gerit; id quod ſatis eſt ad inducendam gravem obligationem reticendi peccata in confeſſione audita, ut exemplo liquet. Nam ſanctitas, aut gratiæ ſtatus in miniſtro conficiente Sacramenta non eſt de eorum ſubſtantia aut valore, ſiquidem poſitis materia, forma, & intentione abſolutè ſubſiſtunt; & tamen cum eodem Suario docuimus tract. 22. diſp. 7. dub. 4. §. 1. miniſtrum conſecratum, in ſtatu peccati exiſtentem, & publicè aut ex officio Sacramentum miniſtrantem, peccare mortaliter; cujus eam rationem cum D. Thoma adhibuimus: quia miniſter perſonam Dei, & Chriſti exercet, dum Sacramenta confert, atque ideo licet ejus ſanctitas non ſit de ſubſtantia Sacramenti ad hujus principalem effectum ſignificandum, eſt tamen de ſubſtantia, aut ſimpliciter debita ad rectam adminiſtrationem, ut ſanctitas miniſtri ſanctitati principalis agentis ſe conformet, eamque repræſentet. Similiter ergo, quamvis ſigilli ſignificatio ſubſtantialis non ſit, aut ad Sacramenti valorem ſpectans, erit nihilominus de ſubſtantia rectæ adminiſtrationis, ut miniſter conformitatem habeat ad Deum principalem agentem in re graviſſima, qualis eſt peccatorum occultatio; iſtaque prout ex parte Dei ſe tenet, per ſigillum aut externum Sacerdotis ſilentium repræſentetur. Unde non nihil Suarius exceſſit, dum ſubdit id nulla ratione aut authoritate probari, quaſi D. Thomæ Theologorum principis authoritas nulla ſit. Sufficiat igitur Præceptorem Angelicum, quem ſupra Suarium intellexiſſe non dubitamus, id palam aſſeruiſſe, ut inſigniſſima, omniumque Theologorum maxima, authoritate fulcitum cenſeatur.

Non item ſecunda: nam D. Thomas nec in loco, quem verſamus, nec alibi aſſeruit eſſe de ſubſtantia Sacramenti ſignificationem ſigilli; ſed ſolum dixit, *eſſe de neceſſitate Sacramenti quod quis confeſſionem celet*, ut ſilentium Dei ſignificet. Quæ duo ſatis diſtincta ſunt; & ad veritatem poſterioris ſufficit, quod ea obligatio ſequatur per ſe ad Sacramentum; quod re vera ita eſt. Etenim Sacramentum petit ſui rectam adminiſtrationem; hæc autem haberi nequit, niſi miniſter agenti principali conformetur, & exteriora ſigna conſonent his, quæ interius contingunt. Cum ergo Deus pœnitentis peccata, quæ ſecreto clavibus ſubjiciuntur, celet, conſequens eſt Sacerdotem ex vi Sacramenti ſigillo obſtrictum relinquit, ut utrumque illud munus præſtet. Nec obeſt non eſſe de Sacramenti ſubſtantia, quod ſecretè fiat, ut inde concludatur non eſſe etiam de neceſſitate Sacramenti, quod Sacerdos exteriori ſilentio ſignificet ſilentium Dei circa peccata ſecreto confeſſa; ut ſimili argumento in propria materia conſtat. Non eſt de ſubſtantia Sacramenti quod ſecreto fiat: ergo nec obſervatio ſigilli de neceſſitate illius. Hanc conſequentiam nemo abſolutè concedit, ſed cum limitatione, ita ut obſervatio ſigilli non ſit de neceſſitate confeſſionis, quæ publicè fit; eſſe tamen de neceſſitate aut exigentia illius, quæ ſecreto conficitur. Similiter ergo in præſenti contingit; & utriuſque ratio eſt, quia Sacramentum non expoſcit ſigillum, nec ſignificationem ſilentii Dei niſi in favorem pœnitentis; hic autem juri ſuo cedere poteſt, & re ipſa cedit, dum publicè confitetur; atque ideo tunc nec ſigillum, nec ejus ſignificatio ex vi Sacramenti urget. Dum verò ſecreto confitetur, juri ſuo non cedit, ſubindeque Sacramentum utriuſque exigentiam ac neceſſitatem conſervat. Et quidem cum ea ſignificatio in nullo alio conſiſtat quam in conformitate miniſtri cum Deo quoad occultationem peccatorum, ſi miniſter ex miniſterii, quod exhibet, tenetur ad ſe cum principali agente conformandum in re adeo gravi, neceſſe eſt ut teneatur ad eam ſignificationem, & conſequenter ad ſigillum, ſine quo conformitas aut ſignificatio exiſtere nequit.

Nec tandem tertia: quia pœnitens, cum licentiam Sacerdoti confert, ut confeſſionem revelet, efficit illum ſcire ut hominem, quod alias ut Dei vicarius, aut Chriſti miniſter ſciebat. Quocirca, quemadmodum qui extra confeſſionem pœnitentis peccata novit, de eis loqui valet, quin contra ſigillum aut ejus ſignificationem procedat; ita Sacerdos, cui per pœnitentem licet: tunc enim cum hic cedat juri ſuo, Sacramentum nec ſigillum nec ſignificationem expoſtulat. Unde quod pœnitens ſua licentia facere nequit, eſt quod Sacerdos peccata revelet cum ſola notitia, quam de illis habet ut præciſè miniſter Chriſti. Per quod patet ad aliam Vaſquii impugnationem, quæ ſimilem doctrinam continet, quin opus ſit ut in illius everſione immoremur.

15 Tandem D. Thomæ rationi occurrit Navarrus in cap. *Sacerdos*, de Pœnitentia, diſt. 6. n. 32. ubi eam fragilem dicit, & illi opponit. Primò, quod ſi obligatio occultandi peccata inde ortum duceret, quia Sacerdos utpote Dei miniſter cum eo ſe conformare debet, ſequeretur ſigillum ſolum conſtringere Sacerdotem; atqui ligat etiam alios non Dei miniſtros, ut pœnitentis interpretem, Sacerdotis conſiliarium, & eos, qui caſu vel actu confeſſionem audiunt, ut in naufragiis, ac in bellis contingit, ubi ob neceſſitatem peccata publicè confitentur: ergo ex quo miniſter cum Deo ſe conformare debeat, ineptè ſigilli vinculum deducitur. Secundò: quia Sacerdos non ſolum cogitur confeſſionem celare ubi tanquam miniſter verum conficit Sacramentum, ſed etiam dum confeſſio eſt invalida ob aliquem pœnitentis defectum, imò etiam dum poſtquam peccata audivit, abſolutionem non impendit; in quibus, & ſimilibus caſibus miniſtri officium non exercet, cum Sacramentum non conficiat. *Navarri reſponſio.*

Verum utraque ex his evaſionibus haud difficile diſpellitur. Prior quidem: quoniam rectè cohæret ſigilli obligationem ex eo principio oriri, & omnes ibi recenſitos conſtringere. Pro cujus luce obſervandum eſt, miniſtrum Sacramenti dupliciter accipi poſſe; vel propriè, & formaliter, quo pacto ſtat pro ſolo Sacerdote, cui primò, & per ſe, & tanquam ex officio competit munus illud miniſtrandi, & vices Dei exercendi; vel ſolum participativè, & minus ſtrictè, qua ratione ſub miniſtri nomine comprehenduntur omnes illi, qui aliquid de actionibus miniſtri participant. Porrò illæ actiones ſunt propriæ miniſtri, ut miniſtri, quas exercet loco Dei ut principalis agentis; Sacerdos autem non ſolum vicem Dei gerit dum abſolvit, ſed etiam dum peccata audit: hæc enim non ſibi ut particulari homini deteguntur, ſed ut exiſtenti loco Chriſti. Ex quo fit omnes qui confeſſionem audiunt, participare actionem propriam miniſtri, atque ideo eſſe miniſtros participativè, & quaſi inadæquatè, ſive licitè confeſſionem audiant, ut pœnitentis interpres conſiliarius Sacerdotis, & qui ob inevitabilem contingentiam aſſiſtunt, ſive illicitè, uti ſe habet qui actu ac malitiosè peccata auſcultat, & actionem miniſtri ſibi arrogat. Quo ſuppoſito ratio D. Thomæ vires reaſſumit, & perſpicuè intentum ſuadet: nam miniſter tenetur conformitatem habere ad principalem agentem in his, quæ ſpectant ad rationem miniſtri; atqui Deus agens principale *Evertitur.*

cipale

Digitized by Google

cipale in Pœnitentiæ Sacramento celat pœnitentis peccata, & omnes in evaſione recenſiti participant rationem miniſtri: ergo ad ſigillum conſtringuntur, ut Deo in occultatione peccatorum conformentur; atque ideo ratio D. Thomæ non ſolum evincit ſigillum conſtringere Sacerdotem, ſed & quoſcumque alios in confeſſione intervenientes; ſiquidem eo ipſo quod confeſſionem audiant, jam ſunt miniſtri quoad eam actionem, ex qua ſigilli obligatio ortum ducit.

Poſterior autem, quæ levior eſt, ex dictis dehiſcit. Nam licet Sacerdos, dum confeſſionem audit, & pœnitentem non abſolvit, non miniſtret Sacramentum integrum, efficit tamen Sacramentum quaſi partiale, & concurrit ad actionem audiendi peccata, quæ ſacramentalis eſt ſaltem intentivè, atque ideo propria miniſtri ut miniſtri. Miniſter autem non ſolum cogitur ad ſe cum Deo conformandum, dum totum miniſtri officium exercet, ſed etiam in quacumque actione propria miniſtri. Cum igitur actio audiendi confeſſionem ſit hujuſmodi, & aliàs Deus celet peccata, quæ pœnitens tunc confitetur, tenebitur Sacerdos ad ſigillum, ut principali agenti in re adeo gravi ſe conformet. Et planè utraque Navarri objectio in ipſum retorquenda eſt: quippè ſi inquiramus, cur Sacerdos confeſſionem audiens, & abſolutionem non impendens, & ſimiliter cur pœnitentis interpres, & Sacerdotis conſiliarius, quorum nemo integrum ac validum Sacramentum miniſtrat, ſigilli obligationem contrahant? Non aliter reſpondet ibidem num. 44. niſi quia res ad quemcumque tranſit, cum ſuo onere tranſit; atque ideo cum ſigillum ſit annexum confeſſioni aut actioni audiendi peccata, quæ confitentur, in quocumque hæc actio inveniatur, ibi etiam ſigilli obligatio reperiri debet, quamvis aliàs integrum Sacramentum non adſit. Si igitur hæc ita ſunt, cur etiam ad quemcumque tranſit actio audiendi confeſſionem, quæ eſt propria miniſtri, tranſire non poterit obligatio ſe conformandi cum Deo in his, quæ pertinent, aut ſequuntur ad eam actionem? Nulla prorſus diſparitas rationabiliter aſſignanda apparet. Rectè ergo infert D. Thomas obligationem ſigilli ex obligatione miniſtri ut ſe cum Deo conformet: nam eo ipſo convincitur quod quicumque confeſſionem audit, ſigillum contrahit, quippè qui miniſtri actionem exercet.

16 Ex hactenus dictis ſolum conſtat, ſigilli obligationem ex jure divino urgere; an autem ex divino naturali, an vero ex poſitivo, aut ex utroque, Authores diſſident. Primum placuit Suario diſput. 33. ſect. 1. n. 10. & 13. Lugoni diſp. 23. ſect. 2. n. 9. Henriq. lib. 6. cap. 19. Labat. tract. de Pœnit. diſp. 2. dub. 3. §. 2. Quorum fundamentum eſt, quod ſuppoſita Sacramenti Pœnitentiæ inſtitutione, ex ſe ipſo ſigilli obſervationem expoſtulat, ne pœnitentes publicationis peccatorum timore arrepti à confeſſione arceantur. Secundum amplectitur Navarrus ubi ſuprà diſt. 6. n. 33. Vaſquez qu. 93. art. 4. dub. 1. n. 10. Coninchus diſp. 9. dub. 2. Qui licet in re conveniant, diverſis ducuntur motivis; præcipuum tamen eſt, quod n. 11. pro firmanda aſſertione expendimus. Et quidem ſi vinculum ſigilli ex jure divino urget, ut omnes fatentur, quod ex divino naturali, aut ex poſitivo conſtringat, parum refert; cum non ideò malitia peccati in fractione ſigilli commiſſi ſpecie aut numero multiplicetur. Nihilominus veriorem cenſemus ſententiam aſſerentem eam obligationem ex utroque jure prodire: nam quod ex divino naturali conſtringat, ſuadet tum motivum primæ ſententiæ, tum ratio D. Thomæ à n. 12. ac deinceps expenſa. Quod vero ex divino poſitivo, conſtat tùm ex dictis num. 11. nam qui præcipit finem, cenſetur præcipere ſaltem implicitè id ſine quo talis finis haberi nequit; Chriſtus autem poſitivè præcepit confeſſionem ſacramentalem, quæ ſine ſigillo ex parte Sacerdotis practicabilis non eſſet: igitur ſigillum urget ex poſitivo Chriſti præcepto ſaltem implicito, ac imbibito in alio de confeſſione facienda; undè quærendum non eſt ubi nam expreſsè ſcriptum extet. Tum etiam: quia D. Thomas in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 1. ad 2. eodem modo loquitur de præcepto confeſſionis, ac de eo quod circa ſigillum verſatur? primum autem eſſe juris divini poſitivi, nemo diſſentit, atque ideò videtur Ang. Præceptor id ipſum de ſecundo ſenſiſſe. Tum denique: quoniam ſigillum conſtringere ex jure divino naturali omnino certo non conſtat, nec an ex eo capite in omni eventu urgeat; aliundeque ab Eccleſiæ initio tanquam lex poſitiva à Chriſto Domino lata obſervatum eſt; atque ita docent N. Franciſcus tract. 6. cap. 14. punct. 1. num. 2. Sotus in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 5. & alii plures, quatenus eorum motiva utrumque ſuadent, quamvis non ita expreſsè loquantur.

Quæſtiuncula. 5

1. Sententia. Suarez, Lugo, Henriq. Labat.

2. Sententia. Navarr. Vaſquez, Coninch.

Verior dicendi modus.

D. Thom.

N. Franc. Sotus.

§. III.

Argumentis contra primam aſſertionem ſatis fit.

17 Præmiſſæ aſſertiones adeò univerſaliter ab omnibus recipiuntur, ut neminem inveniamus, quem referre poſſimus oppoſitum ſentientem abſolutè loquendo: quippè ſi quæ inter Doctores diſſenſio eſt, non tam circa rem, quàm penes modum eam ſuadendi militat. Quia tamen motiva, quibus Ricardus, Alenſis, & alii conantur oſtendere ſigillum ex naturali jure conſtringere, ſi quid ſuadent, probant contra ſecundam prioris noſtræ aſſertionis partem, ideò tanquam argumenta illi contraria in præſenti diluenda ſunt. Arguitur ergo primo: nam præceptum non mentiendi obligat ex jure naturæ, & in omni eventu; ſed qui propalat crimina audita in confeſſione, mentitur: ergo obligatio ſigilli ut Sacramentalis oritur ex jure naturæ. Conſequentia liquet: ideò enim juxta doctrinam ſuprà num. 7. traditam, ſigillum ut Sacramentale ex jure naturæ non conſtringeret, quia Sacerdos tenetur in omni eventu ad non detegendam confeſſionem; jus autem naturale ad inducendam adeò indiſpenſabilem obligationem nequit ſe extendere. Quo circa ſi ex vi argumenti habetur, jus naturale urgere ad nunquam confeſſionem manifeſtandam, rectè evincitur ſigillum ut Sacramentale ex eo principio ortum ducere. Minor vero, quæ difficultatem præfert, oſtenditur. Tum, quia ille mentitur, qui loquitur ut homo id quod neſcit ut homo; ſed qui peccata in confeſſione audita manifeſtat, dicit ut homo id quod neſcit ut homo, licet aliàs id ſciat ut Dei Miniſter: ergo mendacium profert. Tum etiam: nam ſi Sacerdos interrogetur an ſciat peccata, quorum notitiam in confeſſione acquiſivit, non mentitur aſſerendo ſe ea neſcire, ut ex infra dicendis conſtabit: ergo à contrario ſenſu, qui ea peccata ſe ſcire aſſerit, mentitur: *ſcio* namque, & *neſcio* contradictionem important.

Ricard. Alenſis.

Argum. 1.

Reſpondetur ad argumentum negando minorem; ad cujus primam probationem, quæ plus confuſionis quam roboris affert, diſtinguenda eſt minor, & neganda ſi ly *neſcit ut homo* accipiatur phyſicè; concedenda verò ſi ſumatur moraliter, aut authoritativè. Itaque aliud eſt, Sacerdotem confeſſionem manifeſtantem abſolutè, & ex omni capite ignorare peccata, quæ prodit, ita ut re vera nullam eorum notitiam habeat; aliud vero quod ea non ſciat ut licitè propalari poſſent, eo quod ſibi dicta non ſunt ut perſonæ particulari authoritatem propriam exercenti, ſed tanquam Dei Miniſtro ac in ipſius loco conſtituto. Ex quo autem hoc poſterius verum ſit, minimè prius eſſe falſum convincitur: nam cum Dei miniſter ſit homo, impoſſibile eſt peccata in confeſſione innoteſcere Sacerdoti ut Dei Miniſtro, & ipſi non innoteſcere ut homini phyſicè, & realiter. Ut igitur Sacerdos confeſſionem manifeſtans non mentiatur, ſatis eſt quod re vera, & abſolutè ſciat ac ſentiat id quod profert: quippè eo ipſo contra mentem non procedit; cujus oppoſitum ad rationem mendacii deſideratur. Et quidem Sacerdos non minus authoritate Dei conſecrat, quàm Pœnitentiæ Sacramentum miniſtrat, & tamen ſi conſecratione peracta dicat ſe conſecraſſe, nemo affirmabit mendacium protuliſſe, licèt aliàs authoritate propria conſecrationem non fecerit. Ergo ſimiliter nec Sacerdos mentitur, dum peccatum in confeſſione auditum revelat; maximè ſi addat ſe illud in confeſſione audiviſſe; tunc quippè non aſſerit ſe ut perſonam privatam illam notitiam habere.

Diluitur.

Quibus addendum eſt primò, quod ſi argumentum convinceret, probaret etiam Sacerdotem mentiri, dum non revelata perſona peccatum aliquod in confeſſione auditum

Ulterior everſio.

Digitized by Google

auditum manifeſtat, quod nemo aſſeruit. Adde ſecundò, obligationem ſervandi ſigillum eſſe graviſſimam in omni eventu, nec parvitatem materiæ admittere, ut communiter docent Authores, ac ex infrà dicendis conſtabit; ex vi autem argumenti hæc adeò gravis obligatio minime infertur; nam mendacium ex genere ſuo peccatum grave non eſt; aliundeque contingere poteſt Sacerdotem ſolum peccatum leve pœnitentis detegere; in quo eventu violatio ſigilli peccatum lethale non exiſteret, nec ex vi mendacii, nec ex materia circa quàm verſatur, cum pœnitenti leve damnum induceretur. Si autem peccatum lethale eſt; ergo ex alio capite vim obligandi obtinet.

Satisfit ſecundæ probationi. Ad ſecundam minoris probationem conceſſo antecedenti negatur conſequentia: optimè enim ſtat Sacerdotem peccata ſibi in confeſſione detecta ſcire, & ſimul neſcire juxta duplicem ſenſum, quem admittunt ly *ſcio*, & ly *neſcio*, ſi abſolute proferantur: nam prout ſic ſunt ex ſe indifferentia ad ſignificandam loquentis perſonam, vel ſecundum munus quod ex ſe habet, vel ſecundum quod vicem alterius gerit; & juxta intentionem proferentis adjunctis aliis circumſtantiis determinantur ad hanc vel illam ſignificationem ſine detrimento veritatis. Id quod exemplo appoſitiſſimo liquet: Loquente Chriſto Domino de Præcurſore dixit: *Joannes ipſe eſt Elias*. Joannes autem interrogatus an Elias eſſet, reſpondit: *Non ſum*. Ecce quod Chriſtus affirmat, Joannes negat; & neuter mendacium profert, ſed uterque veritatem annunciat. Cujus ratio eſt, quia illa propoſitio *Joannes ipſe eſt Elias*, & idem eſt de contradictoria, duplicem affert ſenſum, & in diverſa acceptione veriſſimum: quippè intelligi poteſt vel de propria Eliæ perſona, vel de ejus virtute ac Spiritu. Unde ut rectè vidit D. Gregorius hom. 7. in Evang. Joann. cap. 1. verſ. 21. nulla in illis propoſitionibus oppoſitio intereſt: nam quod Joannes denegat de perſona, Chriſtus affirmat de profeſſione, Spiritu, ac modo vivendi; quorum utrumque verum eſt. Similiter igitur ly *ſcio*, & ly *neſcio* ſolum apparenter contradictoria ſunt: quoniam ly *neſcio* ad determinatam Sacerdotis perſonam refertur, qui nec pœnitentis peccata propria authoritate audivit, nec eadem propria authoritate illa licite detegere poteſt. Ly autem *ſcio* reſpicit eundem Sacerdotem ut munus Dei obeuntem, ac Chriſti perſonam induentem; quę duo ſunt ſatis diverſa; & juxta loquentis limitationem ſub qualibet ex illis propoſitionibus diverſimode continentur.

D. Greg.

Argum. 2. 18 Secundò arguitur: Etenim lædere alterius famam prohibetur jure naturæ, ſed qui ſigillum violat, lædit alterius famam: ergo obſervatio Sacramentalis ſigilli obligat ex jure naturæ. Major conſtat ex illo: *Quod tibi non vis, alteri ne feceris*, ex quo naturali jure cogimur alterius bona non lædere; fama autem inter præcipua bona computatur. Minor vero etiam liquet: nam peccata alterius manifeſtari nequeunt, quin damnum illius reputationi inferatur; ſed qui ſigillum frangit, alterius crimina detegit: ergo lædit illius famam. Eo vel maximè, quòd inter pœnitentem, & Sacerdotem intercedit pactum ſaltem virtuale, aut promiſſio data, & acceptata reticendi peccata in confeſſione audita; promiſſio autem data, & acceptata obligat ex jure naturæ ratione fidelitatis: ergo ex eo principio oritur obligatio ſervandi ſigillum ſacramentale.

Solvitur. Reſpondetur, argumentum ſolum evincere, ſigillum materialiter, & præſuppoſitivè acceptum, quo pacto importat rationem ſecreti naturalis, ortum ducere ex jure naturæ; non vero formaliter ſumptum prout ſacramentale. Cujus ratio eſt, quod materia ſigilli ſunt pœnitentis peccata, ſive gravia, ſive levia, ſive occulta, ſive manifeſta, cum omnibus circumſtantiis, & connexionibus infra explicandis, ita ut hæc omnia cadant eodem modo ſub obligatione ſigilli ut ſacramentalis, & Sacerdos graviſſime delinquat, etiam ſi peccatum, quod manifeſtat, ſit tantum leve, & aliàs publicum. Materia vero, quæ cadit ſub jure aut ſecreto naturali, longè aliter ſe habet; non enim ſemper, & eodem modo conſtringit, ſed reſpectivè: nam ſi peccatum eſt grave, jus naturæ graviter obligat ad illius occultationem, ne gravis læſio famæ alterius inferatur; ſi autem eſt leve, leviter tantum conſtringit. Imò contingere poteſt peccatum eſſe grave, & occultum, & quod jus naturæ nec graviter nec leviter ad illius occultationem obliget, uti ſi in damnum commune vergeret, aut in propriæ vitæ, vel alterius innocentis jacturam; in quo eventu jus ad famam non habet qui ſolum ſub ſecreto naturali peccatum alteri manifeſtat. Unde ut jus naturale obliget ad occultationem peccati, requiritur per ſe, & formaliter, quod illius revelatio ſit infamativa, & quod alter jus ad famam conſervet: ſi enim hæc deficiant, deficit ratio formalis ſub qua jus naturæ urget; atque ideo nec adeſt formalis detractio, nec formalis læſio famæ proximi, ſubindeque nec peccatum. Ex quo evidenter fit, ſigillum ut ſacramentale altiorem ac univerſaliorem vim obligandi habere, quam poſſit à jure naturali accipere: quippè ita invariabiliter in omni eventu urget, ut per ſe, & formaliter omnia peccata gravia, & levia, infamativa, aut non infamativa, æque comprehendat. Quocirca reſpectu illius ſolum ſe habet de formali peccata in confeſſione fuiſſe detecta; quod autem infamativa ſint, vel non, omnino per accidens eſt, ac purè de materiali. Id quod in habitibus ac potentiis liquet: quippè ens mobile, quod formaliter inſpicitur à Philoſophia, de materiali ſe habet reſpectu intellectus, qui ſolum conſiderat ens in quantum ens; quod proportione ſervata in præſenti contingit.

Ex quibus etiam patet ad difficultatis augmentum: licet enim dum pœnitens in confeſſione ſua delicta pandit, cenſeatur Sacerdos implicitè eorum occultationem promittere, non inde infertur ſigillum ut ſacramentale ex fidelitate urgere: ad hoc enim opus erat, quod fidelitas ſemper, & in omni eventu invariabiliter conſtringeret. Itaque cum contingere valet Sacerdotem confeſſionem propalantem ſolum venialiter contra juſtitiam, & fidelitatem delinquere, uti ſi peccatum leve detegeret; & nihilominus graviſſimè aliàs peccare, quia ſigillum frangit, non obſcurè demonſtratur hanc obligationem ex alio capite fortius ligante promanare. Unde ſigillum ſolum obligat ex fidelitate, & juſtitia purè concomitanter, & quaſi materialiter, quatenus rationem ſecreti naturalis præſupponit; formaliter autem ut ſacramentale ex jure divino vim obtinet.

DUBIUM II.

Utrum ſigillum Sacramentale in omni eventu ſit obſervandum?

OBligationis ſigilli radice cognita, facilius jam erit ad alia deſcendere. Plura autem, eaque ſatis difficilia, in præſenti materia occurrunt ſcitu digna, ac plerumque reducuntur ad peculiares caſus, in quibus dubitatur an ſigilli vinculum urgeat, vel non? Omnes tamen ſub dubii hujus univerſalitate ſimul comprehendere congruum non eſt: Tùm quia uniuſcujuſque deciſio ex circumſtantiis, quibus veſtitur, pendet. Tùm quia plurium agglomeratio confuſionem parit. Ut igitur claritati conſulamus, obſervandum eſt omnes eos caſus ad duplicem claſſem reduci poſſe: nam vel in illis confeſſio, & pœnitens revelantur expreſsè, vel tantum implicitè, & quatenus ex vi alicujus actionis aut ſigni in cognitionem peccati, & pœnitentis devenitur. Quæ prioris generis ſunt, ad directam confeſſionis revelationem ſpectant; quæ poſterioris autem ad indirectam. Dubium ergo circa primam procedit, & illius ſenſus eſt an liceat Sacerdoti in aliquo eventu propalare expreſsè, & directè pœnitentem, & peccatum in confeſſione notum.

Com-

Digitized by Google

§. I.

Communis & vera ſententia ſtatuitur.

19 DIcendum eſt, ſigillum ſacramentale obligare in omni eventu. Aſſertio hæc eſt expreſſa D. Thomæ in 4. diſt. 21. qu. 3. art. 1. & quodlib. 12. quæſt. 11. art. 16. & 2. 2. quæſt. 70. art. 1. ad 2. Cajetan. ibidem, & tract. 21. quæſt. unic. Sotus in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 5. Nugnus in addit ad 3. part. qu. 11. art. 1. concl. 1. Bannez 2. 2. quæſt. 33. art. 8. Gonet de Pœnit. diſp. 21. art. 1. num. 4. N. Franciſcus tract. 6. cap. 14. punct. 1. Bonæ Spei diſp. 13. dub. 1. n. 2. N. Antonius tract. 5. diſput. 19. ſect. 1. Sanchez de Matrimon. tom. 1. lib. 3. diſp. 16. num. 3. Sylvius ad quæſt. 11. art. 1. ſupplem. Suarez diſp 33. ſect. 1. Lugo diſp. 23. ſect. 1. num. 1. Dicaſtillo tract. diſp. 18. dub. 1. num. 4. Scotus in 4. diſt. 21. quæſt. 2. Delgadill. de Pœnitent. cap. 19. dub. 53. Granados in 3. part. controverſ. 7. tract. 11. diſp. 7. num. 5. Dubal diſp. 5. dub. 1. num. 626. D. Bonavent. in 4. diſt. 21. art. 2. quæſt. 1. Capreolus, Paludanus, Durandus, & Major ibidem. Navarrus cap. *Sacerdos* de Pœnit. diſt. 6. num. 116. Ledeſma 2. part. q. 10. art. 1. Sylveſter verb. *Confeſſio* 3. q. 19. & 20. Adrianus, Medina, Viguerius, Covarruvias, eſtque communis Theologorum ſententia, uno excepto Altiſiodorenſi, qui in hac parte à cunctis deſeritur.

Aſſertio. D. Thom. Cajetan. Sotus, Nugnus, Bannez, Gonet, N. Franc. N. Bonæ Spei. N. Anton. Sanch. Lugo, Dicaſtill. Suarez, Scotus, Delgadil. & alii plures.

Fundam. 1.

Præcipuum hujus aſſertionis fundamentum ſumitur ex perpetua ac notoria Eccleſiæ traditione, quę ſemper ab initio retinuit, ſigillum cum omni univerſalitate, & abſque ulla prorſus exceptione obligare. Quam traditionem teſtantur tam antiqui Eccleſiæ Doctores, quàm moderni, ut videre eſt apud D. Auguſtinum lib. de ſalutaribus documentis, cap. 25. D. Baſilium in Regula Monach. cap. 21. Ambroſium in ejus vita apud Paulinum; Leonem Pap. epiſt. 78. Nugnum ubi ſup. Suarium, & alios. Unde D. Thomas locis proxime citatis oppoſitam ſententiam erroneam vocat. Itaque ex generali fidelium ſenſu liquet ſacramentalis ſigilli vinculum adeo ſtrictè urgere, ut etiam imminenti totius Reipublicæ deſtructione, peccata in confeſſione audita propalari non poſſint. Id quod etiam in Summorum Pontificum decretis omnino expreſſum habetur. Etenim Innocentius III. in cap. *Omnis utriuſque ſexus*, de Pœnitentia, & remiſſion. §. *Caveat*, ita inquit: *Caveat autem omnino ne verbo, aut ſigno, aut alio quovis modo aliquatenus prodat peccatorem*. Similiter in cap. *Sacerdos*, de Pœnitentia, diſt. 6. D. Gregorius ait: *Sacerdos ante omnia caveat ne de his, qui ei confitentur, peccata alicujus revelet, neque (quod abſit) pro aliquo ſcandalo vitando*. In quibus ly *ante omnia caveat* obligationem ſervandi ſigillum aliis eſſe præferendam ſignificat; ac inſuper ly *neque pro aliquo ſcandalo vitando* juxta unanimem Theologorum intelligentiam idem valet ac *neque pro aliquo damno vitando*. Ergo ex mente Pontificis ſigillum ſacramentale in omni eventu indiſpenſabiliter obligat, quin damnum aliquod quantumvis publicum, & commune imminens poſſit illius non obſervationem licitam reddere. Et quanquam id etiam convincat ratio D. Thomæ quodlib. 12 quæſt. 11. art. 6. & in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 1. nihilominus quia eam dub. præced. expendimus, & quiſque præſenti materiæ adaptare poteſt, aliam ſubjiciemus.

Innoc. III.

D. Greg.

2. *Ratio.*

20 Suadetur igitur ſecundò à priori. Nam lex tandiu vim obligandi conſervat, quandiu adæquatus finis legis perſiſtit; ſed finis adæquatus legis Sacramentalis ſigilli perſiſtit in omni eventu: ergo, & in omni eventu illius obſervatio urget. Conſequentia liquet, & major eſt certa: etenim legem in hoc aut in illo caſu non obligare, ſolum fieri poteſt ex defectu vel poteſtatis, vel intentionis in legiſlatore, qui aut non poteſt, aut non vult ſuo præcepto omnem eventum comprehendere; quorum nullum in præſenti materia dici poteſt, non quidem primum: nam Chriſto Domino hanc legem ferenti *data eſt omnis poteſtas in Cœlo, & in terra* Matt. 18. atque ideò potuit obligationem ſigilli ad omnem caſum extendere. Non item ſecundum: quoniam perſiſtente fine adæquato à legiſlatore intento, non poſſumus rationabiliter judicare talem voluntatem obligandi in illo defuiſſe. Minor autem, quæ difficultatem præſefert, oſtenditur. Finis adæquatus legis ſigilli eſt Sacramentum Pœnitentiæ fidelibus ſumme neceſſarium in Eccleſia conſervare, ejus uſum tolerabilem reddere, pœnitenteſque ad integram ſuorum criminum confeſſionem allicere; ſed finis iſte in nullo eventu ceſſat: ergo. Minor patet: quoniam ſi ſemel in aliquo caſu, etiam rariſſimo, Sacerdoti liceret confeſſionem propalare, pœnitentes omnino ſecuri de ſuorum criminum occultatione non eſſent; atque ideò quo peccata graviora exiſterent, eo amplius eorum confeſſionem reformidarent ob urgentiorem neceſſitatem, quæ occurrere poſſet illa revelandi ad bonum commune, vel ad innocentis vitam tuendam, vel ad ſimilia graviſſima damna præcavenda; unde confeſſio odioſa fieret, pœnitenteſque ad eam accedere non auderent, vel ſaltem illius integritatem non obſervarent.

Matt. 18.

Confirmatur, & explicatur: nam in ſententia Div. Thomæ, cui communiter adhærent Theologi, quamque tract. 13. diſp. 10. dub. 6. num. 231. ſtatuimus, ideò pollutio voluntaria in nullo eventu licita eſt, quia humanum ſemen, ejuſque adminiſtratio determinatè ordinata ſunt ad conſervationem ſpeciei, non autem propter commodum, ſalutem, aut vitam individui. Ex quo fit, quod cum bonum ſpeciei ſit communius, ac divinius bono hujus vel illius individui, nunquam voluntaria pollutio licet, etiam cum propriæ vitæ periculo, imo cum ruina totius Regni, cujus ſalus pendebat ex vita hujus hominis illo remedio indigentis. Tum ſic: ſed ſigillum Sacramentale inſtitutum eſt ad conſervationem Sacramenti Pœnitentiæ, quod in commune bonum omnium fidelium cedit: ergo illius violatio in nullo eventu licet. Conſequentia patet, tum ex rationis ſimilitudine: tum quia bonum omnium fidelium præferendum eſt cuicumque alteri commodo determinati individui, vel alicujus Reipublicæ, quod ſequi poterat ex ſigilli violatione. Quocirca cum ex licentia revelandi confeſſionem in aliquo caſu ſequatur pœnitentes ab ea arceri, proindeque fidelium univerſitatem detrimentum ſubire, opus fuit, ut nunquam confeſſio revelari poſſit, ut ita ſemper communi bono conſulatur.

Confirm.

21 Nec refert Coninchi reſponſio in præſenti, diſp. 9. dub. 2. num. 33. dicentis minimè confeſsionem odioſam fore reddendam ex quo in aliquo caſu Sacerdoti liceret peccatum in confeſsione auditum revelare, ut Regni everſionem impediret, aut ſimile ingens damnum præcaveret. Cujus eam rationem aſsignat, quia in illo eventu pœnitens tenetur vel per ſe ipſum peccatum revelare, vel Sacerdoti permittere ut revelet; vel ſi neutrum vult, abſolvendus non eſt; & tamen licet de facto hæc ita contingant, confeſsio odioſa non fit, nec pœnitentes ab ea arcentur: ergo nec arcerentur ex quo Sacerdoti licitum eſſet in eo particulari caſu ſigillum aperire. Patet conſequentia, ſiquidem adhuc in præſenti rerum diſpoſitione vult pœnitens accedere ad confeſsionem, eſtò certò ſciat quod à Sacerdote impellendus ſit ad criminis manifeſtationem.

Evaſio.

Non, inquam, refert: nam ſi abſolutè Sacerdoti liceret in aliquo urgentis neceſsitatis eventu ſigilli vinculum aperire, prudenter pœnitentes timerent ad confeſsionem accedere; tum quia re vera occurrere poterat caſus ille, in quo Sacerdos pro ſuo arbitrio, & abſque pœnitentis conſenſu, hujus crimina licite propalaret; quod proculdubio pœnitentes à confeſsione deterreret. Tum etiam: quia ſemel dato Sacerdotem poſſe in aliquo caſu confeſsionem revelare, nunquam pœnitentes de ſuorum peccatorum occultatione ſecuri eſſent, quippè qui timere poterant ne Sacerdos ob ignorantiam, zelum, aut paſsionem apprehenderet ſibi licitam peccati revelationem in iſto aut in illo caſu, qui re vera caſus neceſsitatis non exiſterent: non enim facile eſt inter caſum veræ neceſsitatis, & apparentis diſcernere. Unde ſi revelatio ſigilli in aliquo caſu liceret, confeſsio etiam in aliis ob timorem odioſa fieret. In præſenti autem rerum diſpoſitione nullum adeſt motivum pœnitentibus ut à confeſsione arceantur: etenim Sacerdos peccata revelare non poteſt ſine pœnitentis conſenſu, atque ideò licet dum caſus neceſsitatis urget, poſsit abſolutionem non impendere, ſi pœnitens cri-

Præcluditur.

Digitized by Google

minis manifeſtationem non permittit; nihilominus abſolutè loquendo ex ſolo pœnitentis arbitrio pendet illius criminis manifeſtatio: poteſt enim utrumlibet extremorum ſeligere, vel abſolutionem, & peccati propalationem, vel utriuſque carentiam; ipſo autem renuente, Sacerdos non revelabit peccatum, eſto illius notitiam habeat. Cujus oppoſitum contingeret, ſi ſigillum vim obligandi in omni eventu non obtineret.

§. II.

Argumenta aſſertioni adverſa convelluntur.

22 OPpoſita ſententia tribuitur Altiſiodorenſi lib. 4. tract. 6. cap. 3. quæſt. 4. aſſerenti licitum eſſe revelare confeſſionem Patri, aut Prælato, ut filium aut ſubditum corrigat; ac etiam ad illicitum matrimonium impediendum, vel ad magnam populi ruinam vitandam. Duplicem tamen ſubdit conditionem; & quod ex licentia Epiſcopi id fiat, & dummodo confeſſio odioſa non pareçur.

Gabriel. Cui etiam adhærere videtur Gabriel in 4. diſt. 21. quæſt. 1. art. 3. caſu 4. ubi docet confeſſionem revelari poſſe ubi damnum grave imminet confeſſario vel in vita, vel in fama, vel in bonis. Hanc autem ſententiam non ſolum D. Thomas, ut ſupra vidimus, ſed & alii Theologi erroneam cenſent. Et quidem prior limitatio, aut conditio, quam Altiſiodorenſis apponit, nihil refert: cum enim ſigilli vinculum vim obligandi ex jure divino ſortiatur, nec Epiſcopus, nec Summus Pontifex Sacerdotem licentiare poteſt ut confeſſionem revelet. Imò licet id ſub excommunicatione præciperent, illis obtemperandum non eſſet, ut docet D. Thomas in 4. diſt. 21. q. 3. art. 1. quæſtiunc. 1. ad. 2. Secunda vero minus prodeſt: nam eſto contingere poſſet confeſſionem per accidens odioſam non fieri reſpectu ipſius pœnitentis, ſi ita ſecreto ejus peccatum, & perſona revelarentur, ut nec ipſe intelligeret; nihilominus nequit non fieri odioſa in communi, & per ſe, cum omnes ægrè ferant ſua crimina alteri revelari; unde ſi ſcirent id licitum eſſe Sacerdoti, à confeſſione arcerentur. Per quod patet ad primum caſum hujus Authoris: non enim pœnitentes auderent peccata Sacerdoti detegere, ſi hæc licite deferri poſſent ad pœnitentis patrem, aut ſuperiorem ob correctionis finem; ſed hæc omnino ſecreta eſſe debet inter pœnitentem, & Sacerdotem, cui ex vi proprii muneris tota incumbit cura corrigendi pœnitentem. Quod ſi à peccatis deſiſtere nequit, minimè abſolvendus eſt: quippè futura patris aut ſuperioris correctio efficere nequit ut pœnitens, dum actu abſolvitur, capax abſolutionis exiſtat; ſed ad ſummum deſervire poteſt ut in poſterum capax efficiatur. Ad ſecundum autem caſum etiam liquet id illicitum eſſe: tum quia teſtimonium Sacerdotis ex confeſſionis notitia nullam vim habet, nec fidem facit in foro exteriori, ut conſtat ex cap. *Dilectus* de exceſſibus Prælatorum; & ex cap. 2. de Officic. Ordin. Subindeque etiam ſi mortuus ſit pœnitens, nequit illius confeſſio propalari ad illicitum matrimonium impediendum. Tum etiam: quoniam ſigilli vinculum, ac pœnitentis fama ſemper obſervanda ſunt, etiam poſt pœnitentis mortem: quippe id neceſſarium eſt ad Sacramenti cònſervationem, alioqui ſi vel poſt pœnitentis mortem ejus peccata revelari poſſent, ea viventes confeſſioni ſubjicere formidarent. Ad reliquos vero caſus ex infrà dicendis conſtabit.

23 Arguitur ergo primo ex Conciliis: nam in
Argum. 1. Carthaginenſi 7. cap. 5. relato in cap. *Placuit* 9. q. 2. habetur quod ſi ſubditus neget crimen, quod Epiſcopus revelat, non ob id Epiſcopus cenſeat ſibi injuriam aliquam fieri: ergo videtur Concilium ſupponere licitum eſſe Epiſcopo crimen ſui ſubditi, in confeſſione ſibi notum, in aliquo caſu revelare. Similiter in Maguntino cap. 10. & 21. ſignificatur olim in uſu fuiſſe, ut quædam peccata in confeſſione audita ſub ſecreto detinerentur, quædam verò propalarentur. Id quod etiam roborari valet ex antiqua Eccleſiæ praxi injungendi pro peccatis publicas pœnitentias; quod fieri non poterat abſque manifeſtatione peccatorum, quæ clavibus ſubjiciebantur.

Reſpondetur in Concilio Carthaginenſi ſermonem *Solvitur.*
non fieri de confeſſione ſacramentali, ſive de revelatione peccati, cujus notitiam intra Sacramentum Epiſcopus acquiſivit; ſed de revelatione criminis, quod aliunde extra confeſſionem novit. Nec ibi verbum aliquod extat, quod oppoſitum innuat. Maguntinum autem non loquitur de publicatione peccatorum à Sacerdote, ſed à pœnitente ſpontaneè facienda. Quod interdum ex honeſto motivo fieri poſſe, conſtat ex Tridentino ſeſſ. 14. cap. 5. illis verbis: *Et ſi Chriſtus non vetuerit quin aliquis in vindictam ſuorum ſcelerum, & ſui humiliationem, tum ob aliorum exemplum, tum ob Eccleſiæ offenſæ ædificationem, delicta ſua publicè confiteri poſſit; non eſt tamen hoc divino præcepto mandatum.* Concil. Trident. Ad augmentum verò difficultatis dicendum eſt, initio Eccleſiæ ob recentem Chriſti ſanguinem, inſignemque fidelium fervorem, non ſolum pœnitentias publicas injungere aſſueviſſe, verum, & pœnitentes libella peccatorum tradere Sacerdotibus, ut in Eccleſia recitarentur. Inde tamen minimè evincitur licuiſſe unquam Sacerdotibus confeſſionem manifeſtare, cum ea omnia ex pęnitentium conſenſu, ad eorumque petitionem fierent. Quod ſi interdum ob peccata publica ad publicas pęnitentias cogebantur, quemadmodum, & modo cogi poſſunt, ut tenet communis Doctorum ſententia contra unius Navarri placitum; id utique potuit etiam fieri, quin Sacerdotes confeſſionem proderent, aut ſigillum violarent. Cujus duplicem rationem aſſignat D. Thomas in 4. diſt. 14. quæſt. 1. art. 5. quæſtiunc. 1. ad 1. D. Thom. Tùm, quia culpa non certò ſcitur ex pęna: publicæ namque pęnitentiæ, uti ſunt peregrinationes, ferrea pondera bajulare, vicatim flagellis cædi, & ſimilia, ſatis frequenter ex diverſis motivis fiunt, vel ex devotione, vel pro aliorum culpis. Unde ex quo quis publicè pęniteat non rectè infertur eam pęnitentiam à Sacerdote fuiſſe injunctam, & confeſſionis eſſe manifeſtativam. Tùm etiam, quia eſto ibi aliqua ſuſpicio, aut peccati manifeſtatio intercedat, ea non fit à Sacerdote, ſed ab ipſo pęnitente conſentiente, ac exequente pęnitentiam publicam; alias abſolvendus non eſſet, niſi ſub ea conditione ad juſtam punitionem, & vindictam ſui peccati neceſſaria. Et quidem ſi Sacerdos confeſſionem non manifeſtat, ubi pęnitenti onus imponit expoſtulandi veniam ab alio, quem injuriavit; nec ubi illum cogit ad propalationem ſui peccati, ut remedium communi damno adhibeat; non eſt cur confeſſionem manifeſtare dicatur, dum ob peccatum publicum publicam pęnitentiam injungit, ut ita pęnitens cum aliis, quos exemplo ſuo offenderat, reconcilietur. Videantur Soto in 4. diſt 19. quæſt. 2. art. 5. Vaſquez Soto,
quæſt. 94. art. 2. dub. 2. & N. Franciſcus cap. 10. punct. Vaſquez,
3. num. 39. N. Franc.

24 Arguitur ſecundò: quia æquè de jure divino *Argum. 2.*
eſt integritas confeſſionis, atque obſervatio ſacramentalis ſigilli; ſed confeſſionis integritas non eſt adeò indiſpenſabiliter obſervanda, ut ſæpè non liceat peccatum aliquod in confeſſione omittere: ergò ſimiliter, eſto obſervatio ſacramentalis ſigilli ex jure divino urgeat, non adeo indeficientem vim obligandi affert, ut in aliquo eventu licitum non ſit revelare confeſſionem. Conſequentia ex paritate rationis liquet. Major autem conſtat ex dictis diſp. 8. dub. 3. ac ex Tridentino ſeſſ. 14. cap. 7. ubi definitur confeſſionis integritatem eſſe de jure divino. Minor verò eſt communis ſententia, quam diſput. cit. dub. 7. ſtatuimus, aſſerentes non teneri pęnitentem ad confeſſionis integritatem, ubi adeſt impotentia phyſica, vel moralis.

Huic argumento dupliciter reſpondet Gonet diſp. 11. art. 1. §. 2. Primo, non omnem confeſſionis inte- *Solutio ex*
gritatem eſſe de jure divino, ſed eam dumtaxat, quæ *Gonet.*
eſt moraliter in potentia pęnitentis; hæc autem ſemper obligat, nec aſſignabilis eſt caſus, in quo pęnitenti liceat emittere confeſſionem non integram formaliter,

Digitized by Google

maliter, quamvis plures adduci poſſint, in quibus non teneatur confeſſionem materialiter integram facere. ¶ Sed hæc reſponſio difficultatis propoſitæ robur non enervat: Tum quia cohærere non videtur Tridentino Can. in objectione relato, dicente: *Si quis dixerit, in Sacramento Pœnitentiæ ad remiſſionem peccatorum neceſſarium non eſſe jure divino confiteri omnia, & ſingula peccata mortalia, quorum memoria cum debita & diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta, quæ ſunt contra duo ultima Decalogi præcepta, & circumſtantias, quæ peccati ſpeciem mutant, &c. anathema ſit.* Hæc autem utramque integritatem formalem, & materialem eſſe de jure divino, ſatis perſpicuè oſtendunt: quippè ly *omnia, & ſingula peccata* ad materialem ſpectat, ut ex ſe liquet. Tum etiam, & præſertim, quia reſponſio principium expoſcit: nam dicere, ſolam integritatem formalem, aut eam, quæ eſt moraliter in potentia pœnitentis, eſſe de jure divino, nihil aliud eſt quam aſſerere pœnitentem non teneri in omni eventu ad confeſſionem omnium peccatorum, ſed eorum dumtaxat, quæ poteſt abſque notabili damno proprio vel alieno, in quo moralis potentia conſiſtit. Cur ergo ſimiliter dicendum non erit de obſervatione ſigilli, quod nimirum Sacerdos ſolum teneatur ad celandam confeſſionem ubi moraliter poteſt abſque gravi detrimento proprio, aut communi; non vero ubi horum aliquod imminet, ut objectio intendit? Itaque ut res perſpicua fiat, demus pœnitentem eſſe peſte aut alio contagioſo morbo infectum, & Sacerdotem non poſſe omnia peccata abſque manifeſto periculo ejuſdem contagii audire. In hoc eventu, ut communis ſententia tenet, cui vel ipſe Gonet adhæret diſp. 10. art. 2. num. 40. neceſſarium non eſt integram confeſſionem continuari, ſed accelerari poteſt, aliquibus vel multis peccatis tunc omiſſis, & non confeſſis. Quemadmodum igitur in hoc eventu præceptum divinum non obligat nec pœnitentem ad integrè confitendum, nec Sacerdotem ad integram confeſſionem audiendam, ſed uterque excuſatur ratione contagii, aut periculi vitæ imminentis Sacerdoti; cur etiam ſimile vitæ periculum Sacerdotem non deobligabit à retentione ſigilli, illumque efficiet moraliter impotentem ad alicujus peccati occultationem? Nulla in tradita ſolutione diſparitatis ratio aſſignatur, ut conſideranti conſtabit. Unde aliam viam evadendi difficultatem proponeus.

Improbatur.

Tridentin.

25 Reſpondet ſecundò, omiſſis præmiſſis negando conſequentiam; diſparitatis autem eam rationem aſſignat, quod licet utrumque præceptum de jure divino ſit; illud tamen, quod penes integritatem verſatur, eſt affirmativum, proindeque ſolum urget quando, & quomodo expediens apparet. Ex quo fit, quod ſi in aliquo caſu aliter expedire prudenter cenſetur, licitum erit confeſſionem non integram efficere. Præceptum verò de ſigilli obſervatione eſt negativum, ideoque ſemper, & in omni eventu obligat: ea quippè eſt negativi præcepti natura, ut ſemper, & pro ſemper urgeat.

Alia ſolutio.

Verum, & hæc reſponſio nihilo melior præcedenti eſt. Tum, quia præceptum de integritate confeſſionis, licet quoad ſenſum, ac ſpecie tenus videatur affirmativum, in re tamen ſaltem quoad præſens negativum eſt, utpotè quod prohibet abſolutionis receptionem ſine integra peccatorum manifeſtatione. Unde fit hujuſmodi præceptum peccato commiſſionis violari; quod eſſe negativum demonſtrat. Ergo ad diluendam difficultatem nulla eſt aſſignata differentia. Tum etiam: nam quidquid ſit, an prædictum præceptum ſit vel non affirmativum, plura alia ſunt negativa, quæ non ſemper, & in omni eventu obligant, quod patet in præcepto de naturali ſecreto non revelando, quod æquè negativum eſt atque præceptum confeſſionem non detegendi; & tamen plures ſunt caſus, in quibus ſecretum naturale obſervari non debet. Liquet ſimiliter in præceptis non occidendi, non accipiendi rem alienam, quæ non violantur ubi quis cum moderamine inculpatæ tutelæ invaſorem occidit, nec ubi extrema neceſſitas rem alterius accipere compellit. Quod igitur præceptum non revelandi confeſſionis ſigillum ſit negativum, ratio ſufficiens non eſt ad aſſerendum in omni eventu conſtringere.

Rejicitur.

Id quod amplius innoteſcet, obſervando præcepta negativa eſſe in duplici differentia. Quædam enim prohibent res ex ſe, & ab intrinſeco malas objectivè, & abſolutè independenter à qualibet conditione, aut circumſtantia; eo quod ſecundum ſe acceptæ opponuntur alicui ex divinis perfectionibus, ut contingit in præceptis non odio habendi Deum, non blaſphemandi, non mentiendi, non conculcandi Euchariſtiam, & ſimilibus, quæ ex ſe repugnant ſummæ Dei bonitati, veracitati, ac honori, aut dignitati Chriſti. In his autem nec materia præcepti unquam deficere poteſt, nec mutari ab inhoneſta in honeſtam, ita ut ratione alicujus circumſtantiæ advenientis jam res prohibita non ſit mala. Ex quo fit, hujuſmodi præcepta in omni eventu, & pro ſemper urgere, nec in illis diſpenſationem aliquam cadere poſſe. Quædam vero interdicunt actiones, quæ non ita abſolutè ſunt inhoneſtæ, ſed prout ſub determinatis circumſtantiis exercentur, quibus deficientibus, aut mutatis, deficit vel ſubtrahitur materia præcepti, quod proinde non violatur, ut in præcepto non accipiendi, aut retinendi rem alterius cernere eſt: retentio quippè, aut acceptio rei alterius non eſt abſolutè mala, nec prohibita, ſed ſolum prout invito Domino rationabiliter, & prout adeſt potentia, aut opportunitas reſtituendi. Similiter in hominis occiſione contingit, quæ ſolum eſt mala, & prohibita ut injuſta. Ubi autem illæ circumſtantiæ deficiunt, aut variantur, vel quia ea eſt occiſio hominis invaſoris cum moderamine inculpatæ tutelæ, vel quia Dominus rei ablatæ aut retentæ non cenſetur rationabiliter invitus, vel quia opportunitas reſtituendi non adeſt, aut ſumma neceſſitas urget, quo eventu omnia bona reputantur communia, prædictæ actiones prohibitæ non ſunt, ſubindeque nec peccaminoſæ. Idemque judicium fieri debet, ſi Deus rei dominium in ipſum auferentem transferat, ut re ipſa factum eſt ubi Hebræi divina authoritate Ægyptios expoliavere. Et horum inſtar ſe habent etiam negativa præcepta ſecretum naturale non revelandi, non comedendi carnes in die Veneris, non celebrandi Miſſam ſine veſtibus ſacris; quæ ſimiliter ſolum urgent ubi requiſitæ circumſtantiæ variationem non ſubeunt, nec materia præcepti ſubtrahitur.

Nota.

Hinc autem ulterius refellitur prædicta reſponſio: Etenim ea præcepta negativa obligant ſemper, & in omni eventu, quæ prohibent rem ex ſe, & ab intrinſeco turpem objectivè, & abſolutè, ſicut mentiri, blaſphemare, & ſimiliter prioris generis; atqui revelare confeſſionem non eſt ex ſe malum objectivè, & abſolutè: ergo ex quo præceptum de confeſſione non revelanda negativum ſit, minimè habetur obligare in omni eventu. Major ex præmiſſo notabili conſtat. Minor vero, in qua poterat eſſe difficultas, oſtenditur. Tum quia in præceptis prohibentibus res ab intrinſeco, & objectivè malas nulla diſpenſatio cadere poteſt; conſtat autem Deum poſſe diſpenſare in præcepto non revelandi confeſſionem; in hoc enim nulla implicatio apparet: Ergo. Tum etiam: nam Chriſtus Dominus potuit abſolutè Sacramentum Pœnitentiæ inſtituere, quin adeò ſtrictam ſigilli obligationem, qua de facto premimur imponeret; quod fieri non poſſet, ſi revelare confeſſionem ex ſe, & ab intrinſeco malum eſſet. Aliud igitur diſcrimen aſſignandum eſt, ex quo oriatur ſigilli præceptum in omni eventu conſtringere; non vero præceptū integrè confitendi.

Ulterior everſio.

26 Itaque ad argumentum omiſſis præmiſſis neganda eſt conſequentia. Ratio autem differentiæ inter utrumque præceptum ex duplici radice venari debet. *Primò*, & quidem à priori, ex ipſa Sacramenti inſtitutione, ac voluntate Chriſti Domini legiſlatoris ſupremi, qui voluit præceptum ſigilli omnimodam extenſionem habere, nulliuſque caſus exceptionem admittere; præceptum verò integrè confitendi non ita univerſaliter omnem eventum comprehendere, ſed pati exceptiones ubi phyſica aut moralis impotentia exiſtit. Chriſtum autem rem ita diſpoſuiſſe circa præceptum ſigilli, nobis notiſſimum eſt, & ex Summorum Pontificum declarationibus, & ex communi Theologorum ſententia, & ex generali fidelium conſenſu, totiuſque Eccleſiæ praxi, ac acceptatione, quæ vim Apoſtolicæ traditionis habet, ut num. 19. explicuimus. Limitatio vero præcepti integrè confitendi conſtat ſimiliter ex eiſdem principiis, quæ diſp. 8. dub. 7. num. 211. appoſuimus, & præſertim ex declaratione Concilii Tridentini ſeſſ. 14. cap. 5. ubi docet Chriſtum Dominum ita voluiſſe omnia mortalia poſt Baptiſmum commiſſa Eccleſiæ clavibus ſubjici, ut nihilominus non præceperit impoſſibilia, uti eſt confiteri, quæ homo ignorat per inculpabilem oblivionem, aut quæ per ſimiles cauſas recenſere non poteſt. Quod plane congruit, & ſuavi Dei providentiæ, & hominum imbecillitati, & opportuno uſui hujus Sacramenti adeò ad ſalutem neceſſarii. Si enim in nullo eventu, & ob nullum motivum ab omnium, & ſingulorum peccatorum declaratione deobliga-

Vera ſolutio.

Concil. Trident.

Digitized by Google

bligaremur, omnes ad pœnitentiam vererentur accedere: quippè qui prudenter timerent ne peccatum aliquod, ob oblivionem ſaltem, inconfeſſum relinqueretur. Imò nec abſolvi poſſent qui in articulo mortis conſtituti omnia peccata prodere non valerent. Id autem credere à Deo ita fuiſſe diſpoſitum, nimium ejus pietati derogaret. Recolantur, quæ diſp. præced. num. 206. ſtatuimus, ubi ſimilem objectionem eadem doctrina amplius expenſa diſſolvimus.

Secundò diſcrimimis ratio deſumenda eſt ex fine intento à Chriſto Domino in utriuſque præcepti impoſitione. Nam finis adæquatus in præcepto ſigilli eſt Pœnitentiæ Sacramentum lapſis poſt Baptiſmum ſimpliciter ad ſalutem neceſſarium in Eccleſia conſervare, illiuſque uſum ſuavem ac tolerabilem reddere. Hic autem finis in omni eventu perſiſtit, & præponderat, ac excedit quodcumque aliud bonum ſive particulare propriæ ſalutis, vitæ, aut divitiarum, ſive commune Reipublicæ, aut totius Regni. Cum ergo juxta generalem Theologorum ſententiam tamdiu præceptum urgeat, quamdiu illius finis adæquatus perſiſtit, conſequens eſt ut fine præcepti ſigilli in omni eventu perſiſtente, & nuſquam ceſſante, nunquam ſimiliter ejus obligatio deficiat, ſed in omni rerum contingentia premat. Finis autem præcepti integrè confitendi rem adeò ingentis momenti non affert, ſed aliam inferioris ponderis: quippè obligario detegendi omnia, & ſingula peccata tam in ſpecie quàm in numero, & circumſtantiis ſpeciem mutantibus, ut ex Tridentino ſeſs. 14. cap. 5. colligitur, præcipuè ordinatur, ut Sacerdos, qui in Pœnitentiæ Sacramento judicis, & medici munus exercet, undique rei cauſam, & infirmi ſtatum cognoſcat, ut in prolatione ſententiæ æquitatem judicii ſervet, convenientem ſatisfactionem pro culpis imponat, & opportunam pro qualitate morborum medicinam adhibeat. Hujuſmodi vero finis vel ab alio ſuperari poteſt, vel interdum ceſſare, & de facto deficit in plurimis caſibus, quos diſput. præced. dub. 6. & 7. expendimus, in quibus pœnitens à materiali confeſſionis integritate deobligatur. Ubi enim quis in articulo mortis conſtitutus, & vita deſperatus, nequit ob infirmitatis angorem omnia, & ſingula peccata declarare, prædictus finis omnino ceſſat; ſiquidem nec pœnitentia culpis proportionata ante mortem mandari poteſt executioni, nec medicina animæ vulneribus adhiberi, aliundeque æterna pœnitentis ſalus, quæ majus bonum eſt, ex prompta Sacerdotis abſolutione pendet. Idemque contingit ubi multi ſimul in eodem articulo mortis conſtituti exiſtunt, v. g. in naufragiis, terremotibus, incendiis, aut præliis, & unus vel pauci Sacerdotes pro eorum confeſſionibus excipiendis inveniuntur: ibi enim ex una parte impoſſibile eſt omnes integrè materialiter confiteri, proportionataſque pœnitentias executioni mandare; & ex alia ſi Sacerdos uni aut aliquibus exactam confeſſionem audiens adeſſet, alii ſine beneficio abſolutionis perirent. Cum igitur in his, & ſimilibus caſibus finis præcepti integrè confitendi deficiat, & aliàs ex quo in illis confeſſio integra non fiat, Sacramentum odioſum non reddatur, ſed potius ſuave, & amabile, cujus oppoſitum in revelatione ſigilli contingit, patet inter utrumque præceptum diſtinctio, & cur ſigillum nullam patiatur exceptionem, integritas autem confeſſionis non ſemper urgeat.

Argument. 3. 27 Tertiò arguitur: nam contingere poteſt Sacerdotem in Adminiſtratione Sacramenti Pœnitentię grave peccatum committere, quod poſteà ipſe confiteri non poſſit, quin pœnitentem, & confeſſionem ſibi factam prodat; ſed in hoc eventu tenetur ad revelandam pœnitentis confeſſionem: ergo in aliquo eventu licet revelare ſigillum. Major patet: etenim contingens eſt, quod unus Sacerdos errante clave graviter peccet abſolvendo alium Sacerdotem à peccato, cui cenſura, & irregularitas annexa eſt, ob quem errorem excommunicatus poſtmodum celebrat. In quo eventu, ſi non ſit niſi alter tertius Sacerdos, cui fiat confeſſio, non poteſt prior, qui malè abſolvit, ſuum peccatum detegere, quin confeſſionem audiens intelligat quiſnam fuerit malè abſolutus. Simile eſſet, ſi Sacerdos accederet ad unicam ſororem, quam habet, putans ignorantia purè vincibili eſſe aliam mulierem, quæ poſteà fratri ſuo confitetur ſe eſſe eam mulierem, ad quam acceſſum habuit: hic enim, ſi non ſit niſi alter Sacerdos, qui ſcit unicam illi eſſe ſororem, nequit ſuum peccatum inceſtus confiteri, quin ſororis confeſſionem prodat, vel ſaltem utatur notitia peccati habita in confeſſione. Minor autem, quæ difficultatem præſefert, oſtenditur. Tum, quia fortius ligat præceptum integrè confitendi, quàm ſigilli; ſiquidem integritas eſt de eſſentia Sacramenti, non autem ſigillum; ſed ut Sacerdos integrè confiteatur, neceſſarium eſt confeſſionem ſibi factam revelare: ergo ad id tenetur. Tum: quia ſigillum inſtitutum eſt propter integritatem confeſſionis ſervandam, cui proinde potius quàm ſigillo conſulendum eſt. Tum præterea: nam Sacerdos ille potius tenetur conſulere ſuæ ſaluti integram confeſſionem emittendo, quàm famæ proximi ſigillum obſervando. Tum denique: quia Sacerdos ſolum obligatur ad non manifeſtandum pœnitentis peccata alteri ut homini extra confeſſionem; in caſu autem quæſtionis dumtaxat manifeſtantur alteri ut Dei Miniſtro, & intra aliam confeſſionem, ita ut maneant ſub ſigillo.

Gabriel in 4 diſt. 21. quæſt. 1. art. 3. dub. 1. caſu 5. aſſerit, licitum eſſe Sacerdoti in caſu argumenti revelare confeſſionem; & quidem ſi conſequenter loquatur, aſſerere debet neceſſarium eſſe id ita fieri, ut conſideranti conſtabit. Quam ſententiam probabilem cenſet Sotus in 4. diſtinct. 18. quæſt. 4. art. 5. Ceterum alii Doctores eam communiter rejiciunt ut falſam, & improbabilem. Itaque ad argumentum reſpondetur admittendo caſum, aut caſus in eo depictos, qui tamen vix aut nunquam contingere poſſunt, & negando minorem, cujus adhibitæ probationes non urgent. Non prima: nam ut ex hactenus dictis patet, ſtrictius urget ſigilli vinculum, quàm confeſſionis integritas. Nec verum eſt omnem integritatem eſſe de eſſentia Sacramenti, ſed dumtaxat formalem; materialis autem adeò neceſſaria non eſt, ut ſemper obſervari debeat, quin ſæpè plures occurrunt cauſæ ab ea excuſantes, inter quas nulla gravior quàm obſervatio ſigilli. Undè ex communi Theologorum doctrina ſtatuimus diſput. præcedent. dub. 7. num. 215. pœnitentem deobligari à manifeſtatione peccati, quod prudenter timet revelandum à Sacerdote. Ex quo liquet hujuſmodi materialem integritatem cedere arctiſſimo ſigilli præcepto. Sotus. *Diluitur argum.*

Non ſecunda: tum quia etſi ſigillum ordinetur ad conſervandum Sacramentum, ejuſque integritatem: nihilominus majus detrimentum ſubiret integritas confeſſionis ex licentia ad loquendum in prædicto caſu, quàm ex obligatione ad tacendum: etenim ex ea licentia ſolum ſervaretur integritas in quodam particulari, & determinato eventu; ſed inde occaſio, & anſa pararetur pœnitentibus ſæpius confeſſionem dimidiandi, timore ne ſua peccata alteri revelarentur. Tum etiam: quoniam ſigillum dumtaxat ordinatur ad conſervationem Sacramenti, & illius integritatis eo modo quo à Chriſto Domino inſtituta, & præcepta ſunt; ex Chriſti autem inſtitutione, & præcepto ſolum habetur quod integritas formalis ſit de eſſentia Sacramenti, & quod tam hæc, quàm materialis in voto, & propoſito ſumpta ſemper obſervari debeant, ut explicuimus diſp. præced. dub. 7. num. 212. Et ad iſtarum conſervationem ordinatur per ſe vinculum ſigilli. Integritas autem materialis exercita non obligat ex Chriſti præcepto in omni eventu, ſed dumtaxat communiter, & regulariter ubi phyſica aut moralis impotentia non adeſt; & ad illius etiam ut ſic acceptæ conſervationem ordinatur confeſſionis ſecretum. An autem in caſu objectionis urgeat vel non præceptum obſervandi integritatem materialem, etiam cum diſpendio ſigilli, eſt difficultatis ſcopus. Undè hæc ſecunda argumenti probatio principium expoſcit. Aſſerimus itaque Sacerdotem in eo eventu non teneri confeſſionem integram materialiter emittere, nec id ſibi licere: ſi enim ubi quis timet ſibi vel alteri grave damnum, ab ea deobligatur, cur ſimiliter in præſenti non deobligabitur ob non violationem ſigilli, cum hoc adeò ſtrictam vim obligandi afferat, ut etiam cum propriæ vitæ jactura obſervari debeat.

Non tertia: quoniam in eo eventu neceſſarium non eſt ad propriam Sacerdotis ſalutem integra illius peccati manifeſtatio; poteſt enim ſufficienter ſaluti conſulere, confeſſionem integram formaliter emittendo, ut in aliis caſibus contingit, in quibus licet peccatum aliquod ſubticere. Et quidem ſi Sacerdos duorum confeſſionem audiens, & ex declaratione unius deprehendens alium indignè aut non integrè confiteri, non poteſt

ex vi hujus notitiæ illi abſolutionem denegare, nec aliquid dicere undè prioris confeſſionem revelet, quin indè ſequatur ſacrilegium committere, aut propriæ ſaluti non conſulere; à fortiori id ipſum dicendum eſt in præſenti, & quod nullum damnum ſibi infert occultatione illius circumſtantiæ, ex cujus manifeſtatione alterius confeſſio proderetur. ¶ Non denique ultima; quippè ſigilli vinculum non ſolum cogit Sacerdotem ad non revelandum confeſſionem alteri ut homini, verum etiam ad eam non manifeſtandam alteri ut Dei Miniſtro; alioqui poſſet Sacerdos quamcumque confeſſionem ſibi factam aliis, & aliis Sacerdotibus intra Sacramentum revelare, cum ea peccata ſemper ſub ſigillo relinquerentur, quod eſt principium ab arguente aſſumptum. Id autem aſſerere nemo audebit, cum inde Sacramentum odioſum pareretur: negari enim nequit ſummè pœnitentibus diſplicere peccata, quæ ſemel ſub ſecreto Sacerdoti committerunt, ab eo ad alios Sacerdotes etiam intra Sacramentum deferri; ideoque ea licentia pœnitentes arceret à confeſſione.

Replica. 28 Dices, hinc ſequi pœnitentes non teneri ad confeſſionem peccati, quod manifeſtare non poſſunt, quin Sacerdos in notitiam complicis veniat; oppoſitum autem docuimus diſp. præced. dub. 7. à num. 220. & deinceps: ergo doctrina in ſolutione tradita nulla eſt. Sequela oſtenditur: nam etiam ex manifeſtatione peccati complicis confeſſio fit ipſi odioſa, cum ex ea manifeſtatione ſequatur ejus infamia apud confeſſarium.

Solvitur. Reſpondetur negando ſequelam, cujus probatio non urget ob ſatis notam diſparitatis rationem utrobique intercedentem. Etenim in caſu argumenti ſi Sacerdos ad confitendum proprium peccatum, in adminiſtratione Sacramenti commiſſum, pœnitentis peccata manifeſtaret, confeſſio fieret per ſe odioſa; cum abſque pœnitentis culpa ejus peccata ſemel ſub ſigillo commiſſa ad alios deferrentur, ac ejus famam, ad quam jus habet, minuerent. Quod planè timentes ſæpe contingere poſſe ob malitiam, imprudentiam, aut ſcrupulum Sacerdotis, motivum arriperent ad non accedendum ad confeſſionem. In replicæ autem eventu oppoſitum contingit: nam ubi duo extra confeſſionem in eodem peccato communicant, quod ab uno confiteri nequit abſque complicis manifeſtatione, nullum recedendi à confeſſione motivum adeſt; ſiquidem nunquam ſigillum aperitur, nec peccatum, quod Sacerdos ſemel ſub ſecreto accepit, alteri manifeſtat. Quod autem ad integram confeſſionem faciendam pœnitens cogatur complicem prodere; ex quo huic aliqua infamia ſequatur, id non Sacramento, nec Sacerdoti adſcribendum eſt, ſed ut Suarius docet, malitiæ ipſius complicis, qui ubi peccavit, quaſi ſuo juri ceſſit, & illi periculo ſe expoſuit. Ex quo fit confeſſionem per ſe odioſam ſibi non fieri, ſed ad ſummum per accidens, & quaſi in abſtracto, & ſecundum ſe ratione peccati ipſius complicis extra confeſſionem patrati; ad eum modum quo in reſervatione peccatorum contingit: quippè peccatum aliquod ſoli Pontifici, cui reſervatum eſt, confiteri, gravamen adducit, confeſſionemque ſaltem ſpecie tenus odioſam reddit; id tamen reſpectu reſervationis per accidens eſt, & ipſi peccatori in cauſa volitum, dum peccatum committit. Eo præſertim, quod in caſu argumenti obligatio Sacerdotis non detegendi confeſſionem ſibi factam oritur ex præcepto ſigilli, quod fortius ligat, quàm integritas confeſſionis, huicque proindè præferendum eſt utpote bonum commune conſervationis Sacramenti importans. In replicæ verò contingentia obligatio non manifeſtandi complicem præcisè oriri poſſet ex præcepto famam proximi non diminuendi. Hoc autem præceptum non obligat abſolutè, ſed ſuppoſitis circumſtantiis ex parte finis, & ubi majus bonum non adeſt famæ proximi præferendum; quod in præſenti invenitur. Nam integritas confeſſionis, ſpiritualis fructus ex ea percipiendus, confidentia propriæ ſalutis, congrua proprio vulneri medicina, ſolatium, ac ſapientis Sacerdotis conſilium, quid majus bonum ſunt quàm conceptus, aut exiſtimatio complicis apud confeſſarium, illiſque proinde cedere debet. Undè quemadmodum pœnitens ob bonum commune, aut ipſius complicis, vel alterius innocentis poſſet illud peccatum alicui viro docto, aut etiam confeſſario manifeſtare, ita etiam ob recenſita bona ipſi pœnitenti obvenientia.

Argum. 4. 29 Quartò arguitur: nam præcepta etiam divina, quæ non prohibent res ab intrinſeco malas, non obligant cum diſpendio boni communis; ſed præceptum ſigilli non prohibet rem ab intrinſeco malam: ergo cum boni communis jactura non obligat. Major eſt communis Theologorum doctrina, quam tradit N. Andreas tract. 11. cap. 2. punct. 7. num. 127. Minor autem conſtat ex ſuprà dictis, præſertim à num.... Conſequentia vero eſt legitima. Tunc ſic; ſed contingere poteſt bonum commune ex revelatione ſigilli pendere: ergo in hujuſmodi eventu ſigilli vinculum non urgebit. Minor ſubſumpta oſtenditur: etenim contingens eſt, Sacerdotem per confeſſionem deprehendere pœnitentem vel alium contra Civitatem machinaſſe, eamque ſubvertendam ſecreto inimicis tradidiſſe; imo, id quod plus eſt, poſſet etiam Sacerdoti per confeſſionem innoteſcere nefandiſſimam hæreſim in Eccleſiam inſerpere, & aliam viam occurrendi his damnis non apparere quàm per revelationem ſigilli, quo medio facilè præciderentur. Eo vel maximè, quia in hoc eventu bonum commune totius Eccleſiæ præferri debet bono particulari ipſius pœnitentis.

Diluitur. Reſpondetur ad argumentum admittendo primum ſyllogiſmum in ſenſu ſtatim explicando, & negando minorem ſubſumptam, cujus probatio non urget. Etenim licet Civitatis everſio, ac nefanda hæreſis abſolutè loquendo cenſeantur damna communia; nihilominus in caſu argumenti cenſentur detrimenta particularia. Cujus ratio eſt, quia inter ipſa damna communia quædam ſunt univerſaliora, & majoris ponderis; quædam vero minus univerſalia, ac inferioris momenti: majus enim eſt detrimentum Regni, quàm Provinciæ, & iſtius damnum univerſalius eſt, quàm urbis determinatæ. Quo circa ubi plura hujuſmodi occurrunt, minus univerſalia reſpectu univerſaliorum tanquam particularia habentur, ac illis cedunt. Ex quo fit, quod ubi præceptum intendit damnum aliquod univerſale præcidere, obligat etiam cum detrimento boni communis minorem univerſalitatem importantis. Igitur Civitatis, aut etiam Regni everſio, ſi abſolutè conſideretur, aut conferatur cum damno, quod pœnitens ex revelatione ſigilli acciperet, detrimentum commune eſt. Si vero referatur ad Sacramenti Pœnitentiæ deſtructionem, quæ ſequeretur ex licentia revelandi ſigillum, tanquam particulare, & longè inferioris ponderis reputatur: quippè ſi ab initio Sacerdotibus licuiſſet in graviſſima neceſſitate confeſſionem aperire, magna ex parte Eccleſia fructu ac utilitate hujus Sacramenti caruiſſet, quod planè majus detrimentum eſt, quàm cujuſvis Civitatis everſio. Quod idem dicimus etiam ſi comparatio fiat cum hæreſi, quàm Sacerdos per confeſſionem cognoſceret in Eccleſiam inſerpere: non enim plus Eccleſiæ noceret, quàm licentia revelandi ſigillum, ex qua ſuavis ac tolerabilis confeſſionis uſus periret. Et quidem nec per tot ſæcula ad ea damna præcavenda ſigillum aperire opus fuiſſe experientia teſtatur. *Sotus.* Alia itaque via, ac prudentia, inquit Sotus, illis occurrendum eſt, ita ut Sacerdos generalibus verbis admoneat eos, quibus periculum creatur, ut ſibi proſpiciant, & caveant damna, quæ contingere poſſunt. *D. Thom.* Quod etiam perſpicuè adnotavit D. Thomas in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 1. quæſtiunc. 1. ad 1. *Tamen aliquod remedium adhibere debet in prædictis caſibus, quantum poteſt ſine confeſſionis revelatione, ſicut monendo eos, qui confitentur, & aliis diligentiam apponendo, ne corrumpantur per hæreſim. Poteſt etiam dicere Prælato, quod diligentius invigilet ſuper gregem ſuum; ita tamen quod non dicat aliquid, per quod verbo vel nutu pœnitentem prodat.*

Argum. 5. 30 Ultimo arguitur: Etenim ſi Sacerdos interrogetur, an tale peccatum in confeſſione, & tanquam Dei miniſter noverit, quod re vera ita eſt, veritatem aperire cogitur: ergo ſaltem in hujuſmodi eventu licet confeſſionem revelare. Suadetur antecedens: nam ſi taceat, & negare nollit, eo ipſo pro confeſſo reputabitur: quippè ſilentium illud vehementem ingereret ſuſpicionem, præſertim ſi maritus zelotipia ardens id interroget, qui ex ea Sacerdotis taciturnitate ſibi quaſi certò ſuadebit rem ita eſſe; alioqui Sacerdos palam, & abſque hæſitatione negaret. Negare autem non poteſt; cum in nullo eventu mendacium proferre liceat; eſſet autem mendacium ſi negaret, ut ex ſe patet; ſiquidem re vera peccatum illud ſibi tanquam Dei Miniſtro in confeſſione innoteſcit. Quo circa in præſentiarum ſuppoſi-

Digitized by Google

ſuppoſito eo modo expreſſo interrogandi, locum non habet verbum *neſcio* ſubintellecto *ut homo*, vel *ut tibi dicam*: hæc enim limitatio, aut reſtrictio excluſa eſt per mentem expreſsè interrogantis an ut Dei miniſter ſciat? Et pro majori caſus urgentia ſupponamus Sacerdotem à Tyranno ſibi mortem minitante compelli ad jurandum an illud peccatum intra confeſſionem noverit; tunc enim ſi juramento neget, non apparet cur à ſacrilegio perjurii excuſandus ſit.

Hic palam eſt caſus, quem admittit Gabriel in 4. diſt. 21. quæſt. 1. art. 3. dub. 1. caſ. 3. aſſerens Sacerdotem vocatum in teſtem, & ad jurandum compulſum teneri ad prodendam confeſſionem, ne ſi neget, perjurus exiſtat. Hanc tamen ſententiam communiter Authores rejiciunt, imo erroneam cenſent, de quo videri poteſt Vaſquez quæſt. 93. artic. 4. dub. 11. & 12. & Lugo ubi ſuprà ſect. 4. Sotus autem vim argumenti elidit, aſſerendo in eo eventu acriter reſpondendum eſſe Tyranno Sacramentum exprobranti, Chriſtianam Religionem præcipere de his, quæ confeſſioni ſacramentali ſubduntur, in neutram partem quidquam eſſe dicendum. Id quod acrius, & efficacius reprobiſſimo Chriſtiano confeſſionis ſecretum vi extorquere conanti reſpondendum foret. Quod ſi in utroque eventu modus hiccine reſpondendi non ſufficeret, ſed mors Sacerdoti immineret, ea potius eſſet ſubeunda, quàm confeſſio revelanda. ¶ Verum iſta reſponſio aliis diſplicet, quippè quæ argumenti vim non evacuat: quamvis enim ſalvet Sacerdotem expreſsè confeſſionem non revelare, eam tamen ſuſpectam reddit, & quaſi implicitè prodit; cum ex ea neutralitate reſpondendi anſam Tyrannus aut fidelis improbus ſibi aſſumat ad judicandum rem ita eſſe, ut ab eo quæritur. Quo circa idemmet Sotus vi objectionis compulſus, Opuſc. de tegendo ſecreto, membr. 3. quæſt. 3. tandem conceſſit id, quod & alii Doctores docent, poſſe Sacerdotem in eo caſu ſimpliciter negare ſe peccatum illud audiviſſe, ſi remedium aliud non ſupereſſet. (Sotus.)

31 Igitur ut id palam innoteſcat, ſupponendum eſt, quod ſi Sacerdos abſolutè interrogetur, an tale peccatum audierit, aut ſciat, non addito ab interrogante an intra vel extra confeſſionem? Poſſe abſolutè reſpondere *non audivi*, aut *neſcio*, imo, & id, ſi neceſſitas urgeat, juramento firmare, ut expreſsè tradit D. Thomas in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 2. quæſtiunc. 1. ad 3. ubi ait: *Dicendum quod homo non adducitur in teſtimonium niſi ut homo, & ideò abſque læſione conſcientiæ poteſt jurare ſe neſcire quod ſcit tantum ut Deus*. In quo conveniunt Authores, quos congerunt Vaſquez quæſt. 93. art. 4. dub. 12. & Suarius diſput. 33. ſect. 6. num. 6. Quorum communis ratio, & vera ea eſt quæ in præmiſſo D. Thomæ teſtimonio continetur: quia nimirum verbum *neſcio* duplicem ſenſum ex ſe admittit, & quod Sacerdos id neſciat ut homo, & quod neſciat ut Dei miniſter. Cum autem judex, aut quivis alius interrogat, cenſetur interrogare de his, quæ ſibi jure revelari poſſunt, & quæ nota ſunt Sacerdoti ut homo eſt. Ex quo fit, quod licet Sacerdos ut Dei miniſter ſciat id, de quo interrogatur, nihilominus ubi reſpondet *neſcio*, verum dicit, quia reſponſio eſt ad mentem interrogantis, & verbum *neſcio* limitatur ad ignorantiam, quàm Sacerdos habet ut homo. Undè quemadmodum pœnitens, qui adulterium commiſit, & in alia confeſſione manifeſtavit, poteſt Sacerdoti interroganti, an illud commiſerit, ſine mendacio reſpondere *non commiſi*, quia hæc propoſitio negativa intelligitur de adulterio nondum confeſſo, de quo ſolum credit Sacerdotis interrogationem procedere; ita Sacerdos in præmiſſo caſu mendacium non facit, ubi reſpondet *neſcio*. In hoc igitur nemo Doctorum diſſentit; undè tota difficultas eſt ubi omnis limitatio excluditur, & Sacerdos urgetur, ac expreſsè interrogatur de notitia peccati, quàm habet in confeſſione. (Obſerv. 1. — D. Thom.)

Deinde obſervandum eſt ex communi Theologorum doctrina, quos refert, & ſequitur N. Andreas tract. 17. cap. 2. punct. 8. quod licet uſus reſtrictionis purè mentalis prohibitus ſit à SS. D. N. Innocentio XI. nihilominus illicitum non eſt uti reſtrictione, quæ purè mentalis non eſt, ſed talis conditionis ut ex ipſo modo loquendi, ac ex adjunctis exterioribus circumſtantiis de facili ſignificatur, & exterius percipitur. Quod præſertim locum habet ubi verba loquentis ipſo jure reſtricta ſunt ad determinatum ſenſum, ac ubi interrogans jus ad interrogandum non habet, vel interrogatus ratione ſui officii, aut ex alio capite ad reſpondendum non tenetur: non enim reſponſio adaptanda eſt interrogationi prout fit, ſed illi prout fieri debet. Quo circa poteſt quis abſque mendacio loqui, imo, & jurare in diverſo ſenſu; ac audientes intelligunt, dummodo verba ex vi circumſtantiarum loci, temporis, perſonæ interrogatæ, & modi interrogantis, eum ſenſum faciant juxta intentionem loquentis. quem debent facere, & quem interrogans, & alii ex circumſtantiis facile poſſunt, & debent concipere. Undè Chriſtus Dominus Marc. 13. dixit: *De die autem illa, & hora nemo ſcit, neque Angeli in Cœlo, neque Filius, ſed ſolus Pater*. Quæ verba verificari non poſſunt, niſi ſubintellecto *in ordine ad manifeſtationem externam*; quæ reſtrictio purè mentalis non eſt, ſed externa ex circumſtantiis, cum ea locutio ſit juxta mentem audientium, qui petere non poterant niſi eam notitiam, quàm Chriſtus ſuggerere poterat, non verò eam, quàm ex Patris obedientia ſub ſecreto habebat. Similiter ſi quis interrogatur à judice, ſed non legitimè, an tale crimen commiſerit, quod re vera ita eſt? Jurare poteſt ſe non feciſſe, ſubintelligendo *ita ut debeam revelare*: quia eo modo, & non aliter, debebat judex interrogare, & ita reſponſio eſt ad mentem interrogantis, quàm debet habere, qui ex circumſtantiis facile poteſt in ſenſum illius propoſitionis negativæ devenire. Ex his igitur. (Obſerv. 2. — N. Andreas. — Marc. 13.)

32 Ad argumentum reſpondetur negando antecedens, ad cujus probationem dicendum eſt, Sacerdotem expreſsè interrogatum an tale peccatum in confeſſione, & tanquam Dei miniſter noverit, poſſe abſque mendacio reſpondere *non ſcio* ſubintelligendo *ad tibi revelandum, vel per ſcientiam utilem ad reſpondendum*. Hæc enim non eſt reſtrictio purè mentalis, ſed ſatis ſenſibilis, & ex vi circumſtantiarum exterius ſignificata: nam ratione iniquæ interrogationis Tyranni, aut cujuſvis alterius fidelis improbi illa reſponſio *neſcio* ipſo jure limitata eſt ad illum ſenſum, quem ipſi poſſunt, & debent concipere; & ſi non concipiunt, ipſorum inſcitiæ, pravitati, & inconſiderationi tribuendum eſt, cum Sacerdos utatur jure ſuo, & reſpondeat ad interrogationem, quæ ſibi fieri debet. Undè dolus non eſt ex parte loquentis, qui in debito ſenſu reſpondet, ſed ex parte interrogantis, qui injuſtè conatur extorquere veritatem: quamvis enim Tyrannus per expreſſum modum interrogandi eam limitationem excluſerit, nihilominus ex pravitate ſuæ interrogationis jus non acquirit ut compellat Sacerdotem ad iniquè reſpondendum, ſed hic ſemper poteſt reſpondere ut debet, & ita ejus reſponſio in legitimo ac ſano ſenſu intelligenda eſt. Id quippè humanus, & rationalis convictus expoſtulare videtur, ut reſpondentis verba referantur ad interrogationem debitam, non ad iniquam. Atque ita ſentiunt expreſsè Vaſquez q. 93. dub. 12. n. 9. Gonet diſp. 11. art. 1. §. 3. num. 13. N. Andreas ubi ſuprà cum plurimis ab eo relatis. Lugo diſp. 23. ſect. 4. num. 75. Victoria in ſumm. n. 184. Buſembau de Pœnit. cap. 3. dub. 1. Adrianus quæſt. ultim. de confeſſione. Palaus diſp. unic. punct. 19. §. 5. num. 13. Navarrus cap. 8. num. 19. Layman lib. 5. tract. 6. cap. 14 num. 12. Henriquez lib. 6. cap. 19. n. 7. Ægidius diſp. 8. dub. 1. in fine. Medina, Cod. de confeſ. quæſt. de confeſſione celanda. Sylveſter verbo *Confeſſio* 3. num. 10. Ledeſma quæſt. 10. art. 1. dub. 6. Bonacina diſp. 5. quæſt. 6. ſect. 5. part. 4. num. 31. Major, & Sotus, Opuſc. cit. memb. 3. q. 3. Suarez diſp. 33. ſect. 6. n. 7. & alii. (*Legitima argumenti ſolutio.* — Vaſq. Gon. N. Andr. Lug. Victor. Suar. Buſembau Adrian. Palaus, Navarrus, Henriqu. Ægidius, Medin. Ledeſm. Sylveſter, Sot. Major, Bonac. Laym. Suarez.)

Per quod etiam patet ad difficultatis augmentum: nam ſi Sacerdos modo dicto negare poteſt abſque mendacio ſe peccatum illud ſcire, id ſimiliter poterit etiam jurare, ut ex ſe conſtat; cum juramentum ſuprà veritatem cadat. Obſervandum tamen eſt, quod ubi Sacerdos acriter reſpondendo repellere poteſt interrogantem, quin confeſſionem ſuſpectam reddat, eo medio utendum eſt; alioqui ſi confeſſio ſuſpecta redditur, nec Tyrannus, judex, aut quivis alius à proterva, & iniqua interrogatione deſiſtit, reſponſio negativa adhiberi poteſt, quæ ex ipſo jure prædictum ſenſum adducit. Nonnullæ autem objectiones, quæ ex diverſis reflexionibus, ac reduplicationibus interrogantis fieri poterant, ſatis ex dictis dehiſcunt, & idcirco in earum enodatione ulterius non immoramur. Conſulatur tamen Lugo loco nuper cit. ubi eas diſſolvit, & rem explicat, & illuſtrat.

Digitized by Google

DUBIUM III.

Qualiter ſigillum ſacramentale obſervari debeat?

SEnſus præſentis dubii ſatis liquet ex dictis in limine præcedentis, ubi duplicem confeſſionis revelationem diſtinximus, directam, videlicet, & indirectam, de quarum prima hactenus diſſeruimus. De ſecunda igitur, quæ difficultates æquè graves, & in praxi frequentiores involvit, modo agendum eſt.

§. I.

Communis ſententia proponitur, & plures caſus per conſectaria deciduntur.

Aſſertio. 33 DIcendum eſt, ſigillum ſacramentale ita obſervari debere, ut nec indirectè revelari poſſit. In hac aſſertione conveniunt omnes Doctores, quos proinde ſupervacaneum foret in particulari referre. Eam autem expreſſam habemus in Pontificum decretis ſuprà relatis: Nam Gregorius in cap. *Sacerdos* de Pœnit. diſt. 6.
D. Greg. inquit: *Sacerdos ante omnia caveat, ne de his, quæ ei confitentur, peccata alicujus revelet, neque (quod abſit) pro aliquo ſcandalo vitando.* Quæ verba abſolutè, & ſimpliciter procedunt, & comprehendunt quamcumque confeſſionis revelationem; qui autem indirectè revelat, abſolutè revelare cenſetur, quippe in moralibus ejuſdem rationis ſunt ac pro eodem reputantur velle aliquid indirectè, & implicitè, ac velle directè, & expreſſe. Unde fit, concurrentes ad furtum ſive poſitivè, & indirectè bona alterius accipiendo, ſive indirectè, & quaſi privativè non obſtando, aut furtum non impediendo ubi quis poteſt, & debet, contra juſtitiam delinquere, & reſtitutioni obnoxium fieri. Clarius au-
Innocent. III. tem, ac expreſſius loquitur Innocentius in cap. *Omnis utriuſque ſexus*, de Pœnit. & remiſs. §. *Caveat autem omnino, ne verbo, aut ſigno, aut alio quovis modo aliquatenus prodat peccatorem.* Quæ verba nullam limitationem admittunt, ut conſideranti, conſtabit; recenſent enim omnes modos indirectæ revelationis ſigilli; ſiquidem aliter fieri non poteſt quàm per verba, ſigna, aut actiones, imo etiam ſi alius modus excogitabilis eſſet, etiam comprehenderetur per ly *aut alio quovis modo*, ac preſſius per ly *aliquatenus*. Cum igitur propoſitio ſit negativa, proindeque omnia diſtribuat, conſequens eſt illicitum eſſe confeſſionem revelare, quomodocumque id fiat. Quod etiam perſpicuè
D. Thom. docet D. Thomas quodlib. 5. quæſt. 7. art. 13. ubi ait: *Id quod per confeſſionem auditur, nullo modo eſt manifeſtandum nec verbo, nec ſigno, nec nutu, nec etiam aliquid eſt faciendum, undè in ſuſpicionem peccati aliquis poſſit devenire.*

Ratio. 34 Ratio autem, quam dubio præcedenti expendimus, id ipſum convincit. Etenim ſigilli vinculum eo tendit, ut Pœnitentiæ Sacramentum, ejuſque ſuavis ac tolerabilis uſus in Eccleſia conſervetur, omniaque peccata etiam occultiſſima, & infamativa clavibus ſubjiciantur; atqui ſi Sacerdotibus licitum eſſet indirectè confeſſionem prodere, vel aliquam actionem, nutum, ſignum, aut quid ſimile efficere, undè in pœnitentis notitiam quis devenire poſſet, confeſſio ac ejus ſuavis uſus magnum detrimentum ſubirent, pœnitenteſque ab ea arcerentur, nec in peccatorum declaratione debitam integritatem ſervarent: ergo ita ſigillum obſervandum eſt, ut nec indirectè confeſſionem aperire liceat. Conſequentia liquet, & major conſtat ex hactenus dictis. Minor autem facilè oſtenditur: nam quod pœnitentibus diſplicet, eoſque à confeſſione per ſe removet, non eſt quod eorum peccata hoc vel illo modo revelentur, ſed quod abſolutè revelentur, quomodolibet id contingat: quippè eo ipſo ſequitur eorum erubeſcentia, ac famæ denigratio, quæ verentes ſibi obventura, conſcientiæ ſinus Sacerdoti aperire nollent; ſed quod confeſſionis revelatio indirectè fiat, non tollit quod abſolutè, & re ipſa peccata aliis innoteſcant, atque ideò nec impedit pœnitentium erubeſcentiam, ac eorum famæ diminutionem: ergo ſi nutibus, ſignis, aut quibuſcumque aliis anfractibus confeſſionem revelare liceret, pœnitentes à confeſſione arcerentur, eaque oneroſa ac impracticabilis redderetur. Et quidem ut Sacramenti bono, ac ejus conſervationi conſulat, nihil in prudentum judicio refert, Sacerdotem hac vel illa ſolertia uti, ſi tandem ambages, ac circuitus, quibus graditur, in peccati ac pœnitentis notitiam ducunt.

35 Contra præmiſſam communem aſſertionem non occurrunt vel ſententiæ Doctorum, quas referamus, vel argumenta alicujus momenti, quæ ſuperemus. Ex ea tamen plures deciduntur caſus, quorum notitia pro praxi admodum neceſſaria eſt. Colligitur ergo primò, *Illatio 1.*
non poſſe Sacerdotem ob notitiam peccati intra confeſſionem obtentam exprobrare deinceps pœnitentem, ſeveriorem vultum oſtendere, minus gratè ei alloqui, aut quid ſimile efficere, quod pœnitenti moleſtiam, ruborem, aut detrimentum afferat, Quippè hujuſmodi actiones ex ſe indirectè confeſſionem revelant, eamque odioſam parant. Ita Dicaſtillo diſput. 11 dubit. 7. *Dicaſt. Lugo, Graff. Bonac. N. Franciſc.*
num. 156. Leander diſput. 10. quæſt. 83. Lugo diſput. 23. ſect. 5. num. 104. Graſſius, & Bonacina, quos affert, & ſequitur N. Franciſcus cap. 14. punct. 3. num. 37. Similiter nec poteſt Sacerdos actionem aliquam efficere ex vi cujus occaſionem indirectam aliis præbeat non ſolum poſitivè judicandi, verum nec ſuſpicandi de pœnitente. Quod etiam ibidem tenet Lugo num. 106. Tabiena verbo *Confeſſor*, §. 1. & 4. favetque D. Thomas in 4. diſt. 21. *D. Thom.*
quæſt. 1. art. 5. quæſtiunc. 1. ad 3. ubi docet omnem ſuſpicionem revelandi confeſſionem eſſe vitandam. Obſervant tamen Joannes de Medina, Cod. de confeſs pag. *Medina, Palatius.*
109. Palatius diſt. 21. quæſt. 2. & alii, id intelligendum eſſe de ſuſpicione probabili, ſive prudenter, & cum fundamento ſufficienti efformata; non vero de quibuſcumque conjecturis etiam levibus, quas naſuti ac vecordes pro libito fingunt: has enim omnino præcidere moraliter impoſſibile eſt.

36 Colligitur ſecundò, non poſſe Sacerdotem extra *Illatio 2.*
confeſſionem abſque expreſſa pœnitentis licentia loqui de peccatis auditis in confeſſione non ſolum cum aliis, verum nec cum eodem pœnitente; nec nutum, actionem, aut quid aliud efficere, ex quo peccata in ejus memoriam reducat. Id enim ruborem, moleſtiamque pœnitentibus afferret, & confeſſio oneroſa fieret. Docent Dicaſtillo diſput. 12. dub. 6. num. 81. Averſa quæſt. *Dicaſtill. Averſa, Granad. N. Franciſc. Palaus, Sanchez, Sotus, Victoria, Fagund. Rodrig. Lug.*
18. ſect. 6. Granados tractat. 11. diſput. 5. N. Franciſcus punct. 3. num. 39. Palaus diſput. unic. punct. 19. §. 3. num. 14. Sanchez lib. 3. de Matrimon. diſp. 16. num. 3. & 15. Sotus detegendo ſecreto, dub. 4. Victoria in ſumm. num. 195. Fagundez, Rodriguez, Lugo ſect. 5. §. 4. Eſtque communis conſenſus Doctorum, qui etiam docent pœnitentem cenſeri eam licentiam concedere, ubi ipſe de illis, quæ in confeſſione detexuit, incipit prius loqui cum Sacerdote. Intra confeſſionem autem illicitum non erit loqui cum pœnitente de peccatis in alia confeſſione manifeſtatis, & quod neceſſarium fuerit ad ipſius admonitionem recolere: hoc enim intra idem forum ſacramentale fit, nec pœnitenti moleſtum exiſtimatur. Tenent Lugo num. 127. Dicaſtillo num. 91. Henriquez, Granados, Malderus. Averſa, Præpoſitus, & N. Franciſcus num. 42. Item, poteſt ſtatim finita confeſſione aliquid, quod per oblivionem omiſit, advertere: adhuc quippe cenſetur moraliter idem judicium perſeverare. Favent ſimiliter iidem, quibus adhæret N. Antonius num. 1534.

37 Sed quid ſi pœnitens licentiam concedere renuat, *Quæſtiuncula.*
ut Sacerdos illi extra confeſſionem loquatur, dum id neceſſarium eſt vel ad ſupplendum defectum confeſſionis, vel ad præcavendum damnum imminens innocenti? Suarez ſect. 5. num. 3. Layman, Nugnus, Hurtado, Cœleſtinus, Filliucius, & alii apud Averſam *1. Sentent. Suarez, Layman, Nugnus, Hurtado, Cœleſt.*
quæſt. 18. ſect. 6. affirmant poſſe Sacerdotem in eo caſu petita, & non obtenta licentia cum pœnitente loqui. Quorum fundamentum eſt, pœnitentem eſſe irrationabiliter invitum, aliundeque priorem confeſſionem quaſi inchoatam, & incompletam exiſtere uſque dum ejus defectus ſuppleatur; unde cum Sacerdos cenſeatur moraliter intra eandem confeſſionem loqui, minimè ſigilli violator reputari debet. Oppoſitam tamen ſententiam *2. Sentent. probabilior. Lugo, Sot. Tolet. Rodrig. Reginald. Silvius, Bonac. Onufrius,*
longè veriorem ac probabiliorem exiſtimamus, quam tuentur Lugo ſect. 5. num. 140. referens Sotum, Toletum, Rodriguez, Reginaldum, Silvium, Bonacinam, Onuffrium, & Dianam, N. Antonius num. 1533. N. Gabriel diſp. 10. quæſt. 14. N. Franciſcus punct. 3. num. 44. Dicaſtillo dubit. 6. num. 81. Fagundez lib. 6. de ſecund. præcept. cap. 4. num. 33. Tarrianus, Sanchez,

Digitized by Google

Diana, N. Antonius, N. Gabriel, N. Franciſ. Dicaſtill. Fagund. Turrian. Sanchez, Victoria, Palaus.

Victoria, Palaus, & alii. Et ſuadetur, tum quia generalis Doctorum regula, ac communis fidelium ſenſus eſt, Sacerdotem non poſſe abſque pœnitentis licentia loqui extra confeſſionem de peccatis ſub ſigillo exiſtentibus: abſque fundamento igitur exceptio prædicti caſus apponitur. Tum etiam: quoniam renuente pœnitente licentiam concedere, ea Sacerdotis locutio eſſet quædam peccatorum exprobratio, ipſumque pœnitentem confuſione, & pudore afficeret, quod proinde illum, & alios à confeſſione arcere poſſet. Tum denique: quoniam Authores contrariæ ſententiæ nobiſcum ſentiunt adhuc in præſenti caſu prius petendam eſſe licentiam, ut ea loquutio ſit licita; ſed licentia non requiritur niſi ut ſigillum non rumpatur: ergo ſi agnoſcunt obligationem expoſcendi licentiam, tenentur ſentire ſigillum obligare ubi licentia non conceditur; aliàs ſi Sacerdos poteſt loqui cum pœnitente etiam dum licentiam non concedit, non tenebitur illam petere niſi urbanitatis cauſa; quod non concedent. Nec eorum motivum alicujus momenti eſt: nam prior illa confeſſio jam abſolute terminata fuit, judiciumque ſacramentale moraliter expletum, quamvis cum aliquo defectu quaſi phyſico prodierit; aliàs eo titulo incompletæ confeſſionis poſſet Sacerdos, maximè ſi ſcrupulis vexetur, poſt multum temporis, ipſo pœnitente renuente, illum extra confeſſionem ſemel, & iterum corripere, paſſimque admonitiones circa confeſſionem ſuggerere, quod onus intolerabile exiſteret. Adde quod etiam permiſſo illam admonitionem eſſe confeſſionis factæ complementum, adhuc inde non ſequitur eam fieri poſſe abſque pœnitentis conſenſu: confeſſio namque omnino pendet ex pœnitentis voluntate tam in ſuo initio, quam in proceſſu, & completione. Undè conſtat, quod ubi pœnitens confeſſionem incipit, non poteſt cogi à Sacerdote ut eam finiat, ſed pro libito inceptam relinquere valet. Quo circa ſi prædictam admonitionem recipere non vult, ſed quod Sacramentum olim tactum imperfectum aut nullum perſiſtat, nequit Sacerdos pœnitente invito defectum ſupplere. Sacerdos autem ſuo muneri ſatisfacit licentiam expoſcendo, quàm ſi pœnitens denegaverit, huic, & non illi defectus imputandus eſt.

Illatio 3.

38 Colligitur tertio, non poſſe Sacerdotem ob ſolam confeſſionis notitiam vitare in publico excommunicatum non toleratum. Sic tenent communiter Authores. Diſſident tamen an vitari poſſit in occulto, ubi alius præter Sacerdotem, & pœnitentem non adeſt? Affirmant Navarr. in cap. *Sacerdos* de Pœnit. diſtinct. 6. num. 145. Leand. tract. 5. de Pœnit. diſput. 10. quæſt. 72. Alii vero, quorum ſententiæ adhæremus, negant poſſe Sacerdotem etiam in occulto prædictum excommunicatum vitare, aut illi politicum denegare commercium. Ita Nugnus in addit. ad 3. part. quæſt. 11. art. 1. ad 14. N. Antonius tractat. 5. diſp. 15. ſect. 6. num. 1569. Lugo ubi ſuprà ſect. 5. §. 3. num. 119. & ſeq. Fagundez præcept. 2. lib. 6. cap. 3. num. 10. Suarez diſput. 33. ſect. 6. num. 4. Medina, Cod. de confeſſione, quæſt. 61. Ledeſma quæſt. 10. art. 5. dub. 6. Idem tueri videntur Richardus in 4. diſtinct. 21. quæſt. 2. art. 4. D. Antoninus 3. part. tit. 25. §. 5. Covarr. in cap. *Alma mater*, part. 1. §. 2. num. 3. Hoſtienſis, & alii. Fundamentum eſt, tum quia ſigillum non ſolum urget ad non detegenda utcumque pœnitentis peccata, ſed etiam ad non efficiendam ex vi notitiæ confeſſionis actionem aliquam, quæ in illius præjudicium, quale eſt denegatio commercii, vergat; cum id ex ſe confeſſionem exoſam ac difficilem efficiat. Nec hujuſmodi inconveniens vitatur ex quo pœnitentes hic, & nunc exercitè non advertant vel detrimentum ſibi illatum, vel motivum inferendi ob induſtriam Sacerdotis aliam fingentis excuſationem, aut prætextum ſe denegandi. Id enim omnino per accidens eſt: nam licet non advertatur, tamen, & detrimentum re vera ſequitur, & motivum aut cauſa illius eſt re ipſa notitia peccati intra Sacramentum acquiſita. Quo circa ſi pœnitentes ſcirent licere Sacerdoti uſum ſcientiæ confeſſionis ad fictionem prætextus politicam communicationem denegandi, vel ſimilia damna inferendi, peccata ei prodere renuerent, confeſſionemque horreſcerent. Tum etiam: quoniam ſi Sacerdoti non licet ex ſola confeſſionis ſcientia ſæveriorem vultum oſtendere, aut minus grate pœnitentibus alloqui, ut ex num. 35. liquet quia id cenſetur quædam peccati exprobratio, atque ideò indirecta manifeſtatio ſigilli; potiori jure cenſendum eſt Sacerdotem indirectè prodere confeſſionem, peccataque objicere, ac exprobrare excommunicato non tolerato, ubi ex ſola confeſſionis ſcientia illius communicationem in occulto fugit.

Navarrus, Leander.

Nugnus, N. Anton. Lugo, Fagund. Suarez, Medina, Ledeſma, Richard. D. Antonin. Covarr. Hoſtienſis.

Illatio 4.

39 Undè colliges quarto, Sacerdotem Euchariſtiam, aut alia Sacramenta denegare non poſſe indigno, ſi hujus indiſpoſitionem intra confeſſionem dumtaxat noverit, ſive ea occultè, ſive publicè petat. Undè nec Sacerdos poteſt repellere à contractione Matrimonii eum, quem ſcit intra confeſſionem habere impedimentum dirimens: nec Epiſcopus ordines denegare illi, quem ſub ſigillo ſcit irregularem eſſe. Cui ſententiæ tenentur in vi conſequentiæ adhærere omnes, quos pro præcedenti retulimus: utrobique enim eadem difficultas eſt, ac æquè eadem motiva utrumque ſuadent, ut conſideranti conſtabit. Et ita expreſsè docent Lugo diſput. 23. ſect. 5. §. 2. num. 126. & pluribus relatis, Sanchez de Matrimon. lib. 3. diſp. 16. num. 15. Suarez diſp. 33. ſect. 6. num. 4. prope finem, Henriquez lib. 1. cap. 30. Gabriel in 4. diſtinct. 9. quæſt. 2. art. 3. dub. 1. Paludanus in 4. diſt. 9. quæſt. 2. concl. 3. Adrianus quodlib. 3. quæſt. 3. Sylveſter verbo *Euchariſtia* 3. quæſt. 3. D. Antonin. 3. part. tit. 14. cap. 12. §. 2. Sanctius in ſelect. diſp. 8. num. 10. Bonacina de Sacrament. diſput. 5. quæſt. 6. ſect. 5. punct. 4. numer. 17. Ægidius diſput 9. num. 67. Fagundez præcept. 2. lib. 6. cap. 3. num. 5. Averſa quæſt. 17. ſect. 8. Dicaſtillo diſput. 12. num. 150. Reginaldus, Coninchus, Diana, quos citat, & ſequitur N. Franciſcus cap. 14. punct. 3. num. 46. Palaus diſput. unica punct. 19. §. 3. num. 20. Delrio lib. 6. diſquiſit. mag. ſect. 2. Layman lib. 5. tractat. 6. cap. 14. quæſt. 2. num. 22. Bannez, Armilla, Sotus in 4. diſt. 12. quæſt. 1. art. 6. circa medium, & alii plures. Quam doctrinam jam alibi ſtatuimus tractat. 22. diſput. 7. dub. 5. ubi differentes an Sacerdos Sacramenta indignis miniſtrando delinquat, præmonuimus in fine num. 86. Sacerdotem acquirentem notitiam indiſpoſitionis pœnitentis intra confeſſionem, minime ea uti poſſe ad Euchariſtiam illi denegandam, ob generale motivum ne confeſſio gravis ac difficilis paretur, quod planè ex oppoſito fieret. Obſervandum autem eſt cum Lugone, poſſe Sacerdotem publicam meretricem, aut uſurarium ad Euchariſtiam non admittere etiam in publico, ſi aliunde eorum peccata publica extra confeſſionem noſcat. Quod ſi inſtet: *Confeſſus tibi ſum, & abſolutionem tribuiſti*; reſpondere debet: *De tua confeſſione nihil ſcio; te tamen agnoſco publicum peccatorem, & abſque ſatisfactione publica te admittere ad Sacramenta non debeo.*

Lug. Sanch. Suar. Henriqu. Gabr. Paludanus, Adrian. Sylveſt. D. Antonin. Sanctius, Dicaſtill.

Sententia oppoſita.

Leander, Alenſis, Tabiena, Victoria.

Oppoſita ſententia placuit Leandro tractat. 5. de Pœnit. diſput. 10. quæſt. 72. qui in proprium patrocinium adducit Suarium de Euchariſtia diſput. 67. ſect. 3. & de Pœnit. diſp. 33. ſect. 6. num. 4. Sed immeritò: nam ſententiam, quàm priori loco docuerat, in poſteriori deſeruit; melius tamen citare poſſet Alenſem 4. part. quæſt. 49. memb. 1. Tabienam verbo *Communio*, §. 52. Victoriam in ſumm. num. 86. Quorum doctrina ſuaderi poteſt tum ex cap. *Placuit* 6. quæſt. 2. ubi habetur poſſe Epiſcopum ob peccatum ſibi in confeſſione notum Euchariſtiam denegare ſecretè, non tamen publicè. Tum quia in eo eventu non cenſetur Sacerdos confeſſionem odioſam reddere, præſertim ſi nihil de crimine ſibi noto pœnitenti objiciat, ſed aliunde prætextum quærat denegandi communionem. Eo vel maximè, quoniam ita videtur docuiſſe D. Thomas in 4. diſt. 9. quæſt. 1. art. 1. quæſtiunc. 1. ubi hæc habet: *Si Sacerdos ſciat peccatum alicujus, qui Euchariſtiam petit, per confeſſionem, aut alio quolibet modo, diſtinguendum eſt: quia aut peccatum eſt occultum, aut manifeſtum? Si eſt occultum; aut exigit in occulto, aut in manifeſto?. Si in occulto, debet ei denegare, & monere ne in publico petat. Si autem in manifeſto petat, debet ei dare. Primò, quia pro peccato occulto pœnam inferens publicam revelator eſt confeſſionis, & proditor criminis.*

Fundament.

D. Thom.

Diluitur.

40 Sed hæc parum urgent, ut à propoſita via recedamus. Ad primum igitur reſpondetur cum Suario de Euchariſtia diſput. 67. ſect. 3. eum textum non procedere de Epiſcopo acquirente peccati notitiam intra confeſſionem ſacramentalem, ſed extra ſacramentalem: loquitur enim de crimine, quod Epiſcopus dicit ſibi fuiſſe à reo confeſſum; Epiſcopus autem prodere, aut dicere nequit crimen intra Sacramentum ſibi notum; undè ibi ſermo eſt de notitia peccati aliunde extra Sacramentum habita. Ad ſecundum dicendum eſt, fieri non

poſſe

Digitized by Google

poſſe ut Sacerdos ſaltem implicitè, & indirectè peccata pœnitenti non objiciat, ſi ob ſolam confeſſionis notitiam illum ab Euchariſtia repellit, quantumvis aliàs prætextum repellendi fingat: pœnitens quippe ſatis cauſam intelligit moraliter loquendo, ſufficienſque motivum habet ſuſpicandi Sacramentum ſibi ob peccata confeſſa denegari. Et quidem ſi Sacerdos uti nequit confeſſionis notitia ad ſecretè denegandum ſuffragium pœnitenti in ejus electione ad prælaturam, etiam ſi ipſe pœnitens conjicere non poſſit id fieri ob peccatum confeſſum, ut cum communi ſententia docet idem Leander quæſt. 54. neſcimus qua doctrinæ conſequentia procedat aſſerendo poſſe uti eadem confeſſionis ſcientia ad Sacramenta deneganda, & inquirendum prætextum id faciendi, cum utrobique eadem ratio militet, & confeſſio æquè pœnitentibus fiat ingrata. Nec reſpondere poteſt, in priori eventu illicitum eſſe ob decretum Clementis Octavi de quo infrà; ſecus vero in poſteriori. Nam ſi uſus notitiæ confeſſionis ad denegationem ſuffragii indigno jure divino ſigilli prohibitus non eſt, nec Eccleſiaſtico prohiberi potuit: hoc enim, ut rectè vidit Dicaſtillo ubi ſuprà, interdicere nequit uſum ſcientiæ ex natura rei licitæ ad actionem rectæ rationi conformem, & alias ex præcepto juſtitiæ debitam, qualis eſſet in eo eventu denegatio ſuffragii indigno. Undè prædictum decretum jus novum non ſtatuit, ſed antiquum, & divinum expoſuit, quod æquè prohibet uſum ſcientiæ Sacramentalis ad omnes actiones, quæ pœnitentibus detrimenti quid afferunt.

Sotus. Ad augmentum vero difficultatis reſpondetur primò cum Dominico Soto in 4. diſtinct. 12. quæſt. 1. art. 6. Div. Thomam eam ſententiam tenuiſſe in 4. ubi crebrò aliorum Doctorum opiniones inſequebatur, eorumque doctrinæ ſe accommodabat. In ſumma autem 3. part. quæſt. 80. art. 6. ubi rem oculatius ſcrutabatur, propriamque mentem aperiebat, ſatis palam noſtram ſententiam docuit: etenim in corpore art. nihil de occultis peccatoribus diſtinxit, utrum in publico, an in occulto ad communionem accederent: ſed abſolutè aſſeruit illis Euchariſtiam denegari non poſſe; quod, ut verum ſit, intelligendum eſt ſaltem reſpectu eorum, quorum indiſpoſitio intra confeſſionem dumtaxat noſcitur. Hoc enim poſito verificatur ſimpliciter peccatoribus non manifeſtis communionem negandam non eſſe, ſive in publico, ſive in occulto petant. Illis namque, quos indignos deprehendit Sacerdos per notitiam extra Sacramentalem, extra dubium eſt Euchariſtiam per ſe loquendo denegandam fore, ſi occultè petant, ut cum communi ſententia docuimus tract. 22. diſp. 7. dub. 5. num. 89. ¶ Secundo reſpondetur, D. Thomam, dum in objecto teſtimonio inquit: *Si Sacerdos ſciat peccatum alicujus, qui Euchariſtiam petit, per confeſſionem*, nomine confeſſionis non intelligere Sacramentalem, ſed extra ſacramentalem, aut ſecreti naturalis commendationem; quod innuere videtur cum ſtatim ſubdit: *Si in occulto, debet ei denegare, & monere ne in publico petat*. In quibus poſt denegatam in occulto pœnitenti Euchariſtiam, dicit admonendum eſſe à Sacerdote ne in publico petat; hæc autem admonitio ita fieri extra confeſſionem non poſſet, ſi Sacerdos ſolum per confeſſionem Sacramentalem pœnitentis indignitatem noſceret: id enim eſſet expreſſa peccati confeſſio, objurgatio, ſigillique quaſi directa proditio, quæ aliena eſt à mente Ang. Præceptoris, qui perpetuus eſt in docendo confeſſionem ita retinendam eſſe, ut nec motivum ſuſpicandi de crimine tribuatur, ut patet ex dictis num. 33. Quo circa ſenſus D. Thomæ eſt, Sacerdotem, peccatum petentis ſecreto Euchariſtiam ſcientem per confeſſionem ſub ſecreto naturali ſibi factam, aut alio quovis modo ſecreto, quia videlicet ipſe ſolus viderit, aut ab alio audierit, debere Euchariſtiam denegare, & monere ne publicè expoſtulet. Si vero id ipſum, & eodem modo ſciat, non poſſe communionem denegare petenti publicè, quia aliàs eſſet revelator confeſſionis extraſacramentalis, & proditor criminis exiſtentis ſub naturali ſecreto: id enim eſſet peccatorem occultum apud alios infamare, proindeque contra juſtitiam delinquere; quæ vera ſunt, ſed doctrinæ traditæ minimè præjudicant.

Illatio 5. 41 Colliges quinto, Sacerdotem, qui pœnitentem ob ejus indiſpoſitionem abſolvere noluit, ſi poſtmodum ab eodem de falſo crimine accuſetur, non poſſe ſe defendere prodendo confeſſionem, etiam ſi ea detecta omnino calumnia ceſſaret, mortiſque periculum removeret; nec quidquam efficere poſſe ex quo quis ſuſpicari poſſit illius calumniæ impoſitionem ex denegata abſolutione oriri. Quamvis enim vim alia vi repellere liceat, in præſenti tamen ob ſigilli vinculum, & Sacramenti conſervationem non licet, ſed aliis viis defenſio legitima procuranda eſt. Lugo diſp. 23. ſect. 5. num. 115. Id quod etiam intelligi debet de quocumque alio innocente, qualibet dignitate præſtante, quem licet Sacerdos in ſupplicium, aut mortem rapi videat, ſitque de illius innocentia certiſſimus per confeſſionem malefactoris ſibi factam, neutiquam ei fas eſt, ut innocentem liberet vel confeſſionem prodere, vel actionem aut quid ſimile efficere, unde in peccati confeſſi, ac pœnitentis notitiam deveniatur potius quippè Sacramenti bono, ac conſervationi conſulendum eſt, quàm innocentis vitæ. Ita Sotus in 4. diſt. 18. quæſt. 4. artic. 5. Lugo. Sotus.

Illatio 6. 42 Colliges ſextò, quid dicendum ſit ad caſum ſatis communem, an liceat Sacerdoti Miſſam omittere, aut ab itinere declinare, ubi per ſolam confeſſionem ſcit venenatum vinum ſibi præparatum, aut mortem ſibi à latronibus inferendam, ſi ingrediatur in Sylvam? Circa quod duo communiter obſervant Authores. Primum quod ſi pœnitens eam notitiam ad Sacerdotem intra confeſſionem detulit non ſerio animo ſe confitendi, ſed potius prava intentione ligandi illum arctiſſimo ſigilli vinculo, ne metu violandi ſecretum Miſſam omittere, aut à via recedere audeat, quæ intentio facile ex circumſtantiis intelligi poteſt, poſſe Sacerdotem utrumque facere ad mortem vitandam. Quia cum ea confeſſio ex intentione pœnitentis ſacramentalis non ſit, obligationem ſigilli non inducit. Secundum, poſſe ſimiliter Sacerdotem fugere, aut Miſſam omittere, ubi hujuſmodi actiones ſub talibus circumſtantiis, ac adeò caute exercentur, ut nullam peccati confeſſi notitiam, aut ſuſpicionem afferant, ac aliunde nullum pœnitenti ſequitur detrimentum, quod confeſſionem efficiat gravem: hæc enim ſunt principia, ex quibus uſus notitiæ confeſſionis illicitus redditur, quibus deficientibus poterit Sacerdos ea uti. Unde quemadmodum ex his, quæ Sacerdos in confeſſionibus audivit, poteſt fieri cautior vel ad dirigendas proprias actiones, vel ad ſuas res cuſtodiendas, vel ad vigilandum ſupra gregem mediis his, quibus alii utuntur, ubi nec damnum pœnitenti infertur, nec motivum ſuſpicandi de confeſſo crimine tribuitur; poterit ſimiliter fieri cautior ad propriæ vitæ cuſtodiam.

Difficultas igitur eſt, an abſolutè loquendo liceat Sacerdoti in prædicto caſu aliam viam carpere, aut Miſſam omittere ad mortem fugiendam, quamvis alii inde conjiciant Sacerdotem tale peccatum in confeſſione audiviſſe? Reſpondetur negative. Ita N. Franciſcus cap. 14. punct. 3. num. 53. N. Antonius diſput. 19. ſect. 6. num. 1567. Suarez diſput. 33. ſect. 7. num. 6. Sotus in 4. diſtinct. 18. quæſt. 4. art. 5. §. *Hoc adeo*. Lugo diſp. 23. ſect. 5. §. 2. num. 110. Dicaſtillo diſp. 12. dub. 7. num. 157. & 161. Vaſquez quæſt. 93. art. 4. dub. 10. num. 4. Diana tom. 5. tract. 11. reſol. 46. Turrianus diſp. 33. dub. 5. Richardus, Navarrus, Ledeſma, Medina, & alii ab eiſdem relati. Fundamentum autem conſtat ex dictis: nam ut liquet ex cap. *Sacerdos*, ob nullum ſcandalum, aut damnum vitandum poteſt confeſſio directè aut indirectè revelari; cum bonum Sacramenti etiam propriæ vitæ præferendum ſit; conſtat autem eam Sacerdotis fugam, aut Miſſæ omiſſionem, ex quibus alii facilè conjiciunt, aut prudenter conjicere poſſunt peccatum in confeſſione notum, eſſe indirectam confeſſionis revelationem: ergo in illo eventu, & ſimilibus tenetur Sacerdos potius mortem oppetere, quàm eas actiones abſolutè exercere. Quod adeò verum eſt, ut extendendum etiam ſit ad periculum vitæ ſpiritualis, uti ſi in eo caſu Sacerdos in lethali exiſtat, & confiteri non poſſit, ac de contritione dubitet. Motivum enim propoſitum id etiam evincit. Debet igitur Sacerdos in eo eventu ſperare auxilium divinæ gratiæ, divinæque providentiæ ſe committere, & animæ ſuæ providere meliori modo quo poſſit, orando, ac conando contritionem. Et quidem, cum non ſpontè, ac proprio arbitrio illi periculo ſe expoſuerit, ſed quaſi coactus illud ſubeat, ut Sacramenti bono conſulat, ſi alioqui quod in ſe eſt faciat,

N. Franciſcus, N. Antonius, Suar. Sotus, Lugo, Dicaſtill. Vaſq. Diana, Turrianus, Richard. Navarrus, Ledeſma, Medina.

faciat, Dei auxilio non deſtituetur. Hujuſmodi tamen caſus cum eis circumſtantiis potius mente finguntur, quàm in praxi contingere valeant. Ex ſuppoſitione autem eventus ita ſentiendum eſt, uti rectè in vi conſequentiæ docent ibidem Lugo num. 115. Dicaſtillo à num. 167. & deinceps, Suarez n.8. & alii.

Alterum ſententia. Scotus, Sylveſter, Major, Palaus, Coninchus, Leander.

43 Non tamen deſunt, qui oppoſitum propugnent. Hi ſunt Scotus in 4. diſt. 21. quæſt. 2. ad 3. Sylveſter verbo *Confeſſor* 3. quæſt. 2. Major q. 3. ad 2. Caſtro Palao diſp. unic. punct. 19. §. 3. num. 18. Quorum ſententiæ eas ſupe-tias ferunt Coninchus diſput. 9. dub. 4. n. 53. & ſequent. & Leander quæſt. 69. ut aſſerant poſſe Sacerdotem eas actiones exercere etiam ſi inde immineat pœnitenti periculum mortis à Sociis inferendæ; quamvis laudabile foret, ſubdunt illi, Sacerdotem mortem ſubire, ut pœnitentem ab eo periculo eriperet. Hujus autem additionis probabilitatem alii viderint: nec enim multum Sacramenti conſervationi confert, ubi adeò ingentem facultatem Sacerdotibus adſcribit, ut eis liceat ſcientia confeſſionis uti etiam cum vitæ pœnitentis jactura. Id

Fundamenta.

vero ſuadere conantur, tum quia Sacerdos ex vi earum actionum nihil revelare videtur, cum jam Socii pœnitentis illud peccatum ſciant. Tum etiam: quia Sacerdotem Miſſam omittere, aut aliam viam carpere, ex ſe eſt quid indifferens ad plura, nec ex natura ſua ſignificat determinatè peccatum in confeſſione notum; Sacerdos autem ubi actiones ex ſe indifferentes exercet, utitur jure ſuo, quod ſibi licet etiam cum diſpendio alterius. Tum deinde: quoniam per eas actiones ad ſummum ſignificatur pœnitentem confeſſum fuiſſe: quod non eſt violare ſigillum, cum licitum ſit dicere. Titius mihi confeſſus eſt; non autem ſignificatur tale peccatum in particulari, ſed id aliunde Socii pœnitentis ſuo diſcurſu colligunt. Tum denique: quia inde confeſſio non fit odioſa; irrationabiliter enim pœnitentes retraherentur à confeſſione, ex quo Sacerdos jure ſuo utatur eliciendo actiones indifferentes, quæ ſæpe ob alia motiva fiunt.

Confutantur.

Enim vero eæ objectiones non multum premunt. Non prima: nam quod complices criminis, aut Socii pœnitentis jam peccatum ſciant, ſolum ſuadet Sacerdotem eis non tribuere notitiam illius peccati abſolutè, non tamen quod non detegat confeſſionem, aut crimen ut confeſſum; hoc autem illicitum eſt, alioqui poſſet Sacerdos prodere peccata publica ſibi confeſſa, ſiquidem tunc diceret quod ab aliis jam ſcitur. Non ſecunda: quia vim non facimus in eo quod Sacerdotis fuga, ac Miſſæ omiſſio ſint ex natura ſua actiones determinatæ ad manifeſtandum peccatum in confeſſione notum; ſed fatemur ſecundum ſe, & abſtractivè ſumptas eſſe indifferentes, frequenterque ob alias cauſas diverſimodè occurrentes exerceri. Cæterum ſi conſiderentur hic, & nunc, & prout fiunt ſub his circumſtantiis, ex quibus alii conjiciunt peccatum confeſſum, indifferentiam amittunt, & confeſſionem determinatè produnt. Quocirca licet abſolutè aliquando, & præciſivè à circumſtantiis Sacerdos jus habeat ad eliciendas vel non prædictas actiones; ex ſuppoſitione tamen quod ex illis peccatum aliis innoteſcat, Sacerdos non utitur jure ſuo, ſed jus ſe tenet ex parte Sacramenti prohibentis earum exercitium, ne confeſſio reveletur, & ex parte pœnitentis, cui ſigillum favet. Imo, ſi ad actiones ſecundum ſe acceptas attendendum foret, nulla unquam revelatio indirecta contingeret: cum nulla ſit actio, quæ ſecundum ſe indifferentiam non admittat, quæque ad diverſa practicè ſignificanda applicari non poſſit. Non item tertia: quamvis enim dicere Titium tali Sacerdoti confeſſum fuiſſe, regulariter contra ſigillum non ſit, dicere tamen confeſſum fuiſſe tale peccatum, violatio ſigilli eſt. Illa autem Sacerdotis fuga, & omiſſio ſacri non ſolum pœnitentem confeſſum fuiſſe innuunt, ſed potius ſignificant ipſa peccata; imo, ut rectè vidit Lugo ubi ſupra num. 113. ex directa ſignificatione peccati ſignificant confeſſum fuiſſe: quippè omittere ſacrum in illa rerum contingentia propter venenum vino immixtum, & à via recedere ob inſidias paratas, prius, & immediatius ſignificant peccatum in infectione vini, aut in inſidiarum præparatione commiſſum, unde alii colligunt ſui complicis confeſſionem. Non denique quarta; nam ſi ex vi actionum Sacerdotis alii crimen confeſſum intelligunt, nequit non pœnitens pudorem, & confuſionem accipere, cum ibi indirecta peccati exprobratio intercedat; hæc autem confeſſionem admodum exoſam efficerent, pœnitenteſque ab ea removerent. Id quod maximè contingeret, ut ex ſe liquet, ubi ex fuga Sacerdotis, aut omiſſione Miſſæ mortis periculum pœnitenti immineret. Unde miramur quàm inhæſitanter Leander aſſeruerit, etiam propter hoc non poſſe pœnitentes rationabiliter à confeſſione retrahi. Si enim vitæ jacturam accipere ex confeſſione, eam odioſam non reddit, non apparet cur fieret odioſa ex directa revelatione ſigilli in caſu ubi dumtaxat pœnitentis fama denigraretur; cum hæc minoris momenti ſit.

Illatio 7. N. Anton. Lugo, Dicaſtillo.

44 Colligitur ſeptimò, Sacerdotem vocatum ad audiendam confeſſionem illius, quem ſcit ſibi ſcandalum eſſe, non teneri adire. Ita N. Antonius ubi ſupra, numer. 1574. Lugo diſput. 23. num. 116. Dicaſtillo diſput. 12. num. 171. Nam vel ſcandalum, aut occaſio ruinæ ſpiritualis oritur ex Sacerdotis fragilitate, qui dum pœnitentis peccata audit, ingentes experitur concupiſcentiæ tentationes, aut lapſus? Vel ex ipſo pœnitente, qui in priori confeſſione Sacerdotem ad malum ſolicitavit? Si primum, certum eſt Sacerdotem adire pœnitentem non teneri, nec ibi aliquam ſigilli violationem intervenire; ſiquidem motivum, quo detinetur, non eſt notitia peccatorum pœnitentis, ſed propriæ fragilitatis. Si ſecundum, etiam non cogitur, tum quia ſi pœnitens ad priorem confeſſionem vocavit Sacerdotem non ſerio animo ſe confitendi, ſed potius illum ſolicitandi, ad malumque inducendi, illa confeſſio ex intentione pœnitentis non eſt ſacramentalis, proindeque ſigilli obligationem non inducit, ſed ſolius naturalis ſecreti, quo Sacerdos uti poteſt ad propriam ruinam præcavendam. Tum, quia ea provocatio ad malum non eſt peccatum, quod pœnitens in priori confeſſione confitetur, ſed quod in ipſa commiſit, atque ideò ſub ſigillo non cadit. Unde quemadmodum ſi pœnitens abſolutione indignus mortem Sacerdoti minetur ut eum abſolvat, poteſt Sacerdos abſque ulla ſigilli violatione fugere, & non redire, eo quod minæ illæ confeſſionis materia non extitere, ſed peccatum ibi commiſſum; ita in præmiſſo caſu licet non accedere. Sed quid ſi Sacerdos ſemel, & iterum pœnitentem indiſpoſitum non abſolvit, & rurſus vocatur ab eodem ſerio animo ſe confitendi, licet adhuc indiſpoſitus? Reſpondetur, poſſe Sacerdotem ſe excuſare, ſi aliam habeat cauſam id faciendi; ſi vero non habeat, & aliunde intelligitur ſaltim in genere eam excuſationem fieri ob pœnitentis indiſpoſitionem, non poſſe non ire; poſſe tamen initio confeſſionis eum dimittere, & admonere ne iterum inutiliter eum vocet. Ita N. Antonius tract. 5. diſp. 18. ſect. 6. Perez diſp. 54. ſect. 13. Lugo ubi ſupra, num. 117.

Illatio 8. N. Franciſc. Sanch. Sylveſter, Dicaſtill. Lugo, Henriqu. Coninch.

45 Colligitur octavò, confeſſarium, qui per confeſſionem novit aliquem, cui confiteri ſolebat, non eſſe Sacerdotem, poſſe abſtinere à confeſſione illi facienda, ſi inde nullum dedecus pœnitentis ſequitur, nec ulla confeſſionis ſuſpicio. Ita N. Franciſcus ubi ſupra, num. 55. Sanchez de Matrimonio diſput. 16. num. 5. Sylveſter verbo *Confeſſio* 3. quæſt. 19. Dicaſtillo num. 158. Lugo num. 105. Henriquez, Coninchus, & alii. Si verò id fieri non poſſet, quin ex uſu illius notitiæ confeſſionis quid incommodi pœnitens ſubiret, aut peccati confeſſi revelatio aliqua indirectè reſultaret (quem eventum non communem, & practicum, ſed apprehenſione fabricatum cenſemus) conſequenter dicendum eſt, debere Sacerdotem illi iterum quoad exteriorem cæremoniam confiteri, & alteri, qui legitimam abſolvendi poteſtatem habeat, ſerio ſe accuſare. Quod etiam docent citati Authores.

Illatio 9. Dicaſtill. Lugo, Granad. Diana.

46 Colligitur nonò, non poſſe Sacerdotem pœnitentiam pro peccatis injunctam manifeſtare, ſi fuerit ſignum culpæ lethalis certæ, aut dubiæ, vel ſpecialium peccatorum venialium quoad numerum, vel ſpeciem; ſecus verò ſi pœnitentia adeò levis exiſtat, ut ex ea nihil intelligi valeat, niſi pœnitentem venialia confeſſum fuiſſe. Quemadmodum enim licet Sacerdoti dicere in genere *Titius mihi confeſſus eſt*, vel etiam dicere: *mihi confeſſus eſt venialia*; ita contra ſigillum non eſt leviſſimam pœnitentiam manifeſtare: hinc enim pœnitens non major cognoſcitur peccator, quam ex eo præciſè, quod ad confeſſionem acceſſerit. Docent Dicaſtillo diſput. 12. num. 122. Lugo diſput. 13. num. 89. Granados 2. 2. controverſ. 7. Diana tom. 5. tract. 11. reſol. 31.

Digitized by Google

reſolut. 31. N. Franciſcus tract. 6. cap. 14. numer. 34.

Illatio ultima.

47 Tandem colligitur, non poſſe Sacerdotem confeſſionis ſchedulam denegare illi, quem ob ejus indiſpoſitionem non abſolvit, ſi ſciatur ipſi confeſſum fuiſſe. Quod à fortiori aſſerendum eſt ubi Sacerdos abſolutionem diſtulit, ut pœnitens, quem rediturum ſperat, melius ſe diſponeret. Ea quippè denegatio indirectè proderet peccatum, ac pœnitentis conſcientiam. Undè ſicut nequit Sacerdos dicere; *non abſolvi Petrum mihi confeſſum*: quia hæc loquutio vehementem generat ſuſpicionem vel de caſu reſervato, vel de alia pœnitentis indiſpoſitione; ſic nec ſchedulam denegare, ut pœnitens ſatisfaciat Patri, hero, aut aliis teſtimonium de confeſſione inquirentibus: hæc enim denegatio eſt quædam practica loquutio præcedenti æquivalens. Tenent Palaus, Coninchus, Medina, Layman, Fagundez, Diana, Henriquez, N. Gabriel à S. Vincentio, Averſa, quos refert, & ſequitur N. Franciſcus ubi ſuprà, punct. 3. num. 30.

Palaus, Coninch. Medina, Layman, Fagundez, Diana, Henriq. N. Gabr. N. Franc.

Oppoſitum vero ſatis probabiliter docent Bonacina diſp. 5. quæſt. 6. ſect. 5. punct. 4. num. 7. Dicaſtillo num. 119. N. Antonius ubi ſupra, ſect. 3. num. 1542. N. Bonæ Spei, quibus adhæret Lugo num. 87. Idque ſuadent, tum quia Sacerdos in ea ſchedulæ denegatione nihil de peccatis confeſſis revelat, ſed tantum non approbat confeſſionem, quàm approbare non debet. Tum, quia Sacerdos hujuſmodi ſchedulam meretrici, aut peccatori publico non abſolutis largiendo, cooperatur impœnitentium fraudibus, qui eo teſtimonio ſuffulti Dominos aut Parochos deciperent. Tum etiam: nam quoddam genus mendacii eſſet teſtificare in ſchedula confeſſum fuiſſe eum, qui nullam fecit confeſſionem. ¶ Reſpondetur tamen ad primum, Sacerdotem denegantem ſchedulam pœnitentis peccata expreſsè non prodere, prodere nihilominus implicitè: quia in prudentum exiſtimatione cenſetur practicè operibus dicere, pœnitentem ad confeſſionem indiſpoſitum acceſſiſſe. Ad ſecundum dicendum eſt, Sacerdotem ſchedulam concedendo, ſui officii munus explere; ſi autem pœnitens ea abutitur, id ſibi imputet: quippè Sacerdos circa ejus fraudes merè permiſſivè ſe habet, ne confeſſionem revelet. Ad tertium reſpondetur, quod licet pœnitens non abſolvatur, re vera coram Sacerdote ſe accuſat in ordine ad abſolutionem, proindeque confeſſionem efficit quodammodo Sacramentalem; Sacerdos igitur ea ſchedulæ conceſſione ſolum teſtatur Pœnitentem confeſſum fuiſſe; quod verum eſt, an vero abſolutus prodierit vel non, nihil exprimit.

Bonacin. Dicaſt. N. Antonius, N. Bonæ Spei, Lug.

§. II.

Specialis difficultas circa uſum notitiæ confeſſionis ad externam gubernationem.

48 MAteria præſentis dubii tot difficultatibus ſcaturit, totque diverſorum eventuum combinationibus exundat, ut impoſſibile ſit vel omnes ſimul decidere, vel ſeorſim perficere. Plures tamen in præcedentibus examinavimus, aliaſque in ſequentibus attingemus, unde quid ad ſimiles, vel etiam diſſimiles, aut diverſæ combinationis dicendum ſit, quiſque facilè deprehendet. Præſertim cum ſit regula generalis tunc ſigilli violationem non intervenire, cum nec motivum ſuſcipiendi de confeſſione tribuitur, nec aliquid fit ex notitia confeſſionis, quod in pœnitentis incommodum aliqualiter cedat. Itaque ubicumque Authores in hac materia diſcriminantur, nuſquam diſſidium eſt an ſigillum ſit obſervandum, vel non? Id quippè omninò extra dubium habetur, & tanquam certum à cunctis ſupponitur ſigillum aperiri nunquam licere. Militat igitur diſſenſio an hic, & nunc, in iſto aut in illo caſu elicientia hujus actionis, aut prolatio illius verbi ſit directa aut indirecta violatio ſigilli, vel nulla; quod planè ex ipſis rerum circumſtantiis pendet. Ibi autem maximè contingere poſſet hujuſmodi indirecta confeſſionis proditio, ubi Sacerdotes, aut Prælati uterentur confeſſionis notitia ad externam ſubditorum gubernationem, eos ab officiis removendo, vel illis ſuffragia in electionibus denegando. Quæ eſt adeo ingens difficultas, plures complectens, ut Auctores in varia placita ſparſerit, quæ Lugo ſect. 5. §. 1. recenſet, ac eorum quilibet tot propriæ ſententiæ limitationes apponit, ut vix intelligi valeat quid tandem doceat.

Lugo.

Obſervationes.

Ut igitur cum majori claritate procedamus, animadvertendum eſt, in præſenti ſermonem fieri non ſolum de Prælatis inferioribus, ac Superioribus Regularium, verum etiam de quibuſcumque aliis: doctrina enim communis eſt & ratio quæ ſuadet de Priore, aut Abbate poſſe, aut non poſſe uti confeſſionis notitia ad removendum ſubditum à ſuo miniſterio, id etiam convincit de Provincialibus, Generalibus, Epiſcopis, Archiepiſcopis, & ſimilibus, ut ex dicendis conſtabit. Item obſervari debet, Prælatum cognoſcentem intra confeſſionem peccatum ſubditi, ratione cujus indignus redditur miniſterio, vel ipſum miniſterium eſſe illi occaſionem proximam labendi in tale peccatum, teneri intra Sacramentum remedium, quoad fieri poſſit, adhibere, pœnitentem admonendo, ut ſpontè officium dimittat; quod ſi noluerit, quid Prælato faciendum ſit, qualiterque ſe gerere debeat, ne confeſſionem prodat, inquirimus. Pro quo ulterius obſerva, officia eſſe in duplici differentia: quædam enim ſunt ad nutum Prelati amobilia, uti officium Procuratoris, Oſtiarii, Sacriſtæ, & ſimilium; quædam vero habent ſibi annexam juriſdictionem ſubalternatam, aut ſubalternantem, qualem officia Prioris, Superioris, & aliorum in Religione noſtra ſibi vendicant, quæ proinde ad Prælatorum arbitrium auſeribilia non ſunt. Si ergo de poſterioribus loquamur, certum, & conſtans eſt apud omnes non poſſe Prælatum ex vi notitiæ confeſſionis ſubditum ab hujuſmodi officiis amovere: nam, ut rectè vidit Sotus in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 5. circa finem, cum ſubditi habeant jus poſſidendi, ab officiis arceri nequeunt ſine cauſa in foro judiciali externo probanda; Prælatus autem peccatum in confeſſione notum ad forum externum deferre nequit, tum quia id eſſet expreſsè pœnitentis conſcientiam prodere, ac ſigillum directè violare; tum quia teſtificatio criminis in confeſſione noti nullam in foro externo vim habet, ut patet ex cap. 2. de Offic. Ordin. & cap. *Dilectus* de exceſſibus Prælatorum.

Caſus quæſtionis.

49 Quo circa tota difficultas devolvitur circa miniſteria prioris generis, & inquirit an Prælatus cognoſcens per confeſſionem peccatum, & indignitatem ſubditi, poſſit illum deponere à ſuo miniſterio ad nutum amobili, ſi aliæ cauſæ externæ non exiſtant? Reſolutio eſt negativa, & his temporibus probabilior, ac omnino vera ſententia, quam tuentur D. Thomas quodlib. 5. art. 13. N. Franciſcus punct. 3. num. 47. Bañez 2. 2. quæſt. 23. art. 8. Thomas Sanchez lib. 3. de Matrim. diſp. 16. Averſa quæſt. 18. ſect. 8. N. Gabriel à Sancto Vincentio quæſt. 5. Bonacina diſp. 5. quæſt. 6. ſect. 5. punct. 4. num. 14. & 16. Stephanus à S. Paulo num. 219. Gonet diſp. 11. art. 1. §. 3. num. 17. Lugo diſp. 23. ſect. 5. num. 93. Dicaſtillo diſp. 12. dubit. 7. à num. 138. & ſequent. Armilla verb. *Confeſſor*, num. 7. Caſtro Palao punct. 19. §. 3. num. 20. Delrio lib. 7. diſquiſit. ſect. 2. Layman lib. 5. tract. 6. cap. 14. quæſt. 2. num. 22. Coninchus diſp. 9. dub. 4. num. 6. Suarez diſp. 33. ſect. 7. num. 4. in fine. Leander quæſt. 63. & 64. referens Malderum, Fagundez, Joannem à Cruce, Dianam, Filliucium, Ægidium, Candidum, Granados, & alios. Suadeturque primo ex decreto Clementis VIII. de caſibus reſervatis pro Regularibus expedito anno 1594. ubi cap. 4. hæc habentur: *Tam ſuperiores pro tempore exiſtentes, quàm confeſſarii, qui poſteà ad ſuperioritatis gradum fuerint promoti, caveant diligentiſſimè, ne ea notitia, quàm de aliorum peccatis in confeſſione habuerunt, ad exteriorem gubernationem utantur ... Atque ita per quoſcumque Regularium ſuperiores, quicumque illi ſint, obſervari mandamus.* In quibus Sanchez (qui in moralibus pro multis computatur) rem apertè deciſam cenſet. Unde merito inquit Lugo, ſe neſcire qualiter oppoſita ſententia poſt hujuſmodi decretum ſuſtineri valeat; eamque quantumvis Magno Doctorum numero fulcitam, omnino ab Eccleſia fore eliminandam, ſubdidit Dicaſtillo.

Deciditur.

D. Thom. N. Franc. Sanch. Bañez, Averſa, N. Gabriel, Stephanus à S. Paulo, Gonet, Lugo, Dicaſt. Bonacin. Layman, Suarez, Armilla, Delrio, & alii.

Clemens VIII.

1. Fundamentum.

Porrò licet prædictum decretum ſolum videatur de Regularibus procedere, ex eo tamen colligitur doctrina univerſalis pro omnibus Sacerdotibus, & quibuſcumque Prælatis. Tum, quia ideo prohibetur Regularibus uſus notitiæ confeſſionis ad gubernationem externam, qui hujuſmodi uſus cenſetur eſſe in detrimentum Sacramenti Pœnitentiæ, ac violativus ſigilli; ſed nulla major ratio eſt cur apud Regulares ſit talis, & non apud alios: non enim apparet cur actio removendi ſubdi-

Digitized by Google

ſubditum ab officio notitiam confeſſionis poſita in Priore aut Abbate Conventus ſit contra reverentiam, & ſecretum Sacramenti; & eademmet actio exercita ab Epiſcopo, aut à quolibet alio Sacerdote non ſit ejuſdem conditionis: ergo ea Pontificis deciſio doctrinam generalem pro omnibus affert. Tum etiam: quoniam vel prædictus uſus ſcientiæ confeſſionis ad externam gubernationem ſupponitur illicitus ex natura Sacramenti, & præcepto Chriſti pro priori ad decretum Clementis, vel non? Si primum: ergo eodem modo ſe habet apud Regulares, ac apud non Regulares: nec enim Chriſtus diverſum Sacramentum pro iſtis ac pro illis inſtituit; nec præceptum ſigilli à Chriſto Domino impoſitum pro diverſitate ſubjectorum Sacramentum adminiſtrantium variatur, ut ex ſe liquet. Secundum autem dici nequit: nam prædictum decretum procedit cum omnimoda univerſalitate, ita ut Regularibus interdicat uti ſcientia confeſſionis ad externam gubernationem in omni eventu; lex autem Pontificia nequit ita univerſaliter urgere, ſi aliunde ille uſus ex inſtitutione, & natura Sacramenti illicitus non ſupponitur; cum jus purè Eccleſiaſticum, & à divino præſcindens non obliget cum detrimento propriæ vitæ, nec cum diſpendio boni communis Reipublicæ, Regni, aut Eccleſiæ. Ergo ſi ea deciſio limitationem non admittit, ideò eſt quia ſupponit illicitum ex natura rei uſum ſcientiæ Sacramentalis ad gubernationem externam. Eo vel maximè,

Dicaſtill. Lugo.

quia ut rectè expendunt Dicaſtillo num. 141. & Lugo num. 94. ſi ille uſus ex ſe licitus eſſet, non ſemel foret etiam neceſſarius, & ex naturali præcepto debitus, proindeque Prælati regulares non ſolum poſſent, ſed etiam deberent cognita indignitate ſubditi in confeſſione vel illum ab officio removere, dum cederet in damnum commune, vel illi in electione ſecreta ſuffragium denegare, ne ſcienter eligerent indignum, cum hoc ex ſe malum ſit. Si autem ex naturali præcepto tenentur Prælati id facere, nequit oppoſitum Pontifex decernere; alioqui circa præcepta naturalia diſponere poſſet. Relinquitur ergo, uſum notitiæ confeſſionis ad externam gubernationem ex natura rei eſſe illicitum, Clementiſque decretum novum jus non induxiſſe, ſed antiquum, & divinum explicuiſſe, & corroboraſſe. Unde audiendi non ſunt Gonet, & Suarez, qui licet in re

Gonet, Suarez.

nobiſcum ſentiant, totam vim in poſitiva lege Eccleſiaſtica conſignant, quaſi ea ſola poſſet in omni eventu conſtringere.

Fundament. 1.

50 Deinde ſuadetur reſolutio ratione ſatis efficaci, qua ſæpe uſi ſumus, quæque etiam univerſaliter convincit, & premere debet Adverſarios, cum ad hominem procedat. Nam juxta eorum, & omnium doctrinam, motivum potiſſimum, ob quod ſigilli vinculum indiſpenſabiliter urget in omni eventu, ita ut nunquam abrumpi poſſit etiam cum diſpendio boni communis, illud eſt, ne confeſſio difficilis paretur, & ab ea fideles arceantur: ſic enim magni fecit Chriſtus Dominus hujus Sacramenti piaculum, ſicque illius uſum ſuavem ac tolerabilem eſſe voluit, ut quæcumque damna, quę ex ſigilli retentione ſubſequi poſſent, poſthabuerit, & omnia tanquam minoris aut nullius momenti reſpectu violationis ſigilli æſtimanda decreverit: ſed nihil confeſſionem ita gravem, & exoſam reddere poſſet, nihilque ab ea fideles amplius arcere, quam ſi ſcirent poſſe Sacerdotes uti confeſſionis notitia ad externam gubernationem denegandi ſuffragia in electionibus, removendi eos ab officiis, privandi honoribus, muneribus, & ſimilibus, quæ tanti habentur, & ad quæ omnes maxime afficiuntur: ergo illicitum eſt Sacerdotibus, & Prælatis hæc omnia ex ſolius confeſſionis notitia exercere. Ex quo palam habetur, confeſſionem odioſam fieri etiam independenter ab eo, quod pœnitens hic, & nunc advertat eas actiones elici à Sacerdotibus ob notitiam peccati confeſſi: nam ſi re vera ex ſola ea notitia eliciuntur, quod exercitè advertantur vel non, per accidens eſt. Si enim antecedenter ſcirent id licerè Sacerdotibus, à peccatis manifeſtandis detinerentur, verentes ne ob eorum manifeſtationem ea damna ſibi obvenirent, dum non intelligerent. Quod fundamentum deſumitur

D. Thom.

ex D. Thoma quodlib. 5. art. 13. in argumento: *Sed contra eſt*, inquit, *quia nihil eſt faciendum in præjudicium confeſſionis, eſſet autem in præjudicium confeſſionis, ſi ſubditus ab adminiſtratione removeretur propter crimen, quod ſuo Prælato confeſſus eſt, quia per hoc alii retraherentur à confeſſione: non ergo debet Prælatus ſubditum ab adminiſtratione removere propter peccatum, quod ei confeſſus eſt.*

Confirm. 1. Conc. Trid.

Confirmatur primò ex Tridentino ſeſſ. 14. cap. 7. ubi expendens quo pacto utiliſſimum ſit graviorum criminum abſolutionem ſuperioribus reſervari, ſubdit: *Sacerdotes cum nihil poſſint in caſibus reſervatis, id unum pœnitentibus perſuadere nitantur, ut ad ſuperiores pro beneficio abſolutionis accedant.* Si autem ex uno capite adſtringerentur pœnitentes ad ſuperiores pro graviorum criminum abſolutione accedere: & ex alio liceret ſuperioribus uſus ſcientiæ ſacramentalis ad prædictas actiones removendi ſubditos ab officiis, aut beneficiis, & privandi eos aliis honoribus; non utiliſſima criminum reſervatio exiſteret, ſed duriſſimum, & intolerabile onus, quod in Sacramenti Pœnitentiæ detrimentum admodum vergeret. Cum enim hominum imbecillitas avide in altiora propendat, honorifica inhiat, vehementerque ambiat, qualiter pœnitentes pro obtinenda peccatorum adſolutione ſuperiores adire auderent, ſi ab eiſdem ob confeſſionis ſcientiam removendos à miniſteriis, vel ad ea non admittendos ſcirent? Id utique anſam tribueret vel ad ſæpè dimidiandas confeſſiones, vel ad omnino omittendas.

Confirmatio 2.

Confirmatur ſecundò: nam ſigillum, ut omnes fatentur, non ſolum obligat reſpectu aliorum, ſed etiam reſpectu ipſius pœnitentis: ergo quemadmodum illicitum eſt Sacerdoti non ſolum revelare aliis peccata confeſſa, verum etiam aliquid efficere unde ſuſpicentur, aut prudenter ſuſpicari poſſint de pœnitente; ita illicitum erit non ſolum loqui extra confeſſionem cum pœnitente de peccatis ſub ſigillo exiſtentibus, verum, & elicere eas actiones, quibus ſibi peccatum implicitè exprobratur, & motivum ſuſpicandi de confeſſione tribuatur. Atqui amotio ſubditi ab officio ex ſola confeſſionis notitia, & ubi alia cauſa exterior non exiſtit, ut ſupponimus, eſt re ipſa implicita peccati exprobratio, & motivum ſufficiens ut pœnitens prudenter ſuſpicetur id fieri ob peccatum Prælato in confeſſione detectum: ergo ea actio illicita eſt. Minor ſubſumpta liquet: quippè ſi ante confeſſionem nulla cauſa removendi ſubditum ab officio apparebat, ideoque Prælatu sillum in ſuo miniſterio conſervabat, nec poſt confeſsionem aliqua denuo ſuborta eſt, unicæ ſubditus confeſſioni Prælato factæ eam ab officio amotionem adſcribere poſſet, idque ingens motivum, ſaltem ſuſpicandi, eſſet. Eo vel maximè, quia ſicut non licet revelare aliis peccata, etiam ubi periculum non eſt quod pœnitens id ſciat; ita nec ex vi notitiæ confeſſionis aliquid efficere in præjudicium pœnitentis, adhuc in eo eventu, in quo ipſe nec ſuſpicatur, nec ſuſpicari poteſt de uſu ſcientiæ confeſſionis; amotio autem ſubditi ab officio incommodum eſt pœnitentis, quod proinde ex ſe confeſſionem odioſam reddit. Per quæ ſatis confirmantur ea, quæ ſuprà à num. 38. & 39. ſtatuimus: eadem quippe utrobique eſt difficultas.

Sententia oppoſita.

51 Oppoſitam verò ſententiam ante decretum Clementis plurimi antiquorum propugnavere, quos refert Sanchez ubi ſupra, & poſt decretum nonnulli recentiores, Reginaldus lib. 3. cap. 2. num. 16. Villalobos tract. 9. diffic. 75. num. 1. Ledeſma cap. 22. dub. 3. Vega 1. part. ſumm. cap. 63. caſu 24. Nugnus quæſt. 11. art. 1. ad 6. & alii apud Leandrum quæſt. 63. Suaderique

Reginald. Villalob. Ledeſma, Nugnus, Vega.

Fundam.

poteſt primò: quia Prælatus per confeſſionem ſubditi ſibi factam non amittit jus, quod habebat; ſed ante confeſſionem habebat jus eligendi, vel non eligendi, removendi, vel non removendi ſubditum ab officio ad nutum amobili: ergo eodem jure gaudet poſt confeſſionem, poteritque proinde ſubditum ob ſolam ſcientiam ſacramentalem ob officio amovere: Secundò: nam Sacerdos ſolum cogitur ad tegendam confeſſionem; amotio autem ſubditi ab officio nec confeſſionem prodit, nec tribuit motivum ſuſpicandi de crimine confeſſo, cum ſupponatur officium eſſe amobile ad arbitrium Prælati. Tertiò, quoniam ſi Prælatus ante ſubditi confeſſionem illum ab officio removeret, vel illi ſuffragium in electione denegaret, irrationabiliter pœnitens conquereretur, cum injuria illi non fiat: ergo, & poſt confeſſionem emiſſam erit irrationabilis querela, & quælibet ſuſpicio denegationis, aut amotionis ob peccatum confeſſum. Quartò: quia Sacerdoti non eſt prohibitus omnino uſus ſcientiæ confeſſionis: poteſt enim ea uti ad dirigendos actus humanos, ubi poteſt ſine alterius

nocu-

Digitized by Google

nocumento, & periculo propalandi peccata; unde ex auditis in confeſſione poteſt fieri cautior, v.g. ad vitandum talem cibum ne ſanitati noceat, vel commercium, aut familiaritatem cum tali perſona, à qua pœnitens damnum accepit: ſæpè enim diſcunt Sacerdotes in confeſſione, qualiter ſe extra gerere debeant. Ergo cum in caſu quæſtionis nulla tribuatur ſuſpicio peccati, & aliàs injuria pœnitenti non fiat, ſiquidem jus non habet petendi, vel conſervandi rem gratuitam, aliundeque ablatione occaſionis peccandi ejus bono ſpirituali conſulatur, licitum erit prælato uti confeſſionis ſcientia, ut ſubditum à miniſterio deponat, vel ei ſuffragium deneget.

Solvitur. Reſpondetur nihilominus ad primum, ſubditi confeſsionem jus priſtinum Prælati non tollere; hic autem ante confeſsionem jus non obtinebat amovendi ſubditum ab officio ob notitiam confeſsionis. Poteſt itaque Prælatus abſolutè, & ob alias cauſas aliter cognitas eam amotionem facere; non tamen ad id moveri ex ſcientia peccati confeſsi. Unde quemadmodum Sacerdos, qui extra confeſsionem crimen aliquod noverat, & poſtmodum in confeſsione audit, jus non amittat loquendi de illo; obligatur tamen ad non plus loquendum quàm extra confeſsionem ſcit, atque ideò ad non manifeſtandam hanc aut illam circumſtantiam, quàm Sacramentaliter novit; ita Prælatus licet abſolute loquendo jus habeat amovendi ſubditum à ſuo miniſterio, id exercere non poteſt ab ea, quæ ſub ſigillo accepit. ¶ Ad ſecundum dicendum eſt, eam amotionem ab officio ex ſola confeſsionis ſcientia, & ubi alia cauſa non adeſt, eſſe implicitam exprobrationem peccati, practicam de eo loquutionem, & ſufficiens motivum ut de crimine ſuſpicetur. Et quamvis contingere poſsit, ut nec alii, nec pœnitens, ob Prælati cautelam, id intelligant, aut ſuſpicentur; adhuc tamen ſigillum violatur: nam ad id ſatis eſt eam actionem eſſe in detrimentum pœnitentis; nec opus eſt, ut quis ſigillum offendat revelare confeſsionem, ut patet in eo, qui de peccatis ſibi confeſsis loquitur deinceps cum pœnitente: huic enim nihil revelat, cum jam ſua crimina ſciat; delinquit tamen contra ſigillum, quia ea loquutio eſt pœnitenti ingrata. Et ratio eſt: quoniam revelatio ſive directa, ſive indirecta confeſsionis non prohibetur quia revelatio præcisè, ſed quia affert nocumentum pœnitenti, cui Sacramentum favet: ergo omne id, quod ex ſcientia confeſsionis fit in incommodum, & detrimentum pœnitentis, eſt prohibitum ſub ſigillo. Cum ergo amotio ſubditi ab officio ex ſola ſcientia confeſsionis ſit illius detrimentum, nequit non eſſe illicita Prælato, quidquid ſit an ſubditus hic, & nunc uſum ſcientiæ confeſsionis advertat, vel non. Semper enim hujuſmodi actiones ex ſe confeſsionem odioſam reddunt, pœnitenteſque ab uſu Sacramenti removent. Per quod patet etiam ad tertium: nam licet pœnitens nullam habeat cauſam juſtæ quærelæ, dum ante confeſsionem ab officio gratuito deponitur; habet tamen ubi Prælatus ex confeſsione ſibi facta ad id movetur, ſiquidem fidelitatem non ſervat in ſecreto ſibi commiſſo, & illis, quæ ſibi ut Deo dicta ſunt, utitur ad externum forum, & ad damnum temporale pœnitenti inferendum.

Conſtat etiam ad quartum: fatemur quippè non omnem uſum ſcientiæ confeſsionis eſſe illicitum; contingere enim poteſt, Sacerdotem ex notitia Sacramentali cautiorem fieri ad exercendas plures actiones, quæ nec ſuſpicionem de peccatis ſub ſigillo exiſtentibus præbeant, nec damnum aliquod pœnitentibus afferant, quales ſunt quæ in objectione recenſentur, in quibus & ſimilibus non eſt unde Sacerdos violator ſigilli cenſeatur. Principium enim ad id cognoſcendum eſt, an actio, quam Sacerdos ex notitia confeſsionis exercet, eam gravem ac difficilem paret, vel non? Prædictæ autem actiones, quæ nec peccata produnt, nec in pœnitentium incommodum cedunt, confeſsionem exoſam non efficiunt. Ceterum ſi actio talis conditionis ſit, ut licet hic, & nunc vel ob cautelam Sacerdotis, vel ob aliorum diſtractionem, aut inadvertentiam peccatum non manifeſtet, nihilominus eſt ingrata pœnitenti, illique moleſtiam infert, nequit non eſſe ſigilli violativa; & ita in præſenti contingit, ut dictum eſt. Nec refert, pœnitentem jus non habere ad conſervationem officii gratuiti, aut ad nutum amobilis: inde enim ad ſummum ſequitur eam amotionem non eſſe propriè injuriam pœnitentis, prout injuria importat actionem contra juſtitiam, aut lædentem jus alterius; non tamen quod non ſit injuria prout hæc ſignificat damnum, aut incommodum, quod re ipſa obveniat pœnitenti ex privatione miniſterii, aut non electione ad officium; hoc autem ſufficit ut confeſsio fiat odioſa, & pœnitentes motivum accipiant ad eam non accedendi, ne ob criminum manifeſtationem incommodum reportent. Præter quam quod injuria non irrogatur ſubdito ex negatione rei debitæ, ſed ex modo denegandi rem indebitam: eſt enim Sacerdos infidelis circa ſecretum ſub arctiſsimo ſigillo ſibi commiſſum, & eam notitiam in detrimentum pœnitentis convertit, eum privando temporalibus commodis. Quod autem ea amotione ab officio ejus bono ſpirituali conſulatur, quatenus occaſio peccandi aufertur, nihil ſimiliter refert: etenim qui denegat Euchariſtiam in publico peccatori occulto cognito ut tali in confeſsione, illius bono ſpirituali conſulit, cum illum à ſacrilegio committendo removeat; & nihilominus ea denegatio eſt illicita, quia eſt in denigrationem honoris, aut in jacturam temporalis poni pœnitentis. Sufficit itaque miniſteria cenſeri bona temporalia ſubditi, ut ab illis ob ſolam confeſsionis notitiam amoveri nequeant ſine violatione ſigilli.

52 Urgentius autem nobis objicere poſſent adverſarii authoritatem D. Thomæ loco cit. ex quodlib. 5. art. 13. in corp. ubi inquit: *Dicendum, quod id, quod per confeſsionem auditur, nullo modo eſt manifeſtandum nec verbo, nec ſigno, nec nutu, nec etiam aliquid eſt faciendum, unde in ſuſpitionem peccati aliquis poſsit devenire. Si ergo amotio ſubditi ab adminiſtratione poſset inducere ad manifeſtandum peccatum in confeſsione auditum, vel ad aliquam probabilem ſuſpicionem habendam de ipſo, nullo modo Prælatus deberet ſubditum ab adminiſtratione removere; puta, ſi in aliquo Monaſterio eſſet conſuetum quod Priores non amoverentur de ſuis Prioratibus niſi propter culpam; manifeſtaretur peccatum confitentis per remotionem ab adminiſtratione. Unde ſi Abbas hoc faceret, graviter peccaret tanquam confeſsionem revelans. Poſſet tamen eum ſecreto charitativè admonere, ut cum inſtantia peteret ceſsionem, ſi hoc videret ſaluti ejus expedire. Si vero per amotionem ab adminiſtratione peccatum nullatenus manifeſtaretur, puta ſi in aliquo Monaſterio eſſet conſuetum quod Abbas pro ſuo libito de facili aliquos ab adminiſtratione removeret, tunc alia occaſione accepta poſſet ſubditum ſibi confeſsum ab adminiſtratione removere, & deberet hoc facere, cum debita tamen cautela, ſi talis adminiſtratio eſset ſubdito periculoſa in poſterum; quamvis etiam, & in hoc caſu melius eſset quod eum induceret ad ceſsionem petendam.* In quibus manifeſtè ſermonem facit de officiis ad nutum, & de facili amobilibus; & diſtinguens inter depoſitionem ſubditi à miniſterio inducentem ſuſpicionem peccati, & inter non inducentem, aſſerit de prima illicitam eſſe; de ſecunda autem non ſolum docet poſſe fieri, ſed vel Prælatum teneri alia occaſione accepta, aut prætextu quæſito ad ita faciendum, cum debita tamen cautela. Similia habet in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 1. quæſtiunc. 1. ad 3. & urgentiora ad 4. ubi ait: *Dicendum, quod ex multis aliis cauſis aliquis redditur indignus ad Prælationis officium quàm ex peccato, ſicut ex defectu ſcientiæ, vel ætatis, vel alicujus hujuſmodi; & ideo qui contradicit* (in electione intellige) *nec ſuſpicionem de crimine facit, nec confeſsionem revelat.* Ex quibus locis deprompta ſunt à diſcipulis ea, quæ habentur in ſupplem. quæſt. 11. art. 1. quæque idem continent. *Objectio. D. Thom.*

53 Verum ut clarius pateſiat quid D. Thomas in objecta auctoritate ſentiat, prius decidendum eſt quid debeat facere Prælatus ubi ultra notitiam peccati, quàm habet in confeſsione, adſunt aliæ cauſæ ad deponendum ſubditum à ſuo miniſterio? *Alter caſus.* Ad quod conſequenter ad ea, quæ hactenus ſtatuimus, cum diſtinctione reſpondendum eſt, & reſpondere tenentur omnes, qui in caſu præcedenti nobiſcum ſentiunt. *Reſolvitur.* Etenim vel hujuſmodi cauſæ aderant ante confeſsionem ſubdit factam Prælato, vel poſt confeſsionem oblatæ ſunt? Si ante confeſsionem aderant, eaſque Prælatus percaluerat, & nihilominus ſubditum in officio conſervabat, nequit poſt confeſsionem eum à miniſterio removere abſque ſigilli violatione: quia ſi illæ cauſæ prius ut ſufficientes cognitæ Prælatum ad eam actionem non excitabant, & poſt peccati confeſsi notitiam ad id movetur, ſignum eſt ſcientiam confeſsionis influere efficaciter in eam ſub-

diti

Digitized by Google

diti depoſitionem; quod ex ſe reddit confeſſionem odioſam, & ſuſpicionem de crimine facit. Si vero ante confeſſionem Prælatus jam ex illis cauſis motus erat, differebat tamen, quia opportunum tempus expectabat, poteſt eo accedente eam amotionem executioni mandare. Idemque dicendum eſt ubi cauſæ poſt confeſſionem accedunt, & ex illis, & non ex notitia confeſſionis movetur Prælatus ad ita procedendum, ut rectè docet

Henriq.

Henriquez quodlib. 8. quæſt. 16. Quæ omnia convincunt motiva, quæ ſuprà expendimus, & præſertim ratio D.

D. Thom.

Thomæ num. 50. explicata: nam illa verba: *Nihil eſt faciendum in præjudicium confeſſionis; eſſet autem in præjudicium confeſſionis ſi ſubditus ab adminiſtratione removeretur propter crimen, quod ſuo Prælato confeſſus eſt, quia per hoc alii retraherentur à confeſſione*: generaliter ſuadent non ſolum eſſe illicitam amotionem ſubditi à ſuo miniſterio ex ſola confeſſionis ſcientia, ſed etiam ubi aliæ cauſæ exiſtunt, & ab illis Prælatus non movetur; ſiquidem tunc re ipſa verificatur quod ſubditus deponitur à miniſterio propter peccatum, quod ſuo Prælato confeſſus eſt, & non ob alias cauſas, quæ efficaciter moveant. Amotio autem ab officio propter peccatum confeſſum eſt in præjudicium confeſſionis, inquit D. Thomas, & illam facit odioſam, quia *per hoc alii retraherentur à confeſſione*: anſam enim pœnitentibus tribueret ne ob timorem amittendi officia, aut alia bona, peccata Sacerdoti manifeſtarent. Ergo etiam illicitum eſt Prælato amovere ſubditum ab officio, ubi aliis cauſis exiſtentibus ab illis non movetur, ſed à confeſſionis ſcientia.

Objectioni ſatis ſit.

54 Undè ſatis conſtat ad objectionem ex locis D. Thomæ efformatam. Nec enim cenſendum eſt Sanctum Doctorem ſibi contrarium ſtitiſſe, quum in teſtimonio proximè expenſo perſpicuè noſtram ſententiam doceat, & efficaci ratione evincat. Itaque ſenſus D. Thomæ in priori authoritate non eſt quod ubi Prælatus ſuſpicionem de crimine non facit, poteſt, & debet moveri ex notitia confeſſionis ad deponendum ſubditum à ſuo miniſterio, alio colore aut prætextu utens: hoc quippe cum re ipſa ſit amovere ſubditum propter peccatum confeſſum, eſſet in præjudicium confeſſionis, & fideles ab uſu Sacramenti arceret, ut ex ſe liquet. Aliàs ſi in eo ſenſu loqueretur, doctrinam, quam in argumento *ſed contra* ſtatuerat, in corpore ejuſdem articuli desereret. Intendit igitur poſſe, & debere Prælatum, cui ſubditus confeſſus eſt, illum ab officio amovere ubi alia cauſa occurrit, quæ efficaciter moveat. Hanc autem eſſe mentem legitimam D. Thomæ conſtat tum ex proximè dictis, tum ex verbis, quibus utitur; inquit enim: *Tunc alia occaſione accepta, poſſet, &c.* ubi ly *accepta* notanter appoſitum eſt ad ſignificandum Prælatum paſſivè ſe habentem ad recipiendam aliam cauſam deponendi ſubditum; non vero activè quærentem occaſionem: quia ly *accepta* non valet idem ac ex vi notitiæ confeſſionis activè quæſita, ſed ab extrinſeco oblata, & ultro accedente, quæ ſi ſufficiens ſit, & efficaciter influat, poterit Prælatus eam depoſitionem exercere, *cum debita tamen cautela* ſubdidit Ang. Doctor: quod non ideo dixit, ut Prælatus ſolum vitet ſuſpicionem prudentialem: hæc enim ſufficienter præcavetur, ſi ſubditus deponitur ex alia cauſa, aut occaſione, quæ ultro ſe ſe offert; ſed etiam quamlibet aliam adhuc minus rationabilem, quam pœnitens circa peccatum confeſſum concipere poſſet.

Per quod etiam patet ad ea, quæ habet in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 1. quæſtiunc. 1. in ſolutione ad 3. Eundem enim ſenſum continent, ut colligitur ex illis, quæ ibidem præmittit:

D. Thom.

Similiter autem abſque læſione conſcientiæ poteſt Prælatus impunitum dimittere peccatum, quod ſcit ut Deus, vel ſine aliquo remedio: quia non tenetur adhibere remedium niſi eo modo quo ad ipſum defertur. Unde in his, quæ deferuntur in foro Pœnitentiæ, in eodem foro debet quantum poteſt adhibere remedium, ut Abbas in caſu prædicto admoneat eum ut Prioratum reſignet. Et ex illis, quæ in ſolutione ad 1. præmiſerat: *Illud autem, quod in confeſſione ſcitur, eſt quaſi neſcitum, cum neſciat ut homo, ſed ut Deus.* Cum ergo id, quod eſt neſcitum, nullo modo influat in actionem, conſequens eſt D. Thomam non ſentire poſſe Prælatum removere ſubditum ab officio propter peccatum confeſſum, alio prætextu quæſito: tunc enim jam peccatum neſcitum influeret in ſubditi depoſitionem. Nec plus urgent, quæ recenſentur in ultimo teſtimonio ex ſolut. ad 4. quippè ibi loquitur D. Thomas de Prælato non ſolum cognoſcente peccatum, aut indignitatem ſubditi in confeſſione, ſed etiam habente alias cauſas exteriores, uti ſunt defectus ſcientiæ, ætatis, vel alterius hujuſmodi, à quibus moveatur ad contradicendum in publica ſubditi electione. Si enim Prælatus contradicit has cauſas objiciendo, neceſſe eſt D. Thomam ſupponere eas exiſtere, aliàs Prælatus illas objicere non poſſet.

55 Ex quibus omnibus colliges, Prælatum, Magiſtrum noviciorum, aut quemlibet alium Sacerdotem non poſſe denegare ſuffragium ad officium, beneficium, Præbendam, aut profeſſionem illi, quem ſolum intra confeſſionem cognovit indignum, ſivè aliàs electio ſit publica, ſive ſecreta. Similiter nec poſſe Prælatum ex vi peccati in confeſſione ſibi noti ſubditum extra Sacramentum mortificare, nec cauſas conſulto quærere mortificandi, denegandi ſuffragium in electione, aut deponendi ab officio: hæc enim, & ſimilia, cum damnum pœnitentibus afferant, ſi licerent, confeſſionem perdifficilem redderent, nec pœnitentes conſcientiæ ſinus aperirent. Concedunt tamen Doctores non eſſe contra ſigillum uti confeſſionis ſcientia, ubi nec ſuſpicio de peccato tribuitur, nec aliquid ſit ingratum, & incommodum pœnitenti. Unde poterit Sacerdos cautior fieri ad cuſtodiendas res ſuas, & Prælatus vigilantior ſuper gregem mediis his quibus alii utuntur; quemadmodum poteſt etiam preces coram Deo fundere pro pœnitentis ſalute, libros pro illius inſtructione evolvere, & alia hujuſmodi facere, quæ Sacramenti uſui, ac pœnitentibus favent. Qua etiam ratione contra ſigillum non eſt, Prælatum, aut quemlibet alium Sacerdotem uti confeſſionis notitia ad peculiaris benevolentiæ ſigna ſubdito aut pœnitenti oſtendenda, ubi per confeſſionem comperiunt, pœnitentem, vel magna fidelitate conſcientiæ latebras aperire, cunctaque crimina etiam occultiſſima detegere, vel diu ſine gravi crimine vixiſſe. Tunc enim ea benevolentiæ ſigna, & in pœnitentium favorem cedunt, & ortum non ducunt ex notitia peccati confeſſi, ſed potius ex ingenti puritate, aut humilitate, quæ obiter in confeſſione innoteſcunt.

Conſectarium.

DUBIUM IV.

Utrum Sacerdos poſſit prodere peccatum ſibi confeſſum de licentia pœnitentis?

56 QUamvis ex hactenus dictis, præſertim à num. 36. ſatis conſtet non licere Sacerdoti loqui de auditis in confeſſione ſine pœnitentis licentia, compertum non eſt an ea confeſſa poſſit: quippè nonnulli autumant crimina ſub ſigillo exiſtentia eſſe omnino extra pœnitentis juriſdictionem, nec ab ejus arbitrio pendere, ſubindeque nec licentiare poſſe Sacerdotem ut confeſſionem revelet. Pro cujus reſolutione ſupponendum eſt, Sacerdotem habentem notitiam extra ſacramentalem eorum, quæ audivit in confeſſione, poſſe de illis loqui; ita tamen ut non plus dicat quam extra Sacramentum ſcivit. Quæ eſt doctrina communis Doctorum contra nonnullos antiquos, quos ſuppreſſo nomine refert, & rejicit D. Thomas in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 3. in corpor. ubi ait: *Quidam enim dicunt quod illud, quod aliquis audit in confeſſione, non poteſt aliquomodo dicere, ſi ſcit alias ſive ante, ſive poſt. Quidam vero dicunt, quod per confeſſionem præcluditur ſibi via ne poſſit aliquid dicere, quod prius ſcivit, non autem quin poſſit dicere, ſi poſtea alio modo ſciat. Utraque autem opinio, dum nimium ſigillo confeſſionis attribuit, præjudicium veritati, & juſtitiæ ſervandæ facit.... Et ideo alia opinio eſt, & verior, quia illud, quod homo aliàs ſcit ſive ante confeſſionem, ſive poſt, non tenetur celare quantum ad id, quod ſcit ut homo. Poteſt enim dicere, ſcio illud quia vidi; tenetur tamen celare illud in quantum ſcit ut Deus: non poteſt enim dicere, ego audivi hoc in confeſſione.*

Suppoſitio.

D. Thom.

Suaderique poteſt præmiſſa ſuppoſitio; tum quia pœnitentis confeſſio non removet à Sacerdote jus, quod extra confeſſionem habebat; ſed ex vi notitiæ extraſacramentalis habebat jus ad loquendum de peccato ſine violatione ſigilli (quidquid ſit de alia charitatis, aut juſtitiæ obligatione, à quibus ſuperſedemus) ergo prodere

Ratio.

Digitized by Google

dere poteſt peccatum, quod ſcit intra, & extra confeſſionem. Tum etiam, & eſt ratio D. Thomæ in 1. argum. *Sed contra* cit. art. quia *nullus poteſt alium obligare ad quod non erat obligatus, niſi ſit ſuus Prælatus, qui obliget eum præcepto; ſed ille, qui ſciebat alicujus peccatum per viſum, non erat obligatus ad celandum: ergo ille, qui ei confitetur, cum non ſit Prælatus ſuus, non poteſt eum obligare ad celandum hoc, quod ſibi confitetur.* Tum denique: nam ex oppoſito lata fraudibus panderetur via: poſſet enim qui furtum coram Sacerdote commiſit, ſtatim ei confiteri, ne de crimine accuſaretur. Fieret, item Sacerdotem, qui intra, & extra confeſſionem novit hæreſim in Eccleſiam inſerere, Regni proditionem, aut ſimile aliud crimen tendens in damnum publicum, his damnis occurrere non poſſe, nec teneri rem palam facere ubi in teſtem adducitur. Similiter, excommunicari non poſſet ab Epiſcopo ille, qui convictus de crimine in foro externo, ei peccatum in confeſſione manifeſtat. Hæc autem ſatis abſurda ſunt, & juſtitiæ legibus adverſa: ergo ſentiendum eſt, poſſe Sacerdotem peccatum prodere, ubi illius ſcientiam extraſacramentalem habet.

Objectio. *Altiſiod.* 57 Nec refert ſi cum Altiſiodorenſi, cui oppoſita ſententia tribuitur, objicias, Sacerdotem, dum confeſſionem audit, virtualiter promittere crimina ſub ſecreto celare; ſed qui promittit rem habere ſub ſecreto, tenetur tacere, quantumcumque id aliis viis ſciat: ergo. Tum etiam: nam confeſſionis ſigillum inſtitutum eſt ob ſcandalum vitandum, & ne fideles arceantur à confeſſione; ſed qui dicit quæ in confeſſione audivit, etiam ſi aliunde ſciat, ſcandalum parat, anſamque recedendi à confeſſione offert: ergo illicitum eſt loqui de auditis in confeſſione, etiam ſi eorum alia notitia extra ſacramentalis habeatur. *Diſpellitur.* ¶ Non, inquam, refert: etenim Sacerdos confeſſionem audiens non promittit retinere peccata ſimpliciter, & omnibus modis, ſed ſolum ea non revelare prout confeſſa. Ex quo fit, non poſſe dicere, audivi hoc crimen in confeſſione, nec eas circumſtantias, quarum notitiam intra Sacramentum dumtaxat acquiſivit; poteſt tamen, quod aliunde novit, prodere. Præterquam quod ex ea virtuali Sacerdotis promiſſione ad ſummum ſequitur, Sacerdotem delinquere contra fidelitatem, non vero ſigillum violare: quippe quod non ex fidelitate, ſed ex religione urget. Ad ſecundam probationem reſpondet D. Thomas ubi ſuprà: *D. Thom.* *Dicendum, quod non debet ita vitari peccatum ex una parte, quod ex alia juſtitia relinquatur. Veritas enim non eſt propter ſcandalum dimittenda; & ideò quando imminet periculum juſtitiæ, & veritatis, non debet dimitti revelatio ejus, quod quis in confeſſione audivit, ſi aliàs ſcit.* Nec eſt undè fideles à confeſſione arceantur, ſi Sacerdos confeſſionem non revelat, ſed quod alias ut homo extra Sacramentum vidit, vel audivit, profert.

Suppoſitio I. Ulterius ſupponendum eſt, poſſe pœnitentem facultatem concedere Sacerdoti, ut peccatum revelet, ſi illum iterum extra confeſſionem quaſi hiſtoricè referat: hoc enim pacto, ut adverſarii fatentur, cum jam Sacerdos notitiam extraſacramentalem habeat, & crimen ſit ſub naturali ſecreto, poteſt pœnitens cedere juri ſuo. Undè quemadmodum valet per ſe ipſum peccatum alteri manifeſtare, ita, & facultatem concedere Sacerdoti ut manifeſtet. Difficultas igitur eſt, an ea quaſi hiſtorica narratione extra ſacramentali non facta, ſed ſola licentia intra vel extra confeſſionem conceſſa, poſſit Sacerdos peccatum detegere juxta licentiæ univerſalitatem, vel reſtrictionem; ita ut ſi fuerit ampla, poſſit cui neceſſarium fuerit revelare; ſi limitata pro aliqua perſona, illi, & non alteri, prodere? Et ſimiliter, ita ut pœnitens per Sacerdotem internuncium tranſmittat ſigilli vinculum ad illum tertium, cui revelatur confeſſio, vel non tranſmittat, ſed illum relinquat ſine obligatione ſigilli juxta pœnitentis arbitrium?

§. I.

Dubii reſolutio.

Aſſertio. *D. Thom.* *D. Bonav.* *D. Anton.* *Uterque.* *Sotus, Pa-* 58 Dicendum eſt, poſſe Sacerdotem peccatum ſibi confeſſum alteri revelare de pœnitentis licentia, & juxta qualitatem licentiæ: Ita D. Thomas in 4. diſt. 21. q. 3. art. 2. D. Bonaventura 2. part. diſt. art. 2. quæſt. 2. D. Antoninus 3. part. tit. 22. §. 1. Sotus in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 6. Paludanus ibidem diſt. 21. quæſt. 3. art. 3. num. 24. Petrus Soto lect. 11. de confeſſ. Medina. Cod. de confeſſ. quæſt. de licentia pœnitentis ad revel. confeſſ. Navarrus in cap. Sacerdos, num. 127. Sylveſter verbo Confeſſor 3. quæſt. 3. & 5. Henriquez quodlibet. 7. quæſt. 26. Covarruvias in 4. Decretal. part. 2. caſ. 8. & 12. Adrianus quæſt. ultim. de confeſſ. in 4. §. *Sed probabilior.* Suarez diſp. 33. ſect. 5. num. 6. Vaſquez quæſt. 93. art. 4. dub. 5. Lugo diſp. 23. ſect. 5. §. 4. num. 133. Dicaſtillo diſp. 12. dub. 5. 73. Leander q. 17. plures referens, eſtque communis Neothericorum conſenſus. Et ſatis colligitur ex capit. Officii de Pœnit. & remiſſ. ubi refertur quemdam Sacerdotem conſuluiſſe Pontificem circa peccatum ſibi à muliere confeſſum, præſtita prius licentia ad conſilium expoſtulandum. *Iudanus, Mediu. Navarr. Sylveſter. Henriq. Covarr. Adrian. Suarez, Vaſq. Lug. Dicaſtill. Leander.*

Suadetur igitur prior aſſertionis pars ratione D. Thomæ in corp. cit. art. Nam ideo Sacerdos de licentia pœnitentis non poſſet peccatum alteri revelare, quia neſcit tale peccatum ut homo, quo pacto extra Sacramentum loquitur, & quia alias ſequeretur ſcandalum ex hujuſmodi revelatione; ſed conceſſa pœnitentis licentia, etiam ſi ea quaſi hiſtorica peccati narratio extra Sacramentum non fiat, utrumque illud principium ceſſat: ergo de licentia pœnitentis valet Sacerdos peccatum alteri revelare. *Ratio ex D. Thom.* Minor, quæ difficultatem præſefert, oſtenditur quoad utramque partem; quoad primam quidem: Etenim ſi pœnitens referat hiſtoricè peccatum extra Sacramentum, facit, ut adverſarii fatentur, quod Sacerdos illud ſciat ut homo; ſed in prudentum judicio licentia præſtita à pœnitente æquivalet illi hiſtoricæ narrationi: ergo Sacerdos ex vi licentiæ pœnitentis ſcit peccatum ut homo, proindeque primum principium ceſſat. Tum etiam: nam pœnitens poteſt ſine ea narratione transferre notitiam extra ſacramentalem in ſacramentalem, & facere Sacerdotem ſcire ut Dei miniſtrum id, quod alias ſciebat ut homo, uti ſi contingat pœnitentem crimen committere coram Sacerdote, & poſteà dum ei confitetur dicat, de his, quæ vidiſti, me accuſo: Ergo è converſo poteſt prædicta hiſtorica narratione non facta, ſed ſola licentia conceſſa, facere Sacerdotē ſcire ut hominēm, quod aliàs ſcit ut Dei miniſter, & unico verbo dicere, de his, quæ in confeſſione audiviſti, extra Sacramentum loquaris. Nec enim plus continet ea extraſacramentalis relatio, quam hæc loquutio, eſtque proinde quædam cæremonia methaphyſica ad rem moralem nihil conferens. Tum denique: quia in omnium ſententia poteſt Sacerdos loqui in communi de auditis in confeſſione non revelando perſonam: inquiramus ergo ab adverſariis, an dum ita loquitur extra Sacramentum, loquatur ut homo, & ſciat ut homo quod dicit? An vero id ſciat ut Dei miniſter, & loquatur ut talis? Si primum: ergo, ut Sacerdos loquatur ut homo, & ſciat ut homo quod extra Sacramentum loquitur, neceſſarium non eſt quod ſibi fiat à pœnitente illa hiſtorica, & extraſacramentalis relatio peccatorum, ſiquidem hæc in caſu poſito non adeſt. Si ſecundum; ergo ut Sacerdos poſſit dicere quæ audivi intra confeſſionem, non indiget ea ſcire ut homo, ſed ſatis eſt ea ſcire ut Dei miniſter, atque ideo ex quo neſciat peccata ut homo, dum ſibi extraſacramentaliter hiſtoricè non referuntur, ineptè probatur quod nequeat loqui de auditis in confeſſione cum licentia pœnitentis: poterit quippè hujuſmodi licentia deſervire ut loquatur tanquam Dei miniſter. Quoad ſecundam verò ſuadetur eadem minor: nam eo ipſo quod fideles ſciant confeſſionem revelari non poſſe niſi de eorum expreſſa licentia, & juxta taxationem ad eorum arbitrium factam, ſatis obviatur ſcandalo, ut ex ſe liquet. Præſertim, quia ubi Sacerdos cum pœnitentis licentia alteri peccatum revelat, poteſt & debet dicere, mihi conceſſa eſt facultas, ut tibi dicam; quo poſito nullum motivum ſcandali apparet.

Confirmatur, & urgetur: quoniam ſigilli vinculum inſtitutum eſt à Chriſto Domino in favorem pœnitentis, ne ex confeſſione incommodum reportet, & Sacramentum odioſum fiat; ſed poſſe Sacerdotem revelare peccatum de licentia pœnitentis, cedit in hujus favorem, Sacramentumque amabilius reddit: ergo de pœnitentis facultate licitum eſt crimen alteri revelare. *Confirm.* Suadetur minor: nam ſæpè neceſſarium eſt Sacerdoti, ut rectè circa ea, quæ in confeſſione occurrunt, procedat, aliquid extra Sacramentum dicere, virum prudentem, & eruditum conſulere, vel facultatem abſolvendi à tali crimine reſervato expoſcere; ſed pœnitentem non

poſſe

Digitized by Google

bligaremur; omnes ad pœnitentiam vererentur accedere: quippè qui prudenter timerent ne peccatum aliquod, ob oblivionem ſaltem, inconfeſſum relinqueretur. Imò nec abſolvi poſſent qui in articulo mortis conſtituti omnia peccata prodere non valerent. Id autem cedere à Deo ita fuiſſe diſpoſitum, nimium ejus pietati derogaret. Recolantur, quæ diſp. præced. num. 206. ſtatuimus, ubi ſimilem objectionem eadem doctrina amplius expenſa diſſolvimus.

Secundò diſcriminis ratio deſumenda eſt ex fine intento à Chriſto Domino in utriuſque præcepti impoſitione. Nam finis adæquatus in præcepto ſigilli eſt Pœnitentiæ Sacramentum lapſis poſt Baptiſmum ſimpliciter ad ſalutem neceſſarium in Eccleſia conſervare, illiuſque uſum ſuavem ac tolerabilem reddere. Hic autem finis in omni eventu perſiſtit, & præponderat, ac excedit quodcumque aliud bonum ſive particulare propriæ ſalutis, vitæ, aut divitiarum, ſive commune Reipublicæ, aut totius Regni. Cum ergo juxta generalem Theologorum ſententiam tamdiu præceptum urgeat, quamdiu illius finis adæquatus perſiſtit, conſequens eſt ut fine præcepti ſigilli in omni eventu perſiſtente, & nuſquam ceſſante, nunquam ſimiliter ejus obligatio deficiat, ſed in omni rerum contingentia premat. Finis autem præcepti integrè confitendi rem adeò ingentis momenti non affert, ſed aliam inferioris ponderis: quippè obligatio detegendi omnia, & ſingula peccata tam in ſpecie quàm in numero, & circumſtantiis ſpeciem mutantibus, ut ex Tridentino ſeſs. 14. cap. 5. colligitur, præcipuè ordinatur, ut Sacerdos, qui in Pœnitentiæ Sacramento judicis, & medici munus exercet, undique rei cauſam, & infirmi ſtatum cognoſcat, ut in prolatione ſententiæ æquitatem judicii ſervet, convenientem ſatisfactionem pro culpis imponat, & opportunam pro qualitate morborum medicinam adhibeat. Hujuſmodi vero finis vel ab alio ſuperari poteſt, vel interdum ceſſare, & de facto deficit in plurimis caſibus, quos diſput. præced. dub. 6. & 7. expendimus, in quibus pœnitens à materiali confeſſionis integritate deobligatur. Ubi enim quis in articulo mortis conſtitutus, & vita deſperatus, nequit ob infirmitatis angorem omnia, & ſingula peccata declarare, prædictus finis omnino ceſſat; ſiquidem nec pœnitentia culpis proportionata ante mortem mandari poteſt executioni, nec medicina animæ vulneribus adhiberi, aliundeque æterna pœnitentis ſalus, quæ majus bonum eſt, ex prompta Sacerdotis abſolutione pendet. Idemque contingit ubi multi ſimul in eodem articulo mortis conſtituti exiſtunt, v. g. in naufragiis, terremotibus, incendiis, aut prœliis, & unus vel pauci Sacerdotes pro eorum confeſſionibus excipiendis inveniuntur: ibi enim ex una parte impoſſibile eſt omnes integrè materialiter confiteri, proportionataſque pœnitentias executioni mandare; & ex alia ſi Sacerdos uni aut aliquibus exactam confeſſionem audiens adeſſet, alii ſine beneficio abſolutionis perirent. Cum igitur in his, & ſimilibus caſibus finis præcepti integrè confitendi deficiat, & aliàs ex quo in illis confeſſio integra non fiat, Sacramentum odioſum non reddatur, ſed potius ſuave, & amabile, cujus oppoſitum in revelatione ſigilli contingit, patet inter utrumque præceptum diſtinctio, & cur ſigillum nullam patiatur exceptionem, integritas autem confeſſionis non ſemper urgeat.

Argument. 3. 27 Tertio arguitur: nam contingere poteſt Sacerdotem in Adminiſtratione Sacramenti Pœnitentiæ grave peccatum committere, quod poſteà ipſe confiteri non poſſit, quin pœnitentem, & confeſſionem ſibi factam prodat; ſed in hoc eventu tenetur ad revelandam pœnitentis confeſſionem: ergo in aliquo eventu licet revelare ſigillum. Major patet: etenim contingens eſt, quod unus Sacerdos errante clave graviter peccet abſolvendo alium Sacerdotem à peccato, cui cenſura, & irregularitas annexa eſt, ob quem errorem excommunicatus poſtmodum celebrat. In quo eventu, ſi non ſit niſi alter tertius Sacerdos, cui fiat confeſſio, non poteſt prior, qui malè abſolvit, ſuum peccatum detegere, quin confeſſionem audiens intelligat quiſnam fuerit malè abſolutus. Simile eſſet, ſi Sacerdos accederet ad unicam ſororem, quam habet, putans ignorantia purè vincibili eſſe aliam mulierem, quæ poſteà fratri ſuo confitetur ſe eſſe eam mulierem, ad quam acceſſum habuit: hic enim, ſi non ſit niſi alter Sacerdos, qui ſcit unicam illi eſſe ſororem, nequit ſuum peccatum inceſtus confiteri, quin ſororis confeſſionem prodat, vel ſaltem utatur notitia peccati habita in confeſſione. Minor autem, quæ difficultatem præſefert, oſtenditur. Tum, quia fortius ligat præceptum integrè confitendi, quàm ſigilli; ſiquidem integritas eſt de eſſentia Sacramenti, non autem ſigillum; ſed ut Sacerdos integrè confiteatur, neceſſarium eſt confeſſionem ſibi factam revelare: ergo ad id tenetur. Tum: quia ſigillum inſtitutum eſt propter integritatem confeſſionis ſervandam, cui proinde potius quàm ſigillo conſulendum eſt. Tum præterea: nam Sacerdos ille potius tenetur conſulere ſuæ ſaluti integram confeſſionem emittendo, quàm famæ proximi ſigillum obſervando. Tum denique: quia Sacerdos ſolum obligatur ad non manifeſtandum pœnitentis peccata alteri ut homini extra confeſſionem; in caſu autem quæſtionis dumtaxat manifeſtantur alteri ut Dei Miniſtro, & intra aliam confeſſionem, ita ut maneant ſub ſigillo.

Gabriel in 4. diſt. 21. quæſt. 1. art. 3. dub. 1. caſu 5. aſſerit, licitum eſſe Sacerdoti in caſu argumenti revelare confeſſionem; & quidem ſi conſequenter loquatur, aſſerere debet neceſſarium eſſe id ita fieri, ut conſideranti conſtabit. Quam ſententiam probabilem cenſet Sotus in 4. *Sotus.* diſtinct. 18. quæſt. 4. art. 5. Ceterum alii Doctores eam communiter rejiciunt ut falſam, & improbabilem. Itaque ad argumentum reſpondetur admittendo caſum, *Diluitur argum.* aut caſus in eo depictos, qui tamen vix aut nunquam contingere poſſunt, & negando minorem, cujus adhibitæ probationes non urgent. Non prima: nam ut ex hactenus dictis patet, ſtrictius urget ſigilli vinculum, quàm confeſſionis integritas. Nec verum eſt omnem integritatem eſſe de eſſentia Sacramenti, ſed dumtaxat formalem; materialis autem adeò neceſſaria non eſt, ut ſemper obſervari debeat, quin ſæpè plures occurrunt cauſæ ab ea excuſantes, inter quas nulla gravior quàm obſervatio ſigilli. Undè ex communi Theologorum doctrina ſtatuimus diſput. præcedent. dub. 7. num. 215. pœnitentem deobligari à manifeſtatione peccati, quod prudenter timet revelandum à Sacerdote. Ex quo liquet hujuſmodi materialem integritatem cedere arctiſſimo ſigilli præcepto.

Non ſecunda: tum quia etſo ſigillum ordinetur ad conſervandum Sacramentum, ejuſque integritatem: nihilominus majus detrimentum ſubiret integritas confeſſionis ex licentia ad loquendum in prædicto caſu, quàm ex obligatione ad tacendum: etenim ex ea licentia ſolum ſervaretur integritas in quodam particulari, & determinato eventu; ſed inde occaſio, & anſa pararetur pœnitentibus ſæpius confeſſionem dimidiandi, timore ne ſua peccata alteri revelarentur. Tum etiam: quoniam ſigillum dumtaxat ordinatur ad conſervationem Sacramenti, & illius integritatis eo modo quo à Chriſto Domino inſtituta, & præcepta ſunt; ex Chriſti autem inſtitutione, & præcepto ſolum habetur quod integritas formalis ſit de eſſentia Sacramenti, & quod tam hæc, quàm materialis in voto, & propoſito ſumpta ſemper obſervari debeant, ut explicuimus diſp. præced. dub. 7. num. 212. Et ad iſtarum conſervationem ordinatur per ſe vinculum ſigilli. Integritas autem materialis exercita non obligat ex Chriſti præcepto in omni eventu, ſed dumtaxat communiter, & regulariter ubi phyſica aut moralis impotentia non adeſt; & ad iſtius etiam ut ſic acceptæ conſervationem ordinatur confeſſionis ſecretum. An autem in caſu objectionis urgeat vel non præceptum obſervandi integritatem materialem, etiam cum diſpendio ſigilli, eſt difficultatis ſcopus. Undè hæc ſecunda argumenti probatio principium expoſcit. Aſſerimus itaque Sacerdotem in eo eventu non teneri confeſſionem integram materialiter emittere, nec id ſibi licere: ſi enim ubi quis timet ſibi vel alteri grave damnum, ab ea deobligatur, cur ſimiliter in præſenti non deobligabitur ob non violationem ſigilli, cum hoc adeò ſtrictam vim obligandi afferat, ut etiam cum propriæ vitæ jactura obſervari debeat.

Non tertia: quoniam in eo eventu neceſſarium non eſt ad propriam Sacerdotis ſalutem integra illius peccati manifeſtatio; poteſt enim ſufficienter ſaluti conſulere, confeſſionem integram formaliter emittendo, ut in aliis caſibus contingit, in quibus licet peccatum aliquod ſubticere. Et quidem ſi Sacerdos duorum confeſſionem audiens, & ex declaratione unius deprehendens alium indignè aut non integrè confiteri, non poteſt

ex vi

Digitized by Google

ex vi hujus notitiæ illi abſolutionem denegare, nec aliquid dicere undè prioris confeſſionem revelet, quin indè ſequatur ſacrilegium committere, aut propriæ ſaluti non conſulére; à fortiori id ipſum dicendum eſt in præſenti, & quod nullum damnum ſibi infert occultatione illius circumſtantiæ, ex cujus manifeſtatione alterius confeſſio proderetur. ¶ Non denique ultima; quippè ſigilli vinculum non ſolum cogit Sacerdotem ad non revelandum confeſſionem alteri ut homini, verum etiam ad eam non manifeſtandam alteri ut Dei Miniſtro; alioqui poſſet Sacerdos quamcumque confeſſionem ſibi factam aliis, & aliis Sacerdotibus intra Sacramentum revelare, cum ea peccata ſemper ſub ſigillo relinquerentur, quod eſt principium ab arguente aſſumptum. Id autem aſſerere nemo audebit, cum inde Sacramentum odioſum pareret: negari enim nequit ſummè pœnitentibus diſplicere peccata, quæ ſemel ſub ſecreto Sacerdoti commiſerunt, ab eo ad alios Sacerdotes etiam intra Sacramentum deferri; ideoque ea licentia pœnitentes arceret a confeſſione.

Replica. 28 Dices, hinc ſequi pœnitentes non teneri ad confeſſionem peccati, quod manifeſtare non poſſunt, quin Sacerdos in notitiam complicis veniat; oppoſitum autem docuimus diſp. præced. dub. 7. à num. 220. & deinceps: ergo doctrina in ſolutione tradita nulla eſt. Sequela oſtenditur: nam etiam ex manifeſtatione peccati complicis confeſſio fit ipſi odioſa, cum ex ea manifeſtatione ſequatur ejus infamia apud confeſſarium.

Solvitur. Reſpondetur negando ſequelam, cujus probatio non urget ob ſatis notam diſparitatis rationem utrobique intercedentem. Etenim in caſu argumenti ſi Sacerdos ad confitendum proprium peccatum, in adminiſtratione Sacramenti commiſſum, pœnitentis peccata manifeſtaret, confeſſio fieret per ſe odioſa; cum abſque pœnitentis culpa ejus peccata ſemel ſub ſigillo commiſſa ad alios deferrentur, ac ejus famam, ad quam jus habet, minuerent. Quod planè timentes ſæpe contingere poſſe ob malitiam, imprudentiam, aut ſcrupulum Sacerdotis, motivum arriperent ad non accedendum ad confeſſionem. In replicæ autem eventu oppoſitum contingit: nam ubi duo extra confeſſionem in eodem peccato communicant, quod ab uno confiteri nequit abſque complicis manifeſtatione, nullum recedendi à confeſſione motivum adeſt; ſiquidem nunquam ſigillum aperitur, nec peccatum, quod Sacerdos ſemel ſub ſecreto accepit, alteri manifeſtat. Quod autem ad integram confeſſionem faciendam pœnitens cogatur complicem prodere; ex quo huic aliqua infamia ſequatur, id non Sacramento, nec Sacerdoti adſcribendum eſt, ſed ut Suarius docet, malitiæ ipſius complicis, qui ubi peccavit, quaſi ſuo juri ceſſit, & illi periculo ſe expoſuit. Ex quo fit confeſſionem per ſe odioſam ſibi non fieri, ſed ad ſummum per accidens, & quaſi in abſtracto, & ſecundum ſe ratione peccati ipſius complicis extra confeſſionem patrati; ad eum modum quo in reſervatione peccatorum contingit: quippè peccatum aliquod ſoli Pontifici, cui reſervatum eſt, confiteri, gravamen adducit, confeſsionemque ſaltem ſpecie tenus odioſam reddit; id tamen reſpectu reſervationis per accidens eſt, & ipſi peccatori in cauſa volitum, dum peccatum committit. Eo præſertim, quod in caſu argumenti obligatio Sacerdotis non detegendi confeſſionem ſibi factam oritur ex præcepto ſigilli, quod fortius ligat, quàm integritas confeſſionis, huicque proindè præferendum eſt utpotè bonum commune conſervationis Sacramenti importans. In replicæ verò contingentia obligatio non manifeſtandi complicem præcisè oriri poſſet ex præcepto famam proximi non diminuendi. Hoc autem præceptum non obligat abſolutè, ſed ſuppoſitis circumſtantiis ex parte finis, & ubi majus bonum non adeſt famæ proximi præferendum; quod in præſenti invenitur. Nam integritas confeſſionis, ſpiritualis fructus ex ea percipiendus, confidentia propriæ ſalutis, congrua proprio vulneri medicina, ſolatium, ac ſapientis Sacerdotis conſilium, quid majus bonum ſunt quàm conceptus, aut exiſtimatio complicis apud confeſſarium, illiſque proinde cedere debet. Unde quemadmodum pœnitens ob bonum commune, aut ipſius complicis, vel alterius innocentis poſſet illud peccatum alicui viro docto, aut etiam confeſſario manifeſtare, ita etiam ob recenſita bona ipſi pœnitenti obvenientia.

Argum. 4. 29 Quartò arguitur: nam præcepta etiam divina, quæ non prohibent res ab intrinſeco malas, non obligant cum diſpendio boni communis; ſed præceptum ſigilli non prohibet rem ab intrinſeco malam: ergo cum boni communis jactura non obligat. Major eſt communis Theologorum doctrina, quàm tradit N. Andreas tract. 11. cap. 2. punct. 7. num. 127. Minor autem conſtat ex ſuprà dictis, præſertim à num. ... Conſequentia vero eſt legitima. Tunc ſic; ſed contingere poteſt bonum commune ex revelatione ſigilli pendere: ergo in hujuſmodi eventu ſigilli vinculum non urgebit. Minor ſubſumpta oſtenditur: etenim contingens eſt, Sacerdotem per confeſſionem deprehendere pœnitentem vel alium contra Civitatem machinaſſe, eamque ſubvertendam ſecreto inimicis tradidiſſe; imo, id quod plus eſt, poſſet etiam Sacerdoti per confeſſionem innoteſcere nefandiſſimam hæreſim in Eccleſiam inſerpere, & aliam viam occurrendi his damnis non apparere quàm per revelationem ſigilli, quo medio facilè præciderentur. Eo vel maxime, quia in hoc eventu bonum commune totius Eccleſiæ præferri debet bono particulari ipſius pœnitentis.

Diluitur. Reſpondetur ad argumentum admittendo primum ſyllogiſmum in ſenſu ſtatim explicando, & negando minorem ſubſumptam, cujus probatio non urget. Etenim licet Civitatis everſio, ac nefanda hæreſis abſolutè loquendo cenſeantur damna communia; nihilominus in caſu argumenti cenſentur detrimenta particularia. Cujus ratio eſt, quia inter ipſa damna communia quædam ſunt univerſaliora, & majoris ponderis; quædam vero minus univerſalia, ac inferioris momenti: majus enim eſt detrimentum Regni, quàm Provinciæ, & iſtius damnum univerſalius eſt, quàm urbis determinatæ. Quo circa ubi plura hujuſmodi occurrunt, minus univerſalia reſpectu univerſaliorum tanquam particularia habentur, ac illis cedunt. Ex quo fit, quod ubi præceptum intendit damnum aliquod univerſale præcidere, obligat etiam cum detrimento boni communis minorem univerſalitatem importantis. Igitur Civitatis, aut etiam Regni everſio, ſi abſolutè conſideretur, aut conferatur cum damno, quod pœnitens ex revelatione ſigilli acciperet, detrimentum commune eſt. Si vero referatur ad Sacramenti Pœnitentiæ deſtructionem, quæ ſequeretur ex licentia revelandi ſigillum, tanquam particulare, & longè inferioris ponderis reputatur: quippè ſi ab initio Sacerdotibus licuiſſet in graviſſima neceſſitate confeſſionem aperire, magna ex parte Eccleſia fructu ac utilitate hujus Sacramenti caruiſſet, quod planè majus detrimentum eſt, quàm cujuſvis Civitatis everſio. Quod idem dicimus etiam ſi comparatio fiat cum hæreſi, quàm Sacerdos per confeſſionem cognoſceret in Eccleſiam inſerpere: non enim plus Eccleſiæ noceret, quàm licentia revelandi ſigillum, ex qua ſuavis ac tolerabilis confeſſionis uſus periret. Et quidem nec per tot ſæcula ad ea damna præcavenda ſigillum aperire opus fuiſſe experientia teſtatur. Sotus. Alia itaque via, ac prudentia, inquit Sotus, illis occurrendum eſt, ita ut Sacerdos generalibus verbis admoneat eos, quibus periculum creatur, ut ſibi proſpiciant, & caveant damna, quæ contingere poſſunt. D. Thom. Quod etiam perſpicuè adnotavit D. Thomas in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 1. quæſtiunc. 1. ad 1. *Tamen aliquod remedium adhibere debet in prædictis caſibus, quantum poteſt ſine confeſſionis revelatione, ſicut monendo eos, qui confitentur, & aliis diligentiam apponendo, ne corrumpantur per hæreſim. Poteſt etiam dicere Prælato, quod diligentius invigilet ſuper gregem ſuum; ita tamen quod non dicat aliquid, per quod verbo vel nutu pœnitentem prodat.*

Argum. 5. 30 Ultimo arguitur: Etenim ſi Sacerdos interrogetur, an tale peccatum in confeſſione, & tanquam Dei miniſter noverit, quod re vera ita eſt, veritatem aperire cogitur: ergo ſaltem in hujuſmodi eventu licet confeſſionem revelare. Suadetur antecedens: nam ſi taceat, & negare nollit, eo ipſo pro confeſſo reputabitur: quippè ſilentium illud vehementem ingereret ſuſpicionem, præſertim ſi maritus zelotipia ardens id interroget, qui ex ea Sacerdotis taciturnitate ſibi quaſi certò ſuadebit rem ita eſſe; alioqui Sacerdos palam, & abſque hæſitatione negaret. Negare autem non poteſt; cum in nullo eventu mendacium proferre liceat; eſſet autem mendacium ſi negaret, ut ex ſe patet; ſiquidem re vera peccatum illud ſibi tanquam Dei Miniſtro in confeſſione innoteſcit. Quo circa in præſentiarum

ſuppoſito eo modo expreſſo interrogandi, locum non habet verbum *neſcio* ſubintellecto *ut homo*, vel *ut tibi dicam*: hæc enim limitatio, aut reſtrictio excluſa eſt per mentem expreſsè interrogantis an ut Dei miniſter ſciat? Et pro majori caſus urgentia ſupponamus Sacerdotem à Tyranno ſibi mortem minitante compelli ad jurandum an illud peccatum intra confeſſionem noverit; tunc enim ſi juramento neget, non apparet cur à ſacrilegio perjurii excuſandus ſit.

Hic palam eſt caſus, quem admittit Gabriel in 4. diſt. 21. quæſt. 1. art. 3. dub. 1. caſ. 3. aſſerens Sacerdotem vocatum in teſtem, & ad jurandum compulſum teneri ad prodendam confeſſionem, ne ſi neget, perjurus exiſtat. Hanc tamen ſententiam communiter Authores rejiciunt, imo erroneam cenſent, de quo videri poteſt Vaſquez quæſt. 93. artic. 4. dub. 11. & 12. & Lugo ubi ſuprà ſect. 4. Sotus autem vim argumenti elidit, (Sotus.) aſſerendo in eo eventu acriter reſpondendum eſſe Tyranno Sacramentum exprobranti, Chriſtianam Religionem præcipere de his, quæ confeſſioni ſacramentali ſubduntur, in neutram partem quidquam eſſe dicendum. Id quod acrius, & efficacius reprobiſſimo Chriſtiano confeſſionis ſecretum vi extorquere conanti reſpondendum foret. Quod ſi in utroque eventu modus hiccine reſpondendi non ſufficeret, ſed mors Sacerdoti immineret, ea potius eſſet ſubeunda, quàm confeſſio revelanda. ¶ Verum illa reſponſio aliis diſplicet, quippe quæ argumenti vim non evacuat: quamvis enim ſalvet Sacerdotem expreſſè confeſſionem non revelare, eam tamen ſuſpectam reddit, & quaſi implicitè prodit; cum ex ea neutralitate reſpondendi anſam Tyrannus aut fidelis improbus ſibi aſſumat ad judicandum rem ita eſſe, ut ab eo quæritur. Quo circa idemmet Sotus vi objectionis compulſus, Opuſc. de tegendo ſecreto, membr. 3. quæſt. 3. tandem conceſſit id, quod & alii Doctores docent, poſſe Sacerdotem in eo caſu ſimpliciter negare ſe peccatum illud audiviſſe, ſi remedium aliud non ſupereſſet.

Obſerv. 1. 31 Igitur ut id palam innoteſcat, ſupponendum eſt, quod ſi Sacerdos abſolutè interrogetur, an tale peccatum audierit, aut ſciat, non addito ab interrogante an intra vel extra confeſſionem? Poſſe abſolutè reſpondere *non audivi*, aut *neſcio*, imo, & id, ſi neceſſitas urgeat, juramento firmare, ut expreſsè tradit D. Thomas in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 2. quæſtiunc. 1. ad 3. ubi ait: (D. Thom.) *Dicendum quod homo non adducitur in teſtimonium niſi ut homo, & ideò abſque læſione conſcientiæ poteſt jurare ſe neſcire quod ſcit tantum ut Deus.* In quo conveniunt Authores, quos congerunt Vaſquez quæſt. 93. art. 4. dub. 12. & Suarius diſput. 33. ſect. 6. num. 6. Quorum communis ratio, & vera ea eſt quæ in præmiſſo D. Thomæ teſtimonio continetur: quia nimirum verbum *neſcio* duplicem ſenſum ex ſe admittit, & quod Sacerdos id neſciat ut homo, & quod neſciat ut Dei miniſter. Cum autem judex, aut quivis alius interrogat, cenſetur interrogare de his, quæ ſibi jure revelari poſſunt, & quæ nota ſunt Sacerdoti ut homo eſt. Ex quo fit, quod licet Sacerdos ut Dei miniſter ſciat id, de quo interrogatur, nihilominus ubi reſpondet *neſcio*, verum dicit, quia reſponſio eſt ad mentem interrogantis, & verbum *neſcio* limitatur ad ignorantiam, quam Sacerdos habet ut homo. Undè quemadmodum pœnitens, qui adulterium commiſit, & in alia confeſſione manifeſtavit, poteſt Sacerdoti interroganti, an illud commiſerit, ſine mendacio reſpondere *non commiſi*, quia hæc propoſitio negativa intelligitur de adulterio nondum confeſſo, de quo ſolum credit Sacerdotis interrogationem procedere; ita Sacerdos in præmiſſo caſu mendacium non facit, ubi reſpondet *neſcio*. In hoc igitur nemo Doctorum diſſentit; undè tota difficultas eſt ubi omnis limitatio excluditur, & Sacerdos urgetur, ac expreſſè interrogatur de notitia peccati, quàm habet in confeſſione.

Obſerv. 2. Deinde obſervandum eſt ex communi Theologorum doctrina, quos refert, & ſequitur N. Andreas tract. 17. (N. Andreas.) cap. 2. punct. 8. quod licet uſus reſtrictionis purè mentalis prohibitus ſit à SS. D. N. Innocentio XI. nihilominus illicitum non eſt uti reſtrictione, quæ purè mentalis non eſt, ſed talis conditionis ut ex ipſo modo loquendi, ac ex adjunctis exterioribus circumſtantiis de facili ſignificarur, & exterius percipitur. Quod præſertim locum habet ubi verba loquentis ipſo jure reſtricta ſunt ad determinatum ſenſum, ac ubi interrogans jus ad interrogandum nón habet, vel interrogatus ratione ſui officii, aut ex alio capite ad reſpondendum non tenetur: non enim reſponſio adaptanda eſt interrogationi prout fit, ſed illi prout fieri debet. Quo circa poteſt quis abſque mendacio loqui, imo, & jurare in diverſo ſenſu; ac audientes intelligunt, dummodo verba ex vi circumſtantiarum loci, temporis, perſonæ interrogatæ, & modi interrogantis, eum ſenſum faciant juxta intentionem loquentis. quem debent facere, & quem interrogans, & alii ex circumſtantiis facilè poſſunt, & debent concipere. Undè Chriſtus Dominus Marc. 13. dixit: *De die autem illa, & hora nemo ſcit, neque Angeli in Cœlo, neque Filius, ſed ſolus Pater.* (Marc. 13.) Quæ verba verificari non poſſunt, niſi ſubintellecto *in ordine ad manifeſtationem externam*; quæ reſtrictio purè mentalis non eſt, ſed externa ex circumſtantiis, cum ea locutio ſit juxta mentem audientium, qui petere non poterant niſi eam notitiam, quàm Chriſtus ſuggerere poterat, non verò eam, quàm ex Patris obedientia ſub ſecreto habebat. Similiter ſi quis interrogatur à judice, ſed non legitimè, an tale crimen commiſerit, quod re vera ita eſt? Jurare poteſt ſe non feciſſe, ſubintelligendo *ita ut debeam revelare*: quia eo modo, & non aliter, debebat judex interrogare, & ita reſponſio eſt ad mentem interrogantis, quàm debet habere, qui ex circumſtantiis facilè poteſt in ſenſum illius propoſitionis negativæ devenire. Ex his igitur.

32 Ad argumentum reſpondetur negando antecedens, (*Legitima argumenti ſolutio.*) ad cujus probationem dicendum eſt, Sacerdotem expreſsè interrogatum an tale peccatum in confeſſione, & tanquam Dei miniſter noverit, poſſe abſque mendacio reſpondere *non ſcio* ſubintelligendo *ad tibi revelandum, vel per ſcientiam utilem ad reſpondendum*. Hæc enim non eſt reſtrictio purè mentalis, ſed ſatis ſenſibilis, & ex vi circumſtantiarum exterius ſignificata: nam ratione iniquæ interrogationis Tyranni, aut cujuſvis alterius fidelis improbi illa reſponſio *neſcio* ipſo jure limitata eſt ad illum ſenſum, quem ipſi poſſunt, & debent concipere; & ſi non concipiunt, ipſorum inſcitiæ, pravitati, & inconſiderationi tribuendum eſt, cum Sacerdos utatur jure ſuo, & reſpondeat ad interrogationem, quæ ſibi fieri debet. Undè dolus non eſt ex parte loquentis, qui in debito ſenſu reſpondet, ſed ex parte interrogantis, qui injuſtè conatur extorquere veritatem: quamvis enim Tyrannus per expreſſum modum interrogandi eam limitationem excluſerit, nihilominus ex pravitate ſuæ interrogationis jus non acquirit ut compellat Sacerdotem ad iniquè reſpondendum, ſed hic ſemper poteſt reſpondere ut debet, & ita ejus reſponſio in legitimo ac ſano ſenſu intelligenda eſt. Id quippè humanus, & rationalis convictus expoſtulare videtur, ut reſpondentis verba referantur ad interrogationem debitam, non ad iniquam. Atque ita ſentiunt expreſſè Vaſquez q. 93. dub. 12. n. 9. Gonet diſp. 12. art. 1. §. 3. num. 13. N. Andreas ubi ſuprà cum plurimis ab eo relatis. Lugo diſp. 23. ſect. 4. num. 75. Victoria in ſumm. n. 184. Buſembau de Pœnit. cap. 3. dub. 1. Adrianus quæſt. ultim. de confeſſione. Palaus diſp. unic. punct. 19. §. 5. num. 13. Navarrus cap. 8. num. 19. Layman lib. 5. tract. 6. cap. 14 num. 12. Henriquez lib. 6. cap. 19. n. 7. Ægidius diſp. 8. dub. 1. in fine. Medina, Cod. de confeſ. quæſt. de confeſſione celanda. Sylveſter verbo *Confeſſio* 3. num. 10. Ledeſma quæſt. 10. art. 1. dub. 6. Bonacina diſp. 5. quæſt. 6. ſect. 5. part. 4. num. 31. Major, & Sotus, Opuſc. cit. memb. 3. q. 3. Suarez diſp. 33. ſect. 6. n. 7. & alii. (Vaſq. Gon. N. Andr. Lug. Victor. Suar. Buſembau Adrian. Palaus, Navarrus, Henriqu. Ægidius, Medin. Ledeſm. Sylveſter, Sot. Major, Bonac. Laym. Suarez.)

Per quod etiam patet ad difficultatis augmentum: nam ſi Sacerdos modo dicto negare poteſt abſque mendacio ſe peccatum illud ſcire, id ſimiliter poterit etiam jurare, ut ex ſe conſtat; cum juramentum ſuprà veritatem cadat. Obſervandum tamen eſt, quod ubi Sacerdos acriter reſpondendo repellere poteſt interrogantem, quin confeſſionem ſuſpectam reddat, eo medio utendum eſt; alioqui ſi confeſſio ſuſpecta redditur, nec Tyrannus, judex, aut quivis alius à proterva, & iniqua interrogatione deſiſtit, reſponſio negativa adhiberi poteſt, quæ ex ipſo jure prædictum ſenſum adducit. Nonnullæ autem objectiones, quæ ex diverſis reflexionibus, ac reduplicationibus interrogantis fieri poterant, ſatis ex dictis dehiſcunt, & idcirco in earum enodatione ulterius non immoramur. Conſulatur tamen Lugo loco nuper cit. ubi eas diſſolvit, & rem explicat, & illuſtrat.

DU-

DUBIUM III.

Qualiter ſigillum ſacramentale obſervari debeat?

SEnſus præſentis dubii ſatis liquet ex dictis in limine præcedentis, ubi duplicem confeſſionis revelationem diſtinximus, directam, videlicet, & indirectam, de quarum prima hactenus diſſeruimus. De ſecunda igitur, quæ difficultates æquè graves, & in praxi frequentiores involvit, modo agendum eſt.

§. I.

Communis ſententia proponitur, & pluros caſus per conſectaria deciduntur.

Aſſertio. 33 DIcendum eſt, ſigillum ſacramentale ita obſervari debere, ut nec indirectè revelari poſſit. In hac aſſertione conveniunt omnes Doctores, quos proinde ſupervacaneum foret in particulari referre. Eam autem expreſſam habemus in Pontificum decretis ſuprà relatis: Nam Gregorius in cap. *Sacerdos* de Pœnit. diſt. 6.

D. Greg. inquit: *Sacerdos ante omnia caveat, ne de his, quæ ei confitentur, peccata alicujus revelet, neque (quod abſit) pro aliquo ſcandalo vitando*. Quæ verba abſolutè, & ſimpliciter procedunt, & comprehendunt quamcumque confeſſionis revelationem; qui autem indirectè revelat, abſolutè revelare cenſetur, quippè in moralibus ejuſdem rationis ſunt ac pro eodem reputantur velle aliquid indirectè, & implicitè, ac velle directè, & expreſsè. Unde fit, concurrentes ad furtum ſive poſitivè, & indirectè bona alterius accipiendo, ſive indirectè, & quaſi privativè non obſtando, aut furtum non impediendo ubi quis poteſt, & debet, contra juſtitiam delinquere, & reſtitutioni obnoxium fieri. Clarius autem, ac expreſſius loquitur

Innocent. III. Innocentius in cap. *Omnis utriuſque ſexus*, de Pœnit. & remiſs. §. *Caveat autem omnino, ne verbo, aut ſigno, aut alio quovis modo aliquatenus prodat peccatorem*. Quæ verba nullam limitationem admittunt, ut conſideranti, conſtabit; recenſent enim omnes modos indirectæ revelationis ſigilli; ſiquidem aliter fieri non poteſt quàm per verba, ſigna, aut actiones, imo etiam ſi alius modus excogitabilis eſſet, etiam comprehenderetur per ly *aut alio quovis modo*, ac preſſius per ly *aliquatenus*. Cum igitur propoſitio ſit negativa, proindeque omnia diſtribuat, conſequens eſt illicitum eſſe confeſſionem revelare, quomodocumque id fiat. Quod etiam perſpicuè

D. Thom. docet D. Thomas quodlib. 5. quæſt. 7. art. 13. ubi ait: *Id quod per confeſſionem auditur, nullo modo eſt manifeſtandum nec verbo, nec ſigno, nec nutu, nec etiam aliquid eſt faciendum, undè in ſuſpicionem peccati aliquis poſſit devenire*.

Ratio. 34 Ratio autem, quam dubio præcedenti expendimus, id ipſum convincit. Etenim ſigilli vinculum eo tendit, ut Pœnitentiæ Sacramentum, ejuſque ſuavis ac tolerabilis uſus in Eccleſia conſervetur, omniaque peccata etiam occultiſſima, & infamativa clavibus ſubjiciantur; atqui ſi Sacerdotibus licitum eſſet indirectè confeſſionem prodere, vel aliquam actionem, nutum, ſignum, aut quid ſimile efficere, undè in pœnitentis notitiam quis devenire poſſet, confeſſio ac ejus ſuavis uſus magnum detrimentum ſubirent, pœnitenteſque ab ea arcerentur, nec in peccatorum declaratione debitam integritatem ſervarent: ergo ita ſigillum obſervandum eſt, ut nec indirectè confeſſionem aperire liceat. Conſequentia liquet, & major conſtat ex hactenus dictis. Minor autem facilè oſtenditur: nam quod pœnitentibus diſplicet, eoſque à confeſſione per ſe removet, non eſt quod eorum peccata hoc vel illo modo revelentur, ſed quod abſolutè revelentur, quomodolibet id contingat: quippè eo ipſo ſequitur eorum erubeſcentia, ac famæ denigratio, quæ verentes ſibi obventura, conſcientiæ ſinus Sacerdoti aperire nollent; ſed quod confeſſionis revelatio indirectè fiat, non tollit quod abſolutè, & re ipſa peccata aliis innoteſcant, atque ideò nec impedit pœnitentium erubeſcentiam, ac eorum famæ diminutionem: ergo ſi nutibus, ſignis, aut quibuſcumque aliis anfractibus confeſſionem revelare liceret, pœnitentes à confeſſione arcerentur, eaque onerosa ac impracticabilis redderetur. Et quidem ut Sacramenti bono, ac ejus conſervationi conſulat, nihil in prudentum judicio refert, Sacerdotem hac vel illa ſolertia uti, ſi tandem ambages, ac circuitus, quibus graditur, in peccati ac pœnitentis notitiam ducunt.

35 Contra præmiſſam communem aſſertionem non occurrunt vel ſententiæ Doctorum, quas referamus, vel argumenta alicujus momenti, quæ ſuperemus. Ex ea tamen plures deciduntur caſus, quorum notitia pro praxi admodum neceſſaria eſt. Colligitur ergo primò, *Illatio 1.*

non poſſe Sacerdotem ob notitiam peccati intra confeſſionem obtentam exprobrare deinceps pœnitentem, ſeveriorem vultum oſtendere, minus gratè ei alloqui, aut quid ſimile efficere, quod pœnitenti moleſtiam, ruborem, aut detrimentum afferat. Quippè hujuſmodi actiones ex ſe indirectè confeſſionem revelant, eamque odioſam parant. Ita Dicaſtillo diſput. 12 dubit. 7. num. 156. Leander diſput. 10. quæſt. 83. Lugo diſput. 23. ſect. 5. num. 104. Graſſius, & Bonacina, quos affert, & ſequitur N. Franciſcus cap. 14. punct. 3. num. 37. Similiter nec poteſt Sacerdos actionem aliquam efficere ex vi cujus occaſionem indirectam aliis præbeat non ſolum poſitivè judicandi, verum nec ſuſpicandi de pœnitente. Quod etiam ibidem tenet Lugo num. 106. Tabiena verbo *Confeſſor*, §. 1. & 4. favetque D. Thomas in 4. diſt. 21. quæſt. 1. art. 5. quæſtiunc. 1. ad 3. ubi docet omnem ſuſpicionem revelandi confeſſionem eſſe vitandam. Obſervant tamen Joannes de Medina, Cod. de confeſs pag. 109. Palatius diſt. 21. quæſt. 2. & alii, id intelligendum eſſe de ſuſpicione probabili, ſive prudenter, & cum fundamento ſufficienti efformata; non vero de quibuſcumque conjecturis etiam levibus, quas naſuti ac vecordes pro libito fingunt: has enim omnino præcidere moraliter impoſſibile eſt.

Dicaſt. Lugo, Graff. Bonac. N. Franciſc.

D. Thom.

Medina, Palatius.

Illatio 2. 36 Colligitur ſecundò, non poſſe Sacerdotem extra confeſſionem abſque expreſſa pœnitentis licentia loqui de peccatis auditis in confeſſione non ſolum cum aliis, verum nec cum eodem pœnitente; nec nutum, actionem, aut quid aliud efficere, ex quo peccata in ejus memoriam reducat. Id enim ruborem, moleſtiamque pœnitentibus afferret, & confeſſio onerosa fieret. Docent Dicaſtillo diſput. 12. dub. 6. num. 81. Averſa quæſt. 18. ſect. 6. Granados tractat. 11. diſput. 5. N. Franciſcus punct. 3. num. 39. Palaus diſput. unic. punct. 19. §. 3. num. 14. Sanchez lib. 3. de Matrimon. diſp. 16. num. 3. & 15. Sotus de tegendo ſecreto, dub. 4. Victoria in ſumm. num. 195. Fagundez, Rodriguez, Lugo ſect. 5. §. 4. Eſtque communis conſenſus Doctorum, qui etiam docent pœnitentem cenſeri eam licentiam concedere, ubi ipſe de illis, quæ in confeſſione detexit, incipit prius loqui cum Sacerdote. Intra confeſſionem autem illicitum non erit loqui cum pœnitente de peccatis in alia confeſſione manifeſtatis, & quod neceſſarium fuerit ad ipſius admonitionem recolere: hoc enim intra idem forum ſacramentale fit, nec pœnitenti moleſtum exiſtimatur. Tenent Lugo num. 127. Dicaſtillo num. 91. Henriquez, Granados, Malderus. Averſa, Præpoſitus, & N. Franciſcus num. 42. Item, poteſt ſtatim finita confeſſione aliquid, quod per oblivionem omiſit, advertere: adhuc quippe cenſetur moraliter idem judicium perſeverare. Favent ſimiliter iidem, quibus adhæret N. Antonius num. 1534.

Dicaſtill. Averſa, Granad. N. Franciſc. Palaus, Sanchez, Sotus, Victoria, Fagund. Rodrig. Lug.

Quæſtiuncula. 37 Sed quid ſi pœnitens licentiam concedere renuat, ut Sacerdos illi extra confeſſionem loquatur, dum id neceſſarium eſt vel ad ſupplendum defectum confeſſionis, vel ad præcavendum damnum imminens innocenti? Suarez ſect. 5. num. 3. Layman, Nugnus, Hurtado, Cœleſtiuus, Filliucius, & alii apud Averſam quæſt. 18. ſect. 6. affirmant poſſe Sacerdotem in eo caſu petita, & non obtenta licentia cum pœnitente loqui. Quorum fundamentum eſt, pœnitentem eſſe irrationabiliter invitum, aliundeque priorem confeſſionem quaſi inchoatam, & incompletam exiſtere uſque dum ejus defectus ſuppleatur; unde cum Sacerdos cenſeatur moraliter intra eandem confeſſionem loqui, minimè ſigilli violator reputari debet. Oppoſitam tamen ſententiam longè veriorem ac probabiliorem exiſtimamus, quam tuentur Lugo ſect. 5. num. 140. referens Sotum, Toletum, Rodriguez, Reginaldum, Silvium, Bonacinam, Onuffrium, & Dianam, N. Antonius num. 1533. N. Gabriel diſp. 10. quæſt. 14. N. Franciſcus punct. 3. num. 44. Dicaſtillo dubit. 6. num. 81. Fagundez lib. 6. de ſecund. præcept. cap. 4. num. 33. Turrianus, Sanchez,

1. Sentent. Suarez, Layman, Nugnus, Hurtado, Cœleſt.

2. Sentent. probabilior. Lugo, Sot. Tolet. Rodrig. Regiald. Silvius, Bonac. Onuffrius,

Digitized by Google

Diana, N Antonius, N. Gabriel, N.Franciſ. Dicaſtill. Fagund. Turrian. Sanchez, Victoria, Palaus.

Victoria, Palaus, & alii. Et ſuadetur, tum quia generalis Doctorum regula, ac communis fidelium ſenſus eſt, Sacerdotem non poſſe abſque pœnitentis licentia loqui extra confeſſionem de peccatis ſub ſigillo exiſtentibus: abſque fundamento igitur exceptio prædicti caſus apponitur. Tum etiam: quoniam renuente pœnitente licentiam concedere, ea Sacerdotis locutio eſſet quædam peccatorum exprobratio, ipſumque pœnitentem confuſione, & pudore afficeret, quod proinde illum, & alios à confeſſione arcere poſſet. Tum denique: quoniam Authores contrariæ ſententiæ nobiſcum ſentiunt adhuc in præſenti caſu prius petendam eſſe licentiam, ut ea loquutio ſit licita; ſed licentia non requiritur niſi ut ſigillum non rumpatur: ergo ſi agnoſcunt obligationem expoſcendi licentiam, tenentur ſentire ſigillum obligare ubi licentia non conceditur; aliàs ſi Sacerdos poteſt loqui cum pœnitente etiam dum licentiam non concedit, non tenebitur illam petere niſi urbanitatis cauſa; quod non concedent. Nec eorum motivum alicujus momenti eſt: nam prior illa confeſſio jam abſolute terminata fuit, judiciumque ſacramentale moraliter expletum, quamvis cum aliquo defectu quaſi phyſico prodierit; aliàs eo titulo incompletæ confeſſionis poſſet Sacerdos, maximè ſi ſcrupulis vexetur, poſt multum temporis, ipſo pœnitente renuente, illum extra confeſſionem ſemel, & iterum corripere, paſſimque admonitiones circa confeſſionem ſuggerere, quod onus intolerabile exiſteret. Adde quod etiam permiſſo illam admonitionem eſſe confeſſionis factæ complementum, adhuc inde non ſequitur eam fieri poſſe abſque pœnitentis conſenſu: confeſſio namque omnino pendet ex pœnitentis voluntate tam in ſuo initio, quàm in proceſſu, & completione. Undè conſtat, quod ubi pœnitens confeſſionem incipit, non poteſt cogi à Sacerdote ut eam finiat, ſed pro libito inceptam relinquere valet. Quo circa ſi prædictam admonitionem recipere non vult, ſed quod Sacramentum olim factum imperfectum aut nullum perſiſtat, nequit Sacerdos pœnitente invito defectum ſupplere. Sacerdos autem ſuo muneri ſatisfacit licentiam expoſcendo, quàm ſi pœnitens denegaverit, huic, & non illi defectus imputandus eſt.

Illatio 3.

38 Colligitur tertio, non poſſe Sacerdotem ob ſolam confeſſionis notitiam vitare in publico excommunicatum non toleratum. Sic tenent communiter Authores. Diſſident tamen an vitari poſſit in occulto, ubi alius præter Sacerdotem, & pœnitentem non adeſt? Affirmant Navarr. in cap. *Sacerdos* de Pœnit. diſtinct.6. num. 145. Leand. tract. 5. de Pœnit. diſput. 10. quæſt. 72. Alii vero, quorum ſententiæ adhæremus, negant poſſe Sacerdotem etiam in occulto prædictum excommunicatum vitare, aut illi politicum denegare commercium. Ita Nugnus in addit. ad 3. part. quæſt. 11. art. 1. ad 14. N. Antonius tractat. 5. diſp. 15. ſect. 6. num. 1569. Lugo ubi ſuprà ſect. 5. §. 3. num. 119. & ſeq. Fagundez præcept. 2. lib. 6. cap. 3. num. 10. Suarez diſput. 33. ſect. 6. num. 4. Medina, Cod. de confeſſione, quæſt. 61. Ledeſma quæſt. 10. art. 5. dub. 6. Idem tueri videntur Richardus in 4. diſtinct. 21. quæſt. 2. art. 4. D. Antoninus 3. part. tit. 25. §. 5. Covarr. in cap. *Alma mater*, part. 1. §. 2. num. 3. Hoſtienſis, & alii. Fundamentum eſt, tum quia ſigillum non ſolum urget ad non detegenda utcumque pœnitentis peccata, ſed etiam ad non efficiendam ex vi notitiæ confeſſionis actionem aliquam, quæ in illius præjudicium, quale eſt denegatio commercii, vergat; cum id ex ſe confeſſionem exoſam ac difficilem efficiat. Nec hujuſmodi inconveniens vitatur ex quo pœnitentes hic, & nunc exercitè non advertant vel detrimentum ſibi illatum, vel motivum inferendi ob induſtriam Sacerdotis aliam fingentis excuſationem, aut prætextum ſe denegandi. Id enim omnino per accidens eſt: nam licet non advertatur, tamen, & detrimentum re vera ſequitur, & motivum aut cauſa illius eſt re ipſa notitia peccati intra Sacramentum acquiſita. Quo circa ſi pœnitentes ſcirent licere Sacerdoti uſum ſcientiæ confeſſionis ad fictionem prætextus politicam communicationem denegandi, vel ſimilia damna inferendi, peccata ei prodere renuerent, confeſſionemque horreſcerent. Tum etiam: quoniam ſi Sacerdoti non licet ex ſola confeſſionis ſcientia ſæveriorem vultum oſtendere, aut minus gratè pœnitentibus alloqui, ut ex num. 35. liquet quia id cenſetur quædam peccati exprobratio, atque ideò indirecta manifeſtatio ſigilli; potiori jure cenſendum eſt Sacerdotem indirectè prodere confeſſionem, peccataque objicere, ac exprobrare excommunicato non tolerato, ubi ex ſola confeſſionis ſcientia illius communicationem in occulto fugit.

Navarrus, Leander.

Nugnus, N. Antoni. Lugo, Fagund. Suarez, Medina, Ledeſma, Richard. D. Antonin. Covarr. Hoſtienſis.

Illatio 4.

39 Undè colliges quarto, Sacerdotem Euchariſtiam, aut alia Sacramenta denegare non poſſe indigno, ſi hujus indiſpoſitionem intra confeſsionem dumtaxat noverit, ſive ea occultè, ſive publicè petat. Undè nec Sacerdos poteſt repellere à contractione Matrimonii eum, quem ſcit intra confeſsionem habere impedimentum dirimens: nec Epiſcopus ordines denegare illi, quem ſub ſigillo ſcit irregularem eſſe. Cui ſententiæ tenentur in vi conſequentiæ adhærere omnes, quos pro præcedenti retulimus: utrobique enim eadem difficultas eſt, ac æquè eadem motiva utrumque ſuadent, ut conſideranti conſtabit. Et ita expreſsè docent Lugo diſput. 23. ſect. 5. §. 2. num. 126. & pluribus relatis, Sanchez de Matrimon. lib. 3. diſp. 16. num. 15. Suarez diſp. 33. ſect. 6. num. 4. prope finem, Henriquez lib. 1. cap. 30. Gabriel in 4. diſtinct. 9. quæſt. 2. art. 3. dub. 1. Paludanus in 4. diſt. 9. quæſt. 2. concl. 3. Adrianus quodlib. 3. quæſt. 3. Sylveſter verbo *Euchariſtia* 3. quæſt. 3. D. Antonin. 3. part. tit. 14. cap. 12. §. 2. Sanctius in ſelect. diſp. 8. num. 10. Bonacina de Sacrament. diſput. 5. quæſt. 6. ſect. 5. punct. 4. numer. 17. Ægidius diſput 9. num. 67. Fagundez præcepr. 2. lib. 6. cap. 3. num. 5. Averſa quæſt. 17. ſect. 8. Dicaſtillo diſput. 12. num. 150. Reginaldus, Coninchus, Diana, quos citat, & ſequitur N. Franciſcus cap. 14. punct. 3. num. 46. Palaus diſput. unica punct. 19. §. 3. num. 20. Delrio lib. 6. diſquiſit. mag. ſect. 2. Layman lib. 5. tractat. 6. cap. 14. quæſt. 2. num. 22. Bannez, Armilla, Sotus in 4. diſt. 12. quæſt. 1. art. 6. circa medium, & alii plures. Quam doctrinam jam alibi ſtatuimus tractat. 22. diſput. 7. dub. 5. ubi differentes an Sacerdos Sacramenta indignis miniſtrando delinquat, præmonuimus in fine num. 86. Sacerdotem acquirentem notitiam indiſpoſitionis pœnitentis intra confeſsionem, minime ea uti poſſe ad Euchariſtiam illi denegandam, ob generale motivum ne confeſsio gravis ac difficilis paretur, quod planè ex oppoſito fieret. Obſervandum autem eſt cum Lugone, poſſe Sacerdotem publicam meretricem, aut uſurarium ad Euchariſtiam non admittere etiam in publico, ſi aliunde eorum peccata publica extra confeſsionem noſcat. Quod ſi inſtet: *Confeſſus tibi ſum, & abſolutionem tribuiſti*; reſpondere debet: *De tua confeſſione nihil ſcio; te tamen agnoſco publicum peccatorem, & abſque ſatisfactione publica te admittere ad Sacramenta non debeo.*

Lug. Sanch. Suar. Henriqu. Gabr. Paludanus, Adrian. Sylveſt. D. Antonin. Sanctius, Dicaſtill.

Sententia oppoſita.

Oppoſita ſententia placuit Leandro tractat. 5. de Pœnit. diſput. 10. quæſt. 72. qui in proprium patrocinium adducit Suarium de Euchariſtia diſput. 67. ſect. 3. & de Pœnit. diſp. 33. ſect. 6. num. 4. Sed immeritò: nam ſententiam, quàm priori loco docuerat, in poſteriori deſeruit; melius tamen citare poſſet Alenſem 4. part. quæſt. 49. memb. 1. Tabienam verbo *Communio*, §. 52. Victoriam in ſumm. num. 86. Quorum doctrina ſuaderi poteſt tum ex cap. *Placuit* 6. quæſt. 2. ubi habetur poſſe Epiſcopum ob peccatum ſibi in confeſsione notum Euchariſtiam denegare ſecretè, non tamen publicè. Tum quia in eo eventu non cenſetur Sacerdos confeſsionem odioſam reddere, præſertim ſi nihil de crimine ſibi noto pœnitenti objiciat, ſed aliunde prætextum quærat denegandi communionem. Eo vel maximè, quoniam ita videtur docuiſſe D. Thomas in 4. diſt. 9. quæſt. 1. art. 1. quæſtiunc. 1. ubi hæc habet: *Si Sacerdos ſciat peccatum alicujus, qui Euchariſtiam petit, per confeſſionem, aut alio quolibet modo, diſtinguendum eſt: quia aut peccatum eſt occultum, aut manifeſtum? Si eſt occultum; aut exigit in occulto, aut in manifeſto?. Si in occulto, debet ei denegare, & monere ne in publico petat. Si autem in manifeſto petat, debet ei dare. Primò, quia pro peccato occulto pœnam inferens publicam revelator eſt confeſſionis, & proditor criminis.*

Leander, Alenſis, Tabiena, Victoria.

Fundament.

D. Thom.

Diluitur.

40 Sed hæc parum urgent, ut à propoſita via recedamus. Ad primum igitur reſpondetur cum Suario de Euchariſtia diſput. 67. ſect. 3. eum textum non procedere de Epiſcopo acquirente peccati notitiam intra confeſsionem ſacramentalem, ſed extra ſacramentalem: loquitur enim de crimine, quod Epiſcopus dicit ſibi fuiſſe à reo confeſſum; Epiſcopus autem prodere, aut dicere nequit crimen intra Sacramentum ſibi notum; undè ibi ſermo eſt de notitia peccati aliunde extra Sacramentum habita. Ad ſecundum dicendum eſt, fieri non

poſſe

Digitized by Google

poſſe ut Sacerdos ſaltem implicitè, & indirectè peccata pœnitenti non objiciat, ſi ob ſolam confeſſionis notitiam illum ab Euchariſtia repellit, quantumvis aliàs prætextum repellendi fingat: pœnitens quippè ſatis cauſam intelligit moraliter loquendo, ſufficienſque motivum habet ſuſpicandi Sacramentum ſibi ob peccata confeſſa denegari. Et quidem ſi Sacerdos uti nequit confeſſionis notitia ad ſecretè denegandum ſuffragium pœnitenti in ejus electione ad prælaturam, etiam ſi ipſe pœnitens conjicere non poſſit id fieri ob peccatum confeſſum, ut cum communi ſententia docet idem Leander quæſt. 54. neſcimus qua doctrinæ conſequentia procedat aſſerendo poſſe uti eadem confeſſionis ſcientia ad Sacramenta deneganda, & inquirendum prætextum id faciendi, cum utrobique eadem ratio militet, & confeſſio æquè pœnitentibus fiat ingrata. Nec reſpondere poteſt, in priori eventu illicitum eſſe ob decretum Clementis Octavi de quo infrà; ſecus vero in poſteriori. Nam ſi uſus notitiæ confeſſionis ad denegationem ſuffragii indigno jure divino ſigilli prohibitus non eſt, nec Eccleſiaſtico prohiberi potuit: hoc enim, ut rectè vidit Dicaſtillo ubi ſuprà, interdicere nequit uſum ſcientiæ ex natura rei licitæ ad actionem rectæ rationi conformem, & alias ex præcepto juſtitiæ debitam, qualis eſſet in eo eventu denegatio ſuffragii indigno. Undè prædictum decretum jus novum non ſtatuit, ſed antiquum, & divinum expoſuit, quod æquè prohibet uſum ſcientiæ Sacramentalis ad omnes actiones, quæ pœnitentibus detrimenti quid afferunt.

Ad augmentum vero difficultatis reſpondetur primò
Sotus. cum Dominico Soto in 4. diſtinct. 12. quæſt. 1. art. 6. Div. Thomam eam ſententiam tenuiſſe in 4. ubi crebrò aliorum Doctorum opiniones inſequebatur, eorumque doctrinæ ſe accommodabat. In ſumma autem 3. part. quæſt. 80. art. 6. ubi rem oculatius ſcrutabatur, propriamque mentem aperiebat, ſatis palam noſtram ſententiam docuit: etenim in corpore art. nihil de occultis peccatoribus diſtinxit, utrum in publico, an in occulto ad communionem accederent: ſed abſolutè aſſeruit illis Euchariſtiam denegari non poſſe; quod, ut verum ſit, intelligendum eſt ſaltem reſpectu eorum, quorum indiſpoſitio intra confeſſionem dumtaxat noſcitur. Hoc enim poſito verificatur ſimpliciter peccatoribus non manifeſtis communionem negandam non eſſe, ſive in publico, ſive in occulto petant. Illis namque, quos indignos deprehendit Sacerdos per notitiam extra Sacramentalem, extra dubium eſt Euchariſtiam per ſe loquendo denegandam fore, ſi occultè petant, ut cum communi ſententia docuimus tract. 22. diſp. 7. dub. 5. num. 89. ¶ Secundo reſpondetur, D. Thomam, dum in objecto teſtimonio inquit: *Si Sacerdos ſciat peccatum alicujus, qui Euchariſtiam petit, per confeſſionem*, nomine confeſſionis non intelligere Sacramentalem, ſed extra ſacramentalem, aut ſecreti naturalis commendationem; quod innuere videtur cum ſtatim ſubdit: *Si in occulto, debet ei denegare, & monere ne in publico petat*. In quibus poſt denegatam in occulto pœnitenti Euchariſtiam, dicit admonendum eſſe à Sacerdote ne in publico petat; hæc autem admonitio ita fieri extra confeſſionem non poſſet, ſi Sacerdos ſolum per confeſſionem Sacramentalem pœnitentis indignitatem noſceret: id enim eſſet expreſſa peccati confeſſio, objurgatio, ſigillique quaſi directa proditio, quæ aliena eſt à mente Ang. Præceptoris, qui perpetuus eſt in docendo confeſſionem ita retinendam eſſe, ut nec motivum ſuſpicandi de crimine tribuatur, ut patet ex dictis num. 33. Quo circa ſenſus D. Thomæ eſt, Sacerdotem, peccatum petentis ſecreto Euchariſtiam ſcientem per confeſſionem ſub ſecreto naturali ſibi factam, aut alio quovis modo ſecreto, quia videlicet ipſe ſolus viderit, aut ab alio audierit, debere Euchariſtiam denegare, & monere ne publicè expoſtulet. Si vero id ipſum, & eodem modo ſciat, non poſſe communionem denegare petenti publicè, quia aliàs eſſet revelator confeſſionis extraſacramentalis, & proditor criminis exiſtentis ſub naturali ſecreto: id enim eſſet peccatorem occultum apud alios infamare, proindeque contra juſtitiam delinquere; quæ vera ſunt, ſed doctrinæ traditæ minimè præjudicant.

Illatio 5. 41 Colliges quinto, Sacerdotem, qui pœnitentem ob ejus indiſpoſitionem abſolvere noluit, ſi poſtmodum ab eodem de falſo crimine accuſetur, non poſſe ſe defendere prodendo confeſſionem, etiam ſi ea detecta omnino calumnia ceſſaret, mortiſque periculum removeret; nec quidquam efficere poſſe ex quo quis ſuſpicari poſſit illius calumniæ impoſitionem ex denegata abſolutione oriri. Quamvis enim vim alia vi repellere liceat, in præſenti tamen ob ſigilli vinculum, & Sacramenti conſervationem non licet, ſed aliis viis defenſio legitima procuranda eſt. Lugo diſp. 23. ſect. 5. Lugo.
num. 115. Id quod etiam intelligi debet de quocumque alio innocente, qualibet dignitate præſtante, quem licet Sacerdos in ſupplicium, aut mortem rapi videat, ſitque de illius innocentia certiſſimus per confeſſionem malefactoris ſibi factam, neutiquam ei fas eſt, ut innocentem liberet vel confeſſionem prodere, vel actionem aut quid ſimile efficere, unde in peccati confeſſi, ac pœnitentis notitiam deveniatur potius quippè Sacramenti bono, ac conſervationi conſulendum eſt, quàm innocentis vitæ. Ita Sotus in 4. diſt. 18. quæſt. 4. Sotus.
artic. 5.

42 Colliges ſextò, quid dicendum ſit ad caſum ſa- *Illatio 6.*
tis communem, an liceat Sacerdoti Miſſam omittere, aut ab itinere declinare, ubi per ſolam confeſſionem ſcit venenatum vinum ſibi præparatum, aut mortem ſibi à latronibus inferendam, ſi ingrediatur in Sylvam? Circa quod duo communiter obſervant Authores. Primum quod ſi pœnitens eam notitiam ad Sacerdotem intra confeſſionem detulit non ſerio animo ſe confitendi, ſed potius prava intentione ligandi illum arctiſſimo ſigilli vinculo, ne metu violandi ſecretum Miſſam omittere, aut à via recedere audeat, quæ intentio facile ex circumſtantiis intelligi poteſt, poſſe Sacerdotem utrumque facere ad mortem vitandam. Quia cum ea confeſſio ex intentione pœnitentis ſacramentalis non ſit, obligationem ſigilli non inducit. Secundum, poſſe ſimiliter Sacerdotem fugere, aut Miſſam omittere, ubi hujuſmodi actiones ſub talibus circumſtantiis, ac adeò caute exerceantur, ut nullam peccati confeſſi notitiam, aut ſuſpicionem afferant, ac aliunde nullum pœnitenti ſequitur detrimentum, quod confeſſionem efficiat gravem: hæc enim ſunt principia, ex quibus uſus notitiæ confeſſionis illicitus redditur, quibus deficientibus poterit Sacerdos ea uti. Unde quemadmodum ex his, quæ Sacerdos in confeſſionibus audivit, poteſt fieri cautior vel ad dirigendas proprias actiones, vel ad ſuas res cuſtodiendas, vel ad vigilandum ſupra gregem mediis his, quibus alii utuntur, ubi nec damnum pœnitenti infertur, nec motivum ſuſpicandi de confeſſo crimine tribuitur; poterit ſimiliter fieri cautior ad propriæ vitæ cuſtodiam.

Difficultas igitur eſt, an abſolutè loquendo liceat Sacerdoti in prædicto caſu aliam viam carpere, aut Miſſam omittere ad mortem fugiendam, quamvis alii inde conjiciant Sacerdotem tale peccatum in confeſſione audiviſſe? Reſpondetur negative. Ita N. Franciſcus cap. 14. punct. 3. num. 53. N. Antonius diſput. 19. ſect. 6. num. 1567. Suarez diſput. 33. ſect. 7. num. 6. Sotus in 4. diſtinct. 18. quæſt. 4. art. 5. §. *Hoc adeo*. Lugo diſp. 23. ſect. 5. §. 2. num. 110. Dicaſtillo diſp. 12. dub. 7. num. 157. & 161. Vaſquez quæſt. 93. art. 4. dub. 10. num. 4. Diana tom. 5. tract. 11. reſol. 46. Turrianus diſp. 33. dub. 5. Richardus, Navarrus, Ledeſma, Medina, & alii ab eiſdem relati. (N. Franciſcus, N. Antonius, Suar. Sotus, Lugo, Dicaſtill. Vaſq. Diana, Turrianus, Richard. Navarrus, Ledeſma, Medina.) Fundamentum autem conſtat ex dictis: nam ut liquet ex cap. *Sacerdos*, ob nullum ſcandalum, aut damnum vitandum poteſt confeſſio directè aut indirectè revelari; cum bonum Sacramenti etiam propriæ vitæ præferendum ſit; conſtat autem eam Sacerdotis fugam, aut Miſſæ omiſſionem, ex quibus alii facilè conjiciunt, aut prudenter conjicere poſſunt peccatum in confeſſione notum, eſſe indirectam confeſſionis revelationem: ergo in illo eventu, & ſimilibus tenetur Sacerdos potius mortem oppetere, quàm eas actiones abſolutè exercere. Quod adeò verum eſt, ut extendendum etiam ſit ad periculum vitæ ſpiritualis, uti ſi in eo caſu Sacerdos in lethali exiſtat, & confiteri non poſſit, ac de contritione dubitet. Motivum enim propoſitum id etiam evincit. Debet igitur Sacerdos in eo eventu ſperare auxilium divinæ gratiæ, divinæque providentiæ ſe committere, & animæ ſuæ providere meliori modo quo poſſit, orando, ac conando contritionem. Et quidem, cum non ſponte, ac proprio arbitrio illi periculo ſe expoſuerit, ſed quaſi coactus illud ſubeat, ut Sacramenti bono conſulat, ſi alioqui quod in ſe eſt

Digitized by Google

faciat, Dei auxilio non deſtituetur. Hujuſmodi tamen caſus cum eis circumſtantiis potius mente finguntur, quàm in praxi contingere valeant. Ex ſuppoſitione autem eventus ita ſentiendum eſt, uti rectè in vi conſequentiæ docent ibidem Lugo num. 115. Dicaſtillo à num. 167. & deinceps, Suarez n.8. & alii.

Aliorum ſententia. Scotus, Sylveſter, Major, Palaus, Coninchus, Leander.

43 Non tamen deſunt, qui oppoſitum propugnent. Hi ſunt Scotus in 4. diſt. 21. quæſt. 2. ad 3. Sylveſter verbo *Confeſſor* 3. quæſt. 2. Major q. 3. ad 2. Caſtro Palao diſp. unic. punct. 19. §. 3. num. 18. Quorum ſententiæ eas ſupetias ferunt Coninchus diſput. 9. dub. 4. n. 53. & ſequent. & Leander quæſt. 69. ut aſſerant poſſe Sacerdotem eas actiones exercere etiam ſi inde immineat pœnitenti periculum mortis à Sociis inferendæ; quamvis laudabile foret, ſubdunt illi, Sacerdotem mortem ſubire, ut pœnitentem ab eo periculo eriperet. Hujus autem additionis probabilitatem alii viderint: nec enim multum Sacramenti conſervationi confert, ubi adeò ingentem facultatem Sacerdotibus adſcribit, ut eis liceat ſcientia confeſſionis uti etiam cum vitæ pœnitentis jactura. Id vero ſuadere conantur, tum quia Sacerdos ex vi earum actionum nihil revelare videtur, cum jam Socii pœnitentis illud peccatum ſciant. Tum etiam: quia Sacerdotem Miſſam omittere, aut aliam viam carpere, ex ſe eſt quid indifferens ad plura, nec ex natura ſua ſignificat determinatè peccatum in confeſſione notum; Sacerdos autem ubi actiones ex ſe indifferentes exercet, utitur jure ſuo, quod ſibi licet etiam cum diſpendio alterius. Tum deinde: quoniam per eas actiones ad ſummum ſignificatur pœnitentem confeſſum fuiſſe: quod non eſt violare ſigillum, cum licitum ſit dicere. Titius mihi confeſſus eſt; non autem ſignificatur tale peccatum in particulari, ſed id aliunde Socii pœnitentis ſuo diſcurſu colligunt. Tum denique: quia inde confeſſio non fit odioſa; irrationabiliter enim pœnitentes retraherentur à confeſſione, ex quo Sacerdos jure ſuo utatur eliciendo actiones indifferentes, quæ ſæpe ob alia motiva fiunt.

Fundamenta.

Confutantur.

Enim vero eæ objectiones non multum premunt. Non prima: nam quod complices criminis, aut Socii pœnitentis jam peccatum ſciant, ſolum ſuadet Sacerdotem eis non tribuere notitiam illius peccati abſolutè, non tamen quod non detegat confeſſionem, aut crimen ut confeſſum; hoc autem illicitum eſt, alioqui poſſet Sacerdos prodere peccata publica ſibi confeſſa, ſiquidem tunc diceret quod ab aliis jam ſcitur. Non ſecunda: quia vim non facimus in eo quod Sacerdotis fuga, ac Miſſæ omiſſio ſint ex natura ſua actiones determinatæ ad manifeſtandum peccatum in confeſſione notum; ſed fatemur ſecundum ſe, & abſtractivè ſumptas eſſe indifferentes, frequenterque ob alias cauſas diverſimodè occurrentes exerceri. Ceterum ſi conſiderentur hic, & nunc, & prout fiunt ſub his circumſtantiis, ex quibus alii conjiciunt peccatum confeſſum, indifferentiam amittunt, & confeſſionem determinatè produnt. Quocirca licet abſolutè aliquando, & præciſivè à circumſtantiis Sacerdos jus habeat ad eliciendas vel non prædictas actiones; ex ſuppoſitione tamen quod ex illis peccatum aliis innoteſcat, Sacerdos non utitur jure ſuo, ſed jus ſe tenet ex parte Sacramenti prohibentis earum exercitium, ne confeſſio reveletur, & ex parte pœnitentis, cui ſigillum favet. Imo, ſi ad actiones ſecundum ſe acceptas attendendum foret, nulla unquam revelatio indirecta contingeret; cum nulla ſit actio, quæ ſecundum ſe indifferentiam non admittat, quæque ad diverſa practicè ſignificanda applicari non poſſit. Non item tertia: quamvis enim dicere Titium tali Sacerdoti confeſſum fuiſſe, regulariter contra ſigillum non ſit, dicere tamen confeſſum fuiſſe tale peccatum, violatio ſigilli eſt. Illa autem Sacerdotis fuga, & omiſſio ſacri non ſolum pœnitentem confeſſum fuiſſe innuunt, ſed potius ſignificant ipſa peccata; imo, ut rectè vidit Lugo ubi ſupra num. 113. ex directa ſignificatione peccati ſignificant confeſſum fuiſſe: quippè omittere ſacrum in illa rerum contingentia propter venenum vino immixtum, & à via recedere ob inſidias paratas, prius, & immediatius ſignificant peccatum in infectione vini, aut in inſidiarum præparatione commiſſum, unde alii colligunt ſui complicis confeſſionem. Non denique quarta; nam ſi ex vi actionum Sacerdotis alii crimen confeſſum intelligunt, nequit non pœnitens pudorem, & confuſionem accipere, cum ibi indirecta peccati exprobratio intercedat; hæc autem confeſſionem admodum exoſam efficerent, pœnitentesque ab ea removerent. Id quod maximè contingeret, ut ex ſe liquet, ubi ex fuga Sacerdotis, aut omiſſione Miſſæ mortis periculum pœnitenti immineret. Unde miramur quàm inhæſitanter Leander aſſeruerit, etiam propter hoc non poſſe pœnitentes rationabiliter à confeſſione retrahi. Si enim vitæ jacturam accipere ex confeſſione, eam odioſam non reddit, non apparet cur fieret odioſa ex directa revelatione ſigilli in caſu ubi dumtaxat pœnitentis fama denigraretur; cum hæc minoris momenti ſit.

Illatio 7. N. Anton. Lugo, Dicaſtillo.

44 Colligitur ſeptimò, Sacerdotem vocatum ad audiendam confeſſionem illius, quem ſcit ſibi ſcandalum eſſe, non teneri adire. Ita N. Antonius ubi ſupra, numer. 1574. Lugo diſput. 23. num. 116. Dicaſtillo diſput. 12. num. 171. Nam vel ſcandalum, aut occaſio ruinæ ſpiritualis oritur ex Sacerdotis fragilitate, qui dum pœnitentis peccata audit, ingentes experitur concupiſcentiæ tentationes, aut lapſus? Vel ex ipſo pœnitente, qui in priori confeſſione Sacerdotem ad malum ſolicitavit? Si primum, certum eſt Sacerdotem adire pœnitentem non teneri, nec ibi aliquam ſigilli violationem intervenire; ſiquidem motivum, quo detinetur, non eſt notitia peccatorum pœnitentis, ſed propriæ fragilitatis. Si ſecundum, etiam non cogitur, tum quia ſi pœnitens ad priorem confeſſionem vocavit Sacerdotem non ſerio animo ſe confitendi, ſed potius illum ſolicitandi, ad malumque inducendi, illa confeſſio ex intentione pœnitentis non eſt ſacramentalis, proindeque ſigilli obligationem non inducit, ſed ſolius naturalis ſecreti, quo Sacerdos uti poteſt ad propriam ruinam præcavendam. Tum, quia ea provocatio ad malum non eſt peccatum, quod pœnitens in priori confeſſione confitetur, ſed quod in ipſa commiſit, atque ideò ſub ſigillo non cadit. Unde quemadmodum ſi pœnitens abſolutione indignus mortem Sacerdoti minetur ut eum abſolvat, poteſt Sacerdos abſque ulla ſigilli violatione fugere, & non redire, eo quod minæ illæ confeſſionis materia non extitere, ſed peccatum ibi commiſſum; ita in præmiſſo caſu licet non accedere. Sed quid ſi Sacerdos ſemel, & iterum pœnitentem indiſpoſitum non abſolvit, & rurſus vocatur ab eodem ſerio animo ſe confitendi, licet adhuc indiſpoſitus? Reſpondetur, poſſe Sacerdotem ſe excuſare, ſi aliam habeat cauſam id faciendi; ſi vero non habeat, & aliunde intelligitur ſaltim in genere eam excuſationem fieri ob pœnitentis indiſpoſitionem, non poſſe non ire; poſſe tamen initio confeſſionis eum dimittere, & admonere ne iterum inutiliter eum vocet. Ita N. Antonius tract. 5. diſp. 18. ſect. 6. Perez diſp. 54. ſect. 13. Lugo ubi ſupra, num. 117.

Illatio 8. N. Franciſc. Sanch. Sylveſter, Dicaſtill. Lugo, Henriqu. Coninch.

45 Colligitur octavò, confeſſarium, qui per confeſſionem novit aliquem, cui confiteri ſolebat, non eſſe Sacerdotem, poſſe abſtinere à confeſſione illi facienda, ſi inde nullum dedecus pœnitentis ſequitur, nec ulla confeſſionis ſuſpicio. Ita N. Franciſcus ubi ſupra, num. 55. Sanchez de Matrimonio diſput. 16. num. 5. Sylveſter verbo *Confeſſio* 3. quæſt. 19. Dicaſtillo num. 158. Lugo num. 105. Henriquez, Coninchus, & alii. Si verò id fieri non poſſet, quin ex uſu illius notitiæ confeſſionis quid incommodi pœnitens ſubiret, aut peccati confeſſi revelatio aliqua indirectè reſultaret (quem eventum non communem, & practicum, ſed apprehenſione fabricatum cenſemus) conſequenter dicendum eſt, debere Sacerdotem illi iterum quoad exteriorem cæremoniam confiteri, & alteri, qui legitimam abſolvendi poteſtatem habeat, ſerio ſe accuſare. Quod etiam docent citati Authores.

Illatio 9. Dicaſtill. Lugo, Granad. Diana.

46 Colligitur nonò, non poſſe Sacerdotem pœnitentiam pro peccatis injunctam manifeſtare, ſi fuerit ſignum culpæ lethalis certæ, aut dubiæ, vel ſpecialium peccatorum venialium quoad numerum, vel ſpeciem; ſecus verò ſi pœnitentia adeò levis exiſtat, ut ex ea nihil intelligi valeat, niſi pœnitentem venialia confeſſum fuiſſe. Quemadmodum enim licet Sacerdoti dicere in genere *Titius mihi confeſſus eſt*, vel etiam dicere: *mihi confeſſus eſt venialia*; ita contra ſigillum non eſt leviſſimam pœnitentiam manifeſtare: hinc enim pœnitens non major cognoſcitur peccator, quam ex eo præciſè, quod ad confeſſionem acceſſerit. Docent Dicaſtillo diſput. 12. num. 122. Lugo diſput. 13. num. 89. Granados 2. 2. controverſ. 7. Diana tom. 5. tract. 11. reſol. 31.

Digitized by Google

reſolut. 31. N. Franciſcus tract. 6. cap. 14. numer. 34.

Illatio ultima. 47 Tandem colligitur, non poſſe Sacerdotem confeſſionis ſchedulam denegare illi, quem ob ejus indiſpoſitionem non abſolvit, ſi ſciatur ipſi confeſſum fuiſſe. Quod à fortiori aſſerendum eſt ubi Sacerdos abſolutionem diſtulit, ut pœnitens, quem rediturum ſperat, melius ſe diſponeret. Ea quippe denegatio indirectè proderet peccatum, ac pœnitentis conſcientiam. Unde ſicut nequit Sacerdos dicere: *non abſolvi Petrum mihi confeſſum*: quia hæc loquutio vehementem generat ſuſpicionem vel de caſu reſervato, vel de alia pœnitentis indiſpoſitione; ſic nec ſchedulam denegare, ut pœnitens ſatisfaciat Patri, hero, aut aliis teſtimonium de confeſſione inquirentibus: hæc enim denegatio eſt quædam practica loquutio præcedenti æquivalens. Tenent Palaus, Coninchus, Medina, Layman, Fagundez, Diana, Henriquez, N. Gabriel à S. Vincentio, Averſa, quos refert, & ſequitur N. Franciſcus ubi ſuprà, punct. 3. num. 30.

Palaus, Coninch. Medina, Layman, Fagundez, Diana, Henriq. N. Gabr. N. Franc.

Oppoſitum vero ſatis probabiliter docent Bonacina diſp. 5. quæſt. 6. ſect. 5. punct. 4. num. 7. Dicaſtillo num. 119. N. Antonius ubi ſupra, ſect. 3. num. 1542. N. Bonæ Spei, quibus adhæret Lugo num. 87. Idque ſuadent, tum quia Sacerdos in ea ſchedulæ denegatione nihil de peccatis confeſſis revelat, ſed tantum non approbat confeſſionem, quam approbare non debet. Tum, quia Sacerdos hujuſmodi ſchedulam meretrici, aut peccatori publico non abſolutis largiendo, cooperatur impœnitentium fraudibus, qui eo teſtimonio ſuffulti Dominos aut Parochos deciperent. Tum etiam: nam quoddam genus mendacii eſſet teſtificare in ſchedula confeſſum fuiſſe eum, qui nullam fecit confeſſionem. ¶ Reſpondetur tamen ad primum, Sacerdotem denegantem ſchedulam pœnitentis peccata expreſsè non prodere, prodere nihilominus implicitè: quia in prudentum exiſtimatione cenſetur practicè operibus dicere, pœnitentem ad confeſſionem indiſpoſitum acceſſiſſe. Ad ſecundum dicendum eſt, Sacerdotem ſchedulam concedendo, ſui officii munus explere; ſi autem pœnitens ea abutitur, id ſibi imputet: quippe Sacerdos circa ejus fraudes merè permiſſivè ſe habet, ne confeſſionem revelet. Ad tertium reſpondetur, quod licet pœnitens non abſolvatur, re vera coram Sacerdote ſe accuſat in ordine ad abſolutionem, proindeque confeſſionem efficit quodammodo Sacramentalem; Sacerdos igitur ea ſchedulæ conceſſione ſolum teſtatur Pœnitentem confeſſum fuiſſe; quod verum eſt, an vero abſolutus prodierit vel non, nihil exprimit.

Bonacin. Dicaſt. N. Antonius, N. Bonæ Spei, Lug.

§. II.

Specialis difficultas circa uſum notitiæ confeſſionis ad externam gubernationem.

48 Materia præſentis dubii tot difficultatibus ſcaturit, totque diverſorum eventuum combinationibus exundat, ut impoſſibile ſit vel omnes ſimul decidere, vel ſeorſim perficere. Plures tamen in præcedentibus examinavimus, aliaſque in ſequentibus attingemus, unde quid ad ſimiles, vel etiam diſſimiles, aut diverſæ combinationis dicendum ſit, quiſque facilè deprehendet. Præſertim cum ſit regula generalis tunc ſigilli violationem non intervenire, cum nec motivum ſuſcipiendi de confeſſione tribuitur, nec aliquid fit ex notitia confeſſionis, quod in pœnitentis incommodum aliqualiter cedat. Itaque ubicumque Authores in hac materia diſcriminantur, nuſquam diſſidium eſt an ſigillum ſit obſervandum, vel non? Id quippè omninò extra dubium habetur, & tanquam certum à cunctis ſupponitur ſigillum aperiri nunquam licere. Militat igitur diſſenſio an hic, & nunc, in iſto aut in illo caſu elicientia hujus actionis, aut prolatio illius verbi ſit directa aut indirecta violatio ſigilli, vel nulla; quod planè ex ipſis rerum circumſtantiis pendet. Ibi autem maximè contingere poſſet hujuſmodi indirecta confeſſionis proditio, ubi Sacerdotes, aut Prælati uterentur confeſſionis notitia ad externam ſubditorum gubernationem, eos ab officiis removendo, vel illis ſuffragia in electionibus denegando. Quæ eſt adeo ingens difficultas, plures complectens, ut Auctores in varia placita ſparſerit, quæ Lugo ſect. 5. §. 1. recenſet, ac eorum quilibet tot propriæ ſententiæ limitationes apponit, ut vix intelligi valeat quid tandem doceat.

Lugo.

Obſervationes. Ut igitur cum majori claritate procedamus, animadvertendum eſt, in præſenti ſermonem fieri non ſolum de Prælatis inferioribus, ac Superioribus Regularium, verum etiam de quibuſcumque aliis: doctrina enim communis eſt & ratio quæ ſuadet de Priore, aut Abbate poſſe, aut non poſſe uti confeſſionis notitia ad removendum ſubditum à ſuo miniſterio, id etiam convincit de Provincialibus, Generalibus, Epiſcopis, Archiepiſcopis, & ſimilibus, ut ex dicendis conſtabit. Item obſervari debet, Prælatum cognoſcentem intra confeſſionem peccatum ſubditi, ratione cujus indignus redditur miniſterio, vel ipſum miniſterium eſſe illi occaſionem proximam labendi in tale peccatum, teneri intra Sacramentum remedium, quoad fieri poſſit, adhibere, pœnitentem admonendo, ut ſponte officium dimittat; quod ſi noluerit, quid Prælato faciendum ſit, qualiterque ſe gerere debeat, ne confeſſionem prodat, inquirimus. Pro quo ulterius obſerva, officia eſſe in duplici differentia: quædam enim ſunt ad nutum Prelati amobilia, uti officium Procuratoris, Oſtiarii, Sacriſtæ, & ſimilium; quædam vero habent ſibi annexam juriſdictionem ſubalternatam, aut ſubalternantem, qualem officia Prioris, Superioris, & aliorum in Religione noſtra ſibi vendicant, quæ proinde ad Prælatorum arbitrium auferibilia non ſunt. Si ergo de poſterioribus loquamur, certum, & conſtans eſt apud omnes non poſſe Prælatum ex vi notitiæ confeſſionis ſubditum ab hujuſmodi officiis amovere: nam, ut rectè vidit Sotus in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 5. circa finem, cum ſubditi habeant jus poſſidendi, ab officiis arceri nequeunt ſine cauſa in foro judiciali externo probanda; Prælatus autem peccatum in confeſſione notum ad forum externum deferre nequit, tum quia id eſſet expreſsè pœnitentis conſcientiam prodere, ac ſigillum directè violare; tum quia teſtificatio criminis in confeſſione noti nullam in foro externo vim habet, ut patet ex cap. 2. de Offic. Ordin. & cap. *Dilectus* de exceſſibus Prælatorum.

Caſus quæſtionis. 49 Quo circa tota difficultas devolvitur circa miniſteria prioris generis, & inquirit an Prælatus cognoſcens per confeſſionem peccatum, & indignitatem ſubditi, poſſit illum deponere à ſuo miniſterio ad nutum amobili, ſi aliæ cauſæ externæ non exiſtant? Reſolutio eſt negativa, & his temporibus probabilior, ac omnino vera ſententia, quam tuentur D. Thomas quodlib. 5. art. 13. N. Franciſcus punct. 3. num. 47. Bañez 2. 2. quæſt. 23. art. 8. Thomas Sanchez lib. 3. de Matrim. diſp. 16. Averſa quæſt. 18. ſect. 8. N. Gabriel à Sancto Vincentio quæſt. 5. Bonacina diſp. 5. quæſt. 6. ſect. 5. punct. 4. num. 14. & 16. Stephanus à S. Paulo num. 219. Gonet diſp. 11. art. 1. §. 3. num. 17. Lugo diſp. 23. ſect. 5. num. 93. Dicaſtillo diſp. 12. dubit. 7. à num. 138. & ſequent. Armilla verb. *Confeſſor*, num. 7. Caſtro Palao punct. 19. §. 3. num. 20. Delrio lib. 7. diſquiſit. ſect. 2. Layman lib. 5. tract. 6. cap. 14. quæſt. 2. num. 22. Coninchus diſp. 9. dub. 4. num. 6. Suarez diſp. 33. ſect. 7. num. 4. in fine. Leander quæſt. 63. & 64. referens Malderum, Fagundez, Joannem à Cruce, Dianam, Filliucium, Ægidium, Candidum, Granados, & alios. Suadeturque primo ex decreto Clementis VIII. de caſibus reſervatis pro Regularibus expedito anno 1594. ubi cap. 4. hæc habentur: *Tam ſuperiores pro tempore exiſtentes, quàm confeſſarii, qui poſteà ad ſuperioritatis gradum fuerint promoti, caveant diligentiſſimè, ne ea notitia, quàm de aliorum peccatis in confeſſione habuerunt, ad exteriorem gubernationem utantur... Atque ita per quoſcumque Regularium ſuperiores, quicumque illi ſint, obſervari mandamus.* In quibus Sanchez (qui in moralibus pro multis computatur) rem apertè deciſam cenſet. Unde merito inquit Lugo, ſe neſcire qualiter oppoſita ſententia poſt hujuſmodi decretum ſuſtineri valeat; eamque quantumvis Magno Doctorum numero fulcitam, omnino ab Eccleſia fore eliminandam, ſubdidit Dicaſtillo.

Deciditur.

D. Thom. N.Franc. Sanch. Bañez, Averſa, N. Gabriel, Stephanus à S. Paulo, Gonet, Lugo, Dicaſt. Bonacin. Layman, Suarez, Armilla, Delrio, & alii. Clemens VIII.

1. Fundamentum.

Porrò licet prædictum decretum ſolum videatur de Regularibus procedere, ex eo tamen colligitur doctrina univerſalis pro omnibus Sacerdotibus, & quibuſcumque Prælatis. Tum, quia ideo prohibetur Regularibus uſus notitiæ confeſſionis ad gubernationem externam, qui hujuſmodi uſus cenſetur eſſe in detrimentum Sacramenti Pœnitentiæ, ac violativus ſigilli; ſed nulla major ratio eſt cur apud Regulares ſit talis, & non apud alios: non enim apparet cur actio removendi ſubdi-

Digitized by Google

ſubditum ab officio notitiam confeſſionis poſita in Priore aut Abbate Conventus ſit contra reverentiam, & ſecretum Sacramenti; & eademmet actio exercita ab Epiſcopo, aut à quolibet alio Sacerdote non ſit ejuſdem conditionis: ergo ea Pontificis deciſio doctrinam generalem pro omnibus affert. Tum etiam: quoniam vel prædictus uſus ſcientiæ confeſſionis ad externam gubernationem ſupponitur illicitus ex natura Sacramenti, & præcepto Chriſti pro priori ad decretum Clementis, vel non? Si primum: ergo eodem modo ſe habet apud Regulares, ac apud non Regulares: nec enim Chriſtus diverſum Sacramentum pro iſtis ac pro illis inſtituit; nec præceptum ſigilli à Chriſto Domino impoſitum pro diverſitate ſubjectorum Sacramentum adminiſtrantium variatur, ut ex ſe liquet. Secundum autem dici nequit: nam prædictum decretum procedit cum omnimoda univerſalitate, ita ut Regularibus interdicat uti ſcientia confeſſionis ad externam gubernationem in omni eventu; lex autem Pontificia nequit ita univerſaliter urgere, ſi aliunde ille uſus ex inſtitutione, & natura Sacramenti illicitus non ſupponitur; cum jus purè Eccleſiaſticum, & à divino præſcindens non obliget cum detrimento propriæ vitæ, nec cum diſpendio boni communis Reipublicæ, Regni, aut Eccleſiæ. Ergo ſi ea deciſio limitationem non admittit, ideò eſt quia ſupponit illicitum ex natura rei uſum ſcientiæ Sacramentalis ad gubernationem externam. Eo vel maximè, quia ut rectè expendunt Dicaſtillo num. 141. & Lugo num. 94. ſi ille uſus ex ſe licitus eſſet, non ſemel foret etiam neceſſarius, & ex naturali præcepto debitus, proindeque Prælati regulares non ſolum poſſent, ſed etiam deberent cognita indignitate ſubditi in confeſſione vel illum ab officio removere, dum cederet in damnum commune, vel illi in electione ſecreta ſuffragium denegare, ne ſcienter eligerent indignum, cum hoc ex ſe malum ſit. Si autem ex naturali præcepto tenentur Prælati id facere, nequit oppoſitum Pontifex decernere; alioqui circa præcepta naturalia diſponere poſſet. Relinquitur ergo, uſum notitiæ confeſſionis ad externam gubernationem ex natura rei eſſe illicitum, Clementiſque decretum novum jus non induxiſſe, ſed antiquum, & divinum explicuiſſe, & corroboraſſe. Unde audiendi non ſunt Gonet, & Suarez, qui licet in re nobiſcum ſentiant, totam vim in poſitiva lege Eccleſiaſtica conſignant, quaſi ea ſola poſſet in omni eventu conſtringere.

Dicaſtill. Lugo.

Gonet, Suarez.

Fundamentum 1.

50 Deinde ſuadetur reſolutio ratione ſatis efficaci, qua ſæpe uſi ſumus, quæque etiam univerſaliter convincit, & premere debet Adverſarios, cum ad hominem procedat. Nam juxta eorum, & omnium doctrinam, motivum potiſſimum, ob quod ſigilli vinculum indiſpenſabiliter urget in omni eventu, ita ut nunquam abrumpi poſſit etiam cum diſpendio boni communis, illud eſt, ne confeſſio difficilis pareτur, & ab ea fideles arceantur: ſic enim magni fecit Chriſtus Dominus hujus Sacramenti piaculum, ſicque illius uſum ſuavem ac tolerabilem eſſe voluit, ut quæcumque damna, quę ex ſigilli retentione ſubſequi poſſent, poſthabuerit, & omnia tanquam minoris aut nullius momenti reſpectu violationis ſigilli æſtimanda decreverit: ſed nihil confeſſionem ita gravem, & exoſam reddere poſſet, nihilque ab ea fideles amplius arcere, quam ſi ſcirent poſſe Sacerdotes uti confeſſionis notitia ad externam gubernationem denegandi ſuffragia in electionibus, removendi eos ab officiis, privandi honoribus, muneribus, & ſimilibus, quæ tanti habentur, & ad quæ omnes maximè afficiuntur: ergo illicitum eſt Sacerdotibus, & Prælatis hæc omnia ex ſolius confeſſionis notitia exercere. Ex quo palam habetur, confeſſionem odioſam fieri etiam independenter ab eo, quod pœnitens hic, & nunc advertat eas actiones elici à Sacerdotibus ob notitiam peccati confeſſi: nam ſi re vera ex ſola ea notitia eliciuntur, quod exercitè advertantur vel non, per accidens eſt. Si enim antecedenter ſcirent id licerè Sacerdotibus, à peccatis manifeſtandis detinerentur, verentes ne ob eorum manifeſtationem ea damna ſibi obvenirent, dum non intelligerent. Quod fundamentum deſumitur ex D. Thoma quodlib. 5. art. 13. in argumento: *Sed contra eſt*, inquit, *quia nihil eſt faciendum in præjudicium confeſſionis, eſſet autem in præjudicium confeſſionis, ſi ſubditus ab adminiſtratione removeretur propter crimen, quod ſuo Prælato confeſſus eſt, quia per hoc alii retraherentur à confeſſione: non ergo debet Prælatus ſubditum ab adminiſtratione removere propter peccatum, quod ei confeſſus eſt.*

D. Thom.

Confirm. 1. Conc. Trid.

Confirmatur primò ex Tridentino ſeſſ. 14. cap. 7. ubi expendens quo pacto utiliſſimum ſit graviorum criminum abſolutionem ſuperioribus reſervari, ſubdit: *Sacerdotes cum nihil poſſint in caſibus reſervatis, id unum pœnitentibus perſuadere nitantur, ut ad ſuperiores pro beneficio abſolutionis accedant.* Si autem ex uno capite adſtringerentur pœnitentes ad ſuperiores pro graviorum criminum abſolutione accedere: & ex alio liceret ſuperioribus uſus ſcientiæ ſacramentalis ad prædictas actiones removendi ſubditos ab officiis, aut beneficiis, & privandi eos aliis honoribus; non utiliſſima criminum reſervatio exiſteret, ſed duriſſimum, & intolerabile onus, quod in Sacramenti Pœnitentiæ detrimentum admodum vergeret. Cum enim hominum imbecillitas avide in altiora propendat, honorifica inhiat, vehementerque ambiat, qualiter pœnitentes pro obtinenda peccatorum adſolutione ſuperiores adire auderent, ſi ab eiſdem ob confeſſionis ſcientiam removendos à miniſteriis, vel ad ea non admittendos ſcirent? Id utique anſam tribueret vel ad ſæpè dimidiandas confeſſiones, vel ad omnino omittendas.

Confirmatio 2.

Confirmatur ſecundò: nam ſigillum, ut omnes fatentur, non ſolum obligat reſpectu aliorum, ſed etiam reſpectu ipſius pœnitentis: ergo quemadmodum illicitum eſt Sacerdoti non ſolum revelare aliis peccata confeſſa, verum etiam aliquid efficere unde ſuſpicentur, aut prudenter ſuſpicari poſſint de pœnitente; ita illicitum erit non ſolum loqui extra confeſſionem cum pœnitente de peccatis ſub ſigillo exiſtentibus, verum, & elicere eas actiones, quibus ſibi peccatum implicitè exprobratur, & motivum ſuſpicandi de confeſſione tribuatur. Atqui amotio ſubditi ab officio ex ſola confeſſionis notitia, & ubi alia cauſa exterior non exiſtit, ut ſupponimus, eſt re ipſa implicita peccati exprobratio, & motivum ſufficiens ut pœnitens prudenter ſuſpicetur id fieri ob peccatum Prælato in confeſſione detectum: ergo ea actio illicita eſt. Minor ſubſumpta liquet: quippè ſi ante confeſſionem nulla cauſa removendi ſubditum ab officio apparebat, ideoque Prælatus illum in ſuo miniſterio conſervabat, nec poſt confeſſionem aliqua denuo ſuborta eſt, unicæ ſubditus confeſſioni Prælato factæ eam ab officio amotionem adſcribere poſſet, idque ingens motivum, ſaltem ſuſpicandi, eſſet. Eo vel maximè, quia ſicut non licet revelare aliis peccata, etiam ubi periculum non eſt quod pœnitens id ſciat; ita nec ex vi notitiæ confeſſionis aliquid efficere in præjudicium pœnitentis, adhuc in eo eventu, in quo ipſe nec ſuſpicatur, nec ſuſpicari poteſt de uſu ſcientiæ confeſſionis; amotio autem ſubditi ab officio incommodum eſt pœnitentis, quod proinde ex ſe confeſſionem odioſam reddit. Per quæ ſatis confirmantur ea, quæ ſuprà à num. 38. & 39. ſtatuimus: eadem quippe utrobique eſt difficultas.

Sententia oppoſita.

51 Oppoſitam verò ſententiam ante decretum Clementis plurimi antiquorum propugnavere, quos refert Sanchez ubi ſupra, & poſt decretum nonnulli recentiores, Reginaldus lib. 3. cap. 2. num. 16. Villalobos tract. 9. diffic. 75. num. 1. Ledeſma cap. 22. dub. 3. Vega 1. part. ſumm. cap. 63. caſu 24. Nugnus quæſt. 11. art. 1. ad 6. & alii apud Leandrum quæſt. 63. Suaderique poteſt primò: quia Prælatus per confeſſionem ſubditi ſibi factam non amittit jus, quod habebat; ſed ante confeſſionem habebat jus eligendi, vel non eligendi, removendi, vel non removendi ſubditum ab officio ad nutum amobili: ergo eodem jure gaudet poſt confeſſionem, poteritque proinde ſubditum ob ſolam ſcientiam ſacramentalem ob officio amovere: Secundò: nam Sacerdos ſolum cogitur ad tegendam confeſſionem; amotio autem ſubditi ab officio nec confeſſionem prodit, nec tribuit motivum ſuſpicandi de crimine confeſſo, cum ſupponatur officium eſſe amobile ad arbitrium Prælati. Tertiò, quoniam ſi Prælatus ante ſubditi confeſſionem illum ab officio removeret, vel illi ſuffragium in electione denegaret, irrationabiliter pœnitens conquereretur, cum injuria illi non fiat: ergo, & poſt confeſſionem emiſſam erit irrationabilis querela, & quælibet ſuſpicio denegationis, aut amotionis ob peccatum confeſſum. Quartò: quia Sacerdoti non eſt prohibitus omnino uſus ſcientiæ confeſſionis: poteſt enim ea uti ad dirigendos actus humanos, ubi poteſt ſine alterius nocu-

Reginald. Villalob. Ledeſma, Nugnus, Vega.

Fundam.

Digitized by Google

nocumento, & periculo propalandi peccata: unde ex auditis in confeſſione poteſt fieri cautior, v. g. ad vitandum talem cibum ne ſanitati noceat, vel commercium, aut familiaritatem cum tali perſona, à qua pœnitens damnum accepit: ſæpè enim diſcunt Sacerdotes in confeſſione, qualiter ſe extra gerere debeant. Ergo cum in caſu quæſtionis nulla tribuatur ſuſpicio peccati, & aliàs injuria pœnitenti non fiat, ſiquidem jus non habet petendi, vel conſervandi rem gratuitam, aliundeque ablatione occaſionis peccandi ejus bono ſpirituali conſulatur, licitum erit prælato uti confeſſionis ſcientia, ut ſubditum à miniſterio deponat, vel ei ſuffragium deneget.

Solvitur. Reſpondetur nihilominus ad primum, ſubditi confeſſionem jus priſtinum Prælati non tollere; hic autem ante confeſſionem jus non obtinebat amovendi ſubditum ab officio ob notitiam confeſſionis. Poteſt itaque Prælatus abſolutè, & ob alias cauſas aliter cognitas eam amotionem facere; non tamen ad id moveri ex ſcientia peccati confeſſi. Unde quemadmodum Sacerdos, qui extra confeſſionem crimen aliquod noverat, & poſtmodum in confeſſione audit, jus non amittat loquendi de illo; obligatur tamen ad non plus loquendum quàm extra confeſſionem ſcit, atque ideò ad non manifeſtandam hanc aut illam circumſtantiam, quàm Sacramentaliter novit; ita Prælatus licet abſolute loquendo jus habeat amovendi ſubditum à ſuo miniſterio, id exercere non poteſt ab ea, quæ ſub ſigillo accepit.

¶ Ad ſecundum dicendum eſt, eam amotionem ab officio ex ſola confeſſionis ſcientia, & ubi alia cauſa non adeſt, eſſe implicitam exprobrationem peccati, practicam de eo loquutionem, & ſufficiens motivum ut de crimine ſuſpicetur. Et quamvis contingere poſſit, ut nec alii, nec pœnitens, ob Prælati cautelam, id intelligant, aut ſuſpicentur; adhuc tamen ſigillum violatur: nam ad id ſatis eſt eam actionem eſſe in detrimentum pœnitentis; nec opus eſt, ut quis ſigillum offendat revelare confeſſionem, ut patet in eo, qui de peccatis ſibi confeſſis loquitur deinceps cum pœnitente: huic enim nihil revelat, cum jam ſua crimina ſciat; delinquit tamen contra ſigillum, quia ea loquutio eſt pœnitenti ingrata. Et ratio eſt: quoniam revelatio ſive directa, ſive indirecta confeſſionis non prohibetur quia revelatio præcisè, ſed quia affert nocumentum pœnitenti, cui Sacramentum favet: ergo omne id, quod ex ſcientia confeſſionis fit in incommodum, & detrimentum pœnitentis, eſt prohibitum ſub ſigillo. Cum ergo amotio ſubditi ab officio ex ſola ſcientia confeſſionis fit illius detrimentum, nequit non eſſe illicita Prælato, quidquid ſit an ſubditus hic, & nunc uſum ſcientiæ confeſſionis advertat, vel non. Semper enim hujuſmodi actiones ex ſe confeſſionem odioſam reddunt, pœnitenteſque ab uſu Sacramenti removent. Per quod patet etiam ad tertium: nam licet pœnitens nullam habeat cauſam juſtæ querelæ, dum ante confeſſionem ab officio gratuito deponitur; habet tamen ubi Prælatus ex confeſſione ſibi facta ad id movetur, ſiquidem fidelitatem non ſervat in ſecreto ſibi commiſſo, & illis, quæ ſibi ut Deo dicta ſunt, utitur ad externum forum, & ad damnum temporale pœnitenti inferendum.

Conſtat etiam ad quartum: fatemur quippè non omnem uſum ſcientiæ confeſſionis eſſe illicitum; contingere enim poteſt, Sacerdotem ex notitia Sacramentali cautiorem fieri ad exercendas plures actiones, quæ nec ſuſpicionem de peccatis ſub ſigillo exiſtentibus præbeant, nec damnum aliquod pœnitentibus afferant, quales ſunt quæ in objectione recenſentur, in quibus & ſimilibus non eſt unde Sacerdos violator ſigilli cenſeatur. Principium enim ad id cognoſcendum eſt, an actio, quam Sacerdos ex notitia confeſſionis exercet, eam gravem ac difficilem paret, vel non? Prædictæ autem actiones, quæ nec peccata produnt, nec in pœnitentium incommodum cedunt, confeſſionem exoſam non efficiunt. Ceterum ſi actio talis conditionis ſit, ut licet hic, & nunc vel ob cautelam Sacerdotis, vel ob aliorum diſtractionem, aut inadvertentiam peccatum non manifeſtet, nihilominus eſt ingrata pœnitenti, illique moleſtiam infert, nequit non eſſe ſigilli violativa; & ita in præſenti contingit, ut dictum eſt. Nec refert, pœnitentem jus non habere ad conſervationem officii gratuiti, aut ad nutum amobilis: inde enim ad ſummum ſequitur eam amotionem non eſſe proprie injuriam pœnitentis, prout injuria importat actionem contra juſtitiam, aut lædentem jus alterius; non tamen quod non ſit injuria prout hæc ſignificat damnum, aut incommodum, quod re ipſa obveniat pœnitenti ex privatione miniſterii, aut non electione ad officium; hoc autem ſufficit ut confeſsio fiat odioſa, & pœnitentes motivum accipiant ad eam non accedendi, ne ob criminum manifeſtationem incommodum reportent. Præter quam quod injuria non irrogatur ſubdito ex negatione rei debitæ, ſed ex modo denegandi rem indebitam: eſt enim Sacerdos infidelis circa ſecretum ſub arctiſsimo ſigillo ſibi commiſſum, & eam notitiam in detrimentum pœnitentis convertit, eum privando temporalibus commodis. Quod autem ea amotione ab officio ejus bono ſpirituali conſulatur, quatenus occaſio peccandi aufertur, nihil ſimiliter refert: etenim qui denegat Euchariſtiam in publico peccatori occulto cognito ut tali in confeſſione, illius bono ſpirituali conſulit, cum illum à ſacrilegio committendo removeat; & nihilominus ea denegatio eſt illicita, quia eſt in denigrationem honoris, aut in jacturam temporalis poni pœnitentis. Sufficit itaque miniſteria cenſeri bona temporalia ſubditi, ut ab illis ob ſolam confeſſionis notitiam amoveri nequeant ſine violatione ſigilli.

52 Urgentius autem nobis objicere poſſent adverſarii authoritatem D. Thomæ loco cit. ex quodlib. 5. art. 13. in corp. ubi inquit: *Dicendum, quod id, quod per confeſſionem auditur, nullo modo eſt manifeſtandum nec verbo, nec ſigno, nec nutu, nec etiam aliquid eſt faciendum, unde in ſuſpitionem peccati aliquis poſsit devenire. Si ergo amotio ſubditi ab adminiſtratione poſset inducere ad manifeſtandum peccatum in confeſſione auditum, vel ad aliquam probabilem ſuſpicionem habendam de ipſo, nullo modo Prælatus deberet ſubditum ab adminiſtratione removere; puta, ſi in aliquo Monaſterio eſſet conſuetum quod Priores non amoverentur de ſuis Prioratibus niſi propter culpam; manifeſtaretur peccatum confitentis per remotionem ab adminiſtratione. Unde ſi Abbas hoc faceret, graviter peccaret tanquam confeſſionem revelans. Poſſet tamen eum ſecrete charitativè admonere, ut cum inſtantia peteret ceſsionem, ſi hoc videret ſaluti ejus expedire. Si vero per amotionem ab adminiſtratione peccatum nullatenus manifeſtaretur, puta ſi in aliquo Monaſterio eſſet conſuetum quod Abbas pro ſuo libito de facili aliquos ab adminiſtratione removeret, tunc alia occaſione accepta poſſet ſubditum ſibi confeſſum ab adminiſtratione removere, & deberet hoc facere, cum debita tamen cautela, ſi talis adminiſtratio eſſet ſubdito periculoſa in poſterum; quamvis etiam, & in hoc caſu melius eſſet quod eum induceret ad ceſsionem petendam.* In quibus manifeſtè ſermonem facit de officiis ad nutum, & de facili amobilibus; & diſtinguens inter depoſitionem ſubditi à miniſterio inducentem ſuſpicionem peccati, & inter non inducentem, aſſerit de prima illicitam eſſe; de ſecunda autem non ſolum docet poſſe fieri, ſed vel Prælatum teneri alia occaſione accepta, aut prætextu quæſito ad ita faciendum, cum debita tamen cautela. Similia habet in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 1. quæſtiunc. 1. ad 3. & urgentiora ad 4. ubi ait: *Dicendum, quod ex multis aliis cauſis aliquis redditur indignus ad Prælationis officium quàm ex peccato, ſicut ex defectu ſcientiæ, vel ætatis, vel alicujus hujuſmodi; & ideo qui contradicit* (in electione intellige) *nec ſuſpicionem de crimine facit, nec confeſſionem revelat.* Ex quibus locis deprompta ſunt à diſcipulis ea, quæ habentur in ſupplem. quæſt. 11. art. 1. quæque idem continent. *Objectio. D. Thom.*

53 Verum ut clarius pateſiat quid D. Thomas in objecta auctoritate ſentiat, prius decidendum eſt quid debeat facere Prælatus ubi ultra notitiam peccati, quàm habet in confeſſione, adſunt aliæ cauſæ ad deponendum ſubditum à ſuo miniſterio? Ad quod conſequenter ad ea, quæ hactenus ſtatuimus, cum diſtinctione reſpondendum eſt, & reſpondere tenentur omnes, qui in caſu præcedenti nobiſcum ſentiunt. Etenim vel hujuſmodi cauſæ aderant ante confeſſionem ſubdit factam Prælato, vel poſt confeſſionem oblatæ ſunt? Si ante confeſſionem aderant, eaſque Prælatus percaluerat, & nihilominus ſubditum in officio conſervabat, nequit poſt confeſſionem eum à miniſterio removere abſque ſigilli violatione: quia ſi illæ cauſæ prius ut ſufficientes cognitæ Prælatum ad eam actionem non excitabant, & poſt peccati confeſſi notitiam ad id movetur, ſignum eſt ſcientiam confeſſionis influere efficaciter in eam ſubditi *Alter caſus.* *Reſolvitur.*

diti.

Digitized by Google

dere poteſt peccatum, quod ſcit intra, & extra confeſſionem. Tum etiam, & eſt ratio D. Thomæ in 1. argum. *Sed contra* cit. art. quia *nullus poteſt alium obligare ad quod non erat obligatus, niſi ſit ſuus Prælatus, qui obliget eum præcepto; ſed ille, qui ſciebat alicujus peccatum per viſum, non erat obligatus ad celandum: ergo ille, qui ei confitetur, cum non ſit Prelatus ſuus, non poteſt eum obligare ad celandum hoc, quod ſibi confitetur.* Tum denique: nam ex oppoſito lata fraudibus panderetur via: poſſet enim qui furtum coram Sacerdote commiſit, ſtatim ei confiteri, ne de crimine accuſaretur. Fieret, item Sacerdotem, qui intra, & extra confeſſionem novit hęreſim in Eccleſiam inſerere, Regni proditionem, aut ſimile aliud crimen tendens in damnum publicum, his damnis occurrere non poſſe, nec teneri rem palam facere ubi in teſtem adducitur. Similiter, excommunicari non poſſet ab Epiſcopo ille, qui convictus de crimine in foro externo, ei peccatum in confeſſione manifeſtat. Hæc autem ſatis abſurda ſunt, & juſtitiæ legibus adverſa: ergo ſentiendum eſt, poſſe Sacerdotem peccatum prodere, ubi illius ſcientiam extraſacramentalem habet.

D. Thom.

Objectio. Altiſiod.

57 Nec refert ſi cum Altiſiodorenſi, cui oppoſita ſententia tribuitur, objicias, Sacerdotem, dum confeſſionem audit, virtualiter promittere crimina ſub ſecreto celare; ſed qui promittit rem habere ſub ſecreto, tenetur tacere, quantumcumque id aliis viis ſciat: ergo. Tum etiam: nam confeſſionis ſigillum inſtitutum eſt ob ſcandalum vitandum, & ne fideles arceantur à confeſſione; ſed qui dicit quæ in confeſſione audivit, etiam ſi aliunde ſciat, ſcandalum parat, anſamque recedendi à confeſſione offert: ergo illicitum eſt loqui de auditis in confeſſione, etiam ſi eorum alia notitia extra ſacramentalis habeatur. ¶ Non, inquam, refert: etenim Sacerdos confeſſionem audiens non promittit retinere peccata ſimpliciter, & omnibus modis, ſed ſolum ea non revelare prout confeſſa. Ex quo fit, non poſſe dicere, audivi hoc crimen in confeſſione, nec eas circumſtantias, quarum notitiam intra Sacramentum dumtaxat acquiſivit; poteſt tamen, quod aliunde novit, prodere. Præterquam quod ex ea virtuali Sacerdotis promiſsione ad ſummum ſequitur, Sacerdotem delinquere contra fidelitatem, non vero ſigillum violare: quippe quod non ex fidelitate, ſed ex religione urget. Ad ſecundam probationem reſpondet D. Thomas ubi ſuprà: *Dicendum, quod non debet ita vitari peccatum ex una parte, quod ex alia juſtitia relinquatur. Veritas enim non eſt propter ſcandalum dimittenda; & ideò quando imminet periculum juſtitię, & veritatis, non debet dimitti revelatio ejus, quod quis in confeſsione audivit, ſi aliàs ſcit.* Nec eſt undè fideles à confeſsione arceantur, ſi Sacerdos confeſsionem non revelat, ſed quod alias ut homo extra Sacramentum vidit, vel audivit, profert.

Diſpellitur.

D. Thom.

Suppoſitio I.

Ulterius ſupponendum eſt, poſſe pœnitentem facultatem concedere Sacerdoti, ut peccatum revelet, ſi illum iterum extra confeſsionem quaſi hiſtoricè referat: hoc enim pacto, ut adverſarii fatentur, cum jam Sacerdos notitiam extraſacramentalem habeat, & crimen ſit ſub naturali ſecreto, poteſt pœnitens cedere juri ſuo. Undè quemadmodum valet per ſe ipſum peccatum alteri manifeſtare, ita, & facultatem concedere Sacerdoti ut manifeſtet. Difficultas igitur eſt, an ea quaſi hiſtorica narratione extra ſacramentali non facta, ſed ſola licentia intra vel extra confeſsionem conceſſa, poſsit Sacerdos peccatum detegere juxta licentiæ univerſalitatem, vel reſtrictionem; ita ut ſi fuerit ampla, poſsit cui neceſſarium fuerit revelare; ſi limitata pro aliqua perſona, illi, & non alteri, prodere? Et ſimiliter, ita ut pœnitens per Sacerdotem internuncium tranſmittat ſigilli vinculum ad illum tertium, cui revelatur confeſsio, vel non tranſmittat, ſed illum relinquat ſine obligatione ſigilli juxta pœnitentis arbitrium?

§. I.

Dubii reſolutio.

Aſsertio. D. Thom. D. Bonav. D. Anton. Uterque. Sotus, Paludanus, Mediu. Navarr. Sylveſter. Henriq. Covarr. Adrian. Suarez, Vaſq. Lug. Dicaſtill. Leander.

58 Dicendum eſt, poſſe Sacerdotem peccatum ſibi confeſſum alteri revelare de pœnitentis licentia, & juxta qualitatem licentiæ. Ita D. Thomas in 4. diſt. 21. q. 3. art. 2. D. Bonaventura 2. part. diſt. art. 2. quæſt. 2. D. Antoninus 3. part. tit. 22. §. 1. Sotus in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 6. Paludanus ibidem diſt. 21. quæſt. 3. art. 3. num. 24. Petrus Soto lect. 11. de confeſſ. Medina. Cod. de confeſ. quæſt. de licentia pœnitentis ad revel. confeſſ. Navarrus in cap. Sacerdos, num. 127. Sylveſter verbo Confeſſor 3. quæſt. 3. & 5. Henriquez quodlibet. 7. quæſt. 26. Covarruvias in 4. Decretal. part. 2. caſ. 8. & 12. Adrianus quæſt. ultim. de confeſſ. in 4. §. *Sed probabilior.* Suarez diſp. 33. ſect. 5. num. 6. Vaſquez quæſt. 93. art. 4. dub. 5. Lugo diſp. 23. ſect. 5. §. 4. num. 133. Dicaſtillo diſp. 12. dub. 5. 73. Leander q. 17. plures referens, eſtque communis Neothericorum conſenſus. Et ſatis colligitur ex capit. Officii de Pœnit. & remiſſ. ubi refertur quemdam Sacerdotem conſuluiſſe Pontificem circa peccatum ſibi à muliere confeſſum, præſtita prius licentia ad conſilium expoſtulandum.

Ratio ex D. Thom.

Suadetur igitur prior aſſertionis pars ratione D. Thomę in corp. cit. art. Nam ideo Sacerdos de licentia pœnitentis non poſſet peccatum alteri revelare, quia neſcit tale peccatum ut homo, quo pacto extra Sacramentum loquitur, & quia alias ſequeretur ſcandalum ex hujuſmodi revelatione; ſed conceſſa pœnitentis licentia, etiam ſi ea quaſi hiſtorica peccati narratio extra Sacramentum non fiat, utrumque illud principium ceſſat: ergo de licentia pœnitentis valet Sacerdos peccatum alteri revelare. Minor, quæ difficultatem præſefert, oſtenditur quoad utramque partem; quoad primam quidem: Etenim ſi pœnitens referat hiſtoricè peccatum extra Sacramentum, facit, ut adverſarii fatentur, quod Sacerdos illud ſciat ut homo; ſed in prudentum judicio licentia præſtita à pœnitente æquivalet illi hiſtoricæ narrationi: ergo Sacerdos ex vi licentiæ pœnitentis ſcit peccatum ut homo, proindeque primum principium ceſſat. Tum etiam: nam pœnitens poteſt ſine ea narratione transferre notitiam extra ſacramentalem in ſacramentalem, & facere Sacerdotem ſcire ut Dei miniſtrum id, quod alias ſciebat ut homo, uti ſi contingat pœnitentem crimen committere coram Sacerdote, & poſteà dum ei confitetur dicat, de his, quæ vidiſti, me accuſo: Ergo è converſo poteſt prędicta hiſtorica narratione non facta, ſed ſola licentia conceſſa, facere Sacerdotē ſcire ut hominem, quod aliàs ſcit ut Dei miniſter, & unico verbo dicere, de his, quæ in confeſsione audiviſti, extra Sacramentum loquaris. Nec enim plus continet ea extraſacramentalis relatio, quam hæc loquutio, eſtque proinde quædam cæremonia methaphyſica ad rem moralem nihil conferens. Tum denique: quia in omnium ſententia poteſt Sacerdos loqui in communi de auditis in confeſsione non revèlando perſonam: inquiramus ergo ab adverſariis, an dum ita loquitur extra Sacramentum, loquatur ut homo, & ſciat ut homo quod dicit? An vero id ſciat ut Dei miniſter, & loquatur ut talis? Si primum: ergo, ut Sacerdos loquatur ut homo, & ſciat ut homo quod extra Sacramentum loquitur, neceſſarium non eſt quod ſibi fiat à pœnitente illa hiſtorica, & extraſacramèntalis relatio peccatorum, ſiquidem hæc in caſu poſito non adeſt. Si ſecundum: ergo ut Sacerdos poſsit dicere quæ audivi intra confeſsionem, non indiget ea ſcire ut homo, ſed ſatis eſt ea ſcire ut Dei miniſter, atque ideo ex quo neſciat pèccata ut homo, dum ſibi extraſacramentaliter hiſtoricè non referuntur, ineptè probatur quod nequeat loqui de auditis in confeſsione cum licentia pœnitentis: poterit quippè hujuſmodi licentia deſervire ut loquatur tanquam Dei miniſter. Quoad ſecundam verò ſuadetur eadem minor: nam eo ipſo quod fideles ſciant confeſſionem revelari non poſſe niſi de eorum expreſſa licentia, & juxta taxationem ad eorum arbitrium factam, ſatis obviatur ſcandalo, ut ex ſe liquet. Præſertim, quia ubi Sacerdos cum pœnitentis licentia alteri peccatum revelat, poteſt & debet dicere, mihi conceſſa eſt facultas, ut tibi dicam; quo poſito nullum motivum ſcandali apparet.

Confirm.

Confirmatur, & urgetur: quoniam ſigilli vinculum inſtitutum eſt à Chriſto Domino in favorem pœnitentis, ne ex confeſſione incommodum reportet, & Sacramentum odioſum fiat; ſed poſſe Sacerdotem revelare peccatum de licentia pœnitentis, cedit in hujus favorem, Sacramentumque amabilius reddit: ergo de pœnitentis facultate licitum eſt crimen alteri revelare. Suadetur minor: nam ſæpè neceſſarium eſt Sacerdoti, ut rectè circa ea, quæ in confeſſione occurrunt, procedat, aliquid extra Sacramentum dicere, virum prudentem, & eruditum conſulere, vel facultatem abſolvendi à tali crimine reſervato expoſcere; ſed pœnitentem non

poſſe

Digitized by Google

poſſe facultatem concedere ad hujuſmodi, quin peccata extra Sacramentum hiſtoricè referat, eſt grave onus illius; ſiquidem cogeretur ut cum rubore proprii peccati conſilium vel facultatem abſolvendi per ſe ipſum, & non per internuncium, quæreret, vel ut crimen extra confeſſionem manifeſtaret cum periculo ut jam facilius poſſet revelari ab aliis ſine violatione ſigilli: ergo quod Sacerdos loqui valeat de auditis in confeſſione cum licentia pœnitentis cedit in hujus favorem, & conſequenter Sacramenti, quippè quod eo redditur amabilius, quo plus pœnitenti conſulitur. Adde primò D.

D. Thom.

Thomam dicentem in primò argum. *Sed contra* citati art. *Superior poteſt remittere peccatorem cum litteris ad inferiorem Sacerdotem de voluntate ipſius: ergo de voluntate pœnitentis poteſt alteri peccatum revelare.* Adde ſecundò, ſigillum Sacramentale ſequi naturam, & conditionem ſecreti naturalis; hoc autem non expoſcit ut ſemper irrevocabiliter retineatur, ſed dumtaxat juxta voluntatem committentis, qui pro ſuo libito vel omnino, vel ex parte vinculum tollit. Adde tertio, quod licet juramentum promiſſioni adjunctum obliget ex jure divino, nihilominus ubi ille, in cujus favorem fit promiſſio, cedit promiſſioni, juramentum vim obligandi amittit. Ergo ſimiliter, eſto ſigillum ex divino jure urgeat, non plus urget quàm juxta arbitrium pœnitentis, in cujus favorem eſt inſtitutum.

59 Poſterior aſſertionis pars, nempè, Sacerdotem poſſe peccatum revelare juxta licentiæ qualitatem, ſatis conſtat ex dictis: ſi enim abſque pœnitentis licentia crimen revelari non poteſt, & ea conceſſa poteſt, conſequens eſt tum quod ſi pœnitens eam poteſt concedere pro uno, poſſit etiam pro multis; tum quod ſi pro uno dumtaxat conceditur, illi, & non alteri, crimen detegendum ſit: id quippè non ex Sacerdotis, ſed ex pœnitentis arbitrio pendet. Et ſimiliter quod ille tertius, cui revelatur confeſſio, maneat etiam ſigillo obſtrictus, ſi ſub ea limitatione licentia concedatur; vel obligationem ſigilli non contrahat, ſi id pœnitens non intendat. Quæ omnia ſuadentur ulterius ratione D. Thomæ in 2. argum. ſed contra cit. art. Nam quod pœnitens poteſt facere per ſe ipſum, poteſt etiam per alterum facere in præſenti materia; atqui pœnitens per ſe ipſum poteſt ſua crimina alteri revelare, obligationem ad ſigillum non inducendo, vel eam inducendo uti contingit dum Prælato ſuperiori crimen reſervatum prodit ut facultatem abſolvendi concedat: hæc enim manifeſtatio, cum ſit in ordine ad confeſſionem, obligationem ſigilli infert, ut communiter cenſent Authores: ergo etiam per Sacerdotem tanquam per internuncium poterit crimen alteri revelare, vel obligationem ad ſigillum non tranſmittendo, vel tranſmittendo ſi opus fuerit, & revelatio in ordine ad confeſſionem fiat. Et quidem ſi ubi Sacerdos ſine pœnitentis licentia ejus peccatum detegit, qui audit ſigillo obſtringitur; non apparet cur etiam non obſtringatur ille, cui ob urgentem neceſſitatem revelatur confeſſio de licentia pœnitentis cum ea limitatione. Sed de his infrà dub. 5. ex profeſſo ſermo redibit.

Obſervatio.

Obſervandum autem eſt, hujuſmodi pœnitentis licentiam debere eſſe expreſſam, nec in re tanti momenti ſufficere tacitam, aut præſumptam. Ita communiter

Palaus, Dicaſt. Lugo, N. Franciſc. Suarez, Navarr. Coninch. Reginald. Nugnus, Fagundez, Layman, Covarruv. Diana.

Doctores, quos refert, & ſequitur Palaus diſp. unic. punct. 19. §. 1. num. 7. Dicaſtillo diſp. 12. dub. 5. num. 70. Lugo diſp. 23. ſect. 5. §. 4. num. 13. N. Franciſcus cap. 14. punct. 1. num. 6. Suarez diſp. 33. ſect. 5. num. 14. Navarrus in cap. *Sacerdos*, num. 151. Coninchus diſp. 9. dub. 1. num. 23. Reginaldus lib. 13. num. 59. Nugnus, Fagundez, Layman, Covarruvias, Diana plures adducens tract. 11. reſolut. 10. Et ratio eſt perſpicua: ſi enim præſumpta ſufficeret, ſæpè contingere poſſet, quod Sacerdos eam præſumeret, aut conceſſam crederet, & quod pœnitens nec concederet, nec deberet. Ne ergo contingat quod confeſſio contra pœnitentis arbitrium reveletur, locus præſumptioni relinquendus non eſt. Similiter debet eſſe omnino libera, nec per vim, metum, aut deceptionem extorta, nec importunis precibus obtenta: alioqui invalida cenſebitur. Ita etiam Diana, & Suarez ibidem, N. Franciſcus num. 7. Palaus num. 8. Navarrus, Fagundez, & alii.

Quæſtiuncula.

60 Inquirens autem, an poſſit Sacerdos cum licentia pœnitentis revelare peccatum complicis ſine complicis licentia? Hæc difficultas ſupponit peccatum complicis cadere etiam ſub ſigillo, id quod eſt ſententia communis, cujus Patronos refert, & ſequitur Suarez diſp. 34. ſect. 3. num. 2. & ſatis conſtat ex eo generali principio, quod ea omnia cadunt ſub ſigillo, quæ deteguntur à pœnitente in ordine ad integram confeſſionem faciendam; peccatum autem complicis manifeſtatur à pœnitente ut integrè ſuam conſcientiam prodat, ut ſupponimus: ergo ſub ſigillo celari debet. Quo ſuppoſito,

1. Sententia. Vaſq. Kelison, Tambur.

locum habet propoſita difficultas. Cui reſpondet negativè Vaſquez quæſt. 93. art. 4. dub. 5. num. 5. Keliſon tom. 2. in 3. part. quæſt. 11. art. 1. dub. 2. Tamburinus in meth. confeſ. lib. 5. cap. 3. num. 7. & alii aſſerentes neceſſarium eſſe pœnitentem extra confeſſionem referre hiſtoriam peccati, & perſonam complicis nominare, ut Sacerdos ea notitia uti poſſit; nec ſatis eſſe ſi licentiam intra confeſſionem concedat. Quorum fundamentum eſt, ſigillum obligare non ſolum in favorem pœnitentis, ſed etiam in utilitatem complicis; ſed quia obligat in favorem pœnitentis, nequit ſine hujus licentia peccatum alteri revelari: ergo nec ſine licentia complicis. Majorem probat Vaſquez, quia Deus voluit judicium Sacramentale fuiſſe omnino ſecretum, ne inde alicui incommodum ſequeretur, aut ſequi poſſet: ergo cenſendum eſt eo ſecreto voluiſſe conſulere non ſolum pœnitenti, ſed, & omnibus, qui quomodolibet explicantur in peccato pœnitentis.

2. Sententia. Capreol. D. Anton. Soncinas, Lugo, Dicaſt. Hurtado, Diana, Corduba, Suar. & alii.

Sentiendum tamen eſt, poſſe Sacerdotem ſine violatione ſigilli revelare peccatum complicis cum ſola pœnitentis licentia, ſive ea revelatio fiat ad bonum pœnitentis, ſive ad correctionem complicis. Ita Capreolus in 4. diſt. 21. q. 2. art. 3. ad 8. D. Antoninus 3. part. tit. 14. cap. 19. §. 11. Soncinas in ſumm. Capreoli diſt. 21. q. 2. concluſ. 2. ad 3. Lugo diſp. 23. ſect. 5. num. 138. Dicaſtillo diſp. 12. dub. 5. num. 80. Hurtado diſp. 12. diffic. 6. Diana 5. part. tract. 11. reſol. 24. Corduba lib. de detract. famæ, memb. 2. q. 4. concl. 3. Suarez diſp. 34. ſect. 3. num. 7. & ſect. 4. num. 5. referens plures, aſſerenſque eſſe communem Theologorum ſententiam quam utrobique multis probat. Ex dictis vero breviter ſuadetur: nam motivum, cur ſigillum Sacramentale obligat, eſt ne confeſſio reddatur odioſa, ac difficilis ejus uſus; ſed ex quo Sacerdos poſſit cum ſola pœnitentis licentia peccatum complicis revelare, confeſſio non redditur odioſa, & difficilis: ergo contra ſigillum non eſt revelare peccatum complicis cum ſola pœnitentis licentia. Minor oſtenditur: quia ea ſolum reddunt confeſſionem difficilem, quæ detinent pœnitentes ne ad confeſſionem accedant; ſed ex revelatione peccati complicis cum ſola pœnitentis licentia nemo rationabiliter à confeſſione detinetur, nec detineri poteſt, non quidem pœnitens, qui videt ſigilli clavem ex ejus voluntate pendere, & peccata abſque ſuo arbitrio nunquam revelari poſſe; non item complex; quamvis enim ejus peccatum prodatur, non tamen prout ab ipſo confeſſum, ſed prout ab alio, qui ſponte ad id licentiam concedit, quique extra confeſſionem id ipſum facere poterat. Ergo ex hujuſmodi revelatione confeſſionis uſus nemini difficilis efficitur. Tum etiam: quoniam licentia complicis non eſt unde requiratur: ipſe enim ſecretum non commiſit, ſed ſolus pœnitens: ergo ab iſto ſolo pendet licentia ad illius peccati revelationem. Patet conſequentia: nam jus ſigilli, & cujuslibet alterius ſecreti ſoli illi acquiritur, qui ſecretum committit, quo cedente juri ſuo obligatio ſecreti perit, quidquid ſit de alia obligatione ex charitate, aut juſtitia, quæ relinquatur in Sacerdote ad non infamandum proximum.

Unde conſtat ad motivum adverſæ opinionis: quippè ſigillum Sacramentale per ſe ſolum obligat in favorem pœnitentis, & ratione illius, non vero in favorem complicis niſi per accidens, & per quandam attentionem reflexam ad pœnitentem: ſi enim peccatum complicis cadit ſub ſigillo, non ideo eſt quia ejus revelatio cedit in detrimentum complicis, aut in ejus famæ denigrationem, ſed quia tale peccatum eſt quid ſpectans ad confeſsionem pœnitentis, qui aliter propriam conſcientiam detegere, & confeſsionem materialiter integram facere non poterat, quàm explicando complicem; atque ideò quia illius peccati revelatio eſſet in detrimentum pœnitentis, cujus confeſsio manifeſtaretur, & cui proinde fieret difficilis. De damno autem, quod inde complici obveniret, ſigilli vinculum non curat

per

Digitized by Google

per ſe, & formaliter, ſed ad aliam ſpectat virtutem. Itaque conceſſa pœnitentis licentia, revelatio illius peccati non erit violatio ſigilli, aut peccatum contra Religionem; poterit tamen eſſe contra juſtitiam, ſi indebitè fiat, & complicis honorem lædat. Quo circa, ut rectè vidit Suarez ubi ſuprà, hujuſmodi licentia raro à pœnitente concedenda eſt, & non niſi ſub circumſtantiis ſecundum prudentiam requiſitis, & ſub urgentibus motivis vel proprii boni ipſius pœnitentis, vel complicis, vel ad præcidendum aliquod grave damnum. Conſulatur citatus Author, qui rem ſatis explicat, & appoſitis exemplis illuſtrat ſect. 4. per totam.

Suarez.

§. II.

Oppoſitæ ſententiæ fundamenta convelluntur.

Sotus, Major, Gabr. Durand. Alenſis, Angelus, Villalob. Delgad.

Argum. 1.

61 PRo ſententia aſſertioni adverſa decertant Scotus in 4. diſt. 21. q. 2. Major q. 3. Gabriel art. 3. dub. 4. Durandus q. 4. Alenſis 4. part. quæſt. 19. Angelus verbo *Confeſſio* 8. num. 5. Villalobos 1. part. tract. 9. diffic. 74. Delgadillo cap. 19. dub. 68. num. 14. Quorum placitum ſuadetur primò: nam ſi liceret Sacerdoti ex ſola pœnitentis licentia intra confeſsionem præſtita, & alia peccatorum narratione quaſi hiſtorica extra confeſsionem non facta, Peccata ſibi confeſſa alteri revelare, etiam id ipſum facere poſſet de licentia legitimi ſuperioris ipſius pœnitentis; ſed hoc non licet etiam de licentia Summi Pontificis ſupremi omnium Prælati: ergo nec de licentia pœnitentis. Sequela conſtat, quia licentia, quam præſtat inferior, potiori jure à ſuperiori concedi poteſt. Imò ex eodem principio urgetur: etenim ſi pœnitens poſſet eam facultatem concedere, poſſet illius ſuperior præcipere ut eam concederet, & ad conceſsionem cogere; ſed abſurdum eſt aſſerere Summum Pontificem poſſe præcipere, & cogere pœnitentem ad conceſsionem licentiæ: ergo. Major oſtenditur: quippè ſubditus in omnibus; quæ licita ſunt, tenetur ſuperiori obedire, ad idque urgeri poteſt; atqui ſi doctrina tradita vera eſt, ſæpè erit licitum, imò, & neceſſarium, pœnitentem concedere hujuſmodi facultatem: ergo.

Diluitur.

Reſpondetur ad argumentum negando ſequelam, vel ſuppoſitum illius: licet enim pœnitens quoad alia plures gradatim ſuperiores habeat; quoad ea tamen, quæ ad Sacramentale ſigillum ſpectant, nemini niſi Chriſto Domino ſubjicitur, qui ita potuit, & voluit rem diſponere, ut ſacramentalis ſecreti clavem in ſolius pœnitentis manus tradiderit, ut pro libito, & ſine dependentia ab alio clauderet, vel aperiret. Quod inde colligitur, quia in impoſitione præcepti ſigilli unicè attendit ad ſuavem, facilemque Sacramenti uſum; hic autem omnino, vel magna ex parte corrueret, ſi ſuperior ad confeſsionem revelandam facultatem concedere poſſet, vel pœnitens quoad hæc alteri quàm Chriſto ſubjiceretur. Unde quemadmodum Sacerdos ſuperiorem non habet, cui obedire teneatur, in ordine ad confeſsionis revelationem; ita nec pœnitens, qui quoad id ab omni ſubjectione eſt extractus, ut facilius, & ſecurius poſſet cuncta ſcelera prodere, & conſcientiæ receſſus Sacerdoti detegere. Quibus addenda eſt reſponſio D. Thomæ in 4. diſt. 21. q. 3. art. 2. *Ad primum ergo dicendum, quod Papa non poteſt licentiare eum ut dicat, quia non poteſt facere ut ſciat ut homo, quod poteſt qui confitetur.* Itaque pœnitentis licentia non eſt propriè licentia, aut actus juriſdictionis, ſeu diſpenſatio juris divini; nec enim tam conſiſtit in re, quàm in modo dandi notitiam extraſacramentalem, quam ſuperior præſtare nequit; hæc autem notitia eſt quaſi quædam conditio, qua poſita obligatio ſigilli deficit. Ex quo etiam liquet ad difficultatis augumentum, quæ in adverſarios retorquenda eſt: quippè facilius poterit ſuperior præcipere pœnitenti, ut peccatum ſibi vel Sacerdoti extra confeſſionem revelet.

D. Thom.

Argum. 2.

62 Secundò arguitur: quoniam id, quod inſtitutum eſt ob bonum commune, nequit ex arbitrio unius irritari; ſed occultatio peccatorum, quæ confeſſioni ſubjiciuntur, inſtituta eſt in commune bonum fidelium, ut confidentius ad Sacramentum accedant: ergo nequit pœnitens pro ſuo nutu Sacerdoti facultatem concedere, ut peccata clavibus ſubjecta revelet.

Confirmatur: nam Clericus nequit cedere privilegio fori, aut Canonis, ut judicetur à laico in foro externo: ergo nec pœnitens juri Sacramenti, ut ejus peccata revelentur. Antecedens conſtat ex cap. *Contingit de ſentent. excommun.* & ex cap. *Diligenti de foro competenti.* Conſequentia vere probatur: nam ideò Clericus illi legi immunitatis, & exemptionis cedere non poteſt, quia eſto conſulat honori cujuslibet Clerici in particulari, tamen inſtituta eſt in favorem ac decus totius Eccleſiaſtici ſtatus, cui injuria fieret ſi quis Clericorum illi privilegio cederet; atqui jus ſigilli non ſolum attendit ad bonum pœnitentis, ſed per ſe primò inſtitutum eſt in favorem omnium fidelium, & totius Eccleſiæ in communi: ergo nec pœnitens huic juri cedere poteſt concedendo licentiam ad revelationem peccati.

Solutio argumenti.

Ad argumentum reſpondetur omiſſis præmiſſis negando conſequentiam: etenim præceptum ſigilli impoſitum à Chriſto Domino in bonum commune totius Eccleſiæ non eſt ad reticenda abſolutè omnia peccata quomodocumque Sacerdoti nota ſive per ſcientiam ſacramentalem, ſive extraſacramentalem; ſed ſolum ad reticenda peccata confeſſa, quæ nullo alio modo niſi per confeſſionem innoteſcunt: hæc enim dumtaxat premuntur ſigillo in bonum Eccleſiæ inſtituto. Undè ſi Sacerdos eademmet peccata, quæ ſibi in Sacramento, & tanquam Dei Miniſtro dicta ſunt, alio modo extra Sacramentum, & tanquam homo agnoſcat, vel quia vidit, vel quia audivit, de illis prout ſic notis loqui poteſt, quin ſigillum violet. Pœnitens autem ubi licentiam concedit ad revelationem ſui criminis, tribuit Sacerdoti in vi illius licentiæ aliam notitiam extraſacramentalem peccati, & facit Sacerdotem ſcire ut hominem, quod aliàs ſciebat ut Deus. Quo circa ſicut Sacerdos, qui loquitur de peccato ſibi confeſſo, quod ante confeſſionem noverat, non immutat vinculum ſigilli in bonum Eccleſiæ inſtitutum, ita nec immutat dum loquitur de licentia pœnitentis. Quæ eſt ſolutio D. Thomæ art. proximè cit. *Ad ſecundum dicendum, quod non tollitur quod eſt propter bonum commune inſtitutum, quia ſigillum confeſſionis non frangitur, quia dicitur quod alio modo ſcitur.*

D. Thom.

Confirmationi ſatis fit.

Ex quibus ad confirmationem reſpondetur negando ſuppoſitum conſequentis, id eſt, quod pœnitens cedat juri Sacramenti, ut privilegio ſigilli, dum licentiam concedit Sacerdoti ut peccatum prodat, ſicut Clericus cederet privilegio exemptionis, & immunitatis, ſi in ſenſu compoſito ſtatus Clericalis ſe laico in foro externo judicandum committeret. Cujus ratio conſtat ex dictis: quia præceptum ſigilli prout eſt favor in bonum omnium fidelium non ſe extendit ad omnia peccata, ſed ſolum comprehendit ea, quorum notitia habetur intra confeſſionem dumtaxat; de illis autem, quæ aliunde ſciuntur, non curat, nec eorum revelationem prohibet. Pœnitens igitur, dum licentiam concedit ad ſui peccati propalationem, non permittit quod peccatum actu exiſtens ſub ſigillo reveletur, ſed illud extrahit ab ſtatu exiſtentiæ ſub ſigillo ut revelari poſſit; quod facit in vi licentiæ, quam concedit: per eam quippè tribuit Sacerdoti intranſitivè, & equivalenter notitiam extra ſacramentalem, qua poſita jam peccatum prout ſic cognitum ad aliud forum ſpectat. Oppoſitum autem contingit in Clerico: hic enim in ſenſu compoſito exiſtentiæ ſub ſtatu Clericali, cui favet immunitas, ſe laico judicandum committeret, quod eſt cedere Canonis privilegio. Undè quemadmodum ſi Clericus ſtatum Clericalem exueret, & ad laicorum tranſiret, non cederet legi exemptionis, dum à laico judicaretur, quia hujuſmodi lex non favet laicis, qualis jam ille exiſteret; ita nec pœnitens cedit juri ſigilli pro omnibus fidelibus conceſſo, dum licentiat Sacerdotem ut peccatum revelet: quia in vi illius licentiæ jam peccatum extractum eſt ab ſtatu ſigilli, ſaltem ſi licentia ſit ad abſolutè revelandum. Adde aliam diſparitatis rationem; Clericum, videlicet, illi privilegio cedere non poſſe, quia ſi in foro ſæculari judicaretur, redundaret in injuriam ac dedecus totius Eccleſiaſtici ſtatus. Ex quo autem pœnitens ſui peccati revelationem permittat, nihil detrimenti patitur Sacramentum, cum non ideò difficilius fiat, nec fideles ab eo arceantur. Adde item; quod ſicut eſt favor Sacramenti, & fidelium, Sacerdotem nihil dicere poſſe de auditis in confeſſione abſque pœnitentis licentia, ita etiam ſpectat ad eundem favorem ut cum illa licentia loqui poſſit, quæ ad bonum pœniten-

Digitized by Google

poſſe facultatem concedere ad hujuſmodi, quin peccata extra Sacramentum hiſtoricè referat, eſt grave onus illius; ſiquidem cogeretur ut cum rubore proprii peccati conſilium vel facultatem abſolvendi per ſe ipſum, & non per internuncium, quæreret, vel ut crimen extra confeſſionem manifeſtaret cum periculo ut jam facilius poſſet revelari ab aliis ſine violatione ſigilli: ergo quod Sacerdos loqui valeat de auditis in confeſſione cum licentia pœnitentis cedit in hujus favorem, & conſequenter Sacramenti, quippè quod eo redditur amabilius, quo plus pœnitenti conſulitur. Adde primò D. Thomam dicentem in primò argum. *Sed contra* citati art. *Superior poteſt remittere peccatorem cum litteris ad inferiorem Sacerdotem de voluntate ipſius: ergo de voluntate pœnitentis poteſt alteri peccatum revelare.* Adde ſecundò, ſigillum Sacramentale ſequi naturam, & conditionem ſecreti naturalis; hoc autem non expoſcit ut ſemper irrevocabiliter retineatur, ſed dumtaxat juxta voluntatem committentis, qui pro ſuo libito vel omnino, vel ex parte vinculum tollit. Adde tertio, quod licet juramentum promiſſioni adjunctum obliget ex jure divino, nihilominus ubi ille, in cujus favorem fit promiſſio, cedit promiſſioni, juramentum vim obligandi amittit. Ergo ſimiliter, eſto ſigillum ex divino jure urgeat, non plus urget quàm juxta arbitrium pœnitentis, in cujus favorem eſt inſtitutum.

D. Thom.

59 Poſterior aſſertionis pars, nempè, Sacerdotem poſſe peccatum revelare juxta licentiæ qualitatem, ſatis conſtat ex dictis: ſi enim abſque pœnitentis licentia crimen revelari non poteſt, & ea conceſſa poteſt, conſequens eſt tum quod ſi pœnitens eam poteſt concedere pro uno, poſſit etiam pro multis; tum quod ſi pro uno dumtaxat conceditur, illi, & non alteri, crimen detegendum ſit: id quippè non ex Sacerdotis, ſed ex pœnitentis arbitrio pendet. Et ſimiliter quod ille tertius, cui revelatur confeſſio, maneat etiam ſigillo obſtrictus, ſi ſub ea limitatione licentia concedatur; vel obligationem ſigilli non contrahat, ſi id pœnitens non intendat. Quæ omnia ſuadentur ulterius ratione D. Thomæ in 2. argum. ſed contra cit. art. Nam quod pœnitens poteſt facere per ſe ipſum, poteſt etiam per alterum facere in præſenti materia; atqui pœnitens per ſe ipſum poteſt ſua crimina alteri revelare, obligationem ad ſigillum non inducendo, vel eam inducendo uti contingit dum Prælato ſuperiori crimen reſervatum prodit ut facultatem abſolvendi concedat: hæc enim manifeſtatio, cum ſit in ordine ad confeſſionem, obligationem ſigilli infert, ut communiter cenſent Authores: ergo etiam per Sacerdotem tanquam per internuncium poterit crimen alteri revelare, vel obligationem ad ſigillum non tranſmittendo, vel tranſmittendo ſi opus fuerit, & revelatio in ordine ad confeſſionem fiat. Et quidem ſi ubi Sacerdos ſine pœnitentis licentia ejus peccatum detegit, qui audit ſigillo obſtringitur; non apparet cur etiam non obſtringatur ille, cui ob urgentem neceſſitatem revelatur confeſſio de licentia pœnitentis cum ea limitatione. Sed de his infrà dub. 5. ex profeſſo ſermo redibit.

Obſervatio. Obſervandum autem eſt, hujuſmodi pœnitentis licentiam debere eſſe expreſſam, nec in re tanti momenti ſufficere tacitam, aut præſumptam. Ita communiter Doctores, quos refert, & ſequitur Palaus diſp. unic. punct. 19. §. 1. num. 7. Dicaſtillo diſp. 12. dub. 5. num. 70. Lugo diſp. 23. ſect. 5. §. 4. num. 13. N. Franciſcus cap. 14. punct. 1. num. 6. Suarez diſp. 33. ſect. 5. num. 14. Navarrus in cap. *Sacerdos*, num. 151. Coninchus diſp. 9. dub. 1. num. 23. Reginaldus lib. 13. num. 59. Nugnus, Fagundez, Layman, Covarruvias, Diana plures adducens tract. 11. reſolut. 10. Et ratio eſt perſpicua: ſi enim præſumpta ſufficeret, ſæpè contingere poſſet, quod Sacerdos eam præſumeret, aut conceſſam crederet, & quod pœnitens nec concederet, nec deberet. Ne ergo contingat quod confeſſio contra pœnitentis arbitrium reveletur, locus præſumptioni relinquendus non eſt. Similiter debet eſſe omnino libera, nec per vim, metum, aut deceptionem extorta, nec importunis precibus obtenta: alioqui invalida cenſebitur. Ita etiam Diana, & Suarez ibidem, N. Franciſcus num. 7. Palaus num. 8. Navarrus, Fagundez, & alii.

Palaus, Dicaſt. Lugo, N. Franciſc. Suarez, Navarr. Coninch. Reginald. Nugnus, Fagundez, Layman, Covarruv. Diana.

Queſtiuncula. 60 Inquirens autem, an poſſit Sacerdos cum licentia pœnitentis revelare peccatum complicis ſine complicis licentia? Hæc difficultas ſupponit peccatum complicis cadere etiam ſub ſigillo, id quod eſt ſententia communis, cujus Patronos refert, & ſequitur Suarez diſp. 34. ſect. 3. num. 2. & ſatis conſtat ex eo generali principio, quod ea omnia cadunt ſub ſigillo, quæ deteguntur à pœnitente in ordine ad integram confeſſionem faciendam; peccatum autem complicis manifeſtatur à pœnitente ut integrè ſuam conſcientiam prodat, ut ſupponimus: ergo ſub ſigillo celari debet. Quo ſuppoſito, locum habet propoſita difficultas. Cui reſpondet negativè Vaſquez quæſt. 93. art. 4. dub. 5. num. 5. Keliſon tom. 2. in 3. part. quæſt. 11. art. 1. dub. 2. Tamburinus in meth. confeſ. lib. 5. cap. 3. num. 7. & alii aſſerentes neceſſarium eſſe pœnitentem extra confeſſionem referre hiſtoriam peccati, & perſonam complicis nominare, ut Sacerdos ea notitia uti poſſit; nec ſatis eſſe ſi licentiam intra confeſſionem concedat. Quorum fundamentum eſt, ſigillum obligare non ſolum in favorem pœnitentis, ſed etiam in utilitatem complicis; ſed quia obligat in favorem pœnitentis, nequit ſine hujus licentia peccatum alteri revelari: ergo nec ſine licentia complicis. Majorem probat Vaſquez, quia Deus voluit judicium Sacramentale fuiſſe omnino ſecretum, ne inde alicui incommodum ſequeretur, aut ſequi poſſet: ergo cenſendum eſt eo ſecreto voluiſſe conſulere non ſolum pœnitenti, ſed, & omnibus, qui quomodolibet explicantur in peccato pœnitentis.

1. Sententia. Vaſq. Keliſon, Tambur.

Sentiendum tamen eſt, poſſe Sacerdotem ſine violatione ſigilli revelare peccatum complicis cum ſola pœnitentis licentia, ſive ea revelatio fiat ad bonum pœnitentis, ſive ad correctionem complicis. Ita Capreolus in 4. diſt. 21. q. 2. art. 3. ad 8. D. Antoninus 3. part. tit. 14. cap. 19. §. 11. Soncinas in ſumm. Capreoli diſt. 21. q. 2. concluſ. 2. ad 3. Lugo diſp. 23. ſect. 5. num. 138. Dicaſtillo diſp. 12. dub. 5. num. 80. Hurtado diſp. 12. diffic. 6. Diana 5. part. tract. 11. reſol. 24. Corduba lib. de detract. famæ, memb. 2. q. 4. concl. 3. Suarez diſp. 34. ſect. 3. num. 7. & ſect. 4. num. 5. referens plures, aſſerenſque eſſe communem Theologorum ſententiam quam utrobique multis probat. Ex dictis vero breviter ſuadetur: nam motivum, cur ſigillum Sacramentale obligat, eſt ne confeſſio reddatur odioſa, ac difficilis ejus uſus; ſed ex quo Sacerdos poſſit cum ſola pœnitentis licentia peccatum complicis revelare, confeſſio non redditur odioſa, & difficilis: ergo contra ſigillum non eſt revelare peccatum complicis cum ſola pœnitentis licentia. Minor oſtenditur: quia ea ſolum reddunt confeſſionem difficilem, quæ detinent pœnitentes ne ad confeſſionem accedant; ſed ex revelatione peccati complicis cum ſola pœnitentis licentia nemo rationabiliter à confeſſione detinetur, nec detineri poteſt, non quidem pœnitens, qui videt ſigilli clavem ex ejus voluntate pendere, & peccata abſque ſuo arbitrio nunquam revelari poſſe; non item complex; quamvis enim ejus peccatum prodatur, non tamen prout ab ipſo confeſſum, ſed prout ab alio, qui ſponte ad id licentiam concedit, quique extra confeſſionem id ipſum facere poterat. Ergo ex hujuſmodi revelatione confeſſionis uſus nemini difficilis efficitur. Tum etiam: quoniam licentia complicis non eſt unde requiratur: ipſe enim ſecretum non commiſit, ſed ſolus pœnitens: ergo ab illo ſolo pendet licentia ad illius peccati revelationem. Patet conſequentia: nam jus ſigilli, & cujuſlibet alterius ſecreti ſoli illi acquiritur, qui ſecretum committit, quo cedente juri ſuo obligatio ſecreti perit, quidquid ſit de alia obligatione ex charitate, aut juſtitia, quæ relinquatur in Sacerdote ad non infamandum proximum.

2. Sententia. Capreol. D. Anton. Soncinas, Lugo, Dicaſt. Hurtado, Diana, Corduba, Suar. & alii.

Unde conſtat ad motivum adverſæ opinionis: quippè ſigillum Sacramentale per ſe ſolum obligat in favorem pœnitentis, & ratione illius, non vero in favorem complicis niſi per accidens, & per quandam attentionem reflexam ad pœnitentem: ſi enim peccatum complicis cadit ſub ſigillo, non ideo eſt quia ejus revelatio cedit in detrimentum complicis, aut in ejus famæ denigrationem, ſed quia tale peccatum eſt quid ſpectans ad confeſſionem pœnitentis, qui aliter propriam conſcientiam detegere, & confeſſionem materialiter integram facere non poterat, quàm explicando complicem; atque ideò quia illius peccati revelatio eſſet in detrimentum pœnitentis, cujus confeſſio manifeſtaretur, & cui proinde fieret difficilis. De damno autem, quod inde complici obveniret, ſigilli vinculum non curat

per

Digitized by Google

per ſe, & formaliter, ſed ad aliam ſpectat virtutem. Itaque conceſſa pœnitentis licentia, revelatio illius peccati non erit violatio ſigilli, aut peccatum contra Religionem; poterit tamen eſſe contra juſtitiam, ſi indebitè fiat, & complicis honorem lædat. Quo circa, ut rectè vidit Suarez ubi ſuprà, hujuſmodi licentia raro à pœnitente concedenda eſt, & non niſi ſub circumſtantiis ſecundum prudentiam requiſitis, & ſub urgentibus motivis vel proprii boni ipſius pœnitentis, vel complicis, vel ad præcidendum aliquod grave damnum. Conſulatur citatus Author, qui rem ſatis explicat, & appoſitis exemplis illuſtrat ſect. 4. per totam. *Suarez.*

§. II.

Oppoſitæ ſententiæ fundamenta convelluntur.

61 PRo ſententia aſſertioni adverſa decertant Scotus in 4. diſt. 21. q. 2. Major q. 3. Gabriel art. 3. dub. 4. Durandus q. 4. Alenſis 4. part. quæſt. 19. Angelus verbo *Confeſſio* 8. num. 5. Villalobos 1. part. tract. 9. diffic. 74. Delgadillo cap. 19. dub. 68. num. 14. Quorum placitum ſuadetur primò: nam ſi liceret Sacerdoti ex ſola pœnitentis licentia intra confeſſionem præſtita, & alia peccatorum narratione quaſi hiſtorica extra confeſſionem non facta, peccata ſibi confeſſa alteri revelare, etiam id ipſum facere poſſet de licentia legitimi ſuperioris ipſius pœnitentis; ſed hoc non licet etiam de licentia Summi Pontificis ſupremi omnium Prælati: ergo nec de licentia pœnitentis. Sequela conſtat, quia licentia, quam præſtat inferior, potiori jure à ſuperiori concedi poteſt. Imò ex eodem principio urgetur: etenim ſi pœnitens poſſet eam facultatem concedere, poſſet illius ſuperior præcipere ut eam concederet, & ad conceſſionem cogere; ſed abſurdum eſt aſſerere Summum Pontificem poſſe præcipere, & cogere pœnitentem ad conceſſionem licentiæ: ergo. Major oſtenditur: quippè ſubditus in omnibus; quæ licita ſunt, tenetur ſuperiori obedire, ad idque urgeri poteſt; atqui ſi doctrina tradita vera eſt, ſæpè erit licitum, imò, & neceſſarium, pœnitentem concedere hujuſmodi facultatem: ergo. *Sotus, Major, Gabr. Durand. Alenſis, Angelus, Villalob. Delgad. Argum. 1.*

Diluitur. Reſpondetur ad argumentum negando ſequelam, vel ſuppoſitum illius: licet enim pœnitens quoad alia plures gradatim ſuperiores habeat; quoad ea tamen, quæ ad Sacramentale ſigillum ſpectant, nemini niſi Chriſto Domino ſubjicitur, qui ita potuit, & voluit rem diſponere, ut ſacramentalis ſecreti clavem in ſolius pœnitentis manus tradiderit, ut pro libito, & ſine dependentia ab alio clauderet, vel aperiret. Quod inde colligitur, quia in impoſitione præcepti ſigilli unicè attendit ad ſuavem, facilemque Sacramenti uſum; hic autem omnino, vel magna ex parte corrueret, ſi ſuperior ad confeſſionem revelandam facultatem concedere poſſet, vel pœnitens quoad hæc alteri quàm Chriſto ſubjiceretur. Unde quemadmodum Sacerdos ſuperiorem non habet, cui obedire teneatur, in ordine ad confeſſionis revelationem; ita nec pœnitens, qui quoad id ab omni ſubjectione eſt extractus, ut facilius, & ſecurius poſſet cuncta ſcelera prodere, & conſcientiæ receſſus Sacerdoti detegere. Quibus addenda eſt reſponſio D. Thomæ in 4. diſt. 21. q. 3. art. 2. *Ad primum ergo dicendum, quod Papa non poteſt licentiare eum ut dicat, quia non poteſt facere ut ſciat ut homo, quod poteſt qui confitetur.* Itaque pœnitentis licentia non eſt propriè licentia, aut actus juriſdictionis, ſeu diſpenſatio juris divini; nec enim tam conſiſtit in re, quàm in modo dandi notitiam extraſacramentalem, quam ſuperior præſtare nequit; hæc autem notitia eſt quaſi quædam conditio, qua poſita obligatio ſigilli deficit. Ex quo etiam liquet ad difficultatis augumentum, quæ in adverſarios retorquenda eſt: quippè facilius poterit ſuperior præcipere pœnitenti, ut peccatum ſibi vel Sacerdoti extra confeſſionem revelet. *D. Thom.*

Argum. 2. 62 Secundò arguitur: quoniam id, quod inſtitutum eſt ob bonum communè, nequit ex arbitrio unius irritari; ſed occultatio peccatorum, quæ confeſſioni ſubjiciuntur, inſtituta eſt in commune bonum fidelium, ut confidentius ad Sacramentum accedant: ergo nequit pœnitens pro ſuo nutu Sacerdoti facultatem concedere, ut peccata clavibus ſubjecta revelet.

Confirmatur: nam Clericus nequit cedere privilegio fori, aut Canonis, ut judicetur à laïco in foro externo: ergo nec pœnitens juri Sacramenti, ut ejus peccata revelentur. Antecedens conſtat ex cap. *Contingit de ſentent. excommun.* & ex cap. *Diligenti de foro competenti.* Conſequentia vere probatur: nam ideò Clericus illi legi immunitatis, & exemptionis cedere non poteſt, quia eſto conſulat honori cujuslibet Clerici in particulari, tamen inſtituta eſt in favorem ac decus totius Eccleſiaſtici ſtatus, cui injuria fieret ſi quis Clericorum illi privilegio cederet; atqui jus ſigilli non ſolum attendit ad bonum pœnitentis, ſed per ſe primò inſtitutum eſt in favorem omnium fidelium, & totius Eccleſiæ in communi: ergo nec pœnitens huic juri cedere poteſt concedendo licentiam ad revelationem peccati.

Ad argumentum reſpondetur omiſſis præmiſſis negando conſequentiam: etenim præceptum ſigilli impoſitum à Chriſto Domino in bonum commune totius Eccleſiæ non eſt ad reticenda abſolutè omnia peccata quomodocumque Sacerdoti nota ſive per ſcientiam ſacramentalem, ſive extraſacramentalem; ſed ſolum ad reticenda peccata confeſſa, quæ nullo alio modo niſi per confeſſionem innoteſcunt: hæc enim dumtaxat premuntur ſigillo in bonum Eccleſiæ inſtituto. Undè ſi Sacerdos eademmet peccata, quæ ſibi in Sacramento, & tanquam Dei Miniſtro dicta ſunt, alio modo extra Sacramentum, & tanquam homo agnoſcat, vel quia vidit, vel quia audivit, de illis prout ſic notis loqui poteſt, quin ſigillum violet. Pœnitens autem ubi licentiam concedit ad revelationem ſui criminis, tribuit Sacerdoti in vi illius licentiæ aliam notitiam extraſacramentalem peccati, & facit Sacerdotem ſcire ut hominem, quod aliàs ſciebat ut Deus. Quo circa ſicut Sacerdos, qui loquitur de peccato ſibi confeſſo, quod ante confeſſionem noverat, non immutat vinculum ſigilli in bonum Eccleſiæ inſtitutum, ita nec immutat dum loquitur de licentia pœnitentis. Quæ eſt ſolutio D. Thomæ art. proximè cit. *Ad ſecundum dicendum, quod non tollitur quod eſt propter bonum commune inſtitutum, quia ſigillum confeſſionis non frangitur, quia dicitur quod alio modo ſcitur.* *Solutio argumenti.* *D. Thom.*

Ex quibus ad confirmationem reſpondetur negando ſuppoſitum conſequentis, id eſt, quod pœnitens cedat juri Sacramenti, ut privilegio ſigilli, dum licentiam concedit Sacerdoti ut peccatum prodat, ſicut Clericus cederet privilegio exemptionis, & immunitatis, ſi in ſenſu compoſito ſtatus Clericalis ſe laico in foro externo judicandum committeret. Cujus ratio conſtat ex dictis: quia præceptum ſigilli prout eſt favor in bonum omnium fidelium non ſe extendit ad omnia peccata, ſed ſolum comprehendit ea, quorum notitia habetur intra confeſſionem dumtaxat; de illis autem, quæ aliunde ſciuntur, non curat, nec eorum revelationem prohibet. Pœnitens igitur, dum licentiam concedit ad ſui peccati propalationem, non permittit quod peccatum actu exiſtens ſub ſigillo reveletur, ſed illud extrahit ab ſtatu exiſtentiæ ſub ſigillo ut revelari poſſit; quod facit in vi licentiæ, quam concedit: per eam quippè tribuit Sacerdoti intranſitivè, & equivalenter notitiam extra ſacramentalem, qua poſita jam peccatum prout ſic cognitum ad aliud forum ſpectat. Oppoſitum autem contingit in Clerico: hic enim in ſenſu compoſito exiſtentiæ ſub ſtatu Clericali, cui favet immunitas, ſe laico judicandum committeret, quod eſt cedere Canonis privilegio. Undè quemadmodum ſi Clericus ſtatum Clericalem exueret, & ad laicorum tranſiret, non cederet legi exemptionis, dum à laico judicaretur, quia hujuſmodi lex non favet laicis, qualis jam ille exiſteret; ita nec pœnitens cedit juri ſigilli pro omnibus fidelibus conceſſo, dum licentiat Sacerdotem ut peccatum revelet: quia in vi illius licentiæ jam peccatum extractum eſt ab ſtatu ſigilli, ſaltem ſi licentia ſit ad abſolutè revelandum. Adde aliam diſparitatis rationem; Clericum, videlicet, illi privilegio cedere non poſſe, quia ſi in foro ſæculari judicaretur, redundaret in injuriam ac dedecus totius Eccleſiaſtici ſtatus. Ex quo autem pœnitens ſui peccati revelationem permittat, nihil detrimenti patitur Sacramentum, cum non ideò difficilius ſiat, nec fideles ab eo arceantur. Adde item; quod ſicut eſt favor Sacramenti, & fidelium, Sacerdotem nihil dicere poſſe de auditis in confeſſione abſque pœnitentis licentia, ita etiam ſpectat ad eundem favorem ut cum illa licentia loqui poſſit, quæ ad bonum pœniten- *Confirmationi ſatis ſit.*

Digitized by Google

nitentis neceſſaria occurrunt; atque ideò eam licentiam concedere non eſt cedere favori, ſed eo uti.

Argum. 3. 63 Arguitur tertiò: nam in præceptis, quæ ex jure divino obligant, nemo diſpenſare poteſt; ſed præceptum ſigilli obligat ex jure divino, ut ſtatuimus dub. 1. hujus diſp. ergo pœnitens in eo diſpenſare nequit. Diſpenſaret autem, ſi poſſet licentiam concedere ut ejus peccata revelarentur; ſiquidem pro priori ad licentiam peccata exiſterent ſub ſigillo: ergo.

Confirm. Confirmatur: quia nemo poteſt alteri licentiam concedere ut ipſum interficiat: ergo nec pœnitens licentiam concedere Sacerdoti, ut ejus peccatum prodat. Conſequentia oſtenditur: eo quippe primum non licet, quia quiſque ex jure naturæ tenetur ad propriæ vitæ conſervationem; ſed etiam quilibet obligatur ad propriam famam, & honorem tuendum: ergo cum manifeſtatio peccati honorem lædat, nequit pœnitens ad id licentiam concedere.

Reſponſio argumenti. Reſpondetur ad argumentum, pœnitentem non diſpenſare in ſigilli præcepto, dum facultatem concedit ad ſui peccati propalationem, ſed tribuere Sacerdoti notitiam extraſacramentalem, qua uti poſſit, vel conditionem apponere neceſſariam, ut illud præceptum vim obligandi amittat. Ut liquet tum in juramento promiſſorio, quod non obligat ubi promiſſarius cedit promiſſioni, non quia iſte in juramento obligante ex jure divino diſpenſet, ſed quia obligat in favorem promiſſarii, quo cedente ceſſat obligatio juramenti. Tum in voto paupertatis, quo tenetur Religioſus ad nihil expendendum, & tamen de Prælati licentia id licet, ideò quia hujuſmodi votum non obligat ex jure divino ad nihil expendendum abſolutè, ſed ad non expendendum Prælato renuente. Similiter igitur contingit ubi pœnitens facultatem concedit ut ejus crimen prodatur: quippe ſigilli præceptum dumtaxat prohibet criminis revelationem contra pœnitentis voluntatem.

Occurritur confirmationi. Ad confirmationem dicendum eſt, exceſſivè probare; convincit enim nec pœnitentem poſſe ad Sacramentum Pœnitentiæ accedere, vel ſua crimina Sacerdoti intra confeſſionem manifeſtare; ſiquidem ea criminum manifeſtatione ſe ipſum inhonorat, & apud Sacerdotem infamat. Itaque famæ, & honoris detrimentum ſubire ſub arbitrio hominum eſt, ut docet D. Thomas 2. 2. *D. Thom.* quæſt. 73. art. 3. ad 1. non autem vitæ jacturam facere. Cujus ratio deſumitur ex eodem Ang. Præceptore ibidem quæſt. 64. art. 5. Nam homo eſt dominus eorum, quæ propria induſtria acquirit, de illiſque ut verè dominus diſponere poteſt; homo autem ſicut propria induſtria acquirit divitias, ita honorem, & famam, non autem vitam. Undè licet vitæ diſpendium facere non poſſit, poteſt tamen ſaltem juſta interveniente cauſa ſe ipſum in honorare, proindeque licentiam alteri concedere ut crimen infamativum detegat. Tenent Sotus de *Soto. Tap. Bañez. Dicaſtillo, Palaus, Leſſius, N. Andr.* juſtitia, lib. 4. quæſt. 6. art. 6. ad 4. Tapia lib. 5. quæſt. 13. art. 3. num. 6. Bañez prælud. ad quæſt. 52. de dominio dub. 2. concl. 5. Dicaſtillo lib. 2. tract. 1. diſp. 1. num 97. Palaus de juſtitia in genere diſp. unic. punct. 6. num. 5. Leſſius lib. 2. cap. 4. dub. 11. N. Andreas tract. 12. cap. 1. punct. 5. num. 43.

Argum. 4. 64 Ultimo arguitur: quia vel pœnitens in vi licentiæ, quam concedit, tribuit Sacerdoti notitiam extraſacramentalem peccati, vel non? Quodcumque dicatur, nequit Sacerdos de pœnitentis licentia peccatum alteri revelare: ergo. Minor oſtenditur: nam ſi eligatur primum; nec Sacerdos revelans, nec ille tertius, cui fit revelatio, tenentur ad ſigillum; non Sacerdos, quia jam habet notitiam extraſacramentalem peccati, ut hæc reſponſio concedit; nec etiam ille tertius, cum eandem notitiam accipiat extra confeſſionem; ubi autem quis peccatum novit extra Sacramentum, de eo loqui poteſt ſine violatione ſigilli. Si eligatur ſecundum: ergo Sacerdos cum ea licentia peccatum revelare non poteſt, ſiquidem extra confeſſionem loquitur ut homo, & peccatum illud ſolum cognoſcit ut Deus.

Diruitur. Reſpondetur, Sacerdotem accipere vel non notitiam extraſacramentalem peccati in vi licentiæ pœnitentis, pendere ex limitatione, aut modo, quo ipſa licentia conceditur. Si enim facultas concedatur ad revelandum peccatum abſolutè, & liberè cuicumque Sacerdos pro ſuo arbitrio voluerit, cenſetur pœnitens tribuere in vi hujus licentiæ notitiam omnino extraſacramentalem, qua Sacerdos uti poſſit non ſecus ac ſi peccatum ſibi extra confeſſionem relatum fuiſſet. Undè nec ipſe Sacerdos, nec alii, quibus peccatum revelat, ſigillo adſtringuntur. Ceterum ſi licentiam ſub limitatione concedat, ut peccatum reveletur determinatæ perſonæ, v. g. Prælato ſuperiori ad obtinendam facultatem abſolvendi à reſervatis, vel viro prudenti ad accipiendum conſilium, non cenſetur notitiam omnino extraſacramentalem conferre, ſed ſacramentalem aliqualiter, & participativè, vel, quod in idem redit, conferre notitiam extraſacramentalem cum ordine tamen ad confeſſionem; quod ſatis ut tam Prælatus, quàm conſiliarius ſigilli obligationem contrahant. Quam doctrinam tradit D. Thomas ubi ſuprà: *Ad quartum dicendum, quod ille, ad quem notitia peccati devenit mediante Sacerdote ex voluntate confitentis, participat in aliquo actum Sacerdotis; & ideò ſimile eſt de eo, & de interprete, niſi fortè peccator velit quod ille abſolutè ſciat, & liberè.* *D. Thom.* Quo circa ſicut interpres, licet miniſter Sacramenti non ſit, nec ſciat peccata ut Deus, contrahit obligationem ſigilli, quia habet notitiam peccati in ordine ad judicium Sacramentale, ad quod aliqualiter concurrit interpretando verba miniſtri; ita Prælatus, & conſiliarius, qui etiam in idem judicium quodammodo influunt per modum conſiliantis, & conferentis poteſtatem abſolvendi. Id quod expedit ſuavi hujus Sacramenti uſui, conſonatque fini intento à Chriſto Domino in impoſitione præcepti ſigilli: ſæpè enim opus eſt, Sacerdotem, ut congruè in judicio Sacramentali ſe gerat, virum prudentem conſulere, vel ſuperiorem adire, ut facultatem abſolvendi à crimine reſervato concedat. Si autem pœnitens cogeretur peccatum extra Sacramentum referre cum periculo ut de facili publicari poſſet, aut ſuperior, & conſiliarius ad ſigillum non cogerentur, ubi per Sacerdotis revelationem peccati notitiam accipiunt, anſa fidelibus tribueretur ne ad Sacramentum accederent; ſiquidem in hujuſmodi eventu nulla via, quam eligerent, ſecuri redderentur de ſuorum criminum occultatione.

Alia ſolutio. Secundò, & ſatis probabiliter reſponderi poſſet eligendo ſecundam dilematis partem, cujus impugnatio non urget. Falſum enim eſt, quod Sacerdos non poſſit loqui ut homo ea, quæ ſolum novit ut miniſter Sacramenti, ut perſpicuè apparet in eo, qui loquitur in communi de peccato ſibi confeſſo non revelando perſonam: hic quippè loquitur ut homo, cum non loquatur in ordine ad confeſſionem, vel ad eliciendam actionem aliquam miniſtrantis Sacramentum; non tamen loquitur ſcientia hominis, cum tale peccatum ſibi extra Sacramentum dictum non fuerit: utitur ergo ſcientia miniſtri ad loquendum ut homo. Quod ſi adverſarii dicant, eam loquutionem eſſe licitam, quia non revelatur perſona, jam principium ab eiſdem aſſumptum nihil valet, ſiquidem Sacerdotem non poſſe de licentia pœnitentis prodere peccatum, non inde probatur quia non poteſt loqui ut homo quod ſolum novit ut Deus, ſed inde quia nequit loqui ut homo prodendo perſonam, quod ſolum novit ut Dei miniſter. Hoc autem eſt in manifeſtam principii petitionem incidere: id enim eſt quod inquirimus, dum inveſtigamus an licitum ſit Sacerdoti loqui de auditis in confeſſione cum pœnitentis licentia, ut ex ſe liquet. Itaque cum ſigillum in favorem pœnitentis inſtitutum ſit, non plus urget quàm juxta hujus voluntatem; unde ſi licentiam concedit ſub limitatione, ita ut ſigillum contrahat ille tertius, cui revelatur confeſſio, re ipſa huic obligationi ſubjacet. Nec refert dicere, quod non tenetur ad adeò ſtrictam obligationem ſubeundam. Nam id ſolum evincit, quod poſſit tale peccatum non audire, ſicut etiam Sacerdos poteſt confeſſionem non accipere; ſi tamen conſentiat, nequit non ſigillo obſtrictus evadere.

DUBIUM V.

Ex qua confeſſione oriatur ſigillum ſacramentale, & quas perſonas conſtringat?

Duo inter ſe ſatis affinia ſub uno titulo comprehendimus, quia unius deciſio alterius reſolutioni lucem præfert; ab illis tamen breviter expediemur, quia adeò difficilia non ſunt, ut diffuſam expoſtulent inveſtigationem.

§. 1.

Digitized by Google

§. I.

Prior dubii pars reſolvitur.

Aſſertio. D. Thom. Soto, Nugn. Gonet, N. Franc. Ledeſma, Suar. Lugo, Dicaſtil. Vaſq. Palaus, Reginald. Coninch. Henriqu. Bonacin. Zerola, Peſancius, Leander, & alii.

65 Dicendum eſt, ſigilli Sacramentalis obligationem ortum ducere ex ſola confeſſione Sacramentali, & ex omni ea, quæ talis fuerit ex intentione pœnitentis, licet aliqua de cauſa non perficiatur. Ita D. Thomas in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 1. quæſtiunc. 1. ad 1. Soto diſt. 18. quæſt. 4. art. 5. concl. 5. Nugnus in addit. ad 3. part. quæſt. 11. art. 3. concl. 2. N. Franciſcus cap. 14. punct. 2. Suarez diſp. 33. ſect. 2. Ledeſma 22. difficult. 7. Dicaſtillo diſp. 12. dub. 2. Lugo diſp. 23. ſect. 2. num. 41. Palaus punct. 19. §. 2. num. 1. Vaſquez quæſt. 94. art. 4. dub. 2. num. 6. Gonet diſp. 13. art. 2. num. 23. Reginaldus lib. 3. num. 5. Coninchus diſp. 9. num. 4. Henriquez lib. 6. cap. 19. Bonacina diſp. 5. quæſt. 6. ſect. 5. part. 2. Zerola in praxi de Sacram. Pœnit. cap. 2. quæſt. 10. Peſancius in addit. ad 3. part. qu. 12. diſp. 2. Leander quæſt. 16. Eſtque communis DD. ſententia, quæ ſuaderi poteſt quoad primam partem: quia ſigillum ex ea confeſſione oritur, ex cujus revelatione fit injuria Sacramento; atqui ex revelatione confeſſionis non Sacramentalis nulla fit Sacramento injuria: ergo ex ſola Sacramentali oritur obligatio ſigilli. Tum etiam: nam ſigillum vel oritur ex ipſa Sacramenti natura, ut plures cenſent; vel eſt præceptum poſitivum à Chriſto Domino injunctum, ut alii autumant. Si primum: ergo ubi confeſſio non fuerit Sacramentalis, non erit obligatio ſigilli; ſiquidem deficiente radice inducente obligationem, impoſſibile eſt obligationem eſſe inductam. Si ſecundum: ergo cum Chriſtus Dominus in vi illius præcepti ſolum intendat Sacramenti Pœnitentiæ conſervationem, & ſuavem uſum, conſequens fit ut ſigillum ſolum urgeat ad celandam confeſſionem ſacramentalem: ex quo enim aliæ confeſſiones prodantur, aut alia ſecreta revelentur, Pœnitentiæ Sacramentum odioſum non fit. Tum denique: quoniam ſigillum eſt, & dicitur ſacramentale per ordinem ad Sacramentum: ergo non erit vinculum ſacramentale niſi quod ad confeſſionem ſacramentalem ſubſequitur.

Ratio prioris.

Ratio poſterioris.

Quoad ſecundam vero partem convincitur aſſertio ex communi ſenſu fidelium, & Eccleſiæ praxi, quæ in his, quæ ad Sacramenta ſpectant, eſt optima legum interpres. Itaque omnes fideles cenſent confeſſionem factam miniſtro per ordinem ad abſolutionem, & ex animo ſe accuſandi coram Deo, ſub ſigillo celandam eſſe, ſive Sacramentum perfectum evadat, ſive non, nec ad hujuſmodi obligationem inducendam opus eſſe, ut confeſſio cum omnibus conditionibus ad abſolutionem requiſitis fiat. Id quod etiam ſuadetur ex fine Chriſti Domini in impoſitione præcepti ſigilli: quippè eo tendit ut Sacramentum ex ſe ſatis difficile, & oneroſum, ſuavius, & facilius reddatur, pœnitenteſque alliciantur ad ſuorum criminum manifeſtationem; ſi autem ſigillum conſurgeret ex ſola confeſſione perfecta, nunquam ſecuri ad Sacramentum accederent, cum nec de illius valore certificari poſſint, nec aliunde ſciant an abſolutio deneganda ſit, & Sacramentum imperfectum relinquendum ob cauſam, quæ vel ex parte pœnitentis, vel Sacerdotis occurrat; quo pacto peccata miniſtro confeſſa abſque ſigilli violatione jam publicari deinceps poſſent. Sentiendum igitur eſt, ſigillum obligare ad celandam omnem confeſſionem ſacramentalem, quæ talis eſt ex intentione, & animo pœnitentis, ita ut eo ipſo quod peccata detegantur coram miniſtro in ordine ad abſolutionem, ſub ſigillo relinquantur, ſive aliàs confeſſio perficiatur, ſive non. Tum etiam: quia aliàs poſſet Sacerdos, poſtquam peccata in confeſſione audivit, uti fraude denegandi abſolutionem, ad eadem poſtmodum revelanda, vel dicere pœnitentem imparatum ad confeſſionem acceſſiſſe, & eo titulo ejus crimina prodere, quæ abſurdiſſima ſunt, & Sacramenti uſum intolerabilem efficerent. Tum denique: nam Sacramentalis confeſſio inſtituta eſt in modum judicii, in quo cognoſcitur cauſa per ordinem ad poteſtatem abſolvendi, vel ligandi: ergo cum ex natura judicii cognitio cauſæ debeat præcedere ſententiam, conſequens eſt ut ſub eodem ſecreto retineatur à judice, ſive abſolvere debeat, ſive ligare.

Conſectarium 1.

66 Ex quibus infertur primo, quod ſi quis efficiat confeſſionem nullam vel ex defectu doloris ſupernaturalis, vel propoſiti emendationis, & tamen accedat ad confitendum ſerio animo ſe accuſandi de peccatis coram Sacerdote, & illa Eccleſiæ clavibus ſubjiciendi, ut Sacerdos de illis dijudicet, conſurgere ex hujuſmodi confeſſione obligationem ſigilli. Idemque dicendum eſt ubi confeſſio eſt valida, & informis, & ubi ſolum fuit inchoata in ordine ad abſolutionem, licet iſta poſtmodum denegetur ob pœnitentis indiſpoſitionem. In quibus conveniunt omnes, ut teſtatur Suarez ubi ſuprà ſect. 2. num. 8. Undè D. Thomas in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 1. quæſtiunc. 1. ad 1. oppoſitam ſententiam erroneam cenſet his verbis: *Ad primum ergo dicendum, quod quidam dicunt, quod Sacerdos non tenetur ſervare ſub ſigillo confeſſionis niſi peccata de quibus pœnitens emendare promittit, aliàs poteſt ea dicere ei, qui poteſt prodeſſe, & non obeſſe. Sed hæc opinio videtur erronea, cum ſit contra veritatem Sacramenti. Sicut enim Baptiſmus eſt Sacramentum, quamvis quis fictus accedit, nec eſt mutandum propter hoc aliquid de eſſentialibus Sacramenti, ita confeſſio non deſinit eſſe Sacramentalis, quamvis ille, qui confitetur, emendationem non proponat, & ideò nihilominus ſub occulto tenendum eſt.* Ideò autem aſſerit D. Thom. hujuſmodi confeſſionem non deſinere eſſe ſacramentalem, quia ſi ob defectum firmi propoſiti abſolutio denegatur, eſt Sacramentalis initiativè, & ex animo pœnitentis, quod ſatis eſt ut ſigilli obligationem inducat. Si autem abſolutio impenditur, eo quod pœnitens accedit cum propoſito inefficaci invincibiliter exiſtimato efficaci abſtinendi à peccato, recipit verum Sacramentum licèt informe, juxta ea, quæ diſp. præced. ſtatuimus, & in priori parte hujus tract. diſp. 1. dub. 4. num. 202. Idcirco in utroque ſenſu verificatur, eam confeſſionem non deſinere eſſe ſacramentalem modo ſufficienti ut ſigilli vinculum à miniſtro contrahatur.

Suarez.

Secundum.

67 Infertur ſecundò, ſi pœnitens accedat ad confitendum non animo efficiendi confeſſionem ſacramentalem, & ſerio ſe accuſandi coram Deo de peccatis, ſed potius prava intentione decipiendi miniſtrum, vel eum attrahendi in ſuorum criminum conſortium, injuriis afficiendi, aut deterrendi minis, non teneri Sacerdotem ad ſigillum. Docent Nugnus in addit. ad 3. part. quæſt. 11. art. 1. N. Franciſcus cap. 14. punct. 2. num. 14. Dicaſtillo diſp. 12. dub. 3. num. 44. Henriquez cap. 21. num. 3. Coninchus diſp. 9. num. 7. Vaſquez quæſt. 93. dub. 7. in fine. Navarrus cap. 8. num. 18. Reginaldus lib. 3. num. 66. Lugo diſp. 23. ſect. 2. num. 43. Suarez diſp. 33. ſect. 2. num. 6. Palaus punct. 19. §. 2. num. 2. Bonacina diſp. 5. quæſt. 6. ſect. 5. part. 2. num. 5. Sotus in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 5. Cujus ratio conſtat ex dictis: hujuſmodi enim confeſſio Sacramentalis non eſt ex intentione pœnitentis; ſigillum autem ſolum urget ad celanda peccata, quæ in confeſſione Sacramentali deteguntur. Undè in his caſibus non majori obligatione premitur Sacerdos quàm ſecreti naturalis, proindeque tenetur rem palam facere ubi bono communi expedit. Quo circa Sotus loco proximè citato refert, Cardinalem quendam Romæ degentem, qui conſpirationem in Pontificem moliebatur, alteri Cardinali confeſſum fuiſſe pravo animo eum inducendi in ſuam conſpirationem; poſtmodumque fraude per aliam viam comperta, Cardinalem, qui confeſſionem audierat, de re accuſatum, pecuniaque mulctatum fuiſſe, eo quod protinus conſpirationem non detexit. Etenim cum ex illa confeſſione ſolo naturali ſecreto obſtrictus evaſerit, rem aperire debuiſſet, ut communi bono conſuleret. Hæc tamen (obſervat Suarez) ita intelligenda ſunt, ut conjecturæ, & ſigna pœnitentis ſint talis conditionis, ut apertè demonſtrent ipſum non acceſſiſſe cum animo ſe accuſandi coram Deo, quippè ſi dubia ſint, in favorem pœnitentis, & Sacramenti judicandum eſt. Nam contingere poteſt, pœnitentem accedere ad confeſſionem cum animo efficiendi aliquod malum, quod putat non eſſe peccatum; in quo eventu ſi per Sacerdotis admonitionem id intelligat, & à propoſito non deſiſtit, ſed abſque abſolutione recedit, ſub ſigillo nihilominus retinendum eſt, quia ea confeſſio ex pœnitentis intentione Sacramentalis fuit. Quod etiam obſervat ibidem Soto.

Nugn. N. Franc. Dicaſt. Henriqu. Coninc. Vaſquez, Navar. Reginald. Lugo, Palaus Suar. Bonac. Sotus.

Tertium.

68 Undè infertur tertiò, eum, qui accedit ad Sacerdotem non animo confeſſionis faciendæ, ſed ſecretum aliquod commendandi, ſigilli obligationem non indu-

induce[re], ſed ſolius ſecreti naturalis juxta qualitatem rei ſub ſecreto commiſſæ, etiam ſi id dicat flexis genibus, & generalem confeſſionem præmittendo; imò etiam ſi Sacerdos dicat ſe tale ſecretum ſub ſigillo confeſſionis recipere. Ita D. Thomas in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 1. quæſtiunc. 2. *Ad ſecundum dicendum, quod homo non de facili debet recipere aliquid hoc modo, ſi tamen recipiat ex promiſſione, tenetur hoc modo celare ac ſi in confeſſione haberet, quamvis ſub ſigillo confeſſionis non habeat.* Quorum verborum ſenſus eſt, Sacerdotem in eo eventu teneri jure naturæ ratione promiſſionis ſecretum illud ſervare ea ſolicitudine ac ſi ſub ſigillo haberet, non tamen indiſpenſabile ſigilli vinculum ſubire. Id quod etiam docent Cajetanus 2. 2. quæſt. 70. artic. 1. Sotus in 4. diſt. 21. quæſt. 4. artic. 5. concl. 5. Gonet diſp. 13. artic. 2. num. 25. Paludanus quæſt. 3. art. 1. concl. 3. Vaſquez dub. 2. num. 13. Suarez diſp. 33. ſect. 2. num. 6. Ledeſma cap. 22. concluſ. 7. circa finem. Navarrus cap. 8. num. 55. Simancas lib. de juſtit. cathol. tit. 24. num. 15. Palaus punc. 19. §. 2. num. 2. & alii. Et ſuadetur, tum quia ſecretum illud ſæpè non eſt peccatum; tum quia eſto peccatum ſit, cum pœnitens alia ſcienter reticeat, ſecretum intentione confitendi non detegit; tum quia ea confeſſio, ut rectè vidit Cajetanus, licet fiat ad inſtar Sacramentalis, non tamen eſt re vera ſacramentalis adhuc ex intentione pœnitentis; quod neceſſarium erat, ut ſigilli obligationem induceret. Tum denique: nam ſigillum non obligat ex pacto, aut promiſſione, ſed ex ipſa Sacramenti inſtitutione, atque ideo ubi non eſt vera confeſſio Sacramentalis ſaltem initiativè, aut ex pœnitentis intentione, nequit vinculum ſigilli conſurgere, quantumvis quis promittat ſe rem ſub ſigillo ſervaturum. Nec audiendus eſt Paludanus, qui licet nobiſcum ſentiat, ſubdit tamen eum, qui tradit vel recipit extra confeſſionem ſecretum aliquod ſervandum ſub tam arcto ſigillo, ac ſi in confeſſione auditum, vel traditum fuiſſet, injuriam Sacramento irrogare. Satis enim fideles intelligunt obligationem, quæ inde oritur, diſtinctam eſſe ab ea, quæ ex confeſſione conſurgit, nec cenſent tantam reverentiam illi ſecreto deberi, quanta ſacramentali debetur, ſubindeque cum bona fide procedant, & re ipſa tale ſecretum ad Sacramentum non ſpectet, non eſt unde illi injuria irrogetur. Nec D. Thomas Paludano favet, dum in præmiſſo teſtimonio ait: *Homo non de facili debet recipere aliquid hoc modo*. Id enim ſolum ſubdit ad cautelam.

D. Thom. — Cajet. Sot. Gonet, Pal. Ind. Suar. Vaſq. Ledeſ. Nav. Simanc. Palaus. — Paludan.

Quartum. 69 Infertur quartò, ſi quis ſerio animo ſe accuſandi coram Deo, & recipiendi abſolutionem confiteatur alicui ſe Sacerdotem, & legitimum Pœnitentiæ miniſtrum fingenti, talem confeſſionem imponere obligationem ſigilli: quia cum pœnitens bona fide procedat, & peccata prodat in ordine ad claves, ea confeſſio eſt verè Sacramentalis inchoativè, & ex pœnitentis intentione, proindeque ſi reveletur, magna illi, & Sacramento irrogatur injuria. Tenent Nugnus in addit. ad 3. part. quæſt. 11. art. 1. Dicaſtillo dub. 3. num. 28. N. Franciſcus cap. 14. punct. 2. num. 12. Lugo diſp. 23. ſect. 2. nu. 40. Suarez diſp. 33. ſect. 2. num. 3. Vaſquez ubi ſupra, dub. 2. num. 3. Sotus citat art. 5. Diana, Reginaldus, Layman, Bonacina, Coninchus, & alii plures apud recenſitos.

Nugnus, Dicaſtill. N. Franc. Lugo, Suar. Vaſqu. Sotus, Diana.

Quæſtiunc. 70 Sed quid ſi pœnitens credat invincibiliter laicum in abſentia Sacerdotis, & in extrema neceſſitate poſſe ſacramentaliter abſolvere, ad idque juriſdictionem habere, & hujuſmodi ductus errore illi confiteatur ſerio animo ſubjiciendi Eccleſiæ clavibus ſua peccata, & accipiendi abſolutionem ſacramentalem? *Deciditur.* Reſpondetur, audientem confeſſionem in hoc eventu teneri ad obſervationem ſigilli: tum quia illa confeſſio ex intentione pœnitentis eſt Sacramentalis, ſiquidem peccata deteguntur in ordine ad abſolutionem, quæ forſan pœnitens non detegeret, ſi laicum non poſſe abſolvere exiſtimaret. Tum quia præceptum impoſitum eſt in favorem pœnitentis, & Sacramenti: ergo ampliari debet ad omnem confeſſionem factam bona fide ſub ratione, & intentione Sacramenti. Tum denique: nam ideò confeſſio facta illi, qui ſe miniſtrum finxit, inducit obligationem ſigilli, quia licet de facto non terminetur ad legitimum miniſtrum, tamen ex intentione pœnitentis ad legitimum terminatur; ſed ita contingit ubi pœnitens confitetur laico exiſtimans invincibiliter poſſe in abſentia Sacerdotis ſacramentaliter abſolvere: ergo ſigilli vinculum infert. Ita N. Franciſcus cap. 14. punct. 2. num. 13. Hurtado de Sacram. diffic. 3. reſol. 13. Joannes Præpoſitus, Diana tract. 11. reſol. 13. Suarez diſp. 33. ſect. 2. num. 3. circa finem; Sotus art. 5. cit. Navarrus in ſumm. cap. 8. num. 7. Favet Dicaſtillo, ſect. 3. num. 30. in fine. Id quod à fortiori dicendum eſt, ubi confeſſio fit Clerico, vel in minoribus conſtituto, vel juriſdictione carenti, ſi pœnitens invincibiliter credat poſſe legitimè abſolvere: quippè ea confeſſio ex pœnitentis intentione ad claves dirigitur, & ſacramentalis eſt inchoativè; defectus autem abſolutionis per accidens contingit, ideoque ad Sacramenti reverentiam ſpectat, ut ſub ſigillo ea peccata retineantur, ut rectè adnotavit Suarez ibidem num. 4. & Palaus cum aliis punct. 19. §. 2. num. 1.

N. Franc. Hurtad. Præpoſitus, Diana Suar. Sot. Navarr. Dicaſtill.

71 Oppoſitæ tamen ſententiæ adhærent Vaſquez quæſt. 93. artic. 4. dub. 2. num. 7. & Lugo diſp. 23. ſect. 2. num. 41. referens pro eadem Suarium, ſed immeritò, cum expreſsè noſtram defendat num. 3. ubi explicat ſenſum, in quo prius loquutus fuerat. Igitur iſti Authores, cum nobiſcum ſentiant ſigilli obligationem oriri ex confeſſione facta Sacerdoti ficto, id negant de confeſſione facta laico, dum pœnitens invincibiliter credit poſſe in caſu neceſſitatis abſolvere; diſparitatemque aſſignat Vaſquez, quod in priori caſu laborat pœnitens ignorantia facti, in poſteriori vero ignorantia juris, ſeu poteſtatis abſolvendi. Verum hæc differentia nulla eſt: nam ideo qui ſcienter confitetur laico, laborat ignorantia juris, quia credit invincibiliter habere poteſtatem abſolvendi, quam re vera non habet; ſed qui confitetur fingenti ſe Sacerdotem, credit eodem modo habere legitimam poteſtatem, & juriſdictionem, quibus etiam caret, cum ex vi illius fictionis nihil obtinuerit, ut ex ſe liquet: ergo in utroque eventu intercedit eadem ignorantia juris, ſeu deceptio circa legitimam poteſtatem. Tum etiam: nam juxta univerſalem Doctorum regulam, quam amplectitur idem Vaſquez ibidem num. 6. tunc confeſſio inducit obligationem ſigilli, cum fit ex intentione Sacramenti; ſed in utroque eventu, de quo agimus, fit ex intentione, & animo Sacramenti: ergo quod in uno detur ignorantia juris, & in alio facti, nihil refert.

Sentent. Vaſquii, & Lugonis.

Hac videns Lugo, aliam arripuit viam, & differentiam in eo ſtatuit, quod pœnitens in primo caſu ubi confitetur Sacerdoti ficto, apprehendit, & intendit confeſſionem veram à Chriſto inſtitutam, id eſt, confeſſionem cum Sacerdote, licet aliàs erret circa perſonam judicando eſſe Sacerdotem, & habere poteſtatem, qui nec Sacerdos eſt, nec poteſtate gaudet. In ſecundo autem apprehendit, & intendit confeſſionem fictam, ſiquidem intendit confeſſionem cum laico, quam Chriſtus non inſtituit: ſigillum igitur ſequitur ad Sacramentum à Chriſto inſtitutum, non vero ad fictum. Ceterum hæc doctrina nihilo melior præcedenti eſt: nam ſi inquiramus à Lugone, an confeſſio cum Sacerdote ficto ſit à Chriſto Domino inſtituta? Id utique non concedet; quo ſuppoſito in ipſum retorquetur argumentum. Ex confeſſione à Chriſto non inſtituta non oritur obligatio ſigilli; ſed confeſſio cum Sacerdote ficto non eſt à Chriſto inſtituta: ergo ex ea non oritur obligatio ſigilli. Si reſpondeat, confitentem Sacerdoti ficto non apprehendere nec intendere confeſſionem fictam à Chriſto non inſtitutam, ſed confeſſionem veram cum legitimo Sacerdote, & miniſtro, decipitur tamen circa hunc hominem exiſtimans eſſe verum miniſtrum, contra eſt: nam ideo juxta Lugonem, qui confitetur laico apprehendit, & intendit confeſſionem fictam, quia intendit confeſſionem cum laico, quam Chriſtus non inſtituit, ſed qui confitetur Sacerdoti ficto, apprehendit, & intendit confeſſionem cum iſto homine, quem hic, & nunc habet præſentem, quam confeſſionem Chriſtus non inſtituit, cum Sacerdos ille fictus ſit: ergo apprehendit, & intendit confeſſionem fictam. Solutionem ergo, quam huic objectioni adhibuerit, applicare poterit illi, quam ipſe efformavit.

72 Pro omnibus igitur dicendum eſt, pœnitentis deceptionem in utroque eventu verſari non circa confeſſionem, ſed circa miniſtrum, eo quod apprehenditur poteſtas abſolvendi in ſubjecto, in quo non eſt. Quemadmodum enim qui confitetur Sacerdoti ficto, apprehendit confeſſionem cum Sacerdote, quam re ipſa Chriſtus inſtituit, decipitur tamen quatenus judicat hunc homi-

Digitized by Google

hominem eſſe verum Sacerdotem; ita qui confitetur laico, apprehendit confeſſionem cum legitimo miniſtro, quam Chriſtus inſtituit, decipitur tamen circa laicum exiſtimans eſſe legitimum miniſtrum. Ex quo fit, pœnitentem in neutro caſu apprehendere confeſſionem fictam: non enim apprehendit confeſſionem faciendam laico ut tali, ſed illi ut legitimo miniſtro; ſicut nec apprehendit confeſſionem cum Sacerdote ficto ut tali, ſed cum illo homine tanquam cum legitimo Sacerdote; confeſſio autem cum legitimo miniſtro vera confeſſio eſt, & à Chriſto Domino inſtituta. Ex quo etiam fit, quod non intendit confeſſionem fictam, ſed veram: tum quia intendit quam apprehendit; tum quia ſi interrogetur quam intendat? Reſpondebit, à Chriſto inſtituram. Quo circa in utroque eventu adeſt quod ſufficit ad inducendam ſigilli obligationem: hæc enim oritur ex confeſſione Sacramentali ex animo pœnitentis; imò, & re ipſa eſt Sacramentalis initiativè, & quoad ea, quæ ſe tenent ex parte pœnitentis: nam ſi ex parte miniſtri adhiberetur vera abſolutio, abſque alia pœnitentis diligentia fieret integrum Sacramentum; quod eſſe non poſſet, niſi illa confeſſio fuiſſet Sacramentalis. Et ratio à priori eſt; quia in utroque eventu pœnitens ſua peccata re ipſa confitetur, & verè de illis dolet in ordine ad legitimas Chriſti claves, licet apprehenſæ ubi non ſunt: tunc enim non apprehenduntur claves fictæ, ſed veræ, quia deceptio ſolum eſt circa earum ſubjectum. Sicut qui apprehendit Pontificem eſſe Hiſpali, non apprehendit fictum Pontificem, cum ſolum decipiatur circa ejus ubicationem, quam non Hiſpali, ſed Romæ habet. Undè prædicta confeſſio tam Sacramentalis eſt inchoativè, quàm ea, quæ fit legitimo Sacerdoti, & abſolutione non perficitur.

§. II.

Expeditur dubium quoad alteram partem.

73 POſterior tituli pars inquirit, quæ perſonæ ſigilli vinculo ligentur? Quæ difficultas ad præcedentem reducitur, ſolumque ab ea diſtinguitur penes majorem univerſalitatem, quam importat. Plures autem ſunt, de quibus dubitari poteſt, an ad ſigillum teneantur. Cum enim Pœnitentiæ Sacramentum in modum judicii inſtitutum ſit, quemadmodum in judicio fori exterioris præter judicem, & reum alii miniſtri concurrunt; ita in Sacramentali foro præter Sacerdotem, qui munere fungitur judicis, & pœnitentem, qui rei, teſtis, & accuſatoris vicem gerit, alii interdum admittuntur aut ex neceſſitate, aut per accidens, ut conſiliarius tanquam aſſertor judicis, qui eo indiget ex defectu aliquali ſcientiæ; interpres, ubi pœnitentis idioma Sacerdoti ignotum eſt; ſuperior judex, cum caſus reſervatus occurrit, à quo inferior abſolvere nequit, niſi ſuperior facultatem concedat; & alii, qui vel caſu, vel actu confeſſionem audiunt, vel quibus iniquè revelatur confeſſio. Porrò ut certa ab incertis ſeparemus; ſupponendum eſt Sacerdotem teneri ſtrictè, & rigoroſè ad obſervationem ſigilli: hoc enim, cum nihil aliud ſit quàm debitum confeſſionem celandi, illum principaliter, & per ſe primò conſtringere debet, cui tanquam judici ac miniſtro fit confeſſio; alioqui ſi iſte eo vinculo non ligaretur, nulla eſſet ratio cur alter talem obligationem ſubiret; de hoc igitur nemo Doctorum dubitat. Et eadem certitudine ſupponi debet, pœnitentem non teneri ad ſigillum eorum, quæ confitetur: tum quia iſtud non in gravamen, ſed in pœnitentis favorem inſtitutum eſt; tum quia ſigillum non eſt debitum celandi confeſſionem abſolutè, ſed dependenter à pœnitentis arbitrio, ut ex dictis dub. præced. conſtat: ergo ſicut licentiam conferre poteſt Sacerdoti ut peccata revelet, ita, & per ſe ipſum revelare poteſt. Ad occultandum autem Sacerdotis defectus, & ea, quæ ſibi in confeſſione dixit, ſolum tenetur ſub ſecreto naturali juxta qualitatem materiæ, ut communis ſententia docet. Nec audiendi ſunt Paludanus, Navarrus, & Adrianus contendentes ea cadere ſub ſigillo: conſtat enim Sanctum Inquiſitionis Tribunal præcepiſſe ſtrictiſſimè pœnitentibus denunciare Sacerdotes ad turpia intra Sacramentum ſolicitantes; ſi autem Sacerdotis actiones, aut verba ſub ſigillo caderent, nec pœnitentes tenerentur illi

Suppoſitiones.

Inquiſitionis præcepto obedire, nec poſſent; ſiquidem ſigillum rumpere nunquam licet. His ergo ſuppoſitis, ſolum relinquitur difficultas circa alias perſonas nuper recenſitas.

Reſolutio circa interpretem.

74 Et quidem ſi loquamur de interprete; medio quo fit confeſſio, dicendum eſt teneri ad ſigillum. Ita D. Thomas in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 1. quæſtiunc. 3. & art. 2. ad 4. Nugnus in addit. ad 3. part. quæſt. 11. art. 1. Ledeſma cap. 22. concluſ. 7. Gonet diſp. 11. art. 2. num. 22. Medina, Cod. de confeſ. quæſt. 50. Victoria in ſumm. num. 172. N. Franciſcus cap. 14. punct. 4. num. 59. N. Antonius ſect. 3. num. 1508. N. Bonæ Spei reſol. 11. num. 18. Suarez diſput. 33. ſect. 4. num. 4. Lugo diſp. 23. ſect. 2. num. 21. Dicaſtillo diſput. 12. ſect. 3. num. 26. Navarrus in cap. *Sacerdos*, num. 24. Vaſquez quæſt. 93. art. 4. dub. 2. n. 2. Henriquez lib. 3. cap. 19. num. 9. Hurtado diſp. 12. difficult. 3. Diana 5. par. tract. 12. reſolut. 48. Leander cum multis quæſt. 51. fereque omnes conſentiunt: ſi quæ enim diſſenſio inter atiquos eſt, non tam circa rem, quàm penes modum loquendi verſatur, ut ex dicendis conſtabit. Suadetur igitur reſolutio: nam ſigillum eſt obligatio reticendi ea, quæ per confeſſionem ſacramentalem innoteſcunt; ſed interpres cognoſcit pœnitentis peccata per confeſſionem ſacramentalem: ergo ſigillo obſtringitur. Tum etiam ratione D. Thomæ loco citato: etenim qui participat de actu clavium, debet etiam participare de actu ſigilli; ſed interpres, dum confeſſionem audit, participat actum clavium, ſiquidem cognoſcit pœnitentis cauſam, quod ſpectat ad clavem ſcientiæ Sacerdotis, ut dicemus dum de clavibus ſermo inſtituatur: ergo etiam participat ſigilli vinculum. Tum denique, & præſertim: quoniam, ut ſæpè dictum eſt, Chriſtus Dominus impoſuit arctiſſimum ſigilli præceptum propter Sacramenti reverentiam, & in pœnitentis favorem, ne illud odioſum fieret, nec iſte ex confeſſione detrimentum acciperet, unde ab ea removeretur; atqui ſi ſigillum non comprehenderet etiam interpretem, non ſatis Chriſtus Dominus conſuluiſſet Sacramento, & pœnitentibus; ſiquidem ſi peccata clavibus ſubjecta revelari poſſunt, parum aut nihil refert, quod id per interpretem, & non per Sacerdotem fiat, ergo ſentiendum eſt, ſigillum non ſolum premere Sacerdotem, ſed etiam ſe extendere ad interpretem, imò, & ad quoſcumque alios, qui confeſſionis notitiam accipiunt: ratio quippè generaliter de omnibus convincit, ut ex ſe patet.

D. Thom. Nug. Led. Gonet, Med. Victoria, N. Franciſ. N. Anton. N. Bonę Spei, Suarez, Lug. Dicaſtill. Navarr. Vaſquez, Henriquez, Hurtado, Diana, Leander, & alii.

Fundam.

Objectio 1. ex D. Tho.

75 Objicies primò, D. Thomam loco cit. quæſtiunc. 3. hæc habere: *Sed contra eſt, quod ſolus Sacerdos eſt miniſter hujus Sacramenti; ſed ſigillum confeſſionis eſt annexum Sacramento: ergo ſolus Sacerdos habet ſigillum confeſſionis*. Et ulterius in 2. argum. ſed contra, id ipſum probat: *Homo tenetur ea, qua in confeſſione audit, celare, quia neſcit ea ut homo, ſed ut Deus; ſed ſolus Sacerdos eſt miniſter Dei: ergo ipſe ſolus tenetur occultare*. Cum ergo D. Thomas in ea quæſtiuncula inquirat, an interpres, & alii teneantur ad ſigillum, videtur ſentire hujuſmodi obligationem neminem præter Sacerdotem comprehendere.

Solutio. D. Thom.

Reſpondetur, Ang. Præceptoris mentem venandam fore ex corpore illius quæſtiunculæ, ubi difficultatem reſolvit, & ita loquitur: *Dicendum quod ſigillum confeſſionis competit Sacerdoti in quantum eſt miniſter hujus Sacramenti, quod nihil eſt aliud quàm debitum confeſſionem celandi, ſicut clavis eſt poteſtas abſolvendi. Tamen ſicut aliquis, qui non eſt Sacerdos, in aliquo caſu participat aliquid de actu clavis, dum confeſſionem audit propter neceſſitatem; ita etiam participat de actu ſigilli confeſſionis, & tenetur celare, quamvis propriè loquendo, ſigillum confeſſionis non habeat. Et per hoc patet ſolutio ad objecta*. In quibus perſpicuè docet non ſolum Sacerdotem, ſed etiam non Sacerdotem participantem actum clavis, ſive confeſſionis ſcientiam, teneri peccata celare, utique ſub ſigillo, de quo difficultas procedebat: nam ſub ſecreto naturali compertum eſt, nec id in examen vocabatur. Subdit tamen: *Quamvis propriè loquendo ſigillum confeſſionis non habeat*; non ut innuat interpretem non teneri ad celandam confeſſionem ex virtute Religionis, ſed quod ad id non tenetur directè, & quaſi ex officio, ſicut Sacerdos, cui per ſe ea obligatio incumbit. Sigillum quippè principaliter inſtitutum eſt propter Sacerdotem, ad quem tanquam ad miniſtrum ſpectat audire confeſſionem, quique regulariter loquendo ſolus

audit; non autem propter interpretem, aut alios, qui per accidens Sacramento interſunt. Si tamen contingat confeſſioni intereſſe, vel ejus ſcientiam accipere, ad ipſos ſigillum indirectè, & quaſi ſecundario extenditur propter Sacramenti reverentiam, ita ut ſi confeſſionem revelent, peccato ſacrilegii delinquant. Quemadmodum enim ſi ſigillum referatur ad materiam, cujus revelationem prohibet, ſolum cadunt directè ſub ſigillo peccata pœnitentis, quæ ſunt materia Sacramenti, & indirectè plura alia, quæ licet materia abſolutionis non ſint, ſpectant nihilominus ad judicium ſacramentale, quatenus neceſſaria ſunt ad explicationem peccati; ita dum refertur ad perſonas, quas conſtringit, ſolum tendit per ſe in Sacerdotem, & quaſi per accidens in alios, qui confeſſionis notitiam accipiunt. Et in hoc ſenſu loquutus eſt D. Thomas, cum dixit quod propriè loquendo ſigillum confeſſionis non habent, nec aliud intendit in argumentis ſed contra in objectione relatis. Per quod etiam credimus nonnullos conciliari Authores, qui ob confuſionem, ſub qua loquuntur, ſpecie tenus ſentire videntur, interpretem confeſſionis ſigillo non ligari: cum enim doceant teneri celare confeſſionem adeò ſtricto vinculo, ut nunquam rumpi poſſit, opus eſt in interprete ſigilli obligationem concedere; ſiquidem ſecretum naturale adeo ſtrictè non urget, ut ſæpè revelari non liceat. Intendunt igitur eo modo loquendi, ut rectè vidit Suarez ubi ſuprà, ſigillum eſſe propriam miniſtri obligationem, aliorum autem non niſi indirectè, & ratione extenſionis illius præcepti. Quod videtur ſenſiſſe Sotus in relect. de tegend. ſecret. memb. 3. quæſt. 4.

Objectio 2.

76 Objicies ſecundò: nam interpres in confeſſione dumtaxat ſe tenet ex parte pœnitentis, ſiquidem præciſè requiritur ut illius peccata manifeſtet Sacerdoti; ſed pœnitens eſt immunis à ſigillo: ergo, & interpres. Patet conſequentia: cum enim ex utroque quaſi una perſona moraliter conſtituatur, idem privilegium utrique favere debet. Tum etiam: quia ex vi præcepti confeſſionis nemo tenetur ad confitendum per interpretem: ergo cum ex una parte dum pœnitens ita confitetur, videatur cedere juri ſuo, & ex alia ſigillum dari non debeat pro illa notitia, quæ neceſſaria non eſt ad obſervationem præcepti confeſſionis, interpres ſigillo non ligabitur.

Diruitur.

Reſpondetur negando majorem: interpres quippè non ſolum deſervit pœnitenti, ſed etiam Sacerdoti, eſt enim quaſi lingua utriuſque, & veluti organum medio quo unus ſe accuſat, & alter cauſam examinat, ſubſtantiam, & circumſtantias peccatorum inveſtigat, correctionem adhibet, & pœnitentiam adjungit. Undè quamvis prout ex parte pœnitentis ſe tenet non ligaretur ſigillo, adhuc illius obligationem ſubiret prout ſe tenet ex parte miniſtri. Diximus *quamvis non ligaretur*; quia etiam prout ſupplet pœnitentis defectum, ligatur: non enim ſigilli privilegium in interpretis favorem, ſed pœnitentis, cui damnum ex peccatorum revelatione ſequeretur, inſtitutum eſt. Præterquam quod, ut quis ſigilli obligationem contrahat, ſatis eſt peccata per ſcientiam ſacramentalem agnoſcere, cum eo ipſo illorum revelatio in Sacramenti injuriam cederet. ¶ Ad augmentum difficultatis dicendum eſt exceſſivè probare: ſuadet enim nec Sacerdotem teneri ad celandam confeſſionem factam per interpretem, nec ad celanda peccata venialia, nec mortalia jam iterum confeſſa; cum hujuſmodi confeſſiones non ex præcepto, ſed liberè fiant à pœnitente. Quemadmodum igitur dum voluntariè confitetur venialia, juri ſuo non cedit ut Sacerdos ea revelet; ita nec cedit ubi per interpretem confitetur. Et ſimiliter ſicut ſigillum obligat ad celanda venialia, quorum confeſſio neceſſaria non eſt ad adimpletionem præcepti; ita etiam favet confeſſioni factæ per interpretem, quamvis ex præcepto non debeatur; quod ideò eſt, quia alias Sacramentum odioſum fieret. Per quod patet ad utramque probationem conſequenti inſertam.

77 Sed quid dicendum de conſiliario, cui Sacerdos petendi conſilii gratia confeſſionem revelavit? Peſancius in addit. ad 3. part. quæſt. 11. diſp. 3. Vaſquez quæſt. 93. art. 4. dub. 2. num. 10. Onuffrius de ſigillo, ſect. 3. qu. unic. dub. 6. Coninchus diſp. 9. dub. 3. num. 50. Palaus punct. 19. §. 4. num. 8. negant teneri ad ſigillum, ſi ea revelatio fiat de conſenſu pœnitentis. Quod probant, tum quia ubi pœnitens licentiam concedit Sacerdoti ut de auditis in confeſſione conſulat detegendo perſonam, perinde eſt ac ſi per ſe ipſum extra confeſſionem conſuleret; atqui ſi per ſe ipſum conſuleret, non induceret ſigilli obligationem in conſiliario: ergo nec ubi confeſſio illi revelatur de pœnitentis conſenſu. Tum etiam: nam vix unquam neceſſarium eſt pœnitentis perſonam manifeſtare ad conſilium petendum: ergo ſi pœnitens licentiam concedit ut manifeſtetur, conſiliarius ſigillo non ligatur. Conſequentia patet: quippè ſigillum non favet illi notitiæ peccatorum, quæ neceſſaria non eſt ad obtinendam ſacramentalem abſolutionem. Tum denique: quia pœnitens in vi illius licentiæ tribuit Sacerdoti aliam notitiam extra ſacramentalem peccati, quam poſſit communicare conſiliario; ſed quod per notitiam extraſacramentalem ſcitur, ſub ſigillo celari non debet: ergo.

Quid de conſiliario? 1. ſententia.
Peſancius, Vaſquez, Onuffrius, Coninch. Palaus.

Communis tamen ſententia tenet, conſiliarium ſigillo obnoxium evadere, ſive peccata ſibi revelentur de pœnitentis conſenſu, ſive non. Quæ eſt expreſſa doctrina D. Thomæ in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 2. ad 4. ubi inquit: *Dicendum, quod ille, ad quem notitia peccati devenit mediante Sacerdote ex voluntate confitentis, participat in aliquo actum Sacerdotis, & ideò ſimile eſt de eo, & de interprete, niſi fortè peccator velit quod ille abſolutè ſciat, & liberè.* Docentque Gonet diſp. 13. art. 2. num. 22. Petrus Ledeſma cap. 22. concl. 7. Alter Ledeſma quæſt. 10. art. 3. dub. 1. Nugnus in addit. ad 3. part. quæſt. 11. art. 1. Petrus Soto lect. 11. de confeſ. Paludanus diſt. 21. quæſt. 3. Viguer in ſumm. cap. 16. §. 4. verſ. 20. Navarrus cap. 8. n. 4. Layman lib. 5. tract. 6. cap. 14. num. 18. Bonacina diſp. 5. quæſt. 6. ſect. 3. p. 3. num. 4. Suarez diſp. 33. ſect. 4. n. 6. Lugo diſp. 23. ſect. 2. num. 25. Dicaſtillo diſp. 12. dub. 3. num. 54. Fagundez præcept. 2. lib. 6. cap. 5. num. 20. Sylveſter verb. Confeſſio 3. quæſt. 1. Candidus diſquiſit. 24. art. 49. dub. 5. Leander cum multis, quæſt. 49. Diana tract. 11. reſol. 11. & alii plures. Ratio autem conſtat ex dictis num. 74. & ulterius ſuadetur: nam ideò interpres ſigillo obſtringitur, quia cognoſcit, & declarat peccatum pœnitentis in ordine ad confeſſionem; ſed etiam conſiliarius cognoſcit, & declarat naturam, & gravitatem ejuſdem peccati in ordine ad confeſſionem, & ſe habet tanquam interpres juris declarando an pœnitens ſit vel non abſolutione dignus: ergo eandem obligationem ſubit. Tum etiam: quia ſi conſiliarius, dum de licentia pœnitentis notitiam peccati accipit, non ligaretur ſigillo, nec etiam ligaretur ipſe Sacerdos poſt illam revelationem factam; ſiquidem jam cognoſcit peccatum eadem ſcientia, ac conſiliarius; conſequens eſt abſurdum, nec ipſi adverſarii concedunt; ergo. Tum denique: nam ubi confeſſio revelatur conſiliario ſine pœnitentis licentia, contrahit obligationem ſigilli, nec poteſt peccatum alteri prodere niſi ex conſenſu pœnitentis, ut adverſarii fatentur: ergo etiam ligatur eodem vinculo, dum ſibi revelatur confeſſio cum licentia limitata ut ipſe ſolus ſciat, & conſilium præſtet. Patet conſequentia; cum enim in utroque eventu habeat illam notitiam mediante Sacerdote, nulla eſt ratio cur in primo illam habeat ſubordinatam pœnitentis arbitrio, & non in ſecundo. Nec apparet, cur conſiliarius redderet confeſſionem odioſam, ſi in priori eventu alteri revelaret peccatum, & eam odioſam non redderet in poſteriori, cum in utraque revelatione contra pœnitentis voluntatem procedat. Itaque ſufficit, notitiam peccati, quam mediante Sacerdote accipit conſiliarius, haberi via confeſſionis, & ad ipſam ordinem dicere, ut ſecum ſigilli vinculum afferat, & ſemper ſub pœnitentis poteſtate maneat.

Vera ſententia.
D. Thom.
Gonet, uterque Ledeſ. Nugn. Petr. Soto, Palud. Viguer, Navar. Laym. Bonacina, Suarez, Lugo, Dicaſt. Fagundez, Silveſter, Candidus, Leander, & alii.
Ratio.

78 Nec oppoſita motiva aliquid evincunt: non primum: aliter quippè ſe habet pœnitens, dum mediante Sacerdote alium conſulit, ac dum per ſe ipſum id efficit. Etenim in priori caſu accipit conſiliarius notitiam ex confeſſione, & participat actum clavium cognoſcendo pœnitentis cauſam, & ſupplendo Sacerdotis defectum, ipſum coadjuvando in ordine ad conſummationem Sacramenti. In poſteriori autem non accipit per confeſſionem eam notitiam, nec ex ea pendet, cum adhuc non exiſtat etiam inchoativè. Præterquam quod ſatis probabile eſt, etiam in ſecundo caſu teneri conſiliarium ad ſigillum, eo quod licet talis notitia non habeatur ex confeſſione, dicit tamen ad eam ordinem. Quod docent Ledeſma cap. 22. concl. 7. Fagundez, Navarrus,

Satis fit motivi adverſariorum.

Digitized by Google

Ledeſ. Fagund. Navar. Dian.

varrus, quos refert, & ſequitur Diana reſol. 44. Ad ſecundum dicendum eſt, non rarò neceſſariam eſſe conſultationem detegendo perſonam ad obtinendam ſacramentalem abſolutionem, eo quod Sacerdos dubitat de pœnitentis diſpoſitione, vel de facultate ad abſolvendum, & aliunde peccatum talis conditionis eſt, vel ſub talibus circumſtantiis factum, ut adæquatè explicari non poſſit, quin perſona manifeſtetur, vel ingens motivum ſuſpicandi offeratur. Ceterum licet contingat, quod abſque neceſſitate id fiat, adhuc tamen conſiliarius ſigillo obſtringitur: ad hoc enim ſatis eſt eam notitiam à confeſſione pendere: congruit: quippè ad majorem pœnitentis ſecuritatem, quod omnis notitia peccati habita ex confeſſione ſivè immediatè, ſive mediatè, ſub ſigillo retineatur, & pendeat ex ejus arbitrio, ita ut poſſit licentiam abſolutam, vel limitatam concedere ad illius uſum, alioqui ſatis oneroſa eſſet confeſſio pœnitenti, ſi ubi conſultatio neceſſaria eſt, conſiliarius ſigillo non ligaretur. Ad tertium conſtat ex dictis dub. 4. in fine, pœnitentem, dum licentiam confert Sacerdoti ad conſulendum, non tribuere novam notitiam extraſacramentalem peccati, ſed facultatem ut ſacramentali utatur, & eam ad alios extendat ſub eadem ſigilli obligatione contrahenda ab audiente; ubi enim dicitur non poſſe Sacerdotem loqui, quæ ſcit ut Dei miniſter, intelligitur ſine pœnitentis licentia, in cujus favorem ſigillum inſtitutum eſt. Vel ſi pœnitens in vi illius licentiæ notitiam extraſacramentalem confert, non eſt omnino abſoluta, ſed à ſacramentali participata, & dependens, ut ibidem explicuimus.

Illatio 1. Suarez, N. Anton. N. Franc. Victor. Dicaſtil. Reginald. Lug. Diana, Gonet, Ledeſm. Nugnus, & alii.

79 Et quibus infertur primò, idem, & ob eadem motiva dicendum eſſe de Prælato ſuperiori, cui Sacerdos inferior de pœnitentis licentia confeſſionem revelat, ut facultatem abſolvendi à reſervatis concedat; tenent Suarez diſp. 33. ſect. 4. num. 3. Ledeſma cap. 22. poſt concluſ. 7. Victoria in ſumm. num. 109. N. Antonius ſect. 3. num. 1507. N. Franciſcus punct. 4. num. 66. Dicaſtillo dub. 3. num. 41. Lugo ſect. 2. num. 34. Reginald. lib. 3. num. 25. Diana tract. 11. reſol. 12. ubi plures refert. Gonet diſp. 13. art. 2. num. 22. Nugnus in addit. quæſt. 11. art. 1. difficult. 1. Villalobos cap. 9. difficult. 72. num. 7. Navarrus in cap. Sacerdos, num. 42. Leander quæſt. 50. adducens Sotum, Candidum, Granadum, Fagundez, & alios. Et quidem in præſenti urgentior eſt ratio: ſuperior quippè non ſolum notitiam accipit ex confeſſione ſaltem inchoata, ſed etiam ad ipſum defertur cauſa pœnitentis tanquam ad ſuperiorem judicem, qui proinde quodammodo in eo Sacramento utitur clavibus, & influit aliqualiter in abſolutionem, delegando facultatem, ſine qua pœnitens directè abſolvi nequit. Ob quàm rationem plures ex citatis Doctores, uti Lugo, Navarrus, Dicaſtillo, Ledeſma, & alii, doctrinam extendunt etiam ad caſum, in quo pœnitens per ſe ipſum ſuperiorem adit, & facultatem abſolvendi à crimine reſervato expoſcit, quod ſatis conſequenter dictum videtur, & ita eſſe ſentiendum conſtat ex dictis dub. 4. num. 59.

Illatio 2.

80 Infertur ſecundò, teneri etiam ad ſigillum, qui actu, vel furtivè confeſſionem audivit, tum quia eadem ratio eſt ac de eo, qui ſe Sacerdotem finxit; tum quia tota illa notitia habetur ex confeſſione, cui ſigillum annexum eſt, ne Sacramento, & pœnitenti injuria irrogetur. Porrò ſi judicium Sacramentale ob arctiſſimum ſecretum, quod affert, prohibet alios præter Sacerdotem audiendis confeſſionibus ſe immiſcere, conſequens eſt ut ſi ex induſtria audire contingat, rem ſub eodem ſecreto habere compellantur. Ita N. Franciſcus punct. 4. num. 61. Gonet art. 2. num. 22. Lugo num. 39. Dicaſtillo num. 27. Suarez ſect. 4. num. 7. Leander quæſt. 52. Diana tract. 11. reſol. 16. fereque omnes conſentiunt; & idem judicium faciunt, & facimus de eo, cui Sacerdos inique peccatum revelavit, & ſimiliter de illis, qui caſu, vel ex neceſſitate confeſſionem audiunt, ut in naufragio, vel incendio, dum coram aliis peccata alta voce confitentur. Quippè regula generalis Doctorum eſt, omnem eam notitiam peccati manere ſub ſigillo, quæ mediatè vel immediatè oritur ex confeſſione: id enim colligitur ex fine præcepti ſigilli, & expedit Sacramenti reverentiæ, & congruit ut fideles majori ſecuritate ad confeſſionem accedant.

DUBIUM VI.

Quæ cadant ſub ſacramentali ſigillo.

NOn ſolum in confeſſione innoteſcunt Sacerdoti pœnitentis peccata gravia, & levia, eorum ſpecies, & circumſtantiæ; verum etiam plura alia, uti ſunt defectus naturales pœnitentis, macula originis, peccatum complicis, ſcrupuli, & ſimilia, quæ licet non ſint materia abſolutionis, proindeque non pertineant directè ad judicium ſacramentale; nihilominus interdum pertinent indirectè, eo quod manifeſtantur ratione peccati, quod aliter explicari non poteſt, niſi illi defectus detegantur, ut contingit in ſpurio, qui ſe talem dicit ad manifeſtandum peccatum in acquirenda hereditate contra jus filiorum legitimorum commiſſum; interdum vero nec directè, nec indirectè ad Sacramentum pertinent, ſed obiter, aut purè concomitanter innoteſcunt Sacerdoti. Dubium igitur inquirit, quæ ex his celari debeant ſub ſigillo.

§. I.

Reſolvitur difficultas aliquibus aſſertionibus.

81 DIcendum eſt primò, cadere directè ſub ſigillo omnia peccata, quæ pœnitens confitetur quoad numerum, ſpecies, & circumſtantias tam aggravantes, quàm mutantes ſpeciem, ſive peccata ſint gravia, ſive levia, ſivè anteà confeſſa, ſive nondum confeſſa. Hæc aſſertio eſt communis apud Authores, quos proinde ſupervacaneum foret in particulari referre. Suadeturque ratione: nam ſigillum ſacramentale ea comprehendit directè, quæ directè, & ratione ſui ſunt materia Sacramenti; ſed omnia peccata prout in aſſertione recenſita pertinent directè, & ratione ſui ad materiam Sacramenti: ergo ea omnia ſigillum ſacramentale comprehendit directè. Major conſtat; quia cum ſigillum ſacramentale ſit debitum celandi confeſſionem, ea debent eſſe materia directa ſigilli, quæ fuerint materia directa confeſſionis. Minorem autem ex profeſſo oſtendimus in priori hujus tract. parte, diſp. 1. dub. 1. §. 4. Quamvis enim peccata gravia nondum confeſſa differant à venialibus, & mortalibus jam confeſſis in eo, quod priora ſint materia neceſſaria, poſteriora vero libera, & ad pœnitentis nutum poſſint omitti, vel apponi; nihilominus omnia ſunt materia Sacramenti; tum quia omnia exponuntur ut dimittenda, vel retinenda; tum quia dolor, qui eſt materia proxima, non ſolum cadere poteſt ſuprà mortalia, ſed etiam ſuprà venialia, tum quia cum hujuſmodi Sacramentum inſtitutum ſit ad inſtar medicinæ, ea erunt materia Sacramenti, quæ fuerint animæ vulnera; non ſolum autem peccata mortalia, ſed etiam venialia animam ſauciant. Conſequentia vero ex præmiſſis infertur. Quæ ratio deſumitur ex D. Thoma in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 1. quæſtiunc. 2. ubi inquit: *Ad ſecundam quæſtionem dicendum, quod ſigillum confeſſionis non directè ſe extendit niſi ad illa, quæ cadunt ſub Sacramentali confeſſione.* — Aſſertio 1. — D. Thom.

82 Obſervandum tamen eſt diſcrimen, quod intercedit peccata venialia, & lethalia: hæc enim non ſolum quoad numerum, & ſpeciem, ſed etiam ſumpta in genere ſub ſigillo comprehenduntur. Undè ſi Sacerdos extra confeſſionem diceret: *iſte confeſſus eſt gravia peccata*; proculdubio ſigillum violaret. Ceterum venialia licet ſumpta quoad numerum, ſpeciem, & circumſtantias, ſub ſigillo cadant, non tamen ſumpta in genere. Quo circa Sacerdos, qui diceret: *iſte confeſſus eſt venialia*; ſigillum non rumperet; rumperet tamen ſi diceret, *confeſſus eſt mendacium*, vel ſi adderet: *confeſſus eſt multa venialia, aut intra ſpheram venialium graviora*; vel ſi de perſona probatæ virtutis ſubderet: *Hæc non curat vitare venialia*. Quæ omnia apud Doctores recepta ſunt. Et ratio eſt perſpicua: nam eo ipſo quod quis accedat ad Sacramentum, infertur, & per ſe innoteſcit ex ipſo actu confitendi, confeſſum fuiſſe ſaltem venialia; alioqui Sacramentum non recepiſſet. Quo circa ſicut licet dicere: *iſte mihi confeſſus eſt*; ita, & dicere: *confeſſus eſt venialia*. Ceterum ex eo quod quis ad Sacramentum acceſſerit, non infertur confeſſum fuiſſe lethalia adhuc in genere, cum abſque his abſolutio — Obſervatio.

T 3 ſtare

Digitized by Google

ſtare poſſit; nec ſimiliter infertur confeſſum fuiſſe multa venialia, nec graviora intra limites venialium, nec etiam hoc, aut illud in determinata ſpecie, aut de venialibus non curare; atque ideò horum revelatio diſplicet pœnitentibus, eoſque à confeſſione arcet. Nec audiendus eſt Ledeſma, qui contra omnium ſententiam aſſerit 2. p. 4. quæſt. 11. art. 1. cap. 5. Sacerdotem revelantem aliquod peccatum veniale, v. g. mendacium pœnitentis non violare graviter ſigillum, ſi ita cautè dicat, ut alii non intelligant tale peccatum fuiſſe cognitum in confeſſione. Ut enim quis graviter contra ſigillum delinquat, illa advertentia in audientibus neceſſaria non eſt; cum ſigillum non obliget ob ſcandalum aliorum, ſed propter Sacramenti reverentiam, cui graviſſima irrogatur injuria, etiam ſi peccatum revelatum ſit leve; aliàs nemo venialia confiteri auderet, ſi ſciret Sacerdotem ea revelare poſſe abſque gravi ſigilli violatione.

Ledeſma rejicitur.

83 Id autem, quod diximus de illa loquutione: *iſte confeſſus eſt venialia*, intelligendum eſt etiam de iſta: *confeſſus eſt ſua peccata*, non determinando an ſint mortalia, an venialia: quia ita loquens nec revelat venialia in ſpecie, nec mortalia in genere: non ergo ſigillum violatur. Sic Navarrus in cap. Sacerdos, n. 68. 69. & 72. & in Manuali, cap. 8. n. 11. Fagundez lib. 6. cap. 5. n. 19. Henriquez lib. 3. cap. 21. Suarez diſp. 33. ſect. 3. n. 9. Lopez 1. part. inſtruct. cap. 36. Hoc autem intelligi debet per ſe loquendo: nam per accidens contingere poſſet in aliquo caſu, ut obſervat idem Navarrus, hujuſmodi loquutionem eſſe ſigilli violativam; ut ſi quis adeò occultè confiteretur huic Sacerdoti, ut nollit alterum ſcire ſe illi confeſſum fuiſſe, nec ex hac quaſi furtiva confeſſione ex adjunctis circumſtantiis peculiaris confeſſarius pœnitentis, vel ejus parentes, herus aut alii ſuſpicentur aliqua lethali culpa illaqueatum fuiſſe, dum alium quæſivit Sacerdotem, ut illi confiteretur. Idemque aſſerit Lugo ſect. 3. num. 65. & à fortiori aſſerendum eſt ubi ex ea loquutione ob circumſtantias occurrentes colligi poſſet pœnitentem peccatum aliquod reſervatum confeſſum fuiſſe. Et ſimiliter ſi poſtquam Sacerdos duorum vel trium confeſſiones audivit, diceret: *iſte ſola venialia confeſſus eſt*; vel unum nimis laudet dicens nunquam gravis peccati conſcientiam afferre: tunc enim tacite innuere videtur alios graviora crimina adducere. Quod tamen meritò limitat Dicaſtillo dub. 7. num. 98. ita ut ſolum habeat locum per ſe loquendo, non autem in omni eventu: nam contingere poteſt, alicujus pœnitentis ſanctitatem adeò eximiam eſſe, ut omnes videant exceſſum virtutis reſpectu aliorum. Quocirca liget ejus virtus, & conſcientiæ puritas commendentur, non inde aliorum confeſſio proditur.

Navar. Fagund. Henriq. Suar. Lopez.

Lugo.

Dicaſtillo.

84 Inquiri autem ſolet in præſenti, an non ſolum peccata actualia, ſed etiam futura ſub ſigillo comprehendantur? Verbi gratia: accedit quis ad Sacerdotem, & confitetur ſe habere propoſitum interficiendi inimicum; an in hoc caſu non ſolum cadat ſub ſigillo peccatum in propoſito commiſſum, verum etiam ipſum homicidium, ſi forſan ſequatur? Adrianus quæſt. ultim. de confeſſione, Sylveſter, verbo *Confeſſio* 3. q. 5. Decius in cap. *Cum ab homine*, de judiciis, Angelus, verbo *Confeſſio* 8. num. 7. & Abbas in cap. *Omnis utriuſque ſexus*, cenſent futurum peccatum non cadere ſub ſigillo, ſi pœnitens, dum confitetur, perſiſtit in propoſito, eo quod illa confeſſio non eſt ſacramentalis; cadere vero ſi in confeſſione propoſitum mutavit. Alenſis autem 4. part. quæſt. 78. memb. 2. art. 2. docet, quod ſi pœnitens peccavit cum adultera, & accedit ad confeſſionem cum propoſito iterum peccandi, utrumque peccatum, & præteritum, & futurum eſſe materiam ſigilli; ſecus verò ſi cum adultera non peccavit, ſed ſolum habeat propoſitum peccandi: tunc enim, inquit, futurum peccatum ſub ſigillo non manere.

Quæſtiunc.

Adrian. Silv. Dec. Angel. Abbas.

Alenſis.

Sed abſolutè, & abſque aliqua diſtinctione ſentiendum eſt oppoſitum utrique ſententiæ, ut tenent D. Thomas in 4. diſt. 21. qu. 3. art. 1. quæſtiunc. 1. & ibidem D. Bonaventura 2. part. art. 2. q. 1. Ricard. art. 4. q. 2. Gabriel art. 2. cap. 3. Lugo ſect. 3. num. 53. Soto diſt. 18. qu. 4. artic. 5. ad 2. Cajetanus tom. 1. Opuſc. tract. 21. Petrus Soto lect. 11. de confeſſione, Vaſquez qu. 93. art. 4. dub. 3. num. 7. Ledeſma 2. 4. quæſt. 10. art. 5. Navarrus in cap. *Sacerdos*, num. 20. Medina, Cod. de confeſ. qu. 47. Suarez ſect. 3. num. 4. & alii. Itaque ſive pœnitens prius peccaverit eodem genere peccati, ſive non; ſive propoſitum mutet, ſive non mutet, futurum peccatum ſub ſigillo celari debet. Quod generali ratione convincitur: nam tale peccatum nulla alia via niſi confeſſionis cognitum eſt, ut ſupponimus, & ejus revelatio cedit in detrimentum pœnitentis; ſed quæ per ſolam confeſſionem cognoſcentur, & quorum revelatio affert damnum, & dedecus pœnitenti, cadunt ſub ſigillo: ergo, & illud peccatum futurum. Tum etiam: quia peccatum futurum eſt objectum propoſiti præſentis, quod pœnitens confitetur, proindeque cum eo connexionem habet; ad ſigillum autem non ſolum ſpectant peccata, ſed etiam eorum objecta, & quæcumque cum peccato connectuntur; ſiquidem hæc non propter ſe manifeſtantur Sacerdoti, ſed quia aliter peccatum explicari nequit. Tùm deinde: quoniam Sacerdos nequit prodere peccatum futurum pœnitentis, quin utatur notitia propoſiti ſibi confeſſi; ſed uti notitia confeſſionis in incommodum pœnitentis illicitum eſt, ut vidimus dub. 3. Ergo. Tum denique: nam licet peccatum futurum non pertineat ad Sacramentum tanquam materia abſolutionis, ſpectat tamen tanquam quid omnino neceſſarium ad judicium Sacramentale, & Sacerdotis: hic enim non ſolum debet cognoſcere peccata commiſſa in ordine ad abſolutionem, ſed etiam impedimenta, ſi quæ ſunt, ut abſolutio denegetur: ergo ſi Sacerdos tale peccatum futurum revelat, revelat aliquid ſibi dictum in foro pœnitentiæ in ordine ad judicium quod formari debet de cauſa pœnitentis, ideoque nequit non ſigilli violator exiſtere. Nec fundamentum adverſariorum quicquam ſuadet: licet enim illa confeſſio, in qua pœnitens non recipit abſolutionem, quia non mutat propoſitum peccandi, non ſit integrum Sacramentum; eſt tamen confeſſio Sacramentalis initiativè, quod ſatis eſt ut ejus peccata ſub ſigillo relinquantur; aliàs quotieſcumque pœnitenti abſolutio non impenditur, poſſent licitè cuncta illius crimina revelari.

Deciditur.

D. Thom. D. Bonav. D. Ricar. Gabriel, uterque Soto, Cajet. Medina, Lugo, Suar. Vaſq. Navar. Ledeſ.

Ratio.

85 Dicendum eſt ſecundo, cadere etiam ſub ſigillo ſaltem indirectè omnes defectus tam naturales, quàm morales, & civiles, & quæcumque alia, quæ manifeſtantur à pœnitente ad explicationem peccati. Ita Soto in 4. diſtin. 18. quæſt. 4. artic. 5. concluſ. 2. Gonet diſp. 13. art. 2. num. 19. Ledeſma cap. 22. concl. 7. N. Franciſcus cap. 14. punct. 2. num. 23. Lugo ſect. 3. num. 55. Dicaſtillo ſect. 3. num. 51. Suarez diſp. 33. ſect. 3. num. 5. Bonacina diſp. 5. quæſt. 6. ſect. 5. punct. 2. num. 10. Coninchus diſp. 9. dub. 1. num. 13. Reginaldus lib. 3. num. 38. Diana tract. 11. reſolut. 38. & alii communiter. Fundamentum eſt, quia ſigillum obligat ad celanda peccata, ne confeſſio fiat oneroſa, & ne fideles ab ea arceantur; atqui plus arcerentur à confeſſione, hæcque difficilior fieret ex revelatione eorum defectuum, quàm ex revelatione peccati: ergo cadunt etiam ſub ſigillo. Minor conſtat: nam objectio originis, infectio ſanguinis, defectus natalium, occulta paupertas, naturalis impotentia, & ſimilia indecoroſa ingenti pudore ac confuſione afficiunt homines, & difficilimè tolerantur, proindeque ſæpè mallent ſua crimina aliis innoteſcere, quam hujuſmodi defectus, ut experientia teſtatur. Si ergo ſcirent pœnitentes in aliquo caſu revelari poſſe, plus arcerentur à confeſſione, quam ex revelatione peccati. Obſervant autem Doctores, prædictos defectus, & quæcumque alia, quæ manifeſtantur à pœnitente in confeſſione, non ſolum cadere ſub ſigillo dum ſunt omnino neceſſaria ad integrè explicandum peccatum, ſed etiam ubi ad hunc finem ſunt utilia, vel dum bona fide exiſtimantur à pœnitente tanquam utilia ad melius explicandum peccatum, licet aliter ſine illis adæquatè explicari poſſet. Id quippè neceſſarium eſt ad ſuavem Sacramenti uſum, & pœnitentium ſecuritatem: nec enim omnes diſcernunt, aut rectè callent, præſertim rudiores, quæ reticenda, quæ declaranda, quæ neceſſaria, utilia, aut inutilia ſunt, ut culpa integrè confiteatur. Satis igitur eſt propter hunc finem eſſe dicta, ut indirectè, & quaſi in obliquo ad Sacramentum ſpectent, & ſub ſigillo celari debeant.

Aſſertio 2.

Soto, Gonet, Ledeſ. N. Franciſ. Lug. Dicaſtil. Suar. Bonac. Coninc. Reginald. Diana.

Fundam.

Extenſio aſſertionis.

86 Dicendum eſt tertiò, ſigillum ſacramentale ſe extendere etiam indirectè ad omnia illa, per quæ poſſet peccator, & peccatum deprehendi, licet de illis non ſit ſacramentalis confeſſio; non autem ad ea, quæ impertinenter ſe habent ad crimina manifeſtanda, quæque ſolum concomitanter audiuntur in confeſſione.

Aſſertio 3.

Hæc

Digitized by Google

D. Thom.

Soto.

Hæc concluſio eſt expreſſa D. Thomæ in 4. diſtin. 21. quæſt. 3. art. 1. quæſtiunc. 2. *Sed indirectè id, quod non cadit ſub ſacramentali confeſſione, etiam ad confeſſionis ſigillum pertinet; ſicut illa, per quæ poſſet peccator, vel peccatum deprehendi.* Tenetque Sotus in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 5. concl. 3. & alii non tam diſputant, quàm ſupponunt. Et quoad primam partem ſuadetur: nam lex directè prohibens, aut præcipiens aliquid, indirectè præcipit aut prohibet, quæ neceſſaria ſunt ad obſervantiam rei præceptæ; ideoque quia tenemur ex præcepto divino ad integritatem confeſſionis, tenemur etiam ex eodem præcepto ad conſcientiæ examen, quod neceſſarium eſt ad aſſecutionem illius finis; & ſimiliter lex præcipiens audire ſacrum in die feſto, præcipit etiam accedere ad templum, & prohibet detentionem in ludo, aut in venatione cum auditione ſacri incompoſſibilem; atqui ſigillum prohibet manifeſtationem peccati: ergo prohibet etiam manifeſtationem eorum, per quæ peccatum, & peccator deprehendi poſſunt. Unde fit non poſſe Sacerdotem dicere, Titium tali hora fuiſſe in tali loco, ſi inde quis devenire poſſet in notitiam homicidii ab eo facti in eo loco. Et ſimiliter ſi pœnitens dum confitetur homicidium, narrat qualiter faber gladium ſibi tradiderit, nequit Sacerdos fabrum prodere; alioqui viam pararet indagandi occiſorem, & crimen in confeſſione notum. Quoad ſecundam vero partem eſt etiam communis Doctorum conſenſus, ut teſtatur Suarez ſect. 3. num. 10. Quæ enim nec ſunt peccata, nec propter peccata declaranda dicuntur, ſed purè concomitanter, aut incidenter, nulla eſt ratio cur ſub ſigillo celari debeant: hoc quippè ſolum ſe extendit ad ea, quæ propter integram confeſſionem faciendam manifeſtantur, qualia non ſunt, quæ nullo modo peccatorum declarationi ſubſerviunt, de quibus proinde idem judicium fieri debet, ac ſi extra Sacramentum nota fuiſſent. Cavenda tamen eſt eorum revelatio, præſertim coram rudioribus, ac ſimplicioribus, qui ſcandalum acciperent, videntes non eſſe tam ſanctè recondita, quæ in Sacramentali judicio manifeſtantur.

§. II.

Conſectaria præcedentis doctrinæ.

Conſectarium 2.

87 EX præmiſſis aſſertionibus infertur primò, quid dicendum ſit de peccatis publicis, an cadant ſub ſigillo? Et quidem ſi Sacerdoti non aliter quàm per confeſſionem innoteſcant, certum, & conſtans eſt apud omnes teneri ad ſigillum, nec poſſe ea prodere quantumvis aliàs publica exiſtant: de his enim idem judicium fieri debet ac de omnino ſecretis, cum apud Sacerdotem tanquam ſecreta habeantur. Similiter certum eſt, non poſſe Sacerdotem dicere, ſe tale peccatum publicum in confeſſione audiviſſe, ſi ex hujuſmodi revelatione peccatum fiat apud alios magis certum; alioqui anſa tribueretur Sacerdotibus ad prodenda peccata non ita publica, & certa. Itaque difficultas devolvitur circa peccata, quæ ita publica, & certa ſunt omnibus, ut ex revelatione Sacerdotis non fiant magis certa, & inquirit an licitum illi ſit dicere de publico homicida, latrone, uſurario: *Iſtorum publica homicidia, latrocinia, aut uſuras audivi in confeſſione cum magnis pœnitentiæ ſignis?* Vel ſubdere de meretrice: *Iſta confeſſa eſt mihi legitimè de ſuo publico meretricio, & abſolutionis gratiam obtinuit.* Affirmativa ſententia tribuitur Joanni de Medina, Cod. de confeſ. quæſt. *de his, quæ à confeſſore celanda ſunt.* Quæ ſuaderi poteſt: quia ex una parte Sacerdos pœnitentem non infamat, cum illius peccatum jam aliis innoteſcat; ex alia autem dicere ipſum cum magno dolore tale peccatum fuiſſe confeſſum, cedit in illius laudem, ac proinde ex tali revelatione confeſſio illi non fit odioſa.

Joannes de Medin.

Vera ſententia.

D. Thom. Cajet. Sot. Navarr. Lugo, Dicaſtill. N. Franciſc. Vaſq. Coninc. Suarez.

Communis tamen, & vera ſententia negat eas loquutiones eſſe licitas Sacerdoti, quam tenent D. Thomas in 4. diſt. 21. quæſt. 3. art. 3. ad 2. Cajetanus, verbo *Confeſſor* in fine, Sotus in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 5. poſt 3. concl. Navarrus in ſumm. cap. 8. num. 11. Lugo ſect. 3. num. 61. Dicaſtillo dub. 7. n. 105. N. Franciſcus punct. 3. num. 31. Vaſquez qu. 93. art. 4. dub. 6. Coninchus diſp. 9. num. 12. Suarez ſect. 3. & alii, imò, & ipſe Medina, qui tandem quæſt. ult. priorem ſententiam deſeruit. Ratio autem hujus reſolutionis eſt, quia Sacerdos tenetur ad celanda peccata prout cognita in confeſſione; ſed peccatum publicum prout cognitum in confeſſione eſt omnino ſecretum: licet enim alii ſciant abſolutè tale peccatum, non tamen an confeſſum ſit: ergo nequit Sacerdos abſque ſigilli violatione dicere ſe illud in confeſſione audiviſſe. Tùm etiam: quia revelatio peccati cogniti in confeſſione per ſe, & ex ſuo objecto ſemper eſt injurioſa Sacramento, & diſplicens pœnitenti, quem proinde à confeſſione arcet: ergo licet peccatum ſit publicum, & ejus revelatio cedat per accidens in laudem pœnitentis, adhuc eſt illicita. Accedit, prædictas loquutiones male audire apud fideles, & grave generare ſcandalum etiam apud pios, & doctos; quod ſatis demonſtrat eſſe ſigilli violativas. Accedit item, quod alias poſſet etiam Sacerdos loqui de peccato ſecreto pœnitentis cum ejus complice, & cum duobus, aut tribus, quibus tale peccatum extra confeſſionem innoteſcit; ſiquidem ex una parte pœnitentis famam non lædit, cum jam complex, & alii peccatum ſciant; & ex alia dicere pœnitentem cum ingenti dolore confeſſum fuiſſe, cedit in ejus laudem. Hæc autem ſatis abſurda ſunt, & viam parant ad confeſſionis revelationem in multis caſibus, ut ex rationis paritate convincitur. Ergo dicendum eſt, nullam exceptionem eſſe admittendam, atque ideò nec poſſe Sacerdotem dicere de peccato publico ſibi eſſe confeſſum cum magnis pœnitentiæ ſignis. Per quod ſatis conſtat ad fundamentum oppoſitæ ſententiæ: licet enim illæ loquutiones, quatenus detegunt contritionem pœnitentis, cedant per accidens in ejus laudem, & aliunde nihil revelent, cum jam peccatum ſit aliis publicum; adhuc tamen ſunt contra ſigillum, quo tenetur Sacerdos tacere, quæ in confeſſione audivit, ut patet in Sacerdote, qui abſque neceſſitate, & licentia pœnitentis loquitur cum eodem extra Sacramentum de peccatis ſibi confeſſis: tunc quippè nihil revelat pœnitenti, cum ipſe ſua peccata noſcat, & nihilominus ſigillum violatur, ut omnes fatentur, quia non tacet, quæ clavibus commiſſa ſunt.

88 Sed hinc oritur alia difficultas, qualiter nimirum debeat Sacerdos reſpondere, ubi interrogatur an talem pœnitentem abſolverit, quem conſtat apud eum confeſſum fuiſſe? Et quidem ſi dicat, non abſolvi quia occaſionem peccandi non reſipiſcit; nemo negat ſigillum violare; ſicut econverſo non violare ſi dicat, non abſolvi, quia generalem confeſſionem inceperat, & nondum perfecit, ſed vult altera die perficere; vel ſi addat, non abſolvi quia confeſſionem incepit, & vocatus ab alio ad eam perficiendam non rediit, vel ſimilem aliam legitimam cauſam adhibeat, ex qua confeſſio ſuſpecta non reddatur. Hæc omnino acquieſcimus aſſerentibus non violari ſigillum, ſi Sacerdos dicat: *Non abſolvi, quia materiam abſolutionis non inveni*: id enim licet deſervire poſſit pro parvulo. de quo dubitatur, an ad uſum rationis devenerit, vel pro alia perſona excellentiſſimæ virtutis, quæ raro contingunt; nequit tamen pro omnibus regula generalis exiſtere, cum conſtet vel juſtos ſepties in die cadere. Quo circa ſi Sacerdos interrogetur de eo, qui ut peccator exiſtimatur, vel de homine vitæ communis, qui raro, vel ſemel in anno accedit ad Sacramentum, an abſolutionem obtinuerit, & reſpondeat: *Non abſolvi, quia abſolutionis materiam non inveni*, proculdubio contra ſigillum delinquet: quia, ut rectè vidit Dicaſtillo dub. 7. num. 114. nemo ſanæ mentis ſibi perſuadebit, illum hominem tanta conſcientiæ puritate vigere, ut nec peccata venialia, à quibus abſolvatur, habeat; quin potius ſuſpicabitur, ob pravam diſpoſitionem, & nimis inquinatam conſcientiam non recepiſſe abſolutionem; atque ideò Sacerdos eo modo loquendi confeſſionem indirectè prodit. Idemque judicium fieri debet, ſi dicat: *Non abſolvi, quia eſt nimis tenax ſuæ ſententiæ, quam ego non approbo.* Quam loquutionem non deſunt qui cenſeant eſſe licitam abſolutè; alii vero cum limitatione, ſi Sacerdos addat pœnitentem non habere peccatum mortale, ſed propoſitum actionis, quæ in ejus ſententia eſt licita, in Sacerdotis vero illicita. Sed neutrum admittendum eſt, quia abſolutio non denegatur niſi ob pœnitentis indiſpoſitionem nollentis abſtinere à peccato; undè ſatis innuitur pœnitentem indiſpoſitum acceſſiſſe, quod eſt indirecta confeſſionis prodictio. Tenent Lugo ſect. 4. num. 85. Dicaſtillo num. 115. & alii.

Dicaſtill.

1. ſententia.

Itaque dubium ſolum eſt, an Sacerdos reſpondere

Digitized by Google

Armilla Henriq. Cajetan.

dere poſſit abſolutè, *non abſolvi*, nullam exprimendo cauſam cur id fecerit? Armilla, Henriquez, & Cajetanus, verbo *Confeſſio*, affirmant, quia cum denegatio abſolutionis ex multis, & honeſtis cauſis oriri poſſit quàm ex pertinacia in peccato, aut prava diſpoſitione, videtur quod ea reſponſio confeſſionis revelatio non ſit. Sed negat communis ſententia, cui adhærent Soto in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 5. poſt 3. concl. Victoria de Sacram. num. 186. Ledeſma cap. 22. concl. 5. dub. 5. in fine, N. Franciſc. punct. 3. num. 27. Lugo ſect. 4. num. 84. Dicaſtillo dub. 7. num. 113. Suarez ſect. 6. num. 1. Vaſquez quæſt. 93. artic. 4. dub. 10. num. 9. Navarrus in cap. *Sacerdos*, num. 64. Diana tract. 11. reſol. 42. Coninchus diſput. 9. num. 14. Bonacina diſp. 5. quæſt. 6. ſect. 5. punct. 4. num. 6. Layman lib. 5. tract. 6. cap. 14. num. 8. Palaus punct. 19. §. 3. num. 3. & alii. Et ratio eſt: quia moraliter loquendo abſolutio non denegatur niſi ob pœnitentis indiſpoſitionem. Quo circa licet interdum contingat id fieri ob aliam juſtam cauſam, nihilominus ubi non explicatur, ſed abſolutè dicitur *non abſolvi*, ſuſpicio ſiniſtra generatur, pœnitentem abſolutionem non recepiſſe ob caſum reſervatum, vel ob ſimilem indiſpoſitionem. Id quod præſertim locum habet, ubi pœnitens, de quo quæritur an abſolutus ſit, habetur tanquam publicus concubinarius, vel uſurarius, ut ex ſe liquet.

Vera ſententia. Sotus, Victoria, Ledeſm. Lug. N. Franciſ. Dicaſtill., Suarez, Vaſq. Navarr. Diana Conin. Bonacina, Laym. Palaus.

Ceterum cum Sacerdos, ſi re ipſa abſolutionem non præſtitit, nequeat reſpondere *abſolvi*; Id enim eſſet manifeſtum mendacium, optimus modus reſpondendi erit: *Confeſſus eſt, & functus ſum meo munere; vel feci quod debebam*. Quod obſervandum eſt ſive Sacerdos abſolvat, ſive non, ut ita auferatur ſuſpicio pro caſibus particularibus; alioqui ſi ea reſponſio ſolum adhibenda foret, ubi pœnitens non abſolvitur, inde poſſet fieri ſuſpecta confeſſio. Sed quid ſi pœnitens ipſe dicat, abſolutionem ſibi fuiſſe denegatam, poterit ne Sacerdos id ipſum dicere, vel ſaltem addere: *Ipſe dicit, quod eum non abſolvi*, ut nonnulli concedunt? Neutrum ſentiendum eſt; non primum: quia nunquam licet peccata etiam publica revelare; revelaret autem Sacerdos pœnitentis conſcientiam, & indiſpoſitionem, ſi diceret *non abſolvi*. Non ſecundum; quia eo modo loquendi videtur approbare veritatem abſolutionis negatæ. Et idem dicimus, ſi econverſo jactetur pœnitens abſolutionem obtinuiſſe: ſemper enim retinendus eſt ille modus loquendi: *feci meum officium*. Docent Dicaſtillo dub. 7. num. 117. Lugo ſect. 4. num. 85. & alii.

Dicaſtill. Lugo.

Conſectarium 2.

89 Infertur ſecundò, quid ſentiendum de Sacerdote revelante peccata in tali oppido, Civitate, aut Religione commiſſa, tacendo perſonas; an videlicet contra ſigillum delinquat? Quidam enim abſolutè negant; alii vero affirmant, vel ſaltem videntur in hunc ſenſum propendere. Alii autem mediam arripiunt viam, quibus libenter ſubſcribimus. Itaque ſi Civitas ſit admodum extenſa, dicendum eſt raro vel nunquam per ſe loquendo violari ſigillum: nam talis peccati, vel peccatorum gravium revelatio non eſt infamativa alicujus perſonæ in particulari, nec totius Civitatis, nec confeſſionem reddit difficilem, aut ab uſu Sacramenti pœnitentes arcet: ergo ſigilli violativa non eſt. Conſequentia liquet; ſiquidem ex nullo alio capite, quàm ex recenſitis, colligi poteſt manifeſtationem peccati eſſe contra ſigillum. Antecedens autem oſtenditur: demus quippè Sacerdotem dixiſſe plures pœnitentes ſibi, dum Romæ degeret, uſuras, aut alia crimina fuiſſe confeſſos, aut Matriti, Hiſpali, vel Salmanticæ plures à peccatis carnalibus abſolviſſe. Quis ex vi hujus ſe inhonoratum exiſtimaret, aut cenſeret Civitates illas famæ diſpendium ſubituras? Vel quis ob id à confitendo abſtineret, vel ejus peccatum revelandum formidaret? Nullus quidem ſanæ mentis ita ſentiet. Idemque cum Nugno, & aliis aſſerendum exiſtimamus, quando Sacerdos dicit ſe in aliqua Religione etiam reformata aliqua peccata gravia audiviſſe: quia cum quælibet Religio hiſce temporibus ſit nimis univerſalis, nec pœnitens in particulari detegitur, nec ipſius aut Religionis fama minuitur. Sicut ob eandem rationem, ex quo confeſſarius dicat aliquem vel aliquos Sacerdotes in communi lethalia commiſiſſe, eorum nemini, nec toti ſtatui Clericali damnum infertur: etenim ex ſe patet in tam ampla Sacerdotum, aut Religioſorum collectione, attenta natura rei, nonnulla gravia crimina perpetranda fore. Maximè cum Religioſi non ex nobiliori ſpecie quàm alii, ſed ex communi, & fragili compaginentur; & aliunde non omnes poſſint eſſe probatæ virtutis. Diximus *per ſe loquendo*: quia per accidens, & ex adjunctis circumſtantiis poterit violari ſigillum ratione periculi ſuſpicandi peccatum de aliquo in particulari; præſcindimuſque in præſentiarum ab eo quod talis loquutio ſit ex aliis capitibus peccatum ſcandali, vel alterius rationis, de quo non eſt ſermo.

Oppoſitum autem dicendum eſt, ubi Sacerdos nulla aſſignata perſona evulgat de exiguo oppido, familia, communitate, aut Religioſorum Conventu graviſſima crimina in confeſſione ſibi nota. Quod ex contraria ratione convincitur: nam ex tali peccatorum manifeſtatione infamatur oppidolum, Collegium, aut Communitas, ita ut propter horum exiguitatem ea infamia ad pœnitentes in particulari deſcendat, & qui de aliquibus ſiniſtram conceperant opinionem, in eadem firmantur, & per ſe loquendo adeſt periculum ſuſpicandi de aliquo ſubjecto determinato, quod talia crimina fecerit; ſed hæc ſunt pœnitentibus adeò moleſta, & ingrata, ut inde averti poſſint à confeſſione: ergo hujuſmodi revelatio eſt per ſe loquendo violatio ſigilli. Cui ſententiæ ſub data diſtinctione adhærent Henriquez lib. 6. cap. 21. num. 6. Reginaldus lib. 3. num. 4. Suarez diſp. 33. ſect. 2. Dicaſtillo dubit. 7. num. 97. Coninchus diſp. 9. nu. 16. Navarrus in cap. *Sacerdos*, num. 54. Bonacina diſp. 5. quæſt. 6. ſect. 5. p. 4. nu. 3. Lugo n. 64. N. Franciſcus punct. 3. n. 36. Palaus punct. 19. §. 3. num. 11. referens D. Antoninum, Layman, & alios.

Henriq. Reginald. Suarez, Dicaſtill. Coninc. Navar. Bonacin. N. Franciſc. Lugo, Palaus, & alii.

Conſectarium 3.

90 Infertur tertiò, virtutes, revelationes, & alia dona ſpiritualia, quæ Sacerdoti per confeſſionem innoteſcunt, cadere ſub ſigillo, ſi dicantur à pœnitente tanquam neceſſaria, vel utilia ad declarandum peccatum, vel ingratitudinem erga Deum poſt tot beneficia accepta, vel inconſtantiam in bono poſt tale firmum propoſitum diu obſervatum procurandæ perfectionis. Et ratio eſt, quia ſic accepta jam ſunt materia confeſſionis ſaltem in obliquo ob connexionem cum peccato, ratione cujus manifeſtantur. Docent Lugo ſect. 3. num. 58. Diana part. 5. tract. 11. reſol. 30. Perez diſp. 54. ſect. 4. num. 13. Granados in 3. part. controv. tract. 11. diſp. 3. n. 4. N. Antonius ſect. 4. num. 1530. & alii. Si vero ob alium finem manifeſtentur, ut pœnitens videlicet integrum conſcientiæ ſtatum, & progreſſum perfectionis aperiat ad obtinendam inſtructionem à Sacerdote, cui tanquam Patri ſpirituali animæ regimen commiſit, cenſemus ſub ſigillo non cadere, ſed tantum ſub naturali ſecreto juxta qualitatem materiæ: tunc enim nec ratione ſui, nec ratione alterius ſpectant ad Sacramenti materiam. Et juxta hunc ſenſum accipiendi ſunt Navarrus, Bonacina, Henriquez, & alii aſſerentes omnia recenſita ſub ſigillo ſacramentali celanda non eſſe.

Lugo, Dian. Perez, Granad. N. Anton. & alii.

Conſectar. 4.

91 Infertur quartò, quid dicendum ſit de ſcrupulis, an ad ſigillum ſpectent? Et quidem ſi ſermo fiat de illis, qui manifeſtantur à pœnitente tanquam peccata, vel in ordine ad declarationem peccati, aut illius circumſtantias, indubitatum eſt ſub ſigillo celari debere. Si vero loquamur de ſcrupuloſitate, de qua pœnitens non ſe accuſat, ſed quæ ex ipſo modo confitendi patet, & ex evidentia rei innoteſcit non ſolum Sacerdoti, ſed, & aliis, qui vident pœnitentem næniis, & motibus concuti, aſſerendum eſt ad ſigillum non pertinere, atque ideo poſſe Sacerdotem ſine illius violatione dicere Titium ſcrupulis vexari, & næniis, ac impertinentiis ſibi caput obtundere. Ita Navarrus in ſumm. cap. 8. num. 12. Lugo ſect. 3. nu. 60. Averſa qu. 18. ſect. 4. Diana 5. part. tract. 11. reſol. 50. Fagundez præcep. 2. lib. 6. cap. 5. num. 17. Reginald. lib. 3. num. 53. Villalobos tract. 9. diffic. 73. num. 6. Henriquez cap. 21. num. 2. & cum multis Leander quæſt. 37. Et ratio eſt: quia Sacerdos ex vi ſigilli ſolum tenetur ad reticendum ea, quæ ſibi dicuntur tanquam materia Sacramenti, vel tanquam quid pertinens ad materiam; ſcrupuloſitas autem, de qua loquimur, non eſt hujuſmodi, cum pœnitens de ea non ſe accuſet, ſed potius ex ipſius actionibus deprehendatur. Quo circa ſicut Sacerdos evidenter cognoſcit pœnitentem eſſe juvenem, aut ſenem, ſurdum, aut tardiloquum, acuti, aut hebetis ingenii, vel alterius conditionis, quin hæc cadant ſub ſigillo; ita deprehendit eſſe moroſum, impertinentem, aut ſcrupuloſum, quæ ob eandem rationem ſigilli obligationem inducere non debent. Tum etiam: quia ſi licet Sacerdoti dicere, *Titius confeſſus*

Navarrus, Lug. Averſa, Diana, Fagund. Reginald. Villalob. Henriq. Leander.

Digitized by Google

feſſus eſt venialia; cur etiam dicere non licebit eſſe ſcrupuloſum, vel confeſſum eſſe ſcrupuloſ; cum hujuſmodi nomine nec peccata venialia ſignificentur?

DUBIUM VII.

Quæ peccata committat violator ſigilli confeſſionis?

PRo Dubii explicatione recolere oportet ea, quæ in prima hujus diſputationis quæſtione præliminata manent, nimirum, in arcano confeſſionis, ſive in confeſſione ſacramentali duo diverſi ordinis intervenire ſecreta; aliud naturale competens confeſſioni ſpecificativè acceptæ, & eſt commune tam confeſſioni peccatorum, quàm aliis rebus, quæ extra confeſſionem ſub hoc ſecreto dicuntur; quod tantum de materiali, & præſuppoſitivè ſe habet ad ſigillum ſacramentale formaliter ut tale. Aliud eſt ſupernaturale propriè, vel reductivè, conveniens confeſſioni peccatorum ſacramentali reduplicativè ut tali, & ut formaliter conſtituit Pœnitentiæ Sacramentum, vel dicit ordinem ad illud. Primum ſecretum ſolum conſtringit ex jure naturæ, ſive ex motivo juſtitiæ, aut fidelitatis; ſecundum verò obligat ex jure ſupernaturali, & indiſpenſabiliter. Ulterius eſt advertendum, quod particula *quæ*, in titulo appoſita ſupra *peccata*, ampliativum ſenſum indigitat, adeò ut intelligi debeat relatè ad ſpeciem, numerum, & gravitatem peccatorum, quæ in fractione ſigilli confeſſionis committuntur. Quæ omnia ſub eodem titulo comprehendimus, ac ſingillatim diſcutere curabimus.

§ I.

Triplici concluſione reſolvitur difficultas.

1. *Concluſ.* 92 DIcendum eſt primò, peccatum, in fractione ſigilli formaliter accepti commiſſum, eſſe eſſentialiter, & intrinſecè ſacrilegium; licet communiter habeat annexas alias duas ſpecie diſtinctas malitias accidentales, & extrinſecas, nimirum, detractionis, & injuſtitiæ, aut infidelitatis. Hæc concluſio, quæ duas continet partes, debet quoad utramque probari. Et quidem quoad primam eſt expreſſa in Angelico Præceptore, tum in præſenti quæſt. 11. ſupplement. art. 1. in corpore, ubi ait: *Tanquam violator Sacramenti* (& conſequenter rei ſacræ) *peccat, qui confeſſionem revelat*. Tum etiam quodlib. 12. quæſt. 11. art. 16. ubi inquirens, an liceat in aliquo caſu revelare confeſſionem, reſpondet: *Dicendum, quod non, nec verbo, nec facto, nec nutu, nec aliquo ſigno licet hoc facere, quia eſt ſacrilegium*. Ubi ſolum hanc ſpeciem peccati tanquam intrinſecam, eſſentialem, & primariam nominat, clarè inſinuans alias ſpecies malitiæ tantum eſſe extrinſecas, & ſecundarias, quamvis regulariter concurrant.

Species hujus peccati aſſignātur.

D. Thom.

Probatur ratione recolendo jam dicta tract. 11. diſp. 3. dub. 1. & 2. & tract. 13. diſp. 8. dub. 2. num. 28. ibi namque ſtatuimus, diverſitatem præceptorum ex parte rei prohibitæ, & motivi prohibendi inferre diſtinctionem ſpecificam inter peccata; unde in tranſgreſſione legis ad venandam primariam ſpeciem peccati debet attendi ad primarium, ac principale motivum legiſlatoris quoad condendam legem; ex quo principio deduximus in eodem tractat. 13. diſput. 16. dub. 6. §. 3. & 4. primariam ſpeciem peccati Adami fuiſſe ſuperbiæ, etſi ſecundario habuerit annexas gulæ, & inobedientiæ ſpecies. Unde fit, quod in fractione præcepti ſigilli illa ſit primaria, atque eſſentialis ſpecies hujus peccati, quæ ſumitur ex tranſgreſſione legis contra primarium motivum legiſlatoris; ſed primarium motivum Chriſti Domini in injungendo ſigillo fuit motivum Religionis, & ne injuria fiat Pœnitentiæ Sacramento: ergo cum peccatum contra reverentiam, & honorem Sacramenti, & contra virtutem Religionis ſit ex ejus intrinſeca, & eſſentiali ratione ſacrilegium, erit etiam quoad intrinſecam, ac primariam ſpeciem ſacrilegium fractio præcepti ſigilli. Conſequentia eſt optima: nam ut ait D. Thomas 2. 2. quæſt. 99. art. 3. in corpore: *Peccatum ſacrilegii in hoc conſiſtit, quod aliquis irreverenter ſe habet ad rem ſacram*. Et paucis interjectis ſubdit; *Inter quas res ſacras ſummum locum obtinent ipſa ſacramenta, quibus homo ſanctificatur*. Major conſtat ex alibi jam dictis. Minor autem oſtenditur: nam motivum principale, & primarium Chriſti Domini in imponendo ſigillo fuit, ne hoc Sacramentum tam ſalutiferum, ac neceſſarium fieret deteſtabile, ac perdifficile; ſed hoc fuit attendere ad honorem, & reverentiam Sacramenti, & ne aliquis ei injuriam irrogaret, quod eſt proprium motivum virtutis Religionis: ergo motivum primarium Chriſti Domini in hujuſmodi præcepto fuit motivum Religionis, & ne injuria fieret Pœnitentiæ Sacramento.

D. Thom.

Ceterum quia ut probat D. Thomas loco relato ex 2. 2. intra ſpeciem ſubalternam peccati contra virtutem Religionis dantur plures ſpecies infimæ, ſive athomæ, cum eſto omnia ſacrilegia conveniant in eo, quod ſint contra rem ſacram, tamen, ut ipſe ait in reſponſione ad primum, differentia ſacrarum rerum non ſolum ſit materialis, ſed formalis; poſſet aliquis dubitare, an omnes fractiones ſigilli ſint ejuſdem athomæ ſpeciei? Ad quod affirmativè reſpondetur: quia cum omnes tendant contra honorem, ac debitam reverentiam ejuſdem formaliter rei ſacræ, & ejuſdem Sacramenti Pœnitentiæ, nullum eſt caput, ex quo poſſint athomam mutuare differentiam; unde ad eandem infimam ſpeciem ſacrilegii debent pertinere.

Secunda autem pars concluſionis facilè ſuadetur: nam etſi aliquando contingat, ſecretum naturale non obligare, & conſequenter nec violari fidelitatem illud manifeſtando, nec detractionis perpetrari peccatum, cum ad hæc ſibi ſervanda nullum jus pœnitens ſortiatur; hoc tamen non regulariter contingit, quin potius evenit oppoſitum, & communiter loquendo tenetur confeſſarius ex juſtitia ob fidelitatem, & ad vitandam detractionem ſervare ſecretum naturale in confeſſione ſibi commiſſum: ergo iſtæ duæ peccatorum ſpecies communiter annectuntur fractioni ſigilli ob violationem ſecreti naturalis ibi connexi. Tum ſic; ſed iſtæ peccatorum ſpecies ſunt accidentales, ac de materiali ſe habent ad ſpeciem ſacrilegii, ſicut ſecretum naturale de materiali, & præſuppoſitivè ſe habet in confeſſione ad ſigillum formaliter ſacrum: ergo in fractione ſigilli præter ſpeciem ſacrilegii communiter clauduntur duæ ſpecie diſtinctæ malitiæ accidentales, & extrinſecæ.

Probatur quoad ſecundam partem.

93 Dicendum eſt ſecundò, tria numero diſtincta peccata in fractione ſigilli communiter perpetrari; aliquando vero unicum tantum pertinens ad ſpeciem ſacrilegii. Ratio prioris eſt: quia cum unitas numerica ſit omnium maxima, & ad ſpecificam duorum diſtinctionem nequeat non ſequi eorum diſtinctio numerica, & in fractione ſigilli, regulariter loquendo, tria diſtincta ſpecie peccata committantur, ut numero præcedenti diximus, quorum unum eſt in ſua ſpecie athoma ſacrilegium, & contra virtutem Religionis, aliud contra juſtitiam in ſpecie infima detractionis, atque infamationis proximi, & aliud in ſua ſpecie athoma contra fidelitatem ratione oneroſæ promiſſionis inter pœnitentem, & confeſſarium, quod ſimul eſt contra juſtitiam; inde eſt, quod communiter loquendo hæc tria peccata numero diſtincta ibi committuntur. Ratio poſterioris eſt: quia cum aliquando pœnitens non habeat jus ad famam, quoniam illius peccatum eſt manifeſtum, nec ad obſervantiam ſecreti commiſſi, quippè vergit ad damnum Eccleſiæ, vel totius Regni, non frangitur debitum juſtitiæ, nec fidelitatis, ut communiter cenſent Authores: ergo ſolum remanet debitum Religionis, ac reverenriæ Sacramenti Pœnitentiæ, indiſpenſabiliter obligans in omni eventu; & conſequenter unicum numero peccatum patrabitur, quod eſt formaliter ſacrilegium. Undè juxta hunc ſenſum, & non aliter, adhæremus N. Franciſco à Jeſu Maria in ſuo Curſu Morali, hæc tria peccata aſſignanti in fractione ſigilli.

2. Concluſ.

Numerus peccatorum recenſetur.

94 Dicendum eſt tertiò, ſacrilegium, quod in fractione ſigilli perpetratur, eſſe ex genere ſuo peccatum lethale, & non modicæ gravitatis inter mortalia; peccata vero detractionis, & infidelitatis, licet inferioris ſint gravitatis reſpectu ſacrilegii, ex genere tamen ſemper ſunt gravia, niſi ob defectum deliberationis, aut ex parvitate materiæ reddantur levia. Hæc concluſio quo ad primum, quod continet, eſt communi Doctorum calculo recepta, & ſuadetur ratione: nam lex præcipiens aliquid, graviter conducens ad Deum immediatè, vel media-

3. Concluſ.

Gravitas horum peccatorum deſignatur.

Digitized by Google

mediatè colendum, & ad ejus Sacramenta venerandum, obligat ex genere ſuo ad peccatum mortale, & non modicæ gravitatis, cum ſit contra virtutem Religionis, quæ inter morales eſt omnium maxima; ſed obſervatio ſigilli eſt graviter, ac maximè conducens ad honorem, & reverentiam Sacramenti Pœnitentiæ, & ne ei aliqua irrogetur injuria, ita ut odio fiat dignum, quod eſt maximè diligendum, utpote remedium ad animarum ſalutem valdè neceſſarium: ergo lex præceptiva ſigilli obligat ex genere ſuo ad peccatum lethale, & non modicæ gravitatis inter mortalia. Quoad ſecundum vero, quod aſſerit concluſio, probatur: nam peccatum infamationis, & peccatum infidelitatis ex diverſo capite ſunt contra juſtitiam: primum namque eſt contra jus, quod quis habet ad famam; ſecundum contra jus, quod obtinet, ut in occultatione peccatorum ſervetur ei fidelitas, & adimpleatur promiſſio data, & acceptata formaliter, aut virtualiter; quæ obligat ex vi pacti oneroſi ex juſtitia commutativa, ut cum veriori ſententia tenet N. Andreas à Matre Dei in Curſu Morali tract. 13. cap. 4. §. 1. num. 79. Sed peccatum contra juſtitiam eſt grave ex genere ſuo, ut etiam tenent N. Andreas tract. 11. de legibus, cap. 2. punct. 2. §. 2. num. 23. & propterea aſſerit D. Thomas 2. 2. quæſt. 73. art. 2. quod detractio, ſive infamatio proximi eſt peccatum grave ex genere ſuo, quia per illam læditur fama proximi injuſtè, & eſt gravius peccatum, quàm furtum, cum fama ſit bonum æſtimabilius divitiis, juxta illud Pro-
Proverb. 22. verbiorum 22. *Melius eſt bonum nomen, quàm divitiæ multæ.* Ergo hæc duo peccata detractionis, & infidelitatis, quæ communiter patrari ſolent, quando violatur ſigillum, ſunt ex genere ſuo gravia; etſi aliquando ex indeliberatione, vel ex imperfectione affectus lædendi, aut ex parvitate materiæ non excedant limites peccati venialis.

§. II.

Referuntur, & refelluntur oppoſitæ ſententiæ.

95 Licet circa gravitatem peccatorum in fractione ſigilli aſſignatam parum diſſidii ſit inter Authores; valde tamen diſcriminantur in ſpeciebus, & numero illorum ſtabiliendis. Moure namque in examine, part. 3. cap. 7. §. 9. num. 23. unum tantum aſſerit committi peccatum, pertinens ad ſpeciem ſacrilegii. Alii duplex aſſignant peccatum, contra Religionem, & contra juſtitiam; ita Suarez, Villalobos, Diana, Leander, Dicaſtillus, Hurtado, Fagundez, Keliſon, Bonacina, N. Antonius, & alii. Quidam vero tuentur, quatuor ibi reperiri peccata, primum contra juſtitiam, ſecundum contra obedientiam divinam, tertium contra Religionem, quartum contra obedientiam Prælatis debitam. Ita Chriſtophorus à Sancto Joſeph, verbo *Confeſſio* in appendice ad 3. part. de ſigillo confeſſionis, dub. 2. num. 5. Alii denique cenſent quinque peccata committi: primum contra fidelitatem, ſecundum contra juſtitiam, tertium contra charitatem, quartum contra jus divinum, quintum contra jus Eccleſiaſticum. Ita Henriquez, & alii apud Chriſtophorum à S. Joſeph ſupra num. 4. Ceterum Authores ſectantes ſecundum dicendi modum facilè in noſtrum valent adduci: cum enim intra ſpeciem ſubalternam peccati contra juſtitiam dentur plura peccata diverſa in ſpecie athoma, ut furtum, & rapina, detractio, & contumeliæ; ideò in fractione ſecreti confeſſionis dantur, præter ſacrilegium violans ſigillum formaliter ut ſacrum, alia duo peccata contra juſtitiam ex vi ſecreti naturalis, quod connexivè frangitur, aliud in ſpecie infima detractionis, & aliud in ſpecie athoma infidelitatis contra debitum ſtandi promiſſis: non enim negant hujus ſententiæ Authores, peccatum infidelitatis ibi patrari, quin potius quantum ad hoc nobiſcum ſentiunt, diſcriminantur tamen in eo, quod adſtruunt, hæc duo ſpecie diſtincta, vel tria numero peccata indiſpenſabiliter, & ex terminis ſemper committi in qualibet fractione ſigilli. Pro qua ſententia.

1. *Objectio.* 96 Arguitur *primò*: quia in revelatione confeſſionis, ultra peccatum ſacrilegii ibi indiſpenſabiliter commiſſum, læditur ſemper jus naturale, quo gaudet pœnitens, ne per explanationem ſuorum criminum fama ejus denigretur, vel minuatur; ſed læſio famæ addit malitiam diſtinctam in ſpecie athoma ſuprà ſacrilegii malitiam: ergo in revelatione confeſſionis indiſpenſabiliter reperitur peccatum infamationis proximi. *Secundò*: omnis viola- 2. *Objectio.*
tio ſecreti naturalis habet ex ſe quod ſit contra juſtitiam, & eo gravioris deformitatis, quo res celanda eſt majoris ponderis: ergo potiori jure omnis violatio ſecreti divini, quod ſummi ponderis eſt, erit contra juſtitiam. Tum ſic; ſed quælibet revelatio confeſſionis eſt inſeparabiliter, & intranſitivè violatio ſecreti divini; ergo habet ex ſe eſſe formaliter, & indiſpenſabiliter contra juſtitiam. *Ter-* 3. *Objectio.*
tiò: nam inter pœnitentem, & confeſſarium datur intra Sacramentum pactum ſaltem implicite promiſſum, & acceptatum, in quo promittit confeſſarius peccata illa inviolabiliter in omni eventu celaturum: ergo quando ea revelat, peccat contra fidelitatem, & debitum ſtandi promiſſis acceptatis, quod ex juſtitia obligat: ergo in qualibet manifeſtatione confeſſionis, præter ſacrilegium, & peccatum injuſtitiæ in ſpecie infima detractionis, datur ſemper, & in omni eventu peccatum aliud contra juſtitiam in ſpecie athoma infidelitatis.

Sed hæc parum urgent: ad *primum* namque reſpondetur, quod etſi in confeſſionis revelatione frequenter læ- *Enodatur 1. objectio.*
datur jus naturale, quo gaudet pœnitens ad famam; non tamen ſemper, & indiſpenſabiliter: quia ſæpè jus non obtinet ad illam, & per hoc, quod peccata intra confeſſionem manifeſtet, non acquirit jus, quod prius non habebat; unde ſi confeſſarius peccata revelet, quamvis peccet peccato ſacrilegii ex vi fractionis ſigilli, non tamen contra jus naturale, & debitum juſtitiæ, cum hoc in pœnitente non adſit. ¶ Ad *ſecundum*, conceſſo ante- *Diluitur*
cedenti, negatur conſequentia: ſigillum quippè forma- 2.
liter ut tale non præcipitur ex motivo juſtitiæ, & à jure naturali propriè ſumpto, ut jam manet firmatum, ſed unicè ex motivo Religionis, & è jure ſupernaturali: nam motivum juſtitiæ ſolum ſe habet de materiali ad ſacrum confeſſionis ſigillum; & ideo in revelatione confeſſionis formaliter ut ſacramentalis nullum intercedit peccatum injuſtitiæ; ſolet tamen frequenter patrari ob violationem ſecreti naturalis, quæ communiter evenit, quando confeſſio revelatur, etſi non ſemper, aut indiſpenſabiliter contingat. Sicut non ſemper, quando violatur jejunium naturale ante communionem præceptum ex motivo Religionis, frangitur jejunium Eccleſiaſticum præſcriptum ex motivo abſtinentiæ, & mortificationis; cum illud primum non ſemel violaretur per modicam ſumptionem cibi, vel potus, quin hoc ſecundum frangatur: pariter ergo, proportione ſervata.

Ad *tertium*, negandum eſt antecedens: licet enim *Diſpellitur 3.*
inter pœnitentem, & confeſſarium, ex vi ſecreti naturalis in confeſſione reperti, detur pactum implicitum, aut virtuale celandi peccata confeſſa, quod obligat non ex fidelitate præciſivè ſumpta, ſicut ſimplex promiſſio, ſed ex fidelitate oneroſa, & ex juſtitia commutativa, atque ideò ſub mortali in ſpecie athoma infidelitatis; nullum tamen reperitur pactum obligans indiſpenſabiliter in omni eventu, & cum incommodo totius Eccleſiæ, Regni, vel Provinciæ; nec pœnitens valet ex vi ſecreti naturalis ita adſtringere confeſſarium, ſed ſolum ex vi ſigilli formaliter ſacramentalis, ratione præcepti divini Chriſti Domini, qui adeo potuit, & voluit confeſſarium in omni eventu indiſpenſabiliter obligare. Unde ex vi pacti oneroſi, etſi confeſſarius promitteret in omni eventu peccata celare, obligatio indiſpenſabilis non reſultaret, ſive adſtringatur ex juſtitia naturali, ſive ex ſupernaturali, & infuſa (ad quam recurrit Suarez, ut hanc obligationem indiſpenſabilem adſtruat) quia utraque juſtitia inclinat ex ſe ad tribuendum unicuique quod ſuum eſt, ſive in ordine ad naturalia, ſive ad ſupernaturalia; non vero ad præſtandum id, ad quod non obtinet jus; pœnitens autem ex vi pacti nequit habere jus, ut ſecretum naturale in omni eventu ſibi indiſpenſabiliter ſervetur, niſi adeſſet præceptum divinum de ſigillo, ratione cujus unicè debet in omni caſu celari peccatum.

97 His igitur argumentis, quæ principaliora ſunt, enodatis, non eſt cur immoremur in proponendis, ac refutandis fundamentis Authorum adſtruentium quatuor, aut quinque ſpecies peccati in qualibet fractione ſigilli: diverſorum quippè ſuperiorum præcepta ex eodem motivo lata non multiplicant ſpecie malitias in qualibet tranſgreſſione, ut ex communi ſententia manet ſtabilitum tract. 13. diſp. 8. dub. 2. num. 26. & ſequentibus, cum D. Thoma 1. 2. quæſt. 72. art. 6. ad 2. ubi ſic conclu- D. Thom.
dit:

Digitized by Google

dit: *Unde ſecundum diverſa præcepta legis non diverſificantur peccata ſecundum ſpeciem*. Quare furtum prohibitum lege naturali, divina, & humana, non eſt per ſe in triplici ſpecie, dum ſub eodem prohibetur motivo. Et quamvis peccatum contra charitatem in violatione ſigilli poſſet aliquando committi, hoc tamen non communiter, ac regulariter contingit, ſed valde raró, & per accidens. ¶ Nec contra multiplicitatem horum peccatorum numericam occurrit argumentum ſpeciali conſideratione dignum; cum enim eadem ſigilli, ac ſecreti naturalis fractio debeat connotare idem tempus; nullum reſtat principium ad multiplicanda numero peccata, niſi per reſpectum ad diverſa objecta adæquata, vel diverſa jura, quæ quælibet fractio violat; hæc autem claré innoteſcit ex diſtinctione peccatorum ſpecifica, cum qua nequit compati unitas eorum numerica.

§. III.

Quid ſentiendum de parvitate materiæ in fractione ſigilli formaliter ut ſacri?

98 Diximus *in fractione ſigilli formaliter ut ſacri*: quia ſi loquamur de illo ſecundum id, quod dicit de materiali, & præſuppoſitivé, nullus ambigit poſſe illius violationem eſſe levem ex parvitate materiæ. Unde difficultas ſolum reducitur ad ſacrilegium, quod in fractione ſigilli formaliter accepti committitur; pro cujus reſolutione oportet aliqua ex alibi dictis prælibare. *Primó* ergo eſt prænotandum ex his, quæ diximus tract. 13. diſp. 19. dub. 1. §. 2. num. 13. primariam, & formalem differentiam, quæ inter peccatum mortale, & veniale reperitur, conſiſtere in eo, quod peccatum mortale eſt ſimpliciter contra legem, de ordinando hominem circa ultimum finem, ac directionem in vitam æternam, unde eſt contra ſubſtantiam legis divinæ; peccatum veró veniale ſolum eſt contra legem ſecundum quid, vel præter legem, in quantum ſervato ordine finis deordinat preciſé quo ad media. Hoc autem peccatum veniale aliud eſt tale ex genere ſuo; aliud vero ex indeliberatione, ſeu deliberatione imperfecta, cum qua ſolummodo datur in voluntate conſenſus imperfectus, & ſecundum quid; ac tandem aliud eſt veniale ex parvitate materiæ: quia etſi fiat cum plena deliberatione, ac voluntate conſenſus, & præceptum circa rem gravem graviter obliget ex genere ſuo; quia tamen materia eſt aliquando levis, ſolum committitur culpa venialis, ut furtum unius oboli, aut aſſis.

Primum notabile.

Secundó, eſt ſupponendum ex N. Curſu Morali, tract. 11. cap. 2. quod ad diſcernendum, quod peccatum ſit ſimpliciter contra legem, & mortale, quod veró ſolum ſecundum quid, & veniale, non ſolum debet attendi gravitas, vel levitas materiæ per legem præceptæ, aut prohibitæ, ſed præcipué major, vel minor conducentia ad conſecutionem finis à legiſlatore intenti. Unde ſi res, aliàs magna, & gravis, parvi momenti ſit ad finis aſſecutionem, erit tranſgreſſio levis, & preciſé venialis; ſi veró valdé ad hoc conducat, licet alias ſit res leviſſima, erit culpa gravis violatio legis. Sicut licet gutta aquæ ex ſe ſit materia levis, illam tamen non injicere vino in calice conſecrando, eſt culpa gravis: quia hoc valdé conducit ad finem legiſlatoris mixtionem præcipientis ob myſterium, quod repræſentat. Similiter licet audire ſacrum ex ſe ſit quid grave, & ſi præcipiatur ab Eccleſia, cadat ſub obligatione gravi, quia non parum conducit ad finem intentum, qui eſt profectus animarum; tamen ſi præcipiatur à Rectore Univerſitatis, vel Collegii ſub pœna præſtiti juramenti, omiſſio unius ſacri erit tantum culpa levis, quia parum conducit ad illorum finem, qui eſt recta ſubditorum gubernatio; ut cum aliis docet N. Andreas ubi ſupra.

Secundum notabile.

Tertió, eſt advertendum ex eodem Curſu Morali, tract. & cap. relatis, aliquas dari leges adeó ſtricté obligantes, ut non ſolum ex genere ſuo ad mortale conſtringant, verum, & ab hujuſmodi gravitate nunquam excuſent; alias veró oppoſitum habere: licet enim ex genere ſuo ad culpam gravem obligent, aliquando tamen ſolum ad levem conſtringunt; quia materia eſt parva. Porró ad diſcernendum quando hoc contingat, & quando parvitas materiæ in tranſgreſſione legis dari non valeat, hæc ibi aſſignatur regula; quod quando forma ex ſe gravis latitudinem admittit, ita ut non tota integra in qualibet materia ſalvetur, tunc etſi tranſgreſſio legis contineat actum ex genere gravem, admittit tamen parvitatem materiæ; quando veró forma tota integra, & indiviſibiliter in qualibet materia invenitur, tunc parvitas materiæ non datur. Quod quidem hoc exemplo declaratur: juſtitia, ex qua furtum prohibetur, ex genere ſuo obligat ad mortale; ceterum quia æqualitas inter creditorem, & debitorem intenta à juſtitia non conſiſtit in indiviſibili, ſed latitudinem habet, & parum minuitur per ablationem, vel non ſolutionem rei parvi momenti, ideo hujuſmodi rem furari eſt culpa venialis ob parvitatem materiæ. E contra vero: quia præceptum fidei intendit ſervare illæſam ſummam primæ veritatis authoritatem, quæ non admittit latitudinem, ſed æqué læditur, ſi ei vel in minimis fides non adhibeatur: eſt enim ſupponere Deum ſaltem in re parvi momenti mentiri, quod ſummæ Veritati repugnat; ideo in hoc præcepto non datur parvitas materiæ, ſed ſemper eſt læthalis quilibet circa fidem diſſenſus, ſi cum plena deliberatione fiat. nam ſi abſque pleno voluntatis conſenſu procedat, poterit eſſe levis culpa; ex quo capite etiam in fractione ſigilli culpa venialis reperiri valet. His ergo prænotatis.

Tertium notabile.

Reſolvit. difficultas.

99 Dicendum eſt, tranſgreſſionem præcepti ſigilli nequire intra limites peccati venialis remanere ob parvitatem materiæ, ſed ſemper malitiam gravem induere. Hæc concluſio probatur *primó*: quia nulla materia confeſſionis revelabilis eſt, quæ non ſit ex ſe fruſtrativa finis à Chriſto Domino intenti in impoſitione hujus præcepti, & conſequenter quæ ut celata non valdé conducat ad hujuſmodi finem, & ut revelata non maximé lædat, quod præceptum intendit; ſed omnis materia fruſtrans ex ſe, ac lædens finem intentum à legiſlatore, eſt necdum magna ex genere ſuo, verum nec aliquando parvitatem admittit, cum ejus forma ſit indiviſibilis, nec latitudinem habeat: ergo non datur in tranſgreſſione hujus præcepti parvitas materiæ. Minor conſtat ex prænotatis. Major autem oſtenditur: quia finis Chriſti Domini Legiſlatoris ſupremi in impoſitione hujus præcepti eſt reddere pœnitentes omnino ſecuros de inviolabili occultatione peccatorum, quæ in confeſſione dicuntur, ne eorum revelationem formidando arceantur ab hoc tam neceſſario Sacramento, & intolerabilis fiat confeſſionis uſus; ſed ſi quælibet, quantumvis minima, materia confeſſionis revelaretur, e medio tolleretur omnimoda ſecuritas, & maximé læderetur confeſſionis uſus, cum perdifficilis redderetur: ergo quælibet materia confeſſionis, quantumvis minima, fruſtrat omninó finem legiſlatoris, & maximé vulnerat id, quod præceptum intendit. Minor probatur: nam ſi abſque lethali culpa materia parva confeſſionis revelari poſſet, etiam aliquando materia magna poſſet revelari, quia in aliquibus perſonis magis ingrata eſſet manifeſtatio alicujus venialis, quàm alterius peccati mortalis, ut probat Lugo in præſenti, ſect. 3. num. 51. miles quippé nobilis mallet revelari, quod ſtrenué percuſſerit inimicum, à quo fuerat inhonoratus, quàm leve furtum, aut invidiæ venialis affectum, quem erga alterum habet: ergo æque poteſt quis arceri à confeſſione per revelationem materiæ parvæ, quam alicujus magnæ. Rurſus: quia ſi admitteretur in hoc parvitas materiæ, relinqueretur arbitrio confeſſarii non ſemel indocti judicare, quando revelatio parvi vel magni momenti ſit, in quo quidem cum decipi poſſet, prudenter formidarent pœnitentes, ne proderet aliquod grave peccatum, quod ipſe exiſtimaret leve; ergo tolleretur ſuavis confeſſionis uſus, ſi aliqua illius materia, etſi minima, abſque mortali culpa eſſet revelabilis.

Probatur 1. ratione.

Lugo.

100 Probatur *ſecundó*: omne peccatum, quod eſt ſimpliciter contra legem graviter obligantem, eſt lethale; ſed revelatio cujuſlibet peccati confeſſi, adhuc venialis, eſt ſimpliciter contra legem graviter obligantem: ergo hujuſmodi revelatio eſt peccatum lethale; ac proinde nullum eſt peccatum veniale ex parvitate materiæ in fractione ſigilli. Hæc ultima conſequentia conſtat ex prima, quæ ex præmiſſis claré deducitur. Major autem devincitur ex primo notabili, ubi oſtendimus, peccatum mortale in hoc à veniali diſtingui, quod mortale eſt ſimpliciter contra legem graviter obligantem; veniale veró ſolum ſecundum quid. Undé præcisé minor venit probanda, cujus partem ſupponimus, & partem oſtendimus: ſupponimus enim, legem ſigilli ſacramentalis ex ſe graviter obligare, & in revelatione venialis confeſſi

Probatur 2.

Digitized by Google

feſſi aliquod peccatum patrari, ut apud omnes eſt pervium; quod autem hujuſmodi revelatio ſit ſimpliciter contra hanc legem, ſic evincitur, quoniam hæc lex prohibet revelari ſive directè, ſive indirectè quidquid pertinet ad materiam confeſſionis, vel dicitur per ordinem ad illam; ſed quodlibet peccatum veniale eſt ſimpliciter materia confeſſionis ſacramentalis, licet non neceſſaria, ſaltem voluntaria, & libera: ergo cujuslibet peccati confeſſi manifeſtatio eſt ſimpliciter contra legem ſigilli, ac per conſequens peccatum grave.

Confirm. I. Confirmatur *primò*: eatenus quippè in tranſgreſſione præcepri fidei non datur parvitas materiæ, quatenus non credere Deo adhuc in rebus minimis, v. g. quod caudam habuerit canis Tobiæ, aufert omnimodam ſecuritatem, quam fides divina requirit, & omnem formidinem à credentibus non excludit, ac proinde deſtruit adæquatum motivum prædictæ ſecuritatis tam in parvis, quàm in magnis; ſed etiam revelatio cujuslibet confeſſi peccati, adhuc venialis, & parvi momenti, deſtruit omnimodam ſecuritatem in pœnitentibus circa perpetuam occultationem peccatorum, quæ confitentur, tam in gravibus, quàm in levibus, quæ ſolummodo ſcit confeſſarius ut Deus, & non ut homo: ergo nulla revelatio peccati confeſſi quantumvis levis eſt culpa venialis ex parvitate materiæ, ſed ſemper ſuperinduit malitiam gravem. Conſequentia eſt legitima. Minor conſtat ex immediatè dictis, & major ſupponitur ut certa à Theologis in tract. de fide: quia omnimoda ſecuritas aſſentientis fidei divinæ non regulatur per arbitrium credentis, ſed nititur teſtimonio divinæ veritatis, quod integrè, & indiviſibiliter ſalvatur in qualibet materia, etſi minima, à Deo revelata, & regulatur per infallibilem propoſitionem Eccleſiæ, æqualiter omnia credenda proponentis.

Confirm. 2. Confirmatur *ſecundò*: quoniam in veritate juramenti aſſertorii non admittitur parvitas materiæ, cum omne juramentum falſum adhuc circa materiam parvi ponderis ſit grave peccatum: ergo nec admittenda eſt in fractione ſigilli. Probatur conſequentia: ideo primum contingit, quia non levis, ſed graviſſima injuria eſt ſummæ veritatis, illam adducere in teſtimonium rei falſæ, etſi parvi momenti; ſed per revelationem confeſſionis, adhuc in re parvi momenti non levis, ſed gravis injuria ſit Sacramento, quod Chriſtus voluit efficere omnino ſuave, & amabile, ut ſæpius diximus: ergo nullatenus debet admitti parvitas materiæ in violatione ſigilli.

101 Opinionis tamen oppoſitæ videtur fuiſſe Moure 3. part. ſummæ, cap. 9. lib. 6. num. 78. ubi inquirit: *Quod peccatum ſit frangere ſigillum?* Et ſic reſpondet: *Dico unum, ex natura ſua ſacrilegium grave: Ex natura ſua dixi; quia oportet ut reveletur materia gravis, quale eſt peccatum mortale.* Similiter, & Patri Sà durum videtur ad mortale damnare confeſſarium, aliquod leve tantum in confeſſione notum extra confeſſionem aperientem. Sed audiendi non ſunt hujus modi dicendi Authores, cum nullum fundamentum grave ad hoc ſuadendum adducant. Nugnus quoque videtur huic ſententiæ ad hærere quantum ad aliquid: licet enim ex parte peccati revelati non admittat parvitatem materiæ, eam tamen admittit ex parte revelationis, & actus manifeſtantis; undè in addit. ad 3. part. quæſt. 11. art. 1. in ſecunda ſolutione ad 8. argumentum inquit, quod etiam in hac parte poteſt eſſe peccatum veniale ex parvitate materiæ, non quando manifeſtè revelatur aliquod veniale, ſed præcisè quando manifeſtatur per aliquam inſinuationem imperfectam. Prætereà Lugo in præſenti, diſp. 23. ſect. 3. num. 71. cum in antecedentibus noſtram, & communem ſententiam fuiſſet amplexatus, tandem ita fatur: *Facilius poſſet admitti levitas materiæ, quando res, quæ narratur, eſt talis, ut ſit periculum aliquod ingerendi ſuſpicionem alicui, ſed adeò tenue periculum, & adeò remotam ſuſpicionem, ut non ſufficiat ad imprudentiam gravem, neque ad gravem irreverentiam contra Sacramentum.*

Sententia oppoſita. Moure. Pater Sà. Nugnus. Lugo.

Refelluntur Nugnus, & Lugo. Ceterum neque ex parte actus, & revelationis peccati, quando ſit cum plena advertentia (ut Nugnus, & Lugo debent interpretari, ſi aliquid dicunt) debet admitti parvitas materiæ, nec peccatum tantum veniale, ſed vel nullum, vel lethale. Diximus, *ſi aliquid dicunt*: nam ſi revelatio fieret abſque plena deliberatione, etſi peccatum ſit grave, ac revelatio undique manifeſta, & periculum ſaltem proximum daretur ad ſuſpicionem omnino rationabilem; adhuc non eſſet peccatum grave, ſed tantum leve; undè debent loqui in ſenſu à nobis expoſito; in quo eis non acquieſcimus: quoniam vel revelatio deliberatè facta pertingit ad obtinendam eſſentiam revelationis peccati, vel non? Si hoc ſecundum: ergo verè non eſt revelatio cadens ſub hoc præcepto, & prohibita per illud; itaque nec veniale contra præceptum dabitur peccatum, ſed erit ſcrupulus contemnendus. Si autem primum, quamvis revelatio ſit in minimo gradu, lædit graviter hoc præceptum, & gravis injuria ſit Sacramento; unde grave patrabitur ſacrilegii peccatum; ut patet in diſſenſu circa res fidei, vel earum dubio: nam vel anxiatus tentatione in hac materia, cum plena deliberatione verè diſſentit, aut dubitat, vel non? Si hoc ſecundum, etſi tentatione vexetur, nec veniale committet peccatum. Si vero primum, graviſſimum perpetrabit delictum. Rurſus: qui omnino deliberatè narraret peccatum per inſinuationem, quæ ſibi videtur imperfecta, & ſecundum quid, exponeretur manifeſto periculo illud perfectè manifeſtandi, cum ex proprio arbitrio non facile queat hoc dimetiri: fortaſſe enim verbum, quod ſibi videtur non omnino manifeſtare peccatum, ex adjunctis circumſtantiis reſpectu aliorum illud perfectè manifeſtat; itaque ſaltem ex hoc periculo, cui ſe voluntarie exponit, graviter delinquit. Undè nec ex parte manifeſtationis, vel actus revelantis debet in hoc admitti parvitas materiæ.

§. IV.

Quas pœnas incurrat violator ſigilli confeſſionis?

102 PRo ultimo hujus dubii complemento breviter inſinuare oportet, quibus pœnis ſubjaceat violator ſacramentalis ſigilli; qua in re potius reſolutoriè, quàm diſputando procedemus. Dicimus ergo, violatorem ſigilli nullam ipſo facto incurrere cenſuram, irregularitatem, vel aliam quamcumque pœnam. Ita communiter omnes Doctores: quia nullum datur jus, in quo hujuſmodi cenſura, irregularitas, aut pœna ipſo facto incurrenda reperiatur. Undè meritò ut falſa rejicitur ſententia Speculatoris, quem refert, & ſequitur Mayolus lib. 5. de irregularitate, cap. 19. memb. 6. ubi aſſerit, Sacerdotem revelantem confeſſionem fieri irregularem. Nam cum irregularitas ſit impedimentum canonicum, ſive à jure introductum per modum pœnæ, de cujus ratione eſt, ut abſque expreſſa determinatione juris non incurratur, inde ſit, quod niſi expreſſe in jure aſſignetur, nequit incurri, ut cum communi Doctorum placito tenet N. Andreas in Curſu Morali, tract. 10. cap. 7. punct. 1. num. 3. nulla verò irregularitas taxatur à jure pro violatione ſigilli. Ex quo inferunt Suarez, & Lugo, falſitatis convinci id, quod addit Mayolus, nimirum, ſæcularem audientem confeſſionem ſecretam alterius abſque neceſſitate, ſi eam revelet, irregularem fieri: quia nullibi eſt expreſſa hæc irregularitas; deberet tamen laicus ſæveriſſimè puniri.

Nulla ipſo facto incurritur cenſura. Mayolus.

Pœnæ autem aſſignatæ, & à Prælatis Eccleſiaſticis injungendæ confeſſario frangenti ſigillum, recenſentur in jure cap. *Sacerdos* de Pœnit. diſt. 6. his verbis: *Si hoc fecerit, deponatur, & omnibus diebus vitæ ſuæ ignominioſus peregrinando pergat.* In cap. verò: *omnis utriuſque ſexus* de Pœnit. & remiſ. § *Caveat*, ſic dicitur: *Qui peccatum in pœnitentiali judicio ſibi detectum præſumpſerit revelare, non ſolum à Sacerdotali officio deponendum decernimus, verum etiam ad agendam perpetuam pœnitentiam in arctum Monaſterium detrudendum.* Ubi inquit gloſſa littera *A*: *Olim alia pœna imponebatur; hodie hæc imponitur.* Ex quo inferunt Doctores, pœnam illam perpetuæ peregrinationis in pœnam perpetuæ recluſionis fuiſſe commutatam; non tamen ipſo facto incurritur, ſed judicis ſententia eſt expectanda, ſive reveletur confeſſio mortalium directè, vel indirectè, ſive venialium; ſive fiat Sacerdoti medio interprete, ſive abſque illo; ſive ſit pro adimplendo præcepto annuæ confeſſionis, ſive omnino voluntariè. Solus tamen Sacerdos incurrit hanc pœnam, cum ſolum de illo textus loquatur; interpres verò, & alii, qui caſu confeſſionem audierunt, & quibus confeſſarius injuſtè revelavit, & ceteri hujuſmodi non puniuntur hac pœna ordinaria, ſed alia ad arbitrium judicis taxanda pro qualitate delicti.

Pœna in jure aſſignata.

103 Si autem inquiras, quis ſit competens judex ad cogni- *Quis ſit ju-*

Digitized by Google

dex ad cognitionem hujus delicti. cognitione, & punitionem hujus delicti? Reſpondetur, hoc ad ſuperiorem Eccleſiaſticum pertinere, cum Sacramenti reverentiam, & Religionem concernat. Nec de hujuſmodi delicto Inquiſitores cognoſcere, tenent Lugo in præſenti, diſp. 23. ſect. 5. num. 148. & Diana 3. part. tract. 8. reſolut. 95. & alii; niſi confeſſionem revelans, ſe pravè de Sacramento ſentire oſtendat, vel eam revelationem eſſe licitam, aut non merito à jure prohibitam, vel quid ſimile in fide erroneum adſtrueret: tunc enim ad Sanctæ Inquiſitionis Tribunal, tanquam ſuſpectus in fide, eſſet denuntiandus. Ab aliis verò quàm plurimis, quæ hic poſſent inveſtigari, ut puta, qui, quales, & quot teſtes requirantur, & ſufficiat ad hujus probationem delicti? Quomodo confeſſarius de hoc crimine accuſatus, aut denuntiatus poſſit ſe defendere? Quas valeat interponere excuſationes? Et cui onus probandi incumbat? Meritò ſuperſedemus: quia ſimilia non ad Theologos, ſed ad Juriſperitos expectant, quibus lectorem remittimus. Et licet aliqui Theologi, ut Suarez, Lugo, Bernardus Diaz, Fagundez, & Navarrus, plura non relinquant intacta; maluimus noſtri muneris aliena omittere, quàm tractatum hunc immodicè creſcere.

Lugo, Dian.

DISPUTATIO X.

De ſatisfactione prout eſt actus virtutis Pœnitentiæ.

1 Quia in præcedentibus operam fuiſſe navavimus confeſſioni, ac contritioni, ut partes ſunt Sacramenti Pœnitentiæ, ex quibus eſſentialiter coaleſcit; forſan congruentior methodus appareret, cognitionis ſatisfactionis, ut Sacramenti Pœnitentiæ eſt pars, prius inſiſtere, quàm eidem, ut actus virtutis eſt, inſudare. Hunc vero deſerere ordinem duplici, eoque non levi motivo cogimur. Tum: quia Angelicus Præceptor (à quo nec in minimis avelli habemus ſemper in votis) & communiter Doctores de ſatisfactione, ut actus virtutis eſt, prius diſſerunt. Tum: quia plura, de quibus hic agendum, & ſatis utilia ſunt, & ad ſubſequentis diſputationis intelligentiam admodum neceſſaria: quæ hac de cauſa ipſi præmittendam inveſtigationem requirunt. Neque pro omnibus ſeorſim dubia excitabimus, ſed tantum pro gravioribus, ac utilioribus, ut conſuevimus; minora autem, illis accuratè diſcuſſis, obiter lucem accipient.

2 Igitur ut quid nominis innoteſcat, & ad proprium, ac determinatum hujus diſputationis ſubjectum calamus percurrat, obſervandum eſt, quod nomen *ſatisfactio* ex verbo *ſatisfacio* derivatur, quod ſignificat *facere ſufficienter*; unde ſatisfactio eam rem, vel operationem indigitat, quam quis efficit, ſecundum quod ſufficit ad finem intentum aſſequendum. Idcirco juxta diverſitatem eorum, quæ intendimus, variè ſatisfactio accipitur. Aliquando enim purgationem, vel ab impoſito crimine excuſationem ſignificat, juxta illud Ciceronis ad Tib. lib. 6. *Tu me etiam inſimulas, nec ſatisfactionem meam accipis.* Et Levitici 10. *Cum audiſſet Moyſes, recepit ſatisfactionem*; id eſt, excuſationem Aaron fratris ſui. Et actuum Apoſtolorum 17. *Et accepta ſatisfactione* (intellige, purgatione delicti ſibi impoſiti) *à Jaſone, & ceteris, dimiſerunt eos.* Aliquando verò denotat adæquatam interrogationi reſponſionem, vel ſolutionem argumentum enervantem; in quo ſenſu Epiſt. 1. Petri dicitur: *Parati ſemper ad ſatisfactionem omni poſcenti vos rationem de ea, quæ in vobis eſt, ſpe, &c.* His tamen acceptionibus relictis, quia ad noſtrum non attinent inſtitutum, in ea ſignificatione proprius ad rem accedit, in qua ab Aſconio uſurpatur; apud quem id eſt *ſatisfactio, ac tantum facio, quantum ſatis eſt iratæ ad vindictam*; hoc eſt, injuriam illatam recompenſo: quamvis juxta Theologorum uſum ſtrictius accipiatur pro ea compenſatione, qua pro peccatis commiſſis homo Deo facit ſatis. Et in hac acceptatione ſumpta ſatisfactio eſt proprium hujus diſputationis ſubjectum.

Cicero. Levit. 10. Actuum Apoſtol. 17. D. Petri Epiſtol. 1. c. 3. Aſconius.

Hæc tamen ſatisfactio, ut tract. 11. diſp. 1. dub. 9. explicuimus, eſt duplex. Alia materialis in operibus virtuoſis, quibus fit recompenſatio, conſiſtens, uti in jejunio, eleemoſyna, oratione, & aliis ſimilibus, quorum quodlibet, & diverſo munere gaudet, & proprium objectum reſpicit. Alia formalis, quæ eſt actus peculiaris virtutis in quodam determinato, ac expreſſo actu ſita, quo injuriam Deo illatam intendimus formaliter reſarcire. Et licet utraque actus virtutis ſit, ut ex D. Thom. in præſenti, quæſt. 12. art. 1. in corpore videre licet; ubi poſtquam ſtatuit: *Quod aliquis actus dicitur eſſe actus virtutis dupliciter: uno modo materialiter: alio modo dicitur actus aliquis eſſe actus virtutis formaliter*: concludit. *Conſtat, quod ſatisfactio etiam formaliter eſt actus virtutis.* Ubi per Ly *Etiam formaliter* ſatis innuit, ſatisfactionem materialiter acceptam rationem actus virtutis obtinere. Ceterum hujuſmodi materialis ſatisfactio nullam virtutem peculiarem ſibi vendicat, ſed per omnes divagatur, & indifferenter à charitate, Religione, miſericordia, abſtinentia, & aliis virtutibus elicitur. Satisfactio autem formalis petit elici ab ſpeciali virtute, quæ in nobis dicitur Pœnitentia, cujus eſt actus, quæ quidem Pœnitentiæ virtus inter partes juſtitiæ non ſubjectivas, ſed potentiales communiter recenſetur, ut ex citato loco ſupponimus, & ex D. Thoma in præſenti, art. 2. in corpore, ubi poſtquam ſtatuit, hanc ſatisfactionem eſſe actum ſpecialis virtutis, nempè, juſtitiæ, concludit: *Et per hoc conſtat, quod ſatisfactio, quæ æqualitatem reſpectu offenſæ præcedentis in ſatisfaciente importat, opus juſtitiæ eſt quantum ad illam partem, quæ Pœnitentia dicitur.*

Duplex aſſignatur ſatisfact. D. Thom. D. Thom.

3 Ut verò *quid rei* appareat, nota ſatisfactionem adhuc in prædicto ſenſu eſſe multiplicem. Alia, quæ eſt ex rigoroſa juſtitia, uti ſatisfactio Chriſti, quam pro offenſis noſtris obtulit Patri: hæc quippè juſtitiæ commutativæ eſt actus. Alia, quæ vel ex defectu arithmeticæ æqualitatis, vel ex aliis capitibus à perfecta, & rigoroſa juſtitia deficit, ac elicitivè à Pœnitentiæ virtute provenit, qualis eſt ſatisfactio puri hominis. Alia denique, quæ ab utraque præſcindit, ſolummodo importans nudam pro peccatis recompenſationem, ſive ex rigoroſa juſtitia, ſive non. Et hanc ita univerſaliter acceptam definit D. Thomas hic quæſt. 12. art. 2. ad 1. dicens: *Satisfactio eſt quædam injuriæ illatæ recompenſatio.* Verùm cum idem Angelicus Præceptor art. 3. ſequenti in corpore, duplex in ſatisfactione munus agnoſcat; aliud pro ut medicinæ inſtar præterita peccata curat; alterum pro ut à futuris præſervat; utrique peculiarem definitionem aſſignat. Primum ſic deſcribit: *Satisfactio eſt illatæ injuriæ recompenſatio ſecundum juſtitiæ æqualitatem*; ad quam definitionem reducit alteram D. Anſelmi, in argumento 5. ſibi objectam. Secundum ex Auguſtino lib. de Eccleſ. dogmat. cap. 54. Satisfactio eſt, *peccatorum cauſas excidere, & eorum ſuggeſtionibus aditum non indulgere.*

D. Thom. D. Anſel. D. Auguſt.

Deinde ſatisfactione, à rigoroſa juſtitia proveniente, relicta, quia de ea alibi actum eſt, illa, quæ determinatè à rigoroſa juſtitia deficit, de qua in præſenti eſt ſermo adhuc duplicem dicit reſpectum: & primarium ad Dei offenſam compenſandam; & ſecundarium ad temporalem pœnam luendam, cujus homo manet reus etiam poſt ablatam culpam, & offenſam dimiſſam. Imò, & ſub utroque tam primario, quàm ſecundario conceptu, ulterius dupliciter accipitur. Tum, ut eſt præcisè actus Pœnitentiæ virtutis, præſcindendo abeo, quod vel à pœnitente ſpontaneè fiat, vel illi tanquam pars integralis Sacramenti Pœnitentiæ imponatur. Tum, ut determinatè eſt pars Sacramenti, & à miniſtro in confeſſione pœnitenti injungitur. Satisfactio igitur in hac ſecunda conſideratione ad ſequentem diſputationem attinet; in prima verò ad præſentem, & ejus *quid rei* inquirimus. Illam autem ſic definit Gonet tom. 5. diſp. 13. art. 1. num. 4. *Voluntaria ſui punitio ad compenſandam injuriam Deo per peccatum illatam, eumque ſic placandum ut temporalem pœnam remittat.* Quæ definitio, cum proprio genere, ac differentia conſtet, optima eſt, ut ſingula exponendo verba apparebit. Etenim ly *Punitio* ponitur loco generis; per illam quippè convenit ſatisfactio cum qualibet punitione, vel ſupplicio applicato reo etiam invito. Additur *voluntaria*, tum ut deſignetur eam eſſe actum virtutis, qui in electione conſiſtit; tum ut diſcernatur à ſatiſpaſſione, qua pœnas, quas quis meretur, patitur non à ſe ipſo inflictas, ſed à puniente judice

Gonet.

Digitized by Google

Judice applicatas. Ly *ad compenſandam injuriam* diſtinctionem ſatisfactionis à reſtitutione deſignat, hæc enim ablata bona reddit, illa vero injuriam illatam compenſat. Ly *Deo* innuit, ſatisfactionem ex ſe ad divinam offenſam reſarciendam tendere: ac tandem ly *ad eum ſic placandum, ut temporalem pœnam remittat*, quaſi ſecundarium ſatisfactionis oſtendit reſpectum, qui eſt pœnam luere temporalem pro peccatis debitam, cujus, niſi aliàs contritionis actus ſit ita fervidus, ut eam omnino extinguat, manet homo reus etiam poſt offenſam, & culpam dimiſſam, illamque luere debet vel ante mortem ſatisfaciendo, vel in purgatorio ſatiſpatiendo. Igitur Angelicus Præceptor de hujuſmodi ſatisfactione diſſerit in præſenti quæſt. 12. art. 2. & alibi. Pro cujus elucidatione.

D U B I U M .

Utrum homo de condigno ſatisfacere valeat pro pœna temporali proprio peccato mortali debita?

4 Diximus in titulo *proprio peccata mortalia debita*, quia de ſatisfactione pœnæ temporalis pro peccato alterius ſeorſim in ſequenti dubio agendum eſt. Ad utriuſque verò deciſionem aliqua opus eſt præmittere, ac prius ſtabilire reatum ad pœnam temporalem adhuc poſt culpam dimiſſam permanere; aliàs difficultas locum non habebit. Undè.

§. I.

Suppoſitiones aliquæ præmittuntur.

Suppoſit. 1. 5 Ex dictis igitur tract. 21. quæſt. 1. in Commen. & diſput. 1. ſupponendum eſt *primò*, lethale peccatum in ratione maculæ, vel etiam demeriti finitum eſſe; in ratione verò paſſivæ offenſæ infinitum; atque adeò purum hominem, quacumque gratia exornatum, pro hujuſmodi offenſa ad æqualitatem arithmeticam ſatisfacere minimè poſſe; cum ſatisfactio puri hominis, id eſt, illius, qui perſonaliter non eſt Deus, nequeat tanti valoris in eſſe ſatisfactionis exiſtere, quanta eſt gravitas offenſæ in eſſe offenſæ. Pro offenſa tamen levi ad æqualitatem ſatisfacere valet, cum hæc adhuc in æſtimatione morali intrinſecè finita ſit. Utrumque ex profeſſo manet probatum citat. diſp. dub. 5. undè ſolum devolvitur difficultas quoad pœnam ex illo peccato relictam.

Suppoſit. 2. 6 *Secundò* ſupponendum eſt, ad quodlibet lethale peccatum conſequi æternam pœnam tam damni; quàm ſenſus. Hæc autem diverſimodè per juſtificationem tollitur: in illis namque, qui per Baptiſmum juſtificantur, omnino ceſſat, ita ut nec in temporalem commutetur; in juſtificatis verò per alia Sacramenta, vel per contritionem cum voto Sacramenti aliter evenire ſolet: ablato quippè æternæ pœnæ tam ſenſus, quàm damni reatu, remanet communiter pœna temporalis per ſatisfactionem extinguenda. Quod adeò verum eſt, ut deciſum ſit in Concilio Tridentino ſeſſ. 6. cap. 14. illis verbis:
Conc. Tr. *Itemque ſatisfactionem per jejunia, eleemoſynas, orationes, & alia pia ſpiritualis vitæ exercitia, non quidem pro pœna æterna, quæ vel Sacramento, vel Sacramenti voto una cum culpa remittitur, ſed pro pœna temporali, quæ ut ſacræ litteræ docent, non tota ſemper, ut in Baptiſmo fit, dimittitur illis, qui gratia Dei, quam acceperunt*, &c. Et ſimiliter ſeſſ. 6. Can. 30. inquit: *Si quis poſt acceptam juſtificationis gratiam, cuilibet peccatori pœnitenti ita culpam remitti, & reatum æternæ pœnæ deleri dixerit, ut nullus remaneat reatus pœnæ temporalis exolvendæ, vel in hoc ſeculo, vel in futuro in purgatorio, antequam ad Regna Cœlorum aditus patere poſſit, anathema ſit.*

Suppoſit. 3. 7 *Tertiò* ſupponendum eſt ex tractat. 13. diſput. 17. dub. 1. num. 15. & ſeq. reatum pœnæ temporalis in juſtificato ex duplici capite ortum ducere. Primò ex eo, quod divina juſtitia, ſemel quod homo mortaliter peccaverit, ad eum æternaliter puniendum jus acquiſivit: & quamvis dum juſtificatur, ei totam remittat culpam, non totam pœnam; quin æternam in temporalem commutat, cedenſque ſuo juri quoad illam, jus, ac vim obligandi ad iſtam conſervat. Porrò ab hoc jure homo denominatur reus, ac pœnæ temporali obſtrictus, donec integra exhibeatur ſatisfactio, & totalis fiat remiſſio. Jus verò divinæ juſtitiæ non aliquid eſt ab ea diſtinctum in eſſe rei, ſed quædam veluti divinæ juſtitiæ explicatio in munus illud obligandi hominem ad temporalem pœnam ob ejus præcedentem culpam. Secundò, ex alio ſatis diverſo principio provenit. Pro quo nota, in peccato mortali plura inveniri. Primò, averſio à Deo ultimo fine; ſecundò, converſio ad bonum commutabile ut averſiva, vel prout induit prædictam averſionem; tertio, eadem converſio ad bonum commutabile ut præciſè converſio eſt, præſcindendo ab eo, quod averſiva ſit. Igitur ex his rationibus duæ primæ ſunt mortaliter peccaminoſæ, undè illis æterna pœna debetur; averſioni æterna pœna damni, converſioni verò, ut averſiva eſt, æterna pœna ſenſus. Ceterum tertia ratio, converſio nimirum ad bonum commutabile, ut præciſè converſio eſt, quamvis adhuc pro ut ſic ſit inordinata, non tamen ex hoc capite ad lethalem culpam pertingit, ſed eſt etiam communis peccato veniali, in quo non abſimiliter invenitur inordinata, ac peccaminoſa, converſio ad commutabile bonum, non à Deo averſiva, ſed tantum diverſiva. Quo circa converſio ad commutabile bonum in peccato mortali reperta, & præciſè ut converſio eſt conſiderata, cum non ſit mortaliter peccaminoſa, nec ex parte termini infinita, fundat reatum pœnæ temporalis, non verò æternæ.

8 Sed objicies: converſio in mortali peccato reperta, ut præciſè conceptum converſionis dicit, non eſt à ſe ipſa ut averſiva ſeparabilis, cum nulla intercedat realis diſtinctio inter has rationes: ergo ablata per juſtificationem ſecunda, nequit perſiſtere prima. *Objectio.* ¶ Sed hoc parum urget: ſolum enim convincit, utramque rationem inſeparabilem fore quoad eſſe entitativum, ac phyſicam permanentiam, non verò quoad eſſe, & durationem moralem, vel per non retractationem. Poteſt quippè voluntas circa rationes realiter identificatas adeò diverſimodè verſari, ut uni phyſicam auferat permanentiam, illam retractando, & aliam moraliter conſervet, ipſi adhærendo, ut paſſim accidit, & in præſenti regulariter contingit.

9 Ex quo fit, quod cum tamdiu duret reatus ad pœnam, quamdiu ejus fundamentum; hoc ſtante, nequit non ille perſiſtere; ac illo deficiente, nequit non hic ceſſare. Ut autem fundamentum, peccatum nempè actuale, quod ante juſtificationem moraliter perſeverabat, omnino auferatur, requiritur, ut quoad totum quod in illo fuit, formaliter, aut virtualiter retractetur: ſi enim quoad aliquid irretractatum ſit, quoad id etiam poſt juſtificationem moraliter permanebit. In juſtificatione verò ſemper retractatur peccatum actuale præcedens, ex quo ortum duxit habituale, quantum ad id, quod habebat averſionis à Deo, & converſionis ad commutabile bonum ut averſivæ, quo pacto ad pœnam æternam tam damni, quàm ſenſus fundabat reatum; undè per juſtificationem tollitur reatus quoad utramque eam pœnam. Verum non eſt neceſſe, quod retractetur quantum ad converſionem ut converſio eſt ad bonum commutabile, quo pacto reatus pœnæ temporalis eſt fundamentum: etenim illa ratio, ſic præciſivè accepta, cum gratia conjungibilis eſt, ut in peccatis venialibus liquidò conſtat. Undè adhuc poſt juſtificationem moraliter permanere valet, & frequenter contingit, uſque dum voluntas per pœnam, ac mortificationem tantum ſibi diſpliceat, & delectationis adimat, quantum per illam converſionem indulſerat, eamque omnino retractet; niſi in ipſa juſtificatione per maximum contritionis dolorem hoc fieri contingat. Quare perſeverante poſt juſtificationem converſione ad bonum commutabile, ut converſio præciſè eſt, qualiter ad pœnam temporalem fundat reatum, hunc etiam neceſſarium eſt permanere.

10 Quæ omnia 3. part. quæſt. 86. art. 4. in corpore, præclarè his verbis Angelicus Doctor explicuit: *Reſpondeo dicendum, quod in peccato mortali ſunt duo, ſcilicèt, averſio ab incommutabili bono, & converſio ad commutabile bonum inordinata. Ex parte ergo averſionis ab incom-* D. Thom.

com-

Digitized by Google

commutabili bono conſequitur peccatum mortale reatus pœnæ æternæ (tam damni, quàm ſenſus) *ut qui contra æternum bonum peccavit, in æternum puniatur. Ex parte etiam converſionis ad bonum commutabile, in quantum eſt inordinata, conſequitur peccatum mortale reatus alicujus pœnæ: juſtum eſt enim, ut qui voluntati ſuæ plus indulſit, quàm debuit, contra voluntatem ſuam aliquid patiatur. Undè Apoc.* 18. *dicitur: Quantum glorificavit ſe, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum, & luctum. Quia tamen converſio ad bonum commutabile* (quaſi materialiter ſumpta intellige, ac ut converſio præcisè) *eſt finita, non habet ex hac parte peccatum, quod debeatur ei pœna æterna. Undè ſi ſit inordinata converſio ad bonum commutabile ſine averſione à Deo, ſicut eſt in peccatis venialibus, non debetur peccato pœna æterna, ſed temporalis. Quando igitur per gratiam remittitur culpa, tollitur averſio animæ à Deo, undè, & per conſequens tollitur reatus pœnæ æternæ; poteſt tamen remanere reatus pœnæ temporalis.* Ex quibus maniſeſtè apparet, quod dum Angelicus Præceptor aſſerit, æternæ pœnæ reatum conſequi ad peccatum mortale, ut averſio eſt ab incommutabili bono, non tantum loquitur de averſione, verum etiam de converſione ut averſiva, vel inductiva averſionis, ut ejus fundamento convincitur: ideò enim æternæ pœnæ reatum tribuit averſioni, quia hæc contra æternum bonum militat; ſed converſio ut averſiva etiam eidem æterno bono adverſatur, ab eo tanquam à termino à quo recedendo: ergo nomine averſionis etiam converſionem ut averſivam implicuiſſe ſentiendum eſt. Inſuper, dum poſteà dicit, reatum pœnæ temporalis conſequi ad converſionem ad commutabile bonum, loquitur de converſione; ut præcisè converſio eſt: tum, quia hanc aſſerit finitam eſſe, ac ſimilem illi, quæ in peccatis venialibus reperitur; quæ converſioni ut averſivæ minimè aptantur. Tum, & præſertim, quia dum per gratiam remittitur culpa, inquit averſionem animæ à Deo tolli, & per conſequens reatum pœnæ æternæ, permanere tamen reatum temporalis; ſed deficiente averſione à Deo, ac æternæ pœnæ reatu, nequit converſio ut averſiva perſiſtere: hæc enim, & incompoſſibilis eſt cum gratia, & tam ab averſione animæ à Deo, quàm à pœnæ æternæ reatu inſeparabilis: ergo ſi remiſſa culpa tollitur averſio à Deo, & remanet reatus temporalis pœnæ, neceſsè eſt etiam converſionem, ut præcisè converſio eſt, ad commutabile bonum remanere, ut illum reatum poſſit fundare, ac ipſe in ea perſiſtere.

Idque amplius innuit Angelicus Præceptor ibi in ſolut. ad 4. dicens: *Quod culpa mortalis utrumque habet, & averſionem à Deo, & converſionem ad bonum creatum, ſed ſicut in ſecunda parte habitum eſt, averſio à Deo eſt ibi ſicut formale, converſio autem ad bonum creatum eſt ibi ſicut materiale. Remoto autem formali cujuſcumque rei tollitur ſpecies, ſicut remoto rationali tollitur ſpecies humana. Et ideò ex hoc ipſo dicitur culpa mortalis remitti, quod per gratiam tollitur averſio mentis à Deo ſimul cum reatu pœnæ æternæ; remanet tamen illud, quod eſt materiale, ſcilicèt, inordinata converſio ad bonum creatum, pro qua debetur reatus pœnæ temporalis.* Quæ proculdubio intelligenda veniunt, non de converſione ut averſiva à Deo, cui æterna pœna ſenſus annectitur, ſed converſione ut tali, quam quid materiale in peccato nuncupavit D. Thomas, eo quod ablata averſione à Deo, remanet converſio quaſi materialiter peccaminoſa, ac tantum dicens conceptum inordinatæ converſionis, quæ in juſto intrinſecè fundat reatum, & obligationem ad

Ad Rom. 8. temporalem pœnam: nam Apoſtolo teſte ad Rom. 8. *Nihil damnationis eſt iis, qui ſunt Chriſto Jeſu*; id eſt, nihil, quod jus ad æternam pœnam fundet, eſt in juſtificatis.

Objectio Lutherus, Calvinus. 11 Verùm Luthero, Calvino, & aliis ſimilibus, quibus vel levis corporis maceratio non placet, etiam doctrina hujus notabilis diſplicet: nequeunt enim concedere, culpa per juſtificationem remiſſa, temporalis pœnæ reatum deinceps manere ſolvendum. Quod inde evincere intendunt, quia Chriſtus Dominus pro cunctis hominum peccatis condignam obtulit Patri ſatisfactionem, qua non ſolum reatum pœnæ æternæ, ſed etiam temporalis exolveret: ergo remiſſa per juſtificationem culpa, nulla pœna remanet expianda. Antecedens quoad ſecundam partem, in qua eſt diſſidium, probant. *Primò*, nam ſatisfactio in eſſe ſatisfactionis infinita omne debitum, quod extinguibile eſt, ſolvit, ac exhaurit, alioquin infinita non eſſet; ſed pœna temporalis eſt aliquod debitum extinguibile, & Chriſti ſatisfactio in eſſe ſatisfactionis ex ſe infinita moraliter in prudentum æſtimatione, quod tract. 21. diſp. 1. dub. 6. ſtabilivimus: ergo per Chriſti ſatisfactionem etiam temporalis pœnæ reatus omnino fuit abſolutus. *Secundò*; quia juſtificatus pro pœna temporali ex peccato relicta condignè ſatisfacere poteſt in virtute Chriſti, ut Concilium Trid. ſeſſ. 14. cap. 8. fatetur: *Neque vero ita noſtra ſatisfactio hæc, quam pro peccatis noſtris exolvimus, ut non ſit per Chriſtum Jeſum.* Conc. Tr. Ergo ſi in Chriſti virtute condignè pœnam temporalem ſatisfacere poſſumus, potiori jure potuit & ipſe Chriſtus. Dicere autem potuiſſe, & noluiſſe, proculdubio eſſet nimiæ ejus charitati injuriam irrogare. Ergo, & de facto voluit, & temporalem pœnam expiavit, ac nihil nobis ſolvendum reliquit. Quo ductus principio Lutherus nec purgatorium admiſit, ubi animæ pro temporali pœna, in hac vita nondum ſoluta, vehementer crucientur.

Ceterum hos hæreticos ab Eccleſia eliminat, ac anathematis fulmine inurit Concilium Tridentin. loco proximè citato, Canon. 12. & eorum motivis facilis eſt occurſus, diſtinguendo antecedens: illud concedendo de condignitate ſatisfactionis Chriſti in actu primo, & quoad ſufficientiam ad extinguendum omne debitum noſtrum; ſecus verò ſi intelligatur de ſatisfactione in actu ſecundo, & quoad efficaciam extinguente omne debitum ſine operibus noſtris, mediis quibus voluit Chriſtus de facto, & quoad efficaciam nobis ejus ſatisfactionem in juſtificatione extra Baptiſmum applicari. *Diſpellitur objectio.* Itaque eſto Chriſti ſatisfactio, quam obtulit Patri, utpotè infinita in genere moris, & in valore ſuperexcedens omnes etiam graves Dei offenſas, quoad ſufficientiam ſit condigna, ac ſuperabundans ſolvere omne debitum etiam temporalis pœnæ; tamen quoad efficaciam hunc effectum minimè ſortitur independenter ab actibus juſtificati cooperantibus, quibus poſitis, & non aliter, voluit Chriſtus reatum ad temporalem pœnam remitti, ut ſolutum ſuperabundanter relinqueret omne debitum. Cujus volitionis congruentiam deſignat Concilium Trident. ſeſſ. & cap. proximè cit. Tum, quia decebat nos Chriſti imitari Paſſionem, juxta illud Petri Epiſt. 1. cap. 2. *Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut ſequamini veſtigia ejus.* Petri epiſt. 1. cap. 2. Tum etiam: quia ſatisfactio Chriſti concurrit ad noſtram ſalutem ut cauſa univerſalis; hæc autem influxum cauſarum particularium minimè impedit, ſed cum eiſdem influit altiori modo, ipſas adjuvans. Quocirca oportuit, Chriſtum in nobis adhuc poſt juſtificationem reatum temporalis pęnæ reliquiſſe, ut illud expiemus modo quo poſſumus: quippe extra omnem rationem eſt, quod fidejuſſor omnia ſolvat, & debitor quod poteſt non extinguat.

Ad utramque autem antecedentis probationem, quatenus huic doctrinæ poſſunt opponi, ferè eodem modo dicendum eſt, ſatisfactionem Chriſti in eſſe ſatisfactionis infinitam eſſe, & aptam ad extinguendum omne debitum extinguibile, & quod Chriſtus potuit, & voluit extinguere quoad ſufficientiam; attamen ob rationem aſſignatam noluit quoad efficaciam, ſi ſatisfactionem, quam poſſumus, non offerimus; quod defuit ſatisfactioni Chriſti, quodque ſui corporis extorſione executioni mandabat Paulus, dum dixit ad Coloſ. 1. Ad Coloſ. 1. *Adimpleo ea, quæ deſunt Paſſionum Chriſti in carne mea, pro corpore ejus, quod eſt Eccleſia.* Et licet in juſtificatione per Baptiſmum ex vi ſatisfactionis Chriſti nobis ibi applicatæ, omne debitum extinguatur etiam totius temporalis pœnæ; in aliis juſtificationibus non ita accidit, cujus aliam rationem aſſignat D. Thomas 4. contra Gent. cap. 72. D. Thom. *Quia conjunctio*, inquit, *noſtri ad Chriſtum in Baptiſmo non eſt ſecundum operationem noſtram quaſi ab interiori: quia nulla res ſe ipſam generat; ſed à Chriſto, qui nos regeneravit in ſpem vivam. Ideoque remiſſio peccatorum in Baptiſmo fit ſecundum poteſtatem ipſius Chriſti nos ſibi conjungentis perfectè, & integrè, ut non ſolum impuritas peccati tollatur, ſed etiam ſolvatur penitus omnis pœnæ reatus.* Idem docet 3. part. quæſt. 69. art. 2. in corpore. In juſtificatione vero extra Baptiſmum Chriſto conjungimur mediantibus operibus noſtris, atque ideò hujuſmodi conjunctio, & ſatisfactionis ſuæ applicatio ut in plurimum non eſt ita integra, ac perfecta, ut aliquis

Digitized by Google

quis temporalis pœnæ reatus non maneat inextinctus, & propria ſatisfactione exolvendus. His ergo neceſſario præmiſſis, haud difficilis apparet reſolutio difficultatis.

§. II.

Vera ſententia eligitur, & firmatur.

Cajetan. Gon. Nug. Contemp. N. Bonæ Spei, N. Antonius, Suar. Lug. Delgadill. Dicaſtill. Dubal.

12 Dicendum eſt, purum hominem, gratia tamen exornatum, pro temporali pena, cui poſt juſtificationem manet obnoxius de condigno, & ad æqualitatem arithmeticam ſatisfacere poſſe. Hanc ſententiam tuentur Cajetanus tom. 2. Opuſc. de fide, & operibus, cap. 11. & 12. Gonet tom. 5. diſp. 13. art. 2. num. 5. Nugnus in præſenti, quæſt. 13. ſupplem. art. 1. concl. 3. Contempſon tom. 9. diſſertatione unica, cap. 1. N. Bonæ Spei tract. 5. diſp. 14. dub. 4. n. 26. N. Antonius à Spiritu Sancto in direct. Confeſſorum, tract. 5. diſp. 26. ſect. 1. num. 1583. & 1584. Suarez diſp. 27. ſect. 9. Lugo diſp. 24. ſect. 1. num. 8. Delgadillo de Pœnit. cap. 18. dub. 5. num. 19. & dub. 6. num. 25. Dicaſtillus tract. 8. de Pœnit. diſp. 3. dub. 2. à num. 18. Dubal de Pœnit. diſp. 3. cap. 5. num. 340. & 341. Aliique plures.

Probatur 1. ex Conc. Trid.

13 Probatur aſſertio *primò* ex Concilio Trid. ſeſſ. 14. cap. 8. & 9. & Can. 13. ubi abſolutè aſſerit, hominem gratia ornatum ſatisfacere per opera ſatisfactoria pro temporali pœna; qui autem ad æqualitatem omnimodam pœnam non ſolvit, abſolutè, & ſimpliciter non ſatisfacit, ſed tantum cum addito, & ſecundum quid, quantum ad aliquid, quod debitum non adæquat, ſed ex parte creditor condonat: nam ſatisfacere abſolutè, eſt facere quantum ſatis, & omnino ex ſe eſt ſufficiens ad ſolutionem debiti. ¶ Præterea: nam Concilium ibidem inquit: *Quod omnis glorificatio noſtra in Chriſto eſt, in quo ſatisfacimus, facientes fructus dignos pœnitentiæ.* Quæ verba ſic elucidat Cajetanus Opuſc. de commun. & confeſ. cap. 3. de ſatisfact. *Fructus enim pœnitentiæ ſonat opus proveniens à penitentia, ut à radice, ſeu arbore. Perſpicuum autem eſt, quod fructus dignus pœnitentiæ eſt reparare ea, quæ omiſiſſe, vel commiſiſſe nos pœnitet. Hoc autem vocatur ſatisfacere pro peccato, pro quanto in hoc comprehenditur deletio omnium malorum, quæ in pœnitente remanſerunt, quorum unum eſt reatus relictæ pro peccato pœnæ.* Unde illud Concilii: *Facientes fructus dignos pœnitentiæ*, planè ſignificat, quod per gratiam à Chriſto nobis collatam facere poſſumus actus ſatisfactorios, qui, & pœnitentiæ virtutis ſint effectus, & fructus digni remiſſione temporalis pœnæ, id eſt, condigne eam ſatisfacientes, quatenus per hujuſmodi actus, ac pœnalia opera tantum delectationis, & guſtus nobis ſubtrahimus, quantum per peccati indulgentiam accepimus.

Conc. Tr.

Cajetan.

D. Gregor.

Id ipſum D. Gregorius homil. 20. in Matth. cap. 3. docuit ad illa non abſimilia verba: *Facite fructus dignos penitentiæ*; ubi hæc habet: *Notandum eſt, quod non ſolum fructus penitentiæ, ſed dignos penitentiæ admonet eſſe faciendos. Aliud namque eſt; fructum facere penitentiæ, aliud dignum penitentiæ fructum facere.* Imò explicans, qui ſint fructus pœnitentiæ digni, vel dignitate, aut condignitate gaudentes, exemplificat in operibus à D. Thoma aſſignatis, quibus pœnitentiæ virtus pœnam temporalem per culpam contractam ſolvit. Unde inquit: *Quiſquis illicita nulla commiſit, huic jure conceditur, ut licitis utatur. At ſi quis in culpam lapſus eſt, tanto à ſe licita debet abſcindere, quanto ſe meminerit illicita perpetraſſe... Per hoc ergo, quod dicitur, facite dignos fructus penitentiæ, uniuſcujuſque conſcientia convenitur, ut tanto majora acquirat bonorum operum lucra per penitentiam, quanto graviora ſibi intulit damna per culpam.* Quæ omnia æqualitatem indigitant arithmeticam inter opera ſatisfactoria, & inordinatam delectationem, quam quis habuit per adhæſionem ad bonum commutabile. Cum ergo per hoc omnino retractetur moraliter converſio, ut converſio eſt, ad bonum commutabile, in qua reatus ad temporalem pœnam innitebatur, liquido infertur, hominem per opera ſatisfactoria, gratia tamen informata, æqualiter, & quantitativè pœnam temporalem ſolvere poſſe: nequit enim reatus ad pœnam perſiſtere, converſione ad bonum commutabile prorſus deficiente.

Probatur 2.

14 Probatur *ſecundò* ex decretis Pii V. & Gregorii XIII. damnantium hanc propoſitionem Michaelis Baji, quæ inter damnatas eſt 77. *Satisfactiones laborioſæ juſtificatorum non valent expiare de condigno penam temporalem reſtantem poſt culpam condonatam.* Ubi, ut vides, ea propoſitio damnatur, quæ formaliter noſtræ aſſertioni contradicit. Ex duabus autem contradictoriis una neceſſariò eſt vera: ergo ſi juſtificatum laborioſis ſatisfactionibus de condigno expiare non valere pœnam temporalem manentem poſt culpam condonatam, quæ eſt propoſitio Michaelis Baji, damnatur à Pontificibus ſaltem ut falſum; oppoſitum, hominem nimirum gratia ornatum de condigno, & ad æqualitatem arithmeticam poſt juſtificationem ſatisfacere poſſe pœnam temporalem ex culpa relictam, verum eſt. Quod fundamentum eſt adeo efficax, ut vel ſolo ſatis, ſuperque foret ſententiam ſtabilire.

Propoſit. damnata.

Probatur 3. *rat.*

15 Probatur *tertiò* ratione fundamentali: nam ille poteſt ſatisfacere de condigno, & ad æqualitatem arithmeticam pro aliquo debito, qui tantum poteſt ſolvere, quantum debitum ad ſui extinctionem exigit; ſed homo gratia ornatus poteſt tantam pœnam ſolvere, quantam pro peccato temporaliter exolvendam debet: ergo poteſt de condigno, & ad perfectam æqualitatem ſatisfacere. Conſequentia eſt legitima. Major continet diffinitionem ſatisfactionis condignæ, & omnino æqualis. Minor autem ſuadetur ex motivo, quo ducti tract. 21. diſp. 1. dub. 5. §. 4. ſtabilivimus cum Joanne à S. Thoma, Godoy, Lorca, Suarez, Vaſquez, & aliis, poſſe purum hominem in gratia conſtitutum ſatisfacere de condigno, & ad æqualitatem arithmeticam pro offenſa levi Dei; quin, & quod poſſet pro offenſa gravi, ſi infinita non eſſet, firmavimus, §. 3. Quod motivum in præſenti viget: nam ex eo ibi probavimus pro offenſa levi poſſe Deo ſatisfieri, quia eſt intrinſecè finita, ac limitata, & debitum finitum poteſt per ſolutionem finitam magis, ac magis auctam diminui, & ad omnimodam æqualitatem extingui; ſed etiam pena temporalis tam in intenſione, quàm in duratione eſt limitata, & finita. ergo poteſt ad æqualitatem arithmeticam, & quantitativam per ſatisfactionem in gratia factam deleri. Minor, & conſequentia conſtant. Major autem continet doctrinam à nobis loco relato ſtabilitam, nec ab adverſariis enervatam; cum nulla detur radix, ex qua poſſit repugnantia ſuboriri, ut debitum finitum non poſſit per ſolutionem finitam totaliter abſorberi, imò, & ſuperari; ut aliquando contingit in hac materia, juxta illud Job. 6. *Utinam appenderentur peccata mea, quibus iram merui, & calamitas, quam patior, in ſtatera, quaſi arena maris, hæc gravior appareret.* Job 6.

Confirm. 1.

Confirmatur *primò*: nam aliter dicitur homo ſatisfacere pro offenſa Dei gravi, & pœna æterna peccato lethali debita, ac pro pœna temporali poſt dimiſſam culpam reſidua; ſed pro offenſa gravi, & æterna pœna poteſt homo gratia ornatus ſatisfacere ad æqualitatem geometricam, & proportionalem, ut communiter tenent Authores, & D. Thomas pluribus in locis aſſerit: ergo pro pœna temporali, quæ poſt juſtificationem luenda remanet poteſt ſatisfacere de condigno, & ad arithmeticam æqualitatem. Conſequentia patet, aliàs eodem modo ſatisfaceret pro utraque pœna; quod eſt abſurdum.

Confirm. 2.

Confirmatur *ſecundò*: homo quippè in gratia conſtitutus poteſt mereri de condigno vitam æternam per opera procedentia à gratia: ergo ſimiliter per hujuſmodi opera poterit de condigno ſatisfacere pro pœna temporali. Antecedens conſtat ex communi Theologorum ſententia, quam tract. 16. diſp. 3. dub. 2. firmavimus. Conſequentia verò patet à paritate: nam ideò primum contingit, quia opera à gratia procedentia in eſſe meriti, & valoris ſunt omnino æqualia, ſaltem in virtute, ac radice, cum vita æterna, cujus ſemen eſt ipſa gratia, à qua procedunt in eſſe premii formaliter; ſed etiam eadem opera in ratione ſatisfactionis ſunt non tantum æqualia, ſed ſuperexcedentia pœnam temporalem pro peccatis debitam, cum hæc ſit ordinis inferioris comparativè ad æternam vitam: ergo ſicut homo illis operibus meretur de condigno vitam æternam, ita de condigno ſatisfacere valet pro pœna temporali ex peccato relicta.

Nota.

16 Eſt tamen hic advertendum, quod licet ſatisfactio informata gratia, ab illaque procedens, ſit condigna ad temporalem pœnam omninò expiandam, non tamen eſt ex rigoroſa juſtitia: ad hoc enim, ut oſtendimus tract. 21. diſp. 1. non ſufficit, quod ad arithmeticam, & perfe-

Digitized by Google

perfectam æqualitatem ſit, & quod tantum à debitore ſolvatur, quantum creditori debetur: ſed inſuper requiritur, quod non fundetur in gratia creditoris, & quod ex bonis creditoris fiat, & ex nullo titulo creditori debitis. Quæ omnia in noſtra ſatisfactione minime reperiuntur, cum in gratia Dei creditoris fundetur, & alias non ſit ex bonis propriis, ſed à Deo receptis, eique debitis titulo creationis, conſervationis, redemptionis, & aliis; ideoque dixit D. Bernardus: *Deus nos onerat, cum exonerat: onerat enim beneficiis, cum exonerat peccatis.* Unde conſequenter dicimus, quod eſto ſatisfactio quoad ſufficientiam, & in actu primo ſit condigna, ut Deus, illa ab homine grato poſita, eum ſolvat à reatu pœnæ; non tamen in actu ſecundo, & quoad efficaciam talis eſſet, niſi ad eam acceptandam aliquod pactum inter Deum, & hominem interveniret: de facto tamen habet hanc condignitatem in actu ſecundo, & quoad efficaciam; quia hujuſmodi pactum adeſt, ut ex pluribus ſcripturæ teſtimoniis innuit Conc. Trid. ſeſſ. 14. cap. 8. ſic concludens: *In quo* (id eſt, in Chriſto) *ſatisfacimus facientes dignos fructus pœnitentiæ, qui ex illo vim habent, ab illo offeruntur Patri, & per illum acceptantur à Patre.* Ex quibus clare evincitur, hoc de facto intercedere pactum, & acceptationem ex parte Dei.

D. Bern.

Conc. Trid.

§. III.

Argumentis adverſariorum fit ſatis.

Mich. Bajus.

17 OPpoſitam ſententiam docuit Michael Bajus lib. de indulgentiis, cap. ultimo; ubi tenet, ſatisfactiones laborioſas juſtificatorum non valere expiare de condigno pœnam temporalem reſtantem poſt culpam condonatam, ſed tantum ſe habere tanquam conditiones requiſitas, ut ſatisfactio Chriſti Domini nobis applicetur. Quod damnarunt, ut ſuprà diximus, Pius V. & Gregorius XIII. Ex Doctoribus autem Catholicis nobis adverſari videntur Durandus in 4. diſt. 15. quæſt. 5. ad 2. & Martinus Ledeſma 2. part. 4. quæſt. 12. quatenus ait, ex divina benevolentia, & acceptatione opera noſtra ſatisfacere. Similiter Joannes Medina, Cod. de Pœnit. cap. 1. de ſatisfact. qui aſſerit, noſtram ſatisfactionem gaudere condignitate quæſita, ſi pœna purgatorii eſt ejuſdem rationis cum pœna hujus vitæ; ſi verò alterius ſit, non eſſe condignam ob rationem infrà adducendam. Eandem ſententiam tueri debent Zumel, Cypullus, & alii, aſſerentes, hominem juſtum nequire de condigno, & ad perfectam æqualitatem ſatisfacere pro offenſa peccati venialis, quæ cum finita ſit, eadem ratione negare debent, ſi conſequenter loquantur, hominem juſtificatum poſſe de condigno pro pœna temporali peccatis debita ſatisfacere; niſi offenſam venialem infinitam in ratione offenſæ velint adſtruere, quod jam alibi manet à nobis impugnatum, & à communiori Theologorum ſchola rejectum.

Durand. Martin. Ledeſma, Joan. Medina, Zumel, Cyp.

Argum. 1.

18 Arguitur ergo primò: ut ſatisfactio ſit ad æqualitatem arithmeticam, & de condigno, debet fieri per exhibitionem rei, quæ ſit tanta, quantum debitum ſolvendum, ita ut illud formaliter adæquet; ſed homo adhuc gratia ornatus nequit ſibi tantam pœnam aſſumere, & per modum ſatisfactionis Deo offerre, quanta eſt pœna temporalis debita pro peccatis, dimiſſa culpa, & remiſſa pœna æterna: ergo nequit ſatisfacere ad omnimodam æqualitatem, & de condigno pro pœna temporali. Major eſt certa; & minor oſtenditur: quia pœna temporalis debita pro peccatis eſt illa, quæ poſt mortem in purgatorio ſolvitur; ſed hæc eſt rationis ſuperioris reſpectu omnium pœnarum hujus vitæ, per quas homo ſatisfacit, & longe illas excedit: ergo nequit homo tantam pœnam ſibi aſſumere, & per modum ſatisfactionis Deo offerre, quanta eſt temporalis pœna debita pro peccatis.

Confirm.

Confirmatur, & urgetur: nam qui ſolvit aliquod debitum per pretium debito minus, non ſolvit condignè, & ad perfectam æqualitatem: ergo qui ſatisfacit luendo pœnas, quæ minores ſunt illis, pro quibus ſatisfacere intendit, non ſatisfacit ad perfectam æqualitatem, & condignè. Tum ſic: ſed quælibet pœna hujus vitæ, quæ in ſatisfactionem offertur, eſt longe minor minima pœna Purgatorii peccatis debita, & pro qua homo intendit ſatisfacere: ergò nequit pro pœna temporali debita peccatis condignè, & omninò ad æquale ſatisfacere. Cetera conſtant, & minor ſubſumpta oſtenditur à D. Thoma 3. part. quæſt. 46. art. 6. ad 3. & in 4. diſt. 20. quæſt. 1. art. 1. quæſtiunc. 3. ad 2. & diſt. 21. art. 1. quæſtiunc. 3. q. 2. in corpore, ubi ait: *Quod minima Purgatorii pœna eſt major, quàm maxima, pœna hujus vitæ.* Quod ibi urgentiſſima ratione demonſtrat.

D. Thom.

Enodatur argum.

Reſpondetur ad objectionem, conceſſa majori, negando minorem; cujus probatio non premit: quia licet pœna Purgatorii longe ſit major omnibus hujus vitæ, quibus voluntariè toleratis homo ſolvit, & ſatisfacit temporalem pœnam peccatis debitam; inde minimè evincitur, non poſſe tantam aſſumere, ac Deo offerre, quantam debet: pœna quippè temporalis debita pro peccatis non eſt determinatè, & abſolutè pœna Purgatorii; ſed indeterminate, ac ſub disjunctione, vel pœna hujus vitæ, vel pœna Purgatorii, imò pœna hujus vitæ debetur quaſi abſolutè, pœna autem Purgatorii quaſi ex ſuppoſitione, quod illam pœnitens in præſenti vita non ſolvat, ut ait D. Thom. in 4. diſt. 20. quæſt. 1. art. 1. quæſtiuncul. 3. in corpore: *Oportet, quod pœnitens quicumque ſatisfactionem non implevit in hac vita, poſt hanc vitam puniatur, niſi tanta fuerit contritio, quod totaliter à pœna purgetur, quod quandoque contingere poteſt.* Implere autem ſatisfactionem, eſt complete ſatisfacere; unde, & ſentit D. Thomas poſſe ſatisfactionem hujus vitæ eſſe completam, & ſupponit pœnam hujus vitæ eſſe debitam abſolutè, pœnam autem Purgatorii ſolum ex ſuppoſitione negligentiæ pœnitentis, qui cum poſſet hic adæquatè ſatisfacere, omiſit. Unde conſequenter ad hæc ibi in ſolutione ad 1. ait: *Luentem Purgatorii pœnam puniri poſt hanc vitam, quia peccavit, & quia ſatisfacere neglexit, quando potuit.* Quo circa Purgatorii cruciatus acriores, ac altioris rationis eſſe, vel non, non eſt ad rem, quia pœna per ſe primo, & abſolute peccatis debita, cujus exæquabilitatem, ac ſatisfactionem quærimus, non eſt illa, ſed hujus vitæ, quæ proculdubio ad æqualitatem ſatisfieri queit. Per quod etiam patet ad confirmationem.

D. Thom.

Replica.

19 Sed replicabis: nam vel pœna temporalis pro peccatis debita poteſt adæquari cum noſtra ſatisfactione, & ſolutione facta per pœnas hujus vitæ, vel non? Si ſecundum dixeris: ergo non eſt condigna hujuſmodi ſatisfactio, ſiquidem à pœna temporali debita, & ſolvenda exceditur. Si primum: ergo anima in Purgatorio injuſtè, & ultra condignum punitur, quandoquidem vel minima Purgatorii pœna longè major eſt quacumque etiam maxima vitæ hujus, quam in ratione ſolutionis cum debito temporalis pœnæ ſolvendo adæquari dicimus. Hoc autem impium eſſet aſſerere de divina juſtitia, quæ miſericordiæ dulcedine ſolet eſſe temperata: ergo pœna temporalis peccatis debita non condignè, & ad omnimodam æqualitatem ſolvitur per hujus vitæ ſatisfactionem.

Diluitur. D. Thom.

Hanc, quam ſibi objecerat, replicam diruit D. Thomas in 4. ſent. diſt. 20. quæſt. 1. art. 1. quæſtiunc. 2. *Dicendum, quod juſtitia aſſimilatur menſuræ, ut dicit Philoſophus in 5. Ethic. cap. 8. Undè ſicut in diverſis terris ſunt diverſæ menſuræ rerum venalium, ita, & diverſæ pœnæ ſecundum juſtitiam pro eiſdem culpis inferuntur. Et ſimiliter pro eadem culpa gravius punitur quis in Purgatorio, quàm in hac vita, ratione alterius fori; tamen illa aggravatio proportionaliter reſpondet pœnæ, cujus homo in hac vita reus erat; & hoc debet homo ſibi imputare, quia illuc reſervavit ſibi pœnam pro culpa accipiendam.* Undè licet pœna Purgatorii excedat materialiter pœnas ſatisfactorias hujus vitæ; tamen in ratione juſtæ ſolutionis, pœnæ temporalis debitum non excedit: quia divina juſtitia habens rationem menſuræ exigit pro condigna ſatisfactione in Purgatorio majorem in eſſe entis, & acerbiorem pœnam, quàm ante mortem, licet utraque æqualis ſit in ratione ſatisfactionis. Quodque patet exemplo: In Hiſpania vini amphora argenteo uno ſolvitur, in Indiis viginti argenteis nundinatur: certum eſt, viginti argenteos unum in quantitate excedere, in ratione tamen juſti pretii non excedit, quia utrobique juſtè ſolvitur. Similia exempla reperies in ſcriptura: nam Samaria 4. Reg. 6. v. 25. *Tandiu obſeſſa eſt, donec venumdaretur caput aſini octoginta argenteis, & quarta pars cabi ſtercoris columbarum quinque argenteis.* Idque in illo eventu condignum pretium erat, ac juſta ſolutio; finita tamen obſidione, vel unum argenteum pretium erat ſuperabundans, quandoquidem cap. 7. v. 18. *Duo modii hordei ſtatere uno.. & modus ſimilæ ſtatere uno* condignè nundinari factum eſt. Omnium autem ratio ea eſt, quia in pretiis rerum venalium, idemque eſt in menſuris, quod ſe habet de formali, eſt conformitas ad legem taxantem, vel ad id, quod

4. Regum.

fert uſus temporis, & Regionis, aliis, in quibus eſt exceſſus, de materiali ſe habentibus; undè in ratione pretii ut juſti poteſt dari æqualitas inter pretia, aliàs materialiter, & in eſſe entis plurimum ſe excedentia. Ita proportionabiliter contingere dicimus in condigna ſolutione pœnæ temporalis debitæ pro peccatis: quippè condigna ſolutio per ſatisfactionem in hac vita licet excedatur materialiter à condigna ſolutione per ſatiſpaſſionem pœnarum Purgatorii in alia, tamen utraque ſolutio eſt æqualis formaliter in ratione menſuræ, & juſtæ ſolutionis, attentis circumſtantiis ſtatus, & conditionis ſubjecti in hoc ſæculo, & in alio: nam, ut ait D. Thomas, nolens in hac vita ſatisfacere, ſibi debet imputare, quia illuc reſervavit ſibi pœnam pro culpa accipiendam, ubi minima eſt major, quàm maxima hujus vitæ.

Argum. 2. 20 Arguitur ſecundò: nam pœnitens debet exhibere ſatisfactionem pro pœna temporali ipſi Deo; ſed Deo non poſſumus reddere æquale: ergo pro pœna temporali nequit pœnitens æqualem omninò ſatisfactionem exhibere. Major ex ſe conſtat. Minorem autem docet Philoſophus lib. 8. Ethic. cap. ult. & D. Thomas in præſenti quæſt. 13. art. 1. in corpore, ubi ait: *In his honoribus, qui ſunt ad Parentes, & Deum, impoſſibile eſt æquivalens reddere ſecundum quantitatem*. Ergo impoſſibile eſt, pœnitentem Deo ſatisfactionem reddere æqualem ſecundum quantitatem pro pœna temporali, cujus remanet reus poſt culpam dimiſſam. Unde D. Thomas ibidem non admiſit, ſatisfactionem noſtram Deo oblatam eſſe æqualem ſecundum quantitatem, & arithmeticè, ſed tantum ſecundum proportionalitatem.

Philoſop. lib. 8. Eth. D. Thom.

Diſolvitur. Ad argumentum reſpondetur negando minorem; ad cujus probationem dicendum eſt, Philoſophum, ac D. Thomam loqui de compenſatione naturali pro beneficiis à Deo acceptis, & à parentibus, ac Magiſtris, quibus naturaliter reddere æquivalens minimè poſſumus; non verò de compenſatione viribus gratiæ facta pro pœna temporali ex culpa gravi, vel levi relicta: licet enim naturæ viribus Deo condignè ſatisfacere non poſſimus pro hujuſmodi temporali pœna, ſicut nec pro offenſa etiam levi; nihilominus operibus à gratia dimanantibus condignè, & ad arithmeticam æqualitatem Deo pro pœna temporali ſatisfacere valemus, imò, & pro offenſa non tantum levi, verum, & gravi in ratione offenſæ conſiderata, ſi ſecundum hanc conſiderationem, ut non pauci dicunt, non eſt infinita, ut ex profeſſo tract. 21. ſtabilivimus: quia debitum extinguendum in his caſibus non excedit condignitatem actuum, quibus ſolvitur. Ratio verò, cur D. Thomas loco in objectione relato ſatisfactioni noſtræ Dei oblatæ negat æqualitatem omnimodam, & ſolum geometricam, ac proportionalem admittit, eſt quia ibi agit de ſatisfactione lethalis offenſæ Dei in ratione offenſæ conſideratæ, quo pacto in genere moris intrinſecè infinita eſt, atque adeo reſpectu illius ſolum habet ſatisfactio proportionalitatem quandam, ac congruentiam; non vero condignitatem, & æqualitatem perfectam, ſicut eſt ea, quam ſortitur per ordinem ad levem Dei offenſam, & ad pœnam temporalem, cujus reatus dimiſſa culpa perſiſtit.

Replica. 21 Dices ſuppoſito debito rigoroſo, ſolutio illius, creditori facta per æqualem omninò ſatisfactionem, eſt actus proprius juſtitiæ commutativæ, & non virtutis Pœnitentiæ: nam virtus Pœnitentiæ deficit in ſolutione debiti à perfecta æqualitate. Dicere, ſatisfactionem pro temporali pœna non eſſe actum ſaltem ſecundarium virtutis Pœnitentiæ, ſed juſtitiæ commutativæ, eſt contra ſuppoſitionem in limine dubii factam: ergo vel inconſequenter procedimus, vel dicere deobligamur, ſatisfactionem pro pœna temporali non eſſe condignam, & arithmeticè equalem. ¶ Deinde, nullius virtutis actus poteſt attingere id, quod non cadit ſub ratione *ſub qua* propria, & eſſentiali ipſius virtutis: cum ratio *ſub qua* in habitibus, & virtutibus ſe habeat tanquam ratio differentialis ultimò contrahens, ac determinans eſſentiam; atque ideò ſicut repugnat limites eſſentię tranſilire, ita, & quod actus à virtute eliciatur, niſi ſub ea ratione ſub qua propriam ſpeciem ſortitur. At ratio ſub qua propria, & eſſentialis Pœnitentiæ eſt inæqualitas in ſolutione debiti, ideoque deficit à ratione perfectæ juſtitiæ, & non inter illius partes ſubjectivas, ſed potentiales annumeratur: ergò ſi ſatisfactio pro pœna temporali eſt actus virtutis Pœnitentiæ, non poteſt ſolvere debitum ad perfectam æqualitatem.

Duplici via diluitur. Similem replicam diluimus tract. 21. diſp. 1. dub. 9. agentes de ſatisfactione pro offenſa levi Dei; ubi diximus, juſtitiam commutativam ultra æqualitatem ſolutionis debiti exigere debitum rigoroſum, & ſimpliciter tale: undè quia offenſa levis debitum ſimpliciter non fundat, ſed ſolum ſecundum quid, cum tantum ſecundum quid ſit offenſa; ideò illius ſatisfactio, licet ſit omnino æqualis, actus juſtitiæ commutativæ non eſt, ſed virtutis Pœnitentiæ, quæ primario in ratione ſatisfaciendi reſpicit offenſam Dei gravem, quam inæqualiter ſolvit, & conſequenter per alios actus ſecundarios ſe extendit ad æqualem ſolutionem pro offenſa levi. *Primò.* Et juxta hæc hic reſponderi poſſet, quod licet ſatisfactio pro temporali pœna ſit omnino æqualis, & condigna, non tamen actus juſtitiæ commutativæ ex defectu debiti ſimpliciter talis: quia debitum temporalem pœnam luendi fundatur in reatu ſolum ſecundum quid, in converſione nimirum præſcindente ab averſione à Deo, & pro ut tantum dicit conceptum converſionis ad bonum commutabile, qui converſionis conceptus communis eſt etiam peccato veniali, quod ſolum fundat debitum ſecundum quid, & non ſimpliciter. Unde ex hoc capite ſolutio temporalis pœnæ, licet perfectè ſit æqualis, deficit à ratione juſtitiæ commutativæ, & eſt actus ſecundarius virtutis Pœnitentiæ. Addimus, quod adhuc permittentes, debitum pœnæ temporalis eſſe rigoroſum, pœna, quæ ad ſatisfactionem aſſumitur, per ſe ordinatur ad emendationem vitæ, & majorem retractationem culpæ; quod eſt motivum Pœnitentiæ, non verò ad reſarciendam offenſam Deo illatam, quam ad æqualitatem intendit per ſe reſarcire juſtitia commutativa. Unde pœna voluntariè aſſumpta in ſatisfactionem non pertinet per ſe ad juſtitiam commutativam, ſed potius ad pœnitentiam.

Secundò. Ceterum ſecundò reſpondetur ex diſp. 5. dub. 4. num. 135. hujus tract. condignitatem ſatisfactionis pro pœna temporali ſolum impedire, ſatisfactionem eſſe actum primarium virtutis Pœnitentiæ, non verò ſecundarium. Ratio eſt: quia virtus ſolum ab actu primario ſpeciem ſortitur, ipſumque attingit per ſe, non vero ab actu ſecundario, quem per ordinem ad primarium reſpicit. Unde virtus Pœnitentiæ, quæ imperfecta juſtitia eſt, ſolum habere deſiderat inæqualem debiti ſolutionem in primario actu, à quo ſpeciem ſortitur; non autem inconvenit in actu ſecundario non ſpecificante condignitatem ſolutionis debiti reperiri, ut in virtute Religionis videre eſt. Hæc enim inter partes potentiales juſtitiæ computatur, & quamvis in actu ſecundario, qualis eſt decimarum ſolutio, ſervet æqualitatem, teſte D. Thoma 2. 2. quæſt. 87. non ideò imperfectæ juſtitiæ rationem amittit, cùm aliàs in actu primario, qui eſt colere Deum, à prædicta æqualitate deficiat, & ſolum inæqualiter debitum Deum colendi ſolvat. Unde quemadmodum Religio quoad ſpeciem imperfectæ juſtitiæ invariata queit in actu ſecundario æqualem decimarum ſolutionem attingere, poteſt etiam Pœnitentiæ virtus juſtitiæ imperfectæ ſpeciem conſervans, & inæqualitatem habere in ſatisfactione pro offenſa gravi Dei, quæ eſt actus primarius, & in ſolutione pœnæ temporalis, quæ eſt actus ſecundarius, condignitatem ſortiri.

Ad augmentum verò difficultatis dicendum eſt, quod licet quilibet actus habitus, aut virtutis debeat reſpicere objectum formale ejuſdem virtutis, aut habitus; hoc tamen non ita intelligi debet, ut omnis virtutis actus, etiam ſecundarius, habeat pro objecto formali immediato objectum formale immediatum virtutis; ſed ſi actus ſecundarius eſt, ſufficit illud attingere tanquam cauſam, & radicem initiative moventem ad attingentiam objecti ſub objecto primario contenti. Indeque notavimus tract. 8. de ultimo fine, diſp. 1. dub. 4. diſtinguendam eſſe duplicem rationem *ſub qua* virtutis, & potentiæ; aliam primariam, proximam, & immediatam reſpectu actus, & objecti primarii; & hæc radicat, & fundat aliam ſecundariam, ſub qua immediatè oritur à potentia, ſeu virtute actus ſecundarius, & ab hac prædictus actus ſpeciem accipit, non vero à ratione ſub qua primaria, quæ eſt radix illius. Quo circa ratio ſub qua proxima, & immediata reſpectu electionis non eſt bonitas finis, quæ eſt ratio ſub qua proxima reſpectu actus intentionis ipſius finis, qui eſt actus primarius voluntatis, ſed utilitas, & conducentia intrinſeca mediorum ad finem. Ex quo facilè conſtat, quomodo Pœnitentia per ordinem

Digitized by Google

nem ad terminum primarium habeat pro ratione *ſub qua* proximam inæqualitatem ſolutionis, & per ordinem ad terminum ſecundarium, qualis eſt offenſa Dei, & pœna temporalis, reſpiciat ſolutionem condignam, quin per hoc extrahatur à ſua ſpecie, & ratione ſub qua primaria, quæ eſt inæqualitas in ſolvendo debito primario. Ad hoc enim ſufficit, rationem ſub qua proximam, & immediatam ſolutionis condignæ pœnæ temporalis, quæ eſt actus ſecundarius Pœnitentiæ, attingi, ab hac virtute per ordinem ad rationem formalem ſub qua actus primarii, tanquam ad cauſam, ac radicem illius; quod, & non amplius deſideratur. Unde ſicut Charitas non amittit eſſe virtutem Theologicam per hoc, quod ejus actus ſecundarius proximi dilectio immediatè terminetur ad proximum, ab eoque ut talis mutuetur ſpeciem, ut loco relato num. 97. ſtabilivimus; ita non inconvenit, Pœnitentiam ex primaria tendentia eſſe juſtitiam imperfectam, & habere pro ratione ſub qua proxima qualitatem, licet reſpectu pœnæ temporalis æqualitatem ſervet, & ejus actus ſecundarius habeat pro ratione ſub qua immediata æqualitatem, à qua pro ut talis ſpeciem ſortiatur.

Argum. 3. 22 Arguitur tertiò: nam opus illud, quod totum aliis titulis alicui debetur, nequit pro quolibet illorum condigne, & ad omnimodam ſatisfacere æqualitatem; ſed omne opus ſatisfactorium pœnæ temporalis eſt Deo debitum aliis titulis gratitudinis, Religionis, &c. ergo nequit ſatisfacere pro tali pœna de condigno, & ad perfectam æqualitatem.

Confirm. 1. Confirmatur primò: quia ſi opus ſufficiens ad condignam ſatisfactionem pœnæ ut quatuor applicaretur ad ſatisfaciendum pro reatu ut octo, non eſſet reſpectu illius omnino æquale; vis quippè illius ſatisfactoria tota exhauriretur per reatum pœnæ ut quatuor, ratione cujus erat debitum: ergo opus omnino debitum ex vi reatus peccati, & ſimul aliis titulis nequit eſſe condignum, & æquale ad ſolvendum reatum pœnæ temporalis.

Confirm. 2. Confirmatur ſecundò: etenim poſita à debitore æquali, & condigna ſolutione debiti, non poteſt creditor illam non admittere, & aliam expoſcere; ſed oblata pœnæ temporalis ſatisfactione, poſſet Deus juſtè, & ſine alicujus injuria illam reſpuere, & aliam exigere, ergo ſignum eſt, ſatisfactionem non eſſe condigne extinctivam debiti pœnæ temporalis.

Satisfit argumento, & primæ confirmat. Reſpondetur, argumentum ſolum evincere, ſatisfactionem pœnæ temporalis non eſſe ex toto rigore juſtitiæ, cum fiat operibus aliis titulis Deo debitis; non verò quod ſuppoſita gratia, à qua actus noſtri dignificantur, æqualis, & condigna eſſe non poſſit; ſicut opera meritoria, licet aliis titulis ſint Deo debita, ſuppoſita tamen gratuita collatione gratiæ, merentur de condigno, & ex juſtitia coronam gloriæ, juxta illud Apoſtoli: *Repoſita eſt mihi corona juſtitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die juſtus judex.* Et ratio eſt: quia eſto omne opus meritorium abſolutè ſit Deo debitum titulo gratitudinis, Religionis, & ſupremi dominii, ſumus quippè illius ſervi; nihilominus data ſuppoſitione Deum nobis gratiam libenter contuliſſe, etiam nobis confert omnia opera ab hujuſmodi gratia procedentia, ac ſi eſſent omnino propria, & ipſi nullo titulo debita, ac ſubinde ut eiſdem tanquam bonis propriis, & mereri, & ſatisfacere poſſimus ex juſtitia, ſi æqualitatem arithmeticam cum præmio, vel cum peccati debito ſolvendo habuerint. Unde data hypotheſi gratuitæ collationis, Deus in illorum actuum acceptatione præſcindit ab eo, quod ſint, vel non aliis titulis debiti, eoſque tantummodo accipit pro illo debito, aut præmio, pro quo à debitore applicantur; cum autem per gratiam ita dignificentur, ut habeant æqualitatem arithmeticam vel cum præmio gloriæ in ratione meriti, vel cum debito reatus pœnæ temporalis in ratione ſatisfactionis, ſi ſolum pro eo extinguendo applicentur, inde eſt, ſatisfactionem pœnæ temporalis eſſe condignam, & ex juſtitia, licet non rigoroſa, cum totum hoc abſolute fundetur in creditoris gratia. Sicut ſi aliquis ſervus proprio labore, ac induſtria centum aureos lucraretur, eos deberet abſolutè reddere Domino titulo ſervitutis, nec illis poſſet abſolutè inire cum Domino contractum ipſum ex juſtitia obligantem, emendo ab illo equum, v. g. aut pretioſam veſtem; ex ſuppoſitione tamen quod Dominus ſervo gratiosè illos centum aureos, titulo dominii ſibi debitos, donaret, ut eis uteretur tanquam propriis, & alio titulo non debitis; poſſet ſervus contractum ex juſtitia inire cum Domino, non tamen ex juſtitia rigoroſa, cum abſolute centum illi aurei ſint Domino debiti ratione ſervitutis. Sic ergo, proportione ſervata, in præſenti contingit. Per quod etiam prima confirmatio evaneſcit.

Ad ſecundam dicendum eſt, quod licet poſita à nobis æquali ſatisfactione pro pœna temporali, adhuc poſſit Deus abſolutè illam non acceptare, & aliam ſatisfactionem expoſcere, utendo titulo ſupremi dominii, quod habet ſuper omnes res, ut de illis prout libuerit diſponat; quo pacto poteſt ſimiliter juſtum, etiam poſt plura merita de condigno, æterna beatitudine privare, quin ex hoc colligatur, quod illa merita non fuerint præmio omninò æqualia; cæterum ſi Deus conſideretur ut juſtus judex, ligatuſque legibus, quas ſibimet impoſuit, nequit condignam hominis ſatisfactionem pro pœna temporali illi oblatam inſufficientem judicare, & aliam repoſcere. Quamvis igitur neceſſarium ſit pactum, quo Deus cedat titulo, & juri ſupremi dominii, inde tamen non ſequitur, quod ſatisfactio ex ſe omninò æqualis, ac ſufficiens non ſit: etenim illud pactum non eſt gratia ſupplens ab extrinſeco in ſatisfactione valoris defectum, ſed mera conditio, ne illa opera repellantur ab officio ſatisfaciendi, quod ex ſe habent; quod eorum æqualitati minimè obeſt, ut exemplo operum juſti, quibus gloriam ex juſtitia, & de condigno meretur, declarari valet. *Enodatur 2.*

DUBIUM II.

Utrum poſſit aliquis ſatisfacere de condigno pro pœna temporali peccati alterius?

23 INquit D. Thomas in præſenti quæſt. 13. art. 2. quod ſatisfactio, vel *pœna ſatisfactoria ad duo ordinatur: ad ſolutionem debiti, & ad medicinam pro peccato vitando.* Id eſt, ad extinguendum debitum pœnæ temporalis, ex peccato commiſſo contractum, & ad præcavendam futuram culpam, ejus cauſas exſcindendo. Et quidem ſi in ſecundo ſenſu accipiatur, ſupponimus unum pro altero ſatisfacere non valere. Ita ſentiunt Nugnus in præſenti, concluſ. 1. Gonet diſp. 13. art. 5. num. 60. Seraphinus, & alii. Idque hac ratione convincit D. Thomas citato art. *Quia ex jejunio unius caro alterius non domatur, neque ex actibus unius, alius benè agere conſuevit.* Etenim eſto opus ſatisfactorium unius alteri mereri valeat augmentum gratiæ, qua paſſiones morigerare, vitioſos habitus reprimere, ac futura peccata præcavere poſſit; (*hoc* ait D. Thomas ibi) *eſt per modum meriti magis quàm per modum ſatisfactionis.* Undè ſola eſt difficultas de ſatisfactione in prima conſideratione accepta, prout intendit ſolutionem reatus pœnæ temporalis peccati præteriti tam lethalis, quàm venialis. Licet tract. 21. diſp. 1. dub. 6. §. 4. ſtatuerimus, neminem, ſaltem ſecundum præſentem providentiam, ſatisfacere poſſe pro peccato veniali alterius quantum ad debitum primarium ob rationem ibi num. 135. aſſignatam; adhuc tamen inquirendum reſtat, utrum ſatisfacere poſſit pro pœna temporali levis culpæ alterius, quæ eſt debitum ſecundarium: quoad hoc enim pari gradiuntur curſu reatus temporalis pœnæ lethalis, ac levis culpæ. D. Thom. Nugnus, Gon. Seraphinus. D. Thom.

§. I.

Communis ſententia ſtatuitur.

24 DIcendum eſt, juſtum condignè ſatisfacere poſſe pro pœna temporali peccati alterius. Hæc concluſio poteſt intelligi vel de ſatisfactione in actu primo, & quoad ſufficientiam condigna, vel in actu ſecundo, & quoad efficaciam. Primo modo intellecta, ſuppoſitis his, quæ dubio præcedenti ſtatuimus, parum aut nihil difficultatis occurrere poteſt: ideo enim juſtus condignè ſatisfacere valet pro pœna temporali proprio peccato debita, quia tam intenſivè, quam extenſivè eſt finita, & limitata, atque adeò à ſatisfactione à gratia procedente exæquabilis; ſed hæc ratio limitationis, ac finitudinis etiam in pœna temporali peccati alterius reperitur: ergo in actu primo, & *Concluſio explicatur.*

quoad ſufficientiam poterit exæquari per ſatisfactionem ab alio elicitam, ad hujuſmodi debitum ſolvendum applicatum: debitum quippe pœnæ alterius poteſt non excedere debitum pœnæ peccati proprii. Quod liquido apparet in ſolutionibus, ac ſatisfactionibus pecuniariis: quia quantum ad ſufficientiam, & condignitatem in actu primo ad exhauriendum debitum centum aureorum, illorum exhibitio eandem vim habet ſive fiat à proprio debitore, ſivè ab alio; cum in utroque caſu ſolvatur tantum pro tanto, & ad æqualitatem arithmeticam, à qua ſufficientia, ac condignitas ſolutionis in actu primo venari debet. Quo circa aſſertio non ſolum procedit de ſatisfactione condigna quoad ſufficientiam, ſed etiam, & præſertim quoad efficaciam, & in actu ſecundo extinguente debitum pœnæ temporalis peccati alterius; ad quod indiſpenſabiliter requiri aliquod pactum vel virtuale, vel formale inter creditorem, & debiti ſolutorem ſtatuimus tract. 21. diſp. 1. dub. 8. & ex profeſſo pro qualitate hujus materiæ præſtabimus dubio ultimo præſentis diſput.

Quod autem hujuſmodi pactum in præſenti caſu adſit, patet; tum ex communi apprehenſione fidelium, & generali conſenſu Doctorum. Tum, quia eiſdem rationibus, quibus probatur unum pro alio ſatisfacere efficaciter poſſe, convincitur hujuſmodi pactum adeſſe: ſi enim ad unius pro alio ſatisfactionem pactum aliquod indiſpenſabile eſt, id ipſum, quod probat unum pro alio ſatisfacere valere condignè, & quoad efficaciam, etiam evincit, ſaltem implicitè, alicujus pacti exiſtentiam. Quemadmodum qui probat aliquem actum eſſe peccaminoſum, probat etiam dari aliquam legem: quippe lege deficiente, peccatum impoſſibile eſt. Si dixeris: nequit exiſtentia peccati probari, ſi prius exiſtentia legis non evincitur: per legem enim probatur peccatum: ergo nequit condigna ſatisfactio unius pro alio probari, exiſtentia pacti prius non probata. Facilè reſpondetur, quod nec peccatum poteſt probari à priori non probata lege, nec condigna unius pro alio ſatisfactio, pacto non ſtabilito; poſſunt tamen probari à poſteriori, vel ab effectu, vel ab authoritate, pacto ac lege non ſtabilitis. Maximè, quia pacti exiſtentia etiam conſtabit ex dicendis num. 26.

D. Thom.

Concluſionem igitur in hoc ſenſu intellectam docet expreſsè D. Thomas in præſenti dicens: *In quantum ad ſolutionem debiti unus poteſt pro alio ſatisfacere, dummodo ſit in charitate, & opera ejus ſatisfactoria eſſe poſſint.* Doctorem Angelicum ſequuntur Ferrara 3. contra Gent. Cajetanus in ſumma, verbo *Satisfactio*. Sotus in 4. diſt. 19. quæſt. 2. art. 4. Gonet tom. 5. diſp. 13. art. 5. numer. 61. Nugnus in addit. ad 3. part. quæſt. 13. art. 2. N. Bonæ Spei tom. 6. tract. 5. diſp. ultima. Navarrus tract. de indulgentiis, cap. 13. & 22. Contempſon tom. 9. diſſert. unica, cap. 1. Covarruvias in cap. *Alma mater*, punct. 1. §. 4. num. 7. Suarez diſp. 48. ſect. 1. num. 2. Lugo de Pœnit. diſp. 26. ſect. 1. num. 1. & alii plures.

Ferrara, Cajetan. Sot. Gon. Nugnus, Bonæ Spei, Navarr. Contemp. Covarruv. Suarez, Lugo.

Probatur 1. ex ſymb. Apoſtolor. D. Thom.

25 Probatur primò ex ſymbolo Apoſtolorum, ubi dicitur: *Credo Sanctorum communionem*: quod ſic explicat D. Thomas Opuſc. 6. *Sicut in corpore naturali operatio unius membri cedit in bonum totius corporis, ita in corpore ſpirituali, ſcilicèt, Eccleſia. Et quia omnes fideles ſunt unum corpus, bonum unius alteri communicatur. Apoſt. ad Roman. 12. ſinguli autem alter alterius membra. Undè, & inter alia credenda quæ tradiderunt Apoſtoli, eſt quod communio bonorum ſit in Eccleſia, & hoc eſt quod dicitur Sanctorum communionem.* Et paulò infrà explicans qualiter Chriſti bonum communicatur omnibus Chriſtianis, ſicut virtus capitis omnibus membris, hancque communicationem per Eccleſiæ Sacramenta fieri, ad Pœnitentiæ Sacramentum perveniens ſubdit: *In Pœnitentia tria eſſe debent; contritio vel dolor de peccatis cum propoſito ab ipſis abſtinendi, integra confeſſio, ac boni operis ſatisfactio:* & tandem ex fidei articulo concludit: *Non ſolum virtus Paſſionis Chriſti communicatur nobis, ſed quidquid boni fecerunt omnes Sancti communicatur in charitate exiſtentibus. Sed tamen ſpecialius illi* (id participant) *pro quibus ſpecialius fit aliquod bonum: nam unus poteſt ſatisfacere pro alio.* Ex quibus manifeſte apparet, tam verba ſymboli, quàm explicationem Præceptoris Angelici procedere de ſatisfactione unius pro alio quoad efficaciam, pro ut ſortitur effectum, ſicut virtus capitis efficaciter communicatur alteri ejuſdem corporis membro vivo, qua metaphora utitur D. Thomas. Cum ergo ex uno capite habeamus, pœnam temporalem peccati alterius non excedere valorem ſatisfactorii operis, ut conſtat ex num. præced. & ex alio hujuſmodi ſatisfactionem eſſe efficacem, & in actu exercito, ut patet ex ſymbolo fidei, & explicatione Angelici Præceptoris, rectè convincitur juſtum de condigno, & ad arithmeticam quantitatem poſſe quoad efficaciam ſatisfacere pro pœna temporali peccati alterius.

Probatur 2. ex illo Pauli ad Galat. cap. 6.

26 Probatur ſecundo ex illo Pauli ad Galat. cap. 6. *Alter alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti.* Quorum verborum ſenſum ſic ibi eviſcerat D. Thomas: *Admonet autem ad mutuam ſupportationem dicens: Alter alterius onera portate. Et hoc tripliciter: uno modo, &c. Tertio modo pro pœna ſibi debita ſatisfaciendo orationibus, & bonis operibus. Ratio autem admonitionis eſt adimpletio legis Chriſti, quæ ſimiliter eſt charitas... Dicitur autem charitas ſpecialiter lex Chriſti... quia ipſam implevit Chriſtus, & exemplum eam implendi nobis reliquit, nam ipſe ex charitate peccata noſtra tulit: Iſaiæ 53. Verè languores noſtros ipſe tulit. 1. Petri 2. Qui peccata noſtra pertulit in corpore ſuo ſuper lignum.. Sic ergo debemus alter alterius onera portare ex charitate, ut ſic impleamus legem Chriſti.* Unde plura colligere poteſt. Primò exiſtentiam pacti acceptandi ſatisfactionem unius pro alio: ſi enim lex Chriſti præcipit unum pro alio ſatisfactionem offerre, neceſſum eſt, ut Chriſtus ſibi ipſi legem imponat illam ſatisfactionem acceptandi, aliàs præciperet opus non conſequuturum effectum, vel ſaltem de quo quiſque maneret anceps, an acceptaretur, effectumque nanciſceretur, vel non; quæ dubitatio proculdubio quemque detinere poſſet, ne ſatisfactionem pro alio offerret, quod de Chriſti pietate credere nefas eſt. Secundò, unum fidelem alterius pœnam temporalem ex peccato relictam portare poſſe, illam expiando oratione, & aliis bonis operibus, quibus ut in plurimum ſatisfactio fit. Tertiò, hanc ſatisfactionem ex charitate elicitam, ſemel applicatam, efficaciter effectum conſequi, ad inſtar ſatisfactionis Chriſti, quæ eo ipſo quod alicui applicetur vel in Baptiſmo, vel in alio Sacramento, efficaciter ſolvit reatum pœnæ æternæ, cui ille, pro quo fit ſatisfactio, erat obnoxius. Igitur cum aliunde pœna temporalis peccati alterius major non ſit, ut dictum eſt, valore ſatisfactorii operis, habes omnia capita unde unus fidelis pro pœna temporali alterius condignè, & quoad efficaciam ſatisfacere poſſit. Quapropter, ut idem ſuadeat, eodem Apoſtoli textu utitur D. Thomas 3. contra Gent. cap. 158. *Ex quo, inquit, accipitur, quod unus pro alio ſatisfacere poteſt, dummodo uterque in charitate fuerit. Hinc eſt, quod Apoſtolus dicit ad Galatas 6. Alter alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti.*

Evaſio.

27 Reſpondebis ex Luthero, & Vvicleph, prædicta Apoſtoli verba ſolum eſſe intelligenda de communicatione temporalium bonorum, non verò ſpiritualium, quæ ſunt dona Dei: hæc quippè quantumvis plurima, omnia unicuique neceſſaria ſunt, ac illis quilibet ita eget ad ſolvendum debitum proprium, ut nihil omnino ſuperſit ad extinguendum alienum. Bona verò temporalia, dum ſuperabundant, alteri communicari poſſunt abſque communicantis jactura.

Præcluditur. *ad Galat. 6.*

Verùm hæc Hæreticorum reſponſio vel ipſis Apoſtoli verbis demollitur: inquit enim: *Fratres & ſi præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui ſpirituales eſtis, hujuſmodi inſtruite in ſpiritu lenitatis conſiderans teipſum, ne & tu tenteris. Alter alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti.* Si ſolum de communicatione bonorum temporalium intelligendus eſt Paulus, non verò de communicatione ſpiritualium per ſatisfactionem pœnæ peccati alterius, ad quid præmiſit: *Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui ſpirituales eſtis, &c.* Hæc verba toto cœlo diſtant à bonis temporalibus, ſpiritualibus autem, maximè de quibus loquimur, propinquiora eſſe nequeunt. Deinde, ſi temporalia bona communicari poſſunt, cur non ſpiritualia? Nunquid quia in Symbolo Apoſtolorum dicitur: *Credo Sanctorum communionem?* Ulteriùs, ſi bona temporalia communicari poſſunt, cum ſuperabundant: ergo & ſpiritualia: nam etiam poſſibile eſt, & quàm ſæpè in Eccleſia evenit, aliquem in virtute adeò excellere, ut pœna ſuorummet peccatorum adæquatè ſoluta, adhuc plurima ſibi ſuperſint opera bona. Hic ergo ſaltem pro aliis ſatisfacere poterit. Prætereà, quemque propria bona opera, quibus ipſe non eget, alteri communicare, proculdubio non eſt magna charitas; maxima autem ea eſt, ut bonis,

qui-

Digitized by Google

quibus ſibi opus habet, ſe exuat ad alterius inopiam induendum. Tandem, eſto quis non ſit bonorum operum ita locuples, abſque propria jactura alteri ſatisfactionem applicare valet: quippe qui ea actione æternæ vitæ mereatur augumentum; quod quid majus bonum eſt, quàm temporalis pœnæ reatus, quem illa ſatisfactione pro ſe applicata ſolvere poſſet.

Probat. 3. 2. Mach. 12. 46.

28 Probatur tertiò (per quod etiam amplius impugnatur præcedens evaſio) ex 2. Machabæorum, cap. 12. verſ. 46. ubi dicitur: *Sancta ergo, & ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis ſolvantur.* Inſuper ex Concilio Florentino in literis Sanctæ unionis dicente;

Conc. Flor.

Pro defunctis, ut à pœnis releventur, proſunt vivorum ſuffragia, Miſſarum, ſcilicèt, ſacrificia, orationes, & eleemoſynæ, & alia pietatis officia, quæ à fidelibus pro aliis fidelibus fieri conſueverunt. Similiter ex Concilio Trid. ſeſſ.

Conc. Trid.

25. in decret. de Purgat. hæc veritas firmatur: *Cum Catholica Eccleſia Spiritu Sancto edocta, ex ſacris litteris, & antiqua Patrum traditione, in Sacris Conciliis, & noviſſimè in hac œcumenica Synodo docuerit Purgatorium eſſe, animaſque ibi detentas fidelium ſuffragiis, potiſſimè verò acceptabili altaris ſacrificio juvari; præcipit Sancta Synodus,* &c. Ac deinceps paulò: *Curent autem Epiſcopi, ut fidelium vivorum ſuffragia, Miſſarum, ſcilicèt ſacrificia, orationes, eleemoſynæ, aliaque pietatis opera, quæ à fidelibus pro aliis fidelibus defunctis fieri conſueverunt ſecundùm Eccleſiæ inſtituta, piè, devotèque fiant.* In quibus tam ſcriptura, quàm Concilia clariſſimè loquuntur de operibus ſatisfactoriis effectum ſortientibus ſolvendi pœnarum Purgatorii debitum, à fidelibus in hac vita contractum. Cum autem major ratio non appareat, ut noſtra ſuffragia potius Purgatorii animabus efficaciter proſint ad earum temporalis pœnæ ſolutionem, quàm fidelibus ejuſdem pœnæ reis in hac vita degentibus, dummodo eodem charitatis fine adſtringantur, ejuſdemque myſtici corporis ſint membra; planè dignoſcitur, Concilia, ac Scripturam noſtram docuiſſe ſententiam. Cui etiam

Cathech. Roman.

robur præſtat Cathechiſmus Romanus juſſu Pii V. ordinatus, cap. 61. ubi habet: *In eo ſumma Dei bonitas, & clementia maximis laudibus, & gratiarum actionibus prædicanda eſt ut unus pro alio poſſit ſatisfacere.* Et infrà: *Nec vero cuique fidelium dubitandi locus relictus eſt, qui in Apoſtolorum ſymbolo profitetur Sanctorum communionem.*

Probat. ratione.

29 Deinde probatur ratione ex D. Thoma deſumpta, quæ ad hanc formam queit reduci. Ideò quiſque poteſt pro pœna temporali peccati proprii condignè, & quoad efficaciam ſatisfacere, quia poteſt Deo offerre acceptandum ex vi pacti opus tanti valoris, quanti eſt pœna ſolvenda: ſed qui pro amico ſatisfacit, valet ſimiliter Deo offerre acceptandum opus, quod exæquet quantitatem pœnæ, ſolvendæ peccati alterius: ergo pro illius pœna temporali condignè, & quoad efficaciam ſatisfacere valet. Conſequentia eſt legitima. Major ex dubio præcedenti conſtat. Minor vero, in qua poterat eſſe difficultas, quoad utramque partem probatur. Quoad primam: etenim ideo opus ſatisfactorium pœnæ proprii peccati à Deo acceptatur, quia eſt proprium illius, pro quo ſatisfactio fit; ſed *quantum ad pœnæ remiſſionem actus unius efficitur alterius, charitate mediante, per quam omnes unum ſumus in Chriſto*, inquit D. Tho-

D. Thom.

mas hic in ſolut. ad 1. Ergo qui pro alterius pœna temporalis ſatisfacit: offert Deo opus acceptandum: quippè quod ab uno eliciatur, ex affectione charitatis fit proprium illius, pro quo offertur. Quoad ſecundam vero ſuadetur: opus, quod unuſquiſque offert in ſatisfactionem pœnæ peccati proprii, poteſt exæquare quantitatem ejuſdem pœnæ; ſed opus, quod in ſatisfactionem pœnæ peccati alterius offertur, cum ex charitate ardentiori fiat, eſt alterioris valoris, & ſortitur efficaciorem vim ad delendam eam pœnam, quàm opus ſatisfactorium pœnæ peccati proprii: ergo qui pro alio ſatisfacit, valet in ſatisfactionem offerre opus exæquans quantitatem

D. Thom.

pœnæ peccati alterius. Minorem docet D. Thomas in corpore hujus articuli: *Nec oportet, quod major pœna imponatur ei, qui pro altero ſatisfacit, quàm principali imponeretur, ut quidam dicunt, hac ratione moti, quia pœna propria magis ſatisfacit, quàm aliena: quia pœna habet vim maximè ſatisfaciendi ratione charitatis, qua homo ipſum ſuſtinet, & quia major charitas apparet in hoc, quod aliquis pro altero ſatisfaciat, quàm ſi ipſe ſatisfaceret, ideò minor pœna requiritur.*

Confirmatur ex eodem Angelico Præceptore hic in argum. ſed contra: *Charitas magis poteſt apud Deum, quàm apud homines; ſed unus poteſt apud homines pro alterius amore debitum ejus ſolvere: Ergo multo fortius hoc in divino judicio fieri poteſt.* Minorem ſupponit *Confirm.*

D. Thomas ex his, quæ in humano judicio non ſemel evenire aſſueſcunt, ubi ſi aliquis amici debitum ſolvit, hic immunis ab ejus ſolutione manet: quippè cum amicus ſit alter ego, idem eſt per amicum, ac per ſe ipſum ſolvere. Undè ſi æqualem debito ſolutionem offert, condignè, & quoad efficaciam pro amico ſatisfacit. Cum ergo charitas apud Deum efficacior ſit, ac fidelium corda fortiori vinculo, quàm humana amicitia adſtringat, juxta illud: *Multitudinis autem credentium erat cor unum, & anima una.* Act. 4. v. 32. manifeſtè convincitur, unum pro pœna temporali peccati alterius condignè, & quoad efficaciam ſatisfacere poſſe; cum aliàs, ut dictum eſt, adſint omnia alia capita ad hujuſmodi ſatisfactionem petita. D. Thom. Act. 4. v. 32.

§. II.

Motiva oppoſita convelluntur.

30 OPpoſitam ſententiam, præter Lutherum, & Vvicleph, tuentur aliqui Catholici, quos ſuppreſſo nomine referunt, & impugnant Suarez in præſenti diſp. 48. ſect. 2. n. 4. & Lugo diſp. 26. ſect. 1. num. 1. Sentiunt enim illi Authores, unum fidelem alteri ſuffragari non poſſe per ſatisfactionem, ac ſolutionem pœnæ peccati illius, ſed tantum à Deo impetrando ejuſdem pœnæ remiſſionem, ſive eam Deus immediatè ob orationes alterius gratis condonet, ſive earundem orationum intuitu auxilia illi elargiatur, quibus ad pœnæ remiſſionem obtinendam benè operetur. Igitur pro hac ſententia.

31 Arguitur primò: quia obligatio ſatisfaciendi, & ſubeundi pœnam debitam pro peccato, eſt ejus, qui peccatum commiſit, proprium onus; ſed ad ordinem divinæ juſtitiæ pertinet, quod unuſquiſque onus ſuum portet: ergo nequit unus pro alterius peccati pœna ſatisfacere. Major liquet: etenim ſolum peccatum committens denominatur, & eſt reus, ita ut nulli alteri non peccati denominatio illa conveniat; ſed reatus, à quo reus dicitur, eſt debitum, & onus ſuſtinendi pœnam: ergo obligatio ſatisfaciendi, & pœnam luendi eſt onus proprium ejus, qui peccatum commiſit. Minor verò eſt expreſſa D. Pauli ad Galatas 6. *Unuſquiſque onus ſuum portabit.* Cui conſonat illud Apocalypſis: *Quantum glorificavit ſe, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum, & luctum.* Date, ait, illi, id eſt, non alteri, qui glorificavit ſe, & in deliciis fuit: ergo juxta præſcriptum divinæ juſtitiæ ille, qui deliquit, & non alius pro eo, debet tormentum, & pœnam ſubire, ſecundum illud Ezechielis 18. *Anima, quæ peccaverit, ipſa punietur*, id eſt, non alia pro ipſa. *Argum. 1.* Apoſt. ad Galat. Apocal. Ezechiel.

Reſpondetur, quod licet obligatio ſatisfaciendi, & ſubeundi pœnam pro ſuo peccato, ſit primario, & abſolutè proprium onus ejus, qui peccatum commiſit; tamen ex ſuppoſitione quod alter ex charitate velit pro illius debito ſatisfacere, non eſt ita proprium, ut ſolum ab ipſo debeat tale onus portari, ſed poteſt portari ab alio, qui ratione unionis per charitatem ſit moraliter alter ipſe, & idem cum illo; & juxta hunc ſenſum debent præmiſſæ diſtingui, & conſequentia negari. Quæ ſolutio eſt D. Thomæ in 4. ſent. diſt. 45. quæſt. 7. art. 2. quæſtiunc. ſecundò loco; ubi cum ſimile argumentum ſibi objeciſſet, reſpondet: *Ad ſecundum dicendum, quod opus, quod pro alio fit, efficitur ejus, pro quo fit; & ſimiliter opus, quod eſt ejus, qui mecum eſt unum, eſt quodammodo, & meum. Undè non eſt contra divinam juſtitiam; ſed unus fructum percipit de operibus factis ab eo, qui eſt unum ſecum in charitate, vel ab operibus à ſe factis.* Ac tandem concludit: *Hoc etiam ſecundum humanam juſtitiam contingit, ut ſatisfactio illius pro alio accipiatur:* alludens ad id, quod dixit in præſenti quæſt. 13. art. 2. in argumento *ſed contra*, ſcilicèt, quod *charitas magis poteſt apud Deum, quàm apud homines.* Si ergo amor apud homines ita facit ex duobus unum, ut unius ſolutio alterum eximat ab onere ſolvendi, multo fortius hoc in judicio divino accidere poteſt inter fideles, quos charitatis vinculum copulavit. *Solvitur.* D. Thom.

V 3 Nec

Digitized by Google

Nec teſtimonium Pauli, in minoris probatione allatum, convincit oppoſitum: illa enim verba: *Unuſquiſque onus ſuum portabit;* minimè contrariantur cum aliis ex eodem Apoſtolo ſæpius relatis: *Alter alterius onera portate.* Nam in primo loco eſt ſermo de uniuſcujuſque onere reddendi Deo rationem ſuæ vitæ, quod quilibet pro ſe tantum portabit, ſive ad præmium, ſive ad cruciatum. In ſecundo autem procedit de onere Deo ſatisfaciendi pro debito pœnæ temporalis alterius, vel alio ſimili, quod onus unus pro alio ex charitate portare valet. *D. Auguſt.* Sic D. Auguſtinus Apoſtolum exponit libro de conſenſu Evangeliſtarum, cap. 30. *Niſi oneris nomen ſub diverſis ſignificationibus acceperis, proculdubio putabis, eundem ſibi in loquendo eſſe contrarium, & hoc in ſua ſententia tam vicinis poſitis verbis, qui cum paulò ante diceret; Alter alterius onera portate: poſteà dixit: Unuſquiſque proprium onus portabit. Sed alia ſunt onera participanda infirmitatis, alia reddendæ rationis Deo de actibus noſtris. Illa cum fratribus ſuſtinenda communicantur; hæc propria ab unoquoque portantur.* Cui conſonat fideliſſimus ejus diſcipulus D. Thomas, *D. Thom.* qui exponens eundem Apoſtoli textum ad Galatas 6. lect. 1. hæc affatur verba: *Unuſquiſque onus ſuum portabit; quod videtur contrarium ei, quod dixerat: Alter alterius, &c. Sed ſciendum eſt, quod ibi loquitur de onere ſuſtinendæ infirmitatis, quod debemus mutuo portare; hic loquitur de onere reddendæ rationis, quod quilibet pro ſe portabit, ſive ſit onus præmii, ſive pœnæ,* &c. Undè juxta utriuſque Sancti Doctoris expoſitionem, quantum ad meritum, & demeritum, condignitatem ad præmium, vel ad cruciatum operis boni, aut mali, unuſquiſque onus ſuum portabit in reddenda ratione, *D. Paulus.* juxta illud ejuſdem Pauli: *Quæ ſeminaverit homo, hæc & metet.* Sed quantum ad ſatisfactionem debiti infirmitatis, ac ſolutionem reatus pœnæ temporalis poſt culpam dimiſſam permanentis, alter alterius ſibi per charitatem moraliter quaſi identificari valet portare onus: *D. Thom.* nam ut ait D. Thomas 3. contra gentes, cap. 158. *Quod per amicos facimus, per nos ipſos facere videmur; quia amicitia ex duobus facit unum per affectum, & præcipuè dilectio charitatis, & ideò ſicut per ſe ipſum, ita, & per alium poteſt aliquis ſatisfacere Deo, præcipuè cum neceſſitas fuerit: nam, & pœna, quam amicus propter ipſum patitur, reputat aliquis, ac ſi ipſe pateretur: & iterum affectio charitatis in eo, qui pro amico patitur, facit magis ſatisfactionem Deo acceptam, quàm ſi pro ſe pateretur: hoc enim eſt promptæ charitatis; illud autem eſt neceſſitatis.*

Argum. 2. 32 Arguitur ſecundò: quia debitum ſubeundi pœnam peccati eſt perſonale; ſed perſonali debito nullus valet ſatisfacere per alium: ergo nullus poteſt alterius debitum luendi temporalem pœnam ſatisfacere. Conſequentia liquet. Minor conſtat ex differentia, quæ inter debitum perſonale, & reale intercedit: nam debitum reale poteſt ſolvi per traditionem alicujus rei à debitore, vel ejus actibus diſtinctæ: perſonale vero non niſi per actionem, vel perſonæ propriæ paſſionem; cum igitur unus poſſit alteri donare rem propriam, ita ut fiat propria illius, cui donatur, non verò actionem propriam, vel paſſionem, ut ex ſe patet; fit inde, nullum alterius debitum perſonale ſolvere, benè autem reale. Major verò probatur: nam ille, & non alius, obligatur ad ſubeundam pœnam, qui eſt pœna dignus; ſed ſolus ille, & non alius, qui peccatum commiſit, eſt pœnæ reus, vel pœna dignus, juxta illud David cum Angelum in populum irruentem vidit: *2. Reg. 24. verſ. 17.* *Ego ſum, qui peccavi: ego iniquè egi: iſti, qui oves ſunt, quid fecerunt? Vertatur, obſecro, manus tua contra me.* Ergo obligatio ſubeundi pœnam eſt debitum perſonale ab alio inſolubile.

Confirmat. Confirmatur: nemo fit reus, ac pœna dignus per culpam ab alio commiſſam: ergo è converſo, nemo ab illius pœnæ reatu ſolvitur per ſatisfactionem ab alio oblatam. Antecedens eſt manifeſtum, & conſequentia probatur. Ideò nemo fit reus, ac pœna dignus per culpam ab alio commiſſam, quia conſtitutio rei fiet per peccatum inficiens, peccatumque neminem inficit præter illum, à quo committitur; ſed ſatisfactio unius peccati infectionem ab alio non tollit, nec converſionem ut talem ad commutabile bonum, quæ illius pœnæ fundat reatum: ergo nemo per ſatisfactionem alterius ſolvitur à reatu pœnæ peccati proprii.

Ad argumentum reſpondetur, debitum perſonale dupliciter accipi. Primò prout ly *perſonale* ſtat omnino ſtrictè, & ſignificat ſolam debitoris perſonam phyſicè, ac materialiter conſideratam. Secundò prout latius accipitur, & importat debitoris perſonam moraliter acceptam. Igitur ſi major argumenti ly *debitum perſonale* ſumat ſtrictè, neganda eſt; aliàs Chriſtus non adeo pro mundi peccatis ſatisfactionem obtuliſſet, ut à debito temporalem pœnam ſubeundi liberaremur, cum phyſicè, ac materialiter eadem perſona cum debitore non ſit. Si verò in ſecunda acceptione, ac minus ſtrictè procedat, concedi debet; & in eodem ſenſu admiſſa minori concedenda eſt conſequentia intellecta de ſatisfactione per alium, ſi alter ſit tam phyſicè, quàm moraliter, non verò ſi ille alter eſt eadem perſona identitate morali, ac una, & eadem moraliter computantur, eſto phyſicè, ac materialiter ſint perſonæ diſtinctæ. Unde quemadmodum Chriſtus Dominus eſto unam perſonam phyſicè, ac materialiter cum redemptis non conſtituat, eos tamen abſolvit ab offenſa, & pœna æterna, quia tanquam fidejuſſor, & caput eandem moraliter perſonam, ac idem cum hominibus in charitate exiſtentibus myſticum corpus efficit; ita proportione ſervata, cum omnes non ſolum unum corpus ſimus in Chriſto, ſed etiam alter alterius membrum, uno pro alio ex charitate ſatisfaciente, verificatur quod qui debitum ſubeundi pœnam contraxit, ſatisfacit in propria perſona moraliter. Itaque debitum perſonale, prout à reali diſtinctum, per actionem, vel paſſionem propriæ perſonæ ſolvitur; ſiquidem eo ipſo quod aliquis ex charitatis affectione propriam actionem, vel paſſionem in alterius favorem dirigat, fit moraliter propria illius, ita ut per eam tanquam per propriam ſatisfaciat.

Ad majoris autem probationem, quatenus obeſſe poteſt huic doctrinæ, dicendum eſt, quod licet abſolutè loquendo ſolus qui commiſit culpam, ſit dignus pœna; tamen ex ſuppoſitione quod per ſe ipſum pœnam non luat, & alius, qui per charitatem eſt idem moraliter cum eo, illam ſubire velit, jam ac ſi ipſe peccaſſet, efficitur dignus prædicta pœna: quia quantum ad debitum ſolvendum reputatur moraliter proprium alterius peccatum, & ipſe moraliter eſt idem, ac ipſe reus; ut conſtat in Chriſto Domino, qui in ordine ad noſtri debiti ſolutionem peccata aliena fecit quaſi moraliter propria, quæque in ſe portavit, ut ab eorum reatu nos ſolveret. Exemplum autem ex 2. Reg. adductum minimè convincit oppoſitum: nam in illo eventu, & peccavit David numerando populum, & ipſe populus Iſrael, ut Expoſitores conſentiunt. Unde tam Rex, quàm populus puniti ſunt, inquit D. Gregorius lib. 29. Moralium cap. 14. *D. Greg.* *Vindictam populus David peccante ſuſcepit. Cur hoc? Quia ſecundum meritum plebium diſponuntur corda rectorum. Juſtus vero judex peccantis vitium ex ipſorum animadverſione corripuit, ex quorum cauſa peccavit; ſed quia ipſe à culpa alienus non fuit, vindictam culpæ etiam ipſe ſuſcepit.* Quo circa eſto David ob charitatis exceſſum ſolus pœnam ſubire voluerit, forte quia caput, & cauſa delicti extiterit; omnes tamen peccati participes extitere, atque ideo cuncti pœnam debebant luere. Imò ſi omnes in culpam prolapſi ſunt, & ſolus David omnium pœnam ſubire ambiebat, haud leve apparet indicium ſenſiſſe, unum pro pœna peccati alterius ſatisfacere poſſe.

Diluitur confirmat. Ad confirmationem reſpondetur, quod licet deſtructo lethali peccato per gratiæ infuſionem maneat homo reus temporalis pœnæ, hujuſmodique reatus fundetur in proprio peccato, prout dicit converſionem ſecundum ſe ad bonum commutabile, quæ ut auferatur, moraliter retractari debet; hæc tamen retractatio fieri poteſt vel per proprium actum ſatisfactorium, ut medicinalem, vel per conſenſum, quem præſtat, ut alter ejus pœnam aſſumat, imò, & per actum compaſſionis, qui in reo oritur ex eo, quod videat amicum inſontem, ob ejus dilectionem alienam pœnam tolerantem: nam ut ait D. Thomas 3. contra gentes, cap. 158. *D. Thom.* *Pœnam, quam amicus propter ipſum patitur, reputat aliquis, ac ſi ipſe pateretur, & ſic pœna ei non deeſt, dum patiendi amico compatitur, & tanto amplius, quanto ipſe eſt ei cauſa patiendi.* Unde per hujuſmodi pœnæ compaſſivæ ſuſtinentiam adjunctam ſatisfactioni amici pro ſuo debito patientis, poteſt & illam converſionem ad bonum commutabile ſecundum ſe acceptam auferre, & pœnam temporalem, cujus debitum in illa fundabatur, exhaurire.

Argum. 3. 33 Arguitur tertiò: nam ſi poſſet aliquis ſatisfacere

pro

pro alio, ita ut oblata ſatisfactione reus jam non maneat pœna dignus, etiam poſſet unus per alterius opus ſibi ex charitate applicatum fieri dignus gloria; ſed per alterius opus etiam ex charitate elicitum, & applicatum nullus poteſt effici gloria dignus: ergo ſimiliter nullus per alterius ſatisfactionem poteſt effici non dignus pœna, cujus antea extiterat dignus.

Confirm. Confirmatur, quia ſi valeret aliquis alterius pœnam temporalem condignè ſatisfacere, poſſet etiam mereri de condigno gratiam alteri dandam; ſed ſecundum præſentem providentiam nullus poteſt mereri gratiam alteri dandam: ergo nec pro pœna ab alio debita ſatisfacere. Major ex paritate liquet: etenim ſi ex illo articulo fidei: *Sanctorum communionem*; & ex illo Pſalmi 118. *particeps ego ſum omnium timentium te*; colligitur opera unius ſatisfactoria prodeſſe alteri, cur non etiam opera meritoria? Minor verò probatur ex communi Theologorum placito aſſerentium, quod licet quis merito de congruo, & per modum impetrationis poſſit mereri gratiam alteri dandam, quo pacto non infallibiliter ſortitur effectum, nec meritum completè, & in actu ſecundo eſt tale ſimpliciter; tamen nequit aliquis merito de condigno, & infallibiter ex juſtitia inferente præmium, mereri gratiam dandam alteri, etiam ſi ille in ſtatu peccati non ſupponatur: etenim reſpectu gratiæ peccatori dandæ adhuc deeſt merito juſti æqualitas, & condignitas in actu primo, ratione infinitatis offenſæ cum peccato connexæ; ut diximus tract. 16. diſp. 6. dub. 2. §. 3. num. 36.

Pſal. 118.

Enodatur argument. D. Thom. Reſpondetur negando majorem, cujus diſparitatis ratio habetur ex Angelico Præceptore in præſenti, art. 2. ad 1. ubi ait: *Præmium eſſentiale* (quod eſt gloria) *redditur ſecundum diſpoſitionem hominis: quia ſecundum capacitatem videntium erit plenitudo viſionis divinæ; & ideò ſicut unus non diſponitur per actum alterius, ita unus alteri non meretur præmium eſſentiale, niſi meritum ejus habeat efficaciam infinitam, ſicut Chriſti... Sed pœna temporalis pro peccato debita poſt culpa remiſſionem non taxatur ſecundum diſpoſitionem ejus, cui debetur: quia quandoque qui eſt melior, habet majoris pœnæ reatum, & ideò quantum ad pœnæ remiſſionem unus alteri poteſt mereri* (id eſt, pro illo ſatisfacere, ut ſuperius ex D. Thoma explicuimus) *& actus unius efficitur alterius mediante charitate.* Diſparitas ergo in eo ſita eſt, quod nullus fit dignus gloria niſi per gratiam, quæ adultis confertur propria diſpoſitione mediante: cum ergo nemo ad gratiam ſe diſponat per opus alterius, inde eſt, nullum adultum per alterius opus meritorium fieri gloria dignum. Ceterum condignitas pœnæ non attenditur penes diſpoſitionem ejus, qui eſt pœnæ reus, cum ille, qui melius eſt diſpoſitus per majorem gratiam, poſſit acerbioris pœnæ eſſe dignus. Undè operatio unius, quæ nequit diſponere alium ad gratiam, per quam fiat dignus gloria, deſervire valet ut reddatur non dignus pœna.

Diſbellit. confirmat. Ad confirmationem reſpondetur, inſpecta potentia Dei abſoluta, non repugnare, aliquem juſtum poſſe mereri gratiam alteri non peccatori dandam. At de facto, & ſecundum præſentem providentiam, nec ita contingit, nec contingere valet, ut loco in argumento relato expendimus. Tum: quia ad meritum de condigno, præter æqualitatem valoris operis meritorii, requiritur aliquod pactum acceptandi illud opus pro gratia ex vi illius alteri conferenda, ut ibi diximus; quod pactum nec adeſt ex parte Dei, nec alicubi ſcripturæ conſtat. Tum: quia de facto à Deo ordinatum eſt, ut adultus per proprios actus, à gratia procedentes, gloriam, ejuſque augmentum de condigno ſibi promereat; cum quo minime cohæret, ſimul alteri alia præmia de condigno mereri: quippè ejus meritum per primum præmium adæquatur, ac exhauritur, & non tantam vim habet, ut ad alia valeat ſe extendere. In noſtro vero caſu adeſt pactum ſaltem implicitum acceptandi ſatisfactionem unius ex charitate factam pro ſolutione pœnæ temporalis alterius, ut ex ſuprà dictis patet; & aliunde cum ejus vis ſatisfactoria prius non exhauriatur per ſolutionem pœnæ peccati proprii, quippè quæ in hoc eventu non ſolvitur, ut ex num. 37. dicendis conſtabit, valet quàm optimè ſe extendere ad ſolutionem pœnæ peccati alterius.

Argum. 4. 34 Arguitur quartò, & impugnatur præcedens ſolutio: nam condigna ſatisfactio unius pro pœna temporali alterius vel eſt ita efficax, ut infallibiliter effectum ſortiatur, & ſemper à Deo acceptetur, vel interdum admittitur, & aliquando reſpuitur? Neutrum poteſt cum fundamento dici: ergo nemo condignè, & efficaciter ſatisfacere valet pro pœna temporali peccati alterius. Minor, quæ difficultatem præſefert, quoad utramque partem oſtenditur. Quoad primam quidem, quia omnia ſacræ ſcripturæ teſtimonia, infallibilem ſatisfactionis acceptationem ſuadentia, loquuntur de ſatisfactione ab eodem, qui peccavit, exhibita. Itaque Tobiæ 12. dicitur: *Eleemoſyna à morte liberat, & ipſa eſt, quæ purgat peccata*, &c. Et Danielis 4. *Peccata tua eleemoſynis redime*. Et Pauli 1. ad Corint. 11. *Quod ſi nos metipſos dijudicaremus, non utique judicaremur*: id eſt (exponit ibi D. Thomas) *ſi nos metipſos dijudicaremus redarguendo, & puniendo peccata noſtra, non utique judicaremur, id eſt, non puniremur à Domino, neque poſtmodum in futuro, neque etiam in præſenti*. En quomodo (inquiunt adverſarii) quoties Deus promittit ſatisfactionem acceptare pro remiſſione pœnæ debitæ, loquitur de ſatisfactione præſtita ab eo, qui peccavit; de remiſſione verò per alterius ſatisfactionem obtinenda nulla reperitur promiſſio: nullum ergò adeſt fundamentum ad hujuſmodi acceptationem infallibilem ſtabiliendam. Si verò dilemmatis ſecunda pars eligatur, planè infertur, quod ſi Deus ſatisfactionem unius pro pœna temporali peccati alterius quandoque acceptat, quandoque reſpuit, omnes, qui in hoc charitatis opere exercentur, quaſi in incertum currunt: etenim de acceptatione ſatisfactionis unius pro temporali pœna peccati alterius certificari minimè valent, cum major ratio unam, quàm aliam acceptandi non appareat. Quod inconveniens diſſidium induceret, fideleſque ab hujuſmodi charitatis eximiæ opere amoveret.

Tobiæ 12. Daniel. 4. Apoſt. 1. ad Cor. D. Thom.

Ad argumentum (quidquid ſenſerint Medin. Cordub. Bonacin. & alii, ſecundam dilemmatis partem ſeligentes) reſpondetur ſuſtinendo primam cum Suar. diſp. 48. ſect. 3. Palao tr. 24. punct. 1. §. 1. n. 8. & alii. Deus quippè ſemper, ac infallibiliter acceptat unius ſatisfactionem ex charitate factam pro ſolutione pœnæ temporalis peccati alterius. Cujus oppoſitum non ſuadent teſtimonia in argumento relata: illa enim, ut conſideranti conſtabit, ſolum probant, Deum uniuſcujuſque ſatisfactionem pro ſolutione pœnæ proprii peccati acceptare: non tamen negant, unius ſatisfactionem pro pœna peccati alterius oblatam admittere; quod neceſſum erat, ut argumentum aliquid convinceret. Imò Tobiæ teſtimonium, quamvis eleemoſynam purgare peccata dicat, non aſſerit quod ſola propria, ſed peccata abſolutè, id eſt, ſivè cujuſcumque peculiaria, ſivè aliena. Nec opus eſt in omnibus Scripturæ teſtimoniis hoc inveniri; ſufficit quod in aliquibus, præſertim ſi juxta Sanctorum Patrum ſenſum intelligantur. Ex his autem, ac ex aliis Conciliorum, & Scripturæ authoritatibus dubii diſcurſu annotatis, ſatis conſtat exiſtentia alicujus pacti ſaltem impliciti acceptandi unius ſatisfactionem pro alio. Inſuper, quia ut inquit D. Thomas 3. contra Gent. cap. 158. *Affectio charitatis in eo, qui pro amico patitur, facit magis ſatisfactionem Deo acceptam, quàm ſi ipſe pateretur*. Sed Authores, quibus oppoſita ſententia arridet, concedere non renuunt, ſatisfactionem, quam quiſque in ſolutionem pœnæ proprii peccati offert, ſemper ac infallibiliter eſſe Deo acceptam: ergo idem aſſerere debent, ſaltem in via D. Thomæ, de ſatisfactione unius pro pœna peccati alterius, cum hæc, juxta S. Doctorem, ex vi charitatis, qua offertur, non ſolum ſit magis acceptabilis, ſed magis accepta, quàm illa. Id, quod etiam Cathechiſmus Pii V. confirmat: *Qui divina gratia, inquit, præventi ſunt, alterius nomine poſſunt, quod Deo debetur, perſolvere. Non verò de hoc cuiquam fidelium dubitandi locus relictus eſt*. Si Deus non ſemper, ſed interdum ſatisfactionem unius pro pœna peccati alterius acceptaret, locus dubitandi relinqueretur fidelibus de hujuſmodi acceptatione. Si ergo non relinquitur, ideò eſt, quia ſemper, & infallibiliter illa ſatisfactio, ſi fit ut fieri debet, ſortitur effectum.

Diſſolvitur. D. Thom.

§. III.

Corollaria præcedentis doctrinæ, in quibus incidentes quæſtiunculæ deciduntur.

Quæſtiunc. 1. 35 EX hactenus dictis ſuboriri videntur aliquæ difficultates, huc ſpectantes, quas attexere, & decidere opus eſt. Inquires ergo primo, an ſatisfactio unius pro temporali pœna alterius ſit adeo efficax, ut non ſolum à Deo acceptetur, dum reus impotens eſt ſolvere, ſed etiam cum per ſe ipſum ſatisfacere valet? Reſponſio. D. Thom. Ad quod affirmativè reſpondendum eſt cum D. Thoma in præſenti: *Nec etiam exigitur quantum ad ſolutionem debiti, quod ille, pro quo fit ſatisfactio, ſit impotens ad ſatisfaciendum: quia etiam ſi eſſet potens, alio ſatisfaciente pro ipſo, ipſe à debito immunis eſſet.* Et ratio eſt: quia ſuppoſita æqualitate ſatisfactionis cum debito pœnæ alterius, ſi aliquid eam effectum ſortiri impediret, maximè non acceptatio Dei, quia ſatisfactio non offertur à reo, qui per ſe ipſum ſolvere poteſt; ſed nullibi ſcripturæ, ac Conciliorum in hoc eventu non acceptatio reperitur, cum præallegata teſtimonia abſolutè, ac ſine limitatione procedant: ergo quamvis reus per ſe ipſum ſolvere valeat, ſi tamen alius ejus pœnam temporalem ſuſtinere vult, ſatisfactio hæc debitum reſcindit, effectumque ſortitur. Idque in debitis pecuniariis, aliiſque hujuſmodi inſpicitur: ſi enim Petrus debitum centum aureorum contraxit, & ejus amicus totidem offerat creditori, ab obligatione extrahitur, licet aliàs Petrus dives ſit, & ex propriis ſolvere poſſit. Similiter ergo.

Admonet tamen, & quidem prudentiſſimè, D. Thomas in hac hypotheſi, unius pro alio ſatisfactionem cautè vel nemini conſulendam: quippè cum ſatisfactio, ut in dubii limine diximus, medicinæ inſtar ordinetur ad ſolvendum debitum peccati commiſſi, & ad præcautionem futuri, ſi unus pro alio ſatisfacit, qui per ſe ipſum ſatisfacere poteſt, hic effectus impediretur: quia ut ſupra vidimus ex D. Thoma, ex jejunio unius caro alterius non domatur, nec ex actibus unius alius benè agere conſuevit; atque ideo impoſſibilitate ſolutionis à reo faciendæ non urgente, minimè expedit alium illius loco ſatisfacere, ne reus ſegnior evadat, peccataque non amoveat. D. Thom. Verba D. Thomæ ſunt: *Non eſt permittendum, quod aliquis pro alio pœnitentiam agat, niſi defectus aliquis appareat in pœnitente, vel corporalis, per quem ſit impotens ad ſuſtinendum, vel ſpiritualis, per quem non ſit promptus ad portandam pœnam.* Quibus affinia ſunt illa 3. contra gent. c. 158. *Sicut per ſe ipſum, ita, & per alium poteſt aliquis ſatisfacere Deo, præcipuè cum neceſſitas fuerit.* Ubi, & abſolutam docet poſſibilitatem ſatisfactionis unius pro pœna temporali peccati alterius, eſto hic per ſe ipſum ſatisfacere valeat, & incongruentiam hujuſmodi ſatisfactionis ob aſſignatum motivum.

Objectio. 36 Dices: ſi aliquis ob furtum, vel homicidium commiſſum, ad flagella, vel mortem ſit condemnatus, alterque charitate motus delinquentis ſupplicium ſubire velit, ut proximum à cruciatu eripiat, nequit judex prudenter hanc admittere ſatisfactionem, ita ut delinquentem impunitum relinquat, & inſontem plectat: ergo nequit Deus prudenter unius ſatisfactionem acceptare pro pœna peccati alterius, qui proprium debitum ſolvere poteſt. Conſequentia à paritate liquet; antecedens vero probatur; tum, quia nulla eſt ratio cur qui immunis eſt à delicto, non ſit etiam à cruciatu. Tum, quia ſi reus in propria perſona non plectitur, maximè ſi plecti valet; exinceps cautior fieri, ac in poſterum delicta vitare non diſcet, quod in detrimentum populi eſſet. Tum, quia populus ægre feret, ob alterius crimen innocentem puniri.

Duplici via occurritur. Primo: Huic objectioni (quam apud neminem vidimus, quod optavimus) quis reſpondere poſſet primò, negando antecedens. Non enim imprudenter ſe gereret judex in illius ſatisfactionis acceptatione: quippè quæ ſatisfactio cum actus eſſet excellentiſſimæ charitatis, illum permittere, ut alium pietatis opera in rei indulgentia exerceat, non imprudentiæ videtur committendum, ſed virtuti. Si judicem dixeris ex Præcepto teneri pœnas in lege taxatas reo applicare, ut ſatis communis fert ſententia (de quo videri poteſt N. Andreas tract. de legibus) atque ideò ſupplicium in hoc eventu reo non applicare, peccatum eſſe, non pietatis actum: Reſponderi poſſet, in prædicto caſu nullam culpam intervenire: quia judex legem adimplet, pœnam ab ea taxatam applicans reo moraliter ſumpto: amicus enim rei eſt alter reus, vel rei vicem gerens. Undè ſi aliàs lex non explicat, reum puniendum debere eſſe reum phyſicè ſumptum determinatè, & non alium, ex hoc capite judex obligationem impleret, & alias actum pietatis eliceret, & locum alteri excellentiſſimæ charitatis pararet, in ingens exemplum populi, ac imitationem Chriſti, juxta illud: *Majorem charitatem nemo habet, ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis.* Et ſecundum hanc doctrinam antecedentis probationes nihil evincunt. Non prima: etenim ratio, & quidem maxima, cur in illo eventu qui immunis eſt à delicto, non eſſet etiam à cruciatu, foret ejuſdem charitas, ratione cuſus ſuæ immunitati, ac juri cedens, alterius pœnam ſubire vult, adinſtar innocentis Filii Dei, qui omnium noſtrum tormenta pati dignatus eſt, ut immunes nos faceret; quod excellentiſſimum fuit Chriſti opus, ac acceptiſſimum Patri abſque omni imprudentiæ nota. Non ſecunda: quia delinquens expertus jam ob proprium crimen ad ſupplicia fuiſſe damnatum, quodque illa infallibiliter paſſum fuiſſe, ſi alterius charitas non impediret, imò videns amicum ob ejus crimina cruciatum, in poſterum cavere diſceret. Hæc quippè motiva vel ſtolidiorem hominem cautum redderent, vel ſaltem quantum eſt ex ſe à delictis amovere exinceps poſſent. Et quod ita non contingeret, omnino per accidens foret; ea autem, quæ per accidens fiunt, minimè vel difficilè vitari valent. Undè judex id, quod debuit, feciſſe videtur, & populi nocumenta vitaſſe quantum eſt ex ſe. Non denique tertia: quia in præſenti caſu innocens non violenter, & inique, ſed ultro, ac ſpontè plectitur. Quocirca populus ſi ratione ducitur, nullam ad id ægrè ferendum haberet, eſto aliàs magnam compaſſionem acciperet, ac exemplum adultæ virtutis. Quæ omnia dixiſſe volumus ex ſuppoſitione, quod nulla juris lex adſit, oppoſitum decernens, cui adhærere teneatur judex.

Secundò reſpondetur, omiſſo antecedenti, negando conſequentiam, cujus multiplex diſparitatis ratio aſſignari poteſt. Secundò. Prima: quia judex pactum non habet cum rei amico, ut illam ſatisfactionem admittere compellatur. Inter Deum autem, ac homines adeſt pactum ſaltem implicitum, ut ex ſuprà dictis conſtat; undè acceptat unius ſatisfactionem oblatam pro pœna temporali peccati alterius potentis per ſe ſatisfacere. Idque de facto contingere liquet: etenim Purgatorii animæ ibi per ſe ipſas proprias pœnas ſolvere poſſunt; & tamen nemo Catholicorum diffitebitur, vivorum fidelium ſatisfactiones, pro illarum pœnis oblatas, effectum conſequi, ac à Deo admitti; præſertim, quia de Sacroſancto Miſſæ Sacrificio negari nequit ad remiſſionem pœnæ temporalis prodeſſe tam vivis, quàm defunctis, valentibus per ſe ipſos proprias pœnas ſolvere, ut ex profeſſo ſtatuimus tract. 23. diſp. 13. dub. 5. §. 4. Si autem unus ſatisfacere non poſſet pro pœna temporali alterius potentis per ſe ſatisfacere, nec de Miſſæ Sacrificio verificaretur, cum eadem ratio urgeat. Secunda: quia judex inferior in lege Superioris diſpenſare nequit. Undè ſi lex diſponit, judicem punire reum, huic, & non alteri ejus loco ſupplicium applicare tenetur. Deus autem ſuperior judex his legibus non ſubjicitur; atque ideò acceptare poteſt unius pro alio ſatisfactionem; imò ſi pactum inivit, debet. Tertia: quia judex ſi innocentem ultro oblatum, & non delinquentem, puniret, inde forte ſequeretur, delinquentem ad propria crimina redire, quæ in populi detrimentum redundarent; judex autem detrimento alterius, & maximè populi cedere non poteſt, atque ideò nec illam innocentis pro delinquente ſatisfactionem admittere. Ceterum in acceptatione ſatisfactionis unius pro pœna temporali peccati alterius, qui per ſe ipſum ſatisfacere poteſt, hujuſmodi motiva minimè urgent: ſi enim aliquod detrimentum ex repetitis peccatis oritur, hoc præciſè contra Deum judicem militat, qui proprio juri cedere valet, & auxilia infundere, ut à peccatis abſtineant.

37 Secundò inquires, utrum qui pro alio ſatisfacit, ſimul ac eodem actu pro ſe ſatisfaciat? Quæſtiunc. 2. Ratio dubitandi deſumitur ex D. Thoma in præſenti, art. 2. argum. 3. ubi ſic arguit: *Unus pro alio orando, etiam ſibi meretur:* D. Thom. *ſi ergo aliquis pro alio ſatisfacere poteſt, ſatisfaciendo*

pro

Digitized by Google

pro alio, pro ſe ſatisfacit. Sed debilitatem conſequentis probat ibi D. Thomas dicens, quod ſi ita eſſet, *ab eo, qui pro altero ſatisfacit, non exigeretur alia ſatisfactio pro peccatis propriis*. Quod falſum eſſe ſupponit, & ex dicendis conſtabit.

Decidit. Undè cum Angelico Præceptore dicendum eſt, ſatisfacientem ad æqualitatem pro debito alterius eodem actu non ſatisfacere pro ſe ipſo. Et ratio eſt: quia tota vis ſatisfactiva prædicti operis exhauritur in extinctione debiti alterius; quod autem in unius debiti ſolutione exhauritur, ad alterius ſolutionem non pertingit: non ergo idem opus ſatisfactorium utrumque debitum extinguere poteſt. Quod in ſolutione debiti pecuniarii videre licet: debens enim quatuor, & totidem ſolvens, ut debitum extinguat amici, aliis quatuor eget, ut pro debito proprio ſatisfaciat, licet utriuſque creditor idem ſit. Undè idem probans D. Thomas, ac diſparitatem aſſignans inter valorem operis meritorii, & ſatisfactorii, inquit: *In* *D. Thom.* *ſolutione debiti attenditur quantitas pœnæ; ſed in merito attenditur charitatis radix; & ideò ille, qui ex charitate pro alio meretur ſaltem merito congrui, etiam ſibi magis meretur* (de condigno augmentum gloriæ) *non autem qui pro alio ſatisfacit, pro ſe ſatisfacit, quia illa quantitas pœnæ non ſufficit ad utrumque peccatum*. Ex quibus reſolutionis veritas liquidò conſtat.

Confirmatio. Confirmatur: quia nullus debitum proprium ſolvere poteſt illo opere ſatisfactorio, cujus dominium non habet; ſed ex ſuppoſitione quod aliquis opus ſatisfactorium pro alterius debiti ſolutione exhibeat, jam à proprio dominio ablegat, & illius, pro quo ſatisfacit, moraliter proprium efficit: ergo nemo poteſt uno, ac eodem opere ſatisfactorio ſimul pro ſe, ac pro alio ſatisfacere. Minor probatur: quia exhibitio operis ſatisfactorii unius pro pœna temporali peccati alterius eſt quædam virtualis donatio; ſed donatio rem à donante abdicat, & in alterius dominium transfert: ergo qui opus ſatisfactorium pro alterius debiti ſolutione exhibet, illud à proprio dominio ablegat, ac illius, pro quo offertur, fit moraliter proprium, ut tanquam per aliquid jam ſuum ſatisfacere poſſit; atque adeò nemo eodem actu ſatisfactorio, pro alterius debiti extinctione oblato, ſimul proprium debitum extinguere valebit.

Replica. 38 Dices: dum quis pro alio orat, vel à ſe abdicat, & transfert in eum, pro quo orat, jus ad præmium illius operis meritorii, vel non? Si ſecundum dicas: ergo nihil alteri meretur; quemadmodum qui opus ſatisfactorium in alium non transfert, pro eo non ſatisfacit. Si primum: ergo nequit tunc ſibi aliquid mereri; ſicut qui opus ſatisfactorium in dominium illius, pro quo ſatisfacit, non transfert, nihil pro ſe ſatisfacit. Hoc autem eſt contra D. Thomam, ac Theologorum placitum: ergo alia debet aſſignari diſparitas inter ſatisfactionem, & meritum.

Enodatur. Reſpondetur negando ſuppoſitum, ſi fiat ſermo de merito ſimpliciter tali, ſive de condigno. Etenim ſecundum præſentem providentiam nullus valet in alium transferre jus ad præmium ſuis meritis correſpondens, ut diximus tractat. 16. de merito, diſp. 6. dub. 2. num. 26. Si vero procedat objectio de merito ſecundum quid, ſeu de congruo, quod cum impetratione coincidit; cum ejus efficacia non fundetur in quantitate, aut valore operis ita meritorii, aut impetratorii, ſed in liberalitate præmiantis, aut concedentis id, ad quod obtinendum tendit oratio; ille, qui pro alio orat, nullum jus transfert, nec transferre poteſt in illum, pro quo orat, quia nullum habet ad obtinendum poſtulata. E contra vero accidit in ſatisfactione: nam offerens Deo ex charitate æqualem ſatisfactionem pro debito alterius habet jus tam in actu primo, quàm in actu ſecundo ad ſatisfaciendum Deo pro ſuo debito proprio, & hoc jus à ſe abdicat, & transfert in alium, ut ſatisfactio fiat moraliter propria alterius.

39 Tertiò inquires, an ut reus ſit immunis à debito luendi pœnam, ſufficiat quod aliquis pro illo ſatisfacere *Quæſtiunc. 3.* offerat? An inſuper requiratur, quod de facto, & cum effectu ſatisfaciat? Reſpondetur, non ſufficere primum, ſed requiri ſecundum. Ita Lugo in præſenti, il- *Reſolutio. Lugo.* ludque Apoſtoli ad Galatas 6. *Alter alterius onera portate*, aperte innuit: non enim ex deſiderio, ac promiſſione unius, ſed ex portatione oneris, quæ executionem affert, alleviationem alterius Apoſtolus infert, juxta legem charitatis obſervatam à Chriſto Domino, qui non ſolum voluit, aut promiſit, ſed de facto pro nobis ſatisfecit, & uſque dum ſatisfactionem obtulit, animabus Sanctorum Patrum aditus ad gloriam non patuit. Idque etiam convincit communis ſenſus, & intelligentia fidelium. Nam ſi ſola promiſſio ſatisfaciendi pro alio, cum de facto à debito exoneraret, ſequeretur quod ſuppoſita hujuſmodi promiſſione, ſi debitor e vita migraret, ſtatim ad ſuperos aſcenderet, & cruciatum pœnarum Purgatorii non ſubiret, etiam ſi ſatisfacere promittens, ex oblivione, impotentia, aut malitia, promiſſa non adimpleverit; imò, & quod promittens non peccaret ex capite damni illati ob negligentiam, aut voluntariam ſatisfactionis retardationem. Sed oppoſitum apertè convincit anxietas in viris timoratis has promiſſiones adimplendi, & exactio in Judicibus Eccleſiaſticis in viſitandis teſtamentis, & eorum executione curanda, aut omiſſione punienda: ergo juxta Eccleſiæ intelligentiam ille, qui peccavit, à reatu pœnæ debitæ non ſolvitur de facto, & cum effectu, niſi vel ipſe, vel alius pro eo in re ſatisfaciat.

40 Inquires quarto, an æquali exiſtente pœnæ reatu, debeat majorem ſubire pœnam, qui pro alio ſatiſ- *Quæſtiunc. 4.* facit, quàm qui proprium reatum ſolvit? Ad quod reſpondet D. Thomas in præſenti, art. 2. in corpore, quod *Deciſio.* non major, ſed potius ſufficit minor: *Quia pœna* (inquit) *maximè habet vim ſatisfaciendi ratione charitatis, qua homo ipſam ſuſtinet, & quia major charitas apparet in hoc, quod aliquis pro altero ſatisfaciat, quàm ſi ipſe ſatisfaceret, ideò minor pœna requiritur in eo, qui pro alio ſatisfacit, quàm in principali requireretur*. Et ratione poteſt oſtendi ex eiſdem verbis deducta. Nam idem opus ſatisfactorium, v. g. idem jejunium ex charitate Deo oblatum in ſolutionem pœnæ alterius, magis ſatisfacit, quàm ſi in expiationem proprii debiti offeratur: ergo exiſtente æquali pœnæ reatu non major, ſed potius minor pœna requiritur, ut quis alterius debitum extinguat, quàm proprium. Antecedens oſtenditur: quippè ille actus virtutis Pœnitentiæ magis ſatisfacit apud Deum, qui eſt illi magis acceptus, ac altioris valoris; ſed jejunium, in ſatisfactionem pœnæ alterius oblatum, eſt actus Pœnitentiæ Deo magis acceptus, ac altioris valoris, quàm qui in proprii debiti ſolutionem exhibetur: ergo. Minor probatur: ille actus eſt altioris valoris, ac Deo magis acceptus, ubi charitatis imperium magis ſplendet, ac intenſius viget, ut diximus tractat. 16. agentes de imperio charitatis ad meritum requiſito; ſed charitas fortius emicat, quando jejunium pœnitentiæ imperat in ſolutionem reatus pœnæ alterius, quàm dum in extinctionem proprii debiti jubet: ergo jejunium, in ſatisfactionem pœnæ alterius oblatum, eſt Deo altioris valoris, ac magis acceptum, quam in proprii debiti ſolutionem exhibitum. Conſequentia eſt legitima. Major ex loco cit. patet. Minorem autem docet D. Thomas in verbis ſuprà relatis, & inſuper 3. contra Gent. cap. 158. ubi inquit: *Hoc* (id eſt unius pro alio ſatisfactio) *eſt promptæ charitatis, illud autem eſt neceſſitatis*.

DUBIUM III.

Quibus conditionibus ſatisfactio indigeat?

Plura ſunt, de quibus diſputari ſolet, an neceſſario, & eſſentialiter ad actum ſatisfactionis requirantur, ut puta, an ſit neceſſaria libertas, ac honeſtas actus, ſtatus gratiæ, & viatoris, ac intentio ſatisfaciendi? De his omnibus hic agendum eſt; ſed ut claritati, ac diſtinctioni conſulamus, ſingulas conditiones ſingulis §§. exponemus.

§. I.

Actum liberum requiri ad ſatisfaciendum ſtabilitur.

41 Dicendum eſt primo, actum ſatisfactorium debere eſſe liberum, ſaltem libertate contradictionis. Sic ſentiunt communiter Theologi, quin *Concluſ. 1.* opus ſit aliquos in particulari referre. Probaturque primò ex D. Thoma in præſenti quæſt. 13. art. 1. ubi ante- *Probatur 1.* quam ſtabiliret noſtræ ſatisfactionis poſſibilitatem, in *ex D. Tho.* ſecundo argumento ita ſibi objicit: *Servus, quia totum,*

Digitized by Google

rum, quod habet, Domini eſt, non poteſt pro aliquo debito recompenſare; ſed nos ſervi Dei ſumus: ergo, &c. Ad quod ſic reſpondet: *Ad ſecundum dicendum, quod homo, qui ad imaginem Dei factus eſt, aliquid libertatis participat, in quantum eſt Dominus ſuorum actuum per liberum arbitrium, & ideò ex hoc, quod per liberum arbitrium agit, Deo ſatisfacere poteſt: quia quamvis Dei ſit, prout à Deo eſt ſibi conceſſum, tamen liberè ei traditum eſt, ut ejus Dominus ſit, quod ſervo non competit*. Ubi poſſibilitatem noſtræ ſatisfactionis apud Deum ex eo probat, quia *homo aliquid libertatis participat*, & quia *eſt Dominus ſuorum actuum per liberum arbitrium*. Sentit ergo, dominium, ac libertatem requiri, ut actus noſter valeat eſſe ſatisfactorius: cumque non ſit neceſſaria libertas contrarietatis, ut apparet in Chriſto pro nobis ſatisfaciente, in quo hujuſmodi libertas non extitit, ſequitur libertatem contradictionis deſiderari.

Probatur 2. ratione. 42 Secundò probatur ratione. Nullus ſatisfacere valet, niſi per actum aliquo modo ipſius proprium, & ſuprà quem habeat poteſtatem, ac dominium; ſed ſolius actus liberi quis dominium, & poteſtatem habet: ergo ut actus ſit ſatisfactorius debet eſſe liber. Conſequentia conſtat. Minorem ſupponimus ex tract. 10. de voluntario, & involuntario, diſp. 2. dub. 1. Eamque docet D. Thomas 1. 2. quæſt. 1. art. 1. ſolum enim per libertatem agens eſt Dominus ſui actus, & ſuprà ipſum habet poteſtatem, & dominium. Major autem ſuadetur: nam ſatisfactio eſt illa compenſatio, qua ſatisfaciens, ut jus læſum alterius reſtituat, & inæqualitatem per peccatum inductam reducat ad æqualitatem debitam, tollit à ſe, & transfert in alium id, quo alias uti poſſet in proprium commodum, ut in ſatisfactione pecuniaria contingit; vel eſt aſſumptio pœnæ in compenſationem illius, quam ex juſtitia punitiva delicti ab alio ſuſtinere debebat, undè inter ſatisfacientem, & eum, cui fit ſatisfactio, hic quaſi contractus intervenit, *ſuſtineo, ut parcas; ſolvo, ut non amplius exigas*. Sed nullus hunc quaſi contractum inire valet, niſi per actus, quorum dominio gaudet, ratione cujus eos poſſit alteri offerre, & in illius poteſtatem redigere; ſicut nullus compenſare valet debitum pecuniarium, niſi illis pecuniis, quarum eſt Dominus: ergo nullus ſatisfacere valet, niſi per actum ſub proprio dominio exiſtentem, atque ideò liberum.

Confirm. 1. Confirmatur primò: quia omnis actus ſatisfactorius eſt etiam meritorius; ſed omnis actus meritorius debet eſſe liber, ſaltem libertate contradictionis: ergo omnis actus ſatisfactorius libertate gaudere debet. Major eſt D. Tho-
D. Thom. mæ in 4. ſentent. diſt. 17. quæſt. 2. art. 4. quæſtiunc. 3. ad 3. ubi ait: *Dicendum, quod pœna illa, quam anima in Purgatorio ſuſtinent, non poteſt propriè dici ſatisfactio: quia ſatisfactio opus meritorium requirit*. Minorem vero fusè probavimus tract. 16. de merito, diſp. 1. dub. 2. §. 1. à num. 7.

Confirmatur ſecundò: nam omnis actus ſatisfactorius
Confirm. 2. debet eſſe bonus moraliter, & honeſtus, ut infrà oſtendemus; ſed omnis actus moraliter bonus debet eſſe liber: ergo omnis actus ſatisfactorius libertate debet gaudere. Minor, in qua poterat eſſe difficultas, conſtat ex dictis tract. 11. de bonit. & malit. diſp. 1. dub. 1. ibi enim probavimus ad moralitatem, & conſequenter ad bonitatem moralem requiri libertatem. Conſequentia autem legitime ex præmiſſis infertur.

Objectio. 43 Sed objicies: Flagella, quibus in præſenti à Deo punimur, ſunt ſatisfactoria; ſed hujuſmodi flagella non ſunt actus liberi, cum ab extrinſeco nobis etiam nolentibus, & reluctantibus infligantur: ergo ut opera ſatisfactoria ſint, non requiritur quod libera exiſtant. Cetera conſtant, & major probatur; tum ex
Concil. Trident. Concilio Tridentino ſeſſ. 14. cap. 9. ubi ait: *Tantam eſſe divinæ magnificentiæ largitatem, ut non ſolum pœnis ſponte à nobis pro vindicando peccato ſuſceptis, aut Sacerdotis arbitrio pro menſura delicti impoſitis, ſed etiam, quod maximum amoris argumentum eſt, temporalibus flagellis à Deo inflictis, & à nobis patienter toleratis, apud Deum Patrem per Chriſtum Jeſum ſatisfacere valemus*. Tum
D. Thom. etiam ex D. Thoma in præſenti, quæſt. 15. art. 2. qui id ipſum docet, ac probat in 1. argum. *Sed contra*, ex
Apoſt. ad Rom. illo Pauli ad Romanos 5. *Tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, id eſt, à peccato purgationem*.

Pro objectionis ſolutione, quæ non parum negotii Au-
Nota 1. thoribus faceſſivit, animadvertendum eſt primò, libertatem eſſe duplicem; alia formalis, & intrinſeca, quæ in voluntatis actibus reperitur; alia extrinſeca, vel extrinſecè participata, quæ reſidet in actibus exterioribus, uti in jejunio, flagellatione, & ſimilibus, qui intrinſecè liberi non ſunt, ſed tantum extrinſecè, ac denominativè à libertate in actibus voluntatis intrinſecè exiſtente, ut diximus tractat. 11. diſp. 6. num. 20. & in fine ejuſdem tractat. in expoſit. quæſt. 20. art. 3. & tractat. 10. diſput. 2. dub. 5. & alibi ſæpe. Hujuſmodi autem extrinſeca actus exterioris libertas, licet non addat aliam diſtinctam, ſicut nec bonitatem formalem, ſuprà eam, quæ in voluntatis actibus formaliter intrinſecè reperitur, conſtituit tamen actum externum ſufficienti modo liberum, quatenus illum ſubordinat actui interno voluntatis, ac idem cum illo efficit, ut poſſit ad meritum, vel demeritum imputari. Actus verò exterior fit idem cum interno voluntatis, ac illi ſubordinatur, quatenus vel actus voluntatis illum imperat, vel acceptat, ac approbat. ¶ Secundò, *Nota 2.*
ut objectionis vires facilius dehiſcant, animadvertendum eſt, quid Concilium dixerit, ex quibus verbis tota difficultas conſurgit. Igitur Concilium non aſſeruit, hominem pro peccatis ſatisfacere flagellis à Deo inflictis, & *involuntariè toleratis*, quod neceſſarium erat, ut objectio vim haberet, ac convinceret libertatem non deſiderari ad ſatisfactionem; ſed tantum, imò, & quadam reflexione, ait, quod flagellis à Deo inflictis, *& à nobis patienter toleratis* ſatisfacere valemus. Ex quibus argumentum efficax nequit deſumi ad colligendum, quod actus libertas ad ſatisfactionem non requiritur; quin oppoſitum, & quidem fortiori conſequentia, ex ly *patienter toleratis* licet inferre. Patiens quippè toleratio ſpontaneitatem, ac libertatem affert: nemo enim patienter tolerat, qui voluntariè, ac liberè non ſuſtineat.

Hinc ad argumentum haud admodum difficilis eſt ſolu- *Diluitur*
tio, diſtinguendo præmiſſas: *Flagella, quibus in præſenti à Deo punimur, ſunt ſatisfactoria*, ſi liberè acceptentur, *objectio.*
ac patienter ſuſtineantur, concedenda eſt major: neganda verò ſi non acceptentur liberè, nec ſuſtineantur patienter. Ad minorem autem eodem modo dicendum eſt, flagella nobis à Deo inflicta non eſſe actum intrinſecè liberum ſuſtinentis, ſi conſiderentur quoad inflictionem, ac eorum eſſe vel non eſſe; eſſe tamen libera ſuſtinenti ſumpta quoad acceptari patienter, & æquo animo ſuſtineri; atque ideò neganda eſt abſolute conſequentia. Itaque flagellis nobis à Deo inflictis patienter acceptatis, ac toleratis, ipſi ſatisfacere valemus non ſolum ratione actus interioris acceptantis, qui eſt formaliter, ac intrinſecè liber, ſed etiam ratione actus exterioris ipſius flagellationis patienter toleratæ: quippè qui actus exterior interiori ſubordinatur, & ab eo aliquid libertatis participat ſaltem extrinſecè, ac denominativè ob honeſtam, & liberam acceptationem ordinatam formaliter, aut virtualiter ad peccatorum debitum extinguendum. Quo circa flagella, quæ nobis Deus infligit in peccatorum vindictam, licet non ſint nobis omninò libera ſaltem ex parte inflictionis, cum etiam nobis reluctantibus ab extrinſeco proveniant, ut fuit perſecutio David per ejus filium Abſalon, ac peſtilentia, quam ob ejus peccatum miſit Deus in Iſrael; tamen quoad eorum bonum, vel malum uſum, & terminativè ſunt nobis libera, quia terminant liberam acceptationem patientis, ac idem cum ea efficiunt. Aliundeque ſunt ſatis pœnalia, quod, ut infrà dicemus, eſt ultra hactenus recenſita unum ex requiſitis ad ſatisfactionem, ratione cujus pœnalitatis ſortiuntur rationem ſatisfaciendi, diſtinctam ſaltem ex hoc capite à ratione ſatisfactoria, quæ viget in actu interno, ac intrinſecè libero acceptationis. Unde ſi æquali intenſione actus interioris exiſtente, duo homines hujuſmodi pœnas ſuſtineant, ille magis ſatisfacit, qui acerbioribus cruciatibus ſe ſubjicit. Solutionem hanc approbant Victoria in ſumma, num. 209. Sylveſter verbo *Satisfactio*, q. 9. Nugnus in præſenti quæſt. 15. art. 2. in cujus patrocinium adducit SS. PP. Auguſtinum, Chryſoſtomum, Gregorium, imò, & Paulum 1. ad Corinth. 3.

Ad primam autem majoris probationem, jam ex ſupradictis conſtat, Concilium non aſſerere, nos Deo ſatisfacere poſſe quibuſcumque flagellis ab eo nobis inflictis, & quomodocumque toleratis; ſed tantum illis, quæ patienter ſuſtinentur; atque ideò libertatem ad ſatisfactionem requiſitam, & ſuprà explicatam non negat, ſed potius indicat. Ad ſecundam ex D. Thoma deſumptam, reſpondetur ex eodem S. Doctore, qui in corpore art. cit. ſe ipſum explicat, ac noſtram

ſolu-

Digitized by Google

D. Thom. ſolutionem adducit, inquit enim: *Si flagella, quæ pro peccatis à Deo infliguntur, fiant aliquo modo ipſius pænitentis, rationem ſatisfactionis accipiunt; fiunt autem ipſius in quantum ea acceptat ad purgationem peccatorum, eis utens patienter. Si autem omnino eis per impatientiam diſſentiat, tunc non efficiuntur aliquo modo ipſius, & ideò non habent rationem ſatisfactionis, ſed vindicationis tantum.* Et in reſponſione ad 1. ait: *Quamvis illa flagella non ſint omnino in poteſtate noſtra, tamen quantum ad aliquid ſunt, ut ſcilicet eis patienter utamur; & ſic homo facit de neceſſitate virtutem. Undè, & meritoria, & ſatisfactoria eſſe poſſunt.*

Replica. 44 Dices: ſatisfactio juxta ea, quæ in ejus definitione explicuimus, in eo à ſatiſpaſſione diſtinguitur, quod hæc importat tolerationem pœnæ ab alio inflictæ; illa verò ab eodem patiente aſſumptæ; ſed flagella, quibus in præſenti à Deo punimur, eſto voluntarie acceptentur, & patienter ſuſtineantur, nobis infliguntur ab alio: ergo illis non ſatisfacimus, ſed ſatiſpatimur.

Solvitur. Reſpondetur, ſatiſpaſſionem diſtingui à ſatisfactione, quia illa affert tolerationem pœnæ ab extrinſeco in vindictam illatæ, non utcumque, ſed reo invito; hæc verò tolerationem voluntariam pœnæ ſive ab eodem pœnitente aſſumptæ, ſive ab extrinſeco illatæ: nam ſemel quod voluntariè acceptetur, ac ſuſtineatur, per-accidens omnino eſt, quod ab extrinſeco accedat, ut patet in eo, qui ex animo Deo pro peccatis ſatisfaciendi rogat Petrum, ut illum flagellis cædat. Hic enim proculdubio ſatisfaceret tolerando flagella ſibi à Petro extrinſecè illata. Si autem ea, quæ Deus nobis infligit, invitè ac reluctanter ſuſtineantur, tunc aderit propriè ſatiſpaſſio: quippè quæ invitam cruciatus ſupportationem requirit. Unde cum in diffinitione ſatisfactionis dicitur importare voluntariam ſui punitionem, ita debet intelligi; ut vel ſit punitio ſui voluntaria, quia à proprio patiente pœna infligitur, vel quia quæ ab extrinſeco accedit, acceptatur: etenim ſpontanea cruciatus acceptatio voluntaria ſui punitio eſt, ſaltem acceptativè.

§. II.

Honeſtatem, ac bonitatem moralem requiri ad ſatisfactionem decernitur.

Aſſertio 2. D. Thom. Gonet, N. Anton. N. Franciſc. Suarez, Lug. Caſt. Palao, Fagundez. Concil. Trident.

45 Dicendum eſt ſecundò, actum ſatisfactorium debere eſſe bonum, ac honeſtum moraliter. Ita D. Thomas in præſenti quæſt. 15. art. 1. Gonet tom. 5. diſp. 13. art. 2. §. 2. N. Antonius diſp. 20. ſect. 2. num. 1589. N. Franciſcus tract. 10. cap. 10. punct. & num. 1. Suarez diſp. 37. ſect. 3. num. 2. Lugo diſput. 24. ſect. 3. Caſtro Palao tract. 22. diſp. unica, punct. 21. Fagundez præcept. 2. lib. 9. cap. & num. 2. & communiter Doctores. Idque ſatis inſinuat Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 8. illis verbis: *Accedit ad hæc, quod dum ſatisfaciendo patimur pro peccatis, Chriſto Jeſu, qui pro peccatis noſtris ſatisfecit, ex quo omnis noſtra ſufficientia eſt, conformes efficimur.* Cum ergo operibus formaliter pravis Chriſto non efficiamur conformes, manifeſtè indicat, ſatisfactoria opera bona, ac honeſta moraliter eſſe debere.

Ratio. D. Thom. 46 Probatur ratione deſumpta ex D. Thoma loco cit. Quoniam ut opus ſit ſatisfactorium debet in Dei honorem cedere; ſed quod moraliter non eſt bonum, honori Dei non conſulit: repugnat igitur, actum, qui moraliter non eſt bonus, eſſe ſatisfactorium. Conſequentia ex præmiſſis patet; minor quoque ſatis ex ſe liquet: nam actus liber, qui formaliter non eſt bonus, eſt moraliter malus, quia indifferens in individuo repugnat, ut tract. 11. diſp. 7. dub. 2. ex D. Thoma firmavimus; atque ideò opus, quod moraliter non eſt bonum, nequit cedere in Dei honorem, cum potius ejus Majeſtatem lædat. Major autem oſtenditur ex D. Thoma, art. citato in corpore: *Recompenſatio offenſæ* (inquit) *importat adæquationem, quam oportet eſſe ejus, qui offendit, ad eum, in quem offenſa commiſſa eſt. Adæquatio autem in humana juſtitia attenditur per abſtractionem ab uno, qui plus habet juſto, & additionem alterius, cui ſubtractum eſt aliquid. Quamvis autem Deo, quantum eſt ex ejus parte, nihil ſubtrahi poſſit, tamen peccator quantum in ipſo eſt, aliquid ei ſubtraxit peccando, ut dictum eſt. Undè oportet ad hoc quod recompenſatio fiat, quod aliquid ſubtrahatur à peccante per ſatisfactionem, quod in honorem Dei cedat. Opus autem bonum ex hoc quod eſt hujuſmodi, non ſubtraxit aliquid ab operante, ſed magis perficit ipſum. Undè ſubtractio non poteſt fieri per opus bonum, niſi pænale ſit; & ideò ad hoc ut aliquod opus ſit ſatisfactorium, oportet quod ſit bonum, & in honorem Dei ſit.*

Confirm. 1. D. Thom. Confirmatur primò: ut opus ſatisfactorium ſit, debet eſſe Deo acceptabile, & non odibile; ſed Deus deteſtatur omne opus liberum in individuo exercitum, ſi moraliter bonum non eſt: ergo ad ſatisfactionem requiritur moralis bonitas, ac honeſtas actus. Major eſt D. Thomæ ubi ſuprà: *Oportet*, inquit, *quod etſi jam offenſa ſit dimiſſa per præcedentem contritionem, opera ſatisfactoria ſint Deo accepta.* Minor verò probatur: nam ſicut Deo placet omne id, ad quod ſua cauſalitate concurrit, ita ipſi diſplicet omne id, quod non efficit; ſed opus liberum in individuo exercitum, ſi moraliter bonum non eſt, à divina virtute non procedit: quippe quæ ſolum ſe extendit ad eas formalitates, quæ poſſunt in Deum reduci tanquam in ultimum finem, & moralitas actus, qui non eſt formaliter bonus, cum neceſſario ſit inordinata, in Deum tanquam in ultimum finem reduci nequit: ergo omne opus liberum in individuo exercitum, ſi moraliter bonum non eſt, Deo eſt odibile, atque ideò ſatisfactorium eſſe non poteſt.

Confirm. 2. D. Thom. Confirmatur ſecundò. Actus, qui addit novum reatum ad pœnam, nequit eſſe pro pœna ſatisfactorius; ſed omnis actus, qui formaliter non eſt bonus, ac honeſtus, addit novum pœnæ reatum: ergo ut opus ſatisfactorium ſit, neceſſario debet habere honeſtatem, ac bonitatem moralem. Conſequentia ex præmiſſis liquet. Major ſumitur ex D. Thoma in præſenti, quæſt. 14. art. 1. in corpore, ubi ait: *Sicut nec homini ſatisfaceret, qui pro alapa ei data ſe ei proſterneret, & aliam ſimilem daret;* ita nequit illa actio antiquum debitum ſolvere, quæ novam obligationem inducit. Minor autem probatur: omnis actio, quæ honeſta, ac formaliter bona non eſt, eſt prava formaliter; omnis actio prava eſt à Deo punibilis, atque ideò novum pœnæ reatum contrahens: ergo omnis actus, qui formaliter non eſt bonus, ac honeſtus, inducit novæ pœnæ debitum; undè reatum antiquæ ſolvere non poteſt.

Confirm. 3. D. Thom. Confirmatur tertio ex D. Thoma in 4. diſt. 17. quæſt. 2. art. 4. quæſtiunc. 3. ad 3. ubi dicit, quod *ſatisfactio opus meritorium requirit;* ſed actus meritorius debet eſſe moraliter bonus, ac honeſtus: ergo idem de actu ſatisfactorio ſentiendum eſt. Conſequentia ex paritate liquet. Minor ex dictis tractat. 16. diſput. 1. dub. 3. oſtenditur: ut actus ſit meritorius, in Deum tanquam in ultimum finem debet eſſe referibilis, nedum habitualiter, verum, & actualiter, ſaltem relatione actuali virtuali; ſed actus, qui moraliter bonus, & honeſtus non eſt, habet malitiam moralem ſaltem levem, quæ nequit ullo modo in Deum referri actualiter, quidquid ſit de relatione habituali per gratiam, cum qua compatitur: ergo actus, qui bonitatem, ac honeſtatem moralem non ſortitur, nequit eſſe meritorius, & conſequenter nec ſatisfactorius.

§. III.

Satisfactio viæ, & gratiæ ſtatum expoſcit.

Aſſertio 3. D. Thom. Gonet.

47 Dicendum eſt tertio, ad ſatisfactionem ſtatum viatoris eſſe neceſſarium. Hanc concluſionem tradit D. Thomas in 4. diſt. 17. quæſt. 2. art. 4. quæſtiunc. 3. eamque tuetur Gonet in præſenti diſput. 13. art. 2. §. 1. num. 14. communiterque Doctores ut manifeſtam ſupponunt; atque ideò breviter ſuadetur. Opus ſatisfactorium eſt ſimul meritorium; atqui ad meritum ſtatus viæ requiritur: ergo etiam ad ſatisfactionem. Major eſt D. Thomæ loco nuper relato ad 3. ubi ait: *Satisfactio opus meritorium requirit.* Minorem verò ex profeſſo probatam relinquimus tract. 16. diſp. 1. dub. 4. quo lectorem remittimus, ubi etiam quandiu viæ ſtatus duret, deprehendet.

Objectio. 48 Dices: Animæ in Purgatorio exiſtentes ſatisfaciunt pro peccatorum debitis in hac vita contractis, & nondum ſolutis; ſed ſtatus Purgatorii non eſt ſtatus viæ, ut loco proximè citato ſtatuimus: ergò ſatisfactio ſtatum viatoris non expoſcit. ¶ Hanc objectionem ſic diluit D. Thomas ubi ſupra ad 3. *Dicendum, quod pœna illa, quam Animæ in Purgatorio ſuſtinent, non poteſt propriè dici ſatisfactio, quia ſatisfactio opus meritorium requirit; ſed largo modo dicitur ſatisfactio debitæ pœnæ ſolutio.* Igitur ob defectum ſtatus ad ſatisfactionem petiti, illa toleratio cruciatus amittit rationem ſatisfactionis propriè, &

Solvitur. D. Thom.

tran-

Digitized by Google

tranſit in Impropriam, quæ cum ſatiſpaſſione etiam latè ſumpta coincidit: nam quæ proprie eſt talis, invitam, ac reluctantem cruciatus ſuſtinentiam affert; quod Purgatorii animabus non convenit.

Aſſertio 4.
D. Thom.

49 Dicendum eſt quartò, ad ſatisfactionem ſtatum gratiæ eſſe neceſſarium. Ita D. Thomas hic, quæſt. 14. art. 1. & 2. ubi inquit: *Quia in ſatisfactione oportet, quod amicitia reſtituta, etiam juſtitia æqualitas reſtituatur, cujus contrarium amicitiam tollit, ut Philoſoph. in 9. Ethic. cap. 4. dicit; æqualitas autem in ſatisfactione ad Deum non eſt ſecundum æquivalentiam, ſed magis ſecundum acceptationem; & ideo oportet etiamſi jam offenſa ſit dimiſſa per præcedentem contritionem, quod opera ſatisfactoria ſint Deo accepta, quod dat eis charitas, & ideò ſine charitate opera facta non ſunt ſatisfactoria.* Cum ergo charitas à gratia ſeparari non poſſit, ſi ſatisfactio charitatis ſtatum exigit, etiam gratiæ requirere debet. D. Thomam ſequuntur communiter Authores tam ejus ſcholæ, quàm extraneæ; Cajetanus tom. 1. Opuſcul. tract. 6. quæſt. 2. Sotus in 4. diſtinct. 19. quæſt. 1. art. 4. Alter Sotus lect. ultim. de ſatisfactione, Victoria num. 201. Ledeſma in part. 4. quæſt. 3. art. 2. & 3. Suarez in præſenti, diſput. 37. ſect. 2. n. 3. Vaſquez q. 94. art. 1. dub. 4. Lugo diſput. 24. ſect. 2. num. 24. Caſtro Palao tractat. 22. diſput. unica, punct. 21. §. 1. num. 11. Nugnus in addition. ad 3. part. quæſt. 14. art. 2. Gonet diſput. 13. art. 2. §. 1. N. Antonius in direct. confeſſ. diſp. 20. tract. 5. de Pœnit. ſect. 2. num. 1587. N. Franciſcus à Jeſu Maria tract. 6. cap. 10. punct. 1. n. 5. & alii plures.

Cajetan. Uterque Sotus, Victoria, Ledeſ. Suar. Vaſq. Lugo, Caſtro Palao, Nugn. Gonet, N. Anton. N. Franciſc.

Probatur ratione.

50 Probatur ratione ex D. Thoma deducta. Ut actio ſatisfactoria ſit, debet eſſe ſufficiens reſtituere æqualitatem per peccatum violatam; ſed nulla actio exiſtentis extra gratiam ad hujuſmodi effectum eſt ſufficiens: ergo ſatisfactio ſtatum gratiæ requirit. Major ex ſe patet: nam peccatum, pro quo ſatisfactio adhibetur, in illa inæqualitate conſiſtit, vel eam inducit. Minor verò probatur: quia actio reſtituens æqualitatem prædictam non abominabilis, ſed Deo acceptabilis eſſe debet; ſed actionem extra gratiam exiſtentis abominatur Deus, illamque non reſpicit: quippe *Dona iniquorum non probat Altiſſimus*. Eccleſiaſt. 34. verſ. 23. & *Victima impiorum abominabiles Domino*. Proverb. 15. verſ. 8. Ergo actio extra gratiam exiſtentis æqualitatem per peccatum violatam reſtituere nequit: etenim pœnæ hujus vitæ à gratia non valoratæ non habent proportionem, & æquivalentiam cum offenſa, nec cum pœna peccatis debita. Dato tamen quod eam haberent, à Deo non probantur, nec accipiuntur, niſi gratia informentur. Unde nullum opus, quod à gratia non provenit, valet eſſe ſatisfactorium, & tollere inæqualitatem ex culpa relictam, etiam ſi hæc inæqualitas in debito pœnæ temporalis hic ſolvendo conſiſtat.

Eccleſ. 34. verſ. 23. Proverb. 15. v. 8.

Confirm. 1.

Confirmatur primò: quia omne obſequium Deo exhibitum debetur ipſi titulo ſupremi dominii, & Creatoris, cui vel ſolo titulo nequeunt ex ſe facere ſatis: ergo niſi præcedat gratia opera illa valorante, & ratione cujus nobis donentur, ac ſi eſſent omnino propria, aliiſque titulis non debita, nihil habent unde reatum pœnæ ſatisfacere poſſint: ergo ab exiſtente in Dei amicitia fieri debent, ut facta jam quaſi propria cum Domino contractum inire, & eum ex juſtitia, eſto non rigoroſa, deobligare poſſimus ad debitum pœnæ temporalis dimittendum. Unde eleemoſyna, quæ inter opera ſatisfactoria eſt à D. Thoma præcipuè recenſita, ſi ab exiſtente extra gratiam, & charitatem fiat, nihil prodeſt nec ad meritum, nec ad ſatisfactionem, juxta illud Apoſtoli 1. ad Corinth. 13. *Si diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt.*

Apoſt. 1. ad Cor. 13.

Confirm. 2.
Concil. Trident.

Confirmatur ſecundò ex Tridentino ſeſſ. 14. cap. 8. ubi inquit: *In Chriſto vivimus, movemur, & ſatisfacimus, facientes fructus dignos pœnitentiæ, qui ex illo vim habent.* In quibus prius ait nos in Chriſto vivere, & deinceps mereri, & ſatisfacere; ſed vivere in Chriſto eſt in ejus gratia, ac amicitia exiſtere: ergo ſicut ad meritum prius requiritur vivere in Chriſto per gratiam, ita ad ſatisfactionem.

Probatur 2.

51 Probatur ſecundò. Satisfactio eſt actus virtutis Pœnitentiæ; ſed virtus Pœnitentiæ non elicit proprios actus, niſi influente gratia, cujus eſt proprietas, ac virtus proximè operativa, & in qua ſicut in propria natura radicatur: ergo ſatisfactio ab exiſtente in gratia debet procedere. Major, & conſequentia patent. Minor vero, in qua poterat eſſe difficultas, ſtabilita manet in hoc tractat. diſput. 5. dub 4. §. 1. ubi fusè ſatis probavimus, pœnitentiam eſſe virtutem per ſe infuſam, & quoad ſubſtantiam ſupernaturalem, ac proindè principium proximum, medio quo gratia operatur tanquam natura in ſupernaturali ordine. Inſuper tract. 12. in arbore virtutum, §. 9. num. 75. oſtendimus, pœnitentiam ex conceptu ſpecifico peculiari ratione indiſpenſabilem nexum cum gratia ſortiri. Ideo quia per ſe primo tendit ad auferendum offenſam Deo illatam media ſatisfactione, quem effectum habere nequit, niſi ex amicabili Dei acceptatione in gratia fundata.

Confirmatio.

Confirmatur: quia ſatisfactio debet eſſe amicabilis compenſatio Deo exhibita pro reatu, vel pœnæ debito: ergo debet fieri per actum ab amico ut amico procedentem. Sed gratia eſt id, quo homo amicus Dei conſtituitur ſaltem radicaliter: ergo ſatisfactio neceſſario exigit gratiæ ſtatum.

Oppoſita ſententia.

52 Oppoſitam nihilominus ſententiam propugnavere aliqui, quos ſuppreſſis nominibus refert D. Thomas hic quæſt. 14. art. 2. *Quidam* (inquit) *dixerunt, quod poſtquam omnia peccata per præcedentem contritionem remiſſa ſunt, ſi aliquis ante ſatisfactionem peractam in peccatum decidat, & in peccato exiſtens ſatisfaciat, ſatisfactio talis ei valet, ita quod ſi in peccato moreretur, in inferno de illis peccatis non puniretur.* Quem modum dicendi apud Suarez diſp. 37. ſect. 1. num. 2. ſecuti ſunt Scotus in 4. diſt. 5. art. 4. Major quæſt. 1. Gabriel diſt. 16. quæſt. 2. art. 3. dub. 3. Medina tract. 3. quæſt. 5. dub. ultim. Navarrus cap. 1. de Pœnit. diſt. 6. num. 47. Durandus diſt. 21. quæſt. 2. Quorum fundamentum eſt: quia ſatisfacere nihil eſt aliud, quàm Deo reddere æquale pro debito pœnæ; ſed pro pœnæ debito poteſt homo extra gratiam exiſtens Deo reddere æquale, dummodo culpa, pro qua ſatisfactio fit, ſit dimiſſa: ergo ſatisfactio gratiæ ſtatum non exigit. Cetera conſtant, & minor probatur. Pœna temporalis peccatis debita eſt finita; ſed homo extra gratiam exiſtens tantam pœnam aſſumere poteſt ſuſtinendam, ut debitam adæquet; ſiquidem ex uno capite pœna debita cum tam in eſſe entis, quàm in duratione finita ſit, vires hominis etiam gratia deſtituti non ſuperat, & ex alio per gratiam non conſtituitur capax illam ſuſtinendi: ergo poteſt Deo reddere æquale.

Scotus, Major, Gabriel, Medina, Navarrus, Durand.

Fundament.

Confirm. 1.

Confirmatur primò: quia dimiſſa culpa non manet in homine reatus ad pœnam æternam, ſed ad temporalem tantum: ergo in quocumque ſtatu ſit, pœnam, cui adſtringitur, ſatisfacere poteſt. Antecedens ex D. Thomæ Opuſc. 6. in expoſitione orationis Dominicæ, petitione 5. *Deus* (inquit) *in contritione dimittit culpam, & pœna æterna commutatur in temporalem.* Conſequentia verò probatur: nam ſi dimiſſa culpa, pœna, quæ manet luenda, eſt determinatè temporalis, hæc in quocumque ſtatu luatur, eſt ejuſdem conditionis, nec fit minor per conjunctionem ad gratiam, nec major per conjunctionem ad peccatum denuo commiſſum: quippè commutatio, quam Deus fecit, pœnæ æternæ in temporalem eſt abſoluta, & non ſub conditione, quod peccatum non iteretur; unde ſemel commutata in temporalem, hæc nunquam, adhuc per accidens, tranſit iterum in æternam, quantumvis conjungatur cum alio reatu pœnæ æternæ ex culpa denuo repetita contracto: ergo in quocumque ſtatu gratiæ, vel peccati poterit pro hujuſmodi pœna Deo ſatisfieri.

D. Thom.

Confirm. 2.

Confirmatur ſecundò: nam qui ratione delicti pœnam à lege taxatam incurrit, quod illi v. g. abſcindatur dextera, ſi manus abſciſſionem tolerat, inquit Scotus, etiam ſi in Regis gratia non ſit, proculdubio ſatisfacit, ac pœnæ debitum exſolvit: ergo ſimiliter, qui lethali culpa dimiſſa adſtringitur reatui pœnæ temporalis decem annorum, v. g. ſi illam aſſumat, ac per totidem annos ſuſtineat, etiam ſatisfaciet, eſto in Dei amicitia, vel ſtatu gratiæ non exiſtat.

Infringitur fundamen.

53 Reſpondetur ad argumentum, conceſſa majori, negando minorem: quia Deo, cui omnia noſtra opera aliis capitibus ſunt debita, non poſſumus pro debito pœnæ ſolvendo reddere æquale abſolutè, & independenter ab ejus libera, & amicabili acceptatione, quæ in ejus gratia fundatur; hac tamen exiſtente in ſubjecto, amicumque Dei conſtituente, fit acceptabile illud opus, quod alioqui debitum erat, ipſumque gratia valorat, ac quodammodo proprium efficit, ut pro pœna debita poſſit eſſe ſatisfactorium, & reatum ſolvendum adæquare.

Cum

Digitized by Google

Cum autem omnis operatio hominis exiſtentis in peccato gravi careat gratiæ informatione, & ab illa non procedat, minimè poteſt pro debito pœnæ temporalis ſatisfacere, nec eam ut ſolvendam adæquare, etiam ſi homo pro ſolutione hujus debiti pœnam cujuslibet durationis ſuſtinendam aſſumeret. Unde ad probationem minoris, conceſſa majori, diſtinguenda eſt minor, quæ ſi intelligatur de pœna tolerata, ac acceptabili à Deo pro debiti ſolutione, negari debet; de pœna verò non ita à Deo acceptabili, concedi poteſt. Licet enim homo gratia deſtitutus poſſit pœnam temporalem ſuſtinere æqualem in duratione, ac entitativè, & materialiter cum pœna debita, non tamen formaliter ut acceptabilem à Deo pro ſolutione debiti, & conſequenter nec ut debiti ſolutivam, quod requirebatur, ut eſſet apud Deum ſatisfactiva: quia illa pœna ut acceptabilis à Deo pro extinctione debiti contracti ex peccato ſuperat vires hominis gratia non ornati, cum per gratiam conſtituatur acceptabilis apud Deum pro ſolutione hujus debiti: nam alias aliis titulis eſt Deo debita, & ex aliis capitibus poteſt eam ab homine exigere. Quæ ſolutio eſt D. Thomæ in præſenti, art. 2. ad 4. nam cum ſibi objeciſſet, quod *ſatisfactio conſiſtit in quadam adæquatione culpæ ad pœnam; ſed talis adæquatio pœnæ poteſt etiam fieri in eo, qui charitatem non habet: ergo*, &c. Sic reſpondet: *Dicendum, quod non poteſt fieri adæquatio ſufficiens, nec ſecundum divinam acceptationem, nec ſecundum æquivalentiam; & ideò ratio illa non ſequitur.* *D. Thom.*

Enodat. confirm. 1. Ad primam confirmationem dicimus, quod dimiſſa culpa gravi, homo ſolum manet reus pœnæ temporalis, quæ ex conjunctione cum novo peccato lethali non fit major entitativè, & moraliter, atque ideò homo exiſtens in peccato poteſt pœnam entitativè æqualem ſuſtinere, ceterum infructuosè, & non apud Deum pro debito ſolvendo acceptabilem. Cum autem pœna ſatisfactoria debeat eſſe apud Deum acceptabilis, inde oritur, quod per conjunctionem ad peccatum ſubſequens fiat per accidens major, non entitativè, ſed in ratione ſolubilis, & extinguibilis ob ſubjecti indiſpoſitionem.

Diluitur 2. Ad ſecundam confirmationem poteſt reſponderi negando antecedens, quod falſum eſt in rigore loquendo: nam ille, cui in vindictam delicti amputatur manus, punitur quidem, & ſatiſpatitur, ſed non ſatisfacit. Aliud namque eſt, judicem in vindictam delicti delinquentem punire; & aliud, offenſum, ac alapa injuria tum remittere injuriam, vel pœnam debitam, ſatisfactione delinquentis jam placatum: ad hoc quippe requiritur amicitia, cum ſatisfactio ut diſtincta à ſatiſpaſſione non ſolum intendat media pœna vindicare culpam, ſed reintegrare, & conſervare amicitiam. *Cum ergo* (ait D. Thomas in præſenti quæſt. 14. art. 1. in corpore) *quodlibet peccatum amicitiam charitatis impediat, quæ eſt hominis ad Deum, impoſſibile eſt, ut homo de uno peccato ſatisfaciat, alio retento; ſicut nec homini ſatisfaceret, qui pro alapa ei data ſe ei proſterneret, & aliam ſimilem daret.* *D. Thom.*

§. IV.

Quid ſentiendum de intentione ad ſatisfactionem?

Aſſertio 5. 54 Dicendum eſt quintò, etiam requiri ad ſatisfactionem intentionem ſatisfaciendi. Hæc concluſio potius ſupponitur, quàm à Theologis diſputatur. *Ratio.* Suadetur tamen primò: quia ad ſatisfaciendum neceſſaria eſt operis exhibitio, quæ ſatisfactio ſit; ſed nullum opus ſine intentione formali, aut virtuali ſatisfaciendi eſt ſatisfactio: ergo ad ſatisfactionem neceſſaria eſt intentio ſatisfaciendi. Conſequentia eſt legitima; major ex ſe liquet, & inductione poteſt oſtendi: etenim ad orandum neceſſaria eſt operis exhibitio, quæ ſit oratio; ad reſtituendum poſitio actus, qui ſit reſtitutio, &c. ergo ſimiliter ad ſatisfactionem requiritur operis exhibitio, quæ ſatisfactio ſit. Minor verò probatur: quippè Deo ſatisfacere, eſt exhibere compenſationem debiti ex peccato contracti; ſed opus Deo præſtitum ſine intentione formali, aut virtuali ſatisfaciendi non eſt compenſatio debiti contracti ex peccato commiſſo: ergo ut operis exhibitio ſit ſatisfactio, debet fieri cum intentione formali, aut virtuali ſatisfaciendi. Hæc minor, in qua eſt difficultas, oſtenditur: nam compenſatio debiti per culpam contracti eſt actus virtutis Pœnitentiæ, qui fieri debet ab ipſa virtute ſub proprio motivo; ſed motivum Pœnitentiæ eſt ſatisfacere Deo debitum contractum per peccatum: ergo opus Deo præſtitum ſine hoc motivo, vel intentione non eſt compenſatio debiti. Si enim fiat ex alio motivo, erit actus alterius virtutis, uti ſi fiat ex intentione Deum colendi, erit actus Religionis; ſi ex animo obſequendi pro beneficiis, erit actus gratitudinis, & ſic de aliis: ergo vel ſatisfactio non eſt Pœnitentiæ actus, vel ſi eſt, neceſſario exigit intentionem, ac motivum illius.

Confirmatur primò: nam qui opus ſatisfactorium exhibet cum intentione non ſatisfaciendi proprium debitum, ſed alienum, hoc, & non illud, ſolvit: ergo qui opus alias ſatisfactorium exhibet ſine intentione pro ſe, vel pro alio ſatisfaciendi, nullius debitum extinguit. Antecedens ſumitur ex D. Thoma in præſenti, quæſt. 13. art. 2. ad 2. ubi inquit: *Non autem qui pro alio ſatisfacit, pro ſe ſatisfacit.* Conſequentia autem probatur: etenim ideò ille pro ſe non ſatisfacit, quia excludit, vel non habet intentionem proprium debitum extinguendi, ſed tantum alterius compenſare vult: ergo qui non habet intentionem compenſandi proprium, vel alienum, nullius debitum ſolvit. *Confirm. 1.* *D. Thom.*

Confirmatur ſecundò: nam qui Pſalmos, Hymnos, Lectiones, & alia, quæ in horis canonicis continentur, perlegeret non animo orandi, ſed intentione ſtudendi, minimè oraret, nec præceptum recitandi adimpleret: quippe qui rem præceptam non poneret, quæ eſt lectio ex animo orandi. Ergo qui opus, alias bonum, & honeſtum, exhibet ſine intentione Deo pro peccatis ſatisfaciendi, neutiquam ſatisfaceret: non enim exhibet actum debitum, ſed alium diſtinctum. *Confirm. 2.*

55 Diximus *ſine intentione formali, aut virtuali*: quia ad ſatisfactionem non requiritur formalis, ac expreſſa, ſed virtualis, & implicita ſufficit. Hæc autem quæ ſit, & qualiter à formali, ac habituali diſtinguatur, explicuimus tractat. 11. diſput. 5. dub. 5. & tractat. 22. diſput. 7. dub. 2. In præſenti autem materia tunc adeſt virtualis intentio, dum eliciens opus ſatisfactorium non excludit poſitivè intentionem formalem ſatisfaciendi, ſed vult lucrari apud Deum omnem fructum, qui ex illo actu provenire valet, eſto expreſſè memor ſatisfactionis non ſit: quippe in hujuſmodi generali intentione intentio ſatisfaciendi implicitè continetur. ¶ Nota tamen, ad ſatisfactionem non requiri ponere opus ſatisfactorium ex motivo, vel intentione adimplendi præceptum ſatisfaciendi, à Deo, vel confeſſario injunctum; ſed ſufficit exhibere rem præceptam ex motivo tamen ſatisfaciendi: nam hæc duo ſatis diſtincta ſunt. Aliud eſt enim, actum elicere ex motivo obediendi præcepto imperanti ſatisfactionem; aliud actum elicere ex motivo ſatisfaciendi. Primum conſtituit actum ad obedientiam ſpectantem, quia fit ſub ejus proprio motivo, ac ratione formali ſub qua. Secundum conſtituit actum Pœnitentiæ; quippe motivum, vel intentio ſatisfactionis eſt ejus ratio formalis. Et quamvis utraque intentio conjungi valeat in eodem actu; non tamen ad conſtituendum ſatisfactionem requiritur prima, ſed vel ſola ſecunda ſufficit. Quod colligitur ex D. Thoma 2. 2. quæſt. 104. art. 3. ad 2. ubi ait: *Licet actus virtutis cadat ſub præcepto, poteſt tamen aliquis implere actum virtutis non attendens ad rationem præcepti*; id eſt, ad præceptum, vel ad obediendum præcepto, ut ex contextu, ac articuli materia patet. Idque exemplis declarari poteſt: nam qui Deum colit, parentes honorat, ſacrum in die feſto audit, licet hæc non faciat ex intentione illa præcepta adimplendi, ea adimplet, ut communis fert ſententia, & elicit actum Religionis, vel pietatis: ergo ſimiliter dicendum erit de exhibente aliquod opus ex intentione ſatisfaciendi, quod licet non fiat ex motivo obediendi præcepto, erit tamen ſatisfactorium. *D. Thom.*

56 Adverſam nihilominus aſſertioni ſententiam tuentur aliqui diverſimodè opinantes. *Oppoſita ſententia.* Ludovicus enim de Gandavo (cui tribuitur hic modus dicendi) tenet, deſiderari ad ſatisfactionem expreſſam ac formalem intentionem ſatisfaciendi, & non ſufficere virtualem; idque ex eo probat, quia opus, quod non fit ex intentione formali ſatisfaciendi, non eſt actus juſtitiæ vindicativæ; ſed ut ſit ſatisfactorium, debet eſſe actus prædictæ virtutis, quum hæc ſit, quæ ſatisfactionem exquirit: ergo ad ſatisfactionem opus eſt intentione formali. Ma-

jorem

Digitized by Google

jorem probat à ſimilitudine cujuslibet alterius debiti, quod non extinguitur, niſi actui ſolutionis adſit formalis intentio ſolvendi debitum. Si quis enim (inquit hic Author) Petro debet decem, & abſque animo ſolvendi totidem ei tribuit, debitum non ſolvit, ſed ut anteà adſtrictus ſolutioni manet.

Alii verò extremam arripuere viam, nullius etiam virtualis intentionis neceſſitatem agnoſcentes; ſed ſufficere inquiunt, ut opus ſatisfactorium ſit, illud exhibere ob alios fines, conditionibus tamen ſuprà aſſi- N. Anton. Suar. Lug. gnatis indutum. Ita N. Antonius diſput. 20. ſect. 2. num. 1593. apud quem etiam Suarez, & Lugo. Et probant: quia ad meritum non requiritur aliqua intentio conſequendi præmium, ſed ſufficit opus exequi præmio dignum, imò eo altiori præmio eſt dignum, quo liberalius, ac prorſus extra omnem lucri intuitum exhibetur: ergo idem de ſatisfactione ſentiendum eſt. Conſequentiam inde probant, quia ſicut meriti valor in æquitate fundatur, ita etiam valor ſatisfactionis; ſed æquum eſt, ut qui rectè operatur, præmium lucretur, etiam ſi operatio præmii intentione non fiat: ergo ſimiliter æquum erit, ut qui ſufficienter paſſus eſt ad pœnam peccati extinguendam, deinceps non puniatur, etiam ſi illa perpeſſio intentione extinguendi illud debitum facta non fuerit.

57 Verum hæc levia ſunt, & facilè diſpelluntur. Ad primum reſpondetur negando majorem, ad cujus probationem etiam negatur aſſumptum: nam ad quodlibet debitum juſtitiæ vindicativæ, aut commutativæ extinguendum, minimè exigitur intentio formalis, ac expreſſa debitum extinguendi, ſed virtualis, & implicita, quam aſſignavimus, ſufficit. Et ad inſtantiam adductam dicendum eſt, quod ſi quis abſque animi intentione tam formali, quàm virtuali ſolvendi, quod creditori debet, ei tribuit, debitum non extinguit, ſed Nicol. Baldellus. ad ſolutionem adhuc adſtringitur. Ita Nicolaus Baldellus, vir in moralibus ſatis eruditus, tom. 1. lib. 5. diſp. 25. num. 18. in ſui patrocinium adducens legem, *Cum ex pluribus, ff. de ſolutionibus*, quem ſequitur Diana part. 5. tract. 13. reſol. 94.

Ad ſecundum, conceſſo antecedenti, neganda eſt conſequentia. Cujus diſparitas in eo conſiſtit, quod ſatisfactio eſt actus proprius virtutis Pœnitentiæ, atque ideò ex motivo Pœnitentiæ fieri debet, ut ab aliis virtutibus diſtinctæ; motivum autem Pœnitentiæ eſt inæqualitatem per peccatum inductam reſcindere, & omne debitum ex culpa relictum ſolvere. Undè ſatisfactio, ſi non fit ex hoc motivo, ac intentione, ſed ex aliis, non erit actus Pœnitentiæ, & conſequenter nec ſatisfactio, ſed actus ad aliam virtutem ſpectans. Meritum verò formaliter ſumptum eſt actus charitatis virtualiter ſaltem imperantis, ac ordinantis ad Deum ultimum finem actus aliarum virtutum, per quos meritum materiale diſtenditur. Quo circa cum actus charitatis ſit amicabilis Dei amor, & ad diſtinctionem amoris concupiſcentiæ ſolum Deum propter ſe ipſum, ac ejus bonum reſpiciat, non verò propter bonum, quod homini ex hujuſmodi amicitia provenire valet; nil mirum, quod ad meritum intentio præmium lucrandi non requiratur.

§. V.

Corollaria, in quibus nonnulla expediuntur difficultates.

1. Difficultas. Deciditur. 58 HUc uſque dictis ſatis propinqua ſunt alia dubiola, quæ ad perfectiorem hujus materiæ intelligentiam attexere, ac decidere oportet. Inquires ergo primò, an ultra aſſignatas conditiones requiratur, opus eſſe pœnale, ut ſatisfactorium ſit? Reſpondetur D. Thom. affirmativè cum D. Thoma in præſenti, quæſt. 15. art. 1. ubi rem agit, & ſententiam hoc ſatis efficaci ratiocinio convincit: *Reſpondeo dicendum, quod ſatisfactio, ut dictum eſt, reſpectum habet ad præteritam offenſam, pro qua recompenſatio fit per ſatisfactionem; & etiam ad futuram culpam, à qua per eam præſervamur; & quantum ad utrumque exigitur, quod ſatisfactio per opera pœnalia fiat: recompenſatio enim offenſæ importat adæquationem, quam oportet eſſe ejus, qui offendit, ad eum, in quem offenſa commiſſa eſt. Adæquatio autem in humana juſtitia attenditur per ſubtractionem ab uno, qui plus habet juſto, & additionem ad alterum, cui ſubtractum eſt aliquid. Quamvis autem Deo, quantum eſt ex ejus parte, nihil ſubtrahi poſſit; tamen peccator, quantum in ipſo eſt, aliquid ei ſubtraxit peccando, ut dictum eſt. Unde oportet ad hoc quod recompenſatio fiat, quod aliquid ſubtrahatur à peccante per ſatisfactionem, quod in honorem Dei cedat. Opus autem bonum ex hoc quod eſt hujuſmodi, non ſubtraxit aliquid ab operante, ſed magis perficit ipſum. Undè ſubtractio non poteſt fieri per opus bonum, niſi pœnale ſit. Et ideò ad hoc ut aliquod opus ſit ſatisfactorium, oportet quod ſit bonum, & in honorem Dei, & pœnale, ut per hoc aliquid peccatori ſubtrahatur. Similiter etiam pœna à culpa futura præſervat, quia non facilè homo ad peccata redit, ex quo pœnam expertus eſt: unde ſecundum Philoſophum, pœnæ medicinæ ſunt.* D. Thomam ſequuntur D. Bonaventura 2. par. art. 1. quæſt. 3. ad 4. Durandus quæſt. 5. Sylveſter verbo *ſatisfactio*, & alii. D. Bonav. Durand. Sylveſter.

59 Dices: opus, quod eſt tanti valoris, ut poſſit attingere id, quod eſt plus quàm ſatisfacere, etiam ſatiſ- *Objectio.* facere valebit; ſed quodlibet opus meritorium, eſto pœnale non ſit, eſt tanti valoris, ut pertingat ad id, quod eſt plus quàm pœnam peccatis debitam ſolvere: ergo etiam gaudebit valore ad ſatisfaciendum. Major nititur communi axiomate: *Qui poteſt ad magis, poteſt ad minus.* Minor autem oſtenditur: quia plus eſt augere gratiam, & jus præbere ad gloriam, quàm debitum pœnæ ſolvere; ſed quodlibet opus meritorium, eſto pœnale non ſit, ſortitur valorem ad gratiæ augmentum, & ad gloriam adipiſcendam: ergo attingere valet id, quod eſt magis quam ſatisfacere. Tum etiam: quoniam opus vitæ æternæ meritorium eſt etiam meritorium ablationis cujuſcumque impedimenti ad illius conſecutionem; ſed ex impedimentis ad gloriæ aſſecutionem unum eſt reatus pœnæ temporalis, qui per ſatisfactionem ſolvendus eſt: ergo opus meritorium remotionem hujuſmodi impedimenti conſequitur, ad quod opus eſt ut ſatisfactorium ſit. Tum denique: quia ex noſtra aſſertione ſequitur, opera magis pœnalia eſſe magis ſatisfactoria; ſed oppoſitum paſſim accidit: ergo, &c. Sequela conſtat: quippe *ita ſe habet magis ad magis, ſicut ſimpliciter ad ſimpliciter*; unde ſi ut opus ſit ſimpliciter ſatisfactorium, requiritur quod ſit pœnale, quod fuerit magis pœnale, erit magis ſatisfactorium. Minor verò ſuadetur: etenim opera pietatis, altiſſimæ contemplationis, ac charitatis ardentiſſimæ, extra dubium eſt, eſſe magis ſatisfactoria, quàm corporalis abſtinentia, & carnis maceratio, juxta illud Pauli 1. ad Timoth. 4. *Exerce te* Apoſt. 1. ad Timoth. 4. *ipſum ad pietatem, nam corporalis exercitatio ad modicum utilis eſt, pietas autem ad omnia.* Ubi ait D. Thomas: D. Thom. *Præfert abſtinentiæ pietatem, & accipitur hic utroque modo, ſcilicet, pro cultu Dei, & miſericordia.* Atque hujuſmodi opera non ſunt magis, ſed minus pœnalia, quàm corporalis afflictio, & abſtinentia, quum in plurimum mira ſint ſuavitate perfuſa, præſertim opera charitatis, de quibus 1. Joannis dicitur: *Charitas pœnam* 1. Joan. *non habet*: ergo major pœnalitas opera magis ſatisfactoria non reddit.

Verum hæc parvi momenti ſunt. Ad primum enim negatur major; ad cujus probationem dicendum eſt, illud axioma ſolum verificari, dum id, quod eſt magis, & id quod eſt minus, ſunt ejuſdem rationis, ac ex eodem capite proveniunt; ſecus vero, ſi oppoſitum contingat, ac ex diverſis principiis ortum ducant. Quod patet exemplis: Tum, quia peccatum lethale quid majus eſt, quàm veniale; & nihilominus gratia pertingens ad deletionem peccati mortalis nequit ſe ſola independenter ab aliquo actu elicito ab homine, in quo peccatum veniale præexiſtit, illud delere; ut oſtendimus tractat. 15. diſp. 2. dub. 8. num. 307. Tum, quia (idque proprius ad rem accedit) quid majus eſt mereri gratiæ augmentum, & ad gloriam conſequendam acquirere jus, quàm primitias Deo debitas ſolvere; & tamen qui in gratia conſtitutus elicit actum charitatis, vel alterius virtutis, eſto ad augendam gratiam pertingat, & ad jus acquirendum ad gloriam, minimè illo virtutis actu primitias Deo debitas ſolvit. Quæ ideò ita ſunt, quia decimarum ſolutio, & jus ad gloriam diverſæ rationis ſunt, ac ex diſtinctis formis proveniunt, ſicut etiam per diverſas formas excluduntur peccatum mortale, & veniale. Quo circa licet magis ſit gratiam augere, & jus ad gloriam fundare, quàm pœnam peccatis debitam ſolvere, indè minimè colligitur, quod actus pertingens ad pri-

mum,

Digitized by Google

mum, pertingat etiam ad ſecundum: quia mereri, ac ſatisfacere, licet in eodem actu coincidant, & ſunt diverſæ rationis, & ex ſatis diſtinctis motivis, ac principiis oriuntur; cum primum à charitate ex motivo Deo placendi fiat, ſecundum verò à pœnitentia ex intuitu debitum reſcindendi. Unde quàm optimè valet opus ut meritorium ſit, pœnalitate non indigere, & ut ſatisfactorium ſit, illam expoſcere.

Ad ſecundum reſpondetur, opus meritorium vitæ æternæ mereri etiam ablationem cujuſcumque impedimenti ad eam aſſequendam ſe tenentis ex parte præmii, vel præmiantis, non verò ex parte merentis, ut diximus tractat. 16. diſput. 6. dub. 3. num. 65. Quod manifeſta inſtantia convincitur: quippe non minus impedimentum eſt ad gloriam aſſequendam peccatum veniale, quàm reatus pœnæ temporalis; ſed ille, qui in ſtatu gratiæ elicit aliquem virtutis actum vitæ æternæ meritorium, ex hoc præcisè non tollit peccatum veniale: ergo opus vitæ æternæ meritorium non affert ſecum ablationem cujuſcumque impedimenti ad gloriæ aſſecutionem. Deindè longè majus impedimentum eſt ad gloriam aſſequendam peccatum mortale committendum ab eo, qui eſt in ſtatu gratiæ, quàm reatus ad pœnam temporalem illius, qui actu eſt in eodem gratiæ ſtatu; atqui per actum vitæ æternæ meritorium elicitum ab eo, qui eſt in ſtatu gratiæ, non meretur reparatio lapſus futuri, nec de potentia abſoluta mereri poteſt, ut loco citato ſtatuimus: ergo ex vi actus meritorii vitæ æternæ non colligitur ablatio impedimenti ad illius aſſecutionem. Imò ex oppoſito fieret, per minimum virtutis actum, ab exiſtente in gratia elicitum, tolli omnem reatum ad pœnam temporalem, etiam ex quamplurimis peccatis lethalibus contractum: nam ex uno capite magnus ille reatus ad pœnam temporalem non ſolum quoad partem pœnæ, ſed quoad totam eſt impedimentum ad gloriæ aſſecutionem; & ex alio quilibet etiam minimus virtutis actus in ſtatu gratiæ elicitus, cum ſit meritorius vitæ æternæ, mereretur etiam, juxta objectionem, ablationem cujuſcumque impedimenti ad illam aſſequendam. Hæc autem veritati eſſe diſſona, experientia ipſa convincit; quandoquidem animæ in Purgatorio longo tempore in cruciatibus detinentur, eſto dum erant in viæ, ac gratiæ ſtatu, plures vitæ æternæ meritorios elicuerint actus. Quo circa ex eo quod quis mereatur abſolutè vitam æternam, minimè colligitur, ſaltem ex vi objectionis, quod abſolutè mereatur remotionem reatus ad pœnam temporalem peccatis debitam. Et ratio eſt, quia hujuſmodi reatus ſe tenet ex parte merentis, & non ex parte præmii, vel præmiantis, atque ideò Deus non tenetur ex vi actus meritorii illum reatum dimittere, ſed tantum dicere: *Dabo tibi gloriam, quam meruiſti, ſi impedimentum, quod habes ad eam accipiendam abſtuleris*. Undè quemadmodum perſeverantia in gratia, quæ neceſſaria omnino eſt ad gloriæ aſſecutionem, nequit abſolutè mereri ex vi actus meritorii vitæ æternæ, quia non ſe tenet ex parte præmii, ita ob eandem rationem nec remotio reatus pœnæ temporalis. Videantur dicta loco, & numero citatis.

Adde primò, quod licet opus meritorium vitæ æternæ mereri valeat ablationem reatus pœnæ, hæc tamen ablatio reſpondebit merito per modum præmii; atque adeò opus illud, ſi pœnale non eſt, non auferet prædictum reatum per modum ſatisfactionis: quippe ad rationem operis ſatisfactorii ut talis pœnalitas deſideratur. ¶ Adde ſecundò, nullum forte eſſe opus meritorium, quod ex ſe aliqualiter laborioſum, ac pœnale non ſit: nam ut ſit meritorium, debet eſſe moraliter bonum, ac honeſtum; hoc autem nequit abſque aliqua pœnalitate exerceri. Quid enim aliquibus delectabilius, quàm ſuavi, ac delicato uti alimento? Et nihilominus ſi juxta regulas morum fiat (quod ut ſit honeſtum deſideratur) non niſi moderatè, & in ordine ad honeſtum finem fieri debet; hoc autem exercere ſub tali regula, ac moderamine, aliquam affert pœnalitatem, cum coercitivum ſit ſenſitivæ naturæ.

Ad tertium reſpondetur concedendo ſequelam intellectam de operibus, quæ per ſe, & ex parte operis ſunt magis pœnalia, non verò de illis, quæ majorem pœnalitatem afferunt per accidens, & ex parte operantis. Quæ

D. Thom. ſolutio ſumitur ex D. Thoma in præſenti, quæſt. 15. art. 1. ad 2. ubi ait: *Quod ſicut in ſatisfactione conſideratur pœnalitas, ita, & in merito conſideratur difficultas. Diminutio autem difficultatis, quæ eſt ex parte ipſius actus, diminuit (cæteris paribus) meritum; ſed diminutio difficultatis, quæ eſt ex promptitudine voluntatis, non diminuit meritum, ſed auget. Et ſimiliter diminutio pœnalitatis ex promptitudine voluntatis, quam facit charitas, non diminuit efficaciam ſatisfactionis, ſed auget*. Similia tradit 1. 2. quæſt. 114. art. 4. ad 2. Itaque opera charitatis, pietatis, ac Religionis ex ſe ſatis difficilia, ſi per accidens ob diſpoſitionem, & promptitudinem ſubjecti fiant ſuavia, ſicut non diminuitur meritum, ſed augetur, ita illorum vis ſatisfactiva creſcit. Cui doctrinæ præallegatum Apoſtoli teſtimonium minimè officit: quippè ut ibi lect. 2. exponit D. Thomas: *Præfert pietatem abſtinentiæ, quia hæc, & cætera hujuſmodi in ſua natura non ſunt bona, ſed pœnalia; & ſi homo non peccaſſet, nihil eorum fuiſſet; ſed ſunt bona medicinalia, in quantum comprimunt concupiſcentias: ergo ad iſtud modicum ſunt utilia, quia tantum ad morbum peccati carnalis, non ſpiritualis; pietas autem ad omnia peccata delenda*. Ex quibus quid Apoſtolus intenderit, liquet. D. Thom.

60 Inquires ſecundò, an actus cadens ſub præcepto valeat eſſe ſatisfactorius? Affirmativè reſpondetur cum Cajetano tom. 1. Opuſc. tract. 6. quæſt. 1. Soto diſt. 19. q. 2. art. 1. Victoria num. 203. Ledeſma quæſt. 14. art. 1. dub. 5. Gonet diſp. 13. art. 2. §. 2. num. 21. Nugnus quæſt. 15. art. 2. difficult. 2. concluſ. 1. Suarez diſp. 32. ſect. 4. n. 4. N. Franciſcus tractat. 6. cap. 10. punct. 3. num. 28. N. Antonius tractat. 5. diſput. 20. num. 1591. & alii. Ratione ſuadetur: nam ille actus eſt ſatisfactorius, qui habet omnes conditiones ſatisfactionis; ſed actus cadens ſub præcepto poteſt habere omnes ſatisfactionis conditiones: ergo poteſt eſſe ſatisfactorius. Conſequentia eſt legitima; major ex ſe liquet; minor autem probatur: quia præceptum, ſub quo cadit actus, non tollit ab actu quod ſit liber, alias præceptum adimpleri non poſſet; nec quod ſit moraliter bonus, cum potius illi bonitatem ſaltem objectivam tribuat; nec quod ſit pœnalis, quippè quod pœnalitatem ſibi ſubeundi liberum arbitrium addit; nec tandem quod à gratia in ſtatu viæ procedat, ac in debiti ſolutionem ordinari poſſit, ut ex ſe conſtat; atqui eæ ſunt conditiones ſatisfactionis, quibus poſitis, ponitur ſatisfactio: ergo actus cadens ſub præcepto omnes ſatisfactionis conditiones ſortiri valet, atque adeò eſſe ſatisfactorius. Equidem nemo negare poterit, martyrium, virtutis actum præſtantiſſimum, eſſe pro temporali pœna ſatisfactorium, licet alias ſub præcepto cadat, ac martyr pro fidei confeſſione vitam contemnere teneatur.

Reſolvitur.

Cajetanus, Sot. Victoria, Ledeſma, Gonet, Nugnus, Suarez, N. Franciſc. N. Anton.

Ratio.

Confirmatur: nam Chriſti mors fuit perfectiſſimè ſatisfactoria pro pœnis, quibus homines erant adſtricti; ſed Chriſti mors fuit debita ex Patris præcepto de morte pro hominum redemptione ſubeunda: ergo actus cadens ſub præcepto ſatisfactorius eſſe poteſt. Conſequentia ex præmiſſis infertur. Major eſt fide ſancita, ut tractat. 21. diſp. 1. dub. 6. ſtabilivimus. Minorem autem etiam fusè probavimus eodem tractat. diſput. 27. dub. 4. §. 2. ubi ſtatuimus, humanam Chriſti voluntatem fuiſſe verò præcepto obligatam ad mortem, non ſolum abſolutè, & ſecundum ſe, verum etiam quoad omnes circumſtantias, quibus de facto executioni mandata fuit. *Confirmat.*

61 Nec refert, ſi huic doctrinæ objicias teſtimonium D. Thomæ in 4. diſt. 15. quæſt. 1. art. 2. ad 3. ubi oppoſitum ſentire videtur, dum inquit: *Quod quamvis poſſe ſuum totum homo debeat, non tamen ab eo exigitur de neceſſitate, ut totum, quod poſſit, faciat; quia hoc eſt impoſſibile ſecundum ſtatum præſentis vitæ, ut totum poſſe ſuum ad aliquid unum expendat, cum oporteat circa multa eſſe ſolicitum; ſed eſt quædam menſura homini adhibita, quæ ab eo requiritur, ſcilicet, impletio mandatorum Dei, & ſuper ea poteſt aliquid erogare, ut ſatisfaciat*. In quibus diſtinguit opera mandatorum, vel præceptis ſubjecta, ab operibus ſupererogationis, & ex præcepto non debitis; ac iſtis, & non illis, vim ſatisfaciendi tribuit, dum ait: *Et ſuper ea poteſt aliquid erogare, ut ſatisfaciat*. *Objectio.* D. Thom.

Non, inquam, hoc refert: nam tam longè abeſt, ut in illo articulo D. Thomas aſſertioni noſtræ contradicat, ut potius faveat. Ibi enim oſtendit, hominem poſſe Deo abſolutè ſatisfacere; at cum offenſa gravis, quæ eſt primarium objectum ſatisfactionis, ſit infinita, & illi nequeat homo ad æqualitatem ſatisfacere, ſed ſolum ad proportionem ab eo taxatam, quæ in adimpletione mandatorum Dei conſiſtit; *ideò*, inquit, *ſufficit quod homo reddat quod poteſt, quia amicitia non exigit æquivalens, ſed* *Solvitur.*

quod.

Digitized by Google

quod poſſibile eſt. Et inſuper addit, quod ultra opera mandatorum adimpletiva, quæ primario ad ſatisfactionem pro offenſa exiguntur, *poteſt aliquid erogare, ut ſatisfaciat*, ordinando etiam ad hujuſmodi ſatisfactionem ſupererogationis actus. Licet enim omnes actus, ſive cadentes ſub præcepto, ſive non, Deo titulo creationis debeantur, atque ideò ſatisfactorii eſſe nequeunt, tamen Dei gratia ſuppoſita, illi actus nobis donantur tanquam omninò proprii, ac nullo alio titulo debiti, ut à nobis ordinati ad debitum peccati ſolvendum ſatisfacere poſſimus pro offenſa infinita ad proportionem tantum, pro pœna verò temporali ad æqualitatem omnimodam.

Objectio 1. D. Anſelmus. 62 Nec iterum obeſt, ſi opponas authoritatem D. Anſelmi lib. 1. *Cur Deus homo* cap. 20. ubi ait: *Per illa fit ſatisfactio, quæ non poſſent ab homine exigi, ſi non peccaſſet*; ſed opera ſub præcepto cadentia poſſent ab homine exigi, eſto non peccaſſet: ergo actus præceptus nequit eſſe ſatisfactorius. Inſuper, idem Anſelmus ibidem inquit: *Cum reddis aliquid, quod debes Deo, etiam ſi non peccaſti, non debes computare pro debito, quod debes ex peccato*. Ergo per exhibitionem actus, quem homo, ſive peccaverit, ſive non, exequi tenetur, non extrahitur ab obligatione ſolvendi debitum pœnæ ex peccato contractum: ergo actus præceptus eſt incapax habendi rationem ſatisfactionis.

Diluitur. Ad primum enim reſpondetur, Anſelmum intelligendum eſſe de illis operibus, quæ, ſi homo non peccaſſet, non poſſent à Deo exigi jure ſatisfactionis, vel compenſationis pro peccato; non verò de illis, quæ licet non jure ſatisfactionis, poſſent tamen aliis titulis expoſci. Nullum autem eſt creaturæ opus, quod Deo titulo ſupremi dominii, ac creationis debitum non ſit; atque ideò quod expoſci illis titulis non valeat, etiam ſi nullum peccatum commiſſum fuerit. Ceterum jure ſatisfactionis, ſi peccatum non præceſſit, exigere illa non poteſt. Unde opera præcepta poſſunt eſſe ſatisfactoria: quia hæc, ſi homo non peccaſſet, non poſſent jure ſatisfactionis expoſci. ¶ Vel dicas, Anſelmum tam in prima, quàm in ſecunda authoritate ſolùm intendere, ſatisfactionem regulariter, ac in plurimum fieri debere operibus ſupererogationis, vel non præceptis; non verò quod abſolutè, & ſimpliciter fieri nequeat actibus ſub præcepto cadentibus. Adde, ſecundam authoritatem ſolum docere, eundem actum non eſſe Deo offerendum in duplicis debiti ſolutionem. Unde ſi exhibeatur in ſolutionem debiti colendi Deum, computari non debet in extinctionem reatus pœnæ peccati: quippè vix poterit primo debito facere ſatis. Ceterum ſi in ſecundi debiti ſolutionem ordinetur, præſcindere debet à primo: tunc enim hujuſmodi actus reputatus virtute gratiæ tanquam proprius, ac nullo alio titulo debitus, dirigendus eſt tanquam ad unicum finem in reatus pœnæ temporalis ſolutionem.

Replica. 63 Sed urgebis: ſatisfacere eſt exhibere æquale debito; ſed non fit debito æquale per exhibitionem operis alias ex præcepto debiti: ergo actus præceptus nequit eſſe pœnæ temporalis ſatisfactorius. Minor, in qua eſt difficultas, ſuadetur: nam duplici debito non fit æquale per unicam, ac ſimplicem ſolutionem; unde ſi Petrus ratione contractus Joanni aureos viginti debet, & totidem ratione furti eidem facti, nequit viginti exhibendo utrumque debitum ſolvere; ſed debitum, v. g. jejunandi in quadrageſima, ac debitum jejunandi ob peccatum commiſſum, eſt duplex debitum: ergo non fit æquale debito per exhibitionem operis aliàs præcepti: quippe hæc ſimplex ſolutio eſt utrique debito inadæquata.

Confirmatur. Confirmatur: nam ſi actus præceptus valeret eſſe ſatisfactorius, poſſet pœnitens jejunium ſibi in ſatisfactionem à Sacerdote impoſitum adimplere in die quadrageſimali, licet aliàs ex Eccleſiæ præcepto illa die jejunare teneretur; hoc autem contradicit communi fidelium praxi, mentique confeſſariorum opponitur: ergo manifeſtum eſt, ſatisfactionem non poſſe fieri per jejunium, vel actum aliàs præceptum.

Enodatur. Reſpondetur negando minorem, ad cujus probationem dicendum eſt, ſatisfactionem ex terminis importare exhibitionem operis debito æqualis, atque ideo juxta æqualitatem ſatisfactionis debere eſſe æqualitatem cum debito. Unde ſatisfactio condigna exigit æqualitatem arithmeticam, & congrua geometricam. Hinc autem tantum deducitur, per unicam, ac ſimplicem ſolutionem uno debito adæquatam non poſſe fieri æquale duplici debito, ſi utrumque ut tale perſiſtat, & ex illis aliquod à creditore non remittatur, vel ſolutio pro uno debito facta in remiſſionem utriuſque non acceptetur. Ceterum minimè evincitur, quod illa ſimplex, & unica ſolutio non ſit ad omnimodam æqualitatem, ſi creditor ex gratioſa liberalitate eam acceptet in utriuſque debiti ſolutionem, vel ſi unum debitum quaſi libenter remittat, & in ſolutionem alterius eam ſatisfactionem recipiat; quo pacto ſe habet Deus, dum miſericorditer peccatori gratiam infundit: hac quippè præſuppoſita, divinæ placuit bonitati, opera alias præcepta, vel debita aliis titulis in extinctionem debiti pœnæ peccati acceptare, ac ſi nullo alio titulo deberentur. Idque meriti exemplo liquet: etenim actus noſtri jure ſervitii, imò, & jure alicujus præcepti, ſunt Deo debiti, atque ideo in rigore juſtitiæ, & ſecluſa Dei promiſſione, nullum præmium promereri poterant; & nihilominus, quia Deus miſericors, ac benignus eſt, eoſdem actus ſibi debitos aliis titulis, ac ſi nullo alio deberentur, in ordine ad præmium acceptat, & pro eiſdem gloriam promittit, ut tractat. 16. diſput. 1. dub. 3. num. 19. oſtendimus. Sic ergo in præſenti caſu contingit; licet actus titulo præcepti ſit debitus, acceptatur à Deo in ſolutionem pœnæ peccati. Nec exemplum in objectione adductum probat oppoſitum: nam quod Petrus in illo caſu per exhibitionem viginti aureorum utrique debito ex contractu, & ex furto ad æqualitatem non ſatisfaciat, inde oritur, quia creditor nullam regulariter miſericordiam erga debitorem exercet, nec ſolutionem uni debito adæquatam acceptat in ſatisfactionem utriuſque. Si enim hujuſmodi gratioſa acceptatio exiſteret, proculdubio per unicam exhibitionem viginti aureorum creditori ad æqualitatem fieret ſatis, ac utrumque debitum extingueretur, ut in noſtra ſatisfactione accidit.

Ad confirmationem dicendum eſt pœnitentem jejunium ſibi in ſatisfactionem à confeſſario injunctum adimplere poſſe in die quadrageſimali, ſi confeſſarius id ita explicuit, vel ſaltem implicitè innuit, ut contingeret dum Sacerdos alicui in pœnitentiam injungeret, ut omnibus diebus alicujus determinatæ Hebdomadæ jejunaret, in qua aliqua vigilia incidit: in hoc enim caſu per vigiliæ jejunium, alias ab Eccleſia præceptum, pœnitentiam impleret, ac pro peccatis ſimul ſatisfaceret, nec alia die extra illam Hebdomadam jejunare teneretur, ut docet N. Andreas tom. 3. tractat. 11. cap. 2. punct. 9. num. 151. Ceterum ſi Sacerdos pœnitenti abſolute jejunium præcipit non explicando an intra, vel extra quadrageſimam exercendum eſt, minimè pœnitentiam explet per exhibitionem jejunii in die quadrageſimali. Cujus ratio eſt, quia nomine pœnitentiæ ſemper intelligitur opus ſupererogationis: quippè cum ſatisfactio opus pœnale, ac onerosum à Sacerdote injunctum requirat, & actus præceptus ſit onus alias impoſitum independenter à confeſſario; ideò iſti, regulariter loquendo, ſupererogationis opera in pœnitentiam injungunt; atque adeò pœnitentiæ nomine ſupererogationis opus intelligi, ac interpretari debet, niſi aliud de Sacerdotis intentione conſtet. *Confirmationi fit ſatis.* Hinc autem minimè colligitur, quod abſolutè loquendo actus alias præceptus non valeat eſſe ſatisfactorius: tum, quia ſi præceptum à jejunio quadrageſimali eſſe meritorium non tollit, cur eſſe ſatisfactorium impediet? Tum, quia ut rectè vidit Sotus in 4. diſt. 19. quæſt. 2. art. 1. & N. Antonius, *Sot. N. Antonius.* Eccleſia quadrageſimalia jejunia, vigiliarum, & quatuor temporum tam in peccatorum ſatisfactionem inſtituit, quàm in carnis macerationem, ac meritum vitæ æternæ; unde in præfatione accinit: *Qui corporali jejunio vitia comprimis, mentem elevas, virtutem largiris, ac præmia*. Si ergo ab Eccleſia in hunc finem ordinata ſunt, quilibet etiam pro ſuo libito in eundem finem eadem præcepta jejunia dirigere valebit, atque ideo actibus ſub præcepto cadentibus abſolutè ſatisfacere.

Unde infertur, quod licet confeſſarius ſupererogationis opera in pœnitentiam regulariter injungat, ac debeat; nihilominus juſta interveniente cauſa debilitatis, aut fragilitatis pœnitentis etiam actus præceptos *Nota.*

in ſa-

Digitized by Google

Sot. Aver. Suar. Nug. Navarrus, Victoria, Lugo, N. Franciſ. N. Antonius, N. Gabr. N. Thom.

in ſatisfactionem imponere poteſt. Ita Sotus loco proximè citatus, Averſa, Suarez, Nugnus, Navarrus, Victoria, Lugo, N. Franciſcus, N. Antonius, N. Gabriel, N. Thomas à Jeſu in tribun. conſcient. tract. 2. cap. 2. & alii. Quocirca ſi pœnitens jura communia, vel jejunia Eccleſiæ non ſervat, vel horas canonicas non perſolvit, horum executio in ſatisfactionem præcipi poteſt, dummodo credatur pœnitens hac ratione facturus. Ad quod non urgentiori motivo indiget Sacerdos, quàm ad credendum, pœnitentem quamlibet aliam actionem ſupererogationis in ſatisfactionem præceptam adimpleturum. Si enim prudenter non credit, quod pœnitens adimpleplebit actum, ad quem tenetur, & ex Eccleſiæ præcepto, & ex pœnitentia à confeſſario injuncta, ſibi minus perſuadere valebit, eundem pœnitentem executurum opus ſupererogationis, in ſatisfactionem injunctum, ad quod ſolum ex Sacerdotis præcepto adſtringitur. Conſultius tamen apparet adhuc in ſimilibus caſibus actui præcepto in pœnitentiam injuncto ſupererogationis quid aliud addere. Quæ omnia confeſſarii prudentiæ committenda ſunt, ut juxta ſubjectorum circumſtantias quod expedientius videbitur, decernat.

3. difficult. 64 Inquires tertio, an poſſit quis pro uno peccato ſatisfacere, & non pro alio? Ad quod ſub diſtinctione reſpondendum eſt. Nam vel utrumque peccatum quoad culpam ſupponitur jam dimiſſum, vel non? Si primum, & qui ſatisfacit eſt in ſtatu gratiæ, certum eſt poſſe pro uno ſatisfacere, & non pro alio: quippè ſi ſatisfactio applicari valet pro pœna peccati alterius, & non pro debito peccati proprii, etiam applicari valebit in extinctionem unius peccati proprii, & non in extinctionem alterius ejuſdem ſubjecti. Tum etiam, quia ſi homo poteſt ad æqualitatem Deo ſatisfacere pro peccatis, ut dub. 1. hujus diſp. dictum eſt, nullum fundamentum apparet, cur non valeat pro uno peccato ad æqualitatem ſatisfacere, alio relicto. Unde ita ſentit Nugnus hic q. 14. concl. 2. *(Nugnus.)* Si verò in ſecundo ſenſu accipiatur difficultas, negative reſpondendum eſſe jam conſtat ex dictis. Nam cum ſatisfactio debeat fieri ab exiſtente in gratia, ſi utrumque peccatum non ſupponitur dimiſſum, nec pro uno ſeorſim, nec pro utroque ſimul ſatisfacere valebit; atque in hoc ſenſu cenſendum eſt, D. Thomam fuiſſe locutum, dubiumque propoſuiſſe, ac decidiſſe in præſenti quæſt. 14. art. 1. alias quæ tam in argumentis *ſed contra*, quàm in articuli corpore adducit, difficultati propoſitæ minimè reſponderent, cum in his omnibus ad gratiam, & charitatem recurrat, ſine qua ſatisfactio exhiberi nequit, ut in ejus verbis cernere licet; inquit enim: *(D. Thom.)* *Reſpondeo dicendum, quod quidam dixerunt, quod poteſt de uno peccato ſatisfieri ſine alio, ut Magiſter in littera dicit. Sed hoc non poteſt eſſe; cum enim per ſatisfactionem tolli debeat offenſa præcedens, oportet quod talis ſit modus ſatisfactionis, qui competat ad tollendam offenſam. Offenſæ autem ablatio eſt amicitiæ reſtauratio, & ideò ſi aliquid ſit, quod amicitiæ reſtaurationem impediat, etiam apud homines ſatisfactio eſſe non poteſt. Cum ergo quodlibet peccatum amicitiam charitatis impediat, quæ eſt hominis ad Deum; impoſſibile eſt, ut homo de uno peccato ſatisfaciat, alio retento.* Quo circa ob eandem rationem aſſerendum eſt, illum, cui præcedentia peccata per contritionem fuerunt dimiſſa, de illis ſatisfacere non poſſe, ſi dum ſatisfactionem offert, ob ſubſequens peccatum extra charitatem exiſtit. Ita etiam D. Thomas art. 2. ejuſdem q. ubi ait: *(D. Thom.)* *Reſpondeo dicendum, quod quidam dixerunt, quod poſtquam omnia peccata per præcedentem contritionem remiſſa ſunt, ſi aliquis ante ſatisfactionem peractam in peccatum decidat, & in peccato exiſtens ſatisfaciat, quod ſatisfactio talis ei valet, ita quod ſi in peccato moreretur, in inferno de illis peccatis non puniretur. Sed hoc non poteſt eſſe: quia in ſatisfactione oportet, quod etiam amicitia reſtituta, juſtitiæ æqualitas reſtituatur, cujus contrarium amicitiam tollit, ut Philoſophus in 9. Ethic. dicit. Æqualitas autem in ſatisfactione ad Deum non eſt ſecundum æquivalentiam, ſed magis ſecundum acceptationem ipſius; & ideò oportet, quod etiam, ſi jam offenſa ſit dimiſſa per præcedentem contritionem, opera ſatisfactoria ſint Deo accepta, quod dat eis charitas; & ideò ſine charitate opera facta non ſunt ſatisfactoria.*

Objectio. 65 Dices: pœnitens extra charitatem exiſtens poteſt, & quàm ſæpè de facto adimplet pœnitentiam à confeſſario injunctam pro peccatis confeſſis, & jam dimiſſis: ergo in ſtatu peccati pro jam dimiſſis fieri valet ſatisfactio. Antecedens eſt adeò certum, ut praxi, ac communi Doctorum judicio probatum; alioqui qui extra charitatem exiſtens pœnitentiam impleret, aliam exhibere teneretur, dum ad gratiam rediret. Conſequentia verò ſuadetur: quia confeſſarii præceptum pœnitentiam injungentis eſt de ſatisfactione exhibenda: ſi ergo in illo ſtatu adimpleri valet præceptum, etiam ſatisfactio mandari executioni valebit. Cum ergo ſatisfactionem exercere ſit idem ac ſatisfacere, planè evincitur, extra charitatem exiſtentem pro peccatis jam dimiſſis id facere poſſe.

Diluitur. Reſpondetur conceſſo antecedenti negando conſequentiam, quam inducta probatio non ſuadet: etenim confeſſarii præceptum poteſt conſiderari dupliciter, & quoad ſubſtantiam præcepti, & quoad illius finem. Primo modo ſolum dicit injunctionem operis tantæ pœnalitatis, quantæ delectationis fuit peccatum commiſſum; atque ideò hujuſmodi pœnæ injunctio appellari ſolet pœnitentia, eo quod ſit quaſi Pœnæ tenentia. Ceterum ſecundò modo acceptum eandem pœnæ injunctionem importat ut ordinatam ad peccatorum cauſas vitiorum coercitione excidendas, ad pœnæque reatum ſatisfactione Deo oblata extinguendum. Undè etiam, & res præcepta eodem proportionabiliter modo debet conſiderari, & quoad ſubſtantiam, quo pacto ſolum dicit injunctam pœnam abſolutè toleratam, & quoad finem, ac modum, quo ſenſu ſecum affert, & aſſecutionem finium, ad quos præceptum ordinatur, & gratiæ ſtatum ad id omninò requiſitum. Igitur ut confeſſarii præceptum quoad ſubſtantiam, & abſolutè adimpleatur, ſufficit pœnitentem rem præceptam ſimili modo conſideratam exhibere ſive in ſtatu peccati, ſive non; non verò requiritur, quod illam exerceat in gratiæ ſtatu, nec quod peccatorum cauſas in re excidat, reatumque extinguat: hæc enim ſpectant ad modum, & finem tam rei præceptæ, quàm præcepti; & præcepti finis, ut communis ſententia fert, ſub præcepto non complectitur. Unde quemadmodum Eccleſiæ jejunia extra charitatem expleri valent, quia ad hoc rem præceptam exerceri ſufficit; ita ut confeſſarii præcepto ſatisfiat, ſatis eſt pœnitentiam in ſtatu peccati exhibere, quin opus ſit eam iterare, dum pœnitens ad Dei gratiam redierit. Hinc autem non colligitur, quod re vera tunc ſatisfaciat, reatumque pœnæ exſolvat, ſed quod relatè ad hunc finem opus illud prorſus inutile exiſtat, utpotè mortuum, ac gratiæ valore deſtitutum.

4. Difficul. 66 Inquires quartò, an ſaltem opus extra charitatem factum, dum poſtea advenit charitas, fiat ſatisfactorium? *Reſolutio* Etiam negativè reſpondendum eſt. Ita Sotus in 4. *(Sot. Nugn.)* diſt. 19. quæſt. 1. art. 5. Nugnus hic q. 14. art. 3. & alii *(D. Thom.)* ſubſcribentes D. Thomæ ſententiæ in præſenti, art. 3. ejuſque fundamento ſuadetur: ideo opera extra charitatem facta ſatisfaciendi vim non habebant, quia ob gratiæ defectum erant mortua, ab ipſaque non formata; ſed charitate adveniente, gratia non informantur, nec vivificantur: ergo ſatisfactoria non fiunt. Conſequentia legitimè ex præmiſſis deducitur. Major ex ſupradictis patet. Minor vero, in qua poterat eſſe difficultas, ſuadetur, quia gratia ſolum informat, & vivificat opera ab ipſa procedentia; catenus quippe vivificat, quatenus efficit; ſed opera extra charitatem facta nullo modo à gratia poſtea adveniente fluxerunt: nequit enim effectus procedere ſaltem in genere cauſæ efficientis à principio, quod nec adeſt, nec fuit, ſed aderit: ergo per gratiæ adventum opera extra charitatem facta non informantur, nec vitam accipiunt. Utraque hujus ſyllogiſmi præmiſſa, extra probationes inſertas, eſt D. Thomæ in 2. argumento *ſed contra* cit. art. unde cum opus ut ſatisfactorium ſit, gratia indigeat, quæ per influxum in ipſum acceptabile reddat, ſemel quod extra gratiæ ſtatum exerceatur, nequit deinceps ſatisfaciendi vim accipere.

Confirmat. Confirmatur ad hominem contra oppoſitæ ſententiæ adhærentes, quos ſuppreſſo nomine in corpore hujus articuli refert D. Thomas. Nam juxta illorum principia, ut ibi annotat S. Doctor, opera extra charitatem facta nequeunt charitate adveniente fieri meritoria: ergo nec ſatisfactoria. Suadetur conſequentia: ideo per adventum charitatis fieri nequeunt meritoria, quia vim merendi debent habere à charitate influente, & charitas adveniens facere non poteſt illa opera à ſe fluxiſſe; ſed valor ſatisfaciendi etiam à charitate influente depen-

Digitized by Google

det, & hæc in illa non influxit, nec poſtea adveniens influxiſſe facere valet: ergo nec ſatisfactoria reddere.

Objectio. ex D. Th. 67 Objicies: D. Thomas in ſolutione ad 3. admittit in aliquibus operibus, ut puta in jejunio, ac eleemoſyna, extra charitatem factis, quod charitate poſtea adveniente ſint Deo accepta; ſed quæ ſunt Deo accepta, ſunt ſatisfactoria, ergo doctrina tradita univerſaliter vera non eſt. Minor, & conſequentia liquent. Major autem probatur exhibendo verba Ang. Præceptoris: *Ad tertium dicendum, quod aliqua ſatisfactiones ſunt, ex quibus manet aliquis effectus in ſatisfacientibus, etiam poſtquam actus ſatisfactionis* (materialis videlicet) *tranſiit; ſicut ex jejunio manet corporis debilitatio, & ex eleemoſynarum largitione ſubſtantiæ diminutio, & ſic de ſimilibus. Et tales ſatisfactiones in peccatis facta non oportet quod iterentur: quia quantum ad hoc, quod de eis manet per pœnitentiam Deo accepta ſunt. Satisfactiones autem, quæ non relinquunt aliquem effectum in ſatisfaciente poſtquam actus tranſiit, oportet quod iterentur, ſicut eſt de oratione, & ſimilibus. Actus autem interior, quia totaliter tranſiit, nullo modo vivificatur, ſed oportet quod iteretur.* Ubi, ut vides, jejunio ac eleemoſynæ in peccati ſtatu factis concedit per gratiæ adventum vivificari, & Deo accepta fieri, eo quod aliquem effectum in ſatisfaciente relinquant, ad diſtinctionem aliorum actuum, ex quibus nihil manet, dum gratia accedit.

Diruitur. Sotus. Reſpondetur ex hoc Præceptoris Angelici teſtimonio, in cujus intelligentia, ut rectè vidit Sotus in 4. diſt. 19. quæſt. 1. art. 5. vehementer non pauci allucinantur Thomiſtæ, minimè colligi aliquem actum extra charitatem elicitum fieri charitate adveniente ſatisfactorium. Etenim D. Thomas diſtinguens inter ſatisfactiones extra charitatem elicitas, quarum aliæ, ut jejunium, & eleemoſynæ effectum in ſatisfaciente relinquunt, aliæ verò non, nunquam aſſeruit aliquam ex illis, etiam quæ effectum relinquit, per gratiam advenientem vivificari, ſed tantum dixit, quod: *Quantum ad hoc, quod de eis manet, per pœnitentiam Deo accepta ſunt.* Hoc non eſt adſtruere, ipſa opera præterita formaliter ſumpta deinceps vivificari: ſed effectum relictum, & uſque ad gratiæ adventum perſeverantem, vitam accipere, & fieri ſatisfactorium. Itaque aliud eſt, jejunium extra charitatem factum, & aliud corporis debilitas, quæ ex jejunio cauſata relinquitur, jejunium ergo formaliter ſumptum, prout dicit actum jejunandi, in peccati ſtatu exhibitum, non vivificatur, nec vivificari valet, ut ſatiſfactorium ſit, à gratia adveniente: quippè quod ab ipſa non informatur; nam ut jejunium illud formaliter ſumptum poſtea vivificetur, quid conducit effectum reliquiſſe, ſi jam nec in ſe, nec in effectu eſt formaliter operatio aliqua, quæ in charitate fiat. Ceterum corporis debilitas, vel anxietas ex jejunio relicta, ſi uſque ad gratiæ ſtatum perſiſtit, vim ſatisfactoriam accipit: quia ab ipſa incipit dignificari, & procedere, ſaltem quatenus ejus virtute à voluntate acceptatur, & in pœnæ remiſſionem dirigitur; imo hoc ita intelligendum eſt, ut ille effectus ſolum ſit ſatisfactorius quoad illam partem, aut quaſi partem, quæ gratiæ conjungitur, non verò quoad totum abſolutè, & quoad id quod præceſſit, ut contat in illo actu, qui per aliquam durationem fuit malus moraliter, & poſtea ob circumſtantiarum variationem incipit eſſe bonus: hic enim non dicitur bonus abſolutè, & quoad totam durationem, quam in eſſe materiali entis habuit; ſed tantum quoad illam portionem, quam habet ex illo tunc, in quo bonitatem habere incepit. Unde (per quod tacitæ replicæ ſatisfit) optime D. Thomas addere potuit, ſatisfactiones relinquentes effectum iterari non oportere: nam cum jejunium ad carnem mortificandam, & eidem debilitatem infligendam ordinetur, ſi hæc uſque ad ſtatum gratiæ perſiſtunt, in quo vim ſatisfactoriam accipiunt, non eſt opus actus iteratione, ad diſtinctionem aliarum ſatisfactionum nullum effectum relinquentium, quæ ſi in ſtatu peccati fiant, cum omnino ſint infructuoſæ, indigent repetitione.

Difficilior. 68 Sed urgebis: Nam ex relato D. Thomæ teſtimonio ſaltem colligitur, quod ſi jejunium illud effectum relinquens, & in ſtatu peccati exercitum, à confeſſario in pœnitentiam fuerit injunctum, poſſit adveniente charitate tanquam pars Sacramenti gratiam ex opere operato cauſare, ac ſatisfactorium fieri: ſed conſequens contradicit tum ſolutioni traditæ, quippè jam abſolutè verificatur, opus extra charitatem factum fieri per ejus adventum ſatisfactorium: tum, & præcipue doctrinæ ſtabilitæ tract. 22. diſp. 4. dub. 6. §. 2. ubi ſtatuimus ex D. Thoma, nullum Sacramentum characterem non imprimens (quale eſt Pœnitentiæ) cum obice, vel fictè ſuſceptum, gratiam vel alium effectum inſtrumentaliter cauſare recedente fictione; ergo ſolutio tradita nulla eſt. Conſequentia, ac minor quoad primam partem ſunt manifeſtæ; quoad ſecundam vero etiam liquet: nam idem judicium fieri debet de toto Sacramento, ac de qualibet ejus parte ſive eſſentiali, ſive integrali; atque adeò ſi totum Pœnitentiæ Sacramentum fictè ſuſceptum, quia characterem non imprimit, nequit recedente fictione effectum ſortiri, nec etiam ſatisfactio, quæ eſt pars ejus integralis, illum conſequi valebit, ac fieri ſatisfactoria. Major autem, in qua ſiſtit tota difficultas, probatur. Etenim jejunium illud à confeſſario tanquam pars Sacramenti injunctum, & in ſtatu peccati exercitum, eſto characterem non imprimat, relinquit aliquem effectum, debilitatem nimirum corporis, uſque ad fictionis remotionem perſeverantem; ſed in principiis D. Thomæ à nobis loco proximè citato accuratè expenſis, Sacramentum ficte ſuſceptum, quod aliquem effectum relinquit, recedente fictione cauſat gratiam, & ejus fructum: ergo cum ſatisfactio ſit Sacramenti, & gratiæ fructus, ſequitur ex verbis D. Thomæ, quod jejunium effectum relinquens, & extra charitatem exercitum, ſi à Sacerdote in pœnitentiam injunctum fuerit, fiat adveniente gratia, ac remoto obice ſatisfactorium, quippè quod pars Sacramenti eſt.

Propter hanc objectionem, quæ difficultate non caret, plures Thomiſtæ in varias abiere ſententias, ut apud *Solutio.* Nugnum in præſenti, & Sotum loco ſupra relato videri poteſt. Ceterum ſi mens Ang. Præceptoris attentè conſideretur, omnia tam veritati, quàm doctrinæ noſtræ eſſe conſona dignoſcetur. Etenim D. Thomas in hoc articulo, quidquid Cajetano, Nugno, & aliis arriſerit, præciſè ſermonem intexuit de ſatisfactione ſecundum ſe, & pro ut eſt actus virtutis Pœnitentiæ, & opus hominis; non verò de ſatisfactione Sacramentali, vel ut eſt pars Sacramenti Pœnitentiæ, quo pacto effectum ex opere operato nanciſcitur, & eſt opus Dei. Undè cum in ſecundo argumento ſibi oppoſuiſſet paritatem ex Sacramento Baptiſmi, cujus virtus, ac efficacia in ficta receptione impedita incipit recedente fictione effectum ſortiri, reſpondet: *Ad ſecundum dicendum, quod* D. Thom. *Baptiſmus imprimit characterem in anima, non autem ſatiſfactio; & ideò adveniens charitas, quæ fictionem tollit, & peccatum, facit quod Baptiſmus effectum ſuum habeat; non autem facit hoc de ſatiſfactione. Et præterea Baptiſmus ex ipſo opere operato juſtificat, quod non eſt hominis, ſed Dei, & ideò non eodem modo mortificatur, ſicut, & ſatiſfactio, quæ eſt opus hominis.* Ubi ſi loqueretur etiam de ſatisfactione, quæ pars eſt Sacramenti, incongruenter aſſereret, eam non eſſe opus Dei, quod Sacramento Baptiſmi adſcribit, cum quælibet Sacramenti pars opus Dei ſit, cauſetque ſubinde ex opere operato gratiam aliquam.

Quo circa reſpondetur ad replicam negando majo- *Applicat.* rem: ad cujus probationem claritatis gratia diſtinguenda eſt major: *relinquit aliquem effectum* procedentem à jejunio ut reduplicativè parte Sacramenti Pœnitentiæ, illam negamus: procedentem à jejunio in eſſe entis, vel ut eſt actus abſtinentiæ, aut alterius facultatis, eam concedimus. Et minorem eodem ferè modo diſtinguimus: *Sacramentum fictè ſuſceptum, quod aliquem effectum relinquit*, correſpondentem Sacramento ut tali, recedente fictione cauſat gratiam, ac fructum, concedenda eſt; neganda verò, ſi effectus ille non reſpondeat Sacramento, vel ejus parti ut tali, ſed tantum eidem in eſſe materialis entis, vel alterius rationis, quæ per accidens ad rationem Sacramenti ſe habeat; ac proinde negatur abſolutè conſequentia. Itaque ut Sacramentum fictè ſuſceptum, vel ejus pars dicatur abſolute perſiſtere virtualiter in ſuo effectu, atque ideò poſſit fictione recedente fructuoſum fieri, neceſſe eſt effectum illum à Sacramento ut Sacramento, vel ab ejus parte ut tali procedere, aliàs non dicetur abſolutè virtualiter in effectu perſiſtere, cum effectus ille ex virtute Sacramenti non ſit productus, ſed aliunde. Jejunium autem à Sacerdote in pœnitentiam injunctum, & in ſtatu

pecca-

Digitized by Google

peccati exercitum, licet debilitatem corporis relinquat, hæc non procedit ab illo ut parte Sacramenti, ſed ab eo in eſſe entis, vel ſecundum aliam conſiderationem. Unde non infertur, quod recedente fictione fiat ex opere operato fructuoſum, & ſatisfactorium; ac proinde nunquam verificatur, nec id ex D. Thomæ teſtimonio colligitur, ſatisfactionem aliquam, etiam in pœnitentiam injunctam, ſemel in ſtatu peccati exercitam, per adventum gratiæ reviviſcere, vel fieri fructuoſam.

Quod verò debilitas ex illo jejunio relicta non ſit effectus illius ut reduplicativè eſt pars Sacramenti, ſed illius ut eſt actus abſtinentiæ, alteriuſve facultatis, ex eo manifeſtè deprehenditur, quia eodem modo relinquitur in jejunante, ſive procedat à jejunio in pœnitentiam injuncto, ſive voluntariè exercito. Si autem ſequeretur ad jejunium, ut reduplicativè eſt pars Sacramenti, nunquam procederet ab eo ut exercito voluntariè: quippè effectus nequit niſi à propria cauſa prodire, ut evidenter conſtat in charactere ad Baptiſmi ablutionem ſubſequuto: hic enim quantumvis quis abluatur, minimè imprimitur, niſi ablutio illa Sacramentalis ſit, ideò quia character non eſt effectus cujuſcumque ablutionis, ſed tantum Sacramentalis ut talis. Tum etiam liquet: quia prædicta debilitas ex illo jejunio relicta quid naturale eſt; effectus autem Sacramenti, vel ejus partis ut talis ad ordinem ſupernaturalem attinet, ut in eodem charactere ex Baptiſmo relicto cernere licet. Unde ſicut mundities exterior, quæ relinquitur in capite, vel in alia parte, in qua fit Baptiſmi ablutio, non eſt effectus Baptiſmi, vel ejus partis ut Sacramentalis, ſed ſolum ablutionis in eſſe entis, quia non eſt quid ſupernaturale, & aliàs æquè bene fit à quacumque ablutione eſto non Sacramentali. Ita debilitatio carnis relicta ex jejunio in pœnitentiam injuncto, & extra charitatem exercito, non eſt effectus illius ut reduplicative eſt pars integralis Sacramenti, quod requirebatur ut recedente fictione jejunium illud fructuoſum, ac ſatisfactorium fieret.

Roboratur ſolutio. Conſonatque hæc doctrina illi, quam tradidimus tract. 22. diſp. ac dubio in objectione relatis, præcludentes effugium adverſariorum conantium ſtatuere poſſe Pœnitentiæ Sacramentum cauſare gratiam recedente fictione, licet characterem non imprimat, quia virtualiter perſeverat in aliquo ejus effectu, in determinatione videlicet voluntatis, qua ſubjectum Sacramenti voluit illud recipere. Ibi enim ex eo hoc effugium evertimus, quia illa determinatio non ſe tenet ex parte Sacramenti ut effectus illius, atque ideò eſto utcumque maneat, non ſufficit ut Sacramentum fictè ſuſceptum in ea virtualiter perſeveret, ac recedente fictione fructuoſum fieri poſſit: quippè licet illa determinatio à Deo elevari valeat ad cauſandam inſtrumentaliter gratiam, id tamen minime ſufficit, ut præteritum Sacramentum in gratiam influere dicatur. Similiter ergo dicimus in præſenti; effectus, qui relinquitur ex jejunio extra charitatem exercito, non procedit ab eo ut parte integrali Sacramenti, nec ex parte illius ſe habet; unde eſto jejunium virtualiter perſeveret in illo, non perſeverat ut pars integralis Sacramenti, quod requirebatur, ut gratia accedente poſſet vivificari, ac reatum pœnæ ex opere operato removere. ¶ Adde, non idem judicium faciendum de qualibet parte Sacramenti, ac de toto Sacramento. Unde licet admitteretur, Sacramentum Pœnitentiæ recedente fictione effectum ſortiri, id minimè tribuendum foret cuilibet ejus parti etiam integrali, qualis ſatisfactio eſt: hæc quippe cum nec Sacramentum ſit, nec de ejus eſſentia, ſed abſque ea Sacramentum abſolutè eſſe poſſit, ut homo ſine digito, non operatur ad modum Sacramenti ex opere operato, ſed opere operantis. Itaque eſto jejunium in pœnitentiam injunctum, & in ſtatu gratiæ exercitum, ſit virtute clavium magis ſatisfactorium; ſi tamen extra charitatem exercetur, non ſequitur quod recedente fictione, & gratia accedente reviviſcat. Hæc cui placuerint Sotum conſulat in 4. diſt. 19. quæſt. 1. art. 5. ubi hæc doctrina utitur, quæ utpotè tanti Thomiſtæ probabilitate non caret, quamvis ſolutionem ſupra traditam cenſeamus præferendam.

Sotus.

DUBIUM IV.

Utrum ad ſatisfactionem requiratur pactum, vel Dei promiſſio eam acceptandi?

PRæſens difficultas non procedit circa pactum, quod ſit tale formaliter, & expreſsè, ſed circa pactum ſaltem virtuale, aut implicitum; nec etiam circa ſatisfactionem de congruo, hanc enim pactum non expoſcere extra dubium eſt; ſed de ſatisfactione condigna, quæ, ut ſupra annotavimus, dupliciter accipi valet; & in actu primo, quo pacto ſolum dicit æqualem valorem cum debito, ac ceteras conditiones, quas præcedenti dubio aſſignavimus, ut ſit, quantum eſt ex ſe, ſufficiens ad ſolvendum: & in actu ſecundo, pro ut nimirum ultra prædicta addit jus ut à creditore admittatur; & de ea in hac ultima conſideratione procedit difficultas, quam in coronidem diſputationis annectimus, ut ſupra promiſimus, ab illaque, quia non plura concernit, breviter expediemur.

§. I.

Sententia affirmans ſtatuitur.

69 Dicendum eſt, ad ſatisfactionem in actu ſecundo, præbentemque jus ut acceptetur, requiri ex parte Dei pactum, vel promiſſionem eam acceptandi. Hæc aſſertio conſonat ſtabilitis tract. 16. diſp. 1. dub. 6. & tract. 21. diſp. 1. dub. 8. à num. 239. & ſequentibus. Eamque à fortiori tueri coguntur omnes Doctores, quos locis citatis retulimus. In præſenti vero illam docet Suarez diſp. 84. ſect. 3. num. 4. & 9. & ſect. 6. & etiam Gonet diſp. 13. art. 2. §. 4. quatenus aſſerit, requiri Dei voluntatem, & ordinationem ad ſatisfactionem, quod aliquod pactum ſaltem implicitum eſt. Poteſtque ſuaderi primò, ex eo quod ſatisfactio condigna, & quæ in actu ſecundo, ac infallibiliter infert effectum, præbet jus contra Deum, ipſumque ad acceptationem adſtringit; atqui Deus ſolummodo ex libera promiſſione acceptandi nobis facta poteſt debitor conſtitui: ergo hujuſmodi promiſſio, quæ pactum dicitur, requiritur ad ſatisfactionem. Major, & conſequentia conſtant; minor verò probatur ex Auguſtino ſerm. 16. de verbis Apoſtoli, ubi inquit: *Debitor nobis factus eſt Deus non aliquid accipiendo, ſed quod ei placuit promittendo.* Et paucis interjectis concludit: *Illo ergo modo poſſumus exigere Dominum noſtrum: redde quod promiſiſti, quia fecimus quod juſſiſti.*

Aſſertio. *Suar. Gon.* *Probatur 1.* *D. Auguſt.*

Confirmatur: quia opera ſatisfactoria Chriſti Domini pro hominum offenſis, licet infiniti extiterint valoris, non potuerunt Deum obligare ad acceptationem independenter ab ejus pacto, vel promiſſione: ergo etiam hujuſmodi conditio erit omninò neceſſaria, ut pœnitentis actus habeant in actu ſecundo rationem ſatisfactionis fundantis jus, & obligationem, ut admittatur. Antecedens fusè probatum manet tract. 21. diſp. 1. dub. 8. Conſequentia verò ex paritate liquet: quippè nimis multum eſſet puræ creaturæ actibus deferre, quod infinitis Chriſti operibus non conceditur. Id ipſumque roborari valet ex his, quæ in merito contingunt: etenim licet juſtorum opera à gratia procedentia ſint vitæ æternæ digna, tamen ut illam completè in actu ſecundò mereantur tanquam ex juſtitia reddendam. Dei pactum, aut promiſſionem exigunt, ut loco relato ex tract. 16. ſtatuimus; & ex Concilio Tridentino ſeſſ. 6. cap. 16. colligitur, ubi vita æterna vocatur merces *ex Dei promiſſione bonis juſtorum operibus, & meritis reddenda.* Ergo idem dicendum eſt de ſatisfactione noſtra, infallibiliter pœnæ temporalis debitum extinguente.

Confirmat. *Conc. Tr.*

70 Probatur ſecundò à priori. Qui offert aliquod opus duobus debitis correſpondens, & non utrique adæquatum, ſed quod in ſolutione unius exhauritur, nequit creditorem ex juſtitia compellere ad illud acceptandum in adæquatam ſolutionem utriuſque, ita ut non poſſit aliam expoſcere, niſi creditor ipſe ſe obligare velit ad illam acceptationem; ſed omne opus, quod in ſatisfactionem pœnæ temporalis Deo exhibere valemus, eſt ipſi adæquatè debitum aliis titulis: ergo niſi ipſe liberè cedens juri ſuo velit ſe obligare ratione alicujus pacti, vel promiſſionis ad illud in ſatisfactionem acceptandum,

Probatur 2.

dum, ad id illum cogere non poſſumus; atque ideò independenter à pacto explicito, vel implicito, formali, aut virtuali, nequit dari ſatisfactio condigna, infallibiliter effectum conſecutura. Minor, & conſequentia conſtant. Major verò probatur: nam creditor jus habet, cui cedere non tenetur, exigendi illud opus ratione alterius debiti: ergo nemo illum compellere poteſt, niſi ipſe obligationem ſibi imponat illud opus acceptandi in utriuſque debiti adæquatam ſolutionem. Unde ſi ſervus ex juſtitia Domino centum aureos deberet, quia ei totidem furatus eſt, & in Domini obſequium laboraret, ut debitum illud extingueret, non ideò immunis ab illo eſſet; cum titulo ſervitutis omnis ejus labor aliàs ſit Domino debitus. Quo circa ſi ad libertatem rediret, teneretur deinceps Domino reſtituere.

§. II.

Motiva contraria eliduntur.

Vaſquez. 71 Oppoſitam ſententiam docet Vaſquez de Pœnit. quæſt. 94. art. 1. dub. 3. num. 7. Quam ex

Argum. 1. eo probat, quia vel Deo promiſſio eſſet neceſſaria, ut ſatisfactio eſſet condigna, vel ut certò acceptaretur à Deo in remiſſionem pœnæ temporalis; ſed ad neutrum deſideratur: ergo omnino ſuperflua eſt. Minor quoad utramque partem ſuadetur; quoad primam quidem: quia condignitas ſatisfactionis non provenit ex promiſſione, ſed ex ipſo opere in gratia elicito; ſed poteſt ita fieri, eſto nulli adſit promiſſio: ergo, & ſatisfactio condigna exiſtere abſque promiſſione. Quoad ſecundam verò ex prima colligitur: nam qui condignam ex ſe offert compenſationem pro pœna debita, eo ipſo redditur dignus ut non puniatur; ſed qui eſt dignus ut non puniatur, nec debet, nec poteſt à Deo puniri, alias non digne torqueretur, ſed ex mera voluntate Dei, quod dici nequit: ergo eſto nulla adſit promiſſio, cogitur Deus ſatisfactionem acceptare; atque ideò certo, & infallibiliter effectum ſortitur.

Solutio. Reſpondetur negando minorem, cujus probationes non urgent. Ad primam enim reſpondetur, condignitatem ſatisfactionis ab utraque ortum ducere, & à gratia tanquam à principio efficienter valorante, & à promiſſione tanquam a conditione neceſſario petita *ſine qua non*. Quippe opus à gratia procedens, cum ſit debitum adæquate titulo creationis, in cujus ſolutione omnino ejus valor exhauritur, nequit deficiente promiſſione Dei eſſe ſufficiens ad extinguendum etiam debitum pœnæ peccati. Suppoſita tamen promiſſione, qua Deus ſtatuit illud opus acceptare non ſolum in extinctionem primi debiti, ſed etiam ſecundi, redditur ſatisfactio condigna; ſiquidem, jam opus illud computatur quaſi unico tantum titulo debitum, ad cujus ſolutionem ſufficiens eſt. Unde ad ſecundam dicendum eſt, illum, qui offert compenſationem pro pœna condignam, fieri non dignum pœna, atque ideo nec debere, nec poſſe puniri. Ceterum, qui in ſolutionem pœnæ peccatis debitæ offert opus à gratia procedens ſine promiſſione ex parte Dei illud acceptandi, non exhibet compenſationem condignam, quia illud opus eſt alio titulo adæquatè debitum: atque ideo inſufficiens ad ſolvendum etiam aliud debitum culpa contractum. Quocirca, nec ſit dignus ut non puniatur, nec Deus amittit jus illum puniendi; unde ſi torquetur, non ex libito Dei, ſed ex juſtitia torqueretur. Adde, quod eſto opus in gratiæ ſtatu elicitum, adhuc deficiente Dei promiſſione, eſſet condignum ad pœnæ ſolutionem, hanc condignitatem ſolum haberet in actu primo, & aptitudinaliter quoad ſufficientiam, non verò quoad efficaciam, & in actu ſecundo extinguentem debitum, & inferentem obligationem creditoris ad ſatisfactionem acceptandam; quod eſt difficultatis ſcopus. Unde in illo eventu quamvis dignus ex ſe fieret, ut non puniretur qui illam ſatisfactionem offerret; Deus tamen non tenetur acceptationi, nec injuſtè puniret, ſi illum torqueret, ſed proprio jure uteretur; quemadmodum judex non obligatur acceptare pœnam ſibi ipſi a reo impoſitam, eſto condigna ſit, ſed ea non obſtante poteſt reum torquere aliis cruciatibus à lege impoſitis; atque ideo illa ſatisfactio, deficiente Dei promiſſione eam acceptandi, certò, & infallibiliter non infert pœnæ ſolutionem;

72 Arguitur ſecundò: nam independenter à pacto *Argum. 2.* poteſt unus condigne, & in actu ſecundo pro pœna peccati alterius ſatisfacere: ergo potiori jure ſine hujuſmodi pacto debitum proprii peccati extinguere valebit; & conſequenter abſolutè verificabitur, ſatisfactionem efficacem à pacto non dependere. Antecedens oſtenditur: quoniam in doctrina D. Thomæ in hac diſputatione ſæ- D. Thom. pius allegata, & in 4. diſt. 20. quæſt. 1. art. 1. quæſtiun. 1. ratio, ob quam unus pro alio condignè ſatisfacere poteſt, eſt quia ei per charitatem unitur; ſed quod duo juſti idem fiant per charitatem, à pacto, vel Dei promiſſione non dependet, ſed eis competit ex propriis prædicatis charitatis habentis ex ſe unire amicos; ergo promiſſione Dei ſecluſa, unus pro alio condignè ſatiſfacere poteſt.

Confirmatur: quia non eſt minoris efficaciæ noſtra *Confirmat.* ſatisfactio ad extinctionem debiti pœnæ temporalis ex peccatis contracti, quam eadem peccata ad illud debitum inducendum; ſed peccata inducunt debitum pœnæ temporalis independenter à pacto, vel Dei promiſſione etiam implicita: ergo & ſatisfactio reatum pœnæ extinguet, eſto nulla Dei promiſſio adſit.

At argumentum reſpondetur negando antecedens, ad *Enodatur argument.* cujus probationem dicendum eſt, unionem per charitatem, quam juſti habent, eſſe rationem ob quam unus pro alio efficaciter, & condigne ſatisfacere poſſit, ſuppoſita Dei promiſſione acceptandi opus in ſatisfactionem exhibitum; non autem eſſe rationem totalem, & abſolutam independenter a quocumque alio ad id requiſito. Unde quantumvis juſti charitatis unione copularentur, ſi Dei promiſſio deficeret, ſatisfactio unius pro alio oblata ad ſummum ſolum eſſet talis quoad ſufficientiam, & in actu primo; non autem in actu ſecundo Deo obligationem inferret ad illius acceptationem. Quocirca unum alterius pœnas luere, ac pro illis ſatisfacere, non accidit abſque omni prorſus Dei ſupremi judicis diſpoſitione accipientis unius pro alio ſatisfactionem: etenim ſi omnis rigor juſtitiæ obſervandus foret, ille qui peccatum commiſit, puniendus erat, nec ab hujuſmodi debito per alterius ſatisfactionem extrahendus.

Ad confirmationem negatur major: efficacius enim *Diluitur confirmat.* eſt peccatum ad pœnæ debitum inducendum, quam ſatisfactio ad illius extinctionem: nam qui peccat, nullum jus acquirit proprie loquendo contra judicem, ſed potius illud judici tribuit, ut ipſum puniat, ac pœnas ſuſtinere cogat, ad quod nulla judicis promiſſio, vel conſenſus requiritur; ſed ipſe, qui peccat, ſola propria voluntate fit pœnæ obnoxius, quatenus ſponte lædit bonum divinum, in eo inferens inæqualitatem, ad ejuſque reparationem per cruciatus ſuſtinentiam ſe obligans. Qui verò per ſatisfactionem debitum pœnæ extinguit, & acquirit jus contra Deum ut pœnam remittat, & ab eo tollit jus exigendi debiti ſolutionem, quod independenter à Dei promiſſione fieri nequit. Etenim omnis obligatio oritur vel ex acceptis, vel ex promiſſis; Deus autem, cum ſit ſummum bonum, ex acceptis obligari nequit, atque ideo ſi in vi ſatisfactionis obligatur ad pœnam remittendam, & ad aliam ſatisfactionem non expoſcendam, indiſpenſabilis eſt ejus promiſſio acceptandi illud opus in pœnæ debiti ſolutionem, præſertim cum aliis titulis ſit debitum.

73 Arguitur tertiò: nam qui offert ſatisfactionem *Argum. 3.* debito æqualem, & condignam, independenter à pacto vel promiſſione creditoris illum compellit eam admittere, & debitum in actu ſecundo extinguit; ſed homo poteſt exhibere Deo ſatisfactionem condignam, & æqualem debito pœnæ temporalis: ergo independenter ab ejus pacto efficaciter ſatisfacere poteſt. Conſequentia legitimè deducitur ex præmiſſis. Major ex eo liquet, quod ſi Petrus debitum quatuor aureorum contraxit, & totidem reddat creditori, debitum extinguit, & creditorem ſatisfactionem oblatam admittere compellit. Minor autem probatur: actus ferventiſſimæ contritionis eſt ſatisfactio condigna, & æqualis debito pœnæ temporalis contracto ex minimo peccato veniali; ſed poteſt Deo offerri ferventiſſimus contritionis actus in ſolutionem illius debiti: ergo. Nec refert ſi dicas, illum actum eſſe inadæquatam ſolutionem debito peccati venialis; nam cum aliàs ſit debitus adæquatè titulo creationis, & in hujus debiti extinctionem adæquatè exhauriatur, ſi non adeſt Dei promiſſio illum etiam acceptandi in ſolutionem pœnæ peccato venia-

Digitized by Google

veniali debitæ, ad id non pertingit. Nam contra eſt; quia actus contritionis non eſt debitus titulo creationis, ſed unicè titulo peccati: ergo ſi prout comparatur huic poſteriori titulo debitum adæquat, illud ſecluſa Dei promiſſione extinguit. Suadetur antecedens: quia ſi homo non peccaſſet, non teneretur titulo creationis actum contritionis elicere: hic enim cum ſit dolor de peccatis, ſi iſta non præceſſerunt, impoſſibilis eſt, & ad impoſſibile nemo tenetur; & tamen eſto homo non peccaſſet, idem creationis debitum, quod nunc habet, contraxiſſet, quippè quod non variatur per ſubſequens peccatum, nec majus vel minus debitum fit: ergo illa contritio titulo creationis non eſt debita.

Solvitur. Reſpondetur negando minorem; ad cujus probationem dicendum eſt, ſolutionem inter arguendum datam eſſe optimam, & ſuſtinendam; quæ minimè labefactatur ſuperaddita impugnatione. Nam aliud eſt, actum contritionis non eſſe Deo debitum titulo creationis hominis, aliud quod non ſit debitus titulo creationis, vel productionis ipſius contritionis. Unde ſi homo non peccaſſet, non teneretur abſolutè creationis titulo de peccatis dolere: hoc enim impoſſibile eſt, ut rectè convincit objectio, ipſis non exiſtentibus. Ceterum ſemel quod peccata commiſerit, ſatisfactionem offerre tenetur. Hæc autem ſi actu contritionis exhibetur, independenter à pacto non adæquat debitum ex peccatis etiam venialibus contractum, quantumvis contritio ferventiſſima ſit, ac peccata minima fuerint. Et ratio eſt: quia hujuſmodi contritio, ſemel quod eliciatur, quoad totum quod habet Deo debetur titulo productionis non hominis, ſed ipſius contritionis ad eam namque tanquam primum principium, & cauſa rerum influxum præbuit; atque ideò ſibi tota titulo primi principii debetur, imò & titulo gratitudinis, ſiquidem virtutem ad eam eliciendam homini præſtitit. Unde niſi adſit aliqua Dei promiſſio illam etiam acceptandi in extinctionem debiti pœnæ peccati, ad hoc æqualitatem non habet, nec hujuſmodi debitum extinguit, ſed in aliorum ſolutione omnis ejus valor exhauritur. Alia argumenta, quæ hic opponi poſſent, jam alibi enervata manent locis ex tract. 21. & 16. ſupra relatis; ideoque non eſt cur in eorum enodatione amplius immoremur.

DISPUTATIO XI.

De ſatisfactione Sacramentali.

1 Cognitioni ſatisfactionis ſecundum ſe, & prout eſt actus virtutis, ſuccedit conſideratio illius ut ad Pœnitentiæ Sacramentum ſpectat, & quatenus exercetur ut à Sacerdote in confeſſione injuncta, quo pacto ſatisfactio ſacramentalis nuncupatur. Qualiter autem ſecundum hanc conſiderationem ad Sacramentum attineat, utrum, nimirum, ſit illius pars eſſentialis, an integralis, & quomodo? Supra explicuimus in prima parte hujus tract. diſp. 1. dub. 2. §. 7. à num. 115. & ſequentibus, & ad calcem art. 2. quæſt. 90. ex ibi enim dictis conſtat, ſatisfactionem tripliciter poſſe conſiderari. Primò ut executa; & in re poſita. Secundò ut in voto expreſſo, quo pacto dicit animum poſitivum adimplendi id, quod à Sacerdote injungitur. Tertiò, radicaliter, & exactivè, ſed in voto implicito, quod nihil eſt aliud quàm ipſa confeſſio ex ſe quaſi radicans, & exigens ſatisfactionem. Igitur primo, ac ſecundo modo conſiderata, ſolum rationem partis integralis obtinet, non vero eſſentialis. Tum, quia ſatisfactio ut exercita ſupponit Sacramentum quoad eſſentialia conſtitutum. Tum, quia ſatisfactio ut in voto expreſſo non ſemper adeſt in Sacramento, ut apparet dum moribundo ſenſibus deſtituto abſolutio ſub conditione impertitur: in hoc enim eventu ſine ſatisfactione in voto expreſſo non raro invenitur Sacramentum, quod fieri non poſſet, ſi illius pars eſſentialis eſſet. Poſteriori autem modo accepta non incongruit eſſentialem partem nuncupari; quemadmodum riſibilitas radicalis de eſſentia hominis dicitur. Quæ omnia, quia ibi fuſius expenſa, hic amplius non exponuntur.

Verum ut Sacramentalis ſatisfactionis, de qua in præſentiarum eſt ſermo, quidditas innoteſcat, oportet definitionem ſatisfactionis ſecundum ſe, & pro ut eſt actus virtutis, in limine præcedentis diſputationis explicatam, huc adducere: ex illa enim, & ex aliqua ſuperaddita particula explicante id, in quo non Sacramentalis à Sacramentali ſatisfactione differt, hujus adæquata definitio conſurget, quæ ita eſt: *Voluntaria ſui punitio ad compenſandam injuriam Deo per peccatum illatam, eumque ſic placandum, ut temporalem pœnam remittat, juxta Sacerdotis ſententiam in Pœnitentiæ Sacramento.* *Diffinitio ſatisfactionis Sacramentalis.* Singulæ hujus definitionis particulæ uſque ad ly *pœnam remittat* incluſivè, explicatæ loco citato manent, & uniuſcujuſque ſenſus expoſitus. Omnes tamen ſimul ſumptæ loco generis in præſenti collocantur: quippè in omnibus illis convenit ſatisfactio Sacramentalis cum non Sacramentali. Ly autem *juxta Sacerdotis ſententiam in Pœnitentiæ Sacramento* vicem differentiæ gerit: ſatisfactio namque Sacramentalis ab ea, quæ ſolum eſt actus virtutis, in eo differt, quod hæc ad arbitrium pœnitentis extra Sacramentum aſſumitur; illa vero, licet à pœnitente acceptari debeat, non ab eo imponitur, ſed illius taxatio ſit ex arbitrio, & authoritate Sacerdotis, in Pœnitentiæ foro judicis munere fungentis, ut planè aſſerit Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 8. his verbis: *Conc. Tr.* *Debent ergo Sacerdotes Domini quantum ſpiritus, & prudentia ſuggeſſerit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate, ſalutares, & convenientes ſatisfactiones injungere, ne ſi fortè peccatis connivent, & indulgentius cum pœnitentibus agant, leviſſima quædam opera pro graviſſimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis, ut ſatisfactio, quam imponunt, non ſit tantum ad novæ vitæ cuſtodiam, & infirmitatis medicamentum, ſed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, & caſtigationem: nam claves Sacerdotum non ad ſolvendum dumtaxat, ſed & ad ligandum conceſſas etiam antiqui Patres, & credunt, & docent.* Ubi Concilium, & id quod nuper diximus circa ultimas definitionis particulas, adſtruit, & obiter Sacerdotes in imponendis ſatisfactionibus inſtruit. Hæc autem Sacramentalis ſatisfactionis definitio ſic explicata cum illis coincidit, quas communiter Theologi efformant ex Conciliis Tridentino citata ſeſſ. & Florentino in litteris ſanctæ unionis. Videantur N. Francucus in præſenti, cap. 10. punct. 1. N. Antonius diſp. 21. ſect. 1. Sotus in 4. diſt. 19. quæſt. 1. art. 1. Nugnus in addit. ad 3. part. quæſt. 12. art. 3. & Seraphinus ibidem. Præcognita igitur Sacramentalis ſatisfactionis natura, primo diſputandum aſſurgit.

DUBIUM I.

Utrum confeſſarius poſſit, ac debeat pœnitenti ſatisfactionem imponere?

Cum Pœnitentiæ Sacramentum à Chriſto Domino ſit inſtitutum tanquam quoddam ſpirituale judicium, in quo commiſſa peccata puniuntur, & ad futura præcavenda remedia adhibentur, in eo pœnitens tanquam infirmus curandus, ac reus puniendus ante tribunal ſiſtitur, Sacerdos autem, & judicis ſententiam ferentis, & medici remedia applicantis munere fungitur. Unde cum ſatisfactio ſit medicina à Sacerdote pœnitenti applicanda, & ſupplicium ad ejus peccatum puniendum; videndum eſt qua poteſtate gaudeat Sacerdos, & qua adſtringatur obligatione ad ſatisfactionis deſignationem. Quæ difficultas, cum plures contineat partes, quoad omnes diverſis aſſertionibus decidenda eſt.

§. I.

Duplex aſſertio proponitur.

2 Dicendum eſt primo, Sacerdotem poſſe pœnitenti ſatisfactionem imponere. *1. Aſſertio.* Hæc concluſio ex ſecunda ſtatim ſubjicienda colligitur: nam ſi Sacerdos obligationem ſubit ſatisfactionem imponendi, illam injungere valebit; nemo enim ad id, quod non poteſt, tenetur. Conſtatque ſimiliter ex perpetuo Eccleſiæ uſu pœnitentias injungentis, & ex Patribus, ac Conciliis. Ex Patribus quidem, quia ita cenſent Auguſtinus de vera, & falſa pœnitentia cap. 10. *D. Auguſt.* Leo Pap. epiſtol. 89. cap. 2. *D. Leo P.* Cyprianus lib. 1.

Digitized by Google

D. Cypr. Tridentin. Magunt. Cabilon. Suar. Gratianus, Marianus, Victor.

lib. 1. epiſt. 3. Ex Conciliis autem, quia id ſatis apertè oſtendunt Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 8. Maguntinum 1. cap. 23. Cabilonenſe 2. cap. 45. Et inferunt ex cap. *utrinſque* de Pœnit. & remiſ. Eamque docet Suarez in præſenti, diſp. 38. ſect. 1. Gratianus diſt. 50. Marianus, Victor, & alii; eſtque communi Doctorum calculo recepta.

Ratio. Suadetur ratione primò: nam in quolibet legitimo tribunali ſuperior, qui judicis munus exercet, gaudet poteſtate non ſolum directiva, ſed etiam coercitiva, ut reum pro qualitate delicti puniat, ſed Pœnitentiæ Sacramentum eſt quoddam ſpirituale tribunal, in quo Sacerdos judicis munere fungitur: ergo ibi authoritatem coercitivam obtinet. Tum ſic; ſed hujuſmodi coercitiva poteſtas nullo aptiori modo exercetur, quàm per injunctionem alicujus pœnalitatis pœnitenti factam, ut pœnæ temporalis reatum ſolvat: *Neque enim* (inquit Concilium Trident. ſeſſ. 14. cap. 8.) (Conc. Tr.) *ſecurior ulla via unquam exiſtimata fuit ad amovendum imminentem à Domino pœnam, quàm ut hac pœnitentiæ opera homines cum vero animi dolore frequentent*. Ergo Sacerdos poteſt pœnitenti ſatisfactionem injungere. Major, ex qua reliqua pendent, ex eo conſtat, quod poteſtas tantum directiva ſine coactiva authoritate non ſufficit ad delicta punienda, atque ideò licet aliàs ad præcavenda futura crimina ſatis eſſet, in ordine tamen ad judicium ferendum, & peccatum jam commiſſum vindicandum ſuperflua omnino ſubſiſteret. Quod evidentius patet ex ejuſdem Concilii authoritate numero præcedenti relata: ibi enim de (Conc. Tr.) injungendis ſatisfactionibus agens inquit: *Claves Sacerdotum non ad ſolvendum dumtaxat, ſed, & ad ligandum conceſſas antiqui Patres, & credunt, & docent*. Claves enim Sacerdotum illorum poteſtas eſt: ſi ergo ligare eſt ſatisfactionem imponere, & ad ligandum illis commiſſæ ſunt claves, poteſtatem habent ſatisfactionem imponendi.

Confirmat. Confirmatur: quia Pœnitentiæ Sacramentum non ſolum fuit inſtitutum in vindictam peccatorum, ſed etiam in animarum medelam: ergo Sacerdoti in hujus Sacramenti foro non ſolum commiſſum eſt munus judicis ſententiam ferentis, ſed etiam medici ſpiritualis opportuna medicamenta decernentis. Atqui nulla ad hujuſmodi effectum aptiora, quàm pœnalia opera delectationibus criminum contrariantia: ergo Sacerdos authoritate medici illa pœnitenti in ſatisfactionem injungere valet. Subſumpta minor liquet tum ex Philoſopho 2. Ethic. (Philoſ.) ubi inquit, quod: *Peccatorum medicinæ ſunt pœnæ*. (Conc. Tr.) Tum ex Concilio Tridentino ſeſſ. 14. cap. 8. ubi ait: *Proculdubio enim magnopere à peccato revocant, & quaſi fræno quodam coercent hæ ſatisfactoriæ pœnæ, cautioreſque, & vigilantiores in futurum pœnitentes efficiunt, medentur quoque peccatorum reliquiis, & vitioſos habitus malè vivendo comparatos contrariis virtutum actionibus tollunt*. Quæ ex ſtatim dicendis amplius conſtabunt.

Aſſertio 2. 3 Dicendum eſt ſecundo, Sacerdotem per ſe loquendo teneri pœnitenti ſatisfactionem imponere. Quoad hanc concluſionem inter Authores parum diſſidii eſt.

Petrus Sot. Cajetan. Candid. Gon. Nug. Labat. N. Franciſ. N. Antonius, Dicaſtill. Suar. Lug. Granad. Palao, Fagun. Joan. Sanct.

Eamque tuentur Petrus de Soto de ſatisfact. lect. 2. Cajetanus in ſumm. verb. *Satisfactio*. Candidus diſquiſit. 24. art. 31. Gonet hic diſp. 13. art. 3. num. 45. Nugnus hic quæſt. 14. art. 2. Labat. tom. 7. tract. 3. dub. 5. §. 1. N. Franciſcus tract. 16. cap. 10. punct. 1. num. 15. N. Antonius tract. 5. diſp. 21. ſect. 2. num. 1604. Dicaſtillus diſp. 14. num. 12. Suarez diſp. 38. ſect. 3. Lugo diſp. 25. ſect. 4. num. 49. Granados tom. 5. tract. 12. Palaus tom. 4. tract. 23. punct. 21. §. 2. num. 6. Fagundez præcept. 2. lib. 9. cap. 3. num. 8. Joannes Sanct. diſp. 5. num. 17. & alii.

Ratio ex Trid. Suadetur primò ex Tridentino ſeſſ. 14. cap. 8. *Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum ſpiritus, & prudentia ſuggeſſerit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate, ſalutares, & convenientes ſatisfactiones injungere*. Quæ verba liquidò oſtendunt Sacerdotis obligationem in injungendis ſatisfactionibus: nam ly *debent* præceptum importat. Idque ex eodem Concilio in verbis immediatè ſequentibus fulciri valet, quippè inquit: *Ne ſi fortè peccatis conniveant, & indulgentius cum pœnitentibus agant, leviſſima quadam opera pro graviſſimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur*. Hæc autem verificari minimè valent, ſi Sacerdotes nulla adſtringuntur obligatione pœnitentias imponendi. Nam Sacerdotes fieri participes criminum pœnitentium, ſi ſatisfactiones non injungunt, nihil eſt aliud quàm ratione hujus omiſſionis in peccatum incidere; ſed nemo in peccatum incidit, qui obligationem non frangit: ergo Concilii verba ſuſtineri non valent, ſi confeſſarii ſatisfactiones imponere pœnitentibus non obligantur.

Confirmatur ex eodem Concilio ſeſſ. cit. ubi hujuſmodi Sacerdotis obligationem explicans, & ſatisfactionis injunctionem commendans, ſubdit: *Sanè, & divinæ juſtitiæ ratio exigere videtur, ut aliter ab eo in gratiam recipiatur, qui ante Baptiſmum per ignorantiam deliquerint, aliter verò qui ſemel à peccati, & Dæmonis ſervitute liberati, ſcientes templum Dei violare non formidaverint. Et divinam clementiam decet, ne ita nobis abſque ulla ſatisfactione peccata dimittantur, ut occaſione accepta, peccata leviora putantes, velut injurii, & contumelioſi Spiritui Sancto, in graviora labamur, theſaurizantes nobis iram in die iræ*. Si autem divina juſtitia expoſcit, & divinam clementiam decet, pœnitentibus ſatisfactiones præfigere: ergo Sacerdotes, qui Dei miniſtri ſunt, ejuſque vicem in hoc Sacramento gerunt, divinæ juſtitiæ, ac clementiæ ſe conformare tenentur, atque ideò hujuſmodi ſatisfactiones imponere. *Confirmat.* Conc. Tr.

4 Deinde probatur ratione: nam Sacerdos, Sacramenti Pœnitentiæ miniſter, tenetur illud integrè, & perfectè conficere; atqui ſi ſatisfactionem non injungit, perfectum ac integrum Sacramentum non conficit: ergo audita confeſſione tenetur ſatisfactionem imponere. Conſequentia eſt legitima. Major ex ſe liquet: etenim Religionis virtus exigit, ut hoc ipſo quod Sacramentum efficiatur, cum integritate, ac debita perfectione fiat; quemadmodum, & ipſa natura expoſcit, ut ens naturale, quod producitur, cum partibus integralibus producatur. Minor autem oſtenditur: quia ſatisfactio, ut in limine diſputationis prænotavimus, eſt pars integralis hujus Sacramenti; ſed abſque parte integrali nulla res perfecta exiſtit; perfectum enim cum bono coincidit, & bonum ex integra cauſa coaleſcit: ergo ſi Sacerdos ſatisfactionem pœnitenti non injungit, perfectum ac integrum non conficit Sacramentum, ſed incompletum, ac mutilum relinquit, ut ſe haberet homo ſine manu, aut digitis. *Probatur ratione.*

Confirmatur: quia judex in qualibet cauſa tenetur reum punire, & pro qualitate criminis pœnas injungere; ſed Sacerdos in Pœnitentiæ Sacramento munere judicis fungitur: ergo juxta culparum exigentiam tenetur ſatisfactiones præſcribere. Minor, & conſequentia patent. Major autem ex eo liquet, quod punire eſt munus judicis ex præcepto juſtitiæ vindicativæ, ut explicuimus in fine tract. 12. in arbore virtutum, §. 10. num. 84. & deinceps. ¶ Ad hæc: Medicus adſtringitur ex propriæ facultatis vice remedia morbo proportionata applicare; ſed Sacerdos, ut ſupra dictum eſt, non ſolum eſt miniſter hujus Sacramenti, & judex in conſcientiæ foro, ſed etiam medicum agit: ergo cum pœnæ ſatisfactoriæ ſint peccatorum medicinæ, pœnitentibus eas injungere adſtringitur. Unde illi hæc obligatio ex triplici capite provenit, ex munere nimirum medici, judicis, ac miniſtri: qua miniſter, integrum debet conficere Sacramentum; qua judex, reum punire; & qua medicus, remedia injungere. Quæ omnia per ſatisfactionis impoſitionem explentur. *Confirmat.*

5 Diximus in concluſione, *per ſe loquendo* Sacerdotem teneri ad injungendam ſatisfactionem: *per accidens* namque ab hujuſmodi obligatione extrahi contingit, uti eſt caſus dum pœnitens ſenſibus deſtitutus eſt phyſicè impotens percipiendi pœnitentiæ injunctionem, & conſequenter eam implendi: tunc enim, ut communiter ſentiunt Doctores, cum pœnitens hujus Sacramenti quoad eſſentialia capax exiſtat, neceſſitaſque urgeat, & aliunde ratione impotentiæ phyſicæ cum omnimoda integritate illud recipere nequeat, adeſt cauſa ſufficiens, quæ Sacramenti adminiſtrationem abſque ſatisfactionis impoſitione licitam reddat. Hanc tamen excuſationem ita aliqui explicant, quod ſi pœnitens non eſt omnino ſenſibus deſtitutus, eundem Sacerdos adſtringitur admonere, qua pœnitentia pro criminum qualitate debebat gravari, imo, & illum cogere ad eam adimplendam, ſi forſan ex mortis periculo evadat. Ceterum limitationi huic quoad omnia minimè acquieſcimus: nam ſi infirmus adeò non eſt ſenſibus deſtitutus, ut illam admonitionem percipere valeat, non eſt cur abſque omni prorſus ſatisfactione impoſita abſolvendus ſit: debet enim Sacerdos in illo eventu abſolutè aliquam ſaltem leviſſimam injungere pœni- *Nota.*

ten-

Digitized by Google

tentiam, uti recitationem ſalutationis Angelicæ, vel dulciſſimi nominis Jeſu invocationem, quæ ſi non ore, ſaltem corde fiat, ut modo quo poſſibile ſit, Sacramentum perficiat. Si verò periculum evadendi ſpem tribuat, jam non erit impoſſibilis ſatisfactio futura, atque ideò nec de præſenti aderit cauſa, ut nunc non injungatur acceptanda pro tunc deinceps adimplenda, ut habetur in jure cap. *Ab infirmis* 29. quæſt. 7. ubi dicitur: *A quo periculo ſi divinitus ereptus convaluerit, impoſitum ſibi à Sacerdote pœnitentiæ modum diligenter obſervet.*

6 Sunt autem alii caſus hic examinandi, in quibus Authores contendunt Sacerdotem à ſatisfactionibus imponendis per accidens excuſari. Primus eſt Cajetani tom. 1. Opuſc. quæſt. 2. art. 2. Navarri cap. 16. num. 20. Suarii diſp. 38. ſect. 3. num. 4. aſſerentium, Sacerdotem, qui prudenter judicat, pœnitentem jam integrè pro pœna temporali, dimiſſa culpa, ante confeſſionem ſatisfeciſſe, & cum ex circumſtantiis agnoſcit illius contritionem ſatis intenſam, excuſari per accidens à ſatiſfactionis injunctione. Oppoſita tamen ſententia ſuſtinenda eſt cum Gonet hic diſp. 13. art. 3. §. 3. num. 45. in fine, Bonacina, Granado, Trullench, Leandro, Frias, Ricardo diſp. 18. art. 2. quæſt. 2. ad 1. & aliis. Etenim ex nullo principio moraliter loquendo (ſecluſa divina revelatione) Sacerdoti conſtare valet, pœnitentem integrè, & omnino pro pœna peccatis debita ſatisfeciſſe, ita ut nec unius orationis Dominicæ recitatione gravari debeat. Unde hic eventus utpote non practicus, ſed metaphyſicus, admittendus non eſt; imo non incongruè addit Mediavilla, quod licet Sacerdoti ob ſibi factam revelationem conſtaret, pœnitentem jam adæquatè ſatisfeciſſe, adhuc aliquam ſaltem leviſſimam pœnitentiam teneretur injungere, tum ut Sacramentum integrum redderet, tum ut præcautionem ad futurum peccatum apponeret, in quo ſatisfactio aliquem effectum nancíſceretur. Idque nobis non diſplicet.

7 Secundus caſus eſt ille, in quo Sacerdos probabiliter judicat, pœnitentem nullam admiſſurum, vel executurum ſatisfactionem; in quo eventu Sacerdotem ſine aliqua impoſita ſatisfactione poſſe abſolvere pœnitentem aliqui autumant, & rationem aſſignant: quia cum ibi ceſſet finis impoſitionis, etiam ceſſare debet obligatio Sacerdotis. Ita Henriquez lib. 2. de Pœnit. cap. 20. Frias in ſumma fol. 21. Villalobos tract. 9. diſp. 78. num. 4. & Lublin verb. *Satisfactio*, num. 1. Ceterum nec in hujuſmodi eventu Sacerdotem ab obligatione injungendi pœnitentiam extrahi, ſentiendum eſt cum Nugno tom. 2. in 3. part. quæſt. 18. art. 3. difficult. 2. Cui etiam ſubſcribunt Palaus, Bonacina, Lugo, Granados, Fagundez, N. Franciſcus tract. 6. cap. 10. punct. 2. & alii. Cujus multiplex ratio aſſignari poteſt. Tum: quia anſa ad deteriora crimina pœnitenti tribueretur, ſi tantum quia ſatisfactionem excipere renuit, Sacerdos nulla adhibita punitione eum abſolvit, ac omne, quod illi arridet, permittit. Tum: quia hic Concilii ratio maximè urget, Sacerdotem, nimirum, pœnitentium criminibus annuentem, illorum participem fieri: pœnitentem enim ſatisfactionem admittere nolle, irrationabilis excuſatio eſt, ut injunctionis pœnitentiæ omiſſionem licitam reddat. Tum denique: quia Sacerdos tenetur Sacramentum non relinquere imperfectum, ac truncum. Ratio autem, quam oppoſitæ ſententiæ adhærentes aſſignant, nullius momenti eſt: etenim ſatisfactionis impoſitio ordinatur ad Sacramenti integritatem, ad commiſſi criminis punitionem, & ad præcautionem futuri; qui quidem fines in prædicto eventu non ceſſant. Imo dicendum eſt, quod ſi pœnitens nullam vult admittere, vel implere ſatisfactionem, fictè ad Sacramentum accedit, ac illud abſque congrua diſpoſitione reciperet. Unde Sacerdos rei conſcius ſacrilegè abſolutionem præſtaret.

8 Tertius caſus eſt, dum ſcrupuloſus ſemel abſolutus, iterum atque iterum incunctanter Sacerdotem adit, ut abſolvatur. Tunc enim poſſe Sacerdotem eum abſolvere abſque nova ſatisfactionis impoſitione, dummodo pœnitentiam in prima confeſſione injunctam applicet peccatis in ſecunda denuò confeſſis, ſentiunt Henriquez lib. 5. de Pœnit. cap. 20. num. 6. Bonacina diſp. 5. q. 5. ſect. 3. punct. 3. num. 3. & alii. Quorum fundamentum eſt, quoniam opus aliàs ex præcepto debitum poteſt in ſatisfactionem injungi: ergo, & ſatisfactio in prima confeſſione impoſita poterit in ſecunda applicari. Verum etiam hic caſus rejiciendus eſt: nam vel ſcrupuloſus in ſecunda confeſſione novum prodit peccatum, vel antiquum jam confeſſum? Si primum; extra dubium eſt Sacerdotem teneri novam ſatisfactionem injungere. Si ſecundum; non debet Sacerdos pœnitentem abſolvere, ſed conſultius erit, ut ſcrupulos reſcindat, inabſolutum dimittere. Si autem pœnitentis precibus annuens iterum illum abſolvit, novam tenetur imponere ſatiſfactionem: etenim vel illa, quam in prima confeſſione pœnitenti injunxit, eſt jam executioni mandata, vel non? Si primum; aliam diſtinctam injungere debet; tum ne Sacramentum imperfectum relinquat; tum, quia ſatisfactio non eſt opus factum, ſed faciendum, aliàs magnis cruciatus jam perpeſſi valerent pro culpis denuò confeſſis in pœnitentiam injungi. Si ſecundum: etiam novam tenetur addere pęnitentiam: nam eſto culpa, quæ in ſecunda confeſſione proditur, ſit eadem, quæ in prima; tamen adeſt novum Sacramentum, quod diſtinctam pęnitentiam exigit: eadem quippè ſatisfactio nequit eſſe pars integralis duplicis Sacramenti, quemadmodum nec idem digitus duplicem hominem integrare valet. Maximè: quia ſæpiſſimè accidit, præſertim in viris timoratæ conſcientiæ, ſola peccata jam pluries confeſſa iterum confiteri, & nihilominus nova ſatisfactio adhibetur. Fundamentum autem adverſariorum nullius momenti eſt. nam licet verum ſit, opus aliàs præceptum in ſatisfactionem injungi poſſe, hoc ita intelligendum eſt, ut præceptum, ac debitum non ſit ex eodem ſatisfaciendi titulo, ſed ex diſtincto; quod ideò eſt, quia dum opus aliàs eſt debitum ex præcepto divino, vel Eccleſiaſtico, à Deo nobis liberaliter condonatur, ut quaſi nullo alio titulo debitum, illud in ſolutionem reatus pœnæ temporalis offerre poſſimus. Dum verò ex eodem titulo ſatisfaciendi eſt debitum, ita non accidit. Unde huic placito adhærent Palaus punct. 11. §. 2. num. 10. Candidus diſquiſit. 24. art. 31. dub. 3. N. Franciſcus ubi ſupra, & alii.

9 Tandem poſſe Sacerdotem nulla injuncta ſatisfactione abſolvere pœnitentem tempore jubilæi, plenariæve indulgentiæ, docent Sà verbo *Satisfactio*, num. 2. Vivaldus, Lublin, & alii. Nam cum ex jubilæo plena concedatur peccatorum remiſſio, etiam quoad pœnæ reatum, ſuperflua cenſetur quælibet ſatisfactionis injunctio. Sed hanc excuſationem minimè admittendam cenſemus; tum ob rationem ſæpius allatam, Sacerdotem, nimirum, teneri integritati, ac perfectioni Sacramenti conſulere. Tum etiam: quia frequenter accidit animo jubilæum lucrandi pœnitentem Sacerdotem adire, ac deinceps poſt emiſſam confeſſionem vel voluntatem invertere, vel à lucranda indulgentia impediri, quia media à Pontifice præſcripta debito modo non exhibet. Tum denique: quia Sacerdos non tantum judicis, ſed & medici munus obtinet, ad quem remedia criminum morbis medendis præſcribere attinet; atque ideò cum ex jubilæi aſſecutione animæ vulnera, ſaltem quoad futura crimina præcavenda, non cenſeantur ſatis curata, eam ſatisfactionem debet injungere, quam fini huic aptiorem judicaverit; de quo infrà ſermo redibit.

Ex quibus liquidò conſtat, Sacerdotem per ſe teneri ſemper pœnitentiam injungere, & ſolum per accidens ab hujuſmodi obligatione extrahi, dum pœnitens ſenſibus deſtitutus eam percipere, ac exequi non valet; in aliis autem eventibus debet aliquam, ſaltem leviſſimam, imponere, ob rationes hucuſque aſſignatas. Hic autem animadvertendum eſt, quod licet opera in pœnitentiam à Sacerdote injungenda valeant eſſe ex præcepto debita, ut præcedenti diſputatione docuimus; regulariter tamen, ut pœnitentes novam pœnalitatem experti à criminibus reſipiſcant, ſupererogationis opera imponenda ſunt, inter quæ jejunium, oratio, ac eleemoſyna principaliora eſſe debent, ut rectè admonet D. Thomas in præ- D. Thom.
ſent. q. 15. art. 3. Nam ſatisfactio ut medicinalis ad peccatorum cauſas excidendas ordinatur; peccatorum autem cauſa eſt triplex, juxta illud Joannis 2. numer. 26. Joann. 2, 26.
Omne, quod eſt in mundo, concupiſcentia carnis eſt; & concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ. Undè cum jejunium carnis concupiſcentiam, eleemoſyna oculorum ſitim, oratio vitæ ſuperbiam excidat, ad hæc tria ſatisfactiones reducendæ ſunt.

Digitized by Google

nihilominus ut ad Sacramenti integritatem conducens gravis reputari debet, ſubindeque Sacerdotem ſub lethali adſtringere. Majorem, quam non negamus, aliquibus inſtantiis ſuadere nititur Sanctius. *Primo*, quia aquæ guttam diglutire, in re quid modicum eſt; & tamen illa diglutio ante Euchariſtiæ ſumptionem eſt quid graviſſimum, eo quod violatur naturale jejunium, ob reverentiam tanti Sacramenti indictum. *Secundo*, quia rem ſpiritualem vendere etiam in exiguo pretio, eſto in ſe quid modicum ſit, grave peccatum eſt: ergo. Minor autem oſtenditur: nam ſi Sacramenti Pœnitentiæ integritas magni momenti non eſſet, Sacerdos in confeſſione mortalium gravem pœnitentiam non injungens, graviter non delinqueret; ſed oppoſitum ſtatuimus ſuprà num. 10. Ergo. Probatur ſequela: quippè Sacramentum, in quo ſola venialia confitentur, non minus imperfectum manet ſine injunctione pœnitentiæ levis, quàm illud, in quo mortalia deteguntur abſque injunctione pœnitentiæ gravis, cum ab utroque tota illius pars integralis præſcindatur, ſed in priori eventu Sacerdos pœnitentiæ injunctionem omittens, graviter non delinquit: ergo nec in poſteriori.

Confirm. 2. Confirmatur ſecundò, & urgetur: nam vel Sacramento gravis irrogatur injuria, dum ejus pars integralis non apponitur, vel tantum levis? Si primum: ergo graviter delinquit Sacerdos in confeſſione venialium nullam pœnitentiam injungens; ſiquidem Sacramentum ſine parte integrali conficitur. Si ſecundum: ergo in mortalium confeſſione Sacerdos pœnitentiæ injunctionem omittens, gravem obligationem non frangit. Cum ergo hoc ultimum admittendum non ſit, primum aſſerendum eſt.

Solvit. arg. 14 Reſpondetur ad argumentum, conceſſa majori, diſtinguendo minorem, quæ ſi intelligatur de Sacramento imperfecto *in re parvi ponderis*, concedenda eſt; neganda vero *in re magni momenti*. Ad cujus probationem quatenus ſolutioni huic officere valet, ferè eodem modo diſtinguenda eſt minor, quam concedimus intellectam de imperfectione Sacramenti *juxta menſuram illius partis integralis*, qua fraudatur; ſecus verò *ſine proportione ad illam menſuram*. Licet enim Sacerdos Sacramentum perfectum, ac integrum conficere teneatur, non tamen ſemper, ac in omni eventu ad id ſub lethali obligatione adſtringitur, ſed graviter, aut leviter juxta quantitatem partis integralis, quam debet imponere. Unde ſi hæc gravis, aut magni momenti fuerit, uti eſt illa, quæ injungi debet pœnitenti, dum peccata mortalia nunquam confeſſa clavibus ſubjiciuntur, graviter delinquit Sacerdos eam non injungendo, quia per abſciſſionem partis integrantis magni ponderis, Sacramentum notabiliter deturpat, illique gravem injuriam irrogat. Verum ſi oppoſitum contingit, & pars integralis abſciſſa parvi momenti eſt, ut accidit in pœnitentia levibus, vel etiam mortalibus jam confeſſis, ac punitis reſpondenti, Sacerdos venialiter tantum delinquit, quippè illius partis defectus levem tantummodo Sacramenti imperfectionem arguit, ac illi injuriam tenuiſſimam infert.

Idque exemplo ſatis congruenti declarari valet. Etenim votum ex genere ſuo, cum ex Religionis virtute vim adſtringendi obtineat, gravem obligationem inducit. Quocirca qui rem magni ponderis promiſit, uti jejunium, vel quid ſimile, ſi omninò id omittit, lethalis culpæ reatum contrahit. Ceterum ſi de re tenui votum fiat, recitandi, v.g. ſalutationem Angelicam, illius omiſſio terminos peccati venialis non excedit, quia promiſſis non ſtare in re adeo parvi ponderis, tantum eſt levem Deo irreverentiam inferre, ut docent N. Andreas tract. 17. cap. 1. punct. 4. §. 2. num. 113. Soto lib. 7. quæſt. 2. art. 1. Prado cap. 31. quæſtiunc. 4. §. 3. num. 31. Aragon 2.2. quæſt. 88. art. 3. Raphael de la Torre ibi art. 5. diſt. 5. Joannes à S. Thoma ibi art. 8. num. 5. Suarez lib. 5. cap. 8. num. 9. Sanchez lib. 4. cap. 12. Bonacina punct. 5. §. 4. num. 3. Palaus tom. 3. tract. 15. diſp. 1. punct. 11. nu. 6. Non abſimiliter ergo, quamvis Sacerdotis præceptum injungendi ſatisfactionem ex genere ſuo ſub lethali adſtringat; poteſt tamen levem committere culpam ob materiæ parvitatem, dum ob venialia, vel mortalia jam clavibus ſubjecta, nullam pœnitentiam injungit: tunc quippè minimam partem integralem à Sacramento removet.

N. Andr. Soto, Pra. Aragon, Raphael, Joan. à S. Tho. Suar. Sanchez, Bonacin. Palaus.

Diruitur confirmatio 1. Ad primam confirmationem fatemur quidem, rem exiguam, ſine qua finis magni momenti obtineri non valet, fieri gravem ratione finis, ad quem dirigitur; atque ideo illam omittere, culpam lethalem eſſe; ut liquet in aquæ gutta vino conſecrando immiſcenda, quæ phyſicè quid modiciſſimum eſt, & tamen in ordine ad finem, quem reſpicit, & in ratione ſigni, ac ſacræ cæremoniæ eſt res adeò gravis, ut ejus voluntaria omiſſio nequeat non grave peccatum eſſe, ut tract. 23. diſp. 4. dub. 3. §. 1. num. 47. ponderavimus. Id quod etiam evenire in exemplis à Sanctio in confirmatione allatis minimè diffitemur: nam exiguitas pretii accepti pro re ſpirituali magnam illi irrogat injuriam, ſiquidem eam oſtendit violari æſtimatione dignam. Et aquæ guttam, vel minimam cibi partem accipere ante Euchariſtiæ ſumptionem, eſto in ſe quid leve ſit: nihilominus ratione finis, in quem collimat, reverentiæ nimirum tanti Sacramenti, magni ponderis efficitur. Unde jejunii naturalis violatio etiam per rei exiguæ ſumptionem ante Euchariſtiam lethalem culpam inducit. Ceterum oppoſitum contingit, dum res in ſe eſt parvi momenti, & aliàs ad finem non magni dirigitur: tunc enim nullum adeſt caput, ex quo gravitatem induere valeat; & ita in caſu, de quo in præſenti, accidit. Nam ſatisfactio ob peccata venialia, vel ob mortalia jam confeſſa injungenda in ſe res exiguæ entitatis eſt, ut adverſarii concedunt, & aliàs non in finem magni momenti tendit: quia licet dirigatur ad Sacramenti Pœnitentiæ integritatem, hæc tamen latitudinem admittit, utpotè quæ coaleſcit ex partibus principaliter, & quaſi ſimpliciter integrantibus, & ex partibus minimis, & ſecundum quid perficientibus; ut in integritate hominis videre eſt: hæc enim conſurgit ex capite, brachio, pede, & aliis, quæ principaliter illum componunt, & ex capillis, dentibus, ac digitorum extremitatibus, quæ ſolum rationem partis ſecundum quid ſortiuntur, & non ita notabiliter hominem adintegrant. Igitur ſatisfactio ob peccata venialia, vel ob mortalia clavibus jam ſubjecta, dirigitur ad Sacramenti integritatem, quæ eſt talis ſecundum quid, atque ideo non in finem magni ponderis, ſed exigui: quemadmodum unguis aliquis, vel digiti extremitas hominis integritatem ſimpliciter ſubſtantialem non reſpicit.

Applicatur ſolutio. Quocirca juxta hanc doctrinam concedenda eſt major confirmationis, & minor abſolutè neganda, vel ſaltem diſtinguenda; quæ ſi intelligatur de integritate Sacramenti *ex genere ſuo, aut ſimpliciter tali*, vel de ea, ad quam ordinatur pœnitentiæ impoſitio ob peccata mortalia nunquam confeſſa, concedi debet; negari verò, ſi procedat de integritate Sacramenti *in omni eventu*, vel de illa, quæ ſolum eſt talis *ſecundum quid*. Et ad minoris probationem neganda eſt ſequela, quæ inducta probatione non ſuadetur: quippè Sacramentum, in quo peccata lethalia antea non confeſſa clavibus ſubjiciuntur, imperfectius manet ſine pœnitentia gravi injuncta, quàm illud, in quo deteguntur venialia, ſine pœnitentia levi impoſita: nam cum pœnitentia peccatis lethalibus nunquam confeſſis debita ſit gravis, atque adeò pars integralis Sacramenti magni ponderis, illudque notabiliter perficiens, & quaſi ſimpliciter integrans, illam pœnitenti non injungere, eſt Sacramentum deturpare, ac ſubinde lethaliter delinquere. Pœnitentia verò ob levia peccata applicanda, eſt res ſatis exigua, à qua perfectio, ac integritas Sacramenti ſolum dependet ſecundum quid; unde illius non injunctio veniale tantum peccatum eſt, quia Sacramentum tantummodo relinquitur non integrum in re leviſſima; quemadmodum unius dentis defectus gravem ab homine integritatem non removet.

Diſpellitur 2. Ad ſecundam confirmationem reſpondetur, per quamlibet partis integralis Sacramenti abſciſſionem aliquam illi irrogari injuriam, ſicut per quamlibet honoris, aut famæ denigrationem aliquam injuſtitiam induci; ceterum ſicut hujus injuſtitiæ quantitas per quantitatem denigrati honoris menſuratur, ita quantitas injuriæ Sacramento illatæ per quantitatem partis integralis abſciſſę. Undè quemadmodum injuſtitia eſt levis, ſi honor leviter denigratur, & gravis ſi graviter, aut in re magni momenti aufertur; ita injuria, quæ Sacramento fit, eſt gravis, dum pars integralis abſciſſa eſt magni ponderis, & levis, dum eſt exiguæ entitatis.

D U-

Digitized by Google

ſtate abſolvendi in Sacerdote reſidente non teneri exiſtentem in peccato abſolutionem acceptare, imo, & quærere: hæc enim ſatis diſtincta ſunt. Primum quidem verum eſt: quippè cum abſolutio, ut licitè, ac validè impendatur, pendeat ex diſpoſitione, & actibus pœnitentis, his deficientibus, ut in illo eventu deficiunt, nequit Sacerdos licitè, aut validè abſolvere; alioquin ſi id efficeret, ſacrilegè procederet, cum nulli materiæ Sacramenti formam infunderet. Secundum autem eſt omnino falſum, imò, & fidei minimè conſonum; cum ex præcepto divino in peccato exiſtens adſtringatur Sacramentali confeſſioni, ac ſubinde ſententiæ, & abſolutioni Sacerdotis, ut ex ſuprà dictis patet. Quocirca ex vi hujus ſolum deducere poſſunt ſententiæ oppoſitæ patroni, quod quemadmodum Sacerdos nequit licitè, aut validè abſolvere in actu ſecundo nolentem abſolvi, ita nec pœnitentiam injungere nolenti eam acceptare; non autem quod pœnitens non teneatur acceptationi, ſicut etiam in peccato exiſtens adſtringitur abſolutioni; vel, quod in idem redit, minimè colligitur, Sacerdotis poteſtatem ligandi ex ſe non inducere obligationem, ut pœnitentia acceptetur, ſicut abſolvendi poteſtas eam ex ſe infert, ut peccator velit ſe abſolutioni ſubjicere.

Effugium Navarri.

16 Nec iterum alicujus momenti erit Navarri reſponſio in Manual. cap. 26. num. 10. in fine, dicentis, Concilii verba ita eſſe intelligenda, ut ly *ad ligandum* ſit idem ac *ad arbitrandum* juſtam pœnam, ne Sacerdotes minorem, vel majorem, quàm par eſt, imponant; non verò quod ly *ad ligandum* importet poteſtatem Sacerdotis, ut pœnitentes compellere poſſit ad acceptandam, & exequendam ſatisfactionem. Undè ex vi hujus ſolum habetur, confeſſarium poſſe, ac debere aſſignare quantitatem pœnæ, quæ unicuique peccato correſpondet, ejus acceptationem pœnitentis arbitrio relinquendo.

Præcluditur.

Hæc namque reſponſio minimè ſatisfacit, & multipliciter rejicitur. Tum: quia communis apprehenſio, ac intelligentia fidelium non eſt, Sacerdotem in vi illius particulæ *ad ligandum* ſolum habere poteſtatem taxandi, vel deſignandi quanta peccatis confeſſis pœna debeatur, illius executionem, vel omiſſionem voluntati pœnitentis committendo, ſed authoritatem ſortiri eam præcipiendi, ac obligandi ad ejus executionem; aliàs pœnitentes de ſatisfactione injuncta, & executioni non mandata, tanquam de omiſſione rei præceptæ non ſe accuſarent, nec id Sacerdotes inquirere tenerentur, cujus oppoſitum Eccleſiæ praxis convincit. Tum etiam: quia juſtam pœnam arbitrari in ſenſu citati Authoris æquè benè fieri poteſt tam extra, quàm intra confeſſionem; & nihilominus extra confeſſionem non dicitur, Sacerdotem ligare poſſe pœnitentem. Tum deinde: quoniam Concilium in eodem ſenſu aſſerit, Sacerdotem habere poteſtatem ligandi, ac poteſtatem ſolvendi; ſed hanc habet in rigoroſo ſenſu, ſiquidem à pœnitente tollit ligamen, quo verè irretitus erat ad pœnam æternam: ergo, & illam ut eundem pœnitentem verè, & ſtrictè cogere, ac ligare poſſit ad ſatisfactionem.

Impugnatio confirmatur.

Confirmatur primò impugnatio: quippè Concilium non tantum aſſerit, Sacerdotem habere poteſtatem ligandi pœnitentem ad pœnam in ſatisfactionem injunctam, ſed pœnitenti debere injungere hujuſmodi pœnam: ergo Sacerdos non ſolum poteſtatem habet taxandi, vel deſignandi pœnam criminibus reſpondentem, ſed etiam ſtrictè ligandi, & cogendi reum ad illius acceptationem. Conſequentia ſuadetur: nam judex civilis non teneretur reum punire, ſi hunc ad ſupplicium adſtringere non poſſet: ergo nec Sacerdos tenetur pœnitentiam injungere, ſi pœnitentem ad pœnæ acceptationem cogere non valet: nequeunt enim cohærere puniendi obligatio, & carentia poteſtatis coercendi reum.

Confutatur amplius.

Confirmatur ſecundo: nam dum Concilium inquit, claves Sacerdotum illis conceſſas fuiſſe *ad ligandum*, peculiarem aliquam poteſtatem, quam anteà non habebant, fatetur ex vi clavium Sacerdotibus fuiſſe commiſſam; atqui poteſtas ligandi in ſenſu, in quo Navarrus Concilium accipit, jam erat unicuique pro priori ad clavium, vel Sacerdotii receptionem: ergo poteſtas ligandi, quam Concilium aſſerit Sacerdotibus commiſſam, non eſt poteſtas pro ut ab illo Authore explicatur. Minor oſtenditur: nam quilibet independenter à Sacerdotii clavibus poteſt taxare, ac deſignare quantitatem pœnæ, quæ unicuique peccato correſpondet; ſed hæc eſt poteſtas ligandi, quam citatus Author inquit Sacerdotibus commiſſam: ergo.

Urgetur.

Ulterius urgetur: quia Sacerdotem poſſe pœnitentiam deſignare, ac taxare, illius acceptationem voluntati pœnitentis relinquendo, nullo modo poteſtas ligandi dici poteſt: ergo ly poteſtas *ad ligandum* aliter accipiendum eſt. Suadetur antecedens: Tum, quia prædicto modo pœnitentiam imponere, eſt illam per modum conſilii injungere; ſed conſilium neminem ligat: ergo. Tum etiam: nam Pontifex indulgentias concedens Eccleſiam viſitantibus non dicitur aliquem ligare, eo quod obligationem non inducit, ſed ad uniuſcujuſque placitum Eccleſiæ viſitationem relinquit: ergo pœnitentiam injungere, & ad arbitrium, ac libertatem pœnitentis relinquere, nullo modo ligare dici poterit. Quo circa vel concedendum eſt, Concilium, imò, & Evangelium, impropriiſſimè fuiſſe locutum, dum aſſerit Sacerdotes habere authoritatem ligandi pœnitentes, quod dici nequit; vel aſſerendum, Sacerdotes poſſe ſtrictè ligare, & coercere, ut pœnitentia injuncta acceptetur.

Præcedentium confirmatio.

17 Quæ omnia roborari poſſunt, ſimul, & aſſertio fulciri, ex eodem Concilio in verbis immediatè antecedentibus. Ibi enim inquit, Sacerdotes leviſſima opera ob gravia delicta injungentes, peccatorum pœnitentium participes fieri; atqui ſi Sacerdotes non poſſent pœnitentes cogere ad pœnitentiæ injunctæ acceptationem, eſto tenuiſſimam pœnitentiam ob gravia delicta injungerent, alienorum criminum participes minimè efficerentur: ergo, & poteſtatem ſtrictè ligandi habent ad pœnitentiam, & pœnitentes obligationem eam acceptandi. Minor, in qua eſt difficultas, oſtenditur: quia ſi Sacerdotes ad pœnitentiæ acceptationem non poſſent cogere pœnitentes, neceſſarium eſſet, ut pœnitentia injungeretur ad pœnitentis arbitrium: ergo ſi hic ob gravia delicta ſolum leviſſima opera acceptare vult, hæc neceſſario ſunt injungenda: ergo Sacerdotes ita procedentes minimè efficerentur peccatorum participes. Patet ultima conſequentia: quippè impoſſibile eſt, aliquem delinquere in illa actione, quam neceſſario exhibet, & cujus oppoſitum efficere non valet. Imò, eſto nullam, adhuc leviſſimam, imponeret, ipſis ad culpam non imputaretur: nam ſi pœnitentes ob gravia delicta gravem pœnitentiam acceptare non tenentur, nec etiam levem in adverſariorum ſententia: ergo ſi nullam acceptare voluerint, nullam poſſunt Sacerdotes injungere: ergo nec delinquere nullam injungendo ob gravia delicta. Hæc autem, & ſatis abſurda ſunt, & Concilii verbis minimè conſona.

Adde primò (tacitam ſolutionem præoccupamus) Tridentinum non aſſerere, Sacerdotes alienorum criminum participes fieri *taxando, vel aſſignando* leviſſima opera ob gravia delicta, ſed *injungendo*. Ly autem injungere non idem ac taxare, vel deſignare ſignificat, ſed vim obligationem inferendi, ac ſtrictè ligandi importat. Adde ſecundo, Concilium citat. ſeſſ. & cap. totum eſſe in commendando Sacerdotibus integerrimam ſedulitatem in pœnitentiarum injunctione delictis correſpondentium. Ex quo planè convincitur ſupponere Sacerdotem habere poteſtatem non ſolum aſſignandi, ſed præcipiendi pœnitentiam; aliàs ſupervacanea foret adeò magna illius ſolicitudinis commendatio. Quid namque referret, Sacerdotem vigilanti ſolicitudine pœnam taxare, ſi pœnitens eam non teneretur admittere, nec ad id Sacerdos pœnitentem valeret cogere?

Concil. Salegu-ſtad.

Adde tandem, Concilium Saleguſtadienſe cap. 8. dixiſſe: *Quia aliqui tantæ mentis ſua falluntur ſtultitia, ut in aliquo capitali crimine culpati pœnitentiam à Sacerdotibus ſuis accipere nollint, in hoc maximè confiſi, ut Romam euntibus Apoſtolicus omnia dimittat peccata; Sancto viſum eſt Concilio, ut talis indulgentia illis non proſit, ſed prius juxta modum delicti pœnitentiam ſibi datam à ſuis Sacerdotibus adimpleant.* Si autem pœnitentes opera in ſatisfactionem à Sacerdotibus injuncta non tenerentur accipere, Concilium adverſus acceptare nolentes minimè adeò ingenti ſæveritate procederet.

§. II.

Digitized by Google

§. II.

Alia ejuſdem ſententiæ fundamenta expendantur.

Aliud fundamentum ab authoritate. 18 SEcundò ſuadetur aſſertio ex cap. *Omnis utriuſque ſexus* de Pœnit. & remiſ. ubi cum Pontifex fidelibus cunctis obligationem imponat, ut poſtquam ad annos diſcretionis pervenerint, omnia ſua peccata ſaltem ſemel in anno fideliter confiteantur proprio Sacerdoti, ſubjungit Gregorius: *Et injunctam ſibi pœnitentiam propriis viribus ſtudeat* (unuſquiſque) *adimplere, ſuſcipiens reverenter ad minus in Paſcha Eucharistiæ Sacramentum.* Atqui juxta unanimem Eccleſiæ conſenſum in his verbis continetur præceptum obligans omnes utriuſque ſexus fideles ad annuam confeſſionem, & Paſchalem communionem: ergo etiam ibi datur præceptum adſtringens pœnitentes ad acceptandam, & adimplendam ſatisfactionem à confeſſariis injunctam: ergo ad id poſſunt Sacerdotes cogere pœnitentes. Prima conſequentia ex antecedenti patet: eodem namque tenore verborum loquitur Pontifex de confeſſione annuali, Paſchalique communione, quo de adimpletione pœnitentiæ. Secunda verò etiam liquet; tum quia pœnitentem obligari à Sacerdote, & Sacerdotem obligare pœnitentem ad pœnitentiæ exhibitionem, & acceptationem, correlativa ſunt. Tum, quia obligatio acceptandi in pœnitente, & poteſtas illum cogendi in Sacerdote ex eodem capite ortum ducunt.

Confirm. 1. Confirmatur primò, ex textu in cap. *Statuimus* de maledic. ubi renuentibus publicam pœnitentiam impoſitam acceptare, & exequi: *Eccleſiæ interdicatur ingreſſus, & in obitu Eccleſiaſtica careat ſepultura;* ſtatuit Pontifex. Hæc autem pœna adeò graviſſima, ut improportionata non ſit, neceſſe eſt in reo ſupponere obligationem per ſe gravem acceptandi, ac exhibendi publicam pœnitentiam, ac ſubinde facultatem in judice coercendi reum ad illius acceptationem: ergo cum eadem ratio ſit de pœnitentia ſecreta, & Sacramentali, fit inde quod ſicut in foro externo, ita in interno, ac Sacramentali valet pœnitens adſtringi acceptationi pœnitentiæ injunctæ.

Confirm. 2. Confirmatur ſecundò ex cap. *Multiplex* de Pœnit. diſt. 1. ubi Leo primus ſic ait: *Mediator enim Dei, & hominum Homo Jeſus Chriſtus hanc præpoſitis Eccleſiæ tradidit poteſtatem, ut & confitentibus pœnitentiæ ſatisfactionem darent, & eadem ſalubri ſatisfactione purgatos ad communionem Sacramentorum per januam reconciliationis admitterent.* Quæ ita explicat Gloſſa: *Non quod ipſimet ſibi ipſis injungant pœnitentiam, quia ſi ita intelligatur, pro nihilo eſſent Sacerdotibus claves Eccleſiæ.* Hæc autem ratio reſpectu acceptationis pœnitentiæ militat eodem modo. Quid enim proderit, vel ad quid deſerviet poſſe Sacerdotem injungere ſatisfactionem, ſi ad illius acceptationem non valet cogere pœnitentem? Proculdubio foret ſupervacanea poteſtas: etenim ſi pœnitenti ſatisfactionem acceptare non placet, illius impoſitio à Sacerdote facta finem aliquem non aſſequetur. Dicendum igitur eſt, poſſe Sacerdotem coercere pœnitentem, ut ſatisfactionem acceptet, & exequatur.

Confirm. 3. *B. Rhena.* Id ipſumque roborari poteſt ex B. Rhenano aſſerente, antiquam Synodum reperiſſe, ubi, & Presbyteris jubetur pœnitentiam ſecundum Canones injungere, & pœnitentibus diligenter obſervare quidquid illis à Sacerdotibus fuerit inſtitutum, non ſecus ac ſi ab omnipotentis Dei ore eſſet prolatum. Quibus conſonat tum Auguſtinus libr. de Pœnit. & habetur in cap. *Conſideret* *D. Auguſt.* de Pœnit. diſt. 15. §. *In his omnibus*, ubi inquit: *Ponat ſe omnino in poteſtate judicis in judicio Sacerdotis nihil ſibi reſervans ſui, & omnia eo jubente paratus ſit facere pro reparanda animæ vita.* Tum etiam D. Gregorius lib. 3. in 1. Reg. cap. 7. dicens: *D. Greg.* *Afflictio pœnitentiæ idonea eſt ad delenda peccata, cum Sacerdotis judicio fuerit imperata.* Ly enim *eo jubente*, ac ly *imperata* authoritatem adſtringendi important.

19 Deinde ſuadetur aſſertio ratione, quam Nugnus *Fundam. à ratione.* cenſet demonſtrativam. Quia tam pœnitens, quàm Sacerdos tenentur Sacramentum integrum facere; ſed abſque pœnitentiæ acceptatione Sacramentum nequit fieri integrum: ergo ſicut Sacerdos tenetur pœnitentiam injungere, ita, & ob idem motivum obligatur pœnitens eam acceptare, ac exequi. Conſequentia eſt evidens. Minor ex ſe liquet: quippè eſto Sacerdos pœnitentiam injungat, ſi pœnitentis acceptatio deficit, impoſſibile eſt ſatisfactionem exiſtere, per quam Sacramentum fit integrum. Major autem, in qua poterat eſſe difficultas, oſtenditur: nam virtus Religionis præcipit integritatem Sacramenti: ergo omnes eos debet adſtringere, ut Sacramentum integrum fiat, à quibus tanquam à concurrentibus ad Sacramentum ejus integritas pendet; ſed hæc æquè pendet à pœnitente, ac à Sacerdote tanquam ab influentibus: ergo uterque tenetur hujuſmodi integritati conſulere. Minor ſubſumpta patet quoad utramque partem: nam ſicut Sacerdos concurrit ad Sacramentum ut miniſter, & conferens formam, ita pœnitens ut exhibens materiam; & quemadmodum Sacramenti integritas pendet à Sacerdote, quia ſi pœnitentiam non injungit, nequit exiſtere ſatisfactio; ita etiam, imò, & majorem dependentiam dicit à pœnitente, utpote à quo ſatisfactio, & acceptanda, & exequenda eſt.

Confirmatur primò: nam de ratione recti judicii in quolibet foro eſt, & quod judex reum coercere valeat ad pœnam ſubeundam, & quod reus teneatur parere competenti judici; ſed pœnitens in tribunali Sacramenti, quod legitimum eſt, ſe habet tanquam reus, & Sacerdos judicis competentis munere fungitur: ergo hic illum cogere poteſt ad pœnitentiæ acceptationem, & ille huic parere adſtringitur. Conſequentia eſt legitima. *Confirm. 1.* Major eſt D. Thomæ in 4. diſt. 19. quæſt. 1. art. 1. ad 3. *D. Thom.* ubi ait: *Judicium dici non poteſt, niſi vim coercitivam habeat.* Minor verò ex Sacramenti hujus natura liquet: quippè quod in modum judicii inſtitutum eſt.

Confirmatur, & explicatur ſecundò: quoniam Sacerdos in foro pœnitentiæ habet poteſtatem puniendi *Confirm. 2.* pœnitentis delicta; atqui judex potens punire reum, illum pœnæ adſtringere valet: ergo. Minor ex ipſis terminis conſtat: nequit enim intelligi, reum eſſe liberum in pœnæ acceptatione, ac judicem eſſe potentem illum punire, cum puniendi authoritas ea dicatur, quæ contra delinquentis arbitrium procedere valet. Major autem, in qua poterat eſſe difficultas, ex verbis Tridentini ſuprà relatis colligitur, in quibus Sacerdotibus præcipit: *Ut ſatisfactio, quam imponunt, non ſit tantum ad novæ vitæ cuſtodiam, & infirmitatis medicamentum, ſed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, & caſtigationem.* Hoc autem præceptum nullum eſſet, ſi Sacerdotes authoritatem puniendi, ac caſtigandi pœnitentium crimina non haberent.

Confirmatur, & urgetur tertio: quia Sacerdos in *Confirm. 3.* foro conſcientiæ non ſe habet ut judex arbiter, poteſtatem judicialem à pœnitentibus accipiens, ſed tanquam judex à Chriſto Domino conſtitutus, ut ejus vicem gerat, ac authoritatem obtineat, juxta illud Joan. 20. *Accipite Spiritum Sanctum. Quorum remiſeritis peccata,* *Joan. 20.* *remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.* Ergo peccata remitti, aut retineri, ſolvi, aut ligari, tam quoad culpam, quàm quoad pœnam, non ex pœnitentium voluntate, ſed ex ſolius Sacerdotis arbitrio pendet. Ergo Sacerdos cogere valet pœnitentes, & hi tenentur illi obedire in ordine ad ſatisfactionis acceptationem. Patet utraque conſequentia. Prima quidem ex antecedenti: quippe peccatorum remiſſio, aut retentio, abſolutio, aut ligatio ſolum poteſt pendere vel ab eo, qui ad hujuſmodi habet poteſtatem, vel ab eo, qui illam tribuit; undè cum pœnitentes ut tales nec eam habeant, nec Sacerdoti tribuant, neceſſum eſt ut independenter ab eorum placito peccata ligentur, aut ſolvantur. Secunda verò ex prima: quia ſi Sacerdos loco Chriſti conſtituitur, quemadmodum Chriſtus cogere poteſt pœnitentes, ut ſatisfactionem accipiant, ita Sacerdos; & quemadmodum pœnitentes tenentur obedire Chriſto, ſi id in propria perſona eis præciperet, ita, & Sacerdoti ejus munere fungenti. Quod docuit egregiè D. Thomas in 4. diſt. 18. quæſt. 1. art. 3. quæſtiunc. 3. illis verbis: *D. Thom.* *Ad tertiam quæſtionem dicendum, quod operatio Sacerdotis in uſu clavium eſt conformis Dei operationi, cujus miniſter eſt. Deus autem habet operationem in culpam, & in pœnam; ſed in culpam ad ſolvendum quidem directè; ad ligandum autem indirectè, in quantum obdurare dicitur, & dum gratiam non largitur. Sed in pœnam habet operationem directè quantum ad utrumque, quia & pœnam parcit, & pœnam infligit. Similiter ergo Sacerdos in pœnam habet ligandi, & ſolvendi: ſolvit enim à pœna, quam dimittit, ſed ligat*

ad

Digitized by Google

Magiſter ſent. D. Aug.

ad pœnam, quæ removet. Similia tradit Magiſter ſentent. eadem diſt. 18. ubi ait: *Ligant quoque Sacerdotes, dum ſatisfactionem pœnitentiæ confitentibus imponunt*. Nec diſſonat D. Auguſtinus, dum apud eundem Magiſtrum inquit: *Quibus remittunt* (Sacerdotes) *remittit Deus... opus enim juſtitiæ exercent in peccatores, cum eos juſta pœna ligant*. Quæ verba evidenter oſtendunt, Sacerdotes coercitivam obtinere authoritatem, ut pœnitentes cogant injunctam ſatisfactionem acceptare.

§. III.

Recenſentur oppoſitæ ſententiæ, & earum motiva evertuntur.

1. Sentent. — Cajetan. Vega, Rebellus, Zenedo, Reginald. — 2. Sentent.

20 PRima ſententia nobis oppoſita aſſerit, pœnitentem non teneri ſatisfactionem injunctam acceptare, nec acceptatam implere, ſaltem ſub gravi culpa, ſecluſo contemptu. Ita Cajetan. tom. 1. Opuſc. tract. 6. quæſt. 2. ad 2. cui ſubſcribunt Vega 3. part. reſponſ. caſu 3. verſ. *Ex parte*, Rebellus lib. 3. de Miracul. B. Virg. dub. 7. Zenedo ad Decret. collect. 4. n. 2. Reginaldus dub. 7. num. 15. Et probabilem reputant Sà verb. *Satisfactio*, num. 4. & Villalobos de Pœnit. tractat. 4. difficult. 38. num. 2. & 4. Secunda docet, pœnitentem non obligari ad ſatisfactionis acceptationem; addit tamen, quod ſi eam acceptat, adſtringitur executioni, in quo à præcedenti differt. Sed ut Soto, Vaſquez, & alii adnotarunt, non adeò conſequenter procedit: omnia quippè, quæ obligationem executionis pœnitentiæ evincunt, à fortiori obligationem acceptationis oſtendunt: non enim in acceptatione votum aliquod, vel pactum exequendi intercedit, ex quo pœnitens executioni adſtringatur. Quo circa unum ſine alio propugnari nequit. Quidquid tamen de his, hæc ſententia placuit Scoto in 4. diſt. 19. quæſt. 1. Cui adhærent Gabriel diſt. 16. quæſt. 2. art. 3. dub. 4. & diſt. 18. quæſt. 1. art. 3. Joannes Medina, Cod. de confeſ. quæſt. *de Pœnitentia injuncta acceptanda*. Navarrus in ſumma, cap. 26. num. 20. Sylveſter, verbo *Confeſſio* 1. qu. 25. Utriuſque autem ſententiæ argumenta conjungenda duximus, vel quia eadem ſunt, vel quia in idem tendunt.

Scotus, Gabriel, Joann. Med. Nav. Sylveſt.

1. Argum.

Arguitur ergo primò: Nullum eſt, caput, ex quo ſuboriri poſſit obligatio acceptandi, ac exequendi pœnitentiam: ergo nec pœnitens ad id tenetur, nec Sacerdos illum cogere valet. Suadetur antecedens: nam tria ſunt tantum principia, ex quibus hujuſmodi obligatio colligi poſſet; *primum*, quia pœnitentia præcipitur à Sacerdote tanquam à Chriſti miniſtro, ac legitimo judice, cui ideò pœnitens obedire tenetur; *ſecundum*, quia pœnitens habet reatum pœnæ ex peccato contractæ, quam ex virtute Pœnitentiæ ſolvere debet; *tertium*, quia ſatisfactio eſt pars integralis Sacramenti, quod cum debita perfectione fieri præcipitur à Religionis virtute. Sed nullum ex his capitibus infert in pœnitente obligationem acceptandi pœnitentiam: ergo. Probatur minor quoad omnes partes; quoad primam quidem: nam præceptum de re non ſimpliciter, ſed tantum ſecundum quid conducente ad vitam æternam, vel finem ultimum, non infert obligationem ſaltem gravem; atqui pœnitentia à Sacerdote præcepta ſimpliciter non conducit ad finem æternæ ſalutis, quippè quæ ſolum ordinatur ad ſolutionem pœnæ temporalis, cujus omiſſio nec dilectionem Dei, nec ipſius pœnitentis, aut proximi graviter lædit: ergo. Quoad ſecundam autem ex eo conſtat, quod licet Pœnitentiæ virtus inducat obligationem ſolutionis pœnæ debitæ, non tamen obligat ad ſtatim ſolvendum: nam quod ſolutio in præſenti, vel in Purgatorio fiat, parum intereſſe videtur. Quoad tertiam verò, in qua major poterat eſſe difficultas, oſtenditur: Nam Eccleſia aliquando utitur Sacramento Pœnitentiæ abſque ſatisfactionis injunctione, ut patet in pœnitente ſenſibus deſtituto, cui, ut ſuprà diximus, abſolutio impenditur, eſto ſatisfactio injungi nequeat: ergo ſatisfactio non eſt de neceſſitate Sacramenti; & conſequenter nec ex illius integritate pœnitens obligabitur acceptare, aut exequi ſatisfactionem.

Solutio.

Ad hoc argumentum, quo utitur Cajetanus, reſpondetur, pœnitentis obligationem acceptandi ſatisfactionem ortum duxiſſe ex voluntate Chriſti Domini, qui illam intulit pœnitentibus: quippè cum propriam authoritatem ligandi, vel obligandi ad pœnam commiſerit Sacerdotibus, ut ea, quæ pro firmanda aſſertione adduximus, ſatis evincunt, neceſſum eſt ut ex conſequenti pœnitentes coegerit illis parere. Motiva autem, ſub quibus ad id tenentur, & ex quibus an hæc obligatio gravis, aut levis ſit cognoſcenda, haud difficile deprehenduntur. Nam cum Concilium Florentinum ſtatuat, ſatisfactionem eſſe partem integralem Sacramenti Pœnitentiæ, cenſendum eſt pœnitentes obligari ad pœnitentiæ acceptationem, & executionem ex motivo Religionis, quæ Sacramenti perfectionem, ac debitam reverentiam intendit. Deinde cum ex Concilio Tridentino habetur, Sacerdotes injuncturos pœnitentiam, & in peccati commiſſi vindictam, & in futuri præcautionem, manifeſtè deducitur pœnitentem etiam teneri illius acceptationi, & executioni, tum ex motivo illius virtutis, contra quam imminet periculum peccati futuri, tum ex motivo virtutis Pœnitentiæ, quæ ſaltem ſecundario pœnam temporalem luere intendit, & quodammodo vindictam de ipſo pœnitente ſumere, ac vindicativam juſtitiam exercere, ut prima parte hujus tract. diſp. 5 dub. 4. §. 4. num. 145. diximus. Quo circa eſto Sacerdos utpote judex teneatur ex juſtitia vindicativa ſatisfactionem injungere, non tenetur pœnitens eam acceptare niſi ex virtute Pœnitentiæ: hæc enim in pœnitente reſpondet illi in Sacerdote. Inſuper, ut rectè vidit Nugnus in præſenti, quæſt. 13. art. 2. difficult. 3. in ſolut. ad 1. cum unuſquiſque ex charitate ad ſeipſum teneatur in re graviſſima proprio bono conſulere, & aliàs pœna Purgatorii ſit acerbiſſima, quæ autem in ſatisfactionem injungitur, quantumvis maxima, comparatione illius admodum exigua, etiam ex motivo charitatis erga ſe ipſum adſtringitur pœnitens acceptationi pœnitentiæ injunctæ. Hæ autem virtutes omnes ex genere ſuo inducunt gravem obligationem, ut perſpicuè docuimus loco nuper relato ex tract. 13. diſp. 19. dub. 1. num. 29. De quo etiam videri poteſt N. Andreas tract. 11. cap. 2. §. 2. num. 23. — Nugnus.

Applicatur.

Ex quibus ad formam argumenti negandum eſt antecedens, & ad illius probationem etiam negatur minor, cujus partes inductis probationibus non ſuadentur. Non *prima*: quia pœnitentia injuncta ſi gravis eſt, ut in præſenti ſupponi debet, non ſecundum quid, ſed ſimpliciter ad finem ultimum refert: hic enim nequit ſimpliciter haberi ſine debito ordine voluntatis creatæ ad Deum; ad hunc autem ordinem non ſolum ſpectat dilectio Dei ſuper omnia, ſed etiam omnia illa, per quæ voluntas Deo ſubjicitur, & prædicta dilectio immediatè fovetur, ut eſt reverentia Deo, & Sacramentis debita, quæ ſimpliciter violatur per omiſſionem partis integralis Sacramenti, vel per non acceptationem illius. Quo circa eſto pœnitentia injuncta tendat ad ſolutionem reatus pœnæ temporalis, cum aliàs ſit perfectio Sacramenti, illius omiſſio graviter lædit, ſaltem indirectè, aut radicaliter, charitatem ipſius pœnitentis, & Dei dilectionem, quæ nequit ſalva conſiſtere independenter à reverentia ſibi, & Sacramentis debita. Non etiam *ſecunda*, tum: quia licet pœnitentia ſecundum ſe, & abſolutè non obliget ad promptam ſolutionem pœnæ, ſicut nec etiam ad promptam contritionem, vel confeſſionem, nihilominus quemadmodum ſuppoſito præcepto annuæ confeſſionis obligat ad hujus annualem exhibitionem, & conſequenter ad annualem contritionem, vel attritionem, quæ eſt pars Sacramenti, ita etiam ſuppoſito Sacerdotis præcepto ſatisfactionis injunctæ, obligat pœnitentes ad reatum pœnæ temporalis ſtatim ſolvendum. Tum etiam: quippe vel permiſſo quod abſolute, & ſecundum ſe parum referat, reatum pœnæ temporalis in præſenti aut in Purgatorio extingui; nihilominus ex ſuppoſitione quod quis accedat ad Sacramentum, cujus eſt pars integralis ſatisfactio, retardatio ſolutionis uſque ad Purgatorium cedit graviter, aut leviter in hujus Sacramenti præjudicium juxta qualitatem omiſſionis pœnitentiæ injunctæ pro gravi, aut levi peccato, cum illud relinquat non integrum, & aliàs nunquam perficiendum, ſiquidem ſatiſpaſſio Purgatorii non eſt pars integralis Sacramenti. Non denique *tertia*: nam licet per accidens, & in caſu urgentis neceſſitatis poſſit fieri Sacramentum abſque ejus parte integrali, ut in eventu objectionis accidit, hinc minimè deducendum eſt, poſſe pœnitentem abſolutè ſatisfactionem injunctam nec acceptare, nec exequi, atque ideò Sacramentum non integrum relinquere, ut evidenti

inſtan-

Digitized by Google

inſtantia convincitur. Etenim, ut diſp. 8. dub. 7. §. 1. cum generali Theologorum ſententia docuimus, poteſt per accidens Sacramentum fieri, & abſolutio impendi abſque integritate materiali confeſſionis, vel quod in idem redit, abſque omnium peccatorum manifeſtatione: ergo abſolutè valebit pœnitens, ubi ſibi placuerit, confeſſionem dimidiare, & aliqua peccata detegere, & alia occludere? Proculdubio Cajetanus, cujus argumentum diluimus, hanc conſequentiam rejiciet, quum oppoſitum ex Tridentino ſeſſ. 14. cap. 5. conſtet. Cujus ratio eſt: quia ex eo, quod aliquid per accidens fiat, non rectè trahitur conſequentia ad hoc ut per ſe, & abſolutè fieri poſſit. Similiter ergo, dum pœnitens ſatisfactionem injunctam acceptare, & exequi valet, ab his extrahi non licet, ne Sacramentum imperfectum relinquat.

Replica. 21 Verum ex tradita ſolutione inſurgit objectio, quæ eam vel difficilem reddere, vel obnubilare videtur. Nam juxta principia tradita tract. 13. diſp. 8. dub. 2. §. 1. num. 28. eo ipſo, quod lex præcipiat aliquem actum ex motivo alicujus virtutis, facit illum actum materiam neceſſariam ipſius virtutis, ac ſubinde ut ejus omiſſio ſit peccatum contra talem virtutem; atqui pœnitens tenetur ſatisfactionem acceptare ex motivis Religionis, charitatis, Pœnitentiæ, & illius virtutis, contra quam imminet periculum peccati futuri, ut dictum eſt: ergo illius omiſſio, vel non acceptatio erit multiplex peccatum ſpecie diverſum. Conſequentia liquet: quippe peccata multiplicantur ſpecie ad multiplicationem motivorum, ſub quibus prohibentur. Hoc autem aſſerere eſt ſatis abſurdum: nemo enim hucuſque cenſuit tot peccata commiſiſſe, dum ſatisfactionem omiſit, nec id aliquis unquam docuit: ergo doctrina tradita nulla eſt.

Retorquet. Ad hanc objectionem reſpondetur, ſimilem in adverſarios retorquendo: nam obligatio pœnitendi abſolutè non ſolum provenit peccatori ex motivo Pœnitentiæ virtutis, ſed etiam ex motivis charitatis ad Deum, & charitatis, ac miſericordiæ ad ſe ipſum, ut expendimus in priori hujus tract. parte, diſp. 5. dub. 6. §. 8. & tamen qui urgente præcepto pœnitendi illud non adimplet, non multiplex peccatum committit, ſed unum: ergo ex quo obligatio acceptandi, & exequendi pœnitentiam ex tot illis motivis oriatur, non deducitur ejus omiſſionem multiplex peccatum eſſe. Et planè ſi ita eveniret, ut objectio intendebat, nullum eſſet peccatum, in quo multæ malitiæ ſpecie non invenirentur, nimirum, & contra charitatem ad Deum, & contra juſtitiam, ac obedientiam ipſius, ut loco proxime relato à num. 255. & tract. 21. diſpu. 1. dub. 1. §. 2. num. 11. arguebamus. Quam ergo ſolutionem huic inſtantiæ adverſarii adhibuerint, eandem poterunt objectioni nobis oppoſitæ applicare.

Solutio. Pro omnibus autem dicendum eſt, omittentem ſatisfactionem injunctam, vel eam acceptare nolentem duplex peccatum ſpecie diverſum committere, aliud contra virtutem Pœnitentiæ, ut diximus tract. 13. diſp. 8. dub. 2. §. 1. num. 29. quia ejus actum præceptum omittit; aliud ſacrilegii contra Religionem, quia Sacramentum debita ſibi integritate, ac perfectione fraudat. Exemplum adeſt in eo, qui ut adimpleat præceptum annuæ confeſſionis accedit ad Sacerdotem, & ſua peccata ei manifeſtat, aliquod ſubticendo: hic enim eſto adſtringatur confeſſioni ex motivo charitatis ad ſe ipſum, ratione cujus tenetur proprio bono conſulere, atque ideò à miſerabili ſtatu peccati, ac diaboli ſervitute exire; & inſuper ex motivo miſericordiæ ad ſe ipſum, & illius virtutis, contra quam imminet periculum peccati futuri, ut ex ſe patet; nihilominus ſolum duplex peccatum committit, videlicèt, contra Religionem, ac Pœnitentiam. Primum ob defectum integritatis materialis, qua Sacramentum privat, omnia peccata non manifeſtando. Secundum, quia per confeſſionem ſcienter ſacrilegam non impletur Eccleſiæ præceptum, ex motivo virtutis Pœnitentiæ impoſitum, ut ex ſupra dictis diſp. 8. dub. 2. §. 5. num. 58. patet.

Ratio autem cur in utroque eventu peccatum illud ſit contra Religionem, ac Pœnitentiam, non verò contra charitatem, aliaſque virtutes, ex quibus obligatio inſurgit, eſt duplex: primam aſſignavimus loco citat. ex tract. 21. quia nimirum violatio harum virtutum, & ſimilium eſt quædam circumſtantia generalis in omni peccato inventa, atque ideò illi ſpecialem malitiam non tribuit: ad hoc enim opus erat ut eſſent illæ circumſtantiæ per ſe volitæ ex parte objecti, ut ſi quis frangat præceptum, ne Deo præſtet obedientiam, ſive ut ipſimet pœnitenti, aut Deo damnum inferat, vel irroget injuriam. Secundam dedimus loco in objectione relato ad calcem num. 28. & amplius expenſam in priori parte hujus tract. diſp. 5. dub. 6. à num. 255. & ſequent. In eoque ſita eſt, quod peccata non multiplicantur ſpecie penes motiva adhuc intrinſeca, & operis, niſi quando immediatè, & proxime procedunt contra illa motiva: ſi enim ſolum mediatè, & indirectè contra ea verſentur, peculiarem malitiæ ſpeciem non accipiunt. Omiſſio igitur ſatisfactionis, vel ejus non acceptatio verſatur immediatè contra motiva Pœnitentiæ, & Religionis, contra motiva verò charitatis, & aliarum virtutum ſolum indirectè, & remotè: quippè eo modo omiſſio actus præcepti verſatur penes motiva virtutum, quo ipſæ virtutes concurrunt ad illum actum; charitas autem, & illa virtus, contra quam imminet periculum peccati futuri, ſolum concurrunt ad ſatisfactionem radicaliter, & remotè, illam videlicet imperando, ut ea mediatè finem proprium ipſarum aſſequantur. Religio verò, ac Pœnitentiam immediatè influunt in ſatisfactionem: hæc enim, & eſt actus proprius pœnitentiæ, per quem nullo alio mediante intendit, & aſſequitur ſolutionem debiti, quod eſt ejus motivum; & etiam Religionis, quia ſatisfactio eſt pars integralis Sacramenti, per quam immediate, & intranſitivè perficitur, ac reverentia ipſi debita exhibetur, quod ad Religionem attinet. Quocirca ſatisfactionis omiſſio immediatè, & directè contra harum virtutum motiva militat, atque ideò malitiæ ſpecies ipſis oppoſitas vendicat. Recolantur quæ loco immediatè relato diximus, ubi ſimilem objectionem diluimus, & ſolutionem hanc fuſius expendimus. Notandum tamen, in ſatisfactionis omiſſione unum tantum peccatum impœnitentiæ formalis ut in plurimum inveniri: quia pœnitentes ſatisfactionem eſſe partem integralem Sacramenti ignorant, atque ideò nullam illi injuriam irrogare apprehendunt, dum ſatisfactionem omittunt.

22 Arguitur ſecundò: nam Sacerdos tenetur abſolvere accedentem rectè diſpoſitum ad Sacramentum; ſed qui vult abſolvi à culpa, & non vult pœnitentiam acceptare, valet eſſe rectè diſpoſitus: ergo huic tenetur Sacerdos abſolutionem impendere; atque ideò illum cogere ad pœnitentiæ acceptationem non poteſt. Minor oſtenditur: ille accedit rectè diſpoſitus ad Sacramentum, qui eſt contritus, & cum animo ſolvendi pœnam debitam; ſed qui vult abſolvi à culpa, & non acceptare pœnitentiam, valet eſſe contritus, & cum animo luendi in Purgatorio pœnam debitam: ergo cenſendus eſt rectè diſpoſitus, & abſolutione dignus. *Argum. 2.*

Confirmatur primò: quia reatus pœnæ temporalis poſt dimiſſam culpam non obligat ad ejuſdem pœnæ ſolutionem in præſenti vita determinatè, ſed disjunctivè, vel in hac vita, vel in futura: ergo pœnitens ratione prædicti reatus non tenetur ad acceptandam, & explendam pœnitentiam a Sacerdote injunctam, ſed eam poteſt in Purgatorium remittere, ut ibi reatum ſolvat. Antecedens videtur certum: quippè ex oppoſito fieret, illum, qui in præſenti non ſolvit, nunquam per Purgatorii cruciatus à tali reatu manere ſolutum. Conſequentia verò probatur: nam qui obligatione disjunctiva gravatur, per cujuslibet extremæ disjunctionis ſolutionem immunis evadit à debito: ergo qui acceptat pœnam in Purgatorio ſolvendam, nec tenetur pœnitentiam à Sacerdote injunctam acceptare; nec in hac vita ſuſtinere. *Confirm. 1.*

Confirmatur ſecundò: etenim Sacerdos habet poteſtatem abſolvendi à culpa, & ligandi ad pœnam: ergo pœnitens poterit ſe ſubdere judicio Sacramentali quoad primum, & non quoad ſecundum. Patet conſequentia, tum: quia reus, cui à judice ſuperiori datur optio, ut in acceptatione pœnæ promeritæ ſe ſubjiciat ipſi, vel judici inferiori, poteſt quodlibet eligere; ſed hujuſmodi optio datur pœnitenti: ergo. Tum, quia nulla apparet ratio, cur ita fieri non poſſit. Tum denique, & præſertim: quia Sacerdos eſt judex arbiter; judici autem arbitro liberum eſt unicuique ſe ſubdere, ejuſque ſententiæ ſtare: ergo quemadmodum pœnitens liberè ſe ſubjicit abſolutioni, & poteſt eam non acceptare citra culpam; ita eidem liberum erit pœnitentiæ ſe ſubdere, vel non. *Confirm. 2.*

Reſpon-

Digitized by Google

Reſpondetur ad argumentum negando minorem, cujus probatio non urget: nam quamvis abſolutè verum ſit, neminem teneri ad pœnam temporalem luendam in hac vita, ſed liberè poſſe eam in Purgatorium remittere; nihilominus ex ſuppoſitione inſtitutionis Sacramenti Pœnitentiæ per modum judicii, & quod quis ad illud accedat, jam illi non licet; tum, quia ad judicii complementum, & judicis poteſtatem ſpectat, reum puniri, ac ſatisfactionem impoſitam acceptare, & exequi: eſt enim pars integralis Sacramenti, cujus omiſſio ob Religionis præceptum illicita redditur. Tum: quia pœna, quam accedens ad Sacramenti tribunal ſuſtinere debet pro peccatis, eſt illa, quam in hac vita luendam Sacerdos ut judex, ac Dei vicem gerens prudenter injungit; undè implicat, pœnitentem eſſe paratum ad pœnam debitam ſuſtinendam, & nolle acceptare ſatisfactionem injunctam, licet aliàs Purgatorii cruciatus luere velit, indeque cenſeri non debet cum recta diſpoſitione ad Sacramentum accedere. Adde, ſatisfactionem, ut ſæpè dictum eſt, injungi pœnitentibus in vindictam præteriti peccati, & ad præcavendum futurum. Id autem, quod ad caſtigationem attinet, non libero delinquentis arbitrio committitur, ſed ex ſola judicis electione determinatur. Medicamentum item ad præſervationem futuri peccati locum non habet in Purgatorio.

Argumento occurritur.

Ad primam confirmationem dicendum eſt, reatum pœnæ temporalis abſolute, & extra Sacramentum ſolum obligare ad ſolutionem vel in præſenti, vel in futuro ſæculo. Ceterum ex ſuppoſitione quod quis ad Sacramentum accedat, ex vi hujus jam non disjunctiva, ſed determinata gravatur obligatione acceptandi; ac exequendi ſatisfactionem; hæc enim eſt pars integralis, cujus non appoſitio in Sacramenti deformitatem, ac imperfectionem redundat. Unde aliud eſt, quod ex vi reatus pœnæ temporalis homo non adſtringatur ad ſolutionem illius debiti in hac vita; aliud, quod ad id non teneatur ex vi Sacramenti, ac præcepti Sacerdotis, qui poteſtatem præcipiendi ſatisfactionem ſortitur.

1. Confirm. ſolvitur.

Ad ſecundam confirmationem neganda eſt conſequentia: nam Sacerdotis judiciaria poteſtas ad ſolvendum, & ad ligandum non eſt duplex, & ſeparabilis, ſed una, & indiviſibilis pertinens ad integritatem Sacramentalis judicii. Idcircò pœnitens ſi vult abſolvi à culpa, & quoad hoc Sacerdoti ſe ſubjicere, nequit à ſententiæ punitivæ acceptatione aufugere: ſicut enim nequit pœnitens peccata Sacramentaliter prodere uni Sacerdoti, & alium adire ut ab eo abſolvatur, quia eadem facultas, qua Sacerdos peccata audivit, debet pœnitens abſolvi; ita etiam nequit à Sacerdote abſolutionem expoſcere, & nolle ab eo pro peccatis pœna debita puniri. Undè patet ad primam conſequentiæ probationem: nulla quippè optio datur pœnitenti declinandi Sacerdotis ſententiam, & adeundi Deum ut ab eo puniatur in Purgatorio; aliàs illa verba Chriſti Domini ad Petrum: *Quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in Cœlis*, abſolutè non verificarentur; quandoquidem ſi Sacerdos ligaret pœnam injungendo, & pœnitens valeret à ligamine ſolvi eam non acceptando, non ligatus, ſed in Cœlis maneret coram Deo ſolutus: quod ly *Quodcumque ligaveris* repugnat. Hæc enim verba diſtributivè accipienda ſunt, & juxta legitimum ſenſum idem dicunt ac hæc: *Omnis homo, quem ad pœnitentiam ligaveris, erit coram Deo ligatus, vel obligatus ad ejus exhibitionem*: quod cum optione prædicta incompoſſibile eſt. Ad ſecundam conſtat tam ex adductis ad aſſertionem evincendam, quàm ex argumentorum ſolutionibus, plures rationes adeſſe cur ita fieri non poſſit, quæque omnes in naturam Sacramenti Pœnitentiæ reducuntur, quippè quod ad modum integri judicii inſtitutum eſt. Semel autem ac aliquis judicio ſe ſubdat, jam ex ejus voluntate non pendet ſententiam judicis declinare, & pœnitentiam injunctam dimittere: eſt enim pars integralis Sacramentalis judicii, quod cum debita ſibi perfectione fieri debet. Ex quibus etiam liquet ad tertiam: ex ſuppoſitione namque quod quis judici arbitrio ſe ſubdat, illius ſententiæ parere adſtringitur. Nec novum, aut inauditum eſt, ex actione libera aſſurgere obligationem ad aliud, quod ex ipſa conſequitur; Sacerdos v. g. non cogitur ſingulis diebus ſacrificium celebrare; ex hypoteſi autem, quod ita facere velit, ſacrificium uſque ad conſecrationem tantum celebrare nequit, ſed integrum, ac perfectum abſolvere tenetur. Item, qui in die Aſſumptionis B. Virginis confeſſionem facere ſtatuit, ad quod ex præcepto non obligatur, nequit aliqua peccata Sacramentali judicio ſubdere, & alia celare, ſed omnia, quæ in conſcientia habet, tenetur pandere Sacerdoti ob integritatem materialem confeſſionis, quam dimidiare non poteſt. Similia paſſim occurrent exempla. Undè eſto ex pœnitentis arbitrio pendeat Sacerdoti ſe ſubjicere ut abſolvatur, non tamen pœnitentiam reſpuere, vel acceptare. Eo vel maximè, quod ut num. 15. explicuimus, Sacramentale judicium non eſt ita liberum unicuique, ut poſſit nullum adire Sacerdotem ut abſolvatur, ſed eo ipſo quod lethale peccatum in conſcientiam habeat, tenetur ad aliquem accedere tanquam ad legitimum judicem, cujus ſententiæ tam circa abſolutionem, quàm ſatisfactionem ut reus ſtare adſtringitur.

Satis fit ſecunda.

23 Arguitur tertio: quia ſi Sacerdos poſſet obligare pœnitentem ad ſatisfactionem acceptandam, poſſet illum obligare ad quamcumque; conſequens eſt falſum: ergo, & id ex quo ſequitur. Major oſtenditur: nam Sacerdos poſſet obligare pœnitentem ad acceptationem ſatisfactionis condignæ; ſed quæcumque pœnitentia etiam maxima adhuc non cenſetur condigna: ergo. Hæc minor, in qua poterat eſſe difficultas, ex eo conſtat, quod condignitas Pœnitentiæ vel regulanda eſt penes gravitatem peccati confeſſi, vel penes reatum pœnæ in Purgatorio luendæ? Ex primo capite certum eſt non ſolum peccatum lethale, ſed etiam veniale excedere graviſſimam pœnam temporalem hujus vitæ, cum ſit majus malum. Ex ſecundo verò id ipſum ex ſuprà dictis cum D. Thoma liquet: nam quælibet adhuc leviſſima pœna Purgatorii excedit hujus vitæ acerbiorem. Ergo quæcumque pœna injungatur in ſatiſfactionem, poteſt major imponi, ita ut condignitatem non excedat. Dicere autem, pœnitentem teneri ad acceptandam quamcumque, abſurdiſſimum eſt; cum ejus exhibitio ſit moraliter impoſſibilis. *Argum. 3.*

Confirmatur, & urgetur. Nam vel qui graviſſima, & ferè innumera crimina confeſſus eſt, tenetur condignam, & æqualem criminibus pœnitentiam admittere, vel non? Primum dici nequit, quippe quod rigidiſſimum foret, imò impoſſibile, cum ad ſuſtinendam pœnitentiam gravitati tot criminum correſpondentem nequeant moraliter loquendo humanæ vires ſufficere. Si dicatur ſecundum: ergo ad nullius pœnitentiæ etiam partialis acceptationem tenebitur. Patet conſequentia, eadem namque eſt ratio utriuſque: nam quemadmodum eſt juſta ſententia, dum imponitur non tota pœna, quæ peccatis reſpondet, ita dum æqualis, & condigna injungitur: ergo ſi huic juſtæ ſententiæ ſtare non cogitur, nec etiam illi. Præſertim, quia ex praxi conſtat, Sacerdotes timoratæ conſcientiæ abſolvere pœnitentes nolentes acceptare totam pœnitentiam, ſed partem, vel nullam. Undè Navarrus, hujus ſententiæ patronus, & vir aliàs eruditionis non contemnendæ, loco ſuprà relato inquit: *Video in urbe, & in orbe receptum, ne cuiquam denegetur abſolutio, eo ſolo quod nolit acceptare pœnitentiam injunctam.* *Confirmat.* *Navarrus.*

Reſpondetur ad argumentum negando majorem: quia nec Sacerdos imponere, nec pœnitens acceptare tenetur illam pœnitentiam, quæ rationabilis, & proportionata non ſit, juxta regulas æquitatis, & prudentiæ, inſpectis omnibus circumſtantiis tam gravitatis peccatorum, pro quibus injungitur, quàm ſtatus pœnitentis in ſpiritualibus, & corporalibus, ut dubio præcedenti innuimus. In dubio autem de exceſſu pœnitentiæ injunctæ, ſtandum eſt pro Sacerdote eam imponente, eo quod impoſitio ſit certa, & executio dubia. Ad majoris probationem neganda eſt minor, vel ſaltem explicanda: nam condignitas pœnitentiæ poteſt ſumi vel ſolum per ordinem ad peccatum confeſſum, vel per reſpectum ad reatum pœnæ temporalis culpa contractum, & ad fragilitatem, ac diſpoſitionem pœnitentis, cui etiam conſulendum eſt. Igitur ſi priori modo conſideretur, quæcumque pœnitentia etiam maxima eſt condigna cuilibet peccato confeſſo etiam levi: quippè cum peccatum ſit malum culpæ, atque ideò malum Dei ſaltem in affectu, pœnitentia autem malum pœnæ, atque ideò malum creaturæ, quodlibet peccatum etiam leve abſolutè, & ex ſua linea excedit quamcumque pœnitentiam injunctam. Ceterum ſi poſteriori

modo

Digitized by Google

modo accipiatur, ut accipi debet, illa pœnitentia dicitur condigna, & juſta, quæ poteſt ſuſtineri à pœnitente, & correſpondet reatui pœnæ temporalis per culpam confeſſam contracto. Undè cum ad peccatum leve levis pœnæ reatus ſequatur, & ad grave gravis, ſi ob peccatum leve gravis pœnitentia injungatur, hæc non eſt cenſenda condigna, ſed injuſta, atque ideò ad illius acceptationem pœnitens non tenebitur. Idemque dicendum eſt, ſi ob aliquod peccatum grave injungatur pœnitentia adeò magna, & improportionata, ut non reatui pœnæ temporalis unius peccati, ſed plurimorum reſpondeat. Si autem peccata confeſſa ſint plurima, & graviſſima, & aliàs pœnitens magnæ fragilitatis, illa pœnitentia erit condigna, & juſta ſaltem per accidens, quæ licet reatum pœnæ temporalis non adæquet, pœnitentis viribus proportionatur, juxta benignum Eccleſiæ Romanæ uſum, quæ pœnitentiam conſuevit injungere mitiorem, quàm illa, quæ per ſe injungenda erat, ut pœnitentes foveat, ad Sacramenta alliciat, & ſalutis potius, quàm interitus, tribuat occaſionem. Quod autem minima Purgatorii pœna excedat acerbiorem hujus vitæ, nihil refert: nam pœnitentiæ condignitas non per reſpectum ad pœnam determinatè in Purgatorio luendam attenditur, ſed penes reatum pœnæ temporalis à Deo taxatum pro criminum qualitate, & ſolvendum vel in præſenti vita juxta taxationem hujus fori, vel in Purgatorio juxta taxationem ibi correſpondentem, ex ſuppoſitione quod hic non ſolvatur. Unde ſi pœnitentia impoſita, quæ prudenter cenſetur juſta, ad extinguendum totum pœnæ temporalis reatum non pertingat, ut contingit dum pœnitenti fragili pœnitentia levis injungitur ob graviſſima crimina, hoc minimè officit, quominus deinceps in Purgatorio reatus ille quoad illam partem, quæ nondum ſoluta erat, uſque ad noviſſimum quadrantem ſolvatur, juxta ea, quæ præcedenti diſp. num. 19. dicta ſunt.

Confirm. ſolvitur.

24 Ad confirmationem reſpondetur, eum, qui graviſſima crimina confeſſus eſt, teneri condignam, & æqualem criminibus pœnitentiam acceptare, ſumpta condignitate, & æqualitate reſpectivè ad crimina, & ad pœnitentis diſpoſitionem, & fragilitatem, ut nuper explicatum eſt. Undè non concluditur, quod licet pœnitens non teneatur acceptare in hoc eventu omnem pœnitentiam, quæ illis criminibus abſolutè inſpectis correſpondet, non teneatur ad illam pœnitentiæ partem, quam juxta proprias vires ſuſtinere poteſt: hæc enim attentis omnibus jam eſt juſta, & condigna, atque ideò Sacerdos habet jus ad eam injungendam. Ad augmentum autem difficultatis dicendum eſt, aliud eſſe Sacerdotes timoratæ conſcientiæ abſolutè, ac ſine aliqua limitatione abſolvere pœnitentes, qui nullam volunt, eſto aliàs poſſint totam, quam debent, eo quod vires ſuppetant, pœnitentiam acceptare; aliud quod diſcretione utentes alliciant hujuſmodi pœnitentes ad leviorem ſaltem acceptandam, ut eorum ſaluti potius quàm deſperationi conſulant. Primum eſt omninò falſum, nec id Sacerdotes timoratæ conſcientiæ efficiunt, aut efficere poſſunt; quin ſi ita ſe haberent, non timoratæ, ſed infectæ vel laxæ conſcientiæ reputandi ſunt: quippè pœnitentes omnem prorſus, etiam leviſſimam, ſatiſfactionem abjicere, ad nullamque velle ſe ſubdere, perſpicuum eſt ſignum, ac ſatis notum, eoſdem nec contritos, nec congruè diſpoſitos ad Sacramentum accedere, atque ideò abſolutione indigni cenſeri debent. Unde ſi in hoc primo ſenſu Navarri verba procedant, palam exceſſiva videntur, rationique non admodum affinia: tum quia ut rectè vidit Suarez in præſenti, ſect. 7. num. 4. hic caſus moraliter loquendo vel nunquam, vel vix unquam continget: nemo enim adeò duræ cervicis exiſtet, ut nec Sacerdotis blanditiis ad aliquam mitiorem, vel levem pœnitentiam acceptandam reducatur. Quo circa nec in urbe, nec in orbe videre potuit illam doctrinam ad tam communem, & frequentem praxim reductam, ut ejus verba indicant. Tum: quia etiam permiſſo, rem hanc ſæpè evenire potuiſſe, haud facilè ad ejus notitiam valuit accedere quid in his eventibus fecerint ſinguli Sacerdotes urbis, & longè minus totius orbis. Undè cum hic Author non infimæ notæ ſit, in ſaniori ſenſu ſtatim explicando intelligendus.

Secundum autem eſt veriſſimum, & rationi conſonum: nam ut inquit D. Thomas in præſenti, quæſt. 18. art. 3. in 2. argum. *Sed contra: Poteſtas clavium eſt poteſtas rationalis, cum habeat diſcretionem adjunctam.* Ad hanc autem attinet, pœnitentis diſpoſitionem perpendere, reſque ita diſponere, ut illius animæ ſalus, potius quam deterior infirmitas ſequatur. Unde ſi pœnitentes congruam ſatiſfactionem acceptare renuunt, curandum eſt Sacerdotibus (idque efficiunt timoratæ conſcientiæ) aptiori modo, quo poſſint, eos allicere ad mitiorem, vel aliquam reſpectivè levem admittendam, ne ſi totam, quæ juſta erat, conentur infligere, & aliter non abſolvere, pœnitentes acerbitate ſatiſfactionis gravatos in deſperationem adducant. Hincque provenit, rariſſimè, vel nunquam nollenti pœnitentiam acceptare, abſolutionem fuiſſe denegatam (quod, & non aliud, intendiſſe Navarrum credimus) ſemper enim pœnitentes ſtudio, ac Sacerdotis benignitate moti alicui pœnitentiæ aſſentiuntur. Nec inde inferendum eſt, Sacerdotes ita procedentes delinquere, eo quod ſatiſfactionem criminibus correſpondentem non injungant: nam in hujuſmodi eventu ob occurrentes circumſtantias excuſantur; & conſultius eſt, aliquam pœnam in Purgatorio luendam relinquere, quam totam hic injungere, vel pœnitentem inabſolutum dimittendo majori periculo exponere. Quod perſpicuè docet, & aptiſſimo exemplo ſuadet D. Thomas quæſt. citat. art. 4. in corpore: *Sicut ergo*, inquit, *medicus aliquando prudenter non dat medicinam ita efficacem, quæ ad morbi curationem ſufficiat, ne propter debilitatem naturæ majus periculum oriatur; ita Sacerdos divino inſtinctu motus non ſemper totam pœnam, quæ uni peccato debetur, injungit, ne infirmus aliquis ex magnitudine pœnæ deſperet, & à pœnitentia totaliter recedat.*

D. Thom.

D. Thom.

§. IV.

Quæſtiunculæ huc ſpectantes expediuntur.

25 QUamvis ex dictis conſtet, poſſe Sacerdotem cogere pœnitentem, huncque habere obligationem ex genere ſuo gravem ad injunctæ ſatiſfactionis acceptationem; non tamen liquidò apparet, quando in individuo hujuſmodi obligatio ſit gravis, quando verò levis. Diſſident enim Authores in aſſignando principio, undè obligationis quantitas dimetiatur; quidam aſſerentes, quod ex gravitate, vel parvitate peccati, pro quo pœnitentia injungitur; alii autem, quod ex magnitudine, vel levitate ipſius pœnitentiæ injunctæ. Omnes tamen conveniunt in eo, quod ſi pœnitentia eſt gravis, & aliunde ob peccata gravia nunquam confeſſa impoſita, pœnitens gravi obligatione adſtringatur ad eam acceptandam, & exequendam, niſi aliud Sacerdos expreſſerit. Et ratio eſt perſpicua: nam in hoc eventu tam materia præcepta, quàm peccata, ob quæ præcipitur, ſunt quid grave. Unde difficultas devolvitur ad alios caſus particulares, quibus non aptiori modo occurrere poſſumus, quàm ſingulis interrogationibus reſpondendo.

Inquires ergo primò, an dum levis pœnitentia injungitur ob venialia, vel mortalia jam confeſſa, graviter obligetur pœnitens illius acceptationi, & executioni? Reſpondetur negativè: cenſemus namque, obligationis quantitatem regulari debere penes materiam præceptam, quæ cum in ſe levis ſit, nequit major obligatio conſurgere. Hæc reſolutio conſonat illi, quam dub. præced. num. 11. ſtatuimus, & ex ibi adductis convincitur, quin opus ſit ad eam ſuadendam nova fundamenta aperire: ſi enim Sacerdos ad levem pœnitentiam injungendam non tenetur, nec ad eandem acceptandam obligabitur pœnitens: militat quippè eadem ratio, ut conſideranti conſtabit. Undè conſequenter, & ob idem motivum, dicendum eſt, quod ſi ſemel pœnitentia in ſe eſt levis, ut recitatio, v.g. unius Pſalmi *Miſerere*, etiam ſi ob peccata lethalia nunquam confeſſa juſtis de cauſis injungatur, non inducit gravem obligationem, ſed tantum levem; atque ideò illam omittere, vel non acceptare, intra limites culpæ venialis exiſtere, ſicuti dum omittitur aliqua levis pars pœnitentiæ gravis. Ita Palaus tract. 23. diſp. unica, punct. 21. Layman lib. 5. tract. 6. cap. 15. num. 7. N. Franciſcus tract. 6. cap. 10. punct. 5. num. 61. referens Coninchum, Lugonem, Bonacinam, Averſam, & alios.

Quæſtiunc. 1.

Reſolvitur.

Palaus, Laym. N. Franc. Coninc. Lugo, Bonac. Averſa.

26 Oppoſitum tamen modum dicendi conatur ſuadere Nugnus in præſenti, quæſt. 13. concluſ. 4. quem ſequun-

Sententia oppoſita.

Digitized by Google

Nug. Joan. Sanctius N. Gabr. N. Philipp.

Fundamentum.

ſequuntur Joannes Sanctius in ſelect. diſp. 15. num. 14. N. Gabriel diſp. 12. quæſt. 4. N. Philippus à Sanctiſſima Trinitate, & alii. Quorum fundamentum eſt, quod Sacramentum relinquere non integrum, eſt res graviſſima, illique magnam irrogare injuriam: ergo etiam ſi pœnitentia in ſe levis ſit, ejus emiſſio erit peccatum lethale. Idque confirmat Nugnus pluribus exemplis, in quibus eadem ratio ac in præſenti urget. Si quis enim rem leviſſimam falsò aſſertivè juret, graviter delinquit; & idem contingit in juramento promiſſorio, uti ſi quis ſine intentione adimplendi promittat ſe unum *Pater noſter* recitaturum. Item mortaliter peccat qui omittit illa verba, quæ in conſecratione Calicis tantum pertinent ad integritatem formæ Sacramenti, & non ad ejus eſſentiam; & etiam qui in conſecratione panis omittit particulam *enim*. Tandem, aquæ guttam Calici conſecrando non infundere, ac in Canone Miſſæ dimidiam partem Sanctorum, qui ibi nominantur, relinquere, grave peccatum eſt, licet in ſe materia ſatis exigua ſit, & minor, quam unum *Pater noſter*. Ergo à fortiori pœnitentiam levem omittere, culpa lethalis erit, cum ſit de integritate Sacramenti.

Retorquetur.

Verumtamen hæc motiva inefficacia ſunt, ut à doctrina propoſita recedamus. Et planè ſi argumentum convinceret, etiam probaret omiſſionem alicujus partis levis pœnitentiæ gravis eſſe lethalem culpam; hoc autem non ſuadet, ut Nugnus concedit: ergo nec id, quod intendit. Nec alicujus momenti eſt ejuſdem Authoris reſponſio, dicentis hujus materiæ gravitatem deſumi ex neceſſitate ad integrandum Sacramentum; quare cum pœnitentia levis ad hoc neceſſaria ſit, non autem pars levis alicujus pœnitentiæ gravis, quia in hoc eventu per alias partes pœnitentiæ gravis integratur Sacramentum; ideò in primo caſu adeſt gravis culpa, & non in ſecundo. Non itaque refert hæc evaſio, ſed efficaciter rejicitur. Tum: quia pœnitentia levis nequit eſſe magis neceſſaria ad integrandum Sacramentum, quàm pars levis pœnitentiæ gravis; ſed hæc non eſt adeò neceſſaria, ut ejus omiſſio mortale peccatum inducat: ergo nec omiſſio illius. Major probatur: nam ideò non eſt neceſſaria ſimpliciter, ſed ſolum ſecundum quid, ad integrandum Sacramentum pars levis pœnitentiæ gravis, quia hæc in ſe eſt quid exiguum, & ſolum exiguè, ut in ſe eſt, poteſt Sacramentum integrare; ſed pœnitentia levis etiam eſt in ſe quid exiguum: ergo nequit eſſe magis neceſſaria. Tum etiam quia omiſſio pœnitentiæ levis non majorem integritatem tollit à Sacramento, quàm omiſſio partis levis pœnitentiæ gravis: ergo utraque pœnitentia eodem modo ad integrandum neceſſaria eſt. Quod enim omiſſio pœnitentiæ levis tollat à Sacramento omnimodam integritatem, non autem omiſſio partis levis pœnitentiæ gravis, nihil refert: nam illa omnimoda integritas, quam prima omiſſio tollit, non eſt major, ſed multoties minor, quàm ea, quæ per ſecundam removetur.

Tum denique: nam integritas Sacramenti, ob quam neceſſaria eſt pœnitentia, vel conſiſtit in indiviſibili, vel non? Primum dici nequit, alias qui pœnitentiam leviſſimam acceptaret, & exhiberet, non teneretur ex vi integritatis Sacramenti ad acceptandam, & exhibendam gravem juxta qualitatem peccatorum: quippè per quamlibet pœnitentiam etiam leviſſimam maneret Sacramentum ſimpliciter, & indiviſibiliter integrum. Secundum autem traditam impugnationem confirmat: nam ſi integras admittit latitudinem, hæc neceſſariò regulanda erit penes pœnitentiam injunctam; atque ideò ſi pœnitentia fuerit magna etiam quoad partes, uti ſi injungantur quatuor jejunia, etiam integritas Sacramenti erit hujuſmodi, & quodlibet ex illis jejuniis erit pars magna integralis, cujus omiſſio graviter deturpabit Sacramentum, & econversò ſi pœnitentia fuerit omninò levis, vel illius aliqua pars gravis, & alia lævis, eodem modo pendebit ab illis integritas Sacramenti. Unde omiſſio pœnitentiæ omninò levis, vel alicujus partis levis erit peccatum leve, grave autem ſi pars omiſſa fuerit magni ponderis. Quo circa hanc opinionem inconſequenter procedere liquet.

Solvitur.

27 Ad illius verò fundamentum dicendum eſt Sacramentum relinquere non integrum, eſſe rem graviſſimam magnamque illi irrogari injuriam, dum integritas, qua privatur, eſt ejuſdem qualitatis, & magnitudinis; ſecus verò dum eſt levis, uti eſt illa, qua privatur ob omiſſionem pœnitentiæ exiguæ, quæ ob peccata venialia, vel mortalia ſæpius confeſſa ſolet injungi: tunc enim ſolum fit Sacramento levis irreverentia, ut à ſimili conſtat in voto obligante ex motivo Religionis, ſicut integritas Sacramenti. Etenim ſi materia voti eſt levis, ut recitatio ſalutationis Angelicæ, ejus omiſſio ſolùm tenuem irreverentiam in votum, & levem culpam inducit, ut cum graviori Doctorum conſenſu docet N. Andreas tract. 17. c. 1. punct. 4. num. 105. Exempla autem, quibus Nugnus ſuam conatur ſuadere ſententiam, non ſatis eam evincunt. Non duo priora de juramento falſo aſſertorio, & promiſſorio rei levis ſine intentione adimplendi: nam ideò qui ita jurat, graviter delinquit, quia Deum affert in teſtem rei falſæ; Deo autem ſummè veraci non minus repugnat ab intrinſeco falſum teſtificari in re leviſſima, quàm in re gravi; imò quanto res eſt levior, injuria illi irrogata cenſetur major, ut in humanis Principibus cernitur: majorem quippè injuriam Regi factam apprehendimus, dum in rei exiguæ, & parvi momenti falſum teſtem adducimus, quàm in alterius ſummi ponderis. Non etiam tertium: nam omnia verba conſecrationis Calicis non ſolùm ad integritatem, ſed ad eſſentiam formæ conſecrativæ Calicis pertinent, ſaltem ut implicita in aliis, juxta ſtabilita tract. 23. diſp. 9. dub. 3. §. 2. atque ideò mirum non eſt, quod ſi omittantur aliqua tam quoad explicitum, quàm quoad implicitum, gravis culpa adſit; imò ſi aliqua omittantur ut expreſſa, etiam ſi in aliis maneant implicita, lethale peccatum erit, tum quia adeſt præceptum Eccleſiæ in Miſſali Romano proferendi omnia illa verba integrè, & expreſsè, ut loco citato nu. 33. diximus: Tum, quia admodum referunt ad complendam ſignificationem eorum verborum, quæ ſunt de eſſentia, atque ideò in eorum ablatione fit mutatio notabilis formæ, quod nemini licet, præſertim in Sacramento Euchariſtiæ, quod omnium præſtantiſſimum eſt, alias quiſque poſſet Sacramentorum formas invertere.

Non item quartum: nam in omiſſione particulæ *enim* ſatis probabile eſt, ſolam venialem culpam intervenire præciſo contemptu, ac ſcandalo, ut ſtatuimus tract. 22. diſp. 2. dub. 5. num. 83. & tract. 23. diſp. 9. dub. 2. num. 12. Adde, quod licet ejus omiſſio grave peccatum eſſe concedatur, hoc ideò eſt, quia ly *enim* ſummè conducit ad exprimendum ſenſum verborum formæ conſecrativæ: denotat enim ibi eſſe Corpus Chriſti verum, & reale, & non præcisè methaphoricum, ut nonnulli Hæretici voluerunt. Poſteriora denique exempla etiam nihil evincunt: quoniam eſto omittere dimidiam partem Sanctorum, qui in Canone recitantur, ſit culpa gravis, eo quod in illorum appoſitione adſit ſpeciale myſterium, & cenſeatur materia gravis; tamen omittere duo, vel tria ex illis nominibus, leve tantum peccatum eſt, atque ideò materiæ parvitatem non excludit, ut videre eſt apud N. Franciſcum tract. 5. c. 4. punct. 4. n. 118. Guttam verò aquæ Calici conſecrando non infundere, lethale peccatum eſt, quia licet phyſicè quid modiciſſimum ſit, in ratione ſigni, ac ſacræ cæremoniæ tot, & adeò graves cauſas importat, ut ſit res magni ponderis, ut ex Patrum doctrina, & Conciliorum decretis liquet, præſertim ex Concilio Triburienſi cap. 9. & Tridentino ſeſſ. 22. cap. 7. & aliis, quæ retulimus tract. 23. diſp. 4. dub. 3. ubi etiam ſignificationes, quas illa aquæ mixtio affert, cum D. Thoma adnotavimus. Hæc autem motiva minimè in præſenti caſu urgent, ut conſideranti conſtabit: omiſſio namque levis pœnitentiæ, cum ex omni capite exigua ſit, nequit grave peccatum afferre.

28 Inquires ſecundò, an dum Sacerdos gravem injungit pœnitentiam pro venialibus, aut mortalibus jam confeſſis, teneatur pœnitens ſub lethali illius acceptationi, & executioni? Reſpondetur affirmativè, ſi Sacerdos juſtis de cauſis eam pœnitentiam injungit, & aliunde nihil aliud exprimit. Ita Henriquez lib. 5. de Sacram. cap. 20. num. 3. Nugnus ubi ſupra, art. 2. difficult. 2. concluſ. 4. Coninchus dub. 9. num. 81. Fagundez præcept. 2. lib. 9. cap. 3. num. 13. Lugo diſp. 25. ſect. 5. Bonacina diſp. 5. ſect. 3. punct. 4. N. Franciſcus tract. 6. cap. 10. punct. 4. num. 62. N. Gabriel diſp. 6. quæſt. 4. N. Philippus diſp. 13. dub. 4. Zerola in praxi, cap. 21. quæſt. 8. & quæſt. 39. ejuſdem cap. Philippus à Cruce in Theſaur. Eccleſ. tractat. 1. §. 4. numer. 3. Syrus de Pœnit. cap. 36. num. 8.

Quæſtiunc. 2.

Reſolutio.

Henriquez, Nugnus, Coninch. Fagundez, Lug. Bon. N. Franc. N. Gabr. N. Philip. Zerola, Philippus

Digitized by Google

S. Crucé, Sayrus, Valentia, Leander, Candidus.

nu. 8. Valentia tom. 4. diſp. 7. quæſt. 14. punct. 4. Leander diſp. 9. quæſt. 60. Candidus diſquiſ. 34. art. 30. dub. 7. & alii. Ratio autem conſtat ex dictis, quia videlicet hujus obligationis gravitas, vel levitas non ex cauſa motiva, ſed ex materia præcepta, & pœnitentia rationabiliter injuncta regulanda eſt. Eo vel maximè quia obligatio acceptandi pœnitentiam ex genere ſuo eſt gravis; ergo cum alias materia rationabiliter præcepta ſit gravis, non eſt undè pœnitens à gravi obligatione extrahatur.

Diximus *juſtis de cauſis*, quas non dubitant Authores poſſe aliquando intervenire; ut gravis injungatur pœnitentia pro levibus, aut lethalibus jam confeſſis, ſicut econtra ut levis pro gravibus nondum confeſſis imponatur. Primum contingit, dum id Sacerdos expediens judicat ad præcavendum viri Religioſi frequentem relapſum in aliqua venialia, vel ad abſcindendam mortalium conſuetudinem ab eo, qui in præcedenti confeſſione illa peccata, & conſuetudinem expoſuit, & in ſequenti magnam ad eadem peccata propenſionem explicat, ac de illis iterum vult abſolvi; in quo eventu valet Sacerdos gravem pœnitentiam injungere, ſervatis prudentiæ regulis. Secundum etiam non ſemel accidit, tum ob pœnitentis debilitatem naturalem, aut moralem; tum ob contritionis exuberantiam; in quibus, & ſimilibus caſibus poteſt Sacerdos mitiorem injungere pœnitentiam. ¶ Diximus etiam, *& aliunde nihil aliud exprimit*: nam utrum Sacerdos poſſit pœnitentiam gravem ſub levi obligatione, vel levem ſub gravi injungere, alia difficultas eſt, Curſu Salmanticenſi Morali tract. 11. ſatis diſcuſſa. Quoad id verò, quod ad præſens attinet, inſinuare ſufficiat, quod ſi materia eſt levis tam in ſe, quàm in ordine ad finem præcepti, ſub veniali tantum affert obligationem; ſi verò tam pœnitentia quàm materia, ob quam imponitur, ſint quid grave, & alias juſta interveniat cauſa moderandi rigorem, & leviorem imponendi ſatisfactionem, poterit Sacerdos gravem pœnitentiam injungere ſub obligatione levi; quod tamen exprimere debet, alioqui ſuppoſita gravitate pœnitentiæ prudenter injunctæ, & poteſtate legitima ligandi, qua gaudet Sacerdos, ſemper credendum eſt adſtringere ſub mortali.

Sententia oppoſita.

29 Nec deſunt Authores, quibus oppoſita ſententia arrideat, aſſerentes omiſſionem pœnitentiæ gravis injuctæ pro venialibus, aut mortalibus jam confeſſis non excedere venialem culpam: durum enim illis videtur gravem obligationem ſatisfaciendi poſſe conſurgere ex culpa levi, aut lethali jam dimiſſa. Hi ſunt Suarez diſp. 38. ſect. 7. num. 4. Granados tract. 12. diſp. 6. num. 8. Layman de Sacram. Pœnitent. cap. 15. num. 7. Diana part. 3. tract. 4. reſol. 102. & 136. Stephanus à S. Paulo num. 175. & Averſa quæſt. 13. ſect. 6. Quæ ſententia poteſt ſuaderi ex eo, quod obligatio ſatisfaciendi nequit eſſe major, quam obligatio vitandi peccata, pro quibus ſatisfactio imponitur; ſed obligatio vitandi venialia ſolum ſub veniali ligat: ergo, & obligatio pro illis ſatisfaciendi. Minor, & conſequentia liquent. Major autem oſtenditur: nam obligatio ſatisfaciendi eſt effectus relictus ex peccatis, pro quibus ſatisfactio expoſcitur; ſed nullus effectus ſuperare poteſt virtutem ſuæ cauſæ: ergo obligatio ſatisfaciendi nequit eſſe major, quàm obligatio vitandi peccata, ob quæ ſatisfactio injungitur.

Suar. Granad. Layman. Dian. Stephanus, Averſa.

Probatur.

Confirm. 1.

Confirmatur primò: quoniam obligatio ſatisfaciendi pro peccatis eſt ejuſdem conditionis, ac obligatio confitendi eadem peccata; atqui pœnitens non adſtringitur ſub lethali ad confitendum venialia, aut mortalia jam ritè confeſſa: ergo nec ſub lethali obligatur ad ſatisfactionem pro illis adimplendam. Major, quæ ſola difficultatem præſefert, ſuadetur: nam obligatio exhibendi ſatisfactionem oritur à confeſſione: quippè ſi pœnitens illa peccata venialia, aut mortalia jam confeſſa confeſſioni non ſubjiceret, minimè poſſet à Sacerdote compelli ad ſatisfactionem pro eiſdem exhibendam: ergo hæc obligatio ex illa regulanda eſt, atque ideò eſt ejuſdem qualitatis. ¶ Confirmatur ſecundò: nam reus, qui ſemel pro crimine punitus eſt, & ſatisfactionem juſtam exhibuit, nequit à judice graviter obligari, ut iterum ſatisfaciat, & aliam pœnam ſuſtineat; ſed qui gravia jam ritè confeſſus eſt, & injunctam exhibuit pœnitentiam, ſe habet ut reus, qui pro crimine ſatisfecit, & punitionem juſtam ſuſtinuit: ergo nequit graviter obligari à Sacerdote, ut pro culpis jam ritè confeſſis, & punitis iteratam pœnitentiam, ſubeat. Maximè quia inde fieret, pœnitentem, qui peccata venialia, aut mortalia jam punita iterum confitetur, eſſe deterioris conditionis, quàm qui ſemel ſua peccata clavibus Eccleſiæ ſubjicit, cum ille duplicatam punitionem ſubire ſub mortali cogeretur; hic autem unam tantum.

Confirmat. 2.

Animadverſio.

Sed hæc, quibus iſta fidit ſententia, parum premunt & facilè dehiſcent animadvertendo triplicem dari in peccatore obligationem. Prima eſt vitandi peccata. Secunda fatendi coram Sacerdote culpas commiſſas. Tertia acceptandi, & exequendi pœnitentiam pro eis injunctam. Quæ obligationes quamvis inter ſe connexionem, & ordinem dicant, non tamen ſemper in quantitate, & qualitate adæquationem ſervant: etenim obligatio vitandi venialia per ſe ſemper eſt levis; obligatio autem eadem fatendi non adeſt aliqua; ex ſuppoſitione tamen quod clavibus ſubjiciantur, certum eſt apud omnes dari aliquam obligationem ſaltem levem acceptandi pœnitentiam pro illis injunctam. Deinde obligatio vitandi mortalia ſemper eſt gravis, & nihilominus ſemel confeſſa, nulla urget obligatio eadem iterum confitendi. Sicut ergo cum gravi, aut levi obligatione vitandi peccata, nulla ſtat obligatio ea fatendi, & cum nulla obligatione fatendi, aliqua obligatio pœnitentiam acceptandi ex ſuppoſitione quod peccata ſemel confeſſa iterum clavibus ſubjiciantur; ita cum levi obligatione vitandi peccata, & cum nulla fatendi ea, optimè poteſt dari gravis obligatio ſatisfaciendi pro eiſdem, ſi ſubjiciantur confeſſioni. Nec durum reputandum eſt, pœnitentem gravi obligatione adſtringi ad acceptandam gravem pœnitentiam pro venialibus, aut lethalibus jam confeſſis, ſi hæc iterum ad majorem conſcientiæ ſecuritatem, ac uberiorem fructum capiendum confiteantur. Supponimus namque cauſas adeſſe juſtas juxta præſcriptum prudentiæ, ut Sacerdos illam pœnitentiam injungat: ſi enim errante clave ob Sacerdotis imprudentiam talis ſatisfactio imponatur, nullam dari in pœnitente obligationem gravem, aut levem eam acceptandi quoad id, in quo excedit, extra dubium eſt, & ex ſuprà dictis patet num. 23.

Solutio argumenti.

30 Undè ad objectionem reſpondetur negando majorem, ad cujus probationem omiſſis præmiſſis negatur conſequentia ex illis minimè deducta. Etenim obligatio ſatisfaciendi, quæ cum reatu ex peccatis relicto coincidit, & effectus moralis, aut phyſicus peccati appellatur juxta diverſitatem modorum explicandi radicem prædicti reatus, non oritur ex obligatione vitandi peccata, nec illi commenſuratur; alias cum ſemper ſit gravis obligatio vitandi peccata mortalia, graviter obligaretur pœnitens ad ſatisfactionem levem, quæ pro mortalibus jam confeſſis ſolet injungi, quod Authores hujus ſententiæ non concedunt. Oritur ergo prædicta obligatio ſatisfaciendi ex peccato, & commenſuranda eſt demeritis ipſius peccati, & damnis, quæ intulit, & in poſterum minatur. Plura autem peccata venialia licet non afferant æternam pœnam damni aut ſenſus; nihilominus ob continuam repetitionem augent reatum pœnæ temporalis, qui adeò poteſt creſcere, ut pœna ſatisfactoria illi correſpondens ſit gravis atque ideò fundet gravem obligationem ſatisfaciendi accedente præcepto Sacerdotis, cui illa peccata confeſſa ſunt. Aliunde, quamvis plura peccata venialia unum mortale non efficiant; tamen ad illud diſponunt ut inquit D. Thomas 1. 2. quæſt. 88. art. 3. & illud ſæpè inferunt, ut conſtat ex illo: *Qui ſpernit modica, paulatim decidet*. Ulterius, eſto venialia viro Religioſo (de quo præcipuè procedit quæſtio) viam perfectionis, ad quam tendit, & debet, omnino non impediant; nihilominus dum continuatur, & in conſuetudinem ducuntur, multum retardant, ſpiritualemque animæ profectum haud parum detinent. Quo circa cum ſatisfactio Sacramentalis ſit punitio, & medicina: & ex capite quo eſt punitio oriatur, & menſuretur ex reatu pœnæ temporalis contracto, qui in caſu præſenti eſt adeò magnus, ut dictum eſt; & ex capite quo eſt medicina, oriatur ac menſuretur ex damno, vel infirmitate, quamplura illa peccata venialia repetita, & quaſi in conſuetudinem ducta intulerunt, & minantur, quæ quidem infirmitas, & damnum levia non ſunt ut etiam explicatum manet, palam convincitur adeſſe principium, ex quo conſurgat illa gravis obligatio pœnitentis acceptandi, ac exequendi gravem pœnitentiam

D. Thom. Eccleſ. 19.

ob ve-

ob venialia in caſu quæſtionis, atque ideò poteſt eſſe major obligatio ſatisfaciendi, quàm obligatio vitandi peccata abſolutè, ob quæ ſatisfactio expoſcitur. Quod autem obligatio ſatisfaciendi ſit effectus relictus ex illis peccatis venialibus, nihil obeſt: nam licet non ſufficiant plura venialia efficere unum mortale, habent tamen virtutem contrahendi magnum reatum pœnæ temporalis, ac ſubinde fundandi gravem obligationem ſatisfaciendi, quæ virtutem ſuæ cauſæ in quantum talis non excedit.

Diruitur confirmatio 1. Ad primam confirmationem ſimiliter neganda eſt major, alias nulla daretur obligatio acceptandi, aut exequendi injunctam pœnitentiam ob venialia, aut mortalia jam ritè confeſſa, cum nulla adſit obligatio illa confitendi. Ad majoris probationem dicendum eſt, obligationem ſatisfaciendi *abſolutè* non ducere ortum à confeſſione, ſed aliunde, ut conſtat ex dictis diſp. præcedenti; obligationem tamen ſatisfaciendi *Sacramentaliter*, vel apponendi Sacramentalem ſatisfactionem oriri à confeſſione non tanquam ex cauſa inadæquata, vel tanquam à conditione, quod, videlicet, pœnitens peccata clavibus ſubjiciat: ſi enim nollet ea ſubjicere, nequiret à Sacerdote adſtringi ad exhibitionem hujus determinatæ ſatisfactionis, quæ eſt pars Sacramenti; licet alioqui non evaderet obligationem ſolvendi pœnam debitam in hac vita, vel in futura. Undè liquet, obligationem ſatisfaciendi adhuc Sacramentaliter pro venialibus, aut mortalibus jam confeſſis non eſſe præcisè regulandam penes obligationem confitendi illa peccata, ſed ex aliis capitibus nuper explicatis, atque ideò poſſe interdum illam excedere ob juſtas cauſas prudenter à Sacerdote inſpectas, quibus motus poteſt gravem pœnitentiam ſub gravi obligatione pœnitenti injungere ob peccata, quorum confeſſio vel leviter, vel nullo modo obligat.

Secunda ſatisfit. Ad ſecundam reſpondetur, pœnitentem non in omnibus fore parificandum reo exterioris fori, & aliis prætermiſſis, in eo ab illo differt, quod tam reus, quàm judex fori exterioris certò ſcire poſſunt qualitatem, & quantitatem pœnæ, qua ipſe reus pro delicto commiſſo puniri debet, & quando illum reatum pœnæ adæquatè ſolvit, ita ut nil amplius ſecundum jura poſſit expoſci. At verò quantitatem pœnæ temporalis, quæ pro peccatis dimiſſis ſubeunda eſt, nec Sacerdos ut judex, nec pœnitens ut reus fori pœnitentialis certò valent agnoſcere, & conſequenter nec certificari an reatus pœnæ debitæ fuerit adæquatè ſolutus, etiam poſtquam pœnitens exhibuit totam illam ſatisfactionem, quam Sacerdos illi prudenter impoſuit in hoc Sacramentali judicio, vi cujus ad nihil aliud teneretur. Quin potius cum pœnitentia injuncta nunquam vel ferè nunquam ſit tanta, ut totum pœnæ temporalis reatum, præſertim ex culpis lethalibus contractum, adæquatè ſolvat; ideò ex ſuppoſitione quod pœnitens voluntariè pro majori conſcientiæ ſecuritate, & ampliori ſatisfactione reatus velit ſua peccata iterum Sacramentali judicio ſubmittere, nequit non ſimul velle quidquid ad integritatem, ac rectitudinem illius judicii deſideratur; & conſequenter ſubire pœnam denuo infligendam juxta prudens Sacerdotis arbitrium ſub onere gravis, vel levis peccati relatè ad quantitatem, & qualitatem ſatisfactionis injunctæ. Eo præſertim quod hæc in caſu confirmationis, cui occurrimus, injungitur tanquam medicina ex motivo præcavendi futura peccata, quæ imminent, & abſcindendi conſuetudinem, ac vehementem propenſionem ad ea, quibus ſi remedium non adhibetur, quaſi infallibiliter ſequentur. Hoc autem motivum eſt ſatis efficax, ut ex eo conſurgat obligatio acceptandi gravem pœnitentiam injunctam.

Nec ob id evadit deterioris conditionis, ſed utilioris, qui eadem peccata ſæpius confitetur, quàm qui ſemel tantum: nam ille uberius in hac vita ſatisfacit pro peccatis, tum percipiendo fructum tam ex opere operato ex vi Sacramenti, quam ex opere operantis; tum etiam quia per ſatisfactorium opus meretur, & augmentum gratiæ, & ampliorem gloriam; quod ita non accidit in Purgatorio, ubi, & acerbiores ſunt pœnæ, ſi quæ in hac vita debetur, illuc ſuſtinenda remittitur. Et quamvis qui peccata levia non confitetur, & lethalia jam confeſſa iterum non ſubjicit clavibus, ſit liber à gravamine implendi pœnitentiam à Sacerdote injungendam; non tamen immunis evadit à ſatisfactione extraſacramentali, quæ ex opere operato ſolutiva pœnæ non eſt, nec ita adæquatè ut Sacramentalis debitum ſolet extinguere; unde periculo acriores cruciatus in alia vita luendi ſe exponit.

31 Inquires tertio, an poſſit pœnitens ante abſolutionem Sacerdotis, cum quo confeſſionem inchoaverat, ejus declinare ſententiam, & alium adire, qui benigniorem pœnitentiam injungat? *Quæſtiunc. 3.* Ad hujus difficultatis reſolutionem ſupponendum eſt, Sacerdotem, ad quem pœnitens recurrere vult, eſſe prudentem, timoratum, ſufficientique ſcientia præditum, ita ut cenſeatur juxta regulas æquitatis judicaturum: nam ſi ad alium vellet accedere, quem ſuo munere abuſurum ſperaret, omnes conſentiunt graviter delinquere. Igitur in prima conſideratione loquendo, vel pœnitens ex legitima, rationabilique cauſa procedit? *Reſolutio.* Vel ex ignavia, aut levitate animi, ne videlicet graviorem cogatur ſuſtinere pœnam, etiam intra limites æquitatis taxatam? In primo eventu communis Doctorum ſententia affirmat, id licere pœnitenti. In ſecundo autem dicendum eſt, non eſſe licitum. Cujus ratio eſt: quia ſine rationabili cauſa Sacramentum inchoatum relinquere, nequit non aliquam indecentiam, & Sacramenti irreverentiam redolere, atque ideò nequit non aliquod peccatum eſſe contra Religionem. Ceterum, cum Pœnitentiæ Sacramentum in peccatorum medicinam, & commodum ſit inſtitutum, de Chriſti benignitate præſumendum eſt, noluiſſe ſub lethali obligatione gravare pœnitentem, ut confeſſionem cum uno Sacerdote inchoatam cum eodem perficeret: ſic namque hujus Sacramenti uſus, alias ex ſe difficilis, ſuavior redditur, pœnitenteſque libentius culpas detegunt, ac pœnitentias acceptant. Undè ſolum venialiter peccare pœnitentem, qui abſque legitima cauſa inceptam confeſſionem relinquit, & alium prudentem Sacerdotem adit, ut mitiorem pœnitentiam injungat, ſentiunt Lugo diſp. 25. ſect. 5. num. 77. Suarez diſp. 38. ſect. 7. num. 4. N. Franciſcus in præſenti, cap. 10. punct. 4. num. 59. Palaus tract. 23. diſp. unica, punct. 21. §. 4. num. 7. Coninchus dub. 9. num. 8. Averſa quæſt. 13. ſect. 5. & alii. *Lugo, Suarez, N. Franc. Palaus, Coninch. Averſa.*

Objectio. Nec obeſt, ſi objicias, prædictam actionem adeundi alium Sacerdotem eſſe virtualem contemptum confeſſarii derelicti; hoc autem videtur illi graviter injurioſum: ergo ſaltem ex hoc capite culpa lethalis erit. Tum etiam: quia in quolibet judicio rectus ordo exigit, ut cauſa ſemel incepta coram aliquo judice, coram ipſo finiatur: licet enim liberum ſit aliquando reo hunc vel illum judicem eligere; facta tamen judicis electione, illicitum eſt illi judicem declinare, & alteri ſe judicandum ſubmittere, teneturque reus primi judicis ſtare ſententiæ ſub gravi obligatione, ſi materia gravis fuerit: ergo idem ſentiendum eſt in præſenti. ¶ Non itaque refert; non quidem primum: nam confeſſarium derelinquere, non eſt eum contemnere; ſed pœnitentem jure ſuo uti; ex eo autem, quod aliquis libertate ſibi conceſſa, ac jure proprio utatur, nemini injuriam irrogat; niſi alias verbis, vel actionibus contemptum exprimentibus pœnitens id efficeret; his verò deficientibus, ex actione præcisè adeundi alium Sacerdotem, eſto aliqua offenſa contra primum reſultaret, venialis culpæ metas non tranſiliret. *Diſpellitur.* Non etiam ſecundum: quia licet in foro exteriori liberum reo non ſit, poſtquam judici competenti ſe ſubmiſit, retrocedere, & alium æqualem adire; id in foro pœnitentiæ licere, ſaltem extra gravem culpam, unanimiter Theologi aſſerunt ob libertatem, quam ſuavior hujus Sacramenti uſus expoſcit.

32 Inquires quartò, quando pœnitentia ſit injungenda? *Quæſtiunc. 4.* Reſpondetur cum D. Antonino 3. part. tit. 17. cap. 10. §. 1. Navarro de Pœnit. diſp. 6. cap. 1. num. 35. Suario diſp. 38. ſect. 3. num. 5. poſſe pœnitentiam imponi ante, vel poſt abſolutionem ad Sacerdotis arbitrium: *Deciſio. D. Antoninus, Nav. Suarez.* quippè cum ſatisfactio immediatè poſt abſolutionem impoſita cenſeatur moraliter aliis partibus Sacramenti conjungi, & aliunde non ſit pars materialis Sacramenti, ſuprà quam debet abſolutio cadere, poteſt ante, vel poſt eam imponi. Præſertim ſi Sacerdos videat pœnitentem rectè diſpoſitum, & pœnitentiam, quam meretur, libentiſſimè acceptaturum. Nihilominus dicendum eſt aptius, & melius pœnitentiam ante abſolutionem eſſe injungendam. Ita Angelus verbo *Confeſſio* 5. num. 2. Leander diſp. 9. quæſt. 52. Sylveſter verbo *Con-* *Angelus Sylveſter,*

Digitized by Google

Leander, Suarez, N. Franc. Coninch. Bonacina, Layman. Palaus, Dian. Granados.

Propoſitiones damnata.

feſſio 4. §. 1. Suarez ubi ſuprà num. 5. N. Franciſcus cap. 10. punct. 3. num. 42. referens Coninchum, Bonacinam Layman, Palaum, Granados, Dianam, & alios. Rationeſque plures hujuſmodi congruentiam ſuadent. Tum: quia hoc ex uſu, ac communi Eccleſiæ praxi conſtat. Undè SS. D. N. Alexander VIII. decreto anno 1690. edito damnavit has propoſitiones, quæ inter alias damnatas ſunt 17. *Per illam praxim mox abſolvendi ordo pœnitentia eſt inverſus.* Et 18. *Conſuetudo moderna quoad adminiſtrationem Sacramenti Pœnitentia, etiam ſi eam plurimorum hominum ſuſtentet authoritas, & multi temporis diuturnitas confirmet, nihilominus ab Eccleſia non habetur pro uſu, ſed abuſu.* Tum etiam: quia ex acceptatione vel non acceptatione pœnitentiæ ante abſolutionem injunctæ, melius agnoſcet Sacerdos, an pœnitens aptè diſpoſitus ad Sacramentum accedat, atque ideò an ſit vel non abſolutione dignus. Tum deinde, ut omnes partes materiales hujus Sacramenti ſubjiciantur abſolutioni tanquam parti formali. Tum denique, ut rectus judicii ordo aptius ſervetur, ſi pœnitens prius ſpondeat exequendam pœnitentiam, quàm abſolutionem accipiat.

Quaſtiunc. 5.

33 Inquires quinto, qualis pœnitentia debeat imponi? Quid ad hanc interrogationem ſit reſpondendum, jam majori ex parte conſtat ex dictis diſp. præced. ubi quas conditiones debeat habere opus ſatisfactorium ſtatuimus, & ex dictis hac diſputatione num. 9. in fine, ubi jejunia, orationes vocales, ac eleemoſynas regulariter eſſe in ſatisfactionem injungenda innuimus. Ulterius dicendum eſt, quod licet regulariter opus externum in pœnitentiam imponendum ſit, prælertim rudioribus, qui id facilius intelligunt, ac exequuntur; interdum tamen expedit inſpecto pœnitentis ſtatu aliquos actus internos, & mentales ipſi injungere, uti aliquam piam meditationem Paſſionis Chriſti Domini, mortis imminentis, ac infallibiliter acceſſuræ, horribilis judicii Dei, quod nemo effugere valet, intolerabilium inferni cruciatuum, & ſimilium, quorum meditatio non rarò fortius paſſionum impetum abſcindit, ac peccata removet, quam aliud quodcumque pœnitentiæ genus. Nec refert, Alenſem part. 4. quæſt. 84. membr. 2. art. 1. Almainum, & alios ſenſiſſe, actus internos, quia tales, non poſſe in pœnitentiam injungi. Ad hoc quippè ſufficiat ipſos per accidens fieri ſenſibiles, quatenus exterius imponuntur, & acceptantur; alioquin nulla Religio orationem mentalem ſubditis præcipere poſſet, cujus oppoſitum ex ſatis laudabili ferè omnium Religionum praxi liquet. Undè ita ſentiunt Lugo diſp. 26. ſect. 4. Diana 4. part. tract. 4. reſolut. 22. N. Antonins, N. Gabriel, N. Franciſcus ubi ſuprà, punct. 3. num. 27. referens Suarium, Coninchum, Reginaldum, Pontium, Averſam, & alios.

Alenſis, Almain.

Lug. Dian. N. Anton. N. Gabr. N. Franc. Suar. Con & alii.

34 Item poteſt in pœnitentiam injungi confeſſionis, & communionis frequentia, ſi id confeſſario viſum fuerit: ſunt enim hujuſmodi opera maximè Deo grata, & ad pravos habitus hebetandos, peccatorumque reincidentiam eliminandam efficaciſſima. Idque communis Doctorum ſententia docet, frequenſque Eccleſiæ uſus tenet. Similiter etiam econverſo poteſt Sacerdos in pœnitentiam præcipere abſtinentiam à frequenti communione, dum ſibi expediens ob urgentia motiva videtur, uti ſi deprehenderet Euchariſtiam indigniſſimè tractari, pœnitentemque ſæpè in hebdomada communicantem ad Sacramentum ſine debita reverentia, ac vitiis, criminibuſque onuſtum accedere. Ita Diana 11. part. tract. 7. Miſcell. reſolut. 15. ubi oppoſitum, inquit, non eſſe admittendum, utpote contra communem opinionem Doctorum, & contra praxim Eccleſiæ, & uſum omnium confeſſariorum. Idem ſentit Laurentius à Ponte in cap. 2. Matth. annot. moral. 46. num. 28. ubi hæc habet: *Ex qua doctrina elicitur falſitas illius, quam in Eccleſia Dei introducere præſumpſit quidam Joannes Sanctius in ſelectis ſuis diſputationibus, affirmans in receptione Sanctiſſimi Sacramenti Euchariſtia non ſolum non debere pœnitentem ſtare, neque obedire confeſſario pracipienti abſtinentiam à Sacramenti ſumptione, imò quod pœnitens melius aget ſi non obediat. Quam doctrinam (ſi tale meretur nomen) uti novam, & in Eccleſia Dei nunquam auditam, & contra communem ſenſum Patrum, & magiſterii ſpiritualis praxim, reputo falſam, & periculis plenam.* Recolantur quæ expendimus tract. 23. diſp. 11. dub. 7. ubi explicantes decretum SS. D. N. Innocentii XI. hæc, & plura ad communionem ſpectantia adduximus. ¶ Poteſt etiam confeſſarius pœnitentem cogere, ut Confirmationis, & Extremæ-Unctionis Sacramenta recipiat, ſi in extremis ſit conſtitutus, ut docent Palaus, Fagundez, & N. Antonius. Ad ſuſceptionem ordinis ſacri, habitus Religionis, vel Sacramenti Matrimonii, nequit pœnitens, niſi aliàs obligationem contraxerit, à confeſſario adſtringi ob maximam libertatem ad hujuſmodi requiſitam. Ita Navarrus, N. Antonius, Palaus, tract. 23. diſp. unica, qu. 20. n. 7. Fagundez præcept. 2. lib. 9. cap. 5. n. 4. Layman tract. 6. cap. 5. Poſſunt tamen pœnitentibus ſuaderi, ſi expedit.

Diana.

Laurent. à Ponte.

Palaus, Fagundez, N. Anton. Navarr. Layman.

35 Similiter etiam poſſunt in pœnitentiam injungi orationes pro defunctis recitandæ, aliaque bona opera pro eiſdem facienda, ut contra Joannem Sanctium docent Lugo diſp. 25. num. 82. Palaus tract. 23. diſp. unica, punct. 20. §. 2. num. 5. Hurtado diſp. 14. difficul. 6. N. Antonius num. 1620. N. Gabriel de Pœnitent. diſp. 22. quæſt. 3. Quibus adhærent Buſembaum, Leander, Averſa, & Turrianus. Idque firmat communis praxis confeſſariorum injungentium pœnitentibus officia defunctorum pro eis recitanda, ac Miſſas audiendas, vel celebrandas. Imò in Cathechiſmo Romano, tract. de Sacram. Pœnitent. in fine, hoc pœnitentiæ genus ſatis commendatur tanquam ſpiritualis eleemoſyna, ex qua oritur ipſas Purgatorii animas pro ſuffragatoribus interpellare, illiſque Dei dona, ac auxilia conſequi. ¶ Nec alicujus momenti erit dicere, ſatisfactionem eſſe ordinatam ad delendum reatum pœnæ temporalis pœnitentis; atque ideò nullum effectum in pœnitente conſecuturam ſi pro defunctis applicetur, vel econversò ſi effectum in pœnitente ſortitur, nullum habituram in defunctis. Nam ſatisfactio Sacramentalis duplicem habet effectum remiſſionis pœnæ temporalis, ut ex dicendis patebit. Alter correſpondens illi ex opere operato, qui nequit pro defunctis applicari: applicatur namque à Sacerdote in commodum pœnitentis. Alter verò ex opere operantis, qui poteſt aliis applicari ad libitum pœnitentis. Nec iterum refert, ſi dicas fructum remiſſionis pœnæ temporalis ex opere operato, provenientem à Miſſæ ſacrificio, prodeſſe defunctis, ac pro illis applicari poſſe, ut ſtatuimus tract. 23. diſp. 13. dub. 5. §. 4. Ergò ſi confeſſarius injungat in pœnitentiam alicui Sacerdoti ut Miſſam celebret pro defunctis, hic omninò à ſolutione proprii reatus fraudabitur. Reſpondetur namque, in hujuſmodi eventu duplicem effectum remittendi pœnam temporalem utrumque ex opere operato habere illud ſacrificium. Primus illi reſpondet ut ſacrificio, & hic prodeſt defunctis, ſicut etiam effectus ex opere operantis. Secundus verò reſpondet ſacrificio ut parti integrali Sacramenti Pœnitentiæ, & hic effectus nequit à celebrante applicari pro defunctis, quia jam eſt applicatus à confeſſario in utilitatem celebrantis; unde quemadmodum opera meritoria ut talia aliis non proſunt, ita ſatisfactiones Sacramentales ut tales, proportione ſervata.

Lug. Pal. Hurtado, N. Anton. Gabr. Buſ. Leander, Averſa.

Evaſio præcluditur.

Alteri ſatis fit.

36 Ulterius poteſt etiam juſtis de cauſis imponi in ſatisfactionem opus alias ex præcepto debitum, ut Miſſæ auditio in die feſto, vel quadrageſimale jejunium, & ſimilia, ut præcedenti diſputatione cum non infirma Doctorum parte firmavimus. Si autem Sacerdos jejunium, vel quid ſimile abſolutè præcipit, & aliud non exprimit, intelligendus eſt de opere ſupererogationis, & alias non debito. Unde ſi Sacerdos pœnitenti jubeat unum ſacrum ſingulis hebdomadibus audire, intelligi debet de eo, ad quem ex præcepto, aut voto non adſtringitur: non enim pœnitentiam impleret audiendo ſacrum in aliquo die feſtivo intra eam hebdomadam incidente. Ceterum ſi audire ſacrum ſingulis diebus menſis præciperet, cenſendus eſt dupticem in diebus feſtivis non præcepiſſe, ita ut uno ſatisfaciat Eccleſiæ præcepto, alio pœnitentiæ injunctæ, ſed uno utrique præcepto, ut ſentiunt Sanchez in ſumma lib. 1. cap. 14. num. 6. Diana 3. part. tract. 6. reſol. 86. Palaus tom. 1. tract. 3. punct. 1. diſp. 19. num. 4. Bonacina, Leander, & alii. Circa quantitatem verò pœnitentiæ injungendæ certa regula aſſignari nequit, ſed hoc prudenti Sacerdotis judicio relinquitur, qui ad gravitatem, vel levitatem culpæ, ad pœnitentis ſtatum, ac vires debet attendere, ut juxta æquitatem, ac diſcretionis præſcriptum unicuique proportionatam taxare valeat ſatisfactionem.

Sanchez Dian. Pal. Bonacina, Leander.

37 Tan-

Digitized by Google

Quæſtiuncul. ult.

37 Tandem inquires, an ſatisfactio ſemper ſit injungenda præceptivè, an verò poſſit interdum ad arbitrium pœnitentis relinqui? Suarez diſp. 38. ſect. 3. concl. 2. ſentit enim poſſe Sacerdotem ſub conſilio pœnitentiam imponere, ſi pœnitens velit eam aſſumere; quod non probat. Inquit tamen colligi hanc ſententiam ex D. Thoma quodlib. 3. art. 28. Sed quam longè abſit Angelicus Doctor ab hujuſmodi placito, conſtabit ex ſtatim dicendis, ejus verba à Suario citata exhibendo. Itaque dicendum eſt, ſatisfactionem ſemper, ſaltem quoad aliquam partem, eſſe præceptivè injungendam, nunquam totam arbitrio pœnitentis relinquendam. Ita Nugnus in præſenti, quæſt. 13. art. . . . Vaſquez, Turrianus, Sylvius, Granados de Pœnitent. tract. 12. diſp. 4. num. 4. & alii plures. Ratio eſt: quia Sacerdos tenetur quantum eſt ex ſe integrum facere Sacramentum; atqui pœnitentiam relinquere omnino ad pœnitentis arbitrium, eſt Sacramentum quantum eſt ex parte Sacerdotis imperfectum relinquere: ergò nequit pœnitentia injungi merè conſiliative, & ad libitum pœnitentis. Minor patet: nam Sacerdotem committere pœnitentiam arbitrio pœnitentis idem eſt ac dicere: *Quodcunque feceris, ſive exhibeas, ſive non exhibeas ſatisfactionem, ratum habeo*: Ergò quantum eſt ex ſe annuit utrique extremo, & exhibitioni ſatisfactionis, per quam Sacramentum integratur, & non exhibitioni, qua Sacramentum imperfectum relinquitur; & conſequenter quantum eſt ex ſe non magis de integritate, quam de non integritate Sacramenti curat.

Deciſio.

Nug. Vaſ. Turrian. Sylvius, Granad.

Sed veniamus ad Angelicum Præceptorem, quem Suarius inquit ſuam docere ſententiam, & videamus an illi faveat. Verba D. Thomæ ſunt hæc: *Eſt ergò dicendum, quod ſicut poteſt Sacerdos injungere ſatisfactionem pœnitenti ex arbitrio alieno, ita ex arbitrio ipſius pœnitentis, ſicut ſi dicat: Facias hoc, ſi potes; & ſi non potes, facias hoc.* Hæc verba toto cœlo diſtant ab illo modo dicendi, quo author ille ſe explicat: non enim inquit *Facias hoc, ſi velis*, quod eſt conſilium præbere, & ſatisfactionem abſoluto pœnitentis arbitrio relinquere ſed ait: *Facias hoc, ſi potes, & ſi non potes, facias hoc*. In quibus licet ly primum *facias hoc, ſi potes* arbitrio pœnitentis relinquatur; tamen ly ſecundum *facias hoc* ex ſuppoſitione quod primum non fiat, non ad arbitrium pœnitentis relinquitur, ſed abſolutè, & præceptivè injungitur. Deinde ly *ſi potes* non eſt idem ac *ſi vis*: hoc enim ad libertatem accipientis refertur, & importat ſpontaneitatem acceptandi, vel non acceptandi, exhibendi, aut non exhibendi ſatisfactionem, pro ut ſibi placuerit; illud autem refertur ad potentiam phiſicam, vel moralem, importatque obligationem exhibendi pœnitentiam, ſi potentia adſit: quippè ly *facias hoc, ſi potes* eſt præceptum conditionatum, quod quidem purificata conditione redditur abſolutum. Tandem licet in illis verbis innuat Angelic. Doctor, pœnitentiam poſſe relinqui ad pœnitentis arbitrium, non dicit quod abſolutè relinquenda eſt, ſed disjunctivè, ita ut faciat hoc, vel illud: quamvis autem dum aliquid disjunctivè præcipitur, poſſit pœnitens uno ex extremis omittere, non tamen utrumque quia optio ſibi data non eſt ad utrumque ſimul omittendum, ſed ad aliquod ex illis eligendum, quo ſemel electo, illius exhibitioni adſtringitur. Si enim Eccleſia præciperet jejunare in vigilia Virginis ſi id fieri poſſet, ſi verò non poſſet, recitare officium parvum, nequit in dubium verti unum ex his extremis ſub obligatione comprehendi; atque ideò illa verba non eſſe merè conſiliativa, ſed præceptiva. Maneat ergo D. Thomam non Suarii, ſed noſtram docuiſſe ſententiam.

D. Thom.

38 Diximus in aſſertione, *ſaltemque ad aliquam partem*: quia poſſe Sacerdotem taliter pœnitentiam injungere, ut aliquam illius partem pœnitentis arbitrio relinquat, non negamus. Ex hoc enim non ſequitur, Sacerdotem quantum eſt ex ſe Sacramenti integritati non conſulere, cum jam integrum maneat alia parte pœnitentiæ abſolutè præcepta. Quo circa poterit etiam Sacerdos, eſto nullam determinatè, plures ſub tali disjunctione præcipere, ut aliqua executioni mandetur, ut ſi dicat, talem eleemoſynam elargiaris, vel Miſſam audias, vel roſarium recites. Inſuper, dummodo aliquam abſolutè præcipiat, etiam expediet ad futura peccata præcavenda, pravamque coercendam conſuetudinem, aliquam injungere pœnitentiam ſub conditione exhibendam, uti ſi dicat; quoties juraveris, toties Angelicam ſalutationem recites. Ita Suarez de Religione tom. 2. lib. 3. cap. 8. Diana diſp. 9. de Pœnitent. quæſt. 5. ſect. 3. punct. 2. num. 26. Layman lib. 5. tract. 6. cap. 15. nu. 11. & alii. Similiter poteſt etiam in pœnitentiam injungi ſimul cum aliquo opere determinato aliquid aliud indeterminatum dicendo: *Quidquid boni feceris, aut mali ſuſtinueris uſque ad aliam confeſſionem, tibi in ſatisfactionem applico*; ut rectè ſentiunt Petrus Soto de ſatisfact. lect. 2. Paludanus diſt. 20. quæſt. 2. art. 2. Navarrus cap. de Pœnit. diſp. 6. num. 42. Fagundez præcept. 2. lib. 9. cap. 5. num. 11. Diana part. 3. tract. 4. reſol. 82. Candidus diſquiſit. 24. art. 31. quæſt. 14. Leander diſp. 9. quæſt. 25. N. Franciſcus cap. 10. punct. 3. num. 35. Bonacina, Suarez, & alii. Idemque expreſsè docet D. Thomas quodlib. 3. art. 28. cujus ſententia, licet Vaſquio non videatur vera, ſufficit eſſe tanti Doctoris, ut nobis placeat. Nec Vaſquii motivum oppoſitum evincit: inquit enim qu. 94. art. 2. dub. 1. num. 10. illa opera non poſſe eſſe ſatisfactoria in vi clavium, quia claves ſolum tribuunt vim ſatisfaciendi illis operibus, quæ fiunt ut præcepta. Hoc namque nihil ſuadet: quia ut fiant ſatisfactoria ſufficit ut à Sacerdote applicentur, ut patet dum pœnitentia ſub disjunctione indicitur. Si enim alicui dicatur, jejuna vel recita roſarium, nemo negabit quod ſi jejunium exhibeatur, eſt ſatisfactorium in vi clavium; & tamen ad illud jejunium non tenebatur, pœnitens ex præcepto, ſed voluntariè poterat illud omittere, & roſarium recitare.

Suar. Diana, Lay.

Petr. Soto, Paludan. Navar. Fagund. Diana, Cand. Leander, N. Franc. Bonacina, Suarez.

Nota.

Hic autem minimè omittenda cenſuimus verba Angelici Præceptoris ex loco proximè relato, in quibus, & propriam ſententiam docet, & confeſſarios prudentiſſimè admonet qualiter in pœnitentiis injungendis ſe habere debeant, ut à ſcrupulis, & anxietatibus liberentur, dum aliquando mitiorem injungunt pœnitentiam. Itaque inquit: *Videtur autem ſatis conveniens, quod Sacerdos non oneret Pœnitentem gravi pondere ſatisfactionis: quia ſicut parvus ignis à multis lignis ſuppoſitis de facili extinguitur, ita poſſet contingere, quod parvus affectus contritionis in pœnitente nuper excitatus propter grave onus ſatisfactionis extingueretur, peccatore totaliter deſperante. Undè melius eſt, quod Sacerdos pœnitenti indicet quanta pœnitentia eſſet ſibi pro peccatis injungenda, & injungat ſibi nihilominus aliquid, quod pœnitens totaliter ferat, ex cujus impletione aſſueſiat ut majora impleat, quam etiam Sacerdos ſibi injungere non attentaſſet; & hæc, quæ præter injunctionem expreſſam facit, accipiunt majorem vim expiationis culpæ præteritæ ex illa generali injunctione, qua Sacerdos dicit: Quidquid boni feceris ſit tibi in remiſſionem peccatorum. Undè laudabiliter conſuevit hoc à multis Sacerdotibus dici, licet non habeant majorem vim ad præbendum remedium contra culpam futuram. Et quantum ad hoc talis ſatisfactio eſt Sacramentalis, in quantum virtute clavium eſt culpæ commiſſæ expiativa.* Addit inſuper D. Thomas, quod ſi pœnitentia determinatè injuncta, & illa, quæ indeterminatè imponitur, non adæquent reatum pœnæ temporalis ex peccatis contractum à pœnitente, manebit pœnitens ſub obligatione ſolvendi adæquatè in hac vita, vel in futura, quod minus damnum erit, quam pœnitentem majori periculo exponere: *Undè ſi contingat* (inquit) *quod Sacerdos mitiorem ſatiſfactionem imponat pœnitenti, quam ſit illa ad quam obligatur ex quantitate ſui peccati, ſubtracto eo quod remittitur virtute clavium, & contritionis præcedentis, nihilominus pœnitens ad aliquid ulterius obligatur, quod ſi in hac vita non perficiat, in Purgatorio exolvet.*

D. Thom.

DUBIUM III.

In quo ſtatu, ac tempore, & à qua perſona debeat pœnitentia adimpleri?

PLura ſub uno titulo comprehendimus, tum quia omnia ad pœnitentis obligationem attinent; tum, & præſertim, quia non ſunt adeò difficilia, ut diffuſam exigant inveſtigationem. Ly *in quo ſtatu* intrinſecam diſpoſitionem pœnitentis importat, & eſt idem ac quærere an teneatur pœnitentiam implere dum eſt in gratia? An verò ſatisfaciat præcepto confeſſoris illam exhibens in ſtatu peccati? Licet enim diſp. præced. dub. 3. §. 3. concluſ. 4. ſtatuerimus, ſtatum gratiæ eſſe neceſ-

ſarium ad ſatisfactionem, ibi ſolum loquuti fuimus de ſatisfactione ut effectum remiſſionis pœnæ conſecutura non verò de ea reſpectivè ad præceptum Sacerdotis illam injungentis, quo pacto in præſenti fit ſermo. Ly *in quo tempore* ad circumſtantiam omninò extrinſecam refertur. Ac tandem *à qua perſona* inquirit, an pœnitens teneatur per ſe ipſum ſatisfactionem executioni mandare; an poſſit ſaltem aliquando per ſubſtitutum? Claritati tamen conſulentes, ut conſuevimus, ſingula ſeorſim decidemus.

§. I.

Quid de ſtatu, in quo pœnitentia adimplenda ſit?

1. Concluſio. — Nugnus, Cajet. Sot. Palacius, Sylv. Suar. Lugo, Palud. Henr. Dicaſtil. Diana, N. Gabr. Pal. N. Franc.

39 Dicendum eſt primò, pœnitentem ſatisfacere præcepto confeſſarii, æſto pœnitentiam injunctam exhibeat in ſtatu peccati; atque ideò non teneri, cum redierit ad gratiam, illam iterum executioni mandare. Ita Nugnus in addit. ad 3. part. quæſt. 3. art. 3. difficult. 2. Cajetanus, Sotus, Palacius, Sylveſter, Suarez, Lugo, Paludanus, Henriquez, quos refert, & ſequitur Dicaſtillo dub. 10. num. 160. Diana part. 4. tract. 4. reſol. 24. N. Gabriel diſp. 12. quæſt. 2. Palaus, & N. Franciſcus in præſenti, cap. 10. punct. 5. num. 69. Ratio eſt, quia ad adimpletionem præcepti ſufficit ponere rem præceptam quoad ſubſtantiam, quamvis finis, ad quem præcipitur non obtineatur, ut in aliis præceptis communiter cernitur; ſed ſtatus gratiæ ſolum eſt quædam diſpoſitio pœnitentis requiſita ad conſecutionem finis remiſſionis pœnæ temporalis per ſatisfactionem: ergo eſto pœnitentia exhibeatur in ſtatu peccati, fit ſatis præcepto confeſſarii. Patet conſequentia: nam ſicut finis non cadit ſub præcepto, nec confeſſarii ad id intendunt cogere pœnitentes; ita nec ad diſpoſitionem, vel modum requiſitum ad conſecutionem ejuſdem finis.

Quæſtiuncula incidens reſolvitur. — N. Gabr. Buſ. Laym. Fagundez, Henr. Palaus, Suar. Nugnus.

40 Sed inquirens, an ſit peccatum aliquod pœnitentiam exhibere extra ſtatum gratiæ? Reſpondetur, eſſe quidem peccatum, non tamen lethale, ſed tantum veniale. Ita N. Gabriel à S. Vincentio diſp. 12. quæſt. 1. Buſembau lib. 6. tract. 4. cap. 1. dub. 4. Layman, Fagundez, Henriquez, quos adducit, & ſequitur Palaus tract. 23. diſp. unica, punct. 21. num. 17. Suarez diſp. 38. ſect. 8. num. 7. Nugnus ubi ſuprà, & alii. Prima reſolutionis pars ex praxi communi conſtat: non enim pœnitentes exiſtimant graviter delinquere, dum ſatisfactionem injunctam in ſtatu peccati exequuntur, nec de hujuſmodi actione in confeſſione ſe accuſant. Tum etiam & præſertim, quia licet peccatum lethale ſit apponere obicem gratiæ, quæ Sacramento principaliter correſpondet ex opere operato, & ex ipſius Sacramenti virtute producitur; non tamen grave peccatum eſt opponere obicem gratiæ minus principaliter Sacramentum attingenti; hæc enim reſpectu illius minima eſt; ſed gratia, quæ in executione ſatisfactionis confertur, eſt hujuſmodi, quippe quæ cum non ſit gratia ſanctificans, nec Sacramento, nec ejus partibus eſſentialibus principaliter correſpondet, ſed tantum parti integrali: ergo non eſt injuria gravis Sacramenti, nec culpa lethalis ſatisfactionem exequi extra ſtatum gratiæ. Secunda verò pars facilè ſuadetur: nam ſatisfactio eſt pars Sacramenti, eſto minus principalis: ergò illius exhibitio extra ſtatum gratiæ eſt aliqua indigna Sacramenti tractatio, atque ideò aliqua levis culpa. Tum etiam: quia eſt apponere obicem effectui Sacramenti.

Oppoſita ſententia. — Lugo, Dicaſtillo, Averſa, N. Anton. N. Franc. *Fundam.*

41 Oppoſitum tamen dicendi modum, nullum videlicet committi peccatum etiam veniale, dum ſatisfactio exhibetur in ſtatu peccati, amplectuntur Lugo diſp. 25. ſect. 3: Dicaſtillus dub. 10. num. 160. Averſa quæſt. 13. Stephanus, N. Antonius, quibus etiam adhærere videtur N. Franciſcus cap. 10. punct. 5. num. 70. Quorum fundamentum eſt, quod opponere obicem ſoli remiſſioni pœnæ temporalis, nullam arguit etiam venialem culpam, ſed per ſatisfactionem nulla alia gratia præter remiſſionem pœnæ temporalis inducitur: ergo hunc effectum impedire adimplendo pœnitentiam in ſtatu peccati, nulla culpa adhuc venialis eſt; præſertim cum hic effectus obtineatur poſteà recedente fictione. Tum etiam, quia inde ſequeretur, pœnitentem delinquere peccato commiſſionis exhibendo pœnitentiam in ſtatu peccati, & peccato omiſſionis illam non exhibendo in eodem ſtatu; quod ſatis abſurdum apparet, nemo enim tenetur ad actionem peccaminoſam. Imò pœnitens, qui in peccato lethali exiſtens nondum pœnitentiam implevit, teneretur prius ſe juſtificare, ac deinceps pœnitentiam implere; quod communi uſu non videtur receptum.

Diruitur. Reſpondetur ad primum negando minorem: per ſatisfactionem quippe Sacramentalem non ſolum remiſſio pœnæ temporalis inducitur ex opere operato, ſed etiam alia gratia infrà explicanda, cui Sacramentali effectui obicem ponere nequit non eſſe aliqua culpa ſaltem levis, cum indigna Sacramenti tractatio ſit. Nec difficultatis augmentum ſuadet oppoſitum: falſum enim eſt, effectum remiſſionis pœnæ temporalis ob peccati obicem impeditum deinceps obtineri fictione recedente, ut ſæpius in hoc Curſu firmavimus, ſaltem ex identitate rationis per ordinem ad productionem gratiæ ex vi hujus Sacramenti recedente fictione, de quo infrà iterum redibit ſermo. Ad ſecundum reſpondetur admittendo ſequelam: quamvis enim pœnitens venialiter peccet peccato commiſſionis adimplendo pœnitentiam in illo ſtatu reduplicativè accepto, poteſt etiam peccare peccato omiſſionis gravi, aut levi juxta qualitatem ſatisfactionis injunctæ, illam non exhibendo in illo ſtatu, non reduplicativè, ſed ſpecificativè conſiderato. Non enim omiſſivè delinquit, quia non adimplet in ſtatu peccati, ſed quia non adimplet pœnitentiam, ad quam intra certum ac determinatum tempus adſtringitur, quidquid ſit quod per accidens ipſe ſe libere conſtituerit in tali ſtatu, in quo nequit niſi indignè pœnitentiam executioni mandare. Undè ex ſuppoſitione quod dignè pœnitentiam implere velit, debet prius ſaltem ſub levi obligatione ſe juſtificare. Idque aptiſſimo exemplo patet: ſi quis namque tempore Paſchatis, in quo Eccleſiæ præceptum ſumendi Euchariſtiam urget, conſtitutus ſit in peccato lethali, proculdubio peccato commiſſionis delinquit in illo ſtatu communicans, & peccato omiſſionis non communicans, non quia omittit Euchariſtiam ſumere in illo ſtatu accepto reduplicativè, ſed materialiter, & ſpecificativè, quia videlicet omittit illam ſumere ut debitam ex præcepto intra illud tempus, reſpectu cujus per accidens ſe habet, quod homo in peccati ſtatu ſe conſtituerit. Quo circa tenetur ſub gravi ſe juſtificare, ut Euchariſtiam dignè ſumere, & Eccleſiæ præceptum adimplere poſſit. Idem ergo proportione ſervata in præſenti eventu dicendum eſt.

§. II.

Quid de tempore adimplendi pœnitentiam?

Circa tempus, in quo pœnitentia adimplenda eſt, communiter conveniunt Authores, pœnitentem teneri exequi pœnitentiam tempore à Sacerdote deſtinato; ſi verò tempus non præſcripſit, teneri illam executioni mandare, cum primum commode poſſit: tum quia id exigit finis pœnitentiæ: tum quia ita interpretanda eſt intentio Sacerdotis. Utrumque verò obligat ſub gravi, aut levi commenſurate ad quantitatem pœnitentiæ injunctæ, & ad circumſtantias, ob quas imponitur. Ceterum quia ly *cum primum commodè poſſit* non metaphyſicè, ſed moraliter accipiendum ſit, mirum eſt quantum Authores diſſideant in aſſignando latitudinem, aut anguſtiam, quam admittit, ut inde determinent quando mortalis, aut venialis ſit executionis pœnitentiæ dilatio: nec enim deſunt qui ſentiant, pœnitentiæ dilationem per unum annum, culpam adhuc venialem non eſſe. Undè.

2. Aſſertio. — Dicaſtillo Aver. Tambur. Steph. à S. Paulo, N. Franc. N. Bonæ Spei.

42 Dicendum eſt ſecundò, pœnitentem, qui ſuppoſita gravitate materiæ ſatisfactionis adimpletionem per annum differt, graviter delinquere. Ita Dicaſtillo diſp. 44. dub. 4. num. 65. Averſa quæſt. 13 ſect. 6. Tamburinus Opuſc. de confeſſion. lib. 4. §. 2. cap. 2. Stephanus à S. Paulo num. 179. N. Franciſcus cap. 10. punct. 5. num. 64. N. Bonæ Spei diſp. ultim. de Pœnitent. num. 59. & alii plures. *Ratio aſſertionis.* Ratio hujus eſt, quia ſatisfactio adhuc ut executioni mandata eſt pars integralis Sacramenti pœnitentiæ; ſed inter partes cujuslibet totius debet dari unio, & ſimultas juxta ipſius naturam, & conditionem: ergo inter ſatisfactionem ut executam, & reliquas partes Sacramenti Pœnitentiæ debet intercedere ſimultas, & unio ſaltem moralis. Tunc ſic; ſed ſatisfactio, quæ

per

Digitized by Google

per annum differtur, non cenſetur moraliter uniri reliquis partibus Sacramenti: ergo illam ita differre, peccatum lethale erit ſuppoſita gravitate materiæ; idem enim judicium fieri debet de illo, qui ita ſatisfactionem differt, ac de eo, qui illam omninò omittit, uterque namque Sacramentum incompletum relinquit.

Confirmatio.

Confirmatur ex peculiari natura hujus Sacramenti, quod non ſolum ordinatur ad punienda peccata commiſſa tanquam judicium vindicativum, ſed etiam tanquam medicinale ad præcavendum futura crimina media pœnitentia injuncta; ſed hujuſmodi finis fruſtraretur per adeo magnam pœnitentiæ dilationem: ergo hæc nimia cenſeri debet, & Sacramentalis judicii graviter læſiva. Præſertim, quia pœnitentiam differre per unum annum, gravis Sacerdoti inobedientia reputanda eſt, de quo prudenter judicari nequit noluiſſe pœnitentem cogere ad ſatisfactionis exhibitionem uſque ad annum, cum hæc dilatio nec integritati Sacramenti, nec ſpirituali pœnitentis ſaluti conſulat, ſed potius officiat.

Oppoſita ſententia. Diana, Leander, Fernandez Henriq.

43 Contraria nihilominus ſententia arridet Dianæ part. 7. tract. 15. reſolut. 53. ad finem verſic. *Hoc unum addam.* Nec non part. 5. tract. 5. reſolut. 15. & part. 10. tract. 12. reſol. 52. Leandro diſp. 9. de Sacrament. quæſt. 89. Fernandez in inſtruct. confeſ. 1. part. document. 4. n. 5. & document. 7. §. 2. num. 2. Joanni Henriq. in compendio caſuum moral. cap. 42. Qui docent, pœnitentem abſque ullo prorſus peccato poſſe ſatisfactionis adimpletionem per annum differre, dum Sacerdos nullum deſignat tempus. Imò addit Leander ita ſenſiſſe Sapientiſſimos Magiſtros in Salmanticenſi Academia de hac re conſultos.

Fundam.

Fundamentum verò hujus ſententiæ deſumitur ex cap. *Omnis utriuſque ſexus*, ubi dicit, quod unuſquiſque peccata ſaltem ſemel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti, & injunctam ſibi pœnitentiam propriis viribus ſtudeat adimplere. Ubi utrumque eodem verborum tenore præcipit Pontifex, peccatorum videlicet confeſſionem, & pœnitentiæ injunctæ exhibitionem; atqui ad confeſſionis executionem unius anni tempus indulget: ergò & idem tempus præſcribit ad pœnitentiæ adimpletionem. Urgetur, & explicatur: etenim nullus adſtringitur confiteri ſtatim ac peccatum commiſit, ſed poteſt per integrum annum confeſſionem omittere: ergò ſimiliter nemo obligabitur pœnitentiam executioni mandare ſtatim ac illi injungitur, ſed per totum annum eam licite differre valebit.

Diſpellitur.

Hoc autem motivum parum urget: nam textus ille annualem præcipiens confeſſionem ſolum applicat latitudinem unius anni ad actum confeſſionis, totum illud tempus indulgens, ita ut ultra differri nequeat, non vero ad executionem pœnitentiæ: hæc enim eo ipſo quod confeſſio ſive voluntarie, ſivè ex præcepto fiat, neceſſario cum primum poſſit apponenda eſt, ne Sacramentum mutilum relinquatur, ſed cum omnibus ſuis partibus, tam eſſentialibus, quàm integralibus debito tempore appoſitis, & moraliter unitis, ut unum judicium perfectum, & completum integrare valeant. Quod minime contingeret, ſi facta confeſſione, & prolata ſententia, ſine rationabili cauſa per id tempus pœnitentiæ exhibitio detineretur. Ex quibus ad difficultatis augmentum conceſſo antecedenti negatur conſequentia: latum quippe intercedit diſcrimen inter obligationem confitendi peccatum commiſſum, & adimplend. pœnitentiam poſt peccatum confeſſum. Judicium enim ſacramentale non incipit à perpetratione peccati, nec hujuſmodi perpetratio eſt illius pars integralis, quæ exigat aliquam moralem unionem cum reliquis Sacramenti partibus. Satisfactio verò adhuc ut executa eſt pars inregralis ſacramentalis judicii jam à confeſſione incepti, atque ideò expoſcit moralem continuationem, & unionem cum ceteris partibus Sacramenti. Unde nil mirum, Pontificem non urgere delinquentem, ut cum primum poſſit accedat ad confeſſionem, quia inde nullum detrimentum ſubit confeſſionis integritas; licet aliàs pœnitens, ſi peccata Eccleſiæ clavibus jam ſubjecit, adſtringatur ob oppoſitam rationem pœnitentiam non differre, ſed cum primum poſſit executioni mandare.

Quæſtiunc. 1.

Si autem inquiras primò, per quod tempus differri valeat pœnitentiæ executio abſque lethali, aut etiam veniali culpa? Reſpondetur, moraliter impoſſibile eſſe circa id generalem ac firmam regulam ſtatuere, quum rei hujus prudens judicium pendeat ex individualibus circumſtantiis pœnitentis, confeſſarii, finis ab eo intenti, quantitatis, ac qualitatis pœnitentiæ injunctæ temporis, loci, occupationis, aut muneris pœnitentium. Quibus tamen inſpectis haud difficile erit à quolibet mediocriter litterato, ac experto id in particulari, dum res occurrit, determinari. Illud autem certum putamus, quod ſi dilatio non ex rationabili cauſa, ſed ex ignavia, aut alia parum utili occupatione procedat, etiam ſi per modicum tempus, ſit, nequit non eſſe culpa venialis. Non tamen cenſemus ut Ochagavia opinatus eſt, reum culpæ mortalis illum, qui uſque ad tertium, vel quartum diem differet pœnitentiam, maximè ſi ex rationabili cauſa id faceret. Ita Hurtado de Pœnit. diſp. 14. diffic. 1. Joannes Sanctius in ſelect. diſp. 13. nu. 9. Palaus tract. 23. diſp. unic. punct. 21. §. 4. n. 12. N. Gabriel de Pœnit. diſp. 12. quæſt. 4. N. Franciſcus c. 10. punct. 5. n. 64. Idem cum eiſdem Authoribus judicium facimus de eo, qui occaſione ſolemnitatis, aut Jubilæi imminentis differret, aut anticiparet per ſex, aut octo dies confeſſionem, ad quam ſingulis menſibus tenetur ex præcepto Sacerdotis, ne bis intra octo dies confiteri cogatur.

Hurtad. Sanctius, Palaus, N. Gabr. N. Franc.

Quæſtiunc. 2.

44 Inquires ſecundò, an dum Sacerdos tempus vel locum adimplendæ pœnitentiæ deſignat, ita in indiviſibili conſiſtat, ut etiam modica dilatio ultra diem præfixum ſit, ſuppoſita gravitate materiæ, lethaliter peccaminoſa? Reſpondetur, quod ſi prædicta deſignatio fiat ratione alicujus Jubilæi, vel Indulgentiæ, quæ tunc, & ibi, non autem alibi poſtea lucratur, non ſine culpa gravi hujuſmodi circumſtantiæ omittentur, eo quod rationem ſubſtantiæ induant, utpote quæ ad finem injunctæ ſatisfactioni graviter referunt. Idem ſentiendum eſt, ſi dies vel locus determinentur ob ſpecialem cultum Sancti, loci, vel feſtivitatis diei aſſignatæ.

Reſolvitur

Si verò Sacerdos non aliud intendat niſi pœnitentis negligentiam adimplendi ſatisfactionem amputare, id ſuam admittet latitudinem majorem, vel minorem juxta prudentis arbitrium, ita ut non ſtatim quælibet harum circumſtantiarum tranſgreſſio gravis cenſeatur. Quod etiam aſſerimus de pœnirentia medicinali, cujus omiſſio vel dilatio detinere valeat graviter, aut leviter finem intentum futura peccata præcavendi. Omnium autem ratio eſt major, vel minor conducentia ad finem ſatisfactionis injunctæ. Pro ſpecialibus verò eventibus videantur Summiſtæ, & Morales Theologi, præcipuè N. Antonius tract. 5. diſp. 21. à num. 1624.

Quæſtiunc. 3.

45 Inquires tertiò, an elapſo culpabiliter, vel inculpabiliter termino deſignato, ceſſet obligatio adimplendi pœnitentiam, ut contingit in eo, qui præceptum Eccleſiæ frangens in Dominica ſacrum non audit, qui alia die illum audire non cogitur? Reſpondetur, ſtandum eſſe Sacerdotis intentioni, quæ venari debet vel ex ejus declaratione, ſi commodè haberi poteſt, vel ex aliis circumſtantiis, dum ad eundem facilis non eſt recurſus.

Deciditur.

Ex quibus ſi prudens judicium formari valet Sacerdotem diem vel locum aſſignaſſe ad finiendam obligationem, hanc ceſſare præſcripto tempore elapſo cenſemus. Si vero prudens efformetur judicium, Sacerdotem diem illum præſcripſiſſe, ut pœnitentem acueret ad citius ſatisfactionem exhibendam, & ne ulterius eam differret, putandum eſt hujuſmodi obligationem ulterius urgere uſque dum expleatur. Quid autem dicendum, ſi de Sacerdotis intentione nequit pœnitens certificari, nec de aliquo ex extremis prudens aut probabile formare judicium, & aliunde jejunium, v. g. impoſitum eſt proxima die veneris in memoriam Paſſionis Domini, vel in vigilia B. Virginis ob ejus venerationem?

Sententia. Henriqu. Granad. Leander, Diana.

In hoc eventu obligationem finiri, aliaque die pœnitentem jejunare non teneri, docent Henriquez lib. 5. ſummæ cap. 2. Fagundez præcept. 2. cap. 9. num. 5. Granados, Diana, Leander apud N. Franciſcum ubi ſupra num. 67. Quorum fundamentum eſt jejunium illis in diebus explendum in peculiarem Chriſti, ac B. Virginis cultum cedere; hunc autem finem non reſpicit, nec aſſequitur, ſi alia die exhibeatur. Undè ceſſare inquiunt obligationem; & præcepti materiam, quemadmodum deficeret ſi ex voto obligatio illa die jejunanti conſurgeret.

Rejicitur.

Hanc tamen ſententiam omninò falſam, oppoſitamque ſuſtinendam cenſemus, ob ſatis notam diſ-

paritatem intervenientem inter jejunium in pœnitentiam injunctum, & jejunium vel ex præcepto vel ex voto debitum, quo exemplo Doctores illi ſe contegunt. Etenim vovens jejunium, aut Legiſlator illud præcipiens illis diebus determinatis non alium finem intendunt quàm cultum Chriſti Domini, vel B. Virginis; unde hujuſmodi fine ceſſante, obligationem ultra non progredi neceſſe eſt. Confeſſarius verò dum illis diebus jejunium præcipit, licet etiam cultum illum intendat, non tamen tanquam finem unicum, & adæquatum, ſed ad ſummum tanquam partialem, & medium ulterius ordinatum ad ſatisfaciendum pro peccatis præteritis, & præſervandum à futuris. Quo circa eſto in jejunio obligante ex voto, aut ex Eccleſiæ præcepto deficiat obligatio elapſo tempore præfixo, quia finis ultimatè intentus redditur inaſſequibilis, non in jejunio obligante ex Sacerdotis præcepto, quia finis præcipuus ſatisfaciendi, & præcavendi adhuc ſubſiſtit, & obtineri valet. Ita Palaus diſp. unica, punct. 21. §. 4. num. 13. Bonacina diſp. 5. quæſt. 5. ſect. 3. punct. 4. num. 5. Suarez diſp. 38. ſect. 7. num. 6 Coninchus diſp. 10. dub. 9. num. 84. & 85. N. Franciſcus ubi ſuprà nu. 67. Addit autem Palaus, quod nobis non diſplicet, illa die jejunium omittere animo transferendi in ſequentem, ob materiæ parvitatem venialem culpam non excedere. Conſequenterque dicendum eſt, pœnitentem, qui ex Sacerdotis præcepto duplici ſequenti feria ſexta jejunare tenetur, & hujus circumſtantiæ oblitus illis diebus jejunium omiſit, teneri aliis duabus ſextis feriis jejunare, eo quod confeſſarius principaliter intendit ſatisfactionem, ſecundario autem aut minus principaliter diem præſcribit, ne pœnitentia differatur. Ita Lugo, Dicaſtillo, & alii.

Palaus, Bonacina, Suarez, Coninch. N. Franc.

46 Non tamen ſubſcribimus Bonacinæ, Palao, Coníncho, quibus N. Franciſcus adhæret, in exceptione quam doctrinæ traditæ apponunt. Docent enim, quod ſi pœnitentia injuncta per longum tempus diſtribuitur, uti accidit dum præcipitur jejunare ſingulis anni hebdomadibus, non teneri pœnitentem eam deinceps adimplere, ſi illam diebus ſtatutis omiſit; quia, inquiunt, intentio confeſſarii eſt, ut ſimul cum tempore deſignato obligatio jejunandi pereat; alioquin ſi obligatio jejunii omiſſi cum alia, quæ perſiſtit, conjungeretur, nimium pœnitentem gravaret. Hoc enim ita abſolutè prolatum nobis minimè arridet: nam ſi ex malitia, aut ignavia pœnitens jejunare omiſit, cur ex ſuo delicto commodum reportabit? Vel quæ illi gravior ſarcina imponitur ultra illam, quam portare debebat, & noluit? Undè hæc exceptio ad ſaniorem ſenſum reducenda eſt, ita ut Sacerdotis intentio modo poſſibili attendatur, quæ proculdubio non eſt liberandi omnino pœnitentem ab obligatione jejunandi, dum ex malitia aut ignavia jejunia omiſit. Itaque illa ſententia intelligi debet ubi compenſatio pœnitentiæ omiſſæ abſque intolerabili pœnitentis gravamine fieri nequit; quod raró aut nunquam continget. Etenim ſi confeſſarius jejunium ſemel in Hebdomada, vel in menſe per integrum annum injunxit, & pœnitens ob malitiam, aut impotentiam, vel oblivionem pluribus diebus omiſit, non utique intolerabile erit omiſſam pœnitentiam ſupplere, ac aliis diebus æquivalentibus jejunare.

Quæſtiunc. 4.

47 Si tandem inquiras, an quando pœnitens operis ſubſtantiam adimplet, ac ejus circumſtantiam voluntariè omittit, cenſendus ſit reus culpæ mortalis, aut venialis? Sub disjunctione reſpondetur: nam vel circumſtantia eſt levis, & parum ad finem ſatisfactionis conducens, vel gravis, multumque ad prædictum finem referens? Si primum, levis culpæ terminum non excedet. Si ſecundum, reatum lethalis peccati inducet, ſuppoſita gravitate materiæ: tunc enim illa circumſtantia in ſubſtantiam operis tranſit; unde ſicut qui operis ſubſtantiam omittit, graviter delinquit, ita qui illam circumſtantiam non opponit. Et niſi oppoſitum conſtet, cenſendum eſt Sacerdotem eam pœnitenti injunxiſſe, quia cognovit illi non minus pœnalitatis afferre, quàm ſubſtantia alterius. Ita Stephanus à S. Paulo, N. Antonius num. 1626. N. Gabriel diſp. 12. quæſt. 4. Lugo diſp. 25. num. 9. Quo circa ſi Sacerdos alicui ſeptem Pſalmos pœnitentiales flexis genibus recitare præciperet, quia circumſtantiam genuflectendi ob diſſuetudinem pœnitentis illi non minus afflictivam judicat, quàm ipſam recitationem, proculdubio omiſſio illius circumſtantiæ gravem culpam conſtitueret. Oppoſitum autem contingeret, ſi pœnitens vir timoratus, genuflectereque aſſuetus foret, ratione cujus hujuſmodi genuflexio facilis redditur. Quod ſi pœnitens fiat impotens ad circumſtantiam, tenebitur ad ſubſtantiam, vel econverſo.

Deciſio.

Stephanus à S. Paulo N. Anton. Noſtr. Gabriel, Lugo.

§. III.

Quid de perſona, à qua pœnitentia adimplenda eſt?

SÆpius tam in hac, quàm in præcedenti diſputatione diximus cum D. Thoma, ſatisfactionem ordinari, & ad ſolutionem reatus pœnæ temporalis contracti ex peccato commiſſo, & ad præcavendum futurum & ſecundum hanc ultimam conſiderationem extra dubium eſt, neminem poſſe alterius pœnitentiam medicinalem implere; unde difficultas devolvitur ad ſatisfactionem ut præciſe debiti ſolutivam. Suppoſito autem ex dictis dub. 2. præced. diſp. quemlibet poſſe alterius ſatisfactionem purè pœnalem, ac extraſacramentalem explere, inquirendum reſtat an idem de Sacramentali dicendum ſit, circa quod non parum Authores diſſident. Igitur.

48 Dicendum eſt tertio, pœnitentem non poſſe ex proprio arbitrio ſatisfactionem ſibi à confeſſario injunctam adimplere per ſubſtitutum, ſed eam teneri exequi per ſe ipſum. Hæc aſſertio eſt adeò certa, ut oppoſitam damnaverit SS. D. N. Alexander VIII. cujus decretum inter alias propoſitiones damnatas continet hanc, quæ eſt 15. *Pœnitens propria authoritate ſubſtituere ſibi alium poteſt, qui loco ipſius pœnitentiam adimpleat.* Undè noſtram ſententiam docent D. Bonaventura in 4. diſt. 20. art. 1. quæſt. 1. & 2. Durandus quæſt. 2. Argent. qu. 1. art. 2. Ricardus art. 1. quæſt. 3. Gabriel diſt. 16. quæſt. 2. art. 3. dub. ultim. Alenſis part. 4. quæſt. 24. membr. 4. art. 4. Medina, Cod. de confeſ. cap. de Pœnitent. impleta, Cajetanus in ſumm. verb. *Satisfactio*, cap. 2. Gonet diſp. 13. art. 5. concluſ. 3. num. 65. D. Antoninus 3. part. tit. 14. cap. 20. §. 1. Sotus diſt. 19. quæſt. 2. art. 4. Ledeſma quæſt. 14. art. 4. N. Franciſcus cap. 10. punct. 4. num. 63. Suarez diſp. 38. ſect. 9. num. 1. plures referens, eamque omnes poſt adductam declarationem tueri conguntur.

Aſſertio 3.

Propoſitio damnata.

D. Bonav. D. Antoninus, Dur. Argent. Ricardus, Gab. Alenſis, Medina, Cajet. Sotus, Gonet, Ledeſ. N. Franc. Suarez.

Probatur igitur aſſertio. Pœnitens ex præcepto Sacerdotis tenetur exhibere ſatisfactionem, quæ ſit pars integralis Sacramenti Pœnitentiæ; ſed ſatisfactio executa per ſubſtitutum ex mero arbitrio pœnitentis, & non Sacerdotis non eſt pars integralis Sacramenti: ergo nequit ex proprio arbitrio ſatisfactionem ſibi injunctam adimplere per alium. Conſequentia eſt legitima. Major conſtat ex Tridentino ſeſſ. 14. cap. 3. ubi ſatisfactionem Sacramentalem eſſe Sacramenti integralem partem docet. Minor autem, in qua poterat eſſe difficultas, ſuadetur. Nam ſatisfactio Sacramentalis eſt quid elevatum virtute clavium ad eſſe Sacramentale; atqui ſatisfactio executa per ſubſtitutum ex mero arbitrio pœnitentis, & non Sacerdotis non eſt quid elevatum ad eſſe Sacramentale virtute clavium: ergo ſatisfactio ex pœnitentis voluntate, & non Sacerdotis exhibita per ſubſtitutum non eſt Sacramentalis. Hæc minor ex eo liquet, quod virtus clavium non reſidet in pœnitente ut tali, nec in ſubſtituto, ſed ſolum in confeſſario; undè ſi ab eo utpote à Miniſtro Sacramenti ea pœnitentia non elevatur, nequit ex arbitrio pœnitentis vel ſubſtituti aliqualiter elevari, ita ut Sacramenti pars eſſe poſſit.

Ratio aſſertionis.

Confirmatur: quia obligatio pœnitentis adimplendi pœnitentiam oritur ex præcepto Sacerdotis: ſed pœnitens nequit huic obligationi ſatisfacere pœnitentiam exhibendo per ſubſtitutum: ergo. Probatur minor: nam Sacerdos, niſi aliud expreſſerit, præcipit ut pœnitens per ſe ipſum pœnitentiam exequatur, non verò per ſubſtitutum: ergo ſi per hunc exequatur ex mero pœnitentis arbitrio, non fit ſatis præcepto Sacerdotis. Alioquin ille, qui Eccleſiæ præcepto adſtringitur ſacrum in die feſto audire, vel in Quadrageſima jejunare præcepto ſatisfaceret hujuſmodi opera exequendo per ſubſtitutum proprio arbitrio deſignatum. Quo nihil abſurdius. Quo circa, ut optimè vidit Suarez loco citato, quotieſcumque Sacerdos nihil explicat, ſed abſolutè in ſatisfactionem injungit ut hoc vel illud opus fiat, perſonalem inducit obligationem omninò per pœnitentem, & nullatenus per alium adimplendam: hæc

Confirmatio.

Suarez.

enim

Digitized by Google

enim eſt rationabilis intentio Sacerdotis, & aliud prudenter exiſtimari nequit.

Objectio. 49 Oppones tamen: eleemoſyna per miniſtrum facta ſufficienter fit ejus, cujus nomine impenditur, ut ipſe adimpleat præceptum eam elargiendi: ergo pœnitens, cui imponitur pœnitentia dandi eleemoſynam, & alium ſubſtituit, qui loco ipſius eam exhibeat, ſatisfaciet huic obligationi. Conſequenterque idem de aliis operibus in pœnitentiam injunctis dicendum erit. ¶ Reſpondetur conceſſo antecedenti negando conſequentiam, ſi ille alius, qui ſubſtituit, ſit verè, & propriè ſubſtitutus, qui ex propriis bonis eleemoſynam elargiatur: etenim eleemoſynam impendens ex bonis propriis per manum miniſtri utitur illo tanquam mero inſtrumento, ipſe autem ſe habet ut cauſa principalis illius actus. Qui verò per ſubſtitutum eam impendit, cum non ex bonis propriis mandantis, ſed ex ipſius ſubſtituti eleemoſynam faciat, ipſum ſubſtitutum cauſam principalem conſtituit, atque ideò actus ille non eſt actus proprius ipſius pœnitentis, quod opus erat ut pars Sacramenti eſſe poſſet, & Sacerdotis præcepto ſatisfaceret. Undè etiam ſecunda conſequentia eſt neganda, utpote quæ ex prima non deducitur.

Aſſertio 4. 50 Dicendum eſt quartò, pœnitentem ex Sacerdotis voluntate poſſe pœnitentiam ut peccati commiſſi punitivam adimplere per alium. Aſſertio hæc eſt expreſſa Ang. Præceptoris in art. 2. hujus quæſt. 13. ſupplem. ubi inquirit: *Utrum pœnam ſatisfactoriam poſſit unus pro alio explere?* Cui reſpondet affirmativè loquens de ſatisfactione quantum ad debiti ſolutionem. Nec id ſolum aſſerit de ſatisfactione ſecundum ſe, ut ſiniſtrè Lugo exiſtimat, ſed etiam de Sacramentali, ut evidenter conſtabit legenti Ang. Præceptorem in 4. diſt. 20. quæſt. 1. art. 2. quæſtiunc. 3. ex qua hic articulus tranſcriptus eſt: ibi enim hæc habet: *Hic quinque quæruntur. Primo*, &c. *Secundo de pœna, quam Sacerdos ad ſatisfaciendum imponit.* Et in corpore articuli inquit; *Nec oportet, quod major pœna imponatur ei*, qui pro altero ſatisfacit, quàm principali imponeretur. Undè omnes Thomiſtæ hanc ſententiam debent amplecti. Eamque tuentur Cajetanus in ſumm. verb. *Satisfactio*, num. 2. Sotus diſt. 19. quæſt. 2. art. 4. verſ. *Dubium hìc autem*. Nugnus ad nuper cit. D. Thomæ art. Gonet diſp. 13. art. 5. num. 64. Granados tract. 12. diſp. 7. num. 2. Suarez diſp. 38. ſect. 9. num. 2. & 3. Sylveſter verb. *Satisfactio*, quæſt. 3. N. Thomas à Jeſu in tribunal. conſcient. dub. 6. & 7. Philippus à Cruce in Theſauro Eccleſiæ, tract. 1. §. 1. num. 4. Henriquez lib. 5. cap. 21. Bonacina diſp. 5. quæſt. 5. ſect. 3. punct. 4. num. 11. Fagundez præcept. 2. lib. 9. cap. 4. Quibus adhærent Lublin, Leander, Diana, & alii plures, quos refert, licet non ſequatur, Vaſquez infrà pro oppoſita ſententia citandus.

D. Thom. Cajetan. Sot. Nugn. Gonet, Granad. Suarez, Sylveſter N. Thom. Philippus, Henriquez, Bonacina, Fagundez, Lublin, Leander, Diana.

Ratio aſſertionis. Probatur ratione: nam ut pœnitens ſatisfactionem adimpleat, ſufficit quod exhibeat opus juxta voluntatem præcipientis; atqui opus exhibitum à pœnitente per ſubſtitutum ex arbitrio Sacerdotis fit juxta voluntatem præcipientis, ut per ſe patet: ergo pœnitentia injuncta adimpleri poteſt per ſubſtitutum ex Sacerdotis arbitrio. Idque confirmari poteſt ex eo quod pœnitentia executa per ſubſtitutum pœnitentis ex voluntate confeſſarii eſt ſatisfactio Sacramentalis; ſed pœnitens adimplet Sacerdotis præceptum exhibendo ſatisfactionem Sacramentalem: ergo poteſt pœnitens ex voluntate Sacerdotis pœnitentiam ut peccati commiſſi punitivam per alium exequi. Major ſuadetur; quia ut ſatisfactio ſit Sacramentalis, nihil aliud expoſcit niſi quod ſit opus alias moraliter bonum, & proprium pœnitentis, & aliundè elevatum virtute clavium ad eſſe Sacramentale per modum partis integrantis: atqui pœnitentia executa per ſubſtitutum ex arbitrio confeſſarii eſt opus moraliter bonum, ut ſupponitur, & inſuper proprium pœnitentis non phyſicè, ſed moraliter ratione unionis charitatis, ut præcedenti diſp. dictum eſt, & tandem elevatum ad eſſe Sacramentale per modum partis integrantis, quandoquidem eo ipſo quod ex voluntate Sacerdotis fiat, hic virtute clavium illud elevat ad eſſe partem Sacramenti: ergo eſt ſatisfactio Sacramentalis, ad quam pœnitens cogitur exhibendam.

Nota. Nota tamen, quod licet hæc ita ſint, & unus alterius pœnitentiam modo dicto adimplere poſſit, etiam ſi ille, pro quo ſatisfactio fit, ſit potens ſatisfacere; *non tamen*, inquit Div. Thomas loco citato, *eſt permittendum, quod aliquis pro alio pœnitentiam agat, niſi defectus aliquis appareat in pœnitente vel corporalis, per quem ſit impotens ad ſuſtinendum, vel ſpiritualis, per quem non ſit promptus ad portandam pœnam*. Undè non rectè procedet Sacerdos, qui pœnitentiam adhuc punitivam peccati commiſſi pœnitenti non impedito injungat ut impendam per alium, tum ob rationem dictam, tum quia nec id eſt in Eccleſia adeò uſitatum, nec admodum expediens ad finem ſatisfactionis ſaltem ut medicinalis.

Sententia oppoſita. 51 Oppoſitam ultimæ aſſertioni ſententiam tuentur Vaſquez quæſt. 94. artic. 2. dub. 1. num. 11. Ledeſma 2. part. quæſt. 14. art. 4. Coninchus diſp. 10. dub. 8. num. 66. Lugo diſput. 25. ſect. 5. num. 82. Motivum autem, quo ducuntur, illud eſt: quia juxta Tridentinum ſatisfactio Sacramentalis eſt actus pœnitentis; ſed jejunium, v. g. per ſubſtitutum exhibitum, eſto ex voluntate Sacerdotis fiat, actus pœnitentis non eſt: ergo nequit eſſe ſatisfactio Sacramentalis, atque ideò nec ſufficiens ad explendam pœnitentis obligationem. ¶ Nec refert dicere: tale jejunium fieri proprium pœnitentis, quatenus fit ex motione, & petitione ipſius. Nam inde ſequeretur, ſolam illam motionem, aut petitionem pœnitentis eſſe ſatisfactionem Sacramentalem, non verò jejunium à ſubſtituto exhibitum. Sequela oſtenditur: etenim in illo jejunio duplicem bonitatem poſſumus conſiderare, unam quam habet à voluntate ipſius jejunantis, aliam, quam ſortitur ex voluntate pœnitentis, quatenus ad hujus petitionem fit. Igitur juxta primam conſiderationem, cum ſolum ſit actus proprius jejunantis, nequit eſſe ſatisfactio Sacramentalis, quæ neceſſario eſt actus pœnitentis; juxta ſecundam verò erit quidem jejunium illud pœnitentis proprium, ſed non aliter ac jejunium equi ex voluntate, & motione pœnitentis executum, quod incapax eſt ut in pœnitentiam injungatur.

Vaſquez, Ledeſm. Coninch. Lugo. *Fundamentum.*

Confirmatio. Confirmatur: nam ſatisfactio Sacramentalis debet fieri ex præcepto confeſſarii; ſed confeſſarius nequit præcipere ſubſtituto, ut pro pœnitente jejunet: ergo unus pro alio Sacramentaliter ſatisfacere non poteſt adhuc ex arbitrio Sacerdotis. Minor ſuadetur: quoniam Sacerdos ut judex in cauſa vindicativa ſolum valet punire reum, non verò innocentem, atque ideò ſoli illi, & non huic præcipere ut pœnitentiam ſubeat, ſed ſubſtitutus jejunans non eſt reus, ſed ſolus pœnitens: ergo Sacerdos nequit præcipere ſubſtituto pœnitentiam, ac ſubinde cum ſola illa, quæ fit ex Sacerdotis præcepto, ſit Sacramentalis ſatisfactio, hæc non valebit per alium à pœnitente exhiberi. Undè ſolum concluditur poſſe Sacerdotem præcipere pœnitenti ut roget ſubſtitutum jejunare loco ipſius, atque ideò quod illa petitio pœnitentis utpotè facta ex præcepto confeſſarii ſit ſatisfactio Sacramentalis, non verò jejunium ſubſtituti.

Solvitur argumentum. Sed hoc fundamentum haud difficile enervatur. Reſpondetur enim, omiſſis aliorum ſolutionibus, negando minorem: jejunium quippè à ſubſtituto executum, licet phyſicè ſit actus proprius ipſius, moraliter tamen, & ratione charitatis, qua fideles uniuntur in Chriſto, etiam actus proprius pœnitentis; quod ſufficit ut poſſit eſſe pars integralis Sacramenti à pœnitente ſuſcepti, ſuppoſita elevatione illius actus facta à Sacerdote virtute clavium, dum ſubſtituto illam pœnitentiam injunxit. Quocirca cum amicorum omnia ſint communia, & amicus ſit alter ego, poteſt Sacerdos elevare ad rationem ſatisfactionis Sacramentalis non ſolum actum illum pœnitentis, quo movet, & rogat ſubſtitutum ut jejunet, ſed etiam ipſum jejunium, quod pœnitenti ex opere operato proderit. Hanc autem moralem communicationem à charitate vel amicitia provenientem non poſſe inter pœnitentem, & ejus equum reperiri, notum eſt.

Diluitur confirmatio. Ad confirmationem etiam negatur minor, cujus probatio non urget: quamvis enim Sacerdos abſolutè, & per ſe loquendo ſoli pœnitenti præcipere poſſit pœnitentiam ſubire; tamen ex ſuppoſitione quod alter ex charitate velit ſe pro pœnitente obligare, ei Sacerdos pœnitentiam injungere poteſt: tunc enim vicem rei gerit, & quoad hoc idem moraliter cum pœnitente reputatur: atque ideò tam actio procurandi jejunium, quàm jejunium ipſum, ex Sacerdotis præcepto factum, rationem partis Sacramentalis ſortitur. Aliter autem contingeret,

Digitized by Google

Quorundã ſententia. Coninch. Sotus, Vivaldus.

12. num. 102. cum Layman lib. 5. ſummæ aſſerit, tale judicium eſſe moraliter idem per unum diem. Sotus in 4. diſt. 20. quæſt. 2. art. 3. & Vivaldus de ſatisfactione, num. 31. ad duplicem diem ſe extendunt. Diana part. 9. tract. 6. reſol. 56. cum Averſa de Sacram. Pœnit. quæſt. 13. ſect. 8. id uſque ad hebdomadam protrahit. Denique Lugo diſp. 25. num. 111. quem ſequi videntur N. Antonius ſect. 4. n. 1632. & Machado tom. 1. lib. 3. cap. 2. docum. 11. num. 1. abſolutè docet, poſſe confeſſarium talem commutationem facere, etiam per longum tempus, ſi in confuſo ſaltem recordetur peccatorum, vel ſtatus pœnitentis. ¶ Ceterum his ſententiis minimè acquieſcimus, ſed oppoſitum exiſtimamus cum Dicaſtillo, & Caſtro Palao in præſenti, & N. Franciſco à Jeſu Maria tract. 6. cap. 10. punct. 6. num. 75. Si enim pœnitens à præſentia confeſſarii jam diſceſſit, Sacerdos completè ſuo functus eſt munere, jamque judicium illud tam quoad eſſentialia, quàm quoad integralia complevit, nec ultra moraliter perſeverat; alioqui ſi moraliter etiam per unum diem perſiſteret, poſſet confeſſarius, quando pœnitens poſteà rediret, cum eo loqui de peccatis in præcedenti confeſſione auditis ſine pœnitentis licentia abſque violatione ſigilli, ut poteſt, dum eadem moraliter perſeverat confeſſio; cujus oppoſitum ſtatuimus agentes de ſigillo. Et quidem Authores illi nullum rationabile afferunt fundamentum, ut ad oppoſitum convincamur.

Reſolutio.

Alia quæſtiuncula.

55 Conſtat ex dictis, poſſe confeſſarium pœnitentiam à ſe injunctam in aliam commutare intra confeſſionem, non verò extra. Sed inquires, an ad prædictam commutationem faciendam vel ab eodem confeſſario, vel ab alio, qui poſſit illam efficere, opus ſit eadem peccata, ob quæ fuit injuncta pœnitentia, repetere Sacerdoti commutationem facienti? Negativè reſpondet Marchantius in Tribun. Sacram. tom. 1. tract. 4. tit. 7. quæſt. 6. aſſerens, ſufficere pœnitenti, declarata pœnitentia prius impoſita, allegare rationes, ob quas ea pœnitentia ſibi nimis gravis, & afflictiva exiſtat, & quare illius exigit commutationem. Ita etiam ſentit Diana tom. 9. tract. 6. reſol. 57. qui etiam abſolutè docet, poſſe confeſſarios non audita priori confeſſione eorundem peccatorum pœnitentias commutare, part. 2. tract. 15. reſol. 53. quatuordecim Authores in proprium patrocinium adducens. Idemque aſſerit Bonacina diſp. 5. quæſt. 5. ſect. 3. punct. 3. num. 8. & cum Granado, & aliis Leander diſp. 9. q. 100. Quam ſententiam reputant in praxi probabilem Buſembaum lib. 6. tract. 4. cap. 1. dub. 4. de ſatisfactione, Layman tract. 6. cap. 15. quæſt. 4. num. 16. & Lugo diſp. 25. num. 109. Præſertim ſi ſecundus confeſſarius ex confeſſione aliorum peccatorum, ex ſtatu pœnitentis, & illius narratione aliquam ſaltem confuſam notitiam accipiat, quod plus minuſve eadem ferè peccata in priori confeſſione fuerit confeſſus; & ita etiam limitat Fagundez de præcept. Eccleſ. præcept. 2. lib. 9. cap. 4. num. 22. Et quidem hanc ſententiam ab extrinſeco eſſe probabilem ob tot Doctorum authoritatem, inficiari non poſſumus. Probabilitas autem intrinſeca, ſeu ratio, qua ad ita ſentiendum moventur, eſt: quia in hac commutatione non agitur de peccato, ob quod pœnitentia fuit injuncta, vel de juſtitia, qua eſt impoſita; ſed de difficultate, minori opportunitate, vel impoſſibilitate pœnitentis ad illam implendam, ob quam juſtè valet commutari.

Aliorum varia ſententia. Marchantius. Diana.

Bonacina, Leander, Buſemb. Layman, Lugo.

Fagundez.

Rejicitur.

56 Sed hæc ratio nobis parum nervoſa, ac ſubſiſtens videtur: quia licet in illa commutatione non agatur directè de peccatis confeſſis, agitur tamen de illis reflexè, & per connexionem; cum pœna impoſita connectatur cum culpa confeſſa, utpotè cum cauſa, ob quam juſtè fuit impoſita, quam neceſſe eſt confeſſario ut judici ſimul cum difficultate pœnitentis innoteſcere, ut pœnitentiam commutare valeat. Quare oppoſitum probabilius cenſemus, debereque Sacerdotem agnoſcere, & judicare intra confeſſionem eadem peccata, ſaltem præcipua, ob quæ fuit impoſita pœnitentia, ad illius præſtandam commutationem, ſivè commutatio fiat ab eodem confeſſario, ſivè ab alio. Ita Suarius, Coninchus, Layman, Sotus in 4. diſt. 20. quæſt. 2. art. 3. in fine, Sylveſter verbo *Confeſſio* 1. quæſt. 27. Vaſquez, Reginaldus, Fagundez, Molfeſius, quos refert, & ſequitur Lugo diſp. 25. num. 107. N. Franciſcus cap. 10. punct. 6. num. 79. Palaus tract. & diſp. citat. §. Ultim. num. 13. Et ratio eſt: quia ideò valet confeſſarius mutare pœnitentiam ab alio injunctam juſtè, & clave non errante; quatenus poteſt ut judex eandem cauſam agnoſcere, & judicare; at ſi peccata, ob quæ fuit pœnitentia juſtè impoſita, Sacerdoti in confeſſione non manifeſtentur, nequit illa judicare: ergo nequit peccatis non cognitis commutare pœnitentiam. Maximè cum imprudenter ageret confeſſarius, ſi ablata priori pœnitentia aliam ſubrogaret ignorans peccata, in quorum vindictam, & præcautionem futurorum ſubroganda eſt, cum non poſſet commenſuratè ad illorum gravitatem aliam pœnitentiam injungere. ¶ Animadvertendum tamen eſt, liberum eſſe pœnitenti, facta legitima pœnitentiæ commutatione, eligere quam maluerit adimplendam, primò videlicet injunctam, vel ſecundam, in quam commutatio facta eſt: commutatio quippè fit in pœnitentis favorem; pœnitens autem liberè poteſt proprio favori cedere, ac juri. Ita ſentiunt Dicaſtillus, Suarius, Bonacina, Reginaldus, Leſſius, & alii.

Vera ſententia eligitur.

Suarius, Coninch. Layman, Sotus, Sylveſter, N. Franc. Palaus.

§. II.

Aliis aſſertionibus abſolvitur difficultas.

57 Dicendum eſt tertiò, inter confeſſarios æquales poſſe unum iterata confeſſione pœnitentiam ab alio injunctam commutare. Ita ſentiunt Gonet diſput. 13. artic. 3. num. 52. N. Bonæ Spei num. 70. N. Stephanus num. 182. N. Franciſcus cap. 10. punct. 6. num. 71. N. Antonius diſput. 21. ſect. 4. num. 1633. Suarez diſput. 38. ſect. 10. num. 5. Lugo diſput. 25. num. 101. Bonacina diſput. 5. quæſt. 5. ſect. 3. punct. 3. num. 1. Dicaſtillo diſput. 4. dub. 8. num. 117. Navarrus cap. 26. num. 22. Diana part. 2. tractat. 15. reſol. 53. & part. 3. tractat. 4. reſol. 53. & part. 9. tractat. 9. reſolut. 54. Martinus Ledeſma 2. part. 4. quæſt. 20. & alii. Suadeturque ratione: nam ſecundus confeſſarius æquali gaudens poteſtate cum primo omne id valet efficere, quod primus facere potuit; ſed primus potuit pœnitentiam in priori confeſſione injunctam in poſteriori commutare: ergo ſecundus confeſſarius ei in poteſtate æqualis idem facere poteſt. Major eſt apud omnes nota, & ex ipſis terminis manifeſta. Minorem autem ſupponimus ex jam dictis. Conſequentia verò ſatis clarè ex ipſis deducitur: nam ideò primus talem commutationem efficere valet, quia pœnitens poteſt peccata judicata ad ejus tribunal judicanda iterum deferre, & ſtare ſententiæ poſterioris judicii; ſed etiam valet ea iterum judicanda afferre ad tribunal alterius æquali poteſtate gaudentis: igitur ſecundus confeſſarius, quando eſt alteri æqualis in poteſtate, poteſt pœnitentiam ab eo impoſitam commutare. Idemque à fortiori dicendum eſt de confeſſario ſuperiore, ut ex ſe liquet, dummodo commutatio intra confeſſionem fiat. Videatur Suarez loco citatò, ubi propoſitam aſſertionem ulterius confirmat, & extenſionem ad ſuperiorem factam, docet, ac explicat.

Aſſertio 3.

Gonet, N. Bonæ Spei N. Stephanus, N. Franciſc. N. Anton. Suar. Lugo, Bonacina, Dicaſtillo, Navarrus, Diana, Martin. Ledeſma.

Aſſertio extenditur ad ſuperiores.

58 Major autem eſt difficultas circa Sacerdotem inferiorem, an poſſit mutare pœnitentiam, quam ſuperior injunxit? Quo in eventu ſub disjunctione loquendum eſt: nam vel pœnitentia fuit à ſuperiore impoſita ob peccata non reſervata, vel ob ſibi reſervata. Si primum, certum, & commune eſt apud Authores poſſe confeſſarium aliàs inferiorem pęnitentiam injunctam à ſuperiore commutare, eadem audiendo, & judicando peccata, quippè Chriſtus Dominus ita hoc inſtituit Sacramentum, ut de peccatis, à quibus reus fuit judicatus, & abſolutus, poſſit iterum judicari, & abſolvi; poſito autem novo judicio, quilibet confeſſarius habet poteſtatem ab eis abſolvendi, eaque puniendi, non ob ſuperioritatem in confeſſarium, ſed in pœnitentem; cumque hic cogi non poſſit duplicem pro eiſdem peccatis ſatisfactionem exequi, nec duplicem pœnam ſubire, inde eſt poſſe pœnitentem ſecundæ ſententiæ ſtare, omiſſa priori à ſuperiore impoſita. Ita ſentiunt Gonet, N. Bonæ Spei, Stephanus, Suarez, Lugo, Sylveſter, Fagundez, Filliucius, Vaſquez, Bonacina, Dicaſtillus, Layman, Palaus, & alii. Si verò ſermo fiat de commutatione pœnitentiæ injunctæ à ſuperiore ob peccata ſibi reſervata, circa quod non parum eſt diſſidii inter Authores.

Gonet, N. Bonæ Spei Suarez, Lugo, Sylveſter, & alii.

59 Dicendum eſt quartò, adhuc in tali caſu poſſe confeſſarium inferiorem pœnitentiam à ſuperiore injunctam iterata confeſſione commutare. Ita Palaus diſp. unica, punct. 21. §. Ultimo, num. 7. Bonacina diſp. 5. q. 5.

Aſſertio 4.

Palaus,

ſect. 3.

ctâ, atque ideò ablato illo fine præcepti, ab hujus obligatione ſe extrahere, quemadmodum de indulgentia, aut jubilæo diximus? Alia difficultas eſt, ad quam ex dicendis dubio ſequenti, num. 82. conſtabit.

Argument. 1.

62 Arguitur ſecundò: nam per illam ſatisfactionem impletur pœnitentia injuncta, per quam melius, vel æquè benè redditur aſſequibilis finis à confeſſario intentus in pœnitentiæ impoſitione; ſed per ſatisfactionem æqualem, aut meliorem, à pœnitente propria authoritate loco alterius ſubrogatam, melius aut æquè benè finis confeſſarii obtinetur: ergo per hujuſmodi commutationem propria authoritate factam impletur injuncta pœnitentia. Major videtur certa: nam medium non eligitur propter ſe, ſed propter finem obtinendum. Minor autem ſuadetur: quia finis à confeſſario intentus eſt ſpiritualis utilitas pœnitentis; ſed æqualem, aut majorem utilitatem poteſt conſequi pœnitens per ſatisfactionem æqualem, vel meliorem propria authoritate loco prioris ſubrogatam: ergo ex vi hujus æquè benè aut melius finem intentum à confeſſario in pœnitentiæ impoſitione aſſequitur.

Confirm. 1.

Confirmatur primò: nam ſi Sacerdoti injungenti pro pœnitentia recitare Pſalmum *Miſerere* pœnitens diceret, ſe velle loco illius ſubrogare jejunium unius diei, proculdubiò confeſſarius conſentiret, idque illi concederet; ergo ſaltem ex hac præſumpta voluntate, & tacito Sacerdotis conſenſu poterit pœnitens pœnitentiam ſibi injunctam commutare.

Confirm. 2.

Confirmatur ſecundò: nam caſu quo pœnitens ſatisfactionis impoſitæ non recordetur, & non ſit ad confeſſarium recurſus, poteſt loco illius aliam ſatisfactionem culpis proportionatam præſtare ex proprio arbitrio; ſed hoc eſt propria authoritate pœnitentiam commutare: ergo. Major admittitur à Nugno in præſenti, quæſt. 18. art. 4. dub. ult. Minor verò ſuadetur ex eo, quod oblivio, aut recordatio pœnitentiæ injunctæ non tribuit operi loco illius ſubrogato, quod ſit ſatisfactorium, ſed ſolum intrinſeca libertas, honeſtas, & pœnalitas: ergo ſi opus his veſtitum conditionibus, & in caſu oblivionis ſubrogatum à pœnitente, adimpletivum eſt pœnitentiæ injunctæ, etiam erit adimpletivum in caſu quo pœnitens recordetur, & conſequenter in quolibet.

Solvitur argumentum.

Ad argumentum reſpondetur negando majorem: etenim Sacerdotis præceptum non urget ad aſſecutionem finis, ſed ad medium præſcriptum, vel ad opus injunctum ad illius aſſecutionem. Undè opere in pœnitentiam injuncto non poſito, licet aliis mediis melius valeat finem à Sacerdote intentum obtinere, illius præcepto non ſatisfacit; alioqui ſolum adimpleret præceptum, qui finem aſſequeretur, & econversò præcepto non ſatisfaceret, qui finem non obtineret, eſto aliàs pœnitentiam ſibi injunctam executioni mandaret. Quo circa qui in peccato mortali exiſtens Miſſam ſibi injunctam audiret, aut jejunium ſibi præceptum exhiberet, non impleret præceptum Sacerdotis, cum finis ſolvendi reatum pœnæ debitæ non aſſequatur, eo quod illa opera extra ſtatum gratiæ exercita ſatisfactoria non ſunt. Oppoſitum autem hujus conſequentis eſt communis Doctorum ſententia. Id ipſumque ulterius manifeſta inſtantia demonſtratur in præcepto Eccleſiaſtici jejunii, quo intendit Eccleſia carnem macerare, vitia comprimere, mentemque ad Deum elevare, juxta illud quadrageſimalis Præfatii: *Deus, qui corporali jejunio vitia comprimis*, &c. Et nihilominus eſto æquè benè illum finem quis aſſequatur ſi aſpero induatur cilicio, quotidieque uſque ad cruentationem flagella ſuſtineat, minimè illi præcepto ſatisfaciet, ſi hæc faciens jejunium præceptum omittit. Et quidem ſi liberum foret unicuique opus aut medium præceptum ad aſsecutionem alicujus finis relinquere, aliud eligendo, quo æquè benè, aut melius prædictus finis obtineretur, non anguſtus pateret aditus ad cujuſcumque legis, aut præcepti vulnerationem: unuſquiſque enim pro ſuo libito rem ſibi præceptam in aliam, quæ ſibi magis arrideret, commutaret, & onus ſibi impoſitum dimitteret. Ad probationem autem majoris dicendum eſt, quod licet opus præcipiatur propter finem, non præcipitur aſsecutio finis, ſed executio operis, atque ideò hoc exhibito præceptum adimpletur, eſto alias finis non aſsequatur; non verò econtra.

Diruitur confirm. 1.

Ad primam confirmationem reſpondetur, inde minimè deduci, poſse pœnitentem authoritate propria pœnitentiam ſibi injunctam commutare, de quo eſt præſens quæſtio; ſed ſolum quod id valeat efficere authoritate confeſſarii, vel de ejus voluntate tacita, aut præſumpta. Nota tamen, dupliciter poſſe pœnitentem præſumere illam confeſſoris voluntatem; vel attendendo ad eam, quam formaliter, aut virtualiter habuit, dum munere confeſſoris fungebatur phyſicè, aut moraliter agens intra Sacramentum; vel ad illam, quam finito jam illo judicio habere præſumitur. In poſteriori eventu nec pœnitentis, nec ipſius confeſſarii authoritate fieri poteſt talis commutatio extra Sacramentum, cum jam functus ſit ſuo officio. In priori verò diſtinguendum eſt: nam vel pœnitens præſumit rationabili fundamento illam voluntatem extitiſſe actu ſaltem virtualiter in confeſſario tempore legitimo; vel ſolum præſumit, quod talem voluntatem haberet, ut ſi confeſſario proponeretur, aſſentiret? Si hoc ultimum, non ſufficit: quia nequit fieri commutatio ex voluntate tantum præſumpta confeſſarii, quam haberet, ſed quam actu habuit tempore confeſſionis. Si primum; nihil evincit, cum commutatio illa non fiat propria authoritate pœnitentis, ſed ex virtuali voluntate confeſſarii.

Nota.

Diſpellitur 2.

Ad ſecundam confirmationem, prætermiſsa majori, negatur minor: nam modus ſatisfaciendi in majori deſcriptus in caſu pœnitentiæ oblitæ, non eſt illius commutatio, ita ut opus loco illius ſubrogatum valeat eſse pars integralis Sacramenti, aut ex opere operato, & virtute clavium reatum pœnæ exſolvat, ſed ſolum ex opere operantis, & juxta valorem, quo gauderet ex propria honeſtate independenter à Sacramento. Quod verò in illo eventu Sacramentum non integrum integritate materiali relinquatur, minime pœnitenti imputabitur, ſi inculpabiliter pœnitentiæ injunctæ fuit oblitus, & ad confeſsarium jam non ſit aditus.

Sententia ſecunda concluſioni oppoſita.

Diana, Toledo, Navarrus, Henriqu. Raphael, Portel, Sà, Rodrig. Villalob. Joannes à Cruce, Fernandez Vivaldus, Sylvius, Capeavil. Valentia.

63 Sententiam ſecundæ noſtræ aſſertioni oppoſitam tuentur Diana 2. part. tractat. 15. & Miſcel. 1. reſolut. 53. Toledo in ſumma, lib. 3. cap. 11. num. 5. Navarrus in Manuali, cap. 26. num. 22. Henriquez in ſumma, lib. de Pœnit. cap. 22. num. 15. Raphael de Cœſare in conſil. animæ, dialog. 8. cap. 26. Portel in addit. ad dub. regul. verbo *Pœnit. Sacram.* num. 8. Emmanuel Sà, verbo *Satisfactio*, num. 5. Rodriguez in ſumma, tom. 1. cap. 56. concluſ. 7. num. 8. Villalobos part. 1. tract. 9. dubit. 79. num. 5. Joannes à Cruce in Directorio conſcientiæ, 2. part. de Pœnit. quæſt. 4. dub. 4. concl. 2. Quibus adhærent Antonius Fernandez, Vivaldus, Sylvius, Chapeavilla, Valentia, & alii. Qui omnes in eo conveniunt, quod pœnitentiæ commutatio fieri valet ab eodem, vel ab alio confeſsario extra confeſſionem, licet in aſſignandis requiſitis ad hujuſmodi commutationem diſcriminentur. Aliqui enim exigunt narrationem extraſacramentalem peccatorum, maximè eorum, quæ ſtatum oſtendunt pœnitentis; ita Valentia, Chapeavilla, & Navarrus. Rodriguez verò nec id deſiderari docet, ſed ſolum notitiam cauſæ ad commutandam pœnitentiam requiſitæ. Quidquid tamen de his.

1. Objectio.

Arguitur primò: quia Sacramentale judicium eſt quoddam ſuave jugum in favorem pœnitentium à Chriſto Domino ordinatum; ſed tale non eſset, ſi ad pœnitentiæ commutationem iterata confeſſio requireretur: ergo hæc neceſsaria non eſt ad pœnitentiæ commutationem. Minor ſuadetur: nam ſemel ad confitendum accedere ita aliquibus oneroſum eſt, ut Concilio Tridentino atteſtante, intolerabile, & carnificina conſcientiæ eis (quamvis immerito) viſum fuerit; undè ut hujuſmodi gravamen tolerabilius reddatur, nullus ad iterandam eorundem peccatorum confeſſionem adſtringitur, niſi de prioris nullitate ſibi ſit conſcius: duriſſimum igitur erit pro pœnitentia commutanda iteratam confeſſionem expoſcere.

Confirmat. 1.

Confirmatur primò: nam poteſtas, qua gaudent Sacerdotes ad commutationem pœnitentiæ faciendam, illis conceditur in remedium difficultatis, quam in pœnitentiæ executione pœnitentes interdum experiuntur; atqui ſi ad illam commutationem iterata eorundem peccatorum confeſſio requireretur, in remedium talis difficultatis non eſset: ergo. Minor probatur: nam id, quod eſt acerbius, & difficilius, non eſt remedium difficultatis, pro qua auferenda exhibetur; ſed non ſemel pœnitentibus durius, & difficilius eſt, iterum peccata præcipuè ignominioſa Sacerdoti prodere, quam primam pœnitentiam eſto difficilem executioni mandare:

Digitized by Google

dare: ergo illa Sacerdotis poteſtas in remedium prædictæ difficultatis non eſſet, ſi iterata confeſſio expoſceretur.

Confirm. 2. Confirmatur ſecundò: quia ad id deſideraretur iterata confeſſio, ut Sacerdos rectum judicium de quantitate, & qualitate pœnitentiæ loco prioris ſubrogandæ efformaret, ſed ad hujuſmodi judicium in eodem confeſſore, qui primam pœnitentiam injunxit, ſufficit peccatorum notitia in prima confeſſione præhabita: in alio verò ſatis erit aliqua extraſacramentalis peccatorum narratio: ergo non eſt neceſſaria ad commutationem pœnitentia nova Sacramentalis confeſſio; imò ſolum eſſe neceſſarium, pœnitentem detegere confeſſario extra confeſſionem pœnitentiam ſibi injunctam, pro qua commutationem expoſtulat, aſſerit Martinus à S. Joſeph in mem. confeſ. tom. 1. lib. 1. tract. 27. de Pœnitent. num. 20.

Confirm. 3. Confirmatur tertiò: etenim in pœnitentiæ commutatione non agitur de peccato, ob quod fuit injuncta pœnitentia, nec de juſtitia, qua fuit impoſita; ſed de difficultate, minori opportunitate, aut pœnitentis impoſſibilitate ad eam adimplendam, ratione cujus juſte poteſt commutari; ſed ad hoc peccatorum notitia neceſſaria non eſt, ut ex ſe patet; ergo extra confeſſionem pœnitentiæ commutatio fieri valet. Major ſuadetur: nam in pœnitentiæ commutatione ſolum agendum eſt de his, quæ per ſe debent attendi, ut prædicta commutatio rectè fiat; ſed ut hæc rectè fiat, ſolum per ſe debent attendi proportio pœnitentiæ ſubrogandæ loco prioris, & cauſa commutandi, ut in aliis commutationibus cernere licet: ergo hic non de peccato agitur, ſed de difficultate, impoſſibilitate, vel minori opportunitate pœnitentis ad pœnitentiæ executionem.

Diſſolvitur argumentum. Ad argumentum reſpondetur negando minorem, ad cujus probationem fatemur quidem quamplures non modicam, ſed ingentem experiri difficultatem in peccatorum manifeſtatione; atque ideò ſtudendum fore Sacerdotibus, ut Pœnitentiæ Sacramentum, ex ſe aliqualiter oneroſum, quoad uſque fas ſit, ſuavius ac tolerabilius reddatur. Non tamen tantum favoris eſt pœnitentibus deferendum, ut Sacramentum omnino deficiat, vel ejus integritas corruat; id quod in præſenti eveniret: nam cum pœnitentia extra Sacramentum commutata Sacramentalis non ſit, Sacramentum ſine parte integrali relinqueretur. Aliunde etiam componi nequit cum natura hujus Sacramenti ad inſtar judicii inſtituti, quod judex per notitiam extrajudicialem proferat, aut immutet ſententiam à ſe vel ab alio judice juridice prolatam.

Diruitur confirm. 1. Ad primam confirmationem ſimiliter conceſſa majori, negatur minor; cujus probatio non urget: licet enim aliquando difficilius appareat ex ſe iterare confeſſionem, quàm primam pœnitentiam adimplere; ex ſuppoſitione tamen quod pœnitens renuens hoc ſecundum eligat primum, ſignum eſt, quod practicè hic, & nunc difficilius exiſtimat primam pœnitentiam adimplere; & caſu quo velit uti commutationis remedio, tenetur illam acerbitatem, & difficultatem iterandi confeſſionem ſubire, cum ſine hujuſmodi circumſtantia commutatio illa, utpotè à non judice facta, nulla ſit; ad modum quo pœnitens, qui remedium abſolutionis à turpiſſimis peccatis quæret, cogitur difficultatem, & acerbitatem, quam in prima confeſſione ſentit, deglutire; alias abſolutionis remedium non obtinebit.

Satis fit ſecundæ. Ad ſecundam confirmationem dicendum eſt, quod illa iterata confeſſio, quam neceſſariam fore arbitramur, non eo præcisè tendit, ut ſecundus confeſſarius notitiam primæ pœnitentiæ acquirat, & rectum judicium de quantitate, & qualitate alterius ſubrogandæ efformet; ſed ut actus commutationis judicialis, & Sacramentalis exiſtat; quod nequit ſortiri niſi intra Sacramentum, & à Sacerdote ut Miniſtro ac judice procedens. Undè neganda eſt major, quæ ab adverſariis non probatur.

Enervatur 3. Ad tertiam neganda eſt major: nam in licita pœnitentiæ commutatione, imò, & valida, de utroque agitur, & de peccato, quod iterum ad tribunal Sacramentale judicandum adducitur, & de cauſis, quibus pœnitentiæ primæ commutatio juſta, & rationabilis redditur. Ad probationem autem majoris reſpondetur duplex diſtinguendo commutationis genus; aliud à dominio rei commutandæ ortum ducens; aliud verò à poteſtate juriſdictionis procedens. In primò genere commutationis ſupponitur rei commutandæ dominium, & ad quantitatem, & cauſam attenditur, ut rationabiliter commutatio fiat. In ſecundò autem genere, cum fieri nequeat commutatio niſi ab habente juriſdictionem, & per actum judicialem, minimè poteſt talis commutatio ſubſiſtere ſine cognitione juridica cauſæ iterum judicandæ, & delicti per novam pœnitentiam puniendi, quæ omnia extra confeſſionem fieri non valent, nec intra confeſſionem, ſi ſolum de peccatis præſentibus pœnitens notitiam præbuerit, non verò de præteritis, ob quæ fuit impoſita prima pœnitentia; cum ad commutationem novum requiratur corundem peccatorum judicium, & iterata ejuſdem cauſæ cognitio.

§. IV.

Sententiæ reliquis aſſertionibus adverſæ proponuntur.

65 Adverſus tertiam concluſionem ſentiunt Sotus in 4. diſt. 20. quæſtione 2. artic. 3. cujus ſententia videtur probabilior Nugno in præſenti, quæſt. 13. ſupplem. art. 2. dub. ultim. pro qua refert Victoriam in ſumma, num. 323. Quibus adhærent Ledeſma tom. 1. de Sacrament. Pœnitent. cap. 23. concl. 8. Vaſquez q. 94. art. 2. dub. 3. num. 8. Sanctius in ſelectis, diſp. 14. num. 19. Vega in ſpeculo curat. tom. 1. cap. 11. num. 412. Ludovicus de S. Juan quæſt. 7. art. 2. dub. 2. Aſſerentes pœnitentiam à confeſſario impoſitam poſſe à ſuperiore commutari, non verò ab æquali, & multo minus ab inferiori. *Sententia tertia aſſertioni oppoſita. Sotus, Nugnus, Victoria, Ledeſma, Vaſquez, Sanctius, Vega, Ludov. de S. Juan.* Quæ ſententia probatur primò: quia par in parem non habet imperium: ergò Sacerdos nequit pœnitentiam injunctam ſibi ab alio ſibi æquali commutare. *1. Object.* Antecedens conſtat ex textu in cap. *Placuit*, de Pœnit. diſt. 6. ubi cavetur, ne ullus Sacerdos commiſſum alteri pœnitentem ad pœnitentiam ſuſcipiat, niſi de illius conſenſu, vel pro ignorantia illius prioris. Nam licet ibi de pœnitentia publica ſermo habeatur; eadem tamen ratio, inquit Sotus, de privata, & occulta cenſetur. Quod principium eſt adeò apud juriſperitos firmatum, ut in aliis judiciis fori externi judex ſententiam ab alio æquali datam nullo modo immutare præſumat. Conſequentia autem liquet tum ex antecedenti, tum ex paritate judicis fori exterioris.

Confirmatur primò: nam in prima confeſſione, ut ſupponimus, fuit illi confeſſario commiſſa cauſa pœnitentis, & pœnitens ab eo remiſſionem culpæ fuit adeptus: ergo tenetur illi obedire in adimpletione pœnitentiæ ab eo injunctæ, ita ut aliam exequendo, ejus præcepto non ſatisfaciat. *Confirm. 1.* Conſequentia liquet: nam qui ſentit commodum, debet ſentire incommodum: neque enim illud beneficium recipere valet liberum ab hujuſmodi penſione.

Confirmatur ſecundò: etenim vel primus confeſſarius in pœnitentiæ impoſitione juſtè, & prudenter ſe geſſit, & ſecundum æquitatem ſententiam tulit, vel non? Si ſecundum, non indiget pœnitens commutatione, ſed ad ſummum declaratione erroris, ut à pœnitentiæ adimpletione ſit immunis. *Confirm. 2.* Si primum, nequit ſecundus confeſſarius æqualis poteſtatis citra injuriam primo irrogatam ejus ſententiam immutare. Ergo.

66 Reſpondetur ad argumentum, omiſſo antecedenti negando conſequentiam: non enim deſideratur imperium paris in parem, ut illa commutatio fieri poſſit, ſed ſolum quod Sacramentale judicium pro majori pœnitentis levamine ſit iterabile. *Diluitur objectio.* Undè ſecundus confeſſarius pœnitentiam commutans, nullam in primum exercet juriſdictionem, ſed ſolum in pœnitentem, cui liberum eſt ſe coram illo judicandum, & puniendum iterum præſentare, minimè obſtante præcedenti judicio. Et cum aliunde pro unica culpa non debeat duplicem ſubire pœnam, ſit per impoſitionem ſecundæ immunis à prima. Rei autem fori exterioris his favoribus non gaudent, cum in eorum cauſis ſemel judicatis non ſit recurſus ad iterandum judicium coram alio judice æquali, ſed tantum coram ſuperiore. Ex quibus patet diſparitas conſequentis. Id autem, quod ex c. *Placuit* additur, minimè urget; cum ibi ſolum fiat ſermo de pœnitentia publica, in cujus impoſitione tam primus confeſſarius, quàm ſecundus non ſe habeant tanquam abſoluti judices in foro interno pœnitentiam injungentes independenter à pœnitentis conſenſu, ſed econverſò dependenter ab hujus libera taxatione pœnitentiam injungant. Undè ly *Niſi de illius conſenſu* in textu appoſitum non ad priorem Sacerdotem, ſed ad pœnitentem refertur.

Oppo-

Digitized by Google

Oppoſitum autem contingit, dum pœnitentia in confeſſione injuncta eſt ſecreta, ac privata: tunc enim, cum ſecundus Sacerdos ſit abſolutus judex in foro pœnitentiæ, eo ipſo quod pœnitens eadem peccata iterum ſibi ut judici manifeſtet, poteſt ob juriſdictionem, & ſuperioritatem in pœnitentem antiquam immutare ſatisfactionem.

Solvitur confirm. 1. Ad primam confirmationem dicimus, quod licet pœnitens teneatur primo confeſſario obedire in pœnitentiæ executione, quando ad ſecundum judicium non accedit; tamen iterato judicio coram alio Sacerdote, non adſtringitur parere primo, ſed poteſt ſtare ſententię ſecundi commutantis pœnitentiam injunctam. Neque ex illo principio: *Qui ſentit commodum*, &c. aliquid evincitur: nam etiam ſi pœnitentia commutetur, verificatur quod qui ſentit commodum prioris abſolutionis, ſentit incommodum illius, pœnam nimirum in prima confeſſione injunctam: hæc enim non omninò tollitur in ſecunda, ſed commutatur in aliam, atque ideò peccata ſemper puniuntur. Quod autem id fiat à primo vel à ſecundo Sacerdote, omninò de materiali ſe habet reſpectivè ad juſtitiam punitivam, & ſolutionem reatus: quippè cum pœnitentia non debeat abſolutioni correſpondere, ſed culpæ, non ſequitur quod ſi duplex eſt abſolutio, duplex etiam pœnitentia injungenda ſit, ſed unica, & ſimplex, quæ ſimplici culpæ reatui æquetur.

Occurritur ſecundæ. Ad ſecundam confirmationem reſpondetur, ſecundum Sacerdotem pœnitentiam commutantem nullam priori irrogare injuriam, etiam ſi prior prudenter ſe geſſerit, & juxta regulas æquitatis in pœnitentiæ injunctione. Nam eo ipſo quod tribunal Sacramentale iterabile ſit, & uterque Sacerdos legitimus judex, prior nullum jus habet; ut ſententia ab eo prolata non immutetur. Pœnitens quippè valet ſe iterum tradere judicandum cuicumque voluerit, ſi æqualem habeat juriſdictionem; quo circa poſterior Sacerdos non prioris ſententiam revocat, ſed propriam ſuper eandem cauſam profert. Cum igitur pœnitenti liberum ſit, quam maluerit exequendam eligere, nulla irrogatur injuria priori Sacerdoti. Nec in hujuſmodi commutatione, vel ſecunda injunctione pœnitentiæ aliqua intervenit appellatio à priori ſententia ad ſuperius tribunal, cum omnes hujus Sacramenti miniſtri quoad rem ſint æquales; nec primus Sacerdos ex anticipatione judicii aliquam acquiſivit juriſdictionem à ſecundo invincibilem; ſed pœnitens poteſt uti jure ſuo, ac ſæpius judicari, ſi velit.

2. Objectio. 67 Arguitur ſecundò: nam in eventu commutationis duo judicia pœnitentialis fori, duoque Sacramenta perficienda, & integranda occurrunt. Inquirimus ergo, cujus Sacramenti, & judicii eſt integralis perfectio illa pœnitentia, quæ per commutationem ſubrogatur? Prioris, aut poſterioris, vel utriuſque? Non prioris: quia in prima confeſſione non fuit impoſita. Non utriuſque: quia integritas cujuslibet exigit in ſolidum adæquatè omnem illam ſatisfactionem, unde utrumque nequit integrare. Si autem ſolius poſterioris ſit integralis perfectio: ergo primum Sacramentum abſque debita integritate relinquitur. Non igitur hujuſmodi commutatio fieri poteſt.

Confirmatio. Confirmatur: etenim in prima confeſſione ſervanda eſt forma, & natura judicii; ſed hæc minimè ſervaretur, ſi ſecundus Sacerdos prioris ſententiam mutare poſſet, ita ut pœnitens illi ſtare non teneretur: ergo prædicta commutatio fieri nequit ab alio æquali Sacerdote. Minor ſuadetur: nam de natura judicii eſt inducere obligationem ſubeundi pœnam ad culpæ menſuram, & quod nullus niſi judex ſuperior poſſit ſententiam à legitimo judice prolatam mutare, aut ejus obligationem tollere: executio namque ſententiæ pertinet ad perfectionem cujuslibet judicii: Ergo.

Retorquetur objectio. Ad argumentum reſpondetur, plus quam par eſt evincere: probat enim illicitam eſſe omnem pœnitentiæ commutationem etiam ſi à ſuperiori fiat, imò, & ab eodem Sacerdote, qui in prima confeſſione pœnitentiam injunxit: nam cum facta commutatione prima pęnitentia non obliget, & aliunde pœnitentia ſubrogata ſolum in ſecunda confeſſione injungatur tanquam illius pars, nequit non primum Sacramentum manere incompletum, ac truncum. Quidquid ergo illi Authores huic inſtantiæ dixerint, difficultati nobis objectæ applicare poterunt. Et quidem argumentum non adeò inſuperabilem difficultatem adducit, ut plurimis viis infringi nequeat. *1. Solutio.* Poſſet enim quis non improbabiliter reſpondere, primum Sacramentum manere formaliter integrum, ſecundum autem tam formaliter, quàm materialiter; id quod ſufficit, & nihil amplius expoſcitur. Satisfactio formalis conſiſtit in Sacramentali punitione delicti, & ſolutione reatus ab eo inducti, per quamcumque pœnæ tolerationem fiat. Materialis verò in eo ſita eſt, quod prædicta punitio, vel reatus ſolutio determinatè fiat per pœnitentiam illam, quàm Sacerdos in confeſſione injunxit, & non per aliam. Igitur cum delictum in prima confeſſione judicatum puniatur per pœnitentiam in ſecunda confeſſione loco prioris deſignatam, fit quod primum Sacramentum relinquatur formaliter integrum, licet non materialiter: ad hoc enim opus erat, ut exhiberetur illa determinata pœnitentia, quæ in prima confeſſione indicta fuit. Deinde ſecundum Sacramentum manet etiam formaliter, & materialiter integrum; tum quia pœnitentia in eo injuncta mandatur executioni; tum quia delictum in eodem Sacramento judicatum punitur, reatuſque culpæ ſolvitur. Quo circa eademmet pęnitentia, quæ per commutationem loco prioris ſubrogatur, eſt ſatisfactio formalis utriuſque Sacramenti, eo quod delictum in utroque judicio punitum eſt idem. Quod explicari poſſet exemplo confeſſionis, in qua Theologi duplicem diſtinguunt integritatem, materialem videlicet, & formalem. Sicut enim ſtare poteſt peccatorum confeſſio formaliter integra; & non materialiter, ut contingit dum nullum peccatum, quod prodere debemus, omittimus, ea autem, quæ manifeſtari non debent, ſilentio premimus; ita proportione ſervata ſtare poteſt Sacramentum integrum integritate formali ſatisfactionis, quæ ſemper ſalvatur, ſivè ſolutio reatus pœnæ, vel delicti confeſſi punitio fiat per primam pœnitentiam, ſivè per æquivalentem loco illius ex vi commutationis ſubrogatam; licet alias Sacramentum integrum integritate materiali ſatisfactionis non ſit: hanc enim materialem integritatem deficere, nullum eſt inconveniens, dummodo formalis perſiſtat, ut ex adducto confeſſionis exemplo conſtat, quæ non ſemel eſt integra formaliter tantum. Ceterum quia non ita exploratum eſt, an eadem pœnitentia poſſit eſſe pars formalis duplicis Sacramenti; ideò.

68 Secundò, & melius reſpondetur, quod in eventu commutationis, pœnitentia loco prioris ſubrogata pertinet per modum partis integralis ad ſecundum Sacramentum, in quo injungitur, non verò ad primum. *2. Solutio* Ex quo ſolum infertur, primum Sacramentum manere non integrum negativè, id eſt, ſine integritate ſibi non debita, non ſecus ac lapis dicitur irrationalis negativè, eo quod rationalitas à lapide non expoſcitur. Ratio autem cur in eventu commutationis priori Sacramento illa integritas non debeatur, eſt quia pœnitens bis puniri pro eodem peccato non debet; per commutationem autem pœnitentiæ in ſecundo judicio factam peccatum ad menſuram punitur. Quo circa licet ante commutationem prima pœnitentia deberetur Sacramento; facta tamen commutatione, jam illi indebita redditur, cum Sacramentum illam non expoſcat: ſufficit enim peccatum puniri, pœnæque reatum extingui per ſecundam loco prioris ſubrogatam. Undè quemadmodum ſi Sacerdos certò per revelationem ſciret tempore abſolutionis, pœnitentem pro peccatis tunc ſibi confeſſis plenè ſatisfeciſſe, poſſet in ſententia ſatis probabili nullam pœnitentiam injungere ſaltem ut ſolutivam pœnæ, quippè cum debitum ſit extinctum, Sacramentum non expoſcit ſatisfactionem; ita in præſenti, cum per commutationem pœnitentiæ, & peccatum puniatur, & debitum extinguatur, deficit, & obligatio prioris ſatisfactionis, & illius exigentia, quæ in primo Sacramento aderat ante commutationem.

Solvitur confirmatio. Ad confirmationem negatur minor, cujus probatio non urget: nam de natura judicii ſolum eſt, quod reus de crimine convictus pœnam luat juxta ſententiam legitimi judicis illius fori, ubi judicium exercetur. Quo circa ſi judicium iterabile non eſt, reum ad primi judicis ſententiam adſtringet, ut in foro exteriori contingit, in quo ſententia ſemel à judice competenti prolata, non adeſt recurſus ad alium judicem æqualem, ſed ſolum ad ſuperiorem. Si verò judicium iterabile ſit etiam coram alio judice æquali in poteſtate, & juriſdictione, uti Sacramentale eſt, reo optionem, ac libertatem relinquit eligendi ſententiam primam, aut ſecundam, quam maluerit adimplendam. Quod ſufficit, ut utrumque judicium integritate ſibi debita perficiatur; ſecundum quidem, in quo commutatio fit, quia ſententia in eo lata mandatur executioni; pri-

Digitized by Google

primum verò, quia de formali ſolum expoſcit, ut pœnitens juxta legitimam ſententiam reatum ſolvat, ac debitum extinguat, executionem autem primæ ſententiæ ſolum exigit, dum debitum per ſubrogationem æquivalentis extingui nequit. Unde prioris Sacramenti miniſter quaſi ſub hac conditione pœnitentiam injungit, ſi hujuſmodi cauſa iterum non judicetur, aliaque ſententia non proferatur.

Sententia quarta aſſertioni oppoſita. Suar. Con. Valentia, Gon. Fag. N. Bonæ Spei, Gran. Rodrig.

69 Adverſus quartam concluſionem, in qua Sacerdotem inferiorem poſſe commutare pœnitentiam pro reſervatis à ſuperiore injunctam ſtatuimus, pugnant præter omnes Authores, quos pro ſententia præcedenti retulimus, Suarez diſp. 38. ſect. 10. nu. 4. Coninchus diſp. 10. dub. 12. num. 100. Valentia diſp. 7. quæſt. 14. punct. 4. Gonet diſp. 13. art. 4. num. 56. Fagundez præcept. 2. lib. 9. cap. 4. num. 18. N. Bonæ Spei num. 37. Granados diſp. 8. num. 4. Rodriguez in ſumma 1. part. cap. 56. nu. 8. Quibus adhærent Averſa, Reginaldus, & alii.

Argum. 1. Quorum primum fundamentum eſt, quod Sacerdos inferior non habet poteſtatem abſolvendi à reſervatis: ergo nec commutandi pœnitentiam pro eiſdem à ſuperiore injunctam. Antecedens liquet, & conſequentia ſuadetur: nam commutatio fieri nequit niſi per injunctionem unius pœnitentiæ loco alterius; atqui Sacerdos nequit injungere pœnitentiam niſi ſolum pro illis peccatis, à quibus valet abſolvere: ergo ſi inferior à reſervatis non valet abſolvere, nec etiam pœnitentiam pro illis injunctam commutare. Tum etiam, quia poteſtas injungendi pœnitentiam vel ortum ducit ex poteſtate abſolvendi, vel ab ea non diſtinguitur: poteſtas quippè ligandi, & abſolvendi una ac indiviſibilis eſt: ergo nequit poteſtas ligandi, vel injungendi pœnitentiam ad amplius ſe extendere, quàm facultas abſolvendi; atque ideò ſi Sacerdos inferior caret poteſtate abſolvendi à reſervatis, facultate injungendi pœnitentiam pro eiſdem non gaudebit.

Confirm. 1. Confirmatur primò: quia inferior nequit mutare ſententiam latam à ſuperiore ut ſuperior eſt; ſed pœnitentia pro reſervatis injuncta eſt ſententia lata à ſuperiore ut tali: ergo nequit inferior Sacerdos illam commutare. Major ex terminis patet: in eo quippè ſuperioritas, & inferioritas ſplendet, quod inferior in ſuperioris ut talis ſententiam vim non habeat. Minor autem ſuadetur: nam eatenus ſuperior ſententiam illius pœnitentiæ profert, quatenus poteſt de illis reſervatis judicare: ſed de illis judicat ut ſuperior, & quatenus ei ut tali ſunt reſervata, & ceteris interdicta: ergo pœnitentia pro reſervatis injuncta eſt ſententia, quæ profertur à ſuperiore ut ſuperiore.

Confirm. 2. Confirmatur ſecundò ex cap. *Accedens* diſt. 50. & ex cap. *Tempora* 16. quæſt. 97. & cap. *Latorem* 33. quæſt. 2. ubi Pontifex ad immutandam pœnitentiam, quam ipſe impoſuit, ſpecialem concedit Epiſcopo facultatem ſub quibuſdam limitationibus, ac conditionibus: ergò planè deducitur, id minimè licere jure ordinario alteri Sacerdoti inferiori, niſi tantum pro ut à ſuperiore intelligitur conceſſum.

Solutio argumenti. 70 Ad argumentum reſpondetur negando conſequentiam, ad cujus probationem dicendum eſt, ſolum evincere Sacerdotem inferiorem pœnitentiam injungere non poſſe pro reſervatis, dum talia ſunt; ſecus verò dum reſervationi non ſubjiciuntur. Peccata autem reſervata ſemel coram ſuperiori confeſſa jam reſervationem amittunt, & ſubjicibilia judicio cujuſcumque Sacerdotis inferioris relinquuntur, non aliter, ac alia, quæ nunquam reſervationi ſubjecta fuerunt. Undè Sacerdos, qui alias erat inferior reſpectivè ad primam illorum abſolutionem, ac pœnitentiam fit æqualis ſuperiori per ordinem ad ſecundam. Quo circa ſi in virtute hujus facultatis pœnitentem ab eiſdem peccatis in ſecundo judicio abſolverit, illique pœnitentiam injunxerit, cum hic duplicem pro eadem culpa ſubire pœnam non adſtringatur, evaneſcet obligatio adimplendi primam à ſuperiore injunctam. Nec obeſt, poteſtatem ligandi, & abſolvendi eſſe eandem, ac indiviſibilem, illamque ad amplius quàm iſtam non ſe extendere: eadem quippè poteſtate, qua Sacerdos inferior abſolvit in ſecundo judicio à peccatis non reſervatis, injungit pœnitentiam, in quam commutat injunctam à ſuperiore. Nec id fit per actum juriſdictionis in ſuperiorem (ut adverſarii exiſtimant) ſed in pœnitentem, quem in confeſſione iterata judicat tanquam reum ſibi ſubjectum.

Enodatio confirmat. 1. Ad primam confirmationem reſpondetur, Sacerdotem inferiorem non poſſe ſententiam à ſuperiore ut tali latam mutare directè, & per juriſdictionem in ſuperiorem; poſſe tamen indirectè, & per juriſdictionem in pœnitentem; ſi hujus cauſa coram inferiore iteretur. Etenim cum peccata jam ſuperiori confeſſa reſervata non perſiſtant, valent ad inferioris tribunal iterum judicanda adduci; hic autem legitima poteſtate utens, ac propriam proferendo ſententiam injungit ſatisfactionem, qua poſita ceſſat obligatio adimplendi injunctam à ſuperiore, non quia inferior ſuperioris præceptum abrogat, ſed quia conditionem apponit, qua illud præceptum non obligat; atque ideò per actionem directam in pœnitentem tollit indirectè ſententiam ſuperioris: pœnitens quippè ad duplicem ſententiam non tenetur.

Satisfit ſecundæ. Ad ſecundam confirmationem dicendum eſt, Pontificem in prædlegatis textibus minime ſermonem intexere de judicio Sacramentali, aut de pœnitentia ab eodem Pontifice injuncta in foro Sacramenti, ſed tantum de impoſita pœnitentia in foro exteriori, à quo ad interius, & Sacramentale nulla paritas currit, ut rectè obſervat Palaus punct. 21. §. ultim. num. 7. Nec verbum aliquod in prædictis authoritatibus invenitur oppoſitum evincens.

Argum. 2. 71 Arguitur ſecundò: nam ſi Sacerdos inferior valeret commutare pœnitentiam injunctam à ſuperiore pro reſervatis, finis reſervationi penitus fruſtraretur; hoc admittendum non eſt: ergo nec id, ex quo ſequitur. Suadetur major: quia ideò peccata reſervantur, ut pœnitentes timore ingentis pœnitentiæ à ſuperioribus taxandæ perculſi, à criminibus reſipiſcant; atqui ſi Sacerdos inferior illam pœnitentiam commutare poteſt, pœnitentes illo timore peccata non deſerent, quandoquidem ſtatim ac abſolutionem à ſuperiore accipiunt, poſſunt accedere ad inferiorem, ut pœnitentiam commutet, vel minuat: ergo juxta hunc opinandi modum finis reſervationis perit. ¶ Idque urgetur exemplo, quod (ut Suarius inquit) totam ſententiam *Confirmat.* confirmat: nam licet ſimplex Sacerdos poſſit abſolvere à peccatis lethalibus jam confeſſis, ſicut etiam à venialibus: non tamen pœnitentiam pro eiſdem à legitimo Sacerdote injunctam commutare, ut inconcuſſum eſt apud omnes: ergo etiam ſi Sacerdos inferior valeat abſolvere à reſervatis jam coram ſuperiore confeſſis, non tamen pœnitentiam ab illo injunctam commutare. Eo vel maximè, quia injunctio pœnitentiæ quid acceſſorium eſt ad abſolutionem; atque ideò, cum Sacerdos inferior poteſtatem non habuerit reſpectu primæ abſolutionis reſervatorum, nequit etiam illam habere reſpectu primæ pœnitentiæ: utraque namque reſervationi ſubjacet.

Argument. diruitur. Ad argumentum reſpondetur negando majorem, ad cujus probationem dicendum eſt, illum non eſſe adæquatum finem reſervationis, ſed ob alios eoſque principaliores reſervationem fuiſſe introductam. Tum, ut peccatores à criminibus gravioribus arceantur, ſcientes ea eſſe ſuperioribus reſervata, abſolutionemque non adeò faciliter aſſecuturos. Tum etiam, ut accedentes ad ſuperiores altiori doctrina, prudentia, ac authoritate pollentes, acriores reprehenſiones, conſiliaque ſalubriora recipiant. Quæ omnia in prima confeſſione aſſequuntur, quamvis deinceps ab onere pœnitentiæ per commutationem ab inferiori Sacerdote factam, aliqualiter liberentur. Nec Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 7. & Can. 11. ubi de caſuum reſervatione agit, motivi in objectione propoſiti peculiarem fecit mentionem, ut ea percurrenti conſtabit.

Rejicitur confirmat. Ad confirmationem reſpondetur negando antecedens nam ſi ſimplex Sacerdos poteſt à lethalibus jam ritè confeſſis abſolvere, etiam illi concedendum eſt poſſe pro eiſdem pœnitentiam injungere, atque ideò primò impoſitam commutare, ſi prædictus ſit ſufficienti ſcientia, ac prudentia, qua valeat de cauſis diſcernere ac de qualitate injungendæ pœnitentiæ judicium facere. Et quamvis Suarii tempore oppoſitum eſſet commune placitum, jam tamen Sacerdotem ſimplicem poſſe pro mortalibus ritè confeſſis injungere, aut commutare pœnitentiam docent plures; & non contemnendi Authores Dicaſtillo in præſenti, tract. 8. diſp. 14. dub. 8. num. 125. Diana part. 3. reſolut. 53. tract. 4. Joannes Sanctius in ſelect. diſp. 14. num. 13. Idipſum omnes no-

ſtræ

Digitized by Google

træ ſententiæ patroni aſſerere tenentur, ſi conſequenter loquantur. Ad augmentum difficultatis jam conſtat ex dictis, Sacerdotem inferiorem non habere poteſtatem in primam pœnitentiam, ſicut nec in primam abſolutionem à reſervatis; habere tamen poteſtatem ad injunctionem ſecundæ, qua obligatio primæ indirectè deficit.

Animaverſio. Nota tamen, quod licet ex decreto Sacræ Congregationis à SS. D. N. Innocentio XI. approbato die XII. Februarii, anno Domini 1679. omnibus indicatur Ordinariis; *Ne confeſſiones de venialibus* (idemque omnino eſt de mortalibus ritè confeſſis) *fieri permittant apud ſimplices Sacerdotes*; non tamen ex vi hujus decreti prædictæ confeſſiones annullantur, ſed tantum earum uſus prohibetur. Ceterum quia hujuſmodi præceptum obligat ſub mortali, ut ex dicendis ſequenti diſp. conſtabit, ſi pœnitens rei conſcius ad ſimplicem confeſſorem accederet pro venialium abſolutione, proculdubio graviter delinqueret, & ſacrilegam, ac nullam faceret confeſſionem. Quocirca cum ſimplex Sacerdos pœnitentem ita indiſpoſitum nec licitè, nec validè poſſet abſolvere, etiam pœnitentiam pro mortalibus jam ritè confeſſis injunctam commutare non poſſet.

DUBIUM V.

Quanam cauſa pœnitentem excuſent à pœnitentia juſtè impoſita adimpletione?

Conſultò additur in titulo ly *juſtè impoſita*: pœnitentia quippè ſuperexcedens peccatorum gravitatem, non obligat quod id, in quo debitam proportionem ſuperat, ut communiter docent Authores. Similiter receptum eſt, pœnitentem non teneri ad pœnitentiam in confeſſione invalida injunctam. Tum, quia ſolum tenetur ad ſententiam latam à Sacerdote ut judice, ac poteſtate miniſtri utente; in actibus autem nullitate affectis Sacerdos non procedit ut judex. Tum etiam, quia ex oppoſito fieret, pœnitentem obligari ad duplicem pro eiſdem peccatis ſuſtinendam punitionem, cum teneatur eadem peccata iterum confiteri, novamque pœnam ſubire. Quo circa devolvitur difficultas ad pœnitentiam juſtam, ac in confeſſione valida aſſignatam. Plures autem ſunt cauſæ, de quibus dubitari poteſt, an ſufficiant, ut pœnitens ab illo onere immunis evadat, quæ ſingillatim examinandæ ſunt.

§. I.

Duplex aſſertio quæſtioni ex parte reſpondens.

Aſſertio 1. 72 Dicendum eſt primò, per ſupervenientem impotentiam phyſicam, aut moralem pœnitentem excuſari ab injuncta ſatisfactione. Ita communiter Doctores, quos ſupervacaneum eſſet referre. Suadeturque aſſertio ex illo ſatis vulgari proloquio, ad impoſſibile nemo tenetur: ergo dum quis eſt impotens abſolutè, & phyſicè ratione infirmitatis, vel alterius hujuſmodi impedimenti ad opus à Sacerdote injunctum, deobligatur ad illius exhibitionem, dum impotentia durat. Ceſſante verò infirmitate, aut alia ſimili excuſatione, cum jam impotentia abſit, obligatio redit, niſi in eventu, in quo Sacerdos præſcripſerit tempus ad finiendam obligationem: tunc quippè deſignato tempore elapſo, obligatio non reviviſcit. Idemque omnino dicendum eſt de morali impotentia ſuperveniente, uti cum opus injunctum executioni mandari nequit niſi cum difficultate admodum ingentiori, quàm illa, quæ à Sacerdote prævideri potuit; qualis foret elargitio eleemoſynæ in magna quantitate injuncta in pœnitentiam diviti, qui poſtea in extremam, aut gravem neceſſitatem deveniret. In hoc enim, & ſimilibus eventibus, quemadmodum votum, aut lex humana poſitiva non obligat, ita nec Sacerdotis præceptum, quippè cujus prudens intentio non ſe debet extendere ad caſum, quem ſi prævideret, non niſi irrationabiliter ſimilem pœnitentiam imponeret.

Hæc autem moralis impotentia pœnitentem deobligans etiam adeſt, dum opus injungitur à Sacerdote ut quid licitum, & re vera eſt illicitum; vel quamvis dum imponitur, ſit licitum, deinceps ratione prohibitionis ſupervenientis illicitum fit. Idque extendendum cenſemus ad opus non ſolum prohibitum ſub reatu culpæ, ſed etiam ſub reatu ſolius pœnæ taxatæ per legem, ut ſunt plura, quæ in ſacris Religionibus inveniuntur. Cujus ratio eſt: tum quia id ſolum moraliter poſſumus, quod de jure poſſumus. Tum, quia rationabilis Sacerdotis voluntas nequit ſe extendere ad inducendam obligationem, ex qua violatio legum, aut conſtitutionum ſequatur. Tenebitur tamen pœnitens tempore injunctionis pœnitentiæ Sacerdotem rei conſcium facere, ut opus aliud injungat. Si verò ob inadvertentiam omiſerit, poſteaque ad Sacerdotem recurſus non adſit, immunis erit ab executione injuncti operis quoad id, in quo legis tranſgreſſivum eſt.

73 Verum cum etiam ad impotentiam moralem pœnitentiæ oblivio reducatur; quæres an qui culpabiliter, vel inculpabiliter pœnitentiæ obliviſcitur, abſolutè cenſeatur moraliter impotens ad ejus exhibitionem? *Quæſtiuncula incidens.* Cui dubiolo ſub diſtinctione reſpondendum eſt; & quidem ſi pœnitens judicat, Sacerdotem pœnitentiæ eſſe memorem, illumque adire poteſt, ad eum accedere tenetur, ac inquirere quam ſibi pœnitentiam impoſuerit. Tum, quia unuſquiſque tenetur amovere id, quod præcepti executionem impedit; ſed pœnitentiæ oblivio impedit executionem præcepti Sacerdotis: ergo pœnitens tenetur, ſi commodè valet, illum adire, ut injunctam pœnitentiam oſtendat. Tum etiam: nam dum ſuperioris præceptum legitimè promulgatum eſt, tenetur ſubditus, ſi poteſt, de præcepto aut lege inquirere; quam ſi omittat inquiſitionem, ejus ignorantia craſſa aut affectata cenſetur, quæque legi, aut præcepto ſubditum inculpabilem minime reddit. Undè ita ſentiunt Cajetanus in ſumma, verbo *Confeſſio*, Sotus diſt. 20. quæſt. 2. art. 3. Medina de Pœnit. tract. 2. quæſt. 44. Bonacina diſp. 5. qu. 5. ſect. 3. punct. 3. num. 10. Palaus diſp. unica, punct. 21. §. ultim. num. 18. Coninchus diſp. 10. dub. 9. num. 86. Diana part. 4. tract. 4. reſol. 141. Stephanus à S. Paulo num. 176. N. Antonius diſp. 21. nu. 1625. N. Franciſcus cap. 10. punct. 7. num. 38. *Cajet. Sot. Medin. Bonacina, Palaus, Coninchus, Diana, Stephan. N. Anton. N. Fràciſc.*

74 Si verò pœnitens cenſet Sacerdotem injunctæ pœnitentiæ immemorem, vel ad eundem recurſus non adſit; teneri pœnitentem præcipua ſaltem peccata, ob quæ pœnitentia fuit injuncta, alicui Sacerdoti in confeſſione prodere, pœnitentiæque commutationem expoſcere, ut prioris Sacramenti integritati conſulatur, docent Bonac. ubi ſupra, num. 9. Ricardus in 4. diſt. 15. art. 2. quæſt. 8. ad 4. Paludanus diſt. 17. q. 5. art. 3. D. Antoninus 3. part. tit. 14. c. 19. §. 19. Sylveſter verbo *Confeſſio* 1. quæſt. 3. & 25. Angelus eodem verbo, num. 13. *1. Sententia. D. Anton. Palud. Bonacin. Sylveſt. Angelus.* Oppoſitam tamen ſententiam probabiliorem, ac præferendam exiſtimamus. *Secunda probabilior.* Tum, quia nemo ex præcepto divino, aut humano tenetur iterum confiteri illa peccata, à quibus ſemel licitè, & validè abſolutus eſt; ſed prima confeſſio, in qua oblita pœnitentia eſt injuncta, valida fuit: non enim valor Sacramenti à pœnitentia deinceps exhibenda pendebat: ergo qui oblitus eſt pœnitentiæ, non adſtringitur alteri confeſſioni eorundem peccatorum. Tum etiam, quia pœnitens non tenetur ad integrandum Sacramentum niſi per ſatisfactionem in eodem Sacramento à Sacerdote deſignatam; ſed hæc jam eſt omnino impoſſibilis, cum à memoria tam pœnitentis quàm Sacerdotis exciderit: ergo. Major conſtat: nam alias ſequeretur, illum, qui in articulo mortis à magnis criminibus abſolvitur ſine aliqua injuncta ſatisfactione, quia illam percipere non poteſt, teneri deinceps, ſi mortis periculum evaſerit, alium Sacerdotem adire, ac eadem crimina iterum prodere, ut pœnitentiam injungat, qua primum Sacramentum integrum reddat; quod nemo docuit. Sequeretur deinde, illum, cui indirectè irritatur à domino, vel marito pœnitentia injuncta, teneri confeſſionem alteri vel eidem Sacerdoti repetere, ut aliam injungat pœnitentiam, quam poſſit mandare executioni ad integrandum primum Sacramentum; quod ſimiliter durum vel abſurdum eſt.

Tum denique: quia integratio primi Sacramenti, in quo injuncta fuit pœnitentia oblita, jam eſt impoſſibilis: ergo ex hoc capite non tenetur pœnitens eadem peccata iterum confiteri, ut Sacerdos aliam pœnitentiam injungat. Probatur antecedens: nam pœnitentia,

Digitized by Google

quæ injungitur in ſecundo Sacramento eſt hujus pars integralis; ſed eadem pœnitentia nequit eſſe pars integralis duplicis Sacramenti, ſicut nec eadem manus poteſt eſſe pars integralis duorum hominum: ergo per novam pœnitentiam injunctam in ſecunda confeſſione, cum ſit hujus pars, nequit integrari primum Sacramentum; ac ſubinde cum prima pœnitentia oblita fuerit, integritas primi Sacramenti omnino irreparabilis eſt. Per quod patet ad motivum adverſariorum. Unde hanc ſententiam tuentur Soto in 4. diſt. 20. qu. 2. art. 2. in ſolut. ad 3. Major diſt. 17. qu. 3. dub. ultim. Petrus Soto lect. 2. de ſatisfact. Vaſq. quæſt. 94. art. 2. dub. 4. Suarez, Layman, Coninchus, quos citat & ſequitur Palaus ubi ſupra, num. 19. Diana reſol. 241. Lugo diſp. 25. n. 87. N. Franciſcus cap. 10. punct. 6. n. 83. N. Antonius ubi ſupra, Leander diſp. 9. quæſt. 93. Victoriam, Vivaldum, Candidum; pluresque alios referens. Ex quibus liquet, illum, qui pœnitentiæ obliviſcitur, ſolum teneri ad confitendum peccatum negligentiæ, ob quam pœnitentia injuncta oblivioni data eſt. Conſultum tamen eſſe docent hujus ſententiæ patroni, ut ille, qui pœnitentiæ obliviſcitur, in proxima confeſſione petat illam pœnitentiam ſibi à Sacerdote deſignari, quæ pro gravibus injungi ſolet, ut debitum contractum extinguat.

Utrq; Soto, Major, Suar. Vaſq. Laym. Coninch. Palaus, Dian. Lugo, N. Franciſc. N. Anton. Leand. Victoria, Vivald. Candidus.

Alia quæſtiuncula. Deciſio.

75 Si ulterius inquiras, an impotens ad totam teneatur ad partem pœnitentiæ, quam exhibere poteſt? Reſpondetur, quod ſi pœnitentia eſt indiviſibilis, uti eſt jejunium, de cujus eſſentia eſt unica comeſtio, non tenetur ad partem, aut quaſi partem, qui ad totum eſt impotens. Quo circa qui à mane uſque ad meridiem jejunare poteſt, non tamen à meridie, & deinceps, non tenetur à primo mane abſtinentiam obſervare. Si verò diviſibilis ſit, ut ſunt plura jejunia, qui non poteſt ad totum tenetur ad partem; unde cui injungitur in pœnitentiam jejunare per hebdomadam, ſi cunctis diebus jejunium obſervare nequit, tenetur jejunare illa die, in qua poteſt. Ita communiter Theologi, quos adducunt Sanchez lib. 1. c. 19. in Decal. n. 7. & Sanctius in ſelect. diſp. 15.

Sāch. Sanctius.

2. Aſſertio.

76 Dicendum eſt ſecundò, pœnitentem excuſari à pœnitentiæ adimpletione per irritationem indirectam, ac impropriam, non verò per propriam ac directam. Explicatur aſſertio. Irritatio, quæ conſiſtit in annullatione obligationis facta ab habente poteſtatem dominativam, eſt duplex, ut cum generali Doctorum conſenſu rectè docet N. Andreas tract. 17. cap. 3. punct. 3. Prima dicitur propria, & directa, eo quod fiat ab habente dominium in perſonam alterius, & in illius operationes, quæ ab ejus conſenſu omninò dependent. Secunda dicitur indirecta, & impropria, quia fit ab habente dominium in aliquam rem, cum qua incompatibilis eſt exhibitio operis vel in pœnitentiam injuncti, vel in voto promiſſi. Quæ in eo differunt, quod per priorem irritationem extinguitur obligatio, & ulterius non reviviſcit; per poſteriorem verò non prorſus extinguitur, ſed quaſi ad tempus ſuſpenditur, & poſtea voluntate irritantis deficiente pullulat, vireſque aſſumit. Et in hoc ſenſu intellecta.

Ratio prioris partis.

Suadetur aſſertio quoad primam partem. Nam pœnitens non tenetur ad illam pœnitentiam, cujus exhibitio eſt illicita; ſed exhibitio pœnitentiæ indirectè, ac impropriè irritatæ illicita eſt: ergo pœnitens excuſatur ab adimpletione pœnitentiæ per irritationem impropriam. Conſequentia liquet; major etiam conſtat ex dictis num. 72. nemo enim tenetur ad actionem pravam. Minor verò probatur; actio, quæ cedit in præjudicium alterius, eſt illicita; ſed exhibitio pœnitentiæ irritatæ indirectè, & impropriè cedit in præjudicium irritantis: ergo illicita eſt. Minor oſtenditur: nam ſi alicui Religioſo, filio familias, ſervo, aut mulieri uxoratæ peregrinationes, frequentes Eccleſiarum viſitationes, aut repetita jejunia in pœnitentiam injungantur, proculdubio horum exhibitio, Prælato, Domino, Marito, aut Patrefamilias renuentibus, illis præjudicium induceret, quatenus tales pœnitentes ineptos redderet ad plura exercitia ſpectantia ad regularem obſervantiam, domus gubernationem, vel Domini utilitatem, ad quæ omnia jus habent ratione poteſtatis dominativæ. Quo circa eo ipſo quod poſſit indirectè irritare pœnitentiam, pœnitens illius executioni non adſtringitur. Ita Leander diſputat. 9. quæſt. 84. Averſa quæſt. 13. ſect. 6. N. Franciſcus cap. 10. punct. 6. num. 82. Palaus diſp. unica, punct. 21. §. ultimo, num. 17. Sanctius in ſelect. diſp. 15. n. 8. & ſequent.

Leander, Averſa, N. Fräciſc. Palaus, Sāctius.

Ratio poſterioris.

Quoad ſecundam verò partem ſuadetur: quoniam pœnitens nequit deobligari ab exhibitione pœnitentiæ per irritationem impoſſibilem; ſed irritatio pœnitentiæ directa, & propria impoſſibilis eſt: ergo. Minor, in qua eſt difficultas, oſtenditur: directa irritatio pœnitentiæ ſolum poteſt fieri ab habente poteſtatem ſuprà pœnitentem circa rem, quæ injungitur in pœnitentiam, & prout ad Sacramenti integritatem ſpectantem; ſed nemo habet hujuſmodi poteſtatem præter Chriſtum Dominum, & Sacerdotem ejus vices in Sacramento gerentem: ergo prædicta irritatio impoſſibilis eſt reſpectu alterius cujuſcumque; atque ideò nec etiam à Summo Pontifice extra Sacramentum poteſt pœnitentiæ obligatio, directè, & omninò extingui.

Aſſertionis extenſio.

77 Idemque dicendum cenſemus de diſpenſatione propriè tali. Cujus ratio eſt: quoniam nullus inferior diſpenſare poteſt in ſuperioris lege; ſed pœnitentiæ executio debetur ex lege ſuperioris, nimirum, Chriſti Domini ſtatuentis, pœnitentem teneri executioni mandare legitimam ſententiam latam à Sacerdote in tribunali Sacramenti: ergo obligatio exhibendi injunctam pœnitentiam evacuari nequit per diſpenſationem rigoroſam, aut propriè talem.

Objectio.

Nec refert ſi dicas, quemlibet in præcepto à ſe impoſito diſpenſare poſſe; ſed Sacerdos impoſuit pœnitenti præceptum exhibendi injunctam pœnitentiam: ergo idem Sacerdos poterit adhibere hujuſmodi diſpenſationem, eaque mediante pœnitens extrahi ab obligatione exequendi pœnitentiam. ¶ Non enim refert: duplex quippe in præſenti adeſt præceptum, vel ſaltem unicum cum duplici virtualitate, aut quadam modificatione. Primò namque reſpicit, ac præcipit Sacramenti integritatem abſolutè, quo pacto ortum ducit à ſolo Chriſto Domino Sacramentorum inſtitutore; atque ita acceptum à nullo inferiori diſpenſari valet. Secundò reſpicit, ac deſignat materiam determinatam, per quam Sacramentum integrandum eſt; quæ deſignatio eſt quaſi quædam modificatio præcepti Chriſti Domini, & ſecundum hanc conſiderationem provenit à Sacerdote vice Dei injungenti in pœnitentiam hanc vel illam materiam determinatam. Poterit igitur Sacerdos hoc aut illud opus ſatisfactorium determinare, unumque interdum commutare pro alio, dum in Sacramento Chriſti munere fungitur; minimè verò diſpenſare in pœnitentia, ita ut eam omninò tollat, & Sacramentum non integrum relinquat.

Solvitur.

§. II.

Alia aſſertiones pro perfecta dubii reſolutione.

SÆpius diximus, ſatisfactionem duplicem ſortiri effectum, vel ad duplicem finem ordinari, & ad ſolutionem reatus contracti, quo pacto punitiva dicitur, & ad effrænandas paſſiones, qua ratione præſervat à futuris criminibus, & nuncupatur medicinalis; ac item ſub utroque conceptu à Sacerdotibus injungendam fore pœnitentibus juxta Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 8 Hinc autem non parum diſſidii oritur inter Authores, an per indulgentias plenarias, vel partiales pœnitens liberari valeat ab onere adimplendi pœnitentiam tam ut punitivam, quàm ut medicinalem, vel ſaltem ſecundum aliquam rationem; ſervata tamen proportione ad lucratam indulgentiam, ita ut ſi fuerit plenaria, omnino liberetur, partialiter verò ſi ſit partialis? Et quidem non deſunt qui utrumque affirment, ſicut nec alii qui utrumque negent. Alii verò media via incedunt, aſſerentes per indulgentias poſſe pœnitentem extrahi ab adimpletione pœnitentiæ ut punitivæ, non autem ut medicinalis. Quid ſentiamus, ex ſequentibus patebit.

Aſſertio 3. D. Thom. Cajet. Sot. Nugnus, N. Fräciſc. N. Anton.

78 Dicendum eſt tertiò per jubilæi, aut indulgentiarum lucrationem pœnitentem excuſari poſſe à pœnitentia executioni mandanda ut præcisè punitiva, & ſolutiva reatus. Ita Cajetanus de indulg. quæſt. 4. in ſolut. ad 4. Sotus in 4. diſt. 19. quæſt. 2. ar. 4. Nugnus in præſenti, q. 13. art. 2. N. Franciſcus cap. 10. punct. 6. num. 84. N. Antonius diſp. 21. ſect. 4. num. 1631. Sanchez

Digitized by Google

Sãch. Suar. Bonacina, Diana, Mendo, Dicaſt. Reginaldus.

chez in ſumm. lib. 1. cap. 14. num. 8. Suarez diſp. 38. ſect. 10. num. 10. Bonacina diſp. 5. quæſt. 5. ſect. 8. punct. 4. num. 7. & 9. Diana part. 3. tract. 4. reſol: 106. Mendo in Bullam Cruciat. diſp. 6. num. 6. cap. 6. num. 69. Reginaldus lib. 7. n. 121. Dicaſtillo diſp. 14. dub. 8. num. 110. & alii plures. Eſtque expreſſa Ang. Præceptoris in 4. diſt. 20. quæſt. 1. art. 3. quæſtiunc. 1. & in ſupplem. qu. 25. art. 1. in corpore, ubi ait: *Reſpondeo dicendum, quod ab omnibus conceditur, indulgentias aliquid valere. Sed quidam dicunt, quod non valent ad abſolvendum à reatu pœnæ, quam quis in Purgatorio ſecundum judicium Dei meretur. Sed hæc opinio non videtur vera.* Paucíſque interpoſitis, ſubdit: *Et ideò aliter dicendum eſt, quod valent, & quantum ad forum Eccleſiæ, & quantum ad judicium Dei ad remiſſionem pœnæ reſiduæ poſt contritionem, & abſolutionem, & confeſſionem, ſive ſit injuncta, ſive non.*

Ex quibus ſuadetur aſſertio ſequenti diſcurſu: obligatio adimplendi pœnitentiam ut punitivam oritur ex reatu contracto per culpam confeſſioni ſubjectam: ergo dum nullius pœnæ reatus perſiſtit, nulla adeſt obligatio pœnitentiam adimplendi; atqui lucrata indulgentia plenaria, nullius pœnæ reatus exiſtit, partialique lucrata ſolum adeſt partialis reatus: ergo pœnitens deobligatur à pœnitentia exhibenda vel in totum, vel in partem reſpectivè ad indulgentiam lucratam. Minor ſubſumpta, quæ difficultatem præſefert, oſtenditur: nam ſoluto reatu vel in totum, vel in partem, jam non permanet talis reatus; ſed per lucratam indulgentiam ſolvitur pœnæ reatus, quia ut inquit D. Thomas: *Valent indulgentiæ ad remiſſionem pœnæ reſiduæ poſt contritionem, & abſolutionem, & confeſſionem, ſive ſit injuncta, ſive non.* Ergo poſt lucrationem indulgentiæ reatus non durat, atque ideò nec obligatio adimplendi pœnitentiam.

Confirm. 1. Confirmatur primò: nam ceſſante fine præcepti, ceſſat obligatio rei præceptæ; ſed pœnitentia ut punitiva unicè ordinatur ad ſolutionem reatus contracti per culpam: ergo ablato hujuſmodi reatu per indulgentiam, deficit obligatio mandandi executioni pœnitentiam. Tum etiam: quoniam lex, aut præceptum fundatum in præſumptione non obligat præſumptione falſificata; atqui præceptum Sacerdotis injungentis pœnitentiam punitivam nititur in præſumptione pœnæ debitæ non ſolutè, quæ præſumptio indulgentia lucrata dehiſcit: ergo indulgentia lucrata vim obligandi non obtinet. Patet conſequentia: Sacerdotis quippè præceptum nequit adſtringere ad unius debiti duplicem ſolutionem, vel ad ſolvendum quod alias jam eſt extinctum; undè ſi per indulgentiam reatus pœnæ debitæ ſolvitur, pœnitens non tenetur ulterius ad pœnitentiam.

Confirm. 2. D. Thom. Confirmatur ſecundò ex D. Thoma in præſenti, quæſt. 13. art. 2. ubi inquirens: *Utrùm pœnam ſatisfactoriam poſſit unus pro alio explere?* Reſpondet: *Poſſe quantum ad ſolutionem debiti, dummodo ſit in charitate, ut opera ejus ſatisfactoria eſſe poſſint.* Sed per indulgentiæ lucrationem applicantur pro pœnitente ſatisfactiones Chriſti Domini, & aliorum Sanctorum: ergo pœnitens fit immunis ab obligatione adimplendi pœnam ſatisfactoriam ut punitivam. Minor liquet: nam in Eccleſiæ Theſauro recondita ſunt opera Chriſti Domini, & Sanctorum, quæ fidelibus applicantur à Summo Pontifice tanquam à legitimo diſpenſatore in nomine Chriſti, non ſecus ac ſi ipſemet eadem diſtribueret. Quæ omnia mirificè complexus eſt D. Thomas in ſupplem. quæſt. 25. art. 1. in corpore, ubi hæc habet: *Ratio autem quare valere poſſunt* (indulgentiæ videlicet) *eſt unitas corporis myſtici, in qua multi in operibus pœnitentiæ ſupererogaverunt ad menſuram debitorum ſuorum, & multas etiam tribulationes injuſtas ſuſtinuerunt patienter, per quas multitudo pœnarum poterat expiari, ſi eis deberetur; quorum meritorum tanta eſt copia, quod omnem pœnam debitam nunc viventibus excedunt, & præcipuè propter meritum Chriſti; dictum eſt autem ſupra, quod unus pro alio ſatisfacere poteſt. Sancti autem, in quibus ſuperabundantia operum ſatisfactionis invenitur, non determinatè pro iſto, qui remiſſione indiget, hujuſmodi opera fecerunt, alias abſque omni indulgentia conſequerentur remiſſionem; ſed communiter pro tota Eccleſia, ſicut Apoſtolus ait ſe implere ea, quæ deſunt, Paſſionum Chriſti in corpore ſuo pro Eccleſia; & ſic prædicta merita ſunt communia toti Eccleſiæ. Ea autem, quæ ſunt alicujus multitudinis communia, diſtribuuntur ſingulis de multitudine ſecundum arbitrium ejus, qui multitudini præeſt. Undè ſicut aliquis conſequeretur remiſſionem pœnæ, ſi alius pro eo ſatisfeciſſet, ita ſi ei ſatisfactio alterius ſibi per eum, qui poteſt, diſtribuatur.* Undè quemadmodum pœnitens extraheretur ab onere exequendi pœnitentiam, ſi per ſeipſum, alia via debitum pœnæ extingueret, ita ſi indulgentiam ſibi à Pontifice applicatam lucretur.

79 Dicendum eſt quartò, pœnitentem non deobligari ratione indulgentiæ lucratæ à pœnitentia ut medicinali. Hanc aſſertionem tuentur Authores, quos pro præcedenti adduximus, eſtque æquè communis. Suadetur autem ex D. Thoma q. 13. ſuplem. art. 2. in corpore, ubi ait: *Reſpondeo dicendum, quod pœna ſatisfactoria eſt ad duo ordinata, ſcilicet, ad ſolutionem debiti, & ad medicinam pro peccato vitando. In quantum ergo eſt ad remedium ſequentis peccati, ſic ſatisfactio unius non prodeſt alteri, quia ex jejunio unius caro alterius non domatur, nec ex actibus unius benè agere conſuevit.* In quibus continetur ratio pro aſſertione ad hanc formam redacta. *Aſſertio 4.* D. Thom.

Ut pœnitens deobligaretur à pœnitentia ut medicinali per indulgentias, deberent ſatisfactiones Sanctorum prodeſſe pœnitenti ad coercendas paſſiones, & ad corporis mortificationem, qua futurum peccatum præcaveri poſſet; atqui Sanctorum ſatisfactiones per indulgentiam applicatæ pœnitenti, ad hujuſmodi finem illi non proſunt: ergo ex vi indulgentiæ non deobligatur à pœnitentia ut medicinali. Conſequentia eſt legitima. Minor etiam liquet, tum ex D. Thoma; tum ex ratione quam adducit, caro enim unius per alterius jejunium, vel quodcumque aliud opus non ſubjugatur. Undè quemadmodum Sanctorum opera, dum vivebant, pœnitenti ad effrænandas paſſiones prodeſſe non poterat; ita nec illorum ſatisfactiones poſt mortem per indulgentias applicatæ, utpotè quæ ad prædictum finem majorem vim non ſortiuntur ex applicatione Pontificis. Major autem oſtenditur: nam indulgentia, vel illius conceſſio formaliter, & directè per ſeipſam non tollit obligationem pœnitentis adimplendi pœnitentiam medicinalem, cum Pontifex extra Sacramentum, ut ex ſupra dictis patet, non habeat poteſtatem ſupra ſententiam à Sacerdote latam in foro pœnitentiali: ergo ſi pœnitens deobligaretur à pœnitentia medicinali per indulgentias, ideò eſſet quia tolleretur finis illius, quatenus Sanctorum ſatisfactiones prodeſſent pœnitenti ad paſſionum coercitionem, qua futuris criminibus remedium adhiberetur. Cum igitur hoc ita non ſit, conſequens eſt ut etiam poſt indulgentiam lucratam pœnitens ſatisfactioni medicinali alligetur.

Confirm. 1. Confirmatur primò: nam ſtantibus præcepto, fine præcepti, ac materia præcepta, perſiſtit obligatio; ſed hæc perſiſtunt adhuc poſt indulgentiam lucratam: ergo adhuc pœnitens premitur obligatione adhibendi pœnitentiam medicinalem. Major patet à paritate in quacumque alia materia, ut conſideranti conſtabit: non enim eſt caput undè obligatio deficiat, illis durantibus. Minor autem quoad ſingulas partes liquet. Nam Pontifex per applicationem indulgentiæ non tollit, nec poteſt tollere præceptum à Sacerdote ut Miniſtro Sacramenti injunctum, & aliunde ipſe Sacerdos illud non retractavit. Deinde materia in pœnitentiam medicinalem injuncta non eſt facta impoſſibilis, ut ſupponimus; alioqui ex hoc capite, & non ex indulgentia lucrata obligatio deficeret. Ac tandem ex vi indulgentiæ paſſiones non effrænantur, vitia non detinentur, nec peccatorum ulceribus medicamen aliquod apponitur in futurorum præcautionem, ut ex ſe notum eſt. Ergo cum ſtantibus fine, materia, ac præcepto, obligatio ſubſiſtat, nequit pœnitens in vi jubilæi, aut indulgentiæ pœnitentiam medicinalem omittere.

Confirm. 2. Confirmatur ſecundò, & urgetur: etenim effectus, vel finis pœnitentiæ ut medicinalis nequit obtineri à pœnitente niſi per actionem, & pœnitentiam ab eodem exercitam: ergo nequit ab ejus executione liberari ratione indulgentiæ lucratæ. Antecedens conſtat ex dictis, & conſequentia ſuadetur: nam ideò pœnitens in vi indulgentiarum extrahitur ab obligatione pœnitentiæ punitivæ, quia hujus finis, & effectus, ſolutio nimirum reatus ſuppleri, ac obtineri poteſt per Sanctorum ſatisfactiones à Pontifice applicatas pœnitenti ergo ſi finis pœnitentiæ ut medicinalis per indulgentias non obtinetur, nec obtineri valet, nequit pœnitens in vi illarum à pœnitentia medicinali deobligari.

Digitized by Google

Evaſio. 80 Reſpondebis, quod licet per indulgentias, & Sanctorum ſatisfactiones pœnitentiæ ut medicinalis finis non aſſequatur; attamen hinc non evincitur pœnitentem non deobligari ab ejus executione: aliud namque eſt, ſatisfactiones Chriſti, & Sanctorum non effrenare formaliter paſſiones, nec curare vulnera pœnitentis ad amputanda futura crimina; aliud verò, Pontificem non concedere aliquid, quo poſito ceſſet obligatio pœnitentis. Primum igitur verum eſt; ſecundum autem vim indulgentiarum deſtruit: etenim Pontifex per indulgentias, quas applicat, relaxat pœnitentis obligationem, qua premebatur ad pœnitentiam tam punitivam, quàm medicinalem.

Præcluditur. Sed hæc evaſio nullius momenti eſt, utpote quæ principium expoſcit. Etenim ſi per indulgentiam nihil pœnitenti tribuitur, vi cujus carnem domare, ſuggeſtiones repellere, peccataque imminentia præcavere poſſit, ita ut finem ab Eccleſia, & à Sacerdote in pœnitentiæ medicinalis injunctione intentum aſſequatur, qua ratione poterit extingui debitum, ac obligatio pœnitentiæ medicinalis? Si enim per indulgentias deficit obligatio pœnitentiæ ut punitivæ, ideò eſt quia ex vi ſatisfactionis Chriſti, & Sanctorum tribuitur pœnitenti unde reatum contractum ſolvat, quo extincto indirectè dehiſcit obligatio ad pœnitentiam punitivam. Si ergo oppoſitum contingit reſpectivè ad pœnitentiam medicinalem, conſequens eſt ejus obligationem non perire; cum aliunde Pontifex, qui extra Sacramentum poteſtatem non habet ſupra ſententiam latam à Sacerdote in foro Sacramentali, nequeat directè hujuſmodi ſententiam tollere, imò nec commutare, ut dubio præced. ſtatuimus.

§. III.

Sententiæ oppoſitæ referuntur, & enervantur earum motiva.

Sententia tertiæ concluſioni contraria. 81 ADverſus priores aſſertiones nullum militat argumentum, quod ſolutione indigeat. Adverſus poſteriores verò non pauca, eaque ſatis urgentia. Et quidem ſententiam tertiæ concluſioni contrariam tuentur Gregorius, Valentia tom. 4. in 3. part. diſp. 7. qu. 20. punct. 5. *Sunt autem.* Andreas Dunellus tract. de indulg. quæſt. unic. art. 8. Vivaldus de indulg. num. 26. Candidus diſquiſ. 24. dub. 10. num 30. Trullenc in Bullam, §. 1. dub. 14. n. 14. Quorum fundamentum eſt: Quoniam obligatio adimplendæ pœnitentiæ punitivæ eſt de jure divino; ſed Pontifex jus divinum abrogare non poteſt: ergo per indulgentias, quas concedit, prædictam obligationem tollere nequit. Conſequentia eſt legitima, & minor certa apud omnes. Major autem oſtenditur: nam pœnitentiæ executio pertinet ad Sacramenti integritatem, quæ eſt ex inſtitutione Chriſti; ſed quæ ad Sacramentorum integritatem attinent ex Chriſti inſtitutione, ex jure divino obligant: Ergo talis eſt obligatio exhibendi pœnitentiam punitivam. ¶ Eo vel maxime, quod juxta communem Eccleſiæ praxim, etiam in pleniſſimis jubilæis conſueverunt Sacerdotes, imò, & ipſe Pontifex, inquit Valentia, aliquam pœnitentiam punitivam imponere pœnitentibus: ergo ideò quia ex vi jubilæi, vel indulgentiarum non cenſentur pœnitentes immunes ab onere pœnitentiæ punitivæ.

Valentia, Dunellus, Candidus, Vivald. Trullenc. *Argum.* 1. *Urgetur.*

Solutio. Ad argumentum reſpondetur, Pontificem concedentem indulgentias, quibus lucratis deficit obligatio pœnitentis, minimè abrogare ſaltem directè jus divinum, ex quo oritur integritas Sacramenti; ſed ponere aliquid, ad quod indirectè ſequitur jus divinum non obligare, eo quod finis ab eo intentus deficit. Etenim Sacramentum non expoſcit integritatem, niſi propter effectum ſatisfactionis, vel ſolutionis reatus inducti per culpas confeſſioni ſubjectas. Hujuſmodi autem reatu per indulgentias, & Sanctorum ſatisfactiones extincto, jus divinum non exigit ulteriorem ſatisfactionem, ac proinde vim obligandi amittit, cum ejuſdem debiti duplex ſolutio quærenda non ſit. Undè quemadmodum ſi legitimus diſpenſator ex communi ærario ſolveret pro Petro viginti aureos, quos debebat Franciſco, illum ab ulteriori ſolutione redderet immunem, quin aliquod jus abrogaret; ita in præſenti.

Satis fit augmento difficultatis. Ad difficultatis augmentum dicendum eſt, ſolum evincere, optimum fore conſilium, Sacerdotes in omni eventu ſalutares pœnitentias injungere. Tum quia non raro contingit pœnitentes ad confeſſionem accedere animo lucrandi indulgentiam, deincepſque vel à propoſito recedere, vel indulgentias non lucrari, eo quod conditiones à Pontifice præſcriptas non mandant executioni, vel etiam ſi mandent, non eo modo qui expoſcebatur ut indulgentia lucraretur. Tum etiam: quia ut ait D. Thomas qu. 25. ſupplem. art. 1. ad 4. ſæpè pœnitentes plus reatus contraxerunt per culpas, quàm credunt; atque ideò contingere poteſt indulgentiam, præſertim partialem, ad totum debitum extinguendum non ſufficere. Ceterum abſolutè loquendo, hæc præcisè fiunt ad melius eſſe, non ad ſimpliciter; niſi alias pœnitentia injuncta ex capite quo medicinalis eſt, ſit omninò neceſſaria, atque ideò obligationem inducat. Si verò Pontifex pœnitentiam intra Sacramentum injungat, ejuſque exhibitionem expreſsè exigat, ita facere neceſſe erit: quia in hujuſmodi eventu pœnitentiæ executio eſt unum ex requiſitis ad indulgentiam lucrandam. *D. Thom.*

Argum. 2. 82 Arguitur ſecundò, & ſimul præcedens ſolutio impugnatur. Etenim ideò pœnitens excuſaretur ab obligatione adimplendi pœnitentiam punitivam per indulgentias, quia ſatisfactiones Sanctorum ſibi applicatæ tollerent reatum, in quem ſolvendum pœnitentia collimat; ſed hæc ratio nullius momenti eſt: ergo ex vi hujus non deobligatur. Probatur minor: nam ſatisfactiones Sanctorum non plus efficiunt, quam ſi pœnitens per proprias ſatisfactiones extraſacramentales prædictum reatum ſolveret; ſed pœnitens non deobligatur à pœnitentia injuncta eam commutando in alia opera extraſacramentalia, quibus reatum ſolvere poteſt: ergo quod ſatisfactiones Sanctorum prædictum reatum diluant, non evincit pœnitentem fieri immunem ab onere adimplendi injunctam ſatisfactionem. Major ex ſe liquet, & minor continet doctrinam, quam dubio præcedenti ſtatuimus. Conſequentia verò probatur: eo pœnitens propria authoritate commutans pœnitentiam injunctam in alia opera ſatisfactoria, quibus reatum ſolvere poteſt, non fit immunis ab onere pœnitentiæ injunctæ, quia pœnitentiæ commutatio, aut impoſitio eſt actus juriſdictionis procedens à judice ut tali in foro Sacramenti, quod proinde pœnitenti convenire nequit, cum ſupra ſe ipſum judex non ſit, ſed Pontifex, dum indulgentias concedit, judex in foro Sacramenti non eſt: ergo quamvis concedat aliquid, quo prædictus reatus extinguatur, nequit tollere obligationem pœnitentiam adimplendi.

Diluitur. Reſpondetur ad argumentum negando minorem, ad cujus probationem omiſſis præmiſſis negatur conſequentia, quæ minimè evincitur his, quæ ſuperadduntur. Non enim aſſerimus, Pontificem indulgentias concedentem tollere obligationem pœnitentiæ punitivæ, quia illam commutet, aut poſſit commutare in ſatisfactiones Sanctorum: id quippè fieri nequit à Pontifice, cum extra Sacramentum non habeat authoritatem ſupra ſententiam latam à Sacerdote procedente ut judice, ac ut Miniſtro Chriſti in foro Sacramenti, ut vidimus ſupra, num. 72. Sed quia concedendo indulgentias applicat Sanctorum ſatisfactiones, quibus reatus pœnitentis tollitur, quo ſublato obligationem pœnitentiæ punitivæ deficere neceſſe eſt. Pœnitens autem propria authoritate commutare non poteſt pœnitentiam ſibi injunctam in alia opera ſatisfactoria; quia commutatio eſt actus juriſdictionis judicialis, quam non habet ſupra ſe ipſum; licet alias poſſit plura opera ſatisfactoria extraſacramentalia efficere, quibus reatum contractum ſolvat.

Difficilis replica. 83 Replicabis: ergo licet pœnitens nequeat excuſari à pœnitentia injuncta per veram commutationem propria authoritate factam in alia opera extraſacramentaliter ſatisfactoria, poterit tamen ab illo onere fieri immunis, ſi illa opera exhibeat, quibus reatum ſolvat. Patet conſequentia: nam ideò præcisè per indulgentias fit immunis à pœnitentia punitiva, quia per Sanctorum ſatisfactiones ſibi applicatas tollitur reatus, licet ibi nulla interveniat commutatio; ſed pœnitens operibus ſatisfactoriis extraſacramentaliter poteſt etiam tollere prædictum reatum: ergo quamvis commutationem ſtrictè loquendo non faciat, deobligabitur à pœnitentia injuncta, ſi illas ſatisfactiones extraſacramentales exhibeat.

Ad

Digitized by Google

1. *Solutio ex Dicaſt.* Ad hanc replicam, quæ difficultate non caret, reſpondet Dicaſtillo tract. 8. de Sacram. Pœnit. diſp. 14. dubit. 2. num. 37. negando conſequentiam, rationem diſparitatis aſſignans; quia, videlicet, opera pœnitentis ſatisfactoria extra ſacramentaliter non habent rationem punitionis, ac vindictæ judicialis, ad quam ex præcepto confeſſarii tenebatur. Per indulgentias autem tollitur non ſolum reatus pœnæ in vi ſatisfactionum Chriſti, & Sanctorum, ſed etiam ratio vindictæ, cui pœnitens erat obnoxius: nam Pontifex, qui habet aliqua ratione juriſdictionem in foro conſcientiæ, cum concedit indulgentias nomine Chriſti, qui per ſe ipſum poteſt debitum pœnæ, & vindictæ remittere, utrumque debitum tollit, non per ſe, & directè diſpenſando in præcepto confeſſarii, ſed indirectè concedendo aliquid æquivalens pœnitentiæ injunctæ, Sanctorum nimirum ſatisfactiones, ratione cujus mutat ſtatum, in quo res erant, dum pœnitentia fuit injuncta. Idque roborari poſſet ex eo, quod Pontifex non ſolum ſolvit debitum pœnitentis ex ærario Eccleſiæ, ſed etiam pœnitentem abſolvit à reatu, acceptando ſolutionem nomine Dei. Pœnitens autem licet operibus extraſacramentalibus ſolvat debitum, non tamen abſolutus manet; quoniam ipſe nomine Dei non acceptat oblatam ſolutionem, nec aliunde conſtat Deum illam acceptare per ſe ipſum. Undè quemadmodum reus fori exterioris condemnatus ad aliquam pœnam, adſtringitur ad illam ſubeundam, dum non conſtat judicem acceptaſſe aliam ſatisfactionem à reo oblatam; ita pœnitens. Quidquid tamen de hac ſolutione, quam nec approbamus, nec rejicimus.

2. *Solutio.* 84 Aliter reſpondetur, concedendo conſequentiam in ſenſu ſtatim explicando, dum nimirum pœnitens operibus ſatisfactoriis extraſacramentaliter ita ratum ſolvit, ut conſtet de tali ſolutione, & omnimoda debiti extinctione, illam tamen negando, ſi non conſtet. Ratio enim, qua movemur, & qua utuntur Authores ad aſſerendum pœnitentem fieri immunem à pœnitentia injuncta ratione indulgentiæ lucratæ, generaliter convincit ceſſare obligationem pœnitentis in quocumque eventu reatus eſt ſolutus, quacumque via ſit extinctus: deficiente enim fine præcepti, &. ſoluto debito, præceptum, & obligationem ſolvendi deficere neceſſe eſt; alioquin teneretur ſolvere quod jam eſt ſolutum. Ceterum ut pœnitens operibus ſatisfactoriis extraſacramentaliter reatum ſolvens excuſetur à pœnitentia ſibi injuncta, certus eſſe debet illis operibus reatum extinxiſſe; alias dum ſibi non conſtat, quantumvis plura alia opera obtulerit, pœnitentiæ injunctæ erit obſtrictus. Quo circa cum extra indulgentias nemini conſtare poſſit prudenti credulitate (ſecluſa revelatione) remiſſum fore totum reatum pœnæ temporalis, propter quem ſolvendum pœnitentia injuncta fuit; ideò nullus ob hanc cauſam poteſt ab illa obligatione excuſari. Tum: quia dum non adeſt diſpenſatio, vel abrogatio præcepti, nec materia præcepti facta eſt impoſſibilis, nec aliunde conſtat de ceſſatione finis, præceptum vim obligandi conſervat. Tum etiam: quia ratio pœnitentiæ ut medicinalis adhuc urget.

Tum deinde: quoniam licet pœnitens aliis operibus extraſacramentaliter ſatisfactoriis aliquam obtineat reatus remiſſionem, non ideò ſtatim immunis fit à toto illo reatu illorum peccatorum, in quorum vindictam Sacerdos pœnitentiam indixit: ſæpè quippè quamplura alia peccata ſunt, quorum reatus nondum eſt ſolutus; imò, & ipſa peccata, in quorum vindictam pœnitentia eſt injuncta, contrahunt majorem reatum ad pœnam, quàm ille qui per injunctam pœnitentiam tollitur; atque ideò ex quocumque capite reatus ille nondum adæquatè ſit ſolutus, Sacerdotis præceptum vim retinet obligandi. Tum denique: nam ſi pœnitens poteſt alia opera extraſacramentaliter ſatisfactoria exhibere, ut onus pœnitentiæ impoſitæ dimittat; cur eandem pœnitentiam: ad quam tenetur, executioni mandare non poterit? Atque ideò nemo, qui legitima excuſatione careat, poteſt licitè illo circulo uti, & alias ſatisfactiones extraſacramentales offerre animo pœnitentiam extraſacramentalem omittendi: id quippè in fraudem præcepti excogitaretur, cui magna reverentia adhibenda eſt. Quæ omnia ſedulò ac prudenter inſpecta convincunt, neminem moraliter loquendo poſſe ex vi ſatisfactionis extraſacramentalis, proprio arbitrio oblatæ in ſolutionem reatus contracti per culpas confeſſioni ſubjectas, fieri liberum ab injuncta pœnitentia: quamvis alias facta ſuppoſitione extinctionis reatus, hujuſque certitudine obtenta, verum ſit illa obligatione non comprimi. Ita Suar. tom. de Pœnit. diſp. 50. de indulg. ſect. 2. §. 2. num. 9. Lugo de Pœnit. diſp. 25. ſect. 6. num. 98. Palaus tract. 23. diſp. unic. punct. 21. §. ult. n. 21. Bonacina in præſenti diſp. 5. qu. 5. ſect. 3. punct. 4. n. 8. & alii plures. *Suar. Lug. Pal. Bonacina.*

85 Adverſam quartæ aſſertioni ſententiam ſuadere conatur Lugo diſp. 27. ſect. 2. num. 21. & ſequent. in proprium patrocinium adducens Navarrum §. in Levitic. notabil. 31. num. 43. Sylveſtrum verbo *Indulgentia*, num. 23. Angelum ibi, num. 1. Armillam ibi, num. 12. Viguerium cap. 26. verſ. 21. Alenſis 4. part. q. 23. memb. 1. art. 1. D. Bonaventura in 4. diſt. 20. quæſt. 2. art. 1. Argent. ibi, quæſt. unic. art. 4. Ricardum quæſt. 1. art. 4. Durandum quæſt. 9. n. 9. Palat. diſp. 3. pag. 433. colum. 2. Palud. quæſt. 4. Adrian. q. de indulg. §. *de mater.* indulg. Valentinum lib. de indulg. cap. 2. & 6. Vaſquez quæſt. 94. art. 1. dub. 3. num. 1. Coninchum in præſenti, diſp. 12. dub. 3. in fine. Aſſeritque, tam antiquos, quàm recentiores ſuam ſententiam ſimpliciter, & univerſaliter docere. At quantum exceſſerit in hoc judicio, convincit multitudo Doctorum, quos pro noſtra aſſertione retulimus, quippè non infimæ notæ ſunt. Illi autem, quos Lugo recenſet, confusè ac ſine diſtinctione à nobis propoſita loquuntur; vnde facile poſſunt de ſatisfactione Sacramentali ut præcisè punitiva interpretari. Quidquid tamen de his. *Sententia 4 aſſertioni oppoſita. Lug. Navar. Sylveſt. Angelus, Armilla Viguer. Alēſ. D. Bonav. Ric. Durand. Pala. Paludan. Adr. Valē. Vaſquez. Coninch.*

Probatur Lugonis ſententia primò ex cap. *Cum ex eo ſine, de Pœnit. & remiſſ.* Ubi Innocentius III. inquit: *Per indiſcretas, & ſuperfluas indulgentias ſatisfactiones Sacramentales enervari.* Ergo ideo quia aufertur obligatio adimplendi pœnitentias, alioquin ſi manet obligatio implendi illas ut medicinales, nihil prorſus enervabitur ſatisfactio. Id ipſumque roborari poteſt ex Bonifacio VIII. qui ut refert Gloſſa *in extravaganti antiquorum de Pœnit. & remiſs.* nolebant Sacerdotes aliquam injungere pœnitentiam iis, qui jubilæum anni Sancti lucrabantur quia nimirum ſatisfactione alia non indigebant. Tum etiam, & quidem à priori: nam Sacerdos pœnitentiam indicit ad ſatisfaciendum pro pœna debita peccatis: Ergo ſublato debito totius pœnæ, qualiter per indulgentiam plenariam fit, ceſſat omninò fundamentum illius obligationis; quemadmodum ſi condonaretur à Principe pęna debita pro aliquo crimine, eo ipſo deficeret obligatio impoſita per ſententiam judicis ad pœnam aliquam pro illo crimine ſubeundam. *Argum. 1. Innoc. III. Bonifacius VIII.*

Reſpondetur citatos textus intelligendos fore de ſatisfactionibus non ut medicinalibus, ſed ut abſolutè & ſimpliciter vindicativis: hæc enim ſunt, quæ per indiſcretas indulgentias enervantur, etiam ſi obligatio adimplendi pœnitentiam medicinalem perſiſtat: quippè cum indiſcreta ac ſuperflua indulgentia conceditur, non tanta injungitur pœnitentia, quanta injungenda erat abſolutè in vindictam, ſed ſolum illa minor, quæ alias ad medicinam ſatis eſt; unde non hæc, ſed illa abſque legitima cauſa detrimentum ſubit. Tum etiam: quia ſatisfactio Sacramentalis abſolutè dicta ſtat pro illa, quæ in vindictam, & ſolutionem deſignatur, atque ideo de hac intelligendum eſt loquutum fuiſſe Innocentium. Ac eodem proportionali modo interpretandus eſt Bonifacius: nam cum ſatisfactio Sacramentalis abſolutè prolata dicatur pœnitentia, eo quod ſit quaſi pœnæ tenentia in vindictam, ideo nolebat Pontifex pœnitentiam, id eſt, vindicativam injungi à Sacerdotibus illis pœnitentibus qui jubilæum anni Sancti lucrabantur: quia cum ex vi illius jubilæi totus reatus extingueretur, opus non erat pœnitentia injuncta ad ejuſdem reatus ſolutionem. Non veró de pœnitentia ut medicinali loquitur: quippè quæ nec ex prima impoſitione dicitur, nec per jubilæum ejus effectus ſuppletur. Ad rationem à priori dicendum eſt, Sacerdotem non ſolum pœnitentiam injungere ad ſolvendum debitum, ſed & ad præcavendum futurum peccatum. Quocirca ex quo per indulgentiam plenariam omninò tollatur debitum, ſolum evincitur perire obligationem adimplendi pœnitentiam punitivam, non autem medicinalem, cujus adhuc exiſtit. *Solutio.*

Digitized by Google

Replica. 86 Sed dices ex eodem Authore: Sacerdos nequit obligare pœnitentem ad ſatisfactionem, niſi quatenus illam imponit in pœnitentiam peccati: Ergo ſi per indulgentias deobligatur pœnitens ab illa ut vindicativa; abſolutè immunis erit ab ea etiam ut medicinali. Antecedens ſuadetur: nam pœnitentia injuncta in medicinam procedit à Sacerdote ut medico, impoſita autem in vindictam procedit ab eodem ut judice; atqui medicus ut talis non obligat, ſed conſulit; judex verò in quantum talis præcipit: ergo Sacerdos ſolum inducit obligationem adimplendi pœnitentiam punitivam, & non medicinalem; hæc enim ſi neceſſaria eſt ad futura peccata vitanda, obligat ex jure naturæ, non vero ex præcepto medici, qui ſolum declarat obligationem, quam alias habet pœnitens.

Confirmat. Confirmatur: etenim ſi reatu pœnæ ablato per indulgentias, adhuc obligaret jejunium v.g. impoſitum in medicinam, vel tale jejunium debetur ut ſatisfactio Sacramentalis, & pars Sacramenti, vel non? Ut ſatisfactio deberi nequit; quia qui nihil debet, non poteſt obligari ad ſolvendum, nec opus quod nihil ſolvit, poteſt eſſe ſatisfactio. Si ergo jejunium illud ſatisfactio non eſt, nec etiam erit pars Sacramenti; ac ſubinde pœnitens ad illius exhibitionem non obligabitur: quippe qui ex præcepto Sacerdotis ſolum obligari poteſt ad partem integralem Sacramenti. Id quod urgeri valet ex Concilio Tridentino ſeſſ. 14. cap. 8. ubi inquit, quod pœnitentia à Sacerdotibus injungenda: *Non ſit tantum ad novæ vitæ cuſtodiam, & infirmitatis medicamentum, ſed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, & caſtigationem: nam claves Sacerdotum non ad ſolvendum duntaxat, ſed, & ad ligandum conceſſas, etiam antiqui Patres, & credunt, & docent*. In quibus verbis ſatis palam indicat. Sacerdotes ſolum poſſe obligare ad pœnitentiam ut punitivam: nam inquit, non ſolum poſſe imponere medicinam, ſed caſtigationem, quia habent poteſtatem ligandi; quæ cauſalis, ut ſubſiſtat, ſupponit poteſtatem ligandi non exerceri quatenus medicina imponitur.

Urgetur ex Trid.

Diluitur replica. Reſpondetur ad replicam negando antecedens; ad cujus probationem dicendum eſt, Sacerdotem non ſolum obligare pœnitentem ad pœnitentiam ut vindicativam, ſed etiam ut medicinalem. Idque ex eo conſtat, quod in communi ſententia, quam ſupra dub. 2. num. 28. ſtatuimus, cui etiam idem Lugo adhæret diſput. 25. ſect. 5. num. 74. poteſt Sacerdos juſtis de cauſis gravem injungere pœnitentiam pro venialibus, aut etiam pro mortalibus jam confeſſis ad præcavendum vel lapſum viri Religioſi, vel relapſum ejuſdem, aut alterius, ad cujus exhibitionem pœnitens graviter tenetur, ut loco citato cum illis Authoribus docuimus. Illa autem pœnitentia, cum ſimpliciter medicinalis ſit, oritur à Sacerdote ut medico, atque ideo ab eo ut tali obligatio gravis oriri poteſt. Quocirca Sacerdos non ſolum ſe habet ut medicus, dum pœnitenti ſalubria conſilia adhibet, aut fœditatem peccati, damnationis periculum, obligationem reſtituendi, aut proximam occaſionem peccandi detegit; ſed etiam dum pœnitentiam medicinalem aſſignat, eam præcipiendo. Cur autem obligationem imponat ad pœnitentiam medicinalem; ex duplici capite oriri poteſt. Tum, quia in foro Sacramenti ſiſtitur loco Chriſti; unde ſicut Chriſtus per ſe ipſum poteſt ad pœnitentiam medicinalem obligare; ita Sacerdos, cui Chriſti munus demandatum eſt. Tum etiam: nam quemadmodum poteſtas ligandi, & abſolvendi non eſt duplex, ſed una, & ſimplex, ita poteſtas Sacerdotis ut judicis, & medici eſt unica, & indiviſibilis. Igitur cum Sacerdos per facultatem judicis poſſit obligare pœnitentem ad ſatisfactionem vindicativam, etiam poteſt ratione ejuſdem facultatis ad pœnitentiam medicinalem. Judex enim quatenus talis non ſolum pœnam indicit ob patrata crimina, ſed, & in futurorum præcautionem, ut etiam in judicibus fori exterioris liquet. Ex quibus habetur, quod dum pœnitentia injuncta eſt ſimpliciter medicinalis, & ſecundum quid punitiva, eo quod non tam in ſolutionem, quam in præſervationem injungitur, adhuc poſt lucratam indulgentiam obligat: quippè cujus effectus per indulgentias non ſuppletur.

Confirmat. repellitur. Ad Confirmationem reſpondetur, jejunium illud, ſublato reatu per indulgentias, deberi tanquan partem Sacramenti: pœnitentia namque medicinalis pars Sacramenti eſt, quæ etiam in illo eventu dicenda eſt ſatisfactio, non quia reatum ſolvat, ſed quia nomen ſatisfactio applicatur tam pœnitentiæ ſolutivæ reatus, quam præſervativæ culparum, eo quod ut plurimum idem opus utrumque munus ſibi vendicat, licet alias pœnitentia per ſe primo nuncupetur ſatisfactio ex munere ſolvendi reatum. Nec oppoſitum ex Tridentino evincitur: nam ly *ſed, & ad diligendum*, ampliandum eſt, ita ut intendat quod Sacerdotes habent poteſtatem non ſolum ad abſolvendum à peccatis, ſed etiam ad ligandum, vel obligandum ad utrumque, nimirum, & ad pœnitentiam vindicativam, & ad medicinalem: nam eo ipſo quod Sacerdos quatenus judex habeat poteſtatem ligandi ad vindictam, conſequens eſt ut eam habeat obligandi ad medicinam; cum etiam ad judicem ſpectet rectè diſponere ut futura crimina præcaveantur, quamvis ſub hac conſideratione medicus nuncupari poſſit.

87 Secundò, & urgentius arguitur ex D. Thoma quæſt. 25. ſupplem. art. 1. ad 4. ubi ait: *Dicendum, quod majus remedium præbetur contra peccata vitanda ex gratia, quàm aſſuetudine noſtrorum operum: quia ex affectu, quem accipiens indulgentias concipit ad cauſam, pro qua indulgentia datur, ad gratiam diſponitur, ideò etiam per indulgentias remedium ad peccata vitanda datur, & ideò non eſt in deſtructionem indulgentias dare, niſi inordinatè dentur. Tum conſulendum eſt eis, qui indulgentias conſequuntur, ne propter hoc ab operibus pœnitentiæ injunctis abſtineant, ut etiam ex eis remedium conſequantur, quamvis à debito pœnæ eſſent immunes*. Ergo ſaltem ex mente D. Thomæ pœnitens lucrata indulgentia deobligatur à pœnitentia etiam ut medicinali. Conſequentia liquet, tum ex ipſis verbis Angelici Præceptoris dicentis conſulendum eſſe lucrantibus indulgentias, ne propterea pœnitentiam injunctam omittant: nam ly *conſulendum* ſatis palam indicat, injunctam pœnitentiam non obligare ex præcepto. Tum etiam: etenim ideò non excuſaretur pœnitens, quia per indulgentias non daretur illi remedium ad peccata vitanda; ſed indulgentiæ illud conferunt, ut conſtat ex verbis, & ratione D. Thomæ: ergo. Tum denique, & à fortiori: eo enim juxta doctrinam traditam indulgentiæ deobligant à pœnitentia punitiva, quia ſolvunt reatum, in quem ſolvendum ipſa tendebat; atqui etiam indulgentiæ auferunt finem pœnitentiæ medicinalis, remedia adhibendo contra futura peccata; ergo pœnitens ab utraque fit immunis. *2. Argumentum difficilius. ex D.Tho.*

Hoc argumentum Herculeum habere robur, oppoſitamque ſententiam ſatis probabilem reddere in via D. Thomæ, diffiteri non poſſumus, illique omninò adhærere cogeremur, niſi præclara Thomiſticæ ſcholæ Sydera, ac fideliſſimos Doctoris Angelici interpretes Cajetanum, Sotum, Nugnum, alioſque hujus notæ indivulsè ejus veſtigia ſequentes, inveniremus noſtram docuiſſe ſententiam. Cajetanus namque tract. 16. de indulg. quæſt. 4. in ſolut. ad 4. ait; *Quod autem dicitur, quod pœnitentia, ad quam tenetur peccator, eſt Crux Chriſti, & mortificatio Paſſionum, jam à priſcis ſolutum eſt Doctoribus, dicentibus quod pœnæ, in quantum ſunt medicinæ Paſſionum, non ſupplentur per indulgentias: & propterea debemus, etiam indulgentiis acquiſitis, pœnitentiam agere, & medicinam paſſionum noſtrarum. In quantum vero ſunt ſatisfactivæ pro peccatis commiſſis, ſic ſupplentur per indulgentias*. Similiterque Nugnus in addit. ad 3. part. quæſt. 13. artic. 2. inquit: *Duo tamen ſunt circa hoc advertenda. Primum eſt, quod tantum remittitur per iſtas indulgentias pœnitentia, in quantum eſt ſatisfactoria, non verò in quantum eſt medicinalis; atque adeò quando fuerit medicinalis, debet adimpleri ut impoſita eſt, & non remittitur per indulgentias*. Et quidem incredibile eſt, hos præcipuos D. Thomæ alumnos illius mentem non calluiſſe, vel ab ejus veſtigiis ultro deviaſſe. Quo circa cum Ang. Doctor ſupra, quæſt. 13. art. 2. palam noſtram ſententiam doceat, credendum non eſt authoritatem in objectione relatam illi contrariam fore, ſed ſatius erit ad ſanum ſenſum eam reducere. *Solutio.* *Cajetan.* *Nugnus.*

Nota. Pro cujus intelligentia obſervandum eſt, indulgentiam tripliciter accipi poſſe, formaliter nimirum, effectivè, & concomitanter. Primo modo præcisè dicit applicationem ſatisfactionum Chriſti, & Sanctorum, factam à legitimo Theſauri Eccleſiæ diſpenſatore, à ſummo Pontifice, videlicet, utpotè Chriſti Vicario, vel ab

alio

Digitized by Google

alio ex illius conceſſione. Secundo modo importat remiſſionem pœnæ temporalis debitæ pro peccatis, totalem quidem, ſi indulgentia plenaria ſit, partialem vero, ſi partialis tantum extiterit. Tertio autem modo affert opus aliquod pium, & honeſtum, à fidelibus exequendum, quod eſt quaſi cauſa vel conditio ſub qua indulgentia conceditur. Porrò hujuſmodi opus ſatisfactorium eſt, ac medicinale ad peccata præcavenda, inſuperque diſponit ad receptionem gratiæ tam auxiliantis, quam ſanctificantis, quarum quælibet remedium præbet ad ſuggeſtiones effrænandas, peccataque reſcindenda. Ex quibus.

Ad argumentum reſpondetur, D. Thomam, dum ait: *Quod etiam per indulgentias remedium ad peccata vitanda datur*, non eſſe intelligendum de indulgentiis formaliter, aut effectivè acceptis, quo pacto cum ſolum importent applicationem ſatisfactionum Chriſti, & Sanctorum à Pontifice factam, & ſolutionem reatus eiſdem ſatisfactionibus inductam, nec pœnitentis paſſiones effrænant, nec carnem domant, ut futura peccata detineant. Sed intelligendus eſt de indulgentiis ſecundum id, quod concomitanter, & quaſi conditionatè adducunt, nimirum de illo opere honeſto, quod Pontifex indicit lucraturis indulgentias, ut eſſe ſolent alicujus Eccleſiæ viſitatio, confeſſionis emiſſio, vel preces aliquæ coram tali imagine fundendæ; quæ omnia ferventer ac piè exercita, & ex ſe medicinæ ſunt, & ad gratiæ receptionem diſponunt, qua ad peccata futura præcavenda majus remedium paratur, quàm noſtrorum operum aſſuetudine.

Ex quo fit, quod per indulgentias formaliter ſumptas non deobligatur pœnitens à medicinalis pœnitentiæ executione, ſed tenetur ſaltem ad aliquam, licet alias extrahatur ab aliis diſtinctis ab illo opere honeſto, quod tanquam cauſa, vel conditio aſſignatur, dum indulgentia conceditur. Enimvero tunc, inquit Nugnus, illud opus, per cujus exhibitionem obtinetur indulgentia, à Sacerdote applicandum vel injungendum eſt in pœnitentiam, quæ Sacramentum compleat, ad eamque tenebitur pœnitens, quamvis immunis fiat ab aliis, ſi ſimul à Sacerdote injungantur: haſque executioni mandare, ſolius conſilii erit, & non præcepti; quo ſenſu interpretandus eſt D. Thomas, cum ſubdit: *Conſulendum eſt lucrantibus indulgentias, ut à pœnitentiis injunctis non abſtineant*; à ſuperadditis videlicet arbitrio Sacerdotis; nec aliud innuunt Ang. Doctoris verba. Unde liquet, nunquam pœnitentem ex vi indulgentiæ ab omni medicinali ſatisfactione deobligari, cum ſaltem alligetur illi operi honeſto, ratione cujus indulgentia impenditur, injuncto in ſatisfactionem medicinalem.

Nugnus.

DUBIUM VI.

Quem effectum inducat ex opere operato ſatisfactio Sacramentalis?

CОncors Doctorum ſententia ſupponit, ſatisfactionem Sacramentalem aliquem ſupernaturalem effectum ex opere operato, & virtute clavium ſortiri ultra illum, quem cauſat ex ſe, & ex opere operantis; quod inſinuatur à Tridentino ſeſſ. 14. cap. 3. ubi dicitur: *Contritionem, confeſſionem, & ſatisfactionem eſſe partes Pœnitentiæ, quatenus ad plenam, perfectamque remiſſionem peccatorum ex divina ordinatione requiruntur*. Et ratio etiam id evincit: nam ſatisfactio eſt vera pars ſaltem integralis hujus Sacramenti procedens à poteſtate clavium: ergo ſortitur ex opere operato aliquem ſupernaturalem effectum, alias nullum eſſet diſcrimen inter ſatisfactionem Sacramentalem, & non Sacramentalem. Tria autem ſunt, de quibus diſputant Authores, an à ſatisfactione Sacramentali ex opere operato cauſentur. Remiſſio videlicet pœnæ temporalis debitæ pro peccatis jam dimiſſis; divinum aliquod auxilium ad peccata præcavenda; & tandem augmentum gratiæ habitualis ultra illam, quam pœnitens per confeſſionem, & abſolutionem ſortitur. Quæ omnia diverſis concluſionibus decidemus.

Trident.

§. I.

Triplici concluſione dubium reſolvitur.

88 DIcendum eſt primò, ſatisfactionem Sacramentalem per ſe cauſare ex opere operato remiſſionem pœnæ temporalis debitæ pro peccatis dimiſſis. Explicatur concluſio. Diximus indefinitè, *ſatisfactionem Sacramentalem cauſare remiſſionem pœnæ temporalis debitæ pro peccatis dimiſſis*, non determinando an totius pœnæ, vel ſolum partis illius? Id enim ex dicendis in dubii calce conſtabit. Addimus *ex opere operato*, hoc eſt, ex elevatione, quam habet virtute clavium, & ex virtute ſpeciali, quam obtinet ex meritis Chriſti, Sacramentorum Authoris, vi cujus major pœnæ remiſſio correſpondet tali ſatisfactioni ut parti Sacramenti, quam eſſet illa, quæ ex merito operantis operi ſatisfactorio ineſt. Subdimus etiam *per ſe*: quia an per accidens ratione obicis poſſit hujuſmodi effectus impediri, aut omninò auferri; alia difficultas eſt, quam forſan deinceps obiter attingemus. Concluſionem ita explicatam tuentur N. Franciſcus quæſt. 10. punct. 1. num. 44. N. Antonius diſp. 21. ſect. 1. num. 1597. Nugnus in addit. quæſt. 13. art. 2. diffic. 2. Gonet diſp. 13. art. 3. §. 1. num. 31. Suar. diſp. 38. ſect. 2. Vivaldus de ſatisfact. num. 13. Caſtro Palao diſp. unic. punct. 21. §. 2. num. 1. Lugo diſp. 25. num. 16. Filliucius tract. 8. de ſatisfact. Sacram. cap. 2. n. 33. Vaſq. quæſt. 94. art. 2. dub. 5. Coninchus diſp. 10. du. 10. concl. 1. & 2. Henriq. lib. 5. c. 20. n. 7. & alii.

N. Fràciſc. N. Anton. Nugn. Gonet, Suar. Vivald. Caſtro Palao. Lugo, Filliuc. Vaſq. Coninchus, Henriq.

Probatur igitur primò ex Tridentino ſeſſ. 14. cap. 8. ubi inquit: *Neque verò ſecurior alia via in Eccleſia Dei unquam exiſtimata fuit ad amovendam imminentem à Deo pœnam, quàm ut hæc pœnitentiæ opera homines cum verò animi dolore frequentent*. Statimque quaſi per illationem ſubdit: *Debent ergo Sacerdotes Domini pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate, ſalutares, & convenientes ſatisfactiones injungere*. Ex quibus habentur duo, & quod loquatur de ſatisfactione Sacramentali, aut injuncta à Sacerdote, & quod de hujuſmodi ſatisfactione dicat cauſare remiſſionem pœnæ: Ergo cum etiam ibidem addat: *Neque ita noſtra eſt ſatisfactio hæc, quam pro peccatis noſtris exolvimus, ut non ſit per Chriſtum Jeſum*; id eſt, ex vi operis operati à Chriſto Jeſu; conſequens eſt Concilium ſentire, ſatisfactionem Sacramentalem cauſare remiſſionem pœnæ ex opere operato.

Probatio 1. ex Tridèt.

Confirmatur ex Angelici Præceptoris teſtimonio in 4. diſt. 46. quæſt. 1. art. 1. quæſtiunc. 2. ad 3. ubi ait: *Vel dicendum, quod per ſatisfactionem conſequitur pœnitens perfectum effectum gratiæ peccatum abolentis, quia liberatur totaliter à reatu peccati*; id eſt, etiam à pœna peccatis debita: in hoc quippè conſiſtit perfecta, & totalis peccatorum remiſſio, quod non ſolum culpa, ſed, & reatus contractus remittatur. Ibique palam ſermonem facit de ſatisfactione Sacramentali ſuum effectum ex opere operato inducente: ſolvit enim argumentum, quod ſibi objecerat, ad probandum Pœnitentiæ partes non convenienter aſſignari, ſatisfactionemque Sacramenti partem non eſſe, ut legenti perſpicuum erit. Ergo ex mente D. Thomæ ſatisfactio Sacramentalis cauſat per ſe ex opere operato pœnæ temporalis debitæ remiſſionem.

Confirm. at ex D.Tho

89 Suadetur deinde ratione: nam Sacramentum Pœnitentiæ, ſicut quodlibet aliud, cauſat ſuum effectum ex opere operato; ſed ſatisfactio à Sacerdote injuncta eſt pars Sacramenti: ergo cauſat ex opere operato effectum ſibi correſpondentem. Majorem docuimus tract. 22. diſp. 4. dub. 1. à num. 12. Minorem etiam ex profeſſo firmavimus in priori parte hujus tract. diſp. 1. dub. 2. §. 2. à num. 59. & deinceps. Conſequentia autem ex eo liquet, quod pars ſortitur modum operandi totius: oppoſitum enim nulla ratione evinci poteſt. Tum ſic: ſed effectus correſpondens ſatisfactioni eſt remiſſio pœnæ temporalis: ergo hanc cauſat ex opere operato. Minor ſubſumpta conſtat ex Tridentino ſeſſ. 14 cap. 3. ubi ait: *Qui* (id eſt, pœnitentis actus) *quatenus in pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque, & perfectam peccatorum remiſſionem ex Dei inſtitutione requiruntur*. Plena autem,

Ratio aſſertionis.

ac perfecta peccatorum remiſſio non ſolum expoſcit, ut culpa ac pœna æterna remittatur, ſed etiam ut temporalis pœnæ reatus extinguatur: perfectum enim eſt illud, cui nihil deeſt. Ergo hujuſmodi temporalis pœnæ remiſſio tanquam effectus proprius reſpondet ſatisfactioni integranti Sacramentum. Patet conſequentia: nam cum totum Sacramentum, & ejus partes cauſent omnimodam peccatorum remiſſionem, ita in hoc per diſtributionem accommodam debent proportionari, ut partibus eſſentialibus reſpondeat effectus ſubſtantialis, nimirum remiſſio culpæ ac pœnæ æternæ; parti verò integrali, qualis eſt ſatisfactio complens Sacramentum, remiſſio pœnæ temporalis, qua peccatum complete fit remiſſum.

Confirmatur: quia ſatisfactio Sacramentalis majoris virtutis eſt, quam non Sacramentalis; ſed nequit eſſe majoris virtutis, ſi remiſſionem pœnæ temporalis non cauſat ex opere operato: ergo. Probatur minor: nam ſatisfactio extraſacramentalis tollit illius pœnæ reatum ex opere operantis: ergo ſi ea, quæ Sacramentalis eſt, ex opere operato prædictam pœnam non remittit, non habet in quo virtutem ſatisfactionis non Sacramentalis excedat. Adde, ſatisfactionem injungi à Sacerdote virtute clavium, atque ideò ex inſtitutione Chriſti: ergo cum inſtituta ſit ad ſignificandam remiſſionem pœnæ temporalis, eandem cauſare debet ex opere operato: tritum eſt enim principium illud, Sacramenta novæ legis id ex opere operato efficere, quod ſignificant.

Conclus. 2. 90 Dicendum eſt ſecundo, ſatisfactionem Sacramentalem ſortiri etiam vim impetrandi auxilia ad præcavenda peccata futura, & hunc effectum habere ex opere operato. Ita Gonet diſp. 13. art. 3. §. 1. num. 13. Suarez diſp. 38. ſect. 2. num. 3. circa finem, N. Franciſcus cap. 10. punct. 1. num. 7. N. Antonius. Palaus diſp. unic. punct. 21. n. 4. Dicaſtillo diſp. 14. dub. 10. n. 157. Coninchus diſp. 10. dub. 10. num. 22. & alii. Suadeturque ratione: Etenim Sacramenta novæ legis, ac ejus partes efficiunt ex opere operato quod ſignificant; ſed ſatisfactio Sacramentalis ſignificat non ſolum remiſſionem pœnæ temporalis, ſed etiam ſpecialem facilitatem ad futura peccata fuganda, quæ à prædictis auxiliis præſtatur: ergo ſortitur vim impetrandi prædicta auxilia, eaque ex opere operato obtinet. Major liquet ex Tridentino ſeſſ. 7. Can. 6. Minorem etiam palam docet idem Concilium ſeſſ. 14. cap. 8. ubi aſſignans finem, ac motivum inſtitutionis ſatisfactionis Sacramentalis, rationemque imponendi in pœnitentiam pœnalia opera, inquit: *Proculdubio enim magnopere à peccato revocant, & quaſi fræno quodam coercent hæ ſatisfactoriæ pœnæ, cautioreſque, & vigilantiores pœnitentes efficiunt, medentur quoque peccatorum reliquiis, & vitioſos habitus malè vivendo comparatos, contrariis virtutum actibus tollunt.* Atque ideo ſatisfactio Sacramentalis non ſolum inſtituta eſt ad ſignificandum, ſed ſimul ad efficiendum, ut virtute Sacramenti, ac ex meritis Chriſti obtineantur auxilia, quibus facilius aſſequantur illi effectus revocandi à peccatis, cautioreſque reddendi pœnitentes; quod licet alias haberi poſſet per ſatisfactionem extraſacramentalem, non ita faciliter ac per Sacramentalem.

(Gonet, Suarez, N. Franciſc. N. Anton. Palaus, Dicaſtill. Coninch. — *Ratio.* — Concil. Trid.)

Concl. 3. 91 Dicendum eſt tertio; ſatisfactionem Sacramentalem non cauſare ex opere operato augmentum gratiæ habitualis. Hanc concluſionem obiter innuimus in priori parte hujus tract. diſp. 1. dub. 2. §. 7. nu. 120. Illique adhærent N. Franciſcus ubi ſupra, nu. 8. & 14. N. Antonius num. 1599. N. Bonæ Spei diſp. ultim. num. 28. Hurtado diſp. 14. diffic. 13. Lugo diſp. 25. num. 6. Adamus quæſt. 8. num. 22. Dicaſtillo diſp. 14. dub. 10. n. 156. Vaſq. qu. 94. ar. 2. du. 5. num. 6. Coninchus diſp. 10. dub. 10. num. 90. Palacius diſt. 13. diſp. 1. & diſt. 16. qu. 1. art. 1. Joannes Sanctius in ſelectis diſp. 1. & 33. num. 121. Præpoſitus quæſt. 12. num. 6. Ochagavia de ſatisf. quæſt. 7. num. 6. & 8. & alii. Eamque conformiorem menti Angelici Præceptoris cenſemus.

(N. Fráciſc. N. Anton. N. Bonæ Spei, Hurtad. Lugo, Adamus, Dicaſtill. Vaſquez, Coninch. Palacius, Sanct. Præpoſitus, Ochagavia.)

Probat. ex D. Thom. Suadetur igitur ex Divo Thoma in 4. diſt. 16. quæſt. 1. artic. 1. quæſtiunc. 2. ubi inquirens, an convenienter aſſignentur tres partes pœnitentiæ? Cum hoc argumentum ſibi objeciſſet: *Præterea in Sacramento novæ legis gratia ſuſcipienti confertur; ſed in ſatisfactione non confertur aliqua gratia, ergo non eſt Sacramenti pars.* Reſpondet duplici ſolutione, & in neutra minorem negat, quam proculdubio negaret, ſi ſatisfactionem Sacramentalem gratiam conferre intelligeret. Diluitque primo objectionem dicendo: quod *ex propoſito ſatisfaciendi gratia confertur, quamvis ſatisfactio actualis gratiam præſupponat.* Unde tota gratia hujus Sacramenti ligatur, ut ita loquamur, ad ejus adminiſtrationem, ubi datur propoſitum ſatisfaciendi, quin reſervetur aliquis illius gradus deinceps inducendus ex opere operato in vi ſatisfactionis exercitæ. Secundo reſpondet: *Vel dicendum, quod per ſatisfactionem conſequitur pœnitens perfectum effectum gratiæ peccatum abolentis, quia liberatur totaliter à reatu peccati*; id eſt, à pœna temporali debita pro peccato: ergo juxta mentem Divi Thomæ ſatisfactio Sacramentalis nullo modo cauſat ex opere operato ſecundam gratiam, aut ejus augmentum, ſed illud efficit ſolum ex opere operantis, ut infra explicabimus.

92 Reſpondebis D. Thomam minorem argumenti non negaſſe, quia ibi loquebatur de gratia per ſe correſpondenti Sacramentis novæ legis, non verò de illa, quam cauſant per accidens. Pœnitentia autem, utpote Sacramentum mortuorum, per ſe ſolum habet inducere primam gratiam, non verò ſecundam, ſeu prioris augmentum. Quocirca cum ſatisfactio actualis primam gratiam non conferat, ſed ſupponat inductam ex propoſito ſatisfaciendi, quod in ſuſceptione hujus Sacramenti ineſt, nil mirum quod implicitè concedat, actualem ſatisfactionem aliquam gratiam, id eſt, primam non impendere: ibi enim loquebatur juxta ſubjectam materiam. Sed non ob id negat, ſatisfactionem adhuc ut exercitam ſecundam gratiam aut prioris augmentum producere; cum oppoſitum adſtruat 3. part. ut ex dicendis conſtabit. *Evaſio.*

Hæc tamen evaſio nihil refert: nam cum D. Thomas in argumento, cui ſolutionem adhibebat, uſus fuerit illa particula *non aliqua*, cujus æquipollens eſt *nulla*, quæ eſt univerſalis negativa, idem omnino eſt concedere in illa minori, quod *in ſatisfactione non confertur aliqua gratia*, ac dicere quod *nulla gratia confertur*: omnis namque gratia cauſabilis ſive per ſe, ſive per accidens ad primam & ſecundam reducitur. Admittens igitur Divus Thomas illam minorem univerſaliter concedit, nullam gratiam, id eſt, nec primam, nec ſecundam in actuali ſatisfactione produci; alioqui facilimè poſſet argumentum diluere, minorem illam univerſaliter negando: nam eo ipſo quod aliqua gratia in ſatisfactione exercita producatur, falſum eſt abſolutè quod non aliqua, vel quod nulla producatur. Et quidem ſi Divus Thomas ſentiret, ut adverſarii intendunt, ſatisfactionem exercitam aliquam gratiam conferre: ad totalem peccati remiſſionem, id eſt, tam culpæ, & pœnæ æternæ, quam temporalis, non confugeret: facilius enim objectionem diluere poſſe per recurſum ad productionem augmenti gratiæ. Unde Divum Thomam in prærallegato teſtimonio noſtræ favere ſententiæ extra dubium eſt. *Præcluditur.* *Ratio aſſertionis.*

93 Deinde ſuadetur concluſio ratione: nam Sacramentum Pœnitentiæ per id gratiam habitualem ex opere operato producit, quod illam ſignificat, & ad illam producendam fuit inſtitutum; ſed ſatisfactio non ſignificat gratiam habitualem, nec ad eam cauſandam inſtituta fuit: non igitur per ſatisfactionem gratia ex opere operato producitur. Minor, in qua eſt difficultas, ſuadetur: nam ſatisfactionis Sacramentalis ſignificatio: ejuſque inſtitutio non aptius venari valet, quam ex verbis Concilii Tridentini, quod ſeſſ. 24. cap. 8. & 9. de ſatisfactionis neceſſitate, ejuſque fructu agit; ſed ibi nullum occurrit verbum, unde hujuſmodi gratiæ ſignificatio, aut productio colligi valeat, imò dum effectum, aut fructum ſatisfactionis exprimit, de ſola pœnæ temporalis remiſſione loquitur, nulla gratiæ habitualis productionis mentione facta, ut videre eſt ibi dum dicit: *Neque vero ſecurior ulla via in Eccleſia Dei unquam exiſtimata fuit ad amovendam imminentem à Domino pœnam, quàm ut hæc pœnitentiæ opera homines cum vero animi dolore frequentent.* Ne ergo dicamus, Concilium diminutè ſatisfactionis naturam explicuiſſe, dum de ejus neceſſitate, & fructu ſermonem texuit, ejus pretioſiorem fructum (qualis eſt gratia habitualis aut illius augmentum) reticendo; aſſerendum eſt, ſatisfactionem Sacramentalem nec talem fru-

Digitized by Google

fructum ſignificare, nec illum ex opere operato producere.

§. II.

Oppoſitæ ſententiæ referuntur, & earum motiva enervantur.

Sententia prima concluſioni oppoſita. *Sot. Martin. Ledeſ. Adrian.* *Fundam.*

94 ADverſus primam concluſionem pugnare videntur Soto in 4. diſt. 19. quæſt. 1. art. 1 Martinus de Ledeſma 4. part. quæſt. 23. art. 4. dub. 4. Adrianus quæſt. 2. de ſatiſf. quorum ſententiam probabilem exiſtimat Joannes Sanctius in ſelectis diſp. 26. num. 4. licet oppoſitam ut probabiliorem amplectatur. Quorum fundamentum eſt, quod omnis effectus ex opere operato per Sacramentum productus vel cauſatur à Sacramento, vel ab aliqua ejus parte eſſentiali; ſed ſatiſfactio non eſt Sacramentum, nec pars eſſentialis illius: ergo nullum effectum ex opere operato producit; conſequenterque (inquit Sotus) ſolum ex opere operantis pœnam temporalem remittet, licet in hoc genere majoris ſatiſfactionis ſit, eo quod ex præcepto Confeſſoris executioni mandatur.

Rejicitur. Sed hoc levi manu diſpellitur: reſpondetur enim negando majorem abſolutè prolatam: nam licet effectus principalis hujus Sacramenti, gratia nimirum habitualis ſanativa, vel ejus augmentum, ſolum ex opere operato producatur ex vi Sacramenti, vel alicujus partis eſſentialis illius, quales ſunt abſolutio per modum formæ, contritio & confeſſio per modum eſſentialis materiæ: attamen effectus minus principalis, uti eſt remiſſio pœnæ temporalis remanentis poſt culpam dimiſſam, reſpondere poteſt ſatiſfactioni, atque ideò ab ea ex opere operato produci tanquam à parte Sacramenti minus principali illud integranti, ac perficienti.

Sententia oppoſita ſecundæ concluſioni. *Lugo.* *Motivum.*

95 Adverſus ſecundam concluſionem militat Lugo diſp. 25. ſect. 2. num. 6. exiſtimans; ſatiſfactionem jus non conferre ad auxilia aliqua in ordine ad præſervandum hominem à peccatis. Quod inde probat, quia Sacramenta non ſolent ex opere operato conferre auxilia, niſi quatenus cauſant habitualem gratiam: ex qua oriuntur, & quæ jus tribuit ad eadem auxilia; ſed ſatiſfactio non confert ex opere operato gratiam habitualem, aut Sacramentalem, ut in ultima concluſione ſtatuimus: igitur jus non præbet ad prædicta auxilia obtinenda, quibus peccata removeantur.

Diluitur. Reſpondetur, ſatiſfactionem exercitam non producere gratiam habitualem, aut ejus augmentum, nec inſuper gratiam Sacramentalem, nempe ſanativam, quoad entitatem, aut intenſionem; producere tamen aliquam hujus quaſi determinationem, qua trahitur ad proprios effectus ſatiſfactionis. Quæ determinatio dici poteſt *extenſio gratiæ ſanativæ ex parte effectus*; eo quod in vi illius habetur completus effectus gratiæ Sacramentalis ſanativæ, aut purgantis animam à peccatis: quippè quæ remittuntur non ſolum quoad culpam, & pœnam æternam, ſed etiam quoad temporalem. Satiſfactio igitur ratione hujus extenſionis, quam in gratia ſanativa inducit, exigit aut affert peculiaria auxilia, quibus homo occaſiones peccandi fugiat, & ſuperet, ac diutius perſeveret in gratia.

Sententia tertiæ concluſioni oppoſita. *Cajet. Sotus, Nug. Ledeſ. Gonet, N. Gabr. Gran. Rodrig. Joan. à Cruc. Diana.* *1. Objectio.* *D. Thom.*

96 Adverſus tertiam concluſionem plures pugnant Thomiſtæ, quorum authoritas ſatis probabilem etiam in via D. Thomæ oppoſitam reddit ſententiam. Hi ſunt, Cajetanus 3. part. q. 90. art. 2. Sotus in 4. diſt. 17. quæſt. 1. art. 2. Nugnus in præſenti, quæſt. 13. ſupplem. art. 2. Petrus de Ledeſma in ſumma, tom. 1. de Pœnitent. cap. 1. Dub. 2. Gonet diſp. 13. art. 3. §. 1. num. 31. N. Gabriel de Pœnit. diſp. 12. quæſt. 1. Granados tom. 5. de Pœnit. tract. 1. diſp. 3. num. 2. Rodriguez 2. part. cap. 126. num. 9. Diana 3. part. tract. 4. reſol. 70. Joannes à Cruce part. 2. de Pœnit. quæſt. 1. dub. 4. & alii. Quam ſententiam ſuadere nituntur primò authoritate D. Thomæ, qui 3. part. quæſt. 90. art. 2. ad 2. diluens ſimilem, aut eandem objectionem, quam in 4. ſentent. ſupra relatam à num. 72. ita reſpondet: *Ad ſecundum dicendum, quod ſatiſfactio confert gratiam prout eſt in propoſito, & auget eam prout eſt in executione, ſicut etiam Baptiſmus in adultis.* In quo teſtimonio; inquit, Gonet loco nuper relato §. 2. 2. num. 36. D. Thomam virtualiter deſeruiſſe ſententiam, quam docuerat in 4. ſentent. Igitur juxta mentem S. Doctoris ſatiſfactio Sacramentalis adhuc ut executioni mandata ex opere operato augmentum gratiæ producit.

97 Hanc objectionem diluimus, authoritatemque D. Thomæ ſedulò expendimus in priori parte hujus tract. diſp. 1. dub. 2. §. 7. num. 120. ubi, ſicut nec in præſenti, nec leve reperimus indicium illius retractationis, quam factam putat Gonet. Quocirca ex doctrina, quam loco citato tradidimus, reſpondetur dupliciter. Primò, quod dum Ang. Præceptor aſſerit, ſatiſfactionem Sacramentalem exercitam producere augmentum gratiæ, intelligendus eſt de productione ex opere operantis, eo quod ſatiſfactio eſt actus liber, honeſtus, in via elicitus, à gratiaque procedens, & aliunde capax novi fervoris, vel actus charitatis, aut alterius virtutis tunc exercitæ; non verò de productione augmenti gratiæ ex opere operato, & in virtute Sacramenti. Hanc autem eſſe mentem D. Thomæ liquet ex verbis immediatè appoſitis, quibus ſe ipſum explicat: inquit enim; *Et auget eam prout eſt in executione, ſicut etiam Baptiſmus in adultis.* Baptiſmus autem in adultis non confert gratiæ augmentum ex opere operato, & in vi Sacramenti, ſed ſolum ex opere operantis, ac ex devotione illum ſuſcipientis, ut docet idem S. Doctor in locis, ad quæ in margine ſe refert, nimirum, eadem 3. part. quæſt. 69. art. 8. & quæſt. 68. art. 2. ubi inquirens: *Utrum ſine Baptiſmo aliquis poſſit ſalvari?* Reſpondet: *Quod Sacramentum Baptiſmi dupliciter poteſt alicui deeſſe. Uno modo in re, & voto; alio modo poteſt deeſſe re, ſed non voto: ſicut cum aliquis baptizari deſiderat, ſed aliquo caſu prævenitur morte antequam Baptiſmum ſuſcipiat; & talis ſine Baptiſmo actuali ſalutem conſequi poteſt propter deſiderium Baptiſmi, quod procedit ex fide per dilectionem operante, per quam Deus interius hominem ſanctificat.* En Baptiſmus, de quo loquitur D. Thomas. Hic autem cum ſit Baptiſmus flaminis, gratiæ augmentum ex opere operato non producit, ſed tantum ex opere operantis. Unde cum D. Thomas aſſerat, ſatiſfactionem exercitam concurrere ad productionem augmenti gratiæ, ſicut Baptiſmus in adultis, palam eſt non docere ſatiſfactionem illum effectum producere ex opere operato, & in vi Sacramenti.

1. Solutio.

Fulcitur ſolutio. *D. Thom.*

Quæ ſolutio fulciri poteſt ex alio loco, ad quem etiam D. Thomas in authoritate nobis objecta ſe remittit; nimirum ex quæſt. 69. art. 8. ubi quærens: *Utrum Baptiſmus habeat in omnibus æqualem effectum?* Ita reſpondet: *Dicendum quod duplex eſt effectus Baptiſmi, unus per ſe, & alius per accidens. Per ſe eſt id, ad quod Baptiſmus eſt inſtitutus, ſcilicet, ad regenerandum hominem in ſpiritualem vitam; & hunc effectum æqualiter facit in omnibus, qui æqualiter ſe habent ad Baptiſmum. Unde quia omnes pueri æqualiter ſe habent ad Baptiſmum (quia non in fide propria, ſed in fide Eccleſiæ baptizantur) omnes æqualem effectum percipiunt in Baptiſmo. Adulti verò, qui per propriam fidem ad Baptiſmum accedunt, non æqualiter ſe habent ad Baptiſmum: quidam enim cum majori, quidam cum minori devotione ad Baptiſmum accedunt. Et ideò quidam plus, quidam minus de gratia novitatis accipiunt. Effectus autem Baptiſmi per accidens eſt ad quem Baptiſmus non eſt ordinatus.* Hæc D. Thomas; ubi majorem gratiam collatam adulto in Baptiſmo non tribuit virtuti Sacramenti, ſed adultorum devotioni, quæ eſt virtus operantis: *Quidam enim*, inquit, *cum majori, quidam cum minori devotione ad Baptiſmum accedunt.* Gratia autem, quæ ex opere operato provenit à Sacramento, in omnibus aſſerit eſſe æqualem. Unde conſequenter ad hæc in ſolutione ad ſecundum ejuſdem articuli ait: *Ad ſecundum dicendum, quod hoc, quod in baptizatis major vel minor gratia apparet, poteſt dupliciter contingere; uno modo, quia unus in Baptiſmo percipit majorem gratiam, quam alius, propter devotionem majorem* (hoc eſt, ex opere operantis;) *Alio modo, quia etiam ſi æqualem gratiam percipiant* (qualiter ſe habent pueri) *non æqualiter ea utuntur, ſed unus ſtudioſius in ea proficit, alius per negligentiam gratiæ deeſt.* Ex quibus omnibus haud obſcurè liquet tum mira conſonantia doctrinæ, quam D. Thomas tradidit in 4. ſentent. cum ea, quam loco in objectione citato docuit, atque ideò priorem minimè retractaſſe. Tum etiam, quod dum inquit ſatiſfactionem Sacramentalem mandatam executioni augere gratiam, ſolum loquitur de augmento inducto virtute operantis.

98 Secundo reſpondetur, D. Thomam in illo teſtimonio non intendere, ſatiſfactionem exercitam augere gratiam *Alia ſolutio.*

Digitized by Google

tiam intenſivè, & quoad entitatem, ſed extenſivè, quoad effectum, quatenus remittit reatum pœnæ temporalis. Id quod exemplo patet: nam actus exterior dicitur augere bonitatem, aut malitiam interioris actus, non quia illi tribuat aliquam entitatem, aut aliquem intenſionis modum, ſed præciſe quia bonitas aut malitia interioris actus extenditur ad denominandum bonum, vel malum actum externum, ut oſtendimus tract. 13. diſp. 10. dub. 1. §. 2. num. 12. & 35. & ibidem diſp. 5. dub. 4. num. 59. Ita ergo proportione ſervata accidit in præſenti. Gratia namque ordinatur ad remiſſionem peccati quoad culpam, & pœnam æternam, ac temporalem; unde cum ſatisfactio exercita ex opere operato temporalis pœnæ reatum abſcindat, dicitur à D. Thoma augere gratiam extenſivè, & quoad effectum, eo quod gratia mediantè ſatisfactione extenditur ad completum, perfectumque effectum remiſſionis peccati etiam quoad reatum ex eo ortum. Quod omnino idem eſt ac id quod in 4. docuit, nimirum: *Quod per ſatisfactionem conſequitur pœnitens perfectum effectum gratiæ peccatum abolentis, quia liberatur totaliter à reatu peccati.*

2. Objectio. 99 Arguitur ſecundò ratione: Etenim quod convenit Sacramento Pœnitentiæ, debet ejus partibus convenire; atqui Sacramentum Pœnitentiæ cauſat augmentum gratiæ ex opere operato: ergo cum ſatisfactio ſit ejus pars, illi denegandum non eſt gratiam augere ex opere operato. Minor, & conſequentia conſtat; major autem ſuadetur: nam ideò attritio, confeſſio, & abſolutio gratiam ex opere operato producunt, & augent, quia ſunt partes Sacramenti, cui per ſe reſpondet productio illius effectus: ergo effectus, ac modus cauſandi, qui convenit Sacramento, competit etiam partibus.

Diluitur. Reſpondetur, attritionem, confeſſionem, ac abſolutionem non utcumque rationem partium Sacramenti ſortiri, ſed illius partes eſſentiales exiſtere. Satisfactio autem ſolum partis integrantis rationem vendicat. Porrò modus cauſandi, ac effectus, qui Sacramento conveniunt, ſolum tribuendi ſunt partibus eſſentialibus, ſine quibus Sacramentum exiſtere nequit, non autem parti Ignobiliori, quæ Sacramentum abſolutè conſtitutum ſupponit, qualis ſatisfactio eſt; atque ideò hæc vim producendi gratiam ex opere operato habere non expoſcit.

Replica. 100 Dices: ex ſolutione ſolum evinci, partes eſſentiales quia tales habere virtutem cauſandi ex opere operato gratiam eſſentialiter, aut per ſe Sacramento correſpondentem, nempè, primam gratiam quo ad entitatem, ac inſuper ſanativam, aut Sacramentalem peculiarem hujus Sacramenti, quas ſatisfactio actualis productas ſupponit; non autem quod ſatisfactio inducere nequeat gratiam ſecundam, aut habitualis productæ augmentum, quo perficiatur; ſed id potius ex aſſignata diſparitate deducitur. Eo vel maximè, quia ſatisfactio, quamvis Sacramentum quoad eſſentialia conſtitutum ſupponat, moraliter illi ac aliis partibus copulatur, integritatemque omnimodam præſtat.

Confirmat. Confirmatur: nam ſatisfactio Sacramentalis à non Sacramentali diſtinguenda eſt; atqui ſi ſatisfactio Sacramentalis augmentum gratiæ ex opere operato non producit, non eſt caput unde à non Sacramentali diſcriminetur: ergo gratiam vel ejus augmentum affert ex opere operato. Minor ſuadetur: etenim ſatisfactio non Sacramentalis, ſi in ſtatu gratiæ fiat, eam auget ex opere operantis, & aliunde pœnam temporalem extinguit: ergo ſi ſatisfactio Sacramentalis in virtute Sacramenti ac poteſtatis clavium gratiæ augmentum non inducit, nihil peculiare habet ex quo diſtinctionem accipiat à non Sacramentali.

Replicæ ſatisfit. Verum hæc haud difficilè diſſipantur: reſpondetur enim ad replicam diſtinguendo inter partes eſſentiales, ac integralem Sacramenti, & inter effectus, qui ad earum unamquamque per accommodam diſtributionem ſpectant Sacramenti quippè totalis, & adæquatus effectus eſt integra ac plena peccatorum remiſſio, quæ complectitur, ut ſæpius inculcavimus, purgationem tam culpæ, & pœnæ æternæ, quam temporalis. His igitur malis curandis ita aptandæ ſunt Sacramenti partes, ut illæ quæ eſſentiales exiſtunt, medicamentum apponant malo culpæ, ac pœnæ æternæ, eo quod ad hujuſmodi mala fuganda Sacramentum per ſe ac eſſentialiter ordinatur. Unde cum culpa nequeat niſi per gratiam ablegari, conſequens eſt ut Sacramentum, atque ideò ejus partes eſſentiales gratiam primam, ac inſuper ſanativam, & peculiarem per ſe ac opere operato inducant. Si autem culpa ante Sacramentum fugata eſt per contritionem, vel alia quacumque via; tunc Sacramentum ac ejus partes eſſentiales gratiam ſecundam, aut priori augmentum inducunt per accidens. His abſolutis, ad perfectum Sacramenti effectum ſolus temporalis pœnæ reatus manet, ſolvendus; hic autem cum ſtrictè reatus culpæ non ſit, quamvis ab ea ortum ducat, ad ſui remotionem gratiam non expoſcit, ſed ſolam ſatisfactionem. Quo circa hujuſmodi effectus præciſè eſt qui per ſe reſpondet ſatisfactioni tanquam ab ea inducendus in vi Sacramenti, ac virtute clavium. Unde replicæ difficultas evaneſcit: ex eo namque, quod ſatiſfactio ſit pars integralis Sacramenti, ſolum habetur debere cauſare effectum Sacramenti quo ad integritatem ac plenitudinem illius, id eſt, quo ad totalem remiſſionem peccati per excluſionem reatus pœnæ temporalis remanentis, ad quod gratiam producere aut ejus augmentum non deſideratur, ſed debiti ſolutionem ponere ſatis eſt.

Ex quibus ad confirmationem dicendum eſt, ſufficiens verſari diſcrimen inter ſatisfactionem Sacramentalem, & non Sacramentalem etiam in ordine ad effectum, quem utraque inducit: illa quippè reatum pœnæ temporalis excludit ex opere operato, ac in vi Sacramenti; hæc autem illum præciſè dimittit ex virtute operantis. Nec deſideratur ad abſolutam diſtinctionem diverſitas in omnibus, atque ideò opus non eſt, quod ſi extra ſacramentalis auget gratiam ex opere operantis, eandem augeat Sacramentalis ex opere operato: ſatisfactio enim præciſè expoſcitur à Sacramento ſub conceptu formaliſſimo ſatisfactionis, quo pacto ſolum eſt temporalis pœnæ remiſſio, non verò productio augmenti gratiæ: hoc namque aliunde habet, quia nimirum concomitanter eſt actus meritorius, à gratiaque procedens. Et quamvis uterque conceptus meriti, & ſatisfactionis in eodem actu conjungantur, aut identificentur, ſolum quatenus ſatisfactorius aſſumitur ille actus ad integrandum Sacramentum. *Diruitur confirmat.*

Unde vires aſſumit id, quod, & in priori parte hujus tract. diſp. 1. dub. 2. & in præſenti diſputatione non ſemel innuimus; pœnitentem; videlicet, non teneri injunctam ſatisfactionem in ſtatu gratiæ executioni mandare; atque ideo ſacrilegii reum cenſendum non eſſe, eſto illam in ſtatu peccati exhibeat, quia obicem gratiæ non ponit: quippe quæ per ſatisfactionem non producitur; ſed dumtaxat effectui minus principali Sacramenti, remiſſioni videlicet pœnæ temporalis. Imò inde ſententia noſtra non immodicè roboratur, oppoſitaque vim amittit: nam ſi ſatisfactio Sacramentalis gratiam vel ejus augmentum ex opere operato produceret, pœnitens ſacrilegium committeret, quoties injunctam ſatisfactionem in ſtatu peccati executioni mandaret, cum obicem gratiæ Sacramenti apponeret. Hoc autem ingentis rigoris eſt, ac contra communem Doctorum ſententiam, qui non ſolum pœnitentem exhibentem ſatisfactionem extra gratiæ ſtatum ab illo crimine excuſant, ſed præcepto Sacerdotis facere ſatis dicunt. Satisfactio igitur ad illum effectum ex opere operato concurſum non præſtat.

§. III.

Duplicis quæſtiunculæ incidentis deciſio.

101 CUm ſatisfactio Sacramentalis plus pœnæ remittat, quàm non Sacramentalis, *Quæſtiuncul. 1.* occaſionem præbuit illi difficultati, in qua ſolet inquiri, *1. Sententia* an dum Sacerdos injungit pœnitenti ſatisfactionem ſuo prudenti judicio omnino culpis proportionatam, licet coram Deo ita non ſit, tota pœna debita remittatur? Partem affirmantem docent Scotus in 4. diſt. 19. quæſt. 1. Gabriel diſt. 18. quæſt. 1. art. 1. Medina, Cod. de Pœnit. quæſt. *de effectu pœnitentiæ injunctæ*. Sotus diſt. 18. quæſt. 2. art. 3. & alii. Fundamentum eorum eſt: quia ſatisfactio Sacra- *Scotus, Gabriel, Medina, Sotus.*

cra-

Digitized by Google

cramentalis eſt à Chriſto Domino inſtituta, ut ex opere operato pœnam temporalem ex peccatis debitam remittat, juxta prudentem taxationem à Sacerdote factam, cui pœnitens ut reus ſtare debeat; ergo quando illius ſententia prudenter fertur commenſurate ad gravitatem culparum, efficaciam debet habere ad totam pœnam debitam remittendam, licet quæ coram Deo debetur, major aut minor ſit materialiter. Antecedens eſt certum, & conſequentia ſuadetur: quia Sacramentale judicium inſtitutum eſt, ut modo humano peragendum; ſed confeſſarius nequit modo humano in ſatisfactione injungenda attingere æqualitatem omnimodam, ita ut non deficiat, neque excedat: ergo ſi juxta prudens judicium pœnitentiam menſuret, ſufficit ut totius pœnæ debitæ reatum ſolvat.

102 Probabilius tamen cenſemus oppoſitum, illamque pœnam dumtaxat per ſatisfactionem remitti, quæ apud Deum æqualis eſt valori ſatisfactionis, & non præciſè prudenti judicio confeſſarii. Hanc ſententiam amplectuntur N. Franciſcus cap. 10. punct. 1. num. 4. N. Antonius diſp. 21. ſect. 1. num. 1598. Nugnus in addit. quæſt. 18. art. 4. Suarez diſp. 38. ſect. 5. Vaſquez quæſt. 94. art. 2. dub. 9. Lugo diſp. 25. num. 19. Dicaſtillo diſp. 14. dub. 12. num. 175. Bonacina diſp. 5. ſect. 3. quæſt. 5. punct. 1. & alii. Probaturque ratione: nam ideò per pœnitentiam commenſuratam culpis prudenti judicio confeſſarii tota pœna debita extingueretur, quia illud prudens judicium re vera attingeret æqualitatem pœnæ debitæ, vel quia Chriſtus id ita ordinaverit; ſed neutrum verum eſt: ergo non tota pœna remittitur. Minor, quæ difficultatem præſefert, quæque duplicem continet partem, quoad utramque probatur. Quo ad primam quidem: nam ut prudens confeſſarius illam æqualitatem attingeret, plura ſcire opus erat, quæ illius captum ſuperant, & quæ agnoſcere moraliter impoſſibile eſt: quis enim ſcit, quanta Purgatorii pœna correſpondeat cuilibet culpæ? Quanta in hac vita? Quanta ſit hujus, aut alterius peccati gravitas tam in ſpecie, ac individuo, quam in intenſione, duratione, ac voluntarietate? Quanto dolore preſſus pœnitens ad Sacramentum accedat, ut inde conjecturari poſſit quis ideo reatus diminuatur, & qua minori pœnitentia gravetur? Nullum ergo adeſt fundamentum ad affirmandum, Sacerdotem attingere æqualitatem prædictam. Quoad ſecundam verò eadem minor probatur: nam etſi extra dubium ſit, Chriſtum Dominum id ſtatuere potuiſſe; nullo modo conſtat nec ex Sacra Scriptura, nec ex Conciliis, nec ex Patribus, vel locum aliquem, authoritatemvè deſignent adverſarii, ex qua conſtet Chriſtum Dominum id ita decreviſſe: ergo judicium illud mera divinatio eſt totius fundamenti, ac veritatis expers.

1. Sententia probabilior

N. Franc. N. Anton. Nugn. Suarez, Vaſquez, Lugo, Dicaſt. Bonacina.

Ratio.

Motivum autem oppoſitæ ſententiæ minimè evincit, totam pœnam debitam remitti per pœnitentiam judicio prudenti confeſſarii æqualem debito exiſtimatam; ſed ſolum pœnitentem illam executioni mandantem ſufficienter ſatisfacere obligationi, cui ex præcepto Sacerdotis adſtrictus erat, Sacramentumque perficere. Reliqua enim ex nullo principio dignoſci poſſunt.

Fundamentum oppoſitum diſpellitur.

Replica. 103 Dices; Superior legitima poteſtate diſpenſans in voto ea cauſa, quam prudenter exiſtimat ſufficientem, quamvis re ipſa apud Deum inſufficiens ſit, omninò voti obligationem tollit. Similiter Pontifex indulgentiam concedens, quæ ad ſui valorem ſufficientem & proportionatam cauſam expoſcit, ſi prudenter judicet cauſam proportionatam adeſſe, licet re vera non ſit proportionata, validè indulgentiam concedit, & hæc totum ſuum effectum producit: ergo ſimiliter dummodo Sacerdos pœnitentiam injungat, quam æqualem debito prudenter judicat, totum pœnæ debitum extinguit.

Reſpondetur omiſſo antecedenti negando conſequentiam. Diſparitas conſiſtit in eo, quod Pontifex indulgentiam concedens non applicat cauſam ad eam validè concedendam, ſed ipſe per ſe ipſum indulgentiam concedit poſita per modum conditionis executione alicujus operis pii, & honeſti, purificataque conditione tollitur reatus pœnæ in totum, vel ex parte juxta indulgentiæ quantitatem. Similiter in voto; poſito prudenti ſuperioris arbitrio, ipſemet diſpenſans vice Dei totam voti aufert obligationem, quin ad ejuſdem obligationis extinctionem motivum applicet. Sacerdos verò in Sacramento per ſatisfactionis impoſitionem non remittit immediatè debitum pœnæ, ſed applicat partem Sacramenti, quæ ex ſe habet virtutem ad pœnam remittendam, ipſe autem neſcit an virtutem habeat ad partem, vel ad totam, ſicut Pontifex ſcit virtutem qua ad id gaudet indulgentia v. g. plenaria. Unde ſi virtutem habuerit ad omnem remittendam, illam remittet; & ſi re vera ſolum virtutem ſortiatur ad ſolutionem partis, non remittet omnem, licet Confeſſarius prudenter judicet eſſe debito æqualem. Sicut Medicus applicans infirmo remedium, quod prudenter exiſtimat ad morbum depellendum efficaciſſimum, ſi re vera ita non eſt, non ampliorem curationem efficiet, quàm illam ad quam habet virtutem.

104 Secunda difficultas eſt, an dum ſatisfactio impeditur à conſecutione ſui effectus, eo quod mandatur executioni in ſtatu peccati, remittat pœnam temporalem recedente fictione? Hanc difficultatem præcedenti diſput. obiter tactam relinquimus; hic autem, ubi propriam ſedem habet, diligentius examinanda eſt. Igitur conſonè ad ea quæ tract. 22. diſp. 4. dub. 6. §. 2. num. 91. ſtatuimus, negativè reſpondetur. Motivum, quo ducimur, illudque non infirmum, eſt: quia quoad effectus productionem idem ſentiendum eſt de toto Sacramento, ejuſque partibus eſſentialibus, ac de parte tantum integrali; atqui nec pœnitentiæ Sacramentum, nec ejus partes eſſentiales recedente fictione proprios effectus producunt: ergo nec ſatisfactio fictione recedente inducit virtute Sacramenti pœnæ temporalis remiſſionem, aut alium effectum ſibi reſpondentem. Major ſatis ex ſe liquet: nullum enim fundamentum adeſt, ut major virtutis efficacia tribuatur ignobiliori ac infirmiori parti Sacramenti, quam toti Sacramento, aut ejus partibus principalioribus, ac eſſentialibus. Minor autem, in qua poterat eſſe difficultas, probata ac ab impugnationibus vindicata manet loco citato.

Quæſtiunc.

Deciſio.

Ratio.

Confirmatur authoritate ſimul, & ratione D. Thomæ, qui in ſupplem. quæſt. 14. art. 3. eandem difficultatem attingens, ita inquit in argum. *Sed contra: Opera extra charitatem facta ideo non erant ſatisfactoria* (id eſt, pœnæ debitæ remiſſiva) *quia fuerunt mortua; ſed per pœnitentiam non vivificantur: ergo nec incipiunt eſſe ſatisfactoria. Præterea, charitas non informat actum, niſi qui ab ipſa aliqualiter procedit; ſed opera non poſſunt eſſe Deo accepta, ac per hoc nec ſatisfactoria, niſi ſint charitate informata: ergo cum opera facta extra charitatem nullo modo ex charitate proceſſerint, vel de cetero procedere poſſint, nullo modo poterunt in ſatisfactionem computari.* Ac tandem in corpore articuli ſubdit: *Reſpondeo dicendum, quod quidam dixerunt, quod opera in charitate facta, quæ viva dicuntur, ſunt meritoria vitæ æternæ, & ſatisfactoria reſpectu pœnæ dimittendæ; & per charitatem ſequentem opera extra charitatem facta vivificantur quantum ad hoc, quod ſunt ſatisfactoria, ſed non quantum ad hoc, quod ſunt meritoria vitæ æternæ. Sed hoc non poteſt eſſe: quia utrumque habent ex eadem ratione opera ex charitate facta, ſcilicet, ex hoc quod ſunt Deo grata. Unde ſicut charitas adveniens non poteſt ea gratificare quantum ad unum, ita nec quantum ad aliud.*

Confirmat. ex D. Th.

105 Reſpondebis ex adverſariorum doctrina, D. Thomam in illo articulo ſermonem non facere de ſatisfactione Sacramentali, ſed tantum de non Sacramentali; atque ideo ex vi hujus ſolum habetur, extraſacramentalem ſatisfactionem fictione recedente effectum non ſortiri; ſecus autem Sacramentalem. Et quod D. Thomas id tantum intendat, inde ſuadetur, quia in ſolutione ad 2. ejuſdem artic. rationem aſſignans cur Baptiſmus, cujus efficacia obice impeditur, recedente fictione effectum obtineat, non verò ſatisfactio, inquit: *Propterea Baptiſmus ex ipſo opere operato juſtificat, quod non eſt hominis, ſed Dei: & ideo non eodem modo mortificatur, ſicut ſatisfactio, quæ eſt opus hominis.* Conſtat autem, ſatisfactionem Sacramentalem opus Dei eſſe, utpote quid elevatum virtute clavium ad producendum ex opere operato effectum Sacramentalem ſolutionis pœnæ, quemadmodum & Baptiſmus ad regenerandum. Loquitur ergò D. Thomas de ſola ſatisfactione extraſacramentali, quæ ſola opus hominis eſt.

Evaſio.

D. Thom.

Sed contra: nam D. Thomas ibi duplici ſolutione argumentum diluit; in quarum prima, quæ principalior eſt, ita inquit: *Dicendum, quod Baptiſmus imprimit characterem in anima, non autem ſatisfactio; & ideo adveniens*

Diſpellit.

veniens

Digitized by Google

veniens charitas, quæ fictionem tollit & peccatum; facit quod Baptiſmus effectum ſuum habeat; non autem facit hoc de ſatisfactione. Hæc igitur eſt potiſſima ratio diſparitatis, quam aſſignat inter Baptiſmum, & ſatisfactionem, & qua tanquam principaliſſimo fundamento utitur 3. part. quamque etiam adduximus tract. 22. diſp. 4. dub. 6. ad ſuadendum Sacramenta, characterem non imprimentia, quale eſt pœnitentiæ, recedente fictione effectum, vel gratiam non producere. Ea autem æqualiter ſuadet de ſatisfactione Sacramentali, ac de non Sacramentali proprios effectus obice recedente non obtinere, quippè quæ nulla characterem imprimit, uti Baptiſmus, qui in charactere ab eodem inducto virtualiter perſeverat etiam dum peccatum adeſt, ratione cujus ubi poſteà obex recedit, effectum infert. Atque ideo utrique ſatisfactioni negat D. Thomas vim obtinendi proprios effectus recedente fictione.

106 Secunda autem ſolutio, quam D. Thomas adhibet objectioni, eſt quædam congruentia coadjuvans, non verò ratio efficaciter evincens, nec ut talis ab Ang. Præceptore adducitur. Nam omnia Sacramenta characterem non imprimentia æquè opus Dei ſunt ac Baptiſmus, quo non obſtante ſæpe de illis aſſerit D. Thomas gratiæ fructum non producere obice recedente, uti nominatim de opere Dei maximo, Euchariſtiæ videlicet Sacramento, docet in 4. diſt. 4. quæſt. 3. art. 2. quæſtiunc. ad 3. *Dicendum, quod in Euchariſtia non imprimitur character, cujus virtute poſſit aliquis virtutem Sacramenti percipere fictione recedente; & ideò non eſt ſimile.* Non igitur adducitur à D. Thoma ut ſe ſola ſuadeat, ſed ut congruenter adjuvet. Et quidem id efficit, ſaltem quatenus probat de ſatisfactione extraſacramentali: hæc enim cum quo ad omnia opus hominis ſit, effectum fictione recedente recuperare nequit, ſicut Baptiſmus ob oppoſitam rationem, licet alias ratio illa idem non evincat de ſatisfactione Sacramentali, utpotè quæ, quatenus pars Sacramenti, opus Dei eſt, & non tantum hominis.

Confutatur amplius. Adde primò (per quod prædicta evaſio omnino evertitur) diſparitatem à D. Thoma aſſignatam eſſe optimam, adhuc quatenus verſatur inter Baptiſmum, & ſatisfactionem tam extraſacramentalem, quàm Sacramentalem: nam ideò inquit, Baptiſmum recedente fictione effectum obtinere, quia eſt opus Dei; non verò ſatisfactionem, quia eſt opus hominis. Hoc autem de utraque ſatisfactione in ſtatu peccati exercita abſolutè verificatur; ſatisfactio namque Sacramentalis, de qua difficultas eſſe poterat, eo ipſo quod extra gratiæ ſtatum mandetur executioni, eſt opus hominis. Ratio eſt: quoniam in tantum eſſet opus Dei, in quantum eſſet elevata virtute Sacramenti, vel clavium ad productionem ſui effectus; hæc autem elevatio ſalvari nequit in ſatisfactione exercita in ſtatu peccati, licet alias ſit injuncta à Sacerdote: nam virtus elevans in ſe formaliter non perſiſtit, ſiquidem Sacerdos jam abſolutionem, & Sacramentum complevit. Deinde in aliquo effectu per eandem producto virtualiter non perſiſtit: quia gratia habitualis per Sacramentum, & illam virtutem producta, jam periit ratione peccati, cum quo incompoſſibilis eſt. Ac tandem gratia Sacramentalis, quæ ſanativa dicitur, etiam defecit: hæc enim cum ſit quidam modus determinans gratiam habitualem, ut ſtatuimus tract. 22. diſp. 4. dub. 9. neceſſe eſt deficere deficiente gratia, quam modificat. Non igitur perſiſtit virtus elevans ſatisfactionem nec in ſe, nec in aliquo effectu; atque ideo ſatisfactio illa omnino eſt opus hominis, ac ſubinde incapax producendi ex opere operato effectum Sacramentalem fictione recedente. Dicitur tamen ſatisfactio Sacramentalis, quia injuncta ſuit in Sacramento, & quia per ejus exhibitionem ſit ſatis præcepto Sacerdotis, qui ſolum præcepit opus abſolutè exhibendum; & inſuper quia Sacramentum purè materialiter complet, non verò formaliter; cum alias opus virtute Sacramenti elevatum non ſit. In quo differt à ſatisfactione Sacramentali in ſtatu gratiæ mandata executioni, quæ elevata eſt per gratiam habitualem, & Sacramentalem, quæ ſaltem effectivè, & virtualiter ſunt virtus clavium, vel Sacramenti, à qua productæ fuerunt.

Adde ſecundò, D. Thomam in prædicta authoritate docere, Baptiſmum recedente fictione gratiæ fructum obtinere: quia *non eodem modo mortificatur, ſicut ſatisfactio quæ eſt opus hominis.* Hæc autem ratio æquè militat in ſatisfactione Sacramentali in ſtatu peccati exercita, ac in non Sacramentali: utraque namque mortificatur aliter ac Baptiſmus. Hic enim ideo non omnino mortificatur, quia relinquit in baptizato characterem, qui per peccatum non deſtruitur, nec expelli poteſt, ut conſtat ex eodem D. Thoma 3. part. quæſt. 69. art. 10. in corp. Satisfactio verò Sacramentalis omnino per culpam mortificatur, eo quod nullum effectum ſupernaturalem relinquit in ſubjecto, atque ideo omnino redditur opus hominis, quod obice recedente effectum obtinere non poteſt. Etenim cauſa inſtrumentalis phyſica (qualia ſunt omnia Sacramenta, & ſatisfactio ut pars Sacramenti) debet, dum effectum producit, vel in ſe formaliter, vel ſaltem virtualiter in aliquo permanere: effectus quippè nequit phyſicè produci à cauſa nec formaliter nec virtualiter exiſtente; atqui ſatisfactio Sacramentalis in peccato mortali exercita nullum effectum Sacramentalem relinquit, in quo virtualiter ejus virtus perſiſtat: ergo eo ipſo quod extra ſtatum gratiæ fiat, nequit obice recedente effectum proprium obtinere; atque ideo omnino per culpam mortificatur; & fit tanquam opus hominis. Oppoſitum autem in Baptiſmo contingit: hic enim quamvis in ſe formaliter tranſeat, relinquitur virtualiter in charactere, quem imprimit; unde dum fictio tollitur, poteſt phyſicè effectum producere ratione virtualis permanentiæ.

107 Dices: aliquam dari ſatisfactionem, quæ poſtquam tranſit, aliquem effectum diſtinctum à charactere relinquat, qui quidem effectus multoties perſiſtit. fictione recedente: ergo ſi talis ſatisfactio à Sacerdote in pœnitentiam injungatur, & adimpleatur in ſtatu peccati, poterit ut pars Sacramenti cauſare remiſſionem pœnæ recedente fictione. Antecedens expreſsè docetur à D. Thoma in ſupplem. quæſt. 14. art. ad 3. his verbis: *Ad tertium dicendum, quod aliquæ ſatisfactiones ſunt, ex quibus manet aliquis effectus in ſatisfacientibus, etiam poſtquam actus ſatisfactionis tranſit, ſicut ex jejunio manet corporis debilitatio, & ex eleemoſynarum largitione ſubſtantiæ diminutio; & tales ſatisfactiones in peccatis factæ non oportet quod iterentur, quia quantum ad hoc, quod de eis manet, per pœnitentiam Deo acceptæ ſunt. Satisfactiones autem, quæ non relinquunt aliquem effectum in ſatisfaciente, poſtquam actus tranſiit, oportet quod iterentur, ſicut de oratione, & ſimilibus.* *Replica* / D. Thom.

Huic objectioni in diſp. præced. ſolutionem dedimus, mentemque Ang. Præceptoris explicuimus, ac ex ibidem dictis breviter reſpondetur, jejunium in ſatisfactionem injunctum relinquere aliquem effectum, corporis videlicet debilitationem, in qua virtualiter perſiſtere poteſt uſque dum fictio recedat, & deinceps. Hic tamen effectus non eſt proprius jejunii ut à Sacerdote injuncti, vel ut elevati virtute clavium, & Sacramenti, ſed præcisè ejuſdem jejunii materialiter, & in eſſe entis accepti. Cujus ſignum evidens eſt, debilitationem illam eodem modo relinqui in corpore à jejunio ſive in pœnitentiam injuncto, ſive non; quod ita fieri non poſſet, ſi à jejunio ut parte Sacramenti procederet. Unde ſolum fit, illam ſatisfactionem ſecundum id, quod ex ſe habet, & ex opere operantis relinquere aliquem effectum, in quo perſiſtat uſque dum charitas accedit; & quod tunc illa debilitatio relicta, non vero jejunium quod illam induxit, incipiat ex opere operantis ratione charitatis advenientis pœnam remittere: ideò enim conſulto addidit D. Thomas: *Quantum ad hoc, quod de eis manet, per pœnitentiam Deo acceptæ ſunt*; id eſt, quantum ad effectum relictum, non verò quantum ad jejunium formaliter factum, quod jam tranſiit. Quid autem intendat D. Thomas, dum ſubdit, quod *tales ſatisfactiones in peccatis factæ non oportet quod iterentur*; diximus diſp. præc. dub. 3. num. 68. quò Lectorem remittimus, ubi hanc ſolutionem inveniet amplius expenſam.

DIS-

Digitized by Google

DISPUTATIO XII.

De poteſtate Clavium, ac miniſtrorum Sacramenti Pœnitentiæ.

EGit D. Thomas de poteſtate miniſtri confeſſionis quæſt. 8, ſupplem. de clavium verò poteſtate diſſeruit à quæſt. 17. ejuſdem ſupplem. uſque ad 20. incluſivè, ubi cuncta, quæ ad Pœnitentiæ Sacramentum ſpectant, omninò abſolvit; id quod etiam, & nos efficere impensè optamus, ut Curſus hic Scholaſticus, in cujus elaboratione tot temporis abſumpſimus, plenitudinem omnium, quæ ad Sacram Theologiam attinent, accipiat, metam attingat, ac omninò completus in lucem prodeat. Igitur de miniſtri poteſtate ad quæſtionis 8. calcem non egimus, ut in ſequentium Angelici Præceptoris veſtigia methodus expoſcebat: Tum ut omnia, quæ ad confeſſionem ſpectant, ſimul traderemus. Tum etiam quia, ut ait D. Thomas quæſt. 17. ſupplem. poteſtas miniſtrorum ad claves pertinet, aliundeque dum de clavibus diſputat idem Ang. Doctor, nonnulla de miniſtris immiſcet, ut in quæſt. 19. videre eſt. Quo circa, ne iterum eadem inculcare cogeremur, quæ de miniſtris ſupra dicenda erant, huic diſputationi de clavium poteſtate inſerenda, ſedulaque diſcuſſione tractanda cenſuimus. Verum quia Ang. Doctor prius agit de poteſtate, deincepſque de miniſtris, per quos illa exercetur poteſtas; ideò ejus veſtigiis inhærentes de eiſdem eodem ordine agemus. Quamvis autem quæſtio *an eſt* quæſtionem *quid eſt* regulariter præcedat, non ſemel hic ordo invertitur, & à poſteriori exordium auſpicatur; quod in præſentiarum fiet: quippè cognita eſſentia poteſtatis clavium, aptius dignoſcetur an in Eccleſia ſit.

DUBIUM I.

Quid ſint Claves Eccleſiæ, vel an rectè diffiniantur.

1 QUia Hæretici, ut tenebras in lumen effundant, in clavium nomine offendunt, ne de vocibus quæſtio fiat, ac veritas ſophiſmatibus denigretur, dum res graviſſimi ponderis ad trutinam adducitur, opus eſt quid nomine poteſtatis clavium ſignificetur, exponere. Claves igitur ſtrictè acceptæ ſunt illud materiale inſtrumentum, quo oſtium aperitur, & clauditur. Unde deſumpta eſt metaphora ad clavium Eccleſiæ poteſtatem deſignandam, qua cœlum vel occluditur, vel patefit. Non enim claves iſtæ (inquit Magiſter in 4. diſt. 18.) *ſunt corporales, ſed ſpirituales, ſcilicet, diſcernendi ſcientia, & poteſtas judicandi, id eſt, ligandi, & ſolvendi, qua dignos recipere, indignos debet excludere à Regno Eccleſiaſticus judex.* Eodem modo loquuntur D. Hieronymus, ac ex eo Gloſſa ordinaria in cap. 16. Matth. Joannes XXII. in extravaganti cap. *Quia quorundam, de verborum ſignificatione.* Et communiter S. Patres, ac Theologi, qui claves Eccleſiæ ita definiunt: *Poteſtas ligandi, ac ſolvendi, qua Eccleſiaſticus judex dignos recipere, & indignos excludere debet à Regno.* De cujus diffinitionis bonitate diſſeruit D. Thomas in præſenti quæſt. 17. art. 2. Cum autem ad diffinitionem ſpectet quid ſit res diffinita explicare, non priùs quidditas poteſtatis clavium patefiet, quàm prædictæ diffinitionis approbatione jaculis impugnationum infrictis.

Clavium metaphora exponitur. Magiſter ſentent. D.Hieron. Gloſſ. ord. Joann. XXII. *Clavium definitio.*

§. I.

Deciditur dubium, & communis ſententia defenditur.

Aſſertio. D. Thom. Sotus, Capreol. Nugnus, Seraphin. Abulenſis.

3 DIcendum eſt, prædictam clavium Eccleſiæ diffinitionem eſſe optimam. Ita D. Thomas loco citato, quem ſequuntur Sotus in 4. quæſt. 1. art. 1. diſt. 20. Capreolus diſt. 19. quæſt. 1. art. 1. Nugnus, Seraphinus in præſenti, art. 2. Abulenſis in cap. 16. Matth. quæſt. 74. & communiter Doctores. Probatur igitur ratione ex D. Thoma deſumpta, quæ ſic valet efformari: Illa eſt recta diffinitio alicujus potentiæ, quæ traditur per proprium actum, objectum, modum operandi, ac ſubjectum talis potentiæ; ſed hujuſmodi eſt prædicta poteſtatis clavium diffinitio: ergo. Conſequentia liquet, & majorem ſupponit D. Thomas ex Philoſopho 2. de anima, textu 33. & meritò: quippè omnis diffinitio eo tendit ut eſſentiam explicet; eſſentia autem cujuslibet potentiæ, qua ratione accidens eſt, per ordinem ad ſubjectum, qua verò eſt potentia, per reſpectum ad proprium objectum ſpecificativum accipitur mediante actu, ac operandi modo. Minorem autem ita ſuadet diſcurrendo per ſingula. Nam ly *poteſtas* explicat conceptum potentiæ, in quo cum aliis convenit. Ly *judex Eccleſiaſticus* exprimit illius ſubjectum. Ly *recipere, ac excludere* proprios actus deſignat. Ly *à Regno* objectum exponit. Ac tandem per ly *dignos, & indignos* modus operandi invenitur. Unde ulterius roboratur aſſertio ex eo, quod hæc diffinitio conſtet genere ac differentia: genus enim eſt ly *poteſtas*; reliquæ verò particulæ propriæ differentiæ rationem vendicant.

Ratio. *Explicatio diſſinitionis.*

Ulterior diffinitionis expoſitio:

3 Sic itaque in generali hac diffinitione explicata, ſingulas particulas ulterius in particulari exponere oportet, ut natura poteſtatis clavium amplius innoteſcat. Igitur ly *poteſtas*, quæ loco generis ponitur, non quamlibet poteſtatem ad agendum deſignat, ſed ut inquit D. Thomas in 4. diſt. 14. quæſt. 1. art. 1. quæſtiunc. 2. ad 3. *Propriè nominat poteſtatem activam cum aliqua præeminentia.* In quo convenit clavis cum præeminenti poteſtate Magiſtratuum, ac ſæcularium judicum. Sic nihilominus intellecta eſt ratio ſatis communis, poteſtque in plurimis generibus reperiri, id eſt, tam in corporalibus, quà in ſpiritualibus; tam in naturalibus, quàm in ſupernaturalibus; tam in politicis, quàm in ſacris, aut Eccleſiaſticis; in præſenti tamen determinatur per alias particulas, quæ habent rationem differentiæ ad deſignandam poteſtatem ſpiritualem ſupernaturalem, & ſacram. Ratio eſt: quia cum Eccleſiæ claves non ſint inſtrumentum ad aliquod materiale oſtium, ſed ad Cœli aditum claudendum, vel reſerandum, qui metaphorice dumtaxat dicitur clauſus per culpam, quæ ſolum per poteſtatem ſpiritualem ab anima dimitti poteſt; ideò non materialis, ſed tantum ſpiritualis poteſtas eſſe poteſt. D.Thom.

Deinde, cum remotio peccati Cœli aditum impedientis nulli creaturæ ex propriis convenire valeat, ſed ad ſolum Deum ſpectet juxta illud Lucæ 5. *Quis poteſt peccata dimittere, niſi ſolus Deus*; conſequens fit, ut illa poteſtas ſit ſupra exigentiam totius creaturæ, atque ideò ſupernaturalis. Ulterius, cum hæc proprium operetur effectum medio Pœnitentiæ Sacramento, cujus adminiſtrationem ſolis Sacerdotibus Chriſtus commiſit; ſacra, & Eccleſiaſtica eſſe debet. Præterea, cum ingreſſus ad Regnum Cœlorum non fiat niſi obſtaculo peccati demiſſo, dicitur poteſtas *ligandi, & ſolvendi*, quod idem eſt ac reſerandi, & claudendi; dicitur tamen ſolvendi, aut reſerandi, quia Sacerdos per clavium poteſtatem amovet culpam, quæ cœli aditum impedit; ligandi verò, aut claudendi, non quia impedimentum ad intrandum ponat, ſed quia impedimentum poſitum, peccatum videlicet, non declinat. Ac tandem, cum hujuſmodi ſolutio, aut ligatio ordinatè, ac juxta meritorum exigentiam fieri non poſſit, niſi inſpecta idoneitate eorum, quibus Regnum Cœleſte claudendum, aut aperiendum eſt; ideò ſubjungitur: *Dignos recipere, & indignos debet excludere.* In quibus particulis inquit D. Thomas modum operandi deſignari, eo quod clavium poteſtas aliter ſe habet erga dignos, ac erga indignos: quippè dignitas benignitatem actus expoſcit, indignitas verò ſeveritatem, quæ ad modum operandi poteſtatis clavium referuntur.

Lucæ 5.

§ II.

Argumentis ſatis fit.

4 QUamvis aſſertio propoſita ſit adeò vera, ut communi Theologorum ſententia probetur; militant tamen adverſus eam aliquæ objectiones, quarum enodatione ſenſus adductæ diffinitionis

Digitized by Google

Argument. 1. nis clarior apparebit. Arguitur ergo primò. Poteſtas ligandi, & ſolvendi eſt idem ac character Sacerdotalis, ſed hic non eſt idem ac poteſtas clavium: ergo clavis non rectè diffinitur per poteſtatem ligandi ac ſolvendi. Major ſupponitur ex illis verbis: *Accipe poteſtatem*, &c. quibus Sacramentum Ordinis confertur, & character imprimitur. Minor verò ſuadetur multipliciter. *Primò*: quia identitas, aut diverſitas cujuſvis poteſtatis ex identitate aut diverſitate terminorum, quos reſpicit, venanda eſt; ſed clavis ac character ad diverſos terminos ordinantur: quippè character reſpicit verum Corpus Chriſti conſecrandum, clavis verò Corpus Chriſti myſticum, id eſt, ſubditos ut dirigendos: ergo cum Corpus Chriſti verum, ac myſticum ſint termini diverſi, clavis ac character diſtinctæ poteſtates eſſe debent.

Secundò eadem minor ſuadetur fundamento Scoti. Illæ poteſtates diſtinguuntur, quæ ſeparantur realiter; atqui poteſtas characteris, ac poteſtas clavis realiter ſeparantur: ergo diverſæ ſunt. Minorem probat in Apoſtolis, quibus prius contulit Chriſtus Dominus characterem ac poteſtatem conſecrandi, dum dixit: *Hoc facite in meam commemorationem;* tunc enim eos Sacerdotes conſtituit; deinceps verò poſt reſurrectionem clavium poteſtatem dedit, cum dixit: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*, &c. Id quod etiam in aliis Sacerdotibus accidit: nam cum Epiſcopus eos ordinat, prius tribuit characterem, aut poteſtatem conſecrandi; deinceps verò dum manus imponit, clavium poteſtatem confert: ergò ſi diverſis temporibus conferuntur, una poteſtas ab alia realiter ſeparatur.

Tertiò ex D. Thoma 3. part. quæſt. 63. art. 5. in corpore, ubi demonſtrat, Chriſtum non habuiſſe characterem ſecundum aliquam rationem; cum tamen ibidem oſtendat habuiſſe claves excellentiſſimo modo: ergo claves, & character realiter ſeparantur, atque ideò realiter diſtinguuntur. Quod ulterius ſuaderi poteſt ex eo, quod character eſt æqualis in omnibus Sacerdotibus; claves autem hanc æqualitatem non ſervant, ut ex ſe patet: ergo diſtinctæ poteſtates ſunt.

Ad argumentum reſpondetur conceſſa majori negando minorem intellectam de diſtinctione reali entitativa, ſeu de charactere ſumpto adæquatè quo ad entitatem, ac extenſionem; quam minimè evincunt inductæ probationes. Non prima: nam diverſitas realis potentiæ, aut poteſtatis deſumenda eſt ex diverſis terminis primariis, ac adæquatis, ad quos potentiæ aut poteſtates ordinantur; non verò ex diverſitate terminorum, quorum unus eſt primarius, alterque ſecundarius. Actus autem conſecrandi, aut conficiendi Corpus Chriſti verum, & actus regendi Corpus ejus myſticum ligando, & ſolvendo à peccatis, qui ſunt terminis inſpecti, non comparantur ad characterem Sacerdotalem, & ad claves tanquam termini adæquati ac primarii, ſed ut actus ac terminus primarius, & ſecundarius characteris Sacerdotalis adæquatè, & completè ſumpti. Quæ reſ-

D. Thom. ponſio eſt D. Thomæ in 4. diſt. 24. quæſt. 2. art. 3. ad 2. ubi ait: *Dicendum; quod Dominus diſcipulis dedit Sacerdotalem poteſtatem quantum ad principalem actum in Cœna quando dixit: Accipite, & manducate; inde ſubjunxit: Hoc facite in meam commemorationem. Sed poſt reſurrectionem dedit eis Sacerdotalem poteſtatem quantum ad actum ſecundarium, qui eſt ligare, & ſolvere.* Idemque diſertis verbis tradit in præſenti, quæſt. 17. art. 2. ad. 1. *Dicendum, quod ad duo, quorum unum eſt cauſa alterius, una poteſtas ordinatur, ſicut in igne ad calefaciendum, & diſſolvendum. Et quia omnis gratia, & remiſſio in Corpore myſtico ex capite ſuo provenit, ideò una poteſtas eadem eſſe videtur per eſſentiam, qua Sacerdos conficere* (id eſt, conſecrare) *poteſt, & qua poteſt ſolvere, & ligare, ſi juriſdictio adſit; nec differt niſi ratione ſecundum quod ad diverſos effectus comparatur. Sicut etiam ignis dicitur ſecundum aliam rationem calefactivus, & liquefactivus.* Et tandem concludit: *Et quia nihil eſt aliud character ordinis Sacerdotalis, quàm poteſtas exercendi illud, ad quod principaliter ordo Sacerdotii ordinatur, ſuſtinendo quod ſit idem quod ſpiritualis poteſtas; ideò character, & poteſtas conficiendi* (Corpus Chriſti) *& poteſtas clavium eſt unum, & idem per eſſentiam, ſed differt ratione.* Quo circa Sacerdotalis character, ſi adæquatè accipiatur quo ad rationem potentiæ reſpicientis actum conſecrandi primarium, ac actum abſolvendi ſecundarium, quo pacto de illo loquuti ſuimus tract. 22. diſp. 5. dub. 2. num. 32. & 33. nulla reali diſtinctione excludentis, & excluſi entitativa, aut modali diſtinguitur à poteſtate clavium], ſed tantum per rationem: quippè character adæquatè ſumptus quo ad potentiam activam utriuſque actus dicit ſe ipſum ut extenſum, quo ſenſu accipiendus eſt D. Thomas.

Si verò character Sacerdotalis inadæquatè ſumatur, pro ut tantum reſpicit principalem actum conſecrandi Corpus Chriſti, & ut contraponitur poteſtati abſolvendi à peccatis, qui eſt actus ſecundarius ejuſdem characteris, ſunt poteſtates inadæquatè diſtinctæ, non entitativè, ſed præcisè modaliter, quatenus character impreſſus in traditione calicis, & patenæ cum vino ac hoſtia, deinceps per impoſitionem manuum Epiſcopi nedum explicatur, ut ſentit Nugnus in addit. ad 3. part. *Nugnus.* quæſt. 37. art. 5. ſed etiam extenditur per novum modum in eo receptum ad abſolvendum, & ligandum Sacramentaliter, ut rectè vidit Sotus in 4. diſt. 20. quæſt. 1. art. 2. *Sotus.* concl. 3. ubi aſſerit, hanc doctrinam eſſe communem ſententiam, aliundeque magis conſonam Concilio Tridentino ſeſſ. 14. cap. 1. ut ex dicendis dubio ſeq. à num. 10. ac deinceps conſtabit. Unde ſecluſo illo extenſionis modo poteſtas abſolvendi reperiri non poteſt, ita quod ſi Epiſcopus ordines conficiens poſt traditionem Calicis, & Hoſtiæ moreretur ante manuum impoſitionem, ordinatus non maneret perfectè Sacerdos quoad omnia, atque ideò ligare, & abſolvere non poſſet, etiam ſi Parochus fieret, ſed tantum Euchariſtiam conficere, eamque fidelibus miniſtrare; ut docent N. Andreas tract. *N. Andreas Sanchez, Granados, Dicaſtillo, N. Bonæ Spei, Averſa, Palaus, Gonet.* 8. cap. 3. punct. 5. num. 41. Sanchez lib. 1. cap. 3. dub. 12. Granados diſt. 3. §. 3. Dicaſtillo dub. 10. cum Averſa; & Palao. N. Bonæ Spei tract. 7. dub. 2. reſol. 3. & dub. 4. reſol. unica. Gonet diſp. 2. de ordine, art. 3. §. 1. concl. 2. & diſp. 4. art. 2. num. 39. Id quod egregiè declarat Sotus exemplo conſecrationis Epiſcopi: hic enim quamvis, dum conſecratur, novam entitativè characteriſticam poteſtatem non recipiat diſtinctam ab ea, quam recepit in Sacerdotio; tamen accipit novum modum extenſionis, per quem poteſtas Sacerdotalis extenditur, ſine quo non poſſet ordines conficere, aut Confirmationis Sacramentum impendere.

Ad ſecundam ejuſdem minoris improbationem dicendum eſt, characterem, ſeu poteſtatem Sacerdotalem completè, & adæquatè ſumptam, nullo modo ſeparari à poteſtate clavium; nec diverſo, ſed eodem tempore collatas fuiſſe: nam ita accepta poteſtas Sacerdotalis dicit utrumque, & potentiam ad actum primarium conſecrandi, & poſſe ad actum ſecundarium abſolvendi. Si verò inadæquatè conſideretur, ſecundum quod refertur ad primarium actum præcisè, diſtinguitur à poteſtate clavium ut exprimit ordinem ad actum minus principalem, non quidem diſtinctione reali entitativa, quippè quæ non comparantur tanquam potentia, & potentia, ſed dumtaxat diſtinctione modali, quatenus poteſtas clavium addit characteri quandam extenſionem ad ligandum, & ſolvendum. Quod ſatis eſt, ut verificetur hujuſmodi poteſtates, diverſis temporibus Apoſtolis fuiſſe collatas, quemadmodum etiam ſeparatim aliis Sacerdotibus conferuntur. Realis igitur ſeparatio arguit ad ſummum diſtinctionem proportionatam ſeparationi; unde cum hæc non ſit inter duplicem entitatem, aut inter potentiam, & potentiam, ſed inter potentiam, & modum ejuſdem, ſimilis tantum debet eſſe diſtinctio. Præterquam quod ex ſeparatione reali ſola diſtinctio realis pontentialis infertur, ut ſæpiùs tract. 1. & 21. explicuimus.

Ad ultimam probationem reſpondetur, poteſtatem clavium in Chriſto omnino à charactere Sacerdotali fuiſſe ſeparatam, cum nec in illo talis poteſtas Chriſti fundetur, nec cum illo adæquatè, aut inadæquatè identificetur, ita ut illum includat, aut præſupponat: non enim in Chriſto character Sacerdotalis extitit, ut egregiè loco ſuprà ex 3. part. relato probat Ang. Doctor: nam character eſt participatio virtutis, & ſignaculum Miniſterii Chriſtiani; quod totum Chriſtus habuit in omni plenitudine. *Et propter hoc* (verba ſunt Doctoris Angelici) *D. Thom.* *Chriſto non competit habere characterem, ſed poteſtas Sacerdotii ejus comparatur ad characterem ſicut id, quod eſt plenum, & perfectum ad aliquam ſui participationem.* Poteſtas igitur clavium in Chriſto fundabatur in gratia unio-

nis

Digitized by Google

nis ad Divinum ſuppoſitum. Indè autem inferre non licet, poteſtatem clavium, quæ in Sacerdotibus invenitur, à charactere Sacerdotali adæquatè ſumpto realiter ſeparari, aut ab eo ſic accepto realiter diſtingui. ¶ Poteſtas autem ligandi, & ſolvendi in omnibus Sacerdotibus completè ordinatis eſt in virtute ſua quantum ad hoc omninò æqualis, non minus quam character, licet in aliqua conditione ad actum clavium requiſita, nempè juriſdictione, inæqualis ſit in pontifice, Epiſcopis, & aliis Sacerdotibus, ut dixit D. Thomas his verbis: *Poteſtas ordinis, quantum eſt de ſe, extendit ſe ad omnia peccata remittenda, ſed ad uſum hujus poteſtatis, ut dictum eſt, requiritur juriſdictio, quæ à majoribus in inferiores deſcendit*. Per quod patet difficultatis augmentum.

5 Arguitur ſecundò: nam illa particula *Eccleſiaſticus* *Argum. 2.* *judex* ineptè in prædicta clavium definitione ponitur: ergo non eſt recta hæc definitio. Antecedens ſuadetur: quia non eſt judex Eccleſiaſticus, niſi qui gaudet juriſdictione; ſed ſtat poteſtas clavium in eo, qui juriſdictione caret; non ergo poteſtas clavium eſt illa, *qua Eccleſiaſticus judex*. Major liquet: nam judex per juriſdictionem in eſſe talis conſtituitur. Minor verò oſtenditur: quia poteſtas clavium cum ordine Sacerdotali confertur; ſed juriſdictio non confertur cum ordine Sacerdotali, alias omnes Sacerdotes eo ipſo quod tales exiſterent, juriſdictionem haberent, quod eſt omnino falſum: ergo ſtat poteſtas clavium in Sacerdote, qui caret juriſdictione.

Diſſolvitur. Reſpondetur negando antecedens, ad cujus probationem dicendum eſt, Sacerdotem, qui juriſdictione caret, habere poteſtatem clavium, non tamen expeditam, ſed impeditam ne in ſuum actum prorumpat, non ex defectu alicujus ad entitatem aut modum extenſionis pertinentis, ſed ex defectu poteſtatis applicativæ, & materiæ, aut ſubjecti, in quod exercenda eſt. Aliud quippe eſt habere poteſtatem ad aliquem actum cum omnibus requiſitis ex parte actus primi deſideratis; aliud verò illam habere cum omnibus his, quæ ad actum ſecundum pertinent, ita ut poſſit potentia conſequenti exercitium obtinere. Quemadmodum in igne ſtat tota potentia combuſtiva, & tamen ſine applicatione illius ad propriam materiam comburendam non ſtat actus comburendi, nec poſſe potentia conſequenti comburere. Poteſtas igitur clavium, quæ quo ad entitatem, ac realitatem eſt ipſe character in ordinatione collatus, dicit meram potentiam; juriſdictio autem non eſt propriè potentia, aut poteſtas clavium, ſed poteſtas applicativa materiæ ad agens, & conditio ad actum ſecundum deſiderata, ut poteſtas collata in ordine exerceatur. Quæ ſolutio deſumitur ex D. Thoma in præſenti, quæſt. 17. art. 2. ad 2. ubi ait: *Ad ſecundum dicendum, quod omnis poteſtas ſpiritualis datur cum aliqua conſecratione, & ideo clavis cum ordine datur; ſed executio clavis indiget materia debita, quæ eſt plebs ſubdita per juriſdictionem; & ideo antequam juriſdictionem habeat, habet claves, ſed non habet actum clavium; & quia clavis per actum definitur, ideò in definitione clavis ponitur aliquid ad juriſdictionem pertinens*; id eſt, ly *judex Eccleſiaſticus*. *D. Thom.*

6 Tertiò objicies: nam claudere, & aperire fores Regni cœleſtis eſt proprium ſolius Dei: ergo id judici Eccleſiaſtico convenire nequit, & conſequenter ineptè in clavium definitione apponitur ly *judex Eccleſiaſticus*. *Argum. 3.* Antecedens ſuadetur: nam Regnum cœleſte eſt ultimus finis, ad quem homines tendunt; ſed perducere ad ultimum finem eſt proprium primi, & principalis agentis, qui eſt Deus, non verò agentis inſtrumentalis: ergo perducere ad Regnum cœleſte, illud aperiendo, eſt proprium ſolius Dei. Quam objectionem ſibi proponit ferè eiſdem verbis Ang. Doctor in præſenti dicens: *In omnibus ordinatis agentibus ultimus finis pertinet ad principale agens, non ad agens inſtrumentale; ſed principale agens ad ſalutem hominis eſt Deus: ergo ad eum pertinet ad Regnum admittere, quod eſt ultimus finis, & non ad habentem claves, qui eſt ſicut inſtrumentum vel miniſter*. *D. Thom.*

Diluitur. Reſpondetur, quod licet aperire immediatè januam Regni Cœlorum, atque ideo immediatè perducere ad ultimum finem ſit proprium primi, & principalis agentis, qualis eſt Deus, qui per ſe ipſum, & ſine Sacramentis, & Miniſtris Sacramentorum, poteſt auferre peccatum impediens aditum in Regnum Cœlorum; tamen aperire mediatè, aut perducere ad ultimum finem mediis Sacramentis non eſt proprium primi agentis, & Dei, ſed etiam id valet Dei Miniſtris communicari, quippè quibus tanquam inſtrumentis Deus uti poteſt ad illum effectum. Quam ſolutionem adhibet D. Thomas dicens: *Actus autem Sacerdotis non eſt immediatè ſuper Regnum, ſed ſuper Sacramenta, quibus homo ad Regnum pervenit*. *D. Thom.*

7 Arguitur quarto: nam *dignos recipere* non pertinet ad poteſtatem clavium: ergo in hac diffinitione incongrue illæ particulæ inſeruntur. Antecedens ita ſuadet D. Thomas: *Ad id, quod aliquis habet ex ſe ipſo, non indiget aliqua poteſtate activa, per quam introducatur ad actum; ſed eo ipſo quod aliquis eſt dignus, ad Regnum admittitur: ergo non indiget aliqua poteſtate activa, per quam admittatur. Non igitur pertinet ad poteſtatem clavium dignos ad Regnum admittere*. Hæc ultima conſequentia liquet ex prima: nam cum poteſtas clavium ſit idem ac character, neceſſariò eſt potentia activa, quæ ad ſecundam ſpeciem qualitatis ſpectat. *Argum. 4.* *D. Thom.*

Ulterius poteſt hujus diffinitionis defectus oſtendi ex eo quod Eccleſia non intendit *indignos excludere* à Cœleſti Regno: ergo illæ particulæ ſiniſtrè apponuntur in clavium definitione. Conſequentia ex eo liquet, quod judex Eccleſiaſticus non debet facere id, cujus oppoſitum Eccleſia intendit. Antecedens autem oſtenditur: quia Eccleſia non intendit à Regno excludere eos, pro quibus orat ut in Regno recipiantur; ſed Eccleſia orat pro peccatoribus, ut perveniant ac recipiantur in Cœlis: non igitur intendit indignos excludere à Regno. *Confirmat.*

8 Ad argumentum reſpondetur negando antecedens, *Diluitur.* cujus probationi ita occurrit D. Thomas in ſolut. ad 3. *D. Thom.* *Dicendum, quod aliquis poteſt eſſe dignus aliquo dupliciter; aut ita quod ipſum habendi jus habeat, & ſic quilibet dignus jam habet Cœlum apertum; aut ita quia inſit ei congruitas ad hoc quod ei detur, & ſic dignos, quibus nondum apertum eſt Cœlum, poteſtas clavium recipit*. Itaque alia eſt dignitas orta ex merito de condigno ratione gratiæ ſanctificantis, & peccatum excludentis; & dum hæc adeſt, clavis neceſſaria non eſt, cum Cœlum per culpam clauſum non ſit. Alia verò eſt dignitas congruitatis reperta in illis, qui licet peccatum habeant, accedunt tamen cum animi dolore, ſpe veniæ, ac firmo propoſito in poſterum non peccandi ad Pœnitentiæ Sacramentum. His autem, quo capite in ſtatu peccati exiſtunt, Cœli aditus non patet; quatenus verò diſpoſitiones habent ad peccati remiſſionem, digni congruenter efficiuntur ut illis Cœli janua reſeretur per remotionem peccati aditum impedientis. Igitur dum in clavium diffinitione dicitur: *Dignos recipere*, hi poſteriores intelliguntur, quos diſcernere ad Sacerdotem tanquam ad Chriſti Miniſtrum, Cœlique janitorem ſpectat.

Confirmationem diluit etiam D. Thomas: *Ad quartum dicendum, quod ſicut Deus non obdurat impertiendo malitiam, ſed non conferendo gratiam; ita Sacerdos dicitur excludere non quod impedimentum ad intrandum ponat, ſed quia impedimentum poſitum non amovet: quia ipſe amovere non poteſt, niſi Deus prius amoverit; & ideò rogatur Deus ut ipſe abſolvat, ut ſic Sacerdotis abſolutio locum habeat*. Unde ad objectionem dicendum eſt, Eccleſiam ac proinde judicem Eccleſiaſticum non intendere indignos excludere à Regno *directè*, & *poſitivè*; intendere tamen *indirectè*, ac *negativè*: quia Eccleſia, ac judices Eccleſiaſtici Cœlum non occludunt apponendo obſtaculum, peccatum videlicet, quo aditus impeditur; ſed tantum non amovendo impedimentum ab eiſdem indignis appoſitum; quod eſt illos excludere negativè, aut indirectè. Nec antecedentis probatio aliquid evincit: nam Eccleſia non orat ut indigni recipiantur in ſenſu compoſito indignitatis, ſed orat ut efficiantur digni, qualiter admitti poſſint. Illi autem, qui tales effici nequeunt, excluduntur ab Eccleſia negativè, licet alias eos accipere in ſenſu explicato exoptet. *Confirmationi ſatisfit.* *D. Thom.*

D. U-

Digitized by Google

DUBIUM II.

Utrum clavium poteſtas ſit in Eccleſia.

PRo dubii deciſione obſerva ex D. Thoma in præſenti, quæſt. 17. art. 1. triplicem eſſe clavium poteſtatem; authoritatis, videlicet, excellentiæ, & miniſterii. Quarum prima in Divina Trinitate invenitur, eo quod ſolus Deus eſt Author gratiæ ſanctificantis, per cujus infuſionem peccatum excluditur, & Cœli aditus patefit. Secunda fuit in Chriſto Domino; quippè cum ejus humanitas ſit inſtrumentum Divinitatis eidem conjunctum, in quo ſummo intervallo excedit quæcumque alia extrinſeca inſtrumenta; congruum fuit ut inter alios Miniſtros, qui inſtrumenta ſunt ad uſum Sacramentorum, haberet quandam clavium ſupereminentem poteſtatem, quæ ideo clavis *excellentiæ* nuncupatur. Ejus autem eminentia in eo conſiſtit, quod Chriſtus ad removendum peccatum concurrit per meritum ipſius paſſionis tanquam agens principale in genere moris, ejuſque humanitas tanquam inſtrumentum phyſicum, & conjunctum. Hanc autem clavium poteſtatem an Chriſtus in Eccleſia reliquerit, vel relinquere potuerit, in dubium non revocamus: quia hujus difficultatis deciſio ſatis liquet ex dictis tract. 22. diſp. 6. dub. 2. & præcipuè ex ibidem appoſitis ad calcem art. 4. q. 64. De tertia igitur poteſtate clavium, quæ miniſterii dicitur, inquirimus an in Eccleſia ſit?

§. I.

Deciditur difficultas, & veritas Catholica propugnatur.

Aſſertio. 9 DIcendum eſt, prædictam clavium poteſtatem in Eccleſia, ejuſque Miniſtris inveniri. Hæc concluſio eſt de fide, illamque communiter docent Theologi, quos proinde ſuperfluum eſt in particulari referre. Diffinitur autem in Concilio Conſtantienſi ſeſſ. 8. & 9. In Lateranenſi, cap. *Firmiter de ſumma Trinitate*. In Florentino in *litt. Sanctæ unionis*; ac tandem in Tridentino ſeſſ. 14. cap. 1. ubi hæc habentur; *Dominus autem Sacramentum Pœnitentiæ tunc præcipuè inſtituit, cum à mortuis ſuſcitatus inſufflavit in Diſcipulos ſuos dicens: Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt. Quo tam inſigni facto, & verbis tam perſpicuis, poteſtatem remittendi, & retinendi peccata, ad reconciliandum fideles poſt Baptiſmum lapſos, Apoſtolis, & eorum legitimis ſucceſſoribus fuiſſe communicatam, univerſorum Patrum conſenſus ſemper intellexit, & Novatianos remittendi poteſtatem olim pertinaciter negantes, magna ratione Eccleſia Catholica tanquam hæreticos exploſit, atque condemnavit. Quare veriſſimum hunc verborum illorum Domini ſenſum Sancta hæc Synodus probans, & recipiens, damnat eorum commentitias interpretationes.* Et tandem Can. 3. inquit: *Si quis dixerit, verba illa Domini Salvatoris: Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt; non eſſe intelligenda de poteſtate remittendi, & retinendi peccata in Sacramento Pœnitentiæ, ſicut Eccleſia Catholica ab initio ſemper intellexit, detorſerit autem contra inſtitutionem hujus Sacramenti ad authoritatem prædicandi Evangelium, anathema ſit.*

Conc. Conſtantienſe Lateranenſe, Florentinum, Tridentinum.

Fundamentum ex Scriptura. 10 Ad ſuadendam autem hanc concluſionem adſunt plura Sacræ Scripturæ loca, præſertim duo, ex quibus evidenter demonſtratur. Primum eſt Joannis cap. 20. Secundum verò Matthæi 16. Ex primo igitur ſic probatur aſſertio: nam ſi in Eccleſia poteſtas clavium remittendi ac relaxandi peccata non eſt, tota lex Evangelica ruit; conſequens nec ab Hæreticis admittitur, quippè qui Chriſtiani ſunt, & Chriſtum ejuſque doctrinam ſectari ſibi videntur, ne tanquam Gentiles, ac Pagani habeantur: ergo poteſtas clavium eſt in Eccleſia. Conſequentia eſt evidens, & minor inſerta probatione liquet; alias Hæretici Paganiſmo annumerandi ſunt, quod concedere renuunt. Unde tota difficultas devolvitur ad probationem majoris, quæ ſic oſtenditur: Etenim tota lex Evangelica pendet ex infallibilitate verborum, ac actionum Chriſti juxta ea, quæ habentur in Scriptura: ideò enim invenitur in Eccleſia Sacramentum Baptiſmi, quia ex verbis Chriſti ac Scripturæ conſtat ejus inſtitutio ac poteſtas collata hominibus ad baptizandum; ut vel ipſi Hæretici fatentur: ideò etiam invenitur in Eccleſia poteſtas conſecrandi Corpus Chriſti, & miniſtrandi alia Sacramenta, quia id habemus ex Chriſti ac Scripturæ teſtimonio; ſed ex Joanne 20. num. 23. conſtat, Chriſtum Dominum tradidiſſe Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus poteſtatem clavium, dum, inſufflavit, ac dixit: Joann. 20. 23. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis; retenta ſunt*: ergo ſi in his verbis clavium poteſtatem in Eccleſia non reliquit, tota lex Evangelica ruit. Conſequentia patet: nulla enim eſt ratio, cur magis ſtandum ſit verbis Chriſti, ac teſtimonio Scripturæ in uno loco, ac in alio. Quo circa ſi huic Joannis teſtimonio ſtandum non eſt, nec etiam ſtandum erit aliis, in quibus habemus inſtitutionem aliorum Sacramentorum, ac traditionem poteſtatis ad illa conficienda; atque ideò tota lex Evangelica fundamento deſtituitur. Minor autem probatur: nam ſi illa verba Chriſti non ſiniſtre, ſed ſimpliciter accipiantur, liquido conſtat Apoſtolos accepiſſe Spiritum Sanctum, ac proinde poteſtatem ad munus remittendi peccata; ſed hæc eſt poteſtas clavium: ergo eam Chriſtus in Eccleſia reliquit.

11 Ex alia verò authoritate Matthæi ſic etiam veritas Catholica confirmatur: Nam Chriſtus Dominus promiſit Petro, ſe illi daturum clavium poteſtatem, dum dixit: *Confirm.* *Tibi dabo claves Regni Cœlorum, & quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum, & in Cœlis; & quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in Cœlis.* Id quod iterum non ſolum Petro, ſed & aliis Apoſtolis quaſi juramento promiſit, dum ejuſdem Matthæi 18. ait: Matthæi 16. & 18. *Amen, amen dico vobis, quæcumque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in Cœlis.* Ubi non de præſenti, ſed de futuro poteſtas judiciaria promittitur conferenda; ſed Chriſti verba deceptoria aut nugatoria non ſunt, ſed infallibilis veritatis, alioqui nullius eſſent fidei, atque ideò Evangelica lex eiſdem veluti ſolidiſſimo fundamento innixa omnino rueret: ergo promiſſionem in illis verbis factam aliquando adimplevit, clavium poteſtatem Apoſtolis eorumque ſucceſſoribus tribuendo. Tum ſic; ſed non alibi, ſaltem expreſſius, quàm dum Joannis 20. dixit. Joann. 21. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata*, &c. vel dum poſt reſurrectionem dixit Petro: *Paſce oves meas*, Joann. 21. Ergo tunc clavium poteſtatem contulit, ac in Eccleſia reliquit. Minor ſubſumpta inde conſtat, quod etiam ſi totum Evangelium conſulatur, clariora alia verba non extant, quàm illa Joannis, ad hujuſmodi poteſtatem conferendam, aliundeque illa cæremonia inſufflandi, ac impertitio Spiritus Sancti eo tendunt, ut ibi Apoſtoli aliquam ſpecialem facultatem acciperent; alias illa cæremonia caſualis, & ridicula foret, quod aſſerere blaſphemum eſt.

Hanc item doctrinam unanimiter Eccleſiæ Patres docuere. *Roborantur ex SS. PP.* Cyprianus lib. 1. Epiſt. epiſt. 2. contra Novatianos ſic ait: S. Cyprianus. *Ipſe* (Chriſtus nimirum) *legem dedit, ut ligata in terris, etiam in Cœlis ligata eſſent; ſolvi autem poſſent illic, quæ hic prius in Eccleſia ſolverentur.* Bernardus S. Bernardus. ſerm. 1. in feſto Apoſtolorum Petri, & Pauli, de Petro inquit: *Quid illo potentius, qui claves Regni tam ſingulariter accepit, ut præcedat ſententia Petri ſententiam Cœli.* Hieronymus epiſt. ad Eliodorum: S. Hieronymus. *Sacerdotes Apoſtolico gradui ſuccedentes, Chriſti Corpus Sacro ore conficiunt, per quos, & Chriſtiani ſumus, qui claves Regni Cœlorum habentes quodammodo ante diem judicii judicant.* Auguſtinus S. Auguſtinus. lib. 20. de Civitate Dei cap. 19. ad illa verba Apoc. 20. *Vidi ſedes, & ſedentes ſuper eas, & judicium datum eſt*, &c. inquit: *Nec hoc putandum eſt de ultimo judicio, ſed per ſedentes ſuper ſedes ipſi præpoſiti ſunt intelligendi, per quos nunc Eccleſia gubernatur. Judicium autem datum, nullum melius accipiendum eſt, quàm id quod dictum eſt: Quæ ligaveritis in terra, erunt ligata & in Cœlo.* Similiter loquuntur N. Cyrillus Alexandrinus lib. 12. in Joann. cap. S. Cyrillus Alexandr. 15. Ambroſius lib. 1. de Pœnit. cap. 2. & 7. lib. 2. cap. 2. S. Ambroſius, S. Hilarius, S. Chryſoſt. ubi efficaciſſimè æquè ac latiſſimè hanc clavium poteſtatem contra Novatianos probat. Hilarius c. 16. in Matth. Chryſoſtomus homil. 85. in Joann. ac reliqui omnes Eccleſiæ Patres, quorum teſtimonia, ne faſtidium gignamus, non adducimus.

Placet tamen Ang. Præceptoris verba huc advocare, qui in comment. ad illud Matthæi 16. verſ. 19. *Tibi dabo claves*, &c. ita ſubdit: D. Thom. *Hic ponitur ſecundum donum*

Digitized by Google

num, quod Petro dedit Christus ſecundum humanitatem: fundavit enim Eccleſiam in terris, & Petrum Vicarium ſuum inſtituit, ut introduceret in Cœlum; inde illud miniſterium dedit; unde claves dedit: claves enim introducunt, undè Petrus habet miniſterium introducendi; & duo facit. Primò claves committit. Secundò uſum docet; (& quodcumque, &c.) Sed videamus, inquit, *quæ ſunt claves? Domus, quando eſt deſerata, impedit introitum; clavis verò removet impedimentum. Regnum Cœlorum habebat impedimentum, ſed non ex parte ſua, ſed ex noſtra, ſcilicet, peccatum, quia nihil coinquinatum intrabit in illud. Iſta impedimenta removit Chriſtus per ſuam Paſſionem, quia lavit nos à peccatis noſtris in ſanguine ſuo, Apoc. 1. & hanc communicavit, ut per miniſterium peccata tollerentur; quod expletur per virtutem ſanguinis Chriſti. Undè Sacramenta virtutem habent à virtute Paſſionis Chriſti. Undè dabo tibi miniſterium; ſed dicit: Tibo dabo. Nondum enim erant fabricatæ* (ſcilicet claves) *res autem non poteſt dari, antequam ſit. Fabricandæ autem hæ erant in Paſſione; undè in Paſſione fuit eorum efficacia; undè hic promiſit, ſed poſt Paſſionem dedit, cum dixit: Paſce oves meas*. Hæc D. Thomas, ſimiliaque tradit in præſenti, quæſtion. 17. artic. 1. in corpore.

Ulterior confirmat. 12 Ex quibus omnibus ulterius munitur aſſertio ſequenti diſcurſu: Etenim circa rem, quam docent Scriptura Sacra, Concilia, univerſalis Eccleſia, ac unanimiter ejus Sacri Doctores, diſputandum non eſt, ſed tanquam omnino verum tenendum; atqui ex dictis, Scriptura, Concilia, & Eccleſiæ Doctores unanimiter, ac univerſaliter docent adeſſe in Sacerdotibus poteſtatem dimittendi, ac retinendi peccata, quæ clavium poteſtas nuncupatur: ergo hæc in Eccleſiæ Miniſtris reperitur. Conſequentia eſt legitima, & minor ex adductis teſtimoniis liquet. Major autem eſt regula univerſalis, quam tradit D. Auguſtinus lib. 4. contra Donatiſtas cap. 24. & epiſt. 118. ubi aſſerit, inſolentiſſimam inſaniam eſſe in dubium adducere id, quod univerſalis Eccleſia docet, ac tenet. Adde, Chriſtum Dominum, cui commiſſa fuit omnis poteſtas in Cœlo, & in terra, habuiſſe poteſtatem ligandi, ac ſolvendi, juxta illud: *Ut ſciatis, quia Filius hominis habet poteſtatem in terra dimittendi peccata*, &c. Ergò illa uti potuit vel immediatè per ſe ipſum, ut cum dixit Paralytico: *Remittuntur tibi peccata tua*; vel mediatè per alios, quibus tanquam Vicariis illa poteſtas commiſſa fuerit: in hoc enim nulla repugnantia apparet. Sed id, quod efficere potuit, de facto feciſſe nobis conſtat ex teſtimoniis allatis, præſertim ex illo Joann. *Accipite Spiritum Sanctum*, &c. Ergo hujuſmodi poteſtas in Eccleſia invenitur.

D. Auguſ.

§. II.

Duæ Hæreticorum reſponſiones confutantur.

Primum Hæreticorum effugium. 13 Reſpondent primò Hæretici, ut vim harum rationum, & authoritatum pondus infringant, ac ſiniſtris interpretationibus elidant, poteſtatem à Chriſto Domino Diſcipulis in præallegatis teſtimoniis conceſſam, non eſſe aliam, niſi facultatem prædicandi Evangelium: per fidem enim (ajunt iſti) remittuntur peccata: per Evangelii verò prædicationem concipitur fides; undè poteſtas prædicandi Evangelium dicitur à Chriſto dari ad dimittenda peccata. Sic Vvicleph, Lutherus, & Calvinus. Verba Calvini hæc ſunt: *Quid ſit ſolvere, & ligare, Dominus expoſuit Joann. 20. cum dedit Apoſtolis authoritatem remittendi, & retinendi peccata: ſolvere enim eſt remittere peccata, ligare eſt retinere. Quomodo autem remittantur, & retineantur peccata, Scriptura paſſim docet, cum per Evangelii prædicationem teſtatur illuminari homines, & liberari de pravitate vitiorum; 2. ad Corinth. 15. Poſuit in nobis verbum reconciliationis. Pro Chriſto ergo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos. Obſecramus pro Chriſto, reconciliamini Deo. Itaque ille remittere dicitur peccata, qui annuntiando Evangelium, homines convertit ad Deum; ille dicitur retinere, qui eos, quos videt obſtinatos, declarat ſempiternis pœnis eſſe mancipandos. Ex quo ſequitur, accipere claves Regni Cœlorum, non eſſe accipere principatum, & poteſtatem in alios, ſed nudum ac ſolum miniſterium verbi.*

Vvicleph, Lutherus, Calvinus.

Præcluditur primo. Sed hoc Hæreticorum effugium facilè præcluditur: *Primò*: nam juxta ſatis tritam D. Auguſtini regulam lib. 3. de doctrina Chriſtiana, cap. 10. & ab omnibus Theologis admiſſam, verba Sacræ Scripturæ ſunt in proprietate ſermonis intelligenda, quoties ex eiſdem ita acceptis nullum ſequitur abſurdum; ſed remittere, & retinere peccata in rigore, & proprietate ſermonis minimè ſignificant prædicare Evangelium, & docere, ſed ab eis abſolvere, vel abſolutionem non impertiri; & aliunde ex hac intelligentia nullum ſequitur abſurdum, ut ex dictis ac dicendis apparebit: ergo in hoc ſenſu ſentire debemus Chriſtum Dominum fuiſſe loquutum; etenim Juriſconſulto teſtante in leg. *non aliter, ff. de legat. & fideicommiſſo. Non aliter à ſignificatione verborum recedi oportet, quàm cum manifeſtum eſt aliud ſenſiſſe teſtatorem*. Quæ etiam eſt doctrina D. Hieronymi in cap. 30. Iſaiæ; & D. Baſilii oratione 9. in Hexameron; & S. Epiphanii hæreſ. 65. ac Tertuliani.

Secundò: nam genuinus ſenſus Sacræ Scripturæ ille ſolum debet cenſeri, qui ex communi, & accordi Patrum Eccleſiæ intelligentia eruitur, & ad nos tanquam ex fontibus limpidiſſimis derivatur: incredibile enim omninò eſt, eos, *quos dedit* (ad Epheſios 4.) *Paſtores, & Doctores ad conſummationem Sanctorum in opus miniſterii*, luce veritatis privaſſe, errareque in re adeò ſubſtantiali permiſiſſe; ſed omnes Eccleſiæ Patres unanimiter exponunt prædicta Evangelii verba de vera ac rigoroſa clavium poteſtate, Apoſtolis ac Sacerdotibus tradita: ergo ita intelligenda ſunt, & non ad prædicationem detorquenda. Minorem probare Sanctorum verbis, prolixi eſſet ac faſtidioſi laboris; ſufficiant igitur ad ejus evidentiam Patrum teſtimonia nuper adducta, ac loca ibi citata; inſuperque lectorem remittimus ad D. Chryſoſtomum homil. 70. ad populum. D. Hieronymum tom. 3. epiſt. 15. ad Ædibiam. quæſt. 9. Anaſtaſium in quæſt. Sacræ Scripturæ, quæſt. 79. tom. 6. Bibliothecæ veterum Patrum, D. Ambroſium lib. 10. in Lucam propè finem. Hugonem Victorinum lib. 2. de Sacram. part. 14. cap. 1. D. Gregor. apud D. Thomam in Catena aurea ad cap. 20. Joannis. Undè Concilium Tridentin. ſeſſ. 14. cap. 1. ſic illam Hæreticorum expoſitionem explodit. *Quapropter veriſſimum illorum verborum Domini ſenſum Sancta Synodus probans, & recipiens, damnat eorum contumaces interpretationes, qui verba illa ad poteſtatem prædicandi verbum Dei, & Chriſti Evangelium annuntiandi, contra hujuſmodi Sacramenti inſtitutionem, falsò detorquent.*

Secundò.

D. Chryſ. D. Hieron. D. Anaſtaſius, D. Ambroſ. Hugo Victorinus, D. Greg. Conc. Trid.

Tertiò: quoniam prædicta Chriſti verba illam Hæreticorum interpretationem non ſuſtinent, cum in illis nec minimum ſignum prædicationis reperiatur: nam licet verbum illud: *Quorum remiſeritis peccata*, ad prædicationem violentiſſimè applicari poſſet; illud tamen: *Quorum retinueritis* nec ſumma violentia ad prædicationem deferri valet. Eo vel maximè, quia munus prædicandi aliis diſtinctis ac diſertiſſimis verbis Chriſtum Apoſtolis commendaſſe conſtat ex Marco cap. ult. ubi ait: *Prædicate Evangelium omni creaturæ*; in tradendis autem ſingulis, quæ ad ſubſtantiam Eccleſiæ, ac Evangelicæ legis attinent, uſus fuit Chriſtus Dominus propriis ac diſertis verbis: ergo iniquè detorquentur verba, in quibus traditur poteſtas clavis, ut de prædicatione intelligantur.

Tertiò. Marc. ult.

14 Secundò reſpondent alii ex Hæreticis, Chriſtum Dominum in illis verbis Joannis 20. dediſſe quidem Eccleſiæ miniſtris poteſtatem remittendi peccata per Baptiſmum, non verò per Pœnitentiæ Sacramentum, adducentes in proprium Patrocinium quædam Sanctorum Patrum teſtimonia, quæ ſiniſtrè intellecta huic videntur ſuffragari expoſitioni, ut videre eſt in Cypriano epiſt. 73. & 76. & in Chryſoſtomo homil. 6. in 2. ad Corinth. & Iſidoro lib. 2. de divinis officiis, cap. de Baptiſmo.

Aliud Hæreticorum effugium.

Verum ſi hæc interpretatio intendat, Sanctos Patres cenſere per Baptiſmi Sacramentum peccata remitti, poteſtatemque ad peccata per Baptiſmum dimittenda, à Deo ſuis miniſtris collatam fuiſſe, inficias non ibimus: fide enim eſt Sanctum, Sacramentum Baptiſmi à Chriſto Domino fuiſſe inſtitutum ea vi, ut illud miniſtrans (qui ex officio, & proprio munere ſolus eſt Sacerdos, licèt validè ab aliis conferatur) peccatum, & originale, & actuale ante Baptiſmum commiſſa remittat. Si verò interpretatio intendat, ut re vera in-

Præſtringitur.

Digitized by Google

tendit, excludere ab Eccleſiæ miniſtris poteſtatem remittendi per Pœnitentiæ Sacramentum peccata poſt Baptiſmum commiſſa, eſt hæretica, & falſiſſima, omninoque rejicienda, ſicut à Sacra Synodo loco allegato rejicitur; convinciturque ex Patrum expoſitione oppoſitum.

Leo Papa.

Et in primis Leo Papa epiſt. 89. quæ habetur diſt. 1. de Pœnit. cap. 49. cauſa 33. quæſt. 3. inquit cuidam Epiſcopo: *Multiplex miſericordia Dei ita lapſibus ſubvenit humanis, ut non ſolum per Baptiſmi gratiam, ſed etiam per Pœnitentia medicinam ſpei vita reparetur æterna, ut qui regenerationis donum violaſſent, proprio ſe judicio condemnantes, ad remiſſionem criminum pervenirent. Sic Divinæ bonitatis præſidiis ordinatis, ut indulgentia Dei niſi ſupplicationibus Sacerdotum nequeat obtineri. Mediator enim Dei, & hominum homo Jeſus Chriſtus hanc præpoſitis Eccleſiæ tradidit poteſtatem, ut & confitentibus pœnitentiæ ſatisfactionem darent, & eadem ſalubri ſatisfactione purgatos ad communionem Sacramentorum per januam reconciliationis admitterent.* Idem apertè ſentiunt D. Auguſtinus lib. 1. de adult. conjug. cap. ult. & lib. 50. homil. 40. de Pœnit.

D. Auguſt.
D. Ambr.

& D. Ambroſius, qui Hæreticos virtutem Baptiſmi ad remiſſionem peccatorum admittentes (ſicut admittunt Lutherani, & alii) optimè ſic redarguit: *Cur enim baptizatis, ſi per hominem peccata dimitti non licet?* Quaſi eos ſic concludat: ideò negatis in Sacramento Pœnitentiæ dimitti peccata per clavium poteſtatem à miniſtris Eccleſiæ, quia dimittere peccata non ſpectat ad homines, ſed ad ſolum Deum, juxta illud Lucæ 5. *Quis poteſt dimittere peccata, niſi ſolus Deus?*

Lucæ 5.

Sed hæc ratio etiam apud vos nullius momenti eſſe debet, ſiquidem conceditis homines per Baptiſmum peccata dimittere: igitur veſtra interpretatio complicationem dicit, dum ex una parte poteſtatem clavium, ſeu remittendi peccata in Sacramento Pœnitentiæ miniſtris Eccleſiæ denegatis, & ex alia ſimilem poteſtatem in Sacramento Baptiſmi illis conceditis.

Vindicantur.
D. Cyprianus.

Quod autem attinet ad Sanctos Patres, quos Hæretici in propriam ſententiam detorquent, quid de re ſenſerint ſatis conſtat ex eorum doctrina. Etenim D. Cyprianus tam longè abeſt ut Hæreticorum ſententiæ adhæreat, ut lato calamo contra eorum doctrinam ſcripſerit, ut patet in lib. de lapſis à principio, & in epiſt. 52.

D. Chryſ.

Deinde D. Chryſoſtomus lib. 3. de Sacerdotio non longè à principio, clariſſimè docet, quod non ſolum per Baptiſmum, ſed extra illum habent Sacerdotes Evangelici poteſtatem dimittendi peccata per Sacramentum Pœnitentiæ, id quod eloquentiſſimè ponderat.

D. Iſidor.

Similiter D. Iſidorus in allegato loco vindice non indiget, quippè qui nec docet nec innuit, ſolùm eſſe in Sacerdotibus poteſtatem dimittendi peccata per Baptiſmum, ſed per Baptiſmum, & inſuper per Pœnitentiam.

15 Deinde tradita evaſio multipliciter præcluditur. *Primò*: quia poteſtas dimittendi peccata per Baptiſmum jam alibi collata erat Apoſtolis diſertis verbis,

Matth. 28.

ut patet ex Matth. 28. num. 19. dum Chriſtus dixit: *Euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Ergo per Joannis verba alia diſtincta poteſtas collata eſt Sacerdotibus ad peccata dimittenda extra Baptiſmum, atque ideò in vi Sacramenti Pœnitentiæ. *Secundò*: quia Chriſtus Dominus ſpecialem poteſtatem tribuit Apoſtolis ad dimittenda peccata infidelium, qui membra Eccleſiæ non ſunt: ergo etiam poteſtatem reliquit ad dimittenda peccata fidelium, id eſt, commiſſa poſt Baptiſmum; aliàs pejoris conditionis evaderet qui poſt Baptiſmum ſuſceptum in peccatum rueret, quàm infidelis, qui Baptiſmum nondum ſuſcepit; ſiquidem hic per Baptiſmum ad Dei gratiam reduci poſſet, non verò ille qui Baptiſmum iterum ſuſcipere nequit; quod aſſerere ſtolidiſſima amentia eſt, ac quid Dei miſericordia indignum. Tum ſic: ſed clavium poteſtas præcipuè tendit ad delenda peccata poſt Baptiſmum: ergo de hac poteſtate intelligenda ſunt prædicta Joannis verba. *Tertiò*: quia illa verba: *Quorum remiſeritis peccata*, &c. generalia ſunt, ac proinde intelligenda de peccatis etiam poſt Baptiſmum commiſſis; ſed hæc per Baptiſmum, quippè qui etiam in Hæreticorum ſententia iterari nequit, remitti non poſſunt: ergo in illis alia poteſtas collata eſt, diſtincta à poteſtate dimittendi peccata per Sacramentum Baptiſmi, & conſequenter poteſtas clavium. Patet conſequentia: quia Baptiſmus ut primò ſuſceptus nequit extendi ad delenda peccata poſt ejus ſuſceptionem commiſſa.

§. III.

Hæreticorum fundamentis ſatis fit.

Novatus.

16 CLavium poteſtatem, facultatemve remittendi peccata poſt Baptiſmum commiſſa, primus negavit Novatus Presbyter Africanus, qui aliter Novatianus Pſeudo Romanus Epiſcopus dicitur, à quo Novatiani ſignaculum accepere, quos data opera refutavit D. Cyprianus loco proximè citato, & D. Ambroſius lib. de Pœnit. D. Auguſtinus hæreſ. 38. Cornelius Pontifex decretali 1. in quem ſchiſma Novatus ſublevavit; ac tandem Fabianus Papa, qui epiſt. 1. decret. inquit: *Supervenit Novatus ex Africa, & ſeparavit ab Eccleſia Chriſti Novatianum, & quoſdam alios.* De quo etiam Hæretico loquitur D. Hieronymus lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, Pacianus epiſt. ad Simpronianum, Euſebius lib. 6. cap. 33. & 34. Nicephorus, & alii. Qui non eodem modo horum Hæreticorum errorem referunt: quidam enim aſſerunt, non ſolum negaſſe poteſtatem Eccleſiæ ad dimittenda peccata poſt Baptiſmum commiſſa, verum etiam docuiſſe adhuc coram Deo omnino eſſe irremiſſibilia. Alii verò dicunt, non negaſſe pœnitentiam interiorem, & media illa remiſſionem peccatorum à ſolo Deo faciendam; ſed ſolum intendiſſe, poteſtatem Eccleſiæ ad ea remittenda de medio tollere. Alii autem, Novatum à principio ſuæ hæreſis non rejeciſſe Eccleſiæ poteſtatem ad omnia, ſed ſolum ad dimittenda peccata eorum, qui Chriſtum negabant, quando ad deſerendam fidem vi tormentorum à Tyrannis urgebantur; ideoque docebat, hos ad pœnitentiam admittendos non eſſe, ſed dimittendos, ut coram Deo pœniterent, ſi fortè ab ipſo remiſſionem aſſequi poſſent. Alii tandem aliter explicant prædictum errorem, in quo Montanum fuiſſe teſtantur, ac eodem poſteà illaqueatos Joannem Hus, & Vvicleph, qui, ut Sotus refert, docebant claves Eccleſiæ non eſſe poteſtatem ſpiritualem ad ligandum, & ſolvendum: hoc enim proprium eſt illius, de quò Baptiſta ait: *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi*; ſed poteſtatem ſcientiæ prædicandi, ac exempla tribuendi, quam etiam in laicis eruditis, exiſtere aſſerebat Vvicleph, qui illud: *Quodcumque ſolveris*, &c. ita gloſſabat: *Nihil ſolvere poteris niſi quod in Cœlo ſit prius ſolutum*; ut videre eſt apud N. V. Thomam Valdenſem, tom. 2. de Sacram. cap. 144. Quem errorem deinceps extumularunt Lutherani, ac Calviniſtæ. Pro quorum ſententia.

1. Argum.
Calvinus.

17 Arguitur primò: nam poteſtas clavium, ſeu ligandi & ſolvendi minimè ex ſacra Scriptura colligitur: voluntariè ergò, ac ſine fundamento adſtruitur in Eccleſia. Antecedens ſuadere nititur Calvinus in ſuo peſtilenti Antidoto contra Concilium Tridentinum art. 2. illis verbis: *Ubinam* (inquit) *à Chriſto inſtitutum fingunt? Quia dixit: Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata*: &c. *Primò, ſi Chriſtus hanc authoritatem donavit Apoſtolis, eſt ne propterea, Sacramenti inſtitutio? Ubi ſymbolum? Ubi forma? Deinde, quis ignorat, munus Apoſtolis illic fuiſſe injunctum, quo erga extraneos fungerentur? Chriſtus teſtimonium, quod de peccatorum remiſſione Apoſtoli reddituri erant mundo, confirmat. Ea porrò legatio eſt, quæ per Evangelium defertur, & quidem in Eccleſiam nondum coaptatis.* Quaſi ſic arguat: ſi ex aliquo Scripturæ teſtimonio depromi poſſet poteſtas clavium, maximè ex illo Joann. 20. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata*, &c. Sed inde minimè colligitur: ergo abſque fundamento introducitur in Eccleſia. Minorem ſuadere conatur, *Primò*: nam juxta Catholicos poteſtas clavium eſt ad peccata remittenda vel retinenda in Pœnitentiæ Sacramento; ſed authoritas Apoſtolis illis verbis conceſſa non eſt hujuſmodi, cum Chriſtus tunc nullum inſtituerit Sacramentum; aliàs dicant Catholici: *Ubi eſt ſymbolum?* Id eſt, ſignum ſenſibile: *Ubi forma?* Sine qua nullum eſt Sacramentum: Ergo. *Secundò*: nam Eccleſiæ miniſtri uti nequeunt poteſtate clavium erga extraneos in Pœnitentiæ Sacramento, quod eſt ad modum judicii,

1. Ad Corinth. 5.

cum Apoſtolus 1. ad Corinth. 5. dicat: *Quid enim mihi de his, qui foris ſunt, judicare?* At nemo ignorat, munus Apoſtolis illic fuiſſe injun-

Digitized by Google

junctum, quo erga extraneos fungerentur: ergo ex collatione hujus muneris poteſtas clavium ad remittenda, & retinenda peccata minimè colligitur. *Tertiò:* nam facultas Apoſtolis ibi commiſſa, eſt legatio de remiſſione peccatorum, *quæ per Evangelium defertur, & quidem in Eccleſiam nondum coaptatis, ſeu receptis*, id eſt, facultas prædicandi Evangelium, per quod excitata fide remittuntur peccata, juxta illud Marci ult.

Marc. ult.

Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit. Sed hujuſmodi facultas non eſt poteſtas clavium, quæ nequit exerceri in eos, qui in Eccleſiam nondum ſunt coaptati: ergo idem quod prius.

Diluitur.

Reſpondetur negando antecedens, ad cujus primam probationem conceſſa majori neganda eſt minor: etenim Chriſtum Dominum Sacramentum Pœnitentiæ inſtituiſſe, dum poſt reſurrectionem Diſcipulis apparuit, ac dixit: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*, ex profeſſo oſtendimus 1. part. hujus tractat. diſput. 4. dub. 4. §. 2. Eſſeque Sacramentum à Baptiſmo diverſum, conſtat etiam ex ibidem dictis, diſput. 1. dub. 1. §. 3. quo Lectorem remittimus. Ad Calvini autem interrogationem *Ubi ſymbolum? Ubi forma?* Reſpondetur cum generali Doctorum ſententia, ſymbolum, id eſt, ſignum ſenſibile, eſſe humilem pœnitentis ſubmiſſionem factam Sacerdoti, cordiſque dolorem externis ſignis demonſtratum: ac tandem peccatorum propalationem, & ſatisfactionem. Forma autem eſt abſolutio Sacramentalis: *Ego te abſolvo*, &c. Quæ omnia in illis verbis Chriſti Domini implicitè ſaltem continentur. *Ad ſecundam probationem* conceſſa majori negatur minor: Falſum enim eſt, munus illud ibi Apoſtolis injunctum fuiſſe: ut eo erga extraneos aut in Eccleſiam nondum coaptatos fungerentur, ſed potius erga ſubditos, in quos exercere poſſent poteſtatem judiciariam, quam rectè intulit Concilium Tridentinum ex illis verbis Chriſti Domini, ſeſſ. 14. cap. 1. dicens:

Concil. Trident.

Quo tam in ſignificato, & verbis tam perſpicuis poteſtatem remittendi & retinendi peccata ad reconciliandos fideles poſt Baptiſmum lapſos Apoſtolis & eorum legitimis ſucceſſoribus fuiſſe communicatam, univerſorum Patrum conſenſus ſemper intellexit. In infideles igitur, aut extraneos, cum extra Eccleſiæ gremium ſint, judicialis ac Eccleſiaſtica poteſtas exerceri nequit per pœnitentiam.

Trident.

Ad tertiam neganda eſt major, ſicut eam negat Concilium Tridentinum, dum cap. 1. ſeſſ. 14. damnat: *eorum contumaces interpretationes, qui verba illa ad poteſtatem prædicandi verbum Dei, & Chriſti Evangelium annuntiandi, contra hujuſmodi Sacramenti inſtitutionem falsò detorquent*. Illud autem Marci ult. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit*; quo Hæretici ſuadere conantur remiſſionem peccatorum ſoli Baptiſmo, & Fidei eſſe adſcribendam, jam ſolutum relinquimus 1. part. hujus tractat. diſput. 1. dub. 2. §. 5. à num. 43. ubi etiam §. 4. à num. 33. & deinceps alia diluimus pugnantia adverſus exiſtentiam, ac virtutem hujus Sacramenti, à quorum coexiſtentia clavium poteſtas pendet. Quibus addendum eſt, quod licet clavium poteſtas ex Sacra Scriptura adeò palam non conſtaret, minimè ob id deneganda erat: plura enim ſunt, quæ expreſsè in Sacra Pagina non continentur, & tamen ſunt diffinita ab Eccleſia tanquam fidei dogmata, eo quod per traditionem ab Apoſtolis derivata ſunt. Cui doctrinæ obviam ire nequeunt Hæretici: nam ut in prooemio ad tract. 22. adnotavimus, ipſi non pauca habent, de quibus per ſolam traditionem conſtat, uti ſunt nomina *Trinitatis*, ac *Hypoſtaſis*.

Argum. 2.

18 Arguitur ſecundò: nam in Eccleſia, ejuſque miniſtris inutilis ſuperfluaque poteſtas adſtruenda non eſt; ſed poteſtas clavium eſt hujuſmodi: igitur admitti non debet in Eccleſia, ejuſque miniſtris. Major eſt pervia; minor autem ſuadetur: nam inutiles, & ſuperfluæ ſunt claves ad reſerandum oſtium, quod jam eſt apertum; ſed Regni Cœlorum oſtium jam eſt apertum: ergo inutiles ac ſuperfluæ ſunt claves, quæ ad illud aperiendum in Eccleſia introducuntur. Minor, quæ ſola difficultatem præſeferre poterat, patet ex illo Apocalypſis 4.

Apocal. 4.

Vidi, & ecce in Cœlo oſtium apertum.

Confirmat.

Confirmatur: nam clavium poteſtas eſt ad aperiendum, & claudendum Cœlum; ſed hujuſmodi poteſtas in Eccleſiæ miniſtris non reperitur: ergo. Minor ſuadetur: etenim poteſtas, quæ unicè competit Chriſto Domino, in Eccleſiæ miniſtris nullo modo datur; ſed poteſtas aperiendi, & claudendi Cœlum ſolùm in Chriſto Domino reperitur, ut liquet ex illo Apocalypſis 3. *Hæc dicit Sanctus, & verus, qui habet clavem David, qui aperit, & nemo claudit; claudit, & nemo aperit:* Ergo poteſtas aperiendi, & claudendi Cœlum in Eccleſiæ miniſtris inveniri non poteſt.

Solvitur argument.

Reſpondetur negando minorem, cujus probatio non urget: nam Cœli oſtium ſolum dicitur, & eſt clauſum, quatenus ex parte hominum adſunt peccata, quibus aditus impeditur. Peccatum autem eſt duplex, aliud originale, aliud actuale; atque ideò duplex Cœli occluſio conſideranda eſt. Igitur Cœli oſtium eſt apertum hominibus reſpectivè ad peccatum originale, prout eſt malum totius humanæ naturæ: hoc enim impedimentum ex vi Paſſionis Chriſti Domini efficaciter amotum eſt; & de hac apertione intelliguntur illa verba: *Vidi, & ecce in Cœlo oſtium apertum*. Ceterum cum peccata actualia Cœlum, quod jam reſeratum erat, iterum occludant; ideò poteſtas clavium non inutilis ac ſuperflua, ſed omnino neceſſaria eſt, ut vectes hujuſmodi infringat. Quæ eſt doctrina D. Thomæ in præſenti, quæſt. 17. art. 1. ad 3. ubi inquit:

D. Thom.

Ad tertium dicendum, quod oſtium Cœli, quantum eſt de ſe, ſemper eſt apertum; ſed alicui clauſum dicitur propter impedimentum intrandi in Cœlum, quod in ipſo eſt. Impedimentum autem totius humanæ naturæ, ex peccato primi hominis conſecutum, per Paſſionem Chriſti amotum eſt; & ideò Joannes poſt Paſſionem vidit in Cœlo oſtium apertum. Sed adhuc quotidie alicui manet clauſum propter peccatum originale, quod contraxit (prout inficit perſonam) *vel actuale, quod committit; & propter hoc indigemus Sacramentis, & clavibus Eccleſiæ.*

Satis fit confirmat.

Ad confirmationem neganda eſt minor, quæ ex textu Apocalypſis allegato minimè evincitur: nam illa verba: *Qui aperit, & nemo claudit, claudit, & nemo aperit*, apud Rupertum, Anſelmum, Ambroſium, Hugonem, alioſque expoſitores, in alio ſatis diverſo ſenſu ab eo, quem objectio intendit, intelliguntur. Sufficiat D. Thomæ expoſitionem adducere, qui in præſenti ita ait:

D. Thom.

Ad ſecundum dicendum, quod hoc intelligitur de clauſione, qua Limbum clauſit, ne aliquis ultra in illum deſcendat; & de apertione, qua Paradiſum aperuit, remoto impedimento naturæ per ſuam Paſſionem. Unde licet ſoli Chriſto Domino, & non alteri, clavis excellentiæ conveniat, & aperire Cœlum removendo peccatum originale, ut inficit totam naturam humanam; non tamen ſoli Chriſto competit Cœlum aperire amovendo obſtaculum peccati perſonalis, ſed id etiam convenit Eccleſiæ miniſtris per clavium poteſtatem miniſterialem tanquam inſtrumentis ſeparatis, & non ita principalibus, ac Chriſti humanitas, quæ ad prædictum effectum inſtrumentum conjunctum ac digniſſimum eſt; unde ſubdit D. Thomas: *Cum enim in Sacramentis Eccleſiæ efficacia Paſſionis maneat, propter hoc etiam miniſtris Eccleſiæ, qui ſunt diſpenſatores Sacramentorum poteſtas aliqua ad prædictum obſtaculum removendum eſt collata, non propria, ſed virtute Divina, & Paſſionis Chriſti.*

Argum. 3.

19 Arguitur tertio: nam qui habet claves Cœli, habet etiam claves inferni; ſed Eccleſiæ miniſtri non habent claves inferni: igitur nec claves Cœli. Major videtur nota: nam claves Cœli, & inferni magnam inter ſe obtinent connexionem, vel potius identitatem; ſiquidem aperire Cœlum, nihil aliud eſt quàm remittere peccatum, quo infernus aperitur. Minor verò ſuadetur: quia ideò miniſtri Eccleſiæ habent claves, inquit D. Thomas, quia ſunt diſpenſatores Sacramentorum, in quibus reſidet efficacia Paſſionis Chriſti; ſed efficacia Paſſionis Chriſti, & virtus Sacramentorum non eſt ad aperiendum infernum: ergo.

D. Thom.

1. Soluti.

Ad argumentum reſpondetur primò negando minorem: etenim cum per id ipſum Cœlum aperiatur, per quod infernus occluditur, & è contra, conſequens eſt ut qui habet Cœli claves, habeat etiam inferni. Ad minoris autem probationem dicendum eſt, Chriſti Paſſionem, ac Sacramentorum virtutem non eſſe ad aperiendum infernum directè, & quaſi influxivè, concurrendo videlicet ad peccatum, quo inferni aditus pateſit; eſſe tamen ad aperiendum infernum indirectè, & negative. Sicut enim, teſte Auguſtino, Deus non obdurat hominum corda impertiendo malitiam, ſed non conferendo gratiam; ita efficacia Paſſionis Chri-

Digitized by Google

ſti, virtus Sacramentorum, ac poteſtas clavium non dicuntur inferni oſtium aperire, quia homines ad peccatum inducant, ſed quia peccatum non amovent denegando abſolutionem indigno, quod eſt indirectè, permiſſivè, aut purè negativè ſe habere ad aperiendum infernum, vel potius ad hoc ut inferni oſtium per culpam apertum ita conſervetur. Quo circa quemadmodum per poteſtatem clavium Cœlum aperitur amovendo peccatum, & clauditur peccatum non amovendo; ita è converſo, per clavium poteſtatem occluditur inferni oſtium, ne ibi homo ingrediatur, amovendo peccata; & aperitur, peccata non amovendo. Ita

D. Thom. D. Thomas in præſenti, in ſecunda ſolutione ad 3. *Vel dicendum, quod eadem eſt clavis inferni, & Cœli: quia ex hoc ipſo quod alicui aperitur unum, clauditur alterum; ſed denominatur à digniori;* id eſt, clavis Regni Cœlorum, quia munus aperiendi Cœlum præcipuum eſt, ac per ſe directè intentum, aliundeque Cœlum eſt terminus ad quem hujus poteſtatis, infernus autem terminus à quo.

D. Thom. 2. Solutio. Secundò reſpondetur ex D. Thoma ibidem; *Ad tertium dicendum, quod clavis inferni, qua aperitur, & clauditur, eſt poteſtas gratiam conferendi, per quam homini aperitur infernus, ut de peccato educatur, quod eſt inferni porta, & clauditur, ne ultra homo in peccatum labatur gratia ſuſtentatus. Poteſtas autem gratiam conferendi ſolius Dei eſt, & ideò clavem inferni ſibi ſoli retinuit.* Quæ ſolutio innititur dono confirmationis in gratia, ut patet ex illis verbis: *Ne ultra in peccatum labatur, gratia ſuſtentatus.* Cum igitur hujuſmodi donum non ex Sacerdotum clavibus, ſed ex ſola Dei poteſtate, ac benevolentia obtineri poſſit, ipſe ſolus inferni clavem habere dicitur. Ratio autem cur poteſtas conferendi donum confirmationis in gratia dicitur clavis inferni, eſt vel quia, ut ait D. Thomas, per hujuſmodi donum ita janua inferni aperitur, ut homo non ſolum de illo educatur, ſed in illum iterum non ingrediatur per peccatum. Vel quia donum illud omninò inferni ingreſſum impedit, ſicut peccatum Cœli aditum. Juxta quam doctrinam diſtinguenda eſt major argumenti, & concedenda intellecta de eo, qui habet Cœli claves authoritatis ac excellentiæ, neganda verò de eo qui ſolum habet Cœli claves miniſteriales; & conceſſa minori, neganda eſt conſequentia. Ad majoris autem probationem, quatenus huic doctrinæ obeſſe poteſt, dicendum eſt, clavem inferni dupliciter conſiderari poſſe, vel prout accipitur à D.Thom. in hac ſolutione pro poteſtate conferendi donum confirmationis in gratia, vel prout accipitur in prima pro poteſtate remittendi peccatum abſolute; & ſub priori conſideratione nec habet connexionem, nec identificatur cum clave Cœli, prout hæc ſolum dicit poteſtatem remittendi peccatum; ſub ſecunda autem cum prædicta Cœli clave, atque ideo cum poteſtate clavium miniſteriali connectitur, vel identificatur.

Argum. 4. 20 Arguitur quartò: nam ex dictis ſolum infertur, poteſtatem clavium, quæ in Eccleſia invenitur, eſſe impropriè, ac metaphoricè talem: ergo in Eccleſia vera clavium poteſtas non eſt, ſaltem prout à Catholicis ponitur. Antecedens ſuadetur *primò*: nam aperire, & claudere Cœli januas non propriè dicitur de inſtrumento, ſed ſolum de agente principali: iſtud enim eſt, quod claudit, & aperit oſtium; inſtrumentum autem eſt quo hæc munera exercet. Sicut pictor eſt, qui propriè pingit; penicillus autem, quo pingere dicitur. Sed miniſtri Eccleſiæ ſunt inſtrumenta ad aperiendum Regnum Cœlorum; igitur impropriè dumtaxat clavium poteſtatem ſortiuntur. *Secundò:* quia poteſtas Eccleſiæ, & miniſtrorum ſolum metaphoricè dicitur clavis, ut patet ex dictis in limine dubii præcedentis; ſed id quod tantum metaphoricè eſt clavis, non eſt clavis cum proprietate: ergo in Eccleſia ſolum impropriè claves reperiuntur.

Diſſolvitur. Reſpondetur negando antecedens; ad cujus primam probationem neganda eſt major: nam licet inſtrumentum ſit agens quo reſpectu agentis principalis, id eſt, quo mediante agens principale ſuum producit effectum; nihilominus in ſuo ordine cauſandi verè & propriè inſtrumentaliter agit, ſicut verè & propriè clavis materialis ferrea vel aurea oſtium aperit, & claudit. Similiter Sacerdos tanquam Dei miniſter ac inſtrumentum per clavium poteſtatem verè & propriè Regni Cœlorum oſtium aperit abſolvendo, & claudit abſolutionem indignis denegando. ¶ Ad ſecundam reſpondetur, aliud eſſe poteſtatem ſpiritualem Eccleſiæ remittendi & retinendi peccata dici metaphoricè clavem; aliud autem eſſe poteſtatem metaphoricam aut non veram & realem ad prædictum effectum. Primum Catholici minime negant: quippè nomen *Clavis* impoſitum eſt ad ſignificandum per ſe primo illud materiale inſtrumentum, quo januæ occluduntur, & reſerantur; unde per alienationem tranſlatum eſt ad ſignificandam poteſtatem abſolvendi à peccatis ob ſimilitudinem, quæ intercedit inter effectus utriuſque, clavis nimirum materialis & poteſtatis abſolvendi. Secundum verò omninò hæreticum eſt: nam poteſtas remittendi ac retinendi peccata, quæ in Eccleſiæ miniſtris invenitur, eſt vera & realis poteſtas, qua peccata realiter dimittuntur: aut detinentur. Id quod exemplis liquet: etenim quilibet homo crudelis dicitur metaphoricè *Nero*, & tamen crudelitas illius hominis, ad quam ſignificandam transfertur nomen *Nero*, non eſt crudelitas metaphorica, ſed vera & realis. Similiter Chriſtus metaphoricè dicitur *Agnus*; & tamen manſuetudo Chriſti, quæ illo nomine ſignificatur, eſt ſtrictè ac rigoroſè manſuetudo. Quod evidentius patet in illo Scripturæ teſtimonio, quod Hæretici non negant; *Vicit Leo de tribu Juda*; ubi nomen *Leo* per metaphoram adducitur ad ſignificandam fortitudinem Chriſti vincentis diabolum; ex quo tamen non infertur; Chriſti fortitudinem veram non fuiſſe, nec quod purè metaphoricè, & non realiter diabolum vicerit. Similiter igitur poteſtas ligandi, & ſolvendi dicitur metaphoricè clavis; eſt tamen realis ac ſpiritualis poteſtas.

DUBIUM III.

Quot ſint Claves Eccleſiæ?

CLavium quidditate, ac exiſtentia firmatis, earum numerus inveſtigandus occurrit. Quam difficultatem ad examen vocamus, tum ut D. Thomæ in præſenti quæſt.17. art.3. aliiſque Theologis de ea diſſerentibus conformemur. Tum, quia in Scriptura nomen *Clavis*, quo poteſtas ligandi & abſolvendi ſignificatur, interdum in ſingulari, & non ſemel in plurali invenitur, ut ex dicendis conſtabit. Tum, quia poteſtas remittendi, & retinendi peccata, eſt una, & aliunde Doctores duplicem clavem diſtinguunt, aliam ſcientiæ, aliam verò potentiæ. Quod an, & quo ſenſu verum ſit, inquirimus.

§. I.

Triplici Concluſione dubium reſolvitur.

21 DIcendum eſt primò, non unam tantum, ſed plures eſſe Eccleſiæ claves. Ita D. Thomas, 1. Concluſ. cui fere omnes Theologi adhærent, quos ſupervacaneum eſt in particulari referre. Probatur concluſio: nam in rebus ad fidem ſpectantibus (qualis eſt, quam verſamus) tam in ſubſtantia, quàm in modo loquendi ſtandum eſt Sacræ Scripturæ, Eccleſiæ, Conciliis, ac Sanctis Patribus; ſed quoties Scriptura, Eccleſia, Concilia, ac Sancti Patres loquuntur de poteſtate collata Petro, aliiſque Eccleſiæ miniſtris, utuntur nomine *Clavium* in plurali, non verò *Clavis* in ſingulari: ergo ſentiendum eſt, claves Eccleſiæ eſſe plures. Major eſt certa. Minor autem ſuadetur: nam Matth.16. dicitur: *Tibi dabo claves Regni Cœlorum.* Similiter Eccleſia in Divinis Officiis ſic ait: *Tu es Paſtor ovium Princeps Apoſtolorum, tibi traditæ ſunt claves Regni Cœlorum.* Inſuper & in oratione inquit: *Collatis clavibus Regni Cœleſtis*, &c. Simili loquendi modo utuntur Concilium Florentinum, Conſtantienſe, & Tridentinum ſeſſ. 14. can. 15. ubi hæc habentur: *Si quis dixerit, claves Eccleſiæ eſſe datas tantum ad ſolvendum, non etiam ad ligandum, & propterea Sacerdotes, dum imponunt pœnas confitentibus, agere contra finem clavium, & contra inſtitutionem Chriſti*, &c. Nec diſſentiunt Sancti Patres, inter quos videri poſſunt D. Chryſoſtom. homil.55. in Matth. D. Auguſtinus lib.50. in Joannem, & de Civitate Dei lib.20. cap.9. Maximus homil.5. de B. Petro, & Paulo, ſuper cap.21. Ioannis. Ergo nomine *clavium* in plurali utuntur.

Probatur 1. — Matth. 17. — Concil. Florentin. Conſtant. Trident. — D. Chryſoſt. D. Auguſt. Maximus.

Dein-

Digitized by Google

Ratio aſſertionis. Deinde ſuadetur concluſio alia ratione: nam Eccleſiæ claves ſunt inſtrumenta, quibus ejuſdem Eccleſiæ miniſtri removent obſtaculum peccati, quo Cœli aditus impeditur; ſed hujuſmodi inſtrumenta ſunt ſaltem duo: ergo duæ ſaltem ſunt Eccleſiæ claves, atque ideò non unica tantum. Major ex jam dictis conſtat; conſequentia eſt legitima; minor verò ſuadetur: nam ablatio illius obſtaculi eſt actus, quoad Regnum Cœlorum admittuntur digni, & excluduntur indigni; ſed ad hujuſmodi actum duo requiruntur inſtrumenta, ſcientia videlicet diſcernendi, & potentia ligandi, & ſolvendi: ergo. Probatur minor: nam ut miniſter non admittat niſi dignum, nec excludat niſi indignum, debet formare judicium diſcretivum de illo, qui admittendus eſt, ac de illo, qui rejiciendus; deinde debet habere potentiam, ut judicium illud efficaciter executioni mandetur, aliàs ſi primum poſſet ſine ſecundo, vel ſecundum ſine primo, judicium ſua executione careret, aut executio cæco modo, & abſque diſcretione fieret; ſed prædictum judicium de idoneitate alicujus, & potentia ad illud efficaciter exequendum, ſunt duo inſtrumenta: ergo ad prædictum actum duo inſtrumenta requiruntur, videlicet, ſcientia ad diſcernendum, & potentia ad ſolvendum, aut ligandum.

Confirmat. Confirmatur: etenim in naturalibus ſive practicis, ſive ſpeculativis, licet ad aliquid abſolutè agendum unica ſufficiat poteſtas; tamen ad illud rectè, aut tali modo efficiendum duplex facultas expoſcitur: ergo in ſpirituali, & ſupernaturali ordine, ad quem Eccleſiæ claves attinent, ad rectè, & ordinatè reſerandum, aut claudendum oſtium Regni Cœlorum duplex eſt neceſſaria poteſtas, eſto ad aperiendum, & claudendum utcumque unica tantum ſufficiat. Tum ſic; ſed hæc duplex poteſtas eſt duplex clavis: ergo Eccleſiæ clavis eſt duplex ſaltem. Antecedens inductivè ſuadetur: etenim quia aliud eſt ſcindere abſolutè, & aliud artificiosè, licet ad ſciſſionem utcumque ars non ſit neceſſaria, requiritur tamen ars ad ſciſſionem artificioſam. Similiter etiam, quia aliud eſt intelligere abſolutè, & aliud rectè intelligere, quamvis ad primum ſufficiat potentia intellectiva, ad ſecundum tamen ultra illam deſideratur habitus, aut diſpoſitio rectificans potentiam. Cum igitur poteſtas Eccleſiæ ſit ad rectè, & ordinatè Cœlorum oſtium reſerandum, planè evincitur duplicem facultatem fore neceſſariam, potentiam videlicet ad abſolvendum, vel ligandum abſolutè, & ſcientiam ad ordinatè vel tali modo ligandum.

2. Concluſio. *D. Thom.* *Ratio.* 22 Dicendum eſt ſecundò, Eccleſiæ clavem eſſe duplicem, & non amplius. Hæc aſſertio etiam communis eſt inter Theologos, eamque docet D. Thomas in præſenti, art.3. Et ſuadetur ratione ejuſdem S. Doctoris: etenim in exequente actum, qui requirit idoneitatem ex parte recipientis, duo tantum ſunt neceſſaria, judicium nimirum de idoneitate recipientis, & poteſtas ad actus executionem; ſed actus clavium expoſcit idoneitatem illius, in quo exercetur: ergo in miniſtro illum actum ut judice exequente duo tantum requiruntur, facultas videlicet diſcernendi, & potentia exequendi, quæ ſunt duæ claves; ac proinde non plures ponendæ ſunt: ſuperfluè enim fiunt per plura, quæ poſſunt fieri per pauciora. Conſequentia liquet; & minor etiam ex clavium definitione conſtat: id enim importatur in illis particulis: *Dignos recipere, & indignos excludere.* Major autem præterquam quod eſt D. Thomæ, ſuadetur exemplo ejuſdem S. Doctoris: actus enim juſtitiæ fori exterioris, in quo redditur Petro id, quo dignus eſt, eſt actus expoſcens idoneitatem ex parte Petri recipientis; ſed ad hujuſmodi actum ſolùm requiruntur in judice facultas diſcernendi an Petrus dignus vel indignus exiſtat, & poteſtas exequendi redditionem illius rei, qua Petrus dignus exiſtit: ergo ad actum expoſcentem idoneitatem ex parte recipientis hæc duo requiruntur dumtaxat.

3. Concluſ. 23 Dicendum eſt tertiò, hanc duplicem clavem non diſtingui in eſſentia authoritatis, ſed ex comparatione ad actus, quorum unus alterum præſupponit. Hæc concluſio eſt expreſſa D. Thomæ in fine corporis art.3. in præſenti, quem ſequuntur communiter ejus diſcipuli; & *Ratio.* ſuadetur ratione: nam poteſtas clavium in ratione authoritatis, & facultatis eſt idem quoad eſſentiam cum Sacerdotis charactere; ſed character Sacerdotalis eſt unicus excludens in ſe eſſentialem diſtinctionem: ergo iſtæ duæ claves diſtinctionem quoad eſſentiam non admittunt in eſſe authoritatis. Conſequentia patet; & major etiam ex ſupra dictis conſtat: quia hæc poteſtas eſt illa, quæ confertur in ordine Sacerdotali; poteſtas autem ibi collata eſt character Sacerdotalis. Minorem verò probatam relinquimus tractat. 22. diſput.5. dub.4. §.3. num. 70. Inſuperque ſuadetur à D. Thoma in præſenti, quæſt. 17. art. 2. ad 1. ubi ait: *Quod ad duo, quorum unum eſt cauſa alterius, una poteſtas ordinatur, ſicut in igne calor ad calefaciendum, & diſſolvendum.* Sed character Sacerdotalis eſt poteſtas ad conſecrandum Corpus Chriſti, & ad abſolvendum à peccatis, quorum prius eſt cauſa poſterioris, *eo quod omnis gratia, per quam remiſſio fit in Corpore myſtico, ex capite ſuo provenit*; id eſt, ex poteſtate ſupra Corpus Chriſti verum: ergo character Sacerdotalis eſt unicus, ac excludens à ſe eſſentialem diſtinctionem.

Diſtinguuntur autem iſtæ duæ claves, inquit D. Thomas, *ex comparatione ad actus, quorum unus alium præſupponit.* Quo circa ſicut poteſtas clavium ſub munere conſecrandi, & eadem poteſtas ſub munere ligandi, & ſolvendi *eſt unum per eſſentiam, ſed differt ratione*, eo quod munus ligandi, & abſolvendi ſupponit munus conſecrandi; ita proportione ſervata, poteſtas clavium ſub munere diſcernendi inter dignos, & indignos, & ſub munere ligandi, & ſolvendi ſola ratione differt, quatenus ordinatur ad actus, quorum unus ſupponit alium: ſemper enim diſcuſſio cauſæ ſententiæ prolationem, & executionem præcedit. Idcircò quatenus ordinatur ad primum, quo pacto clavis ſcientiæ dicitur, differt quodammodo à ſe ipſa, adhuc in eſſe authoritatis, prout ordinatur ad ſecundum, & clavis potentiæ nuncupatur. Sed hæc amplius ex dicendis num.26. conſtabunt.

§. II.

Argumenta adverſariorum enodantur.

24 Adverſus primam concluſionem arguitur: nam ſæpe in Scriptura Eccleſiæ poteſtas dicitur clavis in ſingulari: ergo unica tantùm eſt clavis Eccleſiæ. Antecedens ſuadetur: nam Iſaiæ 22. verſ. 22. dicitur. *Et dabo clavem Domus David ſuper humerum ejus, & aperiet, & non erit qui claudat, & claudet, & non erit qui aperiat.* Et Apocalypſis 3. verſ. 7. *Hæc dicit Sanctus, & verus, qui habet clavem David, qui aperit, & nemo claudit, claudit, & nemo aperit.* Et Lucæ 11. verſ. 52. *Væ vobis legiſperitis, qui tuliſtis clavem ſcientiæ, ipſi non introiſtis, & eos, qui introibant, prohibuiſtis.* Sed in his locis ſit ſermo de Eccleſiæ poteſtate: ergo hæc nomine clavis in ſingulari nuncupatur. *Objectio adverſus concluſionem 13.* Iſaiæ 22. v.22. Apocal. 3. v.7. Lucæ 11. v.52.

Reſpondetur negando antecedens, quod adductis teſtimoniis non evincitur: nam duo priora non loquuntur de poteſtate ligandi, & ſolvendi, diſcernendique inter dignos, & indignos collata Eccleſiæ miniſtris; ſed de poteſtate, quam ſolus Chriſtus obtinuit aperiendi Paradiſum, & claudendi Limbum per ablationem impedimenti totius naturæ. Sic D. Thomas in præſenti, quæſt. 17. art. 1. *Ad ſecundum dicendum, quod hoc intelligitur de clauſione, qua Limbum clauſit, ne aliquis ultra in illum deſcendat, & de apertione, qua Paradiſum aperuit, remoto impedimento naturæ per ſuam Paſſionem.* Sic etiam textus ſuprà allegatos interpretantur Ambroſius, Anſelmus, Rupertus, Chryſoſtomus, & Cardinalis Hugo. In ultimo autem teſtimonio ſolum ſit ſermo de una ex duabus clavibus à nobis aſſignatis, de clavi nimirum ſcientiæ (quam Sacerdotes veteris legis ſolum habebant tanquam umbram, & ſimilitudinem iſtius, quæ reſidet in miniſtris legis gratiæ) præciſivè ab alia clavi potentiæ, non tamen eam poſitivè excludendo; atque ideò ex illo teſtimonio minimè deducitur, unicam tantum eſſe clavem Eccleſiæ, ſed ſolum unam è duabus ibi fuiſſe recenſitam; quemadmodum ex textu loquente de uno Sacramento non infertur alia non eſſe. *Diluitur.* D. Thom. D. Ambr. D. Anſel. Rupertus, D. Chryſoſtom. Hugo.

25 Adverſus ſecundam aſſertionem nonnulla militant argumenta, quibus ſuaderi videtur Eccleſiæ claves plures vel pauciores aſſignatis fore. Inſuperque Lutherus, qui refertur in Bulla Leonis X. contra ejuſdem Hæretici errores, docet Sacerdotem non debere inquirere, nec pœnitentem teneri reſpondere, an con- *Contra ſecundam concluſionem.*

Digitized by Google

contritus, & rectè diſpoſitus ad Sacramentum accedat? Cum autem hæc inquirendi poteſtas ad clavem ſcientiæ diſcretivæ ſpectet, eo ipſo quod eam Lutherus neget, unam ex Eccleſiæ clavibus aufert. Deinde cum etiam doceat, abſolutionem miniſtri Eccleſiaſtici efficacem fore, non quia à miniſtro ſit, ſed ex virtute pœnitentis, etiam clavem potentiæ rejicit. Sed hi errores jam à Tridentino damnati exiſtunt.

Arguitur ergo primò: etenim ad unicam ſeram clavis unica ſatis eſt; atqui ſera, ad quam amovendam Eccleſiæ poteſtas ordinatur, eſt unica: unica igitur clavis ſufficit in Eccleſiæ miniſtris. Minor ſuadetur: nam ſera, ad cujus remotionem Eccleſiæ poteſtas ordinatur, eſt peccatum, quod impedit Regni cœleſtis ingreſſum; ſed peccatum, etiam ſi multiplex ſit in eſſe entis, eſt unicum in ratione obicis, unicumque dumtaxat affert impedimentum, quippè in hac ratione omnia peccata conveniunt; ergo ſera, cujus ablationem intendit Eccleſiæ poteſtas, unica tantum eſt.

Solvitur. Reſpondetur, ad remotionem ſeræ unius unicam clavem ſufficere immediatè, non verò mediatè, dum clavis immediatè requiſita indiget alia ad ſui ipſius rectum uſum; clavis autem potentiæ ligandi, & ſolvendi, quæ immediatè concurrit ad ſeram peccati amovendam, indiget clavi ſcientiæ diſcretivæ inter dignos, & indignos, & clavis iſtius actus ad actum illius, & rectum uſum præſupponitur, ac dirigitur. Quam ſolutionem adhibet objectioni D. Thomas in præſenti, art. 3. *Ad primum ergo dicendum, quod ad unam ſeram aperiendam una clavis immediatè ordinatur, ſed non eſt inconveniens quod una ad actum alterius ordinetur. Et ſic eſt in propoſito: ſecunda enim clavis, quæ dicitur poteſtas ligandi, & ſolvendi, eſt quæ immediatè ſeram aperit peccati; ſed clavis, quæ dicitur ſcientia, oſtendit cui aperienda ſit ſera illa.* *D. Thom.*

Argum. 2. 26 Arguitur ſecundò; nam ſcientia diſcernendi neutiquam valet inter Eccleſiæ claves numerari, aut clavis nomine inſigniri: ergo unica tantum eſt clavis Eccleſiæ, nempè, poteſtas ſolvendi, & ligandi. Antecedens ſuadetur ex ſupra ſtabilitis: nam claves Eccleſiæ in collatione ordinis Sacerdotalis conferuntur; ſed ſcientia diſcernendi non confertur in collatione ordinis: ergo ſcientia diſcernendi non poteſt inter Eccleſiæ claves recenſeri. Minor, quæ ſola difficultatem præſefert, oſtenditur à priori, & à poſteriori: à priori quidem; nam ſcientia diſcernendi, ſicut & quælibet ſcientia, eſt habitus medio ſtudio, & labore acquiſitus, & licet aliquando ſit infuſus, non tamen ejus infuſio ordini alligatur Sacerdotali, ſed independenter ab illo ſolet conferri; & hinc eadem minor à poſteriori ſuadetur: nam ſi daretur ſcientia diſcernendi in Sacerdotali ordine, omnes Sacerdotes hac ſcientia pollerent, cujus oppoſitum experientia docet: nam qui ignarus ad Sacerdotium accedit, eadem ignorantia laborare cernitur per ordinis ſuſceptionem: ſcientia igitur diſcernendi in Sacerdotali ordine non confertur.

Reſpondetur ad argumentum negando antecedens, ad cujus probationem conceſſa majori diſtinguenda eſt minor, quæ ſi intelligatur de ſcientia diſcernendi, quæ eſt habitus, concedenda eſt, neganda verò intellecta de ſcientia diſcernendi prout dicit authoritatem exercendi actum ſcientiæ diſcretivæ; & ſimiliter neganda eſt conſequentia, ſi procedat de ſcientia diſcernendi prout dicit hujuſmodi authoritatem, quæ & non illa, nuncupatur clavis Eccleſiæ. Nec adductæ probationes oppoſitum evincunt: ſolum namque oſtendunt, ſcientiam, prout eſt habitus vel acquiſitus, vel infuſus, non conferri in Sacerdotali ordine, non verò prout eſt poteſtas, & authoritas ad diſcernendum inter dignos, & indignos. Scientia etenim priori modo conſiderata accipitur philoſophicè, aut logicè; poſteriori autem modo ſumitur juridicè, & prout eſt poteſtas cogendi pœnitentem ad ſua fatenda peccata, & ad verè reſpondendum Sacerdoti de illis interroganti. Et quamvis admodum expediret ut hæc non tribueretur cuipiam illa non pollenti; non ſemel tamen ignoranti impenditur, & una ſine alia invenitur, ut etiam videre eſt in Judicibus fori ſæcularis, qui licet literis careant, & Aſſeſſorum juvamine indigeant, ne temerè judicium ferant, judicant tamen, & gaudent authoritate cogendi reum, teſtes, & alios, ut juridicè interrogantibus veritatem dicant; ad quod nequirent compellere alii, etſi alias ſapientiſſimi, ſi illa authoritate non gauderent: Quæ ſolutio deſumitur ex D. Thom. in præſenti, quæſt. 18. art. 3, ad 2. ubi poſtquam retulit, & rejecit ſolutionem Magiſtri ſententiarum, inquit: *Sed hoc non videtur verbis Evangelii concordare, quæ claves Petro dandas promittunt, & ita non ſolum una, ſed duæ in ordine dantur. Et propter hoc alia opinio eſt* (quam amplectitur) *quod ſcientia, quæ eſt habitus, non eſt clavis, ſed authoritas ſcientiæ actum exercendi, quæ quandoque ſine ſcientia eſt, quandoque ſcientia ſine ipſa, ſicut patet etiam in judiciis ſæcularibus; aliquis enim judex ſæcularis habet authoritatem judicandi, qui non habet juris ſcientiam; & aliquis è contrario habet juris ſcientiam, qui non habet authoritatem judicandi. Et quia actus judicii, ad quem quis ex authoritate ſuſcepta obligatur, non autem ex ſcientia habita, ſine utroque benè fieri non poteſt, ideo authoritas judicandi, quæ clavis eſt, ſine ſcientia non poteſt ſine peccato accipi.* *D. Thom.*

27 Sed dices: ex hac doctrina infertur, illum, qui non habet ſcientiam requiſitam ad convenientem uſum hujus poteſtatis non poſſe ſine peccato aſcendere ad Sacerdotium; ſed oppoſitum convincitur praxi quamplurium Epiſcoporum timoratæ conſcientiæ, ac excellentis doctrinæ, qui plurimos in Theologia morali nondum inſtructos ad Sacerdotium admittunt: ergo tradita ſolutio nulla eſt, atque ideò authoritas ad diſcernendum falsò dicitur clavis ſcientiæ collata in Sacerdotali ordine. Conſequentia liquet: & minor inſerta probatione conſtat. Major autem eſt D. Thomæ in verbis proximè adductis. *Replica.*

Reſpondetur, illum, qui tam in re, quàm in diſpoſitione caret ſcientia requiſita ad hujus authoritatis rectum uſum, peccare ſi ad Sacerdotium aſcendat; poſſe tamen ſine peccato Sacerdotali ordine inſigniri, qui in re perfectam ſcientiam nondum fuit adeptus, ſi diſpoſitionem ſufficientem habeat ad eam acquirendam pro priori ad uſum illius authoritatis. Et hæc proculdubio eſt mens D. Thomæ, dum inquit: *Ideò authoritas judicandi, quæ clavis eſt, ſine ſcientia non poteſt ſine peccato accipi.* Ad duos namque actus confertur poteſtas in ordine Sacerdotii, ad conſecrandum nimirum, & judicandum in foro pœnitentiæ; & cum uterque debeat rectè fieri, ad neutrum valet aſſumi ſine peccato, qui ad unum & alterum eſt ineptus; abſque peccato verò poteſt aſſumi, qui licèt cum ordinatur careat ſcientia ad confeſſiones audiendas requiſita gaudet tamen diſpoſitione, ut pro priori ad uſum judicii pœnitentialis valeat ſtudio ac labore perfectam acquirere ſcientiam ad rectum uſum illius judicii exactam. *Diluitur.*

28 Arguitur tertio: nam poteſtas, quam habet Sacerdos ſupra Corpus Chriſti myſticum, dimanat ab ea, quam ſortitur ad conſecrandum, vel conficiendum Corpus Chriſti verum; ſed hæc non eſt duplex, ſed unica tantum: ergo ſimiliter & illa unica tantum erit atque ideò unica clavis. Conſequentia ex paritate convincitur; & major eſt D. Thomæ in præſenti quæſt. 17. art. 2. ad 1. ubi ait: *Et quia omnis remiſſio in corpore myſtico ex capite ſuo provenit, ideò eadem poteſtas eſſe videtur per eſſentiam, qua Sacerdos conficere poteſt, & qua poteſt ſolvere, & ligare, ſi juriſdictio adſit; nec differt niſi ratione;* quatenus munus ſolvendi & ligandi profluit ex munere conſecrandi. Minor verò ſuadetur: nam poteſtas per ordinem ad Corpus Chriſti verum eſt character Sacerdotii, & potentiæ conſecrandi; ſed duplicem characterem non diſtinguimus, unum ad conſecrationem panis, & alium ad conſecrationem vini: ergo poteſtas per ordinem ad Corpus Chriſti verum non eſt duplex, ſed unica tantum. *Argum. 3.* *D. Thom.*

Reſpondetur, omiſſis præmiſſis negando conſequentiam: etiam diſtinctio, aut indiſtinctio poteſtatis ſupra Corpus Chriſti myſticum à poteſtate ſupra Corpus Chriſti verum non ſumitur ex dependentia unius poteſtatis ab alia, ſed ex ordinatione ad actus: qui ſunt alterius, vel ejuſdem rationis. Quare tunc dicuntur poteſtates diverſæ adhuc in ratione authoritatis, quando ad actus diverſi generis diriguntur; quando verò ad actus ejuſdem rationis ordinantur, non dicuntur duæ, ſed unica poteſtas. Cum autem diſcernere cauſam, & ſententiam proferre, ſint actus diverſæ rationis, ad quos poteſtas clavium ordinatur; ideò quamvis in eſſentia authoritatis ſit una, duæ poteſtates, & claves dicuntur. E contra verò: quia actus conſecrandi Corpus, & conſecrandi Sanguinem Chriſti ſunt ejuſdem rationis, poteſtas conſecrandi eſt una tantum. Ita D. Thomas in præſenti: *Solutio.* *D. Thom.*

Ad ter-

Digitized by Google

Ad tertium dicendum, quod poteſtas conficiendi eſt ad unum tantum actum alterius generis, & ideò non connumeratur clavibus, nec multiplicatur ſicut poteſtas clavium, quæ eſt ad diverſos actus, quamvis ſecundum authoritatis eſſentiam ſit una, ut dictum eſt.

Argum. 4. 29 Arguitur quartò oppoſito tramite, quo ſuadentur plures claves, quam aſſignatæ: nam omnes facultates exactæ ad removendum obſtaculum peccati debent nuncupari claves Eccleſiæ; ſed ad hujuſmodi impedimentum amovendum ultra claves ſcientiæ, ac potentiæ ligandi & ſolvendi aliæ facultates requiruntur: ergò plures quàm duæ ſunt claves Eccleſiæ. Major conſtat: ideò namque dicitur clavis ſcientia diſcernendi, & etiam potentia ſolvendi ac ligandi, quia requiruntur ad peccatum amovendum: ergo omnes facultates exactæ ad ejuſmodi obſtaculi amotionem debent inter claves annumerari. Minor autem ſuadetur: nam ſicut ad judicandum requiritur ſcientia, & potentia, ita & voluntas: ergo præter ſcientiam diſcretivam, & potentiam ſolvendi; ac ligandi, aliud expoſcitur ad prædictum effectum.

Confirmat. Confirmatur: quia tot claves Regni Cœlorum ſunt traditæ Petro, & Eccleſiæ miniſtris, quot ſunt in Deo, cujus vices gerunt; ſed in Deo tres claves inveniuntur: ergo. Major liquet: nam quilibet miniſter gerens vices alterius eadem poteſtate utitur inſtrumentaliter, qua agens principale operatur principaliter, quamvis hæc poteſtas in principali ſit per excellentiam, & in miniſtro per participationem: ergo miniſtri Eccleſiæ, & Dei ad aperiendum oſtium Regni Cœlorum eiſdem clavibus uti debent, quibus Deus utitur. Minor autem ſuadetur: nam quælibet perſona Divina habet ſuam clavem, quippè tota Trinitas cauſat gratiam juſtificantem, & peccatum remittit; ſed in Deo perſonæ ſunt tres: ergo tres claves inveniuntur. Ut ergo Sacerdotes Trinitati conformentur, tres claves ſaltem habere debent.

Enodatur argument. 30 Reſpondetur ad objectionem negando majorem: non enim quælibet facultas concurrens ad reſerandum Regnum Cœlorum eſt, & dicitur clavis, ſed ſolum illa, quæ authoritate Divina eſt ad hoc munus ordinata; hujuſmodi autem non eſt voluntas humana, quæ tam Sacerdotibus, quàm non Sacerdotibus eſt communis, præceditque ſuſceptionem characteris Sacerdotalis, in quo authoritas ad hunc effectum quoad ſubſtantiam confertur. Unde quamvis voluntas (idem intellige de quacumque alia facultate) requiratur ad oſtium Cœli reſerandum, ſicut, & ſcientia diſcernendi, & potentia ligandi; non tamen eodem modo: nam ſcientia, & potentia dicunt peculiarem facultatem, ac authoritatem collatam à Deo ſaltem quoad ſubſtantiam ad prædictum effectum, quod voluntati non convenit: nam ut inquit D. Thomas in ſolut. ad 4. *Velle unicuique eſt liberum, & ideò ad volendum non exigitur authoritas, & propter hoc voluntas non ponitur clavis.* D. Thom.

Solvitur confirmatio. Ad confirmationem reſpondetur omiſſa majori negando minorem, quæ adhibita probatione non ſuadetur: etenim tres Perſonæ Divinæ, quæ peccatum remittunt, non triplicem ſortiuntur clavem authoritativè, ſed duplicem tantum, ſcientiæ diſcretivæ, & potentiæ, prout iſtæ communes ſunt toti Trinitati; cum enim remittere peccatum ſit opus ad extra, & opera ad extra, juxta Concilium Toletanum Can. 1. ſint à tota Trinitate indiviſim, & per eandem virtutem communem, totæ tres Perſonæ in ratione principii remittentis peccatum ſunt quaſi una perſona, & quoad hoc non ponunt in numero; quemadmodum eſto Perſonæ ſint tres, non tres naturæ, aut omnipotentiæ in eiſdem inveniuntur. Ita D. Thomas: *Ad quintum dicendum, quod tota Trinitas eodem modo remittit peccata, ſicut una perſona, & ideò non oportet quod Sacerdos, qui miniſter eſt Trinitatis, tres claves habeat.* Conc. Toletanum. D. Thom.

Ultimum argument. 31 Ultimò arguitur: nam poteſtas juriſdictionis eſt vere clavis Regni cœleſtis; ſed hæc eſt diſtincta à duabus ſupra recenſitis: ergo ſunt tres claves Regni Cœlorum. Minor eſt certa: ſcientia namque diſcernendi, & potentia judicandi cum ordine Sacerdotali conferuntur; poteſtas autem juriſdictionis in ordine non confertur, ut ſatis apparet in Sacerdotibus, qui vocantur ſimplices, & nondum ad confeſſiones audiendas ſunt approbati, qui carent juriſdictione, licet ordine Sacerdotali ſint inſigniti. Major verò difficultatem præſeferens ſuadetur. *Primò* ex D. Thoma illam docente infrà quæſt. 25. ſupplem. art. 2. ad 1. ubi inquit: *Dicendum, quod clavis, ſicut ſuprà dictum eſt, eſt duplex, ſcilicet, ordinis, & juriſdictionis.* D. Thom. *Secundò*: nam clavis Regni Cœlorum eſt poteſtas ordinata ad aperiendum, & claudendum Cœlorum oſtium, ſolvendo aut ligando; ſed hujuſmodi eſt poteſtas juriſdictionis: ergo debet inter claves Regni Cœlorum connumerari. *Tertiò*: nam clavis eſt illa poteſtas, qua judex Eccleſiaſticus in eſſe judicis conſtituitur, ut dignos recipiat, & indignos excludat; ſed in eſſe judicis conſtituitur per poteſtatem juriſdictionis: ergo poteſtas juriſdictionis eſt clavis.

Diluitur. Ad hoc argumentum reſpondetur negando majorem, cujus prima probatio non urget: nam D. Thomas ibi ſolum intendit, juriſdictionem eſſe clavem impropriè talem, & per modum conditionis, aut diſpoſitionis ad clavem; non autem eſſe clavem ſtrictè talem. Quam eſſe mentem D. Thomæ ex eo conſtat, quod loco in objectione relato ſe remittit ad quæſt. 19. ſupplement. ut patet ex illis verbis: *Ad primum dicendum, quod clavis, ut ſuprà dictum eſt.* In quæſtione autem 19. ad quam ſe remittit, ſic ait corp. art. 3. *Reſpondeo dicendum, quod clavis eſt duplex, una, quæ ſe extendit ad ipſum Cœlum immediatè, removendo impedimenta introitus in Cœlum per remiſſionem peccati, & hæc vocatur clavis ordinis; alia clavis eſt, quæ non directè ſe extendit ad ipſum Cœlum, ſed mediante militante Eccleſia, per quam aliquis ad Cœlum vadit, dum per eam aliquis excluditur, vel admittitur ad conſortium Eccleſiæ militantis per excommunicationem, & abſolutionem; & hæc vocatur clavis juriſdictionis in foro cauſarum, ſed non propriè dicitur clavis Cœli, ſed quædam diſpoſitio ad ipſam.* D. Thom. Idemque dicendum eſt de juriſdictione in ordine ad forum externum, quæ etiam propriè clavis non eſt.

Ad ſecundam reſpondetur, quod clavis eſt poteſtas immediatè, & directè ordinata ad aperiendum Cœlum, vel illud claudendum; juriſdictio autem non eſt propriè poteſtas immediatè, & formaliter ad id ordinata, ſed quid ad actum clavium exactum per modum conditionis, quæ etiam dici poteſt facultas applicativa poteſtatis in ordine collatæ, quæ eſt propriè clavis. Ex quo patet *ad tertiam*: etenim nomine clavis intelligitur illa poteſtas, qua quis conſtituitur in actu primo in ratione judicis Eccleſiaſtici potentis formaliter, & immediatè aperire, & claudere Cœlum. Juriſdictio autem non conſtituit Sacerdotem judicem in actu primo, formaliter, & immediatè potentem Cœlum claudere, & aperire, ſed mediatè dumtaxat, aut indirectè, ſubjiciendo debitam materiam, plebem nimirum, Sacerdoti, quod fit per juriſdictionem. Undè juriſdictio non eſt clavis, ſed conditio requiſita ad actum clavium, ut docet D. Thomas in 4. diſt. 18. quæſt. 1. art. 1. quæſtiunc. 2. ad 2. *Dicendum, quod omnis ſpiritualis poteſtas datur cum aliqua conſecratione, & ideò clavis cum ordine datur; ſed executio clavis indiget materia debita, quæ eſt plebs ſubjecta per juriſdictionem; & ideò antequam juriſdictionem habeat, habet claves, ſed non habet actum clavium.* D. Thom.

¶ Adverſus tertiam concluſionem nullum alicujus ponderis argumentum occurrit, in cujus enodatione moram facere opus ſit.

DUBIUM IV.

Qui Sacerdotes habuerint, aut habeant clavium poteſtatem?

IN quæſt. 18. ſupplementi agit D. Thomas de effectu clavium tam circa remiſſionem culpæ, & pœnæ æternæ, quàm temporalis. Ab his tamen inveſtigandis in præſenti ſuperſedemus, quia earum difficultatum reſolutiones jam conſtat ex alibi dictis, præſertim in priori parte hujus tractat. diſp. 3. dub. 2. ubi ſtatuimus, effectum abſolutionis, quæ fit virtute clavium, eſſe remiſſionem tam culpæ, quàm pœnæ illi connexæ. Inſuperque Sacramentum Pœnitentiæ clavium virtute remiſſionem pœnæ temporalis ex opere operato inducere, non ſemel præced. diſput. explicuimus. Quo circa ad quæſt. 19. in qua agit D. Thomas de his, in quibus inve-

Digitized by Google

inveniuntur claves, gradum facimus. Plures tamen ſunt, de quibus dubitari poteſt; an clavium poteſtatem obtineant, aut obtinuerint? Quod in præſenti videndum eſt.

§. I.

Quid de Sacerdotibus legis ſcriptæ, & naturalis?

Obſervatio. 32 AD hujus difficultatis reſolutionem præmittendum eſt, in lege ſcripta veros Sacerdotes extitiſſe, ut ſatis liquet ex illo Exodi cap. 31. *Applica ad te Aaron fratrem tuum cum filiis ſuis, ut Sacerdotio fungantur mihi*. Imò, & in lege naturæ veros extitiſſe Sacerdotes conſtat ex Geneſ. 14. ubi de Melchiſedech dicitur: *Erat enim Sacerdos Dei Altiſſimi*. Id quod docet D. Thomas 1. 2. quæſt. 103. art. 3. ubi inquit: *Sacerdotium etiam erat ante legem apud colentes Deum ſecundum humanam determinationem, qui hanc dignitatem primogenitis attribuebant*. Similiter etiam in lege ſcripta vera extitiſſe Sacramenta, ad quorum adminiſtrationem Sacerdotes deputabantur, ex profeſſo ſtatuimus tractat. 22. diſp. 3. §. 2. & dub. 4. Igitur claritatis gratia difficultatem determinatè verſabimus circa Sacerdotes legis ſcriptæ, & quidquid de his dicendum fuerit, Sacerdotibus legis naturæ applicandum cenſemus.

Exod. 31. Geneſ. 14. D. Thom.

Aſſertio 1. 33 Dicendum eſt primò, Sacerdotes veteris legis poteſtatem clavium propriè non habuiſſe. Ita D. Thomas, Nugnus, in præſenti, art. 1. Nugnus, & Seraphinus ibidem; Sotus, Seraphinus, tus in 4. diſtinct. 20. quæſt. 1. art. 3. Abulenſis in cap. 16. Matthæi, quæſt. 81. & communiter Theologi. Et ratione ſuadetur: nam poteſtas clavium eſt ad removendum peccatum quoad culpam, & pœnam; atqui Sacerdotes veteris legis hujuſmodi poteſtatem non habuerunt: ergo nec poteſtatem clavium. Probatur minor: etenim ſolus ille habet poteſtatem auferendi peccatum quoad culpam, & pœnam, qui gratiam ſanctificantem ſaltem inſtrumentaliter inducere poteſt; ſed Sacerdotes veteris legis ex vi ſui miniſterii per Sacramenta illius legis gratiam ſanctificantem producere adhuc inſtrumentaliter non potuere: ergo. Minor, quæ ſola difficultatem continet, oſtenditur ex Concilio Florentino in decret. Eugenii IV. ad Armenios, ubi hæc habentur: *Novæ legis Sacramenta ſunt ſeptem, quæ multum à Sacramentis differunt antiquæ legis; illa enim non cauſabant gratiam, ſed eam per Paſſionem Chriſti eſſe dandam figurabant; hæc verò noſtra, & continent gratiam, & ipſam dignè ſuſcipientibus conferunt*. Si igitur Sacramenta gratiam non conferebant, nec Sacerdotes mediis illis eandem inducere poterant.

D. Thom. Nugnus, Sotus, Seraphinus, Abulenſis. Concil. Florentin.

Confirmat. Confirmatur: nam Sacerdotes veteris legis per Sacramenta ac ſacrificia ſolum efficiebant umbram ac figuram ſignificantem Cœli januas fore aperiendas: ergo ſtrictè poteſtatem clavium non habebant. Antecedens ſuadetur ex illo ad Hebræos 10. *Solam umbram habens lex* (antiqua nimirum) *futurorum bonorum*; id eſt, bonorum legis Evangelicæ, ac Sacerdotii miniſterialiter effectivè producentis gratiam remiſſivam peccati, qua Cœli oſtium patefit. Undè D. Chryſoſtomus ait: *Non habebant ipſam ſubſtantiam rerum, aut res ipſas*. Cum igitur umbra, aut figura poteſtatis clavium non ſit ipſa poteſtas, hanc illi Sacerdotes non obtinuerunt. Quibus accedit ex nullo Sacræ Scripturæ teſtimonio conſtare, poteſtatem clavium illis Sacerdotibus collatam fuiſſe. Accedit inſuper, poteſtatem à Deo collatam fruſtraneam eſſe non poſſe; poteſtas autem clavium, ſi Sacerdotibus veteris legis collata fuiſſet, fruſtranea eſſet; quippè quæ finem intentum non obtineret: etenim Cœli janua, ad quam aperiendam dirigitur, ante Chriſti Paſſionem aperiri non potuit. Quamvis autem propriè claves non habuerint; tamen: *In eis figura clavium præceſſit*, inquit D. Thomas, quia illi Sacerdotes habebant authoritatem diſcernendi, & judicandi homines, qui ab irregularitatibus purgandi eſſent, ut ad tabernaculum manufactum aditus illis pateret, quod eſt quædam umbra poteſtatis removendi peccatum, ut Cœli oſtium reſeretur.

Ad Hebr. 10. D. Chryſoſtom. D. Thom.

1. Objectio. 34 Objicies tamen primò: nam in lege veteri fuit vera poteſtas Sacerdotalis; ſed vera poteſtas Sacerdotalis eſt vera poteſtas clavium: ergo in Sacerdotibus legis antiquæ fuit verè, & propriè poteſtas clavium. Majorem ſupponimus ex prænotatis, ubi fuiſſe in veteri lege veros Sacerdotes vera Sacramenta miniſtrantes ſuppoſuimus; veri autem Sacerdotes debent gaudere vera poteſtate Sacerdotali. Minor autem oſtenditur: nam vera poteſtas Sacerdotalis eſt poteſtas ordinis; ſed poteſtas ordinis eſt vera poteſtas clavium: ergo vera poteſtas Sacerdotalis eſt vera poteſtas clavium.

Confirmat. Confirmatur: nam poteſtas diſcernendi, & judicandi inter lepram, & lepram, eſt poteſtas clavium; ſed Sacerdotes veteris legis hujuſmodi functi fuere poteſtate; ergo habuerunt claves. Major videtur certa: etenim ut dub. præced. oſtendimus, diſcretio, & judicium ſunt actus clavium. Minor verò probatur ex Deuteronomii 17. verſ. 8. *Si difficile, & ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris inter ſanguinem, & ſanguinem, cauſam, & cauſam, lepram, & lepram.... Surge, & aſcende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, venieſque ad Sacerdotes levitici generis, & ad judicem, qui fuerit illo tempore, quæreſque ab eis, qui indicabunt tibi judicii veritatem, ſequeriſque ſententiam eorum; qui autem ſuperbierit nolens obedire Sacerdotis imperio, & decreto judicis, moriatur*. Deuteronomii 17.

Solvitur. Reſpondetur, poteſtatem Sacerdotalem ex ſuo conceptu generico non eſſe poteſtatem clavium, ſed ſolum ex conceptu ſpecifico determinati Sacerdotii, nempe, legis gratiæ. Quocirca poteſtas Sacerdotalis, & poteſtas clavium non convertuntur, nec illi, cui convenit prior, neceſſario convenire debet poſterior; alioqui etiam Sacerdotes legis naturæ, cum veri Sacerdotes fuerint, claves habuiſſent. Quemadmodum igitur in lege veteri fuerunt vera Sacramenta, quæ in ratione Sacramenti convenientiam habuerunt cum Sacramentis legis gratiæ, à quibus tamen diſtinguuntur in ratione ſpecifica, in virtute, & in modo cauſandi; ita etiam in lege veteri fuerunt veri Sacerdotes, atque ideò vera poteſtas Sacerdotalis ad conficienda Sacramenta illius legis, in qua ratione convenit cum poteſtate Sacerdotali legis Evangelicæ, à qua tamen differt in ratione talis poteſtatis. Ceterum ſicut Sacramenta legis veteris conſiderata quoad ſpeciem fuerunt ignobiliora Sacramentis legis Evangelicæ, gratiamque, ut iſta, cauſare non poterant; ita poteſtas Sacerdotalis illius legis ſpecificè ſumpta cedit poteſtati Sacerdotali legis gratiæ: hæc enim ex ſua differentia ſpecifica ſe extendit ad removendum peccatum, ad Cœlique oſtium pandendum, atque ideò ad vim clavium obtinendam.

Satis fit confirmat. Ad confirmationem dicendum eſt, poteſtatem diſcernendi inter lepram, & lepram eſſe poteſtatem clavium impropriè, & ſimilitudinariè: ex vi enim illius ſolum fiebat diſcretio inter dignos, qui ad ſacrificia, & ad templum materiale admittendi eſſent, & inter indignos, qui rejiciendi extra caſtra, ratione immunditiæ, vel arcendi à templo, & ſacrificiis. Quoad remiſſionem autem peccatorum per Sacramenta, aut ſacrificia Sacerdotes illius legis nullam poteſtatem clavium habebant niſi ſolam figurativam: Deus enim erat, qui ſolus ad conſpectum ſacrificiorum infundebat gratiam, & remittebat contritis culpam.

2. Objectio. 35 Arguitur ſecundò: nam poteſtas remittendi, & retinendi peccata in Pœnitentiæ Sacramento eſt propriè poteſtas clavium; ſed hujuſmodi facultate pollebant Sacerdotes legis Moſaicæ, imò, & naturalis: ergo habebant poteſtatem clavium ſtrictè talem. Minor, quæ ſola difficultatem præſefert, ſuadetur ex D. Thoma in 4. diſtinct. 1. quæſt. 1. art. 2. quæſtiunc. 3. ad 2. ubi ait: *Ante legem ſcriptam erant quædam Sacramenta neceſſitatis, ſicut illud fidei Sacramentum, quod ordinabatur ad deletionem originalis peccati, & ſimiliter Pœnitentia* (perpende verba) *quæ ordinabatur ad deletionem actualis*. Et idem docet ibidem, quæſtiunc. 4. de lege Moſaica, his verbis: *Neceſſarium fuit in lege Moyſi determinare ſacrificia, oblationes, &c. & Pœnitentia ſatisfactiones diſtingui*. Qua in ſententia perſiſtens, Pœnitentiæque Sacramenti aſſignans miniſtrum, 3. part. quæſt. 84. art. 7. ad 2. ait: *Unde Pœnitentia in veteri lege aliquam determinationem habuit, quantum quidem ad dolorem, ut eſſet magis in corde, quàm in exterioribus ſignis, ſecundum illud Joelis 2. Scindite corda veſtra, & non veſtimenta veſtra, quantum autem ad remedium doloris quærendum, ut aliquomodo miniſtris Dei peccata ſua confiterentur, ad minus in generali. Undè Dominus in Levit. 5. dicit: Anima ſi peccaverit, offeret arietem immaculatum de gregibus Sacerdoti* D. Thom.

juxta

Digitized by Google

juxta menſuram, æſtimationemque peccati, qui orabit pro eo, quod neſciens fecerit, & dimittetur ei. In hoc enim ipſo, quod oblationem faciebat aliquis pro peccato ſuo, quodammodo ſuum peccatum Sacerdoti confitebatur. In quibus palam docet, tam in lege ſcripta, quàm naturali Sacramentum Pœnitentiæ extitiſſe cum omnibus ſuis actibus, confeſſione, contritione, ac ſatisfactione, inſuperque Sacerdotem ejuſdem Sacramenti fuiſſe miniſtrum. Hæc autem verificari nequeunt, niſi Sacerdotes habuerint poteſtatem ligandi, & ſolvendi: ergo.

Confirmatur: nam Sacerdotes veteris legis ſuper populum poteſtatem habebant; ſed non temporalem: ergo ſpiritualem. Atqui poteſtas ſpiritualis eſt poteſtas clavium: hanc igitur habuerunt. Minor prioris ſyllogiſmi ſuadetur: nam ſi illa poteſtas eſſet temporalis, poteſtas Regia non eſſet à Sacerdotali diſtincta; ſed certum eſt, unam ab alia diſtingui: ergo poteſtas Sacerdotalis temporalis non erat.

Diruitur. Reſpondetur negando minorem; ad cujus probationem dicendum eſt, in lege tam naturali, quàm ſcripta verum extitiſſe Pœnitentiæ Sacramentum à Deo inſtitutum in medicinam peccatorum actualium, id quod docuimus tract. 22. diſp. 3. dub. 3. num. 34. & dub. 4. num. 62. Inde tamen minimè evincitur, Sacerdotes veteris legis habuiſſe veram poteſtatem clavium, aut remittendi peccata medio illo Sacramento: etenim nec Sacramentum illud, nec illius miniſter virtutem in ſe, & ex ſe continebant ad productionem activam gratiæ ſanctificantis: hæc enim totaliter refundebatur in Deum ſanctificantem, atque in diſpoſitiones recipientis. Undè cum attritio non ſit ex ſe ſufficiens diſpoſitio, neceſſaria ibi erat contritio, ſine qua juſtificatio adultorum in illo Sacramento non contigebat. Sacerdos igitur ad illum juſtificationis effectum ſolùm concurrebat deprecativè, & non rigorosè cauſaliter, ut ſatis conſtat ex illis verbis Levitici adductis à D. Thoma loco in objectione relato: *Qui orabit pro eo, quod neſciens fecerit, & dimittetur ei.* *D. Thom.* Sacramenta autem, & Sacerdotes legis Evangelicæ longè aliter ſe habent: vim quippè effectivam in ſe continent, qua phyſicè inſtrumentaliter gratiam producunt, peccatum amovent, Cœlique januam reſerant. Quam doctrinam tradit D. Thomas 3. part. quæſt. 84. art. 7. ad 2. *Nondum autem erat inſtituta poteſtas clavium, quæ à Paſſione Chriſti derivatur, & per conſequens non dum erat inſtitutum, quod aliquis doleret de peccato cum propoſito ſubjiciendi ſe per confeſſionem, & ſatisfactionem clavibus Eccleſiæ ſub ſpe conſequendæ veniæ ſub virtute Paſſionis Chriſti.*

Solvitur confirm. D. Thom. Ad confirmationem reſpondet D. Thomas in præſenti, art. 1. *Ad tertium dicendum, quod non habebant ſpiritualem poteſtatem, quia per Sacramenta legalia non à culpa, ſed ab irregularitatibus homines purgabant, ut ad manufactum tabernaculum aditus purgatis per eos pateret.* Ubi eam diſtinctionem inter poteſtatem Sacerdotalem, & Regiam aſſignat, quod ex vi Sacerdotalis homines ab irregularitatibus purgabantur, non autem ex vi Regiæ authoritatis. Dum tamen inquit, poteſtatem Sacerdotum ſpiritualem non fuiſſe, ſed temporalem, intelligendus eſt D. Thom. de poteſtate ſpirituali ratione effectus. Dupliciter enim dicitur poteſtas ſpiritualis, vel ratione effectus, vel ratione finis, ut rectè vidit Soto in 4. diſt. 20. q. 1. art. 3. *Sotus.* Ratione effectus dicitur poteſtas ſpiritualis, quia eſt cauſa gratiæ; ratione verò finis, quia ordinatur ad veram Religionem, ad ſacrificia, unctiones, & veſtes, quæ & myſtica erant, & figura rerum ſupernaturalium legis Evangelicæ. Igitur D. Thom. ſolum intendit, poteſtatem Sacerdotalem illius legis non eſſe ſpiritualem effectivè, quia gratiam non inducebat inſtrumentaliter, ſicut poteſtas Sacerdotum legis Evangelicæ; non verò ex parte finis, hoc enim pacto ad ſpiritualia dirigebatur. *Abulenſis.* Quibus conſonat Abulenſis ad cap. 16. Matth. q. 81. in fine, ubi inquit: *Habebant Sacerdotes legales poteſtatem ſuper populum, quæ non erat purè temporalis ſicut Regia poteſtas, nec purè ſpiritualis ſicut poteſtas miniſtrorum novi teſtamenti, ſed poteſtas erat quidem ad temporalia ordinata in cultum Dei cæremonialem, ſcilicèt, ad purgandos homines legaliter immundos per legales cæremonias.* Erat igitur illa poteſtas abſolutè, & ſimpliciter temporalis, & aliqualiter aut ſecundum quid ſpiritualis. Adde quod etſi ſpiritualis eſſet, non inde poteſtas clavium dicenda erat, ut liquet in poteſtate Exorciſtæ, quæ ſpiritualis eſt, & non clavium.

§. II.

Quid de Sacerdotibus legis Evangelicæ?

36 Dicendum eſt ſecundò, Sacerdotes legis gratiæ clavium poteſtatem habere. *Aſſertio 2.* Hæc aſſertio ſatis conſtat ex dictis dub. 2. quippè ſi clavium poteſtas in Eccleſia invenitur, in Sacerdotibus, qui ſunt præcipui Eccleſiæ miniſtri, exiſtere debet. Ideoque eam ſupponit D. Thomas in præſenti, quæſt. 19. dum art. 3. inquirit *Utrum ſoli Sacerdotes habeant claves?* *D. Thom.* Ubi loquitur de Sacerdotibus novæ legis, nam de Moſaicis jam art. 1. deſiderat claves non habuiſſe. Suadetur autem breviter ex D. Ambroſio lib. de Pœnit. cap. 2. ubi ait: *Jus ligandi, & ſolvendi ſolis Sacerdotibus eſt conceſſum.* *D. Ambr.* Quæ propoſitio excluſiva exponitur ſic: *Jus ligandi, & ſolvendi conceſſum eſt Sacerdotibus, & non aliis à Sacerdotibus* legis Evangelicæ, de quibus ibi agit: Sacerdotes igitur legis gratiæ clavium poteſtatem ſortiuntur.

Id quod etiam ratio convincit: nam poteſtas clavium *Ratio.* eſt poteſtas efficiendi inſtrumentaliter gratiam remiſſivam paccati præcludentis aditum ad Cœleſtia; atqui Sacerdotes legis Evangelicæ hujuſmodi poteſtatem obtinent: ergo. Minor ſuadetur: etenim cum Sacerdotes Evangelici ordinantur, characterem Sacerdotalem accipiunt, & ejuſdem extenſionem, dum Epiſcopus manus imponens inquit: *Accipite Spiritum Sanctum*, &c. ſed in hoc conſiſtit poteſtas miniſterialis efficiendi gratiam remiſſivam peccati: ergo hujuſmodi facultatem obtinent. Quod adeò verum eſt, ut etiam ſi Sacerdotes in mortali peccato exiſtant, eandem poteſtatem conſervent, ut habetur ex Tridentino ſeſſ. 14. cap. 6. dicente: *Docet quoque Concilium, Sacerdotes, qui peccato mortali tenentur, per virtutem Spiritus Sancti in ordine Sacerdotali collatam, tanquam Chriſti miniſtros, functionem remittendi peccata non exuere, eoſque pravè ſentire, qui in malis Sacerdotibus non eſſe contendunt.* *Conc. Trid.* Quo circa.

37 Dicendum eſt tertiò, etiam Sacerdotes hæreticos, *Aſſertio 3.* ſchiſmaticos, degradatos, ac excommunicatos vitandos habere ſimpliciter poteſtatem clavium; non tamen illius uſum nec licitè, nec validè, niſi tantum in eventu neceſſitatis, uti eſt in articulo mortis. Ita D. Thomas in præſenti, art. 6. ubi ait: *Reſpondeo dicendum, quod in omnibus prædictis manet clavium poteſtas quantum ad eſſentiam, ſed uſus impeditur ex defectu materiæ.* *D. Thom.* Quem ſequuntur communiter Doctores. Prior aſſertionis pars ſuadetur: nam character Sacerdotalis completè ſumptus eſt poteſtas clavium ſimpliciter talis; ſed omnes Sacerdotes in aſſertione recenſiti habent characterem completè acceptum: ergo in illis invenitur clavium poteſtas, quæ eſt talis ſimpliciter, quidquid ſit de clave ſecundum quid, qualis eſt juriſdictio. *Ratio prioris.* Major conſtat ex dictis dub. præc. Minor autem oſtenditur: quia character, cum ſit participatio Sacerdotii æterni Chriſti Domini, eſt indelebilis ac æternus: ergo ſemel acceptus ab illis Sacerdotibus nuſquam dimittitur. Undè ait D. Thomas 3. part. q. 64. art. 9. ad 3. *Per hoc, quod quis ab Eccleſia ſuſpenditur, vel excommunicatur, vel etiam degradatur, non amittit poteſtatem conficiendi Sacramentum.* *D. Thom.*

38 Poſterior verò aſſertionis pars ſuadetur: etenim *Ratio poſterioris.* uſus clavium expoſcit juriſdictionem, aut prælationem; ſed Sacerdotes, qui in aſſertione recenſentur, juriſdictionem non habent: ergo nequeunt licitè, aut validè uti poteſtate clavium. Major inde conſtat, quia uſus poteſtatis clavium expoſcit materiam, & ſubditos, in quos exerceatur; ſubditi autem per juriſdictionem ac prælaturam habentur. Minor verò oſtenditur: nam juriſdictio ac prælatura provenit ex ordinatione, aut diſpoſitione Eccleſiæ; ſed Eccleſia privat juriſdictione Hæreticos, ſchiſmaticos, degradatos, ac excommunicatos vitandos; ergò in illis juriſdictio non invenitur. Diximus, *Nota.* *excommunicatos vitandos*, aut non toleratos nec licitè nec validè uſum clavium habere: nam qui ſunt tolerati, uſum clavium habere poſſunt ſæpè validè, interdum licitè, aliquando verò illicitè. Vitandi autem, quamvis alia Sacramenta validè conficere poſſint, non tamen Pœnitentiæ, ut rectè probat N. Andreas tract. 10. cap. 3. punct. 3. num. 27. *N. Andr.* Ad validam quippè hujus Sacramenti adminiſtrationem ordinis poteſtas non ſufficit, ſed etiam juriſdictio deſideratur, qua prædicti excom-

Digitized by Google

excommunicati carent, vel quam impeditam habent, juxta text. cap. *Romana de officio Vicarii in 6.* ubi quamvis ſermo fiat de juriſdictione contentioſa, etiam de voluntaria id intelligendum cenſent communiter Doctores, Covarruvias cap. *Alma mater*, part. 1. §. 6. num. 7. concl. 7. Suarez diſp. 11. ſect. 2. numer. 12. N. Cornejo diſp. 10. de excommunic. §. 1. dub. 5. Coninchus diſp. 14. dub. 5. Palaus, Bonacina, Henriquez, N. Antonius, & alii.

Covarruv. Suarez, N. Cornejo, Coninch. Palaus, &c.

39 Diximus etiam in aſſertione, Sacerdotes Hæreticos, ſchiſmaticos, degradatos, ac excommunicatos vitandos licitum ac validum uſum clavium non habere, *niſi in eventu neceſſitatis*. Etenim in articulo mortis Pœnitentiæ Sacramentum validè miniſtrare poſſe, imò, & licitè, ſi congruè ad Deum convertantur, dubitandum non eſt, maximè poſt Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 7. ubi concedit omnibus Sacerdotibus, ut à quibuſcumque caſibus, & cenſuris poſſint abſolvere quoſcumque pœnitentes in articulo mortis. Lex autem generaliter loquens, generaliter debet intelligi, argumento leg. 1. §. *Generaliter, ff. de legatis præſtandis*. Et qui totum dicit, nihil excludit, leg. *Julianus, ff. de legatis* 3. Maximè in favorabilibus, quæ non reſtringi, ſed ampliari debent. Ita Cornejo dub. 3. Cajetanus in ſumma, verb. *Abſolutio*. Angelus verb. *Confeſſio*. Suarez ſect. 1. num. 9. Bonacina, Palaus, & alii. Adduntque Suarez, ac N. Cornejo, Hæreticos, & ſchiſmaticos, etiamſi ab Eccleſia præciſos, validum conficere Sacramentum, ſi debitam intentionem apponant: nam Concilium terminis utitur generalibus: *Omnes Sacerdotes ab omnibus cenſuris, & peccatis, quoſcumque pœnitentes*. Unde ſicut ultimæ clauſulæ ſine reſtrictione intelliguntur; ita prima generaliter intelligi debet. Ita etiam N. Andreas loco proximè cit.

N. Corn. Cajetan. Angel. Suarez, Bonacin. Palaus.

N. Andr.

Objectio.

40 Oppones tamen adverſus ſecundam hujus aſſertionis partem, quod eadem eſt poteſtas clavium ſuprà Corpus Chriſti verum, ac ſupra Corpus Chriſti myſticum, ſiquidem eadem deſervit ad conſecrandum, & ad ligandum vel ſolvendum; ſed poteſtas clavium quo ad conſecrandum nequit impediri ab Eccleſia; ſi enim excommunicatus vitandus conſecraret, conſecratio ſubſiſteret, quantumvis Eccleſia contradiceret: ergo nec impedire poteſt uſum ejuſdem poteſtatis quo ad actum ligandi, & ſolvendi in Pœnitentiæ Sacramento, ita ut ſi hoc ab excommunicato vitando miniſtretur, validum non exiſtat. Tum etiam: quia poteſtas ligandi, & ſolvendi eſt activa; ſed poteſtas activa illius, qui habet uſum liberi arbitrii, in actum prodit, dum vult: ergò Sacerdotes hujuſmodi poteſtate gaudentes nulla extrinſeca vi Eccleſiæ impediri poſſunt, ne illa utantur. Tum denique: quoniam actus poteſtatis clavium non impeditur per culpam: ergo nec etiam per aliquam pœnam: hæc enim minus repugnat ſpirituali poteſtati, quam culpa.

Solutio.

Reſpondetur ad primum, Eccleſiam non poſſe directè impedire poteſtatem abſolvendi, & ligandi, quemadmodum nec poteſtatem conſecrandi; poſſe tamen indirectè removendo materiam, in quam poteſtas illa exercenda erat: ab illis quippè Sacerdotibus aufert juriſdictionem; hac autem ſublata, cum plebs ſubjecta in foro Pœnitentiæ non relinquatur, impeditur clavium uſus, qui eſt actus juriſdictionis. Sicut qui panem, & vinum tolleret, indirectè uſum poteſtatis conſecrativæ removeret. Ad ſecundum ſimili modo dicendum eſt, poteſtatem ſpiritualem activam in actum prodire non poſſe, dum deficit materia, circa quam actus exercendus eſt. Non enim uſus clavium impeditur, quia poteſtas ligandi, & ſolvendi quo ad entitatem removeatur ab excommunicato vitando, ſed ex defectu materiæ; quemadmodum poteſtas baptizandi tollitur, dum aqua removetur. Ad tertium negatur conſequentia: culpa enim materiam aut ſubditos non ſubtrahit, ſicut excommunicatio, degradatio, aut quid ſimile in pœnam inflictum: tunc quippè juriſdictio ablegatur, ac ſubinde deficiunt ſubditi, in quos clavium uſus habendus erat. Nec Epiſcopi hæretici juriſdictionem habent, nec hæretici Sacerdotes ab hujuſmodi Epiſcopis eam accipiunt. Omnis enim vera juriſdictio provenit ab Eccleſia, quæ nullam illis hæreticis confert. Per quod latenti replicæ fit obviam.

Quæſt. inc.

41 Hactenus vidimus, omnes & ſolos Sacerdotes legis Evangelicæ clavium poteſtatem habuiſſe, nullumque alium, ſivè ad legem naturalem ſpectet, ſivè ad ſcriptam. Ceterum quum Chriſtus Dominus verè, & propriè, Sacerdos extiterit, ut ex profeſſo oſtendimus tract. 21. diſp. 31. dub. 1. adhuc ad perfectam dubii intelligentiam inquirendum videbatur, an etiam claves, & quales obtinuerit? Hanc autem quæſtiunculam dub. 2. obiter deciſam relinquimus. Ex ibi enim expenſis conſtat in Chriſto Domino clavium poteſtatem, non miniſterialem, ſed excellentiæ inveniri. Quam doctrinam communiter defendunt Theologi; undè ſatius erit Angel. Præceptoris verba in præſent. quæſt. 19. art. 2. adducere, qui in corpore ita inquit: *Dicendum, quod virtus aliquid agendi eſt in inſtrumento, & in per ſe agente, non eodem modo; ſed in per ſe agente perfectius. Poteſtas autem clavium, quam nos habemus, & aliorum Sacramentorum virtus eſt inſtrumentalis; ſed in Chriſto eſt ut in per ſe agente ad ſalutem noſtram, per authoritatem quidem, in quantum eſt Deus, ſed per meritum, in quantum eſt homo. Clavis autem de ratione ſua exprimit poteſtatem aperiendi, & claudendi, ſivè aliquis aperiat quaſi principale agens, ſivè quaſi miniſter; & ideò in Chriſto oportet ponere clavem; ſed altiori modo, quàm ſit in ejus miniſtris; & ideò dicitur quod habet clavem excellentiæ.*

Deciſio remiſſivè.

D. Thom.

Nota.

¶ Nota tamen, Chriſti claves dicendas non eſſe Sacramentales, ſicut claves aliorum Sacerdotum. Tum, quia in Chriſto non identificantur cum charactere, qui quid Sacramentale eſt, ſicut in illis contingit. Tum etiam: quia in aliis Sacerdotibus clavium poteſtas nequit effectum Sacramenti ſine Sacramento producere; Chriſtus autem independens eſt à Sacramentis, atque ideò ſine illis omnes Sacramenti effectus inducere poteſt.

DUBIUM V.

An alter præter Sacerdotem habeat claves, ſitve miniſter Poteſtatis in Pœnitentiæ Sacramento?

QUamvis in præcedentibus deciſum ſit, non omnes Sacerdotes cujuſcumque legis, ſed ſolius Evangelicæ, clavium poteſtatem obtinuiſſe: inde tamen non conſtat, an etiam ab eo munere arceantur laici; quod in præſenti vidèndum ſupereſt. Addidimus autem in titulo, *ſitve miniſter poteſtatis*; non ut innuatur aliud eſſe habere claves, & aliud eſſe miniſtrum poteſtatis, utrumque enim idem formaliſſimè importat; ſed ut diſtinguamus miniſtrum poteſtatis à miniſtro juriſdictionis; de quo in ſequentibus ſeorſim agendum eſt.

§. I.

Veritas catholica duplici aſſertione propugnatur.

1. Aſſertio.

42 DIcendum eſt primò, nullum extra Sacerdotem eſſe miniſtrum poteſtatis in hoc Sacramento, ita ut poſſit confeſſionem ut Sacramentalem audire, & à peccatis abſolvere. Hæc aſſertio eſt de fide, quam ut talem omnes Catholici defendunt. Probaturque primò ex perpetua traditione Eccleſiæ, de qua certò nobis conſtat tum ex Conciliis, tum ex communi conſenſu Sanctorum Patrum. Ex Conciliis quidem, quia hujuſmodi veritatem ſæpè definiunt; Conſtantienſe ſeſſ. 8. & 15. ubi oppoſiti errores Vvicleph, & Joannis Hus condemnantur, & præcipitur Vvicleplo intimari: *Utrum credat, quod Chriſtianus ultra contritionem cordis ſoli Sacerdoti de neceſſitate ſalutis confiteri teneatur?* Florentinum in litteris ſanctæ unionis, Cabilonenſe 2. cap. 23. quod habetur in cap. *Quidam dicunt*, de Pœnit. diſt. 1. ubi dicitur, univerſam ſanctam Eccleſiam docere, peccata non aliis quàm Sacerdotibus eſſe confitenda. Ac tandem Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 6. ubi inquit: *Circa miniſtrum autem hujus Sacramenti declarat Sancta Synodus falſas eſſe, & à veritate Evangelii penitus alienas doctrinas, quæ ad alios quoſvis homines præter Epiſcopos, & Sacerdotes clavium miniſterium pernicioſè extendunt.* Unde Can. 6. ejuſdem ſeſſ. ſub anathemate inurit quemlibet, qui dixerit: *Modum ſecreti confitendi ſoli Sacerdoti, quem Eccleſia Catholica ab initio ſemper obſer-*

Fundamentum ex Conciliis, & PP.

Conc. Conſtant.

Florentin. Cabilon.

Trid.

Digitized by Google

obſervavit, & obſervat, alienum eſſe ab inſtitutione, & mandato Chriſti, & inventum eſſe humanum. Id quod Leo X. etiam definivit Leo X. in damnatione articulorum Lutheri.

Ex Patribus autem, qui eandem veritatem unanimiter docuere; Chryſoſtomus lib. 3. de Sacerdotio, coll. D. Chryſ. 4. ubi ait Sacerdotibus fuiſſe commiſſam poteſtatem: *Quam nec Angeli, nec Archangeli, nec terreni Principes habent, quia nemini iſtorum dictum eſt: Quodcumque ſol-* D. Ambr. *veris ſuper terram, erit ſolutum & in Cælo.* Ambroſius lib. 1. de Pœnit. cap. 2. circa principium, ubi etiam diſertis verbis docet, poteſtatem ligandi, & ſolvendi ſolis Sacerdotibus fuiſſe conceſſam; & lib. 2. cap. 2. & D. Aug. ſerm. 10. in Pſalm. 118. Auguſtinus de vera, & falſa Pœnit. cap. 10. & habetur in cap. *Quem Pœnit.* diſt. 1. D. Cypr. Cyprianus lib. de lapſis circa finem, & epiſt. 54. Baſi- D. Baſil. lius in lib. reg. brevior. 288. Cum interrogatus, an liceret cuilibet confiteri peccata, reſpondet: *Neceſſario his peccata aperiri debent, quibus credita eſt diſpenſatio* D. Hieron. *myſteriorum.* Hieronym. in 18. Matth. Fabianus Pontifex D. Fabian. epiſt. 2. decret. coll. 4. prope finem inquit, peccantem lethaliter damnationem obiturum, *niſi ei Sacerdotali dignitate ſubventum fuerit.* Leo Papa epiſt. 89. aliique Leo Papa. plures, quorum teſtimonia prolixum eſſet referre. Ex quibus ſequens ratio formari poteſt, quæ Theologica demonſtratio cenſetur.

Ratio ex dictis. 43 Circa rem ad fidem ſpectantem, & unicè ex Divina voluntate pendentem, qualis eſt de qua agimus, ſentiendum eſt juxta intelligentiam univerſalis Eccleſiæ, Conciliorum, ac doctrinam SS. Patrum; atqui ex his omnibus habetur, ſolos Sacerdotes eſſe miniſtros poteſtatis in Sacramento Pœnitentiæ, nullique alteri hujuſmodi munus fuiſſe demandatum: ergo nullus præter Sacerdotem habet eſſe miniſtrum poteſtatis Sacramentalis confeſſionis, aut valet abſolvere, & ligare in Sacramento Pœnitentiæ. Conſequentia eſt legitima. Major eſt univerſalis regula, ut ſupra, num. 13. vidimus ex D. Auguſtino. Minor autem, in qua poterat eſſe difficultas, etiam conſtat ex adductis teſtimoniis, præſertim ex Can. cit. Tridentini, ubi ſtatuit, hanc doctrinam eſſe traditionem Apoſtolicam, ex inſtitutione, & mandato Chriſti emanatam. Unde SS. Patres plura ſcripturæ loca ad id ſuadendum in ſenſu litterali adducunt, & nonnulla in ſenſu myſtico, ut videre eſt apud Suarez diſp. 24. ſect. 1. num. 4.

Confirm. Confirmatur: nam cum Sacramentum Pœnitentiæ ſit à Chriſto inſtitutum ad modum judicii, in quo reus eſt pœnitens, ille ſolùm habebit eſſe miniſtrum poteſtatis, cui commiſſum fuerit munus ſpiritualis judicis; atqui ſolis Sacerdotibus poteſtas judicis ſpiritualis commiſſa eſt: ergo nullus, qui non eſt Sacerdos, habet poteſtatem miniſtri Sacramentalis confeſſionis. Conſequentia liquet; & major ex eo conſtat, quod nemo ex natura ſua habet eſſe judicem in cauſa ſpirituali alterius, atque ideò ſolus ille obtinere poteſt hujuſmodi munus, cui à Chriſto Domino conceſſum fuerit; aliàs independenter à Chriſto Domino erit in hominibus, imò, & in fœminis, poteſtas abſolvendi à peccatis. Joann. 20. Minor autem ſuadetur: tum ex illo Joann. 20. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.* Quæ verba ſolis Apoſtolis in Sacerdotes jam ordinatis dicta ſunt. Tum etiam: quoniam poteſtas judicis ſpiritualis in foro interno Pœnitentiæ eſt poteſtas ſupernaturalis, & ſacra; ſed ſoli Sacerdotes conſecrati ſunt ex vi ordinis: ergo illis tantum, & non laicis, hujuſmodi munus commiſſum eſt. Tum denique: nam poteſtas judiciaria in Sacramento Pœnitentiæ conſiſtit formaliſſimè in poteſtate clavium, quæ aliud non eſt quàm extenſio characteris Sacerdotalis, ut ſupra oſtendimus; ſed laici characterem Sacerdotalem non habent: ergo cum impoſſibilis ſit extenſio, ubi deficit id quod extendendum eſt, ſolis Sacerdotibus ut talibus, & non laicis poteſtas judiciaria in confeſſione Sacramentali impenſa fuit. D. Thom. Quæ proculdubio eſt ratio D. Thomæ in 1. argum. *Sed contra*, art. 1. quæ. 8. ſupplem. & in præſenti, quæſt. 19. art. 3.

Ratio congruentiæ. 44 Deinde ſuadetur aſſertio ratione congruentiæ ſatis efficaci, deſumpta ex eodem D. Thoma in corpore art. 1. quæſt. 8. cit. Nam in Regno Chriſti, quod eſt Eccleſia, cuncta debent eſſe rectè ordinata non ſecus ac in quocumque alio temporali Regno; atqui in temporali Regno nimia interveniret confuſio, ac inordinatio, ſi cuncta illius individua eſſent judices in cauſis civilibus; ideoque ad id munus digniores tantum elevantur: ergo cum in Eccleſia Sacerdotes ſint præcellentiores conſecratione, ſtatu, doctrina, ac juſtitiæ zelo, congruum fuit illos tantum, & non omnes fideles, in judices ac miniſtros Sacramenti Pœnitentiæ fuiſſe aſſignatos. Accedit, quod poteſtas ſupra Corpus Chriſti myſticum ſupponit poteſtatem ſupra Corpus Chriſti verum ut conſecrandum; hæc autem ſolum invenitur in his, qui ad Sacerdotium evecti ſunt.

45 Dicendum eſt ſecundò, nulla Eccleſiæ diſpenſatione fieri poſſe, ut non Sacerdos ſit miniſter poteſta- *Aſſertio 2.* tis, aut abſolvat pœnitentem adhuc in extrema neceſſitate. Hæc aſſertio nedum eſt etiam communis Theologorum, verum de fide, ut rectè cenſet Suarius ubi ſupra: innititur quippe eiſdem Scripturæ teſtimoniis, ac Conciliorum deciſionibus, quibus præcedentem concluſionem firmavimus. Univerſaliter enim definiunt, ſolum Sacerdotem eſſe hujus Sacramenti miniſtrum, atque ideo nullum laicum in nulla urgenti neceſſitate abſolutionem Sacramentalem impendere poſſe. Id quod etiam efficaciter ſuadetur: nam Eccleſia diſ- *Ratio.* penſare non poteſt, ut quis efficiat actum, ad quem potentiam phyſicam non habet; ſed laicus caret potentia phyſica ad abſolvendum à peccatis: ergo cum eo Eccleſia diſpenſare non poteſt, ut in extrema neceſſitate ſit miniſter confeſſionis Sacramentalis. Conſequentia eſt legitima, & major evidens. Minor autem oſtenditur: nam poteſtas phyſica ad abſolvendum à peccatis eſt virtus clavium, ſive extenſio characteris Sacerdotalis, per quam phyſice influit in actum abſolvendi; ſed hæc in laico non invenitur: ergo eſt phyſice impotens ad abſolvendum à peccatis in ſenſu compoſito illius ſtatus.

Confirmatur primò: etenim Eccleſia diſpenſare non *Confirm. 1.* poteſt, ut laicus Euchariſtiam conſecret in urgenti neceſſitate: ergò nec ut abſolvat à peccatis, vel ſit miniſter in Sacramento Pœnitentiæ. Antecedens conſtat, & conſequentia ſuadetur: nam ideò cum laico diſpenſare non poteſt ut Euchariſtiam efficiat, quia conſecratio Corporis Chriſti eſt actus characteris Sacerdotalis, quo deficiente in laico redditur omnino impotens ad illum actum; ſed abſolutio à peccatis eſt etiam actus characteris Sacerdotalis, qui in laico non reperitur: ergo hic eſt etiam prorſus impotens, ita ut cum illo Eccleſia diſpenſare nequeat, ut in ſtatu laico abſolvat. Minor eſt D. Thomæ in 4. quæſt. 2. art. 2. D. Thom. ad 3. *Dominus*, inquit, *diſcipulis dedit poteſtatem Sacerdotalem quantum ad principalem actum in Cœna, quando dixit: Accipite, & manducate; hoc facite in meam commemorationem. Sed poſt Reſurrectionem dedit eis Sacerdotalem poteſtatem quantum ad actum ſecundarium, qui eſt ligare, & ſolvere, quando dixit Joan. 20. Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis*, &c.

Confirmatur ſecundò: nam Eccleſia nunquam decla- *Confirm. 2.* ravit, Chriſtum Dominum facultatem abſolvendi, & miniſtrandi Sacramentum Pœnitentiæ tribuiſſe non Sacerdotibus pro aliqua urgenti neceſſitate; nec item unquam dixit, ſe ipſam poſſe ex Chriſti inſtitutione hujuſmodi facultatem tribuere, nec tribuiſſe conſtat; ſed id utique egiſſet, ſi poſſet: ergo ſignum evidens eſt, poteſtatem miniſtrandi Sacramentum Pœnitentiæ ita eſſe Sacerdotibus annexam, ut nec ipſa diſpenſare poſſit cum laico, ut in urgentiori neceſſitate à peccatis abſolvat. Minor, in qua poterat eſſe difficultas, conſtat in omnibus illis caſibus, in quibus Eccleſia ut Mater piiſſima ſemper egit quod ſibi ex commiſſione divina licuit, ut fidelibus in extrema neceſſitate conſtitutis ſubveniret. Quo circa quia omnibus Sacerdotibus juriſdictionis poteſtatem impertiri poteſt, eam cunctis Sacerdotibus etiam ſimplicibus concedit, ut exiſtentem in mortis articulo abſolvere poſſit. Ergo ſi cum laicis non diſpenſat ut id efficiant, ideò eſt quia non poteſt.

46 Inquires tamen, an hæc ita intelligenda ſint, *2. Quæſtiunc. incident.* ut extendantur etiam ad cenſuras, adeò ut nec in extrema neceſſitate poſſit laicus, aut non Sacerdos ab illis abſolvere? Negative reſpondet Henriquez, Can- *1. Sentent.* Henriq. didus, Panormitanus, & Felin. quos citat N. Andreas Candid. tract. 10. cap. 2. punct. 4. Sylveſter verbo *Abſolutio 1.* Panormit. n. 8. Gloſſa cap. *A nobis* 2. verbo *Non potuerit de ſententia*

Digitized by Google

Felin. Sylveſt. Arm. Tabiena, uterque Ledeſma, Diana, Avila.

tia excommunicationis, & cap. *Paſtoralis*, §. *Præterea*, verb. *Præterquam in morte de officio ordinarii*. Armilla, Tabiena, Joannes de la Cruz, uterque Ledeſma, quos affert, & ſequitur Diana tom. 2. tract. 4. reſol. 133. Avila de cenſur. part. 2. cap. 7. diſp. 1. dub. 3. probabileque cenſet N. Cornejo dub. 2. Sanchez lib. 2. ſumm. cap. 13. Probabilitate ſuppoſita, concludit quemlibet ſæcularem in abſentia Sacerdotis, aut alterius inſigniti aliquo ordine adſtringi lege charitatis excommunicatum in articulo mortis abſolvere. Quam ſententiam inde probant, quia pia mater Eccleſia omnibus, quibus poteſt, tribuit facultatem abſolvendi à cunctis peccatis in mortis articulo, ita ut eam etiam concedat Sacerdotibus ſimplicibus: ergo cum facultatem abſolvendi à cenſuris concedere poſſit non Sacerdotibus, credendum eſt quod in extrema neceſſitate illam concedat. Hanc autem opinionem, uti voluntarie in ſcholis introductam, acriter, & non immerito, impugnat Lugo in præſenti, diſp. 18. ſect. 1. num. 10. Fundamentum quippè, quo illi Authores utuntur, ſi quibuſcumque non baptizatis, imò, & fœminis, applicetur, in illis etiam poteſtatem abſolvendi à cenſuris pro extrema neceſſitate de facto exiſtere convincet; cum improbabile non ſit, Eccleſiam omnibus illis hujuſmodi facultatem concedere poſſe.

Fundamentum.

2. & verior ſententia.

47 Quo circa oppoſitum cenſendum eſt, ita ut nullus extra Sacerdotem valeat à cenſuris abſolvere etiam in mortis articulo. Hæc ſententia eſt communis Theologorum, quos adducunt, & ſupetias ferunt N. Andreas, & Lugo loc. citat. Ratio eſt: quoniam non Sacerdotes hujuſmodi poteſtatem ex ſe non obtinent, ut liquet; aliundeque ab Eccleſia nunquam illis conceſſa fuit; aliàs conceſſionem hanc adverſarii deſignent: ergo aſſerendum non eſt, facultatem prædictam in non Sacerdotibus inveniri. Id quod etiam evincitur ex Tridentino ſeſſ. 14. cap. 7. ubi inde nimiam Eccleſiæ pietatem commendat, quia in ea ſemper cuſtoditum fuerit, ut in mortis articulo omnes Sacerdotes quoſlibet pœnitentes à quibuſvis peccatis, & cenſuris abſolvere poſſint. Si autem facultatem abſolvendi à cenſuris non Sacerdotibus tribuiſſet, id utique exprimeret, & inde amplius Eccleſiæ pietatem extolleret. Tum etiam: quia in Eccleſia nunquam viſum, praxi obſervatum, aut conſuetudine introductum eſt, non Sacerdotes in extrema neceſſitate à cenſuris abſolvere; ſicut è converſò, inquit Concilium, ſemper in Eccleſia obſervatum fuiſſe, Sacerdotes à quibuſcumque cenſuris abſolvere: ergo ideò quia iſtis, & non illis facultas conceſſa, & ut talis cognita eſt.

Ratio.

Trid.

Satis fit motivo 1. ſententiæ.

48 Motivum autem oppoſitæ ſententiæ nullius momenti eſt: ex eo quippe ſolum habetur, Eccleſiam illam facultatem non Sacerdotibus concedere potuiſſe; non verò quod de facto, & in re conceſſerit. Nec exemplum allatum aliquid evincit. Pro quo nota, quod Eccleſia per ſe ipſam abſque Sacerdotis interventu moribundum à peccatis abſolvere non poteſt; poteſt tamen à cenſuris, decernendo nimirum, quod in extrema neceſſitate exiſtentes cenſuris non teneantur. Unde liquet, quod ſi Eccleſia quibuſcumque tam Sacerdotibus, quam non Sacerdotibus concedere voluiſſet poteſtatem abſolvendi à cenſuris in extrema neceſſitate, aptius id per ſe ipſam abſque alterius interventu faceret, quod tamen non fecit. Ergo ex quo facultas abſolvendi à peccatis in articulo mortis collata ſit omnibus Sacerdotibus, non rectè infertur, quibuſcumque etiam non Sacerdotibus conceſſam eſſe facultatem abſolvendi à cenſuris pro mortis articulo. Tum etiam, ob latum diſcrimen, quod inter utramque abſolutionem intercedit. Etenim abſolutio à peccatis eſt ſimpliciter neceſſaria ad ſalutem homini non contrito; abſolutio autem à cenſuris ſimpliciter neceſſaria non eſt: quippè ſi exiſtens in extrema neceſſitate contritus ſit, etſi à cenſuris non abſolvatur, ſalutem obtinebit; ſi verò ſolùm fuerit attritus, & non abſolutus à peccatis, quamvis à cenſuris abſolvatur, in caſum ibit, damnationemque non effugiet.

§. II.

Argumenta aſſertionibus oppoſita convelluntur.

Sententia hæretica. Vvicleph, Lutherus, Sagarelus.

49 DOctrinam primæ aſſertioni Catholicæ contrariam docuit Vvicleph, quem refert, ac vehementer exagitat N. V. Thomas Valdenſis tom. 2. de Sacram. cap. 135. & 145. Eundem errorem deinceps exhalavit Lutherus, aſſerens non plus efficere Papam, & Epiſcopum, quàm infimum Sacerdotem; ac his deficientibus, æquè benè quemlibet Chriſtianum, etiam puerum, aut fœminam inſipientem, ſi verba proferre ſciat, Sacramentaliter abſolvere poſſe. Quem etiam Hæreticum profligavit N. Roffenſis aureo illo Opuſculo juſſu Pontificis ad eum finem in lucem edito; id quod ſimiliter effecit N. Guido contra Sagarelum de Parma, cujus infectam linguam aduſſit. Arguunt itaque Hæretici primò: quia nullibi in Scriptura habetur, confeſſionem unicè cum Sacerdote fieri debere: textus enim ille Joann. 20. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt*, non ligat Sacerdotibus poteſtatem abſolvendi à peccatis: ergo Catholici, qui in illo nituntur, nullum fundamentum habent ad id aſſerendum. Antecedens ſuadetur: nam vel illa verba loquuntur cum Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus, vel cum omnibus fidelibus? Si primum, ſoli Epiſcopi poterunt abſolvere: quippè ipſi ſoli ſunt Apoſtolorum ſucceſſores. Si ſecundum; ergo poteſtas abſolvendi à peccatis, & miniſtrandi Sacramentum Pœnitentiæ omnibus fidelibus etiam laicis eſt communis.

Argum. 1.

Confirm. 1.

Confirmatur primò: quoniam hujuſmodi poteſtas tradita eſt a Domino, ab eoque tanquam ex capite derivata ad principaliora ſui myſtici corporis membra, ut in reliquos virtus juſtificandi proflueret, juxta illud: *Sicut unguentum in capite, quod deſcendit*; ſed principaliora hujus myſtici corporis membra non ſunt Sacerdotes, ſed juſti: ergo poteſtas abſolvendi Sacerdotibus non ligatur, ſed etiam aliis juſtis conceditur. Suadetur minor: nam ratio membri myſtici conſiſtit in unione cum Chriſto Domino; hæc autem unio invenitur in juſto etſi aliàs ſæculari, non verò in Sacerdote, ſi peccator ſit.

Confirm. 2.

Jacobi 5.

Confirmatur ſecundò: etenim Jacobi 5. ubi præceptum de confeſſione traditur, & ubi miniſter hujus Sacramenti aſſignandus erat, nulla de Sacerdote fit mentio, ſed quilibet ex fidelibus in Chriſtum credentibus miniſter præſcribitur, unde ſolum dicitur: *Confitemini alterutrum peccata veſtra*. Quæ verba univerſalia ſunt. Ergo ultra Sacerdotes ſunt alii confeſſionis Sacramentalis miniſtri. Tum etiam: quia ad hunc finem omnes in Chriſtum credentes ſunt Sacerdotes, pro ut habetur Apocalypſ. 5. ergo abſque fundamento ad peculiares Sacerdotes poteſtas illa reſtringitur.

Diluitur argument.

50 Reſpondetur ad argumentum negando antecedens: rectè enim ex eo loco depromitur, ſolum Sacerdotem eſſe Pœnitentiæ miniſtrum, ut ex adductis pro firmanda aſſertione liquet. Ad probationem autem dicendum eſt, Chriſtum Dominum in illis verbis loquutum fuiſſe cum Apoſtolis, ac eorum ſucceſſoribus non tantum in culmine Epiſcopatus, ſed & in munere Sacerdotii. Tum, quia ita adumbratum fuit in lege veteri, in qua ſolis Sacerdotibus commiſſa erat poteſtas judicandi inter lepram, & lepram. Tum, quia ita conſtat ex traditione Apoſtolica, quam Eccleſia excepit, recognovit, & expreſſis Conciliorum deciſionibus confirmavit. Tum, quia ita univerſi Patres docent, & ratio ſupra expenſa convincit: quia videlicet, cum hoc Sacramentum in modum judicii inſtitutum ſit, & illius miniſtri judicis munus exerceant, congruum non erat, omnes fideles etiam ruſticos indiſcriminatim eam facultatem habere, ſed ſolos eminentiores, quales ſunt Sacerdotes, idque ex commiſſione Epiſcoporum, ad quos primo ſpectat, qui cum non poſſint tot confeſſionibus adeſſe, ſui Vicarios Chriſti exemplo Sacerdotes inſtituunt. Tum denique: nam quemadmodum ex illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem*, quæ Chriſtus Dominus in Cœna dixit Apoſtolis, eos in Sacerdotes ordinans, rectè deducitur, poteſtatem conficiendi Corpus Chriſti ſolis Sacerdotibus fuiſſe collatam; ita ex illis verbis; *Accipite Spiritum*

San-

Sanctum; quorum remiſeritis, &c. quia eiſdem Apoſtolis dicta ſunt cum illa adeò peculiari inſufflationis cæremonia, qua etiam utuntur Epiſcopi dum Sacerdotes conſecrant, optimè infertur poteſtatem abſolvendi à peccatis ſolis Sacerdotibus fuiſſe conceſſam.

1. Confirm. diſpellitur. Ad primam confirmationem reſpondetur diſtinguendo majorem, quæ ſi intelligatur de poteſtate derivata in principaliora membra principalitate characteris, dignitatis, & perfectionis per ſe exactæ rationis officii, concedenda eſt; neganda verò de principalitate virtutis moralis, ac particularis perfectionis abſolutè ſumptæ. Etenim hæc poteſtas ligandi, & ſolvendi, aut miniſtrandi Sacramentum Pœnitentiæ non conſtituitur per ſanctitatem utcumque talem, ſed ordinem hierarchicum, & vim ſanctificativam non præcisè ſubjecti; ſed officii, vel alterius ab habente officium; ut conſtat in aliis gratiis gratis datis, & ordinatis non tam ad perfectionem propriam, quàm ad alienam; & in artificibus laudatis propter artem perfectam cum vitiis perſonalibus compoſitam. Unde quamvis juſti ratione propriæ virtutis, & gratiæ cum Chriſto perfectius conjungantur, quàm Sacerdotes exiſtentes in culpa; non tamen ratione virtutis ſanctificativæ aliorum ex opere operato, quam non obtinent laici, quantumvis perfecti, aut juſti ſint.

Satis fit ſecundæ. Ad ſecundam dicendum, quod dum Jacobus illam ſcripſit epiſtolam, jam Eccleſia fundata erat, Sacramenta inſtituta, miniſtrique deſignati. Quocirca Chriſtianis alloquebatur, quibus indubitatum ſupponebat confeſſionis Sacramentum cum ſolis Sacerdotibus perficiendum juxta Chriſti inſtitutionem. Ideoque alterutrum confiteri admonet, qualiter ipſis jam notum erat cum ſolis Sacerdotibus id fieri poſſe. Quæ expoſitio eſt

D. Thom. D. Thomæ quæſt. 8. ſupplem. art. 1. ad 1. ubi ait: *Dicendum, quod Jacobus loquitur ex ſuppoſitione divinæ inſtitutionis, & quia divinitus inſtitutio præceſſerat de confeſſione Sacerdotibus facienda, per hoc quod eis poteſtatem remittendi peccata in Apoſtolis dedit, ut patet Joann. 20. Ideò intelligendum eſt, quod Jacobus Sacerdotibus confeſſionem eſſe faciendam monuit*. Adde, Jacobum ad citata verba permiſiſſe, alia, nimirum: *Infirmatur quis in vobis? Inducat Presbyteros Eccleſiæ*. In quibus expreſsè Sacerdotes commemorat, ut quis eorum, cui munus incumberet, confeſſionem exciperet. Unde tantum abeſt ut alium miniſtrum extra Sacerdotem pro Sacramentali confeſſione admittat, quod Presbyteros ad id neceſſarios inducat. Quam expoſitionem eſſe legitimam teſtatur

D. Aug. D. Auguſtinus lib. 5. homil. 12. ¶ Ad textum Apocalypſis reſpondetur, in eo ſenſu ibi juſtos appellari Sacerdotes, in quo ibi etiam Reges nuncupantur. Conſtat autem non eſſe Reges propriè, ſed metaphoricè, quatenus omnia illis quodammodo ſubduntur, & à Domino coronantur. Ita igitur dicuntur Sacerdotes, quia in receſſu cordis ſæpè ſe Deo dedicant, & quaſi in holocauſtum offerunt, quod umbra quædam eſt actionis Sacerdotalis.

Argum. 2. 51 Secundò arguitur: quoniam Sacramentum Pœnitentiæ inſtitutum eſt in remedium peccati actualis, ſicut Baptiſmus in expiationem originalis; ſed in mortis articulo quilibet homo cujuſcumque ſit conditionis eſt miniſter Baptiſmi: ergo ſimiliter in eadem extrema neceſſitate quilibet, ſit vel non ſit Sacerdos, obtinebit poteſtatem miniſtrandi Sacramentum Pœnitentiæ. Patet conſequentia: nam ideò in mortis articulo quilibet eſt miniſter Baptiſmi, quia hic eſt ſimpliciter neceſſarius ad ſalutem; ſed lapſis poſt Baptiſmum non minus neceſſarium eſt Sacramentum Pœnitentiæ ad ſalutem: ergo credendum eſt, quemlibet fidelem eſſe illius miniſtrum.

Solvitur ex Hoc argumentum diluit D. Thomas quæſt. 8. ſuppl.

D. Thom. art. 1. *Ad ſecundum dicendum, quod Baptiſmus eſt magis Sacramentum neceſſitatis, quàm Pœnitentia, quia quandoque Baptiſmus prætermitti non poteſt ſine periculo ſalutis æternæ, ut patet in pueris, qui non habent uſum rationis. Sed non eſt ita de abſolutione, & confeſſione, quæ tantum ad adultos pertinet, in quibus contritio cum propoſito confitendi, & deſiderio abſolutionis ſufficit ad liberandum à morte æterna; & ideò non eſt ſimile de Baptiſmo, & confeſſione*. Unde liquet, neceſſitatem Baptiſmi univerſaliorem eſſe, quàm Pœnitentiæ: parvuli quippè ſi non baptizarentur, cum contritionem elicere nequeant, omninò perirent; quod in Pœnitentia non contingeret: hæc enim cum ſolum pro adultis inſtituta ſit, eſto Sacerdos per accidens deficiat, qui hujuſmodi Sacramentum ſubminiſtret, non ita neceſſaria eſt: nam valet adultus recurrere ad contritionem, qua ſalutem obtinere poteſt. Accedit latum diſcrimen, quod adeſt inter Baptiſmum, & Pœnitentiam. Hæc enim inſtituta eſt in modum judicii, in quo miniſter eſt judex, qui ſcientia, prudentia, & authoritate pollere debet. Baptiſmus autem in formam judicii inſtitutus non eſt, atque ideò in ejus miniſtro ſcientia, & aliæ dotes non exiguntur. Ex quo fit, quod licet poteſtas miniſtrandi Sacramentum Baptiſmi conceſſa ſit quibuſcumque etiam non Sacerdotibus; inde tamen non licet inferre, poteſtatem miniſtrandi Pœnitentiæ Sacramentum fuiſſe ſimiliter collatam non Sacerdotibus, ita ut quilibet quantumvis ruſticus abſolvere poſſit: deſiderantur enim in miniſtro hujus Sacramenti illæ excellentiæ, quas miniſter Baptiſmi non expoſcit.

52 Tertiò arguitur, & tradita doctrina impugnatur. Etenim ideò hujus Sacramenti miniſter deberet eſſe Sacerdos, ut vultum ſui pecoris agnoſceret, debitam ſatisfactionem pro delictis imponeret, & pabulo congruæ doctrinæ paſceret; ſed hoc ſæpè aptius fieret per miniſtros ſæculares, qui non ſemel ſapientia, & aliis dotibus Sacerdotes ſuperant: ergo abſque ſolido fundamento ad ſolos Sacerdotes ligatur illa poteſtas: nam cum Deus perfectiora eligat, vinculandum non eſt Sacerdotibus quod à laicis opportunis exerceri poteſt. *Argum. 3.*

Reſpondetur, verum eſſe, omnia illa munia ſpectare ad miniſtrum Pœnitentiæ, & veriſſimum, quemlibet confeſſorem teneri ad ſcientiam, & alias dotes, quæ deſiderantur ad rectitudinem illarum actionum; ſicut etiam adſtringuntur Epiſcopi ad denegandos ordines illis, in quibus prædictæ qualitates non inveniuntur. Inde tamen non habetur, quod ſi aliquis laicorum ſcientia, prudentia, ac virtute polleat, eo ipſo poteſtatem abſolvendi à peccatis obtineat: quia illæ excellentiæ, eſto ad poteſtatem miniſtri prærequirantur, illam non conſtituunt. Hæc enim unicè ex divina inſtitutione, & commiſſione dependet, quæ ſolis Sacerdotibus data eſt ex vi ordinis. Quo circa quemadmodum ſi Chriſtus Dominus Pœnitentiæ Sacramentum non inſtituiſſet, eſto laicus illis dotibus præluceret, poteſtatem abſolvendi Sacramentaliter non haberet; ita quamvis nunc poſt Sacramenti inſtitutionem ſcientiam, & virtutem ſufficientem habeat, poteſtate abſolvendi caret; quia hæc aliunde obtinenda eſt, ex conſecratione nimirum Sacerdotali. *Diruitur.*

Secundæ aſſertioni nullus aperto marte contradicit: quamvis enim poſſe laicum in extremo periculo confeſſionem audire, & abſolutionem impendere ex Eccleſiæ diſpenſatione nonnulli antiqui docuiſſe videantur cum Magiſtro in 4. diſt. 13. cap. 4. vindicantur communiter ab hoc nævo, ut rectè vidit Vaſquez quæſt. 93. art. 1. dub. 1. & Lugo cit. ſect. 1. num. 4. aſſerens eos Authores locutos non fuiſſe de confeſſione Sacramentali, ſed de illa, quæ fiebat ad pœnitentis humiliationem, & doloris excitationem. Sunt tamen nonnulla Sanctorum Patrum teſtimonia, quæ indigent expoſitione, eo quod oppoſitam aſſertioni doctrinam innuere videantur. *Argum. 1. Adverſus ſecundam aſſertionem.*

53 Arguitur ergo primò: nam in cap. *Sanctum eſt de conſecratione*, refertur, & laudatur quidam pœnitens, qui in mortis articulo cum laico confeſſus eſt. Similiter diſt. 1. de Pœnitentia, Canon. *Quem pœnitet*, dicitur quod *ſi deeſt Sacerdos, confiteatur proximo*. Item in cap. *Fures* decernitur, quod ſi latrones in furto deprehenſi, & graviter vulnerati Presbytero vel Diacono confeſſi fuerint, communio illis non denegetur. Ergo ex diſpenſatione, & uſu Eccleſiæ conſtat, non Sacerdotes poſſe in eventu neceſſitatis eſſe miniſtros Sacramentalis confeſſionis. *Solvitur.*

Reſpondetur, nullum ex his teſtimoniis aliquid evincere. Non primum: nam caput *Sanctum* non loquitur de confeſſione Sacramentali, ſed ſolum de quadam reconciliatione, aut communicatione in levamen, & ſolatium morientis. Nec dicitur, quod confeſſus, ſed reconciliatus fuerit; reconciliatio autem latius patet, quàm confeſſio. Reconciliatur enim quis Deo, dum ad ipſum etiam extra Sacramentum convertitur; & quia in illo mortis periculo laici conſilio, communi-

Digitized by Google

municatione, ac ſervida exhortatione Deum quæſierit, dicitur cum laico reconciliatum fuiſſe, id eſt, laico cooperante ad converſionem ad Deum. Inſuper, Eccleſia utriuſque pium animum laudat, & reconciliati, & reconciliantis; factum tamen non approbat. Non ſecundum: nam ibi ſolum intenditur, quod ſi deſit Sacerdos proprius, qui eſt Parochus, confiteatur pœnitens cum proximo, id eſt, cum Sacerdote adſtanti, qui ob præſentiam proximus dicitur: vel cum eo Sacerdote, qui proximius, aut citius inveniri poſſit: quippè in illo eventu tam extenſa eſt virtus Pœnitentiæ, ut quilibet Sacerdos, etiam ſi proprius paſtor non ſit, habeat facultatem, & obligationem abſolvendi, ſi adſit. Hunc autem eſſe legitimum ſenſum ex eo conſtat, quod in eodem capite *Quem pœnitet* declaratur confeſſionem cum ſolis Sacerdotibus eſſe faciendum, ut patet Can. *Agite pœnitentiam*; & Canon. *Quidam*.

Non denique tertium: etenim illud caput *Fures*, ſi non vitiosè, ut à multis refertur, ſed in ſua puritate legatur, nullam mentionem de Diacono facit: ſolum enim inquit: *Si fures comprehenſi, Deoque, & Sacerdoti confeſſi*, ut notat appendix in cauſa 13. eodem tit. *Fures*. Imò Concilium Triburienſe, ex quo illud caput deſumptum eſt, cuique proinde major fides eſt adhibenda, Diaconi non meminit. Adde, quod eſto ibi de Diacono mentio fiat, non eſt per ordinem ac confeſſionem audiendam, ſed ad communionem non denegandam, quam ipſe in Sacerdotis abſentia miniſtrare poteſt, & debet, ſi pœnitens in illo articulo aptè diſpoſitus inveniatur, licet ob defectum Sacerdotis non ſit confeſſus. Quo circa utriuſque Sacramenti miniſtros à jure exactos exponit; primò Presbyterum, cui ex munere competit, & abſolvere, & Euchariſtiam impendere; ſecundò Diaconum, qui in Sacerdotis abſentia poteſt miniſtrare Euchariſtiam; atque ideò refert ea, quæ accidere poſſunt, & qualiter diſponenda; ita ut ſi adſit Sacerdos, utrumque Sacramentum conferre teneatur; ſi verò ſolus Diaconus, poſt explorationem diſpoſitionum, quæ deſiderantur, Viaticum in illa neceſſitate miniſtret.

Argum. 2. 54 Secundò arguitur: quoniam D. Cyprianus lib. 3.
D. Cypr. epiſt. 17. ſubditos monet, quod ſi aliquo magnæ neceſſitatis eventu præoccupentur, ejus perſonalem aſſiſtentiam non expectent, ſed apud quemlibet Presbyterum, vel eo deficiente apud Diaconum confeſſionem facere poſſint, *ut manu ejus pœnitentia poſita vadant ad*
D. Auguſt. *Dominum cum pace*. Deinde D. Auguſt. toto lib. de vera, & falſa pœnitentia ſatis diffusè expendit hiſtoriam cujuſdam Exorciſtæ, qui ex defectu Sacerdotis cum Diacono confeſſus eſt, ne à dæmone ejus peccata revelarentur, id quod eo medio obtinuit. Et lib. ad Fortunatum ſimilia refert de quodam naufrago cum laico con-
V. Beda. feſſo in ingenti procella maris. Item V. Beda ad illud Jacobi 5. quod ſupra expoſuimus, inquit: *Coæqualibus*
D. Thom. *quotidiana levia, & gravia pandamus*. Tandem D. Thomas q. 8. ſuppl. art. 2. in corp. palam inquit: *In neceſſitate etiam laicus vicem Sacerdotis ſupplet, ut ei confeſſio fieri poſſit*. Quæ eſt reſolutio art. in quo inquirit: *An in aliquo caſu liceat aliis quàm Sacerdotibus confiteri?* Ergo ex mente Sanctorum Patrum poteſt laicus ex commiſſione, vel diſpenſatione Eccleſiæ Sacramenti Pœnitentiæ eſſe miniſtrum.

Diluitur. Reſpondetur, D. Cyprianum ſermonem facere non de confeſſione Sacramentali, ſed de reconciliatione eorum, qui juxta antiquos Canones alicui publicæ pœnitentiæ ſubjacebant, & ab Eccleſia erant ſeparati adhuc poſt abſolutionem à peccatis. Horum autem exterior reconciliatio ad Epiſcopum ſpectabat, qui ne quiſpiam in hujuſmodi pœnali ſeparatione è vita decederet, munus illius reconciliationis, ubi nulla à peccatis abſolutio intercedebat, aliis Presbyteris, & etiam Diaconis commendabat D. Auguſtinus ſolum narrat in communi illas hiſtorias; non perſuadet authenticas, aut factum approbat. Si autem id intendat, intelligendus eſt de confeſſione non Sacramentali, aut de communicatione facta ad humilitatem, & levamen pœnitentis, & ad excitationem doloris, quo Deus placetur, & gratiam infundat. Eodem modo exponendus eſt V. Beda, nec ejus verba aliud ſonant.

Quod verò attinet ad D. Thomam, palam eſt S. Doctorem de confeſſione Sacramentali ſermonem non facere, ut evidenter conſtat tum ex artic. præcedenti, ubi ſtatuit quod abſolutio non pertinet niſi ad Sacerdotes, quibus claves Eccleſiæ commiſſæ ſunt. Tum ex quæſt. 19. art. 3. ubi jus ligandi, & ſolvendi eſſe in ſolis Sacerdotibus decernit; & ex art. ſeq. ubi inquirens an Sancti homines non Sacerdotes claves aut uſum earum habeant? Reſpondet negative. Tum etiam ex verbis, quibus utitur loco in objectione citato in ſolut. ad 2.
Confeſſio, inquit, *ex defectu Sacerdotis laico facta Sacramentalis eſt quodammodo, quamvis non ſit Sacramentum perfectum, quia deeſt ei id quod eſt ex parte Sacerdotis*. D. Thom.
Item in ſolut. ad 3. addit: *Et ideò quamvis ille laico confeſſus in articulo neceſſitatis conſecutus ſit veniam à Deo, eo quod propoſitum, quod concepit, confitendi ſecundum mandatum Dei, ſicut potuit, implevit: non tamen adhuc Eccleſiæ reconciliatus eſt, ut ad Sacramenta Eccleſiæ admitti debeat, niſi prius à Sacerdote abſolvatur... & ideò oportet quod iterum confiteatur Sacerdoti, cum copiam habere potuerit: & præcipuè quia (ut dictum eſt) Sacramentum Pœnitentiæ perfectum non fuit; unde oportet quod perficiatur, ut ex ipſa perceptione Sacramenti pleniorem effectum conſequatur*. Loquitur igitur D. Thomas de confeſſione Sacramentali ſecundum quid, & ſimilitudinariè, aut de communicatione ad humilitatem, excitationem doloris, & manifeſtationem deſiderii confitendi Sacramentaliter. Dum autem inquit, pœnitentem in urgenti neceſſitate conſtitutum debere in abſentia Sacerdotis laico confiteri, verbum *Debet* non eſt accipiendum pro præcepto, ſed pro decentia, aut conſilio: id enim efficere tempore D. Thomæ frequentius erat in uſu, ut rectè vidit Sotus in 4. diſt. 18. q. 4. art. 1. in fine.

55 Tandem arguitur: nam quemadmodum Sacerdos *Argum. 3.* eſt miniſter Sacramenti Pœnitentiæ, ita Epiſcopus Sacramenti Confirmationis; ſed ex diſpenſatione Eccleſiæ poteſt ſimplex Sacerdos in urgenti neceſſitate eſſe miniſter Sacramenti Confirmationis: ergo etiam ex diſpenſatione Eccleſiæ poterit non Sacerdos in neceſſitate urgenti Pœnitentiæ Sacramentum miniſtrare. Conſequentia liquet tum ex paritate; tum ex ratione: quia urgentioris neceſſitatis ad ſalutem eſt Pœnitentiæ Sacramentum, quàm Confirmationis. Major conſtat ex Tridentino, quod ſicut ſeſſ. 14. cap. 6. definit ſolum Sacerdotem eſſe Pœnitentiæ miniſtrum, ita ſeſſ. 7. Can. 3. decernit ſolum Epiſcopum eſſe miniſtrum Confirmationis. Minor autem, in qua poterat eſſe difficultas, eſt communis ſententia Theologorum cum D. Thoma 3. part. quæſt. 72. art. 11. quos congeſſit, & ſequutus eſt N. Franciſcus tract. 3. cap. 4. punct. 1. Id quod etiam conſtat ex facto D. Gregorii, qui hujuſmodi facultatem ad confirmandum conceſſit Presbyteris Sardiniæ; & Gregorius XIII. Sacerdotibus Indiarum.

Confirmatur: nam Epiſcopi electi, & ſola prima *Confirmat.* tonſura initiati, poſſunt impertiri licentiam abſolvendi à peccatis: ergo & ipſe, eſto Sacerdos non ſit, eam obtinet. Quo argumento utuntur nonnulli ad ſuadendum, Summum Pontificem adhuc non conſecratum poſſe ſimplici Sacerdoti delegare facultatem ad miniſtrandum Confirmationem.

Reſpondetur, omiſſis præmiſſis negando conſequen- *Solutio argumenti.* tiam; & ratio diſparitatis pendet ex inſtitutione Chriſti, qui ita ſtatuit. Sacerdotem namque eſſe unicum miniſtrum Sacramenti Pœnitentiæ conſtat ex Scriptura, traditione Apoſtolica, Conciliorum deciſionibus, ac Sanctorum Patrum doctrina; cujus oppoſitum accidit in Confirmatione: nam poſſe etiam ſimplicem Sacerdotem eſſe hujus Sacramenti miniſtrum extraordinarium habetur in Eccleſia pro inſtitutione Chriſti, aut extraordinaria conceſſione. Cujus congruens ratio eſt ſtrictus numerus Epiſcoporum, præſertim in inſulis ſegregatis, ac Indiarum Regionibus remotiſſimis, dum ad Eccleſiæ ovile adjungebantur. Tunc enim maximè urgebat neceſſitas Neophitos in fide confirmandi, cui cum ſatis occurrere non poſſent Epiſcopi, Eccleſiam aliquem Sacerdotem deſignare in miniſtrum opus erat. Pro adminiſtratione verò Sacramenti Pœnitentiæ plures Sacerdotes ab initio creati ſunt, ita ut nullum fundamentum adſit cenſendi Chriſtum Dominum facultatem laicis reliquiſſe ut abſolverent. Eo vel maximè, quia laici characterem Sacerdotalem non habent, nec poteſtatem ſupra Corpus Chriſti verum ut conſecrandum; atque ideò poteſtatem abſolvendi adhuc in urgenti neceſſitate habere nequeunt, cum hæc conſiſtat in charactere, aut ejus extenſione. Sacerdos autem

ſimplex,

Digitized by Google

ſimplex, & poteſtate ſupra Corpus Chriſti ut conſecrandum viget, & charactere Sacerdotali inſignitus eſt, qui an ſit vel non diſtinctus à charactere Epiſcopali, ſub lite eſt. Data autem, & probata ſententia (quam veriorem judicamus) negante diſtinctionem, argumentum omninò ceſſat: tunc enim juriſdictio, quæ Sacerdoti ſimplici deficit ad confirmandum, ab Eccleſia conferri poteſt.

Satis fit confirmat. Ad confirmationem dicendum eſt, Epiſcopum electum, & in Sacerdotem non ordinatum habere juriſdictionem, non verò poteſtatem abſolvendi à peccatis: hæc enim fundatur in ordine, & in forma intrinſeca conſiſtit; Sacerdotem autem ſimplicem econverſo habere poteſtatem, & non juriſdictionem: quia hæc ſita eſt in conſignatione ſubditorum, & extrinſeca denominatione. Porrò nec Sacerdos poteſt abſolvere ſine juriſdictione, etiam ſi habeat poteſtatem, nec Epiſcopus ſine poteſtate, quamvis habeat juriſdictionem. Unde fit, quod nec Epiſcopus det quod non habet, ſed juriſdictionem quam continet; nec quòd habeat poteſtatem abſolvendi, quam non communicat. Id quod in Pontifice non conſecrato contingit, quippè qui poteſt tribuere juriſdictionem ad abſolvendum vel confirmandum, non tamen ipſe abſolvere aut confirmare, uſque dum ordinem accipiat Sacerdotalem.

DUBIUM VI.

Utrum omnis Sacerdos ſit miniſter juriſdictionis hujus Sacramenti?

Vidimus Sacramentum Pœnitentiæ ita eſſentialiter expoſcere Sacerdotem in miniſtrum, ut nec Eccleſia uſquam diſpenſaverit, aut diſpenſare valuerit ut Sacerdos abſolvat Sacramentaliter. Quia tamen hoc Sacramentum inſtitutum eſt in formam judicii, de cujus eſſentia eſt juriſdictio in miniſtro, inveſtigandum occurrit an cum poteſtate ordinis Sacerdotalis communicetur ſimul poteſtas juriſdictionis, ita ut omnis Sacerdos, eo ipſo quod talis, ſit abſolutè juridicus Pœnitentiæ miniſter? Pro cujus difficultatis reſolutione, ac confuſione arcenda, nonnulla præmittere opus eſt.

Nota 1. 56 Igitur obſervandum eſt primò, duplicem eſſe ſpiritualem juriſdictionem, una quæ ad forum externum, & contentioſum ſpectat: alia verò, quæ ad internum, & pœnitentiale. Prior eſt illa poteſtas, quam obtinent Principes Eccleſiaſtici ad gubernandam Eccleſiam, ad imponendas leges, ad ferendas cenſuras, ad aliaque hujuſmodi. Qua relicta, quia de ea in præſentiarum ſermo non eſt; poſterior juxta diverſa placita diverſimodè conſtituitur. Cano de Pœnit. part. 5. vult ſitam
Cano. eſſe in potentia non phyſica, ſed morali, qua Sacerdos dicitur abſolutè potens abſolvere. Alii autem eam collocant in extrinſeca deſignatione ſubditorum; aut collatione alicujus muneris Eccleſiaſtici, quo quis Paſtor aut ſuperior efficitur. Alii denique eam ſtatuunt initiativè in poteſtate ordinis, aut charactere, completivè verò in ſubditis deſignatis. Omnes tamen, quanquam in modo loquendi differant, in re conveniunt, quatenus ſolum intendunt, quod nomine juriſdictionis fori pœnitentialis ſignificetur illa facultas, qua quis conſtituitur in ratione habentis ſubditos, in quos poteſtatem ligandi, & ſolvendi Sacramentaliter exercere poſſit.

Nota 2. Secundò obſervandum eſt, hujuſmodi juriſdictionem eſſe ſimpliciter neceſſariam ut Sacerdos validè abſolvat, ita ut ea deficiente Sacramentum nullum ſit. Id enim definitum eſt in Concilio Florentino in decreto
Conc. Florentin. Tridentin. Eugenii, cap. *Omnis utriuſque ſexus*; & Tridentino ſeſſ. 14. cap. 7. & ſeſſ. 23. cap. 5. Rationeque ſuadetur: nam abſolutio Sacramentalis eſt actus judicii; ſed omne judicium, ut validum exiſtat, expoſcit juriſdictionem in judice: ergo ut Sacramentalis abſolutio ſit valida, neceſſaria eſt juriſdictio in miniſtro. Quæ eſt ipſa ratio Tridentini cap. cit. ubi inquit: *Quoniam natura, & ratio judicii expoſcit ut ſententia in ſubditos dumtaxat feratur.* Accedit, Sacerdotem in pœnitentiali foro non ſolum abſolvere, ſed etiam ligare pœnitentem; ligare autem nullus poteſt niſi ſubditum: indiſpenſabilis igitur eſt juriſdictio miniſtri, ut Sacramentum teneat.

57 Tertiò obſervandum eſt, hanc juriſdictionem aliam eſſe ordinariam, aliam verò delegatam. Prima *Nota 3.*
eſt, quæ convenit Sacerdoti ratione proprii officii habentis ſubditos, uti eſt qua præditi ſunt Pontifices, Epiſcopi, Parrochi, & Prælati tam ſuperiores, quàm inferiores Ordinum. Secunda eſt, quæ non ex officio, ſed ex commiſſione proprii judicis confertur. Utraque autem ex parte ſubjecti dividitur in juriſdictionem certam, probabilem, dubiam, & titulo colorato habitam. Certa eſt, quæ manifeſto titulo poſſidetur. Probabilis, quæ innititur judicio dictante adeſſe juriſdictionem, quamvis cum formidine circa illius carentiam. Dubia illa, de qua quis eſt anceps an adſit vel non, ita ut circa neutram partem determinetur, ſed omnibus perpenſis ſuſpenſus perſiſtat. Titulo colorato habita, quæ nititur officio, cui annexa eſt juriſdictio, & aliàs titulus aut officium nullum eſt ob impedimentum occultum illis, qui confitentur.

Ex quibus notandum eſt quarto, juriſdictionem dubiam quatenus talem non ſufficere ut quis ea uti valeat *Nota 4.*
abſolutè, ſed ad ſummum ſub conditione in eventu urgentis neceſſitatis, dum aliud certum remedium haberi non poteſt, ut rectè docent N. Cornejo 12. tract. 8. diſp. 4. dub. 2. Salas tract. 8. diſp. unic. quæſt. 9. ſect. 2. & alii plures, quos congerit ac ſequitur N. Franciſcus tract. 6. cap. 11. punct. 5. Circa probabilem verò, quidquid dicant Nugnus, Salas, & Averſa, quibus adhæret N. Philippus à SS. Trinitate diſp. 12. dub. 4 communis ſententia Theologorum defendit, eſſe ſufficientem ad licitè, & validè abſolvendum, eo quod tunc certò moraliter conceditur ab Eccleſia. Ita N. Gabriel diſput. 9. N. Antonius à Spiritu Sancto, N. Bonæ Spei, ac N. Franciſcus loco cit. num. 4. qui fere omnes Theologos pro ea referunt. Si autem juriſdictio ſupra titulum coloratum fundetur, & Sacerdos, qui ea utitur, à populo habeatur ut miniſter legitimus ob ignorantiam impedimenti latentis, abſolutio erit valida, quamvis reſpectu abſolventis ſit illicita, ut ex communi DD. ſententia ſtatuit N. Bonæ Spei loco cit. & ſuadet tum ex lege Barbarius, *ff. de officio Prætoris*; tum ex cauſa 3. quæſt. 7. cap. *Infamis perſona*; tum ex ratione communis boni populi Chriſtiani, qui perturbationibus exponeretur, ſi ex retractatione officii ob occultum impedimentum confeſſiones redderentur invalidæ. Unde Eccleſia miniſtris eo titulo abſolventibus juriſdictionem communicat.

N. Cornejo, Sala, N. Franci. Nugnus, Averſa, N. Philippus. N. Gabr. N. Anton. N. Bonæ Spei, N. Franciſc.

His igitur præmiſſis, videndum eſt, an ex ſola Sacerdotis ordinatione aliqua ex his juriſdictionibus ei *Senſus*
conferatur, ita ut eo ipſo quod characterem Sacerdotalem, aut poteſtatem conſecrandi, & abſolvendi accipiat, ſimul ex vi hujus juriſdictionem obtineat? Quia *dubii.*
tamen peccata, circa quæ abſolutio verſatur, quædam ſunt venialia, quæ nemo confiteri tenetur; quædam verò lethalia, & hæc vel jam ritè confeſſa, vel nondum clavibus ſubjecta, vel quæ in articulo mortis, vel extra illum confitentur, de omnibus diſcutiendum venit; prius tamen de lethalibus, quæ ſunt materia neceſſaria Sacramenti.

§. I.

Duplex ſtatuitur aſſertio.

58 Dicendum eſt primò, Sacerdotem ex vi ordinis *1. Concluſ.*
præciſè nec licitè nec validè poſſe abſolvere à peccatis mortalibus nondum confeſſis; atque ideò non omnem Sacerdotem, qua talem præciſè, eſſe miniſtrum juriſdictionis. Hæc aſſertio eſt adeò certa, ut oppoſitum à nonnullis temerarium, aut errori proximum cenſeatur, eo quod contradicit ſententiæ communi Doctorum, à quibus in re adeò gravi, atque ad animarum ſalutem ſpectanti, recedere non licet. Eam docent D. Thomas, quæſt. 8. ſupplem. art. 2. D. Bonaventura in 4. diſt. 19. art. 1. q. 2. D. Antoninus 3. part. tit. 17. cap. 4. caſu 5. Alenſis in 4. quæſt. 20. memb. 8. art. 2. Sotus in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 2. Como, relect. de Pœnit. part. 5. Paludanus diſt. 17. qu. 3. art. 3. quæſtiunc. 4. ubi Scotus, Gabriel, Capreolus, & Major q. 1. Richardus art. 1. q. 3. Medina, Cod. de confeſ. qu. 39. Ledeſma 2. part. q. 32. art. 1. Petrus Soto lect. 5. de confeſs.

D. Thom. D. Bonaventur. D. Antonin. Alenſis, Sot. Como. Paludan. Scotus,

Digitized by Google

Gabriel, Capreol. Major, Ricard. Medina, Ledeſma, Petr. Sot. Cajetan. Navarrus, Angelus, Sylveſter, Nugnus, Suarez,

feſs. Cajetanus tom. 1. Opuſc. tract. 7. Navarrus in ſumma, cap. 27. Angelus, Sylveſter, Nugnus in 3. part. q. 8. ſupplem. art. 2. Suarez diſp. 24. ſect. 2. & alii plures. Colligiturque aſſertio ex cap. *Omnis utriuſque ſexus*, & cap. *Si Epiſcopus* de Pœnit. & remiſ. ubi decernitur, quod nulla conſuetudine fieri poteſt, ut Sacerdos ſine ſuperioris licentia abſolvere valeat. Si ergo licentia, aut juriſdictio à ſuperiore collata neceſſaria eſt ut Sacerdos poſſit abſolvere, hic ex vi ſuæ ordinationis illam non habet; atque ideò nec valida erit abſolutio, quam ipſe præſtiterit. Inſuper, ſi nulla conſuetudine oppoſitum prævalere poteſt: ergo ideò quia hæc lex ex Chriſti inſtitutione pendet: nam conſuetudo legem humanam revocare poteſt. Id ipſum habetur cap. finali de cenſib. & cap. *Quorum vires*, & in Damaſo Papa epiſt. 4. decretal. & in Concilio Hiſpalenſi 2. cap. 7.

Fundamentum ex Conciliis Florentino, & Triden.

Verùm præcipuum hujus veritatis fundamentum depromitur ex Concilio Florentino in decreto Eugenii; ubi dicitur, hujus Sacramenti miniſtrum debere eſſe Sacerdotem *habentem authoritatem abſolvendi, vel ordinariam, vel ex commiſſione ſuperioris*. Ac item ex Tridentino ſeſſ. 14. cap. 7. dicente: *Quoniam igitur natura, & ratio judicii illud expoſcit, ut ſententia in ſubditos dumtaxat feratur, perſuaſum ſemper in Eccleſia Dei fuit, & veriſſimum eſſe Synodus hac confirmat, nullius momenti abſolutionem eam eſſe debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam aut ſubdelegatam non habet juriſdictionem*. Ex quibus hæc ratio efformatur. Ut Sacerdos ex vi ordinis validè abſolveret à peccatis mortalibus nondum confeſſis, aliqua juriſdictione præditus eſſe debebat; ſed ex vi ordinis Sacerdotalis præcisè nullam juriſdictionem accipit: ergo ex vi ordinis præcisè validè à peccatis lethalibus nondum confeſſis abſolvere nequit. Conſequentia eſt legitima, & major expreſsè continetur in verbis relatis Tridentini. Minor verò ſuadetur, tum ex eodem Concilio: nam ſi Sacerdos ex vi ordinis juriſdictionem acciperet, verba Concilii fruſtranea eſſent; ſiquidem nunquam verificaretur eſſe nullam abſolutionem Sacerdotis, qui ordinariam aut ſubdelegatam non habet iuriſdictionem, cum eo ipſo quod Sacerdos eſſet, eam haberet. Tum etiam: quoniam omnis iuriſdictio vel eſt ordinaria, vel delegata; ſed Sacerdos ex vi ordinis nullam ex his accipit; non quidem ordinariam, nam hæc convenit ratione alicuius officii paſtoralis, quod nullum confertur Sacerdoti ex vi ordinis; nec item delegatam ex commiſſione Eccleſiæ, quippè ex nulla Eccleſiæ ibi declaratione conſtat, huiuſmodi iuriſdictionem ad abſolutè abſolvendum à lethalibus nondum confeſſis concedere, aut conceſſiſſe; ſicut econverſo, quia Eccleſia hanc iurisdictionem concedit ad abſolvendum in articulo mortis, id ſæpius declaravit: Ergo Sacerdos ex vi ordinis nullam accipit iuriſdictionem. Cum autem hæc omnino neceſſaria ſit ad valorem abſolutionis, palam eſt nullum Sacerdotem ex vi ordinis præcisè poſſe validè abſolvere, & conſequenter non omnem Sacerdotem eſſe huius Sacramenti miniſtrum iuriſdictionis.

Confirmat.

Confirmatur: etenim abſolutio eſt actus iudicii; ſed ut iudicium validum exiſtat, neceſſaria eſt iuriſdictio in judice: ergo ut Sacerdos ex vi ordinis validè abſolveret à peccatis mortalibus nunquam confeſſis, opus erat ut ex vi ordinis iuriſdictionem haberet. Tum ſic: ſed ex vi ordinis iuriſdictionem non habet: ergo. Minor hæc, in qua eſt difficultas, multipliciter ſuadetur. Primò, quia ſi ex vi ordinis iuriſdictionem haberet, iuriſdictio inſeparabilis foret ab ordine: ſicut quia character, vel poteſtas conſecrandi, & abſolvendi, & ligandi ex vi ordinis habetur; inſeparabilis eſt Sacerdote; ſed juriſdictio ſeparabilis eſt, & de facto à Sacerdote ſeparatur, ut liquet in eo, qui electus eſt in Parochum, vel in Epiſcopum, & nondum Sacerdotali ordine inſignitus eſt: ergo. Secundò: quoniam ſi ex vi ordinis juriſdictio conferretur, fruſtra Eccleſia eam deinceps tribueret; conſtat autem Eccleſiam juriſdictionem delegare Sacerdotibus poſt ſacros ordines ſuſceptos: ergo. Tertiò: nam ſi ex vi ordinis haberetur juriſdictio, illam Eccleſia removere non poſſet à Sacerdote, nec facere ut abſolutio à Sacerdote collata invalida exiſtat; quemadmodum quia poteſtas conſecrandi ex vi ordinis confertur, eam à Sacerdote abſcindere nequit, nec efficere ut conſecratio facta à Sacerdote, quantumvis excommunicato, non teneat; ſed Eccleſia de facto removet juriſdictionem, ut conſtat dum peccata reſervat, & dum excommunicatum, & hæreticum Sacramentorum adminiſtratione privat: ergo. Quarto: quia aliàs omnes Sacerdotes, eo ipſo quod tales, ex jure divino eſſent judices, & paſtores ordinarii univerſorum fidelium: non enim major eſt ratio ut ſint judices reſpectu unius, quàm alterius fidelis, & aliunde illa juriſdictio à Chriſto, & non ab Eccleſia tribueretur, atque ideò ordinaria, ac ex jure divino eſſet. Hoc autem omnem Monarchicum Eccleſiæ ordinem, quem Chriſtus reliquit, perverteret; ſiquidem jam Sacerdores non eſſent alii ſuperiores, alii inferiores judices, ſed omnes ſupremi, & Principes æquales, utpotè qui ex vi ordinis omnes Chriſtianos ſibi ſubditos haberent: ergo ex vi ordinis nequit Sacerdos ut miniſter juriſdictionis validè abſolvere à peccatis lethalibus antea non confeſſis.

59 Reſpondebis primò cum Armacano, Sacerdotes ex vi ordinis, ac divini juris habere juriſdictionem, eſſeque ſufficientes miniſtros hujus Sacramenti, adeò ut quamvis Eccleſia prohibere valeat ut Sacramentum miniſtrent, non tamen efficere ut abſolutio valida non exiſtat, ſaltem quantum eſt ex parte miniſtri, licet aliàs ex indiſpoſitione pœnitentis Sacramentum annullari poſſit. *Evaſio.*

Hæc autem reſponſio acriter ab omnibus impetitur, ac ut erronea habetur, utpotè quæ Tridentini verbis ſupra expenſis non cohæret. *Præcluditur.* Nam Concilium nullam eſſe abſolutionem datam à Sacerdote non habente juriſdictionem ordinariam aut delegatam ſtatuit: ergo ſentit, Sacerdotem nullam ex his juriſdictionibus habere poſſe; atque ideò quod ex vi ordinationis præcisè non accipit juriſdictionem inſeparabilem à charactere, ut Author ille exiſtimavit. Tum etiam: nam Concilium expreſsè aſſerit, abſolutionem ex defectu juriſdictionis eſſe nullam, non autem ex defectu diſpoſitionis pœnitentis, cujus non meminit; id quod non ſolum docet, ſed probat ex natura judicii, de cujus ratione eſt juriſdictio in miniſtro ſententiam ferente. Ergo aſſerere Sacerdotem taliter habere juriſdictionem, ut nec Eccleſiæ conatu abſolutio invalida fieri poſſit, palam adverſus Concilium militat. Tum deinde: nam extra dubium eſt, abſolutionem datam à Sacerdote ſimplici circa peccata lethalia prius nondum confeſſa eſſe invalidam, eſto aliàs pœnitens diſpoſitus accederet ad Sacramentum: ergo ideò præcisè quia Sacerdos juriſdictionem non habet. Quo circa hæc reſponſio ulteriori impugnatione non indiget.

60 Reſpondebis ſecundò cum Navarro, Sacerdotem ex vi ordinis habere juriſdictionem habitualem, pendentem tamen ab Eccleſiæ prohibitione, ita ut ſi nulla adſit Eccleſiæ prohibitio, Sacerdos ex vi ordinis habet juriſdictionem omnino expeditam ad miniſtrandam abſolutionem. *Aliud effugium.* Si autem aliqua Eccleſiæ prohibitio interſit, redditur illa juriſdictio impedita ne in actum prodeat, adeò ut ſolum maneat in habitu. Ex quo fit, quod ſi ſtante Eccleſiæ prohibitione abſolutio impendatur, invalida exiſtet.

Reijcitur 1.

Verum nec iſta doctrina robur propoſiti fundamenti infringit, ſed potius Armacani principiis favet, atque ideò efficaciter rejicitur. Primo: quia ſi Sacerdos ex vi ordinis juriſdictionem obtineret, Eccleſia facere non poſſet ut abſolutio facta à Sacerdote valida non eſſet; conſequens eſt falſum, ut ex ſe patet, & Navarrus fatetur: ergo Sacerdos quia talis præcisè juriſdictionem non habet. Sequela oſtenditur: nam ideò quantumvis Eccleſia prohibeat actum conſecrationis Corporis Chriſti, illum invalidare non poteſt, quia Sacerdos ex vi ordinis accipit poteſtatem ſufficientem ad actum conſecrationis; ſed juxta adhibitam reſponſionem Sacerdos ex vi ordinis accipit juriſdictionem ſufficientem ad actum abſolvendi, & aliunde adeſt in Sacerdote poteſtas characteris, aut virtus ad abſolvendum: ergo Eccleſia invalidare non poſſet abſolutionem Sacerdotis, ſi hic ex ordine juriſdictionem acciperet: nequit enim irritare actum Sacramentalem, dum omnia ad actum deſiderata concurrunt. Ea autem, quæ ad abſolvendum deſiderantur, ſunt poteſtas ordinis, & juriſdictionis, & intentio miniſtri, quam adeſſe ſupponimus ſimul cum his, quæ ex parte pœnitentis requiruntur. Unde fieret, quod ſi pœnitens accederet bona fide ad ſimplicem Sacerdotem ut ab eo abſolveretur à

letha-

Digitized by Google

lethalibus nunquam confeſſis, abſolutio valida eſſet, etiam ſi Sacerdos ſcienter contra Eccleſiæ prohibitionem abſolveret: nam peccatum, ac indiſpoſitio Sacerdotis Sacramentum non invalidat, ſi aliunde concurrunt, quæ ex parte pœnitentis, ac ex poteſtate, & juriſdictione miniſtri non deficiunt.

Secundò impugnatur. Secundò impugnatur: nam ſi juriſdictio daretur Sacerdoti ex vi ordinis, vel eſſet tanquam effectus Sacramenti Ordinis, vel tanquam quid concomitanter ſe habens ad effectum Sacramenti; ſed nullo ex his modis: ergo ex ordine juriſdictionem non accipit. Minor oſtenditur quo ad utramque partem: quo ad primam quidem; etenim ſi tanquam effectus ordinis acciperetur, Eccleſia illam juriſdictionem à Sacerdote removere non poſſet, quemadmodum nec characterem, nec alios effectus Sacramentales ritè ſuſceptos; atque ideò nec facere poſſet ut abſolutio virtute illius juriſdictionis collata à Sacerdote pœnitenti diſpoſito non teneret, ſicut nec impedire valet ut conſecratio Corporis Christi facta virtute characteris ſit valida, ſi fiat circa aptam materiam. Sed Eccleſia, & removere poteſt juriſdictionem à Sacerdote, & facere ut abſolutio, quam præſtat, non teneat: ergo illa juriſdictio non habetur ex virtute ordinis tanquam effectus Sacramenti. Quo ad ſecundam verò ſuadetur: nam quæ concomitanter fiunt ex vi Sacramenti, ideò eſt quia connexionem habent cum effectu Sacramenti, ut liquet in his, quæ in Euchariſtia per concomitantiam ponuntur; ſed juriſdictio connexionem non habet cum effectu Sacramenti ordinis, ſiquidem ſeparata videntur in Epiſcopis, ac Parochis electis, & non ordinatis: ergo.

Tertiò refellitur. Tertiò arcetur. Quoniam illa juriſdictio quæ tribueretur ex vi ordinis, vel eſſet immediatè à Chriſto Domino, vel ab Eccleſia: atqui nec à Chriſto, nec ab Eccleſia: ergo nulla ex vi ordinis confertur. Suadetur minor: nam in primis ſi Chriſtus eam immediatè tribueret, nullus inferior illam revocare poſſet, quemadmodum quæ datur à Pontifice, ab Epiſcopo prohiberi nequit; alias æquè libenter quis dicere poſſet, poteſtatem à Chriſto conceſſam ad conſecrandum poſſe à Pontifice vel Epiſcopo removeri. Conſtat autem Eccleſiam privare Sacerdotem juriſdictione, ita ut abſolutio collata à Sacerdote juriſdictione privato nulla ſit: ergo à Chriſto Domino immediatè non conceditur. Deinde Eccleſiam Sacerdotibus ex vi ordinis juriſdictionem illam non impendere conſtat ex eo, quod Pontifex nunquam intentionem tribuendi talem juriſdictionem cunctis Sacerdotibus habuit: alias id aliquo decreto, aut Conciliorum declaratione notum fieret. Eo vel maximè, quia ſi ab Eccleſia illa juriſdictio ortum duceret, ſicut Eccleſia illam concedit, ita illam denegare poſſet. Cum ergo nullum ſit fundamentum ad aſſerendum Eccleſiam eam conferre, ſed potius oppoſitum ex Tridentino ſupra expenſo ſatis innoteſcat, dicendum non eſt Sacerdotem ex vi ordinis eſſe miniſtrum juriſdictionis ad abſolutè abſolvendum à lethalibus non prius confeſſis.

Concluſ. 2. 61 Dicendum eſt ſecundò, omnem Sacerdotem poſſe abſolvere à quibuſcumque peccatis quemlibet pœnitentem conſtitutum in articulo mortis. Hæc aſſertio univerſaliter procedit, ita ut per ly *omnem Sacerdotem* comprehendantur excommunicati, ſuſpenſi, irregulares, degradati, ac etiam hæretici, qui omnes ſunt miniſtri juriſdictionis in mortis articulo. Qualiter autem mortis articulus diſtinguatur à periculo mortis, diximus priori parte hujus tract. diſp. 5. dub. 7. num. 297. & 298. & 299. Aſſertionem igitur ita univerſaliter intellectam docent communiter Theologi, quos referunt, & ſequuntur N. Franciſcus tract. 6. cap. 11. punct. 2. num. 19. N. Bonæ Spei ubi ſupra, Diana 3. part. tract. 4. reſol. 57. Leander diſp. 11. quæſt. 16. Vaſquez. q. 93. art. 1. dub. 4. Thomas Sanchez lib. 2. ſumm. cap. 13. num. 6. & alii.

N. Franciſc. N. Bonæ Spei, Diana, Leand. Sanchez, Vaſquez.

Probatur ex Trident. Probatur igitur ex Tridentino ſeſſ. 14. cap. 7. ubi dicitur: *Veruntamen piè admodum ne de ipſa occaſione aliquis pereat, in eadem Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuit, ut nulla ſit reſervatio in articulo mortis; atque ideò omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibuſvis peccatis, & cenſuris abſolvere poſſint*: Univerſalior facultas ex parte miniſtri excogitari non potuit: quippè cum ly *omnes* diſtributivum ſit, extenditur ad quoſcumque Sacerdotes, ſemel quod tales ſint. Ergo omnes, qui in aſſertione recenſentur, ſunt miniſtri juriſdictionis, qui poſſint validè abſolvere pœnitentem conſtitutum in articulo mortis. Ubi etiam notandum eſt ly *in Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuit*: nam *ſemper* omne tempus complectitur, & ab exordio Eccleſiæ traditionem Apoſtolicam teſtatur: etenim, ut jam ex Auguſtino in proloquium abiit, quod ſemper fuit in Eccleſia, nec invenitur aliunde ejus principium, à Chriſto Eccleſiam fundante, & Apoſtolorum traditione venit.

62 Deinde ſuadetur ratione deſumpta ex præjactis Tridentini verbis, ac ex D. Thoma in quæſt. 8. ſupplem. art. 6. Nam quilibet Sacerdos, quantum eſt ex virtute clavium, habet poteſtatem indifferenter in omnes, & quo ad omnia peccata; ſed alias etiam habet juriſdictionem ut abſolvat exiſtentem in articulo mortis: ergo quilibet Sacerdos, quicumque ille ſit, etiam hæreticus, habet quidquid deſideratur ad abſolvendum pœnitentem in articulo mortis conſtitutum. Conſequentia liquet, & major in omnium ſententia eſt certa, ac expreſſa D. Thomæ. Minor autem oſtenditur: etenim ideò aliquis Sacerdos, hæreticus v. g. juriſdictionem ad abſolvendum exiſtente in articulo mortis non haberet, quia ipſi ab Eccleſia denegaretur; atqui Eccleſia illi juriſdictionem non denegat, ſed confert: ergo. Probatur minor: nam ideò juxta Concilium aliis Sacerdotibus confertur juriſdictio pro illo eventu, *ne de ipſa occaſione aliquis pereat*; ſed poſſibilis eſt non tantum metaphyſicè, ſed & practicè caſus, vel occaſio, in qua aliquis pereat, eo quod moriatur cum ſola attritione ſupernaturali in præſentia ſolius Sacerdotis hæretici: ergo ſi ut nullus de ipſa occaſione pereat, tribuitur juriſdictio aliis Sacerdotibus pro articulo mortis, etiam conceditur hæreticis; alias jam aliquis de ipſa occaſione periret, cui Eccleſia non ſubveniret; quod prædictis Concilii verbis non cohæret, nec etiam illis *piè admodum*, &c. Tum etiam: quoniam credibile non eſt, piiſſimam Eccleſiam non facere id quod poteſt pro ſalute æterna exiſtentium in articulo mortis, ut ex Concilio liquet. Conſtat autem, quemlibet Sacerdotem etiam hæreticum habere poteſtatem clavium ad abſolvendum omnes indifferenter, & Eccleſiam poſſe illis impertiri juriſdictionem: ergo eam communicare cuicumque Sacerdoti etiam hæretico pro mortis articulo credendum eſt. *Ratio inde petita.*

63 Ex quibus infertur primò, hanc juriſdictionem, quam habent Sacerdotes ad abſolvendum in mortis articulo non eſſe ordinariam à Chriſto Domino immediatè conceſſam, ſed ab Eccleſia delegatam. Tum, quia juriſdictio ordinaria eſt illa, quæ competit ratione officii, & ad determinatum dominium dirigitur; hæc autem officio non innititur; ſed privilegio conceſſo cunctis Sacerdotibus pro ubique locorum. Tum, quia juriſdictio ordinaria caſui non ligatur, ſed abſoluta eſt; hæc verò ad peculiarem eventum articuli mortis reſtringitur. Tum, quia ita colligitur ex illis Tridentini verbis: *In eadem Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuit, ut nulla ſit reſervatio in articulo mortis*. In quibus ſatis palam indicat, hanc juriſdictionem eſſe delegatam: etenim ſi Eccleſia nullam vult intervenire reſervationem in articulo mortis, ſignum eſt quod aliqua intervenire poterat ex Eccleſiæ diſpoſitione; hoc autem fieri nequit, quin juriſdictio pro illo articulo ab eadem Eccleſia pendeat, ita ut illam conferat. Colligitur ſimiliter, & evidentius ex aliis verbis: *Omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibuſcumque peccatis, & cenſuris abſolvere poſſint*. Ubi Eccleſia expreſsè oſtendit, ſe ipſam dare juriſdictionem, ut Sacerdotes *poſſint* abſolvere pro illo articulo. Tum denique: nam alias ſimplex Sacerdos ordinariam juriſdictionem haberet reſpectu cujuſcumque fidelis, quod ſatis abſurdum eſt. Nec inde infertur, ut rectè adnotarunt Lugo, & N. Franciſcus ubi ſuprà, Chriſti Domini providentiam in neceſſariis defeciſſe, ex eo quod immediatè per ſe ipſum hanc juriſdictionem Sacerdotibus non contulerit, ſed illam ab Eccleſia delegandam reliquerit. Etenim quemadmodum Spiritus Sanctus aſſiſtit Eccleſiæ, ne in aliarum rerum diſpoſitione erret; ita circa diſpoſitionem juriſdictionis pro mortis articulo Eccleſiæ aſſiſtit; unde ab Eccleſiæ exordio nunquam denegata fuit. Atque ita docent plures, quos referunt, & ſequuntur Lugo diſp. 28. ſect. 2. num. 16. N. Franciſcus tract. 6. cap. 11. punct. 2. *Conſectar. 1.* *Lug. N. Franciſc.*

Uterque Sotus, Nugnus, Medina, Leander. num. 22. Uterque Sotus, Nugnus, Medina, & Leander diſp. 11. q. 22.

Conſectar. 2.

64 Infertur ſecundò, non poſſe Sacerdotem ſimplicem abſolvere pœnitentem in articulo mortis, ſi proprius Sacerdos adſit: nam finis Eccleſiæ in conceſſione juriſdictionis cuilibet Sacerdoti pro mortis articulo eſt neceſſitas in illa preſſura exiſtentium, ut conſtat ex illo Concilii: *Ne de ipſa occaſione aliquis pereat*; atqui adſtante proprio pœnitentis Sacerdote; nulla neceſſitas exiſtit; nec occaſio perditionis: ergo in hoc eventu non cenſetur Eccleſiam juriſdictionem Sacerdoti ſimplici delegare. Tum etiam; quoniam Concilium, inquit, ita Eccleſiam cuilibet Sacerdoti juriſdictionem ad abſolvendum concedere, ſicut ſemper in eadem Eccleſia obſervatum eſt; ſed nullus uſus huc uſque in Eccleſia viſus eſt, ut ſimplex Sacerdos morientem abſolvat præſente proprio Sacerdote: ergo illi juriſdictio ad abſolvendum non impertitur. Tum deinde: nam cap. *Eos qui de ſententia excommunicationis*, lib. 6. decernitur, quod ſi quis ob urgens mortis periculum à reſervata cenſura abſolvatur, tenetur deinceps, ſi periculum evadat, ſe præſentare ſuperiori, cui reſervatio facta erat: ergo ſi ſuperior adeſſet pœnitenti in mortis articulo, ab eo abſolutio debebat fieri, & non ab alio: ergo Eccleſia facultatem non tribuit, ut præſente proprio Sacerdote alter abſolvat. Id etiam colligitur ex cap. *Presbyteri* 26. quæſt. 2. ac ex extravaganti *Inter cunctas*, §. *Incendiarius*, & ex extravaganti 1. §. *Decernimus*. Atque ita declaratum fuiſſe à Gregorio XIII. non pauci teſtantur. Hanc autem doctrinam docent plurimi, & graviſſimi Authores, quos congerit N. Franciſcus ubi ſupra, num. 30. N. Bonæ Spei, & Thomas Sanchez cap. 13. num. 7.

N. Franciſ. N. Bonæ Spei, Thomas, Sanchez.

Conſectar. 3.

65 Infertur tertiò, idem & ob eaſdem rationes dicendum eſſe de Sacerdotibus hæreticis, ſchiſmaticis, & ſimilibus ab Eccleſiæ gremio deciſis, in præſentia Sacerdotis Catholici. Quod etiam, paritate ſervata, de Sacerdote irregulari, excommunicato, ſuſpenſo, & degradato eſt dicendum, ſi alius adſit, qui ab his ligaminibus ſit immunis. Quia ſicut in mortis articulo excommunicatus, aut caſum habens reſervatum, tenetur petere abſolutionem à poteſtatem habente in ordine ad reſervata, & excommunicationi obnoxia, ſi hic adeſſe poſſet; ita nullus illis cenſuris irretitus poteſt abſolvere pœnitentem præſente Sacerdote ab omnibus illis impedimentis immuni. Ita Sanchez lib. 2. ſummæ cap. 12. Averſa qu. 16. & Alii.

Sanchez, Averſa.

Conſectar. 4.

66 Infertur quartò, idem ſentiendum eſſe de quocumque Sacerdote non ordinario, nec habente privilegium ad abſolvendum in conſpectu alterius, qui illud habeat. Nam juriſdictio ad abſolvendum in mortis articulo tribuitur cuilibet Sacerdoti ob neceſſitatem pœnitentis, qui copiam confeſſarii non habet; ſed dum adeſt Sacerdos cum privilegio ad abſolvendum, neceſſitas non urget, nec copia deficit confeſſarii: ergo Sacerdoti privilegiato facienda eſt confeſſio, & non alteri. Tum etiam: quia præſente proprio Sacerdote non poteſt ille, qui privilegium non habet, abſolvere: ergo nec dum adeſt Sacerdos habens privilegium. Patet conſequentia: nam qui habet privilegium, eſt delegatus à proprio paſtore, ejuſque ſubſtitutus, atque ideò confeſſio illi facta cenſetur emiſſa quaſi coram proprio paſtore; unde fit, quod illa confeſſione facta Sacerdoti habenti privilegium, adimpletur præceptum confitendi ſingulis annis Sacerdoti proprio, ut patet ex cap. *Omnis utriuſque ſexus* de Pœnit. & remiſ. Id quod etiam intelligi debet de quolibet Sacerdote ſimplici non habente facultatem ad abſolvendum à mortalibus, ſi adſit Sacerdos, qui licet non poſſit à reſervatis, poteſt tamen à lethalibus. Etenim in hujuſmodi eventu pœnitens jam habet proprium Sacerdotem ſaltem quo ad abſolutionem à mortalibus, quæ illi detegere tenetur. Unde Eccleſia tunc non confert juriſdictionem Sacerdoti ſimplici, qui alienus reputatur, ſed alteri, qui poteſt à lethalibus, ut abſolvat à reſervatis.

Objectio quædam dilnitur. Sanchez.

67 Nec inde evincitur, quod ſi pœnitenti in prædicto mortis articulo conſtituto adſit ſimplex Sacerdos toleratus, non poſſit abſolvere alter, qui ſit excommunicatus non toleratus, ut placuit Sanchez; nec item quod non poſſit abſolvere Sacerdos non expoſitus, nec approbatus, coram alio approbato, & non hic, ſed alibi juriſdictionem habente, uti Suarius aſſeruit diſp. 26. ſect. 4. num. 4. Non enim hæc inferuntur: nam omnes illi tanquam Sacerdotes ſimplices reputantur, cum hic & nunc juriſdictionem non habeant. Quo circa cuilibet ex illis confeſſio fieri poteſt, quia omnibus Eccleſia juriſdictionem pro illo articulo confert. Quid enim intereſt Sacerdotem alibi eſſe expoſitum, & approbatum, ſi hic approbatus non eſt? Illa juriſdictio, & approbatio, quam habet in alio loco, omnino de materiali ſe habet quo ad abſolutionem moribundo conferendam, ubi Sacerdos approbatus non eſt. Nec item ſequitur, quod ſi pœnitens in mortis articulo conſtitutus habeat peccata venialia, & mortalia, teneatur confiteri Sacerdoti ſimplici habenti juriſdictionem ad venialia, & non poſſit confiteri cum Sacerdote excommunicato vitando, qui nec ad venialia, nec ad mortalia habet juriſdictionem. Etenim peccata venialia non ſunt materia neceſſaria confeſſionis, ad quam propalandam cogatur pœnitens; unde in illo eventu abſolutè verificatur, pœnitentem non habere copiam confeſſoris; atque ideò utrumque indifferenter eligere poteſt, ſimplicem Sacerdotem, aut excommunicatum vitandum, & uterque ab Eccleſia juriſdictionem accepit.

§. II.

Alia aſſertio expplicans miniſtrum juriſdictionis circa venialia, & mortalia jam confeſſa.

68 Dicendum eſt tertiò, omnem Sacerdotem ſimplicem poſſe ex jure communi abſolvere à venialibus, & à mortalibus jam ritè confeſſis. Hæc aſſertio pro ut jacet eſt adeò communis, ut opus non ſit ejus patronos ſigillatim referre. Refellere autem oportet quorundam rationem, qui inde aſſertionem probant, quia ad venialium abſolutionem nullam juriſdictionem eſſe neceſſariam judicant; in quo pro veritate inconcuſſa incertum principium vel omninò falſum aſſumunt. Etenim Sacramentalis confeſſio de quibuſcumque peccatis ſit, ſemper retinet eſſentialem conceptum judicii, ſub quo à Chriſto fuit inſtitutum, & à Conciliis præſertim Tridentino definitum; ſed judicium eſſentialiter expoſcit juriſdictionem in judicè: ergo Sacerdos, qui in abſolutione venialium judicis munus exercet, juriſdictione indiget. Diſplicet etiam aliud improbabilius motivum, quo nonnulli utuntur, nimirum, quod juriſdictio ad abſolvendum à venialibus tribuitur Sacerdoti ſimplici à pœnitente, qui illi ſubditur abſolvendus. Etenim, ut lumine naturali notum eſt, nemo dare poteſt quod non continet; pœnitens autem, qua talis, nullam, quam tribuat, habet juriſdictionem. Unde enim illam obtinuit? Vel delegata eſt, aut ordinaria? Non quidem delegata. Tum, quia deſignari non poteſt quis ſibi eam delegaverit. Tum, quia etiam ſi delegatam haberet, eam ſubdelegare non poſſet. Nec item ordinaria: hæc enim convenit ratione officii; pœnitens autem ut talis nullum habet officium paſtoris, aut ſuperioris, ad quem attinet juriſdictio, ſed inferioris ac ſubditi, in quem juriſdictio, exercetur. Pœnitentis igitur eſt facultas eligendi judicem, non verò præſtandi juriſdictionem.

Aſſertiò 3.

Quorundam ratio.

Improbatur.

Alia rejicitur.

Nec urgentiori fundamento nituntur alii, qui dicunt, Sacerdotem ſimplicem poſſe abſolvere à venialibus, & mortalibus jam confeſſis, quia habet juriſdictionem ex jure divino ſibi in ordine collatam. Quod ſuadere conantur, tum quia nemo tenetur ex Eccleſiæ præcepto confiteri venialia, nec mortalia jam ritè confeſſa; ſed juriſdictio in ſubjectione activa fundatur: ergo ſi Eccleſia neminem ſubjicit, aut nulli præcipit ut venialia detegat, aut mortalia jam ritè confeſſa, juriſdictio circa hujuſmodi peccata non tribuitur Sacerdoti ab Eccleſia, ſed à Chriſto inſtituente hoc Sacramentum per modum judicii. Tum etiam (& huic rationi plus fidit Vaſquez) quia peccatum veniale nequit ab Eccleſia reſervari; poſſet autem reſervari, ſi Eccleſia ad illius abſolutionem juriſdictionem tribueret. Ergo Sacerdos ſimplex poteſt abſolvere à venialibus juriſdictione ſibi data non ab Eccleſia, ſed à Chriſto.

Alia ratio.

Vaſquez.

69 Hoc etiam motivum nullius momenti eſt: tum quia pro ut jacet, non probat Sacerdotem ſimplicem poſſe abſolvere à venialibus, quod eſt difficultatis ſcopus; ſed tantum ſuadere conatur non habere juriſdictio-

Improbatur.

Digitized by Google

dictionem delegatam ab Eccleſia ad illam abſolutionem,; quod tandem non convincit, ut ſtatim videbimus. Ex eo autem quod non habeat juriſdictionem ab Eccleſia delegatam, non infertur habere juriſdictionem à Chriſto conceſſam, alias laicus haberet juriſdictionem à Chriſto conceſſam, quia ab Eccleſia delegatam non habet. Unde hoc argumento potius concluditur, Sacerdotem ſimplicem nullo modo poſſe abſolvere à venialibus, quàm quod poſſit. Tum etiam: etenim ſi juriſdictio in ſubjectione activa ac præceptiva conſiſtit, eadem ratione qua probatur Sacerdotem ſimplicem poſſe abſolvere à venialibus ſine juriſdictione ſibi ab Eccleſia delegata, convincitur poſſe abſolvere ab eiſdem peccatis ſine juriſdictione à Chriſto communicata: nam ſicut Eccleſia venialium confeſſionem non præcipit, ita nec Chriſtus præcipit. Tum deinde: quoniam negari non poteſt, Eccleſiam impertiri juriſdictionem ad abſolvendum à lethalibus; & tamen Eccleſia non præcipit mortalium confeſſionem ſaltem quoad ſubſtantiam; hoc enim eſt præceptum divinum; ſed tantùm deſignat tempus, in quo confeſſio emittenda eſt: ergo juriſdictio non fundatur in ſubjectione activa ac præceptiva; alias in confeſſionibus mortalium, quæ per annum liberè fiunt extra tempus Paſchale, Sacerdotes non abſolvent in vi juriſdictionis ſibi collatæ ab Eccleſia, ſiquidem illæ confeſſiones ab Eccleſia non præcipiuntur. Tum præterea: quia ad omnem abſolutionem requiritur juriſdictio in Sacerdote, atque ideò etiam ad abſolvendum à venialibus; & tamen Sacerdos ſimplex, qui poteſt abſolvere à venialibus, non habet authoritatem divinam, aut humanam, ut venialium confeſſionem præcipiat: ergo juriſdictio ad abſolvendum non fundatur in activa ac præceptiva ſubjectione; alioqui etiam concedere teneretur ſolum Sacerdotem proprium aut Parochum habere juriſdictionem ad abſolvendum à peccatis, utpotè qui ſolus cogere poteſt ſubditos ad confeſſionem tempore ab Eccleſia præſcripto; atque ideò Religioſi, qui ita cogere pœnitentes ad confeſſionem non poſſunt, nullam juriſdictionem ad abſolvendum obtinebunt.

Deinde ſecunda probatio, cui magis Vaſquez fidit, Eccleſiam, nimirum, Sacerdoti ſimplici juriſdictionem non tribuere, quia venialia reſervare non poteſt, cum ejuſdem Authoris doctrina cohærere non poteſt. Etenim tractat. de excommunicat. dub. 4. num. 3. cum communi Doctorum conſenſu docet, Eccleſiam privare poſſe, ac de facto privare excommunicatum non toleratum juriſdictione circa adminiſtrationem Sacramenti Pœnitentiæ; quod, inquit, *adeò verum eſt, ut ſi quis bona fide ab hujuſmodi excommunicato abſolutionem accipiat, illa nulla ſit, quia eſt impedimentum ex parte Confeſſoris, quod bona fide pœnitentis ſuppleri nequit.* Atqui Sacerdos ſimplex à venialibus abſolvens Pœnitentiæ Sacramentum conficit: ergo ſi excommunicatus non toleratus ſit, privatur juriſdictione ad miniſtrandum Pœnitentiæ Sacramentum, ita ut Eccleſia ejus abſolutionem reddat invalidam. Poteſt igitur Eccleſia circa peccata venialia diſponere, & illa ita reſervare, ut Sacerdoti ſimplici non confiteantur; quod ſatis eſt ut illius Authoris ratio non teneat: nam eo ipſo quod Eccleſia prohibere poſſit Sacerdoti ſimplici ut abſolvat à venialibus annullando ejus abſolutionem per ſubtractionem juriſdictionis; jam hæc ab Eccleſia pendet, & ab ea confertur, vel negatur. Si autem reſpondeat Vaſquez, ut tandem reſpondet, Eccleſiam non poſſe removere etiam ab excommunicatis vitandis juriſdictionem ad abſolvendum à venialibus, ac proinde nec facere ut illa abſolutio non teneat, adeò malè audit apud Doctores Catholicos, ut ab omnibus deſeratur, ac impugnatione non indigeat.

Vaſquez.

Ratio efficax.

70 Aliter igitur ſuadetur concluſio communi ac ſolido fundamento. Nam juxta praxim, & antiquum Eccleſiæ uſum Sacerdos ſimplex poteſt abſolvere à venialibus, & à mortalibus jam ritè confeſſis; ſed non ex juriſdictione ordinaria: ergo ex jure communi, ac ex delegatione Eccleſiæ. Conſequentia liquet: nam omnis juriſdictio in ordinaria, ac delegata clauditur, nec quiſpiam huc uſque aliam tertiam deſignavit juriſdictionem. Major autem eſt communis conſenſus Doctorum, qui omnes, ac præſertim antiqui qui ad rem aptiores ſunt, illam Eccleſiæ praxim teſtantur, eamque potius ſupponunt, quam diſputant. Minor verò ſuadetur: nam juriſdictio ordinaria eſt quæ convenit ratione officii paſtoralis, aut ſuperioris: atqui Sacerdos ſimplex ut talis nullum officium habet Prælati, aut ſuperioris; alias omnes Sacerdotes ſimplices judices ordinarii ac Prælati eſſent cunctorum fidelium: ergo juriſdictio, quam habet Sacerdos ſimplex ut abſolvat à venialibus, ordinaria non eſt, ſed ab Eccleſia Pontificeque delegata. Tum etiam: quoniam nemo habet ordinariam juriſdictionem in Sacramento Pœnitentiæ, qui aliàs non habeat aliquod munus, & onus gubernandi extra Sacramentum, ut patet in Epiſcopis, Parochis, Prælatis, & ſimilibus, quibus onus paſcendi ac dirigendi ſubditos incumbit. Sacerdotem autem ſimplicem quatenus talem nullum hujuſmodi onus comprimit. Cum igitur juxta Eccleſiæ uſum abſolvere poſſit à venialibus, idque non ex ordinaria juriſdictione, opus eſt ut id obtineat ex Eccleſiæ delegatione.

Confirmatur: quoniam Eccleſia privat excommunicatum vitandum juriſdictione, aut facultate abſolvendi, ita ut in illo ſtatu nunquam validè abſolvat etiam in confeſſione venialium, uti docet communis Doctorum ſententia: ergo Sacerdotem ſimplicem poſſe validè abſolvere à venialibus pendet ex Eccleſiæ diſpoſitione, ac ſubinde illa juriſdictio ab ea denegatur, vel confertur. Unde ulterius habetur, conſuetudinem abſolvendi à venialibus, & à lethalibus jam confeſſis ab Eccleſia dimanaſſe; alioqui Eccleſia illam abſolutionem annullare non poſſet. Relinquitur ergo Sacerdotem ſimplicem id poſſe ex jure communi. *Confirmat.*

71 Indiſcriminatim loquuti fuimus de venialibus, ac mortalibus jam ritè confeſſis: eadem enim de utriſque ratio eſt: quippe quæ conſuetudine, ac Eccleſiæ uſu innititur. Ceterum nonnulli, de quorum numero eſt Sotus, plus offendunt in juriſdictione Sacerdotibus ſimplicibus collata ad abſolvendum à lethalibus jam confeſſis, quàm in ea, quæ circa venialia impertitur; id quod etiam difficilius, ac obſcurius Vaſquio viſum eſt. Motivum autem unde Sotum ſcrupulus invaſit, in eo conſiſtit, quod juriſdictio non impertitur ad abſolvendum à peccatis jam ſolutis, quia forma *Ego te abſolvo* verificari nequit ubi nullum eſt vinculum ſolvendum; ſed peccatum ritè confeſſum jam eſt ſolutum: ergo de eo non verificatur abſolutio, conſequenterque nulla juriſdictio tribui poteſt Sacerdoti ut à peccatis jam confeſſis abſolvat. ¶ Hæc tamen objectio, ſi aliquid ſuadet, ſimul evincit nullam Sacerdotibus datam fuiſſe juriſdictionem ad abſolvendum à lethalibus antea non confeſſis, dum pœnitentes ad Sacramentum accedunt cum contritione perfecta: tunc enim cum pœnitens per contritionem peccatorum vincula confregerit, illa forma *Ego te abſolvo* verificari non poterit; quod à nemine eſt concedendum. Objectio igitur ab omnibus eſt diluenda. Nec doctrinam, quam Lugo in præſenti, diſput. 18. ſect. 3. pro illius enodatione excogitavit, approbamus, ſed impugnatam relinquimus priori parte hujus tractat. diſput. 3. dub. 2. à num. 87. & ſequentibus, ubi legitimam objectionis ſolutionem ſatis diffusè tradidimus, & ab impugnationibus vindicavimus; quem locum adeat Lector, ne eadem iterum inculcare cogamur.

Objectio.

Sotus.

Solutio remiſſivè.

Hic autem duo obſervanda ſunt. Primum, nullum Pontifici inferiorem poſſe Sacerdotibus ſimplicibus directè impedire poteſtatem abſolvendi à venialibus, & mortalibus jam ritè confeſſis: etenim cum hujuſmodi conſuetudo ab Eccleſia dimanaverit, juriſdictio, quam ad ita abſolvendum vendicant Sacerdotes ſimplices, à ſummo Eccleſiæ Paſtore ſaltem tacitè illis communicata eſt. Nullus autem inferior ſuperioris conceſſionem derogare poteſt, niſi ex illius facultate: ergo nec Archiepiſcopi, Epiſcopi, Legati, aliive quicumque Pontifici inferiores Prælati facultatem illam à Sacerdotibus ſimplicibus directè removere poſſunt. Notanter appoſitum eſt ly *directè*, quoniam indirectè per excommunicationem id fieri poſſe, extra dubium eſt. ¶ Secundum, quod quamvis ex jure communi poſſint Sacerdotes ſimplices abſolvere à venialibus ac mortalibus jam confeſſis, ut conſtat ex dictis; id tamen efficere jam non licet ob decretum SS. D. N. Innocentii XI. quo uſum illius facultatis prohibet prædictis Sacerdotibus. At quia difficultas eſt, an Pontifex eo decreto non ſolum venialium confeſſionem ſimplici Sacerdoti faciendam prohibeat, ſed etiam annullet? Ideò.

Obſerv. 1.

Obſerv. 2.

§. III.

Quinam ſit ſenſus propoſitionis damnatæ ab Innocentio XI. circa venialium confeſſionem cum ſimplici Sacerdote?

72 SUbortis quibuſdam difficultatibus circa quotidianam communionem, ac penes venialium confeſſionem ſimplici Sacerdoti factam, ut eas decideret SS. D. N. Innocentius XI. decretum expedivit die 12. Februarii, ann. Domini. 1679. quod integrum retulimus, & quo ad ea, quæ ad communionem ſpectant, explicuimus tract. 23. diſput. 11. dub. 7. Quod verò ad rem attinet præſentem, eſt quod interroga-
Innoc. XI. tus Pontifex. *Quis confiteatur peccata venialia ſimplici Sacerdoti non approbato ab Epiſcopo, aut Ordinario?* In fine ejuſdem decreti reſpondet: *Non permittant, ut venialium confeſſio fiat ſimplici Sacerdoti non approbato ab Epiſcopo, aut Ordinario. Si Parochi, aut confeſſarii etiam regulares, aut quicumque alii Sacerdotes ſecus egerint, ſciant Deo O. M. rationem reddituros eſſe, nec defuturam Epiſcoporum, aut Ordinariorum juſtam, & rigoroſam animadverſionem in contra facientes, etiam regulares, etiam Societatis Jeſu, facultate ipſis Epiſcopis, & Ordinariis per hoc decretum per Sedem Apoſtolicam ſpecialiter attributa.* In quibus, ut vides, de mortalibus jam confeſſis mentio non fit, quamvis nonnulli, rationem ex paritate deducentes, idem de illis ac de venialibus ſentiendum in vi hujus decreti dicant, à quo præſcindimus. Quæſtio ergo eſt, an ex vi hujus decreti venialium confeſſio non ſolum illicitè fiat Sacerdoti ſimplici, verum etiam invalidè?

Pro cujus deciſione ſupponendum eſt primò, Pon-
Obſerv. 1. tificem eo decreto novum jus ſtatuere, antiquum coarctans ac limitans: ſupponit enim Sacerdotem ſimplicem potuiſſe à venialibus abſolvere non ſolum validè, ſed licitè; ſiquidem id fuiſſe prohibitum non declarat. Deinde verò prohibet, confeſſionem venialium fieri illi Sacerdoti; quod quædam limitatio eſt facultatis antiquæ, quam omnes habebant ad ita confitendum. Porrò hujuſmodi prohibitionem eſſe gravem, aut ſub lethali culpa, extra dubium eſt apud Authores. Idque ratio convincit: quoniam prohibitio rei gravis ſub ingenti motivo, ac magna comminatione, aut conſcientiæ gravamine, nequit non gravem inducere obligationem; ſed his omnibus titulis inſignitur aſſignati decreti prohibitio: ergo graviter obligat. Minor quo ad omnes partes oſtenditur. Nam in primis res prohibita eſt gravis: licet enim peccata confeſſa ſint levia, Sacramentum ex eorum confeſſione reſultans quid graviſſimum eſt, omnia naturalia bona ſuo pondere longè ſuperans. Deinde motivum prohibendi non unicum, ſed multiplex ac urgentiſſimum fuit; tum, ut eliminaretur tot opinionum varietas, aſſerentium Sacerdotem ſimplicem quacumque occaſione poſſe directè abſolvere à venialibus, & indirectè à mortalibus, pluraque ſimilia ſine fine adſtruentium, quibus fidelium conſcientiæ laxabantur. Tum, ut frequentes ſcinderentur ſcrupuli ex illis confeſſionibus ſuborti, quibus timoratorum animæ irretiebantur. Tum, ne inſcio proprio Paſtore, ejus oves ſubjicerentur neſcienti diſcernere inter gravia, & levia, ac inter proficua, & noxia. Ac tandem ſub qua æterni judicii magna comminatione, ac gravamine conſcientiæ appoſito id Pontifex præcipiat, liquet ex illis verbis. *Sciant Deo O. M. rationem reddituros.* Hæc igitur omnia gravem obligationem ſatis oſtendunt.

Secundò obſerva, hanc gravem ſervandi decretum
Obſerv. 2. obligationem comprimere, & Sacerdotes ſimplices ne à venialibus abſolvant pœnitentes, & ipſos pœnitentes ne illis Sacerdotibus confiteantur; quod patet ex verbis ejuſdem decreti, ait enim: *Non permittant ut venialium confeſſio fiat ſimplici Sacerdoti.* Cum ergo ad pœnitentes propriiſſime ſpectet facere confeſſionem, illis interdicitur ut eam efficiant. Deinde cum talis confeſſio emittenda ſit coram ſimplici Sacerdoti, etiam illi præcipitur ne eam audiat; aliàs ei permitteretur pœnitentis peccato cooperare, imò cum ſtante indiſpoſitione ex parte pœnitentis abſolutio nulla ſit, etiam ex hoc capite ad ita abſolvendum prohiberetur. ¶ Nec refert, ſi dicas, quod prædictam decretum ſolùm loquitur cum Prælatis, quibus tantum præcipitur, ne permittant venialium confeſſionem fieri ſimplici Sacerdoti; non autem cum pœnitentibus, ac Sacerdotibus: iſtis enim nihil præcipitur. Non, inquam, refert: tum quia correlativa, eo quod ſe mutuò reſpondent, ſubduntur eidem legi; ſed Epiſcopos, aut Prælatos non permittere confeſſionem venialium fieri ſimplici Sacerdoti, importat ut correlativa Prælatos non permittentes illam confeſſionem, & Sacerdotem ſimplicem ac pœnitentem, à quibus fit confeſſio: ergo omnibus præcipitur, Prælatis quidem ne permittant; pœnitenti verò, & ſimplici Sacerdoti ne ita faciant. Tum etiam, & præcipuè: nam eſto illud decretum ſolùm cum Epiſcopis abſolutè loquatur, tamen ut publicatum ac ut intimatum fidelibus ab Epiſcopis nomine Pontificis, jam cum Epiſcopis non loquitur, ſed cum Sacerdotibus ſimplicibus, ac pœnitentibus; atqui Epiſcopi omnibus notum fecerunt decretum illud, nomine Pontificis præcipientes ut venialium confeſſio Sacerdoti ſimplici non fiat: ergo pœnitentes, & ſimplices Sacerdotes ſunt, qui illi obligationi adſtringuntur.

Ex quibus patet, quod ſi pœnitens conſcius hujus gravis obligationis, aut prohibitionis ſub culpa lethali, confeſſionem venialium coram ſimplici Sacerdote emittat, nullum ac invalidum conficiet Sacramentum: nequit enim Sacramentum validum conſiſtere interveniente culpa lethali commiſſa à pœnitente in ipſo actu confitendi. Quo circa difficultas ſolum devolvitur ad caſum, in quo pœnitens cum ignorantia illius decreti accedit ad Sacerdotem ſimplicem ut à venialibus abſolvatur; an nimirum tunc confeſſio valida exiſtat?

73 Affirmativè igitur reſpondetur cum communi *Reſolutio difficultatis.*
conſenſu exponentium propoſitiones ab Innocentio XI. damnatas. Ita Cardenas diſſert. 2. Corella praxi moral. num. 198. Emmanuel à Conceptione tract. de Pœnit. diſp. 2. quæſt. 7. num. 132. Joannes de las Elvas explicat. decret. num. 6. Lumbier tom. propoſit. damnat. pag. 526. ac item 1110. num. 102. Cardenas, Corell. Emman. à Concept. Elvas, Lumbier.
Ratio. Hujus reſolutionis fundamentum nititur in prudentiſſima Eccleſiæ gubernatione, quæ nunquam niſi clariſſimis verbis aut abſtulit facultatem, quam ſemel conceſſit, aut annullavit ea, quæ valida cenſuit ex traditione Apoſtolica, ac ipſius Eccleſiæ praxi; atqui facultas abſolvendi à venialibus competit Sacerdoti ſimplici ex jure communi, vel ipſius Eccleſiæ conceſſione, quæ ex Apoſtolica traditione ac fidelium uſu venialium confeſſionis ſimplici Sacerdoti factas validas reputavit; aliundeque prædictum decretum nullum continet verbum, quo prædictæ confeſſiones expreſsè annullentur, aut facultas abſolvendi à venialibus ſimplici Sacerdoti collata, ab eo removeatur: ergo prædicta confeſſio in vi hujus decreti valida relinquitur. Conſequentia tenet, & minor quo ad priorem partem conſtat ex dictis, §. præcedenti quo ad ſecundam verò etiam conſtabit cuicumque ſuprà ſcriptum decretum legenti, in quo nihil invalidans reperiet. Major autem inductione oſtenditur. Cum enim Tridentinum ſeſſ. 24. cap. 1. matrimonium clandeſtinum, quod ex Eccleſiæ traditione validum erat, annullare decerneret, ut deplorabilibus abſurdis januam præcluderet, poſt plura remedia adhibita, effectumque non aſſecuta, decretum ita expreſsè annullativum expedivit, ut nullam expoſitionem admittat; hæc enim ſunt ejus verba: *Hujuſmodi contractus irritos, & nullos eſſe decernit, pro ut eos præſenti decreto irritos facit, &* Conc. Trid.
annullat. Similiter SS. D. N. Innocentius XII. ut urgentiſſimis damnis occurreret, altercationeſque tumultuantes circa approbationem Ordinarii in Confeſſore requiſitam diſpelleret, penes quàm Eccleſiæ indulta non pauca circumferebantur, ita omnia quo ad hunc effectum de plenitudine poteſtatis ſubtraxit, ut expreſsè *eſſe nulla, irrita, & invalida* decreverit, de quo infrà ſermo redibit. Dum igitur ab Eccleſia aliquid annullatur, clariſſimis verbis exprimitur. Quo circa cum in relato decreto nullum hujuſmodi verbum extet, dicendum non eſt venialium confeſſiones ſimplici Sacerdoti factas annullari, ſed tantum illicitas fieri.

74 Objicies tamen primò: quia confeſſio facta con- *Objectio 1.*
tra præceptum grave impoſitum ab eo, qui facultatem abſolvendi concedit, eſt nulla; ſed confeſſio venialium cum ſimplici Sacerdote eſt contra præceptum grave impoſitum à Pontifice, qui juriſdictionem conceſſit ad illam abſolutionem: ergo hujuſmodi confeſſio invalida eſt. Minor cum conſequentia conſtat, & major ſuadetur

tur

Digitized by Google

tur ex N. Conſtitutionibus 2. part. cap. 7. num. 5. ubi poſtquam decernitur, Religioſos Ordinis extra domum degentes non poſſe confiteri cum Sacerdotibus ſimplicibus ejuſdem Ordinis, à Generali vel Provinciali licentiam abſolvendi non habentibus, declaratur deinceps confeſſionem cum illis factam eſſe nullam: ergo confeſſio facta contra præceptum concedentis facultatem abſolvendi nulla eſt.

Secunda. Secundò, & urgentius: quippè non minus præſupponitur facultas à Pontifice conceſſa, ut Religioſi itinerantes, in abſentia miniſtri à ſuo Prælato approbati, poſſint confiteri cum Sacerdote ſimplici propriæ Religionis, vel alienæ, aut etiam ſæculari, quàm ante hoc decretum ſupponitur juriſdictio à Pontifice communicata Sacerdoti ſimplici pro abſolutione à venialibus; & nihilominus confeſſio facta contra ſtatuta Religionum, in quibus abſolutio à venialibus prohibetur, eſt nulla, quia facultas abſolvendi à venialibus, quam Pontifex conceſſit, cenſetur ablata: ergo ſimiliter confeſſio emiſſa contra ſupradictum decretum erit nulla, quoniam in vi illius cenſetur Pontifex juriſdictionem abſolvendi à venialibus abſtuliſſe à ſimplici Sacerdote.

Diluitur prima. Reſpondetur ad primam diſtinguendo majorem, quæ ſi intelligatur de confeſſione facta contra præceptum invalidans, concedenda eſt; neganda verò, ſi loquatur de confeſſione facta contra præceptum præcisè prohibens; ac ſub eadem diſtinctione minoris negatur conſequentia. Plura enim leges Religionum circa ſubditorum confeſſiones decernunt, quæ tamen eas non irritant, ſed tantum illicitas efficiunt, uti eſt Religioſos Epiſcopis non præſentari, quin prius à propriis Prælatis inveniantur idonei, ſtudiiſque juxta propria ſtatuta vocaverint. Quo non obſtante, ſi his omnibus contravenientes ab Ordinariis ſint approbati, & juriſdictione ab eiſdem pro ſuis ovibus inſigniti, validè abſolvent, licet aliàs illicitè juxta qualitatem legis prohibentis. Undè liquet idem non eſſe confeſſionem contra propriam legem fieri, ac eſſe irritam, & invalidam. Nec majoris probatio urget: nam Ordinum ſuperiores conferunt Religioſis facultatem abſolvendi proprios ſubditos æque ac Epiſcopi Sacerdotibus ſæcularibus tribuunt juriſdictionem in proprias oves. Quo circa hujuſmodi facultate à ſuperioribus negata, confeſſio redditur nulla, & ita in noſtra Religione contingit, quæ expreſſis verbis illam aufert juriſdictionem; inquit enim loco cit. *Declaramus, Sacerdotes ſimplices noſtræ Religionis (illos videlicet, qui Generalis vel Provincialis licentiam, & approbationem non habent) nullam habere juriſdictionem ad audiendas confeſſiones fratrum, etiam Sacerdotum.* In decreto autem Innocentii nullum verbum invenitur negans juriſdictionem Sacerdoti ſimplici circa venialia, ſed tantum prohibens confeſſionem venialium illi faciendam.

Satis fit ſecunda. Ad ſecundam negatur conſequentia ob manifeſtam diſparitatem: nam Religionum conſtitutiones, utpotè à Pontifice approbatæ, vim habent legis Pontificiæ; undè ſi hæ confeſſionum annullativæ fuerint, præfatum indultum derogatur, & irritum quo ad hunc finem redditur, ita ut Sacerdotes ſimplices Ordinum ſine juriſdictione abſolvendi à venialibus relinquantur. Maximè, ſi ultra id peculiaris Bulla derogatoria ad eorum petitionem obtineatur, ſicuti Dominicani obtinuerunt à Pio V. Jeſuitæ à Gregorio XIII. Religio noſtra à Sixto IV. ac ſpeciatim noſtri Diſcalceati à Clemente VIII. quæ habetur ſub clauſulis expreſsè annullativis inter privilegia noſtra noviſſimè confirmata. Undè in omnibus Religionibus, quæ his Bullis derogatoriis gaudent, illarum vigore confeſſiones ſimplici Sacerdoti factæ irritæ ſunt juxta bullarum verba, & non ultra. Ceterum in decreto circa venialia, de quo in præſentiarum, clauſula non legitur derogatoria juriſdictionis ex jure communi collatæ ſimplici Sacerdoti ad abſolvendum à venialibus; atque ideò quamvis hujuſmodi confeſſio prohibeatur, invalida non eſt, ſi pœnitens prohibitionis inſcius abſolutionem accipiat.

Nota. Obſervandum tamen eſt, ſub hac prohibitione non comprehendi Religioſos habentes privilegium, ut dum itinerantur, confiteri poſſint cum ſimplici Sacerdote ſæculari, vel alterius Ordinis, vel etiam proprii, ſi aliunde ſtatuta propriæ Religionis non obſtant. Quoniam privilegia, quæ in ſe, vel quo ad ſui eſſe non connectuntur, nec in ablatione aut limitatione adunantur; conſtat autem privilegia Ordinum, ut eorum Religioſi itinerantes confiteantur ſimplici Sacerdoti, non connecti cum poteſtate abſolvendi à venialibus, quam habet omnis ſimplex Sacerdos ex jure communi: ergo in vi hujus nec fiunt invalidæ, nec illicitæ confeſſiones Religioſorum itinerantium, qui obtinent privilegium ut abſolvantur à ſimplici Sacerdote. Omnes autem Religioſi ad id ita faciendum habent privilegium Sixti IV. de quo paſſim Authores, aliud Innocentii VII. de quo videri poteſt N. Andreas tract. 18. cap. 4. punct. 2. §. 6. num. 92. Ex quo fit, Religioſos noſtri Ordinis itinerantes poſſe validè, & licitè confiteri cum Sacerdote ſimplici ſæculari, vel alterius Ordinis: quia id nec in conſtitutionibus, nec in præſenti decreto prohibetur; non tamen poſſe cum ſimplici Sacerdote ejuſdem Ordinis ob expreſſam annullationem in propriis legibus contentam. Idem dicimus de Religioſis alterius Ordinis juxta eorum ſtatuta. N. Andr.

§. IV.

Sententiæ oppoſitæ referuntur, & argumenta enervantur.

75 Contemptis hæreticis, qui ſicut fateri nequeunt Pœnitentiæ Sacramentum eſſe verum ſpirituale judicium, ita in illo omnem execrantur juriſdictionem, ſunt nonnulli Catholici, qui juriſdictionem cum poteſtate abſolvendi confundunt. Hi ſunt Abulenſis in defenſorio, part. 2. cap. 26. Sylveſter verbo *Confeſſio* 1. quæſt. 2. Paludanus in 4. diſt. 17. quæſt. 3. art. 3. caſu 4. Navarrus in ſumm. cap. 27. num. 259. & in cap. *Placuit* de Pœnit. diſt. 6. num. 48. qui docet, Sacerdotem ex vi ordinis habere habitualem juriſdictionem immutabilem etiam ab Eccleſia, eo quod ab ordine non diſtinguatur; non tamen habere juriſdictionem in actu ab Eccleſia independentem. Hæc tamen ſententia, licet diverſimodè loquatur, in re nihil docet diſtinctum ab eo, quod commune Doctorum placitum ſuprà explicatum. Alii autem ita cenſent, Sacerdotem in ordine accipere juriſdictionem, ut quamvis Eccleſia prohibere poſſit ut abſolvat, non tamen facere quod abſolutio non ſit valida, eo quod ſervat neceſſaria ex parte abſolventis; atque ideò ſi pœnitens bona fide accedat, abſolutio reſpectu illius ex omni capite erit recta, & proficua. Ita Armacanus libr. 11. de quæſt. Armenorum diffusè per plura capita. In id inclinat Almain in 4. diſt. 18. quæſt. unica; probabileque exiſtimat Durandus in 4. diſt. 19. quæſt. 2. Abulenſ. Sylv. Palud. Navarrus. *Sententia prima aſſertioni oppoſita.* Armacan. Almain, Durand.

Argum. 1. Primum igitur, & principale argumentum eſt, quod poteſtas abſolvendi eſt inſeparabilis à juriſdictione; ſed ex vi ordinis Sacerdotalis completi habetur poteſtas ad abſolvendum: ergo etiam juriſdictio; atque ideò omnis Sacerdos, eo ipſo quod talis, erit miniſter juriſdictionis in foro Pœnitentiæ. Major, in qua ſtat difficultas, oſtenditur. Tum quia nullus eſt aſſignabilis ſcripturæ locus, ubi facultates illæ ſeparentur; de illis autem pro ut indiſtinctis adeſt illud Joann. 20. *Quorum remiſeritis peccata*, &c. In quibus verbis utraque poteſtas abſolvendi, & juriſdictionis indivulsè Apoſtolis collata fuit; atque ideò eodem modo Sacerdotibus confertur, & conferenda eſt. Tum etiam: quoniam Chriſtus non plus dixit Apoſtolis, dum poteſtatem, & juriſdictionem abſolvendi eis conceſſit, quam Epiſcopus dicit Sacerdoti in illius ordinatione: illa enim eadem verba, & ſub eadem practica ſignificatione pronuntiat: *Accipite Spiritum Sanctum. Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*, &c. Ergo eundem habent effectum. Tum denique, eſtque præcipua ratio, qua convictus fuit Abulenſis: etenim nemo negare poteſt, illa verba efficere aut communicare id, quod propriiſſimè ſignificant, videlicet, poteſtatem ſolvendi, & ligandi intra confeſſionem; ſed hoc impreſcindibile eſt à juriſdictione; qui enim poteſt abſolvere, poteſt jus dicere, & ſententiam proferre, quod ſine juriſdictione intelligi nequit: ergo utraque poteſtas ſimul confertur.

Confirmat. ex Trident. Confirmatur ex Tridentino ſeſſ. 15. cap. 5. ubi dicitur, Sacerdotes eſſe judices à Chriſto Domino inſtitutos ad abſolvendum à peccatis; ſed judex conſtituitur, dum juriſdictio ei confertur: ergo cum non ſit aſſignabile tempus, aut occaſio, ubi Dominus Sacerdotes conſtituerit,

Digitized by Google

rit, niſi cum ordinantur, dicendum eſt tunc accipere juriſdictionem, qua peccata dijudicare poſſint.

Diluitur argument. Reſpondetur ad argumentum negando majorem, cujus prima probatio non premit. Ex quo enim in ſcriptura expreſſis vocibus facultates iſtæ ſeparatæ non inveniantur, non convincitur eſſe inſeparabiles, & ſemper coexiſtentes, ita ut eo ipſo quod una concedatur, alia etiam communicetur; ſicut nec id etiam infertur ex quo utraque poteſtas ſimul collata fuerit Apoſtolis. Nam ſicut ex eo quod Chriſtus ſeparaverit in Apoſtolis per multum temporis poteſtatem conſecrandi à poteſtate abſolvendi, nullus inferet hoc eſſe de natura Ordinis Sacerdotalis, Epiſcopoſque ad ita faciendum teneri. Et ſimiliter, quemadmodum ex quo Chriſtus Apoſtolos ſimul Sacerdotes ac Epiſcopos conſtituerit, vel ſimul eis contulerit poteſtatem abſolvendi, & Epiſcopatum, nemo deducet munus Epiſcopale neceſſario connecti cum Sacerdotio, aut poteſtate abſolvendi, adeo ut hæc ſint ex ſe inſeparabilia. Ita ex quo utraque poteſtas abſolvendi, & juriſdictionis ſimul illis collata fuerit, non infertur illarum inſeparabilitas, & mutua ac indivulſa coexiſtentia; alioqui nec Epiſcopus electus, nec Parochus deſignatus juriſdictionem haberent ante illius conſecrationem, & iſtius Sacerdotium; quod quam abſurdum ſit, Eccleſiæ praxi convincitur. Unde patet ad ſecundam: quamvis enim eadem verba dicantur Sacerdoti, dum ordinatur, ac dicta fuerunt Apoſtolis; nihilominus plura alia chariſmata illis verbis contulit Chriſtus Apoſtolis, quàm Sacerdoti conferuntur: eos namque conſtituit Principes Orbis terrarum, proprioſque Sacerdotes; quod non ſemper facit Epiſcopus dum aliquem ad Sacerdotium aſſumit. Non ergo infertur, illa verba, pro ut ab Epiſcopis Sacerdoti dicuntur, eundem omnino effectum inducere, ac intulerunt dum Apoſtolis fuerunt dicta à Chriſto Domino; alias ſicut illis ordinariam juriſdictionem, & ſupremam authoritatem Apoſtolis contulit, ita etiam Epiſcopus cuilibet Sacerdoti communicaret.

Ad tertiam dicendum eſt, verba illa propriiſſimè ſolum ſignificare poteſtatem phyſicam abſolvendi, quæ cum ordinis charactere, aut ejus extenſione coincidit; non vero poteſtatem moralem ferendi juridicam ſententiam in jam ſubditos. Utraque autem poteſtas deſideratur ad actualiter judicandum, quæ ſi ſeparentur, nullum exercent judicium. Itaque videmus in Epiſcopo ac Parocho nondum ordinatis, quod etſi gaudeant poteſtate morali juriſdictionis, nequeunt per ſe ipſos ſolvere aut ligare juridicè ex defectu poteſtatis phyſicæ ordinis; & eodem modo Sacerdos phyſica ordinis poteſtate inſignitus, incapax eſt abſolvendi defectu poteſtatis moralis. Et ratio eſt: quia quoties duplex formalitas ſplendet in actu, duplex alia debet illi correſpondere ex parte principii, ut univerſali inductione conſtat. Cum ergo abſolutio ſit actus phyſicus verè, & realiter media gratia culpam diſſolvens, inſuperque de fide ſit, hanc abſolutionem eſſe juriſdictionalem, eo quod hoc Sacramentum ſit inſtitutum per modum judicii, pro ut diffinitum eſt in Tridentino; oportet ex parte principii duplicem poteſtatem illi correſpondere, phyſicam ordinis, & moralem juriſdictionis, atque qualibet deficiente nulla erit abſolutio. Quod in judiciis civilibus patet, quorum ſententiæ nullæ ſunt, ſi proferantur à non habente juriſdictionem, quacumque alias Doctoratus præeminentia fulgeat. Quo circa (ut ſic probationi in minori inſertæ occurramus) licet ſine juriſdictione intelligi nequeat poſſe juridicè jus dicere, & ſententiam proferre; poteſt tamen intelligi ſine juriſdictione poſſe phyſicè aut materialiter jus dicere, & proferre ſententiam; quod & non amplius competit Sacerdoti ex vi ordinis.

Solvitur confirmat. Ad confirmationem reſpondetur, Tridentinum omnes Sacerdotes appellare judices quo ad phyſicam poteſtatem, ac idoneitatem, qua in ſui ordinis gradu laureati ſunt, ſicut illi qui Doctoratus gradum obtinuerunt. Undè ſicut iſtis id non ſufficit ut actu judicent, uſquequo illis tribunal ac ſubditi conſignentur; pariter Sacerdotes ex ſuo ordine idoneitatis facultatem habent ad abſolvendum Sacramentaliter ſitam in ordinis charactere, aut ejus extenſione; deficiente verò tribunalis ac ſubditorum deſignatione, deficit moralis facultas ad judicandum, in qua juriſdictio Sacramentalis conſiſtit. Quod ſæpiſſimè prædictum Concilium decernit tum locis in concluſione expenſis, tum ſeſſ. 23. cap. 15. ubi poſt idoneitatem, aut ordinis poteſtatem definit neceſſariam eſſe Ordinarii approbationem, ut juriſdictio obtineatur: *Quamvis Presbyteri*, inquit, *in ſua ordinatione a peccatis abſolvendi poteſtatem accipiant; decernit tamen Sancta Synodus nullum etiam regularem poſſ. confeſſiones ſecularium etiam Sacerdotum audire, niſi approbationem, quæ gratis detur, obtineant.* *Conc. Tr.*

Argum. 2. 76 Arguitur ſecundò, fundamento Armacani. Quoniam in ordine Sacerdotali adæquato non minus datur poteſtas ad Corpus Chriſti myſticum abſolvendum, quàm ad ipſius verum Corpus conſecrandum; ſed quantumvis Epiſcopi celebrare prohibeant, Sacerdos validè celebrat, ac conſecrat: Ergo ſimiliter Sacerdos validè abſolvit, & ligat, quantumvis id prohibeatur; ac per conſequens Sacerdos ex vi ordinis erit miniſter juriſdictionis. Minor eſt omnium ſententia, & major videtur perſpicua: quia poteſtas abſolvendi eſt aliqua phyſica, & realis entitas, vi cujus Sacerdos conficit Sacramentum, inducit gratiam, & remittit peccatum; ſed cum approbatur ab Epiſcopo, nullam entitatem phyſicam, & realem accipit: ergo eam habet ex vi ordinis. Tum etiam: nam in approbatione ſolum datur licentia; hæc autem potentiam ſupponit, quia impotenti operari fruſtranee operandi licentia concederetur. Conſequentia autem oſtenditur: non enim alia ratione conſecratio, quantumvis prohibita, eſt valida, niſi quia eſt actus virtutis ſupernaturalis à Chriſto in ordine communicatæ: atqui abſolutio à peccatis eſt actus extenſionis ejuſdem virtutis, aut characteris: ergo validè ſit: etiam ſi prohibeatur. Eo vel maxime, quod Eccleſia nequit illam virtutem ſupernaturalem removere a Sacerdote, & aliunde hic ea uti poteſt, cum ſibi placuerit, non ſecus ac aliis ſupernaturalibus virtutibus.

Diluitur. Hoc argumentum eadem laborat æquivocatione ac præcedens, non diſtinguens inter poteſtatem ordinis, & juriſdictionis. Unde diſtinguenda eſt major: non minus tribuitur poteſtas phyſica ad abſolvendum, conceditur; poteſtas moralis, negatur; ac omiſſa minori, negatur etiam conſequentia ob ſatis notam diſparitatem. Actus enim conſecrandi ita eſt ſupernaturalis virtutis, ut non ſit exercitium juriſdictionis, aut poteſtatis moralis. Quo circa ad ſui valorem ſolum expoſcit materiam aptam, debitam formam, & intentionem. At abſolutio eſſentialiter eſt forma judicii confeſſionis; hoc autem ex parte miniſtri expoſcit juriſdictionem, quæ cum forma moralis ſit, in entitate phyſica characteris non conſiſtit, atque ideò inveniri poteſt in non Sacerdotibus, uti in Parocho electo, & nondum ordinato conſpicitur. Unde fit, quod ſi Sacerdos hanc moralem poteſtatem, aut juriſdictionem non habeat, abſolutio, quam impertitur, eſt nulla, eo quod abſolutio nequit fieri phyſicè, quin etiam fiat moraliter, & juridicè: ſi enim hoc modo non fiat, non diſtinguetur ab abſolutione collata a laico; quemadmodum ſententia prolata ab habente Doctoris gradum, & non juriſdictionem, nullius momenti eſt. Ex quo patet, quod licet Eccleſia removere non poſſit à Sacerdote poteſtatem phyſicam abſolvendi, quæ cum charactere coincidit, poteſt tamen moralem, ſicuti eam conferre poteſt, & confert, dum approbat Sacerdotes ad abſolvendum.

Argum. 3. 77 Tertiò arguitur, & tradita doctrina impugnatur: nam quod principalius concurrit, & deſideratur ad abſolutionem eſt poteſtas phyſica characteris, per quam gratia communicatur, & culpa rejicitur: ergo adhuc deficiente juriſdictione aſſignata, abſolutio valida erit; atque ideò ſuperflue alia juriſdictio à charactere diſtincta introducitur. Antecedens conſtat: etenim quoties phyſicum, & morale ad eundem effectum concurrunt, phyſicum præcedit morale, & hoc in illo fundatur tanquam in principaliori. Conſequentia verò ſuadetur: quoniam manente principaliori, etiam ſi minus principale deficiat, res abſolutè perſiſtit: ergo ſi poteſtas phyſica characteris eſt quæ præcipuè concurrit ad abſolutionem, & moralis juriſdictio ut quid acceſſorium, etiam ſi hæc deficiat, abſolutio ſubſtantialiter valida perſiſtet.

Confirmat. Confirmatur: quia poteſtas Sacerdotis ad cauſandam gratiam in Sacramento Pœnitentiæ pendet à Chriſto tanquam ab inſtituente, & principaliter operante;

Digitized by Google

te; ſed hæc poteſtas à ſolo Chriſto confertur: ergo cum poſt ordinationem nullam aliam facultatem ad illum effectum tribuat Chriſtus Sacerdoti, ſuperfluè aſſignatur alia diſtincta ab ea, quæ in ordine recipitur. Probatur minor: nam poteſtas cauſativa gratiæ eſt quid ſupernaturale; ſed poteſtas ſupernaturalis à ſolo Authore ſupernaturali procedere poteſt: ergo illa poteſtas abſurdè diceretur ab alio præter Chriſto communicari.

Reſponſio argumenti. Ad argumentum reſpondetur, quod ad actum proprium judicii, qualis eſt abſolutio, utrumque eſſentialiter deſideratur, & poteſtas phyſica ordinis, & moralis facultas juriſdictionis; atque ideò ſi principale opponatur non neceſſario ſimpliciter, falſum, & negandum eſt antecedens. Ad cujus probationem dicendum eſt, plura eſſe inter ſe adeò connexa, ut quocumque deficiente, effectus non ſequatur; ut patet in intellectu, & ſpecie intelligibili: hæc enim licet intellectui virtutem elicitivam intellectionis non conferat, ſed tantum potentiam determinet, ita deſideratur ad actum intellectionis, ut ſpecie intelligibili deficiente nequeat intellectus intellectionem adhuc quo ad ſubſtantiam producere. Virtus item activa principalior eſt ad agendum quàm exiſtentia, aut etiam quàm prædeterminatio phyſica, aut moralis, ut nonnulli loquuntur; cum tamen implicet, quod actus fiat à potentia non exiſtente, ac non habente phyſicam, ut moralem prædeterminationem. Similiter ergo Sacerdos, ut validè abſolvat, ultra poteſtatem ordinis aut characteris eget poteſtate morali juriſdictionis, ita ut ſi hæc deficiat, nequeat abſolutionem adhuc, quo ad ſuſtantiam abſolutionis, ſi ita conſiderari poteſt, proferre.

Solvitur confirmat. Ad confirmationem reſpondetur, poteſtatem abſolvendi, & productivam gratiæ mediante Sacramento, inſtitutivè, & conceſſivè procedere à Chriſto non minus ac vim inductivam gratiæ, quæ in aliis Sacramentis viget. Ceterum cum hoc Sacramentum inſtitutum ſit in formam judicii, expoſcit eſſentialiter ad ſui valorem juriſdictionem in miniſtro; hæc autem non ſemper conceditur à Chriſto immediatè, ut liquet etiam in ipſa poteſtate ordinis, quæ quamvis procedat à Chriſto non excludit Epiſcopum, qui tanquam immediatum inſtrumentum illam impertiatur. Sicut enim homo ut inſtrumentum Chriſti Sacramentum miniſtrat, & gratiam confert; ita etiam communicat potentiam ſive ordinis, ſive iuriſdictionis ad eadem Sacramenta miniſtranda, gratiamque conferendam. Ex quo tamen non habetur, hujuſmodi juriſdictionem Sacerdoti in ordine communicari: quippe cum quid phyſicum non ſit, ſed morale, Sacramentum ordinis ad ſui productionem non expoſcit.

Sententia contra ſecundam aſſertionem. 78 Adverſus ſecundam aſſertionem, quo ad illam partem, qua aſſeruimus, etiam hæreticos, ſchiſmaticos, & alios quoſcumque, dummodo Sacerdotes ſint, poſſe abſolvere in articulo mortis, ſentiunt nonnulli, aſſerentes nullum Sacerdotem excommunicatum etiam Catholicum habere facultatem abſolvendi in mortis articulo. Ita Marſil in 4. quæſt. 12. art. 2. Medina, Cod. de confeſ. quæſt. *Cui debeat fieri confeſſio?* In quam ſententiam ſatis inclinat Covarruvias cap. *Alma mater*, 1. part. relect. §. 6. num. 8. Alii autem ſolum denegant illam facultatem hæreticis. Ita Navarrus in ſumm. cap. 26. num. 26. & cap. 27. num. 272. Ledeſma quæſt. 21. art. 6. & quæſt. 22. art. 1. Pro qua ſententia Vaſquez refert Sotum in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 4. nec non D. Thomam 3. part. quæſt. 87. art. 7. ad 2. & quæſt. 64. art. 6. ad 3. & in 4. diſt. 17. quæſt. 3. art. 3. quæſtiunc. 1. ad 2. Sotus autem, licet hanc ſententiam probabilem dicat, illi tamen abſolutè non adhæret; palam quippè inquit: *Nihil aſſeverare auſim; tamen videtur mihi opinio hæc valdè probabilis.*

Marſil. Medina, Covarruv. Navarr. Ledeſma.

Vindicatur D. Thom. Quod verò ad D. Thomam ſpectat, neſcimus qualiter tot in locis à Vaſquio in patrocinium hujus ſententiæ adduci poſſit, cum poſtea ab eodem Authore quæſt. 93. art. 1. dub. 4. num. 8. pro contraria, & communi referatur. Nunquid ut aliquam inconſequentiæ notam in Ang. Præceptore detegat? Si id forſan intendat, potiùs occaſionem ſubminiſtrat, ut mira Angelicæ doctrinæ conſonantia ſplendidior appareat. Etenim in q. 8. ſupplem. art. 6. qui eſt ipſiſſimus, quem Vaſquez pro communi, & vera ſententia citat ex 4. diſt. 19. qu. 1. art. 3. quæſtiunc. 1. abſolutè, & abſque aliqua limitatione, ut ipſe Author fatetur, reſolvit: *Quod quilibet Sacerdos, quantum eſt ex virtute clavium, habet poteſtatem indifferenter in omnes, & quantum ad omnia peccata.* Quo ſuppoſito, in corpore articuli aſſerit Eccleſiam cuilibet Sacerdoti tribuere juriſdictionem ut in articulo mortis validè abſolvat. An verò licitè? Nec apicem expreſſit, ſicut nec ipſi fecimus. Quæſtione verò 82. art. 7. ex 3. part. inquirit: *Utrum hæretici, ſchiſmatici, & excommunicati poſſint conſecrare?* Et determinat, quod ſi Sacerdotes veri ſunt, poſſunt validè conſecrare, ſed non licitè: *Non tamen hoc rectè faciunt, ſed peccant facientes.* Inſuper, quæſt. 64. art. 5. inveſtigat: *Utrum per malos miniſtros Sacramenta conferri poſſint?* Cui reſpondet, validè miniſtrari, ſed peccare mortaliter, a qua regula excipit art. ſeq. in ſolut. ad 3. eum, qui in eventu neceſſitatis Baptiſmum ſubminiſtrat: hic enim, quamvis in ſtatu peccati ſit, validè, & licitè Sacramentum conficit ob rationem, quam in his verbis aſſignat: *In articulo tamen neceſſitatis non peccat baptizando in caſu quo poſſet etiam laicus baptizare: ſic enim patet quod non exhiberet ſe miniſtrum Eccleſiæ, ſed ſubveniret neceſſitatem patienti. Secus eſt autem in aliis Sacramentis, quæ non ſunt tantæ neceſſitatis ſicut Baptiſmus.* Ac tandem in 4. diſt. 17. quæſtione 3. art. 3. quæſtiunc. 1. ad 2. ſolum dicit D. Thomas, quod quia Baptiſmus eſt Sacramentum urgentioris neceſſitatis quam Pœnitentia, neceſſarium non eſt ut quis confiteatur laico. Ubi ergo eſt oppoſitio, vel inconſequentia doctrinæ? Ubinam ex his locis docuit Sacerdotem hæreticum non poſſe validè abſolvere in mortis articulo contra id quod docuerat D. Ang. in 4. diſt. 19. quæſt. 1.? Cur igitur in patrocinium Navarri adducitur? Quia docet, hæreticos, ac ſchiſmaticos non poſſe licitè conſecrare, aliudve quodcumque Sacramentum, præter Baptiſmum, licitè conficere? Planè aliud eſt licitè, aliud validè. Licet ergo docuerit aliis locis, Sacerdotem hæreticum non poſſe licitè abſolvere, non tamen negavit, poſſe validè in mortis articulo, quod eſt commune aſſertum, cui ſubſcripſit in 4. Quidquid tamen de his.

79 Arguitur ergo contra ſecundam aſſertionem. *Argument.* Etenim pœnitens adhuc in mortis articulo non poteſt illicitè petere abſolutionem ab hæretico: ergo illi Eccleſia juriſdictionem non confert ut in illo articulo abſolvat; atque ideò non omnis Sacerdos eſt miniſter juriſdictionis in articulo mortis. Conſequentia patet: nam credibile non eſt Eccleſiam tribuere juriſdictionem, quæ non cedat in favorem, & utilitatem pœnitentis, ſed potius in ipſius detrimentum, ac periculum peccandi: non enim conſuevit ad illicita facultatem impendere. Antecedens autem oſtenditur: nam petere abſolutionem ab hæretico fieri nequit abſque ſcandalo, periculo infectionis in hæreſi, irriſionis Sacramenti ab hæretico faciendæ, ac defectus intentionis non apponendæ; his autem periculis ſe exponere illicitum eſt: ergo. Tum etiam: quia inducere alium ad peccandum illicitum eſt; ſed petere abſolutionem ab hæretico exiſtenti in peccato mortali, ut ſupponimus, eſt illum inducere ad ſacrilegium miniſtrandi indignè Sacramentum: ergo. Tum deinde: quoniam Sacerdos hæreticus privatus eſt juriſdictione, & ratione fidei, quam non habet, & ratione excommunicationis, cui ſubeſt: ergo nequit pœnitens licitè ab eo petere abſolutionem. Tum denique id conſtat ex facto S. Hermenegildi Regis Hiſpaniarum filii, qui in mortis articulo Euchariſtiam è manu Epiſcopi Arriani accipere noluit, ſed potius hæreticum arcuit, ne illius moribus fœdaretur.

Obſervanda pro ſolutione. Omiſſis aliorum ſolutionibus, quibus non ſatis ab hac difficultate ſe expediunt, ut veram ac legitimam aſſignemus, nota ex D. Thoma 2. 2. quæſt. 78. art. 4. *Quod inducere hominem ad peccandum, nullo modo licet; uti tamen peccato alterius ad bonum, licitum eſt.* Ubi Cajetanus ſubdit: *Adverte ergo diligenter in caſibus, ut diſcernas ſi actus petitus poteſt ab eo, à quo petitur, ſine peccato fieri; quia hæc eſt radix liciti vel illiciti cum de uſu peccati alterius agitur.* Ut igitur aliquis licitè uti poſſit peccato alterius ad proprium bonum, tria deſiderantur. Primum, quod id quod petitur, ſit ex ſe bonum. Secundum, quod rectè, & licitè concedi poſſit, licet alias ex malitia concedentis illicitè ac inordinatè concedatur. Tertium, quod neceſſitas, pietas, ac rationabilis cauſa intercedat. Quæ omnia ſi concurrant, nullum

D. Thom. Cajetan.

Digitized by Google

eſt peccatum alterius peccato uti; ut liquet exemplo pacis publicæ cum infidelibus initæ: ab illis quippe expoſcitur fidelitas in pactis, quæ ex ſe bona eſt, & licitè ac ordinatè præſtari poteſt jurando per unicum ac verum Deum, quamvis aliàs ob infidelium malitiam inordinate præſtetur jurando per falſa numina. Deinde adeſt neceſſitas, commune videlicet pacis emolumentum. Undè fit, licitum eſſe Catholicis pacem inire cum infidelibus, ab illis fidelitatem in pactis expoſcendo, quam aliàs nonniſi illicitè præſtant falſi numinis obteſtatione. Hoc aptiſſimo exemplo ex Auguſtino accepto rem ibi explicat D. Thomas, & aliis de uſura, ac de incidente in latrones, qui ut non occidatur, poteſt eis pecunias manifeſtare, quas diripiendo peccant.

Solutio applicatur. Hinc ad argumentum reſpondetur negando antecedens, quod nulla ex inductis probationibus evincitur. Non prima: quippè ſi ſcandali periculum adſit, poteſt pœnitens illud moraliter vitare, palam proteſtando ſe hæreſi illius Sacerdotis non conſentire, nec conſenſurum; ſed tantum abſolutionem petere ob ingentem neceſſitatem, ex qua æterna ſalus irreparabiliter pendet. Sivè verò periculum infectionis in hæreſi intercedat, ita ut prudenter ac moraliter timeat lapſum; tunc nec licitè abſolutionem petere valet, nec ad eam petendam ex præcepto tenetur: præceptum enim confitendi ſolum obligat, dum confeſſio moraliter poſſibilis eſt, & licitè fieri poteſt; ubi autem illa circumſtantia occurrit, jam confeſſio cenſetur moraliter impoſſibilis. Quod idem dicimus, ſi prudenter timeatur Sacerdotem hæreticum potius Sacramentum irriſurum, quàm adhibiturum legitimam abſolvendi intentionem: tunc enim nec pœnitens poteſt licitè abſolutionem petere, quia exponeretur ad ſacrilegium patrandum, nec ad id ex præcepto cogitur ſed potius ex communi Religionis lege obligatur ad omnia illa pericula præcavenda. Ceterum, quia non omnes hæretici cunctos ſequuntur errores, contingere poteſt quod Sacerdos, qui in illo eventu adeſt, circa Sacramentum Pœnitentiæ non erret; & quoties ea, quæ ad ipſum pertinent, moralem ſecuritatem nanciſcuntur, quod ſæpè evenire poteſt; tunc confeſſio cum illo licitè fieri valet, imò, & in utroque obligationem inducit. Et de hoc eventu concluſio loquitur, & loquuntur omnes Doctores, qui illi favent, ſervatis videlicet regulis generalibus neceſſario ſervandis.

Non ſecunda: nam pœnitens abſolutionis petitione Sacerdotem hæreticum ad peccandum non inducit; quid enim ex ſe licitum ac ſanctum expoſcit, ſed ob ingentem neceſſitatem utitur in bonum proprium peccato Sacerdotis, quod alias ipſe præter intentionem pœnitentis ac Eccleſiæ committit in collatione abſolutionis, quam licitè impendere poterat, ſi ad Deum converteretur. Id quod ſatis liquet præfato exemplo pacis publicæ à Catholicis cum infidelibus initæ: ex quo enim Catholici fidelitatem in pactis expoſcant, quam non niſi obteſtatione inanium Deorum infideles præſtant, non ideò eos ad peccandum inducunt. Similiter, ſi in mortis articulo pœnitens ſolum habere poſſet Sacerdotem Catholicum, quem certò ſciret in peccato lethali eſſe, nec de eo conterendum, ſed in illo ſtatu abſolutionem præſtiturum; adhuc licitè ab eo peteret abſolutionem, & ad id teneretur, quin inde ſequatur illum ad peccandum inducere, ſed ſolum ob urgentem neceſſitatem illius peccato uti: abſolutio enim, quæ petitur, ex ſe bona eſt, & quantum ex ſe eſt, licitè poteſt impendi; peccata autem, quæ Sacerdos in illius collatione committit, non ex pœnitentis petitione, nec ex juriſdictione ab Eccleſia commiſſa ortum ducunt, ſed ex depravato Sacerdotis uſu; quæ inordinatio abſolutè vitabilis eſt. Manente igitur ſolo periculo peccati mortalis abſolventis, eo quod ferè certo ſciatur non revocaturum hæreſim, aut conaturum contritionem, ne abſolvendo peccet, poterit infirmus in articulo mortis pro ſuæ eternæ ſalutis utilitate illo peccato uti.

Non item tertia: nam quod hæreticus ſit excommunicatus, non convincit non accipere juriſdictionem ab Eccleſia ad abſolvendum pœnitentem conſtitutum in articulo mortis, dum alter Sacerdos idoneus haberi non poteſt; alias non ſolum hæreticus, verum nec Sacerdos Catholicus excommunicatus in illo articulo abſolvere poſſet. Quod licet concedant Ledeſma ac Navarrus, omnes alii Doctores rejiciunt; ſatiſque falſitatis convincitur ex tam amplis Tridentini verbis: *Omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibuſvis peccatis, & cenſuris abſolvere poſſint.* In lege autem adeò favorabili, & in qua de periculo amittendi irreparabiliter æternam fœlicitatem agitur, nullum adeſt motivum favores reſtringendi, ita ut excommunicati excludantur à facultate abſolvendi in articulo mortis periclitantem. Quod autem Sacerdos hæreticus fidem non habeat, nihil eſt: nam ſicut eſto fidem non habeat, poteſt baptizare, imò, & Euchariſtiam validè conficere, eo quod poteſtas characteris amiſſione fidei non exuitur; ita validè abſolvere poteſt in illo articulo, quia clavium poteſtatem habet, & aliunde juriſdictionem ab Eccleſia recipit. Nec tandem ultima: nam D. Hermenegildus communionem è manu Arriani Epiſcopi accipere noluit, quia in illis circumſtantiis illa acceptio erat quædam profeſſio Arrianiſmi, quam ne faceret, ſine Euchariſtia mortem ſubire ſelegit, & debuit. Id quod etiam facere teneretur pœnitens, ſi in confeſſione cum hæretico ſimilis circumſtantia contingeret: prius enim confeſſionem omittere debuiſſet, quàm ſe confitendo ſignum aſſentiendi hæreſi præbere. Dum verò hæc pericula non urgent, ſed adſunt omnia, quæ ad ſecuritatem moralem valoris Sacramenti deſiderantur, poterit pœnitens in mortis articulo cum Sacerdote hæretico confiteri.

DUBIUM VII.

Utrum licitum ſit miniſtrare pœnitentiæ Sacramentum cum juriſdictione probabili?

QUamvis in limine dubii præcedentis hanc obiter attigerimus difficultatem, eam ad trutinam reducere congruum cenſemus; quippè ejus reſolutio admodum utilis eſt ad plures caſus ſatis in praxi frequentes. Plures enim ſunt opiniones hinc inde ſummo rationum pondere probabiliter decertantes, utrum ſit valida juriſdictio mortuo concedente? Si fuit legitimum de illa privilegium? Si abſque illius expreſſione fuit revocatum? Si Epiſcopus poſſit cum limitatione approbare? Et alia hujus generis, in quibus omnibus caſus quæſtionis contingit tam miniſtris, quàm pœnitentibus; iſtis, quia petunt abſolutionem ab eo, quem ſciunt ſolum habere juriſdictionem probabilem; illis verò, quia hujuſmodi juriſdictione utuntur ad abſolvendum. Loquimur autem de uſu illius juriſdictionis, circa cujus exiſtentiam adeſt ſententia probabilis non quacumque probabilitate etiam tenui, aut vix nulla: id enim à SS. D. N. Innocentio XI. damnatum eſſe ſupponimus, dum hanc rejecit propoſitionem, quæ in ordine eſt tertia: *Generatim dum de probabilitate, ſivè intrinſeca, ſivè extrinſeca, quamvis tenui, modo à probabilitatis finibus non exeatur, confiſi aliquid agimus, ſemper prudenter agimus.* Atque ideò miniſtrum utentem juriſdictione, circa quam ſolum adeſt probabilitas leviſſimæ innixa rationi, deſtituta graviſſimorum Theologorum authoritate, & ſolum ſequuta ab aliquibus infimæ notæ, illicite abſolvere dubitandum non eſt. *Propoſitio damnata.*

Loquimur igitur de juriſdictione, quæ tam ab intrinſeco, quàm ab extrinſeco ſit graviter, & certò probabilis, eo quod & rationis pondere munitur, & à Doctoribus virtute ac ſapientia præſtantibus defenditur; ac ſubinde quæ tam ex vi rationis quàm authoritatis potens ſit ut dubium deponatur, ac certo moraliter judicetur talem adeſſe juriſdictionem. Nec ad hujus difficultatis reſolutionem labyrinthis aut reflexionibus probabilioriſtarum egemus: independenter enim ab eorum doctrina ac contentioſa lite dubii deciſio habenda eſt.

§. I.

Communior, veriorque ſententia eligitur.

80 DIcendum eſt, licitam eſſe adminiſtrationem Sacramenti Pœnitentiæ cum juriſdictione probabili. Hæc aſſertio eſt communis, & ultra omnes probabiliſtas, eam defendunt Sanchez tom. 1. in decalog. *Concluſio.*

Digitized by Google

Sanchez, Turrianus Malder, Leſſius, Granad. Lugo, Averſa, Martinez, Villalob. Reginald. Palaus, Baſilius Leg. Henriquez, Diana, Dicaſtillo N. Bonæ Spei, N. Anton. N. Gabriel, Hoces, Elvas, Torrec. Corella, Lumbier, Filguera, Laſtra, Verricelli, Moya, Emman. à Conc. Suarez, N. Franciſc.

calog. cap. 9. lib. 3. ac de Matrim. diſp. 22. num. 63. Turrianus, Malder, Leſſius, Granados, quos ſequitur ac refert Lugo diſp. 19. ſect. 2. Averſa quæſt. 16. ſect. 5. ubi citat. Martinez, Villalobos, Reginald. Palaus tom. 1. diſp. 2. punct. 5. cum Baſilio Legionenſi, Henriquez, & aliis Diana part. 2. tract. 13. reſolut. 2. Dicaſtillo tract. 8. diſp. 10. aſſert. 2. n. 214. N. Bonæ Spei diſp. 9. n. 39. N. Antonius à Spiritu Sancto n. 824. N. Gabriel à S. Vincentio diſp. 9. q. 2. quæſit. 9. Hoces, Elvas, Torrecilla, Corella, Lumbier, Filguera, Laſtra, & alii exponentes propoſitiones damnatas. Addit Verricelli apud Moya tract. 1. quæſt. 9. Sacerdotem abſolventem ex quacumque opinionem re vera probabili intrinſecè vel extrinſecè circa juriſdictionem, validè abſolvere, idque moraliter ita certum eſſe, ut oppoſitam ſit improbabile, & falſum: ita refert, & ſequitur Emmanuel à Conceptione tract. de Sacram. Pœnit. diſp. 2. quæſt. 7. num. 128. à qua tamen cenſura abſtinemus, quia Authores non contemnendi oppoſitum docent. Item Suarez diſp. 26. ſect. 6. N. Franciſcus cap. 11. punct. 5. num. 74. & alii plures.

Fundamēt. Fundamentum autem principale, quo omnes innituntur, ſic efformari poteſt. Ad licitè miniſtrandum Pœnitentiæ Sacramentum ſufficit juriſdictio certò moraliter habita: ſed hanc habet qui utitur juriſdictione probabili ad abſolvendum: ergo licita eſt adminiſtratio Sacramenti Pœnitentiæ cum juriſdictione probabili. Conſequentia eſt legitima; præmiſſæ autem probandæ. Major igitur oſtenditur: tum quia non magis deſideratur juriſdictio ad licitè adminiſtrandum Pœnitentiæ Sacramentum, quàm poteſtas clavium; ſed Sacerdos licitè adminiſtrans hoc Sacramentum, ſolum habet moralem, & non metaphyſicam certitudinem poteſtatis clavium: non enim metaphyſicè verum eſt, hunc hominem hic, & nunc eſſe verè ordinatum, vel ob defectum intentionis Epiſcopi ordinantis, vel ob aliam latentem indiſpoſitionem, quæ in ordinatione occurrere potuit: ergo ad licitam hujus Sacramenti adminiſtrationem ſufficit juriſdictio certò moraliter habita. Tum etiam quoniam ſicut ad licitam Pœnitentiæ adminiſtrationem requiritur juriſdictio, ita ad idem Sacramentum licitè recipiendum deſideratur attritio, aut contritio ſupernaturalis: atqui licitè accedit pœnitens ad recipiendam abſolutionem cum ſola attritione, aut contritione certò moraliter habita: nemo enim citra revelationem redditur metaphyſicè certus de ſua contritione, ſed tantum moraliter quatenus adhibuit omnem dilligentiam humanam modo humano ſibi poſſibilem ad ſe diſponendum ut eliciat contritionem: ergo ſimiliter, qui cum juriſdictione certò moraliter habita abſolvit, licitè abſolvit. Tum denique; nam qui nullo periculo nullitatis exponit Sacramenti valorem, licitè illud miniſtrat: ſed qui utitur juriſdictione certò moraliter habita, nullo periculo nullitatis exponit Sacramenti valorem; aliàs etiam pœnitens adhibens ex parte materiæ ſolam contritionem certò moraliter habitam, & ſimiliter Sacerdos ſolam poteſtatem clavium, de qua ſolum moraliter certus eſt, periculo exponeret Sacramentum: ergo.

Minor autem prioris ſyllogiſmi, in qua præcipua ſtat difficultas, oſtenditur; nam dum quis habet opinionem graviter probabilem de exiſtentia, aut obtentione juriſdictionis, unum è duobus neceſſario verificandum eſt, vel quod illa ſententia in re vera ſit, vel quod ſit falſa. Si primum, habemus intentum; quippe impoſſibile eſt ſententiam in re veram eſſe, & quod juriſdictio ab Eccleſia communicata non adſit: ſententia enim eſt vera per conformitatem ad rem, quam affirmat; id autem quod ab illa ſententia affirmatur, eſt juriſdictio actu exiſtens. Si verò ſecundum contingat, ſententiam videlicet eſſe ex re falſam, etiam habetur certo moraliter juriſdictio; ergo utens ſententia probabili de obtentione juriſdictionis, certò moraliter habet juriſdictionem. Aſſumptum probatur; etenim dum adeſt publicus, & communis error circa juriſdictionem, Eccleſia certò tribuit talem juriſdictionem, defectuſque ſupplet, itaut facta ex illo communi errore ſint valida; ſed dum ſententia falſa in re eſt graviter probabilis tam ab intrinſeco, quàm ab extrinſeco, & communiter exiſtimatur ut vera, datur publicus, & communis error circa juriſdictionem: ergo dum ſententia graviter probabilis eſt falſa, certò moraliter habetur juriſdictio. Major, in qua diſſidium eſſe poterat, conſtat *ex titulo colorato*: cum enim aliquis ob occultum impedimentum non eſt verus Parochus, & communiter ut legitimus Confeſſor exiſtimetur, ob errorem publicum Eccleſia illi tribuit juriſdictionem, & Sacramenta ab eo facta ut rata habentur. Ergo etiam utenti ſententia ſatis probabili, ac communiter exiſtimata vera, confertur certò juriſdictio. Patet conſequentia, tum à fortiori: quia etiam in hoc eventu viget publicus error; quod eſt motivum concedendi juriſdictionem in titulo colorato: Tum etiam: nam titulus quantumvis coloratus nequit anteferri communi opinioni urgenti ratione ac graviſſimorum Doctorum authoritate innixæ. Quo circa ſi titulus coloratus, falſiſque coloribus depictus certam facit juriſdictionem, potiori jure opinio graviter probabilis.

Confirmatur primò ex lege *Barbarius, ff. de officio Prætoris*: ubi approbatur quidquid egerit Prætor, qui communiter, & publicè ut judex legitimus exiſtimatur, quamvis in re verus judex non ſit, nec ullum habeat titulum judicandi ſibi à Principe conceſſum; Ergo idem à fortiori aſſerendum eſt de ſententiis in Pœnitentiæ foro latis ab eo, qui utitur ſententia graviter probabili, & communiter exiſtimata vera, licet in re falſa ſit. Patet conſequentia; tum, quia ſententiæ in foro Pœnitentiæ latæ, Sacramenti irritatio, animarumque periculum præponderant ſententiis à Prætore illegitimo deciſis; iſtæ enim faciliori remedio reparari poſſunt. Tum etiam: nam reſpublica ob ſuam pietatem, ac rectam populi gubernationem probat ut ratas eas ſententias, quæ à Prætore illegitimo, communiter exiſtimato legitimo, proferuntur; ſed reſpublica nec in pietate, nec in recta ſubditorum gubernatione Eccleſiam piiſſimam ac prudentiſſimam excedit: ergo etiam Eccleſia approbat, & ratam cenſet abſolutionem, aut ſententiam collatam à miniſtro communiter, & publicè exiſtimato legitimo ob ſententiam urgenter, & graviter probabilem, exiſtimatamque communiter veram, licet aliàs miniſter illegitimus ſit ob falſitatem ſententiæ in re. Cumque Eccleſia nequeat abſolutionem ab illo miniſtro collatam ſua probatione firmare, niſi concedendo juriſdictionem, qua abſolutio validè fiat, conſequens eſt Eccleſiam certo conferre juriſdictionem quoties quis abſolvit cum ſententia communi ſenſu probabili. *Confirm. 1.*

Confirmatur ſecundò, ſolidiſſimeque fulcitur ex univerſali Eccleſiæ conſuetudine, in qua ipſa ſciente, & non reluctante prævaluit uſus abſolvendi cum probabili juriſdictione, uti neminem fugit, teſtaturque Tamburinus tom. 3. lib. 5. cap. 4. §. 8. his verbis: *Univerſali Eccleſiæ conſuetudine omnes ferè Sacerdotes (excipe paucos, & hos nimis timidos, vel indoctos nimis) abſolvunt cum juriſdictione probabili*. Parentheſim non curamus, quia non modicè doctos oppoſitum defendere ſcimus. Hæc tamen conſuetudo univerſalis certam oſtendit juriſdictionem præſtitam ab Eccleſia: non enim tam frequentem uſum permitteret, ſi in eo periculum fruſtrationis, aut nullitatis Sacramenti prævideret: quippè nunquam niſi in caſu neceſſitatis alia Sacramenta miniſtrari permiſit frequenter ſub modo expoſito periculo fruſtrationis, aut nullitatis, ut baptizari aqua roſacea, vel quo ſimili. Ergo econverſo nulla neceſſitate cogitur ad conſentiendum, ſed ſcienter, & libere conſentit uſum adeò communem abſolvendi cum juriſdictione probabili, id nullum ſecum affert periculum fruſtrandi Sacramentum; quod aliunde nequit oriri, niſi quia ſciens, & volens juriſdictionem ſic utentibus largitur. *Confir. n. 2.* Tambur.

81 Reſpondebis primò, aliud eſſe Eccleſiam non impedire poſitivè abſolutionem cum juriſdictione probabili, aliud verò poſitivè conferre juriſdictionem ad ita abſolvendum. Primum igitur verum eſt, ex quo tamen ſecundum non deducitur: poteſt namque Eccleſia merè negativè ſe habere ad utrumque, ita ut nec juriſdictionem conferat, nec abſolutionem cum ſola juriſdictione probabili impediat, ſuſpendendo prohibitionem, tum ne lites excitentur, & jurgia, quæ nonnunquam ſcandala in Eccleſia parturiunt; tum quia Eccleſiæ, ac Prælatis non conſtat, an abſolutio cum ſola juriſdictione probabili ſit in praxi, ut eam prohibere valeant. Eo vel maximè, quia conſuetudo in hac materia nihil certum ſtatuere, ac introducere poteſt, ut *Evaſio.*

liquet

liquet ex cap. 2. *de Pœnitentiis* in 6. ubi dicitur: *Nulla quoque conſuetudine poteſt introduci, quod aliquis præter ſui ſuperioris licentiam Confeſſorem ſibi eligere valeat, qui eum poſſit abſolvere vel ligare.*

Præcluditur. Hæc tamen evaſio, quæ præcipuum adverſariorum fundamentum continet, facilè præcluditur: nam in re adeò gravi, ex qua tot animarum ſalus pendet, Eccleſia merè negativè ſe habere non poteſt, nec poſitivè conferendo juriſdictionem, nec prohibendo uſum ſententiæ, aut juriſdictionis probabilis. Quod ſic oſtenditur: etenim omnes Prælati ſuperiores, quàm inferiores tenentur ex juſtitia oves ſibi creditas per rectam ſalutis ſemitam dirigere, ac à noxiis doctrinis, tramiteque perditionis avertere, ita ut ſi ſubditos periculoſam viam, damnationique expoſitam, arripere permittant, cum illos de facili ab ea arcere poſſunt, graviſſimè delinquant: ſcriptum eſt enim, quod de ipſorum manibus ſanguis ſubditorum exquiretur; atqui ſi Eccleſia in re, de qua agimus, mere negativè ſe haberet, Prælati oves ſibi creditas incertam ſalutis viam, periculiſque plenam carpere, ac plurimis ſacrilegiis ſe exponere permitterent: ergo vel dicendum eſt, Eccleſiam non ſe habere negativè, vel quod omnes Prælati ita omiſſivè ſe habentes graviſſimè delinquunt; inferiores, quia ſuperiores præſertim Summum Pontificem de re conſcium non faciunt, ut hæc ingentia damna de facili, ut poteſt, amoveat; ſuperiores, Pontifices maximè, quia eiſdem periculis non occurrunt, nec poſitive conferendo juriſdictionem ut illa Sacramenta valida exiſtant, nec prohibendo abſolutionem cum juriſdictione probabili. Cum igitur dicendum non ſit, Prælatos ita graviſſimè delinquere, neceſſario convincitur Eccleſiam poſitivè conferre juriſdictionem utentibus ſententia probabili juriſdictionis obtentæ: non enim hujuſmodi uſum huc uſque prohibuit.

Deinde: nam dicere Pontificem uſum illum abſolvendi cum probabili juriſdictione non prohibere, ne lites in Eccleſia excitet, vel quia rei conſcius non eſt, nullo modo ſatisfacit, nec fundamenti expenſi robur infringit. Tum, quia in re adeò magni ponderis, ex qua tot fidelium ſalus vel interitus pendet; minimè Pontifices, quaſcumque prævidérent lites, illis detinerentur ne prohibitionem adhiberent, ſicut nec eo motivo detinentur in damnatione, quæ paſſim fit aliarum plurium propoſitionum ad animarum ſalutem non ita conducentium. Tum, quia nullum eſt fundamentum exiſtimandi lites ac jurgia futura eſſe ex quo Pontifex id prohibeat: omnes enim, ut in aliarum propoſitionum damnatione faciunt, caput ſubmitterent, Pontificiſque deciſioni ſtarent. Tum præſertim: quia adhuc gratis admiſſo Pontificem ob lites futuras rem non prohibere, inde non infertur merè negativè ſe habere, ita ut nec abſolutionem cum juriſdictione probabili damnet, nec poſitivè juriſdictionem impendat, ut abſolutio teneat: nam eo ipſo quod illum uſum damnare non audeat, tenetur ex juſtitia poſitivè, & certo juriſdictionem conferre, ne tot Sacramenta irritè fiant, animæque pereant; alias ſi negativè omnino ſe haberet, ea damna ipſi in crimen imputarentur, cum ea facilè amovere poſſet, juriſdictionem conferendo.

Continuatio impugnationis. Nec verum eſt, Pontificem rei conſcium non eſſe, ut prohibeat, ſi velit. Tum, quia nihil frequentius invenitur, quàm confeſſiones emiſſæ coram miniſtris juriſdictione probabili utentibus, vel quia habent privilegium, de cujus non revocatione, aut legitima conceſſione opinatur, vel quia cum limitatione ſunt approbati, vel quia utuntur juriſdictione, quam adhuc mortuo concedente perſiſtere probabile eſt, vel ob quid ſimile, quod paſſim contingit. Tot autem ac adeò frequentes confeſſiones ad Summorum Pontificum notitiam non acceſſiſſe incredibile eſt. Tum etiam: quia nedum ad eorum aures, verum ad oculos pervenit; ſiquidem ex propria ſcientia, ac aperta librorum relatione evidenter ſciunt miniſtros cum juriſdictione probabili validè ac licitè abſolvere poſſe: id enim & defenditur, & imprimitur non in theſibus particularibus ab uno vel altero infimæ notæ Authore propugnatis, ſed in libris præ manibus omnium habitis, ſeduloque diſcuſſis, ſuffragium ferentibus Cardinalibus, Epiſcopis, ac Doctoribus celebrioribus Univerſitatum, ita ut hoc ſit eorum commune aſſertum. Ergo recurſus ad hujuſmodi notitiæ carentiam nullus eſt.

Et quidem hæc adverſariorum evaſio ſatis Apoſtolicam Sedem deprimit, dum rem adeò manifeſtam ignorare adſtruit.

Ulterior everſio. Nec tandem ſatisfacit, quod in fine evaſionis additur. Nam etſi nulla conſuetudine introduci valeat, aliquem abſque ſuperioris licentia poſſe abſolvere, aut Confeſſorem eligere, pro ut citat. cap. decernitur; poteſt tamen in uſum ac conſuetudinem verti, quod licentia, & juriſdictio à ſuperiori concedatur, ut inferior abſolvere, vel Confeſſorem eligere poſſit; atqui in Eccleſia prævaluit conſuetudo conferendi juriſdictionem certam miniſtris utentibus ſententia ſatis probabili juriſdictionis conceſſæ: ergo certò moraliter habent juriſdictionem. Major, in qua ſtat difficultas, juriſdictionem, videlicet, certò acquiri poſſe conſuetudine, eſt expreſſa deciſio capit. *Cum contingat* 3. de foro competenti. Unde ſic interpretantur, & ſequuntur Navarrus cap. *Placuit* de Pœnit. diſt. 6. num. 36. Sotus in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 2. ad 2. & alii. *Navarr. Sotus.*

Aliud effugium. 82 Secundò reſpondebis negando majorem propoſiti fundamenti univerſaliter intellectam: quippe non omnis qui habet juriſdictionem certo moraliter ſibi ab Eccleſia conceſſam, poteſt licitè abſolvere, ut patet in abſolvente titulo colorato: hic enim certò moraliter habet juriſdictionem ex conceſſione Eccleſiæ, ne Sacramenta, quæ miniſtrat, irrita ſint; & tamen illicitè abſolvit, quamvis aliàs Sacramentum ſit validum. Similiter ergo qui utitur juriſdictione probabili ad abſolvendum, validè Sacramentum conficiet ob juriſdictionem ſibi certò conceſſam in favorem pœnitentium, & valoris Sacramenti; non verò licitè abſolutionem conferre poterit.

Rejicitur; Verùm nec effugium iſtud aliquid evincit. Tum, quia plus quid in ſui favorem habet qui abſolvit cum juriſdictione probabili, quàm qui abſolvit titulo colorato, ut ex ſe patet; ſed hic validè conficit Sacramentum: ergo ille, & validè, & licitè: non enim aliud apparet, in quo melioris conditionis ſe habere poſſit. Tum etiam & à priori: quoniam ideò qui abſolvit juriſdictione titulo colorato habita, illicitè abſolvit, quia Sacramentum miniſtrat contra præceptum Eccleſiæ ſibi impoſitum ratione excommunicationis, vel remotionis ab officio, ne Sacramenta miniſtret; ſed qui abſolvit cum juriſdictione probabili, nullo premitur præcepto ne abſolvat: ergo & validè, & licitè abſolvit. Tum denique: nam qui utitur juriſdictione probabili, ex uno capite ſcit validè conficere Sacramentum ob juriſdictionem ſibi certò moraliter ab Eccleſia conceſſam, caſu quo illa, quam habet ex vi ſententiæ probabilis, certa non ſit; atque ideò periculo nullitatis Sacramenti non exponitur. Deinde ex alio capite habet in ſui favorem ſententiam probabilem, ratione cujus prudenter judicat juriſdictionem ſibi conceſſam eſſe, vel ob privilegium, vel ob alium titulum: ergo non ſolum validè, ſed etiam licitè abſolvit. Patet conſequentia: quippè ut quis licitè abſolvat, ſufficit ſcire ſe nullo periculo irritationis Sacramentum exponere, nullam prohibitionem miniſtrandi habere, & aliunde prudenter judicare ratione ſententiæ probabilis habere ex ſe juriſdictionem independenter ab eo quod Eccleſia eam ſibi tunc communicet, ne Sacramentum fiat nullum.

§. II.

Sententia contraria ſatisfit.

83 Oppoſitam ſententiam docet Cardenas in criſi Theolog. Salas traT. 8. diſp. unic. ſect. 10. num. 101. & ſect. 27. num. 286. Peregrinus, & alii apud Averſam quæſt. 16. ſect. 3. indicatque Nugnus quæſt. 8. art. 5. dub. 1. Poteſtque ſuaderi hoc unico ac ſatis efficaci fundamento. *Cardenas, Salas, Peregrinus, Nugnus.* Nam in his, quæ pertinent eſſentialiter ad valorem Sacramentorum, illicitum eſt ſequi opinionem probabilem tutiori relicta; ſed juriſdictio eſt de neceſſitate Sacramenti Pœnitentiæ, ita ut abſolutio ſine juriſdictione collata ſit nulla: ergo in decidendo an licitum ſit miniſtrare Pœnitentiæ Sacramentum cum juriſdictione probabili, tenemur ſententiam tutiorem eligere probabili relicta. *Argumentũ difficile.* Tum ſic: ſed ſententia affirmans licitum eſſe miniſtrare hoc Sacramentum cum juriſdictione probabili non eſt ita tuta ac oppoſita, quæ docet non ſufficere juriſdictionem pro-

Digitized by Google

probabilem, ſed eſſe neceſſariam ordinariam, aut delegatam certò habitam, quippè nullum periculum fruſtrandi Sacramentum imminet, ubi certa habetur juriſdictio: imminet autem ubi ſolum eſt probabilis: ergo illicita eſt Sacramenti adminiſtratio cum probabili juriſdictione. Major eſt definita à SS. D. N. Innocentio XI. qui in ſuo decreto hanc propoſitionem damnavit, quæ eſt prior in ordine: *Non eſt illicitum in Sacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, &c.* Minor autem à Tridentino decernitur, ut ex dictis dub. præc. liquet. Utraque verò conſequentia eſt legitima. Subſumptaque minor inſerta probatione conſtat.

Propoſitio damnata.

Solutio Lugonis.

84 Huic objectioni reſpondet Lugo ubi ſupra, §. 1. num. 30. Sacerdotem abſolventem cum juriſdictione probabili extra mortis articulum, licitè ac tutè procedere, quia nullo periculo exponit pœnitentis ſalutem, eo quod ſi pœnitens non fuerit rectè abſolutus ab illo miniſtro juriſdictionis probabilis, poteſt ante mortem cum altero Sacerdote certæ juriſdictionis iterum confiteri, & ab omnibus peccatis abſolvi; ab illis quidem, quæ tunc confitetur, directè: indirectè verò ab oblivioni datis, & ab aliis à priori Sacerdote forſan non abſolutis. In mortis autem articulo inquit per principia intrinſeca ſibi non videri miniſtrum poſſe licitè abſolvere cum probabilitate juriſdictionis, quamvis per principia extrinſeca non eſſet condemnandus qui ita abſolveret.

Rejicitur primò.

Verum hæc doctrina argumenti difficultatem non diruit: nam licet ea ſalvari poſſet, Sacerdotem non exponere pœnitentis ſalutem periculo damnationis: non tamen ſalvat Sacerdotem abſolventem cum juriſdictione probabili non exponere Sacramentum periculo nullitatis: ſed qui ita abſolvit, illicitè procedit: ergo licita non eſt abſolutio extra mortis articulum cum probabilitate juriſdictionis. Minor conſtat, tum quia exponere Sacramentum periculo irritationis, eſt gravis irreverentia Sacramento irrogata. Tum: nam ideò SS. Innocentius XI. damnavit propoſitionem in argumento relatam; quoniam qui in conferendis Sacramentis utitur ſententia probabili de valore Sacramenti relicta tutiore, illud exponit periculo nullitatis. Major autem oſtenditur; nam ſi dum Sacerdos abſolvit extra mortis articulum cum juriſdictione probabili, nulla eſſet contingentia fruſtrationis Sacramenti, ſed certa ſecuritas valoris illius, nulla etiam eſſet contingentia, aut periculum damnationis pœnitentis; ſi enim Sacramentum ſecurum eſt, eandem certitudinem, ac ſecuritatem habebit, pœnitentis peccata remiſſa fuiſſe; atqui pro certificanda pœnitentis ſalute recurrit ille Author ad aliam abſolutionem, quam pœnitens accipere poteſt ante mortem ab alio miniſtro certæ juriſdictionis; ergo ſignum eſt, quod juxta hunc modum dicendi Sacerdos abſolvit cum formidine valoris Sacramenti, atque ideò quod illud periculo fruſtrationis exponit.

Secundò.

Deinde; differentia, quam ſtatuit inter principia intrinſeca certificantia de pœnitentis ſalute, ac valore abſolutionis collatæ à miniſtro juriſdictionis probabilis extra mortis periculum, & non certificantia de eiſdem ſi abſolutio conferatur ab eodem miniſtro in periculo mortis, ſubſiſtere non poteſt: nam Chriſtus eandem materiam, formam, & juriſdictionem inſtituit pro Sacramentis in articulo mortis miniſtratis, ac pro aliis, quæ in reliquo vitæ tempore miniſtrantur: ergò ſi in articulo mortis imminet periculum damnationis pœnitentis, ac fruſtrandi Sacramentum miniſtratum à Sacerdote habente juriſdictionem probabilem, idem periculum aderit in eadem miniſtratione Sacramenti facta pro alio tempore vitæ, aut econverſo; atque ideò vel in utroque eventu eſt ab intrinſeco illicita illa abſolutio, vel in utroque licita; imò conſequentior aptiorque doctrina videretur illam abſolutionem illicitam ac incertam in vitæ proceſſu aſſerere, quia incerta ac illicita adhuc in mortis articulo. Hac ratione firmavimus ex D. Thoma in priori parte hujus tract. diſp. 5. dub. 7. §. 7. attritionem ſufficientem ad valorem confeſſionum, quæ decurſu vitæ fiunt, ſufficere etiam ad valorem illius, quæ in articulo mortis conficitur.

Obſervatio pro ſolutione.

85 Relicta igitur hujuſmodi ſolutione, ac aliis à diverſis Doctoribus excogitatis, quia eas inſufficientes cenſemus, ut communem, ac legitimam proponamus, obſervandum eſt plura eſſentialiter deſiderari ad cujuſcumque Sacramenti valorem, nimirum, materiam, formam, ac intentionem miniſtri, & ultra hæc ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ expoſcitur etiam eſſentialiter juriſdictio, ita ut quodcumque ex his deficiat, aut non concurrat, Sacramentum irritum fiat. Ceterum licet hæc omnia eſſentialiter requirantur ex Chriſti inſtitutione, hæc intercedit differentia inter juriſdictionem, ac alia eſſentialiter exacta, quod juriſdictio conceditur miniſtris ab Eccleſia, quæ ideò poteſt eam ſupplere, dum miniſter juriſdictionem non habet. Materia autem, forma, & intentio miniſtri longè aliter ſe habent: nam ſi non apponuntur quæ à Chriſto inſtitutæ ſunt, Sacramentum non tenet, quia Eccleſia eas ſupplere non poteſt: nequit enim formas, ac materias Sacramentorum mutare, nec facere quod ſit legitima materia Sacramenti, quam Chriſtus non deſignavit, aut non inſtituit. Ex quo fit, quod ſi quis innixus ſententia probabili extra caſum neceſſitatis baptizaret aqua roſacea, illicitè Sacramentum miniſtraret, eo quod & uteretur medio opinabili, & defectibili, relicto tuto ac certo pro ſalute proximi, & exponeret Sacramentum periculo irritationis. Cum enim Sacramenti valor ſit pendens ex Chriſti inſtitutione, ſi ab ipſo eſſentialiter requiſita non apponantur, Sacramentum illud nullum erit. Contingens autem eſt, aquam roſaceam non eſſe partem aptam Sacramenti: nam id ex Scriptura, Conciliis, aut Eccleſiæ declaratione non conſtat; aliunde Eccleſia, ut dictum eſt, eam aptam facere non poteſt; ac tandem ſententia probabilis aſſerens eſſe materiam aptam, poteſt eſſe falſa. Quocirca qui extra eventum neceſſitatis illa materia uteretur ad conficiendum Sacramentum, ex omni principio ſe exponeret contingentiæ fruſtrationis Sacramenti.

1. Solutio.

Hinc ad argumentum reſpondetur primo, diſtinguendo majorem, quæ ſi intelligatur de his, quæ pertinent eſſentialiter per modum materiæ, formæ, aut intentionis ad valorem Sacramenti, concedenda, vel omittenda eſt; neganda verò intellecta de eo, quod pertinet eſſentialiter ad valorem Sacramenti per modum juriſdictionis; & conceſſa minori diſtinguendum eſt conſequens eodem modo. Nec oppoſitum evincitur propoſitione damnata à SS. D. N. Innoc. XI. quippè ſolùm primum, & non ſecundum intendit; cujus ratio conſtat ex prænotatis: nam Pontifex eo collimat, ut Sacramenta diſcrimini nullitatis non exponantur, nec animæ contingentiæ irreparabilis damnationis. Hæc autem damna ſolum imminent, dum qui conficit Sacramentum, apponit materiam, formam, aut intentionem probabilem, & incertam; tunc enim ſi contingat, ut contingere poteſt ob ſententiæ fallibilitatem, materiam, v. g. appoſitam non eſſe aptam, & à Chriſto inſtitutam, cum Eccleſia defectum ſupplere nequeat, nec eam reddere aptam, diſcrimina, quæ imminebant, in re ſequuntur, adeò ut Sacramentum ſit nullum, animæque ſalus deperdita, niſi aliunde reparetur. Dum verò quis in Sacramenti Pœnitentiæ adminiſtratione utitur juriſdictione ſatis probabili, oppoſitum militat: eſto namque ſententiam illam eſſe falſam contingat, cum Eccleſia, quoties adeſt error communis, certo moraliter juriſdictionem ſuppleat, & conferat, nulli periculo Sacramentum eſt obnoxium, nec pœnitentis ſalus diſcrimini damnationis. Ex quo patet omittendam eſſe minorem ſubſumptam, & negandam conſequentiam inde deductam: dummodo enim quis utatur medio certo ac tuto, non tenetur ad tutius; aliàs cum intentio formalis ſit tutior, quam virtualis, nemo licitè poſſet Sacramentum conficere cum virtuali intentione, ſed ad formalem habendam cogeretur, quam ſemper habere moraliter impoſſibile eſt. Nec item pœnitens licitè poſſet circumſtantias non mutantes ſpeciem omittere, aut abſolutionem cum ſola attritione ſupernaturali recipere, eo quod in plurium ſententia tutior Sacramenti pars ſit contritio, circumſtantiæque non mutantes ſpeciem detegendæ, cujus oppoſitum ſatis conſtat ex communi Doctorum ſententia, & ex ſupra ſtatutis diſp. 7. dub. 1. num. 51. & ſequent. Quamvis igitur permittatur, tutiorem eſſe abſolutionem collatam cum juriſdictione ordinaria, aut delegata, quàm cum juriſdictione probabili; inde non ſequitur hanc eſſe illicitam, quippè quæ tuta ac ſecura eſt, nulloque diſcrimini fruſtrandi Sacramentum expoſita; & qui tuta via procedit, ad amplius non premitur.

Nec

Digitized by Google

Replica. Nec refert, ſi opponas, Pontificem in prædictæ propoſitionis damnatione non dixiſſe illicitum eſſe in conferendis Sacramentis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti relicta tuta, ſed relicta tutiori: ergo ſi abſolutio collata cum juriſdictione ordinaria, aut delegata quarum exiſtentia eſt extra omnem opinionem, eſt tutior quàm ea, quæ confertur cum juriſdictione probabili, hæc erit illicita, eſto aliàs ſit tuta. ¶ Non, inquam, refert: Tum quoniam Pontifex intelligendus eſt de opinione probabili de his, quæ pertinent ad valorem Sacramenti per modum materiæ, formæ, ac intentionis, quarum defectum Eccleſia ſupplere nequit, ſi quæ ad Sacramenti formationem apponuntur, aptæ non ſunt; non verò de opinione graviter probabili circa juriſdictionem, quam modo dicto ſupplere valet, ac in re ſupplet. Tum etiam: quia triplex opinio probabilis conſideranda eſt; una, quæ ſit conjuncta formidini de valore Sacramenti; alia, quæ connectatur morali certitudini, atque ideo tuta ac certa; alia denique, quæ ſit tutior, eo quod aſſerat non ſolum id quod eſt conforme legi, ſed quod omnibus modis dicit majorem conformitatem. Pontifex igitur in damnata propoſitione loquitur de prima opinione probabili formidini conjuncta comparativè ad tutam, non verò de iſta reſpectivè ad tutiorem; licet alias verba ſpecie tenus oppoſitum indicare videantur. Et ratio ex dictis patet: nam ſolum intendit ne Sacramenta exponantur periculo nullitatis; hoc autem locum habet, dum quis utitur opinione probabili formidoloſa; non verò cum eſt moraliter certa ac tuta.

Alia argumenti ſolutio. 86 Secundò poſſet quis ad argumentum principale haud improbabiliter reſpondere, concedendo totum primum ſyllogiſmum, & negando minorem ſubſumptam; cujus inſerta probatio non urget; nam dum miniſter abſolvit cum ſententia tam ab intrinſeco quam ab extrinſeco ingenter probabili juriſdictionis, non abſolvit cum ſola juriſdictione probabili, ac contingenti, ſed cum certo moraliter habita, eo quod ſi ſententia in re falſa ſit, ob communem errorem juriſdictio certo moraliter confertur ab Eccleſia. Unde fit, ita abſolventem nullo diſcrimini exponere Sacramenti valorem, & conſequenter ſententiam aſſerentem illam abſolutionem eſſe licitam, nullo periculo eſſe expoſitam. Cum ergo ut hæc ſententia eſſet minus tuta quàm oppoſita, deberet eſſe magis obnoxia periculis, & hoc ita non ſit: implicat enim, id cui nullum periculum imminet, eſſe magis obnoxium periculis; ſequitur quod non ſit minus tuta quàm contraria. Tum etiam: quoniam licet metaphyſicè verum ſit, Epiſcopum, qui verè Epiſcopus eſt, ac Parochum, qui verè eſt talis, habere juriſdictionem ordinariam, atque ideò abſolutionem ab illis præſtitam eſſe licitam, ac omninò ſecuram; tamen non eſt verum metaphyſice hunc hominem eſſe verè Epiſcopum, aut Parochum, vel ob defectum Baptiſmi, vel ob defectum intentionis miniſtrantis ordines, vel ob ſimilem occultam indiſpoſitionem; & conſequenter metaphyſice verum non eſt, hunc hominem, qui Epiſcopus aut Parochus cenſetur, habere juriſdictionem ordinariam, abſolutionemque ab eo præſtitam eſſe licitam, ac ſecuram; ſed tantum eſt verum moraliter, quatenus nulla eſt ratio ſuſpicandi de ejus ordinatione, ac juriſdictione; ſed qui abſolvit cum juriſdictione probabili, habet etiam juriſdictionem certo moraliter; ergo ſententia docens non ſufficere ad licitè abſolvendum juriſdictionem probabilem, ſed eſſe neceſſariam ordinariam, non eſt magis tuta quàm oppoſita. Patet conſequentia, tum quia juriſdictio non eſt magis certa in Parocho, quàm in abſolvente cum ſententia graviter probabili juriſdictionis obtentæ. Tum etiam: quia aliàs ſequeretur, neminem poſſe licitè abſolvere præter illum, cui certò metaphyſicè, ac per divinam revelationem conſtat habere juriſdictionem; quod ſatis abſurdum eſt.

Objectio. 87 Dices, miniſtrum abſolventem cum ſententia probabili juriſdictionis non habere certo moraliter juriſdictionem; nam hæc certitudo moralis nititur in eo quod Pontifex conferat juriſdictionem, dum ſententia probabilis miniſtri in re eſt falſa; ſed certum non eſt, Pontificem in hoc eventu juriſdictionem conferre, ſed tantum probabile, ſiquidem à pluribus negatur: ergo miniſter abſolvens cum juriſdictione probabili non habet juriſdictionem certo moraliter, ſed tantum probabiliter, ac contingenter; atque ideò ſententia docens hanc abſolutionem eſſe licitam, non eſt ita tuta, ac oppoſita.

Diſpellitur. Reſpondetur, miniſtrum abſolventem cum juriſdictione probabili habere duplicem certitudinem moralem juriſdictionis; una, quæ oritur ex ipſa ſententia: nam eo ipſo quod aliquid ſit graviter probabile tam ab intrinſeco ratione fundamenti urgentis, quàm ab extrinſeco ob numerum, ac authoritatem Doctorum id aſſerentium, eſt certum moraliter, ut patet in attritione ſupernaturali, quæ ob iſtam rationem eſt pars Sacramenti moraliter certa, qua quiſque licitè uti poteſt, ut diſp. 7. dub. 1. diffuſe expendimus, præſertim à num. 53. Secunda provenit ex principio in objectione aſſignato, ex quo nimirum Eccleſia, aut Pontifex tribuat juriſdictionem abſolventibus in vi illius ſententiæ caſu quo falſa ſit. Quo circa ſi prior certitudo moralis non ſufficit, adeſt ſecunda, quæ eſt præcipua, tollitque in praxi omnem formidinem fruſtrandi abſolutionem; hæc enim nunquam datur cum ſola juriſdictione probabili, ſed cum certitudine morali juriſdictionis ab Eccleſia collatæ. Eſſe autem certum moraliter, Pontificem ſupplere, aut conferre in hoc eventu juriſdictionem, conſtat ex his, quæ pro firmanda aſſertione adduximus. Nam Eccleſiæ pietas, ac recta gubernatio ex Spiritus Sancti directione deficere non poteſt in rebus graviſſimis, ac ad fidelium æternam ſalutem ſpectantibus: atqui ſi in caſu de quo in præſenti non tribueretur certò juriſdictio, Eccleſiæ pietas, prudenſque regimen in illis deficeret: ſiquidem videret plura Sacramenta irritè fieri, totidemque animas perire, & his damnis non occurreret, cum facilè poſſet vel prohibendo uſum abſolvendi cum juriſdictione probabili, vel conferendo juriſdictionem, ut illa Sacramenta eſſent valida ac licita: ergo cum ſit intolerabilis error dicere, Eccleſiæ pietatem, rectamque gubernationem in re adeò urgenti deficere, aliundeque uſum illius abſolutionis non prohibuerit, omnino certum moraliter erit tribuere juriſdictionem miniſtris abſolventibus cum juriſdictione probabili: aliàs neceſſario concedendum eſt, Pontificem, cui cura animarum præcipue incumbit graviſſimè delinquere, remedia illis damnis non apponendo. Nec obeſt (ut inſertæ minoris probationi occurramus) quoſdam Doctores oppoſitum docere, ut non ſit certum moraliter Eccleſiam in prædicto caſu conferre juriſdictionem; ſicut certitudo moralis ſententiæ aſſerentis attritionem ſupernaturalem eſſe partem aptam Sacramenti, non infringitur ex eo quod multis oppoſitum arrideat. Id quod aliis inſtantiis explicuimus in priori hujus tract. parte, diſp. 5. dub. 7. num. 307. Et quidem vix eſt aliquid quantumvis certum non tantum moraliter, verum etiam metaphyſicè, cui aliqua non opponatur ſententia, ut liquet in illo principio lumine naturali noto: *Omne, quod movetur, ab alio movetur*; quod tamen à nonnullis negatur.

Precedens ſolutio roboratur. Ex his autem ſecunda principalis argumenti ſolutio urgentius confirmatur. Non juxta noſtram ſententiam ſalvantur valida ac licita pene infinita Sacramenta, quæ bona fide miniſtrantur, ac recipiuntur, ſalvatur deinde Eccleſiæ pietas, ac rectum regimen, ſanaque Prælatorum conſcientia, præſertim Pontificis, qui graviſſimè ſuo muneri deficeret, ſi nec uſum abſolvendi cum juriſdictione probabili impediret, nec juriſdictionem ita abſolventibus certò ac poſitivè concederet. Hæc autem non ſalvat ſententia contraria, ſed oppoſita inconvenientia devorare, inque adeò terribiles ſcopulos ſe conjicere cogitur: ergo non magis tuta eſt, quàm quæ docet abſolutionem cum juriſdictione graviter probabili collatam eſſe licitam.

D U B I U M VIII.

An, & pro quibus confeſſionibus egeat miniſter approbatione Ordinarii.

87 Diſſeruimus hactenus de poteſtate ordinis, & poteſtate juriſdictionis omninò requiſitis in miniſtro Sacramenti Pœnitentiæ, ut licitè, & validè abſolvat. Ad diſputationis verò integritatem agendum ſupereſt de approbatione ab Ordinario obtinenda. Porrò inter-

Digitized by Google

intercedere diſtinctionem inter approbationem, & juriſdictionem, liquidò apparet tùm ex ſeparatione utriuſque: poteſt quippè miniſter approbationem obtinere, & nullam accipere juriſdictionem, idque de facto contingit in peccatorum reſervatione, vi cujus removetur juriſdictio ab inferiori Sacerdote quo ad peccata reſervata, retinente approbationem. Tum etiam ex diverſitate principiorum undè oriuntur: quippè in Regularibus approbatio habetur ab Ordinariis; juriſdictio autem à Summo Pontifice illis privilegia quamplurima concedente, ut fidelibus abſolutionem ſubminiſtrent. Tum deinde ex diverſo ordine, ad quem ſpectant, cum juriſdictio referatur ad ordinem gratiæ; eſt enim facultas liberè, & gratioſè à ſuperiori conceſſa judicandi, & ferendi ſententiam in proprios ſubditos, quos committit accipienti juriſdictionem; approbatio verò ad ordinem juſtitiæ, contra quam delinquit qui approbationem denegat examinato, ubi idoneus invenitur. Tum denique, & à priori: nam juriſdictio eſt quædam ſuperioritas, aut facultas, per quam quis conſtituitur in ratione habendi ſubditos, in quos poteſtatem ligandi, & ſolvendi Sacramentaliter exerceat; at approbatio eſt judicium, aut ſententia ſuperioris declarantis idoneitatem miniſtri pro confeſſionibus excipiendis, quam declarationem authenticè, & ſcripto fieri opus non eſt; ſed ſufficit ſi verbo tenus exhibeatur, ut ſæpe contingere cum Suario, & Bonacina obſervat Palaus diſp. unic. punct. 17. §. 1. num. 5. Palaus, Suarez, Bonacina. Cum ergo approbatio ſit unum ex his, quæ in miniſtro deſiderantur ad abſolvendum, quærimus quo pacto, & pro quibus confeſſionibus ſit neceſſaria? A qua difficultate breviter expediemur, quia non multi negotii eſt.

§. I.

Ordinarii Approbationem eſſe omninò neceſſariam in miniſtro pro ſæcularium confeſſionibus declaratur.

88 OMnes Sacerdotes Regulares, aut ſæculares, præter beneficium curatum habentes, indigere Ordinarii approbatione, ut validè ſæcularium confeſſiones excipiant, definitum eſt in Concilio Tridentino ſeſſ. 23. cap. 5. de reformatione, Conc. Tr. ubi hæc habet: *Quamvis Presbyteri in ſua ordinatione à peccatis abſolvendi poteſtatem accipiant; decernit tamen Sancta Synodus, nullum, etiam Regularem, poſſe confeſſiones ſæcularium, etiam Sacerdotum, audire, niſi aut Parochiale beneficium, aut ab Epiſcopis per examen, ſi illis videbitur eſſe neceſſarium, aut aliàs idoneus judicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat, privilegiis, & conſuetudine quacumque, etiam immemorabili, non obſtantibus.* Quod decretum non procedit indefinitè, & univerſaliter circa omnium fidelium confeſſiones, ſed loquitur determinatè de confeſſionibus ſæcularium, pro quibus excipiendis duplicem miniſtrum deſignat, vel approbatum ab Epiſcopis, vel habentem beneficium Parochiale, & ſecludit quemcumque alium, adeò ut confeſſiones illi faciendæ irritæ ſint, & inanes. Cujus ratio eſt, quia pro valore Sacramenti ultra poteſtatem ordinis neceſſaria eſt in miniſtro poteſtas juriſdictionis, ut conſtat ex eodem Trident. ſeſſ. 14. c. 7. quarum qualibet deficiente redditur abſolutè impotens ad abſolvendum. Concilium autem licet removere non poſſit à Sacerdotibus poteſtatem ordinis, quam ſemel acceperunt, uti ſupponit dum præmittit illa verba: *Quamvis Presbyteri in ſua ordinatione à peccatis abſolvendi poteſtatem accipiant;* nihilominus removere poteſt conceſſam juriſdictionem, vel non conceſſam denegare, de factoque denegat miniſtris non approbatis, decernendo eos eſſe incapaces illam obtinendi, ab Eccleſiaque non concedi, nec concedendam niſi obtenta approbatione, quod circumloquutum eſt dum addit: *Decernit tamen Sancta Synodus, nullum etiam Regularem poſſe;* quod verbum abſolutè potentiam ad abſolvendum tollit, ut eruditè demonſtrat Sanchez lib. 6. de Matrim. diſp. 38. num. 20. Sanchez. Cum ergo juriſdictione deficiente abſolutio irrita exiſtat, palam eſt Concilium annullaſſe confeſſiones cum miniſtro non approbato, vel non habente beneficium Parochiale. Quæ eſt doctrina communi ſenſu fidelium, generalique conſenſu Doctorum firmata.

89 Ex hoc autem Concilii decreto non pauca colligere poſſimus, quin opus ſit pro eorum deciſione ſpecialia dubia aperire. Conſect. 1. Colligitur ergo primò, nullum hiſce temporibus extare privilegium, vi cujus poſſint Regulares ſæcularium confeſſiones excipere ſine approbatione Ordinarii. Pro cujus luce obſerva, Regulares plura olim privilegia obtinuiſſe, ut ſæculares abſolverent, etiam ſi approbationem Ordinariorum non obtinuiſſent. Quippè Alexander IV. Urbanus IV. & Clemens IV. Mendicantibus facultatem conceſſerunt excipiendi confeſſiones illorum fidelium, qui ad eorum conciones audiendas convenirent. Alexã. IV. Urbã. IV. Clem. IV. Bonifac. VIII. Et Bonifacius VIII. *in Extravaganti ſuper Cathedram: §. Quod ſi fortè jam dicti Prælati,* conceſſit Religioſis, ut ſi legitimè præſentati coram Epiſcopis, ab his ſine juſta cauſa dimitterentur, & non approbarentur, poſſent abſque alia diligentia omnium fidelium confeſſiones excipere. Quod privilegium renovatum fuit à Clemente V. cum Concilio Viennenſi *in Clementina Dudum de ſepulturis.* Idemque conceſſit Leo X. in Concilio Lateranenſi Minoribus, Leo X. ut videre eſt apud Paulum Piaſentium in praxi Epiſc. part. 2. cap. 3. num. 4. Et Joannes XXII. *in Extravag. Frequentes de judiciis* nominatim extendit ad Auguſtinianos, & Carmelitas. Joannes XXII. Imò Benedictus XI. conceſſit, Bened. XI. ut Religioſi etiam ſine præſentatione, & licentia Epiſcoporum id ipſum efficere poſſent. Cæterum hæc omnia privilegia Concilium Tridentinum præceſſere, cunctaque fuiſſe revocata conſtat ex illis verbis: *Privilegiis, & conſuetudine quacumque etiam immemorabili non obſtantibus.*

Undè audiendus non eſt Navarrus, contendens privilegia Clementis V. & Leonis X. derogata non eſſe per Tridentinum, Sententia Navarri. ſed in eodem ſtatu ac antea perſiſtere, eo quod cum in corpore juris inſerta ſint, & in Conciliis Generalibus Viennenſi, & Lateranenſi recepta, vim legis Conciliariæ obtinuerunt; leges autem in corpore juris inſertæ minimè derogantur, niſi earum ſpecialis mentio fiat, vel ſaltem univerſalis Concilii in genere, nec ſufficit univerſalis clauſula juxta principia Juriſperitorum. Quo circa Tridentinum mentionem non facit nec eorum Conciliorum in genere, nec privilegiorum in ſpeciali, ea revocaſſe credendum non eſt. Audiri igitur non debet: Improb... nam quidquid ſit de probabilitate, quam olim hæc ſententia habuerit, & quam multi, & non contemnendi Authores docuere, jam nullam habere conſtat ex decreto SS. D. N. Alexandri VII. Alex. VII. die 24. Septemb. anno Domini 1665. condemnantis hanc propoſitionem, quæ eſt 13. Propoſitio damnata. *Satisfacit præcepto annuæ confeſſionis qui confitetur Regulari Epiſcopo præſentato, ſed ab eo injuſtè reprobato;* quod & non aliud intendebat ea ſententia, cum ea privilegia in corpore juris inſerta ſolum contineant poſſe Regulares præſentatos coram Epiſcopis, & injuſtè reprobatos, vel ſine rationabili cauſa non admiſſos, fidelibus abſolutionem impendere. Nec motivum Navarri aliquid ſuadet: nam illa regula, quod privilegia juris inſerta non derogantur, niſi de illis ſpecialis mentio fiat, ſolum tenet ubi Pontifex, aut Concilium extra jus commune per aliquam privilegii conceſſionem, Bullam, aut legem particularem aliquid contra jus commune indulget, aut determinat; non verò ubi Pontifex, aut Concilium legem generalem ſtatuit: tunc enim antiquam legem communem, cui nova contrariatur, cenſetur tollere etiam per clauſulam generalem, cum Concilium Concilio derogare poſſit nova jura ſtatuendo, per quæ antiqua corrigantur.

Enim verò, quia poſt Tridentini decretum nonnullis Regularibus nova privilegia conceſſa ſunt, ut Epiſcopi examine non præcedente ſæcularium confeſſiones excipere poſſent, tandem Urbanus VIII. in Bulla anno 1629. expedita, quæ habetur in 4. tom. Bullar. inter hujus Pontificis Conſtitutiones, num. 92. revocavit, & annullavit omnia, & quæcumque privilegia quibuſcumque Religionibus, & Societatibus quo ad id conceſſa. Quo circa hiſce temporibus nullum extat, quo Regulares uti poſſint ad abſolvendum ſæculares approbatione Epiſcopi non præcedente; quod etiam conſtat ex propoſitione damnata ab Alexandro VII. quam nuper adnotavimus.

90 Colligitur ſecundò, Prælatos Regulares non poſſe ſæcularium confeſſiones audire ſine Epiſcopi approbatione. Conſect. 2. Sententia Nug. Llamas, Hen. Delgadil. Gallego. Oppoſitum hujus conſectarii docuerunt Nugnus in addit. ad 3. p. quæſt. 8. art. 5. dub. 8. ad 9. arg. Llamas 1. part. cap. 6. §. 6. Henriquez lib. 6. cap. 6. num. 2. Delgadillo cap. 19. dub. 34. Gallego in Bull. Cruciat. cap. 9.

Digitized by Google

Valer. Ludovic. à S. Joanne.

cap. 9. dub. 84. Valerus, Ludovicus à S. Joanne, & alii. Quorum ſententia ſuaderi poteſt: quoniam Concilium non exigit Epiſcopi approbationem in habentibus beneficium Parochiale, quin expreſsè excluduntur; atqui Prælati Regulares ſunt quodammodo Parochi ſuorum ſubditorum, ſiquidem illis jure ordinario doctrinam, Sacramenta, & ſepulturam miniſtrant, in quo animarum cura, & officium Parochi ſita ſunt: ergo cenſendum eſt, Concilium eos ſub nomine Parochi comprehendiſſe, proindeque Ordinarii approbatione non indigere.

Vera ſententia.

Sed noſtra reſolutio eſt communis Theologorum ſententia, & omninò vera: etenim Concilium univerſaliter ſtatuit neminem eſſe aptum, vel poſſe de cetero confeſſiones ſæcularium excipere, niſi vel Parochum, vel ab Epiſcopo approbatum; ſed prælatura, licet quo ad munia inſtruendi ſubditos congruenti doctrina, illiſque conferendi Sacramenta, & ſepulturam, beneficio Parochiali aſſimiletur; nihilominus abſolute loquendo non eſt beneficium Parochiale, cum non ſit jus percipiendi fructus, & redditus ob officium miniſtrandi Sacramenta, in quo ratio beneficii conſiſtit, ut docent tam Theologi, quàm Juriſperiti ex doctrina *cap. fin. de reſcriptis in 6.* atque ideò nomine beneficii non venire Regularium prælaturas tenent ex communi ſententia

Bonac. Rodrig.

Bonacina quæſt. 7. de Simonia part. 1. punct. 1. §. 2. num. 4. & Rodriguez tom. 2. quæſt. 26. art. 2. Ergo cum ex vi Tridentini dumtaxat fiant immunes ab obligatione obtinendi approbationem habentes beneficium Parochiale, conſequens eſt Prælatos Regulares Epiſcoporum examini ſubjectos reliquiſſe. Adde primò, Tridentinum in præſentiarum agere de approbatione requiſita pro confeſſionibus ſæcularium; Prælati autem Regulares licet ex vi ſui officii juriſdictionem habeant, non tamen in ſæculares; unde pro iſtorum confeſſionibus non ſtatim cenſendi ſunt approbati, ſicut Parochi; qui cum in eoſdem ſæculares ordinaria juriſdictione fungantur, congruum fuit ut ab obtinenda approbatione excluderentur.

Adde ſecundò, Parochos non venire nomine Prælati, atque ideò licet *in cap. ultim. de Pœnitentiis, & remiſſionibus* concedatur Prælatis tam ſuperioribus, quàm inferioribus facultas eligendi Sacerdotem ſimplicem in Confeſſorem, id non intelligitur etiam de Parocho, ut conſtat ex deciſione Alexandri VII. die 24. Septembris ann. 1665. condemnantis hanc propoſitionem, quæ inter alias eſt 16. *Qui beneficium curatum habent, poſſunt ſibi eligere in Confeſſorem ſimplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario.*

Propoſitio damnata.

Ergo è converſo, nec Prælati Regulares veniunt nomine Parochi, ut illis Concilium faveat quo ad non obtinendam approbationem ab Ordinario. Adde tertio, quod ſicut Prælati Regulares dicuntur quodammodo Parochi ſuorum ſubditorum, ita etiam dicuntur quaſi Epiſcopi: & tamen ubi Tridentinum ſtatuit, approbationem obtinendam eſſe ab Epiſcopis, nemo aſſerit nomine Epiſcoporum intelligendos eſſe etiam Regulares Prælatos; à quibus obtineri debeat approbatio pro ſæcularium confeſſionibus: ergo nec ubi Concilium excludit Parochos ab approbatione, intelligendi ſunt Prælati Regulares nomine Parochorum, eſto alias utcumque Parochi nuncupentur. Per quæ ſatis conſtat ad oppoſitæ ſententiæ

N. Franc. N. Andr. Suarez, Lugo, Rodriguez, Dicaſt. N. Ant. Led. Cand. Bordon, Boſius, Diana, Mend. Hurtado, Moya, Leander, & alii.

motivum. Atque ita docent N. Franciſcus tract. 6. cap. 11. punct. 7. num. 93. N. Andreas tract. 18. cap. 4. punct. 1. num. 45. Suarez diſp. 28. ſect. 4. num. 21. Lugo diſp. 21. ſect. 1. nu. 9. Rodriguez in explic. Bullæ, §. 9. dub. 1. n. 4. Diana tom. 1. tract. 2. Miſcell. reſol. 43. Dicaſtillo diſp. 10. dubit. 9. num. 165. N. Antonius tract. 5. diſp. 18. ſect. 4. Ledeſma cap. 13. diffi. 4. & 6. poſt prim. concluſ. Candidus diſquiſit. 24. art. 64. num. 5. Bordon tom. 2. reſol. 36. num. 55. Boſius tract. de Jubilæo caſ. 2. §. 2. num. 53. Mendo in Bull. diſp. 22. cap. 2. n. 30. Hurtado tract. 2. cap. 1. dub. 2. Moya in ſelect. tract. 7. diſp. 7. quæſt. 3. Ludovicus à Cruce in Bull. diſp. 1. cap. 2. dub. 11. Quintanadueñas de Jubilæo duar. Hebdomad. cap. 1. Leander diſp. 11. quæſt. 62. Ceſpedes, Martinus à S. Joſeph, & alii apud recenſitos.

Conſectarium 3.

91 Colligitur tertio, Doctores, Magiſtros, Licentiatos, & alias quocumque gradu inſignitos in Theologia, aut jure Canonico, approbatione Ordinarii indigere ad audiendas ſæcularium confeſſiones. Nec probabilem cenſemus ſententiam Llamas 1. part. method. cap. 7. §. 7. & aliorum, quos refert Henriquez, aſſerentium omnes in conſectario recenſitos jure ipſo, & Academiæ teſtimonio idoneos cenſeri, aliamque approbationem non eſſe neceſſariam. Etenim Concilium, ut ex dictis liquet, neminem præter habentes beneficium Parochiale excludit ab approbatione; Magiſtros autem, Doctores, & Licentiatos non venire nomine habentis beneficium Parochiale extra dubium eſt, nec oppoſitum ratione aliqua vel apparenti ſuaderi poteſt. Et quamvis Tridentinum ſubdat eam disjunctivam: *Aut aliàs idoneus judicetur*; intelligenda non eſt de judicio Univerſitatis, vel Academiæ, ubi graduantur, ſed de judicio Epiſcoporum, quibus præſentantur, & quorum prudentiæ committitur, Prælatos, Magiſtros, Doctores, & alios viros ſapientes, his titulis idoneos cenſendos, examini non ſubjicere, ſed iſto non præmiſſo, illis, ut decet, approbationem impendere. Tum etiam, & præſertim, quia ita habetur expreſsè in Bulla SS. D. N. Pii V. edita anno 1571. die 6. Auguſti, quæ refertur à Cherubino tom. 2. pag. 259. quæque, §. 2. ita habet: *Nos ſuper his pro debito paſtoralis officii, pro ut tenemur, ſalubriter providere volentes, tenore præſentium hac noſtra conſtitutione perpetua ſancimus, decernimus, & declaramus decretum Concilii Tridentini de approbatione Regularium audiendis confeſſionibus ſæcularium prepoſitorum ab Epiſcopis facienda, obſervari debere etiam in omnibus Regularibus quorumvis Ordinum, etiam mendicantium, etiam ſub regulari diſciplina viventibus, etiam, ſi ſint Lectores, aut in Theologia etiam de ſuperiorum ſuorum licentia graduati, vel promoti, vel à ſuis Magiſtris generalibus, vel Provincialibus miniſtris ſæcularium confeſſionibus audiendis expoſiti.* Et poſt pauca: *Inhibentes ne abſque ſpeciali in poſterum licentia, & approbatione ab Ordinariis obtinenda, ſæcularium confeſſiones audire præſumant. Decernentes irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari.* Et tandem revocat omnia, & quæcumque privilegia quod hæc Regularibus conceſſa. Tenent Lugo diſp. 21. ſect. 1. n. 1. Dicaſtillo diſp. 10. dubit. 9. num. 266. Fagundez 2. præcep. lib. 7. cap. 2. num. 68. Palaus diſp. unic. punct. 13. §. 2. num. 2. Layman lib. 5. tract. 6. cap. 11. num. 2. Barboſa 2. part. de poteſt. Epiſcop. alleg. 25. num. 6. Suarez diſp. 28. ſect. 4. num. 3. Granados tract. 10. diſp. 5. ſect. 1. num. 4. Mendo, Tamburinus, N. Lezana, Filliucius, & alii, quos refert, & ſequitur N. Franciſcus tract. 6. cap. 11. punct. 7. num. 94.

Pius V.

Lug. Dic. Fagundez, Palaus, Laym. Suarez, Barb. Granad. N. Lezana, N. Franciſc. Tamb. & alii.

Conſectarium 4.

92 Colligitur quarto, Regulares, qui ſine licentia, & præſentatione ſuorum Prælatorum approbationem, & juriſdictionem ab Epiſcopis obtinuerunt, poſſe validè ſæcularium confeſſiones excipere. Diximus *validè*, quia an poſſint licitè? Regulandum eſt penes cujuslibet Ordinis ſtatuta, & ſuperiorum præcepta, ita ut ſubditi graviter aut leviter delinquant juxta gravem, aut levem obligationem præcepti, aut legis id interdicentis, uti rectè obſervant N. Franciſcus ubi ſupra n. 110. N. Andreas tract. 18. cap. 4. punct. 2. num. 46. Canus, & Navarrus, quos refert, & ſequitur Leander quæſt. 76. Averſa qu. 16. ſect. 6. Diana cum Moloſio, & Magala tom. 1. tract. 11. reſol. 13. & alii. Diximus item: *Si juriſdictionem ab Epiſcopis obtinuerunt.* Si enim Religioſi à ſuis Prælatis non præſentati ſolam approbationem ab Epiſcopo accipiant, non poſſe etiam validè ſæcularibus abſolutionem impendere, compertum eſt. Quoniam pro valore Sacramenti neceſſaria eſt juriſdictio; hæc autem in eo eventu non habetur ab Epiſcopo, ut ſupponimus, nec aliunde à Summo Pontifice, ſiquidem Pontifex juriſdictionem non concedit Regularibus à ſuis Prælatis non præſentatis Epiſcopis, & ſine eorum licentia, ut conſtat ex jure antiquo *in Clementina: Dudum de ſepulturis, & in Extravaganti Bonifacii VIII. ſuper Cathedram.* Ex quo ulterius fit, hujuſmodi Regularem non habentem licentiam, & præſentationem ſui Prælati, ſed ſolam approbationem, & juriſdictionem ab Epiſcopo acceptam, non poſſe abſolvere ſæculares à caſibus reſervatis in virtute privilegiorum Ordinis, nec in eorum votis, & irregularitatibus diſpenſare, uti poſſunt alii Religioſi à Prælatis expoſiti, & deſignati: nam ea privilegia ita conceduntur Regularibus, ut eorum uſus ſit juxta Prælatorum licentiam, & dependenter ab eorum voluntate, & ſubordinatione, ut conſtat ex Julio II. Pio V. Leone X. & Clemente VIII. relatis à Lezana

Limit. 1.

N. Franc. N. Andr. Can. Nav. Leander, Averſa, Diana, & alii.

Limit. 2.

Limit. 3.

Julius II. Pius V. Leo X. Clem. VIII. Lez.

tom. 1.

Digitized by Google

tom. 1. cap. 18. num. 26. Quo circa dumtaxat poſſunt abſolvere ſæculares eo modo, quo alii Sacerdotes Epiſcopis ſubjecti, & ab eo juriſdictionem obtinentes.

Ratio conſectarii.

Conſectarium igitur in hoc ſenſu, & ſub his limitationibus acceptum, ſatis conſtat ex dictis. Nam pro ſæcularium confeſſionibus valide excipiendis ſufficiunt, & requiruntur in miniſtro poteſtas ordinis, juriſdictio, & approbatio Epiſcopi; hæc autem omnia inveniuntur in Regularibus, de quibus loquimur; quippe juriſdictio, de qua poterat eſſe difficultas, habetur ab Epiſcopo, qui cum eam habeat jure ordinario, poteſt illam cui voluerit delegare, ſi idoneum, & aptum comperiat. Et quidem ubi Concilium aſſignat in miniſtro regulari quæ requiruntur ad ſæcularium confeſſiones validè audiendas, nihil aliud præter recenſita expoſcit, nec de Prælatorum licentia, & præſentatione meminit. Poterunt igitur Regulares in eo eventu validè ſæcularibus abſolutionem impendere, non utique per juriſdictionem in privilegiis à Pontifice acceptam, ſed tanquam delegati Epiſcoporum, & ad inſtar Sacerdotum ſæcularium. Conſentiunt N. Franciſco cap. 11. punct. 7. num. 109. N. Andreas tract. 18. cap. 4. punct. 2. n. 48. N. Valentin. tract. 1. cap. 1. §. 5. num. 41. N. Lezana tom. 3. verbo *Confeſſor*, num. 2. Rodriguez tom. 1. quæſt. 60. num. 3. N. Antonius tract. 2. diſp. 3. ſect. 1. num. 20. Layman lib. 5. tract. 6. cap. 10. num. 19. Pellizarius tom. 2. tract. 8. cap. 3. ſect. 1. num. 17. Miranda tom. 1. qu. 46. art. 12. Zerola cap. 16. de Pœnit. qu. 7. Homobonus p. 2. reſp. 102. §. *Dixi*. Candidus diſq. 24. art. 56. dub. 11. Perinus tom. 2. de ſubdit. quæſt. 1. de obedient. cap. 12. concl. 2. Graffis 1. p. lib. 1. cap. 13. n. 88. Delbene tom. 2. cap. 14. dub. 18. nu. 1. Magala, Peregrinus, & Molfeſius apud Averſam quæſt. 16. ſect. 6. Joannes de la Cruz, Salas, Villalobos, Nugnus, Angelus, & Pitigianus, quos refert, & ſequitur Diana 1. p. tract. 11. reſol. 13. & alii.

N. Fräciſc. N. Andr. N. Valẽt. N. Lezana, N. Anton. Rodrigu. Layman, Pellizar. Miranda, Homob. Candidus, Perinus, Graffis, Delbene, Magala, Peregrin. Pitigian. Molfeſius, Joannes à Cruc. Nugnus, & alii.

Objectio.

93 Nec refert, ſi cum Palao tract. 23. diſp. unic. punct. 17. §. 1. num. 7. Henriquez, Bordon, Fagundez, Stratio, Sylveſtro, & aliis, quibus oppoſita ſententia arridet, objicias primo nullam eſſe approbationem datam Religioſis, qui tacitè, vel expreſsè à ſuis Prælatis præſentati non fuerint. Id quod liquet ex jure antiquo *in Clementina Dudum de Sepulturis, & in Extravagant. Bonifacii VIII. ſuper Cathedram*. Tridentinum autem dum ſtatuit approbationem miniſtri eſſe neceſſariam pro confeſſionibus ſæcularium, non revocat jura antiqua, quæ cum decreto Tridentini compoſſibilia ſunt. Secundò, quia Epiſcopus nequit Regularem approbare à ſuo Prælato non expoſitum, cum approbatio ſit actus juriſdictionis, quam Epiſcopus in Regularem exemptum exercere non poteſt, niſi alias ei ſubditus fiat per ſui Prælati præſentationem. ¶ Non, inquam, refert: nam ad primum reſpondetur, ſolum concludere, Regularem Prælati licentiam non habentem non poſſe ſæculares abſolvere per juriſdictionem à Pontifice acceptam; ſecus verò in vi juriſdictionis ab Epiſcopo delegatæ. Etenim ea privilegia, aut jura antiqua, quæ quoad hanc partem revocata non eſſe libenter concedimus, dumtaxat in Regularibus Prælatorum licentiam, & præſentationem expoſcebant, ut à Pontifice facultatem abſolvendi ſæculares obtinerent, quæ illis concedebatur etiam ſi alias ab Epiſcopis dimitterentur, vel injuſtè reprobarentur. In præſentiarum autem ſolum aſſerimus, poſſe Regulares ſæcularium confeſſiones excipere obtenta approbatione, & juriſdictione ab Epiſcopo, quam illis delegare poteſt, etiam Prælatis renuentibus. Ad ſecundum dicendum eſt, Concilium ſubjeciſſe Regulares exemptos Epiſcopis quoad approbationem; quocirca poſſunt juriſdictionem, quam in actu examinis habent, in Regulares exercere eo ipſo quod approbationem expoſcant, etiam ſi Prælatorum licentia non obtineatur.

Diluitur.

Conſect. 5.

94 Colligitur quintò, Parochum non poſſe ſimplicem Sacerdotem exponere, vel illi ſuam juriſdictionem delegare pro confeſſionibus ſuorum Parochianorum. Tum quia Tridentinum ſtatuit nullum eſſe aptum miniſtrum pro confeſſionibus ſæcularium, niſi Parochum, vel approbatum ab Epiſcopo. Tum etiam, quia licet *in cap. Placuit, & in cap. Omnis utriuſque ſexus, de Pœnitent. & remiſſion.* concedatur Parochis facultas delegandi juriſdictionem cuilibet Sacerdoti prudenti judicio idoneo, nihilominus ſi nomine Sacerdotis idonei intelligitur etiam non approbatus, ut plures volunt, Concilium ea privilegia, eſto alias juri inſerta, quoad hanc partem revocaſſe, & potuiſſe, conſtat ex dictis n. 89. & quidem Concilium illa privilegia ſeu jura non revocavit, quod facultatem conceſſam Parochis delegandi juriſdictionem Sacerdoti idoneo; declaravit tamen quis talis cenſendus ſit, excludendo non approbatos, ut præcideret Parochorum abuſum committendi ſuas oves ineptis; poſt quam declarationem nequeunt ſimplices Sacerdotes eam delegationem accipere. Tum, & præſertim, quoniam Parochus non poteſt ſibi eligere in confeſſorem ſimplicem Sacerdotem, ut conſtat ex propoſitione damnata ab Alexandro VII. quam dedimus num. 92. ergo nec illum pro ſuis ovibus exponere. Patet conſequentia: nam qui poteſt juriſdictionem delegare alteri, ut ſubditum abſolvat poteſt illum in ſui confeſſorem eligere, & uti pro ſe eiſdem licentiis, quas ſubditis concedit, ut omnes docent cum D. Thoma in 4. diſt. 20. quæſt. 1. art. 1. quæſtiunc. 4. ad 1. Quocirca eo ipſo, quod Pontifex illam propoſitionem damnaverit, videtur damnaſſe, & alteram priori connexam. Tum denique, quia ita declaravit congregatio Concilii Tridentini, ut videre eſt apud Petrum Fray quæſt. 8. art. 5. diſp. 1. Unde hanc ſententiam amplectuntur N. Andreas ubi ſupra num. 53. Lugo diſp. 21. ſect. 1. num. 6. Villalobos tom. 1. tract. 9. diffic. 49. num. 9. Suarez ubi ſupra ſect. 4. num. 12. Diana tom. 2. tract. 4. de Sacrament. reſol. 46. Moya diſp. 7. quæſt. 2. §. 2. num. 23. Fagundez de 2. præcept. Eccl. lib. 7. cap. 2. num. 43. Sanctius in ſelect. diſp. 48. num. 11. Martinus à S. Joſeph tom. 1. lib. 1. tract. 24. num. 5. Granados, Ægidius, & alii.

D. Thom.

Petrus Fray, N. Andr. Lugo, Villalobos, Suar. Diana, Moya, Fagund. Sanctius, Martinus à S. Joſep. & alii.

Conſect. 6.

95 Tandem colligitur, miniſtrum indigere approbatione ad audiendas confeſſiones Epiſcoporum, Cardinalium, & aliorum Prælatorum ſæcularium etiam juriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentium; vel quod in idem redit, non poſſe hujuſmodi Prælatos eligere ſibi in confeſſorem Sacerdotem ſimplicem ab Ordinario non approbatum. Diximus *Prælatorum Sæcularium*: nam de Regularibus diverſa ratio eſt, cum pro nullius Regularis confeſſione audienda Epiſcopi approbatio exigatur, ut ex dicendis §. ſequenti conſtabit. Veritas igitur conſectarii liquet ex eodem Tridentino neceſſitatem approbationis univerſaliter ſtatuente pro confeſſionibus omnium ſæcularium etiam Sacerdotum, proindeque comprehendere debet etiam Epiſcopos, quoſcumque alios Sæculares Prælatos: alioqui nec nomine ſæcularium comprehenderet Reges, & alios Principes; quod nemo docuit. Itaque Privilegium *in cap. fin. de Pœnit. & remiſſion.* Epiſcopis conceſſum eligendi ſibi in confeſſorem Sacerdotem providum, & idoneum, vel revocatum eſt à Tridentino, vel ſaltem explicatum apponendo ex parte confeſſoris approbationem tanquam conditionem neceſſariam, ut cenſeatur idoneus; ut in ſimili diximus num. præcedenti. Eo vel maximè, quia ita conſtat ex declaratione SS. D. N. Gregorii XIII. Etenim cum Romæ de re actum fuiſſet in Congregatione decem Cardinalium, eorum ſuffragia, & placita diviſa ſunt. Conſultus autem Summus Pontifex reſpondit: *In re dubia tutius eſt adhærere Concilio Tridentino*. Et in declaratione Cardinalium 1158. relata à Suario ubi ſupra ſect. 4. n. 8. & ſect. 6. num. 7. habetur: *SS. D. N. audita relatione Congregationis declaravit, Epiſcopum vigore privilegii, de quo in cap. fin. de Pœnit. & remiſſ. non poſſe ſibi eligere Sacerdotem ſibi non ſubditum, qui à proprio Ordinario non fuerit adhuc ad formam hujus decreti admiſſus, ſeu approbatus ad audiendas confeſſiones*. Ex quibus habes, Epiſcopum in ſua Diœceſi exiſtentem poſſe confeſſionem facere cum quolibet Sacerdote etiam ſimplici, dummodo iſte ſit ſubditus Epiſcopi ſive ratione habitationis permanentis intra eandem Diœceſim, ſivè tranſeuntis. Cujus ratio eſt, quia eo ipſo quod Epiſcopus illum ſibi in Confeſſorem eligat, cenſetur ei approbationem pro ea confeſſione impendere, atque adeò jam hujuſmodi Sacerdos non ſimplex, ſed approbatus dicendus eſt. Ceterum ſi Epiſcopus extra ſuam Diœceſim exiſtat, nequit confeſſionem facere cum Sacerdote ſibi ſubdito, aut non ſubdito, niſi approbatus ſit ab Ordinario illius loci, in quo fit confeſſio. Idq; & non aliud intendimus in conſectario. Et docent Lugo diſp. 21. ſect. 1. nu. 3. Palaus punct.

Gregor. XIII.

Suarez.

15.

Digitized by Google

Lugo, Suarez, Coninch. Palaus, Fagund. Tol. Bon. Barboſa, & alii.

15. §. 2. num. 4. Coninchus diſp. 8. dub. 7. num. 50. Suarez ubi ſupra ſect. 4. num. 8. Bonacina diſp. 5. q. 7. punct. 4. num. 16. Fagundez de 2. præcep. Eccleſ. lib. 7. cap. 2. num. 79. & 80. Toletus lib. 3. ſumm. cap. 13. num. 5. Barboſa 2. p. de poteſt. Epiſc. alleg. 25. nu. 9. plures referens; & cum multis Leander diſp. 11. quæſt. 28.

Quæſtiunc. 1.

96 Circa intelligentiam verò decreti Tridentini hactenus explicati, duo occurrunt dubiola, quæ decidere opus eſt. Inquires ergo primò, an teneat approbatio miniſtri, quæ ab Epiſcopo ſimoniacè, vel pretio accepto confertur? Cui quæſtiunculæ occaſionem præbet Concilium, dum ſubdit: *Et approbationem, qua gratis detur, obtineat*. Nec quærimus an ſit illicita? Id enim omnes ſupponunt; ſed dumtaxat an teneat, vel ſit valida? Et reſolutio eſt affirmativa: (*Reſolutio.*) nam ea verba Concilii non continent conditionem ex parte approbationis ſe tenentem, qua deficiente approbatio fiat irrita; ſed apponuntur præceptive Epiſcopis, ut liquet ex illo modo loquendi. *Qua gratis detur*: id quippè Epiſcoporum obligationem commendat, & præceptum deſignat. Quo circa ſi accepto pretio etiam tenuiſſimo conferatur, graviſſimè ordinarii delinquent, cum ſimonia materiæ parvitatem non admittat; non tamen approbatio annullatur. Accedit, pœnas extendendas non eſſe niſi ad caſus jure expreſſos; in jure autem nullibi habetur approbationem ſimoniacè acceptam eſſe nullam, & quoties invaliditas actus non conſtat, præſumitur ejus valor. Tenent N. Franciſcus punct. 7. nu. 92. Lugo ubi ſupra ſect. 1. num. 26. Suarez diſp. 28. ſect. 5. num. 19. Reginaldus lib. 1. nu. 180. dub. 3. Palaus punct. 17. §. 1. num. 6. Bonacina diſp. 5. quæſt. 7. punct. 4. §. 1. in fine. Leander diſp. 11. quæſt. 80. alios referens. Obſervandum tamen eſt cum Lugone, approbationem pretio acceptam, & ex vi Tridentini non irritam, poſſe aliunde talem fieri, ut ſi contingat aliquem ſimoniacè approbari ad collationem beneficii; tunc quippè cum ex jure conſtet hanc beneficii collationem eſſe nullam, etiam ipſa approbatio indirectè redditur irrita. Idem cenſendum eſt, ſi approbatio pretio obtineatur Romæ à Vicario Pontificis: omnia enim, quæ pretio accipiuntur à Sede Apoſtolica, invalidantur à S. S. D. N. Gregorio XIII. in Bulla *de datis, & acceptis*.

N. Franc. Lug. Suar. Bonacina, Reginald. Palaus, Leander.

Obſervatio.

Quæſtiunc. 2.

97 Inquires ſecundo, an ſit valida approbatio collata illi, quem Epiſcopus interiori judicio cenſet inhabilem ad munus audiendi confeſſiones? Epiſcopum ita procedentem graviter delinquere, nemo negat; ſed dumtaxat diſſenſio eſt, an ea approbatio teneat? Quæ difficultas oritur ſimiliter ex verbis Tridentini dicentis: *Aut alias idoneus judicetur, & approbationem obtineat*. Ubi utrumque expoſcere videtur, & interius judicium de idoneitate miniſtri, & approbationem exterius collatam. Quo motivo ducuntur Barboſa ubi ſupra alleg. 25. num. 20. & cum Reginaldo, Bonacina diſp. 5. qu. 7. punct. 4. §. 1. num. 29. ad ſententiam negativam. (*1. Sentent.*)

Secunda, & verior.

Affirmativè tamen reſpondendum eſt: quoniam approbatio eſt quædam ſententia lata ab Epiſcopo ut judice; ſententiam autem à legitimo judice prolatam, etiam ſi alias illicitè proferatur, eſſe validam, & illi ſtandum omnes conſentiunt. Tum etiam, quia Eccleſia de occultis non judicat, maximè circa ea, quæ ſpectant ad valorem Sacramentorum ex ipſius Eccleſiæ inſtituto, & diſpoſitione: ergo ubi Concilium dicit; *Aut alias idoneus judicetur*, cenſeri non debet loquutum fuiſſe de interna Epiſcopi exiſtimatione, ſed de externo judicio, quod fit in facie Eccleſiæ mediante approbationis ſententia. Accedit, quod alias quam plurima Sacramenta dubia redderentur, nec pœnitentes, nec Sacerdotes de eorum valore certificari poſſent, quomodo enim illis conſtaret Epiſcopum internum judicium de idoneitate miniſtri efformaſſe, præſertim circa eos Sacerdotes, quos vulgus non ita peritos cenſet, & alias approbatos videt? Non igitur neceſſaria eſt ea interior mentis conceptio pro valore approbationis, atque ideò nec pro valore Sacramentorum, quæ in virtute illius miniſtrantur. Undè hanc ſententiam ut omninò veram docent Lugo ubi ſupra ſect. 1. num. 25. N. Franciſcus punct. 7. num. 91. Suarez diſp. 28. ſect. 5. num. 7. Leander diſp. 11. quæſt. 74. ubi refert Boſium. Palaus punct. 17. §. 1. n. 2. Averſa quæſt. 16. ſect. 6. & alii.

Lugo, N. Franc. Suarez, Palaus Boſius, Averſa.

Satisfit motivo adverſæ opinionis.

Nec adverſariorum motivum urget: nam ut conſtat ex dictis ea verba Concilii: *Idoneus judicetur*, referri non debent ad interius judicium Epiſcopi, ſed ad exteriorem declarationem, aut ſententiam, per quam in foro exteriori judicat, & decernit miniſtrum eſſe idoneum, & ut talem habendum. Et juxta hunc ſenſum ly *idoneus judicetur*, & ly *approbationem obtineat*, non ſunt diſtincta, ſed æquippollentia, ac ad majorem explicationem addita, quatenus nomine approbationis exprimitur judicium, de quo Concilium loquebatur. ¶ Vel dicas, Tridentinum in illis verbis: *Aut ab Epiſcopis per examen, ſi illis videbitur eſſe neceſſarium, aut alias idoneus judicetur, & approbationem obtineat*, non tam loquutum fuiſſe copulativè, conjungendo pro aptitudine miniſtri internam Epiſcopi exiſtimationem, & exteriorem approbationem; quàm disjunctivè, & quaſi excluſivè reſpectu examinis, illud non expoſceudo pro valore approbationis. Adeò ut ſenſus ſit illum Sacerdotem poſſe ſæcularium confeſſiones excipere, qui obtinuerit approbationem per examen, vel qui eandem obtinuerit ſine illo, eo quod Epiſcopus judicat neceſſarium non eſſe in aliquibus, quia de eorum doctrina ratione Prælaturæ, Doctoratus, aut ſimili titulo ſatis conſtat. Et hanc eſſe legitimam Concilii mentem, liquet ex ipſo modo loquendi. Videatur Suarez loco citato, ubi aliam expoſitionem non incongruam opponit.

§. II.

Quid de approbatione Ordinarii pro excipiendis Regularium confeſſionibus?

98 IN præcedentibus dumtaxat loquuti ſumus de Ordinarii approbatione in miniſtro requiſita reſpectivè ad ſæcularium confeſſiones, quam eſſe omnino neceſſariam pro valore eorum Sacramentorum ſtatuimus. An autem requiratur ad abſolvendum Regulares, alia difficultas eſt. Cui negativè reſpondet communis, & vera ſententia; quam amplectuntur N. Andreas tract. 18. cap. 4. punct. 2. num. 49. & 55. N. Franciſcus tract. 6. cap. 11. punct. 7. num. 87. N. Antonius tract. 5. diſp. 12. num. 839. Lugo diſp. 21. ſect. 1. num. 2. Dicaſtillo diſp. 10. dub. 9. num. 327. Suarez diſp. 28. ſect. 4. num. 4. Navarrus cap. 4. num. 2. Diana 3. part. tract. 2. reſol. 3. Candidus tom. 1. diſquiſit. 3. art. 39. numer. 2. Layman lib. 5. tract. 6. cap. 11. num. 1. Bonacina diſp. 5. quæſt. 7. punct. 4. num. 25. Trullench in expoſit. Bullæ lib. 1. §. 7. cap. 1. dub. 1. num. 5. Palaus punct. 17. §. 2. num. 1. Fagundez de 2. præc. Eccleſ. lib. 7. cap. 2. num. 68. Coninchus diſp. 8. dub. 7. num. 48. Bruno tract. 5. cap. 6. prop. 1. Leander diſp. 11. quæſt. 45. & alii apud recenſitos, nec aliquem vidimus oppoſitum aſſerentem.

Deciſio difficultatis.

N. Andr. N. Franc. N. Anton. Lug. Dic. Suar. Nav. Diana, Cand. Lay. Bonacina, Trulench, Palaus, Fagundez, & alii.

Ratio.

Fundamentum hujus reſolutionis eſt: quoniam ex jure antiquo pro excipiendis Regularium confeſſionibus neceſſaria non erat in miniſtro approbatio ab Epiſcopo obtenta, ſed quilibet Regularis de licentia ſui Prælati poterat confeſſionem emittere coram Sacerdote ſimplici etiam ſæculari, ut communiter teſtantur Doctores; atqui nullum jus novum extat eam approbationem expoſcens: ergo ut miniſter Regularis Sacramentaliter abſolvat, non indiget Ordinarii approbatione. Conſequentia liquet: nam ubi novum jus antiquum corrigens non adeſt, ab antiquo recedendum non eſt, *ex leg. Præcipimus, Cod. de appellat. cap. 2. de translat. Epiſc.* Minor etiam conſtat: quia Tridentinum novum jus inducens, & approbationis neceſſitatem ſtatuens, eam expreſſe reſtringit, & limitat pro confeſſionibus ſæcularium, uti adnotamus num. 88. Si quæ autem Pontificum decreta illam expoſcunt, omnia loquuntur juxta ſenſum Tridentini, quod noluit Regulares ſuo decreto comprehendere, ſed eos ſuis ſtatutis relinquere. Cujus duplex congruentiæ ratio deſignari poteſt. Prima, quia Regulares peculiarem vivendi modum exercent juxta uniuſcujuſque profeſſionem, propriiſque Prælatis ſubduntur; proindeque congruum fuit ut ad hujuſmodi Prælatos ſpectaret idoneos miniſtros ad audiendas ſubditorum confeſſiones deſignare, quin Epiſcopis quoad approbationem obtinendam ſubderentur. Secunda, quia cum Regulares ex proprio inſtituto virtutum exercitio invigilent, ut in plurimum ac moraliter loquendo conſcientiam aliis puriorem conſervant; atque ideò decuit Concilium plus de eorum confeſſionibus confidiſſe, quin pro illis excipiendis approbationem

Digitized by Google

nem Ordinariorum expoſceret: facilius enim erat idoneos miniſtros invenire ad audiendas Regularium confeſſiones, quàm ad ſolvendum ſæculares, quorum conſcientiæ frequenter magnis criminibus illaqueantur.

Obſervat. 99 Sanè tamen hæc doctrina intelligi debet: etenim quamvis pro Regularium confeſſionibus approbatio Epiſcopi in miniſtro neceſſaria non ſit; nihilominus omnino deſideratur licentia tacita vel expreſſa Prælatorum, quibus pœnitentes regulares ſubduntur, quippè quæ etiam ante Concilium expoſcebatur. Quo circa ea deficiente confeſſio nulla exiſtet, etiam ſi alias miniſter ab Ordinario approbationem obtineat: quoniam Epiſcopus cum nullam in Regulares exemptos juriſdictionem habeat, eam nulli miniſtro delegare poteſt. Privilegia autem Regularibus conceſſa eligendi confeſſorem minimè procedunt contra Religionis ſtatuta, nec independenter quo ad uſum ab eorum Prælatis; alioqui potius in regularis diſciplinæ diſpendium vergerent, quàm in ejus fomentum. Unde confeſſionem Regularis factam contra propria ſtatuta, vel ſine Prælatorum licentia cum miniſtro etiam ab Epiſcopo approbato eſſe nullam docet communis ſententia, de qua videri poſſunt N. Lezana tom. 1. cap. 18. num. 26. N. Andreas ubi ſuprà, plures referens, & N. Valentin tract. 1. cap. 1. §. 8. num. 75. E contra verò obtenta Prælatorum licentia expreſſa, aut tacita, poſſunt Regulares utriuſque ſexus ſive intra ſive extra domum cuilibet Sacerdoti confiteri propriæ vel alterius Religionis, aut etiam ſæculari ab Epiſcopo non approbato juxta tenorem licentiæ, quam in noſtra Religione concedere poſſunt Generalis, & Provincialis, & de iſtius expreſſa aut tacita commiſſione Prælati inferiores, aut immediati.

N. Lezan. N.Andr. N. Valen.

Conſect. 1. 100 Ex quibus plura inferuntur ſatis utilia, & pro praxi admodum neceſſaria. Primum igitur colliges, Religioſos noſtri Ordinis itinerantes, aut extra domum exeuntes, poſſe cuilibet Sacerdoti ſimplici ſæculari, vel regulari alterius Ordinis confiteri, ſi ſui Ordinis copiam confeſſoris non habeant. Diximus, *ſi ſui ordinis copiam confeſſoris non habeant:*

Limitatio. tum quia aliàs alteri confiteri non poſſunt ob plura privilegia, quæ habent omnes Religiones, ut proprii ſubditi nec intra nec extra Conventum cum extraneis confiteantur, ſi habeant miniſtrum propriæ Religionis à Prælatis deſignatum. Ita conſtat ex Bulla 4. Clementis VIII. ac ex Bulla 3. Innocentii VIII. & ex aliis Gregorii XIII. Benedicti XI. & Sixti IV. quas refert N. Andreas ubi ſuprà, §. 6. num. 89. Tum etiam, quia ita expreſſè habetur in noſtris conſtitutionibus 1. part. cap. 4. numer. 3. *Præcipimus, & diſtrictè prohibemus ne quis ex fratribus tam Sacerdotibus quàm aliis, habita Ordinis confeſſorum copia, extraneo, & alieno Sacerdoti cujuſcumque qualitatis, & conditionis ille ſit, confiteatur.* Conſectarium itaque ſub hac limitatione intellectum conſtat: quoniam ex uno capite ad audiendas Regularium confeſſiones miniſter non indiget Epiſcopi approbatione; ex alio autem in noſtra Religione nullum adeſt ſtatutum prohibens Religioſos extra domum cum Sacerdote ſimplici ſæculari vel alterius Religionis confiteri, quin potius conſuetudo ita faciendi, ratione cujus Prælati id videntes, & conſentientes, dum ſubditos extra domum mittunt, licentiam ad ita confitendum tacitè concedunt. Tum etiam, quia ſic habetur in privilegiis Sixti IV. ac Innocentii VII. quorum verba adducit Bordon tom. 2. reſol. 34. num. 2. & reſolutionem tenent N. Antonius tract. 2. diſput. 2. ſect. 1. num. 12. N. Andreas loco proximè citato num. 92. Rodriguez, Joannes à Cruce, Portel, Urbanus, & alii. Et quæ diximus de Religioſis noſtri Ordinis, proportionabiliter intelligenda ſunt de Regularibus cujuſcumque alterius Religionis juxta eorum ſtatuta, conſuetudinem, & Prælatorum licentiam.

Bordon, N.Anton. N.Andr. Rodrig. Joann. à Cruce, Portel, Urbanus.

Conſect. 2. 101 Secundò colliges, Religioſos noſtri Ordinis nec intra nec extra Conventum poſſe confiteri Sacerdoti ſimplici propriæ Religionis; poſſe tamen Religioſos alterius Ordinis illi confiteri, ſi aliàs eorum ſtatutis id non repugnat. Poſterior hujus conſectarii pars conſtat: quoniam pro audiendis Regularium confeſſionibus approbatio Ordinarii non expoſcitur, ſed poſſunt ex vi ſuorum privilegiorum, ubi extra domum exiſtunt, & ſuæ Religionis copiam confeſſoris non habent, quemlibet ſimplicem Sacerdotem in ſui confeſſorem eligere; aliunde verò in noſtra Religione nulla eſt prohibitio, ut Sacerdotes ſimplices non poſſint Religioſos alterius Ordinis abſolvere: id igitur licitum erit, dummodo ſtatutis Religioſorum pœnitentium non prohibeatur. Atque ita docent N. Antonius in direct. regul. tract. 2. diſp. 2. ſect. 1. num. 23. Noſt. Valentin ubi ſuprà num. 76. in fine. N. Andreas tr. 18. cap. 4. §. 6. num. 94. in fine. Bordon ubi ſuprà reſol. 23. Prior autem pars oſtenditur: nam in conſtitutionibus Religionis noſtræ 2. part. cap. 7. num. 5. hæc habentur: *Innitentes tam juri communi, noſtriſque ſtatutis, atque antiquæ conſuetudini, quàm Pontificum privilegiis, declaramus Sacerdotes ſimplices noſtræ Religionis (illos videlicet, qui Provincialis vel Generalis licentiam, & approbationem non habent) nullam habere juriſdictionem ad audiendas confeſſiones fratrum etiam Sacerdotum. Et ſi fortè ratione conſuetudinis eſſet quoad hoc aliqua tacita licentia, illam præſenti decreto annullamus, decernentes ut à nullo Prælato, præter P. Generalem, & Provincialem, unquam licentia concedatur, aliàs ſit nullius roboris, & momenti. Quod intelligi volumus ſive intra ſive extra Conventum exiſtant.*

N.Anton. N. Andr. N. Valen. Bordon.

Quæ ſunt adeò manifeſta, ut nullam expoſitionem admittant. Nam confeſſio facta miniſtro non habenti juriſdictionem in pœnitentem eſt invalida; atqui Sacerdotes ſimplices noſtræ Religionis nullam juriſdictionem habent in Religioſos ejuſdem Ordinis: ergo illis abſolutionem validè impendere nequeunt. Minor, in qua poterat eſſe difficultas, patet tum ex illis verbis: *Declaramus Sacerdotes ſimplices noſtræ Religionis ..... nullam habere juriſdictionem ad audiendas confeſſiones fratrum etiam Sacerdotum.* Tum, quia ut conſtat ex dictis numer. 99. juriſdictio haberi non poteſt ſine expreſſa aut tacita Prælatorum licentia ad abſolvendum; ſed ſimplices Sacerdotes noſtri Ordinis nullam habent tacitam licentiam, ut liquet ex illa clauſula omnino derogatoria: *Et ſi fortè ratione conſuetudinis eſſet quo ad hoc aliqua tacita licentia, illam præſenti decreto annullamus.* Ergo niſi expreſſam licentiam à Generali vel Provinciali obtineant, carent juriſdictione. Tum etiam, quia ex Bulla Sixti IV. pro toto Ordine Carmelitarum conceſſa, ac ex Bulla Clementis VIII. pro Carmelitis Diſcalceatis determinatè, habetur Religioſos noſtri Ordinis non poſſe ſibi eligere confeſſorem contra Religionis ſtatuta, & ſine Prælatorum licentia; atqui in ſtatutis Ordinis prohibetur fratribus eligere ſibi in confeſſorem ſimplicem Sacerdotem ejuſdem Religionis, aliundeque nullam habent Prælatorum licentiam etiam præſumptam ad eum eligendum, cum negatio licentiæ præſumptæ conſtet ex legibus, in quibus contraria Prælatorum voluntas expreſſa habetur: ergò cum repugnantibus propriis legibus, & deficiente Prælatorum licentia, ſtare non poſſit juriſdictio miniſtri, conſequens eſt ſimplices Sacerdotes noſtri Ordinis nullam obtinere juriſdictionem pro audiendis confeſſionibus Religioſorum ejuſdem Ordinis. Atque ita docent N. Valentin ubi ſuprà num. 76. N. Lezana, N. Antonius, Trullench, Villalobos, Rodriguez, & alii apud N. Andream ubi ſuprà num. 56. & 94.

N. Lezan. N.Anton. N. Andr. N. Valen. Trullen. Villalob. Rodrig.

Hæc autem intelligi debent, ſive intra ſive extra Conventum, ſive copia confeſſarii ejuſdem vel alterius Religionis, aut etiam ſæcularis habeatur, ſive non, & tam de confeſſione mortalium, quàm venialium. Unde admittenda non eſt limitatio, quam N. Andreas cit. §. 6. num. 93. adhibet huic doctri- *Obſervat.*

Digitized by Google

Doctrinæ, aſſerens ſimplicem Sacerdotem noſtræ Religionis poſſe validè, & licitè abſolvere à venialibus Religioſos ejuſdem inſtituti, ideò quia lex abſolutè prohibens confeſſionem facere cum hoc aut illo miniſtro, ſemper intelligitur de materia neceſſaria confeſſionis, qualia ſunt lethalia nondum confeſſa; non verò de venialibus, quæ eſt materia libera, quæque pro libito omitti poteſt. Non, inquam, admittenda eſt: tum ob ea quæ diximus dub. 6. num. 74. Tum etiam; quia, ut omnes concedunt, pro abſolutione à venialibus neceſſaria eſt aliqua juriſdictio in miniſtro, quam ſi haberent Sacerdotes ſimplices noſtræ Religionis, eſſet ex jure communi, ſicuti omnes alii Sacerdotes; ex jure autem communi nullam habere patet ex lege dicente: *Innitentes juri communi*, &c. declaramus Sacerdotes ſimplices noſtræ Religionis *nullam habere juriſdictionem*. Lu autem *nullam* omnem excludit, quę ex jure communi haberi poteſt, cum de juriſdictione juris communis expreſsè fiat ſermo. Tum denique; quoniam ita conſtat ex praxi Religionis, quæ eſt optima legum interpres: ſemper enim confeſſio ſive venialium, ſive lethalium fit cum Sacerdotibus à Provinciali approbatis, quorum magna copia eſt in Religione; non verò cum ſimplicibus, nec id unquam contigiſſe, aut conſuetudinem abiiſſe audivimus. Per quod ad oppoſitum motivum ſatis conſtat.

Conſect. 3. 102 Colliges tertiò, Epiſcopi approbationem aut licentiam eſſe omnino neceſſariam pro confeſſionibus Monialium ſibi ſubjectarum excipiendis; ſecus verò pro earum, quæ Regularibus ſubduntur. Prior pars ſuadetur: nam ut ſtatuimus num. 99. nullus Regularis in vi privilegiorum poteſt ſine licentia ſui Prælati alicui confiteri nec intra nec extra ſuam Religionem, cum aliàs miniſter nullam juriſdictionem habeat; ſed Epiſcopus eſt proprius Prælatus Monialium ſibi ſubjectarum: ergo ſine illius licentia nequeunt earum confeſſiones excipi. *Ratio primæ partis.* Tum etiam: quoniam ideò pro confeſſionibus ſæcularium eſt neceſſaria approbatio Epiſcopi, quia, ut colligitur ex Tridentino, congruum eſt ut quævis ovis ſuo proprio Paſtori obtemperet, & hic in paſcuis ſpiritualibus de ipſa diligenter curet; ſed Moniales Epiſcopo ſubjectæ ſunt propriæ illius oves, non ſecus ac ſæculares: ergo quemadmodum ad audiendas ſæcularium confeſſiones eget miniſter Diœceſani Epiſcopi approbatione, ita & ad Monialium, quæ illi ſubduntur. Tum denique: quia ita expreſſe habetur in Bulla Clementis X. expedita pro univerſali Eccleſia 2. Auguſti anno Domini 1670. quę incipit: *Superna magni Patris*, ubi de Monialibus Epiſcopo ſubjectis ſermonem faciens inquit: *Approbatos pro audiendis confeſſionibus Monialium unius Monaſterii minimè poſſe audire confeſſiones Monialium alterius Monaſterii. Itidemque confeſſores approbatos ab Epiſcopo ad Monialium confeſſiones pro una vice audiendas, haud poſſe expleta deputatione in vi approbationis hujuſmodi illarum confeſſiones audire; ſed toties ab Epiſcopo eſſe approbandos, quoties caſus deputationis contigerit.* *Clem. X.* Ita N. Antonius tract. 5. ſect. 2. num. 856. ubi ait: *Dixi, non tamen ſubjectis Epiſcopo: nam hæ cum ſoli Epiſcopo ſubdantur, confeſſores pro eis eligendi ab Epiſcopo debent eſſe approbati.* *N.Anton.* Unde neſcimus qualiter à N. Andrea ubi ſuprà num. 59. pro oppoſita ſententia citari poſſit.

Fundamentum poſterioris. Poſterior conſectarii pars oſtenditur: etenim Moniales in toto rigore veniunt nomine Regularium, ut omnes fatentur; atqui pro confeſſionibus Regularium Tridentinum non expoſcit Epiſcopi approbationem, ſed eos reliquit juri antiquo, & propriis privilegiis, ex quibus habent quod de licentia ſuorum Prælatorum poſſint confiteri cuilibet Sacerdoti: ergo pro confeſſionibus Monialium, quæ Regularibus ſubduntur, non indiget miniſter Epiſcopi approbatione. ¶ Nec refert ſi cum Boſio de Jubilæo ſect. 3. caſu 2. §. 3. num. 75. dicas, hęc ita eſſe attentis jure antiquo, & Tridentini decreto; ſecus verò ſi attendamus ad conſtitutionem Gregorii XV. incipientem: *Inſcrutabili*, &c. & ad declarationem Sacræ Congregationis, quæ ad calcem prædictæ conſtitutionis habetur, ubi decernitur confeſſores tam ordinarios quàm extraordinarios Monialium Regularibus ſubjectarum debere eſſe ab Epiſcopo approbatos. *Boſius.* *Greg. XV.* Non, inquam, refert: quoniam ea conſtitutio cum ſua declaratione nec quo ad hanc partem, nec quoad alia quæ continet, in Hiſpania recepta fuit, ut videre eſt apud Lezanam tom. 1. part 1. cap. 19. num. 35. Sed juſſu Urbani VIII. pro his Regnis ſuſpenſa ob ſupplicationem Sedi Apoſtolicæ à Religionibus factam. Idque etiam conſtat ex Brevi Nuncii Apoſtolici illius temporis expedito 21. Aprilis anno 1625. Unde hanc conſectarii partem tuentur Lezana loco citato, & tom. 5. in Mari magn. Carmel. num. 371. Lugo diſput. 21. ſect. 1. num. 2. Granados tract. 10. diſp. 5. ſect. 1. Vaſquez de Pœnitent. quæſt. 93. artic. 2. dub. 4. numer. 2. N. Andreas cit. §. 6. num. 59. Suarez diſp. 28. ſect. 4. num. 4. N. Antonius ubi ſuprà, Perez, Velaſcus, Hurtado, N. Valentin tract. 1. cap. 1. §. 9. num. 86. & alii. *N. Lezan. Lugo, Granad. Vaſquez. N. Andr. Suarez, N. Anton. Perez, Velaſcus, Hurtado, & alii.*

103 Colliges quartò, Fratres militares poſſe tam intra quàm extra domum de licentia ſui Prælati, & juxta ſua ſtatuta confiteri cuilibet Sacerdoti ab Epiſcopo non approbato. *Conſect. 4.* Fundamentum eſt, quoniam ut ſtatuimus tract. 20. diſput. 1. dub. 1. per totum, præſertim à num. 13. Fratres militares ſunt verè, & ſimpliciter Religioſi, tribus votis eſſentialibus ligati: ergo non comprehenduntur decreto Tridentini ſolum expoſcentis Epiſcopi approbationem pro confeſſionibus ſæcularium. Atque ita docet communis ſententia. Hanc autem reſolutionem minimè extendimus ad Equites Ordinum militarium, vulgò de Alcantara, Calatravæ, Sancti Jacobi, Joannis, Stephani, & alios, qui extra Clauſtra vivunt, uxoribus irretiuntur, ac inſtar aliorum ſæcularium dominium, & uſum rerum temporalium conſervant. Hi enim, ut loco citato docuimus cum Divo Thoma, ſtatum Religioſum abſolutè, & ſimpliciter non participant, ſed tantum analogicè, & ſecundum quid; proindeque cum ſint ſimpliciter ſæculares, ſub decreto Tridentini comprehendi debent, uti docent Molina tomo 1. de Juſtit. diſput. 141. Azor. lib. 3. capit. 3. quæſt. 2. Diana 2. part. tract. 2. reſolut. 30. Valentia tom. 3. diſput. 10. quæſt. 4. punct. 2. Amicus tom. 8. diſput. 15. ſect. 3. num. 97. Navarrus, Baſſęus, Lezana, Noſt. Antonius, Noſt. Andreas ubi ſuprà num. 58. *Molina, Azor, Diana, Valentia, Amicus, Navarr. N. Anton. N. Andr. & alii.*

Huic autem limitationi non adhærent Leander diſput. 11. quæſt. 47. Sanctius diſput. 49. numero 10. Garcia, Bordon, Delbene, Hurtado, & alii; quorum placitum ſuaderi poteſt. *Oppoſita ſententia.* Tum quia prædicti Equites in probabili ſententia ſunt ſimpliciter Religioſi, & quamvis non eſſent, nihilominus gaudent privilegiis Religioſorum, horumque nomine veniunt in favorabilibus. Tum etiam: quoniam famuli commenſales Religioſorum ſunt ſimpliciter ſæculares; & tamen quia ex Tridentino ſeſſ. 24. cap. 11. in favorabilibus veniunt nomine Religioſorum, poſſunt confiteri Sacerdoti ſimplici ab Epiſcopo non approbato, ut cum pluribus docent Barboſa de jure Eccleſiaſtico lib. 1. cap. 43. num. 204. & Noſter Andreas ubi ſuprà num. 57. Ergo idem dicendum eſt de Equitibus Ordinum militarium. Tum denique: nam Equites Sancti Joannis Hieroſolimitani ſunt ſimpliciter Religioſi, ut ſtatuimus loco citato ex tractat. 20. diſput. 1. numero 13. in fine: ergo ſaltem pro iſtorum confeſſionibus audiendis approbatio Epiſcopi neceſſaria non eſt, ſed ſuorum Prælatorum licentia ſufficiet.

Reſpondetur tamen, quod ſicut conſuetudo, ſcientibus, & non contradicentibus Prælatis, poteſt legem favorabilem ſtatuere, & juriſdictionem inducere; ita conſuetudo non utendi favorabili privilegio, & juriſdictioni ſibi utili ea dirimit, ac irritat, ut ex communi ſententia cum Dicaſtillo, Vaſquio, Perez, Baſſæo, & Conincho docet Noſt. Antonius tr. 5. diſput. 11. ſect. 10. Ex quo fit, quod quidquid *Diluitur.*

fit

Digitized by Google

ſit an prædicti Equites ſint vel non veri Religioſi, & an veniant vel non nomine Regularium in favorabilibus, nihilominus ſimplici Sacerdoti ab Epiſcopo non approbato confiteri non poſſunt: quippe nunquam hujuſmodi privilegio uſi ſunt, nec id conſuetudinem, ſed potius in diſſuetudinem deduxerunt. Unde jus, quod aliàs, vel quia ſimpliciter Religioſi, vel quia ſaltem eorum privilegiis gaudent, poſſent habere ad eligendum in confeſſorem Sacerdotem ab Epiſcopo non approbatum, ob non uſum abrogatum eſt. Per quod patet ad primam, & ultimam probationem: quamvis enim Equites Sancti Joannis Hieroſolimitani inter veros Religioſos computentur, tamen Authores, qui eos tales cenſent, illis prædictum indultum denegant ob oppoſitam conſuetudinem, quam obſervant. Ita cum pluribus Diana 2. part. tract. 2. reſolut. 30. Lezana tom. 2. cap. 5. numero 45. Noſt. Antonius in direct. confeſſ. tract. 5. diſput. 13. ſect. 2. numero 857. Noſter Andreas ubi ſuprà numero 58. referens Amicum, & Baſſæum. Ad ſecundam autem neganda eſt conſequentia: nam famuli Religioſorum commenſales, cum gaudeant eorum privilegiis præſertim quoad receptionem Sacramentorum Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, ac Extremæ-Unctionis, ut conſtat ex Tridentino ſeſſ. 25. cap. 11. ac ex declaratione S. Congregationis die 14. Auguſti 1665. & aliàs illis in praxi utantur, poſſunt vel confeſſionem facere cum Sacerdote apto ad audiendas confeſſiones Religioſorum, quorum ſunt commenſales, licet aliàs ab Epiſcopo approbatus non ſit, vel eo privilegio non uti, & confiteri etiam ſine Prælati licentia Sacerdoti ab Epiſcopo approbato ad inſtar aliorum ſæcularium. Quod Equitibus militaribus non licet ob non uſum privilegiorum.

Diana, Lezana, N.Anton. N.Andr. Amicus, Baſſæus.

Confeſſ. 5. 104 Colligitur quinto, Prælatos Regulares tam ſuperiores quàm inferiores, etiam Vicarios, & Præſidentes Conventuum, poſſe ſibi eligere in confeſſorem ſimplicem Sacerdotem propriæ vel alterius Religionis, aut etiam ſæcularem, idque tam intra quàm extra Conventum, ſive habeant, ſive non, confeſſarii approbati copiam. Ita conſtat ex privilegio illis concesso, & in corpore juris inſerto cap. fin. de Pœnit. & remiſſ. dicente: *Ne pro dilatione pœnitentiæ periculum immineat animarum, permittimus Epiſcopis, & aliis ſuperioribus, necnon minoribus Prælatis exemptis etiam prætermiſſo ſuperioris licentiam, providum, & diſcretum ſibi poſſe eligere confeſſorem.* Nomine autem providi ac diſcreti minime innuitur debere eſſe ab Epiſcopo, vel ſuperiori approbatum, ſed intelligendus eſt quilibet Sacerdos ſimplex prudens, & idoneus judicio eligentis, & qui aliàs ſuſpenſus, aut excommunicatus non ſit, ut communiter docent Authores. Porrò hujuſmodi privilegium, quatenus Prælatis Regularibus favet, per Tridentini decretum ſeſſ. 23. cap. 5. revocatum non fuiſſe, certum omnino eſt: quippe quod loquitur dumtaxat de confeſſionibus ſæcularium, pro quibus, & non pro aliis approbationem expoſcit. Poſſunt itaque Regulares Prælati cuilibet Sacerdoti ſimplici confiteri, & ab eo abſolvi ab omnibus caſibus, & cenſuris, à quibus ipſi proprios ſubditos abſolvere valent. Tenent Noſt. Antonius in direct. regul. 1. part. tract. 2. diſput. 1. num. 16. & in direct. confeſſ. tom. 1. tract. 5. diſput. 22. ſect. 1. num. 832. Noſt. Valentin ubi ſupr. num. 83. Villalobos tom. 1. tract. 9. difficult. 49. num. 4. Diana 3. part. tract. 2. reſolut. 1. Silveſter, Henriquez, Corduba, Vaſquez, Valentia, Navarrus, Tamburinus, Boſius apud Leandrum, diſput. 11. quæſt. 32. Toletus lib. 3. ſummæ cap. 15. num. 8. Noſter Andreas ubi ſuprà num. 50. & 90. Lugo diſput. 19. num. 4. & diſput. 20. numero 67. Suarez diſput. 27. ſect. 2. num. 10. Bordon, Rodriquez, Moya, Homobonus, Graſſius, & alii apud relatos. Ex quibus plerique limitant hanc ſententiam, ut non teneat reſpectu eorum Prælatorum, in quorum Religionibus adeſt privilegium, aut ſtatutum contrarium à Pontifice confirmatum, vi cujus Prælatis inferioribus proprius ac determinatus confeſſor deſignatur, ita ut alium eligere nequeant.

N.Anton. N.Valen. Villalob. Diana, Silveſter, Henriqu. Corduba, Vaſquez, Valentia, & alii.

Nota. 105 Unde cum in noſtra Religione habeatur lex annullativa confeſſionis factæ ſimplici Sacerdoti ejuſdem Ordinis, merito dubitari poteſt an Prælati ei confiteri poſſint, & conſectarium ad eos extendatur? Reſpondetur tamen affirmativè; & quidem ſi ſermo fiat de Prælatis ſuperioribus, nimirum, de Generali, & Provinciali, id extra dubium eſt: hi enim cum ordinaria juriſdictione fungantur, & ſubditis licentiam concedere poſſint, ut confeſſorem eligant quemcumque ſimplicem Sacerdotem etiam propriæ Religionis, poſſunt eadem licentia pro ſe ipſis uti, ac eundem in proprium confeſſorem accipere. Si verò de Prælatis inferioribus loquamur, idem dicendum eſt; tum quia ita conſtat ex praxi: vidimus enim viros doctrina, & virtute præſtantes id ſæpè feciſſe, videntibus, & non contradicentibus ſuperioribus Prælatis. Ex quo fit quod etiam ſi privilegium in cap. fin. de Pœnitent. & remiſſ. contentum, in vi noſtræ conſtitutionis illis non proficeret, adhuc tamen poſſent ſimplici Sacerdoti confiteri ob licentiam præſumptam, aut tacitam, quam Prælati ſuperiores, qui praxim vident, & tacent, cenſentur illis concedere. Tum etiam: quoniam dum in conſtitut. 2. part. capit. 7. numero 5. annullantur confeſſiones fratrum etiam Sacerdotum cum ſimplici Sacerdote ejuſdem Ordinis, nomine fratrum non intelliguntur Prælati: etenim ut rectè vidit Diana 3. part. tract. 2. reſolut. 1. per totam, & Portel in dub. regular. verbo *Abbas* numero 5. quamvis Prælati, aut Abbates in favorabilibus veniant nomine fratrum, aut Monachorum, non tamen in odioſis, qualis eſt lex citata. Id quod præſertim tenet, ubi privilegium Prælatis conceſſum eſt corpori juris inſertum; tunc enim ad ejus revocationem per legem particularem requiritur illius expreſſam mentionem in ſpecie fieri, aut ſaltem in genere; quæ in lege non invenitur, cum ſolum excludat à Sacerdote ſimplici omnem juriſdictionem exercendam in fratres, non autem in Prælatos. Per quod præcluditur tacita objectio, quæ ex dictis numero 101. in fine formari poſſet. Atque ita ſentiunt Noſt. Andreas tract. 18. cap. 4. §. 6. num. 90. Noſt. Antonius, & Noſt. Valentinus numero 83.

N.Andr. N.Ant. N.Valen.

Confeſſ. 6. 106 Colligitur ſexto, Religioſos noſtri Ordinis non habentes Provincialis licentiam pro excipiendis Monialium confeſſionibus, non poſſe eas validè abſolvere, quamvis aliàs licentiam obtineant ab fratrum confeſſiones. Veritas hujus illationis nititur in noſtris conſtitut. 2. part. cap. 7. numero 3. ubi dicitur: *Exponendi verò pro Monialium, aut aliarum mulierum ſæcularium confeſſionibus audiendis, trigeſimum tertium annum ætatis ſuæ attingant. Qui quamvis ad eum pervenerint, etiam ſi aliàs generali confitendi facultate ſine diſcriminatione gaudeant, ſpecialem tamen à Provinciali pro fœminis obtineant; alioqui earum confeſſiones audire nullatenus valebunt.* Quæ verba ſunt annullativa confeſſionis, quia ly *nullatenus valebunt* idem eſt ac nec *licitè*, nec *validè*, qui ſunt modi, quibus confeſſio audiri poteſt. Tum etiam ratione inde petita: quoniam pro valore Sacramenti neceſſaria eſt juriſdictio; ſed Sacerdos, de quo loquimur, nullam habet in Moniales: ergo iſtarum confeſſiones, ſi illi fiant, ſunt nullæ. Minor, in qua poterat eſſe difficultas, conſtat ex dictis numero 99. nam juriſdictio requiſita pro confeſſionibus Regularium haberi non poteſt ſine licentia Prælati, cui tanquam proprio Ordinario ſubduntur; ſed Prælatus Ordinarius Monialium noſtri Ordinis (de quibus dumtaxat ſit ſermo) eſt Provincialis, cujus licentiam non habet Sacerdos; non quidem peculiarem, & expreſſam, ut ſupponimus, nec etiam tacitam aut præſumptam ratione conſuetudinis, quæ in Religione non invenitur; nec tandem incluſam in licentia generali audiendi confeſſiones indiſcriminatim, ut conſtat ex lege, in qua expreſsè habetur mens Prælatorum dicentium, in ea generali facultate non includi licentiam pro Monialibus: ergo dum Sacerdos noſtri Ordinis non obtinuit ſpecialem licentiam à Provinciali pro confeſſionibus Monialium,

Digitized by Google

caret juriſdictione ad earum abſolutionem. Tum denique: nam Provinciales noſtri Ordinis ſunt Ordinarii fratrum, & Monialium ſuæ Provinciæ, ſicut Epiſcopus reſpectu ſæcularium utriuſque ſexus in ſua Diœceſi; atqui Sacerdos ſæcularis ab Epiſcopo approbatus ad homines tantum, nequit validè mulierum confeſſiones excipere, ut tenet communis ſententia, de qua infrà: ergo nec Sacerdos noſtri Ordinis poteſt validè Moniales ejuſdem familiæ abſolvere, ſi ſolum habeat Provincialis licentiam ad confeſſiones fratrum, vel ad confeſſiones audiendas indiſcriminatim, nulla Monialium peculiari mentione facta.

Objectio. Dices: relatam conſtitutionem eodem modo expoſcere Provincialis licentiam ad confeſſiones Monialium, ac ad ſæcularium mulierum; Sed Sacerdos noſtri Ordinis non attingens annum trigeſimum tertium, nec habens ſpecialem Provincialis licentiam pro mulieribus ſæcularibus, poteſt validè earum confeſſiones excipere, ſi habeat pro eiſdem Epiſcopi licentiam: ergo etiam ſine peculiari Provincialis facultate poteſt validè Moniales noſtri Ordinis abſolvere, ſi Epiſcopi approbationem obtineat, & licentiam Provincialis ad audiendas confeſſiones fratrum in communi. ¶ Reſpondetur tamen omiſſis præmiſſis, negando conſequentiam ob ſatis notam diſparitatem: etenim juriſdictio neceſſaria pro Monialibus noſtri Ordinis ſolum haberi poteſt vel à Pontifice, vel à Provinciali; Epiſcopus enim cum non ſit earum Prælatus, nec prò earum confeſſionibus juriſdictionem delegare valet. Pontifex autem eam non concedit niſi juxta propria ſtatuta, & Provincialis diſpoſitionem, ut ſtatuimus numero 99. Quo circa ſive ſit à Pontifice, ſive à Provinciali, neceſſariò, & unicè pendet ex iſtius licentia; qua proinde deficiente, deficit juriſdictio, & confeſſio irrita evadit. Ceterum pro mulieribus ſæcularibus poteſt Regularis non ſolum à Pontifice obtinere juriſdictionem, ſed etiam ab Epiſcopo earum Prælato, qui poteſt eam delegare cuicumque voluerit, etiam Regulari ſui Provincialis licentiam non habenti. Et in vi hujus juriſdictionis ab Epiſcopo acceptæ ſunt validæ confeſſiones mulierum factæ Sacerdoti noſtri Ordinis ab Epiſcopo approbato pro ſæcularibus utriuſque ſexus, quamvis aliàs nec annum trigeſimum tertium attingat, nec Provincialis facultatem habeat: hæc quippè ſolum deſideratur ad abſolvendum mulieres in vi juriſdictionis à Pontifice delegatæ, ut vidimus numero 92. Unde ſi contingeret prædictum Regularem habere Epiſcopi licentiam pro hominibus tantum, nec licitè, nec validè mulieres abſolveret ob defectum juriſdictionis, utpotè quæ nec ab Epiſcopo haberetur, nec à Pontifice, cum Provincialis licentiam non obtineret. Videatur Noſter Andreas ubi ſuprà numero 48. & deinceps.

107 Sed quid dicendum de fratribus noſtri Ordinis non Sacerdotibus, Choro tamen deputatis, *Quæſtione.* in Collegiis, aut in domibus novitiorum, vel noviter profeſſorum degentibus? An, nimirum, poſſint validè alteri ex approbatis à Provinciali confiteri quàm duobus eorum confeſſionibus excipiendis communiter deſignatis? Reſpondetur affirmativè: nam licet in conſtitutionibus 1. part. ca- *Deciditur.* pit. 4. numero 1. hæc habeantur: *Statuimus ut novitiorum Magiſter una cum alio à Provinciali maturò, & cum delectu deſignato tam ipſorum quam aliorum fratrum profeſſorum, dummodo Choro ſint deputati, confeſſiones audiat. Et idem ſervetur in domibus noviter profeſſorum. In aliis verò Superior illius Conventus, & alius ex Sacerdotibus pro audiendis fratrum non Sacerdotum confeſſionibus conſtituantur.* Tamen hæc lex non eſt annullativa confeſſionis, ut ex ſe liquet: nullum enim continet verbum, quod neget fratribus poſſe abſolute alteri confiteri quam duobus deſignatis, nec quod juriſdictionem pro illorum confeſſionibus requiſitam concedat illis duobus, & eam aliis à Provinciali approbatis neget. Tum etiam: quoniam eodem modo loquitur de confeſſionibus novitiorum, ac de noviter profeſſorum; conſtat autem novitios poſſe cuilibet Sacerdoti a Provinciali approbato validè confiteri: ergo idem dicendum eſt de noviter profeſſis. Tum deinde, & præſertim, quia ibidem numero 2. ut fratres non Sacerdotes poſſint alteri à duobus deſignatis confiteri, ſolum expoſcit Prioris licentiam; atqui licentia Prioris non confert juriſdictionem: hanc enim ſolus Provincialis, qui in ſua Provincia Ordinarii munere fungitur, conferre poteſt: ergo ſupponit lex, omnes Sacerdotes à Provinciali approbatos habere juriſdictionem neceſſariam ad abſolvendum fratres non Sacerdotes, ac ſubinde iſtorum confeſſiones, ſi illis fiant, eſſe validas. Tum denique: nam 2. part. cap. 7. numero 3. dicitur: *Habita facultate adminiſtrandi Pœnitentiæ Sacramentum in una Provincia, in omnibus aliis poterit quiſque confeſſiones Religioſorum audire, non verò Monialium.* In quibus cum cujuslibet Sacerdotis à Provinciali approbati adeò extendat juriſdictionem, & Monialium dumtaxat confeſſiones excludat, palam eſt nomine Religioſorum etiam fratres non Sacerdotes comprehendiſſe; alioqui eorum confeſſiones ſicut, & Monialium excluderet. Atque ita tenet in praxi communis ſenſus, ac intelligentia Religionis.

108 In calce dubii obſervandum eſt, quæ ha- *Nota.* ctenus ſtatuimus cuncta procedere independenter à privilegio Bullæ Cruciatæ. An autem Regulares virtute illius poſſint ſine licentia ſui Prælati ſibi in confeſſorem eligere Sacerdotem extraneum ab Epiſcopo approbatum, qui eos abſolvat tam à reſervatis, quam non reſervatis, conſule N. Andream tract. 15. cap. 4. §. 7. ubi rem diligenter verſat. Sententiam tamen negativam veriorem ac probabiliorem cenſemus ob conſtitutionem SS. D. N. Clementis VIII. anno 1599. dicentis: *Conceſſionem S. Cruciatæ, & aliorum indultorum particularium, quan-* Clemens VIII. *tum ad prædictum articulum eligendi confeſſorem, & abſolvendi à reſervatis cum fratribus, & ſororibus Monialibus Ordinis prædicti, ac aliorum quorumcumque Ordinum, & Congregationum, & cujuſvis inſtituti mendicantium, & non mendicantium, tam Provinciæ Hiſpaniæ, quam extra eam ubilibet, locum minimè habere, neque cenſeri. Sed noſtræ intentionis exiſtere quod iidem fratres, & Moniales, quantum ad Sacramentum Pœnitentiæ, ſeu confeſſionis adminiſtrationem, diſpoſitioni ſuorum Prælatorum ſubjecti ſint, Apoſtolica authoritate tenore præſentium perpetuò declaramus.* Quæ conſtitutio, quamvis pro Carmelitarum Diſcalceatorum familia edita fuerit, tamen ut ex illius verbis conſtat, univerſaliter procedit circa cujuſcumque Ordinis Regulares, quibus aſſerit Bullam Cruciatæ non prodeſſe quoad articulum eligendi confeſſorem, ſed quoad Sacramentum Pœnitentiæ ſuorum Prælatorum diſpoſitioni ſubjectos eſſe debere. Quo circa ſine horum licentia, ſive peccata ſint reſervata, ſive non, confeſſorem eligere nequeunt. Id quod etiam ferè eiſdem verbis declararunt alii Pontifices, præſertim Urbanus VIII. cujus conſtitutionem apud relatum Authorem invenies, qui in patrocinium hujus ſententiæ plurimos, & graviſſimos congerit.

D U-

Digitized by Google

DUBIUM IX.

Cujus Ordinarii approbatio ſit neceſſaria in miniſtro?

QUamvis ex dictis dubio præced. §. 1. conſtet, quemlibet miniſtrum, ſive ſæcularem, ſive Regularem, indigere Epiſcopi approbatione pro ſæcularium confeſſionibus excipiendis, non tamen conſtat à quo Ordinario obtinenda eſt, an nimirum pœnitentis, aut Sacerdotis, vel loci, in quo fit confeſſio? Quæ olim fuit adeò ingens difficultas, ut circa eam tot fuerint ſententiæ, quot capita. Verum hiſce temporibus jam non multi diſſidii eſt ob Pontificum decreta, quibus rem decidunt, quæque expendere curabimus.

§. UNICUS.

Duplici aſſertione expeditur difficultas.

1. Aſſertio. 109 DIcendum eſt primò, unius Ordinarii approbationem non ſufficere ad excipiendas ſæcularium confeſſiones ubique terrarum. Hæc aſſertio procedit univerſaliter tam de miniſtris Sæcularibus, quàm Regularibus; in quo ſenſu intellecta eſt adeò communis, & vera, ut opus non ſit illius patronos ſigillatim recenſere, cum oppoſita ſententia jam ſit omninò improbabilis, ac reprobata Pontificum decretis, illis præſertim, quæ dabimus num. 112. Nunc autem ſuadetur: nam ea approbatio requiritur in miniſtro, quam expoſcit Concilium Tridentinum; ſed Tridentinum pro audiendis confeſſionibus ſæcularium ubique terrarum non expoſcit ſolam unius Epiſcopi approbationem, ſed plurium: ergo unius Epiſcopi approbatio non ſufficit ad ubilibet abſolvendum. Minor patet ex ſæpè cit. ſeſſ. 23. cap. 15. ubi expreſſe habetur, miniſtrum non poſſe ſæcularium confeſſiones audire niſi *ab Epiſcopis* approbationem obtineat. Si autem ad abſolvendum in toto orbe unius Epiſcopi dumtaxat approbationem expoſceret, fruſtra diceret *ab Epiſcopis*: id enim nunquam eſſet neceſſarium. Voluit igitur eo modo loquendi ſignificare ad abſolvendum in qualibet Diœceſi approbationem Epiſcopi illius Diœceſi deſiderari, ut quilibet tanquam proprius paſtor ſciret, qui miniſtri ſuarum ovium curam ſuſciperent.

Reſpondebis cum Dicaſtillo diſput. 10. dub. 9. *Evaſio ex Dicaſtillo.* numero 345. ly *ab Epiſcopis* minime intelligendum eſſe, nec poſſe, quaſi copulativè, aut collectivè, ita ut ſenſus ſit, quemlibet miniſtrum debere eſſe approbatum ab omnibus Epiſcopis: id enim impoſſibile eſt, alioqui unius Epiſcopi approbatione deficiente miniſter nullibi approbatus cenſeretur: ſed per diſtributionem accommodam, quatenus unus miniſter ab uno Epiſcopo, & alter ab altero approbetur, ita tamen ut ab uno ſufficiat. Idque inſtari poteſt ex epiſt. Jacobi cap. 5. ubi pro Extre-*Jacobi 5.* ma-Unctione inquit: *Inducat Presbyteros Eccleſiæ .... ungentes oleo ſancto*. Quamvis autem dicat *Presbyteros* in plurali, nemo negabit unius Presbyteri unctionem infirmo ſatis eſſe.

Evertitur primò. 110 Sed hæc evaſio facilè evertitur. Primò retorquendo inſtantiam: etenim ſicut Sacerdos indiget Epiſcopi approbatione ad validè miniſtrandum Pœnitentiæ Sacramentum, ita indiget Parochi, aut Epiſcopi licentia ad licitè Extremam-Unctionem conferendam; atqui cum ſola unius Parochi, aut Epiſcopi licentia non poteſt pro toto Orbe licitè Extremam-Unctionem conferre: ergo nec cum ſola unius Epiſcopi approbatione ubilibet abſolutionem miniſtrare. Minorem docet communis ſententia, quam cum multis tenet Bonacina diſput. 6. quæſt. unic. punct. 3. & Palao punct. 7. Quo circa licet infirmus, qui recipit Extremæ-Unctionis Sacramentum, non egeat ut ſibi à multis conferatur, ſicut nec pœnitens ut à multis abſolvatur; tamen Sacerdoti utrumque Sacramentum miniſtranti non ſufficit unius Epiſcopi approbatio, aut licentia, ut ea Sacramenta pro toto orbe miniſtret; quod & non aliud evincit paritas.

Secundò: nam eſto ly *ab Epiſcopis* intelligi non debeat copulativè, ſeu collectivè, ita ut ad abſolven- *Secundò.* dum in una Diœceſi omnium Epiſcoporum approbatio requiratur, ſed per diſtributionem accommodam; hæc tamen fieri debet juxta mentem Tridentini nobis explicatam per Pontificum decreta, ac conſtitutiones; ſed pro ut ſit ab adverſariis, nimirum, unum miniſtrum ab uno Epiſcopo, & alterum ab alio approbari debere ita tamen ut unius approbatio ſufficiat pro toto orbe, non cohæret Tridentino ut nobis explicato Pontificum decretis: ergo ly *ab Epiſcopis* intelligendum non eſt in ſenſu, quem evaſio intendit. Minor, quæ difficultatem præſefert, non aliter probanda eſt, quàm Pontificias conſtitutiones exhibendo. Et quidem Clemens VIII. in Bul- *Clem. VIII.* la expedita anno Domini 1604. die 7. Decembris, quæ refertur à Cherubino tom. 3. pag. 118. hæc habet §. 9. *Præterea volumus, ut confeſſarii, qui vigore privilegiorum ipſis Ordinibus, Religionibus, inſtitutis, erigentibus, inſtituentibus, & communicantibus, ſeu Archiconfraternitatibus, & Congregationibus aggregantibus conceſſorum, ac Confraternitatibus, & Congregationibus agregandis communicandorum, pro tempore eligi poſſunt, & poterunt ſæculares, ſcilicèt, in alma urbe à prædicto noſtro Vicario, extra urbem verò à locorum Ordinariis, Regulares autem non ſolum à prædicto Vicario noſtro, & à locorum Ordinariis reſpectivè, ſed etiam à ſuis ſuperioribus approbati ſint*. Si autem ad abſolvendùm in urbe indiget miniſter approbatione Vicarii Pontificis, & ad abſolvendum extra urbem eget alia à locorum Ordinariis reſpective: ergo quæ habetur ab uno Epiſcopo non ſufficit pro toto orbe, nec id Concilio, & Pontificum conſtitutionibus cohæret. Patet conſequentia: quia alias ad abſolvendum Romæ non expoſceret Pontifex ſui Vicarii approbationem determinatè, ſed vel illius, vel alterius Ordinarii, cum quælibet ſatis eſſet. Eo præſertim, quia dum loquitur de Sacerdote, qui extra urbem poteſt eligi in confeſſorem, ſtatuit debere eſſe approbatum à locorum Ordinariis reſpectivè; ly autem *reſpectivè* conſultò additum diverſas approbationes pro diverſis Diœceſibus importat, nec aliter intelligi poteſt, quam ut quis eligatur Hiſpali; egeat approbatione Epiſcopi Hiſpalenſis, ut verò eligatur Abulæ, approbatione Abulenſis. Quibus conſonat con- *Urban. VIII.* ſtitutio Urbani VIII. edita 12. Septembris anno Do- *Cherub.* mini 1628. apud Cherubinum tom. 4. pag. 103.

Deinde id ipſum expreſſius habetur in quadam *Confirmatio 1.* Sacræ Congregationis Cardinalium declaratione, ad petitionem Archiepiſcopi Valentini facta, quæ communiter ab Authoribus ſub his terminis circumfertur: *Congregatio Concilii reſpondet, approbatum ab alio, quàm à Valentino Epiſcopo, in Diœceſi Valentina non cenſeri approbatum ab Ordinario*. Cenſeretur autem, ſi ſemel approbatus, ubique approbatus exiſteret, ut adverſarii loquuntur. Dicere autem, ut eorum nonnulli reſpondent, hujuſmodi declarationem non eſſe authenticam, merum effugium eſt: eam quippè ſe vidiſſe, & legiſſe in S. Congregationis epiſtola, ad prædictum Archiepiſcopum miſſa, obteſtatur non parvi pendendus Author Emmanuel Rodriguez in expoſitione Bullæ Cruciatæ, §. 5.

Ulterius fulcitur ex Brevi Innocentii Decimi pro *Confirm. 2. Innoc. X.* cauſa Angelopolitana, expedito 14. Maji, anno *Lezana.* 1648. quod integrum affert Lezana tom. 4. conſult. 40. numero 110. pagina 236. Cum enim ad Sanctiſs. Dom. Noſtr. Innocentium plura litigiosè deferrentur dubia tam circa Ordinarii approbationem pro ſæcularium confeſſionibus, quàm circa prædicationem verbi Dei, omnia Pontifex ſolicitè diſcutienda, & maturè

Digitized by Google

maturè decidenda Sacræ Congregationi commiſit; & ad novam difficultatem, quæ erat hujuſmodi: *Utrum Regularis quicumque, etiam Societatis Jeſu, poſſit adminiſtrare Sacramentum Pœnitentiæ ſæcularibus abſque licentia Epiſcopi Diœceſani, etiam ſi in alia Diœceſi approbatus ſit? Reſpondit, Regulares, etiam Societatis Jeſu, in una Diœceſi ab Epiſcopo approbatos ad confeſſiones perſonarum ſæcularium audiendas, nequaquam poſſe in alia Diœceſi hujuſmodi confeſſiones audire ſine approbatione Epiſcopi Diœceſani.* Quam declarationem cum aliis ad diverſas materias ſpectantibus Pontifex ſuo Brevi inſeruit, & concludit: *Nos igitur ...... præinſerta reſponſa, ſeu reſolutiones authoritate prædicta tenore præſentium confirmamus, & approbamus, illiſque Apoſtolicæ firmitatis vim, & robur adjicimus, & inviolabiliter obſervari mandamus.*

Effugium. 111 Nec defuere, qui reſponderent, ex hac Bulla argumentum efficax pro noſtra aſſertione deſumi non poſſe. Primò, quia non diverſorum Epiſcoporum approbationem requirit, ſed ſolius Epiſcopi Diœceſani; hoc autem ſalvatur ſive miniſter approbatus exiſtat ab Ordinario pœnitentis, ſive confeſſoris, ſive loci, in quo fit confeſſio. Secundò: quia præmiſſa declaratio non immediatè à Pontifice, ſed à Sacra Congregatione de illius mandato emanavit; proindeque licet magni haberi debeat, vim tamen legis Pontificiæ non attingit, nec oppoſitæ ſententiæ probabilitatem diruit. Tertiò, & præſertim: nam cum ea Bulla non pro univerſali Eccleſia, ſed pro Diœceſi Angelopolitana expedita fuerit, minimè cenſendum eſt continere deciſionem generalem omnes adſtringentem, ſed particularem pro ſola ea Diœceſi obligantem. Idque ſatis perſpicuè colligitur ex ejus titulo, qui eſt: *Breve SS. Dom. N. Innocentii in cauſa Angelopolitanæ juriſdictionis in Indiis Occidentalibus novæ Hiſpaniæ*; & ex illius proœmio: *Cum ſicut accepimus aliquæ fuerint ortæ differentiæ inter Venerabilem fratrem Joannem, & dilectos filios Clericos Societatis Jeſu.* Et tandem ex illis verbis, quæ ſtatim ſubdit: *Pro ſepiendis differentiis hujuſmodi*, &c. Quæ omnia non cauſam communem, ſed peculiarem oſtendunt.

Refellitur. Enim verò hæc effugia nihil auxilii conferunt adverſariis, ut ingens propoſitæ declarationis pondus declinent. Non quidem primum: nam directè, & evidenter contra illius ſenſum procedit, ut ex ſinceſa lectione verborum, quibus Congregatio utitur, liquet. Etenim dubium decidendum inquirebat: *Utrum Regularis quicumque, etiam Societatis Jeſu, poſſit adminiſtrare Sacramentum Pœnitentiæ ſæcularibus abſque licentia Epiſcopi Diœceſani, etiamſi in alia Diœceſi approbatus ſit?* In his autem ſupponitur, miniſtrum eſſe alibi approbatum, & quæritur an ea approbatio ſufficiat, an verò ad audiendas confeſſiones ulterius requiratur alia approbatio Epiſcopi Diœceſani? Cui Congregatio reſpondet aliam eſſe neceſſariam: ergo dicere hanc declarationem non diverſorum, ſed unius dumtaxat Epiſcopi approbationem expoſcere, apertè, & directè illi repugnat.

Non ſecundum: tum, quoniam ut ex Bulla Innocentii expreſsè conſtat, Sacra Cardinalium Congregatio non niſi de ſpeciali Pontificis commiſſione, & authoritate ſibi ad hæc conceſſa illam fecit declarationem. Declarationes autem, quæ ita fiunt, habere non ſolum ingentem authoritatem, ſed & vim legis obligantis, tenet communis ſententia, quam multis ſuadet Prado in Theol. Moral. tom. 1. capit. 3. quæſt. 7. num. 30. & N. Andreas tract. 11. capit. 3. num. 28. & 29. & tract. 15. cap. 7. num. 104. Tum etiam: nam licet fateamur, immediatam Pontificis deciſionem excedere quamlibet Congregationis declarationem, ſi ſeorſim accipiantur, & ad invicem comparentur; inquirimus tamen, an quæ de ſpeciali Pontificis mandato fit à graviſſimo Cardinalium Collegio, prævio diligenti examine, ſedula, ac matura rei diſcuſſione, quæque à Sede Apoſtolica in ſua Bulla inſeritur, approbatur, ac ſtrictè obſervari præcipitur, uti eſt ea de qua loquimur, ideò robur, & pondus amittat, quia ea diligentia præcedit, vel quia non à ſolo Pontifice, ſed ſimul à Sacra Congregatione prodiit? An quia Pontificis præceptis obtemperandum non eſt? Id utique nemo Catholicorum adſtruet; cum potius ex omnibus his capitibus major illi authoritas accreſcat. Quid ergo deficit ut oppoſitam ſententiam improbabilem efficiat? Eo vel maximè, quoniam Pontifex non aliter Ordinum regulas ſtatuit, ac Beatificationum decreta expedit, quàm prius Sacræ Cardinalium Congregationi, Curiæque Prælatis rem pro meritis diſcutiendam committendo; quibus à Sede Apoſtolica ſedulo perpenſis, ſuæ authoritatis munimine fulcit, ac roborat quæ illi diligentiſſime ſtabilierunt. Videamus autem, qualiter in re, quam verſamus, Pontifex ſe geſſerit, & graviſſima verba, quæ ſubdit. *Nos igitur ...... præinſerta reſponſa, ſeu reſolutiones authoritate prædicta tenore præſentium confirmamus, & approbamus, illiſque Apoſtolicæ firmitatis vim, & robur adjicimus, & inviolabiliter obſervari mandamus.* Et tandem irritum, & inane decernit quidquid ſecus contigerit attentari, revocans quæcumque indulta, ac privilegia, etiam de verbo ad verbum nominanda. Quid igitur ex hac Bulla, ubi Pontifex adeò perſpicuè ſuam mentem exponit, fas erit deducere, quod adverſæ opinioni faveat? Ipſam quidem omnino improbabilem reddidiſſe.

Non denique tertium: quamvis enim ea Bulla pro præcidendis Eccleſiæ Angelopolitanæ differentiis expedita fuerit, nihilominus Congregationis declaratio ibi inſerta, in qua vim facimus, univerſaliter procedit de omnibus Regularibus, & pro quibuſcumque Diœceſibus, ut ex ejus verbis nuper relatis conſtat: ergo abſque fundamento aſſeritur non habere vim obligandi ubique, ſed pro ſola ea Diœceſi. Aliud quippe eſt, motivum expediendi prædictam Bullam fuiſſe peculiarem hujus Eccleſiæ diſſenſionem; aliud verò declarationem in Bulla contentam non eſſe pro omnibus communem. Tum etiam: nam in eo Brevi declaratur: *Potuiſſe Epiſcopum, ſeu ejus Generalem Vicarium præcipere* (uti de facto præceperat) *ſub pæna excommunicationis latæ ſententiæ, ut à confeſſionibus audiendis, & à verbi Dei prædicatione abſtinerent* illi Regulares, qui ad id Epiſcopi Angelopolitani approbationem non obtinuiſſent. Supponit igitur Pontifex non potuiſſe Regulares, etiam ante hujus Bullæ expeditionem, ſæcularium confeſſiones excipere in Diœceſi Angelopolitana ſine approbatione illius Epiſcopi; proindeque non tam novum jus pro ea Diœceſi ſtatuit, quam antiquum, & univerſale declarat. Tum denique: quoniam ſi ad abſolvendum in prædicta Diœceſi neceſſaria eſt Epiſcopi Angelopolitani approbatio, ut hæc reſponſio concedit, cur pro Diœceſi Salmantina neceſſaria non erit Epiſcopi Salmantini? Eadem enim ratio utrobique urget. Sed quid his detinemur, cum expreſſam Sedis Apoſtolicæ deciſionem habeamus? Itaque.

112 Dicendum eſt ſecundò, quemlibet miniſtrum etiam Regularem indigere approbatione Ordinarii loci, in quo fit confeſſio. Ita Barboſa de poteſt. Epiſcop. alleg. 25. numero 14. Navarrus cap. 27. numero 266. Vaſquez artit. 3. dub. 4. Ugoling de poteſt. Epiſcop. cap. 7. §. 2. numero 8. Lezana in quæſtionibus regul. cap. 19. numero 4. & 14. Gambarup. de caſibus reſervatis cap. 20. numero 30. Gutierez com. quæſtionibus lib. 1. cap. 22. numero 6. Layman lib. 5. tract. 6. cap. 11. numero 9. Ochogavia quæſt. 40. Florus de caſibus reſervat. part. 1. cap. 4. §. 12. numero 6. Noſt. Gabriel à S. Vincentio diſput. 9. quæſt. 6. Garcia tom. 1. de benefic. part. 1. capit. 8. numero 132. Bonacina diſputat. 5 quæſt. 7. punct. 4. §. 1. numero 21. Mendo diſput. 22. capit. 3. numero 62. Zerola, Homobonus, & alii apud Noſtrum Franciſcum capit. 10. punct. 7. num. 99. Lugo diſp. 21. ſect. 2. n. 35. & ſeq. Noſt. Bonæ Spei diſp. 11. reſol. 1. num. 33. Idque jam omnes aſſerere coguntur ob Pontificum decreta, quibus plurium ſententiarum diverſitatem, ac confuſionem præcidunt, & rem olim ſatis dubiam omnino determinant.

Aſſertio 2. Barboſ. Navarr. Vaſquez, Ugoling. Lezana, Gambar. Gutierez, Layman, Ochogav. Florus, N.Gabr. Garcia, Bonacin. Mendo, Lugo, Bonæ Spei, Zerola, Homob. & alii.

Prado, N.Andr.

Digitized by Google

Clemens X. Nam Clemens X. in Bulla incipiente: *Superna magni Patris familias*, expedita anno 1670. cum Conc. Trid. decretum de approbatione Ordinarii retuliſſet, ſubdit: *Innotuit nobis, dubitationes nonnullas circa benedictionem, licentiam, contradictionem, examen, & approbationem ejuſmodi in aliquibus Diœceſibus excitatas fuiſſe, ex quibus controverſia, & diſſenſiones permulta in dies ſubſequi poſſent, occaſione privilegiorum, quæ per Sedem Apoſtolicam Religioſis Ordinibus conceſſa fuerunt. Nos attendentes quod aliàs diverſis temporibus prædicta dubitationes, & controverſia nonnullis prædeceſſorum noſtrorum Summorum Pontificum conſtitutionibus, eorumque declarationibus definita fuerint, ejuſmodi definitiones in unum collectas, ut magis, magiſque diſſentionum tollantur ſemina, & in poſterum firmior in agro Dominico pax Chriſti floreat, pro ſummo, quo fungimur, Apoſtolatus officio, novis Apoſtolicis litteris muniendas duximus, & roborandas. Itaque de conſilio nonnullorum Venerabilium fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium, & dilectorum filiorum Romanæ Curiæ Prælatorum, pietate, doctrina, & prudentia præſtantium, & matura deliberatione noſtra, atque ex certa ſcientia, hac generali, & perpetuò valitura conſtitutione decernimus, ac declaramus ... Religioſos ab Epiſcopo ad confeſſiones ſæcularium in ſua Diœceſi audiendas approbatos, non poſſe in alia Diœceſi eas abſque Epiſcopi Diœceſani approbatione audire, quamvis pœnitentes ſubditi ſint ejus Epiſcopi, à quo ipſi Religioſi jam fuerant approbati.*

Ubi, ut vides, excludit ut inſufficientem approbationem Epiſcopi tam pœnitentis, quàm confeſſoris, & ſtatuit neceſſariam eſſe Ordinarii Diœceſis, in qua fit confeſſio. Et tandem irritum, & inane decernit quidquid ſecus fiat, revocans omnia Regularium privilegia quovis modo contraria, etiam in corpore juris clauſa, & Pontificis juramento firmata, etiam ex titulo oneroſo, aut alia via communicationis conceſſa; *etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, tenores hujuſmodi ac ſi de verbo ad verbum nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſervata, inſerti forent, præſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes, illis quo ad ea, quæ eiſdem præſentibus adverſantur, illis alias in ſuo robore permanſuris, harum ſerie ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.* Quam Bullam non pro Belgicis Provinciis dumtaxat, ut ad ejus vim effugiendam ſingulariter, & immerito conjectavit Noſt. Antonius, ſed pro univerſali Eccleſia fuiſſe expeditam, conſtat ex integro ejus contextu, præſertim ex ea clauſula: *Hac generali, & perpetuo valitura conſtitutione decernimus.* Romæ legitimè publicatam, liquet ex teſtimonio ad ejus calcem appoſito. Matriti id ipſum ſolemniter factum 2. Septembris anno 1672. ſcimus. Supplicationem autem pro ejus penſione Sedi Apoſtolicæ miſſam ab Hiſpaniarum Regina credimus, id cum formidine referente Torrecilla tract. 2. conſult. 4. Bullæ tamen ſuſpenſionem aſſequutam non videmus, ſed oppoſitum convincitur omnium praxi; cum etiam in Archiepiſcopatu Toletano Hiſpaniarum Primate mos invaluerit exprimendi in licentiis, quæ Regularibus conferuntur, hujuſmodi Bullam eſſe receptam, ac ejus obſervantiam commendandi. Eo vel maximè, quoniam in noviſſimo, ac urgentiſſimo Innocentii XII. decreto, de quo ſtatim, Clementis Bulla commemoratur, ejuſque perſiſtentia, ac vis obligandi ſupponitur; imò declarantur nullæ confeſſiones, quæ contra eam fiunt. Ex quo ulterius ſequitur, quod etiam ſi ea Bulla in ſuo robore non exiſteret, in vi hujus decreti vim denuo obligandi acciperet. Quo circa præoccupantur omnes reſponſiones, quas Doctorum ſubtilitas, opinandi libertas, aut etiam nimius propria privilegia tuendi ardor parare poſſent.

113 Cæterum cum annullatis Regularium privilegiis, adhuc nonnulli nec deterioris notæ Authores contenderent, miniſtrum in una Diœceſi approbatum poſſe in alia, ubi approbatus non eſt, eligi in confeſſorem ab habente Bullæ Cruciatæ privilegium; SS. D. N. Innocentius XII. ut eorum Innoc. XII. ſentiendi licentiam retundere, ac opiniones infringeret, decretum extrema ſeveritate plenum expedivit Romæ die 19. Aprilis anno 1700. quod Matriti juridicè publicatum, ab Illuſtriſſimo Nuncio Epiſcopis, ac Religionum ſuperioribus diligenter remiſſum eſt, ut ſubditis notum facerent, ac ipſius exactam obſervantiam præciperent. Hæc autem continet: *Tenore præſentium decernimus, & declaramus, Bullam Cruciatæ Sanctæ nihil novi juris induxiſſe, nullumque privilegium continere quoad approbationem confeſſariorum contra formam ejuſdem Concilii Tridentini, & prædictarum conſtitutionum Apoſtolicarum; adeò ut confeſſarii tam ſæculares quàm Regulares, quicumque illi ſint, in vim dictæ Bullæ Cruciatæ à pœnitentibus ad audiendas eorum Sacramentales confeſſiones electi, nullatenus confeſſiones hujuſmodi audire valeant ſine approbatione Ordinarii, & Epiſcopi Diœceſani loci, in quo ipſi pœnitentes degunt, & confeſſarios eligunt, vel ad excipiendas confeſſiones requirunt: nec ad hoc ſuffragari approbationem ſemel vel pluries ab aliis Ordinariis aliorum locorum, & Diœceſum obtentam, etiam ſi pœnitentes illorum Ordinariorum, qui confeſſarios electos approbaſſent, ſubditi forent. Confeſſiones autem aliter, & contra earundem præſentium, aliarumque Apoſtolicarum conſtitutionum formam deinceps faciendas, & excipiendas reſpectivè, præter quàm in caſu neceſſitatis in mortis articulo, nullas fore, irritas, & invalidas; & confeſſarios ipſo jure ſuſpenſos eſſe, & etiam rigidè puniendos ab ipſis Ordinariis locorum. Porrò quamcumque contrariam opinionem tanquam falſam, temerariam, ſcandaloſam, & in praxi pernicioſam, prætenſo quovis contrario uſu, contrariaque conſuetudine etiam antiquiſſima minimè obſtantibus, motu, ſcientia, deliberatione, & poteſtatis plenitudine, paribus harum ſerie damnamus, & reprobamus; contrariumque uſum, ac contrariam conſuetudinem hujuſmodi penitus, & omnino abrogamus, & abolemus.* Quæ licet directè de ſolo Bullæ Cruciatæ privilegio procedant; tamen omninò declarant cujus Ordinarii approbatio deſideretur ad abſolutè abſolvendum, nimirum loci, in quo pœnitentes degunt, confeſſarios eligunt, vel ad excipiendas confeſſiones requirunt, adeò ut quæ ſecus fiant præterquam in articulo mortis, irritæ decernantur. Et cum poſtmodum in Regularium privilegia Pontifex reflectatur, quæcumque illis à prædeceſſoribus conceſſa, quovis modo huic deciſioni contraria, iterum annullat ea ſtricta forma, ut nulla urgentior excogitari poſſit.

114 Undè colliges primo, miniſtrum non habentem approbationem Ordinarii loci, in quo fit confeſſio, non poſſe virtute Jubilæi eligi in confeſſorem, quamvis alibi approbatus exiſtat. Tum quia ita conſtat ex nonnullis Sacræ Congregationis declarationibus, quæ authenticæ circumferuntur, ex ea præſertim, quæ ad petitionem DD. Ferdinandi Arias de Ugarte Archiepiſcopi Limani die 9. Januarii anno 1633. facta eſt. Cum enim inter alia conſuleret: *Utrum, dum in Jubilæis datur facultas, ut pœnitentes poſſint eligere quemlibet confeſſorem ex approbatis ab Ordinario, intelligendum ſit de Ordinario confeſſarii, aut pœnitentis, & quomodo?* Congregatio reſpondit ad tertium: *Intelligi de Ordinario Diœceſis, in qua confeſſarius confeſſiones aud.:* Tum etiam, & à fortiori: quoniam in Jubilæis etiam præſtantioribus facultas eligendi confeſſorem ab Ordinario approbatum, non alio verborum tenore, nec ampliori forma conceditur, quàm in privilegio Bullæ Cruciatæ: unde Authores eodem modo de facultate utrobique conceſſa loquuntur; atqui in vi Cruciatæ nequit eligi qui in loco confeſſionis approbatus non eſt quamquam alibi approbatus exiſtat, ut in decreto nuper appoſito deciſum,

ha-

habemus: ergo nec in virtute cujuſcumq. Jubilæi etiam anni Sancti, & eorum, qui in aſſumptione ad Pontificatum à Pontificibus conceduntur. Sic ante Innocentii XII. decretum docuerunt plurimi apud Leandrum diſput. 11. queſt. 70. & poſt decretum ut omninò certum tenent N. Valentin tract. 1. §. 3. num. 26. & Olmo in apolog. pag. 332. Leand. Valentin, Olmo.

Conſect. 2. 115 Colliges ſecundo, Sacerdotem ſæcularem ab Ordinario approbatum cum limitatione ad homines tantum non poſſe mulierum confeſſiones excipere virtute Cruciatæ, aut Jubilæi. Diximus *ſæcularem*, quia an Regulares ſic approbati id poſſint etiam independenter à Cruciatæ privilegio, alia difficultas eſt, de qua videri poteſt Noſt. Andreas. Conſectarium igitur conſtat ex eodem Innocentii decreto, ubi expreſse habetur, Bullam Cruciatæ Sanctæ nullum privilegium continere quoad approbationem confeſſariorum contra formam Concilii Tridentini, & aliarum conſtitutionum Apoſtolicarum; atqui in vi Tridentini, & aliarum conſtitutionum nequit Sacerdos ſæcularis approbatus ad homines tantum fœminas abſolvere, ut omnes fatentur: ergo nec in virtute Cruciatæ, aut Jubilæi. Docent Lugo diſput. 21. ſect. 1. numero 16. Suarez diſput. 28. ſect. 7. numero 3. Philippus à Cruce tract. 1. de Jubilæo, §. 10. numero 1. Homobonus de caſibus reſerv. part. 1. cap. 5. Villalobos, Rodriguez, & alii. Idemque, & ob eandem rationem dicendum eſt de approbato pro determinato tempore, aut loco, aut etiam pro confeſſionibus puerorum, vel ruſticorum dumtaxat, qui ab aliis, pro quibus approbationem non obtinuit, eligi nequit in confeſſorem, etiam virtute Bullæ Cruciatæ. Quæ omnia adeò vera ſunt, ut oppoſitas ſententias in prædicto decreto reprobatas cenſeamus, & cenſet N. Valentin ubi ſuprà num. 26. & Joannes ab Aſcenſione in Lucerna Moral. tract. 21. numero 41.

Objectio. 116 Dices: hujuſmodi decretum eſſe revera odioſum, atque ideò non ampliandum, ſed reſtringendum; aliundeque ſolum ſtatuere miniſtrum debere eſſe approbatum ab Ordinario loci confeſſionis, ut in virtute Cruciatæ à pœnitentibus eligatur: ergo poterit in vi illius eligi à fœminis qui pro ſolis hominibus approbatus eſt; hic enim jam habet approbationem Ordinarii loci, in quo eligitur, ut ſupponimus.

Diluitur. Reſpondetur tamen, decretum non ita fore reſtringendum ut reſtrictio in oppoſitum militet, directeque illi repugnet, qualis eſſet quam objectio intendit. Etenim Innocentius expreſse ſtatuit, Cruciatam nihil novi juris induxiſſe, nullumque privilegium continere quoad approbationem miniſtri ab Ordinario obtinendam; miniſtrum autem pro ſolis hominibus approbatum poſſe in vi Cruciatæ eligi à fœminis, aliquod privilegium eſt; ſiquidem independenter à Cruciata, & attento ſolo Tridentini jure, id effici nequit. Cum ergo Cruciatam nullum privilegium continere, & continere aliquod, ſint contradictoria, palam eſt reſtrictionem in objectione intentam minimè cohærere decreto, ſed potius illi adverſari; ac ſubinde ſententiam id afferentem eſſe ab Innocentio reprobatam. Nec difficultatis augmentum aliquid ſuadet: cum enim in Tridentino, Pontificumque decretis miniſtri approbatio ſtatuitur, intelligenda non ſunt de approbatione diſparata, & impertinenter ſe habente, ſed de reſpectiva, & proportionata ad confeſſiones, quæ excipiuntur, quatenus ſenſus ſit miniſtrum debere eſſe approbatum ad audiendam hanc confeſſionem, & hanc perſonam. Itaque approbatus pro hominibus habet quidem approbationem Ordinarii loci, in quo fit confeſſio, ſed diſparatam reſpectivè ad confeſſiones mulierum ibi exiſtentium, pro quibus approbationem non accepit. Et ſimile prorſus eſt de approbatione pro confeſſionibus puerorum, ruſticorum, vel pro loco determinato, quæ impertinenter ſe habet ad confeſſiones aliarum perſonarum, vel alibi audiendas. Obſervandum tamen, contingere poſſe, miniſtrum abſolutè, & ſimpliciter, nullaque appoſita reſtrictione Ordinarii approbationem obtinuiſſe; juriſdictionem autem vel nullam, vel ad *Nota.* determinatum populum limitatam; ſivè id fiat pro libito, ſivè ob impotentiam delegantis, quia nimirum licet approbationem abſolutam concedere poſſit, non tamen juriſdictionem niſi pro determinato loco, aut territorio, uti in Vicariis foraneis videre eſt. Et hujuſmodi approbatum poſſe in virtute Cruciatæ eligi in confeſſorem à pœnitentibus pro tota Diœceſi, docent Trullench in Bull. lib. 1. §. 7. cap. 1. dub. 3. numero 6. Henriquez lib. 3. de Pœnit. cap. 6. numero 8. quos refert, & ſequitur Noſt. Valentin tract. 4. cap. 6. §. 5. numero 748. Idque veroſimile cenſemus: licet enim Sacerdos, de quo loquimur, nequeat independenter à Bulla extra eum locum, pro quo limitatam habet juriſdictionem, confeſſiones excipere; id tamen non ex defectu approbationis ortum ducit, quam abſolutam, ac ſine reſtrictione obtentam ſupponimus; ſed ex non extenſa juriſdictione. Cruciata autem, quamvis nullum circa approbationem privilegium contineat; continet nihilominus circa juriſdictionem, cum hæc in virtute illius à Pontifice delegetur. Itaque qui abſolutè, & ſimpliciter approbatus eſt à Vicario foraneo Matritenſi, poterit in tota Diœceſi Toletana in vi Cruciatæ ſæculares abſolvere. Trull. Henriq. N. Valentin.

117 Colliges tertio, Parochos, ſeu habentes quodcumque beneficium, cui animarum cura, ordinariaque juriſdictio nectuntur, poſſe in tota Diœceſi ſæcularium confeſſiones excipere virtute Cruciatæ, vel alterius privilegii facultatem eligendi confeſſorem concedentis. Fundamentum eſt: nam ut conſtat ex praxi, Parochus eo ipſo quod talis, poteſt abſque nova Epiſcopi approbatione vocari, & deſignari ab aliis Parochis, ut in ſuis Eccleſiis ſæculares abſolvant: ergo etiam eligi in confeſſores in tota Diœceſi ex vi Cruciatæ. Patet conſequentia: quia non major aptitudo, nec aliæ conditiones requiruntur in Sacerdote, ut accipiat juriſdictionem delegatam à Pontifice per Cruciatæ privilegium, quàm ab aliis Parochis per eorum deſignationem. Tum etiam: quoniam Parochus ex vi aſſumptionis ad beneficium cenſetur abſolutè approbatus ab Ordinario illius Diœceſis pro confeſſionibus ſæcularium; ſed id ſufficit ut quis per Cruciatam eligi poſſit in confeſſorem: ergo poteſt in tota Diœceſi. Tum denique, & præſertim: etenim Innocentii decretum, dum neceſſaria ſtatuit pro aptitudine miniſtri eligendi in vi Cruciatæ, ſolum expoſcit requiſita pro confeſſionibus ſæcularium juxta formam Tridentini; ſed Tridentinum in habentibus beneficium Parochiale non expoſcit aliam approbationem, ſed eos reliquit juri antiquo: ergo idonei cenſendi ſunt, ut pro tota Diœceſi virtute Cruciatæ eligantur. Tenent Lugo diſput. 21. ſect. 1. numero 12. Diana tom. 1. tract. de Bull. Cruciat. reſolut. 8. Henriquez lib. 6. cap. 6. numero 7. Valerus verbo *Abſolutio*, diff. 1. numero 18. Suarez ubi ſuprà ſect. 4. num. 16. Eſtque adeò commune placitum, ut fere nemo diſſentiat. *Conſect. 3.* Lugo, Diana, Henriq. Suarez, Valerus, & alii.

118 Major autem eſt difficultas, an Parochus non ſolum intra ſuam Diœceſim, ſed etiam extra, atque ideò ubique abſque nova Epiſcopi approbatione idoneus cenſendus ſit, ut per Cruciatam, vel ſimile privilegium in confeſſorem eligatur? Parti affirmativæ adhæret N. Valentin etiam poſt Innocentii decretum, & ante decretum tenuerunt plurimi, quos ſtatim dabimus. Suaderi autem poteſt eodem fundamento, quo num. præced. uſi fuimus. Quoniam ex jure antiquo quilibet Parochus, eo ipſo quod talis, ubique putabatur idoneus, & proximè capax accipiendi juriſdictionem delegatam virtute privilegii eligendi confeſſorem; atqui nec Tridentinum, nec Innocentii decretum jus novum circa Parochum ſtatuerunt: ergo etiam extra ſuam Diœceſim eligi in confeſſores poterunt ab habente Cruciatæ privilegium. Minor, ad quam devolvitur difficultas, oſtenditur: nam Concilium ſolum habet, neminem poſse ſæcularium confeſſiones excipere, niſi aut *Parochiale beneficium*, aut ab Epiſcopis approbationem obtineat; in quibus perſpicuum eſt nihil pro Parochis innovaſſe, nec illis onus approbationis impoſuiſſe. Innocentius autem dum- *Conſectarii extenſio.*

Digitized by Google

dumtaxat ſtatuit, Cruciatam nullum quoad approbationem continere privilegium contra formam Tridentini, iſtamque proinde eſſe attendendam, cui non opponitur Parochos nova approbatione non indigere, ut conſtat ex dictis. Cur ergo ſi expreſsè, & nominatim excipiuntur, & abſolutè idonei cenſentur, eorum idoneitatem reſtringemus, ut extra ſuam Diœceſim virtute Bullæ eligi nequeant? Tum etiam: quoniam licet Innocentius dicat, miniſtrum indigere approbatione Epiſcopi loci, in quo fit confeſſio, id intelligi debet de Sacerdotibus, quos Tridentinum, cujus verba ibi exponuntur, approbandos decernit; non verò de illis, quos ut aptos ac idoneos ab approbatione ſecludit; alias etiam Epiſcopis, in quibus eadem ratio ac in Parochis militat, ut extra ſuas Diœceſes in virtute Cruciatæ ad ſæcularium confeſſiones eligerentur, ab aliis Epiſcopis approbari deberent, & eorum examini ſubjici; quod abſonum apparet.

Tum deinde: nam Parochorum approbatio, quam ex vi aſſumptionis ad beneficia habere cenſentur, non tam dicenda eſt approbatio Epiſcopi, de qua Innocentii decretum procedit, quam approbatio Eccleſiæ, ac ex jure habita; hanc autem tanquam univerſaliorem diſtinguit Tridentinum ab altera, illam non reſtringens, ſed in ſuo ſtatu, ac antiqua amplitudine relinquens. Tum denique: quia ita ſenſiſſe omnes Salmanticæ Univerſitatis Theologos, ac Juriſperitos, imò, & nonnullos ex præſtantiſſimis Prælatis, qui Tridentini ſeſſionibus interfuere, refert ex Henricho Suarez ſententiam ſuſtinens diſput. 28. ſect. 4. num. 18. & conſentiunt Palaus punct. 17. §. 2. numero 8. Barboſa 2. part. de poteſt. Epiſcop. alleg. 25. numero 18. Vaſquez de Pœnit. quæſt. 93. artic. 3. dub. 4. numero 3. Noſt. Valentin tract. 4. cap. 6. §. 5. numero 747. Fagundez ubi ſupr. numero 36. Ledeſma in ſumm. cap. 13. concluſ. 9. Mendo in Bull. diſput. 21. cap. 4. numero 66. Trullench in Bull. lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 4. numero 9. Lugo diſput. 21. ſect. 1. numero 8. Boſius de Jubilæo ſect. 3. caſ. 2. §. 9. numero 135. Valerus, Bonacina, Diana locis numero præced. citat. Leander diſput. 11. quæſt. 68. referens Sylvium, Reginaldum, Villalobos, Joannem à Cruce, & alios. Hujus verò ſententiæ probabilitatem, nec eam ab Innocentio reprobatam, ſatis oſtendunt fundamenta, quibus munitur, ac explicationes, quibus decreto occurrit, & illius legitimam intelligentiam exponit.

Suarez, Palaus, Barboſa, Vaſq. Valent. Henriq. Fagundez, Ledeſma, Mendo, Trull. Lugo, Boſius, Valer. Bonacina, Diana, Leander, Sylvius, Reginald. Villalob. Joannes à Cruce, & alii.

Extenſio altera.

119 Ex eiſdem autem principiis ulterius fit, Parochum non ſolum in vi Cruciatæ, ſed etiam independenter ab ea, poſſe ſui ſubditi confeſſiones excipere extra ſuam Parochiam, imò, & Diœceſim. V. g. ſi Parochus Salmanticus cum ſubdito, in quem ordinariam habet juriſdictionem, Abulam adeat, poteſt ibi illum abſolvere ſine nova Epiſcopi Abulenſis approbatione. Cujus ratio eſt: quia approbatio Ordinarii loci, in quo fit confeſſio, ſolum requiritur in miniſtro, quem Tridentinum approbandum decernit; atqui in Parochis novam approbationem non expoſcit, & alias in ſuæ Parochiæ ſubditos juriſdictionem ordinariam habent, quam per receſſum à ſua Diœceſi non amittunt: ergo illis abſolutionem impendere poſſunt, etiam extra ſuam Diœceſim exiſtentibus. Tum etiam: quippè alias, cum nomine habentis beneficium Parochiale comprehendantur etiam Epiſcopi, & Archiepiſcopi Parochorum Parochi, imò, & nonnulli Abbates, Archidiaconi, ac Archipresbyteri, quibus cura animarum incumbit, & ratione officii ordinaria juriſdictio nectitur, ut rectè vidit Suarius ubi ſupra numero 21. ſequeretur Epiſcopum egredientem cum ſubdito extra ſuam Diœceſim vel illum abſolvere non poſſe, vel ſaltem teneri ad alterius Epiſcopi approbationem obtinendam, ut poſſet. Hoc autem rationi conſonum non videtur, & ab Eccleſia, omnia prudentiſſimè decernente, ita diſpoſitum, credibile non eſt: ergo cum in omnibus recenſitis idem motivum urgeat, aſſerendum eſt nec Parochos, nec Epiſcopos extra ſuas Diœceſes exiſtentes indigere Ordinarii loci confeſſionis approbatione, ut ſuis ſubditis Pœnitentiæ Sacramentum miniſtrent. Adde, approbationem Ordinarii loci confeſſionis ſolum deſiderari in miniſtro, ut fiat capax accipiendi juriſdictionem delegatam; ſed Parochus hac non indiget, cum aliunde in ſubditos ordinariam obtineat: ergo ubicumque ſint, poteſt eorum confeſſiones excipere.

Suarez.

Objectio.

120 Sed objicies: Tridentinum eodem modo ſermonem facere de habente beneficium Parochiale, ac de obtinente Ordinarii approbationem, unumque alteri æquiparare; ſed Regularis approbatus in una Diœceſi nec cenſetur ubique approbatus, nec ſubditos illius Diœceſis, in quos delegatam habet juriſdictionem, poteſt extra eam exiſtentes abſolvere etiam in virtute Cruciatæ, ut conſtat ex Innocentii decreto: ergo idem de Parocho ſentiendum eſt.

Diluitur.

Reſpondetur tamen ex dictis negando majorem: Concilium enim dum ait, neminem poſſe ſæcularium confeſſiones excipere niſi vel Parochum, vel ab Epiſcopis approbatum, non omnimoda æquiparatione de utroque loquitur: quippè ubi Parochos excipit, novum jus pro illis non ſtatuit, ſed antiquum apponit, & retinet. Ex jure autem antiquo poterant proprios ſubditos abſolvere etiam extra ſuas Eccleſias, ac Diœceſes, & abſque alia Epiſcoporum approbatione idonei cenſebantur, ut ubique eligi poſſent in confeſſores ab habentibus privilegium; circa quæ nihil denuò ſtatutum, vel declaratum videmus. Ceterum dum in non Parochis approbationem neceſſariam decrevit, jus novum pro illis condidit, quod poſtmodum Pontificum deciſionibus declaratum habet hunc ſenſum, miniſtrum, videlicet, indigere approbatione Ordinarii loci, ubi confeſſiones excipiuntur, ita ut ea deficiente deficiat etiam juriſdictio ob ſubjecti incapacitatem, proindeque confeſſiones irritæ evadant. Ex quo fit, Regularem approbatum in una Diœceſi nō eſſe ubique approbatum approbatione requiſita à Trid. atque ideò non poſſe extra eam Diœceſim ſæculares abſolvere ratione juriſdictionis ſibi delegatæ à Pontifice per propria privilegia, aut per Cruciatam; quippe quæ non delegatur niſi ſuppoſita approbatione Ordinarii loci, in quo abſolutio confertur. Fit deinde, eundem Regularem non poſſe extra illam Diœceſim abſolvere ſubditos illius Epiſcopi, à quo approbationem obtinuit, & in quos habebat delegatam juriſdictionem ſivè à Pontifice, ſivè ab Epiſcopo: hæc enim amittitur eo ipſo quod extra Diœceſim egrediatur: quia redditur incapax eam habendi, & conſervandi defectu approbationis Epiſcopi loci, in quo fit confeſſio, indiſpenſabiliter in miniſtro deſideratæ. Parochus autem ordinariam juriſdictionem, qua in proprios ſubditos fungitur, per receſſum à ſua Diœceſi non exuit, quia expreſsè à Concilio excluditur, & ratione beneficii obtenti aptus, & idoneus cenſetur; nec approbationem, quam cum Tridentino Pontificia decreta in aliis neceſſariam ſtatuunt, in ipſo expoſcunt.

Limitatio quædam.

121 Obſervandum tamen, quæ hactenus diximus, intelligenda fore dumtaxat de Parochis actualiter talibus. Hæc ſubdimus, ut excludamus ſententiam Joannis à Cruce ubi ſuprà quæſt. 5. dub. 8. concluſ. 4. Rodriguez, & aliorum aſſerentium ſatis eſſe Sacerdotem Parochiale beneficium habuiſſe, ut ubique eligibilis per Cruciatam cenſeatur. Præſertim ſi ſponte dimiſit, aut commutavit, nec virtutis, aut ſcientiæ defectu illo privatus eſt: quia approbatio in beneficii collatione obtenta, illius dimiſſione non exuitur. Non itaque admitti debet: quippè in his, quæ ex jure poſitivo pendent, ſtandum eſt verbis legis. Concilium autem non quemcumque Parochum, vel quomodolibet acceptum, ab onere obtinendi approbationem excepit, ſed expreſsè inquit, nullum poſſe ſæcularium confeſſiones audire, niſi vel ab Epiſcopis approbationem, vel *Parochiale beneficium obtineat*; quæ intelligi nequeunt niſi de actualiter obtinente; atque ideò ſivè ſponte, ſive invitus reliquerit, abſque nova Epiſcoporum approbatione virtute Cruciatæ eligibilis non eſt. Suarez ſect. 4. numero 20. Lugo ſect. 1. numero 8. Palaus §. 2. numero 8. in fin. Noſt. Valentin ubi ſuprà n. 747.

Suarez, Lugo, Palaus, N. Valentin.

Digitized by Google

Hurtad. Diana, Bonacina, Trull. Reginaldus, Barboſa, & alii.

n. 747. Hurtado diſp. 10. diff. 16. Diana 1. p. tract. 11. reſol. 8. Bonacina diſp. 5. qu. 7. punct. 4. §. 1. num. 24. Trullench in Bull. lib. 1. §. 7. cap. 1 dub. 1. n. 6. Reginaldus lib. 1. num. 190. Fagundez lib. 7. cap. 2. num. 38. Barboſa, Henriquez, Granados, Boſius, Vivaldus, Florus apud Leandrum q. 65. & alii.

Conſect. 4.

122 Colligitur quarto, privilegia à Sixto V. Preſbyteris Oratorii, & à Clemente VII. Minoribus conceſſa, ut unius Epiſcopi obtenta approbatione, ulterius præſentari, & approbari non cogerentur, etiam ſi in aliam Diœceſim domicilium tranſtuliſſent, uti refert N. Andreas tract. 18. cap. 4. punct. 2. §. 4. num. 76. eſſe hiſce temporibus impracticabilia, & omninò revocata. Tum, quia in vi illorum privilegiorum nonnulli contendebant Authores, Regulares ſemel approbatos eſſe ubique approbatos, atque ideo vbique virtute Cruciatæ eligibiles, imò, & independenter ab ea poſſe ratione juriſdictionis ſibi à Pontifice delegatæ ubique ſæculares abſolvere; atque hæc ſententia reprobatur in Clementis X. ac Innocentii XII. decretis nuper appoſitis: ergo, & privilegia, quibus innitebatur, impracticabilia ac annullata cenſentur. Tum etiam: quippè utrumque decretum ſtatuit, miniſtri approbationem obtineri debere ab Ordinario loci, in quo fit confeſſio, & revocatis quibuslibet privilegiis in oppoſitum conceſſis, confeſſiones aliter deinceps faciendas decernit nullas; ſed; confeſſiones, quæ in vi illorum privilegiorum cum Regularibus fieri poterant, opponuntur his deciſionibus: ergo prædicta privilegia revocaſſe extra dubium eſt. Adde, privilegium Sixti V. non fuiſſe omninò abſolutum, ſed ut Presbyteri illius Congregationis Romanæ approbati poſſent ubique *de Ordinariorum conſenſu* audire confeſſiones, uti videre eſt apud Naldum in ſumm. verbo *Confeſſio* n. 39. Quæ conditio adeò privilegium coarctat, ut nullam aut ferè nullam gratiam contineat N. Valentin tract. 1. cap. 1. §. 5. num. 47. Joannes ab Aſcenſ. tract. 21. num. 39. & deinceps, & alii ab eiſdem relati aſſerentes oppoſitam ſententiam prorſus impracticabilem, ac reprobatam.

Naldus.

123 Secus autem dicendum eſt de privilegiis Eugenii IV. & Clementis VIII. pro Minoribus, quæ habentur in compendio privilegiorum, §. 3. & 16. in quibus conceditur, ut ſemel approbati in una Diœceſi, ſi inde receſſerint etiam mutando domicilium, & poſtmodum redeant, non teneantur iteratæ ejuſdem Epiſcopi approbationi. Et ſimiliter de indulto Sixti IV. concedentis mendicantibus ut poſſint audire confeſſiones quorumlibet fidelium, qui ad Diœceſim, ubi approbati ſunt, ſolius confeſſionis cauſa acceſſerint. Ratio autem utriuſque eſt: quia Bullæ Pontificiæ, contrarietatem non importantes, in ſuo rigore perſiſtere debent; ſi enim quod una permittit, altera non prohibet, permiſſum in legibus cenſetur, cap. *Nuper* 19. & cap. *de Repudiis*, leg. *ſi vero*, ff. *ſolut. Matrim.* At Bullæ, aut privilegia, de quibus loquimur, nullam important oppoſitionem decretis Clemen. X. & Innoc. XII. quæ inter revocatoria omnium urgentiſſima reputantur: ergo irrevocata perſiſtunt. Suadetur minor: quia hujuſmodi decreta dumtaxat eliminant ea privilegia, in quibus permittitur Regularibus audire confeſſiones ſine approbatione Ordinarii loci, in quo fit confeſſio; ſed privilegia recenſita id non concedunt, ſed ſolum Regularem approbatum in una Diœceſi non teneri in eadem Diœceſi iterum approbari, & poſſe ibidem exiſtentem quorumcumque fidelium audire confeſſiones; ergo illis decretis non contrariantur. ¶ Alia autem quamplurima privilegia ante, & poſt Tridentinum conceſſa, ut Regulares ſemel præſentati, & injuſte reprobati, vel etiam ut ſine ullius Epiſcopi approbatione poſſent ubique ſæculares abſolvere, ad examen non avocamus; cuncta quippè à Tridentino, & Urbano VIII. revocata, conſtat ex dictis dub. præced. num. 89.

Dubium difficile.

124 Sed quid dicendum de Regularium itinerantium privilegio, ut ſemel ab uno Epiſcopo approbati poſſint in itinere quorumcumque fidelium excipere confeſſiones duplici appoſita conditione, nimirum, non repugnantibus Parochis, & in locis ubi Ordinarii non exiſtunt, vel ad eoſdem facilis recurſus non adeſt. Ita conceſſiſſe Eugenium IV. Minoribus, & Gregorium XIII. Regularibus Societatis Jeſu, referunt Peregrinus in compend. privileg. tit. *abſolutio quoad ſæculares*, §. 5. & Palaus tract. 23. diſp. unic. punct. 14. num. 13. Quæ privilegia ſupponimus revocata non fuiſſe vivæ vocis oraculo ante tempora Urbani VIII. nec conſtitutione ejuſdem Urbani edita anno 1629. uti cum Laurentio de Perinis cenſuit Noſt. Lezana tom. 1. capit. 19. numero 5. & nonnihil inclinant Legionenſis tom. 2. tract. de offic. confeſ. recolect. 10. numero 56. & Diana 3. part. tract. 2. reſolut. 122. Etenim in ea conſtitutione ſolum determinatur, Regulares indigere Ordinarii approbatione pro confeſſionibus ſæcularium; an autem unius Ordinarii ſufficiat, vel cujus ſit neceſſaria? Nihil ibi decernitur. Ergo cum privilegium Regularium itinerantium eos ſaltem ab uno Ordinario approbatos ſupponat, conſtitutione Urbani VIII. revocatum non eſt. Tum etiam, quia nec vivæ vocis oraculo, nec ea conſtitutione revocatum fuiſſe, inde ſolum convincitur, quia plurimi, ac nobilioris notæ Doctores uſque ad tempora Clementis X. in ſuo vigore perſtitiſſe non tam diſputant, quam ſupponunt.

Eug. IV, Gregor. XIII.

Peregr. Palaus

Sententia N. Valentin.

125 Itaque diſſidium eſt, an Clementis X. & Innocentii XII. decretis revocatum ſit? Negativè reſpondere videtur Noſt. Valentin tract. 1. cap. 1. §. 5. num. 46. & 47. cum poſt eorum decretorum publicationem, de quibus meminit, & recepta fatetur, abſolutè ſtatuat Regulares ſemel approbatos poſſe itinerantes in vi dicti privilegii ſæculares abſolvere etiam in locis ubi approbati non ſunt, ſervatis conditionibus recenſitis. Rationem tamen, quam deſideramus, aſſignat nullam. Aſſignari autem poteſt primò: quia privilegium conceſſum ad actum exercendum ſolum tranſeunter, & cum limitationibus temporis, & loci non conſtituit poſſe ſimpliciter, & abſolutè, ſed potius abſolutè impotens dicitur qui illis modificationibus alligatur; atqui utrumque Clementis, & Innocentii decretum ſolum prohibet Regulares in una Diœceſi approbatos poſſe abſolutè, & ſimpliciter, ac omninò liberè ſæculares abſolvere in aliis Diœceſibus, ubi approbati non ſunt: ergo cum privilegia revocat, conceſſum Regularibus itinerantibus non annullat. Minor videtur certa, quippè ea decreta ex uno capite ſunt revocatoria, proindeque odioſa, ac reſtringenda; ex alio autem loquuntur abſolutè: ergo intelligendum eſt ſolum procedere de potentia ſimpliciter tali, hancque dumtaxat à Regularibus excludere.

Secunda.

Secundò: quoniam in quocumque decreto irritante ea ſolùm privilegia annullari cenſentur, quæ doctrinæ ibi reprobatæ favet; ſed privilegium itinerantium minimè favet doctrinæ, quæ in his decretis damnantur: ergo. Minor oſtenditur: etenim in decreto Innocentii, quod præcipuum eſt in hac materia, duplex opinio rejicitur, quarum prior aſſerebat, Regularem ſemel approbatum eſſe ubique ſimpliciter approbatum, atque ideò per Cruciatam ubique eligibilem in confeſſorem; poſterior verò, approbatum ab uno Epiſcopo poſſe illius ſubditos abſolvere in quacumque alia Diœceſi, in qua approbatus non eſt, & domicilium habet: atqui privilegium itinerantium nulli ex his opinionibus ſuffragatur; non primæ, quia ex vi hujus privilegii nemo docet Regularem in una Diœceſi ſemel approbatum non indigere ulteriori approbatione in aliis Diœceſibus, ad quas domicilium transfert, uti ea ſententia aſſerebat; non item ſecundæ ob idem motivum, licet enim ratione dicti privilegii poſſint Regulares itinerantes, & pro ſolo tempore itineris abſolvere ſubditos illius Epiſcopi, à quo approbati ſunt, in quocumque loco reperiantur, ſicut poſſunt etiam quoſcumque alios fideles; non tamen in illis locis, in quibus domicilium habent, habitualiter permanent, & Epiſcopi approbationem non

obti-

obtinuerunt, de quo caſu Innocentii decretum procedere videtur.

Adde, Innocentium dumtaxat ſermonem facere de privilegio Bullæ Cruciatæ, proindeque ſolum amovere ſententias aſſerentes Cruciatam aliquod privilegium continere quo ad approbationem confeſſariorum. Privilegium autem Regularium itinerantium nullam cum Cruciata connexionem habet. Adde item, plurima Regularium privilegia illis olim quoad approbationem conceſſa, & poſtmodum per Tridentinum, ac Pontifices revocata, privilegio itinerantium compenſata fuiſſe. Et cum alias Regularibus iter agentibus non rarò urgentiſſimi caſus contingant, in quibus abſolvendi facultas neceſſaria ſit, rationi ſatis conſonum apparet, Sedem Apoſtolicam pro illis requiſita providiſſe, ideoque hujuſmodi privilegium non revocaſſe. Adde tandem, viros nonnullos, prudentia, ac Doctrina præſtantes, imò, & Epiſcopos de re conſultos, quorum fundamenta ignoramus, aſſeruiſſe tale privilegium adhuc poſt Innocentii decretum ſubſiſtere; quod non ſemel audivimus.

Objectio 1. 126 Enim vero contra hujuſmodi ſententiam plura, eaque ſatis difficilia occurrunt. Primò, Innocentium abſolutè declarare, miniſtrum pro ſæcularium confeſſionibus eligendum debere eſſe approbatum ab Ordinario loci, in quo fit confeſſio, & confeſſiones hac forma non obſervata deinceps faciendas, nullas fore, ac irritas ſtatuere, dempto ſolo mortis articulo, & revocatis quibuſcumque privilegiis in oppoſitum conceſſis; atqui facultas, quam itinerantium privilegium concedit, non eſt pro ſolo mortis articulo: ergo revocatum cenſeri debet. Major quoad ea, quæ continet, præter privilegiorum revocationem, conſtat ex verbis decreti num. 113. appoſitis. Quoad revocationem verò liquet etiam ex his, quæ ſubdit: *Non obſtantibus præmiſſis, ac Apoſtolicis, & univerſalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis, edictis generalibus, vel ſpecialibus conſtitutionibus, & ordinationibus, necnon quorumvis Ordinum, Congregationum, Societatum, & inſtitutorum, aliiſve quibuſvis, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis alia firmitate roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis eiſdem Ordinibus, Congregationibus, Societatibus, & inſtitutis, illorumque ſuperioribus, & perſonis, ac aliis quibuſvis, ſub quibuſcumque verborum tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriis, aliiſque efficacioribus, efficaciſſimis, & inſolitis clauſulis, irritantibuſque, & aliis decretis etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine paribus, ſeu ad quarumcumque perſonarum, etiam quavis Eccleſiaſtica, vel mundana dignitate fulgentium, inſtantiam; aut etiam contemplatione, ſeu alias quomodolibet in genere, vel in ſpecie etiam conſiſtorialiter conceſſis, ac pluries, & quantiſcumque vicibus confirmatis, approbatis, & invocatis.* Cum ergo privilegia Regularium non eſſent, ut in virtute Cruciatæ, ſed independenter ab ea, ſæculares abſolverent: conſequens eſt omnia, & quæcumque illi deciſioni oppoſita revocata fuiſſe.

Secunda. Secundò: quoniam in decreto Innocentii (tacitam evaſionem præoccupamus) non ſolum irritantur confeſſiones contra formam in eodem decreto præſcriptam faciendæ, verum etiam illæ, quæ deciſioni Clementis X. opponuntur, ut conſtat ex ea clauſula: *Confeſſiones autem aliter, & contra earundem præſentium, aliarumque Apoſtolicarum formam, &c.* In quibus ad Clementis deciſionem, quam initio decreti expreſſerat, ſe remittit, ſed confeſſiones, ad quas privilegium itinerantium facultatem confert, opponuntur Clementis conſtitutioni: ergo hujuſmodi privilegium revocatum cenſetur. Probatur minor:

Clemens X. quia Clementis conſtitutio non procedit circa Cruciatam, nec illius meminit, ſed determinatè circa approbationem requiſitam in Regularibus in vi ſuorum privilegiorum, ut liquet ex illis verbis: *Innotuit nobis, nonnullas dubitationes circa benedictionem, licentiam, contradictionem, examen, & approbationem ejuſmodi in aliquibus Diœceſibus excitatas fuiſſe, ex quibus controverſiæ, & diſſenſiones permultæ in dies ſubſequi poſſent, occaſione privilegiorum, quæ per Sedem Apoſtolicam Religioſis Ordinibus conceſſa fuerunt.* Atqui in eadem conſtitutione decernit, Regularem approbatum in ſua Diœceſi non poſſe ſæcularium confeſſiones audire in alia, ubi approbatus non eſt, & quidquid ſecus fiat, irritum determinat, & revocat omnia, & quælibet privilegia quovis modo oppoſita Regularibus conceſſa: ergo cum in vi privilegii itinerantium poſſent fieri confeſſiones ſæcularium cum Regulari non approbato in Diœceſi ubi fit confeſſio, perſpicuè infertur, hujuſmodi confeſſiones illi deciſioni adverſari, ſubindeque tale privilegium amoviſſe.

Tertia, & urgentior. Tertiò: quia in utroque Clementis, & Innocentii decreto annullantur omnia, & quæcumque Regularium privilegia *quovis modo* oppoſita deciſioni, etiam ſi in corpore juris inſerta ſint, & Pontificis juramento firmata, etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione *ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret.* Sed itinerantium privilegium eſt aliquomodo oppoſitum deciſioni: ergo revocatum eſt. Minor conſtat: nam deciſio abſolutè habet, Regularem non approbatum ab Ordinario loci, in quo fit confeſſio, non poſſe in vi alicujus privilegii ſæculares abſolvere; privilegium autem itinerantium continet, Regularem id poſſe in aliquo caſu, videlicet, pro tempore itineris; quæ aliquomodo oppoſita ſunt. Urgetur: ſi in his decretis Pontifices diſertis verbis, & nominatim dicerent ſe privilegium itinerantium annullare, abrogatum utique nemo diffiteretur; atqui dicunt in illis abrogari quæcumque privilegia etiam de verbo ad verbum recenſenda, & pro quorum amotione ſpecifica, ac individua mentio fieri deberet: ergo. Alias inquirimus, quibus verbis ad hujus privilegii derogationem utendum eſſet; Non aliis quidem quam appoſitis. Adde, itinerantium privilegium juri inſertum non inveniri; atque ideò pro illius revocatione ſpecifica mentio neceſſaria non eſt.

127 Hæc ſanè adeò urgent, ut animum ſuſpenſum relinquant; credimus tamen omnibus illis reſponderi poſſe, utriuſque Pontificis decretum ſolum procedere de approbatione requiſita in Regulari habente domicilium, & in hoc ſenſu Regularium privilegia revocaſſe; quo ſuppoſito facilè cunctæ objectiones enervantur, & diſparent, ut conſideranti conſtabit. Si verò inſtes, cur in eo ſenſu uterque Pontifex accipiendus, cum abſolutè de approbatione ſermo fiat, nulla Regularis domicilium habentis mentione facta? Ea dumtaxat ratio abhiberi poteſt, quod eorum decreta, utpotè revocatoria, quoad fieri poſſit, reſtringi debent; & cum alias eo tendant ut amoveant opinionem aſſerentium Regularem ſemel approbatum ulteriori approbatione non indigere, ſed poſſe omnino liberè ſæculares ubique abſolvere, intelligenda videntur de ſola approbatione in Regularibus domicilii: hac enim interpretatione ea omnimoda libertas rejicitur. Sed quid probabilitatis hæc habeant, & quid tandem ſentiendum, ſaniori aliorum criſi committenda cenſuimus.

Lezana. Id unum jam pridem monuit Lezana ubi ſuprà, cautè in hujus privilegii uſu procedendum, quod obſervat innixus Urbani VIII. conſtitutioni. Quid accreſceret poſt urgentiſſimas Clementis, & Innocentii? Illi favens Alfonſus à Leone ſubdit, pro re æque dubia, ac ingentis ponderis, ex qua plurium Sacramentorum valor, aut nullitas pendet, declarationem à Sede Apoſtolica fore expectendam.

Et hæc de toto iſto tractatu, ac integro Theologiæ Curſu, cujus metam diu optatam, nunc Deo favente attingimus, dixiſſe ſufficiat. Quod verò opus iſtud in tot volumina increverit, tot temporis moras in ſua efformatione conſumpſerit, ordinemque in primo volumine delineatum, imò, & alium in de-

Digitized by Google

decimo præſcriptum, tandem ſervaverit, cauſæ fuerunt tum ſuperiorum diſpoſitiones, à quibus recedere non oportuit; tum ipſa Lectorum hæc ſcribentium varietas, quibus vel morte præventis, vel ad alia diſtractis, inceptum opus non ſemel ſiſtere opus fuit. Tum denique, & præcipuè, ob diſtincta eorundem Authorum ingenia, quæ ut in idem tenderent, doctrinamque omninò conſonam traderent, non modicè inſudarunt, & jam ſcripta ſæpius perlegendo, & inſuper ſcribenda ſedulò meditando, ne vel in minimis hujus operis ullus diſcolor appareret. In quo prolixo, difficilique progreſſu nonnunquam ſcriptores coacti ſunt proprium deponere ſenſum, præcedentiumque arripere viam, quam ut illis conſonè incederent, & novum tempus diſpendere, & novos tractatus pro rerum dignitate efformare neceſſarium fuit. Utinam, & Dei obſequio, & proximorum fructui! Quidquid tamen hucuſque à nobis dictum, ſicubi à veritate alienum, aut minus conforme S. R. Eccleſiæ, aut Angel. Præceptoris doctrinæ, cui in omnibus adhærere ſtuduimus, inveniatur, libentiſſimè retractamus, dictumque nollumus. Si quæ autem vera, orthodoxæ fidei conſona, Chriſtianis Scholis utilia tradiderimus, ſoli Deo adſcribantur; cunctaque cedant in laudem Sanctiſſimæ Trinitatis, ac honorem Beatiſſimæ ſemper Virginis Mariæ de Monte Carmeli, Parentum Eliæ, Thereſiæ, ac B. Joannis à Cruce, nec non S. Doctoris, ac Præceptoris noſtri Divi Thomæ Aquinatis.

INDEX

Digitized by Google

INDEX
LOCORUM SACRÆ SCRIPTURÆ
Quæ in hoc Tomo continentur.

In quo Q. quæſtionem, A. articulum, C. commentarium, D. diſputationem, N. numerum marginalem deſignat.

EX VETERI TESTAMENTO.

Ex Geneſi.

Cap. 14. *Erat enim Sacerdos Dei Altiſſimi. Diſp. 12. num. 32.*

Ex Exodo.

Cap. 31. *Applica ad te Aaron fratrem tuum cum filiis tuis, ut Sacerdotio fungantur mihi. Diſp. 12. n. 32.*

Ex Deuteronomio.

Cap. 4. *Cum quæſieris Dominum Deum tuum, invenies eum, ſi tamen toto corde quæſieris. Diſp. 7. n. 73.*

Cap. 17. *Si difficile, & ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris inter ſanguinem, & ſanguinem, cauſam, & cauſam, lepram, & lepram ... ſurge, & aſcende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, venieſque ad Sacerdotes Levitici generis, & ad judicem, qui fuerit illo tempore; quæreſque ab eis, qui indicabunt tibi judicii veritatem. Diſp. 12. n. 34.*

Ex ſecundo Regum.

Cap. 24. *Ego ſum, qui peccavi; ego iniquè egi: iſti, qui oves ſunt, quid fecerunt? Vertatur, obſecro, manus tua contra me. Diſp. 10. n. 32.*

Ex 4. Regum.

Cap. 25. *Tandiu obſeſſa eſt, donec venundaretur caput aſini octoginta argenteis, & quarta pars cabi ſtercoris columbarum quinque argenteis. Diſp. 10. n. 15.*

Cap. 7. *Duo modii hordei ſtatere uno ... & modius ſimilæ ſtatere uno. Ibidem, n. 19.*

Ex Paralipomenon 2.

Cap. 33. *Poſtquam coangustatus eſt, oravit Dominum Deum ſuum, & egit pœnitentiam valde coram Deo Patrum ſuorum. Diſp. 7. n. 47.*

Ex Levitico.

Cap. 10. *Cum audiſſet Moyſes, recepit ſatisfactionem. Diſp. 10. num. 2.*

Ex Numero.

Cap. 5. *Vir, ſive mulier, cum fecerint ex omnibus peccatis, quæ ſolent hominibus accidere, & per negligentiam tranſgreſſi fuerint mandatum Domini, atque deliquerint, confitebuntur peccatum ſuum. Diſp. 8. n. 8.*

Ex Libro Tobiæ.

Cap. 12. *Eleemoſyna à morte liberat, & ipſa eſt, quæ purgat peccata. Diſp. 10. n. 34.*

Ex Job.

Cap. 6. *Utinam appenderentur peccata mea, quibus iram merui, & calamitas, quam patior in ſtatera, quaſi arena maris, hæc gravior appareret. Diſp. 10. n. 15.*

Cap. 9. *Si ſimplex fuero, hoc ipſum ignoravit anima mea. Diſp. 8. n. 269.*

Cap. 21. *Recede à nobis, ſcientiam viarum tuarum noluimus. Diſp. 8. n. 301.*

Ex Pſalmis.

Pſ. 18. *Delicta quis intelligit? Diſp. 8. n. 19. & 269.*

Pſ. 31. *Beati, quorum remiſſæ ſunt iniquitates, & quorum tecta ſunt peccata. Diſp. 9. n. 13.*

Pſ. 37. *Noluit intelligere, ut bene ageret. Diſp. 8. n. 301.*

Pſ. 76. *Et meditatus ſum nocte cum corde meo, & exercitabar, & ſcopebam ſpiritum meum. Diſp. 7. n. 85.*

Pſ. 84. *Remiſiſti iniquitatem plebis tuæ, & operuiſti omnia peccata eorum. Diſp. 9. n. 13.*

Pſ. 118. *Particeps ego ſum omnium timentium te. Diſput. 10. num. 33.*

Ex Proverbiis.

Cap. 8. *Ego diligentes me diligo. Diſp. 7. n. 13.*

Cap. 10. *Univerſa delicta operit charitas. Diſp. 7. num. 13.*

Cap. 11. *Qui ambulat fraudulenter, revelat arcana: qui autem fidelis, celat amici commiſſum. Diſp. 9. n. 4.*

Cap. 25. *Quæ viderunt oculi tui, ne proferas in jurgium cito, ne poſtea emendare non poſſis, cum dehoneſtaveris amicum tuum. Diſp. 9. n. 4.*

Cap. 22. *Melius eſt bonum nomen, quàm divitiæ multæ. Diſp. 9. n. 94.*

Cap. 15. *Victimæ impiorum abominabiles Domino. Diſp. 10. num. 50.*

Ex Eccleſiaſte.

Cap. 9. *Sunt juſti, ac ſapientes, & opera eorum in manu Dei: & tamen neſcit homo, utrum amore, an odio dignus ſit? Diſp. 8. n. 269.*

Ex Eccleſiaſtico.

Cap. 34. *Dona iniquorum non probat Altiſſimus. Diſp. 10. num. 50.*

Cap. 19. *Qui ſpernit modica, paulatim decidet. Diſp. 10. num. 30.*

Ex Iſaia.

Cap. 38. *Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Diſp. 7. n. 85.*

Cap. 22. *Et dabo claves domus David ſuper humerum ejus, & aperiet, & non erit qui claudat, & claudet, & non erit, qui aperiat. Diſp. 12. n. 24.*

Ex Ezechiele.

Cap. 18. *Si autem impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis, quæ operatus eſt, & cuſtodierit præcepta mea, & fecerit judicium, & juſtitiam, vita vivet, & non morietur, & omnium iniquitatum ejus non recordabor. Diſp. 8. n. 292.*

Cap. 18. *Anima, quæ peccaverit, ipſa punietur. Diſp. 10. num. 31.*

Digitized by Google

Ex Daniele.

Cap. 4. *Peccata tua eleemoſynis redime*. *Diſp.*10.n.34.

Ex Joele.

Cap.2.*Convertimini ad me in toto corde veſtro.Diſp.*7.n.72.

Ex Michæa.

Cap. 4. *Dole, & ſatage filia Sion, ſicut parturiens*. *Diſp.* 7.n.74.

EX NOVO TESTAMENTO.

Ex Matthæo,

Cap. 16. *Tibi dabo claves Regni Cœlorum, & quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in Cœlis*. *Diſp.*8.n.2. & *Diſp.*12.n.11. & 21.
Cap.28. *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cœlo, & in terra*. *Diſp.*9.n.20.
Cap. 28. *Euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos, &c.* *Diſp.*12.n.14.

Ex Marco.

Cap.12. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo*. *Diſp.*7.n.73.
Cap.ult. *Prædicate Evangelium omni creaturæ*. *Diſp.*12. num.13.
Cap. ult. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit*. *Diſp.* 12.n.17.

Ex Luca.

Cap.3. *Niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimul peribitis*. *Diſp.*11.n.5.
Cap. 5. *Quis poteſt peccata dimittere, niſi ſolus Deus*. [illegible]2.n.3. & 14.
Cap. 7. *Remittuntur tibi peccata*. *Diſp.*7.n.65.
Cap.11. *Væ vobis legiſperitis, qui tuliſtis clavem ſcientiæ, ipſi non introiſtis, & eos, qui introibant, prohibuiſtis*. *Diſp.*12.n.24.
Cap.13. *Niſi pœnitentiam habueritis, omnes ſimiliter peribitis*. *Diſp.*8.n.2.

Ex Joanne.

Cap.14. *Qui diligit me, diligetur à Patre meo; & ad eum veniemus*. *Diſp.*7.n.13.
Cap.20. *Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta ſunt*. *Diſp.*8. n.2. & n.5. & *Diſp.*11. num. 19. & *Diſp.*12. n.10. & 43.
Cap.21. *Paſce oves meas*, *Diſp.*12.n.11.

Ex Actibus Apoſtolorum.

Cap.4. *Multitudinis autem credentium erat cor unum, & anima una*. *Diſp.*10.n.29.
Cap.17. *Et accepta ſatisfactione à Soſone, & cæteris, dimiſerunt eos*. *Diſp.*10.n.2.

Ex Paulo ad Romanos.

Cap. 5. *Tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem*. *Diſp.*10.n.43.
Cap.8. *Accepiſtis Spiritum adoptionis, in quo clamamus Abba, Pater .... Si filii, & hæredes*. *Diſp.*7.n.14.
Cap.8. *Nihil damnationis eſt iis, qui ſunt in Chriſto Jeſu*. *Diſp.* 10. n.10.

Ex 1. ad Corinthios.

Cap.4. *Sic nos exiſtimet homo ut miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei*. *Diſp.*9.n.12.
Cap.4. *Illuminavit abſcondita tenebrarum*. *Diſp.*9.n.13.
Cap.5. *Quid enim mihi de his, qui foris ſunt, judicare?* *Diſp.*12.n.17.
Cap.11. *Quod ſi nos metipſos dijudicaremus, non utique judicaremur*. *Diſp.*10.n.33.
Cap.13. *Si diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt*. *Diſp.*10.n.50.
Cap.10. *Sive manducatis, ſive bibitis, ſive aliud quid faciatis, omnia in Dei gloriam facite*. *Diſp.*7. n.40.
Cap.13. *Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt*. *Diſp.* 7. num. 40.

Ex 2. ad Corinthios.

Cap.4. *Exhibeamus nos metipſos ſicut Dei miniſtros*. *Diſp.* 9. num. 12.

Ex epiſt. ad Galatas.

Cap.6. *Fratres, & ſi præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui ſpirituales eſtis, hujuſmodi inſtruite in ſpiritu lenitatis, conſiderans teipſum, ne & tu tenteris. Alter alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti*. *Diſp.*10.n.27.
Cap.6. *Unuſquiſque onus ſuum portabit*. *Diſp.*10. n.31.
Cap.6. *Quæ ſeminaverit homo, hæc & metet*. *Diſp.*10.n.31.

Ad Coloſſenſes.

Cap.1. *Adimpleo ea, quæ deſunt Paſſionum Chriſti in carne mea pro corpore ejus, quod eſt Eccleſia*. *Diſp.*10. num.11.

Ex 1. ad Timotheum.

Cap.4. *Exerce te ipſum ad pietatem, nam corporalis exercitatio ad modicum utilis eſt; pietas autem ad omnia*. *Diſp.*10.n.59.

Ad Hebræos.

Cap.10. *Solam umbram habens lex futurorum bonorum*. *Diſp.*12.n.33.

Ex epiſt. Jacobi.

Cap.5. *Confitemini alterutrum peccata veſtra*. *Diſp.* 11. num. 49.
Cap.5. *Inducat Presbyteros Eccleſiæ ungentes oleo Sancto*. *Diſp.*12.n.95.

Ex 1. Petri.

Cap.4. *Charitas operit multitudinem peccatorum*. *Diſp.* 7. num. 13.
Cap.3. *Parati ſemper ad ſatisfactionem omni poſcenti vos rationem de ea, quæ in vobis eſt, ſpe, &c.* *Diſp.*10. n.2.
Cap.2. *Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut ſequamini veſtigia ejus*. *Diſp.*10. n.11.

Ex 1. Joannis.

Cap.4. *Charitas pœnam non habet*. *Diſp.*10.n.59.
Cap.2. *Omne, quod eſt in mundo, concupiſcentia carnis eſt, & concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ*. *Diſp.* 11. num. 9.

Ex Apocalypſi.

Cap.3. *Hæc dicit Sanctus, & verus, qui habet clavem David, qui aperit, & nemo claudit; claudit, & nemo aperit*. *Diſp.*12.n.24. & *diſp.*8.n.4.
Cap.4. *Vidi, & ecce in Cœlo oſtium apertum*. *Diſp.* 12. num. 18.
Cap.18. *Quantum glorificavit ſe, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum, & luctum*. *Diſp.*10. n.31.

Digitized by Google

INDEX
RERUM NOTABILIUM,
Quæ in hoc Tomo continentur.

In quo Q. quæſtionem, A. articulum, C. commentarium, D. diſputationem, N. numerum marginalem deſignat.

A

Abſolutio.

Poteſt, & debet communiter conferri abſolutio Sacramentalis ante executam ſatisfactionem. In Comm. ad art. 2. q. 90. n. 4. Abſolutio Sacramentalis non dirigitur principaliter ad tollendum reatum, ſed magis maculam. Diſp. 7. n. 15. Influit in effectum Sacramenti, ſed non antecedenter ad Sacramentum in re. Ibi, n. 17. Quomodo abſolutionis ſententia ſit valida, quando non cauſat effectum. Diſp. 7. n. 61. An poſſit abſolvi moribundus, qui ſolum confitetur peccata in genere. Diſp. 8. n. 221. An ſi edat ſigna doloris. Ibi, n. 230. An ſi nulla ſigna dederit. Ibi, n. 144. Quo pacto verificentur abſolutionis verba in confeſſione valida, & informi. Diſp. 8. n. 272.

Actio, Actus.

Ex actibus honeſtis, & ſupernaturalibus alii efficaces, alii inefficaces. Diſp. 7. n. 8. Actus præparantes ad juſtificationem ſunt diſpoſitiones phyſicæ. Diſp. 7. n. 28. An omnes actus noſtri debeant referri in Deum ultimum finem, & fieri ex charitate. Diſp. 7. n. 40. An actus interni cadant ſub Eccleſiæ præcepto. Diſp. 8. n. 62. Actus externi peccaminoſi explicari debent in confeſſione. Ibi, n. 73. Cum actus eſt conſummatus, debet in confeſſione explicari. Diſp. 8. n. 129. In eodem actu poſſunt inveniri plura peccata ſolo numero diſtincta. Varia exempla. Diſp. 8. n. 132. Actus interni difficilius continuantur, quam externi. Ibi, n. 166. Nullus actus ſupernaturalis poteſt eſſe ex ullo capite moraliter malus. Diſp. 8. n. 257. Actus exterior auget bonitatem vel malitiam ſolum denominativè. Diſp. 11. n. 98. Actus ſecundarius an reſpiciat objectum formale virtutis.

Affectus.

Quid cenſendum de hoc affectu: *Mallem pati pœnas inferni, quam peccare*. Diſp. 7. num. 75. Quid de iſto. *Potius committerem adulterium, quam furtum*. Ibi, num. 77.

Amor.

Amor Dei ex charitate conjungitur infallibiliter de facto cum gratia juſtificante. Diſp. 7. num. 13. Amor ſui, aut boni proprii ſiſtendo ibi, quando ſit, aut non peccatum. Diſp. 7. num. 38. Unus amor poteſt eſſe major alio intenſivè, vel appretiativè. Diſp. 7. num. 73.

Annus.

Quomodo computandus annus pro annuali confeſſione Diſp. 8. à n. 46.

Apoſtaſia.

Continet plures ſpecies in confeſſione explicandas. Diſp. 8. num. 146.

Approbatio.

Ordinarii approbatio à juriſdictione diſtinguitur: Diſp. 12. dub. 8. num. 87. Neceſſaria eſt ad valorem Sacramenti. Ibi, num. 88. Ea indigent pro confeſſionibus ſæcularium Prælati Regulares, etiam Magiſtri, & laureati, Ibi num. 90. & 91. An teneat ſimoniace accepta. Ibi num. 96. An quæ confertur ab Ordinario cenſente ſubjectum inhabile? num. 97. An ſemel obtenta ſufficiat ad ubique abſolvendum? num. 109. Requiritur Ordinarii loci, in quo fit confeſſio. Ibi, numero 112. Etiam ad abſolvendum virtute Cruciatæ, aut Jubilæi; num. 113. & 114. An approbatus cum limitatione poſſit virtute Cruciatæ abſolvere ultra limitationem? num. 115. Parochi poſſunt ſine nova approbatione ubique eligi in virtute Cruciatæ, numero 117. & ſeq. Poſſunt proprios ſubditos ubique abſolvere independenter à Cruciata, & nova approbatione, num. 119. An Regulares itinerantes indigeant approbatione Epiſcopi loci, in quo fit confeſſio? num. 124. Non requiritur pro audiendis Regularium confeſſionibus, num. 98. An pro fratrum, & Equitum militarium? num. 103. An pro Monialium Epiſcopis, aut Regularibus ſubjectarum? num. 102. Prælati Regulares poſſunt cuilibet Sacerdoti non approbato confiteri, num. 104. An etiam Religioſi noſtri Ordinis itinerantes? num. 100. An Moniales noſtri Ordinis poſſint validè Regulari ejuſdem Ordinis, Provincialis licentiam non habenti, confiteri? num. 106. Quid de fratribus Choro deputatis? num. 107.

Aqua.

Cur omiſſio guttæ aquæ vino conſecrando immiſcendæ ſit grave peccatum. Diſp. 11. n. 27.

Attritio.

Quid ſit? Diſp. 7. n. 3. Dantur plures ſpecies attritionis. Ibi n. 5. Poteſt dari attritio merè naturalis, illa etiam, quæ concipitur ex metu æternæ damnationis. Ibi num. 6. Quibus modis poſſit ſupernaturalis evadere. Ibi n. 7. Attritio ſupernaturalis alia efficax, alia inefficax. Ibi num. 8. Ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ requiritur attritio ſupernaturalis. Diſp. 7. num. 19. Debet eſſe ſupernaturalis in re, & non ſufficit exiſtimata. Ibi num. 20. Sufficit eſſe ſupernaturalem vel quoad ſubſtantiam, vel quoad modum intrinſecum. Ibi numero 22. Pro attritione, ut ſit præcisè pars Sacramenti, non requiritur quod ſit efficax, ſed ſufficit inefficax. Ibi numero 23. Attritio diſponens ad effectum Sacramenti, & pro eo requiſita debet eſſe efficax. Diſput. 7. numero 26. & ſeq. Attritio diſponit phyſicè

Digitized by Google

ſicè ad gratiam. Ibi num. 28. An in eodem Sacramento concurrant duæ attritiones, alia ut pars, alia ut diſpoſitio. Ibi numero 29. An una poſſit gerere utrumque munus. Ibidem. De fide eſt attritionem ortam ex timore gehennæ eſſe actum honeſtum. Diſput. 7. num. 31. Attritio ſecum, aut in ſe affert aliquem amorem honeſtum. Diſp. 7. num. 40. Negari ſalva fide non poteſt dari aliquam attritionem ſupernaturalem. Ibi num. 43. Datur aliqua attritio efficax, quæ excludit actualem voluntatem peccandi. Ibi num. 45. cum ſeq. Cum attritione de peccatis ex motivo pœnæ non compatitur complacentia erga peccatum ſecundum ſe. Ibi num. 48. Attritio, quæ eſt pars, vel diſpoſitio in Sacramento Pœnitentiæ importat neceſſario aliquem amorem Dei, & quomodo. Diſp. 7. num. 50. Sententia aſſerens ſufficere pro Sacramento Pœnitentiæ attritionem, eſt probabilior, communior, & tutior, quam oppoſita exigens contritionem. Ibi num. 54. An ſit omnino tutum negare ſpeculativè ſufficientiam attritionis pro Sacramento Pœnitentiæ. Ibi num. 56. Ratio partis Sacramenti, & ratio diſpoſitionis in attritione ſunt valde diverſæ. Diſp. 7. num. 60. Attritio, & contritio ſunt actus eſſentialiter diſtincti. Ibi num. 62. Repugnat attritionem fieri contritionem. Ibi. Ut attritio ſit pars, & diſpoſitio non requiritur quod exiſtimetur eſſe contritio. Ibi num. 64. Pro ſuſcipiendo Sacramento etiam in articulo mortis ſufficit attritio cognita. Ibi. Attritio in nullo caſu juſtificat ſine Sacramento in re. Ibi num. 65. & 66. An petat certam intenſionem. Diſp. 7. num. 71. Propter duos diverſos attritionis conceptus fieri valet, ut Sacramentum Pœnitentiæ ſit validum, & informe. Diſp. 8. à num. 265. latiſſime. Qualiter conceptus partis Sacramenti, & munus diſpoſitionis ad ejus fructum conjungantur, & ſeparentur in eodem actu attritionis. Diſp. 8. num. 268. Non requiritur pro licita receptione Sacramenti attritio habita certò metaphyſicè, ſed ſufficit habita non certò moraliter. Diſp. 12. n. 80. Quonam modo attritio ineſſicax excludat vel admittat voluntatem peccandi. Diſp. 8. numero 293.

Auxilium.

Idem auxilium poteſt eſſe ſufficiens, & efficax, ubi ſequitur operatio. Diſp. 7. n. 29.

Axioma.

Qui poteſt ad magis, poteſt ad minus, qualiter intelligendum ſit? Diſp. 10. n. 59.

B

Baptiſmus.

Ante Baptiſmum non reperiuntur peccata venialia ſine mortali. In Comment. ad art. 4. quæſtionis 90. num. 3. In baptiſmum adultorum non requiritur contritio, ſed ſufficit attritio ad fructum Sacramenti. Diſput. 7. num. 50. Cur in Baptiſmo non requiratur tantus dolor, & labor, ac in Pœnitentia? Ibi. Cur Baptiſmi Sacramentum non poſſit iterari, & poſſit Sacramentum Pœnitentiæ? Diſp. 7. n. 102. Baptiſmus flaminis quo pacto gratiam producat? Diſp. 11. numero 97.

Blaſphemia.

Peccatum blaſphemiæ, & circumſtantiæ in ejus confeſſione explicandæ. Diſp. 8. n. 145.

C

Cauſa.

Licet non ſit de eſſentia cauſæ actu cauſare; eſt tamen quod cauſare poſſit. Diſp. 7. num. 11. Cauſare cum Sacramento in voto non eſt idem ac cauſare in virtute Sacramenti. Diſp. 7. num 16. Cauſa efficiens nequit influere antequam exiſtat. Ibi num. 18. Cauſæ excuſantes ab annua confeſſione facienda. Diſp. 8. num. 65. cum ſeq. Cauſæ excuſantes, & non excuſantes ab integritate confeſſionis. Diſp. 8. num. 212.

Cenſura.

An laicus poſsit abſolvere à cenſuris? Diſp. 12. n. 46. & ſeq.

Charitas.

Undè habeat unitatem ſpecificam in habitu, & in actu primario. Diſp. 7. n. 12. Qualiter obliget præceptum charitatis referendi omnes actiones in Deum ultimum finem. Diſp. 7. num. 40. Charitas ſolet uſurpari pro gratia. Ibi n. 21.

Chriſtus.

Qualiter influxerit in gratiam veterum Patrum. Diſp. 7. num 18. Habuit poteſtatem remittendi pœnitentibus peccata ſine illorum confeſsione. Diſp. 8. num. 18.

D. Chriſoſtomus.

Nihil permiſit, aut docuit contra confeſsionem Sacramentalem, ſed eam ſemper aſſeruit. Diſp. 8. num. 15.

Circumſtantia.

Quid ſit circumſtantia in actibus humanis? Diſp. 8. n. 83. Circumſtantiæ mutantes ſpeciem neceſſario explicari debent in confeſsione. Ibi n. 84. An circumſtantia mutans ſpeciem poſsit à peccato dividi, & ſeorſim confiteri. Ibi num. 85. Aliquando circumſtantiæ aggravant notabiliter peccatum, ſed non addunt, nec mutant ſpeciem. Ibi num. 86. Non eſt neceſſarium confiteri circumſtantias notabiliter aggravantes intra eandem ſpeciem. Diſp. 8. num. 87. Scrupuli, & abſurda ex contraria opinione. Ibi n. 92. Aliquando indirectè, & per accidens debemus confiteri circumſtantias non mutantes ſpeciem. Ibi num. 93. Sed oppoſitum frequentius contingit. Ibi num. 94. Differentia notabilis inter circumſtantias mutantes ſpeciem, & circumſtantias intra ſpeciem aggravantes. Ibi num. 98. Circumſtantia ex continuatione operis peccaminoſi, vel ex turpitudine objecti, non eſt neceſſario explicanda. Ibi num. 100. Quot ſint peccatorum circumſtantiæ. Diſp. 8. n. 108. Circumſtantia *Quis*, & ad illam pertinentia. Ibi num. 109. Non eſt per ſe loquendo explicanda dignitas peccantis. Ibi num. 110. An in peccato incontinentiæ explicari debeat non ſolum votum, ſed ſtatus Religioſus. Ibi num. 111. Ligatus voto caſtitatis, qui alios eo voto non ligatos inducit ad actus turpes, debet circumſtantiam ſui voti confiteri. Ibi num. 112. Explicandæ in delectatione moroſa circumſtantiæ objecti. Ibi num. 113. An Circumſtantia Novitii, aut Novitiæ mutet ſpeciem? Ibi num. 114. An ſponſi, aut ſponſæ? Ibi num. 115. An circumſtantia virginitatis turpiter amiſſa? Ibi num. 116. An ſi confeſſarius peccet cum filia confeſsionis, ſit circumſtantia explicanda in confeſsione? Ibi numero 122. Quid de eunucho fornicante? Ibi numero 124. An conſuetudo peccandi ſit circumſtantia explicanda? Ibi numero 125. An circumſtantia quod

quis

Digitized by Google

quiſpeccaverit ſcienter, vel ex ignorantia. Ibi numero 128. Circumſtantia *Quid*, & ad illam pertinentia. Diſp. 8. à num. 131. Frequenter debet explicari quantitas, aut extenſio delicti, quia refundit malitias numero diverſas. Ibi num. 132. In peccato contumeliæ an debeant explicari verba contumelioſa. Ibi n. 133. Una numero contumelia poteſt importare plura numero peccata. Ibi n. 134. Idem contingit in detractione, & judicio temerario. Ibi num. 135. Circumſtantia in peccato jactantiæ. Ibi num. 136. In conſiliante peccatum. Ibi num. 137. In odio proximi. Ibi num. 138. Plures circumſtantiæ ſpecie diſtinctæ in peccatis luxuriæ. Diſp. 8. num. 139. Circumſtantiæ ſpecie diſtinctæ in peccato inceſtus. Ibi num. 140. In peccato blaſphemiæ. Ibi n. 145. Circumſtantiæ in peccato Apoſtaſiæ. Ibi num. 146. Plures aliæ hujuſmodi circumſtantiæ. Ibi num. 147. Circumſtantia *ubi* quid deſignet? Diſp. 8. num. 148. An ut peccata commiſſa in ſacro loco ſint ſacrilegia, debeant eſſe notoria? Ibi à num. 151. Quæ peccata, ſi committantur in loco ſacro, ſint ſacrilegia independenter à jure Eccleſiaſtico. Ibi n. 152. Circumſtantiæ ſacrilegii in furto ſacri, aut ex loco ſacro. Ibi à num. 153. Circumſtantia *Quibus auxiliis*. Ibi num. 157. Circumſtantia *Cur*. Ibi num 161. Vide *Finis*. Circumſtantia *Quomodo*. Diſp. 8. num. 166. Vide *Modus*. Varia exempla, in quibus modus operandi variat moraliter ſpeciem operationis. Ibi num. 168. Circumſtantia *Quando*. Diſp. 8. num. 172. Vide *Feſtum*.

Clericus.

Cur nequeat cedere privilegio immunitatis? Diſp. 9. num. 62.

Cognatio.

An detur cognatio ſpiritualis inter confeſſarium, & pœnitentem, debeatque aliquando explicari in confeſſione. Diſp. 8. num. 122. Cognatio inter conſanguineos, & affines. Ibi num. 140. Cognatio legalis, & ſpiritualis. Ibi n. 140.

Communio.

Poteſt dari communio informis ſacrilega, & non ſacrilega. Diſp. 8. num. 58. Per communionem informem non ſacrilegam ſatis fit præcepto annuæ communionis, ſecus per communionem ſacrilegam. Ibi num. 159. & num. 315. Communio Sanctorum quid ſignificet? Diſp. 10. num. 25. & ſeq. Qualiter bona unius fidelis fiant propria alterius. Ibi num. 29.

Commutatio.

Quo pacto diſtinguatur ab interpretatione. Diſput. 11. num. 51. Commutatio Pœnitentiæ Sacramentalis nequit fieri ab ipſo pœnitente. Ibi numero 52. Poteſt tamen ab eodem Sacerdote, qui ſatisfactionem injunxit, ſed intra confeſſionem, & non extra. Ibi numero 53. Poteſt etiam fieri ab alio Sacerdote æquali illi, qui pœnitentiam impoſuit. Diſput. 11. numero 54. Pœnitentia injuncta à ſuperiori pro reſervatis poteſt commutari à Sacerdote inferiori intra confeſſionem. ibidem, num. 55.

Complex.

An poſſit in confeſſione taceri aliquod peccatum, ne complex cognoſcatur à confeſſario. Diſp. 8. à num. 219.

Concilium.

Decretum Concilii Lateranenſis circa annuam confeſſionem explicatur, & defenditur. Diſp. 8. Dub. 2. per totum.

Confeſſio, & confeſſarius.

Ut ſit accuſatio, & pars Sacramenti, debet eſſe cum dolore peccatorum. Diſp. 7. n. 2. Imprudentia aliquorum miniſtrorum in experiendo pœnitentium dolorem per comparationem ad mala horribilia, & urgentes tentationes. Diſp. 7. num. 75. Quomodo oblita includantur in confeſſione, & remittantur. Diſp. 7. num. 97. Non ſolum licitum, ſed utiliſſimum, & laudabile eſt iterare confeſſionem eorundem peccatorum. Ibi num. 98. & num. 100. Confeſſio in ratione accuſationis, & partis Sacramenti ſupponit neceſſario dolorem de peccatis. Diſp. 7. num. 103. Nequit eſſe accuſatio, niſi ex dolore procedat. Ibi num. 107. & 109. Qualiter confeſſio facta à principio ſine dolore, ubi ponitur dolor, tranſeat in accuſationem. Ibi numero 111. An multæ confeſſiones poſſint fieri cum eodem dolore. Diſp. 7. à num. 114. Vide *Dolor*. Cur una confeſſio non poſſit deſervire multis abſolutionibus, & Sacramentis? Ibi num. 125. Qui confitetur ſola venialia ſine illorum dolore, peccat mortaliter. Diſput. 7. numero 133. Quid ſi aliqua confiteatur cum dolore, & aliqua ſine dolore? Ibi à num. 135. An qui mortalia jam confeſſa iterum confiteatur ſine dolore, peccet mortaliter? Ibi n. 139. Non peccat mortaliter, qui in confeſſione imponit ſibi aliquod veniale, quod non fecit; ſecus ſi fingat mortale, licet dicat eſſe jam confeſſum. Ibi n. 142. Ad confeſſionem venialium requiritur propoſitum illa vitandi. Diſp. 7. n. 143. Multiplex confeſſionis ſignificatio, & acceptio, & quid ſit confeſſio Sacramentalis? Diſp. 8. n. 1. Sacramentalis confeſſio habet inſtitutionem divinam. Ibi n. 2. Cadit ſub præcepto divino, num. 3. cum ſeq. Figuræ confeſſionis in veteri lege. Ibi num. 8. Magna commoda ex confeſſione Sacramentali. Ibi num. 11. Confeſſio peccatorum facta ſoli Deo commendatur. Ibi n. 15. Græci non negarunt, nec negant confeſſionem Sacramentalem. Ibi num. 16. Non eſt impoſſibilis peccatorum confeſſio. Ibi num. 19. Confeſſio Sacramentalis non caderet ſub præcepto Eccleſiaſtico, ſi non caderet ſub divino. Diſp. 8. num. 21. Cadit de facto ſub præcepto Eccleſiaſtico. Ibi num. 24. An aliqui Regulares teneantur ad confeſſionem venialium? Ibi num. 31. An Sanctimoniales debeant ſingulis menſibus confiteri? Ibi num. 31. An iterata peccatorum confeſſio poſſit cadere ſub præcepto? Ibi num. 33. Quas perſonas comprehendat, & obliget confeſſionis annuæ præceptum? Ibi à num. 35. Vide *Præceptum*. Confeſſio ſingulis annis facienda, & qualiter computandus annus. Diſp. 8. à num. 46. Qui omiſit unius anni confeſſionem non liberatur ab ejus onere, ſed tenetur quamprimum confiteri. Ibi num. 48. Nequit una confeſſione ſatis fieri obligationi confitendi in duobus annis. Ibi num. 49. In recordatione peccatorum pro confeſſione non requiritur ſumma, ſed gravis, & prudentialis diligentia. Diſput. 8. num. 55. Præcepto annuæ confeſſionis ſatisfit per validam, & informem. Ibi n. 56. Secus per confeſſionem voluntarie nullam. Ibi num. 57. & 60. Non omnis confeſſio informis eſt ſacrilega. Ibi numero 58. Quæ cauſæ excuſent ab annua confeſſione. Diſp. 8. numero 65. & ſeq. Confeſſio peccatorum occultorum cadit ſub præcepto Eccleſiæ. Ibi num. 62. In confeſſione manifeſtari debent omnia peccata mortalia quantum ad ſpecies, numerum, & circumſtantias mutantes ſpeciem. Diſp. 8. à num. 71. Et confiteri uni, & eidem Sacerdoti. Ibi num. 72. Opus eſt confiteri non ſolum actum internum, ſed etiam actionem externam. Ibi num. 73. Quo ſenſu accipiendæ ſunt peccatorum ſpecies, ut confiteri debeant. Ibi num. 76. Quomodo ſumendus numerus peccato-

Digitized by Google

rum in ordine ad confeſſionem. Ibi numero 77. cum ſeq. Numerus peccatorum debet in confeſſione explicari. Ibi numero 78. Quid agendum ubi certus numerus peccatorum aſſignari non valet. Ibi num. 79. Quæ circumſtantiæ ſint neceſſario in confeſſione explicandæ. Diſp. 8. num. 84. & 87. Vide *circumſtantia*. An, & quando poſsit confeſſarius interrogare de quantitate furti, & aliis circumſtantiis. Diſput. 8. num. 102. Non licet in confeſsione ſubſtituere peccatum non commiſſum loco commiſsi. Ibi numero 103. Sententia docens, circumſtantias notabiliter aggravantes non eſſe neceſſario explicandas in confeſsione, eſt ſimpliciter tuta. Ibi num. 105. Circumſtantiæ, quæ rationi notabiliter opponuntur, ſemper afferunt diverſitatem ſpecificam, & debent in confeſsione explicari. Ibi num. 107. Vide *Circumſtantia*. Peccata dubia negativè, & levi fundamento, non debent neceſſario in confeſsione explicari. Diſp. 8. num. 177. Certus de peccato, & dubius de confeſsione debet illud confiteri. Ibi num. 178. Peccata mortalia dubia neceſſario ſunt confitenda. Ibi num. 184. An idem dicendum de mortalibus probabilibus? Ibi num. 198. Peccatum mortale confeſſum ut dubium, ſi poſtea congnoſcatur certum, debet iterum confiteri ut certum. Diſput. 8. num. 203. Quid de confitente decem peccata plus minuſve, Ibi num. 206. Peccata inculpabiliter in una confeſſione oblita debent in alia explicari, & pro eorum abſolutione non ſufficit ſimplex Sacerdos. Ibi num. 208. Quæ integritas requiratur in confeſſione? Vide *Integritas*. An liceat confiteri mortalia apud unum confeſſarium, & venialia apud alium? Diſp. 8. num. 216. Plura occurrentia in confeſſione moribundi. Ibi à num. 227. Vide *Moribundus*. In confeſſione generali qui confitetur aliqua peccata hactenus non confeſſa debet explicare eſſe non confeſſa. Diſp. 8. num. 247. An qui dicit ſe velle generaliter confiteri, peccet mortaliter ſi non dicat omnia mortalia? Ibi num. 254. Quando mentiri in confeſſione ſit peccatum mortale. Ibi à num. 255. Confeſſio ex fine mortaliter malo eſt invalida. Diſp. 8. num. 156. Et etiam quando fit ex fine venialiter malo. Ibi num. 257. Examen conſcientiæ pro confeſſione requiſitum. Diſp. 8. num. 260. Poteſt dari confeſſio informis, & valida. Diſp. 8. num. 265. & ſeq. Non eſt talis, quæ fit cum ſola naturali attritione. Ibi numero 279. Nec ubi deficit ſupernaturalis dolor. Ibi num. 275. & 276. Nec ubi deficiunt actus formales, & expliciti fidei, & ſpei. Ibi num. 278. Nec ubi adeſt attritio efficax. Ibi n. 277. Nec ubi dolor non extenditur ad omnia peccata. Ibi num. 280. Nec etiam dum in ultimo abſolutionis inſtanti committitur peccatum lethale. Ibi num. 284. Nec ubi adeſt propoſitum virtuale emendationis vitæ, & deficit formale, & expreſſum. Ibi num. 286. Eſt valida, & informis, quæ fit cum ſola attritione inefficaci invincibiliter exiſtimata efficaci. Ibi num. 289. Eſt etiam valida, & informis, quæ dimidiatur ob negligentiam examinis purè vincibilem, & graviter culpabilem. Diſp. 8. num. 306. Quæ dimidiatur ob negligentiam examinis ſimpliciter invincibilem, eſt valida, & fructuoſa, Ibi num. 304. Dimidiata ob negligentiam craſſam, ſupinam, aut affectatam circa examen, eſt nulla. Ibi num. 303. An ſit de ſubſtantia Sacramenti confeſſionem eſſe formaliter integram, & qualiter? Ibi num. 312. Confeſſio facta laico quo pacto ſit Sacramentalis? Diſp. 12. num. 54. in fine. An per confeſſionem indirectè ſacrilegam fiat ſatis præcepto confeſſionis? Diſp. 8. num. 315. Quot ſint conditiones confeſſionis, & quæ ad ejus ſubſtantiam ſpectent. Diſp. 8. à num. 319. & ſeq. Eſt nulla ea confeſſio, in qua pœnitens ſcienter confitetur plura peccata lethalia quàm commiſit. Ibi num. 319. Confeſſor accuſatus de falſo crimine à pœnitente, cui abſolutionem denegavit, nequit ſe defendere prodendo confeſſionem. Diſp. 9. n. 41. An poſſit à via declinare, dum ſcit per confeſsionem mortem in nemore ſibi à latronibus præparatam? Ibi num. 42. An vocatus teneatur adire pœnitentem, quem ſcit per confeſsionem ſibi ſcandalum eſſe? Ibi num. 44. An poſsit abſtinere à confeſsione facienda illi, quem per confeſsionem ſcit non eſſe Sacerdotem? Ibi num. 45. Nequit manifeſtare pœnitentiam injunctam pœnitenti, dum eſt ſignum gravis culpæ confeſſæ. Ibi num. 46. Nec denegare confeſsionis ſchedulam illi, quem non abſolvit. Ibi num. 47. Quo pacto poſsit loqui de auditis in confeſsione, ſi aliunde eorum habeat notitiam extraſacramentalem. Ibi numero 56.

Confirmatio.

An Sacramentum Confirmationis miniſtrari poſsit à ſimplici Sacerdote ex conceſsione Eccleſiæ? Diſp. 12. n. 55.

Conſcientia.

Quibus modis contingat conſcientiam eſſe dubiam? Diſp. 8. n. 176. Conſonantia inter forum conſcientiæ, & forum externum. Ibi n. 178.

Conſenſus.

Quomodo ſupplendus, quando defuit in celebratione Matrimonii. Diſp. 7. n. 105.

Conſecratio.

Qui inter hoſtias à Sacerdote conſecrandas apponit aliquam non triticeam, peccat mortaliter; ſecus qui inter venialia, de quibus dolet, confitetur aliquod ſine dolore. Diſp. 7 à n. 135.

Conſilium.

Quæ ſunt Conſilii, nequeunt per Eccleſiam præcipi. Diſp. 8. n. 24.

Conſuetudo.

Conſuetudo peccandi quando debeat in confeſsione explicari. Diſp. 8. n. 125. Defenditur conſuetudo conferendi abſolutionem Sacramentalem ante executam ſatisfactionem. In Comm. ad art. 2. quæſt. 90, num. 4.

Contemptus.

Addit malitiam ſpecie diſtinctam ſuprà inobedientiam, & violationem præcepti. Diſp. 8. n. 170. Contemptus formalis ſemper eſt peccatum mortale. Ibi num. 171.

Contumelia.

An in peccato contumeliæ ſint explicanda verba contumelioſa? Diſp. 8. n. 133. Omnes contumeliæ ſunt ejuſdem ſpeciei. Ibi. In eadem contumelia poſſunt concurrere plura peccata numero diſtincta explicanda in confeſsione. Ibi n. 134.

Converſio.

Alia diſpoſitiva, & vialis: alia formalis, & conſummata. Diſp. 7. n. 42.

Copula.

Diſtinguitur eſſentialiter ab aliis actibus luxuriæ, & debet in confeſsione explicari. Diſp. 8. num. 129. Copula carnalis præpoſtera, & more beſtiarum, variat ſpeciem, & eſt peccatum mortale. Ibi num. 168.

Digitized by Google

D

Delectatio.

In peccato delectationis moroſæ explicari debet ſtatus peccantis, & circumſtantia objecti. Diſp. 8. n. 112. & 113.

Detractio.

Quomodo explicari debeat detractionis peccatum in confeſſione? Diſp. 8. n. 135. Quid requiratur ad peccatum detractionis. Ibi n. 210. Quomodo poſſit vel in confeſſione committi. Ibi n. 224.

Deus.

Debemus Deum diligere ſuper omnia appretiativè, ſed non tenemur ad majorem amorem intenſivè. Diſp. 7. num. 73.

Dictamen.

Dictamen rationis quo pacto habeat rationem legis. Diſp. 9. n. 6. & 7.

Dies.

Reverentia debita diebus ſacris, & peccata contra illam. Diſp. 8. à n. 172.

Dimidiatio.

In quibus caſibus liceat dimidiare confeſſionem? Diſp. 8. n. 113. Vide *Integritas*.

Diſtinctio.

Undè accipienda diſtinctio numerica peccatorum. Diſp. 8. n. 71. Diſtinctio circumſtantiarum in ordine ad confeſſionem. Ibi n. 83.

Diviſio.

Virtutis pœnitentiæ diviſio in tres ſtatus. In Comm. ad art. 4. qu. 90. à n. 2.

Dolor.

In dolore concurrente ad Sacramentum Pœnitentiæ diſtingui debent, & plurimum differunt conceptus partis Sacramenti, & conceptus diſpoſitionis ad gratiam Sacramenti. Diſp. 7. num. 1. Aliquis dolor eſſentialiter requiritur ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ. Diſp. 7. num. 2. Dividitur in dolorem perfectum contritionis, & dolorem imperfectum attritionis. Ibi num. 3. Pro dolore, qui eſt pars Sacramenti Pœnitentiæ, non requiritur contritio, ſed ſufficit attritio. Diſp. 7. num. 9. Tres diverſos dolores aſſignavit Concilium Tridentinum, & docuit eorum quemlibet ſufficere ad rationem partis Sacramenti Pœnitentiæ. Ibi num. 23. Quid cenſendum de hoc actu: Doleo quod non doleam de peccatis. Diſp. 7. numero 67. Dolor requiſitus ad remiſſionem venialium in Sacramento Pœnitentiæ. Ibi num. 68. Dolor requiſitus pro Sacramento Pœnitentiæ non expoſcit ſummam vel determinatam intenſionem. Diſp. 7. num. 71. Exceſſus doloris duplex, intenſivus, & appretiativus. Diſp. 7. num. 74. Dolor requiſitus ad Sacramentum Pœnitentiæ debet terminari ad omnia peccata mortalia in particulari. Ibi num. 78. Debet procedere ſub motivo univerſali; & aliter non ſufficit ad valorem Sacramenti. Ibi num. 80. & Diſp. 8. num. 277. Quomodo terminetur ad peccata pœnitenti occulta. Ibi numero 82. Ad contritionem neceſſaria etiam eſt recogitatio, & dolor de omnibus peccatis in particulari. Ibi num. 83. Quæ ſit materia doloris pertinentis ad Sacramentum Pœnitentiæ. Diſp. 7, numero 88. Dolor de peccatis præſupponitur neceſſario ad confeſſionem. Diſp. 7. num. 103. Dolor interior nequit fieri ſenſibilis per confeſſionem, ſi illam non antecedit. Ibi num. 105. An dolor præcedat tempore confeſſionem, & abſolutionem? Ibi num. 112. Idem doloris actus nequit ſervire multis confeſſionibus ſimul concurrentibus. Diſp. 7. num. 114. Idem doloris actus poteſt permanere, vel habitualiter, vel virtualiter, vel formaliter. Ibi num. 113. Idem dolor, ſi formaliter perſeveret, poteſt ſervire multis confeſſionibus. Ibi numero 116. Secus ſi tantum habitualiter maneat. Ibi num. 117. Sufficit tamen ſi perſeveret virtualiter. Ibi num. 121. Quanto tempore poſſit idem dolor virtualiter permanere. Ibi num. 124. Dolor eſt pars eſſentialis Sacramenti Pœnitentiæ, licet confeſſio fiat de ſolis venialibus. Ibi numero 130.

E

Eccleſia.

Non poſſet obligare ad confeſſionem Sacramentalem ſi non fuiſſet à Chriſto præcepta. Diſp. 8. num. 21. Eccleſiæ præceptum de Sacramentali confeſſione ſingulis annis. Ibi num. 24. Eccleſia nequit abſolutè præcipere ea, quæ ſunt materia Conſilii. Ibi num. 23. Poteſt Eccleſia diſpenſare in præcepto annuæ confeſſionis, & illud abrogare. Ibi numero 27. Quæ poſſit Eccleſia mutare, aut præcipere circa Sacramenta? Diſp. 8. n. 29. Non repugnat Eccleſiam præcipere confeſſionem aliquorum venialium. Ibi n. 30. Eccleſia præcipiens annuam confeſſionem, præcipit confeſſionem validam abſolutè. Diſp. 8. à n. 60. Quomodo Eccleſia præcipere valeat actus internos? Ibi n. 62. De peccatis in Eccleſia commiſſis. Vide *Templum*.

Effectus.

An effectus actionis peccaminoſæ debeat in confeſſione explicari? Diſp. 8. n. 75.

Epiſcopus.

An in ſuis peccatis debeat explicare ſuam dignitatem? Diſp. 8. num. 110.

Euchariſtia.

Præceptum præmittendi confeſſionem Sacramentalem pro ſumenda Euchariſtia. Diſp. 8. num. 51. Qui poſt ſuſceptam immediatè Euchariſtiam fornicaretur, committeret aliud, & ſpecie diverſum peccatum mortale. Diſp. 8. num. 175. Euchariſtia nec in publico, nec in ſecreto poteſt denegari indigno ob ſolam notitiam acquiſitam intra confeſſionem. Diſp. 9. num. 40.

Eunuchus.

Si fornicetur, debet eam circumſtantiam explicare. Diſp. 8. num. 124.

Examen.

Requiritur ad confeſſionem examen conſcientiæ. Diſp. 8. n. 260. Sed non uniforme in omnibus. Ibi n. 261. Prudentia deſiderata in confeſſariis ad examinandum pœnitentes. Ibi num. 263. Unde obligetur pœnitens ad examen conſcientiæ? Diſp. 8. n. 302. Qualiter requiratur examen ad Sacramenti valorem? Ibidem num. 305.

Extenſio.

Duplex invenitur in qualitatibus, ſubjectiva, & objectiva. Diſp. 7. num. 70.

Digitized by Google

F

Fama. Vide *Detractio*.

Feſtum.

An peccare in diebus feſtis addat novam ſpeciem peccato? Diſp. 8. à num. 172.

Feritas.

Eſt particularis ſpecies peccati ſuperaddita homicidio. Diſp. 8. num. 169.

Fictio.

Quid ſit? Diſp. 8. num. 307. & ſeq. Dividitur in formalem, & materialem, & utramque tenetur pœnitens confiteri. Ibidem.

Filius.

Filiorum peccata contra parentes quantum aggraventur? Diſp. 8. num. 138. Filiorum furta. Ibi.

Fides. Vide *Infidelitas*.

Finis.

Impoſſibilis converſio hominis ad duos ultimos fines. Diſp. 7. num. 13. Finis effectus poteſt eſſe minus perfectus, quam bonum ad eum ordinatum. Diſp. 7. num. 35. Quis ſit ultimus finis operum exiſtentis in peccato? Diſp. 7. num. 38. An ubi finis eſt bonus, & medium, quod eligitur, malum, concurrant duæ malitiæ ſpecies explicandæ in confeſſione? Diſp. 8. numero 161. Si id quod poſſet eſſe finis purè concomitanter ſe habet, nullam malitiam inducit in operationem. Ibi numero 163. Si finis ſit malus, & medium etiam malum, ſolent inducere duas malitias ſpecie diverſas. Ibi numero 164. Finis operantis eſt ~~potior in influendo, quam finis operis. Ibi nu~~mero 165. Finis vel mortaliter, vel venialiter malus reddit invalidas confeſſiones ex eo factas. Diſp. 8. numero 257. Confeſſio ex fine venialiter malo eſt peccatum mortale. Ibi num. 258. Ut homo dirigatur ad finem ſupernaturalem, neceſſaria eſt lex divina ſupernaturalis; ſecus ut dirigatur ad finem naturalem. Diſp. 9. num. 5. Quem finem reſpiciat ſigillum Sacramentale? Ibi.

Forma.

Per quam formam expellantur peccata venialia? Diſp. 7. num. 128.

Fornicatio.

Turpes actus illam præcedentes ſolent conſtituere peccatum ab ea diſtinctum, & neceſſario confitendum. Diſp. 8. num. 165.

Furtum.

An in confeſſione furti debeat explicari quantitas rei ablatæ? Diſp. 8. numero 100. & ſeq. Filiorum furta. Ibi numero 138. Furtum ſacri ex loco ſacro habet malitiam ſacrilegii. Diſp. 8. num. 153. Et etiam furtum rei ſacræ ex loco non ſacro. Ibidem. Quid dicendum de furto rei non ſacræ ex loco ſacro? Ibi num. 154.

G

Gratia.

Gratia ex meritis Chriſti non limitatur ad ſolam victricem delectationem, Diſp. 7. num. 43.

H

Hæreſis.

Plures hæreſes contra confeſſionem Sacramentalem. Diſp. 8. num. 12. Hæretici tenentur ad confeſſionem annuam Eccleſiaſtico præcepto. Diſp. 8. n. 35.

Homicidium.

Quando ex circumſtantia loci ſit homicidium? Diſp. 8. num. 151.

I

Jactantia.

Peccatum jactantiæ de peccato, & quomodo multiplicetur ſpecie. Diſp. 8. num. 137.

Ignorantia.

An debeat in confeſſione explicari, quod quis peccaverit ex ignorantia? Diſp. 8. num. 128. Quæ ſit craſſa, aut ſupina, quæ affectata, quæ invincibilis, & quæ purè vincibilis? Diſp. 8. n. 301. & ſeq. Quod diſcrimen intercedat inter peccatum commiſſum ex ignorantia craſſa, ſupina, & affectata, & inter commiſſum ex ignorantia pure vincibili? Ibi num. 302. Ignorantiæ craſſæ, ſupinæ, & affectatæ conditio exponitur. Ibi num. 314.

Imperfectio.

Qui actus in via ſpirituali dicantur imperfectiones, & utrum poſſint eſſe materia Sacramenti Pœnitentiæ. Diſp. 7. num. 91. & 92.

Impotentia.

Ob impotentiam phyſicam vel moralem excuſatur aliquando pœnitens ab integritate materiali confeſſionis. Diſp. 8. à n. 213.

Inceſtus.

In quo conſiſtat, & variæ illius ſpecies. Diſp. 8. à num. 140.

Incitatio.

An qui alium incitat poſitivè ad peccandum, debeat id in confeſſione explicare. Diſp. 8. n. 158.

Indulgentia.

Qualiter excuſent à Pœnitentiæ Sacramentalis adimpletione? Diſp. 11. n. 78. & ſeq. Non excuſant à pœnitentia ut medicinali. Ibi n. 87. Quid importent indulgentiæ ſumptæ formaliter. Ibidem.

Infamia. Vide *Detractio*.

Infidelitas.

Plures infidelitatis ſpecies explicandæ in confeſſione. Diſp. 8. n. 146.

Inobedientia. Vide *Contemptus*.

Inſtrumentum.

Non refert communiter loquendo, quod peccatum committatur his, aut illis inſtrumentis. Diſp. 8. num. 157.

Integritas.

Integritas confeſſionis alia materialis, alia formalis. Diſp. 8. num. 209. Integritas materialis requiritur per

Digitized by Google

per ſe loquendo ad confeſſionem. Ibi n. 210. Aliquando, & per accidens ſufficit ſola integritas formalis, licet non dicantur omnia peccata. Ibi n. 211. Conditiones ad id requiſitæ. Ibidem. Quando peccatum in una confeſſione ſuppreſſum debeat in alia manifeſtari. Ibi n. 212. Plures caſus, in quibus pœnitens ob impotentiam phyſicam, vel moralem excuſatur ab integritate materiali confeſſionis. Ibi à num. 213. Cauſæ ſufficientes, quæ non excuſant ab integritate confeſſionis. Ibi n. 215. Non ſufficit magnus pœnitentium concurſus in aliquo Jubilæo, aut ſolemnitate. Ibi n. 117. Prava aliquorum circa iſtud praxis. Ibi. An liceat dimidiare in confeſſione peccata non reſervata à reſervatis, & è contra. Ibi n. 218. An pœnitens, ne confeſſario manifeſtet complicem, poſſit, & debeat tacere aliquod peccatum. Diſp. 8. n. 220. Conditiones ut peccatum complicis poſſit manifeſtari. Ibi n. 222. Pœnitens eas non obſervans peccat mortaliter. Ibi n. 224. An teneatur ad reſtituendum complicis famam. Ibi n. 225. Quid ſi complex non fuerit, ſed alius tertius. Ibi n. 226. Moribundus poteſt confiteri peccata in communi. Ibi n. 227. Vide *Moribundus*. Tam formalis, quàm materialis integritas eſt de jure divino. Diſp. 9. num. 24. Quos fines reſpiciat integritas confeſſionis. Ibi n. 26. Non licet revelare ſigillum ob integram confeſſionem faciendam. Ibi n. 27.

Intentio.

Intentio ſuſcipiendi Sacramentum Pœnitentiæ oritur per ſe loquendo ex dolore peccatorum, & non è contra, & non reddit ſenſibilem dolorem. Diſp. 7. n. 104. Intentio formalis, virtualis, & habitualis. Diſp. 7. n. 115. Quæ illarum requiratur, & ſufficiat ad conficiendum, & recipiendum Sacramentum. Ibi à n. 117. Quæ ad celebrandum, & applicandum Miſſæ ſacrificium? Ibi n. 119. & 123.

Intenſio.

Quomodo intendatur qualitas? Diſp. 7. n. 70. Non requiritur ſumma vel certa intenſio doloris pro Sacramento. Ibi n. 71. Intenſio peccati non eſt circumſtantia mutans ſpeciem. Diſp. 8. n. 166.

Judex.

An ſæcularis judex poſſit impunitum relinquere delinquentem, & plectere inſontem ſponte oblatum ad ſubeundam pœnam delinquentis? Diſp. 10. n. 36.

Juramentum.

Cur graviter delinquat qui jurat rem levem facturum ſine intentione adimplendi? Diſp. 11. n. 27.

Juriſdictio Eccleſiaſtica.

Quid, quotuplex, & qualiter ad valorem Sacramenti neceſſaria? Diſp. 12. n. 56. Quæ ſit ordinaria, quæ delegata, quæ dubia, quæ probabilis, quæ habita titulo colorato? Ibi n. 57. Dubia non ſufficit ad abſolvendum abſolutè, ſed ſolum conditionatè in eventu neceſsitatis. Ibi. Sacramentum miniſtratum cum juriſdictione habita titulo colorato eſt validum. Ibidem. Sacerdos ex vi ordinis non habet juriſdictionem ad abſolvendum à lethalibus. Diſp. 12. n. 57. & ſeq. Quilibet Sacerdos etiam hæreticus habet juriſdictionem ad abſolvendum quemlibet pœnitentem à quibuſcumque peccatis in articulo mortis. Ibi n. 61. & ſeq. Nequit ſimplex Sacerdos abſolvere exiſtentem in articulo mortis, ſi proprius Sacerdos adſit. Ibi n. 63. Nec Sacerdos hæreticus, ſchiſmaticus, degradatus, aut excommunicatus in præſentia Sacerdotis Catholici non excommunicati. Ibi n. 64. Qui non habet juriſdictionem ordinariam aut delegatam, nequit abſolvere moribundum in præſentia Sacerdotis habentis privilegium ad abſolvendum. Diſp. 12. n. 66. Nequit ſimplex Sacerdos abſolvere moribundum in præſentia habentis juriſdictionem ad abſolvendum à lethalibus. Ibidem. Sacerdos excommunicatus non toleratus poteſt abſolvere moribundum in præſentia ſimplicis Sacerdotis; & ſimiliter Sacerdos nunquam expoſitus in præſentia alterius alibi approbati, ſed non ubi fit confeſſio. Ibi n. 67. Omnis Sacerdos ſimplex habet juriſdictionem ad abſolvendum à venialibus, & lethalibus jam confeſſis. Ibi n. 68. An hæc juriſdictio habeatur à Christo immediatè, an verò ab Eccleſia? Ibi n. 69. Nequit tamen ea uti licitè poſt decretum Innocentii XI. Ibi. Juriſdictio eſt ſeparabilis à poteſtate abſolvendi. Diſp. 12. n. 75. Diſtinguitur à charactere Sacerdotali. Ibidem. Non eſt potentia phyſica, ſed moralis. Ibi n. 76 Qualiter abſolutio pendeat à juriſdictione. Ibi n. 77. Quæ circumſtantiæ attendi debeant, ut pœnitens in articulo mortis poſſit à Sacerdote hæretico abſolvi. Ibi n. 79. Juriſdictio probabilis tenui probabilitate inſufficiens eſt ad miniſtrandum Pœnitentiæ Sacramentum. Diſp. 12. dub. 7. n. 79. Sufficit tamen juriſdictio ingenter probabilis. Ibidem dub. 7. per totum.

Jus.

Juris naturalis duplex acceptio. Diſp. 9. n. 8. Actus virtutum ſupernaturalium qualiter obligent ex jure naturæ. Ibidem.

L

Lex.

Diſtinguenda in lege duplex vis, directiva, & coactiva. Diſp 8 n. 38. An legiſlator obligetur ad obſervandum legem à ſe latam? Ibi. Quo ſenſu lex humana dicatur declarativa juris divini. Ibi n. 40.

Libertas.

Libertas eſt duplex, intrinſeca, & extrinſeca. Diſp. 10. n. 42.

Licentia.

Nequit ſuperior licentiam concedere ad revelandam confeſſionem. Diſp 9. n. 61. An poſsit pœnitens? Ibi n. 58. & ſeq. Non poteſt Sacerdos ſine pœnitentis licentia loqui de auditis in confeſſione nec cum aliis, nec cum eodem pœnitente. Ibi n. 36. An ut pœnitens eam concedat, debeat peccata extra Sacramentum hiſtorice referre Sacerdoti? Ibi n. 58. An ſufficiat licentia tacita? Diſp. 9. n. 59. Sufficit ſola licentia pœnitentis, ut Sacerdos poſſit revelare peccatum complicis. Ibi n. 60. Ubi pœnitens licentiat Sacerdotem, ut confeſſionem revelet, non cedit juri Sacramenti. Ibi n. 62. Nec diſpenſat in præcepto ſigilli. Ibi n. 63. Nemo poteſt alteri licentiam concedere, ut ſibi mortem inferat. Ibidem.

Locus.

Non omne peccatum commiſſum in loco ſacro eſt ſacrilegium, aut peccatum grave. Diſp. 8. n. 148 Plura peccata gravia ex circumſtantia loci. Ibidem. Homicidium, effuſioque ſanguinis. Ibi n. 149. Copula carnalis, & effuſio ſeminis. Ibi n 150. An debeant eſſe notoria, ut importent circumſtantiam ſacrilegii? Ibi à n. 151. De furtis in aut ex locis ſacris. Ibi n. 153. cum ſeq. Peccata contra immunitatem loci ſacri. Ibi n. 155. Qui dicatur locus ſacer reſpective ad diverſa peccata. Ibi n. 156.

Luxuria.

Major oppoſitio in peccatis luxuriæ, quàm in aliis cum ſacra Euchariſtia. Diſp. 8. n. 175.

Macula

Digitized by Google

M

Macula.

Sublata macula peccati nequit permanere reatus ad pœnam æternam. Diſp. 7. n. 14. Macula peccati venialis eſt aliquid præter reatum ad pœnam. Diſp. 7. n. 89.

Materia.

An in materia Sacramentorum diſtingui debeant diverſæ partes. In Comment. ad art. 1. qu. 90. n. 3. Quæ ſit materia doloris pertinentis ad Sacramentum Pœnitentiæ. Diſp. 7. n. 88. Sola peccata ſunt materia Sacramenti Pœnitentiæ. Diſp. 7. n. 90. An imperfectiones ſint materia hujus Sacramenti. Ibi n. 91. Sola pœnitentis peccata ſunt materia Pœnitentiæ. Ibi n. 93. Debent eſſe verè commiſſa. Ibi n. 95. Et præterita, non futura. Ibi n. 96. Peccata oblita ſunt materia Sacramenti, & virtutis Pœnitentiæ. Ibi n. 97. Peccata etiam jam confeſſa, & dimiſſa. Ibi n. 98. Peccata mortalia dubia ſunt materia neceſſaria confeſſionis. Diſp. 8. n. 184.

Matrimonium.

Quando fuit nullum ob defectum conſenſus ex parte unius conjugis, quomodo revalidandum? Diſp. 7. n. 105.

Mendacium.

Quale peccatum ſit mentiri in confeſſione. Diſp. 8. à num. 255.

Meretrix.

Publicæ meretrices tenentur ad confeſſionem annuam, & incurrunt cenſuras non confitentibus impoſitas. Diſp. 8. n. 37.

Meritum.

Poteſt homo de condigno ſibi mereri vitam æternam. Diſp. 10. n. 15. Cur poſſit juſtus ſatisfacere de condigno pro pœna alterius, & non poſſit de condigno mereri gratiam, & gloriam alteri dandam. Ibi n. 33. Non poteſt juſtus transferre in alium jus ad præmium de condigno ſuis meritis correſpondens. Ibi n. 38. Quo pacto opus meritorium vitæ æternæ ſit etiam meritorium ablationis cujuſcumque impedimenti ad illius aſſecutionem. Diſp. 10. n. 59. Opera extra charitatem facta non fiunt meritoria per adventum charitatis. Ibi n. 66.

Metus. Vide *Timor.*

Miniſter.

Nemo præter Sacerdotes habet poteſtatem miniſtri in Sacramento Pœnitentiæ. Diſp. 12. n. 42. Nec habere poteſt ex diſpenſatione Eccleſiæ. Ibi n. 45. Qualiter Sacramentorum miniſter ſe conformare debeat cum principali agente. Diſp. 9. n. 12. & 15.

Miſſa.

An poſſit omitti à Sacerdote, qui intra confeſſionem novit venenatum vinum ſibi eſſe præparatum? Diſp. 9. n. 42.

Mors, & Moribundus.

Mors ſpiritualis ex analogia ad corporalem per quid formaliter excludatur. Diſp. 7. n. 41. Pro ſuſcipiendo Sacramento in articulo mortis ſufficit attritio cognita, & non requiritur contritio vera, vel exiſtimata. Diſp. 7. n. 64. Plures, & difficiles caſus occurrentes in abſolutione moribundi. Diſp. 8. n. 227. An ſufficiat illi confiteri peccata in genere? Ibi. An dante aliquâ doloris ſigna in abſentia confeſſarii poſſit ab eo ſuperveniente abſolvi? Ibi n. 234. Quid ſi adveniente confeſſario non adſint teſtes deponentes quid egerit moribundus? Ibi n. 238. Quid ſi moribundus reperiatur, qui nullum per ſe vel per alios oſtendat Sacerdoti ſignum doloris. Ibi n. 240. Non poteſt, nec debet in tali caſu conferri abſolutio. Ibi num. 244.

Modus.

Modus, quo operatio fit, addit aliquando novam ſpeciem, & aliquando non. Diſp. 8. n. 166. Modus intenſionis. Ibi. Modus durationis, & continuationis. Ibi. Alii plures modi. Ibi à n. 167. Modus exercendi copulam carnalem an variet ſpeciem? Ibi n. 168. Feritas, raptus, & rapina ſumunt ſpeciem ex modo, quo operatio fit. Diſp. 8. n. 169. Modi falſi, & inſufficientes ad explicandum Sacramentum Pœnitentiæ validum, & informe. Diſp. 8. à n. 275.

N

Negligentia.

Negligentia circa examen conſcientiæ multipliciter contingit. Diſp. 8. n. 301. & ſeq.

Neſtorius.

An Neſtorius Patriarca Conſtantinopolitanus prohibuerit confeſſionem Sacramentalem? Diſp. 8. n. 12. & ſeq.

Notitia.

Nequit Sacerdos uti confeſſionis notitia ad vitandum excommunicatum non toleratum? Diſp. 9. num. 38. Nec ad denegandam Euchariſtiam indigno. Ibi n. 39. & 40. Nec ad minus gratè alloquendum pœnitenti, aut ſeveriorem vultum ei oſtendendum. Ibi nu. 35. Nec ad aliquam actionem gubernationis externæ denegandi ſuffragium in electione, vel removendi ſubditum ab officio, & ſimilium. Diſp. 9. n. 48. & ſeq. Omnis uſus notitiæ confeſſionis in detrimentum, & incommodum pœnitentis eſt violatio ſigilli. Ibi n. 51.

Novatus.

Quis fuerit, & quid docuerit? Diſp. 12. n. 16.

Novitius.

An Novitius peccans contra caſtitatem debeat ſuum ſtatum explicare in confeſſione? Diſp. 8. n. 114.

Numerus.

Quid agendum ubi in confeſſione nequit aſſeverari certus numerus peccatorum. Diſp. 8. n. 81. & 106.

O

Obedientia. Vide *Contemptus.*

Odium.

Plures circumſtantiæ attendendæ in odio proximi. Diſp. 8. n. 138. Odium inter perſonas valde conjunctas frequenter affert aliam malitiam ſpecie diverſam. Ibi.

Opinio.

In uſu Sacramentorum non licet ſequi præcisè opinionem probabilem relicta tutiori. Diſp. 7. n. 51. & 52. Sententia docens pro Sacramento Pœnitentiæ ſufficere attritionem eſt tutior, quàm oppoſita exigens contritionem. Ibi n. 54. Duobus modis poteſt aliqua opinio dici tutior. Ibi n. 55. An opinio probabilis excuſet a confitendo peccatum mortale dubium? Diſput. 8.

Digitized by Google

put. 8. n. 193. Quam opinionem teneamur ſequi in conferendis Sacramentis? Diſp. 12. n. 83. & 84. Quæ differentia verſetur inter opinionem probabilem circa materias, & formas Sacramentorum, & inter opinionem probabilem circa juriſdictionem miniſtri. Ibi n. 84. An opinio, docens abſolutionem præſtitam cum juriſdictione probabili eſſe licitam, ſit minus tuta, quam oppoſita? Diſp. 12. n. 85. & ſeq.

Opus.

Quo ſenſu egregia virtutum opera dicantur non prodeſſe ſine charitate. Diſp. 7. n. 40.

Ordo.

Ordo eorum, quæ in hoc tractatu dicuntur. In proœm. ad qu. 90.

P

Papa.

Summus Pontifex tenetur ad confeſſionem annuam. Diſp. 8. n. 38. Poteſt autem abrogare, & ſecum diſpenſare in talis confeſſionis præcepto. Ibi n. 39.

Pars.

Partes Sacramenti Pœnitentiæ ex parte materiæ. In Comm. ad art. 2. q. 90. per totum. Sunt partes integrales ejuſdem materiæ. In Comm. art. 3. q. 90. n. 1.

Peccatum, & Peccator.

Quæ ſit diſtinctio inter peccata cordis, oris, & operis? In Comm. art. 3. q. 90. n. 3, Non omnia opera peccatoris ſunt peccata. Diſp. 7. n. 38. Omnia peccata gravia expelluntur per contritionem. Diſp. 7. n. 65. Non requiritur quod dolor de peccatis ſit ſummus intenſivè, ſed appretiativè. Diſp. 7. à n. 71. Pro majori peccato debetur major dolor appretiativus. Ibi n. 76. Dolere magis appretiativè de minori peccato, quàm de majori, eſt peccatum, & quale. Ibi n. 73. Peccata in Sacramento Pœnitentiæ non remittuntur abſque eorum dolore in particulari. Ibi n. 70. Quomodo remittuntur peccata occulta, quæ pœnitens non cognoſcit. Ibi n. 82. Recogitatio, & dolor peccatorum in particulari requiruntur per ſe, & in omni ſtatu ad veram de illis contritionem. Ibi n. 83. & 85. Omnia, & ſola peccata pœnitentis ſunt materia Sacramenti Pœnitentiæ. Diſp. 7. n. 88. & 93. Pro aliorum peccatis poſſumus ſatisfacere, non autem pœnitere. Ibi n. 94. Peccatum, quod eſt materia Sacramenti, debet eſſe verè commiſſum. Ibi n. 95. Peccata erroneè apprehenſa non ſunt materia Sacramenti Pœnitentiæ, benè autem pœnitentiæ virtutis. Ibi. Peccata futura non ſunt materia Sacramenti, nec virtutis Pœnitentiæ. Ibi n. 96. Peccata oblita ſunt materia Pœnitentiæ tam Sacramenti, quàm virtutis. Ibi n. 97. Peccata jam confeſſa, & dimiſſa ſunt materia ſufficiens Sacramenti Pœnitentiæ. Ibi num. 98. Peccata commiſſa ante Baptiſmum poſſunt eſſe materia Pœnitentiæ virtutis, non autem Pœnitentiæ Sacramenti. Ibi n. 101. An debeat ſcribere peccata timês quod eorum poſtea pro confeſſione non recordabitur. Diſp. 8. n. 55. Omnia mortalia quantum ad ſpecies, & numerum, & circumſtantias mutantes ſpeciem debent in confeſſione manifeſtari. Diſp. 8. à n. 71. Et confiteri uni, & eidem Sacerdoti. Ibi numero 72. In confeſſione peccatorum opus eſt explicare actum externum. Ibi n. 73. An etiam effectum talis actus. Ibi. Quæ ſit ſpecies primaria in peccato? Ibi n. 75. Radix diſtinctionis numericæ inter peccata. Ibi n. 77. & ſeq. Quando diſcontinuatur unitas numerica peccati. Ibi n. 78. An duratio, ſeu continuatio actus peccaminoſi debeat in confeſſione explicari. Diſp. 8. n. 101. Conſuetudo peccandi. Ibi n. 125. Peccatum ex ignorantia. Ibi n. 128. Actus conſummatus peccati debet in confeſſione explicari. Ibi n. 129. Multiplicatio peccatorùm in eodem actu furandi. Ibi n. 131. In actu odii, vel occiſionis. Ibi n. 132. In proferendo contumeliam, in detrahendo, & temerè judicando. Ibi à n. 133. In peccato jactantiæ. Ibi n. 136. In conſulente peccatum. Ibi n. 137. In conjunctorum odio, n. 138. Peccata contra naturam. Ibi n. 139. Inter cognatos. Ibi à num. 140. In non corrigente ſubditos. Ibi n. 147. Speciale peccatum incitandi poſitivè alium ad peccandum. Diſp. 8. n. 159. Peccata dubia dubio negativo, aut levi fundamento non ſunt neceſſario confitenda. Diſp. 8. n. 177. Certus de peccato, & dubius de confeſſione debet illud confiteri. Ibi n. 178. Qui dubitat, an peccaverit mortaliter, tenetur illud peccatum confiteri. Ibi n. 184. Peccatum mortale confeſſum ut dubium debet iterum confiteri, ubi cognoſcitur certum. Ibi n. 203. Quid ſi aliquis confiteatur decem peccata plus minuſve, ſi poſtea cognoſcat numerum certum. Ibi n. 206. Peccata in una confeſſione inculpabiliter oblita debent in alia explicari. Ibi n. 207. Et quando debeant confiteri. Ibi n. 212. Quale peccatum ſit manifeſtare alicui intra vel extra confeſſionem abſque neceſſitate occultum proximi peccatum. Diſp. 8. n. 224. Quando opus ſit in confeſſione explicare, quæ peccata ſint jam confeſſa, & quæ non? Diſp. 8. n. 247. Peccat mortaliter, qui confeſſionem facit ex fine venialiter malo. Diſp. 8. n. 258. Unde agnoſcenda ſit gravitas, aut levitas peccati. Diſp. 9. n. 98. Qualiter Deus occultet peccata clavibus ſubjecta. Diſp. 9. n. 13. Omiſſio rei exiguæ, ſine qua finis magni momenti obtineri non poteſt, eſt lethale peccatum. Diſp. 11. n. 13. Quo pacto licitum ſit uti peccato alterius in proprium bonum. Diſp. 12. n. 79. Volitio indirecta objecti peccaminoſi an ſit peccatum? Diſp. 8. n. 293. & n. 309. Quæ advertentia requiratur ad peccatum lethale. Ibi n. 313. Peccatum Angeli ex qua inadvertentia proceſſerit. Ibi.

Perſeverantia.

Unus, & idem actus poteſt perſeverare vel formaliter, vel virtualiter. vel habitualiter. Diſp. 7. num. 115. Sufficit, intentionem, conſenſum, dolorem, & ſimilia perſeverare virtualiter ad valorem eorum, pro quibus requiruntur. Ibi n. 121. & ſeq.

Peſtis.

Quomodo in contagio peſtis poſſit miniſtrari Sacramentum Pœnitentiæ? Diſp. 8. n. 215.

Pœna.

Pœna inferni poteſt terminare timorem naturalem, ſed magis ſupernaturalem. Diſp. 7. num. 43. An pœnæ Eccleſiaſticæ comprehendant pueros, & impuberes. Diſp. 8. n. 42. Pœna æterna damni, & ſenſus ſequitur ad quodlibet peccatum lethale. Diſp. 10. num. 6. Pœnæ temporalis reatus, quo pacto ſequatur ad peccatum? Ibi n. 7. Qualiter perſiſtat, vel deficiat? Ibi n. 9. & ſeq. Pœna temporalis debita pro peccatis non eſt determinatè pœna Purgatorii. Ibi nu. 18. & 19. Debitum ſubeundi pœnam qualiter dicatur perſonale? Ibi n. 33.

Pœnitentia.

In Sacramento Pœnitentiæ diſtinguenda eſt duplex elevatio, alia pœnitentis ad eliciendum actus, alia ipſorum actuum ad efficiendum gratiam. In Comm. ad art. 1. q. 90. n. 2. In eodem diſtingui debent tres partes ex parte materiæ. In Comm. ad art. 4. q. 90. n. 1. Diviſio pœnitentiæ virtutis in pœnitentiam ante baptiſmum, mortalium, & venialium. Ibi à nu. 2. Aliquis dolor eſſentialiter requiritur ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ. Diſp. 7. n. 2. Non requiritur contritio, ſed ſufficit attritio. Ibi n. 9. Sacramentum Pœnitentiæ eſt Sacramentum mortuorum, & non ſupponit per ſe vitam gratiæ. Ibi n. 11. Sacramentum Pœnitentiæ antequam ſit, non influit per contritionem

Digitized by Google

nem cum voto ipſius Pœnitentiæ. Ibi n. 18. Ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ requiritur attritio ſupernaturalis. Diſp. 7. n. 19. Sufficit attritio ſupernaturalis inefficax, ut ſit Sacramenti pars. Ibi n. 23. Ad fructum hujus Sacramenti, & influendum per modum diſpoſitionis attritio efficax neceſſaria eſt. Ibi n. 26. & ſeq. In eodem Sacramento duæ attritiones, una per modum partis, & alia per modum diſpoſitionis. Ibi n. 29. Major dolor, & labor requiritur in Sacramento Pœnitentiæ, quam in Baptiſmo. Diſp. 7. n. 50. An ſententia docens contritionem eſſe neceſſariam pro Sacramento Pœnitentiæ, ſit condemnata ab Eccleſia? Ibi n. 51. & 54. Vide *Attritio*. An hic actus: Doleo quod non doleam de peccatis, ſufficiat in ratione doloris ad Sacramentum Pœnitentiæ? Diſp. 7. n. 67. An pœnitentia peccatorum debeat eſſe ſumma intenſivè. Diſp. 7. n. 74. Quæ doloris extenſio ad peccata requiratur in Sacramento Pœnitentiæ? Ibi n. 78. & ſeq. An peccet, qui confitetur cum dolore ex motivo particulari? Ibi n. 80. Ubi Sacramentum Pœnitentiæ non eſſet, ipſe peccator pœnitens deberet eſſe ſui judex, & medicus. Diſp. 7. n. 86. Quæ peccata ſint materia doloris pœnitentis ad pęnitentiam. Diſp. 7. à n. 88. Pęnitentia Sanctorum poſt peccata ſibi remiſſa. Ibi n. 98. & 101. An, & quomodo pęnitens debeat reſpondere interrogationibus confeſſarii? Diſp. 8. n. 102. & ſeq. & n. 126. In peccatis odii ſolent addi circumſtantiæ ſpecie diſtinctæ. Ibi n. 138. & in peccatis carnis attendendo ad perſonam, cum qua committuntur. Ibi n. 139. Plura peccata ex circumſtantia loci ſacri ſunt ſacrilegia independenter ab ordinatione Eccleſiæ. Ibi n. 152. Nullum mortale poſt baptiſmum, ſive certum, ſive dubium remittitur abſque Sacramento Pœnitentiæ in re, vel in voto. Diſp. 8. num. 191. An pęnitens teneatur confiteri peccatum, ex quo confeſſarius cognoſcat complicem. Diſp. 8. à n. 219. Pęnitens in confeſſione generali debet explicare, quæ ex peccatis ſint jam confeſſa, & quæ non ſint confeſſa. Diſp. 8. nu. 247. Et ſi circa id inquiratur à confeſſario, tenetur directè reſpondere. Ibi n. 250. Poteſt dari Sacramentum Pęnitentiæ validum, & informe. Diſp. 8. n. 265. Vide *Confeſſio*.

Pollutio.

Cur pollutio voluntaria prohibita ſit in omni eventu? Diſp. 9. n. 20.

M. Ponce.

Immeritò impugnavit doctrinam de timore ſervili, quam tract. de ſpe tradidimus. Diſp. 8. n. 296. & ſeq.

Poteſtas clavium.

Unde efficaciter probetur? Diſp. 8. n. 3. & ſeq. & Diſp. 12. n. 9. & ſeq. Quid ſit? Diſp. 12. n. 1. & ſeq. Eſt vera, & realis poteſtas ſpiritualis. Ibi n. 20. Addit modum extenſionis ſupra characterem Sacerdotis, & ab eo ſeparabilis eſt. Diſp. 12. n. 4. Qualiter pendeat à juriſdictione? Ibi nu. 5. Quo pacto referet, vel occludat Cęlorum januam. Ibi n. 6. & 18. Quid nomine poteſtatis clavium intelligant hæretici? Ibi numero 14. & ſeq. Quæ dicatur clavis David? Ibi numero 24. Quæ ſit clavis inferni? Ibi n. 19. Quot ſint Eccleſiæ claves, & qualiter diſtinguantur? Ibi numero 21. & 23. Quid ſit clavis ſcientiæ, & quando conferatur Sacerdoti. Ibi n. 26. An quælibet divina perſona habeat diſtinctas claves? Diſp. 12. n. 30. Quo pacto poteſtas juriſdictionis dicatur clavis? Ibi n. 31. An Sacerdotes legis naturalis & ſcriptæ clavium poteſtatem obtinuerint? Ibi n. 33. Poteſtas clavium, & Sacerdotalis non convertuntur. Ibi n. 34. Clavium poteſtas reſidet in omnibus Sacerdotibus legis gratię, etiam hæreticis, degradatis, ſchiſmaticis, & excommunicatis. Ibi n. 37. Non tamen habent illius uſum. Ibidem.

Præceptum.

Multa ſunt ex divina inſtitutione, quæ non cadunt ſub præcepto divino. Diſp. 8. n. 2. Præceptum divinum de confeſſione Sacramentali. Ibi n. 3. Præceptum Eccleſiaſticum de eadem confeſſione. Ibi n. 21. & 24. Præceptum annuæ confeſſionis eſt ſimpliciter humanum. Ibi n. 24. Eccleſia poteſt abrogare præceptum annuæ confeſſionis, & in illo diſpenſare. Ibi n. 27. Si non ſupponeretur præceptum divinum de confeſſione, non poſſet Eccleſia annuam confeſſionem præcipere. Diſp. 8. n. 29. Ad quas perſonas extendatur annuæ confeſſionis præceptum? Ibi n. 35. Comprehendit hæreticos, & apoſtatas. Ibi. Et publicas meretrices. Ibi n. 37. An Summum Pontificem? Ibi num. 38. An pueros, & in qua ætate? Ibi num. 45. An ſenes octogenarios? Ibi num. 43. Præceptum annuæ confeſſionis ſolum obligat conſcios peccati mortalis non confeſſi. Ibi n. 44. Fideles non habentes conſcientiam peccati mortalis non obligantur ad confeſſionem annuam, nec ad comparendum coram Parocho. Ibi n. 45. Quomodo computandus annus ad ſatisfaciendum præcepto annuæ confeſſionis. Diſput. 8. à num. 46. An una confeſſione poſſit ſatisfieri præcepto anni antecedentis, & præcepto anni ſequentis? Ibi numero 49. Quid dicendum de eo, qui poſt confeſſionem incidit in novum peccatum mortale ante finem anni? Ibi n. 50. Quid de illo, qui poſt confeſſionem peractam recordatur alicujus mortalis nondum confeſſi. Ibi n. 51. Plures alii caſus ad idem pertinentes. Ibi n. 53. An qui prævidet fore ut poſtea non poſſit adimplere confeſſionis annuæ præceptum, teneatur illam præmittere. Ibi n. 54. Quid de eo, qui prævidet ſe in articulo mortis non habiturum copiam confeſſarii; vel non habiturum memoriam peccatorum? Ibi n. 55. Huic præcepto ſatis fit per omnem confeſſionem validam, licet informem. Ibi n. 56. Non tamen per confeſſionem voluntariè nullam, ſive ſacrilegam. Ibi n. 57. Similitudo inter præceptum confeſſionis annuæ, & præceptum annuæ communionis. Ibi n. 59. Non ſatis fit huic præcepto per confeſſionem ob culpam occultam, & voluntariè nullam. Ibi n. 60. Qui ſic confitetur, incurrit pęnas Eccleſiaſticas poſitas contra non confitentes. Ibi n. 63. Per confeſſionem nullam ſine culpa pęnitentis, ſed aliunde, non ſatisfit præcepto annuæ confeſſionis. Ibi n. 64. Cauſæ excuſantes ab annua confeſſione. Diſp. 8. n. 65. cum ſeq. Præceptum non obligat ad aſſecutionem finis, ſed ad exhibitionem operis præcepti. Diſp. 11. n. 62. Ex quibus capitibus vim obligandi amittat, vel conſervet? Diſp. 9. n. 20. & 26. Quæ præcepta negativa obligent ſemper, & pro ſemper. Diſp. 9. n. 25.

Prælati.

Prælati noſtri Ordinis poſſunt ſub præcepto formali conſtringere ad confitendum Religioſum illum, qui per tres aut quatuor menſes ad pęnitentiam non acceſſit. Diſp. 8. n. 13. & 320.

Propoſitio.

Aliquæ propoſitiones condemnatæ ab Alexandro VIII. In Comm. ad art. 2. q. 9. n. 4. An iſta ſit vera: *Confeſſio eſt Sacramentum Pœnitentiæ*. In Comm. ad art. 3. q. 90. n. 2. Aliæ propoſitiones damnatæ à Pio V. Diſp. 7. n. 13. Aliæ. Ibi n. 15. Alia n. 21. Alia nu. 45. Aliæ n. 51. Aliæ n. 130. Aliæ damnatæ ab Alexandro VII. & Innocentio XI. Diſp. 8. n. 55. & 56. & 59. Alia damnata ab Innocentio XI. Diſp. 8. n. 105. Aliæ ab eodem damnatæ. Diſp. 8. nu. 126. Alia ab Alexandro VII. Ibi n. 130. Aliæ ab Innocentio XI. Diſp. 8. n. 181. Alia ab Alexandro VII. Diſp. 8. nu. 207. Aliæ ab Innocentio XI. Diſp. 8. n. 217. Alia ab eodem. Ibi n. 246. Aliæ n. 251. Alia diſp. 10. n. 14. Aliæ diſp. 8. n. 315. Alia Diſp. 11. n. 32. Alia. Ibi n. 48. Alia. Diſp. 12. n. 79. Alia. Ibi n. 83. Alia. Ibi n. 106.

Pro-

Digitized by Google

Propoſitum.

Propoſitum vitandi venialia pro eorum confeſſione requiſitum. Diſp. 7. n. 143. An poſſit dari verum propoſitum vitandi omnia venialia? Ibi num. 144. An propoſitum ex unico motivo vitandi omnia peccata ceſſet per unius venialis commiſſionem? Ibi nu. 146. cum ſeq. An ex patratione alicujus mortalis? Ibi n. 194.

Prudentia.

Nequit imperare, aut dirigere actum ex aliquo capite malum. Diſp. 8. n. 257.

Pueri.

Obligantur præcepto annuæ confeſſionis, & in quo anno. Diſp. 8. n. 41. An ab eo tempore obligentur ad communionem, & ad pęnas non confitentibus impoſitas? Ibi n. 42.

Purgatorium.

Animæ in Purgatorio exiſtentes non ſatisfaciunt, ſed ſatispatiuntur. Diſp. 10. nu. 48. An poſſit pęnitens ommittere ſatisfactionem Sacramentalem in hac vita, animo ſolvendi pęnam debitam in Purgatorio? Diſp. 21. num. 22.

Q

Qualitas.

Quomodo fiat intenſio, & extenſio qualitatum. Diſp. 7. num. 70.

R

Rapina.

Eſt ſpeciale peccatum, & ejus diſtinctio à furto. Diſp. 8. num. 169.

Raptus.

Quale peccatum ſpeciale ſit in genere luxuriæ? Diſp. 8. num. 169.

Reatus.

Reatus ad pęnam æternam non diſtinguitur realiter à macula, & illa ablata nequit non auferri. Diſp. 7. n. 14. & 15.

Religioſi.

An Religioſi poſſint obligari ad confitendum peccata venialia? Diſp. 8. n. 31. An ad confitendum Prælato peccata jam aliàs aliis confeſſa. Ibi num. 32. An in confeſſione peccati incontinentiæ debeant explicare votum ſolemne, aut ſtatum? Diſp. 9. num. 111. An in peccatis delectationis moroſæ? Ibi n. 112. An ſi peccat cum perſona ligata voto caſtitatis, debeat votum ex utraque parte explicari? Ibi numero 113. Religioſi noſtri Ordinis nequeunt confiteri ſimplici Sacerdoti ejuſdem Ordinis. Diſp. 12. num. 74. Poſſunt tamen, dum itinerantur, confiteri Sacerdoti ſimplici ſæculari, vel alterius Ordinis. Ibidem.

Reſervatio.

An poſſint confiteri peccata non reſervata, tacendo reſervata, & è converſo. Diſp. 8. num. 218. Reſervatio peccatorum cur fiat? Diſp. 11. num. 71.

Reſtitutio.

Aliquando non obligat ob impoſſibilitatem per ſe loquendo illam faciendi. Diſp. 8. n. 225.

Reſtrictio.

Reſtrictio, quæ non eſt purè mentalis, an ſit prohibita? Diſp. 9. num. 31.

S

Sabbathum.

Quæ exigebantur in ſanctificatione Sabbathi apud Judæos? Diſp. 8. n. 172.

Sacerdos.

Sacerdotes habent à Chriſto veram poteſtatem abſolvendi à peccatis. Diſp. 8. num. 3. Ad abſolvendum à peccatis invincibiliter oblitis in aliis confeſſionibus non ſufficit ſimplex Sacerdos. Diſp. 8. num. 208.

Sacramentum.

Sacramenta novæ legis conſtant rebus, & verbis, ſicut ex materia, & forma. In Comm. ad art. 1. qu. 90. Fieri poteſt, quod Sacramenta mortuorum non producant primam gratiam, ſed ejus augmentum; & quod Sacramenta vivorum producant non augmentum, ſed primam gratiam. Diſp. 7. num. 4. In uſu Sacramentorum tenemur ſequi tutiorem ſententiam. Diſp. 7. num. 52. Quæ ſententia in hac parte dicatur tutior? Ibi num. 54. Eadem materia remota poteſt ſervire pluribus Sacramentis, ſi multiplicetur proxima. Diſp. numero 98. & 101. Differentia inter judicium forenſe, & ſpirituale Sacramenti Pęnitentiæ judicium. Ibi num. 100. Quæ præſentia, & coexiſtentia requiratur inter materiam, & formam Sacramentorum. Diſp. 7. num. 113. In conficiendis Sacramentis nec miniſtris, nec ſuſcipientibus licet ſequi opinionem probabilem, relicta tutiori. Ibi num. 131. & Diſp. 8. numero 258. Poteſt dari Sacramentum Pęnitentiæ validum, & informe. Ibi numero 265. Recta adminiſtratio Sacramentorum eſt de jure divino. Diſp. 9. num. 12. Qui ordo ſervetur inter conſtitutionem Sacramenti, elevationem ad rationem inſtrumenti, & influxum in gratiam. Diſp. 8. numero 268. Miniſtrare Sacramenta cum periculo nullitatis eſt grave ſacrilegium. Diſp. 12. num. 83. Qualiter Sacramentum ſuſpendatur ab actuali gratiæ productione. Diſp. 8. num. 304. Sacramentum Pęnitentiæ an recedente fictione cauſet gratiam? Ibi n. 310. & ſeq.

Sacrilegium.

Circumſtantia ſacrilegii ex peccatis in loco ſacro. Diſp. 8. à n. 148. & n. 153.

Sancti.

Se exercebant in pęnitentia poſt peccata ſibi certo remiſſa. Diſp. 7. n. 98. & 101.

Satisfactio ſecundum ſe.

Quid ſit? Diſp. 10. num. 30. Ejus ethimologia. Ibi num. 2. Multiplex illius diviſio. Ibi num. 3. Qualiter Chriſtus pro hominibus ſatisfecerit? Ibi numero 11. Poteſt purus homo gratia exornatus ſatisfacere de condigno pro pęna temporali debita proprio peccato. Ibi num. 12. & ſeq. Satisfactio noſtra non eſt ex rigoroſa juſtitia. Diſp. 10. num. 16. Juſtus poteſt de condigno ſatisfacere pro pęna temporali peccati alterius. Ibi num. 24. Satisfactio unius juſti pro pęna alterius infallibiliter acceptatur à Deo, etiam ſi ille alter potens ſit ut per ſe ipſum ſatisfaciat.

Digitized by Google

tisfaciat. Ibi num. 34. & 35. Nequit tamen eodem actu, & pro ſe, & pro alio ſatisfacere. Ibi numero 37. Ut reus fiat immunis à debito, non ſufficit quod alter offerat pro illo ſatisfacere, ſed opus eſt ut de facto ſatisfaciat. Diſp. 10. num. 39. Minoris pœnæ aſſumptio ſufficit ad ſatisfaciendum pro alio, quam ad ſatisfaciendum pro ſe. Ibi numero 40. Ad ſatisfactionem requiritur libertas. Ibi num. 41. Qualiter flagella, quibus à Deo punimur, ſint ſatisfactoria pro peccatis? Ibi numero 43. Quo pacto ſatisfactio diſtinguatur à ſatiſpaſſione. Ibi num. 44. Expoſcit bonitatem moralem in actu ſatisfaciendi. Diſp. 10. num. 45. Etiam ſtatum viæ, & gratiæ. Ibi num. 47. & 49. Requiritur intentionem ſatisfaciendi. Ibi numer. 54. Sufficit tamen virtualis intentio. Ibi num. 55. Requiritur opus eſſe pœnale, ut ſit ſatisfactorium. Ibi num. 58. Opera magis pœnalia ex parte operis ſunt magis ſatisfactoria, non autem ex parte operantis. Ibi numero 59. Actus cadens ſub præcepto eſt ſatisfactorium. Ibi num. 60. & ſeq. Ex acceptatione Dei ſunt opera noſtra ſatisfactoria ad æqualitatem. Diſp. 10. num. 63. Quo pacto poſſibile ſit ſatisfacere pro uno peccato, & non pro alio? Ibi num. 64. Per exhibitionem pœnitentiæ in ſtatu peccati adimpletur præceptum Sacerdotis, non tamen ſatis fit Deo. Diſp. 10. num. 65. Opus extra charitatem factum non fit ſatisfactorium adventu charitatis, num. 66. & ſeq. Ad ſatisfactionem requiritur pactum, vel promiſſio acceptandi ex parte Dei, num. 69.

Satisfactio Sacramentalis.

Quo ſenſu ſit vera pars Sacramenti Pœnitentiæ. In Comm. ad art. 2. quæſt. 90. num. 3. Non eſt neceſſarium exequi ſatisfactionem, antequam pœnitens abſolvatur. Ibi num. 4. Poteſt quis ſatisfacere pro alienis peccatis, ſed non poteſt pœnitere. Diſp. 7. num. 95. Satisfactiones majores olim imponebantur ~~ex majore ipſorum pœnitentium fervore~~. Diſp. 8. num. 96. Satisfactionis Sacramentalis eſſentia. Diſp. 11. num. 1. Poteſt, & debet Sacerdos eam injungere pœnitenti. Ibi num. 2. & 3. In quo caſu excuſetur ab ejus injunctione. Ibi num. 5. Non excuſatur ubi credit pœnitentem ante confeſſionem ſatisfeciſſe, nec ubi pœnitens nullam acceptare vult. Ibi num. 6. & 7. Quid dicendum ubi ſcrupuloſus ſemel abſolutus iterum redit ad abſolutionem? Diſp. 11. num. 8. Quid tempore Jubilęi? Ibi num. 9. Tenetur Sacerdos ſub gravi obligatione injungere ſatisfactionem pro mortalibus. Ibi num. 10. Sub levi tamen ad illius injunctionem pro venialibus, & lethalibus jam confeſſis. Ibi num. 11. Ad quæ dirigatur ſatisfactionis injunctio. Ibi. Non delinquit graviter pœnitens, qui omittit levem ſatisfactionem. Ibidem. Poteſt Sacerdos cogere pœnitentem ad acceptandam ſatisfactionem, & pœnitens ad acceptationem tenetur. Diſp. 11. num. 14. & ſeq. Undè hæc obligatio oriatur. Ibi num. 20. Quot peccata committat, qui omittit ſatisfactionem Sacramentalem? Ibi numero 21. Qui non vult acceptare pœnitentiam rationabiliter injunctam, non cenſetur rectè diſpoſitus ad abſolutionem. Ibi num. 22. Nequit Sacerdos obligare pœnitentem ad ſatisfactionem improportionatam, & exceſſivam. Ibi num. 23. Quonam modo ſit proportionanda culpis, & fragilitati pęnitentis. Ibidem, & num. 24. Non tenetur pęnitens ſub gravi obligatione ad acceptandam levem pœnitentiam pro venialibus. Ibi num. 25. & ſeq. Tenetur graviter ad acceptandam gravem ſatisfactionem juſtis de cauſis impoſitam pro venialibus. Diſp. 11. num. 28. Unde hæc obligatio proveniat. Ibi num. 29. & 30. An poſſit pœnitens ante abſolutionem declinare Sacerdotem, cum quo confeſſionem inchoaverat, & alium audire, qui benigniorem pęnitentiam injungat? Ibi num. 31. Quando ſatisfactio injungenda ſit, an ante, vel poſt abſolutionem? Ibi num. 32. Quæ opera poſſint injungi in ſatisfactionem? Ibi num. 33. & ſeq. Poteſt Sacerdos injungere in pęnitentiam opera debita ex præcepto. Ibidem, & diſput. 10. num. 63. An injungi valeat pęnitentia publica pro peccatis publicis? Diſput. 9. num. 23. Quid de uſu injungendi publicas pęnitentias initio Eccleſiæ? Ibidem. An ſatisfactio imponi debeat præceptivè, vel poſſit relinqui ad arbitrium pęnitentis? Diſp. 11. num. 37. An poſſit conditionate? Ibi num. 38. Prudentia Sacerdotis commendatur in injungendis ſatisfactionibus. Ibi nu. 37. Adimpletur præceptum Sacerdotis exhibendo ſatiſfactionem in ſtatu peccati. Ibi num. 39. & diſp. 10. num. 65. Differre pęnitentiam per annum eſt grave peccatum. Diſp. 11. num. 42. Secus verò ſi per modicum tempus id fiat. Ibi num. 43. An omittere pęnitentiam die à Sacerdote præfixo ſit peccatum? Ibi num. 44. An elapſo culpabiliter, vel inculpabiliter termino deſignato ceſſet obligatio adimplendi pęnitentiam? Ibi num. 45. & ſeq. Nequit pęnitens proprio arbitrio ſubſtituere alium, qui ſatisfactionem Sacramentalem pro ſe adimpleat. Ibi num. 48. Id tamen poteſt ex Sacerdotis arbitrio. Ibi num. 50. Excuſatur pęnitens à ſatisfactionis adimpletione per impotentiam phyſicam, vel moralem. Diſp. 11. numero 72. Quando hujuſmodi impotentiæ adſint? Ibidem. An qui obliviſcitur pęnitentiæ, cenſeatur impotens ad illius adimpletionem? Ibi num. 73. & ſeq. An impotens ad totam teneatur ad partem, quam poteſt? Ibi num. 75. Per quam irritationem ſatisfactionis excuſetur pęnitens ab ejus exhibitione? Ibi num. 76. Nemo diſpenſare poteſt in ſatisfactione Sacramentali. Diſp. 11. num. 77. Per Jubilæum, aut indulgentias excuſatur pęnitens à ſatisfactione ut punitiva delicti. Ibi num. 78. Non tamen ut medicinali. Ibi num. 79. Non excuſatur pęnitens à ſatisfactione ſibi injuncta exhibendo proprio arbitrio alia opera ſatisfactoria extra ſacramentaliter. Ibi numero 82. & ſeq. Satisfactio non ſolum obligat ut punitiva, ſed etiam quatenus medicinalis. Diſp. 11. numero 86. Quos effectus inducat ex opere operato? Diſput. 11. dub. 5. Remittit pęnam temporalem ex opere operato. Ibi num. 88. Importat auxilia ad præcavenda futura peccata. Ibi num. 90. Non auget gratiam habitualem. Ibi num. 91. In quo effectu diſtinguatur ſatisfactio Sacramentalis à non Sacramentali? Ibi num. 100. Quamvis Sacerdos injungat ſatisfactionem ſuo arbitrio omnino proportionatam culpis, non remittit totam pęnam debitam, ſi coram Deo non eſt omnino proportionata. Diſp. 11. num. 101. & ſeq. An ſatisfactio Sacramentalis conſequatur effectum recedente fictione? Ibi num. 104. & ſeq.

Scandalum.

Quando circumſtantia ſcandali debeat in confeſſione explicari. Diſp. 8. num. 159. Differentia hujus peccati. Ibi num. 158.

Senes.

An valde ſenes obligeatur ad confeſſionem annuam? Diſp. 8. num. 43.

Sententia.

Tenet ſententia judicis illegitimi, communiter, & publice exiſtimati legitimi. Diſput. 12. numero 80.

Sigillum.

A quo dictum? Diſput. 9. num. 1. Quid ſit ſigillum Sacramentale? Ibi numero 2. Quo pacto ſit de eſſentia Sacramenti? Ibi numero 3. Qualiter oriatur ex jure naturæ. Ibi numero 4. & ſequ. Non obligat ex ſolo jure Eccleſiaſtico, nec in eo valet Pontifex diſpenſare. Ibi numero 9. Obligat ex jure divino. Ibi numero 11. Quem finem reſpiciat? Ibi. Qualiter ejus obſervatio ſpectet ad rectam Sacramenti

Digitized by Google

menti adminiſtrationem? Diſp. 9. nu. 12. Qui contrahant ejus obligationem? Ibi n. 15. Obligat ex jure divino naturali, & ex divino poſitivo. Ibi n. 16. An qui revelat confeſſionem, mentiatur? Ibi n. 17, & 30. Sigillum obligat in omni eventu etiam cum diſpendio propriæ vitæ, & boni communis. Diſp. 9. n. 19. & ſeq. Non licet revelare ſigillum ob integritatem confeſſionis ſervandam. Ibi n. 27. Poteſt Sacerdos jurare ſe neſcire, quæ audivit in confeſſione, & cur? ibi n. 31. Revelare confeſſionem indirectè eſt contra ſigillum. Diſp. 9. n. 33. An contrahat obligationem ſigilli ille, cui de licentia pœnitentis revelatur confeſſio? Ibi n. 59. Vinculum ſigilli oritur ex ſola, & omni confeſſione Sacramentali, ſive abſolutione perficiatur, ſive non. Ibi n. 65. & ſeq. Non oritur ex confeſſione facta animo decipiendi miniſtrum. Ibi num. 67. Nec ex confeſſione accedentis ad Sacerdotem non tam animo confitendi, quàm ſecretum aliquod commendandi. Ibi n. 68. Oritur ex confeſſione facta fingenti ſe Sacerdotem. Diſp. 9. n. 69. Et ex facta laico cum ignorantia invincibili, quod in abſentia Sacerdotis poſſit abſolvere. Ibi n. 70. Pœnitens an teneatur ad ſigillum? Ibi numero 73. Quid de interprete? Ibi n. 74. Quid de conſiliario? Ibi n. 77. Quid de Prælato, cui revelatur confeſſio, ut concedat facultatem abſolvendi à reſervatis? Diſp. 9. n. 79. Sigillo ligatur quicumque vel actu, vel caſu, vel ex neceſſitate confeſſionem audit. Ibi n. 80. Sub ſigillo cadunt omnia peccata tam lethalia, quàm venialia quo ad numerum, ſpecies, & circumſtantias. Ibi nu. 81. Non tamen venialia ſumpta in genere. Ibi n. 82. Quid de peccatis publicis? Ibi n. 87. Quid de peccato futuro? Ibi n. 84. Indirectè cadunt ſub ſigillo omnes defectus pœnitentis, qui ratione peccati manifeſtantur in confeſſione. Ibi n. 85. Cadunt etiam omnia ea, per quæ peccatum, & peccator deprehendi poſſunt. Ibi numero 86. Qualiter Sacerdos reſpondere debeat, ubi interrogatur an talem pœnitentem abſolverit? Diſp. 9. n. 88. Quo pacto Sacerdos loqui valeat de peccatis in tali Civitate, oppido, aut Religione ſibi confeſſis, non detegendo perſonam. Ibi n. 89. An virtutes, & alia dona cadant ſub ſigillo? Ibi n. 90. Quid de ſcrupulis? Ibi n. 91. Quot, & quæ peccata committantur in violatione ſigilli? Diſp. 9. dub. 7. Materiæ parvitatem non admittit. Ibi n. 99. Quas pœnas incurrat violator ſigilli? Ibi n. 102.

Sodomia.

Commiſſa cum maſculo eſt diverſæ rationis ac commiſſa cum fœmina, & debet in confeſſione explicari. Diſp. 8. num. 104. & 134. Circumſtantiæ explicandæ in hoc peccato. Ibi n. 139.

Species.

Species peccatorum in confeſſione explicandæ. Diſp. 8. n. 73. Quæ ſpecies ſit primaria in peccato? Ibi n. 75. Qualiter conſideranda eorum diſtinctio? Ibi n. 76. Circumſtantiæ variantes ſpeciem peccati, aut non variantes. Vide *Circumſtantia*. Speciem peccati non variant diverſarum beſtiarum ſpecies. Diſp. 8. n. 104. An idem dicendum de Sodomia cum maſculo, & cum fœmina? Ibi.

Sponſus.

An ſponſus, vel ſponſa, ſi fornicentur cum alia perſona, debeant ſuum ſtatum manifeſtare in confeſſione? Diſp. 8. n. 115.

Stuprum.

In quo conſiſtat malitia hujus peccati? Diſp. 8. n. 116.

Supernaturalia.

Quibus modis contingat aliquid eſſe, aut dici ſupernaturale? Diſp. 7. num. 7. Supernaturale quo ad ſubſtantiam, & ſupernaturale quo ad modum. Ibi, & n. 21. Magis cognoſcibilis eſt operationis ſupernaturalitas, quàm efficacia. Diſp. 7. n. 25. An omnia ſupernaturalia cognoſci poſſint lumine naturali? Diſp. 9. n. 6. & 7.

T

Templum.

Reverentia templis debita, & contra ea ſacrilegia. Diſp. 8. n. 150. Vide *Locus*. Templorum immunitas, & peccata contra illam. Diſp. 8. n. 155.

Tempus.

An varietur ſpecies peccati ex tempore, in quo committitur, Diſp. 8. n. 172.

Timor.

Quid ſit timor, & multiplex ejus diviſio. Diſp. 7. numero 32. Timor ſervilis eſt actus honeſtus, & multum conferens ad ſalutem. Ibi numero 33. Impedit peccata non ſolum externa, ſed etiam interna. Ibi num. 34. Non pluris facit pœnam, quàm culpam, nec retinet affectum conditionatum ad objectum peccaminoſum. Ibi n. 35. & ſeq. Non omnia, quæ timore fiunt, ſunt involuntaria ſecundum ſe, nec terminant ſimplicem nolitionem. Ibi n. 37. Differentia inter timorem carnalem, & honeſtum. Ibi num. 46. Datur timor ſervilis efficax excludens omnem actualem voluntatem peccandi. Ibi, & à n. 47. Timor ſervilis an habeat ſervilitatem objectivam, & formalem? Diſp. 8. n. 296. & ſeq. Duplex eſt ſervilitas objectiva. Ibi n. 298.

V

Venialia.

Qualis dolor requiratur ad remiſſionem peccatorum venialium in Sacramento Pœnitentiæ? Diſp. 7. num. 68. Peccata venialia ſunt materia ſufficiens Sacramenti Pœnitentiæ. Diſp. 7. nu. 88. & n. 130. Non conſiſtunt in ſolo reatu ad pœnam, & manente reatu ad pœnam poſſunt remitti quantum ad culpam. Ibi n. 89. Principales differentiæ venialium à mortalibus. Diſp. 7. n. 126. Modus remiſſionis eorum, & forma, per quam expelluntur. Ibi n. 127. Ad eorum remiſſionem præſupponitur gratia ſanctificans. Ibi n. 128. Radix ut quædam remittantur aliis non remiſſis. Ibi n. 129. Pro remiſſione venialium in Sacramento Pœnitentiæ non ſufficit ſimplex diſplicentia, ſed requiritur verus dolor. Ibi num. 130. Confiteri ſola venialia abſque dolore illorum, eſt peccatum mortale. Diſp. 7. n. 133. Quid ſi alia cum dolore, & alia ſine illo? Ibi num. 135. & ſeq. Cur confiteri unum veniale ſine dolore cum aliis, de quibus pœnitens dolet, non ſit peccatum mortale; & apponere unam hoſtiam non triticeam inter alias conſecrandas, mortale ſit? Ibi n. 137. Qui aliqua venialia confitetur ſine dolore, non tenetur id exponere confeſſario. Ibi n. 140. An quod pœnitens imponat ſibi aliquod veniale, quod non fecit, ſit peccatum mortale? Ibi n. 141. Pro venialium confeſſione requiritur propoſitum illa vitandi. Diſp. 7. à n. 143. An poſſimus concipere verum propoſitum vitandi omnia venialia, cum omnia evitare non poſſimus? Ibi n. 144. Non eſt validum votum vitandi omnia venialia. Ibi n. 145. An propoſitum vitandi omnia venialia innitens uni motivo irritetur, ubi quis venialiter peccat? Ibi n. 148. An confeſſio venialium poſſit cadere ſub Eccleſiæ præcepto? Diſp. 8. n. 30. An confeſſio venialium cum ſimplici Sacerdote ſit nulla? Diſp. 12. n. 73. & ſeq.

Ven-

Digitized by Google

Verecundia.

Verecundia in confitendo peccata multis bonis compenſatur. Diſp. 8. n. 19. Summa verecundia in explicando peccata non excuſat ab integritate materiali confeſſionis. Diſp. 8. n. 256.

Verbum.

Verba prolata abſque uſu rationis non ſunt formaliter verba. Diſp. 7. n. 109.

Ubi.

Quæ circumſtantia ſit in peccatis, & quando inducat ſpeciem ſacrilegii? Diſp. 8. à num. 148.

Unitas.

Unitas, & diſtinctio numerica peccatorum. Diſp. 8. à num. 77.

Virginitas.

An circumſtantia amiſſæ virginitatis debeat in confeſſione explicari? Diſp. 8. à num. 116. Virgo ſi inconſultis parentibus nubat, peccat mortaliter. Ibi num. 119.

Virtus.

An virtus divina elevans multipliciter in partibus Sacramenti. In Comm. ad art. 1. quæſt. 90. num. 2.

Voluntas.

Non omnia, quæ ex metu fiunt, ſunt ſecundum ſe involuntaria. Diſp. 7. n. 37. Voluntas peccandi poteſt excludi per aliquam attritionem. Diſp. 7. n. 45.

Votum.

An ſit validum votum vitandi omnia venialia? Diſp. 7. num. 145. An votum ſolemne caſtitatis differat ſpecie à ſimplici, & debeat ab incontinenti in confeſſione explicari? Diſp. 8. n. 111. Ligatus voto, qui alios inducit ad turpia, agit contra caſtitatem, & debet in confeſſione illius peccati explicare votum. Ibi n. 112. Ligatus eo voto ſi agat turpiter cum perſona habente ſimile votum, debet utrumque aperire in confeſſione. Ibi num. 113. In violatione voti juramento firmati ſunt duæ malitiæ ſpecie diverſæ: Ibi num. 147.

LAUS DEO.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

5-2

Digitized by Google